Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Diui Aurelij Augusti-
ni hipponensis epi sanctissimi ac subtilissimi ecclesie doctoris/ aureorum Sermonuz nuper accuratissime Lugduni speciosissimis characteribus impressorum Prima pars subscripta complectitur.

Ad fratres in eremo cõmorãtes Sermones. lxxvj.
De verbis domini Sermones. lxiiij.
De verbis apostoli Sermones. xxxv.
In epl'am canonicã beati Johãis primã Tractat⁹ .x.

¶ Habes preter hec cãdide lector eiusdem De Sermone dñi in monte doctissimam expositionem in fine prime partis additam.

¶ Apposite sunt etiam in vniuscuiusq; sermonis capite littere mauscule (quas figuratas vocãt) q̃ vniuerso huic operi maximã venustatẽ afferunt.

¶ Tabule et repertoria huius excellẽtis operis hoc ordine digesta sunt: vt vnicuiq; parti proprium repertorium prepositum sit.

Abes benigne lector ꝑclarissima quędam sermonum Diui Aurelij Augustini hipponeñ.eꝑi ementi datioribus nuper excusa formulis opuscula:q̃ profecto nostre tẽpestatis ad pplm declamatores ære quantulocũq; sibi cõparatos/nocturna deberent versare manu versare diurna. Tanti etenim momẽti sunt & dignitatis:vt oĩs arena tagi maximusq; indicarum margaritarũ cumulus nequaq; his mereatur cõparari. Nã qualis quãtusue fuerit Augustinus:q̃ sacrarũ lr̃arũ ſ̃ tiosus/q̃ et copiosus & fidelis earũ interpres extiterit:cũ omnibus sit perspectissimũ:nihil hic refert recẽsere. Innumera nẽpe eius admirãdæ & subtilitatis & vtilitatis monumenta sic testant vt si quẽ ei latinorum preferas:videaris multorũ iudicio non leuem iniuriã irrogasse. Haud igitur te pigeat pie lector huius/ceterorũq; veterũ operibus/que te et doctiorẽ & meliorem reddere possunt/ꝑcipuas horas & annos dare. Sicut enĩ riuus q̃to suo fonti aut radi⁹ fuerit origini vicinior/tãto defecatior est ac sincerior:sic itidẽ in diuinis studijs que ad superangustã sacrosanctãq; diuinorũ eloquiorũ potissime euãgeliorũ puritatẽ accedũt ꝓximi⁹:puritatis illoꝝ cumulati⁹ participia dignoscunt:quo fit vt apl'orũ discipulorũq; Iesu christi ac ceterorũ seriatim sequ tiũ lucubrationes lõge maiori veneratiõe amplecti debeam⁹ & exosculari. Inest nãq; illis q̃dã diuinitatis odor:quo mentẽ erigũt:affectũ allicĩũt:aiam denicq; ipsam ſaginãt & nutriũt:sed proch dolor sic vel hoim socordia/vel ꝺporũ iniuria iam factũ est:vt horũ oĩm quasi neglectis archetypis ad quasdã frigidissimas & cõfusione plenissimas farragines deuentũ sit:sic vt iã nõ sit q̃ esurienti frãgat panẽ sed inanes siliquas:nõ sit q̃ sitiẽti hauriat aq̃s de fontib⁹ saluatoris/sed de feculẽtis cisternis ꝓrdidã quandã colluuiẽ. Nũc mitos videas ꝓueris auctoratisq; historijs anules nenias ridiculasq; fabellas ex q̃busdã exẽplorũ prõptuarijs effutire:p sacrarũ scripturarũ soliditate cõtẽtiosas quasdã q̃stiũculas tumẽtib⁹ [illegible] in vtris morẽ vtrũ [illegible] nates rudi popello ꝓponẽtes & ingerẽtes:& qd loge oĩm est pessimũ sic q̃ talib⁹ sunt delibuti/hec placẽt:vt ꝓter hec/illis sapiat nihil:adeovt iã sacris eloq̃is opã nauare/agiographa euoluere/illustriũ scriptorũ dicta rimari/denicq; euangeliũ ꝓdicare ignorãtiæ ascribat & ruditati:huic dignissima queq; ferme volumina in pluuerulẽtis bibliothecis cũ tineis & blattis multis annis rixãtia nõnihil situs carieicq; cõtraxerint:q̃ si q̃s forte pro gr̃a sibi celit⁹ data abhis eximere periculis incꝑ lucẽ reuocare conet:grãde, piaculũ obscuri q̃ tenebriones fecisse clamitẽt:blatterẽt & latrẽt:ac in cũ dẽtib⁹ stridãt:sed benigne lector quẽ popularis aure mnime cura sollicitat:q̃ ad meliora tenatũ cõsideras:id genus hoim cũ suis spernito quisq̃lijs:& breui tibi cõcessam vitæ portiũculã vtiliorib⁹ impẽde studijs:in illis suda:in illis senescas & tãdẽ moriare;nec tibi sit graue textualis appellari. Vale.

Emporium prime partis Sermonum Diui Augustini.

Habes amice lector/in prime partis Diui patris Augustini Sermones/accomodatissimũ reperitorium:prope dixerim/oĩm preciosissimarum rerũ opulẽtissimũ Emporiũ/in quo vniuersa que ad beate eruditeq; vite vsum sunt necessaria:sine laboris tedio reperire:et absq; tẽporis sumptu (a quo viri studiosi magnopere abstinere debent) poteris cõparare. Tanta enĩ industria/& impressorũ arte digestũ est:vt quicquid in toto volumine/singulis foliꝭ:colũnis/ac pene versiculis annotatione dignum continetur:id omne tẽporis puncto/cum voluptate et vtilitate/querentibus exhibeat. Vale.

Abbas ꝓ q̃d sit: et cur apostol⁹ vtrumq; posuit. f. xiij. R. folio. clj.

Abrahã forma ẽ obediẽtie. sermo. xl. A. fol. xxxij. colũ. ij.

Abraham tribus nominibus sub trib⁹ tẽporibus appellatus est/excelsꝰ scꝫ: pater excelsus:& pater multarũ getiũ. Sermo. xl. B. fo. xxxij. co. ij.

Abraam cur postea q̃ fuit ei nomen mutatũ nunq̃ nomine pristino sicut iacob [illegible] cetur. Ser. xl. C. fo. cliij.

Abraã spiritaliter tunc offert filium suum Ser. xl. D. 6. fo. xxxij. co. iiij.

Abscondisti ea a sapiẽtib⁹ & prudẽtibus & reuelasti ea paruulis:quõ exponit. Ser. viij. C. circa principiũ. fo. lxviij.

Absolui nõ debet cõpunctus nisi fuerit cõfessus. Ser. xxx. D. circa finẽ. fo. xxiij.

Absoluendi & ligandi non sibi arrogent auctoritatem clerici qui in terra querunt possidere hereditatem. Ser. lix. B. folio xlix. co. ij.

Abstinentie mira et magna est virt⁹. Ser. xxxj. B. fo. xxv. col. j.

Abstinendum est non tã corpore q̃ mente. Se [illegible] ij. C. fo. vij. co. j.

Abstinendũ est quãtuz valitudo permittit. Ser. xxiij. C. xxv. C. xxviij. D. fo. xviij. et duobus folijs sequentibus. & in tertia regula. ca. xj. fo. ij.

Accidia q̃ra mala faciat. xvij. D. fo. xv.

Accusare nõ debet aliquem de quo ipẽ nõ est immunis. Ser. xlvij. C. fo. cxj.

Accusari nõ debet re⁹ nisi sub duobus vel trib⁹ testib⁹. In. iij. rta. cap. xxiij. fol. ij.

Aculeus mortis quid sit: et quãdo cessabit Ser. ij. D. in fine. & iij. F. folio. cxxxij. et cxxxij.

Adam sic expulsus est de paradiso vt contigerẽt ꝓ gr̃az:ꝓ pena temporali adipiscere eẽt eternã, primissionẽ. xxvj. B. fo. xx.

Adã q̃ se abscõdit:& vocat⁹ a deo tunicas pelliceas accepit: qd significet. xxvj. B. folio. xx.

Adam cur regebat se post peccatum: et q̃ tales genuit qualis ipse factus fuerat. Sermo. xxxj. A. fo. xcv.

Adam cur fecit sibi succintoria de foliꝭ fici. viij. C. fo. cxlij.

Adeodat⁹ puer bti augustini baptizat. in ser. Ambro. De baptismo Aug. B. fo. j.

Adoratio qua sit adorãda caro siue humanitas xpi qualis esse debet. Ser. lviij. D in fi. folio. cxxij.

Aduẽtus xpi ad iudiciũ terrebit malos et letificabit bonos. Trac. iiij. A. in me. fol. clxxxvij. & trac. ix. A. in me. B. fo. cxcviij.

Aduersarius nr̃ est sermo dei. lix. H. fo. l.

Aduersar o cũ tuo si vadis ad puncipem in via d operã:quomodo sit intelligendum. j. A. in me. & B. fo. lxj.

Adulatores/fitatis fũt destructores diaboli ioculatores:alarum interfectores & oĩm malorũ inuentores. xxix. A. fo. xxiij.

Adulatores vendũt oleum. xxj. B. in fine. xxij. C. in fi. fo. lxxxvij. & lxxxix.

Aduocatus peccantium est christus apud patrem. Trac. j. E. fo. clxxx.

Affectionũ q̃tuor fũt q̃tates. lxx. C. f. lvj.

Alipi⁹ sctũs baptizat in ser. Amb. B. fo. j.

Alleluya significat laudate dñm: et q̃s est qui semper deũ laudet. Tract. viij. A. in psm. fo. cxcv.

Altari seruienti de altari viuet quõ intelligendum sit. xxxvij. C. fo. xxix.

Amari dz de⁹ plus q̃ creatura. Tract. ij. F. in me. fo. clxxxiij.

Amari si vis a ꝓpo:ama. xxviij. J. fo. xxij.

Ambrosi⁹ mediolan. ieiunũ mẽti & corpis cũ cryna seruãdũ instituit. xxv. B. f. xix.

Ambulare dẽm⁹ viã iusticie sic̃ xps. tra. j. F. i fi. f. clxxxj. & tra. iij. E. i fi. f. clxxxviij

Ambulare ſm carnem & ſm spirituz quid

sit.vj.ff.fo.cxl.
Amicus veniens de via:quis sit mystice xxix.A.in me.fo.xcij.
Amici boni valēt ad bonū ⁊ mali ad malū lxx.F.in prin.fo.cxxiiij.
Amicū habēs q̄s vestrū ⁊ vadit ad eū nocte exponēs.xxix.p totum.fo.xcij.
Amicorū mala firmiꝰ sustinemꝰ:qz bona eorum nos delectāt.xxj.E.fo.clxv.
Amicitia nullius est repudiāda:nonvt statim recipiat:sed vt recipiendus aptetur xxj.E.fo.clxv.
Amicitia mūdi fallax est.xlviij.F.fo.x.
Amicitia est per quā quis cognoscit.xxj.E folio.clxv.
Amicitiā verā quid ꝓbat.xxj.B.fo.clxiiij.
Amator mūdi ⁊ amator dei compellit suos amatores diuersa pati.xv.J.fo.clvj.
Amor dei in deo permanere facit.xij.A. folio.lj.
Amor castꝰ probat.xlix.E.clx. fi.fol.cxiiij.
Amor transformat amātē in amatū.tract. ij.H.in fi.fo.clxxxiiij.
Amor ⁊ dilectio quomodo differūt. Trac. viij.C.circa.me.fo cxcvj.
Amor grauia/leuia facit.ix.B.fo.lxix.
Amores duo sunt. Tra.ij.i me.f.clxxxiij.
Angelus cur esse debuit nūciꝰ incarnationis christi.xx.C.fo.xvj.
Angeli boni vel mali: astant morientibus exemplū.lxix.B.fo.lv.
Angeli ascēdentes ⁊ descēdētes sup filium hois q̄ sint.xl.M.xlj.B.fo.cij. ⁊.cv.
Angeli oia bona nostra offerūt. eo⁊ gaudēt de pfectu:⁊ tristantur de defectu nostro.lxviij.A.fo.liij.
Angelorum gloria ad deū ⁊ administratio circa nos faciunt vt sint honorandi.lxvj B.folio.liij.
Angelos indubitata fide tenemus diuina presentia ⁊ visione beatos:⁊ sine fine letari in bonis dñi.xlvj.A fo.xxxvij.
Angelos ꝓpter magnalia q̄ fecerūt imitari debemꝰ.xlv.C.M.fo.xxxvij.
Biales q̄ se segregāt:spūs nō habētes:differūt ab animalibꝰ ⁊ carnalibꝰ ⁊ parvulis in christo in ecclesia constitutus .xj. p. circa prin.fo.lxxiij.
Anima oīm creaturaꝝ naturā participat ambit ⁊ capit.xlvij.A.fo xxxviij.
Anima non moritur nec succumbit.xlvij. C.fo.xxxix.
Anima cum egreditur:qnomō deum videt quō:angelum:quō seipsam:⁊ quō spiritū alium bonum vel malum.lv. M.fo.xlvj. xliij.M.fo.xxxvj.
Anima non est pars dei:neq; id quod deus est:sed media inter deum et corpus.xij. E.folio.cxlix.⁊.xxx.C.M.fo.clxxiij.
Anima feda/amando deum pulchra fit. Tracta.ix.ff fo.cxcix.
Anima hūana quomodo in se habeat imaginem trinitatis: sed longe dissimiliter. lxij. ff.fo.cxxvij.
Anima iusti cum magno gaudio erit.lvij. B.folio.xlvij.
Anima de celo venit a deo carni concessa. xlix.M.in me.fo.xl.
Anima rationalis tres habet potētias:ītellectum:voluntatē:⁊ memoriam:sine q̄bus perfecta esse non potest:nec horum aliquod sine alte⁊ consistit.xv.B.in medio.folio.xij.
Anima cum quanto timore ⁊ horrore egreditur de corpore.lvij.B.fo.xlvij.lxix.B. C.folio.lv.
Anima non animat nisi membra vnita.ij. B.in fine.fo.v.
Anime plus prouidendum est q̄ corpori.f. A.B.fo.v.lvj.M.fo.xlvij.lxvj.A. fo.liij
Anime quādo plus ꝓuidetur q̄ corpori signum.l.C.fo.xl.
Anime cū tria sint:quid horū triū pertinet ad similitudinē patris:aut filij:aut spūs tussancti.lxiij.H.in me.fo.cxxviij.
Anime oēs spiritus sunt.xlviij.C.fo.xxx⁊x
Anime quibus suffragijs iuventur. xliij. B.C.fo.xxxv.xlviij.M.fo.xxxix.
Anime cū exeūt corpus:aut sunt in paradiso:aut in inferno:aut in purgatorio.xlviij.M.fo.xxx⁊.lvij.B.in fi.fo.xlvij.
Anime defunctorum an habeāt curā de viuis.xxvj.ff.fo.xx.
Anime tria sunt q̄ separatim demonstrantur:s⁊ memoria:intellectus:⁊ voluntas que tamen inseparabiliter operātur: sic in trinitate.lxij.G.H.fo.cxxviij.
Animam suam christus posuit et reassum[illegible] lxij.M.fo.cxxvij.
[illegible]am nihil satiat nisi deus [illegible].M.fo. clvij.
Animarum quedam resurrectio per fidem precedit resuscitationem corporuꝫ.lxij. M.fo.cxxix.
Animas in celis prius conuersari quidaꝫ dicunt:et illic recipiendorum corporum merita cōsi qui.vij.C.M.E.fo.cxlj.
Antichristus est qui pacē impedit.xxviij. J.fo.xxij.
Antichristus vnde dicatur. Tra.ij.B.circa prin.fo.clxxxv.
Antichristus est omnis qui negat q̄m Jesus est christus. Trac.ij.C.in medio.M E.ff.fo.clxxxv.
Antichristus est qui negat Jesum [illegible]istuꝫ in carne venisse. Tra.vj.G.fo.cxcij. Tra.

vij.A.post medium.fo.cxciij.
Apostatare neq; est:mortale est:⁊ cū damnatione semp viuere exemplū.xxxiij.A. in fine.xxvj.xxviij. R.fo.xxiij.lx.B.in fi. C.M.fo.l.
Apostatare q̄ malum sit.lij. H.fo.xliij.lij. H.fo.xliij.
Apostata ē incarcerandus. Ser.j.M.fo.v.
Apostata non est recipiendus ad primum gradum.xl.B.in fine.fo.l.
Apostata non edificator sed destructor est monasterij.Jn.j.reg.ca.iiij.fo.ij.
Apostasia que mala faciat.viij.C.fo.x.
Apostoli cur beati.xliij. ff.fo.xxxvj.
Apostolo paulo non obediens euangelio contradicit.lix.M.fo.xlix.
Aq̄ salutaris triplex.xlj.B.i me.fo.xxxiij
Aqua sacramēti est aliud q̄ aqua q̄ significat spūs scīm. Trac.vj.ff.circa me. fol. cxcij.Tract.vij.B.in fi.fo.cxciij.
Arbori nō habenti nisi folia:cur xp̄s male dixit:⁊ quid mystice significet.xliij.B. fo.cvij.
Arborem bonā ⁊ fructū eius bonū facite: aut arborem malam ⁊ fructum eius malum quō exponitur.Et ibidem de arbore ficulnea et sterili.xiij.A.B.fo.lxxvj.
Arguens palam pacem facit:quō intelligendum sit.xvj.C.circa fi.fo.lxxix.
Aristotelis verba de animalibus ponunt. ly.M.fo.xlvj.
Aristodemus annis multis laborauit naturam aptis inuestigare: nec ad plenum potuit.xv.A.circa finē.fo xiij.
Arma christianorum pax est christi.xly.C folio.xxxvij.
Arra ⁊ pignus quomodo differu .xiij.R ante me.fo.cxlj.
Arrius hereticus quid sentiat de trinitate.j.fo.cxxxj.⁊.xxxj.B.C.fo.clxxv.
Arrius o[illegible]id sentiat de christo.xxxviij M fo.cj.lj. .j.fo.cxcvij.lvj. A.fol.cxx.lviij. A.fo.cxxj.
Arriani arguuntur. lj. B.fol.cxxvj.lvj.A. fo.cxx.lviij.A.fo.cxxj.
Arrogantia est cauenda. Tract.j.M.in fine.fo.clxxx.
Astutia sine simplicitate superbia est.liij. A.in fi.fo.vj.
Auarus dū replet archam: perdit securitatem. Trac.x.C.circa pn.fo.cci.
Auarus nunq̄ satiabitur.lxij.C.fo.lj.
Auarus nimis est cui nō sufficit deus.l.C circa fi.fo.xlj.
Auaricia abyssus insatiabilis:pestis interminabilis:qz oia vitia senescūt sola auaricia [illegible]uenescit.xlviij.E.fol.xxxix.lviij. B.fo.xlviij.
Auaricia noverca est iustitie.xxxv.A. fol. xxvij.xlj.B.fo.xxxiij.
Auaricia radix omnium malorum: seruitus idolatrie:mater vsure:genitrix symonie. fomes culpe:eterne pene via: et nutrix gehenne.xlviij.E.fo.xxxix.
Auaricia demone pessimo:qz ille similis deo: ista super deum ascendere cupit. xlviij. E.in fi fo.xxij.
Auaricia cōparatur hydropi.v.A. ante medium.fo.xxxij
Auaricia arguitur.xxvj.C.fo.clxix.
Auaricia quomodo dicatur radix omniū malorū. Trac.viij.M.in pn.E.fol.cxcvj.
Auaricie grauis seruitus cui comes est pigritia.xxij.B.C.M.fo.clxv.
Augustinus baptisat paganos septuaginta quos ipse ad fidē cōuertit.vj.A.fo.viij.
Augustinus tristes mendicos plures reliquit:quia vnde dare posset omnib⁹ non habuit.lij ff.fo.xlij.
Augustinus audacter predicat cōtra vitia xlvij.E.fo.xxxviij.
Augustinus semper bene sensit ⁊ credidit de suis fratribus.lij.C. fo.xlij.
Augustinus iam eps factus ad ethiopiaz cum alijs vt euangeliuz predicaret ascēdit:et qualia monstra illic viderit.xxxvij G.fo.xxix.
Augustinus cur mutauit consilium neminem velle ordinare clericum:nisi qui cuz covellent cōmunem vitā agere.lij.G.H. lij.H.fo.xlij.⁊.xlij.
Augustinus veritatē tacere nō audet: nec tamen querit placere nisi eis qui vitam corrigunt.xxxvj.G.fo.xxviij.
Augustinus patiebaꝫ dentis dolores velut mētissimos:sicut ipse testatur in suis cōfessionibus.xxxvj.M.fo xxviij.
Augustinus tempore erroris sui adhesit viris perfectis p quo illuminari meruit ⁊ baptizari nō distulit. xxj.A.fo.xvj.xl. C.fo.xxxij.
Augustinus ter in die fecit sermonē. xxxiij a.fo.xxvj.
Augustinus de omni oia accipere voluit talem vestem habere voluit qualē presbiterum aut diaconuz habere decuit.lxj G.fo.xlviij.
Augustinus cōmunez vitā cū suis agebat ⁊ profitebatur.lij.A.C.M.fo.xlij.⁊. xliij.
Augustinus de veste preciosa erubescebat lij.G.fo.xliij.
Augustianus ꝓpter veritatez insidias passus vt occideret:et morti paratus erat. xxxvj.M.fo.xxviij.
Augustinꝰ precibus matris sue et doctrīa ambrosij ad fidē cōuertit.xl.C.fo.xxxj.

Augustinus tāta pertinacia ac disputationis sue acrimonia ac vehemētia ambrosium quandoq; vigebat: vt inter supplicationes q; de⁹ ab eius captionib⁹ auerteret rogare cogeretur. in ser. ambro. A. in fine. fo. j.

Augustinus tria monasteria construxit in honorem sancte trinitatis: primus in heremo: secundum in horto longe ab vrbe: tertium clericorum in domo epi: quoruz duo vltima predicationis officium susceperunt. xiij. A. fo. xiij. xl. C. in medio. fo. xxxij. lij. B. C. fo. xlij.

Augustinus rationez senex reddidit bonorum fratrū domus sine que ad cōmunitatem contulerūt/ vel ꝓferre habebāt lij. per totum. fo. xlij.

Augustinus precibus ꝛ lachrymis sancte matris sue adherere cepit sancti ambrosij predicationibus. Jn ser. ambro. de baptismo augustini. B. fo. j.

Augustinus instituit heremitas in solitudine more aplico communiter oia possidentes. j. A. fo. v.

Augustinus cōparat olive fructifere: turri dauitice: viti abundāti: cui⁹ doctrina ab ortu ꝛ occasu: ab aquilone et austro viget. xl. C. in me. fo. xxxij.

Augustinus cur ḡrūdā hereditatē ꝛ oblationes recipere noluit. lij. D. E. fo. xlij.

Augustinus afer carthaginen. philosoph⁹ acutissim⁹ cōtempto gētilium cultu ad verā xpianā religionem diuino nutu peruenit. Jn ser. ambro. A. fo. j.

Augustin⁹ triumphare visus est in illa hora qua sacro baptismate nouū hominez indutus est in qua cuz ambrosio diuino instinctu hymnū decātauit. Te deū laudamus. In ser. ambro. B. añ me. fo. j.

Augustinus vt monasteriū cōstrueret suū patrimoniū vendidit. xxj. D. fo. xvij.

Augustin⁹ cōpellit fres die⁹ paschales vinū ꝛ panē triticeū sumere: cū bletis butyro mixtis. xxx. R. in fine. fo. xxxij. in. ij regula. ca. ij. fo. ij.

Augustinus ḡtū diligebat fratres suos ꝛ venerabat seniores. j. A. fo. v. xvij. E. fo. xv. xxviij. H. fo. xxij.

Augustinus volens ad africaz redire post mortē matris: ꝛ monasteriū edificare: ḡt fratres ꝛ quos secū attulit: a sctō simpliciano. xxj. A. fo. xvj. xl. C. fo. xxxij.

Augustinus apud ostia tyberina cuz matre constitutus vt ad africam rediret: a poncio prefecto romā reducitur: edificia paganorum visurus ꝛ cesaris cadauer. xlviij. F. fo. xxxix.

Augustinus rhetor⁹ prestantissim⁹ ꝛ logic⁹ acutissim⁹: a mediolanen. honorifice susceptus: artes oēs liberales sine precepto re adeptus est. Jn ser. ambrosij de eius baptismo. A. fo. j.

Augustinus vtrum fuerit heremita: monachus/ aut canonicus: aut qualē habituz ipse ꝛ sui deferebāt: ꝛ vtrum sub ꝓfessione viuebant. Ser. xxvij. E. J. circa fi. R. fo. xxij. lx. B. C. fo. l.

Augustinus p sanctum simplicianum ligurienses in fide instruit. v. G. ante mediū. fo. viij. xxj. A. fol. xvj. xxxix. B. fol. xxx. xl. C. folio. xxxij.

Augustinus quā fuit abstinentie cū suis fratribus. inj. C. fo. vij. xxviij. H. fo. xxiij

Augustin⁹ baptisat cū adeodato ꝛ alipio. Jn ser. ambro. B. ante mediū. fo. j.

Augustin⁹ cū suis nihil habebat: nec paupertatem se esse erubuit: q; paupertatem ꝛ obedientiā seruare ꝓfitebat: quā etiam tā fact⁹ eps summe seruare curauit. iiij. C. v. C. D. folio. vij. xxj. B. D. folio. xvij. xxxvij. B. ꝛ. F. in fi. fo. xxix.

Augustinus se caput ꝛ principiuz olim ſm apostolicam vitā viuentiū dicere nō vere tur. xxj. B. fo. xvij.

Augustinus trib⁹ nob⁹ vt abtaā est appellatus excelsus: pater excelsus: pater multarū gentiū. xl. C. G. fo. xxxij.

Augustinus adeo timuit episcopari vt ad locū vbi sciebat non esse epm: nollet accedere. lij. B. fo. xlij.

Augustinus in refectiōe sua ꝛ suoz/ lectionem diuinā ꝓius audiri instituit: ꝛ contra detractiones in mensa versus scptos habuit. Si quis ꝛc. j. B. in medio. folio v. [illegible] D. folio. xx. ij. regula. ca. ij. et. iij. ca. xiij. fo. ij.

Augustinus noluit viuere sine salute subditoz suoz. xxviij. A. in fi. fo. clxxj.

[illegible] gustinus in episcopatu exi[illegible] semp heremū cupiebat. xxxij. B. in. [illegible] .xcvj.

Augustin⁹ ad hipponē veniēs ꝓpter amicum videndum vt secum monastice viueret: raptus/ ꝓfs⁹yter ꝛ epūs ordinat⁹: nil pieter indumenta secuz portans: cetera pauperibus erogauit. lij. B. circa finem. folio. xcvij.

Augustin⁹ clericos suos a se expulit ad tēpus ꝓpter correctionē: nō in dānationē. v. G. fo. viij. xxvj. B. fo. xx.

Augustin⁹ anno etatis sue tricesimo a beato ambrosio baptisat⁹: nouis vestimentis ꝛ cuculla nigra induitur ꝛ cingulo ex corio ꝓcingit. Jn ser. ambro. B. circa finē fo. j. ꝛ. xxvij E. fo. xxj. ꝛ. xxvij. [illegible] circa finem. R. fo. xxij.

Augustin⁹ cū quātis lachrymis in baptis

mo errorem suū cōfitetur ꝛ conuersionis diuturnitatē: nam dimidiū fere vite sue partem inter gentiliuz mores cōsumpsit Jn ser. ambro. supra. A. in fine. fo. j.

Augustinus nunq; in episcopatu carnes edebat: nisi causa hospitalitatis: sed eandem abstinentiā quā in heremo habuit tenuit. xxj. D. post medium. fo. xvij.

Augustinus oēm spez reliquit: ꝛ quod esse potuit noluit: nec quesiuit esse qđ fuit: ſz abiectus esse in domo dei. lij. B. circa finem. fo. xlij.

Augustinus frangit vasa ecclesie et dat le proſis/ et pro redemptione captiuorum. xxxij. C. in fine. fo. xxvj.

Augustinus charistes reputauit heremitas suos ignaros ꝛ humiles: q; ſapientes elatos. xxij. A. C. fo. xvij.

Augustinus magis vult de pietate q; de crudelitate argui. xxvj. C. in fine. fo. xx.

Augustinus hortatu factorum Ambro. et Simpliciani cū suis fratribus heremiti cam vitam aggreditur. xxvij. A. fol. xxj. xl. C. folio. xxxij.

Augustinus disputat cuz fortunato manicheo quem publice superauit. v. G. i medio. f. viij. vj. A. fo. viij. xxxv. A. fo. xxvij.

Augustin⁹ ḡtū lugebat perditū ianuariū in ꝓpietate defunctuz. v. E. F. fo. viij. xxvij. B. fo. xxj. lij. C. J. lij. B. F. fo. xlij. ꝛ. xlij.

Augustinus cētū ꝛ āplius monachos i heremo sū habitare fecit. vſ. C. cir. fi. fo. ix.

Augustinus anno etatis sue. xxxiij. a sctō simpliciano edoctus vitā heremiticā instituit. xxxix. B. C. fo. xxx.

Augustin⁹ arguit canonicos suc de inobedientia: rebellione: ꝛ remissioꝛi vita in comparatione heremitaruz. v. F. G. fol. viij. xxxvj. D. E. fo. xxviij.

Augustinus cōstruit monasteriū i heremo ꝛ posmodū inuitus epatum suscipiens in domo episcopi ꝓsbyteros secuz esse instituit. iiij. C. in medio. v. C. fo. vij. xxj. D. fo. xvij. lij. B. C. fo. xlij.

Augustinus qualem habitum deferebat. in addi. vj. fo. lix.

Augustinus sagacissimus artiū liberaliuz indagator: a romanis principib⁹ cedrus odorifera fuit appellatus. xl. C. fo. xxxij

Augustinus nō solū a carthaginen. ſz etiā a romanis acutissimus reputat⁹ pōtian⁹ prefecti filiā sibi in cōiugiū paratā: cunctaq; promissa spernēs: ciuitatez cautelinquēs fugit mediolanum. xxvj. F. fo. xxviij.

Augustini obitus et translatio a sardinia ad papiam in addi. iij. ꝛ. y. fo. lix.

Augustini tāta erat in dicēdo gra: tāta copia ac facundia: vt non temere ei⁹ dicta dissolui poterāt. in ser. ambr. A. in fi. fo. j

Augustini conuersio ꝛ cōuersatio qualiter sentitur a calixto papa ꝛ sigiberto. Vide in additionibus. ij. ꝛ. iij. fo. lviij.

Augustini vita cunctis imitabilis erat. lij. A. lij. A. F. in fi. fo. xlij. ꝛ. xliij.

Augustini conuersio angelos letificat: celū ꝛ terra benedicāt dñm: q; ab eo tanꝯ religionis exordio xpiani auxiliū capiūt ꝛ suffragium. in ser. ambr. B. añ me. fo. j.

Augustini humilitas. lxij. in pn. fo. cxxvj.

Augustinū amantes querunt in eo qđ laudant qui odiunt vt detrahant. lij. E. liij. A. B. F. fo. xlij. ꝛ. xliij.

Aurelius epūs cartaginen. factū memorabile fecit. lij. F. in fi. fo. xliij.

Aurum tūc magis prodest cum cōtēnitur: nō q; ipsum ex sua natura malum est: ſz eius abusus. xxvj. B. fo. clxix.

Aurum ecclesia habet pro egentium necessitate: ꝛ captiuorū redemptione. xxxij. C in fi. fo. xxvj.

Aurum ē materia laboꝛ: ꝛ periculosa res possidentium. xxvj. A. fo. xx.

Abilon ciuitas magna: mūdum sigt. xxiij. B. fo. xvij.

Balneū cuius infirmitatis necessitas cogit minime denegetur. in. iij. reg. cap. xxx. fo. iij.

Balnea non intrent religiosi min⁹ ꝯ duo vel tres. [illegible] iij. reg. ca. xxxij. fo. iij.

Baptisari debere paruulos nemo dubitat ſz de causa queritur. xiij. A. post medium. fo. clj.

Baptisari cur opus habet infans etiā natus a fidelibus: qui nō peccauit. viij. E. fo. cxliij. ꝛ. A. B. fo. cxliij.

Baptisari quidam paruulos dicunt: non ꝓpter salutē aut vitā eternā: ſz ꝓpter regnū celoꝝ. xiij. A. in fi. ꝛ. B. fo. clxj.

Baptisari cur debeat natus a fidelibus iā baptizatis. xiij. R. M. fo. clij.

Baptizari vtrum debeat infans ante die. octauum. xiij. N. fo. cliij.

Baptisandi sunt paruuli: ꝛ ad verba offerentium sanantur: sicut ad factū alienū vulnerabantur. xiij. G. ꝛ. A. in medio. fo. clj. ꝛ. cliij.

Baptisati qui non sunt ideo regnū ꝛceloꝝ non dari volunt: q; dñs dixit. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto. xiij. E. in me. fo. clj.

Baptizati rursus qui nō sunt: alij ex misericordia ꝛ iusticia cōcedūt simul et vitaz eternā ꝛ regnū celoꝝ: quos pariter ſm

scripturas refellit.xiiij.C.D.E.F.G.H.fo.clij.
Baptisata christo:trinitas manifeste apparuit.lxiij.A.fo.cxxvj.
Baptisatis ab hereticis vel scismatis nō repetēdus est baptismus.xj.Q.in princi.fo.lxxiij.
Baptismus/parvulorum contra pelagianos.xiiij.per totū.fo.cli.
Baptismus q semel adhibet per fidē mundat.xxx.A.circa prin.fo.xciij.
Baptismus sine charitate nihil pdest.tracta.v.D.in princ.fo.clxxxix.vij.B.in fi.fo.cxciij.
Baptismus p sanguinem xpi delet pcā:t facit de veteribꝰ novos. Tracta.j.D.in prin.fo.clxxxvj.
Baptismo cuncta pcā dimittunt:licet infirmitas peccandi remaneat.ij.D.folio cxxxij.t.vj.F.fo.cxl.
Baptismo non suscepto cur cathecuminꝰ aliqñ moriē t viuēs scelerate in fine baptiset̄ur.xx.D.in fine.fo.clxiij.
Baptismo imprimit caracter.v.D.in pn. F.fo.clxxxix.
Baptismo aliquos leuātes eos in fide instruere debent.lxiij.F.fo.liij.
Baptismo regeneramur. Tracta.iiij.G.folio.clxxxviij.
Baptismū cōferens nihil exigat.xxxvij.C folio.xxix.
Baptismuz vez nō nisi a bonis posse dari heretici dicūt:t q ipi sint illi boni t apōs eos sit verꝰ baptismꝰ.xlv.C .cix.
Bartholomeꝰ apostolꝰ viuens excoriatur vno die t sequenti moriē.iiij.C.in prin. fo.vij.xxv.C.fo.xix.
Beatꝰ qs nō fit:nisi ei remittaē qd fecit et regaē quod cōmisit.vj.A fo.cxcj.
Beatꝰ vere nemo pōt esse:niſi cuiꝰ dñs deꝰ eius.xxxv.C.in fine.t.D.fo.lxxxviij.
Beatꝰ esse nemo pōt nisi a solo deo.xij.D fo.cxlix.
Beati quales erūt post iudiciū:t quō deū videbūt.lxiij.F.fo.cxxx.
Beati sunt credentes t nō videtes. Tract.j.B.fo.clxxix.
Beati quales erūt.xxxv.C.i fi.fo.clxxviij.
Beati in vita eterna erunt equales: cuius meritoz diuersitate fulgebunt.lix.B.in fi.fo.cxxiij.
Beatitudiné quō philosophi diuersimode posuerunt.xij.ff.fo.cxlix.
Bella intestina pcipua sunt cū forinseca.v.E.folio.viij.
Beneficia non sunt procuranda vel suscipienda a potentia seculari.xxxvij.D.folio.xxj.
Beneficiati qō de beneficio supest p̄ter victum t vestitū pauperibꝰ dare debent. xxxvij.C.fol.xxix.B.fo.xvij.
Byrrhū quid sit.liij.G.fo.xliij.
Blasphemia in spūsctm̄ pōt cōmitti sola cogitatione.xj.L.in fi.fo.lxxiij.
Blasphemia in spūsctm̄.xj.p totū.fo.lxx.
Blasphemia in spiritūsctm̄ est ipsa impenitentia finalis.xj.R.in me.L.t.Q.in fine folio.lxxij.
Blasphemia in spūsctm̄ multipliciter cōmittitur.xj.C.fo.lxx.
Blasphemia in spūsctm̄ est questio qua in scripturis nulla maior est difficilior inuenitur.xj.D.in me.fo.lxxj.
Blasphemia quomodo dimittit q impedit remissionez aliox peccatorum.xj.D.in prin.fo.lxxiij.
Blasphemia spūs nō remittit:nō sic dixit dñs sed qd dixerit verbum.xj.E.F.G.H. folio.lxxj.
Blasphemis q sit q nō remittit incipit oscē dere.xj.G.H.J.K.fo.lxxj.
Blasphemia in spūsctm̄ nō ideo nō dimittit qz vel patre vel filio maior sit spūssanctus.xj.D.in prin.fo.lxxiij.
Blasphemiā spūs exprimētes euāgeliste nō discordant cuius alijs t alijs verbis id exprimūt.xj.G.fo.lxxj.
Blasphemia in spūsanctū nō cōmisit sanctus petrꝰ negando christuz.x.K.circa prin.fo.lxxij.
Blasphemiā cur augustinus sepe tractare noluit.xj.D.in me.fo.lxxj.
Blasphemiā in spiritumsanctū pluries diminum expressisse auctoritatibus demōstrat et qz ipsa blasphemia in spiritū sanctum sit impenitentia finalis.xj.K.S. folio.lxxij.
Blaspemare solū in spiritumsanctum dicuntur criminantia communiter: aut sidem negātes ex opinione antiquoz xj.D.in prin.fo.lxxj.
Bona qdā sunt q nō sunt locūda:quedā locūda q non bona.ij.B.fo.v.
Bona ecclesiaz patrimonia sunt pauperz xxj.B.fo.vij.
Bona qui facit ob laudē hoiz illa pdit t qui abscōdit in iudicio inueniet ea.ij.B. folio.xlj.
Bona aliqñ obsunt et mala pſunt.xxvij. ff.fo.xxij.
Bona habere plures appetūt: et boni esse nolunt.lxxj.B.fo.lvj.
Bona multi volūt habere:t nolūt esse boni t vno sumo bono q̄rendo.xij.B.fo.lxxv. xvj.G.fo.lxxx.
Bonū est qz faciat bonū:t ē bonū vt faciē

mus bonū.Ser.v.A.cir.pn.fo.lxiij.
Bonoz tria sunt genera t que.xiij.E.folio cxlix.
Bonoz alij sunt actiui:alij cōtēplatiui:alij vtrūq; si mul.xxxix.E.fo.xxxj.
Cain cur occidit fratrē suū. tractatu.v.E.in prin.fo.cxc.
Calūnia nō est facienda. xxiij. B.folio.clxvij.
Canonici regulares dicunt p prie pbridomus sancti augustini.xxxix. J.folio.xxxj.xl.G.fo.xxxvij.lv.A.fo.xlv lix.A.fo.xlix.lx.B.fo.l.
Cantari nō debet in ec:qō nō ita scriptum est vt cāteē.Jn.v.regula.ca.j.t.iij regula.ca.viij.fo.ij.
Caput t mēbra faciūt vnū corpus:sic xps et ecclesia.Tractatu.x.B.in fine.F.G. folio.cc.t.seq.
Caput t corpus ecclesie xps est.xlix.A.fo. cxij.liij.A. fol.cxviij.lxj.B.in medio.folio..cxxv.
Caracter vide in baptismus.
Caro aiam multis malis grauat:cum tñ ab ea oia bona habeat.xlix.C.fo.xl.
Caro semp beneficijs dei est ingrata et q̄bus malis subiaceat aia subtracta.xlix D.fo.xl.
Caro duz gaudet spiritus deficit.xxxij.A. folio.xxv.
Caro pcti et similitudo carnis pcti diffe rūt:t quō xps carnē veram habuit: sine pctō tñ.vj.D.E.fo.cxxxix.viij.A.B.fo. cxlij xiij.F.t.G.in medio.fo.clij.xx.A. in fine.fo.clxiij.
Caro domāda est ne ipinguata/dilatata/ t incrassata vt asinus recalcitret .l.G fo.xxxiij.
Caro/eterna propter tēporalia pdit.xlix. B.folio.xl.
Caro dom a est quātū valitudo pmittit ij.regu a.xj.fo.ij.t ser.i.C.fo.v.xxiij C.fo.xviij.xxv.C.fo.xix xxviij.H.f.xxiij. t. xxix.J.in fine fo.xxxij.
Carnis nosse qd intelligaē.iij.D.fo.cxxxv
Carnis delectatio cur non sit appetenda. xxxiij.C.fo.xcvij.
Carnis cura nō est aic ꝓponēda:qz famulari debet/nō dñari.l.A.B.fo.xl.lvj.D. fo.xlvij.lxxj.A.fo.lvj.
Carnis facta mortificāda sunt spū dei: nō spū nostro.xiij.G.fo.cl.
Carni nisi simplex victꝰ t vestitꝰ nihil debēt:qō amplius est anime reseruēt.l.C. folio.xlix.
Carnem si scām vestram viueritis morie mini cō intelligatur.xij.E.F.fo.cxlix.
Carnem humanam non esse creaturam dei quidā contendunt.xxvj.D.fol.clxx.
Carnē cur xps suscepit.xviij.A.fo.lxxx.
Carnei cū essem passiones pctōz q p legē erāt operabant in mēbris nris vt fructi ficarent morti.quō intelligatur.iij.A.C D.folio.cxxxiij.
Carne,existētes quō dicanē nō posse placere deo:et qd sit esse in carne.vj.G.fo.cxl.
Carne nō habitat bonū:quō intelligaē.vj. F.folio.cxl.
Carnalis t spiritalis quomodo aliqs dicatur.v.D.fo.cxxxvij.
Caste si viximꝰ rixe intus nō erūt nec verba.xlvij.F.fo.xxxviij.
Castitas summe est amāda.xvj.B.in me. folio.xiij.
Castitas commendat nos deo:et angelis similes facit:t sup ethera ꝺducit.xxxvij E.in medio.folio.xv.lxv.B.in fine.folio.liij.
Castitas cum abundātia et fertilitate diu stare non potest:exemplum.xlvij.E.folio.xxxviij.
Castitas etiā in tactis corporibꝰ sic fugit a moribus.in reg.iij.ca.xxxj.fo.iij.
Castitati tunc quidā seruire volūt:quādo libido eos seruos habere cōtēnit.xvj.B in me.fo.xiij.
Casus aliorum nobis erunt exempla.liij. C.fo.xlv.
Cathecumini non sermonibus tantum sed bonis moribus sunt hortandi ad sumendum corpus christi.xlvj.A.et.B.in pn. fo.cx.xxviij.B.fo.xcij.
Ceci duo.xviij.per totum .fo.lxxx.
Ceci illi duo:qs figuraliter designat.xviij. folio.clxj.
Celiani purgatio et trina absolutio in presentia septuaginta episcoporum .xxij. E.ff.fo.clxvj.
Celarium vnum debet esse in monasterio et is qui celario preponitur sine murmure seruiat fratribus suis in.iij.reg. capitu.xxvj.folio. iij.xxxiij. et. xxxiij. folio.xxvj.
Celestinianorum error quis sit.xxix.A.in me.fo.clxxiij.
Celum habitamꝰ fide nō corpore.lxxij. A. in medio.fo.lvj.
Celum quomodo nemo ascēdit:nisi filius hominis qui de celo descendit.xiij.F. folio.cliij.
Celorum nomine qui intelliganturiet quo modo in eis sit deꝰ.xxviij.A.in medio. folio.xcj.
Cena magna t de tribus hominuz generibus qui ad illam venire recusant.xxxij. per totum.fo.xcvj.

Cene dominice declaratio.xxviij.per totum.fo.xxij.
Centurio ille figurat ecclīaz ex gentib⁹.vj. B.circa prin.fo.lxv.
Centurionis fides ⁊ deuotio.vj.A.B.fol. lxiij.
Ceruorum cautela commendatur.xxj.A. folio.clxiij.
Charitas sepe aliqñ:sed odium blādit.x. E.ante.me.fo.ccj.
Charitas maxime commendatur in hac epistola in prefatiōe:et Trac.j.C.in me. folio.clxxx.et Trac.v.D.in prin. folio cxc.⁊ Tracta.vij.A.in princi.B.circa finem.fo.cxciij.
Charitas cōparaꝝ fonti indeficiēti:⁊ margarite euangelice.v.D.in.ij.fo.cxc.⁊.vij A.B.fo.cxciij.
Charitas cōparatur imperatoi:qui sicut ipse vniuersis militibus:sic illa omnib⁹ virtutibus imperat.viij.A.circa prin. fo.cxcv.
Charitas est radix ⁊ forma virtutū.Tracta.ij.E.in ij.fo.clxxxiij.⁊ Tra.vij.C.in me.fo.cxciiij.
Charitas semel habita si possit amitti. viij.F.fo.cxcvj.
Charitas in nobis nata nō statim pfecta. Tracta.v.C.in prin.fo.clxxx.⁊ Trac. vj.A.in prin.fo.cxcj.⁊ tra.viij.H.in prin folio.cxcvij.
Charitas dei ad nos quāta fuit.Tra.vij. C.D.in prin.fo.cxciij.
Charitas a nobis nūq̄ cessabit q̄uis ei⁹ opera pro tēpore cessant.viij.B.in.ij.fo. cxcv.
Charitas pfecta expellit timorē.ix.C.D. E.fo.cxcviij.
Charitas non angustatur.x.E.in. prin.folio.ccj.
Charitas si eadē sit qua diligimus deum⁹ et qua proximum.Tracta.ix.G.in prin. folio.cxcix.
Charitas non angustiaꝝ.xv.J.folio.clvj.
Charitas designaꝝ in pane.xxix. B.folio xciij.
Charitas comparatur oleo.xxiij.B.C.folio.lxxxviij.
Charitas est deus.Tractatu.vij.B.folio cxciij.⁊ Tract.viij.H.fo.cxcvij.et Tra. ix.A.fo.cxcviij.
Charitas forma est o⁹ bone actionis.xiij A.circa fi.fo.xij.
Charitas nō q̄rit q̄ sua sunt sic intelligitur in.iij.reg.ca.xxvij.fo.iij.
Charitas si delit nō valet op⁹ bonū.xviij. J.in fi.fo.lxxxiij.I.A.circa prin.fo.cxv.
Charitas sola discernit inter filios dei ⁊ filios diaboli.v.D.in me.fo.clxxxviij.
Charitas cum sit res inuisibilis:nō oculo sed corde q̄renda est:⁊ qualis sit.Trac. vij.D.fo.cxciij.
Charitas ad hoc crescit⁹ eterna permaneat.viij.K.in me.fo.clj.
Charitas perfecta que sit.v.B.in.fi.et.C F.in prin.fo.clxxxix.
Charitas dei diffusa est in cordibus nostris pec spiritūsanctū exponitur.xv.J. folio.clvj.
Charitas sola orat.⁊ impetrat.vj.D.in fi. folio.cxcij.
Charitas est virt⁹.⁊ ꝯsummatio virtutū xlvij.E.fo.xxxviij.
Charitatis vnitas ꝓponenda est terrene commodo hereditatis.liij.D.in fine.folio.xliij.
Charitatis pfectevera signa.v.F.in me.⁊ vj.A.in princ.fo.cxc.⁊.cxcj.⁊.viij.H.in prin.⁊.ix.A.post me.fo.cxcvij.⁊ seqnti.
Charitatis ꝑfectus cognoscitur ex signis Tra.ix.A.post me.fo.cxcviij.
Charitatē nemo pōt habere nisi bonus:q̄ sine charitate sacraments mali habere possunt.vij.B.in fi.fo.cxciij.
Charitate dei sociatos nullus loc⁹ sepat in.j.reg.ca.vij.fo.ij.
Charitate nisi cotripiaꝝ seru⁹ aut filⁱ⁹ non amatur.vij.C.in.fi.D.in me.fo.cxciij.
Chimera quid sit.viij.B.fo.x.
Christus tot⁹ fuit in celo:⁊ totus in mundo.xix.A.circa.fi.fo.xv.
Christus tria in se habuit:scz veritatē:mā suetudinē ⁊ iusticiā.xlvij.B.fo.cxj.
Christ⁹ vnde dicaꝝ:⁊ qūo xp̄iani a christo. xlv A.in fine.fo.cx.
Christus duo bona habuit iusticiam ⁊ immortalitatem:nos duo mala:iniquitatē scz et mortalitatem.Suscepit penā non culpā:⁊ deleuit penā ⁊ culp⁹.xxxvij.A. circa finem.fo.c.
Christ⁹ quō simul est in celo ⁊ in terra:nec tñ duo xp̄i.viij.C.fo.lxviij.
Christi corpus ita ex multis hominibus cōficitur sicut multa grana vnū panē cōficiūt.Et ex mult⁹ racemis vinū extrahit⁹ tur.xxviij.B.circa fi.fo.xv.
Christi nomē false portat qui nō vult ope implere qō debet.xxxvij.A. circa finem. fo.xxix.
Christo due nature sūt:⁊ sicut alia rōnalis ⁊ caro vn⁹ ē hō:ita de⁹ ⁊ hō vn⁹ ē xp̄s:⁊ q⁹ xp̄s in his oib⁹ ⁊ singulis.lviij.B.in pn.⁊ post me.fo.cxxj.
Christian⁹ quomodo viuere debeat.lxiij. per totū.fo.lij.
Cib⁹ alie deus est:nec comest⁹ minuit exē

plum de luce.lxiij.C.in.fi.fo.cxxix.
Cibus bene masticatus citius digerit.lv. A.in fi.fo.xlvj.
Cibi delicati cur nō sint appetēdi:⁊ q̄b⁹ liceat eis vti.v.E.fo.lxiij.
Cibū nō solū fauces sumāt:sed ⁊aures esuriāt verbū dei.Jn.iij.ri⁹a.ca.xiij.fo.ij.
Cicatrices vulneruz cur xp̄s seruauerit in corpore post resurrectionem.xviij.A.in me.fo.lxxx.
Cyprianus sanct⁹:ois⁹ ꝓ spūsctū optime locutus est.xxv.D.fo.xix.
Circuncisio cur fiebat die octaua:et cultris petrinis.xv.B.folio.cliij.
Circuncisio nos sumus qui spiritu seruimus deo:quō intelligaꝝ.xv.A.fol.cliij.
Circuncellionum ꝓsuitas.vj.H.in prin. folio.lxvj.
Cyrillus fuit de fratribus Augustini.xxj. A.in me.D.fo.xvj.
Cyrilli ciuis hipponensis filius matrem pregnantem oppressit:sororē violare voluit:patrem occidit:⁊ duas sorores vulnerauit ad mortē.xxiij.A.fo.xxvj.
Clamare ad xp̄m q̄d sit:⁊ q̄ ꝓhibēt clamare.xviij.F.⁊.H.fo.lxxxiij.
Clamor dicitur peccatū quando absq⁹ timore ad actū pducitur:et ꝓsuetudine multiplicatur.xlvij.C.fo.xxxviij.
Clamorē cordis q̄ⁱs de⁹ plus audiet xiij.K.fo.cl.
Claudus mendicans ad portam speciosam quez petr⁹ verbo curauit.xxvj.p totum.fo.clxix.
Clementia q̄d sit.xxiij.C.fo.xix.
Clericꝰ q̄ comā nutrit:⁊ caput radere erubescit:nō se de dei sed de mūdi esse testaꝝ.lix.D.fo.xlix.
Clericus duo ꝓfiteꝝ:sanctitatez interius: et clericatum exterius.liij.H.in medio. folio.xliij.
Clericus in terra ꝓptiuz habere desiderat a christi disciplina recedit.lix.B folio.xlix.
Clericus q̄ pasci desiderat ab ecclesia:nichil ꝓptium habere desideret.liij.H.in me.folio.xliij.
Clerici cur radant caput.xxj.B.fol.xvj. xxvj.E.fo.xx.lix.C.D.fo.xlix.
Clerici a sorte dicunt:q⁹ sors eoz⁹ deus est lix.B.in fi.fo.xlix.
Clerici si eternā cupiāt hereditatez: nihil accipere debent in terra morientiuz.lix. B.fol.xlix.
Clerici cur orantes non velant capita.lix. D.fo.xlix.
Clericis non licet mercimonia exercere. nec turpia lucra sectari.xix.B.in medio folio.xcliij.
Clericatus magis onus est q̄ honor.liij.H in me.fo.xliij.
Clericatus ei non tollitur q̄ voluerit hēre ꝓprium.liij.G.fo.xliij.
Codices certa hora singulis diebus petāntur extra horā qui petierit non accipiet in.ij.reg.ca.ij.⁊.iij.fo.ij.
Coeternuz ⁊ coeuū quomō differūt.xxxviij C.circa.fi.F.G.fo.cj.
Cogitationibus malis ita est resistendum lxxvj.A.B.fol.vij.
Cognitor ex cognitione dei crescit:nō de⁹ de cognitore.xxxviij.C.fo.cj.
Colluctatio non est nobis aduersus carnē et sanguinem ⁊c.quomodo intelligatur viij.B.fo.cxlij.
Communia debent esse omnis quibus est cōmunis fides.xxv.A.B.fo.clxviij.
Cōpunctio cordis quattuor modis generatur.lxx.C.fo.lvj.
Compunctio cordis que ex humilitate⁹na scitur duplex est.lxx.C.fo.lvj.
Compunctio sanctitas est animarum:remissio peccatorum sacrificium spirituale:holocaustū medullatū.xj.C.fo.xj.
Cōcupiscētias carnis habere q̄ⁱs est vti le exēplo apli.iij.E.⁊.v.B.in.fi.C.fol. cxxiiij.⁊.cxxxvij.
Conceptus duplex:scz a christo.⁊ a diabolo.xx.B.fo.lxxxv.
Conceptus quanto tpe in vtero ꝑficitur. xxv.D.fo.xix.
Concordia malox licet contraria sit bonis tamen optanda est q⁹ boni concordiam habeāt:⁊ mali discordiā.ij.C.circa finem.fo.vj.
Cōcupiscere ꝓ facere ponit:⁊ q⁹ concupiscentia non nocet si ei non consentiatur. xlij.F.fo.clxvij.
Cōcupiscere nolle:⁊ post cōcupiscētias nō ire differūt.v.D.vj.F.fo.cxxxvij.⁊.cxl
Cōcupiscere non debem⁹ res alienas sed vitaz semper mansuram.xx.B.post pn. ⁊.B.fo.lxxxvj.
Cōcupiscētia carnis aduersus spūm:⁊ spirit⁹ aduersus carnē.iij.iiij.v.ꝓ totū et vj.A.fo.cxxxiij.xij.B.C.D.fo.cxlvij.
Cōcupiscētia triplex ⁊ q̄.xxxiij.C.F.xcvij
Cōcupiscētia octox q̄d sit.xxxj.C.fo.xxv.
Cōcupiscētia femineax nō solo tacito affectu/sed affectu ⁊ aspectu appetit ⁊ appetit in tertia regula.ca.xxj.fo.iij.
Cōcupiscētia carnis nō nocet:dū ei non cōsentiaꝝ.v.G.vj.F.fo.cxxxviij.⁊.cxl.
Cōcupiscētia est origo o⁹ peccati.vj.A. folio.cxxxviij.
Concupiscentia carnis et oculorum que

fit.r̄.S.fo.clxxxiij.

Concupiscentia cur est in mēbris:et q̄ debemus eas poti⁹ velle non habere q̄m habere:r q̄ solus christus eas sanat.xij.C. folio.clxiij.

Cōcupiscentia vocat̄ peccm:q: merito peccati contigit ex prima trāsgressione mādati.xiij.C.in fine.fo.cvj.

Concupiscētia carnis fomētū et mater est voluptatū.xxxi.B.fo.xxv.

Cōcupiscētia carnis aduersus spm est ibi vbi est spūssctūs.xliij.D.fo.cvj.

Cōcupiscentia carnis aduersus spm.xliij. B.C.D.E.F.fo.cvj.

Cōcupiscentie carnis q̄si pfectevincentur. iij.F.G.r.v.D.fo.cxxxiij.r.cxxxvij.

Cōcupiscentie carnis deprimi possunt:extingui pfecte non possunt:nisi post mortem.xlij.E.fo.cvij.

Concupiscentia nomine quid intelligatur vj.A.fo.cxxxviij.

Concupiscentiā non cognoui:nisi lex diceret non concupisces quomodo intelligatur.iij.C.fo.cxxxv.

Concupiscētijs q̄ nō obedimus dei est donantis nō nostre fortitudinis.xij.D.circa prin.fo.clxvij.

Concupiscentijs non est obediendum.iij. D.r.xij.D.fo.cxxxiij.r.clxij.

Confessio debet esse humilis:vtilis:secreta: frequens:pōpta:amara:lacrimosa: r festina.xlviij.G.fo.xxxix.

Confessio humili r puro corde est faciēda. lxiij.C.fo.lij.

Confessio humilis peccatorum meretur indulgentiam.i.D.circa prin.fo.clxxx.

onfessio humilis sanat.xxix. circa pūnc. fo.clxxiij.

Cōfessio nō est differēda ad vltimuz q̄dragesime.Et qualiter pñtem se habere debeat ad confessorē.xxx.C.fo.xxiij.

Confessionis vtilitas et commēdatio.xxx. D.fo.xxiij.xl. D.fo.xxxij.

Confessionis verbuz in corde habens:r in ore non habens:dolus est autvan⁹.xxx. D.in fi.fo.xxxiij.

Confessionis medicamenta deesse non debent:sient nobis peccatoruz vulnera deesse non possunt.xij.B.fo.cc.

Confessione sui accusatio dei est laudatio. vin.A.fo.lxvij.

Confessor cautus esse debet:ne cōfitēti verbum alienatis aut terroris infigat:vt eum a bono confessionis exterreat:nec absolvere debet cōfitentē:nisi viderit confessuz. xxx.D.in fi.fo.xxiij.

Confessus quod per confessionem scit:minus scit q̄ si nesciat.xxx.C.fo.xxiij.

Confessorē decet sciret quā:qualē:r quantam debeat infirmantibus exhibere medicinam.xxx.D.in in fi.fo.xxiij.

Confessores sancti licet rabiem sleentoruz non senserint martyrij: premio non tamen priuantur.xliij.F.in me.fol.xxxvi.

Confidere nemo dz de bonis suis.xxix.R folio.xxxij.

Confiteri nemo debet cā hūllitatis pctā q̄ non fecit.xxix.C.fo.clxij.

Cōfiteri deo non sufficit:sed alteruter cōfiteri debemus.xxx.A.C.in fi.fo.xxiij.

Confiteri cur debeam⁹ pctā cū de⁹ ea sciat xxx.B.C.in fi.fo.xxiij.

Confiteri ꝑbēter . adenter peccator debet xxx.C.fo.xxiij.

Confitens peccata sua:a morte reuiniscit non tamen propria virtute.viij.A. ante me.fo.lxvij.

Confitens de quibus se examinare debet xxx.B.fo.xxiij.

Confitens quilibet iesum christuz in carne veniss ex deo est:et ois qui non confitet iesum christuz in carne veniss ex deo nō est:quomō intelligatur.xxx.r.xxxj.p totum.fo.clxxv.r.cxxiij.

Cōfiteor tibi pater dñe celi r terre de qua confessione hoc dr.viij.A.fo.lxvij.

Coniugalis vita est laudabilis:r in corpore christi locum hz: ideo si cōiugales tenēt humilitatē:superbis castis sunt prferendi.liij.B.in me.C.E. fo.cxvij.

Cōiunctiōes tres valde mirabiles legim⁹ iv.D.circa finē.fo.xlvj.

Conscientia nobis sufficit:sed qui fidēs cō scientie sue famaz negligit crudelis est. lij.A.r.liij.D.fo.xlij.r.xliij.

Conscientie puritas ideo est amāda.r.A. folio.r.

Conscientie aut cordis reprehensio vel pbatio prestat fiduciam petendi.vj.B.circa.prin.fo.cxcj.

Conscientie puritas per que acquiritur.r. B.folio.r.

Conscientias alionum infirmas percutiēt tres quomodo in xpm peccēt.vj.C.in fi. D.E.F.fo.lxv.

Consilium petunt aliquando subditi a prelatis vt circūueniant exemplum.xlix.G in me.fo.cxiij.

Cōtēplatiōis modꝰ qs sit.xxx.B.fo.xxiij.

Contemplationem dei quo impediunt.lix. C.fo.xlix.

Continere debere clericos ꝓbat exemplis xxxvij.F.G.fo.xxix.

Continere nos debemus a quinq; r a qb⁹. xxij.B.fo.lxxxvij.

Contrientia viri deum timētis est gloria: sic ꝺ mulieris que Jegezyiri timet.xlvj. B.circa finem.fo.cx.

Continentiam coniugibus viriserunt:quā a coniugibus requirunt.xlvj.B.in med. folio.cx.

Continentiam seruando multis viris fortiores femine inueniūtur.xlvj.B.fo.cx.

Continentiam seruet qui vult sumere corpus christi.xlvj.C.fo.cx.

Continentes sunt humiles:sunt et superbi lij.E.fo.cxix.

Contritionis signa.viij.A.fo.lxvij.

Conuerti qui tardat:periculum facit anime sue.lxxi.A.fo.lvj.

Conuerti festinet quisq; dum potest: ne cū voluerit:non possit.lxxj.B.fo.lvj.

Convertī debemus ad deum in trib⁹.xxx. B.fo.xxiij.

Conuerti cur quidam tardant:r ꝺ maluz sit differre conuersionem.lix.E.fo.cxvij

Cor deus interrogat:non manū.xix.G.folio.clxij.

Cor sursum est habendum.lxxiij.A. folio lvij.lxxij.A.fo.lvj.

Corpus christi verum quotidie sit sumēdū xxvij.B.fo.xcij.

Corpus christi tunc salubriter sumitur si quod in sacramento visibiliter sumitur in ipsa veritate spiritualiter manducatur ij.A.in fine.fo.cxxj.

Corpus xpi duobus modis sumitur.xj.B. in medio.fo.lxxij.

Corpus christi comestum nō minuit.lxiij. C.in fi.fo.cxxx.

Corpus et sanguis christi tractantur.ij.A B.folio.cxxxi.

Corpus christi sumere horratur.r . A. B.folio.cx.

Correctio ad prepositum vel presbyterum principaliter spectat.in.i.re.ca.vj.et.iij. reg.ca.r . .xlij.fo.ij.r.iij.

Correctio i . erna quem modum habere debet.in iij.reg.ca.xxij.fo.ij.

Correctio a se incipere debet.xiij.B. folio.xiij.

Correctio ex amore fieri debet.vij.C.in fine.et.D.in medio.fo.cxcj.

Correctio fraterna qualiter sit exhibenda xx.A.E.xvj.per totū.xviij.circa prin. folio.lxxvij.r.lxxix.r.lxx.

Correctionis glaudiuz zelo iustitie nō odij non rancoris charitas euaginabit. Sermone.xiij.B.fo.xij.

Corrigere qui potest:indicando non erit in nocente:si tacendo perire ꝓmittit.Jn.iij. reg.ca.xxij.folio.iij.

Corrigenda occultans instruit dolum.j.regu.cap.vj.fo.ij.

Corruptio non facit vt corp⁹ cedat in nō ens.xlviij.C.fo.xxxix.

Corruptio est in omni re sub sole. Sermone. v.D.folio.lxiij.

Creature omnis quadruplex cōditio.xxvij A.in medio.r.B.fo.clxx.

Credit qui in filium quē habeat vitaz eternam:r qui non credit iam iudicatus dicatur.xiij.A.fo.cl.

Credunt aliqui et non credunt.xxvij.D.folio.lxxj.

Credere posse in christum dei est donuz:nō ex nobis.ij.C.D.E.fo.cxxxij.

Credere in christo et credere q̄ Jesus est xpc quid sit.x.A.B.in prin.fo.cc.

Credere quidam nolūt:nisi que sensu percipiunt.xxxiij.A.in me.B.r.C.fo xcvj.

Credere christum r credere in xpm quomodo differūt.lxj.A.in medio.fo.clxv.

Credens in me etiam si mortuus fuerit vivet:quomodo exponitur.xxxiij.A.in medio.folio.clxxvij.

Credēs qui baptizatus fuerit salus erit: quomodo intelligitur:cū tñ oēs credentes non saluent.xj.A.in me.fo.lxxij.

Crescere et decrescere in fide quid sit.iij.A fo.clxxxiij.

Crux christi comparatur naui.ij.B.circa princi.fo.cxxxij.

Crucis signū olim eunctis formidolosum. modo portatur in frontibus regum:vbi multa perpulchra de crucis gloria.xvij. D.in me fo.lxxxij.

Crucis figura r laus.viij.C.fo.clxij.

Cruce descendere cur xpc noluit:et q̄ iudei ignorabant deuz esse in humana carne.lix.D.circa prin.fo.cxxiij.

Cupiditas inferno filios est.lxij.C.fo.lj.

Curiositas.ij.G.fo.clxxxiij.

Damnari si aliquis debeat ꝓ peccō iudicij soli noto.xvj.E folio.lxxx.

Damnari in eternum dānatur:q: tempe peccandi volūtatem habuerunt.xxvj.G folio.xx.

Damnati nō possunt diligere aut delidera re iusticiam.xxvj.F.fo.xx.

Damnati verum velint omnino nō ee aut in penis esse.xxvj.E.fo.xx.

Damnationis nihil eli hic qui sunt in xpo vj.A.fo.cxxxviij.

Debere ex mutuo acceptio aliud r: aliud ex promissis.xvj.A.in fine.fo.clvij.

Debitor est omnis hō habens th r ipse debitorem.xv.A.fo.lxxviij.

Debitor aliter est de⁹ aliter homo.xvj.A. in fi.folio.clvij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Debitores sum⁹ dei: ⁊ debitores habem⁹ primos. xxix. D. E. fo. clxij.
Debitores sumus non carni vt ſm carnē viuamus ⁊c. quō exponit. xiij. C. D. E. F. fo. clxix.
Decima est danda de omnibus que homo quascūq; arte lucrat: vt inde viuat. lxiiij. C. folio. lij.
Decimā tēpor⁹ dare iubemur sicut ⁊ rep xxv. A. in fi. fo. xix.
Deformitas xp̄i nostra est pulchritudo. xx. D. folio. clxiij.
Defuncti vtrum sint plorandi: et quibus suffragijs iuuantur. xxxij. per totum. folio. clxvj.
Defunctorū in celebritate sunt duo ꝯsiderāda: scz quid sperandū: ⁊ q̄d timendum xxiij. A. fo. clxxvij.
Delectatio mētis preponēda est delectationi carnis. xvij. B. C. D. fo. clix.
Delectās prodesse credit etiam si noceat. iij reg. ca. xxxj. fo. iij.
Delicie tpales ꝯ trāsitorie sint. xxiij. A. in me. ⁊. C. fo. clxvij.
Delicie vere q̄ sint. i. C. fo. xlj.
Desiderij nostrū extēdere debem⁹. iij D. in me. fo. clxxxvij.
Desperare de nulli⁹ salute debemus ꝯdiu alīqs viuit. xl. L. fo. lxxij.
Desperare de salute sua nemo debet cūvideat saluatos q̄ interfecerūt auctorē salutis. ix. B. fo. cxliij.
Desperatio occidit alas. lix. E. fo. cxxij.
Detractio laqueus est diaboli. xlv. C. folio. xxxvij.
Detractio grande vitium. xlv. C. in principio. folio. xxxvij.
Detractor sibi nocet: ⁊ alios inficit vt lepra xxvj. A. fo. xix.
Detractor nō solū est expellēd⁹: sed nec ad mēsaz admittēd⁹. Ideo augustin⁹ in mēsa scriptū habuit. Si quis amat ⁊c. xxvj D. folio. xx.
Detractor animā interficit sicut gladi⁹ corpus. xlv. B. fo. xxxvj.
Detractoris persona nō est nominānda. liij F. in fi. fo. xliij.
Detractores arguunt per illud. Sedēs aduersus ⁊c. lj. A. fo. xlj.
Detractores expellēdi sūt de ꝯgregatiōe vt cōfusi peniteant: ⁊ se emendent. xxvj. B. folio. xx.
Detractiones malorū boni semp patiunt liij. A. in fi. ⁊. B. fo. cxviij.
Detrahēs ⁊ formicās qūo differunt. xlv. C fo. xxxvij.
Detractorē expellere non est crudele: ⁊ si se emēdauerit: ē sine recipiēd⁹. xxvj. C. f. xx
Detrahēdū nō est religiosis. q̄ nōexpedit detrahētib⁹. liij. J. circa fi. fo. xlv.
Deus directio siue charitas est. vij. B. folio. cxciij.
Deus nō est corpor⁹. xvij. C. fo. clix.
De⁹ ante oia diligat: deinde ꝓxim⁹. Jn. j reg. ca. j. ⁊. iij. re. ca. j. folio. ij. Et ser. lxiij J. folio. lvij.
De⁹ q̄d sit: ⁊ q̄s sit incōphēsibil⁹. j. A. f. cxxxj.
De⁹ ptecipere nō pōt: vt nō diligam⁹ deū. v. A. in fi. fo. vj. vij. G. fo. ix.
Deus q̄d sit: ⁊ quō vbiq; est inseparabilis inuisibilis ⁊ incōprehēsibilis. viij. C. fo. lxviij. liij. E. fo. cxix.
Deus ex deo aut alius aut spūsctūs intelligi debet. non pater. vij. B. post mediuz folio. cxciij.
De⁹ aliter est in nobis ꝯ nos in xp̄o. viij. H. in me. ⁊. ix. A. fo. cxcvij.
Deum vnum esse creatura demonstrat: et philosophis ostēsum est. lv. A. folio. cxx. lxij. E. fo. cxxvij.
Deum vnuz sicut fides catholica predicat vt mysteria trinitatis pariter fateatur. j A. folio. cxxxj.
Deum nemo vidit vnq̄: ⁊ quid sit deus: et de eius forma: de hoc habetur. vij. D. folio. cxciij.
Diabolus multos sub specie boni decipit vj. B. viij. B. fol. ix. ⁊. x.
Diabolus neminē genuit aut creauit ꝯ dicatur, iniquorum pater. iiij. F. in fine G. fo. clxxxviij.
Diabolus quō vincit a nobis. iij. B. circa pn. fo. clxxxvij. ⁊. vij. A. in fi. fo. cxciij.
Diabolum quomodo superare possumus vi^ B. fo. lxvij.
Didragma quid sit: et cur illud xp̄s soluit vj. D. in fi. fo. cxxxix.
Dies mali q̄ sunt: ⁊ q̄ dies crescētib⁹ pot⁹ decedūt ꝯ accedūt: ⁊ de vno die eternitatis a quo isti dies denoi .nāt. xvij. A in me. fo. lxxx.
Dies iudicij indubitāter ꝓplebit: sicut ois q̄ de xp̄o predicta erant videm⁹ impleta xxxj. B. in fi. C. fo. xcv.
Dies diligit videre bonos: ⁊ q̄s est homo qui vult vitam. quomō exponitur. xxix B. C. fo. ciij.
Dies malos non faciūt nisi malitia: ⁊ miseria. xxiij. A. fo. clxviij.
Dies dominicus vnde nomen accepit. xv. B. fo. cliij.
Diem iudicij aut horam quomodo nemo scit: neq; filius nisi pater solus. xxj. p totum fo lxxxvj.
Die iudicij multi ꝓximū dicūt ꝓpter abūdāt̄ iniq̄tatē. xxiij. B, in fi, C. fo. lxxxviij

Digit⁹ dei quid sit: ⁊ cur lex digito dei scripta perhibetur. vj. B. C. folio. cxxxix. xiij J. folio. cl.
Diligamus nō verbo: neq; lingua: sed opere et veritate. v. F. in fine. ⁊. vj. A. fo. cxc.
Dilexit nos deus prior. vij. D. ⁊. viij. G. circa principiū. ⁊. ix. F. G. in principio. fol. cxciij. cxcvij. ⁊. cxcix.
Diligi pater nō pōt sine filio: nec fili⁹ sine patre: nec filius sine ꝓximo: nec ꝓximus sine filio. x. B. C. fo. c.
Diligi proximus precipitur. lxix. F. folio xlix.
Diligendi sic sunt hom[illegible]es vt peccata eorū arguantur. vij. D[illegible] me. C. circa fi. ⁊ viij. C. G. folio. ccj. ⁊. sequenti. et. x. E. in me. fo. cxciiij.
Diligēs fratrē tolerat oia ꝓpter euz. j. H. post me. fo. clxxxj.
Dilectio non carnalis sed spiritalis debet esse inter spiritales. J. iij. regula. cap. xl. folio. iij.
Dilectio ⁊ amor differūt. viij. C. circa pnc. folio. cxcv.
Dilectio inimicorū cur ꝓpriū est signū xp̄ianorū. xxviij. G. fo. xxj.
Dilectio spiritalis bonorū est: q̄ ois eam habēs bon⁹ est. xxviij. H. fo. xxiij.
Dilectio vera vel falsa quō cognoscat. vj. A. fol. cxc. ⁊ ix. G. in pnci. ⁊. x. A. ⁊. D. in me. fo. cxcix. ⁊. sequenti.
Dilectio deus est. vij. B. fo. cxciij. ⁊. viij. H ⁊. ix. A. fo. cxcvij. ⁊. sequenti.
Dilectio inimicorū similes nos facit deo. ix. B. in me. fo. cxcviij.
Dilectio sola facit opera esse meritoria. x. A. fol. cc.
Dilectio perfecta que sit. j. F. post mediuz folio. clxxxj.
Dilectio dei non impletur sine dilectione proximi. ix. G. ad fi. folio. cxcix. et. x. B. C folio. cc.
Dilectionis ordo sine gradus. vij. A. in fi. ⁊ B. fo. lxvij. xliij. B. fo. cvj.
Dilectionis ordo q̄s sit. xxviij. H. fol. xxiij. xxxviij. B. fo. xxix.
Dilectionis ordo siue gradus. viij. C. circa prin. fo. cxcvj.
Dilectionē inimicorū cur dñs precepit: sed Iohannes tm̄ precepit vt diligam⁹ fratres. Ad q̄d ⁊ quō diligend⁹ est inimic⁹ viij. C. G. fo. cxcvj.
Dilectione sola discernunt boni a malis. v D. in me. fo. clxxxix. ⁊. vij. B. C. fo. cxciij
Dimittere debem⁹ debitoribus nostris et quotiens. xv. B. C. D. fo. lxxviij.
Dimittere debem⁹ in nobis peccātib⁹. vij A. circa princ. B. in prin. fo. cxciij. ⁊. viij G. fo. cxcvij.
Dimittere debemus peccanti tei veniā postulanti sine disceptatione. in. iij. reg. ca. xxxviij. fo. iij.
Discere a christo que debeam⁹. xlvj. E. fo. xxxvij. lxx. B. fo. lv.
Discere a xp̄o q̄ debeam⁹. xij. E. fo. cxlviij. xxij. E. fo. clxvj.
Discere a xp̄o debem⁹ hūilitatē: ⁊ nō formare celos. x. A. circa prin. fo. lxix.
Discipuli mei tunc vere eritis si in sermone meo manseritis: quomodo exponitur xlviij. A. fo. cxj.
Discordia/malos quādoq; bonos efficit. ij C. circa fi. fo. vj.
Dispēsator ⁊ dñs in hoc differūt. xxxvj. B. in me. fo. xxviij.
Ditiores illi sūt q̄ i sustinēda paupertate fuerint fortiores. Jn. iij. reg. ca. xvij. fo. iij.
Dines ⁊ pauper ⁊ si sint duo contraria: tamen sunt sibi necessaria. xxv. A. circa pncipiū. fo. xc.
Dives epulo ⁊ lazar⁹ mēdic⁹. xxiij. A. circa prin. xxv. per totū. fo. xc.
Dives auarus peior est bestia. xxv. A. circa prin. fo. xc.
Dives oia relinquet. lxxv. A. fo. lvij.
Dives cui⁹ ager yberes fructū attulit ⁊ dñes epulo. xix. B. C. fo. clxij.
Diuitis ⁊ pauperis similis est introitus in hūc mūdum: ⁊ similis exitus. v. C. D. E. folio. lxiij.
Diuitē esse aliud est: ⁊ aliud velle fieri dites. v. C. in fi. fo. lxiij.
Diuitē velle fieri ex paupe. ⁊ viduarū exiguitate vltra oēm est iniquitatem. xxxj. E. folio. xxv.
Diuites licite vtunt meliorib⁹: dummodo pauperibus non denegent necessaria. v E. fol. lxiij.
Diuites cum terrena acquirunt: pdūt celestia. lxij. B. fo. lj.
Diuites cur nō debeāt pauperes despicere. xliij. A. fo. xxxv.
Diuitias dispergendo dare pauperib⁹ et paupē fieri nihil pdest: li alia superbior efficiat diuitias contēnēdo ꝯ fuerat possidēdo in. iij. re. ca. v. fo. j. ⁊. ij.
Diuitie terrene sicut nō acquirunt sine labore sic nec celestes: et quō sint superuenire nec est curādū si nobis auferant p iniq̄tē violētias. vj. G. circa pn. fo. lxvj.
Diuitie comparātur vino mellito. xxxj. D in me. fo. xxv.
Diuitie pot⁹ sunt insidie ꝯ amicitie. xlviij H. in me. fo. xxxix.
Diuitie quanta mala faciāt: exēplis patet ix. E. fo. xxij.

Diuitie bona sunt fortune non nature. vſ. D. fo. ix.

Diuitie iste nō sunt vere diuitie: nec beatifi cāt suos possessores: iō sunt pdende ne p dant. xxxv. C. D. fo. xcviij.

Diuinarū comes iniuria est ꝛ supbia. xl. E. fol. xxxij.

Docet solus deus homines. iij. A. folio cxxxiij.

Docens bene et male viuens sibi nocet et alijs. pdest. xlix. C. D. E. fo. cxiij.

Docentem ꝛ audientem ad preceptoꝝ ob seruationem par causa constringit. iij. A folio. lxij.

Doctor nihil operatur in audientib⁹ sine gratia dei. iij, H. er. iij. A. in punct. folio clxxxvj. ꝛ sequenti.

Doctrina bona laudatur: prana reprobatur in. j. re. ca. v. fo. j.

Dolio recumbentem si qs viderit eum qui hz sciēriā: nonne conscientia eius cuz sit infirma edificabitur ad māducandum idolatica ꝛc. quō exponit. vj. C. i me. D E. F. G. H. fo. lxv.

Dñs verus ꝛ solus est: de⁹ solus q̄ ministe rio nostro nō indiget: sed nos eius auxi lio egem⁹. viij. H. in pn. fo. cxcvij.

Dominamini piscib⁹ maris: ꝛ volatilibus celi ꝛ bestijs terre: sed nō dixit holbus. viij. D. E. fo. cxcvj.

Dominari velle primū ꝛ maximū vitiū ē xxxiij. A. i me. f. xcvj. ꝛ. xxxiij. B. f. xcvij.

Domus qñ dicit pulchra aut bona. ij. G. in prin. fo. clxxxiij.

Domus dei q̄ nos sumus modo edificatur ꝛ qñ dedicabitur. iij. A. in fine. B. C. fo. cxxxiij. xx. A. fo. clxij.

Donatista quid de christo sentit. xxxj. D. i fi. E. fol. clxxv.

Donatiste arguuntur. xvij. J. K. L. f. lxxx iiij. ꝛ. l. C. D. E. fo. cxv.

Dormire q̄d in scripturis significat. xxxij. A. fo. clxxvj.

Dormire quomodo in scripturis accipitur xxij. B. fo. lxxxviij.

Dototheus. xxj. A. in me. D. fo. xvj.

Dulcedo q̄dam bona est: ꝛ quedā mala. iiij E. fo. clxxxv.

Ebrietas quāta mala faciat. xxxij. B. fol. xxvj. et. lxiij. D. fo. lij.

Ebrietas etiaz verba sancta nō suscipit. lxv. C. i fi. lxvij C. fo. liij. ꝛ sequnti.

Ebrietatis terribile exēplū. xxxij. A. f. xxvj

Ebrietatē nō canes peccatum nō euadet. lxiij. D. fo. lij.

Ecclia in toto orbe est: nō in africa tm: ꝛ do natū: ꝛ quō sine malis cē nō pōt hac vi ta. xvij. J. K. L. fo. lxxxiij. ꝛ. l. C. D. E. folio. cxv.

Ecclesia figurat mystice. xij. et. xiij. folio lxxvj. ꝛ sequenti.

Ecclesia quomō dicitur sine macula ꝛ ru ga. xxix. B. C. D. E. fol. cclxxiij.

Ecclesia cur vocatur virgo. xxij. ꝛ. xxiij per totum. fo. lxxxvij. ꝛ seq.

Ecclesia xpi est in toto orbe: nō in parte cō tra donatistas. j. J. ꝛ ij. B. C. f. clxxxj. x. F. G. fo. ccij.

Ecclesia ātuor hz ordines fideliū. vnū ma lorū. tres bonoꝝ. xxix. E. H. fo. xxxj.

Ecclesia vna est: iz ex diuersis gētib⁹ sit col lecta: ꝛ de eis figuris. xlix. A. C. in me. fo. cxij. iij. A. fo. cxviij. lxj. B. in me. fo. cxxv

Ecclesia est in toto orbe diffusa: nō in parte xxxj. E. in fi. fo. clxxvj.

Ecclesia eucheā nō hz iij. F. fo. xlij.

Ecclesie auctoritas q̄ta sit. viij. A. post me. fo. lxvij.

Ecclesie tres sunt status scz liberatiōis cō seruationis: ꝛ coronatiōis. lv. A. primꝰ status est penitētie: ic̄ōs iusticie: tertius glorie. lv. B. fo. xlvj.

Ecclesiā de⁹ eligit fm suā grām: nō fm no strā iusticiā. vij. B. fo. lxv.

Ecclesiā cū summa reuerētia intrare debe mus ꝛ ibi orationes fidei fundere. lxiij. D. in me. fo. lij.

Egere minus melius est q̄ habere plus in ij. reg. ca. xvij. fo. ij.

Elegit cur xps piscatores ꝛ idiotas: et nō sapientes ꝛ potentes. xxvij. C. post me. folio. clxx.

Elegit ꝰ pauper piscatores: ꝛ nonnum di pncipes aut oratores. lix. F. circa pn. folio. cxxiij.

Elemosyna nō est facienda de iniustis ac quisitis. xix. D. E. fo. cixij.

Elemosyna nō est facienda ca...a vindicte lxxiij. A. B. fo. lvij.

Elemosyna nō solū viuis sed etiaz defunc tis est facienda. xliij. B. fo. xxxv.

Elemosyna duplex. f. iudicij. ꝛ charitat⁹ ꝛ cui fiat exhibēda. xxx. B. post prin. f. xciij.

Elemosina duplex: ꝛ que. xv. B. fo. lxxvij.

Elemosyna duplex scz panis ꝛ iusticie. viij F. in fi. fo. cxcvj.

Elemosyna cū iniq̄tate abhominabilis est deo. lxij. A. in fi. fo. lvj.

Elemosyne nō sunt faciēde de rapinis aut vsur: iz de iust⁹ laboribꝰ. xxv. B. f. xcvij.

Elemosyne de bonis perditis fieri possunt xxv. B. in fi. fo. xcvij.

Elemosyne nō sinunt ire in tenebras. xvij B. in fi. fo. lxxxij.

Elemosynā faciēdā hortat. xxij. D. f. clxvj

Elemosynā qui non dat egenti vitaz extin guit. xxxj. E. fo. xxv.

Elemosynarū vtilitas. lxxv. B. in fine. fo lio. lvij.

Elemosynas vt faciant alios inducere de bemus. xxxj. F. fo. xxv.

Elementoꝝ quodlibet sibi aliquid ꝓpriuz vendicat in coꝛpe humano. xlvij. B. cir ca fi. fo. xxxvij.

Eleusinus presbyter domꝰ sancti augusti ni. liij. J. fo. xlv.

Eligendi tres sunt modi: scz electio: subele ctio ꝛ pelectio. xxxix. D. fo. xxxj.

Emere ꝓprie q̄d sit. xxiij. B. fo. clxvj.

Epicurei vnde dicantur: ꝛ que sit eorum se cta. xij. F. fo. cxlix.

Epiphania dñi. xliij. p totū. fo. xxxiij.

Episcopus nō debet habere bona terrena ad possidendum: sed ad distribuendum non diuitibus et cognatis sed pauperi bus. xxj. B. in me. fo. xvij.

Episcopus si non est hospitalis inhumanꝰ est. liij. C. fo. xlij.

Episcopi sicut vocantur pastores gregis: ita ꝛ patres plebis ob curam ꝛ sollicitu dinem. xl. C. fo. xxxij.

Episcopi aplorū vices gerūt ꝛ sunt vicarij xpi. xxxvij. A. ꝛ. D. in me. fo. xxvij.

Epi debent illuminare ꝛbo: pascere exēplo ꝛ fouere egenos temporali beneficio. xl. C. in me. fo. xxxij.

Episcopi nō est seruare aurū: ꝛ remouere a se mendici manū. liij. F. fo. xlij.

Episcopi cōparantur olive ꝓpter tria. xl. C in me. fo. xxxij.

Episcopi sunt capita populorum: ꝛ ces ce corum: claudorum baculus: terraꝝ prin cipes: si boni: angelis superiores: si mali fuerint demonibus inferiores. xlij. D. in fi. fo. xxxiij.

Episcopus quomodo oportet eos qui con tradicunt redarguere. xix. A. et. E. circa prin. fol. clxij.

Eradius pbyter augustino successit in epi scopatu. liij. C. D. fo. xlij.

Errare in nullo nō est humanum sed divi num. ix. B. fo. x.

Errare est humanuz: sed diabolicum est in erroꝛe pseuerare. xxij. F. in me. fol. clxvj.

Erroꝛ quando est tolerādus. xiij. M. in fi. folio. cliij.

Erubescentia ex peccato ortum habet. xl. folio. ciij.

Esse dei non habet preteritum nec futu rum: sed semper presens. ij. D. circa prin ci. fo. clxxxij.

Esse male vtrum melius sit q̄ non esse vel econtra. xxvj. E. fo. xx.

Esse dei quid sit. iiij. D. in prin. fo. clxxxvij.

Esse quadruplex in omni re creata reperit xxvij. A. B. fo. clxx.

Etates hominis cōparant etatib⁹ mundi. lix. B. in me. ꝛ. C. fo. cxxiij.

Eua tandiu virgo fuit q̄diu pomū vetitū nō gustauit. xxv. A. fo. xix.

Euāgeliū oēm pfectionē nostram cōplecti tur. xxviij. A. fo. xxij.

Eucharistia est bona bonis ꝛ mala malis. xxviij. F. fo. xxij.

Eucharistia nō fuit bucellavel panis intin ctus iude traditus. xxviij. F. fo. xxij.

Eucharistia ideo hoibus datꝫ vt coꝛp⁹ in terris capiti coadunetur in celis. xxviij. B. circa fi. fo. xxij.

Eucharistiam volentes percipere ab' ope ribus coniugū ad tempus debent absti nere exemplum. xxxvij. F. G. folio. xxix. lxiij. E. fo. lij.

Eunomi⁹ quid de christo sentiat. xxxj. D. fo. clxxv.

Euodius socius sancti augustini. iiij. C. in me. fo. vij. v. C. fo. eodē. xxj. A. in medio. fo. xvj. xxij. C. fo. xvij.

Eustochiū virgo sancta. xxiij. A. fol. xvij.

Exacto iniqua ꝛ non exactio apud deū cō dēnat. xix. A. in me. fo. lxxxv.

Exactor qualis esse debeat. ix. A. in princ. folio. cxcvij.

Exaudiri qui desiderat prius ipse deuz au diat. lvj. C. circa fi. fo. xlvij.

Excōicatio ꝓ salute: nō ꝓ dānatione est in ferenda. xxvj. B. fo. xx.

Excōicationē iniustam soluit iusticia. xvj. C. fo. lxxix.

Exequie pōpose nō ꝓsunt mortuis sz vivos solant. xxxij. A. in fi. fo. clxxvj.

Exequie quō pie sint adhibēde defunctis. xxxij. C. ꝛ. xxxiij. A. in fi. fo. clxxvij.

Exequijs duo sunt attēdēda: ꝛ que. xxxiij. A. fo. clxxvij.

Exire quō xps dicat. lix. D. fo. cxxiij.

Ex nobis exierunt: sed nō erāt ex nobis de hoc habet. iij. B. C. D. E. F. fo. clxxxv.

Extasis q̄d sit: ꝛ quō qui in extasi posit⁹ su pra se agnoscit. lxiij. E. circa pn. f. cxxvij.

Fabianus frater. xxj. A. in me dio. fo. xv.

Facio non qō volo bonū: iz qō nolo maluz hoc ago: quō ex ponit. v. B. C. E. fo. cxxxvj. ꝛ. xij. B. fo. clxlviij.

Facinus quid sit. xxiij. C. fo. xix.

Fallere boni nolunt: falli aūt nec boni nec mali. xxx. A. in me. fo. clxxiij.

Fama nostra non polui iz polere debet qz

Universidad de Sevilla Biblioteca

qui famā suā negligit crudelis est.liij.A. fo.xliij.liij.D.fo.xliij.

Fatue dices fri suo reus erit gehēne ignis Et linguā nemo hominū domare potest non sunt ptraria.iiij.A.B.fo.lxij.

Faustinus dyaconus domus sancti augustini ex militia seculi conuertitur.liij.C. folio.xliij.

Fecit ipse nos ⁊ non ipi nos:exponitur.xj. A.B.C.fo.cxlv.

Felicitatē suam vnūquodq affectat:sed si homo affectat non tamen affectare videtur.lv.C.in fi.fo.xlvj.

Feminas nō videre sed appetere aut appeti velle criminosum est.iij.reg.ca.xxj. folio.iij.

Fenix auis vt iuuenescat se senem occidit. xviij.A.fo.xv.

Fermentum qđ acceptū mulier abscondit in farine sata tria.xxij.A.fo.xcv.

Festuca de oculo est ira in corde.xvj.A.fo lio.lxxix.

Ficus venit ad te:⁊ cū esses sub ficu vidi.te quō exponitur.x.B.circa finez.fol.lxx.xl. per totum.fo.ciiij.

Ficulnea sterilis:⁊ mulier curua tangunt. xij.A.in me.folio.lxxv.⁊.xxxj.per totum folio.xcv.

Fides sine dilectione inanis est.x.A.B.in pn.folio.cc.

Fides non ideo est irridenda quia credit q̄ non videt.lxiiij.A.fo.cxxviij.

Fides cēturionis.vj.A.B.fo.lxiiij.

Fides dz pcedere intellectū:vt intellectus sit pmiū fidei.lj.A.fo.cxvj.

Fides plus fulget ꝑ aurum.xxvj.A.B.fo lio.clxix.

Fides comparat pisci.xxix.B.fo.lxxiij.

Fides si deficit:oratio perit:⁊ q̄ multi habent fidem:sed imperfectaz.xxxvj.A.circa prin.fo.xcix.

Fides est maximum dei donū:⁊ q̄ ipsa precedere debet intellectum.xxvij.A.B.in medio.fo.clxx.

Fides spes ⁊ charitas figuranť in tribus. xxix.A.in fine.⁊.B.fo.xciij.

Fides sine spe et dilectione non sufficit ad salutem.lxj.A.in fi.fo.cxxv.

Fides imfecta quō cognoscať a pfecta:et qñ perficiať exemplum de fide petri ⁊ de mōnorū.xvj.C.D.E.fo.clviij.

Fides cum sit inuisibilis visibilibus tamē melior est:exemplū de seruo turpi ⁊ fideli ⁊ pulchro infideli.xvij.C.D.fo.clix.

Fides que p dilectionē operať non est fine spe.xvj.D.fo.clviij.

Fides et veritas vel species differunt.xx. C.D.fo.clxiiij.

Fides concepta quō nutrienda est vt perficiatur.xxvij.D.fo.clxxj.

Fides petri ⁊ demoniorū differūt.xxxj.G. fo.clxxvj.xiij.D.in fin.fo.cxlix.xvj.C.folio.clviij.

Fides/spes/charitas.tria hec nūc manēt exponiť.xvj.C.in fi.D.E.fo.clviij.

Fides est credere quod non vides:cuius merces est videre quod credis.xxvij.A. fo.clxx.

Fidei aitioza nō sunt a simplicibus inuestigāda.xv.A.B.fo.xiij.

Fidei catholice eminētia.j.B.in fi.f.cxxxj.

Fidem metimur ex opere:sed deus intuet cor.vj.B.fo.lxv.

Fide christi carētes impossibile est a peccato siue originali siue actuali mundari. lx.A.fo.cxxiiij.

Fide ambulamus non per speciem.iiij.E. in fi.fo.clxxxviij.

Fidelis sermo et omni acceptione dignus qñ xps ihs venit in hūc mūdū pctōres saluos facere quō exponiť.viij.⁊.ix.et.x. p totū.fo.cxlij.⁊ tribus sequen.

Figulus luti an non habeat potestatez ex eadem massa formare ⁊c.xj.H.in medio J.fo.cxlvij.

Filius sicut in celo equalis est patri:ita in terra similis est matri.xx.B.fo.xvj.

Filiꝰ cōlis est pri nō p rapinā ꝫ p naturā: ⁊ cū forma serui ei accessit:forma dei ab eo nō recessit.lviij.A.in me.fo.cxxj.

Filius quis sit:⁊ quō aliquid finiri dicať:⁊ q̄ nō finis ponēdus sit in aliqua re creata.x.C.in fi.D.fo.ccj.

Filiꝰ diaboli aliquis dr:nō nascēdo ꝫ imitando.iij.F.in fi.G.fo.clxxxviij.

Filius ꝺ̄s eius appellatur cuius opera agit.lxvij.A.fo.liij.

Filius ꝺm q̄ homo est:non solū pñe sed spiritusancto et etiam seipso minor est: qui pri est equalis ꝺm diuinita..m.lviij.A. in me.fo.cxxj.

Filius prodigus.xxvij.B.C.D.fo.xxj.

Filius quō sit coeternus pri ⁊ cōsubstātialis.Si imaginari voluerit mens humana succūbit.xx.A.fo.xij.

Filius meus dilectus:hic est in quo mihi bene cōplacui:quomō intelligatur.xxvij C.fo.clxx.

Filius hois quō ascendit in celū:qui de celo descendit.xiij.F.fo.clij.

Filius dei quomō sentiť ab arrio.xxxj.B. C.Quid eunomiꝰ de eo:⁊ Sabellius ꝺd forinus ⁊ Donatus.D.E.quid pelagiꝰ. F.fo.clxxv.

Filius dei coeternus est patri cōtra arrianos:et si demonstrari hoc omo nō potest

silere tamē doctos de hoc nō expedit ꝓpter simpliciores.xxxviij.D.fo.cj.

Filius cur comparetur splendori.xxxviij. D.in prin.⁊.F.fo.eodem.

Filius semp filius est nūq̄ pater: quia nō genuit.lviij.C.fo.cxxij.

Filius dei vocať nō solum homo christus sed etiam caro eius in sepulchro.lviij.A in me.fo.cxxj.

Filius q̄ sit coeternus patri: quō imago virguli de virgulto nata super aquas: aut sicut imago hois intuentis in speculum.xxxviij.F.fo.cij.

Filius vtrū aliquid faciat quod nō pť aut spūsctūs.lxiij.B.ante me.fo.cxxvj.

Filius solus natus est ex maria virgine et passus:non pater nec spūsctūs.nō tñ sine patre:nec sine spiritusctō.lxiij.B. ante me.fo.cxxvj.

Filius nō est filius spūssancti ꝫ patris tātū filius.xj.J.in prin.fo.lxxij.

Filius est sic coeternus patri:nec tamē pater prior est filio:sicut splendor ab igne pcedēs:nec tamen splendore ignis prior. xxxviij.D.in prin.⁊.F.fo.cj.

Filius de pñe est:⁊ q̄ semp filius:q̄ semp genitus.lxiij.C.fo.cxxix.

Filius aliquando facit que non facit pater nec spiritussanctus:non tamen sine eis.xj.O.fo.lxxiij.

Filius dei sic factus est filius hois vt liberaret qō perierat:non perdēdo qō erat. lxiij.E.fo.cxxix.

Filius equalis est patri:⁊ alia persona ꝫ pater:⁊ ꝫ filius a patre sit:ostendit contra arrium:⁊ sabellium.lvj.A.fo.cxx.

Filius dei est vnius nature ⁊ substātie cuz patre:sed nos filij sumus adoptione nō natura.lj.A.fo.cxvj.

Filij dei q̄ nominamur ⁊ sumus:ē ex charitate patris.iij.C.in prin. fo.clxxxvij.

Filij passi⁹ resuscitatio facta est a patre ⁊ ab ipso filio.lxiij.D.fo.cxxvij.

Filij natiuitas facta est ab ipso filio.lxiij. C.in fi.fo.cxxvij.

Filij adoptiui quomodo differūt a filio naturali.lj.A.fo.cxvj.

Filij natiuitas longe differt a natiuitate hois.xxxviij.C.fo.cj.

Filij natiuitas facta est a patre.lxiij.C.in prici.fo.cxxvij.

Filij duo:alter prodigus.xxxiij. per totuz folio.xcvij.

Filij dei sunt qui spū dei aguńť:quō intelligatur.xliij.D.circa fi.fo.cvj.

Filij cōlitas nō pōt videri nisi a puro corde:⁊ qui vult capere eius celsitudinem: prius capiat eius humilitatem.xxxviij. H.folio.cij.

Filij similitudines nō dicūt omnimodam equalitatem:⁊ q̄ ex duobus generibus similitudinum vnum colligitur:quo filiꝰ coeternus et equalis patri demonstreť. xxxviij.G.fo.cij.

Filij libere et filij ancille qui sunt.xj.D.E F.fo.lxxj.xij.A.fo.lxxv.

Filij indeorum quomodo dicuntur apostoli.xj.A.in fine.fo.lxx.

Filium dei arrius dicit esse creaturā propter illō salomonis. Dñs creauit me in principio viarum suarum ⁊c.et de duabus eius generationibꝰ.lviij.B. ań medium.fo.cxxj.

Filium esse creatum non genitum dicunt quidam et non natura esse filium ꝫ creatum.lviij.C.fo.cxxij.

Filium cur apostolus dicat factum ex muliere ⁊ prophetа ex virgine.lxiij.C. ante medium.fo.cxxvij.

Filium dei ⁊ filios dei diligere quid sit.x. B.folio.cxcviij.

Filiū esse vnius substātie ⁊ nature cuiꝰ est deus:ostendit similitudinibus.lj.A. in medio.B.C.fo.cxvj.

Filium nō esse coeternū patri argumentātes auctoritate aplica cōuincit:vbi dicit filium splendorem glie ⁊ figurā substantie patris esse.lviij.C.fo.cxxij.

Filium esse coeternuz patri similitudinibꝰ mōstratur:⁊ q̄ natiuitates creaturaruz non possunt eṗarari creatoris. Et quō coeternum/⁊ coeuum differunt. xxxviij. E.fo.cj.

Flagella dei cur libēter debeamus sustinere.iij.B.fo.lx ij.

Flagellat deus oēm filiū quē recipit: quō exponiť.xxij.B.in fine.fo.clxv.

Flagellat cum deus siue castigat mūdum: vult cum non perire:sed parcendo seuit. xxxvij.B.fo.c.

Flagitiū quid sit.xxiiij.C.fo.xix.

Flere ꝺd oporteat ⁊ q̄re.xj.A.fo.xj.

Flere non debemus morte corporaiē amicorum/nec rerū amissionē.xj.A.fo.xj.

Flere semper ⁊ non ridere debemus.xxxj. C.fo.xxv.

Flere vtrum liceat fratrē vel amicuz mortuum cum naturalis infirmitas ad hoc nos inuitat.xj.B.fo.xj.

Fornax est mundus:auruz electi:et iniqui palea.vj.F.fo.lxvj.

Fornicari a deo quid sit.ix.G.ante mediū folio.cxcix.

Fornicatio est naturalis mulieriz cōcubitus sed illicitus.xxxvij.F.fo.xxix.

Fornicationem maxime extraxit cōsidera

tio dignitatis nře:ꝛ presentia dei:ꝛ ꝯmi
natio supplicij eterni.xviij.A.B.C.D.
E.F.fo.clx.
Fortitudo est triplex:scilicet hypocritarū
philosophorū/et fideliū. xij.A.B.fo.xij.
Fortitudo nostra est ex xpi infirmitate.ij.
E.in prin.fo.clxxxiij.
Fortis qui est liber est.xij.A.fo.xū.
Fortunatus ꝓsbyter manicheorum vt lu
pus subuertere conabatur fideles hyp=
ponenses.iiij.D.fo.vij.v.G. circa fi.fol.
viij.xxxv.A.fo.xxvij.
Fortunat⁹ presbyter dom⁹ sancti Augu=
stini ei insidias posuit vt illū occideret.
xxxvj.D.fo.xxviij.
Fortunatus ab augustino superatus velut
filiꝰ pditionis obstinatꝰ ab hyppona cō
fusus abcessit.vj.A.fo.viij.
Fraternitas christi maior est ꝯ sanguinis
xxv.A.fo.clxviij.
Frenesis quid sit:ꝛ quos significet.lix.F.
fo.cxxiiij.
Fructus euangelici sunt tres.xxxix.J.fo=
lio.xxxj.
Fugere non possumus a facie dei.x.B.in
me.fo.lxix.vj.B.in prin.fo.cxcj.
Fungus q̄d sit:ꝛ quō cōmestꝰ generat mor
tē.vj.G.in me.fo.lxvj.
Furtuz cōmittit qui inuentū non restituit.
xix.F.fo.clxiij.
Furtū cōmittit q̄ inuentū nō reddit:exem=
plū.xxj.A.in me.fo.xvj.
Furti iudicio condēnat qui in monasterio
rem sibi collatā celauerit. Jn.iij.regula
ca.xxix.fo.iij.

Alileꝰ dicit xps.xlvij.A.circa finem.fo.cx.
Gaudiū brōz quātū sit.lvij.D.G.in me.fo.xlvij. lxvij.B.fo.liij.
Gaudium spiritale vñ proueniat.x.A.fo.x.
Gaudiū brōz p q̄ acq̄rit.xliij.F.fo.xxxvj lxiij.A.B.fo.lij.lxv.B.fol.liij.
Gaudere nemo simul potest. in dño et in seculo:ꝛ gaudium seculi quid sit.xxxvij. A.B.fo.xcix.
Generans omne generat sibi simile.lj.B. in fine.fo.cxvj.
Generant homes quattuor modis.xxviij. G.fo.xxij.
Generatio christi a patre eterna.lxiiij.C. folio.lij.
Gñatio xpi ętna.ij.D.circa ꝓnc.fo.clxxxiij
Generationē xpi fm carnē cur alter euā=
gelistarū narrat ascēdēdo:ꝛ alter descē
dēdo.ꝛ de mysterio generationū septua
ginta.xv.C.D.fo.clv.
Generationes xpi due.lviij.B.ante med. xxxviij.E.fo.cj.
Gloriā nō queras ꝛ nō cōfunderis cū glo=
riosus fueris.lxvij.A.fo.liij.
Gratia dei coopante libero arbitrio.xiij. G.in fi.ꝛ.H.in fi.fo.cl.
Gratia dei sumꝰ saluati ꝛ non ex nobis.ij. C.D.E.fo.cxxxij.xj.J.fo.cxlvij.
Gratia dei ꝛ libeꝝ arbitriū.xj.A.B.C.D folio.cxlv
Gratia dei precedit oia bona merita nra. xv.B.fo.cliij.
Gratia dei nō saluat hoiem sine volūtate hois ipsius.xv.H.fo.clvj.
Gratia dei coopꝛat libero arbitrio.iiij. E.in prin.fo.clxxxviij.
Gratia dei quid contulit nobis.iij.A.fo=
lio.lxxij.
Gratia dei nos preueniens.x.C.et.xj.H. folio.cxlvij.
Gratia dei fortes sumus:sed ex nobis in=
firmi.xij.A.post medium. C.in princi. folio.lxxvj.
Gratia maior ē q̄ xpiani sumꝰ:ꝯ q̄ hoies sumus.xj.C.D.fo.cxlvj.
Gratiā dei iō quidā dicunt apponi libero arbitrio vt faciliꝰ bonū pficiatur.Exem plum de remigante et velificāte.xij.H. in me.ꝛ.J.fo.cl.
Gratie dei totū tribuere debemꝰ qō sumꝰ ꝛ possumꝰ.x.C.fo.cxlv.ꝛ.xj.H.fo.cxlvij
Gratie dei omne bonum nostrum:ꝛ imi=
tati nostre omne malu:et imperfectum nostrum tribuere debemꝰ.vij.B.in fine folio.lxvij.
Gratie singularis et perfecte fuit vt ho=
mo ꝛsciperetur a christo in vnitatē pso ne.viij.C.fo.lxviij.
Graues corde qui sunt.xij.B.in medio. folio.lxxv.
Gula nō solū in vilibꝰ ꝫ etiā in ꝓciosis at=
tēdit.xxxj.E.fo.xxv.

Habitꝰ corpalis occasiōe liti gātes cogitēt quātū eis in habitu cordis desit.Jn.iij re.ca.xvij.fo.iij.Ser.xxvij.fo.xxj.E. xxviij.J.K.fo.xxij.liij.G.fo.xliij.
Habitꝰ religiosoz nō dz esse notabilis.Jn iij.re.ca.xvij.fo.iij.Ser.xxvij.fo.xxj.E. xxviij.J.K.fo.xxij.liij.G.fo.xliij.
Habitat quō deus in nobis ꝛ deambulat. iij.A.fo.cxxxiij.
Habitationes due sunt post hāc vitam: et q̄.xviij.B.in fi.fo.clx.
Heredē nullꝰ debet ecclesiam facere ex he redato filio aut pupillo:sed eis vsq̄ duz ad legitimos annos peruenerint here=

ditatem reseruare.lij.C.fo.xlij.
Heredes ꝛ hereditas dei sumus.xiij.K.in fine.fo.cl.
Hereditas dei sumus et ipse nostra. xxxv. D.in fi.fo.xcviij.lxij.A.post pn.fo.cxxvj
Hereditatem exheredatoū ecclesia nō re=
cipit.lij.D.E.F.fo.xlij.
Heremus cōparatur paradiso.xxvj.B.fo. xx.xxxix.B.fo.xxx.
Hereses plures de xpo.xxxj.B.C.D.E.F fo.clxxv.
Hereses vnde oriantur.j.E.post medium. H.in medio.fo.clxxx.
Heretici cū persequūtur sicut se pro veri=
tate hoc sustinere.l.A.fo.cxv.
Heretici multi confitentur xpm in carneve nisse: et tamen errant.xxx.E.xxxj.A.fo=
lio.clxx.
Heretici nō sunt in ecclesia xxix.B. in fine. ꝛ.D.circa fi.fo.clxxij.
Heretici qualiter cognoscātur.iij.B.C.D E.F.fo.clxxxv.vj.G.fo.cxciij.
Heretici dicūt ecclesiā esse in africa: aut so la lingua latina:et non in toto orbe.j.J. fo.clxxxj.ij.B.C.f.clxxxij.x.F.G.fo.cclj
Heretici inter se diuisi sunt.xj.B.fo.lvj.A. folio.cxx.
Heretici cum persequantur titulo ecclesie predam suam defendere volūt:et tamen nolunt esse sub ecclesia.lxij.A. in medio. folio.cxxvj.
Heretici pagani ꝛ iudei fecerūt vnitatē cō tra vnitatem:ꝛ q̄ aliq̄s per potētiaz co=
gēdi sunt vt bene faciāt.vj.H.fo.lxvj.
Hereticoꝝ ꝛ scismaticoꝝ aliqualis differentia:ꝛ quō sacramenta corpalia ha bere possunt:non tamen virtutē.xj. P. Q.folio.lxxiiij.
Hereticos ꝛ scismaticos impugnat.xxij.E F.fo.clxvj.ꝛ.xxix.per totum. fol.clxxiij.
Hieronymus descripsit tria genera mona chorum ęgyptiorum ad augustinum.xxj A folio.xvj.
Hieronymus sancti Laurentij cardinalis q̄ auaritiam ꝛ luxuriā clericoꝝ reprehē debat:per vestē mulierbrē cui ꝓclamare in populo voluerūt. Romā exijt ꝛ cū pau la ꝛ eustochio in heremo vitam asperri=
mam duxit.xxiij.A.fo.xviij.
Hypocrita viuens mortuus est.lij.G. in fi ne.H.in.fi.fo.xliij.liij.H.fo.xliij.
Hypocrita venādo mūdi gloria penaz me retur eternam.xiij.A.fo.xij.
Hypocrita cognoscit per exemplum.xviij. A.folio.xv.
Hypocrite dicuntur paupertatem fortis ꝓ=
dicantes.xxj.C.in medio.fo.xvij.
Hypocritarum opus quid sit.xxvj.D. fo=

lio.xj.
Hypocritarum conditio.xxvj.D.fo.xx.
Homo cuz omni creatura participat.xlviij A.fo.xxxviij.
Homo quid maximum habet.xlviij.A.fo. xxxviij.l.A.fo.xl.
Homo fm quid sit ad imaginem et simili=
tudinē dei factꝰ.lxiij.F.G.H. fo.cxxvij.
Homo vt fieret homo ꝛ nō brutum animal xpianus non paganus:non hoc meruit. xj.C.D.H.J.fo.cxlvj.
Homo xps non hoc meruit vt a verbo su=
sciperetur.viij.G.fo.cxlvij.
Homo cur erectus graditur.lv.C. in me=
dio.fo.xlvij.
Homo factus est:non ipse se fecit.xj.A.B. C.fo.cxlv.
Homo bene conditus est:sed a serpēte vi=
tiatus.xiij.H.in fine.fo.cliij.
Homo qualis factus est a deo: et qualis a se.xj.B.fo.cxlv.
Homo ꝛ peccator duo sunt nomina :vnum fecit deus:alterum fecit diabolus. vj.C. folio.cxcj.
Hō non solum per sapientiam factus erat vt esset:sed ad sapientiam:dei factꝰ erat vt beatus esset.xx.A.fo.xvj.
Homo cur subiectus est animalibus quib⁹ prius erat prelatus.viij.D. F.fo.cxcvj.
Homo participat cū omnibus creatis:ꝛ in quo illis est prestantior.xxvij.A.B. fo=
lio.clxx.
Homo ad q̄d cōditus sit.lxiij.A.fo.cxxvij
Homo sicut creatore opus habuit:sic ꝛ sal=
uatore.xxvij.A.in prin.fo.clxx.
Homo quidam descendit ab hierusalem in hiericō:ꝛ incidit in latrones:quō exponi tur.xxxvij.A.fo.xcix.
Hominis partes sunt anima ꝛ corpus:ma teria et forma.xlviij.C.fo.xxxix.l.A.fo=
lio.xl.
Hominis gloria ante peccatum:et eius mi seria post pctm.xlviij.A.B.fo.xxxviij.
Homines mōstruosi in ethiopia.xxxvij. G folio.xxix.
Hominum quattuor sunt genera.xxxix.E H.fo.xxxj.
Hominum duo sunt genera.xxxiij.A.B. folio.xxvj.
Homicida est omnis qui odit fratrem.v.F in princi.fo.cxc.
Homicida quis efficitur in oculis dei:etiā si eum homines non teneant:ꝛ ad iudi=
cem ducant.v.B.fo.clxxxix.
Honor quāto maior datur:tanto maior pe=
riculum comparatur.lxij.C.fo.lj.
Honoris laus est humilitatis virtus. lxx. B.fo.lv.

Universidad de Biblio

Honorandus est qui preest.j.B.in fi.fo.v.iij regula.ca.xliij.fo.lij.

Honorãdi sunt parẽtes:sed magis obediẽ dum deo.vj.A.in fi.ꝛ.B.fo.lxv.

Hora nouissima q̃ sit.iij.A.fol.clxxxiiij.

Hora ponit aliqñ p vniuerso tempore.iij. A.in fi.fo.clxxxiiij.

Hore canonice septem sunt:ꝛ earum lectiones ꝛ psalmos augustinus sic distinguit Jn.ij.regula.ca.j.fo.ij.

Horis nõ est cãtandũ nisi qõ legiẽ esse cantandũ.iij.regula.ca.viij.fo.ij.

Hospitio cur christus recipi voluit:ꝛ de bono hospitalitatis.xxvj.A.C.xvij.A. fo. xc.ꝛ sequen.

Hospitio xp̃s receptus dabat sanitatez cordis p̃ sustentatione corporis.v.C.in medio.fo.clxxxix.

Hospitio xp̃s recipitur in quorundã domibus:ꝛ non in cordibus:ꝛ aliqñ in quorũdam cordibus:et non in domibus eorũ hospitatur.vj.A.fo.lxiij.

Hospites colligere debemus libẽter:qz hospites sumus.xxxij.B.fo.xcvj.

Hospitalitas ad omnes et sine differentia psonarũ exercenda est:exemplo ostendit xlvj.D.fo.xxxvij.

Hospitalitatis commendatio.xlvj.E.folio.xxxvij.

Humanus sermo ꝛ fidelis quẽ apls̃ predicat:quis sit.viij.ix.ꝛ.x.per totuz.fo.cxlij. ꝛ tribus sequen.

Humana natura quãtum sit sublimata in deo p xp̃m.liij.B.circa prin.fo.cxix.

Humanũ dico ꝓpter infirmitatem carnis vestre ꝛc.quomõ intelligaſ.xvij.E.ff.fo fo.clix.

Humilis quis dicit.lxj.A.fo.lj.

Humilem nõ inuentã veritas fugit mentẽ. lxx.B.fo.lv.

Humilitas xp̃s medicina est tumoris hominis.xlj.A.fo.cv.liij.A.circa prin.fo. cxix.lix.ff.fo.cxxiij.

Humilitas est fundamentuz ois structure spiritalis edificij:ꝛ ad quãtã celsitudinẽ pducit.x.A.B.in fi.fo.lxix.

Humilitas cur subleuat.liij.E.fo.cxix.

Humilitas homines angelis assimilat.xij. A.fo.xj.

Humilitas perfecta sic acquritur.xxxj.D in me.fo.xxv.

Humilitas q̃ bona faciat.xij.B.fo.xij.xlvj. E.in me.fo.xxxvij.lxx.A.fo.lv.

Humilitatis primus gradus.lxx.A. fo.lv.

Humilitatis honesta est cõsuetudo.lxx.A. fo.lv.

Humilitatis passibus ad celum ascendiẽ. lxx.A.fo.lv.

Humilitate nimia regendi frangiẽ auctoritas.Jn.iij.regula.ca.xl.fo.ij.

Humilitas carens q̃ opera bona agit:inyẽ tũ puluerẽ portat.lxx.B.fo.lv.

Humilitatum cor ad ima proficit in excelso lxx.A.fo.lv.

Jacob postq̃ vocatus est isrl: cur etiam nomine pristino in scripturis appellaꝛ. xl. C.fo.ciij.

Jacobus frater domus sancti augustini.xxj.A.in medio.D.fo.xvij.

Jactantia est vitãda in bene actis.vj.A in me.B.fo.cxcj.

Januarius frater domus sancti augustini qui in morte inuẽtus est habuisse ꝓpriũ ꝛ testamentũ cõdidisse.v.E.ff.folio. viij xxvij.B.fo.xxj.liij.C.J.liij.B.ff.fo.xlij. xliij.ꝛ.xliij.

Jdolis immolata:vtrum possint vesci a christianis.vj.C.in medio.D.E.ff.folio.lxv.ꝛ.lxvj.

Jdola paganoꝝ nõ sunt destruẽda nisi iusta ptãte acceꝑta.vj.D.fo.lxvj.ꝛ.lxvij.

Jeiunium magnũ et ꝓfectum qõ sit.xxiiij. B.fo.xvij.

Jeiunij est mẽbrorũ cunctoꝝ debita satisfactio.xxiiij.B.fo.xvij.

Jeiunij sine clemosyna parũ valet:et cum alijs virtutibus ꝓdest.xlv.B.fo.xxxvj.

Jeiunij ꝛ vigilijs habent quorũdã apl̃oꝝ festa:ꝛ quorundam nõ habent.xxv.E.folio.xix.

Jeiunium omne exceptis diebus dominicis est laudandũ qz bonũ:ꝛ aliud est ieiunij ꝺ̃notionis:aliud institutionis.xxv. C.folio.xix.

Jeiunij dum celebramus vigiliã nuncupamus.xxv.D.fo.xix.

Jeiunij aliud cõmendabile/aliud̃ vituperabile:xli.B.fo.xxxij.

Jeiunij mltiplex vtilitas.xxij.A.fo. xvij.

Jeiunij institutio ꝛ effect⁹.xxv.A.fo.xix.

Jeiunio q̃ vitia sint cauenda.xxij.A.in fi. xxv.A.in fi.fo.xvij.

Jeiunio tria ꝓcipiuntur bona cõtra tria mala.xlj.A.E.fo.xxxvij.

Jeiunamus tunc bene quãdo ꝛc.xxiij.C. folio.xix.

Jeiunare nõ valẽs non tñ aliquid alimentoꝝ sumat extra horaz prandij nisi cum egrotat.Jn.iij.regula.ca.xij.fo.ij.

Jeiunare debem⁹ deo non mũdo.xxv.A.in fine.fo.xix.

Jeiunare volẽs recte:tria debet obseruare xlj.B.in me.C.D.fo.xxxij.

Jeiunandum est certis diebus.xxv.C.D. folio.xix.

Jeiunãdũ est quãtum valitudo permittit. Jn.iij.regula ca.xj.C.fo.ij.xxij.C.folio xvij.xxv.C.fol.xix.xxxix.J.in fine.folio xxxij.

Jeiunãtis officiũ qõ est.xlj.A.fo.xxxij.

Jesus ꝛ christus cum idem sint : differunt tamen.xij.C.circa prin.fo.clxxxv.

Jesus interpretatur saluator:ꝛ quibus est saluator.viij.E.fo.cxliij.

Jgnis gehẽne habet ardorem: non splẽdorem.xxvj.ff.fo.xx.

Jgnis gehenne cũ sit vnus omnibus ꝛ corporeus : non tamen oĩs vno modo cruciat.xxvj.ff.fo.xx.

Jgnis ꝛ splendor simul sunt:et simul oriuntur.xxxviij.ff.fo.cij.

Jgnis gehenne cõburit et nõ cõsumit. lvij. G.fo.xlviij.lxij.B.folio.lij.lxviij.D. folio.lv.

Jgnis nomine spũs sanctus itelligitur.xj. K.circa prin.fo.lxxij.

Jgni tria inherent:motus:calor:ꝛ splẽdor. xliij.D.fo.xxxvj.

Jgnorãtia veniã habet.xv.B.fo.xij.

Jgnorantia fidelis est melior ꝙ temeraria scientia.xx.B.in fine.fo.clxij.

Jgnorãtiam pie cõfiteri melius est ꝙ sciaz temere vendicare.xv.B.fo.xij.

Jgnorare quosdam quõ deus dicit.v.ff.folio.cxxxvij.

Jlluminari a xp̃o vera luce est se peccatoꝝ cognoscere.j.C.circa prin.fo.clxxx.

Jmago dei fm quid est in hoie.xv.B.i medio.fo.xij.xlvij.A.fo.xxxvij.

Jmago dei cum simus cur nõ simus sicut deus.ix.B.in medio.fo.cxcvij.

Jmago ꝛ similitudo trinitatis est ꝯhomo:ꝙ longe dissimiliter:ꝛ qz homo ẽ imago ad imaginem sed filius ẽ imago:nõ ad imaginem.lxiij.ff.fo.cxxvij.

Jmago dei aliter est filius : aliter nos. iij. ff.fo.clxxxvij.

Jmago dei quõ sit i alia hominis: ꝛ quõ deformatur:ꝛ quõ homo habeat potestatẽ in alias creaturas.vij.D.fo.cxcvj.

Jmago patris quomodo ẽ filij⁹.xxxvij.ff. folio.cij.

Jmago dei in homine est id qõ in eo ẽ melius.xlvij.A.fo.xxxvij.

Jmmundũ tangere quid sit.xvij.K. in fine.ꝛ.L.fo.lxxxiij.

Jmmundiciam quam dicit esse apostolus. xlvij.B.fo.xxxvij.

Jmpenitẽtia ipsa est blasphemia: vel peccatuz in spm̃sctm̃.xj.K.in me.fo.lxxvj.

Jmpietas qd sit.xxvij.B.in fi.C.fo.xx.

Jncarnatio xp̃i a quo sit facta.lxij.C.folio.cxxvij.

Jncarnari cur xp̃s voluit.ij.A.B.ff.in pn. fo.clxxxij.iij.G.fol.lxxxviij.vj.G.i me. fo.cxciij.

Jnfernus quanto plus deuorat:tãto plus desiderat.lxij.C.fo.lj.

Jnfernus claudiꝛ si volũtas habẽdi cessat xxxj.C.in medio.D.in fine.fo.xxv.

Jnferni tormenta.xxvi.G.fo.xx.lxij.B.fo. lij.lxviij.D.fo.lv.

Jnferno erit stimulus doloris:nõ tamẽ cor rectio voluntatis.xxvj.ff.fo.xx.lxxv.B. fo.lvij.

Jnfirmi sic post egritudinem tractãdi sunt vt citius recreent:etiam si de humillima seculi paupertate venerũt:ꝛ cũ vires pristinas reparauerint:redeãt ad felicioꝛez consuetudinem suam. Jn.iij.regula.ca. xv.fo.ij.ꝛ.Ser.j.C.fo.l.

Jnfirmi et pristina consuetudine si aliter tractanꝫ in victu:nõ debet alijs molestũ esse quos fecit aliqua consuetudo fortiores.Jn.iij.regula.ca.xiij.fo.ij.

Jnfirmi in religione post egritudinez antehoꝛam prandij edere nõ ꝓhibent:ꝛ accipere possunt a religiosis oblatuz qõ eis vtile videtur.liij.G.fo.xliij.

Jnfirmo dicenti qd sibi doleat ablatꝫ dubitatiõe credaꝛ:ſz qõ ad sanãdum expediat:si non est certuz medicus consulaꝛ. Jn.iij.regula.ca.xxxj.fo.iij.

Jnfirmorũ cura vni alicui debet iniungi vt ip se de celario petat qõ cuiqz opus esse perspexerit.Jn.iij.reg.ca.xxxiij.fo.iij.

Jnfirmitas ꝓprimi est aliquãtulũ suscipiendo ad auxilium: non ad equalitatẽ miserie.xxj.C.fo.clxj.

Jnfirmitas par in duobus:si vno accidat tempore se non ferunt.xxj.B.fo.clxiij.

Jnfirmitatẽ mẽtis afflictio carnis occidit xxxij.A.fo.xxv.

Jnimicus nr̃ inuisibilis est diabolus:et sicut inimicũ visibilẽ superamus feriẽdo:sic diabolũ crediẽdo.viij.B.fo.clxvij.

Jnimicus nobis insidiatur iuxta viã:ſz nõ in via.liij.A.circa prin.fo.cxix.

Jnimicus noster est et suijpsius qui fauet pctis nostris.xvj.ff.fo.lxxx.

Jnimicus diligendus est vt frater efficiaꝫ. viij.G.fo.cxcvij.x.ff.in prin.fo.xxij.

Jn iudicio quales erimus quotidie cogitare debemus.xxxv.B.fo.clxxvij.

Jniquitas impunita redũdat in augmẽtũ facinoris.xiij.D.fo.xiij.

Jniquitas quib⁹ dñaꝫ:ꝛ quãdo.xj.per totũ.fo.cxlvij.ꝛ.clxiij.

Jniurie remittẽde sũt nõ p pusillanimitatẽ:sed p xp̃i sapientiã.ix.B.post me.fo.x

folio.xix.

Jeiunãdũ est quãtum valitudo permittit. Jn.iij.regula ca.xj.C.fo.ij.xxij.C.folio xvij.xxv.C.fol.xix.xxxix.J.in fine.folio xxxij.

Jeiunãtis officiũ qõ est.xlj.A.fo.xxxij.

Jesus ꝛ christus cum idem sint : differunt tamen.xij.C.circa prin.fo.clxxxv.

Jesus interpretatur saluator:ꝛ quibus est saluator.viij.E.fo.cxliij.

Jgnis gehẽne habet ardorem: non splẽdorem.xxvj.ff.fo.xx.

Jgnis gehenne cũ sit vnus omnibus ꝛ corporeus : non tamen oĩs vno modo cruciat.xxvj.ff.fo.xx.

Jgnis ꝛ splendor simul sunt:et simul oriuntur.xxxviij.ff.fo.cij.

Jgnis gehenne cõburit et nõ cõsumit. lvij. G.fo.xlviij.lxij.B.folio.lij.lxviij.D. folio.lv.

Jgnis nomine spũs sanctus itelligitur.xj. K.circa prin.fo.lxxij.

Jgni tria inherent:motus:calor:ꝛ splẽdor. xliij.D.fo.xxxvj.

Jgnorãtia veniã habet.xv.B.fo.xij.

Jgnorantia fidelis est melior ꝙ temeraria scientia.xx.B.in fine.fo.clxij.

Jgnorãtiam pie cõfiteri melius est ꝙ sciaz temere vendicare.xv.B.fo.xij.

Jgnorare quosdam quõ deus dicit.v.ff.folio.cxxxvij.

Jlluminari a xp̃o vera luce est se peccatoꝝ cognoscere.j.C.circa prin.fo.clxxx.

Jmago dei fm quid est in hoie.xv.B.i medio.fo.xij.xlvij.A.fo.xxxvij.

Jmago dei cum simus cur nõ simus sicut deus.ix.B.in medio.fo.cxcvij.

Jmago ꝛ similitudo trinitatis est ꝯhomo:ꝙ longe dissimiliter:ꝛ qz homo ẽ imago ad imaginem sed filius ẽ imago:nõ ad imaginem.lxiij.ff.fo.cxxvij.

Jmago dei aliter est filius : aliter nos. iij. ff.fo.clxxxvij.

Jmago dei quõ sit i alia hominis: ꝛ quõ deformatur:ꝛ quõ homo habeat potestatẽ in alias creaturas.vij.D.fo.cxcvj.

Jmago patris quomodo ẽ filij⁹.xxxvij.ff. folio.cij.

Jmago dei in homine est id qõ in eo ẽ melius.xlvij.A.fo.xxxvij.

Jmmundũ tangere quid sit.xvij.K. in fine.ꝛ.L.fo.lxxxiij.

Jmmundiciam quam dicit esse apostolus. xlvij.B.fo.xxxvij.

Jmpenitẽtia ipsa est blasphemia: vel peccatuz in spm̃sctm̃.xj.K.in me.fo.lxxvj.

Jmpietas qd sit.xxvij.B.in fi.C.fo.xx.

Jncarnatio xp̃i a quo sit facta.lxij.C.folio.cxxvij.

Jncarnari cur xp̃s voluit.ij.A.B.ff.in pn. fo.clxxxij.iij.G.fol.lxxxviij.vj.G.i me. fo.cxciij.

Jnfernus quanto plus deuorat:tãto plus desiderat.lxij.C.fo.lj.

Jnfernus claudiꝛ si volũtas habẽdi cessat xxxj.C.in medio.D.in fine.fo.xxv.

Jnferni tormenta.xxvi.G.fo.xx.lxij.B.fo. lij.lxviij.D.fo.lv.

Jnferno erit stimulus doloris:nõ tamẽ cor rectio voluntatis.xxvj.ff.fo.xx.lxxv.B. fo.lvij.

Jnfirmi sic post egritudinem tractãdi sunt vt citius recreent:etiam si de humillima seculi paupertate venerũt:ꝛ cũ vires pristinas reparauerint:redeãt ad felicioꝛez consuetudinem suam. Jn.iij.regula.ca. xv.fo.ij.ꝛ.Ser.j.C.fo.l.

Jnfirmi et pristina consuetudine si aliter tractanꝫ in victu:nõ debet alijs molestũ esse quos fecit aliqua consuetudo fortiores.Jn.iij.regula.ca.xiij.fo.ij.

Jnfirmi in religione post egritudinez antehoꝛam prandij edere nõ ꝓhibent:ꝛ accipere possunt a religiosis oblatuz qõ eis vtile videtur.liij.G.fo.xliij.

Jnfirmo dicenti qd sibi doleat ablatꝫ dubitatiõe credaꝛ:ſz qõ ad sanãdum expediat:si non est certuz medicus consulaꝛ. Jn.iij.regula.ca.xxxj.fo.iij.

Jnfirmorũ cura vni alicui debet iniungi vt ip se de celario petat qõ cuiqz opus esse perspexerit.Jn.iij.reg.ca.xxxiij.fo.iij.

Jnfirmitas ꝓprimi est aliquãtulũ suscipiendo ad auxilium: non ad equalitatẽ miserie.xxj.C.fo.clxj.

Jnfirmitas par in duobus:si vno accidat tempore se non ferunt.xxj.B.fo.clxiij.

Jnfirmitatẽ mẽtis afflictio carnis occidit xxxij.A.fo.xxv.

Jnimicus nr̃ inuisibilis est diabolus:et sicut inimicũ visibilẽ superamus feriẽdo:sic diabolũ crediẽdo.viij.B.fo.clxvij.

Jnimicus nobis insidiatur iuxta viã:ſz nõ in via.liij.A.circa prin.fo.cxix.

Jnimicus noster est et suijpsius qui fauet pctis nostris.xvj.ff.fo.lxxx.

Jnimicus diligendus est vt frater efficiaꝫ. viij.G.fo.cxcvij.x.ff.in prin.fo.xxij.

Jn iudicio quales erimus quotidie cogitare debemus.xxxv.B.fo.clxxvij.

Jniquitas impunita redũdat in augmẽtũ facinoris.xiij.D.fo.xiij.

Jniquitas quib⁹ dñaꝫ:ꝛ quãdo.xj.per totũ.fo.cxlvij.ꝛ.clxiij.

Jniurie remittẽde sũt nõ p pusillanimitatẽ:sed p xp̃i sapientiã.ix.B.post me.fo.x

Intētio diuersificat act⁹.vij.C.fo.cxcix.
Intētio diuersificat act⁹ vt sint vl boni vel mali.ū.A.B.fo.lxj.ꝛ.lxij.
Inuentio est reddenda cum exemplo cuiusdam.xlx.F.fo.clxiij.xxj.A. in medio folio.xvj.
Inuidia filia est superbie.liij.C.fol.cxvij.
Inuidia amico caret:ꝛ est oi peste deterior ꝗtormentū sine refrigerio habet.xviij.A.in fi.fo.xv.
Inuidia oēs ⁊tutes ⁊cremat:bona dissipat:ꝛ mala oia gnat.xviij.A.fol.xv.
Inuidia q̄b⁹ cōparat ꝛ q̄ mala facit.xviij A.in me.B.fo.xv.
Inuidie malū.v.E.in pn.fo.cxc.
Inuidus quō cognoscit.xviij.A.fo.xv.
Inuid⁹ pri⁹ sibi ꝯ alijs nocet:qr toties torq̄tur ꝛ mortif:quoties alios dñi agere cognouerit.xviij.C.fo.xv.
Inutilibilis est de⁹.vij.D.fo.cxcinj.
Iob fortior fuit in sterq̄linio ꝯ Adā in paradiso.iiij.B.añ fi.fo.clxxxvij.
Johānes baptista an in pcō originali cōceptꝰ sit ꝛ qñ sanctificat⁹:ꝛ cur ei⁹ natiuitas celebrēt.xxv.D.fo.xix.
Johānis euāgeliste humilitas.j.E. in medio.fo.clxxx
Ira quō differt ab odio.xvj.A.fo.lxxix.
Ira inueterata fit odium ꝛ de festuca facit trabē.iij.re.ca.xxvij.fo.iij.
Ira sic superat ix.B.fo.x.
Ira sepe tētari ꝛ citi⁹ venia petere:meli⁹ ē ꝯ tardius irasci:ꝛ tardi⁹ recōciliari in iij.re.ca.xxviij.fo.iij.
Ira q̄ mala pducit.ix.A.B.fo.x.
Iram compumere magne prudentie est.ix A.folio.x.
Irā in corde portātes infamie fetore stati corrūpunt.ix.A.in fi.fo.x.
Irasci tā bono⁹ est ꝯ malo⁹:ſ; in ira pseuerare malo⁹ tm̄.ix.A.fo.x.
Irasci quomō debem⁹ sine peccato .xxxv. B.in me.fo.xcviij.
Judas cū ceteris aplis corp⁹ xpi sumpsit. xxviij.B.F.fo.xxij.
Judas pditor fuit:ꝛ quō exponit melius fuisset q̄ nō esset nat⁹ hō ille.xxvj.E.fo. xx.xxviij.B.fo.xxij.
Judā quō post buccellam sathanas ꝛ quō antea intrauerat.xxviij.F.fo.xxij.
Judā xps multis modis voluit corrigere: sed oibus bñficijs ingratū tādē manifestauit in dānationē ꝛ ruinā.xxviij.B.vi qr.G.folio.xxij.
Judex iniqu⁹ ꝛ vidus.xxxvi.A.fo.xcix.
Judex tu⁹ esto ascēde tribunal mētis tue torq̄at te timor dei:accuset cōscientia rūpat cōfessio:ꝛ dic ꝛc.lj.fo.xlj.
Judex debet esse non puer:non insensatus pudēs /castus /sobri⁹/et quare.xiij.E. folio.xlij.
Judicis sentētia formidabilis erit.lvij.G folio.xlviij.
Judicis forma q̄lis apparebit bonis ꝛ malis.lxiij.E.in me.fo.cxxix.ꝛ.cxxx.
Judicij extremi diem quō filij⁹ dicit nescire.xxj.per totum.fo.lxxxv.ꝛ.lxxxvi.
Judicij die q̄ timēt vel sperant.ix.A.post me.fo.cxcviij.
Judices vtrū possint accipere oblata.xxxv B.in me.fo.xxvij.
Judices q̄bus malis sepi⁹ implicant.xxxv B.fo.xxvij.
Judices quales esse debeāt:ꝛ a q̄b⁹ cauere.xxxv.A.fo.xxvij.
Judices hec semp cogitare debent. xxxv. D.fo.xxvij.
Judiciū p̄cedentia signa.lxiij.A.fo.lij.
Judiciū ad extremū nemo se falsa securitate decipiat.lj.A.fo.xlj.
Judiciuz anteq̄ veniat nosipsos iudicare debemus:ꝛ facta componere.xxxv.C. folio.clxxviij.
Judiciū extremū ꝛ media nox:ꝛ vox tube. xxiij.B.i fi.C.D.i pn.f.lxxxviij.ꝛ.lxxix
Judiciū extremū cur semp sit formidādū. lvij.E.fol.xlviij.xvj.A. fol.xiij.lxij.A. lxiij.E.fo.lij.
Judiciū extremū quare quidā ꝑimū dicūt.xxij.B.in fi.C.fo.lxxxviij.
Judiciū temerariū vitandū.xj. L.fo.lxxij.
Judiciū extremum indubitanter erit.xxxj G.C.fo.xcv.
Judiciū pro damnatione ponitur.xiij.B fol cliij.
Judicium temerarium cur sit vitandum. xxj.D.fo.clxv.
Judicia dei occulta sunt ꝛ inscrutabilia ꝛ ꝙre.vij.C. D.E.fo.cxlj.xj.p J.fo.clxvij xiij.D.folio.clij.xx.B.C.L. E.fo.clxiij et.clxiiij.
Judicam⁹ citius ꝑimox mala ꝯ bona. xxj.E.F.fo.clxiij.
Judicare pres nō est filioꝝ.liij.A fo.xlv.
Judicare facile est:sed difficile retractare xiij.E.fo.xij.
Judicādi cur solū de operib⁹ mie interrogem̄.lvij.F.fo.xlviij.
Judicādū nō est ex suspitione:ſ; ex ꝓtate. xiij.E.fo.ij.
Judicātes terrā regia via debēt ꝑcedere ꝛ cū oi maturitate.xiij.C.fo.xij.
Judiciaris potestas erit filij.lxiij. F.G. folio.cxxx.
Jugum christi leue:ꝛ onus eius suaue:sed iugum mundi graue est.ix.A.B.x.A. fo

lio.lxix.
Jugū xpi suaue tollendū.xxij.C.fol.clxvj.
Jurat q̄cq̄ ꝙs falsum q̄ putat ee verum xxviij.B.fo.clxxi.
Jurāt aliq̄ p deos falsos:aut super lapidē ꝛ se piurū crimine nō teneri putāt.xxviij J.ante me.fo.clxxvij.
Jurare nolite oino:neq̄ p celū:neq̄ p terrā ꝛc.Et q⁹ dñs ait. Dico aūt vobis nō iurare oino ꝛc.quō intelligat.xxviij.per totū.fo.clxxi.ꝛ.clxxij.
Jurare licet in necessitate cū nobis al⁹ nō credit:si aūt credit ꝛ nemo exigit vir a piurio san⁹ es.xxviij.M.fo.clxxij.
Jurare plures timēt p filios ꝛ suos;ꝛ nō per deū.xxviij.E.fo.clxxi.
Jurare cū nō sit pctm̄ ſ; piurare cur apl's phibuit dicens.Ante oia nolite iurare. xxviij.G.M.J.fo.clxxij.
Jurare vex in necessarijs nō est pctm̄:ere plo apli.xxviij.D.ꝛ.M.fo.clxxi.ꝛ. clxxij.
Jurare nō videt ee pctm̄:ſ; peierare:qr legimus deum ꝛ sanctos iurasse.xxviij.A. folio.clxxi.
Juratio an sit q̄n ōz:p deū aut testē deū inuoco:aut p alam meā xxviij.E.fo.clxxi.
Juratio falsa exitiosa est:vel a periculosa: sed nulla secura.xxviij.D.fo.clxxi.
Jurādi cōsuetudo nō facile superat nisi custodia lingue ex timore dei:ꝛ q⁹ nō excusat ⁊suetudo.xxviij.G.J.fo.clxxij.
Jurādi ⁊suetudinē ne aliq⁹ labat:ꝑimꝰ ꝑimum admoneat.xxviij.J. ante me. folio.clxxij.
Jurans verū vtrū peccet:ꝛ q⁹ homo difficulter iurat sine pctō:non sic de⁹.xxviij. C.D.fo.clxxi.
Jurās falsū ꝛ si corpe viuit:in ala tm̄nor tu⁹ est:ꝛ panit.xxviij.F.fo.clxxij.
Juramētū q̄ exigit ab eo quē nescit falsum iurare.an peccet.xxviij.M.i me.fo.clxxij
Juramenta multoꝝ plura sunt ꝯ verba. xxviij.B.in fi.fo.clxxi.
Justicia pfectior est in āgelo ꝯ in homine ꝛ quando in nobis pfecta erit.iiij.B.in pn.fo.clxxxvij.
Justicia in christo quomō dicimur.xv.A. folio.cliij.
Justicia q̄ ex deo est in fide ad cognoscendum illū ꝛ virtutē resurrectionis eius ꝛ societatē passionis illi⁹ quō intelligatur xv.J.fo.clvj.
Justicia tua sicut montes dei quid sit.vj.E folio.cxx.
Justicia ē ꝑpter se amāda ꝛ delectat ꝛ q̄s ꝑim⁹ grad⁹ ei⁹.xvij.B.c.D.fo.clix.
Justicia dei q̄ sit.ij.E.circa.pn.fo.cxxxij.
Justicia de qua mūd⁹ arguit cui⁹ sit.lxj.B folio.cxxv.
Justicia acquirit ſ; pecunia ꝑ deo erogat v.A.circa fi.D.E.fo.lxiij.ꝛ lxiij.
Justicia regnāte pudicitia regnat:pax triūphat:dignitas floret.xiiij.D.fol.xij.
Justicia dei sine volūtate nra esse pōt:sed in nobis nō pōt nisi ꝑ volūtatē nram.xv M.ante me.fo.clvj.
Justicia est cum magna discretione tenenda ꝛ summa deliberatione ferenda.xiiij E.fo.xiij.
Justicia est gladi⁹ bis acut⁹:medicina vitioꝝ: antidotū pctoꝝ q̄ sine prudentia mors est:sine mia gladi⁹ in manu tyranni.xiij.D.in fi.fo.xij.
Justicia q̄cq̄ laranda est ꝑpter scādalū multoꝝ:aliq̄n agitandavt sit cautela reliquoꝝ.xiij.D.fo.xij.
Justicia remota regna sūt latrocinia.xxxj. F.fol.xxv.
Justicie secundus gradus ꝙs sit.xvij.G. folio.clix.
Justicie pulchritudo quanta sit.xliij.D. folio.xxxvj.
Justicie tertiꝰ ꝛ summ⁹ grad⁹ ꝙs sit.xvij. F.folio.clx.
Justicia esurientes ꝛ sitientes quō dicant dñi v.B.circa fi.fo.lxiij.
Justicia suā volentes statuere:qlio iusticie dei nō sint subiecti xv.G.fo.clvj.
Justiciaz a seipsis multi dicūt se habere ſ; fateant se habere a deo q⁹ hoies sint.xj. B.fo.clv.
Justicia amare aliud est ꝛ aliud timere pena.xix.G.fo.clxij.
Justic ia nram nō debem⁹ facere ꝑpter fauorē humanū.ū.A.B.fo.ix.ꝛ.lxij.
Justicia diligite q̄ iudicatis terrā exponit xiij.A.B.C.fo.xij.ꝛ.xiij.
Justicia mea q̄ ex lege est:vt ꝛ inuentar in illo nō habēs:ſ; illā q̄ ex fide est ihesu xpi quomodo intelligat.xv.D.E.F.G.M. folio.clv.ꝛ.clvj.
Justificare nō vult te sine te:q̄ te creauit sine te.xv.M.fo.clvj.
Justificati gratis cuz simus:ipa tm̄ justicia cur adhuc in nobis iperfecta sit.xvj. B. xvij.B.fo.clvij.ꝛ.clviij.

Ac xps aliq̄b⁹ ē:ꝛ aliq̄b⁹ cib⁹ solid⁹.iij.A.i.pn.fo.clxxxiij
Lachume nō dñt ꝑhiberi q̄s natura exigit.xi.B.fo.xj
Lachrymarum bonarum vtilitates.xj.C. D.folio xj.xij. D.fo.xxxiij.
Lachrymate tm̄ debemus esse: quantuz fuim⁹ ad culpā audaces.xj C.fo xj.
Laicici castella ꝛ villas suas nō ecclesiis

Universidad de Navarra Biblioteca

cā bona dñt dispēsare.xxxvij. D.fo.xxix.
Lampadum nolle qđ significēt:et qūo qui busdā extinguāt alijs vero nō.xxiij.B. ꝛ.C.circa fi.fo.lxxxviij.
Lapis de quo dicit in daniele xp̄s est q̄ creuit ꝛ fact⁹ est mōs magn⁹:ꝛ implevit vniuersum orbē terraꝝ.j.J.fo.clxxxj.ꝛ.iiij. C.fo.clxxxv.
Lapis angularis xp̄s est.xviij.E.in fi.fo. lxxxij.xlij.C.circa fi.fo.cxij.
Lapis angularis quo xp̄s dicit.xij.R.añ me.fo.cl.
Lapis quē erexit iacob in titulū ꝛ vnxit qđ figuret.xl.A.in me.ꝛ.D.fo.ciiij.
Latria quid sit ꝛ cui debeat.vij.C.circa fi. folio.ix.
Latro timet malum:et vbi non potest non facit:ꝛ tñ latro est.xxxv.B.in fi.fo .xxvij
Latrones spoliauerūt quēdā qui incidit in eos.ij.D.fo.cxxxij.
Latrones maiores sunt cathedris ꝛ domi bus xp̄i in siluis.xxxj.F.fo.xxv.xxxvj.E. folio.xxviij.
Laudē dei nō nostrā querere debem⁹.vj. A.i me.C.fo.cxcj.ꝛ.viij.A.C.F.fo.cxcv ꝛ.cxcvj.ꝛ x.D.in me.fo.ccj.
Laudare deū illis ꝓdest q̄ bñ viuūt:qꝛ nō illū laudat nisi bon⁹.lj.C.fo.xli.
Laudam⁹bis deū si pie nos accusam⁹deū q̄ laudamus.viij.A.circa ꝓinc. B. folio.lxvij.ꝛ.lxviij.
Laudatur quō peccator in desideriis aie sue.iiij.C.fo.cxxxv.
Laudent omnia deū ꝓeter peccatū.iij. F. in ꝓin.fo.clxxxvj.
Laudat deum nēo qui male vivit ꝛ bona dicit:nec ille laudat qui quasi de suo benevivit:exēplū de pharisco ꝛ publicano ij.C.fo.clxxxij.
Laudat deū nemo mal⁹.ij.C.i fi.fo.clxxxij.
Laudam⁹ deū lingua ꝛ vita dupliciter laudat.lj.C.in fi.fo.xlij.
Laudās deū vita ꝛ lingua dupliciter in se ꝓuocat gratiā dei.ij.D.fo.clxxxiij.
Lauās xp̄s pedes discipulorum:a quo in choauit.xxviij.C.D.fo.xxij.
Laurentij martyr.iiij.B.in fi.fo.vj.
Lazari mors ꝛ resuscitatio qđ mystice figuret:ꝛ cur resuscitatus a discipulis soluj iubeꝫ.viij.A post med.fo.lxviij.xlij.C. in me.ꝛ.D.fo.cviij.lij.per totū.fo.cxv ij
Leo eger simea devotata sanatur.lv.C.in me.fo.xlvj.
Leopard⁹ capteas vt sanet querit.lv.C. in me.fo.xlvj.
Lethargia q̄d sit:ꝛ qđ mystice figuret. lix. F.ante fi.fo.cxxiij.
Leporius presbyter domus sancti augustini ex preclarissimo genere nat⁹ huerūt. liij.E.fo.xlij.
Lepta corp⁹ ꝓpriū devotat:ꝛ sibi adherētes inficit.xxvj.A.in fi.fo.xx.
Lepre causa.xxxij.C.fo.xxvj.
Leptosi decē curati sunt:ꝛ vn⁹ gratias retulit.x.A.ꝛ.C.in fi.fo.cxliij.ꝛ.cxlv.
Leptosi ꝑdicanť vt patētiā habeāt.xxxij. per totū.fo.xxv.ꝛ.xxvj.
Levia multa faciunt grande.j.D.circa fi. fo.clxxx.
Lex vetus cōparať baculo helisei nō viuificanti.xj.G.fo.cxlvj.
Lex pedagog⁹ nr̄ fuit in xp̄o ꝛc.exponitur xiij.C.fo.cxlj.
Lex dei est ei⁹ mandatū de dilectione.j.H in fi.fo.clxxxj.ꝛ.C.in me.fo.ccj.
Lex cur scripta sit in tabl⁹ lapideis.ei data die q̄nquagesimo post celebrationem paschę:ꝛ trāsitū maris rubri:ꝛ de cōcordia ac distātia plebis legis vtriusq⁹.vj. C.fo.cxxxix.ꝛ.xiij.J.fo.cl.
Lex bona est legitime ea vtēdi:exponit.xiij C.fo.cxlix.
Lex subintrauit vt abūdaret delictū exponit:ꝛ de ei⁹ vtilitate.iij.F.G.fo.cxxxiiij vj.B.fo.ix.xiij.C.fo.cxlix.
Lex spiritalis est:ego aūt carnalis: exponit.v.D.fo.cxxxvij.xij.A.B.fo.cxlvij.
Lex spūs vite in xp̄o quō liberata a lege peccati ꝛ mortis.vj.B.C.fo.cxxxix.
Lex pcti ꝛ mortis nō dicit illa q̄ p moysen data est:ꝛ cur data sit q̄ nō liberat.vj.B C.fo.cxxxix.ꝛ.xiij.fo.cxlix.
Lex nō est mala qꝛ malū ꝓhibet.iiij. B.in fi.ꝛ.F.fo.cxxxv.ꝛ.cxxvij.
Lex vet⁹ cur dabať q̄ nō potuit vivificare. xj.E.fo.cxlvj.xiij.B.C.fo.cxlix.
Lex pcti in membris ālis sit:quō ꝛ qñ supať iij.iij.v.ꝛ.vj.p totum fol.cxxxiij.cxxv. cxxxvj.cxxxvij.cxxxviij.cxxxix.ꝛ.cxl.
Lex data p moysen:gra ꝛv..itas p iesum xp̄m:exponit.xj.F.G.fo.cxlvj.
Lex frustra minať qñ iniquitas dominať xij.A.fo.cxlvij.
Legis trāsgressio nō ē punięda a trāsgressoribus legis.xlvij.C.fo.cxj.
Legi dei cō delectari fm interiorē hoiem qđ sit.v.F.vj.A.fo.cxxxvij.ꝛ.cxxxviij.
Legi dei mēte servire:carne aūt legi peccati qđ sit.v.E.fo.cxxxvij.
Legi qđ impossibile erat in q̄ infirmabať p carnē:de⁹ misit filiū suū in similitudinē carnis exponit.vj.D.E.fo.cxxxix.
Lege humana plura licite ꝑpetranť q̄ divina lege ꝓhibenť.iiij.C.fo.cxxxv.
Legē xp̄i adimplebit⁹ si alter alteri⁹ onera portaveritis:exponit.xxj.ꝛ.xxij.p totus

fo.clxiij.clxv.clxvj.ꝛ.clxvij.
Legē veterē dicūt manichei cōtrariā euāgelio:ꝛ nō datā p moysen.iiij.A.in fi.B. C.fo.cxxxiij.ꝛ.cxxxv.xj.F.fo.cxlvj.
Legē fides im plet:nō nr̄m libex arbitriū xiij.C.circa me.fo.cxlix.
Liberū arbitriū coopať gr̄ie:et gr̄a libero arbitrio.xiij.H.J.fo.cl.
Libex p arbitriū hō cadere potuit nō aūt resurgere:exēplū de hoie intēperāter viuēte.xiij.B.fo.cxlix.
Libex arbitrū sic habem⁹ vt tñ egeamus gratia dei.vj.G.in fi.fo.cxl.xiij.G.in fi. ꝛ.H.fo.cl.
Liberū arbitriuz cōmēdatur.iiij.E.in ꝓn. folio.clxxxviij.
Libex arbitriū sīa gr̄a deseriť ad oē malū ruit exēplū.xxviij.F.fo.xxij.
Liberuz per arbitrium se quidam bonum posse agere dicūt licet cum difficultate: sed apposita gr̄a faciliꝰ.xiij.H.in me.et J.fo.cl.
Liberū arbitriū quantum valeat sine gratia dei ostenditur.xj.B.ꝛ.xij.A.fo.cxlv. cxlvj.ꝛ.cxlvij.
Liberū arbitriū tractať.vij.fo.cxl.et.xj.p totum.fo.cxlv.
Liberi arbitrij vires adā peccando amisit ij.D.fo.cxxxij.
Liberare dicit duobus modis:ꝛ de vera libertate:et liberatore.xlviij.A.in me.et B.fo.cxj.ꝛ.clij.
Liberat cur de⁹ quosdam a penis temporalib⁹ visibiliter:ꝛ quosdā relinquit.viij E.fo.cxcvj.
Libero ex arbitrio se quidā ad xp̄m venire gloriank.xij.E.in fi.fo.cxlviij.
Libero ex arbitrio nihil boni agere possumus sine gratia dei:sed bñ malū ꝛ q̄ liberū arbitriū, ꝓpte nō sit nisi in bono. xiij.H.in fi.fo.cl.
Libero arbitrio quidaz nimiū tribuentes errauerunt a via iusticie.ij.B.in fi.ꝛ.C. folio.cxxxij.
Libido quomodo domari potest.xliij. C. circa fi.fo.cvj.
Lignū scientie boni ꝛ mali quale sit:ꝛ cur sic vocet:et cur de illo vesci deus prohibuit:ꝛ de pena transgressionis.xxxiij.A in me.B.fo.xcvij.
Lignū vite sec⁹ decursus squarū est xp̄s. ij.F.in ꝓn.fo.clxxxiij.
Lingua nr̄a sensum sequať ꝛ rōnē nō volūtatē.iij.A.fo.vj.
Lingua cohibēda est a malo:ꝛ a quo.xxxix C.fo.cxij.
Lingua dolosa que sit:ꝛ quid cōtra eā opponi debeat.xxix.A.fo.xciij.
Lingua in adolescētia inflamat⁹ ad locos in virili etate ad fraudulēta: in senecta ad detractoria.iij.A.fo.vj.
Linguā frenare maⁱ⁹ est q̄m capere vrbem iij.A.fo.vj.
Linguā in bono magna est:in malo mors est.xlv.B.fo.xxxvj.
Linguā nemo hoim domare pōt:sed solus deus.iiij.A.B.fo.lxij.
Littera occidit spūs aūt viuificat:exponit iij.F.G.fo.cxxxiiij.
Loco quicquid capit ei⁹ forma describitur ꝛ est min⁹ in parte q̄m in suo toto.xxxviij B.circa fi.fo.lvj.c.
Locus nō facit sanctos:sed opatio bona locū sanctificat ꝛ nos.xxvij.E.fo.xxj.
Loq̄ces laudare nō audeo:fz tacētes bōs ꝑdicare ꝑsumo.xxvj.A.in fi.fo.xix.
Loquacitas reprehendit.iij.B.fo.vj.
Loqui nolite sublimia gloriantes:exponit xv.A.B.fo.xiij.
Loqui dolū quid sit.j.D.fo.clxxx.
Loquit filiⁱ⁹:nō a se.lvj.A.fo.cxx.
Loth ꝛ vxor ei⁹ quos sīgnificāt.xxxiij.A. fo.xxvj.xlvij.F.fo.xxxviij.
Lotus q̄ est nō indiget nisi vt pedes lauet quō intelligit.xxviij.D.fol.xx.
Lotio pedū humilitatis exemplum dedit xxviij.E.fo.xxij.
Luceat lux vr̄a coꝝ hoib⁹ vt videāt opa vr̄a bōa.Et attēdite ne iusticiā vr̄am faciatis coram hominibus ꝛc.quō nō sint cōtraria.ij.A.B.fo.lxj.
Lucē corporalē multi plorāt amissā min⁹ curātes de luce aie.xviij.G.i me.f.lxxxiij
Lucē sequit q̄ ꝓbitatē facit.xliij.C.fo.cvj.
Lūbos precingere ꝛ lucernas tenere qđ sit xxxix.A.fo.ciij.
Lux sine tenebris ē xp̄s.j.C.i ꝓn.fo.clxxx.
Luxuria quāta mala inferat homini.xlij. B.fo.xxxiiij.xlvij.C.fo.xxxviij.
Luxuria nullā virtutē:nullam bonitatem nullam sapientiam:nullam iusticiam se cum stare ꝑmittit:sed vbi est ois puerilitas regnat.xlvij.F.fo.xxxviij.
Luxurie que ꝓsentent fomentum:aut detrimētū:exemplū.xlvij.E.fo.xxxviij.xxxiij. A.fo.xxvj.
Luxuriam quidā dicunt non esse peccatū xvi.F.fo.lxxx.

MAgnorū triū fides ꝛ oblatio.xliij per totum.fo.xxxiij.ꝛ.xxxv.
Magnus vel minor quō q̄s vocetur in regno celorum.iij. p totū fo.lxij.
Mala qñq; ꝑsunt.xxviij.F.fo.xxij.
Mala multa fiūt sub spē boni.vj.B.fo.ix.
Mala ꝓmor⁹ sunt toleranda:ꝛ que.xxj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

.r.xxū.p totū.fo.clxiij.r.clxv.

Malum ꝓ malo nulli reddentes exponit. lxxiij.A.fo.lvij.

Malum nō est malū natura sed vitio.xxx. C.D.fo.clxxiij.

Malū scire nō est malū:sed opari:qz nō po test vitiarī nisi cognitū.xv.C.fo.xiij.

Mali sepe bonos colligunt.xj.S.circa fin. folio.lxxv.

Mali persequunt bonos nō facto tātū sed moribus.xxiij.A.fo.clxvij.

Mali bonis necessarij sunt. Si tu aurū es: palea tua est malus.liij.B.fo.cxvij.

Mali facti sumus ꝓprio arbitrio:q̄ boni a bono deo creati eram⁹.v.A.fo.lxij.

Mali pro pace ecclesie tolerandi sunt: r tñ arguēdi:nec nocet eoꝝ ꝓuersatio:nisi eis cōsentiat.xvij.J.K.fo.lxxxiij.

Mammona iniquitatis quid sit:et quomō de ea faciendi sunt amici.xxxv.per totū. folio.xcvij.

Māmona vnde dicat.xxxv.A.in fine.r.C. in prin.fo.xcvij.

Mandatū de dilectione est omnis cō summationis finis:r ꝫ latū.x.C.in fi.et.D. E.folio.ccj.

Mādatū dei cur dicat vet⁹ r nouū.j.G.in prin.fo.clxxxj.r.x.C.in fi.fo.cci.

Mandatū nouū quomō dicit.xxviij.G.H. J.fo.xxij.r.xxiij.

Mandatum dei quale sit.j.F.circa princ. folio.clxxxj.

Mandato dilectionis pctā soluunt r tenē tur.v.B.in prin.fo.clxxxix.

Mādata singularia:quāto sunt artiora tā to sunt deo gratiora.lix.A.fo.xlix.

Mādata alia sunt specialia:alia cōmunia lix.A.fo.xlix.

Mādatis de his minimis:q̄ soluerit ynū r docuerit sic hoies:minim⁹ vocabit in regno celoꝝ.vj.G.in fi.fo.cxciij.

Manducandi corpus xp̄i duo modi.xj.H. in me.fo.lxxij.

Manducans carnē meam r bibens meuz sanguinez:in me manet ⁊c.quō exponit. xlvj.B.fo.cx.

Manet deus aliter in nobis ꝫ nos in eo. viij.H.in me.r.ix.A.fo.cxcvij.r sequēti.

Manichei ponunt duas naturas:vnā do nam ex deo:alterā malā:r ex gente tene brarū qō defendere volūt exverbis apo stoli.vj.G.fo.cxl.xj.F.xij.C.xiij.E.xiij. H.in fi.fo.cxlv.xxvj.B.r.D.f.clxix.xxx. B.C.D.E.fo.clxxiij.

Manus frustra tēdit ad deum:qui eas nō extendit ad pauperes.xxxix.G.in med. folio.xxxi.

Manum mundam esse oportet q̄ purgare dz sordes alienas.xxxvj.A.fo.xxvij.

Mare sup qō xp̄s ābulabat significat ptē sens seculū:et qui sint fluctus et ventus eius quō sit calcandū.xiij.r.xiiij.p totuz fo.lxxvi.r.lxxvij.

Mare quattuor modis ptransit:scilicet vā do:nautgio:pōte:r natatiōe.xxxix.H.fo lio.xxxi.

Maria magdalegna flebat qō male com miserat.xj.A.in fi.fo.xi.

Maria et martha quos figurant.xliij.E. folio.xxxvi.

Maria super omnes creaturas preelecta omnibus gr̄is fecundata:omni virtu te r sanctitate in vtero matris sue reple ta est.xx.B.fo.xvi.

Maria est filia et mater:ancilla r domina: genitrix r genita.cū integritate pariens cū virginitate cōcipiēs:r post partū vir go semp pmanēs.xx.C.fo.xvi.

Martyri iniuriā facit:qui p martyze orat xvij.A.in medio.folio.clix.xlij.C.folio xxxiij.

Martyres veros sola charitas facit:r quo modo de falso martyrio heretici glorian tur.l.A.fo.cxv.

Martyriuz nō est tantū in effusione sangui nis:sed in abstinentia vitiorum r exerci tio preceptoruz.xliij.F.in me.fo.xxxvj. lx.A.B.fo.l.

Mater nostra est ecclesia:duo vbera eius: duo testamēta:ꝫ lac scriptura sacra.iij. A in prin.fo.clxxxiij.

Medicus ad quid diligit egrotuz.ix.C.fo. cxliij.viij.S.circa fi. fo.cxcvij.

Medicus magnus est christus.viij.H.clr ꝫ prin.folio.cxcvij et.x.A.in me.fol.cc.

Medicus nō est opus sanis vel male habē tibus exponit.x.A.in fi.B.fo.cxliij.

Medicus magn⁹ xp̄s aduenit:cuz tot⁹ mū dus iacebat egrotus:qui non solum sa nā tatē sed r mercedē donat.liij.A.B.r.K in fi.fo.clj.

Medicus xp̄s:alia p̄cepta dedit ade sano: r alia nobis languentib⁹.Et quomō ipe prior biberit poculum mortis ne dubita ret egrot⁹.xviij.D.fo.lxxxij.lix F.añ me. fo.cxxiij.

Medicina ale ē fides vera.lx.A.fo.cxxliij

Medicine consilio fiat quod fiēdum est ꝓ salute:si autem velit r forte non expedit sue cupiditati non obediatur in.iij.reg. ca.xxxj.fo.iij.

Melius est dolere mortez amicorum ꝫ nō rxiij.B.fo.clxxvij.

Mendaciū non est ex deo sed ex diabolo.iij C.in princ.fo.clxxxv.

Mendacem deum facere quid sit.j.E.in princi.fo.clxxx.

Mendici dei sumus.v.A.in fi.fol.lxiij.xv. B.fo.lxxviij.xlj.B.fo.cv.

Mentiri humilitatis causa nemo dz.xix. C.folio.clxxiij.

Merces bene laborantium est vita eterna iij.G.in prin.fo.clxxxvj.

Mercennarius quō dicitur fugere lupo ve niente.xlix.F.in me.fo.cxiij.

Mercēnarij qui dicant:et quomodo in ec clesia sint tolerandi.xlix.C. in me.D.E. F.fo.cxiij.

Meretrix ois mulier adultera siue cōcubi na vocatur.xxxvij.F.fo.xxix.

Militare aut ministare regis publicis:nō est delictum : sed iniuste calumniari : aut velle ditari damnabile videtur. xix. A fo.lxxxv.

Militia spiritalis qua clerici militant : et de eoꝝ stipendio.xix.B.in me. fo.lxxxv.

Militū officium quale sit:r ne iustas leges vendant:ideo eis stipendiū debetur.xix. A.circa fi.r.B.fo.lxxxv.

Militibus et cunctis officijs ex litteris sa cris regula prescribitur.xix.A. ante me. folio.lxxxv.

Minimi xp̄i qui dicantur.xxxv.A.circa p̄n cipiū.fo.xcvij.

Miracula vt faciamus non debemus ap petere.ij.G.in fi.H.fo.clxxxiij.

Miracula christi non erāt ludicra vel ina nia:r maxime miraculū qō apparuit in suscitatione lazari.lij.A.fo.cxvij.

Miracula xp̄i fūt etiā signa:r quō aliter r aliter moneant audientes r videntes ea xliij.A.B.fo.cvij.r.cviij.

Miracula cur xp̄s hic corporaliter exhi buit:r cur mō nō fiūt tot miracula sicut in primitiua ecclesia.xvij.A.in me.B.r D.in fi.fo.lxxx.xlj.A.fo.cv.

Misericordia dei erga nos p̄bet nobis for mam misericordi proximo.vj.A.fo.viij.

Misericordia dei ad peccatores quāta sit. iij.B.fo.lxij.

Misericordia dei in omnibus operib⁹ eius relucet.vj.A.fo.viij.

Misericordia duplex:r q̄ nobis prius de bemus misereri:deinde proximo.xv.B. fo.lxxviij.r.xxx.B.fo.xciij.

Misericordia quid sit.xviij.C.fo.xix.

Misericordia sine iusticia destruitur:et iu sticia sine misericordia in crudelitatem vertitur.vj.A.fo.viij.

Misericordia sic retinet suū ꝓprium vt non auferat iusticie debitum.vj.D.fo.ix.

Misericordie opera quantuz valent apud deū ostēdit.lxviij.C.in me.fo.xlviij.

Misericordie opa per quēlibet etiaz si pau per sit exerceri possunt.vj.C.fo.x.

Mle opa solis miseris sūt necessaria.xxvj. C.post me.xxvij.B.circa prin.fo.xcj.

Misericordie opa qui libenter exercuit:nū ꝫ legitur male perisse.xxvj.C. in fi.fol. xx.xliij.A.B.fo.xxxv.

Miseretur cui vult:et quem vult indurat exponitur.xx.B.C.D.fo.clxiij.

Miserebitur tibi deus tantū ꝫtum proxi mo tuo misertus fueris.xliij.B. in fine. folio.xxxv.

Misericors sicut deus est peccatores tole rando sic et iustus est r verax eos puni do.xlvij.D.fo.cxj.

Misericors nunq̄ mala morte finietur.vj. D.folio.ix.

Miserendū est non tantum viuis ꝫ defun ctis.xliij.B.C.F.xlj.B.fo.xxxv.xlvij. D.fo.xxxix.

Miserendū est omnibus.vj.D.fo.ix.

Mitis ille dicitur.lxj.A.fo.lj.

Moyses representat personam christi.xlix D.folio.cxiij.

Monachus nō est qui patiens non est.xvj. B.fo.xiiij.

Monachus qui propositū rumpit christuz negat.lx.B.fo.l.

Monachus non medicinaliter cibum diju dicet:qz nō est delicate pascendus i mo nasterio qui seculum reliquit.iiij.C. fo lio.vij.

Monachus si superbus est melius vtorez duxisset.liij.B.circa fi.fo.xlv.

Monachus verbosus sal est infatuatū:ar tifex mendaciorū:fabularuz faber.iij.B. fo.vj.xxvj.A.i fi.fo.xix.

Monachus si in spiritu libertatis viuere voluerit:nō est tenendus sed expellēdus de congregatione.xiiij.F.fo.xiij.

Monachi mercantia/vsura estimat occul ta.iij.B.fo.vj.

Monachus si peccat miser est : nec tamen licet propositum mutare sed in penitēti locum reuerti.lx.D.fo.l.

Monachus ante mortē moriēdo viuere et viuendo mori debet.xj.B.circa finez.fo lio.xj.

Monachi non vadant ad seculū minus ꝫ duo vel tres : nec bibant aut manducēt foras.j.C.f.v.xxxvj. C.fo.xxviij.i.ij.re ca.iij.in.iij.reg.ca.xix.r.xxxij.fo.iij.

Monachi nihil debent possidere:dare vel accipere sine prelati sui licentia.j.reg.ca pi.iij.r.iij.reg.ca.xxviij.fo.iij.

Monachi reprehendunt qui longe sedent a monasterijs:et ex superbia ad synaxiz fratrē venire cōtemnāt.liij.C.fo.xlv.

Monachi fugitiui discipline claustrali sūt

subiciendi.j.D.fo.v.
Monachi quales esse debeāt.j.B.fo.v.
Monachi nō debent perscrutari altas q̄stiones de diuinis:nec philosopharī:sed magis quo ꝓcepta dei impleāt ⁊ diabolum superent.xv.A.B.fo.xiij.
Monachi nō in foro sed in cella habitare nec familiā sed familiariū alas pascere debent.iij.B.fo.xxviij.xxxvj.B.fol.vj.ij.re.ca.iij.fo.ij.
Monachi nō debēt doctoris appetere cathedrā.xxij.C.fo.xviij.
Monacho vtꝝ liceat egredi monasteriū vt parentibꝰ subueniat.vj.C.fo.ix.
Monacho piculosum est egredi ⁊ parētes visitare.vi.B.fo.ix.
Monacho tria inhereāt disciplina regularis:progressus:⁊ exitꝰ.xl.D.fo.xxxij.
Monachum que magis cruciant.xl.G.in me.fo.xxxiij.
Monachoꝝ ē alioꝝ petā deflere:⁊ sua corrigere.xj.B.fo.xj xxiij.C.fo.xvij.
Monachoꝝ tria sunt genera.xxj.ꝑ totum folio.xvj.
Monachoꝝ habitus qualis esse debeat:⁊ de eiꝰ ministerio.xxvij.E.xxvij.Z.circa fi.K.fo.xxj.xxij.⁊.xxij.liij.G.folio.xliij in.iij.re.ca.xviij.fo.ij.
Monachoꝝ ꝓpriū est orare: sicut canū est latrare.xxij.B.fo.xvij.
Monasteriū ingressis q̄ ꝓcipiunt obserua re.ij.re.ca.v.in fi.⁊.iij.re.ca.j.fo.ij.⁊ ser.j.A.in me.D.in fi.fo.v.
Monasteriū ingressus quales ꝙditiones habere debeat.j.re.ca.ij fo.j.
Monasteriū ingressis q̄ venerunt ex moribus delicatoribus:si aliq̄d alimētoꝝ vestimentoꝝ dat:fortiozibꝰ nō dz iniustus videri.iij.reg.ca.xv.fo.ij.
Monasteriū si ꝑ hostilē incursuꝫ dissipatū fuerit fratres q̄cito potuerint debēt currere ad prepositū suū vbi eū esse cognouerint.j.reg.ca vij.fo.ij.
Monasteriū aliq̄d q̄ secū detulit:debet illō proposito presētare:nec sibi retinere qđ ad oēs pinet:⁊ deo cōsecratū est.j.reg.ca.viij.fo.ij.
Monasteriū ingressurꝰ ꝓbet se et ꝓbeꝫ.j.reg.ca.iij.fo ij.⁊ ser.j.E.fo.v.
Monasteriū habitātes vnanimiter ⁊ concorditer viuere debēt.iij.re.ca.j ⁊.vj.fo.ij
Monasteriū egressurꝰ nihil secuꝫ deferet: nec aliquē ex fratribus prouocet. j.reg. ca.iij.fo.ij.
Monasteriū ingressi oēs debēt vnū sentire ⁊ cōmuniter oia possidere.j.re.ca.j.⁊.ij reg.ca.j.fo.j.⁊ ij.
Monasteriū ingressi diuites libēter velint suū esse cōmune:nec habeāt fastidio fratres suos q̄ ad illam sanctaꝫ societatem ex paupertate venerunt.iij.reg.ca.iij.et v.folio.ij.
Monasterio eūcīt quis ꝓpter quas causas.iij.reg.caꝑ. xxiij.in fi.⁊.xxxviij.in fi. fo.iij.ser.j. B.fol.v.xiij. F.fo.xij.xxvj. B.folio.xxj.
Monasterio ciectꝰ si se correxerit:ffne recipiatur.xxvj.C.fo.xx.
Monasterio detestabile est diuites fieri laboriosos et pauperes delicatos.iij.re.ca. xv.in fi.fo.ij.
Monasterio senes sint a laboribꝰ supportandi vt orare nibꝰ instent:⁊ illoꝝ est discere pater noster.xvij. E.folio.xv.xxij.C folio.xvij.
Monasterio si q̄s contra fratres:aut ꝓpositū sepe insurgat:quid de eo fiet.j.reg. ca.vj.folio.ij
Monasterio distribuāt vnicuiq; victus ⁊ tegumentum non equaliter omnibus: quia non equaliter valent oēs:sed sicut cuiq; opꝰ fuerit. ij.re.ca.ij.in fi.et.iij.re. ca.ij.fo.ij.
Monasterio q̄ suas diuitias patiunt non inde superbiāt:sed de pauperū fratrū societate glorient.iij.re.ca.v.fo.ij.
Monasterio nō q̄rāt pauper que nec foris habere potuerūt:sed tm eoꝝ infirmitati qđ opꝰ est tribuāt.iij.re.ca.iij.fo.ij.
Monasteria tūc incipiāt diuitibus eē vtilia non pauperibꝰ si diuites illic hūilientur et pauperes instentur.iij.regula.ca. iij.folio.ij.
Monica ꝑcibꝰ ⁊ lachrymis suis augustinū fecit adherere sancti ambrosij vestigijs.in ser.ambro.de bap.aug.B.folio.j
Monica apd ostia tyberina ꝙstituta cum augustino vt ad africā remearet:romaꝫ ducit ad videndū paganoꝝ edificia ⁊ cesaris cadauer.xlviij.F.fo.xxix.
Monica augustinuꝫ tam spiritu q̄s carne genuerat:⁊ ipa instigāte ab ambrosio vigilie sanctoꝝ in ieiunia cōmutate sunt. xxv.B.fo.xix.
Monice sctē q̄lis fuit vite ꝙuersatio in additionibꝰ.j.fo.lviij.col.j.
Mons significat christum propter q̄ttuor rīa.D.fo.xxxij.
Montem cur christus solus ascendit.xiiij A.fo.lxxvij.
Monstrū qđ aliquid esse dicitur.lj.B.in fi. folio.cxvij.
Mors aliorꝝ quō nobis ꝓficit.lxvi.B.folio.lxij.
Mors duplex:corporis scz⁊ anime.lxxij.ꝑ totum.fo.lxj.

Mors non esset si peccatū non precessisset xxxiij.B.fo.clxxvij.
Mors bōa aut mala.xxiiij.ꝑ totū.f.lxxxix.
Mors corporis necessaria est: ꝛz mors alie voluntaria.vj.A.in fi.fo.lxv.
Mors iustorū comparatur somno.xxxij.A folio.clxxxvj.
Mors cur incerta est nobis.lxxj.A.folio lvj.
Mortis meditatio ad multa est vtilis.xlviij.H.folio.xxxix.lvij.A.B.lviij.B.fol. xlvij.⁊.xlviij.
Morte corporis quidā plus timent q̄s alie. xvij.C.D.E.fo.clx.⁊.clxj.
Morte quidā differūt:sed nō effugiūt.xviij E.fo.clxj.
Morte horret nō opinio sed natura.xxxij A.fo.clxxxvj.
Morte nihil certius: ⁊ nihil hora mortis incertius:et quomodo moriendi necessitate aliqs bene vti debet.xxj.A.in me. B.fo.lxxxvj.
Morte corporis huiꝰ q̄s me liberabit:ꝛrponitur.v.G.in fi.H.fo.cxxxviij.
Morte amicoꝝ tristari naturale est:sed de bo vincere in nobis spes resurrectionis xxxij.A.C.xxxiij.A. C.fo.clxxvij.
Mortuꝰ est xps ꝑm carnē solū:non ꝑm diuinitatē.lxiij.E.circa prin.fo.cxxx.
Mori aliq̄ timēt:aliq̄ optant vt sint cū xpō ir.B.in prin.fo.cxcviij.
Mori posse ⁊ nō posse virūq; erat in ptāte pmi hois.xlviij.B.fol.xxxviij.
Moriētibus multa occurrunt impedimenta.xlviij. G.folio.xxxix.exemplū.lxix.B folio.lv.
Mortuꝰ quātūcūq; diues aut charꝰ q̄ntiz relinquīt:exēplū.xlviij. F.fo.xxxix.
Mortui quō dicant audire voce filij dei et viuere.lxiij.D.E.in prin.⁊.B.fo.cxxix.
Mortui quō ꝓsint mortuos.vij.A.in fi. fo.lxvij.xvij.B.fo.lxxx.
Mortui tres quos christꝰ suscitauit:qđ mystice figurent.xlij. F.in me.xliij.ꝑ totū fo.cvij.⁊.cviij.
Mortuus quibꝰ ꝓsunt orationes ⁊ elemosyne.xxxij.B.fo.clxxxij.
Mortuis non ꝓsunt pōe exequiaꝝ.xxxij. A.fo.clxxvj.
Mortuis quō sit cura sepeliēdi exhibēda. xxxij.C.in me.fo.clxxvij.
Mortuos tres sicut xps semel visibiliter ita milia inuisibiliter excitat:⁊ nemo taz facile excitat i lecto q̄s xps in sepulchro. xliij.A.in me.fo.lx.
Mulier ⁊ virgo vtrum differant.lxij.C.in me.fo.cxxvij.
Mulier deprehensa in adulterio.xlvij.per totum.fo.cx.
Mulier curua.xij.A.fo.lxxv.⁊ xxj. per totum.fo.xcv.
Mulieꝝ cōsortiū habere periculosum est. xxxvj.F.fo.xxviij.
Mulieꝝ amicitias q̄ ꝓcurat:insipiēs est ⁊ inexpertꝰ.xxxvij.F.fo xxix.
Mūdꝰ cur sit creatꝰ:⁊ quō sit vtēdus.ij.F in me.B.fo.clxxxiij.⁊.clxxxiij.
Mūdus comparatur heremo:et terra repromissionis patrie celesti: sed habemꝰ fontem charitatis ne deficiamꝰ. vij.A. in pn.fo.cxciij.
Mūdꝰ quō arguaꝫ de peccato:iusticia ⁊ iudicio.lx.A.B.lxj.A.B.fo.cxxv.⁊.cxxvj.
Mūdꝰ ꝙparaꝫ scorpioni:⁊ q̄s multis amaritudinibꝰ sit repsus:⁊ cur nō sit amādꝰ xix.B.in fi.C.D.fol.xciij.
Mūdus non cognoscit nisi suos: sed perse quitur pios.iiij.C.circa pn.ct.v. D.fo. clxxxvj⁊ sequenti.
Mundus transiens cōparatur fluuio:⁊ in eo tria sunt concupiscentia carnis ⁊c.ij F.in pnn.fo.clxxxiij.
Mundus ⁊ deus nō possunt simul diligi.ij E.fo.clxxxij.
Mūdꝰ decipit amatores suos.lxij.E.fo.lj.
Mūdꝰ cur nō sit diligendꝰ.xxxj.A.fo.xxiiij xlviij. F.fo.xxxix.lvij.C.fo.xlvij.
Mundus per ipsum factus est: et mūdus eum non cognouit:quō intelligaꝫ.xxxix. A.fo.ciij.
Mūdus quomodo odit ⁊ persequitur christum in membris suis.liij.A.circa prin. ⁊.B.fo.cxviij.
Mundus ꝑmit amatores suos:⁊ cadit nō eos ꝙ quibꝰ xps vicit mundū.xxj.B.circa pn.fo.lxxxvj.
Mundus periculosior est blādus q̄s molestus.xxxj.A.fo.xxiij.
Mundus cur tot flagellis atterit.xij.B. in fi.fo.lxxvij.
Mūdus comparaꝫ mari ꝓpter quattuor. xxxix.E.H.fo.xxxj.lxv.B.fo.liij.
Mūdi noie qđ intelligaꝫ.ij.G.in princi. fo.clxxxiij.⁊.iiij.C.circa pn.⁊.v.E.post me.fo.clxxx.⁊.cxc.
Mūdi noie qđ intelligaꝫ.xxxix.A.B.folio ciij.liij.A.fo.cxviij.lx.A.lxj.A.fo.cxxv ⁊.cxxvj.
Mūdi finē q̄ tardiꝰ futuꝝ ꝙparet:vel suū ꝙsideret finem.lvij.A.in fi.et.lviij. A.fo. xlvij.⁊.xlviij.
Mundo ꝙ sunt ⁊ de mūdo loquunt.vij. A.in fi.fo.cxciiij
Mūdo tria mala sunt:⁊ iō sperneḋ.xxxj. B.C.fo.xxiij.
Mūdo non dolere:non timere:non piclitꝫ

ri impossibile est.xxxj.A.fo.cxliij.
Mūdū xp̄s intrauit q̄ nusq̄ deest.viij.A. fo.cxlij.
Mūdū cur xp̄s intrauit.lx.A.fo.cxliij.
Murmur absit a factis monachoꝝ.ij.regu. ca.ij.et.iij.reg.ca.xxxiiij.fo.ij.t.ser.j.B. in.fi.fo.v.
Murmuratoꝛ in alia fit leptosus:exēplus. xxvj.A.folio.xix.
Murmuratores expellendi sunt de cōgregatione nec ad mēsam cū alijs admittēdi.xxvj.B.C.D.fo.xx.
Mustella serpenti insidiatur semper.iiij. B.fo.vj.
Mutat deus sententiam si tu mutaueris vitam.E.in fi.folio.xxxviij.

Ascimur oēs ad laborē t dolorē.xxxj.C.fo.xxv.
Nascitur nemo ex aq̄ et spū sancto:nisi volens.iij.A.folio.clxxxviij.
Nasci de spūsctō aliō ē q̄s pasci de spūsancto.xl.J.in fi.fo.lxxij.
Nasci cur xp̄s voluit.xix.C.xx.A.fo.xvj.
Nascēdi sicut vna est ꝺditio:ita t mouendi.xlviij.H.in me.fo.xxxix.
Nascendo christus quid nobis contulit. xx.A.fo.xvj.
Natalis dies xp̄i quāto gaudio suscipiendus est.xix.A.fo.xv.
Natali xp̄i patebunt signacula figuraruꝫ fulgebūt oracula ꝓphetaꝝ: apparebūt miracula naturaꝝ:t stillabūt spiracula gratiarū.xix.A.circa fi fo.xv.
Natiuitas xp̄i duplex fuit:t vtraq̄ mirabilis.xlvij.fo.cx.
Natiuitas christi facta a patre t ab ipso filio.lxij.C.fo.cxxvij.
Natiuitas xp̄i de virgine qualis sit.lxiij. C.circa fi.fo.cxxvij.
Natiuitates hoīs due sunt:vna in vtero altera ex vtero.xxv.D.fo.xix.
Natiuitates due et que.iiij. B.in prin.folio.clxxxviij.
Nature due erāt in xp̄o.viij.B.fo.cxlij.
Nature due nō sunt sibi contrarie.xxx.B folio.cxlij.
Nauis discipulorūque iactabat fluctibus significat ecclesiam et de mystica.nauigatione.xiij.et.xiiij.per totum fol.lxxvj et .lxxvij.
Nebridius socius sancti augustini.iiij.C. in me.v.C.fo.vij.
Negāt xp̄m plures t pe pacis q̄s pſecutionis.lx.A.in fi.B.fo.l.
Negat xp̄s:nō tm̄ ꝟbis sed etiā factis.iij. C.D.E.F.fo.clxxxv.t.x.A.fo.cc.
Negās nō ois verbo negat.xxxj.E.et.F. in.fi.fo.clxxvj.
Negligentia nouerca est omnis disciplīne et doctrine:sicut diligentia mater est xvj.B.fo.xiiij.
Neophitos hortatur ad puritatem vite. lxij.fo.cxxvj.
Nescire aliq̄s quō se deꝰ dicat: quos tm̄ iudicaturus est.xxiij.D.circa fi.fo.lxxxix.
Nicolaꝰ t nichostratꝰ frēs domꝰ sancti augustini.xxj.A.in me.D.fo.xvj.
Nota quō xp̄s fecerit oia discipl'is q̄ a prē audiuit cū tm̄ dicat. Multa habeo vobis dicere:sed non potestis portare modo.xx.C.D.fo.clxiij.
Numerus denariꝰ t vndenarius t septuagesimusseptimus q̄d mystice significet. xv.C.D.fo.lxxviij.
Nuptie quibus christus intererat.xlj.per totum.fo.cv.

Obediētia plꝰ placet deo q̄s q̄c q̄d aliud.liij.A.fo.xlv.
Obediētia est prima t maxima virtꝰ.xxxiij.A. in medio.fo.cxcvij.
Obediētia nihil maiꝰ:t nihil peiꝰ inobedientia.xxxiiij.C.fo.xxvij.
Obediētia nō debet eē causa mali.v.A.in fi.fo.vij.vij.B.fo.ix.
Obediētia custos est virtutū.v.A.folio.vij vij.A.fo.ix.
Obediētia ideo melior ꝺr q̄s victima.v.A. in me.fo.vij.vij.A.fo.ix.
Obediētia abrae.xl.A.fo.xxxij.
Obedientia facit q̄ bonū q̄q̄s dimitti ꝺr: qz aliq̄n si aliq̄d hz de suo t tūc nulla est: aliq̄n si de suo nihil hz minima est:exemplis ostēdit.v.B.fo.vij.
Obediētia loth.xxxiiij.J.fo.xxvj.
Obediētie laus multiplex.vij.C.fo.ix.
Obediētie fructꝰ quātus sit.lxj.B.fo.lj.
Obediētie carētia oia vacuat:t cū obediētia oia charitate plena impleniunt.v.A. fo.vij.lxj.C.fo.lj.
Obediētiā denegās patrib⁹ deo nō obedit liij.A.fo.xlv.lxj.C.lj.
Obediētiā quā pfessi sumꝰ:ope t ꝟtute seruare debemꝰ.lxj.C.fo.lj.
Obediētiā opꝫ esse honestā t discretam.v. A.circa fi.fo.vij.vij.B.fo.ix.
Obedientes quanto fuerimus patribus: tanto erit deꝰ obediens orationibꝰ nostris.lxj.fo.lj.
Obedientes sicut magnū premium:sic inobedientes magnum iudicium dei expectant.lxj.C.fo.lj.
Obediēdū est semp maiori:ſz licita p̄cipienti:t q̄ mine illicita iubēti nō sint timēde.vj.D.F.in fi.t.G.fo.lxvj.

Obediēdū est libēter:hilariter:t velociter. xl.A.fo.xxxij.lxj.C.in fi.fol.lj.
Obediendū q̄liter sit ꝓpositis.xvj.G.circa fi.fo.lxxx.
Obediendū est preposito tanq̄ patri.in.iij regu.ca.xlj.fo.iij.
Obediēdū nō solū vīi ſz etiā ꝓpositi miseri debetis.in.iij.reg.ca.xliij.fo.iij.
Obedire recusantes sensu ꝓprio pro rōne vtunt:t cū negligentius viuāt plus ceteris honorari volūt:ideo sepe in passiōes carnis cadunt.lxj.B.fo.lj.
Obedire libenter deo cur homo ꝺz causse plures reddunt.vij.A.fo.ix.
Obedire recusans nō facit de sctitate ſz de ſuperbia.liij.A.fo.xlv.t.lxj.B.fo.lj.
Obedire innitar nos oīs creatura.xvij. C.fo.xiiij.
Obedire oportet non tantū bonis sed etiaz malis:non qz mali:sed qz bona obseruare precipiunt.v.D.fo.viij.
Oblationes q̄libet xp̄ianus fm statꝰ possibilitatem facere debet dīcis diebus ad altare.lxiiij.C.fo.lij.
Ociositate nil pessus in seruis dei.j. B.fol. v.xvij.D.fo.xv.
Ociū que mala facit.xvij.D.fo.xv.
Ocium est viui hominis sepultura.xvij.A fol.xliij.
Ociū est vitandū.xvij.p totū.fol.xliij.
Ociū vitat ois creatura:solus homo a suo officio torpescit.xvij.C.fo.xiiij.
Oculus impudicꝰ impudici cordis est nūcius.iij.reg.ca.xxj.fo.ij.
Oculus corporis ianua est cordis.xxxj.C. fo.xxv.
Oculus duplex ſcz carnis et mentis:q̄ dē deus magis requirat:t q̄d vtrūq̄ cōtur bet.xviij.B.C.E.fo.lxxxij.
Oculi pascunt lumie.lxiij.C.in fi.fo.cxxix
Oculi t si iaciunt in aliquā feminarū figāt̄ in nu[illegible].iij.regu.ca.xxij.fol.iij. Sermone.j.C.fo.v.
Oculi nostri nō sevidēt:sed tamen in charitate cōpaginis corpalis se norunt.vj.E. in fi.fo.cxcij.
Oculū defigens abhominatio est domino. iij.reg.ca.xxj.in fi.fo.ij.
Oculotū petulantia ne incepta progredia tur:de proximo corrigat.iij.regula.cap. xxiij.fo.iij.
Oculis que mala et que bona aliq̄s potest adipisci.iij.reg.ca.xxij.fo.iij.
Odium habentem neminē vnq̄ ad celū:ſz bene ad inferos venisse legimus.xxviij. H.fo.xxiij.
Odium seruans in corde nec deū laudare: nec ab eo exaudiri merebit.ix.A.fo.x.
Odiū in corde habens secundus diabolus est.xxviij.J.fo.xxiij.
Odiū generat detractionē t inuidiā qz pestis est vnitatis.xlvij.G.fo.xxxviij.
Odiū facit animā homicidā.iij.regu.cap. xxxvij.fo.iij.
Odium est ira inueterata.ix.A.fo.x.
Odium impedit opus meritoriū.xlj.E.folio.xxxiij.
Odiens fratrē est homicida.v.F.in princ. folio.cxc.
Odiēs fratrē in tenebris ambulat.j.G.in me.J.in prin.fo.clxxxj.
Odire debemus peccata nō hoīes.vij.C. circa fin.D.in medio.t.viij.G.fo.cxciiij t.cxcvij.
Oleuz illuminat:pascit.t membra fessa fouet.xl.C.in me.fo.xxxij.
Olei nomine charitas designat:t de eius ꝓpietate.xxij.B.C.fo.lxxxviij.
Onera ꝓmotum que sint:t quēadmodū portanda.xxij.A.fo.clxv.
Onera ꝓpria alia sunt in q̄bꝰ quisq̄ suuz portabit:alia in quibꝰ ꝓmum.xxij.A. post me.t.E.fo.clxv.t.clxvj.
Onera diuersa sub quibꝰ humanuz genus portat:quoꝝ primū est auaricia.xxij.B. C.Secundū pauptas t diuitie.D. Tertium hereses.E.F.fo.clxvj.
Onera portare alter alteriꝰ:exponitur. xxj t.xxij.p totū.fo.clxiiij.t.clxv.
Onera alteriꝰ nec sua portare pōt qui charitatē nō habet.xxix.B.fo.xxij.
Onerati q̄ estis et laboratis venite ad me: exponitur.xxij.B.C.fo.clxvj.
Onus pauptatis aliud est:aliud diuitiaꝝ xxij.D.in fi.fo.clxvj.
Operari debent religiosi statutis temporibus:nec aliquis sibi vendicet ꝓpriū nec cū murmure faciant.ij.regu.cap.ij.t.iij. reg.ca.xxvij.fo.ij.t.iij.
Operarij vinee quomodo mystice conducunt.lix.B.C.fo.cxxiij.
Operans bene/bene remunerabit.xliij. C.fo.xxxvj.
Opera nostra bona sic facienda sunt in publico:vt intentio tamen maneat in occulto:de radice latente t fructificante.ij. A B.fo.lxj.t.lxij.
Opera bona nemo malus facere pōt q̄diu est malus:t opera mala nemo bonus facere potest q̄diu bonus est.xij.A.B.folio.lxxv.
Opera pietatis libēter sunt exercēda.v.C in me.F.post me.fo.clxxxix.t.cxc.
Opa t si aliq̄n vident bona:sine fide t charitate mania sunt.x.A.B.fo.cc.
Opera bona sunt exercenda vt proximus

inde edificetur:non pro gloria vana.vj. A.in fine.B.fol.cxcj.c.viij.A.in med.C. F.fo.cxcv.

Opera trinitatis quomodo sunt indiuisa ostēditur.xj.J.N.O.c.Q.in fi.fol.lxxij. lxxiij.c.lxxiiij.lxiij.B.C.D.E.fo.cxxvij.

Opera charitatis quare libenter sint exercēda.v.A.D.E.fo.lxiij.

Operantes taceāt nisi pro anime salute:et operis vtilitate loquātur.ij.regula.capᵇ. iij.fo.ij.

Operis sui ratione nemo monachorū sibi appropriet.iij.reg.ca.xxvij.fo.iij.c Ser. j.B.in me.fo.v.

Opus nullū est meritoriū nisi voluntariū. xxxiiij.C.fo.xxvij.

Optare debemꝰ esse miseros vt possimus exercere opa pietatis:qz sola benivolentia sufficit amāti.viij C.in fi.fo.cxcvj.

Orare debemꝰ non solū vnusquisqꝫ pro se: sed ꝓ oibus probat verbis beati ambrosij.xxij.B.fo.xvij.

Orare c psallere qualiter oporteat.ij.reg. ca.j.fo.ij.

Orare debemꝰ ꝓ inimicis:exēplo xpi.v.B in fine.fo.clxxxix.vij.A.in fin.viij.S.fo. cxcvij.c sequenti.

Orare pro defunctis salubre est:c sanctuz. xliij.B.fo.xxxv.

Orant epi ꝓ plebe:c plebs ꝓ epis c xps ꝓ oibus.j.E.in fi.fo.clxxxj.

Ordi formaz iurta quā beatus augustinꝰ recepit:c cōmunē viuendi societatē dedit illis:qui suis fratrumqꝫ suorum consortꝫs conungi voluerunt:require post.iij. regulā.fo.ij.

Orandum cur sit ꝓ defunctis.xliij.F.fol xxxvj.xlvij.D.fo.xxxix.

Orandum est pro defunctis siue ꝓ beatis siue dānatis:quia nescimus eorum statum.xiiij.C.fo.xxxv.

Orans xps pro peccatoribus si sit exaudi tus.ix.fo.cxliij.

Orantes cum angelis habere debemꝰ puritatem.iij.C.fo.vij.

Orantes cur nō semper exaudiantur.liij.D in med.fo.cxix.iij.E.folio.cxxxiij.v.C.in fi.fo.cxxxvij.

Orantes cur aliqui exaudiuntur:sed malo suo:alij vero pro quo orant nō statim pciunt.vj.C.D.fo.cxcj.c.cxcij.

Orantes tria considerare debent.v.B.in re me.fo.lxiij.

Oratio cuz lachrymis quante sit efficacie. xxij.A.fo.xvij.

Ofo quanto est crebrior:tāto debet esse purior.ij.reg.ca.xxxviij.fo.ij.

Ofo bonoꝝ:locutio est ad deū qui sub panis ꝺ̄bis cōprehendit c tribuit abundātius qꝫ necesse fuerit.xxij.B.fo.xvij.

Ofo beati augustini ꝓ obseruatoribus regule sue.iij regu.ca.xliij.fo.iij.

Ofo beati augustini quā dicere ꝓsueuerat post sermones.iij.in fi.fo.cxxxv.

Oratio beati augustini quam dicere cōsueuerat post sermonem factum.xxx.B.in fi.folio.xciij.

Ofo dñica exponit.xxviij.ꝓ totū.fol.xcij.

Oratio debet esse ampla:deuota et pura. xlij.C.fo.xxxiij.

Ofo ꝓ quibꝰ dz fieri.xlij.C.fo.xxxiij.

Oratio pharisei c publicani.xxxvj.B.fol. xcix.xlix.B.m.ci.fo.cxij.

Ofonis dominice septē sūt petitiōes:tres ad eternitatem:quattuor reliquę ad istā vitā ptinent.xxij.C.fo.xviij.

Ofonis mīstātia.xxix.per totū.fo.xcij.

Orationis vtilitas.xxij.B.in fi.folio.xvij. lxix.A.fo.lv.

Orationē dñicam vere nobiscum hereticī nō orant.xxix.D.E.fo.clxxij.

Orationē fides fundit:c oratio fusa impetrat fidei firmitatē.xxxvj.A.fo.xcix.

Orationez beati augustini de passione dñi cum indulgentijs.Require in additionibus.vij.fo.lix.

Orationibus est instandū horis et tpibus cōstitutis.Et hoc verset in corde:quod pfert in ore.iij.reg.ca.vij.c ix.fol.ij.Et Sermone.j.B.fo.v.

Oratoris nihil agant nisi ad qꝺ est factuz vnde c nomen accepit.iij.reg.ca.viij.fo. ij.c Sermo.j.B.fo.v.

Ornatꝰ ꝗlis sit appetēdus.iij.regula.capᵇ. xviij.fo.iij.c Ser.l.C.in me.fo.xlj.

Oueꝛ alias habeo q̄ non sunt de hoc ouili quas oportet me adducere:quō exponit C.fo.cxv.

Ouile intrare per ostium quid sit c de his qui nō intrant ꝓ ostium.xiiij.D.in me.et F.in me.fo.cxiij.c.cxiij.

Panis ꝓpositionis est triplex scꝫpte doctrine c exempli xlij.D.fo.xxxiij.

Panis ille non corpꝰ sed anime substantiā fulsit.xxvij B.circa ptin.fo.xcij.

Panis in altari ante consecratione panis dicit:sed post cōsecrationem corpus xpi vocat.xxvij.B.fo.xcij.

Panis oblatiōis ē triplex.xlij.C.fo.xxxiij.

Panem illū quotidianū cur petim⁹:c quomodo latini c greci codices in hoc ꝓcordem.xxvij.B.circa ptin.fo.xcij.

Panes triplices in scripturis legunt scilz pharaonis.oblationis c ꝓpositionis.Panis tres quos petit amicus sibi commodari pro eo qui venit de via:qui sint. xxix.A.circa fi.fo.xcij.

Panes pharaonis i tria diuidunt.xlij.B. folio.xxxiij.

Parabola zizaniorū.xvij.N.L.fo.lxxxiij.

Parabola petendi c fiducia tribuēdi.xxix per totum.fo.xcij.

Parentes in quibus debēt informare pueros suos.xlvij.G.fo.xxxvij.

Parentes q̄ filios suos dimittunt libertati c non corrigunt eos timeāt:exemplum terribile.xxxij.A.fo.c.ij.

Parietes duo / significant populos duos. xvij.E.fo.lxxxj.

Paruulū nō baptizatū ideo quidaz vitam eternā:sed nō regnū celoꝝ intrare dicit: qꝫ dñs ait. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛc.xiij.E.in me.fo.clij.

Paruulū baptizatum in fide offerētiz saluari:non baptizatum condemnari:ostendit augustinꝰ.xiij.F.G.H.fo.clij.c.cliij xxxj.F.fo.clxxvj.

Paruuli cur baptizandi sint qui non peccauerunt.xiij.A.fo.cli.

Paruuli cur quādoqꝫ moriantur ante baptisma c dānentur:cum tamen ipsi non peccauerint.vij.D.E.fo.cxlj.xl.H.i me. fo.cxlvij.xiij.D.fo.clij.

Paruuli qui offerebantur christo ad tangendum:c quō cause paruuloꝝ dñt tueri per maiores.xxxvj.C.i me.fo.xcix.

Paruuli post baptismū inter fideles cōputādi sunt.xiij.H.i me.et L.i me.fo.cliij

Paruuli etiā nati a fidelibus contrahunt peccatū originale.viij.E.in fine.D.cxlij x.A.B.fo.cxliij.c.cxlv.

Paruuli vtrū baptizādi sint ante diē octauum.xiij.N.fo.cliij.

Paruuli ꝙ statim nati plorant.xiiij.A. folio.clxviij.

Paruuli cur nō nascāt sci a parētibꝰ fidelibus:sicut mali a malis.xiij.M.f.cliij

Paruuli quibus deus reuelat secreta sua qui sint.viij.C.fo.lxviij.

Paruuli sicut ad factum alienum vulnerantur:sic per fidem offerentium sanantur.Exemplum de serpēte eneo.xiij.G. L.fo.cliij.c.cliij.

Paruulis quidā rursus non baptizatis ex misericordia c iusticia vitā eternā et regnum celorum deberi contendunt.xiij. C.D.E.fo.clj.c.clij.

Paruulos quidū ideo baptizari dicunt nō ꝓpter vitam eternam:sed ꝓpter regnū celoꝝ.xiij.A.in fine.B.fo.clj.

Paruulorū decedentiū ante baptismꝰ que sit pena.xiij.D.in ptin.fo.cliij.

Pascha iudeoꝝ ꝙd figuret.vj.C.fo.cxxix.

Pascēdos tuos:c vbi pascas et vbi cubes in meridie:quomodo exponit.I.C.D.E. fo.cxv.A.in fi.fo.cxxvj.

Pasci cur christus voluit in terris a fidelibus.xxvj.A.fo.xc.

Passio christi facta est a patre et ab ipso. lxiij.D.fo.cxxvj.

Passio pro christo est fortiter tolerāda:exēplum.iiij.B.circa finem.fo.vj.

Passionibus xpi sine amore communicare non possumus.xv.J.fo.clvj.

Pastor fidelium vita est:infidelium mors lxxij.A.B.fo.lvj.

Pastor pascere debet oues:doctrina:vita et exemplo.xlij.D.fo.xxxiiij.

Pastor non dz dissimulare:sed dicere gregi mala que facit.xlix.G.in medio.fo.cxiij

Pastor qualis est:talis grex.xlij.B.in fine folio.xxxiiij.

Pastor est diligendus c merecnarius est tolerādus:sz latro cauēdus.xlix.C.fo.cxiij

Pastor et mercennarius.xlix.c.l.per totū. folio.cxij.c.cxv.

Pastores boni membra sunt vnius veri/et boni pastoris.I.B.fo.cxv.

Pastorum cura qualis cē debeat ad oues. lxij.A.fo.cxxvj.

Pater nō est natus de virgine:nec passus nec resurrexit a mortuis:tñ natiuitatem filij aut passionem c resurrectionem cuz filio operatus est.lxij.C.D.fo.cxxvij.

Pater sicut per filiū omnia fecit:ita etiā ꝓ ipsum oia regit.lxij.B.in ptin.fo.cxxvj.

Pater semper pater est:c nō filius:quia ingenitus.lvij.C.fo.cxxij.

Pr quō maior legit cē filio.lvij.A.fo.cxxj.

Pater est deus vnigenito filio suo sibi consubstātiali aliter qꝫ nobis.xxvij.A.f.xcij

Pater a nullo est.vij.B.in fi.fo.cxciij.

Pater non est spiritussancti pater:sed tātū filij.xj.J.fo.lxxij.

Pater quomodo legitur filio dedisse vitaz eternā pater nō est de filio:sed filij pater ē. lxiij.C.E.fo.cxxix.

Pr nihil facit sine filio.lxij.B. C.fo.cxxvj. c.cxxvij.

Pater c ego vnum sumus:quomodo exponitur.lj.fo.cxvj.

Pater est honorādus:sed deo obediendū. vij.A.in fi.B.fo.lxxvij.

Pater quantū immēsus sit apprehendere non valemus.xv.A.fo.xlij.

Patri quedam attribuuntur:que nec filio nec spiritui sancto:nō tamen sine filio et spūsancto.xj.N.in fi.c.O.fo.lxxij.

Patripassiani qui sint.ꝛ quis eorũ error. lxiij.B.fo.cxxvj.
Patrẽ nr̃m deũ vocamus ex sua mia nõ ex nostris meritis.xxviij.A.fo.xcij.
Patriã deserere:despicere ꝛ nolle inhabitare inhumanũ est.xliiij.D.fo.xxxvj.
Patriã celestẽ quantũ desiderare debem⁹ lxv.A.fo.liij.
Patricius nepos beati augustini subdiaconus ꝓ cui⁹ morte scripsit libros de visitatione infirmorum.liij.B.circa finem folio.xliij.
Pati quõ quis vult pro christo:qui ꝓ eius amore non vult abiicere mũdi vanitatẽ. lix.F.in me.fo.xlix.
Patientia xpi nobis exemplar est.xxxij.B. folio.xxv.
Patiẽtia omnia bona generat:ꝛ mala destruit.xvj.B.fo.xiij.
Patientie exemplum nobis christus fuit. xxiij.B.fo.clxvij.
Patiẽs q̃ non fuerit:beatus esse non potest xxxij.A.fo.xxv.
Pauci quomõ sint qui saluentur:et multi. xxxij.fol.xcv.
Paulus cur non fuit exaudit⁹ ꝓ stimulo carnis.liij.D.fo.cxviij.
Paulus frater dom⁹ sancti Augustini.xxj. A.in me.D.fo.xvij.
Paulus cur se peccatorẽ pmũ appellauit. ix.C.ꝛ.A.B.c.fo.cxliiij.ꝛ.cxlv.
Paulus fuit iustus vt angeli:licet adhuc mortalis.v.B.in fi.ꝛ.C.in fi.fo.cxxxvij.
Pauli apostoli humilitas:ex nois eius significatione insinuatur:ꝛ de eius cõuersione.viij.B.fo.cxcv.
Pauli cõuersio ꝛ cur misericordiã cõsecutus sit.x.B.fol.cxlv.
Pauli aplⁱ nois interpretatione:ꝛ de eius emulatione ꝑm iusticiaz que in lege est. xv.C.D.E.F.G.fo.clv.ꝛ clvj.
Paulo cur dat⁹ fuit angelus sathane:ꝛ q̃d ei profuit.iij.E.et.v.C.folio.cxxxiiij.et cxxxvij.
Paula virgo sancta.xxiiij.A.fo.xviij.
Pauperes cur non sint despiciẽdi.xliij.A. folio.xxxv.
Pauper est xps vt homo:sed diues vt de⁹: ꝛ quod pauperi donat christo donatur. xlj.B.fo.cv.
Pauperes spiritu qui dicantur:ꝛ qui non. xxj.C.fo.xvij.
Paupez si est regnũ celoz:restat vt infernus sit diuitũ.lix.G.fo.l.
Pauptas felix ꝓ quã celestis acquirit hereditas.lix.G.fo.l.
Paupertas li nõ affectu gerit:miseria est. v.D.fo.viij.
Pauptas inter diuitias seruari potest.xxj D.fo.xvij.
Pauptas est pro xpo libẽter toleranda.xl. E.fo.xxxij.
Pauptas felix est si leta ẽ.xl.F.fo.xxxiij.
Pauptatis cõmẽdatio.ij.C.fol.vj.xxj.D. post me.fo.xvij.
Pauptatis q̃dz sunt gña.xl.F.fo.xxxiij.
Pauptati xpianoz regnũ celoz promittit xxvj.B.in me.fo.clxix.
Paz impedit ne diabol⁹ ingrediat domuz vel mentẽ in qua ipsa dñat.ij.B.fol.v.
Paz inter malos tantũ nocet quãtũ discordia inter bonos.ij.C.fol.vj.
Paz est custodia⁊ cura omnium virtutuz: nec vlli dabit venia nisi pacifico.xxviij. J.fo.xxiij.
Paz nõ ẽ amãda sine iusticia.ij.B.fo.v.
Pacis bonũ:ꝛ de incõmodis qui eam non habuerint.lvij.A.fo.cxxj.
Pacẽ cordis ꝛ oris ꝛ operis qui nõ habet christianus nõ est.ij.A.fo.v.
Pacẽ qui impediunt.ij.C fo.vj.
Pctm̃ est pena pcti.xlvij.B.fo.xxxvij.
Pctm̃ si dixerim⁹ qz nõ habem⁹ nosipos seducim⁹:exponit.xxix.ꝓ totũ.fo.clxxiij.
Pctm̃ qñ est in mẽbris nr̃is aut qñ regnat lxiij.C.in fi.E.in fi.fo.cxxvij.
Pctm̃ qñ est aut qñ regnat in nr̃o mortali corpore.xij.D.fo.cxlviij.
Peccatũ duob⁹ modis cõmittit:timore sez ꝛ delectatione.xvij.E.fo.clix.
Peccatũ nullũ deus dimittit impunitum/ lxiij.v.fo.liij.
Peccatũ qd̃ iudei nõ habuissent:si eis xps locutus non fuisset.xj.F.fo.lxxj.ꝛ.lx.A in me.fo.cxxiij.
Peccat⁹in spm̃sctm̃ et de eius remissione. xj.per totũ.fo.lxx.
Peccatũ vocat sacrificiũ pro pctis.xlviij. B.in me.fo.cxij.
Peccatũ xps nõ habuit:sed fact⁹ est pro nobis peccatũ.xlviij.B.fo.cxij.
Pctm̃ quõ occasiõe mãdati seducit⁊ occidit.iij.C.D.ꝛ.v.A.fo.cxxxv.ꝛ.cxxxvj.
Peccatũ nõ cognoui nisi ꝓ legẽ:exponitur. iij.C.v.A.fo.cxxxv.ꝛ.cxxxvj.
Peccatũ nõ cõmittit ois q̃ nat⁹ est ex deo. Et si dixerimus qz pctm̃ nõ habem⁹ nos ipsos seducimus:nõ sunt ꝓtraria.iij.G. in fi.ꝛ.v.A.B.C.D.fo.clxxxviij.ꝛ seqn.
eccatũ xps non habuit:factus ꝓ nobis pctm̃:in similitudine carnis peccati:exponit.Et quid nomine peccati significatur.vj.D.E.fo.cxxxix.
Peccatum nullum habere quidam dicunt homines iustos.xxix.A.in medio.B.C. folio.clxxiij.

Peccatum quõ intrauit in mũdũ: ꝛ ꝓ illud mors.xiij.J.in medio.fo.cliij.
Peccatũ originale quõ ptrãsijt ab adaz in oẽs:ꝛ cur pro illo moriunt etiam parvuli q̃ nõ peccauerunt:ꝛ q̃ sola gña xpi nos liberat ab illo in quo pctm̃ nõ fuit.iij.F in fi.fo.cxxxvj.vij.D.E.fol.cxlj.x.A.B. fo.cxliij.ꝛ.cxlv.xiij.G. ante me.fo.clij.
Peccatum originale a parentibus cotrahitur quidã negant.xiij.A.in fine.fo.clj. xxxj.F.fo.clxxvj.
Peccatũ in spiritũsanctũ.xj.fo.lxx.
Peccatum originale cur nati a fidelib⁹ contrahunt.viij.E.in fi.fo.xliij.x.A.B.fo. cxliij.xiij.K.fo.cliij.
Peccatum nõ haberent si nõ venissem:ꝛ locutus eis fuissem.vj.C.in me.fo.cxcj.
Pctm̃ ade sicut nocuit his q̃ nõ peccauerũt sic xps prodesse debuit his q̃ nõ credidere runt:argumentum.xiij.L.fo.cliij.
Peccatum non est natura sed vitium natu re.xxx.C.in prin.fo.clxxiiij.
Peccatũ primoz parẽtũ q̃ bona abstulit:ꝛ que mala intulit.xlviij.B.fo.xxxviij.
Peccatum originale traducitur ꝓpagatione:non imitatione.xiij.J.fo.cliij.
Pcti morbo opponẽdũ est medicar emplastrum ne maius crescat.xiij.D.fo.xiij.
Peccato ab originali solus xps liber fuit:ꝛ ꝓ nr̃is satisfecit.xiij.G.fo.cliij.
Peccato infidelitatis retẽto nullum aliud solui⁹ pctm̃.lx.A.lxj.A.fo.cxxiij.ꝛ.cxxv
Peccata quosdam relinquunt:nõ ipsi peccata.lxxj.B.fo.lvj.
Peccata nõ debemus dimittere timore pene:sed amore iusticie.xvij.E.xviij.E.F. xix.B.fo.clix.ꝛ.clxj.ꝛ.clxiij.
Peccata omnes habem⁹.j.D.fol.clxxx.et iiij.G.in medio.fo.clxxxviij.
Peccata non remittuntur:nisi per nomen filij dei.ij.D.in prin.fo.clxxciij.
Peccata sit⁊ quibus hec vita non peragitur.xxix.D.E.fo.clxxij.
Peccata grauia grauissimis indigent lamentis.xj.C.fo.xj.
Peccator primus quõ aliquis dicit.ix.C. x.A.B.fo.cxliiij.ꝛ.cxlv.
Pctõr non iõ debet velle esse pctõr:qz deꝰ amat pctõres.ix.C.ꝛ.D.in fi.fo.cxliij.
Peccator coram dño quõ aliquis dicitur. xlvij.C.fo.xxxviij.
Pctõr qz non statim patit deũ vltorem esti mat sibi participẽ.lj.A.in fi.fo.xlj.
Pctõr ꝛ pnevaricator differunt.iiij.C.v.A. in fi.fo.cxxxv.ꝛ.cxxxvj.
Pctõres ab adã cur nascimur:ꝛ nõ iusti ab abel.xiij.J.ꝛ.K.fo.cliij.
Peccatores quõ diligat deus.viij.G.circa prin.fo.cxcvij.
Pctõres pcã sua in dorso ponunt:et bona ante faciem:ꝛ iusti mala ante faciẽ:ꝛ bona in dorso habent.lix.B.fo.xlix.
Pctõr tria sunt gña:ꝛ q̃ pctm̃ tribus modis perficit:exẽplo triũ mortuorum quos christ⁹ suscitauerat.xliij.C.D.fo.cviij.
Peccare non debemus in spe venie.j.E.circa prin.fo.clxxx.
Peccauerit in te si frater tuus vade ꝛ corripe eum inter te ꝛ ipsum:quõ exponit.xv. A.E.xvj.per totum.fo.lxxviij.ꝛ.lxxx.
Peccans nonvidet deuz nec⁊ cognoscit.iiij E.in fi.fo.clxxxviij.
Peccans in fratrem suum:in deuz peccat. xvj.B.fo.lxxix.
Peccans in proximũ peccat in deũ:quia cõtra charitatem:ꝛ deus charitas est.vij. B.ante me.fo.cxciiij.
Peccandi infirmitas cur remanet post baptisma.ij.D.fo.cxxxij.vj.F.fo.cxl.
Peccãdi consuetudo cõ mala sit:ꝛ q̃ ad illam quattuor ꝓgressib⁹ puenit.xliij.D folio.cviij.
Pectoris tunsio signũ est contritionis.viij. A.folio.lxiij.
Pedagogus ẽ vtilis discipulo.vj.H.in me. folio.lxvj.
Pedagogi officiũ quale sit.xij.C.ante mediũ.folio.cxlix.
Peierare qui non vult dz nõ iurare.xxviij. C.fo.clxxj.
Peierare vel periurare grande pctm̃ est. xxviij.A.fo.clxxj.
Pelagiani parvulos dicũt nõ hr̃e originale pctm̃.xxxj.F.fo.clxxvj.
Pelagiani ꝛ celestiani dicũt hoies posse viuere sine oi pctõ.xxix.A.B.C.fo.clxxiij.
Pelagianoz origo et disputatio de libero arbitrio ꝑ gñaz dei.xj.D.in me.fo.cxlvj.
Pena est summa deliberatione inferenda. xiij.E.fo.xij.
Pena aliqñ relaxãda est ꝓpter scandalum multoz:quãdoqz exagitãda vt cautela sit reliquoz.xiij.D.fo.xij.
Pene dãnatorum erũt iuxta qualitatẽ culpe.lvij.G.fo.xlviij.
Pene inferni.xxvj.E.ff.G.fol.xx.lviij.C. folio.xlviij.
Pnia ẽ medicamẽ lapsorũ.lx.D.fo.lj.
Pnia illa bona est q̃ pctã peracta sic deplorat vt iterũ nõ cõmittat.xj.D.fo.xj.
Pnia est agẽda in oibus membris quibus peccauimus.xxx.B.fo.xxiij.
Pententie vtilitas.xlj.D.fo.xxxiij.
Penitentia impetrat veniã in hoc seculo q̃ valet in futuro.xj.K.in fi.fo.lxxij.
Penitentie nõ est locus apud inferos.xlv.

A.fo.xxxvj.lix.H.fo.l.
Penitentiā verā faciētib⁹ deus nō solū cul pas remittit:sed etiam premia ꝓmittit. lxxiiij.H.in fi.fo.liij.
Penitentiam qui veram agit:ac iustas ele mosynas facit:nō gustabit mortē.lxiij. H.folio.liij.
Pniam cur agere debeam⁹.j.A.fo.lxj.
Pniam q̄ verā agit se liberat:z alios exem plo ꝓuocat.xlv.A.fo.xxxvj.
Penitentiam differunt quidam putantes in fine se penituros:et veniam accepturos:et q̄ penitentib⁹ deus non promisit longā vitā sed veniā.xlvij.D.fo.cxj.lix. C.in me.D.z.E.fo.cxxvij.
Penitentiā ad agēdā qui tempus senectu tis expectat satis a fide est alienus.lxxj. B.fo.lvj.
Penitēs esto q̄si monach⁹ patiens:nō qua si secularis si peccasti i vita monachi cō stitutus.lx.D.fo.l.
Penitēs nō est sed irrisor qui agit qō peni tet.xj.D.fo.xj.
Penitenti ꝓmisit deus veniā:sed non pro misit vsq̄ crastinum differenti.xxx C.fo lio.xviij.
Penitētib⁹ de⁹ ꝓmisit indulgentiā:sed nō die crastinū.xvj.G.fo.lxxx.
Penitere debet quis dum sanus est.xlj.D. folio.xxxiij.
Penitere nō debemus de bene actis.xxij. D.fol.clxvj.
Penitere in vltima egritudine durum est: penosum:et lachrymabile.xlviij.G.fo lio.xxxix.
Penitendi talis debet esse deuotio:qualis intentio ad peccandū.xj.C.fo.xj.
Perfectus z impfect⁹ simul aliquis esse po test.xv.L.fo.clvij.
Perfectus quisq̄ quō de se sentire debeat. xv.R.L.fo.clvj.
Perficere bonum magnū est sed nō inchoa re.viij.A.fol.ix.
Periurus est qui super lapidē aut per fal sos deos falsum iurat.xxviij.J.ante me dium.fol.clxxij.
Periuros cur nō statim vindicat deus:z q̄ plures vinūt corpe:in alia mortui.xxviij. E.in fi.z.F.fo.clxxj.
Periurū tribus modis cōmittit.xxvij.B fo.clxxj.
Periurio vix caret cui non credit:et nō exi gitur.xxviij.H.fo.clxxij.
Perseuerantia informat meritum: colorat boni propositum:remunerat currentem cozonat pugnantem:z ducit ad brauiu. viij.A.fol.ix.
Perseuerantia quibus rebus comparatur viij.A.B.fo.ix.z.x.
Persecutionē pati oportet pie volent ēvine re.xxiij.A.fo.clxviij.
Persequit ois res xp̄ianū.lx.A.fo.l.
Perseuerare paucor⁹ est: incipere ꝯo multo⁹:exēplis patet.viij.A.C.fo.ix.
Persona vna est christus cum verbo.xiij. F.fo.clij.
Persona vna est christus deus z homo.viij C.fo.lxviij.
Petrus a petra/nō petra a petro nomē ac cepit:z q̄ petrus rep̄sentat in se vniuer salem ecclesiaz:z cur sathan vocatur.Et quō timuit ambulare super mare.xij.et xiiij.per totū.fo.lxxvj.z.lxxvij.
Petrū cū dñs ter interrogat si eū amet⁹ de petri presumptione.xlix.B.fol.cxij.l.B. cxv.lxij.A.fo.cxxvj.
Petrū dñs ter interrogat si eū amat:q: ter eum negauerat:et cur ei dicit vt pascat oues suas.v.B.in fi.C.fo.clxxxix.
Petite z dabitur vobis:querite z inuenie tis ꝛc.quomodo exponitur.v.per totum folio.lxiij.
Petendi fiduciam tribuit.xxix.per totum. folio.xcij.
Petentes tria considerare debent z que.v. B.ante me.fo.lxij.
Petentes cur non statim accipimus.v.B. folio.lxiij.
Petentibus deus aliquādo dat iratus qō petunt quod alijs propiti⁹negat.liij.D. in me.fo.cxviij.
Petierim⁹ quicquid:accipiemus ab eo:qn mandata eius custodimus: et q̄ multis pie negatur:qō alij ad perditionem con cedūt.vj.C.D.fol.cxcj.
Pharisei q̄ dicanē.xv.C.fo.clv.
Pharisei qui dicanē:z de eo⁹ falsa iusticia xxx.per totū.fo.xciij.
Philosophi cuius calcauerunt cupitias ho nores etiam z propria corpora/nō tamē eis ad eterne vite meritū proficiebat:qz charitate z timore dei carebant.xiij.A. circa fi.fol.xj.
Philosophari est semper mortem premedi tari.xxij.B.circa fi.fo.xviij.
Philosophia nō est querenda:quia homo non ad philosophiaz sed ad celum fact⁹ est.lv.C.in fi.fo.xlvj.
Pietas et impietas quid sit.xxiij.B.in fi. folio.xviij.
Pietas quō differt a misericordia z clemē tia.xxiij.C.fo.xix.
Pietat⁹ q̄ttuor sūt gradus.xlv.B.fo.xxxvj
Pignus z arra quomodo differunt.xij.R. in me.fo.cl.
Pilli cogitationes superfluas significant.

xxj.B.xxij.E.lix.C.fo.xlix.
Pius homo multos habet intercessores. xliij.A.fo.xxxv.
Pium hoiem nunc̄:sed impiū et crudelem perisse frequenter legimus.xxvj.C.in fi. fo.xx.xliij.A.fo.xxxv.
Placere per omnia:sicut et ego per omnia placeo:z si adhuc hoibus placerem: xp̄i seruus non essem:quō non sint cōtraria. ij.A.in me.z.B.fo.lxj.
Placens sibi deo displicebit et sibi.lj.A.in fi.folio.xlj.
Plato philosophus qz multa aduersa pa tiebatur sine fundamento fidei et chari tatis:ideo meritum virtutis amisit.xiij. A.in fi.fo.xij.
Plorat infans natus.xxxj.C.fo.xxv.
Pōtius p̄fectus roman⁹.xlviij.F.fo.xxxix.
Pontianus frater domus sancti augustini xxj.A.in me.xxij.C.fo.xvj.z.xviij.
Populi duo figurātur.xviij.E.fo.lxxxij.
Portandus est primus z in quibus z qua re.xxj.z.xxij.per totū.fo.clxiij.
Portandus sic est proximus vt disciplina non dormiat.xxij.E.fo.clxvj.
Positiones hominū quattuor sunt: scilicet accubit⁹: sessio:statio: et ābulatio.xxxix. E.F.G.fo.xxxj.
Potestas siue mundi siue ecclesie ideo non est spernenda.v.D.fo.viij.
Potestas impia comparatur nouacule ra denti pilos superfluos:z cur nō sit timē da.vj.G.fo.lxvj.
Potus superfluus dissuadetur per exem plum.xxxiij.per totū.fo.xxvj.
Preces inultorum non exaudiri impossibi le est.xliij.A.fo.xxxv.
Preceptum cur ade dabat in paradiso: et de pena trangressionis.xxxiij.A.in me. z B.folio.xcvij.
Preceptum oportet vt sit honestū z discre tum.v.A.circa fi.vij.B.fo.vij.z.ix.
Preceptum cur dominus dedit ade.xxxiij. B.folio.clxxvij.
Preceptoꝝ obseruātia sicut vita acquiri tur:ita per contemptum mors cōtuma cibus inuenitur.iij.A.fo.lxij.
Precepta dei per nullam litterarū ignoran tiam excusantur.l.A.fo.xl.
Precepta duo sunt nobis principaliter da ta.ij.reg.ca.j.z.iij.reg.ca.j.fo.ij. et Ser. xliij.A.fo.xxxv.
Predestinationem diuinā velle perscruta ri laboriosum est:qz est occulta.vij.C.D E.fo.cxlj.xj.H.J.fo.clxvij.
Predestinatis q̄ vult reluctari:paret si pōt bellare aduersus deū.xvj.A.f.clvij.
Predestinatos vocauit:quos vocauit hos e iustificauit:quos iustificauit hos z ma gnificauit exponitur.xvj.per totum. fo lio.clvij.
Predestinatio precedit vocationem.xvj.A in fine.z.B.fo.clvij.
Predestinationis verum signuz.xvj.D.fo lio.clvij.
Predicant quidā xp̄m non recte:sz propter lucrum.xlix.C.in me.fo.cxij.
Predicatio ad quos spectat.xiij.A.in me. folio.xij.
Predicatio euangelij cur incepit ab hiero solimis.ij.B.C.fo.clxxxij.
Predicator que seruabit.xiij.C.fo.xij.
Predicator loquitur sed deus solus mouet cor.iiij.A.fo.cxxxiiij.
Predicator prius se cū alios curare debet xiij.B.fo.xij.
Predicatorū periculū.lxij.in p̄n.fo.cxxvj.
Predicatoribus grandis necessitas incum bit.lxiij.B.fo.lij.
Pregnantes z nutrientes q̄ sint spiritaliter z cur illis ve impcat.xvij.A.B.fo.lxxx.
Preiudicare nō dz cā cause:nec persone p̄sone.xxij.F.circa prin.fo.clxvj.
Prelatus si bonus est:nutritor est:si malus tortor tuus est:z si sit obediendū iniqua precipienti.vj.F.fo.lxvj.
Prelatus circa oēs seipsum p̄beat bonorū operū exemplum.iij.reg.ca.xliij.fo.iij.
Prelatus corripiat inquietos:cōsoletur pu sillanimes suscipiat infirmos:patiēs sit ad oēs.ij.reg.ca.xliij.fo.iij.
Prelatus duo debet habere: misericordiaz z iusticiā.vj.A.in me.fo.ix.
Prelatus gerit xp̄i vices:z iō si cōtēnit xp̄s contēnit.v.D.fo.vij.lxj.C.fo.lj.
Prelat⁹ nō dz eē insensatus sz ānosus: pru dens:castus:z sobrius.xiij.E.fo.xij.
Prelatus nō se estimet potestate dominan te sed charitate seruiente felicez.iij.reg. ca.xliij.fo.iij.
Prelatus disciplinam libens habeat me tuēdus imponat:tamē magis amari ap petat q̄m timeri.iij.reg.ca.xliij.fo.iij.
Prelatus bon⁹ debet eē sollicitus de salu te subditoꝝ.j.B.in fi.fo.v.
Prelat⁹ nihil hz fetidius:nihil dānosius z turpi⁹ furiositate.xxxvj.B.fo.xxviij.
Prelatus debet infirmāti subito auxilium diuine medicine precibus postulare exē plum.xxvj.A.fo.xix.
Prelatus quanto maior est in honore: tan to maior difficultas in reddenda ratiōe. xxxix.fo.xxx.
Prelat⁹ quāto eē i loco supiore:tāto in peri culo maiore versat.iij.reg.ca.xliij. fo.iij.
Prelati vel prepositi quales esse debeant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rviij. L. fol. lxxxiiij.

Prelati quidā non sunt dispensatores sed dissipatores: non speculatores: sed spiculatores. xlij. A. fo. xxxiiij.

Prelati ad qd sint in ecclia. v. D. fol. vij.

Prelato non sufficit seipm immaculatū seruare: sed expedit vt bonos ꝓfectus in se et sua vita et exemplo relucere. xxxix. J. folio. xxxj.

Prelatis luxuriosis: auaris et superbis: impossibile est subditos castos: humiles et bonos facere. xlij. B. fol. xxxiiij.

Prelatorū pfectio: est status: et q̄ spectant ad prelatū bonū. xxx. x. S. H. fo. xxxj.

Prelatura ex obediētia est suscipiēda et ei aduersa fortiter toleranda. exemplo. v. B. C. iiij. C. fo. vij.

Prepositus est honorandus. ij. reg. ca. ij. et iij. reg. ca. xlij. fo. iij.

Prepositus monasterij dz ea q̄ scripta sunt facere obseruari ad oēs. j. reg. ca. v. et. iij reg. ca. xlij. fo. iij.

Prepositus distribuit vnicuiq; victus et vestitum sicut cuiq; opus fuerit. ij. reg. cap. ij. in fi. iij. reg. ca. ij. fo. ij.

Prepositi est res monasterij dare vel recipere: et prout cuiq; opus fuerit distribuere. j. regu. cap. iij. ij. regu. ca. ij. in fin. iij. reg. ca. ij. fo. ij.

Presbyteri patientia debent ornari: exemplum. xxxvij. E. fo. xxix.

Presbyteri quicqd eis supest: pauperib⁹ debēt erogare. xxxvij. C. fol. xxix.

Presbyteri debēt esse irreprehēsibiles: vt: nō querāt vxores: nō diuitias: nō honores: nec forū cum rusticis: nec mercātias: nō commatres procurare: nō tabernas intrare: nō discurrere: nisi p necessitate. iij. B. fo. vj. xxxvj B. fo. xxviij.

Presbyteri debēt esse pauper et patientes. xxxvij. A. B. fo. xxvij.

Presbyteri sunt duj et filij excelsi: oculi ceorum: et pedes claudorum: et claui geri celi. xxxvj. G. fol. xxvij.

Presbyteri quot gradū culmē ascēdūt tot rationum vinculis alligantur. xxix. j. folio. xxx.

Pbri multi sunt q̄ nec missaz cātare nec baptizare: nec mortuū sepelire sine ꝑcio volunt: et mortē diuitū potius q̄ salutem vident. xxxvj. C. fo. xxviij.

Presbyteri omne turpe lucrum debēt cōtēnere nec seculi sed dei negociatores esse debēt. xxxvj. C. fo. xxvij.

Pbri debent esse mūdi q̄ alios debēt mundare cōscientias. xxxvj. A. fo. xxvij.

Presbyteri sunt sal terre: lux mūdi: patroni et rectores terre: angelorum et paradisi ciues: pphetarū filij: patriarcharū cognati: et apl̄oꝝ successores. xxxvj. A. fo. xxvij. xxxvij. A. fo. xxvij.

Pbrōrū tunc ministerium despicitur q̄n ea que sunt christi opere implere negligunt xxxvij. A. fo. xxvij.

Presentiorum vita: salus: requies: et sctificatio hec esse debet. xxxvij. A. fo. xxviij.

Presbyteris non licet manib⁹ operari: aut ligonizare: ferrum fabricare: et similia. xxxvij. C. fol. xxviij.

Presbyteros tales mūdus grauiꝰ q̄s latrones iudicaret si super eos potestatē haberet. xxxvj. E. fo. xxviij.

Pbros oportet abstinere a rixis: ab ebrietate: nec extra domū epi vel suam aliquid manducare: nec de domo in domū etiaz vocatos: et quādoq; necessitate cōpulsos transire: nec secularib⁹ prandiū vel cenā ordinare. xxxvj. C. fo. xxviij.

Presumptio perdit qō ex cōsideratione nostre infirmitatis colligim⁹. xiij. B. circa finem. et. C. fo. lxxvj.

Princeps mūdi cur dicat foras eiect⁹ cū tñ tētare nō cessat. iij. A. cir. pn. fo. clxxxvj.

Princeps mūdi quō dicat foras missus et iā iudicatus: q̄ tñ tētare nō cessat. lx. B. circa fi. lxij. B. in fi. fo. cxxiij. et. cxxvj.

Principū officium quale sit. vj. H. in medio folio. lxvj.

Primiani actus cuz maximianistis contra cecilianum. xxij. E. F. fo. clxvj.

Primitie q̄ sint dāde deo. xxv. A. i. fi. fo. xix.

Probatica piscina et eger sanatus. xlij. per totum. fo. cv.

Professio nō coacte sed sponte fieri dz. v. C in fi. fo. vij. lx. B. fo. l.

Professioe a sua q̄ cadit: dimidio cecidit. lij. H. iij. H. fol. xlij. et. xliij.

Profiteri nr̄m est: dimittere non est nr̄m. v. D. fo. vij. lx. B. fo. l.

Profiteꝝ clericoꝝ duo: sanctitatē laicoꝝ et clericatū exteriꝰ. lij. H. fol. xlij.

Propitiatio xp̄s est apud patrē p̄ peccatis totius mundi. j. F. in pn. fo. clxxxj.

Propositū deserere malū: sycophantis est simulare propositū. lij. S. in fi. iij. H. fo. xliij. et xliij. lx. D. fol. l.

Prophetas cuiuscūq; rei denegat religiosis j. reg. ca. j. et. xc. ij. ca. j. fol. ij. Ser. j. A. in fi. B. fo. v. iij. C. v. C. D. fo. vij.

Proprietarios invita cōmuni capit. xxv. A B. fol. clxvij.

Proprijū qui possidet a xp̄i disciplina est remotus. lix. B. fol. xlix.

Proprijū q̄ hr̄e voluerit ei clericatus nō roget. lij. S. iij. H. fo. xlij. et. xliij.

Proprium nulli habere licet: et si facit: facit

qs nō licet. lij. C. fo. xlij.

Propriū q̄ habuerit: nec sepelietus est cuz fratrib⁹ nec qō habuerit suscipiendū in vsum ceteroꝝ: exemplu. v. E. F. fol. viij. xxvij. B. fol. xxj. lij. C. J. iij. B. F. folio xlij. et. xliij.

Promissa dei bonis q̄ sint. lxiij. A. in medio. fo. lij.

Promissa si tenes ꝑmiuz habebis: si negas penā. lx. C. fo. l. lxij. D. fo. lj.

Promittere erit in tua potestate: dimittere nō est tuū. lx. B. fo. l.

Propior est deus ad dādū q̄s nos ad petendum. xxix. A. fo. xcij.

Proximus noster xp̄s est: nō tñ hoc qō nos sed ꝑpter nos. xxxvij. A. fo. xcix.

Prudēs oia secū hz: in olb⁹ sibi sufficies est imprudēti nihil sufficit. iij. A. fo. vj.

Prudētia carnis quō dr nō posse subijci legi dei. vj. F. in fi. et. B. fo. cxl.

Prudētia simplicitatē comitē habet: exemplum. iiij. A. in fi. B. fo. vj.

Prudentia sic in inuicez custodiē vel fugit. iij. reg. ca. xxj. fo. iij.

Prudentia carnis cur inimicat deo. vj. S. folio. cxl.

Prudētia docet qd fugiendū: et quid tenendum sit. iiij. A. fo. vj.

Psalm⁹ nonagesimusquintus. Cantate domino cāticū. xx. A. fo. clxij.

Psalm⁹. xlix. exponit. Ser. lj. p to. fo. xlj.

Pseudo ꝑpheta est ꝑpheta fallax: et quō cognoscat. xxx. A. in me. et. B. fo. clxxiij.

Pudicitia sic in inuicē custodiē vel fugit. iij reg. ca. xxj. fo. iij.

Punire peccatū nō est crudele sed misericordia et iusticia et diuine rectitudinis iudicium. iij. reg. ca. xxiij. in fine. et. xl. fol. iij. et ser. xiij. C. D. fo. xij.

Queritur xp̄s diuersis modis et volūtatibus. xlij. C. fo. xxxiij.

Querēdus xp̄s ꝑpter qd sit. xliij. D. fo. xxxiij. lv. C. in fi. fol. xlvj.

Ratio differt ab intellectu. xxvij. B. fo. clxx.

Rapere pauperibus pudeat q̄ bus iubemur erogare. xxxj. E. fo. xxv.

Rapiendū nō est pagano aliqd vt deꝰ xp̄iano. xix. E. fo. clxij.

Rapina non sunt faciende elemosyne. xix. D. E. fo. clxij.

Rapina est cū quis aliquid inuenerit et nō reddiderit: cū exēplo de quodā q̄ inuenit sacculū solidoꝝ. xix. F. fo. clxij.

Rapinas mītas in paruas elemosynas cōuertēs: et pctā nō deserēs: pecuniā pdit: et pctā nō redimit. lj. A. fo. xlj.

Raptoꝝ qualis erit pena ꝓsiderari potest. xix. B. C. fo. clxij.

Recedere a deo et nolle ei subdi: q̄ malum sit. xxxiij. A. fo. xcvij.

Recōciliā xp̄o si xp̄o offendisti si facto placa facto. iij. reg. capi. xxxviij. et. xl. fo. iij. et Ser. xlviij. S. in fi. fo. xxix.

Recōciliari debemus fratri cito post offensam. xvj. B. fo. lxxix.

Rectitudinis: tres sunt species: nā aliō est regi. aliud dirigi: aliō corrigi: ꝑma est rei inanimate: scōa sensate: tertia rōnalis: sed iustus tantū erigit. lv. C. fo. xlvj.

Regnū celoꝝ p quid pdit aut acquirit. xxiij. B. in fi. fo. xviij. xliij. F. fo. xxxvj.

Regnū romanū tandiu pacifice perseuerauit: tandiu senes regebant iusticiā seruātes. xliij. E. fo. xiij.

Regnū celoꝝ ideo est appetēdum. xliij. F. fo. xxxvj.

Regnum celoꝝ tanti valet quātū habes. xliij. D. fo. xxxvj.

Regnū celoꝝ ex quibus cōstat. xliij. D. circa fi. F. fo. xxxvj.

Regnuz aduersus se diuisum desolabit qd sit. xj. A. B. fo. lxx.

Regnū romanū per q̄ meruit tantum sublimari. xxxvj. E. in fi. fo. xxviij.

Regnū celoꝝ et vita eterna idem sunt. xiij A. in fi. B. fo. clj.

Regnū xp̄i non est diuisum: q̄uis illud heretici conētur dividere: et quale illud sit. xj. B. et. S. fo. lxx.

Regnū dei quomō adueniat. xxviij. A. in fi. folio. xcij.

Regnū pcti q̄n destruet. vj. A. fo. cxxxviij.

Regna oia pfisse xp̄ianis tpib⁹ pagani fide lib⁹ insultār: q̄s ꝓuincit oñdēs ex ꝑpt̄is auctorib⁹. nihil eē stabile ꝑter regnū xp̄i. xxiiij. A. fol. xcvij. et. xcix. C. D. fol. xciij.

Regula nō est seruanda ex timore sed amore. iij. reg. ca. xliij. fol. iij.

Regula semel in septimana legat: ne aliqd per obliuionē negligat. iij. reg. ca. xlv. fo. iij. Ser. j. D. fol. v.

Regulā omnes seruent qui boni esse desiderant. j. reg. ca. ix. fo. ij.

Regulā seruare dz tā platus q̄ subditus. j. reg. ca. v. et. iij. reg. ca. xlij. fol. iij.

Regule transgressoꝝ et contēptoꝝ: disciplinemonastice subiacebit. ij. reg. ca. v. fo. ij.

Regulas tres beati augustini. fo. j. et. ij.

Religio per que perit. xl. E. fo. xxxij.

Religiosus qui occulte ifas vel quodlibet munus acceperit: cōiunctus graui⁹ emendet. iij. reg. ca. xxv. et reg. j. ca. iiij. fo. iij.

Religiosi in vēdendo et emendo opa monasterij sint cauti: ne trāgressores inueniant

tur.ij.re.cā.iij.fo.ij.
Religiosi non cant minꝰ ꝫ duo vel tres simul:z cū quibus prepositus iusserit ire debebunt.ij.reg.ca.iij.z.iij.re.ca.xix.et xxxij.fo.iij.z Ser.j.C.fo.v.
Religiosi extrā monasteriū nō edāt aut bibant.ij.reg.ca.iij.z.iij.re.ca.xij.fo.ij.
Religiosi z secularis nō est equalis cōditionis.C.fo.l.
Religiosi nihil exerceāt in incessu et moribus quod cuiusꝫ offendat aspectum:ꝫ quod eorum deceat sanctitatē.iij.regula.c.xx.fo.iij.
Religiosoꝝ duo sūt genera:vnuꝫ pfectoꝝ: aliud tepidoꝝ.xxviij.A.B.fo.xxv.
Relinquere vitia maioris est ꝟtutis ꝫ res xlv.B.fo.xxxvj.
Remissio petōꝝ nō fit nisi in vnitate ecclie ij.D.in pn.fo.clxxxiij.
Remissio peccatorum cur attribuitur spiritui sancto.xj.J.in medio.et.R.M.O. folio.lxxij.
Renatꝰ nisi qs fuerit ex aqua z spūsancto nō intrabit in regnū celoꝝ:exponit.xiij. E.fo.cliij.
Resurgens xps cur se palpandum tribuit. ij.A.B.fo.clxxxij.
Resurrectio xpi cā est nre resurrectiōis.xv H.fo.clvj.xxxiij.D.fo.clxxviij.
Resurrectio corpoꝝ erit in ictu oculi:z veritate carnis.lvij.E.in me.fo.xlvij.
Resurrectionem suam cur christus prius p feminas manifestauit.iij.A.in medio fo.clxxxiij.
Resurrectionem carnis futuram qdā negant:z eam sperātes irrident.xxiij.A.in me.z.D.fo.clxvij.
Resurrectiones due sunt:scilicet mentis p fidē:z corporum in extremo iudicio.lxiij D.E.B.fo.cxxix.
Resuscitatio filij a quo sit facta.lxij.D.folio.cl xvij.
Resuscitare mortuos nō est deo impossibile.lxiij.G.fo.cxxx.
Retribuere nō possumus deo:nisi ab eo accepta.v.B.in.fi.fo.clxxxix.
Roma capitur a rhadagaiso rege gothorum:z deos perdidit.xxix.D.fol.xciij.

Sacramenta mali habere possunt sine charitate.vij.B.in fine.fo.cxciij.
Sacramenta corporalia apō hereticos sunt: sed virtute carent.xj.P.Q.fo.lxxiij.
Sacramenta christi multis accipiunt: nō tamen computantur in membris christi:quia ipsi sunt qui persequuntur christi membra.lxij.A.in medio.fol.cxviij.
Sacramenta ecclesiastica non sunt pceis comparanda.xxxvj.E.xxxvij.B.folio xxviij.z.xxix.
Sacramenta sunt spontanea voluntate ministranda:nihil petendo:nihil expectando:nihil de promisso desiderando:eriā si ministrans sit pauper:sed si quid offertur iuste recipit: iuste possidet.xxxvij.C.folio.xxix.
Sacrificium deo nemo malus offert.lj.C. folio.xlj.
Sacerdos cū se induit ad sacrificādū hec cogitabit.xxix.J.fo.xxxj.
Sacerdos magnus in lege: et sacerdotes minores quos figurant.xxxviij.C.folio.xxx.
Sacerdotes quibus rebus comparantur et quod debent esse mundi.xxxvj.A.folio.xxvij.
Salutare dei christus est:et desideris patrum vt ipsum viderent.iij.C.folio cxxxiij.
Saluandi sunt pauci et multi.xxxij.p totum.fo.xcv.
Samaritanus qd sit:z cur xps se non esse samaritanū:sed demoniuꝫ habere negabat.xxxvij.A.circa me.fo.xcix.
Sanguis christi delet peccata tam originalia ꝫ actualia.j.D.in principio.folio clxxx.
Sanctificare nomen dei quid sit.xxviij.A circa fi.fo.xcij.
Sanctitatis vel sanctificatiōis multi sunt modi.xiij.D.fo.cliij.
Sapientia primo hoīem a periculis liberat:secūdo conservat liberatū:tertio coronat ꝫ seruatū.lv.A.fo.xlv.
Sapientes z prudentes quibus deus non revelat secreta sua:qui sint.viij.C.folio lxviij.
Sapientes vane ad que mala qq perueniant.xv.D.fo.xliij.
Sarabaite q dicanꝫ.xxj.C.post mediū.fo. xvij.xxxix.C.fol.xxx.
Sathanas non eiecit sathanam.xj.A.folio.lxx.
Satisfactio de olbꝰ et in olbꝰ mēbris esse dꝫ p peccatis.xviij.B.fo.xvij.
Scandalū qui patiunt vel q faciunt.j.H. in prin.fo.clxxxj.
Scientia sine charitate inflat z dānat.ij. E.circa prin fo.clxxxiij.
Scribe et pharisei super cathedram moysi sederūt &c.q hoc nō solum dictū sit de scribis z pharisēis:sed etiam de malis pastoribus: et de falsa interpretatione quam quidam conant inducere.xlix.C. in me.fo.cxij.

Scriptura sacra prefertur scripturis gentilium:z que eius vtilitas.xxxviij.B.D folio.xxix.
Scriptura sacra labro eneo tabernaculi aut speculo cōparatur.Jn.iij.regula.ca. xlv.fo.iij.
Scriptura sacra ponit tempus futurū pro preterito.xx.C.fo.clxiij.
Scripture sacre cur libenter legende sint. xxxviij.A.C.fo.xxix.
Scripture sacre singulis diebus sunt legende.ij.regula.ca.ij.z.iij. regula.ca. xxxv. fo.iij.z Ser.j.B.fo.v.
Scripture divine sunt littere inuitatorie q̄ bus ab exilio ad patriā per xpm revocamur.lvj.B.fo.xlvj.
Scripture divine vt dulcescant: nō solum sufficit eas audire:sed in domibus z cōuiuijs sunt certis horis:singulis diebus relegende.lvj.A.fo.xlvj.
Scripture sacre sunt cibus anime et viaticum.lv.D.fo.xlvij.z.ij.regula.ca.xiij folio.ij.
Scripture sacre sunt in mensa clericoꝝ legēde:z cū silentio sine contentione audiēde.ij.regula.ca.ij.z.iij.reg.ca.xiij.fol.ij. z.Ser.j.B.fo.v. Sermo.xxvj.D.fol.xx.
Scripture sacre obscuritas exercet studiosos:non denegat intellectum.xiij.A. folio.cxlviij.
Scripture sacre vtilitas z eminētia.j.A. folio.cxxxj.
Scripture que de christo erant cur impleri oportebat.ij.A.B.fo.clxxxij.
Scripture sacre non dixerunt aliquid qō aut non euenit:aut non sit venturū.xx.A B.circa finem.fo.lxxxv.
Scripture sacre aliquando sic loquunt:vt quando aliquid sic dicitur:vt negz ex toto/negz ex parte dictum finiat:nō fit necesse vt ex toto fieri possit:aut ex parte nō intelligatur.L.E.in fine.F.G.H.R.in fine.z.L.in medio.fo.lxxj.
Scripturarum diuinarum lectio ad quos precipue pertinet.xxxviij.C.fo.xxx.
Scripturas sacras periculosum est nolle legere:z qua pena digni sunt eorum contemptores.lvj.C.fo.xlvij.
Seneca philosophus apostolo paulo charissimus fuit.xvij.A.fo.xiij.
Sensus corporis quos cum brutis communes habet anima:quō exuta amittit: et ceteris tribus vtatur.lv.D.fo.xlvj.
Sensus corporis quinq et de eorum effectu: et quomodo duplicantur: et contra eos q̄ nihil credunt nisi quod sensu corporeo percipiunt.xxxiij.A.in medio.B. C.folio.xcvj.
Sēsus corporis nobis communes sunt eē pecoribus ad vsum:non ad oblectamentum.lv.D.fo.xlvj.
Sepulchra mortuoꝝ exempla esse debent viuoꝝ.xlviij.F.fol.xxxix.lviij.B.folio xlviij.lxvj.B.lxix.B.fo.liij.et.lv.lxxv.p totum.fo.lv.
Sepulture officiū:z cur libenter exhibenda:z quibus prosit.xxxij.C.xxxiij.B.folio.clxxvij.
Sequi volentē xpm cur xps revocat/et alterum discipulū recusantez trahit.vj.A vij.A.fo.lxiij.z.lxvij.
Sermo vanus vane cōscientie iudex ē.iij. A.fo.vj.
Sermo fidelis z omni acceptione dignus quia xps venit in hūc mūdū petōres salvos facere:exponitur.viij.ix.x. per totū. fo.cxlij.z duobus sequentibus.
Sermo dei est aduersarius noster:cui consentire debemus in via.j.A.in me.B.folio.lxj.
Sermo humanus id est fidelis cur magis apt's dicere voluit ꝫ sermo divinus: et omni acceptatione &c.viij.A.fo.xiij.
Serpentis ferculū vitis est.lv.C. circa finem.fo.xlvj.
Serpens eneus exaltatꝰ in heremo: quid figurabat.xiij.G.fo.cliij.
Serpēs quattuor habet proprietates.iiij. B.folio.vj.
Serui christi illi recte dicūtur.xxxvij.A.in medio.fo.xxviij.
Seruitus peccati est grauior servitꝰ.xlviij A.circa finem.fo.cxj.
Seruitutis causa z origo.v.A.circa fi.folio.vij.
Seuerꝰ epūs mileuitanꝰ.liij.B.i fi.fo.xliij.
Seuerus diaconꝰ frater domꝰ sci Augustini q̄ multis flagellis atteritur.liij.C. fo.xliij.xxj.A.in medio.fo.xvj.
Seueritas quid sit:z quomodo deus seuit parcendo.xxxvij.B.fo.c.
Seueritas nō est exercēda sine charitate. vij.C.circa finē.D.post mediū.fo.cxciiij. r.E.ante mediū.fo.ccij.
Sicomorus quid sit:z quid significet.viij. C.fo.cxlij.
Sicut nō semper olmodā dicit equalitatez sed proportionatā.iiij.F.fo.clxxxviij.ix. B.in medio.fo.cxcviij.
Silētij multiplex vtilitas.iij.p to.fo.vj.
Silere dei est vindictā subpēdere.lj.A. folio.xlj.xxviij.C.fo.xxiij.
Simea egra sanguine canum medetur.lv. C.in medio.fo.xlvj.
Similitudo solet capere nomen eius rei cuius est similitudo.xlviij.B.circa prin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

eiplum.fo.cxij.
Simoniaci et giezite a deo/ percutiuntur. xxxvij.B.fo.xxix.
Simoniam committit qui beneficium vel eccleſiā a laico recipit.xxxvij. D.fo.xxix
Simoniā cōmittit qui baptiſat:vel predicat:aut mortuū ſepelit:vt inde lucrū acq̄rat.xxvj.E.fo.xxvij.
Simplicitas ſine aſtutia:ſtulticia reputaꝝ liij.A.in fi.fo.vj.
Simplicij⁹ frater domus ſancti Auguſtini qui conuerſionis propoſitū cum magno feruore ſuſcepit:ſed audito patre ſuo/oc eiſo mundum intrauit:vt eū vindicaret. liij.C.in medio.v.C.fol.vij.xxviij.K.in medio.fo.xxiij.
Simplicianus ligurienſis poſt Ambroſium epiſcopus mediolaſi. Auguſtinum in fide catholica inſtruxit.v.S.folio.viij xxj.A.folio.xvj.xxv ij.A.fo.xxj.xxxix.B. in medio.xl.C.folio.xxxix.In Ser.Ambro.B.fo.j.
Simplicianus a ſumētute deuotiſſime deo viuēs auguſtino quoſdā de fratrib⁹ ſuis donauit.xxj.A.fo.xvj.
Sinaxis quid ſit.liij.C.fo.xlv.
Socrates fertur riſiſſe magnos latrones ad ſuſpendiū duci facere paruos. xxxj. F.fo.xxv.
Sodales qui dicunꝝ.l.D.fo.cxv.
Sodoma cecitas vel muta:vel aſperitas dicit:z figurat mundū.xxxiij.A.fo.xxvj.
Sodomite a quibus in iudicio ſunt iudicādi.xlvij.D.fo.xxxviij.
Sodomite cur dicuntur pctōres coꝝ dño pre ceteris.xlvij.C.fol.xxxviij.
Sodomitici criminis principiuꝫ mulieres extiterunt.xlvij.F.fo.xxxviij.
Sodomitas deus ſpernit:angeli fugiunt: demones horrent.xlvij.A.B. fo.xxxviij
Sodomiticuꝫ crimen exercēꝝ in omni ſexu z etate.xlvij.B.C.in medio.E.circa fin. F.fo.xxxvij.z.xxxviij.
Sodomie que preſtant fomētum aut detrimentuꝫ:z q̄ in ſodomitis omne peccatū regnat.xlvij.E. F.fo.xxxviij.
Sol tris habet:motum:calorum:z fulgorē xliij.D.fo.xxxvj.
Speculum beati Auguſtini notatur in.iij. regula.ca.xlv.fo.iij.z Ser.xxj.D.in me. folio.xvij.
Speciosus forma pre filijs hominū quō factus eſt p nobis nō habēs ſpeciem neq̄ decorē.l.C.fo.cxv.
Spes celeſtis quanta in nobis bona facit. x.B.fo.x.
Spes nr̄a nō de iſto tpe/neq̄ de hoc mundo:ſz de eterna vita futura eſſe dz:z q̄lis ſit illa.lxiij.A.B.z.F.fo.cxxviij.
Spes bona ſicut liberat:ita ſpes peruerſa decipit.lix.C.in me.z.D.E.fo.cxxiij.
Spes viatoꝛi neceſſaria eſt:non aūt in patriā puenienti.xvj.D.in fi.fo.clviij.
Spes mūdi ſemp fallit:ſed non ſpes eternorum.xxiij.A.C.fo.clxvij.
Spes cōparaꝝ oīo de quo pullus ſperaꝝ: ſed nondū videꝝ.xxix.B.fo.xciij.
Spe em̄ ſaluati ſumus:exponiꝝ.xx.C.xxiij A.fo.clxiij.z.clxvj.
Sperādo alicꝫ/et aliqui deſperādo pereūt. xlvij.D.fo.cxj.
Speramus:ſ.nō videmus per patientiam expectamus:exponitur.xxiij.A.B. C.fo.clxvij.
Spernēs vos/ſpernit me:quomodo exponitur.xxiij.A.fo.lxxxix.
Spinarū nomine qui intelligantur:et quō a ſpinis z tribulis nō colliguñ vue aut ficus.xl.x.G.fo.cxiij.
Spūs vnus fuit pphetarū z apl̄oꝝ:licet diuerſis tēpoꝛib⁹ locuti ſint ix.D.in pn. F.circa fin̄.fo.cxcviij.
Spiritus quō agnoſcaꝝ.vj.F.fo.cxcij.vij. B.in prin.fo.cxciij.
Spiritus xp̄i quō viuificat mortalia corpora nr̄a ꝓpter inhabitātē ſp̄m eius in nobis.vj.H.fo.cxl.
Spūs ois qui cōfiteꝝ xp̄m in carne veniſſe ex deo eſt:z omnis qui non confitetur ieſum xp̄m in carne veniſſe ex deo non eſt: exponitur.xxx.B.C.D.E.xxxj.per totū. fo.clxxiij.z.clxxv.
Spiritus eſt cōmunis patris z filij.vj.H. folio.cxl.
Spiritus dicit multis modis.xliij.D.circa prin.fo.cvj

Suphia est ɔtraria deo:ꝛ nihil sic odit deꝰ qūo superbiam.liij.A.in medio.fo.xlv. lxx.A.fol.lv.

Superbia conformat se charitati. viij.F. folio.cxcvj.

Supbia ois vicis ꝓducit.xx.B.fo.xv.

Superbia non est sine inuidia: et q̄ amor excellentie ipsa est superbia. liij.C.folio cxcviij.

Superbia qūo dicaꝫ esse initium ois pecti.viij.D.in prin.fo.cxcvj.

Superbia est mater ꝛ caput oīm vitiorum xv.D.fo.xliij.xxxj.D.fo.xxv.

Superbiam habens nullas virtutes habet licet habere videatur.liij .B .folio xlv.

Superiores inuicem arbitrari debemus. xxj.D.fo.clxv.

Suscitatus est christus nō solū a patre: ſz et a seipso.viij.A.in me.fo.lxvij.

Tabernaculū ponere in sole q̄d sit.j.A.in fi.fo.clxxix.

Tacere dei q̄d sit.lj.A.fo.xlj.

Tangere fimbriam vestimentoꝝ̄d sit:ꝛ hec mulier figurat ecclesiā ex gentibꝰ sed turba comprimēs carnales iudeos.vj. B.circa finē C.D.E.fo.lxv.

Tangere christum est in ipsum credere: et cur magdalena a tactu eius ꝓhibeꝫ.iij. A.in me.fo.clxxxiiij.

Tarpeia meretrix romana vt caste viueret iussit sibi oculos erui: et panem cum aqua tantum ministrari. xlvij. E. folio xxxviij.

Te deum laudamꝰ quando ꝛ a quibꝰ componitur.In Ser.Ambrosij de baptismo Augustini.B.fo.j.

Templum dei si quis violauerit disperdet illum deus:exponitur.xvij. B.folio clxj.

Templum dei est anima et corpus humanum.xvi.F.fo.lxxx.

Tēpus redimere q̄d sit.xxiij.B.fo.clxviij.

Tempus laboris aliud est:aliud remunerationis.xxiij.A.fo.clxxvij.

Tempus transit:ꝛ nos cū tempore.j.B.in medio.fo.lxj.

Tempus preteritū sepe pro futuro poni solet.xx.C.fo.clxiij.

Temporis triplex distinctio:scz añ legem: sub lege:ꝛ sub gratia.xxxj.A.fol.xcv.

Tempora variaꝫ de deo:sed nō ipe.ij.D. circa me.fo.clxxxij.

Tentare christus permittit nos de tribus de quibus ipse tentatus fuit.ij.G.in medio.ꝛ.H.fo.clxxxiiij.

Tētare volēs diabolus prius singulis q̄d adhibeat cognoscit.xliij.E.fo.xxxv.

Tentauit diabolus primos homes ꝑ tres. lxviij.A.B.fo.liij.

Tentabant iudei xpm de tribꝰ presentādo ei adulterā.xlvij.B.fo.cxj.

Tentatio intantū ꝓficit:inquātū fides deficit ꝛc.Et in tentationem intrare q̄d sit xxxvj.A.in me.fo.xcix.

Tentatio duplex:scz aducēs peccatū ꝛ ꝓbans fidem.xj.H.fo.lxxij.

Tentatꝰ xps a diabolo cur nō mutauit lapides in panē:sicut in nuptijs cōuertit aquā in vinū.xlj.A.in me.fo.cv

Tenebre sunt peccata q̄ in xpo non erant. j.C.in pn.G.in me.fo.clxxx.

Tenebre cur mali vocantur: et illuminati lux.xxx.D.in n.ꝛ.E.fo.clxxiij.

Tenebras habitat q̄ odit fratrem.j.G.in medio.fo.clxxxj.

Testamentū religiosum ecclesia nō recipit lij.D.E.F.fo.xlij.

Testamentū vetꝰ ꝛ nouū nō sibi cōtrariantur.xvj.D.in prin.fo.lxix.

Testamentum aliquis debet facere dum sanus est:dum sapiens est: dum turus est:nam si expectat infirmitatem:minis et blandicijs ducēt quo nolucrit.xlviij. B.circa fi.fo.xxxix.

Testamentum cōdere religioso nō licet exemplū.xxvij.B. fo.xxj.lij.C.J.liij.B.F. folio.xlij.ꝛ.xliij.

Testator christum semper pro vno filiorum computare debet.lij.E.in fine.folio.xlij.

Testis falsus ꝫ se non feret testimoniū cōtra alium.xxix.C.fo.clxxiij.

Testes dicuntur martyres:et cur christus testes habere voluit.j.A. in medio.folio clxix.

Testimonium reddunt de christo et ecclesia:scripture sacre.xlv.per totum. folio cviij.

Testimonium dum sancti de xpo reddunt ipse sibi per eos testimonium perhibet. xliij.A.fo.cvj.

Thomas dubitans de xpi resurrectiōe q̄s figurat.xxxij.B.fo.xcvj.

Timere nolite eos q̄ occidunt corpus: animam autez nō possunt occidere:exponitur.xviij.C.D.E.fo.clx.

Timere penam:amare iusticiam differūt. xxxv.B.in fi.fo.xxvij.

Timere debemus deum: non mundū aut hoiem.iij.G.ante me.fo.clxxxvj.

Timere debemus tria et que. lxviij.A.folio.liij.

Timor dñi sanctus permanet in seculum. Et qui timet non est perfectus in charitate:nō contrariaꝫ.ix.D.fo.cxcviij.

Timor preparat charitati viam:sicut seta limo.ix.C.in in prin.fol.cxcviij.

Timor nō est in charitate:sed pfecta charitas foras mittit timorez:exponit.xij. J. in fine.fol.cl.xviij.E.F.xix.G.folio.clxj. ꝛ.clxiij.

Timor dñi initiū sapientie.ix.A.circa finē C.circa prin.fo.cxcviij.

Timor quomodo non est in charitate.ix.C in prin.fol.cxcviij.

Timor stimulat sicut medici ferramentuz. ix.C.fol.cxcviij.

Timorem charitas foras mittit.ix. C.in prin.fol.cxcviij.

Timore de duplici:sczvano ꝛ vili:aut seruili.xij.J.in fi.fo.cl.xviij.E.F.xix.G.fo. clxj.ꝛ sequenti.

Timores duo demonstrātur similitudine duarum mulierum maritatarum.ix. E. F.fo.cxcix.

Tyriacū cū fiat ex veneno:quō curet venenum.iij.E.in me.fo.cxxxiij.

Tortores alc in presenti vita sunt timor et dolor.xlij.A.in medio.fo.cv.

Trabes in oculo:est odium in corde.xvj.A folio.lxxix.

Traditus christus quomodo est a patre ꝛ a se.xxiij.B.fo.clxvij.

Trahit deus aliquē:non cogēdo sed inspirando.ij.B.fo.cxxxij.

Transire christi quid sit.xviij. D.circa fi. F.G.fo.lxxxij.

Tributū cur christus soluere voluit.vj.D. in medio.fol.cxxxix.

Tribulatio fidelibꝰ q̄diu mūdus stat:non deerit:ꝛ quātomagis appropinquat eī finis:eo magis abundat.Et q̄ scripture sancte nihil nobis aliō promittūt.xx.A. folio.lxxxv.

Tribulationibus in meis ꝓvobis peto ne deficiatis:que est gloria vestra:exponit. vij.A.fo.cxj.

Triēniū in ficulnea sterili q̄d significet.xij. A.in me.fo.lxxv.xxxj.fo.xcv.

Trinitas separatim demonstrat:ꝛ inseparabiliter operat:ostenditur exemplo aie in qua tria sunt:sed tamen vna.lx iij.G. ij.fo.cxxvij.

Trinitas est vnꝰ deus .xxvj. B.in fi.fol.xc. xxix.A.circa fi.fo.xciij.

Trinitas vna ꝛ vnitas trina.j.A.circa fi. fo.cxxxj.

Trinitas diuidit indiuisibiliter:ꝛ ꝯiungit diuisibiliter:nec minorat in singulis nec augeꝫ in tribꝰ .xv.B.fo.xij.

Trinitas vna trinaq̄ vnitas.lxiij. per totū.fo.cxxvj.

Trinitas ꝓsonalis distinctio ꝛ inseparabilis operatio.lxij.A.añ me.B.C.D.fo.cxxvj.

Trinitas vtrū sit inseparabilis:qꝛ separabilis apparuit.lxij.A.ante me.fo.cxxvj.

Trinitas est vnꝰ deꝰ.vij B.cir.fi.fo.cxciiij.

Trinitas manifeste ꝛ distincte appuit xpo baptizato.lxij.A.fol.cxxvj.

Trinitatis imago in sola aia rōnali perfectius inuenit.lxij. F.fol.cxxvij.

Trinitatis vnitas demonstrat exemplis ꝛ scripturis.j.B.fo.cxxxj.

Trinitatis naturam ad plenū inuestigare impossibile est exemplū.xv.A.circa finē. folio.xij.

Trinitatis vnitatē q̄rens magna cautela vti dz:qꝛ nec periculosius alicubi errat: nec laboriosiꝰ aliq̄d querit:nec fructuosiꝰ aliquid inuenit.xv.A.fo.xij.

Trinitatis quelibet ꝓsonarum deus est et vita indiuisa in opere:concors in voluntate:par in potētia:equalis in gloria.xv. B.fo.xij.

Trinitatis imago vtrū in creatura aliqua inueniri possit.lxij.E.fo.cxxvij.

Trinitatis vna est essentia ꝛ tres persone: vt scripturis ꝓbat.xv.B.fo.xij.

Trinitate tm̄ vna ꝓsona est quāte tres:nec plus sunt due q̄ vna vel tres:in se infinite sunt ꝛ singula in singulis et ola in singulis:ꝛ singula in omnibus:ꝛ ola in omnibus:ꝛ omnia vnuz sunt:exemplo monstratur.xliij.D.fo.xxxvj.

Trinitate est distinctio ꝓsonalis in vna essentia monstrat.xij.E.fo.cxlix.

Turba christū videre impedit:ꝛ malaꝫ fuadet.viij.C.fo.cxlij.

Ualētinus clericus domꝰ sancti augustini moriet.xxxij. C.in fi.fo.xxvj.

Ualētinus sanctus epꝰ carthaginēsis baptizat anno etatis sue.xix. et obijt.lv. A.D.in fi fo.xlvj.

Ualerius sctūs epꝰ hipponeñ.dedit augustino prātē p̄dicandi verbū dei coram eo in pplo:ꝛ pmisit vt in domo episcopi monasteriū clericorum cōstrueret.xxj. D.in me.fo.xvij.

Ualeriꝰ de bonis epatꝰ sui:augustino vt in heremo monasteriuz edificaret plura donauit.xxj.A.in me.fo.xvij.

Ualerius dedit augustino ꝛ fratribꝰ hortū pro monasterio edificando.iij.C.v.C.fo vij.xiij.A fo.xij.xl.C.in medio.fo.xxxij. lij.B.in fi.fo.xlij.

Uanitas seculi.lvij.ꝛ.lviij.p totū.fo.xlvij. ꝛ.xlviij.xlix.fol.xl.

Uasa dñi que dicunt.xxxvj.A.fo.xxvij.

Ue pastoribus q̄ pascunt semetipsos:exponitur.xxxj.D.E.fo.xxviij.

Uelle adiacet mihi pficere aūt nō inuenio exponīr. r. F. in me. fo. cxxxviij.
Uellus gedeonis r area qđ figurēt. ij. E. in fi. fo. cxxxij.
Uenalis rei triplex est taxatio. xxxviij. A folio. c.
Uenator ꝯ inutilis sit labor: ostēdit. ix. B. circa me. fo. lxix.
Uenia petēda est ab eo qui lesus est. iij. re. ca. xxxviij. fo. iij.
Uenia est petenda ab illo quem lesisti. xvj. B. in me. fo. lxxix.
Uenit et vadit xp̄s ad discipulos. lviij. A. r. B. circa pn. fo. cxxj.
Ueniam p̄ dītis prelatus non petat qui in corripiendo modū excessit. iij. reg. ca. xl. fo. iij.
Ueniam petere nolens: aut non ex animo petens sine causa est in monasterio etiā si inde non proīciatur. ij. regula capi. xxxviij. fo. ij.
Uenire ad christum nemo potest: nisi fuerit ei datum desuper. Exponitur. ij. B. folio. cxxxij.
Uenite ad me oēs q̄ laboratis r c. exponit. xij. E. fo. cxlviij.
Uenite ad me oēs qui laboratis et onerati estis: quomodo exponitur. ix. r. x. p totum. fo. lxix.
Uerbū dei civ̄ est aie. iij. re. ca. x. fo. ij.
Uerbū ociosum nil aliud est ꝯ semen infructuosum. iij. B. fo. vj.
Uerbum ociosum non sit in religioso. ij. re. ca. iij. fo. ij.
Uerbum dei ideo caro fieri voluit. xx. A. B folio. xvj.
Uerbum contra sp̄iritum sanctum tantum dicitur cū ex desperatione nūq̄ redditur xj. S. ante fi. fo. lxxv.
Uerbū dei ineffabiliter potest intelligi r q̄d impedit ne intelligat: r que sit diffinitio eius. xxxviij. B. in pn. fo. c.
Uerbū dei in nobis manet si in verbo dei manserimus. xlviij. A. fo. cxj.
Uerbū intelligi aliquātulū pōt comprehēdi autem oino non potest. Exēplū de visu xxxviij. C. fo. cj.
Uerbū dei feno nr̄e mortalitatis magna cōtulit. xiij. A. in me. B. r fol. lxxvj.
Uerbū cur caro factū est: r quo nō trāsiuit in carnē: r q̄ vult capere ei⁹ celsitudinez capiat pri⁹ ei⁹ hūilitatē. xxxviij. H. circa pn. fo. cij. xiij. B. fo. lxxvj.
Uerbuz est forma oim rerum non formata sine tēpore spaciꝰ locoruz. xxxviij. B. in me. fo. c.
Uerbū caro factum est: r de eo q̄ dicit. Et manus nostre tractauerunt de verbo vite. j. A. in pn̄. r. B. in fi. fo. clxxix.
Uerbū incorporaliter: inuiolabiliter: r sine tpali natiuitate est natū: cōtra arrianos xxxviij. C. fo. cij.
Uerbū cōtinet omnia: r sub ipo oia. xxxviij in pn̄. fo. c.
Uerbū istud nō cernit: nisi puro oculo cordis. xxxviij. H. fo. cij.
Uerbo dei nihil equiparari potest: nec ad imitationē subīci: nec supponi aliqd: q̄ vult ergo habere illud det seipm: ne perdat seipm. xxxviij. A. fo. c.
Uerba ponunt p̄ operte. lvj. A. fo. cx.
Uerba multa/ scriptura appellare verbuz soler. xj. L. inc̄ pe. fo. lxxij.
Uerbis durioribus est parcēdū: q̄ si emissa fuerint nō pigeat ex ipso ore proferre medicamenta vnde facta sunt vulnera. iij. re. ca. xxxix. fo. ij.
Uerbositas depingit in ore qualis homo est in mente. iij. A. fo. vj.
Ueritas amara est his qui eam nō amant xxxvj. B. fo. xxviij.
Uerū a quocūq̄ dicat: a deo dicitur. xxxvj D. in me. fo. xxviij.
Uestes sc̄m arbitriuz prepositi lauent nemunde vestis nimius appetitus interiores animę sordes contrahat. iij. re. capi. xxx. fo. iij.
Uestes sacerdotales: q̄d significēt. xxxix. J. folio. xxxj.
Uestes monasteriū sub vno vel plurib⁹ sint custodibus: nec cuilibet proferātur pro voluntate r tēpoū congruētia: nec q̄ deterius aliquid recipit murmuret. iij. re. ca. xxvj. fo. iij.
Uestimenta cum fuerint indigentibus nec̄ria dare non differant sub quorum custodia sant que poscuntur. iij. reg. cap. xxxvj. fo. iij.
Uestibus placere nō appetant religiosi ꝟ moribꝰ. iij. reg. ca. xviij. fo. et Sermo. xxvij. E. xxvij. J. in fi. K. L. C. in me. fo. xxj. iiij. G. fol. xlvij.
Uia deserta multi currūt: r quāto plꝰ currunt: tanto plus errant. lv. A. in fi. fo. cx.
Uia prima est rectionis: secūda directiōis tertia correctiōis: sed quarta est erectionis. lv. C. fo. xlvj.
Uia est xp̄s: r q̄ ambulat p̄ter illā plus deficit ꝯ p̄ficit. x. A. in me. fo. cc.
Uia veritas r vita ego sum: quomodo exponitur. liij. et. lv. per totum. folio. cxix. et. cxx.
Uia prima est in statu penitentie secūda in iustitia: tertia glozie. lv. B. fo. xlvj.
Uie tres sapientie dei p quas liberat homines: scz liberationis: conseruationis: et coronationis. lv. A. D. in fine. fo. xlv.
Uie dure que sint. lv. B. in me. fo. xlvj.
Uictoria non est ex nobis sed ex deo. vij. A in fine. fo. cxciij.
Uidit nemo deum vnq̄. vij. D. fo. cxciij.
Uidet deus omnia facta nostra: siue bona: siue mala. r. B. fo. lxix.
Uidere sub ficu quid sit. r. B. fol. lxix. r. xl. per totū. fo. cliij.
Uidere ponitur pro omni sensu corporeo. xxiij. C. ante mediū. fo. xcvij.
Uidebimus eū sicuti est. iiij. D. in pn̄. folio. clxxxvij.
Uidens feminam r videri appetens nō putet se ab alio non videri: forte videtur a deo qui tanto videt sapiētius quāto patientius. iij. reg. ca. xxj. fo. ij.
Uidebunt mali solam formaz serui in iudicio. lxiij. F. fo. cxxx.
Uidebunt mali in iudicio extremo solū humanitatē xp̄i. iij. D. in pn̄. fo. clxxxvij.
Uigilie sanctorum cur commutate sunt in ieiunia. xxv. B. fo. xix.
Uigilie noctis sunt quattuor: et que. xiij. ante. B. fo. lxxvij.
Uigilias cur non habent aliqua festa apostolorum. xxv. E. fo. xix.
Uigiliarum nomen cur adhuc manet. xxv. D. fo. xix.
Uince in bono malum: quō intelligit. lxxij. A. B. fo. lvij.
Uincula iniusta dirumpit iusticia. xvj. C. in medio. fo. lxxix.
Uindicat q̄ non statim peccatores deus. patientie est: non negligentie. xxxv. A. folio. clxxvij.
Uindictam petere licet a deo: nō ad dānationem sed correctionem. ix. B. circa finem. folio. x.
Uindicare se volens de homine vocat in se vindictam dei. lxxij. A. fo. lvij.
Uinee operatores conducit paterfamilias quō exponitur. lix. B. C. D. fo. cxxij.
Uinū qui bibere debeāt et qñ. j. C. fo. v.
Uirgo r si nūq̄ in monasterio fuit: r sacrata est: illi nubere nō licet: cui⁹ in monasterio esse non cōpellatur. Si autem ceperit cē in monasterio: r deserit: et tamē virgo est: dimidia ruit. lij. H. fo. xlij.
Uirginis nole ecclesia vniuersalis significatur. xxix C. in fine. xxij. A post me. folio. lxxxvij.
Uirgies dec xxij. r. xxij. p totū. fo. lxxxvij.
Uirginalis sctitas melior ē ꝯ pudicitia cōiugalis. r melior est hūilis maritata ꝯ virgo superba. liij. B. in me. C. E. fo. cxvij.
Uirginitas equat angelis. xlvj. C. f. cx.
Uirginitas relictis nuptiaruz copulis: dimissa liberoꝝ propagine: sponso qui in celis est: perhenni mente: actu: habitu: r gestu: applicari meruit. xlvij. F. circa finem. fo. xxxvj.
Uirginitas vnde dicatur: et q̄ ppie sit in nuptiarum. xxij. A. circa fi. fo. lxxxvij.
Uirginitas sancta quod liceat respuit vt plus placeat cui se deuouerit. xvij. G. folio. clxj.
Uirtutes r vitia non sunt colorate: aut corporee: r qō propter se amātur aut vitantur. xvij. B. C. D. fo. clix.
Uirtutes carnales quattuor. iiij. A. in medio. folio. vj.
Uisio dei erit beatorum gaudium. lxiij. F. folio. cxxx.
Uisio dei precellit oīs creature pulchritudinē r voluptatē. iiij. D. añ medium. folio. clxxxvij.
Uisio btōrū qualis erit. xliij. D. fo. xxxvj.
Uisus nō totum quod videt aspicit: sed in parte. xxxviij. C. fo. cj.
Uita ista r vita beata differunt. lxv. B. lxvij. B. fo. liij.
Uita anime est deus: et anima vita carnis r qō nō sit viuēdū ꝟ carnē. xij. D. in fi. r. E. F. G. fo. cxlix. et. xviij. D. fol. clxx. et xxviij. F. fo. clxxij. xxxiij. C. fo. clxxvij.
Uita ista non patria sed exiliū: nec ppetua sed transitoria est. lxv. A. fo. liij.
Uita presens cur sit spernēda et beata appetenda. lvij. C. fo. xlvij.
Uita presens est medium quoddam inter summa bona r summa mala. xxxij. A. in me. fo. clxxvij.
Uita presens comparatur vie que omnib⁹ non eque cito finitur. j. B. folio. lxi. xvij. A. in me. fo. lxxx. xxv. B. in fi. fol. xc. xxix. A. in me. fo. xcij.
Uita eterna quo pcio acquiritur. lxiij. B. fo. cxxix.
Uita corporis sicut est aia vita: ita vita aie est deus. vj. A. in fi. fo. lxiij.
Uita eterna r regnum celorum idem sunt. xiij. A. in fi. r. B. fo. clj.
Uita beata qualis erit. lxiij. A. B. ff. folio. cxxviij.
Uita p tēporali plus laborant holes ꝯ p eterna. lxiij. A. in fi. fo. cxxviij.
Uitia tria principalia: scilicet gula: cupiditas r superbia: r quomodo superant. lxviij. A. B. fo. liij.
Uita pro tempotali plus laborant iniquiꝯ iusti p vita eterna. ix. B. fo. lxix.
Uita cōis clericoū ex Augustini ordinatione. lij. r. liij. per totum. fol. xlij. r. xliij.
Uita eterna septem complectitur. xlix. B. folio. xl.

Emporium prime partis Sermonū diui Augustini

Uita ⁊motes clericoꝝ .xlij. ꝑ totū. fo. xxxiij
Uita beata q̄ ꝙtinebit. lvij. D. fo. xlvij.
Uita cont̄platiua p̄fertur actiue. xliij. E. folio. xxxvj.
Uite solitarie laus. j. A. B. fol. vj. xxvij. A. fol. xxj. ⁊. xxix. per totū. fol. xxx. xxvj. B. folio. xx.
Uite future qualitas considerari potest ex miseria vite presentis. j. B. in medio. fo. lxj. ⁊ xvij. per totū. fo. lxxx.
Uite presentis brevitas ⁊ incertitudo. xlij. B. in fi. fo. cvj. lix. C. fo. cxxiij.
Ute lōgioris spes nō ꝓmittit multos emēdare vitam suam malā: ⁊ q̄ multi volūt habere vitā longam: ⁊ non bonā. xij. B. fo. lxxv. xvj. F. G. fo. lxxix. xlvij. D. folio cxj. lix. C. in me. D. E. fo. cxxij. xxxix. B. fo. ciij. ⁊. xlij. B. in fi. fo. cv.
ite presentis fallacia et miseria. xlix. per totum. fo. xl.
Uite due figurantur in martha et maria. xcvij. C. fo. xcj.
Uitam q̄o dedit et pater filio. lxiiij. C. E. fo. cxxix.
Uitā longā omnes amāt non bonam. lxxj. B. fo. lvj.
Uitalis grammaticus qui apud mediolanum sacculū trecentorum solidorum inuenit: et plene restituit: nec ꝓ restitutiōe q̄cq̄ accipere voluit. xxj. A. in medio. D. fo. xvj.
Uitis ego sum: vos palmites: ⁊ pater meꝰ agricola: quomodo exponitur. lix. A. folio. cxxij.
Uiuamus sic vt semper viuere valeamus. lxxiij. B. fo. lvij.
Uiuere male cupientes querunt sibi exempla male viuentium. liij. F. in fine. folio xliij.
Uiuere ſm carnem: aut ſm ſpm̄ q̄d sit. xiij. D. in fi. E. F. G. fo. cxlix.
Uiuere bñ debemus: ne male moriamur. cxiij. per totū. fo. lxxix.
Ungere caput q̄d sit. xlj. E. fo. xxxiij.
Unctio q̄o docet oia: ⁊ q̄d noie vnctionis significetur. ij. C. H. iij. A. in prin. folio clxxxv. ⁊ sequenti.
Unitas christi ⁊ eccl̄ie vna est ybiq̄. liij. E folio. xliij.
Unitas seu vnū querēdū: q̄ solū est necessariū. xxvj. A. B. C. fo. xc.
Unitatis commēdatio. j. A. in fin. B. ij. B. folio. v.
Unū ꝓponitur multis: q̄ ab vno multa xxvij. B. fo. xcj.
Unum est christus cum patre aliter ꝙ̄ nobiscum. lxj B. in me. fo. cxxv.
Unum autem que quidam retro sunt obliuiscens: in anteriora me extendens: et vnum est necessarium: exponitur. xv. R. L. fo. clvj.
Unū q̄o sint pater ⁊ filius. lj. per totū. fo. cxvj. lvi. A. in me. fol. cxx.
Uocati ad xp̄m alij venire remuūt: alij non vocati venūt. vj. A. circa p̄n. vij. A. B. fo. lxiij. ⁊. lxvj.
Uocatio dei gr̄atuita. xvj. A. fo. clvij.
Uoluntas patris et filij est vna. xxij. B. folio. clxvij.
Uoluntas ꝓ facto reputabit̄: vbi facultas deest. xxxv. B. in me. fo. xxvij.
Uolūtas viruz bona sit ⁊ ex deo: sic ꝓbat. j. B. fo. v.
Uoluntatis bone nihil taz facile est ꝙ̄ ipa sibi. ix. B. in fi. fo. lxix.
Uoluptates carnis cur nō sint appetende. xxxiij. C. fo. xcvij.
Uota nō tenere minus malū est ꝙ̄ nō vovere: sic intelligit̄. lxij. D. fo. lj.
Uouere tuū est: sed dimittere vorum nō est tuum. lx. B. fo. l.
Urere te nō poterit ꝓ die: nec luna ꝓ nocte. m. H. in pn. fo. clxxxj.
Ursus formicas querit vt sanetur. lv. C. in medio. fol. xlvj.
Uulpes foueas habēt: ⁊ volucres celi nidos ⁊c. quo exponatur. vij. A. circa prin. folio. lxvj.
Uxor sic vere amet maritū: sic ꝓbatur. xlix. ⁊. circa fi. fo. cxiij.

Nacheus memoratur. viij. C. D. folio. cxlij.

Nazache⁹ euāgelic⁹: ⁊ eius iusticia. xxxv. B. fo. xc viij.

Nazache⁹ fuit curat⁹ morbo auaricie. v. C. in me. fo. cixxx.

Registrum huius tabule.

A. B. C. Oēs sunt quaterni ꝓter C qui est quinternus.

Explicit emptiū prime partis sermonum diui Augustini.

Ad Diuum Aurelium Augustinū: Sebastianus Brant.

Jādudū libuit pater Augustine sacrate/
Carminibus laudes cōcelebrare tuas:
Et volui fateor: sed multa negocia/nr̄as
Hactenus infirmas detinuere manus.
Nec tu Dīne pr̄inō modulamine/maior
Efficere: nec hoc carmine doctor eges.
Nec tibi quā laudē sceleratꝰ homūtio forsā
Ferrevelim: grata ē: te neq̄ digna cano
At cape q̄cūd id est: calamū q̄ dirige nr̄m:
Quo tibi condignū perficiatur opus.
Africa te puerum tellus ꝓdūxit: ibiq̄
Sectatus studia es: litterulasq̄ bonas.
Quas deide i pria docuisti: ⁊ i vrbe potēti
Punica: mox Romā doctior ymus adis.
Hamanicē ꝑmo: dehic rhetore digna doce
Tū Mediolanū/ꝓ pia fata/vēis. (bas.
Hic sacer Antistes: venerabil' ille sacerdos
Pr̄esulis in solis pr̄efuit Ambrosius.
Qui te melliflua sermonibus/atq̄ salubri
Consilio: stabilem fecit mire viam.
Jd tua q̄ gēturix meruit lachrymꝫ peibusq̄
Te lucri vt faceret/Monica sctā deo.
Hec te solicitis curisq̄ animisq̄ sequuta
Per mare/ꝓ terras: femina digna coli:
Donec ad Ambrosiū te p̄sulis ora reduxit:
Flumine te sacro ⁊ mergier obtinuit.
Dogmata mox linq̄s Mānichea pudēda: ea
Uerā/illibatā/catholicāq̄ fidē. (pisq̄
In qua ꝓfecit tua q̄tum industria paruo
Tēpore: testantur/scripta decora/libri.
Continuo mundi pōpas ⁊ inania vota
Deseris: inquirens semp vbiq̄ deum.
Cūq̄ tua Christū sequeris genitrice bꝰ:
Unendi ⁊ normā fratribus instituis.
Hactenus ⁊ durat/tua regula sctā/ꝓ orbē:
Quā monachi/fres/canonici q̄ tenēt.
In pr̄iaz ipse rediēs/mox ꝑbyter auxiliar⁹:
Pr̄esul ⁊ hi⁹pone factus es eccl̄esie.
O q̄t mira illic opa: ⁊ pia dogmata scribēs
Hereticis laqucos/frenaq̄ dura facis/
Quotq̄ canes rabidos cōfundis/⁊ ora la-
Qui sctāz/nili fūt/lacerare fidē/ (trātū/
Ut merito de te (quisquis fuit ille virorū) Possidonius.
Direxit: in solo te recubare fidem.
Tu sup egregios luces venerāde magros: Paulinꝰ
Ceu solis superat/astra minora/nitor:
Doctorū caput es: lux ⁊ clarissima mūdi: Prosper
Atq̄ oculus ꝓ quē cuncta videre licet.
Quicq̄d ab ingenio potuit sublime parari Hieronymus.
Hoc instar fontis per tua scripta fluit.
Frugilega hec fauos/dīlo nectare plenos Seuerꝰ.
Fert apis: hic nobis mella cupita fluūt.
Credimꝰ/inq̄ deī positū nil lege/ꝓbari Uolusianus.
Quod te contingat/dīne latere pater.
Tu fidei clypeꝰ: virtutū exēplar: ⁊ omnis
Docrine specimē: fulgida stella poli.
Pr̄esulis officiū/dū lustra ꝓ octo dierum
Plenus agis: nullo fata timore subis.
At tecū vt creuit libyce devotio gentis:
Morte tua cecidit sic simul afra fides.
Sed tua adhuc durat pr̄ Augustine scōa
Fama/decus/perpes gloria/vita salus.
Hinc te dīne ꝓcor: sctā prece dirige/summo
Et soli vt placeant pectora nostra deo.

Finis.

Epigramma ad commendationem operis.

Perlege sermones cōmunes lector amice
Edidit Aurelius q̄s pater atq̄ decus
Augustinꝰ eos pr̄esul venerādus ⁊ auctor:
Filiolis scripsit/protulit atq̄ suis.
Ordine q̄s nullo: nec em̄ scripta illa redegit
In numerū/aut formā/ꝙnguūvel opus.
Hos mō ſmones collegim⁹ yndiq̄ sparsos
Atq̄ hunc congelū pr̄essim⁹ inde libū.
Qō si forte iuuat legere optima scripta/bri
Doctoris: presens non verearis opus.
Mīta vides: q̄ nō alijs sūt scripta libellis:
Hinc tibi dictorum copia maior erit:
Crede mihi dices auratum iure beatum
Solem: qui talem pr̄esserat ere librum.
Sed nos humanaz laudē nō q̄rimus. Jlle
Qui dator est vite premia digna dabit.

De ortu: ingenio: eruditione: erroꝛe: conuersione: ac sacra baptismali regeneratiõe Diui doctoris Augustini breuis narratio.

Augustinꝰ Afer carthaginẽsis ex patricio patre ⁊ Monica matre genitꝰ: puer acerrimi ⁊ admiranda fuit ingenij. Adolescens adhuc nãq; quicquid in libris artium quas liberales vocant de arte disserendi: loquendi: de dimensionibus: de musicis et numeris traditum est: quoscũq; legere potuit: sine magna difficultate absq; vllo ꝓceptoꝛe (vt ipe testatur) ꝓ se intellexit. Hic ĩ Aristotelica doctrina: in disputandi astutia: omniq; seculari litteratura ita eruditus fuit: vt acutissimus philosophus: rhetoꝛ prestantissimꝰ: argutissimusq; dialecticꝰ haberetur. In hoc tamẽ vno oberauit q; christiana veritate conrẽpta gentilium superstitionibus inhesit. Et inde in Manicheoꝛum heresim proꝓlapsus: dimidiam fere vitã suã inter illoꝛum moꝛes ac vanas disciplinas mundanoq; erroꝛes contriuit. Post ꝙ autem plurib⁹ annis ⁊ apud Carthaginem ⁊ in vrbe Romana rhetoꝛicam docuisset. Mediolanum venit eãdem artem ibidem traditurꝰ. Ubi cum inuenisset sanctũ illũ ⁊ doctissimum virum Ambꝛosium eiusdem ciuitatis antistitem: sepius cum eo cõuersabatur ac disputabat. Et q; in disputando plurimũ fuerat exercitat⁹ atq; versut⁹: tantis interdum cõtra sacrarũ litterarum scripturas argumentis: tanta pertinacia et disputationis sue acrimonia ac vehemẽtia patrem ambꝛosiuꝫ vigebat: vt (eo teste) inter supplicationes suas deũ rogare coactus fuerit: vt se ab eius captionibus auerteret. Mirum in modum optabat sanctus ille pater hominem tante doctrine in christiana fide illuminari: iuges ꝓ eo orationes offerebat. Pia quoq; mater eius Monica: pꝛeces et lachꝛymas pene continuas ꝓ ipso fundebat. Istis factum est: vt declinare aliquãtulum ab erroꝛe inciperet ⁊ predicationib⁹ sancti Antistitis aliquando interesse curaret. In quib⁹ dũ sinceritatem christiane fidei: oẽs disciplinas ⁊ omniũ artiũ argumenta superare demõstraret. Augustinꝰ diuino auxilio xp̃i verã religionẽ amplexꝰ est. Et factꝰ cathecuminꝰ: a Simpliciano ꝓbate sanctitatis vero de xp̃i fide ⁊ vera religione ita est instructus: vt omnis erroꝛ omniq; dubitationis timoꝛ ab eius animo ꝓcul pelleret. Multis tunc lachꝛymis erroꝛem suũ confessus est: magno luctu cõuersionis diuturnitatẽ conquestus est: ingentiq; doloꝛe seram penitentiam damnauit. Sic tandem cum filio suo Adeodato et socio Alipio a venerando patre ambꝛosio baptizatus est nouisq; vestimentis indutꝰ. Dispũphare tũc cepit Augustinꝰ illa hoꝛa in qua nouum hominem induit: ⁊ vna cum episcopo Ambꝛosio diuino quodã istinctu hymnũ de fide christi cantauit: quem sequentem vides.

Hymnus de fide christi: quem sanctus Ambꝛosius vna cũ Augustino post adepram sacri baptismatis gratiam: ꝓ dei laude ⁊ debita gratiaꝝ actione/alternis versibus Ambꝛosio edente ꝓioꝛẽ ⁊ Augustino subsequẽte: exultãtib⁹ animis decãtauerunt.

Ambꝛo. Te deum laudamus.
Augst. Te dominũ confitemur.
Ambꝛo. Te eternum patrem omnis terra veneratur.
Augst. Tibi oẽs angeli: tibi celi ⁊ vniuerse potestates.
Ambꝛo. Tibi cherubi ⁊ seraphin incessabili voce proclamant.
Augst. Sanct⁹ Sctũs Sanct⁹ dñs deus sabaoth.
Ambꝛo. Pleni sunt celi ⁊ terra maiestatis gl̃ie tue.
Augst. Te gloriosus apostoloꝝ chorus.
Ambꝛo. Te prophetarum laudabilis numerus.
Augst. Te martyruꝫ candidat⁹ laudat exercitus.
Ambꝛo. Te per oꝛbẽ terrarũ sancta ꝓfitet ecclesia.
Augst. Patrem immense maiestatis.
Ambꝛo. Uenerandum tuum verũ ⁊ vnicum filiuꝫ.
Augst. Sanctum quoq; paraclitum spiritum.
Ambꝛo. Tu rex gloꝛie christe.
Augst. Tu patris sempiternus es filius.
Ambꝛo. Tu ad liberandum suscepturus hominẽ non horruisti virginis vterum.
Augst. Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credẽtibus regna celoꝝ.
Ambꝛo. Tu ad dexteram dei sedes in gloꝛia ꝓfis.
Augst. Judex crederis esse venturus.
Ambꝛo. Te ergo quesumus tuis famulis subueni: quos pꝛecioso sanguine redemisti.
Augst. Eterna fac cũ sanctis tuis gl̃ia munerari.
Ambꝛo. Saluum fac populum tuum dñe: ⁊ benedic hereditati tue.
Augst. Et rege eos ⁊ extolle illos vsq; in eternum.
Ambꝛo. Per singulos dies benedicimus te.
Augst. Et laudamus nomen tuum in seculum: ⁊ in seculum seculi.
Ambꝛo. Dignaꝛ dñe die isto sine pctõ nos custodire.
Augst. Miserere nostri domine: miserere nostri.
Ambꝛo. Fiat misericoꝛdia tua domine super nos: quemadmodum speramus in te.
Augst. In te dñe speraui non cõfundar in eternũ.

Finis.

Sermo sancti ambꝛosij Episcopi: factus postq; baptizatus ⁊ nouis vestibus indutus fuit augustinus.

Quod his diebus contigit humanissimi vidistis quib⁹ domini nostri iesu christi summam potestatẽ ⁊ clemẽtiam intelligere potuimus: memoriecq; mãdare debemus q; in nulla re magis christianis gratulari possumus q; ꝙ hoc tpe ⁊ etate nostra mirandũ oculis nostris vidimus. Diuine clementie innumeras gratias agere debemus q; Augustinus Afer Carthaginẽsis: philosophꝰ acutissimus conrẽpto gentiliũ cultu: ad veram christianã religionẽ diuino nutu tãdẽ peruenit. Hoc resurrectionis tempus duplici leticia celebꝛãdum est: christi victoria potito ac deleto inferoꝛũ imperio: ⁊ Augustini cõuersione que christianis plurimũ confert. Quis expugnauit animũ: quis superauit: Non argumẽta: non vis aliq; verboꝛum: sed dei dũtaxat virtus ⁊ clemẽtia. Nõne rhetoꝛ hic habebaꝫ prestantissimꝰ? Nõne eius doctrina accinctus Mediolanum venit: ibi a cũctis ciuibus honorifice susceptus est? Ad quid tanta liberaliuꝫ disciplinarum eruditio: tñ philosophie acumẽ? Ad quid illud acre ingeniũ: illa dyalectica: ceteregq; artes sine ꝓceptoꝛe adepte? Ad hoc vt diuina potentia magis eluceat mortalibus. Quo aristotelica institutio in disputando simulatiões: difficultates tendebant: versutie: cõtentiones ⁊ astutie: quibus maxime erat instructus: argumẽtaq; contra sacrarum litterarũ scripturas cuꝫ vna essemus adducta: in quibus diuinum quãdoq; implorabamus auxiliũ? Quo tanta in dicendo homĩs gratia: tanta in dicendo copia atq; facundia: vt non temere eius dicta dissolui potuissent? Ad hoc vt fides christi stabiliret. Sepius me eum tentasse intelligitis: quo inter dissensiones nostras virtus diuina operaret. Optabã mirum in modũ hoiem tante doctrine illuminari: a q̃ summa gloꝛia ⁊ splẽdoꝛ vt in merito christiane fidei oꝛiri posset. Uerũetiam Augustinus tanta interdũ pertinacia ⁊ dispurationis sue acrimonia ac vehementia nos vigebat vt inter supplicationes nr̃as: q; deus ab eius captionibus nos auerteret rogare coacti sumus. Matris ei⁹ Monice precibus ⁊ lachꝛymis pene continuis nostrisq; oꝛationib⁹ aliquãtisper adherere cepit: ⁊ predicationib⁹ nostris aliq; interesse cupiebat. in quibus fidei nostre sinceritatẽ omnibus disciplinis ⁊ omniũ artium argumẽtis antecedere oꝛtendebamus. Diuino tãdem auxilio christi verã religionez amplexus est: vnde humanũ genus ⁊ xp̃i fideles merito iubilare possunt. Uerũtamẽ Simpliciano nostro ꝓbate sanctitatis viro non minoꝛes gratie agende sunt: a quo Augustinus de religione beata feliciq; vita instructus est: a quo idẽ multa de christi fide/tum exemploꝝ miracula accepit: quibus si qua heresis rubigo esset/penit⁹ ani-

mū absterſit:quib⁹a ſe omnis dubitatiōis timor procul ppulſatus eſt.Quantis fratres chariſſimi lachrymis errorē cōfeſſus eſt suum:quātō luctu cōuerſionis diuturnitatez cōqueſtus eſt:quibus verbis ꝛ quo dolore ſeram penitētiam dānauit. Dumdiam enim ferme vite ſue partē inter gentilium mores ac vanas diſciplinas mundanoſq; errores cōſumpſit.Jubilate de tā ta victoria:in qua Auguſtinus tanꝯ dux cum cōmilitonibus ſuis Deodato ꝛ Alipio ſocio captiui noſtri ſunt. Hec quidem captiuitas Auguſtinū beatum faciet: regnum dei parabit.Triumphare viſus eſt Auguſtinus illa preſertim hora in qua nouum hominē ſacro baptiſmate induim⁹ in quo vna nobiſcū diuino quodam inſtinctu hymnū cantauimus de chriſti fide.Et vbe rius vt inſtrueret:ꝛ a ceteris gentiliuz opi nionibus ꝛ erroribus remouereť:totum co gnitionis animū intendit. Nouum in chriſti fide militē habemus acerrimuz contra gentiles hoſtem:cōtra hereticos inuictiſſi mū imperatorem. Nouū chriſti anum:no uis veſtimentis cuculla nigra induimus: cingulo ex coꝛio noſipſi precinximus:quod Simplicianus noſter ingenti lēticia dona uit.Aganus gratias dño ieſu chriſto ingē tes:qui religioni noſtre talem ac tantū pn cipem inſtituit. Gaudeamus omnes in do mino qui omnia virtute ſua cōrinet:ꝛ incō prehenſibili maieſtate vniuerſa cōplectit. Gaudeant angeli de Auguſtini taz ce lebri cōuerſione.Gaudeant celuz ꝛ vniuer ſa terra:benedicant omnes dominū:qz ad conferēdum hominibus ſ.ubſidiuz creauit ꝛ illuminauit Auguſtinū:a quo tanꝯ religionis exordio chriſtiani auxiliū caperent ꝛ ſuffragiū. A quo denꝯ religionis conſti tutiones oriri poterunt.Hanc Auguſtini conuerſionem in futurum homines diui nis proſequentur honoꝛibus.Amen.

¶In Regulas diui Aurelij Auguſtini Prefatio.

WOn mediocrē verba vim ha bent ad monēdum animum auditoꝛis: dum ab eis non diſſonat vita docētis.Tunc enim firma eſt predicātis au ctoꝛitas/cum ea que dixerit effectu operis coꝛdi audientis affixerit.Et illius voꝛ doctoꝛis audientiū coꝛda liben tius penetrat:quā dicentis vita cōmēdat. Unde ꝛ vir iuſtus ꝛ dictis ꝛ factis in ſuis ſermonibus cōꝛobatur. Nā ſi fuerit exer citatus quidē in ſermonibus ꝛ deſidioſus in operib⁹:doctrinā factis deſtruit ꝛ repel lit.Docturus igitur priuſq; v rbū e hortationis inſonet:omne qđ locuturus eſt operib⁹ clamet. Bñfacere ita ꝛ pma doctrina eſt.Ceſſantib⁹nāq; verbis:ipſum opus bo nū docet hoies dum videť.Dictis ergo fa cta anteponant:qm̄ ſine factis dicta nihil ꝓſunt.Unde ꝛ de ieſu cūctoruz doctoꝛ ma giſtro ſcriptū eſt.Qđ cepit facere ꝛ docere. Actu. ſ.

Ipſe q̄q; diſcipulos predicaturos inſtruēs dixit.Qui ſoluerit vnū de mādatis iſtis mi Mat. v.
nimis ꝛ docuerit ſic hoies:minimus voca bitur in regno celoꝛ.Qui autē fecerit ꝛ do cuerit:hic magnus vocabiť in regno celo rum.Grādis quippe condēnatio eſt cōpo nenti quidē ſeruꝛ ynes ſuos:vitā vero atq; opera negligēti.Idcirco viri ſancti cum ſe ad predicandū parant:prius interi⁹ ſe vir tutibus ornāt:vt ad hoc qđ loquendo do cēt viuendo cōcordent. Sic ꝛ egregius ille p̄dicator Paulus ſe feciſſe teſtať. Coꝛpus ſ.cori.ix.
inquit meū caſtigo ꝛ in ſeruitutē redigo:ne forte cū aljs predicauerim:ipſe repꝛobus efficiar. Sic quoq; magn⁹ille doctoꝛ Augu ſtin⁹poſt eius cōuerſionem feciſſe dinoſcit. Cui rei certum afferūt teſtimonium edite ab eo regule:quas non ſolū aljs ſimul vi uere ſpōdentibus tradidit tenēdas:ſed et ipſe cū illis vigilanter ac ſtrenue ſeruauit. Rectiſſime igitur agi cēſenduz eſt:ſi huius ſanctiſſim⁹ patris ſaluberrimis ſermonib⁹ imp⁹imēdis/regule eius premittātur:qua tenus ſic probatiſſima vita eius cognita: ſermonū ipſorū lectoꝛ atq; auditoꝛ vberio rem fructū percipiant:duz videlicet factis ꝛ operibus verba probari ſenſerint.

Finis.

¶Diui patris Aurelij Auguſtini:regula prima tradita fratribus qui ſimul ꝛ cōmuniter ſm apoſtolicaz tra ditionem viuere ſpoponderunt.

COmmuni diffinitiōe decreui Ca.ſ.
mus apōs vos ꝛ nunꝯ poſt modū ab vllo poterit infrin gi. Reſidētib⁹ in monaſterio in noīe dñi noſtri ieſu xp̄i:oī bus placuit ſm aplicam tra ditionem vnū ſentire in dño ꝛ cōiter poſſi dere:ſicut ſcriptū eſt:Unum ſentite in dño. Sapi.ſ
Et nemo quidē propriū vēdicet quicꝯ:ſed qz ſicut ſcriptū eſt in actib⁹ aplōꝝ.Habeu Actu.ij.
tes oia cōmunia nemo quicꝯ eſſe ſuū dice t.iiij.
bat:qđ a nobis ſcriptū eſt.In dño ergo iu re obſeruatiōis nos teneamus:qm̄ in lege ſcriptū eſt.Qui pſeuerauerit vſq; ad fines: Mat. x
hic ſalu⁹erit. Si quis aūt venire deſiderat Ca.ij.
ad cōgregationem fratrū qui in vnū eſſe vi dētur:nō ignoret euangelicū dictū quod di

Matth. xix. Luce. ix — rit.Uendat oia ſua:ꝛ eroget egenis ꝛ pau peribus.Et itez.Abneget ſemetipm ſibi ꝛ tollat crucē ſuā ꝛ ſequať me. Et ne tractet in coꝛde ſuo de victu aut veſtitu ꝛ ceteris que neceſſaria ſunt coꝛpi.Ipſo dño ꝓmo

Mat.vj — uente in euāgelio ꝛ dicente. Nolite cogita re dicētes quid edetis aut quid veſtiemini: hoc eſn̄ gētes cogitāt.Scit pater veſter qz hoꝛ oiuz indigetis.Querite primū regnuz dei ꝛ iuſtitiā eius:ꝛ hec oia apponenť vo

Ca.iij. — bis.Uerūtn̄ anteq; ſtatuat eſſe in monaſte rio:ꝑbet propoſitū fratrū atq; exempluz:ꝛ ipſe ꝑbeť in oi ꝛſeruatiōne ab illo qui poꝛ eſt:ꝛ ceteris ꝛſentientibus ꝓpter illud qđ ſcriptura docet ꝛ admonet dicēs. Amicuz

Ca.iiij. — noli cito cōꝓbare.Sed ſi ꝛtigerit vt ali quis ex qualibet cā neceſſitatis a monaſte rio fuerit abſtract⁹:nevel mēte cōcipiat ſe cū aliquid ferre de his oib⁹que in monaſte rio fuerūt:ſiue etiā que ſecum aliq̄n attule rat:ſiue ea que cū fratribus acquiſierat:qz certū eſt fratres nihil hr̄e:poſſidere: dare: vel accipe debere ſine ſuperioꝛis licentia. Qđ ſi ꝓpinquus vel amicus vel ꝗlibet fra trū aliquid offerre voluerit:primo quidem pnoꝛi inſinuēť:ꝛ ſic ſuſcipiať ſi ipſe manda uerit:de quo tñ nihil fiat aliud niſi:qđ prio ri placuerit vel pmiſerit:qm̄ valde verēdū

Prouer. xiij. — eſt ne ſibi eueniat qđ ſcriptuz eſt.Uir mura bilis in lingua incidit in mala.Et iteruz vt nullū de fratribus feciz ꝓuocer:ne magis deſtructoꝛ q̄ edificatoꝛ monaſterij videať:

Mat.xij — ꝓpter id qđ ſcriptuz eſt:Qui nō eſt mecum ꝛ me eſt:ꝛ qui mecuz non ꝛgregat diſpgit. Et quicūq; ꝓuocar⁹ab aliquo de monaſte rio voluerit abſcedere:aut indicet ꝛſolito: cui vtiq; de his que in cōi decreuim⁹ nihil eſſe cēſeo ſubtrahendū:qz ſcriptum eſt:Pa

Eccl.vj. Ca.v. — cifici ſint tibi multi:ſed vn⁹ ex mille ſit tibi ꝛſiliarⁱ⁹.Jmō hec que ſcripta ſunt cuz ſum ma diligētia obſeruāda ſunt a ꝓpoſitoviſq; ad oēs fratres.Et ſi q̄s ab aliquo doctri nā audiuerit preterq; in monaſterio ꝛſecu tus eſt ab eo cui ſe credidit:hanc aūt ſuſci piat ꝛ eaz nō ſubtrahat doctoꝛi:qz ſcriptū

Ephe.v — eſt:Omne qđ manifeſtat lux eſt. Si eſn̄ bo na fuerit collaudāda eſt:ſi ꝛo praua repꝛo

Ca.vj. — bāda.De his aūt fratrib⁹qui in vnitate cō ſiſtūt ſi quis ſubito aduerſus ꝓpoſitū al tercat⁹fuerit:nō ſoluz ſemel:ſed ſcō ꝛ ter

Matth. xviij. — tio (vt euangeliū docet) ꝛlz exoꝛare. Si aute noluerit ſe emēdare:ille cui iniuriā irrogatus eſt poſt pniaz vel ſcōam correctionem: qui nō renocaverit ꝛtumacē denunciet ꝛ il lud ꝓpoſito:ne per taciturnitatē ille ꝛ frater ſu⁹ pericliteťur:ſicut Salomō ait. Qui

Ca.vij — occultat inimicitiā inſtruit doluz. Si ꝛo (vt fieri ſolet) incurſiōe repētina ſuperuenerit aut hoſtilitas:vt ipoſſibile ſit fratribus in vnū fugā petere,ꝓpter inſecutionē inimico rū:ꝛ poſtmodū deo fauēte euaſerit ꝛ potue rint puenire vbi ꝓpoſitū eſſe cognouerūt velut filij ad patrē feſtinare debebūt. Nec vllo mō poterūt ſepari quos diuina chari

ſ.Jo.iiij. Ca.viij. — tas ſociauit.qz ſcriptū ē:Perfecta dilectio foꝛas mittit timoꝛē. Si quis aūt (qđ ſupe riꝰdiximus) cā neceſſitatis detinet id qđ a monaſterio ſecū portauit neceſſe hēbit vbi ꝓpoſitus ſuus eſt illud pferre:qz nō pote rit ſibi retinere qđ per pactū ad oēs ptinet: ꝛ deo vtiq; eſt ꝛſecratū.Sed ſi cogitauerit de his aliq̄d retinere:ꝛ dictum apli agere videť:q̄ ait. Nemini quicq̄ debeatis: niſi

Ro. xiij. Ca.ix. — vt inuicē diligatis vos. Oia q̄ in iſto libro ꝛtinēťur:oēs fratres obſeruēť atq; ſe ſub ſcribāt qui boni eſſe deſiderant.Uerū pro pter illos hec ſunt cauta:id eſt ſcripta qui in omnibus ſtabiles eſſe noſcuntur.

¶Explicit pma regula ſancti Auguſtini.

¶Diui pris Aurelij Auguſtini Regula ſecunda: Confratres de modo ac tempoꝛe oꝛandi:pſallendi:legendi:operandi:viuendi:ꝛ conuerſandi conuenienter inſtruens.

ANte oia frēs chariſſimi dili Ca.ſ.
gať deꝰ:deinde,primꝰ.Qua liter aūt opoꝛteat nos oꝛare vel pſallere deſcribimꝰ.i. in matutinis dicank pſalmi oc tuagita octo cū debitis anti phonis:ꝛſib⁹ꝛ rñſoꝛijs.Ad pmam ꝛ tertiā dicātur ſui pſalmi:antiphone due:lectiōes due. Sili mō ad ſextā ꝛ nonaz dicantur ſue pſalmi cum debitis rñſoꝛijs ꝛ antiphonis. Hoc idē in veſpꝛs ꝛ cōpletoꝛio ſeruēť. Ad lucernariū aūt pſalmꝰ vnus:rñſoꝛiū vnuz: antiphone tres:lectōes tres.Et tpe opoꝛtuno poſt lucernariū oib⁹ſedēťib⁹legank le ctiones. Nocturne aūt oꝛones meſe nouēb⁹ decēb⁹:ianuario ꝛ febꝛuario:antiphōe duodeci:pſalmi ſex:lectiōes tres.Marcio: apli:ſeptēb⁹:octob⁹:antiphone decē:pſal mi q̄nq;: lectiōes tres.Maio:iunio:iulio:ꝛ auguſto:antiphone octo:pſalmi q̄ttuoꝛ:le ctiōes due.Operenk a mane vſq; ad ſertā: Ca.ij.
ꝛ a ſexta vſq; ad nonaz vacent lectiōi:ꝛ ad nonā reddāt codices. Et poſtq; refecerint ſiue in orto ſiue vbicūq; fuerit:faciāt opus vſq; ad hoꝛaz lucernarij. Nemo ſibi aliq̄d vēdicet,ꝓpꝛiuz ſiue in veſtimēto:ſiue in qua cūq; re. Aplica cm̄ vita optam⁹ viuere. Ne Actu.ij.
mo cū murmure aliq̄d faciat:vt nō ſibi iudi t.iiij.
cio murmuratoꝛ pcat. Fideli obediāt:hi patrē ſuū poſt deū honoꝛēt:ꝓpoſito ſuo deferāt ſicut decet ſanctos. Sedētes ad mē-

faz taceāt audiētes lectionez. Si aūt aliq̄d op⁹ fuerit: ꝓpositꝰ eoz sollicitꝰ sit. Sabbato ꝛ dñica sicut ꝓfectudo est q̄ volūt vinū accipiāt. Si opus fuerit ad aliquā necessitatez mitti: dno eāt. Nemo eē mōasteriū sine precepto mādūcet neq̄ bibat. Nō em̄ hoc ad disciplinā ptinet mōasterij. Si opa mōasterij imittant frēs vēdere: sollicite caueāt ne q̄d faciant ꝓ ꝑceptū: sciētes qm̄ exacerbāt dñm in sanctis suis. Si aliquid emant ad necessitatē monasterij: sollicite ꝛ fideliter vt serui dei agant. Ociosum verbū apud illos nō sit. Mane ad opera sua sedeāt. post oratiōnē tertie cant ad opera sua: nō stantes fabulas cōterant: nisi forte aliquid sit ꝓ vtilitate anime. Sedentes ad opera taceāt: nisi vt necessitas operū exigeret vt loquatur quis. Si quis aūt non omni virtute adiuuāte misericordia dei hec conatus fuerit implere: sed cōtumaci animo despexerit: semel atq̄ iterū cōmonitus si nō emēdauerit/sciat se subiacere disciplīe monasterij sicut oportet. Si aūt talis fuerit etas ipsius: vapulabit. Hec aūt in nomine christi fideliter ꝛ pie obseruantes ꝛ vos ꝑficietis ꝛ nobis non parua leticia erit de vestra salute. Hec sunt que obseruetis precipiēs in monasterio constituti.

Ca.iij.

Ca.iiij.

Ca.v.

Explicit scḋa regula sancti Augustini.

Diui patris aurelij augustini Regula tertia: In qua latius tradidit ea que ad cōez clericorū vitā ptinēt: Que ꝛ a nōnullis inter sermones de cōi vita clericorum enumerantur.

Matth. xxij.

ANte oia fratres charissimi diligaē deus deinde ꝓximus: q̄ ista ꝑcepta sunt ꝑcipiēda nobis data. Hec igit sunt que vt obseruetis precipimus in monasterio constituti. Primū, ꝓpter quod in vnū estis cōgregati: vt vnanimes habitetis in domo: ꝛ sit vobis alia vna ꝛ coz vnū in deo. Et non dicatis aliquid ꝓpriū: sed sint vobis omnia cōmuna. Et distribuatur vnicuiq̄ vestruz a prepolito vestro victus ꝛ tegumētum: nō equaliter oibus q̄ nō equaliter valetis omnes: sed potius vnicuiq̄ sicut cuiq̄ opꝰ fuerit. Sic enim legitis in actibus apl̄orum: Quia erant illis omnia cōmunia: ꝛ distribuebatur vnicuiq̄ sicut cuiq̄ opus erat.

Ca.ſ.

xij.q.j. non dicatis.

Ca.ij.

Actuuz. ij.ꝛ.iiij.

Ca.iij.

Qui aliquid habebant in seculo: quādo ingressi sunt monasteriū libēter velint illud esse cōmune. Qui aūt non habebāt: non ea querāt in monasterio que nec foris habere potuerunt. Sed tamē cuiz infirmitati q̄ opus est tribuatur: etiā si paupertas eoruz quādo foris erant nec ipsa necessaria poterat inuenire. Tm̄ non ideo se putent esse felices q̄ inuenerūt victum ꝛ tegumentuz quale foris inuenire non poterant. nec erigant ceruicē q̄ sociantur eis ad quos foris accedere nō audebant: sed sursum coz habeant ꝛ terrena vana nō querāt: ne inciant esse monasteria diuitibus vtilia non pauperibus: si diuites illic humiliantur ꝛ pauperes illic inflant. Rursus etiā illi qui aliquid esse videbātur in seculo nō habeāt fastidio fratres suos qui ad illā sanctaz societatē ex paupertate venerūt. Magis autem studeāt non de parētum diuitū dignitate sed de paupē fratrum societate gloriari. Nec extollātur si cōmuni vite aliq̄d de suis facultatibꝰ cōtulerunt: nec de suis diuitijs magis superbiāt q̄ eas monasterio partiunt q̄ si eis in seculo fruerentur. Alia quippe quecūq̄ iniquitas in malis operibꝰ exercetur vt fiant: superbia ꝛo etiā bonis operibus insidiāt vt pereant. Et q̄d ꝑdest dispergere dando pauperibꝰ ꝛ pauperē fieri cū anima misera superbioz efficit diuitias contēnendo q̄s fuerat possidēdo.

Ca.iiij.

Ca.v.

Ca.vj. j.Corin. iij.ꝛ.vj.

Ca.vij.

Ca.viij. xliij.dis.i oratorio

Ca.ix.

Ca.x.

Ca.xj.

Ca.xij.

Ca.xiij

Ca.xiij

Ca.xv

Oēs ergo vnanimiter ꝛ cōcorditer viuite: ꝛ honorate in vobis deū inuicem: cuiꝰ templa facti estis. Orationibꝰ instate: horis et temporibus cōstituris. In oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod factū est vnde ꝛ nomē accepit: vt si forte aliqui etiā ꝑeter horas cōstitutas si eis vacat orare voluerint nō eis sint impedimēto qui ibi aliquid agēdum putauerunt. Psalmis ꝛ hymnis cū oratis deum: hoc versē in corde q̄ ꝓfertur in voce. Et nolite cantare: nisi q̄ legistis esse cantādum. Quod autem non ita scriptum est vt cantēt: non cantēt. Carnez vestrā domate ieiunijs ꝛ abstinentia esce: quātum valitudo permittit. Quādo autez aliquis nō potest ieiunare: non tamē extra horam prandij aliquid alimenꝯ xū sumat nisi cū egrotat. Cum accedītis ad mensam donec inde surgatis q̄ vobis sc̄m cōsuetudinē legitur sine tumultu ꝛ ꝓtentionibus audite: ne sole vobis fauces sumant cibū sed ꝛ aures esuriant dei verbū. Qui infirmi sunt ex pristina cōsuetudine si aliter tractāt in victu: nō debet alijs molestū esse nec iniustum videri quos fecit aliqua cōsuetudo fortiores. Nec illos feliciores putēt q̄ sumunt quod nō sumunt ipsi: sed sibi potiꝰ gratulētur: q̄ valent q̄ non valēt illi. Et si eis qui venerūt ex moribus delicatioribꝰ ad monasteriū aliquid alimētorum: vestimentoz̄: operimētorum datur: quod alijs fortioribus ꝛ ideo feliciorib⁹ non datur: cogitare debēt quibus nō datur quātum de sua seculari vita illi ad istam descēderint: cuius vsq̄ ad aliorum qui sunt corpore firmiores frugalitatē peruenire nequiuerint. Nec debēt velle omnes quod paucos vident amplius: nō q̄ honorātur sed q̄ tolerātur accipere: ne cōtingat detestāda peruersitas: vt in monasterio vbi quantū possint fiunt diuites laboriosi: fiāt pauperes delicati. Sane quēadmodum egrotantes necesse habēt minus accipere ne grauent: ita ꝛ post egritudinez sic tractandi sunt vt citius recreentur: etiā si de humilima seculi paupertate venerunt: tanq̄s hoc illis cōtulerit recentior egritudo: q̄s diuitibus anterior consuetudo. Sed cū vires pristinas reparauerint: redeant ad felicioꝛē consuetudinē suam: que famulos dei tanto amplius decet q̄sto minus indigēt: ne cibi eos teneat voluptas iam vegetatos: quos necessitas leuarat infirmos. Illos estimēt diuitiores qui in sustinēda parcitate fuerit fortiores. Melius est cū minus egere: q̄s plus habere. Non sit notabilis habitus vester: nec affectetis vestibus placere: sed moribꝰ. Quādo proceditis simul ambulate: cuz veneritis quo itis simul state. In incessu: statu: in omnibus motibus vestris nihil fiat quod cuiusq̄ offendat aspectū: sed quod vestram deceat sanctitatem. Oculi vestri ꝛ si iacuntur in aliquā feminarum: figātur in nulla. Neq̄ enim q̄ proceditis feminas videre ꝓhibemur: sed appetere aut ab ipsis appeti velle crimnosum est. Nec solo tacto affectu: sed affectu quoq̄ ꝛ aspectu appetitur ꝛ appetit cōcupiscentia feminarum. Nec dicatis vos habere alos pudicos si habeatis oculos impudicos: q̄ impudicꝰ oculus impudici cordis est nūcius. Et cuz se inuicē sibimet etiā tacente lingua cōspectu mutuo corda nūciant impudice: ꝛ scḋz cōcupiscentiam carnis alterutro delectantur amore: etiā in tactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus. Nec putare dz qui in feminam figit oculū ꝛ illius in se diligit figurā ab alijs se non videri cū hoc fecerit. Videt omnino: ꝛ a quibus se videri nō arbitratur. Sed ecce etiā si lateat: ꝛ a nemine hoium videatur: quid faciet de illo desuper inspectore quez latere nihil potest? An ideo putandus est nō videre: q̄ tanto videt patientius quāto sapientius? Illi ergo vir sanctus timeat displicere: ne velit femine male placere. Illū cogitet omnia videre: ne velit femina male videre. Illius nāq̄ ꝛ in hac causa cōmendatus est timor: vbi scriptū est: Abominatio est dño defigens oculum. Quando ergo simul estis i ecclesia ꝛ vbicūq̄ femine sunt inuicem vestrā pudicitiaz custodite. Deus enim qui habitat in vobis: etiā isto modo custodiet vos ex vobis. Et si hanc de qua loquor oculi petulātiam in aliquo vestrum aduerteritis statim admonete: ne cepta ꝓgrediantur: sed de ꝓximo corrigantur. Si aūt ꝛ post admonitionē iteruz vel alio quo cuiq̄ die idipsum cuz facere videritis: iam velut vulneratū sanandum prodat quicūq̄ hoc potuerit inuenire. Prius tamē est alteri vel tertio demōstrandum: vt duoruz vel trium possit ore cōuinci: ꝛ competēti seueritate coerceri. Nec vos iudicetis esse malu-

Ca.xvj.

Ca.xvij

Ca.xviij

Matth. xviij. v. qō. v. nec vos iudicetꝭ.

nolos quādo hoc indicatis. Magis quippe innocentes non estis si fratres vestros quos iudicādo corrigere potestis tacendo perire ꝓmittitis. Si enim frater tumis vultus habet in corpore q̄ velit occultari cuz timet scari: nonne crudeliter a te sileretur ꝛ misericorditer indicaretur? Quanto ergo potius debes manifestare ne deteri⁹ putrescat in corde? Sed antēq̄ alijs demonstretur per quos cōuincendus est si negauerit: ꝓmisso debet ostēdi si admonꝰ negauerit corrigi: ne forte possit secreti correptus non inotescere ceteris. Si aūt negauerit: tunc neganti adhibēdi sunt alij: vt iam coram oibus possit non ab vno telte argui sed a duobus vl tribus conuinci. Cōuictus vero scōm ꝓpositi vel etiā ꝑsbyteri ad cuius dispēsationez pertinet arbitrium: debet emēdatoriam subire vindictam. Quā si ferre recusauerit: etiaz si ipse nō abcesserit: de vestra societate ꝓijciat. Nō enim ꝛ hoc fit crudeliter sed misericorditer: ne cōtagione pestifera plurimos perdat. Et hoc q̄d dixi de oculo nō figēdo etiā in ceteris inuenīdis: ꝓhibendis: iudicandis: cōuincendis/vindicādisq̄ peccatis diligenter ꝛ fidēlr obseruetur: cum dilectiōe hominū ꝛ odio vitioz̄. Quicūq̄ autem in tm̄ ꝓgressus fuerit malum: vt occulte ab aliquo ſras vel q̄libet munus accipiat: si hoc vltro cōfitetur parcat illi ꝛ oret ꝓ illo. Si aūt deprehēditur atq̄ cōuincitur: scōm arbitrium ꝑsbyteri vel ꝓpositi grauius emēdetur. Uestes vestras in vnū habeatis sub vno custode vel duobꝰ vel quot sufficere potuerint ad eas excutiēdas: ne a tinea ledātur. Et sicut pascimini ex vno celario sic iduamini ex vno vestiario. Si fieri potest nō ad vos pertineat q̄d vobis indumētum ꝓ tempoꝛ congruētia ꝓferat: vtrum hoc recipiat vnusquisq̄ q̄d deꝓsuerat: an aliud q̄d alter habuerat: dū tm̄ vnicuiq̄ ꝓut cuiq̄ opus est nō negetur. Si autem hinc inter vos contēciones ꝛ murmura oriuntur: cū queritur aliquis deteri⁹ se accepisse q̄s prius habuerat: ꝛ indignuz se esse q̄ nō ita vestiatur sicut ali⁹ frater eius

Capi. xviij.

Ca.xix.

Ca.xx.

Ca.xxj.

xxxij. q. v. nec solo.

Capi. xxij.

Ca. xxv xij. qō. j. non dicatis.

Ca.xxvj

87 vestiebatur:hinc vos probate quãtum vo
bis desit in illo interiore sancto habitu cor
dis qui pro habitu corporis litigatis. Ta
men si vestra toleratur infirmitas vt hoc
recipiatis qõ posueritis in vno tamẽ loco
sub cõmunibus custodibus habere qõ po
Capi. nitis. Ita tamẽ vt nullus sibi aliquid ope
xxxvij. retur:sed omnia opera vestra in vnũ fiant:
maiori studio ⁊ frequentiori alacritate qñ
j.cor.xiij si vobis singulis faceretis ꝓpria. Chari
tas enim de qua scriptum est:q nõ querat
que sua sunt:sic intelligitur:qz cõia ꝓpriis
non ꝓpria cõmunibus anteponit:Et ideo
quãto amplius rem cõez qñ propria vestra
curaueritis:tanto vos amplius pficere no
ueritis:vt in oibus quibus vtitur transi
tura necessitas:superemineat que pmanet
Capi. charitas. Cõsequens ergo est vt etiam qui
xxviij. suis filijs aut aliqua necessitudine ad se
pertinẽtibus in monasterio constitutis ali
quã contulerit vestez siue quodlibet aliud
inter necessaria deputandum:non occulte
accipiatur:sed sit in potestate prepositi:vt
Ca.xxix in rem cõem redactum cui necessariũ fue
rit prebeatur. Qõ si aliquis rem sibi colla
tam celauerit furti iudicio cõdemnet. In
Ca.xxx. dumenta vestra fm arbitrium prepositi la
uentur:siue a vobis siue a fullonibus:ne in
Ca.xxxi teriores aie sordes contrahat mũde vestis
nimius appetitus. Lauacrum etiã corpo
ri cuius infirmitatis necessitas cogit:mini
me denegetur. Fiat sine murmure de consi
lio medicine: ita vt etiã si nolit inbẽte pre
posito faciat quod faciẽdum est pro salute.
Si autem velit ⁊ forte nõ expedit:siue cupi
ditati nõ obediatur. Aliquãdo enim etiaz
si noceat:prodesse creditur qõ delectat. De
nicz si latẽs est dolor in corpore famulo dei
dicenti quid sibi doleat:sine dubitatiõe cre
datur. Sed tamẽ vtrum sanãdo illi dolori
quod delectat expediat:si nõ est certuz me
dicus cõsulatur. Nec eant ad balnea siue
quocũcz ire necesse fuerit minus qñ dnovel
Capi. tres. Et ille qui habet aliquo eundi necessi
xxxij. tatem cũ quibus prepositus iusserit ire de
Capi. bebit. Egrotãtium cura:siue post egritudi
xxxiij. nem reficiendoz:siue aliqua imbecillitate
etiam siue febribus laborãtium:vni alicui
debet injungi:vt ipse de cellario petat qõ
Capi. cuicz opus esse perspexerit. Sine autẽ qui
xxxiiij. cellario:siue qui vestibus:siue qui codicibus preponũtur sine murmure seruiãt fra
Capi. tribus suis. Codices certa hora singulis
xxxv. diebus petantur:extra horam qui petierit
Capi. non accipiet. Uestimẽta vero ⁊ calciamen
xxxvj. ta quãdo indigentibus fuerint necessaria
Capi. dare non differãt sub quoruz custodia sunt
xxxvij. que poscũtur. Lites aut nullas habeatis:
aut qñ celerrime finiatis:ne ira crescat in
odium ⁊ trabẽ faciat de festuca:⁊ aiam fa
ciat homicidaz. Sic enim legitis. Qui odit Matth.
vij.
fratrem suũ homicida est. Quicũcz cõuicio j. Jo.iij.
vel maledicto vel etiam criminis obiectu Capi.
aliquẽ lesit:meminerit satisfactione quam xxxviij.
totius curare quod fecit:⁊ ille qui lesus est
sine disceptatione dimittere. Si autẽ inuicem se leserint:inuicẽ sibi debita relaxare
debebunt ꝓpter orationes vestras: quas
vtiqz quãto crebriores habetis:tanto sanctiores habere debetis. Melior est autem
qui qñ ira sepe tentatur:tamẽ ipetrare
festinat vt sibi dimittat cui se fecisse agnoscit iniuriam qñ qui tardius irascitur ⁊ ad
veniã petẽdaz tardius inclinatur. Qui au
tem nunqñ vult petere veniam:aut non ex
animo petit:sine causa est in monasterio: Capi.
etiam si inde non ꝓiciatur. Proinde vobis xxxix.
a verbis duriozibus parcite:que si emissa
fuerint ex ore vestro. non pigeat ex ipso ore
proferre medicamẽta vnde facta sunt vul
nera. Quãdo autez necessitas disciplinc in Ca.xl.
moribus coercẽdis dicere vos verba dura lxxvj.
cõpellit:si etiam ipsi modum vos excessisse di.qñ.
sentitis/non a vobis exigit vt a vobis sub
ditis veniaz postuletis:ne apud eos quos
oporteat esse subiectos. duz mmiũ seruatur
humilitas/regendi frangatur auctoritas.
Sed tamẽ petenda est venia ab oium do
mino qui nouit etiam eos quos plus iusto
forte corripitis:quãta benuolentia diliga
tis. Nos autem carnalis:sed spiritalis in Ca. xlj.
ter vos debet esse dilectio. Preposito tamẽ
patri obediatur:multomagis ꝓsbytero Ca. xlij.
qui omnium vestrum curam gerit. Ut ergo
cunctꝫ ista seruẽtur:⁊ si quid seruatuz mi
nus fuerit nõ negligenter pretereatur:sed
vt emendãdum corrigendũcz cureꝫ:ad pre
positum precipue pertinebit vt ad presbyterũ cuius est apud vos maior auctoritas
referat quod modum vel virtꝰ eius excedit. Ipse vero qui vobis preest:nõ se existimet potestate dominãte:sed charitate ser Ca. xliij
uiente felicem. Honore coram vobis prela
tis sit vobis:timore coram deo substratus j.thes.v.
sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum
bonorum operũ prebeat exemplum. Corripiat inquietos:cõsoletur pusillanimes:susscipiat infirmos. patiens sit ad omnes. Disciplinã libens habeat:metuendus imponat. Et qñ vtrũcz sit necessarium:tamẽ
plus a vobis amari appetat qñ timeri:sem
per cogitans deo se pro vobis reddituruꝫ
esse rationẽ. Unde vos magis obediendo
non solum vestri sed etiã ipsius miserem
ni:qui inter vos quanto in loco superioz:
tãto in periculo maioꝛe versat. Donec do- Ca.xliij

minus vt obseruetis hec omnia tanqꝫ spi
ritalis pulchritudinis amatores: ⁊ bono
christi odore de bona cõuersatione fragrã
tes:non sicut serui sub lege:sed sicut liberi
sub gratia constituti. Ut autez vos in hoc
libello tanqꝫ in speculo possitis inspicere:
ne per obliuionem aliquid negligatis: se
mel in septimana vobis legat. Et vbi vos
inueneritis ea que scripta sunt facientes:
agite gratias domino bonoꝝ omniũ lar
Mat. vj gitoꝛ. Ubi autem sibi quicũcz vestrũ videt
aliquid deesse:doleat de preterito: caueat
de futuro:orans vt ⁊ debitum sibi dimitta
tur ⁊ in tentationem non inducat. Amen.

¶ Explicit tertia regula sancti Augustini.

¶ Forma fm quam beatus Augustinus cõmunem societatem dedit eis qui suo fratrumqz suorum consortijs coniungi optabant.

Omnes qñ quis per gratiam
baptismi fratres sum⁹ in
christo:⁊ vnum patrẽ ha
beamus in celo:si ei⁹ pre
ceptis ꝓout possum⁹ ob
sequamur:pculdubio tũc
maxime vnimur:quando
oratiõnibus ⁊ benefeciis inuicez nosmetip
Act.iiij. sos copulamus. Quẽadmodum ⁊ in primi
tiua ecclesia:quibus cor vnum erat ⁊ ani
ma vna. Quoꝝ amore plures accensi men
te:possessiones ⁊ facultates rerum vẽden
tes congregatis cum matre christi iesu in
vnum:precia deferebant gaudẽtes. Sicqꝫ
iste nihilominus deo inspirante eoꝝ exem
plo cõmonitus:nostris optat cõiũgi con
sortijs. Idcirco damus ei cõmunem socie
tatem vinendi nobiscum quãtuꝫ a domi
no promereri possumus:⁊ nostrum est lar
giri quatenus cum electis a remuneratore omnium bonorum valeat premia repromissa percipere. Per eũdem christum dominum nostrum. Amen.

Finis.

¶ Sermonum diui Aurelij Augustini episcopi ad fratres suos in heremo cõmorantes:quosdãz alios:cuz summaria materiarum suarum expositione breuis annotatio.

Et institutione regularis vi
te. Sermo primus.
De pace. sermo. ij.
De silentio. sermo. iij.
De prudentia. sermo. iiij.
De obedientia ad sacerdotes suos. sermo. v.
De misericordia. sermo. vj.
De obedientia. sermo. vij.
De pseuerãtia in bono inchoato. ser. viij.
De ira fugienda. sermo. ix.
De puritate conscientie: amore tribulationum: ⁊ spe qua per illas ad celestia inuitamur. sermo. x.
De lachrymis/compunctione/⁊ penitentia. sermo. xj.
De superbia ⁊ humilitate. sermo. xij.
De fortitudine tenenda. sermo. xiij.
De iustitia ⁊ correctiõe fraterna. ser. xiiij.
De fide trinitatis a simplicibus non inuestiganda. Et septem donis spiritus/ sancti contra septem vitia. sermo. xv.
De inobedientia/negligentia/patientia/⁊ castitate. sermo. xvj.
De vigilatiõe ⁊ ociositate vitãda. ser. xvij.
De inuidia cauenda. sermo. xviij.
De vigilia natiuitatis christi. sermo. xix.
De natiuitate domini. sermo. xx.
De triplici genere monachoꝝ in egypto. sermo. xxj.
De consolatione fratrum in heremo a quibus sanctus Augustinus recessit cũ exhortatione ad orationem ⁊ lachrymas. sermo. xxij.
De ieiunio. sermo. xxiij.
De exhortatione ad solitudinem exemplo sancti hieronymi. Ac de ieiunio:⁊ quid sit ieiunium. sermo. xxiiij.
De ieiunio:⁊ vbi fuit institutum. ser. xxv.
De murmuratione/⁊ detractione/⁊ de penis dãnandoꝝ. sermo. xxvj.
De filio prodigo. sermo. xxvij.
In cena domini. sermo. xxviij.
De lingua dolosa. sermo. xxix.
De confessione peccatoꝝ. sermo. xxx.
De fallacia mundi ⁊ eius detestatiõe propter tria precipue mala que in eo sunt. sermo. xxxj.
Ad leprosos vt patientiam teneant. sermo. xxxij.
De detestatione abiectatis: cum terribilis casus enarratione. sermo. xxxiij.
De duobus generibus hominum mũdum derelinquẽtiũ: qui in sancto loth ⁊ vxore sua designantur. sermo. xxxiiij.
Ad iudices vt caueãt ne odio/amore/precio/precibus/ vel timore corrũpantur: ceteraqꝫ vitia declinent ⁊ iustitiam seruent. sermo. xxxv.
Ad presbyteros suos malaz vitam eoꝝ reprehendens. sermo. xxxvj.
Qõ sacerdotes se debeant exhibere sicut dei ministros:⁊ cauere ne dona spiritus/vendere/peurent. Patientiã quoqꝫ ⁊ castitatem seruare: ac de fornicationis

Annotatio sermonū ad fra. in heremo.

detestatione. sermo. xxxvij.
De sacre scripture ingentibus preconijs cum exhortatione ad diligentem ipsius lectionem. sermo. xxxviij.
De vita solitaria ⁊ cōtēplatiua. ser. xxxix.
De obseruantia clericorum. sermo. xl.
De obseruantia ieiunij quadragesimalis. sermo. xlj.
De vita ⁊ moribus clericorum. ser. xlij.
De modo querendi christum in epiphania. sermo. xliij.
De pietate/ charitate ⁊ suffragijs defunctorum. sermo. xliij.
De penitentia agenda et detractione vitanda. sermo. xlv.
De angelis ⁊ hospitalitate. sermo. xlvj.
De vehementi peccati sodomitici detestatione. sermo. xlvij.
De cura anime. sermo. xlviij.
De miseria carnis ⁊ falsitate presentis vite. sermo. xlix.
De salute anime. sermo. l.
Contra falsam securitatem ex psalmo quadragesimonono. sermo. lj.
De cōmuni vita clericorum ex sui dispositione. sermo. lij.
Item de communi vita clericorum ex sui ordinatione. sermo. liij.
De tenenda obedientia ⁊ euitanda superbia. sermo. liiij.
De obitu Valentini episcopi Carthaginēn. sermo. lv.
De cōmendatione diuinarum scripturarum cum exhortatione vt diligenter legantur. sermo. lvj.
De diligenti instructione fratrum qualiter in hac vita debeant agere vt cū hinc migrauerint ⁊ caro in sepulchro denotari ceperit anima cum sanctis omnibus letetur in celis. sermo. lvij.
De vanitate mundane glorie. sermo. lviij.
De contemptu mundi ad sacerdotes ⁊ clericos suos. sermo. lix.
De persecutione christianorum. sermo. lx.
De obedientia. sermo. lxj.
De timore domini ⁊ auaricia vitanda. sermo. lxij.
De die iudicij ⁊ penis inferni. sermo. lxiij.
De exhortatione ad sacerdotes vt doceāt quid populum christianum scire ⁊ obseruare oporteat. sermo. lxiiij.
De exhortatione ad generalem hominum instructionez pro desiderio vite celestis: ⁊ contemptu presentis. sermo. lxv.
De agenda penitentia. sermo. lxvj.
De fuga vanitatis ⁊ virtutum adeptione. sermo. lxvij.
Quomodo per virtutes obuiandum sit vitijs: Et de miseria infernali. ser. lxviij.
De exhortatione ad orandum: cum exemplo cuiusdam defuncti in egypto: Et de miseria anime. sermo. lxix.
De cōmendatione humilitatis. sermo. lxx.
De non tardando conuerti ad dominum. sermo. lxxj. (F)
De morte. sermo. lxxij.
De illo qui iram diu in pectore retinet et non vult humiliari sermo. lxxiij.
De futura vita diligenter cogitanda. sermo. lxxiiij.
De diuite. sermo. lxxv.
De cogitationibus. sermo. lxxvj.

¶ Finis Annotationis Sermonum.

¶ Annotatio quorūdam ex diuersis collectorum que ad gloriam diui Augustini preannotatis sermonibus subiuncta sunt.

i De vita: conuersatiōe/ac morte sancte Monice matris beati Augustini Narratio.
ij Relatio Calixti de cōuersione: perseuerantia ⁊ quibusdam dictis sancti Augustini.
iij Ex Sigeberto in epistola ad Macedonium de ortu: cōuersione: ⁊ vita sancti Augustini.
iiij De obitu atq; commendatione sancti Augustini.
v De translatiōe corporis ei⁹ Augustini de Sardinia ad Papiam.
vj Ex Antonino archiepiscopo Florentino de habitu ⁊ conuersatiōe sancti Augustini.
vij Oratio de passione domini nostri ihesu christi: quā sanctus Augustin⁹ fertur edidisse: pro qua diligētius dicenda Bonifacius octau⁹ specialem idulgētiam dedisse narat.

¶ Finis.

De institutiōe regularis vite Sancti Aug. Sermo. j. fo. V

¶ Sermones diui aurelij Augustini ad frēs suos in heremo cōmorātes: ⁊ quosdam alios: feliciter incipiunt.

¶ De institutiōe regularis vite. Sermo primus. In quo omissa reformatione/ beatus Augustin⁹ ante oia dilectionē/ ⁊ primi vitā/ ⁊ possessionē cōmunē: pbationez intrantis religionem: volūtatis abnegationem: reditum ad heremū cōtemptorum regule correctionem: quaq; sepe legendam esse instituit: ⁊c.

A

Fratres mei et letitia cordis mei: corona mea et gaudiū meum qō estis vos. Pax vobis et charitas cū fide semp inter vos adimplea tur. Quia me putatis matrē esse aiaꝝ vestraꝝ: ideo desidero ita vos cōponere vt in vobis neq; macula/ neq; ruga possit ante tribunal iusti; iudicis appere. Alab⁹ enī vestris non solū ornamēta/ sed etiā medicamēta desidero. p̄uidere. Studeo cū dissuta ꝓsuere: ⁊ cōcissa sartire: vulnerata curare: abluere sordida repare perdita: ⁊ ea q̄ sunt integra: spiritalibus margaritis ornare. Ego enī margaritas de paradiso patria vobis donare ci Cūs nullā mercedē in seculo opto recipe: nisi q̄ que vobis iniungere intēdo patiēter audire ⁊ cū dei adiutorio ipm vires opib⁹ adiplere semp studeatis. Sed ante oia frēs charissimi: quos iteꝝ parturio ꝺonec reformet in vobis xp̄s: diligat deus/ deinde p̄ximꝰ/ q: ista p̄cepta sunt principalr nobis data. Et ideo fratres dilectissimi cōmorātib⁹ nobis in heremo: an noie dei nr̄i placeat ipm apostolicā vitā vnā sentire/ ⁊ oia cōiter possidere: sicut scriptū est in actibus apl̄orum. Quia erāt illis oia cōia/ ⁊ distribuebātur vnicuiq; sicut cuiq; op⁹ erat. Jn hac autez vita pmaneam⁹/ ⁊ nosipsos in ipsa deo auxiliāte fortiter teneam⁹: q: qui pseuerauerit vsq; in finē salu⁹ erit. Si qs aūt de seclo ad nostrā cōgregationez venire desiderat: p̄mo precipio vt pbetur an volūtas ex deo sit. Non enī dz esse violēta/ nō coacta/ non mobil: ꝫ sempiterna/ virilis/ vtilis/ ꝺsūs/ ⁊ oi spū charitatis plena atq; pfecta. Tūc eī ꝓponaꝝ ei q̄ūo abneget volūtatē ꝓpriā ⁊ spōte sequaꝝ me. Nec volo q̄ cogitet an pli⁹ q̄d necesse ei fuerit. Scit enī p̄ celestis q̄b⁹ idigeamus. Queram⁹ igit primū regnū dei: ⁊ hec oia administrabunt nobis. In oratorio nemo aliq̄d agat nisi ad q̄ factū est: vñ ⁊ nomē accepit. Oronib⁹ instate a mane vsq; ad sertā tiā circa missaꝝ solēnia. A sexta ꝝo vsq; ad nonā oēs vacēt lectionib⁹ ⁊ pr̄ nr̄. Ad nonam ꝝo reddāt codices: ⁊ fm nature ꝺditiōes sine tumultu reficiant/ audiētes verbū dei. Postq̄ aūt refecerit/ siue in oratorio/ siue in heremo: vel vbicūq; necesse fuerit/ operent. Nihil enī dei suis ociositate peius. Operent ergo in noie dñi sacrū oratorio dinē: nō habētes vsq; ad horā lucernariā. Nemo tn̄ ex ope suo aliq̄d sibi appropriet. Aplica enī vita optam⁹ viuere. Si qs aūt ꝺfecerit/ furti iudicio ꝺdēnet: ⁊ si correptꝰ nō emēdauerit/ de vestra societate ꝑpiciat. Non enī hoc fit crudeli/ sed misericorditer: ne ꝓtagione pestifera plures ex vobis perdat. Cū aūt aliq̄d fit p̄ vos/ cauete ne cum murmure fiat ne murmuratores ꝺspectu dei vocemini. Illū qui vobis pest: post deū oēs (sicut decet dei famulos) honorate. Ipse ꝝo qui pest: sup oia sollicit⁹ sit de vestra salute: de q̄b⁹ dz reddere rōnem. Dñica aūt die q̄ volūt vinū cū dei gra bibāt. sed q̄ antiq̄ sunt ⁊ debiles/ vinū bibere cōpellātur: carnē tn̄ domātes q̄tuz valitudo ꝑmittit. Cū necesse est vt aliq̄ ad sclz vadāt: caueāt ne vadant mun⁹ q̄b⁹ duo vel tres. Et si oculi suoꝝ dei iaciant i aliquā feminaꝝ: cauete ne in illā figant. Deus aūt q̄ habitat in vobis etiā in isto mō custodiet vos et vobis. Nemo cū secularib⁹ ex monasteriū mandu care nisi panē vel bibere nisi aquā ꝑsumat vel aliq̄d etiā intus māducare extra horā prādij/ nisi casus infirmitat' acciderit. Qui ꝝo infirmant ex vobis cū oi diligētia ptractent: etiā si de humillima scti pauperate ve nerint. Nec dz famis molestū esse si alr tractent in victu: sed magis ꝺgratulētur/ deo gras agētes: q: valēt q̄b⁹ nō valent illi. Si ꝝo vt fieri solet ab hereticis superuenerit icursio repētina/ vel ab infidelib⁹/ aut hostilitas: ita vt necesse sit fratrib⁹ fugā arripere: si deo fauēte euaserint: mox ad nem⁹ cū hely a redire felinet: cogitātes q̄ nullo mō poterint separi quos dei charitas sociauit. Si qs aūt ꝓtumaci alo hec obseruare ꝓtēpserit: capiaꝝ ⁊ subijciaꝝ monasterij disciplīe. Hec aūt q̄ dico vobis: sepe ꝑvos legant ne oblioni tradant. Et vbi hec oia seruaueritis: nobis nō parua leticia de fructoꝝ salute erit. Hec igit sunt q̄ obseruetis precipim⁹ in monasterio ꝓstituti: ꝑpter q̄ō

Matth. xxv.

Mat. vj xxiij. di stinc. in oratorio

C

Ephe. v

D

Gal. iij Matth. xxij.

iij. Reg. xix.

Act. ij. Mat. x.

Act. iiij.

in vnū estis in heremo ꝯgregati:vt vnanimes habitetis i domo:t sit vobis aīa vna t cor vnū in deo t dño iesu xpo:qui vos diriget ad pficiēdū mirabilia ꝺ lege sua. Amē.

¶ Sermo secundus de pace. In quo q̄/t q̄ta sit virt⁹ pacis Augustin⁹ variis indicat testimoniis:eaq; multis exhortatiōib⁹ (adiūctis tñ iustitia et pauptate) monachis suadet esse necessariam:que sit etiaz iustorum/ inquorūq; concordia finaliter aperit.

A FRatres charissimi. O si sciretis quāta sit virtus pacis:t q̄tū vobis in solitudie demorātib⁹ necessaria sit. Tanta em̄ est virt⁹ pacis q̄ in ei⁹ dignitate apl's oēs suas epl'as scribebat dicēs. Pax vobis t gratia a dño deo nr̄o. Hāc aūt salutādi formā nobis primit⁹ donauit xp̄s dicēs. Pax vobis. Hāc p testamēto xp̄s aplis derelict tanq; summū bonū:sine quo nullus viuere ꝺz. Sic etiam pr̄ celestis elemēta t planetas ceteraq; iui sibilia ordinauit:vt vinculo pacis simul cōpecterent. Sic etiam ordinauit gloriosos exercit⁹ angelor⁹:vt post eor⁹ discēsum nulla esset iter eos discordia:ꝫ pax plena atq; pfecta. Hec est illa gloriosa pax q̄ fruct⁹ malax cogitationū eructat:mētē fluctuantez illesam reseruat:ꝫ sciaz purgat. Qui pacez cordis/oris t opis nō hz:christian⁹ dici nō ꝺz. Qui in hac nō sperat/in lubrico vitaz t pedē ponit:in tēpestate nauē collocat:i pcipitio se illaqueat:in harena semē seminat. Hec est illa pfecta pax que mentez a vitijs purgat:vermē ꝺ scie rodit. O pax heremitarx mater/cenobitarū pr̄/monachorū soror. Tu patriarcharx vinculū/tu pphetarx vehiculū/tu aplor⁹ refugiū/tu martyrū solatiū/tu cōfessorx balteū/tu virginū tripudiū/tu viduarx speculū/tu ꝫugatorūz spectaculū/tu malorx p̄sidiū/tu tyrānorum odiū/tu latronū suspendiū. O pax dei edificiūz:te nō possunt destruere principiz fulmina:insultus demonuz te in nullo ledere possunt. Tu pauperē diuitē facis/tu diuitez mendicantē ꝺducis/tu cōtenta in cunctis/tu ditior⁹ vniersis/tu hoies dei filios facis. O pax sine te reges nō regūt:sine te regna non valent. Nūquid sine te iciunia:orationes/elemosine/ceteraq; bona nobis ꝓdesse possunt:- Absit. O monache habeto pacē in cunctis:nā si fratri iraſceris ſi ꝓmū odis/tibi ꝺicis in oratiōe dñica. Clamat em̄ monachus. Dimitte nobis debita nostra:sicut t nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. O monache si pacē nō diligis si ꝓmū odis/quo uire/q̄ pacto q̄ frōte tibi pet' dimitti q̄/primo rancorē nō dimittis- Habete ergo pacē cū oibus:omniū tamē vitia odiētes. Habete in corde/in ore/t in opere pacē. Naz si cayn pacē habuisset in corde: nō irruisset in fratrē suū. Si absalon pacē habuisset in ore:nō ipugnasset patrē. Si iudas habuisset pacē in ope:non fugisset ad laqueū. O q̄ bonū/o q̄ iocūdū/o q̄ diuinū est habitare fratres in vnū:vt vnū sit cor/vna volūtas/vna oiuz aīa/t vna forma viuēdi. Nā ꝺyabolus intrare nō pōt domuz vel mentē in qua par dominat. O q̄ ergo iocūdū est habitare fratres in vnū. Tanta em̄ est eminētia istius virtutis:q̄ de ea ꝓpheta pius mirarē q̄ ostēderet q̄d esset: vel q̄d vtilitatis haberet. O q̄ grādez admiratione ꝓposuit q̄n dixit. Ecce. O q̄ mirabilē vtilitarē p̄dicauit q̄n subiūxit q̄ bonū t q̄ iocūdū. Sed scire debetis frēs mei q̄ quedā sunt bona que nō sunt iocūda:q̄dam iocūda que nō sunt bona. Verbi gra. Bona sunt iciunia/vigilie/macerationes t alia. Hec em̄ bona sunt sed nō iocūda:q̄ caro in his nō iocūdat sed ledit. Jocūda ꝺpe sunt comessatiōes/ebrietates/sed nō bona. Hec agētes letāt cū malefecerit:t exultāt in reb⁹ pessimis. O monache vix poteris inuenire in pñti vnū q̄ ꝺ sit bonū t iocūdū. Cupis tñ illud vnuz inuenire:- Perq̄re pacē:t amplectere eā. Hec est em̄ sola virtus:que bonū hz t iocūdū. Hec est illa bonitas q̄ nos habitare facit vn⁹ moris in domo:vt sil' viuere/q̄z mori semp optemus. In pñti em̄ simul habitam⁹:t in futuro capiem⁹ beatitudinē iocunditatis eterne. O pax tu mētis serenitas/animi tranquillitas/cordis simplicitas/amoris vinculū/charitat' ꝺsortiū. Hec est illa suma felicitas q̄ simultates tollit/bella cōpescit/iras cōprimit/superbos calcat/humiles amat/discordes sedat/inimicos ꝺcordat/cūctis plz̄a cūctis optat: sed a cūctis malis illa q̄ bona ē pax fugit t odit vt moꝛs. O pax tu non scis extolli: ignoras iſtari. Beat⁹ q̄ te hz:maledict⁹ q̄ te odit/t q̄ te ipedit t frāgit iter hoies:qm̄ antichristus est t filius ꝺditiōis. O pax q̄ te hz/teneat/q̄ te nō hz te perḡrat:q̄ te ꝺdit te requirat si filius dei esse poptat. O pax tale bonū es in reb⁹ creatis:tā mirificū tā gliosuz q̄ nil dulci⁹ solet audiri/nil delectabili⁹ cōcupisci/nil vtili⁹ possideri. Spūs em̄ humanus sicut nunq̄ viuificat mēbra nisi fuerit vnita:sic spūsctūs nunq̄ nos viuificat nisi pacevniti fuerim⁹. Nemo em̄ ē (vt dixim⁹) q̄ nō velit pacē hr̄e. Interroga oēs si pacez desiderēt:oēs vna voce dicēt. Hoc amam⁹:

Rom.j. Luce. xxiiij. Jo.xiiij.

Gen.iiij ij.re.xv. Matth. xxvij.

B Psalmo cxxxij.

Prouer: bio.ij.

Psalmo xxxiij. ꝓs.lxvij

hoc optam⁹:hoc cōcupiscim⁹:hoc volum⁹. Si q̄ frēs hoies pacē amāt:amēt t iustitiā q̄ diu sunt amice charissime. Justitia em̄ t pax ipe se osculant:sed si amicā pacis non amaueris:nunq̄d ipsa pax te amabit:t tecū habitare volet:- Absit. Amate igit pacē diligētes iusticiā. Hec em̄ pax hoib⁹ bōe voluntatis dat ab angel'. Nūquid praue volūtatis pacē offerūt angeli hoib⁹:- Absit. Et q̄ sunt prauе volūtatis tātū q̄tū illi q̄ superbo oculo t ifatiabili corde nunq̄ dicūt sufficit:tales nunq̄ pñt hr̄e pacem. Propterea frēs mei ex quo mūdū calcare cepimus/et terrena cūcta despicere/diuitias nō appetam⁹. nec nos q̄ paupes in heremo sum⁹/ad superbiā diuitiarx extollamur. Nullo em̄ mō decet nos vt i hac vita sobria vbi senatores fiūt laboriosi/fiāt opifices ociosi/t q̄ venim⁹ relictis diuitijs:q̄ fuim⁹ ꝓdiores dñi: hic sum⁹ rustici delicati. Ille deniq; frēs hr̄e pacē hz q̄ nil appetit de scło possidere. Hic trāquillus est:hic gaudet de bonis cūctis: pagano illo dicēte. Quietissima vitā ageret hoies i terra/si hec duo ꝟba a natura rex oiuz tollerent. s. meū t tuū. O btā pauptas vberib⁹ pacis plena/vbiq; secura/vbiq; illesa/vbiq; cūctor⁹ amica. Naz q̄ te amat/verā pacē amat/q̄ te nō amat/trāquillitatez oēm ignorat. Sed dicet q̄s scruor⁹ dei. Ecce diuites video/superbos/elatos/ipios/t oi bonitate pfecta carētes:vnū tñ appet/qt pacē hñt adinuicē. Quid gr̄. Nūq̄d gaudere debeo de eor⁹ nequā concordia nescio vel tristari:O mōache scias q̄ sicut multū nocet discordia iter bonos:ita valde dolēdū est dū vel q̄n pax est inter malos. Tunc em̄ augētur ola pessima q̄ fieri vel cogitari pñt inter hoies:q̄n mali pacifice viuūt. Q̄n ꝟo discordāt:tūc mūdus aliqualr trāquillat. Nā sicut ꝺcordia malox ꝟria est cōcor die bonor⁹:ita optādū est q̄ boni pacē habeāt:t mali discordes sint. Nā p discordiā mali aliq̄n optimi efficiunt: cognoscentes q̄d sint/t q̄d erūt. Naz dū tribulant:t eor facies ignominia replent:aliq̄n querūt nomē dñi:quod tñ tpe pacis nunq̄ amabile erat in corde eor. Ordādū tñ est vt t boni in bono teneant⁹ vsq; ad finē:t mali cōuertantur anteq̄ ad finē perueniāt. Vos aūt fratres adinuicē pacem amate:que quidem par custodiat corda vestra:t intelligētias vestras que exuperat omnē sensuz. Amen.

Phi. iiij

¶ Sermo tertius de silētio: In quo silentij necessitatem:loquacitatis incommoda:bene loquendi instructionem:t in verbosos Augustinus scribit inuectiuam.

A SIlētiuz fratres charissimi:inter cetera vobis i heremo sume necessariuz est. Oē em̄ qō nō edificat:in periculū vertit dicētiū t audiētiū. Ligua em̄ nra sensuz nr̄m sequat t rōnē nō volūtatē. Nō em̄ debem⁹ tm̄ oculos claudere/sz t liguas ifra dentes reseruare illesas: sino em̄ vanus: vane ꝺscie inder est. Qualr em̄ es/tales sermones loqueris/talis t mēs cōprobat:t q̄lis fuer' i scis talr ꝺprobaberis i ꝟbis. Stult⁹ em̄ valde est q̄ nō prius verbū ducit ad linguā ratiōis q̄m educat ad linguā oris. Qualr est hō in mente/talē ꝟbositas depingit in ore. Uerbositas hoiez ꝺducit in ioculatorē humane nature dignitatē deponit:honores sibi rapit:inimicos infinitos acquirit. Inflāmat deniq; lingue mobilitas in adolescētia ad iocosa: in virili etate ad fraudulenta/sed in senili ad detractoria. Restringēda est igitur hec parua famula ne in magnā vertat flāmaz: furculus ne crescat in siluā:gutta ne tumescat in fontē. Mauis est deniq; frēs linguā refrenare q̄m cape cuitatē:q̄ illud insultat exteri⁹ sed istud interi⁹. Hic sumunt arma cōtra te ipsum:sed ibi de alieno. Sūma tñ verecūdia est t depressa deiectio:non posse linguā refrenare:t vile nō posse ligare mēbra. Ecce lingua egredi q̄rit. motū perquirit. Tu ꝟo o monache p tēperātiā ipsaz refrena:appone ei pessulū rōnis:circūcide eā maturitate discretiōis. O ligua tu piculuz imittis/tu lucriz ꝓducis/discordiā sepe spargis/t ꝓditiōis venenū t detractionis paris/t ad infernū q̄ tibi credunt ꝺducis.

B O mōache cognosce liguā nequā/fuge eā/despice eā/si potes ꝺfundere eā. Sed volo in struere tuā linguaz bene loq. Uis bñ loqui:Da ei moderatū motū:pciosa em̄ ligua nō nouit nisi ꝟba diuina semper cōferre. O q̄ sctm̄ est os vn̄ semp celestia erūpūt eloq̄a. O mōache ꝺsidera te redditurū rōnē de oi ꝟbo ociosо:t tāto magz q̄to min⁹ mūdo es obligat⁹. Nō em̄ i foro:ꝫ i cella hitare debes:nō familiā ꝫ familiarx aias ofone pascere debes. Nō ē igit tibi necesse mltū loq nec iter hoies ꝺuersari nec mercātias ptractare vñ vinas. Nā mercātia in monacho vsurā occultā existimam⁹. Ama igr o mōache solitudinē:fuge mltitudinē:ne cōprehendar' i ꝟbo ne ꝺfūdaris i fcō. Et si interrogatus fuer'/meli⁹ ē ad singula rndere breuit: q̄ diuti⁹ imorādo ꝟba curiosa t plixa ertē dere. Uerbositas em̄ quid aliud est q̄ semē q̄ fructū nō facit:- O ꝟbose erubesce:t ꝺsidera tuā grādē miseriā. Quid 'em̄ aliud es q̄ sal ifatuatū q̄ ad nullū valet ꝺimētū-

Psalmo lxxxiiij. Luce.ij.

C

B

Mat.xij

Mat. v.

tuere infructiferus es:ꝛ ifructiferos facis qui te libenter audiūt. O verbose mēdax:q̄ veritatē raro dicere voluisti. O eloquax cognosce teipm:nam loqui nunq̄ erubescis: nec cōsideras quid/sed ḡtuz dicere possis. Nō mensuras verboꝝ tuaz:sed tm̄ vt satieris. O verbose erubesce: qz oino cognoscēris q̄d agis. Nā tua cōditio est occulta manifestare/nota in pueritib⁹ predicare:sed si nescis sommas inaudita/fingis te scire q̄ nescis vt libēter audiaris a cunctis. O artifex mēdacioꝝ:o faber fabulaꝝ:lege q̄ dī. Quia vir linguosus nō dirigit̄ super terraz:nec dirigit̄ in terra pmissionis. O monache ꝛ tu diligēter attēdas. Nā qui non refrenat linguā suā:huius vana est religio. Cum nō custodit linguā suaz monach⁹ non est:qui aūt moderat linguā suā pudētissimus est/verusq̄ monach⁹ est. Ea ergo fratres mei amate silentiuz:ponite custodiam ore vestro. Estote solitarij/vt sitis angelis sociati/estote rustici vt sitis ciues sctoꝝ et domestici dei/estote muti vt sitis loquaces hoīm̄ deo vt sitis veraces/ꝓtemplate in heremo/vt ꝓplemini a sanctis i celo/eleuate capita vt elcuemini corde/ extendite brachia vt extēdami toto corpe volātes ad ceu.d q̄ pducat nos ēps de⁹ nr̄. Amen.

¶ Sermo quartus de prudētia. In quo vtilitatis quid afferat prudentia ex eius documētis:similitudinib⁹ et exēplis:q̄ faciunt prudētē:simplicitatez cū prudētia:frēs pati debere ꝛc.

A Ratres charissimi nō solū silentiū tenere debetis in heremo/sed etiā prudētiā rape festinare. Prudētia em̄ vobis necessaria est:qz docet q̄d fugiēduz ꝛ q̄d tenēdū sit. Prudentia em̄ docet te vt nō supbias/nec imitaris rebus tpalib⁹/nec mireris de reb⁹ trālitoriꝝ cū sint caduce/ꝛ ea q̄ possides tanq̄ aliena possidere aduertas. Prudentia docet te/vt que nō potes ppetuo tenere/fructuose permittas abire. Prudētia docet te vt i cūctis semp idē sis/tā in pſperis q̄z in aduersis:sicut man⁹ q̄ eadē est ꝛ cū in palmā extendit ꝛ cū in pugnū cōstringit. Ipsa te docet qūo reprehēsibilis sit nūmia laudatio:ꝛ imoderata vituperatio. Illa quidē adulatione/ sed ista suspecta malignitate. Prudētia testimoniū veritati/nō amicitie reddit. Prudētia cū discretiōe ꝓmittit/ꝛ ꝓmissa accelerat:ꝛ amplius q̄z ꝓmiserat ꝓstat. Prudētia docet qūo pñtia ordines:qūo ꝓteritoꝝ recorderis:ꝛ qūo futura ꝓuideas. O beatus qui prudēs est ꝛ felix:ꝛ ve felix q̄ prudens inuenit. Nā si cūcta q̄ hz amittit/clamat/ oia mea mecū sunt. Que sunt ista que sunt mea nisi iustitia/tēperātia/fortitudo ꝛ prudētia? Obtēpera teipm̄ o prudēs. Oia em̄ que eripi possunt bona nō esse putes. Tunc igit̄ prudēs sic in se ꝓtētus sit:oia sicuz hz: in oib⁹ sibi sufficiēs est. Imprudētiꝫo mihi nil sufficit:qz in nullo ꝓtent⁹ est/qz oia sine fine sperat possidere:ideo oib⁹ eget. Estote igit̄ fratres mei prudētes sicut serpētes ꝛ simplices sicut colube. Duo em̄ sunt q̄ cōtera ad nuncē sunt/vt vnū sine altero:aut pax aut mihil oino/pficiat. Simplicitas em̄ sine astutia stulticia reputat̄: astutia sine simplicitate supbia approbat̄. Astutia em̄ serpētis in quattuor diuidit ptes. Prima est/ q̄ toti⁹ corporis venenū in gutture colligit ꝛ ibi prudeter docēte natura suare studet: vt si aliqū sibi necesse fuerit/in pmptu habeat vñ se defendere possit. Sed in hac pte serpens q̄nq̄ decipit. Mustella em̄ semper serpēti aduersatur:ꝛ ante foramē cauerne serpētis se ponit:ꝛ cuz puocādo tādiu umbra caude sue sollerter illudit donec ipsum egredientē agnoscit. Tūc ꝛo mustella desuper ascēdit/insidias tendēs vt cū serpētis caput viderit:capitale vindictā sumat de hoste quē nunq̄ diligere potuit. Prouocatus itaq̄ serpēs:extra cauerne foramē caput emittit:ꝛ cū nihil deoꝝ suoꝝ videat/verso gutture respicit sursum. Sed mustella cernens ēps optatū dentes imprimit citra venenū:sicq̄ absq̄ pic'o inimicū occidit. Hec est em̄ prima serpētis astutia:in q̄ frēs mei mūdi sapientes notant̄/quoꝝ prudentia nō in celestib⁹/sed i terrenis tota versat̄/q̄bus dyabolus in vmbra mutabilium rez alludit alludēdo decipit/decipiēdo occidit. Et ne forte valeāt aspirare in ipsis terrenis cupiditatib⁹:sepe eos cogit expirare. Secūda prudētia in serpēte est:q̄ qñ in ag̃ā descēdere cupit:venenū reponit in loco ātissimo:sed recedēs ab aquis iterū resumit venenum. Hec em̄ vestigia serpētis multi sequūtur:q̄ post abrenūciationē mūdane ꝓuersatiōis: post habitū sancte religionis:post iuramētuz sancte,pfessionis:post agnitionē sancte veritatis reuertunt̄ ad venenū ꝓaue ꝓsuetudinis:q̄b⁹ melius esset veritatē nō agnouisse/q̄ post agnitionē retrosuz abire. In hoc em̄ vno frēs imitari debem⁹ serpētē:qz venenū deponit:sed nō qz itez venenū resumit. Tertia prudētia serpētis est:q̄ veterē pellē p singulos annos exuere didicit quā depositurus/angustū foramē ingrit:per qō trāsiens cū dolore pellez derelinqt: sciens qz pelle deposita pulchzior apparebit. Per

Mat.x.

B

C

hoc enim fratres mei datur intelligi:vt ꝛ nos pellē vitiorum deponamus:ꝛ per foramē stigmatum christi trāseamus:ꝛ tūc pulchziores apparebimus. Per hoc foramen Lu.xix. dines ille zacheus intrauit:quādo oia bona sua pauperib⁹ erogauit. Jn hoc foramen Luc. vij ne maria illa meretrix i domo simonis:meretricis habitū deposuit:ꝛ plorans ad pedes saluatoris:vestem sibi inouauit. Quarta serpentis prudēta est:q̄ dum ledi queritur in capite:vt vitā cōseruet totum corpus ad persecutionē exponit:qz hz corpus percutiatur:si caput illesum seruare potuerit/dāna tamē mortis nō patit̄. Sic ꝛ nos cūcta nobis aduersantia amore/capitis sustinere nō timeamus. vt in beata vita quiescere valeam⁹. Sic enim fecit petrus ꝓ eo in cruce suspēsus:sic ꝛ bartholome⁹ vivus decoriatus:sic ꝛ paulus capite truncatus:sic ꝛ stephanus lapidibus vulnerat⁹/ sic ꝛ laurentius in craticula assat⁹:sic ꝛ virgo illa sanctissima agata retorta in pectore:que gloriāter sic amputata/sic vulnerata/sic afflicta perducebat̄ ad carcerem: et quasi ad epulas imitata precib⁹ domino agonē suum solēmter cōmendabat. Estote ergo fratres mei prudētes:ꝛ vigilemus in oratione:patienter oia tormēta portantes amore illi⁹ in quo salus/vita ꝛ resurrectio nostra cōsistit. Stemus prudētes in oratione. Nā sicut angeli pure laudāt deuz in regione viuoꝝ:ita ꝛ nos qui die ꝛ nocte psalimus dño/debemus cum sanctis angelis puritatē habere:qz ꝛ q̄ō angeli peragūt in celis:ita ꝛ nos monachi facere debem⁹ in terris. Jn hac igit̄ fratres mei solitudine cōstituti:toto affectu orare debem⁹ ꝛ pati. Patienter em̄ portare debemus oia:nec dicere presumamus. Ecce legumina ventosa sunt:casus stomachum grauat:lac capiti nocet/aque ſ.uz nō sustinet pect⁹:caules melancholiā nutriunt/cholerā pozri accendunt/pisces mihi nō sapiūt. Nolite hec dicere fratres mei:nolite etiā cogitare. Non em̄ seculum reliquimus vt delicate pascemur in heremo. Et hz in heremo nō semp comedatis lac/butyrū/caules vel legumina:hz hec non sumatis nisi tantū dieb⁹ solēnibus/ꝛ illis quibus visitammi a sancto sene ēpo valerio:sed cūctis dieb⁹ alijs herbas crudas/panē ordeaceū ꝛ aquā sumatis:nō tamē sufficit tantū corpore abstinere/sed etiā mentē illesam seruare debem⁹. Ea ergo fratres mei dilectissimi quorum vita/ vt puto/ sancta est:vt multi ex vobis viderunt ꝛ audierūt:veni ad ciuitatē hipponēsem/ꝛ secure perueni/qz ibi ēps erat sanctus hō ille valerius. Nō enim credebam episcopari:ideo secure perueni cū charissimis meis amicis euodio/simplicio/nebridio ꝛ alipio/nil mecū diuitiarū portās: ꝛ dei gratia me coadiuuāte fauoratus nō modicū a predicto ēpo sene valerio fui:qui mihi dedit hortulū in heremo a gētibus segregatū:vbi multo labore fatigat⁹ edificare cepi monasteriū:ꝛ cum lōgioꝝ anxietate congregaui in vnū seruos dei per nemora habitātes:ꝛ sic vobiscū pariter viuere cepi ſm regulā apostolicā omnia cōmuniter possidētes. Deinde placuit ei qui me segregauit de vtero mris mee mihi dicere. Ascē de superius:ꝛ cū magna molestia fact⁹ suz eps presbyter. Et qm̄ vobiscum esse hic nō poteram/in domo epi presbyteros mecum habere volui:ꝛ cū eisdē pariter viuere cepi/vos vero tales inueni quales desiderau/castos/benignos/ modestos/humiles/ omni volūtate pauperes/obedētes/solitarios/misericordes/mundū cuz oi sua pōpa calcātes. Sed quid hec oia sine perseuerātia? Estote ergo prudētes/perseuerātes in bono/ꝛ vigilate in oratiōib⁹:qz dyabolus aduersarius regnat:a quo vos liberare dignetur dns omnipotēs. Amen. Supplico vobis fratres mei vt nō turbemini de recessu meo. Decreueraz enim diu inter vos cōsolari:ꝛ vobiscū habitare vsq̄ ad festum dñice ascēsionis/sed qz aduersarius noster fortunatus ad partes peruenit:ideo redire hipponā omnino cōpellor cupiēs illum videre/ꝛ cū eo pariter disputare. Jpse em̄ toto affectu dissipare conatur filios quos peperi in viscerib⁹ charitatis. Orate ꝓ me fratres/ꝛ nolite deficere:vt fortunatū sicut publice sancte fidei insidiatur:ita ꝛ nos ip suz cū suis cū dei gra coadiuuante publice supare ꝛ cōuertere ad viaz ꝟitat̄ possim⁹.

D

j. Retra. xv.

Not.zelū quem hēbat Aug.ad defendē dū fidez ꝛ suos.

¶ De obedientia sermo quint⁹. In quo sacerdotes suos quib⁹sit obediēdum:chr̄isti obedientia:que omni sacrificio preponit. Causam ꝓgressus sui ad hipponam:monasteriozū edificationem:vocationē ad episcopatū: paupertatis obseruantiā exhibendā prelatis obedientiam:ꝛ ab inimicis domesticis cauēdum esse manifestat Januarium rebellem/ et propietarium arguit.ꝛ plura alia.

A Nobis operibus vestris sacerdotes dei altissimi sem per memores estote mādatorum dei:ꝛ in oibus sitis obedientes: vt digni reꝛomissione per eius gratiā inne-

Nota ꝙ religiosos murmurātes rone au sterirat; ciborum aut poꝰ

ij. Pe.ij.

j. Pet.ij.

niri possitis:scientes q sine obedientia oia vacua:t cū obedientia oia plena charitate reperiunt. Obedire igitur nobis necesse est:non tantū bonis t modestis/sed etiā discholis t malis:non tñ qz mali sunt:sed qz bona obseruare precipit/quibus obedire debem⁹. O venerabilis sctāqz obedientia: salus oīuz fideliū:custodia oīum virtutum. Tu celū aperis t infernū claudis. Tu etiā filiū dei ad terrā posuisti/t venit inter homines nō vt faceret voluntatē hois:sed voluntatē patris eius qui eū misit. Voluntas eñ patris fuit:vt redimentia humanum genus:vt recōciliaret t creaturā suā que perierat. Et vt hec volūtas perficeret: filius fuit obediēs vsqz ad mortē. Ut ergo nō esset nobis obedientia laboriosa:exitū presentis vite saluator per obedientiaz terminauit. Jure g obediētia oī sacrificio preponit: qz de ptāte diaboli nos eripuit:qō nullū legale sacrificiū facere potuit. Nec mirum si nos pctōres obedientie in hac vita subijcimur:qñ hāc mediator dei t hoiuz ēt i morte nō deseruit:t ei se subiecit q p oia erat pri eēlis. Nos aūt pp pctm alijs hoib⁹ subiecti sumus. Nā natura oēs eēles genuit:fz ineqlitas q accessit ex vitio:ē ordiata ex dei iudicio:vñ nos opz obedire hoibus. Sed p obediētiā nunqz dz fieri malū:etiā si angelus vel archāgelus:cherubin/vel seraphin tibi pcipiat. Nec ēt ipse de⁹ q est bñdict⁹ in scla pot nobis pcipe q toto affectu euz nō diligam⁹. Sed scire debet⁹ sacerdotes dei: qz pp obediētiaz aliqñ dz bonū qō agimus intermitti. Uez qz nōnunqz nobis illi⁹ mūdi pspera:nōnunqz inuētur aduersa. Propterea sciendū est q obedientia aliqñ si de suo aliquid habeat nulla est:aliqñ si de suo aliquid nō habeat minima est. Nā cuz huius mūdi prospera precipiunt cuz locus superior imperat is qui ad hec percipienda obedit:virtutē obediētie sibi euacuat:si ad hec ex ppio desiderio anhelat. Rursum cū mūdi despectus precipit/cū probata adipisci t cōtumelie inuētur:nisi hec ex semetipso aīm⁹ appetat/obediētie meritū sibi minuit:qz ad hec que in hoc mundo despecta sunt inuitus jnolēsqz descēdit. Debet ergo obediētia in aduersis ex suo aliqd habere: t in psperis ex suo aliqd non habere. Qō bene ostēdimus/si duorū amicoz dei facta in medio pferam⁹. Moyses eñ deo iubēte vt israelitice plebi pesset/apud se humilis fuit:t gloriā tanti regiminis cōsiderans t expauescēs ne hoc reciperet:se humlr excusauit. Sed paulus apls dei reuelatiōe admonitus vt hierlm pgeret/nec ignorabat ea que ibi pati oberet:vnde cū fideles vel-

lent eū tenere exclamauit. Ego aūt non solum alligari:sed t mori paratus sum p nomine iesu. Ecce hierosolymā pergit per reuelationē aduersa cognouit:t tñ hec liberter apperit. Moyses aūt pspera de suo nihil habuit qz precib⁹ supplicauit ne popul⁹ pesset. Paulus etiā ex suo voto aduersa suscepit:qz mala iminentia cognouit:t ad acriora se pparauit. Moyses aūt gloriā protestatis voluit declinare:t paulus dura et aspera voluit sustinere. Ergo vtroqz seruoz dei virtute instruimur:vt si obediētie palmā cōprehendere nitimur:pspera mūdi ex sola iussione suscipiam⁹:t aduersa ex deuotione cōplectamur. Ego aūt sacerdos dei altissimi/vt multi vestrū viderunt t audire potuerūt/ veni ad hāc ciuitatē cū charissimis meis amicis euodio:simplicio:alipio:nebridio:t anastasio. Securus deniqz veni:qz sciebā presulari sctm senē valeriū. Propterea securus accessi:nō vt haberē in vos potestatē:sed vt abiectus essem in domo dñi oibus diebus vite mee. Nec vt ministrari deberē sed ministrare:t pacifice vi uere optabā in solitudine. Nihilqz diuitiarū mecuz detuli:sed dei gratia coadiuuāte fauoratus etiam a sancto sene epo valerio monasteriū in heremo a gētibus segregatuz:multo labore fatigat⁹ edificaui:t cū longiori anxietate seruos dei p nemora habitātes in vnū cōgregaui:t cū eis pariter vi uere cepi:sm modū t regulā sub sctis apostolis ⁊stitutam:oia cōiter habētes t possidentes:viuētes in vigilijs t orationib⁹ vltra id qō explicare possum⁹. Quoruz fama ad aures sancti epi valerij puenit:t placuit ei vt nos in heremo viuitare:t stetit nobis cū tredecim diebus donās mihi hortum amenitatibus splenū in planicie positum. Et qz a gētibus segregatus erat locus: libenter illū suscepi:vt edificarem etiam monasteriū fratrum:quos tales inueneram/quales inuenire desideraueraz. Quo edificato:placuit ei qui me segregauit de vtero matris mee t vocauit me per grāz suā mihi dicere. Ascēde superius. Et sic cū molestia t cū grandi anxietate factus sum epus presbyter. Et qz cū fratribus meis/vt hactenus fecerā semp corpore habitare non poteram:propterea infra domū epi vos clericos habere volui:t mox vobiscū fm formā aplicaz viuere cepi. Placuit aūt vobis omnib⁹ vnū in deo sentire:t oia cōiter possidere. Hec aūt facere voluistis non coacte sed spōte:t vsqz ad mortē viuere sine ppio psi teri voluistis. O presbyter attēde:t vigilanter attēde q promittere tuū fuit:sed dimittere nō est tuuz. Alligatus es vxori:noli iam

querere solutionē. Absolutus es ab vxore/noli iā querere vxorē/qz mecū habes cām. Ligasti te mihi:nunqd te cōpuli? Nūquid te rogaui vt venires? Nūquid applausi p mittēs hec t illa? Absit oīno. Igit esto fidelis:t dabo tibi coronā vite. Noli mihi resistere/sed esto vsqz ad mortē obediēs. Noli mihi resistere:qz ois potestas a deo est:t q potestati resistit/deo resistit. Non tñ veni vt sup vos potestatē haberē/sed tantuz vt cū fratrib⁹ meis viuerē in solitudie. Et ecce nūc eps sum:t pauperē me esse nō erubesco. Quare? Quia paup/paupertatē fuare pmisi. Cauete igit ne me pauperē relinquatis. Paupes mecū esse voluistis/cauete ne a diuitijs capiamini. Uolūtas mea fuit/vt semp toto affectu paupes simus. Qō t si nō fuerimus:hec paupias quā cuncti gerimus:nō pauptas:sed grādis miseria estimāda est. Nolite ergo mihi resistere:qz ois potestas a deo est. Nō etiā ptēnende sunt potestates siue mūdi siue ecclie sint. Potestates eñ oēs a deo ordinate sunt. naz dñs dū leprosos curasset:eos ad potestatē misit dicēs. Ite ostēdite vos sacerdotib⁹. Et ad samuelē cū sperneret a iudeis/ait dñs. Nō te sprenerūt sed me. Et ad moysen. Nō quicūqz fecerit superbiaz in sacerdotē aut in iudicē:morietur. Cauete ergo sacerdotes/ ne aliqs vestrū audeat insurgere ꝺ prepositus vel presbyteros:qui oīuz vestrū curaz gerit. Ipsi eñ positi sunt in ecclesia ad nostrā vtilitatē/vt puideāt quid agere debeam⁹: vt etiaz p nobis rōnez deo reddāt:t vnitatē ecclesie custodiāt/de qua dñs nos voluit esse sollicitos:ne tanqz oues non habentes pastorē p diuersos errores ab vnitate fidei diuisi essem⁹. Sicut eñ vnus est dñs t vn⁹ pastor/sic t vnū ouile eē voluit. Propterea noluit dñs scindi tunicā incōsutilē que integra erat:qz nō patitur ecclesie violari vnitatē. Ideo tribulus ait. Obsecro frēs per nomen dñi iesu xpi:vt nō sint in vobis scisma ta:sed seruate vnitatē spūs in vinculo pacis. Nā sicut multi radij pcedūt ab vno sole/t tñ vnuz lumē est:ita t nos multi ab vno capite pcedētes/oia pacifice t cōiter possidere debem⁹. Insurgūt eñ frequēter inter nos tēpestates inimicoz volētium nostras concordias rūpere t discordias seminādo vnionē pacis extinguere. Aggrediunt nos frequēter leones teterrimi/vt caput ferindo:mēbra saltē moueātur terrore. Et quod graui⁹ mihi est/nō solū a malignis spiritibus sepe mala patimur sed etiā a domesticis dilamamur:t frequēter peiora sunt ite stina a bella:a qb⁹ nō cauet/eē forinseca:que puidētur. Ecce eñ abel iustus a domestico fratre occidit. Esau fratrē fugientē psequitur. Joseph a fratrib⁹ vendit:t a discipulo saluator tradit. Hec oia mala facta sunt:qz obedire neglexerūt. Sit accidit ianuario nō:qui colūna obediētie t pauptatis iter nos esse videbat:cui⁹ pditionez frequenter flere t vlulare debem⁹. nā ad nos cū lachrymis venit/t pauptatē ꝺdiu viuere seruare, pmisit:t tñ vineaz t agrū nobis ignorātib⁹ in seculo possidebat. O pfessio mortifera:o pditoria pmissio/ore dicebat qō corde odiebat. Sctm credebamus:q oibus peior erat. Et sic āmis duodecim t ampli⁹ ianuarius nr/ vidistis t audistis/ male virit t male morit. Quare vel qūo male virit:nisi qz qō suū nō erat:secrete tenuit? Quo etiaz male morit:nisi qz in fine se nō cognouit. t obstinat⁹ in suo sensu:nobis ignorātibus testamētū fecit/t filiū quē habebat in seculo ditauit? O vtinā saltē in fine hoc nobis dixisset:vt orātib⁹ nobis venia ipetrasset/sed nec pfessus fuit:nec eū fecisse penituit/propterea de meis/nō est:nec dū viueret erat. Ligare igit man⁹ cadaueris eius/ponētes in pāno ligatos cētuz t vndeci siclos:qs in pariete cellule retinebat:flentes t dicētes. Pecunia tua tecū sit in pditionez. Non eñ lz nobis fuis dei eā collocare vel ponere in victu vel i vestitu vel in ope monasterij/qz ꝑciū dānatiōis est. Eia igit sacerdotes dei cauete ne deficiatis in tēptatiōib⁹: cauete ne rebelles mihi sitis publice vel occulte. Sit⁹ mihi fideles:sit⁹ mihi t obediētes. Et si vobis gue ē molestū:egredimini foras:psite ad frēs meos:t discite ab eis. qz mites sūt t hūiles corde:pauper spū filij obediētie. Egredimini foras:t qd estis:t qd ipi sint ꝺsideraī vos volo. Nūqd t vos tales estis qles ēt ipi sūt? O vtinā tales esset⁹ qles t ipi sūt. Uos eñ vocatores estis:t ipi sūme sobrietat⁹. Uos discursores ciuitatis/t ipi visus hoiuz fugiūt. Uos ipudici:t ipi casti. Uos derisores:t ipi ferueētissimi oratores. Uos pellib⁹ cuniculoz vt varioz ornati iceditis:t ipi ouino colore nigerrimo asperi mogi iduti sūt:pterea q intrisec⁹ sunt. Uos dilicate pasci sūme curat⁹:carnes varias affectātes:t ipi posthqz heremū itrauerūt nūqz carnes sūpserūt. Uos vina electa bibitis qritis:t ipsi panē illū aq recipiūt. Uos baltheis militū mūdo appere desideratis:t ipsi zonis camelozum renib⁹ succincti more helie t ioānis sunt decorati. O vinea mea electa ego te plātaui caue te depcor ne ꝟuerta ris in amaritudinē:ne me pauperē dimittas:t ianuariū diutē seqr⁹. O vinea mea felix cui⁹ bonū sūme primesco ne sit i fine amarissim⁹. O qd faciem⁹ tūc i die illa calamita

Ac.xxj.

Apo. ij. Phil. ij. Ro. xiij.

Joā. vj.

Phil. ij.

j. Re. xv

Lu. xvij Honorādi ⁊timē di sūt su piores. j. Reg. viij. Deute. xvij.

Psal. lxxxiij. Mat. x

Act. viij

He. xiij.

Act. iiij

viij. q. j. sciendū.

Joan. x. Jo. xix.

j. cor. j.

Gala. j

Exo. iij.

Gen. iij.

Universidad de Deusto Biblioteca

Gene. xxvij. Gene. xxxvij. Matth. xxvj.

No. hic ꝺ religiosos ꝑpetarios q aliquid dant vel hñt apō parētes

Act. viij

ꝼ

Mat. xj Egredimini ecclie ꝑ lat⁹ qui aliter vi uunt ꝼ veri fui dei vi uant.

iij. reg. j Mat. iij. Hiere. ij

Mat.xx tis:in qua deus pater dicet filio:Voca operarios ⁊ redde illis mercedē. Tunc ante iudicē audietur vox rebellionis vestre q̄d p̄miseritis:⁊ q̄uo ea seruare voluistis. Fugere mūdum ⁊ que mundi sunt contēnere p̄mittis:⁊ ecce iam rebelles toris affectibus in mūdanis p̄occupati estis. Cur ergo murmuratis:si in his paschalibus diebus p̄sentialr vobiscū non fui? Placuit enī mihi segregare me a vobis:⁊ pgere ad fratres meos in solitudine:quos vt frequēter dixi:tales inueni quales inuenire desideraui. Cur ergo turbamini? Nunq̄d ipsi vere pauperes? Nūquid obedientes? Num quid mundū ⁊ pompas eius conculcauerunt? Nūquid in forma viuēdi vos multo tpe p̄cesserūt? Nūquid vere fratres mei ⁊ patres sunt? Nūquid per eorū exempla ad viā veritatis peruenī? Nunq̄d eos sem per dilexi? eor̄ sanctā cōuersationē semp desideraui? Nūquid ctiā per simplicitatē̄ liguriēsem in fide instructus fuī? Cur ergo
Matth. xxviij. murmuratis? Cur de mea absentia dolorem habere ostēditis? Facite que placita sunt mihi:⁊ tunc vbicūq̄ fuero: vobiscum ero vsq̄ ad cōsummationem seculi. Decuerā enim cū eisdē rusticanis mōis in charitate humiliter habitare vsq̄ ad festū sancte ascēsionis dñi:nec ad vos redire optabam quousq̄ vos emēdatos esse cognouissem. Sed qm̄ fortunatum aduersarium ad
j. Retra. xv. partes occulte velut lupū p̄uenisse iam sentio ideo cōpulsus reuersus sum ad vos cupiens illū videre:⁊ cum eo pariter disputare:⁊ illum cōculcare dño auxiliante:qui totis viribꝰ dissipare conatur ⁊ iugulare filios quos pepi in visceribꝰ charitatis. Orate igit̄:⁊ nos vobiscū orare volumꝰ:desinētes de mea absentia amplꝰ litigare. Orate ⁊ nolite deficere:vt fortunatū manicheorum p̄sbyterū sicut publice sancte christiane fidei insidiat:ita ⁊ nos cum suis dei gratia coadiuuāte publice eū supare possimus. Orate sine intermissiōe:vt manere digne possitis in vocatiōe clericorum:qua p gratiā dei vocati estis vt dū vocabimini: mercedē in die nouissimo accipe mereamini:⁊ nō sicut ficus absq̄ fructu maledicamini ⁊ succidamini ⁊ in ignem mittamini:
Matth. xxj. tanq̄ destructores legis terraꝫ occupātes ⁊ pereuntes in iniq̄tatibus vestris. Adiuuet autē vos ipse deus ad p̄ficiēdū mirabilia de lege sua:q̄ est bñdictꝰ in secula. Amē.

¶ De misericordia sermo sextus. In quo post fortunati manichei cōfutationez:ad misericordiā dei exemplo: quam cū iusticia debere esse ex p̄mio iustorum:⁊ pena malorum: moysiq̄ facto enumeratis misericordie operibus:fratres inuitat ⁊ plura alia.

A j. Retra. xv.

FRatres charissimi:Annuncio vobis gaudiū magnum: qm̄ fortunatū manicheorum p̄sbyterū dei gratia superauimꝰ:⁊ obstinatus in suo sensu velut alter filius perditionis a plebe nostra recessit confusus. Post cuius recessum baptizati fere septuaginta paganos:qui sibi aliquālr adherebant. Et ecce modo reuersus suis ad vos cupiēs perficere opus q̄ cepi. Beati igit̄ misericordes:qm̄ misericordiā cōsequētur. O si diligenter cōsideraremus misericordiā dei: in nobis possemꝰ habere miserēdi formam. O fratres mei quid christū incarnauit nisi misericordia? Quid eū subiecit nostre miserie nisi sola clementia? O beata misericordia:que sola cōmerciū nostre salutis agnouit. Sola enī misericordia ad deum dirigit hoiem:sola ad deū deducit hoiem:sola deū deducit ad hominē. Hec est sola mediatrix auersos consolās:hec disiunctos copulat: hec sola deū humilians nos sublimat. O q̄ pia fuit dei descēsio vt nostra esset gloriosa assumptio. O grādis misericordia o infinita:tu sola potuisti trahere deū de celo ad terrā:⁊ nos de exilio ad regnū erigere. O magnus misericordie vinculum:quo deus ligari voluit ⁊ potuit:⁊ homo ligatꝰ vincula iniquitatis dirūpit. O monache si tuā considerares miseriā:⁊ opera dei ergate:nō inuenires nisi misericordiā. Misericordie est si flagellat deus vt emendet:si a peccāto per tribulationē liberat:si hypocritas ⁊ tyrānos regnare p̄mittit. Hec enī oia deus cū misericordia facit cupiens nobis vitam eternam donare. Attēdite ergo fratres mei attēdite:nā in p̄ce vel iudice debēt esse simul misericordia ⁊ iustitia. Misericordia enī sine iustitia destruitur ⁊ in crudelitatem cōuertitur. Et iustitia sine misericordia nūquid accepta ē apud deū? Absit. Justis enī ⁊ iniustis:beatis ⁊ dānatis misericordiā cū iustitia semp agit olpotens deus:q̄ beatis dat gloriā quā nō meruerūt habere quibuscūq̄ bonis cōmissis:⁊ malis dat penā quā maiorem meruerūt habere de malis cōmissis. Estote ergo fratres mei misericordes:sicut pater vester misericors est. Estote misericordes pēsantes quātum moyses in misericordia floruit ꝓpter populū:pro cuius salute petijt deleri de libro vite:⁊ quāto iterū zelo rectitudinis cū obtinuisset venā:ait ad populum. ꝓnat ,vir gladium

Mat. v

Luce.vj Exodi xxxij.

vir gladius super femur suū. Ecce qui vitā omniū cum sua morte petijt:paucoꝝ vitaꝫ gladio destruxit:intus igne amoris:⁊ foris accēsus zelo iusticie ⁊ seueritatis:vtrobiq̄ fortis legatus:cām populi apud deū precibus:⁊ cām dei apud populuꝫ gladijs allegauit. Studeamus igit̄ fratres mei misericordiā dum viuimus rapere. Cibetur a nobis esuriēs:vestiatur a nobis nudus:recipiatur a nobis peregrinus:? solet̄ per nos pupillus:visitet̄ a nobis infirmus:sepeliatur a nobis defunctus. Ista enī sunt opera misericordie:de quibꝰ interrogari debemꝰ in die nouissimo. Sed dicet̄:Ecce in heremo sumus:pauperes videre nō possumus:⁊ orphanos:pupillos:⁊ viduas quo consolari valemus? Mortuos sepelire quo possumus? O fratres mei bene scio vos in heremo cē:nec pauperes vos videre credo:nec vos monasteriū exire cupio vt matres vel ꝓximos consolari possitis. Quā plures enī cognoui pro hac causa monasteriū exiuisse:qui tamē ad monasterium nunq̄ reuersi sunt. Sub specie enī boni multa mala fiūt.
Nota q̄ frēs qui cupiunt sepe visitare parētes decepti a diabolo siue instigati.
Ecce enim diabolus dicit:O monache an ignoras matrē tuam dolere? Ecce nup matrem amisit:filiū s-peliunt:possessionē perdidit. infirmat̄ ad mortē:veller forsitan ꝑ fieri:quid in heremo agis? Quid cogitas? Surge velociter:egredere monasteriuꝫ:ingredere ciuitatē:penetra domus parentū: exerce in eis opera misericordie. Hoc enim deus vult:hoc fieri ꝓcipit. Dū enim seruus dei hoc cogitat:aliquādo exit monasteriū credens bene facere. Et ecce enim dum appropinquat mater:filiū osculatur:pater amplectit:parentes applaudūt dicentes: Noli nos derelinquere. Fratres enī sumꝰ: pater noster antiquus est:tibi incūbit familiā regere. Quid ergo amplius ad monasteriū redire p̄sumis? Et sic audito consentit:⁊ cōsentiendo remanet:⁊ in seculo remanēdo olbus peior efficitur. ⁊ quicq̄d boni fecit amittit. Cauete igit̄ fratres mei:cauete a malicia diaboli. Exercere vos volo opera misericordie:⁊ si in seculo nō habitatis: nec inter gētes:exercere tamē opera misericordie bene potestis ōrādo:obsecrando:⁊ deprecando:pro orphanis ⁊ pupillis. Et si hoc nō videt̄ vobis sufficere:pensare debetis quō centū ⁊ plures in monasterio simul habitatis:⁊ sepe infirmamini: sepe a diabolo affligimini:sepe patimini nūquid ⁊ sepe morimini? Exercere ergo potestis etiaꝫ opera pietatis. Sed dicet q̄s ex vobis. Patrē in seculo habeo:⁊ ego vsq̄ ad mortē in monasterio viuere deo ꝓmisi. Ecce enī pater infirmatur:nō potest sine me viuere. Quid ago? quid eligo? Si exiero: votum frāgo:si sustinero patrē mori permitto. Quid ergo? O fratres mei attendite quid agere debeatis sicut ꝓ nunc mihi occurrit. Nā si pater alicuius sine filio monacho viuere nullatenus potest:pcurare debet filiꝰ quomō de bonis monasteriꝰ patri subueniatur. Et si monasteriū ipotens fuerit filius toto affectu videat qūo patri non deficiat. Et si nō viderit:cū dei bñdictione monasteriū de licētia maioris exeat:⁊ verbo ⁊ opere patri subueniat vt nō deficiat ex negligētia:nec votum frāgere credat. Si post eius patrē viuendo remānserit:stati ad pristinā vitam redire nō pigeat:sancte ⁊ iuste viuēdo sicut inceperat:⁊ tanto fortiꝰ quāto senserit se plus in paterno ministerio vltra necessitatē granatiꝫ. Nullus igit̄ erit qui se a misericordia excusare poterit:nec dives q̄ hꝫ nec paaper q̄ saltē calice aque frigide nō caret:nec monachus:q̄ saltē ⁊ orare debet. O homo qui crudelis es in alterius iustitia:ꝛeipsum ꝓius agnosce. Nā si bonus es o monache:cadere faciliter ꝑotes: si dives es:donū fortune est non nature:si sanus es ecce infirmitas instar:si sapiens es:nō habes constantiā. Igitur circa oēs taꝫ sapientes q̄ insipientes:tā circa sanos q̄ infirmos:taꝫ circa nobiles q̄ ignobiles misericordiaꝫ habe. O homo q̄d de te erit si saluator tuus clemēs ⁊ pius fuerit:⁊ tu misericordiā ignoraueris? Nascatur fratres mei misericordia inter vos:non tñ ex negligentia:nō ex pusillanimitate:non ex indiscretiōe:nō ex animi infirmitate:ꝫ omnibus modis sit circūscripta:vt sic suū retineat ꝓprium q̄ iustitie nō auferat debitum. O monache vide sancti ioseph misericordiā:que fratrū suoꝝ est oblita iniuriaꝫ. Legite fratres dauid clementiam:qui filij persequētis defiebat demētiam. O monache si clauseris viscera misericordie indigenti:oino claudet̄ tibi ianua christi. Hec est enim porta dñi:⁊ iusti intrabūt in eam. Hec nouū testamentū illuminat:⁊ veteris rigorē extenuat. Hoc est lignū quo moyses aquas dulcorauit:hoc est sal quo heliseus aquarū sterilitatē sanauit:hec est farina q̄ helisseus mortē que in olla erat extirpauit: hoc est oleū q̄d samaritanus infudit vulnerato:hec est aqua iordanis qua curatur lepra naamā syri. Hec sola virtꝰ est que diuidit inter crudelē ⁊ pium: inter regem et tyrānum. O monache vbi esses si tibi dei misericordia nō subuenisset? Si enī deus tecū ageret districta sn̄a:nō posses cogitare penā que correspōderet tuis meritis. Oia enī attribue dei misericordie:⁊ si a filii

Mat. x

Ps. cxvij

Exo. xv. iij. Regū. xxiij

Luce. x. iij. Regū. v

misericordiā expendas in vsum ꝓximi/nō sis auarus in miserēdo cū sis expertus largitatē esse in deo. Amate ergo fratres mei misericordiā/q̄a nunq̄ vidi puꝝ hoīnē mala morte finiri quam misericordiaꝫ faciat vobis deus. Amen.

Ꝓpō valō nō tāda ꝓ liberali-

bꝰ ꝛ bo-nis ele-mosinā-riis.

De obedientia. Sermo. vij. In quo Augustinꝰ in omnibus deo esse obediendū: christi ꝛ creaturarū omnium exemplo: obedientiam proponi victime ꝛc.

A

Ratres mei dilectissimi obedire oportet deo in omnibꝰ/si saluari cupimus i heremo. Et si difficile nobis videt cōsiderare debemus obedientiā filij dei/ꝛ nostrā deponere cōtumaciam nō differamus. Ipse em̄ dei filius obediens fuit vsq̄ ad cōtumeliaꝫ crucis:ꝛ nos contēnimus eiꝰ obedire ꝓceptis? Christus enim obediēs fuit vsq̄ ad mortē:nō ꝓ sua: sed ꝓ nostra vtilitate. Estote ergo nō ꝓ sua:sed ꝓ vestra vtilitate ꝛ salute in oibꝰ sibi obedientes. Ecce em̄ fratres angelꝰ in omnibꝰ obedit deo:ꝛ tu qui cinis es ꝛ vermis ꝙdicis deo? Insensibilia obediunt deo:ꝛ tu rōnalis resistis deo? Sol a sua semita non deuiat:nec luna/nec stelle. Oia enim celica suus indulsēt officiꝰ:tu vero dei voluntati in oibus quasi resistis. Ad nutū dei campi floribus decorātur:terra imbribꝰ fecundat frōdibus crispatur silua:in nemoribus citharizat auicula:oia deo obediūt:solus homo dei volūtati restitit. O monache lege q̄ dī. Melior est obedientia q̄ victima. Que causa est nisi q̄ in victimis aliena imolatur caro:sed in obediētia volūtas ꝓpria ꝛ caro mactat. Estote ergo obedientes vt deū placare possitis de peccatis cōmissis. Tanto em̄ citius placat homo deum/quāto repressa arbitrij sui superbia gladio ꝓcepti se imolat. Cauete tamē in obedientia fratres mei. Sub ipa em̄ potest latere fel draconis sub specie mellis:lupus sub pelle ouina:in potu dulci venenū sepe latitat:ꝛ in olla sepe mors ponitur. Attēdat ergo qui ꝓcipit/ꝛ qui obedire intēdit:q̄ obedientia sit honesta:ꝛ omni discretiōe ornata/seu decorata. Naꝫ si discreta nō fuerit:crudelitas existimāda est. Si honesta nō fuerit:nullatenus obedire debemꝰ. Verbi grā. Si nobis ꝓcipiat q̄ deū non diligamus/vel q̄ deuꝫ odio habeamus nūquid obedire debemꝰ? Nūquid vel ipse deꝰ hoc ꝓcipere potest? Honesta igit fratres debēt ꝓcipi ꝛ iusta: ꝛ si honesta vel iusta nō fuerint:nullatenus obedire debemus:etiā si aplꝰ nobis hoc indicauerit. Tenete igit fratres ꝛ in cordibꝰ alligate. q̄ obediētia sine discretione cassa est ꝛ vana:nō ex parte obediētis/sed ꝓcipientis:ꝛ obedientia honestate priuata superbia est:ꝛ venit ex vtriusq̄ parte:cōsentientis ꝛ ꝓcipientis:ꝛ in die nouissimo pari pena puniētur. Custodite q̄ ꝓcipitis:cauete ꝛ pōderate q̄ imponitis. Nā quotienscūq̄ obediētia honesta ꝛ iusta nō fuerit/toties ad irregularitatē se euenisse pastores agnouerint. Obediētia igit fratres mei tūc vera:tūc sancta:tunc meritoria est:q̄n dicta est discretiōe/honestate/iustitia/ꝛ humilitate. Iste em̄ sunt socie sancte obediētie:sine q̄bꝰ oīno obedientia vana est ꝛ inutilis. Hec est illa obediētia que cōcordiā ꝓseruat in angelis:pacē nutrit in monachis:tranquillitatē generat in ciuibꝰ. Hec ē illa obediētia sine qua respublica stare nō pōt/sine qua familia aliq̄ regi nō pōt. O q̄ enorme vitiū q̄ obediētie ꝓprium fuit:per q̄ diabolus celū perdidit:per hoc hō paradisum amisit:per hoc saul regnuꝫ:per hoc salomō amorē diuinuꝫ. O sancta dei spōsa obedientia:tu perfecta scala qua celū ascēditur:tu quadriga qua helias vectꝰ est in padisum: tu porta paradisi fidelū ꝛ clausura reoruꝫ inferni. O sancta obediētia:tu humilitatez nutris:tu patriētiaꝫ,pbas:tu māsuetudinez eraminas. Estote ergo frēs cū abrahā obedientes:red dētes que sunt cesaris cesari: ꝛ que sunt dei deo. Tūc vero reddimus cesari debitum suū: quādo duliam ꝑlatis nostris reddimus. Hec em̄ dulia cōsistit in reuerētie exhibitione ꝛ dilectione. Hoc autem facere debemus nō solum pastoribus sed ꝛ sanctis dei:ꝛ tūc reddimus per obediētiā que sunt cesaris cesari. Sed tūc reddimus que sunt dei deo:quando in latria perseueramus. Hec em̄ soli deo conuenit. Hec enim cōsistit in oratione/ꝛ gratiaꝝ actione:cultus exteriorꝰ exhibitione:ꝛ interiorꝰ mētis deuotione. Quod facere nos ꝛ perseuerare nobis deus prestare dignetur in eternum benedictus. Amen.

Phil. ij.

ij. reg.xv

B

ij ij. Regnz. iiij.

Gen. xxxvij.

Vide sō: cias scē obedien tie ꝛ con ditiōes eius. C

Ge. xxij

Matth. xxij.

De perseuerātia. Sermo. viij. In quo ad perseuerātiam fratres adhortatur: eius fructus: adiectis comparationibus insinuans ꝛc.

A ij. Timo the. ij.

Ratres mei sicut ait aplꝰ:nō potest coronari nisi qui legitime certauerit. Nullus em̄ legitime certat nisi q̄ in cāpo vsq̄ ad finez certat:ꝛ si certat vsq̄ in finē legitime certat/ō meruit coronari. Nō est igitur magnū bonuz inchoare q̄ bonū est:sed cōsūmare hoc solū perfectū est. Multiꝰ em̄ magna aggrediunt sed deficiūt in via multi exeūt in desertuz/sed pauci pueniūt ad terraz,pmissionis. O fratres mei non tedeat inchoata:scietes q̄ pseuerātia informat meritū:colorat boni,ppositum:remunerat currentē coronat pugnantez:ducit ad brauiū:cōducit cūctos ad portum. Hec est tunica talaris sancti ioseph vsq̄ ad finē ꝓtingēs. Hec est tunica sacerdotalis vsq̄ ad pedes puenies. Hec ē cauda hostie quā tenemur reddere deo ꝛ offerre. Hec est calcaneū bone operatiōis:quod ꝙ serpētis morsuz debem̄ obfuare. Hec est virtꝰ que deū ligat. Hec est que oē bonū informat. Hec est pseuerantia qua laureant martyres:qua ꝙgines coronātur:qua sacerdotes sublimātur ꝛ cōfessores. Hec est vestis sine ruga:tunica sine macula:bonitas sine malicia. O monache qui bñ incepisti/caue ne cadas:caue ne ad tēpus virescas:ꝛ in tpe afflictiōis marescas. Caue ne feno cōpareris q̄ nūc nascitur ꝛ statim marcescit. Laborem̄ ergo frēs:ꝛ laborantes pseuerem̄:laboremus vt pseuerātiam habeamus. Laborēt monachi oēs vt reneāt:laborēt virgines vt se informēt:laborēt vidue vt in ipsa pseuerēt. Attendite tñ fratres nam diabolus q̄nq̄ seruos dei ad bonū incitat ꝛ cōducit:vt de bono grauiꝰ eliciat malū. Cōtra hūc diaboli insultū valet sola perseuerātia/vt bono fine bona cōcludātur inuitia:vt ꝓncipiuz medio:meduz ne discrepet vltimo. Bonū em̄ inchoare et malo fine cōcludere quid aliud est q̄ monstruosas res conficere? Illa em̄ actiō quasi chimera est que initiū hz a rōne sed finez a sensualitate. Cū enim sic agit humano capiti ceruicē pictor equinā iūgit:ꝛ superinducit infructuosas plumas. Caue ergo o monache ne actio tua mōstruz maneat. Enormis em̄ erit fetꝰ vētris si capiti nō correspōdeat finis. Quidā em̄ hñt initium bonum: quoꝝ vita monstrū est mirabile quasi hoīs pretēdens caput/sed mediū in luxuriā descēdit:ventrēq̄ omnū hz/ꝛ ad vltimum in rapacitatē lupi pedes oītēdit. O monache quid tibi,pdest bonū inchoare ꝛ nō finē cōcludere? Si donū virtutis amittis/dānuz incurris:ꝛ grāde supplicū,pmereris. O q̄ tibi melius fuisset viā veritatis non agnoscere q̄ post agnitā retroire per incōstantiā? O monache leuis reputaris per tuam apostasia:cū iuda incurris mētis instabilitatē:postponis deū:amittis amicos:spiritum ꝛ spē perdis:odio a cūctis haberis:ꝛ velut oibꝰ ꝓpeꝰ apostata cōprobaris in vi-

C

ps. cij.

iij. reg. ij j. reg. xv

j. cor. x.

De ira fugiēda. Sermo. ix. In quo q̄bꝰ irasci ꝙueniat:ꝛ q̄ vario mō:tre ēt incōmoda:q̄ stari venit cōpescenda.

A

Ratres mei dilectissimi: sicut oiuz hīe memoriā ꝛ i nullo errare nō hūanitatis sed deitatis solū est:ita turbari: obliuisci ꝛ pati:solū humanitatis ē:ꝛ nō deitatis. Nā deus nō mētit vt hō:nec vt filius hois irritat. Humanum est ergo frēs mei turbari ꝛ irasci ꝛ irā incurrere:bonoꝝ ꝛ malorꝝ cōsest ꝙditio:ꝛ ira vel odio pseuerare diabolicū ē. Ideo vos q̄ spiritales estis maxie attēdere debetis:ne ira in sinu stultoꝝ requescat. Fatuꝰ em̄ stati iraz suā idicat. Fortiꝰ tñ spiritū irascibilez ꝓtinere magne prudētie ē ꝛ pfectōis. O mōache noli irascī:nā nomē ꝛ habitū sctē religiōis i hac vasta solitudine portam. Custodite igit vos ab oī turbatione. Nō em̄ decet fuos dei turbationē īcurrere. Nunq̄d em̄,pderūt nobis nra ieiunia nra abstinētia:nra sacrificia? Ab ira ōniq̄ frēs mei,pcedit rācor:a rācore odiuz q̄ est ira ineterata in aio:ide nascit hōicidiū:ꝛ si nō ope saltez volūtate:ide ꝓtumelia:ide detractio:ide susurratio:suspitio: ꝛ iniuria q̄ sunt opa carnis ꝛ diaboli. O mōache depone irā:destrue rancorē:mitiga furorē ne filiꝰ pditiōis efficiaris. O q̄ inclꝰ cēt monacho in scīo viuere pacifice q̄ in monasterio cūctis bonis ornatꝰ in ira ꝛ furore litigare ꝛ odiū in corde tenere. Nec deuz laudare/nec ab eo exaudiri merēt q̄ odiuz seruat in corde. Qua frōte. O mōache: quo affectu:q̄ deuotōe a deo potes venā postulare si fra-

trē dū odis petis q tibi dimittat: sicut ⁊ tu obuta dimitt⁹. Crede igit mihi q tm tibi dimittet ḡtūr tu dimittis alteri. Dimittam⁹
Jean. ij. ergo frēs mei irā que recte significat p Lazarū quatriduanū fetidum: qz qui iram in corde portat infamie fetor statim eū corrūpit. Si ergo ira in aio nascitur/ mox refrenā eā: allide eaz ad petrā: suffoca eā exemplo tui saluatoris: qui pcussus in vnā maxillarū mox prebuit alteraz. Nā si hoc
Mat. v. ipse nō fecisset mihi nunqz facere pcepisset
Mat. xj Eia ergo discite fratres mei ab illo qui dixit se esse humilē ⁊ mitez. Discite opere: qđ
Ephy. iiij sepe legistis etc. Sol nō occidat sup iracūdiam vestrā. Si enim frater tuus in te pec
Mat. v. cauit: vade ad eū ⁊ inuita eū ad pacem: da ei osculū ⁊ lucratus es fratrē. Tu vero qui offendisti nō differas pergere: non differas fratrē recōciliari: vade ad eū: pete veniaz. Et si verbo offendisti: ⁊ tu verbo recōcilia: si ꝛo facto qđ deus auertat placa eum facto. Sic em decet seruos dei facere: sic decet eos demones expellere ⁊ sanctos angelos introducere. Naz vbi ira regnauerit/ ibi oīo princeps diabolus erit: nec ide aliquid boni exire potcrit. Fugiam⁹ igit iraz fratres mei que ratione suffocat: mensuraz iustitie ignorat: solem iustitie nescit: amicitias rūpit: de facili aufert pacē mentis: sapientiā calcat: sapientes infatuat: monaches deuiat: sacerdotes suffocat: castitatez euacuat: grauitatez in pastorib⁹ dilacerat. Nec ira repletus cōsiliū potest esse capax. O monache intuere caput tuū: nam in cruce positus p suis crucifixorib⁹ exorauit. Et
Act. vij. pmicerius martyr Stephan⁹ pro suis lapidatorib⁹ genua flectendo clamauit. Dñe
Ro. xij. ne statuas illis hoc peccatū. Sed si nō tan te perfectiōis sumus vt bonū pro malo soluamus: saltē pro malo maluz non reddamus. Non tamē per pusillanimitatē remittēde sunt iniurie: sed per sapientiā que ē in christo iesu. O quāta fratres mei huj⁹ peccati labes. O qs grādis ⁊ lata miseria taz corporis qs aīe: nā corpus quietē: somnū ⁊ alacritatē amittit: sed ⁊ aīa vitā pdit eternā. Veniūt enim ⁊ reuertunt ad nos p iraz pristina peccata: ⁊ sic cōfundimur ⁊ dānamur. Nos vero fratres qui christiani veraciter sumus relinquam⁹ vindictā illi qui
Dxij. xreute. nit. Mihi vindictā ⁊ ego retribuā. Quicqđ enim ad te pertinet: dimitte illi. Nunqđ ip se mirabiliores vindictas facit qs nos imaginari possumus? Non tamē hoc sibi petere debem⁹: nec affectare: sed pro eis mente ⁊ puro corde orare. Nam dū nostras iniurias facere petimus/ qđ dei est vsurpam⁹. Orare tamē sine intermissione debemus vt vindicet sanguinem suoꝝ seruorum: nō ad dānationem/ sed ad correptionem qui est benedictus in secula. Amen.

De puritate conscientie: amore tribulationum ⁊ spe qua per illas ad celestia inuitamur. Sermo. x.

A

Spiritale gaudium hodierna die frēs dilectissimi intendo vos inuitare. Qđ quidē gaudium non operat diuitiaruz copia: nō fallax mūdi gloria: nō malis fecūditas: nō corpis sanitas: sed tantū conscie puritas. O felix ꝛscientie puritas. O felix sancte cōscientie iocūditas: que vermē interiorem excludis: que a carcere doloris liberas rōnem: que ab omni imūdicia purgas mentē. O mens sancta: paradisus delitiarū: varijs bonoꝝ operū virgultis cōsita: varijsqz virtutū floribus purpurata: ⁊ suauiter celesti gra irrigata. Hec est fratres mei paradisus in qua plātatur lignū vite ⁊ celestis sapiētie. Hec Gene. ij
est thalamus dei: palaciū christi: habitaculum sancti spūs. Hec est thronus salomonis: lectus sponsi celestis: in quo ipsa ꝛscia iij. Re. x
bona optime delectat ⁊ requiescit cū spōso suo. O conscientia in te: ⁊ tibi occurrit rebecca cū isaac vemente de agro. In te delecta ge. xxiiij
tur iacob cū rachelis ꝛiugio. In te sunami tis abisac regē dauid iocūdis souet amplexibus. O ꝛscia sancta: in terra adhuc es ⁊ iij. reg. j.
in celis habitas. Gaude o aia sancta: sancta conscientia decorata. Gaude celesti et Luc. vij
eterna gloria. In ea fratres charissimi magdalene illa ignifera: christo pciosa offert vnguēta. Ibi maria optimā partem elegit Luce. x.
que nō auferetur ab ea. Eia ergo fratres si ad hanc gloriā cupimus peruenire/ pdictā nostrā conscientiam diligenter cūctis discutiamus: ⁊ ibi litterā luxurie perlegam⁹: apicē superbie: notā auaricie: ⁊ thecā inuidie pro spiciamus: ⁊ deleam⁹ ea per cōfessionē: per cordis cōtritionem: per veram satisfactionē: ⁊ tunc merebimur per gratiā adipisci gloriā illaz quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit: que deus pparauit diligētibus se. O fratres mei ⁊ le- ij. Cor. ij
ticia cordis mei: festinemus ingredi hanc sanctā sanctorum. Tūc enim habebim⁹ bonū quod non perdemus: tūc accipiem⁹ pfectuz bonū qđ non amittemus. Amare tamē debemus si ad hāc gloriā peruenire cupimus: tētationes: fames: tribulationesqz singulas. Nam sicut in fornace purgatur aurū: sicut lima purgat ferrū: sicut flagellū separat a grano palea: sic in fornace tribu-

B

lationū patientia exercet: fortitudo roboratur: cōstantia solidat: spes ad celestia in
No. effectus et excellentias sancte spei. uitat. O spes sanctoꝝ ⁊ turris fortitudinis eoꝝ que nō ꝛfundis: sed te expectātib⁹ gratiā infundis: nō cecas sed illuminas: nō famelicas sed reficis. O felix spes celestis: tu timorē scli expugnas: cōsolationes mūdanas extirpas. Per te timor nō auget: per te falsa cupiditas nō somniat: per te luxuria cōquassat: per te superbia auellit: per te inuidia nō dominat: per te cūcta vitia terminātur. O spes celestis curie: in te regnat charitas que credit oia ⁊ ad salutē ptinēt: oia sperat que pmissa sunt. O frēs mei qs hominū pōt mentem seruoꝝ dei infirmare: si apd deū spes celestis p eo allegat: In quo nocebūt eis tyrānoꝝ fulmina/ fortune pcipitia quid agēt? O spes tu cogitatiōes dirigis: tu in charitate altitudinē ponis vt in ea pfeueremus vsqz ad mortē: tu in charitate latitudinē extēdis vsqz ad inimicum. O spes celestis glie: per te patriarche mala patiēter sustinuerūt: per te pphete cuncta mala portauerūt: per te apli ad mortez gaudēter perrexerūt: per te martyres affligi sunt: p te virgines cōbuste sunt: p te confessores vituperati sunt: p te vidue castitatez astringūt: per te maritate lubos precingūt: per te pupilli: lāgnētes ⁊ orphani sperāt ridere: p te paupes ꝛfidunt gaudere: p te pegrini sperāt terminū ⁊ ad finē laboris
Exo. xv. puenire. O spes tu oia portare facis dulciter ⁊ suauiter. Eia ergo frēs hāc amate: hanc tenete: nō tī fine timore: qz q sperat ⁊ nō timet: negligēs est: qđ aūt timet ⁊ nō sperat de pfundum quasi lapis. A quo descēsu liberet nos ihc qui de celo descendit: vt nobis vitam donaret ⁊ ascēsum christus deus noster. Amen.

De lachrymis: compunctiōe ⁊ penitentia. Sermo vndecimus.

A

Cōtra amatores pśentis seculi.

Citore frēs mei charissimi q post mūdi gaudia sequuntur eterna lamenta: qz nemo pōt hic ⁊ i futuro gaudere. Ideo necesse est vt vnā amittat: q aliā voluerit possidere. Si ergo o monache hic gaudere cupis scias iaz te exulē esse patrie celestis: sed si hic plorueris iaz patrie celestis cuis constitueris.
Mat. v. Beati inqt qui lugēt: qm ipsi cōsolabūtur. Sed dicet qs. Quid flere opz: ⁊ quare flere debemus? Ego aūt filioli ⁊ fratres dico q flere debem⁹ peccata que cōmisimus. Iste em fletus sit panis noster: quē quotidie comedere debem⁹ die ac nocte. Flere etiā debem⁹ populoꝝ peccata quasi nostra vulnera. Sic em paulus faciebat: dū clamabat.
ij. Cor. xj. Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmor? Flere etiā debemus de dilatiōe regni eterni: qđ dū ostendebat ille ꝓpheta dauid diz dicebat. Heu mihi qz incolat⁹ meus ꝓlōgatus
ps. cxix. est. Iste em sunt tres miserie qb⁹ terit liber
Treñ. j. hieremie: qbus plāgit peccata aīe: insultū miserie: ⁊ dilationē patrie. Hoꝝ fletuū ibi bus debem⁹ irrigare terrā mētis nostre: vt pariat fructus bonoꝝ operū diuersosqz flo
exo. viij. res virtutū. Isti quoqz fletus sunt tres fluctus per quos filij israel trāsierūt ad terrā ꝓmissionis. Vere peccatores ex egypto vitioꝝ exeunt: mare rubū trāseūtes: dū submergūtur hostes ⁊ vitia suffocantur. Vere cantāt dño glorioseː dū inimīcos celestē hie
Ezec. ij. rusalē depositā corruptibili veste: sanctis angelis sunt sociati. O monache fac ig⁹tur vt mēs tua sit liber quem vidit ezechiel: in quo scripte erāt lamētationes ⁊ ve. O monache ad has lamentationes te cōuertas: hos dolores amplectere cūctis diebꝰ vite tue flēdo tua peccata: ⁊ nō solū vt dixim⁹ tua/ sed ⁊ primi. Caueto tī ne fleueris mortez corporalē alicuius nec substātiaz amissionē: nec corporis infirmitatē. Oia em necessaria sunt euenire: oia hec valde cōia. Ponas ergo te in dei volūtate: relinquens sibi oia ⁊ ipse te reducet ⁊ cōducet: quicqđ tibi acciderit libēter suscipe: deuz in oibus lauda oēm honorem sibi exhibeas grās ei
Lu. vij. soluēdo. Quotidie fleas peccata que cōmisisti: ⁊ que cōmittere primos videas: quasi tua sint vulnera. Sic em peccatrix illa maria nō soluni in domo simonis sed etiā postquā tum sancti spūs hoc idē ardēter perfecit. Semp enī dolebat: semp in vita sua
Jo. xix flebat que cōmiserat. Sic fecit ⁊ maria mr dñi que dū iuxta crucē staret: nō sua peccata flebat/ qz nullū peccatū habebat sed flebat nō tantum filij passionē: sed ⁊ indecorū
B dānationem. Sed dices mortuū fratrē vel amicū video: naturalis infirmitas me inuitat ad planctū. Ego autez dico tibi monache: tēpera luctum tuū. Non enim tuū est mortuos flere: sed seculi. Non tamē prohibeo lachrymas naturales: quas naturalis necessitas exprimit. Naz multi lachrymas fundūt: ⁊ ꝛfluis natura nos ad hoc frequēter inuitet/ animus tamē sapiētis immobilis perseuerat. O tu qui sapiens videris esse in seculo: cane ne cōsentiat animus tuus mortuos deplorare. Studе vt
Nota ꝛiordiate flētes ⁊ luct⁹ vincat ab animo. Caue ne absorbeatur animus tu⁹ ab infirmitate mentis: et extenuet spūs carnē vitio sensualitatis. O se affli-
monache si mors imminet nolidolere: prepagētes p ra te ad mortē per mētis ꝛstantiā. Talem mortuis

Universidad de Deusto
Biblioteca

re prepara vt mortē timere non possis: vt post mortē viuere incipias qui ante mortē mortūdo viuebas: vel viuēdo moriebaris. Cupis ergo o monache semp viuere: depone fletū pro terrenis: noli plorare que mūdi sunt: et que necessaria sunt euenire. Depone oīno fletum, p terrenis: et assume lamētū pro celestibus. Beati inquit qui lugēt: beati qui fletis: qr ridebitis. Diligam⁹ igit lachrymas: qr suaues sunt diligētibus deū. delectemur igitur semp in hac infirma vita fratres mei in fletu et lamēto. Sumus tā tum proni ad lamentū et fletum quātū fuimus ad culpā audaces. Qualis fuit nobis intētio ad peccandū talis sit ad pemtēdū deuotio. Grauia peccata grauissimis lamētis indigēt. Accipite fratres mei cōpunctionē: qr sanitas animarū est: remissio peccatorū est: sacrificiū spiritale est: quod deo summe placet. Holocaustū medullatuz est cor peccatoris humiliatū: et quotidianis lachrymis rigatū. O monache pūge oculum mētis: vt lachryma pdeat cōpūctionis. O cōpunctio q̄s sancta et mirabilis p̄dicaris: Tu spiritale lauacrū es: tu flagelluz dei es per qō deus mutatur: tu stimulus per quē deus ad hoiem inclinatur: tu ligamen per qō deus fortiter astringit. O cōpūctio sancta et imaculata sine qua adultis nō valet baptismus: sine qua ad iudiciū dñi corpus recipitur: sine qua infructuosa est ois confessio: sine qua ois satisfactio inanis est. O cōpunctio lachrymosa: o lachryma mentē purgans: intentionē fecūdans: p fessionem irrigās: animā sanctificās. Hec est lachryma sancte cōpunctionis soror: que mor⁹ illi citos extinguit: paradisum aperit: infernū claudit: mundūq; despicere in cūctis facit. O felix lachryma: tu carnalē cogitationez extinguis: peccatorū morbum expellis: virus culpe euomis. O felix tabula: o vitalis nauicula: per quē naufragus redire potest ad portū salutis. O aqua salutaris: p quaz omne peccatū destruitur. O via: per quam ad paradisum gradimur. O spiritale cōductum per qō de mūdo ad viā trāsitur. O felix lauacrū penitētie lachrymarū: quod totiens vales ad purgādum: quotiens purgatiōe idiget cor humanuz. Hec est fratres mei herba celestis illi⁹ fullonis: qua vestes seruorū suorum deturpatas a sorde quotidie purgat. Hoc est celeste nitrū: qō de rore diuine gratie cōfectum abstergit maculas peccatorū. Hoc est lixiuium: quo interiorīs hois caput optime abluitur. O lachryma tu cōtra ruinas hominū suaue solatiū: que passionis christi es vicaria: cōtra peccatuz ponens remediuz: vt per te totiēs cogatur christus mori, quotiēs labit hō in abyssuz peccatoruz. O monache ergo a lachrymis quis te tinere se poterit? Intremus obsecro cōscientias nostras: discutiam⁹ eas: et si risimus in iuuētute, saltem in senectute fleamus: cogitātes quid christo et quid diabolo tēpore nostre iuuētutis persolum⁹. Et si antecēs ad heremū peruenimus, visus nos incurs⁹uit per cōcupiscētiaz: si guttur per gulā: si auditus per enormitatē verbor⁹ vl spontaneā detractionis audientiaz: si lingua claudicauit in verbo: si olfact⁹ errauit in odoramēto: si tactus fefellit in suauitate: si gressus ad furtū. Si in his vel aliquo istorū te inuenerit⁹ culpabilē, ablue culpaz per lachrymā iuxta quātitatez sordis mensure lachrymarū copiaz: assumēdo penitētiā: que mater est omniū bonorum. Timor autē qui penitentiā: cōcupiscit: cōtritionez parit. Penitentia em̄ illa digna et bona est que peccata peracta deplorat: sic vt deplorata iterū non cōmittat. Quid ergo penitētia est nisi ante acta desiere, et flēda iterum non cōmittere? Nā qui sic peccata deplorat vt iterū peccata cōmittat, adhuc penitentiā agere ignorat. Nūquid et q̄ dissimulat irrisor est: et nō penitens qui adhuc agit quod penitet? Penitemini igitur fratres mei: et penitentes penitentiaz agite in fletu et lamento vt digne videre possitis in gloria beatorum. Amen.

Mat. v.

Propositio aurea ꝓfor mis huic fm mensurā delicti erit plagaꝝ modus. Exodi. xxv.

De pe. di. iij. ca pi. j. et penitentiaz quippe. iij. sen. dis. xvij. ca. j.

De supbia et hūilitate. Sermo. xij.

De pe. di. iij. in fi. A

FRatres charissimi vbi superbia fuerit, ibi discordia et cōtumelia dominabit. Non ergo decet seruos dei in heremo constitutos supbos esse sed humiles: nō elatos sed mansuetos, castos, benignos, et oīus virtutibus ornatos. Cauete em̄ fratres et vigilanter semper attendite ne superbia inflemini de bonis cōmissis: scientes q⁹ supbia ex angelis demones fecit: sed humilitas homines similes angelis cōstituit. Supbia gloriam de celis deiecit angelicā, sed humilitas ad celos ascēdere fecit infirmitatē humanā. O fratres mei cauete ne orantes vel legētes: vel stantes: vel sedentes: vel vigilantes dicatis aut vel corde habitantes in cincre et cilicio cum pharisēo. Gratias tibi ago dñe: quia nō sum sicut ceteri homines. Hec enim solitariam vitaz ducētes diabolo instigante sepe cogitant: sepe hoc dicere tentātur ab inimico seruorū dei. Poti⁹ eniz volo vos heremū exire q̄s talia dicere vel cogitare. Sed dum tentamini hoc asserere

Luce. xviij.

ꝑs. xxj. vel de vobisipsis hoc cogitare: mox clamate mox vlulate et dicite. Ego sum vermis et nō homo: opprobrium hominū et abiectio plebis. Et cū publicano dicite: quibuscūq; virtutibus sitis ornati. Deus ꝓpitius esto mihi peccatori. Attendat igitur charitas vestra quid dixerit veritas nostra. Qui maior est vestrū: fiat sicut minor: et qui precessor est sicut minister. O monache q̄sto maior es humilia te in omnibus: et inuenies gratiā coram deo et hominib⁹. O sancta ac mirabilisq; humilitas: tu filium dei de sinu patris descēdere fecisti in vterū sancte marie virginis. Tu euz fecisti innolui vilibus pānīculis, vt nos indueret virtutuz ornamēris. Tu circūcidisti euz in carne, vt nos circūcideret in mente. Tu cū permisisti cor poraliter flagellari, vt nos liberaret a flagello peccati. Tu cū coronasti spinis, vt et nos coronaret sine eternis rosis. Tu cum infirmari fecisti: qui medicus cūctor⁹ erat: et solo verbo sanabat vniuersa, vt nos infirmos sanaret. O sancta humilitas: q̄s dissimilis es superbie. Nam ipsa superbia fratres mei luciferū de celo deiecit: sed humilitas dei filium incarnauit. Ipsa superbia adam de paradiso expulit: sed humilitas latronē in paradisum introduxit. Superbia gigantū linguas diuisit et cōfudit: sed humilitas cunctas cōgregauit dispersas. Supbia nabuchodonosor in bestiā transmutauit: sed humilitas ioseph principem israel cōstituit. Superbia pharaonē submersit: sed humilitas moysen exaltauit. Hec est illa sancta humilitas que fecit nos solitarios: que fecit nos ꝑuatos seculo: que fecit nos in cōuentu solitarios esse, virtutibus florere perfectis. Hec est illa sancta humilitas que philosophos tradidit in reprobū sensum: excecauit iudeos: suffocauit paganos: q̄inauit christianos: perimit obstinatos deijcit potētes de sede: et exaltat humiles. Sed superbia fratres mei nō sic. Sed quid? Prelatos percutit: diuites tumorosos efficit: religiosos decipit. Hec homines cecat ne se agnoscāt quid sunt. Hec enim fructū perdit operis: mentē hominis ligat: qr ab ea pāditur omne malum.

Luce. xviij. Lu. xxij

Ihic ponūt creatura ef fectū supbie hūilitatis.

Gen. iij. Lu. xxiij Gene. xj Actu. ij. Dañ. iiij Gen. xlj Exodi. xiij. Exo. iiij

Hiere. j. Hec est illa feruēs olla quaz hieremias vidit: in qua decoquūtur omnes principes et pastores tenebraruz: sectatores bonorum temporaliū venatores diuinarum qui primas cathedras appetūt in synagogis: et salutari in foro: et vocari rabbi. Hāc ollam succendit diabolus duz corda patrum inflat ad altiora. Isti sunt quattuor vēti qui totū orbem perflant arrogantia sibi ascribens, quod nō habet, insollertia sibi approprians quod alteri debetur superbia multa de se credens vltra q̄s verum sit, contumacia se erigens in prelatū. Isti sunt quatuor fabri qui totum mundū concutiunt et corda filiorū dei diffipant. A quibus nos custodiat deus. Amen.

Matth. xxiij Da. vij.

zacha. j.

De fortitudine tenenda. Ser. xliij.

A

VIa in hac vasta solitudine dei gratia sum⁹ in vnū congregati: vt vnanimes habitemus in domo: et sint nobis omnia cōmunia: propterea inter ceteras virtutes fortitudinez oportet nos rapere, sequi et imitari. Nam si hanc virtutē ampleri fuerimus fratres: iacula fortune nō timebimus: deridebim⁹ diaboli blādimenta: et spernemus illata. O fratres mei ligate hec in cordibus vestris quoniā qui fortis est, liber est. Non enim seruit fortune: nō vanitati mūdane. O fratres mei et leticia cordis mei considerate quāta fuerit in martyribus fortitudo qui velut impassibiles tormēta despiciūt: tyrānos cōfundunt: cuncta que mūdi sunt despiciunt: qui licet decoriati: licet cōbusti: licet in cunctis mēbris afflicti: licet in omnibus corpore sint piecti: non tamē legim⁹ eos esse mēte mutatos. Sed scire debetis fratres mei q⁹ multis modis dicit fortitudo: hypocritarū videlicet et philosophoruz et bonorū fidelium. Hypocrita deniq; multa sustinet: multa portat: et fortis in cūctis apparet. Sed ve hypocrite: quia venando mundi gloriā eternam penā meretur. Hic sic tralxit gloriā q⁹ non habeat gloriā. Hec enim fortitudo nō virtus est sed vitiū: non magnanimitas sed infirmitas: nō bonitas sed imbecillitas appellat. Hanc pretendūt heretici: hāc rapiunt falsi fratres: de quorū numero dei gratia vos nunq̄s ec cognouit. Quedā eriaz fortitudo est philosophoz: qui calcauerūt diuitias: honores: pompas dignitates: et aliquādo mēbra propriorum corporū: sed hec fortitudo insufficiens erat ad eterne vite meritum. Quare? Quia carebāt charitate et timore dei. Ipsa deniq; charitas est forma ois bone actōis. O q̄s rigor fortitudinis fuit in platone. O quot et quāta patiebatur cōtraria: sed qr fundamento fidei carut: ppterea spes eam fortitudinē non erexit. Et quia charitate nō profecit: ideo virtutis meritu oīno amisit. Sed est et alia fortitudo qua boni quotidie certāt vsq; ad mortē. Tales sunt fundati in deo: ideo vt supra diximus fratres: nec verba nec impiorum verbera tunent.

Diuisio fortitudinis in ꝛtuosaz et vitiosam.

B

Hec est illa mirabilis fortitudo: qua moyses asperitatē vie deserti vicit: hec est panis celestis qui heliā in deserto pauit. Hec est fortitudo que mortē spernit: hec est clauis qua dom⁹ dei patescit ⁊ aperiť. Hec est que habenas voluptatis sub freno rationis tacere cogit. Hec est qua iohānes in deserto decorať. Hec est qua paulus heremitā ꝛ forma beatificať. Hec antonij aliorūq; sanctorū patrum lorica est ⁊ zona qua precincti ⁊ armati in excelsis indefessa voce quotidie clamare nō cessant. O fortitudo: heremitarū baculus: cenobitarū cingulus: monachorūq; oium sacrim: tu cōtra pauptatē vales: vt nō frāgatur anim⁹ paupertatem amātis: sed amplior sit interius ⁊ magis vires cat in mente. Quāto minus abundat in reb⁹ fortune: tanto plus valet fortitudo cōtra mundi insultū. O fortitudo si dolorē pateris: tu in oib⁹ gratias agis. tu in tribulatione diuitias spirituales ⁊ delitias inuenis: vt potius morbi cedāt in mētis cōmodum ꝯ corporis detrimentū. O fortitudo oēm crudelitatē euacuas: carcerē respuis. crucē non metuis: eculeū amplecteris: optas vincula spōtanea: semp curris ad mortē. O monache nihil valet cursus tui brauij: nihil tua operatio nisi colūna fortitudinis roboreť. Nihil valet edificiū boni operis nisi colūnaꝫ fortitudinis amplexeris.

ij. reg. xi Iuð. xvi iij. re. xj.

Sed si colūna fortitudinis fracta fuerit totum edificiū bonorū operum ruit. Hanc si dauid tenuisset: homicidiū ⁊ adulterium non cōmisisset. Si sanson hāc seruasset: femina cum inimicis nō tradidisset. Si salomon hāc dilexisset: idola nō adorasset. Si petrus hāc tenuisset: ad vocē ancille fidem nō negasset. Si filij israel hāc habuissent: minime in deserto murmurassent. Eia igitur fratres estote fortes in bello tentationum: tribulationū: infirmitatum: iniuriarum: ⁊ pugnate cum antiquo serpēte: ⁊ accipietis regnum eternum. Amen.

Matth. xxvj. Exo. xv.

De iustitia ⁊ correctione fr̄na: cui misericordia ānectitur. Sermo. xiiij.

A

T bene nostis frēs charissimi: tria monasteria apud hipponā dei gratia merui laudabiľ ad honorem sancte trinitatis construere. Quoꝝ primū hoc est: in quo iam annis multis modico pabulo cōtenti hilariter cōmoramini bestijs associati: anib⁹ ministrati: cibozūq; spernētes delitias ⁊ visus hominū fugientes. Et ideo nō ego miser sed vos sepe angelorū assueti estis colloquijs. Aliud quoq; monasteriū in horto: quē sanctus noster pater Ualerius mihi dedit: edificatuz est. Et qm̄ postq̄ presbyter ep̄s fact⁹ sum: nec semp hic vobiscum habitare potui: nec cū fratribus qui in p̄dicto monasterio posti sunt: ꝓpterea infra domū ep̄i mecum habere volui monasteriū clericorū: ⁊ cum eisdem pariter viuere cepi sc̄m regulam et apostolicā traditionē. Ad vos ergo tantū q̄ in heremo laudabiliter viuere voluistis: pertinet verbuz istud audire ⁊ intelligere. atq; operib⁹ adimplere: quo dr̄. Diligite iu stitiā. Ad fratres autē nostros ⁊ clericos qui in vrbe habitāt quibus etiam expedit predicare quotidie verbū dei: pertinet non solū diligere iustitiā quo ad scipsos/ꝫ etiā iudicare: reprehēderc: obsecrare: increpare in oi patientia ⁊ doctrina populū electum dei. Et ꝫ fratres nostri qui collocati sunt in horto sancti ep̄i valerij satis dilect abvtbe: q; eorū tamē fama diuinitus diuulgata est: ordinauit vt verbū dei pop̄lo salubriter predicarēt: animeq; fidelium suā vitaz doctrinaz ⁊ exempla audiendo ⁊ videndo sponte redirēt ad illū qui ex nihilo cuncta creauit. Ecce qūo terram iudicāt: ligant/ ⁊ soluūt que volunt: semper deo fauēte. Uos vero qui segregati estis a seculo: qui etiā vitam tutiorez eligere voluistis: audite ꝙ in cūctis maxime iustitiā diligere debeatis. O fratres mei ⁊ letitia cordis mei: vultis scire qūo vos solitarij iustitiā diligere debeatis? Cauete ne sic ab alteri⁹ oculo festuca cūjciatis: vt in oculo vestro trabē nō videatis. Nec sic alterius velitis reuelare ipsum. vt vestrū non videatis casum. Nec sic alterius curare debetis morbum: vt et vosipsos postponatis egrotos: ne cuilibet vestrum dicať. Medice cura primo teipm. Cura ergo p̄mo teipsum o monache: vt curatus alterius vulnera curare possis. Audite fratres mei: audite quid dr̄ min⁹ dixerit phariseis adulterā accusantibus. Qui sine peccato est vestrū primus in illā lapidez mittat. O monache in quo alium iudicas: teipsum condēnas. Qua fronte fratres mei poterim⁹ arguere alios de eo qō in nobis grauius inuenimus. Ad nos igitur fratres pertinet mūdos esse ⁊ sanctos: ⁊ si tunc fratrem nostrū deuiare videmus: reprehēdere eum cū omni māsuetudine sine moza debemus: ne per nostrā negligentiam pereat. Charitas em̄ non odij: non rancoris: sed zelo iustitie gladiū correctionis exuaginare debet. Tamē semp misericordia ligata sit in cordibus vestris: ne velut iudas ille qui peccauit desperat⁹ ad suspendiū pergat. Hoc autē ad vos maxime

Sapi. j.

Luc. iiij

Jo. viij. Rom. ij.

Matth. xxvij.

pertinet fratres. Sed q̄d ad fratres in vrbe habitātes pertineat audiam⁹. Certe nō solum hoc. sed etiā spectat ne iudiciū odio exasperent: ne crudelitate inflamment: ne amore pecunie emolliāt: q; paupes vere sumus: ⁊ spectaculū facti sumus angelis et hoibus: ne timore iustitiā relinquāt: ne eos moueat res purpurea: nec diuitis munera sed magis saccus pauperis: orphani ⁊ pupilli eos mouere debet dei iustitiā cum labore exercere. Regia via qui terraz iudicāt incidere debēt: nec declinare ad dexteram molliēdo iudiciū: nec ad sinistrā exasperando supplicū. Non em̄ crudelitas est puni re reatū sed iustitia: non tyrānicum sed diuine rectitudinis iudiciū. Non tamē volumus nec consiliū damus vt mox iudicent: sed cū omni maturitate incedāt: ⁊ inuenta discussaq; rei causa in christi noie iudicent delinquētes: ⁊ si publice peccauerint publice puniāt̄ vt ⁊ ceteri iustitiaz diligentes fortius diligant: ⁊ iustitiā odientes metuāt ⁊ caueāt ne delinquat. O sancta laudabilisq; iustitia: sub te ⁊ p̄ te pudicitia regnat: par per te triūphat ⁊ securitas: dignitas per te floret: ⁊ fructū affert in patientia. O iustitia qui te amauerit: qui te strinxerit cū moyse mare mūdi vitiorū sanguine rubricatū: ficco vestigio pertrāsibit. Hec est virga qua petra percussa manat influenta: q; lapidea subditorū corda iudicio iustitie tacta: in virtutū eruberant flumina. Hec est virga aaron: que frōduit: floruit ⁊ fructum peperit: quia iustitia quasi frōdet dū mente cōcipitur: floret dum viriliter exercetur: fructificat dū subditus corrigitur. Hec est ventilabrū: quo granū diuiditur a palea: sanies a morbo ejcitur: q; cōtra morbum peccati opponēduz est morduz emplastrū: ne in maius vitium tabes eruberet incurata: ⁊ in augmentū facinoris redūdet iniquitas impūnita. Hec est mēsura: qua debemus metiri penas: ⁊ merita ponderare. Attendite tamē fratres: attendite pastores qui terrā iudicare debetis q; aliquando iustitia est relaxāda ꝓpter scandalum multorū: aliquādo exagitanda vt sit cautela reliquorum. Tunc vere iustitia dr̄ gladius ex vtraq; parte acutus: q; hominis defendit corpus ab exterioribus iniurijs: ⁊ animā a spiritalibus molestijs. Hec est medicina vitiorū: antidotum peccatorum. Hec est pugio: quo phinees transfixit coēm cū mad̄iamitide iudeum ⁊ cessauit ꝑstatio. Hec est lapis quo dauid percussit philisteū: ⁊ a seruitute israel liberauit. Hec autem sine discretiōe gladius est in manu furiosi. Hec sine pudētia: est mors ⁊ bonorum persecutio. Hec sine misericordia: gladius est in manu tyrāni. Cum summa enim discretione fratres mei tenēda est iustitia: cū summa deliberatiōe inferēda est pena: non iudicādo ex suspitione: sed ex omni certitudine veritatis. Attēdite fratres mei ⁊ ante ꝓbate: postea recte iudicate: non scōz faciem sed recto iudicio. O ꝙ facile est iudicare/ sed o ꝙ amaruz est q̄ō iudicatum est retrahere. Ideo nō puer: non insensat⁹ vobis preesse debet: sed annosus: prudēs: castus: sobrius: vt in progressu ⁊ statu sal terre ⁊ lux mundi cūctis appareat. Talis iustitiam nō poterit ignorare. Tunc enim regnum romanorū pacifice tādiu perseuerauit/ q̄diu sapientes resere permiserunt. Sed dū iuuenes ⁊ inexpertos regere permiserūt: tanq̄z iustitiaz ignorātes: acceptores personarū facti sunt: ⁊ sic iustitiaz perdentes dominiū orbis terrarū perdiderūt. Iuuenes ergo imprudētes: duces vel ecclesiarū pastores non cōstituendi sunt: ne ipsi simul cū populo pereāt. Tales enim si presunt: nō solum preterita ⁊ futura non cogitant sed audire quod bonū est ⁊ verum aures suas obturāt. Taliter etiā non solū iuuenes: sed etiā antiquos in diebus malis hoc facere frequēter minime dubitamus. Uita enim pastoris oibus prodesse debet. Et quomō hoc quis facere poterit: si iustitiam ignorauerit: ⁊ regnare in eternū crediderit? Isti memorari nouissima sua non possunt: q; in eternū viuere credūt. O fratres (sicut frequēter diximus) pastores et principes romanorū scientiā de preteritis habebāt: in quibus ⁊ certificari optime poterant: ⁊ de futuris aliquid scire semp procurabāt. In hoc autem exercitiū eorū consistebat: q̄ iustitiā vsq; ad mortē sequebantur: ⁊ p̄ ea moriēdo felices se esse putabāt. Tu vero o monache qui preces: obsecro me morare quid es: quid fuisti: ⁊ quid eris: tūc iustus reputaberis a deo: ⁊ in eternū non peccabis. Hec autē fratres mei sit semper nostra exercitatio: ⁊ si hec fecerimus: vere fideles ⁊ iusti erimus. Sed sunt aliqui: licet dei gratia nō inter nos qui spiritū libertatis viuere volūt: vt superbi: auari: discholi: gulosi: adulteri: qui si ab aliquo rep̄hendūtur: latrant vt canes: mordent vt serpētes: deuorant vt leones: dolent vt parturientes: dicentes malum bonū: ⁊ bonū malum. Tales aperta facie: viuoq; sermone: negare iustitiā presumūt dicentes. Ecce quomō me perseqūtur hypocrita/ qui iustitiā tenere videť. Talis deniq; fratres oibus peior est: ⁊ melius illi fuisset si in seculo remāsisset. Et ideo si in nostra cōgregatiōe aliquez

C

f. cor. iiij

D

f. tim. v.

Mat. iij.

nu. xxv.

f. re. xvij

Joā. vij.

Not. q̄s institui dēat prelatus.

Mat. v.

Contra illos q̄ ponunt pueros i platurſ.

Eccl. vij

talē inuenerimus (quod deus auertat) qui sic iustitiā calcare voluerit: non tenendus est sed expellēdus: tanq̄ viuere volens in spiritu libertatis sue. A quibus tñ nos liberet deus sicut hactenus fecit per gratiā suam: vt nostra sancta ⁊ inmaculata religio de bono in melius semper augmētetur per iesum christum saluatorem nr̄m. Amen.

De fide trinitatis a simplicib⁹ non inuestigāda. Et septē donis spūssancti contra septem vitia. Sermo. xv.

A

SCriptum est fratres charissimi: q̄ nō debemus loqui sublimia: tanq̄ sapientes mundi gloriātes. Ait enim ꝓpheta: Nolite multiplicare loqui sublimia. Hoc autē verbum ad vos marime dirigitur qui rusticani estis in filiis habitantes: licet ciues sanctorū ⁊ domesticos dei vos nullatenus dubitare debeamus. Nolite igit̄ multiplicare loqui sublimia. Que sunt ista sublimia de q̄b⁹ nō licet multum loqui: nisi de dei oīpotentia: de vnigeniti eius coeternitate: de sancti spūs magnificentia? O fratres mei ⁊ leticia cordis mei: si volumus scire quātum pater imensus sit apprehēdere non valemus. Si imaginari cupimus quomō filius coetern⁹ sit ⁊ cōsubstantialis: mens humana ois naturalis succūbit. Si scire desideramus qualiter spiritussanctus oia cōtinet ⁊ non cōtinet: omnis humana ratio deficit. Ideo hec omnis discutere nō curemus. Quare non: nisi quia nullo modo valemus. Propterea fratres mei sciatis: q̄ vbicūq̄ queritur de vnitate trinitatis: magna ē adhibēda cautela: q̄ nec periculosius alicubi errāt: neq̄ laboriosius aliquid querit: nec fructuosius aliquid inuenit. Uemat igitur cōtra volentes scire vltra id q̄ necesse est: sanctus ille salomon: ⁊ reprehendēdo atq̄ docendo dicat. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scruteris. Surgat etiā paulus colūna fidelium ⁊ lumē orbis terre: ⁊ sua voce cōfundat oēs philosophātes: nomē christi portātes volētes sapere plus q̄ oportet sapere.

j. reg. ij.

Ephe. ij

Ecclē. iij

Ro. xij.

Non tamē dico fratres q̄ oino non quaratis: sed questiōes in diuinis vos qui grossi estis multiplicare nō debetis. Querite tantum vos qui spirituales estis quomō ꝓcepta dei seruare possitis: quomō diabolum in heremo superare debeatis quomodo patientiā quā christus docuit amplecti valeatis. Hec enim scrimus dei semp legere ⁊ adimplere debet. Natura deniq̄ nostra fragilis est: ⁊ ea ratione cōprehendi non pōt. Philosophus etiā aristodemus ānis multis insudauit naturā apis inuestigare: nec finaliter potuit. Quomodo ergo nos trinitatē capere valemus. Cur miramur o fratres qui lutei sumus: ⁊ ventrē stercoribus plenum portātes: si nescire possim⁹ dei naturam? Nūquid ⁊ angeli ipsam in celo inuestigare possunt? Certum est q̄ nō. Quid enim sciunt: nisi q̄ deus trinus ⁊ vnus est: ⁊ omnia sine labore ⁊ pena creauit ⁊ gubernat? Nolite ergo fratres loqui sublimia: nolite sapere plus q̄ oportet sapere. In die enim iudicij non dānabūtur christiani: nec rationē reddent quia philosophiā vel dialecticā astrologiā vel musicā ignorauerūt: nec de hoc q̄ naturā dei scire nō potuerūt: sed ideo dānabūtur: q̄ deo obedire neglexerūt. Ideo scitote fratres q̄ meli⁹ est pie cōfiteri ignorātiam: q̄ temere scientiā vendicare: q̄ temeritas pēnā habet: sed ignorātia ꝓmeretur veniaz. Sufficiat nobis scire de misterio trinitatis tñ quātum dominus discipulis suis exposuit. Nemo enim nouit sic de natura sua dicere sicut ipse qui ait. Baptizate gētes in noie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Tres aperte ꝓnūciat personas: sed vnitatē ostendit dicēs: in noie: non enim dixit in noibus. Trinitas enim dicitur indiuisibiliter: ⁊ cōiūgitur diuisibiliter. Singulariter eñ vnaquēq̄ persona de⁹ est ⁊ vita vel deitas indiuisa in ope: cōcors in volūtate: par in potentia: equalis in gloria nec minorat̄ in singulis: nec auget̄ in trib⁹. Sancta ergo trinitas vnus de⁹ est: ex quo oia: per quez omnia in quo oia sunt. Et ne tres deos putaremus esse: ait ap̄lus. Ipsi gloria: nō ipsis. Ipsi quidē gloria semp sit: qui est. Faciamus hominē ad imaginez et similitudinē nostrā. Cuz enim singulariter dicit: imaginē: ostendit vnā esse naturā ei⁹ ad cuius similitudinē homo fieret. Cūvero pluraliter dixit: nostrā: demōstrat deū non vnaz esse personā: ad cuius imaginē homo fiebat. Si enim essentia patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti vna esset persona. nō ditisset nostrā: sed meaz: nec faciamus: sed faciaz. Si vero in illis trib⁹ personis tres essent essentie: nō ditisset nostrā sed nostras. Et iō cuz dicit ad imaginez nostrā: indicat trinitatez vnitatis: ad cuius imaginē factus est homo noster interior: qui similitudinē sancte trinitatis retinet. Sicut enim: p̄ deus: filj⁹ deus: spiritussanctus deus: non tres deos credim⁹ sed vnū deuz tres personas habētem: ita anima intellectus: aia voluntas: ⁊ aia memoria: non tamē tres aie in vno corpore sunt sed vna aia: que hz vnius sit substātie ⁊ nature tres tamē hz dignitates: intellectū: voluntatē ⁊ memoriaz. Et sicut ex

C Rom. xij

B

Psalmo xxxvj.

Ro. vij.

Matth. xxviij.

Rom. xj

Gene. j.

D

No. 9ca thenatō nē cōnectōez mutāq̄ de pēdētā et cāltatē peccatorū.

patre generat̄ filius: ⁊ ex patre filioq̄ procedit spūssanctus: ita per intellectū generatur voluntas: ⁊ ex his duobus ꝓcedit memoria. Sine his tribus aia perfecta ee nō potest: nec horū trium vnū sine alijs duob⁹ aliquid integrū conficit. Nec soluz sufficit itellectus: nisi sit volūtas in amore: nec hec duo: nisi addat memoria: que semp in mente intelligētis ⁊ diligentis manet eligens. Uniuersitatis eñ conditor deus oēs mot⁹ aīe ad bonuz facit: Intellectū vt intelligamus quod iubet: voluntatē vt sit in amore eius: memoriaz ne obliuiscamur q̄ō imperat. Eia ergo fratres mei ⁊ corona matris mee nolite discutere nisi quātum vobis necesse est ad salutē. Nolite sape nisi quātuz oportet sapere. Quid enim oportet sapere nisi q̄ deus trin⁹ ⁊ vnus est? Quid aliud ne cesse est nobis: nisi declinare a malo ⁊ facere q̄ō bonum est? Quid aliud necesse est nobis nisi vt bona cognoscamus ⁊ mala? Bona vt sciam⁹ ea rape: mala vt sciamus ea deuitare. Non est igit̄ malū scire maluz: q̄ nisi cognoueris q̄o vitare poteris? Per legem nāq̄ peccatū nō cognoui: ait ap̄ls: q̄ ante legem peccatū nō cognoui: sed post legez datā quid tenēdum quid vitandū erat cognoui. Malū ergo scire nō est malū: sed malum operari malū esse quis paganoꝝ vnq̄ dubitauit? Necesse est ergo scire q̄ superbia mater est ⁊ caput omniū vitiorū. Ab ea eñ descēdit inanis gloria: inuidia: ira: tristitia auaricia: voluptas carnis: in qua continet gula atq̄ luxuria. Ascēdit q̄s fratres mei ad sapientiā huius mūdi: ⁊ duz considerat honores sibi a discipulis exhibitos: extendit alas suas vsq̄ ad terminos orbis terre ⁊ de se presumēs gloriatur: ⁊ sic superbiendo ⁊ presumēdo mox inanis gloria ꝓsumentem aggredit: duz ab alijs querit gloriosus videri. Et dū sic querit: a quibusdā conside rat ⁊ videt se despici: dicētibus. Non est q̄d a multis credit. Plures nāq̄ sunt eo actiores: ⁊ plures eo meliores nō dubitam⁹. Inflatus vero ille qui se putat oia scire vel singula possidere: videns quosdaz altiores se: mox eū inuidia aggreditur: cui⁹ vestigiū ira imitatur: ⁊ nō valens irā opere ꝓficere: tristatur. ⁊ querēs ꝓsolationē tristicie: auaricia tāgitur vt habeat vnde trāscēdere valeat omnes. Et ecce dū diuitias congregat ⁊ acquisierit: statim in gule ⁊ luxurie foueā cadit. Sed o grādis misericordia saluatoris. Spūs enim pietatis per cōtemptū mūdi ordinauit vt expelleret auariciam. Sed q̄ abiecta auaricia: sepe mala cōprimit tristicia: datur spūs scientie: qui ostendit que sit bona vel mala tristicia. Si ergo scia bonam tristiciā adducit: que surgit ex dolore peccatorū: expellit tristicia seculi: que mortem operat̄. Sed q̄ multi sunt istis oib⁹ carentes: sicut sunt iracūdi: ideo dat spiritus fortitudinis: qui per tēperantiam refrenat iracūdiam. Talis fortis est: imo fortior qui vincit animū q̄ qui capit vrbez. Sed quia adhuc inuidet fortius imperāti datur spiritus cōsilij: qui per amore ꝓximi ejcit inuidiaz. Sed q̄ ꝓ tātis meritis sepi⁹ vult laudari: ideo dat spiritus intellectus: per quē intelligit quid sit. Sed q̄ inuenit se nihil esse: ideo ante deū humiliatur: ⁊ sic per humilitatē spūs intellectus ejcit inanem gloriā. Sed q̄ aliquādo non curat extrinsecus: solet tamē sepe de se interius gloriari: ideo datur spūs sapientie: per quez incipit deū cognoscere. Cuius autē bonitatez et misericordiā quis cognoscens: ipsum toto cordis affectu diligit: ⁊ sic sapiētia p charitatē expellit superbiam: qua expulsa per gratiam efficimur templum dei ⁊ habitaculum spiritussancti. Amen.

ij. corin. vij.

Prouer. xvj.

De inobedientia: negligentia: patientia ⁊ castitate. Sermo. xvj.

FRatres mei dilectissimi: in oibus operib⁹ vestris semper memētote q̄ omnes stabimus ante tribunal christi: vt referat vnus quisq̄ ꝓut gessit in corpore. Cauendum est ergo ne ante illud terribile tribunal vacui vel denudati appareamus. Non enim tunc sancti nobis subueniēt: quia tempus non erit misērēdi ⁊ misericordiā impetrādi etiā fugiet a ianus paradisi maria. Oēs eñ contra nos tunc erūt: abraaz cōtra inobedientes: ⁊ isaac cōtra impatientes: ⁊ iacob ꝫ negligētes: ⁊ ioseph ꝫ incōtinentes. O q̄s dure rephēdent inobedientes frēs mei per venerabilē patrez obediētie abraā: q̄s fortiter q̄s turpiter. Jō fratres mei attēdite: ⁊ parati semp̄ estote ad obediētiā mādator̄ dei: paratas semp̄ hītes aures auditui: ⁊ linguā voci. Pedes ituros festinate: man⁹ ad operam sine mora parāte corde iocūdo: serena facie: ore risorio ⁊ oculo ornato sanctitatis splēdore: nō tñ amore fūili vel mercēdi: ꝫ ot charitatis affectu: sanctā obediētiā fuare vos opto. Tūc enim ante tribunal iudicis abraā nō vos ꝺēnabit sed cōmēdabit nō vos a se expellet sed ꝺuocabit: nō vos maledicet sed sublimabit in eterna pria. Negligentiā etiā oēm deponere vos deprecor fratres: ne abraam vos cōmēdante ꝫ vos surgat ille sanctus iacob in die nouissimo.

ij. cor. v.

B

Fugite fratres: fugite negligẽtiaz: nã sicut in vnoquoq; opere bono mater est diligentia: ita vniuerse doctrine ⁊ disciplie nouerca est negligẽtia. Sed ⁊ si habuerim⁹ obedientiã ⁊ negligẽtia oino carebim⁹: adhuc nõ sufficit nisi ⁊ cũ isaac patientiã habeamus. Nã sicut per ipatientiaz oia destruũtur bona oiaq; suffocãtur optima: sic ⁊ per pationtiã omnia generãtur bona: oẽs iniq tates demergũtur in profundũz. Qui vero fratres mei patiens nõ est: monachus non est. Sed ⁊ si habuerim⁹ obedientiam cum abstinãtia: patientiã; cum isaac: diligẽtiaz cum iacob: ⁊ castitatẽ nõ seruauerim⁹ cũ ioseph quid hec oia nobis pderunt: Amare ergo debemus summe castitatẽ: sine qua nostra opera nihil valẽt. O castitas ornamẽtũ nobiliũ: exaltratio humiliũ: nobilitas ignobiliũ: pulchritudo vilium: solamẽ merentiuz: augmẽtuz pulchitudinis: decus sancte nostre religiõis: minoratio criminũ: multiplicatio meritoz: vei amica: angeloz cognata: patriarcharũ vita: ꝓphetaruz corona: aplos cingulũ: martyrũ aurilium: confessoz vehiculũ: virginũ speculum: viduarũ refugium: ⁊ cũctorum bonoz gaudiũ ⁊ solamẽ. Sed quidã sunt fratres mei qui in iuuẽtu te sua luxuriose viuere volunt: ⁊ si ad senectutẽ peruenerint gloriãtur dicẽtes se continẽtes esse. Tunc em eligunt seruire castitati: qñ libido eos seruos habere contẽnit. Nũquid tales continentes dicendi sunt: Absit. Tales enim premiũ non habebunt: qz laboris certamen non habuerunt. Sed illos ꝑ expectat sempiterna glia q̃ fortes fuerũt gliosa certamina supportare. Amẽ.

Propõnãda ꝫ monachos in patiẽtes

Attẽde nobilitatẽz castitatis et ei⁹ excellentias.

Uide q̃s debes laudare ex jobser uãtia ⁊ castitatis ⁊c.

De vigilatione ⁊ ociositate vitanda. Sermo. xvij.

A

Postolus petrus fratres dilectissimi de nostra salute sollicitus: nos dulciter admonet: ⁊ ad vigilandũ nos exhortat inter cetera dicens. Vigilate fratres qz aduersarius vester diabolus querit quẽ deuozet: cui resistere debemus per fidẽ. Sed fides querit oꝺonem: oratio autẽ optat prudentiam. Quid ergo nisi q̃ prudẽtes simus in fide fundati ⁊ vigilemus in oratiõibus: Quare in vigiliꝫ fratres orare debemus: nisi qz si nõ: vigilauerimus ⁊ ocioli permãserimus: q̃d aliud ꝫ tepidi in hac solitudine apparebimus: Et si tepidi fuerimus: incipiet nos cuomere saluator de ore suo: de consortio suo: de plebe sancta sua: eo q̃ nec calidi nec frigidi fumus. Uigilate ergo fratres ociosita tem deponẽtes in cũctis. Quid em ociumi est nisi vini hois sepultura: vt ait paganus ille sanctissimi apli amicus charissimus: Per ociositatẽ fratres rigorẽ sancte solitarie religionis fastidimus: per hanc heremũ sepe exire tẽtamur: per hanc accendimur frequẽter ad luxuriã: per hãc animamur ad supbiã: per hanc ducimur ad munꝺi gloriã: per hanc tẽtamur delicate pasci: per hãc suffocamur pcciose vestiri: ꝓ hanc ad superfluã domitionẽ trahimur: ꝓ hãc ad verba secularia ducimur libẽter audire. Hec est illa ociositas pessima q̃ frequenter sanctoz cõmentus destruit: pariens in eis luxuriã: nutriens in eis gulaz: seminãs inter eos zizaniã: generãs inter eos homicidia: ⁊ oia que sunt opera carnis. Quid ergo dicis o frater: Quid ociose agere potes nisi opera carnis: Nunq̃ quis ciuis celorũ erit si ociositatẽ amauerit: Ergo frater qui in heremo habitas: si vis perfect⁹ esse fuge ociositatẽ: qz in seruis dei nihil peius reperit. Surge ergo si dormis o rusticane mi chare. Surge tu q̃ in heremo habitas si clausos mẽtis oculos habes. Surge tu qui nec ad alta virtutũ oculos mẽtis ꝓtendis: nec ad videndũ que necessaria tibi sunt oculos mẽtis aperire vales: fuge ocium: ⁊ semp aliquid facere memento. O frẽs mei semp occupatos vos esse desidero: vt beatuũ salutis per gratiã dei recipere mereamini. Hãc fugere cupiẽs sanct⁹ monachoz pater Antonius clamauit ad dominuz in heremo ⁊ dixit. O samaritane domine deꝰ meus: o animarũ ⁊ corporum vere custos: suscita in me gratiã tuã: ⁊ infunde fuo tuo miseꝛ ordiã: vt in heremo collocat⁹ in tuo cõspectu ociosus nõ maneã. Et audiuit antonius. Antoni cupis deo placere: Ora: et dum orare nõ poteris: manibus labora et semper aliquid facito. Fac q̃ in te est: age quod potes: ⁊ nõ deficiet tibi auxilium de sctõ. Quid ergo diffidis o monache: Nũquid idem deus est: Nũquid ⁊ pro te idez crucifixus est: Age igitur qõ bonum est. Fuge ocium: qõ mors est: ⁊ aperi oculos mẽtis ⁊ corporis: videbisꝫ singulas creaturas ad officia singula deputatas. Ecce enim sol cursum anni perficit: luna etiam mensibus vt, vicissitudinib⁹ discurrit: ⁊ cetere stelle. Oia enim sibi deputata officia sine quiete exercẽt. Nũquid etiaz animalia bruta ad sue nature industriam ocium fugiunt: Nũquid etiam semper laborant vt conseruẽtur in esse: Nunquid in suis necessitatibus deficere ⁊ pigrescere ea videmus: Absit. Omnia enim sub obedientia sunt: omnia agunt quod agere debent.

ꝓuer. vj

Mala q̃ facit accidia sine ociositas.

Apo. iij.

Solus aũt miser hõ accidia sopozat⁹ a suo officio frequẽter recedit: ⁊ dei imaginẽz in se deturpãs in accidia pseuerat. Erubesce o chrisliane: ⁊ absconde te a facie saluatoris tui: qm̃ insipientio: iumẽtis ⁊ formicis hodie factus esse cõprobaris. Uade em ad formicã ⁊ cõsidera semitas eius: ⁊ discе ab ea miser qui capite elevato pambulas: ⁊ super astra celorũ iam ascendere credis. Cõsidera semitas eius: qz cũ preceptorem non habeat: tanꝫ de salute sua sollicita: in estate grana colligere nõ desistit quib⁹ viuere possit in hyeme. Nõ enim solũ secula res hoc attẽdere debent: sed ⁊ nos qui dei gratia in heremo sum⁹: ⁊ in hac vasta solitudine habitamus: formicarũ cõditiones debemus attẽdere: ⁊ eas sumopere imitari. Laborare em sine intermissiõe debem⁹: vt fructum bonorũ operum acq̃ramus in estate presentis vite tã sollicite ⁊ sedule vt tpe hyemali: tẽpore frigoris ⁊ iudicij nõ fame pereamus: sed bonis cũctis ornati eternaliter reficiamur in patria. Eia ergo fratres mei dilectissimi: corona mea ⁊ gaudiũ meũ quod estis: oẽm ociositatem expellite: semp aliqd boni facite: ⁊ quez tedet orare: vt ꝑ fallere: laborare manib⁹ nõ differat: cogitãtes q̃ ꝑ diu dauid exercitauit se in militia: nõ insultauit sibi luxuria: sed postꝫ in domo ociosus remãsit: laborauit adulterio: ⁊ homicidiũ cõmisit. Sanson duz cum philisteis pugnauit: nõ potuit capi ab hostibus: sed postꝫ dormiuit in sinu femine ⁊ ociose cũ ea remãsit: mox capit ⁊ cecatur ab hostibus. Salomon dum occupat⁹ esset in edificatiõe templi: nõ sensit luxuria: sed mox recedẽs ab ope persensit insultũ luxurie: ⁊ perficiẽs femina instigante ad idola: adorauit in thalamo vitulũ aureum. Uigilate ergo fratres mei: vigilate ⁊ nolite desicere: qz nec sanctiores dauid: nec fortiores sansone: nec ꝓptiores salomone vos eẽ cognosco. Deponatis oẽm accidiã: que semonẽ nudum reddit: bonis oibus vos priuat: virtutũ vestimẽtis vos expoliat. O fratres mei honesto opere semper occupatos vos esse desidero: ⁊ qõ perdidistis in seculo per ꝓteritũ recuperetis laborando in heremo i futuro. Et si aliqui sunt ex vobis qui per annos octoginta ⁊ amplio⁹ in heremo sunt sanctissime cõuersati: iugo scẽ obedientie/pauptatis/et castitatis decorati/ iam gaudeãt expectãtes beatã spem ⁊ aduentũ dñi. Isti enim vt videm⁹ qui amplius ieiuniꝫ/⁊ oratiõibus/⁊ operibus monaste riꝫ insistere nõ possunt: fecerunt enim dum potuerũt. Propterea filioli mei si modo nõ faciunt ea que facere cõsueverant: non sit vobis molestũ. Si quiescũt non miremini. Si venerãtur a me vt patres/nõ tristemini: qz i ꝑsi digni sumt. Nõ enim dolere debetis/qz charitas nõ cogitat malũ: sed gaudet de alterius bono. Ideo volum⁹ ⁊ i cristi noie ordinamus vt ⁊ ipsi qui centũ annorũ ⁊ amplius sumt pater nr̃ sedendo in le ctulo dicãt: ⁊ diligenter eis sine murmure seruiatur: vt ⁊ ipsi ꝓ nobis intercedant in celis/quorũ habitatio iam ibi ẽ. Quã obtinere faciat nos ille q̃ ẽ bñdict⁹ i scla. Amẽ.

Senes sunt honorãdi. j. cor. xvj

Mat. vj

De cauẽda inuidia. Sermo. xvij. In quo Augustinus que prodeũt ex inuidia scelera: quam ⁊ fugiendam: ⁊ inuidum cognoscere docet ⁊c.

A

Fratres mei desideratissimi: nolite inuicẽ inuidere sed studeat vnusq̃sq; deo i cũctis placere. Inuidia enim oẽs virtutes cõcremat: oia bõa dissipat/omnia mala generat. Sz dicetis. Nos quidẽ grossi sumus/peccare oportime scimus: sed vitare peccata vel⁹ peccatis rcsurgere ignoratẽs ⁊ fragiles sum⁹. Qũo ergo inuidiã habentẽ: vel nos ipsam habẽtes cognoscere poterimus: O fratres mei cupitis vosipsos si inuidi estis cognoscere: cupitis ⁊ fratrẽ vestrũ inuidiam habentẽ cognoscere: Attẽdite q̃ ille inuidus est: qui alienũ bonũ suũ facit: ⁊ si facere nõ pot/clamat per vicos ⁊ plateas/⁊ velut canis latrat ⁊ arder. Sed ꝓmo seipsum more phenicis occidit. Quid em agit fenix nisi qz dũ senescit/ad partes calidissimas volat/ligna siccissima cõgregat/⁊ lignis congregatis/alis ligna percutit/⁊ sic ignẽ accendit/⁊ in eodẽ se cõburi permittit: Ex q̃bus cinerib⁹ vermiculus nascit ⁊ postmodũ fenix alia efficitur. Sic ⁊ hypocrita facit: sic ⁊ inuidus agit cunctis diebus vite sue/intus ⁊ extra seipsum cõburens/seipsum primo infestãs/primo seipsum vulnerãs ⁊ verans. O inuide q̃s pancos habes amicos/⁊ fortitan neminẽ habes/de cuius bono nõ doleas/⁊ de cuius malo non gaudeas. Merito oi amico priuari debes: eo q̃ de nullo amicoz bono gaudere ꝓbaris. O inuidia oi vitio peioz: ⁊ oi peste deterior. O inuide qui nunq̃ quiescere potes: an ignoras q̃ ois malicia habet aliquã felicitatis vmbrã: Sed tu ipsa inuidia neꝯssima pestis: tormentũ sine refrigerio: morbum sine remedio/labore sine rcspiratiõe/penã sine intermissiõe famẽ sine saturitate semp habere videris. O inuide verius mortifere: q̃ in hedera ione quotidie nascer̃. O igneus

Cui assimiletur inuidus

B

Joñ. iij

Nu.xxi ps.cxl. Exo.xvi

serpens/quo populus israel pūgit. Hic est cīn fratres bruchus:quo fructꝰ terrarū depascitur. Legimꝰ enim dilectissimi fratres mei q̄ filijs israel manna celitus data est: quo reseruato scaturiebat multitudo veniū. Sic ex celesti gra fideli collata: occaseruata scaturiebāt vermes sic de gra alicui dimittus collata i corde superbi,peredit inuidia.

Sicut ō māna reseruata scaturiebāt vermes sic de gra alicui dimittus collata i corde superbi,peredit inuidia.

magis celestis gra fidelis solidat:tāto magis superbi mēs in inuidie vermē resoluit. Legimus etiā vermē ex hedera natū:cuꝰ vmbra ionas a calore defendebat/tandez hedera corruit/z funditus denastatur per vermē inuidie. ¶ Filios etiā israel in egypto peregrinātes legimꝰ igneos serpentes pupugisse. Sic z vos heremi sacri cultores veri filij israel/oū inuidos vestros de vobis susurrātes audit:exultate q̄m filij dei z sanctorū patrum effici meruistis. Exulta te orātes pro eis:vt eos socios hȳe in sanctorū collegio mereamini:reprehendentes z ostēdentes eis/q̄ ipsa inuidia est illa pessima tinea que purpuramēta virtutū demolit/erugo que thesaurū sapiētie depredat/ bruchus qui terrarū virentia cōburit:qui a quicūq̄ boni opis viresc̄it in hoīe/pene pestis inuidie pdit. Hec est que angelū de celo piecit:que hoiez de paradiso exulauit/ō filios israel in deserto peussit/que Ꝟ ioseph fratres armauit/que danielē in lacū leonū misit:que caput nr̄m cruci affixit:q̄ iudam suspēdi fecit. Scitote frēs mei atq̄ discite: z sup tecta p̄dicate:q̄ inuidia est illa fera pessima/que fidē tollit/cōcordiaz dissipat/ tertiā linguā multiplicat/iustitiaz disperdit:z oia mala generat. Hec est q̄ abel occidit/adā oneraut vel exulauit/patriarchaz fu spēdit/petrū iugulauit dum xp̄m negauit/ paulū decollauit z iohānem/stephanū lapidauit/golīā pstrauit/dauid decepit/muros hierūm euertit/romā depopulauit/cartaginē destruxit/troiā denastauit:z multa mala per hāc ferā pessimā in orbe terrarū facta esse legimꝰ. O frater mi dilecte/o rusticane amāde/o dimidiū aie mee:cur inuidiā nō deponis/Cur eaz diligis/ Nūquid mortē diligis/nunqd ad suspendiuz pgis/ nunqd in lacū te,pycis/ O inuide qui nūq̄ quiescis sed semp cū saulo seruos dei persequeris eos ligatos ducēs ad principes sacerdotū. Ecce eīn alios laboras tenere:sed tu teneris ab illis/alios ligare,pcuras sed ecce tu cadēs in terrā audis cū saulo. Cur me pſequeris/ Alios tenere sollicitas: sed ecce cecat⁹ teneris a cūctis. Alios defraudare,pcuras/z ecce nequiter defraudatus mox deportaris ad tartara. Eia ergo fratres deponite inuidiā:z si quos inuidos inter vos habere videtis:orate pro eis/q̄ totiens moriunt quotiens vident vos bonis operib⁹ refulgere. Cupitis ergo eos torqueri/ Nunqȝ cīn melius inuidos torqueri poteritis q̄ȝ virtutib⁹ z gloie seruiēdo. Tunc eīn latrant vt canes/deuorāt vt leones/facie pallescūt/capite minātur/oculis scintillant vt sidera/manꝰ cancellatas astringūt dentib⁹ stridentꝰ/z sic alia z corpore monuntur. Vos autē bene facite/non tamē vt eos ad furorē accēdatis/sed vt deo placeatis. Orate pro persequētibus z calūniantibus vos/dolētes de malo corporis:sed fortius de anime perditiōe. Concedat ergo nobis xp̄s peccatoꝝ cōtritionē z ,primi amorem infundat:qui ℰ bñdict⁹ in secula. Amen.

Ds

No. gestꝰ z maneries inuidoꝝ galice leurs cōtenāces Luce.vj

¶ De vigilia natiuitatis christi:z genitricis marie laudes:humilitati nascentis:parua descripta preparatione coniungit. Sermo.xix.

A

Ecce eīn filij potentes z estote parati:q̄ die crastina delebitur iniquitas terre:z regnabit sup vos saluator mundi. Crastina die tenebraruz caligo minuet. Crastina die lux oculis fideliū z credentib⁹ reddetur. Crastina die mūdus suā reparationē amplectetur. Crastina die cōditor sideruū redēptoraz omnū penditurus est ad vbera sancte marie virginis. Crastina die ille qui eternaliter precedit volubilitatē seculorū:ingerere se inciet cursib⁹ annoꝝ. Crastina die solutis nature legib⁹ ex solius diuinitatis potētia virginis marie viscera fecundanꝫ z ex riuulo suo fluuius magnꝰ oriet̄:z fructus apparebit optimꝰ:z ex virgulto suo radix perfector̄ procedet tanq̄ sponsus de thalamo suo. Crastina die o monache suscipies ifantulū iesuz:qui tamē ante oia secula factus est. Para igit̄ te:qz ipse dignet̄ r videre te/osculari te/astringere te z nunqȝ dimittere te nisi tu primo eū dimiseris. Aspicite ergo fratres oculis mētis z corporis:z videbitis dei potentiā venientē:z procedentem a patre tanq̄ sponsum de thalamo suo:quem aspicietis/quē tenebitis:quem adorabitis pura mēte z mundo corde. Ipsum fortiter tenete:totū in mundo z totū in celo:totū in mūdo ad iustificationē:totuz in celo ad glorificationē. Totū in mūdo vt educat pegrinātes:totū in celo vt recipiat puenientes. Totū in solio patris:totū in gremio gloiose matris. Sic eīn crastina die patebūt signacula figuraꝝ:fulgebūt oracula,pphetaruz: apparebūt miracula naturaꝝ,stillabūt spiracula grāꝝ qz nascet̄ iesus xp̄s filius dei

Exo. iij. Nume. xvij. eze.xliij Dañ.ij. B

Exo.xvj

Gen.xlj iij.reg. xix.

Jo.vj

ps.xviij

Luce.ij.

vitui in bethleē inde. Dum eīn venerit videbimus rubū ardere sed nō cōsumi:virgam aaron frondēt̄ z fructū faciente. Accingimini ergo filij potētes z estote parati:vt videre possim⁹ cū ezechiele portaz sacratissimā ppetuo clausaz. Crastina eīn die videbim⁹ et cū daniele puero sctō lapidē angularē. Crastina die videbim⁹ regē regū mētali b⁹ oculꝰ z hūanis sub forma panis visibil panē inuisibilē/alimoniā celestē/refectionē beatā/cibū eterne vite/pignꝰ nr̄e redēptionis hostiā salutarē quā die crastina toto affectu māducare debem⁹. Iste ē ille panis z cib⁹ datus israelitico populo māna dulcissimū habēs in se oē delectamētū z saporis suauitatē. Iste ē ille cib⁹ quē vidit pharao. in quo spice pulchre z formose erāt. Iste est ille panis dat⁹ helye/in cuius fortitudine ambulauit q̄draginta diebus z quadraginta noctibus:z puenit vsq̄ ad montem dei. Iste est ille panis quo cibant angeli quo saginātur aplī/quo reficiunt martyres/quo pascūtur cōfessores/quo nutriūtur v̄gines z satiātur electi oēs. Panez aūt hunc si q̄s digne māducauerit nō morietꝫ in eternum q̄m spūs vite z ipsa vita est. Hic est panis qui de celo descēdit quē virgo nobis crastinabit:quē in gremio portabit quē inuenire bainlauit sine grauamine:quez z peperit sine corruptiōe. Cuius mr̄ inuēta est virgo ante partū:virgo in partu/v̄go post partuz. Ipsa quē genuit adorauit/sed pr̄ mente v̄ȝ vētre:z prius v̄ȝ filiꝰ in vtero ꝟciperetur. Leuate ergo fratres mei:leuate in hac vasta solitudine capita vestra. Ecce eīn iaz est in porta redemptio vestra. O v̄ȝ magna magnalia deus,pter nos opat:ecce enim qūo nos amauit. Ipse eīn deus factꝰ est hō creatoꝝ creatura/diuitissimꝰ paup cōditoꝝ legis destructoꝝ legis,pter nos appellatur. Amauit eīn nos vt recipet nos/ hūiliauit se vt exaltaret nos i se. Inclinauit se:vt eriget nos ad se. Ecce eīn qūo nos amauit/q̄ descēdit vt nos exaltaret:exinaniuit se vt nobis potestatē donaret. Accigimini ergo o filij potētes z estote parati:q̄ die crastina videbim⁹ irrenerberata acie fidei in vno cōdēt̄ deo z hoie diuinitatē incarnatam/maiestatē subiugatā/libertatem captiuatam/virtutē infirmatā/eternitatem terminatā/virginitatē fecūdatam/vitam infirmatā. Accingimini ergo z estote parati/mēte pura/fide integra/charitate sincera:vt dum venerit ille sanctus sanctoꝝ z pulsauerit cōfestim aperiatis ei. Non igit̄ tedeat vos modico tēpore carnem vestraz domare iciunijs z abstinētia esce z potus/ quia ecce remunerator aducuiet:reddens vnicuiq̄ fm opera sua. Saluatoreꝫ igitur expectātes:sobrie iuste z caste viuamus in hoc seculo:expectātes beatam spem z aduentum domini vt digne cum eo gloriari possimus in celis. Amen.

Rom. ij.

¶ De natiuitate domini:z ad q̄d homo factus sit et verbum/caro panis ꝛc. Sermo.xx.

A

Fratres dilectissimi homo non solū per sapientiā dei factus erat vt esset:ſz eriā ad sapientiā dei factꝰ erat vt beatus esset/vt illa videlz frueret eo sensu quo percipi sapiētia poterat. Sed quia peccādo sensum amisit quo sapientia frui debuisset:qz oblitus est comedere panem sui:z refectionē illaz q̄ viuunt aie:in corporalē cōmutauit delectationez. Terrenis igit̄ z corporalib⁹ sensu z affectu imersus:nō potuit se ad spiritaliū cognitionez siue amorē erigere:sed sola ea q̄ carnis sunt agnoscēs/spiritaliū iocūditatem non agnouit. Jō ipsa dei sapiētia cū sursuz esset deorsuz hodie venit vbi hō erat:vt eū reuocaret vnde ceciderat. Et ecce verbum caro factū est:vt deus z hō inter hoies esset:z sic ꝟsus est panis ille in lac:vt a parulis hoib⁹ sumi posset. Sapiētia ipsa sursuz panis erat:z cadē ipsa sapiētia deorsum lacerat. In diuinitate ipsa sapiētia panis erat z in humanitate panis de celo descendens hodie lac factū est/vt tanq̄ infantes p lac nutriti hoies roborati ad panē deitatis accedere possent/vt idem ipse reficeret/z reficiēdo lāguidos ad incorruptionē repararet. Dedit ergo reparādis ad incorruptionē alimentū incorruptiōis:parulis q̄dem imaculataz carnem quā sumpserat de virgine matre:perfectis ꝟo incorruptibilē diuinitatē quā habuit de eterno patre. Jstis ne interī deficerēt in via:sed illis vt reficerent z perficerētur in patria. Jstis ad cōsolationē:sed illis ad glorificationē. Propter hoc q̄ dei filiꝰ,p redēptione hoīuz hō hodie factꝰ est:vt caro p carnē liberaret:z hūano generi de suo sumeret p̄ciū redemptiōis:vt ide remediū fieret/vñ vitiuz Ꝟctum fuerat/ z in eodē mōstraret z peritia medici/z iustitia redēpti:q̄ de suo z fanādo inuenit remediū z p̄ciū redimēdo. Qz ꝟo a corruptōe liberādū erat/qz remediū idcirco p̄cium redēptōis incorruptū esse debuerat/,ppterea maria mr̄ electa est:z sup oēs creaturas p̄ electa/oīb⁹ gratijs fecūdata:omni virtute z sanctitate in vtero repleta:vt de mūdissima matre mūdissimus filius naſceretur.

Psal.cx.

Joan.j.

B

Et sicut in celo filius habuit patrē imortalem ⁊ eternū: sic ⁊ in terra haberet matrez oi corruptione carentē. Igitur in celo ꝺs est pater: talis est filius ⁊ in terra: qualis est mater: talis est fm carnē filius. In celo cū patre eternꝰ est ⁊ imensus: ⁊ in terra cū matre tēporalis est ⁊ māsuetus. In celo cū patre sublimis est ⁊ incorruptꝰ: ⁊ in terra cuz matre hodie in ꝑsepio humilis ⁊ corruptibilis apparet. In celo imago patris apparet: ⁊ in terra marie filius ostēditur. In celo siderū ⁊ cūctorum factor ostēditur: sed in terra hodie per matrē inter bouē ⁊ asinum collocaꝝ. Mater virgo est ⁊ in humilitate exultat: sed eius hodie filius humilitatē facto cōmendat. Per virginē hodie venit ad nos: ⁊ per virginē precessit nos. Per incorruptionē venit vt peccatū tolleret ⁊ per incorruptionē precessit vt virtutē demōstraret. Venit ad nos hodie ille nazarenꝰ iesus vt cōferret remedium: precessit vt daret exemplū. Non em potuit arbor bona malus fructū facere: qz ois arbor ex fructu suo cognoscitur. Radix itegra ⁊ ramꝰ fructusqz incorruptus est. Saluatoris igit nī aduētus gabriel nūcius missus est: vt nouam in carne natiuitatē filij dei predicaret: in qua forma serui dño sociata hostē potenter deuinceret: fortis in illo: non tamē violēta ad instrendā iuriaz: sed efficax ad iustitiam obtinēdam. Propterea gabriel missus est vnus de maioribꝰ celorū angelis: sed idco gabriel dr: qz fortior cunctis erat. Gabriel em fortitudo interpretaꝝ qz ipsa etiā infirmitas fortitudo fuit: qñ in ea superatꝰ fuit inimicus: ⁊ capta preda a violēto reducta est. Tres em perierant ⁊ subsecutꝰ est quartus: redēptor eorū deus. Primus sine masculo ⁊ sine femina: vt adam. Secūdus de masculo sine femina: vt eua de adam/quia tulit vnā de costis eius: ⁊ repleunt carnem ea. Tertius de masculo ⁊ femia: vt abel. Quartus de femina sine masculo: vt saluator mūdi: qui de beata maria virgie hodie p nobis nasci dignatus est. Et qz primꝰ auctor culpe deiectus est per feminā: ideo auctorē gratie sine masculo cōcepit ⁊ peperit hodie femina maria virgo. Hec est femina totius mūdi mater ⁊ dña: que virgo ipmanēs peperit hodie: filiū stella ꝓtulit solem: creatura genuit creatorē: filia cōcepit patrē ⁊ filium: simul in vnū diuitem ⁊ pauperem. Ipsa filia est: ipsa est ⁊ mater: ipsa ancilla ⁊ dña: ipsa genitrix ⁊ genita: ipsa cum integritate peperit: cū virginitate cōcepit: ⁊ post partum (vt supra diximus) virgo pmānsit: ipsum quē genuit mox adorauit. Cuius adoratiōis ⁊ gratie participes nos faciat ille qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

Luce.ij.

Gene.j. Gene.ij

Geñ.iiij Luce.ij.

De triplici genere monachorum in egypto. In quo Augustinus ostēdit tria incepisse monachorū genera in egypto/ ⁊ quo etiam tempore: vitam quoqz suā paulo ante baptismū inciꝑiens: regulam (cuius caput se nominat) fm apl'orum vitam. Sermo.xxj.

Tot nobis per lras declaraunt sanctꝰ pater hieronymus fratres dilectissimi: tria sunt in egypto genera monachorū: quorum duo optima sunt: sed tertium oino tepidū ⁊ oi affectu vitāduz. Que sunt illa duo que optima predicātur nisi heremitarū atqz cenobitarū genus ⁊ ordo/ quorū vita clarissima et sancta cōgregatio tēpore predicatiōis apostolice sumpsit exordiū. Isti sunt illi viri ꝑfecti quibꝰ frequēter adheli tpe errorū meorum: per quos etiā illuminari meruī: quoz etiam sanctitatis fama ad aures meas peueniēs baptizari nō diu distuli. Et pia matre me instigāte apud mediolanū: vt ad patriā remearē: ⁊ cupiens eos habere in visceribus charitatis: ⁊ cū eis pariter viuere: ad virum illū simplicianū qui a iuuentute sua deuotissime deo vixerat in oi charitate perrexi: deprecās eum cū fletu ⁊ gemitu vt mihi quosdā seruos dei de suis donaret. Et donauit eos mihi paterne. Quare paterne eos mihi donauit? Quia sciebat me velle monasteriū in africa edificare. Et assumptis mecuz anastasio/fabiano/ seuero/nicolao/dozotheo/isaac/nicostrato/paulo/cyrillo/stephano/iacobo/ ⁊ vitali pauculo: qui pecunie sacculū apud mediolanū inuenit ⁊ nō rapuit: de quo iam sermonē fecimus/ qz inuenit ⁊ nō rapuit: nec post aurū abire voluit. Igitur isti mecū assumpti imitari cupiebā cū charissimis meis amicis euodio/alipio ⁊ pōtiano/qui diu mecuz fuerāt/ ⁊ cum ceteris duodecim quos nup assumpserā/illos quorū famā etiā sanctus ꝓsbyter hieronymus mihi descripserat. Et sic peruenī ad africā pia matre defuncta: ⁊ edificauī (vt videtis) monasterium in quo nūc sumus in solitudine ⁊ a gētibus segregatū. Et placuit deo centenariū numerum fratrū mihi donare: illuminās corda nra: nō solū sanctissimos patres solitarios imitari/ sed etiā in hac solitudine more aplorū oia cōiter possidere. Hec deus nos seruare: ⁊ postea docere: ⁊ per nos vobis precipere voluit.

No.cās conuersiōis bti Auguſt.

Nota ꝫ eos et bñficiatos de bōis crucifixi ditates suos parētes.

j. tim. vj xij. qō. j. duo.

De veris sapiētia xix. f. Li. i. homel. ix. b

Ubi ſ.

Actu. ij. ⁊ iiij.

voluit. Sic em videtis quia ante me multi fuerunt patres: quos sequi ⁊ imitari debemus: nō tamē sicut ego fm apostolicā vitā alios viuere docuerūt. Caput igit ⁊ pauci piū oium vestrum fm apostolicā vitaz meipsuz dicere nō erubesco. Non tamē vos pigeat eos sequi ⁊ imitari in oibus/ attēdentes oia cōmuniter habere ⁊ possidere: qz in celsitudine pauptatis viuētibus non licet nisi vt vnuz sit cor/ vna sit gia/ ⁊ via cōmuniter possideāt. Unde agrotō precia ponēbātur ante pedes apostolorū: tanꝯ pedibꝰ cōculcanda: qz ipsi sancti apostoli ⁊ amici dei indigna reputabāt agrotō precia manibus cōtrectari. Unde etiaz in veteri lege leuitis ꝓcipiebaꝝ: nihil in terra eoz possidere. Nō ergo habere debemus tpalia ad possidendū: nec ego qui eps sum habere debeo: nisi tantū ad dispensandū: qz bona ecclesiarū patrimoniū pauperū sunt. Uñ ego qui eps sum summe cauere debeo: ne res pauperū quas hipponēsis ecclesia conseruare vidit: diuitibus largiāt̄ur: quod bene feci huicuqz. Nam cōsanguineos habeo: ⁊ nobilꝰ se esse nō erubescūt: ⁊ ad me epz venīūt/ aliquādo cū minis/ aliquādo cū blandimētis dicētes. Da nobis aliquid pater. Caro em tua sumus. Et tamē dei gratia: ⁊ vestris oratiōibus mediātibus cōsanguineū aliquē me ditasse non recolo. Chariores em mihi reputo pauperes epz diuites: qz habētes victum ⁊ vestitū fideles omnes cōtenti esse debent/ maxime nos clerici in cuius rei signū capita tonsa ⁊ rasa habere debemus: ne diuitiarū capilli occupēt mētem seruoz dei. Eia ergo fratres mei estote pauperes/ nō solum verbo: sed ⁊ opere ⁊ veritate/ attendētes quid vobis dicit qui nostrū se fecit preciuz in ara crucis: q etiaz noster est aduocatꝰ in celo: ⁊ interc̄essor ad dexterā dei patris. Dicebat enim ille deꝰ deorū discipulis suis: quos de toto mundo pelegerat/ vt essent sal terre/ lux mundi/ rectores ecclesie militātis/ magistri ⁊ senatores ecclesie triūphantis. Ait enim. Beati pauperes spiritu. Nō beati qui sub dura ⁊ grādi necessitate patiūt̄ur. Tales em murmurāt detrahunt ⁊ inuidēt: habētibus rapiunt ⁊ furāt̄ur: sed si nō opere/ saltē voluntate hec adiplere conātur. Ideo tales beatos nō appellat saluator: qz nō paupes sed miseri sunt predicādi. Quare? Quia de angustijs tēporalibꝰ educti ad eternas miserias deputati sunt: vbi nō solum beatitudinē habere nō poterunt: sed nec guttā aque inuenīēt. Beati ergo paupes spiritu: ꝫ non paupertatē simulātes. Tales sunt hypocrite: paupertatē fons predicātes nullam tamen necessitatem portare volētes. Tales em in cūctis operibus suis sperāt reuerentiā honoris/ gloriaz laudis/ a melioribꝰ metui ⁊ venerari vt deus: sancti ab olbꝰ vocari desiderāt/ sola voce paupertatē ⁊ abstinētiam predicāt: sed digito suo nō cogitant ea mouere: corpora despectis vestibꝰ tegūt foris/ sed intus ad carnem purpura induūtur/ in cinere predicant se iacere: sed excelsa palatia nō despiciunt angelicā faciē foris ostendūt: sed lupina corda eos habere nō dubitamus. Tales fuerunt illi sarabaite: de quibꝰ tertio nobis scripsit pater hieronymus: quorū genus est omni affectu vitādum. Ipsi deniqz in egypto erāt in foraminibus petrarum habitātes: induti porcorū ⁊ boum pellibus tm: cincti funibꝰ palmarū: spinas ad calcanea portātes ad cingulū ligatas: discalciati ⁊ sanguie cruētati/ cauernas exeūtes: ad festū scenophegie pergebāt hierosolymā: ⁊ sanctas cōtz intrātes: paupertatē ⁊ abstinētiaz predicabāt omni affectu seruare: barbas postmodū in conspectu hominū sine redemptione euellere festinabāt: ⁊ sic acq̄sita fama ⁊ lucro ad ꝓpria remeabāt solitarie gaudētes ⁊ epulātes supra id qđ explicare possum⁹. Hos fratres mei ⁊ filioli mei quos quotidie parturio in visceribus charitatis nolite obsecro imitari: qz nō beatos sed dānatos eos esse ꝑdicam⁹. Amate igit paupertatē: amate eā omni affectu ⁊ nolite desicere: vt sitis genus electū: nō abiectum gens sancta/ nō obstinata: populus acq̄sitionis sed nō perditionis: regale sacerdotium sed nō venale preciū. Uos estis illa aplica forma/ sanctaq̄ cōgregatio a mundo corde et opere segregata: qui dei virtute iaz pcussistis duces moab: satrapas ⁊ tyrānos hierusalē: ⁊ egyptiorū hypocritas iam vulnerastis ad mortē. Uos estis vinea mea electa in medio ecclesie paradisi plātata: cui redempta sanguine ⁊ irrigata. Ad hāc vineā ego solus dei virtute vos cōgregaui: ⁊ operarios meos vos feci: vt laborantes in eavsq̄ ad finē: dignum fructū recipiatis in tpe suo. Ad hanc vineā vos elegi: ad hanc dei hereditatē vos cōuocaui: licet fauoratus a sancto epo valerio: qui de bonis episcopat⁹ vt monasteriū in heremo edificarez mihi multa donauit. Nō eniz satis fuit patrimoniū meuz: nisi etiā ipse me coadiuuasset. Ad hāc igitur cōgregationez vos elegi non vos me elegistis: sed ego elegi vos. Et ecce postq̄ epūs factus sum/ vitalē/ nicolaū/ stephanū/ dozotheū/ paulinū/ iacobum/ et cyrillū frequēter rogaui: vt me solū in episcopatu nō dimitterent/ qz licet epūs esse-

Contra hypocritas ꝑdicantes ore qđ nō adiplēt ope

j. petr. ij D Collaudatō bonoꝝ religiosoꝝ ⁊ ecclesiaꝝ cōꝝ cuz egregia expōne auct. ⁊ scripture.

Jo. xv.

non tamē credebam paupertatem despicere/sed cum abrahā/isaac/ꝛ iacob inter diuitias viuere: ꝛ veram paupertatē seruare optabam/vt de numero eorum essem
ij. cor. vj de quibus ait apostolus. Tanq̄ nihil habentes ꝛ omnia possidētes. Igitur hos fre quēter rogaui vt venirent: nō vt essent rebelles heremo/sed vt solitarie etiam in ci uitate viuētes habitare possemus in palatio sancto. Sed ecce noluerūt venire tanq̄ de seipsis timētes: ne a seculo caperentur. Noluerunt venire. Quare noluerunt: Non quia nō digni/sed quia nō soluz vanperes esse voluerūt: sed etiam supra id sq̄ in speculo nostro edidimus facere voluerunt calcātes per omnia seculū ꝛ pompas eius. De quo munere summū gaudiuz omnes habere debem⁹/quia facere voluerūt ea que deo ꝛ mihi facere promiserūt. Et q̄ solus stare nō poteram episcopus: ideo rogaui sanctum senē episcopū valerium: qui mihi iam potestatē predicādi ꝛ obsecrandi in populo dederat: vt ifra domū ep̄i monasteriū clericoz cōstituerē. Et placuit sancto ep̄o mihi cōdescendere: ꝛ sic cum eisdez in omni pauptate viuere cepi/ non mādu cans carnes/nisi dū hospites venunt: sed tm̄ olera ꝛ legumina absq̄ oleo vl̄ butyro: sicut aī vobiscuz cū gaudio facere ꝛsueueraz. Igitur frēs mei licet in cathedra episcopali me videatis: paupertatē tamē mihi charam spōsam tenere cōgratulo: quia ipsa est etiā chusti sponsa: sanctorū possessio: beatoz vita: fideliū securitas: clericoz ornamētū: monachoz vita: nobilium pul chritudo dinitū magnificētia. Hec enim est illa sancta pauptas: quā qui tenet ꝛ amat nulla indigētia laborare potest. Nec mirū fratres: q̄ sibi dat omniuz dñm possidere.
No. excellētias ꝛ dignitates ꝛe paupta tis.
Ipse est cm̄ sperātibus in se thesaurus in pauptate: solatium in solitudine: gloria in abiectiōe: honoꝛ in cōtemptu: vmbraculuz in oi protectiōe. Estote igitur paupes fratres mei: q̄m desideriū pauperū exaudiuit dñs: ꝛ preparationē cordis eorum audiuit auris sua. Tunc em̄ vere paupes eritis spiritu: tūc vere beati: tunc benigni: tunc obedientes: tūc veraces: tūc nō ficti: tūc oīs mali ignari: si ꝛo corde ꝛ ope pauperes inueniemini. Quā gratiā nob⁹ ipetrare dignetur beat⁹ pmicerius martyruz stephanus: qui ꝛ suis persecutorib⁹ exorauit dñm nr̄m
ps. ix. iesum xp̄m: qui cum patre ꝛ spū sancto viuit ꝛ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ De solatōe frarrū ī heremo a q̄b⁹ sanct⁹ augu. recessit: cuz exhortatiōe ad oratiōnē ꝛ lachrymas. Ser. xxij.

A

Fratres mei ꝛ leticia cordis mei: tēpus est vt reuertar ad eū qui est ꝛ qui misit me ad vos: vos vero nolite ꝛtristari nec turbetur cor vestrū. Rogabo em̄ pa
Jo. xiij. trez vt ipse vos custodiat:
ꝛ maneat vobiscū in eternum spūs veritatis. Iterū etiā dico. Nolite de meo recessu
Jaco. v. amplius cōtristari: sed semp orate pro inimicis vt saluemini. Valde em̄ seruis dei ꝛ solitarijs est necessaria ipsa oratio: per quaz deus placat. per quā deus ad nos inclinatur. Adorauerūt em̄ populus iudaicus vitulum cōflatilem: ꝛ ait dñs moysi. Dimitte
Exodi. xxxij. vt irascatur furor meꝰ cōtra eos. Cui moyses. Queso o dñe quiescat ira tua: ꝛ esto placabilis sup malitiā populi tui. Et ecce placatus est dñs. O q̄s grandis est ipsius oratiōis causa: o q̄s grāde mysteriū. Ecce moy
exo. xvij ses orabat in mōte: ꝛ iosue amalech deuincebat. Per orationē ezechias sanat⁹ ꝛ salutem aie ꝛ corporis adipiscit. Per orationez
Act. vij. Jaco. v. saulus efficitur paulus: ꝛ doctor gētiuz/ et
j. tm̄. ij. p̄dicator orbis terre. Obsecro ergo fratres vt oretis ꝓ inuicē vt saluemini. Deprecor fratres mei cū apostolo: primū omniū fieri obsecratiōes/orationes/postulationes/ et gratiarū actiones. Orate ꝛ nolite deficere:
Luce. xviij. ꝛ si possibile est lachrymas fundatis. O q̄s magnū vespertinuz sacrificium deo obtulistis lachrymas cū oratione effundere. Diuina em̄ scriptura aliquādo nos ad lachrymas: aliquādo ad gaudiū nos initat. Sepe em̄ dicebat saluator discipulis suis. Bti
Mat. v. qui lugēt in hac vita q: gaudebūt in eterna vita. Prius em̄ dolēdum est: sed post dolorē gaudiuz subsequet⁹: q: beati qui lugēt.
Ubi. s. Sed postea dicit saluator. Gaudete ꝛ exultate q̄m merces vestra copiosa est in celis.
B Que quidē merces per lachrymas ꝛ oratiōes acq̄ritur. Orate igit̄ frēs mei i heremo: orate ꝛ nolite deficere. Nā sicut proprium est canibus latrare: ita ꝓprium est here
Luce. xviij. mi cultorib⁹ orare. Bonoꝝ enim oratio locutio est ad deū. Quādo em̄ serui dei legūt: deus sine dubio eis ferutēr loquit̄: sed duz orant cū deo suauiter loquūtur. Ipse enim sapiens est: q: sub paucis verbis multa cōprehēdit: ꝛ quicq̄d necesse est/hilariter tribuit: ꝛ abundātius atq̄ perfectius q̄s homines sciāt vel valeāt cogitare. O fratres mei dilectissimi clamate in heremo: vlulate in hac vasta solitudine: vociferari non quiescatis: clamate orādo ꝛ nolite deficere. Clamate nō solum voce sed maxie mente. Ecce em̄ semper auditis aues in deserto cantātes ꝛ laudātes deū factorem suū.

Et si cantare nō potestis: q: senes multi iā multi estis: mente saltē nolite tacere. Naz ꝛ tacētes ore: mente autē orantes exaudit dñs. Nec in oratione locutio tm̄ queritur:
hiek. xx. quātum sensus. Ecce em̄ hieremias cōfortatur in carcere. Daniel inter leones exultat. Tres pueri in fornace tripudiāt/ Job
Dañ. vj ꝛ. iij. in sterquilinio nudus triūphat. Paradisuz
Job. ij. de cruce latro inuenit. Susanna iter senes
Su. xxiij. defendit. Stephan⁹ de torrente in celū susDa. xiij. cepit: ꝛ inter lapidātes pro saulo exaudit.
Act. vij. Nō est igitur locus in quo orare nō debemus/q: deus vbiq̄ est: vbiq̄ nos exaudire dignat. Orate igit̄ semp ꝛ in oi loco vt saluemini. Nō soluz vnusquisq̄ ꝓ se/sed ꝓ oibus orare debemus. Nā vt ait pater Ambrosius. Si pro te tm̄ rogaueris: solum tuū
No. titulos ꝓdicata siue attributa oratiōis. meritum possidebis: sed si ꝓ oib⁹ rogaueris oēs pro te rogabūt. Oratio sancta: colūna sanctarū virtutuz deitatis scala/viduarū maritus/angeloꝝ cognata/fundamētuz fidei/monachoꝝ corona/cōiugatoꝝ lenimē. Beatus qui te amat: beatior qui te frequentat. Beat⁹ qui te astringit: sed beatior qui in te pseuerat. Beat⁹ qui tecuz lachrymas fundit: qm̄ holocaustū sanctum deo ꝛ imaculatum offerre nō dubitamus. Flete igitur fratres orando ꝛ nolite quiescere: vt
C digni efficiamini gr̄a dei. Sed dicetis. Ecce multi sum⁹: ꝛ preter cuodiū/alipium/ et pontianū qui de scriptura sancta multum noncrūt: omnes grossi ꝛ idiote sum⁹: igitur doce nos orare. O fratres mei lz grossi sit⁹: ꝛ subtilia nō capiatis/nō tamē debiliores vos reputo sed charioꝛes vos teneo ignaros ꝛ humiles: q̄s sapientes elatos ꝛ superbos. Dei tamē gratia ꝓ vestra salute sufficit q̄b habetis. Licet em̄ medullā scripturarū non intelligatis: sicut cuodius/alipi⁹ ꝛ pōtianus/qui rome diu mecuz cōmorati sunt: tamē scripturarū corticem vos intelligere nō dubito tamus. Diximus em̄ primo vobis: q̄ pfallere/orare/ꝛ manib⁹ laborare debeatis q̄n necesse fuerit: ꝛ si vobis tp̄s superfuerit: dicere pater noster nō differatis. Ipsa enim dñica oratio appellatur: in
Mat. vj qua septē petitiones reperiūtur in q̄b⁹ omnes species oratiōis cōprehendūtur: q̄bus deū interpellamus pro appetētiis bonis/
Oꝛo dominica hic declaratur. ꝛ pro vuādis malis: aut pro delēdis commissis. Tres enim prime petitiones pertinent ad eternitatē. Reliqe vero quattuoꝛ ad hanc vitā temporalē pertinere vident: quia ꝛ panis quotidian⁹: scilicet spiritalis licet sit sempiternus/ad hoc tamē tempus etiam pertinet inquātum ministratur anime quibusdā signis: dictis vel scriptis. Et ideo panis dicit: quia laborādo ꝛ dissereno discitur: ꝛ ita quasi manducādo deglutitur. Nunc quoq̄ peccata dimittūtur nobis: ꝛ nos dimittimus alijs: que petitio est inter quattuoꝛ secūda. Et tentationes que nūc nostram vitā infestant: ꝛ ipsa liberatio a malo: ad hanc vitam pertinent quia de iustitia morte incurrimus: vnde deū misericordia liberādi sumus. Que cū ita sint ipsarū petitionū verba diligentius pertractāda sunt: vt intellecta maioꝛez generent cordis affectū: ꝛ quod petitur ad velocioꝛe perducatur effectū. Orate igit̄ fratres dilectes. Pater noster: referētes gratias largitoꝛi omniū bonoꝝ/qui dulceꝺo nostra est: vita ꝛ resurrectio nostra ē/spes nostra est/ꝛ lumen oculoꝝ nostroꝝ/baculus senectutis nostre/donās nobis sensum vt eum agnoscamus: ꝛ secreta secretoꝝ suoꝝ intelligamus. Ipse enim nobis dedit efficaciam in opere/gratiā inter electos/effectū in suis ꝛ suoꝝ preceptis/solamen ꝛ cōstantiam in aduersis/cautelā in prosperis ꝛ timoꝛem/ꝛ quocūq̄ vertimur sua grādis misericordia nos preuenit. O fratres mei nō negligamus orare/nō carnem domare/nō vigilare. Et tamē quid ei retribuem⁹: qui non permisit nos submergi cū in mari magno essemus: Ecce enim cōsumpti eram⁹ ꝛ nos liberauit. Errātes eramus in seculo: ꝛ reduxit nos ad viā. Ignoātes eramus: ꝛ docuit nos veritatis viā. Non igitur tedeat nos orare: q: non famulā regere/ sed tātum deo placere debemus. Et vt bene psallere ꝛ orare possitis/absq̄ magno coꝛporis impedimēto: de bonis episcopat⁹ ecclesie hipponēsis centū ꝛ quinquagīta ye stimēta cuz calciamētis vobis dilectis fratribus deportari precepi: vt tēpore frigoris quātum necesse fuerit vnusquisq̄ recipiat reponētes ea/ꝛ custodiētes in cōmuni vestiario cū omni diligētia ꝛ charitate: scientes q̄ vera charitas nō querit que sua sunt: sed que dei. Sic autem facientes non deficiatis. Deus autē pacis qui eduxit de
No. libe ralitatez Augu. ꝛtenacita tē eoꝝ moderatorum.
i. cor. xiij
Heb. xiij. mortuis pastorē magnū ouium in sanguine testamēti eterni dominū nostrum iesum christū: aptet vos i omni bono: vt faciatis voluntatē eius: faciens in vobis q̄ placeat coram se per christū iesum: cui est honoꝛ ꝛ gloria in secula seculorum. Amen.
Orate ꝓ nobis fratres: ꝛ ante meū recessuz cupio/vos salutare in osculo sancto. Amē.

¶ De ieiunio. In quo babilonicam describendo constructionem: laudat ieiunium cum humilitate factum: et que ad salutem conferunt demonstrat. Sermo. xxiij.

Requenter audistis fratres charissimi q̄ ieiunij̄ est res sancta/opus celeste/ianua regni/futuri seculi forma:q̄ō si quis iuste perfecerit dei soci⁹ existimabit̄/sibi cōiungitur/ ꝛ spiritalis efficitur. Per ieiuniū frēs mei pternūtur vitia/augmētantur virtutes/ humiliat̄ caro/diabolice deuincūtur virtutes. O sacrum ieiuniū:tu corpus refrenas ne surgat/tu virtutes incitas vt refurgāt: tu reū illuminas ꝛ sanas vt viuat. O ieiuniū tu suaue es bonis:tu odibile es malis: tu delectabile es sanctis:ſz detestabile prauis. O sacrū ieiunium:tu diuina mysteria pandis:que sapiētie ꝛ prudētie sunt agnoscis:recordari preterita facis:ordinare presentia nō negligis:ꝛ prouidere futura festinas. Sed cauete fratres mei:ne ieiumādo superbi efficiamini/ne cupidi/ne auariciā vel hypocrisi pleni. Nā sepe audistis q̄ babylon ciuitas magna ꝛ populosa est inimica christianis/idolis seruiēs:diuersis erroribꝰ mācipata:quaz vt dicūt aliqui gigantes eā edificauerunt:sed superbia instati fecerūt in medio turrē:que vocata est babel. Postea vero venit nabuchodonosor ꝛ amplificauit eā ꝛ ditauit:ꝛ inflatus superbia clamauit ꝛ dixit. Nōne hec est ciuitas babylon quā ego edificaui in domū regni i roboze fortitudinis mee:ꝛ in gloriaz decoris mei? Et dū rex sic exclamaret:vox irruit super eum dicēs. Tibi dicit rex. Regnū tuuz trāsiet a te:ab hoibus eijcieris:ꝛ cum bestijs/ferisq̄ erit habitatio tua:fenū vt bos comedes:ꝛ septē tempora sup te mutabuntur donec scias q̄ excelsus dominat̄ in regno hominū. Et sic videtis q̄ superbiendo regnū terrenuz amisit ꝛ sensum:q̄ cum bestijs habitare volebat. Babylō hec fratres mei mūdus iste est:qui plen⁹ est cōfusione: plenus erroribus:iniquitatibus:ꝛ veneno malitie. Ecce nūc fratres mei qūo totꝰ mundus in maligno positus est. Ecce qūo diabolus regnat in eo:dū regnat ambitio:duz dominat̄ perfidia:dum cōculcatur simplicitas. Et ideo fratres hec ois agnoscentes caueamus a cūctis malis:sciētes q̄ per solam humilitarē oia mala vincere valem⁹:. sine qua nostra ieiunia nobis nō ꝓderunt. Hec est per quā ad vitaz intrare poterim⁹ Nō ergo extolli debemus si bene viuam⁹: sed humilitat̄ seruātes semp philosophari nō desistamus. Quid em̄ est philosophari nisi mortē premeditari:? Ad regnū enim celorū non cōducit nos gloria mundi/ non multitudo diuitiarū/ non nobilitas generis/nō scientia/nō sapientia/nō facundia verborū:sed sola gratia christi ꝛ frutus et opera. Eia igit̄ fratres cōsiderate ad quid huc venistis:ꝛ quid heremū cōcupistis/q̄d agere voluistis:q̄ō officiuz habere desiderastis. Oēs vno ore dicetis:deo seruire optamus. Et q̄ sic est:ꝓptereā attēdere feruēter debetis q̄ vestrū officiuz est nō soluz carnē ieiunijs ꝛ abstinētia esce ꝛ potꝰ affligere quātum valitudo nature permittit:ſz etiā mundū contēnere/peccata deflere/ et nō doctoris appetere cathedrā/sed in cinere ꝛ cilicio perseuerare in heremo vsq̄ ad mortem debemus. Adiuuet nos christus filius dei q̄ cū eodem ieiunasse quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctibus qui est benedictus in secula. Amen.

¶ De exhortatiōe ad solitudinē exemplo sancti Hieronymi:ac de ieiunio:ꝛ quid sit ieiunium. Ser. xxiiij.

Egimus em̄ fratres charissimi sanctū patrez Hieronymū cardinalez fuisse in ecclesia sancti laurentij martyr̄:ꝛ q̄ romanos de auaricia ꝛ fetida luxuria fortiter reprehendebat:ab eis per vesē muliebreꝫ (vt iā audistis) euz ꝑclamare in populo voluer̄t:sed deo auxiliāte sanctitatis fama minime diminuta romā tandē egressus est/ꝛ euz paula ꝛ eustochio/quas in fide xp̄i nutrierat:carū patre rogāte vt nobis per epistolam scripsit: asperrimā vitaz sanctus p̄ Hieronym⁹ duxit in tantū vt neminē legere audiā fideliū modo⁹ horū austeriorē fuisse. Itaq̄ fratres etiā nos (vt vidistis) mundū deserere voluim⁹:ꝛ ad nemora cum hieronymo fugere cōcupiuimus:ꝛ perseuerare fm apostolicā vitā desiderauimus: ꝓptereaq̄ ligēter attēdamus vt sancte ꝛ iuste in heremo cōuiuamus. Scire em̄ debetis q̄ demortātibus in solitudine ieiunij valde necessariuz est. Sed ꝓmovideamus quid sit ieiuniū. Quid enim est ieiunij:nisi cūctoꝝ mēbroꝝ debita satisfactio? Mēbra enim satisfacere debēt ꝓpter peccata que cōmiserunt. Unde si quis in gula peccauerit satisfaciat ieiunādo:mā qui solus est sine culpa/ solus est et sine pena. Sed q̄m nullus est sine culpa:iō nullus sine pena viuere debet. Oculus em̄ meus frequēter peccauit q̄ per eum mors intrauit in aiaz meā. Claudatur ergo oculus ꝛ patiat̄ ne quod eum delectat videat. Sic em̄ de singulis corporis mēbris faciēdum est fratres. Tūc em̄ magnū:tunc deo acceptū: tunc sibi ꝑdenotū ieiuniū redd⁹im⁹/

dum ab iniquitatibꝰ ꝛ voluptatibus abstinemus. Hoc est magnū ꝛ perfectuz ieiunij. Sic enim agētes sancte ꝛ iuste ꝛ pie viuere dicimur. Pietas em̄ est cultus deo reddere quod debet. Sic talis iuste viuere dicitur:quādo deo reddit quod reddere debet:ꝛ cesari que sunt cesaris. Impietas q̄d aliud est q̄m idolatriaz cōmittere? Multi tamen dicūt q̄ impietas est quādo pauperibus quis sua nō elargitur. Propterea fratres mei scire vos volo: q̄ aliud est flagitium:aliud facinus/aliud impietas. Flagitiū est dum peccādo nosipsos offendim⁹. Facinus quādo proximū. Impietas quando idolatriā cōmittimus. Similiter aliud est misericordia/aliud clemētia/aliud pietas. Misericordia circa naturā/clementia erga iustitiā:sed pietas erga deū versatur. Et q̄ grossi estis fratres:veniat verbi gratia. Misericordia est dum si quis videndo aliquē iuste dānatum duci ad suspendiuz naturaliter mouet/eiq̄ cōpatitur:ꝛ ita motus a suspēdio euz liberat. Similiter si q̄s rapuit pauperi aliquid boni:ꝛ veniat ali⁹ ꝛ raptoꝝ eripiat ea ꝛ pauperi reddat:talem dicimus habere misericordiam. Clemētia vero est vt si quis iniuste hominē punitum videat:ꝛ obūciat se periculis vt illū eripiat:talem dicimus clemētiam possidere. Pietas autē quid aliud est q̄m deus pura mente colere:que alio nomine latria nūcupatur? Bene enim tunc dicimur ieiunare quādo pietate misericordia ꝛ clemētia refouemus. Adiuuet nos christus: qui cum patre ꝛ spiritu sancto viuit ꝛ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ De ieiunio:ꝛ vbi fuit institutum: quod multis exemplis cōmendat:ieiunium etiam decimā deo datam vocat ꝛc. Sermo. xxv.

Cire nāq̄ debet̄ fratres dilectissimi:q̄ hoc solēne ieiunij quod alma mater ecclesia hodierna die percipit obseruari:a creatione hominis in ipso mūdi primordio precepit deus in paradiso ade ꝛ eue vt a fructu arboris abstinerent. Hoc etiā ante legem moyses sanct⁹ obseruauit ꝛ legez suscepit. Hoc sub lege helyas astrinxit:ꝛ ad celū in curru volauit. Eua quādiu abstinuit virgo fuit:ꝛ in paradiso permāsit:sed dum ieiunij violauit/in miseriā corrut/libidinis corruptionē persensit/sub domino cōstituta remansit/ꝛ de paradiso exp̄ulsa fuit. Moyses etiā post ieiunij cum deo facie ad faciem locutus est:qui ante ieiunij deum nec videre/ nec ad eum accedere ausus fuerat. Hiero- iij. Reguz. xix. solyma a semnacherib tēpore ezechie regis ꝛ esaie per ieiunij liberatur:ꝛ centum ꝛ octogintaquinq̄ milia celitus interfecti sunt in nocte vna. Et ne feterent eorū corpora: incinerati ꝛ in puluerē redacti sunt. Tempore etiaz ione ieiunij predicātis in cinere Jone. iij ꝛ cilicio venia impetrauit. Nūquid ꝛ iosue filius naue ieiunauit plus q̄m per diem et Josue. x cursuz solis ꝛ lune temperauit:ꝛ hostes superauit? O ieiunium cōiuuium animarum beatus qui te amat/sed beatior qui te frequentat. Qui em̄ ieiunat vt bonus appareat/vt ꝓseruetur/vt sanior fiat/ꝛ vt ne corpore nimis impinguescat/nō beatus est ille/q̄ ieiunijs quod facit nō virtutis est/sed presumptiōis:nō virtutis est/sed attenuationis. Ideo nō mūdo:sed deo ieiunare debemus. Sic enim sancti patres in veteri lege faciebāt. Decimas em̄ deo dabant:ꝛ primitias de olbus bonis suis. Sic ꝛ nos deo primitias dare debemus. Quas tūc primitias deo damus:quādo corpore quidem a cibis elemosynas etiā dando:ꝛ mente a vitijs ieiunamus. Et tunc deo tales primitie accepte sunt. Sed scitote fratres mei q̄ antiquitus patres nostri fideles ieiunare consueuerūt:in vigilijs magnarū solēnitatum vsq̄ ad noctē:quod laudandū erat et bonū. Sed hoc nō solum:sed etiā vigilabāt per noctē:ꝛ ad ecclesiam ludēdo ꝛ chorizādo cōueniebāt quod detestabile erat ꝛ malum. Tales non solū romani erant nō solū papiēses ꝛ rauēnates:sed etiā mediolanēses. De qua turpi cōsuetudine dolebat mediolani mater illa que me carne ꝛ spiritu regeneraut:ꝛ instituū est ipsa instigāte a patre nostro sancto Ambrosio vt vigilie cassarētur vel cessarent a cūctis:vt homicidia ꝛ fornicatiōes a fidelibus deponerētur. Solum tamē ieiuniuz mētis ꝛ corporis cū elemosyna mediolanēsis ecclesia fidelibus reliquit. Sed dicetis. Nunquid in vita nostra semp ieiunare debemus? O fratres mei legē meā recepistis:ꝛ audistis frequēter inter cetera q̄ carnem vestrā domētis abstinētia esce ꝛ potus quātum valitudo permittit. Nolo em̄ meipsuz ligare. Nolui onera vestra portare:sed hoc soluz super vos ponere volui:vt ieiunctis ꝛ abstinentiis quātum facere deo fauente potestis. Nolo tamen q̄ diebus dñicis ieiunetis:hoc em̄ heretici ꝛ infideles faciūt. Omne autē ieiuniū exceptis diebus dñicis bonum est ꝛ laudandū si bene fit. Aliquod tamē est ieiuniū deuotionis vt ieiunare vigilias sanctoꝝ cypriani cōpatriote nostri ꝛ

gernasi ꝛ prothasi ꝛ sira. Aliud est ieiuniū institutionis: vt assumptōis sancte marie ꝛ natiuitatis sancti iohānis baptiste/ sanctorū apostolorū petri ꝛ pauli/ simonis ꝛ iude/ matthei ꝛ andree ꝛ iacobi maiorus. Istos enim vigilias ieiunare semp debemus: vt sicut ieunādo cuz eis patimur: ita ꝛ in futurū cuz eis pariter gloriemur. Sed mox mihi frēs dicetis. Cur festū natiuitatis sancti iohānis celebramus? Nunqd in peccato cōceptus est? Et ideo attendite q̄ prius seminaꝛ homo: postea cōcipit in vulua/ ꝛ ibi caro formaꝛ: deinde post dies quadraginta septez creatur alia ꝛ corpori infunditur ām sanctum patrē ꝛ martyrē cypria num: cui in oibus cōpellor credere: q̄ p spiritū sanctum optime locutus est. Celebraꝛ tamē natiuitatis sancti iohānis baptiste: nō prima sed secūda. Prima cīn natiuitas fuit in vtero: qñ anima in vtero fuit infusa. Alia vero ex vtero quādo venit ad lucem: ꝛ hec sine peccato fuit: q̄ sanctificatus fuit in vtero. Hec aūt festiuitas non solū apud fideles sed apud infideles vigiliam hz. In hoc festo maxime pagani infideles ad ecclesiā suaz ꝛ uenichant vigilantes vt supra diximus. Sed destructis vigilijs illis: adhuc tamē antiquitatis nomē tenemus: q̄ dū ieiunamus vigiliā nūcupamus. Uel aliꝛ dicamus fratres. Nam dū illa sancta elizabeth que filia fuit sancte ysmare: que quidez ysmara sororꝛ fuit carnalis sancte anne matris dñe nostre: dum grauida esset de iohāne ante aduētuz virginis sanctificatus iohānes non fuit/ sed salutata elizabeth a virgine/ mox iohānes sanctificatus fuit in vtero. Merito ergo eius natiuitatē celebrare debemus. Sed nūc de apostolis: quoruz vigilie non habētur/ dicamus. Festū enim philippi ꝛ iacobi ieiuniū nō hz: eo q̄ inter pascha ꝛ penthecosten est: qđ tempus ē gaudij/ letitie/ ꝛ exultatiōis/ q̄ saluatoꝛ surrexit a mortuis. Jacobus etiā zebedei apostolus apud quosdam vigiliā non habet: eo q̄ occisus fuerit in diebꝰ azymorū: nec diem mortis eius celebramꝰ: sed potius translationis. Bartholomeus etiā vigiliam nō videtur habere: eo q̄ vna dierū fuerit decoratus/ ꝛ sequenti die obijt: ꝛ sic si haberet vigiliā/ oporteret q̄ esset in tertia die quod est cōtra normam aliorū ieiuniorum. Thomas autē vigiliaz nō habet: eo q̄ tempore aduētus venit. Barnabas ieiuniū non hz: q̄ de duodecim nō fuit. Matthias ieiuniū nō habet: eo q̄ tempore ieiunij sit. Johannes euāgelista ieiunium nō habet: eo q̄ in gloria in excelsis simus: ꝛ gloriam in excelsis deo cantare debemus. Rogo tamē vos fratres licet ieiunia ista seruare non teneamini: pro remissione peccatorum vestrorum vel pro periculo hostium ieiunare nō desistatis: carnem domantes quātum portare poteritis. Adiuuet nos christus filiꝰ dei qui pro nobis nasci ꝛ mori dignatus est. Amē.

¶ De murmuratiōe ꝛ detractiōe. In quo murmurationē/ detractionez/ et susurrationē exemplo vnico fugere: vera etiam quandoq̄ tacere edocet.

Electionē clericorū suoruz murmurantiū a domo sua: exemplo electionis ade de paradiso manifestat: ad quorū clericorū exemplar quosq̄ susurrones monet eliciendos: obseruata tamē in omnibꝰ misericordia: hypocritarū detestat mores: detractorubus mēsam suam negat: quos supplicijs eternis (quibꝰ eligibilius est nō esse) deputatos cū iuda ꝛ diuite epulone affirmat: morq̄ inferni cruciatuz: horroꝛem: terroꝛemq̄ perpetuū vnica exclamatione comprehendit.

Sermo. xxvj.

Emorātibus nobis in heremo fratres dilectissimi/ murmuratores/ detractores vel susurrones nullatenus esse debemꝰ: sciētes q̄ tales regnū dei non cōsequentur. Non igit stulta loquamur lingua dolosa: sed cū dei adiutorio sp̄e cuius volūtate ꝛ nutu folium arboris nō mouetur: omnis murmuratio vel detractio, peul sit a nobis: cōsiderantes dā marie sororꝛ aarō ꝛ moyſi: q̄ murmurauit acciderit. Nā murmurauit: q̄ moyses vxorem ethiopissam duxerat: ꝛ ea detractiōne murmurāte iratus est dñs valde: eo q̄ moyses esset mitissimus super oēs homines qui morabantur in terra. Et ait dominꝰ aaron ꝛ marie. Egredimini ad tabernaculū federis. Quibus perueniētibus ait dominus. Quare nō timuistis detrahere fuo meo moyſi: cui loquoꝛ facie ad faciē? Seruus etēm meus est: ꝛ i domo mea fidelissimꝰ est. Et ecce maria stati repleta est lepra: cadēs super eam quasi nix. Quā vidēs moyses exclamauit ad dñz dicens. Deꝰ meus obsecro sana eā. Cui rndit dñs. Separet septez diebꝰ extra castra: ꝛ postea reuocabit maria ad pristinā sanitatē. Jō attēdite fratres q̄ maria hec que peccauit: aliaz subditoꝛ ꝛ discipuloruz significat: qñ suo ꝓposito vt presbytero obedire recusat/ ꝛ recusādo murmurat/ ꝛ murmurādo lepꝛosa efficit: quod apparet dum culpa eius publicaꝛ. Sed bonꝰ pastoꝛ qui oium vestrum curā gerit: querens salutem animarū cōpatitur peccanti: ꝛ auxiliū diuine medicine precibꝰ postulat infirmanti: clamatq̄ quotidie idefessa voce pastoꝛ bonus: qui animā suam ponere nō desistit ꝓ ouibus suis dicēs. Obsecro dñe sana eam: sana cōtritiones eius: q̄ cōmota est. Sana eam q̄ lepꝛa murmuratiōis plena est. Reuoca eam: q̄ a cōsortio fidelium tuoꝝ separata est. Igit fratres attēdite ne murmuratores in heremo sitis. Q̄ā sicut lepra ꝓpriū corpus deuoraꝛ/ ꝛ sibi adherētes inficit/ sic ꝛ murmuratoꝛ nō solum seipm destruit: sed etiā cunctos audientes inficit ꝛ occidit. Jdeo fratres attendite vt nō murmuratores vel loquaces simus: sꝫ veraces q̄ in superfluo eloquio peccatū deesse non poterit: nec oino veritas adesse. O q̄ grande periculū est nō solum dicere falsa: sed et vera predicare penosuz ꝛ dubiū est. Loquaces deniq̄ laudare nō audeo: sed tacentes beatos predicare pīmo. Attendite o frēs mei: attēdite ne simul cū presbyteris meis murmurātibus capiamini. Nam ad vos peruenio: ꝛ in diebꝰ paschalibus vobiscū in hac solitudie esse volui q̄ murmurauerūt ꝛ augustino detraxerūt presbyteri: ꝛ nolurūt diuinis obedire preceptis: ideo leprosi murmurādo facti sunt: ꝛ imūdicia peccatoꝝ pcussi sunt: ꝛ a domo mea expulsi sunt q̄ vocati nō fuerūt digni mecū pseuerare. Jō separati sunt ꝛ expulsi: q̄ nō potuerunt sine murmure stare. Vos aūt quoꝝ offīn est semp orare: feruētius nūc orare q̄ ꝛ depce coꝛ: vt tanq̄ sanatos ad cōmunionē ecclie hipponēsis reuocare gaudēter possimꝰ illos quos tales inuenire credidi q̄les inuenire nō ꝓpui. Hec tñ expulsio est ad salutē non ad perditionē: ad correctionem nō ad dānationem. Sic cīn expulsus est adaz de paradiso: vt in hoc exilio miserie corrigere tur: vt in hac pena tpali per grāz adipisceꝛ eternaz ꝓmissionē. Nam hz adā peccauerit/ dñs tamē eum nō deseruit: sed ad penitētiaz cū ꝛ suos semper inuitauit. Postq̄ cīn adam peccauit: latere se voluit/ ꝛ abscōdit se a facie dñi: quod erat signū doloris ꝛ erubescētie. Sic cīn vos facere cupio frēs. Nam ꝛ si aliq̄n murmuraſtis vt peccastis: qđ est conditio cūctoꝝ viuēntiuz erubescite ꝛ abscōdite faciem vestrā per humilitatez a facie saluatoris: vt dū vilitaucrit vos in solitudine paradisi: ꝛ vocauerit vos dicēs cuilibet. Adā vbi es: cōsideretis in quāta peccatorū miseria positi sitis. Per hoc cīn q̄ vos ꝓprio nomine vocat signum dat q̄ ad penitētiam vocat. Per hoc quod dicit: Ubi es: ostēdit q̄ viaz peccatoꝝ ignoraꝛ: non tamē q̄ ignoret/ sed q̄ reprobet. Post meridiē apparet: ostēdens q̄ dñs ab amore peccatorū refrigescit: q̄ per peccatuz in homine refrigeratus est amoꝛ charitatis. Hoc cīn pensate ꝛ cū adaz vos peccasse cognoscite ꝛ dicite. Dñe audiui vocem tuā in heremo ꝛ timui: eo q̄ bonis operibꝰ nudus essem: ꝛ abscōdi me per humilitatē: cognoscens q̄ peccaui in celū ꝛ coram te. Sed ꝛ contrariū facientes: murmurātes ꝛ detrahentes primo suo: ꝛ malꝰ portātes in cordibus suis: expellet eos dñs de paradiso: sed tamē faciet eis dñs misericordia morꝰ tunicas pelliceas: ne tēpore frigoris perpetuo moriātur. O grandis dei misericordia o infinita dei clemētia/ o magna ꝛ admirabilis eius dilectio circa nos. Ecce cīn quotidie peccamus/ frequēter cū offendimus: ꝛ tamē nos derelinquere nō vult: sed tunicas pelliceas cōtritiōis ꝛ venie nobis quotidie donat ꝛ largitur. Ecce quāta est misericordia nostri saluatoris. Jgit fratres mei ꝛ leticia cordis mei: redeamus ad mentez ꝛ eam diligēter discutiamus: sciētes q̄ nūc in paradiso penitētie ꝛ delitiaruz positi sumus: ꝛ in ecclesia eius positi ꝛ collocati sumus. Dedit cīn nobis precepta/ vt toto coꝛde/ ꝛ tota mēte eum diligamus: ꝛ proximū nostrum. Sed qūo diligere eum possumus si susurrones ꝛ detractores in heremo facti sumus? O q̄ pestis misera ꝛ mortalis est ipa murmuratio: o q̄ venenosa. Hec cīn est que cōuentus clericorū ꝛ ciuitates multas destruxit. Et quia grāde periculum est inter murmuratores habitare: ideo expellendi sunt tales ne ceteri corrūpantur per eos. Tertia enim lingua multa mala cōmittit: ideo si semel correpti non se emendauerint: de vestra sancta ꝛ singulari societate expellātur. Nec crudele hoc esse credatis: nec illi qui expulsi sunt ad tps: de hac expulsiōe dolere debent: sed cū omni humilitate eā suscipiant: dolentes tamē ꝛ flentes q̄ nōdū intellexerūt apostolū dicētem. Si quis se putat religiosum esse nō refrenans linguā suam: huius vana est religio. Melius est cīn a cōgregatione pīti expelli ad tēpus: q̄ a celesti regno perpetuo exulari. Sic cīn vt supra diximꝰ expulsus est adā de paradiso: non ad dānationē sed ad correctionē. Correctus vero ꝛ emēdatus frater qui peccauerit ꝛ qui proximo detraxerit: volo vt inter vos fraterne recipiatur. Melius est cīn vt redarguamur de misericordia q̄ de crudelitate in die nouissimo.

Naz pium hominē quādo perisse legimus ignoro: sed impiū z crudelem frequēter perisse audio. Igitur o fratres mei et leticia cordis mei: obsecro vt nō peccetis: vt in die nouissimo nec crudeles/nec nimis misericordes inueniri possitis. Deponite murmura/claudite infra dentes linguā: ponite custodiam ori vestro z silete: nō solum a malis/sed etiā quādoqz a bonis silere laudabile est. Ait em̄ sanctus ppheta. Silui a bonis. Nam bonū vbiqz proferre non debemus: sed tēpus proferēdi agnoscam⁹ in cūctis. Estote igitur fratres nō loquaces/ sed veraces. Calcate murmuratiōes: z fugite eas vt mortē. Naz murmurare/detrahere/vel despicere hypocritaruz conditio est z ignorātum. Murmurare deniqz z detrahere hypocrita nō satiatur: de omnib⁹ maledicēs vt ipse solus a cunctis predicetur beatus. Omnia iudicat: vt nemo sit qui eū audeat iudicare. Omnia despicit: vt ipse solus sit qui ab oibus aspiciatur. O hypocrita cane ne ad mēsaz meā peruenias. Naz ibi anteqz aliqd sumas/lectio mea tibi primo legef. Quid em̄ prio in mēsa mea descripsi? Quid primo in ea habere vel audire desidero? Quid prio in ea seruare precipio nisi qđ. Quisquis amat dictis absentum rodere famā. Hanc mēsam indignam nouerit esse sibi? Quapropter fratres si qs murmurare desiderat: nō solum ad nostrā apostolicā congregationē: sed nec ad mensam nostrā accedere presumat. Non enim ad heremū peruenimus vt murmuremus: sed vt mūdamis omnibus cōculcatis/in heremo pie/sancte/z iuste viuere valeamus. Qđ si non fecerimus (quod deus auertat) melius fuisset qz nati nō fuissemus. Quare fratres mei melius fuisset: nisi quia melius fuisset nō esse qz male esse? Nūquid melius est carere esse: qz esse z perpetuo cruciari? Nam nō esse cui possit obesse ignoro. Sed habere esse z perpetuo cruciari/quid aliud est qz mortez sine morte semper habere? Verum z indubitāter verū vobis fratres mei dicere audeo: melius esset nō esse qz cuz esse perpetuo affligi vel eternaliter cruciari. Studeamus igit fratres semper bene viuere: vt z semper bene esse possimus: z semper bene nos esse possideamus. Esse enim dei gratia habere nos scimus: sed semp bene esse oino ignoramus. Propterea taliter linguā nostraz cetera qz corporis mēbra restringamus: vt mediāte diuina gratia ad perpetuum maluz esse non perueniamus. Nec de nobis dicatur: quod de iuda proditore discipulo dicitur. Melius ei fuisset si natus non fuisset homo ille. Quare illi melius fuisset si natus nō fuisset: nisi quia melius est omni esse carere: qz in iferno iacere. Ibi deniqz z si erit stimulus doloris/ z pestitudinis: nulla tamē erit ibi correctio volūtatis: vt nullatenus a dānatis possit diligi vel desiderari iustitia. Ideo illi diuiti qui in iferno cruciabatur: qz uis curaz de vuis fratribus gerere videref/ non tamē eidem de iustitia cura erat: qz iustitiaz nul laten⁹ diligere possunt qui in inferno sunt. Jacebat tamē diues: z sepultus erat in inferno: z quid de fratrib⁹ suis esset ignorabat: z nesciebat oino/z tamē curam de eis videbatur habere: sicut z nos viuentes de mortuis: qz uis quid agāt vtiqz nesciamus. Itaqz fratres caueamus ne peccemus: ne ad illam flāmā peruenianus. Ipsa deniqz flāma cōcremationem habet: sed lumē nullum habet. Quare: nisi quia quos gehenne flāma cruciat/a visiōe veri luminis cecat: Et vt fortis eos dolor cōbustionis cruciet: z itus pena cecitatis obscuret: vt qui creatori suo corde z corpore deliquerāt/ corpore simul z corde puniātur: z vtrobiqz penaz sentiant: qui duz viuerēt prauis delectationib⁹ seruiebāt. Ecce fratres quomodo puniūtur peccatores: quibus vnus ignis omnibus est: non tamē vno modo omnes cruciātur: sed quāto quis in delitijs plus permāserit: tanto fortius cruciabif in eternū. Unus igitur ignis singulis est z corporeus est: z vt in semissimos peccatores corporaliter cruciet: nec studio humano accēdit: nec lignis/pice/vel oleo nutritur: sed post peccatū semel accensus/in eternū durare nullatenus dubitare debemus. O inferne tu latus pz: z mensurā nō habes. Profundus es: z nullū fundum te habere cognosco. Insatiabilis es: qz oēs tam pauperes qz diuites te libēter suscipere audio. Plenus ardore incōparabili/plenus fetoz⁹ intolerabili/plenus omni dolore innumerabili. Ibi omnis miseria/ibi tenebre/ibi nullus ordo ibi horror eternus/ibi nulla spes boni/nulla desperatio mali/sed omne maluz qđ existimari potest/dānatis in eternū erit. Ibi o fratres mei demones fiere z clamare nō cessant: percutere peccatores nunqz desistunt/nūc superbū/nunc elatuz/nunc gloria mūdi plenū/nunc luxuriosum/nūc proditorem/nūc homicidaz/nunc feneratorē/ nunc verbosuz/nūc adulatorem/nūc mendacē/nunc detractorē. Ecce quomodo clamabūt. Sed quid clamabūt/nisi percute/ dilacera/interfice/sine morte occide/ velociter spolia/depredari festina/ser punas/ picez para/aurum z argentū liquesce? Et quia dū vixerunt deum intelligere noluerunt: z si in eternum vixissent semper male facere voluissent: ideo sine redemptione merito in eternum cruciabūtur. Itaqz fratres obsecro vt nō peccetis. Custodite linguam vestrā/seruate eam/claudite eā vecte ferreo quoniā sermo vanus in vacuum nō ibit: sed de omni verbo ocioso in die nouissimo reddituri sumus rationē. Adiuuet nos iesus christus deus noster ad perseuerandum in omnibus bonis: qui cum patre z spiritu sancto viuit z regnat in secula seculorum. Amen.

De filio pdigo. Sermo. xxvij.

In quo heremiticam vitā laudat Augustinus. Januarium dehet. Quis sit filius pdigus singula hystorie illi⁹ misteria exphanādo moraliter ostendit. Quidqz per stolam que duplex est sicut z resurrectio: quid inqz per anulum significetur: z moraliter hāc explanationem fratribus applicat: locum hominē sanctū non facere: qđqz tibi persuadeant tunica nigra/ zona pellicea/rasiqz capilli: se quoqz baptisatum fuisse ānos sue etatis tricesimo modica exhortatione insinuat.

Ax vobis fratres dilectissimi: qui optimā partez cū maria elegistis dū mundū z pompas ei⁹ contēnere voluistis. Voluistis enim terrena despicere. Sanioti enim cōsilio sanctorū ambrosij z simpliciani patris vitam turiorem aggressi sum⁹/ cū paulo mūdus fugiente/timēs ne capercur ab eo. In heremo deniqz fumus iocūditatem cōmunicationis z fractiōis panis intelligentes clamātes cū propheta. Ecce qz bonum z qz iocūdum habitare fratres in vnum. Tutior enim hec vita est z dulcior: vbi vn⁹ aliū cohortatur: vbi alter alterius exemplo inflāmatur. O vita sancta heremitica/ vita solitaria/vita perfectorū vita angelica non humana/vita penitētium/vita cōtra mundum pugnātiuz/vita ad deum fugiētium/ vita deifica nō humana/ vita filiorum qui errauerūt ad patrem redeuntiū. Hec est domus vbi recōciliatur patri filius qui portionem substātie cōsumpserat luxuriose viuēdo. Hāc fratres mei si ianuarius noster cognouisset/aurū nobis ignotantibus non retimuisset. Hāc si dilexisset/vineaz/agrū/z pecymaz tenere erubuisset. Quare? Quia paupertatez asperiorem presbyteris meis vos sponte tenere vidisset. Nā sicut filius ille qui peregre pfectus est in regionē longinquā vbi dissipauit substantiā suam luxuriose viuēdo: sic z ipse vel quicūqz peccator/dum carnales voluptates diligit a domino peregrinat: z quāto peccan do fit dissimilior/tāto magis a deo elōgatur. Substantia enim hominis est omne qđ viuit/cogitat/sapit/ z loquit/que deus eque diuidit. Quā substantiā peccator consumit/dū conscientiā z vitam/z cogitatiōes/z verba in malis actiōibus impēdit. De filio etiaz isto dicit qz cepit egere: z ideo adhesit vni ciuiū regionis: z misit eū in villaz vt pasceret porcos/z cupiebat implere ventrez de siliquis quas porci māducabāt: z nemo illi dabat. Eget enim peccator cū cupit implere ventrē/non pane vite eterne: sed glādibus qui porcoru cibus est. Ideo adhesit vni de principibus mūdi: sub cuius fauore pascere porcos: idest demones valeat. Porcus enim immundū animal est: z de sordibus saturaf z delectatur. Silique em̄ sunt non solū glādes: sed etiā omne turpe z immūdū quod porcus comedere delectatur. Iste deniqz filique sunt fornicatio/ebriositas/z gulositas. Isti enim sunt demonū cibi: quibus peccator repleri desiderat: sed nemo dat illi ad sufficientiā. Peccator em̄ semper famescit: semp deuorare querit: nūc luxuriādo/nūc z alia faciēdo semper delectari desiderat. Sed visitāte domino patre per gratiā passionis sue penitet miser peccator: dolet iaz pascere porcos cogitat z cogitādo surgit: pergens ad patrē z dicens. Pater peccaui in celū: qz assumpsi frequenter nomen tuū z sanctorū tuorum inuanū. Peccaui etiam cotā te: qz in tua humanitate peccaui: qz nō cognouit opere tuā infirmitatem quā pro me passus es. Peccaui cotā te/quia deus z homo es. Peccaui in celū: qz in patrē z in spiritū sanctum. Non igitur fiz dignus vocari filius tuus. Sed qđ fecerit pius pater: audiamus/legam⁹/predicemus/nō fileamus. Nam misericordia motus videns illum venientez occurrit: videns lachrymantē/lachrymatur: videns eū denudatū: stolam iubet parari: videns eiz discalciatū/calciatur: credens eū debilez z famelicū: occidi iubet vitulum saginatum. O qz grandis misericordia tanti patris: o qz infinita eius pietas: o qz dulcis: o qz pia miseratio. Ecce enim filius peregre fugit: z tamē patienter expectat. Omnia bona destruxit: z tamē ad se reuocare festinat. Porcos pascit: z ei iam vitulū parat. Fame iaz fere moritur: z epulari iaz clamat. Nudus apparet bonis operibus priuatus: z ecce

stola pristine gratie saluatoris quaz in baptismo recepit induitur: z anulus fidei desponsatiois datur/ne amplius valeat pascere porcos qui ad domū patris fugit: sed tanq̄ suis sanctoꝝ z domesticus dei fundetur in domo diuine maiestatis in eternū z vltra. Quod bene ostēdit ille misericordie pater: qz videns illuz misericordia motus est: z occurrit: z brachia extēdēs super collum eius osculatus est eū dicens seruis suis. Adducite vitulū z manducemus. hic filius meus mortuus erat z reuixit: perierat z inuētus est. Similiter hoc idem fecit saluator petro: quādo eum negauit: quādo illum respexit: quādo respexit mentē eius. tunc fleuit amare. Occurrit peccatori saluator: qz per se nō potest ad deum accedere/nisi ei subueniat: nisi mentez eius respiciat. Sed postq̄ cum respexerit/ flectitur super collum eius: qz onus eius leue ponit
Mat. xj. super colluz eius dicēs. Discite a me quia mitis sum z humilis corde. Tunc stola induitur: dum anima indumēto virtutuz vestitur. Duo enim stole sunt. Una videlicet quādo anima in presenti indumēto virtutuz vestitur. Altera vero imortalitatis est: quādo corpus in fine seculi etiam resuscitabitur. Et ideo fratres mei licet in heremo sitis: scire tamē debet q̄ due stole sunt due resurrectiones: quarū vna est anime: quādo resuscitatur a vitijs in quib⁹ mortua iacebat/ altera corporis/ quando corpus cōfiguratū erit corpori claritatis christi: quādo in die iudicij reformabitur. Ita ergo fratres mei z corona matris mee: scitote q̄ porcos iam pauimus cū multo tempore demonibus peccādo placuimus. Jaz frequenter eoꝝ siliquas desideramus/ quādo mundo placere voluimus: quando in eo florere cōcupiuimus/ quādo delectationibus suis toto affectu adhesim⁹. Sed nunc dei gratia serui christi sum⁹ clamare nō cessemus. Peccaui domine/ iam nō suz dignus vocari filius tuus. Quotū clamorem audiēs occurrit nobis osculādo: suaz pacem donādo. Stolam donauit: quando animā vitijs spoliauit. Anulum donauit: quādo in fide nos sua roborauit. Calciamēta donauit: quādo memoriaz mortis nobis impressit. Vitulum occidit: quādo in sacramēto altaris memoriaz passionis eius in mēte renouauit. Tunc nobiscum pater manducat z epulat: quādo in operib⁹ suis perseuerādo delectamur. Tūc sic nobis ortis precipit angelis deus vt cōuiuū preparent: qz mortui eramus z resurreximus perieramus z inuēti sumus. Cogitate ergo fratres ad quid venimus. Ecce in soli-
E tudine sumus/ elongati sumus a seculo: z longo tpe iam mansimus in solitudine: vt fin aplicam formā quietius viuere valeamus. Locus em̄ nō facit sanctos: sed operatio bona locū sanctificabit z nos. Peccauit em̄ angelus in celo: peccauit adā in paradiso/ z tñ nullus loc⁹ sanctior illis erat. Si em̄ loca habitatoꝝ beare possent: nec hō nec angelus a dignitate sua corruissent Pēsate ergo fratres quid vestis nigra/ qd zona pellicea/ quid corona capitis persuadeāt. Nigra em̄ vestis que vilis est: mundi contēptuz nobis denūciat z memoriā mortis. zona pellicea lūboꝝ refrenationem declarat. Capitis/ qui de vertice/ superfluitatez criminū significant ablatam de mēte. Sic em̄ mihi sanctus pater Ambrosius qñ me regenerauit in xpo anno etatis mee tricesimo mihi petenti rndit. Cogitate ergo fratres q̄ reprehensibile est si sub tali habitu superbia lateat: vt luxuria. Sūme necessaria est igitur nobis in heremo demortib⁹ ipsa humilitas que designatur per vestē. Castitas que denotatur per lūboꝝ precinctionē. Obedientia que intelligit per fibiectionem. Portamus etiā baculos: per quos intelligitur disciplina sub qua semper parati esse debemus. Deus autē qui nos de tenebris gentium reuocauit ad gratiā/ confirmet etiaz in omni bono: vt abundemus in spe z virtute spiritussancti. Amen.

Ef. xiiij. Beñ. iij.

Quid ꝫ signet p hituz p̄dicatoꝝ

No. erra tē Aug. cuz fuit 2uersus ad fidē.

s. Pet. ij.

Sermo. xxviij.

¶ In cena domini. In quo buccelle panis acceptio: vite nostre pfectio: multiplex pditoris retractio: peduz lotio: multiplex christi celsitudo: ad humilitatez z dilectionem exhortatio: perditiois iude doloriosa conquestio: apostoloꝝ interrogatio: pditoris panis exhibitio: eiusqz fathana possessio declaratur. Bonū malūqz non nunq̄ prodesse: quādoqz etiā obesse: in iudam seua exclamatio: tempus exitus eiusdem z hominum quadruplex generatio describitur. Ad dilectionem (cuius ordo describitur) inuitatio rigoris abstinentie temperamentum: pacis commendatio: ad quam habēdam exemplis z similitudinibus fratrum premittitur exhortatio z demū simpliciani fletus: que insuper vita piculosior existat: aperitur.

A

Joā. xiij

Audiuimus fratres charissimi/ q̄ cū dominus intinxisset panē vt daret in de q̄ post buccellaz intrauit in eum sathanas. Et ait iesus. Quod facis: fac citius. Cū ergo accepisset ille buccellā exiuit continuo. Erat aūt nox. Cū ergo exisset: ait dominꝰ discipulis suis. Surgite. Et postea ait. Filioli adhuc modicū vobiscum sum. Anteq̄s tamē a vobis recedam: mādatum nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Satis em̄ nouit charitas vestra q̄ tota perfectio nostre vite z edificatiōis ex euangelio accipitur. Eius verba a summo nostro magro nobis data sunt: nō preciosiora sint: z sat; nos hoz tant; nosq; edificant quotidie. Et ea vobis modo pñtamus: ad memoriā vobis reducimus: nō q; non bñ intelligatis lz in heremo pmanentes z segregati gētib⁹ sitis: etiā corpalr anteq̄s esset; pbyter eps pariter videre potuistis: sed iō vobis ad memoriam reduco: nō vt doceamus sed vt z me z vos frēs moneamus. In euāgelio quo dr/ quod ad pñtez diē pertinet: de patientia z dilectione z humilitate instruimur. Jō fratres vt z ego plenius valeā vna vobiscum corrigi z doceri: relinquere volui pbyteros meos: quoz vita apostolica vestra z eoz vna est. Et sanctū senem valerium etiā cozpore hodierna die relinqre non curaui: cupiēs vos docere z a vobis doceri: vt fructū aliquem deo in die tāte solēnitatis offerre digne pa
B riter possimus. Jō fratres ad expositionez sancti euāgelij accedētes: primo audire z scire vos volo q̄ dñs iesus discipuluz iudam multis modis: minis/ sacris/ z exemplis z plāctu volens eū corrigere: z predictis modis ad correctionē inuitare: ad vltimū eum manifestauit in dānationē z ruinam iā esse paratū: duz ipsa dixit. Qui intīgit mecū
Matth. xxvj. manū in paraplide: hic me tradet. Cuz em̄ iudas prauam suā vitaz nulli patere putauisset: magistrū audiendo erubuit: sed non penituit. Multo em̄ ante passionem dixit.
Joan. vj Jo. xiij. Nōne duodeci elegi sed vnus ex vobis diabolus est? Et post cenā ait. Uos mūdi estis sed non oēs. Hoc aūt magister dicebat: volens discipuluz verbo corrigere. Ecce qūo verbis timoris eū correxit. Sed videō dominus q̄ verbis eū corrigere: ipso nolente nō poterat: studuit eum corrigere: z sibi timorē eternum incutere duz ait. Ue hoi illi
Matth. xxvj. per quē tradar ego: melius ei fuisset si natus nō fuisset. Sed dñs eoz discipuli nequiter induratum: ad dilectionem sacramenti dulciter inuitauit dicēs sibi post petruz z ceteris. Accipite z comedite: hoc ē corpus meū. Sacramētum enim illud ideo hominibus datur: vt corpus in terris capiti coadunetur. Sicut enim multa grana vnum panē conficiunt: z ex multis racemis vnuz vinum extrahitur: sic ex multis hominib⁹ christi corpus cōficitur. Obtulit aūtez dominus discipulo sacramētum vnitatis: vt eū muitaret ad humilitatē dilectionis. Li
C cet etiam pter alios discipulos humilitatis exemplū prebuerit: tamē omem perditā recuperare valde cupiebat. Sed videō euz Jo. xiij. nequiter obstinatū: surgit a cena z vestimēta deponit: linteo se precinxit: z ad principem apłoz primo (vt arbitroz) fratres pueniat. Ante eū se genuflexit diuinitas⁹ incarnata: deus ante hominē: creator ante creaturā: magister ante discipulu: rex ante piscatorē: doct⁹ ante indoctu: sapientia ante ignorantiā: pulchritudo ante deformitatē. Ideo petrus diuinitatē incarnatā videns ante se incuruari: expauit: exhoruit: z per cenaculuz velut insensatus cucurrit z clamauit. Nō lauabis mihi pedes in eternū.
Nam inquit petrus. Domine iā dixi q̄ tu Matth. xvj. es christus filius dei vui: z tu mihi lauas pedes? Sed notare debetis fratres qui in heremo habitatis: cur inquā cena facta dicitur cū post ablutionem pedūm dicatur huc cellam panis iude dominū porrexisse. Nō debemus intelligere cenam finitā: cum dicatur panis esse adhuc sup mēsaz. Adhuc enim cenabatur quādo dominus a mensa surrexit: z tamē cena iam facta dicit. Intelligere hoc nāqz debetis q̄ non facta erat: sed parata: z ad cōuiuantiū mense vsuz producta. Ideo iohānes aquila grandis vtaz dicit cenam: omnia diligenter attendens: prius nostri saluatoris celsitudinez voluit cōmēdare: duz ait. Sciens iesus q; omnia Joā. xiij dedit ei pater in manus: z qz a deo exiuit: z ad deū vadit. Magnaz christi potentiam exprimit iohannes: cum omnia patrem ei dedisse affirmat. Magnaz celsitudinē christi predicat: cū eum a deo exisse asserit. Et tñ hodie audiuimus: q̄ ille q̄ hz oia in manu: vestimēta etiā deponit. Sed qd miruz: si p discipulis vestimēta deponit qui etiaz Phil. ij. carnē p inimicis suis? Et qd miruz si more famuli pcinxit se linteo: qui formā serui accipiens: habitu inuēt⁹ est vt hō? Quid miz. si fudit aquā in peluim: q̄ dignat⁹ ē fundere sanguinē p nra redēptiōe? Et ait iohānes. D
Uenit ḡ ad simonez petrū. Uf deniqz dubitaz: sicut fuit martyr ille scissim⁹ z doctor cyprian⁹ añ petrū iudaz lauasse: volēs dñs pdictuz discipulū reuocare. Sed non vī rō pderosa. Ex q̄ cū petrū iaz cūctoꝝ caput

fecerat: ad quē accessit primo in honore: vt ceteri postea similiter facerēt. Ideo sic intelligēdum est: cum summā rei bene transcripsisset dicēdo. Cepit lauare pedes: et linteo tergere: redit postea ad ordinem rei ostendēdo dicēs. Venit ergo ad simonez.

Jo. xiij. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: sed est mūdus totus: Si mundus est totus: ḡre necesse est vt pedes lauet: Ideo fratres attēdere debetis: q̄ hanc mētionē facit dominꝰ de ablutiōe baptismatis: qui ergo lotus est in baptismate totus: non est necesse vt pedes venialiuz peccatorum lauet: quibus humana mēs obstare non potest: nec infans cuius vnius diei vita regnat super terrā. Peractis demuz et cōsummatis sacre cene sacramētis: factis et ordinatis in eadē cena apostolis sacerdotibus cōmunicatis et lotis eorū pedibus: iterum intrauit mēsam et ait. Scitis quid fecerim vobis. Si ergo ego dominꝰ et magister laui pedes vestros: et vos debetis alter alteriꝰ lauare pedes. Si suz magister: discite a magistro. Si domin⁹: erubescat hec despicere seruus. Si iam peperci ꝓditori et vos parcere studeatis. Si ante eū genuflexeri: humiles ante aduersarios estote. Si me ab eo permisi oscularī: et vos marillā prebere digneminī. Si proditorē amicum vocauī: et vos inimicū amicuz vocare corde et opere nō dedigneminī: q̄ nō est seruus maior domino suo. Et post pauca de filio perditōis dolorē ostendēs et dolens: turbatus in spiritu et cōtristatus ait. Unus vestrū me tradet. O q̄s doluit dñs discipulo ꝑdito. O q̄s studuit eū ad se reuocare. Doluit q̄ nō potuit eū corrigere. Doluit q̄ obstinatū iam eū esse cuz diabolo cognoscebat. Doluit q̄ super eū sentēciam eterne dānationis daturus erat. Et videtes discipuli faciē quā angeli aspicere desiderāt esse turbatuz: di xerūt: quis esset ille: querētes quis eorum esset maior. Sed quare hoc: nisi q̄ arbitrati sunt vt hoies ille qui maior est vt dominari possit: magistrū prodere ꝑcurat. Aliqui ramē de petro forte suspicabātur: quia plus et pluriua sc̄ facturū iam ꝓmiserat ꝑ magistro: suspicantes q̄ ficto corde sic totiēs loqueretur. Tu es filiꝰ dei. Sed quia petrus innocētem se sciebat: inuit iohannī vt peteret. Cui dñs. Cui panē intinctū porrexero: ille est: sed caue ne petro dicas. Et cū intinxisset iesus panē: dedit iude. Non est ergo credēdum q̄ dominꝰ alta voce dixerit: q̄ si petrus hoc sciuisset: dentibꝰ proditorē dilacerasset. Nec etiā est putādum: q̄ iudas tunc christi corpus sumpsisset: q̄ iam dominꝰ omnes discipulos cōmunicauerat et iudam (sicut lucas euidēter ostendit) panē intinctum tamē dominus discipulo porrigere voluit: vt cor intinctum veneno significaret. Et post buccellā intrauit in eū sathanas. Nūquid sathanas tamen ante cor eius intrauerat: Omnino fratres ante buccellā cor iude intrauerat: sed affectu et voluntate tātum: sed post buccellam intrauit sathanas effectu et opere. Tamē bona fuit buccella quā christus discipulo dedit. Bonum etiam sacramētum quod ei tribuit: sed aliquādo bona obsunt: et mala quādoq̄ prosunt. Corpus enim dñi quod bonū est: malis malum est. Et carnis stimulus malus est: et tamē paulo bonus est: et quod malū est sibi ꝑfuisse cognoscim⁹. Sicut supra diximus fratres: panis iste porrectus a christo et indigne receptus a iuda: fecit ex merito christus: vt maior esset licētia super eū diabolo post manifestationem: ideo grauiorē vindictaz in eum fecit. Subtracta enim gratia eū dominꝰ ad malum dimisit: et dimisit euz fm̄ desideria cordis sui: et iuit in adinuētionibus suis. Et permittēs eum in ꝓpria voluntate et arbitrio: ait discipulo. Quod facis fac citius Quasi dicat dominꝰ. Quia nō possum te reuocare timore verecūdie: nec mortis eterne: nec amore: do tibi potestatē vt agas facto quod iam volūtate fecisti. O iuda quid facis: Attende anteq̄s facias. Nam post factum forte gratiam penitēdi habere nō poteris: quid cupis tradere qui tibi multa peccata pepercit: Nunquid a morte te sepe liberauit: Nūquid tui amore patrem tuum sanauit a lepra: et matrem cum qua cōcubueras a paralysi etiā liberauit: Nū quid te discipulū cōstituit: Nūquid te bursariū fecit: Nūquid in furto te sepe ꝓuenit et semper tibi pepercit. Nūquid te post petrum vt plurimū honorauit: Nunquid semper christus iuxta se te habere voluit: Nūquid ad pacez postq̄s te ꝑditurum cognouit sepe reuocauit: Nūquid tibi suū sacrum corpus donauit: Nūquid ante te genuflexit: Nūquid pedes lauit: Nunq̄d te osculatus est: Tur ergo prodere vis magistrum: a quo tot bona recepisti: Sed hec omnia non considerans: recepta buccella exiit cōtinuo. Et bene exiit: quia vere a deo et a consortio discipulorum dei exiuit. Et erat (iquit euāgelista) nox. Merito nox discipulo prodituri data erat: quia cecitas mentem eius caligauerat. Qui discipulus postquā ab eis recessit nocte: mox magister vndecim congregauit: et ait. Filioli modicum tempus adhuc vobiscum sum.

Joh. xv. Joā. xiij. Joā. xiij Mat. v. et xxvj. Joā. xiij Matth. xvj. Joā. xiij

Ideo mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Nouꝰ enim erat homo: q̄ quattuor modis generanꝰ homines: aut sine patre vt eua: aut sine patre et matre vt adam: aut ex patre et mr̄e vt homines: aut sine pr̄e ex matre tantū vt xp̄s. Bene ergo nouꝰ erat: q̄ deus et homo erat. Nouū etiaz regnuz ꝓmittebat quod nemo vnq̄ ꝓmittere ausus erat. Ideo nouū mandatū dedit. In lege aūt veteri dictum erat. Diliges amicū tuū: et odio habebis inimicū tuū. Sed christus nouū mandatum dedit: q̄ vt amicos inimicos diligere mādat. Cetere nāq̄ virtutes: fides scz: oratio: elemosyna: virginitas: et cetere ꝑfectiones corporis et fidelibꝰ et infidelibus cōes esse ꝑnt: ꝑ inimicū diligere tantū christianoꝝ virtus est. Et ideo magister veritat̄ dixit. In hoc cognoscēt homes q̄ mei estis discipuli: si dilectionē admiscē habueritis. Scitote tamē fratres q̄ talis ordo in diligendo seruādus est. Primo sup nos et super oia deuz diligere debemus: deinde animā nostrā que nostra ꝓprima est: deinde corpus: q̄ factura dei est. Ideo apls dicebat. Nemo carnē suā odio habeat. Ideo nutrire debemꝰ corpus: nec ipsuz occidere sed sustētare debemus cibo et potu: quātum valitudo ꝑmittit. Sic eñ vult deus: sic vult apostolus: sic et vobis fratres mei ꝓcepi. Ideo fratres horto: vos et moneo atq̄ fieri ꝓcipio: vt tantū carnē dometis: quātuz natura portare potest. Nam cū videaz iter vos quosdam seragenarios: quosdā septuagenarios: quosdā cētenarios: vidēs eos dei amore seruēres: corpora eorū crucifigētes: vinū etiā non bibentes: timeo ne potius defendāt ꝑ placant. Talib⁹ in christi nole ꝓcipio: vt saltē diebus dñicis et solēnibus vinū vel ceruisiā bibant. Iuuenes aūt qui fortes sunt: et iam triūphare de inimico ceperūt: in christi fide penitentiā agant ne deuincātur ab hoste. Sic eñ volo: sic sepe ꝓcepi seruari. Sic nō occidemus corpora nostra: sed seruiēt creatori suo. Deinde diligere debemꝰ ꝓprimuz sicut fratrē nostruz: amicuz nostrū vel inimicū. Ideo attēde q̄ si inimicū videris esurire: ciba illuz: da illi potū cooperias euz. Et carnē tuam ne desperes. Dilectio eñ spiritalis bonoꝝ est: quia omnis habēs caz bonus est. Nūquid etiaz cū odio aliquādo paradisum quis itrauit: Ad infernū ire odium habentē sepe me legisse memoror: sed ad celū nunq̄s volare cōcedā. Cupimus ergo fratres esse ciues celestis ciuitatis: seruemus nouū mādatum nouę ciuitatis. Illa inq̄s ciuitas hz pacez: precipit pacē: et diligit diligētes pacez. Sequamur ergo pacē sine qua deū nemo videre potest. Queramus pacē: et postea seq̄mur pacē. In ipsa deus habitat: in ipsa q̄escit et pausat: q̄ factꝰ est in pace locus eiꝰ. Nō ergo habeamus cor intinctuz odio: ne filij iude ꝓditoris simus: ne cū eo fuispēdamur: et a diabolo pariter cuz eo trahamur ad tartara. Qui odiū in corde portat secūdus diabolus est: et qui pacē impedit antichristus est. Et qui pacē ordinat inter fratres reuera filius dei est. Attēdite fratres mariā: quoniā multuz dilexit: dimissa sunt ei peccata multa. Quid etiā petro dixit dominus: misi petre amas me: Et q̄ amauit: meruit et amari: meruit audire/pasce oues meas/pasce agnos meos. Quid etiā discipulo ait qui diligebat christū: et quem christus diligebat: Dilecte mi veni ad me/ q̄ tēpus est vt epuleris. Pacē ergo habeamꝰ fratres: si pacē cuz christo habere volumꝰ. Si vis amari a christo: ama inimicū propter christū. Si vis ergo amari/ama. Hāc amplectimini/hāc diligite/hāc pacē et concordiā vsq̄ ad mortē seruate: si vultis cum deo pacē habere. Par eñ omniū custodia et cura virtutū est. Hanc pacē annūciari in suo ortu angelis ꝓcepit. Pacem annūcia uit sepe apostolis. Pacez predicare ꝓcepit holibus: pacē pro testamēto apostolis reliquit: pacē in cruce pendēs postulauit: pacem in sacrificio totiēs in populo pnūciari voluit. Nulla deniq̄ dabit venia: misi pacifico viro. Pellite ergo a vobis hoc odij mortiferū venenuz: et pacē inter vos habete/ q̄ estis fratres: q̄ in hac vasta solitudine simul in vnū estis cōgregati. Uno eñ pane/vno indumento/vno nigro colore: vna aqua oēs simul participam⁹. Reducamus igitur fratres ad nostrā memoriaz q̄ dominus ab inimico osculat⁹ est: et tamē amicuz vocat illū proditorē. Amice (inq̄t) ad quid venisti: Date igit recōciliationis pacē sed nō osculum ꝓditionis. Qui eñ ficte inimicū osculatur: vel verbo blāditur: iude ꝓditoris fratrē et socium et simlē sibi esse quis dubitare poterit: Sed qui amore xp̄i: verꝰ filius est. Uos eñ fratres quorum vita lux mūdi est: licet mūdus vos nō videat: tamē mūdi lucem vos appello et sal terre. Ideo q̄ lux estis: luceāt opera vestra bona. Nos qui videmur gerere in corporis nostri habitu figurā crucis: et nomē religionis sancte habemus: nigrā etiaz vestē humilitatis portamus: zonis etiā pellicis precincti aparemus: caueam⁹ ne simus sepulchra dealbata: que foris pulchra et speciosa a; parēt: sed intus plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ occultis. Prouideamus ne nobis dicatur.

Jo. xiij. Nor. ordinēcharitatis et q̄ sunt diligēda p eā et quo ordine. Ephe. v Precipiendū est senibus, q̄s ꝓximis, diuersis ꝑsonis. Ef. lviij Heb. xiij Ps. lxxx. Jo. xiij. Ꝑ iude fuit leprosus et mr̄ paralitica. Matth. xxvj. Luce. vj. Ps. lxxv Jo. xxj. Luce. vj. lu. xxiij Mat. x Jo. xiij. lu. xxiij. Matth. xxvj. R Mat. v. Matth. xxiij.

Ue vobis qui clauditis celorū regnū ante homines. Timeo cñ satis ne paradisū introitis: nec alios introire permittat⁹. Hoc autem quare dico fratres: nō quia credaz vos malos ēsse: sed qz doleo de fratre nostro perdito simplicio: qui ad hūc locum et ad hanc sanctā cōgregationem cum tanto feruore peruenit: et audito patrē interfectū
1.cor.x. ēsse a nobis recessit et mundū intrauit: vt patris vindictā vindicare posset. Qui ergo se existimat stare: vigilāter attendat et videat ne cadat: et sic homines videtes illos qui colūne sanctitatis esse videbantur tam nequiter cadere: nō solum ipsis regnū celorum claudūt: sed et in seculo demorantibus. Nobis demiqz fratres qui nomen et habitum sancte religionis portamus vita mala periculosior ostēditur ēs in seculo demorātibus. Proponamus ergo fratres peccata nostra et fratris nostri amissi. Diligam⁹
1.Jo.iiij. lu. xxiij. et nos inuicē: quia charitas ex deo est. Nō erubescat alter alteri veniā postulare: quia non erubuit christus inimicos ad pacē in cruce reuocare. Non erubescat facere fr̄s
ps.lxvij Ephe.ij unus quod primū fecit et domin⁹. Dominus autem qui habitare facit nos vnius moris in domo: qui est vera pax: qui fecit vtraqz vnum nos in vera pace ꝑseuerare faciat.

De ligua dolosa. Sermo. xxix. In quo que sit lingua dolosa: cōtra quā asperrime inuehit Augustinus: prebens patientie remedium et oppositum: quo nam modo etiā alterius debeam⁹ portare onera nos instruit et c.

A

Quiovos scire frēs charissimi que sit lingua dolosa: a qua eximius propheta rum dauid postulabat a domino liberari dum dicebat. Domine libera ani
ps.cxix. mā meaz a labijs iniquis et a ligua dolosa. Et ideo scitote fratres q̄ nō soluz est lingua dolosa illa que seminat inter fratres discordias: que suscitat lites que incitat furores: que etiam cōuent⁹ conturbat: sed etiā illam dolosam linguaz dicimus: que te laudare adulādo procurat: dicens in facie te esse quod nō es. A tal-
Adulatores mlt̄a mala faciūt et eisdē mlt̄a ꝑdicta attribuūtur. bus autez deū deprecari debemus: vt nos liberet et liberemur. Quare ab his liberari debemus petere. Quare eos vt mortē fugere debemus. Nisi quia adulatores sunt: quia mēdacia diligunt et faciunt: quia falsitatis sunt inuentores: qz diaboli fratres: qz ſitatis destructores: qz puritat⁹ demiatores: quia odiorū inuētores: quia diaboli ioculatores: qz sathane mediatores: qz dei persecutores: quia animarū inuectores: et omniū malorum inuētores: mel in ore portantes: et venenū aspidum insanabile i cor da hominū cōspuentes. Ecce propter qō a domino liberari postulare debem⁹. O iniqua lingua et dolosa. O iniqua proditio. O pessima diaboli astutia. O grandis malitia: nō solum per amara verba: sed etiā per dulcia homines illaqueare ꝓcurat: vt secū eos perducat ad tartara. Naz si homo ab homine leditur: opprobria/cōtumelias et iniurias patitur: inimicus reputatur ab eo: credo q̄ me non diligit: oīno oportet me custodire ab eo. dicet homo: sed si deo placere volo: me oportet alterā maxillariz ibi prebere: et totum portare in patiētia: vel malū pro malo non reddere. Ecce quomo-
Mat. v. do ad talia remedū est. Sed si homo beatum me predicet et verba adulationis non cognouero: quod remediū habere potero. Ideo fratres non solū lingua dolosa est il-
B Jaco. iij Gal. vj. la: que mala inter fratres cōmittit/sed et illa que adulatur. Si quis verbo tamē non offendit: hic perfectus est vir. Sed quia nemo perfectus in via: ideo necesse est vt alter alterius onera portemus. Nemo tamē alteri⁹ onera portare potest nisi qui habet charitatē. Sed qui charitatem nō habet: non solū onera proximi portare nō valet: sed nec etiaz sua. Quid enim facere debet
Matth. vij. qui charitatē non habet? Ecce statim de festuca trabē facit: verbū pro facto reputans factum fuisse putat. Et sic dolet/clamat: tristatur: minatur vitā proximo dilacerare: et sic cōsumitur ille qui charitatem nō habet: et onera alterius portare nescit: mo. etiā frequenter desiderans: sed mori nō potest. Nos vero fratres non sic: sed si
ps.cxix. verberamini a lingua dolosa: non turbato animo: nō corde inflato: sed humili et tranquillo dicite. Domine liber. animā meam a labijs iniquis et a lingua dolosa. Sic in hoie charitatē habente excitatur frequētius amor charitatis. Inflāmat eteni cor et ardet: reuniscūt viscera pietat⁹: et sic clamare nō cessant q̄ tāgūt a ligua dolosa. De
ps. cxx. ficit i doloreivita mea: et āni mei i gemitib⁹.

De confessione peccatorum. In quo confitēdum esse et deum id velle etiam homini (precedēte tamē conscientie examinatione: hinc satisfactione subsequēte) ostendit: tenendum esse ordinem etiam in incessu: confessionem quoqz non esse procrastinandam: nec timore/aut terrore/reliquendam: cuius cōfessionis scilicet et latronis pendētis cōmendatio nem exprimit. Hortaturqz sacerdotes prudenter vt habeant in sacramento penitentie quatinus fideles et corde et ore confiteant. Ser. xxx.

A

Jcere solent homines fratres charissimi. Deus cūcta nouit: apud eum nec preteritus nec futurū est: omnia videt: et omnia ponderat: omnia nuda et aperta sunt eis. Quare igitur vult vt cōfiteamur hominibus peccata nostra que nequiter gessimus? Nūquid non melius est cūcta mala tacere: ēs ea predicare in tectis? Ecce enī quis dicet: peccaim super omnes homines? Sed si cūcta hominibus predicauero: omnibus hominibus peior reputabor a cūctis: exemploqz meo multi multa mala cōmittent. Quomodo ergo cōfiteri debet homo alterutrū peccata sua? O homo an ignoras q̄ omnes peccatores sumus? Et si dixerimus q̄ pecca-
1.Joā.j. tum nō habemus: nosipsos seducimus: et veritas in nobis nō est. Omnes peccam⁹: omnes cū peccato nascimur: omnes in peccatis demergimur: etiam infans cuius est
Job.xv. vnius diei vita super terraz. Cur ergo timemus peccata confiteri? Tamē oportet confiteri deo: quoniam bonus est: et in eternuz misericordia eius. Vult enim deus q̄ confiteamur: nō q̄ ignoret peccata nostra sed vt diabolus audiat quoniaz confitemur et penitet nos peccasse: et peccatis cōfessis cum dolore et lachrymis: non habet amplius vnde nos incuset. Ecce enim fratres diabolus vult vt taceam⁹: deus vult vt confiteamur: et cui magis obediēduz sit: certe constat deo qui salutaria precepit. Non enim sufficit cessare a malo: ni i pec-
B Ecclc. v cata que fecimus cōfiteamur cum dolore. Nec soli deo sufficit cōfiteri: sed alterutrū peccata nostra cōfiteri debemus. Nō igitur tardes cōfiteri deo. Non tardes cōuerti ad deū: nec differas de die in diē. Subito enim veniet ira dei: et tempore destruet te. O fratres mei qui vsqz nunc dormistis.
Joh.xij. Cōuertimini ad deuz in toto corde vestro in ieiunio plāctu et fletu. Ecce enim qz dicit: in toto corde: nos docet ꝓpheta: q̄ in corde est fons penitētie: fletus vero ad oculum: planctus autē ad os: sed ieiuniz ad totuz corpus refertur. O homo ne tardes cōuerti ad deum: discute mentē tuaz: prospice singula secreta cordis: cōsidera ante ēs ad cōfessionem accedas q̄ cor peccauit mala appetēdo: oculus vanitatem videndo: os falsitatē dicendo: auris mēdacia audiendo: manus verbera et homicidia perpetrādo: et si non opere saltem voluntate. Quis se excusare poterit pedes etiam veloces ad maluz? Igitur o fratres mei sicut exhibuistis membra vestra seruire imun-
Rom. vj dicie et iniquitati ad iniquitatē: illa et nunc exhibete membra vestra seruire deo in sanctificatiōe. Primo enim cor quod mala cogitauit et ꝓcupiuit: poeniteat et doleat: et oculus fleat: os sine intermissiōe oret: aures audiant verbum dei: manus elemosynaz porrigant: peregrinos suscipiāt: infirmos foueant: nudos induāt: pedes vadant ad ecclesiam: genua flectātur et laborent: quia si cui nullum fuit membruz quod peccando deo nō displicuerit: ita nullum sit mēbrum quod penā non patiatur cōdignaz. Dedit enim nobis deus mēbra vt sibi seruiamus non mūdo. Sed heu fratres: celorū cives et domestici dei: facti sunt amatores mūdi fortius diligentes terrena ēs celestia: transitoria plus ēs eterna: res suas plus ēs ipsos. Nō sic fratres mei nō sic: quia ecce iam tempus ꝓpe est: ecce iam nobis minatur. Surgite ergo qui panē doloris comeditis: et ad ecclesiam pergere festinemus/et flentes peccata nostra cū dolore confiteamur. Sed primo talis ordo tenēdus est: vt peccata ꝓmeditētur: vt proferēdo talē modum et circūstantiam peccatoruz deo et sacerdotibus cōfiteamur vt a pedibus suis non onerati sed alleuiati discedere valeamus. Et nolite fratres mei differre ꝓfiteri peccata vestra: nā qui vsqz ad vltimū diez q̄dragesime vel vite sue distulerit cōfiteri: dat signuz q̄ hoc libēter nō facit. Non gratiose nō puro corde: sed coact⁹ hoc facere videt: sed coacta seruitia ēs tuz deo vel hominib⁹ placeant ꝓsiderate. Nō ergo de die in diez differamus pādere cordis nr̄i secreta. Promisit enī deus veniā penitenti: sed non promisit vsqz in crastinū differenti. Igit non differam⁹: sed cum ad ꝓfessionez accesseris tu hō vel femina: caue ne rideas vl' ornate incedas: ne fabulas prio. proferas: sed cū humiliato capite et dorso cinere et cilicio infuse: ꝓfiteamini alterutrum peccata vestra. Sed deprecor te o homo vt cōfiteri nō pa-
Quid facere qd̄ vel caue re deat̄q̄ accedat ad ꝓfessionē ut ne hō sinefamia
Jaco. v. neas. Frequēter enī diabolus cor tuū astringit: ne ꝓfitearis dicens. Quo cōfitebor: hec et illa? O hō qñcuqz hoc ꝓsenseris: diaboli tētationez esse nō dubites: q̄ cupit te astringere neqter: vt in peccatis posit⁹ sine magna tentatiōe semp agas que placita sunt ei. Nolite ergo timere peccata ꝓfiteri o fra

Nota ꝙ tres: nisi illud qđ per cõfessionez scio minus reuelato scio ꝙ illud qđ nescio. Cur confiteri times res ꝓfessionis cut & tu & fortitã maior. Hõ est nihil differt ꝙ timentes cõfiteri.

tres: nisi illud qđ per cõfessionez scio minus reuelato scio ꝙ illud qđ nescio. Cur confiteri times peccata: Peccator est qui audit peccata sicut & tu & fortitã maior. Hõ est nihil differt a me: nihil alienũ habet a me. Cur ergo times o hõ peccator homini peccatori confiteri: Elige qđ vis: si nõ confessus lates incõfessus dãnaberis. Ad hoc em deus exigit cõfessionẽ vt liberet humilẽ. Ad hoc dãnat non cõfitentẽ: vt superbũ puniat i eternũ. Cõfitemini o fratres mei & nolite differre: ad sacrã messem cõfessionis accedere festinate. Hec est em salus aiarũ: diffipatrix vitiorũ: restauratrix virtutũ: oppugnatrix demonũ: pauor: inferni: obstaculũ diaboli: angelorũ tunica: ecclesiarũ fiducia: salus: dux: baculus: lumẽ & spes oĩum fidelium. O sancta atq; admirabilis cõfessio: tu obstruis os inferni & aperis paradisi portas. O cõfessio sine te iustus iudicaꝛ ingratus: & peccator mortuꝰ reputabitur. O cõfessio vita iustorũ: peccatorũ gloria: tu sola necessaria es peccatori. & nihilominus iustus si quis reputabiꝛ te astringere & frequentare debet. Nihil deniq; remanebit in iudicio qđ fuerit per cõfessionem purgatũ. O confessio illibata tãto pondere appẽsum est: tã tũq; valuit apud deũ: q homo nouit appẽdere latroni qui in cruce cõfessus est domini crucifixũ quãtum si fuisset ꝑ dño crucifixus. Ecce quãtum, pfuit brems ꝓfessio peccatoris. Sed nos qui sacerdotes sumus: & vtinã boni simus: caute nobis vigilare necesse est & sollicite quatenꝰ sic delinquẽtibus cordibus tãto moderamine verbũ tumoris & cõtritionis infigamus: vt eos nequaq; a verbo ꝓfessionis exterreamus: vt sic corda aperiãt q ora nõ obstruamus. Sed nec absoluere debemus etiã cõpunctum nisi viderimus ꝓfessuꝫ. Qm̃ quidẽ corde creditur ad iustitiã: ore aũt fit confessio ad salutem. Qui ergo verbũ ꝓfessionis in ore hz & i corde nõ hz: aut dolosus est aut vanꝰ. Qui ẽ in corde & nõ in ore: aut supbus est aut timidus. Decet igiꝛ sacerdotes esse tales vt cognoscãt & sciant quã: qualem & quãtam infirmãtibus exhibere debeant medicinã. Adiuuante domino deo nostro: qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

D No. excellẽtias & p̃dicata ꝓfessionis.

Luce. xxiij.

Rom. x.

Quales debẽt eẽ sacerdotes q̃ audiũt confessiões.

De fallacia mũdi & ꝺetestatõe ꝑp tria p̃cipue mala q̃ i eo sũt. Ser. xxxj.

A j. Joã. ij.

Criptum est fratres charissimi q mũdũ non ꝺiligamus: qm̃ mũdus transit & concupiscẽtia eius. O mũde imunde qui hoies illaqueare non desinis: quiescere nõ permittis: rapere oẽs appetis: occidere oẽs queris. Ue qui tibi credit: beatꝰ qui tibi resistit sed beatior qui a te illesus recedit. O munde, pditor: cũcta bona, pmittis: sed cuncta mala pferes. Promittis vitaz sed donas mortẽ: promittis gaudiũ sed largiris meroꝛez: pmittis quietẽ sed ecce turbatio. pmittis florẽ sed cito vanescit: pmittis stare sed cito recedis. Nõ ergo es diligẽdus: qm̃ omnino trãsis: & cõcupiscẽtia tua velut fumꝰ euanescit. Alloquãtur oẽs amatores tui o munde imunde: quibꝰ aliquãdo florem serenissime iuuẽtutis prestare voluisti: vitaz duturnã diuitiarum copiaz: familiarium abũdantiaz: pceis amenitatẽ: dicant oẽs: loquãtur cũcti: surgat venerabilis pr̃ adaz cum oĩbus filijs suis: & vno ore loquantur: vtrũ in hac vita gaudiũ habuerint sine dolore: pacẽ sine discordia: quietez sine metu: sanitatẽ sine infirmitate: lumẽ sine tenebris: panẽ sine dolore: risus sine fletu. Nolite igiꝛ fratres mundũ diligere: qm̃ trãsit & cõcupiscẽtia eius. O mũde imunde: fallax et pditor. Nunqd nõ periculosior es blãdus ꝙ molestus: Nũquid nõ magis timendus es dũ allicis ꝙ dum sperniꝭ: Nunqd non magis odiẽdus duz diligere dissimulas ꝙ dũ odire te ostẽdis: O munde imunde: in te habitare & nõ dolere impossibile est. In te sperare & nõ timere vanuz est. In te tuta amare & nõ periclitari ipossibile est. O fratres mei nolite ergo cũ diligere: qm̃ transit & cõcupiscentia eius. Sed ecce mũdus trãsit & nos turbat & amaꝛ: fallit & fidelis reputaꝛ: occidit & velut vita desideraꝛ: flectit & amplectiꝛ. O munde imũde: & si floreres quid facerẽt amatores tui: Sed vere non floꝛes: & stabilitatẽ nullaz habes: sed mella tua & dulcedo tua asperitatẽ habẽt locumditatẽ falsam: certũ dolorem, incertã letitiã: durum laborẽ, tiuidaz quietẽ, rem plenã miserie: & spez beatitudinis inanẽ. Nolite ergo diligere mundũ, qz omne qđ est in mũdo aut est cõcupiscentia carnis: aut cõcupiscẽtia oculorũ: aut superbia vite. Agamus fratres si possumꝰ hodierna die de singulis. Voluptas em carnis dicit quaz per modũ illicitum misera caro appetit: vt gulositas: ebrietas, luxuria: nimia dormitio, & vanꝰ risus. Et qz caro vicinior est: per vicia eius primum nos aggreditur. Mũdus enim quato familiarior est, tãto periculosior est: & multi per vitia eius corruũt. Ecce adam per gulã: loth per ebrietatez: salomõ per luxuriã. Jõ fratres gulositati p abstinẽtiaz occurrere festinãter debemꝰ. Considerate q nõ ꝓpter potum sed ꝓpter pomũ homo pmutꝰ mortẽ inuenit. Esau nõ ꝓpter gallinam sed ꝓpter lenticulã primatũ suũ perꝺidit. Scio em Noe omne genus carnis qđ cibo esset visum: mãducare ꝛcessuꝝ esse. Heliam cibo carnis refectuꝫ legimus. Johannis mirabilẽ abstinẽtiam predicamus. Sic nos facere debemus, sed non sicut esau lẽticule cõcupiscentia deceptus. Nõ sicut dauid, ꝓpter aque desideriuꝫ repreheñsus: sed sicut rex noster qui nõ de carne sed de pane tẽtatus: tentatorez supauit teterrimũ. O magna & admirabilis abstinẽtie virtus: per quã hoies filij dei excelsi efficiũtur: per quã vitia expelluntꝰ & demones: per quã non solũ aiaꝝ salus agitꝰ, sed etiã corporũ sanitas possidet. Ecce em fratres: cõcupiscẽtia carnis qualis & quanta est. Ipsa em fomẽtum & mater aliariuz voluptatũ est: qz qui bene comedit: libidines carnis frequẽter sentit: dormire querit: inde verbositas & rixe que sunt opa carnis: inde cõsumptio pecunie. Nolite ergo fratres diligere mundũ: qz in eo sũma concupiscẽtia est carnis. Sed qđ aliud nisi cõcupiscẽtia oculorꝫ: O fratres mei: fecit enim deus nobis oculos vidẽtes: qui fecit magnalia: vt toto corde eũ laudemus, ploꝛantes si qua mala fecimꝰ. Ecce in miseria sumus: & in miseriꝭ nõ ridere sed flere debemus. Cũ enim nascit puer nõ ridet ꝭ ploꝛat. Quare ploꝛat: nisi qz voce testaꝛ & confiteꝛ ploꝛãdo se ad miseriã deuenisse: Nascũtur em filij adam ad laborẽ & dolorem: qz iugũ graue positum est super filios adã a die exitus de vẽtre matris eorum vsq; in diem sepulture eorũ. Non igiꝛ ridere sed flere debemus: attẽdentes & sciẽtes q dominũ nunq̃ risisse sed fleuisse legimꝰ. Sed qũo fleamus peccata: qu omnẽ eleuemꝰ oculos ad montẽ vnde veniat auxiliũ: audiamus iohãnem. Quid em dicit: nisi q omne qđ est in mũdo est cõcupiscentia oculorꝫ: Concupiscẽtia oculorꝫ dicitur: qz per oculos desideria auri & argẽti: possessionum & cũctorũ terrenorũ intrinsecus asse intimãtur. Jdeo summe custodiendus est oculus: qz tanta cordis est & nũcius. Nam claude oculũ: & voluntas habẽdi nõ erit: cesset voluntas & ecce infernus claudit. Ecce enim fratres quot mala per oculos fluũt: & quot bona per eosdẽ possunt adipisci. Si enim dauid oculos clausisset: feminã nõ vidisset ad ulteriũ nõ cõmisisset. Si iudas pecuniã nõ vidisset: magꝭ minime tradidisset. Et si sodomite oculos clausissent: iuuenes nõ vidissent nec perussent. Claudamus igiꝛ oculos ne videãt vanitatẽ: custodiam̃ tantaz cordis nostri ne latro qui quotidie, pcurat intrare veniat & cũcta bona valeat depredari. Claude enim oculũ & amittis vitiuz: claude ianuã & latronem occides: claude oculũ & voluntas nõ eri. habendi: claude oculũ & infernũ clauseris in eternũ. Licet tamẽ multi ceci mali sint: sed peiores eos fore nõ dubitamus si hec que mũdi sunt viderẽt. Ipsa em visio causa cupiditatis est & principiũ appetitus. Claudam̃ ergo iamuaz: ne mors intrare possit per fenestras nostras. Quid em aliud in mũdo esse legimus nisi superbiã vite? O supbia cũctaruꝫ virtutũ nouerca: quis te creauit quis te ad nos misit: quis te ad cõuentus diuitũ & pauperũ tam mirabiliter introduxit: Scio qꝛ deus te nõ fecit: nec te ad nos misit: nec ad conuẽtum monachorꝫ pauperũ vel diuitũ introduxit: nec te ꝺum carnẽ assumpsit assumere voluit: sed tua inimica humilitate dignatus est habitare inter bouẽ & asinuz & subditꝰ esse voluit marie & Ioseph. Quid ergo agis inter nos: Nã te natura nõ ostẽdit qua vno modo generant: vno mõ viuũt & moriũtur oẽs. Quid ergo agis inter seruos dei: Quid ostẽdis eis: Cur eos iflas: Cur inflare eos demonstras: Nosti q eis eternã vitaz prestare nõ poteris. Quid eis demõstras, ꝓpter quod eleuẽtur sup astra celoꝝ: cupientes esse sicut deus: & super ea ascendere vellẽt si possent: O supbia nouerca virtutũ: mater vitiorũ: porta inferni: magistra erroris: caput diaboli: vitiorum principiũ: quid inter hoies facis: quid eis ꝓmittis q̃ te tantũ diligere demõstrant: Ecce amatores tui tam cito de altitudine cadũt. Ecce em nabuchodonosoꝛ qđ tãtuz diligere videbaris: & tantũ te diligebat: tã fortiter te astrinxit: vt credere ei faceres qz nullus eo maiꝛ esset in orbe: & ecce mor de flectitur & cadit: & demergiꝭ in profundũ: & quasi bos fenũ comedit. Ecce quid accidit te diligẽtibus: Sed te nõ amantes de stercore penitus eleuãtur, & collocantur cum principibus populi dñi: solum gloꝛie honoris & dignitatis tenentes in scia. Eia ergo fratres discite humilitatez habere: discite superbiã cõculcare: discite & eam deuitare velut mortẽ eaz cõculcare. O ꝙ difficile diuitibus: o ꝙ penosuz: o ꝙ meritoriũ. Estote ergo paupes si vere humiles esse cupitis. Nã destructis diuitijs & cõculcatis facilius sancta pfectaq; humilitas acquiritur, cũ quibꝰ vere poterũt habitare. O diuitie dulcissime & suauissime hoibus insipiẽtibꝰ apparetis: sed oi veneno mortaliores estis oi no. Uenenũ enim quis sumere poterit, nisi fuerit aliqua dulcedine copulatũ: Sed cõ mirrã dulcedini faciliter sumit. Sic enim qui recipit mozit. Sic qui diuitias amat

Gen. ix. iij. regũ. xvij. Mat. iij. Ge. xxv ij. regũ. xxiij. mat. iij.

C

Eccle. xl

B j. Joã. ij.

ps. cxx.

ij. reg. xj

Matth. xxvi. Gen. xix

Gen. iij. Gen. xix iij. re. xi. Gen. iij. Ge. xxv

Claudẽ di sũt ac custodiẽ di oculi, p pt mala q facũt. Ysiere. ix

D

Luce. ij.

Ef. xiiij. No. pdicata & titulos su perbie.

Da. iiij.

D

dulcedinē videt gustare. Sed ecce mors inter diuitias latēs holem superbū ⁊ elatū: diuitē inflatum aggredit: ⁊ aggressus occidit. Nō quātum pſunt nobis diuitie mundi huius per quas occidimur: per ꝙs mutamur quotidie: per quas inſidiamur frequenter: per quas eleuamur in vanitatē: per quas veneramur mēdaciter: per quas anima supbam ad infernū diabolus semper expectat ꝺducere. Tollite ergo fratres mei diuitias vt facilius tollatis superbiā: tollite diuitias ⁊ infernus nō erit. Date elemoſynas ⁊ oia munda dabūtur vobis. O fratres mei an ignoratis q̄ pauperib⁹ non dare tuliſſe eſt: Et merito quādo quis poteſt esurientibus subuenire ſi nō paſcit: merito vitā extinguit ⁊ eos mori permittit. Pudeat ⁊ erubescat chriſtianus tollere paup'bus quibus inbemur ſemp offerre. Ultra omnem iniquitatē eſt diuitem velle fieri de extinctare pauperū vel vidnarum. Itaq; fratres amāda ſunt honeſta lucra: ſed horreantur dānoſa compēdia. Nullus audeat ide tollere vbi debeat collecta diſpergere. Addēdo perdit qui retinēdo collegerit paupertatē potius ad ſe trahit qui paupertatem ſe exigentiū pecunia nō repellit. O fratres mei veniet dies illa: veniet ⁊ nō tardabit: quādo nobis dicet. Exurim ⁊ non dediſtis mihi māducare: ⁊ vltimo dicetur illis. Ite maledicti in ignē eternum. O fratres ſi in ignē mittētur illi qui nō ſunt elargiti: nec que cū laboze lucrati ſunt pauperibus donauerūt: quid dicetur illis qui aliena rapere nō timuerunt: Cū diabolo ardēt: qui nudū non induerūt: vbi putamus arſuros qui viduas ⁊ orphanos ſpoliauerūt: Non ergo ſpoliare debemus paupes vt denudati abūdemus in ſuperbia vite: ſed elemoſynas dare vt pauperes ⁊ humles ſim⁹ non differamus. Sed hec nō ſolum facere nobis ſufficit: ſed ⁊ proximū ctiam ad hec inducere feſtinemus: dicētes poteſtatē habētibus ⁊ terrarū rectoribus q̄ nō ſolum elemoſynā porrigant: ſed ⁊ q̄ regna ſua in pace cuſtodiant: ſciētes q̄ remota iuſtitia regna latrocinia efficiūtur. Multi em̄ ſunt rectores: ſed pauci iuſtitie amatores inueniūtur. Nam cū queſitū fuiſſet a ſocrate ridente: cur ſic fortiter rideret. Reſpōdit. Video magnos latrones ad ſuſpēdium duci face re paruos. Et alta voce clamaſſe refertur. O ꝙs digniores eſtis ſuſpēdi qui in cathedris ⁊ domib⁹ habitatis latrocinia maiora cōmittentes: ꝙs qui in ſiluis cū tremore quotidie demorari videm̄. Quapropt frēs nolite rapere: nolite fenerari vt abundetis in ſuperbia vite. Sed diuitie ſi affluāt nolite eis apponere: ſed diſpergite eas vt humiles ſitis: ⁊ mirari valeatis illum qui ſequētibus ſe dicet. Venite benedicti patris mei poſſidete regnum quod vobis paratū eſt ab origine mundi. Amen.

Diū quo diuitie nocent.

Luce. xij

Nota ꝙ ſpoliatores pauperum.

mat. xxv

Notare hoc hñt iudices ⁊ aduocati.

ps. lxx.

Watth. xxv.

¶ Ad leproſos vt patientiā teneāt: exemplo ꝯ chriſti leproſos hortat ⁊c. Sermo. xxriij.

Eph. iij.

Atres mei dilectiſſimi ſcio q̄ percuſſit vos deus et leproſi facti eſtis vſq; ad diē mortis vestre. Ideo obſecro vos in dño noſtro ieſu chriſto cuius pretioſo ſanguine redēpti eſtis: vt nō deficiatis in tribulatiōibus que ſunt p gloria veſtra: ſciētes q̄ per carnis afflictionē mentis infirmitatē occidimus. Spiritus em̄ deficit: dū miſera caro gaudendo quiſcit. Ergo ſi paupras vigeat: ſi luctus meſtificat: ſi ſtomachus dolcat: ſi pect⁹ vel venter inflet: ſi totius corporis dolor vos inget at: ſi calamitas vos vndiq; verat: ſp vos letificet in oībus laboribus ⁊ periculis vite hui⁹ amor veſter in deū ⁊ pia patiētia ⁊ certa ſpes ſupernor. Deſpiciamus ergo diuitias corde: ⁊ erimus locupletes. Deſpiciamus inimicor. ſupplicia ⁊ erimus ſemp victoioſi. Deſpiciam⁹ corporis ſanitatē ⁊ eternā quietem ⁊ ſanitatē recipiem⁹. Igitur vobis infirmātibus ⁊ lāguentibus patiētia ſumme neceſſaria eſt. Nullus enim beat⁹ eſſe poterit: nullus celoꝝ ciuis efficitur: nullus amicus dei cōſtituitur/qui iter malū, atiēs nō inuētus fuerit. O patiētia tu oīa vicis aduerſa: nō colluctādo ſed ſuffere do: nō murmurādo ſed in oib⁹ gratias agendo. Ipſa em̄ patientia eſt que fecē totius voluptatis abſtergit: ipſe, que lumpidas aias deo reddit: ipa nauis que ad portum cūctos ſuos amatores ꝺducit. Ipa eſt per quā infern⁹ clauditur: ⁊ paradiſus aperit ſuis amatoibus. Ipſa eſt per quā ois ⁊ ſine qua nullus iuſtificabit. O ſi graue vobis eſt q̄ leproſi eſtis: patientiā in cunctis habete. Eluate capita veſtra: ⁊ corde aſpicite vulnera ſaluatoris nr̄i in ligno pendētis: penas morietis: preciū redimētis: cicatrices reſurgētis: quid aliud videre poteri mus niſi caput inclinatū ad vocandum et parcendū: cor apertū ad diligēdū: brachia extēſa ad amplexandū: totū corpus expoſituz ad redimendū. Hec quāta ſunt cogitare vos q̄ doletis: hec in ſtatera p̄i cordis appēdite vt totus vobis figat in corde/q̄ pro vobis tot⁹ fixus fuit in cruce. Et q̄d plura

B

Watth. xxvij.

ſaluator noſter p nobis ſuſtinuit: q̄d plura patiēter portauit: Tota em̄ vita ſua plena fuit doloze: ⁊ tādem ad crucē peruenies p paſſionē ludibꝝ exponit: qui eſt ꝺe palma victorie. Spinis coronatur: qui ſpinas peccator. vemit cōfringere. Ligat qui ſine laboze ⁊ pena ſoluit cōpeditos. Ligno ſuſpēditur: q̄ erigit eliſos. Aceto potat fons eternevite: diſciplina cedit: vulnerat ſalus vita mozit. Occidit ad tps vitā mors: vt in ppetuū ad vitā occideret mors. Ecce frēs chriſti patiētia: ecce xpi bonitas ⁊ clementia. Et ſi placet etiā plura audire: poſſum⁹ ⁊ adhuc plura de chriſto ꝓdicare. Nō igit tedeat vos audire. Nam ⁊ ſi fatigaremini: vobis nō amplius predicarē. Cupio enim ꝰſolari vos ⁊ nō triſtari. Nā ſi tediū eſt dicite: ſi vero gauditz audite. Ecce em̄ venit ſaluator regēs ſideraꝝ ſugere voluit vbera. Ipſe q̄ panis eſt: eſurire voluit: ipe fons ſitire: ipſe lux dormire: ipſe ꝺes fatigari: ipſe veritas occultari: ipſe iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ a mortali iudice cōdēnari: ipſe iuſtitia ab iniuſtis iudicari: ipſe vnitas mutari. Nihil em̄ tam ſalutiferū nobis eſt ꝙ quotidie cogitare quanta p nobis pertulit deus ⁊ hō. Ecce em̄ ſaluator paſſus eſt: leproſus in cruce fact⁹ eſt: patiens factus eſt nobis relinquēs exemplū vt ſequamini veſtigia eius. Nō ſi feceritis: nō ſoluz infirmitatē non moleſte portabitis/ſed cum, pphe

ps. xxx. C

Querimonia quā face re p̄ſt leproſi et eoꝝ ꝰſolatio.

ta clamare voce ⁊ ope nō deſiſtetis. Deficiat in doloze vita mea: ⁊ anni mei in gemitib⁹. Sed dicetis. O ꝙs graue: o ꝙs inhumanū: o ꝙs forte eſt inter hoies habitare non poſſe. Ecce em̄ ſeparati ſum⁹ ab vrbibus: gētes nos ſpernūt: parentes nos [illegible]iūr: cō ſanguinei fugiunt: amici nos deſerūt: ſeparati ſum⁹ a caſtris ac ſi ex hominibus nati nō eſſemus. O fratres mei attēdite patiēter ⁊ nolite turbari: nā verum eſt q̄ dicitis/ſed nolo vos ignorare q̄ legitis. Ait enim dñs moyſi. Habitabit in domo mea plenus lepra. Cur ergo turbamini ſi inter hoies habitare nō poteſtis: Nunq̄d mūdi cines hoc p̄ſtare nobis potuerūt: Nūquid domū deiv obis aperire potuerūt: Nunq̄d per eorū cōuerſationem efficiemini meliores: An ignoratis quid dictū fuerit ſancto viro antonio. Si cupis ſaluari fuge homines: fuge mundū ⁊ pompas eius: Cur ergo turbamini ſi inter hoies cōuerſari non poteſtis: Ecce em̄ ſanctus iob iuſtus: ſapiēs: diues: rectus ⁊ timēs deū: ⁊ tamē leproſius efficitur: tamē non conquerit: extra caſtra proiicit: ab hoibus deſpicit ⁊ deſeritur. Ab vxore blaſphemat: tamē non conquerit: nec labijs ſuis ꝑtra deū mortaliter

Job. j. Job fuit leproſ⁹.

locutus eſt: cōſiderans aliā vitam cito eſſe venturā. Non ergo turbemini: ſed conſiderate q̄ppter peccata veſtra pculſit vos de⁹: vel vt examinet vos. Ecce em̄ maria quia murmurauit inſ fratrē ſuū moyſen: leproſa eſt facta. Azarias rex q̄ preſumpſit: leproſus factus eſt: ⁊ giezi q̄ ſimoniā cōmiſit: ⁊ naamā q̄ ſe gloriſicauit. Vos etiā quocūq; modo pcuſſi eſtis: patientes eſtote: ⁊ gratulanti alo ſuſcipite illā: ne pariter hic ⁊ in futuro eterna tormēta patiamini. Confortamini ergo ⁊ nolite timere. Ego vobiſcū eſſe credidi tertia die paſche: ſed q̄ valētin⁹ noſter migrauit a ſeculo: ꝓptere a vobiſcū eſſe non potui. Sed nūc fractis argenteis vaſis de bonis eccleſie hipponenſis: vobis in neceſſitatibus ⁊ pro captiuis ꝓuidere volui. Conſoletur autem nos deus qui ſuos conſolatur in omni tribulatione. Amen.

Nu. xij. iij. regū xv. iiij. reg. xv.

¶ De deteſtatione ebrietatis: cuz terribilis caſus enarratiōe. Ser. xxriij.

A

On miremini fratres charissimi ſi hodie ter ſermonē deo auxiliante perfecero. Accidit hodie terribilis caſus vt oēs audiſtis: ꝓpter quē non ſolū ad eccleſiam hipponēſem omnes antiquiores habere volui: ſed etiā omnes feminas ⁊ infantes in vnū congregari precepi. Quib⁹ congregatis cū doloze ⁊ anxietate vobis enarrare intēdo tanq̄ p̄ in plebe: q̄d accidit preclariſſimo ciui nr̄o hipponēſi cyrillo. Ecce enim (vt ſcitis) potens erat inter nos ope ⁊ ſermone: ⁊ fere dilect⁹ ab oībus. Filiū vt ſcitis habebat ⁊ eū vnicum poſſidebat ⁊ q̄ vnicus erat eū ſuperflue diligebat ⁊ ſupra deū. Ideo ſuperfluo amore inebriat⁹: filiū corrigere negligebat: dans etiā poteſtatē faciendi oia que placita eſſent illi. O doloſa libertas. O grandis filioꝝ perditio: o patern⁹ amor: mortiferus. Ecce filios ſe dicūt diligere: quos iugulari ꝓcurant. Dicūt eos amare: q̄bus iaz ſuſpēdia parāt. Dicūt p̄res filios ſe nutrire: ſed ecce iam p̄ ⁊ filius ambo in foueā cadunt. Quare p̄ cū filio cadit in foueā: niſi q̄ pater cecus eſt: q̄ malus: ⁊ q̄ ſalutē ſuam et filioꝝ ſuorum videt negligere: Quo ⁊ q̄o pater hec neglexerit: niſi quādo filio libertatē donauit: quādo eum corrigere neglexit: quādo virge pepercit: quando ei ſemper ſerenā faciem demonſtrauit: Cupitis audire nūc quomō pater ⁊ filius in foueaz cadūt: Licet enim ſciatis tamē q̄ neceſſe eſt vt vos quādiu viuitis timeatis: nō que hodie facta ſunt iterū dicere nō erubeſco.

mat. xv.

puer. xij.

Ecce ecclesia vester filium habebat/ vt scitis/ quē corrigere negligebat: & luxurioſe viuendo cōſumpſit partē bonorū ſuoꝝ: ſed ecce hodie ebrietatē ppeſſus matrē prēgnantē nequiter oppreſſit/ſororem violare volnit/patrē occidit/& duas ſorores vulnerauit ad mortē. O magna diaboli dñatio patrē quē poſt deū reuereri debebat occidit/matrē aqua portabatur prēgnātez oppreſſit: ſorores quas tenerrime diligere debebat voluit violaſſe/& duas vulneranit ad mortē. O doloroſa ebrietas omniū malorū mater: ois luxurie ſoror: ois ſuperbie pater. O ebrietas tu mentē cecas/iudicio recto cares/conſiliū nullum habes/blādus demon es/venenū dulce es/peccatū ſuaue es. O ebrietas nūquid nō per te ſtatur ſto machus? Nūquid nō per te putreſcit anhelitus? Nūquid non oculos cecas? Nūquid nō cuncta mēbra debilitas? Nunqd non mortē acceleras? Nūquid non burſaz euacuas? Nūquid nō dominiū recipis ab hoie? Nūquid beſtialem & irrationabilem te diligentē tecū ducis? O ebrietas/diſcāt te diligētes agnoſcere: diſcant te deuitare/ iterū diſcāt te deuitare: diſcāt te velut mortem effugere/quoniā qui te dilexerit. regnū dei non cōſequetur. Ergo o fideles abſtinete & nolite inebriari vino. Nō enim ſufficit abſtinere/ſed abſtinentes alios abſtinere doceatis. Docentes quoniō loth inebriatꝰ cū filiabus iacuit. Sanſon etiā vino repletus per meretricē inimicis i radit. Audite fideles: audite eſaiā dicentē. Ue qui cōſurgitis mane ad ebrietatē ſectandā & potandum vſq; ad veſperaz vt in vino eſtuetis. In veteri etiā lege preceptū erat q̄ ſacerdotes cū ingrederētur templuz miniſtrare dño/vino non vinū biberent. Si ergo hoc erat dū templū tantū ingrederētur/ quid nos miſeri facere debemus? O q̄ſ plures ſunt ex vobis qui prius tabernā viſitāt q̄ſ templū: prius corpus reficiunt q̄ſ animaz: prius demonē ſequūtur q̄ſ deuz. O fideles nō fideles: quid vobis cū vino? Nunqd vinū factum eſt: vt deficiatis maledicentes nomen dñi? Abſtinete ergo a ſuperfluo potu ne rebelles efficiamini. Quādiu eñ adā abſtinuit: tādiu obediens fuit: tādiu bonꝰ ſanctus & inſtus permanſit. Sic & helias tādiu miracula fecit: quādiu pane & aqua refectus eſt/ſed poſtq̄ carnes comedit: et vinum bibit in ſaturitate/miracula nō legitur feciſſe. Eia ergo fideles: caſum ſuperius aſſignatum inter cetera conſiderantes deum timete: & timentes euz feruenter rogate: vt ab his & ab omnibus malis liberet nos ſemper. Amen.

No. titulos & effectus ebrietatis.

Ephe. v

Geñ. xix
Iud. xvj

Eſa. v.

Leui. x.

Gene. iij
iij. regnz xvij.

¶ De duob⁹ generibus hominū mūdum derelinquentium: qui in ſancto Loth & vroze ſua deſignantur. Sermo. xxxiiij.

A Ge. xix.

Udiſtis fratres chariſſimi: q̄ loth nepos abrae inter peſſimos ſodomitas & gomorreos ſancte & iuſte moratus eſt. Quas ciuitates volēs ſubuertere dñs/ ad ſeruū ſuum loth angelos miſit vt cū malis nō periret. Qui cū exiret: dixerūt ei angeli. Salua animaz tuā. Uxor vero loth q̄ retro reſpexit: mor mutata eſt i ſtatuā ſalis. Igit fratres mei quecūq; ſcripta ſunt: ad noſtrā doctrinam ſcripta ſunt: vt inde fructū aliquez capiamus. In loth eñ & vroze ſua/ duo genera hominū deſignātur. ſ. mundū derelinquētiū: quoꝝ vnuz perfecte deſerit/aliud quo q; tepide: & reſpiciēdo retro venit ad mortē. Sodoma quoq; que ceeitas vltā vel aſperitas interpretatur/mūdus eſt in quo ſunt hoſes muti & ceci: ad quos mittuntur ſancti angeli: & ſancti p̄dicatores: vt dicāt. Salua animā tuam: & in monte te ſaluum fac. Fugere eñ ſodomā quid aliud eſt quā incēdiuz libidinis: luxurie/ſuperbie & auaricie fugere? Quib⁹ & precipimur nō retro reſpicere/q; victor mūdi & montē ſancte religionis ingreſſus: nō debet retro reſpicere. Quare? Quia meliꝰ eſſet viam veritatis nō agnoſcere: q̄ poſt agnitam retro abire. Quid eſt dicere: niſi q̄ melius eſſet q̄ ivita ſeculari & laicali māſiſſet: q̄ poſtmodū ſolitariā & tam deſereret? Apoſtata eñ ne quā eſt: mortale eſt: cum dānatione ſemper viuere eſt. Tales enim femine & vroꝝ loth cōparātur: q; moientes: retro aſpicientes: cōuertūtur in ſtatuaz ſalis. Loth precipit vt in montē ſe ſaluū faciat: per quē cōtemplatiua vita deſignat. Tu vero nō aſcende in montē penitētie: aſcende in montē diuine cōtemplationis. In hūc montē te ſaluū fac: in hunc montē volando trāſmigra ſicut paſſer: & ibidē ſalua animā tuam curis & ſeculi dignitate denudat⁹. Sic enim fecit glorioſus ille adoleſcens nathanael/ de quo legit. Ait enim. Magiſter quid faciā vt habeam vitā eternā? Cui dominus. Si vis ad vitā ingredi: ſerua mādata. Cui adoleſcens. Que ſunt mandata? Cui dñs. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo. Non homicidiū facies. Nō adulterabis. Non facies furtū. Nō falſum teſtimoniuz dices. Honora patrē tuū & matrē tuā: & proximū tuū ſicut teipſum. Hec oia ad tuā vitaz

Ge. xix.

Roñ. xv

mat. xiij

mat. xix

Ac. iiij

B

Pſal. x.

Geñ. iij.
Phili. ij
Jone. ij.
j. regum xvij.

mat. xix

¶ Ad iudices vt caueant ne odio: amore: precio: p̄cib⁹ vel timore corrūpantur ceteraq; vitia declinent & iuſtitiam ſeruent. Sermo. xxxv.

pertinēt. Cui dixit adoleſcēs. Dñe hec omnia cuſtodiui a iuuētute mea/ q̄d mihi deeſt? Cui dñs. Si vis pfectus eſſe vende oia que habes & da pauperibus/ & ſequere me. Et ſecutꝰ eſt ieſum adoleſcens ille: & nunq̄ retro poſtmodū reſpiciens: reliquit patrez & matrē & vroꝝ: filios & ſorores & alaz ſuā. Tunc prudēs adoleſcēs montē dei aſcendit: ſodomā & gomorrā reliquit: incēdium libidinis fugit: curā ſeculi ſuffocauit & mōtem ſume cōtemplationis aſcēdēs emit in agro theſaurū abſcōditum: charꝰ eum tenēs in vita ſua. Sitr hoc idē fecit petrꝰ: q̄n voluntarie oia deſeruit: oīa relinquens et ſecutꝰ eſt ieſum. Sic & maria illa lazari ſororꝰ cū lazaro fratre ſuo & maria virgie pudentiſſima: q̄n oia vēdiderunt & preciū ante pedes aplorꝰ poſuerunt. Sic & helie facere placuit & iohānizacharie filiꝰ: quādo heremū intrauerunt. Sic & paulus cū antonio: q̄n annis multis heremū coluerunt. Sic & fratres mei qui ſanctorꝰ patrūvitaz & exempla imitari & ſeq̄ voluerunt. Nunquid nos etiā hoc idez optamus? Eteñ in ſeculo ſumꝰ: ſemper tñ vt incepimꝰ vobiſcū in ſolitudine eſſe deſideramꝰ: & oſtēdimus ope q̄n epali eccleſia grati nō fuimꝰ. Eia ergo fratres p deo iugo dei ſubmiſſi eſtis: vt ſublata licētia peccādi cathena obediētie in ppoſito bono retinere poſſitis. Sed attēdite fratres mei & letricia cordis mei: q̄ nihil phicit bñ operari ex coactiōe niſi ex voluntate libera faciatis. Qui eñ benefaciunt coacte deo nō ſunt accepta que faciūt: & ſimoni cyreneo: quē iudei angariauerunt vt crucē chriſti portaret: optime cōparantur. Ecce eñ ſimon crucē portat cum dolore: q; nō libenter portat angariaꝰ: ſed nō morat in ea: ideo nō perſeuerādo fugit: & ſine fructu a cruce recedit: q; nihil boni dñ niſi vſq; ad mortē bono perſeuerē. Sic & nos crucifigamus corpora noſtra verberib⁹: vigilijs: abſtinētia eſce & pot⁹. Sed timeo ne coacti hoc agam⁹: & corpora macerantes: mūdo ſaltē volūtate viuam⁹. Jō fratres in hūc montē obediētie aſcēdamus: & q̄ deo pmiſim⁹ attēdam⁹. Nihil eſt eñ mai⁹ obediētia: nihil pei⁹ inobediētia. Adam periit q; inobediēs fuit: xp̄s reſurrexit q; pri obediuit. Jonas inobediēs a piſce abſorpt⁹ ē. Saul inobediēs a demōe corrept⁹ eſt. A q̄ correptione liberet nos ipſe xp̄s: vt digne ad montē xp̄latōis volare poſſim⁹. amē.

Ogatus a vobis o iudices: licet cū fortunato nicheorū preſbytero lōga diſputatiōe grauatus: ſermonē veſtra dilectiōe deuictus facere deo auxiliante nō diſtulimus. Ecce eñ nunc cōgregati eſtis in domo epi. Cōuenistis oēs in vnum/nō vt ſophiſmata audiatis: nō vt poetaꝝ curioſitatem intelligatis nō vt beatos vos eſſe predicē/ſed ſolum vt quid p veſtra ſalute neceſſarium fuerit audiatis: & audictes operibus adimpleatis. Uos eñ reputati eſtis ab hoib⁹ duces populi/iudices terre/orphanorū patres/ viduarū mariti/iuſtitie zelatores/reipublice amatores. Cauete ergo ne corrumpamini odio/amore/p̄cio/precib⁹ vl̄, timore. Decet igitur iudices nō ſolum que dixim⁹ adipiſcere/ſed cū dei adiutorio calcare ſuperbiaz/ abominari luxuriā/abhorrere falſitatem/ deſpicere auariciaz/que nouerca dr̄ eſſe et ſūma inimica iuſtitie. Ipſa eñ eſt que patrē neſcit matrē ignorat: amicos perdit/ et ſeipam relinquit. Decet igitur iudices nō auaricia ſed largitatē ſectari & amare pupilos/puſillis & orphanis faciem ſerenā non ſolū verbo ſed opere demōſtrare. Nō enim auertere faciē debent a paupe/nec priores dedignētur cōſeruare fideles: nec ceruicez erigere debent quoſdā deſpiciendo/ ſcientes q; mortꝰ pariter doctꝰ & indoctus. Decet igit iudices gratiā quā diuinit⁹ recepe- rūt ſolicita mēte cuſtodire/fidē oſtendere zelū recti tudinis cōſeruare. Decet etiā iudices clementie eſſe cultores/ deteſtatores ſeuitie: cūctis benignos ad irā tardos: ad miſericordiā feſtinos: & aduerſis fortitos in proſperis humiles & cautos/& quibuſcūq; dignitatib⁹ ſublimatos ſeipſos agnoſcāt: & caueāt ne ſuos inferiores deſpiciāt. Decet etiā iudices ſapientes eſſe: & in lege doctiſſimos/ne dicere valeāt tanq̄ legez ſanctam ignorātes bonū maluz & malū bonū. Decet etiā iudices plus deum timere quā alij hoies/plus de ſalute animarū curare q̄ſ corporis: plus honorez dei q̄ſ marſupia plena diligere. Sz ve vobis iudices/ve vobis in eternū & vltra: q; non eſt in vobis veritas: nō miſericordia: nō pietas/non iuſtitia/nec ſcientia dei in vobis poteſt inueniri. Quid eñ iter vos regnat. Auaricia/mēdaciū/clamor/apparētia/ peruerſio ſacre legis/dicētes malum bonū: bonum malū. Ecce acceptio perſonarū. Non eſt enim veritas in vobis. Diminute ſunt a vobis veritates. O patres pauperū: o vere non patres ſed p̄dones. Quare nō patres? Quia

Ac. iiij

C

Illi portant crucē cuz ſimone cyreneo

coacti tribulatiōes ſuſtinent.

Eſa. v.

B

Geñ. iij.
Phili. ij
Jone. ij.
j. regum xvij.

mat. xix

Ps. xj.

rbiq; per vos opprimunt: nec est qui misereatur pupillis dei/sed si diues locut⁹ fuerit mox tacuistis: causas suas vsq; ad nubes pduristis. O iudices scientiā ⁊ institiā mundi amātes: attendite quid agitis. Nā scientia mūdi/pleni estis: ⁊ in ipsa morientium. Que sit scia mūdi. Que est em scientia mundi/nisi thesaurum cōgregare: lucrum terrenū acquirere: decipere proximū: mētiri: iurare: iustitiam caute peruertere: ⁊ similia in cūctis agere. Ista em est sapientia huius mūdi. In istis fere quasi tota vestra vita consistit: ⁊ ideo attēdite qui iudicatis terrā: q; sapiētia huius mundi stultitia est apud deū. Sapiē. j. cor. iij. Sed dicitis. O episcope hanc scientiā non amam⁹: furtum non cōmittimus proximū nō decipimus nec offendim⁹. Quare: Quia nihil aliud recipim⁹ nisi quātum nobis donare voluerit. Ego autē dico vobis: q; tantū fecistis ☞ tum facere potuistis. Nō plus vobis fuit datū: ideo nō plus recepistis. Quātum potuistis fecistis. Leues cās magnas fecistis. Nā ⁊ si vi nō rapuistis: ⁊ primus in via nō depredati fuistis: latrones tamē esse potestis. Latro enim timet malū: ⁊ vbi nō potest nō facit: ⁊ tamē latro est. De⁹ em cor interrogat ⁊ non manū. Lupus em frequenter venit ad ouile ⁊ querit rapere oues: querit lacerare: querit ⁊ deuorare. Vigilāt tamē pastores: latrant canes: ⁊ sic lupus timendo fugit. Nunqd non tamē lupum nō esse dicimus: Absit. Sic ⁊ vos facitis ☞ tū potestis: si plura possetis plura faceretis. C Daniel. xiij. Eia igitur o iudices attēdite ne cum falsis iudicibus susanne cōfundamini. Suscitabit enim dñs spiritū danielis: ⁊ ponet spiritū eius ⁊ sapientiaz pueri sui danielis in mentē alicuius iuuenis: ⁊ sicut fecit in susanne iudicibus cōfundet oēs falsos testes cum iudicibus: ⁊ tūc scient quid pfuerit sibi sua scientia. Considerate ergo o iudices terre quid per oseā seruū suū deus loquat. Osee. iiij Ait enim. Visitabo populū meum: ⁊ iudices ⁊ vias eorū: ⁊ cogitationes eoz reddā eis. O ☞ horrēdum est incidere in manus domini. O quāta vltio: o quāta miseria malis erit in die nouissimo. Expellētur enim mali mercatores: falsi iudices de domo domini: exulabūt a domo dei: expellētur a paradiso: ⁊ ibunt in locū vbi semp erit fletus ⁊ stridor dentium. Heb. x. Jdeo attēdite ad consilium meū: aperite cordis portas. Surgite qui dormitis: legite Esaiam pphetam: sequimini eum: nō eras sed hodie: non tamē hodie sed ⁊ nūc. Ait em prophet⁹. Derelinquat impius viā suam: ⁊ vir iniquus cogitationes suas ⁊ reuertat ad dñm: ⁊ miserebitur ei⁹ qz misericors est. Currite iudices ne iudicemini ad patrē misericordie: querite veniam: reddite qđ recepistis illicite. Querite veniam: qm̄ prope est oibus inuocātibus eum in veritate. Ipse est qui sanat cōtritos corde ⁊ humiles spū: ⁊ corde tribulatos saluabit. Ambulate dum lucē habetis: dum dies est. Ecce o iudices veniet taz nor: qz venit iam mors in qua nō erit licitū ambulaꝛ. Cogitate qđ estis: quo ituri estis. Parētes enim vestri predicāt mortui: sepultura clamat: infermus vlulat: demones exectāt: sacerdotes predicāt: quid superbis terra ⁊ cinis: O iudex qui deū nō agnouisti: dum iuxta tumulos patrū tuorum transis: scias q; mortui clamāt. Terra es: ⁊ in terrā ibis. Homines enim fuerunt sicut et vos diuitias possidendo. Vbi mō ipsi sunt: sic ⁊ nos erimus. Ubi superbia eoz/vbi scientia vbi cathedra magistralis: vbi honor discipulorum: vbi indumēta serico ⁊ pelle decorata: O cinis ⁊ puluis: o iudex quid es ⁊ quid eris cōsidera. Nō ergo tardes conuerti ad deū: ⁊ ne differas de die in diem. Subito em venit ira eius: qz iuxta est dies perditiōis: ⁊ adesse quidē necesse est ⁊ festinant tēpora. Nemo ex vobis tamē desperet: nemo diffidat de dei misericordia. Sed attēdite qz nulla culpa taz magna est que nō habeat veniaz. Et ne aliquis desperet: marlam illā peccatricem dominā luxurie: vane glorie matrē: sororem marthe ⁊ lazari in exemplum assumite: que postmodum apostolor⁹ apostola meruit nūcupari. Adiuuet autem nos ipse deus ⁊ homo qui pro nobis nasci ⁊ mori dignatus est. Amen.

¶ Ad pſbyteros suos malā vitā eorū reprehendēs ac ad mūditiā sacerdotes icitat ⁊ plura alia. Ser. xxxvj.

A

Fratres charissimi vt nouit caritas vestra: oportet manū mundā esse que polluti vasis maculas diu purgare: ne polluta deteri⁹ possit coinquinare cuz sordida sordidū tractat. Propterea sacerdotes altissimi dei vobis dicitur. Mundamini qui fertis vasa domini. Uos em estis qui vasa domini ferre debetis quibus datū est nosse mysteria regni dei. Uos estis sal terre/lux mūdi/lucerna accensa: ciuitas in monte posita/columne templi/lignum scientie in medio paradisi positum: patroni ⁊ rectores terre: angeloz ⁊ paradisi ciues: prophetarū filij: patriarcharum cognati: apostolorum successores. Mundamini ergo vt digne cū patrib⁹ ferre possitis vasa domini. Vasa em non solum aurea ⁊ argētea/sed etiam illa/p quibus redumendis dñs mozi dignatus est. Propterea attendat charitas vestra quales esse debetis: vt digne vasa domini portare possitis. Ait enim apostolus. Oportet episcopū sine crimine esse: tanq̄ dei dispēsatorem: non proterū: non iracūdum: non vinolētum: nō percussorez: nō turpis lucri appetitorem. Hec autē non solū ego episcopus seruare debeo: sed ⁊ vos vna mecum deo auxiliante seruare debetis per oia sine crimine sicut episcopū. Ita iubet esse pbyterū: id est irreprehēsibilem: vt nō querat vrozes: nō diuitias: non honores: ne secularis: dicatur. Nō enim debet qui animarum curā gerit transire de domo in domum: nō frequentare foꝛū cum rusticis: nō mercantias acquirere: non cōmatres pcurare: non ligoniz are: nō tabernas intrare: non discurrere: nisi necessitate compulsus. Sic enim facientes irreprehensibiles sunt apud hoies. Sic em vasa dñi digne portare poterunt. Sed si contrariū fuerit (qđ dominus auertat) quomō poterit auferre malum de medio omniū: si in delicto simili simili corruerit vel maiori: Nō em talis dispēsator dī/sed potiꝰ dissipator. Aliud est enim dispensator: ⁊ aliud dñs. Dispensator em seruus est. Non em licet dispensatori pcutere seruos: nō occidere: non iracūdia portare: qz dñs eius humilis: benignus ⁊ misericors est. Nō ergo licet dispensatori furiosum esse. Nihil em fetidius: nihil damnosius: nihil leuius: nihil turpius in pastore furiositate. Attēdat igitur pastor: attendat ⁊ dispēsator: quid legitur. Seruz dei nō oportet rixari: sed humilē ad omnes esse: patientē: doctorem: in mansuetudine eruditē eos qui cōtra mouent. Discant ergo pastores si offendūtur/patiētes esse. Et vt ego patiētiaz merear: opz presbyteros etiā nō solum ab vsuris abstinere a rixis/sed ab ebrietate cauere. Nō enim licet clerico extra horā bibere: vel aliquid māducare: vl̄ de domo in domū transire ⁊ prādium vel cenam ordinare. Attēdite presbyteri mei: attendite: ⁊ si veritatē dico nolite turbari. Nā valde despicit clericus qui sepe vocatus ad prādium nō recusat: etiā necessitate aliqua cōpulsus. Sepe enim in cena vel prādio vbi magna exilit multitudo: rixe ⁊ ebrietates nascūt: ⁊ ea que sunt opa carnis. Jō summe cauere oz clericus ne extra domū suam vel epi prandere audeat: vel in eadē etiam audeat secularib⁹ pparare. Quid em aliud habere debem⁹: nisi q; turpis lucri appetitores nō simus: Omne em lucrū remotū a pbyteris esse oz. Nā non scio sed eoꝝ que dei sunt negociatores sum⁹: seculares ad nos venire nō pñt: nunqd vl̄ intelligere: Absit. Sermonē nr̄m audire voluistis: ⁊ dimisso dentiū dolore volui hꝫe vos: nō vt bonos vos esse/audiatis: sz vt veritatē loquēdo vestraz miseriā itelligatis. Quid em estis. Decetis. Pastores sumus. Ego nūt dico q; pastores estis ⁊ vez est qđ dicitis. Sed q; pastores vel ꝫles dicere nō audeo/qz sit vobiscū mēdax. Oēs peccatores sumus: oēs in peccatis nati ⁊ ꝯcepti sumus: oēs in peccatis vnim⁹. Expedit tñ vt vez dicam: quia ep̄s suz qz pastor sum: qz p vobis aiam ponere parat⁹ sum. Tacere igit non debeo: qz ꝫ peccator sum: aiam tñ p vestra salute ponere iā decreui: iaz me parauī: verūtñ dicā et omne qđ vez est a quocūq; dictuz a deo est: a pre ⁊ filio ⁊ spū sancto est: dicere erpedit nō occultare. Nā si vez tacerem: essem vobis silis in cunctis: qđ nolo. Si ergo de⁹ mecū quis ꝯ me: Nunqd fortunat⁹ vel arruis cū suis insidijs: Naz qz vez eis dixi: iō in heremo insidias mihi posuerūt: volentes me cōprehēdere ⁊ occidere: ⁊ tñ de⁹ me liberauit. Libenter tñ suscepissem martyriū: ⁊ etiā pro ꝟitate moꝛi semp parat⁹ suz. Audite ergo rebelles. Audite lupi rapaces. Audite vos derisores. Ueniat etiā ille sancte⁹ ezechiel q; portā clausaz viderat i domo dñi: surgat ⁊ vobis aperiat visionē quā vidit ⁊ palpauit. Dic dic o scē ezechiel: dic pbyteris meis. Ait sibi dñs. Fili hois pro pheta de pastorib⁹ israel: dicq; ad eos: Ue pastorib⁹ qui pascebāt semetipsos. Nōne greges pascunt⁹ a pastorib⁹? Lac comedebat⁹ ⁊ lanis opiebamini: qđ crassum⁹ erat occidebatis: gregez aūt meum nō pascebatis. Qđ infirmū erat non ꝯsolidastis/⁊ qđ egrotū erat nō sanastis. Qđ ꝫfractū est nō alligastis: ⁊ qđ abiectuz est nō reduxistis: ⁊ qđ perierat nō quesistis/sed cū austeritate iperabatis eis ⁊ cū potētia. Et dispse sunt oues mee. Sed ego sup̄ pastores requiram gregē meuz de manu eoꝝ. Ecce qđo de vobis ꝟit dñs/qz nō estis pastores sz lupi rapaces qz oia qđ facitis pp lucrum facitis. Nō solū que eccliaz sunt ꝟitis/sz ⁊ que mūdanoꝝ. Ecce em discutiam⁹ mentē pquiram⁹ veritatē. Nunqd missaz cātare/nunqd baptizare: nunqd mortuū sepelire sine pcio vel pmissione dignamini: Nunqd nō citi⁹ mortē diuituz ꝫ corpis salutē deliberat⁹ videre. Ecce qđo lupi estis: ecce qđo oi simonia ifecti estis. O sacerdotes qđ agimus: qđ sum⁹: cur tantū dormim⁹? Ecce latro semel furat: semel fen⁹ primi tollit. vel rapit: sed si capit blasphemat: ꝟberat: furtuz iponit: ⁊ tanq̄ latro iudicat ad mortē.

B Titus. j. No. ꝫ illos q; fre quētant bāquets cōme vi siteurs ō ꝯmeres

Nota ꝯ plato cursoꝛes lubꝛicos ⁊ tabernarios.

Psalmo cxliij.

Psalmo xxxij.

Que sit illa q; ter rere ōbe rēt iudices ꝑsen tis sch.

Ecclē. x.

Sēn. iij.

Ecclē. v.

Deute. xxxij.

Luc. vij

Ezech. xxxiiij.

Mat. xiij

Mat. v.

Gene. ij.

Esa. lij.

Jo. x.

Ro. viij.

C Sacerdotes mei/si fems in laico crimen iudicat:si ꝓpter hoc mori debet ⁊ cõdẽnatur ad mortẽ:quid de vobis erit in die nouissimo:Quid de nobis faceret mundus si super nos potestatẽ haberet:Quapropter tenete iustitiã:nolite lucrũ facere/sed habẽtes victum ⁊ vestitũ contẽti per oia esse debetis.Sed qui celebrat vel ꝑdicat vel baptizat vt inde lucrũ acquirat:bonis celestibus de facto se priuat.Ecce cũ romani ꝑncipes quãtuz necesse eis fuerat de diuitijs suis tantũ recipiebãt/aliud quoꝫ pauperibus erogabãt:iustitiã mirabilẽ conseruabant in cunctis,ꝓpter que ⁊ alia bona que faciebãt ⁊ obseruari volebant:meruerunt magnifico imperio sublimari:⁊ timeri a cũctis in orbe.Ecce cũ pagani erãt:⁊ stultissimũ putabãt pro deo colere crucifixum:⁊ tamẽ deum suũ timebant.Et nos q̃ nomen christi in frõte portamus:quid aliud q̃ꝫ symoniaz ⁊ latrocinia quotidie ꝓcuramus:

Ego etiã infidelis eram:⁊ nõ solum a carthaginẽsibus sed a romanis acutissimꝰ reputabar a cũctis.Copiosa turba circũdabar frequẽter:⁊ me trãsire videntes ⁊ audiẽtes manũ ozi suo ponebãt:ciuem romanũ tribunoꝝ caput me fecerant:⁊ ꝓzocum ponriam filiã mihi equalẽ parauerãt.Audeo cũ dicere audeo hoc asserere in nullo me mutatuz fuisse/omnia contẽnens cũcta que ꝓmiserant spernens:diuitias abhorrẽs:ciuitatẽ caute relinquẽs/fugiens mediolanũ/ꝓzocum nõ querens:cogitãs nihil peius habere q̃ꝫ cõsortium mulierũ ⁊ societatẽ.Hec omnia (seruus iniquitatũ meaꝝ) facere nolebam:qui tamẽ nũc seruus christi ea que dicimus ⁊ maiora tento:habere frequẽter. Nos autẽ fratres qui in pugna sum̃p sumus:licet tentemur ad mundũ redire:ꝓzocari:negociari:delicate viuere:cathedrã etiam ascẽdere:caueamus ne cum mũdo dãnemur.Uos eñ estis diꝝ excelsi:in quorũ synagoga deus deoruz stare desiderat.Uos estis eius vicarij/q̃ vicẽ eius geritis.Uos estis filij excelsi oẽs quibus dat potestas ligãdi atq̃ solvẽdi:aperiẽdi etiaz celũ ⁊ infernum claudẽdi.Eia ergo sacerdotes dei excelsi/aperite aures cordis vestri.Quiescite iaz agere peruerse/discite bene facere/pascite oues ꝟbo ⁊ exemplo:nolite eis celũ claudere.Clauditis dũ nõ corrigitis:clauditis dũ male viuere ostẽditis. Oculus fuistis ceco/⁊ pes claudo.Tũc enim oculus estis ceco/cũ eius tenebras effugatis ignorãtie.Et pes estis claudo/qñ viam veritatis demõstratis:vel quãdo fidẽ eoꝝ roborastis.Sed si fidẽ vestram ꝓ vobis roborare nescitis/qũo aliorum fidẽ roborare poteritis?Et ideo attẽdite nec turbeminũ si veritatẽ dico vobis.Scio enim ⁊ bñ scio q̃ vobis amara est veritas.Quare/nisi q̃ si veritatẽ dico non creditis mihi ⁊ in melius etiam nõ mutamini?Amara ergo est veritas:⁊ qui eã amant vel predicãt/sepe replẽtur amaritudine ⁊ dolore.Tacere tamen nõ audeo:nec vobis placere intendo/q̃ si hominibꝰ malis placerem/seruus dei nõ essem.Multis vt placeaz:desideratis vt diligam:tamẽ nõ vultis vt corrigam.Obsecro tamẽ vos vt vitam emẽdetis concultes auariciam:despicientes luxuriam/vitãtes superbiã/symoniã odientes/pauperes amãtes:pꝓpas huius seculi renuentes:⁊ ꝓ nobis intercedẽtes:sine itermissiõe orantes:vt ⁊ egõ vna vobiscũ vasa domini digne ꝓ gratiã merear portare.Et si quis de me murmurauerit:sciat q̃ de patre cõpo murmurauerit:parcaꝫ illi ⁊ oretur pro eo.

Jo. viij.

Gala.j

Docet Aug. patiẽter ferre murmurationes.

C Qz sacerdotes se debeant exhibere sicut dei ministros:⁊ cauere ne dona sancti spiritus vendere procurent. Patiẽtiam quoꝫ ⁊ castitatem seruare. Ac de fornicationis detestatione. Sermo. xxxvij.

A Actu.j.

apo. xxj

Ratres charissimi sicut actuũ apostolorũ narrat historia:apostatante iuda a cõsortio apostoloꝝ:diuina ꝓuidentia ad structuram ecclesie promoũẽs: fundamẽta que fm rohãnẽ, sunt duodecim nomina apostoloꝝ:beatũ matthiã vocauit ad apostolatũ.Et sicut suscepit matthias ꝓncipatũ ⁊ surrexit loco iude/sic etiã nos suscepimus principatum in ecclesia dei:⁊ ꝑ gratiã suã suos ministros facere voluit ⁊ in palatio suo nos cõstituit:⁊ elegit vt essemus gens sancta:populus dei:sal terre:lux mũdi:⁊ angelici homines absq̃ peccato. Ministri etiã dei sumus ⁊ serui.Serui eñ dicũtur non qui ad oculũ seruiunt/sed qui volũtati dñi in omnibꝰ fideliter obediunt:⁊ tunc in tantã familiaritatẽ dñi mouẽtur:q̃ nõ amplius seruus sed amici vocãtur. Ideo tota mẽte nos exhibeamus in multa tribulatiõe:in scientia:in charitate nõ ficta:in virgilijs:in carceribus ⁊ plagis:in verbo veritatis.Et sic nihil habẽtes:omnia christũ possidendo simus possidẽtes.Hec est enim beatoꝝ vita. Hec est sacerdotũ salus.Hec est seruoꝝ dei requies.Hec est amicoꝝ eius volũtas.Hec est eñ sanctificatio nostra:vt in olbꝰ exhibeam̃ nosmetipsos sicut dei ministros in

Mat. v.
Ac.viij.

ij.re.v.

C

j. cor.ix.

Ac.viij. Matth. xxvj.

Eph.vj.

Jo.xv. ij.cor.vj.

Psalmo lxxxj. Matth. xviij.

Esa.j.

Lu.xvij

multa patiẽtia:in tribulatiõe:in necessitate:in castitate:in abstinentia:in scientia:in suauitate:in charitate nõ ficta:in ꝟbo veritatis:nemini dãtes vllam offensionẽ:vt nõ vituperet̃ ministeriũ nostrũ.Christi eñ serui sumus. Tunc christianoꝝ ministeriũ vituperatur:seruitus nostra despicit̃:q̃ ea que xpi sunt despicimus:⁊ ope adimplere negligim̃.Sed ve nobis fratres mei/ve nobis:q̃ falsum nomẽ christi portam̃:falsuz nomẽ dei gerimus:q̃ opere nõ adimplem̃ quod adumplere debem̃.Discutiamus sacerdotes mentẽ nostrã:⁊ sciam̃ si serui xpi sumus. Sciamus eñ quid facere debeam̃ ne serui inutiles sim̃.Quid eñ? Certe nihil aliud nisi q̃ exhibeam̃ nosmetipsos sicut dei ministros in multa patiẽtia. Sz ve nobis:q̃ nullã patientiã habere videmur. Nã pauperes esse debem̃ q̃ membra christi sumus ⁊ ministri dei.Sed si paupertas aggredit̃: vel aliqua corporis necessitate turbamur ⁊ affligimur:dona sancti spiritꝰ vẽdere procuramus.O sacerdotes mei nolite hoc malũ facere:sed memẽtote q̃ gratis accepistis:⁊ ideo gratis reddite:ne cuz simone mago dãnemini:cui dixit petrꝰ.Pecunia tua tecũ sit in perditionẽ. Qui etiaz preciũ recipit de sacramentis/giezi ita est⁊ plenus lepra. Nã cum heliseus mũdasset naamã pncipẽ syrie i iordãe a lepra:rediẽs naamã obtulit ꝓphete multa munera:sed ille noluit recipere.Qui cũ recessisset/locutus est ei giezi discipulus ꝓphete petẽs ꝑn cipi syrie munera.Quibꝰ acceptis ꝓpheta oia per spiritũ nouit:⁊ videns eũ redarguit percutiẽs eum lepra. Sic etiã percutiũtur oẽs qui ꝓ sacramẽtis pecuniã petũt. Sed dicetis. Nunq̃d nõ scriptura dicit.Qui altari seruit de altari viuat? O sacerdotes hoc q̃ dicitis oino negare non audeo:sed sciatis q̃ deꝰ intuet̃ corda hominũ. Naz si sacramẽtum dare distuleris:etiã si fueris ol pauꝑtate vallatus nõ pastor es:non minister xpi es:sed mercator. Non igit̃ petas:non etiã tantũ pro baptismo recipias si cũ simone perire nõ velis. Naz facto pacto/sacramẽtum vẽdidisti:⁊ saluatorẽ tuũ ꝓdidisti eũ iuda. Spõtanea ⁊ sincera volũtate porrige sacramẽta:mihi petẽdo:mihi expectãdo:mihi de ꝓmisso desiderãdo:sed si tibi daꝫ iuste recipis:iuste possidere potes. Memẽto tamẽ q̃ pauperẽ vitã sacerdos gerere debet:⁊ ideo si supbiam habet: si magno bñficio gaudet:preter victũ ⁊ vestitum:q̃ superest pauperibꝰ dare nõ differat:q̃ oia pauperũ sunt.Uerbũ autez illud q̃ negare nõ debet fidelis.Qui altari seruit de altari viuat:verũ oino est q̃ nõ licet

D

sacerdotibꝰ manibus operari: ligonizare: ferrum fabricare.⁊ similia. Hoc aũt ꝓpter reuerentiã ⁊ tanti sacramẽti dignitatẽ. Illud aũt magis ad seculares q̃ꝫ ad sacerdotes pertinet:ne ipsi sacerdotes dei fame pereãt vel nuditate:ideo dignũ est vt q̃ altari seruit de altari viuat. Silr fratres qui sacramentũ emit/vel ecclesiã/vel prebẽdas/vel ecclesiaꝝ introitus:vel seculari potentia hoc ꝓ se procurauit:sciat q̃ cum giezi ⁊ iuda iam dãnatus est:iaz leprosus factus est:iam de tẽplo dñi expellẽdus est. Quare lic? Quia qui nõ intrat per ostium in ouile sed ascẽdit aliũde:fur est ⁊ latro. Jõ reprehendẽdus est:q̃ cmẽtes ⁊ vẽdentes dominus ejcit de tẽplo. Repellẽdus ẽ:q̃ leprosi ejciẽdus bẽtur. Nõ intrat per ostiũ ad ecclesiã:qui per laicalẽ portã intrat. Non enim laicis spiritalia dona tradita sunt sed dñi vicarijs. Uicarij dñi sunt:qui vicem apl̃oꝝ tenẽt.Castella autẽ ⁊ villas suas laici dispẽsent.bona aũt hipponẽsis ecclesie vigilãter attẽdant ne tangãt.Diuites eñ raro vel nunq̃ pauperibꝰ sacerdotibus prebendas,ꝓcurãt:⁊ si,ꝓcurant nõ dei amore,procurant/sed vt̃cũ vroze ⁊ familia de bonis ecclesie gaudere valeãt.Et iõ sciat sacerdos qui timore vel amore defraudari a diuite se ꝓmittit:q̃ ipunitus nõ remanebit.⁊i nõ in pñti/saltẽ in futuro igne eterno nõ carebit. Redeamus igit̃ ad ꝓpositũ fratres:⁊ sciamus qũo poterim̃ nos exhibere sicut dei ministros.Cupitis eñ scire.Ecce si pscutiones veniũt:nõ deficiamus sed patientiã habeamus.Si necessitas paupertatis cõtingat:nõ despeream̃us sed in dño cõfidamus.Si blasphemamur:nõ rñdeamus ꝟ parcamus.Si collaphis vel alapis cedimur:aliaz ꝑ parare nõ differam̃.Si verbo vel murmure ꝓcutimur:taceamus. Si occidimur:gaudẽter ad mortem ꝓgamus. Quare?Quia non est seruꝰ maior dño suo. Si eñ me pscuti sunt:⁊ vos pscuent̃ ait dño.Ita eñ patientia omnari debem̃ si ministri xpi esse optam̃.Sed q̃d aliud nisi q̃ in castitate nosmetipsos exhibere debem̃. Hec est illa virtꝰ sine qua q̃s est factꝰ omnium reus.Hec est illa virtꝰ:que nos deo cõmendat:que nos angelos facit:que nos super etheria volãdo ꝺducit.Hec est illa virtꝰ sine qua vasa dñi ferre nõ possum̃.Hec est illa sancta virtꝰ:quã astringere nos docet apostolus.Fornicatio ⁊ ois imũdicia nõ nominet̃ in vobis:ne mẽs vestra colloquijs malis possit corrũpi.Jõ fratres attẽdite:q̃ nõ solũ a vobis remouenda est fornicatio/sed etiã ois suspitio falsa. Nõ decet clericũ cuz mulieribꝰ sedere vel fabulari/vel domũ ei?

Mat. v.

Jo.xv.

Jaco.ij.

Ephe.v

E

ij. cor.vj

F

Universidad de Deusto Biblioteca

frequẽtare:ne suspitio mala ide ꝓgrediat. O ꝙ vilis:o ꝙs miser ⁊ pusillanimis reputatur clericus q̃ frequẽter cũ mulieribꝰ cõuersat. Insipiẽs valde est ⁊ inerpt⁹: q̃ amicitias mulierũ ꝓcurat. Et iõ vos qui estis lux mũdi ⁊ ciuitas i mõte sitnata: sic famaz vestrã custodire debetis vt nõ erubescãt de vestra ꝯtẽptores laudatores. Attẽdite etiã fratres: attendite qõ dicit apls. Fornicatio ⁊ imũditia. Fornicatio eñ est naturalis mulierꝫ cõcubitus: sed illicitus. Fornicatio est cũ meretrice agere. Mulier siue adultera siue ꝓcubina meretrix vocat. Fornicatio eñ iõ clericis interdicit: q̃ cũ sim⁹ ministri domini: mẽbra meretricis nõ efficiamur. Oꝙ turpe est clericũ a meretrice dueri captiuũ. Qui eñ adheret meretrici: vnũ corpus efficitur. Et iõ scire debem⁹ q̃ malũ est fornicari. Naz si cõiugium sacerdotib⁹ ꝓhibetur/ quãto magis crimẽ fornicationis in nobis estimabit: Ecce eñ frẽs: laicis coniugatis ad tps abstinere ꝓcipit vt vacẽt oꝝ: ⁊ sacerdotes quos corpus dñi ꝛsecrare omni die opz ꝓcubinas in domo tenere nõ erubescũt. Ecce qũo vasa vra possidere in sanctificatiõe sciatis. Scitis eñ frẽs q̃ die q̃dã dauid venit ad achimelech sacerdotez: ⁊ ait dauid esuriẽs. Da mihi aliq̃d cibi. Et ñdit. Nõ habeo panes laicales ad man⁹: ꝛz tñ panẽ sanctũ: ⁊ ideo dic mihi o dauid: sunt mũdi pueri tui a mulieribꝰ: ⁊ ait. Sũt ab heri ⁊ nudiustertius. Et sic dedit sacerdos eis sanctificatũ panez. Si ergo i terrogauit sacerdos vtz seruꝰ dauid mũdi eẽnt ꝓpter panes ꝓpositiõis accipiẽdos: quid facere nos debem⁹ miseri sacerdotes ꝓpter corpus dñi accipiendũ: O frẽs mei: sic ⁊ sacerdotes paganoꝝ dum offerre debẽt dijs suis incẽsa: ab oi malo vt pñt abstinẽt. Ecce ego iã eps hipponẽsis eram: ⁊ cuz q̃dã fratres seruis xpi ad ethiopiaz perreri vt eis sanctũ chrisma euãgelium ꝓdicarẽ: ⁊ vidim⁹ ibi multos boies/ac mulieres capita non habẽtes sed oculos grossos fixos in pectore: cetera mẽbra eẽlia nobis hñtes. Inter quos sacerdotes eorũ vidimus vxoratos: tante tñ abstinẽtie erant: q̃ ꝛz vxores sacerdotes oẽs haberent: nunq̃ tñ nisi semel in anno eos tãgere volebãt: qua die ab oi sacrificio abstinebãt. Vidimus ⁊ in inferioribus partib⁹ ethiopie boies vnum oculum tantũ in fronte habẽtes: quoꝝ sacerdotes a cõuersatiõibus hominũ fugiebãt: ab omni libidine carnis se abstinebãt: ⁊ in septimana in q̃ dijs suis thura offerre debebãt: ab oi labe carnis abstinebãt se: nihil sumẽbãt nisi metretã aque per diẽ: ⁊ sic contẽti manẽtes digne sacrificium dijs suis offerebãt. O grandis xpianoꝝ miseria. Ecce pagani doctores fidelũ facti sunt: ⁊ peccatores ⁊ meretrices ꝓcesserũt fideles in regno dei. Nõ ergo sic frẽs: nõ sic: dñm non tñ diligam⁹ ore/ sed ope ⁊ vitate. Tũc veri eius ministri erim⁹ si sobrie: si iuste: si caste vixerimus. Qui est benedict⁹ in secula. Amen.

Mat. v.

Ephe. v

j. cor. vj.

j. cor. vij

j. the. iiij

j. re. xxj.

¶ De sacre scripture ingẽtib⁹ preconijs cũ exhortatiõe ad diligentẽ ipsius lectionẽ. ⁊ illiteratorũ reprẽsio subscribitur ⁊c. Sermo. xxxviij.

A exo. xxx.

Criptuz est frẽs charissimi q̃ Moyses posuit i tabernaculo labruz eneũ in quo lauarent aarõ ⁊ filij eius cũ ingrederent sctã sanctoꝝ. Ideo attendite: q̃ quicq̃d sub lege antiq̃ in tẽplo dei efficiebat aliquid futurũ ꝓfigurabat q̃ in ecclesia nra sub figura te gebãt: sicut ait apls. Quecũq̃ scripta sunt ad nostrã doctrinã scripta sunt. Non enim sancti pres curassent tot ⁊ tãta scripꝛ memorie cõmẽdare: nisi vt alios legẽtes: alios per exẽpla edificarẽt. Legite ergo frẽs mei scripturã sacrã: legite eaz ne ceci sitis ⁊ duces cecoꝝ. Legite sacrã scripturam in qua quid tenẽdum: ⁊ quid fugiendũ sit plene inuenietis. Legite eã: q̃ omni melle dulciorꝰ omni pane suauior: oi vino hilariorꝰ inuenitur. Apprehẽdite eam ⁊ inuenietis quomõ deus deoꝝ sit longitudo ꝓpter eternitatẽ: qũo sit latitudo ꝓpter charitatem: qũo sit sublimitas ꝓpter maiestatem: quomõ sit profundũ ꝓpter sapientie imensitatem. Que rite scripturã sacraz: ⁊ inuenietis: qñ iste deus deoꝝ natus de maria virgine et homo fact⁹ nos amat vt charitas: quomõ nouit vt veritas: qũo sedet vt eqtas: quomodo dominat⁹ vt maiestas. Legite scripturam sacrã ⁊ inuenietis qũo nazarenus ille iesus regit vt principiuz: qũo tuetur vt salus: qũo operat⁹ vt virtus: qũo reuelatur vt lux: qũo assistit vt pietas. Et iõ o frẽs mei q̃diu in hac infirma ⁊ vana vita fuerimus hanc sapientiã discere ⁊ sapere tota mente curemus. Quid eñ homo sine lris reputatur: Quid eñ est: Nũquid non pecus vel hedus: Nunq̃d non bos vel asin⁹: Nunquid nõ equus vel mulus: q̃bus nõ est intellectus. Eia igit fratres mei qui pastores rationaliũ ouium nũcupamini: festinate rapere nõ sophisinata paganorũ: non carmina poetaꝝ: non fallacias philosophorũ: de q̃bus doctores ⁊ auditores reddituri sunt rationẽ: sed illam dulcissimã sapientiã sapientiaꝝ: que hereditas dei ⁊ filioruz eius

Ro. xv.

mat. xv.

No. titulos ꝓdicata facere scripture.

puerb. viij. exo. xxx.

C

Psalmo xxxj. B

chara possessio nũcupatur. Hec est illa doctrina super oia diligenda: quã ꝓphete ꝓdixerunt: quã patriarche diuinit⁹ hauserũt: quã dei filius postq̃ in terris visus ⁊ cum hoibus cõuersatus est aperuit ⁊ declarauit: ⁊ quid tenendũ ⁊ quid vitandũ est aptissime demõstrauit: ⁊ per suos apl̃os nos ipsam docẽdo illuminauit. Hec est que docet nos amare celestia ⁊ terrena despicere. Hec mater fideliuz que quotidie docet nos quomõ credamus deum esse omnipotẽtez: qũo ipsuz videbimus in sede maiestatis ve mentẽ: quomodo bonis bona ⁊ malis mala tribuentẽ videbimus. Hec est lucerna pedum nostroꝝ ⁊ via salutis nostre in q̃ instruimur qũo ꝓximo deum super oia diligamus: quomõ animã nostram postmodũ sicut quid ꝓpinquius: quomodo postmoduz animã ꝓximi: quomõ postmoduz corpus ꝓprium: quomodo postmodũ primi velut nostrũ diligamus. Iste est eñ perfect⁹ modus: deum/ nos/ ⁊ ꝓximũ diligendi. Hec est illa sacra sapientia que ex ore altissimi prodijt: philosophis: sophisticis: astrologis: curiosis: ac dialecticis abscondita: sed grossis et rudibus piscatoribus reuelata. Numq̃d non ⁊ hodie etiã solum parvulis reuelatur: Hec est omniũ sapientiarũ ⁊ doctrinarũ magistra ⁊ dña: que etiã nos docet exterius blãdos: ⁊ interius fraudulentos cognoscere. Hec est scia scientiarũ: angelorꝫ ferculum: archangelorũ pulmentuz: apostolorũ gloria: patriarcharum fiducia prophetaꝝ spes: martyrũ corona: virginuz fortitudo: monachoꝝ ꝛfectio: ẽporum vocatio: sacerdotũ cellarium: puꝛoꝝ principium: viduarũ doctrina: coniugatoꝝ ẽchutudo: mortuoꝝ resurrectio: viuentium sempiterna ꝓtectio. Hec est per quam fide ornamur: spe confirmamur ⁊ charitate roboramur. Hec est quã qui inuenerit inueniet vitã ⁊ hauriet salutẽ a dño. Hec est labruz vel peluis quã moyses posuit in tabernaculo: in quo lauarent aaron ⁊ filij eius cuz ingrederent sancta sctoꝝ. Sz dices. Quid ꝙ magnũ sacerdotẽ aaron intelligere debemus: Dico eñ vobis frẽs: q̃ per aaron sum̃ sacerdot⁹ intelligere debemus: ⁊ per filios eiꝰ alios sacerdotes minores: ꝓ labruz eneũ legẽ dñi intelligo: in qua oẽs taz magni sacerdotes ꝙs parui studere debẽt ⁊ legendo ⁊ docẽdo ⁊ ope adimplẽdo: per mũditiã corporis: cõpunctionez intelligamus qua mũdari debemus: vt ad sancta sctoꝝ: id est ad secreta dei ⁊ sanctarũ scripturaꝝ penetranda: per purificationẽ digni inueniamur. Et ideo fratres mei attẽdite ⁊ ꝑsiderate q̃ vas paratũ habemus in quo opz mentis ꝺeditatẽ abluere: ⁊ mundiciã mentis in eo ꝓparare. Ecce eñ lex sancta et scriptura imaculata parata est: vt virtutibus decoremur. Sed ve nobis: q̃ debem⁹ esse exemplũ correctionis: ⁊ ecce iam sum⁹ exemplũ erroris. Unde hoc: nisi q̃ ceci sumus ⁊ idiote ignorãtes legem: ⁊ eam legere fastidimur: ⁊ tamẽ cathedram tenere ⁊ animarũ curam gerere quotidie procuramus: Quid ergo miruz si cadit sacerdos: Quid mirũ si non subleuat delinquentes: Quid mirũ si dux cecoꝝ est: Ecce legẽ dñi cõculcauit: desperit eam vt mortem. Sed quid dilerit: ꝺd ꝓcurauit: quid toto affectu cõcupiuit: Uxorem vel cõcubinã caute tenere: equos velut mules in stabulo possidere: canes ꝓ venatiõe nutrire: accipitres custodire: ⁊ tñ velut equus ⁊ mulus quib⁹ nõ est intellectus cupit honorari in cenis ⁊ ab hoibus vocari rabbi. Ecce qũo cadit sacerdos: ecce qũo vinit. Sed ⁊ si cadit qui sibi colũna videbat in templo/ quãto magis populus peribit: Si de⁹ i angelis suis reperit prauitatẽ/ quãto magis in his qui habitãt domos luteas ⁊ qui terrenuz hñt fundamentũ: Discite ergo legem sacerdotes: ne surdo maledicatis. Tũc surdo maledictis: qñ cõsilium ꝓpter ignorãtiaz dare nescitis. Tũc ceco offendiculuz ponitis: qñ falsa ꝓ veris ostẽditis. Itaq̃ fratres nolite iam pigrescere: sed legite scripturã. Dicite eã filioli: sepe eam legite: q̃ lenior oleo: sublimior auro: argẽto purior. Hec est que ꝓcipue in deũ ꝓuocat: ⁊ deuz diligere imitat: corda illuminat linguã purificat: ꝓsciẽtiã ꝓbat: animã sanctificat: fidẽ confortat: diabolũ reꝛcit: peccatũ ꝑmit: alas fortidas calefacit: lumẽ scie ostendit: tenebras ignorãtie expellit: tristitiã seculi extinguit: letitiã spũsancti accẽdit: sitienti potũ tribuit. Hec est scriptura sancta: lex nra immaculata: que de insipientib⁹ sapientes facit nos de nouissimis ponit: magnos de minimis efficit: nobiles de ignobilib⁹ cõmunitatẽ: naturã frenat: ꝓhibet lenitatẽ: tẽperat: dolorẽ: confert spem: coronat senẽ: docet innocẽtiã: mitigat de dignãtes: instruit errantes: sanat egros: roborat ifirmos: datos facit sensatos: mentis stabilitatẽ donat: excitat somnolẽtos: ociosos increpat: pigros incitat: credẽtib⁹ gratiã dat: reges humiliat: humiles exaltat: rectas vias indicat: elemosynã imperat. Hec est sciẽtia scientiarũ que sapientiam dat: gloriaz exaltat: honorem multiplicat: humilitatem: charitatem: lenitatem: obedientiam ⁊ manſuetudinem docet: ⁊ intellectus bonus est omnibus benefaciẽtibus ⁊ diligentibus deum.

baruch. iij.

Uñ ꝓcedat error sacerdotuz et populi. mat. xv.

D Effect⁹ legis diuine sacre scriptuꝝ

hec est que abstinẽtiam: castitatẽ: largitatem ⁊ voluntariã paupertatez conseruat. postremo doctrinã oĩũ felicitatẽ: suauitatẽ: gaudia: stabilitatẽ cordis: sobrietatẽ corporis: cũ punctionẽ mẽtis: veram humilitatẽ
Mat. v. donat. charitatẽ fraternã ipleт: ⁊ timorem dñi accẽdit. Quãobrẽ fratres mei qui hãc sapientiã diligit: ⁊ diligenter legẽ implet: maximus vocabit in regno celorum: ⁊ principatum ecclesie possidebit: ⁊ premia ⁊ munera copiosa recipiet i die nouissimo. Amẽ.

¶ De vita solitaria ⁊ contemplatiua quo etiã anno heremũ cõstruxit quo pterea anno fit eps. Heremitas quoq; a dño electos esse ex scripture testimonio eluscz apertione cõprobat ꝛc. Sermo. xxxix.

A Ephe. j. AR vobis frẽs ⁊ charitas cũ fide vobis non deficiat. Pax vobis fratres qm̃ electi estis ante mũdi ꝯstitutionẽ in hac vasta solitudine: vt sitis cũ helia: paulo: hilarione: antonio: ⁊ iohãne sancti ⁊ imaculati in cõspectu dei. Pax
j. Pe. ij vobis qm̃ nõ eltis gen⁹ abiectũ sed electum: nõ venale sed regale sacerdotiũ: nõ gẽs obstinata sed sancta: nõ populus pditõis sed acq̃stiõis. Pax vobis qui nõ cõuersationẽ hom̃ũ sed angelor in siluis ⁊ nemoribus adamatis. Pax vobis ⁊ vera apl̃or charitas: tanꝯ nihil habẽtes ⁊ oia possidẽtes.
ij. cor. vj Pax vobis fratres mei ⁊ filij mei ꝑdilectissimi: quos quotidie in ꝛpo parturio in visceribus charitatis. Pax vobis illa inquaꝝ ꝛpi:
Phil. iiij que exuperat oẽm sensum: custodiat (vt optamus) corda nra ⁊ intelligẽtias nostras. Pax vobis fratres q̃ seculũ calcastis: mundũ despexistis: nõ laudez mundi ꝟsq; nunc adamastis: risum hominũ fugistis: vt sctis agminib⁹ ⁊ angelicis colloquijs vacare possitis. Pax vobis quos in filios ⁊ frẽs elegi: vt ꝟsortes ⁊ ꝑticipes vos habeã in tẽtationib⁹ meis. Ad hanc aũt vitã iuxta apostolicã formã viuere volẽtes non me elegistis: ꝫ ego elegi vos. Segregaui vos a scelesto maligno ⁊ eduxi vos p singula heremi
Actu. ij. ⁊. iiij. Jo. xv. loca: per spelũcas ⁊ cellas: vt velut apes ipi modico ꝓtẽti pabulo demoretis. Stem⁹ ergo hic frẽs in bello pugnãtes quotidie cuz antiquo serpẽte. Stem⁹ fortes in bello restringẽtes ⁊ ꝓcingẽtes lũbos nostros teneꝫ tesq; lucernas ardẽtes charitatis: iustitie:
Lu. xij B pacis ⁊ trãquillitatis. Ad hec enim nõ me elegistis: ꝫ ego elegi vos ⁊ posui vos in vineã penitẽtie: quã quicũq; dissipare ꝑsumpserit: mordebit euz teterrim⁹ inferni coluber. Hec est vinea illa fertilis: quã plãtauit
Jo. xv. ãno etatis mee trigesimotertio velut fuus dei noe: quã cupim⁹ tota mẽte deo duce sanctis exẽplis: ⁊ sanctor documẽtis ornare: ⁊ ornatã taliter custodire vt a nemine trãseuntiũ possit videmiari: nec aper de silua possit cã exterminare: nec alienꝫ possint diripe labores ei⁹ ꝛ fructus. Hec ẽ illa vinea
Psalmo lxxix. quã plãtauit velut paterfamilias: quã sepe pauptatis: charitatis: obedientie: ⁊ castitatis (vt a simpliciano charissimo viro didici) circũdedit: ad quaz velut paterfamilias
Mat. xx. v. xiij. exies ꝓmo mane: vos cõduxit in oparios vt afferatis fructũ quinq̃gesimũ / sexagesimũ ⁊ centesimuz ꝫm abundãtiã glorie plenitudinis ꝛpi. Hec est illa religio imaculata: cui⁹ sanctitas per totũ orbem terraꝝ diuulgat: quoꝝ cõuersatio a cunctis mirat: quorum
Gene. ij vita nõ solum a ꝛpianis: sed a iudeis ⁊ paganis potiꝰ angelica ꝙ humana reputat. Hec est illa amenissima pardisus: quã deꝰ a ꝓncipio plãtauerat: in q̃ posuit graz ⁊ donũ meritis mĩis mee hoicz vt oparet virtutem patiẽtie: eruditionẽ doctrine: corporis castitatẽ: assiduitatẽ precũ: ꝟfessionem delicto: abundãtiã lacrymaꝝ. Hec ẽ illa paradisus: de q̃ exeũt flumina sapiẽtie ⁊ vitatis: cõtinentie ⁊ castitatis: in q̃ deꝰ delectat
Act. iiij. sicut i oĩb⁹ diuinis. Hec est illa norma apostolica: virga directiõis ⁊ eqtatis: que tpe aplice predicatõis sumpsit exordiũ: in quo ruz alia vna ⁊ cor vnũ erat in dño: nec q̃ꝛ eoꝝ que possidebãt aliquid suum esse dicebant: sed oia erant cõia: ⁊ distribuebantur singulis, put cuiq; opꝰ erat. Nunq̃d non et nos ꝛres mei sic vsq; ad mortẽ viuere ꝓmisim⁹? Hec est ergo religio aplica ⁊ a mũdo
C corde ⁊ corpe segregata: que peutit duces moab: interficit satrapas ⁊ tyrãnos hierz: ⁊ egyptioꝝ hypocritas vulnerauit ad mortẽ. Hec est vinea serui dei noe: in medio paradisi situata: ꝛpi sanguine redẽpta ⁊ irrigata: quã sarabaytaꝝ ꝓceps: hereticoruz
Exodi xxviij. Deute. xiij. pastores velut aper de silua tpe illoꝝ magnoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitarum pauli videlz ⁊ antonij destruere q̃siuerunt. Cuius sepem cõburere: cuius gyruz lapideũ supplãtare: cuius fructꝰ / vites / ⁊ flores incidere: cuius planicie virtutũ zizania seminare ⁊ replere quesierũt: sed dei virtute circũdata minime potuerunt. Ad hãc aũt vineam fratres mei vos ꝺduxit: ⁊ operarios vos fecit meos: vt laboratẽs vsq; ad finẽ: dignum fructũ recipiatis in tempore suo. Ad hanc nõ me elegistis (vt supradiximus) fratres: sed ego elegi vos: sed post annum factus sum episcopus nõ tamen vos relinquens.

Sed cõpulsus inter gentes habitare: monasteriũ ꝓsbyteroruz ⁊ clericoũ ordinaui: intrauit domũ episcopi: vt cõiter cuz eis viuerẽ sicut ⁊ vobiscum antea viximus.
Non igit̃ me elegistis: sed ego elegi vos. A quo fratres mei maxime hoc dictum sit / et scitis a dño dictũ est: ⁊ discipulis dñi dictũ est verũtamẽ non tantũ illis / sed etiã nobis dictũ est: quos vocauit in partẽ sollicitudinis ⁊ glorie corũ. Sicut dignatus est vocare per gratiã ⁊ participes nos fecit exhortatiõis: sic ⁊ vos. Delicatus est eĩ qui vult vti parte: ⁊ administrationez partis dissimulat ex rata merito se ꝓuẽt honore: qui honorẽ affectat sine onere vel honore. Vobis ergo qui pastores estis tantũ animarũ vestrarũ loquitur pastor bonus: qui tertia die (vt audistis) animã suam posuit ꝓ ouibus suis dicẽs. Non me elegistis: sed ego elegi vos. non istã tantũ desertam habitationẽ deserendo: sed de virtute in virtutem
D In electiõe q̃tuor attẽdenda veniunt vt hic ponitur ꝓcedendo fructũ afferentes ⁊ fructꝰ vester maneat. In his quattuor fratres mei attẽdere debemus: scz dignitatẽ / officium / cautelam / ⁊ constantiã. Dignitatem q; dicit: elegi vos. Officiũ: vt eatis. Cautelam: vt fructũ afferatis. Constãtiam: q; fructus vester maneat. Est ergo dignitas in electiõe: officiũ in fatigatione: cautela in fructificatione. ⁊ cõstantia etiã in fructificatiõe. Magnũ est enim quod elegit qui nõ fallitur dũ elegit. Maius est q̃ dei est opus ad q̃ electus est. Sed maximũ quod inter electos ꝓelegit. Est eĩ sensus talis. Nõ vos me elegistis sed egistis: sed ego oĩ modo eligẽdi elegi vos. Sunt enim tres modi eligendi. Tres sũt modi eligendi. Electio: subelectio: ⁊ ꝓelectio. Electio est quando de multitudine bonoꝝ ⁊ maloꝝ eligitur bonũ: ficut de torculari oleum sepaꝝ. Subelectio est quãdo de bonis electis eligũtur meliores. Poste quãdo de melioribus optimi eligũtur ꝓelectio est. In hũc ordinez electus est aaron ⁊ filij eius: vt sacerdotio fungerẽtur coram dño. Primo enim dominus ex omni natõe que sub celo erat: israel elegit in populũ peculiarez sibi. De his autem subelegit filios leui: qui tanꝯ ministri spiritales in tabernaculo dñi ritu ꝑpetuo deseruirẽt. De quibus etiã ꝓelegit filios aaron in sacerdotes: qui precibꝰ ⁊ oblationibus suis indignationẽ dñi in populũ placarẽt. Ad hũc sane modũ elegit nos. Subelegit cũ in sortem sanctoruz vocauit nos ⁊ in ordinẽ clericatus. Sed cũ in statum heremitarũ promouit nos. cũ per aquaz baptismatis lauit nos: ⁊ in dispẽsatione familie sue dispensatores suoruz ministeriorum: ꝓelegit nos. Magnũ est enim fratres q; elegit nos. Maius est q; subelegit. Sed maximũ q; ꝓelegit. Uere ergo elegit nos ⁊ ꝑ elegit nos dñs in hereditatẽ sibi. Nam ad eleuationẽ manuũ nostrarũ regum capita inclinãtur: munera offerunt: etiam patres nos profitẽtur: expectantes nos esse cum helia: ⁊ paulo heremita ⁊ intercessores apũd deũ. Ue tamẽ in heremo habitãtibus: si inter malos pisces foras in die nouissimo pij
mat. xiij. mat. xxv E Jo. xv. cient̃. Ue pastoribus ouium si inter hedos numerãdi sunt. Quid vlterius fratres dicatur audite. Posui vos vt eatis. Nã quattuor sũt hominũ posittiones. Accubitus / sessio / statio / ⁊ ambulatio. Ois enim homo sic est in loco positus q; aut iacet: aut sedet aut stat: aut ambulat. Hec autẽ tantũ inter se differũt in hunc modum. Nam cũ homo iacet: oĩs partes corporis quiescũt. Cuzvero sedet: in feriores partes corporis q̃escũt: q; sedere videtur: sed superiores laborant. Cum autẽ stat: totus laborat hõ erigẽs se / q; generaliter pẽdere suo laborat. Cũ vero ambulat: additur labori grauis ex motu fatigatio. Ad hũc modũ fratres quattuor sunt hominũ gradus ⁊ status in ecclia dei.
Psalmo xxxix. Fidelitũ enim alij boni: alij mali. Numerũ malorũ fratres nõ distinguimus: quoniaꝝ multiplicatus est super numerũ arene maris. Boni vero sicut ordinem recipiunt: sic etiã ⁊ distictionẽ. Sane bonorũ aliqui sunt actiui: aliqui cõtemplatiui: aliqui vtriusq; prelati. Et sic vnũ malorum genus: ⁊ tria bonorũ genera. Quattuor eĩ sunt fidelium genera. Mali autẽ sunt iacẽtes qui in mũdo quiescũt: ⁊ tales totã spem ⁊ fiduciaz ponũt in numero diuitiarũ: quorum deꝰ ventter est. Tales in lecto iacẽtes loquũtur ani
Phil. iij Luc. xij. me sue ⁊ sepe dicũt. O aĩa mea habes multa bona reposita: epulare ⁊ bibe: opprime pauperes: despice vicinos: renue natos: dilata te: ertẽde alas: asceẽde super sidera: nõ
Sapi. ij sit ꝓtatũ quod luxuria tua non pertrãseat: dic aie tue: castrũ seruat qui seipsum ab oi malo preseruat. O fratres tales prostrati
j. thes. v. iacẽt: nocte dormiũt: ebrij sunt: ⁊ ecce mox eos iacẽtes ⁊ dormiẽtes aggredit mors: ⁊ sicut fauilla statim deficiũt. Talib⁹ autem quotidie clamabat apl̃us dũ dicebat. Fra
Ro. xiij. tres scientes q; hora est iaz nos de somno surgere. Inter bonos sunt boni cõugati: q̃ bene vtũtur licitis sed tales diuisi sunt: q; F partim seruiũt deo ⁊ partim mũdo. De q̃bus ait apostolus. Honorat deũ de substãtia sua operib⁹ misericordie intẽti: tamẽ sol
j. cor. vij puer. iij liciti sunt vltra modũ de vxore: possessionibus: fratrib⁹: filijs ⁊ cognatis. Et q; isti ꝓtim delectãtur in mũdo: ideo sedere dicuntur: q; in superioꝝ laborant ⁊ in infimis

quiescūt. Sunt ꝛ alij cōtemplatiui: quoruz q̄ vt dixim⁹ supra) cōuersatio in celis est: de ꝛ nouū numero vos esse dei gr̄a credo ꝛ certus sum. Tales spem oēm in deo ponūt: opprobria: famē: muditatez: pressuras amore christi sustinere semp̄ desiderāt: quib⁹ viuere mori est: ꝛ mori lucrū: clamātes cū apostolo dicēs. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Tales sunt velut milites: ꝛ celoz ciues. Isti laborāt super terrā ꝛ quotidie ab angelis sustētantur. Sunt ꝛ alij q̄ ambulāt. Istis ambulare incūbit nō tantū vt ꝛ nos de vtute in virtutē: sed plusq̄ nos inter diuersa hominū genera ambulare: discurrere ꝛ examinare quid agaſ. Isti sunt pastores ꝛ prelati: q̄bus incūbit nōe exhortari: nūc increpare: nunc minari: nūc cōsolari: nūc docere: nunc predicare: nūc legere: nūc orare: quibusdā ridere: quibusdā flere: quibusdā applaudere: quosdā fugere: quosdā mēte ꝛ ūis visitare: quosdā p̄sentia intueri. Tales sunt p̄lati vtiq̄ pastores: ambulātes velut magister iesus: q̄ ambulans iuxta mare galilee vocauit discipulos: ꝛ ait illis. Ite in orbē vniuersum: p̄dicate euangelium oi creature rōnali. Tales sunt oēs ecclesiaz pastores: quib⁹ a christo dicitur. Ite q̄ periculosuz est tantū stare pastoribꝰ ꝛ medicis animarū. Ite ergo: q̄ pniciosum est sedere: ꝛ peremptoriū est ia cere. Ite excitate iacētes: ꝛ dicite. Jam de somno surgite: q̄ diu dormistis. Clamate pastores ꝛ predicatores veritatis: ꝛ exaltate vocē vestram: vt in oēm terrā audiatur sonus vestre correctiōis: increpatiōis: charitatis: ꝛ sanctitatis vestre. Nunquid nō magister quatriduanū mortuū volēs resuscitare: voce magna clamauit. Vigilate ergo ꝛ excitate dormiētes: ꝛ minas cū terroribꝰ eis adhibete. Deinde ad sedētes trāsite: ꝛ exhortantes eos: vt ad meliora p̄ficiant: dicite. Sup flumina babylonis sedete ꝛ flete duz recordamini sion: porrigite manū pauperi: ne obliuiom deꝰ dextera vestra. Frustra eñ manus tendit ad deū: qui posse suo manus ad paupes non extēdit. Si vero qui sedet: aliquādo stare voluerit: apponite manū ꝛ dicite. Surge postq̄ sederis: qui manducasti panē dolozis. Stantibꝰ autem dicite q̄ promissuz est. Sedebitis vos super sedes duodecim iudicātes duodecim tribꝰ israel. Istis aut ē necessaria est cōsolatio: q̄ multū laborant. Dicēdum ergo eis est: Beati paupes spiritu: q̄m vestrum est regnum celoz. Beati qui nūc fletis: q̄ ridebitis. Beati qui nūc famescitis: q̄ saturabimini. Beati qui holes fugit: q̄ angelis sociabimini. Beati solitarij: q̄ celoruz ciues efficiemini. Uirilr ergo agite fratres mei ꝛ cōfortetur cor vestrum ꝛ expectate dñm: q̄ veniet ꝛ nō tardabit. Modicū erit ꝛ videbitis remuneratorē militie vestre: pro qua penurias ꝛ anxietates sustinuistis. Regnum enim celoz: vim patitur ꝛ violēti multi possidebunt illud. Hic est eñ labor: officij nr̄i. Iste eñ mundus fratres mei mari: sepe cō paraſ: per quod multiplex est trāsit⁹. Naz quidā trāseunt vado: quidā nauigio: q̄daz ponte: quidā submersi natāt in fluctu. Isti sunt illi quattuor status: quos noīauimus. Jacētes enim submergūtur: ꝛ descendūt in p̄fundū q̄si lapis. Cōiugati vado mare trāseunt: ꝛ medijs fluctib⁹ isti saluabuntur igne purgati. Contemplatiui aquā maris ponte trāseunt: securi: ꝛē viam eligētes: q̄bus mūdus mortuus est. Isti sunt mundū despicientes: qui sicco pede ꝛ vestigio mare magnū vt experiēria didicimus ꝛ oculata fide, p̄bauimus) trāseunt a fame ꝛ siti: muditate ꝛ frigore: in vigilijs multis: ꝛ ilabozibus plurimis. Uos aut ē frēs mei estis qui mecū permānsistis in tentationib⁹ meis ꝛ mare magnū ponte trāsimus. Nobis ē incūbit ceteris subuenire: ne descēdant in profundū q̄si lapis. Subuenite vos oēs oratiōibus vestris: oēs ieiunate: hoc mare magnū trāseuntes: q̄ oēs in periculo positi sunt. Tam nauigātes q̄z ſubmergētes: ꝛ tam vado mare hoc trāseuntes, in periculo sunt. Nūquid etiā ꝛ nos qui per pontez trāsimus? Nūquid nō ꝛ pōs aliquādo cadit? Ozandū est oino fratres: ne de pōte cadamus. Nā si de ponte caderemus (quod deus auertat) citius moreremur: q̄ de loco sublimiori caderem⁹. Porrigamus ergo manus de ponte ad submergentes ne moriaſ: ꝛ laboremus ne etiā puteus inferni aperiaſ ꝛ claudat super nos os suū. Nunc vero fratres de cautela q̄ siam⁹ ꝛ audientes aduertatis: ꝛ videatis quo caute ambuletis. Caute aūt ambulandū est: vt fructū afferatis. Tres eñ fructus dñs memorat in euāgelio: trigesimū: sexagesimum: et centesimū. Centesimus est virginū. Trigesimus subditorū. Sexagesimus prelatoz: ideſt fructus duplicatus. Nō enim plato sufficit saꝑm immaculatū seruare: sed expedit vt bonos q̄stum in se est faciat vita ꝛ exemplo relucere. Ad hoc eñ significandum data est nobis tunica talaris: vt bñ facientes ꝛ lucernas bonozū operum tenētes: p̄seueremus vsq̄ in diē vocatiōis nostre: ne dicaſ nobis. Hic homo cepit edificare: ꝛ nō potuit cōsummare. Aduertere nāq̄ debēt canonici nostri ꝛ p̄sbyteri: q̄ quanto p̄ alijs maior dignitas in honore: tāto maior

in' reddenda ratiōe difficultaz: quia quot graduū culmen ascēdunt: tot rationū vinculis erunt alligati. Quis enim tot vinculis alligaſ: quot sacerdos: bos vel asinus: latro vel leo captus? O sacerdos cū teipsum induis: primo amictu faucibus circūdatis ligaris: albam postmodum ponis: subcinctorio vel cingulo renes astringis: ac si tibi dicaſ. astringe fauces ponēdo custodiam oꝛi tuo. Astringe funiculum admi rti potus: ne cor tuū mala meditetur: astringe renes crucifige carnem tuam abstinentia esce ꝛ potus q̄ntum valitudo permittit. Hec fratres mei dilectissimi facientes viuetis: ꝛ bene eritis? ꝛ bene vobis erit. Uerūtamen ozate illum sine quo nihil potestis facere: vt sicut elegit vos de mundo et cōdurit vos ad hanc singularem apostolicam vitā ꝛ societatem: sic vos iunet vt edatis super mensam in regno patris sui. Pensate tamē fratres mei q̄ quādiu vivere mus: in periculo grandi positi sumus. Jdeo de bonis suis nemo cōfidat: sed cogitet sicut dicit apostolus: q̄ cum quis existimat se stare caueat ne cadat. Nunquid fratres mei non lucifer sic decoratus cecidit? Nūquid non etiam petrus? Aut qui inter discipulos christo familiarior inda: ꝛ quia de se confidēdo: nec in bono perseuerando permānsit: cecidit ꝛ crepuit? ꝛ mortuus est. Rogate igitur fratres illum sine cuius voluntate folium arboris non mouetur: vt vsq̄ in finem taliter vos in hac solitudine regat ꝛ dirigat: vt eatis et fructum afferatis? ꝛ fructus vester maneat. Amen. Non turbemini fratres dilectissimi si compello vos vinum bibere: ꝛ panez tritici cum bletis butyro mixtis simul comedere. Nam hodierna die credimus filium hominis resurrexisse a mortuis: ideo gaudere ꝛ epulari oportet: quia frater noster mortuus fuerat ꝛ reuixit: perierat et inuentus est. Ad mensam ergo accedētes cum gaudio epulemini: quoniam ego sum iacob pater vester.

¶ De obseruantia clericoꝝ. Ad paupertatem etiā (cuius genera q̄nq̄ esse testatur) fratres inuitat. Sermo. xl.

Udistis in mēsa frēs charissimi qualr dñs precepit seruo suo abrae vt tolleret filiū suuz quē super cūcta terrena diligebat) i saac: ꝛ offerret eū super vnum montiū quez monstrauerat sibi dñs: quem dicunt nōnulli illum esse montē caluarie: in quo crucifixus fuit ille deus ꝛ homo. Series historie nuper simpliciter itellecta: primo edificat obedientie filios. Fidelis eius sermo viuus ꝛ efficax: ꝛ penetrabilior omni gladio ancipiti. Sed de modo ꝛ virtute obedientie aliquid vobis nūc dicendum est. Nam sicut obediēdum est libenter: sic hilariter: sic et velociter. Obedientia eñ sine mora esse debet. Non placet deo morosa ꝛ deceptatrix obediētia: que quidē cum precipitur querit cur: quare: ꝛ hoc rem precipiatur. Jstius obedietie exquisitum nobis hodierna die exemplū proponitur. Abrāā pater noster: sic enim dicit senex: fidelis ꝛ prima credendi via. Sanctus igitur pater abrāā ꝛ prima obediētie norma: ꝛ forma vere obedientie apud omnes esse creditur. Ecce fratres precepit ei deus filium vnolare. Sed quez filium? Audi ꝛ obstupesce qui audis: filiuz dilectum: filium primogenitū: filiū magne promissionis: filiū magne generatiōis. Dictum eñ fuerat abrāā. In isaac vocabitur tibi semen tuū: ꝛ in ipso erit semen tuum sicut stelle celi: ꝛ sicut arena maris in extrema tua senectute. Centenarius enim erat abrāā dum genuit isaac de sara sterili vtero ꝑpria: de agar ancilla hismaelē sagittariū mirabiliꝰ susceperat: mirabiliꝰ susceptū religiose educuit. Inter hec tamē non cōtradicit abraam sed nec murmuramit: nec hesitauit: nec faciē ꝓturbauit immo tanq̄ pater erurgēs pia crudelitate in filiū se armauit vt mox obediret. Attendite vos filij obediētie: q̄ votuz fecistis ꝛ p̄fessionez. Uade o tu frater ꝛ fac sīr. Hec sp adimplere cogita: hoc semp facie leta fac ꝛ vines: ꝛ erit semē tuū b̄dictum vltra semē abrae. Uerumtñ q̄d maius nescio murmurat: q̄d affectuosius susurrat vox ista in auribus nr̄is: iz hec tpe tāto ante nos scripta sint que sunt per allegoriā dicta? Discutiamus ergo folia vinee: vt fructū inueniam⁹ spiritalis intelligētie: tanq̄ sub cortice nucleuz: tanq̄ sub palea granū: tanq̄ sub terra thesaurum. Uez vt hodierne x̄pi solēnitati satisfaciamus: ꝓsideremus vtq̄ ea que dicta sunt de tpe abraam: inclinare possimus ad me augustinū patrem vestrū. Tentemus super hoc aliq̄d dicere ad dei laudem: ꝛ ad nostrā aliqualem edificationem. Sed fm hebreos abrāā sub tribus tpibus tria sortitus est nois. Primo dictus est. Jllam: quod idem sonat quod excelsus: cum adhuc esset in chaldea in terra ꝛ in cognatione sua in domo patris sui. Ascēdens autem in terram chanaā ad vocationē dei: dictus est abram: qō interpretaſ p̄ excelsus.

Tandē in circūcisionis sue tempore tūc dictus est abrahā: hoc est pater multarū gentiū. Attēdatis fratres ⁊ vos in patrē vestrum. Nā primo vocat⁹ sum excelsus philosophus. Eram cīm inter oēs magnos nominatissimus: ⁊ liberaliū artium sagacissimus indagator. Excelsus inquā eram celsitudine sciētie que inflat: nō charitatis que edificat. Naz cedrū odoriferū vocabāt me romani principes: foliis abūdantē: sed nō habebā fructum. Excelsus erā ⁊ impius super oēs coetaneos meos: elatus ⁊ superaltatus super cedros lybani. Et ecce accessit ad me mater pietate plena: ꝓdicatio sancti viri cpi: vita ⁊ exempla sanctorūz patrum pauli ⁊ antonij ⁊ simpliciani: ⁊ cū his omnib⁹ vox dñi confringētis cedros cōminuit cedrum lybani: ⁊ hostia preparata ad victimā in odorem suauitatis. Et sic factꝰ sum pater excelsus. Deinde ad africā veni: mecū ducens decē ⁊ nouem ex fratrib⁹ meis simul viuētes in palatio sancto: ⁊ cupientes separari a seculo: sanctus pater valeri⁹ cupiens esse particeps fructū ⁊ orationum: locū istum: secretū in quo nūc sumus nobis donauit: ⁊ multi nostrū viderunt. Sed loco isto edificato in christi noie ⁊ sancte trinitatis pontifex hipponēsis factus sum: ⁊ vocatus sum pater excelsus multoz. Pontifices cīm fratres mei sicut vocātur pastores gregis: ita ⁊ patres plebis ꝓ cura ⁊ patria sollicitudine: ⁊ tūc factus sum sicut oliua fructifera in domo dei. Presules cīm olive cōparātur ꝓpter vim olei triplicē. Naz oleū primo illuminat: pascit: ⁊ fessa membra fouet. Sic ⁊ presules illuminare debēt verbo: pascere exemplo: ⁊ fouere egētes tēporali beneficio. Ego cīm fratres non dico me hoc facere: studeo tamē sacram scripturaz exponere: turrim dauiticā clypeis fortissimis munire: munitā declarare: ⁊ declaratam ordinare. Nā quid per turrim dauiticam nisi sanctorū ecclesiaz intelligo? Et sic iam ab ortu ⁊ occasu: ab aquilone ⁊ austro viget nostra doctrina ⁊ expositio. Non tamē a me sed de domo dei ꝓcedit: ⁊ sic nō solum pater gentiū dicor: sed etiā viris abūdans in laterib⁹ domus dei. Cui⁹ domus sunt latera: legētes ⁊ orantes: ⁊ coniugati legentiū ⁊ orantiū ⁊ cōiugantium. Nā vobis qui estis legētes ⁊ orantes abūdanter ꝓpinauimus doctrinā: quibus disciplinā apostolicā tradidi. Cōiugatis poculū vite etiā propinauimus. Vobis tamē propinaui vinū feruoris: charitatis: ⁊ equitatis. Illis vero pacē ⁊ patientiā donauimus. Reuertamur ergo ad historiā pretaxatā: que insinuat nobis tria: scz disciplinā regularem: ꝓgressum: ⁊ exitū. Dicit enim nobis a dño. Tolle filium tuū: quasi dicat dominꝰ. Tu qui monachus es: tolle filiuz tuū isaac qui interpretat risus: hoc est tuā propriaz voluntatē tolle: in cuius executione homo ridet ⁊ delectat. Et hec est prima oblatio quā homo debet deo reddere ⁊ offerre super vnum montiū quē monstrat nobis deus. Nā multa genera montiū demōstrat nobis dñs. Sed de quattuor nobis mediator dei ⁊ hominū homo christus iesus mons dicit: qui erit in nouissimis diebꝰ mons domus domini in vertice montiū. Et iterum. Mons dei: mons pinguis et coagulatus. Postea de hoc monte descendit ros ⁊ vnguē tum pro barba aaron. Oēs cīm de christi plenitudine vnguent recipere possumus. Apostoli etiā fratres dicūtur mōtes: quia fundamēta eius scz ecclesie in montib⁹ sanctis. Angeli nūquid nō ⁊ ipsi montes dicūtur excelsi? Postea iesus qui mons dicit sedens in monte thabor: sermonē discipulis facit: enumerās septem beatitudines spiritus. O fratres attēdite quātum sit impedimentū: cīm grane dispendiū inferat sancte religioni supfluitas ⁊ abundantia rerū: cū longe magis legimus in libro nostre ꝓscietie cīm possumus explicare sermonib⁹. Nūquid nō sodomitarum peccatū fuisse legitur abūdantia panis ⁊ superbia vite? Nunquid nō angeli videntes se abūdare in pulchritudine ⁊ sapiētia superbiētes ceciderunt? Nūquid nō ⁊ patres nostri quasi ratione eadē expulsi sunt de paradiso? Nunquid nō ⁊ mūdus submersus fuit: qñ abundātes ⁊ in suis abundātijs deum non cognoscētes perierūt? Nunquid non egyptij abūdātes iracūdia pleni facti sunt ⁊ submersi? Nunqd non ꝓpter abundātiā idola terre facta sunt? Nunqd nō amalech qui abūdabat: idest inuidia plenus incidit in manu saul? Nūquid non tpe dauid multa milia interfecti sunt. Nūquid nō saul abundans supbus efficit ⁊ ejicitur? Nunqd nō herodes ascalonita iugulat? Nūquid non herodes terrarcha sperās in sua abundātia populo satisfacere: qui credebat iohannē esse sanctū ⁊ iustum: ipsum tamē decollauit? Cogitate fratres quid receperit holofernes: quid cesar: qd nero: quid valentinus: quid cōstantinus: quid decius: qd iulianus. Quid ergo valuit cesari ⁊ neroni abundātia? Quid assuero pecunia? Quid antiocho simulata ⁊ palliata penitentia? Colamus ergo christū paupere in presenti vt simus diuites in futuro. Comes enim diuitiarū superbia ⁊ luxuria est. Amemus ergo fratres summā christi ⁊ aplorū paupertatem:

Esaie. lxvij
Psalmo cxxxij.
Ephe. ij
E
ezec. xvi
Eccl. iij.
Gen. vij
j. reg. xv
j. regum xvij.
Matth. xiij.

pertatē: ne in nra sancta religiōe mutetur color optimus: et dispergātur lapides sanctuarij nostri. Sane enim fratres mei ex collatione aliarum paupertatum: commēdatio paupertatis voluntarie plenius inter nos relucet. Sunt enim quinq genera paupertatis. Prima est infelicitas. Scōa est pauptas cupiditat⁹. Tertia pauptas supfluitat⁹. Quarta dolositas. Quinta paupertas voluntatis. Primam habet mendicus: secundam habet auarus: tertiam habet prodigus: quarta est paries dealbat⁹ quintā habet vir cōpeditus. Prima est fiagellū: secunda est venenum: tertia est ventilabrū: quarta est vmbraculū: quinta edificium. Prima est miseria qz cruciat: scōa est venenosa qz necat: tertia est ventosa qz inflat: quarta dolosa quia dissimulat: quinta gloriosa qz coronat. Nec mirū si xpianus amator sobrietatis sobrietatem spūs cōmendat: cum epicurus ꝓpter voluptatis eam commendauerit dicēs. Quā felix paupertas est si leta est. Sup hāc ꝓpriaz voluntatē offert hō deuotus qō ꝓcipue fit in professione obediendi. Sequit fratres. Strauit abrahā asinum duos pueros secū ducēs. Isaac vero ligna cedrina portabat: abraam autem ignem ⁊ gladium. Uenientes ad mōtem ligatur isaac: sup ligna ponit: ⁊ scita a patre dei volūtate: non aperuit os suum. Et extendens manū abrahā: audiuit. Nec extendas manū super puerū sed pro isaac tolle arietem vnum de cūctis tuis melioribꝰ quem inter spinas tibi paraui. Attendamus nunc fratres: naz quid per asinum nisi carnē nostrā intelligo: q vel asinus domanda est virga: onere et pabulo et cinere et cilicio? Caro domāda est ne impinguata/incrassata/et dilatata recalcitret: velut asinꝰ qui cum dño velut catellus luder⁹ soluit. Duo nāqz pueri sunt quinqz hominis sensus: quos tamen duos dicimus: quia aduersuz ⁊ ad executionē eoz duo intra membrorum mancipata sunt. Nam et ego velut abraam in vobis et canonicis nris: ne caro luxuriet: et ne mors per fenestras intret: duob⁹ pueris vos sociaui paupertati scilz et oroni: qb⁹ mediātibus quinqz sensus corporis extinguere poteritis. Nā per hec preterita mala obliuiscemur: cogitationes male nō ascendēt in corda vestra: affectio cognatoz non regnabit in vobis. Hec enim sunt q quotidie monachos cribrant sicut triticū. Iste sunt mordaces cure: que sanctum virū ꝓpositū enervauerūt. Inter has vir sanctꝰ coquit et cruciatur. Hec sunt monachorum musce mordaces et morientes: que perdunt suauitatem vnguenti. Hec sunt volatilia que comedunt frumentum in anima seminatum. Uos autem fratres dum hec in cor da vestra ascendum: recurrite ad orationē vel ad operis occupationes: ne vos serpentine musce deglutiant. Nunqd non sic fecit sanctus pater antonius? Qui cum epistolas a charis suis in seculo morantibus recepisset: nullā legere voluit: sz receptas i ignē proiecit dicens. Charte fallaces estis etiam plene mendaciꝰ/comburo vos: ne comburar a vobis. Sequitur fratres. Ligatur isaac. Sic ⁊ vos ligamini in hac solitudine tam fortiter vt consuetudines vite secularis ignorētis: et suauitatez sancte religiōis capiatis. Placeat vobis somni forbitas: mētis trāquillitas: corporis mūdicia/mortis seueritas: et cūcta salutis expectatio. Soluitur isaac ⁊ iocūde ad matrez reuertit in bersabee. Sic et vos vertamini soluti ad matrē q̄ sursuz est in hierl̄z. Cum ergo illic puenerit⁹: habit refrigerij sedem: ꝺetis beatitudinem: et luminis claritatē.

Psalmo xxxvij.
Psalmo xxxviij.
Psal. lj
Psalmo cxxvij.
Gene. xxij.
G
Gen. xxij
Ecc. x.
Esa. ix.
Matth. vj
Psalmo cxxxvj.

¶ De obseruantia ieiunij quadragesimalis ⁊ ieiunantiū genere quadruplici: penitentie commēdatione. In fructuosa confessione cum exemplis ꝛc. Sermo. xlj.

A

Cum ieiunaueris vnge caput tuum/et faciem tuaz laua: ne videaris hominibus ieiunans. Ieiunātis officium est in cinere ⁊ cilicio sedere: sordidas vestes nō tenere: carnē macerare: faciem attenuare: in pallore permanere: non ipsam lauare: non ad mensam opulentam accedere: non conuiuia et festa visitare: non capite inclinato incedere: sz elemosynas dare: castitatē seruare: iuste sancte ⁊ pie viuere: vt cpi sanctā resurrectionē expectās glorieꝝ. Hec aūt omnia facite non vt videamini ab hoibus/sed tantū ab illo q̄ cuncta videt in abscōdito. Sed si cōtingeret q̄ finꝰ ieiunioꝝ spargereꝝ inter homines: statim faciem tuā laua/ne videaris hominibus ieiunans. Tria cīm fratres proponūtur nobis hodie: scilicet ieiunare facie lauare: ⁊ caput ungere. Hec tria sunt in quib⁹ tota vita nostra consistere debet. Que sunt ista fratres nisi declinare a malo ⁊ facere bonū/ ⁊ totuz qō habes deo cōtribuere? Ecce quicquid continet nra christiana secta religio. Quid enim per ieiunare fratres nisi a malo declinare: per faciez lauare/bonum facere: per caput ungere/totum deo tribuere? Sed dicet quis. Bre-

uis est hec expositio:sed et aquaz viuā (vt
cupim⁹ nos prouinasti. Attēdite ergo fra
Gen. iij. tres. Nam hostis antiqus vestris primis
parētibus:primo in paradiso suasit vt dñz
offenderent:secundo vt faciē a deo absconderent post meridiem:tertio vt de ligno vetito comederēt. Nam ibi dicitur vt caput
pūgeret:sed hic vt caput vngeret. Ibi abscōdēdo faciē latitaret:sz hic lauaret. Ibi
vt comederet:sz hic vt ieiunaret. Credam⁹
illi qui modo hec precepit:sed nō illi qui cō
Watt. xvij. traria persuasit: Ait enim pater. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹:ipsum audite. Nam ait ho
B die. Cū ieiunatis. Est enim fratres quoddā ieiunium cōmēdabile:et quoddā damnabile. Dānabile quod videt homines:qō
fit propter homines. Cōmēdabile quod solū propter deū fit. Sed aliqui ieiunant vt
infirmi:aliqui vt fastidioti:aliqui vt auari:
aliqui vt hypocrite. Egrot⁹ ieiunat vt valeat:fastidit⁹ vt appetat:auar⁹ vt parcat:
hypocrita vt appareat. Ieiuniū egroti est
sanitatis:ieiuniū fastidioti est gulositat⁹:ieiuniū auari est parcitatis:ieiuniū hypocrite est simultatis. Hec autez ieiunia et si nō
sunt periculosa vt egroti:tñ sunt infructuosa. Ieiunate ergo fratres ꝓpter deū:frangatis nucem vt accipiatis nucleū:proiicia
mus foliavt inueniamus fructū purgem⁹
Esa. xlj. puteū:vt hauriamus aqs de fontibus salnatoris. Ait enim saluator. Sitiētes venite ad aqs. Nā triplex est aqua saluatoris
Esa. lv. Joh. xj. fratres. Aqua lachrymarū quando fleuit
Joh. xiij & xix. super lazarum:et sup ciuitatē. Aqua quaz posuit in peluim quādo discipulorz pedes
lauit. Aqua q̄ de latere cⁱ emanauit. Primā oportet nos habere fratres si recte ieiunare cupim⁹. Est ergo prima aqua cōtrītionis:secūda ꝟfessiōis:tertia satisfactiōis
prima mentem sanat. Secūda refrigerat
Tertia fecundat. Ergo fidelis si cupis recte ieiunare:istas aquas recipe et laua te
et mundaberis a lepra. Nā nisi habueris
has aqs:ieiuniū tuū modicū valebit. Ideo
C vocati hodie ad nuptias magni regis fratres dilectissimi:omemus nos vestimētis
Watt. xxij. tubis et cymbalis benesonātibus. Laudemus ipm patrem familias:q̄ ad suas nuptias nos vocare dignat⁹ est. Que sunt nuptie hodie ꝓparate fratres:nisi isti dies q̄s
deus consecrare dignat⁹ est: Isti cīn sunt
dies quos obseruare debemus:in quib⁹ le
gē recipere merebimur. Isti sunt dies medicinales:q̄ anime et corpori cōferunt sanitatem. Isti sunt dies nuptiales:in quibus
vestimentis ornati esse debem⁹:cymbala
et tubas/organaqz benesonantia sonāres.
Hec cīn sunt instrumēta q̄ in nuptijs quadragesimalibus sonare debemus. Nā ꝓmo vestire nos debemus ꝟtutib⁹ sctis expoliatis vitijs. Secundo cymbalum percutiendo pectora per cōtritionē sanare debemus. Tertio vt precones clamare debemus sugentes vbera vocādo parulos vt
ij. Cor. vj. ieiunare discant:senes vt ieiunare doceāt
D quia ecce nunc tempus acceptabile: ecce
Apo. ij. nūc dies gratie et salutis. Ecce dies remissionis:ecce dies satisfactiōis. Tu ergo ini
que qui longo tempore dormisti:surge memento vnde ecideris et age penitentiā dū
tempus habes:dum sanus es:dum pecca
re potes:vt non ex timore sed ex amore vi
dearis penitere. Omnis enim fratres mei
qui per penitentiam deleuerit peccata sua
iam angelice felicitatis particeps est. Ipa
namqz penitentia est medicamentum vul
neris:spes salutis per quā peccatores sal
nantur:per quam deus ad misericordiam
inclinat. Dū aūt penitentiā fratres feceri
tis:fundite ꝓ peccatis lachrymas cordis
et corporis. Nunquid nō lachrymādo fra luc. xvij.
tres mei petrus a christo respicitur? Nū luce. vij.
q̄d nō maria veniā meretur. Nūquid non mat. xv.
martha lachrymis sanat? Nunq̄d nō cha Joh. xi.
nanea exauditur? Nunq̄d non Lazar⁹ ad Mat. vj.
vitā reuocatur? Laua ergo faciē tu qui hodie incipis ieiunare: lachrymis pcute pectus:exalta vocem tuam confitendo et annunciando sacerdoti peccata tua. Audite
fratres q̄d dauid per ꝟfessionem cōsecut⁹
est. Quid ait:nisi peccaui dño? Et Nathā ij. reg. xij
ꝓpheta ait. O dauid transtulit de⁹ peccatū tuū a te. Cauete tamē fratres ne confessio sit saul qui redargutus a samuele su
pbie dixit. Peccaui. Qui statim audire j. reg. xv
meruit. Trāstulit de⁹ regnū tuū a te. Sic matthei
et dixit Judas. Peccaui non dolēdo sed dif xxvij.
fidēdo. Sic et cayn. Maior est iniqtas mea gen. iiij.
E ꝟ vt veniā merear. Ergo fratres cum ieiu
mat. vj. natis facies vestras lauate lachrymis:ca
put vngite christi q̄ caput cunctorum est.
Ipsum ergo vngite:scilicet oleo misericordie:elemosynas dādo: et verba ꝟtritionis
clamādo. Peccauimus domine:sed misere
re:et sic vncti erim⁹ a xpo oleo leticie. Sic
vnctum dauid legimus:sic vnctū petrū et
mariam prospicimus: sic vnctos volētes
semp spectauim⁹ fratres. Sed quis dicet
quomodo vngendus est deus? O peccato
re vade primo ad mariā peccatricē. Ipsa luce. vij.
enim vnxit pedes et postea caput scilicet
animā:et postea accedere potuit ad caput
Nam si primo lachrymis christi pedes
non lauisset:ad caput christi accedere vngendo ausa non fuisset. Ergo necesse est primo ad pedes lachrymas fūdere: et postea

ad christi caput accedere. Scitote tñ fratres mei:q̄ nisi inimicis vris corde pepcerītis:ofa q̄ agitis siue ieiunetis:siue elemosynā deris:siue omnia q̄ bona sunt agitis:
omnia vana sunt:et serui inutiles estis nisi ꝓmo pepcitis. Sed dicetis. Ego parcere inimico nō possum et q̄ ergo mihi bona
nō valēt sine hoc:me affligere ieiunādo/bona distribuēdo nō amplius volo. Ego au-
Luce. vj tem dico vobis. Dimittite vt dimittatur vobis. Nullū tñ malū impunitum: nec ali
quod bonū irremuneratuz remanebit apd
deū q̄ nouit:absōdita cordis cunctorum.

De vita et moribus clericorum. Sermo.xlij.

A

Fratres charissimi:sanct⁹ ille Hieremias considerans sacerdotum et prelatorum negligentiam lamentabiles voces emit-
Thre. iiij tēs dicebat. Paruuli petierunt panem et non est
C nec erat qui frangeret eis. Clamabat ergo Hieremias aspiciēs destructionem sancte
ciuitatis ploraz et lamētatur crudelitatem
matrum patrum et pastorum:qui deuozāt
Ezech. xxxiij filios in perditiōe. Ue vobis pastoribus israel:qui quod pingue erat comedistis:q̄ō confractum erat non cōsolidastis:quod er
roneum erat non reuocastis:quod infirmū
erat nō sanastis:quod nudū erat nō coope
ruistis. O fratres lupi rapaces hodie facti
sumus iusticiam postponēdis:veritatem et
misericordiam ignozātes. Cauete ergo ne
vobis domin⁹ hodie dicat. Dispensatorez
te posui super familiam meā: et tu panem
eis non fregisti. Non ergo dispensator: sed
Watt. xxv. dissipator:nō speculator sed spiculator. O
B serue nequā mittā te in tenebras exteriores:quoniā pueri tui petierunt tibi panez:
nec fuit q̄ frangeret eis. Itaqz fratres distribuendus est panis et frangēdus subditis
antez⁹ fame pereant:nam si morientur:de
manibus tuis sanguis eorū exquiret. Distribuēdus itaqz est panis omnis sanctitatis eluriētib⁹. Est enim fratres panis mū
dus qui distribuendus est et frangēd⁹ filijs
Est et alter panis immūdus:qui distribuēdus est seruis. Sunt etiā isti panes cōuncti in domo dei:sicut in area palee cuz granis. Tres tñ panes leginus in scriptura:
panes pharaonis/oblatiōis/et ꝓpositiōis
Primi sunt laici. Secūdi sunt sacerdotes.
j. ioh. ij. Tertij ꝟo pastores. Panes pharaonis dicuntur in tres partes:in ꝟcupiscētiā carnis:et cōcupiscentiā oculorum:et superbiaz
vite. Prima est luxuria que enervat:secunda est auaricia q̄ cruciat: tertia est superbia
q̄ velut vesica inflat. Luxuria est ꝓferens
immundiciā:auaricia est generans inuidiam:superbia parit iniusticiā. Luxuria est
ꝓmens hominē intra se per pollutionem:
extra se per vocationē:superbia supra se p
elationē. Luxuria deprimit hoiem intra se
et cū factus sit ad imaginē dei:velut porcus in luto vuere querit. Auaricia trahit
hoiem extra se:et ꝓpter terrena dimittit
celestia. Superbia extollit supra se:vt ponat ps. lxxij.
in celū os suū. Et sic patres et fratres hō p
luxuriā in vanis cupit delectari:p auaricia in transitorijs consolari:p superbiā de
impietate gloriari. Isti sūt pastores quos mat. xxj.
dñs eiecit de templo vēdentes et ementes.
Isti sunt quinquagenarij qui p heliā com iiij. re. j.
burunt. Isti sūt illi falsi ꝓphete vestiti pel mat. vij.
libus caprinis:q̄ etiaz intrinsec⁹ sunt lupi
rapaces. Ergo nos q̄ pastores sum⁹ noiati:luxuriā frangamus p abstinentiā:auaricia submergam⁹ p elemosynā:superbiā fu
giamus p humilitatē et p patientiā. Naz C
sicut impossibile est demonē in malo obsti
natū paradisuz intrare: sic impossibile est
luxuriosis pastoribus auaris et superbis subditos castos et hūiles et bonos facere:q̄ necesse est vt talis sit grex qlis sit et rex. Est et
ali⁹ panis oblatiōis:que q̄dē nō solū frangere sed et deo offerre debem⁹. Dauid dice ps. cxl.
bat. Intret oratio mea in ꝟspectu tuo. Iste
est panis triplex:q̄ oratio debet esse ampla/deuota/et pura. Ampla vt ꝓ omnib⁹
etiā rogetis ꝓ calūniantib⁹ et ꝑsequētib⁹
vos. Deuota vt nō remisse petatis: sed de
uote et dabitur vobis perseuerātib⁹. Sed
dicet quis. Qualis debet esse qui petit: q̄d Jo. ix.
petat:ꝓ quo petat:et a quo petatur? Si pe
tis qualis esse debeas:dicimus q⁹ bon⁹:q̄
scimus q⁹ de⁹ peccatores nō audit. Si dicis quid petere debeas: dico q⁹ vitam vel
meritū vite:vel appehendēdā meritoz
vite. Sz si dicis ꝓ quo petere debeas:dico
q⁹ ꝓ bene et male viuentib⁹:vt bon⁹ perse
ueret et malus ꝟuertat:nō ꝓ sanctis:nō ꝓ De ꝟbis
dānatis. Nā qui orat ꝓ martyre: iniuriaz apli ser.
facit martyri:et qui orat ꝓ damnatis nul- xvij. a.
latenus impetrabit:potens tamen est de⁹ iiij. sen.
vt de lapidib⁹ istis fiant panes. Sed si vl- distī. xlv
teri⁹ adhuc petis a quo:dicitur q⁹ a patre ca. est q̄
omnia petere in filij nomine debem⁹:et fieri pastores erim⁹. Est et ali⁹ panis scilicet dem.
ꝓpitiationis. Et iste est triplex panis angelor de quo māducat homo in altari: panis filioz:id est verborum sancte doctrine
hic est panis qui cū primo pane de celo desc̄dit. Hic est panis quem non est bonum D
sumere et dare canibus hereticis:q̄ panis mat. xv.

Luce. xj filiox est. Hic est panis petit⁹: amice accō-
modа mihi tres panes: scilz vite/doctrine/
Jo. xxi. ⁊ exempli. Hic est panis dat⁹ petro: vt pa-
scat agnos: nā ter ait dñs petro vt pascat
oues: vt tu pastor intelligas oues pascere
doctrina/vita/⁊ exemplo: vel eucharistia/
doctria/⁊ vita sctā. Et sicut dñs ait petro:
ita ⁊ ceteris aplis suis. Ergo pascamus
oues nras pusilis nris panē frāgam⁹: ne
deficiāt i via: pascam⁹ pane ǎgelico: pasca-
mus ūbo: pascam⁹ exemplo: ne toto gens
pereat. Nā capita gentiū sumus: cecoz
⁊ ignorantium duces: claudoz baculus:
terraruz principes: regū viatores: angelis
superiores. Sed demonibus peiores: dum
hec negligēter prospiciamus. Fratres pa
scamus ergo populum ne sint velut oues
absq; pastore: vt ō pascuis solitudinis tra
hat ad pascua societatis. Jesus christus
dominus noster.

¶ De modo querendi christū in epi-
phania: ⁊ necē christianos christum
diuersione querere ostendit ⁊c. Ser-
mo. xliij.

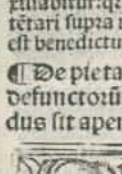
A
Mat. ij.

Udistis fratres mei cha-
rissimi sactissimos reges
dominum diligēter quesi
uisse: ⁊ querendo deum et
hominem inuenisse nō du
bitamus: et sibi preciosa
mūera obtulisse firmiter
credimus et predicam⁹. Vos ergo fratres
querite christum: querite nazarenum: que
rite floridum: candidum ⁊ rubicundum.
Querite christum et hunc crucifixum: que
rite et inuenietis: pulsate et aperietur vo-
bis: clamate ⁊ vocate dilectum: nunciātes
q; amore languescitis. O vos mūdi amato
res qui terrena sapitis: quoniam deus ven
ter est et vita in confusione quid agitis si-
ne christo: quid cōcupiscitis: quid sapitis
Phil. iij. quid sperat is? Nunquid sine christo vobis
pax esse poterit? Nunquid felicitas vel vi
ctoria: dignitas vel securitas: fides vel cha
ritas: spes vel fiducia: constantia vel tem-
perantia: prudentia vel scientia: pulchritu
do vel fortitudo olfactus vel tactus: vi-
sus vel auditus sine christo vobis esse po-
Esa. lv. terit? O fratres mei absit. Querite ergo
Col. ij. christum dum inueniri potest: inuocate eū
dum prope est. In ipso namq; sunt omnes
ꝛtutes et thesauri sapiētie et sciētie absco-
diti. Querite christum et inuenietis chri-
stum: pulsate ad christū ⁊ apiet vobis chri
stus. Dirigite viam christi: vt dirigat vos
christ⁹. Custodite christū: vt custodiat vos
christus. Amate christū: vt amet vos chri-
stus. Querite xp̄m pauperē: ⁊ inuenietis
xp̄m diuitem. Pascite famelicos xp̄i vt pa
scat vos xp̄s. Visitate infirmos xp̄i vt visi-
tet vos xp̄s. Pacem habete cū primo xp̄i
amore vt vos pacificet xp̄s. Huc ergo xp̄m
queramus: hunc etiam veraciter cupiam⁹
hunc semp vt possumus agnoscam⁹: hunc
semper queramus. ⁊ inuentū tam fortiter
tam suauiter: tā dulciter teneam⁹ vt cū nō
amittam⁹. Querēdus est ergo xp̄s: sed nō B
in platea vbi est magna vanitas. Queren-
dus est xp̄s: sed nō in foro vbi est grandis
aduersitas. Querēdus est xp̄s: sed non in
taberna vbi est summa ebrietas. Queren-
dus est xp̄s: sed non in seculari curia/vbi
est maxima falsitas. Querendus est xp̄s:
sed nō in scholis mūdanoz philosophoz/
vbi est infinita peruersitas. O vos mundi
amatores q̄ terrena sapitis: et p terrenis
honorib⁹ et pōpis discurrere nō desistitis
trāsmolātes mōtes ⁊ alpes: inuestigare vo
lētes alta celi: lata terre: pfunda maris: in
caloze ⁊ frigore: fame et nuditate: cur chri
stū nō q̄ritis: in q̄ hec omnia et maiora per
fecte reperiuntur? Quie scite iaz agere per Esa. j.
uerse: discite bene facere. O vos qui celoz
motus quotidie inuestigare curatis: nō ta
men vt deum perfectius cognoscatis: sed
vt mūdo florentes appareatis. Sapiētes
igitur ⁊ insipientes querite christū: sed nō
cuz luxuria in qua est lata deformitas: nō
cū superbia in qua iacet eterna calamitas
nō cū auaricia in qua est idolorū seruitus: Col. iij.
⁊ eterna infelicitas. Sz heu fratres: q; nō
est hodie qui faciat bonum: nō est qui xp̄m
adorare opere querat: nec est qui speret in
eo: ꝛ miles in ense: rex in diuitijs: puer in
pomo: seruus in domino: vxor in viro: vir
in vxore: vetula in parua pecunia: ⁊ rusti-
cus in ligone sperat. Ecce fratres ecce quō
vnusq;q; recedit a deo salutari suo. Ecce q̄
modo speramus in vanitate derelinquen
tes deuz factorē nr̄m: ⁊ recedētes a deo sa
lutari nostro. Nō sic igitur fratres mei nō Psalmo
sic: etiam si diuitie ⁊ honores affluant noli lxj.
te coz apponere: sed solū in xp̄o coz apponi
te: in ipso semp sperate: q; ipsi cura est de
singulis nobis. Queramus ergo xp̄m fra-
tres mei: ⁊ nunq; qui esc̄am⁹ quousq; xp̄m
inueniamus. Querite eū dum inueniri po Esa. lv.
test: inuocate eum dum prope est. Sed o fra C
tres quomodo eum querem⁹? Ecce ecc̄e q̄
ritur hodie christus: querunt eum pagani
querunt eum iudei. O christiane caue ne q̄
ras xp̄m cū iudeis: sed cū paganis regib⁹
perquirere non desistas. Nā pagani q̄rūt Mat. ij.
christum adorare: sed iudei querūt xp̄m iā
supplantare. Pagani hodie ad christum

veniunt: sed iudei christum spernūt. Paga
ni veniēdo ad christum laborant: sed iudei
quiescendo christum ignorāt. Pagani chri
sto munera offerentes ipsum adorāt: sed iu
dei iam christi mortez procurant. Pagani
adorādo christum ⁊ miracula ibidem vidē
do: ipsum toto corde magnificāt: sed iudeo
rum synagoga iam christū spinis coronat:
pagani per aliam viam reuertūtur gaudē
Joh. xi. tes: sed iudei iam incipiūt esse pauētes: ne
forte veniāt romani et rollant eorum locū
Luc. xxj et gentem. Erubescite. O perfidi iudei eru
bescite: quia veniet tempus quando lapis
super lapidem in te nō remanebit: eo q; nō
cognoueris tempus visitationis tue. Eru
bescite: q; ecce iaz alieni hereditatē vestrā
aggrediūtur: et ad vestrum regē natum p
stellam deducūtur: cuius preciosa natiuitas
fuit ante secula predestinata: a prophetis
pronunciata: a patriarchis annūciata et sa
pientibus regibus reuelata. O iudei semp
deo rebelles: o ceci ⁊ obstinati: cur non cō
deratis mirabilia q̄ deus operatur in me-
dio terre vestre? Cur christū non queritis
Cur deum et hominez nō agnoscitis? Cur
eum vt verū dei filiū non adoratis? O fra
tres mei: non solū iudei: sed ⁊ mali christia
ni hodie occidere querūt christum. Quan-
do hoc querūt: mūi quādo pcepta sua mu-
Mat. ij. re contēnūt? Nō sic magi fecerūt: sed mox
christo nato credentes: per viam laborare
ceperunt: ⁊ sic perseuerātes aliquando eū
inuenire meruerūt: non in preciositate pan
nox: non in multitudine seruorum: non in
thalamo picto: nō in lecto eburneo: non in
aula regia. Sed p thalamo voluit reclina
ri in stabulo: p lecto habere voluit fenum:
D p seruitorib⁹ bouē cū asino saluare? habe
re voluit. Eia ergo fratres mei q̄rite chri-
stū: querite nazarenū: querite hūc floridum
candidū ⁊ rubicundū: ad cuius ortum an
Luce. ij. geli cant? Sancti exultāt: sterilis clamat:
vidua prophetizat: symeō senex expectat:
ioseph cogitat: maria mater reclinat: bos
cognoscit: asin⁹ portat: stella dēmōstrat: ma
gus adorat. Iste est deus deorū in syon: q̄
in cherubin apparet terribilis: qui in sera
phin apparet mirabilis: q̄ invirtutib⁹ ostē
ditur incōprehensibilis. Iste est qui nuper
de maria virgine natus est ⁊ homo factus
est: vt nos deos faceret factus est hō. Iste
est q̄ sturiuit vt nos reficeret: q̄ sitiuit vt no
bis vite eterne pocula ministraret. Iste est
q̄ p nobis tentat vt nos a tētationib⁹ libe
raret: q̄ p nobis ligat vt nos absolueret: q̄
pro nobis humiliatur vt nos exaltaret: q̄
pro nobis expoliatur vt nos tegeret: q̄ pro
nobis coronatur vt nos coronaret: qui fel
le et aceto potatur vt nobis fontes melli-
fluos apiret: q̄ morte suscepit vt nobis vi-
tam eternā donaret: q̄ sepultus est vt sepul
turā suoz b̄dicteret. Ascēdit in celū vt no
bis celoz portā apiret: sedet ad dexteram
dei patris vt credētiū pces ⁊ vota exaudi
ret. Ecce ergo ad q̄d natus est xp̄s. Ecce er
go ad q̄d venit xp̄s. Ecce ꝓpter q̄d ad nos
descēdit christus. Quid igit agitis o vos
mūdi amatores? Quid vobis cū corne oye
nerabiles senes? O iuuenes delicati quid
agere creditis: cū nihil sine xp̄o potestis fa
cere: quibuscunq; etiam boms terrenis or-
nati litis? Querite ergo o iuuenes xp̄m vt
iuuenes maneatis. Querite vos senes xp̄z
vt cū oi ꝓsperitate viuere valeatis. Que-
rite christū ⁊ noīte quiescere: illū christuz:
illum iesum qui centurionis seruum sana-
uit: paraliticum solidauit: Lazarū resusci
tauit: cecos illuminauit: meretrice: b̄ifica
uit: chananeam exaudiuit: latroni peccā
ti ei paradisum donauit. Huc christū que-
rite fide/spe/et charitate. Querite christū
⁊ nolite quiescere. Querite christum ⁊ noli
te sperare in lōgitudine vite vestre: q; incer
tus est exit⁹. Sed attēdite ne decipamini: E
quia sub specie boni multa mala fiūt. Nō 1.cor.xj
em̄ delinit hostis antiquus figurā assume
re angelorū lucis: laqueos decepciōis vbiq;
pretēdens. Nouit enim ipse malignus
naturas hominū: et cui adhibeat cupidi-
tatis calorem: gule voracitatem: luxurie fe
ditatem: inuidie calamitatē. Optime no-
uit quē meroze ꝓturbet: quē fallat gaudio:
quem metu opprimat: quem admiratione
seducat. Cūctoz discutit naturas: ventila
re ⁊ perscrutari cūctoruz affectus in nullo
desistit: ⁊ vbi cognouerit quod delectet: ibi
sinum exercitū ponit. Tu ergo fidelis cum
tentationes persenseris: mox christū que-
re: mox christuz inuoca: et mox tibi ipse au
xiliabitur: q; fidelis est ⁊ nō permittit nos 1.cor.x.
tētari supra id q̄ possumus portare. Qui
est benedictus in secula. Amen.

¶ De pietate: charitate: ⁊ suffragijs
defunctorū q̄q; pi⁹ ⁊ misericors dicē
dus sit aperit ⁊c. Sermo. xliiij.

A Ratres mei charissimi nū
q̄ recordor me legisse ma-
la morte perisse illum q̄ li
bēter in hac vita opa cha
ritatis vel pietatis voluit
exercere. Habet enim mul
tos intercessores pius ho
mo: et ille qui opera charitatis exercet hi-
lariter. Quid enim aliud de pijs hominib⁹
dicere poterim⁹: nisi id quod frequēter le-

gimus. Opera enim illorum sequūtur illos
Ap. xiiij Quare: nisi q̄ multos habent intercessores? Ideo impossibile est. vt p̄ces multorum non exaudiantur. Considera ergo o hō q̄s est ille qui tibi in via occurrit: animaduer
scñs. te q̄ hō est ad imaginem dei factus: et tamen pauper est nudus est: miser est: mendicus est: orphan⁹ ⁊ pupill⁹ fortitā est. Caue tamē ne talē despicias: caue ne eū percutias: ne expellas. Nam licet pauper: licet nudus: licet famelic⁹: licet miser appareat: licet doleat: licet erubescat: nō tamē expellēd⁹ est paup. Nolite igit̄ fratres mei eos spnere nec expellere etiā si importune petierint: nolite de eis aliq̄ murmurare: q̄ pauperes ⁊ inopes non cessant laudare deum. Considera tu dines q̄ vias perambulas ⁊ plateas erecto capite et collo: q̄ tu simul cū paupere nat⁹ es de muliere et breui viues tempore. Et licet dines sis: se pe tamē repleris amaritudine ⁊ doloribꝰ. In sordibus generat⁹ es in tenebris conseueris.
iob. xiij. In doloribꝰ etiā peperit te mater tua: ⁊ aī exitu matrē dilacerasti turpiter: fleuisti simul cū paupere ⁊ mēdico: quādo vallē plorationis ingressus es. Pares ergo geniti sumꝰ pariter viuimus: pariter moriemur ⁊ oēs. Cōsidera ergo o dines q̄ paup ⁊ dines pari mō omnes nascuntur ⁊ moriuntur. Noli ergo eos despicere: noli manū bñdictōis auertere ab eis: ⁊ eos facie serena suscipe:
B eos verbo ⁊ exemplo refice. Misericordia igitur o fratres mei mater nostra sit. Naz qui esurientem pane verbi reficit: qui sitientes potu sapiētie refrigerat: q̄ errātē in domum patris reuocat: q̄ nudū cētem, ptegit: q̄ infirmū fide ⁊ patiētia instruit: qui in tribulatione oppressō consolando vel compatiendo subuenit: hic verus pius est: verus misericors est: verus amicꝰ dei est: nec cū mala morte periturū aliqs dicere audeat.
O misericordia salutis p̄sidiū: fidei ornamētū: ppiciatio peccatorū: tu iustos, pbas tu sanctos roborās: malos ad bonū perducis: et qui sine te cunctis bonis abundare videtur: vel castitate appareat decoratus oīno dicere nō desistat: seruus inutilis sum.
Sed attendite et iā fratres mei: attendite quia non solū pauperibus in via misereri debemꝰ: sed ⁊ defunctis cū omni diligētia misereri ⁊ subuenire studeamus: attendētes ⁊ quid iudas machabe⁹ fecerit. Dixit
ij. Macha. ij prouer. xx. enim q̄ sancta esset cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. Sciebat enim ipse iudas: q̄ nemo gloriari poterat castum se habere cor: considerans etiam q̄
Job. xv. et. xxv. astra nō erant mūda in cōspectu dei. Ecce derūt enim angeli de celo: ideo munda astra nō fuerāt: nec etiā infans cuⁱ⁹ vita est vnius diei sup terrā sine peccato est. Quid ergo de nobis dicemus? Numquid gloriari poterimꝰ castū habere cor? Absit oīno: quia omnes peccatores sumꝰ ⁊ in peccatis cōcepti sumus et nati: oēs etiam vitam peccabilem ducimus: omnes in peccatis viuimus: ⁊ forsitā in venialibus morimur. Ergo misericordia indigemꝰ: quia de hac vita omnes migraturi sumus. Et licet carnem dure macerem⁹ ieiuniis ⁊ abstinētia: licet oīa mala patiēter ob xp̄i amorem sustineamus: non tamē condigne sunt passiones hu-
rom. viij ius temporis ad futuram gloriā: que reuelabitur in nobis. Ergo misericordia indigemus: q̄ per nostra merita eternā vitam acq̄rere nō valemus. Capis autem o hō vt tui misereat̄ deus? Facyt proximo misereris. quantum ⁊ tu misereberis primo. Tātus recipies in alia vita quantū facies in presenti vita. Ora ergo pro defunctis: vt duz fuerint in eterna vita, p̄ te orare nō negligant. Expectāt em̄ nos vt iuuentur p̄ nos Tempus enim operandi iam profugit abeis. Clamant igitur quotidie qui iacent in tormentis: clamāt ⁊ pauci sunt qui respōdeant. Ululāt: non est q̄ consolet̄ eos. O q̄s grandis crudelitas fratres mei: o q̄s grandis inhumanitas: clamant ad nos q̄tidie qui dum viuerunt multa mala pro nobis sustinere voluerūt: nec eis subuenire curamus. O vere magna inhūanitas. Ecce em̄ infirmus iacet et clamat: ⁊ a medicis ꝓsolatur clamat porcus ⁊ oēs cum eo clamare nō cessant: cadit asin⁹ ⁊ omnes eū subleuare festināt: ⁊ clamat in tormētis fidelis ⁊ nō est qui respōdeat. Ecce vestra inhumanitas fratres. Eia ergo nō sic: sed memēto te fratres q̄ sancta et salubris, pia et felix et suauis deo et angelis est cogitatio
ij. Macha. xij pro defunctis exorare: vt a penis quas p̄ peccatis patiuntur: soluantur. Sed dicet
C quis. Ecce patrem bonum: pium et humilem misericordem et castum: et omnibus virtutibus plenum et ornatum habeo: tunc si vera sunt que lego: eum esse beatum non dubito: Cur ergo orare pro eo volo: cur elemosinam dare cur ieiunare: cur sc̄orum corpora visitare? Nō est ergo necesse pro eo orare: quia fidelis fuit: pius castus humilis: patiēt⁹: ⁊ cunctis bonis ornat⁹: ⁊ post aurum nō abūt nec in pecu-
eccl. xxxi nie thesauris sperauit: potui transgredi ⁊ non est transgressus: ⁊ facere malum et non fecit. Quid ergo aliud credere debeo
D nisi quod lego? Quid em̄ lego: vel quid predicare audio: nisi q̄ qui bene operatur: bene remunerabit. O hō hec q̄ dicis: ego nullo modo tibi negare audeo. Quis em̄ fidelium dubitat: q̄s q̄ bene fecerit dñi recipiet? Consulo tamē vt p̄ defunctis exorare non
puer. xx desistatis. Dixi em̄ supra: q̄ nemo sine crimine viuit: nemo gloriari potest castus vel mundum se habere cor. Et quid ergo consulo: quid volo: quid vel deprecor: nisi q̄ dimittas incertū ⁊ accipias certū? Quid est quod est incertū: nisi q̄ nescis vtrū pater tuus crucietur: vel vtrū dign⁹ fuerit odio
Eccs. ix ve amore? Multi em̄ fuerunt qui reputati fuerunt sancti: ⁊ tñ in cōspectu dei nō boni sed mali inuēti sunt. Accipe ergo q̄ est certum: ⁊ dimitte q̄ est incertum. Certū enim est q̄ peccator fuit licet bonis operib⁹ ornatus fuerit: ignoramus tamen vtrū eternam gloriā meruerit possidere. Lege ergo o hō ⁊ ope implere festina: q̄ sancta et salubris est cogitatio, p̄ defunctis exorare ⁊ ele
ij. Macha. xij. mosynā dare: ⁊ carnē affligere: ⁊ opa charitatis exercere ⁊ pegrinationes facere: vt a peccatis soluant. Nā ⁊ si sint beati vel dānati: p̄ quib⁹ rogas dummodo nescias ⁊ a deo reuelatum tibi non fuerit: nō beatis vel dānatis iniurias facere potes vel deuz offendere: quia si beati sunt bono tuo nō indiget: ⁊ si damnati obtinere nō valet. Ergo dū certꝰ nō sis: q̄ nec beati nec dānati sint ozare, p̄ eis non differas: quia, vt supra diximus, bonis tuis nō indigent: quia beati sunt: ⁊ mali non obtinent: q̄ dānati
Scias tamen ⁊ indubitanter credas: q̄ lz p̄ defunctis beatis vel dānatis obsecres bona que facis pro eis non amittis. Sepe em̄ predicauim⁹: ⁊ sepe integra fide docuimus q̄ nullum malum impunitū: ⁊ nullū
actuū. x. psalmo cxxiiij. bonum irremuneratum: erit apud quē nō est acceptio personaruz. Oratio em̄ tua in sinu tuo conuertetur. Igit̄ pro defunctis semper orandum est: et si non proficiet eis quia beati vel damnati sunt oratio in sinu nostro cōuerteť. Sic em̄ semp̄ boni erimus sic ipū ⁊ misericordes: sic mala morte pire non poterimus: q̄ dominus custodiet nos in tota vita nra: quā postea deserēdo
j. cor. ij. D dabit illā quā nec oculꝰ vidit nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdere potuit. Festinemus g̃o o fres, p̄ defunctis exorare: vt et ipi festinēt nos ad se reuocare. Videt em̄ sancta trinitas tātū esse vnā q̄tū tres simul sunt: nec plus aliq̄d sūt due q̄s vna vel tres: ⁊ in se infinite sunt ⁊ singula sunt in singulis: ⁊ oia in singulis: ⁊ singula in oib⁹ et oia in oib⁹ ⁊ vnū oia sunt. Et si capere non potestis quō sc̄a trinitas tres et vnū sint exemplū accipite. Unus enim est sol in celo currens calefaciēs ⁊ fulgens. Unus est in terra ignis tria silr habēs: motuz lucem ⁊ feruorem: nec lucē a motu ⁊ feruore diuidere potes. Sic est sancta dei trinitas. Et si eiꝰ mysteriū capere non valeamus: bene operari festinemus: vt sicuti est sancta trinitatem per gratiaz videre mereamur. Inhumanum est namq̄ patriā deserere: patriam despicere: vel in ea nolle habitare. Bene ergo operari nō pigeat: vt patriā habitare ⁊ ad eā redire valeamus. Tāta est enim pulchritudo iustitie: tāta iocūditas lucis eterne: hoc est incōmutabilis veritatis ⁊ sapiētie: vt etiam si non liceret in ea amplius manere q̄s vnius diei hora vt media: propter hoc soluz innumerabiles animi huius vite pleni delitijs et circūfluentia bonorū temporaliū recte meritoq̄ contēnerentur hec omnia. O regnum dei gloriosum: o patria nostra desiderabilis: tantum vales quātuz habeo: tantū cinit de te
Mar. xij mat. xix Lu. xix. Act. iij vidua duobus minutis: quantum petrus qui reliquit omnia: quātum zacheus dando dimidiā patrimonij partez: quātū maria soror lazari: que omnia vēdidit ⁊ ante pedes apostolorū posuit. Cur ergo bñ operari pigri sum⁹? Cur pro defunctis exorare negligimus? Intuemur ergo fratres patriam nostrā nō solum ex hominibus: sed etiā ex angelis atq̄ archangelis: thronis ⁊ dominatiōibus: principatibus ⁊ potestatibus congregatā. Ibi etiam sanctaz ⁊ individuam trinitatē sicuti est homo videbit: plus tamē vel abundātius quātum plus in via operādo meruerit clarius videbit. Non tamē quibuscūq̄ bonis onerati sumus: ppter hoc eaz emere valeamus: nisi per gratiā possidere. Tunc em̄ omnes
E contēti erimus: oēs felices: oēs iocundantes. Hec est em̄ illa optima pars quā maria elegit quiescēdo ⁊ sedēdo ad pedes domini. Cōtemplabat enim ipsa deū ⁊ homi
Luce. x. nē ideo optimā partem elegit. Quare optimā partem dicit: nisi q̄ per cōtemplationez eterna vita designat? Optima vita est enim q̄ secura est: quia eterna est: q̄ vera est: q̄ felicitas nostra est: deū habere: deuz videre: deuz cōtemplari. Ideo optia pars est: quā partem nō possumus hic possidere. Quare? Quia quādiu viuimus peregri
ij. cor. v. namur a dño: ⁊ semper in peregrinatione sumus: ⁊ semp in labore in hac vita cū martha fatigamur. Sumus em̄ hic cum martha laborātes: hospites recipientes ⁊ ministrātes suis dei que necessaria sunt. Hāc partem martha elegit ⁊ bona fuit: sed nō optima q̄ nō eterna. Bona tñ fuit: q̄ perseuerādo in opib⁹ charitatis: sedere ad pedes

Fdomini in eternā vita cū sorore meruit. Festinemus ergo opera pietatis exercere ꝛ p defunctis exorare: vt videre possim⁹ ꝛ rene rēter salutare ꝓphetas sanctissimos ꝛ patriarchas veraces. Isti eñ sunt quoꝝ nomina manēt in eternū: qꝛ deo digni sunt: fide pelari: hospitalitate precipui: astuti in sensu: sapientes in ope: rebus secularibus locupletes: repatores orbis terrarum atq; recreatores: crediti in ꝓmissionibus: angelorꝝ susceptores: facie ad faciē deum videntes: prudētes ꝛ victoriosi: quorū imperiū testas non cessauit quousq; christus ex eorū germine per ꝓrerū beate virginis: que est spes omniū gēcium: natus in mūdo: coruscādo in mundo apparuit. Isti enim sunt sancti viri: cū quibus locut⁹ est deus: ꝛ ostēdit eis secreta sua: vt ea que vēturi erant quasi ꝓsentia spūsancto illuminati agnoscerent. Festinemus ergo fratres seculum exire: vt etiā salutare ꝛ videre valeam⁹ sanctos apostolos: quoꝝ oculi beati: qui deus in carne viuentē videre meruerūt: quoꝝ fructus in patria in eternū manet. Festinemus etiā fratres mei ingredi sancta sctoꝝ vt etiā valeamus videre sanctos dei martyres qui carnē domuerunt: spūm roborauerunt: demonibus imperauerūt virtutibus coruscauerūt: ꝓfitia desperarunt: ꝛ illā patriaꝫ de qua nūc loquimur voce ꝛ moribus ꝓdicauerunt. Festinemus igit fratres etiā ingredi sancta sanctoꝝ: vt videre valeamus sanctos dei cōfessores: qui licet ꝓsecutoꝝ rabiem nō senserint: tamē per vite meritum deo digm ꝑmio martyrū nō priuantur: qꝛ martyriū non tātum effusione sanguinis: sed etiā abstinentia peccatorum et exercitatōe diuinorū ꝓceptoꝝ perficitur. Festinemus etiā fratres mei ingredi sancta sanctorū: vt videre mereamur et salutare reuerēter sanctā dei genitricē: cū sanctis suis virginib⁹: q̄ suis exēplis vtriusq; sexus multitudo eius sequit vestigia: ꝛ relictis nuptiarū copulationibus: dimissaq; liberorum propagine: ꝑsonsō qui in celis est perēni mente: actu: habitu ꝛ gestu applicari meruerūt. Iste enim fuerūt virgines sacre deo deuote: que in vita sua fuerunt ornaticibus instātes: iciunijs adherentes: elemosynas faciētes: pauperes recreātes: in tribulatiōe gaudētes: in bello potentes: in tānis temporaliū rerum deo gras agētes. Festinemus ergo fratres mei istos imitari sanctos. Discamus ab eis opa charitatis sine intermissiōe exercere valēter: vt ꝑ gratiaꝫ mereamur deū videre facie ad faciem sicuti est. Quod nobis concedat ille qui est sanctorum omniū virtus ꝛ salus. Amen.

Matth. xiij.

¶ De penitētia agēda: ꝛ de ōtractione vitāda. interserit etiā succicte pietatis gradus quoūq; quinq; enumerat. ligue insup mala exēplo diaboli electi annectit ꝛc. Sermo. xlv.

A

Eatus homo cui miserebit deus. Cōfiteamur fratres: ꝛ miserebitur deus. Stādia sunt peccata nostra: qꝛ tñ magnus dñs. Sed agam⁹ penitentiaꝫ: qm̄ in seculum misericordia eius. Videte frēs qd dicat. In seculuꝫ. In inferno quis cōfitebitur tibi? Nemo est eñ qui possit in inferno penitētiam agere. Infructuosa est eñ talis penitētia. Hic mi serē penitenti: hic porrigit manū cadenti. In celo sedet iudex qui ad cōuersionez nos admonet. Beati qui faciūt iustitiā. Iustus septies cadit in die de cogitationibus suis aut de sermonib⁹ suis: ꝛ iteruꝫ surgit. In q̄cūq; die cōuersus fuerit peccator ꝛ egerit penitētiaꝫ: miserebit ei deus. Neq; iustus debet esse securus: nec peccator desperare. In vtroq; timor sit ꝛ spes. Felix est cui hāc vitā christus notā fecit. Et pater ꝛ mr̄ est. Qui sic agit se liberat: ꝛ alios suo exemplo ad vitam eternā perducit. Lex eñ est que cum euāgelio partē habet. Baptizatus hō si peccat ꝛ agit veram penitētiaꝫ: cito ei remittūtur peccata. Impius est qui xp̄m negat: neq; hic neq; in futuro remittet ei. Primus de ipietate: deinde pietate. Primus gradus est humilitas: ꝛ in bono ope perseuerare. Secūdus gradus est ieiunare: ꝛ elemosynas facere. Tertius gradus est charitatē sectari: ꝛ patiētiā habere. Quartus gradus est oia derelinquere ꝓpter xp̄i amorē. Quintus gradus est vitia dimittere. Maior virtus est vitia dimittere q̄s res. Nihil ꝓdest dimittere terrenas substātias si vitia nō dimittimus. Multi diuitias derelinquūt: vitia non relinquūt. Bonum est ieiunare ꝛ elemosynā facere. Ieiuniū sine elemosyna parū valet. Ieiunia vero cuꝫ aliis virtutibus proderūt. Quid mihi prodest cū ieiuno si luxuriosus fuꝫ: si iracundus fuꝫ: si detractor fuꝫ? Maiora vulnera sunt lingue q̄s gladij. Gladius corpus interficit: animā autem nō interficit. Videte fratres quāta mala habet linguaꝫ: in bono magna est: in malo mors est. Diabolus vnde cecidit? Nūquid furtum fecit? Nunqd homicidiū fecit? Nunqd adulteriū fecit. Diabolus nō ꝓpter hoc cecidit: sed ꝓpter linguā: qꝛ dixit. In celum ascēdam: super sydera ponā thronum meū: ꝛ ero similis altissimo. Quid dicit salomō. In manib⁹ lingue mors ꝛ vita est. Detractio grāde vitiū est. Propterea dicit. Ue mihi misero: quia immūda labia habeo. Igitur qui immūda labia habet: nō potest ꝓphetare. Ue mihi misero si dimisi matrez: si dimisi fratres: si dimisi sorores: si dimisi res perituras: si reliqui seculū: ꝛ hic ꝓpter res perituras solliciтor. Pacē labijs ꝓmittimus ꝛ in corde nō tenemus. Christiano⁹ arma pacis christi est. Me ipsum occido: si alijs detraho. Salomon interpretat pacifico: sancte cōuersatiōis opere pelarus. Uxor tua dicitur sapiētia: soror ꝛ spōsa. Multas habet diabolus laqueos: homicidiū diaboli laqueus est. Auaricia diaboli laqueus est. Detractio diaboli laqueus est. Quādiu in sanctitate fuimus: ale nostre in ope dei sunt. Quādiu in peccatis ad peccandū voluntatē dirigim⁹: anime nostre turbātur. Ubi eñ maior pena, maior victoria ē. Sed qđ aures carnee non intelligūt: aures christi in celis intelligūt. Iustus ꝛ peccator equaliter habent carnē: equale patiunt naufragium: sōles exit⁹: sed diuersa ꝓmia. Iusti ducunt ad ꝓmia eterna: peccatores ad gehēnam sempiternā. Nō oportet cōsentire detrahēti. Tanta enim distātia est inter fornicātem ꝛ detrahentē: vt ille qui fornicat tantū se occidat: ille autē qui detrahit: ꝛ se ꝛ eū qui audit perdat. Maledict⁹ homo qui facit op⁹ dei negligēter: sicut dicit ꝓpheta. Filij gehēne: filij pditiōis: ꝛ filij diaboli: ꝛ filij dei: qꝛ vnusquisq; cui⁹ opera facit: eius filius appellatur. Et i alio loco dicit. Uenite filij audite me: timorē domini docebo vos. Declina a malo ꝛ fac bonū: inquire pacem ꝛ sequere eam. Oculi dñi super iustos: ꝛ aures eius in preces eoꝝ: ꝓpitiāte domino nostro iesu christo qui viuit in secula sclōꝝ. Amē.

Psal. vj.

puerbi. xviij. Ezechi. xviij.

Hiere. xlviij.

Psalmo xxxiij.

B

¶ De angelis ꝛ hospitalitate. Sermo. xlvj.

A

Uia a naturis angelicis semp defendimur: ne demergamur frēs dilectissimi: ideo de eis ad eoꝝ honorem sermonē facere nepigrescam⁹. Sed quid de angelicis spiritib⁹ loquemur: cū de eis loqui immundi simus? Credimus tamē sane: ꝛ indubitata fide tenem⁹: diuina eos pūtia ꝛ visione beatos sine fine letari bonis dñi: que nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hominis ascēdit. Quid ergo miser peccator pulvis ꝛ cinis vobis loquar: qꝛ nec ego eoꝝ gloriā valeo cogitare: nec vos audire sufficitis? Profecto si ex abūdātia cordis os loquit ad dei laudem: qui nos dignat ad amorē suum insā mare: dicamus qđ possumus. In supernis spiritibus nō tantū admirabilis dignitas est: ꝛ dignatio amabilis inuenit: sed tanta gloria est q̄ lingua vel coꝛ humanū nullaten⁹ dicere valet vel cogitare. Ipsi eñ deo semp assistūt: domestici dei sunt: celi ciues: ꝑncipes paradisi: scientie magistri: doctores sapiētie: illuminatores aiaꝝ: custodes earū: corpoꝝ zelatores: ꝛ defensores bonorum. Qđ bene testat ille doctor doctorū: et veritatis predicator: qñ rapt⁹ fuit vsq; ad tertiū celū ꝛ beate illi curie interesse meruit ꝛ videre deuz sicuti est: atq; sup oēs hoīes merunt nosse secreta. Tunc eñ ait. Tūc eñ dixit ꝛ exclamauit: q̄ oēs erāt administratores spūs missi in ministeriū nām. Ipsi ꝑ uinciaꝝ custodes dignitatesq; nostras taꝫ spirituales q̄ tēporales omni diligētia custodiētes. Ipsi sunt cōtra fomitē impetrātes. Ipsi sunt ꝑ nobis cōtra demonem victoriā obtinētes. Ipsi sunt per quos ad fletum cōtritionis penitētie ꝛ oratiōis inducimur. Ipsi sunt ꝓ quos nostra facta vel cogitata ad celū hilariter portant. Ipsi sunt fratres nostri qui valde nos diligunt: nos vbiq; instruūt: in cūctis protegūt: nostrum aduētum expectātes ad celū: ꝛ sedes paradisi per nos repleri affectāt. Isti sunt sanctissimi spūs qui nobis dormientib⁹ assunt custodes: nobis oratibus assunt tripudiātes. Quis ergo fratres angeloꝝ memoria i mēte carebit? Quis eos nō diliget? Quis nō veneretur eos qui in cōspectu dei semp assistūt? Isti sunt per quos sustētamur: per quos i mari ꝛ in terra iuuamur: per quos mēte ꝛ corpore illuminamur: per quos in tribulatiōib⁹ ꝛ angustijs consolamur: per quos ab infirmitatib⁹ frequēter liberamur: per quos ꝛ a qb⁹ in extremis cōtēplamur: in fide solidamur: ꝛ a maligno spū defensamur: ꝛ obtēta victoria ad paradisiū vel ad purgatoriū per cosdē deportamur: ꝛ dum purgamur ab eis sepe visitari ꝛ ꝓsolari nō dubitamus: promittētes celestē hierusalē ciuitatē ingressuros. Eia ergo fratres studeamus sanctos angelos imitari: ꝛ nō solum ipsos sed ꝛ etiā angelorū amicos. Circūspiciamus eñ integra mēte: perlegam⁹ scripturas vt possim⁹: ꝛ inueniamus angelorū amicos: quib⁹ innotuit: nec in coꝛ hominis ascēdit. Quid ergo miser peccator pulvis ꝛ cinis vobis loquar: qꝛ nec ego eoꝝ gloriā valeo cogitare: nec vos audire sufficitis? Profecto si ex abūdātia cordis os loquit ad dei laudem: qui nos dignat ad amorē suum insā mare: dicamus qđ possumus. In supernis spiritibus nō tantū admirabilis dignitas est: ꝛ dignatio amabilis inuenit: sed tanta gloria est q̄ lingua vel coꝛ humanū nullaten⁹ dicere valet vel cogitare. Ipsi eñ deo semp assistūt: domestici dei sunt: celi ciues: ꝑncipes paradisi: scientie magistri: doctores sapiētie: illuminatores aiaꝝ: custodes earū: corpoꝝ zelatores: ꝛ defensores bonorum. Qđ bene testat ille doctor doctorū: et veritatis predicator: qñ rapt⁹ fuit vsq; ad tertiū celū ꝛ beate illi curie interesse meruit ꝛ videre deuz sicuti est: atq; sup oēs hoīes merunt nosse secreta. Tunc eñ ait. Tūc eñ dixit ꝛ exclamauit: q̄ oēs erāt administratores spūs missi in ministeriū nām. Ipsi ꝑ uinciaꝝ custodes dignitatesq; nostras taꝫ spirituales q̄ tēporales omni diligētia custodiētes. Ipsi sunt cōtra fomitē impetrātes. Ipsi sunt ꝑ nobis cōtra demonem victoriā obtinētes. Ipsi sunt per quos ad fletum cōtritionis penitētie ꝛ oratiōis inducimur. Ipsi sunt ꝓ quos nostra facta vel cogitata ad celū hilariter portant. Ipsi sunt fratres nostri qui valde nos diligunt: nos vbiq; instruūt: in cūctis protegūt: nostrum aduētum expectātes ad celū: ꝛ sedes paradisi per nos repleri affectāt. Isti sunt sanctissimi spūs qui nobis dormientib⁹ assunt custodes: nobis oratibus assunt tripudiātes. Quis ergo fratres angeloꝝ memoria i mēte carebit? Quis eos nō diliget? Quis nō veneretur eos qui in cōspectu dei semp assistūt? Isti sunt per quos sustētamur: per quos i mari ꝛ in terra iuuamur: per quos mēte ꝛ corpore illuminamur: per quos in tribulatiōib⁹ ꝛ angustijs consolamur: per quos ab infirmitatib⁹ frequēter liberamur: per quos ꝛ a qb⁹ in extremis cōtēplamur: in fide solidamur: ꝛ a maligno spū defensamur: ꝛ obtēta victoria ad paradisiū vel ad purgatoriū per cosdē deportamur: ꝛ dum purgamur ab eis sepe visitari ꝛ ꝓsolari nō dubitamus: promittētes celestē hierusalē ciuitatē ingressuros. Eia ergo fratres studeamus sanctos angelos imitari: ꝛ nō solum ipsos sed ꝛ etiā angelorū amicos. Circūspiciamus eñ integra mēte: perlegam⁹ scripturas vt possim⁹: ꝛ inueniamus angelorū amicos: quib⁹ innotuit: nec in coꝛ hominis ascēdit. Quid ergo miser peccator pulvis ꝛ cinis vobis loquar: qꝛ nec ego eoꝝ gloriā valeo cogitare: nec vos audire sufficitis? Profecto

mat. xij.

B

ge. xviij. abraā ꝛ quid fecit innotescat. Ueniat ꝛ nepos eius loth: ꝛ dicat ꝓpter quid vel qūo a sodoma ꝑ angelos liberari meruit. Ueniat ꝛ thobias ducēs secū filium: ꝛ ꝓpter quid

ij. cor. xij

Hebre. j.

C

Esa. vj

Thob. v

per angelū illuminari meruit ⁊ filiū custo-
Da ñ. iij diri docerat. Veniāt ⁊ tres pueri: ⁊ qūo acti
uis ⁊ passiuis appriorinatis: nō sequatur
Act.xij. necessario actio/scribāt. Veniat ⁊ petrus ⁊
quomō per angelū liberari meruit audia-
mus: vt ⁊ audiētes magna magnalia que
sancti angeli fecerūt eos sequi ⁊ imitari va
leāmus. Dic nobis sancte pr̄ abraā q̄d fe-
D cisti: vel q̄d facere docuisti vt sanctis ange
lis tam iocūde placeres? Dic vt a te disca-
mus: doce vt nos a te doceri valeam⁹: naz
pater es: qz oēs filij tui sum⁹: te decet nos
docere. O fratres q̄d aliud dicere potcrit:
q̄d aliud vel docere: misi q⁹ hospitalitatē
semp̄ seruare voluit? O sancta veraqz ho-
spitalitas que nō soluz angelos sed etiā ip
sum deū aliquādo recipere meruisti. Ecce
ppter q̄d abraā dei angelis placuit. Ecce
ppter quid lotȝ liberari meruit. Ecce pro-
pter q̄d thobias illuminat ⁊ filiꝰ illesus re-
seruat. Ecce, ppter quid tres pueri ⁊ petr⁹
illesus reseruatur in carcere. Discite ergo
christiani: discite hospitalitatē exhibere in
cūctis: ne forte cū domū clauseritis: cui ho
spitalitatē negaueritis: ipse sit de⁹. Obuiaz
eīn iuit lotȝ angelis tanqz peregrinis: qui
ex sua laudabili cōsuetudine iam sodomi-
tico vitio liberat⁹ est: ⁊ inter pessimos opti
mus cōseruatur: a periculo ciuitatis eri-
tur: ⁊ corporale euadit incēdium: ⁊ ad eter
nū cōsernatus est p̄miū. Nunq̄d ⁊ abraā
deum vidit quādo tres vidit ⁊ vnū adora-
uit: Zgit̄ o fratres recipere pegrinos festi-
nate. Tu eīn nescis an christ⁹ dignetur te/
visitare: lz christus semp̄ in hospite sit. Pa
Ecci.iiij teat eīn peregrinis tanua tua: suscipe eos
alacriter: abluc pedes: laua eorum capita:
purga eoruz imūdicias: ⁊ noli auertere ma
num tuā ab vllo paupere. Et si cūctis sub-
uenire nō vales: saltē volūtas bona sit circa
eos. Suscipite ergo fratres peregrinos
☞ qz qualē mercedē habem⁹ peregrinādo: ta-
lem habebim⁹ peregrinos suscipiēdo. Fuit
eīn ambo equales: ⁊ qui ppter deū refriger-
rat: ⁊ qui ppter deū laborat. O sancta nāz
hospitalitas angelorū amica: charitatis
E soror: humilitatis corona. Nā qui habet te
habet verā humilitatē: ⁊ qui te o humili-
tas habet/ verā hospitalitatē habet: nā si
ne te hospitalitas nulla est. Dilcam⁹ ergo
fratres nō solum a patrib⁹ hospitalitatem
seruare: sed a christo humilitatē astringe-
re. Discam⁹ ab eo nō mundū fabricare: nō
cuncta visibilia ⁊ inuisibilia creare: non in
ipso mūdo miracula facere: ⁊ mortuos re-
suscitare: nō siccis pedibus super aḡs am-
bulare: nō hec omnia: sed tātū qz mitis est
⁊ humilis corde. Hoc est perfectū hospita-
litatis fundamētum. O sancta nāqz humi Mat.xj.
litas hospitalitatis soror ⁊ amica suams:
qui te in cūctis magis in digniozez se alijs
arbitrat: nunqz desiderat superior appete-
re: primat⁹ ⁊ cathedras oēs fugit: oē domi
nū abhorret: solā hospitalitatē amplectit:
solā eam possidere desiderat. Eia ergo fra-
tres excelsa est patria: sed humilis est via.
Mēsuremus ergo eā perqramus eam: am
bulemus per eā. Sic enim fecit abraam/ ⁊ ge.xviij.
lotȝ dū peregrinos suscipiebant. Sic tho- ⁊.xix.
bias dū mortuos sepeliebat. Sic eīn ⁊ an- Matth.
geli de quibus ait saluator: q⁹ semp̄ vident xviij.
faciem patris qui est in celis. Amen.

De vehementi peccati sodomitici detestatione. Sermo.xlvij.

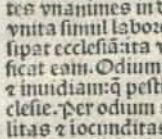
Audite nō fratres charissi A
mi sed principes sodomi-
tar⁹: percipite aurib⁹ legē
dei vestri popul⁹ gomor-
re. Audite ⁊ auditū facite
filijs vestris o gēs plena
peccato: graui iniqtate: se
mini nequā filijs sceleratis. Ecce dereliqui Esa.j.
stis deū: blasphemastis sanctū israel: ⁊ alie
nati estis iā retrorsum. A planta eīn pedis
vsqz ad verticē non est in vobis sanitas: nō
terra vestra deserta: ciuitates vestre succē-
dunt igni: regionē vestram coram vobis alie
ni deuorāt: ⁊ desolabitur ciuitas sicut i va
statate hostili. Quare hoc patimini: nisi qz
estes sodomitis iaz estis? Audite ergo pnci
pes sodomoꝝ: audite esaiā vobis dicētem. Ubi.ā.
Multitudine victimaꝝ vestrarū plen⁹ sum:
eo q⁹ indigne mihi/offertis. Ne offeratis igi
tur vltra sacrificiū: qz sabbata vestra: incē-
sum vestrū: ⁊ solēnitates vestras odiuit aia
mea: ⁊ oia facta sunt mihi molesta. Cū exte- ij. reg.xj
deritis man⁹ vestras: auertā oculos meos Iud.xvj
a vobis: ⁊ cū multiplicaueritis orationes iij. re.xj.
nō exaudiam: p eos q⁹ turpitudinē opera- Eccl.xix
mini. Que est illa turpitudo: nisi illa que i- D
mūdicia per apl̄z appellat? Illa deniqz est Esa.j.
turpitudo: illa sūma imūdicia: illa summa Gene.
miseria: a qua angeli fugiūt: quā demones xxxvij.
videtes oculos claudūt. Illa est eīn imun-
dicia ⁊ miseria quaz masculi in masculos
operant. De qbus ait apl̄s. Non solū qui Rom.j.
faciunt: sed ⁊ q̄ faeientib⁹ cōsentiunt digni
sunt morte. Hec est merito immundicia: quia
ē nimia mētis ⁊ corporis spurcitia. Et hec j. Retra.
spurcitia nō solum peccatū est: sed ⁊ pena viij.a
peccati. Cuz eīn deus videt oino se ꝑtēnen xij.
tes: ⁊ mādata sua cōculcātes: vertit eos in
reprobū sensuz: vt illā abominationē exer-
ceant: ⁊ nō intelligant ⁊ aiaduertant: sicut Rom.j.
ait apl̄s. Quia nō ꝓbauerunt deuz habere

in noticia: tradidit eos dñs ignoīie. Naz
ma sculi relicto naturali vsu femineo: exar
serūt in desideriis suis: id est masculi i ma-
sculos turpitudinē operātes. O ḡs abomi-
nabile vitiū: o ḡs ōtestabile crimē: o ḡs mor
tifer dānuz: o ḡs pessimū scelus: o ḡs inau-
dibile malū. Ecce eīn mēbruz xp̄i no solum
fornicat/ sed etiā meretrix efficit. Hec ē eīn
illa immundicia quā deus odio sūme hz: quā
detestātur sancti: quā odiunt beati: quā fu
giunt illi qui regnū dei ꝓsequunt eternum:
quā diligunt illi qui cruciādi ⁊ maledicēdi
C sunt cuz diabolo ⁊ angelis suis. O pessimi
sodomite ⁊ veri peccatores: o pessimi atte-
state scriptura. Erant sodomite pessimi et
Ge. xiij. peccatores coram dño. Peccato: eīn dr̄ coraz
dño/ cuius peccatū deus nō dimittit impu
nituz: ⁊ nō differt qui differēs est penā. Un-
de ait. Clamor sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ mul
Gene. tiplicat⁹ est: ⁊ peccatuz eoꝝ grauatū est ni-
xviij. mis. Clamor enim dr̄ peccatū quādo nō so
luz cogitat/ sed absqz omni timore ad actū
perducit: ⁊ in cōsuetudine multiplicat. Et
time dñs gladiuz furoris sui extēdēs pluit
ignē ⁊ sulphur de celo: ⁊ cōbuste sunt ciui-
tates ⁊ submerse. Merito igit̄ per sulphur
ciuitates ille submerse sunt ⁊ destructe: qz
tam eoꝝ femine qz eoꝝ masculi fetēti luxu
ria ardebāt. O luxuria pessima: virtutum
destructio: vitioꝝ augmētatio: delectatōis
ꝑbustio: charitatis diminutio: bursaꝝ eua
cuatio. Dulcis es: sed ecce ois dulcedo in
amaritudinē grādem mox conuertit. O lu
xuria p̄ te pax destructa est: per te homici-
diuz factū est: per te ciuitates cōbuste sunt.
per te regna ꝑdita sunt: per te oia fere ma-
la facta sunt: per te dauid exulat a deo: per
te sanson mouit: per te salomon ꝛrpellit⁹:
p te lotȝ patitur: relinquēs patriā ⁊ vxorē
amittēs. Et ideo ꝓuaricatores legis atten
dite: legite legem. O gomorreoꝝ sequaces
quiescite iaz a ꝛre puerse: discite iā bene fa
cere: discite iaz deū timere. Fugite sodomi-
tas vt mortē. Nolite querfari cū eis: nc̄ for
te cū eis depereatis. Uenict eīn temp⁹ ⁊ nō
tardabit: ⁊ insurget ille sanct⁹ ioseph: qui
de hoc crimine pessimo suos fratres incu-
sare patri nō timuit. Surgat ⁊ nūc hoc ca
stratis exēpluz: ⁊ interficiat oēs tales ope
rātes iniquitatē. Ueniat ille magnus sanc-
tus paulus vas electiōis: ⁊ cōfundat om
nes tales talia diligentes: vt nullus repe-
riat in orbe. Ueniat ille dilectus dei virgi-
nitatis imago sanctus iohānes: ⁊ sua vi-
ginali pūtia tales cōfundat. Ueniat etiā il
la lucerna mundi ⁊ ꝓcursor: dilect⁹ ⁊ sua
grādi audacia: oēs tales interficiet spiritu
oris sui. Ueniat ⁊ lotȝ nepos sancti abrae
cum neporib⁹ suis: ⁊ omnes tales expellāt
de terra viuētium. Ueniant omnes sancti
angeli ⁊ cōburant omnes qui operant̄ ini-
quitatē gomorreoꝝ. Eia ergo quiescite iaz E
agere peruerse: discite cū lotȝ ⁊ ioseph be-
nefacere: anteqz adimpleātur que dixim⁹.
Memētote frequenter ⁊ nolite obliuisci q̄d ☞
fecerit illa femina romana tarpeia. Quid
eīn fecit? Nā luxuria magna regnabat in
ea: tamē ipsa pagana caste viuere volebat.
Quid eīn fecit? Oculos sibi erui voluit ⁊ p̄
cepit: ⁊ delitijs cūctis depositis panē tātū
cum aqua sumere voluit ad mensuram. O
fratres mirabilis cōditio mulieris: mirabi
lis bonitas: mirabilis fortitudo: qz p hoc
nō paradisum expectat: nec p hoc laudari
desiderat: nec beatā predicari affectat: naz
ppter quid hoc fecerit ignoramus: qz pa-
ganā eam fuisse predicamus. Unum tamē
scio q⁹ si cōsiliuz ab augustino petisset/ ego
tanqz fidelis nihil aliū dicere potuissez nisi
q⁹ tm̄ panem ⁊ aquā sumpsisset determina
to pōdere ⁊ mensura. Nos ergo fratres sci
re debemus ⁊ nullaten⁹ dubitare: q⁹ casti-
tas cum abundātia ⁊ fertilitate stare non
pōt. Sed si mihi non creditis: gomorrensi- Exodi
bus credite. Abundabāt enim valde in cū xxxij.
ctis bonis: ⁊ postqz comederant ⁊ biberāt:
surrexerūt ludere. Sic ⁊ vos operātes vi-
deo: nam fertilitatē habetis: pane vino et
cūctis bonis omnib⁹ quibus idigetis: ideo
timeo ne pereatis. Quare? Quia nō est ma
lum quod in vobis nō regnet. Nunqd su-
per bi? nunqd auari? nunqd gulosi? nunqd
puerotū cocubitores? O miseri mēbra dia-
boli: cur non erubescitis? cur nō desistitis
talia operari? Cōfundor ego episcopus ta
lia loqui: cōfundor ⁊ talia enarrare. Sed ⁊
si tacuero mors mihi est: ⁊ si hoc predicane
ro: nō effugiaz linguas vestras. Audacter
igitur predicabo: qz ⁊ vos publice operari ☞
nō erubescitis. Emendate igitur vitam et
emendabo verba: quiescite agere peruer-
se: ⁊ ego quiescā mala vestra vobis impro-
perare. Sic etiā domin⁹ facit: quia mutata
vita mutat sentētiam: bene operātib⁹ pro-
mittit gloriā: male vero penaz eternā. Eru F
diamus igitur fratres nosmetipsos in sci-
entia ⁊ castitate: vt studentes ⁊ intelligen-
tes simus suaues: affabiles ⁊ mites i cha
ritate non ficta. Nam si luxuriari volue-
ritis/ nunqz charitatem habere poteritis.
Charitas enim est virtus que cōsummatio
et perfectio aliaruz virtutum dicitur:
sic et luxuria destructio. Nam nulla vir-
tus: nulla bonitas: nulla sapientia cum
luxuria stare potest: nulla iustina: nulla
laus: sed omnis peruersitas: et persona-

rum acceptio in ea regnat. Ideo attendite q̄ necessaria est ipsa castitas. Nā si caste vixerimus: vixe int⁹ nō erunt: nō verba mala. Et si mihi nō creditis: qđ loth accigen. xix. derit legite. Nā sancti angeli domū ei⁹ intrauerunt: quo facto sodomite domū eius circūdederunt: & forsitan nō solū p ostium sed p fenestras intrauerunt. Nūquid & loth cum nepotibus suis verberauerūt? Omnino vt arbitror non solum verba: sed verbera receperūt. Et forsitan fratres: ideo vxor loth cōuersa fuit in statuā salis: q̄ sodomitis nō procurabat resistere. Jn simili etiam scelere: in eodem crimine mulieres etiam erant: et forsitan in maiori: q̄ principiū tāti criminis in illis ciuitatib⁹ mulieres fuerunt: & holes postmodum ipse pessime docuerunt. O mul eres luxurie matres: non sufficiebat p̄mum hominē decepisse. Ideo conuertamur ad dominum: simus penitētes vnanimes in dilectiōe dei: & vt membra vnita simul laboremus. Nā sicut odiū dissipat ecclesiā: ita vinculuz dilectionis edificat eam. Odium cū generat detractionē & inuidiam: q̄ pestilentia & pernities est ecclesie. Per odium amittitur illa sancta vtilitas & iocunditas de qua dicitur. Ecce q̄ psalmo bonum & q̄ iocūdū habitare frēs in vnū. cxxxij. Per odium expellitur chr̄istus qui est vera Sap. j. sapientia: q̄ in maliuolam aiam nō introibit sapientia. Et ideo rogo vos vt vitā vestram emendetis docentes filios vestros & filias quomodo caste viuant & mature iacedant: abstinēāt a cibo & potu: sit eoz̄ sermo pudicus: incessus honestus: vultus inclinatus: lingua affabilis: mens plena dilectione: manus plena operatione: vt si fecerētis fratres: cū sancto loth liberamini de inferno fugientes & volantes p gratiam ad gloriam. Amen.

De cura anime: in quo participez omnium creaturarum animā ad dei imaginem creatam esse demonstrat &c. Sermo. xlviij.

A

Nima humana fratres charissimi omnium creaturarum naturam participat: ambit & capit: & tāto amplius q̄to gloriosi⁹ est dei imagine insignita Omne em̄ spiritale suum est: quia celuz habet ad manendum: angelos ad congaudendum: gloriam ad habēij. de lib. dum: & trinitatem ad fruēdum. Jn ipso de ar. c. iiij. nicq̄ homīe reposita erat etiam corporalis creatura: & omnium corporalium natura in se & ad se & p se: & tanto pfectius q̄to mirabilius erat omni corpozeo. Omnia enim possidebat: omnia sibi obediebant: q̄ omnia ei subiecta erant: astra scilicet vt lucerent: elementa vt alerent: animalia vt subirent: et cibaria vt nutrirent: oues et boues: leones et aues omnia obediebant homini sine vlla rebellione. Et quid plura? Et iaz hoc quod maius est. Quid est quod maius est: nisi quod diuinum est? Quid enim in homine diuinumeſt nisi q̄ imagine sancte trinitatis ipse homo decoratus Gen. j. est? Faciamus (inquit sancta trinitas) hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Que est imago dei in nobis: nisi id quod melius reperitur in nobis? Quid est quod meli⁹ reperīr in nobis: nisi ratio: intellect⁹: memoria & volūtas? O hō audi B uisti tuā gloz̄: audi nūc tuā miseriā. O ho- iob. xiiij mo nat⁹ de muliere: breui viues tpe: repletus multis miseri⁹: & quasi flos cāpi egrederis & pereris: & fugis velut vmbra: nec in eodē statu pmanēs: nūc dines: nūc pauper: nūc sanus: nūc lāguid⁹: nūc gaudens: nūc tristis: nūc sciēs: nūc ignar⁹: nūc videns nūc cec⁹: nūc ciuis: nūc exul: nūc bon⁹: nūc malus: ecce quō stabilis: ecce quomō p̄manens. O homo an ignoras q̄ potuisses nō mori? Utraq̄ em̄ potēcia in manu tua erat posse & non posse mori. Contēpsisti primaz & elegisti secundam: cōtempsisti vitā & elegisti mortem. Contempsisti dulce & elegisti amarū. Cōtempsisti vitā eternā & mortem eternā eligere voluisti. Et vñ hoc hō. Nūquid bonus: rectus: sanct⁹: & deo dilectus creatus es? Et tū miserrime incrassatus: Deuter. impinguatus: dilatatus: recalcitrasti con- xxxij. tra deum factorem tuuz. Et ecce elatus in Psalmo superbia: ignarus dei gra: insciis de iusti- xxxix. cia cecidisti in lacum miserie: in luto fecis: & in vmbra mortis. Jdeo attende quid sequit. Putas q̄ deus mentiat̄ur: vel vt filꝰ hois mutetur? Statuit em̄ ipse & sententiam posuit vt quotiēscūq̄ comederes ex ligno: mori debuisses. Nunqđ ludēdo hoc edixit: vel ridendo hoc asseruit? Omnino hoc tamen mihi non apparet. Quare non apparet: nisi quia experientia didici: & oculata fide probaui? Nunquid experior q̄ post petīm elementa q̄ in summa⁹ optima qualitate erant: mox propter peccatū pugnare ceperūt? Est em̄ ratio terre i carne: De aie ratio humoris i sanguine: rō aeris in spū: quātu ratio ignis in calore. Et hec q̄ttuor mox te cap̄j. post peccatum ad inuicem preliari ceperūt: & sic nisi p̄mi parētes infirmitatib⁹ aggrauant: & dolore capitis: stomachi: epatis omniumq̄ membrorum verantur: sic q̄ moriunt sicq̄ ad sepulchra deducūtur:

C

Sed dicet quis. Quid est homo post mor- x. de Gen. ad lit. cap. xxij. tem? Certū est q̄ nō est homo & tamē est aliquid quātum ad duas partes. Que sunt ille partes nisi anima & corp⁹: materia & forma? Anima em̄ non morit̄: nec succumbit per mortem cuz o'no sit imortalis: nec corporis materia cū sit vna numero: quia licet corpus resoluat̄: non tamē deuenit ad tantam resolutionē q̄ oīno nihil sit: & qđ cedat in nō ens. Manet eadem anima semper & tanq̄ quid diuinū: deficit tamē homo quātum ad esse. Oēs enim aie spiritus sunt: et omnia corpora terra sunt & erunt quouscq̄ anima induet se suo corpore vt tot⁹ homo glorificetur corpore videlic̄et & aia. Si ergo petis quid est homo mortu⁹: quid aliud dicere poterimus nisi q̄ terra? putredo? cadauer & fetor est? Si petis de suo ee: vides q̄ deficit. Si petis de corpore: interroga terram. Ecce vos o iuuenes & potētes ad sepulchra patrū vestroz̄: considerate qđ fuerunt & quid sunt. Monumēta eoz̄ aperiamus & videamus quis dñs & quis seruus: quis pulcher: q̄s turpis: quis rectus: quis curuus inter eos fuerit. Aperiam⁹ oculos mentis & corporis: & nostrā grādem miseriam frequēter non pigeat cōsiderare. Intremus sepulchra: & quid inueniem⁹ discamus. Quid fratres inueniem⁹ vel q̄? Nam si respexerimus inueniemus mortuoz̄ capita: renes & ventrē. Verum & indubitāter verū: mihi experto credite q̄ in capitib⁹ inuemetis bufones saltātes generatos ex cerebro. Jn remb⁹ serpentes generatos in lūbis ambulātes. Jn vētre vermes scaturiētes generatos ex visceribus. Ecce quid sumus & quid iā erimus: ecce in quo resoluimur. Quid ergo inflaris o dines? Cur non attēdis que audis? Cur turbaris cū ꝓspicis? Cur nō cōuerteris: cū hoc quotidie experiris? Memēto re fratres hec oia & agite penitentiā i fletu & lamēto: anteq̄ veniāt dies illi amari pleni miserie & tristicie. Audistis iā quid est homo mortu⁹: reliat nunc dicere quid sit de aīa. O fratres mei qđ de hoc dicere poterim⁹ nisi cōcordauerim⁹ cuz vetulis nostris? Quid em̄ dicunt nisi quod vel in paradiso cū gaudētibus: vel in inferno cū dolētibus: sed si in purgatorio in via eundi ad patriā sunt: & isti iaz̄ vñ sunt: q̄ securi sunt. Orandū tamē p̄o eis est: & eis toto affectu subueniēdū est oratiōibus: elemosynis: sacrificijs: ieiunijs & macerationibus. Jsti sunt deniq̄ illi afflicti: qui ad dominū quotidie clamāt & ad illū recurrunt cuius sciēt⁹ ubiq̄ allegat̄: cuius sapientia demōstratur: cuius clemētia ubiq̄ ponderat̄: cuius potētia ubiq̄ ꝓmulgatur. Jsti quotidie clamāt vnusquisq̄ per se suā miserico: diā implorātes & suā miseriam deplorantes & dicētes. Domine scias q̄ vim patior: ideo ad te recurro: nō contēnendo conscientiā tuā: non auertēdo tuā sapientiam: sed interpello tuā clemētiaz. Nō enim dñe iniuste patior: q̄ nō alieno delicto: sz̄ p meo patior: vim tantū dñe patior: q̄ fortiter patior & iuste patior. Peccaui dñe substātias & diuitias cōgregādo: nec pauperibus (vt iusseras) sufficiēter tribuendo. Sed multa ifelix cōgregaui cū dolore & merore: nesciēs E cui ea dimitterē amico vt primo. O infelix hō cōsidera & diligēter aduerte quid agis: qđ cogitas: duz cūctis dieb⁹ vite tue cōgregare nō desinis. O hō auaricia plenus: an puerb. ignoras q̄ tria sunt insatiabilia: & quartum xxx. nunq̄ dicit sufficit: Et qđ est qđ nunq̄ dicit sufficit: nisi animus hois qui nunq̄ dicit Coll. iij. satis est? O hō an ignoras q̄ radix omnū malor̄ auaricia est & seruit⁹ idolatrie: mater vsure: genitrix simonie: fomes culpe: eterne pene via nutrix gehēne? O auaritia abyssus insatiabilis: que nunq̄ dicis sufficit: semp famescis: semper doles: semp tristaris in cūctis. Nā si sol quotidie oziē dolendo dicis siccitas erit. Si pluuia descendit: oia periclitari asseris. Si temperiē adesse, p̄spicis: solez̄ vel plumiā adesse desideras. O pestis iterminabilis: o famelica rabies: nam oia suis terminis claudunt̄: sola auaricia nullo claudit̄ fine. Oia in homine senescūt vitia: sola auaricia unescit. O rabies oi fine carens. Nunqđ terra suis limitib⁹ terminatur: aq̄ suis finibus limitat̄: aer suo fine cōcluditur: celuz suis terminis artat̄: sola auaricia terminū nescit. O auare si terra tibi cūcta dat̄: mare queris. Sed si terra & mare: aerē petis. Sed si terrā: mare: aerē possederis: adhuc celum ambis & ipm penetrare affectas. Et si celū penetraueris: adhuc nō quieuer̄: donec te deo ad- Ef. xiiij. equaueris vel fueris superior altissimo. O pestis demone seuior: nā demon sibi altissimo esse voluit: sed auarus sup deū si posset ascēdere veller. Merito auaris in die no- Gen. iij. uissimo loquetur dñs dicens. O homo sine honore mundū intrasti in pellicula sanguine cruētatus: sine diuitijs nat⁹: sine auaricia genit⁹: & tu in auaricia vixisti & dilatatus es in auro & argento: & oblitus es dei Deute. creatoris tui. Ubi em̄ est fructus & lucrū la- xxxij. bor̄ vestroz̄? Jte ergo maledicti in ignem Matth. eternū & sicut voluistis: ita fiat. Ecce sniam xxv. summi regis. Itaq̄ frēs nolite amare plus F corpus q̄ aīmā: & plus filios q̄ vosipsos. Ecce em̄ in ianua dies mortis est. Tūc em̄ quilibet a suis excludit̄: ab vxore dimittit̄:

a cognatis separat & ab eisdem ad sepulchrum ducit. O magna crudelitas. O magna admiratio. O admirabilis infidelitas: ecce maritus dilect⁹ ab vxore dilecta relinquit: filius a matre proijcit: & pater a filijs: & filij a patre sub terra recōduntur. Solus ille dimittit & quilibet ad propria reuertitur: & cito obliuioni tradit: tanq̄ mortuus
ps. xxx. a corde. Ecce fratres mūdi amicitia quāta vel qualis est. Non cm̄ est alic⁹ qui tantū amicū vel cognatū diligat: q̄ p noctē vnaz secū morari cupiat. Vide ergo o hō quales amicos habes: pro quib⁹ aiam perdis: pro quib⁹ deū offendis. Oēs dimittēt te: oēs se abscōdent: oēs cito fugiēt a te: & in foueam triū brachiorū collocabunt te. Naz cū essemus apud ostia tyberina matre charitat̄ sociati: expectātes tēporis trāquillitatem: causa remeandi ad africā: & gratia illi⁹ cui terra & mare obediūt/ compulsi a pōtiano p̄fecto viro clarissimo q̄ de roma ad nos videndū venerat/ cum eodē iterū reuersi sumus romā ad intuendū diligētius magnifica edificia & opa paganorū. Et duct⁹ sum cū ceteris ad videndū cadauer cesaris in sepulchro. Et vidi q̄ oino esset liuido colore oīnstū: putredine circūdatum: ventrem eius diruptū: & vermiuz per illū cateruas trāseuntes & pperi. Duo quoq̄ famelici in foueis oculoz pascebātur: crines eius non adherebāt capiti: dentes eius apparebāt labijs cōsumptis: & reuelatū erat narium fundamētuz. Et intuēs matrē christi: animi mā dixi. Ubi nā est cesaris corpus & claruz: vbi magnitudo diuitiarū: vbi apparat⁹ delitiarū: vbi multitudo dominoz: vbi caterua baronū: vbi acies militū: vbi canes venatici: vbi equi veloces: vbi aues cantantes: vbi thalamus pictus: vbi lectus eburneus: vbi thronus regalis: vbi thronus imperialis vbi mutatoria vestimentoz: vbi capilli solares: vbi facies decora/ vbi omnia que sub celo sunt? Te nāq̄ verebātur homines: te timebāt principes: te colebāt vrbes: te timebāt oēs. Ubi nā quesо sunt hec oia: a quo recessit tanta iactātia? Quo iuit tua magnificētia? Et respōdit mater pietate plena. Fili oia sibi pariter defecerūt q̄n defecit spūs eius & reliquerūt eum captiuatū in sepulchro trium brachiorū plenum
6 fetore & putredine. Eia ergo fideles christi cōsiderate quid sumus: animasduertite ad quid venimus: p̄spicite quid iam sumus.
Sal. xiij Agite ergo penitētiam filioli mei quos ite rū parturio donec reformet in vobis christus. Agite ergo penitētiā anteq̄ mors inimica nature vos aggrediat. Statuat⁹ vobis simplicē: humilē: vtilem: secretam: frequentē: promptā: amarā: lachrymosam et festinā cōfessionem/ cum etiā horaz mortis oīno ignoremus. Nā cum in extrema egritudine fueritis fratres: o q̄s forte: o q̄s durum: o q̄s penosum: o q̄s lachrymabile erit vobis penitere & dolere de malis cōmissis & de bonis omissis. Quare hoc erit: nisi q̄ illic capiet tota intētio mētis vbi est vis dolouis? Multa em̄ occurrunt ipedimēta corpori. Nā corpus dolet/ pena affligit q̄ mors appropinquat: intrare filios quos patres sume dilexerunt p quib⁹ etiam se dānatos existimāt tenebroso oculo aspiciūt: vxores iā lachrymātes cōsiderant: mūdus adhuc eis fiduciā p̄stat: diabolus ne de peccat̄ doleāt fidem tribuit: & chirographū infirmātibus p̄bet caro nō deficere adhuc satis sperat: medici vt lucrētur ipm̄ confortant: parētes applaudūt: sacerdotes alliciūt: & sic diuites moriunt in inferno. O hō audisti quid locut⁹ sum: oīno crede q̄ hec oia cito experieris. Obsecro igit̄ te vt anteqū infirmitate graueris: agas penitētiā: disponas domū tuam. Fac q̄ō fienduz est: fac testamentū dum sanus es: duz sapiens es: dū tuus es. Naz si tu expectaueris infirmitatē oīno minis vel blādimētis duceris quo tu nō vis. O hō dum inuenescis dispone domū tuam: age penitētiā: dilige deum nō solum verbo sed ope & veritate. Et si p- j. Jo. iij.
rimū offendisti verbo: placa eū verbo: si facto placa eū facto: q̄ eadē mensura parcetur nobis qua pepcim⁹ alijs. O homo fac
H penitentiā. Memorare nouissima tua vt in Eccl. vij
eternū nō pecces. Reuertere ad teipm̄ memorās q̄ fuisti sperma liquidū q̄ modo es vas stercoz: q̄ eris cibus vermiū. Hec em̄ sūt nouissima que cogitare debet quotidie qui fidelis est. O hō memorare nouissima tua: q̄ post mortē vermis nascet tibi de lingua p peccato lingue: de stomacho p peccato gule: de spermate renuz corruptiones p peccato luxurie: de cerebro bufones p peccato superbie. Memorare nouissima tua o iuuenis qui floride ambis & pgis capite elevato cūcta que dei sunt despiciēdo. Memo-
Gen. iij. rare nouissima tua: q̄ terra es & in terram ibis. Memorare nouissima tua: q̄ sceptris es in culpa/ natus in pena/ viues in miseria/ & necessario morieris i angustia. O hō cur te iactas fortitudine? Ecce nūc post modicū infirmaris: & deficis. Cur inflaris mūdi sapiētia? Ecce q̄ stultitia est & eaz pdes
j. Cor. j. & tuā prudentiā reprobabo: dicit dns. Cur inflaris sciētia? Nunqd philosophis obscuratū est cor: & in cogitatiōibus suis euanuerunt? Nunqd traditi sunt in reprobū sen-
Rom. j. suz? Cur te iactas gener⁹ nobilitate? Nūquid oīuz nascēdi cōditio vna est? Nunqd & moriēdi vna cōclusio? Quis nobiliū vnq̄ natus est sine sanguinis cruētatiōe? Nunquid nobilis simul cū paupere per eūdē dū nascit meatuz trāsit? A regula etiā mortis nūqd parcit diuitis? Cur diuitijs te iactas. Ipse em̄ potius insidie tibi sunt q̄s amicitie. Nā pauper fere nun q̄s occidi querit: diuiti vero semper insidiat. Memorare o hō nouissima tua q̄ quotidie epular⁹ quo nudus de vtero matris venisti: & nudus reuerteris. Eia ergo fratres domos vestras pauperib⁹ aperite: elemosynas facite: voluptates vestras rōni subiugate: in cūctis memorātes nouissima vestra vt nō delinquat⁹ non peccetis in eternum. Adiuuet autē nos deus sine cuius voluntate foliū arboris nō mouetur ad perficiēdum ea que placita sunt ei qui est benedictus in secula seculoz. Amen.

De miseria carnis & falsitate p̄sentis vite: & carnis ad animā ppulchra disceptatio &c. Sermo. xlix.

A

Uita que tantos decipis de, pprijs: tantos seduristi: tātos excecasti: q̄ dum fugis nihil es: dū videris vmbra es: duz exaltas fumus es. Dulcis es stult⁹ & amara sapientib⁹. Qui te amat: nō te cognoscit: qui te contēnūt ipsi te intelligunt. Timēda es & fugienda es. Ue q̄ tibi credunt: beati qui te p̄tēnunt. Uera nō es vita quā te ostēdis. Alijs ostēdis te longā vt pdas in finē. Alijs breuēt duz penitere volūt/ nō permittas. Alijs largaz vt faciāt quid volunt. Alijs angustā vt nō faciant bonū. Quare o sapiens: fuge q⁹ fugis. Sic em̄ est vita nr̄a quasi hō in domo aliena: nesciēs qua hora vel die patron⁹ dicat/ vade foraz: q̄ non est tua dom⁹ in qua
Iaco. iiij. es. O seculuz tenū q̄d nobis tāta p̄mittis: dū decipis? Qui tibi amic⁹ voluerit ēe: inimicus dei constituet. Amicitia seculi inimicitia dei est. Caro est que aiam perdit: caro est que recipit inimicū cum vitijs suis. Jtē seminat homicidia: seminat fornicationez: seminat cōcupiscentiā: seminat rixas: seminat libidinē: seminat furtū: seminat idolatriā: seminat cupiditatē: seminat supbiaz & inter frēs discordiā: seminat inuidiā: seminat ⁊ deuz blasphemā: puocat scismata: irritat hereses: & intra ecclesiā dei infert divisiones: inter populos christianos ponit offendicula & inter gētes pugnas: & inter cōsanguinitatē incantationes: & q̄ peius ē in corda seruoz dei diuersa genera cogitationū immittit: & oia que mala sunt in hoc mundo caduco pessimo & nephādo & quasi orta sub oi velocitate transit. Carnis etiā potestatē habet diabolus & nō anime: dicēte domino ad diabolū de beato Iob. Do tibi illū Job. ij.
in potestate: sed non aiaz eius. Caro misera grauat animā: caro vaga demergit i infernuz. Caro inimica est aie: que si inimica B
nō esset: non vtiq̄ dilexisset istius seculi vanitatem: & vita vana nō frueretur. O vita atrocissima: quā humores tumidāt: dolores estuant: aeres morbidāt: esce inflāt: ieiunia macerāt: ioci solunt: tristicie consumunt: sollicitudo coartat: securitas hebetat: diuitie superbiūt: paupertas eijcit: iuuētus extollit: senectus incurvat frāgit infirmitas: meror cōsumit: & super his oībus mors atrocissima succūbit vi furibunda. O caro cū deformitate depressa/ illā debuisti vitā amplecti que in eternitate cōsistit vbi vita est sine morte: vbi iuuētus sine senectute: vbi lux sine tenebris: vbi gaudiū sine tristicia: vbi nobilitas & volūtas sine iniuria: vbi regnū sine cōmutatione. Hec sunt septē que cōsequi debueras. O caro miserabilis quare negasti dū viueres? Si perseueraſſes bona & quibuslibet bonis priuata non fuisses si bene egisses. Illic em̄ permāsisses vbi est gaudium sempiternū: vbi imarcessibilis est gloria: vbi incorruptibilis est & incōparabilis delectatio: vbi christus apostolorū & prophetarū & sanctoz omniuz est iocunditas: necnō & summa letitia cum sanctis angelis canētibus laudes deo: vbi delectatie oīuz bonoz. Hec oia bona delectabilia per huius seculi prauitates sprecisti. Ecce post finē q̄uis in limo terre mācipe-
ris: habes inimicitiā. i. corruptionē: fetorez & vermē: & dissolutionez fetoris pateris: vt viuētes de te exemplū accipiant: q̄d fuisti q̄d es q̄ a vermib⁹ consumeris: postremo vero in finē propter nouissima/ propter redeuntē animā: id est vitā in corpore in quo pus fuisti supplicijs eternis mācipaberis & simul cū aia dānaber⁹. O misera aia quā caro psequit. Caro concupiscit: corp⁹ opat. C
Caro aūt cuz satiat affluentissimis cibis & potib⁹ & delectationibus: horat oia malefacere. Caro puocat homicidia: caro perpetrat adulteria: caro cōmittit rixas & scandala: caro inserit ebrietatē: caro portat omnē concupiscētiam hui⁹ seculi. O caro misera quid habes: q̄d agis quid tūn grauas aiaz q̄ nihil desiderat nisi deo fruire? Tu o caro misera nō sufficit tibi pditio tua: q̄ adhuc aiam infelicez tecum demergere conaris? Ue tibi aia que tibi carnem p̄trariā accepisti. Caro mala q̄d queris: q̄d ōsideras. Nō em̄ poterit sine te aīa iudicari i die iudicij.

Caro misera & putribilis & oi squalore peccatoꝝ plena: qñ viua eras: pulchra eras vt sol: splēdida vt luna: & oculi tui micabant vt stelle: & crines tui lōgeui: & vngebas te p̄ciosis vnguentis: vestib⁹ vtebaris optimis & in cibis tuis & potib⁹ cōdebas aromatiz multitudinē. Et scito aia dum corpus tene brosum & fetidum reficiebas atq; fouebas: escas vermib⁹ preparabas. Memorare de busti que a factore & opifice tuo audieris cum primū peccatū cōmisisti. Terra es inquit: & in terrā reuerteris. Et iob audi dicētem. Nudus egressus sum de vtero matris mee & nud⁹ reuertar illuc. Audi etiā esaiaz vaticinātem. Uere fenū est populus. Caro misera & nefanda. Audi paulū apostolum predicatorē egregium dicentē. Nihil intulimus in hunc mundū: nec auferre qd possumus. Nihil aliud caro misera nisi peccatoꝝ sarcinaz secū portat. Nō nisi per carnē aia peccat. Anima quo potest videat. Anima nostra carcerē patitur: caro eam tenet inclusam. Aia clamat ad dominū: nō caro que in malitia perseuerat. Aia remedium aliud nō habet nisi tollatur a carne: & caro redigat in puluerē: tollatur ei vinū & detur ei aqua: auferat ei sanguis & det ei humor terrenus. O caro misera quid de te agetur qñ a te egrediar: & vita a te recedet: Tu sola in vtero & in sinu terre iacebis: et aliud nunq̄ māciperis habebis in te hereditatē pessimā: id est corruptionē: fetoꝛē & vermes. Ecce que acquisiuisti dū viua eras: ecce qd possides dū in sepulchro iaces. Nō potuisti te ieiunijs macerare: ac ieiunijs in cinere & cilicio humiliare: In perpetuū cuz aia salua fuisses si ei credidisses: qz nō bene facere potes nisi alijs bñfeceris: hoc est nisi corpus per abstinētiam afflixeris: aiaz saluare nō poteris. Audi quid creator noster dicat ad carnez. O inq̄t mea creatura: ego te ex limo terre pulchrā & lucidā assumpsi: imaginē meaz in te cōdidi: spiramē vite tribui: animā inuisibilē tibi concessi: immortalitatis tunica te indui: in paradiso voluptatis te collocaui: vita angelica pfruebaris: cibos & delectabilia iocūditatis cōtemplaris: & oia que creaui in tua dominatiōe humiliaui: & affluētes diuitias dedi: insup & oia ligna paradisi tibi subdita erāt: & pro vno vetito qō ibidē comedisti: ecce vbi ceciditi: scz de paradiso in infernuz: de luce ad tenebras de amenitatis & iocūditatis loco ad chaos: & ad oia obscurissima mala/pro delectabili odore nunc putredine & pudore māciparis: pro esca angelica in cibo vermibus subiacebis: pro imortalitatis veste corrupto induta es vestimēto. Ecce quā ꝓcessi vitam abstuli & subtraxi: & tu misera & putribilis caro in iferno manciperis: vbi est fletus & mugitus atq; ylulatus: insuper est stridor dentiū & teterrima tormēta: & quod peius est post mortē incorruptionem: post vermes & fetorē & consumptionē postea in puluerē redacta. O caro que igni inextinguibili māciperis: audi animā dicētem ad corpus. Ego de celo veni a deo cōcessa tibi. Nā tu de terra es: melius est vt mecū ascēdas ad celum: q̄ tu me trahas ad infernū. Dum viuimus & sumus in vnū/ operemur manibus qō bonū est: ad est elemosynas et ieiunia in castitate & in hospitalitate egenoꝝ: & in nuditate pauperū: & in oibus bonis operibus: vt per bonā operationē quā agimus ascēdere ad celestia valeam⁹: vbi nō iam solutione corporis: sed in corruptionis veste induamur: vbi non iam fetor sed odor suauissim⁹: vbi nō iaz tenebre/ sed lux perpetua micat: vbi nō iam vermiū multitudo/ sed caterua angelorū & inumerabilia milia sanctoꝝ & prophetaꝝ omniū chorus cum sanctis angelis hymnū deo incessanter canūt. Cuz ipsis nos faciat eterna gaudia percipere ꝑs qui cuz patre & spū sancto viuit & regnat in secula seculoꝝ. Amen.

Gen. iij.

Job. j.

Esa. xl.

j. tim. vj.

x. de Gene. ad litterā ca. xj. & xx.

D Gene. ij

De salute anime. Ser. l. In quo quare homo ad dei imaginez factus sit aperit ꝛc.

A

Uantū ad aie nostre desiderium ptinet fratres charissimi voluntatis nr̄e est vt ad vos requirēdos frequēter veniamus: sed necessitate tp̄is nunc venie di incolumes nos venire meruimus: & ideo qz de cōmuni corpoꝝ sanitate gaudemus: de animarū salute que vera salus est inquātum dñs dederit colloquamur. Ideo fratres ad imaginē dei facti sumus: vt deo donāte intelligamus que sit desiderāda patria/ que sit vera beatitudo/ que vera vita/ que pfecta sanitas q̄ sit eterna felicitas. Sed intus in corde deo inspirāte cognoscam⁹. Nemo se excusare poterit: vt dicat nō noui litteras: ideo dei p̄cepta intelligere nō possum: qz qui lras nō nouit: quid sit aut nō sit: intelligere debet. Interroget homo conscientiā suam & alloquat seipsum & dicat sibi suis verbis. O homo q̄s es aut vbi es: & vnde venisti. Et respōde tibi. Homo sum & dei creaturam me esse cognosco. Iterū interroga & dic. Quid in te habes: aut ex quib⁹ rebus te factū esse cognoscis. Respōde & dic. Ex aia & carne me ꝓstare cognosco. Quid i te ex his duab⁹ rebus melius habeo: Respōde. Sine dubio aiam meliorē habeo q̄ carnē. Optime et ordine legitimo respondisti: et dixisti te aiam meliorem habere q̄ carnem. Dic mihi adhuc. Ubi es o hō: Rñdebis in mūdo postea vero vbi eris: In celo. Quāditu ibi eris: In secula seculoꝝ. Justissime respondisti & verū dixisti: fac modo rationez vite tue: et esto iudex iustus. Ex omnib⁹ rebus quas dedit tibi deus serua carni tue vnde sustentetur in mūdo: et repone aie tue vnde in perpetuū viuat in celo. Attende diligēter ꝓsciētiā tuā: & vide si tantas res aie tue reposuisti in celo: q̄tas habes corpori tuo in mūdo: si tot solidos reposuisti in celo quātos tibi seruasti in mundo. Unde si tot modios tritici: si tot amphoras vini p elemosynā in paradiso vñ viuat aia tua reposuisti: q̄tū tibi reseruasti vñ viuere possit caro tua in mūdo. Cum ergo ista diligēter attenderis & cōsiderans sapienter vides te prope totam libram carni tue seruasse in mūdo: & vnā vnciam reposuisse in celo: erubesce & cito ad penitentie medicamēta cōfuge: qz inceptū in teipm iudicium iudicasti. Aliud verum dixisti: et aliud operibus pfecisti: qz totū carni non solū fideliter sed etiā infideliter deputasti. Nescio si apud te pieliter iudiciū tuū qñ inter aiam & carnem tuam iniqua sunt iudicia tua. Et vbi te iustum inuenire potero: quem in teipsuz iniquum esse cognosco: Et nūc certe nutrimus carnē/ ornam⁹ carnē/ aliquotiēs inebriam⁹ nos: & nimiū delitiose pascim⁹ carnē: quā velim⁹ nolim⁹ post paucos mēses aut annos vermes devoraturi sunt in sepulchro: & tenim⁹ animā q̄ deo ab angelis ꝑsentāt in celū. O q̄s dura erit aie pectrici & q̄s itollerabilis/ hora illa qñ videbit donā aiam requiē recipere in paradiso: & horroꝝ in eterno supplicio. Ergo ꝓsiderate fratres charissimi si maiorē certe: vel eqlē partē aie facia.m⁹. Nō em̄ foris in corpe/ sz int⁹ in interiori hoie facti sum⁹ ad imaginē dei. Caro em̄ nostra de limo terre formata est. Nūquid iustū est vt limus terre imagini preponatur: Caro em̄ debet seruire & aia imperare. Ista debet exercere imperiū: & illa subiecta seruitū. In oib⁹ christianis bonis anima dñatur & caro seruire compellitur. In peccatoribus vero et amatoribus huius mundi inuerso immo peruerso ordine caro erigitur et aia humiliatur. Illa delitijs pascit/ & ista fame torquetur. Illa luxuriatur in vestibus preciosis: & ista vix in veteribus inuoluit pānis: & si in pctis fuerit obnoxia/ eterno iudici presentat: & tunc vera ei⁹ ignominia appebit. Nā cū aia in corpe suo caput esse debeat quicūq; carnē delitijs aut voluptatib⁹ nimiū erigit/ nutrit/ fouet & palpat/ aiaz sibi despicit & contemnit: pedes lenat in alto & caput imꝑmit in ꝑfundo. Et qualis est in oculis hoim qui inuersis pedibus ambulare videtur/ talis est in oculis angelorum cui caro ꝓpria dñatur. Sicut ergo supra dixi: fecit nos deꝰ ad imaginē & similitudinē suam: & cū deberet in nobis hō interior dñari/ intantum deum contemnimus vt imaginem dei miserabili limo seruire faciamus: et hoc est iniquuz iudicium vt carnem nostram anime preponamus. Sed hoc oēs homines recto iudicio non faciūt. Multi em̄ sunt honesti/ sobrij et humles/ misericordes/ casti/ in quibus aia tenet imperium et caro subiecta seruit. Et ideo rogo vos fratres attendat vnus quisq; conscientiam suā: & si illi dominatur caro/ cito erigat dominam et stimulet ancillam: vt non caro vincat animam et ad luxuriam trahat/ sed magistra carnem suam regat: et per vias castitatis et institie ducat. Qui vero in se sentit animaz dominari/ teneat cū deo adiutorio discipline ꝓtinētiā: & ꝑ fretа pelagi huiꝰ mundi: ita nauigū corporeū ꝓbitate gubernante contendat/ ne inter fluctus iustitie naufragiuz incautꝰ incurrat.

C

Ut em̄ agnoscatur q̄ ex nobis in veritate anima dominet: de substātia nr̄a victū nobis sufficienter & vestitū simplicem reseruemus & q̄cq̄d ꝑplus deꝰ dederit/ aie in eternam beatitudinē ꝑ elemosinā pauperū reponamus: ne forte cū carnē nostram ornamētis cōponim⁹/ & multis delitijs saginamus: partē cū illo diuite purpurato & non cū lazaro habeamus. Scitis em̄ vt in euā gelio frequēter audistis: q̄ diues ille q̄ epulabat q̄tidie splēdide & purpura induebat & byssо/ post de corpore erijt & sepult⁹ ē in inferno: & ibi inter flāmas aq̄ guttā et locū refrigerij requisiuit & inuenire nō meruit. Ecce cin⁹ caro luxuriatur & epulatur in seculo/ q̄les diuitias inueniet in inferno. Lazarus vero qui nec diuitias nec ornamēta habuit in seculo post mortē in sancti abrae reqeuit gremio. Sicut ergo supra dixi fratres charissimi/ refrenem⁹ gulā nostrā & victuz ac vestitū simplicē carni nostre in hoc seculo ꝓparem⁹ vt remaneat aliqd quod in futuro seculo anime reponamus. Nō pitura gula cupit: reseruet clemosyne. Ornamenta que luxuria ac suauitas requirit in mundo/ misericordia & veritas reponat in celo. Si ornati volumus esse: queramus ornamenta vnde nemo ornatur indignus. Si delitias concupiscamus non queram⁹

luc. xv.

f. Retra. l. h. iiij. h. 7. vij. b.

carnales ac trãsitorias ex quibus stercora
conficiũtur in mũdo: sed magis spirituales
& eternas vnde angeli epulãtur in celo. Et
si forte queris que sint ille delitie: audi apo
j. Cor.ij. stolũ dicẽtem. Quod nec oculus vidit: nec
auris audiuit: nec in cor hois ascẽdit: que
preparauit dñs diligentib⁹ se. Adhuc que-
ris & interrogas: q̃d sit hoc: Si vis verum
agnoscere: deus est delitie tue: reges tua:
sanitas tua: gaudiũ tuũ: felicitas tua: re
frigeriũ tuũ: amenitas tua: & quicqd san-
cte possit desiderare aia tua: totũ tibi de⁹
j. cor. xv erit. Sic beat⁹ apostolus dicit. Et erit de⁹
omnia in oibus. Amare audi me. Quid ti-
bi sufficit si deus tibi nõ sufficit: Si ergo
ista ois desideratis: paradisi requiez que-
rite: pro eterna beatitudine suspirate: vn-
de nõ exit amicus vbi nõ intrat inimic⁹ vn
de nec bon⁹ potest exire aliquãdo: nec ma
lus vllo modo introire. Ad istam ergo pa-
triam ornati bonis operibus festinem⁹: vt
dum elemosynã pauperibus de⁹erimus:
ad celestia regna peruenire possimus. Ad
que ille nos perducat qui est benedict⁹ in
secula seculorum. Amen.

¶ Contra falsam securitatẽ ex psal-mo quadragesimonono: in quo red-ditionẽ rationis propriorũ sacrorum lucide describit &c. Sermo.lj.

A Li.l. ho-me. Ser-mo.lj.a.

EMo fratres charissimi
falsa securitate se decipi-
at & putet se añ tribunal
christi nõ esse venturũ nec
redditurũ de fact⁹ ppriis
rationẽ. Ueniet enim dñs
deus noster & non silebit.
ps. xlix. Modo enim silere dicit q:
adhuc vindictã suspẽdere videt. Hec feci-
sti & tacui. Quid est tacui: nisi nõ vindicaui
scueritatẽ meaz distuli: patientiã tibi pro-
gami penitẽtiam tuã diu expectaui: Hec fe
Rom. ij. cisti & tacui. Ego aũt cuz adhuc expectarez
vt te peniteret: tu & me & apostoluz audire
contẽpsisti. Quia fm duriciã cordis tui et
ipenitens cor thesaurizasti tibi iram in die
ire & reuelatiõis iusti iudicij dei. Suspica-
tus es inique q ero tui similis. Parũ est q:
malefacta tua placent tibi: putasti placere
& mihi. Meũ q: non statim pateris vltorẽ:
vis tenere participẽ & tanqz corruptuz iu-
dicez prede socium vis habere: de multis
que rapuisti paruas elemosynas faciẽs: &
adhuc peccata nõ deserẽs: quasi corrupto
iudice putas te posse redimere: cũ si etiam
totũ dares & peccata ipsa nõ deseras: tep
tuz deciperes pecuniã perdẽdo: & peccata
nõ redimẽdo. Suspicatus es inique q ero
tui similis. Arguã te. Qñ: Ueniet enim do
min⁹ deus noster & nõ silebit. Arguã te. Et
quid faciã arguendo te: Quid faciaz tibi.
Modo te nõ vides: faciam vt videas te: q:
si te videres & displiceres tibi: placeres mi
hi. Quia fo te nõ vides: placuisti tibi: di-
splicebis tibi & mihi. Mihi cũ iudicaberis: B
tibi cũ ardebis. Quid cm̃ tibi faciã iquit:
Cõstituam te ante faciẽ tuam. Qõ emzvis
latere teipsum: in dorso tuo est tibi. Non te
vides: faciã vt videas te. Quod tu post dor
sum tuũ posuisti ego ponã ante faciẽ tuaz:
nõ vt tu corrigas te: sed vt erubescas. Mo
do cm̃ fratres charissimi oẽs amatores lu
xurie: & qui cũ delectatione faciũt iniquita
tem: peccata ista post dorsum eiciãt. Sic
aliquid boni casu aliquo vel per quãlibet
occasionẽ fecerint: ante se ponũt: & inde as-
sidue gloriãtur: & dicunt: ego illũ liberaui:
ego illi bene feci: ego illi tantũ dedi. Et duz
bona que p illos facit deus sibi assignant:
per vanitatẽ perdũt: qõ per elemosynã ac-
quirere videtur: ac sic ante tribunal christi
pditis bonis que ante se habebãt: peccata
que post dorsum piecerãt ante eoz faciem
reuocãtur: & sine vllo termino supplicii su
stinebũt: qui sibi dũ viuerent noluerũt pui
dere remediũ. Et hec faciũt illi qui plus di
ligunt ptesentia cũ futura. Qui vero de aie
sue salute attẽtius cogitant: ecõtrario fa-
ciũt. Bona quecũqz fecerũt post dorsuz pij-
ciunt: mala quecũqz subripserint ante ocu
los ponunt: vt dum de i pñs in pñti seculo
erubescũt & vulnera curare: & mortus susci
tare & sordida abluere: tota deuotiõe ꝓten
dunt: cũ in die iudicij ante tribunal xpi ve
nerint: mala que ante faciẽ suã posuerunt:
& bonis operib⁹ redempta sunt auferẽtur:
bona vero que ppter vanitatẽ post terguz
proiecerãt: ante oculos collocabunt & me- Matth.
rent audire. Uenite bñdicti patris mei pci xxv.
pite regnũ. Ueniet dñs deus noster & nõ si-
lebit. Et tũc arguet quãdo correctiõis loc⁹
nullus erit. Statuã te inquit ante faciem
tuã. Modo ergo tu sicut iam supra dictuz
est quisqz talis es: fac quod dñs tibi im-
nat facere. Tolle te a dorso tuo vbi te vi-
dere nõ vis: dissimu ãs facta tua: & ostitue
es ante te. Ascẽde tribunal mẽtis tue: esto
tibi iudex: torqueat te timor: rũpat ꝓfessio- Psall.
dic deo tuo. Qm iniquitatẽ meã ego cogno
sco & peccatũ meuz ẽ me est semp. Qõ erat
post te fiat ante te cum factũ fuerit ante te
puniat a te: ne tu postea a deo iudice fias
añ te: & non sit quo fugias a te. Intellegite
aũt hec qui obliuiscimini deũ. Nõ cogita- C
bas de vita tua mala. Intellige q oblit⁹ es
deuz: ne qñ rapiat sicut leo & nõ sit q eruat.

Quid est sicut leo: Sicut potens: sicut fo-
tis: sicut ille cui nemo resistere põt. Illi em̃
quos supra dixim⁹: id est amatores mũdi:
fote suo deũ laudare videnẽ: sed lõge alind
operib⁹ exercere ꝓbanẽ: fm illud qõ ait pro
Ezech. xxix pheta. Populus hic labijs me honorat: cor
aut̃ eoꝝ lõge est a me. Clamat illis spi-
ps. xlix. rit⁹. Peccatori aut̃ dicit deus: vt q̃d
enarras iustitias meas & assumis testamẽ
tũ meũ per os tuũ: Tanqz si diceret. Nihil
tibi pdest q laudas deũ. Illis em̃ qui bene
viuũt prodest q deum laudãt. Tu aut̃ si
laudas & peccata nõ deseris: nihil tibi pro
Eccl. xv dest. Ut quid dñs laudas: Audi scripturã
dicẽte. Non est speciosa laus in ore pecca-
toris. Si em̃ male viuis: & bene doces non
deũ laudas. Ergo audite qui dñi viuit⁹. Sa-
ps. xlix. crificiũ laudis honorificabit me. Nemo au
feret mihi hoc sacrificiũ & malus est. Non
dico nõ mihi hoc offerat malus: sed nemo
mihi hoc offerat malus. Qui enim laudat
bon⁹ est: qui si laudat etiaz bene viuit. Qui
laudat nõ soluz lingua laudat: sed & lingua
cuz vita cõsentit. Et ideo rogo vos fratres
charissimi quãtum possuz cũ dei adiutorio
studeamus: vt quo deũ laudam⁹ vocibus:
sic & bonis operib⁹ collaudemus. Meli⁹ est
tacere & bene facere: qz deũ laudare & pec-
cata cõmittere. Qui enim laudat deũ vita
simul & lingua: voci⁹ pariter & bonis ope-
ribus dupliciter in se ꝓuocat gratiam dei.
Si em̃ non valet deum laudare vocibus:
laudet bonis operibus: assiduis orationi-
bus: sanctis cogitatiõibus. Sic enim dili-
gẽter attendamus: vt in hoc seculo cũ secu
ra cõscientia deũ laudare possum⁹ vt i futu
ro eternũ gaudiũ feliciter inveniam⁹. Amẽ.

¶ De cõmuni vita clericoꝝ ex iuꝛ dispositiõe clerico vero votum infrin genti penã adhibet: & vnde cadat pa refacit &c. Sermo.lij.

A

ROpter qõ volui & roga-
ui hesterna die vt hodie
frequẽtius conueniretis:
hoc est qõ dicturus sum.
Uobiscũ hic viuim⁹: & pro
pter vos viuim⁹: & inten-
tio votũqz nr̃m est vt apõ
christũ vobiscuz sine fine viuamus. Credo
autẽ ante oculos vestros esse cõuersationẽ
nostrã: vt & nos dicere fortassis audeam⁹:
1.cor. iij. xij. qõ. j. nolo. ꝗuis multũ illi ipares qui dixit. Imitato-
res mei estote sicut & ego christi. Et iõ nolo
vt aliquis de vobis inueniat male viuẽdi
occasionẽ. Prouidem⁹ em̃ bona vt ait idez
Ro. xij. apl's nõ solum coz deo sed etiã coraz oib⁹
hoibus. Propter nos cõscia nostra sufficit
nobis: ppter vos fama nostra nõ polluit:
qz pollere dz in vobis. Tenete qõ diri atqz
distinguite. Duo sunt res ꝺscia & fama. Cõ
scientia necessaria est tibi: fama ꝓximo tuo.
Qui fidẽs ꝺscie sue negligit famã suaz cru
delis est: marie in loco isto posit⁹ de quo di
cit apl's scribens ad discipulũ suuz. Circa Titũ.ij.
oẽs teipsum bonoꝝ operũ prebe exemplũ. B
Ut ergo vos nõ diu teneam: preserti q: ego
sedẽs loquor: vos stãdo laboratis: nr̃is om
nes aut pene oẽs sic nos viuere l ea domo
que dr̃ domus epi vt ẽptum possum⁹ imite-
mur eos sanctos: de qb⁹ loquit liber actuũ
apl'oꝝ. Nemo dicebat aliqõ proprium sed Actu.iij.
erãt illis oia cõmunia. Quia forte aliq ve- & iiij.
strum sunt nõ tam diligẽtes vite nr̃e scru-
tatores: vt hãc nouerit qũ volo vos nosse:
dico qõ frequẽter dixi. Ego quẽ deo ꝓpitio ã. Ser.
videtis ẽpm vestruz inuenis veni ad istam xlvj. et
ciuitatẽ vt multi vestrũ nouerunt: & rebaz v.c.
vbi cõstruerem monasteriũ & viuerẽ cũ fra
trib⁹ meis. Spẽ quippe oẽm seculi reliqua
raz: & qõ esse potui esse nolui: nec tñ quesiui
esse qõ sum. Elegi in domo dei mei abiect⁹ Psalmo
esse magis ẽz habitare in tabernacul' pec- lxxxiij.
catoꝝ. Ab eis qui diligũt seculũ segregaui
me: & eis qui ẽsunt populis nõ me coequa-
ui: nec in cõuiuio dñi mei superiorẽ locũ ele
gi: sed inferiorẽ & abiectuz: & placuit illi di-
cere mihi. Ascẽde sursum. Usqz adeo aũt ti
mebã ẽpatum vt qñ ceperat esse alicuius
iam momẽti inter dei seruos fama mea: in
quo loco sciebã nõ esse ẽpm: nõ illo accede-
rez. Cauebã hoc & agebam ẽptum poterã:
vt in loco humili saluarer: non in alto peri
clitarer. Sed vt dixi: dño seruus contradi-
cere nõ debet. Ueni ad istaz ciuitatẽ ppter
videndũ amicũ quem putabaz me lucrari
posse deo: vt vobiscum esset in monasterio.
Quasi securus pueni quia locus habebat
ẽpm. Apprehẽsus & presbyter fact⁹ p hunc
gradũ peruenì ad ẽpatum. Nõ attuli ali-
quid: nec veni ad hanc ecclesiaz nisi cũ his
indumẽtis quibus illo tpe vestiebar. Et qz
hic disponebã esse in monasterio cũ fratri-
bus: cognito instituto & volũtate mea bea-
te memorie senex. Ualeri⁹ dedit mihi hoz-
tum illũ in quo nunc est monasteriuz. Cepi
boni ꝓpositi fratres colligere cõpares me-
os mihi habẽtes sicut nihil habebã & imi-
tantes me: vt qũo ego teniem paupertatẽ
meam vẽdidi & pauperib⁹ erogaui sic face
rent & illi qui mecũ esse voluissent vt de cõi
viueremus. Cõe aut̃ nobis erat magnũ &
vberrimum prediũ ipse deus. Peruenì ad C
ẽpatum: & vidi necesse habere ẽpm exhibe
re humanitatẽ assiduam qmbusqz venien-
tibus siue transeuntibus. Quod si non fe-

eissem: episcopus inhuman⁹ dicerer. Si autem cōsuetudo ista in monasterio permissa esset: indecēs esset. Et ideo volui habere in ista domo ep̄i mecū multos monasteriū clericorū. Ecce quomō viuimus. Nulli liceat in societate nostra habere aliquid ꝓpriū: sed si forte aliquid habēt nulli licet: & qui habuerint faciūt qō non licet. Bene autē sentio de fratribus meis & semp bene credēs ab hac inquisitiōe dissimulaui: qz & ista q̄rere quasi male sentire mihi videbar. Nouerat enī & noui oēs qui mecū viuerent: nosse ꝓpositū nostrū: nosse legez vite nostre. Venit etiā ad nos presbyter ianuari⁹ qui videbat sua honeste erogādo quasi cōsumpsisse sed non cōsumpsit. Remānsit illi quedā pars pecunie: id est argētuz qō diceret esse filie sue. Filia ipsius deo ꝓpitio in monasterio feminaꝝ & bone spei est. Gubernet illaz dn̄s vt implecat gue de ea iaz speram⁹ in illi⁹ miseri cordia nō ei⁹ meritis. Et qz ifra ānos erat & de sua pecūia mihil facere poterat: q̄nis ei videremus fulgoꝛez, pfessionis, tñ lubricuz timebam⁹ etatis: factuz est vt ip̄m argētuz quasi puelle seruaret: vt cum ad legitimos annos veniret & faceret inde qō virginem p̄i deceret q̄n optime iā facere posset. Dū hec expectant cepit ille morti ꝓpinquare: qui dui tanq̄ de suo iurās qz ipsi⁹ erat nō filie testim̄ fecit. Testamētum inq̄ fecit pr̄ sbyter socius noster nobiscum manēs de ecclesia viuens: cōmunem vitam profitēs: testamētum fecit: heredes instituit. O dolor illius societatis: o fructu⁹ natus nō de arbore quā plantauit domin⁹, sed ecclesiam scripsit heredez. Nolo numerare ista: non amo amaritudinis fructum. Ego illū deo querebā: deo societatem ꝓfessus erat: hāc teneret: hāc exhiberet: mihil haberet: testamentū non faceret: habeat aliquid: non se nostrū socium quasi dei pauperez fingeret. Magnus ide mihi dolor est fratres. Dico charitati vestre, ꝓpter hunc dolorez statui hereditatē ipsam in ecclesia non suscipere. Filiorū ipsius sit quod reliquit: ipsi inde faciant quod voluerint. Videt enim mihi q̄ si eam suscepero in isto facto quod mihi displicet & quo doleo: ei⁹ particeps ero. Hoc volui non latere charitatē vestram. Filia ipsius in monasterio feminarum est: filius ipsius in monasterio virorum est. Ambos exheredauit: illam cū laude: illum cuz eloꝛio. Id est cum vituperatione. Cōmendaui autem ecclesie vt nō accipiant ipsas partiunculas que pertinent ad exheredatos nisi cum ad legitimā etatem peruenerint. Hoc eis reseruat ecclesia. Deinde ite dimisit iter filios suos in quo laboro. Puella dicit meum est nostis q̄ hoc dicebat sent: per pater me⁹. Puer dicit credatur patri meo: quia moriens mentiri non potuit. Et ista contentio quale maluz est? Sed si pueri isti serui dei sunt: litem hanc inter illos cito finimus. Audio illos vt pater et forte melius q̄ pater ipsorum. Videbo q̄d sit iure sicut deus voluerit cum paucis fratrib⁹ fidelib⁹ honotatis deo ꝓpitio de numero vestro id est de plebe ista. Audio inter illos causaz: & sicut dn̄s donauerit finio. Tamen rogo vos: nemo me reprehendat quia eius hereditatem nolo q̄ suscipiat ecclesia ꝓmo quia factum illius detestor: deinde quia instituta meum multi laudāt quod dicturus sum: sed et aliqui reprehendunt vtriq̄: satisfacere valde difficile est. Audistis modo cum euangelium legeretur. Cecinim⁹ vobis: & nō saltastis: lamētauimus & nō plāxistis. Venit iohānes nō mā ducans neq̄ bibēs: & dicūt demoniū habz Venit filius hois māducās & bibēs: & dicūt ecce homo vorax: potator vini: publicanorum & pctorum amic⁹. Quid ergo facio in illos q̄ parant me reprehēdere & dentes in me ducere: si suscepero hereditates eoꝝ q̄ filios suos irati exheredāt: Iterū q̄d sum factur⁹ eis q̄b⁹ canto & nō volūt saltare: q̄ dicūt. Ecce q̄re nemo donat ecclie hipponēsi aliq̄d: ecce q̄re nō eā faciūt q̄ moriunt heredē qz eps augustin⁹ de bonitate sua (laudando enim mordent: labijs mulcēt: dentē fugiūt) donat totū: nō suscipit. Plane suscipio: ꝓfiteoꝛ me suscipere oblationes sanctas. Si q̄s aūt irascitur filio suo & moriēs exheredat eū: si vixerit nō eū placare nō ei filiū suū reconsiliare debere. Quō ergo ei filio suo volo vt habeat pacē: cui⁹ appeto hereditatē? Sed plane si faciat q̄ sepe hoꝛtat⁹ sum vnū filiū habēt: puter xp̄m alterū duos habet putet xp̄m tertiū decē habet xp̄m vndecimū faciat. Suscipio. Qz ḡ feci hoc in quibusdā reb⁹: iā volūt bonitatē meā vel cōmendatione fame mee aliud vertere: vt in alio modo me reprehendāt: qz oblationes deuotoꝛuz holm nolo suscipe Cōsideret q̄ multa suscepcrim: q̄d op⁹ est ea numerare. Ecce vnū dico. Filij uniani hereditatem suscepi. Quare? Qz sine filijs defunct⁹ est. Bonifacij hereditatē suscipe nolui non misericordia sed timoꝛe. Nauiculam nolui esse ecclesiam christi. Multi sunt quidem qui etiam de nauibus acquirunt: tamen vna tentatio si esset iret nauis et naufragaret. Homines ad tormenta daturi eramus vt de subuersione nauis fm consuetudinem quereretur: et torqueretur & iudice q̄ essent de fluctib⁹ liberati: q̄ non eos daremus. Nullo em̄ pacto hoc facere deceret ecclesiā. Onus ergo fiscale p̄ solueret. Sed vnde p̄ solueret? Enthecam nobis habere nō licet. Nō em̄ est ep̄i fuare aurū & reuocare a se mēdicantis manum. Quotidie tā multi petunt: tā multi ge..ūt: tā multi nos inopes interpellāt: vt plures tristes relinquamus: qz quid possim⁹ dare oibus nō habemus. Nō habem⁹ ergo enthecā: ꝓpter naufragiū ergo hoc vitando feci: nō donando. Nemo ibi me laudet sed nemo etiā vituperet. Plane q̄n donauit filio q̄ iratus pater moꝛiēs abstulit: beneficeci. Laudēt qui volunt: peccāt qui laudare nolūt. Quid plura fratres mei? Quicūq̄ vult exheredato filio heredez facere ecclesiam: querat alterū q̄ suscipiat: nō augustinum: imo deo ꝓpitio nullū inueniet. Quā lauda bile factū sancti & venerādi ep̄i aurelij carthaginēsis: quō im..lent eos oēs q̄ sciunt laudib⁹ dei. Quidā enim cū filios nō haberet neq̄ sperāret: res suas oēs retento sibi vsufructu donauit ecclesie. Nati sunt filij sibi postea & reddidit eps nec etiaz opināti illi que donauerat. In potestate habebat eps non reddere: sed iure fori: nō iure poli.

Sane etiā hoc nouerit charitas vestra dixisse me fratrib⁹ meis qui mecū manent: vt quicūq̄ habet aliq̄d: aut vendat & eroget: aut donet & cōe illud faciat. Ecclesiā hz: p quā deus nos pascit. Ego dedi dilationem vsq̄ ad epiphaniā ꝓpter eos qui vel cum fratrib⁹ suis non diuiserūt: & diuiserūt q̄ hñt apud fratres suos: vel nōduz de re sua aliq̄d fecerūt: qz expectabat eas legitima. Faciāt inde q̄ volūt: dū tñ sint pauperes mecū simul expectātes inificordia dei. Si aūt nolunt: q̄ forte nolūt: certe ego sum qui statuerā sicut nostis nullū oꝛe mare clericū nisi qui mecū vellet manere: aut si vellet discedere a ꝓposito: recte illi tollerē clericatū: qz deserere sancte societatis ꝓmissuz ceptuqz cōsortium. Ecce in cōspectu dei: & vestro: muto consiliū. Qui volūt hñe aliq̄d ꝓpriū: quib⁹ nō sufficit de⁹ & ecclesia sua: maneāt vbi volūt & vbi possunt: nō eis aufero clericatū. Nolo hñe hypocritas. Malū tñ esse q̄s nesciat: malū est cadere a ꝓposito: sed pei⁹ est simulare ꝓpositū. Ecce dico audite. Qui societatē cōis vite iam susceptaz (que laudatur in actibus apl̄oꝝ) deserit: a voto suo cadit & a ꝓfessione sancta cadit. Obseruet iudicē sc̄z deuz: nō me. Ego ei nō aufero clericatū. Quātum sit periculū ante oculos ei⁹ posui: faciat quod vult. Noui em̄ q̄ si aliquē hoc faciente degradare; voluero: nō ei deerunt patroni: nō ei deerunt suffragatoꝛes: & hic & apud eps q̄ dicant. Quid em̄ mali fecit? Nō potest tecū tolerare istam vitā. Extra ep̄atum vult manere: & de ꝓpio viuere: ideo non dz perdere clericatū. Ego scio q̄ tuz mali sit, pteri sanctuz aliq̄d nec implere. Uouete inquit & reddite dño deo vestro. Et meli⁹ est nō vouere q̄ vouere & nō reddere. Virgo & si nunq̄ fuit in monasterio & virgo sacrata est: illi nubere nō licet: q̄nis esse in monasterio nō cōpelli tur. Si aūt cepit esse in monasterio & deseruit: & tñ virgo est: dimidia ruit. Sic & clericus duas res, pfessus est: & sanctitatē & clericatū. Interius sanctitatē: naz clericatum ꝓpter populū siū deus imposuit ceruicib⁹ ipsi⁹: cui magis onus est q̄ honoꝛ. Sed q̄s sapiēs & intelliget hec? Ergo, pfessus ē sanctitatē: pfessus est cōiter viuēdi societatē: & pfessus est q̄ bonū & q̄ iocūdū habitare fratres in vnuz. Si ab hoc ꝓposito cecidit: & extra manēs clericus fuerit: dimidi⁹ & ipse cecidit. Quid ad me: non eū iudico. Si foras seruat sanctitatē: dimidius cecidit. Si ꝯo int⁹ habuerit simulatione: tot⁹ cecidit. Nolo q̄ hēat necessitatē simulandi. Scio quō holes amēt clericatū: nemini eū tollo nolēti mecum cōiter viuere: sed hz deū qui mecū manere vult. Si parat⁹ ē pascia deo per ecclesiā ipsius: nō habere dz aliq̄d ꝓpriū: sed aut erogare pauꝑibus: aut in cōe mittere mecū. Qui hoc non vult habeat libertatē: & videat vtrū hñe possit felicitatis eternitatē. Sufficiāt hec interim charitati vestre. Qō egero cū fratrib⁹ meis annūciabo vobis. Spero em̄ bona. Oēs mihi libenter obediūt: nec inueturus suz aliquos hñe aliq̄d nisi aliq̄ necessitate religionis: nō cupiditatis occasione. Quid ergo egero post epiphaniā: charitati vestre in dñi voluntate: & qūo litez finiero inter duos frēs filios presbyteri ianuarij nō vobis tacebo. Multa locutus sum: date veniā loquaci senectuti sed timide infirmitati. Ego sicut videtis per etatē iaz semi: & per infirmitatē coꝛpis olim senex fui. Tamē si deo placet qō dixi: modo ipse det vires: non vos deseꝛo. Orate pro me: vt quātuz inest anima in hoc coꝛpoꝛe & qualescūq̄ vires suppetunt, in verbo dei seruiam vobis. Amen.

De cōmuni vita clericoꝝ ex sui ordinatione. Sermo. liij.

Charitati vestre hodie de nobilipsis sermo redendus est. Quia enim (vt ait apl̄s) spectaculū facti sumus mundo & angelis et hoib⁹: qui nos amāt q̄nerunt q̄ laudēt in nobis:

Act. iiij.

ni autē nos oderūt detrahūt nobis. Nos aūt in vtrōq; medio cōstituti adiuuāte dño deo nostro: r vitā r famā nostraz sic custodire debem⁹ vt nō erubescāt de detractoribus laudatores. Qūo aūt viuere velimus: qūo deo ppitio iaz viuamus: ſſnis de scriptura sancta multa noueritis: tñ ad cōmemorandos vos: ipsa de libro acrūi aplorūz vobis lectio recitabit: vt videatis vbi descripta sit forma quā desideramus plere. Dum ergo recitat: vos intentissimos esse volo: vt post eius recitationē: quod instituī l'oquar dño donāte intētioni vestre. Et Lazarus diaconus legit. Cū otassent mor⁹ est locus in quo erant cōgregati: r repleti sunt omnes spūsancto r loquebātur verbuz dei cum fiducia omni volēti credere. Multitudinis autem credētium erat aīa vna r cor vnuz: nec quiſq; eorū que possidebat aliqd suū esse dicebat: sed erant illis omnia cōia. Et virtute magna reddebāt apostoli testimoniū resurrectionis. Jesu christi dñi nostri: r gra magna erat in omnibus illis. Neq; em egens ꝺſq; erat inter illos. Quotquot em possessores prediorz vel domorz erāt: vēdentes afferebāt precia eorz q vendebāt r ponebant ante pedes aplorz. Dividebat aūt singulis put cuiq; opus erat. Cūq; Lazarus diacon⁹ recitasset: r ēpo cōdicē tradidisset. Augustin⁹ ēps dixit. Etiaz ego legere volo. Plus em me delectat hui⁹ verbi esse lectorez/ꝙ verbi mei disputatorem. Cū otassent: mor⁹ est locus in quo erāt congregati: r repleti sunt oēs spūsancto: et loquebātur verbū dei cū fiducia oī volenti credere. Multitudinis aūt credētium erat aīa vna r cor vnū: nec quiſq; eorz que possidebat aliqd suū esse dicebat: sed erant illis oīa cōmunia. Et virtute magna reddebāt apostoli testimoniū resurrectionis iesu xpi dñi nostri: r gra magna erat in oībus illis. Neq; enim egens quiſq; erat inter illos. Quotquot em possessores prediorz vel domorz erāt: vendētes afferebāt pcia eorum que vēdebant r ponebāt ante pedes apostolorz. Dividebatur autē singulis put vni cuiq; opus erat. Cūq; ēpus legisset dixit. Audistis que iā velim⁹: orate vt possimus. Cōtigit aūt quedā necessitas vt hec diligētius agerem: qm sicut nostis iaz p̄sbyter in nostra societate cōstitutus: quali societati phibet testimoniū lectio quā modo cū recitaremus audistis: moriēs testamētuz fecit qz habuit vnde faceret. Erat quod diceret suū: cum in ea societate viueret: vbi nemini licebat suuz aliqd dicere: sed essent illis omnia cōia. Si qs dilector r laudator noster apud detractorē nīm predicaret istam societatē: r diceret cum ēpo Augustino fic viuūt: oēs cohabitatores ei⁹ qūo scriptum est in actib⁹ aplorz: continuo ille detractor caput mouēs: dentē pmouens/diceret: ita vere fic ibi viuitur: qūo tu dicis. Quare mē tiris? Quā falsa laude honoras idignos? Nōne ibi modo in eoz societate posit⁹ presbyter testīm fecit: r qō habuit qūo voluit disposuit: r reliqt? Certe oīa ibi sunt cōia: certe nemo dicit aliquid suū. Sub his verbis qd ageret laudator me⁹? Nōne os ei⁹ quasi plūbo opilaret ille detractor? Nōne ille laudasse peniteret? Nonne reuerentia pfusus: r illius fmone confusus vel nobis vel testatori sua malediceret? Hec fuit necessitas: vt ad istaz diligentiā veniremus: Nūcio ergo vobis vnde gaudeatis: qr oēs fratres r clericos meos qui mecū habitāt presbyteros/diaconos/subdiaconos: r patriciū nepotē meum: tales inueni ꝙles desiderau. Sed sunt qui de sua qualicūq; pauertate qō statuerāt nōdum fecerunt. Vi duo sunt valens diacon⁹ r paulo afflictus nepos meus subdiacon⁹: r matris vita ipe diebat: que inde viuebat. Expectabā in illo etiā legitime etatis accessus/vt qō faceret: firmissime faceret: nondum aūt fecit: qr ipsos agellos hz cū suo fratre cōmunes: et sub indiuiso possident. Si aūt diuisi fuerit: cupit ecclesie cōferre: vt inde alank qui sunt in ppōsito sanctitatis quousq; in hac vita degūt. Scriptū est em: r hoc apls loqr: Qui autē sius r marie domesticis non puidet/finē denegat: r est infideli deterior. Hec aūt mācipia sunt ei sūr cū fratre cōia: r nōdū diuisa. Disponit ea manumittere sed nō pōt anteq; dividatur. Quid eniz ad se pertinet: adhuc ignorat. Ad ipm sane qr maior est ptinet diuisio: r ad fratrē eius electio. Et ipse frater ei⁹ deo seruit: r subdiaconus est sub sancto fratre meo r cocpo Senero in ecclesia mileuitano. Hoc a gīt: hoc sine dilatiōe peragēdū est: vt illi fuuli diuidāt̄ur r manumittātur: r sic det ecclesie vt eoz excipiat alimētuz. Nepos aūt me⁹ ex quo cōuersus est: r mecū esse cepit: impedie bat: r ipse aliquid de agellulis suis agere inuita vsufructuaria mre sua: que hoc āno defuncta est. Jmer ipm r sororez eius sunt quedā cause in christi aditorio cito finiende: vt r ipse faciat qō dei seruū decet: r qō ista profissio r ista exigit lectio. Diaconus fuimus sicut pene oēs nostis ꝙre de multis secvli ad monasteriū conuersus est: hic baptizat⁹ inde diaconus ordinatus. Sz qr exiguū est qō videt possidere (sicut iurispriti loquūtur) iure nō corpore reliquerat illuc: r ab eius fratrib⁹ tenebat. Nunq; ide cogitauit ex quo ꝓuersus est: nec ipse aliqd quesiuit a fratrib⁹ suis: nec ab illo est aliqd quesitum. Modo qr vētum est ad hūc articulum tpis: cū consilio meo diuisit ipsaz rē: r dimidiā donauit fratrib⁹ suis: r dimidiā ecclesie pauperi in loco eodē cōstitute. Diaconus seuerus sub qua dei disciplina r stagello sit nostis: lumē ramē non pdidit mentis. Una domuz hic emerat, ppter matrē r sororē suam: quas de sua patria huc deside rabat adducere. Emerat aūt nō de sua pecunia: quā nō habebat: sed ex collatiōe religiosoz virorum: quoz etiā mihi querenti nota indicauit. De ipsa non possum dicere quid fecerit/aut qd disponat: nisi qr ipe totum in meā posuit volūtate: vt quicqd ipse vellē/hoc inde fieret. Sed hz quasdaz cās cū matre sua: quaz me iudicē posuit: vt cū ille fuerint terminate: fiat de ipsa domo qō ego voluero. Quid aūt velle potero deo regente: nisi qō iustitia iubet/r pietas postulat? Habet etiā in patria sua alios agellos quos disponit sic distribuere: vt etiā illic in ipso loco posite paupi largiat ecclesie. Diaconus hipponēlis hō pauper est: qd alicui cōferat non hz: tñ de laboribus suis anteq; cēt clericus emerat aliquos seruulos: hodie illos in cōspectu nostro manumissurus est ēpalib⁹ gestis. Diaconus eracli⁹ ante vestros oculos versāt: r opera eius lucēt coram oculis vestris. De ope eius r expēsa pecunia memoriā sancti martyris habem⁹. De pecunia sua emit etiā possessionē ex cōsilio meo: nā ipsaz pecuniā voluit per man⁹ meas erogare: sicuti mihi placeret. Ego si pecunie auidus essem: aut necessitates ipsas meas quas p pauperib⁹ habeo in hac causa curarē: pecuniā acciperem. Quare fecit alios? Possessio illa que ab illo empta r ecclesie donata est: adhuc nihil pstat ecclesie. Minus habebat ad precū r qr mutuatus fuerat: hodie ꝓ fructib⁹ reddit. Hō sum senex: quātus mihi de illa possessiōe potest fructus accedere. Nunqd pmitto mihi tot annos esse victurū: do nec suū precium illa persolvat? Qō ergo vir diu partib⁹ reddit: de primo haberē totū/si accipe voluissem. Nō feci/aliud attēdi. Fateor em vobis et ipsi: suspecta mihi adhuc ei⁹ etas fuit: r verebar ne forte vt sunt homines matri eius hoc displiceret: r diceret inductum a me fuisse adolescētem: vt bona eius pīna ꝓsumerem r eū egentē relinquerē. Ideo volui ei⁹ pecuniā in illa possessiōe seruari: vt si aliqd qō deus auertat/aliter ꝙs volumus euenisset redderet villa: ne culpareť ēpi fama. Scio enim quātū vobis sit necessaria fama mea: nā mihi sufficit conscientia mea. Emit etiaz spacium ab ista postea ecclesia notum vobis: r sua pecunia edificauit domū. Et hoc nostis: Ante paucos dies priusq; sermonē de hac re haberē vobiscum: eā donauit ecclesie. Expectauit em si vt eā perficeret/r pfectaz donaret. Fabricādi autē domū necessitas illi nulla erat: nisi qr cogitauit matrē suā huc esse/ventura. Si autē venisset in re filij sui habitaret: mō si venerit/in ope filij sui habitabit. Testimoniū ei phibeo: pauper remānsit sed in charitatis possessiōe pmānsit. Aliqui seruuli eius relicq fuerāt iam quidē in monasterio viuētes: quos tamen gestis ecclesiasticis manumisserūt ē hodie. Nemo ergo dicat/dives est: nemo christimet: nemo male loquat: nemo seipm r afflaz suā suis dentibus laniet. Pecuniā nullam habet seruatā: vtinaz quā debet restituat. Ceteri. i. subdiacones paupes sunt deo ppitio r misericordiā dei expectant. Uñ ipsi faciant non habēt r nullas habētes facultates fuerunt mūdi cupiditates. Uiuunt nobiscū in societate cōi: r nemo eos distinguit ab eis qui aliqd attulerūt. Charitatis vnitas preponēda est terrene cōmodo hereditat. Restāt presbyteri. Sic em ad eos gradatim ascēdere volui. Cito dixeri: pauperes dei sunt. Nihil ad domū societatis nre attulerūt: nisi ipsaz qua nihil chari⁹ est charitatē. Uerūtñ qm scio natos fuisse rumores de diuitijs ipsoz: nō a me ad aliqd cōpellēdi: sed vobiscū meo fmone purgādi sunt. Vobis dico q forte nescitis: nā vestruz plurimi sciūt p̄sbyter⁹ leporiū cuius scīa talib⁹ clarū r apud suos honestissimo loco natū: tñ iam deo seruiente cūctis que habebat relictis mopē susceperi. Nō qr mihi habuit: ſſ qr iā fecerat qō lectio ista psuadet. Hic nō fecit: sed nos scim⁹ vbi fecit. Unitas xpi r ecclesie: vna est. Ubicūq; fecit bonum opus r ptinet ad nos vt sibi cōgaudeam⁹. Hort⁹ est vnus vbi nostis: ibi monasterium suis ꝓstituit: qr r ipsi deo seruiunt. Ille hortus ad ecclesiam nō pertinet nec ad ipsuz. Et ad quē dixerit aliquis? Ad illud ꝙ ibi est monasteriuz. Sed verum est ꝙ vsq; ad hoc tempus curā pro illis ita gerebat: vt sumpticulos quibus sustentātur apud se haberet: r eis ipse vt videbatur impenderet. Sed ne ꝓpter hoc daretur locus hominibus suspitiones suas rodētibus r vētrē nō implētib⁹: hoc placuit r mihi r ipsi: vt sic se illi transigāt: quasi ille iam de seculo exierit. Nūquid enim cū obierit ipse/illis dispēsaturus est aliqd? Melio⁹ est vt videat illos ibi bñ cōuersantes. r regēte deo in disciplina christi sic viuentes: vt de illis tūmō gaudeat: nō coz necessitatibus oc-

Contra maximū ca. j.

f. tiñ. r.

cupetur. Pecuniā non habet quā suā dicere possit. Habebat xenodochium edificandum: quod modo videtis edificatū. Ego illi iniunxi: ego iussi. Obtemperauit mihi lidentissime: et sicut videtis operatus est: quō etiā meo iussu basilicā ad octo martyres fabricauit: de his q̄ p vos deo donauit Cepit enim de pecunia que data erat ecclesie ꝓpter xenodochiū: ⁊ cū cepisset edificare. vt sunt religiosi desiderātes opa sua in celo scribi: adiuuerūt ꝓut q̄sq; voluit ⁊ fabricauit. Opus ante oculos habem⁹. Omnis hō q̄d factū sit: videt de pecunia/q̄ nō habebat mihi credāt: dentē cōpescāt/nō frangant. Emerat de ipsa pecunia xenodochyū quandam domū in carraria: quā sibi existimabat ꝓpter lapides ꝓfuturā: ſz lapides eius dom⁹: fabrice necessarij non fuerunt/q̄m aliunde ꝓuisi sunt. Dom⁹ ergo ipsa sic remāsit: pēsionē pstat sed ecclesie nō p̄sbytero. Nemo ampli⁹ dicat. In domum p̄sbyteri: ante domum p̄sbyteri: ad domum p̄sbyteri. Ecce vbi est dom⁹ p̄sbyteri: vbi est dom⁹ mea: ibi est dom⁹ p̄sbyteri: alibi non habet domū nisi vbicūq; hꝫ deū Quid āpli⁹ q̄ritis: nisi q̄ me illō memineti ā ꝓmisisse: vt ad vos p̄ferrē q̄d egissez inter duos: fratrē videlz ⁊ sororē: filios iamarū p̄sbyteri: q̄ orta iter illos fuerat ꝯtrouersia pecuniaria. Sz tñ q̄ sicut inter fratres saluandos ꝓpitis charitate ꝓmiserā audire: vt iter illos q̄cq̄d cēt iudicādū finirē pauerā me iudicē: sed añq; iudicarē/ipi q̄ iudicatur⁹ erā finierūt. Non inueni vñ iudicarē: sed vnde letarer. Acq̄euerūt oino ꝯcorditer volūtati mee ⁊ cōsilio meo: vt pares essent in pecunia quā reliq̄t p̄ eox ecclesia renūciāte. Post sermonē meū locutu ri sunt hoies: sed ⁊ q̄libet hoies loquant q̄libuncq; aura flante: pducēt inde aliq̄d ad aures meas. Et si fuerit tale vt sit iteꝝ necesse vos purgare respōdebo detractoribꝰ rndebo maledicis: rndebo icredulis nō vobis credētibꝰ p̄sbyteris suis: rndebo vt patero q̄ dñs dederit. Interim mō nō est necesse/quia mihil forte dicturi sūt. Qui nos amant libere gaudebūt: q̄ nos oderūt tacite dolebunt. Tñ si linguas exercuerint audiēt deo ꝓpitio vobiscū rnsionē meam nō litē meā. Nō enim hominem nominatur⁹ sum et dicturus: ille hoc dixit: iste sic detraxit: cū fortasse etiā ad me falsa q̄ ⁊ hoc pōt fieri ꝓferant. Uerūtñ q̄cūq; plata fuerint si oportune videbit: loq̄r inde charitati vre. Ante oculos vestros volo sit vita vestra. Scio q̄ q̄rentes licentiam malefaciendi: querunt sibi exempla male viuentiū ⁊ multos infamant vt socios inuenisse videant Ideo quod nostrū est fecim⁹: plus q̄d facia mus non habem⁹. Ante oculos vestros su mus. Nullius aliquid desideram⁹: nisi bona opera vestra. Et vos exhortor fratres mei: si aliq̄d vultis clericis dare/sciatis q̄ non debetis q̄si vitia eox fouere cōtra me Oēs offerte q̄ vultis: offerte de volūtate vestra. Quod commune erit distribuet vni cuiq; sicut vnicuiq; op⁹ erit. Gazophilatiū attēdite ⁊ oēs bñ habebim⁹: valde me delectat si ipsuz fuerit p̄sepe nostrū: vt nos sim⁹ iumēta dei/vos ager dei. Nemo det byrrhū vel lineā tunicā seu aliq̄d nisi in cō mune: de cōi accipiā mihi/ipsi: cū sciam cōe me habere v[illegible]: q̄quid habeo. Nolo talia offerat sanctitas vra: q̄b⁹ q̄si ego sol⁹ decē tius ytar. Offerat mihi: verbi grā: byrrhū p̄cū: forte decet ep̄z: q̄uis nō deceat augustinū: id est hoiem pauperē: de paupib⁹ natū. Modo dicturi sūt hoies: q̄ inuenit p̄cio sas vestes: q̄s nō potuisset habere vel in domo p̄ris mei vel in illa seculari ꝓfessione mea. Nō decet. Talē debeo hr̄e q̄lē possuz si nō habuerit fratri meo dare. Qualē pōt hr̄e p̄sbyter: q̄lē pōt hr̄e decēter dyacon⁹ ⁊ subdyacon⁹: talē volo accipe/q̄ in cōe ꝓcipio. Si q̄s melioꝛē dederit vēdo: q̄ō ⁊ facere soleo: vt q̄si nō pōt vestis esse eōis: p̄ciū vestis sit cōe. Uēdo ⁊ ergo paupib⁹. Si hoc eū delectat: vt ego habeā talē det vnde nō erubescā. Fateor enī vobis de p̄ciosa veste erubesco: q̄ nō decet hāc ꝓfessionē/hāc admonitionē/hec mēbra hoscauos. Etiā illō dico. Si forte in nr̄a societate eger ē aliq̄s vel post egritudinē vt necesse sit eū añ horā prādiu reficere: nō ꝓhibeo religiosos vel religiosas mittere eis quod eis videtur vt mādāt. Prādiū tñ ⁊ cenā ex̄ nemo habebit Ecce dico/audistis. Qui habere voluerit ꝓpriū ⁊ de ꝓprio viuere ⁊ ꝯtra ista p̄cepta nr̄a facere pax ēvt dicā: nō mecū manebit sed nec cleric⁹ erit. Dixerā tñ ⁊ scio me dixisse/q̄ sit nolēt suscipere socialē vitā mecū nō illis tollerē clericatū/ſz seos: si manerēt ⁊ seos: uz viuerēt quō nos cēt deo viuerēt. Et tñ aī octos posui/ꝫtū mali sit a ꝓposito cadere. Malui ei hr̄e cecos vel claudos: q̄s plāgere mortuos. Qui cūm hypocrita est/mortu⁹ ē. Quō g̃ q̄cūq; voluisset ex̄ manere et de suo viuere non tollerem ei clericatū: ita mō q̄ placuit illis deo ꝓpitio socialis hec vita quisquis cū hypocrisi vixerit: q̄s quis inuentus fuerit habens ꝓpuum: nō illi permitto vt inde faciat testamentum: sed delebo eum de tabula clericorum. Interpellet contra me quo voluerit: sit certe vbi poterit/adiuuabit me deus vt vbi ego

G actū. ij. ⁊ iiij

Ps xij. q. j. nolo.

eōs sum illic clericus esse non possit. Audistis/audierunt. Sed spero in deum nostrū et misericordiā eius: q̄ sicut dispositionez meam istā hylariter acceperūt: sic eā pure fideliterq; fuabūt. Dixi aliq̄d suū nō habere p̄sbyteros cohabitatores meos/inter q̄s est ⁊ p̄sbyter barnabas. Sed de illo audiui quedā fuisse iactata ante ola/q̄ emit villā a dilecto et honorabili filio meo eleusino. Hoc falsum est. Monasterio donauit ille nō vēdidit. Ego sum testis. Quid āpli⁹ q̄ratis ignoro. Ego sum testis: donauit ille non vendidit. Sed dū nō creditur donare potuisse: creditus est vendidisse. Beat⁹ hō q̄ tam bonū opus fecit vt nos crederet. Tamen vel mō credite: ⁊ detractores audire libenter desinite. Jam dixi ego sum testis Victū est de illo q̄ anno prepositure sue p industriā debita fecerit: vt dū ego volo reddi debita darē illi licētiam poscēdi funduz victorianēsem: tanq̄ dixisset mihi vt reddam debita mea: da mihi in decem annos fundū victorianēsem. Et hoc falsum est. Si fuit rumor vnde nasceret/fecit debita reddenda. A nobis reddita sunt partim vñ potuerunt. Remāsit aliq̄d q̄ō nō debebat etiā monasterio illi q̄ ꝓpm de⁹ instituit Cum ergo remansisset: cepimus querere vnde debitū redderem⁹. Ad cōductionem ipsius fundi nullus accessit nisi q̄draginta solidos offerēs pēsionem. Sed videm⁹ fundū ampli⁹ posse dare vt celeri⁹ debitū redderet: ⁊ ꝯtinuo fidei ei⁹ vt de ipsa ꝯductione lucra nō requirerēt fratres: ſz q̄cq̄d daret fund⁹ de ipsis fructib⁹ imputarēt ad debitū. Fide agit. Parat⁹ est p̄sbyter vt aliū ꝯstituā q̄ de fructib⁹ frib⁹ reddat. Ex nūero vī o sit aliq̄s/cui hec cōmittaz: ex nūero ipoz q̄ ad nos talia ptulerūt. Sūt enī in vobis hoies religiosi: q̄ eū rumorē falso reprehē sum esse doluerūt ⁊ tñ crediderūt factum. Ex ipsis ergo liquis veni at ad nos: susciat possessionē: oēs fructus p̄cij suis fideliter vēdat: vt reddi possit faciliꝰ q̄ debetur ⁊ hodie recedat inde cura p̄bri. Locus etiā ipe vbi monasteriū ꝓstitutū ē a memorato filio meo honorabili eleusino: ipi p̄bro barnabe donatus est añq; ordinaret p̄br̄ in ipso loco monasteriū instituit. Sz tamē q̄ noie ipsi⁹ donat⁹ erat locus: mutauit instrumēta vt noie monasterij videat. De fūdo victorianense: ego rogo: ego hortor: ego peto: vt si q̄s religiosus est/fide agat: ⁊ exhibeat ecclesie istam operā: vt cito debitū reddā. Q̄ō si nemo de laicis fuerit inuentus: ego propono aliū: iste illuc nō accedet. Quid vultis amplius. Nemo laceret seruos dei: q̄ nō expedit lacerantib⁹. Seruus dei q̄d ē merces falsis detractiōib⁹ crescit: sed crescit pena etiam detrahentibus. Nō sine causa dictum est. Gaudete et exultate q̄ñ detrahunt de vobis/dicētes falsa: quia merces vestra magna est in celis. Nolumus cuiu detrimento vestro magnam habere mercedem. Minus ibi habeam⁹: ⁊ tñ vobiscū ibi regnemus. Amen. Mat. v.

De tenenda obediētia et euitāda superbia. Sermo. liiij.

A Gen. ix. dañ. xiij

Ihil sic deo placet quēad modum obedientia. Chā maledict⁹ fuit: et post multa secula manet q̄ dicit Semē chanaā et nō iuda q̄ patri nō est obsecutus Ceterum sem q̄ est obsecutus: patris benedictionem habuit in omnia secula. Hoc ita q̄z dico: non est filioꝝ iudicare de patribus. Nemo vadit ad magistrum vt doceat discipulū suū. Uenisti ad me vt docerē te lr̄as. Si tibi scripsero ⁊ dixero tibi. Scribe quomodo ⁊ ego scribo: vti q̄ imitari debes quem elegisti magistrum: ab aliquo doct⁹ es ⁊ vadis ad peritiorem magistrū. Hoc totū q̄re dico: vt obediētiā exhibeam⁹ in patres nr̄os. Qui patribus nō obsequit: deo nō obsequit. Dicit ei dñs Qui vos spernit: me spernit. Qui ergo cōtēnit ap̄los: cōtēnit christum. Qui contennit patrē: cōtemnit christū q̄ in patrib⁹ est. Hoc dico q̄ hec in vobis summa ⁊ sola est ꝛtus obediētie. Si ieiunaueris dieb⁹ ⁊ noctib⁹/orationēq̄ feceris: si in sacco ⁊ cinere fueris: si alind mihi feceris nisi q̄cūq; preceptum est in lege: ⁊ tibi visus fueris quasi sapiens/⁊ obediēs patri nō fueris: oēs virtutes p̄didisti. Una obediētia plus q̄z oēs ꝛtutes alie valet. Jeiunia vel cōtinētia si diligenter attenderis superbiam tibi facit. Superbia aut̄ est inimica deo: ⁊ mihil sic odio habet deus sicut superbiā. Quicūq; nō obedit: nō facit de sanctitate/sed de superbia. Ideo cūm nō obedit: q̄ meliorem se credit illo cui nō obedit. Simpliciter dico vobis: omnia peccata odio habet de⁹: mēdaciū/periuriū/furtū/latrocinū/adulterium/fornicationē/in q̄b⁹ si quis deprehēsus fuerit: nō potest oculos leuare: sic habemus cū execrabilē. Si q̄s sup⁹ est multo pei⁹ petiū facit q̄z adulteriū ⁊ tñ loquimur cuz eo. Qui fornicator est pōt aliq̄n dicere. Uicit me caro mea: superauit me adolescētia. Nō dico q̄ sibi hoc facere liceat aut q̄ se excusare debeat: ti quidē et hoc odio habet deus: sed in comparatione mali dico. Quicūq; aliquod peccatum fecerit: ver

Luce. x.

di gratia: si furtum fecerit: se excusare potest. Dicet enim: Ideo furtum feci: quia algebā: vel qz fame moriebar: vel qz egrotabā. Supbꝰ q̄d dicere pōt: Ideo supbia malus malū est: qz excusationē nō hz. Cetera vitia eis nocēt q̄ ea cōmittūt: sz supbia plꝰ eis nocet. Hec ergo dico ne cogitetis peccatū nō esse supbiā. Nā q̄d dicit apls. Ne q̄s incidat in iudiciū diaboli. Uidemꝰ ergo fratres qm̄ q̄cūqz inflat in iudiciū diaboli incidit. Hoc est ergo fm qđ dictū est. Deꝰ supbis resistit: humilibꝰ aūt dat gratiā. Ut ois igit̄ pcā fugiamꝰ: maxime aūt superbiā: dico vobis de supbo qz semp sibi sapiēs videt. Si q̄s em̄ de fratribꝰ cōsiliū dederit ei: z dixerit. Ff nō debes sic agere nō eū dignaī audire: qz se magis sapiētem putat q̄z illū q̄ dat cōsiliū. Et q̄d dicit in corde suo: Ego mihi sapiēs sum: ego nō habeo querere cōsiliū: nec tu sapientior es me. Licet nō dicat: tm̄ ex eo qz tenit cōsiliū fris: in corde hoc loquit. Ergo hoc dico q̄ supbiā hz: sine causa hz alias virtutes: immo eas nō hz sed vicē hr̄e. Qui em̄ hoc habet qđ deo placiū est: quō potest hr̄e aliū quod deo amicum sit? Supbia in monasterio fit. Si ieiunamus erigimur: et si oratione facimꝰ p pctis: in supbiā erigimur. Aliqs ieiunat p peccatis suis: z p pctis suis penitētiam agēs in superbiā extollitur. Ideo ieiunas/ ideo oras/ nō pcepta facis vt ꝺ deū facias. Monachus si supbꝰ est: multum ei melius erat si vxorē duxisset. Ego simpliciter dico et libera fronte hoc dico: qz q̄cūqz supbꝰ est melꝰ esset ei (z hoc ad cōparationem mali dico) vt omnia alia vitia haberet z ex malis suis inclinaret ad penitentiam: z nō omnes despiceret. Si aūt post pcā ageret penitētiā: vtiqz dei miaz ꝑsequi mereret. Qui aūt supbus est: omnū malorum hz principiū: z nō agit penitentiam quasi iustus sit. Superbus nō agit penitentiā p malis: et gloriaī q̄si p bono. Propterea supbia Fria est deo: qz deo nō subiicit. Hoc q̄re dixerim/ z posipsi intelligitis: z aliop ruine nr̄a debēt ee exēpla. Propterea veniꝰ ad monasteriū: libertatē sc̄i pdidimꝰ: vt scriptute xp̄i accipiamꝰ. Deinde ista de fratribꝰ loquor q̄ solēt sedere lōgiꝰa monasterijs. Nō eis debet nasci supbia de exēplo. In ceno bio viuisti: placuit tibi vt maneres in decimo miliario: non debes synaxim sanctorum fratrum contemnere. Non te ideo viliorem putes si ad fratres veneris in ciuitatem. Si necessitatem haberes ire et videre mulieres vel ire in plateas: recte nō ires: sed si ad synaxim sanctorū non vadis: quare hoc facis? O vos qui manetis in deserto (cuilibet vestrum dico) aut meliores fratribus estis qui sunt in cenobijs: aut peiores? Si meliores: veni vt exēplum eis vite tribuas: si autem deteriores: veni vt discas que non scis. Supbia nascitur quando aliquis dicit se secretū sedere: fratres nō dignaī videre et visitare z in supbiā erigit. Hoc ꝓpterea loquor: ꝓsente sancto fratre qui hoc opere facit quod ego loquor vt hāc sanctitatē ope facere studeat. Veniqz multi sancti patres q̄ veri patres sunt: q̄ regunt animas sctōꝝ/ qui aliqs videre vt inuiores ire ad deserta: z ad cenobiuz non venire et in superbia esse vadūt z vim eis faciūt et ag̃ iucunt eos: non vt nocēt: sz vt tollaī eis supbia. Hoc ꝓptercea dico vt illi qui manēt in secretis: z veniunt ad cenobium z fratres visitant: ab his q̄ sunt in cenobijs nō arguanī quasi impatiētes sed q̄si humiles. Nemo dicat de vobis. Ecce ille qui in heremo sedet qz nō patiī venit ꝓptercea vēit vt te edificet: nō destruat z vt supbiam pdat. Uidete q̄lis vite sit: venit de deserto: z tm̄ gloriā nō habet eoꝝ q̄ in deserto sunt. Deꝰ itaqz oipotens oia que locuti sumus: orationibus sanctorū nos quoqz implere faciat. Nihil est em̄ grāde dicere sed facere. Sed qđ ego facere non possum ideo loquor vt q̄ pōt facere faciat. Qui habet aures audiendi audiat: in christo iesu dño nr̄o: cui est honor virtus z potestas in secula seculorum. Amen.

De obitu valentini episcopi carthaginēsis. In quo hominis sapientiam in tribus: triplicemqz statuz ecclesie statuū qz distinctionez cōmendat. Sermo. lv.

Iber sapiētie fratres charissimi multis modis cōmendat hois sapientiam ꝓmo qz liberat eum a periculo liberat. Secundo qz ꝑseruat liberatum. Tertio qz coronat ꝑseruatū. Quō aūt liberat: exēplū patet de noe: que cū aq̄ deleret terrā: liberauit in archa. Quō aūt cōseruat: patet de iacob: quō duxit eū dñs per vias rectas: z ostēdit illi dominieti regnū dei. Qui cuigilans air. Vere hic est domus dei z porta celi. De gloria dei ꝺo q̄ coronat subdit. Reddet deus mercedē sctis suis laborū suoꝝ: z deduxit eos in via mirabili. Ista em̄ sunt tres status ecclie. Status videlicet penitētie/ iustitie/ z glie. In ꝓmo liberat. In secūdo conseruat. In tertio coronat dominus. In primo afficimur. In secūdo reficimur. In tertio ꝓficimur. In ꝓmo est labor z dolor. In scōo sapor z decor. In tertio gloria z honor. Uerūtamen qz de his statibus frequēti fratribus nr̄is cano nicis frequēs fuit lectio z exhortatio: z in mensa quotidiana disputatio: fortasse in corde dicetis. Tediuz est tm̄ de hoc nobis audire: qz etiā obsequiū opz vt nos decet reuerendo valētino cpo exhibere. Sz non pigeat vos fratres me supportare: quod si redium vobis esset ad fratres meos cōfugiā q̄ me audire tota mente z toto affectu desiderant. Nam verbū notum z antiquū: nouum aliqñ fieri pōt. Cibus etiā din mastiCatus citius digerit. Ut ergo fratres distinctio trium statuū clari? elucescat: conabimur eis accōmodemus in hūc modū. In statu penitentie cecū reduxit dñs p vias duras z ꝓmittit illi regnū dei patris sui. In statu iustitie iustum deduxit dñs p vias rectas: z ostendit illi regnuz dei. In statu glorie iustum z sanctum eduxit dominus in via mirabili: z introduxit eum in regnum dei. Ecce fratres quō reduxit cecū de multo ad viā de exilio ad patriam: de mansione ad mansionem: de virtute ad virtutez: de corporis carcere ad eternā gl̄iaz. Ecce quomodo reduxit cecum ne sit sine xp̄o: deduxit iustus vt sit xp̄s cū eo: eduxit sanctꝰ vt ipse sit cū xp̄o. O fres mei: ecce quō esse sine xp̄o miserū est: xp̄m secū esse tutū est: esse cū xp̄o beatum est. Nō em̄ existimāstū est idē esse secū esse xp̄m: z esse cuz xp̄o. Z pls em̄ habebat secū xp̄m dū dicebat. Nō ego solus sum: sz gratia dei mecū est. Nōdū erat cū xp̄o duz dissolui cupiebat z esse cū xp̄o. Latro secū habebat xp̄m: cui promittebat xp̄s. Hodie mecū eris in paradiso. Reducit itaqz cecū p vias duras. Sane durum est relinq̄ere cōsueta: duriꝰ aggredi incōsueta: sz durissimū est in formace decoqui continuatim qua necesse est vt decoquaī taliter vt velut carnes possit aīputari: z velut virga ad oēm modū reuolui. Iste sunt vie peccatorūbus dure sup oia dura: amare sup oia amara: odiose vt mors. Que sunt iste vie fres nisi relinquere q̄ in mūdi sūt? O q̄s durū est. O q̄s mortale videt. O q̄s amarū relinquere que mundi sunt. Sz qz dura: qz amara: qz penosa: nō cētuplū accipies: z vitā eternā possidebis. Ecce milites surgite iā: qz diu dormistis: armate vos cōtritione cordis/ confessiōe oris/ afflictione carnis: qz ecce veniet salutor z non tardabit. Ecce iā in ianua est: ecce iā te vocat: ecce te venire cōpellit. Sz dices o miser. In cōtritiōe est dolor: in confessione rubor: in afflictiōe labor: qđ ergo faciā? Ecce o miles xp̄i ciuis celoꝝ iam denuncis ris ab illo q̄ sup te est: ipse q̄ laborē z dolorem cōsiderat. Uerūtm̄ q̄to duriora/ tanto vtiliora tibi erunt. Uerūtamē certa valenter dum potes: qm̄ repposita est tibi corona iustitie: quā reddet tibi dñs i illa die iustꝰ iudex. Postm̄ aūt cecus factus est videns: impius iustꝰ: iūe dedurit dñs per vias rectas cantare poterimus fratres. Sūt em̄ fratres vt scholares nostri vacui nō recedēt tres species rectitudinis. Aliō est em̄ regi: aliud dirigi: aliud corrigi. Nā ꝓpheta dicebat. Dñs regit me z nihil mihi deerit. Et iterum. Dirige in cōspectu tuo viaz meā. Et iterum. In quo corrigit adolescentior viā suā. Et itez. Mane (inquit esaias) erigit mihi aurē. Res em̄ fratres inalata ꝓprie ꝺr regi: vt currus z nauis. Res sensata ꝓter rationē dirigit: vt equus z mulꝰ: quibus nō est intellectus. Res rationalis corrigit: scz corde regit: vt homo. Iustꝰ vero erigitur vt sapiat q̄ sursum sunt et querat. Sic ei volebat hieremias dū dicebat. State in vijs vestris z considerate que sit vita eterna. Daniel ad maiestatis visionē prostratus audiuit ab angelo. Sta sup pedes tuos. Qđ tm̄ si nō credis ꝓphete: crede poete scholaris pernerse: cui deꝰ os sublime dedit: celūqꝫ videre iussit: a quo duz quereret tyrannus z diceret. Quare te deꝰ fecit? Respondit vt contempler celum/ et celoꝝ numina. Factus est enim homo in terra: nō ad terrā sed ad celū: z factus est de terra non ꝓpter terrā sed ꝓpter celum Qui fidelū plus dirisset fratres: aut pbabiliori argumēto? nescio. Nūquid etiā animal nr̄m ut num et brutum nouit argumentuz egritudinis sue? Nūqđ leo infirmās: animal quod symia ꝺr querit: qua depilata mor ꝓualescit? Nunquid etiā symia egrotans querit sanguinem canis: vrsus formicas: leopardꝰ capreas: virus serpentes ferculum. Homo vero attritus in physica hec oia ignorare videtur. Unumquodqz em̄ felicitatez affectat: sed si homo affectat opem affectare nō videtur. Quere ergo o hō celum ad qđ factus es. Noli querere philosophiaz: qm̄ philosophiā factus nō es: nec expedit tibi scire que sunt super terra: sed tm̄ q̄ sursuz sunt. Sta igit̄ sup pedes tuos: sta in vijs tuis naturalibꝰ: ad quas factꝰ es: z dirige eas si necesse est in dando et dimittendo. Date z dabitur vobis. Et tunc dñs tibi dicet. Amice ascēde superius: intra in gaudiuz dñi tui. Sed dicet q̄s: Quō z qualiter egredietur spūs de corpore? Nūquid salomō hoc ignorare videtur: dum sedirit penitus ignorare viam aquile in celo: Quō ergo deum videt: quō angelū: quō seipsum: quō spiritū alium bonū vel malū.

Sup hoc ydole admirat. Nazⁿ in libris de alialiᵇ ꝗnq; sen suis corpis cões esse nobis ad vsum cū bn tis posuit: nō ad oblectamēta: ꝓ in olibus delectāt: pecus vero tm in duobᵘ delectat: scz in gustu ⁊ tactu: in aliis ꝯ mouet ꝗnq; ⁊ excitat: sed nō delectatur. Vñ ergo est q spūs exterius a corpore duos quos hz cō munes cū bestijs penitᵘ amittit. Nō enim gustu vel tactu vtit vel oblectat: sed alios tres ad vsuz retinet ⁊ oblectamētū. Mirabile. tm vt ex: scz q spūs sine corpe sensibus corporis vtat. Quod tm philosophᵘ si forte plane nō intellexit: verū est tm ⁊ olno vez. ⁊ irrefragabile: q; spūs liber videt deū: delec tāt in deumine semp sibi dicat. O ata vbi est deus tuᵘ? Audiet etiā angelos cantan Watth. xxv. tes ⁊ iubilātes. Videbit etiā ⁊ audiet. Esto sup quinq; ciuitates: id est bītudines ⁊ sic vnicuiq; sm opa sua. Et si dicet a nobis. Vñe q̄d facies: q̄n hec oia meruimᵘ a te lar guri? Potro rndebit ille magnᵘ pfamilias velut alexāder militi petri munus: cui ci uitatē dedisse fert. Si tu tm nō es dignᵘ tan ta recipere: ego tm sum dignᵘ ⁊ potens tan ta donare. Angeli fratres mirabūtur non modicū de opibᵘ dei in ꝟiuctione aie ⁊ car nis in hoie: in ꝟiunctiōe hoīs ⁊ ꝺbi in chri sto: in cōiunctione hoīs ⁊ dei in celo. Nam Jo. xvij. dicturus est dñs. Pater volo vt sint vnum nobiscum: sicut ego ⁊ tu vnū sumᵘ. De pu ma admirant: vbi vnuz vni iungit: de scōa plus: vbi vnū duobus iungit: sed de tertia plurimū: vbi vnū tribᵘ in trinitate iungit. Hec autē generaliter expōsita: spiritaliᵗ ta men ad cōmemorationez huius sancti epi scopi valētini trahi possunt. Qui duz esset catheeuminus annorū. xix. ad baptisimum peruenit: ⁊ sic reduxit eum dñs per vias re ctas: postmodū deduxit eum ꝑ duras penitentie: postmodum eduxit eum j. cor. ix. per viam admirationis ⁊ glorie. Sic ergo post eum curramus fratres: vt cōprehen damus bramum eterne vocationis in die illa cum venerit ihesus ſlius dei: qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in sē culs seculorum. Amen.

¶ De cōmēdatione diuinaꝝ scriptu rarum cum exhortatione vt diligen ter legantur. Sermo.lvj.

A Ropitio christo frēs cha rissimi ita lectionem diui nam audite ⁊ sitienti corde accipiatis vt vobis spiri tale gaudiū de vestra fide lissima obedientia facia tis. Sed si vultis vt vobis scripture sancte dulcescāt: ⁊ sm quod opz diuina vobis pcepta ꝓficāt: subtrahite vos aliqbus horis ab occupatiōibus mun di: in quibus etiā in domibus vestris diui na eloquia relegāte: ad integrum vos dei misericoꝛdie cōsecretis: vt in vobis illud fe liciter impleatur: qō de beato viro scriptū est. Quia in lege dñi meditabit die ac no cte. Et illud. Beati qui scrutātur testimo nia eius: in toto corde exquirūt eū. Et illō. Psal. j. Psa. cx viij. In toto corde meo abscōdi eloqua tua vt nō peccē tibi. Sicut enim vt ipsi audistis illē qui in corde suo abscondit eloquia dei nō peccat: ita ⁊ ille qui nō abscōdit pecca re non cessat. Si em negociatorib' nō sufficit tm de vna tātum merce lucra cōquire re: sed plures merces comparant: ex quibus substātias suas augeant: ⁊ agricole diuer sa genera seminū conātur serere: vnde sufficienter sibi ⁊ suis cibū valeant pparare: ꝟstomagis in spiritalibus lucris nō vobis debet sufficere q̄ in ecclesia lectiones diui nas audiatis: sed in domibᵘ ⁊ in conuiuijs vestris: ⁊ quādo dies breues sunt etiā alī quibᵘ horis in noctibus lectiōi diuine debe tis inistere: vt in horreo cordis vestri spiri tale possitis triticū cōparare: ⁊ in thesau ris animarū vestrarū scripturarū margā ritas recōdere: vt cū in die iudicij ante tri bunal eterni iudicis veneritis: sicut dicit ap̄lus: vestm nō nudi inueniamini. Et il- ij. cor. v. lud fratres charissimi diligēter attendite: q̄ scripture diuine quasi lre de patria no stra nobis trāsmisse sunt. Patria enim nr̄a paradisus est: parētes nr̄i sunt pīarche: ⁊ pphete: ⁊ apostoli: ⁊ martyres: cuius eniz sunt angeli: rex autē noster est xps. Quan do ℣ In peccauit adam tunc in ipso velut in exilium huius mūdi pcti sumus: sed quia rex noster plus ꝟ cogitari vl̄ dici pōt pius ⁊ misericors est: scripturas diuinas ad nos imitatorias per patriarchas et pphetas dignatus est mittere: quibᵘ nos ad eternaz patriam imitaret. Et cū scripturas eius rebelli spiritu fragilitas humana contēne ret: dignatᵘ est per seipm descendere ⁊ nos de tyrānide ⁊ de fuga diaboli liberare: ⁊ ad verā humilitatē exemplo nos suē man suetudinis ꝓuocare. De potestate etiā anti qui serpētis p pallionis inuriā liberare: ad inferna descedere: ⁊ antiquos sanctos qui originali peccato obnoxij tenebant eri pere: in altū ascēdere: spīm sanctum qui nos cōtra omnes insidias diaboli ꝓtegeret de celis mittere: etiā ap̄los suos qui regnum dei p vniuersū mundū euangelizarēt diri gere. Et licet nos nō solū superbos: sed etiā impios: nō solum originalibus sed etiam

in actualibᵘ peccatis obnoxios inuenisset: rotū tamē nemine supplicāte dimisit: ⁊ nō solū sicut merebamur multis cathenis vel cōpedibus oppressos ad exercēda laboꝛio sa opera nos traxit: sed magis ꝑ ineffabili pietate vt cū illo regnemus clemēter ac mi sericoꝛditer inuitauit. Cuz hec ita sint fra tres charissimi: quid de se cogitāt serui qui ita presumūt dñi sui pcepta contēnere: vt nec ipsas inuitatorias litteras quibᵘ ad re gni beatitudinē eos inuitat dignētur rele gere? Quō enim si aliquis nostrū ad pe- C ratorem suū litteras dirigeret: ⁊ ille non so lū non impleret q̄ pceperat sed etiam ipsa iussoria relegere dedignaret: non indulgē tiam sed penā nō libertatē accipere ꝟz car ceriz mereret sustinere? Ita ille q̄ diuinas scripturas de patria eterna trāsmissas dis simulat legere: timere ꝟz ne forte ꝑmia eter na nō accipiat: sed etiā penam ꝑpetuā nō euadat. Nam intantū periculosum est no bis diuina pcepta non legere: vt pphetaEsa. v. lugubriter clamet. Ideo captiᵘ ductus est j. Coin. xiij. populus meus q̄ nō habuit sciaz. Qui au tem ignorat ignorabit. Sine dubio q̄ deus per diuinā lectionē in hoc seculo dissimu lat inquirere: ⁊ deus illū in eterna beatitu dine. dedignabit agnoscere. Et timor no bis debet esse: ne clausis iannis eū stultis virginibᵘ foris exclusis mereamur audire. Watth. xxv. Nescio vos. Nō nou vos. Discedite a me operarij iniquitatū. Quid est nescio vos: non noui vos? Quomō eos nescit quos in ignē mittit? Ideo virtuōse: q; sicut iaz dictū est: qm eū in hoc seculo legēdo nolunt intel ligere: in die iudicij illos deus dedignabi tur agnoscere. Et illō in Salomone quod scriptū est: non negligēter: sed cum gradi proꝛbi. xxvij. solliciturdine ac timoꝛe debem' audire. Qui obturat (inquit) aurē suam ne audiat legē: oratio eius erit execrabilis. Debet pīm' ipse audire deum qui vult exaudiri a deo. D Nam qua fronte vult vt deus eum exaudi at: qui intātum despicit vt eius pcepta legere dissimulet? Et illō quale est fratres mei q̄ nōnulli christiani: ⁊ quod pius est aliquotiens etiā clerici quando iter acturi sunt: panem ⁊ vinū ⁊ oleum ⁊ diuersas si bi impēsas ordinant pparari. Et cū tan ta vnusquisq; in terreno itinere pparat vnde viuat caro sua: quare tanꝝ libellum legere non curat vnde hic ⁊ in eternū refi ciatur anima sua? Cum ergo duos quisq; hominez habeat: vnū interiorem ad ima ginē dei factum: ⁊ alīū exteriorem de limo terre formatū: cur tantaz sollicitudinē pro eoꝛpore: quod in sepulchro a vermibus de uorādum est ꝟ habere videmur: interiorē ve ro hominē qui ad imaginez dei factus est: tanꝝ vile mācipium sine pabulo verbi dei fame ⁊ siti cruciare ꝑmittimus? Immāniz enim pauus deū negligit: vt in se imaginē ipsius despiciat ⁊ conēnat. Hec ergo fra tres charissimi sapiēter ⁊ vtiliter cogitan tes quātum possumus: ociosis fabulis et detractiōibus ac scurrilitatibᵘ ꝯcīsis fi nem studeamus imponere: ⁊ toꝛis viribus de impedimēta mundi istius fugiēdo: aliquas horas querere in quibᵘ ꝑ salute anī me nostre orationi vel lectiōi possimus in sistere: vt in nobis impleatur quod scriptū est. Qui docti fuerint fulgebunt sicut stelle Dan. xij in perpetuas eternitates. Qō ipse pstā re dignetur. Qui cū patre ⁊ spū sancto vi uit ⁊ regnat deus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ De diligenti instructione fratrum qualiter in hac vita debeāt agere: vt cum hinc migrauerit ⁊ caro in sepul chro deuotari ceperit: anima cū san ctis omnibus letetur in celis: interse rit etiam de fulgore ac claritate coꝛ poꝝ saluatoꝝ in paradiso. Ser. lvij.

A

N hac vita positi fra tres ita agite: vt cuz hinc migrauerit io: ⁊ caro ve stra ceperit deuotari in sepulchro: anima ornata bonis operibus cum san ctis omnibᵘ letetur in ce lis. Retrahat vos a malis operibus vel a peccatis interitus eoꝝ quos premisistis. Attendite calamitates: cōsiderate diuituz sepulchra vel eoꝝ qui ante pauca tēpoꝛa vobiscum erāt quid sunt vel quid fuerunt: vel quid eis diuitie vel cupiditates seculi pfuerint. Ecce nihil ex eis nisi soli cineres remāserūt. Qui si modo loqui possent hec vobis dicerēt. Ut quid infelices tantū pro seculi vanitate discurritis? Ut quid vos cri minibus ⁊ vitijs repletis? Cōsiderate om nia vestra: ⁊ vel sic vobis horreat cupidi tas: ⁊ mūera vestra. Quod vos estis ⁊ nos fuimus: ⁊ quod sumᵘ vos eritis. Itaq; om nia fratres charissimi sollicite cōsiderate: pensate: ⁊ hoc considerantes expauescite: diez mortis ante oculos semper ponite: ad emēdationem quātum potestis festinate. Nolite negligere q̄ nos pius deus pecca tes sustineat: quia quāto diutius expectat vt emēdetis: tāto grauius iudicabit si ne glexeritis. Si forte putetis q; finis mundi tardius veniat: vel suū consideret finem. Ecce dum libēter ac iocūdissime iactatur homo in mūdo: multaq; in longa tempoꝛa

disponit agẽda: repente rapitur in morte: et ex improuiso auferꝛ a corpore. Sed ille est beatus qui semper illã habuit ante oculos: ⁊ festinauit in illa hora mortis paratus inueniri. Quod si vultis scire charissimi q̃ cum magno metu: magnisq; doloribus aia separatur a corpore: diligẽter aduertite. Veniũt enim angeli assumere eam: vt perducãt illã ante tribunal iudicis metuendi: ⁊ tunc illa memorãs sua mala ⁊ puersa que die noctuq; gessit cõtremiscit: et querit ea fugere: induciasq; petere dicens. Date mihi vel vnius horę spaciũ. Tũc ꝙ̃ loquẽtis simul opera eius dicent. Tu nos egisti: opera tua sum⁹: nõ te deseremus: sed tecũ semper erimus: tecũq; pergem⁹ ad iudicium. Hoc quidẽ peccatoꝛ anima agit que cũ horrendo timore separatur a corpore: et pergit plena peccatis ⁊ ingenti cõfusione. Justi vero anima cum separaꝛ a corpore: nõ timet nec erpauescit: sed magis cũ magno gaudio egreditur: ⁊ cũ exultatione p̃rgit ad deum deducẽtibus eam sanctis angelis. Illaq; horã fratres modo timete vt nõ tunc timeatis: illam precauete nunc vt tũc securi esse possitis. Mementote iugiter q̃ in medio laqueoꝛ diaboli ambulatis: ⁊ ideo semp parati estote: vt quãdo dñi preceptum fuerit missum: liberi ab omni labe peccati ad requiẽ transire possitis. Nõ arbitremini vos in hoc mũdo diu mãsuros: q̃ nimirũ peruenit vt post dominicuq; missum p̃ceptũ: nec vnius horę momentum cõcedatur in hac vita cõsistere. Cauete igitur ne in exitu vestro tristitiã faciatis angelis ⁊ gaudiũ inimicis. Scitote vero q̃ cũ anima a corpore euellitur: statim aut in paradiso p̃ meritis bonis collocatur: aut certe p̃ peccatis in inferni tartara precipitaꝛ. Eligite modo qõ vultis: ⁊ hoc iam in vita disponite: aut perpetualr gaudere cuꝛ sanctis: aut sine fine cruciari cũ impijs. Itaq; fratres saltẽ pene vos terream: si premia nõ inuitant: ⁊ pẽna seculũ si despicere non valetis: saltem cũ iustitia possidere. Qui in adolescẽtia errauit: saltẽ iam in senectute resipiscat: ⁊ mala que peccãdo cõmisit: penitendo iam expurget. Ecce paulatim defi cit mũdus: ⁊ cuncta que videtur velociter tanq̃ ve spernina vmbra trãscurrunt. Ecce qõ olim pronũciabatur: presenti tpe perspicue iam cernũ. Subtrahũtur vt ipli videtis omnia bona: ⁊ crescũt quotidie mala. Nolite ergo fratres iam mundũ diligere: quẽ tãta cernitis cũ velocitate trãsire. Nolite in ei⁹ amore anchorã cordis vestri figere: quẽ sic ad finẽ conspicitis declinare: presertim cũ apls clamet: q̃ amicitia hui⁹ mundi inimica sit deo. Si eñ ipse mũdus nos diligeret diligẽdus vtiq; non esset: q̃ tomagis nũc duꝛ ipe nos odire, pbaꝛ: quos tãtis malis insequiꝛ a nobis oino sperneꝛ ndus atq; fugiẽdus est: Vitã ergo eternã ex oib⁹ precordijs vris amate: quã nunq̃ in scla finitis. Illuc festinate vbi sp viuatis: ⁊ vbi iaz mor⁹ nunq̃ timeatis. Si eñ sic amaꝛ istaz vitã miserã finidaq; vbi cũ tanto labore viuitis: ⁊ vbi vix currẽdo/saltãdo: sudãdo: suspirando necessarijs coꝛpis satisfacitis: q̃ tomagis amanda felix vbitudo est ybi et implebiꝛ illud quod dñs in euãgelio dicit. Matth. xiij. Erũt boles sicut angelis. Et illud. Fulgebũt iusti sicut sol i regno p̃is mei. Qualis putatis tũc erit splẽdoꝛ aiaꝝ q̃ solis habebit claritatẽ lux coꝛpoꝛ? Ibi iã non erit vlla tristitia: nullus ibi laboꝛ: null⁹ doloꝛ: nullus timoꝛ: nulla moꝛs: sed ppetua semp sanitas p̃cueraꝛ: nulla ibi ꝙsurgit malitia nulla carnis miseria: nulla egritudo: nulla oino necessitas. Nõ erit fames: nõ sitis: nõ frig⁹: nõ estus: nõ lassitudo ieiunij: nec vlla tentatio inimici: nõ peccãdi voluntas: nec delinquẽdi possibilitas: ſ totũ letitia: totũ exultatio possidebit: hoicsq; sociati ãgelis sine vlla carnis infirmitate vernabũt. Erit ibi iocũditas infinita: vbitudo sempiterna: quã qui semel adipiscaꝛ semp tenet. Nihil hoc loco magnificẽt⁹: nihil gloriosi⁹: nihil clari⁹: nihil pulchrius: nihil veri⁹: nihil illa bonitate sinceri⁹: nihil illa abũdãtia copiosius. Ibi iaz nõ formidabiꝛ fortissimus hostis qui cupit iugiter alas ingulare: nec facies oino turbulẽta tortoꝛis incutiet timoꝛẽ: nec barbaroꝝ imanitas: nec vlla timebiꝛ aduersitas. Nemo in illo loco glorioso inꝺ̃ set vestunẽto: non est illic frigus: non estus nec vlla aeris iẽqlitas: nullus ibi esurit: nullus tristaꝛ: nullus est ibi pegrinus: sed oẽs qui illuc venire meruerũt securi in patria viuẽt: nec vltra aduꝺ̃ sabiꝛ caro spiritui: sed inenarrabilia cuꝛ angelis sempterna a xpo premia tribuẽtur: que oculus nõ vidit (licut dicit aplus) nec auris audiuit: nec in coꝛ hois ascẽdit: que preparauit deus diligentibus se. Ecce qualẽ beatitudinẽ pditurus erit: qui modo se dum licet emendare noluerit. Idcirco nos frẽs dño auriliãte dedigneꝛ mur vltra seruire peccato q̃bus tanta beatitudo preparaꝛ in celo. Dum ergo tp̃s est festinemus propitiũ habere dñm. Despiciamus que terrena sunt: vt adipiscamur celestia. Cogitem⁹ pegrinos nos esse in hoc seculo: vt liber⁹ festinemus ad celos. Velociter eñ trãseũt: ⁊ cito tanq̃ vmbra pereũt cũcta que hic videnꝫ. Perpẽdam⁹ charissimi fratres quales erimus in die iudicij dei ⁊ angelo: ũ eius conspectu p̃sentãdi: quãdo opera nostra erũt ante oculos nr̃os nobis ponenda. Qualis erit tunc cõfusio cui cõtigerit pro peccatis suis in cõspectu dei omniũq; hoim ⁊ angelorũ erubescere qui hic nec vnũ ꝺ̃dẽ hoiem se peccantẽ vult nũc inspicere? Qui pauor erit cũ iratũ videre quẽ placatũ non valet vniuersitas cõprehẽdere? Illum ergo diẽ timeam⁹ semper quẽ modo premidere nullatenus possum⁹. Illũ diẽ iugiter paueſcamus: ⁊ sic actus nr̃os reuocemus. Cõsideremus qui terroꝛ in die illo erit: cũ dñs de celo ad iudicãdũ venerit: q̃ metus erit deũ iratũ videre. Ad cui⁹ aduentũ vniuersa elementa quatiunt: et celũ cum terra contremiscet: ſ tutesq; celoꝝ cõmouebũt. Tũc nimirum precinẽtib⁹ angeloꝝ tubis oẽs gẽtes q̃cunq; sub celo fuerint: ⁊ oñis homo tam viri q̃ femie in eo seꝛu vnusq̃sq; q̃ natus fuerit i mũdo boni ⁊ malꝰ: sancti ⁊ pectatores: vel q̃cũq; ab initio nati et mortui fuerint: sine a bestijs deuoratꝰ: sine ab igne cõsumpti: sue etiã ab aquis absorpti: omnes simul in momento tẽpoꝛis: in ictu oculi reſurgẽt: in ipsis sine dubio coꝛporib⁹ atq; ipsa carne quã hic habuerũt: scilicet in virũ perfectũ: in mẽsurã etatis plenitudinis christi: in qua ⁊ ipse domin⁹ resurrexit a mortuis. Et offics ante iudiciũ christi venient pariterq; electi et reprobi: ⁊ videbũt oculis suis filiũ hois venientẽ in nubibus sicut et ipse dñs in euangelio dicit. Tũc videbũt filiũ hominis venientẽ in nubibus celi cũ ꝟtute magna ⁊ potestate: cõstipatũ agminibus angeloꝝ. Et congregabuntur ante eũ omnes tribus terre: et separabit eos ab inuicem sicut pastoꝛ segregat oues ab hedis: et statuet quidem iustos a dextris: impios autem a sinistris. Tũc dicet ad eos q̃ a dextris erũt. Venite bñdicti patris mei posside te paratũ vobis regnũ a cõstitutiõe mũdi. Esuriui eñ: ⁊ dedistis mihi mãducare: sitiui ⁊ dedistis mihi potũ: ⁊ cetera q̃ audistis in euãgelio. Tũc oñib⁹ alpicien tib⁹ ostendet liuores figuraſq; clauoꝝ in ipso sine dubio coꝛpore: q̃ pro nostris peccatis vulneratuꝛ est. Et its peccatores cõpellans dicet. Ego te hõ de terre limo manib⁹ meis formaui: ⁊ in paradisum meũ quẽ nõ merebaꝝ collocaui. Sz tu me meaq; iussa cõtẽnẽs deceptoꝛẽ seq̃ maluisti vñ ⁊ iusta pena dãnatus inferni supplicijs deputatus eras. Postea misertus tui carnẽ assumpsi in terris: inter peccatores habitaui: contumelias et verbera pro te sustinui: vt te eriperẽ colaphos et sputa suscepi ⁊ vt tibi dulcedinẽ paradisi redderẽ/accetuꝫ cũ felle bibi. Propter te vepti⁹ coronat⁹: cruci affix⁹: lãcea vulneraꝰ sum: ⁊ mortu⁹ in sepulchro posit⁹ suꝫ. Ad inferna descẽdi vt te ad paradisum reducerẽ: tartara adij vt in celo regnares. Agnosce ipietas hũana q̃ p te ptuli. Ecce liuoꝛes q̃s p te suscepi. Ecce clauoꝛ foramina: q̃b⁹ affixus in cruce pependi. Suscepi doloꝛes tuos vt te sanarẽ: suscepi pẽã: vt tibi gloriã darẽ: suscepi moꝛtẽ: vt tu viueres sine fine: cõdituꝫ iacui in sepulchro vt tu regnares in celo. Hec oñia p vobis sustinui: ⁊ aplioꝛa hoꝛ q̃d vobis debui facere ⁊ nõ feci. Dicite mihi nũc et ostendite q̃d passi estis p̃ter me dominatoꝛ ẽ vestrũ: vel q̃d boni egistis p vobis? Ego cum essem inuisibilis et ipassibilis p̃ vos incarnat⁹ sum: cuꝫ essem diues p̃ter vos egen⁹ fact⁹ sum: sed vos humilitatem meã ⁊ p̃cepta mea semp renuẽres: seducto rem magis q̃ me secuti estis. Ecce mõ non potest iustitia mea aliud iudicare: nisi q̃ merentur opa vestra. Ergo quod ipi elegistis tenete. Cõtemp̃stis lucẽ: possidete tenebras q̃s amastis. Ite in pditionẽ: secuti estis diabolũ: ite cũ illo i igneꝫ eternũ. Quis putas: tũc erit meroꝛ: qui luctus: que tristicia: q̃ angustia: cũ hec fuerit aduersus impios p̃lata sententia? Tũc erit malis dura separatio a dulcedine ꝙsortij strõũ. Et tũc impij traditi i potestatẽ demonũ ibũt in ipsis coꝛpibus suis cũ diabolo in suppliciũ eternũ: ⁊ pmanebũt sine fine in luctu ⁊ gemitu. Procul quippe exultati a btã paradisi patria: cruciabunt in gehẽna perpetua nũq̃ lucẽ visuri: nunq̃ refrigeriũ adepturi: sed p milia miliũ annoꝝ in eterno cruciãdi: nec inde in secula liberandi: vbi nec qui torquet aliq̃n fatigaꝛ: nec q̃ torquetur aliq̃n moꝛietur. Sic eñ ibi ignis cõsumit vt semp reseruet: sic tormẽta agunt vt semp renouent. Iuxta qualitatẽ ꝺo culpe pena vnusq̃sq; sustinebit gehẽne: ⁊ simulis culpe rei suis similib⁹ iungunt cruciandi. Mat. vij. Nõ ibi erit aliud nisi fletꝰ ⁊ plaꝯ atq; stridoꝛes dentiũ: nec ibi erit aliud ꝙsolamẽtũ nisi flamme ⁊ terroꝛes penaꝝ. Ardebũt miseri in igne eterno semp in sẽla seculoꝝ. Justi autẽ ibũt in vitã eternã: in coꝛpore sine dubio q̃b⁹ hic habuerũt: ⁊ sociabunt angelis sanctis in gloria sempiterna. Nũq̃ iaz coꝛruptionẽ visuri: sed semp leti ac dulcedine christi iugiter satiati fulgebũt sicut sol in gl̃ia et charitate quã p̃parauit deꝰ diligẽtibus se. Et erit tunc ſto quis amplꝰ alio hic obediens deo fuit tanto ampliorẽ illic mercedem accipiet: ſ togs hic amplius q̃s deũ amauit: tanto propitium eum videbit.

Benedicamus dñm deuz fratres qui ad le titiã spiritalẽ congregauit nos. Sim⁹ humiles corde sempyt gaudiuz nostrũ penes ipsum sit. Nõ igitur psperitate aliqua huius seculi infiemur: sed nouerimus felicitatem nõ esse nisi cuz ista trãsierint. Nã gaudium nostrũ in spe futura: ⁊ totũ desideriũ vita eterna sit. Omnia suspiria nostra christo anhelẽt. Ille vnus pulcherrimus qui sedos dilexit vt pulchros faceret desidere tur: ad illum vnũ curratur: illi ingemiscãt: ⁊ dicant semper: magnificetur dom⁹ qui volunt pacem serui eius. Amen.

De vanitate mundane gloie. Sermo. lviij.

A

postolica lectio frẽs charissimi hũc sonitum reddidit. Tẽpus breue est: reliquũ est vt ⁊ qui habent vxores tanq̃ nõ habentes sint: ⁊ qui vtunt̃ mundo tanq̃ nõ vtant̃. Preterit em̃ figura huius mundi: ⁊ sicut fur dies dñi ita veniet. Itaq̃ o anima quecũq̃ audis ⁊ legis: consiliũ te iuuet sanctissimi danielis dicẽtis. Consiliũ meuz accipe: ⁊ peccata tua elemosynis redime. Qõ consiliuz si neglexeris: ad celũ sine causa pulsas. O aia que inter carnis parietes fragiles habitas: vigila inq̃t ⁊ pulsa: pete ⁊ roga: pulsanti tibi ⁊ petẽti aperietur: dicit dñs. Et si transieris per ignẽ: tecum sum: ⁊ flãma nõ cõburet: que orando si quesieris inuenies: cũ pulsaueris rogando xps tibi aperiet ianuas vt possessor padisi itroeas. Si adhuc frater de fine mũdi putas tibi restare aliquid: vel tuũ tibi cõsidera finẽ. Scriptũ est enim. Nudus exiui de vtero matris mee: nudus etiã ibo sub terra. Ergo frater nihil tecũ attulisti quãdo ingressus es mundum: nihil tecũ tollis quãdo dimiseris mũdum. Audite oẽs in populo: ⁊ negligentes aliquãdo cognoscite. Ite ad sepulchra mortuorũ ⁊ videte exempla viuẽtum. Iacent ossa ⁊ perit caro: ⁊ tamẽ causa eius seruat̃ in iudicio christi. Fuit ⁊ ipse nobis similis aliquãdo in vanitate viuẽs: in seculo studens diuitijs: multiplicauit agros: plantauit vineas: implẽs horrea in thecis multis: ⁊ letatus est in abundantia sua: ⁊ ecce subito ablata sunt oia ab oculis eius. Plaudebat sibi per scemata multa: sericis vestibus erat indutus: pompas ⁊ luxurias sibi adhibẽs: epulabat diuitias exercebat: saltatiões ⁊ iocos in ebrietatibus exhibebat: prãdia sua cuz cena misebat: ⁊ letitie sue vix dabat finẽ. Et ecce ablata sunt oia ab oculis eius. Ubi ergo abierũt illa omnia? Ubi põpa vbi scemata: vbi exquisita cõunia? Ubi nã sunt illi qui eũ in foro longius ab oibus cõspiciebant? Ubi ornat⁹ domorum ⁊ pciosa luxuria vestimẽtorũ? Ubi gẽmarũ ambitio? ⁊ argẽti pondus imensuz? Ubi postremo ipsa cupiditas que cum omnia quotidie que agit nescit quãdo totũ hz amittere? Ubi sapiẽtia illa ⁊ foris excogitata diserio? Ubi applausus laudũ ⁊ adulatio amicorũ assidua? Ubi seruorũ subditi greges ⁊ lãpadarum radiantia luminis? Ubi antecedẽtium turba clientuz? Transierũt oia ob oculis eius: ⁊ vltra nõ erit memoria eius. Licet i sepulchro redactus in puluerẽ: defluxerũt carnes eius quas deli cie nutriebãt. Absesserũt nerui a cõpagi nibus suis: sola remãserunt ossa que seruã tur in exempla viuẽtium: vt cognoscant̃ reliquie mortuoz. Putatur reqescere corpus eius: abũt autẽ anima eius in infernũ ⁊ nõ videbit vlterius lumẽ. Circũdant em̃ eum tenebre multe: tremor ⁊ afflictio apprehendent eũ: vermes ⁊ ignis cõsument eum: et fletus nõ desinet ab oculis ei⁹: stridor dentiũ frequẽtat eũ: eo q̃ pessimi dolores purgent eũ: ⁊ nõ desinũt pene ab anima eius. Penitet se modo male vixisse in seculo: et hec sibimetipsi putãs dicit se pietatez ⁊ misericordiã nõ fecisse: ⁊ modo queret eã ⁊ nõ inueniet: multas diuitias se possedisse ⁊ reposuisse ⁊ non eas pauperib⁹ erogasse: perdidisse se tẽpus penitẽtie ⁊ nõ se correxisse ab oibus malis: dies suos negligẽdo trãsisse in quib⁹ habuit spacium bñfaciendi vt nõ incideret in talibus penis. Expectat em̃ eum resurrectio magna vt tradat p̃ iudicio fim que gessit. Ibi enim eum cõturbabũt multitudo angelor: qui super penas sunt ⁊ stituti: improperãtes ei q̃ taliter egerit ⁊ elemosynaz nõ amauerit: ideo misericordia ei denegat. Gehẽna ardens eũ expectat: q: pauperẽ ⁊ denũ non amauit: ventrẽ eius perpetu⁹ penetrat vermis qui esurientẽ pauperẽ nõ saturauit. O quã tum valet apud dñm misericordia que in vita huius seculi exhibet: que dũ hic exhibẽdo delectatur: ad recolligendũ inuenit̃.

Sicut dñs noster iesus christus in euãgelio dicit. Beati misericordes: qm̃ ipsi misericordiã cõsequẽtur. Currite itaq̃ fratres mei dilectissim dum lucẽ huius vite habetis: ne tenebre mortis vos cõprehendãt: facite misericordias in hoc seculo que deleãt peccata vt succurrãt vobis in die iudicij: q: q̃ manducatis perditis: ⁊ q̃ laboratis relinq̃tis: q̃ vero pauperib⁹ erogatis hoc firmiter possidebitis. Elemosyna enim emundat peccata: et ipsa interpellat pro nobis dominum. Anteced at igit nos misericordia nostra in die indicij: ⁊ ipsa interpellat p nobis in conspectu domini ⁊ misericordes: misericordiã ꝛ sequamur. Prestante domino nr̃o iesu xp̃o cui est honor ⁊ gloria in secula seculorum. Amen.

i.cor. vij

Daniel. iiij.

Job. j. B

Mat. v.

Lu. xiij

De contemptu mundi ad sacerdotes ⁊ clericos suos. In quo principaliter declarat mandatum hoc videlicet si vitam vis ingredi serua mandata quod et distinguit. Insuper multa singularissime declarat de religiosis propriis et apostolorum exemplo. Sermo. lix.

B

udite fratres charissimi saluti eram patris nostri doctrinam: qui non terrenam sed eternam concupiscitis hereditatez: qui nõ vultis sortem accipere in terra morientium: sed cuz psalmista decantare. Portio mea in terra viuentium. Qui egyptum reliquistis et ad promissionis terram festinatis. Audite ita q̃ habentes aures audiendi pium patrez ad hereditatem celorum nos vocantem ⁊ dicentem. Venite filij audite me: timorem domini docebo vos. Quis est homo qui vult vitam? Quis es qui ad vitam vis ingredi: serua mandata dei. Quorum mandatorum alia sunt specialia: alia vero cõmunia. Specialia sunt propria canonicorum siue clericorum et monachorum. Communia autem omniuz catholicorum. Specialia igitur sunt hec. Si vis perfectus Ve vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus et sequere me. Et iterũ. Omnis qui reliquerit domum aut agrum aut patrẽ aut matrẽ aut fratres aut sorores aut filios aut agros ꝓpter me centuplum accipiet: et vitam eternam ꝓ possidebit. Et ad discipulos. Uos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebit̃ ⁊ vos sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribꝰ isr̃l.

pso. cxlj.

Psalmo xxxiij.

mat. xix

⁊ vbi. s.

B

Hec itaq̃ ffes ꝯto singularia tãto ꝓcipua: ẽto acriora: tãto deo gratiora. Dicit iterũ saluator nr̃ inter cetera. Qui nõ renunciauerit omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Qui dixit omnibus nihil proprium a suis discipulis possideri volunt. Qui quicq̃ possidet in terra: remotus est a christi disciplina. Qui autem nõ est discipulus christi: quomodo presumit si bi ligandi atq̃ soluendi potestatem? Intẽ dite fratres verba euangelij dicentis. Intrauit iesus ianuis clausis ad discipulos: et insufflans dixit eis accipite spiritũ sanctum: quorum remiseritis peccata remittunt̃ eis: et quorũ retinueritis: retẽta sunt. Numquid illi habebant ꝓprium: quib⁹ magister indixerat. Nihil tulerit in via? De quibus lucas euangelista refert. Erãt eis omnia communia. Videte quid petr⁹ direxit ad iesum. Ecce nos reliquim⁹ omnia et secuti sumus te? Qui omnia reliq̃rant: nihil sibi penitus retinuerant. Unde ergo sibi arrogant ligandi atq̃ soluendi potestatem: qui in terra presumunt possidere facultatẽ? Quomodo non erubescunt dicere. Dñs pars hereditatis mee. Ubi est aliud apostolicuz. Que conuẽtio christi ad beliad? Qui terrenas possessiones relinq̃re nolunt: cur peccata populi comedunt? Si decimas cum filijs leui accipiũt: quomodo inter ceteras tribus partẽ accipiẽt? Si nominis sui ethymologiam attendũt: cur clerici a sorte dicti sunt: nisi q: dom⁹ eorum sors vel hereditas sit? Cur saltem clericatus sui signa quibus a laicis discernuntur non perpendũt? Non em̃ sine causa capita eorum raduntur et tundentur: ꝛ perspicatissima et euidentissima ratione. Nam his signis secernuntur a laicorum conuersatione. Quod vt multis deo propiciante prosiciat: admonitioni vtilissime duximus inserere. Dicimus multorum patrum auctoritate cerebrum esse sedem sapientie: christum vero (paulo attestante) dei virtutẽ ⁊ sapiẽtiã esse. Cum itaq̃ cerebrum sit in capite sapientia vero iuxta patrum auctoritatem in cerebro habeat sedẽ et sic p sapientiã sibi infusam cuncta membra regantur a capite: quod per cerebrum est: quod est sedes sapientie. Sic inter nos et veram sapientiã que (vt diximus) christus est: quã etiam iuxta apostolũ: caput nostrum est. Dicit em̃. Caput mulieris est vir caput vero viri est christus: christi autem caput est deus. Ut ostendamus nullũ obstaculũ interesse in ea parte pilos capitis incidimus: in qua nr̃ã sapiẽtiã: id est christum inesse cognoscimus: per hoc signãres malã terrenaꝝ rez solicitudinẽ nostre mẽtis ad deũ contemplandũ impedire. Scimus em̃ q̃ quisq̃ ẽ tomagis terrenis occupationib⁹ implicatur: tantomagis a sui conditoris visione impedit̃. Unde apostol⁹ Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. Item: Qui sine vxore est cogitat que dei sunt. Hinc moyses ait. Leuite radant pilos carnis sue. Leuita interpretatur assumptus. Quisq̃ namq̃ in officijs

actuũ. ij. et. iij.

mat. xix

ps. xxv. ij. cor. vj

C

i. corin. j

i. cor. xj.

ij. Ti. ij. j. cor. vij nu. viij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuinis assumptus est: pilos carnis: id est
supfluas cogitatiões cordis radere debet
Caput igitur radere: signat cogitationes
terrenas ⁊ supfluas a mẽte resecare. Nec
incõgrue per pilos et capillos signãtur co
gitationes supflue. Sicut cñ pili non sunt
pars corporis sed quedã supfluitas proce
dẽs a corporis humore: sic bona tempora-
lia non sunt nobis naturalia sed aliena et
supflua. Hinc itaq; fideles christi ad eter-
nã vitã nequãt supirãt: q̃ mũdũ cũ suis
oblectationibus sub pedibus conculcant:
phil.iiij qui in terra nihil possidere volunt: sed cuz
apostolo dicũt. Nostra cõuersatio in celis
est: capillorũ minimã partẽ in capitib⁹ reti
nẽt vt per eorũ abrasionẽ se minimã terre-
norũz sollicitudinẽ habere designẽt. Qua-
propter etiam illã minimam particulam
capillorum retinẽt: quia dum in hoc mun-
do sum: a terrenis cogitationibus oinova
D cui esse non possunt. Quisquis igitur cleri
cus ad sortẽ domini vocatus qui comam
nutrit et capillos radere vel tõdere erube
scit: pfecto se nõ de dei sed de mũdi sorte es
se testat. Quãto cñ q̃sq; carnis crines dili
git: fouet ⁊ nutrit: tanto cor suũ nõ in celis
sed in terra firmũ esse ostẽdit. Quãto aũt ra-
dit ⁊ edomat: tanto se non terrena sed eter
na diligere cõprobat. Si vero (vt predixi-
mus) crines idcirco radimus vt inter nos
et deum nihil interesse approbem⁹: pfecto
patet q̃ cum in oratione persistimus: alie
na velamina capitibus nostris apponere
nõ debemus: presertim cum apls dicat:
1.Cor.xj Vir non debet orare velato capite: imago
cñ dei est. Cessent itaq; clerici psalmodie
hymnisq; spiritalib⁹ insistentes capillos:
mitras ceteraq; velamia in capitib⁹ por-
tare: ne dum cũ deo loquimur famulatus
sui signa occultãtes: ei⁹ indigni iudicemur
propitiatione: cuius salubri doctrine pre-
sumimus nõ obedire. Qui cñ non obedit
apostolo: contradicit cuãgelio: ⁊ iuxta eius
ij.co.xiij dem apostoli vocem dicentis. An queritis
experimẽtũ eius qui in me loquitur christ⁹
Gal.j. Item si angelus venerit de celo: ⁊ aliõ cuã
geliũ nũciauerit vobis anathema sit. Extr
petur ergo penitus de clero talis presum-
ptio: ne (quod absit) a deo expellat ei⁹ ofo.
E his igitur signis clericalibus prelibatis:
quibus a laicis discerni debemus: ad p-
j.ioh.ij. positam ammonitionem redeamus. Au-
diamus apostolum iohannem dicentem.
Nolite diligere mundum neq; ea que in
mundo sunt. Audiamus et psalmista mũ-
ps.iij. di amatores increpantẽ. Filij hominũ vt
quid diligitis vanitatẽ et queritis mẽda-
cium? Salomon quoq; subsequitur dicẽs
Vanitas vanitatuz et oia vanitas. Licet Eccls.j.
intueri q̃ bene consonant organa spũsseti
Monet apostolus vt nõ diligam⁹ mũdum
Inuehit psalmographus in eius amato-
res. Clamat salomõ cũcta subiacere vani-
tati. Quare nõ diligamus mũdũ nec sequa
mur mendaciũ. Ecclesiastes declarat: ac si
diceret. Ideo nõ sunt amãda iuna: qz transi
toria mẽdacis: qz q̃ promittũt nõ cõferũt:
bona igitur non sunt. Cum enim bonoruz
omnium auctor sit deus ⁊ a fidelibus suis
queri ⁊ diligi queq; bona precipiat: si mũ-
dana vera bona essent: nec ipse quidez cõ
tẽneret: nec suis sequacib⁹ cõtẽni pciperet.
Quid igitur desse veritas testat: audiam⁹.
Luce.ix. Vulpes foueas habent: filius autez homi
nis non habet vbi caput suũ reclinet. Itez
si mundi gloria vana non esset: nõ se absco
disset cũ turbe eum regẽ facere voluissent
Itẽ si mũdi gloria vana nõ esset: si diuitie
terrene vera bona essent: non earum pos-
sessoribus improperaret dominus dicens.
Lu.vj. Ve vobis diuitib⁹ ⁊c. Et alibi. Facili⁹ est
mat.xix camellũ per foramen acus transire: q̃ diui
tem introire in regnũ celorum. Audiamus
etiam quid suis dicat imitatoribus? Si vis
Lu.xiiij perfectus esse: vade ⁊ vẽde oia que habes
⁊ da pauperibus. Idem. Nisi quis renun
ciauerit omnibus que possidet: non potest
Lu.xvj. meus esse discipulus. Item. Nemo potest
duob⁹ seruire: id est deo ⁊ mãmone. Uidit
peritus magister suos discipulos luctatu
ros cum mũdo: qui si haberent vnde tene-
rentur: leui⁹ deijcerent. Tulit igitur arma
D suis et nostris hostib⁹: dũ nos primauit ter
renis possessionibus. Nudus nãq; latro-
nes nõ solet timere: qui vero se mundanis
F iaculis tela parat quibus confodiatur.
Qui ergo non vult confodi: nudus proce-
det per viam huius exilij. Fortassis que-
ret aliquis. Cum deus sequaces suos mũ
dana iubeat postponere: q̃ sunt que iu-
Mat.vj bet appetere? Audi ipsum dicẽtem. Queri
te regnum dei. Item. Thesaurizate vobis
thesauros in celis. Queret iterũ aliq̃s. Si
deus vult homines terrena odire: que de-
Deut.vj bẽt diligere? Ista sunt q̃ pcepit diligere: cũ
per moysen respõdit. Diliges dominũ deũ
tuum ex toto corde tuo: ⁊ proximum tuum
tãq; teipsum. Proximus in terra tantũ di
ligi pcipitur: quia celestis regni hereditа-
tem nobiscũ ꝯsortitur. In quo charitate di
uina pfusi scriptura testante q̃ ait: vt ciues
nros iam nosmetipos: diligam⁹: ppiciãte
deo ibi facturi sum⁹ p quẽ ⁊ redẽpti sine fi
ne vnem⁹: q̃ ẽt cũ ppter epa nra mala ini-
mici ei⁹ essem⁹: prior dilexit nos. Et cũ esse j.Jo.iiij.
mus sui inutiles: in filios suos nos adopta

uit: ⁊ heredes: filiũ suũ vnigenituz tradẽs
p nobis: vt nos eriperet a ppetue mortis
laqueo. Quis nã puer tã benignũ patrẽ di
gne potest diligere? Quis ei⁹ tantis benefi
cijs aliquid dignum põt retribuere? Hec
tanta beneficia admirans psalmista ait.
ps.cxv. Quid retribuã dño p olbus que retribuit
mihi? Cui ipse inquisitioni deinde subium-
git. Calicem salutaris accipiam ⁊c. Quã-
tulacũq; sit hec retributio: calicẽ scz domi
ni accipere: nulla tamen alia ita digne vi-
detur passioni dominice cõgruere. Hac vti
q̃ rõne: vt quẽadmodũ sanguinẽ suum de
dit p nra redemptione: sic et nos nostrum
fundamus pro sui nominis cõfessione. Sed
quomodo p christo suum dabit sanguinez
qui pro eo non vult abijcere mũdi vanita
tem: cuz nos minus q̃ nostra diligamus?
Quomodo p christo vitam tradet: qui cõ
tra eius pcepta hec vana ⁊ falsa possidet?
Johan. Ipe cñ dicit. Si diligit⁹ me: mãdata mea
xiiij. seruate. Loquitur ⁊ Johãnes apostolus.
j. ioh. ij. Qui dicit se diligere deum: ⁊ mãdata eius
G non custodit mendax est. Conuicitur itaq;
se ⁊ non deũ diligere: qui mãdata eius nõ
ij.co.viij vult custodire. Cũ christus pro nobis pau
per fact⁹ sit ⁊ egenus: nos pro ipso cur pau
peres esse erubescimus? Nunquid ei⁹ pau
peres non facit diuites: veritate attestan
te: regnum celorũ non diuitum sed paupe
Mat. v. rum esse? Dicit nãq; pauperibus. Bti pau
peres spũ: qm̃ ipsorum est regnum celorũ.
Si est regnũ celoruz pauperum: restat vt
infernus sit diuitum. Hoc quoq; declarat
Lu.xvj. nobis euangelium dicens. Homo quidam
erat diues. Et post pauca subiungit. Erat
autem ⁊ quidam mendicus lazarus nomi
ne: qui iacebat ad ianuã eius vlceribꝫ ple-
nus ⁊c. Factum est autẽ vt moreretur mẽ
dicus: portaret⁹ ab angelis in sinũ abrae.
Mortuus est autem ⁊ diues ⁊ sepultus est
in inferno. Non reputet quisq; hec verba
esse augustini: non sunt hominis sꝫ verita
tis: q̃ nec fallere potest nec falli. Quisquis
ergo vis regnare cũ christo: elige pauperiẽ
cum ipso: vt requiescas cũ lazaro mendico
Neino enim potest gaudere cum seculo et
regnare cum xpo. Audi apostolum dicen-
tem. Per multas tribulatiões oportet nos
Actuũ xiiij. intrare in regnum celorum. Et iuxta veri
mat.xx. tatis vocem: primo nos opz bibere calicez
domini: vt sic ptingamus ad regni ꝯfessio
nẽ. Qui aũt vult epulari cũ diuite: pparat
se epulas vermib⁹ gehẽnes in q̃ p gaudio
momẽtaneo ardebit ppetuo cũ capite suo
diabolo. Infelix ꝯmerciũ: p taz breui gau
dio celesti priuari regno. Felix paupertas
per quam celestis acquirat hereditas. Fe
lix cõmerciuz: p perituris eterna recipere:
et quod ineffabile bonum est: cuz christo si
ne fine regnare. Econtrario ineffabilis mi
seria: ppetua cum diabolo pati supplicia.
Quapropter fratres charissimi: nos illud mat.xvj
euangelicum ruminãtes. Quid prodest ho H
mini si vniuersum mundũ lucretur: anime
vero sue detimentuz patiatur? Uel quã cõ
mutationẽ dabit homo p aia sua? Uolun-
tarie nũc p xpo ponamus q ~ãdoq; dimit-
tenda: ne (quod absit) pro trãsitoriis amit
tamus eterna. Hauriamus antidotũ mo-
mento: nec amaritudinis: vt quandoq; per
cipiamus immẽse gaudia salutis. Sic mo j.Cor.ix
do curramus: vt in futuro cõprehẽdam⁹:
vbi inueniemur ibi iudicabimur: non pda
mus tps acceptabile. Nõ cñ erit apud in
feros locus penitentie. Dum igitur vacat:
dum sumus in via aduersario nro legi dei
consentiamus. Lex quippe diuina: noster matt. v.
ideo dicitur aduersarius: qz nris carnali-
bus oino contradicit voluptatibus. Ad-
uersario itaq; nro (id est cuangelio) dũ rex
expectat: dũ nos adhuc ad pacez inuitat:
nũcios mittamus: cũ eo pacis fedus inea-
mus: vt cum venerit ille magnus paterfa
milias: non vt seruos inutiles puniẽdos/
sꝫ vt filios hereditãdos inueniat secũq; in
troducat ad nuptias: vt de suis bñficijs si
bi pennes reddamus gras. Jesu xpo dño
nro: qui cũ patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ re
gnat in secula seculorum. Amen.

¶ De pseciutõe xpianorũ. De marty
rio etiã xpianorũ quãtũ aduersios cõ
cept⁹ (vt legẽti ad lõgũ patet) singu
larissima declarat. Sermo. lx.

A
Requenter diximus fra- j. ioh. v.
tres charissimi q̃ semper
christiani persecutionẽ pa
tiuntur. Mundus in mali
gno positus est. Aduersa-
rius noster diabolus re-
gnat in mũdo: ⁊ nos puta
mus quia non patimur persecutionẽ. Que
enim res non persequit christianum? Om
nia que in mũdo sunt pseqũtur christia-
nũ. Miramur si nos persequat⁹ alij si christ
to seruire voluerimus: et parentes nostri
nos persequuntur. Quicũq; dissimilis no-
stri est: pseqꝫ nos ⁊ odio nos habet. Mi-
ramur si alij nos persequãtur: ipsum corp⁹
nostrum nos persequit. Si comedero pa
nẽm ⁊ corpusculũ meũ fuerat robustũ: sani-
tas corpis mei pseqꝫtur eam mea. Quo
cũq; me vertero: psecutio mihi est. Si videro
mulierẽ: oculs me⁹ pseqꝫt me. Cupit ei iter
ficere aliq; mea. Si videro diuitias: si aur-

ſi argētū.ſi poſſeſſionē:ſi delitias corpales ſi pulchra veſtimenta:quodcūq; videro ꝙ ſequitur animem meaz. Nō putemus tm in effuſione ſanguinis eſſe martyrium:ſem per martyrium eſt chriſtianis ꝛ religioſis. Adoleſcentulum libido perſequitur:ꝛ vult libido effundere ſanguinē.Quādo periclitatur anima tua ꝛ q̄ſi in periculo ꝓſtituꝛ: tunc aſtat dominus ieſus a dextris pñs ꝛ pugnat pro adoleſcēculo ſuo. Si ergo ſunt martyria in pacis tēpore:ſūt ꝛ negatiōes.

Nemo ergo dicat non eſſe martyriū negationis.Et martyriuz eſt ꝛ negatio.Ego hodie qui video monachum:ſi rupero propoſitum meum:chriſtum negaui. Et ſi in pace chriſtiz nego:in pſecutiōe quid facerē? Non torqueor: negz exuror ꝛ denego:ſi torquerer ꝛ exurerer quid facerem? Qui in pſecutione negat:habet veniam plage. Pro illo precātur ſancti. Quid eſt dicit? Volui pugnare:caro mea in colluctatiōe defecit. Non ceſſit animus/ſed ceſſit corp⁹. Aliud mens cogitabat:aliud corpus cōpellebat: ꝛ tamē non habet excuſationē. Nulla eſt plaga que debeat ab amore chriſti ſeparare. Quid eſt tibi dicit? Hoc eſt. In incendio eras:in oculeo pendebas:ꝑ me torqueb aris:et dicis:nō potui ſuſtinere tormēta: et quomō ſuſtinuit petrus? quomodo paulus? quomodo ceteri martyres ſuſtinuerūt: ꝛ habuerūt corp⁹ quale ꝛ tu habes? O monache qui ieiunium fugis:putas ignem effugere? Hoc ergo dico:quia omni tempore ſunt martyria:ſunt ꝛ pſecutiones. Denicz apoſtolus quid loquit de viduis que ſecūdos duxerunt maritos? Quid dicit? Habētes dānationem quia primam fidē irritaſ fecerūt. Videe quid dicit? O vidua anteq̄z promitteres q̄ eſſes vidua in tua erat poteſtate vt nuberes. Et quo tēpore ꝓfeſſa es vt mihi permaneres:et eo tēpore mea eſſe cepiſti. Si volueris ſecūdū maritum ducere:me cōtēpſiſti:adultera es:quia mihi iaz iuncta eras. Sic ꝛ tu monache:anteq̄z promitteres:in tua erat poteſtate facere quod volebas. Vox tua ligauit te mihi. Nōne liber eras? In ptāte tua erat ꝓmittere:nō tibi l cet ea licentia dimittere q̄ ꝓmiſeras. Promittere fuit tuuz:dimittere nō eſt tuū. Si me dimiſeris:nō habeo te in eo gradu in q̄ prius habui. Primo liber eras ꝛ eras quidē de familia mea:ſz nō eras añ oc̄los meos:nō eras de miniſtris meis:ſed de familia mea eras:nō tñ eras mecū:ſz tñ me eras. Et quo mihi militare cepiſti ſi receſſeris:nō habeo te q̄ſi de famul⁹a: ſed quaſi fugitiuū. Hoc totū quare dico? q̄m i noſtra eſt poteſtate ꝓmittere ſeruire deo ꝛ obedire non eſt in nr̄a poteſtate dimittere. Promiſiſti/ꝓmiſiſti habes:negaſti/penaz habes. Nō eſt meū:vtrūq; eſt tuū: elige q̄d velis. Habes viā mortis ꝛ vite: igredere q̄ volueris. Hoc totū dico fratres chariſſimi:ne q̄s de vobis putet ſe habere liberā poteſtatez ꝛ dicat. Ergo illi qui vxores habēt:qui ſūt in ciuitatibus:qui militāt:qui negociant: ergo totus mūdus in periculo eſt:ſoli monachi ſaluant. Noſtra ꝛ illorū nō eſt equa conditio. Illi ſciētes imbecillitatē ſuaz nō ꝓmiſerūt facere q̄d implere non potrant. Illi quidē chriſtiani ſūt:ſed chriſtian⁹ qua ſi ſecularis/et ſecularis quaſi negociator/ ꝛ chriſtianus quaſi miles. Et corneliꝰ centurio miles fuit:ſed ſaluatus eſt. Ego q̄dē ſum monachus q̄ deſij eſſe ſecularis ꝛ factus ſum monachus:aut monach⁹ ſaluor: aut aliter nō ſaluor:nō eſt aliud medium. Si voluero dimittere vitam monachi ꝛ ſe qui ſecularē:nō habebit me dñs quaſi ſecularē ſz quaſi ꝓuaricatorē. Nō ergo licet nobis dimittere q̄d habem⁹ ꝓpoſitū. Dicit aliquis. Quid facio ſi peccaui in iſto ꝓpoſito qui fact⁹ ſum nec ſecularis/nec monachus? Aliquis peccator peccatū maiori penitentia cupit emendare. Ergo hoc dico. Nō nobis lz dimittere q̄d habuim⁹ ꝓpoſitū:licet dignitatē propoſiti pdideris. Si peccaſti in vita monachi cōſtitut⁹:eſto penitēs quaſi monachus patiēs nō quaſi ſecularis. Aliquis dicit. Fugi dñm meum ne me cedat:ſemp debeo fugere? Si te penitet q̄ fugiſti: debes reuerti ad dñm tuū. Nemo dicit. Penitet me quia fugi: debeo ſemp fugere? Si ſanct⁹ es:beat⁹ es:ꝛ monachus:ſi peccator es:miſer es ꝛ monach⁹ tamē es. Monachus es licet dignitatē propoſiti pdideris. Siue ſancti ſim⁹ ſiue peccatores ſimus:nō nobis licet mutare ꝓpoſitum:quia chriſtus dixit nobis? Sicut miſit me pater et ego mitto vos. Nō derelin quā vos orphanos:ſed mittam vobis ſpiritum veritatis qui a patre procedit: ipſe docebit vos oia q̄cūq; dixi vobis? cōmonebit vos. Hec q̄dē in cōe loquor:mihi q̄z loquor:ne q̄s ſe putet habere ptātē mutare propoſitum. Et iam vt aſſolet ſi caſu q̄ſq; inſtigante diabolo ac ſuadēte peccauerit: non ei liceat mutare propoſitum: ſed ad penitētiam: que eſt medicamen lapſorum tota animi auiditate confugiat. Domi⁹ nus potens eſt ꝛ preterita indulgere/ꝛ ad preſens ꝛ me et vos ab omnibus inſidijs diaboli tutos ſaluare. Qui viuit in ſecula ſeculorum. Amen.

De obedientia. Sermo.lxj.

matt.xj.

Ubi.s.

Rom.xij

Ubi.s.

ioh.xiiij

Si premia eterne vite volumus promereri precepta dei totis viribus ſatagamus cuſtodire. Precepta nāq; dei nolētib⁹ grauia: volētib⁹ ſunt leuia. Sicut ipſe ait. Jugum enim meū ſuaue eſt:et onus meum leue. Audiamus dñm et ſalutarem noſtrum precipientem nobis et ſuo nos exemplo ammonentem. Tollite (inquit) iugū meū ſuper vos: et diſcite a me quia mitis ſuz ꝛ humilis corde. Quid eſt iugz dei ſuper ſe tollere:niſi ſancte obedientie precepto ſeipſum ꝑpter deū ſubijcere? Mitis autē eſt q̄ oēs iniurias ꝛ cōtumelias que ſibi illate fuerint equanimiter tolerat:qui eā apoſtolica ſententiaz q̄ dicitur. Nō reddētes malū pro malo vel maledictum pro maledicto ſed ecōtrario bñdicētes. Et iterū. Noli vinci a malo:ſed vince in bono malū. Humilis vero eſt qui eligit abiect⁹ eſſe in domo dei: et oēs ſtudet ſibi preferre:qui ſe ſemp putauerem ꝛ cinerē eſſe penſat:ꝛ in cūctis que agit ſeruum ſe indignū:non ſolū verbo:ſed opere:cogitatione:ꝛ omni cōuerſatiōe ſua ſemper ſe abijcit ꝛ cōtēnit. Talis ꝑculdubio ad ſeruadā diſciplinam atq̄ obediētiā eſt idoneus nec poteſt pterire a via iuſticie neq̄z declinare ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā: q̄ in eo q̄d mitis eſt nulla aduerſitate frāgitur:in eo aūt q̄d humilis eſt nulla ꝓſperitate vel glia eleuat. Quātus aūt ſit obedientie fruct⁹ oſtendit cū ſubinfert. Et inuenietis requiē animab⁹ veſtris. Obediētie quidē diſciplina modo in labore eſt:ſed in futuro fructuz habet pacatiſſimum. Et ſciēdi q̄ eq̄to modo erimus obediēte patrib⁹ noſtris:tanto erit deus obediēs ꝓnobis noſtris:ꝛ tanto erit nobis iugū eius ſuaue ꝛ onus eius leue. Scire quoq̄z oportet:q̄ ſuꝑb⁹ impatiens diſcipline ꝛ obedientie regulis ſubiacere nō poteſt. In eo enim q̄ elate viuit:ceteros deſpicit:ꝛ ſuis magis q̄ alteri⁹ diffinitionib⁹ obedire appetit. In eo autē impatiens eſt:ipſa parua/et leuia/ et dura/et intolerabilis eſſe diſpudicat:idq̄z ſolū rectū eſſe eſtimat q̄d obſtinato corde ꝓceperit:ſenſuq̄z ꝓprio pro omniū vtilitate ratione. Iſti tales fratres vnanimes ſepe turbāt:liteſq̄z mouēt: nec volunt ad meſurā aliorū viuere:nec ſunt cōtenti his quibus cōtēta dz eſſe religioſa paupertas. Et cū negligentius ceteris viuant: pl⁹ alijs volunt honorari. Huiuſmodi rebelles ꝛ inobediētes auime frequenter in paſſionibus ſue carnis decidūt ꝛ vſq̄ ad turpia ogz dilabunt et ex his pleriq̄z ꝛ ſocietate fratrū ꝛ a ſctō ꝓpoſito miſerabiliter ꝛ dānabiliter diſcedūt. De talibus terribiliter clamat. Petr⁹ ap̄s. Si (inq̄t) fugiētes coinq̄natiōes mūdi his rurſus impliciti ſuperantur:facta ſunt eoz poſteriora peiora priori bus. Meli⁹ em̄ erat eis nō cognoſcere viā iuſticie q̄z poſt cognitionē retrorſuz reuerti ab eo q̄d illis traditū eſt ſctō mādato. Huic dñs ait. Ue illi p quē ſcādalū venit. Quiſq̄z ergo talē ſe eſſe recognoſcit:dū tps cōcurrit gēdi hz ad lachymas ꝛ pniam cito redeat: ſuppliā:cū hūilitate vicat:ipatientiā māſuetudine dānet:vitia in ſe frutes ꝓuertat:ne ſi in malo pſeuerat:ad eterna ſupplicia puniat. Debem⁹ ergo eā quā pfeſſi ſum⁹ obedientiā ꝛ ſe frute ꝛ ope cuſtodire. Q̄d tūc agimus cū eū q̄ nobis pest ꝑ amore dei honoram⁹ atq̄ diligim⁹:ꝛ q̄cūq ab eo nobis ꝓcipiēt tāq̄z ab ipo celesti dño fuerit ꝓceratū:libēter iplere feſtinam⁹. Prelat⁹ em̄ xp̄ices agit in monaſterio. Un ipe ſuis paſtoribꝰ ait. Qui vos audit me audit:ꝛ q̄ vos ſpernit me ſpernit. Sicut em̄ gaudere debēt et magnū a dño ꝓmiū expectare q̄ libēter obediūt:q̄z q̄ ipi maiez ꝛ iuſſu faciūt/hoc ipſi auctori deo ipēdūt:ſic nimiz magnū a deo iudiciū timere ꝛ expectare debēt q̄ ꝓlatoz ſuoz iuſſa deſpiciūt:q̄z cū ꝓlat⁹ ꝓtemnit nō ipe ſz is in cui⁹ loco poſit⁹ eſt ꝓtemptus habēt. Nec poteſt deus a nobis ſine magno fructu honorari:nec deſpici ſine magno detrimēto. Dz aūt obediētia eē ſine mora:nō cū murmure negz cū triſticia al: ſz cū gaudio ꝛ hylaritate. Hylarē em̄ datorē diligit de⁹. Bonū aūt q̄d cū triſtitia fit: deo nō eſt acceptabile:q̄z ipe magis eſt iuſpector cordis q̄z corporis. Dz q̄z obediētia eēvſq; ad mortē:q̄z vſq; ad mortē pñi ſui ꝓpter nos obediuit xp̄s. Ad hoc ſctm̄ ꝓceptū ipſe ſuo exēplo nr̄ redēptor nos ām̄onet dicēs. Tollite iugū meū ſup vos ꝛ diſcite a me q̄z mitis ſum ꝛ humilis corde.

matth. xviij.

C

Luce.xj

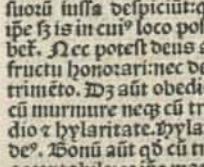
ij.co. ix.

phil. ij.

matth. xj.

De timore dñi ac dilectiōe ꝓximi ꝛ auaricia vitāda: vbi etiā iterſerit de dluſte epulone: necnō de votis tenēdis ꝛc. Sermo.lxij.

A Eccli.j. puer. j. et ix. et xxviij.

Timor dñi expellit pctm̄. Per timorē dñi naſcuntur multa bona. Salomō ait. Principiū ſapiētie timor dñi. Et alibi. Beat⁹ hō q̄ eſt pauid⁹. Per timorē em̄ dñi euadunt aie de penis infernj:ꝛ ꝑ amorē ei⁹ ſueniūt gaudiū ſempiternū:q̄z timor dñi ꝛ amor ꝓximi charitas eſt. Qui aūt charitatē hz:deū hz:ꝛ q̄ deū hz ſcīaria fugit. Qui xp̄z diligit:infernū timet.

Universidad de Navarra Biblioteca

ꝛ paradisum desiderat: vbi anhelat pernenire:in quo sperat pmanere:in q̄ non est timor de morte: nec trepidatio de hoste. Qui deū habet in se: diabolū repellit de se Per dilectionem dei et proximi vita acquiritur eterna:amor dei in deo permanere facit. Dilectio ꝓximi malū nō operat. Unusq̄sq; q̄ sibi fieri nō vult:alteri nequaq̄ facit:qm sic agit peccatum non nutrit. Qui terrenis se implicat: celestibus se elongat.

Gaudet qui acq̄rit:testat q̄ amittit. Multi sunt q̄ de alienis lachrymis elemosinas facere se sperāt:vnū expoliāt:alterū vestiūt: vnū inanē facit:aliū alienis reficiūt. Elemosina cū iniq̄tate acquisita abhominatio est apud deū. Qui de iniq̄tate misericordiā facere putat:nihil est apd deum. Quid dicem⁹ ffres charissimi de illis diuitib⁹ qui congregāt et ignorāt cui congregāt ea. Acquirunt terrena ꝛperdūt celestia. Lucrant pecunias ꝛ perdūt animas. Attendūt q̄d acq̄rūt ꝛ nō perpēdūt quid amittunt. Multi sunt qui in luce ambulare se putāt:ꝛ foris claros existere se exilimāt:cū peccatorum luto pleni:intus tenebrosi persistant.

O ceca cupiditas que a xp̄o alas separas vt ille dives q̄ditie epulabat splēdide:añ eū⁹ iannā lazarus iacebat mēdic⁹. Mortuus aūt dives in inferno lapsus: lazarus ꝺo in sinū abrae legit allatus. Quare miseri diuites nō expauescitis q̄ terrenas diuitias concupiscitis ꝛ celestes thesauros pdere nō curatis? Qui tale exēplū salutatoris iam dictū nō tenet:bene ecc⁹ ambulat Jacob⁹ em apostol⁹ dicit. Eya nūc diuites plotate et vlulate in miseriis vestris q̄ veniūt ad vos. Diuitie vestre putrefacte sunt vestimēta vestra a tineis corrosa sunt. Aurū ꝛ argētū vestrū eruginauit: ꝛ erugo eorū vobis in testimoniū erit. Ue illis qui tales sunt. Auarus misericordiā non habet. Cupidus similis est inferno. Infernus q̄tūcūq; plus devorat:tanto magis cupit ꝛ desiderat:sic ꝛ auarus nunq̄ satiabit. Crescit vana potentia:crescet ꝛ pena. Potētes potentiora tormēta patient. Quāto maior honor dat:tāto maius periculū cōparat. Isti tales sunt elati:superbi:vanitate pleni:luxuriosi:gulosi:ꝛ hominib⁹ magis placētes q̄m deo. Hi sunt sibi pos amātes:gule seruientes magis q̄m spiritalib⁹ intēdētes:corpus ornātes:ꝛ aiam fedantes. Carnalib⁹ ꝛsentientes:spiritalia negligentes. Foras ornati:intus tabefacti. Se sapientes estimātes veros se esse stultos nō cōsiderantes:cū sapiētia huius mūdi apud deū stultitia est. Colligētes amicitias sclāres:pdētes eternales. Dicit nāq; apl's. Quicunq; voluerit esse amic⁹ huius scli:inimic⁹ dei fit. Duīc dei. Superbus deū negligit diabolo fit:vba diuina despicit:vana ꝛ inutilia diligit:falsas suggestiones amat: instinctiones diuinas recusat. Dū terrena scāt:fugiūt ab eo celestia. Dū trāsitoria ꝓcupiscit:eterna amittit. Vanitates ꝓcupiscēs:diabolicas ppetuas incurrit penas. Ue illis q̄s in talib⁹ rapuerit infern⁹: q̄ dū tps habēt ꝛ in sua sunt ptāte ꝛ nō corrigūt se:nec emēdāt. Cū mors venerit potētia illoꝝ vbi remanebit? Et sola aia misera nōne in infernū ibit? O fratres charissimi q̄d dicem⁹ de illis q̄ vouerūt ꝛ non implenerūt. Meli⁹ est em nō vouere q̄m post vota pmissa ea nō tenere. Multo ꝛ meli⁹ est nō pmittere:q̄m fidē pmissam nō adimplere. Pei⁹ insup fuerit si nō reddideris q̄d pmisisti:q̄m si votū nūq̄m emisisses. Dicit nāq; prophēta. Uouete et reddite deo vestro. Et in sapientia dicitur. Os q̄ mentit occidit animam. Et psalmista. Perdes omnes qui loquūtur mendacium. Et alibi. Ex verbis tuis aut iustificaberis aut cōdemnaberis. Multi em̄, q̄ peius est dei pmissa dimittunt: diabolica fraude decepti:alijs se opibus malis implicantes que sectant. Cōsiderate ergo frēs charissimi vosmetipsos: cogitate vbi sint reges: vbi potentes: vbi amici: vbi parētes. Ecce quō de tāta potētia vel leticia tāta ꝓuenit miseria ꝛ āgustia: de tātis diuitijs tot inopie: de tātis satietatibus tanta fames: de tanta delectatiōe btem tam longa tristicia: de tam brem vita tā lōga mors: de tam exigua sanitate tā lōga infirmitas: de tā brem luce tā lōge tenebre: de tam parua suauitate odoris vel luxurie tātos recipiētes dolores ꝛ fetores dā̄c tionis ppetue. Et de vestimentoꝝ nostroꝝ abūdātia: ex qua largiri debuimus elemosynā paupibus: tantā nuditatē habentib⁹. Rogouos fratres charissimi dum vobis dns dat intellectū spiritalē: vt non ametis omne morituꝝ ꝛ trāsitoriū plus q̄m opꝛ: ne vos cōfundentes in futurū, pfundans. Date parū accipiētes multuꝫ. Qui em̄ reliquerit oia que possidet ꝓpter xp̄m: centuplū accipiet ꝛ vitā eternā possidebit. Et q: lꝫ pauci sunt (heu) hāc salutis viā arripe volentes: eo q̄ multi sunt vocati: pauci ꝺo electi: melius est tamen cum paucis ingredi ad vitā eternā q̄m cū multis pduci ad gehennā. Exinde est melius modicū iusto sup diuitias pctoꝝ multas. Auxiliāte dño nro ihesu xp̄o: cui est honor ꝛ imperiū in scecula seculorum. Amen.

De die iudicij et penis inferni. Sermo. lxiij.

Fratres charissimi q̄m me tuēda est illa dies in qua dns noster iesus xp̄s cum flamma ignis aduenire ꝓposuit: qui in circuitu inimicos suos inflammabit: ꝛ oēs qui operantur iniq̄tatem. In illa die plangent se omnes tribꝰ terre: ꝛ videbunt filium dei venientem in nubib⁹ celi virtute magna ꝛ maiestate excelsa. Cōmouebitur ante eum terra ꝛ peccatores peribunt. Celū plicabit ꝛ siccabit mare ꝛ montes sicut cera ardebūt ꝛ terra vsq̄ ad inferos. Sol ouertet in tenebras: ꝛ luna non dabit lumen suum stelle cadent de celo ꝛ virtutes celoꝝ cōmouebunt. Tūc apparebit signum filij hois in celo: q̄ est crux xp̄i. In cuius lumine oim manifestabunt abscondita cordiū. Tunc scti obuiā venient xp̄o in aera: ꝛ semp cum dño erūt: peccatores aūt peribunt ꝛ confundent. Et tunc fiet iudiciū ꝛ veniet dns iesus xp̄s et mittet angelos suos ad quattuo: āgulos terre: ꝛ congregabūt electos ei⁹ a summo celi vsq̄ ad summum ei⁹: separabitq̄ dns sanctos suos de peccatorib⁹: ꝛ mittet eos in caminū ignis ardentis qui paratus est diabolo ꝛ angelis ei⁹. Ibi erit fletus ꝛ stridoꝛ dētiū. Ue illis qui ibidem suam habebūt mansionē. Hic fum⁹ tormētoꝝ ascēdet in scla sclorꝝ. Ibi vermis eoꝝ non morietꝰ ꝛ ignis nō extinguet. Ibi nulla vox nisi gemit⁹: nulla reges q̄s ardoꝛ ꝓtinu⁹. Ibi nullū in flāma refrigeriū q̄s ignis ppetui continuū incēdiū. Ibi lux nūq̄m videbit: ibi tenebras nūq̄ carebit: ibi nulla est in bono eoꝝ memoria: q̄s oblivio dei ipoꝝ eterna. Quorū cib⁹ eoꝝ cruciatus: quoꝝ māsio non abrahe q̄s sarhane sinus. Ibi nulla amicorū vel parentū visitatio: q̄s incessabilis pecatoꝝ tormentatio. Pensa igit o humana natura q̄ reg⁹ dei possidere desideras: cur tanta mala cōmisisti ꝛ tot bona omisisti. Emenda dū potes: ad deum clausa duꝝ tps habes: dum spaciū datur luge: dum licentia tribuitur: penitere non ꝓtraḥe. Festina dum potes: fac bonū q̄d vales dū aia tua versatur in corpore: dū adhucvitus futurū tibi acquire remedium. Pruisq̄ dies mortis te ꝓueniat: ipm opib⁹ bonis ꝓuenire nō tarda. Et pruisq̄ te ꝓfundus absorbeat pelagus: pruisq̄ te maligmus rapiat infernus: vbi nulla datur indulgentia: vbi nullus amplꝰ regredit ad venā: lachrymis pnie eruere te accelera: vt sic eternam euadas penā. De qua ꝛ nos pi⁹ ac misericors de⁹ eripere dignet. Qui cū pfe ꝛ spūsctō vivit ꝛ regnat in scla sclorꝝ. Amen.

De exhortatione ad sacerdotes vt doceāt q̄d ppl'm xp̄ianū scire ꝛ observare oporteat. Sermo. lxiiij.

Udite filioli mei ꝛ intelligite quomō scriptura sancta admonet nos ꝛ inuitat ad regna celoꝝ: ꝛ ostēdit viā quomō mala istius mūdi euadere possimus: ꝛ ad vitā peruenire eternam xp̄o adiuuante. Clamat em̄ dns ꝓ pheta ad sacerdotes qui pplo pfunt vt doceant eū ꝛ ammoneāt: ꝛ viā veritatis sibi annunciēt. Dicit em̄. Clama ne cesses: q̄si tuba exalta vocē tuā: ꝛ annūcia ppl'o meo sceleraeoꝝ. Et iterꝫ. Qō si nō annūciaueris iniquo iniq̄tatē suā: sanguinē ei⁹ de manu tua requirā. In his igit grādis necessitas est oib⁹ sacerdotib⁹ vt viā salutis ppl'o demōstrēt: ꝓ qua vitā eternā acq̄rere vossint. Imp̄mis ipis explicādo q̄d ois xp̄ianus scire ꝛ in corde suo firmiter tenere ꝺz q̄ ꝓpū est mādatum dño dicēte. Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo ex tota aia tua: ꝛ ex tota ꝛtute tua: ex tota mēte tua: deinde ꝓximū sicut teipz. Si ista: id ē amorē dei: ꝛ timorē: ac ꝓximi dilectiōez i corde tuo posuer⁹: ꝛ hec ꝓcepta cū summa reuerētia suscipe voluer⁹: tūc ad aliā volūtatē bonā deo largiēte facil⁹ poteris puenire. Promisit ei his q̄ diligūt eū resurrectionē post mortē: paradisi delitias: āgeloꝝ ꝛsortiū ꝛ vitā sēpiternā. Uñ post hec nec aduersa te molestant: nec infirmitas grauat: nec senect⁹ occupat: nec mors occurrit: q̄s pax ꝛ securitas ppetua: sanitas aiaꝝ ꝛ corpoꝝ gratissima: iuuēt⁹ venustissima: ꝛ regni celestis vita eterna. Et hec ꝓmissa sūt bona faciētib⁹ ꝛ de malis se ꝓtinētib⁹. Cogitet g̃ynusq̄sq; q̄l'e ad illam bonitatē puenire possit. Sit benivol⁹ ꝓi⁹ benign⁹ misericors sobri⁹ casti⁹ ad oē op⁹ bonū ꝓpt⁹: ad mala tardus. Ocia ꝛtutū fugiat: ꝛ omni ꝛtutū exercitio deo placere studeat. Nō sit detractor: nō fornicator: nō rapax vel auar⁹ nō ebri⁹ nō gulosus: vel i scurilitate q̄ ad rēgnū ptinet ꝛstitut⁹: q̄s ꝛ illa ꝛ in ipsis positos quasi serpētē fugiat: ne virꝫ ꝛ malis hmōi aiaꝫ sua inq̄net. Diligat iusticiā: pacē inq̄rat: amet parētes: dilectiōez hēat ad ꝓximū. Cū gaudio pegrinos suscipiat: fir mos visitet. Et insup valet deo adiuuāte ac sibi copiā bonoꝝ tpalū mīstrāte vt habeat vñ cū summa leticia pauperib⁹ tribuat: ꝛ cū summo gaudio necessitati eoꝝ subueniat: credat sibi retributorē eē deū q̄d videt ꝛ ꝓsiderat vniuersa. Ꝓto q̄ ꝛ dixit. Quicūq;

fecerit⁹ vni de minorib⁹ istis mihi fecistis. Et filioli mei semper cuz gaudio/z leto aio paupib⁹ manū porrigite inquātū pualetis Et si aliqs est laborator/ q̄ terram colat: de fructib⁹ suis z ex eis oīb⁹ q̄ dñs ei donat in decima/ecclesiā nō defraudet: z de particula sua pauperib⁹ dare nō negligat. Si negociator est et in hoc laborat: z ipse deo nō fuit de suo labore: vel decimā reddere, noluerit/z de sua particula paupib⁹ ministrare nō curauerit: ad nihilū ipe vna cū pecunia sua rediget. Ex q̄cunqz arte dñs alicui psone ingeniū lucrādi donauerit: vnde se z suos nutrire ac vestire potuerit: z cū hoc superplucrari aliq̄ post decimā: ex ipa sua parte cula q̄ sibi remanet: p redēptiōe aie sue ac suoz paupib⁹ hylariter donet. In his aūt oībus caste/sobrie/z pie viuēdū est: vt op⁹ bonū qō facitis deo acceptabile fiat. Seculares ad ecclesiam libēter 2uenite: 2fessiones vestras humili et puro corde facerdotib⁹ facite: z ullos rogate q̄ p pctis vestris dcū vt vobis idulgeat orare dignent. Oblationes p dies dñicos p vobis et veltris ſz status vestri possibilitatē deo offerētes. Dignum nāqz z acceptabile sacrificiū deo est vt xpiani qō negligenter egerint: p sacras oblationes elemosinaz largitionē placare festinēt: z p verā (vt pmittit) 2fessionē: corde 2tritionē: ac oīmodam satisfactionē: p oratione purā: p iciuniū et abstinētiā petā sua abluere velint. Et vos sīr agētes in oibus vosmetipos considerate propter qd in hac valle miserie. i. in hoc mūdo nati estis. Et cur nisi vt nudi primoz parētū peccato exigēte: de paradiso in plens exiliū relegati: bñfaciēdo ad patriā reuertamur. Si igit pignoratiā vel alias 2tra deū quicqz peccādo egistis: per opera vestra bona id emendare non tardetis. Hoc vobis ad memoriam sollicite reducendo: vt si quis legitimatus sit in domo sua tranquille z pacifice vt bonū decet christianū vinat: parētib⁹ honorē impendat: vxorē diligat: filios catholicam fidem z dei legem cuz summa disciplina istruat: vt deū diligere/timere/z honorare sciāt. Hoc cū placitū est apud deum. Super omnia turpiloquia abstinētes charissimi: primis vris detrahere nolite: sed si alicui aliqd in aliquo displicet: illum (euāgelicam sectātes doctrinā) arguite z monete i charitate: z si illū lucrati fueritis: vometipsos salvabitis. In omnibus ebrietatem cauete. Hec em̄ submersio magna est aie. Sicut enim ignis facile incendit stipulas z leuiter siccas exurit paleas: sic ebrietas corpus corrumpit animam simul: et corpus in graue peccatoum incendiuz deiicit: z pcipue in iuuenib⁹. Minū em̄ et iuuentus: duplex incendiū. Propterea q̄ ab ebrietate nō cauet: peccatū nō euadet. Ad ecclesiaz q̄n venitis: cū summa reuerētia z timore mxmo intrare debetis: cōsiderā tes qz ad dñm z dominatorē vniuersē creature vaditis: eidē ibidem p negligētijs vestris venia deprecaturi. Dū etiā in ecclia stam⁹ ofones dño p pctis nris fundentes: prius tamen operib⁹ fidei inquātū possibile est iustificati oculos mētis ad deū leuemus: semp intēdētes qualr de supernis a deo 2solatio nobis prebeā. Oculi ei dñi super iustos: z aures ei⁹ in pces eoz. Ista si frequēter fecerit⁹: z p oculis deū habueris: inimicus fugiet a te. Angelus em̄ dñi bon⁹ adiutor tibi erit si mentē tuā firmā in his existere psperit. Cōsidera qz pius z misericors est deus: z puro corde se depcātes miseri/corditer recipit: pmissiones suas non elōgat: z allevat ac sanat eos q̄ cōtriti sunt corde. Hoc etiā charissimi latere nos nō debet: verbis xpi p scripturā sacrā nobis nūciātib⁹: q̄ ill⁹ mūdi finis appropinquat: z p ętidiana signa q̄ p euāgeliū pdicta sunt/ z quotidie fiunt spero in ꝓximo ei⁹ esse adūtū vt p ignē oēm iudicet mūdū. Ecce em̄ dñs veniet z oēs angeli eius cū eo: z aut virtutes celoū monebuntur. Tūc sedebit redēptor noster rex oīm in sede maiestatis sue: z cōgregabunt ante eū oēs gentes: z separabit eos abinvicem sicut pastor segregat oues ab hedis. Qui boni sunt statuet eos ad dexerā suā: malos vo ad sinistrā. Et his q̄ a dextris eius erūt dicet. Venite benedicti pris mei: pcipite regnū q̄ vobis patā ē ab origine mūdi. Esurivi/z dedistis mihi mādu care. Sitivi/z dedistis mihi bibere. Nud⁹ erā: z operuistis me. Infirm⁹ z in carcere/ z visitastis me etc. Tūc respōdebūt iusti dicētes. Dñe qñ te vidim⁹ esurientē/z sitientē/z nudū/z infirmū/vel in carcere: z non ministrauim⁹ tibi. Tūc rñdebit illis dicēs. Quādiu vni de minimis meis fecistis/mihi fecistis. His vo qui a sinistris ei⁹ erūt dicet. Discedite a me maledicti in ignē eternū: qui pparat⁹ est diabolo z āgelis ei⁹. Esurivi em̄ z nō dedistis mihi manducare: et sic de singulis. Et ibūt hi in suppliciū eternū: iusti aūt in vitā eternā. Cōsiderate igit filioli magnā dei pietatē: quali nos in pctis nris suffert patiētia. Pēsem⁹ iudiciū illud futurū vt peccata nra nobis nō inproperet Propterea charissimi hoc nobis in oībus considerandū est dū vnusquisqz potest: duz tps habet: dū preciū in manib⁹ tenet: z inquantum prevalet redimst se vnusquisqz: ne debitor peccati ac in futute diabolo ꝓ-

Fstat. Et exinde vos seculares post penitētiam z reconciliationez actam: sm̄ sacerdotis consilium cōmunicate tempor⁹ pcipue ad hec ab ecclesia ordinatis. Prius tamen ante plures dies a proprijs etiam vxoribus abstinete: vt mundo corde z casto corpore sanctū sacrificium accipere possitis. Sacerdotibus vestris honorem impendite: z eis propter deum obedite. Ipse nāqz dñs ad ipos dicit. Quivos audit me audit: z q̄ vos spernit me spernit. Filij honorent parentes. Silr z oēs xpiani inuicē vos honorate. Scriptum namqz est. Honorate inuicē puenientes. Esurientes pascite sitientib⁹ potū porrigite: hospites et pegrinos precipue pauperes suscipite: hūanitatē quā potestis illis impendite: pedes illorum lauate: vestite nudos: in tribulatiōe positis subvenite. Consolamini dolētes: infirmos visitate: mortuos sepelite: in carce positos redrite: z de bonis vestris ſztū facultas vobis a dño cōcessa suppetit/subvenite: ac eis ministrate. Viduas: et orphanos in tribulatione positos adiuuate: pauperes z oppressos a prauis hoibus vel iniquo iudicio (inquātū vobis possibile est) adiuuate/seu adiutoriū pstate: iudiciū rectuz ac iusticiam seruate: misericordiam in omnibus facite: pacem in vobis metipsis habete: et eos q̄ discordes sunt ad viā 2cordie revocate. Symbolū z orationē dñicā tenete: filios vestras docete vt z ipi teneant. Filios quos in baptismo recepistis in fide erudite: et scitote vos pro eis apud deum fideiussores existere. Et ideo semper docete indesinenter castigate z corripite illos. Oēs ho subiectos vhos (vt teneinini) admonete vt sobrie/caste/pie/z iuste viuāt in hoc seculo. Veritatez corde z ore dicite: castitatem z continentiam seruate: sobrietatem z parcitatē cibi z potus habete: iuniores xpi amore diligite: patientes estote ad oēs: bñfacite his qui oderunt vos. Charitas z gaudium: patiētia/benignitas/bonitas/spes/fides/modestia/mansuetudo/continentia/castitas/z dilectio sint in corde vestro iugiter. Et hec in cogitationib⁹ sanctis z eloquijs ac operibus pijs cōseruate. Humilitatē ante oīa custodite z tenete. Spem vestram totā in dño ponite. Bonū cū aliq̄ in vobis inueneritis: nō vobis ad laudez vestram in animē/sed deo ad sui gloriam qui hoc vobis dedit ascribite. Malum vero quod in vobis videritis: non dei causa: sed vestra culpa et negligentijs vestris hoc factum fore sciatis. Diem iudicij timete gehennam expauescite: vitaz eternam desiderate: cogitatiōes z opera simul z ꝥba die noctuqz in bonū custodite. Trāsitum vr̄m de hoc mūdo qui semper appropinquat oi die sperate. Precepta dei adimplete z in eius miscōia nunqz desperate. Qō sibi qs fieri nō vult: alij nō faciat. Et prout vultis vt faciāt vobis homines bona z vos facite illis silr. Charitatē aūt q̄ est dilectio dei z primi in oībus/et ante oīa seruate. Nemo se circūueniat fratres: qr̄ oīs hō q̄ post baptismuz mortalia crimina cōmisit: seu homicidiū/adulteriū/fornicationē/furtum/falsum testimoniū/piurium: z his similia pctā mortalia ppetratus fuerit: si penitentiā veram nō egerit clemosynā iustā nō fecerit: z in bonis opibus nō pmāserit: nūqz in regnuz celoz intrabit/nec possidebit glīaz eternā: ſz cū luctu in ifernū descēdet. Nā qui talia agūt: regnū dei possidebūt. Proinde scriptū est. Nequaqz deus delinquētib⁹ parcet: qm̄ pctōr aut flagellū tpale habebit: aut purgationē in hoc seculo faciet: aut puniendus relinquit eterno iudicio: aut q̄ male admiserit puniēdū/punit in hoc scło. Ac ꝓinde est q̄ delinquētibus nō parcet deus. Et alibi scriptū est. Nulla pctā deus pmittet inulta: hoc est sine vindicta: quia certe aut nos hic vindicabim⁹ pctā nra p pniam: aut illa vindicabit de⁹ p severitatē iudicij z iusticiā. Et illud scito te certissime z firmiter credite q̄ oīs hō ſqs uis seu ſztūcūqz criminosus fuerit seu peccator exiterit: si verā penitentiā egerit: ac iustas elemosynas fecerit: z in bona deuotione cū opib⁹ iustis pmāserit: mortē eternā nō gustabit: nec vnqz in infernū descender: ſz ab angelis sctis postvitā pnte in celū leuabit: z glīaz possidebit eternā. Un⁹ de⁹ dixit. Nō iudicabitur hō bis in idipm. Et apl's ait. Si hic iudicaremus nos nēqz a dño iudicaremur. Hoc est q̄ illi qui in hac vita pnti p verā penitētiā iudicāt: in iudicio extremo de his nō iudicabunt: qz sic eorū iudiciū in hac vita terminat. Un⁹ z alibi scriptū est: q̄ si nos pfecte penitentiā egerim⁹ nō solū de⁹ culpas nras remittit: sed post culpas etiaz pnias pmittit. Jōqz ffestinū: vitā nram ivita pnti emēdare festinemus: z q̄dd mali ꝫ pcepta dei fecimus de fleam⁹: z vlteri⁹ peccare cessemus: ac in voluntate bona: cogitatiōe recta: z ꝥbis ac operib⁹ sctis nos 2seruem⁹: auxiliāte z gubernante dño nr̄o iesu xpo: qui vivit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

¶ De exhortatiōe ad gnālē hoim̄ instructionē pro desiderio vite celestis z cōtēptu presentis. Sermo. lxv.

Ratres charissimi: vnusquisq; peccata sua emendare dz inquantum ꝑualet deo auxiliante. Ois cīs homo christian⁹ desiderare debet patrē celestē ⁊ denz patrē omnipotentē qui in celis habitat: vt dicere mereat. ꝑater noster qui es in celis. Ibi videlz vbi est ꝑater de celis: vbi est patria nostra celestis: illuc desiderare debem⁹ vt ꝑueniamus. Ibi pueri spēremus vt ⁊ illic ꝑmaneamus. Ista nāq; vita nō celestis sed terrena: nō patria sed exilij: nec ꝑpetuo sed trāsitoria: q; quotidie ad finē ꝑna. Illa vero patria celestis in qua dens cū sanctis angelis ⁊ electi suis habitat. finē nō habet. Vere igit stultus est qui ad talē patrez/talēq; patriā ac talē celestiū ciuiū societatē ꝑuenire nō desiderat. Quis est ille qui in captiuitatē ducē ꝑ vltra ad patriā redire nollet: Quis in carcere tenebroso posit⁹ amplius exire nollet ⁊ lucez videre: Quis vsq; ad mortē famē sustinēs si ei māducādi possibilitas affuerit nō mādducaret: Quis siti patiens si facultas bibēdi existerit nō potaret: Nobis charissimi mūdus iste vere nō patria sed captiuitas babylonica est: q; multipliciter diuersoꝝ inimicoꝝ nr̄oꝝ laqueis irretiti: mundi videlz carnis ⁊ generis humani inimici: vita etiā pñs non libertas sed carcer peccatoꝝ nobis est. De hac igit captiuitate: de hoc tenebrario carcere eripi laborem⁹: ⁊ nō vt serui huc cibū ⁊ potū vanitatis pñtis: anxiū ⁊ laboriosum appetamus. sed vt filij liberi celestē desideremus cibū ⁊ potū: hunc videlz qui plena sacietas est ciuiū supernoꝝ. Pro hoc cibo: pro hac celesti vita creatorē ⁊ gubernatorē nr̄m rogare debemus ⁊ orare: vt in hac valle miserie seu exilio pñti nos custodire ⁊ gubernare dignet vt opitulāte illo ad portū salutis ꝑuenire valeamus. Mūdus cīs iste silitudines maris hz. Mare fetet: sīt ⁊ mūdus. Ex hoc fetore auxiliante deo extrahere nos debemus Opz nāq; cū humilitate maria orare deuz creatorem nostruz/sanctosq; suos ꝑcari: vt ex hac valle lachrymarū nos eruēs: ipsoꝝ ciuium supernoꝝ cōsortes nos efficiat. Illuc cīs summo studio ꝑperare debem⁹: vbi sine interruptiōe manere speram⁹: vbi nullus timor de morte: nulla dubitatio de hoste. Ibi vita sine fine: iuuētus sine senectute: lux sine tenebris: gaudium sine tristitia: volūtas sine molestia: requies sine labore: claritas sine mube. Hec aūt vita horrenda est ⁊ laboriosa: fragilis ⁊ fastidiosa: caduca ac misera: deceptrix atq; dolosa: ⁊ crūnis ac scādalis plena. In luctu nascimur: in labore viuim⁹: ⁊ in dolore morimur. Et quod pei⁹ est ⁊ sup oia magis dolendū: q̄daz peccatis suis exigētib⁹ nō cōfessi nec ꝑtriti: de hac vita migrātes: nō solū tpali morte plectunt: sed in infernū deducti morte morītur ꝑpetua. Vitā eteñ suam sine oi pietate duxerūt: ⁊ ob hoc multa tormenta passuri nunq; vitā cōsequent eternā. Dum eñ tps habuerūt: vitā suā emēdare noluerūt. ꝑplus gulā amātes q̄s abstinentiā sectātes: ꝑplus luxuriā q̄s castitatē: magis terrestria q̄s celestia: ꝑplus creaturā q̄s creatorē diligētes. Abstinētia ducit ad castitatē: castitas ꝑducit ad gloriā: ⁊ fornicatio demergit ad penā. Castitas ad celū subleuat: ⁊ luxuria in infernū ꝑfundat. Castitas sanctis angelis vnit: fornicario aūt demonib⁹ iūgit. Sobrietas cogitatiōes sanctas instituit: ebrietas ꝯo etiā si audit verba sancta in corde nō suscipit. Opz ergo vnūquēq; verum ale amatorē nō solū corpus nutriēdo diligere: sed ⁊ aiam nutriendo nutrire. Videm⁹ naturaliter q; si corpus esurit cibū querit: si sitit potuz appetit: si nudū est vestimētū desiderat. Requi petit cū laborat: somnū querit dū dormire infestat: ⁊ sic de ceteris corpis necessitatibus. Aia aūt oib⁹ his idiget. Preceptuz dñi panis eius est: ofo sancta potus vestis et⁹ veritas ⁊ iustitia/requies/humilitas: ⁊ obediētia. In hoc etiā cōiuio eterne societatis mīti sunt vocati: pauci vo electi. Alij accipiunt fructū tricesimū: alij sexagesimū alij vero centesimū. O q̄s beata est illa aia cui dñs deus dignat⁹ est cōcedere māsionē in eterna requie. Et qui hāc mansionez: regnū videlz celeste ingredi voluerit: nō superbus neq; auarus: nō inuidus nec iracundus: nō gulosus nec ebriosus: non cupidus nec luxuriosus: nō periurus: nō homicida: non falsator neq; adulter: ⁊ sic de singulis. Quānis aūt infinita mala ꝑ..trauerit: de dei tñ misericordia desperare nō debet: sed spem habere dz de dei misericordia ⁊ fiduciā recuperādi salutē: per vite sue emendationē ⁊ bonoꝝ operum exercitationē. Verba dei libēter audire: ad ecclesiā diligenter cōuenire: facerdotib⁹ sepissime cōfiteri: omnibus hoib⁹ charitatē firmam tenere. Qui eñ charitatē nō habuerit: in vita eternam introire non valebit. Paruo tpe hō viuit in hoc seculo. Dū igitur tps habem⁹ operemur bonū ad oēs: ⁊ vias dñi preparem⁹ bonas. Ecce nūc tps acceptabile: ecce nūc dies salutis. Salus hoiuz tps est. Si parētes nostros ⁊ amicos diligere debem⁹/q̄tomagis istū diligere tenemur q̄ nos ⁊ nr̄os fecit ⁊ creauit parētes. Hūc amem⁹ q̄ vniuerse do

Mat. vj

Mat. xx

mat. xxij

Gala. vj

ij. cor. vj

minat creature: sez deū. Diligam⁹ primuz sicut ⁊ nos: q; de terra sicut ⁊ nos ꝓximi nr̄i sunt formati: vt ꝓ hoc vitaz mereamur eternā: ipso adiuuante qui viuit ⁊ reg. ⁊c.

De agēda penitētia. Sermo. lxvj.

Johel. ij

Ezechi. xxxiij.

Eccli. v.

ꝑs. xciij

ꝑsal. l.

j. cor. ix.

Ius ⁊ misericors de⁹ fratres charissimi ad cōpunctionē ⁊ penitētiam nos hortat dicēs. Cōuertimini ad me in toto corde vestro: in ieiunio/⁊ fletu/ et plāctu: q; nolo mortē peccatoris: sed vt cōuertat ⁊ viuat. Et iterum. Noli tardare (inquit ꝓphet⁹) cōuerti ad dominū. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. i. ad dñm deū vestruz. Et ne differatis de die in diē. Et itez. Cū cōuersus ingemueris: salu⁹ eris. Cōuertimini igit charissimi ad dñm deuz nr̄m tanq; boni serui ad fidelem dñm. Humiliem⁹ nos in ꝓspectu dei: et ploremus ante deū qui fecit nos. Non dedignemur in hoc scīo agere penitentiā/⁊ peccatoꝝ nr̄oꝝ precari veniaz: vt infernalem euadere possimus penā/⁊ ad eternaz ꝑuenire letitiā. Emēdem⁹ ergo nos in ieuniijs ⁊ vigilijs ⁊ ceteris opib⁹ ꝑtis: sciētes q; cor cōtritū ⁊ humiliatū deus non spernit. Sic eñ ait apls. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutē rediго. Si ꝓ carne nr̄a laboramus: laborem⁹ etiam ꝓ aia nr̄a que dignior est. Si curā habem⁹ ꝓ satietate misere carnis nr̄e quā post paucos ānos vermes deuorabūt in sepulchro: q̄stomagis despicere nō debemus aiaz que deo ⁊ angelis eius pñtat in celo. Cogitate frēs charissimi q; abūdātia pabuli luxurie admīstrat: cū caro ui tam copiosis delitijs satiat ⁊ mens tātis illecebris diuitijs: in piguedine carnis ꝓnūctur esca vermiū. Itez rogo vos frēs: quotiens iuxta sepulturā diuitis trāsitis vt diligenter inspiciatis vbi sint eoꝝ diuitie vel ornāmēta: vbi epule: vbi vanitas: vbi luxurie vbi voluptas: vel vbi eoꝝ sunt spectacula. Cōsiderate diligenter ⁊ videte ⁊ agnoscite: q; nihil aliud in eis est nisi cinis ⁊ fetor ⁊ vermis. O hō vide sepulchra mortuoruz: ⁊ dic tibi tuipse: ⁊ lequens tecū dicere potes. Ecce nūc ex illo misero q̄ hic depos⁹ sunt nihil aliud nisi ossa ⁊ pulus euent. Et vere hō si ipsa ossa arida audire voluerit: sibi ꝑdicare poterūt ⁊ dicere. O miser q̄tum ꝓ cupiditate huius seculi discurr⁹: aut q̄d supdie vel luxurie influcia colla submittis: vt q̄d te applicasti ad seruiendū crudelissimis dominis: vitijs videlz ⁊ criminib⁹. Attende ad me ⁊ intellige: ꝓsidera me ⁊ vel sic tibi horreat luxuria tua/vel auaricia tua. Hoc q̄ tu es ego fui: ⁊ q̄ ego sum tu eris ꝓstea. Si in me pmālit vanitas/ te nō consumat iniquitas: si me luxuria polluit: te exornet castitas: vide puluerē meū ⁊ relinq̄ desideriū tuū malū ⁊c. Ideo q̄tuz possum⁹ auxiliante deo laborem⁹ vt aliox vulnera nobis cōferāt medicamēta: ⁊ aliox mors ad vitā nobis ꝓficiat: ⁊ hoc optie fieri pōt si plus erimus solliciti ꝓ aia q̄s ꝓ corpe: vt cuz caro nr̄a fuerit in sepulchro posita/aia nr̄a bonis operib⁹ in celos eleuet ornata. O aia si nos decepit aut pulchritudo aliene mulieris: aut ꝓcupiscētia carnis q̄ est ruina aie: scito q; corpus sit cuz aia penas habebūt. Naz cum caro nr̄a putruerit in sepulchro: aia nostra torquēda merget in iferni barathro. Ecce q̄les predicatiōes ossa ⁊ cineres mortuoꝝ quotidie ꝓclamāt ad dñm. Vere dico frēs charissimi quicūq; luxuriosus vt negligēs ea que dico cum magno timore susceꝑe voluerit: ⁊ cito ad medicamenta ꝑnie ꝓfugerit/⁊ in penitētia ex hac vita migrauerit: padisi gaudia ꝑsidebit. Quā si non egerit ⁊ mors repentina cum ꝑuenerit: sine vllo remedio etne pene cruciatus habebit. Nos igit dilectissimi frēs q̄tū possum⁹ cuz dei adutorio ꝑ carnales cōcupiscētias viriliter pugnemus: vt deuictis huius seculi voluptatibus eternū premium ꝓsequi mereamur: per infinita secula seculoꝝ. Amē.

De fuga vanitatis ⁊ virtutū adeptione. Sermo. lxvij.

Jo. viij.

Jlectissimi frēs: opz humilitatem nos hre: precepta dei custodire: charitatē tenere: veritatē sec̄: ⁊ fugere vanitatē. Veritas eñ mūdat: vanitas coinquinat. Veritas tps est: sicut ipse dicit. Ego sum via: ⁊ veritas/⁊ vita. Via recta: lux vera: ⁊ vita perpetua. Veraces filij dei sunt: mēdaces ꝓ filij diaboli. Unusquisq; eñ cuius opa agit: ei⁹ filius appellat. Qui sequūtur deum: semp in luce sunt: qui aūt imitant diabolū: in tenebris ambulant/⁊ lucē nunq̄ habebūt. O dilectissimi filij q̄s malū ⁊ q̄s quesuz est dimittere lucem ⁊ sec̄ tenebras. Fugere vitā ⁊ appropinquare morti: dimittere ꝑitatez ⁊ sec̄ mēdaciū: delectari in vana gl̄ia/⁊ spernere sempiterna. Jocūdari in pñti dolore ⁊ pena: ⁊ amittere letitiā ⁊ quietē sempiternā. Scriptura eñ dicit. Nō queras gloriam/⁊ nō ꝓfunderis cū gloriosus fueris. Beati illi q̄ oculos hñt spirituales/⁊ ꝓplant celestia ⁊ respuūt terrena. Ex hac eñ fragili misera ⁊ breui vita festinat ad illā beatā requiē sctoꝝ q̄ nunq̄

finiet̃ur: illuc festinãt vbi semp̃ manere sperant: vbi nõ est timor de morte/nec pauor de hoste. Ibi est vita sine morte: iuuentus sine senectute expectatione: lux sine tenebris: gaudiũ absq; tristitia: uolũtas absq; iniuria: regnũ sine cõmutatione: requies sine labore: satietas sine fastidio: & claritas sine nube. Ibi est vita angelica semp̃ leta. Letitia huius seculi ꝉ sepe gaudiũ esse videat: sepissime tñ in tristitiã vertit. Regnũ dei nõ habet finẽ: vita huius seculi horrenda est. Illa vero amãda atq; desideranda. Hec em̃ ꝓs vita misera & caduca est: imo incerta: deceptrix & insatiabilis. In pena & luctu nascimur: i miseria & angustia nutrimur: in labore viuim⁹: in dolore/ morimur: & in fine (qõ magis dolendũ est) si ipeniten tes discedim⁹: ꝓpetua tormẽta patiemur.

C Naꝫ veniam postmodũ nõ cõsequẽtur qui dum tps hic habuerint & penitẽtiaꝫ condignã nõ egerint. Nã qui p̃cepta xp̃i nõ habent: vel etiã habẽtes non seruãt: & p̃missa celestia deꝑiciunt: q̃ plus amãt gulam q̃ abstinẽtiaꝫ: magis luxuriã q̃ castitatem sectant̃: absq; dubio regnũ dei nõ possidebũt Fornicatio viget alias ad penã: castitas leuat mortalẽ ad gloriã. Castitas erigit iter ad celũ: luxuria facit ruere in infernũ. Castitas iũgit holeꝫ moubũdum sanctis & angelis ꝑpetualibus: fornicatio sociat sathane & demonib⁹. Porcus crassus se voluit in volutabro. Et si porco margaritas ante ip sum posueris: nõ aduertens conculcabit in luto. Sic & hõ ebriosus: vino replet⁹ ac crapulosus: ferculis satiatus diuersis in luxu rijs se ꝑuit & in stercore vitioꝝ se volutãs ꝓba sancte scripture nec ore ꝑferꝫ: nec corde suscipit. Dulce illi est fornicari: & cõtinẽtiam seruare amarꝫ. Ille miser ambulat elatus & supbus & cupit cẽ melior q̃s ceteri in hoc seculo: cum tamẽ apud deum deterior sit. Altiorem se ceteris existimat etiã si omniũ inferior existat. Et sic dũ melius & firmius se stare putat in ꝓcipitium cadit/ & in eternũ baratrum vadit. Ex quo omnipotẽs deus nos eripiat: qui sine fine viuit & regnat. Amen.

¶ Quõ per ꝓtutes obuiandũ sit vitijs. Et ọ miseria infernali. Ser. lxvij.

A

Gen. ij

Ratres satis timere nos oportet ꝓpter tres cãs: hoc est gulam: cupiditatem: & superbiã: q: diabolus istis tribus circũuenit patrẽ nostrũ adam dicens. In quacũq; die comederitis ex hoc fructu: aperient̃ oculi vestri & eritis sicut dij. Nos autẽ teneamus mẽte: & timeam⁹ istas tres cãs pessimas: ne vt adam nuduli expellamur de paradiso. Cõtra gulã & ingluuiem vẽtris abstinẽtiaꝫ. Cõtra cupiditatẽ & auariciã: paupertatẽ spũs & elemosynarꝫ largitionẽ. Cõtra superbiã & elationeꝫ: verã humilitatẽ & oĩmodaꝫ subiectionẽ exercẽtes.

Matth. xviij.

Hec sciẽtes q: angelos⁹ dei custodes habemus: sicut ipse saluator ait. Amen dico vobis q: angeli eoꝝ semp̃ vident faciẽ patris mei qui in celis est. Quapropter certe credere possum⁹ q: oĩa opera nr̃a que operamur die ac nocte siue bona siue mala: ab ipsis in cõspectu dei nũciata erunt. Nã angelus bonus hortat̃ nos cõsilio boni: q: cum aliq̃d boni agimus: ipsiuꝫ a dextris nostris esse credamus. Cũ vero malũ aliquid cogitamus: aut faciamus/ siue paruũ/ siue magnũ: hoc nulli dubiũ quin malignum angelus hortat̃ nos gaudẽs irridet: cũ angelus sanct⁹ tristat̃ & dolet. Et ideo cũ verba otiosa dicim⁹ aut quicq̃ mali facimus: diabolicũ ꝑsiliuꝫ est. Cum aũt ingemiscimus/ & ꝑ peccatis nr̃is suspiram⁹: aut opa virtutũ facimus: tũc angelũ dei sanctũ administratorẽ & ꝑsiliatorẽ habemus. Nã de illis trib⁹ causis q̃s supervius dirimus/ & q̃s diabolus in adã subministrauit ꝓ instinctionẽ mali ꝑsilij sollerti custodia nos caueamus. Iste em̃ tres gula videlꝫ/ cupiditas/ & supbia: multa & infinita generãt mala. Occasionãtur nãq; he male & ꝓncipales vitioꝝ radices/ sacrilegiũ/ homicidiũ/ fornicationẽ/ furtũ/ auariciam/ luxuriã/ falsuꝫ testimoniũ/ irã/ discordiã/ piuriũ: & his silia. Nos igit̃ fratres charissimi ponamus ꝑ supbiaꝫ & elationẽ verã humilitatẽ: ꝑ gulam abstinẽtiã: ꝑ tra cupiditatẽ elemosynã: cõtra sacrilegiũ ꝑfectã pniaꝫ: ꝑ homicidiũ dei & ꝓximi dilectionẽ: ꝑ furtũ benignitatẽ: ꝑ auariciã charitatẽ: ꝑ tra luxuriã castitatem: ꝑ falsuꝫ testimoniũ veritatẽ cordis & oris: cõtra iram pacẽ: ꝑ tra discordiaꝫ verã ꝑ concordiam/ & vinculũ pacis firmũ: contra periuriũ timorẽ domini. Et super omnib⁹ spem firmã/ fidem rectam/ charitatẽ perfectam. Taliter per virtutes vitijs obuiãdo/ & contraria cõtrarijs curando: coniũcti deo & hominibus cũ iustitia & equitate viuamus. Ista em̃ sunt arma angelica: loꝛica & arcus virtutũ: scutum fidei firmissimũ & galea salutis. Qui hec armaꝫ i fide nõ hesitans secũ portauerit: null⁹ ei diabolus nocere poterit. O fratres charissimi cõtra pessimũ hostem. i. inimicissimum generis humani inimicum tñ nos armare debemus: vt ipm̃ viriliter superare ualeam⁹.

C Eph. vj.

D

C

Matth. xxv.

Sap. vj

B

C

¶ De exhortatiõe ad orandum: cum exẽplo cuiusdaꝫ defuncti in egypto: Et de miseria anime. Sermo. lxix.

Qui semp̃ paratus est velut latro ad furãdum opera nr̃a bona: cõsilia mala subminis trãdo. Certe multi audacia diabolica deciꝑiunt̃ & securitate ꝓpria q̃ sibi fingũt: deciꝑiunt̃. Dicunt em̃ inuenis sum: duꝫ est mihi tps & interim q̃ floreꝫ in me iuuẽtus fruar iũdo: cum ad senectutem venero/ et ampli⁹que volo exercere neq̃ero: tũc penitentiã agens abstinebo. Et non cogitat ille miser q̃ nõ hꝫ certũ vnius horę vel momenti spaciũ: seu etiã potestatẽ de vita sua. Eia charissimi fratres nõ vos deciꝑiat aut seducat ista pessima securitas: que nõ securitas sed poti⁹ periculũ dici põt. Proide diez mortis semp̃ in memoria habeamus: sp̃ in timore dei stantes: ꝑ penitentiã agamus: q: trãsitus noster: vita videlꝫ hui⁹ scli breuis est et caduca ac fragilis ista miseria ꝓtis mũdi tpalis porcio. Die vbi impatores & reges/ vbi duces/ principes/ aut barones/ vbi aurũ & argẽtum/ ac oĩa mẽta eorum? Scriptũ est. Potẽtes potẽter tormenta patient̃. Ue tã obscure mãsioni: ve tã lãguide fouee: ve tã tenebrose: ve taꝫ ꝓfunde & opace carine. Pẽsemus charissimi quo de tam parua ꝙ solatione: tã lõga calamitas: de tã breui letitia: tam lõga tristitia: de tã modica luce: tã magne tenebre: de tã exiguo lucro: tam graue dãnũ: de tã vana securitate: taꝫ forte periculũ: de tã parua potẽtia hui⁹ tpis: tam lõga tormẽta sine fine mãsura: de tam breui iocũditate: tam lõge & tã amare lachrymę: de tã inani huius mundi põpa: dira gehẽnalis ꝓuenit pena. De qua nõ liberabit pater filiũ: nec ꝓ patre filiꝰ fideiubebit: vbi non reperit amicus q̃ redimat: nec frater qui succurrat. Ubi qui ibi sunt morꝫ querũt: sed mortẽ impetrare nequeunt. Ubi amara penitẽtia tarde agit: nec ob hoc sic penitẽs adiuuat̃. Ibi nulla vita sed mãlio dura & mors eterna: ibi tenebrosus ignis & locus horribilis: ibi flãma gehẽnalis & iextinguibilis: ibi imensa tormenta & suspiria valida: ibi luctuosi gemit⁹ & lãguor longus ibi miseri cũ miseris: superbi cũ supbis: homicide cũ homicidis: adulteri cũ adulteris auari cũ auaris: fures cũ iniquis: falsi prelati cuꝫ falsis subditis: dissoluti religiosi cũ dissolutis socijs & sociab⁹ lasciuis: & sic de singulis. Qui omnes simul inenarrabiliter cruciabũtur & in infernali carcere sine fine torquebũtur. De quo nos virtus emẽdatos omnipotẽs deus eripere dignetur: q̃ viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Ratres dilectissimi quãdo orare vultis aut peccata vestra plãgere: clau mat. vj. dite hostiuꝫ super vos et orate dñm deũ vestruꝫ in toto corde. Tũc respiciẽs dñs super vos ꝓpti⁹ ac pi⁹ vobis erit: ꝙsi pia mater filio suo dum eũ dolentẽ & ploratẽ reperit. Hec charissimi in cordib⁹ vestris scribite & intelligite. Et qui non intelligũt: eos qui rõnabiliter sapiunt: iterrogẽt. Acꝛrite vobis dilectissimi thesaurũ celestẽ mundi huius postpositis vanitatib⁹: attendentes & valde timẽtes quoddã exemplũ horribile: qõ quidam hõ sanctus in excessu mẽtis positus vidit & audiuit de quadam aĩa de egypto exeũte & cõtra corpus suũ ꝓtenden te. Erat em̃ homo iste (de cuius aĩa fit ad ꝓ seno mẽtio) corpore fecũdus valde & tẽporaliũ stipatus pluriimũ: & in tali corporis & rer. ꝓsperitate positus nihil aliud cogitabat nisi cuncta q̃ poterat ꝑficere mala: nec quicq̃ de aĩe sue salute tractans: tot⁹ virit in peccatis. Accidit vt infirmitate laborãs morti ꝓpinquaret. Et ecce spũs illius ad ostium corporis pulsans terrore ac merore ꝓmaxime cõcussus admodũ exire tardabat: q: diabolos ante se ꝓparatos videbat: ac inter se musitare dicẽtes. Quo tardaꝫ? Cur sit hoc? Quare facit tot moras? Festinemus: forsitã michael cũ sociis suis oppriműt nos: ac aliaꝫ illã nobis tollẽt quã per multos annos vinculis nr̃is cõstrinximus. Tũc vnus ex diabolis ridens dixit. Nolite timere nr̃a est. Ego opa eius scio. Ego sp̃ cũ illo diebus ac noctib⁹ fui. Hec illa aĩa misera audiẽs dixit. Heu mihi quare vnq̃ nata fui aut creata. Ue mihi q̃ vnq̃ in hoc corpus itraui. Ue mihi q̃ vnq̃ in isto pessimo carcere carnis extiti. Ue tibi corpus miser: quare alienas rapuisti pecunias. Tu facultates pauperũ & substãtias eoꝝ in domuꝫ tuaꝫ cõgregasti. Tu cibarijs delicatis te nutriebas: & ego salutẽ nostrã esuriebam. Tu vinũ bibebas saporosuꝫ: et ego fontẽ vite sitiebã. Tu te ꝓciosis decorasti vestib⁹ me nuda existẽte virtutibus. Tu quidẽ fecũdum eras: & ego macra. Tu rubicundum: & ego pallida. Tu hylare: & ego mesta. Tu ridebas: & ego flebã. Tu gaudebas: & ego dolebã. Tu semp̃ mihi ꝺ̃ria egisti: mõ es esca vermiũ & putredo ac pulvis. Reꝺ̃sces per modicũ tps in terra & postea mecũ in infernũ deduceris tormẽta sicut & ego passurũ eterna. Hijs dictis corp⁹ fudare cepit ac spũs reddere. Tũc ille diabolus angelus sathane: qui nõ in bono ẽ in malo

custos ⁊ instinctor ei⁹ persistit eas apphendens dixit. Nolite socij nolite mota facere sed tridentes acutissimos apphendite ⁊ cuz dolore in oculos eius figite. Quicqd em vidit siue pulchrū siue turpe: totū cōcupiuit. Pūgite os eius q̄ ola que desiderauit siue in comedendo siue bibendo/vel etiā loquendo iustis vel iniustis nunq̄ pepcit. Pūgite et cor eius dolorosiz ⁊ falsiz in quo nec pietas nec misericordia/nec charitas/nec bonitas fuit. Pungite etiā manus ei⁹ rapaces: que ad furtū: latrocinuz: ⁊ rapinā p̄opte/ ⁊ ad opa pietatis tarde fuerūt. Insuper ⁊ pedes eius que ad oēm viaz malā veloces extiterunt. Tūc illaz miserā aiam de corpe electā sic mēbratim punietes: leuauerūt in per alas suas nigras tenebrosas ⁊ vesptilione as: ad infernū ipsam deducentes. Et dum sic in itinere esset: vidit aia illa claritatē magnā ⁊ dixit: vbi vel qd est ista claritas? Rndērūt demones dicētes. Nō agnoscis patriā vnde eximisti qn in hāc peregrinationē venisti? Tu quōdaz renūciasti pōpis nr̄is ⁊ per baptismū ac signum crucis nos expulisti. Audisti pphetas et apl̄os: audisti etiaz sacerdotes ⁊ curatos tuos q̄ nō cessabāt tibi viaz vite p̄dicare/ ⁊ nomē saluatoris tui laudare. Cur aūt tuum a doctrina eor̄ lōge erat. Modo transis uiaz patriā illaz vnde p̄ma venisti: non tn ibi diuertes nec venies. Choros angelor̄ audies: nō ad tuā consolationē sed ad tuā perpetuā desolationē. Claritatē sanctor̄ videbis: nec tn ibi habitabis: quēadmodum et nos nō facim⁹ qui de paradiso eiecti sum⁹: ⁊ sicut fuim⁹ ac sumus in perditiōe: sic ⁊ tu nobiscuz eris. Usq̄ mō fuisti in peregrinatione: nūc moraberis nobiscū in dānatione in qua multos habem⁹ socios. Tūc cepit illa misera aia cū dolore ⁊ fletu ac gemitu in genti dicere. Heu me miserā q̄ vnq̄ creata fui ac nata: seu in hoc corpus maculatū posita. Heu mihi q̄ in ista dānatōe posita claritatē eternā perdidi ex qua olī sine macula exiui. Mō video spaciosam viā que ducit ad patriā non tn perambulabo eā. Tūc perduxerūt eā inimici sic flentē ⁊ gementē ad perditiōis portas: vbi diabolus ad recipiendū eam preparat⁹ erat in silitudine draconis: ⁊ aperies fauces suas fetidissimas ac gluries eaz remouit in calidissimū locū igneū: vbi sue ꝯsiles expectāt iudiciū. Hoc exēplo dilectissimi edocti ac āmoniti vt alior̄ fera vulnera nobis sunt medicamēta certa: vitam nostrā hic dū valem⁹ in melius emēdem⁹: carnalia abdicātes: spiritalia sectātes: vt sic letāter ex hoc corpusculo egredientes dicere possimus. Adhesit anima mea post te: q̄ caro mea castigata p̄o te deus meus. Ob hoc mi dñe me fusci piat dextera tua. Quod nobis ꝓcedere dignetur qui saluat oēs sperantes in se: ac viuit ⁊ regnat deus in secula seculor̄. Amē.

D ſ. Retra. iij. h. et vij. b.

Ps. lxij.

De cōmendatiōe humiltatis. Ac de cōpunctione cordis. Sermo.lxx.

A

Lu. xiiij

Uanta sit vere humilitatis virt⁹ fratres facile ex verbis dñi cognoscit: qui vt superbiā pharisei dānaret dixit. Oīs qui se exaltat humiliabit: ⁊ qui se humiliat exaltabitur.

Jac. iiij. Psalmo cxxxvij.

Humilitatis passib⁹ ad celi culmina ꝓscendit: q̄ deus excelsus nō supbia sz humilita te attingit. De quo dictū est. De superbis resistit: humilib⁹ aūt dat gram. Uñ in psalmo dr̄. Excelsus dñs ⁊ humilia respicit: et alta a lōge cognoscit. Alta posuit ꝑ superbia. Humilia ho respicit vt attollat. alta. i. supba cognoscit vt deijciat. Discam⁹ humilitatē per quā deo ꝑpinquare poterim⁹: sicut ipse in euāgelio ait. Discite a me q̄ mitis suz ⁊ humilis corde. Per supbiaz mirabilis angelor̄ creatura cecidit de celo: per humilitatē dei fragilitas humane nature ascēdit in celū. Honesta est em̄ inter hoies hūilitatis cōsuetudo: sicut salomō ait. Ubi fuerit supbia: ibi erit ⁊ cōtumelia: vbi aūt hūilitas: ibi sapiētia. Itē ali⁹ sapiēs. Quāto magn⁹ es humilia te in oīb⁹: ⁊ coraz deo inuenies grāz. Itē dñs per pphetā. Ad quē respiciā nisi ad humilē ⁊ quietū ⁊ tremētez verba mea? Quicūq̄ humilis ⁊ quiet⁹ non fuerit nō pōt in eo habitare grā spūssancti. Deus humilis factus est nr̄e salutis causa. Erubescat ergo hō supbus esse. Quāta humilitate inclinat⁹ est ad ima: tantū ꝓficit in excelso. Qui em̄ humilis fuerit exaltabit⁹ in gloria. Prim⁹ humilitatis gradus ē veritatis sermonē audire humilr̄: memoriter retinere: volūtarie ꝓficere: eaz quippe quā nō inuenit humilē veritas fugit mentē. Quanto quis humilior fuerit de seipso: tāto maior erit in cōspectu dñi. Supb⁹ vero quāto gloriosior apparet inter hoies: tāto deiectior erit ante deū. Qui sine humilitate bona opa agit: in vēto puluerē portat.

Psal. xlij. Psalmo lxxxiij.

Ps. lxv

Ecclī. x.

Quid supbit terra ⁊ cinis: duz vēto supbia dispergit: q̄ ieiunijs vel elemosynis ꝓgredi vr̄? Noli o hō in virtutib⁹ gliari tuis: Quia iterū habituruz es iudicē nō teipm̄ in cuius cōspectu teipm̄ in corde tuo humiliare debes: quatenꝰ ipse te exaltet in tpe retributiōis. Descēde vt ascēdas: hūiliare vt exalteris: ne exaltat⁹ hūilieris. Qui em̄ sibi vilis est: ante deū pulcher est. Et q̄ sibi displicēt: deo placent. Esto ergo paruus in oculis tuis vt sis magn⁹ in oculis dei. Tāto em̄ eris apud deū pretiosior: quāto fueris ante oc̄los tuos despectior. In summo honore: summa lit tibi humilitas: honoris laus est humilitatis virtus. Cōpūctio cordis ex humilitatis virtute nascit: de cōpunctione cōfessio peccator̄: de cōfessione penitētia: de penitētia vera pueniet delictorum indulgētia. Cōpūctio cordis est humilitas mētis cū lachrymis ⁊ recordatiōe petōrum ⁊ timore iudicij. Ex genuino fonte cōpūctionis solēt profluere lachrymę: vna dū mens operū suoū mala cōsiderat: ⁊ fera dū desiderio eterne vite suspirat. Uñ ꝓpheta ait. Situit aīa mea ad deum viuū: qn̄ veniam ⁊ apparebo ante eū. Itē. Cōcupiscit ⁊ deficit aīa mea in atria dñi. Quattuor sunt ḡlitates affectionū: quib⁹ cogitatio iusti tedio salubri cōpungitur hoc est: memoria preteritor̄ facinorū: recordatio futurar̄ penar̄: ꝓsideratio peregrinationis sue in hui⁹ vite miseria: ⁊ desiderium superne patrie: q̄tenus ad eā quātotius valeat peruenire. Quādo ergo ista in corde hois fiunt: signū est tunc esse deū per gratiā presentez. Unde in psalmo dr̄. De⁹ vitā meaz nūciauī tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo: sicut in ꝓmissione tua. Promissio indulgētie quaz habemus a deo lachrymas penitētie excitat in corde nr̄o. Thesaurū desiderabilē in corde hois cōpunctiōis dulcedo. Aīa hois que in oīone compungitur: valde illi ꝓficit ad salutē: cū per oratiōnē cōpūctio effundit: spūssancti p̄tia cordib⁹ nr̄is illustrat.

Psal. lv.

Puer. xj

Eccl. iij. Esa. lxv

De non tardando cōuerti ad dominum. Sermo.lxxj.

A

Eccli. v.

Egitur in lr̄is diuinit⁹ inspiratis dictū. Fili ne tardes cōuerti ad dñm: quia nescis q̄d futura pariat dies. Qui tardat cōuerti: periculum facit aīe sue: q̄ mors non tardat: q̄ si tardātez cōuerti inuenerit: ad tormēta deducit eum. Dissoluta ⁊ paralytica cogitatio ē de crastina cogitare cōuersione ⁊ hodiernam neglig̃ere. Quid tu peccator cōuerti dissimulas: ⁊ nō metuis ne mors repētina subripiat diē cōuersiōis? Nōne hoies subito moriūtur? Si bonū est peccata dimittere ⁊ ad deū se cōuert⁹ recito fiat. De⁹ tibi ꝓmittit remissionē cōuertendo a peccatis: sceritatē tibi nō ꝓmisit diuiuēdi. Jō cuertat se vnusq̄sq̄ citius ad dñm ⁊ derelinquat impi⁹ viaz suā. Si subito itrat dies extremus perit dilatio ⁊ restat damnatio. Perire nō vis: redi ad deū ⁊ viues. Noli de venia peccatoꝝ nec de vita lōgiore cōfidere. Cōuertere ergo ⁊ penitentiā age. Cras inq̄s me cōuertaz. Quare nō hodie? Quid male dicaz: si cras dicā? Quid male: si hodie? Forte dicis. Lōge erit vita mea. Dico. Si lōga erit bona sit: si breuis ⁊ ipsa bona sit. Prandiū ⁊ si lōgum nō tñ vis hr̄e malū: ⁊ vitam longā vis habere malā? Ullā emis/bonā desideras: vtrōbi vis ducere/ bonā queris: filios tibi nasci bonos optas. Et vt etiā de reb⁹ vilissimis loquar. Caligas emis ⁊ non vis malas. Quid ergo vitā amas malaz: si vitā vis malā: inter oīa bona tua eris malus. Ne tardes cōuerti ad dñm: ⁊ ne differas de die in diē. Uerba dñi sunt non mea: nō a me hec audisti: sz ego tecū audio a domino. Forte rīdes: cras cras. O vox comuna. Cotuus non redijt ad arcā: colūba redijt. Si tūc vis penitentiā agere qn̄ peccare nō potes: peccata te dimiserūt: non tu illa. Sanꝰ alien⁹ est a fide qui ad agēdaz penitētiā in tps senectutis expectat. Metuendum est ne duz sperat misericordiā incidat in iudiciū. Non em̄ tūc veniā meminet qui modo aptū venie tps ꝓdidit. Ibi a deo nō pōt mereri q̄d petit qui hic noluit audire q̄ iussit. Qui tēpus penitentie datū negligit: frustra ante tribunal christi p̄ces effundit. Festinare debet ad deum cōuertendo dum potest vnusquisq̄: ne si dum potest nō luerit: omnino cum voluerit non possit.

Ps. xlix.

Ecclī. v.

Ge. viij.

De morte. Quare etiam christiani crucē in fronte deferūt. Cur florēt in hoc mundo impij ꝛc. Sermo.lxxij.

A

Ois aūt vera quaz timēt hoies est separatio aīe a deo. Et plerūq̄ cū timent hoies mortē istaz que separat aīam a corpe: incidunt in illā vbi aīa separ̄ a deo. Hec est mors de q̄ dr̄. Et mors depascet eos. Cuius pastor est diabolus. Habem⁹ aūt multis locis in scriptura: q̄ vita est ipse: mors aūt diabolus: non q̄ ipse mors est: sed q̄ ꝑ ipm̄ mors introiuit in hūc mundū. Sue em̄ illa in qua lapsus est adā ipsi⁹ psuasione hoi ꝓpinata est: siue ista vbi aīa separat a corpore: ipsiz habet auctorē qui primū per supbiam cadēs inuidit stanti ⁊ morte inuisibili deiecit stantē. Nos ergo q̄d de futura imortalitate cogitam⁹: non sine cā in frōte signū crucis portamus: ⁊ nō habebim⁹ pastorē nisi vitā. Fideliū em̄ pastor vita ⁊ infidelium autem pastor mors ē. Si ergo in dñō sumus oues

Psalmo xlviij.

quibus pastor mors est: et in celo sunt oues quibus pastor vita est. Quid igitur dicā: Jam in celo sumus: In celo sōm fidem. Si ēn non in celo: vbi sursum corda: Si non in celo: vnde apostolus paulus dicit. phil. iiij Nostra enim conuersatio in celis est: Cor pore ambulemus in terra: corde habitem⁹ in celo. Habitamus ibi: si illuc aliquid mit tamus quod ibi nos teneat. Nemo enim habitat corde nisi vnde cogitat. Inde autem cogitat vbi thesaurizat. Thesaurizauit in terra: cor ipsius a terra non recedit. Thesaurizauit in celo: cor ipsi⁹ de celo nō B descendit dño aperte dicente. Ubi est the- mat. xvj saurus tuus: ibi est et cor tuū. Ipi ergo q̄b⁹ mors pastor est: videtur ad tempus florere et iusti laborare. Sed quare: Quia nor est adhuc. Quid est nor est: Non apparent merita iust oru: et quasi nominatur felic i tas impiorum. Tādiu videtur herba letior ꝺ̄diu hyems est. Herba ēn p hyemem vi get: arbor aūt per hyemes quasi arida est: cum sol crierit fernentior et status tempore: arbor que per hyemem arida videt: exp'e tur folijs: pferi fructus: herba autem are scit: videbis honores arboribus: herba au tem arida est. Sic et modo iusti laborāt an teq̄ veniat estas: vita in radice est: nondū apparuit in ramis. Radix autem nr̄a cha Col. iij. ritas est. Et quid ait apls. Ut sursum ha beamus cor et vitaz in radice: vt pastor no ster sit christus: quia habitatio nostra non debet recedere de celo: et in hac terra debe mus sicut mortui ambulare: vt sub vmbra viuentes infra mortui simus: non vt supra mortui infra viuamus. Quia ergo non de bet recedere vita nostra et cor nostrum de- Col. iij. super: quid ait apostol⁹: Mortui ēn estis et vita vestra abscōdita est cum xp̄o in deo ecce vbi est radix nostra. Cū apparebit ho nor noster tunc in folijs et fructibus: sec- tur et dicit. Cum xp̄s apparuerit vita vr̄a: tunc et vos apparebitis cum illo in gl'a. Et erit mane. Naz modo non mane. Tu meant modo superbi aut diuites huius se culi. Impij bonis insultēt: infideles fidelibus: et dicāt: quid vobis ꝓdest q̄ creditis: Respondeāt fideles et dicāt si vere fideles sunt. Nor est nondum videtur quod tene mus: non quiescant manus bonis operi- bus laborare. Unde alibi dicitur. In die Psalmo lxxvj. tribulationis mee deum quesiui manibus meis nocte coram eo et nō sum decept⁹. Ap parebit labor noster mane et erit fructus mane: vt illi q̄ modo laborāt: postea domi nent: et illi q̄ modo se iactant et supbi sunt: Psalmo xlviij. postea subtiçiant. Quid ēn sequit. Sicut oues in inferno positi sunt: mors pastoriz est eis: et dñabūtur eis recti mane. Puto C iā planū esse illud verbū: q̄ locuti sum⁹ dominabuntur eis recti mane: ne putes q̄ nor hz vitā et mane nō hz vitā. Ergo q̄ dor mit viuit: et q̄ surgit non viuit: Nonne qui Somn⁹ dormit morte mortuus est: Et qui sunt q̄ peccati. dormiunt: Quos excitat apostol⁹ paulus. Si tamen velint euigilare. Quibusdā ēn dicit: Surge qui dormis et exurge a mor- Ephe. v tuis: et illuminabit te xp̄s. Qui ergo illumi nantur a xp̄o iam vigilāt: sed nondum ap paret fructus vigiliarū. Mane apparebit id est cuz seculi huius incerta transierint. Ipsa: est ēn nor: non titubet: videtur enim quāsi tenebre sunt. In radi Arbor ce aūt viget fructus opulentia: vita nondū bonī et est in ramis. Sed radix non aruit: similis mali. est quidem aresceti. sed xp̄s venit: vestit ho nore suo: fecundat fructibus suis. Tūc illi (de quibus dictum est) vt non eos zelem⁹: Psalmo quid ēn addet illis psalmus: Cūn sicut fe xxxvj. num cito arescēt: et sicut olera prati cito ca dent: cum viderint ad dexteram maiesta- tis iustos: quibus laborātibus insultabāt Sap. v. stare et dicēt inter se penitentiā agētes. Hi sunt quos aliqn in risum habuimus et in si militudinem improperij. Sed tunc iam pe nitentiam infructuosam agunt. Dicentes enim nos insensati vitam illorum estima- bamus insaniam. Quia cum ceperit quis deo vinere: mundū contēnere: iniurias nol le vlcisci: nolle hic diuitias: non hic quere re felicitatem terrenam: omnia contēnere: deum solum cogitare: viam xp̄i non desere re. Non solum ei a paganis ꝺr insanit: sz q̄ magis dolendum est: q̄ et intus multi dor miunt et euigilare nolūt: a suis xp̄ianis au diunt. Quid patemini fratres mei. Nomi ne inuenti sm viam xp̄i: q̄ dicit: quid pa teris putamus quod dicit. Nō remus iu deos: qui direrunt dño ie su xp̄o. Demoniū Joh. vij habes. Et q̄n audiuimus recitari euange- lium: tundimus pectora dicentes: scelera- tam rem direrūt iudei xp̄o. Demoniū ha- bes. Age tu xp̄iane quando videris de cor D de hominis expulsum diabolum et inhabi tare in eo xp̄m: ne dicas quid pateris. Di- ctuz est quidē et de ipso dño q̄ insaniret q̄n loquebatur verba q̄ illi non capiebant. Et Et fio ēn aliq̄ euigilabant a somno dicentes. Nō dei boni sunt ista ꝺ̄ba demoniū habētis. Sic et mo edificā do fratres mei ꝺ̄diu ista verba audiūt et et mali gentes et qui habitant ordem et terrigene fi scandali lij hominum dines et pauper: id est et qui p zantur. tinet ad adam et qui pertinet ad xp̄m. Alij dicunt

dicūt demoniū habes. Alij dicūt. Nō sunt ista ꝺ̄ba demoniū habētis. Alij ēn viā se culi: et ista ad tps audiunt. Alij frustra au diunt: sed faciūt q̄ dictū est. Auribꝰ pcipi Joh. x. te q̄ habitatis orbē. Et cum agūt ista: incer tus est fruct⁹. Sz q̄ male agūt et viaz seculi eligūt: mors pastor est eis. Qui aūt eligunt viā dñi vita pastor est eis. Veniet ipa vita indicatura et dānatura (cum pastore suo) mat. xxv cos q̄bus dicitur. Jte in ignē eternū: q̄ ꝑpa ratus est diabolo et angelis ei⁹. Illis aūt quibus insultatum est et q̄ irrisi sunt q̄ cre debant: audient ab ipsa vita quem habēt pastorē. Uenite benedicti patris mei: pcipi te regnum q̄ vobis paratū est ab origine mundi. Dñabūtur eis recti mane. Nemo dicat q̄ suz xp̄ianus: q̄re nō imperē iniqs. ꝓspitas Noli festinare ꝺ̄haberis sz mane: q̄ auri impiorū liū illoz veterascet in inferno a gl'a eoz: veteras- auriliū de pecunia: aurilū de amicis: au- cet. rilū de ꝓtute sua. Sz cū mortu⁹ hō fuerit: pś. cxlv in illa die pibūt oēs cogitatōes ei⁹. Quātā visus est gloriā habere inter hoies cū viue ret: tantā vetustā et corruptiōez supplicio- habebit in inferno.

De illo q̄ irā diu in pectore retinet et non vult humiliari. Sermo. lxxiij.

A

Omis hō qui vult de inimico suo vindicari ꝓuocat in se vindictā dei. Sz hoc facite fratres quod dicit apostolus. Nulli malum ꝓ malo reddentes. rom. xij. Hoc est enim vinci de bono malum. Cūn ei vindiciari vis sine dubio Uindicta ē fugienda. vincere vis: vide ne dū vis hominem vin cere: ab ira vicaris. Qz lesit: vis et tu lędere q̄ nocuit: vis et tu nocere/et vt tu vincas amplius magis cū ille nocuit: quomodo vincis maluz in malo: Non hoc dixit apo stolus: non hoc audistis. Ego nolo vinci a malo audistis: Et forsitan respondebis. Hoc et ego volo. Sz nemo me vincit. Dixit enim apostolus. Uince in bono malū. Hoc est enim: vt qui te lesit sua iracundia: tu illū Ulce in vince tua patientia. Qui te lesit sua auā bono malum. ricia: vince illū tua mīa. Ecce q̄ te sua auā rom. xij. ricia expoliauit: ecce eget: ecce esurit: ecce sitit: ecce mędicat: inimicus tuus est. Sz si esurit ciba illuz: sitit potū da illi. Hoc enim faciēs carbones ignis cōgeres sup caput ei⁹. Si hoc cogitas/quasi ad malicia nos hortatus est: tanq̄ dixerit vt plus eis no ceas carbones congeras super caput ei⁹.

B Si hoc cogitas in malo/vis vincere malū et ipaz elem: synā vt facias: amore vindicte vis facere. Sz dico q̄d est carbones ignis congeres sup caput ei⁹: Carbones ignis sunt illi quibus vraturvt peniteat illum cō tra te inimicitias habuisse. Homo es: ho mo est: ledere voluit: ledere vis. Ecce duo mali estis. Quomō ergo dicis: et ego odio malum qui auges numer⁹ molorum: Uis vincere inimicū tuum attende intrinsecos tuos ne ibi habeas q̄d vincere debeas. Et dū ista considerareris dicis tibi. Homo est q̄d me lesit: Rogē p illo dñm vt peniteat eū. Et si lesit ex malo factus fueris bonus Nec defendit ante dñm serui inuerecūdia festinatione properemus vt cum dies ille vindicte aduenerit non cum impijs et pec catoribus puniamur/sed cum iustis et deū timētibus honoremur in scla sclor̄. amen.

De futura vita diligenter cogitāda. Sermo. lxxiiij.

A

Ratres charissimi quod audiuim⁹ dici. Ut sursum cor habeamus: spes sit vt de illa futura vita cogite- mus. Hic sic agamus vt il lic semp viuam⁹. Ecce ēn ꝺ̄ta dignatio dñi nr̄i q̄ fe cit nos: ipse descendit ad nos. Si ergo de scendit ad nos: leuauit nos iam in corpore suo leuauit nos. Caput nostrum ibi est: se quanꝺ̄ et mēbra. Ille est in celo: nos in terra quasi longe sit a nobis. Si interroges lōge charitatem interroga et nobiscum est. Si enim ille non esset nobiscum non clamaret de celo saulo persequenti. Non ipsum: sed seruos eius. Et vt familiarius dicā: mem- bra eius. Saule saule q̄d me persequeris? Actuz. ix. Ecce ego hic sum in celo et in terra pseque- ris me. Quare dixit me: q̄r q̄si de membris suis dicebat. Nōne si aliqs calcet plātam tuā: nō clamat lingua tua: Ille ē p quē fa B ctū est celū et terra: ꝓpter eū q̄ fecit de ter ra: sine terra descēdit in terrā: et in celo le uauit terrā. i. carnē quā ꝓpter nos digna- tus est assumere. Deꝰ factꝰ est hō: vt hō pos sit esse q̄d deꝰ est: nā q̄ ꝓmisit dabit nobis. Securi ēn sum⁹ qz cautionem nobis fecit: Cautio- q̄uā cautionē enāgeliū scripsit: et iō reddi nē nobis scripsit dit nobis. Quid putatis frēs nō eū nobis xps de redditur⁹ vitā suā q̄ ꝓ nobis dedit mortē beatitu- suā: hūilitatē: iurias ꝓtumelias: passionē i ne. terra suscepit ꝓ nobis. Ergo regnū: felicita tē: eternitatē nō dabit nobis q̄. ꝓpter nos ma la ptulit: Ergo bōa sua nobis negabit: Ad hāc spē frēs: qz ꝓmissor verax ē securi ābu lem⁹: Sz sic viuam⁹ vt semp viuam⁹: vt cū añ ipm veneri⁹ bona frōte dicam⁹. Red- de q̄ ꝓmiūsti: qz fecim⁹ q̄ iussisti: et viue re cū illo valeam⁹ in scla sclorum. Amen.

¶ De diuite. Sermo. lxxv. In quo diuitias nos debere aspernari exemplo demonstrat.

A

Udite itaq; ō est⁹ in pplo: ⁊ stulti aliq̄n sapitet. Accedite ad sepultrā mortuorum ⁊ videte exempla viuētium. Jacent ossa ⁊ perit caro: ⁊ rn̄ causa ei⁹ seruat in iudicio xp̄i. Fuit ⁊ ipse similis nobis viuēs in vanitate repletus diuitijs multis: multiplicauit agros: plantauit vineas implēs horrea in thecis multis letat⁹ est in abūdātia sua: ⁊ ecce subito ablata sunt ab oculis ei⁹. plaudebat sibi p̄ scemata multa: ꝓciosis vestib⁹ erat indut⁹: pōpas ⁊ luxurias sibi adhibens: epulat⁹ diuitias exercebat: saltatiōes ⁊ iocos in ebrietatib⁹ exhibebat: prādia sua cū cena miscebat ⁊ leticie sue vir dabat finem. Et ecce ablata sunt omnia ab oculis eius Ubi ergo abierūt illa oia: Ubi pompa: vbi scemata: vbi exq̄sita cōmixa: Ubi nā sunt illi q̄ cū in foro lōgus ab hoib⁹ cōspiciebāt Ubi ornatus domoꝝ ⁊ vestis pretiose luxuria: Ubi gēmaꝝ ambitio ⁊ argēti pondus immensum: Ubi postremū ipsa cupiditas q̄ cū oia quotidie q̄ agit nescit q̄n totū possit amittere: Ubi sapiētia illa ⁊ fotis excogitata diserto: Ubi applausus laudum et adulatio amicorum assidua: Ubi seruoꝝ subditi greges ⁊ lāpadaꝝ radiantia lumnis: Ubi antecedentium turba clientum: Transierunt oia ab oculis eius: ⁊ vltra non erit mēoria ei⁹. Jacet in sepulchro redact⁹ in puluere: defluerūt carnes ei⁹ q̄s delitie nutriebāt: separati sunt nerui a ꝑpagimbus suis: sola remanserunt ossa q̄ fuant in exēpla viuētiū: vt cognoscaūt reliq̄e mortuoꝝ putāt reqescere corp⁹: abijt aūt aia ei⁹ in infernū ⁊ nō videbit lumē. Circūdāt eā cū tenebre multe: meror ⁊ afflictio aꝑhēdēt eā: vermes ⁊ ignis ꝓsumēt cū: et sic⁹ non desinit ab oculis eius: stridor dētiū frequētat ei eo q̄ pessimi dolores pursūt eū ⁊ nō desinūt pene ab aia ei⁹. Tūc se penitet male vixisse in sclo: ⁊ hec sibimet ipsi reputās dicit se pietatē ⁊ miam nō fecisse ⁊ rat eā ⁊ nō inueniat: multas diuitias se possedisse ⁊ non eas paupibus erogasse: perdidisse se tempus penitētie ⁊ nō se correxisse ab oib⁹ malis: dies suos negligēdo trāsisse in db⁹ habuit spaciū bn̄ faciēdi vt nō incideret in talib⁹ penis. Expectat eā enim resurrectio magna vt tradatur peiori iudicio seōm que vt gessit. Jbi enim cum conturbant multitudo angelorꝝ: qui super penas sunt constituti: ⁊ qō taliter egerit ⁊ elemosynā nō amauerit: ideo mia ei denegatur. Gehēna ardens cū expectat: quia pauperem ⁊ egenū nō amauit: vētrē ei⁹ ꝑpetuus penetrat vermis q̄ esuriētē pauperē nō saturabit. O q̄tūvalet apd dn̄z mia q̄ in hoc seculo exhibet. Sicut dn̄s noster iesus xp̄s in euangelio dicit. Beati misericordes: q̄n ipsi miam consequentur. Fratres mei dilectissimi exhibete mi am dum lucem huius vite habetis ne tenebre mortis vos comprehendant. Elemosina enim emūdat petā ⁊ ipa interpellat ꝑ nobis dn̄m: q̄ qō habemus relictā⁹ ⁊ qō pauperib⁹ dedim⁹ ipz integre possidet⁹: Dies enim domini fenus aduenit: et misericordes misericordiā cōsequent̄ a domino nostro iesu christo: qui est bñdictus in secula sclorꝝ. Amē.

matt. v.

¶ De cogitationibus peruersis que a diabolo inmittūtur: ⁊ quō eisciendē sunt a nobis. Sermo. lxxvj.

A

Rimuz q̄dē cogitationib⁹ malis repugnandum est. vt cū aliquid carnale aut sordidum susurrauerit ad uersarius p̄i⁹ q̄s fauciet mētē sagitta delear ⁊ exterminetur. Solet enim tristitiam afferre et dubitationes de proposito et desperationem bonorum aspirare: et varias cupiditates ingerere: ⁊ omnes omnino sagittas aduerse: vt sicut in. x. psal. scriptum est. Ut sagittēt in obscuro rectos corde. Tu ergo mox cōsenseris ista: moliri geminato suspirio ad dominū mente conuersa ne pmittas accedere ꝓsiliū qō sensū possit inquinare. Sicut enim vestimētū candidum si fuerit sanguine aspersū: si mox fuerit lotū cādore suum recipit: si aūt inscderit et maculauerit macula vix lauat: sic ⁊ mēs hūana: si surgētē cogitationē mox deleuerit: poterit suū retinere candorē: si aūt diuti⁹ residere pmiserit: vix cuz magno labore purgatur. Hec est aūt ꝑna victoria secreti certaminis nostri qō dominus expectat ⁊ angel⁹: cum cogitationib⁹ maligni mēs humana fideliter occurrit: ⁊ bōis opib⁹ malos supat cogitatus. Hinc laus nascitur: hinc crescit ēlia: sicut apostolus ait. Cum venerit inq̄t dn̄s ⁊ illuminabit occulta tenebraꝝ ⁊ manifestabit consilia cordis: tūc laus erit vni cuiq; a deo. Manifestum est enim apud fideliores: q; non solum de factis: sed etiam de cogitat̄ aut laus aut vituperatio a deo iudice tribuat. Item quod inuitti patimur cogitationes frequenter: non nos lateat fratres: quod maligni frequenter cogita-

f. Co. iij

B

rosii. vij. tiōes sustinem⁹: q̄n autem cōtingit: de apostolo dicamus. Nō qō volo hoc ago: sz qō odi illō facio. Et video aliā legē in mēbris meis repugnātē legi mentis mee: et captiuātē me in lege peti. Et reuera, vnū ꝑpriū q̄z studiū est sathane: hūanā mentē prauis grauare ꝓsilijs. Si q̄dē hāc iniuriā ab exordio sortiti sum⁹ vt nos serpēris caput obseruem⁹: ille aūt nr̄m calcaneū vtiq; nō nr̄i pedū calcaneū: sz mētis finē obseruat: vt si quō possit currētem ad celestia aīaz morsu suo ad terrestria retinere. Aduersus has ḡ obscuritates maloꝝ vt lincer⁊ mētib⁹ viuere possim⁹ cordis oculi bn̄ curādi sunt. Et vt vincamus: arma nobis sunt valde necessaria. Arma inq̄t militie nr̄e non carnalia: sed potentia deo ad destructionē munitionum: maloꝝ ꝓsilia destruentes. Amen.

ij. cor. x

¶ Sermones diui aurelij augustini ad frēs suos in heremo cōmorātes ⁊ quosdā alios feliciter expliciunt.

¶ Sequuntur quedam ex diuersis collecta et ad gloriam beati augustini hic subiuncta.

¶ De vita/conuersatione/ac morte sancte Monice matris beati Augustini. Narratio. j.

Onica mater sancti Augustini: cuius historia trahitur ex sentētia sancti augustini ex. ix. confessionum: et ex duab⁹ epistolis ḡs augustin⁹ scripsit sue sorori perpetue virgini. Horror te inc augustinus dilecta sponsa christi: vt deo studeas in omnib⁹ placere: sicut et charam matrem nouilli perfeciss Nam dum ꝑt puella ad ecclesiam fugiebat diu in angulo permanens: ⁊ virginales orationes ad christum fundebat. Dum autem domū tarde rediret ab auia siaver berabat: eo q̄ extra domū sine pedisequa recessisset: ⁊ totū ipsa puella patiēter portabat. In tota autem puericia sua numq̄s cuz puellis ludentibus se miscuit: sed frequenter in nocte adhuc in puericia de lecto surgebat: et genibus sternis orationes quas a matre nomine facundia didicerat: domino offerebat. Ab infantia autez cum ea creuit miseratio: et naturali affectione paupes diligebat. Sepe panē de mensa in sinu collocabat: et ō paterna domo fugiēs pauperib⁹ tribuebat: hospites et infirmos visitabat: vicinas litigātes reprehēdebat: pedes infirmoꝝ sepe lauabat: ⁊ eis vt puella poterat seruiebat. Cū aūt parētes ei⁹ more secularium vestib⁹ delicatis eam ornare voluissent: ipsa cōtristata respuebat. Et cum esset annoꝝ tredecim: eā nobili patrio carthaginensi tradiderunt. Quāto aūt timore ⁊ honestate: quanta etiam summa pulchritudine dn̄s eā dotauerit: q̄ta etiā pudicitia eaz dn̄s magnificauerit: certe in breui dici nullatenus posset. Mimonū tñ optime conseruauit: filios in oi timore dn̄i sufficienter eruditit: thorum immaculatū custodiunt: ⁊ maritum ferocissimū cum magno labore in fine lucrata est. Cū aūt virisset cū viro suo fere annis duodecim: respexit dn̄s humilitatē ancille sue: ⁊ exaudiuit lachrymas eius: nam inspirauit dn̄s maritum vt deinceps ꝓrē pudicā ⁊ castā seruaret. O mira res: q̄ cum esset ferocissim⁹ q̄to affectu carnali ab ea diuisus est tāto magis matrimonio spiritali ꝑ dilectionē iūct⁹ est. Cūkm vir ei⁹ esset annoꝝ septuaginta duoꝝ: obijt in pace. Quātis aūt salutaribus monitis ⁊ icinnijs q̄tisq; lachrymis ⁊ oronib⁹ illā viduā sctāz/castā/sobriā ⁊ piā dn̄s dotauit: mirū est. Oia tamē post mortem viri contēpsit: omne regnū mundi ⁊ omnem ornatuz eius respuit ꝑpter deū: intantū vt non solū mater pauperū vocaretur: sz ancilla. Et q̄ dū vir eius viuebat potestatē ꝑpriq corporis nō habebat: iō elemosynas non ita largiter tribuebat. Sed postea ita virit: vt non solum elemosynas largiter tribueret: sed etiā cicatrices pauperum liniret. Propter qō ei dn̄s cētuplū reddidit: dū crucē ei⁹ in corde eius infixit et passionem. Dum autem quadam die ꝑuenta ⁊ visitata a te dn̄e: beneficia tua que tu in carne humano generi clemens exhibuisti ancilla tua cōsideraret: tantā grām: tantāq; lachrymarū copiam torculari tue crucis exp̄ssam in passione tua admouit: q̄ vestigia ei⁹ per ecclesiā lachrymis desup paumētū defluentes ostendebat. Et q̄to plus ab exhuētia lachrymarū horrabatur defluere: tāto plus fluuiꝰ lachrymarū orie batur. Tanta aūt gra ancilla xp̄i iciuitando alios ꝓcellebat: q̄ diebus quibus ad cenam vocabat: tanq̄s ad amarā medicinaz accedebat. Erat aūt ei timor castus in corde tanq̄s fascia pectoralis: quo cogitatiōes cōstringeret: in ore tanq̄s frenū quo linguā reprimeret: in ope tanq̄s stimulus ne pigricia torperet: in cunctis tanq̄s regula ne modum excederet. Timor aūt ille tanq̄s scopa purgabat cor vidue ab oi duplicitate: os a falsitate opa ab oīi vanitate. Nunq̄ vū seculare ab ore eius recordor me audiuisse

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed in oibus ꝟbis suis et factis semp xpm primo nominabat. Tantū timor dñi mētē eius occupauerat/q̄ non solum ab oi specie mali sibi caueb at/ſz spiritu pietatis ad omne bonū ꝓna erat. Satagebat mirabiliter opa pietatis ꝓ posse cordialiter implere:ſup oia infirmis seruire:sepulturam mortuis prebere:orphanos custodire vt filios viduas ⁊ maritatas cōsolari:quapropter multa de arcanis celestibus dñe reuelante ꝓcepit. Unde tanta ebrietate spūssancti sepe rapiebatur:q̄ in ea fere per totum diem quiescens:dum esset rex in accubitu sui cordis::neq̄ vox neq̄ sensus in ea audiebatur. Neq̄ mirū:q̄ illa pax que exuperat oēm sensum:sepeliebat vidue sensus corporales intantū vt vir matrone nostre ⁊ ctiā vicine eam pungētes excitare valerēt. In die aūt beati cypriani duz hec xpi ancilla mereret⁊ accipere sacra:duz esset in domo fere a terra p cubitum eleuata fuit:clamādo q̄ quietissima esse ꝓsueuerat dicēs. Uolem⁹ ad celū:volem⁹ ad celū fideles. Quā cum post interrogarentur quid sibi accidera t:non respondebat:sed tanto gaudio replebatur q̄ oēs ad festum ꝓcedebant cantātes cum ꝓpheta. Cor meum ⁊ caro mea exultauerunt in deū viuū. Dū etiā in die pēthecostes esset refecta refectiōe illi⁹ panis qui de celo descendit:post sumptionez sacramēti tāta satietate repleta fuit/q̄ p diem ⁊ noctem absq̄ corporali cibo pseuerauit. Cum apud ostia tyberina infirmaretur ⁊ sacramētum a nobis fideliter peteret:nec dolore stomachi vexata valeret retinere:visibiliter infantulus nocte media ad lectum dei famule venit:cāq̄ in pectore amplectēs:aīa illa sancta ad celū evolauit. Ergo die nono egritudinis sue quinquagesimo sexto anno etatis:tricesimo tertio anno etatis nec:aīa illa pia ⁊ religiosa carne soluta est die quarto maij. Flebā ⁊ effundebam tibi dñe preces ꝓ illa famula tua: vt nō intrares cum ea in iudiciū. Gratulabar tñ testimonio ei⁹:quia appellabat me pium ⁊ cōmemorabat grandē deuotionis affectu:commemorans nūq̄ se audisse ex ore meo ꝟbum durū aut cōtumeliosum sermonem. Illa famula tua dñe continue satagebat virum suū lucrari tibi:quē amabilem ⁊ reuerentē faciebat sibi. Expectabat ēn ipsa mi am tuam super eum vt in te credens castigaretur. Erat ēm iracundus:sed illa famula tua non tñ facto sed nec verbo viro tribulato rōdebat:sed ꝙto rōnem facti reddebat:quē tibi dñe in extrema vita corpali lucrata est. Erat ēm seruus seruorū tuō:⁊ oēs qui eā videbāt laudabāt te dñe: sciētes ⁊ credētes pñtiam tuā esse in corde ei⁹. Fuerat ēm vn⁹ vir ꝟxor:⁊ filios totiēs parturiebat quotiēs a te dñe demare cernebat. Imminēte aūt die quo ex hac vita erat exitura:nobis ignorantib⁹ dñe:ipsa ⁊ ego soli stabam⁹ incūbentes ad quāda3 fenestram ⁊ terrena obliuiscētes:loqbamur soli valde dulciter qualis esset sctō3 vita: quā nec oculus vidit:nec auris audiuit:⁊ inhiabamus ore cordis pariter in supna fluēta fontis vite:vilescebat3 mūdus iste inter verba cum delectatiōib⁹ suis. Tunc ait illa. Filij vnū esset ꝓpter qō in hac vita aliq̄tulum morari cupiebā:vt te catholicū ꝓsidere pri⁹q̄ morerer:et ecce cumulati⁹ mihi de⁹ pstitit:vt te cōtēpta ēt felicitate terrena videā dei seruū. Quid iā amplius hic faciā nescio. Quid sibi nūc rōderim:nō satis recolo:ſz post dies q̄nq̄ decubuit febrib⁹:⁊ subtracta a pñtib⁹:cucurrimus:⁊ post modicū reddita est sensui:⁊ in tuēs nos ait. Ponetis hic mē3 vā3. Ego flebā:ſz fletū finiebā:ſr aūt me⁹ let⁹:q̄ non pegre cōmoriſz in pria cū viro sepelirī debebat. Quo audito:vultu turbato reuerberā3 cū oclis q̄ talia dixisset:ait. Ponite hic cor⁹ meū:nihilq̄ cura ei⁹ vos ꝟturbet Rogo tñ vos:vt ad altare dñi memineritis. mei vbi fueritis. Dñs aūt illā rsuscitabit vbicūq̄ sepultū fuerit in nouissimo die.

¶ Relatio Talixti de conuersione pseuerantia:⁊ quibusdam dictis sancti Augustini.ij.narratio.

Augus ille doctor⁊ egregius augustin⁹:q̄ vere fuit norma ⁊ speculuz in natura: dū esset annoz. xxx. maternis oīonibus et ambrosij ꝑdicationibus mediantibus ⁊ fama antonij audita:ab oi hereſi purgat⁹ est apud liguriaz italie aduenietib⁹ dieb⁹ paschalib⁹ bapt⁹zat⁹ est. Et tūc exultat liguriēlis eccla:pia ei⁹ mater gaudet:ābrosi⁹ deū laudat:augustin⁹ iā ꝓfitet⁊ fideles oēs sibi tāq̄ ciui fidelissimo de babilonica seruitute redēpto: vna voce oēs applaudūt. protin⁹ in fide catholica ꝓfirmat⁹:spē oēm quā habebat in sclo derelīq̄t:⁊ romanoz⁊ liguriensiū scholas:⁊ cū euodio⁊ alipio socijs:viro pclarissimo solitario simpliciano se ꝓmisertūt:ubiq̄ cū pdicto famosissimo viro aplicaz vitā tenere ceperunt:et simul cum multis erāt habitantes in placito sancto. In diebus autem illis dum fama augustini crebresceret apud omnes:cōgregatis fratribus ait:dum in hac valle miserie sumus:consti-

tuti:vtrū boni sūt mali simus de nobis p̄ sumēdū non est etiā q̄busq̄ virtutib⁹ cognoscamus dei gra nos esse ornatos. Nā si qs nām bñ operat⁹ beatus tñ dicendus nec p̄ decādus est:cū similes simus nauibus ofīlib⁹ bonis oneratis:de q̄bus tñ incertū est vtrū ad portum salutis puentāt. Nūquid iudas in apostolatu optime incepit et pessime finiuit:. Nūq̄d etiaz paulus male incepit:⁊ tñ vas electiōis digne vocatus est:. Nolite obsecro laudare me:ſz orate vt valeam⁹ vſq̄ ad mortem pseuerare: qm̄ finē nostrum deus attendit.

¶ Ex sigeberto in epistola ad macedoniuz de ortu cōuersione ⁊ vita scti Augustini.iij.narratio.

Empore theodosij senioris:augustin⁹ vir acutissimus nobilib⁹ carthaginēsib⁹ ort⁹ natalibus:venit rom ā:ibiq̄ scholas liberaliū artiū ānis fere sex gloriose rexit. Deniq̄ mediolanū venit:⁊ dū esset annoz triginta:filiusq̄ ei⁹ annoz octo:aduenientib⁹ diebus paschalibus:meritis matris et p̄dicatiōe ambrosij:mater ei⁹ regenerauit augustinū cum filio deodato/⁊ multis alijs fere.xlij. Qui baptiz at⁹ augustin⁹ mox ad virū simpliciānū ptexit:cui⁹ nomē celeberrimū apō fideles erat:q̄ etiā habebat manseolum se motū ⁊ a gētib⁹ sepatū. Cū quo augustin⁹ fere p annum cū dimidio pmānisse vidi:et oculata fide ꝓbaui. Et qm̄ erant in liberta te quasi viuentes:ſz ꝓbatissimi viri essent atq̄ perfecti:rādē ex precepto tāti pa is simpliciani. Augustinus post inter eos instituit:vt vitā apostolicam oēs pariter tenerēt⁊ nihil inter eos ꝓpriū diceret. Cōpletovero ann⁹:matre augustini instigāte ad ꝓpria reuertit:⁊ mozit mater augustini apud ostia tyberiana. Filius aūt apud carthaginem anno etatis sue.xxix. Cū aūt esset augustinus cū amicis in affrica:meditabat in lege dñi die ac nocte:scribēs libros:⁊ docebat indoctos. Hoc aūt valeri⁹ hipponēsis audiēs p̄ gaudio lach:imabat⁊ statim eū ad se accersiri fecit:⁊ hortū secretū ⁊ remotū a ciuitate augustino donauit. Ibiq̄ pi⁹ pater augustinus cum ceteris amicis et fratribus in despecto habitu:et cum incredibili humilitate annis tribus mansit. Deinde cum inquietudinem venientium ferre non posset:duobus fere miliaribus a predicto loco secessit:et ad mont ē quēdā altissimū abijt:. ad quē ꝓ viā valde aridā ⁊ penosam adiri potest. Ibiq̄ augustin⁹ habitationē ex lapidib⁹ cunctis cōstrui fecit:⁊ sic hoies fugiēs habitabat. Ibiq̄ composuit libros de medicina aie:⁊ de vita monastica:de innocētia iohānis baptiste ⁊ helie. Multi quidē ex fratrib⁹ infra saxa ⁊ fixuras mōtiū receptacula sibi fecerāt:⁊ ibi ꝓpe patrē augustinū ꝓ iactū bal iste in oi sanctitate habitabāt. Erāt aūt fere. cxxij. qui sub obedientia augustini concorditer viuebant:oia reputātes esse communia. Unū nemo nouerat:nisi qñ infirmitas cogeret:aut valerius episcopus sctūs ad eos visitandos venisset. Cū aūt appropinquaret festū pēthecostes:sanct⁹ eps valerius misit ꝓ augustino ⁊ inuitū presbiterū ordinauit. Factus presbyter monasteriū clericoz instituit in domo epi: et infra annū ibidē viuere cepit sm regulā aplicā: vt hactenus fecerat. Hoc aūt valeri⁹ eps fecit:q̄ ipse grec⁹ erat et indoctus maxime in respōdēdo hereticis in eoz errorib⁹. Ideo augustino epo ptātē plenā dedit predicādi q̄biens necessariū fuisset. Nā multi iā heretici surrexerant ꝺ quos dñs augustinum instituit⁊ ordinauit.

¶ De obitu atq̄ cōmendatione scti augustini.iiij.narratio.

Nno dñi. cccxxxvij. fer⁹ sedit annis octo ⁊ diebus xxx. eo tempore valla rex gothoz vuandalos odio insectans etiam in affrica eos persequi disposuit: sed morte ꝓuentus obijt: eiq̄ in regnum theodoricus successit. Unā dali africe nauibus irruentes prouinciam vniuersam deuastant rapinis:cede:incendijs:nulli sexui parcentes:etati vel ordini. Sub hoc turbine tribulationis btissimus augustinus amarissimam et lugubrem pre ceteris diebus sue senectutis iam pene extremam durit vitam:videns tantam semeiam vbiq̄ crassari:videns alios hostili nece extinctos:alios effugatos ecclesias sacerdotibus viduatas: ciuitates cum acolis dissipatas. Accreuit deniq̄ causa meroris eius q̄ sub ipsius tempore hyponensem vrbem:cui pontifex preerat barbari obsederunt. Sed ecce tertio obsidionis mense febribus incubuit:sibiq̄ septem penitentiales psalmos scribi iussit:ipsos quoq̄ quaterniones tacens in lecto circa parietem positos dieb⁹ infirmitatis sue intuebatur ac legebat:⁊ vberrime ac iugiter flebat. Et ne a quoq̄ impediretur eius intentio ante ferme decem dies migrationis sue:petijt ad se nullus ingredi: nisi his

tãtum horis quib⁹ medici ad inspiciendu3 ingrediebantur vel eius refectio offerebatur. Obsidionis deniq3 mense.xiij. cotã postris fratrib⁹ migrauit ad dominu3: anno etatis sue.lxxvj. episcopat⁹ vero sui.xl. hispanie lumẽ prefulgidũ: ppugnaculũ veritatis: errorũ excidiũ: fidei tutamentũ. Omnes eccle doctores tam ingenio ꝙ sciẽtia vestri insuperabiliter: florẽs taz ex eplis virtutũ ꝙ affluentia doctrinarũ. Et tẽ tanta scripsit vt non solum ab aliquo toto vite sue tempore scribi: sed nec quidẽ possint lectione percurri. Obijt autem anno domini. cccc.lvj. Premissa habentur ex chronica Bede.

¶ De trãslatione corpis sancti Augustini de sardinia ad papiam. q̃nta narratio.

Nno leõis quarto Limbãdus longobardorum rex audiens q̃ sarraceni depopulata sardinia: illa etiã loca fedassent: vbi ossa bti augustini ob vastationẽ barbarorũ olim ab hippona translata ꝛ recondita fuerãt: legatos suos illuc direxit: qui dato magno auro preciosas illas reliq̃as secũ detulerũt: ꝛ ad vbẽ ianuẽsem regressi sunt: vbi prefatus rex occurrẽs cũ gaudio corpus almificum deuote adorauit ꝛ reuerẽter accepit. Sane rex ꝛ sui inde ꝓgressi cũ ꝓciosissimo illo thesauro veniũt ad quandã villam interdonensi cpatu sitam: ꝛ cũ ibi corpus sanctissimũ tollere voluissent: ita stetit immobile vt nulla vis humana posset illud monere. Quod videns rex vouit q̃ si beat⁹ cõfessor ex loco illo se tolli pmitteret ꝛ tradu ei papiam villam cum oibus appendicijs suis cõcederet sibi seruiẽtibus ꝓpetuo possidendaz. Voto facto atq3 firmato: corpus sanctissimum inestimabili facilitate sustulitur: ꝛ titinum vsq3 transuectum: clero ac pariter populo concurrente honorifice ac gaudẽter suscipit: ꝛ in basilica beati petri in qua ꝑfatus rex cõstruẽs celumaureũ digniss̃ime collocatur. Facta est aũt ista trãslatio anno dñi. dccxxj. annis ab eiusdẽ confessoris trãsitu iam decursis. cclxxv. Quod autem in predicta ecclesia corporis eius p̃ciosius thesaurus sit reconditus stupẽdo ꝛ euidenter miraculo eluscescit. Si quidem in supradicta ecclesia in qua iacet: puteus est qui aliquot annis in die festi eius supabundãs: totã septã peresiluit in signũ qua ficut aq̃ illa sordes diluit: sic sordes hereticoz ab ecclia effluẽs/ei⁹ doctrina abstersit.

¶ Ex antonio archiepiscopo florentino de habitu et cõuersiõe scti Augustini. vj. narratio.

Otãdũ etiã q̃ beatus augustinus habitu religioso in triplici suo statu indutus est. Nã primo post cõuersiõez suã ꝛ bptismũ dicit ambrosius in sermone de baptismo ꝛ connersione augustini. Hunc scz augustinũ in xpo genuit: ꝛ postq̃ baptizauit eum indui cucullam nigram: ꝛ ipe ad differentiã monachorũ se supercinxit zona pellicea pergens ad simplicianũ qui ei bonus apparebat seruus dei: ꝛ vere sic erat: vt scz de modo viuendi cum eo conferret. Et ipse augustin⁹ in quodã suo sermone sic ait. Duodecim fuimus fratres qui induim⁹ cucullã nigrã: calciamenta ꝛ zonam nigram desuper cinctam ad differentiã monachoz. Nota autez istorum duodecim sunt Augustin⁹ ipse primus: secundus nebridius: tertius euodius: quartus alipius: quintus pontianus: sextus adeodatus: septimus simplicianus: octauus fastinus grec⁹: nonus cordulius: decimus valerius: vndecimus iustus: duodecimus paulus. ¶ Remeans igit ad africam post mortẽ matris in ostijs tyberinis relictis ꝓpijs bonis ꝛ pauperibus erogãdo: monasterium in nemore apud hipponez ciuitatem ꝓmũ construxit: vbi cũ amicis ie iunijs ꝛ oronibus vacans scribebat libros et docebat indoctos. Et alios per nemora heremi quesiuit religiosos siue heremitas ꝛ eos secum in ipso monasterio collocauit. Et cũ esset in itinere: reuertens ad africa: visitauit heremitas qui erant in monte pisano: aliquibus diebus cum eis moraz trahens: ꝛ alios heremitas qui erant centũcellis prope romam.

¶ Oratio de passiõe dñi nr̃i Iesu xp̃i quam sanctus augustin⁹ fertur edidisse: p̃ qua diligẽtius dicẽda. Boni factus octau⁹ speciales indulgẽtias dedisse narratur. vij. narratio.

Eus q̃ ꝓ redẽptiõe mũdi voluit nasci: circũcidi: a iudeis improbari: a iuda traditore osculo tradi: vinculis alligari: ꝛ sicut agn⁹ innocẽs ad victimam duci: atq3 ad cõspectus anne: cayphe/pylati/ꝛ herodis indecẽter offerri: a falsis testibus accusari: flagellis et opprobrijs vexari: sputis cõspui: spinis co-

ronari: colaphis cedi: arũdine percuti: facie velari: vestibus spoliari: cruci clauis affigi: in cruce lenari: inter latrones deputari: felle ꝛ aceto potari: ꝛ lancea vulnerari. Tu dñe ꝙ has sacratissimas penas tuas quas ego indignus recolo: ꝛ ꝙ scrãz crucẽ ac mortẽ tuã libera me a penis inferni ꝛ p ducere me digneris: quo perduxisti latronem tecum crucifixum. Qui cum patre et spiritu sancto vivis ꝛ regnas deus: ꝙ omnia secula seculorum. Amen.

¶ Expliciunt collecta quedam ex diversis et ad gloziam beati augustini sermonib⁹ ad fratres in heremo iuncta: feliciter.

¶ Diui Aurelij Augustini Hyponẽsis episcopi: tractatuũ de xp̃is dñi saluatoris ꝛm formã sermonũ editorũ: ordinata breuisq3 annotatio.

¶ De verbis dñi in euangeliũ ꝛm Mattheum.

¶ De eo quod scriptum est in euangelio ꝛm Mattheum.

Mat.iij Agitte penitẽtiaz. Appropinquabit enim regnũ celoz tractatus ac sermo. j.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdem

Mat.v. Sic luceat lux vestra coram hoib⁹: vt videãt opera vestra bona ꝛ glorificẽt patrem vestrũ qui in celis est.

Matt.v. Et econtra. Attendite ne iusticiaz vestrã faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. Sermo. ij.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdem

Mat.v. Qui fecerit ꝛ docuerit sic: maxim⁹ vocabitur in regno celoz. iij.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eundẽ

Ubi.s. Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis. iiij.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdem

Mat.vij Petite ꝛ dabitur vobis: querite et invenietis ꝛc. v.

mat.viij De puero Centurionis ꝛ verbis eius indignum se presentia domini iudicantis: in euangelio ꝛm eundem. vj.

mat.viij Luce.ix. De tribus: quoruz vnus dixit. Domine sequar te quocunq3 ieris: ꝛ reprobatus est. Alius non audebat: ꝛ excitatus est. Tertius differebat: ꝛ culpatus est. vij.

De eo quod scriptum est in euangelio ꝛm Mattheum.

Mat.xj. Confitebor tibi pater domine celi ꝛ terre. Et cetera que sequuntur. viij.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdem

Venite ad me oẽs qui laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ ego reficiam vos ꝛc. ix. Ubi.s.

De eo de q̃ supra. Venite ad me oẽs ꝛc. x. Mat.xj.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdẽ

Qui blasphemauerit in spiritusctõ: non remittetur ei: neq3 in hoc seculo neq3 in futuro. xj. Mat.xij

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdẽ

Aut facite arborem bonã ꝛ fructum eius bonũ: aut ꝛc. xij. Ubi.s.

De dño xp̃o ãbulãte sup aq̃s mar: ꝛ petro titubãte. In euãgelio ꝛm eũdẽ. xiij. Matth. xiij.

De eo de q̃ supra. xiij. Matth. xiij.

De eo qõ scriptũ est in euangelio ꝛm eũdẽ

Si peccauerit in te frater tuus: corripe eũ inter te ꝛ ipsum solum. xv. Matth. xviij.

De eo de q̃ supra. Si peccauerit i te fr tuus ꝛc. Et de xp̃is salomonis. Annues oculis cũ dolo: cõgerit hoib⁹ mesticiã. Qui aũt arguit palã pacẽ facit. xvj. Ubi.s.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eũdem

Si vis ingredi ad vitã: serua mãdata. xvij mat.xix.

De duob⁹ cecis sedentibus secus viã ꝛ clamantib⁹. Dñe miserere nr̃i fili dauid: in euangelio ꝛm eũdem. xviij. mat.xx.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eũdez

Reddite q̃ sunt dei deo: ꝛ q̃ sunt cesaris cesari. Et de stipendijs militantiũ. xix. mat.xxij

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eũdez

Ue pregnãtibus ꝛ nutrientib⁹. xx. Matth. xxiij.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eũdez

De die illo ꝛ hora nemo scit: neq3 angeli celorum ꝛc. xxi. Ubi.s.

De decẽ virginib⁹. In euãgelio sz eũdẽ. xxij Matth. xxv.

De eisdem. de quibus supra. xxiij. Ubi.s.

¶ De verbis dñi in euangelio ꝛm Lucam.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm Lucã.

Quis vos spernit me spernit. xxiij. Luce. x.

De divite ꝛ lazaro. In euangelio scõm eũdem. xxv. Lu. xvj.

De Martha ꝛ maria. In euangelio ꝛm eũdem. xxvj. Luce. x.

De eisdem. de quibus supra. xxvij. Ubi.s.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eundẽ.

Domine doce nos orare. xxviij. Luce. xj

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eundẽ.

Quis vestrum habet amicum ꝛ ibit ad illum media nocte ꝛc. xxix. Ubi.s.

De eo qõ scriptũ est in euãgelio ꝛm eũdẽ.

Nunc vos pharisei qõ foris est parapsidis lauatis ꝛc. xxx. Luce. xj.

De arbore ficulnea que per triennium fructum non afferebat. Lu. xiij.

In euangelio ꝛm eundem. xxxj.

De eo quod scriptum est in euangelio ꝛm eundem. Ubi.s.

Domine si pauci sunt qui salnantur. Et quomodo per angustam portam pauci intrant. xxxij.
Lu. xiij De eo qđ scriptuz est in euãgelio fm eũdẽ. Homo qđã fecit cenã magnã ꝛc. xxxiij.
Luc. xv. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eundẽ. Hõ quidã habuit duos filios ꝛc. xxxiij.
Lu. xvj. De eo qđ scriptũ est in euãgilio fm eundẽ. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. xxxv.
lu. xviij. De iudice iniquo qui nec deum timebat: nec hominem reuerebatur. In euangelio fm eundem. xxxvj.
Luce. x. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Homo quidã descendit ab hierlm in hierico ꝛ incidit in latrones. xxxvij.

De verbis domini in euãgelio fm Johannem.

Johã. j. De eo qđ scriptũ est i euãgelio fz Johãnẽ. In principio erat verbũ: ꝛ verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Et reprehensione arrianoz. xxxviij.
Ubi. ꝛ. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. In mundo erat ꝛ mundus per ipsum factus est et mũd⁹ eũ nõ cognouit. xxxix.
Johã. jj. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eundẽ. De Nathanaele. Cum esses sub arbore fici vidi te. xl.
Joh. ij. De conuersiõe aque in vinum. In euangelio fm eundem. xlj.
Johã. v. De infirmo iacẽte ad piscinã. In euãgelio fm eundem. xlij.
Ubi. ꝛ. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Si ego testimoniũ phibeo de me ꝛc. xliij.
Mat. ix. De trib⁹ mortuis qs, dñs suscitauit. xliij.
Luc. vij. De eo qđ scriptũ est i euãgelio fz Johãnẽ.
Joh. j. Scrutamini scripturas. xlv.
Johã. v. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Qui manducat carnem meã ꝛ bibit sanguinem meum ꝛc. xlvj.
Joh. vj. De muliere depheńsa in adulterio. In euãgelio fm eundem. xlvij.
Jo. viij. De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ.

Si manseris in verbo meo vere discipuli mei estis. xlviij. Ubi. ꝛ.
De pastore et mercennario et fure. In euãgelio fm eundem. xlix. Joh. x.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Ego sum pastor bonus ꝛc. l. Ubi. ꝛ.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eundẽ. Ego ꝛ pater vnum sumus. lj. Johã. x.
De resuscitatiõe Lazari quatriduani. In euangelio fm eundem. lij. Joh. xj.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdez. Qui credit in me: credit in eum qui me misit. liij. Joh. xij.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Ego sum vi⁹ veritas, ꝛ vita. liiij. Jo. xiij.
De eo de quo supra. Ego sum via, veritas, et vita. lv. Ubi. ꝛ.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Que ego loquor vobis a meipso non loquor. lvj. Jo. xiij.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eundẽ. Pacem meam do vobis: pacem meã relinquo vobis. lvij. Ubi. ꝛ.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Nõ turbeť cor vm neq; formidet. lvij. Jo. xiij.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Ego sum vitis: vos estis sarmenta: pater meus agricola. lix. Joh. xv.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Ego veritatẽ dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. lx. Jo. xvj.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eundẽ. Ipse arguet mundum de peccato: de iustitia: ꝛ de iudicio. lxj. Ubi. ꝛ.
De trina interrogatione domini si petrus se deligeret: ꝛ trina petri respõsione. lxij. Joh. xxj
De manifesta ostensione trinitatis in deo patre ex euãgelio de baptismo dñi apũd flumen iordanem. lxiij. Mat. iij. Luc. iij.
De eo qđ scriptũ est in euãgelio fm eũdẽ. Amen amen dico vobis: quia venit hora ꝛ nunc est quando mor⁹ audiẽt vocẽ filij dei: ꝛ qui audierint viuent. lxiiij. Johã. v. Joh. v.

¶ Finis.

¶ Diui aurelij Augustini hipponensis episcopi liber de verbis dñi saluatoris feliciter incipit.

De verbis domini in euangelio fm Mattheum.

¶ De eo quod scriptum est in euãgelio fm Mattheum. Agite penitentiam: appropinquabit enim regnum celorum: vbi sanctus augustinus singularia de penitẽtia declarat. mat. iij.

Sermo primus.

Auangeliuz audiuimus: ꝛ in eo dñm eos arguentẽ q̃ facie celi volunt probare: ꝛ tẽp⁹ fidei regni celoruz appropinquantis nesciũt inuenire. Judeis aũt hoc dicebant: sed etiã ad nos sermo peruenit. Dñs autem ipe iesus xp̃s euangelij sui predicationem ita cepit. [Agite penitentiam: appropinquabit enim regnum celorum.] Et iohannes euangelista apls eius: similiter ꝛ iohãnes baptista precursor ipsius cepit. Agite penitentiam: appropinquabit enim regnũ celoruz. Et mõ corripit dñs qui nolunt agere penitentiaz appropinquante regno celorum. Regnum celorum sicut ipse ait: non veniet cum obseruatione. Et iterum ipse ait. Regnum celorũ intra vos est. Prudẽter ergo accipiat vnusquisq; monita preceptoris: nõ perdat tẽp⁹ misericordie saluatoris: que modo impenditur hũdi generi humano parcẽ. Ad hoc enim parcitur homini vt conuertatur: ꝛ non sit qui damnetur. Uiderit deus quando venerit finis seculi. Est tamen modo tempus fidei. Finis seculi vtrũ hic aliquem nostruz inueniatur nescio: ꝛ fortasse non inueniet. Tempus cuiq; nostrum proximum est: quia mortales sumus. Inter casus ambulamus. Si vitrei essemus: minus casus timeremus. Quid fragilius vase vitreo: ꝛ tamen seruatur ꝛ durat per seculaEt si enim casus vitro timentur: senectus ei ꝛ febris non timetur. Nos ergo fragiliores et infirmiores sumus: quia et casus omnes qui non cessant in rebus humanis fragilitate vtiq; nostra quotidie formidamus: ꝛ si ipsi casus nõ accedãt. Tps ambulat: vitat hõ ictũ: mundũ vitat exitiũ. Uitat q̃ extrinsecus eueniũt. mundũ qđ intus nascitur pellit. Deniq; nũc lubricos gignũt interiora: nunc morbi⁹ quilibet subito occupat. Postremo quantũus hoc parcatur: nouissime senectus cũ venerit, non est quo differat. Proide audiam⁹ dñz in nobilibus: agamus qđ ꝑcepit. Uideam⁹ qs est ille aduersari⁹: de quo nos terruit dicẽs. Si vadis cũ aduersario tuo ad principẽ: da operã in via liberari ab illo: ne forte tradat te principi: ꝛ princeps ministro: ꝛ mitteris in carcerẽ: inde nõ exies donec soluas nouissimũ q̃drãtẽ. Quis est iste aduersari⁹ nisi diabol⁹. Jã liberati sum⁹ ab illo. Quale ꝑciuz ꝓ nobis datũ est: vt ab illo redimeremur: De quo dicit apls de ipa redẽptiõe nostra. Qui eruit nos de potestate tenebrarum: et trãstulit in regnũ filij claritatis sue. Redẽpti sumus: diabolo renunciam⁹. Quõ dubitamus operã liberari ab illo: ne nos iterũ captiuos faciat peccatores? Sz nõ est ipe aduersari⁹: de quo nos dñs cõmonet. Alio eñ loco idẽ ali⁹ euãgelista sic illud posuit: vt si vtraq; verba iungam⁹: et vtraq; euãgeliorum duoz cõparem⁹: aduersariũ illũ cito intelligem⁹. Ecce eñ hic qđ dixit: Cuz vadis ad principẽ cũ aduersario tuo: da operã in via liberari ab eo. Ali⁹ aũt euãgelista hocipm sic dixit. Esto cõsentiẽs aduersario tuo cito cũ es cũ illo in via. Cetera similia sunt: ne forte aduersari⁹ tradat te iudici: iudex ministro: minister in carcerẽ. Ambo euãgeliste simili hoc explicauerũt. Un⁹ dixit. Da operã in via liberari ab illo: alter dixit. Cõsenti illi. Nõ eñ poteris liberari ab illo nisi ei ꝯsenseris. Uis liberari ab illo? ꝯsenti illi. Nunqđ diabolus est cui debet cõsentire xp̃ian⁹. Queramus ergo illũ aduersariũ cui debemus cõsentire: ne tradat nos iudici: iudex ministro. Queram⁹ illũ ꝛ cõsentiam⁹ illi. Si peccas: aduersari⁹ tu⁹ sermo dei est. Uerbi cã. Fortsitã delectat te inebriari: dixit tibi. Noli. Delectat te spectare ꝛ nugari: ille dicit tibi. Noli. Delectat te adulterari: dicit tibi fmo dei. Noli. In qbuscũq; pctis volueris facere volũtatẽ tuã: dicit tibi. Noli. Aduersari⁹ est volũtatis tue. O q̃ bon⁹ aduersari⁹: q̃ vtilis aduersari⁹ nõ q̃rit nr̃az volũtatẽ, sz vtilitatẽ. luce. xij. Col. j. mat. v. luc. xvij.

Aduersarius est nobis quãdiu sum⁹ ⁊ ipsi nobis. Quãdiu tu tibi inimicus es: inimicũ habes sermonẽ dei. Esto tibi amicus et ꝯcordas cum illo. Non homicidiũ feceris: audi ⁊ cõcordasti. Non falsum testimoniũ dicas: audi ⁊ cõcordasti. Non cõcupisces rem primi tui: audi ⁊ cõcordasti. Nõ concupisces vxorẽ primi tui: audi ⁊ concordasti. In his oibus cũ tuo isto aduersario concordasti: dic mihi quid perdidisti? Nõ solum mihil perdidisti: sed ⁊ teipsum q̃ reperas inuenisti. Via: vita ista est. Si ꝯcordauerimus cũ illo: si consenserimus illi: finita est via: nõ timebimus iudicez ministrum carcerem. Quãdo finitur via: non olb⁹ vna hora finitur. Unusquisq; habet horã q̃ finiatur via. Uia vita ista dicta est. Finisti istam viã: finisti vitam. Ambulam⁹ ⁊ ipm viuere accedere est. Nisi forte putatis: q̃ tps accedit ⁊ nos stamus. Non potest fieri. Quo accedit tempus: accedimus ⁊ nos. Et nõ anni nobis accedũt: sed magis decedunt. Ualde errãt homines quãdo dicunt. Puer iste minus sapit: accedũt illi ãni: puer erit. Attẽde quid dicas. Accedũt dixisti. Ego ostẽdo: q̃ decidum cum tu dicis accedũt. Et audi quod facile pbo. Putem⁹ nos scisse annos ipsi⁹ ex quo nat⁹ est. Uerbi gratia: vt bñ illi optemus: octoginta ãnos victurus est: peruẽturus est ad senectutez. Scribe octoginta annos. Uixit vnũ annũ. Quot habes in sũma? Quot tenes? Octoginta. Deduc vnũ. Uixit decẽ: septuaginta resiterunt. Uixit viginti: sexaginta resistere runt. Certe accedebant. Quid est hoc? Uenunt vt abeant. Anni nostri veniũt inquã vt eant. Nõ enim veniunt vt stent nobiscũ: sed cum transeũt per nos: terũt nos: ⁊ minus minusq; valere non faciunt. Talis est via in qua venim⁹. Quid facturi sum⁹ cum aduersario illo: id est cũ sermone dei? Concorda cũ illo. Nescis enim quando via finiatur. Cum via finita fuerit: iudex restat ⁊ minister ⁊ carcer: vt si seruaueris aduersario tuo bonam voluntatẽ ⁊ cum eo ꝯsenseris: pro iudice inuenias patrẽ: pro ministro seruo angelũ tollẽtem in sinũ abrae: pro carcere paradisum. Excito in via efficta mutasti: quia tuo aduersario consensisti.

¶ De eo q̃ scriptum est in euãgelio ſm eũdem. Sic luceat lux vestra coram hoib⁹: vt videant opera vestra bona ⁊ glorificẽ patrem vestruz qui in celis est. Et ecõtra. Attendite ne iustitiã vestrã faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. Sermo. ij.

A

Olet multos mouere charissimi q̃ dñs noster ihesus xp̃s in sermone euãgelico cuz p̃i⁹ diuisset. [Luceat lumẽ vestrũ coram hominib⁹ vt videãt bona opera vestra ⁊ glorificẽt patrez vestrũ q̃ in celis est.] Mat. v.

Postea dixit. [Attẽdite ne iustitiã vestram faciatis coram hoib⁹: vt videamini ab eis,] mat. vj.

Turbat eñ mens parũ intelligentis: ⁊ precepto vtriq; obaudire cupiẽtis per diuersa ⁊ aduersa distẽditur. Tam nemo eñ potest q̃nis vnt dño obtẽperare repugnãtia inuenti q̃s nemo potest etiã duob⁹ dominis seruire. Quod eodẽ sermone saluator ipse testatus est. Quid ergo faciet anim⁹ nuiãs cũ se obtemperare nõ posse existimat: ⁊ nõ obtẽperare formidat? Si eñ bona opa sua in luce posuerit hoibus intuẽda: vt faciat quod p̃ceptũ est. Sic luceat lumẽ vestruz coram hoib⁹ vt videant opa vestra bona: ⁊ glorificẽt patrem vestrũ qui in celis est: reũ se teneri arbitrabitur: q̃ cõtra p̃ceptũ fecit: vbi dr. Attẽdite ne iustitiam vestrã faciatis coram hoibus: vt videamini ab eis. Rursuq; si hoc timens ⁊ cauens: ea que bñ facit abscõderit: nõ se putabit seruire imperãti ⁊ dicenti. Luceat lumẽ vestruz coram hominib⁹: vt videãt bona opera vestra. Qui aũt recte intelligit: vtrũq; implet ⁊ seruiet vniuersissimo dño: qui seruz pigrum non dãnaret: si ea que fieri nullo modo poterãt imperaret. Audi eñ Paulum seruũ christi iesu vocatum aplm̃ segregatũ in euangeliũ dei: vtrũq; ⁊ facientẽ ⁊ dicentez. Uidete quẽadmodum luceat lumẽ eius coram hominib⁹: vt videãt bona opera eius. Cõmendamus inquit nosmetipsos ad oẽm ꝯscientiam hominũ in ꝯspectu dei. Et iterũ. Preuidemus eñ bona: nõ solum coram deo: sed etiã coram hoibus. Et iterũ: placete oibus per oia: sicut ⁊ ego oibus per omnia placeo. Uidete rursus q̃s attẽdat ne faciat iustitiam suã coram hominib⁹ vt videatur ab eis. Opus aũt suum, pber inquit vnusq̃sq; ⁊ tũc in semetipso habebit gloriã ⁊ non in altero. Et iterũ. Naz gloria nra hec est: testimoniũ conscietie nostre. Et illud quo nihil manifestiꝰ. Si adhuc inquit hoib⁹ placerez: christi seruus nõ essem. Sed nec q̃sq; eoz qui de p̃ceptis quasi repugnãtibus ipius dñi mouebatur: multomagis aplo eius ingerat gẽnem ⁊ dicat. Quo tu dicis. Placete oibus per oia sicut ⁊ ego omnibus p omnia placeo: ⁊ tu idẽ dicis. Si adhuc hominib⁹ placerem: christi seruus nõ essem. Absit ipse dñs qui etiã in suo seruo ⁊ apostolo loquebat: ⁊ aperiat nobis voluntatẽ suam: ⁊ tribuat obediendi facultatẽ. Ipsa quippe verba euãgelica secũ portant expositiones suas: nec intercludũt oza esurientium: q̃ pascũt corda pulsantiũ. Intentio quippe cordis humani quo dirigat: ⁊ quo expectet intruendũ est. Si eñ qui vult videri ab hoibus bona opera sua: gloriã ⁊ vtilitatẽ suam ponit ante hoies: ⁊ hãc in conspectu hoium querit: nihil eoz que de hac re dñs precepit impleuit: q̃ ⁊ attendit facere iustitiã suam coraz hoibus vt videret ab eis: ⁊ nõ sic elucit lumẽ eius coram hoibus vt ad hoc videret bona opera eius: vt glorificet patrẽ qui in celis est. Sed quippe voluit glorificari: nõ deũ ⁊ suã quesiuit vtilitatẽ: non dilexit dñi volũtatem. De q̃ Phili. ij. lib⁹ dicit apostolus. Omnes enim que sua Mat. v. sunt querũt: non que iesu christi. Itaq; non illic sua terminata est: vbi ait. Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videãt bona opera vestra: sed cõtinuo subiũxit cur faciendum sit. Ut glorificẽt patrẽ inquit vestrum qui in celis est: vt homo cũ bene faciens videtur ab hoibus intentionẽ boni facti habeat in cõscientia sua: intentionẽ vero inotescẽdi nõ habeat: nisi in laudib⁹ dei: propter eoũ quibus innotescit vtilitatẽ q̃bus hoc ꝓdest vt deus placeat qui hoc p̃stitit homini: atq; ita nõ desperent etiã sibi si voluerint hoc posse p̃stari. Itaq; aliam sen B mat. vj. tentiã vbi ait. Attẽdite ne iustitiam vestrã faciatis coram hominibus nõ alibi terminatur q̃s vbi dixit. Ut videamini ab eis: nec addidit. Et glorificẽt patrem vestrũ qui in celis est: sed potius addidit. Alioq̃n meredem nõ habebitis apud patrez vestrũ qui in celis est. Hinc enim ostẽdit eos qui tales sunt: quales suos fideles esse nõ vult: in eo ipso mercedẽ querere q̃ videãtur ab hominib⁹: ibi constituere bonũ suum: ibi oblectare vanitatẽ cordis sui: ibi exmaniri ⁊ insinuari: ibi tumescere ⁊ cõtabescere. Cur eñ non sufficit vt diceret. Attẽdite ne faciatis iustitiam vestrã coram hoibus: sed addidit. Ut videamini ab eis: nisi q̃ sunt quidaz q̃ sic faciunt iustitiam suaz coram hoib⁹: non vt videãtur ab eis: sed vt ipsa opera videãtur ⁊ glorificet pater qui in celis: qui ea in sanctis impijs donare dignatus est. Qui tales sunt: nec suam iustitiã deputant: sed Phili. iij. eius ex cuius fide vuũt. Unde ⁊ aplus di ij. cor. v. cit. Ut christũ lucrifaciam ⁊ inueniar in illo nõ habẽs meam iustitiã que ex lege est: sed eã que per fidem xp̃i que est ex deo iustitiam ex fide. Et in alio loco: vt nos sum⁹ iustitia dei in illo. Unde ⁊ iudeos ita reprehen Rom. x. dit. Ignorãtes enim dei iustitiã ⁊ suam volentes statuere iustitie dei nõ sunt subiecti. Quisq̃s ergo ita vult videri ab hoib⁹ opera sua: vt ille glorificet a quo ea que in illo vident accepit: ⁊ sic ad imitandũ bonũ idẽ ipsi qui vidẽt pietate fidei prouocẽtur: vere lumẽ eius lucet coram hominibus: q̃ lux charitatis radiatur: nõ superbie fum⁹ euomitur: ⁊ in eo ipso cauet ne iustitiaz suã faciat coram hoibus vt videatur ab eis: quia nec suã deputant illã iustitiam: nec iõ facit vt ipse videat: sed vt ille intelligat qui laudatur in hoie iustificato: vt faciat ⁊ in laudãte q̃ laudatur in altero: id est vt laudantẽ faciat esse laudabilẽ. Attẽdite ⁊ aplm cum dixisset. Placete oibus per oia sicut ⁊ ego oibus per oia placeo: q̃o non ibi remansit quasi ibi cõstituerit: finẽ intentionis sue vt placeret hoib⁹. Alioquin falsum dixisset. Si adhuc hoib⁹ placerem xp̃i ser u⁹ non esem: sed statim subiũxit quare hoibus placeret. Nõ querens inquit q̃ mihi vtile est sz q̃ multis vt salui fiãt. Ita ⁊ non placebat hoibus ꝓpter suaz vtilitatem: nec christi seruus non esset: et placebat hominibus propter illoũ salutem: vt christi esset dispensator idoneus: quia ⁊ illi coram deo conscientia sufficiebat: ⁊ de illo coram hominibus quod imitarentur eluescebat. 1.Cor.x. Gala.j.

¶ De eo quod scriptum est in euãgelio ſm eundem. Qui fecerit ⁊ docuerit sic: maximus vocabitur in regno celoꝝ. Sermo. iij. Mat. v.

A Um nobis pro officio cõpetat dicere: vobis autez cõueniat pro deuotiõe audire: quid tam necessariuz tãq; ptinens poterit vtriq; cõingere q̃s vt quod religiose dicitur ⁊ deuote audiatur: obsequijs cõpetentibus teneatur? Nam si religiosa non tacere lucrum est: tacere dispẽdium: quanto itaq; potiora lucra potuerint puenire: cuz operationis effectus monstrat quicq̃d magisterijs celestibus ⁊ discitur et tenetur? Par enim causa ⁊ docentem ⁊ audientem constringit: vt vtriusq; confessio factorum testificatione signetur. Et quãuis dissimile doctoris dicentisq; officium: tamẽ vtriq; debet sanctarum legum obsequium: vt iungãtur facta q̃ separãtur officijs: copulent opere qui diuersi sunt voce: ⁊ quos vocabula ab inuicẽ separãt: eos obseruantia preceptoꝝ fideliter ac deuote cõgat. Quare sic fit vt vtriq; diuersus actꝰ sed obseruantie par sit necessarius in vtriq; effectꝰ: vt factorũ in ambobus cõspiret assensus:

quibus diuersis est in vocabulis sonus. In doctore eñ molesta est causa: nec facere: nec precipe: nec obseruare: in discēte vero audire velle qđ nolit implere: aures ꝓ auditu/accōmodare: ꝛ ab opere voluntatē auertere. Ceterū qui facit qđ docet: ꝛ ꝙcđd imperat cōplet: maximus in celestibus sanctis dñi declaratur. At vero qui qđ discit negligit: ꝛ quicquid audit contēnit: salutis reus existit: qui obseruāda contēpsit: ꝛ periculā nō vitauit. Amat eñ mortem: q̄ vite precepta nō seruat: ꝛ horret vitaz qui petā morti debita desperata morte frequentat. Ut eñ per obseruātiam legis vita acquiratur: ita per cōtemptū mors cōtumacib⁹ inuenit. Dicente dño. Si vis vitā ingredi: serua mandatū. Ita enim perfect⁹ doctor liber est discente quē docuit: vt discipul⁹ contēptor inexcusatus erit: qui facienda aliis tradidit: q̄ ipse nō fecit: vt nec a discipulis quos docuit potuisset ediscere: vt ꝯbus doctrine tradiderit magisteriuz: ab hisdem factoꝝ mutaret exemplo. Neqz eñ perfectio in legū est notitia cōstituta: cū sit scriptum. Nō enim audītores legis iusti sunt apđ deū: sed factores legis iustificabuntur. Neqz eñ ingēs religiosius ꝛ sanct⁹ est: qui nouit legē cessantibus factis: cū expediat facere ꝙz docere: qz molestū ē docere ꝛ nō facere. Vos amici mei estis (inqt) si feceritis ea que mādo vobis. O magna bonitas dei. Cū cū ꝓ condītione reddere debeamus obsequia: vtpote seruī dño: famuli deo: subiecti potēti: mancipia redemptori: amicitiaz nobis ꝑmia reꝓmittit: vt nobis obsequa debita seruitutis extorqueat vt quos nolle seruire ꝙspicit spōte: fuorum bñficiorꝝ possit ꝑmissionibus inuitare: ꝛ quoꝝ voluntates a se ꝙpescit alienas: eoꝝ mentes premiorꝝ liberalitatibus cōstituat suas. Nā vnde frequenter aut inuitat premio aut terret supplicio: nisi vt benignitatis cōsilio a se formato homini cōsulat: redempto ꝓuideat: vt qui nō terreꝛ supplicio: inuiteꝛ premio: ꝛ quē metus a factis reuocare nō possit: ꝑmissionis benignitas ꝓfit: Cupit eñ etiam nolentibus subuenire desiderat misereri peccāti: qui si peccauerit dignos fructus exhibeat penitētie. Inuitus eñ in reos vindicat: si rei indulgentiā miserātis non contēnant. Amat eñ corrigi peccatores: qui in vitam nō in mortē a ꝑncipio cōstituit hoies. Ipse eñ sibi infert interitū: qui medētis dñi contēpsit consilium. Reuertimini inqt ad me: ꝛ reuertar ad vos. Et iterꝝ. Nolo mortē mo-

Wat. v. Retra. viij.

mat. xix

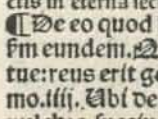
Rom. ij.

Joh. xv. B

rientis: tantū reuertaꝛ ꝛ viuat. Non vult dñs in quēqz dominari mortē: non vult in penā deduci hoiem: quē in vita constituit. Ceterū homo ipse se dignū efficit morti: qui nō paruit legi. Odit vitā: qui diuinā ꝛtem pserit disciplinā. Nam cū dominus vellet homini demōstrare que obseruātivitā: contēnenti afferunt mortez: imitauit premio: terruit supplicio. Ita eñ de cōtemptu vita nō poterit ꝙuenire: vt de obseruātia mors euenire nō poterit: vt iam ꝯmo qđ voluerit mereatur: ꝛ eo ꝙ meruerit, iudicet: ꝛ hoc totū in potestate hominis consistit: qui sibi ex qualitate vite meritū qđ haberet inuenit. Qua re ꝑis sollicite herpēsis: id est vnde salus ꝛ vnde periculz enascaꝛ: salutis cōmodum diligēti obseruantia teneamus vt periculoꝝ incōmoda de legis contēptu ꝓuidi caueamus ꝛ contēnentes ꝓspera ꝛ repellētes aduersa in conspectu domini inueniamur ab ipso cum omnibus sanctis in eterna secula seculoꝝ. Amen.

¶ De eo quod scriptū est in euāgelio ſm eundem. Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehēne ignis ꝛc. Sermo. iiij. Ubi de domatione lingue ꝓpulchra succincte declarat.

A

Anctī euāgelij capituluz qđ modo cū legeretur audiuim⁹ valde nos terruit si fidē habemus. Nos autem nō terruit qui fidem nō habēt. Et qz nō terret eos: volūt esse pueri sed curi: nescientes distribuere ꝛ dixi guere tē ꝛa timoris ꝛ securitatis. Timeat ergo q̄ ducit modo vitā cum fine: quo possit in illa vita habere securitatē sine fine Si ergo timuimus. Quis eñ non timeat loquētē veritatē: ꝛ dicētez. [Qui eñ dixerit fratri suo fatue: reus erit gehēne ignis.] Linguā autem nullus hominū domare potest. Et homo domat ferā: nō domat linguaz. Domat leonē: ꝛ non refrenat sermonē. Domat ipse: ꝛ nō domat seipm. Domat qđ timebat: ꝛ vt se domet non timet qđ timere debebat. Sed quid fit? Snia vera et ista ꝓcessit de oraculo veritatis. Linguā autē nullus hominū domare potest. Quid ergo faciemus fratres mei: Video me quidē ad multitudinē loqui: sed qz vnū sum⁹ omnes in christo: tanqz in secreto consilium capiamus. Nullus nos audit extraneus: vnū sumus quia in vnū sumus. Quid faciemus? Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis. Linguā aūt nullus hominū domare potest. Jbūt ergo oēs in gehennam ignis.

Mat. v. Jaco. iij

Psalmo lxxxix. Psalmo cxxxviij

Absit. Dñe refugiuz tu factus es nobis: in generatiōe. Ira tua iusta est: neminē in gehēnā mittis iniuste. Quo ibo a spū tuo: ꝛ a te quo fugiā nisi ad te? Ergo intelligamus charissimi: qz si linguā nullus hoīz domare potest: ad deū cōfugiēduz est qui domet linguā nostraz. Si eñ tu eā domare voluerīs/nō potes: qz homo es: linguam nullus hominū domare pōt. Attēdite silitudinem ab ipsis bestijs quas domamus. Equ⁹ nō se domat. Camelus nō se domat. Elephantus nō se domat. Aspis non se domat. Leo nō se domat. Sic ꝛ hō non se domat. Sz vt domet equus/bos/camelus/elephāt⁹/leo aspis: querit homo. Ergo deꝰ querat vt domet homo. Ergo. Dñe refugiū tu factus es nobis. Cōferimus nos ad te: ꝛ bñ nobis erit de te. Maluz est eñ nobis de nobis: qz dimisiſt⁹ te: dimisisti nos nobis. Inueniamur ergo in te: qz pereriam⁹ in nobis. Dñe refugium factus es nobis. Quid ergo frēs mei. Dubitare debemus: qz mā̄suetos nos faciet dñs si nos domādos ei ꝓbeam⁹? Domuisti leonē quem nō feciſti: nō domat te q̄ fecit te? Unde eñ bestias tam imanes domare potuisti. Nunqđ eis equaris viribꝰ corporis? Qua ergo virtute ignēs bestias domare potuisti? Ipsa iumēta que dicunt bestie sunt. Non eñ mdomita toleraret: sz qz nō eas nouit cōsuetudo: misi in manib⁹ hominū ꝛ sub frenis hominuz ꝛ sub potestate hominū: putas eas mansuetas nasci potuisse. Certe feras imanes attēde. Fremit leo: quis nō tuneat? Et tñ vnde te intelligis fortiorē? Nō corporis ꝓtute: sed mentis rōne interiore. Fortior es leone: vñ fact⁹ es ad imaginez dei. Imago dei domat ferā: ꝛ nō domat deus imaginē suaz? Jmmo spes est: ei nos subdamur: ꝛ mifico: diaz ꝓtecemur. In illo ꝙm nostrā ponamus: ꝛ donec domemur ꝛ ꝓdomemur: id est perficiamur domitoꝝ ē feramus. Plerūqz eñ ꝓfert domitor noster etiā flagella. Si eñ tu ad domāda iumēta tua, ꝓfers virgā, ꝓfers flagelluz: deus nō, ꝓferet ad domāda iumēta sua qđ sumus nos: qui de iumētis suis faciet filios suos? Domas equū tuū: dđ daturus es equo tuo cum te ꝓcerit portare: māsuetus ferre disciplinā tuaz: obedire ꝑcepto tuo: esse iumentū/hoc est adiumētuz infirmitatis tue? Quid ei retribuis quem nec saltē sepelis cū mortu⁹ fuerit: sed discerpendū volatilib⁹ ꝓpicis? Domitor tibi deꝰ hereditatez seruat: qđ est ipse deꝰ: ꝛ ad tps mortuū resuscitat te: caruꝫ tuā vsqz ad numerū capillorꝝ reddet tibi: ꝛ ꝓstituet te cuz angelis in eternū vbi iam nō indigeas domari sed tantūmodo a ꝓssimo possideri.

Erit eñ tūc deus ola in olb⁹: nec erit vlla ifelicitas q̄ nos exercear: sed felicitas sola q̄ pascat. Ipse aūt pastor nr deus nr ē. Ipe potus nr: deus noster. Honor nr: deꝰ nr. Diuine nostre: deus nr. Quecūqz hic varia q̄ris: ipse tibi vn⁹ ola erit. Ad hāc spē hō domat: ꝛ domitor intolerabilis hr? Ad hanc spē hō domatur: ꝛ ꝙ istū vnlē domitorez si forte flagellū ꝓferat murmurat? Auditis exhortante aplz. Si sꝑetis vos a disciplina: ergo nothi: ꝛ nō estis filij. Nothi sunt adulteri. Quis eñ est filꝰ cui non ds disciplinā pr eius? Et carnis q̄dez nr̄e inq̄t patres habebam⁹ coreptores: ꝛ ferebamus: nō multomagis subijcie mur pri spirituū ꝛ viuemus? Quid eñ tibi ꝓdest ꝓstare pater tu⁹: qz coripuit te: qz verberauit te: qz flagellū ꝓtulit ꝛ cecidit te? Nunqđ ꝓstare potuit vt vineres in eternū? Qđ nō potuit ꝓstare sibi: quo ꝓstaret tibi? Propter pecuniā suaz quātulācūqz quā de vsuris ꝛ labore collegit: erudiebat te flagellis: ne tibi dimissus labor ei⁹ te male viuēte dispderet Et cedit filios timēs perire labores suos: qñ reliqt tibi qđ nec tenere hic poterat nec auferre. Nō eñ aliqđ tibi dimisit qđ ipsi⁹ esse possit. Cessit vt sic cederes. Deus autē tuus: redēptor tu⁹: domitor tu⁹: castigator tuus: ꝑ tuus: erudit te. Quo: Ut accipias hereditatē vbi nō efferas patrē sed hereditatē habeas ipm patrē. Ad hāc spē erudiris/ꝛ murmuras: ꝛ si qđ triste acciderit/ fortasse blasphemas. Quo ibis a spū eius. Ecce dimittit te ꝛ nō flagellat: deserit blasphemātē: nō sentiet iudicātē? Nōne melius est vt flagellet te ꝛ recipiat te: ꝙs pareat tibi ꝛ deseraꝛ te? Dicam⁹ ergo dño deo nro Dñe refugiū factus es nobis: in gñatiōe ꝛ generatione. In ꝑma generatione ꝛ altera gñatiōe: refugiū factus es nobis. Tu refugiū vt nasceremur q̄ nō eram⁹? Tu refugiū vt renasceremur q̄ mali eram⁹. Tu refugiū vt pasceres de ꝓtectos tuos. Tu refugiū vt erigas ꝛ dirigas filios tuos. Tu refugiū factus es nobis. A te nō recedem⁹ cū liberaueris nos ab olb⁹ malis nr̄is: ꝛ impleueris nos bonis tuis. Bona das: blādiris ne fatigemur in via. Corripis/cedis/ percutis/ dirigis: ne aberrem⁹ in via. Sine ꝙ blandiris ue fatigemur ī via sine castiges ne aberrem⁹ in via. Dñe refugiū tu factꝰ es nobis.

1.cor. xv. Heb. xij. Psalmo lxxxix.

¶ De eo qđ scriptum est in euāgelio ſm eūdem. Petite ꝛ dabit vobis: q̄rite ꝛ inuenietis ꝛc. vbi quid ꝛ quō petēdum sit insinuat nec nō de sumptione ciboꝝ diuitis ac pauperis ꝙz plura perpulchre demōstrat ꝛc. Sermo. v.

A mat.vij. i.Retra. xviij.

N lectione sancti euāgelij hortatus est nos dñs ad oādūz. [Petite (inqt) ⁊ dabitur vobis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet vobis. Oīs enim qui petit accipit: ⁊ querēs inuenit: ⁊ pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis hō a quo petit filius eius panē: nunquid lapidē porriget ei? Aut si piscem petierit: nūquid serpentē porriget ei? Aut cū petit ouū nūquid scorpionem porriget ei? Si ergo vos (inquit) cum sitis mali nostis bona data dare filijs vestris. quātomagis pater vester qui in celis est: dabit bona petentibus se.] Cum sitis inquit mali: nostis bona data dare filijs vestris. Mirāda res fratres. Mali sumus: ⁊ bonū patrem habemus. Quid cuidētius? Audiumus nomen nostrum. Cuz sitis inquit mali: bona data nostis dare filijs vestris. Et quos dixit malos. videte qualē patrem illos ostēdit. Quātomagis pater vester. Quotū pater? Certe malorū. Et qualis pater? Nemo bon⁹: nisi solus deus. Ergo fratres ideo mali bonuz patrē habemus: ne semper mali remaneamus. Nemo malus facit bonuz. Si nemo malus facit bonū: homo malus quo se facit bonū? Facit de malo bonum: qui semp est bonus. Sana me dñe inquit ⁊ sanabor: saluū me fac: ⁊ salu⁹ero. Quid mihi dicunt vani vana: tu te saluū facis si volues? Sana me dñe: ⁊ sanabor. Nos boni cōditi sumus a bono. Fecit ēm deus hominē rectū: arbitrio autē nostro facti sumus mali. Potuimus esse ex bonis mali: ⁊ poterim⁹ esse ex malis boni. Sed qui semp est bon⁹: ipse facit ex malo bonū: q: ipse homo voluntate sua se sanare nō potuit. Non queris medi cū vt vulneres te: sed cuz vulneraueris te/ queris qui sanet te. Bōs ergo fin tempus bona tēporalia/ cōporalia/ carnalia nouimus dare filijs nostris etiā cum sim⁹ mali. Bona sunt ēm ⁊ ista: quis dubitet? Pisces/ ouū/ panis/ pomū/ frumētum/ lux ista: aer iste quē ducimus. Bona sunt hec: ipse dunte in quibus homines extollūtur ⁊ pares suos homines alios nō agnoscunt. In quibus inquā hoies extollūtur: magis amantes vestē fulgētem: ꝙ cogitantes cōmunez cutem. Ipse ergo diuitie bone sunt: sed ista omnia bona que cōmemorauī a bōis ⁊ malis haberi possunt. Et cū bona sint: bonos tñ facere no pñt. Est ergo bonum qō faciat bonū: ⁊ est bonū vñ facias bonū. Bonū qō facit bonū: de⁹ est. Nō ēm facit hoiez bonū: nisi ille q̄ sp est bon⁹. Ergo vt sis bon⁹: deuz inuoca. Aliud autē bonuz est vnde facias bonum: id est quicqd habueris. Auruz est: argētum est: bonum est: nō q̄ te faciat bonum: sed vnde facias bonū: habes aurum: habes argētum. Et habes ⁊ cōcupiscis: et plenus es ⁊ sitis: morbus est ⁊ nō opulentia. Sunt homines i morbo: humore pleni sunt: ⁊ semper sitiunt. Quō ergo desideras opulētiam: qui habes hydropē cōcupiscētiam? Habes ergo aurū bonum est. Habes nō vnde sis bonus: sed vnde facias bonuz. Quod bonū inquit facturus sum de auro? Nō audisti psalmuz. Dispersit (inqt) dedit pauperibus: iusticia eius manet in seculuz seculi. Hoc est bonū: hoc est bonuz: unde sis iustitia bonus: si habes bonū: vnde sis bonus. Fac bonū de bono: vnde non es bon⁹. Habes pecuniā: eroga. Erogādo pecuniā: auges iustitiam. Dispersit ēm: distribuit: dedit pauperib⁹: iusticia eius manet in seculuz seculi. Vide qō minuatur: ⁊ quod augeatur. Minuitur pecunia: auget iusticia. Illud minuit quod eras dimissurus: illud minuitur qō eras relicturus. Illud auget: quod in eternū es possessurus. Cōsuluz do lucro? discе mercari. Laudas ēm mercatorē qui vendit plūbum ⁊ acquirit aurū: et non laudas mercatorē qui erogat pecuniā ⁊ acquirit iusticiā? Sed ego inquit nō erogo pecuniā: q: non habeo iusticiaz. Eroget pecuniā qui hz iusticiam. Ego nō habeo iusticiā: habeo vel pecuniā. Ergo q: non habes iusticiā: ideo nō vis erogare pecuniaz? Magis eroga pecuniā vt habeas iusticiā. A quo enim habebis iusticiam: nisi a deo fonte iusticie? Ergo si vis habere iusticiam esto mēdicus dei: qui te pauloante ex euāgelio vt peteres/ quereres/ pulsares mone bat. Mēdicum suū sciebat ⁊ ecce paterfamilias ⁊ magnus dives: diuitiarū scz spiritaliuz ⁊ eternarū hortatur ⁊ dicit tibi. Pete: quere: pulsa. Qui petit accipit: querens inuenit: pulsanti aperit? Hortatur vt petas: negabit qō petis? Attēde a ꝟro similitudinē vel cōparationē: sicut de illo diuite iniquo hortatē nos ad ofonē qñ ait dñs. Erat qdā iudex i ciuitate qui nec deū timebat: nec hoiez reuerebat. Quedā vidua iterpellabat cū q̄tidie ⁊ dicebat. Uindica me. Nolebat ille per tps. Illa interpellare nō desinebat: ⁊ fecit tedio qō nolebat bficio. Sic enim a ꝟro nos admonuit vt petam⁹. Uenit inqt ad amicuz suū cui hospes venerat: ⁊ cepit pulsare ⁊ dicere. Hospes mihi venit: cōmoda mihi tres panes. Rndit ille. Jaz requiescо ⁊ mecū serui mei requiescūt. Ille non cessat: astat: instat: pulsat: ⁊ tandē amicus ab amico mēdicat. Et qd ait? Dico vobis: q: surgit: ⁊ nō propter amicitiam

Ps.xij.

luc.xviij

Ubi.s.

Wat.v.

25

mat.vij.

C

lu.xviij.

Luce.xi

eius: sed, ppter improbitatē dat illi quātos voluerit. Non ppter amicitiaz: q: amicus eius sit: sed ppter improbitatē. Quid est, ppter improbitatē? Quia pulsare nō desistit q: ⁊ cū esset negatū non se auertit. Ille qui nolebat dare qō petebat fecit: q: ille in petēdo nō defecit. Quātomagis dabit de⁹ bonus qui nos hortat vt petamus: cui displicet si nō petamus? Sed cuz aliqñ tardius dat: cōmendat dona nō negat. Din desiderata dulcius obtinentur: cito aūt data vilescūt. Pete: quere: insta. Petēdo ⁊ querēdo crescis vt capias. Seruat tibi deus qō nō vult cito dare: vt ⁊ tu discas magna magne desiderare. Inde opz sem⁹ orare: ⁊ nō ōficere. Si ergo fratres mei mēdicos suos nos fecit deus monēdo nos ⁊ hortando et iubēdo vt petamus: queramus: pulsemus. Attēdamus ⁊ nos qui a nobis petūt. Petimus nos. A quo petim⁹? Quid petimus. A quo vel qui vel qd petimus? Petimus a deo bono: petimus holes mali. Petim⁹ aūt iustitiā: vnde simus boni. Hoc ergo petim⁹ qō in eternū habemus. Quo cum saturati fuerimus: vlteri⁹ nō egeamus. Sed vt saturemur: ſuriamus ⁊ sitiamus. Esuriendo ⁊ sitiēdo petamus: queram⁹: pulsemus. Beati ēm qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiam. Quare beati? Esurunt ⁊ sitiunt ⁊ beati sunt? Aliqñ egestas beata est. Nō inde beati sunt: quia esuriūt ⁊ sitiūt: sed q: ipsi saturabunt. Ibi erit btitudo in saturitate nō in fame. Sed ꝑcedat saturitatē fames: ne fastidiuz nō ꝑueniat ad panes. Ergo dirim⁹ a quo petamus: qui petam⁹: qd petam⁹. Sed petit et a nobis. Mendici ēm dei sumus. Ut agnoscat ille mēdicos suos: agnoscam⁹ nos nostros. Sed ⁊ ibi etiā cogitemus quādo petitur a nobis: qui petūt a quib⁹ petunt: qd petunt. Qui petūt? Holes. A quib⁹ petunt. Ab hoibus. Qui petunt? Mortales. A qb⁹ petunt? A mortalibus. Qui petūt? Fragiles. A quib⁹ petunt? A fragilibus. Qui petunt? Miseri. A qb⁹ petunt? A miseris. Excepta substātia facultatū: tales sunt q̄ petunt: quales sunt a qbus petunt. Quā frontem habes petēdo ad dñm tuum: qui non agnoscis parem tuū? Non sum ingt talis: absit a me vt talis sim. Inflat⁹ obsecratus ista lequit de pannoso. Sed ego nudos interroso. Nō interroso in vestibus: quales sitis: ſz q̄les nati fueritis. Ambo nudi: ambo infirmi: ambo miserā vitam inchoātes: tō ambo ploratēs. Ecce recole dines ꝓmodia tua: vide vtrū huc aliqd attuleris. Jaz venisti ⁊ tāta inuenisti. Dic ꝙ roso ut quid attulisti? Dic qd attuleris? aut si dicere erubescis: aplm audi. Nihil intulim⁹ in hunc mundū. Nihil ingt intulim⁹ in hūc mūdū. Sed forte q: nihil attulisti: ⁊ hic mita inuenisti: aliqd hinc tecū ablaturus es? Et hoc fortasse amore diuitiaz trepidas cōfiteri. Audiri ⁊ hoc: ⁊ hoc apls dicat: ne te nō paveat. Nihil intulim⁹ in hūc mundum: vtiqz qñ nati sumus. Sed nec auferre aliqd possumus: vtiqz qñ de mundo eximus. Nihil attulisti: nihil hic auferes: qd te inflas contra pauperē? Qñ nascūtur infantes: recedāt de medio parētes: serui: clientes: recedāt de medio turbe obsequētes: ⁊ agnoscātur pueri diuites flentes. Pariant sil diues ⁊ pauper: pariāt simul mulier dines ⁊ mulier pauper: non attēdant qō pariūt discedant paululū: redeāt ⁊ cognoscāt. Ecce dives nihil intulisti in hūc mūdū: ſz nec auferre hic aliqd potes. Qō diri ō natis: hoc dico de mortuis. Certe qñ casu aliq̄ vetera sepulchra frāgunt: ossa diuitis agnoscātur. Ergo dives audi aplm. Nihil intulimus in hūc mūduz. Agnosce verz est. Sz nec auferre aliqd possum⁹. Agnosce: ⁊ hoc verū est. Quid ꝙ sequit? Uictū ⁊ tegumentū hītes: his ꝓtti simus. Nā qui volūt diuites fieri incidūt in tētatione ⁊ desideria multa ⁊ noxia: q̄ mergūt hoiez in interitū ⁊ ꝑditionez. Radix est ēm oīz malorū auaricia: quaz q̄dam sequētes: a fide perrauerūt. Attēde qd dimiserunt. Doles q̄ hoc dimiserunt: vide quo se iseruerūt dolorib⁹ multis. Sz q. Qui volūt diuites fieri. Aliō est cē diuitē: aliud velle diuitē fieri. Dives est q̄ a diuitib⁹ natus est: nō q̄ voluit. Dives est: q: mlti hereditates diuiserūt. Uides facultates: nō interroso voluptates. Hic cupiditas accusatur: nō aurū nō argentū: nō diuitie: sed cupiditas. Naz qui volūt diuites fieri vel q̄ nō curāt: vel qui nō ardēt cupiditatibus: non auaricie facib⁹ accēdunt: ſz diuites sūt. Audiāt aplm: hodie lectū est. Precipe diuitib⁹ huius⁹ mundi. Precipe. Quid. Precipe añ ola nō supbe sapere. Nihil est ēm qō sic generēt diuitie: quō supbiā. Oē pomuz: oē granū: oē frumentū: oē lignū hz vermē suū. Et ali⁹ est vermis mali: ali⁹ piri alius fabe ali⁹ tritici. Ue mis diuitiaz supbia. Ergo ꝑcipe diuitib⁹ huius mūdi: nō supbe sapere. Excluſit vitiū: nō superbe facere. Doceat vſuz de eo qō sequit. Neq; sperare in icerto diuitiaz. Qui nō sperāt in icerto diuitiaz: nō supbe sapiūt. Qui altū sapiunt timeāt. Si timēt: non sapiūt. Quā multi heri diuites: hodie pauper. Quā multi doumūt diuites: ⁊ veniētib⁹ latronibus ⁊ cūcta auferētib⁹ emigrāt pauper. Ergo nō spare in icerto diuitiaz: ſz i deo vivo qui ꝑstat nobis cia abundāter ad fruēdū eterna: ad vtendū tpalia.

D

i. tim. vj

Jacob. v

Temporalia tanꝫ viatoribus: eterna tāꝫ habitatoribꝰ. Temporalia: vnde bona faciam⁹: eterna vñ boni efficiamur. Ergo hoc faciant diuites: nō supbe sapiant: neꝫ sperent in incerto diuitiaꝝ: sed in deo viuo q̄ p̄stat nobis oia abunḋāter ad fruendū. Hoc faciāt. Ex eo aūt qō hñt q̄d faciant: Audi quid. Diuites sint in operibꝰ bonis: facile tribuāt. Facile: habēt em̄ vnde. Quare nō faciunt: Paupertas: difficultas est. Facile tribuant: habēt vnde. Cōmunicēt id est pares suos mortales agnoscāt. Cōmunicent thesaurisent sibi fundamentum bonum in futurum. Non em̄ q: dico inquit facile tribuant: cōmunicent: expoliare illos volo: nudare illos volo: inanes relinquere volo. Do ceo lucrū cū ostendo. thesaurizent sibi. Nō em̄ volo vt pauperes remaneāt. Thesaurizant sibi. Nō vt perdāt dico: sed q̄ migrent ostendo. Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum: vt apprehēdāt verā vitam. Hec ergo falsa vita est: apprehendāt verā vitam. Vanitas em̄ vanitatū & oia vanitas. Que abundantia tanto hois in oi labore suo: quo ipse laborat sub sole: Apprehēdēda ergo vera vita: migrāde sunt facultates nostre ad locū vere vite: vt hoc ibi inueniamus qō hic dam⁹. Mutat illa: q̄ mutat & nos. Date ergo paupibꝰ fratres mei Victū & tegumentū habentes his contenti simus. Nihil dives habet de diuitijs suis: nisi quod ab illo postulat pauper: victuꝫ & tegumētum. Hinc tu quid plꝰ habes ex omnibus que habes: Accepisti victuꝫ: accepisti necessariū tegumentum. Necessariū dico: non inane: non superfluuꝫ. Quid plus de diuitijs tuis capis: Dic mihi: Certe oia tua superflua erūt. Que sunt tua superflua: sunt pauperibus necessaria. Sed ego inq̄t preciosa epulas accipio preciosis cibis vescor. Pauper quid: Vilibꝰ cibis vescit pauper: ego inquit p̄ciosis. Interrogo vos quādo fueritis ambo satiati: p̄ciosis cibus ad te intrat: quid fit cum intrauerit: Nōne si peculiaria in ventre haberemus: de oībus cibis preciosis erubescerem⁹: quibus saturatus es: Esurit pauper: esurit dives. Saturari querit pauper: saturari querit dives. Saturatur pauper de vilibus cibis: saturatur dives de preciosis cibis. Saturitas equalis est: possessio vna est: quo ambo volunt peruenire. Sed ille per compendiuꝫ: ille circuit. Sed melius inquit mihi sapiūt apparata preciosa. Uix fastidiosius satiaris. Nescis quomodo sapit: gō fames accēdit. Neꝫ ita hoc dixi: vt diuites cegam epulis & cibis pauperum vesci. Utantur diuites cōsuetudine infirmitatis sue: sed doleant aliter se non posse. Welꝰ em̄ possint: si aliter possint. Si ergo non extollit pauper de mēdicitate: tu quare extolleris de infirmitate: Utere cibis electis preciosis: q: sic ꝛsuecisti q: nō aliter potes: q: si cōsuetudinem mutas egrotas. Cōceditur tibi vtere conceditur tibi vtere superfluis: da pauperibus necessaria: vtere preciosis da pauperibus vilia. Expectat a te expectas a deo. Expectat ille manum que facta est secum: expectas tu manū que fecit te. Sz nō soluz te fecit: sz & pauperē tecū. Dedit vobis vnā viā ista vitā. Inuenistis vos comites: vnā viā ambulastis. Ille mihi portat: tu nimiū oneratus es. Ille mihi secū portat: tu itez plus portas q̄z opus est. Onerat⁹es: da illi de eo qō habes: & illū pascis: & pondus minuis. Date ergo pauperibꝰ: rogo: moneo: p̄cipio: iubeo. Quicquid vultis date pauperibus. Nō em̄ occultabo charitati vestre: q̄ re hūc sermonē necesse habui vobis p̄mere. Ex quo hic sumus cūtes ad ecclesiā & redeūtes: pauperes interpellāt nos: et dicūt vt dicam⁹ vobis vt aliq̄d accipiāt a vobis Nos mouerunt loqui vobis: et se vident nō accipere a vobis. Inaniter arbitrantur nos laborare in vobis. Expectāt et aliq̄d a nobis. Dam⁹ quantū habemus: damus sicut possumus. Nunquid tamen ad eorū necessitatē implendā idonei sumus: Quia ergo ad eoꝝ necessitatē implendā idonei nō sumus: vel ad vos legati ipōrum sum⁹. Audistis: laudastis: deo gratias. Semen accepistis: ꝛba redidistis. Laudes iste vē grauant nos potius et in periculum mittunt Toleramus illas et tremimus inter illas. Tñ fratres mei iste laudes vestre folia sūt arborum: fructus queritur.

De puero Cēturiōis et verbis eiꝰ indignum se presentia dñi iudicātis in euangelio ſm eum xm. In quo cēturionis zachei & gentiū fidē ex vna parte commendat & humilitatē pharisei vero et iudeorum ex altera parte damnat superbiam atq̄ infidelitatem &c. Sermo. vj.

Audiuimus cū euangelium legeretur: fidem nostrā in hūilitate laudari. Ad dominum q̄ppe Centurionis cū se ꝓmitteret dñs iesus iturum vt puerum eiꝰ sanaret: ille respondit. [Nō sum dignꝰ vt sub tectū meū intres: sed tātū dic verbo & saluabitur]. Dicēdo se indignū p̄stitit dignum. Non in cuius parietes: sed in cuius cor xp̄s intraret. Neq̄ hoc diceret cū tanta fide & humilitate: nisi iaz illū quem timebat intrare domū suā corde gestaret. Nam non erat magna felicitas: si dñs iesus intraret in parietes eius: & non esset in pectore eiꝰ. Magister q̄ppe humilitatis & ꝛbo & exemplo discubuit: & in domo cuiusdā pharisei supbi noie symonis. Et si in domo eiꝰ recūberet non erat in corde eiꝰ vbi caput filiꝰ hois reclinaret. Ita em̄ quē dā supbuz quantū intelligit ex vobis ipsiꝰ dñi vltro se ire cupiētē a suo discipatu reuocauit. Seḡte dñe q̄cūq̄ ieris. Et dominus in corde eius inuisibilia videns. Vulpes (inquit) foueas habēt: et volatilia celi nidos: filiꝰ aut̄ hois non habet vbi caput suū reclinet. Hoc est habitāt in te insidie sicut vulpes: habitat supbia sicut celi volatilia filius aūt hois simpler & tra insidias / humilis & supbiā: nō habet vbi caput suū reclinet. Et ipa reclinatio capitis non erectio: hūilitatis magistra. Renocat ergo istū re cupientē: trahit alterū recusantem. Eodem quippe loco ait cuidam. Sequere me. Et ille. Sequor dñe: sed sine me primo ire & sepelire patrem meum. P̄cie quidem excusauit: & ideo dignior cuius excusatio remouer etur: vocatio firmaret. Ꝑuz erat qō volebat facere: sz docuit magister quid debuisset preponere. Volebat enim eum esse viui verbi predicatorem: ad faciendos victuros. Erant autem alij per quos illa necessitas impleret. Sine (inquit) mortuos sepelire mortuos suos. Infideles cadauer q̄ sepeliūt: mortui mortuū sepeliūt. Illius corꝰ aiam pdidit: illoꝝ aia deū. Sicut em̄ aia est vita corporis: sic vita anime deus. Sic expirat corpus cum animam emittit: ita expirat anima cum deum amittit. Deꝰ amissus: mors anime. Aia emissa mors corporis: Mors corporis necessaria: mors anime voluntaria. Discumbebat ergo dominus in domo cuiusdam pharisei superbi. In domo eius erat: vt dixi: et in pectore eius non erat. In huius vero centurionis domum nō intrauit: & pectus possedit. zacheus vero dominum et domo suscepit et animo. Huius tamen fides in humilitate laudatur. Dixit enim. Non sum dignus vt sub tecum meum intres. Et dominus [Amen dico vobis: nō inueni tantā fidē in ſrael] sz carnē. Nā & iste iā israelites erat ſm spiritum. Uenerat dñs ad israelē carnalē. i. ad iudeos: ibi primū querere oues pdras: in quo populo & de quo populo etiām corꝰ assumpserat. Non ibi inuenit tantā fidē: ipse dicit. Possumꝰ nos metiri fidē hominū sicut hoies: Ille q̄ interiora cernebat ille quē nemo fallebat phibuit testimoniū cordis hois: audiēs ꝛba humilitatis: pronunciās sententiā sanitatis. Unde aūt hoc ꝓsumpsit: [Et ego (inq̄t) hō sum sub pōte constitut⁹: habens sub me milites: & dico huic vade & vadit: & alio veni & venit: & seruo meo fac hoc & facit]. Potestas sum quibusdā sub me positis: sub potestate quadaz sup me. Si ergo ego inquit homo sub potestate: iubēdi habeo potestatem: quid tu possis cui oēs seruiūt potestates: Erat aūt iste de gentib⁹ erat quippe cēturio. Jam iudea gens habebat militē: habebat romanū imperiū. Jbi iste milite agebat: quātū agere cēturio poterat. Et hñs pōtez & sub pōte subditus obediēs: subditos regens. Dñs aūt q̄ intēdat p̄cipue necessario charitas vra: q̄uis in populo iudaico esset iaz p̄nūciabat ecclām toto orbe terrarū futuram in qua erat missurus apl̄os. Ipe a gētibus nō visus & credit a iudeis visus & occisus. Quō em̄ domū hui⁹ dñs corpore nō intrauit: & ei⁹ tñ fidē atq̄ ipaz domū absens corpore: p̄sens maiestate sanauit: sic & idē dñs in solo iudeo pp̄o corpe: fuit: apō alias gētes nec de virgine natus est: nec passus est nec pedibus ambulauit: nec humana pulsit: nec diuina mirabilia fecit. Nihil horū in ceteris gētib⁹: & tñ de illo impletū est q̄ quidē dictū erat. Pp̄ls quē nō cognoui seruiuit mihi. Quō si non cognouit: In auditu auris obediuit mihi. Judea gens cognouit & crucifixit: orbis terraꝝ audiuit & credidit. Hanc quodāmō absentiā corpis sui & p̄sentiā virtutis sue in oibus gētib⁹: & in illa muliere significauit q̄ fimbriam vestimēti ei⁹ tetigerat: cui reḡrit dicens. Quis me tetigit: Tāꝫ absens requirit: tanꝫ p̄sens sanat. Turbe te (inquiunt discipuli) cōprimunt: & dicis q̄s me tetigit: Quasi ei sic ambularet vt a nullo p̄sus corpore tāgeretur: ita dixit. Quis me tetigit: Et illi. Turbe te comprimūt. Et tanꝫ diceret dominus: tangentē q̄ro non prementem. Sic etiā nūc est corpus eius. i. ecclesia eius. Tāgit eaz fides paucoꝝ: premit eā turba multorum. Corpus em̄ xp̄i esse ecclām tanꝫ si lij eius audistis: & si vultis ipsi estis. Apostolus multis locis hoc dicit. P̄to corpore inquit eius q̄ est ecclesia. Et itez. Uos aūt estis corpus xp̄i & mēbra. Si ergo eius corpus sumus: qō tūc corpꝰ eius in turba patiebat: hoc patitur ecclia ipsiꝰ. A turbis p̄mit: a paucis tangit. Caro em̄ ꝓmit: fides tangit. Erigite quippe oculos obsecro vos: qui habetis vnde videatis. Habetis enim quod videans. Erigite oculos fidei: tangite extremam fimbriam vestimēti: sufficiat

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad salutem. Videte qđ audistis ex euange
lio tūc futurū nūc pſens est. Ideo inquit di
co vobis ꝓpter laudatā centurionis fidez
tāgꝫ alienigene carne: domestici corde. Pro
pterea / inqt multi ab oriente ⁊ occidēte ve
nient. Nō oēs sed multi: tñ ipsi ab oriēte ⁊
occidēte: istis partib⁹ duabus totus orbis
dēsignatur. Multi ab oriēte ⁊ occidente ve
nient ⁊ recūbent cū abrahā et isaac et iacob
in regno celoꝝ: filij aūt regni ejicient in te
nebras exteriores. Filij regni: iudei scilz.
Uñ filij regni? Qz legē acceperūt ad quos
ꝓphete missi sunt: apud quos templū ⁊ sa
cerdotiū fuit q̄ celebrabāt figuras oīz futu
rorū. Quarū em rerū figuras celebrauerūt
pſentiā nō cognouerūt. Filij ergo regni
ibunt inquit in tenebras exteriores: ibi erit
ploratus ⁊ stridor dētiū. Videm⁹ iudeos
reprobatos: videm⁹ xp̄ianos ab oriente et
occidente vocatos ad quoddā cōuiuium
celeste: vt recūbāt cū abrahā: isaac ⁊ iacob:
vbi panis iusticie: vbi por⁹ sapientie. At
tēdite ergo fratres. Hec em estis: ex hoc po
pulo estis: iā tūc ꝓdicato: nūc pſentato. De
bis vtiqꝫ estis q̄vocati sunt ab oriēte ⁊ occi
dēte recūbere i regno celoꝝ: nō i tēplis ido
loꝝ. Estote ergo corp⁹ xp̄i: nō pressura cor
poris xp̄i. Habetis vestimēti fimbriā quaz
tāgatis: vt a pfluuio sanguinis i.a carna
liū voluptatū fluxu sanemini. Habet ꝫ inḡ
vestimēti fimbriā quā tāgatis. Uestem pu
tate aplos: sub textura vnitatis adherēn
tes lateribus xp̄i. In his aplis erat tanḡ
fimbria minim⁹ ⁊ nouissimus paulus ipo
dicēte. Ego sum minim⁹ aplorū. In veste
nouissimum ⁊ minimum fimbria est. Fim
bria cū contēptu aspicitur: sed cum salute
tangit. Usqꝫ ad hanc hotā: ⁊ esurim⁹: ⁊ sī
timus: ⁊ nudi sum⁹: ⁊ colaphizamur. Quid
tam extremū: quid tam contēptibile: Tā
ge si fluxum sanguinis pateris: erjet virt⁹
de illo cui⁹ vestis est: ⁊ sanabit te. Fimbria
modo tangenda proponebat qñ ex eodem
apostolo legebat. Si em quis viderit eum
qui habet scientiā in idolio recumbentem
nonne cōscientia eius cum sit infirma edi
ficabitur ad manducandū idolothita? Et
peribit infirmus in tua scientia frater: pro
pter quē xp̄s mortu⁹ ē? Quō putat ꝫ decipi
posse simulachris hoies: que a xp̄ianis ho
norari putantur? Nouit inquit deus cor
meum: sed frater tuus non nouit cor tuum.
Si infirmus es: caue maiorez egritudinē.
Si infirmus non es cura infirmitatez fra
tris. Qui vident ista edificentur ad idolia:
vt non tñ ibi manducare sed ⁊ sacrificare
desiderent. Ecce perit infirmus in tua con
scientia frater. Audi frater. Si contemne
bas infirmū: etiam fratrem contemnis. Ex
pergiscere. Quid in ipm xp̄m peccas? Attē
de em q̄ nullo pacto possis contēnere. Sic
autem peccātes inquit in fratres ⁊ pcutiē
tes cōscientiam eoꝝ infirmā: in xp̄m pecca
tis. Eant nunc qui ista contēnunt: ⁊ recum
bant in idolio: nonne erunt ꝓmentes nō
tangentes? Et cum recubuerint in idolio
veniant ⁊ impleant ecclesiā: nō salutē acce
pturi / sed pssuram facturi. Sz timeo inḡes
ne offendā maiorē. Time prorsus ne offen
das maiorez: ⁊ non offendis deū. Quid em
times: ne offendas maiorez? Uide ne forte
maior sit iste quē times offendere. Maiorē
certe noli offendere. Hec tibi regula propo
nitur. Nonne manifestum eum minime of
fendendum: qui maior est ceteris? Discute
nūc maiores tuos. Primi tibi sunt pater ⁊
mater. Si recte educantes: si in xp̄z nutriē
tes: audiendi in oibus: obtemperandū eis
in omni iussione contra maiorez si nihil in
beant ⁊ seruiatur illis. Quis est inquis ma
ior eo q̄ me genuit? An ille q̄ teip̄z creauit?
Generat em homo: creauit deus. Unde ge
nerat homo nescit: qđ generatu⁹ sit nescit.
Ille q̄ te vidit vt faceret añḡ esset quē fecit
certe maior est patre tuo. Maior sit patria
⁊ ipis parētib⁹ tuis: vt q̄cquid iusserint pa
rentes contra patriā non audiantur: ⁊ qc
quid iusserit patria cōtra deum: nō audia
tur. Si em sanari vis: si post fluxuz sangui
nis: si post. xij. annos in illo morbo: si post
cōsummata oia in medicis ⁊ nō recepta sa
nitate aliqñ vis sana fieri o mulier: quā al
loquor in typo ecclie: inbet illud pater tu⁹:
⁊ illud iubet populus tuus. Sed dicit tibi
dn̄s tu⁹. Obliuiscere populū tuuz: ⁊ domū
patris tui. Quo bono: quo fructu: qua mer
cede? Qm̄ cōcupiuit inquit rex decorē tuū
Cōcupiuit quod fecit: qm̄ vt pulchrā face
ret fedam amauit. Pro inf̄eli ⁊ seda san
guinem fudit: fidelem ac pulchram reddi
dit: dona sua in te amauit. Quid em spōso
tuo contulisti? Quid in dotē a priore patre
⁊ priore populo accepisti? Nōne luxurias
⁊ pannos peccatorū. Abiecit pānos tuos:
discidit cilicia tua: misertus est vt ornaret:
ornauit vt amaret. Quid plura fres xp̄ia
ni? Audistis qz peccantes in fratres ⁊ per
cutientes cōscientiā eoꝝ infirmā: in xp̄m
peccatis. Nolite contēnere si nō vultis de
leri de libro vite. Quādiu conamur luculē
te ⁊ delectabiliter vobis dicere: q̄ doloz no
ster cogit quōcūqꝫ dicere ⁊ tacere nō pmit
tit? Quicūqꝫ voluerint ista cōtēnere in xp̄z
peccant videant quid agant, Paganos re
liquos colligi volumus. Lapides estis in
via: venire volentes offendūt ⁊ redcūt. Di

cūt em in cordibus suis. Quare nos relinq̄
mus deos quos xp̄iani ipsi nobiscū colūt
Ablit a me inquis vt ego deos gētiū colā
Noui: itelligo: credo. Quid facis de pcie
tia infirmi quā pcutis? Quid facis de pcio
so? Si pēnis qđ emptū ē: vide ñ ti emptū
est. Peribit inqt infirm⁹ in tua sciētia quā te
dicis habere vt scias qz nihil est idolum: et
animo cogites deū: ⁊ sic recumbas in ido
lio. In hac sciētia perit infirmus. Et ne cō
tēnas infirmuz addidit. Propter quē xp̄s
mortuus est. Quē vis contēnere pcium ei⁹
attende: et cum morte xp̄i totū mūdū appē
de. Et ne adhuc te putares in infirmum
peccare et lene duceres pecc̄i ac paru
penderes. In xp̄m inquit peccatis. Solēt
em homines dicere. In hoiem pecco: nun
quid in deum negas deū xp̄m. Audes ne
gare xp̄z deū? An aliquid in idolio cū recū
beres didicisti? Nō admittit ista doctrinā
xp̄i doctrina. Quere vbi didiceris xp̄m nō
esse deū: Pagani hoc solēt dicere. Uides qđ
faciunt mēse male? Uides quō corrumpūt
mores bonos: colloquia mala? Tu ibi de
euangelio loqui non potes: et de idolis lo
quētes audis. Amittis ibi q̄ xp̄s de⁹ est.
Et qđ ibi bibis: in eccl̄ia vomis. Forte hic
audes loq̄: forte inter turbas audes mur
murare. Nunquid christus nō homo fuit?
Nōne crucifixus est? A paganis hoc didi
cisti: salutē perdidisti: fimbriā nō tetigisti.
Tāge ⁊ in hoc fimbriā / recipe salutē: sicut
eā te tāgere docuim⁹ in eo qđ scriptum est.
Qui viderit fratrē in idolio recūbentē. Tā
ge illā de diuinitate xp̄i. Et de indeis dice
bat: eadē fimbria. Quoz pres ex qb⁹ xp̄s fz
carnē: qui est sup oia de⁹ bñdict⁹ in secula
Ecce in quē verū deū peccas: dū discūbis
apud deos falsos. Nō est inqt deus: qz ge
niū est carthaginis: ōs si mars aut mercu
rius esset: de⁹ esset. Sed quō ab ipis habea
tur attende: nō quid sit. Nam et ego tecuz
scio: quia lapis est. Si geniū ornamētuz est
aliquod ciues carthaginis bene viuant: ⁊
ipsi erūt geniū carthaginis. Si aūt geniuz
demoniū est audisti ⁊ ibi. Que imolāt gen
tes demonib⁹ imolāt: et nō deo. Nolo vos
socios fieri demonioꝝ. Nouimus qz nō est
de⁹ vtinā ⁊ illi sic nosint. Sed ꝓpter eos q̄
hoc nō nosint infirmos: nō dz percuti con
scientia ipsoꝝ. Hoc monet aplos. Nā et illi
q̄ numen habeāt ⁊ pro numine accipiant
illam statuaz: ara testat. Quid illic faciat
ara: si illud non habetur ꝓ numine? Ne
mo mihi dicat. Nō est numē: nō est deus.
Jā diri: vtinā sic ipsi nosint hoc: quō nouis
mus oēs nos. Sed qđ habeāt pro qua re
habeāt: qđ ibi faciat: ara illa testat. Cōsi

est:⁊ Tamen si contra ꝓconsul iubeat:non
vtiq; contemnis potestatem:sed eligis ma
iori seruire. Nec hinc debet minor ira=
sci:si maior ꝓlata est. Rursum si aliquid
ipse ꝓconsul iubeat:⁊aliud iubeat impera
tor:nunquid dubitatur in illo contemptu il
li esse seruiendum:⁊Ergo si aliud impera=
tor ⁊ aliud de⁹:quid iudicatis:⁊Solue tri=
butū:esto mihi in obsequiū. Recte: sed non
in idolio. In idolio prohibet. Quis ꝓhi=
bet:⁊Maior potestas. Da veniā:tu carcerē
ille gehennam minatur. Vnde iam tibi as=
ephe.vj. sumēda est fides tua tāq; scutū in quo pos
sis omnia ignita iacula inimici extingue=
re. Sed insidiaſ cōtra te potēs:acuit noua
culā vnde capillos radat non vnde caput
incidat. Qō diri modo:audistis in psalmo
Psal.lj. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Quare
dolū potentis male nouacule comparauit
Qr nō admittiſ nisi ad supflua nostra. Si
cut ea pilli in corpore nostro tanq; supflui
videntur ⁊ sine detrimento carnis radunt
sic quicquid potest tibi facere irat⁹ potēs:
inter supflua tua numera. Tollit pauper=
tatē tuā:nunqd tollit diuitias tuas:⁊Pau
pertas tua:diuitie tue in corde tuo. Sup=
flua tua potuit tollere: damno potuit affi
cere:permissus ⁊ vsq; ad ledendū corpus.
Etiā ista vita cogitantibus aliam vitam:
ista inquam vita inter supflua deputanda
est. Nam ⁊ martyres cōtēpserūt illā. Nō
vitam perdiderunt:sed vitam acquisierūt
Certi estote fratres inimicos non amitti
aduersus infideles nisi quātum prodest tē
tandis ⁊ probandis fidelibus. Certi esto=
te fratres:nemo aliud dicat. Omnē curam
vestram sup dñm mittite:prorsus vos ipos
totos ꝓjcite in eum. Nō se subducit vt ca
datis:Ille qui nos creauit:⁊ de ipsis capil=
matth.x lis nostris securitatē nobis dedit. Amē dico
vobis inq̄t:⁊ capilli capitis vestri nume
rati sunt. Capilli nostri numerati sunt deo
quanto magis mores nostri: cui noti sunt
sicut capilli nostri ⁊ Videte qr minima non
contēnit deus. Nā si cōtemneret:nec crea=
ret. Nō et capillos nostros ipse vtiq; crea
nit:⁊ numeratos habet. Sed mō cum sint
(inquis) forte pibunt:⁊ hinc audi vocē ei⁹.
Lu.xxi. Amē dico vobis:capill⁹ capitis vestri nō
pibit. Quid times homez:homo in sinu dei
positus? Tu de illius sinu noli cadere: de
quid ibi passus fueris: ad salutez valebit:
non ad perniciem. Laniatus membrorum
martyres pertulerunt:⁊ timent xp̄ianū in
iurias temporum christianorum? Qui tibi
facit iniriam modo:timens facit. Non di
cit aperte veni ad idolum non dicit aperte
veni ad aras meas:ibi cōuinare. Et si dixe
rit et nolueris:hoc cōquerā:hoc in postu
latione:hoc in ꝙrimonia deponat. Noluit
venire ad aras meas:noluit venire ad tē
plū qō veneroz. Hoc dicat. Nō audet dice
re:ſz alis machinaſ dolose ꝓara capillos
nouaculā acuit:ablatur⁹ est supflua tua:ra
sur⁹ q̄cq̄d relicturus es. Tollat q̄cq̄d ꝓma
nebit si pōt. Quid tulit potēs nocē:⁊Quid
magnuz tulit:⁊Quod fur:quod effractor:vt
multū seuiat qō latro: Si ⁊ ad ipz corp⁹ oc
cidendū ꝓmissus fuerit:q̄d tollit nisi quod
latro:⁊Honoraui cū dixi latro: Nā q̄liscūq;
latro homo est. Quod febris:quod scorpi⁹:
qō fungus malus. Ista tota potēcia seuiē=
tiū est: facet quod fungus. Manducant
homines fungū malum:⁊ moriuntur. Ec=
ce in qua fragilitate est vita humana: quā
quādoq; relicturus est:noli ꝓ illa sic pu=
gnare vt tu relinquaris. Via nr̄a xp̄s est:
xp̄z attēde. Pati venit:sed ⁊ glorificari. Cō
tēni:sed etiā exaltari. Mori:sed etiā resur=
gere. Op⁹ te terret mercedem vide. Quare
vis ꝓuenire delicat⁹ ad eā rē ad quā nō ꝓ
ducit nisi labor? Sed times ne ꝑdas argē
tū tuū:qr ad argētū tuum magno labore p=
uenisti. Si ad argentuz tuū cū qō q̄nq; vel
moriens amissur⁹ es nō ꝓuenisti sine labo
re:ad vitā eternā sine laboze vis peruenī=
re:⁊Charior est tibi illa ad quā post omnes
labores sic ꝓuenies vt nunq; amittas. Si
hoc tibi chaz est ad quā post oēs labores
sic peruenisti vt aliqñ amissurus sis:quāto
magis illa perpetua desiderare debem⁹?
Verbis ipsoz ne credatis:nec timeatis:ho
stes nos dicūt idoloz suoz. Sic ꝑstet de⁹ et
det oīa in potestate quomodo dedit quod
factū est. Hoc cū dicim⁹ charitati vestre ne
sciatis ista quando in potestate vestra nō
vt faciatis illud:ꝓnoz hominū est furio
sorum:circuncellionum:et vbi potestatem
non habent seuire:⁊ velle mori. Properant
sine cauta. Audistis que Vobis legimus:
omnes qui nuper in mapalib⁹ affuistis. Cū Deutef.
data vobis fuerit terra in potestatē ꝓmi⁹ vij.⁊.xj
sit in potestatem:⁊ sic dixit que facienda
sunt Aras eoruz (inquit) destruetis:lucos
eorum comminuetis: et omnes ritulos eo
rum confringetis. Cum acceperitis pote=
statem hoc facite vbi nō est data potestas
non facimus:vbi data est non pretermitti
mus. Multi pagani habent istas abomi=
nationes in fundis suis:nunquid accedi=
mus et confringimus? ꝓrius enim agim⁹
vt idola in eoz cor de frangam⁹. Quando
xp̄iani ⁊ ipsi facti fuerint:aut inuitent nos
ad tam bonū op⁹:aut ꝓuenīt nos:modo
orandū est ꝓ illis:nō irascēdū illis. Si mo
uet dolor magn⁹ aduersus xp̄ianos mouet:

aduersus fratres nostros mouet:qui sic vo
lunt intrare in ecclesiā vt hic corp⁹ habeāt
alibi cor. Tor⁹ intus esse debet. Si int⁹ est
qō videt homo:quare foris est qō videt de⁹
Sciatis aūt charissimi murmura eoz. Nō
gere se cuz hereticis:eū iudeis. Hereticiu
dei ⁊ pagani vnitatē fecerunt cōtra vnita
tem:qr contigit vt quibusdam locis disci
plinam acciperēt iudei ꝓpter improbita
tes suas:criminanſ ⁊ suspicanſ aut fingūt
quia talis de illis semper ꝙramus:qr con=
ij.retra=cta.v. tigit vt alicubi heretici penas darent legi
bus ꝓ impietate ⁊ furore violentiaz sua
iam nos dicūt ꝓ oia ꝙere aliquā incōmo=
ditatē ipsorum ad perniciem? Rursus quia
cōtra paganos placuit vt leges ferrentur
immo ꝓo paganis si sapiant. Sicut enim
pueris insensatis ad lutum ludēri⁹ ⁊ ma
nus coinquinantibus pedagog⁹ cum venit
seuerus:lutum de manu excutit: codicem
porrigit:ita voluit deus per principes sub
ditos sibi terrere corda insensata puerilia
esa.lvlij. vt abijciāt lutū de manib⁹ ⁊ aliqd vtile fa
ciāt. Quid est vtile de manib⁹? Frange esu
rienti panē tuū:⁊ egenū sine tecto iduc in do
mū tuā. Et cū pueri euadūt ab oculis peda=
gogi ⁊ redeūt ad lutū furtim:⁊ qñ inueniū
tur abscondūt manus ne videant. Quia er
go voluit deus:putant nos vbicunq; que=
rere idola:que cū inuenerimus in omnib⁹
locis frangere. Quare? Nō ante nos sunt
loca in quib⁹ sunt. Aut vere ignoram⁹ vbi
sint ista? Et cū nō facim⁹:qr nō dedit in po
testatē deus. Quando deus in potestatem
qñ xp̄ianus erit cuius res est:modo factuz
voluit cuius res est. Si nolet ipsum locum
dare ecclesie:⁊ tantū inberet in re sua:non
rem idola puto:qr deberet summa deuo=
tiōe fieri a christianis:adimarek absens.
Xp̄iana anima que de terra vult deo gra
tias agere non vult ibi aliquid esse in con
tumeliā dei. Hic accedit:quia ecclia dedit
ipsa loca:⁊ in re ecclesie idola futura erāt.
Fratres:ecce q̄d displicet paganis? Parū
est illis qr de villis ipsorum non illa tolli=
mus:non illa franginius⁊ nostris volūt ea
seruari. Contra idola predicamus:de cor=
dibus illa tollim⁹:sum⁹ psecutores idolo=
rum? Profitemur. Nūquid seruatores? Non fa
cio vbi non possum:non facio vbi cōquere=
tur dñs rei. Ubi autem vult fieri ⁊ gratias
agit:reus ero si non fecero.

¶ De trib⁹ quorū vnus dixit. Domi
ne sequar te quocunq; ieris ⁊ repro=
batus est. Ut⁹ non audebat ⁊ excita
tus est. Tertius differebat ⁊ culpat⁹
est. Sermo. vij.

Et hoc capitulo euangelij A
quod dñs donauit audire
Lectum est eñ dominū ie
sum differenter egisse: cuz
obtulit se vnus vt cum se
queretur ⁊ reprobatus est
alius non audebat ⁊ excl
tatus est:tertius differebat ⁊ culpat⁹ est.
Qō eñ dixit [Dñe seqr te quocunq; ieris] mat.viij
Quid tam promptū:qd tam impigrum:qd Luce.ix.
tam paratum:et quid ad tantū bonū aptis
simum:sequi dominum quocunq; ieris? Mi=
raris hodie quid est hoc:q, magistro bono
dño iesu christo inuitante discipulos dbus
daret regnum celoz:displicuit tam para=
tuz. Sed qr talis magister erat qui futura
prenderit intelligimus fratres istum ho=
minez si sequeretur xp̄m:sua q̄sturū fuisse phil.iij.
nō que iesu xp̄i. Ipse eñ dixit. Nō ois q̄ di mat.vij.
cit mihi dñe dñe:intrabit in regnū celoruz.
Et ipse de ipis fuit:nec sic ipe nouerat quo
modo inspiciebat. Nam si iaz se factū esse
sperabat:si iā dolosum et insidiosum se no=
nerat:cui loqueretur non nouerat. Ipse est Joh.ij.
eñ de quo euangelista ait. Non opus ha=
bebat vt quisq; ei testimoniū phiberet de
hole. Ipe eñ sciebat q̄d esset in hole. Quid mat.vij
ergo respōdit? [Vulpes foueas habent et
volatilia celi nidos filij aūt hois nō hz vbi
caput reclinet]. Sed vbi nō hz? In fide tua
Vulpes enim foueas habēt in corde tuo:
quis dolosus es. Volatilia celi habent ni=
dos in corde tuo:elatus es. Dolosus ⁊ ela
tus:nō me seqris. Quō dolosus sequiſ sim
plicitatem? Et alterū cōrinuo tacentem ⁊
nihil dicentē:nihil promittentem. [Seque
re me]. Quantum mali in illo:tantū boni
videbat in isto. Sequere me dicis nolenti.
Ecce habes hominem paratum. Sequar
te quocunq; ieris:et tu dicis nolenti. Se=
quere me? Istum inquit declino: q̄ video si
di foueas:video nidos. Quid ergo molest⁹
es huic:quem prouocas et excusat? Ecce
iam compellis ⁊ non venit:hortaris et nō
sequitur. Quid enim dicit. [Ibo prius se=
pelire patrē meū]. Fides cordis eius dño
se ostēdebat:sed pietas differebat. Dñs aūt
xp̄s quādo parat hoies euangelio:nullam
excusationē vult interponi carnalis huius
temporalisq; pietatis. Est quidem: et lex
dei habet:et ipse dominus arguit iudeos:
qr distribuebant ipsum mandatum dei. Et
paulus apostolus in epistola sua posuit et
dixit. Hoc est mandatum primū in repro=
missione. Honora patrem tuum et matrem ephe.vj.
tuam:deus vtiq; dixit. Volebat enim iste
inuenis obtemperare deo sepelire patrem
suum:sed est locus⁹ est temp⁹ et est res:qm

huic rei:huic tēpori:huic loco seruiat. Honorandus est pater:sed obediendū deo est. Amandus est generator:sed preponendus est creator. Ego inquit ad euangeliū te voco:ad aliud opus mihi necessariꝰ es. Marius est hoc:q̄ quod vis facere. [Sine mortuos sepelire mortuos suos]. Pater tuus mortuus est:sunt alij mortui qui sepeliant mortuos. Mortui sepeliētes mortuos q̄ sūt Potest ne mortuꝰ a mortuis sepeliri:Quo modo inuoluunt si mortui sunt:Quō plangūt si mortui sunt:Et involuūt ⁊ plangūt: ⁊ mortui sunt:q; infideles sūt. Docuit nos quod scriptum est in cantico canticoꝝ dicente ecclesia. Ordinate in me charitatez. Quid est ordinate in me charitatē:Facite gradus:⁊ cuicūq; debetur restituite. Nolite anteriora posterioribus subdere. Amate parentes sed preponite deuꝫ parentibꝰ Attendite matrem machabeorum. Filij inquit:nescio quomodo apparuistis in ventre. Cōcipere vos potui:parere potui: formare vos non potui. Illum ergo audite:illum mihi preponite. Nolite attendere: ne sine vobis remaneam. Precepit: et secuti sunt. Quod docuit mater filios hoc docebat dñs iesus xps istum cui dicebat:sequere me. Quia nunc alius discipulus missit se In medio cui nemo aliq̄d dixit. [Prosequar te dñe] ait [sed vado primum renunciare his q̄ in domo sunt]. Credo hic sensus est. Nuncie meis me forte quomodo fieri solet querent me. [Et dñs. Nemo ponens manum super aratrū ⁊ respiciens retro: aptꝰ est regno celoꝝ.] Uocat te oriēs:⁊ tu attēdis ad occidentē. In hoc capitulo hoc discimꝰ:qm̄ quos voluit dñs:hos elegit. Elegit aūt sicut dicit apostolus:⁊ fm̄ suā gratiam:⁊ fm̄ illoꝝ iusticiam. Talia em̄ sunt verba apli. Attendite inquit quid dicit helias. Dñe:prophetas tuos occiderūt:altaria tua euerterūt:⁊ ego relictus sum solus: ⁊ querunt animam meam. Sed quid dicit illi responsum diuinum:Reliqui mihi septē milia virorum qui nō incurnauerūt genu ante baal. Solum te putas esse seruum bene laborantem:sunt ⁊ alij me timentes:⁊ non pauci. Nam septem milia habeo. Et adiūxit. Sic ergo ⁊ in hoc tempore. Crediderūt ergo aliqui inde ei:⁊ multi fuerant reprobati:sicut ⁊ ille qui vulpium foueas gestabat in animo. Sic ergo inquit ⁊ in hoc tempore reliquie p electionem gratie israel salue facte sunt. id est idem xps elt nunc qui tūc: ⁊ modo qui ⁊ illic tunc helie dixit. Reliqui mihi. Quid est reliqui mihi:Ego illos elegi:qui vbi mentes eorum de me presumentes nō de se:nec de baal. Nō sūt mutati:sic sunt vt a me facti sunt:⁊ tu q̄ loqueris nisi de me presumeres vbi esses:Nisi gratia mea plenus esses:nonne ante baal etiā ipe genu flecteres:Gratia autem mea plenus es:quia nihil de tua virtute:sed totum de mea gra pſumpsisti. Noli ergo in hoc gloriari vt putes te in seruitio tuo non habere ꝫseruos:sunt quos elegt sicut ⁊ te:de me scilicet presumentes. Sicut ait apostolus. Et nunc reliquie per electionem gratie salue facte sunt. Caue o christiane:caue superbiam. Licet em̄ imitator sanctoꝝ sis:totuz gratie semper reputa:quia vt esset aliquid reliquum:gratia in te dei non tuuz meritū fecit. De ipſo deniqz reliquijs dixerat ꝓpheta Esaias commemorās. Nisi dñs sabaoth reliquisset nobis semen:sicut sodoma facti essemus:et sicut gomorra similes fuissemus. Sic ergo inquit ⁊ in hoc tempore reliquie per electionem gratie salue facte sunt. Si autem gratia inquit:iam non ex operibus:id est iam non de tuo merito extollaris. Alioquin gratia iam nō est gratia. Si enim̄z de tua opa presumis ergo merces tibi redditur: non gratia condonatur. Si autem gratia est:gratis datur. Interrogo nunc. Credis o peccator christo:Dicis Credo. Quid credis:Gratis vniuersa peccata per ipsuz tibi posse remitti. Habes q̄ credidisti. O gratia gratis data. Quid tu iuste credis:Te sine deo non posse seruare iusticiam ipsius. Ergo totum reputa q̄ iustus es pietati. Quod autem peccator es tue iniquitati ascribe. Esto accusator tuus et ille erit indultor tuus. Omne enim crimen:facinus vel peccatum nostre est negligentie:⁊ omnis virtꝰ ⁊ sanctitas dei est indulgentia. Conuersi ad dominum.

¶ De eo quod scriptum est in euangelio scōm Mattheum. Confiteor tibi pater domine celi et terre. Et cetera que sequuntur.

Sermo octauus.

Anctum euangelium cū legeret:audiuimus exultasse dominum iesum in spiritu ⁊ dixisse. [Confiteor tibi pater domine celi et terre quia absconditi hec a sapientibus ⁊ prudentibus et reuelasti ea parvulis]. Hucusq; interim verba domini:si digne:si diligenter: si quod primum est pie consideremus: inuenimus primitus non semper eum in scripturis legimus confessionem: debere nos intelligere vocem peccatoris. Maxime autem hoc dicēdū sunt:⁊ hinc ad-

monenda charitas vestra: q; mox vt hoc verbum sonuit lectoris: secutus est etiā sonus tōsionis pectoris vestri:audito scilicet q̄ dominꝰ ait. Cōfiteor tibi pater. In hoc ipso q; sonuit. Cōfiteor:pectora tutudistis. Tundere aūt pectus quid est nisi arguere quod latet in pectore:et euidenti pulsu occultum castigare peccatū:Quare hoc fecistis:nisi q; audistis. Confiteor tibi pater:Confiteor audistis:qui ꝫfitē non attendistis. Nūc ergo aduertite. Si ꝫfiteor xps di xit a q̄ est lōge omne peccatū:non solius est peccatoris:sed etiā laudatoris. Cōfitemur ergo:sive laudātes deum: sive accusantes nosipsos. Pia est vtraq; cōfessio: sive cuz te reprehendis q̄ non es sine pctō:sive cū illū laudas q̄ nō potest habere peccatū. Si aūt bene cogitemus:reprehensio tua laus ipsiꝰ est. Quare em̄ iam ꝫfiteris in accusatione ipsiꝰ tui:Quare ꝫfiteris:nisi q; ex mortuis viuꝰ factꝰ es. Scriptura ꝺppe ait. A mortuo quasi q̄ nō sit perit cōfessio. Si perit a mortuo cōfessio:qui confitē viuit. Et si peccatum cōfitē:vtiqz a morte reuixit. Si peccati confessor reuixit a morte:quis eum sustcauit:Nullus mortuꝰ est suipsiꝰ suscitator. Ille se potuit suscitare/q̄ mortua carne non mortuus est. Etenim hoc suscitauit q̄ mortuum fuerat. Ille suscitauit qui viuebat in se: in carne autem suscitāda mortuꝰ erat. Nō em̄ pater solus filium; suscitauit: de quo dictum est ab apostolo. Propter q̄ eum deus exaltauit:sed etiā dominꝰ seipm id est corpus suum. Unde dicit. Soluite tē plū hoc et in triduo suscitabo illud. Mortuus autem est peccator maxime ille quem moles consuetudinis premit:quasi sepultꝰ est lazarus. Parū enim erat quia mortuus etiam sepultus. Quisquis igitur male consuetudinis:male vite: terrenarum scilicet cupiditatum mole premitur:ita in illo iaz factum sit/quod in quodam psalmo mirabiliter dicitur. Dixit stultus in corde suo: non est deus. Fit talis de quali dictum est A mortuo velut qui non sit perit confessio Quis eum resuscitauit:nisi qui remoto lapide clamauit dicens. Lazare prodi foras Quid est autem foras prodire:nisi quod occultum erat foras prodire:Qui cōfitetur: foras prodit. Foras prodire non posset nisi viueret. Uiuere non posset nisi resuscitatus esset. Ergo in confessione sui accusatio dei laudatio est. Dicit ergo aliquis. Quid prodest ecclesia si iam confessor voce domnica resuscitatus prodit:Quid prodest ecclesia cōfitenti:cui dñs ait:Que solueritis in terra soluta erunt in celo:Ipsum Lazarum attende. Cum vinculis prodit. Jam vinculis irretitꝰ. Quid ergo facit ecclia cui dictū est. Que solueritis soluta erūt nisi q̄ ait dñs cōtinuo ad discipulos. Soluite illū ⁊ sinite abire:Sive ergo nos accusemus: sive deū laudemus bis deū laudamꝰ si pie nos accusamꝰ deūqz laudamꝰ. Qñ deū laudamus:tanꝫ eum q̄ sine peccato est ꝓdicamus. Quando autem nosipos accusamus et per quē resurrexim̄ gloriā damus. Hoc si feceris:nullā occasionē inuenit inimicꝰ q̄ te circumueniat ante iudicē. Cum em̄ tu ipe fueris accusator et dominus liberator: q̄d erit ille nisi calumniator:Merito ille hinc sibi tutelā prouidit aduersus inimicos nō conspicuos:carnem ⁊ sanguinem miseram potiꝰ q̄z cauendā:sed aduersus illos inimicos q̄ quos apostolus nos hortat vt armemur. Nō est nobis colluctatio aduersus carnem sanguinem:id est aduersus homines q̄s videtis scuire in vos. Vasa sunt: alius vtitur. Organa sunt:alius tāgit. Jm misit se inq̄t diabolus in cor iude:vt traderet dñm. Ait aliq̄s. Quid ergo ego feci:Audi aplm. Neq; detis locum diabolo. Tu mala voluntate locuz dedisti: intrauit:possedit:vtitur. Si locum non dares:non possideret. Ergo nos admonens ait. Non est nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinē:sed aduersus pncipes ⁊ potestates Possit quisq; putare aduersus reges terre aduersus potētes seculi. Quare Ipi nō caro ⁊ sanguis:Semel dictū est: non aduersus carnē ⁊ sanguinē. Aduertere ab oi homine. Qui ergo restant inimici:Aduersus principes ⁊ potestates spiritalis neqtie:rectores mūdi. Quasi plus dedit diabolo et angelis eiꝰ. Plus dedit: rectores mūdi appellauit. Sed ne male intelligas: exponit q̄d sit mūdus:cuiꝰ sint illi rectores. Rectores mundi tenebraꝝ hax:Quid est mūdi tenebraꝝ hax q̄ꝰ est rector:Dilectoribꝰ suis ⁊ infidelibus plenus est mundꝰ. Has appellat apls tenebras. Hax rectorē diabolus et angeli eius. Hę tenebre nō naturales sunt:nō incōmutabiles sunt:mutantur ⁊ lumē efficiunt:credunt ⁊ credēdo illuminant. Quod cū in eis factū fuerit:audient Fuistis em̄ aliqñ tenebre: nunc autem lux in dño. Nā qñ tenebre:non in dño. Itez qñ lux:nō in te sed in dño. Quid em̄ habes q̄ non accepisti:Qz ergo sunt inuisibiles inimici:inuisibiliter sunt expugnādi. Quippe hostem visibilē vincis feriēdo: inuisibilem vincis credendo. Uisibilis est hostis homo visibilis est et ferire. Inuisibilis est hostis diabolꝰ:inuisibile est et credere. Est ꝫ pugna inuisibilis aduersus inuisibiles inimicos

Ad his inimicis quomodo se tutū dicit q̄dam: Hoc eñ ceperam dicere: ꝛ necesse habui de his inimicis aliquādo cū mora tractare. Jā ergo cognitis inimicis: videam⁹ tutelā. Laudās invocabo dñm: ꝛ ab inimicis meis salu⁹ero. Habes quid agas. Laudans invoca: sed dñm laudās invoca. Si eñ te laudaueris: ab inimicis tuis salu⁹ nō eris. Laudans invoca dñm: ꝛ ab inimicis tuis salu⁹ eris. Qz q̄ ait ipe dñs. Sacrificiū laudis glorificabit me: ꝛ ibi via est vbi ostēdā illi salutare meum. Ubi vis: In sacrificio laudis. Noli pedem extra hāc viā mittere. In via esto: noli a via recedere. A laude dñi nec vnguē: nedum pedē. Si enim volueris ab hac via deuiare: ꝛ pro dño te laudare non eris saluus ab illis inimicis qz de illis dictū est. Jurta semitā scandala posuerūt mihi. Quicūq̄ ergo putaueris te habere abs te: deuiasti a laude dei Quid iam miraris si te seducit inimicus: quando tuū ipsius seductor es: Audi apostolum. Qui enim putat se aliquid esse cū nihil sit: scipz seducit. Dñm ergo attēde cōfitentē. Cōfitebor tibi dñe pater celi ꝛ terre. Confiteor tibi: laudo te. Laudo te: non accuso me. Quantū autem pertinet ad ipsā hominis susceptionem: tota gratia: singularis gratia: perfecta gratia. Quid meruit homo ille qui xp̄s est: si tollas gratiaz. Et tantā gratiā: qz vnū oportebat esse xp̄z ꝛ ipsum esse quē nouimus. Tolle gratiam istam quid christus nisi homo: Quid nisi q̄d tu: Suscepit animam: susceptor⁹ suscepit plenū hominez. Coaptat sibi: vnā facit dominus cum seruo persōnā. Quāta ista gratia: xp̄s in celo: xp̄s in terra. Simul xp̄s ꝛ in celo ꝛ in terra: nec duo xp̄i: sed idē christus in celo et in terra. Xp̄s apd patrē xp̄s in vtero virginis: xp̄s in cruce: christ⁹ apud inferos subueniens dñs. Eo aūt ipo die xp̄s in paradiso cū latrone ꝛ fidēte. Et ibi latro quid meruit: nisi qz illā viā tenuit: vbi ostendit salutare suuz: A qua tibi pes non exeat. In eo eñ q̄ se accusauit: deū laudauit: ꝛ vitā suā beatā p̄sumpsit q̄dā domino: et ait illi. Domine meme nto mei dū veneris in regnū tuū. Cōsiderabat eñ facinora sua: ꝛ p magno habebat si ei vel in fine parceret. Dñs aūt cōtinuo cū ille diceret. memēto mei: sed qñ: cū veneris in regnū tuū. Amen: inquit dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Misericordia obtulit: qđ miseria distulit. Audi ergo dñz cōfitentem. Confitebor tibi dñe pater celi et terre. Quid ꝛfiteor: In quo te laudo: hec eñ ꝛfessio (vt dixi) laudē hz. Qui abscōdisti hec a pud ētib⁹ ꝛ sapiētibus: ꝛ reuelasti ea parulis. Quid est hoc fratres: A contrario sensu intellige. Abscondisti hec inde a sapientib⁹ ꝛ prudētib⁹: ꝛ nō dixit revelasti eis stultis ꝛ imprudētib⁹: sed ait. Abscōdisti quidē a sapiētibus ꝛ prudētibus: ꝛ revelasti ea parulis. Sapientibus ꝛ prudētibus irridendis: arrogātib⁹ falso grandibus vere sūt tumētib⁹: opposuit nō sapiētes non prudētes: sed parulos. Qui sunt parulis: humiles. Ergo abscondisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. Noie sapientiū ꝛ prudentiū supbus intelligi pōt. Ipse exposuit cū ait. Revelasti ea parulis. Ergo abscōdisti non paruulis. Quid est nō paruulis: Nō humilibus. Quid est nō humilib⁹ nisi supbis: O via dñi: aut nō erat: aut latebat vt reueletur nobis. Unde dñs exultaut: nisi qz revelatū est paruulis: Debem⁹ esse paruuli. Nā si voluerimus esse magni quasi sapiētes ꝛ prudentes: nō nobis illud revelat. Qui sunt magni: Sapiētes ꝛ prudētes. Dicētes se esse sapiētes: stulti facti sunt. Habes remediū a cōtrario. Si dicendo te esse sapientē stult⁹ fact⁹ es: dic te stultum ꝛ sapies eris. Sic dic. Dic ꝛ int⁹ dic: qz sic est vt dicis. Si dicis cotā hoibus nō li dicere: ꝛ cotz deo nō dicere. Prorsus qđ ad teipm ptinet: qđ ad tuā tenebrosus es. Quid est eñ aliud esse stultū: nisi esse tenebrosum in corde: Deniqz de illis sic ait. Dicentes se esse sapiētes stulti facti sunt. Antequā hoc dicerēt: quid sursum: Et obscurata est insipiēs cor. Dic quia tu tibi lumē nō es. Ut multū oculus es: lumē nō es. Quid prodest patens ꝛ sanus oculus si lumē desit: Ergo dic a te tibi lumē nō esse: ꝛ clama quod scriptum est. Tu illuminabis lucernam meaz dñe. Lumine tuo dñe illuminabis tenebras meas. Wee eñ nihil nisi tenebre tu autem lumē fugās tenebras illuminans me: nō mihi lumen existēs: sed lumen non participans nisi in te. Dic Johānes et amicus sponsi: christus putabat: lumē putabat. Nō erat ille lumē: sed vt testimoniū perhiberet de lumine. Quod autez erat lumen: erat lumen verum. Quid est verum: Quod illuminat omnem hominem. Si verum lumē qđ illuminat omnem hoiem: ergo ꝛ iohānē recte dicētē: recte cōfitentem. Nos aūt de plenitudine eius accepimus. Unde si aliud dixit q̄ tu illuminabis lucernam meaz dñe. Deniqz iā illuminat⁹: testimoniuz phibebat. Propter cecos: lucerna diei testimoniū phibebat. Unde qz lucerna est: Uos inquit milistis ad iohānē: ꝛ voluistis exultare ad horā in lumine eius. Ille erat lucerna ardēs et lucens. Ille lucerna: hoc ē res illuminata: accēsa vt luceret. Nec accēdi potest: pōt extingui. Sz vt non extinguatur: ventū supbie nō patiat. Ergo cōfiteor tibi dñe pater celi ꝛ terre: qui abscondisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudētib⁹ ꝛ revelasti ea stultis ꝛ imprudētib⁹: sed ait. Abscōdisti quidē a sapiētibus ꝛ prudētibus: ꝛ revelasti ea parulis. Sapientibus ꝛ prudētibus irridendis: arrogātib⁹ falso grandibus vere sūt tumētib⁹: opposuit nō sapiētes non prudētes: sed parulos. Qui sunt paruli

Universidad de Deusto Biblioteca

a. corin. iiij. dispensatione actum est: vt interior hō qui renouat de die in diez: non adhuc sub lege positus/sed iaz sub gra exoneratꝰ sarcinis innumerabiliuz obseruationū: qō erat reuera graue iugū sed dure cernici cōuenienter impositum: facilitate simplicis fidei ⁊ bone spei ⁊ sancte charitatis quicqd molestiarū exterioꝝ hoi foris secus intulisset ille princeps q̄ missus est foras: iteriore gaudio leue fieret. Nihil em̄ taz facile bone volūtati est q̄ ipsa sibi: ⁊ hec sufficit deo. Quālibet ergo seuiat iste mūdus: verissime angeli nato in carne dño clamauerūt. Glia in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoib⁹ bone voluntatis: qz qui natus erat suaue iugum est et
Luce. ij. j. corin. x sarcina leuis. Et sicut dicit apostolus. Fidelis deus qui nos non sinit tentari supra quod possumus ferre: sed facit cum tentatione etiam exitum vt possimus sustinere.

¶ De eo de quo supra. Uenite ad me omnes. Sermo. x. In quo siue bonuz operemur siue malum fugiamus: ab humilitate tanq̄ a fundamento inchoandum esse declarat ⁊c.

A Mat. xj. Udituimus in euangelio dñm exhilaratum spū dixisse deo pri. [Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ terre: qui abscondisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudētibus: ⁊ reuelasti ea parvulis. Ita pater: qz sic placitū est añ te. Oia mihi tradita sunt a pre meo. Et nemo agnoscit filiū nisi pater: neq̄ patrē quis agnoscit nisi filiꝰ: ⁊ cui voluerit filiꝰ reuelare.] In clamādo laborauitꝰ: in audiēdo laborat. Audiamus ergo eū qui sedet ⁊ dicit. [Uenite ad me oēs qui laboratis.] Quare em̄ oēs laboramus: nisi qz sumꝰ mortales: fragiles infirmi: lutea vasa portates: que faciūt inuicē angustias. Sed si angustant vasa carnis: dilatētur spacia charitatis. Quid ergo dicit. Uenite oēs qui laborat: nisi vt laboretis. Denicq̄, pmissio eius in prōptu est qm̄ laborātes vocant. Querēt forte q̄ mercede vocati sunt. [Et ego vos] inquit [refriciā. Tollite iugum meū super vos: ⁊ discite a me] nō mundū fabricare: non cuncta visibilia ⁊ inuisibilia creare: nō in ipso mundo mirabilia facere: ⁊ mortuos suscitare: sed [qm̄ mitis sum ⁊ humilis corde.] Magnꝰ esse vis: a minimo incipe. Cogitas magnā fabricam cōstruere celsitudinis: de fundamēto prius cogita humilitatis. Et quantuz quisq̄ vult ⁊ disponit superponere molem edificij: quāto erit maius edificiū: tanto altius fodit fundamētuz. Et fabrica quidem cum cōstruitur: in superna consurgit. Qui autē fodit fundamētum: ad ima deprimitur. Ergo ⁊ fabrica ante celsitudinē humiliatur: ⁊ fastigiū post humiliationē erigitur. Quod est fastigium cōstruende fabrice quā molimur? Quo peruēturum est velamē edificij? Cito dico. Usq̄ ad cōspectum dei. Uideris q̄ excelsum est: quāta res est cōspicere deum. Qui desiderat ⁊ qō dico: ⁊ quod audit intelligit. Promittit nobis conspectus dei: veri dei: summi dei. Hoc enim bonū est: videtem videre. Nam qui colunt falsos deos: facile illos vidēt: sed eos vidēt qui oculos habēt ⁊ non vident. Nobis autem pmittitur visio dei viuētis ⁊ videntis: vt illum deū videre cōcupiscamus: de quo dicit scriptura. Qui plantauit aurē: nonne audiet? Qui finxit oculum: nōne cōsiderat.

B

ps. xciij.

Nō ergo audit q̄ fecit tibi vnde audias? Et nō videt qui creauit vnde videas? Bñ autē proloqtur in ipso psalmo ⁊ dicit. Intelligite ergo qui insipientes estis in populo ⁊ stulti aliquādo sapite. Multi em̄ preterea mala faciūt dum putant q̄ nō videantur a deo: ⁊ difficile est quidē vt euz credāt videre nō posse: sed putant nolle. Pauci inueniūtur tante impietatis: vt impleat in eis qō scriptum est. Dixit stultus in corde suo: nō est deus. Insania ista paucoruz est. Sicut em̄ magna pietas paucoruz est/ita ⁊ magna impietas nihilominꝰ paucoꝝ est. Hoc autē quod dico turba dicit. Ecce modo inde cogitat deus vt sciat q̄d faciam in domo mea: ⁊ curat deus quid velim agere in lecto meo? Quis dicit? Intelligite q̄ insipientes estis in populo: ⁊ stulti aliqn̄ sapite. Tu homo cuz sis qz laboras si oia domꝰ tue honeris: ⁊ pertineāt ad te omnia verba: omnia facta seruoꝝ tuoꝝ: putas et deum sic laborare vt attēdat ad te: qui nō laborauit vt crearet te? Oc̄ uz in te nō intendit snū qui fecit tuū? Non eras ⁊ creauit te vt esses. Non te curat cū iaz sis: qui vocat ea que nō sunt tanq̄ sint? Non ergo tibi hoc pmittas: velis: nolis videt te: ⁊ ab eius oculis nō est vbi abscondas te. Si enim celū ascenderis: ibi est: si descenderis in infernū adest. Laboras: nolēs recedere a factis malis: ⁊ volens non videri a deo. Magnus labor. Facere vis mala quotidie suspicaris te nō videri. Audi scripturā dicētem. Qui plantauit aurem: nōne audiet. Qui finxit oculū: nōne considerat? Ubi mala facta tua absconditis? ab oculis dei? Si vis recedere ab ipsis: multū laboras. Audi dicētem. Uenite ad me oēs qui laboratis. Nō fugis laborare fugiēdo. Ab illo eligis fugere: nō ad illuz. Inuenies quo: ⁊ fuge.

ps. xciij.

ps. xciij. ⁊. liij.

Ro. iiij.

Si aūt ꝓpterea nō potes ab illo fugere: qz vbiqz pns est: de proximo fuge ad deum: qz presens est vbi stas. Fuge. Ecce fugiendo excessisti celos: ibi est. Descēdisti ad ifros: quascunqz terrarū solitudines elegeris: ibi est qui dixit. Celū ⁊ terrā ego impleo. Ergo si celum ⁊ terram ipse implet: ⁊ quo fugere possis ab illo nō est: noli laborare. Fuge ad pñtez: ne sentias venientē. Presume te visurum bñ viuēdo: a quo videris ⁊ male viuēdo. Male em̄ viuendo videri potes: videre nō potes. Bene autē viuendo ⁊ videris et videbis. Quāto enim te familiarius videbit qui coronat dignū: qui misericorditer viuit vt vocaret indignū. Nathanael ait dominoq̄ nōdum sciebat. Unde me nosti? Ait enim dñs. Cū esses sub arbore fici vidi te.
Iohā. j. Uidet te xp̄s in umbra sua: nō te videbit in luce sua. Quid est enim: cū esses sub arbore fici vidi te? Quid sibi hoc vult? Quid significat recordare originale petū. Ade: in quo oēs morimur. Quādo primo peccauit:
Gen. iij. de foliis ficulneis succelerotia sibi fecit. Significat in illis foliis puritum libidinis: quo peccādo peruenit. Inde nascimur: sic nascimur: in carne peccati nascimur quaz
Ro. viij. sola sanat similitudo carnis peccati. Ideo misit deus filiuz suū in similitudine carnis peccati. Inde venit: sed sic nō venit. Non enim eū virgo libidine: sed fide cōcepit. Uenit in virgine: qui erat ante virginē. Quaz creauit elegit: quā eligeret creauit. Attulit virgini fecūditatem: nō abstulit integritatem. Qui ergo sine pruritu foliorꝝ ficus venit ad te: cum esses sub arbore fici vidit te. Para te videre sublimiter: a quo visus es misericorditer. Sed qz magnū fastidiū est: de fundamēto cogita. Quo inqnis fundamēto? Disce ab illo: qm̄ mitis est ⁊ humilis corde. Hoc in te fodi fundamentū humilitatis: ⁊ peruenies ad fastidiū charitatis.

¶ De eo quod scriptū est in euāgelio ſm eūdem. Qui dixerit verbum ꝓtra spiritū sanctuz: nō remittetur ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. I quo augustinꝰ ex euāgelio probat in spūsancto ⁊ non in sathana (contra pharisēos) chr̄istuz eiecisse demonia ⁊ quā plura alia notatu digna. Sermo. xj.

A Agna questio est de recēti euāgelica lectione ꝓposita. Cui soluende quātuz ad nos attinet: impares sumus: sed sufficiētia nostra ex deo est: quātū eius adiutoriū vel accipere vel capere possumus. Prius ergo magnitudinem aduertite questiōis: vt cum eius molē humeris nostris impositā videritis: oretis pro laboruꝝ nostris: atq̄ in auxilio qō nobis prebeā inueniatis edificationē mentibus vestris. [Cum dño fuisset oblatꝰ demoniū habens cecus ⁊ mutꝰ ⁊ curasset euz ita vt loqueret ⁊ videret: ⁊ stuperent omnes turbe dicentes: nūquid hic est filiꝰ dauid? Pharisei audientes dixerūt. Hic non
Mat. xij eijcit demones: nisi in beelzebub principe demoniorū. Jesus autē sciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnū in seipsuz diuisum desolabitur: ⁊ omnis ciuitas vel domus diuisa cōtra se non stabit. Et si sathanas sathanā eijcit: aduersuz se diuisus est. Quomō ergo stabit regnum eius.] Hoc dicens ex ipsoꝝ confessione volebat intelligi qꝰ in euz nō credendo in regno diaboli esse delegissent: quod vtiqz aduersum se diuisuz stare nō possit. Eligāt ergo pharisei qō voluerint. Si sathanas sathanā non pōt eijcere: nihil cōtra dñm qō dicerent inuenire potuerūt. Si aūt pōt: mltomagis sibi ꝓpriciāt: ⁊ recedant de regno eiꝰ qō aduersuz se diuisum stare non pōt. In quo aūt domin⁹ xp̄s eijciat demones ne demonioꝝ pncipez eristiment: attendant qō seqtur. [Et si ego (inqt) in beelzebub eijcio demones: filij vestri i quo eijciūt? Jō ipsi iudices vri erūt.] Dixit hoc vtiqz de discipulis suis: illis populi filijs: q̄ certe discipuli dñi iesu xp̄i bñ sibi cōscij fuerāt: nihil se malaz artiuz a bono magistro didicisse: ne in pncipe demonioꝝ eijcerent demones. Jō inqt ipsi iudices vestri erūt. Ipsi inqt ipsi ignobilia ⁊ contemptibilia huius mūdi: in quibus nō artificiosa malignitas sz sancta simplicitas mee virtutis appet: ipsi testes mei indices vestri erunt. Deinde subiūgit. [Si aūt ego in spū dei eijcio demones: igitur puenit in vos regnū dei]. Quid est hoc? Si ego inqt in spū dei demones eijcio: nō alr possunt fili vestri eijcere: q̄b⁹ nō malignā doctrinaz sed fidem simplr dedi: pculdubio peruenit in vos regnū dei quo subuertitur regnum diaboli: cū quo ⁊ vos subuertimini. Et qm̄ dixerat. Filijvri in quo eijciūt: vt ostēderet in eis grazsuā: non meritū illoꝝ. [Aut quo pōt quisqz (inqt) intrare in domuz fortis ⁊ vasa eius diripe: nisi prius alligauerit fortem: ⁊ sic domuz eius diripere.] Filij inqt vestri vel qui crediderant in me vel adhuc crediturī sunt ⁊ eiecturi demones nō in demoniz pncipe: sz in simplici sctitate q̄ certe vel fuerunt vel hoc sunt qō etiā vos estis: id est pctores aut impij ⁊ ideo i domo diaboli ⁊ vasa diaboli: quo ab illo possint erui

quos prevalēte iniquitate fortiter obtinebat: nisi alligaretur iustitie mee vinculis: et vasa eius eriperē que fuerant vasa ire: et ea facerē mea vasa miricordie: hoc est quod etiā beatus apls superbis et ōsi de suis meritis gloriātibus increpās dicit. Quis em te discernit: hoc est: a massa perditiōis ex adam: et avasis ire quis te discernit: Et ne quisq̄ diceret: iustitia mea. Quid enim habes (inq̄t) qđ non accepisti: Unde et de scipso dicit. Fuimus em̄ et nos aliq̄n naturaliter filij ire sicut et ceteri. Ergo et ipse vas erat i domo illius male fortis: cū esset ecclie persecutor: blasphemus: iniuriosus: in malitia et inuidia: sicut fatet agens. Sed ille qui alligauit fortē ab eo vasa perditiōis eripuit: et vasa electionis effecit. Deniq̄ ne putarent increduli et impij aduersantes noi christiano ꝓpter diuersas hereses et scismata eoꝝ: qui sub noie christiano greges colligūt pditorū etiā christi regnū aduersum se esse diuisum: cōsequenter adiungit. [Qui non est mecū cōtra me est: et qui nō cōgregat mecū spargit.] Nec ait: qui nō est sub voce nois mei: aut sub specie sacramenti mei: sed qui nō est mecum cōtra me est. Nec ait: qui nō cōgregat sub voce nois mei: sed qui nō congregat mecū spargit. Nō ergo est aduersus se diuisum regnū xpi: et si hoies conātur diuidere: qđ emptus est pretio sanguinis xpi.

Ubi.ß. Ephe.ij B Matth. xij.c. 1.tim.ij.

Nouit enim dns qui sunt eius. Et recedat inq̄t ab iniq̄tate ois qui nolat nomen dñi. Nā si ab iniquitate nō recedit: nō pertinet ad regnū christi etiā nominās nomen xpi. Ut ergo aliqua: exēpli gratia cōmemorem: spūs auaricie et spūs luxurie: qi ille Zbit: ille diffundit: diuisi sunt ambo aduersus se: et pertinēt ad regnū diaboli. Apud idolorum cultores spūs iunonis et spūs herculis diuisi sunt aduersus se: et ambo pertinent ad regnus diaboli. Paganus et iudeus hostes xpi diuisi sunt aduersum se: et ambo ptinēt ad regnū diaboli. Arrianus et fotinianus ambo heretici: et aduersus se ambo diuisi. Donatista et maximianista ambo heretici et aduersus se ambo diuisi. Oia vitia erroresq̄ mortaliū inter se contrarij diuisi sunt aduersus se: et oēs pertinēt ad regnū diaboli: ideo nō stabit regnū eius. Justus autē et ipius: fidelis et incredulus: catholicꝰ et hereticus: diuisi quidē sunt aduersum se: sed non ambo pertinēt ad regnum xpi. Nouit dns qui sunt eius. Nemo sibi de vocabulo blādiatur. Si vult sibi pdesse nomen dñi: recedat ab iniq̄tate qui inuocat nomē dñi.

Ubi.ß.

Sed ista verba euāgelica et si habebāt aliquid obscuritatis: quod dño arbitror adiuuante explanatū non erat: tñ tante difficultatis: quāte apparet esse qđ sequit. [Ides dico vobis. Omne peccatuz et blasphemia remittet hoibus: spūs aūt blasphemie non remittet. Et qui cūq̄ dixerit verbū contra filium hois: remittet ei. Qui aūt dixerit cōtra spūsanctū non remittet ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ i futuro.] Quid ergo fiet de his quos lucrari cupit ecclesia: Nunqđ nam correctis et ad eā ex quocūq̄ errore venientibꝰ spes falsa pmittitur in remissiōe oium peccatorū: Quis em̄ non cōuincitur dixisse verbum cōtra spiritūsanctum: anteq̄ christianus vel catholicus fieret: Prio ipsi qui pagani appellātur multoꝝ deorum falsorūq̄ cultores et idolorū adulatores: cum dicunt dñm xpm magicis artibus fecisse miracula: nōne isti sunt similes qui eū dixerūt in pncipe demoniorum eiecisse demonia: Deinde cū quotidie nostrā sanctificationē blasphemāt: quid aliud blasphemāt q̄ spiritumsanctū: Quid iudei qui dixerunt de dño iste exorcꝰē sermo: Nōne adhuc q̄ verbum cōtra spiritūsanctum loquūtur: sic negātes eum esse in xpianis: sicut illi in xpo esse negauerūt. Neq̄ em̄ et illi spūsancto nō maledixerunt: aut nō eum dicētes esse: aut esse quidē: sed deū nō esse: sed eē creaturā: aut ad demones eūciendos nihil valere: nō ista indigna: nō aliquid sīle de spiritusancto locuti sunt: Saducei em̄ spiritūsanctū negabant: pharisei vero eū esse ꝫ saduceorū heresim defendebant: sed esse in dño iesu christo negabant: quem demones eijcere in pncipe demoniorū putabāt: cum eijceret ille in spūsancto. Ac per hoc et iudei et quicūq̄ heretici spm̄sanctum cōfiteant: sed eū negant esse in christi corpore: qđ est vnica eius ecclesia nō vtiq̄ nisi vna catholica: peculdubio similes sunt phariseis qui tūc etiā si esse spm̄sanctum fatebātur: negabant tamē eum esse in xpo: cuius opera in demonibus eijciēdis demoniorū prin cipi tribuebāt. Omitto q̄ qđaz heretici ipsum olno spm̄sanctuz vel non creatorē sed creaturam esse contēdunt: sicut arriani et ennomiani et macedoniani: vel eū prorsus ita negant vt ipsum deū negent esse trinitatem: sed tantūmodo esse deum patrem asseuerāt: et ipsum aliquādo vocari filium: aliquādo vocari spiritūsanctum: sicut sabelliani: quos qđā patripassianos vocant: ideo qꝛ patrē perhibēt passuz: cuius negāt esse aliquē filium: sine dubio negāt esse spiritūsanctum. Fotiniani quoq̄ patrē soluz esse deuz: filiū vero non nisi hominē dicūt: negātes omnino tertiā personam spm̄sanctuz. Manifestū est igitur et a paganis et a iudeis et ab hēreticis blasphemari spūsctū.

Nunqđ nā ergo deserendi sunt et sine vlla spe deputandi: qm̄ sīa sīla est. Qui verbū dixerit cōtra spm̄sanctuz nō ei dimittetur neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro: et illi soli estimādi sunt ab huius grauissimi peccati reatu liberi qui ex infantia sunt catholici: Nā quicūq̄ verbo crediderūt vt catholici fierent: vtiq̄ aut ex paganis: aut ex iudeis aut ex hereticis in gratiā christi pacēq̄ venerūt. Quibus si nō est dimissuz qđ dixerūt verbū contra spm̄sanctum: inaniter pmittitur et predicat hoibꝰ vt conuertantur ad deū: et sine in baptismo: sine in ecclesia pacem: remissionēq̄ accipiant pctoꝝ. Neq̄ em̄ dictum est. Non remittet nisi in baptismo: sed nō remittet (inquit) neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro. Nōnullis videt eos tm̄modo peccare in spm̄sanctuz: q̄ lauacro regenerationis abluti in ecclesia: et accepto spūsancto velut tanto postea dono salutis ingrati: mortifero aliquo peccato se immerserint: qualia sunt vel adulteria: vt homicidia: vel ipsa discessio: sine olno a noie xpiano: sine a catholica ecclesia. Sed iste sensus vnde pbari possit ignoro: cū et penitētie quoslibet criminū locus in ecclesia non neget: et ipsos hereticos ad hoc vtiq̄ corripiēdos dicat apls. Ne forte det illis deus penitentiā ad cognoscendā veritatē: et resipiscāt de diaboli laqueis a quo captiui tenētur ꝑm ipsius voluntatē. Quis enim est fructus correctionis sine vlla spe remissionis: Postremo nō ait: qui fidelis catholicꝰ dixerit verbū cōtra spm̄sanctū: sed qui dixerit: hoc est q̄libet dixerit: quicunq̄ dixerit: nō remittet ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. Sive ergo sit ille paganꝰ: sive indeus: sive xpianus: sive hereticus: sive quodlibet aliud habeat nomē erroris: non dictuz est ille aut ille: sed qui dixerit verbū cōtra spiritūsanctum. i. blasphemauerit spm̄sanctū: nō remittet ei neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. Porro aūt si ois error ꝫ ius veritati et inimicus catholice paci (sicut supra ostēdimus) dicit verbū cōtra spm̄sanctuz: nec tñ cessat ex ol errore corrigere atq̄ colligere q̄ remissionē peccatoruz et ipsiz quē blasphemauerant accipiant spm̄sanctum: puto q̄ grande secretū taz magne huius questiōis ostēdimus. Lumē ergo expositionis a dño reqramus. Erigite itaq̄ fratres: erigite ad me aures: ad dñm mentes. Dico charitati vestre. Forte in olꝰ sanctis scripturis nulla maior questio: nulla difficilior inuenitur. Unde vt vobis aliqđ de meipso fatear: spin sermonibꝰ quos ad populū habui: hui⁹ questionis difficultatē molestiāq̄ vitaui. Non q̄ nihil haberē quod inde vtcūq̄ cogitarē neq̄ em̄ in re tanta petere: querere: pulsare negligerē: sed q̄ ipsi intelligentie que mihi aliquātum aperiebat verbis ad horā occurrētibus me posse sufficere non putarez. Hodie aūt lectiones audiens de qbꝰ vobis esset sermo reddēdus cū euāgelium legeretur: ita pulsatū est cor meū: vt crederē deuz velle aliqđ hinc per meū ministeriū vos audire. Prius ergo vt aduertatis et intelligatis admoneo: nō dixisse dñm. Ois blasphemia spūs non remittetur ei: sed qui dixerit verbū. Illud em̄ si dixisset: nihil nobis omnino remaneret vnde disputare possimus: qm̄ si ois blasphemia et oē verbū quod dicōtra spm̄sanctum nō remitteret hoibꝰ: ex nullo genere ipietatis eotū qui dono xpi et sanctificatiōi ecclesie ꝫdicunt vel paganorum: vel iudeorū: vel quorūlibet hereticorum: nōnullos etiā in ipsa catholica imperitorū quēq̄ in ecclesia lucraret. Sed absit vt hoc dñs diceret. Absit inq̄t vt veritas diceret oēm blasphemiā: et omne verbū qđ cōtra spm̄sanctum diceret non hīe remissionē neq̄ in hoc seculo neq̄ i futuro. Exercere quippe nos voluit difficultate q̄stiōis: nō decipere sententie falsitate. Quapropter nō est necesse vt oēm blasphemiaz et oē verbū quod dicō spm̄sanctū: remissionē quisq̄ existimet non habere: sed necesse est plane vt sit aliqua blasphemia et aliqđ verbū: qđ si dicat cōtra spm̄sanctum: nullā vnq̄ veniam remissionēq̄ mereat. Quia si oē acceperimus quisnā poterit saluari: Si autez rursus nullū putauerimus: cōtradicimus saluatori. Est ergo sine dubio aliq̄ blasphema et aliqđ verbū: quod si dictū fuerit contra spm̄sanctuz: nō remittetur. Quid sit autem hoc verbū: queri a nobis dñs voluit: ideo nō exp̄essit. Queri inq̄t voluit: non negari. Solent em̄ scripture ita loq̄: vt quando aliq̄d fic dicī vt neq̄ ex toto: neq̄ ex pte dictū fm̄atur: nō sit necesse vt ex toto fieri possit: vt ex parte non intelligat. Ista ergo sīa ex toto. i. vniuersalr pnūciaret: si diceret. Omnis blasphemia spūs nō remittet: qualecūq̄ verbū cōtra spm̄sanctū non remittet ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. Ex parte aūt. i. particulariter pnūciaret si diceret. Quedā blasphemia spūs nō remittet. Quia ergo nec vniuersalr: nec particulariter enūciata sīa est. Non em̄ dictū est. Ois blasphemia spūs: aut quedā blasphemia: sed tm̄modo indefinite dictū est: spūs blasphemia non remittet. Nec dictum est. Quicūq̄ dixerit quodcūq̄ verbū: aut q̄ dixerit quoddā verbū: sed indefinite: q̄ dixerit verbū: nō est necesse vt oēm blasphemiā vel omne verbū intelligam⁹: sed necesse est

Universidad de Deusto Biblioteca

plane vt quãdam blasphemiã ⁊ quoddam verbũ voluerit intelligi dñs: ꝯuis id exprimere noluerit: vt petẽdo: querendo: pulsando: si q̃d recti intellectus acceperim⁹ nonviliter habeamus. Hoc vt manifest⁹ videatis: illud attẽdite qõ ait idem ipse iudeis.

Joh. xv. De ꝑfa ⁊ lib. arbi. ca. ij. Si nõ venissem ⁊ locutus fuissez eis: pctñ non haberẽt. Negz em̃ ita dictum est: vt sine vllo peccato oino vellet intelligi futuros fuisse iudeos si nõ venisset ⁊ locut⁹ eis fuisset. Plenos quippe inuenit: oneratosq; peccatis. Propter qõ dicit. Venite ad me omnes q̃ laboratis ⁊ onerati estis.

Wat. xj

Rom. v. Wat. ix. Uñ nisi sarcinis peccatorũ ⁊ transgressionibus legis: Qm̃ lex ꝓbintrauit: vt abũdaret delictuz. Cũ ergo ipse etiã alibi dicat. Non veni vocare iustos sed peccatores: qũo si nõ venisset pctñ non haberent: nisi q: ꝓnia ista nec vniuersalr nec particulariter: sz indiffinite ꝓnũciata non omne peccatũ cogit itelligi. Sed plane nisi aliqõ peccatũ itellexerim⁹ qõ non haberẽt: nisi xps venisset ⁊ locutus eis fuisset: falsaz qõ absit) sniam dicerem⁹.

Joh. xv. Nõ ergo ait. Si nõ venissem ⁊ locut⁹ fuissem eis: nullũ peccatũ haberent: neveritas mentiret: nec rursus diffinite dixit. Si non venissem ⁊ locutus fuissem eis: quoddam peccatũ non haberẽt: ne pium studiũ parũ exerceret: In oi quippe copia scripturaruz ſanctarũ pascimur aptis: exercemur obscuris. Illic fames pellit: hic fastidiũ. Quia ergo nõ est dictum pctñ nullũ haberent: non ꝓturbemur cũ peccatores iudeos etiã si dom̃inꝰ nõ venisset agnoscimus. Sed tñ q: dictũ est. Si nõ venissem peccatũ nõ haberẽt vnde necesse est etiã si nõ omne: aliquod tñ eos ex aduẽtu dñi q̃ non habebant ꝓfisse pctñ: illud ipm̃ ꝓfecto est: qõ in pñtẽ sibiq; loquẽtem nõ crediderũt eũq; inimicuz deputãtes qm̃ vera dicebat ipsuꝑ occiderũt. Hoc peccatũ taz magnũ ⁊ tam horrendũ si nõ venisset ⁊ locutus eis fuisset: vtiq; non haberẽt. Sicut ergo ibi cũ audim⁹. Peccatum nõ haberent: nõ omne sed aliqõ peccatũ intelligimus. Ita in hodierna lectiõe cũ audimus. Spũs blasphemia nõ remittet: non oẽm blasphemiã sed quãdaz. Et cũ audimus. Qui dicit verbũ cõtra spm̃sanctuz non remittet: non oẽ verbũ sed quoddã; verbũ intelligere debem⁹. Nã ⁊ hoc ipm̃ quod

mat. xij. ait. Spũs autem blasphemia nõ remittet: vtiq; nõ ois spũs: sed spũs blasphemia necesse est intelligamus. Qõ ⁊ si planius alibi nõ diceret: quis tã vecors esset vt aliqd aliud intelligeret: Scõm hãc regulam lo-

Joh. iij. curiõis: ⁊ illud accipiẽ. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spũsancto. Nõ enim ⁊ ibi sit: spũsancto: hoc tñ intelligiẽ. Nec qm̃ dixit: ex aqua ⁊ spũ: oẽz spm̃ quisq; intelligit. Quocirca cũ audis spũs autẽ blasphemia nõ remittet: sicut non oẽm spm̃: ita non ois spũs blasphemia opz accipias. Audire iaz

B velle vos video: qm̃ non est ois: que nã illa sit blasphemia spũs que non remittetur: et qõ sit verbũ qm̃ non est oẽ: qõ si dictum fuerit ꝟ spm̃sanctum nõ remittet: negz in hoc seculo: negz in futuro. Jã ⁊ ego vellẽ dicere qõ intẽtissime expectatis audire: sz tolerate aliquãtas maiores diligẽtie moras: donec adiuuãte dño totum qõ occurrit expediã. Alij q̃ppe duo euãgeliste marcus ⁊ lucas cũ de hac re loquerẽtur: non dixerunt: blasphemiã ſ verbũ: vt intelligerem⁹ nõ oẽm blasphemiã sed quãdaz: nec ꝟbum oẽ sed quoddã. Quid ergo dixerũt: Apõ mar cũ ita scriptũ est. Amen dico vobis: qm̃ ois dim̃ttunt filijs hoium pctã ⁊ blasphemie q̃b⁹ blasphemauerunt: qui aũt blasphemauerit in spm̃sanctũ non hz remissionem in eternũ: sed reus erit eterni delicti. Apud lucam ita. Ois qui dicit verbũ in filiuz hois: remittet ei: ei aũt qui in spm̃sctm̃ blasphemauerit: nõ remittet. Nunqd ꝓpter nõnullaz verboꝝ diuersitatẽ recedit ab eiusdem veritate snie? Naz negz alia eũ est cũ euangeliste eadẽ non eodẽ modo dicãt: nisi vt in de discam⁹ res verbis: nõ rebus ꝟba ꝓponere: nihilqz aliud in loquente querere nisi voluntatẽ: ꝓpter quã insinuãdaz ꝟba ꝓponũtur. Quid em̃ ad rẽ interest vtrũ dicatur spũs blasphemia nõ remittet: an dicat qui blasphemauerit in spm̃sanctũ nõ ei remittet: nisi forte q̃ eadẽ apertius illo mõ q̃z illo dr: ⁊ aliuz euãgelistam nõ destruit alius sed exponit? Spũs aũt blasphemia clause dicta est: q: nõ expressuz est cui⁹ spũs. Non em̃ quicũq; spũs/spũsanct⁹ est. Jtez põt dici spũs blasphemia: cũ spũ quisq; blasphemat: qũo potest dici spũs oratio cũ spũ q̃z orat. Unde dicit apls. Orabo ⁊ spũ: orabo et mẽte. Cũ vero dictũ est. Qui blasphemauerit in spm̃sanctuz: ille ambiguitates solute sunt. Jtez qõ scriptũ est. Nõ hz remissionẽ in eternũ: sed reus erit eterni delicti: q̃d est aliud q̃z id qõ ꝟm Matthei legiẽ. Non remittet ei: negz in hoc seculo/negz in futuro. Alijs q̃ppe verbis: ⁊ alio loquẽdi mõ eadẽ ipsa est exꝑssa snia. Et qõ est apud Matthei. Qui dixerit verbũ ꝟ spm̃sanctum: non aliud aliqd q̃z blasphemiã intelligeremus plam⁹ alij dixerũt. Qui blasphemauerit in spm̃sanctũ. Eadem tñ res ab oib⁹ dicta est: nec aliqs eoꝝ a loquẽtis volũtate discessit: ꝓpter quã intelligẽdã ꝟba dicunt/scribũtur/legũtur/audiunt. Sed ait aliqs, Ecce

W accepi ⁊ itellexi: q: cuz dr blasphemia: nec exp: imitur ois aut quedã: põt quedã intelligi: aut ois. Sz nec necesse est vt ois. Nisi sũt quedaz intelligar: falsum est qõ dr. Ita ⁊ verbũ si nõ dicatur oẽ seu quoddã: nõ est necesse vt oẽ intelligar: sed nisi vel quoddã fuerit intellectũ: nullo mõ põt esse quod dr. Sed vbi legit: q̃ blasphemauerit: qũo intelligo quãdaz blasphemiã vbi non legit nisi blasphemia: vel quoddã verbũ vbi nõ legitur nisi verbũ: sed tanq; generalr dici vr: q̃ blasphemauerit: huic ꝺictioni rndemus q: etiaz hic si diceret: qui blasphemauerit quãcũq; blasphemiã in spm̃sanctum: nihil esse cur aliquã blasphemiaz querendã putarem⁹: qñ oẽm intelligere debem⁹. Sed q: ois non põt intelligi: ne paganis: iudeis hereticis: oiq; hoium generi: q̃ diuersis erroꝝ⁹ ꝺictioibus suis blasphemãt i spiritũsanctuz spes remissiõis si se correxerint auferar: restat vtiq; vt in eo qõ scriptũ est: qui blasphemauerit in spm̃sanctũ non hre remissionẽ in eternũ: ille intelligar q̃ non oi mõ sed eo modo blasphemauerit vt ei nũq; possit ignosci. Sicut in eo em̃ qõ dictuz est. Deus neminẽ tentat: nõ oi sed quoddã tentatiõis mõ deus neminẽ tentare intelligendus est: ne falsum sit illud qõ scriptum est. Tẽtat vos dñs deꝰ vester: ⁊ ne xp̃z negem⁹ deũ: vel dicam⁹ falsuz euãgelium vbi legimus. Quia interrogabat discipulũz tẽtans: ipse autẽ sciebat q̃d esset factur⁹. Est enim tẽtatio adducẽs pctñ: qua de⁹ neminẽ tentat: ⁊ est tẽtatio ꝓbãs fidẽ: qua ⁊ deꝰ tẽtare dignat. Ita cũ audimus: q̃ blasphemauerit in spm̃sanctũ: non oẽ blasphemãdi genꝰ debem⁹ accipe: sic nec ibi oẽ tentãdi. Jtẽ cũ audimus. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit salꝰ erit: nõ vtiq; intelligim⁹ eo mõ credẽtez quo ⁊ demones credũt ⁊ cõtremiscunt: nec in eo numero baptizatos: in quo simon magus baptizat⁹ potuit: sed salu⁹ esse non potuit. Sicut ergo cũ diceret. Qui credide rit ⁊ baptizat⁹ fuerit saluus erit: nõ oẽs credentes ⁊ baptizatos: sed quosdã intuebat in ea sz fide cõstitutos que apls distinguẽte per dilectionẽ operatur. Ita cuz dixerit. Qui blasphemauerit in spm̃sanctuz nõ hz remissionẽ in eternũ: non oẽm sed quẽdam blasphemãtis spũssancti intẽdebat rcatũ: quo quisq; fuerit obligatus: nulla vnq̃ remissiõe soluẽt. Jllud etiam qõ ait. Qui mãducat carnem meã ⁊ bibit sanguinẽ meum in me manet ⁊ ego in illo: qũo itellecturi sumus? Nunqd etiã illos hic poterim⁹ accipere: de q̃b⁹ dicit apls: q: iudiciuz sibi manducẽt ⁊ bibant: cũ ipsaz carnẽ mãducent ⁊ ipm̃ sanguinez bibãt? Nunqd ⁊ nos ma gistri vẽdito: ⁊ tradito: ipius ꝟmuz ipm̃ manib⁹ eius ꝺfectum sacrm̃ carnis et sanguis ei⁹ cũ ceteris discipulis: sicut apertiꝰ lucas euãgelista declarat: mãducaret ⁊ biberet: mãsit in xp̃o: aut xp̃s in eo? Multi deniq; q̃ vel corde ficto carnẽ illam mãducant ⁊ sanguinẽ bibũt: vel cũ mãducauerit ⁊ biberit apostate fiũt: nunquid manẽt in xp̃o: aut xp̃s in eis? Sed ꝓfecto est q̃dã modus mãducãdi illam carnẽ ⁊ bibẽdi illum sanguinẽ: qũo qui mãducauerit ⁊ biberit I xp̃o manet/⁊ xp̃s in eo. Non ergo quocũq; mõ quisq; mãducauerit carnẽ xp̃i ⁊ biberit sanguinẽ xp̃i: manet in xp̃o: ⁊ in illo xp̃s: sz certo quodãmodo quẽ modũ vtiq; ipse videbat qñ ista dicebat. Sic igitur ⁊ in eo qõ ait. Qui blasphemauerit in spm̃sanctuz nõ hz remissionẽ in eternuz: nõ quocũq; modo blasphemauerit re⁹ est hui⁹ irremissibil' delicti: sed mõ quodã quez nos ꝟrere/aut itelligere voluit: qui hãc sniaz verã terribilẽq; deprompsit. Quisnaz sit aũt iste blasphemãdi modus: vel potiꝰ moderatio. Quenã sit ista blasphemia: ⁊ q̃ sit verbũ ꝟ spiritũ sanctũ iaz cõtuz existimo ipse oꝛdo exposuit vt dicamus: vtrãq; expectatiõnẽ tãdiu sed necessario detentã nõ vlteriꝰ differam⁹.

Jaco. j. Deute. xiij. Joh. vj. mar. xvj Jaco. ij. Ac. viij. mar. xvj ſ. Corin. xiiij. Wr. iij mat. xij. Gala. v mar. iij. Joh. vj. ſ. co. xj. Ubi. ã. Joh. iij. Rom. v. j. Pe. iiij

J Nostꝝ charissimi in illa iuisibili ⁊ incorruptibili trinitate quã fides vestra ⁊ catholica ecclesia tenet ⁊ ꝓdicat: deũ patrem nõ spũssancti patrẽ esse sed filij: ⁊ deuz filiũ nõ spũssancti filium esse sed patris: deũ autez spm̃sanctum nõ solius patris aut solꝰ esse filij spm̃: sed patris ⁊ filij. Et hãc trinitatez ꝟhuis seruata singularium ꝓprietate ⁊ substantia personaꝝ: tamẽ ꝓpter ipsaz indiuidua ⁊ inseparabilẽ eternitatis: ꝟitatis: bonitatis essentiã vel naturam: non esse tres deos sed vnum deum. Ac per hoc ꝓ captu nostro ꝟstum ista ꝓ speculũ ⁊ in enigmate: ꝓsertim talibꝰ q̃les adhuc sum⁹ videre ꝺcidit: insinuatur nobis in pfectorum ꝟitas: in filio natiuitas: in spũsancto patris/filiuq; cõitas: in trib⁹ equalitas. Qõ ergo cõmune est patri ⁊ filio: per hoc nos voluerũt habere cõmunionẽ ⁊ inter nos ⁊ secũ: ⁊ per illud donũ nos colligere in vnũ qõ ambo habẽt vnũ: hoc est per spm̃sanctũ deũ ⁊ donũ dei. In hoc em̃ reconciliamur diuinitati: eaq; delectamur. Nam q̃d nobis ꝓdesset q̃ quid boni nosscemus/nisi etiã diligerem⁹? Sicut aũt veritate discim⁹: ita charitate diligimus: vt ⁊ plenius cognoscam⁹: ⁊ beati cognito ꝓfruamur. Charitas por⁹ diffusa est in cordibus nostris: per spm̃sanctũ qui dat⁹ est nobis. Et q: peccatis alienamur a possessiõe verorũ bonorum. Charitas cooperit multitudinẽ peccatorũ. Est ergo pater filio ꝟitatis ogo vera: ⁊ filiꝰ de

Lu. xxij

iij. sen. di. ix. c. j.

mar. iij.

3

Universidad de Deusto Biblioteca

ueraci patre orta veritas: ⁊ spūssanctus a patre bono ⁊ filio bono effusa bonitas: omnium est autem impar bonitas nec separabilis vnitas. Primū ergo in nos ad accipiēdam vitā eternam q̄ in nouissimo dabit de bonitate dei munus: venit ab initio fidei: remissio peccatoꝝ. Illis eñ manentib⁹ manēt quodāmodo inimicitie aduersus deū: ⁊ ab illo alienatio q̄ a nostro malo est: qm̄ Esa.lix. non mentitur scriptura dicens. Peccata vestra separant inter vos ⁊ deuꝫ. Non itaq̄ nobis ifert bona sua: nisi auferat mala nostra. Et intantum illa crescunt/inq̄tuꝫ ista minuuntur: nec illa pficiētur nisi ista finiātur. Jam vero q̄ dñs iesus sic in spiritusancto peccata dimittit: quēadmodū ī spiritu sancto demones eijcit: hinc intelligi potest q̄ postea q̄ resurrexit a mortuis: cuꝫ dixisset discipulis suis. Accipite spm̄sctm̄: con- ioh.xx. tinuo subiecit. Si cui dimiseritis peccata dimittentur ei: si cui tenueritis tenebūtur.

Nam ⁊ illa regeneratio vbi fit olim preteritorum remissio peccatorū: in spūsanc- Joh.iij. cto fit: dicente dño. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu: non potest introire in regnum dei. Sed aliud est nasci de spiritu aliud pasci de spiritu: sicut aliud est nasci de carne quod fit cum parit mater: aliō pasci de carne: quod fit dum lactat infantem ad hoc conuersum vt cum voluptate bibere: vnde natus est vt viueret vt inde acciat viuendi alimentū vnde accepit nascēdi initium. Primū itaq̄ credentiū bñficiū est benignitatis dei: in spū sancto remissio R peccatorum. Uñ ita cepit ⁊ pdicatio Johā mat.iij. nis baptiste: q̄ pēnsor: dñi missus est. Sic eñ scriptū est. In dieb⁹ illis venit Johannes baptista pdicās in deserto iudee et dicens. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum. Ait autem Johannes inter cetera que locutus est: ad eos q̄ venerunt vt ab illo baptizarentur. Ego q̄- ybi.ē. dem vos baptizo aqua in penitentia: qui autem venturus est post me fortior me est: cuius non sum dignus calciamenta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto ⁊ igni. Ait et dominus. Johannes quidam baptizauit aqua: vos autē baptizabimini spiritusancto nō post mltos hos dies quē actuū.j acceptur estis vsq̄ ad penthecosten. Qō aūt dicit Johānes. Et igni: cuius possit intelligi ⁊ tribulatio quam p noie xpi credētes fuerant perpessuri: tñ nō ab re est eundem spm̄sctm̄ etiā noie ignis significatum videri. Propter quod ⁊ in aduentu ei⁹ dictum est. Ipse sum illis lingue diuise ve- actuū.ij lut ignis: qui et insedit super vnumquenq̄ luce.xij. eorū. Hinc ⁊ ipse domin⁹ ait. Ignē veni mit

tere in mundū. Hinc et apostolus ait. Spū ro.viij. feruētes: qsñ hinc feruet charitas. Diffun- ro.v. ditur quippe in cordibus nostris per spm̄ matthei sanctum qui datus est nobis. Cui feruori xxiiij. contrarium est quod dñs ait. Refrigescet Cor.j charitas multorum Sed pfecta charitas ioh.xij. perfectum donum est spiritussancti. Pri- ephe.ij. est autem illud quod ad remissionem pertinet peccatoum: p q̄ bñficium eruimur de potestate tenebrarum: ⁊ pnceps hui⁹ mūdi mittit foras fide nostra: q̄ opat in filijs infidelitatis: nulla alia nisi societate ⁊ obligatione peccati. In spiritu eñ sancto quo in vnum dei pl⁹ vulus congregatur eijcit spiritus immundus: qui in scīpm diuisus est. Contra hoc donū gratuitū: cōtra istam dei gratiam loquitur cor impenitens. Ipsa ergo impenitentia est spūs blasphemia: q̄ nō remittetur neq̄ in hoc seculo/neq̄ in futuro. Contra spiritum eñ sanctuꝫ quo bapti- ij.sen.di. zantur quorum peccata omnia dimittunt: ⁊ xliij.c.ij quem accepit ecclesia: vt cui dimiserit pcā querit dimittunt ei: verbum valde malū ⁊ nimis impium: sine cogitatione: sine etiaꝫ lingua sua dicit: quem patientia dei cū ad penitē- ro.ij. tiam adducat ipse scōm duriciā cordis sui ⁊ cor impenitens thesaurizat sibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: q̄ reddet vnicuiq̄ iuxta opera eius. Hec ergo impenitentia. Sic eñ vno aliquo nomine posſum⁹ (vtcūq̄) appellare/⁊ blasphemiam ⁊ verbum cōtra spiritūsanctum q̄ remissionem non habet in eternum: hec inq̄ impenitentia cōtra quā clamabat ⁊ preco ⁊ iudex dicēs: Penitentiā agite: appropinqua mat.iij. bit eñ regnum celorum: cōtra quā dñs os et.iiij. euangelice predicationis aperuit: ⁊ contra quā ipm euangelium in toto orbe pdicādū esse pdixit: vbi postea quā resurrexit a mor- lu.xxiiij. tuis: ait discipulis. Oportebat pati xp̄m ⁊ resurgere a mortuis tertia die: ⁊ pdicari in noie eius penitentiam et remissionē peccatorum p oēs gētes incipientib⁹ ab hierlm. Hec oīno impenitētie nō h3 remissionē: neq̄ in hoc seculo/neq̄ in futuro: q̄ penitentia impetrat remissionez in hoc seculo que valeat in futuro. Sed ista impenitētia/vel cor impenitens q̄diu q̄sq̄ in hac carne viuit: non pōt iudicari. De nullo eñ desperādum est q̄diu patientia dei ad penitentiā L adducit. nec de hac vita rapit impiū: q̄ nō ij.sen.d/ mortē vult impij: q̄tum vt reuertatur ⁊ vi xliij.ca uat. Paganus est hodie: vnde scis vtrū sit est etiaꝫ futurus crastino xpianus: Judeus infide- Exeth. lis est hodie: quid si cras credat in xp̄o. He- xxiij. reticus est hodie: quid si cras sequatur catholicam veritatē: Scismaticus est hodie: q̄d si cras amplectatur catholicam pacē.

Quid si illi

Quid sit isti quos in quocunq̄ genere erroris notas ⁊ tanḡ desperatissimos dānas anteq̄ finiāt istā vitā agāt penitentiā ⁊ in ueniāt verā vitaꝫ in futuro: Proinde fres etiā ad hoc vos ammoneat quod ait apl's. j.cor.iiij Nolite ante tp̄s quicq̄ iudicare. Hec eniꝫ blasphemia spiritus cui nunq̄ est vlla remissio: qm̄ nō oēm sed quādā intelleximus eāq̄ pseuerante duritiā cordis impenitentis vel dixim⁹/vel inuenim⁹/vel etiā q̄tū existimam⁹ ostendim⁹ nō potest in quoḡ (vt dixim⁹) dū in hac adhuc vita est deprehendi. Qō nō ideo videatur absurdū: q̄ cū hō vsq̄ in finē hui⁹ vite in dura impenitē- tia pseuerās diu multūq̄ loq̄at aduersus hāc gratiā spūssctī euāgeliū: tñ tā lōgā contradictionez cordis impenitētes: q̄si breue aliq̄ vbū appellauit dicēs. Quicūq̄ dixerit vbū cōtra filiū hois: remittet ei: q̄ autē dixerit cōtra spm̄sanctū nō remittet ei neq̄ in hoc seculo/neq̄ in futuro. Hec eñ q̄- ius plura sit ⁊ pluribus verbis contexta ⁊ pducta blasphemia: soleꝫ scriptura etiam multa verba verbū appellare. Neq̄ enim vnū vbū locutus est q̄cūq̄ ppheta: ⁊ tñ sic legitur. Uerbū q̄ factū est ad illū vel ad il j.tim. v. lū pphetā. Et apl's. Presbyteri (inq̄t) dupli ci honore honorētur: maxime q̄ laborāt in verbo ⁊ doctrina. Nō ait in verbis: sed in iacobi.j. verbo. Et sanctus Jacob⁹. Estote (inquit) factores vbi: ⁊ nō auditores tantum. Nō ait et ipse verborum sed verbi: cuius tā multa verba de scripturis sanctis in ecclesia celebriter: ⁊ soleniter legunt: dicantur: audiantur. Sicut ergo q̄tocūq̄ tpe q̄sq̄ nostrum in predicādo euangelio laborauerit nō verbox sed verbi dicitur predicator: et q̄tocūq̄ tpe quisq̄ vestrū nostrā pdicatiō nē diligēter atq̄ instanter audierit: nō vbo rū sed verbi audiendi studiosissim⁹ nuncupat. Ita eo modo q̄ scripture loquūt ⁊ quez nouit ecclesiast. cōsuetudo q̄sq̄ vniuersa sua vita q̄ ista gerit carnē: q̄talibet iōgitudine plōgatur: q̄cunq̄ verba vel ore vel sola cogitatione locutus fuerit corde impenitenti contra remissionem peccatorum q̄ fit in ecclesia: verbum dicit cōtra spiritum sanctum. Ideo autem non solum verbū qō dictum fuerit contra filium hominis: sed omne prorsus peccatum et blasphemia remittetur hominibus: quia vbi hoc peccatum nō fuerit cordis impenitentis contra spiritumsanctum: quo in ecclesia pctā solu- W untur: cuncta alia dimittunt. Quomodo autem hoc dimittitur: quod etiā remissionem impedit alio: um: Omnia ergo dimittuntur eis: in quibus non est quod nūq̄ dimittet. Jn quib⁹ est autez: quomō hoc nūq̄ dimittit: nec alia dimittunt: q̄ oīm remissio vinculo istius impedit. Nō ergo ppter ea q̄cūq̄ dixerit cōtra spm̄scm̄ non remittet ei: q̄ in trinitate maior est filio spūssanctus: qō null⁹ vnq̄ vel hereticus dixit: sed qm̄ quisq̄s resiterit veritati: et blasphema uerit veritatē: qō est xp̄s: etiā post tāta sui pdicationē apud hoies: vt verbū caro fieret/⁊ habitaret in nobis: qō est filiꝰ hois. i. Joh.j. ip̄e xp̄s: si non direrit verbum illud cordis impenitētis cōtra spm̄sanctū: de quo dictū est. Qui nō renatus fuerit ex aq̄ ⁊ spū: ⁊ de Joh.v. quo itē dictū est. Accipite spiritumsanctū: Joh.xx. si cui dimiseritis pctā dimittunt ei. i. si penituerit eū: accipiet p hoc donū remissionē oīm peccatoꝝ: simul et huius qō verbū dixit cōtra filiū hois: q̄ pctō ignoātie sine cōtumacie/vel cuiuscūq̄ blasphemie non addidit peccatum impenitentie cōtra donū dei grām ⁊ regenerationis vel reconciliationis q̄ fit in ecclesia spūsctō. Proinde nec illud sentiendū est: q̄ qdā putāt ideo remitti verbū qō dr cōtra filiū hois: non remitti autē qō dicit cōtra spm̄sanctū: q̄ propter susceptā carnē factꝰ est filiꝰ hois xp̄s: qua carne vtiq̄ maior est spiritussanctus: qui substantia propria equalis est patri ⁊ vnigenito filio ſm ei⁹ diuinitatē: ſm quā ⁊ ipe vnigenitus filiꝰ equalis est patri ⁊ spiritui sancto. Nam si hoc ppterea dictū esset: p- fecto de oi blasphemia taceretur: hec sola irremissibilis videret q̄ ꝫ filiū hois dr q̄si cū hō solꝰ putatur. Cū vero pmissum sit oē pcm̄: ⁊ blasphemia remittetur hoibus: qō etiā apud aliū euāgelistā ita impositus est. Marci iij. Oia dimittent filijs hoim pctā ⁊ blasphemie q̄b⁹ blasphemauerit: peuludubio ⁊ illa blasphemia q̄ cōtra patrē dicit ista generalitate cōcludit: ⁊ tamē hec sola irremissibilis defuit q̄ dr cōtra spm̄sanctū. Nūqd nā ⁊ pater formā sui accepit: q̄si maior spūssanct⁹: Nō vtiq̄ sed ideo post vniuersalez cōmemorationē oīm peccatorum omniq̄ blasphemie eminēti⁹ voluit exp̄mere blasphemiā q̄ fit cōtra filiū hois: q̄ etiā si in illo peccato fuerint homines obligati: qō cō Joh.xv. memorauit vbi ait. Si nō venissem ⁊ locutus eis fuissem: peccatū nō haberēt: quod etiā in euāgelio ſm iohannem valde grauе ostendit esse peccatum vbi ait de spiritu Joh.xvj sancto: cum eū se missurū esse pmitteret: ille arguet mūdū de pctō/⁊ de iustitia/⁊ de iudicio. De pctō qdē q̄ nō crediderunt in me: tamen si nō direrit illa cordis impenitentis duritis verbum contra spiritum sanctum: etiam hoc quod dictum est contra filiū hois remittet. Hic fortassis aliqs Ω q̄rat vtrū tantūmō spūssanctus pctā dimit

Mat.vj tat: an ⁊ pater ⁊ filius: Reſpõdem⁹ q⁹ ⁊ pa
ter ⁊ filius. Jpe eñ filij⁹ de patre dicit. Si
dimiſitis pctā hoib⁹: dimittet vobis ⁊ pa
Ubi.ſ. ter veſter pctā vra. Cui nos q̃s dicimus in
oſone dñica. Pater nr̃ q̃ es in celis. Atq; in
mat.vj. ter cetera ⁊ hoc petim⁹ dicẽtes. Dimitte no
bis debita nr̃a. De ſeipſo aut̃ ait. Ut ſcia
tis q⁹ habebat filij⁹ hois poteſtatẽ in terra
dimittẽdi pctā. Si ergo (inq̃s) ⁊ pater ⁊ fi
lius ⁊ ſpũſſanct⁹ dimittũt pctā: cur illa im
penitẽtia q̃ nũq̃ dimittet: tantũmodo ad
ſpũs blaſphemiã ꝺr ptinere: tãq̃ ille q̃ hoc
impenitẽtie pctõ fuerit obligat⁹: dono ſpũ
ſcti reſiſtere videat: qõ eo dono fiat remiſ
ſio pctõr. Ubi ⁊ ego q̃ro: vtrũ xp̃s eiecerit
demonia: an ⁊ pater ⁊ ſpũſſanctus. Si eñ
Jo.xiiij. tãtũmõ xp̃s q̃d eſt qõ ipe dicit. Pater aut̃
in me manẽs ipe facit opa. Jta eñ dictũ
eſt. Jpſe facit opa: tanq̃ filius nõ faciat: ſz
Joh.ij. pater manẽs in filio. Cur ergo alio loco di
Ubi.ſ. cit. Pater meus vſq; mõ opat: ⁊ ego operor.
ioh.xv. Et paulopoſt. Quecũq; eñ ille fecerit: hec
⁊ filij⁹ eius ſimiliter facit. Qõ alio loco dicit.
Si opa nõ feciſſem in eis q̃ nemo ali⁹ fecit:
ita dicit quaſi ſolus faciat. Si aũt hec ita
dicunt vt tamen inſeparabilia ſint opera
patris: q̃d credenduz eſt de ſpirituſancto:
niſi q⁹ et ipſe pariter operatur? Naz in eo
ipſo loco vñ exorta eſt iſta q̃ſtio quã diſcuti
nus: cũ filij⁹ eijceret demonia: ipe tñ ait. Si
ego in ſpiritu ſancto eijcio demonia: igit̃ p
uenit in vos regnuz dei. Hic forte q̃s dicat
ſpñſanctum dari potius a patre ⁊ filio q̃
ſua voluntate aliq̃d operari: ⁊ ad hoc pti
nere q̃ dictuz eſt: in ſpirituſancto eijcio de
monia: q̃ nõ ipſe ſpiritusſctus ſed xp̃s id
faceret ſpũ: vt ſic intelligat̃ q̃ dictũ eſt: in
ſpũ ctõ eijcio tanq̃ diceret: ſpũ eijcio. So
lent quippe ita loqui ſcripture. Interfece
runt in gladio: id eſt gladio. Succenderũt
ioſue.v. in igne. i. igni. Et accepit ieſus cultros pe
trinos in quibus circũciderat filios iſrael
Sed q̃d p̃propterea demunt in ſpirituſan
Joh.iij. cto propriam poteſtatem: illud attẽdãt q̃
j.Corin. a domno dictum legit. Spiritus vbi vult
xij. ſpirat. Illud vero quod apoſtolus ait. Om
nia autem hec operatur vnus atq; idem
ſpiritus: verendum eſt ne quiſq; arbitret
q⁹ ea non operetur pater et filius: cũ in eis
operibus commemorauit donatiões cura
tionum/et operationes virtutũ: vbi eſt vti
Ubi.ſ. q; et expulſio demoniorum. Cum vero ad
iungit et dicit. Dividens propria vnicui
q; prout vult: nonne manifeſtat etiam ſan
ctiſpiritus poteſtatem: ſed a patre et filio
plane indiuiduam? Si ergo hec ita dicun
tur: vt tamen inſeparabilis intelligat̃ opa
tio trinitatis: ita vt cum operatio patris
dicitur: non eam ſine filio ⁊ ſpirituſancto in
telligat̃ opari: vt cũ opatio filij nõ ſine pa
tre ⁊ ſpũſancto: ⁊ cum operatio ſpirituſcti
nõ ſine patre ⁊ filio ſatis notũ eſt recte cre
dẽtib⁹ vel etiã vt poſſunt intelligẽtib⁹: ⁊ il
lud ideo dictũ eſſe de patre. Jpe facit opa: ioh.xiiij
q⁹ ab illo ſit etiã origo operũ: a q̃ eſt exiſtẽ
tia cooperantiũ pſonarũ: qz ⁊ filius de illo
natus eſt: ⁊ ſpũſanctus p̃cipaliter de illo
p̃cedit de quo natus eſt filius: et cũ quo il
li commũnis eſt idẽ ſpũs. Et illõ q⁹ ait dñs ioh.xv.
Si opera nõ feciſſez in cieq̃ nemo alius fe
cit: nõ ad patrem vel ſpñ retuliſſe q⁹ ei nõ
ſint in illis operibus cooperati: ſed ad ho
mines a quib⁹ leguntur multa facta mi
racula: ⁊ tamen a nullo que filius fecit. Et j.cor.xij.
quod ait apoſtolus de ſpirituſancto. Om
nia autem hec operaur vnus atq; idem ſpi
ritus: nõ ideo dictũ: quia nõ ei cooperatur
pr̃ ⁊ filius: ſed qz in his operib⁹ nõ ſint mul
ti ſed vn⁹ ſpũs: et in diuerſis ſuis opatiõi
bus nõ eſt a ſe ipſe diuerſus. Nec tamẽ ina O
niter ſed rationabiliter ⁊ veraciter dicitur
patrẽ dixiſſe: nõ filium ⁊ ſpñſctm. Tu es fi luce.iiij.
lius meus dilect⁹: in q̃ mihi cõplacui. Sed
hoc miraculũ de celo ſonabilis verbi: q̃uis
ad pſonã patris tñ nõ noſcamus ptinere
cooperatos eſſe filium: ⁊ ſpñſanctũ nõ ne
gamus. Neq; eñ qz tũc filius carnem por
tans cum hoibus cõuerſabatur in terra: iõ
nõ erat etiam in ſinu patris tanq̃ vnigeni
tum ℞bũ: q̃n illa de nube vox facta eſt: aut
ſapienter ⁊ ſpiritaliter credi põt: deũ patrẽ
operationem ℞borũ ſuorum ſonantiũ atq;
trãſeuntiũ a ſue ſapiẽtie/ſuiq; ſpũs coopa
tione ſepaſſe. Eodẽ mõ cũ rectiſſime dica- Mat.
tur: nõ patrẽ nec ſpñſanctuz: ſed filiũ ſup xiij.
mare ambulaſſe: cui⁹ vni⁹ caro erat illa et
plante finctib⁹ innitẽtes: illud tñ opus tã
ti miraculi patrẽ ⁊ ſpñſctm coopertos eſſe
q̃s abnuat? Sic eñ ⁊ ſolũ filiũ veriſſime di
cimus: ipam ſuſcepiſſe carnẽ: nõ patrẽ aut
ſpñſanctum ⁊ tñ hanc incarnationẽ ad ſo
lum filiũ p̃tinẽre: q̃ſq; negat cooperatũ pa matiũ
trẽ aut ſpñſctm nõ recte ſapit. Itẽ dicim⁹ actuũ.ij
nec patrẽ nec filiũ: ſed ſolũ ſpñſctm: ⁊ in co
lũbe ſpecie: ⁊ in linguis velut igneis appa
ruiſſe ⁊ ſediſſe: pnũciare illis: ⁊ in q̃s vene
rat multis ⁊ varijs linguis magnalia dei:
a q̃ tñ miraculo ad ſolũ ſpñſctm ptinente:
cooperationem patris ⁊ verbi vnigeniti ſe
parare nõ poſſumus. Jta quoq; ſingulorũ
in trinitate opa trinitas opat̃ vnicuiq; ope
rante: cooperantibus duobus: conuenien
te in tribus agendi cõcordia: non in vno de
ficiente efficacia peragendi. Que cũ ita ſint
hinc eſt q⁹ dñs ieſus in ſpirituſancto de
mones eijcit. Neq; enim ⁊ ſol⁹ hoc imple-

re non poterat: atq; illud adiutoriuz tanq̃
huic operi non ſufficies aſſumebat: ſz ſpñ
diuiſum in ſemetipm eo ſpiritu cõgruebat
expelli: quẽ pater ⁊ filij⁹ diuiſi in ſemetipis
cõiter habẽt. Sic ⁊ pctã q; p̃ter eccl̃iaz nõ
dimittunt: in eo ſpiritu dimitti oportebat:
quo invnũ eccl̃ia ꝯgregat̃. Denicq; ſi quẽq̃
extra eccl̃iam ſuoz̃ poeniteat pctoz̃: ⁊ hui⁹
tãti pcti q̃ alienũ eſt ab eccl̃ia dei cor im- j.Cor.iij
penitens habeat: q̃d ei prodeſt illa penitẽ
tia: cũ iſto ſolũverbũ dicat ꝯ ſpñſanctũ: q̃d
extraneũ ẽ ab eccl̃ia: q̃ accepit hoc donũ vt
iij.ſe.di. in ea in ſpũſancto fiat remiſſio peccatoz̃:
xxxvij. Quã remiſſionẽ cũ trinitas faciat: proprie
c. ter tiũ tñ ad ſpñſanctũ intelligit̃ ptinere. Jpe eñ
ſo. eſt ſpũs adoptiõis filioz̃ in quo clamam⁹.
ſo.viij. Abba pater: vt ei poſſimus dicere. Dimit
mat.vj. te nobis debita noſtra. Et in hoc cognoſci
mus ſicut dicit ap̃ls Johãnes: q̃n xp̃s ma
j.ioh.iij. net in nobis de ſpũ quem dedit nobis. Jpe
ſpiritus teſtimoniũ reddet ſpiritui noſtro:
roñ.viij q; ſumus filij dei. Ad ipſius eñ pertinet ſo
cietas qua efficimur in vnũ corpus vnici fi
philip.ij lij dei. Uñ ſcriptũ eſt. Si qua igit̃ exhorta
tio in xp̃o: ſi q̃ ſolatium charitatis: ſi qua
ſocietas ſpũs. Propter hãc ſocietatẽ illi in
quos primitus venit: linguis oĩm gentiuz
ſunt locuti: q; p linguas cõſociatio: eſt ſo
cietas generis humani. Sic oportebat p
linguas oĩm gentiũ ſignificari iſtã societa
tem filioz̃ dei ⁊ mẽbroz̃ xp̃i futurã in oĩb⁹
gentib⁹ vt quẽadmoduz tũc ille apparebat
accepiſſe ſpñſanctũ: qui loquebat linguis
oĩm gẽtum: ita ſe nunc ille agnoſcat accepiſſe ſpiritũſanctũ qui tenet̃ vinculo pa
cis eccl̃ie: q̃ diffunditur in oĩbus gentib⁹.
ephe.iiij Uñ ẽt ap̃ls. Studẽtes ſeruare vnitat̃ ſpi
p ritus in vinculo pacis. Qõ aut̃ ſit ipſe ſpi
Joh.xv. ritus patris: ipſe filij⁹ dicit. De patre p̃ce
Mat.x. dit. Et alio loco. Non eñ vos eſtis qui lo
mini: ſed ſpũs patris veſtri q̃ loquit̃ in vo
bis. Qõ vero ipe ſit ⁊ ſpũs filij: ap̃ls dicit.
gal.iiij. Miſit deus ſpñ filij ſui in corda veſtra: cla
mantẽ abba pater: hoc eſt clamare facien
tem. Nos eñ clamamus: ſed in illo: id eſt
ipſo diffundente charitatem in cordib⁹ no
ſtris: ſine qua inaniter clamat quicũq; cla
roñ.viij mat. Unde idem dicit. Quiſquis autem ſpi
ritum chriſti non habet: hic non eſt ei⁹. Ad
quẽ ergo in trinitate propriẽ pertineret hu
ius comm unio ſocietatis: niſi ad eũ ſpiritũ
q̃ eſt patri filioq; cõis? Hunc ſpñ q⁹ illi non
habeant q̃ ſunt ab eccl̃ia ſegregati. Judas
Jude.j. ap̃ls apertiſſime declarauit dicẽs. Qui ſe
ipſos ſegregant a ſeales: ſpiritũ non haben
tes. Unde in ipſa eccleſia etiam illos qui
per nomina hominum q̃uis in vnitate ei⁹
conſtitutorum quedam ſciſmata molieb̃a-
tur. Paulus apoſtolus arguẽs inter cetera j.Cor.ij.
ait. A ialis aũt hõ non percipit q̃ ſunt ſpũs
dei: ſtultitia eñ eſt illi ⁊ nõ põt intelligi q̃m
ſpiritaliter diiudicat̃. Oſtendit q̃d dixerit.
Non pcipit. i. ſcientiã nõ capit: ibi. Nos in
ecclia ꝓſtitutos parulos dicit: nondũ ſpi j.Cor.iij
ritales ſed adhuc carnales: ⁊ lacte alẽdos
nõ eſca. Quaſi pnulis (inq̃t) in xp̃o lac vo
bis potũ dedi nõ eſcã. Nõdũ eñ poterat?
ſed nec adhuc q̃dẽ poteſtis. Ubi dicit. Nõ
dũ vel non adhuc: pfecto nõ deſperat̃: ſed
eo tendit̃ vt ſit aliq̃ qõ nondũ eſt. Adhuc
eñ eſtis (inquit) carnales. Et oſtẽdens vñ
ſint carnales. Cuz eñ ſit (inquit) inter vos
emulatio: nonne carnales eſtis: et ſm car
nem ambulatis? Atq; idipſum plani⁹ape
riens. Cũ eñ quis dicat. Ego (inquit) ſum
pauli: alius aũt̃ apollo: nonne hoies eſtis?
Quid ergo eſt apollo? Quid aut̃ paulus?
Miniſtri xp̃i p quos credidiſtis. Hi ergo. i.
paulus ⁊ apollo concordes erãt in vnitate
ſpũs: in vinculo pacis: ⁊ tñ q; eos iſti inter
ſe diuidere/⁊ p altero inflari a diuerſus al
terum ceperant: dicunt ⁊ hoies carnales ⁊
ſeales nõ valẽtes pcipere q̃ ſunt ſpũs dei.
Et tñ qz nõ ſunt ab eccleſia ſegregati: par
uuli appellant̃ in xp̃o: quos vtiq; vt ange
los/vel deos eſſe cupiebat q̃s arguebat: qz
hoies erãt. i. in his cõtẽtioib⁹ nõ q̃ dei ſũt
ſed q̃ hoim ſunt ſapiebãt. De illis ℞o qui
ſunt ab eccleſia ſegregat̃i: nõ dictũ eſt: ea q̃
ſunt ſpũs non pcipientes: me ad ſciẽtie per
ceptionẽ referrent ſed victũ eſt/ſpñ nõ ha
bentes. Non eſt aũt conſequẽs vt qui ha
bent etiã ſciendo pcipiat q̃d hz. Habẽt ergo
iſtũ ſpñ i eccl̃ia ꝓſtituit puuli i xp̃o: adhuc
ſeales: adhuc carnales: q̃d habeãt pcipe
re non poſſunt. Ubi.ſ.
nõ valentes. i. intelligere ⁊ noſſe. Nã quo
nonvalentes. i. intelligere ⁊ noſſe. Nã quo
eſſent paruuli in xp̃o: niſi renati ex ſpũſan
cto? Nec mirum videri debet q⁹ q̃ſq; aliq̃d
habet: ⁊ q̃d habet ignorat. Ut eñ taceã de
oĩpotẽti diuinitate atq; incõmutabilis tri
nitatis vnitate: quis facile ſciẽtia percipit
quid ſit aia/⁊ quis nõ habet aiam? Poſtre
mo (vt certiſſime nouerimus) q⁹ paruuli in
chriſto non pcipientes que ſunt ſpiritus
dei: habent tamen ſpiritum dei: paulopoſt
intueamur quemadmodum eoſipſos incre
pans ait. Neſcitis quia templuz dei eſtis: Ubi.ſ.
⁊ ſpiritus dei habitat in vobis? Hoc vtiq;
nullo modo diceret ab eccleſia ſegregatis:
qui dicti ſunt: ſpiritum non habentes. Sz Q
nec ille dicendus eſt eſſe in eccl̃ia: et ad
iſtam ſocietatem ſpiritus ptinere: qui oĩ
bus chriſti corporali tantuin commixtiõe
ficto corde miſcetur. Sanctus enim ſpiri- Sap.ſ.
tus diſcipline fugiet fictum. Qua propter
quicunq; in ſciſmaticis vel hereticis con-

gregationib⁹ /vel potius segregationib⁹ re
nati baptizant:cuius nō sint spū tangz hi
Gal. iij maeli similes q̄ fm carnē nat⁹ est abrahe:
non fm isaac q̄ fm spm qz p̄ repromissionē:
tm cū ad catholicā fidē veniunt/ et societati
spūs aggregant:quē foris ꝓcludubio non
habebāt:nō eis repet ir lauacrum carnis.
Non em defuit etiam foris positis ista for
ma pietas:sed accedit eis q̄ nisi intus non
pōt dari vnitas spūs in vinculo pacis. Ta
ij.Ti.iij. les ergo erāt aliqz catholici essent:de qua
libus dicit ap̄l's.habētes formā pietatis:
virtutē aūt eius abnegātes. Pōt em esse vi
sibilis forma palmitis etiā ꝑter vitē:sed in
j.q.j. cor uisibilis vita radicis haberi nō pōt nisi in
poralia. vite. Proinde corporalia sacramenta que
portant et celebrant etiam segregati ab vni
tate corporis christi:formā possunt exhibe
re pietatis. Uirtus em pietatis inuisibilis
et spiritalis ita in eis nō pōt esse quēadmo
dū sensus nō sequit hoīs mēbrū qn̄ ampu
tatur a corpe. Que cū ita sint:remissio pec
catoz qm̄ non datur nisi in spūsctō:in illa
ecclia tātūmodo dari pōt:q̄ hz spm sanctū.
Hoc em fit remissiōe peccatoz:ne ꝓceps
peccati spūs qui in seipz diuisus est regnet
in nobis:vt eruti a ptāte spūs immundi:tē
plū deinceps efficiamur sctispūs:et a quo
mūdamur accipiendo indulgentiā:ipm ac
cipiamus habitatorē ad faciendā:augen
Act.ij. dam:pficiendāqz iusticiā. Naz et in primo
eius ꝓuentu cum hi qui eū acceperāt lin
guis oīm gentiū loquerent et stupētes eos
qui aderant alloquerēt ap̄l's petr⁹ cōpūcti
sunt corde:et dixerūt ad petrū et ad ap̄los.
Quid ergo faciemus fratres:mōstrate no
bis:Et dixit petrus ad eos. Agite penitē
tiā:et baptizet vnusquisqz vestrū in noīe ie
su xp̄i in remissionē peccatoz:et accipietis
donū spūssancti. Utiqz in ecclesia vtiqz fa
ctum.i.et peccatoz remissio:et doni hui⁹ ac
ceptio in qua erat spūssanctus. Ideo autē
Jo.xiiij. in noie iesu xp̄i:qz cum eundem spm̄sanctū
pmitteret:quē mittit (inquit) pater in no
mine meo. Neqz enim habitat in quocunqz
spūsanct⁹:sine patre et filio:sicut nec filius sī
ne patre et spūsancto:nec sine illis p̄. Inse
parabilis quippe est habitatio quorū inse
parabilis operatio:sed sigillatim plerūqz
per creature significationes nō p̄ suaz sub
stantiā demonstrant:sicut sua tēpoꝛū spa
cia syllabis occupantib⁹ separatiz voce ꝓ
nunciant:nec tn a seipis vllis interuallis/
momentis ꝓ temporum separantur. Non
enim vnqz dici possunt simul:cum esse non
possint nisi semper simul. Sed vt iam non
semel dixim⁹:ideo remissio peccatorū qua
in se diuisi spiritus euertitur et expellitur
regnū:ideo societas vnitatis ecclie dei ex
tra quā nō fit ipa remissio peccatoz:tangz
ꝓpium est opus spiritussancti:patre sane
et filio cooperantib⁹:qz societas est quodā
mō patris et filij ipse spūsctūs. Naz pater
non cōmuniter habetur pater a filio et spūs
ctō:qz nō est pater amboꝝ. Et fili⁹ nō cō
muniter habet fili⁹a patre et spūsctō:qz nō
est filius amboꝝ. Spūs aūt sanct⁹ cōiter
habet a patre et filio:qz spūs est vnus am
boꝝ. Quisquis igit reus fuerit impeniten
tie ꝛ spm in quo vnitas et societas cōionis
cōgregat ecclie:nūqz illi remitteturqz hoc
sibi clausit vt remittat:et merito dānabit:
cū spū qui in seipsum diuisus est:diuisus et
ipse ꝛtra spm̄sctm q̄ in seipsum diuisus nō R
est. Hoc ipsum et euāgelica testimonia nos
admonēt:si ea ꝑscrutamur attentius. Nā
et fm lucā quidem nō ibi hec dicit dñs:vbi
rīdet eis q̄ direxūt q̄ in principe demonio
rū eiȝt demones:nō ei remitti q̄ blasphe
mauerit in spm̄sctm. Unī apparet nō semel
a dño dictū hoc:sed ibi quoqz nō neglīgen
ter pretereundū quo loco dictū sit. Loque
batur em de his qui eū cōfessi essent vel ne
garēt cozā hoibus:vbi ait. Dico aūt vobis Luc.xij.
quicunqz ꝛfessus fuerit me cozā hoīb⁹ et fi
lius hoīs ꝛfitebit illū cozā āgelis dei. Qui
aūt negauerit eū cozā hoīb⁹:denegabit co
ram angelis. Et ne ex hoc apli petri despe
rarēt salus q̄ eū cozā hoīb⁹ ter negauit:cō
tinuo subiecit. Et oīs qui dicit ꝛbū in filiū
hoīs remittetur ei:ei autem qui in spm̄san
ctuz blasphemauerit non remittet:illa scz
blasphemia cordis ꝛimpenitētis qua resi
stitur remissioni peccatoꝝ q̄ fit in ecclia ꝑ
spm̄sctm. Quā blasphemiā petrus non ha Matth.
buit quē mox penituit qn̄ amare fleuit:vi xxvj.
ctoqz spū qui in seipsum diuisus est:et q̄ euz
vexandū poposcerat:cōtra quē ꝓ illo dñs
rogauit ne deficeret fides. Accepit etiā Lu.xxij.
ipūm cui non restitit spiritussanctū:vt non
solū ei remitteretur peccatum:sed per euz
ꝓdicaretur et daretur remissio peccatoꝝ.
Apud duos aūt alios euāgelistas qō nar
rat vt de blasphemia spūs hec sola diceret
cā extitit ex cōmemoratione spūs immūdi
qui in seipsuz diuisus est. Dictū em erat de
dño q̄ in principe demoniorum eiiceret de
mones. Ipse se dñs ait in spūsancto eiice
re demones:vt spūs qui non est in se diui
sus:eū qui in se diuisus est vincat atqz ei
ciat. Ille autem hō in eius perditione ma
neat qui in huius qui in se diuisus non est
pacem per impenitentiam trasiire detra
ctat. Hoc em marcus ita narrat. Amen di Mar. iij
co vobis:qz oīa dimittuntur hominibus
pctā et blasphemie q̄b⁹ blasphemauerint:

qui autem blasphemauerit in spm̄sctm nō
habet remissionē in eternū:sz reus erit eter
ni delicti. Hec ꝛba dñi cū diuisset:sua dein
de cōiūxit dicēs:qm̄ dicebāt spiritū immū
dū hz:vt ostēderet hinc fuisse exortā causz
vt hoc diceret:eo q̄ diuisset eum in beelze
bub ꝓncipe demoniorum demones pelle
re:nō q̄ esset blasphemia q̄ nō remittit:cū
et hec remittat si recta penitentia cōsequat
sed q̄ hinc (vt dixi) causa extitit: vt a dño
illa sma ꝑferret:facta mētione spūs immū
di quē aduersum seipm diuisum dñs osten
dit ꝓpter spm̄sanctū:q̄ nō solū aduersuz se
diuisus nō est:sed etiā q̄s colligit efficit in
diuisos:pctā q̄ aduersum se diuisa sunt di
mittendo:eosqz mundatos inhabitādo:vt
Actuū. sit quēadmodū scriptū est in actib⁹ ap̄lorz.
Multitudinis credētiū cor vnū et aīa vna.
Cui dono remissionis nō resistit:nisi q̄ duri
ioh.viij. ciaz cordis impenitētis habuerit. Nam et
alio loco direxūt iudei de dño:q̄ demoniū
haberet:nec tn ibi aliquid dixit de blasphe
mia spūssct:qm̄ non ita obiecerūt spm im
mūdū:vt in se diuisus ex ore ipoꝝ possit
ostendi:sicut beelzebub a quo eiȝt demōes
posse dixerūt. In hac vero lectione fm mat
theum multo manifestius aperuit dñs qō
hic vellet intelligi.i.q̄ ipse dicat ꝛbū ꝛtra
spm̄sctm q̄ vnitati ecclie corde impenitenti
resistit:vbi in spūsancto fit remissio pctoꝝ
Hunc em spm nō habēt:vt iam dictum est:
S qui etiam christi sacramenta portantes at
q̄ tractantes:ab eius congregatione seiūc
ti sunt. Nā vbi dixit de diuisione sathane
aduersus sathanam:q̄ ipe in spūsancto eiȝ
ceret demones:vtiqz in spū q̄ nō est aduer
sus seipsuz:sicut ille diuisus ibi cōtineque
mat.xij. ꝓ illos q̄ sub nomine xp̄i extra ei⁹ oīle cō
uēticula sua cōgregāt:q̄s putaret etiā re
gnū xp̄i aduersum se esse diuisum. Qui non
est mecū (inq̄t) ꝛ me est:et q̄ nō cōgregat me
cū spargit vt nos ostenderet ad se nō perti
nere:qui extra cōgregādo nolēt congrega
re sed spargere. Deinde subiunxit. Ideo di
co vobis:oē pctm et blasphemia remittetur
hominibus:spūs aūt blasphemia nō remit
tet. Quid est hoc? Ideo sola spiritus blas
phemia non remittetur:qm̄ qui nō est cum
xp̄o ꝛtra ipz est:et q̄ cū illo nō cōgregat spar
git. Ideo vtiqz. Qui em nō cū illo cōgregat
quōlibet sub ei⁹ noīe congreget non habet
spiritumsanctum. Hic omnino: hic compu
lit nos non alibi intelligere fieri remissio
nem omnis peccati: omnisq̄ blasphemie:
nisi in christi congregatione que non spar
git. Congregatur quippe in spiritusancto
qui non est contra seipsum diuisus:sicut il
le immundus spiritus. Et propterea om
nes congregationes vel potiꝰ dispersiones
que se xp̄i ecclesias appellāt:et sunt inter se
diuise atqz contrarie vt vnitatis cōgrega
tioni q̄ vera est ecclesia eius inimice:nō qz
vident ei⁹ habere nomē:idcirco ptinēt ad
eius congregationem. Pertinerent autē si
spūssanct⁹ in q̄ sociat hec cōgregatio aduer
sus seipsum diuisus esset. Hoc autē qz non
est q̄ enim nō est cū xp̄o cōtra ipm est:et qui
cū illo nō cōgregat spargit: ideo pctm oē at
qz oīs blasphemia dimittet hoībus in hac
cōgregatione quā in spūsancto et nō aduer
sus seipsum diuiso cōgregat xp̄s. Ipse aūt
spūs blasphemia illa que fit vt corde impe
nitenti huic tanto dei dono vsqz in finē vite
istius resistat:nō remittet. Nā et si q̄sqz ita
sit contrarius veritati: vt deo loquenti nō
ꝓphetis sed vnico filio:cū ꝓpter nos eū vt
nobis in eo loqueretur filium h oīs esse vo
luit reluctetur:remittetur ei:cū penitendo Ezech.
cōuersus fuerit ad dei beni gnitatez:qui cū xxxiij.
morte impij nollet ꝛstū vt reuertat et viuat
dedit ecclesie sue spm̄sctm:vt cuicunqz in eo
pctā dimitteret:dimitteret ei. Qui ꝛo huic
dono extiterit inimic⁹:vt non illud ꝑ peni
tentiā petat:sed ei ꝑ impenitentiam ꝛtra
dicat:fit irremissibile: non quodcunqz pctm
sed contēpta vel oppugnata ipsa remissio
pctōrum atqz ita dicit verbū cōtra spm̄san j.q.j. ita
ctum cum ex dispersione ad congregationē fit.
nunqz venitur:q̄ ad remittenda pctā accē
pit spm̄sanctū. Ad quā cōgregationē etiaz
si per malū clericū sed tamen catholicū mi
nistrū reꝓbuz et fictum aliquis accesserit
corde nō ficto:in ipso sancto spū remissionē j.q.j. spi
accepit pctoꝝ q̄ spūs in sancta ecclia etiaz ritus san
isto tempe quo velut area cū palea tritura ctus.
tur sic operatur vt nulli⁹ veram cōfessionē
aspernet:nullius simulatione fallatur:at
qz ita reꝓbos fugiat vt etiam ꝑ eoruz mi
nisteriū ꝑbos colligat. Unū ergo suffugiuz
est:ne sit irremissibilis blasphemia cor im
penitēs caueat:ne aliter penitētia ꝑdesse
credat:nisi vt teneat ecclesia vbi ꝛmissio
peccatoruz datur:et societas spūs in pacis
vinculo custoditur. Ut porro difficillimam
questionem:si tn aliquatenꝰ potui (dño mi
serante atqz adiuāte) tractaui:q̄cūq̄ tn in
eius difficultate apprehendere non potui
non imputatur ipsi veritati que salubriter
pios etiam cum occultatur exercet:sed in
firmitati mee que vel intelligenda conspi
cere/vel intellecta explicare nō potui. De
his autem que forte potuimus et cogitan
do inuestigare/et dicēdo expedire:illi sunt
agende gratie a quo questuimus:a quo pe
timus ad quem pulsauimus:vt habere
mus vnde et nos ꝛmeditando alere mur:et

vobis loquendo ministraremus.

¶ De eo qđ scriptuz est in euangelio ſm eundē. Aut facite arboꝛē bonā ⁊ fructum eius bonum ⁊c. vbi etiam multa interserit de bonitate conscīe tie quam largissime declarat.

Sermo. xiij.

A

Mmonuit nos dñs nr iesus xps vt bone arbores simus: ⁊ fructꝰ bonos habere possimus. Ait enim [Aut facite arboꝛem bonā ⁊ fructū eiꝰ bonū/aut facite arboꝛē malā ⁊ fructum eius malum. De fructu eīm arboꝛ cognoscitur] Ubi ait. Facite arboꝛem bonaz ⁊ fructum eius bonū: hoc itaqꝫ non est am monitio sed p̄ceptū salubꝛe: cui obedientia necessaria est. Qđ autem dicit. Facite arboꝛem malam et fructum eius malum: nō preceptuz est vt facias: sed ammonitiōe facias. Contra hos enim dixit qui putabant se cum mali essent loqui bona posse: vel bona opera habere. Hoc dñs iesus dicit non posse. Prius est enim mutandus homo vt opera mutentur. Si enim manet homo in eo qꝺ malus est: bona opera habere non potest. Si manet in eo qꝺ bonus est: mala opera habere nō potest. Quis aūt a dño bonꝰ inuentus est: cū xps ꝓ impijs mortuus sit: Oēs ergo malas arboꝛes inuenit: ⁊ dedit potestatē filios dei fieri credētibꝰ in noīe eiꝰ Quisqꝭ igit hō hodie bonꝰ est. i. arboꝛ bona: mala inuēta ē ⁊ bona facta est. Et si qñ venit malas arboꝛes eradicare: vellet vtiqꝫ remanere que nō digna esset eradicari: sed venit p̄rogare misericordiā: vt postea exerceret iudiciū: cui dicitur. Misericordiā et iudicium cantabo tibi domine. Dedit ergo credentibus remissionem peccatoꝝ: noluit cum eis et de preteritis chartis rationem habere. Remissio enim peccatoꝝ facit arboꝛes bonas. Distulit securim: dedit securitatem. De hac securi iohānes loquitur dicens. Jam securis ad radicem arborum posita est. Omnis arboꝛ que non facit fructuz bonū excidetur: et in ignem mittetur. De hac securi cōminatur paterfamilias in euangelio dicens. Ecce triennium est qꝺ venio ad hanc arboꝛem et fructum in ea non inuenio. Non debeo locum euacuare: proinde amputetur. Et intercedit colonus dicens. Domine dimitte eam hoc anno: circunfodiam eam/et adhibebo cophinum stercoris: si fecerit fructum: bene: si minus: venies et amputabis eam. Tanē per triēniū dñs visitauit genꝰ humanū: hoc est tribus tpibꝰ. Quibꝰ? Primū tps ante legē. Secūdū tps in lege. Tertiū quod nō est: tempus est gratie. Nam si nō visitauit genus humanū ante legem: vnde abel: vnde enoch: vnde noe: vñ abrahā: vnde isaac: vnde iacob: quorum dñm se dici voluit: et cuius omnes gētes erāt quasi triū hominū deus esset. Et ego sum (inquit) deꝰ abrahā/⁊ isaac/⁊ iacob. In lege autem si nō visitaret ipsam legem nō daret. Post legē venit ⁊ ipe paterfamilias: passus est: mortuus est ⁊ resurrexit: spiritū sanctum dedit euangelium p totū orbem terrarum predicari fecit ⁊ adhuc quedam arboꝛ infructuosa permansit. Est quedam adhuc pars generis humani: que adhuc se nō corrigit. Intercedit colonus: pro plebe orabat apls. Flecto (inqt) genua mea ꝓ vobis ad patrē: vt in charitate radicati ⁊ fundati: valeatis apprehēdere cuz oibus sanctis q̄ sit latitudo: longitudo: altitudo: ⁊ pfundū. Cognoscere etiā supeminētē sciētiā charitatis christi: vt impleamini in oēm plenitudinē dei. Flectando genua ꝓ nobis intercedit apls patrē familias: ne eradicemur. Ergo qꝛ necesse est vt veniat: agamus vt fructuosos nos inueniat. Circūfossio arboꝛis ē humilitas penitentis. Omnis eīm fossa humilis. Cophinū stercoris: fordes penitētie. Quid enim stercore sordidius? Sit ergo vnusquisqꝫ arboꝛ bona: non se arbitretur habere fructus bonos: si manet arboꝛ mala. Nō erit fructus bonus: nisi arboꝛis bone. Muta coꝛ: ⁊ mutabitur opus. Extirpa cupiditatem: planta charitatem. Sicut enim est radix omnium malorum cupiditas: sic est radix omnium bonorum charitas. Quid ergo hoies mulsitant inter se/vel contendunt: dicentes. Quid est bonū? O si scires: quid sit bonuz. Quod habere vis non est valde bonuz: qꝺ esse non vis hoc est bonum. Vis enim habere sanitatem coꝛporis/hoc est bonū: nec tñ putes magnum bonum esse quod habet et malus. Aurū ⁊ argentū hñe vis: ecce ⁊ hoc dico bonum est: sed si bene vſus fuerit. Bene autem non vteris si malus fueris: ac p hoc aurum ⁊ argentū malis malum est: bonis bonum est: non quia eos bonos aurum ⁊ argentum facit: sed quia bonos inuenit: in vſum bonum conuertitur. Honoꝛē habere vis: bonum est: sed et hoc si bene vtaris. Quā multis honoꝛ occasio exitū fuit. Discernamꝰ ergo bona opa si possumꝰ: qꝛ de bonis arboꝛibꝰ loquimur. Et hic nihil est qꝺ sic q̄sqꝫ cogitare debeat: nisi vt in scīptis ocu los cōuertat: in se discāt: se ispiciat: se discutiat: se queratur: et se inueniat: ⁊ qꝺ displicet

Exo. 18. Matth. xxij.

mat. xij.

ephe. iij.

B

Joh. j.

j. Tim.

ps. c.

matt. iij.

Lu. xiij.

necet: qꝺ placet optet ⁊ plantet. Cuz eīm se hō inanē inuenerit meliozū bonozū: vt qđ ē auidus externoū bonoꝝ? Ecce qđ pdest plena bonis archa: inanis ꝫ sciētia? Bona vis habere/⁊ bonꝰ nō vis esse: Nō vides te erubescere debere bonis tuis? Si domus tua plena est bonis: ⁊ te hz malū? Quid ei ē qđ velis hñe malū? Dic mihi. Nihil oino Nō vxoꝛē/nō filiū/nō filiā/nō fuū/nō ācillā/nō villā/nō tunicā/postremo nō caligā: ⁊ tñ vis habere malā vitā. Rogo te: ꝓpone vitam tuā calige tue. Omnia que circa iacent oculis tuis: elegātia/⁊ pulchꝛa tibi chara sunt: ⁊ tibi ipse vilis es: fedus es. Si tibi possent respondere bona q̄ibus est plena dom⁹ tua: q̄ hñe optasti: q̄ pdere timuisti nonne ⁊ tibi clamarēt. Sicut tu nos bona habere: sic ⁊ nos volumus bonū hñe dñm: Tacita voce interpellāt ꝺ te dñz tuū. Ecce bona tāta dedisti huic: ⁊ ipe malꝰ ē. Quid ei ꝓdest qđ hz: qñ eū q̄ oia dedit nō habet. Querit ḡ aliqs admonitꝰ his/vbis meis: et forte ꝓfuctꝰ q̄rit qđ sit bonū: q̄le bonū vſi bonū: Vſi intellexisti: hoc te q̄rere debere. Rñ debo q̄renti ⁊ dicā. Hoc est bonū: qđ nō potes inuitus amittere. Potes eīm aruū pdere ⁊ nolēs: potes domū: potes honoꝛes: potes ipsam carnis salutē. Bonū vo quo vere bonus es: nec inuitus accipis: nec inuitus amittiz. Quero ergo q̄le sit hoc bonū: Psalmus quidā admonet nos rem magnā fore quā q̄rimus. Ait eniz. Filij hoim: quousqꝫ graues corde: Quid est graues corde: Ut quid diligitis vanitatē ⁊ q̄ritis mēdaciū: Et a tergo (ait) qđ q̄rendū est. Scitote qm dñs magnificauit sanctū suū. Jā ⁊ xps venit: iā magnificatꝰ est: iā surrexit ⁊ ascēdit in celū: iā nomē eius toto mūdo ꝓdicat: quousqꝫ graues corde: Sufficiāt ꝓterita tpa. Jam magnificato illo sctō: quousqꝫ graues corde. Post triēniū qđ restat nisi securi? Quousqꝫ graues corde: Ut quid diligitis vanitatē/⁊ q̄ritis mēdaciū: Adhuc vana: adhuc inutilia: adhuc pōpatica ⁊ volatica: ita xpo sctō magnificato: adhuc ista requirūt: Jā clamat veritas: ⁊ adhuc querit vanitas: Quousqꝫ graues corde: Merito fortiter flagellat hic mundus. Cognouit eīm iam ꝓbs dñi mūdus. Et seruus (inquit) nesciēs voluntatē dñi sui ⁊ faciēs digna: plagis vapulabit paucis. Quare: Ut q̄rat volūtatē dñi sui. Seruꝰ ḡ nesciēs volūtatē hoc erat mūdus añqꝫ magnificaret sctm suū. Seruus erat nesciēs volūtatē dñi sui ⁊ ideo vapulabat paucis. Seruus aūt iam voluntatem sciens domini sui: hoc est modo ex quo magnificauit deus sctm suuz: et non faciens voluntatez eius vapulabit multis

Lu. xij.

Quid ergo mirū si mūdus multa vapulat: Seruꝰ est sciēs volūtatē dñi sui: ⁊ faciēs digna plagis. Nō ḡ recuset vapulare multꝫ: qñ si nō vult audire ꝑceptoꝛē iniuste patietur vltoꝛē: vel nō murmuret cōtra castigatoꝛē: cūvideat se plagis dignū: vt mlaz mereaꝝ ꝑ xpm dñm nrm: qui viuit ⁊ regnat cū patre ⁊ spiritusancto. Amen.

¶ De dño xpo ambulāte sup aquas maris: et petro titubante. In euangelio ſm eundez. Sermo. xiij. in quo specialiter introducit questionez sal uatoꝛis habitam ad petrum quis nā esset et plura alia.

A

Uangeliū qđ recētissime recitatum est de dño xpo qui sup aquā maris ambulauit: ⁊ de apło petro q̄ ambulans timendo titubauit ⁊ diffidēdo mersus confidendo rursus emersit: admonet nos intelligere mare p̄sens seculum esse: petrū vero aplm ecclie vnice typum. Ipse enim petrus in apostoloꝝ ordine primus: in xpi amoꝛe promptissimus: sepe vnus respondit ꝓ omnibus. Ipse denigꝫ dño iesu/christo requirenti: quem nā homines dicerent eum esse: et opiniones varias hominuz discipulis respondentibus: rursusꝫ domino interrogante et dicente. Uos autem quez me esse dicitis? Rndit petrus. Tu es christus filius dei viui. Unus ꝓ multis dedit responsuz: vnitas in multis. Tunc ei dominꝰ ait. Beatus es symon bariona: quia non reuelauit tibi caro ⁊ sanguis: sed pater meus qui est in celis. Deum de addidit. Et ego dico tibi. Tāq̄ diceret. Quia tu dixisti mihi. Tu es christus filius dei viui: et ego tibi. Tu es petrus. Symon quippe ante vocabatur. Hoc autem nomē ei vt petrus appellaretur a domino impositum est: ⁊ hoc vt ea figura significaret ecclesiam. Quia enim christus petra: petrus populus christianus. Petra enim principale nomen est: ideo petrus a petra: nō petra a petro: quō nō a xpiano xps: ꝫ a xpo xpianus vocaꝝ. Tu es ergo (inquit) petrꝰ: ⁊ sup hanc petrā quā cōfessus es: sup hāc petrā quā cognouisti dicēs. Tu es xps filius dei viui: edificabo ecclesiā meaz. i. sup meipm filiuz dei viui: edificabo ecclesiā meā. Sup me edificabo ⁊c: non me sup te. Nā volentes hoies edificari sup hoies dicebāt. Ego quidē sum pauli: ego autem apollo: ego ꝟo cephe: ipse est petrꝰ. Et alij q̄ nolebāt edificari sup petrū sed sup petrā: ego aūt sum

Matth. xvij.

mat. xvj

j. Cor. j.

xpi. Apls aūt paulus vbi cognouit se eligi
z xpm contēni. Diuisus est (inqt) xps: Nūd
qd paulus p vobis crucifx9 est: aut i noīe
pauli baptizati estis: Quō nō in pauli: sic
nec in petri: sz in noīe xpi vt petr9 edificare
tur supra petram: non petra super petrū.
Idem ergo petrus a petra: cognominatus
beatus: ecclie figurā portans: apostolatus
pncipatum tenens cōtinuo post paululum
tam audito q̄ btūs esset: iā audito q̄ petr9
eēt: iā audito q̄ supra petrā edificat9 esset:
postea3 audiuit futurā dñi passionē: q̄ p̄
dixerat eā cito futurā discipulis suis displi
cuit ei. Timuit ne pderet moriētē: quē pfec
sus fuerat vite fontē. Turbat9 ē. Absit a te
(inqt) dñe ne fiat istud. Propitiꝰ esto tibi
dñe: nolo te mori. Petrus dicebat xpō. No
lo te mori: sed meli9 dicebat xps. Uolo p te
mori. Deniq̄ continuo reprehendit: quē pau
loante laudauerat: z quē beatū dixerat: sa
thanā appellat. Redi (inquit) post me sa
thana scādālū mihi es: nō em̄ sapis q̄ dei
sunt sz q̄ sunt hoīs. Quid nos vult facere ex
hoc qō sum9: q̄ sic culpat q̄ hoies sumus:
Ultis scire qd nobis velit facere: Audite
psalmū. Ego dixi dij estis: z filij excelsi oēs.
Sz humana sapiēdo. Uos aūt sicut hoies
moriemini. Idē ipse petr9 pauloā beatus
postea sathanas. In momēto vno: ifra pau
ca vba miraris: differētias attēde causaz.
Quid miraris: q̄ pauloante beat9: postea
sathanas: Attēde cām quare beatus: Q̄
non tibi reuelauit caro z sanguis: sz pater
me9 q̄ in celis ē. Iō beat9: q̄ tibi nō caro z
sanguis reuelauit. Si ei caro z sāguis hoc
tibi reuelaret de tuo: q̄ vo nō caro z san
guis tibi reuelauit. sz pr̄ me9 q̄ in celis est:
de meo nō de tuo. Quare de meo: Q̄ oia q̄
sz pr̄ mea sunt. Ecce audisti cām: āre btūs
z quare petrus. Quare aūt illud q̄ō nore
scim9 z repetere nolum9: Quare: nisi q̄ de
tuo. Nō em̄ sapis q̄ dei sunt: sz q̄ sunt hoīs
Hoc intuētes nos ecclesie mēbū: discerna
mus quid de dei: quid de nr̄o. Tūc enim nō
titubamus: tūc in petrā fundabimur: fixi z
stabiles erimus aduersus vētos imbres
flumina tentationes videlicet presentis se
culi. Illū tñ videte petrum qui tunc erat fi
gura vestra. Modo tñ dicit: mō titubat: mō im
mortalem pfitetur: mō timet ne moriatur.
Proinde q̄ ecclesia xpi habet firmos: sz et
infirmos: nec sine firmis potest eē: nec sine
infirmis. Uñ dicit apostolus paulus. Debe
mus autem nos firmi infirmoꝝ onera su
stinere. In eo q̄ dixit petrus. Tu es christ9
filius dei viui: firmos significat. In eo aūt
q̄ trepidat et titubat et christum pati no
vult: mortem timendo: vitam non agnoscē
do infirmos ecclesie significat. In illo ergo
vno apl̄o i. petro in ordine apl̄oꝝ primo et
pcipuo in quo figurabat ecclia vtrūq̄ gen9
significandum fuit i. firmi z infirmi: q̄ sine
vtroq̄ non est ecclia. Hinc est ergo z q̄ō mō
lectū est. [Dñe si tu es iube me venire ad
te sup aquas.] Si tu es: iube me. Non em̄
possum. Hoc in me: sed in te. Agnouit quid
sibi esset a se: quid ab illo cui9 volūtate cre
didit se posse: q̄ō nulla infirmitas humana
possit. Ergo si tu es iube: q̄ cū iusseris fiet.
Qō ego non valeo pāmēdo: tu potes iubē
do. [Et dñe veni inquit] Et sine vlla dubi
tatione petrus ad vbū iubētis: alibi ad p̄
sentiam fruēdē: ātis: ad pītiam regentis si
ne vlla cunctatiōe desiluit in aquas: z am
bulare cepit. Potuit qō dñe: nō in se: sed in
dño. Fuistis em̄ aliq̄n tenebre: nūc aūt lux
sed in dño. Qō nemo pōt in paulo: nemo in
petro: nemo in alio vllo apl̄oꝝ: hoc pōt in
dño. Ideo bene paulus vriliter se contēnēs
illū ꝓmēdās: nunqd paulus (inquit) p vo
bis crucifx9 est: aut in noīe pauli baptiza
ti estis: Nō ḡ in me sz mecū: nō sub me sed
sub illo. Ergo ambulauit petr9 sup aq̄s in
iussu dñi: sciēs hoc se a se hr̄e nō posse. Fi
de valuit qō humana infirmitas non vale
ret. Hi sunt firmi ecclie. Attendite/audite/
intelligite/agite. Neq̄ em̄ agēdū est cuz fir
mis alibi vt sint infirmi: sz agēdū est cū cū in
firmis vt sint firmi. Multos aūt impedit a
firmitate: p̄sumptio firmitatis. Nemo erit
adeo firmus nisi q̄ se a seipso sentit infirm
mū. Plumiā volūtariā segregās deus here
ditati sue. Quid pceditis: qui q̄ō dicturus
sum nostis: Tēperet velocitas: vt sequāt
tarditas. Hoc dixi et hoc dico: audite/ca
pite/facite. Nemo adeo sit firm9 nisi qui se
a seipso sentit infirmū. Plumā ergo volun
tariā: sicut psalm9 dicit volūtariā: nō me
ritoꝝ nr̄oꝝ/sed volūtariā. Plumiā ergo vo
luntariam segregās de hereditati sue: et
em̄ ifirmata est: tu vo pfecisti eā: q̄ plumiā
volūtariā segregasti: nō attēdēs holim me
rita sed tuā gr̄az z miam. Infirmata ē ergo
ipa hr̄editas: z agnouit se ifirmā in se/vt fir
ma eēt in te. Nō firmaret: si nō infirmaret
vt abs te i te pficeret: Uide huius infirmi
tatis portiūcula. Paulū vide ifirmatū q̄ di
xit nō sum idone9 vocari apl̄s: q̄ psecut9 sum
eccliā die. Quare ḡ apl̄s es: Gr̄a dei sū id
qō sū. Nū sū idone9 sz gr̄a dei sū qō sum. In
firmat9 est paul9: tu vo pfecisti eū. Iā vo q̄
gr̄a dei ē qō est: vide qd sequat. Et gr̄a ei9
in me nō fuit vacua sed plus oibus illis la
borauī. Uide ne p̄sumptione pdas: qō in
firmitate meruisti. Bene hoc bene. Nō sum
idone9 vocari apl̄s: gr̄a eius sum quod sum:
z gratia eius in me nō fuit vacua. Oia opti
me. Sed plus illis oibus laborauī. Quasi
tibi cepisti tribuere qō pauloante deo de
deras. Agnosce z sequere. Non ego autē.
sz gr̄a dei mecū. Bñ infirme firmissime eris
exaltat9: q̄ non es ingrat9. Tu es idē ipse
paulus: in te parum: in dño magnus. Tu
es q̄ ter dñm rogasti vt stimulus carnis an
gelus sathane quo colaphizabaris aufer
ret a te. Quid tibi dictum est: qd audisti qñ
hoc petisti: Sufficit tibi gr̄a mea: nā virt9
in infirmitate pficit. Etem̄ infirmat9 est tu
vo pfecisti eū. Sic z petr9. Iube me (inqt)
venire ad te sup aquas: hō audio: sed non
hoiem rogo. Iubeat deus hō vt possit qō
non pōt hō. Veni inquit. Et cepit ambula
re sup aquas: z potuit petr9: q̄ iusserat pe
tra. Ecce qd petr9 in dño: qd in se: [Uidēs
vētum validū timuit. Et cū cepisset mergi
exclamauit. Dñe pereo: libera me.] Presū
pſit de dño: potuit de dño. Titubauit vt hō
rediuit ad dñm. Si dicebā: motus est pes
me9. Psalm9 loquitur scī cātici vox est: z si
agnoscamus z nr̄a: imo si velim9 z nr̄a est.
Si dicebā mot9 est pes meus. Quare mot9
misi q̄ me9: Et qd seqūt: Misericordia tua
dñe adiuuabit me. Nō virt9 mea: sed mia
tua. Nunquid em̄ dñs deserit titubantē:
quē audinit: inuocantē: Ubi est illud. Quis
inuocauit deū: z desertus est ab eo: Ubi et
illō. Et omnis qui inuocauerit nomē dñi
saluus erit: Continuo porrigēs adiutoriū
dextre sue: leuauit mergētē: increpauit dif
fidentez. [Modice fider quare dubitasti:]
De me pfessumpsisti: de me dubitasti: Ei
fratres sermo cōcludēdus est. Attēdite se
culū quasi mare: vētus validus et magna
tēpestas. Uniuiq̄ sua cupiditas tēpestas
est. Amas deū: ambulas sup mare: sub pe
dibus tuis est timor scī. Amas seculū: ab
sorbebit te. Amatores suos vorare nouit
non portare. Ad cuz fluctuat cupiditate
cor tuū: vt vincas tuum cupiditatē: inuoca
xpi diuinitatē. Putatis tūc esse vētū: Tuuz
qñ est huius seculi aduersitas: Qñ em̄ bel
la: qñ tumultus: qñ fames: qñ pestilētia: qñ
cuiq̄ hoīm etiā singulo euenit priuata ca
lamitas: tūc putatis ventus aduersus: ubi
putat inuocādus deus. Qñ aūt tpali felici
tate seculō arridet: quasi non est vētus cō
trarius. Noli huic interrogare tpis tranq̄l
litatē: interroga sed tuā cupiditatez. Uide
si trāquillus est in te: vide si nō te subuertit
ventus interior. Hoc vide. Magne virtutis
est cum felicitate luctari: ne illiciat: ne cor
rumpat: ne ipsa subuertat felicitas. Ma
gne inq̄s virtutis est cum felicitate luctari:
magne felicitatis est a felicitate non vinci.
Disce calcare seculū memento fidere te in
christo: z si motus est pes tuus: si titubas:
si aliqua non superas: si mergi incipis: dic
dñe pereo/libera me. Dic dñe pereo: ne pe
reas. Solus em̄ a morte carnis liberat te:
qui mortuus est in carnē pro te. Conuersi
ad dominum.

¶ De eo de quo supra: vbi euāgelīū
supra allegatū lati9 deducit: et prin
cipal̄r exponit hoc qō iesus ascendit
in mōtē orare ꝛc. Sermo. xliij.

Um sanctum euangelium
legeret audiuim9 nautel
lam pericitantē: xpm pe
rielitantib9 subuenientē:
petrū xpo occurrētē. In q̄
bus oīb9 miraculum expe
ctauim9: mysteriū recōra
mus. Qñ em̄ possum9 de diuinis opib9 q̄ le
gunt intellectū alicui9 mystice significatio
nis exculpere: quasi de abstrusis fauoꝝ
cellis mella pducimus: vel xpi discipulos
imitantes: spicas manibus ꝓfricamus vt
ad lactentia grana pueniam9: z in eis vitā
inueniam9. Ascēdit ergo dñs nr̄ iesus xps
(vt lectū est) in monte solus orare. Mōs al
titudo est. Quid em̄ in hoc mūdo altius ce
lo: Quis vero in celū ascēdit: nouit optime
fides vra: cur aūt solus ascendit: Q̄ nemo
ascendit in celū nisi qui de celo descendit fi
lius hoīs q̄ est in celo. Quāuis z in fine cuz
venerit et nos oēs sua mēbra collegerit ac
leuauerit in celū: etiā tunc solus ascēdit q̄
caput cū corpore suo vnus est xps. Nunc
aūt solū caput ascēdit: mediator dei z hoīs
homo christ9 iesus. Ipse ascendit solus ora
re: q̄ ipse ascendit ad patrem p nobis in
terpellare. Uerum tñ charissim dū ille orat
in excelso nauicula turbat fluctibus in pro
fundo: q̄ insurgunt fluctus: potest ipsa na
uicula turbari: sed q̄ xps orat non potest
mergi. Nauellam quippe istā fres eccliaz
cogitate: turbulentum mare hoc seculum.
Qñ aliqs impie volūtatis malie potestatē
psecutionē indicit ecclesie: z ētū in ipso est
christianum nomen conatur extinguere: su
per nauiculā christi grandis vnda consur
git. Sed in his tēptationibus erigatur an
tenna vt suspensa arbor crucem figuret.
Hanc christianus respiciat et non deficiat
quia sicut dicit apostolus petrus. Christ9
pro nobis passus est relinquens nobis exē
plum: vt sequamur vestigia eius. Dicit etiā
beatus iohannes. Sicut enim christus p
nobis animam suam posuit: sic et nos de
bemus pro fratrib9 animas ponere. Huic
ergo antenne: id est cruci christi: simplex

conuersatio ⁊ pura cōfessio tanq̄ cādentia vela relig̃tur. Et hec vela nostra fluctibus abluantur: vestisq̄ tēdatur vt sine macula ⁊ ruga inueniatur. Quantūlibet mare seuiat: ventus incūbat inter fluctus ⁊ fluct⁹: nauis ista turbetur tñ: non mergaꝫ et currit. Denicq̄ posteaq̄ nauis hec edificata ē in hierusalē atq̄ inde in medio pelagi huius fremētis emissa est: estuantiū voluminа vndarū: ⁊ furentium flabra ventorum: dum eam huc atq̄ illuc circūferunt: oium gentium littoribus appulerūt: peregrinas merces quaculq̄ inuenit aduexit. Quid em̄ tam peregrinū in terra nostra q̄ per penitentiam remissio peccatorū regnūq̄ celoꝝ: ⁊ tamē oportebat christum pati ⁊ resurgere a mortuis tertia die: ⁊ predicari in nomine eius penitētiam ⁊ remissionē peccatorū per omnes gētes incipientib⁹ ab hierusalē. Venit ergo dñs ad visitandos discipulos suos qui turbabātur in mari quarta vigilia noctis. Quarta vigilia noctis extrema pars noctis. Vigilia vna tres horas habet: ac per hoc nox quattuor vigilias hz ternis horis per singulas vigilias distributis. Quarta ergo vigilia noctis: hoc est pene iā nocte finita. Sic veniet in fine scli iniquitatis nocte trāsacta ad iudicandos vivos ⁊ mortuos. Venit em̄ nunc (sicut auditis) valde mirabiliter: ambulās sup aquas. Surgebāt fluctus sed calcabant. Fremēs pelagus sub dñi vestigia murmurabat: sed tamē cum volens nolens portabat. Quantūlibet tumores seculi potestatesq̄ consurgant: premit eorū caput nostrū caput. Cuz ḋo appropinquaret nauicule: turbati sunt pre timore discipuli: ⁊ exclamauerūt putātes phātasma esse. Quibus dñs ait. Habete fiduciam: ego sum: nolite timere. Quid est: ego sum: Nō sum phantasma quod putatis: agnoscite quē videtis. Ad hāc vocez exiliit petrus ⁊ ait. [Domine si tu es: iube me venire ad te sup aquas]. Si tu es: non miror q̄ solidam carnē super liquētis elementi terga suspendis. Quid em̄ mirum: si cōditori suo creatura famulatur? Hoc ego nō miror: fac q̄ mireris: ambulet petrus. Fac q̄ mirer. Iube me venire ad te super aquas. Scio em̄ q̄ corpus humanū nature lege nō simitur in fluctibus liquidis habere fixa vestigia: sed accedat donū gratie: ⁊ paululū cesset lex ista nature. Si tu es: iube me venire ad te super aquas. Tu de⁹ es: ego homo sum. Voluisti de meo habere infirmitatē in carne quā portas: habeam et ego de tuo potestatem vt vnda me portet. Dñe si tu es: iube me venire ad te sup aq̄s. Quomodo em̄ mihi in mari non erit via si tu iusseris: qui ꝓpter nos factus es via? [Et dñs: veni] inquit. Nec dubitauit petrus: audiuit dñi verbū ⁊ mox cucurrit ad verbuz. Cito credidit q̄ fidelis homo erat. Sed cū surrexisset ventus validus titubauit: q̄ homo erat. Titubatio ista frēs: quasi mors fidei fuit. Sed vbi exclamauit: fides iterum resurrexit. Nō ambularet nisi crederet: sed nec mergereꝫ nisi dubitaret. In petro itaq̄ cōmunis omniū nostrorum considerāda conditio est: vt si nos in aliquo tentationū ventus conatur subuertere: vel vnda submergere: clamem⁹ ad christum. Quid est clamemus? Oremus: porriget ille manū eruet de profundo. Etenim manus eius deducet nos ⁊ continebit nos dextera ei⁹: donec nos ad sempiterna sua promissa perducat.

Luce. xxiiij.

Matth. xiiij.

¶ De eo quod scriptū est in euangelio ſm eūdem. Si peccauerit in te frater tuus: corripe euz inter te ⁊ ipsum solum. Sermo. xv. vbi de correctione fraterna principaliter tractat. Parabolam etiaz de seruo cui domin⁹ debitum dimisit: qui ⁊ cōseruo misereri noluit laute explanat.

A

Esterna die: sanctū euangelium admonuit nos nō negligere peccata nr̄a quotz. [Sed si peccauerit] inq̄t [in te frater tuus: corripe eum inter te ⁊ ipsuz. Si te audierit lucratus es fratrem tuū. Si autem contempserit: adhibe tecū duos vel tres: vt in ore duorū vel trium testium stet omne verbū. Si autem ⁊ ipsos cōtempserit: dic ecclesie. Quod si ⁊ ecclesiā contēpserit: sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus]. Hodierna etiā die ad ipsam rem pertinet capitulū quod lectū est: quod modo (cuz legeret) audiuimus. Cum em̄ dixisset hoc dñs iesus petro: subiecit ⁊ interrogauit magistrū: quotiens ignosceret fratri qui in illo peccasset: ⁊ quesiuit vtruz sufficeret septies. [Respondit illi dñs. Non solū septies sed etiā septuagiessepties]. Deinde narrauit similitudinē valde terribilē. Quia simile est regnū celoꝝ homini patrifamilias qui posuit rationē cum seruis suis: in quibus inuenit debitorē decem milū talētoꝝ. Et cū inssisset vt oia que habebat: ⁊ omnis eius familia ⁊ ipse venderet ⁊ debitū solueret: adnolutus gemibus dñi fuit rogabat dilationē: meruit remissionez. Miser⁹ est em̄ dñs eius sicut audiuimus: ⁊ oē debitum dimisit illi. At ille debito liber: ſz iniquitatis

Matth. xviij.

Luce. vj

Joh. vj.

seruus: postea q̄ egressus est a facie domini sui: inuenit etiā ipse debitorem suū qui debebat: nō decem milia talentoꝝ quātuz ipsius debitū fuit: sed centum denarios: cepit eum in suffocatū trahere: ⁊ dicere. Red de quod debes: At ille rogabat conseruū sicut ⁊ ipse rogauerat dominū: sed non talez iste inuenit cōseruū: qualem ille dñm. Non solū remittere illi debitū noluit: sed nec dilationē dedit: cōtortuz rapiebat ad solutionem. Jam debito dño liber displicuit ꝑseruis ⁊ renūciauerunt dño suo q̄ actuz esset ⁊ dñs fecit adesse seruum ⁊ dixit ei. Serue neqū: cū mihi tāta deberes ip̄sert⁹ tui omnia dimisi tibi. Nō ergo ⁊ te oportebat misereri cōserui tui: sicut ⁊ ego tui miser⁹ fuz. Et iussit eis que illi dimiserat exigi. Ergo hanc similitudinē ad nostrā instructionem proposuit: ⁊ admonēdo perire nos noluit. Sic (inq̄t) ⁊ vobis faciet pater vester celestis: si nō remiseritis vnusq̄sq̄ vestrum fratri⁹ vestris ex corde vestro. Ecce frēs res in apto est admonitio vtilis ⁊ valde salubris. Obedientia debet: vt quod iussum est impleat: q̄ eis homo ⁊ debitor est dei ⁊ debitorē hz fratrem suū. Quis est em̄ qui non sit debitor dei: nisi in quo nullū pōt inueniri peccatū? Quis est aūt qui nō hēat debitorē fratrez: nisi in quē nemo peccauit? Putasne quisq̄ in genere humano repiri pōt qui nō ⁊ ipse aliquo peccato obstrict⁹ sit fratri suo? Debitor est ergo eis hō: hñs tñ ⁊ ipse debitorē. Ideo deus iustus cōstituit tibi regulā in debitore tuo: q̄ō faciet ⁊ ipse cum suo. Duo sunt enim opera misericordie q̄ nos liberāt: que vtrumque ipse dñs posuit in euangelio. Dimittite ⁊ dimittetur vobis: da ⁊ dabit vobis. Dimittite et dimittet⁹ vobis: ad ꝓstandum bñficium pertinet. Qd̄ ait de ignoscēdo: ⁊ tuus tibi ignoscit q̄ō peccas: ⁊ habes aliū cui tu possis ignoscere. Rursus q̄ō pertinet ad tribuendū beneficium: petit te medicus ⁊ tu es dei medicus. Oēs enim q̄s oramus medici dei sum⁹: ante tamen magni patrifamilias stam⁹. Immo etiam ꝓsternimur: supplices ingemiscim⁹ aliq̄d volētes accipere: ⁊ ip̄m aliq̄d ipse deus est. Quid a te petit medicus? Panez. Et tu q̄d petis a deo: nisi xp̄m qui dicit. Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi? Ignoscite vobis vultis: ignoscite. Remittite ⁊ remittet⁹ vobis. Accipe vultis. Date ⁊ dabitur vobis. Sed q̄d in hac apta perceptōe mouere possit: audite. In remissionē vbi venia petit: ⁊ ab ignoscēte debet. Hoc pōt mouere: quod ⁊ petrū nouit. Quotiens debeo (inq̄t) ignoscere? Sufficit vsq̄ septies? Nō sufficit ait dñs. Non dico septies: sed septuagiessepties. Jā tu enumera quotiēs in te peccauerit frater tu⁹? Si potueris quenire vsq̄ ad septuagesimā culpam ⁊ octauā: vt trāseas septuagiessepties: tūc moliris vindictam. Ita ne verū est q̄ō dicit? Et vere ita se rēs hz: vt si peccauerit septuagiessepties: ignoscas. Si autē peccauerit septuagiesocties iam liceat tibi nō ignoscere. Audeo dicere: vt etsi septuagiesdcties peccauerit: ignoscas. Si autez peccauerit (vt dixi) septuagiesocties: ignosce. Et si cēties peccauerit: ignosce. Et quid dicā totiens ⁊ totiēs? Oino quotiens peccauerit: ignosce. Ergo ego ausus sum sup gredi modū dñi mei: Ille ꝑ septuagesimo ⁊ septio numero ignoscendi limitē fixit: hic ego limitē transilire presumā? Non est vez: nō sum ausus pl⁹ aliq̄d. Jp̄m dñm meuz audiui loquentem in apl̄o suo: vbi modus ⁊ nūerus ꝓfixus nō est. Ait em̄. Donātes vobismetipsis siqs aduersus aliquē hz grēla: sicut de⁹ in xp̄o donauit vobis. Audistis formā. Si septuagiessepties petā tibi xp̄s donauit: si huicusq̄ ignouit ⁊ vltra negauit: pone ⁊ tu limitē: ⁊ vlteri⁹ noli ignoscere. Si aūt xp̄s milia peccata peccatoꝝ inuenit: ⁊ tñ oia donauit: noli subducere mihi cor dicā: sed posce illi⁹ numeri solutionez. Nō em̄ sine cā dñs septuagiessepties dixit: cū oino nulla culpa sit quā nō debeat ignoscere. Ecce ille ipse seru⁹ cuius debētis inuētus est debitor: decē milia talentoꝝ debebat. Puto em̄ q̄ decē milia talentorū: vt paꝝ sit: decē milia peccatoꝝ sunt. Nolo em̄ dicere vnuz talētum: q̄ō oia pcā ꝑcludat. Seru⁹ aūt ille xp̄tum ei debebat: Centū denarios debebat. Jā plus est q̄ septuagiessepties: ⁊ tñ iratus est dñs: q̄ non dimisit. Nō solum em̄ centū plus sunt q̄ septuagintaseptē: sed centū denarū forte mille asses sunt. Sed q̄d ad decē milia talētorum? Ac ꝓ hoc oēs culpas q̄ in nos cōmittunt: paratus sum⁹ ignoscere: si nobis deside ram⁹ ignosci. Si em̄ cōsideremus peccata nostra ⁊ numerem⁹: q̄d facto/quid oculo/q̄d aure/quid cogitatiōe/quid innumerabilib⁹ motibus: nescio vtrū dormiam⁹ sine talento. Ergo quotidie petimus: q̄tidie dimittimus? Quotidie nos ꝑstringimur ⁊ dicim⁹. Dimitte nobis debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Que debita tua? Oia: an aliquā partem? Rādebis omnia. Sic ergo ⁊ tu debitori tuo. Hāc ergo regulaz ponis: hanc ꝓditionē loqueris. hoc pacto ⁊ placito quando oras cōmemoras vt dicas. dimitte nobis sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Quid sibi ſ̄ vult septuagiessepties.

Colo. iij.

Mat. vj

C

Luce.iij

Audite fratres magnū mysterium: admirabile sacramētum. Quādo dñs baptizatus est: lucas euāgelista sanctus ibi cōmemorat: quit generatiōes eius: quo ordine: qua serie: quo stigmate ad illā generationē eventum fuerit: qua natus est xps. Matthe⁹ cepit ab abraā ⁊ venit vsq; ioseph descēdendo. Lucas autez ascendēdo cepit nūerare. Quare ille descēdēdo: iste ascēdēdo? Quia matthe⁹ generationē xpi cōmendabat q̄ descendebat ad nos: ideo quādo natus est xps cepit numerare descēdēdo. Lucas autez q̄ tunc cepit numerare q̄n baptizatus est christus: ibi est initium ascēsionis. Iste ascēdendo numerare cepit: numerādo aūt cōpleuit generatiōes septuaginta ⁊ septē. A quo numerabat? Intēdite a quo. Exorsus est numerare vsq; ad ipm adā: qui primus peccauit: ⁊ nos cum peccati obligati obligatiōe gnauit. Peruenit vsq; ad adā: ⁊ numerātur generatiōes septuagintaseptē. Hoc est a christo vsq; ad adam: quas diximus septuagintaseptē. Et ab adā vsq; ad christū septuagintaseptē. Si ergo nulla generatio p̄termissa est: nulla culpa preterit vbi nō debet ignosci. Nam ideo ipsius septuagintaseptē generatiōes enumerauit: quē numerum dñs in peccatorum remissiōe cōmendauit: q̄n a baptismo cepit nūerare vbi oia peccata soluūtur. Et in hoc fratres adhuc accipite sacramētum maius. In septuagesimo septimo numero: mysteriuz est remissionis peccatorū. Tot generatōes inueniūtur a christo vsq; ad adā. Deide paulo diligētius interroga ipsius numeri secretum: latebraq; ināre: pulsa diligentius vt aperiat tibi. Justitia lege dei cōstat. Uerum est. Nā lex in decez p̄ceptis cōmendatur: ideo ille debebat decē milia talentoz. Ipse est ille memorabilis decalogus scriptꝰ digito dei: traditus populo per moysen famulum dei. Debebat ergo ille decē milia talētoz: oia peccata significat ꝓpter numerū. Debebat ⁊ ille centū denarios: nō minꝰ ab eodē numero. Nam ⁊ cēties centū fit decez milia: ⁊ decies deni fit cētum. Et ille decez milia talentorū: ⁊ ille decies deni. A legitimo eīm nūero nō recessum est: in quo vtroq; inuenies vtraq; peccata. Uterq; debitor: ⁊ vterq; venie deprecator ⁊ ipetrator: sed ille seruꝰ malus: seruus ingratus: iniquus noluit rependere q̄ accepit: noluit p̄stare q̄ illi indigno p̄stitū fuit. Uidete ergo frēs. Quisq; incepit a baptismo liber exit: dimissa sunt illi decē milia talentorū: ⁊ cum exierit inuenire hz cōseruum suū debitorē. Obseruet ergo ipsum peccatū: q̄ numerus; vnus denariꝰ trāsgressio legis est. Lex eīm denarius: peccatū vndenarius. Lex eīm p̄cepz: peccatū per vndecim. Quare petīm per vndeci? Quia transgressio denarij est vt eas ad vndenariuz. In lege aūt modus fixꝰ est: trāsgressio autē peccatū est. Jaz vbi transgrederis denariū: ad vndenariuz venis. A deo magnū mysterium figuratū est: quādo iussum est tabernaculum fabricari. Multa ibi numerosa dicta sunt: in magno sacro. Inter cetera vela cilicina iussa sunt fieri: non decē sed vndeci: q̄ per cilicīū ostendit confessio peccatoz. Quid aūt amplius quaeris? Uis nosse oīa peccata cōtineri numero isto septuagesimoseptimo? Septimuz solet p̄poto cōputari: q̄n septē diebꝰ voluit tempus. Et finito septenario: rursus ad caput redit: vt eadē forma voluat. Per hmōi formē renolutiōis secula trāseunt: a septenario tn̄ numero nō recedūt. Omnia eīm peccata dixit: quādo septuagiessepties dixit: q̄ illud vndeci dictū septies: fiunt septuagiessepties. Omnia ergo dimitti peccata voluit: qui ea septuagesimo numero prestgnauit. Nemo cōtra se teneat non ignoscēdo: ne cōtra illuz teneatur q̄n orat. Dicit illi deus. Dimitte: ⁊ dimittet tibi. Sed ego prior dimisi: dimitte vel postea. Nā si non dimiseris reuocabo te: ⁊ quicq̄d tibi dimiserā: replicabo tibi. Nō eīm mentitur veritas: nō fallit aut fallitur xpus: qui subiecit dicēs. Sic ⁊ vobis faciet pater vester q̄ est in celis. Inuenis patrē: imitare patrez. Si enim imitari nō vis: exheredari disponis. Faciet ergo vobis ista inq̄t pater vester celestis: si nō remiseritis vnusquisq; fratribꝰ vestris ex cordibus vestris. Ne dicas illi: ignosco: ⁊ corde differas. Supplicium enim ostēdit tibi deus: minando vindictā. Nouit deus vbi dicas. Uocem tuā homo audiuit: cōscientiam tuam deus conspicit. Si dicis dimitto: dimitte melius est cum clamas ore ⁊ dimittis in corde: fꝰ blādus ore: crudelis in corde. Jam ergo obserant pueri indisciplinati ⁊ nolūt vapulare: qui sic perscribūt nobis quādo volumus dare disciplinam. Peccaui: ignosce mihi. Ecce ignoui: ⁊ iterum peccat. Ignosce: ignoui. Peccat tertio. Ignosce: tertio ignoui. Jam quarto vapulet. Et ille. Nunquid septuagiessepties te fatigaui? Si hac pscriptione seuer tas discipline dormiat: repressa disciplina seuit ipunita nequitia. Quid ergo faciendū est? Corripiamus verbis: ⁊ si opus est verberibus: sed delictum dimittamus: culpam vero de corde abijciamus. Jdeo enim dominus subdidit. De cordibus vestris: vt si per charitatem imponitur disciplina: de corde lenitas non recedat.

Matt.j.

Exodi xxvj.

Ecclesiastici v

Matt.vij.

Matth. xviij.

Luce.xvij. ca.xxj.

ij. Retract.xij.

Quid enim tā pium ꝙ medicus ferens ferramētum? Plorat secandus ⁊ secat: plorat vrendus ⁊ vritur. Non est illa crudelitas: ablit vt sentia medici dicat. Sentit in vulnus vt hō sanet: q̄ si vulnus palpet homo perdit. Sic ergo ista monuerim frēs mei: vt fratres nros qui peccauerint oīmodo diligam⁹ de corde nostro. Charitatem in eos nō dimittamus: ⁊ disciplinā cum opus est demus: ne per solutionez disciplinę crescat nequitia: ⁊ incipiamus ꝓpter deum accusari: q̄ recitatum est nobis. Peccātes coram oībus corripe: vt ceteri timorem habeant. Certe si quis q̄ solum est vere distinguit tempora ⁊ soluit q̄nem: verum est. Si peccatū in secreto est: in secreto corripe. Si peccatum publicū est ⁊ apertum: publice corripe: vt ille emendetur ⁊ ceteri videant.

¶ De eo de quo supra. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Et de verbis salomonis: annuēs oculis cū dolo dabit hoibus mestitiam. Qui autez arguit palam: pacem facit. Sermo. xvj.

Dmonet nos dñs noster nō negligere inuicez peccata nostra: nō querendo quid reprehēdas: sed videndo q̄d corrigas. Eius quippe dixit acutū oculū ad ejiciēdam festucaz de oculo fratris sui: qui trabē in oculo suo nō habet. Quid autē hoc sit: breuiter insinuo charitati vestre. Festuca in oculo ira est. Trabes in oculo odium est. Quando ergo quis odit irascētem: festucam vult de oculo fratris tollere: sed trabe impeditur qui ipse portat in oculo suo. Festuca initiū trabis est. Naz trabes quādo nascitur: prius festuca est. Rigādo festucam perducis ad trabē. Alendo iram: malis suspitionibus perducis ad odium. Multū autez interest inter peccatū irascētis: ⁊ crudelitatē odio habētis. Nam ⁊ filijs nostris quādoq; irascimur. Odisse vero filios quis inuenitur? In ipsis quoq; pecoribus mater aliquādo bucula sugētem vituluz tedio quodā auertit irascēs: sed visceribus amplectitur matris. Quasi tedium facit cū impingit: queritur tamē si deest. Nec damus aliter filijs disciplinā: nisi aliquātulum irascendo ⁊ indignādo: nec tamē daremus disciplinam: nisi amādo. Usq; adeo nō omnis qui irascitur odit: vt aliquādo magis odisse cōuincatur qui nō irascitur. Fac enim puerū velle in aqua fluminis ludere: cuius ipetu pereat: tu si vides ⁊ patienter permittis: odisti. Tua patiētia illius inoza est. Quāto melius est si irascaris ⁊ corrigis: ꝙ non irascēdo interire pmittis? Odiū ergo ante omnia vitādum est: trabes de oculo ejiciēda est. Multū quippe aliud est quādo ꝙq; irascēs in aliquo verbi modum excedit q̄ postea deleat penitēdo: et aliud est obseruare insidias inclusas in corde. Multum postremo interest inter hec verba scriptura. Turbatus est pre ira oculus me⁹. De illo autē quid dictū est? Qui odit fratrē suū homicida est. Multū interest inter turbatum oculū ⁊ extinctuz. Festuca turbat: trabes extinguit. Hoc ergo primū nobis persuadeamus: vt q̄ hodie admoniti sumus bene facere atq; implere possim⁹: ante omnia nō odisse. Tunc enim quādo trabes nō est in oculo tuo: vides recte quicq̄d fuerit in oculo fratris tui: ⁊ vim pateris donec ejicias de oculo fratris tui: q̄ vides nocere oculo fratris tui. Lumen q̄ in te est: nō te permittit negligere lumē fratris tui. Naz ⁊ si odisti ⁊ vis corripere: quo emēdas lumen qui perdidisti lumen? Dixit eīm ⁊ hoc apte eadē scriptura vbi dictū est. Qui odit fratrem suū homicida est. Qui odit inquit fratrē suū in tenebris est vsq; adhuc. Odiū tenebre sunt. Nō potest aūt fieri: vt q̄ odit alterum nō sibi prius noceat. Illū enim ledere conatur extrinsecus: se vastat intrinsecus. Quātum autē animus noster corpore maior est: tn̄ ei pspicere debem⁹ ne ipse ledatur. Ledit autē animum suū: qui odit alterū. Et quid factur⁹ est ei quē odit? Quid facturus? Tollit pecunias: nūquid fidez? Ledit famam: numq̄d conscientiā? Quicq̄d nocet: forinsecus nocet. Sibi attende quid nocat. Intus enim sibi ipse inimicus est: qui odit alterū. Sed q̄ non sentit quid sibi mali faciat: in alterū sentit: eo periculosius viuens: quo nō sentit quid secuz mali agit: q̄ ⁊ sensū eōdo sensum perdit. Sensisti in inimicum tuū: te seuiente ille nudatus est: tu iniquus es. Multū interest inter nudum ⁊ iniquū. Ille perdidit pecuniā: tu innocentiam. Quere quis grauius dānuz ppessus est. Ille perdit rem perituram: tu factus es perituras. Jdeo debem⁹ amādo corripere nō nocendi auiditate: sed studio corrigēdi. Tales si fuerimus: optime facimus quod hodie admoniti sumus. [Si peccauerit in te frater tuus: corripe illū inter te ⁊ ipm solum]. Quare illū corripis? Quia tu doles q̄ peccauerit in te. Absit. Si amore tui id facis: nihil facis. Si amore illius facis: optime facis. Denicq; in ipsis verbis attēde: cuius amore id facere debeas: vtrū tui an illius. [Si te audierit (inq̄t) lucrat⁹ es fratrem tuū]. Ergo ꝓpter illuz fac vt lucreris

Psal. vi

Jo.iij.

Ubi.ſ.

j. Joh.ij

15

illum. Si faciēdo lucraris: nisi fecisses pierat. Quid est ergo q̄ plerīq̄ hoies ista peccata contēnunt ⁊ dicūt. Quid magnū feci? In hominē peccaui. Noli cōtēnere. In hominē peccasti: vis nosse q̄ in hominē peccando peristi? Si te ille in quē peccasti corripuerit inter te ⁊ ipsum solū: ⁊ audieris illum lucratus est te. Quid est: lucrat⁹ est te: nisi q̄ perieras si nō lucrarer te? Nā si nō perieras: qūo te lucratus est? Nemo ergo contēnat quādo peccat in fratrē. Ait enim quodā loco ap̄ls. Sic autē peccātes in fratres ⁊ percutiētes cōsciētiaz eoꝝ infirmaz: in xp̄m peccatis: ideo q̄ mēbra christi? Nemo ergo dicat q̄ nō peccaui in deū: sed peccaui in fratrem. In hominē peccaui leue peccatū est aut nullum peccatū. Forte inde dicis leue est: q̄ cito curat. Peccasti in fratrē: fac sat; ⁊ sanatus es. Cito fecisti mortiferā rez: sed remediū cito inuenisti. Quis nostrū speret regnuz celoꝝ fratres mei: quādo dicit euā gelium. Qui dixerit fratri suo fatue: re⁹erit gehēne ignis? Magn⁹ terror: sed vide vbi remediū. Si obtuleris munus tuū ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris: q̄ frater tu⁹ habet aliq̄d aduersum te: relinque munꝰ tuuz ante altare. Nō irascitur deus: qui differs imponere munus tuū. Te querit deus magis q̄ munus tuū. Naz si malum animuz gerens aduersus fratrē tuū aduenieris cū munere ad deum tuū rndet tibi. Tu pīsti: mihi quid attulisti? Offers munꝰ tuuz: ⁊ tu nō es munus dei. Plus querit xp̄s quē redemit sanguine suo q̄ q̄ tu inuenisti i horreo tuo. Ergo relinque ibi munus tuū ante altare: ⁊ vade prius recōciliari fratri tuo: ⁊ tūc veniens offer munus tuum. Ecce ille reatus gehēne q̄ cito solut⁹ est. Nōduz recōciliatus: eras gehēne reus: recōciliatus: securus offers munus tuū ad altare. Homines aūt faciles sunt ad irrogādas iniurias: ⁊ difficiles ad cōcordiam requirēdaz. Pete inq̄t ventaz ab hoie quē offendisti: ab hoie quē lesisti. Rndet. Nō me humiliabo. Vel deum tuū audi: si fratrē tuū contēnis. Qui se humiliat exaltabit. Non vis te humiliare qui cecidisti? Multū interest inter se humiliantē: ⁊ inter iacentē. Jaz iaces ⁊ humiliare te non vis? Bene diceres: nolo descendere: si noluisses ruere. Hoc ergo dz facere qui fecit iniuriā. Qui aūt passus est: quid dz. Quod audiuim⁹ hodie. Si peccauerit in te frater tu⁹: corripe eū inter te ⁊ ipsum solū. Si neglexeris pcior es. Ille iniuriā fecit: ⁊ iniuriā faciendo grauis seipz vulnere percussit: tu vuln⁹ fratris tui p̄cēnis? Tu eū vides perire ⁊ negligis? Peior es tu cendo q̄ ille cōiciandō. Qui ergo i nos aliquis peccat: habeam⁹ magnaz curā: non p nobis. (Nā gloriosum est iniurias obliuisci:) sed obliuiscere iniuriā tuaz: nō vulnus fratris tui. Ergo corripe inter te ⁊ ipm solus: intuēs correctioni: parcēs pudori. Forte em̄ pre verecūdia incipit defendere peccatū suū: ⁊ quē vis correctiorē facis peiorē. Corripe ergo inter te ⁊ ipm solū. Si te audierit lucratus es fratrē tuum: q̄ perierat nisi faceres. [Si aūt non te audierit] id est peccatū suū quasi iustitiaz defenderit [adhibe illi duos vel tres: q̄ in ore duoꝝ vel trium testiū stat oē verbū. Si nec ipsos audierit: sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican⁹]. Noli illū deputare iaz in numero fratrum tuoꝝ: nec ideo tī salus eius negligēda est. Nā ⁊ ipsos ethnicos. i. gētiles ⁊ paganos in numero quidē fratruz nō deputamus: ſz tī eoꝝ salutem inq̄rimus. Hoc ergo audiuimus dñm ita mōnētem ⁊ tāta cura precipientē: vt etiā hoc adderet cōtinuo. Amen dico vobis quecūq̄ ligaueritis sup terraz: ligata erūt ⁊ in celo: ⁊ quecūq̄ solueritis sup terrā: soluta erūt ⁊ in celo. Cepisti hſe fratrē tuū tanq̄ publicanū: ligas illū in terra: sed vt iuste alliges vide. Nā iniusta vincula dirūpit iustitia. Cuz aūt correxeris et cōcordaueris cū fratre tuo: soluisti illuz in terra. Cū solueris in terra: solut⁹ erit ⁊ in celo. Multū non tibi pstas sed illi: q̄ multuz nocuit nō tibi sed sibi. Hec cū ita sint: quid est q̄d ait Salomō q̄d ex alia lectione pmittus audiuim⁹? [Annuēs oculis cum dolo cōgerit hoib⁹ meslictā: qui aūt arguit palā: pacē facit]. Quo corripis illū inter te ⁊ ipz solū? Metuendū est: ne sibi ꝺia sint precepta diuina. Sed intelligam⁹ esse ibi sūmaz cōcordiam: nō quēadmodū quidā vani fapiamus qui errātes opinent cōtraria sibi esse duo testamēta in libris veteribus ⁊ nouis: vt ideo putem⁹ hoc ipm esse ꝺium: qm illud est in Salomonis libro: hoc in euāgelio. Si aliqs imperit⁹ ⁊ calūniator diuinarum scripturaꝝ diceret. Ecce vbi sibi ꝺdicunt duo testamēta. Dñs dicit. Corripe illū inter te ⁊ ipm soluz. Salomon dicit. Qui arguit palā pacez facit: ergo nescit dñs q̄d preceperit. Salomō vult cōtundi frontem peccātis: christus parcit pudori erubescentis. Ibi em̄ scriptum est. Qui arguit palaz: pacē facit: hic aūt. Corripe illū inter te ⁊ ipsum solū: non palā: sed in secreto ⁊ occulte. Uis nosse q̄s quis talia cogitas nō sibi repugnare duo testamēta: q̄ illud i libro Salomonis: hoc in euāgelio reperit? Ap̄lm audi. Certe ap̄ls minister est noui testamēti.

Deuter. xvij.

Matth. xviij. xi. ij. cepisti.

j. tim. v. Audi ergo ap̄lm paulū timotheo p̄cipiētez ⁊ dicētez. Peccātes cora oib⁹ argue: vt ⁊ ceteri timorē habeāt. Jaz nō salomonis liber cū euangelio: sed pauli ap̄li epla vr ꝺstigere. Salomonē paululū sine iniuria sepona mus: xp̄m dñm ⁊ pauluz seruū eius audiamus. Quid dicis dñe? Si peccauerit in te frater tu⁹: corripe illū inter te ⁊ ipm solum. Quid dicis ap̄le? Peccātes cora oibus argue: vt ceteri timorē habeāt. Quid facim⁹. Cōtrouersiaz istā velut iudices audimus? Absit. Immo sub iudice cōstituti pulsem⁹: vt nobis aperiri ipetremus: fugiam⁹ sub alas dñi dei nostri. Non em̄ aliter suo Jsaiaz locutus est: q̄ ⁊ in illo ipse loc⁹tus est: sicut dicit. An vultis experimētū ei⁹ accipe: qui in me loq̄tur xp̄us. Christus in euangelio: xp̄s in ap̄lo: ch⁹istus ergo vtrūq̄ dixit: vnū ore suo: alter⁹ ore ꝑonis sui: q̄ q̄n preco de tribunali aliq̄d dicit: non scribit in gestis: preco dixit: sed ille dixisse scribit: qui ꝑconi q̄d diceret iperat. Duo ergo ista p̄cepta fratres sic audiamus vt intelligamus: ⁊ inter vtraq̄ p̄cepta pacati ꝓstituamur: cū corde nō nos ꝓcordemus ⁊ scriptura sctā in nulla pte discordat. Uer⁹ est em̄ oino: vtrūq̄ verum est. Sed discernere debem⁹ aliq̄n illud: aliq̄n illud esse faciendū: aliq̄n corripiēduz fratrē inter te ⁊ ipm solū: aliq̄n corripiēduz fratrē coraz omnib⁹: vt ⁊ ceteri timorē habeāt. Si aliq̄n illud: aliq̄n illud fecerimus: cōcordiam scripturaꝝ tenebimus: ⁊ in faciendo atq̄ temperādo nō errabimus. Sz dicit mihi aliqs. Quādo facio illud: q̄n illud ne tūc corripiam inter me ⁊ ipm soluz: quādo debeo coraz oibus corripe: aut tunc corripiā coraz oibus: quādo debeo in secreto corripere? Cito videbit charitas vestra: quid q̄n facere debeam⁹: sed vtinaz facere pigri nō simus. Intēdite ⁊ videte. Si peccauerit inq̄t in te frater tu⁹: corripe euz inter te ⁊ ipm solum. Quare? Quia peccauit in te. Quid est in te peccauit? Tu scis: q̄ peccauit. Quia em̄ secretuz fuit: in te peccauit secretū quere cum corrigis q̄d in te peccauit. Nā si solus nosti q̄ peccauit in te: ⁊ cūvis coram oibus arguere: nō es correptor sed pditor. Attende quēadmodū vir iustus ioseph: tāto flagitio q̄d de vxore fuerat suspicatus: tanta benignitate pepcit antequ sciret vnde illa cōceperat q̄ grauidā sensera: ⁊ se ad illā non accessisse nouerat. Restabat itaq̄ certa adulterij suspicatio: ⁊ tñ q̄ ipse solus senserat: ipse solus sciebat: q̄d de illo ait euāgelium. Joseph aūt cuz esset vir iustus: ⁊ nollet eam diuulgare. Mariti dolor: nō vindictā quesiuit. Voluit ꝑdesse peccāti: nō punire peccantē. Cū inq̄t nollet eaz diuulgare: voluit eā occulte dimittere. Hec eo cogitāte: ecce āgelus dñi apparuit ei in somnis ⁊ indicauit q̄d esset: q̄ nō violauit viri thoꝝ: q̄ de spūsancto cōceperat dñm amboꝝ. Peccauit ergo in te frat⁹ tu⁹: si tu solus nosti? tūc vere i te solū peccauit. Nā si multis audiētib⁹ tibi fecit iniuriā: ⁊ in illos peccauit quos testes sue iniq̄tatis effecit. Dico em̄ frēs. charissimi q̄ ⁊ vosipsi in vobisipsis potestis ꝙgnoscere. Quando me audiēte fratri meo quisq̄ iniuriā facit: absit vt a me iniuriā illam aliena putem. Prorsus ⁊ mihi fecit: imo mihi plus fecit? cui putat placere q̄d fecit. Ergo ipsa corripiēda sunt coraz oib⁹: que peccātur coram oibus. Ipsa vero corripiēda sunt secreti⁹? que peccātur secretius. Distribuite tpa ⁊ ꝓcordat scriptura. Sic agam⁹ ⁊ sic agēdū est: non solū q̄n in nos peccat? sed q̄n peccatur ab aliquo vt ab altero nesciat: in secreto debemus corripe: in secreto arguere: ne volētes publice arguere ꝓdamus hoiem. Nos volum⁹ corripe ⁊ corrigere? q̄d si inimicus q̄rit audire q̄d puniat? Nouit enim nescio quē homicidā eps ⁊ ali⁹ illuz nemo nouit. Ego volo illum publice corripe: ⁊ tu q̄ris inscribere. Prorsus nec ꝑdo: nec negligo? corripio in secreto? pono añ oculos dei iudiciū? terreo cruentā ꝓsciaz? psuadeo penitentiā. Hac charitate p̄diti esse debem⁹. Unde aliq̄n hoies rep̄hendūt nos q̄ q̄si nō corripiam⁹? aut putant nos scire q̄d nescimus: aut putāt nos tacere q̄d scim⁹. Sed forte q̄d scis ⁊ ego scio: sed nō coraz te corripio: q̄ curare volo nō accusare. Sūt hoies adulteri in domib⁹ suis: in secreto peccant: aliq̄n nobis prodūtur ab vxorib⁹ suis plerūq̄ zelātibus: aliq̄n maritoꝝ salutē querētibus: nos nō ꝑdimus palā: sed i secreto arguim⁹. Ubi cōtigit malum: ibi moriaī malum. Non tñ vuln⁹ illud negligimus: ante ola ostendētes hoi in tali pctō ꝓstituto sanctaz gerēti ꝓsciam: illud vuln⁹ esse mortiferum: q̄d aliq̄n qui cōmittunt nescio q̄ puersitate ꝓtenum⁹: ⁊ nescio vnde sibi testimonia nulla ⁊ vana cōquirunt dicentes. Peccata carnis de⁹ nō curat. Ubi est q̄d hodie audiuimus. Fornicatores ⁊ adulteros iudicat deus? Ecce q̄d attende: quisq̄s tali morbo laboraas: q̄d dicit de⁹ audi: non q̄d tibi dicit fauēs pctis tuis amicus tu⁹: aut eadē infirmitatis cathena ligat⁹ amicus tu⁹: vt potius inimic⁹ tuus ⁊ suus. Audi ḡ q̄d dicit ap̄ls. Honorabiles inq̄t nuptie i oib⁹ ⁊ thor⁹ imaculat⁹. Fornicatores ⁊ adulteros iudicat deus. Age ḡ fr̄ esto correct⁹. Times ne te iscribat inimic⁹ ⁊ nō times ne te iudicet de⁹. Ubi est fides: time cū est q̄n timeas. Loḡe ē q̄dē

Ubi. s.

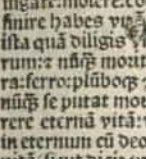
Ubi. s.

dies iudicij:sed vniuscuiusq hominis dies vltimus longe esse non pōt:quia breuis est vita.Et qz ipsa breuitas semp incerta: qñ sit dies tuus vltimus nescis.Corrige te hodie ppter cras.Prosit tibi z modo in secreto correctio.Palam eñ loquor z ḡ secreto arguo.Aures oīm pulso: sed conscientias quorundam cōuenio.Si dicerē:tu adulter corrige te:primo forte dicerem qō nescirez: forte qō temere audieram suspicarer. Nō dico:tu adulter corrige:fz qsqs in hoc pplo adulter corrige te. Publica est correctio: sed secreta correctio. Scio:qz ille ḡ timuerit:corrigit se. Non dicat in corde suo: pec
1.Cor.iij cata carnis nō curat deus. Nescitis inqt apostolus:quia templum dei estis:et spiritus sanctus habitat in vobis?Quisquis tē plum dei violauerit:disperdet illum deus Nemo se fallat.Sed forte ait aliquis. Tēplum dei animus meus est:non corpꝰ meū Adiecit etiam testimonium. Infelix interpretatio:pumienda cogitatio. Fenuz dictū est caro:quia moritur:sed quod ad tempus moritur:non resurgit cū crimine. Vis nosse apertam inde sententiā? Nescitis (inqt
1.Cor.vj idem apostolus) quia corpora vestra templum in vobis est spiritus sancti:quem habetis a deo? Contēnis corporale peccatū contēnas quod peccas in templum: ipm corpus tuum templum in te est spiritꝰ dei. Jam vide quid facias de templo dei. Si eligeres in ecclesia facere adulteriū itra istos parietes:quid te essēt scelerati?? Modo autem tuipse es templum dei:templū intras templum exis:templū in domo tua manes templum surgis.Vide quid agas: vide ne offendas templi habitatorez: ne deserat te
Ubi.s. et in ruinam vertgris. Nescitis inquit qz corpora vestra (et hoc de fornicatione loqbatur) apostolus:ne cōtemnerent corpora lia peccata) templum in vobis est spiritus sancti quem habetis a deo:et non estis vri Empti enim estis pretio magno. Si contēnis seruum tuum:considera precium tuuz. Scio ego z mecum omnis homo qui paulo attentius consideraut:neminem deum timentem sub verbis eius non se corrigere: nisi qui putat quia plus habet viuere. Jpa res est que multos occidit:cum dicūt cras cras:z subito ostium clauditur. Remansit foris cum voce coruina: qz nō habui gemitum columbinum. Cras: cras: corui vox. Geme vt columbꝰ:et tunde pectus:sed plagas tibi dando in pectus: cesus correctus esto:ne non videaris conscientiam cedere: sed malam conscientiam pugnis pauimēto solidiozem reddere:non correctorē. Be
6. me nō inani gemitu. Forte enim dicis tibi promisit mihi deus indulgentiam: quādo me correxero:securus sum. Lego diuinam
Ezech. xviij. scripturā. Iniquus in qua die conuersus fuerit ab iniquitatibus suis:et fecerit iusticiam:omnes iniquitates eius obliuisc ar. Securus sum:quādo me correxero dat mihi deus indulgentiam de malis meis. Et quid ego dicturus sum contra deum? Reclamaturus dicturus sum deo:noli illi dare indulgentiam? Dicturus sum hoc scriptum non esse: hoc deum non promisisse? Si ista dixero:omnia falsa dico. Bene dicis:verum dicis. Indulgentiam correctionis tue promisit deus negare non possum: sed dic mihi rogo te. Ecce ego consentio et concedo et cognosco:quia indulgentiaz deꝰ promisit tibi. Crastinum enim diem: quis tibi promisit? Ubi mihi legis indulgentiaz te acepturum si te correxeris:lege ibi mihi ḡtū victurus sis. Nō lego inquis. Nescis ergo ḡtum victurꝰ sis. Esto correctus et semper paratus. Noli timere diem vltimum tanḡ furem q dormienti perfodiat parietē:sed vigila z corrige te hodie. Quid
Dō differs in crastinum? Longa vita erit. Jpa longa bons sit. Grandium bonū longū nemo differt:et vitā malā longā vis habere. Utiq si lōga erit meliꝰ bona erit. Si breuis erit:bene factū est vt bona pduceretur. Sic autem homines negligunt vitam suam vt nolint habere malam nisi ipsam. Uillam emis bonam queris. Uxorem vis ducere: bonam eligis. Filios tibi vis nasci:bonos optas. Caligas locas z non vis malas:et vitam amas malam? Quid te offendit vita tua quam solam vis malaz:vt inter omnia bona tua solus sis malus? Ergo fra
Ubi.s. tres mei si aliquem vestrū vellem in parte corripere:forte audiret me:et multos vestrū publice corripio:omes me laudāt. Audiat me aliqs:nō amoi voce laudatorē:z in corde ptēptorē. Cū ei laudo, z nō te corrigis: ō te testis es. Si malꝰ es:z qō dico placet tibi: displicet tibi: ḡsi malus displicueris tibi:coretꝰ placebis tibi. Quod audiuster tius (nisi falor) dixi:in oībus verbis meis speculum propono. Nec mea ista sunt verba:sed dño iubente loquor:quo terrente nō taceo. Nam quis non eligeret tacere:z rōnem de vobis non reddere? Sed iā suscepimus onus qō ab humeris nostris ercutere non possumus nec debem⁹. Audistis
Hebrii fratres mei:cum epla ad hebreos legeret. Obedite ꝓpositis vestris et subditi estote: qz ipsi vigilant ꝓ aiab⁹ vestris:tanḡ rōnē reddituri ꝓ vobis:vt cū gaudio hoc faciāt z nō cū tristicia. Non enim expedit vobis. Qñ facimus ista cum gaudio? Qñ videm⁹ homines

homines proficere in verbis dei? Qñ laborat cum gaudio oparius in agro? Qñ attēdit in arboreꝫ z fructum videt:qñ attendit segetem et fructu aree ꝓspicit vbertatem: non sine causa laborauit:nō sine causa dor sum curuauit:non sine causa manꝰ attriuit non sine causa frigꝰ z estus tolerauit. Hoc est qō ait. Ut cū gaudio hoc faciant z non cū tristicia. Non eñ expedit vobis. Nunquid dixit non illis expedit. Sed dixit non expedit vobis. Nā illi ꝓpositi qñ ꝓtristant de malis vestris:expedit illis:ipa tristicia. prodest illis:sed non expedit vobis. Nihil aūt nobis volumꝰ expedire:qō nō expedit vobis. Simul ergo in dñico agō fres bonū opemur:vt simꝫ de mercede gaudeam⁹.

¶ De eo qō scriptū est ī euāgelio ſm eūdē. Si vis venire ad vitā ſua mā data. In q sermōe ꝑncipaliter de vita determinat beata. Sermo.xvij.

A mat.xix. Dixit dñs cuidā adolescēti. [Si vis venire ad vitā ſua mandata]. Non dixit:si vis venire ad vitā eternā:fz si vis venire ad vitā:eā diffinies vitā que fuerit eterna vita. Hui⁹ ergo vite amorē nos ꝑmitus commendemus. Eterñ amatur z qlibcuq vita ista:z ipam qlēcūq erūnosaz:miserā finire hories timēt z pauescūt. Hinc videdū est:hinc cōsiderādū:qualiter amāda sit eterna vita:qñ sic amaꝫ misera ista:qñq finiēda vita. Cōsideraste fratres ḡtū amanda sit vita:vbicūq finias vitā. Amas ergo istam vitam vbi tñ laborās:curris:satagis:ālas:z vix enumerantur q necessaria sunt in misa vita. Seminare:arare:nouellare:nauigare:molere:coqre: texere:z post hec oīa finire habes vitā. Ecce q pateris in misa ista quā diligis vita:z putas te semp victurum:z nūq⁹ moriturꝫ? Tēpla:saxa:marmora:ferro:plūboq ꝓsolidata:tñ cadūt:z hō nūq⁹ se putat moriturꝫ? Discite ergo fres q rere eternā vitā:vbi ista nō tolerabitis:fz in eternum cū deo regnabitis. Qui eñ vult
Psalmo xxxiij. vitā (sicut dicit prophetes) diligit dies videre bonos. Nam in diebus malis mors potius optatur ḡ vita. Nonne audimus et videmus homines in aliqbus tribulationibus z āgustijs z ꝓflictatiōib⁹ z egritudinib⁹ dū sunt ꝓstituti:z videt se laborare nihil aliud dicere. Deus mitte mihi mortem accelera dies meos:et aliquādo venit egritudo curritur: adducuntur medici:solidi z numera promittuntur. Dicit tibi ipa mors Ecce assum:quam paulōante a dño pe

Ene nobiscum nouit scīt̄as vestra dominū nostrū z saluatorē iesum xp̄m medicum nostre saluti esse z salutis eterne:z ad hoc eū suscepisse infirmitatez nature nostre ne sempiterna esset infirmitas nostra assumpsit enim corpus mortale in quo occideret mortem. Et

Sermo. (verbi gra octoginta annos:quicquid vi- ne.j.b. uit de summa minuit. Et inepti homines gratulant plurimis natalicijs:tam suis ḡ filiorum suorum. O virum prudentē:si tibi vinū minuaꝫ in vtre tristaris:dies perdis et gaudes? Wali ergo sunt dies:et eo peiores qz diligunt. Sic blāditur hic mūdus: vt nemo velit finire erūnosam vitam. Uera eñ vita vel bta hec est:cum resurgimus et cum xp̄o regnabimus. Nam z impij resurrecturi sunt:sed in ignē ituri. Uita itaqꝫ nō est nisi beata. Et vita beata esse nō pōt nisi eterna:vbi sunt dies boni:nec multi ſyn⁹. Ex consuetudine huius vite appellati sunt dies. Dies ille nescit ortum:nescit occasuz. Illi dici non succedit crastinus:quia non ꝓcedit eum hesternus. Hunc diem vel hos dies z hanc vitam z veram vitam in promissis habemus. Alicuius ergo opis merces est. Si enim mercedez amamus:in opere non deficiamus:et in eternum cum christo regnabimus.

¶ De duobus cecis sedentibus secꝰ viam et clamantibus. Domine miserere nostri fili dauid. In euangelio scōm eundem. In quo etiam singulariter introducit ac exponit clamorem cecoū:quid etiaz sit clamare ad dominū ꝛc. Sermo.xvij.

A

Universidad de Deusto Biblioteca

q. Cor. xiij. Rom. vj

ſ̃uis crucifixus est ex infirmitate nostra: sed vivit ex virtute dei. Et sūt apl̃i ba sunt. Et q̃ iam non morit̃: mors ei vltra dñabitur. Hec ergo bene nota sunt fidei nostre: simul & hoc cōſequēs est: vt nos erimus ois miraculs que corporaliter fecit valere ad admonitionē nostram: vt pijsmus ab eo q̃ non est transitus: neq; in nihil abiturꝰ. Oculos reddidit cecis: ds erat vtiq; mors aliq̃s clausurs: resuscitauit lazarum iterum moriturum. Et quecūq; ad salutem corporum fecit: non ad hoc fecit vt sempiterna essent: cum tñ daturus sit etiaz ipsi corpori in fine sempiternam salutē. Sz q̃ illa que non videbantur non credebant p̃ ista tpalia q̃ videbantur, edificauit fidez ad illa q̃ nō videbant: Nemo itaq; fratres dicat non facere isl̃a modo dñs nostrum ie sum xp̃m: & ppter hoc p̃sentibus ecclie tēporibus pnota p̃ponere. Quodā quippe loco idem dñs videntibus & ideo credentib⁹ p̃ponit eos qui non vident & credūt. Nanq; eousq; illo tpe discipuloꝝ eius nutabat infirmitas: vt quē videbant iam resurrexisse: etiam cōtractādū putarēt vt crederēt. Nō sufficiebat oculis q̃ viderēt: nisi & manꝰ ad mouerentur membris: et cicatrices recentiū vulnerū tāgerent: vt ille q̃ dubitabat discipul⁹ repēte tactis & cognitis cicatricib⁹

Joh. xx. exclamaret. Dñs meꝰ et deus meus. Cicatrices ostendebant eum: qui omnia vulnera m alijs sanauerat. Nūquid nō poterat dñs sine cicatricib⁹ resurgere? Sed in corde discipuloꝝ vulnera nouerat: ppter que sananda cicatrices in corpore suo seruauerat. Et quid dñs illi cōfitēti ac dicēti: Dominus meꝰ & deꝰ meꝰ? Quia vidisti inquit credidisti: beati q̃ nō viderūt & crediderūt. Quos dixit fratres: nisi nos? Nō quia soles nos sed & post nos. Post paruuz enim ip̃s postea ab oculis mortalib⁹ recessit vt firmaret in cordib⁹: q̃cūq; crediderūt nō vidētes crediderūt: & magnū meritum habuit fides coꝝ: cui fidei cōparande: cor tñ admouerunt pisi: nō & palpātē manū. Hec ergo fecit dominus vt imitaret ad fidem Hec fides nunc fernet in ecclesia toto orbe diffusa. Et nunc maiores sanitates operat̃ propter quas non est dedignatus tunc exhibere illas minores. Sicut enim animus melior est corpore: sic et melior est salꝰ anim̃ ip̃s salus corporis. Modo caro cecꝰ non aperit oculos miraculo dominī: et cor cecū aperit oculos sermone domini. Modo nō resurgit mortale cadauer: resurgit anima que mortua iacebat in viuo cadauere. Modo aures corporis surde non aperiuntur: sed ip̃s multi habent aures clausas cordis que tamē verbo dei penetrante patescunt vt credant qui non credebant: et bene viuant qui male vivebant: & obediant q̃ non obediebāt: & dicimus ille credidit: ac minamur cū audimus de his quos aliq̃s duros nouerāmꝰ. Cur ergo nūc miraris credētez innocētē: deo seruiētē: nisi q̃ cōſpicis videtem quē nouerās cecū: & ſpicis vinētē quē nouerās mortuū: & ſpicis andiētem quē nouerās surdū? Nā videte aliter mortuos debus mortuis dicebat dñs cuidā ideo tardādi ne dñm seq̃rer: q̃: sepelire patrē volebat. Sine inq̃t mortuos sepelire mortuos suos. Certe mortuos sepulturi nō sunt corpore mortuꝰ q̃: si hoc essent mortua corpora sepelire nō possent. Tñ mortuos eos vocat. Ubi: nisi in tus in alia? Sicut cīn et iā visibiliter plerūq; in domo integra et salua: dñs eiusdē domꝰ mortuꝰ iacet: sic in corpore integro multi habent intꝰ aiam mortuā & hos excitat apl̃s. Surge q̃ dormis: exurge a mortuis & illuminabit te xp̃s. Ille illuminat excecatū: qui excitat mortuum. Et enim voce p apl̃m clamatur ad mortuum. Surge q̃ dormis. Cecus luce illuminabit̃ cum resurrexerit. Surdos: ait ip̃s multos ante oculꝰ suos dñs inuebat cū diceret Qui habet aures audiendi audiat. Quis em̃ ante illū sine corporis auribus stabat? Quas ergo alias aures nisi interioris hois req̃rebat? Itē ille oculos q̃rebat cū loqꝰ retur vtiq; videtib⁹ ſz videtib⁹ p oculos carnis Nā cū ei diceret philipp⁹. Dñe ostende nobis patrē et sufficit nobis: bene quidē hoc intelligebat vt demōstrat⁹ pater posset sufficere: sed cui nō sufficiebat equalis patri: quomodo sufficeret pater? Quare ait non sufficiebat? Quia nō videbatur. Quare nō videbat? Quia nōdū erat sanꝰ oculꝰ vnde posset videri. Hoc em̃ q̃ in carne dñi videbat: his oculis nō soli discipuli viderūt q̃ honorauerūt: ſz & iudei q̃ cōfixerūt. Qui ergo aliter se videri volebat alios oculos requirebat. Et ideo sic rādit dicēti. Ostende nobis p̃m & sufficit nobis. Tāto tpe vobiscū sum et non me cognouistis. Philippe: q̃ me videt: videt et patrem. Et vt interim fidei oculos sanaret: prius admonetur scām fidem vt possit ad speciem peruenire. Et ne sic putaret philippus cogitandum deum quomodo videbat in corpore dominum ipsum christum: statim subiecit. Non credis quia ego in patre et pater in me? Jam diudum dixerat. Qui me videt: videt et patrem. Sed nondum habet philippus sanū oculum vnde videret patrem: at q̃ ideo nec vnde videret ip̃s ſz filiū patri coequalē. Itaq; aciem mentis adhuc sanciam & tāta lucez

aspicere nō valētē: sanādā atq; firmādā fidei medicamentis fomētisq; suscepit & ait Non credis q̃: ego in patre & pr̃ in me est? Qui ergo nōdū pōt videre q̃ demōstratus est dñs: nō q̃rat plus videre q̃ credat ſz prius credat vt possit oculꝰ sanari q̃ videat. Sola ei forma fuit exhibebat fuilib⁹ oculis q̃: ille q̃ nō rapinā arbitratꝰ est esse equalis deo: si ab eis ds sanari voluit iā videri possit cōſilis deo: nō opꝰ haberet semet ip̃s exinanire: & formā fui accipe. Sz q̃: nō erat vñ videret deꝰ: & erat vñ videret hō: q̃ deus erat factus est homo vt id quod videbatur sanaret illud vnde non videbat. Ipe em̃ alio loco ait. Beati mūdo corde: q̃m ipi deū videbūt. Poterat vtiq; philippus rādere & dicere. Dñe: ecce te video. Talis ne est pater quale est hoc q̃ video: q̃m dixisti. Qui vnct me videt et patrē? Anteq̃s hoc rideret philippus: vel fortasse anteq̃s cogitaret: cū dixisset dñs. Qui videt me videt & pr̃em: & tinuo subiūxit. Nō credis q̃: ego in pre: & pr̃ in me est? Illo em̃ oculo nōdū videre poterat: nec pr̃em nec equalē pr̃i filiū: ſz vt sanaret oculꝰ ad videndū: inunxitꝰ erat ad credēdū. Ideo anteq̃s videas q̃ videre nō potes crede q̃ nōdū vides. Ambula p fidē: vt pueniās ad speciē. Species nō leti ficabit in patria quē fides nō ſolat in via Sic em̃ dicit apl̃s. Quādiu sumus in corpore: peregrinamur a dño. Statuq; subnectu: q̃re a dño pegrinamur: q̃uis taz crediderimus. Per fidem inquit ambulamus nō p speciē. Tota igitur opa vra fratres in hac vita sanare oculū cordis vt videat deꝰ Ad hoc sacrosctā mysteria celebrantur: ad hoc fit dei pdicat: hoc exhortatiões eccle sie mortales: id est pertinētes ad corrigēdos mores ad emēdādas carnales & cupiscētias: ad renūciādū non voce tñ ſz muta vita huic ſeculo: ad hoc q̃cq̃d agūt diuine sancteq; lre & purget illud interiꝰ ab ea re q̃ nos impedit ab aspectu dei. Sicut em̃ oculꝰ factus ad hāc lucē tēporalē videndā & q̃uis celestē tñ corporeā atq; ſpicuam: nō solū hominib⁹ ſz etiā vilissimis animātibus. Ad hoc em̃ factꝰ est vt hāc lucem videat tñ si aliq̃d iniectū fuerit vel irruerit vñ turbetur: secluditur ab hac luce: & q̃uis eū sua presentia circumfundat: ille tñ se auertit atq; absens est. Nō solū autē absens sit perturbatione sua a luce presenti: sed etiā penalis illi est lux ad quam videndā factꝰ est. Sic et oculis cordis perturbatus atq; sauciatꝰ auertit se a luce iustitie: nec audet eam contemplari nec valet. Quid turbat oculuz cordis? Cupiditas/auaricia/iniq̃tas/concupiscentia secularis/ claudit: excecat oculum cordis. Et tamen quomodo queritur medicus cum oculus carnis turbatus est: quomodo nō differtur vt aperiatur atq; purgetur et sanetur: vnde lux ista videatur? Curritur: nemo requieſcit: nemo differt si vel stipula in oculo cadat. Solem certe quē sanis oculis videre volumꝰ deꝰ fecit. Multo est vtiq; incidior ille q̃ fecit: nec huius generis lux est que pertineat ad oculum mentis. Lux illa est eterna sapientia Fecit autem te deus o homo ad imaginez suam: daret ne tibi vnde videres solez quē fecit: et non tibi daret vnde videres eum q̃ te fecit? Cum te ad imaginem suam fecerit dedit et hoc. Utrumq; dedit tibi: sed multū hos oculos exteriores diligis: multum illū interiorem negligis. Detritus portas atq; sauciatum: pena tibi est si se voluerit ostendere fabricator tuꝰ: pena est oculo tuo anteq̃s curetur atq; sanetur. Nam et in paradiso peccauit adam: et abscondit se a facie domini. Cū haberet ergo cor sanū pure conscientie: gaudebat ad presentiam dei. Postq̃s pctō oculus ille sauciatꝰ est: cepit lucem formidare diuinā: refugit in tenebras atq; in dēsa ligna. Fitatē fugiēs: vmbras appetēs. Ergo fratres mei: q̃m et nos inde nati sumꝰ: & sicut dicit apl̃s. In adā omnes moriunt. Dēs em̃ nos duo hoies aliq̃s fuimus. Si noluimus obtemperare medico vt non egrotaremꝰ: obtēperemꝰ vt ab egritudine liberemur. Dedit nobis precepta medicꝰ sanis: dedit precepta medicꝰ ne medico indigeremꝰ. Nō opꝰ est ingrere sanis medicus sed egrotātib⁹. Sani pcepta & tēpsum⁹: & experimēto sensim⁹ in quātā pnicie nā pceptū illud & tēpserimus. Egrotare tā cepiuꝰ: laborauꝰ in lecto: infirmati sumꝰ ſz nō desperemꝰ. Quis em̃ ad medicū venire nō poteraꝰ: ipe ad nos venire dignatꝰ est. Nō & tēpsit sauciꝰ & tēptꝰ a sano. Non destitit dare alia pcepta lāguēti: qui pma custodire noluit ne lāgueret: tanq̃ diceret. Certe experimento sensisti verum me dixisse quando dixi. Noli tangere hoc. Sanare ergo tandem & reuiniſce. Ecce porto infirmitatē tuā. Bibe amaz calicē: tu em̃ tibi feci sti. Precepta illa mea q̃ sano data sunt taz dulcia! laboriosa & tepta sunt. Cepisti laborare: sanari non potes nisi amarū calicem biberis. Calicem tentationum quib⁹ abūdat hec vita: calicem tribulationum: angustiarum: passionum. Bibe inquit: bibe vt viuas. Et ne responderet ei languidus. Nō possum: nō fero: nō bibo pot biberat medicus sanꝰ vt bibere non dubitaret egrotus. Quid enim amarū est in tali poculo q̃ ille non biberit? Si contumelia: puor audiuit

Universidad de Deusto Biblioteca

Jo.ix. mar.xij. Matt.x.

Si ꝛumella:prior audiuit cū demones expelleret. Demoniū hz:ꝛ quod in beelzebub ejcit demonia. Unde ꝛ vt ipse cōsolaretur egros ait. Si patrē familias beelzebub vocauerunt quantomagis domesticos eius: Si dolores amari sunt:ligatus ꝛ flagellatus et crucifixus est. Si mors amara est: etiam mortꝰ est. Si genus mortis exhorrescit infirmitas:nihil illo tēpore fuit ignominiosius ꝙ mors crucis. Nō em̄ frustra cōmendans eius dilectiōā apls:addidit

phil. ij. dicens. Factus obediens vsq; ad mortez: mortē aūt crucis. Sed qꝛ ipse honorat̄ erat fidelez suos in fine huiꝰ seculi:puꝰ honorauit crucem in hoc seculo:vt terrarum principes credentes in eū,phiberēt aliquē hoc entiū crucifigi:ꝛ qđ cum magna insultatione psecutores iudei dño ,peurarunt/ magna fiducia serui eius etiam ꝛ reges in fronte nunc portant: Non tm̄ apparet mō qualez mortē ,p nobis dñs subire dignatꝰ

gala.iij. est:sicut ait apls. Factus ,p nobis maledictum:ꝛ cum ei pendēti iudeoꝝ cecitas insultaret:posset vtiq; descendere de cruce:q̄ si nollet non esset in cruce:sed umpliꝰ erat de sepulchro surgere:ꝙ de cruce descendere. Hec ergo dñs facies diuina:patiēs humana:admonet nos miraculis corporalibus et patientia corporali:vt credamus ꝛ sanemur ad conspicienda illa inuisibilia q̄ carnis oculus nescit. Hoc ergo agens curauit eccos istos:de q̄bus nūc euangeliū rectatū est:ꝛ in curādo videte q̄d admonuerit

mat.xx. cgrotū interiorē. Attēdite ipsius facti exitum ꝛ ordinem rerū. Sedent illi in via duo ceci:transeūte dño exclamabāt vt eoꝝ misereret. A turba ꝛo q̄ cum dño erat:compescebantur ne clamarent. Neq; hoc fiue mysterio derelictū putetis. Illi aūt cōpescētez se turbā pseuerātissimo clamore vincebāt: vt peueniret vox eoꝝ ad aures dñi:quasi nō iam ille cogitata cognosceret. Clamauerūt ergo duo ceci vt audirent a dño:et turbis cōpremi nequierūt. Transiebat dñs ꝛ illi clamabant. Stetit dñs ꝛ sanati sunt. Naz [sterit iesus ꝛ vocauit eos ꝛ ait. Quid vultis vt vobis faciā: At illi dixerunt. Ut aperiantur oculi nri.] Pro fide illoꝝ fecit dñs: instauranit oculos eorum. Si intellexim⁹ iam interiorem egrotū:interiorē surdū: interiorem mortuū: ibi qramus ꝛ interiorez cecū. Clausi sunt oculi cordis:transit iesus vt clamemus. Quid est tranlit iesus: Agit tranlitoria iesus. Attendite ꝛ videte quāta eius gesta transierunt. Natus est de virgine maria:numquid semp nascit̄. Infans lactatus est:numquid semper fugit: Per etas eos cucurrit vsq; ad iuuentutez. Numquid semp corporaliter crescit: Infantie pueritia:pueritie adolescētia:adolescēt ie iuuentus trāseunti cedentiq; succedit. Ipsa etiā q̄ fecit miracula trāsierūt. Legunt ꝛ credūtur. Quia em̄ talia scripta sunt vt legi possint:transiebant:cū fierent. Postremo ne in multis moremur:crucifixꝰ est:nūquid semper pendet in cruce: Sepultus est:resurrexit:ascēdit in celū:iam nō moritur:ꝛ mors ei vltra non dominabit:ꝛ diuinitas eiꝰ sem̄ per manet:ꝛ immortalitas iā corporis eiꝰ nunq; deficiet. Sz tm̄ illa oia q̄ tpaliter ab eo gesta sunt trāsierūt ꝛ legēda scripta sunt: ꝛ credēda ꝓdicant. In illis ergo omnibus trāsijt iesus. Quid duo ceci iuxta viā sunt: nisi duo populi ad quos sanādos venit iesus: Ostendamus hos duos pplos in scripturis sanctis. Est in euangelio scriptum. Joh.x. Habeo alias oues que nō sunt de hoc ouili ꝛ illas oportet me adducere:vt sit vnꝰ grex ꝛ vnus pastor. Qui sunt ergo duo populi: Unus iudeoꝝ:ꝛ alius gentium. Non sum missus ait:nisi ad oues que perierunt domus israel. Quibus hoc dixit: Discipulis mat.xv. q̄n illa chananea clamabat:q̄ se esse canem cōfessa est. Et qꝛ meruit:iam duo demōstrati sunt ad quos venerat iudaicꝰ. ſ. pplꝰ de quo sit. Non sum missus nisi ad oues q̄ perierunt domus israel:ꝛ gentium pplꝰ cuiꝰ typuꝫ ꝓtendebat hec mulier:quā primo respuerat dicēs. Non est bonum sumere pa- Ubi.ſ. nem filioꝝ:ꝛ mittere canibus:ꝛ cui dicenti. Ita dñe:nā ꝛ canes edūt de micis q̄ cadūt de mensa dñoꝝ suoꝝ:rīsderat. O mulier magna est fides tua:fiat tibi sicut vis. Inde em̄ erat et ille centurio de quo dicit idez dñs. Amen dico vobis:non inueni tantaz fidem in israel:qꝛ ille dixerat. Non sum di mat.viij. gnus vt intres sub tectum meū:sed tm̄ dic verbo ꝛ sanabitur puer meꝰ. Ita ergo dñs ante passionem ꝛ clarificaꝝ onez suā duos iam populos designabat. Unum ad quem venerat ꝓpter promissa patruꝫ:ꝛ alterum quem ꝓpter miam nō repellebat:vt impleretur qđ ꝓmissum erat abrahe. In semine gen.xij. tuo benedicent oēs gentes. Propterea ꝛ apls iam post resurrectionē dñi ꝛ ascēsionē vbi ꝓtēpt⁹ est a iudeis:prexit ad gētes:nec tm̄ ecclys que de indeis crediderūt tacuit. Gala.i ꝛ tm̄ ingt ignotꝰ facie ecclesijs iudee q̄ sunt in xpo. Tm̄ autem audiebant:qꝛ qui aliqn nos pſequebat:nunc euāgelizat fidem quā aliqn vastabat:ꝛ in me ingt magnificabāt deum. Sic ꝛ angularis lapis ꝛ christus:q̄ ephe.ij. fecit vtrūq; vnuz. Angulus enim duos parietes copulat de diuerso venientes. Quid tam diuersum:ꝙ circūcisio ꝛ ꝓputium: Habes vnum parietem de iudea:alterum parietem de gētibus:sed angulari lapide copu

ps.cxvij lantur. Lapidē em̄ quē reprobauerunt edificantes hic factꝰ est in caput anguli. Angulus in edificio nō est:nisi cū duo parietes ex diuerso venientes in illū ꝙueniūt:ꝛ qua dā vnitate iūguntur. Isti ergo duo pietes ſm typū. duo ceci erāt clamātes ad dñm.

F Attēdite nūc dilectissimi. Dñs trāsiebat: ceci clamabant. Quid est transiebat: Trā sitoria opa faciebat:sicut iā dixim⁹. Scdm hec trāsitoria opa fides nra operat. Credimus enim in filiū dei:nō tm̄ qꝛ bū dei est,p

phil.ij. quē facta sunt omnia. Si em̄ semp in forma dei manēs eqlis deo:nō semetipm̄ exinaniret formā ſui accipiēs:nec sem̄ rēt ceci vt possint clamare. Sed cū oparet trāsitoria id est humiliaret se factꝰ obediēs vsq; ad mortē:mortem aūt crucis:clamauerūt ceci

mat.xx. [Miserere nri fili dauid] qꝛ et hoc ipm̄ qđ dñs et creator dauid etiā filiꝰ dauid essevo luit:in tpe hoc egit:trāsiēs hoc fecit. Quid est aūt clamare ad xpm nisi gre xpi cōgruere bonis opibus: Hoc dico ffes:ne forte simus strepētes vocibꝰ et muti moribꝰ. Quis est q̄ clamat ad xpm vt pellat interior ceci tas trāseūte xpo:id est dispēsante nobis tē poralia sacramēta:q̄bus admoneamur ad eterna capiēda: Quis est q̄ clamat ad xpz Qui cōtēnit mūdū: clamat ad xpm. Qui spernit seculi voluptates clamat ad xpm.

gala.vj. Qui dicit nō lingua sed vita. Mihi mūdus ps.xij. crucifixꝰ est ꝛ ego mūdo. Qui dispergit dat pauperibꝰ vt iusticia eiꝰ maneat in seculū seculi:clamat ad christuꝫ. Qui em̄ audit et

luce.xij. non surdus audit. Res vestras vendite et date panperibꝰ. Facite vobis sacculos nō veterascētes:thesaurꝫ non deficientē in celis:tanq̄ vestigiorum sonitum christi ꝙseuntis audiens clamet:adhuc ceꝰ: id est faciet ista. Vox eius in factis sit: incipiat mundum contemnere: in copia sua distribuere:,p nihil habere que boies amāt cō

Mat.v. tēnat iniurias:non appetat vindicari: paret maxillā percutienti:ozet pro inimicis:

luce.xix. si q̄s ei abstulerit sua non repetat: si quid alicui abstulit:reddat quadruplum. Cum ista facere ceperit omnes sui cognati:affines:amici commouentur. Qui diligunt seculum:contradicunt. Quid insanis ꝛ Nimius es. Nunquid alij non sunt christiani: Ista stulticia est:ista dementia est:ꝛ cetera alia turba clamat. Ne ceci clament: turba clamantes corripiebat: sed eorum clamores non vincebat. Intelligant quid faciant qui volunt sanari. Et nunc iesus

esa.xxix. transit:qui iuxta viā sunt clament. Hi sunt enim qui labijs honorant: cor autem eo-

mat.xv. rum longe est a deo. Ipsi sunt iuxta viam

quibus p̄cepit dñs obtritis corde. Nā cuz recitant ea q̄ fecit dñs trāseūtia:semp nobis exhibet trāsiēs iesus:qꝛ vsq; in finem scī nō desunt ceci sedentes ad viā. Opꝰ est ergo vt clamēt illi iuxta viā sedētes. Turba q̄ cū dño erat ꝙ pescebat clamorē q̄rētiū sanitatē. Fratres videtis q̄d dicā. Nescio em̄ quō dicā sed plꝰ nescio quō taceā. Hoc dico ꝛ aperte dico. Timeo em̄ iesum trāseūtē ꝛ manētē:ꝛ ideo tacere nō possum. Bonos xpianos ,e stu diosos volentes facere p̄cepta dei q̄ in euangelio scripta sunt:xpiani mali ꝛ tepidi ,phibēt. Turba ipa q̄ cum dño est:,phibet clamātes:id est ,phibet bñ operantes ne pseuerando sanent. Clamāt illi:nō deficiāt neq; ducant quasi auctoritate turbaꝝ:nec eos q̄ priores xpiani facti sunt male viuētes ꝛ bonis opibus inuidentes imitētur. Nō dicāt:quō isti viuūt tam multi sic viuam⁹. Quare nō potiꝰ quō dicit euāgeliū: Quare vis viuere ſm increpationem turbe ,phibentis:ꝛ nō ſm vestigia dñi trāseūtis: Insultabūt:vituperabūt:re uocabūt:tu clama quousq; puenias ad aures iesu: Nā q̄ perseuerauerint in faciēdo talia qualia p̄cepit xp̄s:ꝛ nō attēderint turbas ,phibētes:neq; magnipenderint q̄ christū vident sequi:id est q̄ xpiani appellant sed plus amauerint lucē quā xp̄s est redditurus ꝙ timuerint strepitū ,phibentiū:nullo mō separabūtur:ꝛ stabit iesus et sanabit eos. Quomodo eniz sanantur oculi nostri: Quō per fidē sentimus xpm transeuntē tpali dispēsatione: sic intelligamus xpm stātē incōmutabiliter eternitate. Ibi eniz sanāt oculꝰ q̄n intelligit xpi diuinitas ,percipiat hoc charitas vestra. Attendite quod dicā grāde sacramētū. Oīa tempo raliter gesta a dño nro iesu xpo: fidē nobis inserūt. Credimus in verbū dei :nō solū in ꝟbum ,p q̄ facta sunt oia:ſz ipm̄ verbū fa- Joh.j. ctū carnē vt habitaret in nobis:natum de virgine maria:ꝛ cetera q̄ fides habet:q̄ nobis exhibita sūt vt xp̄s trāsiret ꝛ cecis vestigia trāseūtis audiētibꝰ clamarēt operibus vite:,pfessione fidei commemorantes Jā vt clamātes sanent:stat iesus. Etem iā ij.cor.v. stantem videt iesum qui dicit. Et si nouerāmus christum scdm carnem sed iam nūc non nouimus. Christi enim diuinitatem videbat:quantuz in hac vita potest. Est diuinitas christi:est humanitas christi. Diuinitas stat:humanitas transit. Quid est diuinitas stat: Non mutatur:nō cōcelliturnō recedit: Nō enim sic ad nos venit vt a patre discederet:nec ita ascendit vt loco moueretur. Assumpta carne locum mutauit: deꝰ aūt assumēs carnē:qꝛ in loco nō est nec

mutat locum. Tangamur stante xpo: sanetur oculi nri. Sz quorū oculi? Clamātiū scz cū transiret id est dñs operātū p eā fidē que dispēsata est tpaliter ad erudiendos nos parvulos. Sanatis aūt oculis: qd ꝓciosius habere poterim⁹ fres? Lumē hoc q̄ vident qđ factū est de celo vel qđ exibet de lucerna: gaudēt. Et quomodo miseri vident qui hoc videre non possunt? Ego autem quare ista dico: nisi vt horter oēs nos ad clamandū dū transit iesus? Lucē cōmēdo scitati vre amandā: quā forte nō videtis. Credite dū nōdū videt⁹: et clamate vt videat⁹. Quā ta putat infelicitas hoīm q̄ lucē ista corpo
tobie. ij. rale nō videt. Excecat⁹ est aliqs ꝓtinuo ⁊ Isratū deū habuit aliqd mali ꝓmisit. Hoc vror tobie diebat viro. Clamabat ille propter hedū ne de furto esset: nolebat somnum furti audire in domo sua. Illa defendēs factū suū: opprobrio pcutiebat maritū. Et cū ille diceret. Reddite si de furto est. Illa rīdebat insultās. Ubi sunt iusticie tue? Quā ceca erat si furtū defendebat: et quā lucē videbat q̄ furtū reddi imperabat. Illa erat foris in luce solis: ille erat intus in luce iusticie. Quis eorū erat in luce melior? Ad hāc lucē fratres amādā hortamur dilectionem vestrā: vt clametis opib⁹. Cū dñs trāsit: sonet vox fidei: vt stās iesus. i. incōmutabilis manēs dei sapia: et maiestas ꝓbi dei p qđ facta sunt oia apiat oculos vros. Jdez tobias monēs filiū suū ad hoc monebat⁹ vt clamaret. i. ad bōa opa monebat. Dicebat illi vt daret paupib⁹ ꝓcipiebat vt elemosinas faceret idigētib⁹: et docebat dicēs. Fi
tobie. ij. li elemosine nō linūt ire in tenebras. Cōsiliū pcipiēde atq; obtinēde lucis cec⁹ dabat. Elemosine inquit non sinunt ire in tenebras. Si ei filius respōderet miratus: qd ergo pater tu elemosinas non fecisti: vt modo cecus loquaris: tu nunc nomine in tenebris es qui mihi dicis. Elemosine non sinunt ire in tenebras? Moverat ille de qua luce doceret filium: moverat in interiore homine quod videbat. Filius patri porrigebat manum vt ambularet terram: et pater
H filio vt habitaret in celo. Breviter vt concludam fratres sermonem istū ex eo quod nos plurimum tangit atq; angit: videte ex se turbas que corripiebant cecos clamantes. Omnes qui in hac turba sanari vultis non vos deterreant: quia multi sunt nomine christiani ⁊ opib⁹ impijs: nō vos deterreāt a bonis opib⁹. Clamate inter turbas cōpescētes: revocātes: insultātes: male vivientes. Nō em̄ solis voc⁹ cōpununt nos xpianos mali: sed ⁊ malis opib⁹. Non vult bon⁹ xpian⁹ ire spectare. Hoc ꝓm qđ frenat ꝓcipiscētiā suā ne pgat ad theatrū clamat post rpm: clamat vt sanet. Alij corrunt: sed forte pagani: forte iudei. Immo ꝙ tā pauci essent in theatris vt erubescēdo discederēt: si xpiani ad theatra nō accederēt. Currūt ergo ⁊ illi portātes et sctm̄ nomen ad penā suā. Clama ergo non cūdo
ꝓmēs in corde tuo tpalē ꝓcipiscētiam: et tene te in clamore forti ⁊ pseuerāti ad aures saluatoris: vt sbet iesus ⁊ curet te. Inter ipsas turbas clama: ne despes de aurībus dñi. Nō em̄ ⁊ illi ceci ex illa parte clamauerūt vbi turba non erat: vt ex ea parte audirētur vbi non esset impedimētū ꝓhibentiū. Inter ipsas turbas clamauerūt: et tm̄ dñs audiuit. Sic ⁊ vos etiā inter pctōres ⁊ luxuriātes: inter amatores secularium vanitatū: ibi clamate: ibi clamate vt sanet vos dñs. Nolite p aliā ptē clamare ad dñz nolite ad hereticos ire: et ibi clamare ad deū. Attēdite fres: q̄ in illa turba q̄ clamare ꝓhibebat: ibi sanati sunt qui clamabāt Nā ⁊ hoc attendat scitas vra: qđ sit pseverare in clamādo. Dicā q̄ multi mecum expti sunt in noie xpi. Nō em̄ cessat ecclia tales ꝓhibentes parere. Cū q̄sq; xpian⁹ ceperit bñ vivere: feruere bonis opib⁹ mundāq; ꝓtenere: in ipa novitate opeꝝ suoꝝ patiē reprehensores et ꝓtradictores frigidos xpianos: si aūt pseveraverit ⁊ eos superaverit pdurādo: ⁊ non defecerit a bonis operibus: idem ipsi iaz nobis obsequentur qui ante ꝓhibebāt. Tanditu em̄ corripiunt ⁊ perturbant et vetāt: q̄diu sibi cedi posse pāsumunt. Si aūt victi fuerint pseverantia ꝓficientiū: huertūt se ⁊ dicere incipiūt. Magn⁹ homo: sanct⁹ hō: felix cui de⁹ concessit. Honorant: gratulant: bñdicunt: laudant: quō illa turba q̄ cū dño erat. Ipsa ꝓhibebat ne ceci clamarēt: sed postq; illi ita clamauerūt vt mererent audire ⁊ impetrare misericordiam domini: ipsa turba rursum dicit. Vocat vos iesus. Jam et hortatores sunt qui pauloante corripiebāt vt tacerēt Solus autem ille nō vocatur a dño: qui in hoc seculo nō laborat. Sed q̄s in ista vita nō laborat in pctis et iniquitatibus suis?
Si autem omnes laborant: omnibus dictum est. Venite ad me omnes qui laboratis. Si autem omnibus dictum est: quare culpam tuaz tribuis inuitatori tuo? Veni. Non tibi sit angusta domus eius: pariter ab omnibus: totum a singulis possidetur Regnū dei crescēte possessoruz numero nō minuitur: quia nō dividitur. Unicuiq; interrū est: q̄s cōcorditer habet a multis. Hoc tm̄ in mysterio lectiōis huius cognouimus fres: q̄ alijs librorū sctōr locis apertissime

sonat: esse intus in ecclesia ⁊ bonos ⁊ malos: qđ sepe dicim⁹ ⁊ frumētū ⁊ paleā. Nemo aī tps deserat areā: toleret paleā in tritura toleret in area. Qđ em̄ toleret: in horreo nō habebit. Veniet vētilator ⁊ qui diuidit malos a bonis. Erit etiā corpotalis separatio quā modo spiritalis pcedit. A malis corde semp disiungemini: ad tps caute
xviij. q. iij. a malis. corpore copulamini: nec tm̄ negligētes sitis in corrigēdis vris: ad curā scz vestrā quoquomō ptinentibus / monēdo docēdo / hortando / terrendo. Quibuscunq; modis potestis agite: ne cum inuenitis in scripturis ⁊ in exemplis sctōrū: fine q̄ aīe que post dñi aduētū in hac vita fuerunt q̄ mali bonos in vnitate non maculāt: efficiamini pigri ad corrigēdos malos. Duobus modis
Ubi. s. non te maculat malus: si ei nō ꝓsentias: et si redarguas: hoc est non cōcarnire: non consentire. Cōicat q̄ppe qñ factū eius cōsortio volūtatis vel approbatiōis adiungit. Hoc
Ephe. v ergo admonens apls ait. Nolite cōicare: magis aūt ⁊ redarguite. Et q̄ pariꝝ erat non ꝓsentire si feqret negligētia disciplīe. Magis aūt inq̄t ⁊ redarguite. Videte quē admodū vtrūq; cōplexus est. Nolite cōicare: magis aūt ⁊ redarguite. Quid est: nolite cōicare? Nolite cōsentire: nolite laudare: nolite approbare. Quid est: magis aūt ⁊ redarguite? Reprehendite: corrigite: coercete.
Deinde in ipsa correctiōe vel coertiōe alie
j. Cor. x. nor pctōr cauēdū. est ne se extollat qui alterū corripit: ⁊ aplica illa cogitanda sentētia. Quapropter q̄ se putat stare: videat ne
Gala. vj cadat. Foris terribiliter personet increpatio: int⁹ lenitatis teneatur dilectio. Si pre occupat⁹ fuerit homo in aliquo delicto (sicut idē dicit apostolus) vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu māsuetudinis: intendens teipsum ne et tu tenteris. Alter alteriꝰ onera portate: ⁊ sic adimplebitis legem xpi. Itē alio loco. Seruū in
ij. Ti. ij. quit dñi nō oportet litigare: sz mitē esse ad oēs: docibilē: patiētē: in modestia corripiētē diuersa sentiētes: ne forte det illis deus
xviij. q. iij. a malis. penitētiā ad cognoscēdā ꝓbitatē ⁊ resipiscāt a diaboli laqueis a quo capti tenēt ad ipi⁹ volūtatē. Neq; ergo cōsentiētes sitis malis vt approbetis: neq; negligentes vt non arguatis: neq; superbientes vt insultāter arguatis. Qui aūt deseruerit vnitatez: violat charitatem: et qui violat charitatem: quodlibet magnum habeat: ipse nihil est. Si linguis hoīm loquatur ⁊ angelorū: si sciat oia sacramēta: si habeat oēz fidē vt montes transferat: si distribuat omnia sua pauperib⁹: si corpus suū tradat vt ardeat: nihil est: nihil ei pdest. Unumersa ūti
j. co. xiij. liter hz: qui vnuz illud quo vniuersis vtat nō hz. Amplectamur itaq; charitatē: fuare vnitatez spūs in vinculo pacis. Non
R Ephe. iv nos seducāt q̄ carnal⁹ intelligūt: et corporaliter separationē faciētes ab eccle frumentis toto orbe diffusis spiritali sacrilegio separant. Per totū em̄ mundū seminatū est bonū semen. Bon⁹ ille seminator filij hoīs: nō in africa sola sed vbiq; sparsit semen bonum. Jnimicus aūt supseminauit zizania. mat. xiij
Sed tm̄ qđ ait pfamilias? Sinite vtraq; crescere: vtiq; p agruz. Quis est ager? Per qđ crescere? Utiq; p agruz. Quis est ager? Nunqđ nā africa? Nō. Quis est g̃? Non interpretemur nos: dñs dicat. Neminē sinamus aliqđ p arbitrio suspicari. Dixerunt em̄ magro discipuli. Enarra nobis parabo Ubi. s. lā zizanioꝝ. Et enarrauit dñs. Semen bonū dixit: filij sunt regni. zizania vo filij mali Quis ea seminauit. Jnimic⁹ aūt inq̄t q̄ ea seminauit: diabol⁹ est. Quis est ager? Ager est inquit hic mūdus. Que est messis? Mes sis est ait: finis scī. Qui sūt messores? Messores inquit angeli sunt. Nunqđ africa est mūdus? Nunqđ messis hoc tps? Nunqđ messor donatus? per totū orbē terrarū expectate messem: per totum orbem terraruz crescite in messem: per totum orbē terrarū zizania tolerate vsq; ad messem. Non vos seducāt puerse palee nimis leues: euolant ante aduentum ventilatoris ex area. Non vos seducant. Tenete eos ad istam vel solam similitudinē zizaniorū: neq; illos simatis loqui apl⁹. Jlle codices tradidit? Nō. Sed ille codices tradidit. Quilibet tradiderit: nūquid infidelitas traditoꝝ fidē dei enacuauit? Que est fides dei? Quā ꝓmisit abrae dicens. In semine tuo bñdicent oēs Gen. xij gētes. Que est fides dei? Sinite vtraq; cre mat. xiij scere vsq; ad messem. Per qđ crescere. Per agrū. Quid est p agrū? Per mundū. Hoc illi dicunt. Creverat qđē vtrūq; p mundū: sed iam frumenta diminuta sunt: et in illā nostram regionē paucitatemq; revocata. Nō te permittit dñs interpretari q̄ vis. Ipse qui exponit hāc parabolā claudit os tuū: os sacrilegum: os impium: os ꝓphanum: os tibi cōtrariū q̄ cōtradicis testatori etiā te ad hereditatem vocāti. Quō claudit os Ubi. s. tuū? Dicēdo. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem. Si iā fuit messis credam⁹ esse frumēta diminuta cū sit ne tūc qđē minuent: sz in horreū recōdent. Sic qđ ait. Colligite pri mū zizania et alligate fasciculos ad cōburēdū ea: frumētū aūt recōdite in horreū meū. Si ergo vsq; ad messem crescunt post messem reconduntur. Improbe: impie: qñ minuūtur? Concedo in comparatione zizanioruz

simul atq; palearū frumēta esse pauciora: tū vtraq; crescūt vsq; ad messem. Cū enim abūdat malignitas: refrigescit charitas multorū: crescūt zizania: crescit palea. Sed qz toto agro deesse nō pōt frumentū qđ pseuerādo vsq; ad finē salui fiat: crescūt vtraq; vsq; ad messez. Et si ꝑpter abūdantiā dictū est malorū. Putas veniēs filius hoīs inueniet fidē in terra: hoc q; noīe significat quicūq; legis ꝓuaricatione imitant eū cui dictū est. Sic erit semen tuum sicut stelle celi: et sicut harena maris. Etiā illud nō tacitū est. Qz multi ab oriēte et occidēte venient et recubēt cū abrāā in regno dei. Utraq; ḡ crescūt vsq; ad messem: et suas suis in scripturis hñt zizania vel palee: suas autē frumenta. Que q nō intelligūt ꝓfundūt et ꝓfundunt: atq; ita pstrepūt ceca cupiditate vt nolint obmutescere vel patefacta veritate. Ecce inquiunt dicit ꝓpheta. Recedite: exite inde: et immūdū ne tetigeritis. Quō ergo malos ꝓ pace tolerabimus: a qb⁹ exire et recedere iubemur ne tāgam⁹ immundū? Nos istaz recessionē spiritaliter intelligim⁹: illi corpaliter. Nā et ego clamo cū ꝓpheta: et qualia cunq; sumus vasa: vtiē nobis de⁹ in dispsatione vſa. Clamamus et nos et dicim⁹ vobis. Recedite: exite inde: et immūdū ne tetigeritis: sed ꝓtactu cordis nō corpis. Quid est eī tangere immundū nisi cōsentire pectatis? Quid est autē exire inde: nisi facere qđ ptinet ad correptionē malorū: quātum ꝓ vniuscuiusq; gradu atq; pđna salua pace fieri pōt? Displicuit tibi q; qsq; peccauit nō tetigisti immundū. Redarguisti: corripuisti: monuisti: adhibuisti etiā si res exigit cōgruā et q vnitatē nō violet disciplinā: existi inde. Attēdite in facta sctōꝝ: ne forte nra videat interpretatio. Quō hec verba intellexerūt scti: sic vtiq; intelligēda sunt. Exite inde inquit ꝓpheta. Pul⁹ vsitata ipsi⁹ verbi consuetudine assero istā sniam: et posteaostēdo non meā. Plerūq; accusant hoīes: et cū accusati fuerint defendūt se. Cū autē se ille qui accusat hō rōnabiliter iuste q defenderit: qui audiūt dicūt. Exiit inde. Manens loco: exiit inde. Quō inde exiit? Ratione reddita: et defensione iustissima. Hoc est qđ faciebāt sancti: qñ excutiebāt puluerez de pedibus aduersus eos qui sibi pacē nūciatā nō accipiebant. Exiit inde ille speculator cui dictuz est. Speculatorem posui te domus israel. Illi eī dicit. Si dixeris iniquo et nō ꝙnuerterit ab iniquitate et a via sua iniquus ille in sua iniquitate morietur: et tu animam tuam liberabis. Hoc si facit: exiit inde: non separatiōe corporis sed defensione operis sui. Fecit enim iste quod faciēdū fuit: etiam si ille non obtemperauit cui obtemperandum fuit. Hoc est: exite inde. Clamauit ista moyses / clamauit esaias / clamauit hieremias / clamauit ezechiel. Ut deamus si hoc ipsi fecerunt: si dimiserunt pplm dei et se ad gētes alias transtulerūt. Qnā multa et ꝙ vehemēter hieremias locutus est? Quā multa et ꝙ vehemēter hieremias lcrepauit in pctōres et sceleratos ppli sui: inter eos tamen erat. Unum cuz illis tēplum intrabat: eadem sacramenta celebrabat. In ea hoiz sceleratorū cōgregatiōe viuebat: sz clamādo exiebat ide: hoc ē exire ide hoc ē immundū nō tāgere: et voluntate non consentire: et oīno parcere. Quid dicā de hieremia / de esaia / de daniel / de ezechiel / de ceteris prophetis: qui non recesserunt a populo malo: ne desererant bonos. Illi ꝑpl̄o commixtos: vbi et ipi tales esse potuerunt. Moyses ipse fratres cū acciperet legem in monte: ꝑpl̄s deo: fum idolum fecit. Populus dei ꝑpl̄s ductus cedentib⁹ fluctibus rubri maris: qui sequētes inimicos obruerāt post tāta signa et miracula i egyptioꝝ plagis ad mortē: et sua ꝓtectione ad salutē: tm idolū poscit / idolū extorsit / idolū fecit / idolū adorauit / idolo sacrificauit. Indicat deꝰ famulo suo ppli factū: et dicit eos se pditurū a facie sua. Intercedit moyses ad ipsuz populum rediturus: et habuit occasionem recedēdi et exūdi ab eis: sicut isti itelligūt: ne immundū tāgeret: ne cū talib⁹ viueret. Nō fecit tm. Et ne forte hoc necessitate potius ꝙm charitate fecisse videret: obtulit illi deus aliū ꝑpl̄z. Facio te inquit in gētē magnam: vt illos deleret. At ille non accepit: coheret peccatorib⁹: petit ꝓ peccatoribus. Et quō petit? Magna probatio dilectiōis fratres. Quō petit? Videte illā de qua sepe locuti sumus maternā quodāmodo charitatē. Cū deus minaret sacrilego ꝑpl̄o: pia moysi viscera tremuerūt. Et posuit se ꝓ illis iracūdie dei. Die inquit si dimittis eis peccatū: dimitte: sinaute dele me de libro quez scripsisti. Quā paternis maternisq; visceribus: ꝙm secur⁹ hoc dixerit: attēdēs iusticiaz et miaz dei: vt qz iustus est ne ꝑderet iustū: qz misericors ignosceret peccatorib⁹. Certe iam manifestum est pudētie vestre quō accipiēda sint oia talia testimonia scripturarum: vt qñ scriptura sonat: recedere nos debere a malis: nō aliud itelligere iubeamur nisi vt corde recedamus: ne manus malum in separatione bonoꝝ committamus ꝙm in malorum coniunctione fugiamus: sicut ipi donatiste fecerūt. Qui se vere boni malos arguerent: ac nō potius ipsi mali bonos infamarent: quales libet ꝓ pace tolerarēt q maximi amiastas receperunt tanq; integros

quos tanq; perditos antea damnauerūt. Certe manifeste dixit propheta. Recedite: exite inde: et immundū ne tetigeritis. Ego vt intelligaz qđ dixit: attendo qđ fecit. Facto suo mihi exponit dictū suū. Dixit recedite. Quibus dixit? Utiq; iustis a quib⁹ vt recederēt dixit? Utiq; a pctōrib⁹ et iniquis. Quero a talib⁹ vtrū ipse recesserit? Inuenio q; non recesserit. Ergo aliter intellexit. Recessit corde: obiurgauit atq; arguit: continendo se a consensu nō tetigit immundū. obiurgādo aūt erijt liber in conspectu dei: cui neq; sua deus pctā imputat qz nō fecit: neq; alia q nō approbauit: neq; negligētiā qz non tacuit: neq; superbiā qz in vnitate pmansit. Sic ergo fratres mei quotquot habetis inter vos qui adhuc amore seculi pgrauant: auaros: peruros: adulteros: spectatores nugarum: cōsultores mathematicorū: phanaticoꝝ: augurū / auspicū: ebriosos: luxuriosos: quicquid inter vos malorum esse nostis: quantuz potestis improbate: vt corde recedatis: et redarguite vt exeatis inde: et nolite consentire vt immundum non tangatis.

¶ De eo qđ scriptū est i euāgelio ſm eūdez. Reddite q̄ sunt dei deo: et que sunt cesaris cesari. Et de stipēdijs militantiū. Sermo. xix.

Omnulli fratres q aut militie cingulo detinent: aut in actu sunt publico ꝙstituti: cū peccant grauiter: hac solent a pctis suis prima se voce excusare q militāt. et ne bene aliquaꝝ faciant occupatos se malis actib⁹ conqueruntur. Perinde quasi milita hoīm nō voluntas in culpa sit: ita qđ ipsi gerunt officijs suis ascribit. Nō eī militare delictū est: sed ꝓpter pdam militare pctm est. Nec rēpublicam gerere crimino sum est: sz ideo agere rēpublicā vt rē familiarē potius augeas: videtur esse dānabile. Propterea eī prudentia quedam militantib⁹ sunt stipēdia cōstituta: ne dū sumptus q̄ritur: preda grassetur. Illud aūt quale est cū ob errorē aliquē a senioribus arguunt: et imputatur alicui de illis cur ebrius fuerit: cur res alienas persuaserit: cedez: cur turbulentus ad miserit: statim respondeat: quid habebam facere homo secularis aut miles: nunquid monachum sum professus aut clericus: ꝙsi omnis qui clericus nō est aut monachus: posit ei licere quod non licet. Cunctis igitur officijs sacris litteris ꝑscribitur norma viuendi: omni s ad bene viuendum ꝓuocatur serus: etas et dignitas. Igitur nemo se excuset publicis actibus: nemo de occupatione militie cōqueratur. Apud omnē christianum prima honestatis debet esse militia. Nā vt hiesqđ dicimus auctoritate euāgelica cōprobemus: videam⁹ lectionē que paulo aſ decursa est. Ait eī euāgeliū. Venerūt aūt et publicani ad iohannē vt baptizarentur ab eo: et dixerūt ad eū. Magister quid faciem⁹? At ille dixit. Nihil amplius exigatis: ꝙm qđ cōstitutū est vobis. Honesta plane publicanoꝝ interrogatio: ac scti ꝓphete iusta rñsio. Illi eī̄ sollicite interrogant: ne aut ignorātes plus exigēdo pctm incidāt: aut cessantes publicā decipiāt fūctionem. Hic aūt moderate pcipit: vt et iniquitas locū non habeat: et constitutum habeat vectigal effectū. Non eī̄ dixit. Nihil exigatis: sed nihil amplius exigatis. Unde intelligimus qđ apud deum nō tā exactio ꝙm exactio iniqua dāneſ. Dicit eī̄ ipse dñs. [Reddite q̄ dei sūt deo: et q̄ cesaris cesari]. Igit qđ cesar ꝑcipit ferēdū est: qđ imperator indicit tolerandū est: sed sit intolerabile dū illud ꝑda exactiōis accumulat. Hoc aūt quale est qđ idē ipsi q huiusmodi necessitates ꝓcurant: pctis suis pctā cōgeminātis: hoc est q̄ fraudes suas ac rapinas cōmodū vocāt: cū ipa ꝑda inferaſ in cōmodū. Illud aūt addūt sceleribus suis: vt qs indefensos viderint: ipsos potius ꝓsequātur: et putent se necessitates decepisse publicas nisi domos deceperint orphanoꝝ: ita quoq; pſ biduū forsitan fuerit amicus: collega vel frater: interueniente morte: eusdem liberi habeanſ tāq; ignoti viles et miseri. Vidua aūt si qua fuerit aut sic ſurgit exagitaſ vt nubat: aut si voluerit in castitatis pmanere ꝓposito: dando munera in facultate vir pmanet. Cū his ergo fraudibus repleuerint faculos suos: videas illos letos et accuratos ad ecclesiam ꝓperare: et deo gras agere: quasi ab ipso illis hec pecunia cōferat: illud quoq; peccātes q rapinarū suaꝝ deū volūt esse participes. Dicit eī̄ scti euangeliū. Interrogauerunt illuz et milites: quid faciem⁹? et nos? Ait illis iohanes. Neminē cōcutiatis: neq; calūniaz faciatis: sed contēti estote stipendijs vrīs. Hic iam cognoscere se debet ois homo qui militat. Non enim tantum de his militaribus scriptura loquitur: qui armata militia detinentur: sed quisq; militie sue cingulo ꝙtitur dignitatis sue miles aſcribit: atq; ideo hec sua pōt dici. Uerbi gratia: militibus: ꝓtectoribus: cunctisq; rectoribus. Quicunq; stipēdia sibi publice decreta cōsequit: si amplius q̄rit tanq; calūniator et cō

cussor: iohānis fnia condēnatur. Usq; adeo autē hoc inolenit malū: vt iam quasi ex cōsuetudine vendātur leges: corrūpant iura: fnia ipsa venalis sit: ꝛ nulla iam cā possit esse sine causa. Hec autem diuina fnia que ad milites loquit: potest etiam ad clericos retorqueri: q; etiā si nō militare videamur seculo: tamē deo ꝛ dño militamus: sicut ait apls. Nemo militās deo: obligat se negocijs secularib⁹. Videmur inq̄ non militare remissis ac fluētibus tunicis: sed habem⁹ militie nostre cingulū: quo castimonie interiora cōstringimus. De quo cingulo dominus ait ad apłos suos. Sint lūbi vestri precincti: ꝛ lucerne vestre ardētes in manib⁹ vestris. Milites igit christi sumus: ꝛ stipendium ab ipso donūq; percipim⁹: sicut dicit aplus. Qui dedit nobis pignus spūs: hoc est qui spūs sancti nos remunerādē ditauit. Si qs ergo christianorū hoc donatiuo contēnus forte nō fuerit: ꝛ querit amplius: incipit hoc ipso carere qđ meruit. Qđ specialiter cōtingit hereticis arrianis. Dum em̄ nescio qđ amplius querūt: inuenientes errorīs spm̄: gratiā sancti spūs pdiderunt. Nā ꝛ catholicus clericus hac fnia retinetur. Si em̄ non cōtētus stipendijs fuerit q̄ de altario dño inbēte cōsequitur: sed exeret mercimonia: intercessiōes vēdit: vidua rū munera libēter amplectit: hic negociator magis pōt videri q̄m clericus. Nec dicere possum⁹: nemo nos inuasores arguit: violētie nullus accusat: q̄si nō interdū maiorē predā a viduab⁹ blādimēta eliceant q̄m tormēta. Nec interest apud deū vtrum vi ansircūuentione ds res alienas occupet: dūmodo quoquo pacto teneat alienum.

De eo quod scriptū est in euangelio ſm eūdem. De pregnātibus ꝛ nutrientibus. In quo principaliter de concupiscētia interserit ac declarat hoc preceptum decalogi ꝛc. Ser. xx.

A

Care ꝛ intelligere debem⁹ fratres charissimi: q; christianis duz in hoc corpore viuūt tribulatio deesse nō poterit. Sic em̄ nos sicut audistis cōfortatur apłus dicens. Oēs qui volūt pie viuere in xpo persecutionē patiēr. Et iterum. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū celorum. Uēturi sunt dies tribulationū ꝛ malarum tribulationū venturi sunt: sicut dicit scriptura. Et quātum accedunt dies: augētur tribulatiōes. Nemo sibi promittat qđ euāgelium non promittit. Quomō enim appropinquante fine mundi: sicut dicit dñs in euangelio: abundabit iniquitas: refrigescet charitas: sic propter ipsas iniquitates numq̄ deerit aduersitas. Opus est vt animū nostrum nō soluz ad penitētiam: sed etiaz ad patientiā preparemus. Fratres mei: obsecro vos attendite scripturas sanctas: si aliquid fefellerunt: si aliquid dixerunt: ꝛ aliter accidit q̄m dixerunt. Necesse est vt vsq; in finē sic fiat quēadmodum dixerunt. Non nobis pmittunt scripture nostre in hoc seculo nisi tribulatiōes: pressuras: angustias: augmenta dolorū: abūdantiaz tentationū. Sicut ꝛ ipse dñs in euangelio dicit. In mūdo pressuram habebitis. Et iterū. Mundus gaudebit ꝛ vos tristes eritis: sed tristitia vra vertetur in gaudiū. Ad ista precipue nos paremus: ne iparati deficiam⁹. De ipsis enim tribulatiōibus cū euāgelium legerē audistis. [Ue pregnātibus ꝛ nutrientib⁹]. Pregnātes sunt: qui in spe intumescūt. Nutrientes aūt: ad est lactantes: qui iam adepti sunt qđ concupierant. Etenim mulier pregnās in spe tumet filij: nōdum videt filiuz: que aūt iam lactat amplectit qđ sperabat. Pregnās est: qui res alienas cōcupiscit: nutriens est qui iam rapuit qđ concupierat. Et vt hoc apertius etiā simplices intelligere possint: aliquā similitudinem ponamus. Cōcupiscit aliquis vil̄am alienaz et dicit. Bōa est ista villa vicini mei. O si mea esset: o si adiūgerem illaz ꝛ facerem de isto fundo ꝛ de illo vnitatem. Amat ꝛ auaricia vnitatē. Quod amat bonū est: sed vbi amādum sit nescit. Forte dives est vicinus ille qui habet villā bonam: ꝛ suspicat q̄ illam nō possit tollere: q; potēs homo est: ꝛ non prenalet se cōtra illum defendere: nec ꝛcipiscit: nec impregnat: nihil sperans nō concepit: nō est pregnās alo. Si vero iuxta aliquis vicinus sit pauper: qui vel in necessitate positus est vt possit vēdere: vel potest opprimi vt cogatur vendere: mūcitur' oculus: sperat se posse tollere aut villaz aut colonā vicini pauperis: ꝛ imittit illi aliquas tribulationes. Verbi gratia. Ait secretius apud eos qui possunt vt illū exactores aut afflictum aut in aliqua publica administratione cōstringant: ex quibus cōtractis debitis multis necesse habeat infelix vēdere casellā vnde aut ipse aut filij sui sustentabātur. Necessitate ergo cōpulsus venit ad illū per cuius negutiā premit ꝛ affligit: et nesciens q̄ ipsius imissione hoc patit: dicit ad eum. Da mihi dñe rogo te paucos solidos: patior necessitatē: vrgeor a creditore. Et ille. Non habeo modo in manib⁹. Ideo

Matth. xxiij.

Ioā. xvj

Matth. xxiij.

ſt dicit in manibus non habere: vt ille oppressus calūnia: necesse habeat vēdere. De nigz cū ei dixerit: q̄ pro nimia afflictōe sua cōpellatur distrahere: statim ille rnder. Et si nō habeo pecuniā, ppriam vndecūq; studeo mutuare vt tibi amico meo subueniaz: ꝛ si ita necesse est etiā argentulū meum distraho ne tu iniuriā patiaris. Quādo bñficium petebat: pfessus est penitus nō hre: at vbi dixit q̄ possessionē suam vēderet: qsi amico se subuenire dixit: ꝛ cū eum ad hanc necessitatē adduxerit: dicit illi vt vēditionem facere debeat: ꝛ casellā pro qua prius (verbi gra) forte centū solidos offerebat vt eum opprimi viderit: nec meo etatē precij dare acquiescit. Istis em̄ talibus (sicut iaz supra dictū est euangelista proclamat. Ue pregnātibus ꝛ nutrientibus. Istis enim vere erit in die iudicij: ꝛ ab auditu malo non poterūt liberari: sed auditurī sunt. Discedite a me maledicti in ignem eternū: qui paratus est diabolo ꝛ angelis ei⁹: quia esurim ꝛ non dedistis mihi mādūcare: sitim ꝛ non dedistis mihi bibere. Hoc loco diligēter attendat charitas vestra. Si in ignez mittitur qui nō dedit rem, ppriaz: putas vbi mittendus est qui inuasit alienam? Si cū diabolo ardere habet qui nudū nō vestiuit: putas vbi arsurus est qui expoliauit? Et ideo quotiēscūq; vobis euāgelica lectio recitata fuerit in qua dicit. Ue pregnantib⁹ ꝛ nutrientibus: non hoc de mulierib⁹ legitimos viros habētibus credite. Quid em̄ mali fecit mulier que de ppio marito concepit? Quare illi in die iudicij male erit: que hoc fecit qđ deus iussit? Nō ergo de mulierib⁹ que iuste concipiūt ꝛ pariunt hoc credēdū est: sed de illis quos supra diximus: qui iniuste cōcupiscendo rem alienā impregnati esse videnť. De quib⁹ scriptū legimus. Concepit dolorē ꝛ peperit iniquitatez. Ois em̄ hō concipit: nec illus pōt esse sine ꝛceptu. Sed alij concipiūt de xpo: alij de diabolo. Sicut em̄ de illis qui a diabolo ꝛcipiūt dr. Concepit dolorē ꝛ peperit iniquitatez. Ita ꝛ de illis qui a spūsancto ꝛcipiunt: scriptum est. A timore tuo in vtero cōcepimus: ꝛ peperimus spiritū salutis tue. Hec em̄ que diximus fratres charissimi qui diligēter attendit: ꝛ supradicta mala: aut fuisse in se: aut forsitan adhuc eē cognoscit: cito se corrigat. Non em̄ nocent mala pterita si non placēt. Adhuc enim est penitēdi ꝛ corrigēdi locus. Nōdū facta est illa diuisūctio aliorum ad dexterā: aliorū ad sinistrā. Nōduz apud inferos sumus: vbi est dives ille sitiens ꝛ stillā desiderans. Audiamus: dum viuim⁹ corrigamur. Non cōcupiscam⁹ res

Matth. xxv.

psal. vij.

Ef. xxvj

Matth. xxv. Lu. xvj.

alienas ꝛ impregnati tumeamus: nec velimus peruenire ad illas: ꝛ eas adipiscendo tanq̄ filios osculemur. Quādo em̄ concupiscit aliquis rem, alienā (sicut iam dictuz est) aia sua quasi concepisse videť. Si vero qđ concupiscit per aliquā caliditatem aut nequitiā potuerit obtinere: quasi natum si liuz osculari ac nutrire cognoscit. Nō ergo sic amemus ista terrena fratres: vt perdamus celestia. Mutandū est cor: leuandū est cor: nō hic habitem⁹ iaz corde. Mala regio est amor: mūdi: sufficiat q̄ hic adhuc in carne esse videmur. Audiamus apłm dicētez. Si refurrexistis cū christo que sursuz sunt sapite: que sursum sunt querite: nō que sup terrā. Non apparet qđ vobis, pmissum est Jam em̄ paratum est: se nō videt. Concupiscēdo impregnari vis: hinc impgnare. Concupisce vitā eternā: ad quā vitaz te inuitat de⁹: ipsa sit spes tua. Cert⁹ erit partus tu⁹: nō erit abortus. Non tpaliter amplecteris qđ peperis: sed i eternuz possidebis. Quod em̄ pmissuz est: sine dubio dandū est: ſ adhuc retro est. Nō dabitur mō: sed dabitur postea. Videte quāta data sint fratres. Quis illa vel enumerare ꝑualet? De oib⁹ em̄ reb⁹ q̄ nobis in scripturis diuinis pmissa sunt: vna tm̄mō remālit. De⁹ em̄ qui nobis in tātis rebus vet̄ dixit: in vna nos fallit? Scriptuz est de ecclesia: q; erit? vr q; est. Scriptū est de idolis: q; nō erūt: ꝛ videť q; nō sunt. Scriptuz est: q; pdituri erāt iudei regnū: ꝛ vr. Scriptū est de hereticis: q; futuri erāt ꝛ vr. Scriptuz est ꝛ de die iudicij: scriptū est ꝛ de pmijs bonoz ꝛ de pena malor: nemo se circūuenat fratres. Quo illa ola venerūt que, pmissa sunt: sic ꝛ dies iudicij: ꝛ malor pena: ꝛ iustorū premia sine vlla dubitatiōe ventura sunt. Et iō vnusq̄sq; nr̄m duz licet ꝛ cū dei adiutorio in potestate nostra cōsistit ꝛ peccata vitare? ꝛ qđ bonū est exercere ꝛtendat vt cū ille dies terribilis ꝛ metuēdus aduenerit: nō cū impijs ꝛ petoūb⁹ perenni incēdio cōcremeť: sed cū iustis ꝛ deū timentib⁹ puenire ad eternum premiū mereať: qđ ipse prestare dignet cui est honor ꝛ iperiuz in secula seculoꝝ. Amē.

Coll. iij.

De eo quod scriptū est in euāgelio scōm eūdez. De die illo ꝛ hora nemo scit: neq; angeli celorum ꝛc. Ser. xxj.

Ratres qđ audistis monētem scripturā atq; dicentem vt ꝓpter diez nouissimū vigilemus: vnusquisq; de nouissimo suo die cogitet: ne forte cum senserit is vel putauerimus longe esse

nouissimū secuti diez: dormitetis ad nouissimū vestrum diem. De die nouissimo seculi huius: audistis quid dixerit: [q; nescit eū neq; angeli celoruz neq; filius nisi pr̄. Ubi quidē magna questio est: ne carnal; sapientes putemus aliq̄d patrē scire qđ nesciat filius. Nā vtiq; cum dixit. Pater scit: nō hoc dixit: q; in patre ⁊ filius scit. Quid em̄ est i die qđ non inverbo factū est: per qđ factus est dies? Nemo inq̄t querat nouissimū diē qm̄ futurus sit: sed vigilemus oēs bñ viuendo: ne nouissima dies cuiuscūq; nr̄m nos ⁊ueniat ꝓparatos: ⁊ q̄lis q̄sq; hic exierit suo nouissimo die: talis inueniat̄ in nouissimo seculi die. Nihil te adiuuabit qđ hic nō feceris. Unumquēq; opera sua iuuabūt: aut opa sua pressura sunt. Et qūo in psalmo cā tauimus dño. Miserere mei dñe qm̄ conculcauit me hō? Homo dr̄ qui fm̄ hoiem viuit. Deniq; illis qui fm̄ deum viuūt dicit. Dij estis: ⁊ filij excelsi oēs. Reprobis aūt quivo cati sunt vt essent filij dei ⁊ esse potius voluerūt hoies. i. fm̄ hominē viuere. Nos autem (inquit) sicut hoies moriemini: ⁊ sicut vnus ex principib⁹ cadetis. Etem̄ q; mortalis est hō: ad disciplinam illi debet valere: non ad iactātiā. Unde se iactat vermis crastino moriturus? Dico charitati vestre fratres: de diabolo debent erubescere mortales superbi. Ille em̄ ⁊ si superbus: tñ immortalis est: spūs est ⁊ si malignus. Illi dies nouissim⁹ penalis seruab⁹ in finem: tñ mortem quā nos patimur: ille nō patitur. Audiuit aūt homo. Morte morier̄: ⁊ vtatur bñ pena sua. Quid est q; dixi. Utatur bñ pena sua? Nō inde eat ad superbiā vnde accepit penā agnoscat se mortalē/⁊ frangat elationē audiat sibi dici. Quid superbit terra ⁊ cinis. Etiā si superbit diabolus: nō ē terra ⁊ cinis. Ideo dictū est. Uos aūt sicut hoies moriemini: ⁊ sicut vn⁹ de pncipibus cadetis. Nō attēditis qt mortales estis: ⁊ sicut diabol⁹ superbi estis. Utaī ergo hō pena sua frēs: bñ vtatur malo suo vt pficiat bono suo. Quis nescit q; pena est necesse eē vt moriamur: ⁊ qđ est grauius qm̄ nescim⁹? Pena certa est: hora incerta: ⁊ de ista pena sola certi sim⁹ in reb⁹ humanis. Cetera nr̄a ⁊ bona ⁊ mala icerta sunt: sola mors certa est. Quid est qđ dico? Cōceptus est puer: forte nascitur: forte abortiz facit. Ita incertum est. Forte crescit: forte nō crescit. Forte senescit: forte nō senescit. Forte dues erit: forte pauper. Forte honorab⁹: forte humiliab⁹. Forte habebit filios: forte non habebit. Forte ducet vxorē: forte nō ducet. Quicūq; aliud nominaueris in bonis: respice ⁊ ad mala. Forte egrotat: forte nō egrotat. Forte a serpente percutiē: forte nō pcutiē. Forte a bestia deuorab: forte nō deuorab. Et respice ola mala: vbiq; est forte erit: forte nō erit. Nunqd potes dicere: forte morieē: forte nō morit̄ur. Quo medici qm̄ inspexerūt valitudinem et mortiferā esse cognouerit: hoc pnūciāt mo rit̄: inde nō euadit. Ex quo nascit hō: dicendū ē nō euadit. Qm̄ nat⁹ est: egrotare cepit. Quādo mortuus fuerit: finit quidē egritudinē: sed nescit vtrū pergat in peiorem. Fi nierat dies ille egritudinē deliciosam: venit ad tortuosaz. Paup vero ille finiit egritudinē: ⁊ puenit ad sanitatē. Sz qđ postea haberet hic elegit: ⁊ qđ ibi messuit hic seminauit: iō uiuimus vigilare debem⁹/⁊ eligere debemus qđ in futuro teneamus. Mundum nō amemus. Premit amatores suos: nō eos ad bonū adducit. Laborāduz est in eo potius ne capiat: q; timendum ne cadat. Ecce cadit mūdus: stat christianus q; nō cadit christus. Nā quare dicit dñs. Gaude: q; ego vici mundū? Rideamus ei si placet. Gaude: sz tu. Si tu vicisti: tu gaude. Quare nos? Quare nobis vicit/ gaudete: nisi q; nobis vicit: nobis pugnauit? Ubi cm̄ pugnauit? Quia hoiem suscepit. Tolle qđ de virgine nat⁹: tolle qđ semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs: in similitudinē hominū factus: ⁊ habitu inuētus vt hō. Tolle hoc: vbi luctamē? vbi certamē? vbi tētatio? vbi victoria quā nō pretessit pugna? In pncipio erat verbum: et verbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbuz. Ola per ipsuz facta sunt: ⁊ sine ipso factuz est nihil. Nūquid hoc verbū iudeus crucifigeret? Nūquid huic verbo ipius insultaret? Nūquid hoc verbū collaphis cederet? Nūquid hoc verbuz spinis coronaret? Ut aūt ista pateret: hūc caro factū: ⁊ ista passus resurgēdo vicit. Ergo nobis vicit qđ? securitatē resurrectionis ostēdit. Dicis ergo deo. Miserere mihi dñe: qm̄ cōculcauit me hō. Tu te noli cōculcare: ⁊ nō te vincit hō. Ecce em̄ homo potēs terret te. Unde te terret. Spolio/dāno/torqueo/occido? Ecce clamas tu. Miserere mihi dñe: qm̄ conculcauit me hō. Si verū dicis/ teipm̄ attēdis: qt times minas hois: mortuus te cōculcat. Et q; non timeres: nisi esses hō? conculcat te hō. Qđ est ergo remediuz o hō? Here deo a q̄ factus est hō: illi here: in ipso pūme: ipsuz inuoca: virt⁹ tua ipse sit. Dic illi. In te dñe virt⁹ mea: ⁊ a cōmmatiōib⁹ hoiuz cātabis: ⁊ quid postea cātes ipse dñs dicit. In deo sperabo: nō timebo qđ faciat mihi homo.

¶ De decem virginibus. In euangelio scōm eundem. Sermo xxij.

In euāgelio ſm Matthēū. Ser. xxij. fo. LXXXVII

Inter parabolas a domino dictas: solet querētes multū mouere ista que de decez virginib⁹ posita est. Et multi quidē hinc multa senserūt que non sunt preter fidē sed qūo partibus eius olbus cōueniat expositio: id ela-
De qōnib⁹ euā ge. i b. j. ca. xliij. borandū est. Legi etiaz in quadā scriptura ex earū genere que apocriphe nominant̄ q; nō sit cōtra catholicā fidem: sed huic loco nihil mihi mnus cōgruere visum est: constderāti ois huius similitudinis ptes. De q; tamē expositione temere nihil audeo iudicare: ne forte nō eius incōueniētias mihi ꝑ gustiā fecerit: sed mea tarditas in eā cōueniētiā non venerit. Quid aūt mihi videtur nō absurde de hoc loco accipi: quātum potero breuiter ⁊ diligēter exponā. Interrogatus igit dñs noster a discipulis de cōsummatiōe seculi: inter multa que est locutus: hoc quoq; dixit. [Nūc sic̄ estimabitur regnū celoz decem virginib⁹: que acceperunt lāpades suas/⁊ venerūt obuiaz sponso. Quinq; ex eis erant fatue ⁊ quinq; prudētes. Sed quinq; fatue acceptis lāpadibus suis nō sumpserūt oleū secuz. Prudentes aūt acceperūt oleū in vasis cuz lāpadibus. Tardāte aūt sponso: dormierunt oēs. Media aūt nocte clamor fact⁹ est. Ecce spōsus venit: surgite obuiā ei. Tūc surrexerūt ille virgines ⁊ aptauerunt lāpades suas. Et dixerūt ille stulte ad sapientes. Date nobis de oleo vestro: q; lāpades nr̄e extinguunt̄. Rñderunt aūt sapientes dicētes. Ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vēdentes ⁊ emite vobis. Et dum cūt em̄re/venit spōsus: ⁊ que parate erāt intrauerunt cū eo ad nuptias/⁊ clausa est ianua. [Nouissime aūt venerūt reliq; virgines dicētes. Domine dñe: aperi nobis. At ille rñdēs ait. Amē dico vobis: nescio vos. Uigilate ergo: q; nescitis diem neq; horā.] Decē vtiq; virginū q; quinq; admittūtur/ quinq; excludūtur: bonoruz ⁊ malor̄ discretionez significat. Quapropter virginitatis nomē qđ honorabile est: cur receptis exclusis cōe est? Deide quid sibi vult numerus in vtraq; parte q̄narius? Quid aūt significat oleū: miruz videt̄ q; sapientes petētib⁹ non cōicant: cū inuidere fas nō sit eas que ita ꝑfecte sunt vt a sponso recipiātur: quo nisi nullo dubitāte dñs iesus xp̄s significat: ⁊ misericordes esse oporteat ad ꝓximū ex eo quod hūr: prescribēte illa sentētia
Luce. vj eiusdem dñi dicentis. Oi petenti te tribue. Quid est aūt qđ possit dando non sufficere vtriq;? Hec maxie augent q̄nis difficulta-
Luc. xvj. tem. Quāq; ⁊ cetera diligēter considerata vt ola in vnam rōnem ꝓ currant: nihilq; in vnā partez dicaī quo ꝑpediaī alia: magna cautio est adhibenda. Uidentur itaq; mihi ꝗnq; virgines significare: quinq; partitam ꝓtinētiam a carnis illecebris. Cōtinēdus est em̄ animi appetitus a voluptate oculorū: a voluptate auriū: a voluptate olfactendi/gustādi/tangēdi. Sed q; ista cōtinentia parti coram deo sit vt illi placeaī interioze gaudio ꝓ scie: parti cotā hoibus tñ vt gl̄ia humana capiaī: quinq; dicūtur sapientes ⁊ quinq; stulte: vtreq; tñ virgines: q; vtraq; ꝓtinētia est q̄uis diuerso fomite gaudeat. Lāpades aūt̄ sunt: q; manib⁹ portantur: opa que fm̄ istā contin̄tiaz fiunt. Dictum est aūt. Luceāt opera vestra coraz hoibus. Mat. v. Oēs vero acceperūt lāpades suas: ⁊ venerunt obuiā sponso. Intelligendū ergo christi nole censeri: de qb⁹ agit. Nō em̄ possunt qui xp̄iani non sunt: sponso xp̄o venire obuiā. Sed quinq; fatue acceptis lāpadibus suis nō sumpserūt oleum secū. Multi enim q̄uis de xp̄i bonitate plurimū sperent: gaudium tñ non hñt duz ꝓtinēter vīūt: nisi in laudibus hominū. Nō ergo hñt oleū secū. Psalmo xliij. Nā ipsam letitiā oleo significari arbitror. Propteres (inqt) vnxit te de⁹ deus tu⁹ oleo letitie. Qui aūt nō ꝓpterea gaudet: q; deo intrisecus placet: non hz oleuz secū. Prudētes aūt acceperunt oleū secum in vasis cū lampadib⁹ suis. i. letitiā operum bonorū in corde atq; ꝓscia posuerunt. Sic ⁊ apls? monet. Probet se inqt hō: ⁊ tūc in semetipo habebit gloriā/⁊ non in altero. Tardāte ergo spōso dormierūt oēs: q; ex vtroq; gñe cōtinētium holiz siue eoz qui coram deo exultant: siue eoz qui in laudib⁹ holiz acq̄escūt moriunt̄ hoc interuallo tpis: donec sub aduētu dñi fiat resurrectio mortuoz. Media aūt nocte. i. nullo sētiēt aut speāte q̄ppe cū ipe dñs dicat. De die aūt illa ⁊ hora nemo Matth. xxiiij. scit. Et apls dicat. Dies dñi sicut fur ita in nocte veniet. Ex quo significat penit⁹ late- j. thes. v. re euz venit. Clamor fact⁹ est: ecce sponsus j. cor. xv venit/surgite obuiā ei. In ictu oculi: nouissima tuba: oēs resurgem⁹. Ergo surrexerunt oēs ille virgines ⁊ aptauerūt lāpades suas. i. rōnes reddēdas operū suoz. Opz nos exhi- ij. cor. v. beri añ tribunal xp̄i: vt illic recipiat vnusquisq; qđ gessit in corpe/siue bonū/siue maluz. Et dixerūt stulte ad sapientes. Date nobis de oleo vr̄o: q; lāpades nr̄e extinguunt̄. Quoz eū facta aliena laude fulciunt̄: eadē subtracta deficiūt: ⁊ de ꝓsuetudine id ꝑ inquirit vnde animꝰ gaudere soleat. Itaq; hominū qui corda nō vident testimoniū volūt habere apud deū: qui cordis inspector est.

Sed quid responderūt sapientes? Ne forte nō sufficiat nobis. Unusquisq; em̄ pro se rationē reddet: nec alieno testimonio quicq; adiuuāt apud deū: cui secreta cordis apparēt: & vir sibi quisq; sufficit: vt ei testimoniū phibeat cōscientia sua. Quis em̄ gloriabit mundū se habere cor? Inde est qđ apls dicit. Mihi minimū est vt a vobis diiudicer: aut ab humano die: sed neq; meipz iudico. Qua propter cū de se quisq; aut non oino: aut vix possit verā pferre sniaz. Qđo potest de alio iudicare cū sciat nemo quid agatur in hoie nisi spūs hominis? Ite magis ad vēdentes & emite vobis. Non cōsiliuz dedisse putande sunt: sed crimē earum ex obliquo cōmemorasse. Uendūt enim oleū adulatores: que siue falsa: siue ignorata laudādo in errores alas mittunt & eis vana gaudia tanq; fatuis conciliādo aliquā de his merce dē siue cibarū: siue pecunie: siue honoris: siue alicuius cōmodi tēporalis accipiunt: nō intelligētibus qđ dictum est. Qui vos felices dicunt: in errorē vos mittunt. Melius est autē obiurgari a iusto q̄z a peccatore se laudari. Emēdauit me iustus inquit in misericordia & arguit me: oleū autē peccatoris nō impinguet caput meuz. Ite ergo ad vēdentes magis & emite vobis. i. videamus nūc quid vos adiuuant: qui vobis laudes vēdere cōsueuerunt & vos in errorē inducere: vt non cor? deo sed ab hominibus gloriā quereretis. Euntibus autē illis emere venit spōsus. i. inclinātibus se illis in ea que foris sunt: & solitis gaudere querētibus: qz gaudia interna nō nouerāt: venit ille qui iudicat. Et que parate erant. i. quib? bonū coram deo testimoniuz p̄scientia phibebat: ītrauerūt cū eo ad nuptias. i. vbi mūda aia sempiterno dei verbo fecūda copulat. Clausa est ianua. i. receptis illis qui sunt in angelicā vitam imitādi. Oēs enim resurgem? inquit: sed nō oēs imutabimur: clausus est adit? ad regnum celoz. Nō em̄ post iudiciū patet precū aut meritoz locus Nouissime aūt veniunt & relique virgines dicentes. Dne dne: aperi nobis. Nō dictuz est qz emerunt oleū: & ideo intelligende sunt nullo iā remanēte de alienis laudib? & magnus afflictiōibus redire ad imploratione? dei. Sed magna est ei? scueritas post iudiciū: cuius ante iudiciū ineffabilis mia prōgata est. Itaq; rīdens ait. Amen dico vobis: nesciō vos. Ex illa. s. regula quā nō habet ars dei: hoc est sapiētia dei: vt intrēt in gaudiū eius qui nō coraz deo: sed vt placerent hoib? vsi sunt aliq̄d sm̄ p̄cepta eius opera. i. Atq; ita p̄cludit. Uigilate ergo: qz nescitis diē neq; horam. Nō modo illi? virtutis tpis/qz venturi? est spōsus: sed sue ḡsq; dormitiōis diem & horā nescit. Quisq; aūt parat? est vsq; ad somnū. i. vsq; ad mortem que oli? debet paratus inuenīet etiam cuz illa vox media nocte sonuerit: qua oēs euigilaturi sumus. Qō vero spōso dixit obuiā venire ẏgines sic intelligēdū puto: vt ex ip sis virginib? constet ea que dr̄ spōsa: tanq; si oib? ch̄ristianis in ecclesiā p̄currētib? filij ad matrē cōcurrere dicātur: cuz ipsis filijs cōgregatis constet ea que dr̄ mater. Nunc em̄ despōsata est ecclesia & virgo est ad nuptias deducēda. i. cuz se contineat a corruptiōe seculari. Illo aūt tpe nubit: quo vniuersa mortalitate pretereūte imortali ḡiunctiōe feratur. Despōsaui vos inq̄t vni viro virginē castam exhibere xp̄o. Nos inq̄t virginē: a plurali ad singularē cōcludens. ió & virgines dici p̄sit & virgo. Cur aūt quinq; vt mihi vr̄ expositus est. Sed videm? nunc in enigmate: tūc autē facie ad faciē: & nunc ex parte: tunc autē ex toto. Ipm aūt in enigmate & ex parte nūc in scripturis aliquid cernere: qđ in sit sm̄ catholicaz fidē: ex illo pignore cōtigit qđ accepit virgo ecclia humili aduētu sponsi sui: que illo vltio aduentu cū veniet in claritate nuptura est: cū iaz facie ad faciē cōtuebitur. Dedit enim nobis pign? spiritū sicut dixit apostolus. Et ideo ista expositio nihil certū intuetur: nisi vt sm̄ fidem sit: neq; apostolus p̄cudicat que nihilominus sm̄ fidem esse potuerint.

De eisdē de quib? supra allegatū euāgeliū mystice declarat quō adnuersaz ecclesiā ptineat pabola illa decē ẏginū.

Esterno die qui affu istis p̄missionem nostrā tenetis que hodie nō solis vobis: sed & uribꝰ etiaz qui cōuenerūt: ilt dño adunāre reddenda est. Que sint decē virgines quaz sunt quinq; prudētes: quinq; stulte: nō facile indagari pōt. Uerūtā sm̄ ea que cōtinet ipsa lectio: quā charitati vestre etiā hodie volui recitare: ẽstum mihi dño intellectū donare dignatur: nō mihi videt ista parabola vel similitudo ad eas solas pertinere p̄pria & excellētiori sanctitate virgines que in ecclesia nominātur: quas etiā vsitatiori vocabulo sanctimoniales appellare cōsueuimus: sed nisi fallor? hec similitudo ad vniuersaz ecclesiaz pertinet. Quāuis & illas solas intelligeremus que sanctimoniales vocant: nūquid decem sunt? Absit vt tanta virginū multitudo ad tam exiguū numeruz? re-

uocetur: forte autez dicat aliquis. Quid si multe sunt nolle & tā pauce sunt in veritate vt vix decē inueniātur? Non ita est. Nā si solas decē intelligi vellet bonas: nō ibi ostēderet quinq; fatuas. Si em̄ multe sunt virgines que vocātur: quare cōtra q̄nq; ostia domus magne claudūtur? Intelligam? ergo charissimi ad oēs nos. i. ad vniuersam oīno ecclesiam istā pertinere parabolaz: nō ad solos p̄positos de qb? hesterno die locuti sumus: nec ad solas plebes: sed p̄rius ad oēs. Quare ergo quinq;? Quinq; iste et quinq; virgines: oēs oīno sunt aie xp̄ianorum. Sed vt dicam? vobis qđ deo ispirante sentimus nō quale scūq; aie: sed tales aie q̄ habēt catholicaz fidē & habere vident bona opa i ecclesia dei: & tñ ex ipsis q̄nq; sunt prudētes & quinq; fatue. Quare ergo appellate sunt quinq;? & quare ẏgines pū? videamus: & deinde cetera cōsiderem?. Omnis aia in corpore iō quinario numero censet? qz quinq; sensib? vtitur. Nihil est enim qđ sentim? in corpore nisi tamua q̄nq; parta: aut videdo aut audiendo aut odorando aut gustādo aut tāgendo. Qui ergo se abstinet ab illicito visu: abstinet ab illicito auditu: ab illicito odoratu: ab illicito gustatu: ab illicito tactu p̄pter ipsaz integritatē virginis nomē accepit. Sed si bonuz est abstinere ab illicitis sentiēdi motib? & iō vnaquaq; aia xp̄iana virginis nomē accepit: quare q̄nq; admittūtur: quinq; autez repelluntur? Et virgines sunt & repelluntur. Pax est qz virgines sunt & lāpades habēt virgines p̄pter abstinētiaz ab illicitis sensibus: lāpades habēt p̄pter opa bona. De qb? operibus dns dicit. Luceāt opa vestra coraz hoibus vt videāt bona facta vestra & glorificēt patrē vestrū qui in celis est. Item discipulis dicit. Sint lūbi vestri p̄cincti: et lucerne ardētes. In lūbis accinctis ẏginitas: in lucernis ardētib? opa bona. Nō solet dici virginitas vtiq; in cōiugatis: tamē etiā ibi est fides virginitas que exhibet pudicitiā cōiugalez. Nā vt noverit scriptas vestra: nō ipoztune sm̄ aliaz & sm̄ integritatez fidei qua etiā ab illicitis abstinet & bōa opera fiūt: vnūquēq; vel vnā quāq; aliaz ẏginez dici: tota ecclesia que cōstat ex virginib? et pueris: & maritatis feminis: & vroratis viris: vno modo virgo est appellata. Unde hoc p̄bam?. Aplm audi dicētem: nō solis sanctimonialib?: sed vniuersē, p̄sus ecclie. De spōsaui vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o. Et qz huius virginitatis corruptor diabolus cauēdus est: cōtinuo ipse apls cū diuisset. Despōsaui vos vni viro virginem castam exhibere xp̄o: adiūxit & ait. Timeo aūt ne sicut serpēs euā seduxit in versutia sua: sic & vestri sensus corrūpant a castitate que est in xp̄o. In corpe virginitatē pauci habēt: in corde oēs habere debēt. Si ergo ab illicitis abstinētia bona est: vñ virginitas nomē accepit: & opa. bōa laudabilia sunt que significātur lāpadib?: quare q̄nq; admittunt & quinq; repelluntur? Si & virgo est & lāpades fert & tñ non admittit: vbi se videt qui nec virginitatē ab illicitis fuat: nec opa bona volēs habere i tenebris ambulat? De istis ergo frēs mei: de istis potiꝰ disputemus. Qui nō vult videre qđ malum est: qui non vult audire quod malum est: ab illicitis sacrificiorū nidoribus auertit odoratū: ab illicitis sacrificiorū cibis auertit gustatū: fugit cōplexus aliene: frāgit panē esurienti: hospitē inducit in domū: vestit nudū: cōcordat litigiosum: visitat egrotuz: sepelit mortuū. Ecce virgo: ecce hz lampades. Quid querim? amplius? Adhuc qro. Quid adhuc queris inq̄s? Adhuc quero: intentū me fecit euangeliū sanctū. Etiā ipsas ẏgines & ipsas serētes lāpades: alias dixit prudētes: alias stultas. Uñ intuemur vnde discernim?: De oleo: aliq̄d magnū significat oleū: valde magnū. Putas nō charitas est? Quērēdo dicimus: nō sniaz p̄ceptam. Uñ mihi videat oleum charitas significari: dicaz vobis. Aplꝰ dicit. Adhuc superemīnētiorem vobis viā demōstro. Superemineniorē viam quam demonstrat? Si linguis hominū loquar & angelorū & charitatem autem nō habeam: factus sum eramentum sonās aut cymbalum tinniens. Ipsa est superemīnēs via: id est charitas que merito oleo significat. Omnibus enim humoribus oleū supereminet. Mitte aquā & superinfunde oleum: oleum supereminet. Mitte oleū: superinfunde aquā: oleum supereminet. Si ordinem seruaueris vincit: si ordinē mutaueris vincit. Charitas nūq; cadit. Quid ergo fratres? Jam discepte mus de quinq; virginibus prudētibus: et quinq; fatuis. Uoluerūt obuiam ire sponso. Quid est ire obuiaz sponso? Corde ire: expectare eius aduentum: sed ille tardabat. Dum tardat ille: dormierūt omnes. Quid est omnes? Et fatue & sapiētes: dormitauerūt omnes & dormierūt. Putamus bonꝰ est somnus ille? Quid est somnꝰ ille? Ne forte tardāte sponso: qñ abundat iniquitas: refrigesceat charitas multoz? Siccine intellecturi sum? illū somnū. Nō mihi placet dico quare: qz sunt ibi prudētes: & vnde qñ dixit dominꝰ. Qñ abūdauit iniquitas refrigescet charitas multoz: subiecit & ait. Qui autē p̄seuerauerit vsq; in finē: hic sal-

Universidad de Deusto Biblioteca

nus erit. Ubi vultis esse istas prudentes? Nonne in his que perseuerauerunt vsq; in finem? Non ob aliud fratres: non ob aliꝰ proꝛsus admitterentur intro: nisi quia perseuerauerunt vsq; in finem. Non ergo eis obrepsit frigus charitatis: non in eis refrigauit charitas sed feruet vsq; in finem. Qui feruet vsq; in finem: ideo sponsi ianue patuerunt: ideo eis dictum est vt intrarent: sicut illi optimo seruo. Intra in gaudium domini tui. Quid est ergo dormitauerunt omnes? Est alius somnus quem nemo euadit. Non recordamini apostolum dicentē. Dormientibus aūt nolo vos ignorare fratres: id est de his qui mortui sunt? Quare enim dormientes vocantur: nisi qꝛ suo die resuscitantur? Ergo dormiunt omnes. Putas quia prudens est: ideo non habet mortem? Fatua sit virgo: prudens sit virgo: somnū mortis omnes patiuntur. Aliquando aūt dicunt sibi homines. Ecce iam dies iudicij venit: tanta mala sunt: tante tribulatiōes crebrescunt. Ecce omnia que prophete dixerunt pene completa sunt: iam dies iudicij instat. Qui hoc dicunt et fideliter dicūt tangꝫ obuiam eunt sponso cogitationibus talibus. Sed ecce bellum super bellum: tribulatio super tribulationem: terremotus super terremotum: fames sup famem: gēs super gentem: et nondum venit sponsus. Cum ergo expectatur vt veniat: dormiunt omnes illi qui dicunt. Ecce venit dies iudicij: ecce hic nos inuenit/cum dicit: dormit. Ergo obseruet ad somnum suum: et perseueret in charitate vsq; ad somnum suum expectantem illum inueniat somnus. Puto enim: qꝛ dormit. Nunquid qui dormit non adiiciet vt resurgat? Dormierunt ergo omnes et de illis prudentibus et de illis fatuis dictum est: dormierunt. Ecce media nocte clamor factus est. Quid est media nocte? Quando non speratur: quando omnino non creditur. Noctem posuit pro ignoratiōe ne aliquis quasi computet sibi et dicat. Ecce ab adā tot anni transierunt et ecce complentur sex milia annoꝝ: et cōtinuo quomodo quidā tractatores computauerunt continuo venit dies iudicij. Et ve niunt et transeunt computationes: et adhuc remoratꝰ sponsi aduentus et dormiūt virgines que obuiam erant. Ecce dum nō speratur: dum dicitur sex milia annorum expectabantur: et ecce transierunt. Unde scimus iam quando veniet. Media nocte veniet. Quid est media nocte veniet? Diuꝫ nescis veniet. Quare dū nescis veniet. Ipꝫ dominum audi. Non est vestrum scire tēpora q̄ pater posuit in sua potestate. Dies domini (ait apostolus) tangꝫ fur in nocte ita veniet. Ecce vigila nocte ne furē pataris. Nā somnus mortis velis nolis veniet. Sed cum factus fuerit clamor media nocte. Quis iste clamor: nisi de quo apostolꝰ dicit. In ictu oculi in nouissima tuba? Canet enim tuba: et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Deinde clamore facto media nocte quo clamabitur: ecce sponsus venit: quid sequitur. Surrexerūt omnes. Quid est surrexerūt oēs? Veniet hora: dixit ipse dominus: quando omnes qui sunt in monumentis audient vocem eius et prodient. Ergo ad nouissimā tubam surgent omnes. Prudentes autem ille tulerunt oleum secuꝫ in vasis suis. Stulte vero ille non tulerunt oleum secū. Quid est non tulerunt oleum secum in vasis suis? Quid est in vasis suis: id est in cordibus suis. vnde dicit apostolus. Gloria nostra hec est: testimonium conscientie nostre. Ibi oleum: magnum oleum. De dono dei est hoc oleum. Denigꝫ homines oleum mittere intro possunt: oliuaꝫ creare non possunt. Ecce habeo oleuꝫ: numquid tu creasti oleū? De dei dono est. Habes oleum: porta tecū. Quid est porta tecum? Intus habe: ibi place deo. Etenim ecce iste virgines stulte que non portauerunt oleum: secum abstinentia sua qua virgines appellātur: et bonis operibus suis quando lampades ferre videntur hoibus volunt placere: et iō omnia ista laudabilia faciunt: oleum secum non portāt. Tu ergo tecum porta: intus porta. Ubi videt deus: ibi porta testimonium cōsciētie tue. Qui autem ambulat ad testimonium alienum: oleum non portat secum. Si ideo abstines ab illicitis/et facis bona opa vt ab hominibus laudēris: non est intꝰ oleuꝫ. Denigꝫ cum ceperint homines nō deficuit lampades. Intendat itaq; charitas vra. Anteꝫ dormirent ille vīgines non est dictum quia extinguebantur lampades illarum. Sapientium lampades ardebant de oleo eterno: de conscientie securitate: de interriore gloria. de intima charitate. Ardebant tamen et illarum fatuarum. Quare tunc ardebant. Quia non deerant laudes hominum. Postea vero q̄ surrexerūt. i. in resurrectione a mortuis ceperūt aptare lampades suas. i. parare deo operū suorum reddere rationem. Et quia tūc nemo est qui laudet omnis homo cause suevacat nemo est tunc qui non de se cogitet. Non ergo erant qui oleum venderent: ceperunt deficere lampades/et conuerterunt se fatue ad quinq; prudentes. Date nobis inquiunt de oleo vestro quia lāpades nostre extinguuntur.

mat. xxv

j. the. iiij

C iiij. se. di. xliij. media no.

actuū. j.

j. thes. v.

j. cor. xiij. iiij. se. di. xliij. ca. ij. ioh. v.

ij. Cor. j.

ps. xl.

D

matt. vj

ps. cxlij.

Etiam quanto meliꝰ dicis. Dimitte nobis debita nostra. Quia et dicitur tibi ꝓpter illas faces: ꝓpter illas lampades. Effuriui et dedistis manducare. Quid ergo? Et ille non illud fecerunt. Non fecerunt ante illū. Sed quomodo fecerūt? Quō prohibet dns qui dixit. Cauete iusticiā vestrā facere coram hoibus vt videamini ab eis. Alioquin nō habebitis mercedem apud patrem qui in celis est. Et nolite fimiles esse hypocritis quando oratis. Amant enim stare in plateis et orare vt videantur ab hominibus. Amē dico vobis: receperūt mercedē suam. Emerūt oleū: pciū dederunt. Emerūt: non sūt fraudati laudib⁹ humanis. Quesierūt laudes humanas: et habuerunt. Iste laudes humane in die iudicij nō eos adiuuāt. Ille aūt quō fecerūt? Luceāt opera vra coram hominib⁹ vt videāt bona facta vestra et glorificēt patrē vestrū q̄ in celis est. Nō ait vos. Non enī de tuo habes oleum. Jacta te, et dic habeo: sed nō habeo. Quid enī habes qō non accepisti? Ergo ille sic fecerunt: ille sic. Nō est autem mirādū cū eunt emere: cū querunt a quibus laudenꝫ et non inueniunt: cū querunt a quibus consolētur et nō inueniūt aperta est ianua: venit sponsus et sponsa. Tunc glorificata est cuꝫ ꝓpo ecclesia: vt singula membra ad totū se colligant. Et intrauerunt cum eo ad nuptias: et clausum est ostium. Et ille fatue postea venerunt: sed nunquid oleum emerunt: a q̄ bus emerent/aut inuenerūt? Ideo ianuas clausas inuenerunt. Pulsare ceperunt: sed sero. Dictum est/verum est: non fallaciter dictum est. Pulsate et aperietur vobis. Sꝫ modo quando tps est mie: nō qñ tps est iudicij. Non enim possunt confundi ista tempora: cum miam et iudicium dño suo cātet ecclesia. Tempus est mie: age penitentiaz. Tempore iudicij illam habes agere? Eris in virginibus illis: cōtra quas clausum est ostium. Domine: domine aperi nobis. Nū quid non penitentiam egerunt: que secum oleum non portauerunt? Et quid illis prosuit sera penitentia: quando eas irridebat vera sapientia? Clausum est ergo ostium. Et quid illis dictū est? Non noui vos. Nō illas nouit: qui omnia nouit. Quid ergo est non noui vos? Improbo vos: reprobo vos. In arte mea non vos agnosco: ars mea nescit vitia. Hoc est autem magnum: et nescit vitia: et iudicat vitia. Nescit faciendo: iudicat arguendo. Sic ergo noui vos. ierūt: intrauerūt quinq; prudētes. Quā multi estis fratres mei in nomine christi: sunt in vobis quinq; prudentes: sed nolite quinq; hominēs. Sint in vobis quinq; prudentes: ad ista

mat. vj

mat. vij

ps. c.

puer. xx

ps. cxlij.

in

prudentiam quinarū numeri pertinentes. Veniet enim hora: et qñ nescimus veniet. Media nocte veniet: vigilate. Sic clausit euāgelium. Vigilate: qz nescitis diē neq; horam. Si ergo dormituri sumus: quō vigilamus? Corde vigila: fide vigila: spe vigila: charitate vigila: operib⁹ vigila: ⁊ qñ corpore dormieris / veniet xp̄s vt surgas. Cū autem surrexeris: prepara lampades. Tunc nō extinguuntur: tunc in interioꝛe cōscientie oleo vegetantur: tunc spōsus ille in corporeis nexibus amplectatur: tunc te introducet in domū vbi nunq; dormias: vbi nū q̄ possit tua lampas extingui. Hodie vero laboramus: ⁊ lāpades nostre inter ventos seculi huius tentationesq; fluctuant. Sed ardeat in ruboꝛe flamma nostra: vt vētus tentatiōis augeat ignē potiꝰ q̄ extinguat.

De verbis domini in euangelio ſm Lucam.

De eo qđ scriptum est in euangelio ſm Lucam. Qui vos spernit me spernit. Sermo. xxiiij. In quo de diuite epulone ac lazaro paupere p̄cipaliter intendit.

A Dominus nr̄ ihesus xp̄s qđ discipulis suis loqbaꝫ illo tpe scribebatur: et nobis audiēdū parabaꝫ. Audinimus ergo verba eius. Quid cū nobis p̄odesse videbitur ⁊ non audiretur? Nec modo aliquid obest: quia non videt ⁊ tamen auditur. Dicit ergo. [Qui vos spernit me spernit] Si solis aplis dixit. Qui vos spernit me spernit: spernite nos. Si autem sermo eius pervenit ad nos: ⁊ vocauit nos: et in eoꝝ loco constituit: videte ne spernatis nos: ne ad illum perveniat iniuria quam nobis feceritis. Si enim nos nō timetis illū timete qui dixit. Qui vos spernit me spernit. Qui autem nos loquimur vobis qui sperni nolumus a vobis: nisi de vestris bonis moꝛibus gaudeamus? Periculoꝝ vestroꝝ sint solatia: vestra bona opera. Viuite bene: ne moꝛiamini male. Nec in his verbis que dixi. Viuite bene ne moꝛiamini male: attendatis eos qui forte male vixerūt / et in lectulis suis moꝛtui sūt et acta est pompa funeris eoꝝ et positi sunt in p̄ciosis sarcophagis: in sepulchris pulcherrime et operosissime fabricatis. Et quia forte dicit sibi vnusquisq; vestrum: sic vellem moꝛi: putetis me rem vanam dicere voluisse: quoniam dixi velle me vt bene viuatis ne male moꝛiamini? Contra forte occurrit aliquis: qui et bene vixit et scōm opinionem hominum male est moꝛtuus. Forte a ruina est moꝛtuꝰ: a naufragio moꝛtuus est: a bestijs moꝛtuꝰ est. Et dicit vnusquisq; carnalis in coꝛde suo. Quid est bene viuere? Ecce ille sic vixit: et sic est moꝛtuus. Redite ergo ad coꝛ: et si fideles estis inuenietis ibi chr̄istū. Ipse vobis loquitur ibi. Ego enim clamo: ille vero in silentio plus docet. Ego loquoꝛ per sonum sermonis: ille intus loquitur per timoꝛem cogitationis. Ergo ipse asseꝛat in coꝛde vestro verbum meum: quoniam dicere ausus sum: bene viuite ne male moꝛiamini. Ecce quomodo fides est in coꝛdibus vestris: ⁊ ibi est xp̄s / et ipse hꝫ docere qđ ego cupio personare. Recoꝛdamini in euangelio diuitē illum: ⁊ pauperem illum. Diuitem indutum purpura et byſſo: et quotidianis epulis faginatum: pauperem vero illum iacentē ante ianuā diuitis esurientem: et de mēsa eius micas requirentem: vlceribus plenum a canibus linctum. Recoꝛdamini ergo. Unde recordaminī: nisi quia chr̄istus ibi est in coꝛdibꝰ vestris? Dicite mihi quod ipsum intus interrogaueritis: ⁊ respōderit vobis. Sequitur enim et dicit contigit moꝛi inopem illum: ⁊ auferri ab angelis in sinum abrae. Moꝛtuus est autem ⁊ diues ⁊ sepultus est in infernum. Cum autem in tormentis esset: leuauit oculos et vidit Lazarum requiescentem in sinu abrae. Tunc clamauit dicens. Pater abraam: mitte Lazarum vt intingat digitum suum in aqua vt stillet in linguaꝫ meam: quia crucioꝛ in hac flamma. Superbus temporis: mendicus inferni. Pauper enim ille perveniebat ad micā: ille vero nō perveniebat ad guttam. De duobus ergo istis dicite mihi quis est bene moꝛtuus: et quis est male moꝛtuus? Nolite oculos interrogare: ad coꝛ redite. Si enim oculos interrogaueritis: falsa vobis respōdēt. Multum splendida sunt ⁊ seculariter fucata: q̄ illi diuiti moꝛienti exhiberi potuerūt. Que potuerunt agmina plangentiū esse seruoꝝ ⁊ ancillarū: que pompa clientum: qui splēdoꝛ funeris: quod preciū sepulture? Credo eum aromatibus obrutum. Quid ergo dicturi sumus fratres: bene istum moꝛtuum: an male moꝛtuū? Si oculos interrogatis: optime moꝛtuꝰ est: si magistrū vīm interiorem requiritis: pessime moꝛtuus est. Si ergo. Sic moꝛiuntur superbi rerum suarum conseruatoꝛes ⁊ nihil inde pauperibus largientes: quomodo moꝛiuntur qui rapiunt res alienas? Uerum ergo dixi: viuite bene ne male moꝛiamini: ne quomodo diues illi moꝛiamini. Non probat malaꝫ moꝛtem: nisi tempus post moꝛtem. Econtra attendite illum pauperem: sed nolite oculis. Nazerapitis. Fides attendat: coꝛ videat. Constituite illum ante oculos vestros iacentē in terra vlcerosum: venientes canes lingentes vlcera eius. Sed cum talem illum reuocatis ante oculos vestros: ꝓtinus expuitis: faciem auertitis: nares obturatis. Coꝛdis oculis videte. Moꝛtuus est et ablatus est ab angelis in sinum abrae. Familia diuitis videbatur plangens: angeli non videbantur gaudentes. Quid ergo respōdit diuiti abraam? Memento fili: quia percepisti bona in vita tua. Nihil bonum putasti nisi quod in ista vita habuisti. Accepisti bona: sed transierunt dies et totum perdidisti: ⁊ torquendus in inferis remansisti. Oportunum ergo est fratres vt hec vobis dicātur. Attendite pauperes: siue iacētes / siue ambulantes. Attendite pauperes: facite bona opera. Qui soletis facite: ⁊ qui non soletis facite. Crescat numerus bene operantium: quoniam et crescit fidelium numerus. Quod facitis quantum bonum sit nonduꝫ videtis: qua et rusticanus quando seminat segetem non videt / sed terre credit. Tu deo quare non credis? Ueniet messis nostra. Puto quia modo laboꝛantes agimus: laboꝛantes operamur: recepturi sicut scriptū est. Euntes ibant et flebant iactantes semina sua: venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.

Lu. xvi. Lu. xvi. ps. cxxv

Luce. x.

De diuite et Lazaro. In euāgelio ſm eundem. Sermo. xxv.

A Diuertit sanctas vestras fratres charissimi: et mecum vt arbitroꝛ tota mentis intētiōe perspexit opulentiam diuitis: ⁊ indigētiam mendicantis. Unuꝫ cibis estuantem: et alium fame deficientem. Ambo quidē homines: ambo carnales: ambo moꝛtales: sed nō ambo equales: Natura vna: sed vita nō vna. Nullus eoꝝ a conditione moꝛtis immunis: et tamen vnus epulatur splendide: et alter in pannis ⁊ in erumna sordescit. Ille delicatis escis ad intemperiem coquotum gaudebat: iste si caderent mice de mensa eius expectabat. Audiant nunc diuites q̄ nolunt esse misericoꝛdes: audiāt qua vna omnes nascimur lege: vna viuimus luce: vnum spiramus aerem: vna quoq; extinguimur moꝛte: quc si non intercederet: nec pauper ipse duraret. Hic vlcerosus et nudus iacens Lazarus: ad abrahe sinum angelorum portatur manibus. Ecce diues: refectus ⁊ splendidus tartareo carcere claditur. Ubi est vestis byssina? Ubi vita abūdans et affluens copijs multis? Nonne moꝛte omnia transeunt tanq; vmbra? Nihil intulimus in hunc mundum: dicit apostolus: sed nec quicq; auferre possumꝰ. Nihil nobiscum tollimus aut rapimus. Quid si aliquid tolleremus: nonne viuos homines vocaremus? Que est ista auiditas concupiscentie: cum ipse belue habeant modū? Tunc enim rapiunt quando esuriunt parcent vero prede cum senserint satietatem. Inexplebilis est sola auaricia diuitiꝫ: semper rapit et nunq; satiatur: nec deuꝫ timet nec hominem reueretur. Non patri parcit: non matrem agnoscit: nec fratri obtemperat: nec amico fidem seruat. Uiduam opprimit: pupilli rem inuadit: liberos in seruitium reuocat: testamentum falsum profert. Res moꝛtui occupantur: quasi non et ipsi qui hoc faciunt moꝛiātur. Que est ista rogo animarum insania: amittere vitam: appetere moꝛtem: acquirere aurum ⁊ perdere celum? Sed quia nemo cogitat deum: ideo manet in moꝛte iudiciuꝫ. Merito dictum est diuiti. [Quia percepisti bona in vita tua: et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur: tu vero cruciaris.] Audiant ista diuites: qui nolunt esse misericoꝛdes. Audiāt irrogari supplicia eis qui nolunt erogare subsidia. Audiant pauperem refrigerantem: audiant diuites penis grauioꝛibus estuantem. [Pater abraam (inquit) dimitte lazarum vt intingat extremū digiti sui in aquam et refrigeret linguam meam: quia crucioꝛ in hac flāma. At ille. Memento (inquit) fili quia percepisti bona in vita tua: et lazarus similiter mala.] Pensatur pro diuitijs pene: refrigerium pro paupertate: pro purpura flāma: refectio pro nuditate: vt salua sit equitas statere et mentitur modus illius mensure. In qua inquit mensi fueritis mensura: ita metietur vobis. Ideo negatur in penis mīa diuiti: quia ipse dum viueret noluit misereri. Ideo rogans diues non exaudit in tormentis: qz roganti pauperē nō exaudiuit in terris. Diues et paup duo sñt sibi ꝯtraria: ⁊ itē duo sunt sibi necessaria.

mat. vij.

Nullus indigeret si se inuicē supportarēt: ⁊ nemo laboraret si se ābo iuuarent. Diues ꝓpter pauperē factus est: ⁊ paup ꝓpter diuitem. Pauperis est orare: ⁊ diuitis erogare. Dei est ꝓ paruis magna pēsare. De misericordia eius parua: magna nascit copia. Fecundus est ager pauper: cito reddit domantibus fructum. Uia celi est pauper: per quem venitur ad patrem. Incipe ergo erogare si non vis errare. Patrimonij tui quo es ligatus compedē in hac vita resolue: vt libere ad celum possis accedere. Ab ijce abs te diuitiarum onera: abijce vincula voluntaria: abijce anxietates et tedia q̄ te pluribus annis in annis ingerūt. Da petenti vt possis ipe accipere: tribue pauperi: si nō vis flammis exuri. Da in terra xpovt tibi reddat in celo. Obliuiscere qđ es: ⁊ attende quid futur⁹ es. Presens vita fragilis est: ⁊ in mortem ꝓclinis. Nemo potest stare: ꝫ omnes cogimur transire. Nolentes imus: inuiti eximus: qz mali sum⁹. Si autem ante nos aliquid mitterem⁹: nō ad inane hospitium venirem⁹. Quod enim pauperi damus ante nos premittimus: qđ autez rapimus hic totum dimittimus.

¶ De martha et maria. In euangelio scōz eundē. Sermo. xxvj. In quo ve vnitate trinitatis ac fidei specialiter inserit.

A

Erba dñi nr̄i iesu xp̄i que modo ex euangelio recitata sunt: admonēt nos esse vnum aliquid quo tendamus: qñ in hu⁹ seculi multitudine laboramus. Tendimus autem adhuc peregrinantes nōdū manētes adhuc in via nōdum in patria: adhuc desiderādo nondum fruendo. Tamen tendamus ⁊ sine pigricia ⁊ sine intermissione tēdamus: vt aliqñ peruenire valeam⁹. Martha et maria due sorores erāt: ābe nō solū carne ꝫ etiā religiōe germane. ambe dño cohęserunt: ambe dño in carne p̄senti concorditer seruierunt. Suscepit eum martha: sicut solent suscipi pegrini. Sz tamē suscipit famla dñi: egra salnatorem: creatura creatorē. Suscepit autē spiritu⁹ pascenda: in carne pascendum. Uoluit enim dñs formam serui in illa pasci a seruis: dignatione non conditione. Naz ⁊ ista dignatio fuit: se prebere pascendum. Habebat carnē in qua esuriret quidez ⁊ sitiret: sed nescitis quia in heremo esurienti angelis ministrabant: Ergo quod pasci voluit: pascenti prestitit. Quid autem miruz si ⁊ de sancta hęlia prestitit vidue quē ꝓius coruo ministrante pascebat: Nunquid pascēdo defecerat qñ ad viduam mittebat: Nō. Sed religiosam viduā per obsequium exhibituz seruo suo benedicere disponebat. Sic ergo suscep- Joh⁹.j.
tus est dñs tāq̄ hospes: qui in sua ꝓpria venit: ⁊ sui cū non receperunt. Sed quotq̄t receperunt euz dedit eis potestatem filios dei fieri: adoptās seruos ⁊ libe ros faciēs: redimens captiuos ⁊ faciens coheredes. Ne quis tamen vestrum forsitan dicat. O beati qui xp̄m suscipere in domum ꝓpriaz meruerunt. Noli dolere: noli murmurare: qz tpibus ꝛ tus es: qñ iam dñs non videtur in carne: nōn tibi abstulit istaz dignationē. Quod vni inquit ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Hec de dño pascendo pascente in spiritu: pauca pro tempore diximus. mat.xxv
Ueniamus ad causam quam de vnitate ꝓposui. Martha dñm pascere disponens et preparans: circa frequens ministerium occupabat: maria soror eius pasci a dño magis elegit. Deseruit quodāmodo sororē suā circa multum ministerium laborātem: ⁊ sedit ipsa ad pedes dñi: et vacans audiebat verbum eius. Auris fidelissima audierat. Uacate ⁊ videte quō ego sum dñs. Illa turbabat: ista epulabat. Illa multuz disponebat: ista vnum aspiciebat. Utrunqs officiū bonum: sed tamen quod sit melius: qđ nos dicamus: Habemus quem interrogemus patienter audiamus. Quid sit melius: iaz cū legeret audiuim⁹: ⁊ me cōmemorātē audiamus. Interpellat martha hospitē: ad iudicē deponit postulationem piarum que relarum q̄ eā sozor deseruerit: et sic laborā- ꝑ9.xiv.
cem ministerio adiuuare neglexerit. Nō respondēte illa: fz tñ ꝑsente: iudicat dñs. Maria cāz suā tanq̄ ocioso iudici maluit committere nec in respondendo voluit laborare. Si em pararet respondendi sermonē: re mitteret audiendi intētionē. Respondit ergo dñs qui in verbo non laborat: qz verbū erat. Quid ergo dixit: [Martha martha] Repetitio nominis indicium est dilectiōis: aut forte mouende intentionis: vt audiret attentius. Bis vocata est. [Martha martha]. Audiuit [circa multa es occupata. Unum autem opus est.] id est vnum necessarium est. Nonynū quasi singulare opus: sed opus est: expedit: necessariuz est. Quod vnum elegerat maria: Unum cogitate fratres mei: ⁊ videte in ipsa multitudine si de lectat nisi vnum. Ecce deo propitio q̄ multi estis. Quis vos ferret nisi vnum saperetis: Unde in multis ista quies: Do vnum: ⁊ populus est. Tollevnū: ⁊ turba est. Quid est em turba: nisi multitudo turbata: Sed audite apl̄z. Obsecro aūt vos fratres. Multitudini dicebat: sed omnes in vnū facere volebat. Obsecro aūt vos fratres: vt idipz dicatis omnes: ⁊ nō sint in vobis scismata sitis aūt perfecti in eodē sensu: ⁊ in eadem scientia. Et alio loco. Unanimes vnum cōsentientes: nihil per contentionez neqz per inanem gloriam. Et dñs ad ꝓpatrē de suis. Ut sint vnū sicut ⁊ nos vnum sumus. Et in actib⁹ apl̄oz. Multitudinis aūt credentiū erat alia vna ⁊ cor vnum. Ergo magnificate dñm mecum: ⁊ exaltemus nomē eius in vnum: quia vnum est necessarium: vnuz illud supernum vnū vbi pater ⁊ filius ⁊ spūsctus sunt vnū. Uidete nobis commendari vnitatē. Certe trinitas est deus noster. Pater non est filius: filius nō est pater: spūsctus nec pater est nec filius: sed ambox spūs: ⁊ tamen ista tria nō tres dij: nō tres omnipotentes: sed vnus ops: ipa trinitas vnus deus: qz vnū necessariū est. Ad hoc vnū nō nos pduc- C
cit: nisi multi habeamus cor vnum. Bona sūt ministeria circa paupes: ⁊ marie circa sctōs dei seruitia debita obsequia religiosa. ſ.cor.x.
Reddunt em nō dant dicēte apl̄o. Si nos vobis spiritalia seminauim⁹: magnū est si carnalia vra metam⁹? Bona sunt: exhortamur ad hec et in ꝟbo dñi edificam⁹ vos: no hęb.xiij
lite pigri esse ad suscipiendos sanctos. Ali quando nescientes: suscipiēdo quos nescisūt angelos susceperunt. Bona sunt hec: meli⁹ est tamen quod elegit maria. Illud em habet ex necessitate occupationem: illud autem habet ex charitate suauitatē. Ult homo occurrere qñ ministrat: ⁊ aliqñ non potest. Querit qđ deest: parat qđ adest: distēdit animā. Nā si martha illa sufficeret: ad iuuandū sororis nūqs posceret. Multa suntdiuersa sunt: qz carnalia sunt: qz rēporalia sunt: ⁊ si bona sunt, transitoria sunt. Mar- Luce.x.
the autem quid ait dñs: [Melio: ē partem elegit.] Nō tu malā: sed illa meliorē: qz nō auferet ab ea. Nec auferetur aliqñ on⁹ necessitatis: eterna est dulcedo veritatis. Nō auferet ab ea qđ elegit. Nō auferē: sed tñ augetur. In hac vita augē: in alia vita perficiē: nūqs auferē. Certerū tu martha pace tua dixerim: in bono ministerio benedicta: ꝓ isto labore tuo mercedē queris quietem: modo occupata es circa multuz ministerium pascere vis mortalia corpora: licet sanctorum. Nunquid cum veneris ad illam patriam inuenies peregrinum quem suscipias hospitio? Inuenies esurientem cui panem frangas: sitientem cui potum porrigas: egrum quem visites: litigantem quem concordes: mortuum quem sepelies Quod maria eligit: ibi pascimur: non pasci

mus: ideo hoc ibi erit plenum atqz perfectum: quod hic elegit maria. De illa mensa opulenta: de verbo domini micas colligebat. Nam vultis nosse quid ibi erit? Do- Luce. xij.
minus ipse dicit seruis suis. Amen dico vobis: quia facit eos recumbere: et transibit et ministrabit illis. Recumbere quid est ni si vacare? Recumbere quid est nisi requiescere? Quid est transibit ⁊ ministrabit illis ꝓius transibit: et sic ministrat. Sed vbi? In illo cōuiuio superno de quo dicit. Amē mat.viij
dico vobis: multi ab oriente ⁊ occidente venient: et recumbent cum abraam: isaac ⁊ iacob in regno celorum. Ibi dominus pascit sed ꝓius hinc transit. Nam vt noueritis: pascha transitus interpretatur. Uenit dominus: fecit diuina: passus est humana. Nū quid adhuc conspuitur? Nunquid adhuc expalmatur? Nunquid adhuc spinis coronatur. Nunquid adhuc flagellatur. Nunquid adhuc crucifigitur? Nunquid adhuc lancea vulneratur? Transiuit. Ueniqz ⁊ euangelium sic loquitur: quādo pascha fecit cū discipulis suis. Quid dicit euāgelista? Cū ioh.xiij.
autez venisset hora vt ihesus trāsiret de hoc mundo ad patrem. Ergo ille trāsiuit vt pascat: nos sequamur vt pascamur.

¶ De eisdem de qbus supra. Sermo. xxvij. in quo de vita actiua ac cōtemplatiua plura exponit.

A

Anctum euangelium cuz legeretur: audiuimus a femina religiosa susceptum esse dñs hospitio: eaqz martha vocabatur. Et cum esset ipsa occupata in cura ministrādi: sozor eius maria sedebat ad pedes domini et audiebat verba eius. Laborabat illa: vacabat ista. Illa erogabat: hec implebatur. Uerūtamē martha laborans multum in illa occupatione et negocio ministrandi interpellauit dominum et de sozore sua conquesta est qđ eam laborantem non adiuuaret. Dominus autem pro maria respondit marthe: et ipe eius factus est aduocatus qui iuder fuerat interpellatus. [Martha (inquit) circa multa es occupata: quando vnum est necessarium. Maria meliorem partez elegit que non auferetur ab ea.] Audiuimus enim interpellationem interpellantis: et sententiam iudicis. Que sententia interpellanti respondit susceptam defendit. Erat enim maria intenta dulcedini verbi domini: intēta erat martha quomodo pasceret dominū intenta maria quomodo pasceretur a dño A martha conuiuium domino parabat: in Luce.x.

Universidad de Biblioteca

eui⁹ cõuiuio maria iũ iocũdabaꝫ. Cũ ergo maria suauiter audiret verbũ dulcissimuz ⁊ corde intentissimo pascereꝫ: interpellato dño a sorore sua: quõ putam⁹ eam timuisse ne diceret ei dñs. Surge ⁊ adiuua sororem tuã? Mirꝫ eñ suauitate tenebaꝫ: q̃ pfecto maior est mentis q̃s ventris. Excusata est sedit securior. Quomõ aũt excusata est attendam⁹: inspiciam⁹ perscrutamur qõ possumus. Pascamur ⁊ nos. Quid eñ? Putamus nos reprehensum esse ministeriũ marthe quã cura hospitalitat⁊ occupauerat: q̃ ipm dñm hospitio recepat? Quo recte reprehẽdebaꝫ: q̃ tãto hospite letabaꝫ? Hoc si verum est: dimittãt homines q̃ ministrẽt gẽtib⁹ eligãt sibi partẽ meliorẽ que nõ auferetur ab eis: vacẽt verbo: inhient doctrine dulcedini occupentur circa scientiã salutarẽ: nihil eis cure sit q̃s peregrin⁹ in vico sit: q̃s egeat pane: quis indumento: quis visitandus: quis redimendus: quis sepeliendus vaccnt opera misericordie: vni instetur scientie. Si melior pars est: cur nõ omnes hoc faciunt: q̃si ipm dñm in hac causa patronum habem⁹? Nõ eñ timem⁹ in hac re ne offendam⁹ ei⁹ iusticiã: cũ patronã teneam⁹ eius sententiam. Et tñ ita non est: sed sicut dixit dñs ita est. Quomõ intelligis nõ est: est aũt quõ intelligere debeas. Ecce aduerte. Circa multa es occupata: q̃si vnũ est necessarium. Maria meliorẽ partẽ elegit. Non tu malã: sed ista meliorẽ. Sed vnde meliorẽ? Quia tu circa multa illa circa vnum. Preponitur vnũ multis. Nõ eñ a multis vnũ sed multa ab vno. Multa sunt q̃ facta sunt vn⁹ q̃ fecit celũ: mare ⁊ omnia q̃ in eis sunt. Quã multa sunt: q̃s ista enũeret? Quis horum multitudinem cogitet? Quis hoc fecit Deꝰ omnia. Ecce bona valde. Bona valde q̃ fecit: quãto melior ille est q̃ fecit. Attendamus igit occupationes nostras circa multa: necessariũ est ministeriũ corpora refecturis: Quare hoc? Quia esuritur q̃ sitit: miseris necessaria est. Frangis panem esurienti: quia inuenisti esurientem. Tolle famem: cui frangis panem? Tolle peregrinationem cui exhibes hospitalem. Tolle nuditatem cui preparas vestez? Non sit egritudo: quẽ visitas? Non sit captiuitas: quẽ redimis? Non sit rixa: quez recordas. Nõ sit mors: quem sepelis? In illo seculo futuro non erunt ista mala: ergo nec ista ministeria. Bene ergo martha circa corporalez domini. quid dicam: necessitatem anvoluntatẽ: ministrabat carni mortali. Sed quis erat in carne mortali? In pncipio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Ecce q̃ maria audiebat. Verbum caro factum est: et habitabit in nobis Ecce martha cui ministrabat. Ecce maria meliorem partem eligit que non auferetur ab ea. Hoc eñ elegit quod semper manebit: ideo non auferetur ab ea. Circa vnum se voluit occupari: iam tenebat. Mihi aũt adherere deo bonũ est. Sedebat ad pedes capitis nostri. Quanto humilius sedebat: tanto amplius capiebat. Cõfuit eñ aqua ad humilitatez cõuallis: denatat de tumoribus colles. Nõ ergo dñs opus reprehendit: sed mun⁹ distinxit. Circa multa es occupata: petro vnum est necessariũ. Jã hoc sibi maria elegit. Transit labor multitudinis: ⁊ remanet charitas vnitatis. Ergo q̃s elegit non auferetur ab ea: a te autez quod elegisti vtiq̃ hoc sequit: vtiq̃ hoc subintelligitur: a te quod elegisti auferet. Sed bono tuo auferetur: vt quod melius est detur Auferetur enim a te labor vt requies det. Tu nauigas: illa iã in portu est. Videtis ergo charissimi et quantum arbitrõr iam intelligitis: in his duabus mulieribus q̃ ambe fuerunt domino grate ambe amabiles: ambe discipule. Videtis ergo et magnum aliquid intelligitis quicũq̃ intelligitis q̃ audire et scire debetis etiam qui non intelligitis: in his duabus mulieribus duas vitas esse figurata: psentẽ et futurã: laboriosam et quietem: eruinosam et beatam: temporalem et eternam. Due sunt vite: de illis vos copiosius cogitate. Quid habeat hec vita non dico mala: non iniqua: non nefaria: non luxuriosa: non impia: sed laboriosa: erumnis plena: timoribus castigata: tẽtationibus sollicita: hanc ipsam innocentẽ vitam dico qualẽ decebat habere martha. hanc ergo quantum potestis inspicite: ⁊ de hac (vt dixi) copiosus q̃s loquimur cogitate. Vita vero iniqua aberat ab illa domo: nec cuz martha erat: nec cum maria. Et si aliq̃s fuit domino intrante fugit. Remanserunt ergo in illa domo q̃s susceperat dominũ in duabus feminis due vite: ambe innocẽtes: ambe laudabiles. Una laboriosa: altera ociosa nulla facinorosa: nulla desidiosa. Ambe innocentes: ambe inquam laudabiles sed vna laboriosa: altera ociosa: nulla facinorosa: quem cauere debet laboriosa: nulla desidiosa quaz cauere debet ociosa. Erãt ergo in illa domo iste due vite et ipse fons vite. In martha erat imago psentium: in maria futurorum. Quod agebat martha ibi sumus: quod agebat maria hoc speramus. Hoc agamus bene vtlud habeamus plene. Nam quid inde habemus? In ẽtum habemus? Quãdiu hic sumus: quantum est quod inde habemus?

ps. lxxxvij.

Johã. j.

Nam et modo inde aliquid agimus: remoti a negocijs sepositis familiaribus curis: conuiuijs: ludis: auditis. Inquantũ hoc agitis marie similes estis. Et facilius vos intenditis quod agit maria q̃s ego qui prorogo. Si quid tñ dico: xpi est: ideo vos pascit: q⁊ xpi: q⁊ panis cõis est: vnde ⁊ ego vobiscuz viuo. Nunc aũt viuimus si vos fratres statis in dño: nolo in vobis sed in dño

j. cor. iij. q⁊ neq̃ qui plantat est aliquid neq̃ qui rigat: sed qui incrementũ dat deus.

De eo quod scriptũ est in euangelio scõm eundem. Domine doce nos orare. Sermo. xxviij.

A Luce. xj.

Postoli sancti dicebãt ad dñz iesum. [domine doce nos orare sicut iohannes docuit discipulos suos. Tunc ait dñs orationem Pater noster qui es in celis: sanctificet nomen tuũ Adueniat regnum tuum.] per totum. Videz q̃s breuis oratio: ⁊ omnium plena virtutum. Primus sermo: quãte sermo gre. O homo faciem tuam non audebas ad celuz attollere oculos tuos in terram dirigebas ⁊ subito accepisti gratiaz christi. Omnia tibi peccata dimissa sunt. Ex malo seruo: factus est bonus filius. Ideo presume nõ de

Ephe. ij operatione tua: sed de christi gratia. Gratia enim saluati estis: a plus ait. Non ergo hic arrogãtia est sed fides: predicare quod acceperis non est superbia: sed deuotio. Ergo attole oculos ad patrem qui te per lauacrum genuit: ad patrez qui per filium redemit: ⁊ dic. Pater noster. Bona presumptio sed moderata. Patrem dicis quasi filius: ⁊ noli tibi aliquid specialiter vendicare. Solius christi specialis est pater: nobis omnibus in cõmune est pater: quis illum solum genuit nos creauit. Dic ergo et tu per gratiam. Pater noster: vt filius esse mereaRis ecclesie. Contritu ⁊ consideratione teipsum commẽda. Pater noster qui es in celis. Quid est in celis? Audi scripturã dicentem. Excelsus super oẽs celos dñs. Et vbi

ps. lvj. q̃s habes q̃ sup celos celorũ dñz sit: quasi non in celis ⁊ angeli: quasi nõ in celis ⁊ dominationes: sed in celis illis de quibus dictum eũ. Celi enarrant gl̃iam dei. Celũ est:

ps. xviij vbi culpa cessauit. Celũ est: vbi flagitia nõ sunt. Celũ est: vbi nullum mortis vulnꝰ est. Pater noster q̃ es in celis sanctificet nomẽ sctũ tuuz in nobis. Quid est sanctificetur?

Ieui. xix. Quasi optem⁹ vt sctificet ille q̃ ait. Estote sct: q⁊ ego sctũs sum: quasi aliq̃d ei ex nostra predicatione sanctificatiõis accedat? Nõ. Sed sctificet in nobis vt ad nos possit ei⁹ sctificatio puenire. Pater noster qui es in celis sctificetur nomẽ sctũ tuũ in nobis: adueniat regnũ tuũ. Quasi nõ sempiternum sit dei regnũ: ipe dñs dicit. Ego in hoc natus sum ⁊ tu dicis: pater veniat regnuz tuum: quasi nõ venerit? Sed tũc venit regnum dei q̃n estis gratiã ei⁹ cõsecuti. Ipse enim ait. Regnuz dei intra vos est. Ucniat regnum tuum: fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Panem nostrum quotidianuz da nobis hodie. Sanguine xpi pacificata sũt oia: vel in celo vel in terra. Sãctificatũ est celũ deiect⁹ est diabolus. Ibi versatur vbi ⁊ homo quã ille decepit. Fiat volũtas tua: hoc est sit pax in terra quẽadmodũ in celo. Panẽ nostruz quotidianum da nobis hodie. Memini sermonis mei. Cum de sacramentis tractarem dixi vobis q̃ añ verba christi quod offertur panis dicatur vbi christi verba deprompta fuerint: iam non panis dicitur/sed corp⁹ appellaꝫ. Quare ergo in oratione dñica q̃ postea sequitur ait. Panẽ nr̃m. Panẽ q̃dẽ dixit ꝟ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ dixit: hoc est substantialẽ. Nõ iste panis q̃ vadit in corpus: sed ille panis vite eterne: qui ale nostre substantiaz fulcit. Jdeo ergo grece ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ dicitur. Latin⁹ aũt hũc panem quotidianuz dixit: quia greci dicũt aduenientem. Ergo quod latinus dixit et grecus: vtrũq̃ vtile videtur. Grecus vtrũ q̃ vno sermone significauit: latinus quotidianum dixit. Si quotidianus est panis: cur post annum illũ sumas: quẽ iã modum greci in oriente facere cõsueuerũt? Accipe quotidie: quod quotidie tibi prosit. Sic vive: vt quotidie mereaRis accipere. Qui nõ meretur quotidie accipere: nõ mereꝫ post annum accipere. Quo modo sanctus iob quotidie pro filijs offerebat sacrificium: ne forte aliquid vel in corde vel in sermõe peccassent. Ergo tu audis q̃ quotienscunq̃ offertur sacrificiuz mors domini: resurrectio dñi: elevatio dñi significetur ⁊ remissio peccatorum: ⁊ panem istum vite nostre quotidianum non assumis? Qui vulnus habet medicinam requirit. Uulnus est: q⁊ sub peccato sumus: medicina est celeste et venerabile sacramentũ. Panẽ nr̃m quotidianũ da nobis hodie. Quotidie si accipis: quotidie tibi hodie ẽ. Tibi hodie est xps: tibi quotidie resurgit. Quõ? Fili⁹ me⁹ tu: ego hodie genui te. Hodie est: q̃n xps resurgit. Heri et hodie ipe est. Paulus apl's ait. Sz alibi dicit. Nox p̃cessit: dies appropinquit. Nox hesterna p̃cessit: dies hodierna⁹ appropinq̃uit. Sequitur. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus

De cõse. dis. ij. nõ iste. iiij. sen. di. xij. q̃d autem.

Ubi. ꝛ.

Job. j.

ps. ij. Heb. xiij

Ro. xiij.

nostris. Debitum quid est nisi peccatum? Ergo si non accepisses alieni fenoris pecuniam non egeres: et ideo peccatum tibi imputat. Habuisti pecuniā cū qua dines nascereris. Dines eras ad imaginez dei ⁊ similitudinē factus: perdidisti qđ habebas: hoc est humilitatē. Dñs arrogantiā desideras vindicare: perdidisti pecuniam. Sicut adā nud⁹ es fact⁹: accepisti a diabolo debitum qđ nō erat necessariū. Et ideo q̄ eras liber in christo: debitor factus es diabolo. Cautionem tuam tenebat inimicus sed eā dñs crucifixit ⁊ suo cruore deleuit. Abstulit debitum tuum: reddidit libertatez. Bene ergo ait. Dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is. Vide qđ dicas. Quō ego dimitto: sic ⁊ tu dimitte mihi. Si dimiseris: bñ inuenis vt dimittat tibi. Si nō dimittis: quomō eum conuenis? Et ne patiaris nos induci in tentationem quā ferre nō possum⁹: ꝫ libera nos a malo. Vide quid dicat. Quam ferre nō possum⁹: Nō dicit: nō inducas in tentationē: sed q̄si athleta talē vult tētatioēz quā ferre possit humana condītio: ⁊ vnusquisqꝫ vt a malo: hoc est ab inimico a petō liberet. Potēs est aūt dñs qui abstulit petm̄ vestrū et delicta vestra donauit: tueri et custodire vos aduersum diabolī aduersantis insidias: vt non vobis obrepat inimicus qui culpam generare consueuit. Sed qui deo se committit diabolum non timet. Si enim deus pro nobis: quis contra nos. Ipse ergo gloria a seculis nunc et semp et in omnia secula seculoꝝ. Amen.

Ro.viij.

¶ De eo qđ scriptum est in euāgelio ſm eundē. Quis vestrum habet amicum et ibit ad illum media nocte ⁊c. Sermo. xxix. In quo nos hortat ad orationem instantem exemplo parabole et plura alia.

Audiuimus nos exhortatū dominum nr̄m celestez magistrum et fidelissimuz consiliariuz: eundē hortatorem vt petamus et datorem cum petimus. Audiuimus enim in euangelio hortantem nos eum petere instanter et pulsare vsqꝫ ad similitudinē improbatis. ꝓposuit enim nobis exempli gratia: si quis vestrum haberet amicuz q̄ quo nocte peteret tres panes: cū illi amicus de via veniſſet / et quod ei apponeret non haberet. Si autem ille respondeat iā ⁊ requiescere et seruos suos secum: nec de bere illius precibus inquietare: instando ille pulset et perseueret / nec pulsare territus abscedat: sed necessitate coact⁹ immineat surrecturum illum: ⁊ si non ꝓpter amicitiā certe propter illius improbitatem / ⁊ daturum ei quantum voluerit. Quantos autez voluerit? Nihil plus ille voluit ꝫ tres. In hac ergo similitudine adiunxit hortationē dñs: ⁊ oīno stimulauit nos querere / petere / pulsare: donec accipiamus qđ petim⁹: qđ querim⁹: qđ pulsam⁹: vsus exemplo a contrario sicut de illo iudice qui nec deū timebat / nec hoies reuerebat: ⁊ tñ cum cū quedam vidua interpellaret quotidie: tedio vi etus dedit ꝫ nō beneficio potuit inuitus. Dñs aūt noster ieſus xp̄s petitor: cū p̄ceptor: non vtiqꝫ nos tñ hortaretur vt petere mus: nisi dare vellet. Erubescat hūana pigritia: plus vult ille dare ꝫ nos accipere. Plus vult ille misereri ꝫ nos a miseria liberari: ⁊ vtiqꝫ si non liberati fuerim⁹ / nos miseri remanebimus. Nā ille qđ nos hortatur: ꝓpter nos hortat. Euigilem⁹ ⁊ hortāti credam⁹: ꝑmittēti obsequamur vt ad dantē gaudeamus. Fortassis eīm et nobis aliqñ venit amicus de via ⁊ non inuenim⁹ qđ ei apponerem⁹: ⁊ necessitatē pati sum⁹: ⁊ accepimus ⁊ nobis ⁊ illi. Fieri eīm nō potest nisi vt aliquis passus fuerit amicū aliquid interrogantē qđ rndere non possit: et tunc se inuenit nō habere qñ coact⁹ est dare. Venit amicus tibi de via. i. de vita huius seculi: in qua oēs velut peregrinā transeūt: nec vllus quasi possessor manet: sed oi hoī dicitur. Refectus transi: sage iter: da vēturo locū. Aut forte de via mala: hoc est de vita mala fatigatus nescio quis amicus tuus: ꝫ inuenies veritatem: qua auctus ⁊ perfecta btūs fiat: sed lassatus in oī cupiditate ⁊ egestate seculi venit ad te tāq̄ ad xp̄m̄ ⁊ dicit. Redde mihi rōnē. Fac me xp̄ianum: ⁊ interrogat forte qđ in p̄ simplicitatem fidei nesciebas. Et non est vñ refician esurientē: ⁊ te admonit⁹ inuenis indigētē / ⁊ cū vis docere aliquez cogeris discere. Et dū erubescis eū qui te interrogauit qđ q̄rebat nō in te inueniēs: ꝓpelleris q̄rere vt me rearis inuenire. Et vbi queras? Ubi nisi in dñicis libris? ⁊ Fortassis qđ ille interrogauit / in libro positū est: sed obscurū est. Forte dixit hoc aplūs in epla sua. Sic dixit, vt intelligere possis: aut intelligere nō possis: trāsire nō ꝓuitteris. Urget eīm interrogator ipm̄ paulū aut petrū / aut aliquē ꝓphetā interrogare non sineris. Jam eīm requiescit familia ista: cuz dño suo: et seculi huius ignorantiā valida: hoc est nox media et vtget amic⁹ esuriēs. Tibi forte sufficiebat sum pler fides illi nō sufficit. Nūqđ deserēd⁹ ē? Nūqđ de domo ꝓficiēdus? Ergo ad ipsuz dñm: ad ipm̄ cū quo familia requieſcit pulsa orando / pete / insta. Non quomō amic⁹ ille in similitudine positus tedio vict⁹: surgit dabit. Dare vult: tu pulsans nōdū acceꝑisti: pulsa dare vult. Et qđ dare vult differt vt ampli⁹ desideres dilatū ne vilescat cito datū. Cū aūt pueneris ad tres panes: hoc est ad cibum et intelligētiā trinitatis: habes ⁊ vñ vnus ⁊ vñ pascas. Nec pegri nū venientē de via reformides: sed excipiē do ciuē domesticū facies: nec timeas ne finias. Nō panis ille finiet: sed indigentiam tuam finiet. Panis est: et panis est: ⁊ panis est: deus pater: deus fili⁹: deus spūsctūs. Eternus pater: coeternꝰ fili⁹: coeternꝰ spūs ctūs. Incōmutabilis pater: incommutabilis filius: incōmutabilis spiritussanctus. Creator ⁊ pater ⁊ filius et spiritussanctus pastor ⁊ vite dator: pater ⁊ filiꝰ et spiritussanctus. Cibus ⁊ panis eternus: ⁊ pater et filius ⁊ spūsctūs. Discе ⁊ doce: viue ⁊ pasce. Deus qui tibi dat nihil melius ꝫ se tibi dat. Auare qđ aliō q̄rebas? Aut si aliō petas: qđ tibi sufficit / cui deus nō sufficit? Sed op⁹ est vt habeas charitatē: habeas fidē: habeas spē: vt possit tibi dulce esse qđ datur. Et hec ipsa tria sum / fides / spes / ⁊ charitas. Et hec ipsa dona dei sunt. Nā fidē ab ipso accepimus: sicut de⁹ inquit vniculq̄ partiꝰ est mēsurā fidei. Et spē ab ipo accepim⁹ cū ōz. In q̄ spem decliſti mihi. Et charitatē ab ipo accepim⁹: de quo ōz. Charitas dei diffusa est in cordibus nr̄is p spiritūsctūm qui datus est nobis. Sz hec tria itidē aliquātulū diuersa: sed oia dei dona. Manēt eīm tria hec / fides / spes / charitas. Maior aūt horum est charitas. In illis panibus nō est dict⁹ aliqs panis maior alius: ꝫ simpliciter petite / ⁊ dat tres panes. Ecce alia tria. Quis est vir a quo petit filius suus panē: nunqđ lapidē porriget ei? Aut quis est vir a quo petit piscē: nunqđ serpētem porriget ei? Aut a quo petit ouū nūqđ porriget ei scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vr̄is: ꝫtomagis pater vester de celo dabit bona petentibus se? Tria ergo ista rursus considerem⁹: ne forte ibi sint illa tria / fides / spes charitas. Maior aūt horuz est charitas. Pone ergo tria / panē / piscē / ouū. Maior horuz panis: adeo panē bene ꝓtelligim⁹ in his tribus charitatē. ꝓpterea pani lapidē oppositū: q̄ duricie cōtraria est charitati. Piscē: fidem intelligam⁹. Dixit quidā sctūs: ⁊ nos dicere delectat. Piscis bonus: pia est fides. Uiuit inter fluctus nec frangit: nec soluitur fluctibus. Uiuit inter tētationes tempestatesq̄ huiꝰ seculi pia fides. Securus ⁊ integra est. Tantū contrariū fidei serpētē illū obserua. In fide eīm despōsata est illa: cui dicit in canticis canticoꝝ. Ueni de libano sponsa: veniens ⁊ pertrāsiēs ab initio fidei. Jō ⁊ despōsata: q̄ ⁊ despōsatis initiū fides est. ꝓpterea despōsate huic dicit apostolus. Despōsaui vos vni viro: virginē castram exhibere christo. Et timeo ne sicut serpens seduxit euā astutia sua: sic et vestri sensus corrumpant̄ a castitate q̄ est in xp̄o. i. que est in fide xp̄i. Habitare eīm inquit xp̄m per fidem in cordib⁹ vr̄is. Diabolus ergo nō corrūpat fidē ne deuoret piscē. Restat spes q̄ quantum mihi videt ouo cō parat. Spes eīm nondū puenit ad rē. Et ouū est aliquid: sed nōdū est pull⁹. Quadrupedes ergo pariunt filios: aues aūt spē filiorum. Spes ergo nos adhuc hortat vt ꝓsentia cōtēnamus: futura expectemus ea q̄ retro sūt obliuiscētes: cuz aplo in anteriora extendamur. Sic eīm dicit. Unum aūt: q̄ retro oblitus in ea q̄ ante sunt extentus: ſm intentionē sequor ad palmā supne vocationis dei in xp̄o ieſu. Nihil ergo tā inimicuz spei ꝫ retro respicere. i. in eis rebus q̄ preterlabuntur ⁊ transeunt spem ponere: sed in his que nondum date sunt sed dāde qñ=cūq̄ nunq̄ transibunt nō sperare. Qñ aūt scatet tentationibus mūdus velut pluuia sodome sulphurea: metuēdū est exemplum vxoris loth. Retro eīm respexit: ⁊ vbi respexit ibi remansit. In salē cōuersa est: vt prudentes condiret exemplo. Apls paulus de hac spe ita loquitur. Spe eīm salui facti sumus. Spes autē q̄ videtur: nō est spes. Qđ eīm videt quis quid sperat? Si autez quod non videmus speramus: per patientiaz expectamus. Quod enim videt quis quid sperat? Onum est. Est ouum ⁊ nōdum pullus est: ⁊ testitudine tectum est: non videtur qz operitur: cum patientia expectetur: fernescat vt viuificat. Intendere extendere in anteriora: obliuiscere preterita. Que enim videntur temporalia sunt. Non respicientes inquit que videntur: sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: q̄ aūt non videntur eterna. In illa ergo que nō videntur extende spem / expecta / sustine: noli retro respicere. Quo tuo scorpiū time. Uide quia de cauda percutit quam retro habet. Non ergo scorpius permat ouum tuum. mundus iste spem tuam / vt ita dicaz venemo eo contrarie quo retrario. Quanta tibi loquitur mūdus: quāta post dorsuz strepit vt retro respicias. i. vt in rebus pñtib⁹: nec pñtibus nō cū dicēda sunt presentia nūqꝫ

Eccli. xxix.

Ro. xij. Psalmo cxvij. Rom. v.

Eccli. xxix.

Ro. viij.

Phil. iij.

Phil. iij. ij. Cor. iiij

stantia:spemtuā ponas/ꝛ ab eo qđ ꝓmisit christus ꝛ nōdum dedit:sed qꝛ fidelis dabit:auertas animū tuū ꝛ velis requiescere in mūdo pereūte. Ideo ẽm deus felicitatibus terrenis amaritudines miscet:vt aliqua queraꝫ felicitas/cuius dulcedo nō fallat:ꝛ de ipsis amaritudinibus conaꝫ mundus auertere ab eo qđ intēdis interiora et retro cōuertere. De ipsis amaritudinibus de ipsis tribulatiōibus murmuras ꝛ dicis Ecce pereūt omnia christianis tēporibus. Quid strepis:ꝫ Non hoc ꝓmisit mihi deus qđ ista non peribūt. Non hoc mihi ꝓmisit christus. Eterna ꝓmisit eternus si credidero ex mortali fiam eternus. Quid strepis:ꝫ O munde imūde:quid strepis:ꝫ Quid auertere conaris:ꝫ Tenere vis pariēs:quid faceres si maneres:quē nō deciperes dulcis: si amarus alimēta mentiris. Ego si habeo spē:si teneo spē/ouū meuꝫ nō est a scorpione percussum. Benedicam dño in omni tēpore:semper laus eius in ore meo. Felix sit mūdus:exerteatur mūdus. Benedicaꝫ dominū qui fecit mundū. Benedicā protinus. Scōm carnem bene sit:ꝫm carnē male sit. Benedicaꝫ dñm in omni tpe:semper laus eius in ore meo. Nam si benedico qñ bene est:ꝛ blasphemo quādo male ē:suscepi scorpionis aculeum:cōpunctus respexit retro. Quod absit a nobis. Dominꝰ dedit dominus ablstulit:sicut dño placuit ita factū est sit nomen dñi bñdictū. Manet ciuitas que nos carnaliter genuit. Deo gratias. Utinā ꝛ spiritaliꝫ generēt:ꝛ nobiscum trāseat ad eternitatem. Si nō manet ciuitas que nos carnaliꝫ genuit:manet que nos spiritaliter genuit. Edificans hierlm dñs. Nunqđ doctrinā edificium suū perdidit:aut non custodiēdo hostes admisit. Nisi dñs custodierit ciuitatē:frustra vigilat qui custodit eam. Et quā ciuitatē:ꝫ Nō dormit nec dormitabit:qui custodit israel. Quid ẽ israel:nisi semē abrae:nisi xps. Et semini tuo inqt quod est xps. Et nobis quid:ꝫ Uos aūt christi ergo semē abrae estis:ꝫm promissionez heredes. In semine tuo inquit benedicent omnes gētes. Ciuitas sancta:ciuitas fidelis: ciuitas in terra pegrina:in celo fundata ẽ. O fidelis noli corrūpere spē:noli amittere charitatē:accinge lūbos tuos:accēde:prete lucernas tuas:expecta dñm quando veniat a nuptijs. Quid expauescis:ꝫ pereūt regna terrena:ꝫ Jō celeste ꝓmissum est ne cū terrenis perires. Nā ista pictura pdicta sunt:pdicta vino. Nō ẽm negare possumus qđ predictū est. Dñs tuus quē expectas dixit tibi. Exurget gens ꝛ gentez:ꝛ regnū aduersus regnū. Habēt mutatiōes regna. Ueniet ille de quo dictum est. Et regni eius nō erit finis. Qui hoc regnis terrenis ꝓmiserunt:nō veritate ducti sunt:ꝫ adulatione mētiti sunt. Poeta illoꝝ quidā induxit iouē loquētē:ꝛ ait de romanis. His ego nec metas rerū nec tpa pono. Imperiuꝫ sine fine dedi. Non plane ita rñdet veritas. Regnū hoc qđ sine fine dedisti in terra ẽ an in celo:ꝫ Utiqꝫ in terra. Et si esset in celo. Celum ꝛ terra trāsient. Transiēt que fecit ipse:quāto citius qđ cōdidit romulus. Forte si vellem hinc exagitare virgiliū ꝛ insultare quare hoc dixerit in parte tolleret nos ꝛ diceret nobis. Et ego scio. Si dd facerē qui romanis vel oa vendebaꝫ:nisi hac adulatione aliquid ꝓmitterez qđ falsum erat. Et tñ in hoc cautus fui:qñ dixi. Imperiū sine fine dedi. Jouem ipsoꝝ induxi qui hoc dicet. Nō ex persona mea dixerim falsa:sed ioui iposui fallitati:is personaꝫ. Sicut deus falsus erat:ita mēdax vates erat. Nā vultis nosse qꝛ ista noueraꝫ:ꝫ Alio loco qñ non ionez lapidē induxi loquentē sed ex ꝓsona mea locutus sum:dixi. Nō res romana perituraqꝫ regna:Udete qꝛ dixi peritura regna. Dixit peritura regna:nō tacuit pitura. Ueritate nō tacuit:semꝫ mānsura adulatione ꝓmisit. Nō ergo deficiamꝰ fratres:finis erit terrenis olbꝰ regnis. Nunc si finis est:deus videt. Forte enim nōdum est:ꝛ infirmitate quadā vel misericordia vel miseria hoc operamꝰ vt nōdum sit:nūquid tamē ideo nō erit:ꝫ Figite spē in deū:eterna cōcupiscite:eꝫna expectate. Christiani estis fratres:christiani sumꝰ. Non ad delitias xps in carnez descendit:tolerem⁹ potius ꝑtia q̄ diligamus:aduersoꝝ manifesta est pmissis:prosperoꝝ falsa blādities. Time mare:ꝛ qñ mollities est. Oino non frustra audiamꝰ. Sursuꝝ cor. Quid ponimꝰ cor in terra:cū videamus qꝛ cuertit terra:ꝫ Nos nō possumus nisi exhortari vos: vt habeatis qđ dicatis:ꝛ qđ pro spe vestra rndeatis insultatoribꝰ ꝛ blasphematoribus nois christiani. Nemo vos murmurādo auertat ab expectatiōe futuroꝝ. Oēs qui ꝓpter istas aduersitates blasphemāt xpm vez cauda scorpionis sunt. Nos ouū nrm sub alis illius galline ponamꝰ euāgelice galline:que clamat. Hierlm hierusalē illi falsē ꝛ pdite: quotiēs volui colligere filios tuos tāq̄ gallina pullos suos:ꝛ noluisti:ꝫ Nō nobis dicat:quotiens volui ꝛ noluisti. Illa gallina ẽm divina sapia est:ꝫ assumpsit carnem vt pullis cōgrueret. Uidete gallinā hispidam plumis:dimissis alis voce fracta ꝛ q̄ssa et lassa ꝛ lāguida congruere paruulis suis. Ouū ergo nostrū:id est spē nostraꝫ sub alis

Psalmo xxxiij.

Job.j.

Psalmo cxlvj.

Psalmo cxxvj.

Ps.cxx.

Gal. iij.

j.cor. iij.

Ge.xxij.

Luc.xij.

mar.xiij

Luce.j.

Virgili⁹ eneid.j.

Ps.cxiij.

De ciui. dei lib.j.

Matth. xxiij.

illius galline ponamus. Aiaduertitis forte:qūo gallina concidat scorpionē. Utinaꝫ ergo ꝛ illos blasphemātes:in terra reptātes:de cauernis pdeūtes ꝛ male pūgētes: illa gallina cōcidat ꝛ deuoret:in corꝑ suuꝫ trajiciat ꝛ in ouū vertat. Nō iraſcātur:cōmoti videmur sed maledicta maledicẽ nō reddimus. Maledicimur ꝛ bñdicimꝰ:blasphemati depcamur. Sed non dicat de roma:dictū est de meo. Sed taceat de roma: quasi ego insultoꝝ sim ꝛ nō potius dñi depcator:ꝛ vester qualiscūq̄ exhortator. Absit a me vt insultem. Auertat deꝰa corde meo ꝛ a doloꝛe cōscientie mee. Jbi multos frēs nō habuimus:ꝫ Nō adhuc habemus:ꝫ Portio peregrinātis hierlz ciuitatis:nō ibi magna deget:non ibi tpalia ptulit sed eterna nō perdidit:ꝫ Quid ergo dico cuꝫ de illa nō taceo nisi qꝛ falsuꝫ est qđ dicunt de xpo nostro:q ipse romā perdiderit:q dij lapidei tuebant ꝛ ligneiꝫ Adde precū aerei:adde plus argētei ꝛ aurei. Jdola gentiū argētuꝫ ꝛ aurū. Non dixit lapides nō dixit lignuꝫ: nō dixit testa:sed qđ pro magno hñt auruꝫ ꝛ argētum. Tamē ipsuꝫ aurū ꝛ argentum oculos habēt ꝛ non vidēt. Deus aureus ꝛ deus ligneꝰ ad preciū dispares sunt:ꝛ habere oculos ꝛ nonvidere fratres ṗhit. Ecce qualibꝰ docti hoies romaꝫ custodibus cōmiserūt:habētibus oculos ꝛ nō videntibꝰ. Aut si romā seruare potuerunt:quare ipsi ante perierunt:ꝫ Inquiūt tunc periit roma. Tñ perierunt:ꝫ Nō inquūt ipsi pierūt:sed simulachra coꝝ. Quo ergo custodirent tecta vestra:qui nō potuerūt custodire simulachra sua. Alexādria olim tales deos pdidit. Constātinopolis ex quo cōdita est i magnā ciuitatē:qm a chriſtiano imperatoꝛe cōdita est:olim deos ipsos falsos pdidit:ꝛ increuit ꝛ crescit ꝛ manet. Quādiu vult deus manet. Nō ꝛ illi ciuitati qꝛ hoc dicimꝰ eternitatem ꝓmittimus. Carthago in noie xpi manet:ꝛ oli euersa est a scelestis:qꝛ nō fuit celestis:sed terrestris. Et illud qđ dicūt nō est vez:qꝛ dijs perditis roma capta ẽ:afficta est. Protinus nō est vez:ante simulachra ipsa euersa sunt:ꝛ sic victi sunt gothi cum rhadagaiso. Memētote frēs:memētote:nō est longum:pauci anni sunt: recordamini. Euersis i vbe roma olbꝰ simulachris rhadagaisus rex gothoꝝ cum magno exercitu multo numerosioꝛe q̄ halaricꝰ fuit:venit. Paganus hō erat rhadagaisus sacrificabat quotidie. Nūciabatur vbiqꝫ q sacrificijs nō desisteret rhadagaisius. Tunc oēs isti. Ecce nos nō sacrificamꝰ:ille sacrificat vinci habemꝰa sacrificāte:qđ nō iz sacrificare. Deus ostēdens qꝛ non in istis sacrificijs est ipsa tpalis salus:ipsa regna terrena victꝰ ẽ rhadagaisius adiumāte dño miromō. Postea venerūt gothi nō sacrificātes: ꝛ si fide xpiana non catholici tñ idolis inimici v enerūt:idolis aduersantes ꝛ ipsi ceperūt. Uicerunt de idolis pſumētes:ꝛ pdita idola adhuc querētes:ꝛ pditos adhuc sacrificare cupiētes:sed ibi erāt ꝛ nō erāt ꝛ afficti sunt:ꝫ nouerāt dicere. Bñdicaꝫ dñm in oi tpe. Afflicti sunt in regno terreno:sed regnū celoꝝ nō perdiderūt:imo ad illud capessandū exercitatione tribulationiꝫ melioꝛes effecti sunt. Et si in tribulatōib⁹ non blasphemauerūt:tanē integra vasa de fornace exierūt:ꝛ dñica bñdictōe repleti sunt. Jsti aūt blasphematoꝛes:terrena sectātes: terrena desiderātes:in terrenis spē ponentes:cū ista velint nolint pdiderint qđ tenebāt:vbi remanebūt:ꝫ Foris:int⁹ nihil:inanis arca:ianiꝛ ꝑscia. Ubi reqes vbi salus vbi spes:ꝫ Veniāt ergo desināt blasphemare:discāt adoꝛare:scorpij pungētes a gallina comedank:in corpus trajiciātes cōuertank:in terra exerceank:in celo coronētur.

Psalmo xxxiij.

Ps.cxiij.

Luce.xj

De eo qđ scriptuꝫ est in euangelio ſm eūdem. Nunc vos pharisei quod foris est parapsidis lauatis ꝛc. Sermo.xxx. Jn quo de iudicio ꝛ charitate multa interserit.

Audistis sanctū euāgeliū: qūo dñs iesus in eo quod pharisei dicebat suos vtiq̄ discipulos cōmonebat:ne in corporis mūdatione putarent esse iustitiam. Omni die ẽm pharisei anteq̄m prādarent abluerūt se aq̄:quasi quotidiana lauatio possit coꝛdis cē mundatio. Deniq̄ quales tales essent ostēdit. Jlle dicebat qui videbat:non enim facies eoꝝ:sed etiā interiora cernebat. Deniq̄ vt hoc sciatis ille pharisеus cui respondit christus apud seipsum cogitauit voce non sonuit:ꝛ ille tamē audiuit. Apud se enim reprehendit dominū christum:quia sic venit ad cōuiuium eius non lotus. Jlle cogitabat:hic audiebat:ideo respondebat. Quid ergo respondit:[Nunc vos pharisei quod foris est parapsidis lauatis:intus autem plenꝫ estis dolo et rapina.] O venire ad prādium:quomodo pepercit homini a quo fuerat inuitatus. Magis obiurgando pepercit vt correcto in iudicio parceret. Deinde quid ostendit nobis ꝛ Quia ꝛ baptismū quod semel adhibēt:per fidē mundat. Fides aūt intus est nō foris.

Act.xv. 1.pe.iij.

Unde dr & legitur in actibus aplorū. Fide mūdans corda eor. Et aplus petrus in epistola sua ita loquit. Sic inquit & vobis dedit similitudinē de arca noc: qūo octo anime salue facte sunt per aquā. Et adiunxit. Sic & vos sili forma baptisma saluos faciet: nō carnis depositio sordiū: sed ꝑscie bone interrogatio in deū. Hanc cōscientie bone interrogationē pharisei cōtēnebāt: & qđ erat foris lauabāt intus inqnatissimi pmanebāt. Et quid eis ait postea: [Uerūtamē date elemosynā: & ecce oia munda sunt vobis]. Laudata est elemosyna facite & probate. Sed paulisper attēdite qđ phariseis dictū ē. Pharisei isti iudei erāt: quasi egregij iudeor. Nobiliores cm̄ atq doctiores tūc pharisei vocabātur. Baptismo xpi abluti non erāt: in xpm filium dei vnigenitu qui iter illos ambulabat & ab eis nō agnoscebatur: nōduz crediderāt. Qūo eis dicit. Date elemosynā: & ecce oia munda sunt vobis: Si audirēt illum pharisei & darēt elemosynas: iam fm verbum eius mūda illis essent oia: quid opus erat vt crederēt i eo: Si aūt mundari nō possint nisi credentes in eū qui fide mundat cor: quid est date elemosynas & ecce oia munda sunt vobis. At tēdamus: & forte ipse exponit. Cuz hec dixisset: sine dubio cogitauerūt illi q̄ dabant elemosynas. Et qūo dabant: Omnia sua decimabāt de oibus fructib⁹ suis decimaz partē detrahebant & ipsaz dabant. Nō facile hoc facit aliqs xpianus. Ecce quod faciebāt iudei. Non triticum suū: sed oleuz & vinū: necz hoc solū: sed etiam & res cōtēptibiles, ꝑpter ꝓceptū dei: ciminū: rutā: mētam & anetū totum decimabāt. i. decimam partē detrahebāt & elemosynā dabāt. Credo ergo qz reuocauerūt ad se & putauerunt dm̄ xpm inaniter loq: quasi eis qui nō facerent elemosynas: cū ipsi scirent opa sua: qđ & minutissima & contēptibilia fructuz suoz decimabant & elemosynas dabāt: irriserūt illum apud se talia dicentē: ꝙli oib⁹ q̄ elemosynas non facerēt. Hoc dns sciens continuo subiūxit. [Uerūtn ve vobis scribe & pharisei qui decimatis mentā: ciminū: et rutā & omne olus]. Ut sciatis noui elemosynas vras. Certe iste sunt elemosyne vestre: iste sunt decime: etiā minuta q̄q & contēptibilia fructuz vroz decimatis: [& relinq̄tis grauiora legis iudicium & charitatez]. Attēdite. Relinq̄stis iudiciū & charitatem: & decimatis olera. Non est hoc facere elemosynaz. [Et hec inquit oportet facere & illa nō omittere]. Que facere: Judiciū & charitatē iustitiaz & miserīcordiā: & illa nō omittere. Facite illa sed ista ꝓponite. Sed hec ita sunt: quid est qđ illis dixit. Facite elemosynas & ecce oia munda sunt vobis. Quid est. Facite elemosynā: Facite misericordiā. Quid est: facite mlaz: Si intelligis a te incipe. Qūo em̄ es misericors alteri: si crudelis sis ꝙtibi. Date elemosynā & omnia misda sunt vobis. Facite verā elemosynā. Quid ē elemosyna: Misericordia. Audi scripturam. Miserere aie tue placēs deo. Fac elemosynam: miserere aie tue placēs deo. Mēdicat a te aia tua: redi ad cōscientiam tuam. Quicūq male viuis: quicūq infideliter viuis: redi ad cōscientiā: & ibi inuenis mēdicātē aiaz tuā: inuenis egentē: inuenis pauperē: inuenis erūnosam: inuenis forte nec egentē: sed egestate obmutescētē. Naz si mēdicat esurit iustitiā. Cm̄ inueneris animā tuam talē: intus in corde tuo sunt illa. Fac pr⁹ elemosynā: da illi panē. Quez panem: Si pharisęus interrogaret: diceret illi dns. Fac elemosynā cuz aia tua. Hoc em̄ illi dixit: sed ille nō intellexit: qn̄ illis enarraūt elemosynas qs faciebāt: & putabant latere xpm: & ait illis. Noui qđ facitis: decimatis mentā & anetū: cimnuz & rutā. Sz ego alias elemosynas loquor. Contēnitis iudiciū & charitatē. In iudicio & charitate fac elemosynā cum aia tua. Quid est iudiciū: Respice & inueni: displice tibi: ꝓnūcia in te. Et qđ est charitas: Dilige dm̄n in toto corde tuo: tota aia tua: tota mente tua. Dilige ꝓximū tanq̄ teipsum: & fecisti misericordiā prius cum aia tua: in ꝓscia tua. Hanc aūt elemosynam si pretermittis: de quāto vis dona: quātuz vis retrahe de fructibus tuis: non decias sed dimidias. Noluem partes da: & vnā mihi dimitte. Nihil ē iusti quādo tecum nō facis: & tecū pauper es. Anima tua vescat ne fame pereat. Da illi panē. Quem panē inquit: Ipse tecum loquitur. Tu si audires & itelligeres & crederes dominū: ipse tibi ꝓpareret. Ego suz panis viuus qui descēdi de celo. Nōne istum panem primū dares anime tue: & faceres cum illa elemosynā: Si ergo credis facere debes: vt ꝓuus pascas aiam tuam. Crede in christū & mundabūtur que intus sunt & que foris sunt mūda erūt. Cōuersi ad dominū deum patrem oipotētem puro corde & quātum potest paruitas nra: maximas atq veras gras agam⁹: precātes toto aie singularē mansuetudinē cius vt preces nostras in bn̄placito suo exaudire dignet: inimicū quoq a nostris actibus & cogitatiōibus sua virtute expellat: nobis multiplicet fidē: mētem gubernet spūales cogitationes concedat & ad beatitudinem sūā perducat: per iesum christum filium suum.

Watth. xxij.

Joh.vj.

De arboze ficulnea que per triennium fructū nō afferebat: & de muliere que decē & octo ānos hēbat in ifirmitate. In euāgelio fm eūdē. Ser.xxxj.

A

Luc.xiij

Ecce arboze ficulnea q̄ triennū habebat & fructum nō afferebat: & de muliere que decē & octo ānos habebat in ifirmitate: quod dns donauerit audire. Arbor ficulnea gen⁹ humanuz est.

Ser.iij.

Triēnium aūt tria sunt tpa: vnū ante legem: alterū sub lege: tertiū sub gratia. Nō est aūt impor: tunū: vt arbor ficulnea itelligatur genus humanū. Primus em̄ hō quādo peccauit: foliis ficulneis pudēda velauit. Hec velamitvn nati sumus membra. Que em̄ ante peccatū fuerāt gloriāda: post peccatū pudēda sunt facta. Deniqz antea nudi erāt: & non cōfundebātur. Non em̄ erat vnde erubescerēt: quādo peccatū nō ꝓesserat: nec poterāt de sui creatoris operibus erubescere: q̄ operib⁹ sui creatoris bonis nullū adhuc malum opus suū miscuerant. Nōdum em̄ māducauerant de ligno sciētie boni & mali. vnde māducare ꝓhibiti erāt. Postea ergo qz māducauerūt & peccauerūt natum est de illis genus humanū. i. homo de hoie: obnoxius de debitore: mortalis de mortali: peccator de pctōre. Hos ergo appellat in hac arboze qui per oē tps fructū dare noluerūt & propter hoc imminebat securis radicib⁹ arboris ifructuose. Intercedit colon⁹: differtur supplicū: vt adhibeatur auxiliū. Qui aūt intercedit colonus est ois sanctus qui ira ecclesiaz orat ꝓ eis qui sunt extra ecclesiaz. Et quid orat: Dimitte illā: & hoc āno. i. tempore isto sub gratia: parce peccatorib⁹: parce ifidelibus: parce sterilibus: parce infructuosis. Circūfodio ea & adhibeo cophinum stercoris. Si fecerit fructū bene: sinautem minus: venies & amputabis eā. Uenies: quādo: In iudicio venies: qn̄ vēturus est iudicare vivos & mortuos. Interim mō parcitur. Quid est aūt fossa: quid est circūfodere nisi humilitatē: penitētiam & patiētiam docere: Fossa em̄ humilis terra est. Cophinuz stercoris: in bono itellige. Sordes sunt sed fructum dant. Sordes cultoris dolor est peccatoris. Qui agūt penitētiam in sordibus agūt: si tamē intelligant & veraciter agunt. Hunc ergo arbor dr. Agite penitētiam: appropinquabit em̄ regnum celoū.

Wat.iij

B

Quia illa mulier decez & octo ānos habēs in infirmitate: Sex diebus deus perfecit opera sua. Ter sni: decem & octo faciunt. Quod ergo significauit triēnium in arbore: hoc decem & octo anni in illa muliere. Curua erat & sursum aspicere non potuit: qz sursuz coz: sine causa audiebat. Sed erexit eam dns. Est ergo spes: sed filijs. Quouscz veniat dies iudicij multū sibi dat homo. Et quid est homo: Justus homo: magnū aliquid est homo: sed tamē iustus homo gratia dei iustus est homo. Naz qđ est homo: nisi qđ memor es eius. Uis videre qđ est homo: Dis homo mēdax: Cantauimus. Exurge dne non ꝓualeat hō. Quid est nō ꝓualet homo: Nōne apostoli erāt hoies: Nōne martyres homines erāt. Ipse dns iesus deus esse nō desistens: hō esse dignatus est. Quid est ergo. Exurge domine: nō ꝓualeat homo. Si dis hō mendax: exurge veritas: nō ꝓualeat falsitas. Homo ergo si vult esse aliqđ boni: nō sit de suo ꝓprio. Si em̄ de suo esse voluerit: mēdax erit. Si verax esse voluerit: de deo non de suo erit. Exurge ergo dne nō ꝓualeat homo. Tm̄ valuit mēdacium ante diluuiū: vt post diluuiū octo remāsissent homies. Per ipsos terra rursus impleta est hoib⁹ mendacibus: & electus est populus dei. Facta sunt miracula multa: ꝓrogata diuina beneficia. Ad terrā promissiōis perduct⁹ est: ab egyptiorū seruitute liberat⁹: prophete in illo excitati sunt. Templū accepit: sacerdotium accepit: vnctionē accepit: legez accepit. Sed de ipso postea dictum est. Filij alieni mentiti sunt mihi. Ad extremū missus est ille per prophetas ante pmissus. Non ꝓualeat homo: vel q: deus factus est homo: sed etiā ipse faciens diuina ꝓtemptus est: prestās tam multa beneficia prensus est: flagellatus est: suspēsus ē. Uincz ꝓualuit homo dī filiū prendere: dei filiū flagellare: dei filium spinis coronare: dei filiuz ligno suspēdere. Tm̄ ꝓualuit homo. Sed quousqz nisi quousqz de ligno depositus: positus est in sepulchro: Si ibi remāsisset: vere homo ꝓualuisset. Sed ꝓpheta iste etiā ipsum dm̄n iesum alloqtur dicens. Exurge dne: nō ꝓualeat homo. Domine in carne venire dignatus: verbum caro factus: verbū super nos: caro inter nos: verbum caro inter deum & hominē: virginem vnde nascereris fm carnem elegisti: virginem cōcipiendus inuenisti natus virginē reliquisti: sed nō agnoscebar. Apparebas & latebas apparebat ifirmitas: latebat potestas. Hoc totum factū est vt sanguinem funderes: qđ est precium nostrū. Fecisti miracula tanta: valitudinib⁹ egrorū sanitatem tribuisti: beneficia multa prestitisti et recepisti mala ꝓ bonis. Insultatū est tibi:

Ps.viij. Ps. cxv. Ps.ix.

j.pe.iij.

Ps.xvij.

Watth. xxvij. pependisti in ligno? agitatū est ante te caput abipūs? dictū est. Si filius dei es descende de cruce. Ita ne tu perdideras potētiam: an potius demōstrabas patiētiaz. Et tamē illi insultauerūt: et tamē illi irriserūt tamē illi te occiso quasi victores discesserunt. Ecce in sepulchro iaces. Exurge domine: nō preualeat homo. Non preualeat impius inimicus: non ꝓualeat cec? iudeus Cum eñ crucifigereris: preualuisse sibi visus est iudeus cec?. Exurge dñe: nō preualeat homo. Factum est: oino factum est. Et quid restat nisi vt iudicētur gētes in cōspectu tuo: Resurrexit eñ sicut nostis: ascēdit in celū: inde vēturus est iudicare viuos et mortuos. Ecia arbor infructuosa: non deridebas qz pareīt tibi: dilata est securis: noli cē secura: veniet et amputaberis. Crede qz vēturus est. Jsta oia que vides non erant. Christian? populus toto orbe terrarū aliqñ nō erat. In pphetia legebatur: in terra non videbat: modo autē et legitur et videt.

ps. xliij Ipsa ecclesia sic est cōpleta. Non ei dictuz est. Uide filia? et audi: sed audi et vide. Audi predicta: vide cōpleta. Quō ergo frēs charissimi nō erat christus natus de virgine? Promissus est et natus est. Nō fecerat miracula: promissa sunt et fecit. Nōdum erat passus: promissum est et factū est. Nō resurrexerat: predictū est et impletū est. Nomen eius per totū mundū non erat: predictū est et impletum est. Jdola deleta et fracta non erāt: predictū est et impletū est. Heretici impugnātes ecclesiā non erāt: ꝓdictum est et impletū est. Sic et dies iudicij nōdum est: sed qz ꝓdictus est: implebit. An fieri pōt vt qui in tātis verax apparuit: de die iudicij mendax sit? promiss?z suoz? nobis chirographū fecit. Nō debēdo sed ꝑmittēdo debitorē se deus fecit. i. nō mutuo accipiēdo.

Rom. xj Non possum? ergo ei dicere. Redde qđ accepisti. Qm̄ quis prior dedit ei et retribuet ei? Non possumus dicere. Redde qđ accepisti: sed plane dicimus. Redde qđ ꝑmisisti. Jnde nāz est qđ audemus dicere quotidie. Aduemat regnū tuū: vt adueniente regno eius et nos cum illo regnemus. Qđ nobis in his verbis ꝑmissum est. Tūc dicam

Watth. xxv. illis. Uenite benedicti patris mei percipite regnū qđ vobis paratū est ab origine mundi. Sed plane si fecerimus qđ ibi sequitur. Esurivi enī et dedistis mihi manducare etc. Promisit patrib? nostris: sed cautionem fecit quā legerem? et nos. Si faciat nobiscuz rationē qui dignatus est facere cautionez: et dicat legite debita mea: hoc est debita ꝑmissionū mearum et cōputate que reddidi: computate etiam que debeo ecce q̄ multa reddidi: modicū est qđ debeo. Pro modico quod restat: infidelē me ꝓmissorē esse putabitis? Quid rīdemus cōtra manifestissimā veritatez? Ergo qui sterilis est agat penitētiam: et faciat fructū dignuz penitētie. Qui curuus est vt terrā intueatur: terrena felicitate letet: istam solā putat esse vitam beatā vbi beatus esse potest: aliam non credit. Quicūq; tam curuus est erigatur: si perscripsum nō potest: inuocet dñm. Nunquid enim et mulier illa per seipsaz erecta est? Ue illi esset: si manum ille non porexisset.

mat. iij. Lu. viij.

De eo quod scriptum est in euāgelio secūdū eundem. Dñe si pauci sunt qui saluātur. Et qūo per angustā portam pauci intrant. Sermo. xxxij.

A

Ria sata farine de quib? dñs loquebatur: gen? humanum est. Recolite diluuiū vnde ceteri reparārē tur tres remāserūt. Tres filios hēbat noe: de ipsis reparatū est gen? humanum. Mulier illa sancta que absc̄odit fermentū: sapientia est. Ecce clamat orbis totus in ecclesia dei. Ego cognoui qz magn? est dñs. Certe pauci sunt qui saluātur. Recolitis qōnez ex euāgelio nobis nō ꝓpositam: [Dñe: (dictum est) si pauci sunt q̄ saluātur]. Dñs ad hoc quid. Non ait. Non pauci: sed multi sunt qui saluātur. Nō hoc dixit. Sed qđ dixit? Cum audisset: si pauci sunt qui saluātur. [Contēdite (inqt) intrare per angustā portam]. Quādo audis ergo: Pauci sunt qui saluātur cōfirmauit dominus qđ audiuit et inquiēs: per angustaz portā pauci intrant. Alio loco ipe hoc ait. Arta via est et angusta que ducit ad vitā: et pauci sunt qui ingrediuntur per illā. Lata aūt et spaciosa est via que ducit ad interitū et multi sunt qui ambulāt p eaz. Quid gaudemus ad multitudines? Audite me pauci. Scio qz multi auditis et pauci obanditis. Areā video et grana quero. Et vir vidē tur grana q̄n area triturat: ꝫ venturuz est vt vētilet. Pauci ergo qui saluātur in cōparatiōe multorū periturorū. Nam ipsi pauci magnā massam facturi sunt: cū venerit ventilator: ferens ventilabrū in manu sua: et mundabit aream suā: frumenta recōdet in horreo: paleam aut̄ comburet igni inextinguibili. Non subsannet palea granum: hoc verū loquitur: neminē fallit. Estote ergo inter multos multi: sed in comparatiōe quorūdam multorū pauci. Tanta massa processura est de hac area vt impleat horreum celi. Non eñ contrarius sibi esset dominus ihesus qui dixit. Pauci sunt q̄ intrāt per angustam portā: multi per latam viam pereūt. Contrarius sibi esset qui alio loco

mat. vij dixit. Multi ab oriente et occidēte venient. Multi certe et pauci: et pauci et mlti. Alij ergo pauci: alij multi? Non. Sed ipsi pauci qui multi. Pauci in cōparatione multorū perditorū multi in societate angelorū. Au-

Apo. vij dite charissimi. Apocalypsis hoc scriptuz habet. Post hec vidi ex omni lingua et gēte et tribu venientes cuz stolis albis et palmis multitudinē quam nem? dinumerare pōt. Hec est massa sanctorum. Quanto clariore voce dictura est area vētilata? turba impiorum et malorum falsorūq; christianorū segregata ad ignes eternos separatis his

Lu. viij. qui premūt non tangūt. Mulier enim quedam fimbriaz tangebat: turba christū premebat. Segregatis ergo omnib? damnandis: massa purgata stans ad dexterā: nullum sibi miscerī timens malorū: nullum timens perdere bonorū: regnatura cū christo: quāta fiducia dictura est. Ego cognoui

Psalmo cxxxiij. quia magn? est dñs? Si ergo fratres mei gramis loquor: si agnoscūt quod dico prestinati in vitam eternā: operibus loquantur nō vocibus. Cogimur loqui vobis qđ non debuimus: Jnuenire enim in vobis debuimus qđ laudaremus: nō querere quod admonerem?. Ecce tamē breuiter dico: nō limor. Agnoscite hospitalitatē: per quaz peruentū est ad dominū. Suscipe hospitē: cuius et tu es comes in via: qz omnes peregrini sumus. Ipse est christianus: qui et in domo sua: et in patria sua peregrinuz se esse cognoscit. Patria nostra sursum est: ibi hospites nō erimus. Nam vnusquisq; hē et in domo sua hospes est: si nō est hospes inde nō transeat si transiturus est hospes est. Nō se fallat hospes est. Uelit nolit hospes est. Sed dum tenet illā domū filijs suis hospes hospitibus. Quare? Et in stabulo si esses: nō alioveniente discederes? Hoc facis et in domo tua. Cessit tibi locum pater tuus: cessurus es locū filijs tuis. Nec mansurus manes: nec māsuris relinqs. Si omnes trāsimus: aliquid qđ transire non pōt operemur: vt cū transierimus et illo veneri mus: vnde trāseamus opera nostra bona ibi inueniamus. Custos est christus. Quid

mat. vij timeš ne perdas qđ erogas? Conuersi ad dñm. Et post sermonem qđ nouit charitas vestra suggerimus. Dies āniuersari? ordinationis domni senis aurelij crastinus illucescit: rogat et admonet per humilitatem meam charitatem vestrā: vt ad basilicam sancti deuotissime venire dignemini.

De eo quod scriptum est in euāgelio secūdum eisdem. Homo quidam fecit cenam magnaz etc. De cena etc. domini ac sumptione sacramenti qđ plura succincte declarat. Ser. xxxiij.

A

Ectiones sancte proposite sunt: et quas audiamus et de quib? aliquid sermonis adiuuante dño ꝓferamus. In lectiōe apostolica gratie agūtur deo de fide gētium: vtiq; ideo quia ipse fecit. In psalmo dixi-

Psalmo lxxix. mus. Deus virtutū cōuerte nos: et ostende faciem tuā et salui erimus. In euāgelio: ad cenam vocati sumus: imo alij vocati: nos non vocati sed ducti. Non soluz ducti: sed

Lu. xiiij etiaz coacti. Sic eñ audiuimus. [Quia homo quidā fecit cenā magnā. [Quis est iste homo: nisi media tas dei et hominū: hō christus iesus? [Misit vt venirent inuitati: qz hora iaz erat vt venirēt]. Qui sunt inuitati: nisi per ꝑmissos vocati ꝓphetas? Quia olim ex quo mittunt? ꝓphete et inuitant ad cenam xpi. Mittunt? ergo ad populū israel Sepe missi sunt: sepe vocauerūt vt ad horā cene venirēt. Illi aūt inuitantes acceperūt cenaz repudiauerūt. Quid est inuitātes ac ceperūt: cenam repudiauerūt? Prophetas legerūt: et christū occiderunt. Sed qñ occiderunt: tūc nobis cenam nescientes preparauerūt. Parata iaz cena immolato xpo: post resurrectionē christi cōmendata quaz sciūt fideles cena domini cuius manibus et ore firmata: missi sunt apostoli ad quos missi ante fuerāt prophete. Uenite ad cenā. Excusauerūt qui venire noluerūt. Quomodo? Tres fuerūt excusatiōes. [Unus dixit. Villam emi eo videre illaz: habe me excusatū. Alius dixit: iuga boum emi quinq; ea volo probare: habe me excusatū. Tertius dixit. Uxorem duxi: habe me excusatum: non possum venire.] Putamus nō iste sunt excusatiōes que impediūt omnes hoies: qui ad istam cenā venire detractant? Queramus eas: discutiamus: inueniamus: sed vt caueamus. In villa empta dominatio notatur: ergo superbia castigat. Habere enim villam: tenere: possidere: homines sibi in illa subdere et dominari delectat. Uitiū malum: vitiuz primū. Primus enim homo dominari voluit: qui dominū habere noluit. Quid est dñari: nisi ꝓpria ptāte gaudere? Est maior ptās: illi subdamur vt tuti cēvaleam?. Villam emi: habe me excusatū. Inuēta superbia venire noluit. Ali? dixit. Quinq; iuga bouz emi. Nōne sufficeret boues emi.

Aliquid proculdubio est quod nos ad que rendum ⁊ intelligendum obscuritate sui ꝓuocat. Et quia clausum est: vt pulsem⁹ hor tatur. Quinq; iuga bouz: sensus huius car nis quinq; numerant. Sēsus carnis hui⁹ quod omnibus notum est: et qui forte non aduertunt: commoniti sine dubio recogno scunt. Sēsus ergo carnis huius quinq; in ueniuntur. In oculis visus est: auditus in auribus: odoratus in narib⁹: gustatus in faucibus: tactus in omnib⁹ membris. Al ba et nigra et quoquo modo colorata: luci da et obscura sentimus videndo. Rauca ⁊ canora: audiendo sentimus. Suaue olen tia et graue olētia odorādo sentimus. Dul cia et amara: gustando sentimus. Dura et mollia: leuia ⁊ aspera: calida ⁊ frigida: gra uia et leuia: tangendo sentimus. Quinq; sunt et iuga sunt. Sed quia iuga sunt in tri bus prioribus sensibus facilius apparet Duo sunt oculi: due sunt aures: gemine na res. Ecce tria iuga. Faucibus: id est sensu gustandi geminatio quedam inuenitur: q⁹ nihil gustando sapit nisi lingua et palato tāgatur. Voluptas carnis que ad tactum pertinet in oculis geminatur. Est enim et fornicatio et intrinsecus: ergo et ipsa gemi na est. Quare boum dicuntur iuga? Quia per sensus istos carnis terrena requirunt. Bones enim terram versant. Sunt autem homines remoti a fide: terrenis dediti: car nalibus occupati: nolunt credere aliquid nisi ad quod sui corporis sensu quinq; ptio to perueniunt. In eis quinq; sensibus to tius voluntatis sibi regulas ponunt. Non inquit credo ego: nisi quod video. Ecce q̄ noui: ecce quod scio. Album est: nigrum est rotundum est: quadratum est: sic vel sic co lorat⁹ est: noui: sentio: teneo: natura ipa me docet. Non cogor credere: quod mihi non potes ostēdere. Vox est: sentio: quia vox est Bene cantat: male cantat: suauis est: rau ca est: noui: scio: peruenit ad me. Bene olet: male olet: scio: sētio. Hoc dulce est: hoc ama rum: hoc salsum: hoc insulsum. Quid mihi plus dicas nescio. Tangēdo noui q̄ durū est: q̄d molle sit: q̄d leue sit: q̄d asperū sit: q̄d caleat: q̄d frigeat. Quid mihi plus monstra turus es? Tali impedimento tenebatur apostolus noster thomas: qui domino chri sto: id est de christi resurrectione nec solis
Joh.xx. oculis credere voluit. Nisi misero inquit digitos meos in clauorum et vulnerum lo ca: et nisi manum meam in latus eius mi sero non credam. Et dominus qui posset si ne vllo signo vulner⁹ resurgere seruauit ci catrices: que a dubitante tangerent et cor dis vulnera sanarentur. Et tamen vocatū rus ad cenam contra excusationez quinq; iugorum boum. Beati inquit qui non vidēt et credunt. Nos fratres mei ad cenam vo cati: ab istis quinq; iugis non sumus impe diti. Non enim carnis faciem domini vi dere in hoc tempore concupiuimus: aut vo cem ex ore carnis illius procedentem au ribus admittere desideranimus: nullu; in illo temporalem odorem quesiuimus. Per- Joh.xij.
fudit enim eum quedam mulier preciosiss mo vnguento: dom⁹ illa odore impleta est: sed nos ibi non fuimus: et non olfecimus ⁊ credimus. Cenam manibus consecratam discipulis dedit: sed nos in illo cōuiuio nō discubuimus: et tamen ipsam cenam fide quotidie manducamus. Nec magnum pu tetis illa cena quā suis manib⁹ dedit sine fine interfuisse: melior extitit fides postea q̄ tunc perfidia. Nō ibi fuit paulus q̄ cre didit: ibi fuit iudas q̄ tradidit. Quā mul ti et modo in ipsa cena q̄uis illam tūc n̄ sam non viderint: nec panem quem dom⁹ gestauit in manibus oculis suis non aspexerint vel faucibus gustauerint: tamē quia ipsa nūc ꝓparatur. Quā multi etiaz ps.cxl. nunc in ipsa cena iudicium sibi manducāt et bibunt. Unde autem tanq̄ occasio nata est domino: vt de ista cena loqueretur dixe rat vnus de discumbentibus. In conuiuio luc.xiiij. enim erat quo fuerat inuitatus. Beati qui manducant in regno dei panez: quasi in lō ginqua iste suspirabat: et ipse panis ante illum discumbebat. Quid est panis de re Joh.vi. gno dei: nisi qui dicit. Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi? Nolite parare fauces sed cor. Inde commendata est ista cena. Ec q̄ credimus in christū: cum fide accipim⁹ q̄ accipiendo nouimus quid cogitemus. Modicum accipimus et in corde sagina mur. Non ergo quod videtur: sed quod cre ditur pascit. Non ergo erramus sensum illuz extremum quesiuimus nos dixim⁹. Cre diderunt qui dominum ipsum resurgentē (si veruz est quod dicitur) viderunt oculis manibus palpauerunt nos non tangim⁹ quare credimus? Si talia crederemus: dn q̄ illis iugis boum ad cenam impedire mur? Ut noueritis fratres istorum quinq; sensuum non delectationez que permulcet et ingerit voluptatem: sed curiositatez quā dam notatam fuisse non ait. Quinq; iuga boum emi: eo pascere illa: sed eo ꝓbare illa. Qui vult ꝓbare per iuga boum non vult dubitare quomō sctūs thomas p iu ga noluit dubitare. Videam/tangam/digi tos mittā. Ecce inquit. Digitos tuos mit- Joh.xx.
te per latus meum et noli esse incredulus. Occisus sum propter te: per locum quēvis

tangere sanguinem fudi vt redimerez te: ⁊ adhuc dubitas de me. Ecce ⁊ hoc ꝓsto: ecce ⁊ hoc exhibeo. Tange et crede: inueni lo cum vulneris: sana vuln⁹ dubitatiōis. Ter tius dixit. Uxorem duxi. Ista voluptas car nis q̄ multos impedit: vtinam foris ⁊ non intus. Sunt homines qui dicūt. Nō est ho mini bene: nisi cui assunt carnis delitie. Ipi
I.Co.xv. sunt quos notat apls dicēs. Māducemus ⁊ bibam⁹ cras eñ moriemur. Quis huic in de surrexit? Quis nobis q̄ ibi agere dixit Hoc nobiscuz tollimus q̄ in hoc tpe bñ est nobis. Qui hoc dixit: vtorē duxit: carnem amplexat: carnis voluptatib⁹ iocūdatur cena excusatur: obseruet ne fame interiore
I.Joh.ij. moriatur. Attendite secundum iohannem apl'm ⁊ euangelistā. Nolite diligere mūdū neq; ea q̄ in mūdo sūt. O q̄ ad cenā dñi veni tis nolite diligere mūdū nec ea q̄ in mūdo sunt. Nō dixit. Nolite habere: ꝙ nolite dili gere. Habuisti: possedisti: dilexisti. Amor re rum terrenarum: visū est spiritaliū pen sa-
ps.liij. rum. Ecce cōcupisti: hesisti. Quis dabit tibi pennas si cut colūbe? Q̄n volabis: non vbi vere requescas: q̄n hic male hesisti: pernerse
I.Joh.ij. requescere voluisti? Nolite diligere mundū tuba diuina est: Cōtinuo huius turbe ver-
I.Joh.ij. bis: terrarum vniuerso dicit mūdo. Nolite diligere mūdū nec ea q̄ in mūdo sunt. Quis q̄s dilexerit mūdū nō eū charitas p̄is in il lo. Q̄n oia q̄ in mūdo sunt cōcupiscētia car nis sunt: et cōcupiscētia oculoz: et ambitio seculi. Ab vno cepit quo euāgeliū termina uit. Inde ille cepit vbi euāgeliū terminū po sūt. Cōcupiscētia carnis vtorē duxi. Cōcu piscētia oculorū: q̄nq; iuga bouz emi. Am bitio seculi: villā emi. Ideo autem aperte seculi per solos oculos cōmemorati sunt isti sensus: q⁹ oculoz est in q̄nq; sensib⁹ ꝓcipa tus. Propterea cū ꝓprie ad oc'os ptineat visus ipm videre ꝓ oēs q̄nq; sensus solem⁹ appellare. Quō? Primo q̄ ad ipsos oc'os ptinet dicis: vide ꝓ oēs sensus currit. Intende et vide ꝓ candidū est: hoc ad oculos ptinet. Audi ⁊ vide ꝓ candidū est. Nūquid ꝑ suersum pōt dicere. Audi ⁊ vide ꝓ cādidū est? Hoc q̄ dicitur: vide: ꝓ oēs sensus currit. Intende et vide ꝓ canorum est. Odora ⁊ vide ꝓ sua ue est. Gusta et vide ꝓ dulce est. Tange ⁊ vide ꝓ molle est. Utiq; q̄n sunt sensus: sic port⁹ dicerem⁹. Audi et senti ꝓ canor. est. Odora ⁊ senti ꝓ suaue est. Gusta ⁊ senti ꝓ dulce est. Tāge ⁊ senti ꝓ calidū ē. Palpa ⁊ senti ꝓ leue est. Palpa et senti ꝓ molle est. Nihil horū. Naz ipse dominus post resur rectionem cum apparuit discipulis suis cunq; cernentes adhuc titubarent in fide
lu.xxiiij. putantes se spiritum videre. Quid inquit dubitatis: et quare cogitationes ascendūt in cor vestrum. Uidete manus meas et pe des meos. Et parum est videre: tangite et palpate inquit. Intendite et videte: palpa te et videte: in solis oculis videte: in omni bus sensibus videte. Quia interiorem sen sum fidei querebat: exterioribus corporis sensibus adiacebat. Nos nihil ab istis ex terioribus sensibus in domino carpsimus: auditu audiuimus: corde credimus: et ipz auditum non ab illius ore: sed ab ore ꝓdi catorum eius ab ore illorum q̄ ita cenabant ⁊ nos ructando inuitabant. Tollam⁹ ergo de medio excusationes vanas: ⁊ malas: et veniamus ad cenam qua intrinsecus sagi nemur. Nō nos ipediat extolentia superbie nō nos extollat: vel nō nos terreat curiosi tas illicita ⁊ auertat a deo. Nō nos impe diat voluptas carnis a voluptate cordis. Ueniam⁹ et saginemur. Et qui venerūt ni si mendici: debiles claudi et ceci. Illi autē non venerunt diuites sani: quasi bene am bulantes et acute cernentes: multum de se ꝓsumentes: et ideo desperatores quanto superbiores. Ueniant mendici: quia ille in uitat qui ꝓpter nos pauper factus est cū ij.co.viij
diues esset: vt illius pauperrate mēdici di Mat.ix.
taremur. Ueniāt debiles: quia non est op⁹ sanis medico: sed male habentib⁹. Ueniāt ps.xvj.
claudi qui ei dicant. Cōpone gressus meos ps.xlj.
in semitis tuis. Ueniāt qui dicant. Illumi na oculos meo ne vnq; obdormiam in mor te. Tales venerunt ad horam. Illis ꝓtius inuitatis: sua excusatione reprobatis vene runt ad horam: intrauerunt de plateis ⁊ vi cis ciuitatis. Et respondit seruus qui mis lu.xxiiij.
sus erat. [Domine factum est quod iussisti et adhuc locus est. Exi (inquit) in vias et sepes: et quos inueneris coge intrare.] Quos inueneris vt dignentur noli expe ctare coge intrare. Magnā cenam: magnā domū parauit: nō ibi patior locū vacare. Ue nerūt de plateis ⁊ de vicis gētes: veniant de sepib⁹ heretici: hic inueniūt pacē. Nā q De cor
ꝓstruūt sepes: diuisiones q̄rūt. Trahātur a re. dona
sepibus: euellātur a spinis. In sepibus he tif.c.xvj
serunt: cogi nolunt. Voluntate inquit no stra intremus. Non hoc dominus impera uit? Coge inquit intrare. Foris inueniatur necessitas: nascitur intus voluntas.

¶ De eo quod scriptum est in euan gelio secūdum eundem. ¶ Homo quī dam habuit duos filios: de obedien tia etiam ac inobedientia plura ex ponit ac declarat ꝛc.

Sermo trigesimusquartus.

Universidad de Deusto Biblioteca

A

Lu.xv.

N lectiõe euãgelica quã audiuimus de hoie dictũ est qui habuit duos filios Deniq; filius minor q̃voluit in suam potestãte habere substantiam que illi apud patrem optime seruabatur: factus fue potestatis: pfectus est in regionẽ longinquã. Pelit principi malo: ꝛ porcos pauit: fame corrept⁹ est. Qua saturitate superb⁹ abscesserat. Ergo q̃scs ita vult filius esse deo: vt ad illuz stet: fortitudinẽq; suã: sicut scriptũ est: ad illũ custodiat: nõ ab illo recedat ei coherẽdo: signeꝯ tãq; ex annulo cera affixus: habeat imaginem ei⁹: faciẽs qđ dictũ est. Mihi aũt adherere deo bonũ est: vt custodiat similitudinem et imaginẽ ad quã factus est. Porro aũt si puerse vult imitari deũ: vt quõ deus non hz aliũ a quo formet: nõ hz a quo regat: sic ipe velit sua ptãte vti: vt quõ de⁹ nullo formãte: nullo regẽte viuat. Quid restat fratres nisi vt recedẽs ab ei⁹ calore to: pescat: recedens a veritate vanescat: recedẽs ab eo qđ summe atq; incõmutabiliter est: in deteri⁹ mutat⁹ deficiat: Hoc diabolus fecit. Imitari deũ voluit: sed puerse nõ esse sub illi⁹ ptãte: sed habere ꝓtra illũ ptãtem. Nõ aũt positus sub p̃cepto audiuit a dño deo. Noli inquit tãgere hanc arborẽ. Quid est enz illa arbor: Si bona est: quare non tango: Si mala est: qđ facit in paradiso: Prorsus ideo est in paradiso: q: bona est: sed nolo tãgas. Quare nõ tãgo: Q: obediẽtẽ tevolo: nõ ꝓtradicẽtẽ. Serue audi: adhuc serue fz noli male serue. Serue pri⁹ audi dñi iussuz: ꝛ tũc iubẽtis dicte cõsiliũ. Bona est arbor: nolo tangas. Quare: Q: dñs sum ꝛ tu seruus. Hec tota causa est. Si parua est: dedignaris esse seruus: Quid autem tibi expedit/nisi esse sub dño: Quõ eris sub dño/nisi fueris sub p̃cepto: Porro si expedit tibi esse sub dño ꝛ sub p̃cepto: quid tibi iussur⁹ erat dñs deus: Aliquid eñ q̃rit abs te. Offer mihi sacrificiuz: dicturus est tibi: nonne ipse fecit oia in quibus te fecit: Obsequere mihi: dicturus est tibi siue ad lectum cũ requiesco: siue ad mensam cũ reficio: siue ad balneum cum lauo. Q: ergo nihil abs te mdiget de⁹: mihi ergo tibi debuit iubere: Si aũt debuit aliquid iubere vt te quod tibi expedit sentires eẽ sub dño: necesse est ab aliq̃ prohibendus eras: nõ ꝓpter illius arboris maliciam sed ꝓpter tuaz obedientiã. Nõ potuit deus pfectius demonstrare q̃tum bonum sit obedientia nisi cum prohibuisset ab ea re que non erat mala. In qua obedientia tenet palmam: sola ibi inobediẽtia inuenit penam. Bonum est: sed nolo tãgas: Non eñ non tãgendo morit⁹ eras. Nunquid qui hinc ꝓhibuit alia subtraxit Nõne est paradisus fructuosus: plen⁹ arboribus: Quid tibi deest: Hoc nolo tãgas: hinc nolo gustes. Bonũ est: fz obediẽtia melior est. Proinde cũ tetigeris: nunqđ arbor illa malũ erit vt moriaris: Si inobedientia te subiecit morti: q: ꝓhibita tetigisti. Ideo arbor illa appellata est scientia dino scendi boni et mali: non q: inde talia quasi poma pẽdebãt: sed quicquid esset arbor illa cuiuslibet pomi: cuiuslibet fructus esset: ideo sic vocata est: q: hõ qui nollet bonum a malo discerniere per p̃ceptuz: discitur⁹ erat per experimentũ vt tãgendo vetitũ inueniret supplicium. Quare aũt fres mei: Quid deerat illi: Dicaꝝ mihi qđ deerat illi in paradiso cõstituto: in media opulẽtia medũsq; delitijs: cui magne delitie erãt visitatio dei: cuius faciem quasi inimici timuit post peccatũ: Quid illi deerat vt tangeret: nisi q: sua ptãte vti voluit: p̃ceptũ rumpere delectauit: vt nullo sibi dominãte fieret sicut deus q: deo vtiq; nullus dominat: Male elatus: male presumens: futurus mortuus recedẽdo a vita iustitie: ecce soluit p̃ceptũ. Excussit a cervice iugum ꝛ disciplinę habenas nõ vescẽdi libidine/sed exultandi animositate dirupit. Ubi est nũc: Certe captiuus clamat. Dñe quis similis tibi: Voluit esse peruerse similis tibi: ꝛ factus sum similis peccatori. Sub tua dñatiõe: sub tuo precepto vere similis eram. Sed homo in honore positus: non intellexit: cõparatus est iumẽtis insipiẽtib⁹ et similis fact⁹ est illis. De similitudine iumentoꝝ clamat sero ꝛ dicit. Domine qs similis tibi: Quãtas ostendisti mihi tribulationes multas et malas. Merito siꝓbe serue. Voluisti enim superbe esse filis dño tuo: q̃ fagus eras ad imaginem domini tui. Bene: bi belles vt esset recedenti ab illo bono. Prorsus dicit tibi deus. Si recedis a me et bene est tibi: ego non sum bonum tuum. Proinde si ille bonus et nullo alieno bono bonus: et nostruz summum bonum: ipse recedẽdo inde quid eris nisi malus: Item si ipse est beatitudo nostra: quid erit recedenti nisi miseria: Redi post miseriam ꝛ dic. Domine quis similis tibi: Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: sed discipline fuit admonitio non desertio. Deniq; gratias agens quid dicit: Et conuersus viuificasti me: et de abyssis terre iteruz reduxisti me. Quando enim antea: Quid est hoc iterũ: Cecidisti ab altitudine o homo mancipiũ inobediens: superbe aduersus dñm cecidi

Lu.xiij ps.lxx.

B

ij.ff.dist. xxij.c.lignum.

ps.lxxij. Gene.j.

esa.xiiij.

Gene.ij.

ps.lxx.

psalmo xlviij.

Gene.j.

sti. Factũ est in te. Ois q̃ se exaltat hũiliabitur. Redi de pfundo. Redeo inqt. Redeo/agnosco. De⁹ qs similis tibi: Quãtas ostẽdisti mihi tribulationes multas ꝛ malas: ꝛ cõuersus viuificasti me: ꝛ de abyssis terre iterũ reduxisti me. Intelligo: audio. Reduxit eñ te de abyssis terre. Reduxisti eñ de abyssis terre. Reduxisti eñ a pfundita te ꝛ submersione peccati. Sed q̃re iteꝝ: qñ iam factũ erat: Sequamur ne forte posterior⁹ psalmi ipsi⁹ exponãt nobis quod hic nõ intelligimus: qđ dixerit iterũ. Ergo audiamus. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas ꝛ malas: ꝛ cõuersus viuificasti me: ꝛ de abyssis terre iterum reduxisti me. Quid deinde: Multiplicasti iustitiã tuã ꝛ cõuersus cõsolatus es me: ꝛ de abyssis terre iterũ reduxisti me. Ecce alteꝝ iterum. Si hoc iterum soluere laboramus semel positum: qs soluere poterit geminatũ Jã ipm iterũ geminatio est: ꝛ rursus positũ est iterum. Assit ille a quo gratia. Assit brachium quod annunciamus omni generationi supuẽture. Assit ipe ꝛ tanꝯ claue crucis sue clausum sacramẽtũ aperiat.

¶ De eo qđ scriptum est in euãg. ꝼm eũdẽ. Facite vobis amicos de mãmona iniq̃tatis elemosinã etiã de rapina ac alieno detestaꝝ. Sermo. xxxv.

B

Matth. vj.

Uod admonemur: admonere debemus. Recẽs euãgelica lectio admouit facere amicos de mammona iniquitatis: vt eos qui faciunt recipiant et ipsi in eterna tabernacula. Qui sunt qui habebunt tabernacula eterna nisi sancti dei: Et qui sunt qui ab ipsis accipiendi sunt in tabernacula eterna: nisi qui eorum indigentie seruiunt: et quod eis op⁹ est hilariter subministrãt: Recordemur ergo in nouissimo iudicio dominuz esse dicturum eis qui stabunt ad dexterã eius. Esuriui et dedistis mihi manducare: et cetera que nostis. Et cum illi querent quando ei obsequia ista prebuissent: respondet. Quãdo vni ex minimis meis fecistis. Isti minimi sunt qui recipiuntur in eterna tabernacula. Hoc dixit dextris qui fecerunt: hoc dixit sinistris/quia facere noluerũt. Sed dextri: qui fecerunt quid acceperunt: vel potius quid accepturi sunt: Uenite inquit benedicti patris mei: possidete paratũ vobis regnum a cõstitutione mundi. Esuriui eñ et dedistis mihi manducare. Qñ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Minimi ergo qui sunt xpi: Hi illi sunt q̃ oia sua dimiserũt ꝛ secuti sunt eũ: ꝛ dcq̃d habuerunt pauperibus distribuerũt: vt deo sine secularibus cõpede expediti seruirẽt: ꝛ ab oneribus mũdi liberati velut pẽnatos surgiz hũeros tollerẽt. Hi sunt minimi. Quare minimi: Q: hũiles: q: nõ elati non supbi. Appẽde minimos istos: ꝛ graue pẽd⁹ inuenies Sz q̃d est q̃ ait eos esse amicos de mãmona iniq̃tatis: Quid est mãmona iniq̃tatis: Primũ qđ est mãmona: Uerbum est eñ q̃d latinũ nõ est. Hebreũ verbũ est: cognatũ lingue punice. Iste eñ lingue sibi significationis qđã vicinitate sociaꝝ. Qđ punici dicũt mammõ: latine lucrum vocatur. Quod hebrei dicunt mammona: latine diuitie vocãtur. Ut ergo latine totum dicamus: hoc ait dominus iesus christus. Facite vobis amicos de diuitijs iniquitatis. Hoc quidã male intelligendo rapiunt res alienas et aliquid inde pauperibus largiuntur: et putãt se facere quod preceptum est. Dicunt enim rapere res alienas/mammona est iniquitatis: errogare inde aliquid maxime egentibus sanctis: hoc ita est facere amicos de mammona iniquitatis. Intellect⁹ iste corrigendus est: immo de tabulis cordis nostri omnino delendus est. Nolo sic intelligatis. De iustis laboribus facite elemosynas et eo quod recte habes date. Non eñ corrupturi estis iudicem christum vt non vos audiat cum pauperibus quibus tollitis. Si enim de predaris aliquem inualidum: tu validior et potentior: et veniret tecum ad iudicem hominem quẽlibet in hac terra habentem iudicandi aliquam pt̃atez veller tecũ causaz dicere: si tu de p̃da et spoliatiõe illa inopiz dares aliquid iudici vt pro te iudicaret iudex ille vel tibi placeret nempe pro te iudicauit: ꝛ tamen tanta vis: est iusticie vt et tibi displiceat. Noli tibi talem pingere deum: noli collocare in templo cordis tui tale idolum. Non est talis deus tuus: qualis non debes esse nec tu. Si tu nõ sic iudices: sed iuste iudices: etiaz sic melior est te deus tuus. non est inferior iustior est fons iusticie. Quicquid boni fecisti: inde sumpsisti: et q̃cquid bonꝝ eructusti: ide bibisti. Laudas vas: quia habet inde aliquid: et vituperas fontem: Nolivelle elemosynas facere de fenore et vsuris. Fidelibus dico: eis quibus corpus christi erogamus dico. Timete: corrigite vos: ne dicam postea: tu facis et tu facis. Et puto quia si fecero non mihi debetis irasci: sed vobis vt corrigamini. Ad hoc enim valet quod dictum est in psalmo. Irascimini et nolite peccare. Uolo vos irasci: sed non vt peccetis. Uos autem peccetis: qui-

Ubi.ff.

B Concor. xiij.q.v forte.

D8

xiij.q.v ca.j.

ps.iiij.

dus habetis irasci nisi vobis? Quid est cñ hō pentenis: nisi homo irat⁹ sibi? Ut accipiat venīā de seipso exigit penā: et recte dicit deo. Auerte faciē tuā a petis meis: qñ
Psal.l. petiū meū ego agnosco. Si tu agnoscis: et ille ignoscet: q faciebatis nolite facere. Non licet. Sed iam si fecistis et pecunias tales habetis et inde sacellos implestis: inde thesaurizabitis. De malo est qō habetis: iā nolite malū facere: et facite vobis amicos de
luce.xvi. māmona iniqtatis: Nūquid zache⁹ de bono habebat? Legite et videte. Maior erat publicanoꝝ. i. cui vectigalia publica cōferebant. Inde habebat diuitias. Multos pl̄ serat: multis abstulerat: multa cōgesserat. Intrauit domū et⁹ xp̄s: et venit salus super
Vbi.s. domū eius. Sic cñ ait ipse dñs. Hodie salꝰ huic domui facta est. Sed ipsam salutē videte. Primo desiderabat dñm videre: qz statura pusill⁹ erat sed turba impediēte ascēdit in arborē sycomoꝝ et vidit transeuntez. Ille aūt aspexit eum et ait. zachee descende: apō te oportet me manere. Tu pendes: sed nō te suspendo: hoc est non te differo. Volebas videre trāseūtē: hodie me apō te inuenies habitantem. Ingressus ad cū dñs: repletus ille gaudio ait. Dimidiū rex meaꝝ do pauperibus. Ecce quō currit, qui currit facere amicos de māmona iniqtatis. Et nere⁹ aliunde teneret. Si cui aliq̄d tuli: ait: q
xxij.q.v. druplū reddā. Infixit sibi cōdēnationē ne
q habet incurreret dānationē. Ergo q̄ habet malū facite ide bonū. Qui nō habet de malo nolite acq̄rere de malo. Esto bonꝰ tu q̄ bonuz facis de malo: et cuz ceperis boni aliq̄d facere de malo noli remanere tu malꝰ. Nūmi tui cōuertunt in bonū: tu aūt remanes
C malus? Est quidē et aliꝰ intellectꝰ: nec ipm tacebo. Māmona iniqtatis diuitie sunt seculi oēs vndecūq; sunt. Undecūq; congregent māmona iniqtatis est. i. diuitie sunt iniqtatis. Quid est diuitie sunt iniqtatis? Pecunia est quā noīe diuitiaꝝ appellat iniqtas
Jad.s. Si cñ veras diuitias q̄ris: alie sunt. Talibus iob nud⁹ abūdabat: qñ in deū cor plenū habebat et laudes deo pditis oib⁹ rebꝰ tāq̄ gēmas pciosissimas pferebat. De quo thesauro si nihil habebat: ipsa sunt vere diuitie. Habe illas nō reprehēdo: hereditas venit pater tuus diues fuit: et dimisit tibi. Honeste acquisisti: de iustis laboribus: plenam domum habes non reprehendo. Tamen etiaz sic non illas dices diuitias. Nā si dicis illas diuitias: amabis illas. Et si emaneris illas peribis cum illis. Perde as pereas: dona vt acquiras: semina vt metas. Has noli appellare: quia vere nō sunt
Pauptate plene sunt: et semp obnoxie casibus. Quales diuitie sunt propter q̄s latrones times: ppter q̄s times seruuz tuū: ne te occiso auferat et fugiat? Si vere diuitie essent securitatē tibi darēt. Ergo ille sunt vere diuitie: quas cū habuerim⁹ pdere nō possumus. Et ne forte ppter illas furē timeas ibi erūt vbi null⁹ auferet. Audi dñm tuuz.
Mar.vi Thesaurizate vobis thesauros in celo: quo fur nō accedat. Tūc erūt diuitie: qñ eas migraueris. Quādiu in terra sunt, diuitie nō sunt: sed diuitias vocat illas mūdus: iniqtas vocat. Deꝰ ideo māmona iniqtatis: q diuitias vocat iniqtas. Audi psalmū. Dñe
ps.cxliij libera me de manu filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutū est vanitatē: et dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Quoꝝ filij sicut nouelle ꝓstabilite a iuuētute sua. Filie eoꝝ ornate: circūornatevt similitudo tēpli. Cellaria eoꝝ plena eructuātia ex hoc in illud. Boues eorū crasse: oues eoꝝ fecūde multiplicate in itineribus suis. Nō est ruina neq; transitus: neq; clamor in plateis eoꝝ. Vidisti psalmū qualē felicitatez descripsit: sed audi q̄d sit: quos ꝓposuit filios iniquitatis. Quoꝝ os locutū est vanitatē: et dextera eorū dextera iniquitatis. Ipos ꝓposuit: et dixit felicitatē eoꝝ tm̄ sup terrā. Et q̄d adiunxit? Beatuz dixerūt pplm̄ cui hec sunt. Sz q̄d dixerūt? Filij alieni alienigene et nō ptinētes ad semen abrae. Ipi dixerūt pplm̄ beatū cui hec
D ps.cxliij sunt. Qui dixerūt? Quoꝝ os locutū est vanitatē. Ergo vanū est dicere btōs esse eos q̄b⁹ hec sunt: et tñ dr ab eis. Quoꝝ os locutū ē vanitatē. Ab ipsis dñr iste diuitie q̄ vocanē māmona iniqtatis. Tu aūt q̄d dicis? Qz illi filij alieni: qz illi quoꝝ os locutū est vanitatē dixerūt beatū esse populū cui hec sunt. Tu q̄d dicis? False sunt iste diuitie: da mihi veras. Reprehēdis istas: oñde quod laudas. Uis vt ptēnā hoc: oñde q̄d pferaz. Dicat ipe psalmus. Qui cñ dixit: beatū dixerunt pplz cui hec sunt? Ille nobis dat rñsuz: q̄si dicerem⁹ illi. i. ipsi psalmo. Ecce hoc nobis tulisti: et nihil nob⁹ dedisti. Ecce ista ptēnim⁹: vñ vinim⁹: vñ bti erim⁹. Qz q̄ locuti sunt: ipsi de seipis recipiēt. Qēs cñ diuitias habētes beatos esse dixerūt. Tu q̄d dicis. Rñdet sic interrogat⁹ et dicit. Illi dicūt diuites beatos: ego dico beat⁹ ppls cuius dñs de⁹ eius. Audistis veras diuitias facamicos de māmona iniqtatis: et eris beatꝰ
ppls cuius est dñs ipsi⁹. Aliqñ transimus via: et videm⁹ amenissimos et vberes fundos et dicim⁹. Cui? est ille fund⁹? Assenē illius: et nos dicim⁹. Btūs hō vanitatē loq̄mur. Btūs est cui⁹ illa dom⁹: beatꝰ est cuiꝰ ille fund⁹: beatꝰ est cuius illō pec⁹: beatꝰ est cuius ille seruus: beatus est cuius illa fa-

mula. Tolle vanitatem: si vis audire veritatē. Beatꝰ est: cuius est dñs deus ipsius. Non cñ cuius est fundus iste beatus est: sed ille cuius est deus. Sz vt aptissime beatitudinē rerū annuncies: dicis: q̄ beatū tefecit fundus tuus. Quare? Qz inde viuis. Nā q̄n laudas pro magno funduz tuū: hoc dicis. Ille pascit me: inde viuo. Attende vñ
ps.xxxv viuas. Ille est vnde viuis: cui dicis. Apud te est fons vite. Beatus populus cuius est dñs deus ipsius. O dñe deus meus: o dñe deus noster: vt veniam⁹ ad te: fac nos beatos de te. Nolumus de auro neq; de argento: nec de fundis. Nolum⁹ de terrenis istis et vanissimis: et de caducevite transitorijs. Nō loquatur os nr̄m vanitatem. Fac nos beatos de te: qz non perdimus te. Cum tenuerimus te: nec te pdimus: nec nos perimus. Fac nos beatos de te: qz beatus popul⁹ cuius est dñs deus ipsius. Nec iracscitur aut si dixeris de deo: fundus nr̄. Legim⁹ cñ. Dñs pars hereditatis mee. Magna res fratres: et hereditas ipsius sum⁹:
ps.xv. et hereditas nostra est: qz et colim⁹ eū et colit nos. Nulla est iniuria illi quia colit nos. Qz si nos colimus illū vt deū nr̄m: ille colit nos vt agruz suū. Et vt sciatis qz colit nos:
Joh.xv. audite cum quem misit vobis. Ego sum inquit vitis: vos estis palmites: pater meus agricola est. Ergo colit nos: sed si fructum reddamus parat horreum. Si aūt sub tā to custode surpes esse voluerimus: et ꝑ frumento spinas ꝑferimus nolo dicere q̄d sequitur: ad gaudium funiamus.

lu.xviij. ¶ De iudice iniq̄ q̄ nec deuz timebat nec hoīes reuerebatur. In euāgelio
A ſm eūdē. Sermo. xxxvj.

Ectio sancti euāgelij edificat nos ad orandū: et credē dū: et nō de nob⁹: sz de dño sumēdū. Que ad orāduz maior hortatio: q̄ vt nob⁹ de iudice iniquo proponit? sit: ilitudo: Iudex cñ iniquꝰ nec deū timens nec hoīem reuerēs: audiui tñ viduā interpellātē se vict⁹ tedio nō pietate inclinat⁹. Si ergo exaudiuit q̄ oderat quod rogabatur: quō nō audit q̄ vt rogem⁹ hortat? Cuz ergo nob⁹ ista ecōtraria ꝑparatiōe dñs suaderet: [qz opz semp orare: et nō deficere.] Adiecit et ait. [Uerūtā cū venerit filiꝰ hoīs putas inueniet fidē in terra]? Si fides deficit: ofo perit. Quis enim orat q̄ nō credit? Uñ et beatꝰ ap̄s cū ad orā
Rom.x. dū exhortaret ait. Ois q̄cūq; inuocauerit nomē dñi saluꝰ erit. Et vt ostēderet fidem esse fontē oronis: nec posse ire riuū vbi caput aq̄ siccaret. Adiūxit atq; ait. Quō aūt inuocabūt in quē nō crediderūt? Ergo vt
lu.xviij. orem⁹ credam⁹: et vt ipa nō deficiat fides q̄ oramus: orem⁹. Fides fundit orationez: fusa ofo fidei impetrat firmitatē. Etcñ ne in tētationib⁹ deficeret fides: ppteres dñs
Lu.xxij. ait. Uigilate et orate: ne intretis in tentationem. Quid est in tentationez intrare nisi a fide exire? Intantum enim tentatio proficit/inquantū fides deficit. Et inantā tētatio deficit/inquantū fides ꝓficit. Nam vt aperti⁹ nouerit charitas vestra de fide ne deficeret et periret dixisse dominum. Uigilate et orate ne intretis in tentationem eo loco euangelij ait. Hac nocte postulauit sathanas verare vos sicut triticum: et ego rogaui patrem ꝓ vobis ne deficiat fides vra. Rogat q̄ tuc: et non rogat qui piclitat. Qō aūt ait dñs. Cū venerit filiꝰ hoīs putas inueniet fidē in terra? De fide dixit q̄ perfecta est. Ipsa cñ vix inuenit in terra. Ecce plena est dei eccl̄ia. Quis huc accederet: si nulla esset fides? Quis nō mōtes transferret si plena esset fides? Attēdite ipsos apostolos. Dimissis oibus suis calcat: spe seculi dñm nō sequerenē nisi magnam haberent fidem. Et tamen si plenam haberent
Lu.xvij fidem: non dicerent domino. Auge nobis fidem. Uide etiam vtrūq; illuz de se confitētem. Uide fidem et non plenam fidem. Qui cum obtulisset domino filiuz a malo demonio sanandum: et esset interrogatus vtruz crederet. Respondit et ait. Credo dñe adiu
Mar.ix. na incredulitatem meā. Credo inq̄t: credo dñe: ergo est fides. Sed adiuna incredulitatem meam: ergo non plena est fides. Sed quia non est fides superborum humilium.
25 [Dixit ad q̄sdā q̄ sibi iusti videbāt: et cpne
lu.xviij. bant ceteros: similitudinē hāc. Duo hoīes ascenderunt in tēplū orare: vn⁹ pharisens et aliter publican⁹. Pharise dicebat. Gras tibi de⁹: qz non sum sicut ceteri hoim]. Diceret saltē sicut multi hoies. Quid est ceteri hoies: nisi oēs ꝓter ipm: Ego inq̄t iustus sum ceteri peccatores. [Non sum sicut ceteri hoies: iniusti: raptores: adulteri]. Et ecce tibi ex vicino publicano maioris turmoris occasio. [Sicut inquit publicanus iste.] Ego inquit solus sum: iste de ceteris est. Non inquit talis qualis iste: per iusticias meas quibus iniquus non sum. [Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium que possideo.] Quid rogauerit deuz quere in verbis eius: nihil inueniet. Ascendit orare: noluit deum rogare: sed se laudare. Parum est nō deum rogare: sed laudare insup et roganti insultare. [Publican⁹ aūt de longinquo stabat]. Et deo tamē ipe pro

pinquabat:cordis ꝓficiẽtia remouebat:pietas applicabat. Publicanus autem de lõginquo stabat:sed dñs eũ de propinquo attendebat. Excelsus esñ dñs et humilia respicit. Excelsos aũt qualis erat ille pharisęus excelsa antẽ a longe cognoscit. Deus autem a longe cognoscit: sed non ignoscit. Adhuc audi humilitatẽ publicani. Paruꝫ est quia de longinquo stabat. [Nec oculos suos ad celum leuabat:] vt respiceret nõ respiciebat. Premebat conscientia:spes subleuabat. Adhuc audi. [Percutiebat pectus suũ dicẽs. Dñe:propitꝰ esto mihi peccatori]. Ecce q̃ rogat. Quid miraris si deꝰ ignoscit:qñ ipse agnoscit:Deinde de pharisęo ꝛ publicano accepisti controuersiam: audi sententiam. Audisti supbũ accusatorem:audisti reũ humilem: audi nunc iudicem. [Amẽ dico vobis:] veritas dicit:deꝰ dicit:iudex dicit. [Amen dico vobis:descẽdit iustificatus publicanꝰ ille de tẽplo:magis ꝙ ille pharisęus.] Dic dñe causaꝫ. Ecce video publicanũ iustificatum magis de templo descendere ꝙ phariseum. Quero quare:Queris q̃re:Audi quare. [Qꝛ omnis qui se exaltat humiliabitur:et q̃ se humiliat exaltabitur]. Audi sententiaꝫ: caue causam malam aliud dico. Audisti sententiam:caue superbiam. Videant nunc:audiant ista nescio qui impie garrientes et de suis virtutibus presumẽtes. Audiant qui dicunt. Deꝰ me holeꝫ fecit iustũ ipse me facio. O peior ꝛ detestabilior phariseo. Phariseus ille superbe quid est iustum se dicebat:sed inde ille deo gratias agebat: iustũ se esse dicebat sed tamen deo gratias agebat. Gratias tibi deus:quia non sum sicut ceteri homines. Gratias tibi deus. Gratias deo agit: quia non est sicut ceteri homines:et tamen tanꝫ superbus et inflatꝰ prehenditur:non quia deo gratias agebat sed qꝛ velut nihil sibi addi cupiebat. Gratias tibi:quia nõ sum sicut ceteri homines iniusti. Ergo tu iustꝰ:ergo nihil rogas:iam plenus es. Ergo nõ est tentatio vita humana super terrã. Ergo iam plenꝰ es:ergo iã abundãs. Ergo nõ est quare dicas. Dimitte nobis debita nr̃a. Quid est ergo q̃ impie oppugnat gr̃am si reprehendit q̃ superbe agit deo gratias:Ecce post dicã cõtroueꝛsiam:platãꝫ sententiã: ꝓcedũt ꝛ paruuli immo afferunt ꝛ offerunt tangendi. Cui tãgendi:nisi medico:Certe infanti cui offerun tur infantes tangẽdi:Cui:Saluatori. Sz si saluatori: vtiq; sanãdi. Cui nisi illi qui venit querere et saluare quod perierat: Ubi isti perierant:q̃tum ad ipsos proꝓie attinet innocentes:Video reatum queroynde

Psalmo cxxvij.

Job. vij.

Mat. vj

Lu. xix.

Apostolum audito. Pervnũ hoim intrauit peccatum in orbem terrarum. Per vnũ inquit hoiem peccatuꝫ intrauit in mũdũ: ꝛ ꝓ pctm̃ mors:ꝛ ita in oẽs hoies ptransiuit in quo oẽs peccauerũt. Veniãt ergo paruuli: veniãt. Audiat dñs dicẽs. Sinite puulos venire ad me. Veniãt puuli veniãt languidi ad medicũ: veniãt pditi ad redẽptorem: veniãt nemo ꝓhibeat. In ramo adhuc nihil cõmiserunt:sed in radice perierũt. Vbi dicat dñs pusillos cũ magnis. Tangat me dicus ꝛ pusillos ꝛ magnos. Causam parꝫulorum ꝑmedamus maioribus. Loqmini ꝓ tacẽtib⁹:orate ꝓ fẽtib⁹. Si nõ frustra estis maiores estote tutores:tuemini eos q̃ adhuc causã suã agere nõ ꝓnt. Cõmunis fuit pditio: sit cõmunis inuẽtio. Simul perieramus simul inueniamur in christo. Dispar est meritũ:sed cõmunis est gratia. Nihil mali habent:nisi qđ de fonte traxerunt Nihil habẽt mali nisi qđ de origine traxerunt. Nõ eos impediãt a salute:q̃ ad id qđ traxerunt multꝫ addiderũt. Qui maior est etate maior est iniq̃tate. Sz gratia dei delet qđ traxisti:deiet ꝛ quod addidisti. Ubi enizabũdauit pctm̃: supabũdauit gratia.

Rom. v.

Rom. v.

¶De eo quod scriptũ est in euangelio scõm eundez. Homo quidã descẽdit ab hierusalem in hiericꝫ ⁊incidit in latrones. Sermo. xxxvij.

A

Phil. iij

Jac. iij. mat. vj.

Audere nos apostolus ꝓcepit:sed in dño nõ in sęlo. Quicũq; eñ voluerit amicus esse huiꝰ seculi: (sicut scriptura dicit) inimicus dei reputabitur. Sicut autem non potest homo duobus dominis seruire:sic ꝛ nemo in hoc seculo non põt gaudere in dño. Multũ interse hec duo gaudia differũt: suntq; omnino cõtraria. Qñ gaudeẽ in sęlo nõ gaudetur in dño. Qñ gaudetur in dño:non gaudetur in seculo. Vncat gaudiũ in domino:donec finiatur gaudiũ in seculo. Gaudium in domino semper augeatur:gaudium in seculo semp minuatur donec finiatur. Non ideo ista dicuntur:qꝛ in hoc seculo cũ sum⁹ gaudere non debem⁹:sed etiã in hoc seculo cõstituti iã in dño gaudeam⁹. Sed aũt aliqs. In seculo sum:vtiq; si gaudeo ibi gaudeo vbi sum. Quid eñ:Qꝛ es in seculo:in domino non es. Audi eundem apostolum ad athenienses loquẽtẽ:ꝛ in actibus apostolorum dicentem: de deo et de domino creatore nostro. In illo viuimus: mouemur et sumus. Qui eñ vbiq; est:vbi nõ est:Nõne ad hoc nos exhortabatur. Dominus in pri-

act. xvij.

Phil. iij

mo est:nihil solliciti fueritis:Magnũ est hoc qđ ascẽdit sup oẽs celos:ꝛ primus est eis q̃ adhuc versant in terris. Quis est iste longinquus ꝛ primus:nisi ꝙ in nobis mia factus est primus:Totũ eñ genus humanũ est hõ ille q̃ iacebat in via seminiuꝰ a latronibus relictꝰ:quẽ cõtempsit trãsiens sacerdos ꝛ leuites ꝛ accessit ad eũ curandus eiꝫ opitulandũ translies samaritanus. Vt aũt narraret hoc vñ causa descẽdit:quẽdã querentẽ q̃ sint optima ꝓcepta ꝛ summa in lege:admonuit hec duo esse. [Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo:ꝛ ex tota alia tua:ꝛ diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm̃]. Et quis est meus ꝓximꝰ]:Et narrauit dominus. [Homo quidaꝫ descendit ab hieru salem in hiericꝫ]. Ostendit illuꝫ quodãmõ ifractũ. [Et incidit in latrones. Quẽ cuꝫ expoliassent ꝛ plagas ei graues irrogassẽt dimiserunt euꝫ semiuiuũ in via. Transit sacerdos:] vtiq; genere ꝓximus:ꝓteriit sacerdos. Transit leuites:ꝛ hic genere ꝓximꝰ: iacentem etiam ipe contẽpsit. Trãsit samaritanus:genere longinquus:mia ꝓximꝰ: fecit quod nostis. In quo samaritano se voluit intelligi dñs noster ihesus xps. Samaritanus eñ custos interpꝛtat. Ideo resurgẽs a mortuis iam nõ moritur:ꝛ mors ei vltra non dñabitur:qꝛ nõ dormit neq; dormitat qui custodit israel. Deniq; qñ cõuitijs tantis blasphemabant iudei:dixerũt illi. Nõne veruꝫ dicimus:qꝛ samaritanus es ꝛ demonium habes:Cũ ergo duo essent conuitiosa obiecta dño:dictumq; illi esset. Nonne veruꝫ dicimus:qꝛ samaritanus es ꝛ demonium habes:non potuit respondere. Nec samaritanus sum nec demonium habeo. Respondit autem. Ego demonium non habeo. Qđ respondit refutauit:qđ tacuit cõfirmauit. Negauit se habere demoniũ qui se nouerat deme ꝓiorũ excluſorẽ non se negauit infirmi custodẽ. Ergo dñs in ꝓmo est:qꝛ dñs nobis factꝰ est in ꝓximo. Quid tam longinquum:quid tam remotũ q̃ deũ ab hominib⁹:immortalẽ a mortalibus:iustum a pctõribus:Non loco longe:sed dissimilitudine. Nam eorum etiã ita loquicum de duob⁹ hominibus dicim⁹:qñ diuersi sunt mores. Iste longe est ab illo. Etiaꝫ si iuxta steterint:etiã si vicinus inhabitent: etiã si vna catena colligent:longe est piꝰ ab impio:lõge est innocens a reo:longe est iustus ab iniusto. Si hoc de duob⁹ holb⁹ dr̃:q̃d de deo ꝛ hoibus:Cũ ergo lõge a nobis esset immortalis ꝛ iustꝰ tãꝫ a mortalib⁹ ꝛ pctõib⁹:descẽdit ad nos vt fieret nobis ꝓximus ille longinquꝰ. Et q̃d fecit cuꝫ haberet ipe duo bona:ꝛ nos duo mala:Ille duo bona:iusticiã ꝛ imortalitatẽ:nos duo mala:iniquitatẽ ꝛ mortalitatẽ. Si vtriꝫq; malum nr̃m suscepisset:par noster fuisset: ꝛ liberatore nobiscũ opus hẽret. Quid ergo fecit vt esset ꝓximꝰ nobis:Proximus:nõ hoc qđ nos:sz ꝓpe nos. Duo antẽde. Iustꝰ est:immortalis est. In duob⁹ tuis malis:vna est culpa:altera est pena. Culpa ẽ ꝙ iniustꝰ es:pena est qꝛ mortalis es. Ille vt esset ꝓximus suscepit pẽna tuã nõ suscepit culpam tuã. Et si suscepit:delẽdã suscepit nõ faciẽdã:iustꝰ ꝛ immortalis:lõge ab iustis ꝛ mortalibus. Petꝛ: mortalis longe eras a iusto immortali. Nõ est factꝰ ille petꝛ qđ tu:sed factus est imortalis qđ tu. Manẽs iustus: factꝰ est mortalis:suscipiendo penã ꝛ nõ suscipiendo culpã:ꝛ culpaꝫ deleuit ꝛ penam. Dñs ergo in ꝓmo est:nihil solliciti fueritis. Et si super omnes celos ascendit corpore:non recessit maiestate. Ubiq; presens est qui fecit oia. Gaudete in domino semper. In secundo gaudiuꝫ quod est:Gaudete de iniq̃tate:gaudere de turpitudine: gaudere de dedecore:de deformitate. De his ergo omnibus gaudet seculũ. Que oia nõ essent nisi hoies voluissent. Alia sunt q̃ faciũt homines:alia sũt q̃ patiunt:ꝛ si nolũt:fecerũt. Quid ergo est hoc seculũ:ꝛ qđ est gaudium seculi:Dico fratres breuiter q̃tuz possum quantũ deus adiuuat: festinanter:breuiter dico. Seculi leticia:est impunita nequitia. Luxurient hoies:fornicent in spectaculis nugent:ebriositate ingurgitent:turpitudine fedent:nihil mali patient:ꝛ videte secuꝛli gaudiũ. Ista mala q̃ cõmemoraui:nõ castiget fames:non belli timor:nõ aliquis timor:nõ aliquis morbꝰ:nõ vlla aduersitas: sz sunt oia in rerũ abũdãtia:in pace carnis in securitate male mentis: ecce vide seculi gaudiũ. Sed nõ cogitat deꝰ sicut hõ. Alia est dei cogitatio:alia hois. Magne miseriꝛcordie est neq̃tie impunitatez non relinquere:ꝛ ne cogatur in extrema gehẽne dãnare mõ flagella dignaꝫ castigare. Nã vis nosse nulla pena q̃ta sit pena:non tñ insto sz peccatori:cui est temporalis pena ne succedat eterna. Vis ergo nosse:nulla pena q̃ta sit pena:Psalmum interroga. Irritauit dñm peccator. Exclamauit vehemẽter: attẽdit: ꝓsideravit:exclamauit. Irritauit dñm peccator. Quare obsecro:Quid vidisti:Qui aũt hoc exclamant vidit peccatorẽ ipune luxuriantẽ:malefaciẽtẽ:bonis abũdantem ꝛ exclamauit. Irritauit dñs peccator. Quare hoc dixisti:Quid enim vidisti:Pre magnitudine ire sue nõ recꝛisti. Intelligite fratres christiani misericordiã dei:qñ castigat mundum:non vult damnare mundũ. Pre

Phil. iij

ps. ix.

Universidad de Deusto

magnitudine ire sue nō exquirit. Ideo non exquirit: qz multū irascitur. Magna est ira eius. Parcēdo sevit: sed iuste sevit. Est enī severitas: quasi seuaveritas. Si ergo aliqñ sevit parcendo: bonum est nobis vt subueniat castigando. Et tamen si facta generis humani consideremus: qđ patit. Non sm peccata nostra fecit nobis. Filij eius sm tñ hoc probamus. Mortuꝰ est pro nobis vnicus ne remaneret vn⁹. Voluit esse vnꝰ qui mortuus est vnus. Multos enim filios dei fecit vnicus filiꝰ. Emit sibi fratres sanguine suo. Probauit reprobatos: redemit venditos: honorauit iniuriatos: viuificauit occisos. Dubitas q dabit tibi bona sua: qui nō dedignatꝰ est suscipe mala tua. Ergo fratres gaudete in dño non in seculo id est gaudete in veritate non in iniquitate. Gaudete in spe eternitatis non in flore vanitatis. Ita gaudete z vbiqz: z ꝑdiucūqz hic fueritis dominus in proximo est: nihil solliciti sitis.

De verbis dñi in euangelio sm Johannem.

De eo qđ scriptū est in euangelio sm Johannez. In principio erat verbum et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Et reprehensione arrianorum. Sermo. xxxviij.

Capitulū euangelij quod lectū est fratres dilectissimi: purum oculā cordis inquirit. Dominū enim nostrum iesum christum accepimus scōm diuinitatem ad condendam vniuersam creaturam scōm humanitatem ad reparandā lapsam creaturam euangelizante iohanne. In ipso autem euangelio quātus z qualis vir iohannes fuerit inuenimus: vt ex dignitate dispensatoris intelligatur quāti precij sit verbū qđ ꝑ talez dici potuit: immo ꝗ nullꝰ sit precij quod superat omnia. Precio enī aut comparatur res venalis: aut subijcit: aut exceditur eam. Quando tanto quisqz comparat quanto valet equatur precium rei q̄ comparatur: quando vilius: subijcitur ei: quando charius: superat eam. Verbo autem dei nec equari aliqđ potest: nec ad mutationem subijcit: nec superponi aliquid. Subijci enim omnia possunt verbo dei: qz omnia per ipm facta sunt: nō tñ subijciant quasi precium sunt verbi: vt quisqz det aliquid vt illud accipiat. Tū si dici potest et admittit nomen hoc ratio aliqꝫ vel loquēdi consuetudo precium cōparandi verbi ipse comparator est: qui seipsum pro scipso dederit huic verbo. Itaqz quādo aliquid emimus: querimꝰ aliquid quod demus: vt habeamus rem vtilē precio quam volumus emere. Et extra nos est quod damus: et si apud nos erat fit extra nos illud quod damus vt sit apud nos illud quod comparamus. Quicquid precij inuenerit qui emit: aliqđ necesse est vt tale inueniat: vt det qđ habet: accipiat quod non habet. Manet tū ille a quo abscedit precium: et accedit ad illud pro qđo dat precium. Qm autem vult comparare verbū hoc: qui vult habere nō querat extra seipsum quod det: seipsuz det. Quod cuz fecerit: non se amittit sicut amittit precium: quando aliquid emit. Verbuz ergo dei propositum est oibus. Comparēt qui possunt: ꝑfit aūt qui pie voluerit. In illo cū verbo pax: z pax in terra hominibus bone voluntatis. Ergo qui vult comparare: det seipsum. Quasi precium est hoc verbi si dici aliquo modo potest: quādo nec se perdit qui dat et acquirit verbum pro quo se dat: z seipsuz in verbo acquirit cui se dat. Et quid dat verbum? Non aliquid ab ipo alienū ꝓ quo se dat: sed qđ per ipsum verbum factum est. hoc ei reddit vt reficiat. Oia ꝑ ipsum facta sunt. Si omnia: vtiqz z homo. Si celum: si terra: si mare: si oia q̄ in ipsis: si vniuersa creatura: vtiqz ille manifestius qui ad imaginem dei factus ꝑ verbum factus est hō. Non mō fratres tractamus: quō possit intelligi qđ dictuz est. [In principio erat ꝟbū z verbū erat apud deū: z deꝰ erat ꝟbū]. Ineffabiliter pōt intelligi. Nō ꝟbis hoīs fit: vt intelligat verbuz dei. Tractamus z dicimꝰ: aliquid nō intelligat. Nunc non dicimꝰ vt intelligat: sed dicimꝰ qđ impediat ne intelligatur. Est enī forma qdā forma non formata: sed forma oīm formatorū. Forma incōmutabilis: sine lapsu: sine defectu: sine tēpore: sine loco: superans oia: existens in oibus: et fundamētū quoddā in quo sint: z fastigiū sub quo sint. Si dicis: qz oia in illo sint: nō mētiris. Dictū est enī ipm ꝟbū sapia dei. Habemꝰ aūt scriptū. Oia in sapia fecisti. Ergo in illo sunt oia: z tū qz deꝰ est: sub ipo sunt oia. Dicimꝰ ꝗ in cōprehēsibile sit qđ lectū ē: z tñ lectū ēmo vt cōprehēderet ab hoie: sed vt doleret hō: qz nō cōprehēdit: z inueniret vñ impediē a cōprehensiōe z reusqueret ea: z inhiaret pceptione incōmutabilis verbi: ipsē ex deteriore in melioꝝ cōmutatus. Nō enī verbū ꝑficit aut crescit accedēte cognitore: sed integrū si ꝑmanseris: integrū si recesseris: integrū cū redieris: manēs in se z innocēs oia. Ergo est forma oīm rerum. Forma infabricata sine tpe vt dixim⁹: z sine spacijs locorū. Quicqđ enī loco capit: circūscribit. Forma circūscribit finitꝰ: habet metas: vnde z quousqz sit. Deinde qđ loco capit z mole quadā z spacio distendit: minꝰ est in parte ꝗ in toto. Facit deus vt intelligatis. Quotidie autē de corporibꝰ q̄ ante oculos nros sunt: q̄ videmus: q̄ tangimꝰ: inter q̄ sumus: possumus iudicare corpꝰ quodlibet in loco habere formā. Omne aūt qđ spacijū loci occupat: minus est in parte ꝗ in toto. Pars corporis hūani: ꝟbi gratia: brachiū. Utiqz minus est brachiū ꝗ totū corpus. Et si minus est brachiū: breuiorē locū occupat. Itē caput qz pars est corpis in minori loco est: z minus est ꝗ totū corpꝰ cui caput est. Sic oia q̄ sunt in loco minora sunt in parte ꝗ in toto. Nihil tale de illo verbo sentimus: nihil tale cogitem⁹. Nō de suggestiōe carnis spiritalia imaginemur. Nō est ille sermo: nō est ille deus minor in parte ꝗ in toto. Sz nō potes tale aliquid cogitare. Magis pia est talis ignorātia ꝗ ꝑsumpta sciētia. Loquimur enī de deo. Dictum est. [Et deus erat ꝟbū]. De deo loquimur: qđ mirum si nō cōprehendis? Si enī cōprehēdis non est deꝰ. Sit pia confessio ignorātie magis ꝗ temeraria ꝓfessio scientie. Attingere aliquātū te mēte deū: magna beatitudo est cōprehendere aūt oīno impossibile. Ad mētem deus ptinet: intelligendus est: ad oculos corpus: videndū est. Sed corpus oculo comꝑhendere te putas? Oīnino nō potes. Quicqđ enī aspicis: nō totū aspicis. Cuius hominis faciez vides dorsum nō vides ex tpe quo faciē vides: et qñ dorsum vides ex tpe faciē non vides. Non sic ergo vides vt cōprehēdas: sed qñ aspicis aliā partē quā non videras: nisi memoria tecum faciat vt memineris te vidisse vñ recedis: nūqz te discreas aliquid vel in supficie comꝑhendisse. Tractas qđ vides: versas huc atqz illuc: velut ipse circuis vt totū videas. Uno ergo aspectu totū videre nō potes. Et ꝗdiu versas vt videas: partes vides: z cōterēdo qz vidisti alias partes: videris totū inspicere. Nō aūt hic oculoꝝ visus: sed memorie vinacitas intelligit. Quid ergo de illo verbo fres dici pōt? Ecce de corpibus dicim⁹ subtrahentibus oculis nris: nō illa possunt comprehendere aspectu: quis ergo oculus corporis cōprehendit deū? Sufficit vt attingat: si purus est oculus. Si autez attingit tactu quodā attingit incorporeo z spiritali: nō tñ cōprehēdit z hoc si purus est: z hō fit btūs ꝓtingēdo corde illud qđ semp btū manet: z est illud beatitudo ꝑpetua z vñ fit hō vius vita ꝑpetua: vñ fit hō sapiens sapiētia ꝑfecta: vñ hō fit illuminatꝰ: lumē sempiternū est. Et vide quēadmodū tu cōtingendo efficeris qđ nō eras: nō illud qđ ꝓtingis facis esse qđ nō erat: hoc dico. Deus non crescit ex cognitore: sed cognitor ex cognitiōe dei. Ne putemus fres charissimi q̄ beneficium ꝑstam⁹ deo: qz dixim⁹ p̄cūi nos dare quodāmō. Nō enī vñ augeat ille dam⁹: q z te lapso integer est: z te redēūte integer manet: paratus videre vt beatificet cōuersos: z aduersos punīat cecitate. Qui ei se auertit a lumine ꝟo. i. a deo: iā cecus efficit. Nō dū sentit penā sed iaz hz. Itaqz ꝟbū dei fratres kīm incorpal'/ inuiolabiliter/ incōmutabiliter/ sine tpali natiuitate: natū tñ intelligamus a deo. Putam⁹ ne possum⁹ aliquo mō psuadere qbusdam infidelib⁹ nō abhorrere a vero qđ ꝟ: a nobis fide catholica q̄ ꝓtraria est arianis: a qb⁹ ecclia dei sepe tētata est: cū carnales hoies facilius illud accipiūt qđ videre cōsueuerūt? Ausi sunt enī quidā dicere. Maior est pater filio z ꝑcedit eū tpe. i. maior est filio pr: z minor est patre filiꝰ: z a pre in tpe ꝑcedit. Et sic disputant. Si natꝰ est: vtiqz erat pr añqz filiꝰ illi esset natus. Attendite. Adiit nobis adiuuantibus orationib⁹ vris z pia intētione accipere cupiētib⁹ quod ipse donauerit: quod ipe suggesserit. Assit nobis vt possimus quoquo mō explicare: quod cepimus. Tamen fratres ante dico. Si nō potuero ego explicare nō rōnem putetis sed hominem defecisse. Itaqz vos hortor et deprecor: vt oretis assit mia dei: z ita rē a nobis dici faciat: vt vos exaudire oporteat: et nos dicere. Hoc ergo illi dicunt. Si filius dei est: natꝰ est. Hoc fatemur. Nō enī esset filius si natus nō esset. Manifestū est: admittit fides: approbat ecclesia catholica: verū est. Adiungunt deinde. Si natus est patri filius: erat pater anteqz filius ei nasceretur. Hoc respuit fides: respuunt aures catholice. Anathematizatur: extra est qui hoc sapit: non ptinet ad participationem societatemqz sanctoꝝ. Ergo ait. Ratione mihi redde: quomodo z filiꝰ potuit nasci patri z coeꝰ ei esse a quo natꝰ est: Et quid faciem⁹ fres: qñ carnalibus ista spiritalia intimam⁹: si tamē z nos ipsi non carnales sumus: quādo carnalibꝰ ista spiritalia insinuamus: hoīe affuefacto nativitate terrena: z videnti istius creature ordinem: vbi successus et decessus: gignētes z genitos etate distinguit. Poti ꝑa

trem em̃ nascitur filius: patri vtiq; moritu ro successurus. Hoc in holbus: hoc in alijs animãtibus inuenimus: parentes priores tpe: filios tpe posteriores. Hac ꝙsuetudine videndi: carnalia transferre illi ad spiritalia cupiũt: & intẽtione carnalũ facilius seducũtur. Non em̃ rõ audientiũ sequit talia predicãtes sed ꝙsuetudo que etiã inuoluit eos vt talia predicarẽt. Et q̃d faciem⁹ nos? Silebimus? Utinam liceret. Fortsitã em̃ silẽdo aliquid dignuz de re ineffabili cogitarẽ. Naz quicq̃d põt fari: nõ est ineffabile. Ineffabilis est aũt deus. Si em̃ raptũ se dicit vsq; in tertium celũ apl's paulus: & dicit se audisse ineffabilia verba: quãtomagis ipse ineffabilis qui talia demonstrauit q̃ fari nõ possit: cui demõstrata sunt: Itaq; fratres: melius erat si possem⁹ tacere & dicere. Hoc hz fides: sic credimus. Nõ potes capere: paruulus es: patienter tolerãdũ donec pẽnas nutrias: ne cũ volare implumis volueris: nõ sit illa aura libertatis/sed casus temeritatis. Quid illi cõtra: O si haberet q̃d diceret: diceret mihi. Deficienti ista excusatio est. Uictus est: nescit qui rñdere non vult. Jlle cui hoc dr̃: si non rñdeat: & in seipso victus nõ est: vincit tñ in titubantibus fratrib⁹. Audiunt em̃ fratres infirmi & putant reuera nõ esse q̃d dicat: & fortsitan veruz putãt non esse q̃d dicatur: non tamẽ nõ esse q̃ sentiatur. Hõ em̃ nihil potest dicere: q̃ non etiã sentire possit. Põt etiam aliquis sentire: q̃d dicere nõ possit. Tñ seruata illius maiestatis ineffabilitate: ne cuz aliquas silitudines cõtra illos dederimus putet nos aliquis per istas silitudines iaz puenisse ad id q̃d nec dici nec cogitari põt certe a paruulis. Et si põt ab aliq̃b⁹ maioribus: põt ex parte: potest in enigmate: põt p speculum nõdum aut ẽ facie ad faciẽ. Dicimus & nos aliquas silitudines aduersus illos vnde illi refellãtur: nõ vñ illud capiat. Etem̃ cũ dicimus valde posse fieri: posse intelligi: vt & nat⁹ sit & coetern⁹ sit ei a quo natus est: vt hoc refellãt & ẽ si falsuz esse demõstrem: silitudines nobis dãt. Unde? De creatura: & dicũt nobis. Hõ vtiq; erat anteq̃ generaret filiũ maior est filio suo. Et equ⁹ erat añq̃ generarẽt filiũ: & ouis & cetera aialia. Silitudines adhibẽt de creaturis. Quid? Nobis laborandũ est vt & nobis ueniam⁹ silitudines ex re ruz q̃s astruim⁹? Quid si nõ inuenirẽ? Non recte possez dicere: natiuitas creatoris fortasse silitudinez i creatura nõ hz? Quãto em̃ supat ea q̃ sunt hic in eo q̃d ibi est: tãto superat ea q̃ hic nascũtur in eo q̃d ibi nat⁹ est. Oia per deus hic sunt. Et quid tñ est cõparãduz deo? Sic oia que hic nascũtur: illo efficiẽte nascuntur. Et sic fortsitã nõ inuenit aliqua silitudo natiuitatis eius: qũo non inuenit & substãtie eius & immutabilitatis diuinitatis maiestatis ei⁹. Quid em̃ ille hic inueniri põt? Si ergo fortsitã nec natiuitatis silitudo inueniat: nunquid inde oppssus sum: q̃ nõ inueni silitudines: creatoꝝ oiuz in creatura: cupiẽs iuenire q̃d eẽt sile creatori? Et reuera frẽs nõ suz inuẽturus tpales silitudines q̃s eterni tati possim cõparare. Sed & tu q̃s inuenisti: quid sunt? Quid em̃ inuenisti? Quia pr̃ maior est tpe q̃s filio? & iõ vis vt filio⁹ dei tpe minor sit q̃s pr̃ eternus: q̃ inuenisti minorẽ filiuz patri? pali. Da mihi eternũ patrem hic: & inuenias silitudinẽ. Filiuz minorẽ inuenis patre in tpe: filiũ tẽpore: alẽ minorẽ patre tpali. Nunq̃d inuenisti mihi filiũ tpalẽ minorẽ eterno pr̃i? Quia ergo in eternitate stabilitas est: in tpe aũt varietas. In eternitate oia stãt: in tpe alia accedũt: alia succedũt: potes inuenire filiũ in varietate tpis succedẽt patri q̃ etiã patri suo ipse succedit nõ eterno patri tpalis. Quid ergo possumus frẽs mei in creatura inuenire coeternũ: q̃s in creatura mihil inuenim⁹ eternum. Inueni eternũ patrẽ in creatura: & inuenio coeternũ filiuz. Si aũt nõ inuenis eternũ: & vincũt in tpe: sufficit vt ad silitudinẽ inuenias⁹ coeuũ. Aliud est em̃ coeterniz: aliud coeuũ. Coeuos quotidie dicim⁹ eos: q̃ eandẽ h̃nt mẽsurã tẽpoꝝ. Nõ alter ab altero p̃ceditur tpe: ambos tñ esse cepim⁹ quos dicim⁹ coeuos. Si potuerim⁹ inuenire coeuũ q̃d nascitur ei a quo nascit: si p̃nt inueniri coeua duo generãs & generatus: hic inueniu⁹ coeua: ibi intelligim⁹ coeterna: Si hic inuenero genitũ ex eo esse cepisse ex quo cepit generator: itelligimus certe filiũ dei ex eo esse nõ cepisse ex quo nõ cepit generator. Ecce fortasse frẽs inuenimus aliq̃d i creatura q̃d de alia re nascat? em̃ ex eo tpe esse incipiat ex quo cepit illud vñ nascit: hoc ex eo ex quo illud cepit: illõ ex eo ex quo illud nõ cepit. Hoc ergo coeuũ: illud coeternum. Arbitror sanctitatẽ vestrã iam intellexisse q̃d dico nõ posse cõparari tpalia eternis: & posse ex aliq̃ tenui & parua silitudine coeua coeternis. Inueniam⁹ itaq; coeua: & de scripturis admoneamur ad has silitudines. Legim⁹ in scripturis de ipsa sapia. Cãdor est em̃ lucis eterne. Itẽ legim⁹. Speculũ sine macula dei maiestat⁹. Ipsa sapia dicta est. Cãdor est em̃ lucis eterne. Dicta ẽ una go pr̃is. Hinc capiamus silitudinẽ: vt inueniam⁹ coeua ex q̃b⁹ intelligamus coeterna. O arriane si inuenero genitorẽ nõ p̃cedere tempoꝝ illud q̃d genuit: si genitũ nõ esse mitSap. vij Ubi. ẽ.

norem tpe illo a quo generat⁹ est: iusuz est vt ꝓcedas mihi posse ista coeterna inuenire in creatore: q̃n coeua in creatura inueniri potuerũt. Jaz quidã aliq̃b⁹ fratribus hoc occurrere puto. Nã p̃uenerunt aliq̃ ex quo dixi. Candor est em̃ lucis eterne. Ignis tñ lucẽ fudit: lux ab igne fundit. Quid a quo existat si queram⁹ quotidie cũ lucernaz accẽdimus admonemur rei cuiuscũ inuisibilis & ẽnarrabilis: vt lucerna aliq̃ intelligẽtie nr̃e in ista nocte seculi possit atrẽdi. Attẽde eũ qui lucernã accẽdit. Nõ accẽsa lucerna nõdum est ignis nõdũ est & fulgur q̃ ab igne exit. Interrogo aũt ego & dico. Fulgur ab igne exiit: an ignis a fulgure. Dicit mihi rñdet voluit em̃ deus iseminare oi ale initia intellect⁹: initia sapie. Dic mihi alia rñdet & nemo dubitat q̃ splẽdor ille de igne exiit: nõ ignis de splẽdore. Ponamus ergo ignẽ patrẽ illius splẽdoris: q̃ iã plocuti sum⁹ coeua nos quererem⁹: nõ coeterna. Si lucernã accẽdere cupio: nõdũ est ibi ignis: nõdũ & ille splẽdor. Mox aũt vt accẽdero: simul cũ igne & splẽdor exiit. Da mihi hic ignẽ sine splẽdore: & credo tibi patrẽ fuisse sine filio. Attendite. Dicta est tãta res potuit a nobis dici. Dño adiuuãte intẽtionẽ oratiõis vestre & ꝓparationez cordis vestri excepistis: q̃tuz capere potuistis. Illa tñ ineffabilia sunt. Nihil dignũ putetis dici: vel eo ipso quo coeuis coeterna cõparãtur: tpalia semp manẽtibus: extinguibilia cõparabilib⁹. Sed q̃ dict⁹ est filius & imago patris: accipiamus & aliquã silitudinẽ hic in reb⁹ lõge differẽtib⁹ vt prelocuti sumus. Imago existit de speculo hois intuẽtis speculũ. Nõ nobis põt suffragari ad euidẽtiã rei huius quã explicare vtcũq; conamur? Etem̃ dr̃ mihi. Jlle qui attẽdit speculũ iam vtiq; erat: etiaz nat⁹ erat. Exiit imago vt aspector extiterit. Nã ille q̃ inspicit erat: & anteq̃s accederet ad speculũ. Quid ergo inueniem⁹ vñ possimus eruere talẽ silitudinẽ sicut eruim⁹ de igne & splẽdore? Faciamus hoc alio. Facile nostis quẽadmoduz aq̃ cor poꝝ sepe reddat imagines. Hoc dicim⁹: q̃n quisq; vel trãsit sup aquã vel stat: videt ibi imaginẽ suã. Ponam⁹ ergo aliq̃d sup aquã natũ: vel virgultũ aut herbã: nõne cũ imagine sua nascit? Mox vt incipit existere: incipit cuz illo existere imago eius: nõ precedit nascẽdo imaginẽ suã: non mihi ostenditur natũ esse aliquid super aquã: & postea apparuisse imaginẽ eius: cũ illud sine imagine pr̃i nõ apparuisset: sed nascit cũ imagine sua: & tñ imago ab illo: nõ illud ab imagine. Nascit ergo cuz imagine sua: & sit esse incipiũt virgultũ & imago eius. Nunquid non fateris imaginez esse de illo virgulto: nõ virgultũ de imagine? Genitam ergo de virgulto illo cõfiteris imaginẽ. Itaq; & generãs & q̃ genitũ est simul esse ceperũt. Ergo coeua sunt: si semp virgultũ: sp & imago de virgulto. Q̃ aũt de alio est: vtiq; natuz est. Põt ergo semp esse generãs: & semp cuz illo q̃ de illo natũ est. Ibi em̃ estrabamur ibi laborabam⁹: q̃uo intelligere? sempiterna natiuitas. Ergo filio⁹ dei ſm hoc dr̃ q̃ pater est q̃ hz de quo sit: nõ ſm q̃ põt eẽt pater & postea filius. Semper pater: sp filio⁹ de patre. Et q̃: quicq̃d de aliquo est: natuz est. Semp igit filius nat⁹: sp pater: semp imago de illo: q̃uo imago illa virgultiz: & de virgulto nata est: & si semp virgultuz: sp nata eẽt & imago de virgulto. Nõ potuisti inuenire coeterna genita eternis genitoribus; & inuenisti coeua nata tpalibus gignentibus. Intelligo coeternũ filium natũ eterno gignẽti. Quod em̃ est tpali coeuum: hoc est eterno coeternũ. Hinc etiã est modicum q̃d aduertatis fratres propter blasphemias. Semper em̃ dr̃. Ecce dedisti silitudines sed splẽdor qui fundit̃ de igne minus lucet q̃s ipse ignis: et imago virgulti minus vtiq; habet, ꝓprietatem q̃s illud virgultum vnde imago est. Habẽt istam silitudinem: sed non habẽt oimodo eq̃litatẽ: quare non videtur esse eiusdem substãtie? Quid ergo dicemus? Ecce intelleri eternũ patrez: itelleri coeternum filium. Tamẽ sicut effusum splendorẽ minus lucentẽ igne: aut sicut effusam imaginẽ minus q̃s virgultũ existẽtez dicimus? Nõ. Sed eq̃litas oimoda ẽ. Nõ credo ait: q̃ nõ inuenisti silitudinẽ: sed credo apl's: qui potuit videre q̃d dixi. Ait em̃: Nõ rapinaz arbitrat⁹ est esse equalis deo. Eq̃litas oimodo coniungit. Et quid dixit? Non rapinã. Quare? Quia illud est rapina q̃d alienũ est. Tñ ex istis duab⁹ collationib⁹ & generibus duob⁹ silitudinẽ fortasse inuenim⁹ in creatura: q̃uo intelligam⁹ filiuz coeternũ patri: & nequaq̃s minorẽ. Sed nõ illud possum⁹ inuenire in vno genere similitudinẽ. Iungamus ambo genera: vnũ vñ ipsi dant silitudines: & alterz vnde nos dedim⁹. Dederunt em̃ silitudines illi ex his q̃ nascũtur in tpe & precedunt tpe ab eis a q̃bus nascuntur: sicut hõ de hoie. Maior ille tpe prior nat⁹: sed rñ homo & hõ: id est eiusdem substãtie. Homo em̃ hoiem generat: & equus equũ: & pecus pecudẽ. Ad eandem substantiã generat ista: sed non ad id tps. Diuersa sunt tẽpora: sed non sunt diuersa natura. Quid ergo hic laudam⁹ in ista natiuitate? Certe equalitatẽ nature. Quid aũt deest? Equalitas tẽporis, Teneamus hic Phili. ij.

Universidad de Deusto Biblioteca

uiuã qꝫ laudatur:id est equalitatẽ nature. In illo autẽ genere similitudinũ quod nos dedimus de splendore ignis:ꝛ de imagine virgulti equalitatẽ nature nõ inuenis: inuenis coeuitatẽ. Quid hic laudam⁹. Coeuitatẽ. Quid deest:ꝛ Equalitas nature. Cõiũge que laudas. In creaturis eñ deest aliquid qꝫ laudas:in creatore deesse nihil potest:qꝛ qꝫ inuenis i creatura:a creatore artifice processit. Quid ergo in cocuis:ꝛ Nonne hoc deo dandũ quod ibi laudas:ꝛ Quod autẽ deest non tribuẽduz maiestati:in qua nullus ꝯfectus est. Ecce offero tibi genitis coeua gignẽtia. Laudas ibi coeuitatez:sed disparilitatẽ reprehendis. Quod reprehẽdis noli tribuere deo:qꝫ laudas tribue. Et tribuis illi ex isto genere similitudinuz pro coeuitate coeternitatẽ:ꝛ coeternus sit natus cũ eo a quo natus sit. De alio autez similitudinũ genere que ꝛ ipsa creatura dei est ꝛ debet laudare creatorẽ:quid ibi laudas:ꝛ Equalitatem nature. Jam ꝓpter illam distinctionẽ dederas coeternitatẽ:da ꝓpter istã equalitatẽ:ꝛ perfecta natiuitas eiusdẽ substantie. Quid eñ demẽtius frẽs mei ꝙ vt in aliquo laudẽ creaturaz qꝫ non sit in creatore:Laudo in hoc equalitatem nature:ꝛ nõ credo in eo qui fecit hominez:ꝛ Quod de hoc natum est hõ est:ꝛ qꝫ de deo natũ est non id erit qꝫ ille de quo natũ est:ꝛ Laudent ergo creatorez ola opera sua. Inuenio hic coeuuz:cognosco ibi coeternum. Hic equalitatẽ inuenio nature:ibi intelligo equalitatẽ substantie. Totũ ergo ibi:qꝫ hic ex partibus singulis ꝛ reb⁹singulis inuenitur. Totũ ergo simul ꝛ nõ hoc solũ quod in creaturis totũ inuenio ibi:sed tanꝯ l creatore:quãto amplius qꝫ hec visibilia:illa in uisibilia:hec tẽporalia:illa eterna hec cõmutabilia:illa incõmutabilia:hec corrupti bilia:illa incorruptibilta. Postremo in hoc ipso ea que inuenum⁹ homo ꝛ hõ deo homines sunt:ibi pater ꝛ filiꝰ vnus deus. Domino deo nostro gras ago ienarrabiles:qꝫ ex hoc loco scrupulosissimo ꝛ laboziosissimo infirmitatẽ meaz liberare dignat⁹est:petentibus vobis. Ante ola tñ seruate hoc quicquid de creatura potuim⁹colligere:aut sensu corporis:aut cogitatiõe animi:incnarrabile transcẽdere creatorẽ. Sed vis illũ mente cõtingere:purga mentẽ:purga cor tuuz. Mũdũ fac oculũ:vñ illud quicqd est possit attingi. Mundum fac oculuz cordis. Beati enim mũdo corde:quoniã ipsi deum videbũt. Nõ aũt mũdato corde:qd potuit misericordi⁹ pcurari aut donari ab eo:nisi vt illud verbũ de quo tanta ꝛ tam multa dximus ꝛ nihil dignũ dixim⁹:nisi vt illud verbũ per qꝫ facta sunt ola fieret qꝛ nos sum⁹ vt attingere possim⁹ illud qꝫ nõ sum⁹. Nõ enim deus sumus:sed possumus mente vel cordis acie interiore videre deuz. Peccatis cies nostre obtrite:obtuse:infirmitate dejecte cupiunt videre:sed in spe sumus in renõdum sumus. Fili dei sum⁹. Hoc ait iohãnes qui ait. In principio erat verbũ ꝛ verbum erat apud deũ ꝛ deus erat verbũ:qui supra pect⁹ dñi discũbebat:qui secreta ista de sinu illi⁹ cordis hauriebat. Ipse ait. Dilectissimi filij dei sumus:ꝛ nõduz apparuit quid erimus. Scimus qꝛ cũ apparuerit similes ei erimus:quoniã videbimus eum sicuti est. Hoc nobis promittit. Sed vt perueniamus si nõdum possumus verbũ videre domini:audiamus verbũ carnem/ qꝛ carnales facti sumus:audiamus verbũ carnẽ factum. Ideo eñ venit:ideo suscepit infirmitatem nostrã vt possis firmaz locutionẽ capere dei portantis infirmitatẽ tuam. Et vere dictũ est lac. Lac enim dat parulis: vt cibum sapientie det maioribus. Lactare patienter:vt auide pascaris. Quomodo eñ sit etiã lac quo lactãtur infantes:ꝛ Nõne esca/erat in mensa:ꝛ Sed inuslidus est infans ad comedẽdam escam:que in mẽsa est. Quid facit mulier:ꝛ Incarnat escam:et cõficit lac de ipsa. Conficit nobis qꝫ capere possimus. Sic verbũ caro factum est:vt lacte paruuli nutriremur:qui ad cibũ quidem eramus infantes. Uerũ hoc interest qꝛ quãdo cibum mater incarnatum lac facit:cibus in lac cõuertitur. Incõmutabiliter autẽ manens verbum carnẽ assumpsit: vt esset quodãmodo cõtextũ. Quid est:non corrupit. Non cõmutaut vt per habitum Cãu tibi loqueretur:non in hominẽ trãsmutatus atqꝫ cõuersus. Incõuertibilis enim ꝛ incõmutabilis ꝛ oins iuiolabilis manẽs: factus est quod tu ad te:qꝫ ipse ad patrez. Ipse enim infirmis qui[illegible]icit vt possint recuperato visu verbũ ex aliqua parte attingere:per qꝫ facta sunt omnia:ꝛ Uenite ad me omnes qui laboratis ꝛ onerati estis:et ego reficiam vos. Tollite iuguz meũ super vos:ꝛ discite a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. Quid magister filiꝰ dei:sapientia dei per quẽ facta sunt omnia cõcionatur:Uocat humanuz genus ꝛ dicit. Uenite ad me omnes qui laboratis ꝛ discite a me. Putabas forte dicturã sapiẽtiã dei. Discite qũo celos feci ꝛ astra. Ola etiã in me anteꝯ fierent numerata erãt:qũo in virtute rationũ incõmutabiliũ etiã capilli vestri numerati sunt. Hec putabas ꝛ talia eẽ dicturã:ꝛ Nõ. Sed ptꝰ illud. Qm̃ mitis sum ꝛ hũilis corde Ecce qꝫ capiat⁹:videte frẽs:certe pax est.

Johã. j. Joh. xiij. j. Jo. iij.

Wat. v.

Wat. xj.

Johã. j.

Wat. xj.

Ad magna nos tendimus: parua capiamus:ꝛ magni erimus. Uis capere celsitudinem dei:cape prius humilitatem dei. Dignare esse humilis ꝓpter te:qꝛ deus dignatus est humilis esse ꝓpter eũdez te:non eñ ꝓpter se. Cape ergo humilitatẽ christi:discе humilis esse:noli supire. Confitere infirmitatẽ tuaz:iace patienter ante medicum. Cũ ceperis humilitatẽ eius:surgis cum illo:nõ quasi ꝛ ipse surgat ꝙ qꝫ verbuz est: sed tu poti⁹ vt magis magisqꝫ a te capiat. Intelligebas primo titubãter atqꝫ hesitãter:intelligis postea certius ꝛ clari⁹. Non ille creseit:sed tu ꝓficis:ꝛ quasi tecuz videt surgere. Sic est fratres. Credite ꝓceptis dei:ꝛ facite illa:ꝛ donabit vobis robur intelligentie. Nõ ꝓsumatis ꝛ quasi anteponãtis sciẽtiã ꝓcepto dei:ne inferiores nõ soliciores remaneatis. Arborem attẽdite. Petit ima prius vt sursum excrescat. Figit radicẽ in humili vt verticẽ tendat ad celũ. Nũquid nitit nisi ab humilitate tua:ꝛ Itez sine charitate:sine humilitate vis excelsa cõprehẽdere:sine radice auras petis. Ruinus est ista:non incrementũ. Habitate christo per fidem in cordibus vestris in charitate radicamini atqꝫ fundamini:vt ipleamini in omnem plenitudinem dei.

¶ De eo quod scriptũ est in euãgelio scõm eundẽ. In mundo erat ꝛ mundus per ipsum factus est:ꝛ mundus eum nõ cognouit. Sermo. xxxix. In quo nos admonet paratos esse ad expectandum nouissima ꝛc.

Dominus noster ihesus xp̃s ꝛ venit ad homines ꝛ abscessit ab hominib⁹ ꝛ venturus est ad homines. Et tamẽ hic erat quando venit:nec recessit quãdo abscessit:ꝛ ad eos venturus est quibus dixit. Ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vsqꝫ ad consummationẽ seculi. Scõm formaz ergo serui quã suscepit ꝓ nobis quodam tpe nat⁹ est:occisus est:ꝛ resurrexit ꝛ iã nõ moritꝰ:nec mors illi vltra nõ dominabit. Secũdum diuinitatẽ autez qua equalis est patri:[in hoc mũdo erat:ꝛ mundus per ipsum factus est:ꝛ mũdus ipsum non cognouit.] De hoc audistis modo euãgelium quid monuerit nos vel admonuerit:cautos nos faciens:ꝛ volẽs esse expeditos ꝛ paratos ad expectãdum nouissima:vt post nouissima que sunt in hoc seculo metuenda succedat requies que nõ habet finẽ:beati qui participes facti fuerint. Erũt autez tunc securi:qui modo non sunt securi:ꝛ iterum tũc timebunt:qui modo timere nolunt. Ad hanc expectationẽ ꝛ ꝓpter hanc spem christiani facti sumus. Nõne spes nostra non est de seculo:ꝛ Non amemus seculũ. Ab amore seculi hui⁹ vocati sumus:vt aliud seculũ speremus ꝛ diligamus. In hoc abstinere nos debem⁹:ab omnibus illicitis concupiscẽtijs:hoc est lũbos accinctos habere debemus:ꝛ feruere ꝛ lucere in operib⁹ bonis:hoc est lucernas ardentes in manibus habere. Dixit eñ ipse dñs discipulis suis alio loco euangelij. Nemo accendit lucernã ꝛ ponit eam sub modio:sed super cãdelabrum vt luceat omnibus qui in domo sunt. Et vt ostẽderet vnde dicebat:subiecit ait. Sic luceat lux vestra cora hominibus vt videãt bona sana facta vestra:ꝛ glorificẽt patrem vestrũ qui in celis est. Ideo lũbos nostros accinctos esse voluit ꝛ lucernas ardẽtes. Quid est lũbos accinctos:ꝛ Declina a malo. Quid est lucere:ꝛ Quid est lucernas ardẽtes habere:ꝛ Hoc est ꝛ fac bonũ. Quid est qꝫ adiunxit ꝛ ait. Et vos similes estote hominibus expectãtibus dominũ suum quãdo reuertatur a nuptijs:nisi qꝫ in illo psalmo sequitur. Inquire pacez ꝛ persequere eam:ꝛ Hec tria:hoc est abstinentia a malo:ꝛ operatio boni:ꝛ spes ꝑmij eterni cõmemorata sunt in actibus apostolorũ:vbi scriptũ est. Quia docebat eos paulus de cõtinentia:que est spes vite eterne. Ad continẽtiam pertinet. Sint lumbi vestri accincti. Ad institiã pertinet. Et lucerne ardẽtes. Ad expectatiõez domini pertinet. Que est spes vite eterne. Ergo declina a malo:hec est cõtinẽtia:hic sunt lumbi accincti. Et fac bonũ:hec est iustitia:he sunt lucerne ardẽtes. Quere pacem ꝛ sequere eam:hec est expectatio futuri seculi. Ergo similes estote hominib⁹ expectantibus dominũ suum: quãdo veniat a nuptijs. Habẽtes autẽ ista ꝓcepta ꝛ promissa:quid querim⁹ i terra dies bonos:vbi eos inuenire nõ possumus. Scio eñ qꝛ eos queritis qñ sut egrotatis aut i tribulationibus estis que abũdant in hoc seculo:qñ quãdo etas vergit ad finez:ꝛ senex plen⁹ est querelis ꝛ mullis gaudijs:inter oẽs tribulationes quib⁹ cõteritur genus humanuz: non querũt homines nisi dies bonos:ꝛ vitam volunt longã quam hic habere nõ possunt:qꝛ in lõga hominis vita tanta brevitate cõstringitur ad vniuersi seculi illi⁹ latitudinẽ:quasi li vna gutta ad vniuersuz mare cõparetur. Quid ergo est vita hois:etiaz illa que longa dr̃:Longaz vitã dicunt que in seculo illo brevis est:ꝛ licut dixi:abũdãt

Watth. xxviij. Rom. vj

Wat. xj.

Universidad de Deusto Biblioteca

venit vsq; ad decrepitā senectutē. Hoc totum modicū & breue est: & tamē quo queritur ab hoibus: quāta diligentia: quāto labore: quāta cura: quanta vigilātia: quanto opere querūt homines vt diu hic viuant & senescāt: Ipsuz autē diu viuere: qd ē aliud nisi ad finē currere? Habuisti hesternū diē: habere vis & crastinū diem. Sed cum dies ille trāsierit & crastinus: minus illū habes Ideo optas vt luceſcat dies: vt ꝓpinquet tibi quo tu nō vis peruenire. Exhibes aliquā solēnitatem amicis tuis: audis ibi a bene optātibus dicitur tibi: multos annos viuas: & veniat qō illi dixerunt. Quid? Ut veniāt anni & anni: & non vis vt veniat finis ānorū. Studia tua cōtraria sunt? Ambulare vis: & peruenire nō vis. Uerūtamen vt dixi si tanta cura inest hominib⁹ vt quotidianis magnis perpetuisq; laboribus cupiāt vt tardius moriātur: quāta cura agē dū est vt nunq; moriātur? Inde nemo vult cogitare. Quotidie querūtur in isto seculo dies boni vbi nō inueniuntur: & nemo vult sic viuere vt illuc perueniat vbi inueniunt. Jō eadez scriptura admonet & dicit. Quis est homo qui vult vitā: & diligit dies videre bonos? Sic iterrogauit scriptura vt sciret quid illic responderēt: sciens q oēs homines vitā quererēt & dies bonos. Pro desiderio ipsorū iterrogauit: tanq; sibi de omniuz corde rñderetur. Ego volo. Sic dixit. Quis est hō qui vult vitā & diligit dies videre bonos? Quēadmodū etiaz ista hora q vobis loquor: cū audistis me dixisse. Quis est homo qui vult vitā: & diligit dies videre bonos: oēs respondistis in corde vestro. Ego. Nā & ego qui vobiscū loquor: vitā volo & dies bonos. Qō queritis vos: hoc ḡro & ego. Quo si aurū nobis oibus esset necessariū: & ego ad aurū yna vobiscū peruenire volēs: & esset alicubi in agro vestro in loco vestre ptātis subdito: & videre vos querentes aurū: & dicerem vobis: quid queritis: re spōderetis mihi aurū: & ego vobis dicerez: aurū queritis & ego aurū quero: qō queritis & ego quero: sed non ibi queritis vbi possumus inuenire. Ergo audite me: vbi possumus inuenire: vobis nō tollo: locum vobis ostendo: imo sequamur oēs eum qui nouit vbi sit qō querimus. Sic & nūc: q: desideratis vitā & dies bonos: nō possumus vobis dicere: nolite desiderare vitā & dies bonos sed illud dicam⁹: nolite & hic querere in hoc seculo vitā & dies bonos: vbi boni esse non possunt. Nōne vita ipsa morti similis est? Dies aūt ipsi properātes transcūt: q; hodiern⁹ dies hesternū exclusit. Crastin⁹ ideo nascit: vt excludat hodiernuz. Ipsi dies nō stant tu quare cū illis vis stare? Desideriū ergo vestrum q; vitā vultis & dies bonos: non solū non reprimo: sed etiā vehemētius accendo. Prorsus querite vitā: querite dies bonos: sed vbi possunt inueniri: ibi queran tur. Ultis enī audire mecū consiliū ei⁹ qui nouit vbi sint dies boni: & vbi sit vita? Audite nō a me: sed mecū simul. Ait enī nobis quidaz. Uenite filij audite me: & cōcurram⁹ & stemus: & aures erigam⁹: & corde itelligamus patrē qui ait. Uenite filij audite me: timorē dñi docebo vos. Et quā rez vult docere: & cui rei vtilis est timor dñi. Seqtur. Quis est hō qui vult vitā & diligit dies videre bonos? Rñdem⁹ oēs. Nos volumus. Quid sequit audiam⁹. Cohibe linguā tuā a malo: & labia tua ne loquant dolū. Modo dic. Ego iāduduz qñ dicebaz. Quis est hō qui vult vitā: & diligit dies videre bonos? oēs rñdebam⁹. Ego. Hcia rñdeat mihi aliquis. Ego. Ergo cohibe linguā tuaz a malo: & labia tua ne loquātur dolum. Dic mō. Ergo dies bonos & vitā vis cohibere liguā tuā non vis a malo: & labia tua ne loquant doluz? Ad mercedē alacer: ad opus piger: & cum nō operāti redditur merces: vtinam in domo tua: vel operāti mercedē reddas. Nā scio q; nō operanti nō reddis. Quare. Quia nihil operāti nihil debes. Et de⁹ posuit mercedē. Quaz mercedē. Uitaz si dies bonos quos oēs desideram⁹: ad quos dies oēs conamur venire. Promissaz mercedem daturus est. Quā mercedez? Uitam & dies bonos. Et qui sunt dies boni? Uita sine fine: reges sine labore. Magnā mercedē, ppo suit. Jn tanta, ppolita mercede videam⁹ qd jussit. Jaz enī mercede tāte pollicitatiōis & glorie mercedis accēsu: parem⁹ iussiōi eius vires nras: latera: lacertos. Quasi iussur⁹ est onera grādia nos portare: forte aliquid fodere: forte aliquā machinaz erigere? Nō iussit tibi rē laboriosaz: sed hebrū qō inter oia mēbra cito moues: ipm tibi precepit. Cohibe linguā tuaz a malo. Non est labor erigere fabricā: & labor est tenere linguam. Cohibe linguā tuaz a malo. Noli loq; mendaciū: noli loqui criminatiōes: noli loq; calūnias noli loq; falsa testimonia: noli loqui blasphemias. Cohibe linguā tuaz a malo. Uide qūo irascer; si qs de te male loquat. Qūo irasceris alteri qñ de te male loqtur: sic irascere tibi qñ de altero male loqueris. Labia tua nō loquātur dolū. Qō est intus in corde tuo: hoc dicat foras. Nō aliud pectus tegat: & aliud lingua ꝓferat. Declina a malo & fac bonū. Naz qūo dictur⁹ sum ei. Uesti nudū: qui adhuc spoliare vult vestitū Nā qui premit ciuē suum: qūo hz suscipere

Psalmo xxxiij.

C

Ubi s.

De

peregrinū? Ergo per ordinē: pi⁹ declina a malo & fac bonū: pri⁹ accinge lūbos tuos: & tunc lucernā accende. Et cū hoc feceris: securus expecta vitā & dies bonos: qre pacez & sequere eam: & tūc bona fronte dices domino. Feci quod iussisti: redde qō ꝓmisisti.

Luc. xij.

¶ De eo quod scriptū est in euāgelio scōm eūdē de nathanael. Cum esses sub arbore fici vidi te. Sermo. xl.

A

Uod dictū audiuim⁹ a domino iesu christo nathanael: si bene itelligamus: non ad ipm pertinet solū. Ipse q̄ppe dñs iesus sub ficu vidit oē genus humanū. Jsto enī loco intelligit per arborē fici significasse peccatum. Non vbiq; hoc significat: sed hoc loco vt dixi: ea sez significādi cōgruentia qua nostis ꝓmuz hominez qñ peccauit: folijs ficulneis fuisse subtectū. His folijs enī pudenda texerunt: quādo de peccato suo erubuerūt: & que de⁹ illis mēbra: ipsi sibi pudēda fecerunt. Nō enim erubescēdum est de ope dei: sed cōfusionē precessit cā peccati. Si non precessisset iniquitas: nunq; erubesceret nuditas. Nudi enim erāt: & non ꝓfundebant. Non enim cōmiserant vnde cōfunderētur. Hoc autē quare dixi: vt per ficuz intelligam⁹ significatū esse peccatū? Quid est ergo. Cum esses sub ficu vidi te? Cū esses sub pcto vidi te. Et ad rē quidē respiciens gestā: recordat⁹ est nathanael se fuisse sub ficu: vbi nō erat rps. Non aūt ibi erat pīna corporali Scīētia vero spiritali vbi non est? Et qūo sciebat se solū fuisse sub ficu: vbi dñs christus nō erat: dixit ei. Cuz esses sub arbore ficus: vidi te. Et agnouit in illo diuinitatez: & exclamauit. Tu es rex israel. Dominus ait. Quia dixi: vidi te cuz esses sub arbore ficus inde credis: maiora horum videbis. Que sunt ista maiora? Et dixit. Uidebis celum apertū: & angelos dei ascēdentes & descēdentes super filiū hominis. Recolam⁹ veterem hystoriā cōscriptam in libro sancto: id est in genesi. Quādo iacob obdormiuit lapidē ad caput posuit: & in somnijs vidit scalā a terra pertingētez vsq; ad celuz: & dñs incūbebat super eā. Angeli autem ascēdebant & descēdebant per eā. Hoc vidit iacob. Somniū hominis nō scriberetur: misi magnū in illo aliquid figuraretur. Deniq; ipse iacob q; intellexit quid viderit: posuit ibi lapidē & perfudit oleo. Nam agnoscitis christma: agnoscite & xp̄m. Ipse est em lapis quē reprobauerūt edificātes: ipse fact⁹ est in caput anguli. Jpe est lapis de quo ipse dixit. Quicūq; offenderit in lapidem illū: cōquassabitur: sup quem vero venerit lapis ille: ꝓterit eū. Offendit in iacentem: veniet aūt super eū. Cum aūt venerit de alto iudicare viuos & mortuos: ve iudeis: q; cū iaceret humiliter xps: offenderunt in eū. Non est dicunt hō iste a deo: q; soluit sabbatuz. Si filius dei est descēdat de cruce. Jnsane iacet lapis: & iō rides. Sed cum rides: cecus es. Cū cecus es offendis. Cum offendis: cōquassaris. Cū quassat⁹ fueris illo mō iacente: postea veniēte desup cōteris. Ergo vnxit lapidē iacob. Nunqd idoluz fecit? Significauit: nō adorauit. Modo autē istum nathanaelez attēdite: p cui⁹ occasionē dñs iesus exponere nobis voluit vi sionez iacob. Nostis q; in schola xp̄i eruditi estis: iacob ipz esse & israēl. Duo sunt nōia: nā hōynus fuit. Primū nomē iacob qñ natus est accepit: qō interpretat supplātator. Qñ aūt illi gemini nati sunt: prior nat⁹ est frater esau: & inuenta est man⁹ illius minoris: maioris in pede. Tenebat pedez fratri suo ꝓpter precedēti nascendo: postea & ipse secut⁹ est: & ꝓpter hoc factuz: q; plantā tenuit fratri suo appellatus est iacob. i. supplantator. Postea vero cū rediret de mesopotamia: lucratus est cum eo angelus in via. Que virtus comparari potest angeli & hominis? Ergo mysteriū est: ergo sacramētum est: ergo ꝓphetia est: ergo figura est: ergo intelligam⁹. Uidete enim etiam luctaminis modū. Magna significatio: vt preualuisset homo angelo. Tenuit illum: tamē ipse homo eum quē vicerat tenuit. Et ait illi. Non te dimittaz: nisi benedixeris mihi. Quādo victor a victo benedicebatur christus figurabatur. Angelus ergo ille qui intelligit dominus iesus: ait ad iacob. Jam nō vocaberis iacob: sed erit nomē tuū israel: quod est interpretatū: videns deuz. Deinde tetigit nernum femoris eius: id est latitudinē femoris & aruit ei: & fact⁹ est claudus iacob. Ipe est ille victus. Tantū potuit vict⁹ vt femur tāgeret & claudū faceret. Ergo si volēs vict⁹ est. Potestatē enim habuit ponēdi vitutem suam: & potestatē habuit assumēdi eam: irascitur victus: qui nō irascitur crucifixus. Naz & bñdixit eum dicēs. Non vocaberis iacob: sed israel. Tūc supplātator factus est: vides deum. Et tetigit sicut dixi: femur eius: & fecit eū claudicare. Attende in iacob populum iudeoꝝ in illa milia sequētium & precedētium iunctuz dñi: qui iuncti aplis adorabant dñm & clamabāt. Osanna filio dauid: bñdictus qui venit in nomine dñi. Ecce iacob bñdictus. Jaz claudus in eis remansit: qūo iudei sunt. Lati-

Gen. xxviij.

Ioh. j.

ps. cxvij

mat. xxj

Ioh. x.

mat. xxj

tudo eñ memoris: significat multitudinē generis. De quibus psalmus: cum gētes crediturās pphetasset dicens. Populus quez non cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Non ibi fui et auditus suz: affui ⁊ occisus sum. Populus quem nō cognoui fuuit mihi: in auditu aurz obediuit mihi. Igitur fides ex auditu: auditus autem per verbum xpi. Et sequitur. Filij alieni mentiti sunt mihi: de iudeis. Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni inueterauerūt: et claudicauerunt a semitis suis. Assignaui vobis iacob: ⁊ benedictum ⁊ claudū. Verum ex hac occasione non est pretereundū: quod potest fortasse sua spōte vestrum aliquem commouere. Quid sibi vult quod cōmutatum est nomen abrae aui hui⁹ iacob: Nam ⁊ ipse abrā vocabatur prius: ⁊ deus mutauit illi nomen ⁊ dixit. Non vocaberis abram: sed abrāā. Ex illo non est vocatus abram. Querite in scripturis: et videbitis superius anteq̄ acciperet aliud nomen: nō est vocatus nisi abrā: postea quam accepit: non est vocatus nisi abraaz. Iste aūt iacob quando accepit aliud nomen: eadem verba audiuit. Nō vocaberis iacob sed israel. Querite scripturas ⁊ videte: qz vtrunq; vocatus est semp: ⁊ iacob ⁊ isrl. Accepto alio nomine abraam: non aliud est vocatus nisi abrāā. Accepto aūt alio nole iacob: ⁊ iacob vocatus est ⁊ israel. Nomen abrae in hoc seculo explicandum fuit. Hic est eñ factus pater multarum gentium: vnde nomen accepit. Nomen autem israel ad alterū seculum pertinet: vbi videmus deuz. Populus aūt: populus christian⁹ in hoc tempore: et iacob est ⁊ israel. Iacob in re: israel in spe. Supplātator eñ frīs dicitur ppls minor: populi maioris. Nūquid nos supplātauimus iudeos? Sed supplātatores dicimur illorum: quia nostri causa sunt supplantati. Nisi excecati essent: xps nō crucifigerēt. Si xps nō crucifigeretur: sanguis ille preciosus non funderetur. Si sanguis ille nō funderetur: orbis terrarum non redimeretur. Qz ergo nobis pfecit cecitas illoꝝ: iō a'minore fratre maior supplantatus est: et appellatus est minor: supplantator. Sz ꝑdiu hoc? Veniet tps: veniet finis sch ⁊ crederet totus israel. Non illi qui modo sunt: sz filij ipsorum qui tūc erunt. Nam modo isti per vias suas ambulantes ibunt ad loca sua: transibunt ad dānationem perpetuā. Quando aūt factus fuerit vnus ppls tot⁹ fiet illud quod canimus. Saturabor dum manifestabitur gloria tua. Dum venerit p̄missio que promittit: vt videam⁹ facie ad faciem. Modo videm⁹ per speculū in enigmate ⁊ ex parte: qñ aūt vterq; populus iā purgatus: iam resuscitatus: iam coronat⁹: iam in immortalē formaz ⁊ in incorruptionem perpetuaz cōmutatus: videbit deum facie ad faciem: ⁊ iam non erit iacob: sed solus erit israel: tūc eum in persona hui⁹ sancti nathanahel videbit dñs et dicet. Ecce vir isrlita in q̄ dol⁹ nō est. Qñ audis. Ecce vir israelita: veniat tibi in mentem israel. Cum venerit in mentem tibi israel: veniat tibi in mentem somnium illius: in quo somnio scalam vidit a terra vsq; ad celum deū superincumbentem: angelos dei ascendentes et descendentes. Hoc somnium vidit iacob. Post hūc autē appellatus est israel: id est post paululū veniens de mesopotamia et agens iter. Si ergo iacob vidit scalam: q̄ est et israel appellatus. Est autem ⁊ nathanael iste vere israelita in quo dolus non est. Ideo cū miratus esset quia dixit ei dominꝰ Sub arbore ficī vidi te: dixit ei. Maius his videbis. Et item dixit somniuz iacob. Cui dixit: Ei quem appellauit israelitā: in quo dolus non est. Quasi q̄ diceret. Cuius nomine te appellaui: ipsius somnium in te apparebit: noli festinare mirari: maiora horum videbis. Videbis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes ad filium hominis. Ecce quid vidit iacob. Ecce quare perfudit lapidem oleo iacob. Ecce q̄ re christum prophetam significauit: et figurauit iacob. Illud enim factum prophetia erat. Nunc quid expectetis nouī: quid a me velitis audire intelligo. Dicaz: ⁊ hoc breuiter vt dñs donat. Ascēdentes ⁊ descē tes angelos ad filiuz hois. Quomodo si descendant ad illum hic est: si ascēdunt ad illum sursum est? Si aūt ad illum ascendūt: ad illū descēdūt: ⁊ surſuz est: ⁊ hic est. Nullo pacto fieri potest vt ad illū ascendant: et ad illū descendant: nisi et ibi sit quo ascendunt: ⁊ hic sit quo descendunt. Quō probamus ⁊ illic eum esse: ⁊ hic euz esse? Rndeat nobis paulus: qui pmo saulus. Expertus est illud ipse qñ prius erat pfecutor: ⁊ postea factus est pdicator. Prius iacob postea israel. Qui erat ⁊ ipse de genere isrl: de tribu beniamin erat. In illo videam⁹ xpm sursum: xpm deorsum. Primo ipsa dñi vox de celo hoc ostēdit. Saule saule quid me psequeris. Nūquid paul⁹ in celuz ascederat? Nunquid paulus lapidem saltē in celū miserat? Christianos psequebatur: ipsos ligabat: ipsos occidēdos trahebat: ipsos vbiq; latentes q̄rebat: ipsis inuentis nulla rone pepercit. Cui ait dñs xps. Saule saule. Uñ clamat: De celo. Ergo surſuz est. Quid me pseqris? Ergo deorsum est. Omnia ⁊ si bre

uiter vt

uiter vt potui exposui charitati vre. Erogaui q̄ ad me primet: quod aūt ad vos pertinet: pauperes cogitate. Conuersi.

¶ De cōuersiōe aque ī vinū. In euāgelio ſm eundē. Sermo. xlj. In quo pncipaliꝰ superbiam detestatur.

Citis fres. In xpm enim credētes didicistis: ⁊ assidue etiam nos ministerio nostro cōmendauimus vobis: q̄ medicina tumoris hois: hūilitas est xpi. Nō enim periisset homo: nisi superbiam suscepisset. Initiuz eñ (sicut dicit scriptura) ois pcti superbia. Cōtra utia peccati: initiuz iusticie necessariū fuit. Si ergo ois pcti superbia initiū: vñ sanaret tumor superbie nisi de⁹ dignaret hūilis fieri? Erubescat hō esse superbus: qñ factus est humilis de⁹. Nam qñ dicit hoi vt hūiliet se: dignat: ⁊ vt velit homes vindicari q̄ ledūtur: superbia facit. Cū humiliari dedignant vindicari volūt: qu asi pena cuiq; prodesse possit aliena. Iesus ⁊ iniuriā passus: vindicari vult: de aliena pena sibi querit medicamentū: ⁊ acquirit grāde tormētuz. Ideo in oibus dñs xps humiliari dignat⁹ est: pbēs nobis viā: si tñ dignemur ambulare p eaz. Ecce inter cetera filij⁹ virginis venit ad nuptias: qui cuz apud patrē esset instituit nuptias. Quō factꝰ est prima mulier per quā venit pctm̄ de viro sine femina: sic vir per quē deletū ē pctm̄ de femina sine viro. Per illū ruimus: per hunc surgim⁹. Et quid in ipsis nuptijs fecit? De aqua vinum. Quid potent? Qui poterat talia facere: dignat⁹ est indigere. Qui fecit de aqua vinū: potuit facere ⁊ de lapidibus panē. Eadem potentia erat. Sz tūc diabolus tētauit: ideo xps non fecit. Scitis enī qz quando tētatus est dñs xps: hoc ei suggessit diabol⁹. Esuriuit eñ: qz ⁊ hoc dignatus est: quia ⁊ hoc ad humilitatem pertinuit. Esuriuit panis sicut deficit via: sicut vulnerata est sanitas: sicut mortua est vita. Cū ergo esuriret vt nostis: ait illi tentator. Si filius dei es: dic lapidibus istis vt panes fiant. Et respondit tētator: docens te rndere tētatori. Ad hoc eñ pugnat imperator: vt milites discāt. Quid respondit? Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo dei. Et non fecit de lapidibus panes: qui vtiq; sic potuit facere sicut de aqua vinum. Eiusdem enim potētie est facere de lapide panem: sed non fecit vt voluntatem contēneret tentatoris. Aliter eñ tentator nō vincit nisi cōtēnatur. Et cū vicisset diabolum, tētatorē: venerūt angeli ⁊ ministrabāt ei. Qui ergo tñ poterat: ḡre illud nō fecit: ⁊ hoc fecit: Lege immo recole: quomodo audisti qñ fecit hoc. i. de aqua vinum. Quid addidit euangelista: Et crediderunt in eum discipuli ei⁹. Nūquid tūc diabolus fuerat crediturus? Qui ergo tanta potuit: esuriuit: sitiuit: fatigatus est: dormiuit comphensus est: cesus est: crucifixus est: occisus est. Ista est via. Ambula per humilitatem vt venias ad eternitatez. Deus xps: patria est quo imus: homo xps via est qua imus: ad illū imus: p illum imꝰ. Quid timemus ne erremus? Non recessit a patre: ⁊ venit ad nos. Ubera sugebat: ⁊ mūdū cōtinebat. In pscpi iacebat angelos pascebat. Deus et homo: idem deus qui homo idem homo qui deus. Sed non vnde hō: inde deus: qz verbū homo: qz verbum caro factum est: ⁊ deus manēdo: ⁊ hois carnē assumendo addendo q̄ non erat: non pdendo q̄ erat. Ergo ⁊ mō iam passus p ipsam humilitatē: iam mortuus: iam sepultus: iā resurrexit: iam ascēdit in celū: ibi est sedet ad dexteraz patris. Sed hic est egens in pauperibus suis. Et iā hesterno die hoc cōmendaui charitati vre: ppter illud quod dixit nathanaeli. Maiꝰ his videbis. Dico aūt vobis: videbitis celū apertum: ⁊ angelos dei ascēdentes ⁊ descendētes ad filium hois. Quesiuim⁹ q̄d esset: ⁊ dñ locuti sum⁹. Nūquid ⁊ eadē hodie replicare debem⁹? Qui affuerūt recordent. Breuiter tñ commemoro. Non diceret ascendentes ad filiuz hois nisi sursum esset: nō diceret descēdentes nisi deorsum esset. Ipse sursum: ipe deorsum. Sursum in se: deorsuz in suis. Sursuz apō patrem: deorsum in nobis. Unde ⁊ vor illa ad saulū. Saule saule quid me pseqneris? Non diceret. Saule saule: nisi q̄m sursum erat. Sursum eū saulus nō psequebat. Nō diceret quid me pseqneris: qz sursum erat: nisi esset ⁊ deorsum. Timete xpm sursum: agnoscite deorsum. Habe xpm sursum largientē: hic agnosce indigētē. Hic paup est: ibi dines es. Qō hic paup est xps: p nobis ipse loqntur. Esuriui: sitiui: nudus fui: hospes fui: in carcere fui ⁊ quibusdam dixit: ministrastis mihi: q̄busdam dixit: nō mihi ministrastis. Ecce probauim⁹ xpm pauperem xpm dimitē: q̄s nescit? Et hic ad ipsas diuitias pcinebat: aquā in vinū ptere. Si dives est q̄ habet vinū: qualis dives est q̄ facit vinū? Ergo dives ⁊ paup christ⁹. Tā q̄s deus dives: tanq̄ hō paup. Iā ⁊ ipse homo dives ascēdit in celū: sedet ad dexterā patris: adhuc tñ hic paup esurit: sitit: nudus est. Tu quid es. Dives an paup? Multi mihi dicunt: paup sum: ⁊ verum dicunt.

Agnosco pauperē aliquid habentez: agnosco et indigentem. Sed hz ḋā multo auri et argenti. O si agnoscat se pauperē. Agnoscit se pauperez: si agnoscit iuxta se pauperem. Quid enim. Quantum vis habeas ḋ cunctz diues es: dei mendicus es. Uenitur ad horaz oratiōnis: et ibi te probo. Petis. Quomodo non pauper es qui petis? Plus Mat. vj addo. Panem petis. An non es dicturus. Panem nostrū quotidianū da nobis? Qui panē quotidianū petis: pauper es an diues? Et tñ xps dicit tibi. Da mihi ex eo qđ tibi dedi. Quid eñ attulisti qñ venisti? Omnia q̄ creauit: creat⁹: hic inuenisti: nihil attulisti: nihil hinc tolles. De meo mihi ꝯre non donas? Quia tu plenus es: et pauper inanis est. Primo die vra attendite ambo nudi nati estis. Et tu ergo nud⁹ nat⁹ es. Multa hic inuenisti. Nunquid tecum aliquid attulisti? De meo ꝯro: da et reddo. Habuisti me largitorem: facito debitorem: habes te feneratorez. Panca mihi das: plura reddam. Terrena mihi das: celestia reddam. Temporalia mihi das: eterna restituam: Teipm tibi reddā: qñ te mihi reddidero.

¶ De infirmo iacente ad pīscinā. In euangelio secm eundē. Sermo. xliij.

B

Ecentissima in auribus nostris sonuit euangelica lectio et ad cognoscendum quid sibi vellent que lecta sunt fecit attētos. Hoc de me expectari arbitror: hoc me pro viribus exposit⁹rum dño adiuuāte polliceor. Proculdubio eñ non frustra fiebant illa miracula: et aliquid nobis p eterna salute figurabāt. Nā salus corporis que reddita est homini: ꝯti tēporis fuit? Que est enim vita vestra: dicit scriptura? Uapor inquit ad modicū apparens: deinceps exterminabit. Qđ ergo illi⁹ hominis corpori ad tēpus reddita est sanitas: reddita est nonnulla diuturnitas vapori. Non itaq; pro magno illud habendū est. Uana salus hominis. Et illud recolite fratres illud pphēticum et euāgelicū. Ois caro fenū: et ois honor carnis vt flos feni: fenum arut: flos decidit: verbum dñi manet in eternū. Uerbum dñi etiam fenū dat honorem: et honorē non trāsitoriū. Dat eñ et carni immortalitatē. Sed prius trāsit tribulatio vite huius: de qua nobis pstat auxiliū cui dixim⁹. Da nobis auxiliū de tribulatione. Tota quippe ista vita intelligentib⁹ tribulatio est. Sunt eñ duo tortores aie: non simul torquētes/sed cruciatu alternāte s Horum duoꝝ tortoꝝ noia sunt timor et dolor. Qñ tibi bñ est times: qñ male est doles. Jac. iij. ps. lix. Esa. xl. ps. lix.

Seculi huius quē non decipit pſperitas: nō frangit aduersitas? Tenenda est in hoc fe no: et in dieb⁹ feni via tutior: ſbū dei. Cum eñ dictū esset. Ois caro fenū: et ois gla ei⁹ vt flos feni/fenū aruit flos decidit: ñ̄ſi nos ḡramus q̄ feno spesq̄ flori feni stabilitas: ſz ſbū inḋ dñi manet in eternū. Et vñ inquis ad me ſbū dñi: Uerbū caro factū est: et habitauit in nobis. Uerbuz eñ dñi tibi dicit. Joh. j.

Noli respuere pmissum meū: qz nō respuis fenuz tuū. Hoc ḡ qđ nobis pstitit verbū dñi vt ad ipz nos tenerem⁹: ne cū flore fen trāsiremus: hoc ergo qđ nobis pstitit vt verbū caro fieret: suscipiens carnē non mutatū in carnē manens et assumēs manēs qđ erat: assumēs qđ nō erat: hoc ergo qđ nobis pstitit etiā piscina illa significat. Breuiter dico Aqua illa: iudaicus pp̄l⁹ erat: q̄nq; porticus lex. Quinq; eñ libros scripsit moyses. Ergo aqua q̄nq; porticib⁹ cingebat: sicut ille pp̄l⁹ lege coercebat. Aque pturbatio in illo pp̄lo est dñi passio. Qui descendebat/sanabat nō nisi vnus: qz ipsa est vnitas. Qui buscūq; ista displicet xpi passio: superbi sūt: nolunt descendere: nō sanant. Et ego inḋs creditur⁹ sum deū in carne: deū natū ex femina: deum crucifixū flagellatū/mortuuz/vulneratū/sepultū? Absit vt hoc credaz de deo: indignū est. Toz loquat nō ceruix. Superbidet dñi humilitas indignat: ideo a talibus lōge sūt sanitas. Noli te extollere: si vis sanari descēde. Expauescere pietas debuit: si xp̄s i carne mutabilis diceret. Nūc autē cōmendat tibi veritas immutabilem xpm q̄tū attinet ad ſbū. In puncipio eniz erat verbū/et verbū erat apud deū: nō qđ muaret et trāsiret: qz de⁹ erat ſbū. Manet: ergo incōmutabiliter de⁹ tu⁹. O veraz pietas: manet de⁹ tu⁹. Noli timere. Nō perit q̄ p ipsum nec tu peris. Manet: nascit ex femina/sed in carne. Uerbū habūt et matrem fecit. Qui erat ātēq; fieret: fecit sibi in qua fieret. Infans fuit: sed in carne. Surit/creuit/alimenta sumpsit: p etates cucurrit ad iuuētā puenit sed in carne. Fatigat⁹ dormit/sz in carne. Esurie sitimq; passus est: sz in carne. Cōprehēsus/ligatus/flagellatus contumelijs affect⁹/postremo crucifixus/occisus: sz in carne. Quid expauescis? Uerbū dñi manet in eternū. Qui respuit istam dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore superbie sanitatē. Prestitit ergo dñs ihesus xp̄s p carnē suā carni nostre spem. Suscepit eñ qđ noueram⁹ in hac terra qđ hic abundabat: nasci et mori. Nasci et mori hic abūdabat resurgere et in eternū viuere non hic erat. Inuenit hic viles merces terre: Joh. j.

stres: attulit pegrinas celestes. Si expauescis me: tem: ama resurrectionem. Dedit tibi auxilium de tribulatione tua: manet vana remanserat salus tua. Salutē itaq; in hoc mundo pegrinam: hoc est sempiternā fres agnoscam⁹ et diligamus et in hoc mūdo tā q̄ pegrini viuamus. Transire nos cogitemus: et minus peccabim⁹. Agamus potius deo grās: qz huius vite vltimū diē et breuē esse voluit et incertum. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutez: spaciū breue est. Qđ tandiu vixerat quid, pfuisset ei si adaz hodie mor: tu⁹ esset? Quid diu est: vbi finis est? Hesternū diē nemo revocat: hodiernus crastino ydē vt transeat. Ipse paruo spacio bene viuamus: vt illo eamus vnde non transeam⁹. Et modo cū loq̄mur vtiq; trāsimus. Uerba currunt/et hore volāt: sic etas nra: sic actus nri: sic honores nri: sic miſia nra: sic ista felicitas nra. Totū transit: sz nō expauescamus. Uerbum dñi manet in eternum. Conuersi ad dñm.

¶ De eo qđ scriptū est in euāgelio sz eundem. Si ego testimonium perhibeo de me ꝛc. Sermo. xliij. Singulariter etiā declarat concupiscentiam carnis aduersus spiritū ꝛc.

B

Audiuimus verba sci euāgelij: et hoc potest aliquez permonere quod ait dñs ihesus. [Si ḡ testimonium phibeo de me: testimonium meum non est verū.] Quō ergo nō est verum testimonium veritatis? Nonne ipse est qui dixit. Joh. v. Jo. xiiij. Ego sum via et veritas et vita? Profecto enim non vult credere nisi falsitati: qui nō elegit credere veritati. Dictū est ergo hoc sm ipsos: vt sic intelligas: et ex his verbis huc sensum concipias. Si ergo testimoniū phibeo de me/testimonium meū non est verum: id est sicut putatis. Ille eñ nouerat verum esse de se testimonium suum: sed ppter infirmos/ppter incredulos/propter non intelligentes sol lucernas querebat. Fulgorem quippe solis: lippitudo oculorum ferre non poterat. Ideo quesitus est iohannes qui testimonium perhiberet veritati: et audistis qđ dixit. [Uos venistis ad iohānem. Ille erat lucerna ardens et lucens: et vos voluistis exultare ad horaz in lumine eius.] Lucerna ista ad illorum confusionem parata est: qz de hoc dictum est ante tñ tempus in psalmis. Paraui lucernaz christo meo. Ut quid lucernam soli? Ut inimicos eius indutā confusione: sup ipm aūt efflorebit sanctificatio mea. Demq; hinc sunt cōfusi quodam loco per ipsum iohannem: qñ dixerunt dño iudei. In qua potestate ista facis? Dic nobis Quib⁹ rñdit. Dicite mihi et vos. Baptismū iohānis de celo est an ex hoib⁹? Audierūt et tacuerūt. Cogitauerūt eñ apō se cito. Si dixerim⁹ ab ho b⁹ lapidat nos pp̄ls: qz pphetā hñt iohānē. Si dixerim⁹ de celo: dicitur⁹ est nobis. Quare ḡ nō credidistis ei? Qz iohānes phibebat xpo testimoniū. An gustati in cordib⁹ suis qōnib⁹ suis: et illaqueati laqueis suis: rñdert. Nescim⁹. Que potuit alia vox esse tenebrarū? Rectum est quidem homini: vt quādo nescit/dicat. Nescio. Quando autem scit et dicit. Nescio: testis est contra se. Utiq; nouerant excellētiā iohannis: et quia de celo erat baptismū ei⁹: sed nolebant acquiescere cui testimonium perhibuit iohannes. Atvbi dixerunt. Nescimus respondit ei ihesus. Nec ego dicam vobis in qua potestate ista facio. Et confusi sunt: et impletū est. paraui lucernam xpo ps. cxxxi meo: vt inimicos eius induam confusione. Martyres nonne testes sunt xpi et testimonioriū phibēt veritati? Sed si diligēti⁹ cogitem⁹: qñ illi martyres phibēt testimoniū ipse sibi phibet testimonium. Ipse eñ habitat in martyribus: vt phibeāt testimoniuz veritati. Audi vnū ex martyrib⁹: ipm apostolū paulum. Nunquid experimentū vultis accipere ei⁹ q̄ in me loquit xps? Dū phibet ergo testimoniuz iohānes: xps sibi phibet testimoniū qui habitat in iohanne. Perhibeat testimoniū petrus: phibeat. paulus: phibeāt ceteri aplī: perhibeat stephan⁹: ipse sibi phibet testimoniū q̄ habitat in omnibus. Ipse eñ sine illis deus est: illi sine illo quid sunt? De ipso dictum est. Ascendit in ps. lxvij altum: captiuauit captiuitatē: dedit dona hoib⁹. Qui captiuauit captiuitatez? Uicit mortē. Quid est captiuauit captiuitatem? Mortem pcurauit diabol⁹: et ipe diabolus ephe. iiij de morte xpi est captiuat⁹. Ascēdit in altū Act. j. Quid altri⁹ celo? Nouim⁹ euidenter et āte oculos discipulorum suorum ascēdit in celum. Hoc scim⁹: hoc credim⁹: hoc fatemur. Dedit dona hoib⁹. Que dona? Sspūsanctū. Qui tale dat donū: ꝯlis ipe est? Magna est aūt misericordia dei. Domū dat equale sibi q̄ donū et⁹ spūs sanct⁹ est: et vn⁹ de⁹ tota trinitas: pr et filī⁹ et spūs setūs. Quid nobis p stitit spūsanctus? Apostolum audi. Charitas dei inquit diffusa est in cordibus nostris. Unde tibi o mendice charitas dei diffusa est in corde tuo? Quid aut in q̄ charitas dei diffusa est in corde humano? Habemus inquit thesaurum istum in vasis fictilibus. Quare in vasis fictilibus? Ut eminētia virtutis sit dei. Demq; cum dixisset. Rom. v. ij. co. iiij.

Charitas dei diffusa est in cordibus nr̄is: ne putaret q̄sq; a se sibi esse q̄d diligit deū/ primo addidit. Per spm̄ scm̄ q̄ dat⁹ est nobis. Ut ergo ames deū: habitet in te deꝰ: t amet se de te: id est ad amorē suū moueat te/ accēdat te/ illuminet te/ excitet te. Lucta est em̄ in isto corpe. Quādiu viuim⁹ pugnam⁹ q̄dm pugnam⁹ p̄cipit amur. Sed in his oib⁹ supam⁹: p deum q̄ dilexit nos. Pugnā nr̄am mō cū ap̄l's legeretur audiuim⁹. Ois iquit lex in vno sermone implet: in eo q̄d diligis p̄imū tuū sicut teipz. Ista dilectio de spū scto ē. Diligis p̄imū tuū sicut teipz prius vide si iam nosti diligere teipm: t cōmitto tibi p̄imū tuū quē diligis sicut teipm. Si aūt nondū nosti diligere te: tu inieo ne dq̄ pias p̄imū sicut te. Si em̄ amas iniquitatē non diligis te. Psalmus testis est. Qui aūt diligit iniq̄tatē: odit aiam suā. Si aūt odisti aiam tuaz: quid tibi p̄dest q̄ diligis carnē tuā: Si odisti aiam tuā: t diligis carnem tuā: resurgit caro tua: sed vt torqueat aia tua. Ergo p̄i⁹ aia diligēda est q̄ deo subdēda est: vt ordinē situ seruit⁹ ista custodiat: aia deo/ aie caro. Uis fuiat caro tua aie tue: Deo seruiat aia tua. Debes regi vt possis regere. Nā lucta ista tā periculosa est: vt si dimiserit rector ruina sequat̄. Que lucta: Si aūt mordetis t comeditis inuicē videte ne ab inuicē ꝛsumamini. Dico aute spū ābulate: t ꝛcupiscētias carnis: ne pficeritis. Dico aūt spū ābulate t ꝛcupiscētias carnis: nō dixit nō habueritis: neq; hoc dixit/ ne fecerit: ſz ne pficerit. Quid sit aūt ābulare/ dño dicāvt potero: adeste vt intelligat: si spū ābulat: Dico aūt spū ābulate: t ꝛcupiscētias carnis ne pficerit. Sed ne forte aliq̄d in hoc q̄ hic obscurū est: m ei⁹ sequentibus ꝓbis facili⁹ possit intelligi. Dixi em̄ nō frustra ap̄lm noluisse dicere. Cōcupiscentias carnis ne feceritis: ſz dixisse: ꝛcupiscētias carnis ne pficeritis: ipaz nobis lucrā ꝓposuit. In hoc plio versamur: si deo militam⁹. Quid ergo sequt̄ur: Caro em̄ ꝛcupiscit aduersus spm̄ spūs aduersus carnem. Hec em̄ sibi inuicē ꝓsantur: vt nō ea q̄ vultis faciatis. Hoc ſt nō intelligat̄/ periculosissime audit: io sollicit⁹ ne male hoies intelligendo pēāt: suscepi hec verba ap̄li adiuuante dño exponere vre charitati. Uacat vobis: matutina cepim⁹: horā prādij nō vt set ad istū die. i. sabbatū maxime hi assolēt cōuenire: q̄ eſuriūt verbū dei. Audite/ attēdite/ dicam q̄tum potero diligenter. Quid est hoc ergo quod dixi/ periculose auditur ſ non intelligatur: Multi concupiscentijs carnalibus et damnabilibus vincti cōmittunt/ q̄edā facinora atq; flagitia: et immūdicijs tam pessimis volutantur: q̄ turpe est etiam dicere: et dicunt sibi ista ꝓba apostoli. Vide quid dixit apostolus. Ut non ea que vultis faciatis. Nolo facere: cogor: cōpellor/ vincor/ facio que nolo: sicut ait apostolus: Quia caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus autez aduersus carnem: vt nō illa que vultis faciatis. Uidetis q̄s periculose audit: si nō itelligat. Uidetis q̄uēad modū ptineat ad officiū pastoris optos fōtes aperire: t aquā pura ꝛmortiaz ſitiētib⁹ ouib⁹ ministrare. Nolite ergo vinci q̄ſi pugnas. Uidete q̄le bellū ꝓpoſuit: q̄le pugnā: q̄le riā in⁹ intra teipm. Caro cōcupiscit aduersus spm̄. Si nō cōcupiscit t spūs aduersus carnē: fac aduleriū. Si aūt spūs cōcupiscit aduersus carnē: lucrā videor victū nō video. Pugna est cōcupiscit caro aduersus spm̄: delectat aduleriū. Fateor q̄ delectat. Sz spūs cōcupiscit aduersus carnē: vt certe nō vincat a carne. Adulteriū tenebras q̄rit: castitas lucē desiderat. Quō vis hoib⁹ innotescere sic viue. Quō vis hoib⁹ innotescere: etiā ꝑ ter oculos hominū sic viue: q̄n q̄ fecit te t in tenebris videt te. Quare laudat castitas publice ab oibus: Quare nō laudāt adulteriū nec adulteri: Qui ergo q̄rit ꝓbitatē: venit ad lucē. Sz delectat t adulteriū ꝓtradicat/ resistat/ repugnet. Nō em̄ nō habes vñ pugnes. Deꝰ tu⁹ in te est spūs bon⁹ dat⁹ est tibi. Et tñ p̄mittit ipa caro cōcupiscere aduersus spm̄: ſuggestionib⁹ prauis. Fiat q̄d ait apostol⁹. Nō regnet pcm̄ in vro mortali corpe. Nō dixit. Nō sit. Jā est ibi. Q̄ſi nō pcm̄ vocat: q̄ merito peccati cōtigit. Nō em̄ in paradiso caro cōcupiscebat aduersus spm̄: aut erat ibi ista pugna vbi pax erat sola: ſz facta trāsgressione postea q̄ nō voluit fuire deo t donatē sibi nec sit donat⁹ sibi vt possit salē possidere se: ſz abieo possessus a q̄ decepit⁹: cepit caro cōcupiscere: aduersus spm̄. Et hoc in bonis concupiscit aduersus spm̄: nā in malis non habet contra quem concupiscere. Ibi enz cōcupiscit aduersus spiritū: vbi est spiritus. Q̄d em̄ ait. Caro cōcupiscit aduersus spiritum: t spūs aduersus carnē: noli putare spū hois tātūdē darū. Spūs dei est qui pugnat in te aduersus te: aduersus illū q̄d est in te contra te. Noluisti em̄ stare ad dñz cecidisti. Fractus es: quomodo vas quādo de manu hois cadit in terrā. Fact⁹ est. Et q̄ fract⁹ es: ideo aduersus te: ideo es ꝛtra te. Nihil sit in te contra te: t integer stabis. Nam vt nouerimus ad spiritum sanctum hoc officium pertinere: alio loco dicit apostolus. Si enim secūdum carnem viueritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis

mortificaueritis vinetis. Exp̄e nobis apostole quo spiritu. Habet em̄ t hō spiritū ad naturā ꝓpriā p̄inētē quo hō est. Hō em̄ cōstat ex corpore t spiritu. Et de ipo spū hominis dictū est. Nemo scit q̄ sint hoīs: nisi hois spūs q̄ in seipso est. Uideo ergo t ipm habere spm̄ suū p̄inētē ad naturaz suā: t audito te dicētē. Si aūt spū facta carnis mortificaueritis/ vinetis. Quero q̄ spiritu? Meo an dei? Audio em̄ ꝓba tua: t adhuc ambiguitate permoueor. Spūs em̄ cū dicit t hois est uligñ: et pecoris spūs dicit sicut scriptū est: p diluuiū mortuā esse oēm carnē q̄ habebat in se spm̄ vite. Ac p hoc t pecoris spūs dicit: t hois spūs dicit. Aliqñ t vētus spūs dicit: sicut habet in psalmo. Ignis/ grando/ nix/ multis modis dicat spūs: quo spū dixisti o ap̄le: facta carnis mortificāda: meo an dei? Audi q̄d sequt̄ur/ t intellige. Sublata est q̄stio sequētib⁹ ꝓbis. Cū em̄ dixisset. Si aūt spū facta carnis mortificaueritis vinetis: cōtinuo addidit. Quotquot em̄ spū dei agunt̄: hi filij sūt dei. Agis ſi agaris: t bñ agis ſi a bono agaris. Ergo q̄d dixit tibi. Si spū facta carnis mortificaueritis: vinetis: t ābignū tibi erat de quo spū dixerit: in sequētib⁹ ꝓbis intelligē preceptorē: agnosce redēptorē. Et em̄ ille redemptor tibi spm̄ dedit: q̄ mortificet facta carnis. Quotquot em̄ spū dei agunt̄: hi filij sunt dei. Nō sunt filij dei: si non agunt spū dei. Si aūt spū dei agunt pugnant: q̄ magnū habēt adiutorē. Nō em̄ deꝰ sic nos expectat pugnātes: quō expectat populus venatores: ppt̄s venat di fauere pōt: peritiā adiuuare nō potest. Si ergo hic caro cōcupiscit aduersus spm̄: t spūs aduersus carnem: t q̄d est vt nō ea q̄ vultis faciatis? Hic em̄ periculū est mali intellectoris. Sit nūc officiū q̄ſcūq; expositoris: vt non ea q̄ vultis faciatis. Attēdite scti q̄cūq; pugnatis: p̄liātibus loquor. Intelligunt q̄ pugnant: nō me intelligit q̄ non pugnat. Naz q̄ pugnat non iō intelligit me: sed p̄uenit me: q̄ vult hō castus vt nulla oīno surgat in mēbris ei⁹/ cōcupiscentia aduersaria castitati. Pacē vult/ sed nōdū hz. Q̄n enim ad illud vērū fuerit vbi nulla oīno exurgat cōcupiscētia aduersanda: nullus erit hostis cū quo luctemur: nec expectatur ibi victoria: q̄ ō hoste iā victo triūphat. Audi ipaz victoriā: ipo ap̄lo dicēte. Opz corruptibile hoc induere icorruptionē: t mortale hoc induere immortalitatē. Cum aūt corruptibile hoc induerit incorruptionem: t mortale hoc induerit immortalitatē: tūc fiet ſmo q̄ script⁹ est. Absorpta est mors ꝛ victoria. Au

di voces triūphantiū. Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors acule⁹ tu⁹? Percussi? Si vulnerasti/ deiecisti/ sed vulneratus est ꝓpter me q̄ fecit me. O mors o mors: vulneratus est ꝓ me q̄ fecit me: t de morte sua vicit te. Et tūc triūphātes dicturi sumus. Ubi est mors contentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Modo aūt q̄n caro concupiscit aduersus spm̄: t spūs aduersus carnē: cōtētio mortis ē: nō q̄d volum⁹ faciam⁹. Quare Qt volum⁹ vt nulle sint concupiscentie: sed non possumus. Uelim⁹ nolmus habemus illas velimus nolimus titillant: blandiuntur/ stimulāt/ infestant: surgere volunt: premunt: nondū extinguunt: q̄ diu caro cōcupiscit aduersus spm̄: t spūs aduersus carnem. Nūq̄d hoc etiā cū mortuus fuerit hō? Absit. Deponis carnē: quō teeū trahis cōcupiscētias carnis? Sed si bñ pugnasti: recipieris ad quietez. De qua quiete coronādus es: nō dānandus/ vt postea perducaz ad regnū. Ergo q̄diu hic vimus fratres sic est sicut et nos qui sentim⁹ in ista malicia. Minores quidē hostes habem⁹: sed tñ habemus. Fatigati sunt quodāmodo hostes nr̄i iam/ etiā p etatē: sed tñ etiā fatigati nō cessant qualibuscūq; modibus infestare senectutis quietē. Acrior pugna iuuenuz est. Nouim⁹ eā: transiuim⁹ p eā. Caro em̄ concupiscit aduersus spm̄: t spiritus aduersus carnē: vt nō ea q̄cūq; vultis faciatis. Quid em̄ vult? o scti: o boni p̄liatores: o fortes milites xp̄i? Quid vult? Ut nō sint oīno ꝛcupiscētie male/ ſz nō potest. Exercere bellū: spirate triūphū. Nō em̄ interiz pugnat. Caro em̄ ꝛcupiscit aduersus spm̄: t spūs aduersus carnē: vt nō ea q̄ vult̄ faciat̄. i. vt oīno nulle sint cōcupiscentie carnis. Sed facite q̄d potestis: q̄d ait ipse ap̄s in alio loco: quod commemorare iam ceperā. Nō regnet pcm̄ in vro mortali corpe: ad obediendū desideriis eius. Ecce q̄d nolo mala desideria surgunt: sed nolo obedire. Arma te: sume instrumēta bello⁹. Precepta dei/ arma tua sūt. Si bene me audis/ t q̄d loquor: armatis. Nō regnet regnet pcm̄ in vro mortali corpore. Quādiu em̄ portaris mortale corpus: pugna cōtra vos pcm̄ sed non regnet. Quid ē nō regnet: Jd ē ad obediēdū desideriis ei⁹. Si ceperis obedire regnat. Et quid est obedire: nisi exhibeatis mēbra vra arma iniquitatis pcō. Nihil hoc doctore preclarius. Quid vis iam vt exponā tibi? Fac q̄d audisti. Nō exhibeas mēbra tua arma iniquitatis pcō. Dedit tibi deꝰ potestatem p spm̄ sanctum: vt mēbra tua teneas. Surgit libido: tene tu mēbra. Quid factura est que surrexit? Tu tene membra.

Noli exhibere mẽbra tua arma iniquitat̃ pctõ. Noli armare aduersariũ tuũ cõtra te
Tene pedes ne eant ad illicita. Libido sur
rexit: tu tene mẽbra tua. Tene man⁹ ab oi
sceleře. Tene oculos ne male attendãt. Te
ne aures ne verba libidinis libẽter audiũt
Tene totum corpus: tene latera: tene sum
ma: tene ima. Quid facit libido? Surgere
nouit: vincere non nouit. Surgẽdo assidue
F sine causa discit ⁊ non surgere. Redeamus
ergo ad verba q̃ obscura de apl̃o ꝓpone
ramus: et plana iam esse videbimus. Hoc cũ
Gal.v. ꝓposuerã q̃ nõ dixit apostolus. Spũ ãbu
late ⁊ cõcupiscẽtias carnis ne habueritis
quia necesse est vt habeamus illas. Quare
ergo nõ dixit. Concupiscentias carnis ne
feceritis? Q̃ facim⁹ eas? Concupiscim⁹. Ꝑm
Rom.vij cõcupiscere/facere est. Sz ait apl̃s. Jã non
ego operor illud: sz q̃ habitat in me petũ.
Ergo q̃d tibi cauẽdũ est? Hoc sine dubio ne
pficias. Surrexit libido dãnabilis surrexit
fugge surrexit/nõ audiaꝫ. Ardet nõ se cõpescit: ⁊
velles vt nõ arderet. Et vbi est: vt nõ ea q̃
vultis faciatis? Noli dare mẽbra. Ardeat
fine causa: ⁊ cõsumat se. Jn te ergo fiẽt ipe
cõcupiscẽte. Fatẽdum est: fiunt. Jõ dixit:
Ne pfeceritis. Sed non pficiant. Decreui
sti facere: perfecisti. Perfecisti etenim si decer
nas faciendũ esse adulteriũ: ⁊ iõ nõ facias:
q̃ locus nõ est inuẽtus: q̃ oportunitas nõ
dat: q̃ forte illa casta ẽ de qua videris esse
cõmotus. Ecce iam illa casta est: ⁊ tu adul
ter es. Quare? Q̃ pfecisti cõcupiscentias.
Quid est pfecisti? Jn alio tuo faciendus esse
adulteriũ decreuisti. Jã (q̃d absit) si ⁊ mem
bra fuerint opata: in mortez deuolutus es.
Mar. v. Suscitauit xps mortuã in domo filiam ar
Cõe: dõ chisynagogi. Jn domo erat: elata nondum
pe. dis. ij. erat. Sic est homo qui flagitiuz decreuit in
licut tri corde. Mortu⁹ est sed intus iacet. Si autez
bus. vsq̃ ad mẽbroz ꝓpetrationẽ puenerit: cla
Luc.vij. tus est foras. Sed ⁊ iuuenẽ filiũ vidue su
scitauit dñs: q̃n extra portã ciuitatis mo
tuus efferebaꝫ. Sic ergo audeo dicere: ali
quid decreuisti in corde tuo: si reuocaberis
ab actu tuo: sanatus eris añq̃ ꝓpetres. Si
cñ egeris in corde tuo penitentiã: q̃ rẽ ma
lam ⁊ sceleratã ⁊ flagitiosaz dãnabilẽq̃ de
creueras: ibi vbi mortu⁹ iacebas intus: sic
intus surrexisti. Si aũt pfeceris: iam est fo
ras elatus: sed habes qui tibi dicat. June
nis tibi dico surge. Etiã si perpetrasti ⁊ pe
niteat te: de ꝓmo redi: noli in sepulchruz
Joh.xj. venire. Sed hic mihi tertius mortuus est
qui etiam perductus est ad sepulchrum: iã
supra se habet consuetudinis pondus: no
les cum terrena multum premit. Multum
enim exercitatus est in flagitijs consuetu
ne: sua nimia ꝓgraustur: clamat et christ⁹.
Lazare prodi foras. Homo enim pessime
consuetudinis iã putet: merito tibi christus
clamauit. Nec solum clamauit: sed magna
voce clamauit. Ad christi enim clamorem
etiã tales licet mortui: licet sepulti: licet pu
tentes: resurgent tamen et ipsi. De nullo
enim iacente desperandum est sub tali su
scitatore.

De tribus mortuis quos dñs suscitauit. Sermo. xliiij.

Miracula domini nostri et
saluatoris christi iesu: om
nes quidem audientes et
credẽtes mouent: sz alios
atqz alios aliter et aliter.
Quidã cũ corpalia ei⁹ mi
racula stupentes: maiora
intueri nolũt. Quidã vero ea que gesta au
diunt in corporibus: nunc amplius in ani
mis mirãtur. Dicit ipse dominus. [Sicut Joh.v.
enim pater suscitat mortuos ⁊ viuificat: sic ⁊
filius quos vult viuificat.] Nõ vtiq̃ alios
filius: alios pater: sed eosdem pater ⁊ filius:
quia omnia pater per filium. Nemo ergo
dubitet qui christianus est: etiaz nunc mor
tuos suscitari. Sz omnis homo habet ocu
los: quibus videri potest mortu⁹ resurgẽs.
Ita resurrexit filius huius vidue: qui mo
do ex euangelio recitatus est. Unde autem
videãt homines resurgere mortuos in cor
de: non omnes habent: nisi qui iam resurre
rerunt in corde. Ampli⁹ est resuscitare sem
per victurum: q̃ suscitare iterum moritu Luc.vij.
rum. De iuuene illo resuscitato: gaudia est
mater vidua: de hominibus in spiritu quo
die suscitatis: gaudet mater ecclesia. Il
le quidem mortuus erat corpore: illi autem
mente. Illius mors visibilis visibiliter plã
gebatur: illorum mors inuisibilis nec que
rebatur nec videbatur. Resuit ille qui no
uerat mortuos: ille solus nouerat mortuos
qui poterat facere vuos. Nisi enim ad
mortuos suscitandos venisset: non apo Ephe.v.
stolus diceret. Surge qui dormis: exur
ge a mortuis et illuminabit te christus.
Dormientem audis cum dicit. Surge qui
dormis. Sed mortuum intellige: cum au
dis. Exurge a mortuis. Dicti sunt sepe dor
mientes et mortui visibiliter. Et plane om
nes: ei qui potest excitare dormiunt. Mor
tuus enim tibi mortuus est: qui quantum
libet pulses: quantumlibet vellices: quan
tumlibet lamies: non expergiscitur. Chri
sto autem ille dormiebat: cui dictum est.
Surge: et continuo surrexit. Nemo tam
facile excitat in lecto: q̃ facile christus in

sepulchro. Tres autem mortuos inuenim⁹
a domino suscitatos visibiliter: milia inui
sibiliter. Quot autez mortuos visibiles su
scitauerit: q̃s nouit? Nõ cñ oia q̃ fecit scri
pta sunt. Johannes hic dixit. Multa alia
Jo.xxj. fecit iesus: q̃ si scripta essent: arbitror tñ to
B tum mũdũ nõ posse libros capere. Multi
ergo sunt alibi sine dubio suscitati: fortasse
suscitasti sed non tres frustra commemo
rati: Dñs cñ nr̃ iesus xps ea que faciebat
corporaliter: etiã spiritaliter volebat intel
ligi. Neqz cñ tñ miracula ꝓpter miracu
la faciebat: sz vt illa q̃ faciebat mira essent
videntib⁹: vera essent intelligẽtib⁹. Quem
admodũ q̃ videt lras in codice optime scri
ptas: nõ nouit legere: laudat q̃dẽ ãtiquarij
manũ: admirans apicũ pulchritudinẽ: sed
q̃d sibi velint: q̃d indicẽt illi apices nescit: ⁊
est oculis laudator: mẽte nõ cognitor. Ali⁹
aũt ⁊ laudat artificiũ: ⁊ capit intellectũ: il
le vtiq̃ q̃ nõ solũ videre q̃ cõe est oib⁹ põt
sz etiã legere q̃ nõ didicit nõ põt. Ita q̃ vi
derũt xpi miracula ⁊ nõ intellexerũt q̃d si
bi vellẽt: ⁊ q̃d intelligentib⁹ quodãmõ inue
nirẽt: mirati sunt tñ q̃ facta sunt. Alij vo
⁊ facta mirati et intellecta assecuti. Tales
nos in schola xpi esse debemus. Qui cñ vi
cit xp̃m, ꝓpterea tñ fecisse miracula: vt nõ
essent nisi miracula: põt illũ etiã dicere ne
scire q̃ nõ esset tps pomoruz qñ ficus q̃siuit
mat.xxj. in arboze. Nõ cñ erat illi⁹ pomi tps: sicut
cuãgelista testat: ⁊ tñ esuries poma q̃siuit
in arboze. Christ⁹ nesciebat q̃ rusticꝰ scie
bat: Q̃ nouerat arboris cultor: non nouerat arboris creator? Cũ q̃ esuries poma q̃
siuit in arboze: significauit aliq̃d aliũ se esu
rire: ⁊ aliq̃d aliũ q̃rere: ⁊ arboꝛẽ illã sine fru
ctu foliꝭ plenã reperit: ⁊ maledixit: ⁊ aruit.
Quid arbor fecerat fructũ non afferendo?
Que culpa arboris infecũditas? Sed sunt
qui fructũ volũtate dare nõ possunt. Illoꝛ
est culpa sterilit⁊ quoꝛ fecunditas est vo
luntas. Erãt ergo iudei habẽtes ẏba legis
⁊ facta nõ habẽtes: pleni foliꝭ ⁊ fructꝰ nõ
ferentes. Hoc dixit ps̃ns deꝛ dñm nr̃z ie
sum xp̃m ideo miracula fecisse: vt aliquid
illis miraculis significaret: vt excepto eo q̃
mira ⁊ magna ⁊ diuina erant: aliquid inde
C etiam discerem⁹. Videam⁹ ergo q̃d nos di
scere voluit in tribus mortuis quos suscitauit. Resuscitauit filiã mortuam archisy
Mar. v. nagogi: ad quam egrotantẽ peteb̃at: vt ea
de egritudine liberaret. Et cũ pergit mor
tua nunciatur: ⁊ quasi iam frustra fatiga
retur: renũciatũ est patri eius. Puella mor
tua est: quid adhuc fatigas magistrũ? Ille
autem pertexit: ⁊ ait patri puelle. Noli ti
mere: crede tñmodo. Venit ad domũ ⁊ in
uenit iã obsequia funeri debita ꝓparata: et
dicit illis. Nolite flere: nõ enim est mortua
puella: sz dormit. Uerũ dixit/dormiebat: sz
illi a quo poterat excitari. Hanc excitans:
redidit viuã parẽtib⁹. Exsitauit ⁊ hũc in Luc.vij.
uenem filiũ vidue: de q̃ nũc admoniti sum⁹:
vt hinc ista q̃ ipe largiri dignaꝫ cũ vra cha
ritate loq̃remur. Nõ audistis quõ excitat⁹
est. Appropinquabat dñs ciuitati: et ecce
ferebat iaz mortu⁹ extra portã. Misericor
dia cõmot⁹ q̃ flebat mater vidua ⁊ destitu
ta vnico filio: fecit quod audistis dicens
Adolescens tibi dico surge. Surrexit ille
mortuus: cepit loq̃ ⁊ reddidit illum matri Joh.xj.
sue. Excitauit ⁊ lazarum de sepulchro. Et
ibi cũ egrotantẽ scirẽt discipuli cũ q̃⁹ loq̃
baꝫ (diligebat aũt illũ) Lazar⁹ inq̃t amic⁹
nr̃ dormit. Illi putantes egri somnuz salu
tẽ. Si dormit inquiũt salu⁹ erit. Et ille di
co vobis aperte iã loquens. Lazar⁹ amí
cus mortuus est. Utrũq̃ verũ dicẽs. Mor
tuus est vobis: dormit mihi. Jsta tria gña
mortuoꝝ: sunt tria gña petroꝝ: quos ho
diez suscitat xps. Illa cñ mortua filia ar Concor
chisynagogi int⁹ erat in domo: nõdũ erat a dat ꝺ pe
secretis parietibus elata in publicũ. Jbi in ni. dis. ij.
tus suscitata est: viua parentibus reddita sicut tri
Jste aũt iã q̃dam nõ in domo: sed tñ nõduz bus.
in sepulchro: parietib⁹ clat⁹ erat: terre mã
dat⁹ nõ erat. Qui suscitauit mortuã nõduz
clatam: suscitauit mortuũ iã elatum: nõdũ
sepultũ. Tertiũ restabat vt ⁊ sepultũ suscita
ret: ⁊ hoc fecit in lazaro. Sũt ergo int⁹ q̃
petrum in corde hñtes in facto nõdum habent.
Nescio q̃ mor⁹ est aliq̃ cõcupiscẽtia. Di Mat. v.
cit cñ ipe dñs. Qui viderit mulierẽ ad ꝯu
piscẽdum eã: iã mechat⁹ est eã in corde suo
Nõdũ accessit corpe: cõsensit in corde mor
tuũ intus habet nondum extulit. Et fit vt
nouimus: vt quotidie hoies in se experiun
tur aliq̃n audito ẏbo deꝛ: tãq̃s dño dicente.
Surge ꝺcẽnaꝫ cõsensus ad iniquitatẽ: re
spirat in salutẽ ⁊ iusticiã. Surgit mortu⁹
in dño reuiuiscit coꝛ in cogitationis secre
to. Facta est ista resurrectio aie mortue in
tus intra latebras ꝺsciẽtie: tanq̃m intra do
mesticos parietes. Aliq̃ post ꝺsensuz eũt in
factũ tãq̃ efferẽtes mortuũ: vt q̃d latebat
in secreto appeat in publico. Nũq̃d iã isti
q̃ in factũ ꝓcesserãt desperati sunt? Nõne ⁊
illi iuueni dictũ est. Tibi dico surge? Non
ne et ille redditus est matri sue? Sic ergo
et qui iam fecerit si forte commonitus et cõ
motus verbo veritatis ad christi vocem re D
surgit: vtinus redditur. Potuit progredi: in
eternum perire non potuit. Qui autem fa
ciendo quod malum est: etiã mala cõsuetu
dine se iplicãt vt ipa ꝺsuetudo mali nõ eos

Universidad de Deusto Biblioteca

sinat videre qz malum est: fiunt defensores malox factox suox. Ira scitur cū reprehēdunt: intantum vt sodomite quōdā dicerēt viro iusto reprehēdēti nequissimā volūtatē habitare venisti: nō leges dare. Tanta ibi nefande turpitudinis consuetudo erat: vt iā nequitia esset iusticia: ꝛ phibitox potiꝰ reprehēderet qz factox. Tales cōsuetudine magna pssi: tāqz sepulti sunt. Sz qd dicamꝰ fratres? Ita sepulti vt de lazaro dictū est: iā putet. Nolles illa impolita sepulchro: ipsa est vis dure consuetudinis q̄ pmīt aīa nec resurgere nec respirare pmittit. Dictū est aūt. Quatriduanꝰ est. Reuera ad istam cōsuetudinē de q̄ loqr: qrto quodā progressu pcuenit aia. Prima est em quasi titillatio delectatiōis in corde scōa cōsentio: tertiuz factū: quarta ꝙsuetudo. Sūt em q̄ res illicitas obmas cogitatiōibus suis prorsus ita abiciūt: vt nec delectant. Sūt q̄ delectant ꝛ nō cōsentiūt. Nōdū pfecta mors est: sed quodāmō inchoata. Delectationi accedit cōsentio. Iā est illa dānatio. Post cōsentionē in factū pcedit. Factū in consuetudinē ꝛtit: ꝛ fit qdā despatio vt dicatur. Quatriduanꝰ est: iā putet. Venit ergo dns cui vti q̄ facilia erāt ola ꝛ difficultatē quādā ostēdit. Ibi infremuit spiritu: ostēdit multo clamore obiurgationis opus esse ad eos qui cōsuetudine duruerūt. Tñ ad vocē clamātis dñi rupta sunt vincula necessitatis. Tremuit inferm dñatio: reddit̄ est lazarꝰ viuꝰ. Liberat em et de mala ꝙsuetudine dns q̄triduanos mortuos. Nā ipe quatriduanꝰ: xpo volēti resuscitare dormiebat. Sed qd ait: Videte genꝰ resuscitationis. Processit de monumēto viuus ꝛ ambulare non potest. Et dns ad discipulos. Soluite eū: ꝛ sinite abire. Ille suscitauit mortuū: illi solue runt ligatū. Aliqd pertinere videte ad ꝓpriam maiestatis dei suscitantis. Increpatur aliquis in mala consuetudine positus verbo veritatis. Quā multi increpantur ꝛ non audiunt. Quis ergo agit intus cū illo qui audit? Quis vitam inspirat intrinsecꝰ Quis est qui secretā pellit mortem: secretā dat vitam? Nōne post obiurgationes: post increpationes dimittuntur homines cogitationibus suis: et incipiunt secum voluere q̄ malam vitam gerant: q̄ pessima consuetudine premātur? Deinde displicentes sibi: mutare vitaz instituunt. Resurrexerūt isti: reuiuiscunt quibꝰ displicet quod fuerunt. Sz reuiuiscentes ambulare non possunt. Hec sunt vincula ipsius reatus. Opꝰ est ergo vt qui reuixit solvatur / et ire permittatur. Hoc officium discipuli dedit quibus ait. Que solueritis in terra: soluta sunt ꝛ in celo. Hec ergo charissimi sic audiamꝰ vt q̄ viuūt viuāt: mortui sūt reuiuiscāt. Sic ue sic adhuc pcm corde cōceptū: ꝛ nō pcessit in factū: peniteat: corrigat cogitatio: surgat mortuus: intra domum conscientie. Si ue iam quod cogitauit admisit nec sic desperetur. Non surrexit mortuus intuo: surgat elatus. Peniteat facti: de proximo reuiscat: non eat in profundum sepulture: nō accipiat desuper cōsuetudinis molē. Sed forte iā illi loquor: q̄ iā duro sui moris lapide pmīt: q̄ iā vrget cōsuetudinis pondere: q̄ iā quatriduanꝰ putet. Nec ipse desperet: profundus mortuus est: sed altus est xps. Nouit clamando terrena onera rumpere: nouit intrinsecus per seipsum viuificare: soluendum discipulis tradere. Agant etiā tales penitentiā. Neq̄ em lazaro resuscitato post quatriduum ylus putox in viuentes remanserat. Ergo qui viuunt viuant. Qui cunq̄ autem mortui sunt: in quacunq̄ harum trium morte se inuenerint: agant vt celere iam resurgant.

De eo quod scriptū est in euangelio ſm Iohannē. Scrutamini scripturas. Sermo. xlv. in quo plura perpulchre declarat que scripta nobis et sequacibus sunt in doctrinam.

A

DO euāgelicā lectionē que recens sonuit in auribus nr̄is aduertat charitas vestra: duz pauca loquimur que dominꝰ donat. Ad iudeos dns loquebat iesus: ꝛ dicebat eis. [Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitam eternam habere: ipse testimonium perhibent de me]. Deinde post paululum. [Ego (inqt) veni in nole patris mei: et non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo: ipsuz accipietis]. Deinde post paululum. [Quō potestis mihi credere: gloriā ab inuicē expectātes: ꝛ gloriā q̄ a deo solo est nō q̄rentes]? Ad extremū ait. [Non ego vos accuso apud pfez: est q̄ vos accusat moyses in quē vos speratis. Si em crederetis moysi: crederetis forsitā ꝛ mihi. De me em ille scripsit. Cū aūt ꝓbis illi⁹ non creditis: quō potestis mihi credere]? Ad hec ꝓpositus nobis duinit̄ ex ore lectoris: sed ministerio saluatoris: audite pauca nō nūeranda: sed appetēda. Nā ista ola facile est intelligere de iudeis. Sed cauendum est ne cum illos nimis attēdimꝰ: a nobis oculos offeramꝰ. Discipulis em suis dns loquebatur: ꝛ vtiq̄ q̄ eis loqbat: ꝛ nobis posteris loqbat. Ne q̄ em ad illos pertinet q̄ ait. Ecce ego vox vna: nō dixi de meo: vt vox vna sit: qz caro vna: biscū sum vsq̄z ad ꝙsummationē scī: sed ad oēs etiā postea futuros xpianos: et vsq̄ in finē seculi ꝓcuntes. Loquens ergo illis ait: Cauete a fermēto phariseox. Tūc putauerūt iō dīm dixisse hoc: qz panes nō tulerāt: nō intellexerūt: qz cauete a fermento phariseox: hoc dictū est: cauete a doctrina phariseox. Que fuit doctrina phariseoꝝ nisi quā mō audistis? Gloriā ab inuicē q̄rentes: gloriā ab inuicē expectātes: ꝛ gloriā q̄ a solo deo est nō q̄rentes. De his apls paulus dicit ita. Testimoniū eis phibeo: qz zelū dei hīt: sed non ſm scientiā. zelū (inquit) dei hīt: noui: scio: apud illos fuit: talis fuit zelū dei hīt: sed nō ſm sciam. Quid est hoc apostole. Nō ſm sciaz? Expone nobis quā cēmēdes sciam: quā doleas in illis nō esse: ꝛ in nobis velis esse. Securꝰ adiūxit: et qō clausum posuerat aperuit. Quid est. zelum dei hīt: sed nō ſm sciam? Ignorantes em dei iusticiā ꝛ suā volētes ꝙstituere: iusticie dei non sunt subiecti. Ignorare ergo dei iusticiā ꝛ suā velle ꝙstituere: hoc est ab inuicē gliam expectare: ꝛ gliaz q̄ a solo deo est nō requirere. Hoc est fermentū phariseorum. Ab hoc cauere dns iubet. Si scruus iubet ꝛ dns iubet: caucam⁹ ne audiamus. Ut qd mihi dicitis: dne dne: ꝛ non facitis q̄ dico? Relinque ergo paululū iudeos: quibꝰ dns tunc loqbat. Foris sunt: audire nos nolūt Ipm euāgeliū oderunt: falsa testimonia in dīm ꝓcurauerūt vt dānarēt viuū: alia testimonia emerunt pecunia ꝛtra mortuz. Qñ eis dicimus. Credite in iesum. Respondent nobis. In hoiem mortuū crediturī sumus? Cū aūt addim⁹. Sed resurrexit. Respondent. Absit. Discipuli eius furati sunt eum de sepulchro. Amant falsitatez iudeis emptores ꝛ ptēnūt ꝛitatē dñi redēptoris. Quid loqueris iudee: parētes tui pecunia emerunt: ꝛ hoc in te remanſit qō emerunt.

B

Attēde potius qui emit: nemo qui mēdacia emit tibi. Sed illos (vt dixim⁹) relinq̄mus: istos attēdam⁹ fratres nostros cū q̄bus agimus. Nā xps caput est ꝛ corpꝰ. Caput in celo est: corpꝰ in terra est. Caput dns est: corpus eius ecclesia est. Sed meministis dictū. Erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est ait apls. Ego autē dico in xpo ꝛ in ecclia. Si ergo duo sunt in carne vna: duo sunt in voce vna. Caput nostrum dominus christus locutus est ad iudeos ea que audiuimus cum euangelū legeretur. Caput ad inimicos suos loquatur: et corpus ad inimicos suos loquatur: et corpus id est ecclesia ad inimicos suos nostis ad quos loquatur. Qui habet loquti: nō dixi de meo: vt vox vna sit: qz caro vna: vox vna. Hoc ergo illis dicamus. Uocē ecclesie loquor. O fratres: filij dispsi: ones errantes: rami precisi: quid mihi calūniamini? Quid me non agnoscitis? Scrutamini scripturas in quibꝰ vos putatis vitā eternam habere: ipse testimoniū perhibent de me. Iudeis dicit caput nr̄z: quod vobis corpus dicit. Queritis me et non me inuenietis. Quare? Qz non scrutamini scripturas que testimoniū phibēt de me. Testimoniū ꝓ capite Abrae dicte sunt ꝓmissiones ꝛ semini eius. Non dicit: ex seminibus tanq̄z in multis: sed tanq̄z in vno: ꝛ semini tuo qō est xps. Testimoniū pro corpore ad abrāā: quod commemorauit apostolus. Abrae dicte sunt ꝓmissiones. Unuo ego dicit dns ꝓ memetipsuz iuro: quia obaudisti voci mee: ꝛ non pepcisti dilecto filio tuo propter me: nisi benedicens benedicam te: ꝛ implendo implebo semen tuum sicut stellas celi: et sicut arenam maris. Et benedicētur in semine tuo oēs gentes terre. Habes testimoniū pro capite: habes pro corpore. Audi aliud breue: ꝛ propeyna sententia complexum ꝓ capite ꝛ pro corpore. De resurrectione christi psalmus loquebatur. Exa tare super celos deus. Continuo ꝓ corpore. Et sup oēm terram gria tua. Audi testimonium pro capite. Foderūt manus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi vero considerauerunt ꝛ conspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea: ꝛ sup vestem meam miserunt sortem. Audi continuo ꝓ corpore post pauca verba. Coinmemorabūtur ꝛ conuertentur ad dīm vniuersi fines terre. Et adorabunt in conspectu eius vniuerse patrie gentiū. Qm domini est regnū: ꝛ ipse dominabitur gentium. Audi pro capite. Et ipe tanq̄ sponsus ꝓcedens de thalamo suo. In ipso psalmo audi pro corpore In omnem terram exiuit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eoꝝ. Hec iudeis et istis nostris. Quare? Quia istas scripturas veteris testamenti ꝛ iudei accipiunt: ꝛ nostrīpsi accipiunt. Sed ipsum christum quem illi non accipiūt: videamus si isti accipiunt. Dicat et ipse: dicat et pro se qui caput est: ꝛ pro corpore suo quod est ecclesia: quia ꝛ id nobis caput loquitur ꝓ corpore. Audi pro capite. Resurrexit a mortuis: inuenit discipulos hesitantes: dubitātes pre gaudio: non credentes: aperuit illis sensuz vt intelligerent scripturas: et dicit eis. Qz sic scriptum est: et sic oportebat christuz pati et resurgere a mortuis die tertio. Habes pro capite: dicat et pro corpore. Et predicari in nomine eius penitentiaz ꝛ remissionē peccatorū ꝑ omnes gētes: incipientibus

Ec. xix.

Matth. xviij.

Joh. xj.

Matth. xxij.

Joh. v.

Matth. xxviij.

mat. xvj

Rom. x.

Ephe. v

Joh. viij.

Gal. iij.

Ge. xxij.

Ps. lvj.

Ps. xxj.

Ps. xliij

Ps. xviij

lij. xviij.

ab hierusalem. Dicat ergo ecclesia inimicis suis: dicat. Dicit plane nō tacet: sed si illi audiant. Fratres audistis testimonia iā
Johā.v noscite me. Scrutammi scripturas in quibus vos speratis vitā eternam habere: ipse testimoniuz perhibēt de me. Que dixi nō sunt de meo: sed de dñi mei: & tamen adhuc murmuratis: adhuc murmuratis. Quomodo potestis mihi credere gloriā ab invicem expectātes: & gloriaz que a solo deo est
Roñ.x non querētes: qz ignorātis dei iustitiā: & zelum dei habetis: sed non fm scientiā. Ignorātes enim dei iustitiā & vestram volentes ꝓstituere: iustitie dei nō estis subiecti. Quid est aliud ignorare dei iustitiā & suam velle cōstituere: nisi dicere. Ego sanctifico: ego iustifico: qđ ego dedero sanctuz est. Dimitte deo qđ dei est. Agnosce homo qđ hois est. Ignoras dei iustitiā: & tuam vis cōstituere. Justificare me vis: sufficit tibi vt mecū iustificeris. De antixpo dictum est: & oēs sic
C Johā.v intelligūt quod ait dño. Ego veni in nomine patris mei & nō suscepistis me: si alius venerit in noie suo hunc suscipietis. Sed audiamus & iohānem. Audistis qz venit antichristus: & nūc antichristi mlti facti sunt.
ỻ Joh.ij Quid autē expauescimus in antixpo: nisi qz nomen suū honoraturus: & nomē domini contēpturus. Quid aliud facit qui dicit. Ego iustifico: Respōdetur ei. Ego ad xpm veni: nō pedibus sed corde veni. Ubi euangeliū audiui: ibi credidi: in deū credidi. Et ille. Non es mūdus. Quare: qz non ibi fui. Dic quare nō sum mūdatus: hō qui baptizatus sum in hierusalē: homo qui baptizatus sum. Verbi gra: apō ephesios ad quos datam epistolā legis: & quorū pacem speras: Ecce ad ephesios scripsit apls. Fundata est ecclesia: manet vsqz nūc: & vberius manet: multiplicius manet: tenet qđ accepit ab apło. Si quis annūciauerit vobis p̄ terꝝ qđ accepistis: anathema sit. Quid ergo: Quid dicis mihi mundus nō sum: Etiā non es. Quare: Quia ego ibi nō fui. Sed qui vbiqz est ibi fuit: i cuius nomē credidi. Tu nescio vnde veniēs: imo non veniens: sed volens vt ego ad te veniā: hic positus dicis mihi. Nō es recte baptizatus: qz ego ibi nō fui.
Unde quis ibi fuit. Quid dictū est iohanni.
Johā. j. Super quē videris spm̄ descendentē quasi colūbaz: hic est qui baptizat. Jpm habes querentē te. Immo qz mihi ab ipso baptizato inuidisti: ipsum perdidisti. Intelligite ergo fratres mei voces nostrā & illoriam: & videte quid eligatis. Nos hoc elegāter dicimus. Scimus sancti: deus scit. Sim⁹ inqui: & hoc magis ipse scit. Nos i nobis spez non ponatis: qualescūqz sumus. Si boni sumus: facite qđ scriptuz est. Imitatores mei
ſ.cor. iiij estote: sicut & ego xpi. Si aūt mali sum⁹: nec sic deserti estis: nec sic sine cōsilio remansistis. Audite dicētem. Que dicūt facite: que Matth. xxiij. autē faciunt facere nolite. Illi autez cōtra. Nisi boni fuerimus perīstis. Ecce est ali⁹ j.Cor.x. qui veniet in nomine suo. Ergo vita mea ex te pendebit: & salus mea ex te religabitur: Ita ne oblitus sum fundamētum meum: Nōne petra erat christus: Nōne qui edi- mat. vij ficat supra petrā: ipsum nō deiecit ventus: pluuia: flumina: Veni ergo mecū si vis super terrā: & noli mihi esse velle, p petra. Dicat ergo & mansuetissimū illud ecclesia. Si cre- Joh.v. deretis moysi: crederetis et mihi. De me enim ille scripsit: qz corpus sum ei⁹ de quo scripsit. Et de ecclesia moyses scripsit. Nā moysi verba dixi. In semine tuo bñdicentur oēs gentes. Moyses hoc i primo libro scripsit. Si crederetis moysi: crederet⁹ vti- Genes. xxij. qz & christo. Quia moysi verba contēnitis: necesse est vt christi verba contēnatis. Habent ibi inquit moysen & ꝓphetas. Non pater abraā: si quis a mortuis venerit: ipsuz audient. Et ille. Si moyses & ꝓphetas non audiūt: nec si quis a mortuis resurrexit: credent. Hoc de iudeis dictuz est. Ergo non dictū de hereticis. A mortuis resurre Luce. xxiij. xerat qui dicebat. Oportebat christū pati & resurgeꝛ a mortuis tertio die. Hoc credo. Credo inquit. Credis: Quare nō credis qđ sequitur: Quia credis. Oportebat christuz pati & resurgere die tertio a mortuis: Hoc dictuz est de capite: crede qđ sequitur de ecclesia. Predicari in nomine eius penitētiaz & remissionē peccatorū per omnes gentes.
Quare credis de capite & nō credis de corꝑe: Quid tibi fecit ecclesia vt eam velis quodāmodo decollare: Tollere vis ecclesie caput: & capiti credere: corpus relinquere: quasi examine corpus. Sine causa capiti: quasi famulus denotus blanditis. Qui decollare vult: & caput & corpus conaꝫ occidere. Erubescūt negare christū: & non'erubescūt negare verba christi. Christum nec nos vidimus oculis nec vos. Judei viderunt & occiderūt. Nos nō vidimus & credi- Ubi.s. dimus: verba ipsius nobiscū sunt. Comparate vos iudeis. Illi contēpserunt pendentem in ligno: vos contēnitis sedentē in celo. Illis suggerētibus steterit titulus christi: vobis sātibus delctur baptismus christi. Sed quid restat fratres: nisi oremus & pro superbis: oremus & pelatis: qui se sic extollunt: Dicam⁹ pro illis deo. Cognoscant: qz tibi nomē dominus & non homines: sed tu solus altissimus super omnem terrā.

De eo quod scriptū est in euāgelio scōm eundem. Qui māducat carnem meam & bibit sanguinē meū &c. Ser. xlvj. In quo de digna sumptione sacratissimi corporis & sanguinis christi & modo sumendi nos instruit.

B

Jcut audiuimus: cū sanctuz euangeliū legeretur: dñs iesus christus exhortatus est promissione vite eterne ad manducandaz carnem suā: & bibendum sanguinem suū. Qui audistis hec: nōdum oēs intellexistis. Qui enim baptizati & fideles estis: quid dixerit nostī. Qui aūt inter vos adhuc cathecumini vel audientes vocātur: potuerunt esse cū legeretur audientes: nūquid & intelligēres: Ergo sermo noster ad vtrosqz dirigitur. Qui tam manducāt carnem dñi & bibūt sanguinem eius: cogitēt quid manducent & qđ bi-
ſ.cor. xj. bant: ne sicut apostolus dixit. Judiciū sibi manducēt & bibant. Qui autez nōdū manducāt & nōdum bibūt: ad tales epulas iuitati festinēt. Per istos dies magistrati pascūt. Christus quotidie pascit: mēsa ipsius est illa in medio cōstituta. Quid cause est. O audiētes vt mensaz videatis: & ad epulas nō accedatis: Et forte modo cū euangeluz legerēt: dixistis in cordibus vestris.
Joh.vj. Putamus quid est qđ dicit. [Caro mea ve esca est: & sanguis me⁹ vere pot⁹ est]. Quomodo māducatur caro domini & bibit sanguis domini: Putamus quid dicit: Quis contra te clausit vt hoc nescias: Uelatum est. Sed si volueris: erit revelatuz. Accedis ad professionē: & soluisti questionem. Quid enim dixit dominꝰ iesus: iam fideles nouerunt. Tu autem cathecuminus diceris: audiens & surdus. Aures cīm corporis patentes habes: qz verba que dicta sunt audis. Sed aures cordis adhuc clausas habes: qz qđ dictuz est nō intelligis. Disputo nō dissero. Ecce pascha est: da nomē ad baptismū. Si non te excitat festinitas: ducat ipsa curiositas: vt scias quid dictū sit. Qui māducat carnem meaz & bibit sanguinem meum in me manet & ego in illo. Ut scias qđ dictū sit: pulsa & aperiet tibi. Et vt tibi deo: pulsa & aperiet tibi: ita & ego pulso: aperi mihi. Aurib⁹ persono: & ad pectus⁹ pulso.
B Sed si cathecumini exhortandi sunt frēs mei: vt ad tantā gratiaz regenerationis accedere nō morentur: quāta nobis cura esse dz in edificādis fidelibus vt ꝓsit eis qđ accēdūt non sibi tales epulas in iudiciū māducent & bibāt: Ut autem nō indiciū manducent & bibāt: bene viuant. Exhortatores estote nō sermonibus: sed moribꝰ vestris vt illi qui nō sunt baptizati: sic vos sequi festinēt vt non pereāt imitando vos. Qui cōuiuati estis fidē tuori seruate cōiugibus vestris. Reddite qđ exigitis. Uir a femina exigis castitatē: prebe illi exemplū nō verbuz. Tu es caput: qua is vide. Hac cīm debes ire: qua illi nō sit periculosum sequi. Immo tuipse qua vis cā sequi: illuc debes ambulare. Ab imbecilioꝛi seru exigis fortitudinem: carnis cōcupiscētiam ambo habetis. Qui fortioꝛ est prior vincat. Et tamē quod dolēdum est multi viri a feminis vincuntur. Seruāt femine castitatē quam viri servare nolūt: & in eo quod nō seruāt se viros videri volunt: qsi ꝓpterea sit fortioꝛ sexus: vt cuz facili⁹ subiuget inimicus. Lucta est: Ephe.v preliū est: pugna est. Uir fortioꝛ femina: vir caput est femine. Femīa pugnat & vincit: tu hosti succūbis: Stat corꝑ⁹ & caput iacet. Qui aūt vxores nōduz habetis: & tū ad mensam dñicam̄ia acceditis & carnem xpi māducatis & sanguinem bibitis: si dicturi estis vxores fuate vos vxorib⁹ vīs. Qualescas vultꝭ ad vos veniret: tales & vos de- rrrū. q. vi. si ducturi. bent ipse inuenire. Quis inuenis est q̄ non castā velit ducere vxorē: Et si acceptur⁹ est virginē: quis nō intactā desideret. Intactā queris: intact⁹ esto. Purā q̄ris: noli esse impurus. Non cīm illa pōt: & tu nō potes. Si fieri nō possit: nec illa possit. Quia ꝛo illa potest: doceat te qz fieri pōt. Et illa vt possit: de⁹ regit. Sed tu gloriosioꝛ eris: si feceris. Quare gloriosioꝛ. Illaz p̄mit parentū custodia: refrenat ifirmioris sex⁹ ipsius verecūdia. Postremo leges timet q̄s tu non times. Jō ergo gl̄ioſioꝛ eris si fecer⁹: qz tu si fecer⁹ deū times. Habet illa multa q̄ timeat p̄ter deū: tu solū deuz times. Sed tu quē times: maioꝛ est oib⁹. Ipse timēdus est i publico: ipse in secreto. Procedis: videt⁹: intras: videris Lucerna ardet: videt te: lucerna extincta est videt te. In cubile itras: videt te. In corde ꝛsaris: videt te. Jpm time: illū cui cura est vt videat te: & vt timēdo castus esto. Aut si peccare vis: q̄re vbi te non videat: & fac qđ vis. Qui ꝛo iaz vouistis: corꝑ⁹ arcti⁹ castita te: & cōcupiscētie frenos: nec ad ips que p̄missa sunt patiamini relaxare vt nō soluz a ꝛcubitu illicito diuertatis: sz etiā licitū ꝛtē nat⁹ aspectū. Memēto te in q̄cūqz seru sitis C siue mares siue femie: angelo⁹ vitā ducere vos i terra. Angeli cīm nō nubūt: neqz vxores ducūt. Hoc cruꝫ cū surrexerunt⁹. Quā Matth. to vos meliores: q̄ id qđ erūt homes post re- xxij. surrectionē: hoc vos iciptis esse añ mortē:

Seruate gradus vestros:seruat cū deus honores vestros.Cōparata est resurrectio
1.cor.xv mortuorū:stellis in celo constituris.Stella eñ a stella differt in gloria:vt aplus dicit. Sic ⁊ resurrectio mortuoꝝ. Aliter ibi lucebit virginitas:alr ibi lucebit castitas cōiugalis:alr ibi lucebit sancta viduitas. Dicerne lucebūt:sed oēs ibi erunt. Splendor disparcelum cōe.Cogitātes ergo gradus vestros:seruātes ⁊ professionē vestrā:accedite ad carnem dñi:accedite ad sanguinez dñi.Qui se scit alr esse:nō accedat.Cōpungimini magis sermone meo.Cōgratulātur eñ qui sciūt seruare cōiugibus qō a coniugibus exigūt:qui sciunt seruare oīmō continētiam si hanc deo vouerūt.Quia ꝙ audiunt dicentē me.Quicūqꝫ nō seruauerit castitatē:nolite accedere ad illū panem:⁊ tristātur.Et ego nollē hoc dicere.Sed qđ facio:Timebo hominē:⁊ taceam veritatem. Ergo si illi serui nō timent deū:etiā ego nō timeā:quasi non sciā dictū esse. Serue nequā ⁊ piger:tu dares ⁊ ego exigerez. Ecce
Matth. xxv. dedi dñe deus meus:ecce in cōspectu tuo ⁊ angeloꝝ tuoꝝ:⁊ in conspectu ipsi⁹ plebis tue erogauī pecuniā tuam. Timeo eñ iudicium tuū. Ego dedi:tu exige. Et si non dicam:facturus es.Ergo hoc poti⁹ dico.Ego dedi:tu cōuerte:tu parce. Fac pudicos qui fuerūt impudici:vt simul in tuo ꝓspectu cū iudiciuꝫ venerit gaudeam⁹:⁊ qui erogauit ⁊ cui erogatū ē. placet hoc:placeat. Qui cūqꝫ impudici estis:corrigite vos duꝫ viuitis.Ego eñ verbum dei loqui possum:impudicos autē in nequitia perseuerātes:de indicio dei ⁊ dānatione liberare non possuꝫ.

[De muliere deprehensa in adulterio. In euangelio secūdum eundem. Sermo. xlvij. In fine autem sermonis de misericordia ac veritate saluatoris multa declarat.

B

Eminit charitas vra sermone pristino:ex occasiōe lectiōis euāgelij locutos nos esse vobis de spūsancto.Ad hūc potandū cuꝫ dñs inuitasset credentes in se:loquēs inter eos qui illum tenere cogitabāt ⁊ interficere cupiebant nec valebāt qr ille nolebat.Cum ergo hec locutus esset:nata est de illo in turba dissensio:alijs putantibus q ipse esset
Joan vij. christus:alijs dicētibus: quia de galilea non exurget christus . Qui vero missi fuerant vt eū tenerent:redierūt inanes a crimine:⁊ pleni admiratiōe. Nam ⁊ testimonium perhibuerūt ipsius doctrine cū dicerent:a quibus missi erāt.Quare nō adduxistis euꝫ:Respōderunt enim nunqꝫ sic locutus est homo.Non eñ quisqꝫ sic loquitur homo.Ille autez sic locut⁹ est: quia deus erat ⁊ homo.Tamē pharisei temptationē eorum repellētes: direrunt eis . Nūquid ⁊ vos seducti estis:Videm⁹ enim delectatos vos esse sermonibus illius:⁊ Nūquid aliquis de principib⁹ credidit in eum:aut ex phariseis:Sed turba hec que nō nouit legez:maledicta est.Qui nō nouerant legē:ipsi credebant in eū qui miserat legem:⁊ eū qui miserat legez cōtenebant illi qui docebāt legem:vt impleretur qō dixerat ipse dñs⁹.Ego veni vt non videntes videant:⁊ videntes ceci fiāt.Ceci enim facti sunt pharisei doctores:illumiati sunt populi legem nescientes ⁊ in auctorem legis credētes. Nicodemus tamē vnus ex pharisēis qui ad dominū nocte venerat:⁊ ipse quidē non credulus sed timidus:nā ⁊ nocte venerat ad lumen:qr illuminari volebat:⁊ sciri timebat:rndit. Nūquid ⁊ lex nostra iudicat quēq; hoiez:nisi audierit ab ipso prius⁹ cognouerit quid faciat:Volebant illi peruerse ante esse dānatores qz cognitores.Sciebat eñ nicodem⁹ vel⁹ potius credebat:qr si tm̄odo vellēt eū patienter audire:forte similes fierēt illis q̄ missi sunt tenere ⁊ maluerūt credere. Illi respondērunt p̄eiudicio cordis sui:qō ⁊ illis. Nunquid ⁊ tu galileꝰes.i.quasi a galileo seductus:Dñs eñ galileus dicebatur : qñ de nazareth ciuitate erāt parentes eius. Secūduꝫ mariā dixi parentes:non ꝑm virile semē. Non eñ quesiuit in terra patrem:qr iā habebat desuper patrē. Nā vtraqz eius natiuitas mirabilis fuit:diuia sine matre: humana sine patre.Quid ergo illi q̄si legis doctores ad nicodemuꝫ:Scrutare ⁊ vide: qr ꝓpheta a galilea nō surget:sed dñs ꝓpheterū inde surrexit. (Postea uersus est (iquit) euāgelista:vnusquisqꝫ in domū suaꝫ. Inde perrexit iesus in montē. In montē autem olivet⁹:in montē fructuosum:in montē vnguenti:in montē chrismatis.Ubi eñ decebat docere christū:nisi i mōte olivet⁹: Christi enim nomē a chrismate dictū est.Chrisma autē grece:latine vnctio nūcupat. Ideo nos vnrit:qr luctatores cōtra diabolū secit.Et diluculo⁹ terū venit in templū:⁊ omnis populus venit ad eū:⁊ sedens docebat eos:⁊ nō tenebatur:qr non pati dignabat. Nunc etiā attēdite vbi ab inimicis tētata sit dñi mansuetudo. [Adducūt aūt illi scribe ⁊ pharisei mulierē in adulterio deprēhēsaz ⁊ statuerūt eā in medio:⁊ direrūt ei. Magr hec mulier mō deprehēsa est in adulterio.

Joh. ix.

Joh. vij

Jo. viij.

Ubi.ā.

In lege autē moyses mandauit nobis hui
28 iusmodi lapidare. Tu ergo qđ dicis:Hec dicebāt tentātes vt possent accusare euꝫ.] Unde accusare:Nūquid ipsum in aliquo facinore deprehenderāt:aut illa mulier ad eum aliqñ pertinuisse dicebaṫ:Quid est ergo tētantes vt accusarent euꝫ.Intelligim⁹ fratres admirabilē mansuetudinez in dño premonuisse:ne aduerterunt eū nimiuꝫ esse mitē:nimiū mansuetū. De illo qppe fuerat
fo. xliij ante predictuꝫ.Accingere gladio tuo circa femur tuū potentissime: Specie tua ⁊ pulchritudine tua:intende ꝓspere pcede ⁊ regna. Propter veritatē ⁊ māsuetudinem et iustitiā.Ergo attulit veritatē vt doctor:mā suetudinē vt liberator:iustitiā vt cognitor. Propter hec eū esse regnaturum in spūsancto ꝓpheta prediserat.Cum loqueba⁹ veritas agnoscebaṫ:cuꝫ aduersus inimicos nō moueret mansuetudo laudabaṫ. Cuꝫ ergo de duob⁹ istis.i.de veritate ⁊ māsuetudine eius inimici linoꝛ⁊ inuidia torquerenṫ:in tertio.i.iustitia scandalū posuerūt.Quare.
leuit.xx. Qr lex iusserat adulteros lapidari:⁊ vtiqꝫ qđ iniustum erat lex iubere nō poterat.Sz si quis alr diceret qđ lex iusserat:iniust⁹ deprehenderet.Direrūt ergo apud semetipsos.Uerax putaṫ:mansuetus videṫ:de iustitia illi querenda calūnia est.Offeram⁹ ei mulierē in adulterio deprehēsaz:dicamus de illa quid in lege scriptuꝫ est.Si eā iusserit lapidari:mansuetudinē non hz.Si eam dimitti cēseuerit:iustitiā non tenebit.Ut autem māsuetudinē (inquiunt) nō perdat:in qua populis iā amabilis faci⁹ est:sine dubio dimitti eaz iubebit. Hinc nos inuenientes occasionē accusandi:⁊ reū faciem⁹ tm̄ legis prevaricatorē dicētes ei.Noſtis ei legis:cōtra moysen rndes:imo cōtra euꝫ q̄ per moysen dedit legē. Reus es mortis:cū illa ⁊ tuipse lapidādus. Posset his verbis arqz semētijs inuidiari inuidia:fermere accusatio:flagitari dānatio. Sz cui hec. Peruersitas rectitudini:falsitas ꝫitati:curuuꝫ directo:stultitia sapiētie:Quādo illi laqos pararēt:in quos nō ipsi prius caput cūcerent:Nō est capt⁹ cui ipsi tēdebant:Nō ei capti sunt qui tendebant:qr nō credidērunt in eū qui eos possit de laqueis eruere. Ecce dñs in rndendo ⁊ iustitiā seruaturus est:⁊ māsuetudine nō est recessur⁹.Quid enim rndit dñs iesus:Quid rndit veritas. Quid rndit sapientia:Quid respōdit ipsa cui calūnia parabatur iustitia:Nō dixit: non lapidet:ne contra legē dicere videret.
Luc. xix. Absit aūt vt diceret:lapidet.Uenit eñ non pdere qō inuenerat:sed querere qō pierat. Quid ergo rndit:Uidete q̄ plen⁹ est iustitia:plenus māsuetudine ⁊ ꝫitate. [Qui sine peccato est vestrū (inqt) prior in illam lapidē mittat.] O rnsio sapientie:qūo eos intromisit in se. Foris eñ calūniabāt:seipsos intrisecus nō perscrutabāt. Adulteraz videbāt:se nō respiciebant. Preuaricatores legis legē implere cupiebāt:⁊ hoc calūniando nōvere tanqꝫ adulteria castitate dānando. Audistis iudei:audistis pharisei:audistis legis doctores:legis custodes: sed nondū intellexistis legislatorem. Quid aliud vobis significat:cū digito scribit i terraz:Digito eñ dei lex scripta est. Nūc dom⁹ in terra scribebaṫ:qr fructum requirebat. Audistis ergo:impleaṫ lex: lapideturC adultera. Sed nūquid qr punienda est:laꝑ implēda est a puniēdis:Cōsideret se vnusquisqꝫ vestrū:intret in semetipm:ascendat tribunal mētis sue:cōstituat se ante cogitationē suam:cogitet se cōiteri. Scit eñ qui j.Cor.ij. sit qr nemo scit hominuꝫ que sunt hois nisi spūs hois qui in ipso est.Unusqisqꝫ in se intendēs:peccatorē se inuenit.Ita plane.Ergo aut ibi dimittite:aut simul cū illa legis penā excipite. Si diceret:lapideṫ:mansuetus nō videret.Dicit qō dicere dz:⁊ māsuetus ⁊ iustus. Qui sine peccato est vestrum: prior in illam lapidē mittat.Hec vox iustitie est.Puniaṫ peccatrix:sed nō a peccatoribus.Impleaṫ lex:sed nō a prevaricatoribus legis.Hec vox oīno iustitie est:qua iustitia illi tanqꝫ trabali telo percussi se inspicientes:⁊ reos se inuenientes:vnus post vnum oēs recesserunt. Relicti sunt duo:misera et misericordia. Dñs autē cum eos telo iustitie percussisset:nec dignat⁹ est cedentes attēdere:sed auersō ab eis obtutu rursus scribebat in terra. Relicta aūt illa sola mulier oīb⁹ abeūtib⁹:leuauit oculos suos ad mulierē. Audiuimus vocem iustitie:audiamus ⁊ māsuetudinis. Plus eñ credo territa erat illa mulier cū audisset a dño dictū. Qui sine peccato est vestrū:prior in illā lapidē mittat. Illi eñ attēdentes ⁊ ipse abscessu confessi:dereliquerūt mulierē cū magno peccato:ei qui erat sine peccato.Et qr illa hoc audierat. Qui sine peccato est vestrū:prior in illam lapidez mittat:ab illo se puniēdam ꝓperabat:in quo peccatū inuenirnō poterat.Ille aūt qui aduersarios ei⁹ repulerat ligua iustitie:leuās in eā oculos māsuetudinis interrogauit eā.[Nemo te cōdēnauit:Rndit illa. Dñe nemo.Et ille. Nec ego te ꝯdēnabo]a quo forte dānari timuisti:qr in me ꝑcm nō inuenisti. Nec ego te ꝯdēnabo:Quid est dñe:Fanes ergo peccatis:Nō plane ita.Attende qō sequitur. [Uade deinceps iā noli peccare.]Ergo et

dñs dānault:sed peccatū nō holez. Si autem peccator fautor esset:diceret. Nec ego te dānabo:vade vine vt vis:de mea libertione esto secura ego te quātūcūq; peccaueris ab oī pena:etiaz a gehēne t inferni torroribus liberabo. Nō dixit hoc. Intēdant ergo qui amant in dño manſuetud inē:t timeāt veritatez. Etem dulcis t rectus dñs. Amas q dulcis est time q rect⁹ est. Tanq manſuetus dixit. Tacui:sed tanq iustus. Numqd semper tacebo:Misericors t miserator:dñs. Ita plane. Adhuc adde. Lōganimis. Adde adhuc. Et multū misericors. Sed time quod est in nouissimo. Et verax. Quod em modo ſustinet peccātes:iudicaturus est contentes. An diuitias lōganimitatis eius contēnis:Ignoras q patientia dei ad penitētiaz te adducit:Tu autez ſz duriciā cordis tui t cor ipenitēs thesaurizas tibi irā i die ire t reuelatiōis iusti iudicij dei:qui reddet vnicuiq; iuxta opa sua Mānsuetus dñs:lōganimis dñs:misericors dñs:sed t iustus dñs:t verax dñs. Largitur tibi spaciū correctiōis:sed tu pl⁹ amas dilationem q emendationē. Malus fuisti heri:hodie bonus esto. Et hodiernū diez in malicia peregisti:vel cras mutare. Sed expectas:t de misericordia dei tibi plurimuz polliceris:quasi ille qui tibi per penitētiaz pmisit salutem:pmisit tibi etiā longaz vitaz. Unde scis quid pariat crastinus dies:Recte dicis in corde tuo:quādo me correxero:deus mihi oia peccata dimittit. Negare nō possumus q correctis atq conuersis indulgētia deus pmisit. Naz in quo pphetaz mihi legis:qz pmisit de⁹ correcto indulgentiā:non mihi legis qz pmisit tibi longā vitam. Ex vtroq igitur hoies periclitant:sperando t desperādo cōtrarijs reb⁹. Sperādo decipit q dicit. Bon⁹ est deus misericors est deus:faciam qō mihi placet:qō libet:laxē habenas cupiditatibus meis:impleā desideria aie mee. Quare hoc:Qz misericors est deus:manſuet⁹ est de⁹. Spe isti periclitātur. Desperatōe aūt qui cū incidērunt in grauia peccata:putātes sibi iam nō posse ignosci penitētibus:t statuētes se ad dānationem sine dubio destinatos: dicunt apud seipsos. Jaz dānati sum⁹:quare non qō volumus facimus:aio gladiatorū ferro destinatorū. Jdeo moleſti ſunt desperati. Jam em qō timeāt non hñt:t vehementer timēdi sunt. Jſtos desperatio necat illos spes. Inter spem t desperationē estuat aia. Metuendū est ne te occidat spes:t cuz multū speras de misericordia:incidas in iudiciū. Metuendum est rursus ne te occidat desperatio:t cū putas iaz nō tibi ignosci que grauia cōmiſiſti:nō agas penitētiaz:t leuras indicē sapiētiā:que dicit. Et ego vestre pditioni ſupridebo. Quid ergo egit de⁹ cuz piclitātibus vtroq; morbo:Illis q spe periclitātur hoc dicit. Ne tardes cōuerti ad deum:neq; differas de die in diez. Subito em veniet ira eius:t in tpe vindicte diſperdet te. Illis qui desperatiōe periclitantur quid dicit:In quacūq; die iniquus cōuersus fuerit:oēs iniquitates eius obliuiſcar. Propter illos qui desperatiōe periclitant:pposuit indulgētie portuz. Propter illos q spe periclitātur t dilatiōibus illudunt:fecit deus dīe mortis incertū. Quādo veniat vltim⁹ dies nescis. Jngratus es:q hodiernū habes:in quo corrigaris:Sic ergo ad ista mulierē. Nec ego te condēnabo. Sed facta secura de preterito:caue futura. Deleui quod cōmiſiſti:obserua quod precepi vt inuenias quod promiſi.

¶ De eo quod scriptū est in euangelio scōm eundē. Si māseritis inverbo meo:vere discipuli mei estis. Sermo xlviij. In quo illud specialiter declarat quis inter mortuos sit liber.

Quit charitas vestra oēs nos vnū magistruz habere:t sub illo cōdiscipulos esse. Nec iō magistri sum⁹ q de loco supioze loquimur vobis:sed magr est oium qui habitat in nobis omnibus. Jpse modo in euāgelio nobis olbus loquebat:t dicebat nobis qō etiaz ego dico vobis. Dicit autem ille de vobis t nobis. Si māseritis in ſbo meo:non vtiq; in meo qui mō loquor:sed in ei⁹ qui mō in euāgelio loquebat. [Si māseritis in ſbo meo (inqt) vere discipuli mei estis]. Ad discipulū est parū accedere:sed manere. Nō ergo ait. Si audieritis verbū meū:aut si acceſſeritis ad verbū meuz:aut si laudaueritis verbuz meū. Sed videte qd dixerit. [Si māseritis in ſbo meo:vere discipuli mei eritis: t cognoſcetis veritatē:t veritas liberabit vos]. Quid dixim⁹ fratres:Manere inverbo dei:labor est an nō est:Si labor est:ratē de magnū premiū. Si labor nō est:gratis accipis premiū. Waneam⁹e:go in eo q manet in nobis. Nos si nō māserimus in illo:cademus. Jlle autē si in nobis nō manserit:nō ideo domū perdidit. Nouit ille manere in se:qui nunq; deserit se. Ablit autez ab hoie vt maneāt in se:qui pdit se. Ergo nos in illo manemus indigētia:ipse in nobis manet misericordia. Jam ergo si ppositum est qō facere debeamus:quid acceperi simus videamus. Jndixit em opus:t promiſit mercedem. Quod est opus:Si māseritis in verbo meo. Breue opus. Uerbum brene:magnuz opere. Si manseritis. Quid est si māseritis:Si in petra edificaueritis. O qs magnum est fratres hoc:ſupra petrā ed ficare qs magnum est. Uenerunt flumina:flauerūt venti:descenderunt imbres t impegerūt in domū illam t non ecciditfundata enim erat ſuper petram. Quid est ergo in verbo dei manere:niſi nullis tentatiōibus cedere:Premiū quid est:Cognoſcetis veritatē:t veritas liberabit vos. Cōpatimini nobis:qz vocem meā sentitis obtuſam. A diuinate me trāquillitate. O premiū. Cognoſcetis veritatem. Forte aliquis diceret:t quid mihi pdest cognoſcere veritatez:Et veritas liberabit vos. Si nō delectat veritas:delectet libertas. In cōſuetudine latine lingue liberari duobus modis dicit. Et maxime in eo conſuemus audire hoc verbū vt quicūq; liberatur, itelligatur periculū euadere:moleſtijs carere. Liberari autē proprie dicitur liberum fieri. Quomō saluari salnū fieri:sanari sanum fieri:sic liberari liberū fieri. Jdeo dixi. Si nō delectat veritas:delectet libertas. Hoc in greca lingua euidētius sonat:nec potest aliter intelligi. Et (vt noueritis) qz aliter intelligi nō potest:loquente domino:respōderunt iudei. Nos nemini seruimus vnq;:quomō dicis:veritas liberabit vos:Jd est vitas liberos vos facit. Quomodo dicis eis qui nemini vnq; seruiunt⁹ quos vides (inquit) nō habere seruitutis neceſſitatē:quomodo eis pollicer⁹ libertatem:Audierūt quod debuerūt:ſed non fecerunt qō debuerūt. Quid audierūt:Qz dixit. Veritas liberabit vos. Attēdiſtis vos qz non seruitis hoi:t dixiſtis. Nemini seruimus vnq;. Omnis iudeus et grecus: diues t pauper:honorat⁹ t priuatus:imperator t mēdicus:oīs qui facit peccatum: seruus est peccati. Ois (inqt) qui facit peccatū:seruus est peccati. Si agnoscāt hoies seruitutē:videbunt vnde accipiunt libertatem. Ingenu⁹ est aliquis:captiuat⁹ a barbaris:t ingenuo fact⁹ est seruus. Audit homo miserator:cōsiderat se habere pecuniā: fit redemptor:pergit ad barbaros:dat pecuniā:redimit hominē. Plane reddidit libertatē si ablſtulit iniquitatez. Sed qs abſtulit iniquitatē:Homo hoi:Jlle qui fuiebat apud barbaros:a redēptore ſuo redēptus est. Et multū interest iter redēptorē t redemptum:tamē ſub dña iniquitate forte ſerui ſunt. Interrogo redemptorē:habes peccatū:Habeo inqt. Ergo nec tu te iactes redemptū:nec tu te extollas redēptorez:fugite ambo ad verū liberatorez. Parū est qz ſub peccato ſunt:serui dicti ſunt t mortui dicūtur. Quod timet homo ne faciat illis captiuitas:iam illi fecit iniqtas. Quid em:qz videnf viuere:Nunqd ideo errauit ille qui dixit. Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos:Ergo mortui oēs ſub peccato: serui mortui:seruiēdo mortui:moriēdo serui. Quis ergo liberat a morte t a futute: niſi in mortuis liber:Quis est in mortuis liber:niſi inter peccatores ſine pctō:Ecce venit pnceps mūdi:ipse dicit redēptor noſter:liberator noſter. Ecce venit pnceps mūdi:t in me nihil inueniet. Tenet quos decepit:quos seduxit:qbus peccatū mortemq; perſuaſit:in me nihil inueniet. Ueni dñe redemptor vem. Agnoſcat te captiu⁹:fugiat te captiuator:tu esto mihi liberator. Jlle me perditū inuenit:in quo diabolus nihil inuenit qō caro agit. Jnuenit carnē in illo pnceps huius mūdi:Jnuenit. Et qualem carnem:Mortalē:quaz possit tenere:quaz possit crucifigere:quaz possit occidere. Erras deceptor non fallit redemptor. Errasti. Uides in dño carnē mortalem nō esse caro peccati:ſilitudo est carnis peti. Miſit enim deus filū ſuū in ſilitudinez carnis peti. Uera caro:mortalis caro:ſed nō peccati caro. Miſit em deus filū ſuū i ſilitudinez carnis peccati vt de pctō dānaret peccatū i carne Miſit em de⁹ filū in ſilitudinez carnis peccati i carnē:nō tñ in carnem peti. Propter qd:Ut de peccato:certe nullū peccatuz: vt de pctō dānaret peccatū in carne: vt iuſtitia dei impleret in nobis:q non fm carnez ambulam⁹ ſz fm ſpm. Si ergo ſilitudo carnis erat peti nō caro peccati:quō vt de peccato dānaret pctm in carne:Solet t ſilitudo cape nomē ei⁹ rei:cuius est ſilitudo. Nō dſ verus:ſed etiā ſi pictū in pariete oſtendas:t qras qd ſit. Rndet hō. Pctm ergo appellata est caro:hñs ſilitudinē carnis peccati:vt eēt ſacrificiū p pctō. Dicit idē apls alio loco. Euz q nō nouerat pctm:p nobis peccatū fecit. Euz q nō nouerat peccatum. Quē qui non nouerat pctm:niſi eū q dixit. Ecce venit pnceps mūdi:t in me nihil inueniet. Euz q nō nouerat pctm:peccatū p nobis fecit. Eū ipz xpm neſciētē pctm:fecit deus p nobis pctm. Quid ē hoc frēs. Si dicere. Fecit in illū pctm:aut fecit illū hñe peccatuz:tolerabile videret. Quō toleram⁹ qō dictū est. Jf cit eū petiū vt ipſe xps sit peccatū:Qui nouerāt ſcripturas veteris teſtamēti:recognoſcūt qō dico. Nō em ſcī dictū eſt:ſz al ctiēs creberrime. Petā dicta sunt:

puer. i.

Eccl. v.

mat.vij.

Ezechi. xviij.

Jo. viij.

Jo. viij.

Jo. viij.

Ro. viij.

ij.cor.v.

Jo.xiiij.

sacrificia p̄ peccatis. Offerebat: verbi gratia: p̄ peccato hyrc⁹: aries: quod libet: ipsa victima q̄ offerebatur pro peccato peccatū
Leui.iiij nominabatur. Peccatuz ergo dicebatur sacrificiuz p̄ peccato: ita vt alicubi dicat ſlex sacerdotes ponere debere in manus suas super peccatum. Ergo cum qui non nouerat peccatum. Ergo cum qui non nouerat petrū: fecit p̄ nobis petrū. i. sacrificiū p̄ peccato. Factum est petrū: oblat⁹ est: t delet⁹ est petrus. Fusus est sanguis redēpto-
Matth. xxvj. ris: t deleta est cautio redēptoris. Ipse est sanguis q̄ p̄ multis effusus ē in remissionē pctōz. Quid est ergo q̄ insipiēter exultasti meus captiuator: q̄ carnē mortalē habuit meus liberator? Si habuit petrū vide. Si
Johā. j. aliquid tuū in eo inueniſti tene. Uerbū caro factū est. Uerbū creator est: caro creatura est. Quid tibi tuū inimice? Et verbū dei est: t aia hois creatura ē: t caro hois creatura est: et caro mortalis dei creatura est:
Jo. xiij. peccatū ḡre. Sed quid q̄ras p̄itas loquiſ. Ueniet princeps mundi: t in me nihil inueniet. Nō ḡ nō inuenit carnē: ſz nihil suuz. i. nullū petrū. Decepisti innocētes: fecisti nocētes. Occidisti innocentē: pensisti quez nō debebas: redde q̄ tenebas. Quid ḡ? Ad hoc̄ insultasti: q̄ inueniſti in xp̄o carnē mortalē? Muscipula tua erat. Un̄ letat⁹ es: inde capt⁹ es. Ubi te exultasti aliq̄d inuenisse: inde nūc doles q̄ possederas p̄didisse. Ergo: fres q̄ credim⁹ in xp̄m: manēam⁹ in ꝺ̄no
Jo. viij. ei⁹. Si em̄ mānerim⁹ in verbo ei⁹: vere discipuli ei⁹ sum⁹. Nō em̄ soli illi duodecim: ſz oēs q̄ manem⁹ in ꝺ̄no ei⁹ vere discipuli ei⁹
Jo. xiij. sumus t cognoscem⁹ veritatē: t veritas libera bit nos. i. xp̄s filj⁹ dei q̄ dixit. Ego sum veritas: liberos nos faciet: hoc ē liberabit nos nō a barbaris sed a diabolo: nō a corporis captiuitate: sed ab animę iniquitate. Sol⁹ est qui sic liberat. Nemo se liberum dicat: ne seruus remaneat. Nō remanebit in seruitute anima nostra: quia quotidie dimittuntur debita nostra.

De pastore/t mercennario/et fure
In euāgelio ſm eūdez. Sermo. xlix.
In q̄ sermōe q̄d sit p̄ portā ingredi q̄ xp̄s est sincerissime exponit.

On ignorat fides vestra charissimi: et itayos didicisse nouim⁹ dicente magistro de celo in quo spez vestram posuistis: q̄ dñs noster iesus christus qui iam pro nobis passus est et resurrexit: caput est ecclesie: t est corpus eius ecclesia: et in eius corpore vnitas mēbrorum: et compago charitatis tanq̄ sanitas existit. Quicūq; autem in charitate frigueri: infirmat in corpore christi. Sed potens est ille qui exaltauit caput nostrū etiā infirma mēbra sanare dū tamē non nimia impietate precidentur: sed hereant corpori donec sanentur. Quicquid em̄ adhuc heret corpori: non desperate sanitatis est. Quod autem p̄cisum fuerit: nec curari: nec sanari potest. Cum ergo ille sit caput ecclesie: t sit corpus eius ecclesia: totus xp̄s caput t corpus est. Resurrexit iam ille. Caput ergo habemus in celo. Caput nostrum interpellat pro nobis. Caput nostrum sine peccato et sine morte. Cum propitiat pro peccatis nr̄is deū: vt et nos in fine resurgētes t immutati in gloriam celestem: sequamur caput nostrum. Quo enim caput et cetera membra. Sed dum hic sum⁹: mēbra sum⁹: ne desperemus: q̄ secutura sumus caput nostrum. Uidete em̄ ffes dilectionem illius capitis nostri. Jam in celo est: et hic laborat q̄diu hic laborat ecclesia. Hic christus esurit: hic sitit: nud⁹ est: hospes est: infirmatur: in carcere est. Quicq̄d em̄ hic patit corpus eius: se dixit pati: t in fine segregās ip̄m corpus suum ad dexteram: et reliquos a q̄bus mō conculcatur segregans ad sinistram dicturus est his qui sunt ad dexterā. Uenite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Qui bus meritis? Esuriui enim t dedistis mihi manducare t̄c. Sic exequitur tāt̄ ipse accepisset vsq; adeo vt illi nō intelligentes: respondeant et dicant. Dñe: q̄n te vidimus esurientez: t hospitē: in carcere? Et dicit eis. Cum vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Sic etiā in nostro corpore caput surgit sum est: pedes in terra sunt: tñ in aliqua cōstipatione t coartatione hoiz: quando tibi aliquis pedem calcat: nōne dicit caput: calcas me: nec caput tuum? nec linguā tuam quisq; calcauit? Sursum est: in tuto est: nihil ei mali contigit: t tñ q̄ per connexionē charitatis vnitas est a capite vsq; ad pedes: nō se inde lingua separauit: sed dixit. Calcas me: cum eā nemo contigerit. Quomodo ergo lingua quam nemo contigit dicit. Calcas me. Sic xp̄s caput quod nemo calcat dixit. Esuriui t dedistis mihi mādu
mat.xxv car. Et illis qui hoc nō fecerunt dixit. Esuriui t nō dedistis mihi mānducare. Et quomodo concluſit? Sic. Ibunt illi in combustionem eternam: iusti aūt in vitam eternā.
B Cum ergo nunc loqueretur dixit se esse pastorem: dixit esse et ianuam. Utrūq; ibi habes: t ego sum ianua: t ego sum pastor. Jamua est in capite: pastor in corpe. Dicit enim
Johā. x. petro: in quo vno formar ecclesiam. Petre
Jo.xxi. amas

Jo.xxi. amas me? Respōdit. Dñe amo. Pasce oues meas. Et tertio. Petre emas me? Cōtristatus est petr⁹ q̄ eū tertio interrogauit: quasi ille q̄ vidit cōscientiā negatoris: nō videbat fidē cōfidētis. Nouerat illū semper: nouerat illū t q̄n se petr⁹ ip̄e non nouerat. Tūc
Lu.xxij. em̄ se nō nouerat q̄n dixit. Tecū ero vsq; ad mortē: t q̄ esset infirm⁹ nesciebat. Quō plerūq; reuera t infirmis cōtingit: vt egrotus nesciat q̄d cū illo agat: medic⁹ aūt sciat: cū ille egritudinē illā patiatur: medic⁹ nō patiat. Magis dicit medic⁹ q̄d agat in scipo. Petr⁹ ergo: tūc infirmus: dñs autē medic⁹. Dicebat se habere vires q̄s nō habebat. Ille autez tangens venā cordis ei⁹: dicebat q̄ ter euz esset negaturus. Et ita factū est quō p̄dixit medic⁹: nō quō p̄sumpsit egrot⁹. Ergo post resurrectionē suā dñs interrogauit eū: non nesciens quo ille alio confiteretur amorem christi: sed vt trina cōfessione amoris deleret trinā negatiōez timoris. Ergo hoc dómi nus exigit a petro. Petre amas me? Quasi q̄d mihi dabis: q̄d mihi p̄stabis: q̄ amas me? Quid erat p̄statur⁹ petrus resurgenti dño t cūti in celū: atq; sedēti ad dexteram p̄ris? Quasi diceret: hoc mihi dabis: hoc mihi p̄stabis: si amas me: vt pascas oues meas. Per ianuā intres: nō p̄ aliā partem ascēdas. Audistis cū euangelium legeret. [Qui intrat p̄ ianuam pastor est: qui aūt ex alia p̄te ascēdit: fur est t latro]. Et dissipare ḡrit: t spargere: et tollere. Quis est q̄ intrat p̄ ianuaz? Qui intrat p̄ xp̄m. Quis est iste q̄ imitat passionem xp̄i? Qui cognoscit hūilitatē xp̄i: vt cū deꝰ factus sit hō p̄ nobis: cognoscat se homo nō esse deū ſz hoſz? Qui em̄ vult deꝰ videri cum sit hō: nō mirā
Dñs nur illuz qui cū deus esset homo factus est. Tibi autem non dicitur: esto aliquid minus q̄s es: sed cognosce quid es. Cognosce te infirmum: cognosce te hominem: cognosce te pctōrē: cognosce te q̄ ille iustificat: cognosce quia maculosus es. Appareat in cōfessione tua macula cordis tui: t p̄tinebis ad gregē xp̄i: q̄ cōfessio peccatorū imitat
Iu.xviij. medicū sanatuz: quomodo in egritudine q̄ dicit sanꝰ suz nō ḡrit medicū. Nūquid nō ad templū ascēderat pharisꝰ ille t publicanus? Ille de sua sanitate gloriabat: ille vulnera sua medico ostendebat. Dicebat ergo ille. Deꝰ gratias tibi ago: q̄ non sum sicut publicanꝰ iste. Gloriabat sup alterū. Ergo si publicanꝰ ille sanꝰ esset: inuideret illi pharisęus: q̄ nō haberet super quem extollere tur. Quomodo ergo venerat qui sic inuidebat? Non erat vtiq; sanus. Et cum sic sanū diceret: non descendit curatus. Ille autem ad terram oculos deiciens: et non audēs in celum attollere: percutiebat pectus suū dicens. Propitius esto mihi peccatori. Et quid dicit dominus? Amen dico vobis: q̄ descendit iustificatus de templo publicanus magis q̄s pharisęus: q̄ ois q̄ se exaltat humiliabit: t q̄ se humiliat exaltabit. Qui autem se exaltāt: p̄ alterā p̄te volunt ascendere ad ouile. Qui aūt se humiliāt: p̄ ianuā intrant ad ouile. Ideo de illo dixit: intrat: de illo ascēdit. Qui ascēdit videtis q̄ alta petit: non intrat sed cadit. Ille aūt q̄ se sub C
mittit vt p̄ ianuā intret: nec cadit: sed pastor est. Sed tres p̄sonas dixit dñs: t debemus illas inuestigare in euāgelio: pastoris mercēnarij: t furis. Cū legeret puto q̄ animaduertistis: designauit pastorē: designauit mercēnariū: designauit furem: Pastorē dixit animam suam ponere p̄ ouib⁹ suis: t intrare per ianuā. Furē dixit ascēdere p̄ aliā p̄tē. Mercēnarium dixit lupum vel furēsi videat fugere: quia non est illi cura de ouibus. Mercēnarius est em̄ nō pastor. Ille intrat per ianuaz: q̄ pastor est. Ille ascēdit p̄ aliam partez: quia fur est. Ille videt eos q̄ volūt tollere oues: timet t fugit quia mercennarius est: quia non est illi cura de ouibus. Mercēnarius est cū. Si inuenerimus tres istas p̄sonas: inuenit sanctitas vestra t quos diligatis: et quos tolleretis: et quos caueatis. Diligendus est pastor: tolerandus est mercennarius: cauendus est latro. Sunt homines in ecclesia: de quibus dicit apostolus. Qui ex occasione euā gelizant: querentes ab hominibus commoda sua: siue pecuniaria siue honum vel laudis humane. Quomodolibet volentes accipere numera euangelizant: non tam salutem⁹ eius querunt cui annunciant q̄s commodum suum. Ille autez qui audit salutem ab eo qui non habet salutem: si ei crediderit quem illi annūciat nec̄ in illo spez posuerit per quem illi annunciatur salus: qui annunciat habebit detrimentum: cui annunciabit habebit lucrum. Habes dñm vicentem de phariseis. Cathedram moysi Matth.
sedent. Non eos solos significabat dñs: q̄si xxiij.
vero eos qui crederent in xp̄m ad iudeorū scholam mitteret: vt ibi discerēt quēadmodū iter sit ad regnuz celorum. Nonne ideo dñs venit vt instrueret ecclesiaz: ipsosq; iudeos bene credentes t bene sperātes t bene diligentes segregaret tanq̄s frumēta a paleis: t faceret vnum parietem circūcisio ephe. ij.
nis: cui coniungetur alius paries ex preputio gentiuz: quibus duobus parietibus de diuerso venientibus esset ipse lapis angularis? Nonne ergo idē dominus de duab⁹

istis plebib⁹ in vno futuris dixit. Habeo ⁊ alios oues:q̄ non sunt ex hoc ouili:⁊ oq̄ Joh.x. bar aūt iudeis. Oportet me (inquit) ⁊ eas adducere:vt sit vnus grex ⁊ vnus pastor. Ideo due naues erant vnde vocauerat di Luce.v. scipulos:duas psonas plebis significabāt: q̄n miserunt rhetia ⁊ leuauerūt tantā vim ⁊ tantū numeruz pisciū:ita vt pene rhetia rumperent. Et onerauerūt (inq̄t) duas naues. Due naues significabant vnā ecclesiā: sed de duabus plebib⁹ factā:cōiunctam in gen.xxix xp̄o:aliq̄n de diuerso venientez. Hoc significant etiā due vxores habētes vnū virū ia- mat.xx. cob:lyā:et rachel. Has duas significant et duo ceci:qui sedebant iuxta viā q̄s dns illuminauit. Et si auertatis scpturas i multis locis inenietis significari duas ecclias D q̄ non sunt due sed vna. Ad hoc enīz valet lapis angularis:vt ex duabus faciat vnā. Ad hoc valet ille pastor vt de duobus gregibus faciat vnum. Ergo dns doctur⁹ ecclesiā:⁊ habitur⁹ scholā suā p̄ter iudeos:sicut videmus mō:nunquid credentes in se ad iudeos missurus erat vt discerent:⁊ Exx noie pharisceoruz ⁊ scribarum significauit quosdam in ecclesia sua futuros:q̄ docerēt ⁊ non facerent. Se aūt figurauerat in psona moysi. Et cm̄ psonā eius gerebat moyses:⁊ velum añ se ideo ponebat:q̄n loq̄bat populo:q̄ spūdiu illi in lege carnalib⁹ gaudijs ⁊ voluptatib⁹ dediti erāt:⁊ regnū terrenum querebāt:velamē positum erat contra faciē eoz:ne viderēt xp̄m in scripturis. Ablato cm̄ velamine: posita q̄s passus est Watth. dns:visa sunt secreta tēpli. Ideo cū in cru- xxvij. ce penderet:scissum est velū tēpli a summo vsq; deorsum. Et apte dicit apl̄us paulus. ij.cor.iij. Cū aūt trāsieris ad xp̄z:auferet velamen. Qui aūt nō transierit ad xp̄m:cuius legat moysen:velamē positū est sup coz eis:sicut dixit apl̄s. Cum ergo p̄figuraret quosdam tales futuros dns in eccl̄ia sua: quid ait:- Watth. Scribe ⁊ pharisei cathedrā moysi sedent. xxiij. Que dicunt facite:sed q̄ faciūt facere nolite. Q̄n illud audiūt clerici mali q̄ in ipsos dicit:volūt puertere istam sententiā. Num quid non si illis liceret delerent illā de euāgelio:- Qz vero delere illā nō possunt:puertere illā q̄runt. Sed adest dn̄i gra ⁊ miseri cordia:nec sinit eos facere:q̄ circūspsit vetritate sua oēs sentētias suas ⁊ liberauit vt quisquis inde aliquid precidere voluerit: aut inducere male legēdo vel interpretando:ille si coz habet quod preciūm est iungat scripture ⁊ legat superiora vel inferiora: ⁊ inueniet sensum quem volebat ille male interpretari. Quid ergo putatis istos dicere de quib⁹ dicitur. Que dicunt facite ⁊ Qz reuera a sanis latcis dicit. Laic⁹ enī q̄ viuit bene viuere cū attenderit clericū malū:q̄d sibi dicit:- Dns dicit. Que dicūt facite:q̄ facūt facere nolite. Ambulabo viam dn̄i:nō sequar istius mores. Audiā ab illo:non verba ipsius sed dei. Sequar deū:sequatur ille cupiditatem suaz. Quia si voluero apud deum sic me defendere vt dicam. Dns vidi male viuentē clericū tuū:⁊ ideo male vixi: nonne mihi dicturus est. Serue nequā nō a me audieras. Que dicūt facite:que autez faciunt facere nolite:- Malus aūt laicus:in fidelis:nō ptinens ad frumentū xp̄i:q̄ tāq̄ palea in area tolerat:quid sibi dicit q̄n ceperit illū arg̃uere verbū dei:- Exi. Quid mihi loq̄ris:- Ipsi epi:ipsi clerici non illud faciunt:et me cogis vt faciā. Querit sibi non patronum ad causam malā:sed comitē ad penā. Nam nunq̄ eū defensurus est in die iudicij:quēcunq̄ malum voluerit imitari. Quomodo em̄ diabolus oēs quos seducit non seducit cum quibus regnet: sed cū q̄b⁹ damnet. Sic oēs qui sequunt malos:comites sibi ad gehēnā querunt:nō patrocinia ad regna celoꝝ. Quomō ergo puertūt isti hanc sententiam:q̄n illis dicit male viuentibus merito dictū est dño. Que dicūt facite q̄ autez faciūt facere nolite:- Recte dictū est inquiūt. Dictū est em̄ vobis:vt q̄ dicim⁹ faciatis:q̄ aūt nos facim⁹ vos nō faciatis. E Nos em̄ offerimus sacrificiū:vobis non licet. Videte versutias hoim. Quid dicā mercenarioz:- Naz si pastores essent:ista nō dicerent. Ideo dns vt os illis clauderet:se Watth. cutus est ⁊ dixit. Cathedram moysi sedēt. xxiij. Que dicunt facite:q̄ aūt faciunt facere nolite. Dicunt enim et non faciunt. Quid est em̄ fratres:- Si de sacrificio diceret offerē do:diceret:dicunt et non faciunt. Facunt enim sacrificium deo. Offerunt quidem q̄ dicunt ⁊ non faciunt. Audi quid sequatur. Alligant enim onera grauia ⁊ importabilia: et imponūt ea super ceruices hominū: que ipsi vno digito nolunt attingere. Aperte exprobrauit:describit et ostendit. Sed illi q̄n sic volunt puertere sniam: ostēdunt qz nihil querūt in ecclesia nisi cōmoda sua: nec euangeliū legerūt. Si em̄ nossent ipam paginam ⁊ totum legissent:nunq̄ hoc dicere auderent. Sed apertius attēdite:q̄ habet tales ecclesia. Ne q̄s dicat nobis prozfus de pharisceis dixit:de scribis:de iudeis dixit. Nam tales non habet ecclesia. Qui Mat.vij sunt ergo illi de quibus dominꝰ dicit. Nō omnis qui mihi dicit:dne domine intrabit in regnum celoꝝ. Et addidit. Multi dicēt mihi in illa die:domine dne:nōne in nomie tuo pphetauimus ⁊ in nomine tuo ꝑtutes

multas fecim⁹:⁊ in noie tuo mādducauim⁹ ⁊ bibim⁹:- Nūquid in noie christi faciunt ista:- Certū est: manifestū est: qz de his dicit qui nomē xp̄i habent. Sed q̄d sequitur:- Tūc dicā illis. Nūq̄ vos cognoui. Recedi te a me oēs q̄ operamini iniquitatē. Audi Ubi.s. apostolū gemētē de talib⁹. Dicit alios an- Phil.j. nūciare euāgeliū p charitatē:alios p occasionē. De quib⁹ dicit. Annūciāt euāgelium nō recte. Rem rectā:sed ipsi nō recti. Quod annūciat rectū est:sed q̄ annūciāt nō sunt recti. Quare nō est rect⁹:- Quia aliud querit in ecclia:nō deum querit. Si deū q̄reret castus esset:qz legitimū maritū habet. Quisquis a deo p̄ter deū q̄rit. Videte fratres:si vxor amet maritū qz diues est:nō est casta. Nō em̄ maritū amat:sed aurū mariti. Si aūt maritus amat ⁊ nudū amat ⁊ pauperem amat. Si em̄ ꝓpterea amat qz diues est: quid si quō sunt casus humani ꝑscribāt: subito egēs remaneat:- Renunciat illi forte:qz q̄ amabat nō maritus erat:sed res eius. Si autē vere maritū amet:etiā pauperez pl⁹ amat qz cū misericordia amat. Et tñ fratres de⁹ noster nūq̄ paup esse potest:diues est:ipse fecit oia:celum ⁊ terram:mare et angelos. Quicq̄d videmus:quicquid non videmus in celo:ipse fecit. Sed tñ nō diuitias amare debemus:sed eū qui fecit illas. Nō tibi ꝑmisit nisi se. Inueni aliquid pciosius:⁊ hoc dabit. Pulchra est terra:celum ⁊ angeli:sed pulchrior est q̄ fecit hec. Qui ergo annunciant deū:amātes deū:q̄ annūciāt deū ꝓpter deū:pascūt oues:⁊ non sunt mercenarij. Ipsam castitatem exigebat dns nr̄ Joh.xxi. iesus christ⁹ q̄n dicebat petro. Petre amas me:- Quid est:amas me:- Castus es. Nōn est coz tuum adulterum. Nō tua queris in ecclesia sed mea. Sz ergo talis es ⁊ amas me:pasce oues meas. Non enim eris mercēnari⁹:ꝫ eris pastor. Illi aūt nō cāte annūciabāt:de q̄b⁹ gemit apl̄s. Sed qz dicit. Phil.j. Quid em̄:Dū oimodo siue occasione siue veritate xp̄s annunciet:ꝑmisit ergo esse: mercēnarios. Pastor veritate xp̄z annūciat:mercēnarius occasiōe christū annunciat:aliud querens. Tamen ⁊ ille christum annūciat: ⁊ ille christum. Audi voccm pastoris pauli Sive occasione / sive veritate christus annunciet̄r. Ipse pastor voluit habere mercennarium. Faciunt em̄ vbi possunt vtiles sunt quantum possunt. Quando autem ad alios vsus:querebat apostolus cuius vias Phil.ij. imitarent̄ infirmi. Mihi vobis (inquit) timotheum qui vos commonefaciat vias meas. Et quid an:- Misi pastorem qui vos commoneret vias meas:id est quia quomō ego ambulo ⁊ ipse ambulat. Et mittēs pastorem:quid ait:- Neminem enim habeo tā vnanimem:qui sincera affectione ꝓ vobis sollicitus sit. Nonne cum illo erant multi:- Sed quid sequitur:- Omnes enim sua querunt:non que sunt christi iesu:id est ego vobis pastorem mittere volui:naz multi mercennarij sunt:sed non oportuerat vt mercē narius mitteretur. Ad alias res ⁊ negocia peragenda mittitur mercennari⁹:ad illas autem quas tunc volebat:pastor erat necessarius. Et vix inuenit vnum pastorez inter multos mercennarios: quia pauci pastores:multi mercēnarij. Sed quid dicitur de mercēnarijs:- Amē dico vobis: perceperūt Mat.vj. mercedem suā. De pastore aut ē quid dicit apl̄s:- Quisq̄s aūt mundauerit se ab hmōi ij.Ti.ij. erit vas in honorem scrificatū ⁊ vtile dño ad oē op⁹ bonū paratū semp. Nō ad quasdam res paratū:⁊ ad quasdā non paratū: ꝫ ad oē op⁹ bonū paratū. Hec de pastorib⁹ dixi. De mercēnarijs aūt iā dixim⁹. Mercē Jo.x. nari⁹ q̄n videt lupū insidiantem oīb⁹ fugit. Hoc dns dixit. Quare:- Quia non est ei cura de ouib⁹. Tandiu est ergo vtilis mercennarius q̄diu non videt lupum: q̄diu non videt furem et latronem. Cum autem viderit:fugit. Et q̄s est de mercēnarijs qui fugit de ecclesia quando videt lupum aut latronem:- Abundant lupi:abundāt latrones. Ipsi sunt qui ascēdūt p alterā partē. Qui sunt isti qui ascēdūt:- Qui de parte donati volunt deprecdari oues xp̄i. Ipi p alteram partē ascēdunt:nō p xp̄m intrāt:qz nō sunt humiles. Qz superbi sunt: ascendunt. Quid est ascendunt:- Extolluntur. Un ascēdunt:- per alteram partez. Unde de parte volunt:q̄ in vnitate non sunt:de altera parte sunt:⁊ de ipsa parte ascendunt. i. extollūtur:et volunt tollere oues. Quomodo ascēdunt:videte. Nos (inquiunt) sanctificam⁹: nos facimus iustos. Ecce quo ascēderunt. Sed qui se exaltat humiliabitur. Potens lu.xiiij. est dominus de⁹ noster humiliare eos. Lupus autez diabolus est:insidiatur decipiat et qui illum sequuntur. Nam dictum est. Induti quidem pellibus ouium:intus aūt mat.vij. sunt lupi rapaces. Si viderit mercennari⁹ aliquem peccare:aut sentire sm permicies anime sue:aut aliquid facere sceleratum ⁊ obscenum:⁊ tñ qz videtur haberi alicuius momēti in ecclesia:vnde si sperat cōmoda mercennarius est. Et cum videt hominem perire pctō:videt illū sequi lupū:videt illi⁹ guttur trahi morsu ad supplicium:non illi dicit. Peccas:non illi obiurgat:ne perdat cōmoda sua. Hoc est ergo:cum viderit lupum fugit:nom illi dicit. Scelerate facis.

nō corporis sed a se hec figura est. Quē videres corpore stare: fugi aio: cum videt peccatorem ⁊ non dicit illi peccas: cum etiam consilium cū illo habet. Fratres mei: numquid nō ascēdūt aliqñ aut ꝓsbyter: aut episcopus: et non dicit aliud de superiori loco nisi ne rapiant res alienę: ne fraudes fiāt: ne scelera amittantur? Non possunt dicere aliud: qz cathedram moysi sedent: ⁊ ipa
Mat. vij loquitur de illis nō ipsi. Quid est ergo: nūqd colligūt de spinis vuas: aut de tribulis ficꝰ. Et ois arbor ex fructu cognoscit. Pharisęus pōt bona loqui. Pharisęꝰ spina est. Quō de spina lego vuas qz tu dñe dixisti.
Matth. xxiij. Que dicunt facite: q̄ autem faciunt facere nolite: De spinis me iubes vuā decerpere: cum dixeris. Numquid colligunt de spinis vuā? Respondet tibi deus. Non iussi te de spinis vuā legere: sed vide attende bñ. Forte (vt fieri solet) vitis cū circuierit per terrā inuoluta sit in spinis. Nam aliquando inuenimus illud fratres mei: vitē positā sup caricem: qz ibi habet sępe spinosam: extendit palmites suos ⁊ inserit in sepem: extendit in spinas botros: ⁊ qui videt botrū carpit: non tam de spinis q̄ de vite que circūplexa est spinis. Sic ergo illi spinosi sunt: sed sedēdo in cathedra moysi: inuoluit eos vitis ⁊ pendent ad eos botri. i. verba bona ⁊ bona precepta. Tu lege vuam: non te pūgit spina qñ legis. Que dicūt facite: sed que faciunt facere nolite. Pungit autem te spina si quod faciunt facis. Ut ergo legas vuā ꝙ non inhereas spinis: que dicunt facere de bonis: sed que faciunt nolite facere. Facta ipsorum spine sunt: verba ipsorum vua est: sed de vite. i. cathedra moysi. Fugiūt ergo isti quando vident lupum: quando vident latronem. Hoc autem inceperam dicere: qz de loco superiore nō possunt dicere isti: nisi benefacite. Nolite perimere: nolite fraudare: nolite aliquem circūuenire. Aliqñ autez sic viuunt vt de tollenda villa aliena: cum episcopo consilium habeatur: ⁊ petatur ab illo tale consilium. Aliquando nobis contigit: experti dicimus: nam nō crederemus. Multi a nobis consilia mala petunt: consilia mentiendi: circūueniendi: putātes quę placent nobis. Sz in nōe xpi si dño placet quod dicimus: nullus illum tentgnit: et nō inuenit in nobis. Qua si vult ipse qui nos vocauit: pastores sumus nō mercennarij.
1. Co. iiij Sz quid ait apls? Mihi minimū est vt a vobis iudicer/ aut ab hūano die: sed neqz ego memetipm iudico. Nihil em mihi conscius sum: sed nō in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me: dñs est. Non ideo bona est conscientia mea: quia vos illam laudatis. Quid em laudatis qđ nō videtis? Ille laudet qui videt. Ille etiā corrigat si quid ibi videt qđ eius oculos offendit: quia et nos nō dicimus pfecte nos sanos: sed tundimꝰ pectus nostrum ⁊ dicimus deo. Propicius esto ne peccem. Tamen puto: coram illo em loquor: nihil aliud a vobis querens nisi salutem vestram. Et geminus plerūqz in peccatis fratrum nostrorum: ⁊ vim patimur ⁊ torquemur ao: ⁊ aliqñ corripimꝰ illos. Imo nunqz non corripimus: testes sunt oēs qui recordantur qđ dico: quotiēs sunt a nobis correpti fratres peccantes: ⁊ vehementer correpti. Modo consilium nostrum tracto cum sanctitate vestra. In nomine xpi plebs dei estis: plebs catholica estis: membra xpi estis. Non estis diuisi ab vnitate. Communicatis mēbris apostolorꝫ: cōmunicatis memoriis sanctorū martyrū diffusorū per orbem terrarum: ⁊ pertinetis ad curam nram: vt rationē bonam de vobis reddamus. Tota ait ratio nostra q̄ est: scitis. Dñe scis qz dixi: scis qz non tacui: scis quia aio dixi: scis quia sicut tibi cum dicerem et non audirer. Ipa puto quod integra ratio nostra est. Securos enim nos fecit spiritus sanctus per ezechielem prophetaz. Nostis em ipsam lectionē de speculatore. Fili (ait) hominis: speculatorem posui te domus israel. Si me dicēte ad impiū. Impie morte morieris: non dixeris hoc est: ego enim tibi dico vt dicas: si enim non annunciaueris venerit qz gladius ⁊ tulerit eum. i. qđ immanus sum petōi: ille quidē impius in impietate sua morietꝰ: sanguinē aūt eius de manu speculatoris requiram. Quare? Qz non dixit. Si autem speculator viderit gladiū venientē: et cecinerit tuba vt fugiat: ⁊ non se obseruauerit. i. non se correxerit: vt non eum imeniat in supplicio qđ minat deus: venerit qz gladius et tulerit aliquē: ille quidem impius in iniquitate sua morietur: est: tu autem (inquit) aiam tuaz liberasti. Et in illo loco euāgelij quid aliud dicit ſnr? Lu. xix. diceret. Domine sciebam te molestum siue durum hominem: qz metis vbi non seminasti: ⁊ colligis vbi non sparsisti: ⁊ timēs abij et absconsi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuū est. Et ille. Serue (inquit) nequam ⁊ piger: magis qz me sciebas molestum ⁊ durum esse: metere vbi nō seminaui: ⁊ colligere vbi non sparsi: ipsa auaricia mea debuit te docere: quia lucruz quero de pecunia mea? Oportuit te ergo vt darees pecuniam meam nūmulariis: ⁊ ego veniens cum vsuris exigissem meum. Numquid dixit: dares vt exigeres? Nos ergo fratres damus: veniet ille qui exigat.

¶ De eo qđ scriptuz est in euangelio fm iohannem. Ego sum pastor bonꝰ ⁊c. Sermo. I. in quo de pastore bono et quis sit plura nos instruit. etiā cur dominus petro dixerit pasce oues meas et non pasce oues tuas perpulchre declarat.

Audiamus dominum iesuz cōmēdātē nobis boni pastoris officium. In qua cōmēdatiōe admonuit nos vtiqz (vt intelligi dat bonos esse pastores. Et tamē ne intelligeretur peruerso
Joh. x. modo multitudo pastorū. ¶ Ego sum (inqt) pastor bonus ¶. Et vnde sit pastor bonus: consequenter ostendit. ¶ Pastor (inquit) bonus animā suā ꝓ ouibꝰ ponit. Mercennarius autē ⁊ q̄ nō est pastor: videt lupum venientem ⁊ fugit: qz nō est ei cura de ouibꝰ mercēnariꝰ em est ¶. Pastor ergo bonꝰ xpꝰ Quid petrꝰ? Nōne bonus pastor? Nōne ⁊ ipse animam suaz ꝓ ouibꝰ posuit? Quid paulus? Quid ceteri apostoli? Quid eoruz tempora consequentes beati episcopi martyres? Quid etiam iste sanctus: cyprianus
Mat. vj Nonne oēs pastores boni: non mercennarij: de quibus dicitur. Amen dico vobis ꝙ ceperunt mercedem suā? Oēs ergo isti pastores boni: non soluz qz sanguinē fuderāt sed qz ꝓ ouibꝰ fuderunt. Nō em fuderunt elatione sed charitate. Nā ⁊ apud hereticos q̄ ꝓpter iniquitates et errores suos aliquid molestiarum perpessi fuerint noie martyrij se iactant: vt hoc pallio dealbati facilius furentur: quia lupi sunt. Si autē vultis scire in quo numero habendi sunt: pastorem bonum paulum apostolum audite. Qm̄ nō oēs qui corpora sua in passione etiam ignibꝰ trādunt: estimandi sunt sanj. co. xiij. guinē fudisse pro ouibus: sed potiꝰ contra oues. Si linguis hominū loquar ⁊ angelorum: charitatē autem non habeam: factus sum velut cramentum sonans ⁊ cymbalū tinniens. Si sciero omnia sacramēta ⁊ habuero omnem prophetiam: et omnem fidez ita vt montes transferam: charitatem autem non habeam: nihil sum. Magna ergo res est: postremo fides montes transferens. Illa quidem magna sunt: sed si ego hec sine charitate habeam (inquit) non illa sed ego nihil sum. Sz adhuc istos non tetigit: qui falso martyrij nomine in passionibus gloriantur. Audite vt eos tangat: j. co. xiij. imo vt transfodiat: Si distribuero (inqt) omnia mea pauperibus: ⁊ tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā: iā ipsi sunt. Sed vide qđ scītur. Charitatem autem nō habeam: nihil mihi prodest. Ecce venit ad passionē: ecce venitur ⁊ ad sanguinis effusionem: venitur ⁊ ad corpoū incensionē: ⁊ tñ nihil prodest: qz charitas deest. Adde charitatē ꝓ sunt oia. Detrahe charitatem nihil ꝓsunt cetera. Quale bonū ē charitas ista fratres Quid preciosiꝰ: quid luminosius: qđ firmiꝰ quid vtilius: quid securiꝰ? Multa sunt dei dona q̄ tñ hñt ⁊ mala: qđ dicturi sumꝰ. Dñe in nole tuo ꝓphetauimꝰ: in nole tuo demonia eiecimus: in nole tuo ꝓtutes multas fecimus. Nec rñdebit ille. Non fecistis. Nō mat. vij. enim in conspectu tanti iudicis audebant mentiri: aut iactare q̄ nō fecerunt. Sed qz charitatē nō habuerunt: rñdet oibus illis. Non noui vos. Quomodo autez habet vel exiguā charitatē: qui etiam coniunctus nō amat vnitatem: ꝙnc dñs vnitatē cōmendans pastoribus bonis non commēdās pastores bonos: noluit multos appellare pastores. Neqz em vt dixi tā. Nō erat pastor bonus petrꝰ: paulus: apostoli ceteri: posteriores sancti epi: beatusqz cyprianꝰ. Oēs hi pastores boni: ⁊ tñ ille pastoribus bonis non commendauit pastores bonos: sed pastorē bonū. Ego sum (inqt) pastor bonꝰ. In 21 terrogemꝰ dñm qualicūqz sensu: ⁊ humillima disceptatiōe cum tanto paterfamilias colloquamur. Quid dic(dñe bone pastor? Tu em bonus pastor q̄ bonus agnus? Idē pastor ⁊ pascua: idez agnus ⁊ leo. Quid dicis? Audiamus: ⁊ adiuua vt intelligamus. Ego sum (inquit) bonus pastor. Quid petrus? Aut non pastor/ aut malus? Videa- Joh. xxi mus si non pastor. Amas me? Tu ei dixisti dñe. Amas me? Et respondit. Amo. Et tu ei. Pasce oues meas. Tu dñe interrogatione tua firmamento otis tui: ainatorem feci sti pastorem. Pastor est ergo cui pascendas oues credidisti. Ipse commendasti: pastor est. Videamus iam vtrum non bonus. Ipse id interrogatione ⁊ responsione eius inuenimus. Quesisti vtruz amet te? Respondit. Amo. Vidisti cor: qz verum respondit. Nō est ergo bonus: qui amat tantum bonum? Unde illa responsio ex intimis ꝓlata viscęribus: vnde ille petrus testes oculos tuos habens in corde suo: cōtristatus ꝙ euz nō solum semel: sed iterū ⁊ tertio interrogasti: vt trina cōfessione amoris deleret trinum petri negationis. Unde ergo contristatus ꝙ sepe interrogat? esset ab eo qui sciret qđ interrogabat: ⁊ donaret quod audierat Unde contristat? talia verba retulit. Dñe tu scis omnia: ipse nosti qñ te amo. Ita ne ille talia confitens: immo profitentes mē-

threnr:Veraciter ergo respondit:amorez
tuū:z de intimo corde ptulit amātis vocē
Mat.xij Tu aūt dixisti. Bonꝰ homo de bono thesau
ro cordis sui profert bona. Ergo z pastor z
bonꝰ pastor/nihil qdē ad potestatē ac boni
tatē pastoris pastorꝫ:ſz tñ etiā ipe z pastor
z bonꝰ:z ceteri tales pastores boni. Quid
est ergo q pastoribus bonis cōmēdas vnū
pastorē:nisi quia in vno pastore doces vni
tatē:Et exponit aptius ipse dñs p mini-
sterium nostrū:ex ipso euangelio cōmemo
rās charitatē vestrā z dicēs. Audite qd
cōmēdauī. Ego sum pastor bonꝰ dixi:qz oēs
ceteri:oēs pastores boni mēbra mea sunt.
Unū caput:vnū corpꝰ:vnꝰ spūs. Ergo z pa
stor pastorꝫ:z pastores pastoris: et oues cū
pastoribus sub pastore. Quid sunt hec nisi
j.Cor.xij q dicit apls:Sicut em̄ corpus vnum est et
mēbra habet multa: ola aūt mēbra corpo-
ris cū sint multa vnū est corpus:sic z chri-
stus. Ergo si sic z xp̄s:merito xp̄s in se ha-
bens oēs pastores bonos:vnū cōmēdat di
cens. Ego sum pastor bonꝰ. Ego sum:vnꝰ
C sum:nec um in vnitate oēs vnū sunt. Qui
Mat.xij extra me pascit:cōtra me pascit. Qui mecū
nō colligit spargit. Ergo audite ipsam vni
tatē vehemētius cōmēdatā. Habeo(inqt)
alias oues:q nō sunt ex hoc oculi. Loqbaꝫ
em̄ primo ouili de gne carnis israel. Erant
aūt alij de genere fidei ipius israel:z extra
adhuc erāt l gētibꝰ. Erāt pdestinati:nōdū
cōgregati. Hos nouerat quos pdestinauē-
rat:nouerat qui redimere sanguine suo fu-
surus erat. Videbat eos nōdū videtes cū
nouerat eos nōdū credētes in eū. Habeo(in
quit)alias oues q nō sunt de hoc ouili:q nō
sunt de genere carnis israel:ſz tñ nō erunt
extra hoc ouile:quia oportet me adducere
eas vt sit vnus grex z vnus pastor. Merito
huic pastori pastorꝫ amata ei⁹:sponsa eius
pulchra eius:ſz ab ipso pulchra facta:pri⁹
petis fcda: post indulgentiam z grām for-
mosa loquit amās z ardēs in eū:z dicit ei
Canti.j. Ubi pascis:Et videte quēadmodū quo af
fectu hic erigat amor spiritalis. Meli⁹ isto
multo affectu delectant:q aliqđ ex huius
amoris dulcedine gustauerūt. Illi hoc dñi
audiunt:q amāt christū. In ipsis em̄ hoc:z
de ipsis cantat ecclesia in canticis cāticoꝝ.
Esa.liij. Qui amant christum quasi fedum z solum
formosum. Uidimus em̄ eum(inquit)et nō
habebat speciem neq; decorem. Talis in
cruce apparuit:talem se spinis coronatus
exhibuit:fedum et sine decore:quasi amis-
sa potentia:quasi non filium dei. Talis vi-
sus est cecis. Ex persona quippe indeorum
Ubi.s. hoc dicit esaias. Uidimus eum et non ha-
bebat speciez neq; decorem:quādo dicebaꝫ
Si filiꝰ dei est descēdat de cruce. Alios sal mar.xv.
uos fecit:seipm̄ non potest. Et percutiente ma.xxvij
calamo in caput. Prophetiza nobis christe
quis te percussit:non habebat speciem ne-
q; decorem. Talem iudei videbatis. Quia Rom.xj
cecitas ex parte israel facta est:donec ple-
nitudo gentium intraret: donec alie oues
venirent. Quia ergo cecitas facta est:ideo
sine decore vidistis. Si enim cognouissetis j.Cor.ij.
nunq̄ dominum glorie crucifixissetis. Fe-
cistis autem quia nō cognouistis. Et tamē
ille qui vos quasi fedos tolerauit:pro vobis Lu.xxiij
formosus orauit. Pater(inquit) ignosce il-
lis:quia nesciunt quid facunt. Si enim si- Canti.j.
ne decore:quid est qđ amat ista q̄ dicit. An
nūcia mihi quez dilexit anima mea:Quid
est qđ amat:quid est qđ ardet:quid est qđ
tantū ne ab illo aberret timet:Quid est qđ
tīn delectatur in ipso: cui sola pena est sine
ipso:Quid esset vnde amaret: nisi formo-
sus esset:Uerū quō illa sic amaret/si ille il-
li sic appareret:quō cecis psequētibꝰ:z qđ
faciāt nescientibꝰ:Qualē ergo illa amauit pō.xliij
Speciosum forma pre filijs hoim: diffusa
est gratia in labijs tuis. Ergo de ipsis la-
bijs tuis annuncia mihi quē dilexit anima
mea. Annuncia(inquit)mihi o quem dile-
xit non caro mea:sed anima mea. Annun- Canti.j.
cia mihi vbi pascis:vbi cubas in meridie:
ne forte fiam sicut opta sup greges sodaliū D
tuoꝝ. Obscurum videt. Obscurū sanctua-
riū thalami sacri mysteriū est. Ipsa em̄ vi-
cit. Introducit me rex in cubiculū suū. Ta-
lis cubiculi hoc secretū est. Szvos q̄ ab isto
cubiculo pfani nō estis:audite qđ estis:et
dicite cū illa:si amatis cū illa. Amatis aūt Act.iiij.
cum illa:si estis in illa. Dicite oēs z tñ vna
sunt:qz vnitas dicit. Annūcia mihi quem
dilexit aīa mea. Erat em̄ illis in deum vna
ala z corynū. Annūcia mihi vbi pascis:vbi
cubas in meridie. Quid significat meridies
Magnū feruorē:magnū splendorē. Ergo
notuz fac mihi qui sint sapientes tui. Spū psalmo.
feruentes et doctrina fulgentes. Dexteraz xxxix.
tuā notam fac mihi:et eruditos corde in sa
pientia. Ipsis inhereaz in corpore tuo:ipis
socier:cū ipsis te fruar. Dic mihi. Ergo an
nuncia mihi vbi pascas: vbi cubes in me-
ridie:ne incurram in eos qui alia de te di-
cunt. Aliud dicunt: aliud de te sentiunt.
Alia de te credunt: alia de te predicant.
Et greges suos habēt:et sodales tui sunt:
quia de tua mensa viuunt:et mense tue sa-
cramenta detractant. Sodales enim di-
cti sunt quod simul edant:quasi simul eda-
les. Tales exprobrantur in psalmo. Si pō.liij
enim inimicus super me magna locutus
fuisset: absconditissem me vtiq; ab eo. Et ſ

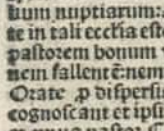
hic qui oderat me sup me magna locutus
fuisset absconderē me vtiq; ab eo. Tu vero
vnanimis meus:dux meꝰ:notus meꝰ. Qui
simul mecū dulces capiebas cibos: in do-
mo dei ambulauimus cū consensu. Quare
j.Joh.ij. 2tra domū dñi modo cū dissensu:nisi qz ex
nobis exierunt:sed nō erant ex nobis:Jō
o tu quē dilexit aīa mea:ne in tales incidā
sodales tuos:sed quales fuerunt sodales
samson non seruantes amico fidēvolentes
eiꝰ corrumpere vxorē. Ergo ne in tales in-
curram:ne fiam super eos.i.incidā in eos:
velut operta:velut latens z obscura:non
Canti.j. velut in mōte ostituta. Annuncia ergo mi
hi o quē dilexit aīa mea:vbi pascis:vbi cu
bas:in meridie:qui sint sapientes z fideles
in quibꝰ maxime reqescis:ne forte sicut la
tēs icurrā in greges nō tuos:ſz sodaliū tuo
Jo.xxj. rum. Nam tu petro nō dixisti. Pasce oues
tuas:ſz pasce oues meas. Respōdeat ergo
amate hinc pastor bonus:z speciosus for-
ma pre filijs hoim:respondeat ei quā for-
mosam fecit ex filijs hoim. Audite quid re
spondeat:intelligite:cauete qđ terret:ama
te qđ monet. Quid ergo rīdit:Quā nō blā
de:sed blandicijs seueritatē reddit. Coēri-
Canti.j. pit vt constringat:vt seruet. Nisi cognoue
ris temetipsam(inquit)o pulchra inter mu
lieres. Quātūlibet em̄ sint alie pulchre do-
mus viri tui heredes sunt:ornatu nō visceri
bus pulchre sunt:foris extrinsecꝰ nitēt: no
mine iusticie se dealbāt:ois aūt pulchritu
do filie regis intrinsecus. Nisi ergo cogno
ueris temetipsaz qz vna es:qz p oēs gētes
es:qz casta es:qz colloquio puerso malorū
sodaliū corrūpi nō debes. Nisi cognoueris
ij.cor.xj. temetipsaz: quia recte mihi desponsauit il
le virginem castaz exhibere xpo:recteq; A
hi temetipsaz exhibeas:ne malis colloqjs
sicut serpens euam seduxit astutia sua:sic
z tui sensus corrumpātur a castitate mea.
Nisi ergo tale cognoueris temetipsaz:exi.
mat.xxv Tu exi. Alij enim dicturus sum. Intra in
gaudium dñi tui. Tibi non dicaz: intra sed
exi:vt sis inter eos qui ex nobis exierūt:exi
tu. Sed nisi cognoueris temetipsam tunc
exi. Si autem cognoueris temetipsam: in-
tra. Si autem non cognoueris:exi tu in ve-
stigijs gregum:et pasce hedos tuos in ta-
bernaculis pastorum. Exi in vestigijs non
gregis sed gregum:z pasce non sicut petrꝰ
oues meas:ſz hedos tuos in tabernaculis
non pastoris sed pastorum:non vnitatis ſz
dissentionis. Non ibi posita vbi est vnus
grex z vnus pastor. Confirmata est:edifica-
ta est:armata fortior est facta:parata mo-
ri pro viro:et viuere cum viro. Hec verba
E que commemorauimus de sanctis cantī-
cis canticoum:de sponsi z sponse epithala
mio quodā:spiritales em̄ nuptie sunt in q-
bus magna castitate viuendum est: qz ec-
clesie cōcessit xp̄s in spū:qō mater eius ha
buit in corpore:vt et mater z virgo sit. Hec
vero verba donatiste accipiunt ad sensum
suū puersum multo aliter. Et quēadmodū
non tacebo:z quid eis respondeatis:adiu-
uante dño quantū potero breuiter admo-
nebo. Cum eos vrgere ceperimus luce vni
tatis ecclie diffuse toto orbe terraruz z po
poscerimus vt ostendant ipsi de scripturis
aliquod testimonium vbi deus predixit in
africa futuram ecclīam quasi perditis ce-
teris gentibus hoc solent testimoniū in ore
habere z dicere. Africa in meridie est. In-
terrogans ergo inquiunt ecclesia dñm vbi
pascat:vbi cubet:respondet ille in meridie
vt q̄si vox interrogantis sit. Annuncia mi-
hi quem dilexit aīa mea. Ubi pascis:Ubi Canti.j.
cubas:Et vox quasi respondentis. In me-
ridie:hoc est in africa. Si ergo que interro
gat ecclesia est:et dñs vbi pascat rīdet:in
africa:qz in africa erat: ecclesia q̄ interrogat
nō erat in africa. Annūcia inquit mihi quē
dilexit anima mea: vbi pascis:vbi cubas?
Et rīsit ille cuidam ecclesie preter africā.
In africa cubo:in africa pasco:quasi te nō
pasco. Porro si que interrogat: ecclesia est
qō millus ambigit:quod nec ipsi contradi-
cunt et audiūt nescio quid de africa:hec er
go que interrogat pter africam:z qz eccle-
sia:est preter africam ecclesia. Ecce accipio
in meridie esse africam:q̄ q̄s magis in me-
ridie sub sole medij diei egyptꝰ q̄s africa.
Illic aūt in egypto quō pastor est iste:q̄ no-
runt agnoscunt. Qui non norunt requirāt
q̄s magnum illic gregem colligat:quantam
numerositatem sanctoꝝ atq; sanctaruz ha
beat contēnentium penitus mundū. Sicr
ille tantum creuit vt etiam inde supstitio-
nes expulerit. Ut ergo omittā quō inde om
nem idoloum supstitionē q̄ illic valida fue
rat credendo fugauerit:accipio qō dicitis
o sodales mali:accipio p̄rsus:assentio afri
cam in meridie esse:z africam significataz
in eo quod dictum est. Ubi pascis:vbi cu-
bas in meridie. Sed z vos equitatem attē
dite:adhuc ista verba sponse esse nondum
sponsi. Adhuc sponsa dicit. Annuncia mi-
hi quem dilexit aīa mea:vbi pascis:vbi cu
bas in meridie/ne forte sicut operta fiam.
Surde/ecce/si in meridie vides africam:
quare in opertam non intelligis femīnā?
Annūcia mihi:dic quē dilexit anima mea.
Utiq; virum alloquitur cum dilexit:quo-
modo si diceret. Annuncia mihi quem di-
lexit anima mea:intelligeremus sponsum

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec loqui ad sponsam. Sic cum audis annuncia mihi quem dilexi anima mea: vbi pascis: vbi cubas: illuc adde: ad hoc huius verba ptinent: & q̄, sequunt̄ in meridie. Quero vbi pascas in meridie: ne forte fiaz sicut operta super greges sodaliū tuoz. Audio prosius accipio de africa qđ intelligis: in meridie ipsa significata est. Sz ecclesia xpi sicut intelligis trāsmarina alloquitur spōsum suum: timens errorem incidere africanum. Oquez dilexit aīa mea: annuncia mihi: doce me. Audio em̄ in meridie: id est in africa duas esse partes: immo multas confessiones. Annuncia ergo mihi vbi pascis q̄ oues ad te ptinent: qđ omne illic me inbes amare: cui me debeo sociare ne forte fiam velut operta. Illudunt em̄ quasi latenti: insultant quasi perdite: quasi nusq̄ alibi existenti. Ne ergo quasi opta: quasi latēs fiaz sup greges sodaliū tuoz. Donastistaz: maxiministaz: rogastistaz: ceteraq̄ exquestiū et colligentiū: ideo argentiū rogo te: annuncia mihi si illic pastorem meum requirā: vt non in gurgitem rebaptizationis incurrā. Hortor vos: obsecro vos p sanctitatem tuum nuptiarum: amate hanc ecclesiam: este in tali ecclia estote talis ecclesia: amate pastorem bonum viruz tam pulchrū: neminem fallent̄: neminem perire cupientem. Orate p dispersis ouibus: veniant et ipsi: cognoscant et ipsi: ament vt sit vnus grex/ et vnus pastor. Conversi.

¶ De eo qđ scriptum est in euāgelio ſm Johānē. Ego et pater vnū sum⁹. Sermo. lj. In quo de cōparatiōe filij ad patrem plura interserit.

A

Dominus deus iesus filius dei vnicus: natus de deo patre sine aliqua matre: & natus de virgine sine homine patre audistis quid dixerit. [Ego & pater vnū sumus]. Sic accipite: sic credite vt mereamini intelligere. Fides em̄ debet precedere intellectuz: vt sit intellect⁹ fidei premiuz. Propheta em̄ apertissime dixit. Nisi em̄ credideritis non intelligetis. Qđ ergo simpliciter ꝓdicat credēdum est: qđ subtiliter disputatur intelligendū. Primus ergo ad imbuendas vestras mentes p fidem predicamus vobis xp̄m dei patris vnicū. Quare addit vnicū: Quia cuius est vnicus multos filios habet gr̄a. Ceteri ergo oēs filij sancti sūt gr̄a: solus ille natura. Qui gratia filij sunt: non sunt quod pater. Denicz nullus scriptuz ausius est dicere: qđ ille vnicus ait. [Ego & pater vnum sum⁹.]

Joh. x.

Esa. vij.

Nunquid non pater est et noster? Si non est pater noster quō dicimus orantes. Pater noster qui es in celis? Sed nos filij sumus quos voluntate sua filios fecit: nō ex natura sua filios genuit. Genuit quidem & nos: sed quō dicitur adoptatos adoptante generatos beneficio non natura. Denicz & hoc dicturi sumus: qz vocauit nos deus in adoptiōez filiorū. Homines adoptati sum⁹. Ille ōr vnicus: vnigenitus: qz hoc est quod pater: nos autez homines sumus: deus est pater. Quia ergo ille hoc est quod pater: dixit & verum dixit. Ego & pater vnum sum⁹. Quid est vnum sumus? Unius nature sumus. Quid est vnum sumus? Unius substantie sum⁹. Forte min⁹ intelligitis. Quid est vnius substantie? Laboremus vt intelligatis: adiuuet deus: & me loquentē & vos audientes. De vt ea dicam que vera sunt & apta sunt vobis: vos autem ante omnia & precipue vt credatis: deinde vt quomodo potestis intelligatis. Quid est ergo vnius substātie? Similitudines vobis adhibeā: vt quod minus intelligitur exemplo clarescat. Ut puta aurum est deus: aurum et filius ei⁹. De terrenis si ad celestia non sunt dande similitudines: quomō scriptum est. Petra erat christus? Ergo quicquid est pater: hoc est & filius. Sicut dixi: verbi gratia aurum est pater: aurum est filius. Nā qui dicit: non est ipsius substantie filius cuius pater: argentuz est filius. Si aurum est pater: argentum est filius: degenerauit a patre vnicus filius. Homo hominem generat: cuius substantie est pater qui generat: ipi⁹ substātie est filius qui generatur. Quid est ipsius substantie? Homo est ille: homo et ille. Animam habet ille: animā & ille. Carnem habet ille: carnem & ille. Quod est ille: hoc et ille. Sed respondit mihi et dicit heresis arriana. Quid mihi dicit? Attende quod dixisti. Quid dixi? [Pater filius hominis comparandus est filio dei. Plane comparandus: sed non vt putas ad proprietatem sed ad similitudinem. Tu autem quid vis hinc facere. Dic. Non vides dicit: quia maior est pater qui genuit: et minor est filius qui generatus est. Quomodo ergo vos dicitis? Dicite mihi. Quomodo ergo vos dicitis q̄ equales sunt pater & filius: deus et christus cum videans quia homo quando generat filium: minor est filius et maior est pater? Homo sapiens in eternitate tpa inquiris: vbi non sunt tēpora q̄ris et sic. Quādo maior est pater minor: est filius? Ambo tēporales sūt. Ille senescit quia ille crescit. Nā per naturā homo pater: p naturā (vt dixi) non genuit minorem: sed p etatez.

Mat. vj

1. Cor. x

B

C

Nunquid non hoc est qđ pater: etiam non natus degener factus est dicis: sed generat⁹ est. Istā blasphemiā qs ferat? Quālibusc̄uq̄ oculis: si istā blasphemiā videre possint: fugerēt eam & catholici fierēt. Sed dd dicam fres? Nō eis irascamur: sz p eis oremus vt det dns eis intellectū: qz forte hoc nati sūt. Quid ē hoc nati sūt? Hoc acceperūt a parētibus suis qđ tenēt. Preponūt genus veritati fiāt qđ nō sūt/ vt possint fuare qđ sūt: hoc ē fiāt catholici vt possint seruare quod homines sunt: vt non in illis pereat dei creatura accedit dei gratia. Putāt em̄: qz patrem honorant p cōtumeliā filij. Qñ illi dixeris blasphemas. Rident. Quare blasphemo? Quia dicis filium nō hoc esse qđ pater est. Et ille mihi. Immo tu blasphemas. Quare? Qz equare vis patri filiū. Equare volpñ filiū: nūqd extraneum? Gaudet pater: qñ illi equo filiū vnicū. Gaudet: qz nō inuidet. Et deus qz filio vnico nō inuidet: ideo qđ ipse est hoc genuauit. Tu & filio facis iniuriam: et ipsi patri/ in cuius honorē vis cōtumeliā facere filio. Certe em̄ ideo dicis non esse eiusdē substātie filiū: ne iniuriam facias patri ipsi⁹. Ego tibi cito ostendo: qz iniuriam facis ambob⁹. Quō inqt? Si dicaz filio alicui⁹: degener nō hoc es qđ pater: audit filius & irascitur & dicit. Ergo degener natus sum. Audit illud pater: et plus irascitur. Iratus autem quid dicit? Ergo ego filium degenerez genera: ergo si aliud suz aliud genera: mōstrū genera. Quid est qz cū vis vni deferre p alterius iniuriam: ambobus facis iniuriam? Filium ostēdis sed patrem non propitiabis. Cū de filij cōtumelia honoras patrem: & filiuz offendis et patrem. A quo fugis: ad quem confugis? Nunquid irascēte tibi patre fugis ad filiū? Quid tibi dicit? Ad quem fugis: quem degenerem fecisti? Nunquid offenso filio curris ad patrem? Dicit tibi. Ad quem fugis quem degener ē genuisse dixisti? Sufficiat vobis hec tenere: hoc memorie commendate: hoc in vestra fide conscribite. Hoc aūt vt intelligatis: ad deum patrem & filium qui vnum sunt/ preces effundite.

¶ De resuscitatiōe lazari quatriduani. In euangelio ſm Johannem. Sermo. lij.

A

Joh. xj.

Icet omnes virtutes quas in terris dei filius manifestaturus fuit suam proditurus impleuit: mirari tantum hominis valeant vt verbis definire non possint: excedit tamē omne miraculuz

quod christus circa lazarum fecit: cui non ergo reddidit sanitatē: nec debilitatis languore viribus medelā protinus verbo restituit. Nō deniq; reliquias anime q̄dhuc possidenti vitā rursus reddidit: sed iaz sepulto: iam monumētis recōdito: nam legibus legitimis tēporuz spaciis ascripto inferis inquilino: ab ipsa sede pallēte: destructa esset tartara: mācipium mortis redire iussit ad superos: & post cōcilia stridentiuz vmbrarū: post profundas noctis eterne caligines vitaz ducere: in cōuiuio discumbere: frui discūbentium colloquio: prandere & gaudere fecit/atq; vt miraculū diuine virtutis accresceret: dum cōuiuis interrogantibus tristia loca penarū: sedesq; alta nocte semper obscuras. lazarus indicat diligenti narratiōe per ordinez diu quesiti longisq; temporibus ignorati: inuenerūt tandem inferi proditorē. Nec lenes iam precesserant in multis curatiōibus diuersivr tntes. Neq; eni lenia sunt vel ludicra preter lazarū que christus impleuit: q̄ claudit redeuntes gratis gressibus cucurrerūt: et accepto beneficio sanitatis domino gratias retulerūt: q̄ manci vtraq; man⁹ ad celuz cū laudibus leuauerūt: q̄ resoluta sunt mutis claustra linguarū & post horrificum vocis inarticulate mugitū: vinculo nodate ligue diruptо ex ore diuiduo sensibilia verba processerūt: q̄ cecus recepit lucem quā violētus dolor nube crassi humoris obscurans ab orbium sede rapuerat: & noctē funerate frontis excutiens dum totū recipit visum/ resurrectionē cecus meruit oculorum. Recepit hic quidē oculos/aliter accepit: & quod natura nō dederat: manus christi formauit. Imposuit enim frōti pulueriz spuro cōspersum: & ad tactuz sacre manus opis disciplina festinans luciferas gēmas orbibus preparatis infunxit: & quod natura nō dederat christus artifex integrauit. Hec omnia cūctis fuere miraculo dum fiebant. Quis enim, primus saxeus mirari nō cogatur: cū omnia dāna mēbrorum nō medicine pigmētis: nec arte aliqua/nec remedijs: sed solo tantūmodo videret sermonis imperio restituta. Parua hec tamē ad christi potētiam videbātur: nisi amicus christi lazarus moreret. Quē ideo christus vite nature restituit: vt mutaret naturā & vite ordinē verteret: vt vnus homo semel nasci & bis mori disceret: vt conditionē mortis noua resurrectiōis lege turbaret. Inuadit igitur lazarum pernicies inimica lāguoris: & fornaci febris anhelo corpus exurēs: miserādi hominis robur quotidie edax incendiuz assumebat. Jacebat viscerib⁹ anhelis exestuās: crebrisq; singultib⁹ corpus excussum: migraturā de domo corporis aiaz p̄mittebat. Non amici: non consilia: non fomēta: non artis magisterio remedia, priusa succurrunt. Omnia em̄ que p̄o salute data fuerant: in contrariū vertebātur. Languor enim iste nō aliquo remedio sed sola morte fuerat finiēdus: & mors ipsa per resuscitationē christi vincēda. Aderant em̄ due sorores languēti: & casum dolentes iuuenis egrotātis lectulo iugiter inherebāt. Fouebāt vero iacente talibus frequenter allocutiōs. Pati ēter inquiūt sustine: fortiter dura: noli desperatiōe corruere. Dum em̄ languore istuz fortitudine toleras: cū sustines: cū foueris: veniet inter hec xp̄s vt credim⁹ forsitā & sanaberis. Sed quidvos o maria & martha, p̄ germano tātus dolor exurit? Quid ingib⁹ suspirijs optatis morti cū fratre. In Jrium potius vota pectoris imutate: peccamini cremēta languoris: augmenta febriū querite: & vt in extrema vite lumina tēpestas morbi seuiētis citi⁹ impiguat optate. Frater em̄ vester lazarus cui⁹ ingenii scitis tāto affectu languorē: nisi mortu⁹ fuerit nō recipiet sanitatē. Urebat igit egrotū febris assidua: edax fiāma penetrali vapore siccabat. Incūbit questionari⁹ corporis dolor: totus hō sentientiuz morboz⁹ onerib⁹ premit: vt corporis vinculis aia resoluat. Uicit tādem succū corporis egritudo: & camin⁹ febriū extremo diuortio de sede corporis aiaz cōpulit emigrare. Scindebāt maria & mr̄ germane vestes: laniabant iratis vnguib⁹ genas: spargebāt cinulsos crines: vlulatibus astra pulsabant: & tm̄ incūbentes funeri amplexeq; corpus examine: inania figētes oscula: fepi⁹ hoc dicebant. Poteras miser nec egrotari nec mori: si nulla rō fecisset christū absentē. Inter oēs enim quib⁹ sermone medico moderata cōcessit: si te quoq; languētem cōtingeret aut videret: nō te frigidi corporis sopore oppressum: non spoliatū lumine videremus. Immo ille pīte nō tibi febris accederet: nō inuaderet dolor: nō egritudo vastaret. Tāta est em̄ illius oipotētia: vt etiā iaz mortu⁹ resurgeres si veniret. Procedit iterea fum⁹ lōgoq; ordine tristibus obsequijs decoratū: infertur sepulchris. Absconditq; cauato saxo: luctuosisq; vocib⁹ p̄clamat. Uenit igit ad bethaniā christus: claustra mortis diuina potentia destructurus. Occurrūt lachrymose sorores: funus hols contestātes dei auxiliū reqrebant. Erat em̄ insuet⁹ amori lazari: erat soroz. ei⁹ quedā delectatio apud dīm: de fruitjs amotis fuit pignus intrisec⁹ depo nētes: in viscerib⁹ habere dīm videbātur.

Joh. xi. Luce. xviij. Joh. xj. Mat. xij.

Sed interrogat de lachrymis deus: & licet sciret q̄d cōtigerit: tm̄ ex illaz voce optat audire. Lazarus inquiūt quē diligebas mortu⁹ est. O inuidia: o infidelis q̄stio. Te adhuc posito in sc̄o lazar⁹ amicus tu⁹ moriē. Si amic⁹ moriē: inimic⁹ q̄d patiat? Pax est ſ tibi nō soli superi seruiūt: ecce tuū dilectū inferi rapuerūt. Lazar⁹ inquiūt quē diligebas moriē. Exclusit hūanitatis cōsuetudinē & vox illa mortalis dicit. Amic⁹ dei plus debuit viuere: ſz moriē. Dīs nr̄ xp̄s intendēs i lachrymas mulieres: q̄ ingib⁹ suspirijs optabāt morti cū fratre ad mausoleū lazari vna cū discipulis suis vel, plurisq; turbis ac celerat. Jaz em̄ intra cauatū saxum octuor dies habuit vt iacebat: iā fluescētiū mēbrorū teterrim⁹ fetor, p̄hibebat accessum: iā in cōcauis orbib⁹ tabido situ marcescētes residerāt oculi: iaz deficiebat nariū mollitudo: iaz rict⁹ oris dentib⁹ nudatis horrebat: ꝑ nudata cute: laxa tūporibus cerebri sedes tegūmine attenuato pallescēs: capillis subinde rarescētib⁹ apparebat. Iaz maria & martha sorores lazari q̄ xp̄s frequēter resuscitasse mortuos viderāt fratrē suū posse resuscitari penit⁹ nō credebāt. Jbi p̄ xp̄s, p̄bat⁹ est de⁹ vbi tm̄ fecit octuz ausa nō est ēt ipa fides optare. [Et cōmot⁹ spū dixit. Ubi posuistis eū]? Nō tm̄ locū sepulti ignorare credi debuerat: sed fidē ppti⁹ appropinquare volebat. Uenit igit xp̄s ad monumētū in q̄ lazar⁹ dormiebat & nō tantūmodo mortuū: ſz tanq; sanū: tanq; viuū tanq; audire paratū: de sepulchro ptin⁹ euocauit. [Lazare, inq̄t), pdi foras]. Jō dicit nomē: ne oēs mortui cogerent exire. Clamat tm̄ ad monumentū/ turbāt se iferi: expectāt audiētiaz oēs mortui: q̄rebant sua nola vocitari. Ne iquiūt & nos dīs suscitabit? Ubicuq; xp̄s steterat: patebāt inferi. Subito vna vox intercepit ceteros. Lazare veni foras. Nō dilatio vlla retinet resurgentē. Nō tardāt redirus aie: nō impediūt vincula sepulture. Inuolut⁹ linteis nodisq; lineis irretitus: voce xp̄i citi⁹ egredit. Surgit/ambulat/currit. Et ne q̄d quisq; deesse diceret resurgēti: p̄sentibus cunctis agit gratias redemptori.

Joh. xj.

[De eo quod scriptū est in euangelio secūdū Johānē. Qui credit i me: credit in eū qui misit me. Sermo. liij.

Joh. xij.

Oc admonuit dominus cuz euāgelium legeret. [quoniā qui credit in eum: credit in illū qui misit eum]. Missuz esse ad nos salutorē mundi fides verissima tenet: quoniā xp̄s ipse predicat xp̄s: hoc est corpus xp̄i toto orbe diffusuz. In celis em̄ ille erat: & sanctis i terra p̄secutoribus dicebat. Quid me p̄sequeris? Ubi dīs sic exp̄sit: & hic se cē in nobis. Sic tot⁹ crescit: q̄ quēadmodū ille i nobis ē hic sic & nos ibi i illo sumus. Hoc facit cōpago charitatis: ipse q̄ caput nr̄m saluator ē corporis sui. Predicat ergo xp̄s christū: p̄dicat corpus caput suū & tuet caput corp⁹ suū: et iō nos mūdus odit/sicut ab ipso dño audiuimus. Non em̄ aplis hoc dicebat paucis q̄ odisset eos mūdus: & q̄ gaudere deberēt cū eis detrahere horres & dicere oia mala aduersuz eos: q̄ pter hec merces eoz ma ior est in celis. Nō eis solis dixit dīs cum hec dixit: sed dixit vniuerso corpi suo dixit oib⁹ mēbris suis. Quicūq; in corpe eius et mēbroz ei⁹ esse voluerit: non mireſ: q̄ odit eū mūdus. Corpis aūt ei⁹ sacrm̄ multi accipiūt: sed nō oēs q̄ accipiūt sacramētū habituri sunt sibi apud eū etiaz locū, pmissū mēbris eius. Pene quidē sacramētum oēs corpus eius dicūt: q̄ oēs in pascuis ei⁹ simul pascūt: sed vēturus est qui diuidat & alios ponat ad dexterā: alios ad sinistrā/ & vtraq; pars dictura est. Dñe dñe: quādo te vidimus & ministrauim⁹ tibi? Pars vtraq; dictura est: vni tm̄ dico. Uenite benedicti patris mei percipite regnū. Alteri. Jte i ignē eternuz q̄ preparatus est diabolo & angelis eius. Nō ergo solos inimicos nostros deputare debemus charissimi: quicūq; bona ꝑscientia xp̄i mēbra sumus: non solos eos inimicos nostros putare debem⁹ qui aperte foris sunt. Multo em̄ peiores sunt qui intus videtur & foris sunt. Amāt em̄ mūduz: & iō mali sunt. Et q̄dē de nobis ea sentiūt q̄ ipsi diligūt: & in huius mūdi quasi, pperitatib⁹ q̄bus igemiscimus inuidēt nobis. Jbi nos felices putāt: vbi nos picturamur. Felicitatē vero nostraz internā nec nouerūt: q̄ non gustauerūt: q̄ vero quicq̄d nobis tpaliter mūdus arridet: magis est periculū q̄ oramentū nr̄m: nt sciūt/ q̄ ista diligere gaudia nō nouerūt. Uñ hortamur charitatē vestrā maxīe q̄ vos videm⁹ frequētius cōuenisse qui, ppositū alti⁹ habetis. i. in ipso corpore xp̄i ex eius munere nō meritis vestris excellētioreſ locū tenetis: hñtes ꝑsciaz que a deo donata est. Nā & ipsa malis & iuidis nīs in suspitionē venit. Ad hoc tm̄ mordeāt vt pbeāt. Si em̄ in ipsius ꝑscie, pfessionē laudes querim⁹ hoium: deficimus reprehēsionib⁹ hoiuz. Cū sis castus seru⁹ dei: ecce mīdus suspicaā forsitan impudicū & mordet & reprehēdit & libenter in tuis detractionibus imoratur. Maliuole quippe aie quasi dulciter sapit: quod pessime suspicaā. Tu

Mat. v.

Matth. xxv.

B

autem si propter laudes humanas continentiã susceperе voluisti: reprehẽsionib⁹ humanis defecisti/ ⁊ totuz quod tibi ꝓposueras perdidisti. Porro aũt si nosti dicere cũ apostolo. Gloria nr̃a hec est/ testimoniũ cõsciẽtie nostre: non soluz tibi reprehẽsionib⁹ mercedẽ non minuit: sed ⁊ facit ampliorez. Tu tñ pro illo ora: ne tua mercede monak. Nã ⁊ hinc ꝓbamus charissimi: qz si nõ haberemus inimicos/ nõ esset ꝓ quib⁹ orare- Mat. v. mus ex precepto dñi dicentis. Diligite inimicos vestros: ⁊ orate pro his qui vos oderunt. Unde ꝓbamus: vnde coz nostrũ interrogamus vtrũ hoc facere valeamus: si nullum inimicũ/ nullum reprehensorẽ/ nulluz detractorem/ nullũ maledictum experiremur: Uidetis ergo: qz ⁊ mali necessarij sũt bonis. In fornace quodãmodo aurificis sumus: hoc est i hoc mũdo. Si aurũ es/ simul ardes. Si aurũ es: palea tua est malus. Si ⁊ tu palea es: simul eritis fumus. Uerumtñ primũ vt nouerit is charissimi: in corpe xp̃i excellentiora mẽbra esse: nõ sola est cñ contugalis vita laudabilis: ⁊ habet in corpore xp̃i locũ suũ: sicut ⁊ in nostro corpore nõ ea sola habẽt locũ que excellẽtius locata sunt sicut sensus in facie superiorẽ corporis partem occupauerũt: sed nisi pedes portarent quicqd̃ sublime est in terra iaceret. Uñ apo- j. cor. xij stolus dicit. Et que inhonesta sunt nostra: magis necessaria sunt. Deus temperauit corpus vt nõ essent scissure in corpe. Nouimus aũt mẽbra christi que ꝓiugalez agunt vitã: si mẽbra xp̃i sunt. i. si fideles sunt: li futurũ seculum sperãt: si quare signũ xp̃i portent: sicut nouim⁹ q⁹ honorez deferãt vobis nouim⁹ q⁹ meliores esse vos iudicãt: q̃ ipsi sint. Sed q̃tuz vos illi honorant: tñ ⁊ vos mutuã honorificẽtiaz eis ꝓstare debet. Si cñ est in vobis sanctitas: timete ne ꝑdatis eaz Unde: per superbiam. Aĩr perit sctitas casti si adulter fuerit: aĩr perit si superbus fiat. Et audeo dicere ꝓiugalẽ agentes vitã si tenẽt humilitatẽ: supbis castis meliores sunt. Cõsideret cñ charitas vestra quod dico. Diabolũ attendite. Nũquid cñ in iudiciũ dei erit adulteriũ aut fornicatio. Nihil hoz facit: qui nõ hz carnẽ. Sola cñ superbia ⁊ inuidia mittit in ignẽ eternũ. Seruo ergo dei cui surrepserit superbia ꝓtinuo ibi est ⁊ inuidia. Non põt supb⁹ esse nõ inuidus. Inuidia filia est supbie: sed ista mĩ nescit esse fœlix/ vbi fuerit cõtinuo parit. Ut autẽ nõ sit in vobis: hoc cogitate: psecutõis tpe: nõ solã agnẽ fuisse ornatã virginẽ/ ⁊ crispinã mulierez: ⁊ forte q̃ nõ dubitat: aliqui tunc de cõtinentibus defecerunt/ ⁊ multe de cõingatis pugnauerũt atq; vicerũt. Unde nõ fruſtra dicit apl's olb⁹ mẽbris xp̃i. After Phili. ij. alterũ existimãtes superiorez sibi: ⁊ honore mutuo ꝓuenientes. Hec etem si cogitet/ nõ Rom. xij eritis apud vos magni. Magis cñ cogitare debetis q̃d vobis desit q̃ q⁹ vobis assit. Q⁹ habes caue ne ꝑdas: q̃d nõduz habes supplica vt habeas. In quãtis sis minor tibi cogitãduz est: nõ i quãtis sis maior. Si cñ cogitas q̃tuz ꝓcessisti alteꝛ: time tumorez. Si ꝙ cogitas q̃tum tibi deest adhuc/ ingemiscis: ⁊ cũ ingemiscis curaris: hũilis eris: tutior ambulabis: nõ precipitaris: nõ inflaberis. Et vtinã possint oẽs devna charitate cogitare. Sola est cñ q̃ ⁊ vincit ola: ⁊ sine q̃ nihil valent ola: ⁊ que vbicũq; fuerit trahit ad se ola. Ipsa est que nõ emulatur. Queris cãm: attẽde q⁹ sequit. Non inflat. j. Cor. Prior est in vitijs supbia vt dicere ceperã: xiij. deinde iuidia. Nõ cñ inuidia pepit superbiã: sed supbia peperit inuidiã. Nõ cñ iuidet: nisi amor excellẽtie. Amor excellẽtie superbia vocat. Cũ ergo in ordie ꝓor sit supbia: sequat̃ aũt inuidia: apl's in laudibus charitatis nolunt dicere ꝑus. Nõ inflat̃ ⁊ postea nõ emulat̃: sed ꝑus dixit. Nõ emulatur: ⁊ postea nõ inflat̃. Quare hoc? Qz cum dixisset: nõ emulat̃/ q̃si quesitur⁹ eras cãm. Quare nõ emulat̃. Subdidit: nõ inflat̃. Ergo si iõ nõ emulat̃: qz nõ inflat̃/ si inflaretur emularet̃. Hoc in vobis crescat ⁊ alia solida D tur: qz nõ inflat̃. Scia (ait apl's) ifiat. Quid j. Cor. ergo? Scientiam fugere debetis: ⁊ electuri xiij. estis nihil scire potiꝰ q̃ inflari? Ut q̃d vobis loq̃mur: si melior est ignorantia q̃ scia? Ut quid vobis disputam⁹: vt q̃d ista distingui mus: vt q̃d q⁹ nostis admonem⁹: q⁹ nõ nos ifirm⁹? Scia cauẽda est ne iflet. Ergo amate scientiã: sed anteponite charitatez. Scia si sola sit inflat. Quia ꝙ charitas edificat ⁊ nõ ꝓmittit scientiã inflari. Ibi ergo inflat scia: vbi charitas nõ edificat: vbi aũt edificat solidata est. Nec erit ibi inflatio vbi petra fundamentũ. Q̃n aũt tentat inflatio: hoc est elatio vt ꝓpter hoc vitiũ etiã ꝑtus ille apl's appositũ sibi esset diceret stimulũ ij. Cor. xij carnis angelũ sathane: a quo colaphizaretur: qui colaphizat̃ tũditur caput ei⁹ ne eriget: ⁊ ibi de scia met⁹ erat inflatõis: hoc est elatiõis. Ut cñ in magnitudie reuelationũ meaꝝ ne extollar: ibi metuenda erat elatio vbi magnaꝝ rerũ erat reuelatio: in magnitudine reuelationũ meaꝝ ne extollar: dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis mee angelus satha ne q̃ me colaphizet. Propter q⁹ ter dñm rogauyt auferret eũ a me ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gr̃a mea. Nã virtus in ifirmitate perficit. Petit egeryt q⁹ ad salutẽ apponit medicus: cuz voluerit egrotus auferatur.

Medicus dicit. Non moꝛdet sed sanat. Tu dicis. Tolle qz moꝛdet. Medic⁹ dicit. Non tollo: qz sanat. Tu ad medicũ quare venisti? Sanare: an molestiã non pati? Non ergo eraudiuit dñs paulum ad voluntatez: qz eraudiuit ad sanitatẽ. Nam nõ est magnũ eraudiri a deo ad voluntatem: non est magnũ/ nec putetis magnũ esse hoc quãdo quisq; orat ꝓ magno si eraudiẽ. Quere q̃d orat: quere in quo eraudiaꝝ. Nam non habeatis pro magno eraudiri ad volũtatem: habete ꝓ magno eraudiri ad vtilitatẽ. Ad mat. viij volũtatẽ etiam demones erauditi sunt: ⁊ ad porcos quos petuerãt/ ire ꝓmissi sunt. Ad voluntatẽ etiã princeps eoꝝ eraudit⁹ Job. j. est diabolus: a quo petitus Job tẽtandus nõ est negatus/ vt esset ille ꝓbat⁹: iste cõfusus. Ad voluntatẽ etiam israelite erauditi Psalmo lxxvij. sunt: ⁊ cũ adhuc cibus esset in oꝛe ipsoꝝ nostis que cõsecuta sunt. Nolite ergo pro nugno habere ad volũtatem eraudiri. Aliqñ deus iratus dat q⁹ petis: ⁊ deus ꝓpti⁹ negat q⁹ petis. Cũ vero deus ea que laudat: que deus precipit: que de⁹ in futuro seculo ꝓmittit ab illo petitis: securi petite/ ⁊ incũbite q̃tuz potestis oratiõibus vt sumatis. Illa cñ propitio deo concedũtur: illa eius nõ ira sed misericordia largiũtur. Q̃n autem petitis tpalia: cũ modo petite: cũ timore petite: illi cõmittite vt si ꝓsint det: si scit obesse nõ det. Quid aũt obsit: quid ꝓsit/ medic⁹ nouit nõ egrotus. Sunt ergo ꝓfitentes humiles sunt supbi. Non sibi ꝓmittant supbi regnũ dei. Excellentior locus est: quo ducit continẽtia. Sed q̃ se exaltat humiliabit̃ur. Luce. xiij. Quid querio celsiorẽ locũ: appetitu celsitudinis/ quẽ potes appreheñdere retentõe humilitatis. Si extollis te: deus deiicit te. Si tu deiicis te: de⁹ eleuat te. Snia dñi est: nec addi aliquid: nec detrahi põt. Usq; eo autẽ continẽtes hoies superbiũt: vt nõ solũ quibusq; hoib⁹ sed ipsam parẽtibus ingrati sunt: ⁊ aduersus parẽtes extollant̃. Quare/ Quia illi genuerũt: illi nuptias ꝓfẽrunt. Uñ ingrati essent q̃ nuptias contẽplissent: nisi illi genuissent/ Sed melior est filius patre ꝓiugato: qz ipse nõ duxit vroꝛẽ. Et melior est filia mr̃e sue maritata: qz ipsa nõ q̃sivit virũ. Si supbior: nullo mõ melior: si melior sine dubitatiõe vlla humilior. Si vis te inuenire meliorẽ: interroga iam tuã si vides ibi inflationẽ. Ubi inflatio inanitas ẽ. Diabolus vbi inane inuenerit: nidũ facere molit. Denicq; fratres mei audio dicere superbis ꝓtinẽtibus: expedit cadere vt in eo ipso in quo se extollũt humilient̃. Quid cñ ꝓdest cui inest continentia sed dñaꝝ superbia? Cõtemplit vnde nat⁹ est hõ: ⁊ appetit vnde cecidit diabolus. Nuptias ꝓfẽpsisti: bene fecisti. Aliq̃d melius elegisti: ſz noli superbire. De nuptijs hõ nat⁹ est: de supbia angelꝰ ceciderũt. Si singula bona vſa cõsiderẽ: melior es patre tuo qui nuptias contẽpsisti. Et tu melior matre tua q̃ nuptias cõtempsisti. Etem melior est virginalis sanctitas: q̃ pudicitia ꝓiugalis. Ista duo sĩt si cõparẽtur: melius est illud q̃ illud: q̃s dubitat? Sed addẽdo alia duo: superbiam ⁊ humilitatẽ in istis duob⁹ interrogo vos: et de his rñdete mihi. Quid est meli⁹: supbia an humilitas? Rñdes: humilitas. Jũge illaz virginali sanctitari. Supbia vero nõ solum nõ sit invirginitate tua: sed non remaneat in matre tua. Si cñ tu tenueris superbiã ⁊ tua mater humilitatẽ: iteꝛ cõparabo vos. Jãdudum singula cum intenderẽ meliorẽ te inuenerã: mõ bina cũ intẽdo nõ dubito preferre humilẽ mulierẽ virgini superbe. Et qũo preferre? Uidete qũo preferẽ illam: qũo cõparabam. Bono pudicitie cõiugalis: est melior integritas ꝓfitentis. Duo bona cõparabam: non malũ ⁊ bonũ: sed et bonũ melius distinguebaz. Porro aũt duo illa cũ posuero: superbiã ⁊ humilitatẽ: numquid possum⁹ dicere: bonũ est supbia: ſz melior est humilitas? Sed q̃d dicimus? Supbia malũ humilitas bonum: ⁊ supbia magnũ malum: humilitas magnũ bonum. Si ergo hoꝛ duoꝝ vnũ est malum/ ⁊ alteꝛ bonum: iungit malum ad maius tuũ bonũ/ ⁊ fit totũ maluz. Jungit bonum ad mr̃is tue minus bonũ: ⁊ fit magnũ bonum. Mmorez enim locũ habebit mater in regno celoꝝ q̃n maritata est: q̃ filia q̃n virgo est. Maꝛ- Phili. ij. gorez cñ locum filia virgo: minorẽ locus mr̃ maritata ambe tñ ibi: qũo fulgida stella obscura stella: ambe tñ in celo. Si ꝙ mr̃ tua fuerit humilis tu supba: illa habebit q̃lem cũq; locũ: tu aũt nullũ locuz. Et q̃s inuenit alterũ locuz q̃ ibi nõ habuerit locũ: nisi cuz illo q̃ inde cecidit: stãtẽq; deiecit? Inde ecci dit diabolus stantem deiecit hoiez/ deiecit stantẽ: sed xp̃s descẽdẽs erexit iacẽtẽ. Uñ te tñ erexit dñs tu⁹. Attẽde. Hũilitate erexit: fact⁹ obediẽs vsq; ad mortẽ humiliauit semetipz. Princeps tu⁹ hũilis ⁊ tu supb⁹? Caput hũile: ⁊ mẽbruz supbũ? Ablit. Nõ vult esse de corpe capitis hũilis: q̃ amat supbiã Si aũt fuerit: videat vbi erit. Ego nolo dicere ne ampli⁹ videar terruisse. Immo vtinã terruerim ⁊ aliq̃d egerim. Utinã qui sic fuerat: vel q̃ sic fuerat nõ sit vlterius. Utinam verba ista infuderim ⁊ nõ effuderim. Totũ sperãdum de misericordia dei: qz qui terret contristat: qui cõtristat consolatur. Sed si q⁹ contristatus est emendatur.

¶ De eo quod scriptū est in euangelio secūdum eundem. Ego sum via ve ritas ⁊ vita. Sermo liij.

Arguunt nos diuine lectiones ne desperatiōe frangamur: ⁊ rursus terrēt ne superbia vēt̄ lemur. Tenere aut̄ viam medīa ve straz rectā tanq̄ inter sinistram desperationis et dexterā psumptiōis: difficillimū nobisc̄ ē: nisi chr̄istus diceret. ¶ Ego suz via. Ego Jo.xiiij. sum inquit via veritas ⁊ vita. ¶ Tanq̄ diceret. Qua vis ire? Ego sum via. Quo vis ire? Ego sum veritas. Ubi vis permanere? Ego sum vita. Securi ergo ambulemus in via: sed insidias timeam⁹ iuxta viam. Inimicus insidiari nō audet in via: q̄ xp̄s est via. Sed iuxta viam plane nō desinit. Unde in psalmo dr̄. Juxta semitā scandala po Psalmo cxxxix. suerūt mihi. Dicit ⁊ alia scriptura. Memēto: q̄ in medio laqueoz ingrederis. Ifti la Eccl. ix. queiper quos ingredimur nō sunt in via: sed tm̄ sunt iuxta viam. Quid formidas: d̄d metuis si in via ambulas? Tūc time si deseras viā. Naz iō etiā permittit ponere iuxta viā laqueos ne securitate exultationis via deseraī: ⁊ in insidias incidaī. Via chr̄istus: humilis xp̄s: veritas chr̄istus ⁊ vita: excelsus ⁊ deus. Si ambules in hūili: pueni es ad excelsum. Si infirm⁹ humilem nō aspern̄eris: in excelso fortissim⁹ pmanebis. Que enim ea humilitatis xp̄i: nisi infirmitas tua? Valde eī ⁊ irremediabilr te obstdebat infirmitas. Et hec res fecit vt veniret ad te tātus medicus. Si eī vl sic egrotares vt tu posses ire ad medicum: poterat tolerabilis videri ipsa infirmitas. Sed q̄ tu ire nō potuisti ad eū: ille venit ad te. Venit docēs humilitatē. Quare? Videamus: q̄ superbia nos redire nō sinebat ad vitā et ipsa fecerat nos a vita recedere. Exaltatuz enim humanū cor aduersus deum: ⁊ negligens in ipsa sanitate p̄cepta salutaria decidit ala in infirmitatē. Discat audire infirma: audire illū q̄ cōtēpsit incolumis. Audiat vt surgat: q̄ spreuit vt caderet. Audiat tm̄ experimēto edoctā: q̄ p̄cepto docta noluit obtinere. Docuit eī: cuz miseria sua q̄ fecit negligētem felicitas. Vnde q̄d mali sit a domino fornicari de se p̄sumendo. O q̄ bonuz sit semp adherere domino: semper humilia sentiēdo. Recedere eī ab illo simplici ⁊ singulari bono: in istas multitudinū ⁊ oluptatū ⁊ in amorē seculi corruptionesq̄ terrena a accedere: hoc est fornicari a domino. Hic clamatur. Facies for Hicī.iij. nicaria facta est tibi: ⁊ impudorata facta es tota. Videamus nūc obiurgationis cōsiliuin. Non eī sic increpat vt insultet: sed ad cōfusionem vult perducere p̄sumptionē vt sanet. Exclamauit scriptura vehementer: nec palpauit adulādo/ quos voluit reparare sanādo. Adulteri: nescitis q̄ amiJac.iiij. cus huius mūdi: inimicus deo cōstituetur. Amor mūdi adulterat animā: amor fabricatoris mundi castigat animā. Sed nisi decorruptōe erubuerit: ad amplexos illos castos redire nō concupiscit. Confundatur vt redeat: que se iactabat ne rediret. Superbia ergo impediebat anime reditū. Qui autem increpat nō facit peccatū: sed ostendit peccatū quod nolebat anima videre. Ponitur ei ante oculos: ⁊ quod post dorsuz abire cupiebat: ad faciez illi admouet. Uide te in te mat.vij. qui vides stipulā in oculo fratris tui: trabē autē in oculo tuo nō vides. Reuocatur ad se anima tua que ibat a se. Sicut a se erat sic a dño suo. Si eī respexerat sibiq̄ placuerat: sueq̄ potestatis amatrix facta fuerat: recessit ab illo ⁊ nō remansit in se. Jō ⁊ a se pellitur ⁊ a se excludit: ⁊ in exteriora p labitur. Amat mundū: amat tpalia: amat terrena: que si seipsam amaret: nō neglecto a quo facta est: iuz minus esset: iuz deficeret amādo quod minus est. Minus est eī ipsa q̄ deus: ⁊ longe minus: tantoq̄ minus: quātuz minus est res facta q̄ factor. Ergo amādus est deus pro amore eius: ita vt si fieri p̄t nos obliuiscamur. Quis ergo est iste trāsitus? Oblita est aia seipsaz: ⁊ amādo mundū: nunc obliuiscat se: q̄ amādo artificē mundi. Pulsa est ergo a se q̄ amādo mat.vij. Jo.xiiij. pdidit se: q̄ nec facta sua nouit videre: iustificat iniquitates suas. Efferī ⁊ superbit in petulātia: in luxuria: in honorib⁹: in potestatibus: in diuitijs: in potētia vanitat⁹. Arguitur. Corripitur. Ceditur sibi. Confitetur feditatē: desiderat pulchritudinez: et 3 que ibat effusa/ redit cōfusa. Contra illā vi detur oratre qui dicit. Imple facies eorum Psalmo lxxxij. ignominia. Imple m̄t facies ignominia: ⁊ querāt nomen tuū domine. Oderat eos Wat.vj quoz facies impleri ignominia cupiebat: Uide quēadmoduz amet eos: quos vult q̄rere nomen domini. Amat tm̄: an odit tm̄? An ⁊ odit ⁊ amat? Immo ⁊ odit et amat: odut tua/ amat te. Quid est odit tua: amat te? Odit quod fecisti: amat q̄ deus fecit. Que sunt enim tua nisi peccata? Et quid est tu nisi quod fecit deus? Negligis q̄ factus es: diligis quod fecisti: amas extra te opera tua: negligis in te opus dei. Mērito is: merito laberis: merito ⁊ a teipso pergis merito audis. Spiritus ambulās ⁊ nō re- Psalmo lxxvij.

zacha.j. uertens. Audi potius vocātem ⁊ dicentē. Cōuertimini ad me: ⁊ conuertar ad vos. Non enim deus auertitur ⁊ cōuertit: manēs corripit/ incōmutabilis corripit. Auersus est quia tu te auertisti. Tu ab illo fecisti casum: nō ab ipso fecisti occasum: ergo audi dicētem tibi. Conuertimini ad me: et ego reuertar ad vos. Quia conuertisti: hoc est enim q̄ cōuertar ad vos: quia cōuertimini ad me. Fugiētis dorsa persequit qui faciem redeūtis illuminat. Quo enim fugies a deo? Fugiens quo fugies? Fugiēs ab illo qui nullo loco cōtinetur: ⁊ nusq̄ absens est. Qui cōuersum liberat: puuit auersum. Quē habes iudicē fugiens: hunc patrē habeto rediēs. Tumuerat autē superbia: ⁊ in ipso tumore per angustū redire nō mat.vij. poterat. Clamat ille qui factus est via. Intrate per artaz portam. Conatur ingredi: Jo.xiiij. impetit tumor: ⁊ tātomagis pernicioſe conatur: quātomagis impedit tumor. Tumidum enim verat angustia. Uexatus autez amplius tumebat. Amplius tumēs quando intrabit? Ergo detumescat si cupit ingredi. Unde aūt detumescat? Accipiat humilitatis medicamētum. Bibat contra tumorē poculum amarū: sed salubre poculuz bibat humilitatis. Quid se artat? Non sinet moles: nō magna sed tumida. Magnitudo enim soliditatē habet: tumor inflationez. Non sibi magnus tumidus videatur. Detumescat vt magnus sit: vt certus ⁊ solidus. Non ista desideret: nō de statu pomparū rerum labētium corruptibiliūq̄ glomat.vij. rietur. Audiat eū ipsum qui dixit. Intrate Jo.xiiij. per angustam portā dicentē. Ego suz via. Quasi enim quereret tumidus qua intraret: respondit. Ego sum via: per me intra. Non nisi per me ambulas vt intres per ianuam. Nā sicut dixi. Ego sum via: ita ego sum ianua. Quid queris qua redeas: quo redeas: qua intres? Ne alicubi erres/ ipse tibi omnia factus est. Breuiter ergo dicit. Humilis esto: mitis esto. Audiamus hoc apertissime dicētem vt videamus qua sit via: que sit via: quo sit via: quo vis ire. Certe forte auaricia omnia vis possidere. Omnia mihi tradita sunt a patre meo inquit. Fortasse dicturus es: chr̄isto sunt tradita. Nūquid mihi? Audi apostoluz dicentem. Audi vt dixi tādudum: ne desperatōe frangaris. Audi quomō amatus es: nō amandus. Audi quomō amatus es fedus/ turpis: anteq̄ esset in te q̄d amari dignū esset. Amatus es prius/ vt dign⁹ fieres q̄ amareris. Etenī chr̄istus (sicut ait apl's) p impRom.v. pius mortu⁹ est. Ante forte ipius amari meruerat? Quare? Quid merebaī impius? Donare rides. Chr̄istus tn̄ pro ipijs mortuus est. Ecce dd tibi pretiū impio: ⁊ pio quid seruaī? Quid pretiū est impio? Chr̄istus p impijs mortu⁹ est. Desiderabas autez oia possidere: noli per auariciā: per pietatem hoc quere. Si eī ita quesieris: possidebis. Tenebis enim eum per quem facta sunt omnia: ⁊ cum ipso omnia possidebis.

¶ De eo de quo supra. Ego sum via/ veritas/ ⁊ vita. Sermo.lv. in quo per viaz ambulare (que chr̄istus est) quō debemus pulcherrime declarat.

Inter cetera euz sanctum euāgelium legeretur audistis. Ait dominꝰ iesus. ¶ Ego sum via/ veritas/ ⁊ Jo.xiiij. vita. ¶ Ueritatē ⁊ vitā omnis homo cupit: sed viaz nō omnis homo inuenit. Deum esse quādam vitaz eternam/ imutabilem/ intelligibilem/ intelligentē/ sapientem/ sapientes facientem: nōnulli etiā huius seculi philosophi viderūt veritatem firmam: stabilē indeclinabilez vbi sunt oēs rationes rerum oiuz creaturaz. Uiderūt q̄dez: sed de lōginquo viderunt: sed in errore positi: ⁊ idcirco ad eam tā magnaz ⁊ ineffabilem ⁊ beatificā possessionē quas via puenire tn̄ nō inuenerunt. Nā qui viderūt: etiam ipsi chr̄istuz videri ab hoīe pōt creatorem per creaturā: factorem per facturā fabricatorē mundi per mundū. Paulus apl's testis est: cui vtiq̄ debēt credere xp̄iani. Ait eī cum Rom.j. de talib⁹ loqueret. Reuelatur ira dei de celo super oēm impietatez ⁊ iniustitiā hominū: Ei veritatē iniquitate detinēt. Nunq̄d dixit eis non detinere veritatē? Sed veritatem in iniq̄tate detinent. Bonū est quod tenent: sed malum vbi tenēt. Ueritatē iniquitate detinent. Occurrebat autē vt diceretur ei. Unde antē illi impij veritatem detinent? Nūquid deus ad queuq̄ eoz locutus est? Nunq̄d legē acceperūt sicut israelita populus per moysen? Uñ ergo detinent veritatē: vel in ipa iniquitate? Anc̄ite que sequūtur ⁊ ostendit: q̄ quod notum est dei inquit/ manifestum est in illis. Deus enim illis manifestauit. Manifestauit enim illis quibus legem nō dedit. Audi quomō manifestauit. Inuisibilia enim ei⁹ per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Interroga mundum/ ornatum celi/ fulgorem dispositionēq̄ syderum/ solem diei sufficientem/ lunā noctis solatium: interroga terram fructificātem herbis et lignis/ animalibus plenaz/ hoib⁹ exornatā: interroga ma-

re quantis et qualibus natalibus plenam
Interroga aera quantis volatilibus viget
interroga omnia et vide si non sensu suo tā
ꝯ tibi respondēt. Deꝰ nos fecit. Hec ꝛ philosophi nobiles ꝯsierunt ꝛ ex arte artifices
cognouerūt. Quid ergo? Quare reuelatur
ira dei sūper ipsam impietatem? Quia veritatem in equitate detinent. Veniat ostendat quomodo. Jam cū dixit: quomodo cognouerunt inuisibilia eius. i. dei: ꝛ per ea q̄
facta sunt intellecta conspiciuntur. Sempiterna quoq; eius virtus et diuinitas vt
sint inexcusabiles: quia cum cognouissent
deum non sicut deū honorificauerunt aut
gratias egerunt: sed euanuerūt in cogitationibus suis: ꝛ obscuratum est insipiens
cor eorum. Apostoli verba sunt: non mea
Rom.j. Et obscuratum est cor eorum. Dicētes cū
se esse sapientes: stulti facti sunt/quod curiositate inuenerunt: superbia perdiderūt
Dicentes se esse sapientes: id est domū dei
sibi tribuentes: stulti facti sunt. Verba inq̄
apostoli sunt. Dicentes se esse sapientes:
stulti facti sunt. Ostende proba stulticiam
eorum. Ostende apse: ꝛ sicut ostendisti nobis vnde potuerunt peruenire ad cognitionem dei: qm̄ inuisibilia eius per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: ita nunc
ostende quomodo dicentes se esse sapiētes
stulti facti sunt. Audi: quia immutauerunt
(ait) gloria incorruptibilis dei in similitudinem imaginis incorruptibilis hois ꝛ volucrum ꝛ quadrupedum ꝛ serpentium. Figura eni istorum animalium: sibi deo pagani
fecerunt. Inuenisti deum: ꝛ colis idolum.
Inuenisti veritatem/et ipsam veritatē in
iustitia detines. Et quod per dei opera cognouisti: per opa hominis pdis. Totū cōsiderasti/celi/terre/maris elementorū omnium ordinem collegisti: istud non vis attēdere q̄ mundus opꝰ est dei: Idolum opus
est fabri. Si faber idolo sicut dedit figuraz
cor daret ab ipso idolo faber adoraretur.
Quomodo enim o homo faber tuus deꝰ est
sic homo idoli faber qui est deus tuꝰ. Qui
te fecit quis est? Deus fabri. Qui illud fecit q̄s est? Deꝰ idoli. Ergo si idolū cor haberet non fabruz adoraret qui illud fecit? Ecce in qua iniquitate veritatem tenuerunt:
ꝛ ad possessionem illam quam viderunt viā
perducentem non inuenerunt. Chriſtꝰ autem: quia ipse est apud patrem veritas et
Joh.j. vita verbum dei de quo dictū est. Vita erat
lux hominum. Quia ergo ipse est apud patrem veritas et vita: et non habebamꝰ quairemus ad veritatem filius dei q̄ semper in
patre veritas et vita est: assumendo hominem factus est via. Ambula per hominem
et peruenis ad deum. Per ipsum vadis: ad
ipsum vadis. Noli querere qua ad illum p
uenias preter ipsum. Si enim via ipse esse
noluisset semper erraremus. Factus ergo
via est qua venias: nō tibi dico querere viā
Ipe via ad te venit: surge et ambula. Ambula motibus: non pedibus. Multi eñ ambulant bene pedibus: et male ābulant moribus. Aliquando eñ ipsi bene ambulantes: preter viam currunt. Inuenies quippe
homines bene viuentes: et non christianos
Bene currunt: sed in via non currunt quanto plus currunt plus errant: quia a via recedunt. Qui autem tales homines pueniāt
ad viam/et tenesant viam: o quanta securitas est: quia et bene ambulant: et nō errāt
Si autem non tenent viam: quantumuis
bene ambulent/ heu quantum dolendum
est. Melius est enim invia claudicare ꝯ peter viam fortiter ambulare. Hec satis sint
charitati vestre.

¶ De eo quod scriptum est in euangelio ſm Johannez que ego loquor vobis a meipso non loquor. Ser.lvj. A

Udite auribꝰ: accipite mētibus dilectissimi: loquentibus quidē nobis: sed ipo
docente qui non recedit a
nobis. Dominꝰ dicit: quō ioh.xiiij.
cum legerēt audistis ¶ Verba que loquor vobis: a me
ipso non loquor. Pater autez in me manēs
ipse facit opera. Ergo et verba opera sunt
Plane ita est: nam profecto qui proximum
loquendo edificat: bonum opus operatur.
Sz quid est a meipso nō loquor/nisi a meipso non fiz qui loquor? Et dppe tribuit dē
quid facit de q̄ est ipse qui facit. Pater emiz
deus non est de aliquo filius autem deꝰ pa
tri equalis. Sed de ꝑre deo: ideo ille deꝰ
sed non de deo et lumen: sed non de lumine
iste vero deus de deo: lumē de lumine. Nā
in his duabus sententijs: vna qua dictum
est. Nam a meipso loquor: alia qua dictum
est. Pater autē in me manēs ipse facit opa
singulas tenentes diuersi nobis aduersantur heretici: qui non ex vna parte sed in cōtraria conantes: a via veritatis exorbitāt.
Arriani quippe dicunt. Ecce inequalis est
patri filius: non a seipso loquitur. Dicunt
sabelliani contra. i. patripassiani. Ecce qui
pater est: ipse est ꝛ filius. Quid est enim pater in me manens ipse: facit opa: nisi in me
maneo ego qui facio? Contraria dicitis: ſz
non eo modo sicut falsum est contrariū vero: sed sicut sunt inter se duo falsa contraria errādo in diuersa iſtis. In medio est vis
quam

quam reliquistis: inter vos ipsos lōgioze interuallo separati estis: ꝯ ab ipsa via cuius
desertores estis. Uos hinc: vos autez illinc
huc venite: alteri ad alteros transire nolite: ſz hinc atq; illinc ad nos veniēdo ad invicem vos inuenite. Sabelliani agnoscite
quem pretermittitis. Arriani equate quez
subditis: ꝛ in via vera nobiscū ambuletis.
Est eñ qđ inuicem ex vobis alteri ex alteris admoneri vtriq; debeatis. Audi sabelliane. Usq; adeo non ipse est pater qui filiꝰ
vt eum arrianus inequalem asserat patri?
Audi arriane. Usq; adeo est filius equalis
patri: vt sabellianꝰ eundē esse dicat ꝛ pīez?
Tu adde quem tollis: tu adime quez inuis/ꝛ nobiscum ambo cōsilitis: qz nec tu
tollis: nec tu minuis eū qui ꝛ alter est a patre vt conuincat sabellianū: ꝛ equalis patri vt conuincat arrianum. Utrisq; eñ clamat: Ego ꝛ pater vnum sumus. Quod ait. Joh.x.
Unum: audiant arriani. Qđ ait sumus: audiant sabelliani. Et nec ille equalem: nec illi alteruz negando sint vani. Si ergo qñ dixit. Uerba que ego loquor vobis a meipso ioh.xiiij
non loquor: ꝓpterea putatur esse in patris
potestate: vt nō qđ ipse vult faciat audiaꝝ
qđ dixit. Sicut pater suscitat mortuos ꝛ vi Joh.v.
uificat: sic ꝛ filius quos vult vinificat. Item
si quando dixit. Pater in me manens ipse
facit opera: ꝓpterea putatur non aliꝰ esse
pater: alius ipe/audiatur qđ dixit. Quecū
q̄ facit pr̄: hec ꝛ filius similiter facit. Et in
telligatur non bis vnus: sed duo vnum. Ue
ruz quia sic equalis alter alteri: vt tñ alter
ex altero. Ideo non loquitur a seipso: qz nō
est a seipso: ideo pater in me manens ipe fa
cit opera: qz per quem et in quo facit: nō est
nisi ab ipso. Demq; adiungit ꝛ dicit. Ne
creditis: quia ego in patre ꝛ pater in me est
Alioquin propter ipsa opera credite. Ante
solus philippus arguebatur: nunc autem
non eum ibi solū fuisse qui esset arguendus ostenditur.

¶ De eo quod scriptum est in euangelio scōm Johannem. Pacem meā
do vobis: pacem meam relinquo vobis. Sermo.lvij.

A
ioh.xiiij

Omini vor ē fratres charissimi. [pacez meam do
vobis: pacez meam relinquo vobis.] De pace dicturi prius que pacis sint
commoda videamus. Est
pax serenitas mētis: trāquillitas animi: simplicitas cordis: amoris vinculum: consortium charitatis. Hec
est que simultates tollit/bella compescit/ comprimit iras/ supbos calcat/ humiles
amat/ discordes sedat/ inimicos cōcordat/
cunctis est placita. Non querit alienū: nihil deputat suum: docet amare: q̄ odisse nō
nouit: nescit extolli: nescit inflari. Hāc ergo
q̄ accepit teneat: q̄ perdidit repetat: q̄ amisit exquirat: qm̄ q̄ in eadē nō fuerit inuentꝰ
abdicaꝝ a patre: exheredaꝝ a filio nihilominus ꝛ a spūsctō alienꝰ efficit. Respuit eñ
munus oblatū qui date legis ꝓtēpserit bonū nec poterit ad hereditatē dei puenire q̄
testamētū noluerit obseruare. Nō pōt concordiam habere cū xp̄o: qui discos voluerit esse cum christiano. Cōtumacie ergo crimē est: qđ iubeꝝ cōtemnere: qđ ꝑcipiꝝ nolle:
qđ imperatū est declinare. Quid tibi cōe cū
discordia xp̄iane? Quid simultates amas
qđ auctori pascis placere nō potuit? Quid
exerces inimicitias quas euadere non potuit: nec ille qui eas primus inuenit? Initio namq; inimicitias in prothoplaustū dū
serpens exerit interficitur: dum homini inuidet ipse prosternitur. Dum adam cupit
decipere: ipse primitus ingulatur. Quare
aut christi charitatem amplectere christiane: aut discordie auctori de similitudine operparem te esse cognosce.

¶ De eo qđ scriptum est in euāgelio ſm Johannem. Non turbetur cor vestrum neq; formidet. Sermo.lviij. in quo de splendore filij plura succinte declarat ꝛc. B

Ccepimus fres verba dñi
dicētis ad discipulos suos ioh.xiiij
[Nō turbeꝝ cor vr̄m neq;
formidet. Audistis qz ego
diri vobis: quia vado ꝛ venio ad vos. Si diligeretis
me gauderetis vtiq; quia
vado ad patrem quia pater maior me est].
Hinc ergo turbare ꝛ formidare poterat cor
illoz qz ibat ab eis: ſquis vēturꝰ ad eos ne
forsitā gregē lupꝰ hoc interuallo inuaderet
pastoris absentia. Sz a qbꝰ hō abscedebat
deꝰ non relinq̄batur: qz idē xp̄s hō et deus: ergo et ibat per id quod homo erat: et manebat per id quod deus erat. Ibat per id qđ
vno loco erat: et manebat per id quod vbiq; erat. Cur itaq; turbaretur et formidaret cor: quādo sic deserebat oculos vt nō desereret/cor. Quāmis deꝰ etiā qui nullo continetur loco discebat ab eorum cordibus q̄
eum relinquūt moribus non pedibus: ꝛ veniāt ad illos qui conuertuntur ad eū: nō facie sed fide: et accedunt ad eum mente non
carne. Ut autez intelligerēt ſm id qđ homo
erat eum dixisse. Uado ꝛ venio ad vos. Ad

vos. Adiecit atq; ait. Si diligeretis me gauderetis vtiq; quia vado ad patrē: quia pater maior me est. Per quē ē filius non est eqlis pri: per hoc erat iturus ad pfectū ad q̄ venturus est vivos iudicaturus et mortuos. Per illud autē q̄ eqlis ē gignēti genit⁹: nūq̄ recedet a patre: sz cū illo est/ vbi totus: pari diuinitate: quā null⁹ cōtinet loc⁹. Cū em in forma dei esset/ sicut apls loq̄t nō rapinā arbitrat⁹ ē esse se eqlē deo. Quō em rapina posset esse natura: q̄ nō erat vsurpata sz nata: Semetipz exinaniuit: formā serui accipiēs. Nō ē amittens illā: sed accipiens istā: eo mō se exinaniēs q̄ hic mior apparebat ip̄s apō patrē manebat. Forma q̄ppe sui accessit: nō forma dei recessit. Hec assumpta est: nō illa ꝛsumpta. Propter hec dicit. Pater maior me est: ppter illā ꝛo. Ego et pr vnū sumus. Hoc attēdat arrian⁹: et hac attentiōe sit sanus: nec ꝛtētione remaneat insan⁹. Hec est enīz forma serui: in qua dei filius minor est nō pre solo: sz ēt spūsctō. Neq; id tm: sz etiā seipso: q̄ ipse in forma dei maior est seipso: neq; em hō rps nō ē filius dei q̄ ē tota caro ei⁹ in sepulchro meruit appellari. Nāz q̄d aliō ꝛfitemur cū dicim⁹ credere nos in vnigenitū filiū dei: q̄ sub pōtio pylato crucifix⁹ ē et sepult⁹. Et q̄d ei⁹ sepultū ē nisi caro sine ala: Ac p hoc cū credim⁹ in dei filiū q̄ sepult⁹ ē: pfecto filiū dei dicim⁹ et carnē q̄ sola sepulta est. Ipse ḡ rps fili⁹ dei eqlis pri in forma dei: q̄ semetipm exinaniuit nō forma dei amittēs sed formā serui accipiens: maior ē et seipso: q̄ maior est forma dei que amissa nō est: ip̄s serui q̄ accepta ē. Quid ita q̄ mirū vel quid indignū si fm hāc formaz serui loq̄ns ait. i. ipe dei fili⁹. Ego et pr vnū sum⁹. Unū cōsumt fm id q̄ de⁹ erat verbū et minor est pre sz id q̄ de⁹ ꝛbū caro factū est. Dicā etiā q̄ arriani et eunomiani negare nō pñt. Scōm hanc fui formā puer rps etiā parētib⁹ suis minor erat: q̄n parū ma ioꝛib⁹ (sicut scriptū est) subdit⁹ erat. Quid igitur heretice. Cū rps sit de⁹: et hō loquit vt hō et calūniaris deo: Ille in se naturam ꝛmēdat humanā: tu in illo audes deformare diuinā: Equalis em pri filio: p quē fact⁹ est hō. Q̄d nisi fieret q̄d esset hō: Dicat plane dns et magister nr. Si diligeretis me gauderetis vtiq; q̄: vado ad patrē: q̄: pr maior me ē. Cū discipulis audiam⁹ ꝛba doctor: nō cū alienis sequamur astutiā deceptor. Agnoscam⁹ geminā ꝛsubstātiā rpi: diuinaz sz qua eqlis est patri: humanā q̄ maior est pr. Utrūq; aūt simul nō duo sz vn⁹ rps: ne sit q̄ternitas nō trinitas de⁹. Sicut em vn⁹ est hō aia rōnalis et caro: sic vn⁹ est rpos deus et hō. Ac p hoc rps deus et aia rōnalis et caro. Christū in his olbus: rpz in singulis cōfitemur. Quis est ergo p quē factus est mūdus: Xps iesus: sz in forma dei. Quis ē sub pōtio pylato crucifix⁹: Xps iesus: sz in forma serui. Itē de singulis q̄bus hō ꝛstat. Quis nō est derelict⁹ in inferno: Christus iesus: sed in aia sola. Quis resurrecturus tridno iacuit in sepulchro: Christ⁹ iesus: sed in carne sola. Dicit ḡ et in his singulis rps. Uerū hec oia nō duo vel tres: sed vn⁹ rps. Iō dixit. Si diligeretis me gauderet⁹ vtiq; quia vado ad patrē. Q̄ nature hūane gratulandū est eo q̄ sic assumpta ē a ꝛbo vnigenito: vt immortalis ꝛstitueret in celo: atq; ita fieret terra sublimis et incorruptibilis pulvis sedet ad dexterā pris. Naz pfecto ad illum ibat: qui cū illo erat. Sz hoc erat ire ad eu⁹ et recedere a nobis: mutare atq; immortale facere q̄d mortale suscepit ex nobis: et leuare in celū p q̄d fuit in terra p nobis. Quis nō hinc gaudeat: q̄s nō sic diligat rpm: vt et suam naturam iam immortalem gratuletur in rpo: atq; se speret futurum esse immortalem p rpz. Obijciunt nobis arriani: creaturam dei filiū asserentes. Quid est q̄d salomon ad hoc ex persona rpi consentit et dicit. Dns creauit me in principio viarum suaꝝ in opa sua añ scz fundauit me: initio prius ip̄s terrā faceret: prius ip̄s pdirent fontes aquaꝝ: prius ip̄s montes stabilirent: añ oēs colles generauit me: Aduersus quos ita rñdem⁹. Multi q̄dē doctissimi viri: hoc ex psona illius sapientie dictū asserūt: quā salomō ad iudicandū regendūq; ppz acceperāt. Sz q̄t vos aio perrimaci hoc a nobis ex rpi psona exigit⁹: nō reluctamur neq; renitimur: sed rpius ꝛitatis auxilio roborati: hoc cū duxeritis sciēmur. Primo quia iaz vt superi⁹ dixim⁹ licet vnā psonā in rpo credamus duas: tñ substātias. i. naturas esse fatemur diuinitatis scz et hūanitatis: assūptiōis et assumpte: creatōis et create. Que tñ substantie nō sunt cōfuse: sed vnite/ atq; in vna eadēq; psona inseparabiles: et ī sua semper ꝛpietate manentes. Quapropter vnicuiq; substantie ꝛpria vtiq; aptanda sunt: id est infirmitates humanitati q̄ creata est: signa vero vel mirabilia diuinitati q̄ creauit. Intantum em diue nature sibiunct vnite sunt atq; coniuncte vt idē atq; idem rps deus et hō: aliquando res aut agat aut loquatur humanas: aliq̄n diuinas. Sicut illud est q̄d dormit in naui: et ingemat vētis et mari: aut q̄ esurierit et q̄ quinq; milia hominū de quinq; panib⁹ et duobus piscibus saturauit. Postremo quod moritur: et q̄ lazarū quatriduanuz auctoritate diuina iubeat a mortuis reuocari. Ex q̄ mirari nō

debes si rps de hūanitate sua dixerit. Dns creauit me initio viaꝝ suaꝝ in opa sua: q̄ subsequēs dictū q̄d diuinitati cōueniebat: ptiori premisso ostēdit dicens. Ante secula fundauit me initio pri⁹ q̄ terrā faceret: et pri⁹ q̄ abyssos faceret: pri⁹ q̄ pdirēt fontes aquaꝝ: prius q̄ mōtes stabilirent: ātē aūt oēs colles genuit me. Hoc est dicere: licet creauerit me de⁹ vt initia viarum atq; operū ei⁹ p euāgeliū demōstrarē: sed ante sclm. i. ante initiū anteq̄ celū vel terrā vel tpa fierēt genuit me: hoc est vt sine tpe et sine initio sepatim genitū demōstraret. Nā vt totū breuiter cōprehēdā: rps filius dei deus et hō fm diuinitatē ante tpa/ sine initio inenarrabiliter a pre genit⁹ est: sicut esaias dicit. Generationē eius q̄s enarrabit: Nouissimo aūt tpe fm hūanitatē creatus est. Aduenies em diuinitas in vterū virginis marie auctoritate illa qua in paradiso adā de limo formauit: carnē sibi ex substātia ipsi⁹ marie fabricauit: quā p salute nostra suscipiens et sibi coadunās nat⁹ est de⁹ et hō. Quam gnationē matthe⁹ enarrat dicens: Christi aūt gnatio sic erat ꝛc. Itē solēt aduersum nos hmōi venenatū cōponere syllogismū dicētes. Si coeternū pri creditis filiū: dicite q̄s dū esset genit⁹ est: cen nō dū erat: Si dū erat: duo ḡ ingenniti añ fuerūt et postmodū vn⁹ aliū gnauit aut sit rō vera pmittit: dū nō esset genit⁹ est: erit vtiq; patri posteriꝰ. Ad quā rē nobis nō aliō agēdū est/ nisi vt tam grandi hereticorum malicie exemplis apostolicis resistamus: q̄b⁹ facile sapientia secularis elidit. Dū ergo nobis memorata supius obiecerūt: dicim⁹ Nos sicut solū patrē semp et sine initio ingenitū nouim⁹: ita filiū semp et sine initio patre genitū ꝛfitemur. Nec alia aliū causa est q̄ diuisionē faciat psonarū: nisi q̄ hic ingenitus est et ille genit⁹. i. hic pater est et ille filius: q̄ pater semper pr est nunq̄ filius: q̄ vt dixim⁹ nō est genit⁹: sz ipe genuit. Et filius semp filius est nāq̄ pr: q̄ nō genuit: sz genit⁹ est. Qua de re nō aliō q̄s apls ipe in medio p̄uocādus ē. Qui fuidēs eunomij et arriani malicia exemplis rez visibiliū: inuisibilem et inenarrabilem et incōprehēsibilē rez inquātū potuit vel res ipa pmisit explanare conat⁹ est. Quid em scribēs ad hebreos de filio dicit: Quid est inquit splendor glorie et figura substantie eius. Uideamus ergo quid cause est: q̄ filius splendorem nominauit. Splendorem enim (nisi fallor) non dicim⁹ nisi aut solis lumine aut cuiuslibet certe lumis. Quid ḡ est: Nūq̄d tā insanimus vt aplz putem⁹ ineptissimā illā diuinitatis speciē: soli aut igni assimilasse: Absit. Sz vt exēplo: illo⁹ intelligamus. q̄: sicut splēdor ex substātia solis nascit: ita et filius ex substātia pris genitū. Et sicut non est sol aut ignis ptior splēdori suo sz ex illo nascatur: sic ex q̄ sol aut ignis ꝓcessit sil⁹ et cuz eo splēdor ei⁹ apparuit: nec dici pōt splendor sole vel igne posterior: cū tñ (vt dixi) ex ipso nascat. Si ḡ in creaturis aliq̄ inuenit q̄ nascat et posteri⁹ nō sit a genitore suo: cur hoc ꝛfrice a creatore fieri posse desperas: Accipe etiā huiꝰ rei aliā sil⁹itudinē. Sicut splendor ex sole nat⁹ replet orbē terraꝝ: et tñ a genitore suo nō abscindit aliq̄n nec recedit: ita et filius ex pre genit⁹ vbiq; tū sit: in pre semp pmanet. Et sicut substātialis splēdor in sole est et sol in splēdore ita substātialiter pr in filio: et filius in pre est. Et sicut soli splēdori vna substātia dū sit: nō tñ est vna psona: q̄ nec solē splēdorē esse: nec splēdorē dicim⁹ solem: q̄ scim⁹ q̄ sol genuit splēdorē: splēdor vero nat⁹ ex sole est: ita et pr et filius cū sint vnius essentie non tñ sunt vni⁹ psone: sicut iā superius ad plenū memorauimus. Et sicut sol p splēdorē: et calefacit et illuminat et siccat et soluit et cādida denigrat et oia q̄ ei a deo initūcta sūt opar: ita et patrē p vnigenitū filiū suū oia legim⁹ fuisse opatū. Creatū iq̄unt eē filiū a pre nō gētū. Ad q̄ breuit rñdēdū est. Si creat⁹ ē vtiq; et seruus: q̄ oē q̄ creatū est: necesse ē vt creatori defuiat: et si fu⁹ē filiⁿ quō in forma dei cōstitut⁹ formā sui accepit: Seru⁹ em sui fuit⁹ mā accipe nō pōt. Idē dicūt nō natura esse dei filiū: sz creatū. Aduersus hmōi q̄stiōes solito rñdēdū ē. Q̄: si natura de⁹ nō ē filiⁿ sz creatura: nec colēd⁹ ē oino: nec vt de⁹ adorād⁹. Dicēte ap̄lo. Et coluerūt et fuerūt creature poti⁹ q̄m creatori: q̄ ē bñdict⁹ in scl⁹a: Et ad galatas. Sz tūc ignorātes deū: his q̄ natura nō sūt dij fuiebat: sz illi ad hec replicabūt et dicēt. Quid q̄ carnē ei⁹ quā creatura cē nō negas sil⁹ cū diuinitate adoras: atq; ei nō min⁹ q̄m diuinitati defuis: Ego dominicā carnē imo pfectā in rpo hūanitatē ppter eā adoro q̄ a diuinitate suscepta atq; deitati vnita ē: vt nō aliū atq; aliū: sed vnū cūctēq; deū et hoiez dei filiū ꝛfitear. Demq; si hoiem sepauer⁹ a deo vt photin⁹ vel paulus samosaten⁹: illi ego nūq̄ credo nec seruio. Uelut si q̄s nostrū aut purpuram: aut diadema regale iacētis inueniat: nunq̄d ea conabit adorare: Cū vero ea rex fuerit indut⁹ periculum mortis incurrit si ea simul cū rege q̄s adorare contēpserit. Ita etiā in rpo dño. hūanitatē nō solā aut nudā: sz diuinitati sue vnitā vnū dei filium deum verum et hominē verū q̄ adorare cōtēpserit: eterne mortis penā patietur.

Joh.xv. De eo qđ scriptū ē in euāgelio ſm Joh. Ego ſū vitis: vos eſtis ſarmēta: pr̄ meus agricola. Ser. lix. In q̄ declarat ad lōgū euāgeliū de p̄familias qui oparios cōduxit in vineā ſuā: ali quos mane: alios hora tertia ⁊c.

B

Est ſctō euangelio pñti tpe ꝓsonantē similitudinē audistis qui operār in vinea Est em mō tps vindemie tpalis. Est autē ⁊ spiritalis vindemia vbi deus gaudet ad fructus vinee sue. Colimus em deū: ⁊ colit nos deus. Sz nos sic deum colimus vt non eū meliorem faciamus. Colimus em eum adorādo nō arando: ille aūt colit nos tanq̄ agricola agrū. Nō ergo nos ille ꝓcolit: meliores nos reddit: qz ⁊ agricola agrū colendo facit meliorē: ipz fructum in nobis q̄rit vt eum colam⁹. Cultura ipsius est in nos: q nō cessat verbo suo extirpare semina mala de cordibus nr̄is. aperire cor nr̄z tanq̄ aratro sermonis: plātare semina p̄ceptor: expectare fructū pietatis. Cū em istā culturā sic acciperim⁹ in cor nr̄m vt eū bene colam⁹: nō existimam⁹ ingrati agricole nr̄o: sed fructū reddim⁹ q̄ gaudeat. Et freuet⁹ noster nō illū ditiorē facit: sed nos beatiores. Ecce audite qz sicut dixi. Colit nos deus: nā qz colim⁹ nos deū nō opus est vt ꝓbeā vobis. Ois em hō hoc ꝺz in ore: qz holes colūt deū. Qz vero deus colit holes: quasi expauescit auditor: q̄si audit q: nō est m vsu holm vt dicat: qz deus colit holes: sed qz deuz colūt holes. Debem⁹ ergo ꝓbare vobis: qz ⁊ deus colit holes ne forte putemur verbum indisciplinatuz dixisse: ⁊ aliquis in corde suo disputent cōtra nos: ⁊ nesciēs quid diximus reprehendat nos: hoc g̃ ꝓstitutū est demōstrare vobis: qz ⁊ deus colit nos: sed iā dixi sicut agrū vt meliores nos faciat. Joh.xv. Vñs dicit in euangelio. [Ego sum vitis: vos estis sarmēta: pr̄ meus agricola.] Quid facit agricola: Interroga te vos q̄ agricole estis. quid facit agricola. Puto qz agrū colit. Si ergo pr̄ deus agricola est: ꝺz agrū ⁊ colit agrū suum: ⁊ expectat inde fructū. Deniqz plātauit vineā: sicut ipse dñs iesus xp̄s dicit: ⁊ locauit eā agricolis: q̄ redderēt ei fructū tp̄ibus ꝓp̄ūs. Et misit ad eos seruos suos vt peterēt mercedez vinee. Illi aūt cōtumelijs eos affecerūt: alios occiderunt: ⁊ fructū reddere cōtēpserunt. Misit alios: talia ꝓpessi sunt. Et dixit ille paterfamilias: cultor agri sui: ⁊ plātator: ⁊ locator vinee sue. Mittā vnicū filiū meū: forte vel ipm reuerebūt. Et misit: inde etiā filiū suū. Dixerūt illi apud semetipsos Hic est heres: venite occidam⁹ eum: et nr̄a erit hereditas. Et occiderūt eū: ⁊ ꝓiecerūt eū extra vineā. Cū venerit dñs vinee: quid faciet illis malis colonis: Rñsum est. Malos male pdet: ⁊ vineā locabit alijs agricolis q̄ reddēt ei fructū in tpe suo. Plantata est vinea: lege data in cordibus iudeorum. Missi sunt ꝓphete: q̄rentes fructū: bonāvitā eoz. Prophete ab eis cōtumelijs affecti ⁊ occisi sunt. Missus est xp̄s vnic⁹ filius p̄familias: ⁊ ipz occiderunt heredē: ⁊ iō pderūt hereditatē. In cōtrariū eis vertit malum cōsiliū. Ut possiderent occiderunt: ⁊ qz occidēt pderūt. Et mō audistis similitudinē ex euāgelio sctō. Qz simile est regnū celorū p̄familias: qui exijt cōducere oparios in vineā suā. Et exijt mane ⁊ quos inuenit conduxit in vineā suā: ⁊ placuit cū eis mercedē denarium. Exijt ⁊ hora tertia inuenit alios: et adduxit ad opus vinee. Et sexta hoc fecit: ⁊ nona hoc fecit. Exijt etiam ⁊ hora vndecima ꝓpe finē diei: inuenit quosdā vacuos ⁊ stantes: ⁊ ait illis. Quid hic facitis: Quare nō opamini in vinea: Rñderūt. Qz nēo nos ꝓduxit. Venite inqt ⁊ vos: ⁊ qđ iustū fuerit dabo vobis. Mercedē denariū placuit. Illi qui vna hora erāt opaturi: quō sibi auderēt sperare denariū: Sed tñ se aliquid accepturos gratulabāt. Adducti sūt ⁊ ipsi ad vnā horā. Finito die iussit oibus reddi mercedem: a nouissimis vsqz ad primos: inde cepit reddere ab eis q̄ hora vndecima venerāt: iussit eis dare denariū. Illi q̄ prima hora venerāt videtes illos accepisse denariū quem cū ipsis placuerat: sperauerant se plus aliquid accepturos. Uentū est ⁊ ad ipsos: ⁊ acceperūt denariū: murmurauerunt aduersus pfemfamilias dicentes. Ecce nos qui sustinuim⁹ ardorē diei ⁊ estuz diei: equalis ⁊ pares fecist illis qui vna hora opati sūt in vinea. Et ait paterfamilias iustissimū rñsum reddens vni eoz. Sodalis nō tibi feci iniuriā: hoc est te nō fraudaui: qđ placui reddidi tibi. Fraudē tibi non feci: quicqđ pact⁹ fuit reddidi tibi: huic nō volo reddere: sed donare. Nō ꝺz mihi facere qđ volo de meo: an oculus tuus nequā est. qz ego bonus sum. Si alicui tollerem alienum: recte reprehenderer quasi fraudator et negator alieni. Cū vero debitū reddo: ⁊ cui volo etiā dono: nec cui debebam potest me reprehēdere: ⁊ cui donaui ꝺz amplius gaudere. Non erat qđ rñderet: ⁊ ēqti sunt. Ecce facti sunt nouissimi primi ⁊ primi nouissimi: qz tanq̄dē acceperūt ⁊ primi ⁊ nouissimi. Quid est ergo qz ⁊ nouissimus cepit reddere: Nonne oēs sicut legim⁹ sil̄ accepturi sūt legim⁹ ei i alio loco euāgelij: qz dictum⁹ ē eis q̄s pōit ad dexterā. Uenite ꝺ̄ dicti ꝓ̄is mei: ꝓcipite regnū qđ vob⁹ paratū ē ab initio mūdi. Si g̃ oēs sil̄ accepturi sūt quō hic intelligim⁹ pores accepisse illos q̄ vndecima sūt opati: ⁊ posteriores illos q̄ prima: Si potuero sic dicere vt pueniat ad itellectū vr̄z deo gr̃as. Illi em debetis gr̃as agere: q̄ vobis ꝓ nos erogat. Nō em de nr̄o erogam⁹. Si interroges de duob⁹ ꝺbi gr̃a: ꝺs ꝓt accepit: q̄ post vnā horā accepit: an q̄ post duodecimā: ois hō rñdet: qz ꝓt accepit ō post vnā horā accepit q̄s q̄ post duodeci. Si g̃ q̄s vnis vna hora acceperint oēs: tñ qz alij acceperūt post vnā horā: alij accepert post duodecim horas: illi dicti sūt pri⁹ accepisse qui post modicū tps acceper. Primi iusti sicut abel: sicut noe: q̄si prima hora vocati felicitatē resurrectiōis nobiscū accepturi sūt. Alij iusti post illos: abraā: isaac: iacob: ⁊ q̄un qz erāt scti ipoz: q̄si tertia hora vocati felicitatē resurrectiōis accepturi sunt nobiscū Alij iusti moyses ⁊ aaron: ⁊ q̄libz cū illis tāq̄ hora sexta vocati: felicitatē resurrectionis accepturi sunt. Post ipsos ꝓphete scti tāq̄ nona hora vocati: eādē felicitatem nobiscuz accepturi sūt. In fine scti oēs xp̄iani tāq̄ vndecima hora vocati: felicitatē illi⁹ resurrectiōis cū illis accepturi sunt. Omnes sil̄ accepturi sunt: ꝺz videte illos pmos post ꝺ̄tū tps accipiūt. Si g̃ illi pmi post multū tps. nos post modicū tps: ꝺ̄tuis sil̄ accipiamus: priores videmur accepisse: ⁊ merces nr̄a nō tardauit. Erimus g̃ in illa mercede oēs eēs tāq̄ primi nouissimi ⁊ nouissimi primi: qz denari⁹ ille vita eterna ē: ⁊ in vita eterna oēs eēs erūt. Quāuis ei meritoz diuersitate fulgebūt: ali⁹ mai⁹ ali⁹ minus. Qđ tñ ad vitā eternā ptinet: eēs erit oīb⁹ Nō em alteri erit lōgior: alteri breuior: qđ pariter sempiternū ē: qđ nō habebit finem nec mihi nec tibi. Alio mō ibi erit castitas virgal: alio mō ibi erit integritas ꝺ̄ginal. Alio mō ibi erit fructus boni opis: alio mō corona passiōis. Illō alio mō: aliō alio mō: tñ ꝺ̄tū ptinet ad viuere in eternuz: nec ille plus vinit illo: nec ille plus illo. Pariter em sine fine vinūt cū i finis q̄s claritatibus viuat ⁊ ille denari⁹ vita eterna est. Nō murmuret g̃ q̄ post multū tps accipit ꝺtra eū q̄ post modicū tps accipit. Illi reddit: illi donat: vtriqz tñ vna res donat. Est ⁊ i ista vita ille aliqđ: ⁊ excepta illa solutiōe filitudinis huius q̄ intelligunt prima hora vocati abel ⁊ ipsi⁹ scti iusti: tertia abraā ⁊ ipsi⁹ scti iusti: sexta moyses ⁊ aaron ipsi⁹ scti iusti: nona ꝓphete ⁊ ipsi⁹ seculi iusti: vndecima tāq̄ in fine scti xp̄iani oēs: excepta solutiōe ista filitudinis. Et in hac vita nr̄a pōt aduerti hec filitudo. Tanq̄ em prima hora vocant q̄ recētes ab vtero nr̄is incipiūt esse xp̄ianis: q̄si tertia pueri: q̄si sexta iuuenes: q̄si nona vergētes in seniū: q̄si vndecima olno decrepiti. Unū tñ vite eterne denariū oēs accepturi. Sed attēdite ⁊ vos frēs mei ne iō q̄s differatis venire ad vineā: qz secur⁹ ē: qm̄ qñcūq venerit: ipm denariū accepturus est. Securus ē qđē ipse denarius: illi ꝓmittit: sz differre nō inbet. Nūqd em ⁊ ille q̄ sit ad vineā ꝺducti: qñ ad illos exiebat pr̄familias vt cōduceret quos inuenit hora tertia ⁊ cō duxit: verbi gr̃a. Dixerūt illi expecta nō illuc imus nisi hora sexta: aut quos inuenit hora sexta dixerūt: non imus nisi nona: aut quos nona iuuenit dixerūt: nō imus nisi vndecima: Oibus em daturus est tñdē: quare non amplius fatigamur: Quid ille daturus sit: ⁊ qđ facturus sit: penes ipm consiliū est. Tu qñ vocaris veni. Merces enim cūctis equalis ꝓmittit: sed de ipa hora operandi magna q̄stio est. Si em illi: verbi gr̃a q̄ vocati sunt hora sexta: in hac etate corporis cōstitutivbi iuueniles anni feruēt: sicut ipa hora sexta feruet: si dicerēt illi iuuenes vocati: expecta audiuimus eū in euāgelio: qz oēs vnā mercedē accepturi sūt: cū senes fuerimus hora vndecima veniemus tñdē accepturi q̄si laboraturi: Rñderet eis ⁊ diceret. Laborare nōvis: q̄ vtrū viuas vsqz ad senectā nescis: Sctā hora vocans veni. Paterfamilias tibi qđē etiā vndecima venienti denariū ꝓmisit: sed vtrū viuas vsqz ad septimā: nemo tibi ꝓmisit. Nō dico vsqz ad vndecimā: ꝺz vsqz ad septimā. Quare g̃ differs vocantē te certus de mercede: incertus de die: Uide ne forte qđ tibi ille dator⁹ est ꝓmittēdo: tu tibi auferas differēdo. Si hoc recte ꝺr de infantib⁹ tāq̄ ad horā primā prīcīb⁹: q̄si recte ꝺr de pueris: tāq̄ ad horā tertiā ꝓtīcīb⁹: q̄si recte de iuuenib⁹: nā q̄ in hore sexte flagrātia ꝓstitutis: cū tomagis recte ꝺr decrepit⁹. Ecce iā hora vndecia est ⁊ adhuc stas venire piger es: An forte nō exijt ad te vocādū paterfamilias ⁊ Si non exijt: qđ est qđ loquimur: Nempe nos serui de familia ipsius sum⁹ cōducere operarios missi sumus. Quid ergo stas ⁊ Finisti iā annoz numerū: festina ad denariū. Hoc est em exire patrēfamilias inotescere: qm̄ q̄ in domo est in abdito est: nō videt ab eis qui foris sunt. Cū autem exijt de domo ꝓ̄detur ab eis q̄ foris sunt. Xp̄s q̄si intelligitur ⁊ nō agnoscit: in secreto est. Qñ autem exijt ꝺducere: ex occulto em ꝓcessit ad notā ciam nos⁹ est xp̄s: vbiqz ꝓdicat xp̄s: gr̃am

Joh.xv.

Matth. xxv.

D

E

xpi ola ꝙcuꝙ sunt sub celo clamāt. Fuit irrisibilis quodāmodo ⁊ reꝑhensibilis inter iudeos: vilis est hūilis: contēpt⁹ est. Occultabat enī maiestatē: pōptā habebat infirmitatē: cōtēptum est in illo qō promptum
j.Cor.ij. erat: nec cognitū qō occultū erat. Si enī cognouissent nūq̄ dns glie crucifixissent. Nū
Matth. xx vij. qđ adhuc ꝓtēnēd⁹ est sedēs in celo: si cōtēptus nō est cū penderet in ligno. Agit autem caput q̄ eū crucifixerūt ⁊ añ crucē ei⁹ stantes: ⁊ tāq̄ ad fructū sue feritie puenientes
mat. xv. insultātes dicebāt. Si filⁱ⁹ dei est descēdat de cruce. Alios salvos fecit: seipm salvū facere nō pōt. Descēdat de cruce ⁊ credimus in eū: nō descēdebat/ q⁹ latebat. Multo enī facili⁹ poterat de cruce descēdere q̄ potuit de sepulchro resurgere. Ad nr̄am informationez demōstrabat patiētiā differebat po
mat. xx. tētiā: ⁊ nō est agnit⁹: nō enī tūc exierat ꝺdu
Act. j. cere oparios: nō exierat: nō inotuerat. Tertio die resurrexit: demōstrauit se discipulis ascēdit in celū ⁊ misit spm̄ sctm̄ q̄ñq̄gesimo die. Post ascēsionē missus spūsctūs: implet oēs q̄ fuerūt in vno ꝺclaui cētū viginti hoies ipleti: illi spūsctō ceperūt loq̄ linguis oim gētiū: ⁊ exp̄ssa est vocatio: exijt ille ꝺdu
cere: cepit enī vitatis potētia oib⁹ innotescere. Nā tūc etiā vn⁹ accepto spūsancto: etiā vn⁹ loq̄bat oiz gētiū linguis. Mō aūt in ecpos. xviij clesia ipa vnitas tāq̄ vn⁹ loq̄tur: loq̄t oim gētiū linguis: ad quā lingua religio xp̄iana nō puenit: Ad q̄s fues nō ptēdit: Jā nō ē q̄ se abscōdat a calore ei⁹. Adhuc sit mora ab eo q̄ stat i vndecima. Manifestū ē g̃ fres mei oino: manifestū ē tenete: certi estote: qm̄ dn̄ nr̄ iesus xp̄s qñ q̄sq̄ se ꝙuerterit ad fidē ipi⁹: a via sua vel supstua vel neq̄ssima: oia illi preterita dimittunt: ⁊ oino iāq̄ donatis debitis fiūt cū illo tabule noue. ꝓꝛ
£ sus oñia dimittunt. Nemo sit sollicit⁹ qō aliquid ei non dimittatur. Sed iterum nemo ꝙuerse sit securus. Jsta enī duo occidūt animas: aut desperatio: aut peruersa spes. De his duobus malis pauca audite. Naz sicut liberat bona spes et certa spes: ita decepit ꝙuersa spes. Prius attendite quemadmodum decipiat desperatio. Sunt homines qui cuz cogitare ceperint mala que fecerunt: non sibi putant ignosci possedant animam iam perire desperatiom̄ pereunt dicentes in cogitationibus suis. Jam nulla nobis spes: neq̄ enim tanta illa q̄ cōmisimus donari nobis aut ignosci possūt. Quare ergo nō satisfacimus cupiditatib⁹ nr̄is: Impleamus saltē p̄ntis rp̄is voluptatē: q̄ nullā in futuro habem⁹ mercedē. Faciam⁹ q̄cq̄d libet: ⁊ si nō ꝛz vt habeam⁹ suauitatē vel tpalem: q̄ percipere non ueremur. eternā. Tria dicētes desperādo peūt. Siue afiq̄s oino credāt siue iā xp̄iani: ⁊ in aliq̄ peta ⁊ scelera male vniēdo ꝓlapsi. Procedit ad eos dns vinez: ⁊ tanq̄ desperātes et vacantes: tergū dantes: pulsat ⁊ clamat in ezc. xviij ꝓpheta ezechiel. In quacūq̄ die cōuersus fuerit hō a via sua pessima: oēs iniq̄tates eius obliuiscar. Hac voce audita ⁊ credita desperatione recreant: ⁊ ab illa altissima ⁊ ꝓfunda vorazine q̄ submersi fuerāt emergunt. Sed histimēdum est ne in aliā vorazinē incurrāt ⁊ ꝙuerse sperādo moriantur q̄ desperādo mori nō potuerūt. Wittāt enī cogitationes longe qđē diuersas: ꝛz tñ pniciosas: ⁊ rursus incipiūt dicere in cordibus suis. Si q̄liscūq̄ die cōuersus fuero a via mea pessima: de⁹ miricors ē: sicut veraciter p̄ ꝓphetā ꝓmisit oēs iniq̄tates meas obliuiscit. Quare hodie cōuertar ⁊ non cras: Quare hodie ⁊ non cras: Erit hodiernus dies sicut hesternⁱ⁹: sit in neq̄ssima voluptate: sit in flagitioz surgite: voluat i mortifera delectatiōe. Cras ꝙuertar ⁊ finis est. Rñdet tibi. Cm⁹ rei finis: Dicis. Iniq̄tatum meaz. Bñ gaude: q⁹ crastino iniq̄tatū tuarum erit finis. Quid si añ crastinū tu⁹ erit si nis: Ergo bñ qđē gaudes: q⁹ ꝓpter iniq̄tates tuas cōuerso tibi indulgētiā de⁹ ꝓmisit ꝛz crastinū diē tibi nemo ꝓmisit. Aut si forte ꝓmisit matematicⁱ⁹: loge aliū est. Quā o de⁹ multos mathematici fefellerūt: q⁹ sibi plerunq̄ luera ꝓmiserūt: ⁊ dāna inuenerūt. Ergo etiā ꝓpter istos male sperātes: ꝓcedit paterfamilias. Qđ admodū ꝓcessit ad illos q̄ male desperauerūt ⁊ perierūt desperādo: ⁊ renocauit eos in spē. Sic ꝓcedit etiā ad istos q̄ male sperādo volūt pire: ⁊ dicit eis ꝓ aliū librū. Ne tardes comerti ad Eccli. v. ezc. xviij
£ dñm. Quō illis dixerat. In qnacūq̄ die iniquus cōuersus fuerit a via sua mala: oīes iniquitates eius obliuiscar: ⁊ tulit eis desperationez qua iā dederāt animū suum ꝓ ditioni: omnimodo indu[illegible]ntiā despantes sic procedit etiam ad istos qui sperando et differēdo volunt perire: ⁊ loq̄tur ad eos ⁊ increpat eos. Ne tardes comerti ad dn̄m Eccli. v. neq̄ differas de die in diem. Subito enim veniet ira eius: et in tempore vindicte disperdet te. Ergo noli differre: noli q̄ō patet claudere. Ecce indulgētie dator: apit tibi ostiū. Quid moraris: Gaudere deberes: si aperet aliquando pulsasti. Non pulsasti ⁊ aperuit: ⁊ foris remanes: Ne ergo differas. De misericordie operib⁹ quodam loco scriptura dicit. Ne dixeris vade ⁊ reuertere cras puer. ij
ego dabo: cuz possis continuo bene facere. Non enim scis quid contingat sequēti die Audisti preceptū non differendū: vt in alia

sis misericors: ⁊ differendo in te es crudelis: Non debes differre panem daturus: ⁊ Eccli. xxx. differs indulgentiā accepturus. Si misera
ꝺ alterum non differs: miserere et aie tue placens deo. Exhibe aie tue elemosinā. Nō dicimus vt tu ei des: sed ne repellas manū dantis. Sed aliq̄n homines inde sibi pluri
mū nocent: cū alios offendere timent. Multum valent boni amici ad bonum et mali amici ad malū. Jdeo dns pro salute nostra potentium amicitias contēnēs: noluit pⁱ⁹ eligere senatores: ſz piscatores. Magna artificis misericordia. Sciebat enī q⁹ si elegeret senatorem: diceret senator: Dignitas mea electa est. Si eligeret diuitem diceret dines. Opulentia mea electa est. Si pⁱ⁹ eligeret imperatorē: diceret impator. Potestas mea electa est. Si prius eligeret oratorē diceret orator. Eloquentia mea electa est. Si eligeret philosophū: diceret philosophus. Sapiētia mea electa est. Interiz inq̄t differant supbi isti: multū tumēt. Distat aūt iter magnitudinē ⁊ tumorez. Utrūq̄ grāde est: sed nō vtrū sanuz est. Differant ergo inquit isti superbi: aliqua soliditate sanandi sunt. Da mihi inquit pⁱ⁹ istū piscatorem. Veni tu pauper sequere me: nihil habes nihil no
lu. xxiij. sti: seqre me. Jdiota pauꝑ sequere me. Nō est q̄ō in te expauescar: sed multū est q̄ō in te impleat. Tā largo fonti vas iane admonendū est. Dimisit rhetia piscator: accepit gratiā piscator: ⁊ factus est divin⁹ orator.
j.Cor.j. Ecce qđ fecit dns: de q̄ dicit apl's. Infirma mundi elegit de⁹ vt cōfundat fortia: ⁊ ignobilia mundi elegit deus ⁊ ea q̄ nō sunt tāq̄ q̄ sunt vt ea q̄ sunt euacuent: denīq̄ leguntur nō ꝺba piscatoꝝ: ⁊ colla subdunt oratoꝝ. Tollant q̄ de medio inanes vētⁱ: tollat de medio fum⁹ q̄ credendo euanescat: prorsus ꝓ salute ista ꝓtēnant. Si quisq̄ in ciuitate aliquo periculoso morbo corpis egrotaret: et esset in ciuitate [illegible]issimus medicus amicⁱ⁹ egretātis: potētis⁹ inimicⁱ⁹: q̄ diceret amico suo noli eum adhibere: nihil nouit: diceret aūt nō iudicāte alio sed inuidente: nōne ille ꝓ salute sua remoueret amicoū potentiū fabulas ⁊ vt pancis diebⁱ⁹ plus viueret cuz illorum q̄libet offensiōe pellendo sui corporis morbo: medicū illum quē peritissimū cōmendauerat adhiberet: Egrotat humanū genus: nō morbis corporis ſz peccatis. Jacet toto orbe terrarum ab oriēte vſq̄ ad occidētē grādis egrotⁱ⁹. Ad sanādū grādem egrotū descēdit opⁱ⁹ medicⁱ⁹. Myiliauit se vſq̄ ad mortalē carnē: tāq̄ vſq̄ ad lectū egrotātis. Wat salutis p̄cepta: cōtēnit: q̄ audiunt liberant. Cōtēnitur: cū dicūt amici potentes: nihil nouit. Si nihil nosset potentia ei⁹ gētes nō impleret. Si nihil esset: nō esset añq̄ apō nos eēt: ꝓphetas añ se nō mitteret. Nōne mō implent q̄ añ predicta sunt: Nōne ꝓbat medicus iste artis sue potētiā pmissa ꝓlēdo: Nōne p totū mūdū pniciosi euertunt errores ⁊ tritura mūdi domant cupiditates: Nemo dicat. Antea melior erat mndus q̄ mō. Ex q̄ cepit iste medicus artē suā exercere: multa hic videmus horrēda. Noli mirari. Añq̄ aliq̄s curaret: mūda a sanguie statio medici videbat: immo iā cū hoc vidēs excute vanas delitias: veni ad medicū sanitatis tp̄s ē nō voluntatis. Timemur g̃ fres. Si nec medicum agnoscim⁹: nō in eū tāq̄ phreneticⁱ seniam⁹: non ab eo tāq̄ lethargici auertamur. Multi enī seniēdo: multi doumiēdo pierūt. Phrenetici sunt q̄ nō dormiēdo insaniūt. Lethargici sunt q̄ multū dormiēdo ꝓmunt: ꝓrsus tales sūt hoies. Cōtra istū medicū alij seuire in eum volūt: ⁊ qm̄ ipse iā in celo sedet: mēbra eius in terra ꝓsequunt. Curat ⁊ tales. Multi ex eis quersi ex inimicis facti sunt amici: ex ꝓsecutoribⁱ⁹ facti sūt ꝓdicatores. Tales etiā ipsos iudeos in seipm: cū hic esset seuientes tanq̄ phreneticos sanauit: ꝓ q̄b⁹ in ligno pendēs oranit. Dixit enī. Pr̄ ignosce illis: Act. ix. q⁹ nesciūt q̄d faciūt. Multi tñ eoꝝ fedati furore tanq̄ phrenesi opprssa cognouerunt deū: cognouerūt xp̄z. Post ascensionē missō spiritusctō ꝙuersi sunt ad eū quē crucifixerunt: ⁊ in sacramēto credētes sanguinē ei⁹ biberunt: quē seuiendo fuderūt. Habemus exempla. Persequebat membra ei⁹ iā sedētes in celo saulus: persequebat grauiter in phreneſi mente pdita: morbo nimio. At ille vna voce de celo clamās ei. Saule saule q̄d me pseqris: pcussit phreneticū: erexit sanū occidit pſecutorē vivificat p̄dicatorē. Etiā lithargici mlti sananť. Jp̄is enī similes sūt qui nō seuiunt in xp̄o: nec malicioſi sunt ad uersus xp̄ianos: sed tm̄ differēdo lāgueſcūt verbis somnolentia: in lucē oculos extendere pigrescunt: ⁊ q̄ eos excitare volūt molesti sunt. Recede a me inquit lāguidus lethargicus: obsecro te: recede a me. Quare: Dormire volo. Sz ille. Moueris inde. Jlle amore somni morivolo rñdet. Et charitas desuper. Nolo plerumq̄ istum charitatis affectū exhibet etiā filⁱ⁹ sem̄ pr̄i morituro post paucos dies: iam vtiq̄ etate finita: si lethargicum videt et lethargico morbo premi suum patrem a medico agnoscit: dicēte sibi. Excita pr̄z tuū: noli cū pmittere dormire si vis vt viuat: adest puer seni: pulsat: vel licat: pungit pietate molestⁱ⁹ ē: nec mori cito pmittit cito morituꝝ ⁊ si viderit vt aliq̄n plures dies vivat cū decesserit succes-

Universidad de Deusto Biblioteca

nus. Quāto maiore charitate nos amicis nr̄is molesti esse debem⁹: cū qb⁹ nō pauc⁹ in hoc mūdo dies: sed apud deū in eternū viuamus. Amēt ergo nos ⁊ faciant qđ an dunt p nos ⁊ colant quē colimus ⁊ nos: vt recipiant quem speramus ⁊ nos.

¶ De eo quod scriptū est in euāgelio fm Joh. Ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego vadā. Ser. lx.

A

Dicina aīe oīm vulnerū: ⁊ vna propiciatio pro delictis omniū est credere: in xpo. Nec oīno quisq̄ mundari potest sine ab origina li pctō qđ ex adam trahit: in q̄ oēs peccauerūt: ⁊ filij ire naturaliter facti sunt: siue a petis q̄ ipsi non resistēdo carnali concupiscētie: sed eaz sequendo eiqz seruiendo in flagitijs ⁊ facinoribus addiderūt: nisi p fidem coadunen tur: ⁊ cōpaginent corpi eius: qui sine vlla il lecebra carnali ⁊ mortifera delectatione cō ceptus est. Nec em in delictis mater in vte ro aluit: ⁊ pctō non fecit: nec inuent⁹ est do lus in ore eius. In eū quippe credentes fi lij dei viuunt: qz ex deo nascunt p adoptio nis gratiam que est in fide ihu xpi dñi nr̄i. Quapropter charissimi merito idez dñs et saluator noster hoc vnū pctm dicit: de quo arguit mundū spūssanctus: qz nō credit in eum. [Ego (inqnt) veritatē dico: expedit vobis vt ego vadam. Si ego non abiero: paraclitus nō veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā eū ad vos. Et cū venerit ille arguet mūdū de pctō: ⁊ de iustitia: ⁊ de iudicio. De pctō qdē qz in me nō credūt. De iustitia qz ad pr̄em vado: ⁊ iā nō videbitis me. De iudicio aūt: qz p̄nceps hui⁹ mūdi iudicat⁹ ē] De hoc ḡ vno pctō voluit mundū arguī q nō credunt in eū: videlz qz in eū credēdo cū eta pctā soluunt. Hoc vnū imputari voluit q̄ cetera colligunt. Et qz credendo nascunt ex deo ⁊ filij dei fiūt. Dedit em ei ict illis ptā tē filios dei fieri: credēt⁹ in eū. Qui ḡ credit in filiū dei: inquātū adheret illi: ⁊ fit ēt ipe p adoptionē filius ⁊ heres dei: coheres aūtē xpi: intātū nō peccat. Un dicit iohēs Qui nat⁹ ē ex deo nō peccat. Et iō pctm vñ mūd⁹ arguit hoc ē qz nō credūt in eū. Hoc ē pctm de q̄ idēt idē dicit. Si nō venissem: pctm nō haberēt. Nunc̄d em alia immunerabilia pctā nō habebāt: Sz aduētu eius hoc vnū pctm accessit: nō credētibus q̄ cetera tenerent. In credētibus aūt qz hoc vnuz defuit factū est vt cūcta dimitterent credē tibus. Nec ob alīd apls paulus: oēs inqt peccauerunt et egent gl̄ia dei: nisi vt q̄ credentes iustificant gratis p redemptionē q̄ est in xpo ihu. Quē p fidē in sanguine ipius: ad ostensionē iustitie ipius: propter remissionē pctōrū: q̄ p̄cesserāt in sustentatione dei. Ad ostensionē inquā iustitie eius in hoc tpe: vt sit ipe iustus: ⁊ iustificans eū q̄ est ex fide ihu xpi. Ubi ē ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quā legem? factorum? Non: sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hoīem fide sine operibus legis. Quid ergo dicemus? Abraam patrem nr̄m inuentum esse carnalem? Si enim abraam ex operibus iustificatus est habet gloriam: sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit abraam deo: ⁊ reputatum est ei ad iustitiam. Ei aūt qui operatur merces non imputatur secundum gratiam: sed secundum debitum. Ei aūt qui non operatur credenti aūt in eum qui iustificat impium: reputatur fides sua ad iustitiam secundum propositum gratie dei. Sicut ⁊ dauid dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iustitiam sine operibus. Beati quorum remisse sunt iniquitates: ⁊ quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputauit dñs peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcisione manet an ⁊ in preputio? Dicimus enim fidem abraae reputatam esse ad iustitiam. Quomodo ergo reputata est? In circumcisione an in preputio? Non in circumcisione: sed in preputio. Et signum accepit circumcisionis: signaculum iustitie fidei que est in preputio: vt sit pater omnium credentium per preputium: in ipsis reputetur ad iustitiam. Et pater circumcisionis non ex circumcisione tantum: sed ex his qui non sunt ex circumcisione: sed ambulant in vestigijs fidei que est in preputio patris nr̄i abraae. Non enim per legem promissio abraae aut semini eius vt heres esset mundi: sed per iustitiam fidei. Si enim qui ex lege heredes sunt: exinanita est fides: abolita est promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex: nec preuaricatio. Propterea ex fide vt secundum gratiam firma sit promissio omni semini: non ei qui ex lege est tantum: sed ei qui ex fide est abraae: qui est pater omnium nr̄m. Sicut scriptum est: quia patrem multarum gentium posui te. Et hoc ante deum cui credidit deum qui viuificat mortuos: ⁊ vocat ea que non sunt tanquam ea que sunt. Qui contra spem in spem credidit: vt fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est ei. Sic erit semen tuum. Et non infirmatus est fide: nec consyderauit corpus suum iam emortuum cum centum esset fere annorum: nec emortuam vuluam sare. In repromissione quoque dei non hesitauit diffidentia: sed confortatus est fide: dans gloriam deo: plenissime sciens quia quecunque promisit deus potens est ⁊ facere. Ideo ⁊ reputatum est illi ad iustitiam. Non autem scriptum est propter illum tantum quia reputatum est illi ad iustitiam: sed ⁊ propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitauit iesum dñm nr̄m a mortuis: qui traditus est propter delicta nr̄a: ⁊ resurrexit propter iustificationem nr̄am. Justificati ergo ex fide pacem habeamus ad deum per dñm nr̄m ihm xpm: per quem habemus accessum per fidem in gratiam istam in qua stamus: ⁊ gloriamur in spe gl̄ie filiorum dei. Non solum autem sed ⁊ gloriamur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio vero spem: spes autem non confundit: quia caritas dei diffusa est in cordibus nr̄is per spūm scm qui datus est nobis. Ecce quomodo ⁊ ipse apls ostendit: quia fides sine operibus non iustificat: ⁊ quomodo fides operatur per dilectionem. Et quomodo fides sine operibus mortua est

Et primo querēdum si de peccato mūdus arguitur: cur & de iustitia: Quis est de iustitia recte argui possit: Au de peccato quidem suo: de iustitia vero christi mūdus arguitur: Non video q̄ aliud possit itelligi: q̄n quidē de peccato inḋt: qui non crediderūt in me. De iustitia: q̄t ad patrē vado. Ji Ji non crediderūt: ipse ad patrē vadit. Jllo rū ergo peccatuz: ipsius autē iustitia. Sed cur in eo solo voluit notare iustitiā q̄ vadit ad patrē: Num nō iustitia est etiaz q̄ huc venit a patre: An illa potiꝰ misericordia ē q̄ a patre ad nos venit: iustitia vero q̄ ad patrez vadit: Jsta frēs expedire arbitror: vt in tāta pfunditate scripturarū in quibꝰ forte verbis absconditū aliḋ latet q̄ oportune aperiendū sit: tanḡ simul fidelr inquiramus: vt salubriter inneuire mereamur. Cur ergo hāc appellat iustitiā: q̄ vadit ad patrem: t nō etiaz q̄ venit a patre: An q̄ misericordia est q̄ venit: iō iustitia est q̄ vadit: vt & in nobis discam⁹ impleri posse iustitiā si pigri non fuerimus p̄togare miseri cordiā: nō que nr̄a sunt querētes: sed & que aliorum: Qꝺ cuz monuisset apl's: continuo de ipo dño conūrit exemplū. Nihil inquit per contentionē neq̄ per inanē gloriā: sz in humilitate mētis alter alterutrū existimātes superiorē sibi: nō que sua sunt vnusqsq̄ intendētes: sed & que aliorz. Deinde starim addidit. Singuli quiq̄ hoc sentite i vobis qꝺ & in xp̄o iesu. Qui cū in forma dei esset non rapinā arbitratus est esse ēqlis deo: semetipm exinaniuit formā serui accipiēs in similitudine hominū factus & habitu inuētus vt hō: humiliauit se factꝰ obediēs vsq̄ ad mortē: mortez autē crucis. Hec est misericordia qua venit a pr̄e. Que igit iustitia ē qua vadit ad patrē: Sequit & dicit. Propt qꝺ & deus illū exaltauit: & donauit illi nomen qꝺ est super oē nomē: vt in nole iesu oē genu flectat: celestiū: terrestriuz & infernoz & oīs lingua ꝓfiteat: q̄t dns iesus xp̄s i gl̄ia est dei pr̄is. Hec ē iustitia qua vadit ad patrē. Sz si solus vadit ad patrē: quid nobis pdest: Ut quid a spūsancto de hac iustitia mūdus arguit: Et tn̄ nisi solus iret ad patrez: nō alio loco diceret. Nemo ascēdit i ce luz nisi q̄ de celo descēdit: filius hois q̄ est i celo. Sed etiā paulus apl's dicit. Nr̄a aūt cōuersatio in celis est. Sed quare hoc: Qt itē dicit. Si resurrexistis cū christo: que sur sum sunt querite: vbi xp̄s est in dextera dei sedens: que sursuz sunt sapite: nō que super terrā. Mortui em̄ estis. & vita vestra absc̄ dita est cū christo in deo. Qñ ergo ille sol⁹. An iō solus: q̄t xp̄s vnus est cum oīb⁹ mem bris suis tanḡ caput cū corpore suo: Que autē corpus eius nisi ecclesia: Sicut dicit idē doctor. Uos aūt estis corpus christi: et mēbra ex pte. Cū ergo nos ceciderim⁹ & p̄pter nos ipse descēderit: qḋ est: Nō ascendit nisi qui descēdit nisi q̄t nemo ascēdit nisi vnus cū eo factus & tanḡ mēbrum cōpactus in eius corpe qui descēdit: Sic & discipulis dicit. Quia sine me nihil potestis facere. Alr em̄ est vnū cuz patre: alr vnum nosc̄. Unuz cū patre est: q̄t vna substātia est p̄ns & filij. Unū cuz p̄re est: q̄t cum in forma dei esset non rapinā arbitratꝰ est esse ēqlis deo. Unus aūt nobiscū factus est: q̄t semetipm exinaniuit formaz serui accipiēs. Unꝰ nobiscū factus est ꝛz semē abrae: in quo bñ dicent oēs gētes. Qꝺ cum apl's cōmemorasset. Nō dicit in seminib⁹ tanḡ in multis: sed tanḡ in vno: & semini tuo qꝺ est xp̄s. Et q̄t & nos ad id p̄tinem⁹ qꝺ est xp̄s: nobis sit incorpatis & illi capiti cohērētib⁹: vnus est xp̄s: q̄t & nobis dicit. Ergo semē abrae estis sm̄ p̄miss̄ionē heredes. Si em̄ vnū est semē abrae: & illud vnū semē abrae nō itelligitur nisi xp̄s: hoc aūt semē abrae ēt nos sumus: hoc ꝑ totū. i. caput & corpꝰ vnū ē xp̄s. Et iō nos nō debem⁹ ab illa iustitia sepatos putare quā dns ipse cōmemorat dicēs. De iustitia: q̄t ad p̄ez vado. Cū xp̄o em̄ & nos resurrexim⁹: & nos cū capite nr̄o xp̄o sum⁹ite rim fide & spe. Cōplebit aūt spes nr̄a ivltia resurrectōe mortuoz. Cū aūt cōplebit spes nr̄a: tūc cōplebit etiā iustificatio nr̄a. Quā ꝓpletur⁹ dns: qḋ spare debeam⁹ oñdit i carne sua: hoc est i capite nr̄o: in q̄ resurrexit & ascēdit ad p̄ez: q̄t sic scriptū est. Traditus est ꝓpter delicta nr̄a: & resurrexit ꝓpter iustificatiōez nr̄am. Arguit ḡ mūdus de peccato i eis q̄ nō credūt in xp̄o: & de iustitia in eis q̄ nō resurgūt i mēbris xp̄i. Un̄ dictū est Ut nos sim⁹ iustitia dei i ipso. Si em̄ nō i ipso: nullo mō iustitia. Si aūt in ipso: tot⁹ nobiscū vadit ad p̄ez: & hoc nobis iplebit p̄fecta iustitia. Propt hoc & de iudicio mundus arguit: q̄t p̄nceps hui⁹ mūdi iā iudicatus est. i. diabolus p̄nceps iniquoz: q̄ corde nō habitāt: nisi i hoc mūdo qui diligunt: et iō mundus vocant: sicut nr̄a cōuersatio in celis est: si resurrexerim⁹ i xp̄o. Ergo quēad modū nobiscū. i. cū corpore suo vn⁹ est xp̄s. Sic cū oīb⁹ ipius ḋb⁹ caput ē cū quodā corpore suo vn⁹ est diabolus. Quapropter sicut nos nō separamur a iustitia de qua dominus dixit. Quia ad patrē vado: sic impi non separātur ab illo iudicio de quo dixit. Quia p̄nceps huius mūdi iaz iudicat⁹ est.

¶ De trina iterrogatōe dñi si petr⁹ se diligeret: & tria petri rñsiōe. Ser. lxij.

A

Ubi. ā.

Ectiōe hodierna aladuertit charitas vestra dictuz esse petro a dño per iterrogationem. [Diligis me: Cui rñdit ille. Scis dñe: q̄t amo te]. Hoc secundo: hoc tertio: & ad singula verba rñdētis dicebat dns. [Pasce agnos meos]. Cōmendabat petro xp̄s agnos suos pascēdos: qui pascebat & petruz. Quid em̄ petrus poterat p̄stare dño maxime iaz limo: tale corpus gerēti & in celo ascensuro: Tanḡ ei diceret. Amas me: In hoc ostende quia amas me. Pasce oues meas. Ergo frēs cū obedientia audite oues xp̄i q̄t & nos cuz timore audimus. Pasce oues meas. Si nos cuz timore pascim⁹ & timem⁹ p̄ oībus: ipse oues quo p se debēt timere: Pertine: t ergo ad nos cura: ad oues obedīa: ad nos vigilātia pastoralis: ad vos humilitas gregis. Quāḡ & nos ḋ vobis vidēmur de supiore loqui loco cuz timore sub pedib⁹ vestris sumus: qm̄ nouimus q̄ picuiosa rō de ista quasi sublimi sede reddatur. Proinde charissimi catholica germina: mēbra xp̄i: cogitate q̄le caput habeatis. Filij dei: cogitate qualē patrē inueneritis. Christiani cogitate: q̄ vobis hereditas ꝑmittatur. Nō talis q̄s in terra possideri a filijs nō pōt: nisi cū mortui fuerint parētes eoz. Nullus em̄ in terra possidet hēditatez patris nisi mortui. Nos viuo patre nr̄o possidebim⁹ qꝺ donabit: q̄ pater nr̄ mori nō poterit. Plus addo plus dico: & vez dico: ipse pr̄ erit hereditas nr̄a. Congruenter viuite: marie vos cādidati xp̄i recētes baptizati: mō regenerati: sicut vos añ admonui & mō dico & sollicitudinē meā, pnūcio: q̄ timoret mihi maiorē ingessit p̄ns euāgelica lectio. Obseruate vos: nolite imitari malos xp̄ianos. Nolite dicere: faciā hoc: q̄ multi fideles hoc faciūt. Hec nō est defensionez pare sie: sz comites ad tehēnā inḋrere. Crescite in hac area dñica: in hac inuenietis bonos ḋ & vobis placēt: si & vos boni fuerit⁊. Nūquid em̄ peculiū nr̄m estis: Heretici & scismatici: & de furtis dñicis peculia sibi fecerūt: & greges nō xp̄i: sed suos cōtra xp̄m pascere voluerūt. Plane in ipsis dep̄dationib⁹ suis titulū illius posuerunt: vt p̄de ipsoruz ōsi defenderent per titulū potentis. Quid facit xp̄s: q̄n tales cōuertūtur qm̄ fortis ab ecclesia timuim⁹ eius baptismatis acceperūt: & ejcit p̄dator⁊ titulum nō deponit: & possidet domuz: q̄ inuenit ibi titulū suuz. Quid opus est vt inutet nomē suū: Nunḋ attēdit qꝺ ait dns petro. Pasce agnos meos: pasce oues meas: Nūquid dixit ei. pasce agnos tuos: aūt pasce oues tuas: Exclusis aūt: quid dixit in cāticis canticoꝝ ad ecclesiaz: Loquēs spōsus ad sponsam ait. Nisi cognoueris te metipsam pulchrā inter mulieres: exi tu. Tanḡ dicens. Non ego te ejcio: exi tu: nisi temetipsaz cognoueris pulchrā iter mulieres: nisi cognoueris te in speculo scripture diuine: nisi at tēderis o mulier pulchra speculū qꝺ te falso nitore nō fallit: nisi cognoueris q̄t de te dictū est. Sup oēm terrā gl̄ia tua: q̄t de te dictū est. Dabo tibi gētes hereditatē tuā: & possessionē tuaz terminos terre. Et alia inumerabilia testimonia que catholicam ecclesiā cōmēdāt. Nisi ergo cognouer⁊ patrē nō habes: heredem nō te potes facere. Ergo exi tu in vestigijs gregū non in societate gregis: & pasce hedos tuos: nō quo petro dictū est: oues meas. Petro dicit oues meas: scismaticis dicitur: hedos tuos. Hic oues: ibi hedi. Hic meas ibi tuos. Recolite dexteram & sinistrā iudicis nostri: recolite vbi stabūt hedi & vbi oues: & apparebit vobis vbi dextera: vbi sinistra candida & nigra: luminosa & tenebrosa: pulchra & deformis: acceptura regnum & inuentura supplicium sempiternum.

Canti. j.

ps. lvj. Psal. ij.

Canti. j.

Jo. xxj.

Matth. xxv.

¶ De manifesta ostēsiōe trinitatis in deo nr̄o ex euāgelio de baptismo dñi apud fluuiū Iordanem. Sermo. lxiij.

Mat. iij Luc. iij. Johā. j.

A

Uangelica lectio ꝓposuit nobis vnde loquamur ad charitatē vestrā quā domini impio & vere dñi imperio: ab illo enī expectauit cor meuz: tanḡ iussionez proferendi sermonis: vt hinc cuz intelligerē loqui me velle: quod recitari ipse voluisset. Audiat ergo studiuz & deuotio vestra: & adiuuet apud dñm deū nostrū laborem meū. Uidem⁹ enim & tanḡ ꝓposito diuino spectaculo ꝓtremur: apud fluuiū Iordanem cōmendari nobis deū nostrum in trinitate. Cū enim veniret iesus & baptizat⁹ esset a iohāne: dñs a seruo: quod fecit ad humilitatis exemplū: in ipsa ḋppe humilitatē ostēdit impleri iustitiā quando dicēte sibi iohanne. Ego debeo a te baptizari & tu venis ad me: Respōdit. Sine modo: vt impleat⁊ omnis iustitia. Cū ergo baptizatus esset: aperti sunt celi & descēdit super euz spūssanctus in spē colūbe. Deinde vox desup ꝓsecuta est. Hic est filius meus dilect⁹: in quo bñ sensi. Habemus ergo distinctā quodāmō trinitatē. In voce p̄ez: in hoie filiū: in colūba spūmsanctū. Hoc ḋdem cōmonstrare op⁹ erat. Naz videre faci: limū est.

mat. vij

Euidenter ẽm nec vllo dubitatiõis scrupulo cõmendat hec trinitas: cũ ipse dñs xps in forma serui veniẽs ad iohãnem: vtiq; filius est. Non ẽm dici põt q; pater: aut dici potest q; spũssanct⁹. Uenit inq; ie'sus: vtiq; filius dei. De colũba q̃s dubitet. Aut quis dicat quid est colũba: cũ ipm euãgelium testeť apertissime. Descẽdit sup eũ spũssanctus in spẽ colũbe. De voce aũt illa simili⁹ nulla dubitatio q; patris sit: cuz dicit. Tu es filiꝰ meus. Habemus distinctã trinitatez. Et si cõsideremus loca audeo dicere (cuius timide id dicam). Cũ iesus venit ad fluuiuz: ex alio loco in alium locũ. Colũba descẽdit de celo ad terrã: de alio loco ad alium locum. Uox ipsa patris/nec de terra/nec de aqua sonuit/sed de celo: Tria hec quasi separãtur officijs/separãtur operibꝰ. Dicat mihi aliq̃s. Oste'de inseparabilẽ trinitatẽ. Memẽto catholicũ te loqui/catholicis loqui. Fides enim nostra. i. fides vestra fides recta/fides catholica/nõ opinione presumptiõis sed testimonio lectiõis collecta nec heretica temeritate incerta sed apostolica veritate fundata. hoc insinuat hoc nouimꝰ/hoc credimus. Hoc ꝛ si nõ videmꝰ oculis/nec adhuc corde quãdiu fide mũdamur/ipsa tñ fide rectissime ac robustissime retinemus patrem: filiũ: spm̃ sanctũ: inseparabilẽ esse trinitatem: vnũ deuz: nõ tres deos. Ita tamẽ vnũ deum vt filius nõ sit pater: vtiq; pr̃ nõ sit filius: vt spũssanctus nec pater sit nec filiꝰ: sed patris ꝛ filij spiritus. Hãc ineffabilẽ diuinitatẽ apud seipsam manẽtem: ola innouantem: creantẽ: recreantẽ: mittẽtem: reuocantẽ: iudicãtem: liberãtem. Hanc ergo trinitatẽ ineffabilem simul nouimus et inseparabilem. Quid ergo agimus: Ecce scor̃sum venit filius in hoie: scor̃suz spiritussanctus de celo descẽdit in spẽ colũbe: scor̃sum vox de celo sonuit. Hic est filius .meus. Ubi est inseparabilis trinitas: Fecit vos per me deus intẽtos. Orate pro nobis: ꝛ quasi apprehendentes sinũ: donec ipse vnde volumus dicere q; aperuistis impleatur: collaborate nobis. Uidetis ẽm quid susceperimus: non solũ quid verũetiam qui: vnde volumꝰ dicere: vbi positi q̃o positi in corpore q; corrũpitur ꝛ aggrauat animã: ꝛ deprimit terrena inhabitatio sensuz multa cogitantez.

Sap.ix. Quãdo ergo vltũ sensuz a multis extraho: ꝛ ad vnũ deum trinitatẽ ineffabilem colligo: vt aliquid videã quod dicã: putasne in hoc corpore q; aggrauat animaz: vt aliq̃d

Psalmo lxxxv. vobis digne loquar potero dicere. Q̃m ad te dñe animã meaz leuaui. Adiuuet me: leuet eaz mecum. Nã infirmus suz illi. ꝛ grauis est mihi. Solet hec q; a studiosissimis fratribus pponi/solet in amatoꝛ verbi dei sermone versari: solet ꝓ hac multũ pulsari ad deũ dicẽtibus hoibus. Facit aliq̃d pater q; nõ facit filius: aut facit aliq̃d filiꝰ q; nõ facit pater: Inteꝛi de patre ꝛ filio dicamus. Cuz aũt hunc expedierit: conatũ nr̃m cui dicimꝰ. Adiutoꝛ meus esto dñe ne derelinquas me: intelligãt etiã spũssanctus ab operatione patris ꝛ filij nequaq̃ discedere. De pr̃e ergo ꝛ filio frẽs audite. Facit aliq̃d pater sine filio: Ꝓbemus. Nõ. An dubitatis: Quid enim facit sine illo: ꝓ que facta sũt ola: Omnia inq̃t per ipm facta sunt. Et satiate inculcãs tardis: duris: litigiosis: addidit. Et sine ipso factũ est nihil. Quid istis frẽs: Ola per ipm facta sunt intelligimus vtiq; vniuersaz creaturã factã per filiũ: fecisse patrẽ per verbũ suũ: deũ per ꝓtutez et sapiẽtiã suã. Numq̃d dicturi sumꝰ: ola q̃dẽ q̃ creata sunt per ipm facta sunt sed nunc nõ ola per ipm facit pr̃. Ablit. Recedat hec cogitatio a fideliũ coꝛdibꝰ: abigat a sẽsu deuotoꝛ: ab itellectu pioꝛ. Fieri nõ põt vt p ipm creauerit: ꝛ nõ p ipz gubernet. Ablirvt sine ipso regat q̃ est: q̃n ꝓ ipm factuz est vt eẽt. Sed ꝛ hoc testimonio scripture docemus: nõ solũ per ipsum facta ꝛ creata ola: sicut ex euangelio cõmemoꝛauimus. Ola ꝓ ipm facta sunt ꝛ sine ipso fc̃m est nihil: ſz ꝓ ipm ẽt regit ꝛ disponit q̃ facta sunt. Agnoscitis ergo xpm dei virtutẽ ꝛ dei sapiẽtiaz: agnoscite dictũ ꝛ de sapiẽtia. Attigit a fine vsq; ad finẽ fortiter: ꝛ disponit ola suauiter Sap. viij. Nõ ergo dubitemꝰ ꝓ ipm regi ola: ꝓ que facta sunt ola. Nihil itaq; pr̃ sine filio: nihil filiꝰ sine pr̃e facit. Occurrit gõ quã i noie dñi ꝛ eiꝰ volũtate soluẽdaz suscepim⁹. Si nihil facit pr̃ sine filio: ꝛ nihil filius sine pr̃e: nõne quasi ꝛequẽs erit vt ꝛ patrẽ dicam⁹ natuz de ꝟgine maria: patrẽ passuz sub põtio pylato: patrẽ resurrexisse ꝛ in celũ ascẽdisse: Ablit. Nõ hoc dicimus: q; nõ hoc credimus. Credidi ꝓpter q̃d locutꝰ sum. 2. Cor. iiij. suz: ꝛ nos credimus: ꝓpter q̃ ꝛ loq̃mur. Quid ẽ in fide: Q; filiꝰ de ꝟgine natꝰ est: nõ pr̃. Quid ẽ in fide: Q; filiꝰ passus ẽ sub põtio pilato ꝛ mortuꝰ: nõ pr̃. Excidit nobis q̃dã male intelligẽtes vocari pr̃ipassianos: q̃ dicũt ipm patrẽ natũ ex femia: ipz patrẽ passuz: ipm esse pr̃ez q̃ est filiꝰ: duo ee noia: nõ res duas: ꝛ remouet istos ecclia catholica a cõione scor̃ne: aliquẽ deciperẽt: vt sepati litigarẽt. Reuocemꝰ q̃ difficultatẽ qõnis sensibꝰ vtis. Dicat aliq̃s mihi. Tu dixisti nihil pr̃ez facere sine filio: neq; filiũ sine pr̃e: ꝛ testimonia de scriptur̃ adhibuisti: nihil facere pr̃ez sine filio q; ola ꝓ ipz fc̃a sunt nec q̃ fc̃m est regi sine filio: q; ipe est sapia pr̃ez attingẽs a fine

Joh. i. Sap. viij.

vsq; ad finẽ fortiter: ꝛ disponẽs ola suauiter. Nõ mihi dicis quasi ꝟ teipsuz loquẽs. Filius natꝰ est de ꝟgine nõ pater: filiꝰ passus est nõ pater: filius resurrexit nõ pater. Ecce teneo aliq̃d facere filiũ q̃ nõ facit pater. Aut ergo ꝟfitere facere aliq̃d filiuz sine patre aut cõfitere etiã patrez natũ: passuz: mortuũ: resurrexisse. Aut illud aut illꝰ dic. Elige vnũ de duobꝰ. Ego neutrũ eligo nec hec nec illud dico: nec aliq̃d facere filiũ sine patre dico q; nihilomin⁹ mentioꝛ. Si hoc dixero. Q̃o ꝟquit explicaberis ab his angustijs: Placet vobis questio, ppolita: de⁹ adiuuet vt placeat ꝛ soluta. Ecce q̃ dico vt liberet ꝛ me ꝛ vos. In vna ẽm fide stam⁹ in noie christi: ꝛ in vna domo sub vno dño viuimus: ꝛ in vno coꝛpoꝛe mẽbra sub vno capite sum⁹: ꝛ in vno spũ vegetamur. Ut ergo dñs ab his angustijs molestissime qõnis liberet: ꝛ me qui loquoꝛ ꝛ vos q̃ auditis: hoc dico. Filius quidẽ inquã nõ pater natꝰ est de virgine maria: sed ipsam natiuitatẽ filij nõ patris de virgine ꝛ pr̃ ꝛ filius operatus est. Nõ est quidẽ passus pater sed filiꝰ: passionẽ tñ filij ꝛ pater ꝛ filiꝰ opatus est. Non resurrexit pr̃ sed filius: resurrectionẽ tamẽ filij ꝛ pr̃ ꝛ filiꝰ operatus est. De qõne ista videmur iã expediti: sed forte ꝟbis meis: videamus etiã virũverbis diuinis. Pertinet ergo ad me sanctoꝝ libꝝ totũ testimonijs demõstrare natiuitatẽ filij ꝛ patrẽ operatũ ꝛ filium: ita passionẽ: ita resurrectionẽ: vt cũ filij tm̃ sit ꝛ natiuitas ꝛ passio ꝛ resurrectio hec tñ tria que ad filium soluz pertinẽt: nec ꝑ patre solo facta sint: nec a solo filio: sed a pr̃etrijs ꝛ filio. Probemus singula: iudices auditis: cã, ppolita est: testes, pcedant. Dicat mihi iudiciũ vestrũ: q̃d solet cãs agentibus dici. Doce' q̃d promittis. Doceo plane adiuuãte dño: ꝛ celestis iuris recito lectionem. Intẽte audistis, pponẽtez: audite iterius iam, pbantẽ ꝛ ex pi natiuitate mihi ꝓmo dicendũ est q̃o eam ꝛ pater fecerit ꝛ filius fecerit cuius nõ nisi ad filiuz pertineat q̃d fecit pater ꝛ filius. Paulũ recito: idoneũ iuris diuim consultũ. Nam ꝛ causidici habent hodie paulum dictantẽ iura litigatorum: nõ christianoꝝ. Recito inq̃t paulum dictantẽ pacis iura non litis. Ostẽdat nobis sanctus apls quo natiuitatez filij pr̃ operans sit. Cum aũt venit inquit plenitudo tẽporis: misit deus filium suũ in terr̃is natuz ex muliere factũ sub lege: vt eos q̃ sub lege erãt redimeret. Audistis: ꝛ q; planũ ꝛ apertum est: intellexistis. Ecce pr̃ fecit filiuz nasci de ꝟgine. Cũ enim venisset plenitudo tẽporis misit deꝰ filiũ suũ: vtiq; pater christũ. Quo ẽũ misit: Factũ ex muliere: factũ sub lege. Fecit ergo eũ pater ex muliere sub lege. An forte hoc monet q; de virgine dixi ꝛ paulus dicit ex muliere: Nõ moueat: non imoꝛemur. Neq; ẽm rudibꝰ loquoꝛ. Utrũq; scriptura dicit: ꝛ ex virgine ꝛ ex muliere ex virgine quo: Ecce virgo in vtero accipiet ꝛ pariet filiuz. Ex muliere aũt sicut audistis. Non est ꝟtium. Proprietas ẽm locutionis hebree mulieres nõ coꝛruptas virginitate: sed ꝛ feminas appellat. Habes eundem scripturã geneseos: quãdo ipa primo facta est eua: formauit eã in mulierem. Dicit ẽm alio loco scriptura: iubere deũ separaremulieres: que non cognouisset cubile viri. Hoc ergo iam notũ esse debet: nec teneat vos: vt alia que merito tenebũt domino adiuãte explicare possimus. Probauim⁹ ergo natiuitatẽ filij a patre factaz: probem⁹ ꝛ a filio factã. Quid est natiuitas filij de ꝟgine maria: Certe assumptio forme serui in virginis vtero. Nũquid naz est aliud nasci filio: nisi accipere formã serui in virginis vtero. Audi q; hoc ꝛ filius fecit. Qui cũ in forma dei esset: non rapinã arbitratus est esse' eq̃lis deo: sed semetipsuz exinaniuit formam serui accipiẽs. Cum venit plenitudo tp̃is: misit deus filiuz suũ factum ex muliere: qui factus est ei ex semine dauid ſm carnem. Uidemus ergo natiuitatẽ a patre factã ſz q; ipse filius semetipsuz exinaniuit formaz serui accipiẽs: videmus natiuitatẽ filij ab ipso filio factaz. Probatũ est hoc trãseam⁹ hinc intẽti aliud accipite quod ex ordine sequitur. Probemus ꝛ passionẽ filij: ꝛ a patre factaz ꝛ a filio factã. Faciat pater passionẽ filij. Qui, ppio, filio suo nõ pepcit: sed pnobis omnibꝰ tradidit illum. Faciat ꝛ filius passionẽ suam. Qui me dilexit: ꝛ tradidit seipsum pro me. Tradidit pater filium: tradidit filius seipsum. Quid hec fecit indas nisi peccatũ: Transeamus ꝛ hinc: veniamus ad resurrectionẽ. Uideamus filiuz quidẽ non patrẽ resurgentẽ: sed resurrectionẽ filij ꝛ patrem ꝛ filiũ facientẽ. Operet pater resurrectionẽ filij. Propter hoc ẽm exaltauit eũ: ꝛ donauit ei nomẽ quod est super omne nomẽ. Resuscitauit ergo pater filiuz: exaltãdo eum ꝛ excitando eum a mortuis. Numq̃d ꝛ filiꝰ resuscitat semetipz: Resuscitat plane. In figura sui coꝛpis de tẽplo dixit: Soluite tẽpluz hoc: ꝛ in triꝰ dieꝰ resuscitabo illꝰ. Postremo sicut ad passionẽ pr̃inet aliaz ponere/sic ad resurrectionẽ animã iteꝝ sumere. Uideam⁹ si filius quidẽ aliam sibi posuit: ꝛ ei aliaz suã pr̃ reddidit nõ ipse sibi. Pater ẽm q; reddidit: manifestũ ẽ. Inde ẽm psalmꝰ dicit. Et suscita me: ꝛ reddaz illis. Sz q; ꝛ filiꝰ aliaz suã reddidit: q̃d a no-

Gal. iiij. Joh. x. Sap. viij. Ro. viij. Gala. ij Joh. x. Psal. xl.

Johā.x. bis expectatis: Ipse dicat. ptātem habeo ponēdi aiaz meā. Nōduz dixi qō, pmisi. Ponēdi dixi: sed iā clamastis: qz p̄uolatis. Ēruditi quippe in schola magri celestis: tanꝫ lectiōes intēte audiētes: pie reddentes: qd sequat nō ignoratis. ptātez inqt habeo ponēdi aiam meā ⁊ ptātē habeo iterꝫ sumēdi eā. Nemo tollit eā a me: sed ego pono eaz a me: ⁊ iterꝫ sumo eaz. Exoluim⁹ q, pmisimus: ꝓpositōes nr̄as firmissimis vt arbitror testimoniozū documēt̄ pbauim⁹. Tenete qō audistis. Breuiter replico: ⁊ rē vtilissimam ꝯtū existimo mētib⁹ vestris collocādaz cōmēdo. P̄r nō est natus de ꝑgine: natiuitatē ei⁹ iſā filij ⁊ p̄r̄ filius opat⁹ est ex virgine. P̄r nō est passus in cruce: passionē ei⁹ filij ⁊ pater ⁊ filius opatus est. Nō resurrexit p̄r a mortuis: resurrectionē ei⁹ filij ⁊ p̄r̄ ⁊ filius operat⁹ est. Habet̄ psonaꝝ distinctionē: ⁊ operatiōis insepabilitatē. Nō ergo dicam⁹ aliqd patrē opari sine filio: aliqd filiū sine p̄re An forte miracula q̄ fecit ihesus mouēt vos: ne forte aliq̄ ipse fecerit que nō fecit p̄r̄? Et
E Jo.xiiij. ibi est. pater aūt in me manēs facit opera sua: hec que dixim⁹ plana erāt: mē dicēda erāt: nō laborandū vt intelligerent: ſz curādū vt cōmemorarent. Aliqd adhuc volo dicere: vbi ꝑe ⁊ acriorē intentionē vestrā req̄ro: ⁊ deuotionē apud deū. Ēterū locus corporalib⁹ non tenētur nec occupant nisi corpa. Ultra locos corpales est diuinitas nēo eaz tanꝫ in spacijs req̄rat. Ubiqz inuisibil⁹ z insepabil⁹ adest: nō in pte maior: in pte minor: ſz vbiqz tota nuſqz diuisa. Quis videt hoc? Quis capit hoc? Cōpescam⁹ nos: meminerim⁹ q, vñ loquamur illō ⁊ illud. Quicqd est qō deus est: pie credaꝫ sancte cogitetur: et ꝯtū daꝫ ꝯtuz pōt ineffabil⁹ intelligaꝫ. Quis
escāt ꝑba: cesset lingua: cor excitet: cor illuc
j.Cor.ij. leuet. Nō enim est illud tale qō in cor hois ascēdit: ſz quo cor hois ascēdat. Attēdam⁹
Rom.j. creaturā. Inuisibilia enī ei⁹ a creatura mūdi p ea q̄ facta sunt intellecta ꝓſpiciunt̄: ne forte q̄ fecit deus in qb⁹ habemus quādaz ꝓsuetudinis familiaritatez: inueniam⁹ aliquā silitudinez: vñ ꝓbemus esse aliq̄ tria: q̄ tria sepabil⁹ ꝑcātur: insepabil⁹ opentur. Ēia frēs adestote toto aio: videre pr̄ quid
p̄s.xxx. pmittā: ne forte i creatura inuenia qz creator a nobis excelsus est. Et forte ꝑba cuiusꝫ nostrū cui fulgor veritatis aliquā mentē quasi cozuscatiōe perstrigit pōt dicere verba illa. Ego dixi i extasi mea. In extasi tua quid dixisti? Proiectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ. Ēterū videt mihi ille q̄ hoc dixit: elongasse ad deū animā suā ⁊ effudisse super se aiaz suā: cuz ei diceret quotidie: vbi ēdeus tuus: puenisse spiritali quodā ꝓtractu ad illam incōmutabilē lucem: eāq̄ infirmitatē ꝓspectus ferre nō valuisse: ⁊ in suā q̄si egritudinē atq̄ languorē iterū recidisse: ⁊ cōparasse se illi: ⁊ sensisse adhuc contēperari nō posse aciē mētis sue luc sapie dei: ⁊ qz hoc in extasi fecerat: abreptus a sensib⁹ corpis ⁊ subreptus in deuz. At vbi quodāmodo a deo ad hominē reuocatus est: ait. Ego dixi Ubi.ū.
in extasi mea. Uidi enī q̄d nesciо i extasi q̄ diu ferre non potui ⁊ redditus mortalibus mēbris: ⁊ multis mortaliū cogitatiōibus a corpe q̄ aggrauat animā dixi. Quid. Proiectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ. Lōge sur suz es: lōge deꝫ sum. Quid ergo dicam⁹ frēs de deo? Si enī q̄ vis dicere sic cepisti: non est deus. Si cōprehēdere potuisti: aliud p deo cōprehēdisti. Si q̄si cōprehendere potuisti: cogitatiōe tua decepisti. Hoc ergo nō est: si cōprehēdisti. Quid ergo vis loq̄? q̄ cōprehēdere nō potuisti: Uideam⁹ ergo ne forte F
in creatura inueniamus aliqd: vbi, pbem⁹ aliq̄ tria: ⁊ sepabil⁹ demōstrari: ⁊ insepabiliter opari. Quo ibimus? Ad celū: vt de sole ⁊ luna ⁊ syderib⁹ disputemus? Ad terrā vt forte de fructeris: de arboribus: de aialibus terrā iplētibus? An de ipso celo: an de
Gene. j. ipsa terra: que ꝓtinēt ola q̄ sunt in celo ⁊ in
ij.sen. distin. xvj. cap. quo circa. terra? Quādiu hō circuis creaturā? Ad te redi: te vide: te ispice: te discute. In creatura q̄ris aliq̄ tria: ⁊ sepatim demōstranda ⁊ insepabil⁹ operāda. Si in creatura q̄ris: in te pius quere. Non enī tu non es creatura? Silitudinez queris q̄siturus es: in pecore? De deo enī loquebaris: cū quereres quādā silitudinem. De trinitate ineffabilis maiestatis loquebaris: ⁊ qz defecisti in diuinis: tuāq̄ infirmitatē debita humilitate ꝓfessus es: ad humana veniſti: ibi discute. Quer̄ in
G pecore? q̄ris in sole: in stellis? Quid enī horū factus est ad imaginē ⁊ silitudinem dei. Prorsus familiari⁹ ⁊ melius aliqd hoz que Gene.j.
ris in te. Hoiez enī deus fecit ad imaginē ⁊ silitudinē suaz. In te quere: ne forte imago silitudinis habeat aliqd vestigiū trinitat̄. Et q̄? Imago facta lōge distās: silitudo tn̄ ⁊ imago lōge distās: non qūo imago filius hoc qō pater. Alr̄ enī imago in filio: alr̄ in speculo. Multū distat. In filio imago tua: tu ipse es. Hoc est enī filius qō tu natura. Substātia hoc quod tu: psona alius ꝯ tu. Nō ergo homo imago tanꝫ vnigenit⁹ filius: sed ad imaginē quādā ⁊ quādaz simi litudinē factus. Querat in se aliqd si possit inuenire: ⁊ tria quedā que sepabil⁹ ꝑcipiciet̄ur: insepabil⁹ operent. Querā: querite me. Nō ego in vobis: sed vos i vobis: ⁊ ego in me. Queram⁹ cōiter: ⁊ cōem naturā atq̄ subſtātiā cōiter ptractemus. Uide hō: adhuc si vez est qō dico. Habes ne corpus: habes carnē? Habeo inqs. Naz vñ est vnde in loco suz: vñ de loco in locū moueoz vñ ꝑba loquētis audio: nisi p aurē carnis? Uñ os loquētis video: nisi p oculos carnis. Habes cōstat: nec diu satagendū est de re manifesta. Uide aliqd aliud qō opar p carnē. Audis enī aure: ſz nō ab aure audis. Alius est itus q̄ audit p aurē. Uide p oculū: ipsuz intuere. An domū agnouisti: habitatorē negleristi. Nūquid nā videt oculus p seipm? Nōne ali⁹ est q̄ videt per oculū? Non dico nō videt oculus mortui de quo ꝓstat corpe habitatorē absceſſisse sed oculus de re alia cogitāt̄ nō videt faciē pētis. Respice ergo interiorē tuum. Ibi enī imagis aliq̄ silitudo querēda est quozūdā triū sepati demōstratoz: isepabil⁹ operātiū. Quid hz mēs tua? Forte si querā: multa inueniо. Sz aliqd ꝓrimū est: qō facilius intelligiт. Quid hz aia tua? Intus cōmemoro: recole. Non enī qō dicturus sum id posco vt credaꝫ mihi: noli acceptare: si in re nō inueneris. Intuere ꝛ: sed ꝓmo qō non filij tn̄ imago est: aut pr̄is tn̄ imago est: sed pr̄is ⁊ filij: ⁊ vtriq̄ iā cōsequēter ⁊ spūssancti. Genesis loquit̄. Faciemus inqt hoiez ad imaginē ⁊ silitudinē nostrā. Nō ergo facit p̄r sine filio: nec filius sine ꝑe. Faciamus hoiez ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Faciamus: nō faciā: aut fac: aut faciat ille sed faciam⁹ ad imaginē nō tuaz: aut meā: sed ad nostrā. Ergo iterrogo: dissimilē rē dico. Nemo dicat. Ecce qō cōpauit deo. Jā locutus sū: ⁊ ꝓlocut⁹: ⁊ cautos reddidi ⁊ cautus fui. Lōge distāt a sūmis ima ab incōmutabilib⁹ mutabilia: a creātibus creata a diuinis hūana. Ecce prio hoc cōmēdo. qz qō dicturus suz lōge distat nemo mihi calūniet. Ne forte ꝛ ⁊ ego aures q̄rā ⁊ ille dētes paret: hoc me, pmisi exhibituz. aliq̄ tria demōstrata sepati: opata isepabiliter. Quā sunt ista tria vel dissitia trinitati opotēti nō nūc ago: ſz in ipa creatura ima ⁊ mutabili inuenimus aliq̄ tria: q̄ possint se parabil⁹ demōstrari: ⁊ insepabil⁹ opari. O carnalis cogitatio: ⁊ ꝓscis ptinar atq̄ infidelis. Quid de illa maiestati ceſſabili in ea re dubitās: quā in te inuenire potuisti? Ecce dico ecce iterrogo. hō habes memoriā. Si nō habes: qō dixi qūo tenuisti. Sz forte iā qō pauloāⁿ dixi oblitus es. hoc ipm qō dixi. Duas istas syllabas nō teneres: nisi p memoriā. Unde enī scires duas eē: si sonāte scēa oblitus es pmā? Quid ergo dicturus? Quare sic vergeoz? Quare sic cogor cōuincere. Manifestū est: hēs memoriā. Quero aliud. Habes intellectū. Hēo inqs. Si enī nō haberes memoriā: non teneres qō dixi. Si nō haberes intellectū: non agnosceres qō tenuisti. Hēs ⁊ hoc. Intellectū tuū ad id qō intus teneo ꝛ vides ⁊ videdo foumaris vt sciēs dicaris. Tertiū q̄ro. Hēs memoriā qua teneas qō dr̄? Habes intellectū: quo itelligas qō teneā? De his duob⁹ req̄ro abs te. volēs tenuisti ⁊ itellexisti. Uolēs plane inqt. Habes ergo voluntatē. Hec sunt tria que me dicturū esse ꝓmiseraſ auribus ⁊ mētibus vr̄is: tria hec q̄ sunt in te: q̄ potes numerare ⁊ nō potes separe. Hec ergo tria: memoriā: intellectū: volūtatez hec inquā tria aiaduerte sepatim, pnūciari: ise parabil⁹ opari. Aderit dn̄s: ⁊ video quod adsit. Ex intellectu vro intelligo eū adesse. Ex his enī vocibus vestris queādmodū intellexeritis aduerto: presumo eū adiuturū vt oia itelligat̄. Tria, pmisi sepabil⁹ demōstrari: isepabil⁹ opari. Ecce nesciebā qd eēt in aio tuo: demōstrasti mihi dicēdo memoriā: hoc est ꝑbū son⁹ iste vox ista, pceſſit ad aures meas ab aio tuo. Hoc enī qō est memoria tacite cogitabas ⁊ nō dicebas. Erat in te: ⁊ nōdū venerat ad me. Ut aūt qō erat in te, pferrē ad me: dixisti: ipm nomē. i. memoria: audini. Quattuor has syllabas in nomīe memorie audiui. Quattuor syllabe: nomē est: vox est: sonuit: ad aurē meā ꝓcesſit: menti aliqd isinuauit. Qō sonuit trāsiit vñ insinuatū ⁊ qō insinuatū est manet. Sz hoc q̄ro: q̄n dixi hoc nomē memorie: vides certe: qz hoc nomē nō ptinet̄: nisi ad memoriā. Cetera enī duo hñt nomina sua. Nāq̄ aliud vocāt intellectus: aliud volūtas: nō memoria. Illud aūt vnuz vocāt memoria. Sed vt hoc diceres: vt q̄tuoz istas syllabas opareris: vnde opatus es: hoc nomē qō pertinet ad solā memoriā operata ē in te ⁊ memoria: vt teneres qō dicebas: ⁊ itellectus vt scires qō tenebas: ⁊ voluntas vt ꝑferres qō sciebas. Gras dn̄o deo nostro. H
Adiuuit nos: ⁊ in vobis ⁊ i nobis. Uere dico charitati vr̄e: hoc discutiendū ⁊ intimādū trepidissime aggressus erā. Metuebaz enī ne forte letificarē capacīū ingenīs: ⁊ facerē graue tardioribus rediuz. Hūc aūt: video vos ⁊ attentiōe audiendi: ⁊ celeritate intelligēdi: non solū peepisse dictū, sed ꝓuolasse dicturū. Gras dn̄o. Uidete ergo iā securⁿ cōmēdoq̄ intellexistis: nō inculco locgnitū: sed repetēs cōmēdo peeptū. Ecce de tribus illis vna res notata est: vni⁹ rei nomen dictū est. Memoria nomē est vnius ex illis tribus: tria ipsa opata sunt. Non pōt dici sola memoria: nisi operāte volūtate: intellectu: memoria. Nō pōt dici solus intellect⁹: nisi operāte memoria: volūtate ⁊ itellectu. Nec ꝓt dici sola volūtas: nisi opante

memoria et intellectu et voluntate. Explicata sunt vt arbitror que promissa sunt: quod separatim pnunciami: inseparabiliter cogitaui. Unum horum omnia tria fecerunt sed tamen hoc vnum quod tria fecerũt: nõ ad tria pertinet: sed id vnum tria fecerunt Nomen memoria est: sed hoc non pertinet nisi ad solem memoriam. Tria fecerunt nomen intellectus: sed non pertinet nisi ad solum intellectum. Tria fecerunt nomen voluntatis: sed non pertinet nisi ad solam voluntatem. Ita trinitas fecit carnem christi: sed non pertinet nisi ad solum christum Trinitas fecit de celo columbã: sed non pertinet ad solum spiritum sanctum. Trinitas fecit de celo vocem: sed non pertinet vox nisi ad solum patrem. Nemo ergo dicat mihi: nemo calumniosius me infirmum vrgere conetur. Quid ergo in his tribꝰ que in mente nostra vel in anima esse ostendidi quid ex his tribus pertinet ad patrem: id est q̃si ad similitudinem patris: quid horum ad filiꝝ: quid horum ad spiritumsanctum? Nõ possum dicere: nõ possum explicare. Aliquid cogitãtibꝰ relinq̃m⁹: aliqđ filẽtio largiamur. Redi ad te: ab oi strepitu tolle te. Intra te vide: si habes illic aliqđ secretarium dulce conscientie tue: vbi non perstrepas: vbi non litiges: aut lites pares: vbi nõ dissensiones et peruicaciam mediteris. Esto mansuetus ad audiendum verbum vt intelligas. Forte dicturus es. Auditu meo dabis exultationem et leticiam: et exultabunt ossa sed humiliata non elata. Sufficit ergo quia ostendimus tria quedam separabiliter demonstrari: inseparabiliter operari. Si hoc in te inuenisti: si hoc in hoie: si hoc in quadam persona in terra ambulate corpus fragile qꝫ aggrauat animã apportante credo patrẽ et filium et spiritumsanctum p singula queq; visibilia: per species quasdam assumpte creature posse et separabiliter demonstrari et inseparabiliter operari. Sufficit hoc. Nõ dico. Pater memoria est: filius intellectus est: spiritus voluntas est: non dico qꝛomõlibet intelligatur non audeo. Seruemꝰ maiora capientibꝰ: infirmis infirmi quod possumꝰ. Nõ dico ista illi trinitati velut equãda quasi ad analogiam. i. ad rationez quandam comparationis dirigenda. Nõ hoc dico. Sed quid dico? Ecce in te inueni tria separabiliter demõstrata: inseparabiliter: operata: et eorũ triũ vnũ quodq; nomen a tribus factum: quod tamẽ non ad tria sed ad trium horum vnum aliquid pertinet. Crede ism ibi quod non potes videre: si hic audisti et vidisti et tenuisti. In te enim quod es potes nosse: in eo te fecit quod est: quicquid est: quãdo potes nosse? Et si poteris nonduꝫ potes. Et tamẽ cum poteris: nunquid sic poteris tu nosse deum: quomodo se nouit deus? Sufficiat ergo charitati vestre quod potuimus dixim⁹ Exigentibus promissa reddidimus: cetera que addenda sunt vt perficiatur sensus vester a domino querite.

¶ De eo quod scriptum est in euangelio scõm Johannem. Amen amẽ dico vobis quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filij dei et qui audierint viuent. Joh̃. v.

Sermo. lxiiij.

A

Pes nostra fratres nõ de isto tempore: neq; de hoc mundo est: neq; in ea felicitate qua excecantur et homines qui obliuiscunt deum. Hoc nosse primitus et christiano corde tenere debemus: nõ ad presentis temporis bona nos factos esse christianos: sꝫ ad nescio qđ aliud quod deus iam promittit et hõ nondum capit. De hoc eñ bono dictuꝫ est. Qđ oculus nõ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se. Ergo quia hoc bonum tam magnum: tam preclarum: tam ineffabile: non inueni hominem perceptorem tenebit deum promissorem. Nunc enim quod ei promissurus est: homo cecus corde non percipit: nec ei potest ostẽdi in presenti: quid ipe cui promittitur sit futurus: quia et infans natꝰ si posset vba loqntis intelligere cũ ipse loqui nõ posset: nec ãbulare: nec aliqđ agere: sed sicut eum videmus infirmum iacentem: indignum opis aliene tãtummodo intelligere posset eum qui sibi loqueret et diceret ei. Ecce sicut me[illegible]ides ambulãtem operantem: loquentem: post paucos annos talis eris: attendens se et illum: cuius qđ promitteretur videret tamen suaz consideras infirmitatem: non crederet: et videret tamẽ quod promittebatur. Nobis autem tanq̃ infantibus in hac carne atq; infirmitate iacentibus: et magnum est quod promittitur et non videtur: et erigere fides qua credimus quod non videmus: vt mereamur videre qđ credimus. Quicunq; irridet hãc fidem: vt ideo non sibi esse credenduꝫ quia non videt: quando venerit quod non credebat erubescit: confusus separatur: separatus damnatur. Qui autez crediderit segregatur ad dexteram: et stabit cum magistratu ad dexteram: et fiducia et leticia inter illos quibꝰ dicetur. Uenite benedicti patris mei: percipite regnum qđ vobis paratũ est ab origine mundi. Concluſit aũt dñs eum hec vba diceret sic. Jbũt insti in ꝓbustionẽ eternã: iusti aũt in vitã eternã. Hec est vita eterna q̃ nobis pmittit. Qui amãt hoies viuere in hac terra: pmissa est illis vita: et qz multum timẽt mori. pmissa ẽ illis eterna. Quid amas vt viuere? Hoc habebis. Quid times mori? Nõ patieris. Hoc sufficere visum est hũane infirmitati: vt diceret habebis vitã eternam Capit hoc mens hũana: vtcũq; ex hoc qđ agit qđ futurũ est capit. Sꝫ quãtũ capit ex hoc puo qđ agit: quia viuit et mori nõ vult: amat vitã eternã: vult semp viuere nunq; mori. Sꝫ et illi q̃ torqbunt i penis: velle hñt mori et nõ possunt. Nõ g magnũ est diu viuere aut spvinere sed magnũ est brẽ viuere Amem⁹ vitã eternã et ex eo nouerim⁹ quãtũ p vita eterna laborare debem⁹: cũ videmus hoies amatores pñtis vite tpalis atq; finiẽde sic pro illa laborare vt qñ venerit merus mortis: q̃quid possunt faciant: non vt auferant sed vt differant mortẽ. Quãtũ laborat homo qñ mors imminet: fugiendo latẽdo: quicqđ habet dãdo et se redimendo laborando cruciatus molestiasq; sustinendo: medicos adhibendo: et quicqđ aliud hõ põt. Uidete ꝙ ꝙsumptis laboribus et facultatibus suis: vt aliquãtũ viuat põt facere/ nõ vt semp viuat non põt. Si ergo labore tanto: tanto conatu: tantis impendijs: tanta instantia: tãta vigilantia: tãta cura agitur vt aliquãtũ plus viuat: quõ agẽdũ est vt semp viuat? Et si prudentes dñr q̃ oibꝰ modis agũt vt differat mortẽ et viuat paucos dies ne pdãt paucos dies: ꝙ stulti sũt q̃ sic viuũt vt pdãt die eternũ. Hoc solũ ergo nobis pmitti põt: vt dulcescat nobis vt cũq; mun⁹ dei ex hoc qđ habem⁹ mõ: qz demũcre ipi⁹ habem⁹ vt viuamus: vt salui simus. Ponam⁹ er[illegible] nobis añ oc̃os talẽ vitã cũ pmitit eternã: vt removeam⁹ ab illa q̃cqđ hic molestũ patimur. Facilius eñ invenimus qđ ibi nõ sit: ꝙ qđ ibi sit. Ecce hic viuim⁹: viuem⁹ et ibi. Salui sumus qñ non egrotam⁹ neq; aliquid dolet in corpore: salui erimus et ibi. Et qñ nobis est bñ in hac vita nullas penas patimur: nullas patiemur et ibi. Pone ergo hic hoiem viuentez salũ: nullas penas patientem: si ei donaret quis ꝙ vt semp sic esset: et hoc bonum nõ desineret: quantum gauderet: quãtum extolleret quõ se nõ caperet leticia sine pena: sine cruciatu sine fine vite? Si hoc solum nobis ꝓmitteret de⁹ qđ dixit mo: qđ⁹ potui ꝙbis de scripsi et cõmendaui: quãti erat emẽdum si venale esset: quãtũ dãdum erat vt emeret? Sufficeret q̃cquid haberes: eriã si totũ mũdum possideres? Et tamen venale est. Emite si vis. Nec multũ tres[illegible]ues de re magna ꝓpter ꝓpitij magnitudinẽ. Tãtũ valet quã tũ habes. Ad aliqđ ergo magnũ et ꝓciosum cõparares aurũ vel argentũ vel pecuniam vel fructꝰ aliqs pecoꝝ aut frugũ qui in tua possessione nasceren[illegible] vt emeres nescio qđ hic magnũ et ꝓclarũ q̃ viueres in hac terra felix. Et hoc eme si vis. Noli querere quid habeas: sꝫ qualis sis. Res illa te valet quã tũ es tu. Te da et habebis illam. Quid erestuas: qđ turbaris. Nũquid qñturus es te aut empturus es te? Ecce tu qui es qualis es da te illi rei: et habebis illa. Sꝫ malꝰ sum inquies: et forte me nõ accipit. Dãdo te illi bonꝰ eris. Ut hunc fidei promissioiz te deshoc est bonũ esse. Cũ aũt bonꝰ fueris ꝓcinq; ipsi⁹ rei eris: et habebis nõ qđ dixi solũ salute: incolumitatẽ vitã: et sine fine vitã: ꝓ hoc solũ habebis. Adhuc alia tollo. Nõ ibi erit lassari et dormire: nõ ibi erit esurire et sitire nõ ibi erit crescere et senescere: qz nec nasci crit: vbi nũeri integri manẽt. Numerꝰ q̃ est ipse ẽ: nec opꝰ est vt augeat: qz nõ ibi fit vt minuat. Ecce quanta tuli: et nõdũ dixi qđ ibi erit. Ecce iam vita est: tã incolumitas ẽ iaz nulla pena: nulla fames: nulla sitis nullus defectus: nihil horꝝ: et tñ nondum dixi quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Si enim dixi. Fa!sum est quod scriptum est. Quod oculꝰ non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Unde enim ascenderet in cor meum vt dicerem: quod in cor hominis non ascendit? Creditur et non videtur: non solum non videtur: sed nec dicitur. Quomõ ergo credit si nõ dicit? Quis credit qđ non audit? Si aũt audit aut credit: dicit. Si dicitur cogitat. Si cogitat et ꝺ: et in auribus hoim intrat. Et qz nõ dicerẽt: nisi cogitarẽtur: et in cor hois ascendit. Jã ecce ista que sto tante rei conturbat nos: vt nõ possim⁹ verbis explicare questionez. Quis explicat rẽ? Attendamus itaq; euangeliũ: nõ dñs loquebatur: et faciamus qđ ipe dixit. [Qui credit in me (inquit) tranlitũ facit a morte in vitã. Amen dico vobis: qz venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filij dei: et quiz audierint viuent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam habere in semetipso]. Generando dedit: quia genuit dedit. Filius enim de patre est pater non est de filio: sed pater filij pater est: et filius patris est filius. Uerũtamen filius de patre genitus: non pater de filio: et semper filius. Semper ergo genitus. Quis hoc capiat: semper genitũ? Ois

Matth. xxv.

Joh̃. v.

ps. l.

1. Cor. ij.

Joh. v.

Universidad de Deusto Biblioteca

eñ homo cum audit genitum: occurrit illi. Ergo erat tẽpus: qñ non erat ille qui genitus est. Quid ergo dicimus? Nõ sic erat tẽpus ante filium: qz oia p ipsum facta sunt. Joh.j. Si oia per ipsuz facta sunt: z tempora per ipsum facta sunt. Quõ possent esse tẽpora ante filium: per quez facta sunt tpa? Tolle ergo omnia tpa: semp cum pre filius si semper eũ patre filius z tñ filius semp genitus Si semp genitus: semp cum genitore erat qui genitus est: Nunqz hoc audiendo inquies tu aliquem generantẽ et semp cum illo quem genuit: sed hoc ipse ille qui genuit? Bene dicis: munqz hoc audisti: qz hoc ad aliud ptinet

j. Cor.ij. qõ oculus non vidit. Queris quõ dicat: nõ potest dici: qz nec auris audiuit: nec in cor hominis ascẽdit. Credat z colat. Cũ creditur colitur: cum colit credit: cum credit capitur. Adhuc enim in ista carne ẽ diu peregrinamur a dño: ad angelos sanctos q hoc vident infantes sumus: lactãdi fide: pascẽdi specie. Sic eñ dicit apls. Quãdiu sum? ij. cor.v. in corpore: peregrinamur a dño. Per fidem eñ ambulamus nõ per speciẽ. Venturi sumus ad speciẽ: que nobis sic, pmittitur per

j. Joh.iij iohannez in epla eius. Dilectissimi: filij dei sumus: z nondum apparuit quid erimus. Filij dei sumus iam p gratiam: p fidẽ: p sacramentum: p sanguinẽ xpi: per redemptionem saluatoris filij dei sumus: z nondũ apparuit quid erimus. Scimus quia cum apparuerit ei similes erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Ecce ad quod nutrimur capiendum: ecce ad quod nutrimur p cipiendum: comedenduz: vt tñ qõ comedit non minuat: z qui comedit vegeretur. Nõ modo cib? vegetat comedendo: sed minuit cibus qui comedit. Qñ aũt ceperimus comedere iustitiaz: comedere sapientiã: comedere illã immortalẽ cibũ: z nos vegetamur: z cibus non minuitur. Si eñ nonit oculus pasci luce: nec tñ minuit lucem non eñ minor erit lux: qz videtur a pluribus: plurium oculos pascit: z tñ tanta est quanta erat et illi pascuntur et illa minuitur. Si deus dedit hoc luci quaz fecit ad oculos carnis: qõ est ipse lux ad oculos cordis? Si ergo laudaretur tibi aliquis cibus magnus quem pransurus esses: pararesz ventrẽ. Laudat tibi deus: para mentem. Ecce quid tibi dicit dñs tuus. Veniet hora inquit: z nũc est. Veniet hora: z ipsa hora nũc est. Qñ qui Quando mortui audiẽt vocẽ filij dei: z qui audierint viuent. Qui ergo non audierint non viuent. Quid est: qui audierint? Quid obedierint. Quid est: qui audierit. Qui crediderint z obtemperauerint: ipsi viuẽt. Ergo anteq̃ crederent z obedirent mortui iacebant z ambulabant z mortui erãt. Quid valebat quia ambulabãt mortui? Et tamẽ si quis inter illos moreretur corpore: currerent: sepulchrum pararent: involuerẽt: portarent: sepelirent mortui mortuuz. De quibus dictuz est. Sine mortuos sepelire mor- mat. viij tuos suos. Tales mortuẽ sic suscitãtur verbo dei vt viuant in fide. Qui mortui erãt in infidelitate: verbo excitantur. De ipsa hora dicit dñs. Veniet hora z nunc est. Verbo eñ suo suscitabat mortuos infideles. De q Ephe.v. bus dicit apostolus. Surge qui dormis: et exurge a mortuis: z illuminabit te christus hec resur, rectio mentiũ est: hec resurrectio interioris hominis est: hec resurrectio animẽ est. Sz nõ ista sola est: restat z corporis. Qui resurgit in anima: bono suo resurgit in corpore. Non enim oẽs resurgunt in anima: oẽs resurrecturi sũt in corde. In ala inquã non oẽs resurgunt: sed q̃credunt z obediũt qz qui audierint viuent. Sicut aũt ait apo- ij. ref. iij. stolus. Non oĩm est fides. Si ergo non oĩm est fides: non oẽs resurgunt in ala. Cum venerit hora resurrectionis corporis: oẽs resurgent. Boni sint: mali sint: oẽs resurgent. Sed q̃ pri? resurgit in ala: bono suo resurgit in corpore. Qui non resurgit in anima: malo suo resurgit in corpore. Qui resurgit in ala: resurgit in corpore ad vitã. Qui non resurgit i ala: resurgit in corpe ad penã. Qz ergo dñs cõmendauit nobis resurrectionẽ istam alarum ad quaz omnes debemus festinare: in qua laborare vt viuamus et viuendo vsqz ad finẽ pseueremus: restabat vt commendaret nobis etiam, resurrectionez corporum que futura est in fine seculi. Sed audite quõ ipsam commendauit. Cum dixisset. Amen dico vobis qz venit hora et nũc est qñ mortui. i. fideles audient vocẽ filij dei. i. euãgelij: z qui audierint. i. qui obedierint viuent. i. iustificabuntur: z infideles iam non erunt. Cum ergo dixisset: qñ vidit docendos nos esse: de resurrectione carnis non sic relinquendos securus est z ait Sicut eñ habet pater vitam in semetipso sic dedit z filio habere vitam in semetipso: hoc ad suscitandas mẽtes: hoc ad viuificãdas mentes. Deinde adiecit. [Et potestatem dedit ei facere iudicium: qñ filius hominis est] Iste filius dei: filius hominis est Et eñ si filius dei: filius dei maneret: z filius hois non fieret: illos hominiũ nõ liberaret. Ipse qui fecerat hominem: factus est qõ fecit ne periret qõ fecit. Sic autem factus est hõ: vt maneret filius dei. Factus est hõ suscipiendo qõ nõ erat: non pdendo qõ erat. Manẽs deus: factus est homo. Accepit te

nõ ꝙsumptus est in te. Talis ẽ ad nos venit: filiꝰ dei filius hois: faciẽs z factꝰ: creator z creatꝰ creator matr̃: creatꝰ ex matre Talis ad nos venit: Sciõm id qõ filiꝰ dei est: ait. Veniet hora z nũc est qñ mortui audient vocẽ filij dei. Nõ dixit filij hois. Veritatẽ eñ ꝙmẽdabat: in qua eẽlis est pri. Et q̃ audierint viuẽt. Sicut eñ pater hz vitã in semetipso: sic dedit z filio habere vitã in semetipso. Nõ participãdo: sed in semeipo Nos eñ nõ habemus vitã in nobisipsis sz in deo nro. Ille aũt pater vitaz in semeipso hz: z talẽ genuit filiũ q̃ haberet vitaz in semetipo. Nõ fieret vite participes nisi ipe vita non esset cuiꝰ nos vite participes essemus Plane vt haberet vitaz in semeipso: z esset ipse vita. Ut aũt fieret filius hois: a nobis accepit. Filius dei in semetipso: filius hois vt esset a nobis accepit. De suo filiꝰ dei: de nro filius hois. Qõ minꝰ est a nobis: suscepit: qõ plus est nobis dedit. Nã z mortuꝰ est ex illo quo filius hominis: non ſm illud qõ filius dei. Mortuus est tamen filiꝰ dei: sed ſm carnem mortuus: non ſm verbum qõ caro factum est: et habitauit in nobis. Ergo qõ est mortuus: de nro mortuus est. Qõ viuimꝰ de ipsiꝰ viuimꝰ. Nec illepotuit mori de sto: nec viuere de nro. Hoc ẽ tanq̃ vnigenitꝰ tãq̃ generãti eẽlis: ꝙmẽdauit nobis dñs iesus: qõ si audierimus viuemus. Sed et potestatẽ inquit dedit ei iudiciũ facere: qñ filius hominis est. Ergo ad iudi- iij. se. di cium illa forma ventura est. Forma hois vẽ sti. xlviij tura est ad iudiciũ: ideo ait. Potestatem dedit ei iudiciũ facere: et filiꝰ hois est. Judex ca. iij. hic erit filiꝰ hois: forma illa hic iudicabit q̃ iudicata est. Audite z intellegite. Jam hoc zach. xij pphẽta dixerat. Videbũt in quez pupugerunt. Ipsam formam videbunt quã lancea Joh. xix pcusserunt. Sedebit iudex: q̃ stetit sub iudice. Dãnabit veros reos: q̃ factus est falsus reꝰ. Ipse vera: forma illa veniet. Hoc et in euangelio hãbes. Cuz ante oculos discipulorum suorum iret in celum. Stabant illi et attendebant: et sonuit vox angelica. Act.j. Viri galilei q̃d statis ꝛc. Hoc est. Jesus sic veniet quõ videtis eũtem in cclũ. Quid est sic veniet? In ipsa forma veniet. Potestatẽ eñ dedit ei iudiciũ facere: z filius hois est. F Videte aũt qua ratione hoc oportebat: et hoc rectũ erat vt iudicãdi: viderẽt iudicẽ. Mat. v. Judicandi aũt erant et boni et mali. Bonꝰ enim mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Restabat vt in iudicio forma serui z bonis z malis ostenderetur: forma dei solis bonis seruaretur. Quid enim accepturi sunt boni? Ecce iam dico quod pauloante non dixi: et tamen dicendo non dico. Dixi enim: quia erimus hic salui: erimus incolumes: erimus viuentes: erimus sine penis: erimus sine fame et siti: erimus sine defectu: erimꝰ sine oblitate oculoꝝ nrorũ. Totũ hoc dixi: z q̃d habebimꝰ plus? Nõdũ dixi. Videbimus deũ. Hoc aũt tñ erit z tãta res erit: vt in ciꝰ ꝙparatione nihil sit totũ. Dixi q̃ viuẽtes erimus: q̃ salui z incolumes: q̃ famẽ sitimꝰ nõ patiemur: q̃ in lassitudine nõ cadimꝰ: q̃ somnꝰ nõ nos ꝓmit. Totũ hoc q̃d est ad illã felicitatẽ qua deũ videbimus. Qz ẽ deꝰ ipe vt est: modo oñdi nõ põt: j. cor. ij. quẽ tñ videbimꝰ iõ q̃ oc̃l's nõ vidit: nec auris audiuit: hoc videbũt boni: hoc videbũt pij: hoc videbũt misericordes: hoc videbũt fideles: hãc videbũt bonã sortẽ in resurrectione corporis: q̃ habuerũt bonã obedientiã in resurrectiõe cordis. Ergo z malꝰ deũ visurꝰ est. De quo dicit esaias. Tollat im- esa. xxvj pius ne videat gliam dei. Ergo z pij z impij videbũt formã dei: z cũ fuerit dicta ſnta tollet impiꝰ ne videat claritatẽ dei: restat vt circa pios z bonos impleat q̃d dñs ipe ꝓmisit cũ hic in carne esset z videretur: non solum a bonis sed etiam a malis. Loquebatur inter bonos z malos: z cõspicuus omnibus deus occultus: homo manifestus: deꝰ regens hoies: homo apparens inter hoies loquebat: Ergo inter illos dicebat. Qui diligit me mandata mea custodit: z q̃ diligit me diligetur a patre meo z ego diligã eum Et quasi diceret illi: z q̃d ei dabis. Et ostẽdã me illi. Qñ hoc dixit? Quando ab hoibꝰ videbatur. Qñ hoc dixit? Qñ z ab eis videbat: a quibus nõ diligebat. Quõ ergo se ostẽdit rursus erat dilectoribꝰ suis nisi quia talem qualem non videbant dilectores sui: Ergo que forma dei seruabatur: forma hois ostẽdebatur. Per formã hois hoibus loqñs conspicuus z visibilis z bonis et malis oĩbus ostendebat se dilectoribꝰ suis seruabat se. Quando se demonstraturum dilectoribus suis: post resurrectionẽ corporis quã j. Jo. iij. do tolletur impius ne videat claritatẽ dei. Tũc cũ eñ apparuerit similes ei erimꝰ: q̃ niam videbimus eum sicuti est. Ipsa est vi- Jo. xvij ta eterna. Nam totum quicquid dicebamus: nihil est ad illam vitam qua viuimꝰ quidem qui salui sumus: quia videbimus deum magnum. Ipsa est vita eterna. Ipse hoc dicit. Hec est autem vita eterna vt cognoscant te vnum verum deum et quem misisti ihesum christum. Hec est vita eterna vt cognoscant videant: capiant: norint qõ crediderant: percipiant quod nondum capere poterant. Jam videat mens: quod oculus non viderat nec auris audierat: j. Cor. nec in cor hominis ascenderat. Hoc illis di mat. xj

Universidad de Deusto Biblioteca

cetur in fine. Uenite bñdicti patris mei: p-
cipite regnum qđ vobis paratum est ab ini-
Jo.xviij tio mūdi. Ibunt ergo illi mali in combustio
nem eternā. Justi aūt quo: In vitam eter-
nam. Quid est vita eterna: Hec est vita eter
na: vt cognoscant te solum verū dm: & quē
misisti iesum xpm. Loquēs ergo de futura
resurrectiōe corporis: & nō suos dimittens
Joh.v. ait. [Potestatem dedit ei iudiciū facere: qz
filius hois est. Nolite mirari hoc qz veniet
hora]. Ibi non addidit. Et nunc est: qz ista
hora postea erit: quia ista hora in fine se-
culi erit: qz ista hora nouissima erit: in no-
uissima tuba erit. Nolite mirari qz hoc di-
xi. Dedit ei potestatem iudiciū facere: qz fi-
lius hominis est. Nolite mirari. Ideo di-
xit: qz hoiem ab hoib⁹ oportet iudicari. Qui
bus hoibus iudicatis: quos inuenit viuos
non solū. Sed quid. Uenient hora qñ hi qui
sunt in monumētis. Quō exīssit carne mor
tuos q̄ sunt in monumentis: quor⁹ iacent se
pulta cadauera: quorum faville sunt tecte:
quor⁹ ossa dispersa sunt: quor⁹ caro iam nō
est & tñ deo integra est. [Uenient hora qñ oēs
qui sunt in monumentis audiēt vocē eius:
& pdient oēs]. Boni sint: mali sint: audiēt
vocem & exient. Rūpunt ossa vincula infero
rum omne qđ perūt: immo perisse putat re
stituet. Si cñ deus fecit hoiem qui nō erat
nō reparare pōt qđ erat. Puto qz cum dici
tur: Deus mortuos suscitaturus est: nō res
incredibilis dicit: qz de deo nō homine dici
tur. Magna res est q̄ fiet: & incredibilis res
est q̄ fiet: sed nō sit incredibilis: qz vide qui
facit. Ille dicitur qr suscitabit te: q̄ creauit
te. Non eras & es: & factus non eris. Absit
ne credas. Mirabilius aliquid fecit deus
qñ fecit qđ nō erat: & nō creditur reparatu-
rus qđ erat ab eis ipsis quos fecit qđ non
curāt. Hoc est qđ rependimus deo: qui nō
eramus: & facti sumus. Hoc illi repēdim⁹:
vt cum resuscitare qđ fecit non posse creda
mus. Hec est merces quā illi reddit creatu
ra sua. Ideo te feci dicit tibi deus o homo
anteq̄ esses: vt nō mihi credas futurum te
esse qui eras: qui potuisti esse qđ non eras.
Sed ecce inquit in sepulchro qđ video fa-
villa est: cinis est: ossa sunt: & hoc item acci-
piet vitā: cutem: pulpas: carnē: & resurgit.
Quid faulla ista quā video in sepulchro.
Uel in sepulchro vides faullā: vides ossa:
in vtero matris tue nihil erat. Hoc vides:
vel faulla sunt vel ossa sūt: tu anteq̄ esses
nec faulla erat: nec ossa erant: et tamen fa-
ctus es: cuz oīno non esses & credis qz ossa
ista quoquomodo sunt: qualiacūq̄ sunt: qz
sunt tñ: recipient formā quā habebant: cuz
tu acceperis qđ non habebas. Crede: qz si
crediderit hoc: tunc suscitabit ala tua. Et
si suscitabit ala tua: tunc veniet hora & nūc
est. Tunc bono tuo resurgit caro tua: qñ ve
niet hora: vt omnes qui sunt in monumen-
tis audiant vocez eius & pcedant. Nō cñ
qz audis & prodis: iam gaudere debes. Au
di qđ sequit. [Qui bona egerūt in resurrec-
tionē vite: q̄ aūt mala egerūt in resurrectio
nem iudicij]. Conuersi ad dñm &c.

¶ Finis libri sermonū de Uerbis dñi
saluatoris diui Aurelij Augustini.

¶ Diui Aurelij Augustini Hypponē
sis epi sermonum de Uerbis Aposto
li. quorūdam⁹ aliorum: summaria ac
breuis Annotatio.

De indiuidua trinitate & inseparabili vni
tate. Arrianorum⁹ confutatione: ac fi-
delium populorum de fide catholica cō-
firmatione. Sermo.j.
De corpore et sanguine dñi Jesu xpi. Et de
humilitate tenenda arrogantieq̄ vitan
da. Sermo.ij.
De verbis apli. Spū ambulate: et deside-
ria carnis ne pfeceritis. Sermo.iij.
De verbis eiusdē. Cū cñ essemus in carne:
passiones petōr⁹ q̄ p legē sunt operaba-
mur in mēbris nostris &c. Cū manichey
rum confutatione. Sermo.iiij.
De ẏbis eiusdē. Lex petīn est. Absit. Sed
petīn nō agnoui nisi p legē. Ser.v.
De verbis eiusdem. Igitur ego mente ser-
uio legi dei &c. Sermo.vj.
De verbis eiusdē. Peto nō infirmari in tri-
bulatiōibus meis pro vobis &c. Et de li
bero arbitrio. Sermo.vij.
De verbis eiusdem. Humanⁿ sermo & oi ac
ceptione dignus &c. Sermo.viij.
De verbis eiusdem. Fr̄es scis sermo & omni
acceptione dignus &c. Sermo.ix.
De eisdem verbis eiusdē. Sermo.x.
De psalmo nonagesimo quarto. Et cōfuta
tione pelagianorum. Sermo.xj.
De verbis psalmi centesimi decimioctaui.
Gressus meos dirige ꝛ ẏbū tuū &c.xij.
De verbis apli. Si enim data esset lex que
posset viuificare &c. Sermo.xiij.
De baptismo parulorum contra pelagia
nos. Sermo.xiiij.
De ẏbis Apli. Nos ei sum⁹ circūcisio &c.xv
De verbis eiusdem. Si deus p nobis quis
contra nos. Sermo.xvj.
De verbis eiusdem. Humanū dico ꝓpter
infirmitatem carnis vestre. Ser.xvij.
De verbis eiusdē. Nescitis qz corpora ve

stra mēbra xpi sunt. Sermo.xviij.
De ẏbis eiusdē. Nō sic pugno q̄si aerez cē-
dēs. Et ꝓstituendis epis. Sermo.xix.
De psalmo nonagesimoquinto &c. Ser.xx.
Debbi Apli. Inuicē onera vra portate.xxj
De eisdem verbis eiusdē. Sermo.xxij.
De verbis eiusdē. Spe salui facti sumus.
Spes aūt q̄ videtur &c. Sermo.xxiij.
De verbis eiusdē. Uidete quomodo caute
ambuletis &c. Sermo.xxiij.
De verbis sancti Luce in actib⁹ aplorum.
Nemo quicq̄ ex eo quod possid. at: suuz
ꝓprium esse dicebat. Sermo.xxv.
De verbis eiusdē in actib⁹ aplor⁹ Petr⁹ &
Johēs ascēdebāt in tēplū. Sermo.xxvj.
De ẏbis bti Petri. Audiuim⁹ vocē delataz
de celo. Hic est filius me⁹ dilect⁹. Et hēm
certiorē ꝓpheticū sermonē. Ser.xxvij.
De verbis beati Jacobi. Ante omnia noli
te iurare. Sermo.xxviij.
De ẏbis beati Johānis. Si dixerimus: qz
pcātū nō habem⁹ nosipsos seducim⁹ & ve
ritas in nobis non est. Sermo.xxix.
De verbis eiusdē. Rīm nolite oi spūi crede
re &c. Cū ꝓfutatōe manicheor⁹. Ser.xxx
De ẏbis eiusdem. Ois spūs q̄ ꝓfitet iesum
xpm in carne venisse: ex deo ē. Ser.xxxj.
De verbis apli. Ut de dormientibus nō con
tristemur sicut & ceteri &c. Sermo.xxxij.
De celebratione dierū fratrū defunctor⁹ &
resurrectione mortuor⁹. Sermo.xxxiij.
De ẏbis apli. Omnes nos manifestari opor
tet ante tribunal xpi &c. Sermo.xxxiiij.
De eisdē verbis eiusdem. Sermo.xxxv.

¶ Diui Aurelij Augustini Hyppo-
nensis episcopi. Liber Sermonū de
Uerbis Apostoli: quorundamq̄ alio-
rum feliciter incipit.

¶ De indiuidua Trinitate: & inſepa
rabili vnitate. Arrianorū cōfutatiōe:
ac fidelium populorū de fide catholi
ca cōfirmatione. Sermo.j.

A

fo.xvj.

Ancta & diuina eloqa fres iugiter immo q̄die nob⁹ salubri ter recitant: vt aie nře pascant: & futuro aūt seculo eternis epulis saginent: dicēte ꝓphe ta. Satiabor dum manifestabitur gloria tua. Qualis sit aūt hec gloria futura: & quibus diuitijs flo reat ciuitas splendore prefulgeat: laudare possumus: explicare non possum⁹. Quare: esa.lxiiij
Qz legim⁹. Nec oculus vidit: nec auris au
diuit: nec in cor hois ascendit q̄ prepsaruit
deus diligentibus se. Si igitur tāta & talia
sunt bona eterna celestia q̄ dñs oīpotēs
ꝓparauit sanctis suis catholicis & fidelib⁹
ꝓphis: quid est ipse deus qui talia & tāta ꝓ-
parauit. Quid est inq̄ ops deus. Quid
nisi inestimabilis/ineffabilis/incōprehensi
bilis/vltra oia/extra oia/ꝑter oia. Oēz cñ
creaturā suam excedit: oēm factura ꝑterit:
vniuersa pcellit. Si cñ queras magnitudi
nē/maiorem: si pulchritudinem/pulchrior:
si dulcedinez/dulcior: si splēdorē/fulgidior:
si iusticiā/iustior: si fortitudinē/fortior: si pie
tatem/clementior. Nulla cñ ratio patitur
vt vel factura factori suo equet: vel op⁹ ar-
tifici cōparetur: sicut legīr in ꝓpheta. Qui sap.xiij.
fecit fortia: fortior est: & q̄ fecit pulchra pul-
chrior illis est. Sic aūt huius vnice deita
tis precelsa insignia pdicamus: vt tñ non si
cut iudei sed sicut xpiani: trinitatis diuine
mysteria pariter fateamur. Sicut enim om
nipotēs & ineffabilis pater est: ita oipotēs
& incomprehensibilis filius: ita etiam spiri
tussctūs in patre & filio indiscrete cōnexus:
ineffabilis atq̄ immensus est. Pater cñ et
filius & spūsanctus: vnus oipotens deus:
vnus in trinitate: vn⁹ in ptāte: vnitas trini
tas: sempiterna maiestas: vnus potens per
oia: & trinitas in vnitate: & vnitas in trini-
tate cōsistit: sed nec trinitas diuiditur: nec
vnitas reparatur. Hac igitur catholica fi-
de armati atq̄ instructi charissimi: nefan-
dos arrianos hereticos qui se hoc tempo-
re impie iactitant: & multos christianos no
stros seducendo corrumpunt atq̄ decipiūt
breuiter percunctemur/quō orant dñz: qui
sentiunt contra dominuz. Respondent no-
bis dicentes. Oramus dñm vtiq̄ in trinita
te: sed vt legimus patrem maiorem: filium
minorem: spūsanctum inferiorē: qz ipe xps
dicit. Pater maior me est. Ihis respōdem⁹. Joh.xiiij
Sic inq̄s oratis & colitis deuz. Sic plane:
sic legimus: sic colimus: sic oram⁹. Ad hos
dicimus. Si ergo ita deum colitis & oratis
hoc non est deum magnum vnum colere et
rogare: sed tres deos facere. Et vbi est qđ
in lege divina legitur. Audi israel: dom⁹ Deut.vj.
deus tuus deus vnus est. Et iterum alibi
ait. Dominum deum tuum adorabis: & illi Ubi.s.
soli seruies. Si enim aliud est pater: aliud fi
lius: aliud spiritussanctus: iam non est vna
trinitas/sed diuisa potestas. Quomō aūt Mat.xij
discrepans potestas stare pōt. Iuxta eui-

Mar.xij gelium legimus. Domus in semetipsa di-
B uisa/vel regnum stare non potest. Quomodo aūt diuinitas a semetipa discernitur: cū lucis splendor/aut solis calor nullatenꝰ separatur? Ecce enim sicut vidimus: in sole tria sunt: et separari omnino non possunt. Que autem tria sunt videamus. Cursus/splendor/et calor. Videmus enim solem in celo currentem: fulgentem: calentem. Diui de ergo si potes arriane sole: et tum demū diuide trinitatem. Sed fortassis de sole discernēdo difficilis est ratio: quia in celo est & a nobis longe positus est. Ecce aliud proponimus elementum quod minus est: & in terra nobiscum est. Ignez dico q̄ in manibꝰ nostris habeꝫ: & tñ non diuiditur. Et ignis enim tria habet: et diuidi nō potest: hoc est motum/lucem/et feruorē. Si igitur nefande heretice diuidere non potes creatum solem & ignem: quomodo potes diuidere deū omnium creatorem? Audi aūt & discе hāc magnam & vnicam trinitatem ab exordio generis humani fuisse ostensaz. Audi in lege et in prophetis: in psalmis et in euangelio. Audi in apostolo proculdubio declaratam. Audi inq̄s in genesi. Fecit deus hominem ad imaginem dei. Ut simul ostenderet inseparabilem trinitatē ait in eo. libro. Et spiritus super aquas. Audi prophetam dicentem ex persona christi. Spiritus dñi super me propter quod vnxit me: euangelizare pauperibus misit me. Audi in psalmis. Verbo dñi celi firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Et iterum. Redde mihi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. Audi hoc idem in euangelio confirmatuz. Dominus christus apostolis dicit. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Eūtes baptizate omnes gentes in nomine patris et filij et spiritus sancti. Audi apostolum. O latitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: q̄ inscrutabiles sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Quis enim cognouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi & redderē ei? Quia ex ipso/& per ipsum/et in ipso sunt omnia ipi: gloria in secula seculoruz. Amē. Si igit veteribꝰ q̄z nobis scripturis satis aperteq̄ probatū est diuinā vmtatē: trinitatē inseparabilē: spretis penitus hereticis fm apostolum dicentem hereticū post vnā correptionē deuita: iam fideles nros populos de ipsa fide catholica confirmemus. Nulle quippe sunt maiores diuitie: nulli thesauri: nulli honores: nulla mūdi huⁱ maior substantia: q̄z est fides catholica: que peccatores homines saluat/cecos illuminat/infirmos curat/cathecuminos baptizat/fideles iustificat/penitētes repat/iustos augmentat/martyres coronat: virgines/viduas/& cōiugales castopudore conseruat: clericos ordinat/sacerdotes consecrat/regnis celestibus preparat in eterna hereditate cum angelis sanctis communicat. Sicut ipse dominus promittendo confirmat. In resurrectione neq̄ nubent: neq̄ uxores ducunt: sed erunt equales angelis dei p xp̄m dñm nr̄m: q̄ cum pre & spū sanctovniuit & regnat deus p oīa secula seculoruz. Amen. Mat.xxij

De corpore & sanguine dñi Iesu xp̄i Et de hiſ. Ætate tenēda: arrogātia q̄z vitanda. Sermo. ij.

A Udiuimus veracē magistrum: diuinum redemptorem: huianū saluatorē dare nobis p̄ciū nr̄m: sanguinē suū. Locutꝰ ē enim nobis de corpore et sanguine suo: quod corpꝰ dixit esca sanguinem potum: sacramentum fidelium Agnoscunt fideles. Audiētes aūt q̄d aliud q̄z qui audiunt? Cū ergo commendans talem escam/& talem potuz diceret. Nisi manducaueritis carnem meam/& biberitis sanguinem meum: non habebitis vitam in vobis: & hoc diceret de vita: quis alius q̄z ipa vita? Erit aūt illi homini mors non vita: q̄ mendacem putauerit vitam. Scandalizati sunt discipuli eius: non quidē omnes: sed plurimi dicētes apud semetipsos. Durus est hic sermo: quis eum potest audire? Cuz autem hoc dñs apud semetipsuz cognouisset: et murmur ac cogitationes audisset: cotantibꝰ nec sonantibus voce respondit: vt se auditores esse cognosceret: et talia cogitare deineret. Quid ergo respōdit? Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat pri⁹. Quid sibi vult: hoc vos scandalizat? Putastis q̄ de hoc corpore quod videtis partes facturus sum: et membra mea conscissurus & vobis daturus? Quid si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius? Certe qui integer ascendi potuit: consumi non potuit. Ergo et de corpore ac de sanguine suo dedit nobis salubrē refectionē: & tā magnam breuiter solut de sua integritate q̄stionem. Manducent ergo qui manducant et bibant qui bibunt esuriant et sitiant: vitam mānducent: vitam bibāt. Illud manducare reficī est: sed sic refitceris: vt non deficiat vnde reficeris. Illud bibere quid est nisi viuere? Manduca vitam bibe vitam: habebis vitam: et integra est vita. Tunc aūt B Joh.vi.

hoc erit i. vita vnicuiq̄ erit corpꝰ & sanguis christi: si quod in sacramento visibiliter sumitur: in ipsa veritate spiritaliter manducetur: spiritaliter bibatur. Audiuimus cūm ipsum dñm dicentē. Spūs est qui viuificat: caro aūt non prodest q̄cq̄. Verba que locutus sum vobis: spūs & vita sunt. Sed sūt/in quit/quidā q̄ nō credūt. Ipsi dicebant. Durus est hic sermo: quis pōt euz audire? Durus est: sed durus. i. incredibilis: sed incredulis. Sed vt doceret nos etiam ipz credere dom esse non meriti. Sicut (inquit) dixi vobis: nemo venit ad me nisi cui datū fuerit a patre meo. Ubi aūt hoc dñs dixerit: si superiora euāgelij recolamus: inueniem⁹ eum dixisse. Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. Non dixit duxerit: sed traxerit. Ista violentia cordi fit: non carni. Quid ergo miraris? Crede & venis: ama & traheris. Ne arbitreris istam asperam molestamq̄ violentiaz: dulcis est/suauis est/ipsa suauitas te trahit. Nōne ouis trahitur cum esurienti herba monstratur? Et puto q̄z non corpore impellitur: sed desiderio colligatur. Sic & tu veni ad christuz: noli longa itinera meditari. Ubi credis: ibi venis. Ait illum enim qui vbiq̄ est amando venitur non nauigando. Sed quoniaz etiā in tali itinere abundāt fluctus & tempestates diuersarum tentationum: in crucifixuz crede: vt fides tua lignum possit ascendere Non mergeris: sed ligno portaberis. Sic sic in huius seculi fluctibus nauigabat ille qui dicebat. Mihi autez absit gloriari: nisi in cruce dñi nostri iesu christi. Mirū est autem q̄ predicato xp̄o crucifixo: audisti duo vnus contēnit: alter ascēdit. Qui contēnit: imputet sibi qui ascendit non arroget sibi. Audiuit enim a veraci magistro. Nemo venit ad me: nisi datuz fuerit ei a patre. Audeat q̄ datum est: gratias agat danti q̄z de humili: non superbire cogāt: ne quod humilis meruit superbus amittat. Nam etiam qui iam in ipsa via ambulat: si sibi eam tribuerint & viribꝰ suis: pereunt de illa. Ideo humilitatez docens nos sancta scriptura: per apostolum dicit. Cum timore & tremore vestram ipsorum salutem operamini. Et ne sibi aliquid inde darent q̄: dixit: operamini: ymmo subiūxit. Deꝰ enī est q̄ operat in vobis & velle & operari p bona volūtate. Deꝰ est q̄ operat in vobis: ideo cū timore & tremore vallē facite: imbrem suscipite: depressa implentur: alta siccantur. Gratia pluuia est: humilibus autem dat gratiam. Ideo cum timore & tremore: id est cuz hūiltate. Noli altū sape/sz time. Time vt implearis: noli altuz sapere ne sieceris. Sed iam (inquis) ambuloviam istam: opus erat vt discerem: opus erat vt per doctrinam legis scirē q̄d agerem. Habeo liberū volumtatis arbitriū. Quis me ab ista via sepabit? Si legas diligenter: inuenies quendā de sua quadam abundātia quā tñ acceperat extollere se ce pisse: dñm aūt misericordē vt doceret humilitatem quod erat abstulisse: illū vero subito inopem remansisse: & misericordiā dei recordatione cōfessuz dixisse. Ego dixi in abū dantia mea: nō mouebor in eternuz. Ego dixi in abundantia mea. Sed ego dixi: hō dixi. Ois hō mendax. Ego dixi. Ego ergo dixi in abundātia mea. Tanta erat abūdantia vt hoc dicere auderē. Non mouebor in eternum. Quid deinde? Dñe in volumtate tua p̄stitisti decori meo & fortē. Auertisti autem faciez tuā: & factus sum conturbatus. Odisti (inquit) mihi: q̄ illud q̄ abūdabā de tuo erat. Ostendisti mihi vñ peterez: cui tribuerē quod acceperaz: cui grās agere deberem: ad quē currerē suiens vñ implerer. & quo impletus essem ad quez custodirem. Fortitudinem em̄ meaz ad te custodiā. Q̄ō te largiente implēā: te seruatore nō perdā. Fortitudinem meam ad te custodiaz. Hoc vt ostenderes mihi: auertisti faciē tuam: & factus sum conturbatus. Conturbatus q̄ siccatus: siccatꝰ: q̄ exaltatus. Dic ergo siccus & aridꝰ: vt rursus implearis. Aia mea velut terra sine aqua tibi. Dic aia mea velut terra sine aqua tibi. Tu enim dixeras: nō dominus diceras. Non mouebor in eternum. Tu dixeras p̄sumens de te: sed nō de tuo: & quasi putabas de tuo. Q̄ō ergo dñs dicit. Seruite dño i timore: & exultate ei cū tremore: sic apls. Cuz timore & tremore: vestram ipsorum salutem operamini. Deꝰ est enim qui operatur in vobis. Ergo exultate cum tremore: ne quādo iracat dñs. Video q̄ clamando preuenitis. Quid enim dictu rus sum scitis: clamando p̄uenitis. Et hoc vnde habetis: nisi quia docuit ad quez credēdo venistis? Hoc ergo dicit: audite quod nostis non dico: sed commoneo predicādo: immo nec doceo quia nostis: nec cōmemoro quia meministis: sed simul dicamus quod nobiscū tenetis. Hoc dominus dicit. Apprehendite disciplinā et exultate: ſz cū tremore vt semper humiles teneatis quod accepistis: ne quando iracatur dñs vtiq̄ superbis sibi q̄ō hñt tribuētibꝰ: nō illi a quo hñt grās agētibꝰ. Ne q̄n iracat dñs: & pereatis de via iusta? Nunquid dixit: ne q̄n iracatur dñs & nō vematis ad viā iustā. Nūquid: ne q̄n iracatur dñs: & nōvos p̄deat ad viam iustam: aut non vos admittat ad

Esa.lxj. Ubi.s. Gen.j. ps.xxxij ps.l. Matth xxviij. Rom.xj. Tit.iij. Phil.ij. Jac.iij. Rom.xj. Gal.vj. Phil.ij. ps.cxv. ps.xxix. ps.lviij. ps.cxliij. ps.xxix. ps.ij. ps.ij.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ephe.iij. D

uiā iustā. Jā in illa ābulatis: nolite supbire: ne etiā de illa peatis. Et peatis (inqt) de via iusta: cū errauerit in breui ira ei⁹ super vos. Nō in lōgū. Ubi supbis ibi qō acceperas perdis. His territus homo quasi diceret. Quid ergo faciā? Sequit. Beati oēs q cōfidūt in eū: nō in se sz in eū. Gra salui facti sumus non ex nobis: sed dei donum est.

Forte dicatis. Quid sibi vult qō hoc sepe dicit? Iterū hoc: et in tertio hoc: et prope nū qz loquit nisi qn dicit. Utinā nō sine cā dicā. Sūt em̄ homines ingrati gre: multū tridūctes inopi/sauciegz nature. Uerū est magnas arbitrij liberi vires homo cū haberet

Luc.x. accepit: sed peccando amisit. Jn morte lapsus est: infirmus factus est: a latronibus semiuiuus in via relictus est. Jn iumentū suum leuauit eum transiens samaritanus quod interpretatur custos: ad stabulū adhuc perducitur. Quid ertollit? Adhuc curatur. Sz sufficit (inqt) mihi q in baptismo accepi remissionez oim pcōz. Nūqd quia deleta est iniqtas: finita est infirmitas? Accepi (inqt) remissionē oiz pcōz: prorsus verū est: delata sunt cūcta peccata in sacramento baptismatis: cūcta prorsus/dicta/facta/cogitata/cūcta delata sunt. Sed hoc est quod infusum est in via: oleū et vinū. Retinetis semiuiuus in via ille a latronibus sauciatus quō sit cōsolat⁹: accipiēs oleū et vinū vulneribꝰ suis. Jā vtiq; erroi ei⁹ idulū fuit: et tñ sanat languor in stabulo. Stabulum si agnoscitis: eccl'ia est. Stabulum mō qz viuēdo transim⁹: dom⁹ erit vñ nūqz migrabim⁹ cū ad regnū celoꝝ salui puenerim⁹. Interim in stabulo libenter curemur nō adhuc languidi de sanitate gloriemur: ne nihil aliud supbiēdo faciam⁹ nisi vt nūqz curando sanemur. Bñdic alia mea dñe:

ps.cij. dic aie tue: dic. Adhuc in hac vita es: adhuc carnē fragilē portas: adhuc corp⁹ qō

Sap.ix. corrūpit aggrauat alaz: adhuc post integritatē resurrectōis accepisti remediū oīonis adhuc vtiqz dicis donec sanet lāguores tui

Mat.vj. Dimitte nobis debita nra. Dic ergo anime tue: humilis vallis: non erect⁹ collis dic

ps.cij. aie tue. Bñdic alia mea dñe: et noli oblinisci oēs retributiones ei⁹. Quas retributiones? Dic cūcta/gras age. Quas retributiones? Qui ppitiat⁹ fit olb⁹ iniqtatib⁹ tuis hoc factū ē in baptismo. Quid sit mō? Qui sanat oēs lāguores tuos. Hoc fit mō. Agnosco. Sed q̄dm hic sum: corp⁹ quod corrūpitur aggrauat animam. Dic ergo et quod sequit. Qui redimit de corruptiōe vitā tuā.

Post redēptionē de corruptione qd restat

j.Co.xv Qñ corruptibile hoc induerit incorruptionem: et mortale hoc induerit immortalitatē tūc fit sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors ꝓtentio tua Ibi recte. Ubi est mors aculeꝰ tuꝰ? Queris locum eius et non inuenis. Quid est aculeus mortis? Quid est: vbi est mors aculeꝰ tuꝰ? Ubi est pctm? Queris: et nusq̄ est. Aculeus em̄ mortis est pctm. Apostoli nō mea ꝟba sunt. Tunc dicet. Ubi est mors aculeꝰ tuus? Nusq̄ erit peccatū: nec qō te capiat nec qō te impugnet: nec qō conscientiam

Mat.vj tuam titillet. Tunc nō dicetur. Debita nra

eccl.xi vj dimitte nobis: sed qd dicetur? Ofie deꝰ nr pacē da nobis: omnia enim reddidisti nobis. Deniqz post redemptionē ab omni corruptione: quid restat nisi corona iusticie? Ipsa certe restat: sed etiam in ipsa vel sub

ij.Timo iij. ipa nō sit caput turgidum: vt recipiat coronam. Audi: attende psalmū q̄ nolit coronam turpiduz caput. Cum dixisset. Qui redimit de corruptiōe vitā tuā: q coronat te te inquit. Jam hic dicturꝰ eras. Corona te merita mea fatent? Hꝰ mea fecit hoc: debitū reddit/non donat. Audi potius psalmū Nam et hoc tu dicis. Ois hō mendax. Audi deus quid dicat. Qui coronat te in miseratione et mia. De mia te coronat: de miseratiōe te coronat. Nō em̄ dignus fuisti quē

Roñ.v. vocaret: et vocatū iustificaret: et iustificatuz glorificaret. Reliquie p electionē gratie facte sunt. Si aūt gra: nō ex operibus: alioquin gratia iaz nō est gra. Nam ei qui operatur: merces nō imputabit̄ s̄m gram: sed s̄m debitū. Apls loquitur. Nō s̄m gram: sz s̄m debitū. Te aūt coronat in miseratiōe et mia. Et si tua merita pēsserunt: dicit tibi deus. Discute bona merita tua: et videbis quia dona sunt mea. Hec iusticia dei. Quō

ps.iij. icitur. Dñi est salus: nō qua salvus est dominus: sed quam dat eis quos saluos facit sic et dei gra per iesum xp̄m dñm nr̄m iusticia dei dr: nō qua iustus est dñs: sed qua iustificat eos quos ex ipius reatos facit. Quidam ꝟo qn aliqñ iudei et xp̄ianos se dici vo-

Roñ.iij lunt ꝟ aduc ignorātes dei iusticiā: suā volunt ꝟstituere: etiā tp̄ib⁹ nr̄is: tp̄ibus apte gre: tēporib⁹ nunc reuelate: prius occultate

Roñ.v. gre: nunc in ea manifeste gre q̄ aliqñ latebat ī vellere paucos ītellexisse video plures nō ītellexisse nec̄q̄ tacendo fraudabo. Qui

Judi.vj. dā de antiqis iudeis gētico petuit a dño signū et dixit. Peto dñe vt vellꝰ qō in area pona cōpluat: et area sicca sit. Factū est: cōpletum est vellus: area tota ticca erat. Exhinc

Jacc.xiij mane vellus in peluim: qm̄ humilibus datur gra: et in pelui dñs (nostis) quid fecerit discipulis suis. Item petiuit alterū signuz. Uolo (inquit) dñe: vt vellus siccum sit area

Judi.vj. compluta. Et hoc factuz est. Repete tēpus

veteris testamēti gratia occultata est in nube tā̄q̄ imber in vellere. Attēde mō tp̄m nouī testamēti: discute gētē iudeoꝝ: quasi vellus siccū inuenies: orbis ꝟo totus tā̄q̄ illa area plen⁹ est gra: nō occulta: sz manifesta. Uñ multū plāgere cogimur fratres nr̄os: q nō ꝟ occultā: sed ꝟ aptā gram manifestā q̄ contēdūt. Ignoscitur iudeis. Quid xp̄ane? Quare inimici gre xp̄i? Quare de vobis p̄esumentes? Quare ingrati? Quare enim xp̄s venit? Nūqd natura hic nō erat? Natura non erat: quā multū laudando decipiatis? Nūquid lex hic nō erat? Sed ait apostol⁹. Si p legem iusticia: ḡ xp̄s gratis mortuus est. Qō ait apls de lege: hoc nos istis dicimus de natura. Si per naturam iusticia: ergo xp̄s gratis mortuus est. Qō ergo dictum est de iudeis: hoc oino in istis videmus. zelū dei hñt: sed nō sz sciētiā. Quid est nō s̄m scām? Ignorātes em̄ dei iusticiā et suam volentes constituere: iusticie dei non sunt subiecti. Ffres mei: cōpatimini mecuz. Ubi tales inueneritis: occultare nolite: nō sit in vobis querela mia: prorsus vbi tales inueneritis occultare nolite. Redarguite contradicentes: et relsentes ad nos perducite. Jam enim de hac causa duo concilia missa sunt ad sedem apostolicam: unde etiā rescripta venerunt. Causa finita est: vtinā aliqñ finatur error. Ergo vt aduertant monemus: vt instruant docem⁹: vt mutent orem⁹. Cōuersi ad dñm.

Gal.v. ¶ De verbis Apostoli. Spū ambulate: et desideria carnis ne perfeceritis Sermo.iij. Jn q̄ apls: vt sapiēs architect⁹ quedā noua cōstruēs et vetera deficiens nouū hoiem indui et veterē cū suis actibus exui iubet.

A

Jcōsideremus fratres: an̄ gratiaz dñi quid fuerim⁹: per gratiam dñi quid esse ceperimus: profecto inueniem⁹: sicut homines in melius commutantur: ita etiam terraruz loca q̄ prius ꝟ dei gram fuerūt: dei gre dicant. Nos em̄ (sicut dicit apls) tēplū dei vivi sum⁹: ꝓpter

ij.Co.vj qō dicit deꝰ. Jnhabitabo in illis et deābulabo. Que aūt hic simulachra fuerunt: figi nouerūt: ābulare nō nouerūt. Deambulat aūt in nobis p̄sentia maiestatis: si latitudinē inuenerit charitatis. Adhuc nos exhortās apls: ait dilatamim ne litis iugū ducētes cum infidelibus. Si dilatemur: deambulat in nobis deus: sed vt dilatemur operetur ipse deus. Si enim latitudinem cha-

ij.Co.vj ritatis facit que non nouit angustias videte quia deus sibi in nobis latitudinem fa-

Roñ.v. cit ipso dicente apostolo. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritū scm̄ q̄ datus est nobis. Propter hāc latitudinē inh̄ā: in nobis deambulat deꝰ. Modo apls ep̄la cū recitaret audiuimus. Spū ambu-

Gal.v. late: et desideria carnis ne perfeceritis. Caro em̄ ꝟcupiscit aduersus spiritum: et spūs aduersus carnē. Hec inuicem aduersantur vt nō ea q̄cūq; vultis faciatis. Baptizatis dicebat: sed tēplū dei edificabat adhuc: nō dum dedicabat. Videte fratres mei quēadmodum cū loca ipsa terrena in melius conuertantur alia diruūtur atq; franguntur: alia in meliores vsus commutantur: sic et nos sumus. Opera carnis fuerūt in nobis Audistis cū commemorauit. Manifesta sūt (inqt) opa carnis: q̄ sunt fornicationes/immūdicie/idolox seruit⁹/veneficia/non bñficia. i. non a bonis dicta sz a venenis/cōtētiones/inimicitie/hereses/inuidie/ebrietates/et his silia: deiicienda sunt nō mutāda q̄ predicovobis sicut p̄dixi: qm̄ q talia agūt regnū dei nō possidebūt. Jsta in nobis tā̄q̄ idola frāgenda sunt in visus autem meliores ītēda ipa corporis nr̄i mēbra: vt q̄ seruiebāt immūdicie cupiditatis: seruiāt gratie charitatis. Sed videte quid dixerim: et diligenter aduertite. Operarij dei sumus: dei edificatur templuz dei: in capite suo iam dedicatum est: quoniam dominus resurrexit a mortuis: demicta morte: mortalitate ꝟsumpta: ascēdit in celū: qz scriptꝰ de illo erat psalmus dedicationis domus. Jō

ps.xxix. post passionē dicit. Cōuertisti luctum meū in gaudiuz mihi: concidisti saccum meum et accinxisti me iocunditate: vt psallat tibi gloria mea: et non compūgar. Facta est ergo illa post passionem dedicatio in resurrectione. Ergo et nostra modo sit edificatio p fidē vt fiat et ipsa dedicatio p vltimaz resurrectionem. Deniqz post istum psalmum dedicationis domus: vbi ostendit resuscitatio capitis nostri: alius est psalmꝰ post istū nō aī istuz. Sic habet titulus. Qñ domus

ps.xcv. edificabat post captiuitatē. Recolite captiuitatem: vbi ante fuerim⁹ qñ totū mūdū velut massam infidelium diabolus possidebat. Propter hāc captiuitatem redemptor aduenit: pretium nostrum sanguinem suū fudit. Fuso suo sanguine: captiuitatis nr̄e instrumēta deleuit. Lex (inqt apls spiritalis est: ego aūt carnalis sum venūdatꝰ sub

Roñ.vij peccato. Antea sub peccato venūdati: sed postea gratia liberati. Post istā captiuitatē domus modo edificet̄: et vt edificet euangelizat. Sic em̄ incepit psalmꝰ iste. Cāte

ps.xcv.

domino canticū nouū. Et ne putes domuz istam in vno angulo edificari: licut edificāt scismatici vel hereticī: attēde qđ sequitur. Cantate dño oīs terra. Cantate dño canticū nouū: & tra canticū vetus: testamētum nouū: q: prius testū vetus. Nouꝰ homo: vt deponat vetus homo. Exuite vos (inquit) Coll.iij. ephe.iiij. veterē hoiez cū actibꝰ suis: reinduite nouuz qui fm deū creatus est: in iustitia & scitate veritatis. Ergo cantate dño canticū nouuz: cantate dño oīs terra. Cantate & edificate: cantate & bñ canite. Annunciate diē ex die salutare eius: annūciate diē ex die xp̄m eiꝰ. Quid est em̄ salutare eius: nisi xp̄m eius? C Psalmo lxxxiiij. Pro isto salutari orabam⁹ in psalmo. Ostēde nobis dñe misericordiā tuā: & salutare tuū da nobis. Desiderabant hoc antiqui iusti salutare: de quibꝰ dñs dicebat discipulis. Luce. x. Multi voluerūt videre que vos videtis: et non potuerūt. Et salutare tuum da nobis. Dixerūt hoc antiqui iusti. Salutare tuum da nobis: xp̄m tuū cuz in hac carne viuim⁹ videamus: videam⁹ in carne qui nos liberet a carne: veniat caro mundās carnē. patiatur caro: & redimat aiaz & carnem. Et salutare tuū da nobis. In hoc desiderio erat ille sanctus senex symeō. In hoc ipm̄ desi- Psalmo lxxxiiij. derio erat senex ille sanctus & de deo bene meritus symeon sine dubio & ipse dicebat. Ostēde nobis dñe misericordiā tuā: & salutare tuū da nobis. In hoc desiderio: in talibus pcibus rñsum accepit: q: non gustaret mortē mū videret xp̄m deum. Nat⁹ est xp̄s veniebat ille: ille ibat: sed donec veniret ille ire nolebat. Jaz senectus matura excludebat: sed sincera pietas detinebat. Atvbi venit: at vbi nat⁹ est: at vbi eū portari matris mamb⁹ vidit: & diuinā infantiā pia senectus agnouit: accepit eū in man⁹ suas et dixit. Nunc dimittis dñe seruū tuū in pace: q: viderunt oculi mei salutare tuū. Ecce vnde dicebat. Ostēde nobis dñe misericordiā tuā: & salutare tuū da nobis. Impleta est desiderium sems: mūdi ipsius senectute vergēte. Ipse ad senē hoiem venit: q̄ mūdus veterē inuenit. Ergo si mundū veterē inuenit: audiat mūdus. Cantate dño canticum nouū: cantate dño oīs terra. Destruat̄ vetustas: nouitas surgat. Cātate dño cāticum nouū: cantate dño. Videte certamē edificatium. Cantate dño: bñdicite nomē eiꝰ: bene nūciate: quod est grece euāgelizate. Quid: Die ex die. Qđ diez ex die: Lumē ex lumine: filiū de patre salutare eius. Annūciate in gētibus gloriā eius: in oībꝰ populis mirabilia eius. Ecce qđo domus edificat post captiuitatē. Terribilis ē sup̄ omnes deos. Sup quos deos? Qm̄ oēs dij gētiuz demonia: dñs aūt celos fecit. Sanctos fecit: apostolos fecit. Qm̄ celi enarrant gloriam dei. Non sunt¹ locūe neqz sermones quoꝝ non audiāt̄ voces eoꝝ. In oēm terraz exiit sonus eoꝝ: q: ois terra cantat cāticum nouū. Audiam⁹ ergo & aplm: architectū magistri. Ut sapiēs (inqt) architectus fundamē- j. cor.iij. tum posui. Audiam⁹ ergo illum architectum quedā noua cōstruent ē: quedā vetera deiciemē. Spiritu inqt ambulate. Noua est Gala.v D ista constructio. Et concupiscētias carnis ne pfeceritis. Ueterū est ista destructio. Caro em̄ (inquit) concupiscit aduersus spm̄: & spūs aduersus carnē. Hec em̄ inuicē aduersant: vt nō ea que vultis faciat. Adhuc em̄ edificamini: nondum dedicamini: vt non ea que vultis faciatis. Que em̄ vultis? Ut oīno nulle sint concupiscētie malarū & illicitaꝝ delectationū. Qui sanct⁹ hec nō velit? Sed non efficit. Quādiu hic viuit: hoc nō ipleꝝ. Caro em̄ concupiscit aduersus spm̄: & spiritus aduersus carnē. Hec em̄ inuicē aduersant: vt ea que vultis facere: vt nulle sint i vobis p̄ius rex illicitaruz concupiscētie non possitis. Quid ergo restat? Spū ambulate. Et q: nō poteſtis efficere vt concupiscētias carnis cōsumatis: concupiscētias carnis ne pficiatis. Consumere quidē illas atqz finire & penitus extirpare oīno velle debetis: sed hūc in vobis: & est alia lex in mēbris vestris repugnās legi mētis vestre: concupiscētias carnis ne pfeceritis. Quid em̄ vultis. Ut oīno nō sint? sunt. Caro concupiscat aduersus spm̄. Cōcupiscat spūs aduersus carnē: vt nō ea que vultis faciatis. i. vt nō sint in vobis ipse concupiscētie carnis nec ipse faciāt qđ volunt: vt opus eaꝝ perficatis. Si nō tibi in totum cedit: noli et tu cedere. Pugna equē pugnet: & aliqñ fit victoria. Et em̄ ,peculdubio fr̄es mei erit: credamus: speremus: amem⁹: erit aliqñ victoria in dedicatione dom⁹ que mō edificatur post captiuitatē. Nouissima enim inimica j. Cor. xv. destruet mors cū corruptibile hoc inducrit incorruptionē: & mortale hoc inducrit immortalitatē. Premeditaminiyba triūphātiū. Ubi est mors ptētio tua? Triūphātuz ista vox est: nō pugnātium. Pugnātiū aūt vox est. Miſere mei dñe qm̄ infirmus sum: psal.vj. sana me dñe quoniā conturbata sūt ossa mea et aia mea turbata est valde: & tu domine vsqquo? Uide labotantē in certamine: & tu dñe vsqquo? Quid est vsqquo? Quousqꝫ ,pbes: q: ego subuenio. Si enim cito subuenirem: luctamē non sentires: tanqꝫ de tuis

viribus superbires: & per istā superbiaz nunqz Ef.iviij ad victoriā pmenires. Dictū est qđē. Adhuc te loquēte: dicaz: ecce assum: Sed dc⁹ & cū differt adest: & qđ differt adest: & differendo adest: ne p̄ properā cū implet volūtatez: perfectā nō impleat sanitatē. Non em̄ fratres mei aplꝰ paulo nō aderat: qui cū certaret ne extolleret timebat. In magnitudine ij.cor.xij nec inqt revelationū meaz ne extollar. Uidete in ꝓfligatione certantē: nōdum in securitate triumphantē. In magnitudine revelationū meaz ne extollar. Quis dicit: ne extollar? O terror: o tremor. Quis dicit: ne extollar? Cuz rāra eius verba sint recōdētia elationē: concupiscentia tumoꝛ: & dicit: ne extollar? Paz est qz dicit: ne extollar: videte medicamentū: qđ sibi dicit apposituz. Ne extollar inqt datus est mihi stimulus carnis mee: angelus sathane. O venenum qđ non curat nisi veneno. Datꝰ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane: q̄ me colaphizet. Caput cedebat: ne caput extolleret. O antidotuz: quasi qđ de serpente ꝓficitur: & ꝓpterea tyriacū nūcupat. Serpēs Gen.iij. em̄ ille superbiā pſualit. Gustate & eritis sicut dij: suphie persuasio est. Uñ cecidit: inde deiecit. Merito ergo venenū serpētis sanat. Quod ait apls. Propter qđ ter dñm rogaui. ij.cor.xij Ut auferret eū a me. Ubi est. Adhuc te loquēte dicam: ecce assum: Propter qđ nō semel: sed iter & tertio dñm rogaui. Nōne tunc & ipse dicebat. Et tu dñe vsqquo? Sz psal.vj. nunqđ qz differebat: inde nō aderat: & salꝰ erat. Adhuc te loquēte dicā: ecce assum: Ef.lviij Quid em̄? Medicus qñ dat qđ desideras adest: qñ secat nō adest? Nōne sub medici ferramēto clamas vt parcat? Et q: magis adest: magis secat. Meniꝫ vt scias qz adest: j.cor.xij. erat: videte qđ ter roganti rñdit. Dixit (inquit mihi. Sufficit tibi gra mea. Nā virtꝰ in infirmitate perficit. Ego (inqt) noui medicus optim⁹: ego (inqt) noui in quē tumorez ꝓpar qđ volo sanare: quiesce: adhibeaz qđ scio. Sufficit tibi gra mea: non tibi sufficit volūtas tua. Hec erāt vtiqz verba certātis & in certamine periclitātis: & diuinū auxiliuz postulātis. Triūphātis aūt verba que erunt: Uerba certātis dū domus edificat: verba triūphātis cū domus in vltio dedij.cor.xv. cat. Ubi est mors ptētio tua: Ubi est mors aculeus tuꝰ? Aculeus aūt mortis ē peccm̄. F Sic ista dicebat aplꝰ quasi ipse iā ibi esset. Meniꝫ post hec ꝓba que ꝓstat esse de futura perceptōe: non de pñti ꝓfligatione: quādo quidē dicit: tunc fiet: non mō fiet: sed tūc fiet. Quid tūc fiet? Sermo quī scriptus est. Absorpta est mors in victoriā. Ubi ē mors contētio tua: Ubi est mors aculeus tuus? Tunc fiet vt nusqz sit aculeꝰ mortis: nusqz possit inuenīri peccatū. Quid festinas? Tūc fiet: tūc fiet. Mereaī in te humilitas vt tūc in te fiat: ne superbia nō permittat: vt vel tūc in te fiat. Tunc fiet: mō interi dū pugnas? dū laboras? dū periclitaris: dic dic. Dimit Mat.vj te nobis debita nra. Dic oīno dū pugnaz: vez dic ex aio dic. Si diverim⁹ qz pctm̄ nō j. Joh.j habem⁹: nosipsos seducimus. Tu tibi diabolus eris: nosipsos seducim⁹? & veritas in nobis nō est. Non em̄ vez dicimus: dicēdo nos nō habere peccatū: cuz hic nō sim⁹ sine peccato. Dicam⁹ ergo veritatē: vt aliqñ inueniamus securitatē. Sit veritas i pugna: vt acquirat securitas in victoria. Tūc fiet. Ubi est mors aculeus tuus: Aculeus enim mortis est pctm̄. Sed de lege ꝓfiunis: quia data est tibi lex: & datū est tibi ꝓceptuz. Bo- ij.Co.iij num est tibi vt spūs te viuificet: ne lra occidat. Uolo vt velis: sed non sufficit vt velis. Adiuuādus es vt plene velis: & ipleas qđ velis. Naz vis videre: quid valeat sine spiritu adiuuāte littera iubēs. Ibi dixit. Cuz dictum est. Ubi est mors aculeus tuus? Acu- j.cor.xv. leus aūt mortis est peccatū: continuo subiunxit. Uirtus aūt peccati lex. Quid ē virtus peccati lex? Nō mala iubendo: vel bona ꝓhibēdo: imo vero mala ꝓhibendo et bona iubēdo. Uirtus aūt est peccati lex: Rom.v. q: subintrauit (inquit) lex vt abūdaret delictū. Quid est vt abūdaret delictuz? Quia vbi gratia nō erat: auxit ꝓhibitio desiderium: & cū quasi de ꝓprio presumit virtus: factum est grāde cōitium. Sed quid fecit gratia? Ubi abūdauit peccatū: superabundauit gratia. Uenit dñs: totum qđ de adā traxisti: totū qđ tuis prauis moribꝰ addidisti: totū dimisit: totum deleuit: orationem docuit: gratiā promisit: certamē indixit: labo- Ro.vij. rāti subuenit: victorē coronauit. Itaqz inqt aplus. Lex quidē sancta: & mādatum sanctum & iustū & bonuz. Quod ergo bonū est: mihi factū est mors? Absit. Sed peccatuz: vt appareat pctm̄. Naz qñ non ꝓhibebaris erat: sed nō apparebat. Nā concupiscentiā (inquit) nesciebā: nisi lex diceret. Non cōcupisces. Occasiōe igitur accepta pctm̄ per mādatū fefellit me: & per illud occidit. Ecce qđ est: littera occidit. Si vis ergo eua ij. cor.iij dere legē minantē: ad spm̄ fuge adiuuātez. Quod em̄ lex imperat: fides sperat. Clama ad deum tuū: adiuuet te: nō remaneas sub littera reus: sed spū suo te adiuuet de⁹: ne similis sit tibi superbus iude⁹. Cū enim acu- j.cor.xv. leꝰ mortis esset peccatū: virtus aūt peccati lex: quid ageret humana ifirmitas: m q̄ fatigabatur volūtas? Uelle (inquit) adiacet mihi: perficere aūtem bonum nō inuenio. G

Ro.vij. Quid ergo ageret? Ecce aculeus mortis peccatū: ecce virtus peccati lex. i. lex subintrauit vt abundaret delictū. Si em lex posset viuificare: oīmodo ex lege eēt iustitia. Sed ꝯclusit scriptura oīa sub pctō. Quō ꝯclusit Ne vagareris: ne pcipitareris: ne mergereris. Cācellos tibi fecit lex vt nō inemēdo qua exires: ad gratiā cōuolares. Sed conclusit scriptura oīa sub pctō vt promissio. Qui, pmisit qđ facit: nō, pmisit qđ tu facis. Si tu facturus esses: pnūciator eēt deus: non pmissor. Sed ꝯclusit, inquit, scriptura oīa sub pctō vt, pmissio ex fide iesu xpi daret credētibus. Audi: daret. Quid supbis? Audi daretur. Quid em habes qđ nō accepisti? Ergo qz aculeꝰ mortis est peccatū: virtus aūt peccati lex: z hoc de bona, pnidentia dei: vt ꝯcluderētur hoies sub peccato: z quererēt aditorē, quererēt gratiā, ḡrerent deū, non de sua ⁊tute pſumerēt. Jō et hic cū dixisset. Aculeꝰ aūt mortis pctm: virtus aūt pcti lex: qđ times: quid laborias, qđ sudas? Audi qđ sequit. Gras aūt deo qui dedit nobis victoriā p dñz nr̄m iesuz xpm. Certe tu tibi das victoriā? Gras deo q̄ dedit nobis victoriā p dñm nr̄m iesum xpm. Ergo cū ceperis laborare pugnās ⁊ concupiscētias carnis: spū ambula, spū muoca, donū dei ḡre: z si lex in mēbris repugnat legi mentis tue ex pte inferiori. i. a carne captiuū te tenet sub lege pcti: z hoc emēdabitur z hoc trāsiet in ura victorie. Tu tm̄ clama: tu tm̄ inuoca. Opz sp orare z nō deficere. Inuoca oīno: inuoca aditoriuz. Adhuc te loquēte dicit. Ecce assum. Intellige z audi dicentē aie tue. Salus tua ego suz. Cum ergo lex carnis repugnare cepit legi mētis z captiuū te ducere in lege pcti que est i mēbris tuis: orando dic cōfitendo dic. Miser ego hō. Quid est em aliud hō? Quid est hō: nisi qz memor es eius. Dic: miser ego hō: qz nisi venisset filius hois periisset homo. Exclama in augustijs. Quis me liberabit de corpe mortis huius: vbi lex i mēbris meis repugnat legi mētis mee? Cōdelictor enim legi dei fm interiorē hoiem. Quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Si ergo fideliter: si humiliter dicis: verissime rñdet? Gras dei per iesum xpm dñm nr̄z. Cōuersi ad dominū deum patrem omnipotētem puro corde et ꝯstum pōt paruitas nr̄a maximas atq; vberes gras agam⁹: precātes toto aio singulare mānsuetudinez eius: vt pces nr̄as in bñplacito suo exaudire dignetur: in inimicuz quoq; a nr̄is actib⁹ z cogitatiōibus sua virtute expellat: nobis multiplicet fidē, mētez gubernet, spiritales cogitationes cōcedat z ad beatitudinē suam perducat. Per do.

Ro.vij. Bosm. v. Gal. iij

j.cor. iiij

j.cor.xv

lu.xviij.

Ef.lviij Psalmo xxxiij.

Ro.vij. ps.viij.

Ro.vij.

¶ De verbis apostoli. Cū essemus in carne: passiones peccatoꝝ que per legem sunt operabātur in mēbris nostris vt fructū ferrent morti. Duz maniche⁹um cōfutatione qui legez mosaycam nō a deo datā: eāq; euāgelio cōtrariā esse falso cōtēdunt. Ser. iiij.

Ro.vij.

B

A

ps.xciij.

j.cor. iij.

Audiuim⁹ ꝯcorditer q; respōdimus: z deo nr̄o ⁊sona voce cāt auimus. Beatus vir quē tu erudieris dñe: z ex lege tua docueris eū. Silētium si pbeatis: auditis. Nō inuenit locum sapientia: vbi nō est sapientia. Non loq̄mur sed erudit nos de⁹: nos loq̄mur: sed deus docet. Non cū beatus dict⁹ est quem docet hō: sed quem tu erudieris dñe. Nos plātare possumus z rigare: sed dei est incrementū dare. Qui plantat z qui rigat, sunt secus operā: qui vero dat incrementū intopitulatur. que nobis lectio de sancti apli epistola ppolita sit ad loquendū: q̄ difficilis: q̄ latebrosa: q̄ si nō intelligat aut male intelligāt periculosa: puto fratres: imo scio que nobis cū recitaret audistis et fluctuastis si aduertistis: aut si aliqđ intellexistis q̄ sit arduū: sine dubitatione vidistis. Hanc itaq; lectionē totūq; ipsuz molestū z obscurū: sed intelligētibus salubrē epte apostoli locū suscepim⁹: adiuuante misericordia dei exponere disserēdo. Charitati vestre debitores nos esse scio: exactores vos eē sensio. Quēadmodum nos, vt ista pcipiatis, oramus: sic z vos orate vt es vobis explicare valeam⁹. Si em oratio nr̄a cōcorditer z vos facit deus idoneos auditores z nos debitores fidelissimos redditores. Cū enim essemus in carne, ait apls, passiones pctoꝝ que p legē sunt operabāt̄r in mēbris nr̄is vt fructū ferrēt morti. Sic vī q; intelligētibus primū z grāde periculū est: ap̄lm repre hēdere z ep̄are legē dei. Dicit aliq̄s. Absit hoc ab aio ⁊fitēcuiq; xp̄iani. Quis hoc vī insanus audeat de apto suspicari? Et tm̄ fratres mei verba ista male intellecta: fomitē insanie furori manicheoꝝ subministrarūt. Manichei em legē dei per moysen datā oīcunt: nō a deo datā: z eam euāgelio ⁊uam esse ⁊tendūt: z qñ cum eis agit in his testimonijs apli pauli que nō intelligūt: conātur ꝯuincere. Quid dicā catholicos nō intelligētes: z nō potius negligentes. Non enim multum est si quis velit esse diligens post calūnias ab heretico auditas: saltē ꝯsiderare in codice circūstātia lectionis: qđ si fe-

cerit: ibi mox inueniet vnde aduersariū loquacez redarguat: vnde hostem legis rebellesq; pſternat. Et si enim tardus est ad intelligenda verba ap̄li: manifesta ibi laus est exp̄ssa legis dei. Videte em̄ prius z aduertite. Cū enim essemus in carne ait: passiones peccatoꝝ que per legē sunt. Hic iam manicheus erigit cerniceꝫ: exaltat comma: ipetit te z facit impetū. Ecce (inqt) passiones peccatoꝝ que per legē sunt. Quō bona est lex per quā in nobis sunt passiones pctōrum: et operātur in mēbris nostris: vt fructū ferāt morti? Lege aliquātum: pgredere totū: audi patienter etsi nō intelligēter. Hoc enim qđ ait. Passiones pctoꝝ que p legē sūt operabāt̄r in mēbris: multū est vt intelligas: sed pa⁹esto mecū legis laudator z tūc fieri mereberis intellector. Clausuz cor habes: z elauē accusas? Ecce i alteri qđ nō intelligimus paululū seponamus: ad laudē legis q̄ apta est veniamus. Passiones (inqt) pctōrū que per legē sunt operabāt̄r in mēbris nostris vt fructū ferrem⁹ morti. Nūc ergo euacuati sumus a lege mortis in q̄ detinebamur: ita vt seruiam⁹ in nouitate spūs: z nō in vetustate lr̄e. Adhuc videt legē arguere culpare, ip̄robare, detestari, sed nō intelligētibus. Duz em̄ dicit. Cū essemus i carne: passiones pctoꝝ que per legē sunt operabāt̄r in mēbris nostris vt fructū ferrēt morti. Nūc ergo euacuati sum⁹ a lege mortis in qua detinebamur: ita vt seruiam⁹ in nouitate spūs: z non in vetustate spūs: z non in vetustate lr̄e: quasi vtiq; vī legem accusare atq; culpare. Uidit hoc z ipse vidit: sensit se nō intelligi z ꝯ secundū ea verboꝝ suoꝝ cogitatiōes hominū cōmoueri: sensit quid possint ⁊dicere: z prioꝝ hoc voluit dicere vt tu nō inuenias quid dicere⁹. Quid ergo dicimus inqt? Hoc sequit. Quid ergo dicimus? Lex pctm̄ est? Absit. Uno ⁊bo legē absoluit: legis accusatorē dānauit. Auctorita⁹ apli ꝯ me pferebas. O manichee: z dicebas mihi cū legē reprehenderes: ecce audi ap̄lm lege apostoluz. Passiones que per legē sunt operabāt̄r in mēbris nostris: vt fructū ferrēt morti. Nūc q̄ euacuati sum⁹ a lege mortis in q̄ detinebamur: ita vt seruiam⁹ in nouitate spūs: z nō in vetustate lr̄e. Jactabas te: clamabas: dicebas: audi legē. vide ista dixeras: etiā ⁊sto tergo ire cupiebas. Expecta: audiui te: audi me: imo nec ego te: nec tu me: q̄ ambo audiam⁹ ap̄lm: qui sobrie fe: z alligat te. Quid ergo dicimus inquit? Lex peccatū est? Hoc dicebas: lex peccatū est: hoc nēpe dicebas. Ecce audisti qđ dicebas: audi quod dicas. Legē dei peccatū esse dicebas qđ eā cecus z iprouidus reprehēdebas. Erraſti. Uidit paulus errorē tuū. Quod dicebas: ipse dixit. Quid ergo dicimus? Lex pctm̄ est? Absit. Nō dicebas hoc dicimus. Lex pctm̄ est? Absit. Si ap̄li sequebaris auctoritatez: appende verbū: z cape inde ⁊siliū. Audi. Lex peccatuz est? Audi absit. Si ap̄lm seqris: si ei⁹ auctoritatē plurimi pēdis. Audi. Absit. Et qđ sentiebas a te absit. Quid q̄ dicim⁹? Quid dicimus: qz dixi. Passiones peccatoꝝ que p legē sunt operabāt̄r in mēbris nostris vt fructū ferrēt morti: qz dixi. Euacuati sum⁹ a lege mortis in q̄ detinebamur: quia dixi, Seruiamus in nouitate spūs z nō in vetustate lr̄e. Lex peccatū est? Absit. Quare q̄ ap̄le post tanta illa dixisti. Lex absit vt sit peccatū. Sed pctm̄ (inquit) nō cognoui nisi per legē. Nam cōcupiscentiaz nesciebā nisi lex diceret. Non cōcupisces. Jaz mō iterrogo te manichee: mō te interrogo rñde mihi Mala est lex que dicit: nō cōcupisces? Hoc ne luxuriosius mihi z negs aliqs respōdet? Etem ipsi hoies flagitiosi quādo reprehendūtur erubescūt: z quādo sunt inter castos: lasciuire nō audent. Si ergo malā dicis eē legē que dicit: nō concupisces: ipune vis cōcupiscere: accusas legē qz percutit libidinē Fratres mei si nō audirem⁹ ap̄lm dicentē: lex pctm̄ est: ablit: sed tm̄modo verba legis cōmemorātem: vbi dictū est. Nō ꝯcupisces etiā legē illo non laudāte: nos eaz laudare deberemus: illā laudare: nos accusare. Ecce lex: ecce desuper tuba diuina clamat homini. Nō concupisces. Non ꝯcupiscere: reprehēde si potes: fac si reprehēdere non potes. Audisti: non cōcupisces: reprehendere non audes. Quia bonū est qđ dixit. Nō cōcupisces: malū est concupiscere. Malū culpabat lex: a tuo malo, phibet lex. Ergo concupiscere malū culpat lex: a tuo malo, phibet lex. Ergo fac qđ inbet lex: noli facere quod vetat lex: noli cōcupiscere. Sed qđ ait apostolus? Concupiscētiaz nesciebā nisi lex diceret. Non cōcupisces. Jbam em̄ post cōcupiscētiam meā: z que trahebat currebam eiusq; illecebras blādas: z ex carnali suauitate iocūdas magnā felicitatē arbitrabar. Laudatur em̄ peccator, ait lex, i desideriis anime sue: z qui iniqua gerit bñdicit. Inuenis hominē concupiscētias suas carnalis sectātem totūq; se illis seruū donantē occupari vndiq; voluptate: fornicari, inebriari? nō dico ampli⁹ fornicari, nq; inebriari. Hec dixi que licite cōmittūtur: sed non dei legibus. Quis em̄ aliqñ ad iudicez duct⁹ est: qz meretricis lupanar intrauit? Quis em̄ aliqñ in publicis t ibi malib⁹ accusatus est: qz per suas lr̄as lasciu⁹ imunduſq; desiderijs? Quis aliqñ hñs vxorem qz ancillā suā

Deut.v

psal.lx.

Universidad de Deusto Biblioteca

vitiauit:crimē inuenit:Sed in foro:non celo:in lege mundi:nō in lege creatoris mundi. Luxuriosus aūt imūdus atq; lasciu⁹ felix dī:abundare voluptatib⁹:frui delitijs. Jam vero si se etiā vino ingurgitet:si bibat mēsuras sine mensura:parū est q; nō inuenit crimen:etiā viri fortis accipit nomen: tāto nequior:quāto sub populo iniectior. Cū laudant ista ꝛ dī felix est:magn⁹ est:bñ est illi:ꝛ non solū hoc nō putāt esse peccatū sed etiā putatur vt dei donū:vel certe suue:blandū ꝛ licitum bonū. Procedit lex dei ꝛ dicit. Non cōcupisces. Ille hō qui putabat magnū bonum esse magnāq; felicitatē estimabat ea que possit siue concupiscentie nō negare:sequi qua trahit:audit. Nō concupisces:ꝛ cognoscit esse peccatū. De⁹ dixit:hō audit:deo credidit:peccatū suum vidit:q̄ bonuz putabat:malū esse cognouit: voluit frenare concupiscētiā:nō ire post eā strinxit se:conatus est:vict⁹ est:qui fuit antea nescius malorum suoꝝ:factus est doct⁹: ꝛ penus victus:cepit esse nō soluz peccator: sed etiā prenaricator. Peccator em ꝛ antea erat:sed anteq̄ legē audiret:peccatoꝛez se esse nesciebat. Legē audiuit:peccatū vidit: conatus est vincere:superⁿ atq; pstratus ē: factus est ꝛ legis p̄uaricator qui fuit antea nescius peccator. Hoc dicit apl's. Lex peccatū est. Ablit. Sed peccatū non cognoui nisi per legē. Nā concupiscētiā nesciebam nisi lex diceret. Non cōcupisces. Occasione aūt accepta:peccatū per mandatū opatū est in me oēm cōcupiscentiā. Minor erat cōcupiscētia qñ ante legē securus peccabas: nūc oppositis tibi obicib⁹ legis:fluni⁹ cōcupiscētie quasi frenatus est:paululū siccat⁹: sed increscēte ipetu qui te ducebat obicib⁹ mullis:obtuit te obicibus ruptis. Concupiscētia tua minor erat qñ tuā mouebat libidinē:nūc est qñ trāscendit ꝛ legē. Uis nosse q; magna sit:Uide q̄d ruperit. Non cōcupisces. Non hō dixit:deus dixit:creator dixit:iudex eternⁿ dixit:nō quicūq; dixit. Fac ergo q̄d dixit. Nō facis:observa iudicatez qui dixit. Sed quid faciā o hō:Ideo nō vincisti:q; de te p̄sumpsisti. Attēde ergo nūc superiora:que videbātur obscura. Cū em essemus in carne. Uerba que supiora diximus vñ cepit lectio que obscura videbat:attendite. Cū ergo essem⁹ in carne:passiōes peccatoꝝ que per legē sunt. Unde p legē sunt: Quia eramus in carne:presumebamus de carne. Nō em que loquebat apl's iam erat de ista carne:Nō vtiq;:sed sm huⁿ vite moduz:ꝛ qui loquebat:ꝛ quib⁹ loquebat in carne erāt. Quid est ergo. Cuz essem⁹ in carne:nisi cū de carne p̄sumeremus:hoc est de nobis p̄sideremus:Hoi em dictuz est:ꝛ de hoib⁹ dictū est. Uidebit ois caro salutare dei. Quid est. Ois caro: nisi videbit ois hō:Et q̄d est. Uerbū caro factū est:nisi verbū homo factū est:Nō enim verbū ꝛ caro erat ꝛ alia ibi nō erat:sed carnis noie hō significat⁹ est:in eo qō legitur. Uerbū caro factū est. Ergo cū essemus in carne.i.in cōcupiscētijs versaremur:ibi tota spem nostraz tanq̄ in nobis ponerem⁹ passiōes pctōruz que per legē sunt:aucte sunt p legē. Prohibēdo em fecerunt p̄uaricatorē legis:qz ille qui p̄uaricator est fact⁹ deū nō habuit aduiatorē. Operabantur ergo in membris nris:vt fructū ferrent. Cui:nisi morti. Si dānādus erat peccator:quā spem hz p̄uaricator: Ergo o hō vicit te 2cupiscētia tua:vicit:qz in malo loco te inuenit. Inuenit te in carne iō vicit. Migra inde. Quid expauescis: Non tibi dixi vt moriaris:imo audeo dicere:dixi vt moriaris. Si mortui estis cū xp̄o:que sursum sunt querite. In carne vines:noli eē in carne. Ois caro fenū:verbū autē dñi manet in eternū. Dñs fiat refugiū tuū. Instat concupiscētia:vt get te:magnas vires accepit aduersuz te:phibitiōe legis grādior facta est:maiorē hostem pateris:sit dñs refugium tuū:turris fortitudinis a facie inimici. Noli ergo esse ī carne:in spū esto. Quid est:in spū esto:In deo spem pone. Nā si posueris spem in ipso spū:quo est iter spiritus tuus:In carne labit:qz nō euz dediti illi a quo suspendat. Non se p tinet. Si cōtinet: noli remanere in te:trāscēde te:in illo te pone q̄ fecit te. Nā si spem in te habueris:accepta lege p̄uaricator eris. Inuenit te hostis nudū refugio:inuadit te. Ne forte rapiat velut leo:ꝛ nō sit qui eruat:attēde verba apl'i legē laudātis:se accusantis:reū se subiecit lege faciētis:ꝛ persoñā forte tuā in se trāsiturātis ꝛ dicētis tibi. Peccatū nō cognoui nisi per legē. Nam cōcupiscētiam nesciebaz nisi lex diceret. Nō concupisces. Occasione aūt accepta peccatū per mādatū fefellit me:ꝛ per illud occidit. Sic factuz est p̄no in paradiso. Fefellit inde me:occasione accepta p mādatū. Uide serpentē mulieri illi susurrātez. Quesiuit ab ea:q̄d dixerit deus:Rndit illa. Dixit nobis deus. Ex oi ligno q̄ est in paradiso edetis. De ligno aūt scie boni et mali nō edetis. Ex eo si ederitis:morte moriemini. Hoc est dei mādatum. Contra serpens. Nō inq̄t morte moriemini. Sciebat em deus:q; qua die ederitis:aperient oculi vestri:ꝛ eritis tanq̄ dij. Occasiōe ergo accepta peccatū per mādatuz fefellit me:ꝛ p illud occidit. Gladio quē portabas te inimicus occidit:armis tuis te vicit:armis tuis te interemit. Recipe mādatū:scito esse lascīua:turpissima cātilena dulcia sūt ista concupiscētie:Dulcia plane:suauia:delectabilia. Sed narrauerūt mihi iniusti delectatiōes suas:sed nō sicut lex tua domine. Suauia sunt:dulcia sunt:delectabilia sunt: sed audi meliora. Narrauerūt mihi iniusti delectatiōes suas:sed nō sicut lex tua dñe. Felix aīa que hmōi delectatōibus delectatur:vbi turpitudine nulla inquinat:ꝛ veritatis serenitate purgat. Quez em delectat lex dei ꝛ sic delectat vt oēs delectatiōes lasciue vincat:nō sibi arroget istam delectationē:dñs dabit suauitatē. Quid dicā:Domine das mihi illā suauitatē vel illā. Suauis es dñe:ꝛ in tua suauitate dom⁹ me iustificas tuas. In tua suauitate doce me dñe:ꝛ doces me. Tūc discoꝛ faciaz:si in tua suauitate doceas me. Cerez quādiu blāditur iniqtas:ꝛ dulcis est iniqtas:amara est veritas. In tua suauitate doce me:vt suauis sit veritas:dulcis cōtamineꝫ iniqtas. Multo melioꝛ est ꝛ suauioꝛ veritas:sed sanis suauis ē panis. Quid meli⁹ ꝑ lucrius pane celli:Sed si nō obstupescit dētes iniqtas. Scriptura em dicit. Sicut vua acerba dētibus noxia est ꝛ fum⁹ oculis:sic iniquitas vētribus ea. Quid, pdest qz panez laudat: si male viuatis:Qō laudatis nō māducatis. Cū ergo audis verbū:cuz audis verbum iustitie ꝛ veritatis ꝛ laudas:multo laudabilio⁹ est si facias. Fac ergo q̄d laudas. An dicturus es:volo ꝛ nō valeo. Quare nō valeo:Quia sanitas nō est. Uñ sanitatē pdidisti:nisi qz peccādo creatorē offendisti. Ergo vt eius panē quē laudas cū suauitate.i. cuz sanitate māduces:dic illi. Ego diri dñe miſere mei:sana aiaz meā qz peccaui tibi. Ergo inq̄t inuētum est mihi mandatū qō erat in vitā:hoc esse in morte. Erat em sibi antea ignotus peccator:fact⁹ est manifest⁹ p̄uaricator. Ecce inuētum est illi in morte: qō erat in vitā. Occasione aūt inq̄t accepta:peccatū per mādatuz fefellit me:ꝛ per illud occidit. Sic factuz est p̄no in paradiso. Fefellit inq̄t me:occasione accepta p mādatū. Uide serpentē mulieri illi susurrātez. Quesiuit ab ea:q̄d dixerit deus:Rndit illa. Dixit nobis deus. Ex oi ligno qō est in paradiso edetis. De ligno aūt scie boni et mali nō edetis. Ex eo si ederitis/morte moriemini. Hoc est dei mādatum. Contra serpens. Nō inq̄t morte moriemini. Sciebat em deus:q; qua die ederitis:aperient oculi vestri:ꝛ eritis tanq̄ dij. Occasiōe ergo accepta peccatū per mādatuz fefellit me:ꝛ p illud occidit. Gladio quē portabas te inimicus occidit:armis tuis te vicit:armis tuis te interemit. Recipe mādatū:scito esse arma/nō quibus occidat te/sed q̄b⁹ a te occidat inimicus. Sed noli p̄sumere de viribus tuis. Uide paruū dauid ℨ goliaz:vide paruū ꝛtra ingentē sed in nole dñi presumentē. Tu venis ad me inq̄t cū clypeo et lancea:ego in nole dñi/sipotentis. Sic sic alter nō:oino alter nō prosternit inimicus. Qui p̄sumit de viribus suis:anteq̄ pugnet ipse prosternitur. Uidete tamē charissimi: videte etiam atq; etiā paulum aplm contra furoꝛez manicheoꝛum esse legis diuine apertissimū laudatoꝛem:videte quid adiūgat. Itaq; lex quidē sancta:ꝛ mādatū sanctum ꝛ iustum ꝛ bonū. Numquid vberius laudari potest:Pauloante verbo illo quod dixit. Ablit:defenderat crimen:nō laudauerat. Aliud est crimme obiecto defendere:aliud debito p̄conio p̄dicare crimē. Obiectum fuit. Quid ergo dicimus: Lex peccatum est:Defensio. Ablit. Uno verbo defendit veritas:quia magna est apostoli defendētis auctoritas. Quid diu defendat:Sufficit. Ablit. An vultis inquit ex perimētum accipere eius qui in me loquitur christus:Modo antē. Itaq; lex sancta quidē:ꝛ mādatum sanctum ꝛ iustū et bonum. Quod ergo bonū est:mihi factum est mors:Ablit:quia bonū nō est mors:ſz peccatū vt appareat peccatū per bonum operatū est mihi mortē:mors non est lex:ſz peccatū est mors. Jāduduū autem direrat. Sine lege peccatū mortuū est. Ubi vos admonuerā:quia mortuū est:dixit:absq̄ dituz latet/nō apparet:modo videte ip̄m vere ita dictum sit. Peccatū inquit vt appareat peccatum. Nō dixit vt sit:quia erat ꝛ quando non apparebat. Peccatū vt appareat peccatū:q; concupiscētiam nesciebam:nisi lex diceret. Non cōcupisces. Non ait:cōcupiscentiā non habebā:sed concupiscētiaz nesciebā. Sic etiā hic non ait:vt sit peccatū: sed vt appareat peccatū p bonū mihi operatuz est mortē. Quā mortez:Ut fiat super modū peccator:aut peccatū per mandatū. Super modū peccator. Quare sup modū: Quia iaz p̄uaricatio. Uidete ergo fratres: videte genus humanū a prima illius p̄ni hominis morte deflurisse. Etenim peccatum a primo hoie intrauit in hunc mūdum: ꝛ per peccatū mors:ꝛ ita in omnes homines pertrāsiit. Pertransiit verbū attēdite: qō audistis ꝛsiderate:videte dā est ptransiit. Pertrāsiit inde est ꝛ parnulus re⁹:peccatū nōdum fecit/sed traxit. Etenī illō peccatū nō in fronte māsit sed ptrāsiit:nō in illuz aut illū:sed in oēs hoies pertrāsiit. Genuit peccatores morti obnoxios p̄m⁹ peccator:p̄im⁹ p̄uaricator. Uenit ad sānādos de

Esa.xl. Psalmo cxviij. Luc.iij. Johā.j. Colł.iij. Esa.xl. Psal.lx. Ps. xlix. Psal.xl. Ro.vij. Ecc.iij. Ro.vij. Ro.vij. j. Reg. xvij. Ro.v. Ro.vij. Cor. xiij. Ro.vij. puer. r.

virgine saluator: qui ad te non qua venisti venit. Non em̃ ille de concupiscẽtia maris & femine non de illo vinculo cõcupiscentie. Spũs (inq̃t) sanctus superueniet in te. Dictum est hoc virgini: dictum est fideli ferue
Luce.j. ti: non concupiscentie carnis esmãti. Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Que tale obumbraculum haberet q̃ ardore libidinis estuaret. Qt ergo non qua venisti ad te venit: liberat te. Ubi te inuenit? Uenundatum sub peccato: iacentem in morte primi hominis: habẽtem reatum anteqũ habere possis arbitrũ Ecce vbi te inuenit/q̃ paruulum inuenit: Sed paruulus etatem excessit. Ecce creuisti: primo peccato multa addidisti: legez accepisti: p̃uaricator extitisti. Sz noli esse sollicitus. Ubi abundauit peccatum: supabũdauit gratia. Conuersi ad dñm.
Roñ.v.

Ro.vij. ¶ De verbis Apostoli. Lex peccatũ est? Absit. Sed peccatuz non cognoui nisi p legẽ. Quibus enodatis q̃stio mouet de se ne an de alio paul⁹ dixerit. Ne q̃ volo hoc ago: sed q̃ odi malũ illud facio ꝛc. Sermo. v.

A Esternam lectionem sancti apostoli Pauli epla q̃ sermoni affuistis: audistis illa lectio sequitur qua hodie recitata ẽ. Adhuc vertatur ille difficilis et periculosus locus: quez vobis in adiutorio dñi nostri ih̃u m religioso apud eum adiuuatis affectu: pro viribus quas dare dignatur exponere et enodare suscepimus. Patientiam mihi ꝓbeat charitas vestra: vt si habeo propter obscuritatem rerum difficilem disputationẽ saltem habeã facilem vocem. Si em̃ vtrũq̃ sit difficile: multũ laborat: & vtinam non sine causa laboraret. Ut autem ꝓmisit labor noster sit patiens auditus vester. Qt legem non culpat apl's: hesterna die audientib⁹ (q̃tũ existimo) satisfecimus. Jbi q̃ppe ait. Quid ergo dicim⁹? Lex pcñs est? Absit. Sed pec
Ro.vij. catum non cognoui nisi p legez. Nam concupiscentiam nesciebã: nisi lex diceret. Non concupisces. Occasione autez accepta: peccatũ p mandatum opatum est in me oẽm concupiscentiam. Sine lege em̃ peccatum mortuum est. i. latet: non apparet. Ego autez viuebã aliq̃n sine lege. Ad ueniente autem mandato: pcñs reuixit. Ego aũt mortuus sum & inuentum est mihi mandatum q̃ erat in vitaz. Quid em̃ tam ptinens ad vitã q̃m non concupisces? Hoc esse in morte peccatum em̃ occasione accepta p mãdatum fefellit me et per illud occidit: concupiscentiam terruit non extinxit: terruit nõ oppressit: fecit timorem pene: non amorem iustitie. Jtaq̃ inquit: lex quidem sancta: et mandatum sanctũ/iustuz/& bonũ. Qõ ergo bonuz est: mihi factum est mors? Absit. Nõ em̃ lex mors: sz pcñs mors. Quid ergo ex occasione mandati? Sed peccatum vt appareat peccatuz. Latebat enim q̃n mortuum dicebat: p bonum mihi opatum est mortem: vt addita p̃uaricatione fiat supra modum peccator: augens peccatum p mãdatum: q̃ p̃uaricatio peccato non adderet si nõ esset mandatũ. Aliꝰ em̃ loco dicit apte idem apostolus. Ubi em̃ lex nõ est: nec p̃uaricatio. Quid ergo. Quid dubitamus ad Ro.iij.
hoc legem esse datam vt inueniret se homo Qñ enim deus non ꝓhibebat a malo: latebat se hõ: vires suas lãguidas nõ innenit nisi q̃n legez ꝓhibitionis accepit. Jnuenit ẽ se: in malis nuenit se. Quo fugit se? Quo cumq̃ enim fugerit se: sequit se. Et q̃d ci ꝓdest de se inuẽto scientis: quã sanctat cõscientia? Loquit ergo et in ista lectione q̃ hodie recitata ille qui inuenit se. Scim⁹ (inquit) Ro.vij.
q̃ lex spiritalis est: ego autẽ carnalis sum: venũdatus sub pcñ. Qõ em̃ operor ignoro B
Nõ em̃ q̃ volo hoc ago: sed q̃ odi illud facio. Querit hoc loco magna diligẽtia quis intelligat: vtrum ipse apl's qui loquebatur an aliũ aliquem in se transfiguauit quem tãgeret in se: sicut dixit quodã loco. Hec au- j. Co.iij
tẽ omnia trãsfiguraui in me: & appello propter vos: vt a vobis discatis. Si ergo apostolus loquit: q̃ nemo dubitat: & cuz dicit. Nõ q̃ volo ago: sed q̃ odi illud facio: nõ de altero sed de seipso dicit: quid sumus intelligeturi fratres mei? Jta ne apl's paulus nolebat: verbi gratia: facere adulteriũ: & faciebat adulteriũ? Nolebat esse auarus: et erat auarus? Quis aut̃ nim audeat sic includere tali blasphemie. vt de apl'o hoc sentiat? Forte ergo aliꝰ est aliquis: forte tu es: aut tu es: aut ille est: aut ego sum. Si ergo aliquis nostrũ est: ipm quasi de ipso audiamus: & nõ irati nos corrigamus. Si autez ipse est: forte enim & ipse est: nõ sic intelligamus q̃ dicit. Non q̃ volo ago: sed q̃ odi illud facio: tãq̃ velit esse cast⁹ & esset adulter: aut velit esse pius: & esset impius. Non ad hoc accipimus. Nõ enim q̃ volo ago: sed q̃ odi illud facio. Sed ad quid? Volo non cõcupiscere: & cõcupisco. Lex q̃d dicit? Nõ cõcupisces. Nõ legem audiuit: vitũ agnouit/bellum indixit/captiuitatẽ inuenit/ sz forte aliquis homo: nõ apl's. Quid ergo dicimus

fratres mei? Nõ habet vllã concupiscentiã apl's in carne sua quã habere nolet: cui tñ existenti/titillãti/suggerenti/sollicitanti/estuanti/tentãti non consentiret? Dico charitati vestre. Si crediderim⁹ apostolum nullam ꝓsus hubuisse infirmitatẽ concupiscẽtie cui reluctaret: multum credimus de illo: atq̃ vtinã ita sit. Non em̃ inuidere nos opz apl's: sz apl'os imitari. Verũtamen charissimi audio ipm apl'm ꝓfitentem nondum eũ ad tãtam pfectionem iustitie peruenisse: cũtã in angelis esse creditimus: quoium angelor⁹ equalitatez speramus: si ad hoc q̃ volumus pueniamus. Quid em̃ aliud nobis ꝓmittit in resurrectione vbi ait.
Matth. xxij. Jn resurrectione mortuoꝝ neq̃ nubent ne q̃ vxores ducẽt: non em̃ incipient mori: sed erunt equales angelis dei. Dicit ergo aliqs Et tu vñ scis q̃ paulus apl's ãgeli iusticiã & perfectionem nõdũ habebat? Non facio iniuriã apl'o. non credo nisi apl'o: aliũ testez non quero: suspicantẽ nõ audio: nimiũ laudãtem nõ curo. Dic mihi scẽ apl'e de teipso
Ro. vij. vbi nemo dubitat: q̃ de teipso loq̃ris. Nã vbi dixisti. Non q̃ volo ago: sed q̃ odi illud facio: existãt q̃ dicãt: q̃ aliũ in te nescio quem trãsfiguraueris laborantẽ/deficientem/victum/captiuum. Tu mihi dic de te: vbi nemo dubitat q̃ loq̃ris de te. Fratres.
Phil.iij. ait apostolus: ego meipm non arbitror apprehendisse. Et quid facis? Unum aũt̃ que retro oblitus in ea que antea sunt extẽtus fm intentionẽ ait: nõ fm perfectionem: fm intentionem sequor ad palmam supne vocationis dei in xpo ihesu. Supza ita dixerat. nõ q̃ iam acceperim: aut iam pfectus sim. Adhuc cõtradicit et dicitur. Dicebat ista apl's: q̃ nõdũ quenerat ad immortalitatẽ: non q̃ nõ quenerat ad iusticie pfectionem. Jam ergo tam iustus erat q̃m sunt angeli: sz nõdum immortalis sicut angeli sunt. Ergo perfectionẽ iustic. iam tenebat: sed sequẽdo palmã supnã: immortalitatẽ querebat.
C Dic nobis sancte apl'e alium aliquẽ manifestiorem locũ nõ vbi queris immortalitatẽ sed vbi confiteris mortalitatẽ. Et hic iam susurrat: iam contradicit. Uideor mihi audire quorũdaz cogitationes: & hic ẽ mihi. Uerũ est: nouit quid dicturus es. Cõfitetur infirmitatem: sed carnis non mẽtis: cõfitetur infirmitatẽ: sed corporis non animi. Jn alio autem est pfecta iusticia: nõ in corpore. Nã quis ignorat vtiqz apz in corpe fuisse fragilem: corpore fuisse mortalem: sicut di- ij.cor.iiij
cit. Habemus thesaurũ istum in vasis fictilibus? Quid tibi ergo cum vase fictili? De thesauro aliquid loquere. Si aliquid min⁹ habuit: si erat q̃ ei ad auruz iusticie posset addi inueniamus: ipm audiamus: me inimerosi existimemur. Et ne magnitudine reuelationum meaz apl's dicit. Jn magnitudi- ij.cor.xij
ne reuelationũ mearum ne extollar. Nẽpe hic agnoscatis apl'm habentẽ magnitudinem reuelationũ: & timentem elationis pcipitiũ. Ut ẽ noueris q̃ & ipse apostol⁹ q̃ volebat alios salnos facere adhuc curabat: vt noueris q̃ & ipse adhuc curabat: si magnipendis ipsius honorẽ: audi non meipsum audi: audi confitentem vt sentias docentez Audi. Et ne magnitudine reuelationũ mearum extollar. Ecce iã possum dicere apostolo paulo. Ne extollaris scrẽ apl'e: tu ne extollaris: adhuc canẽdum est: tu ne extollaris: Adhuc timẽdũ ẽ: tu ne extollaris? Ad hud huic infirmitati medicina querẽda est Quid mihi (inq̃t) dicis tu? Et tu audi quid Roñ.xj.
sim: et noli altum sapere: sed time: audi quõ brems agn⁹ igredial: vbi aries sic piclitat Ne magnitudine (inq̃t) reuelationũ meaz extollar: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angel⁹ sathane q̃ me colaphizet. Qualẽ timorẽ timuit: qui mordacissimuz epithema accepit? Jã ergo modo dic q̃ tãta illorum erat iusticia quãta est in angelis sanctis: an forte & angelus sctũs in celo ne extollat: accepit stimulũ angelũ sathane a q̃ colaphizetur? Absit hoc a sanctis angelis suspicari. Hoies sum⁹ apl'os sanctos hoies agnoscam⁹? vasa electa sed adhuc fragilia: adhuc in hac carne pmanentes: nõdũ in celesti patria triumphantes. Ergo q̃n dñm ter Ro. vij.
rogauit vt ab illo ille stimul⁹ auferret: nec audit⁹ est ad volũtatẽ: q̃ audit⁹ est ad sanitatẽ: forte non indecẽter ipse loq̃tur vbi dicit. Scimus aũt q̃ lex spiritalis est: ego autem carnalis sum. Ergo carnalis apl's qui D
alijs dicebat. Uos q̃ spirituales estis instrui- Gal. vj.
te hmõi in spũ lenitatis alios tãq̃ spiritales alloq̃tur: & ipse carnalis est? Sed q̃d dixit & ipsis spiritalib⁹? q̃ nondũ erãt securi nõdũ erãt in perfectione celesti & angelica: nõdũ erãt in illius patrie securitate sed in hui⁹ pegrinatiõis sollicitudine versabant. Quid eis dixit? Certe spirituales eos vocauit. Uos (inq̃t) qui spirituales estis: instruite huiusmodi in spiritu lenitatis: intendẽs te ipm ne & tu tẽteris. Ecce quã spiritalitatẽ iã appellauit etatem. Timuit illi tentationis fragilitatez: vñ possit tentari spiritalis Et si non ex mente: vtiqz ex carne: Spiritalis es q̃ fm spm̃ viuit: adhuc aũt ex parte mortalis carnis: idẽ spiritalis idẽq̃ carnalis. Ecce spiritalis. Wẽte seruio legi dei: ecce carnalis. Carne aũt legi pcti. Jdẽ q̃pe & spiritalis & carnalis? Jdez plane q̃diu hic viuit ita est. Noli mirari q̃dq̃s es dcũq̃ car-

malibus ꝛcupiscentijs cedis atq; cōsentis qui eas vel bonas putas ad explēdā libidinis saturitatē: vel certe sic iam vides malas vt eis tm cedendo cōsentias: ꝛ quo ducūt sequaris? ea q̄ male suggerūt ppetres: totus carnalis es tu: tu quisquis talis et totus carnalis es. Si aūt cōcupiscis quid
Ro.vij. Eccli. xviij. est qđ lex vetat cum dicit. Non cōcupisces tm aliud qđ item lex iubet. Post concupiscētias tuas non eas: mente spiritalis es: carne carnalis. Aliud est cm̄ cōcupiscere: aliud post ꝛcupiscētias suas nō ire. Nō cōcupiscere olim pfecti est: post concupiscentias suas nō ire repugnātis est: luctāt est: laborātis est. Ubi feruet pugna: ibi desperatur victoria: Quando erit victoria? Cm̄ absorbeā mors in victoria: tūc cm̄ vox erit triūphantis: non fidoz pugnantis. Cm̄ futura est vox illa triūphantis? Cuz corrupti
j.cor.xv. bile hoc induerit incorruptionē: ꝛ mortale hoc induerit immortalitatē. Vides victoriā gaudi exultantē: expecta triumphātē. Tunc fiet sermo qui scriptꝰ est. Absorpta ē mors in victoria. Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Ubi est? Ecce erat ꝛ non est. Ubi est mors contentio tua? Ecce
Ro.vij. mortis contentio. Scimus q̄ lex spiritalis est: ego aūt carnalis sum. Si ergo ppls de seipso dicit: si dico non firmo: si apls dicit.
j.cor.xv. Scimus q̄ lex spiritalis est: ego autem carnalis sum: mente cm̄ spiritalis / corpore carnalis. Cm̄ totus spiritalis? Cū seminaī corpus aiale: resurget corpus spiritale. Modo ergo q̄n feruet mortis contētio: non qđ volo ago: ex parte spiritalis: ex parte carnalis. Ex parte melioꝛi spiritalis: ex parte iferioꝛi carnalis. Adhuc confligo: nondum vici:
Ro.vij. magnum mihi est non vinci. Non qđ volo ago: ꝟ qđ odi illud facio. Quid facis? Concupisco. Et si concupiscentie non consentio ꝛ si post concupiscētias meas non eo: tamē adhuc cōcupisco: ꝛ vtiq; etiā in ipsa pte nō sum. Nō cm̄ ego in mente: ꝛ alius in carne. Sed quid igitur ipse ago? Qz ego in mente ego in carne. Nō cm̄ due nature cōtrarie: ꝟ ex vtroq; vnus homo: q̄ vnus deus a quo factus est homo. Igit ipse ego: ego ipse mē te seruio legi dei: carne aūt lege peccati: mē te non cōsentio legi pcti: sed tm nolle esset in membris meis lex ista pcti. Qz ergo nolle ꝛ tm est: non qđ volo ago: q̄ cōcupisco ꝛ nolo: non qđ volo ago: sed qđ odi illud facio. Quid odi? Concupiscere. Odi ꝛcupiscere: ꝛ tamen ago illud carne / non mente. Quod odi illud facio. Si aute quod nolo illud facio: consentio legi q̄m bona est. Consentires legi: si qđ velles faceres: facis qđ lex odit: quō consentis legi? Prorsus si qđ nolo hoc facio: cōsentio legi q̄m bona est. Quomodo? Qz iubet lex. Non concupisces. Quid volo ego? Nō concupiscere. Nolēdo qđ vult lex: cōsentio legi q̄m bona est. Si diceret lex nō concupisces: ꝛ ego vellem concupiscere: nō consentirem: legi: ꝛ omnino ab illa voluntatis peruersitate diuersus existerem. Dicente cm̄ lege: non concupisces: ꝛ ego vellē cōcupiscere: nec consentirē legi dei. Quid modo? Quid dicis o lex? Nō concupisces. Et ego nolo concupiscere: ꝛ ego nolo: quod nō vis: nolo ideo cōsentio: quia qđ non vis nolo. Non implet legē infirmitas mea: sed legem laudat volūtas mea. Ergo si quod nolo hoc ago: ideo cōsentio legi: qz nolo qđ non vult: non quia ago qđ nolo. Ipsum cm̄ agere concupiscere est: nō concupiscentie cōsentire: ne aliquis iam in apls peccandi sibi querat exemplum et det malū exemplū: non quod volo ago. Quid cm̄ lex dicit? Nō
Ro.vij. concupisces. Et ego nolo concupiscere: ꝛ tm cōcupisco: ꝗuis concupiscentie mee assensum nō prebeam: ꝗuis post eam nō eam: resisto em̄: auerto mētē: nego arma: teneo mē
psalmo cxviij. bra: ꝛ tm fit in me qđ nolo. Qđ nō vult ꝛ lex: nolo cum lege: qđ non vult nolo: ergo cōsentio legi. Sed qz ego fuz in carne: ego sum in mente: sed magis ego sum in mēte ꝗ in carne. Quis ego sum in carne: ego sum in mente: ego sum in regente. Mens em̄ regit: caro regitur: ꝛ magis fuz ego in eo quod rego ꝗ in eo in qđ regoꝛ. Qz ergo magis ego in mē
ps.lv. te: nunc autē iam nō ego operoꝛ illud. Nūc autem quid est? Nunc aūt iaz redemptus: qui fui antea sub peccato venundatus: iaz accepta gratia saluatoris: vt mente conde
j.Co.xv. lecter legi dei: nō ego operoꝛ illud: ꝗ quod habitat in me peccatuz. Scio em̄ qz nō habitat in me. Itez ergo in me: audi qđ sequitur: hoc est in carne mea bonum. Uelle enim mihi adiacet. Scio. Quid scis? Qz non habitat in me: hoc est in carne mea bonū. Jādudū dixeras: qđ operoꝛ: ignoro. Si ignoras: quō scis? Modo dicis ignoro: modo dicis scio: ego quō intelligam nescio. An hoc est quod intelligo? Ubi enim ait: quod operoꝛ ignoro: dixit ignoro / non approbo / non accepto / nō mihi placet / non consentio / nō laudo. Non enim ꝛ christus eos ignorabit quib⁹ dicturus est. Nō noui vos. Prorsus mat.vij.
etiam hoc intelligo. Quod cm̄ operoꝛ ignoro: qz non qđ facio ignoro. Non em̄ ego operoꝛ illud: ꝗ id qđ in me habitat pcti: ideo ignoro: qz non ego facio: sicut dictum est de dño. Eum qui non noverat pcti. Quid est ij.cor.v.
qui nō noverat? Ergo nō noverat quod arguebat? Non noverat quod puniebat? Si ergo nō noverat qđ puniebat: iniuste punie-

bat. Qz vo iuste puniebat: noverat qđ puniebat: ꝛ tm pcti nō noverat: qz pcti non fecerat. Qđ em̄ operoꝛ ignoro: nō em̄ qđ volo ago: sed qđ odi illud facio. Si aūt qđ nolo hoc facio cōsentio legi q̄m bona est. Nūc aūt accepta iā gratia: nō ego operoꝛ illud: libera ē mēs: caro captiua. Nō ego opoꝛ illud ꝟ id qđ l me habitat pcti. Scio em̄ qz non habitat in me: hoc est in carne mea bonū. Uelle em̄ adiacet mihi: pficere aūt bonū nō. Nō adiacet pficere. Adiacet velle: pficere non adiacet. Non diri facere / sed perficere. Non em̄ nihil facis? Rebellat cōcupiscentiam: ꝛ nō consentis: delectat vroz alie
Gal.v. na: ꝛ nō annuis: mentē aduertis: in secretariū mentis intras. Uide foris strepentez cōcupiscētiā: pfer aduersus eam spiritū: mūdans conscientiam. Nolo (inq̄s) non facio putat qz delectat / nō facio / habeo cui cōdelecter. Condelector em̄ legi dei fm interiorem holem. Quid tu de carne tua tumultuaris? Quid delectationes stultas / tpales / furas / vanas / noxias / turbulentuose suggeris / et eas q̄si garrula mihi narras? Narrauerunt mihi iniuste delectationes: vnde est ista cōcupiscētia. Narrat mihi delectatione s: sed nō sicut lex tua dñe. Cōdelector em̄ legi dei: nō de me / sed de gratia dei. Tu ꝛcupiscentia in carne tumultuaris mentē tibi non subdis. In deo sperabo: non timebo qđ faciat caro: hoc est mēte nō cōsentiē te tumultuaī caro. In deo (inq̄t) sperabo: j.Co.xv. nō timebo quid faciat caro. Sicut nec aliena: ita nec mea. Qui ergo in se hec ait: nihil facit? Multum facit: magnum est quod facit: sed tamen non perficit. Quid est em̄ pficere? Ubi est mors contentio tua? Ergo vel le adiacet mihi: perficere autem bonum Non enim quod volo facio bonum: sed qđ nolo malum hoc ago. Et repetit si aūt qđ nolo ego hoc facio. i. concupisco: iā non ego operoꝛ illud sed qđ in me habitat pcti. Inuenio g̃ legē mihi volēti facere bonum. Bonū inuenio legē: bonū est lex: bonū aliqđ est lex. Uti pbo? Qz implere volo. Inuenio g̃ legē mihi volēti facere bonū: qm̄ mihi malū adiacet. Mihi: et hoc mihi. Nuz em̄ caro non mea: aut de alia substātia caro: aut de alio pncipio caro: aut aīa ex deo: et caro de gēte tenebraꝝ? Absit. Languoꝛ repugnat Luce.x. sānitati. Semiuiuus iacebat in via: curat adhuc: sanentur omnes languores eius. Non quod volo ago: sed quod odi illud facio. Si autem quod nolo ego illud facio: inuenio ergo legem volenti mihi facere bonum: quoniam mihi malus adiacet. Quod malum? Condelector enim legi dei secundum interiorē hominem. Uides aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee: et captiuum me ducentem in lege peccati que est in membris meis. Captiuum: sed ex carne. Captiuum: sed ex pte Nam mens repugnat et condelectatur legi dei. Sic enim intelligere debemus: si de seipso apls loquī. Jam ergo si mens non consentit peccato titillanti / suggerēti / blādienti / si mens non consentit q̄ habet alias interius delectationes suas: delectationibus carnis nulla ex parte conferendas: si ergo non consentit: ꝛ est in me quiddā mortuum: mors adhuc cōtendit sed mens viua non consentit. Jūquit ipsa mors nō est in te. Nunquid illud quod mortuum est non pertinet ad te? Adhuc tibi est contentio. Quid etiam inde sperandū est? Miser ego homo: et si non in mente: tamen in carne miser homo. Nō em̄ in mēte homo: ꝛ in carne non homo. Quis em̄ vnq̄ carnem suam odio habuit? Miser ego homo: ꝗs me liberabit de corpore mortis huius? Quid est hoc Ephe.v
fratres. Quasi carere vult corpore? Quid Ro.vij.
festinas: si tantuz tibi est intentio tua vt corpore careas? Moꝛs quoq; vētura est et te ab isto corpore mortis dies aduenientes vltimus proculdubio liberabit. Quid est ꝙ magno quod gemis? Quid est quod dicis: ꝗs me liberabit? Mortalis loqueris: moritur loqueris: separatio mentis a carne quando q̄ ventura est: propter brcuitatē vite nūq̄ longe est: propter quotidianos casus quādo sit nescis. Ergo siue festines / siue tardes omnis vita humana breuis est. Quid ꝙ magno gemis et dicis? Quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Et adiungit. Gratia dei per iesum xp̃m dn̄z nr̄m. Pagani em̄ q̄ nō habēt gratiā dei ꝙ iesum xp̃m dn̄z nr̄m. Destrūt: non moriant: non die vltimo a carne soluentur: nō illo die a corpore mortis hui⁹ liberabunt? Tu qdem qđ ꝙ magno gratie xp̃i: gratia dei per iesuz christū dominū nostrū: vis tribuere: quia de corpore mortis huius liberaberis? Respondit tibi apostolus si sensum eius cepimus: immo quia domino adiuuante sine dubio cepimus: respondit tibi apostolus ꝛ dicit. Scio quid loquar. Paganos dicis liberari a corpe mortis huius. Ueniet dies vltimus vite huius Jo.v.
ꝛ solnēdus ad tps a corpore mortis huius. Ueniet ꝛ dies quādo omnes qui sunt in monumentis audient vocem eius: et procedēt qui bene fecerunt in resurrectionem vite. Ecce liberati a corpore mortis huius. Qui male fecerunt in resurrectionez iudicij. Ecce redierunt ad corpora mortis huius. Corpus mortis huius redit ad impium: nec inde aliquando soluetur. Tunc nō erit vita

eterna: sed mors eterna: quia pena eterna.
Ro. vij. Tu autē. O christiane roga quātuz potes: clama z dic. Miser ego homo qs me liberabit de corpore mortis huius? Respōdetur tibi. Securus efficeris non de re sed de dño tuo. Securus efficeris de pignore tuo. Spera cum christo regnum christi: iam pignus tenes sanguinem christi. Dic dic: quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Ut respōdeatur tibi. Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Non enim sic liberaberis de corpore mortis huius vt hoc corpus non habeas: habebis: sed nō mortis hui⁹. Ipsum erit: sed non ipsuz erit. Ipsum erit: quia ipsa caro erit. Non ipsum erit: qz mortale non erit. Sic sic liberaberis a corpore
ij. Co. xv mortis hui⁹: vt mortale hoc induat immortalitatem: z corruptibile hoc induat incorruptionem. A quo? Per quem? Gratia dei per iesum christum dominum nostrū: quia per vnum hominem mors et per vnum hominem resurrectio mortuorū. Sicut in adā omnes moriuntur: inde est quod gemis: inde est quod cuz morte conflictis: inde est corpus mortis huius. Sed sicut in adam omnes moriuntur: sic z in christo omnes viuificabūtur. Unificatus accepto corpore immortali: vbi dicas. Ubi est mors contentio tua? Liberatus eris a corpore mortis hui⁹ non tñ virtute tua: sed gra dei p iesum xp̄m dñm nr̄m. Conuersi ad dominum.

Ro. vij. ¶ De verbis Apostoli. Igit ipe ego mente seruio legi dei: carne aūt legi peccati: etiā distātia noue legis z legis veteris digito dei scripte. Ser. xj.

A Esterna lectio sancti apostoli coulsz terminata est:
Ubi. s. vbi dictum est. Igitur ipse ego mente seruio legi dei carne autem legi peccati. In qua conclusione demōstrauit apostol⁹ ad hoc se dixisse que supra dixerat. Jam non ego operor illud: sed id quod in me habitat peccatum: quia non mēte operabatur consentiēdo: sed carne concupiscendo. Hoc enim peccati nomine appellat: vnde oriūtur cuncta peccata. i. carnali concupiscentis. Quicquid enim est peccatoz in dictis: in factis: in cogitationibus: nō exoriuntur nisi ex mala cupiditate: non exoriuntur nisi ex illicita delectatione. Huic ergo illicite delectatiōi si resistamus: si non cōsentiamus: si mēbra velut arma nō ministremus: nō regnat peccatum in nostro mortali corpore. Peccatuz enī ante regnū perdidit z sic perijt. In hac ergo vita quantum ad sanctos attinet regnuz perdit: in alia perit. Hic enī regnuz pdit: qñ post cōcupiscentias nr̄as nō imus: ibi aūt perit qñ dicetur. Ubi est cōtētio tua? Ergo cum dixisset apls. Mēte seruio legi dei: carne autem legi peccati: non dando membra committendis inigitatibus: sed tñ cōcupiscendo: nec tñ illicite cōcupiscentie mandando. Ergo cum dixisset. Mente seruio legi dei: carne autem legi peccati: subiecit et ait. Nulla ergo condemnatio est nunc his Ro. viij.
qui sunt in christo iesu. His q̄ sunt in carne cōdemnatio est: his qui sunt in christo iesu nulla condēnatio est. Ne putares hoc postea futurum: audi: Nunc. Postea illud expecta: vt nec concupiscentia sit in te cōtra quam cōtēdas: cum qua ꝓfligas: cui non consentias quaz frenes et domes: postexpecta qz nec ipsa erit. Si enim quod nō discū contēdit ex mortali corpore etiā posteā erit: vbi est victoria tua? Ubi est mors contentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Aculeus aūt mortis est peccatum: virtus aūt peccati lex: qz ex prohibitione auctum est desiderium: nō extinctū. Lex peccato dedit virtutem tantūmodo per litteram iubendo: non per spiritū subueniendo. Ergo tunc nō erit hoc: qđ quid nunc? Quid sit nunc queris: qđ z paulo ante dixit. Nūc autem iam non ego operor illud: z ibi nunc. Quid est: non ego operor illud? Nō consentio: nō annuo: nō decerno: semp mihi displicet: mēbra mea teneo. Et magnum est hoc. Cū sit ex carne concupiscentia: z ad carnē ptinent corporis mēbra: qñ non regnat peccatū: id est carnis cōcupiscentia: plus hz iuris mens ad tenēda membra carnis ne dentur in arma iniquitatis: qñ ipsa concupiscentia carnis ad mouenda mēbra carnis. Itaqz concupiscentia est carnis: z mēbra carnis: mēs tñ qz dominatuz habet: si tñ desuper adiuuetur ne cōsentiat multum contra dei grām damus: non regem: sed vt tyrannuz faciam⁹. Tantū ergo valet mens: sic regit cum regitur: vt de mēbris ipsius carnis contra concupiscentias carnis ipsius possit agere: quod ait apostolus. Non ergo regnet peccatum in vestro Roñ. vj
mortali corpore ad obediendū desideriis eius: nec exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Nulla ergo cōdēnatio Ro. viij.
est nūc his qui sunt in christo iesu. Nō sint solliciti si concupiscentijs illicitis trahantur: nō sint solliciti qđ videtur adhuc esse lex in membris repugnans legi mentis. Nulla enim condemnatio est. Sed quibus enī nūc? Quibus? Qui sunt in christo iesu. Et

Roñ. vij. vbi est illa de qua dicebat pauloante. Video aliā legē in membris meis repugnantē legi mentis mee: z captiuantē me in lege peccati q̄ est in mēbris meis? Sed me dicebat ex carne: nō ex mente. Ubi ergo illa lex: si nulla cōdemnatio est his qui sunt in xp̄o iesu? Lex enī spūs vite in xp̄o iesu. Lex enī
B nō illa in mōte syna per Ꝑz. Lex enī nō in illa vetustate littere: sed spiritus vite in xp̄o iesu liberauit te a lege peccati z mortis. Ut enim cōdelecteris legi dei fm interiorē hominem: vnde haberes nisi lex spūs vite in xp̄o iesu liberaret te a lege peccati et mortis? Ideo mēs humana ne tibi tribuas: ne multū supbias: immo ne oino supbias. O mens humana qz nō ꝑsentis desideriis carnis: q̄ lex peccati nō te de arce deponit: lex spūs vite in xp̄o liberabit te a lege peccati z mortis: non te de illa lex liberabit de qua
exo. xxxj supra dictuz est. Ut scrutamus in nouitate spūs: z non in vetustate littere. Quare illa non liberabit? Nonne z ipsa digito dei scripta est? Nonne digitus dei spūssanctus intelligitur? Lege euangelium z vide: qz vbi dicit vnus euangelista: domino dicēte. Si
Mar. xij ego in spū dei eijcio demonia. ali⁹ dicit. Si
Luce. xj ego in digito dei eijcio demonia. Si ḡ z lex illa digito dei scripta est: hoc est in spiritu dei: quo spū victi magi pharaonis dixerūt.
Exo. vlij Digitus dei hic est. Si ergo z ipa: immo cū z ipsa spiritu dei: hoc est digito dei conscripta sit: quare non de illa dicit. Lex enī spiritus vite in christo iesu? Lex enī⁹ mortis nō ipsa dicitur: lex peccati z mortis nō illa lex
exo. xxxj dicitur que data est in mōte syna. Lex peccati et mortis illa dicitur: de qua gemens
roñ. vij. ait. Video aliā legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee. Sed illa lex ipsa est que dicta est. Itaqz lex quidem sancta z mandatum sanctum z iustum z bonuz. Et subiecit. Quod ergo bonum est: mihi mors factum est? Absit. Sed peccatum vt appareat peccm̄ per bonuz mihi operatū est mortem: vt fiat supra modum peccator aut peccatum per mandatum. Quid est supra modum? Ut addatur ꝓuaricatio. Data est ergo lex illa vt inueniretur infirmitas. Parū est hoc: non solum inueniretur: sed etiam vt augeretur z vel sic medicus quereretur. Si
C enī leuis morbus esset contēneretur: si morbus contēneretur medicus nō quereretur: si medicus non quereretur: morbus non fi-
Roñ. v. niretur. Ideo vbi abundauit peccatum: superabundauit gratia: q̄ deleuit cuncta peccata que inuenit: z non ad peccandum voluntati nostre conati adiutorium subministrauit: vt ipsa voluntas nostra nō in seipa
fo. xlij. sed in domino laudaretur. In domino enīz laudabimur tota die. Et in domino laudabitur anima mea: audiāt mites z letentur. Audiant mites: nam superbi z litigiosi nō audiunt. Ergo quare non ipsa est lex digito dei scripta: que dat adiutorium hoc gratie de qua loquimur? Quare? Quia in tabulis ij. cor. iij.
lapideis scripta est: non in tabulis cordis carnalibus. Denīq fratres mei in magno mysterio videte concordiam: videte distantiam. Concordiam legis: distantiā plebis. Celebrabatur pascha i veteri populo sicut Exo. xij.
nostis occisione agni cum azymis: vbi occisio ouis christum significat: azyma autem nouam vitam: hoc est sine vetustate fermēti. Unde nobis apostolus dicit. Expurgate rvj. de cū
vetus fermentum: vt sitis noua conspersio sicut estis azymi: pascha enim nostrum xlviij.
immolatus est christus. Celebratum est ergo pascha in illo veteri populo: nondum in luce fugiente: sed in vmbra significante celebratuz est: et post quinquaginta dies a ce- Exo. xix
lebratione pasche: sicut cōputanti inueniet qui voluerit: datur lex in monte syna scripta digito dei. Venit enim verum pascha: immolatur christus: transitum facit a morte ad vitam. Transitus enīz interpretatur hebraice pascha. Quod expresse euangelista dicens. Cum autem veniret horavt trā- Jo. xiij.
siret iesus de hoc mundo ad patrem. Celebratur ergo pascha: resurgit dom̄⁹: facit transitum a morte ad vitam qđ est pascha. Et enumerātur quinquaginta dies: z venit spiritussanctus digitus dei. Sed videte ibi quomodo: z hic quomodo. Ibi plebs longe stabat: timor erat: amor non erat: nam vsq̄z
adeo timuerunt vt dicerent ad moysen. Lo- Exo. x.
quere tu ad nos: et non ad nos loquat⁹ dominus ne moriamur. Descendit ergo sicut scriptuz est: deus in syna in igne: sed plebe longe stantem territans: et digito suo scribens in lapide non in corde. Hic aūt quando venit spiritussanctus congregati erant fideles in vnuz: nec in monte terruit: sed in Act. ij.
tranit in domum. De celo quidem facto est subito sonus quasi ferretur flat⁹ vehemēs sonuit: sed nullus expauit. Audisti sonum: vide z ignē: qz m monte vtrūq erat z ignis z sonitus: sed illic etiam fumus: hic z ignis serenus. Uisi sunt enim illis (inquit scriptura) linguedunse velut ignis. Nunquid de longinquo territans? Absit. Nam insedit super vnūquēq eorum: z ceperunt linguis loqui sicut spiritus dabat sceis pronunciare. Audi linguam loquentem: z intellige spiritum: non in lapide: sed in corde scribentez. Lex ergo spiritus vite in christo scripta in corde: non in lapide: in xp̄o iesu in quo celebratum est verisimiliz pascha: liberabit te

a lege peccati et mortis. Nam vt noueris ipsam esse distantiã euidentissimã veteris ⁊ noui testamẽti. Unde dicit apls. Non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Dñs apud pphetam dicit. Ecce dies veniẽt dicit dñs: ⁊ consummabo sup domum iacob testamentum nouũ: non sm testamẽtũ qđ constitui patrib⁹ eoꝝ. in die qua apprehendi manum eoꝝ: ⁊ eduxi eos de terra egypti. Deinde ipsam differentiaꝫ euidenter ostendit. Dans ĩqt leges meas in cordibus eoꝝ: in cordibus inquit eoꝝ su perscribaꝫ eas. Si ergo scribatur lex dei in corde tuo: non foris terreat: sed intus mulceat: tunc lex spiritus vite in xpo iesu liberabit te a lege peccati ⁊ mortis. Qđ enĩz ĩm possibile erat legi: hoc sequit in lectõe apli. Qđ em ipossibile erat legi: ⁊ ne ipsa culparet: đd subiũxit: In quo infirmabat p carnem. Lex em iubebat: ⁊ non implebat: quia caro vbi nõ erat gratia: inuictissime resistebat: ⁊ lex infirmabatur p carnem: q; lex spiritalis est: ego aũt carnalis sum. Quo ergo lex mihi opitularetur iubẽs per litterã: ⁊ nõ dans gratiam: Infirmabatur per carnem. Quid fecit deus cum hoc impossibile esset legi: ⁊ infirmaretur per carnem: De⁹ filium suũ misit. Per quid infirmabat lex. ⁊ ppter quid erat hoc impossibile legi: In firmabatur p carnez. Quid ergo deus: Cõtra carnem misit carnẽ. Peccatum em carnis occidit: carnis substãtiã liberabit. Misit deus filium suum in similitudinẽ carnis peccati. In carne quidẽ vera: sed nõ in carne peccati. Quid autez in similitudine carnis peccati: Id est vt cẽt caro: vera caro. Et yñ similitudo carnis peccati: Quia de peccato mors. Mors est vtiq; in ol carne peccati de qua dicit apls. Ut euacuaret corpus peccati. Qz ergo in omni carne peccati: fyt trũq; ibi est ⁊ mors ⁊ pctm in carne. Ceterum in carne peccati ⁊ mors est ⁊ pctm est: in similitudinez carnis pcti mors erat: ⁊ pctm nõ erat. Si em caro pcti esset: ⁊ merito pcti penã mort; lueret: nõ diceret ipe dñs. Ecce venit princeps mundi: ⁊ in me nihil inueniet. Quare ergo me occidit: Qz que nõ rapui tũc exoluebã. Prorsus qđ fecit de tributo hoc fecit de morte. Exigebat tributum: didragma. Quare inquit tu ⁊ discipuli tui non redditis tributum: Uocauit ad se petrum ⁊ ait ei. Reges mundi a quib⁹ exigũt tributum a filijs suis an ab alienis: Rñsuz est. Ab alienis. Ergo inquit liberi sunt filij. Tamẽ ne scandalizemus eos: vade ad mare ⁊ mitte hamuz: ⁊ qui primus surrexerit. i. primogenitus a mortuis: api inquit os eius inuenies ibi staterez. i. duas didragmas: quattuor dragmas: qz didragma: id ẽ duo dragmata in capite exigebãt. Inuenies ibi staterez: hoc est quattuor dragmata: da eis p me ⁊ te. Quid est: Ipse xps: petrus: ecclesie quattuor euangelia. Mysteriuz latebat: xps tamen tributum non debitum persoluebat. Sic psoluit ⁊ mortem: non debebat ⁊ persoluebat. Ille nisi ĩdebitum solueret nunq̃ nos a debito liberaret. Qđ ergo impossibile erat legi qne faciebat suaricutionem: qz nõdum mens cõnicta quesierat salutatorẽ: in quo infirmabat p carnẽ misit dñs filiuz suũ in sĩlitudine carnis pcti: ⁊ de peccato dãnauit pctm in carne. Quo ergo non habebat pctm: hi de pctõ dãnauit pctm: Jã aliqñ exposuimus vobis hoc: sed qui meminerunt recognoscant: qui nõ audierunt audiant qui oblĩti sunt recolant. Pctm vocabatur in lege sacrificiũ p pctõ. Assidue legimus hoc commemorat. Non semel: nõ iterũ: sed sepissime pctã dicebanꝫ sacrificia pro peccatis. Tale peccatũ erat xps. Quid enĩz dicamus: Peccatum habebat: Absit. Peccatum nõ habebat: ⁊ peccatũ erat. Peccatuz erat: dixi sm intelligentiã: qz sacrificium p peccato. Audi quia hoc mõ peccatum erat. Jpm aplm audi: de illo loquens ait. Eum q̃ non nouerat peccatũ. Ipsam sententiã vobis exponebam: qñ ista dicebam. Eum inquit qui non nouerat peccatum: id est dominum nr̃m iesum xpm. Deus pater eiuz q̃ nõ nouerat peccatũ p nobis peccatũ fecit: cuz ipsuz xpm qui non nouerat peccatuz: deus pater p nobis peccatuz fecit: vt nos simus iusticia dei in ipso. Uidete duo. Justicia dei non nostra: in ipso non in nobis. Inde illi magni sancti de quib⁹ dicit psalmus. Justicia tua sicut mõtes dei. Et quasi diceretur in ipo psalmo: vbi dictũ est. Justicia tua: nõ enim iusticia eoꝝ: sed iusticia tua velut mõtes dei. Leuaui em oculos meos in mõtes: vnde veniet auxiliũ michi. Sed non a montibus. Auxiliuz meũ a dño: qui fecit celum ⁊ terram. Ergo cuz dixisset. Justicia tua sicut mõtes dei: quasi q̃reretur: vt quid ergo alii qui nascunt q̃ nõ ptinẽt ad iusticiã dei: subiecit. Judicia tua sicut abyssus mlta. Quid est sicut multa abyssus: Altum est: impenetrabile est: inaccessuz est humane intẽtioni. Duitie enĩz dei inscrutabiles. Inscrutabilia iudicia eius inuestigabiles vie ei⁹. Ergo ⁊ huc misit deus filiũ suũ ppter pfectos ⁊ pdestinatos: vocãdos: iustificãdos: glorificãdos: vt mõtes dei ducãt. Si deus p nobis: quis contra nos: Misiit deus filiũ suũ in similitudine carnis peccati: ⁊ de peccato dannauit peccatum in carne: vt iusticia legis ipleret in nobis. Nõ ipleb̃at p se: un-

pleta est p xpm. Nõ em venit legẽ soluere sed implere. Sed quõ iusticia legis impletur in nobis: vel quõ impleꝫ nobis: vel qb⁹ nobis: Uis audire in qb⁹ nobis: Qui non sm carnẽ ambulam⁹: sz sm spm. Quid est sm carnẽ ãbulare: Carnalib⁹ cõcupiscentijs consentire. Quid est sm spiritum ambulare: Adiuuari spiritu in mente: ⁊ cõcupiscentijs carnis nõ obedire. Sic ergo impletur in nobis lex: impletur in nobis iusticia dei: modo interiz impleꝫ. Post cupiscẽtias tuas nõ eas. Post cupiscẽtias tuas cũ audis: illicitas accipe. Post cõcupiscentias tuas nõ eas: debet impleri ⁊ volũtate nr̃a. Audita gr̃a dei dz impleri: post cõcupiscentias tuas nõ eas. Quicqđ em illa cõcupiscentia carnis egit in nobis ꝑterito rum petõz sive in factis sive in dictis sive in cogitationibus: totũ deletũ est sacro baptiſmate: oia debita deleuit vna indulgentia. Restat ergo cum carne conflict⁹: qz delecta est iniquitas sed manet infirmitas: inest titillat delectatio illicite concupiscentie pugna: resiste: noli consentire: ⁊ impletur hoc Post concupiscentias tuas non eas: qz ⁊ si qñ surrepunt: ⁊ vsurpãt sibi oculũ: aurẽ: lingua: violaticã cogitationẽ: nec sic despem⁹ de salute nr̃a. Ideo quotidie dicimus. Dimitte nobis debita nr̃a. Justicia inqt legis impletur in nobis. Sed in qb⁹ nobis: Qui non sm carnẽ ambulamus: sed sm spiritũ. Qui em carnis sunt: q̃ carnis sunt sapiũt: qui aũt sm spm: q̃ sunt spũs. Prudentia em carnis mors est: prudentia aũt spũs vita ⁊ pax. Prudẽtia em carnis ĩmica in deũ. Legi em dei nõ ẽ subiecta: neq; em põt. Quid est neq; põt: Nõ hõ nõ põt: nõ aĩa non põt nõ deniq; ipsa caro: qz dei creatura nõ põt sed prudentia carnis nõ põt: vitiũ non põt non natura: quõ si diceres: claudicatio recte ambulationi non est subiecta: neq; enĩz potest. Pes potest sed claudicatio non potest. Tolle claudicationem: ⁊ videbis rectã ambulationẽ. Sz q̃diu claudicatio est non põt: sic q̃diu prudẽtia carnis est nõ potest. Non sit prudẽtia carnis: ⁊ homo põt. Prudentia spũs vita ⁊ pax. Qđ ergo ait. Prudẽtia carnis ĩmica in deũ: noli sic accipe q̃ssi ĩmica ista possit ledere deũ. Resistẽdo ĩmica est: nõ occidẽdo. Illi aũt nocet in q̃ est prudẽtia carnis: qz vitiũ nature nocet i q̃ natura est. Medicina aũt ideo iuẽta est: vt pellat vitiũ: sanet natura. Uenit g̃ salua re ad gen⁹ hũanũ: nullũ sanũ iuenit: nõ magn⁹ medic⁹ venit. Hoc ppterea dixi: qz magnichei volẽtes aliã q̃ deũ inducere naturã: q̃si de hoc apls testimonio errorẽ suũ exilimãt adumbrari: ⁊ putãt q̃si naturaliter dictũ qz dictũ est: nõ põt ĩimica est in deum. Legi em dei non est subiecta: neq; em potest ⁊ nõ attenderũt nõ de carne dictũ esse: nõ potest: nõ de hoie dictũ esse: non potest nõ de aĩa dictũ esse: nõ põt: sed de prudentia carnis. Prudentia ista vitiũ est. Uis nosse qđ est? Sapere sm carnẽ mors est. Sz ille ipse vnus hõ eadẽq; natura a dño deo fo ⁊ bono cõdita: heri sapiebat sm carnẽ: hodie sapit sm spm: expulsum est vitium: sanata est natura. Nã q̃diu eẽt prudẽtia illa carnis oĩno legi dei subiecta eẽ nõ posset. Quãdiu em inest p vitiuz claudicatio: nullo mõ põt esse recta ambulatio. Sanato aũt vitio: re parata est natura. Fuistis aliquãdo tenebre: nũc autẽ lux in dño. Uidete ergo qđ sequitur. Qui aũt in carne sunt. i. q̃ in carne confidunt: q̃ cupiscentias suas sequũtur: qui in his habitãt: q̃ eaꝝ voluptatib⁹ oblectãtur q̃ in eaꝝ delectationib⁹ beatã felicẽq; vitã ꝓstituunt: ipi em sunt in carne: deo placere non possunt. Nõ em sic dictũ est. Qui autẽ in carne sunt: deo placere non possunt: q̃si dictũ est: in hac vita cũ sunt homes: deo placere non possunt: Ergo nõ placuerũt sancti patriarche: Ergo nõ placuerũt scti pphete: Ergo nõ placuerũt scti apli: Nõ placuerunt scti martyres: qui anteq̃ corp⁹ patiẽdo deponerẽt christum ꝓfitendo: non soluz voluptatez contẽnebant: sed dolores quoq; patiẽtissime pferebãt: Placuerũt: sz in carne nõ fuerũt. Portabãt carnẽ: nõ portabantur a carne. Jã em palytico dictũ erat. Tolle grabatũ tuũ. Qui em in carne sunt: quem admodũ dixi: quẽadmodũ iã exposui: nõ in sclo viuẽdo: sed carnis cõcupiscentijs consentiendo: deo placere non possunt. Deniq; audite ipsum: questionem sine vlla dubitatione soluentem. Uiues vtiq; in hoc corpore loqbar: ⁊ tñ adiũxit. Uos aũt nõ estis in carne: putas est hic aliqs in vobis cui dictum est: Ecce pplo dei dixit: eccle dixit romanis qđẽ scribebat: sz vniuerse xpi eccle dixit: sz tritico dixit nõ palee masse dixit latenti: non stipule apparenti. Unusquisq; in corde suo cognoscat. Nos auribus loq̃mur conscientias non videmus tamen scõm ea que superius locuti sumus existimo in nomine xpi esse in plebe xpi quibus dictũ est. Uos autez non estis in carne sed in spiritu si tñ spiritꝰ dei habitat in vobis. Nõ estis in carne: quia non facitis opera carnis cõsentiendo concupiscentijs carnis: sed estis in spiritu qui scõm interiorem hominem cõdelectamini legi dei: ⁊ hoc est si tñ spũs dei habitat in vobis. Nã si de spũ vro pfumitis: adhuc in carne est. Si q̃ nõ estis in carne vt in spiritu dei sitis: tunc enim in carne

nō estis. Naz si recedat spūs dei: pondere
suo spūs hois revolvit in carnē: redit ad fa
cta carnalia: redit ad ꝯcupiscētias secula-
Luce.xi. res. Et erūt illius hois peiora nouissima ꝙ̄
roñ.viij erāt. ꝓma. Sic em̄ habete liberū arbitriū: vt
implorētis auxiliū. Nō estis in carne: z hoc
ex viribus vestris: Absit. Ubi ergo: Si tñ
spūs dei habitat in vobis. Si ꝙs aūt spm̄
xpi nō habet: hic nō est eius. Nō ergo se ex-
H tēdat: nō se iactet: non sibi arroget virtutē
ꝓpriā: egena z vitiata natura. O adaz qñ
sanus eras nō stetisti: z tuis viribꝰ surrexi
sti: Si ꝙs spiritum xpi non habet. Ipse em̄
spūs dei: q̄ spūs xpi et patris: est em̄ et filij.
Si ꝙs spm̄ dei nō habet: nō se fallat: hic nō
est eius. Ecce adiuuante ipsi⁹ misericordia
spiritū xpi habemus: ex ipsa dilectiōe insti
cie: integra fide: catholica fide spiritum dei
nobis inesse cognoscimus. Sed q̄d de car-
ne illa mortali: Quid de lege in mēbris no
stris repugnante legi mentis: Quid de illo
gemitu: Audi. Si autem xps in vobis: cor
pus quidem mortuū est ꝓpter pctm̄: spūs
aūt vita est ꝓpter iusticiaz. Ergo de corpo-
Psal.xl. re mortuo ꝓpter pctm̄ iā desperādum est:
Nulla spes est: Sic dormit: vt nō adiciat
vt surgat: Absit. Corpꝰ q̄dem mortuum est
Ephe..v ꝓpter pctm̄: spūs aūt vita est ꝓpter iusti-
ciā. Remāsit tristicia de nō corpe. Nemo
autem carnē suā odio habuit. Videmus ꝙ̄
sollicite curet sepulturā mortuoꝝ. Corpus
q̄dem mortuū est ꝓpter pctm̄: spūs aūt vi-
ta est ꝓpter iusticiaz. Jam dicebas ad ꝓs
latione. Uelle q̄dē z corpꝰ meum esse in hac
roñ.viij. aia mea. Expecta noli esse sollicit⁹. Si enim
spūs eiꝰ q̄ suscitauit iesum a mortuis habi-
tat in vobis: q̄ suscitauit xp̄m iesum a mor-
tuis viuificabit z mortalia corpora vestra.
Quid timetis: Quid etiā ꝓ ipa: carne solli-
luce.xxi. citi estis: Capillus capitis vr̄i nō peribit.
Adā peccādo dānauit in mortē corpora ve
stra: sed iesus si est spūs eiꝰ in vobis viuifi-
cabit z mortalia corpora vra: ꝙ̄ suū sangui
nē dedit ꝓ salute vra. Promissuz redde dū
bitas qui tale pignꝰ tenes: Sic ergo hō nō
erit mortis illa ꝓtētio: sic implebit qđ dictū
est. Miser ego hō: ꝙs me liberabit de corpo
re mortis huiꝰ: Qz xps iesus si spūs eiꝰ in
vobis est: vtuiificabit mortalia corpora ve-
stra: sic liberaberis de corpore mortis huiꝰ
nō corpꝰ nō habēdo: vel alterum habendo:
sed nō vlteriꝰ moriendo. Si em̄ nō adderet
Mortis huiꝰ: z diceret. Quis me liberabit
de corpore: forte suggereret error cogi tatio-
ni humane z diceret. Uides qz nō vult deꝰ
non esse cum corpore: De corpore iaḡt mor
tis huius. Mortem tolle: et bonū est corpꝰ.
Detrahaz mors nouissima inimica: et erit
mihi in eternū caro mea amica. Nemo em̄ Ephe.v
vnq̄ carnem suam odio habuit. Et si spūs Gal.v.
concupiscit contra carnem: et caro concupi
scit aduersus spiritum: z si modo rixa est in
ista domo: maritus litigans non perniciez
sed concordiam: q̄rit ꝓ uxore. Absit fratres
mei: absit vt spiritus cōcupiscendo contra:
carnem oderit carnem. Uitia carnis odit
prudentia carnis odit: contentionem mor-
tis odit. Corruptibile hoc indiuat insurru- j.cor.xv.
ptionem: z mortale hoc induatur immorta
litate: semineꝰ corpꝰ aīale: resurgat corpus
spirituale. Quide plenā pfectāq̄ concordiaz:
videbis creaturā: lauda creatorē. Si ergo roñ.viij
spiritus eius q̄ suscitauit iesum a mortuis
habitat in vobis: qui suscitauit christum
a mortuis: viuificabit et mortalia corpora
vestra propter inhabitantem spiritum qui
habitat in vobis: non ꝓpter merita vra: sz
ꝓpter munera sua. Conuersi ad dñm.

¶ De verbis apli: Petro nō infirma ephe.iij.
ri in tribulationibus meis pro vobis
que est gloria vestra. Et de libero ar
bitrio. Sermo. vij.

B

Postolum audiuimꝰ: psal
mum audiuimus: euange
lium audiuimus: cōsonāt
omnes diuine lectiones vt
spem non in nobis sed in Ubi.j.
domino collocemus. Pe-
tro inquit apostolus vos
non infirmari in tribulationibus meis pro
vobis que est gloria vestra. Peto inḡt vos
nō infirmari: id est vt nō infirmemini quan
do audistis me pati pro vobis tribulatio-
nes: quia hec est gloria vra. Petit ergo eos
vt non infirmentur: quod nō faceret nisi eo
rum vellet excitare voluntatem. Si em̄ re-
sponderent. Quid nos petis qđ in potesta-
te non habemus: Num̄ si non viderentur
sibi instum reddidisse responsum: Et tamē
apostolus nisi sciret esse in eis voluntatis ꝓ
prie consentionē: vbi et ipsi aliquid ageret
nō diceret peto: Et si diceret: iubeo: nisi eos
nosset adhibere posse iussioni sue volunta-
tem: sine causa hoc verbum de eius ore ꝓ-
cederet. Sed rursus sciens sine dei adiuto
rio infirmam esse hominis voluntatem: nō
solum ne dicerent voluntatis arbitriuz nō
habemus: dixit peto: verūetiam ne dicerēt:
voluntatis arbitrium sufficit nobis: vide-
te quid addit. Uestre rei gratia. Cuius rei
gratia: nisi quia supra dixerat. Peto non in
firmati in tribulationibus meis pro vobis
que est gloria vestra: Quia ergo voluntas
tis habetis arbitriuz peto. Qua re vobis

voluntatis nō sufficit arbitrium ad implē-
duz qđ peto. Uestre rei gratia flecto genua
mea ad pfem dñi nr̄i iesu xp̄i: ex quo oīs pr̄
nitas in celo z in terra noīatur. Det vobis
Quid det vobis: Qđ peto a vobis: rogo det
vobis. Peto em̄ a vobis ꝓpter arbitrium
voluntatis: rogo det vobis ꝓpter auxiliuz
maiestatis. Sed apostoli verba ꝓuenimus
Adhuc fortasse expectatis audire: q̄ textū
eiusdē lectionis memoria nō tenetis: vtruz
reuera ideo apls̄ pro ipsis ad pfem genua
flectat: vt det illis qđ diceret eis: peto. We
mētote ergo quid petierit ab eis. Peto vos
non infirmari in tribulationibus meis pro
vobis. Hoc ab eis petit. Modo videt quia
illis petit. Flecto genua mea ad patrē dñi
mei iesu xp̄i: vt det vobis sm̄ diuitias glie
sue virtute corroborari. Quid est aliud: ni
si non infirmari: Uirtute corroborari inḡt
p spiritum eius. Iste spiritus gratie: vide-
te q̄d petit. Hoc adeo petit qđ ab pfem geni
git: qz vt deus velit dare: debes z tu ad ac-
cipiendum accōmodare volūtatē. Quomō
vis accipere gr̄am diuine bonitatis: qui si
num nō aperis volūtatis. Det inquit vobis.
Nō em̄ habetis nisi det vobis. Det vobis
virtute corroborari p spm̄ eius. Si em̄ de-
derit vobis virtute corroborari: ibi dabit
vobis non infirmari: in interiore hoīe habi
tare xp̄m p fidem in cordibus vestris. To-
tū hoc det vobis. In charitate radicati et
fundati: vt ꝓualeatis comprehēdere cū oīb⁹
sanctis. Quid comprehēdere: Det vo
bis per spiritum suum virtute corroborari
et habitare in interiore hoīe vestro christū
p fidez: atq̄ its in charitate radicati z fun
dati possitis cōprehendere: Quid. Que sit
latitudo: longitudo: altitudo: z pfundum.
Altitudo quidem in latina lingua vtrūq̄ si
gnificat: z qđ sursum versuz est altitudinis
nomen habet: z qđ in profundū altum est
altitudinis nomen habet. Ideo bene respō-
det interpres ad id quod sursum est altuz
altitudinem dicere: ad illud quod deorsum
altum est/profundum dicere. Quid est er-
go fratres mei: Exponā hoc vobis: qđ faci
liꝰ forte sit cuiꝰq̄ ꝙs sibi sit ꝙs. Quid ḡ: Qz
latitudinem: longitudinem: altitudinem et
profundū: quattuor ista que dixit apostolꝰ
minus idoneus sum vel comprehēdere vel
proferre: transibo ab hoc: an forte pulsabo
z vt vobis salubre aliquid ꝓferam: vestris
orationibus adiuuabor. Quid ergo ꝓpit
homo christiane p latitudinem terre longi
tudinem temporum: altitudinem celi: pro-
funditatem abyssi. Quando ista comprehē
dis vel mente vel corpore: hoc est siue cogi
tando: siue carnis oculis intuendo: Qñ ista
comprehendis: Ipsum audi apostolū dicē
tem sibi. Mihi aūt absit gloriari: nisi in cru Gal. vj.
ce dñi nr̄i iesu xp̄i. Et nos si illa gloriamur:
vel qz sup illā iucubim⁹: In illa gloriemur
oēs o boni fratres: in illa gloriemur. Ibi
forte inueniemus z latitudinem: z longitu-
dinem: z altitudinē: z profundum. Uis em̄
apostoli hbis crux quodāmodo nobis an
oculos cōstituta est. Habet em̄ latitudinez
in qua magnus frigañ: habet longitudinē
qđ inde vsq̄ ad terrā ducit lignū: habet et
altitudinē qđ ab ipso trāsuersō in quo figū
tur manus excedit alignātū vbi caput cru
cifixi ponit: habet z pfundū: hoc est qđ in
terra figit z nō videt. Uidete magnū sacrm̄
Ab illo ꝓfundo qđ nō vides: surgit totū qđ
vides. Ubi ḡ est altitudo: Cōfert te ad vitā
moresq̄ scrōū: q̄ dicunt. Absit gloriari nisi Ubi.ij.
in cruce dñi nr̄i iesu xp̄i. Immenim⁹ in mori
bus eorum latitudinem charitatis. Unde
illos admonuit ipse apostolus dicens. Di- ij.cor.vj.
latamini: ne sitis iugum ducentes cum in-
fidelibus. Et quia⁹ ipse latus erat qui eos
ad latitudinem exhortabatur: audi q̄d di-
cat. Os nostrum patet ad vos o corinthij:
cor nostrū dilatatū est. Latitudo ergo cha- ij.cor.ix.
ritas est que sola bene operatur. Latitudo
facit vt hylarē datorē diligat deus. Si em̄
angustiam passus fuerit tristis dabit: si tri
stis dabit: perit quod dabit. Op⁹ est em̄ lati
tudine charitatis: ne pereat q̄cq̄d boni fa-
citis. Sed quoniam ait dñs. Ubi abūdabit
iniq̄tas refrigescet charitas multoꝝ. Ne matthei
mihi z longitudinē. Que est lōgitudo: Qui xxiiij.
pseuerauerit vsq̄ in finem: hic saluus erit.
Hec est longitudo crucis: vbi totū corpus
corrigit: vbi quodāmodo stat: quo stando
pseuerat. Si ergo q̄ris qui in cruce gloria-
ris habere crucis latitudinem: habeto be-
ne operandi virtutem. Si vis habere cru-
cis longitudinem: habeto perseuerandi lō
ganimitatem. Si autem vis habere crucis
altitudinem nosti quid audias/et vbi lau-
dias. Sursum cor. Quid est: sursum cor:
Ibi spera: ibi ama. Inde pete virtutem: ibi
expecta mercedem. Nam si bene operaris
et hylariter tribuis: videris habere latitu-
dinem. Si in hisdem bonis operibus vsq̄
in finem perseueraueris: videris habere
longitudinem. Sed si omnia hec non pro-
pter supernam mercedem facis: altitudi-
nem non habebis: et illa iam nec latitudo
erit: nec longitudo. Quid est enim habere
altitudinem/nisi cogitare deū/amare deuz
et gratis amare ipsum deum adiutorē: ipm̄
expectatorem: ipsum coronatorem: ipsuz p̄-
my largitorem: postremo ipsum premium:
deputare non aliud ab ipso qđ ipm̄ expecto

re: Si amas: gratis ama: si vere amas: ipse sit merces quē amas. Anvero tibi chara sunt oia: & vilis est qui cōdidit oia: Hec vt possim⁹ fieri genus sua ꝓ nobis apls: vtiq; ideo vt det nobis. Terret eñ & euāgelū. C mat. xiij Uobis datū est scire mysterium regni: illis aūt non est datū. Qui eñ hz dabit ei. Quis autē habet cui dabit: nisi cui datū est: Qui autē non habet: & qđ habet auferet ab eo. Quis autem non hz: nisi cui nō est datum: Quare ergo illi datū est: & illi nō est datuz: Non me piget dicere: hoc est ꝓfunduz crucis. De ꝓfundo nescio quo iudicio: rum dei que perscrutari cōtēplarię nō possumus: ꝓcedit omne qđ possumus: de ꝓfunditate inquā nescio qua iudiciorū dei: que inscrutabilia contēplari nō possumus: pscrutari nō valemus: ꝓcedit omne qđ possumus. Qđ possum video: vnde possim non video: nisi qz & hoc hactenus video qđ noui esse a deo. Quare aūt illuz & nō illum: Multū est a me. Abyssus est: profundū crucis est: admiratiōe exclamare possum: disputatōe demōstrare nō possuz. Quid possuz exclamare de ista profunditate: Quā magnificata sunt opa tua dñe: nimis ꝓfunde facte sunt cogitatiōes tue. Et sequit. Vir imprudens nō cognoscit: & stultus non intelliget hec. psal. xcij Quid nō intelligit stult⁹ & iprudens: Quia vel ꝓfundū est. Nam si stult⁹ nō intelligit: & sapiēs intelligit: nō est nimis ꝓfundū. Sed si sapiēs intelligit qz ꝓfundū est: stultus nō intelligit qz vel, ꝓfundū ē. Ideo multi de isto ꝓfundo querētes reddere rationē in fabulas vanitatis abierūt. Aliqui dixerūt: quia aīe sursum in celo peccāt: & fm sua petā ad corpora ꝓ meritis dirigūtur: & dignis sibi quasi carceribꝰ includūtur. Jerūt post cogitatiōes suas loqui volētes de dei ꝓfundo: mersi sunt in ꝓfundū. Occurrit eñ eis apostolus: volēs grām cōmēdare: & elegit illos Rom. ix. geminos in vtero rebecce: & dicit. Nōdum eñ nati: nec qz aliqđ egerint boni aut mali Vide quēadmodū tulit vanis hoibꝰ phantasias cōuersationis aiaꝝ ante corpꝰ in celo. Si eñ ibi iam cōuersate sunt: iā aliquid boni egerūt vel mali: & pro meritis suis ad corpora terrena directe sunt. Si placet cōtradicam⁹ apło qui dixit. Nondū nati: nec 1. Cor. xij. capi. multi. qz aliqđ egerint boni aut mali. hoc aūt qz ꝓpter apłm credem⁹ sentētiam respuit catholica fides: qđ aīe in celis prius viuant et cōuersent: & illic recipiendoꝝ corpoꝝ merita assumāt: modo isti nouelli non audent dicere. Sed quid dicūt aliqui sicut audimus ipsoꝝ: Ista disputāt. Prorsus inquiunt ꝓ meritis suis oēs homes moriūtur qz peccauerūt: non eñ esset mors nisi veniens de peccato. Sed ego cū hec audio ideo laudo: qz illā primā mortē intueor: & illi⁹ primi hois peccatū. Audio enim apłz. Sicut in adam 1. Cor. xv. oēs moriūtur: sic & in xpo oēs viuificabunt. Rom. v. Per vnū hoiem peccatū intrauit in mūdū: & per peccatū mors: & ita in oēs homes pertransiit: in quo oēs peccauerūt. Oēs eñ vn⁹ fuerūt. Sic audio dicentē mortem hois de peccato esse. Nō inquit: & qđ dicis: Omnē hoiem deus imortalez creat modo. Mirabilis nouitas. Quid dicis: Prorsus (inquit) oēm hoiem deus imortalem creat. Quare ergo moriūtur paruuli infantes: Nā si dicam: quare moriūtur grādes hoies: dicturus es mihi: peccauerūt. Ergo de maioruz etate nō disputabo: paruuloꝝ infantiā contra te testē citabo. Non loquūtur & cōuincunt: tacēt & qđ dico probāt. Ecce infantes Ro. xj. in suis vtiq; operibꝰ innocentes sunt: nihil secū nisi qđ de primo hoie traxerūt habentes: qđ ꝓpterea est xpi gratia necessaria vt in xpo viuificent: qui in adā mortui sunt: vt qz inquinati sunt generatiōe: purgent regeneratione. Ipsos ergo testes citabo. Rides mihi quare moriuntur si oēs hoies imortales nascant: & quoniā peccant: ideo moriūtur: Quid putatis dici potuisse: Que aures ferāt: Peccauerūt & ipsi. Ubi peccauerūt rogo: qñ peccauerunt: quo peccauerūt: Bonū & malū quid sit nesciunt. Peccatum accipiūt: qui ꝓceptū non capiunt. Proba mihi peccatores infantes. Quid dixisti: Ue qz oblitus es qđ fuisti: pba mihi peccata infantiū. An qz plorāt peccant: qz moribus quasi mutoꝝ alaliuz molestias repellunt: voluptates accipiūt: ideo peccāt: Si motus isti peccata sunt: ampliores peccatores in baptismo fiunt: qñ cū baptizantur vehemētissime reluctantur. Quare illis in tāta reluctatione nō iputaꝝ peccatū: nisi qz nullū est adhuc volūtatis arbitrium. Sed aliud dico. Jsti qz nati sunt: vt arbitraris peccarūt. Nā si non peccarent inquis: non morerent. Quid de illis dicis qui in vtero moriuntur: O angustia. Et ipsi mđt peccarūt: ideo moriunt. Mētiris: an falleris: Cōtradicit apłs. Nōduz natis: nec aliqđ agēti Ro. ix. bꝰ boni aut mali. Magꝭ apłm audio qꝫ te magis apło credo qꝫ tibi: nondū natis nec aliqđ agētibus boni aut mali. Si autē hoc testimoniū refellis: vade potiꝰ ad illas vagatiōes & dic: qz in celo peccarūt: & inde in corpora ꝓcipiunt. Non dico inās. Quare nō dicis: Quia dicit apłs. Nōdū nat⁊ nec aliqđ agētibus boni aut mali. Si ergo nō eos accusas in celo: quare accusas ivtero: Ad vtrūqz rñdet apłs: & eis rñdet q dicunt in celo: & q dicūt in vtero peccauerūt: qz ad vtrūqz valēt illa ꝛba q dicūt: anteqꝫ nascerent nihil egisse vel boni vl mali. Quare ḡ mouunt: Ut hic te auditur⁹ suz: & nō potiꝰ magꝫ gētiū. Dic mihi paule apłe: qre moriunt: Per vnū hoiez petrī itrauit in mundū: & ꝓ petrī mors: & ita in oēs hoies ptrā- Rom. v. siit: in q oēs peccauerūt. Ecce ꝓmꝰ hō totaz massaz dānabilē facit. Ueniat: veniat dñs nr̄ sedꝫ hō. Ueniat: veniat: ex alio tramite veniat: ꝓ ẏm̄ veniat: viuꝰ vēia mortuos inueniat: moriaꝫ vt morienti subueniat: ad vitā trāsferat: mortuos redimat morte: seruet vitā in mortē: occidat mortē de morte. Sola est ista gratia paruuloꝝ: sola maioꝝ: sola liberat ꝓusillos cū magnis. Quare illū & quare illū: quare non illū atqꝫ illum: Nolo a me queras. Homo sum: ꝓfunduz crucis aduerto nō penetro: expauesco non scrutor. Inscrutabilia sunt iudicia eiꝰ: inuestigabiles sunt vie eius: Homo sum: hō es: homo erat qui dicebat. O homo qs es q̄re Ro. ix. spōdeas deo: Homo dicebat: hoi dicebat. Audiat homo: ne pereat homo, ꝓpter quez deus factꝰ est homo. In hac ergo crucis ꝓfunditate: in hac rez tanta obscuritate teneam⁹ qđ cātauimus: nō de nr̄a ꝓtute ꝓsumam⁹: non ingenioli nr̄i viribꝰ in hac gōne aliqđ arrogem⁹: psalmū dicam⁹ cū psalmo ꝑs. lvj. dicamus. Miserere mei deus: miserere mei deus: miserere mei. Quare: Quia virtutem habeo qua te ꝓmerear: Non. Quare: Quia volūtatis arbitrium gero: vnde gratiā tuam meritum meum ꝓcedat: Non. Sed quare. Quoniā in te confidit anima mea. Magna scientia ista continētia. Conuersi ad dominum.

Sermo. vij. ¶ De verbis apłi. Humanus sermo & omni acceptiōe dignus: qz xps iesus venit in hūc mūdū peccatores saluos facere: quoruz ꝓmꝰ ego sum. quibus docet Augustinꝰ non merita nostra bona sed peccata christū de celo ad terram duxisse: alioquin non venturum: ob id qđ humilitatem suadens. Sermo. vij.

Ubi. ā.

Udiuimus beatū apostolum Paulū dicētē. Humanus sermo & omni acceptione dignꝰ: qz xps iesus venit in hūc mūdū peccatores salvos facere: quoruz primus ego sum. Humanꝰ ergo sermo & oi acceptiōe dignꝰ. Quare humanus & nō diuinus. Procul dubio nisi iste humanꝰ sermo etiā diuinus esset: dignꝰ omni acceptōe nō esset. Sed sic est ꝓmo iste humanꝰ & diuinus: quo est ipse xpꝰ: & homo & deꝰ. Si ergo recte intelligim⁹ sermonē istū: nō solū humanū eē verūetiā diuinū. Quare apłs humanū maluit dicere qꝫ diuinū: Proculdubio eñ qui nō mentirēt si diceret diuinū: nō sine cā maluit dicere humanuz. Hoc ergo elegit: ꝓ qđ xpꝰ in mūdum venit. Uenit eñ per qđ hō erat: naz per qđ deus erat semꝑ hic erat. Ubi eñ nō est deus: q̄ diuit. Celū & terrā ego cōpleo: Christꝰ est certe virt⁹ & sapiētia dei: de qua dr̄. Attingit a Hiere. xxiij. fine vsqꝫ ad finē fortiter: & disponit oia suauiter. Ergo in hoc mūdo erat: & mūdus per eū factꝰ est: & mūdus eū nō cognouit. Et hic erat & venit. Hic erat ꝓ diuinā maiestatez: venit ꝓ humanā infirmitatē. Qz ergo venit ꝓ infirmitatē humanā: nō predicās aduentū eiꝰ dixit. Humanꝰ sermo est. Nō liberaret humanū genꝰ nisi sermo dei dignarēt eē humanꝰ. Nā & hō ille dr̄ humanꝰ & se exhibet holez: & maxīe qui hospitio suscepit hoiem. Si ḡ humanꝰ dr̄ qui in domo suscepit hominē: qꝫ humanus est q̄ in seipo suscipit hominē: Ergo humanꝰ sermo & oi acceptione dignꝰ: qz xps iesus venit in mūduz pctōes saluos facere. Attende euangelium. Uenit Luc. xix. eñ filius hois querere & saluare qđ perat. Si hō nō perisset: filius hois non venisset. Ergo perierat homo: venit deus homo: et inuentus est homo. Perierat homo per liberam volūtatem: venit deus homo ꝓ gratiam liberatricem. Queris quid valeat ad malum liberū arbitrium: recole hominem peccatorem. Queris quid valeat ad auxilium deus & homo: attende in eo gratiā liberantez. Nusquā potuit sic ostendi: quāduz valeat volūtas hominis vsurpata per superbiā ad vtendū sine adiutorio dei malum: nō potuit plus & manifestius exprimi qꝫ in homine primo. Ecce perit primus homo: & vbi esset nisi venisset secūdus homo: Quia & ille homo & iste homo: & ideo humanus sermo. Prorsus nunqꝫ sic apparet benignitas gratie & liberalitas omnipotentie dei: quā in homine mediatore dei & hominū: homine christo iesu. Quid enim dicimus fratres mei: In fide catholica nutritis loquor: vel in pcē catholicaz lucratis. Nouim⁹ & tenemus mediatorē dei & hoiuz holez xpm iesum: inquātum hō erat eiꝰ esse nature cuius nos sum⁹. Non eñ alterius nature caro nostra & caro illius: nec alteriꝰ nature aīa nostra & anima illius. Hanc suscepit natura quā saluādaz eē iudicauit. 1. Joh. j. ſ. tim. j. B

Nihil minus habebat in natura:sed nihil habebat in culpa. Natura pura:sed nō fo-
la humana. Ibi erat deus:r ibi erat verbū
dei. Et sicut tu vnus hō alia es r caro:sic r
ille vnus xp̄s deus r hō. Audebit ergo ali
quis dicere:qr natura nr̄a in illo mediato-
re primū per libez arbitriuz ꝓmeruit deū:
r sic suscipi meruit vt esset hō r deus vnus
xp̄s iesus:Ecce nos possum⁹ dicere virtuti
bus nostris:meritis⁹ nostris:cōuersatiōe vi-
te nostre meruisse vt efficiamur filij dei:pos
sum⁹ dicere:accepimus ꝓceptuz:si seruā-
uerimus r bñ viximus:recipiemur in nu
mero filioz dei. Nūquid r ille prius vixit fi
Johā. j. li⁹ hois:r bene viuēdo factus est filius dei.
Inde cepit r inde incipit:r susceptiōe fact⁹
est. Uerbū enim caro factū est:vt habitaret
in nobis:verbuz dei vnicus dei fili⁹ assum-
psit alaz r carnem hois non antea se ꝓme-
rētis:nec ad illā percipiendā sublimitatez
virtute propria laborātis:sed oīno gratis.
Nihil eñ ꝓcessit illā susceptionez. Susce
ptus est dei filius:susceptiōe fact⁹ est. Uir-
go cōcepit:ante cōceptum virginis hō me-
diator:nō vtiq; prius iustus fuit. Quomo-
do eñ iustus fuit:qui nec fuit:Virgo conce
pit:r susceptio hōis inde cepit. Merito di-
ctū est. Uidimus gloriā eius:gloriaz tanq̄
vnigeniti a patre:plenū gratia r veritate.
Luc.xv. Amas liberā voluntatē tuaz:dicturus es
patri tuo. Da mihi substantiā meā que me
cōtingit. Quid te tibi cōmittis:Melius te
pōt seruare:qui te potuit anteq̄ esses crea-
re. Agnosce ergo xp̄m:gra plenus est. Hoc
tibi vult fundere quo plenus est:hoc tibi di
cit. Quere dōa mea:obliuiscere merita tua
qr si ego querer merita tua:nō venires ad
dona mea. Noli te extollere:pusillus esto.
C zacheus esto. Sz dicturus es. Si zacheus
Lu. xix. fuero:pre turba nō potero videre iesuz. No
li esse tristis:ascēde lignū vbi pro te pepen-
dit iesus:r videbis iesum. Et quale genus
ligni ascēdit zacheus:Sicomoroū. In regio
nibus nostris aut oino nusq̄ aut raro forte
alicubi nascit:in illis autē partib⁹ multum
est huius generis ligni. Et poma sicomora
dicūtur poma quidē similia:sed tñ distant
aliquid:qđ possunt nosse qui viderūt vel gu
stauerūt. Quātum tamē indicāt interpre-
tatione nois:sicomora fici fatue latine iter
pretātur. Jam vide zacheum meū:vide il-
lum obsecro te volentē in turba videre ie-
sum:r non valētem. Humilis eñ erat:tur-
ba superba erat:r ipsa turba ad videndum
bene dominū:sicut solet turba scipsam im-
pediebat:ascēdit a turba:r vidit iesuz non
impediēte turba. Turba eñ dicit humili-
bus:humilitatis viam gradiētibus: iniu-
rias suas deo dimittētibus:vindictam de
inimicis nō requirētibus:turba insultat et
dicit. Indefense:qui te nō potes vindicare.
Turba impedit ne videat iesus:turba glo
rians r exultās:quādo se potuerit vindi-
care:impedit ne videat ille qui pēdens ait.
Lu. xxiij. pater ignosce illis:qr nesciunt qđ facium.
hunc ergo volēs videre zacheus:in quo fi
gurabat persona humiliū:non attēdit tur-
bam impedientē:sed ascendit sicomorū eñ
j. Cor.j. fatui pomi lignū. N os enim (inquit apls)
predicamus xp̄m crucifixū:iudeis quidem
scandalū:attende sicomor:gētibus autez
stultitiā. Veniēz de cruce xp̄i nobis insul-
tant sapiētes huius mūdi r dicunt. Quale
cor habetis:qui deū colitis crucifixū:Qua
j. cor.ij. le cor habemus:Non vtiq; vestrū. Sapiē-
tia huius mūdi:stultitia est apud deū. Nō
enim vestrū cor habemus. Sed dicitis cor
nostrū stultum:dicite qđ vultis:nos ascen-
damus sicomorū r videamus iesum. Jdeo
eñ vos iesuz videre nō potestis:qr sicomor
ascēdere erubescitis. Apprehēdat zache⁹ si
comor:ascēdat humilis crucē. Parum est
ascēdat:ne de cruce xp̄i erubescat. Jn frōte
illā figat vbi sedes pudoris est:ibi oīno:ibi
in quo mēbro erubescit:ibi figatur vñ non
erubescit. Puta qr tu irrides sicomor:r ip
sa me⁹ fecit videre iesuz. Sed tu irrides sico
mor qui hō es:stultuz aūt dei sapiētius est
Ro.viij. q̄z hoīum. Et vidit dñs ipm zacheū. Uisus
j. Joh.j. est r vidit:sed nisi visus esset non videret.
Quos eñ ꝓdestinauit:illos r vocauit. Ip-
se est q̄ nathanael dixit:iam q̄si testimonio
suo adiuuāte euāgeliū r dicēti. A nazareth
potest aliq̄d boni esse. Dñs ad illū. Priusq̄
Gal.iij. te philipp⁹ vocaret cū esses sub arbore fici
vidi te. Nostis vñ sibi succinctoria fecerūt
primi pctōres adā r eua:Oñ peccauerunt
de foliis fici succinctoria sibi fecerūt r pu-
dēda texerūt:qr qđ eos puderet peccando
fecerūt. Ergo si succinctoria sibi ꝓmi pctō-
res vnde originez ducimus:in qb⁹ periera-
mus vt veniret ille querere r saluare quod
perierat:de foliis fici pudēda tegēda fece
Lu.xix. runt:quid aliud dictū est. Cuz esses sub ar-
bore fici vidi te:nisi nō venires ad purga-
torem peccati:nisi prior te vidisset in vm-
bra peccati:Ut videremus:visi sumus:vt
pa.lvij. diligeremus dilecti sumus. Deus me⁹ mi-
sericordia eius preueniet me. Jam ergo do
minus qui zacheum in corde susceperat:in
Lu.xix. domum eius dignatus est suscipi et dixit.
D zachee descende:quia in domo tua opor-
tet me manere. Magnum beneficium:ille
arbitrabatur christum videre:qr magnuz
et ineffabile beneficium putabat trāscun-
tem videre:subito meruit in domo habere.

Jnfunditur gratia:operaz fides per dile-
ctionē:suscipitur xp̄s in domū qui iaz habi
tabat in corde. Dicit xp̄o zacheus. Dñe di
midiū rerū mearuz do pauperib⁹:et si quid
aliquē fraudaui:quadruplū reddo. Quasi
diceret. Jdeo mihi dimidiū teneo:nō q̄ ha
beā:sed vnde reddam. Uere ecce qđ est su-
scipere iesum:in cor suscipe. Jbi enim erat
xp̄s:in zacheo erat:r de illo sibi dicebat qđ
ex ore ei⁹ audiebat. Sic eñ apls dicit. Ha-
Eph.iij. bitare xp̄m per fidē in cordibus nr̄is. Jam
ergo qr zacheus erat:qr princeps publica-
norū erat:qr valde peccator erat: q̄si sana
illa turba que impediebat videre iesuz ad-
mirata est:r reprehēdit q̄ in domuz pecca-
toris intrasset iesus. Hoc erat reprehēdere
q̄ in domū egroti intrauit medicus. Quia
ergo velut peccator zacheus irrisus ē. Irri
sus est autē ab insanis sanatus:dñs rīdit
Lu. xix. irridētibus. Hodie salus huic domui facta
est. Ecce quare intrauit:salus hodie fcā est.
Utiq; si salnator non intrasset:salus in illa
domo facta non esset. Quid ergo miraris
egrote:Uoca r tu iesum:noli tibi sān⁹ vide
ri. Cū spe egrotat/qui medicuz suscipit:de-
sperate egrotat/qui per insaniā medicū ce
dit. Qualis ergo eius insania q̄ medicuz oc
cidit:Qnāta vero bonitas r potentia me-
dici qui de sanguine suo:ipsano interfectori
Ubi.s. suo medicamētum fecit:Neq; eñ ille qui
venerat querere r saluare qđ perierat:pen
lu.xxiij. dens sine cā dicebat. Pater ignosce illis:qr
nesciunt quid faciūt. Jnsani sunt:medicus
ſj.timo.j. sanabo. Simus ergo iter illos quos sanat
humanus sermo r ol acceptiōe dignus:qr
xp̄s iesus venit in mundū pctōres saluos
facere:magnos:pusillos pctōres saluos fa
Lu.xix. cere. Uenit filius hois querere r saluare qđ
E perierat. Qui dicit infantilē etatem nō ha
bere qđ saluet iesus:oibus fidelibus infan
tibus christū negat esse iesum. Qui dicit i-
quā infantilē etatem nō habere qđ saluet
iesus in ea:nihil aliud dicit q̄z christū dñm
fidelibus infantib⁹.i.in christo baptizatis
infantibus nō esse iesum. Jesus enim quid
est:Interpretat iesus:saluator. Saluator
est iesus. Quos nō saluat non habendo qđ
in eis saluet:nō est illis iesus. Jam si corda
vestra tolerāt:aliquib⁹ baptizatis xp̄m nō
esse iesum:nescio vtrū fides vestra in regu-
la sana possit agnosci. Jnfantes sunt: sed
mēbra eius fiunt. Infantes sunt:sed sacra
mens accipiūt. Jnfantes sunt:sed mēse eius
participes fiūt:vt habeāt in se vitā. Quid
mihi dicis:Sanⁿ est:nō hz vitiū. Quare cū
illo curris ad medicū:si non hz vitiū:Non
sumus nc dicat tibi:aufer hinc cū quem qu
tas sanū. Filius hois non venit nisi q̄rere
r saluare qđ perierat. Quare illū ad me af-
fers si nō perierat:Humanus sermo r om
ni acceptione dignus:qr xp̄s iesus venit in
mundū. Quare venit in mundū:Peccato-
res saluos facere. Alia cā nō fuit quare ve-
niret in mundū. Non eū de celo ad terram
merita nr̄a bona sed peccata duxerūt. Hec
causa:cur veniret peccatores saluos face-
re. Et vocabis inḋ nomē eius iesuz. Qua- Luce. j.
re vocabis nomen eius iesum:Ipse enim
saluū faciet populum suū a peccatis eorūz.
Uocabis nomē eius iesum. Quare iesum:
Que rō est huius nois:Audi quare. Ipse
enim saluū faciet populū suū. Unde:A pec
catis eorū. Populum suū a peccatis eorūz.
Nūquid ad istum populum non pertinent
paruli:quos saluos faciet iesus a peccatz
eorū:Pertinēt plane:pertinēt fratres mei.
Sic habete in corde:sic credite:cū ista fide
paruulos ad gratiam christi portate:ne si
hāc fidem in corde nō habueritis a quib⁹
rīdetis:lingua vestra occidatis. Proīus
fratres qui cū ista fide cū paruulo non cu
currerit:fingit:fanus est:nihil mali habet:
nihil vitij hz:sed tollā illum ad medicum. Mat. ix
Quare:Quia sic solet fieri. Non times ne
tibi dicat medicus. Tolle hinc tecū ipsum Debbis
nō est opus sanis medicus:sed male habē dñi. Ser
tibus. Cōmēdauerim charitati vestre cām mo. xxx-
eorū:qui p se loqui nō possunt. Oēs paruu iij. C.
li tanq̄ pupilli considerētur:etiā qui nōdū
parentes,pprios extulerūt. Omnis ꝓdesti-
natorū numerus paruulorz populus dei q̄
rit tutorem:qui expectat dñm saluatorem.
Uniuersaz massam generis humani in ho-
mine ꝓmo venator ille percussit:nemo ad
ieiz trāsit a primo:nisi per baptismatis sa
cramētum. Jn paruulis natis r nōduz ba-
ptizatis agnoscit adam. Jn paruulis ba-
ptizatis r ob hoc renatis agnoscit christ⁹.
Qui adā non cognoscit in paruulis natis:
nec xp̄m agnoscere potuit in renatis. Sed
quare inquiūt iam baptizat⁹ hō fidelis iaz
dimisso peccato:generat eū qui est cū primi
Joh. iij. hois peccato:Quia carne illū generat non
ij. corin. spū. Quod natū est de carne:caro est. Et si
iiij. exterior hō noster (ait apls) corrūpitur:sed
interior renouat de die in diez. Ex eo qđ in
te renouat:non generas paruulum. Tu vt
nō in eternū moriaris:natus es r renouā-
tus es:ille adhuc nat⁹ est. Si tu renascen-
do viuis:sine vt r ille renascat r viuat:sine
inqnā renascatur:sine renascat. Quare cō-
tradicis:q̄re nouis disputationib⁹ antiq̄ fi-
dei regulaz frangere conaris:Quid est eñ
qđ dicis:paruuli nō habent oīno vel origi
nale peccatū:Quid est eni quod dicis:nisi mat. xix

vt non accedāt ad iesum? Sed tibi clamat iesus. Sine pueros venire ad me. Conuersi ad dominum.

¶ De verbis apostoli. Fidelis sermo & omni acceptiõe dignus. Sermo. ix.

j.timo.j. In quo supbiaz iudeo:ũ iustos se putantium recusantiũz dominum colligentem peccatores ridenti phrenetico comparat:& q̃ propter peccatores christus aduenerit.

A Uod lectum est modo de sctõ euangelio:hoc & paulus apostolus dicit. Cuius verba ista sunt. Fidelis sermo & oi acceptione dignus:q̃ christus iesus venit in mundu peccatores saluos facere:quoz primus ego sum. Nulla cã fuit veniẽdi xp̃o dño:nisi petões saluos facere. Tolle morbos:tolle vulnera: et nulla cã est medicine. Si venit de celo magn⁹ medicus:magnus per totu orbẽ terre iacebat egrotus. Ipse egrot⁹ genus humanũ est. Sed non oiuz est fides. Nouit dominus qui sunt eius. Supbiebãt iudei:extollebãt se:alte sapiebãt:iustos se putabant:& dñm colligentẽ peccatores insuper recusabãt. Qui vero superbiebãt:& alta sapiebãt: relicti sunt in montib⁹:ad nonagintanouẽ pertinẽt. Quid est relicti sunt in montib⁹? Relicti sunt i tumore terreno. Quid est:ad nonagintanouẽ pertinẽt? In sinistra sunt: nõ in dextera. Nonaginta cñ & nouem in sinistra numerãtur:vnũ adde:ad dexteraz trãsitur. Uenit ergo: vt ipse alio loco dicit: venit filⁱ⁹ hois querere & saluare q̃d perierat. Totum enim perierat:ex quo peccauit vnus. Ubi erat totũ:perierat totum:sed venit vnus sine peccato:qui saluos faceret a peccato. Illi aũt superbiendo q̃d est peius: & egrotabãt & sanos se esse credebãt. Periculosius egrotãt:qui mentẽ febribus pdiderũt. Illi rident:& sani plorant. Ridet cñ phreneticus:sed nõ est sanus. Porro autez qui mẽtis est sane:plorat phreneticũ ridentem. Primũ:si duo ista ꝓponas:quid est melius:ridere an plorare? Quis nõ sibi eligat ridere? Demiz ꝓpter dolorem salubrẽ penitẽtie:in fletu dñs posuit officium:in risu beneficiũ. Quomodo? Quãdo ait in euãgelio. Beati qui ploratis:q̃ ridebũt. Ergo in ploratu officiũ est:in risu est premiũ sapientie. Risum cñ pro gaudio posuit:nõ cachinnationem:sed exultationẽ. Ergo si duo ista ꝓponas:& queras quid horũ sit melius:ridere an plorare:ois homo plorare nõ vult: & ridere vult. Porro si addas personas ad istos affectus:& ita ꝓponas cuz psonis:id̃ est melius ridere phreneticũ:an plorare sanum? Eligit sibi homo fietũ cuz sanitate:risum cũ amentia. Tantũ valet mẽtis sanitas:vt etiã cum planctu eligat. Isti cñ qui sanos se putabãt:multo periculosius & desperati⁹ egrotabant:& ipsa egritudine qua mentes perdiderãt etiã medicũ cedebant. Parũ est cedebant:dicã totum:nõ solum cedebant:sed etiã occidebant. Ille aũt etiaz cũ occideret medicus erat:vapulabat & cu rabat patiebatur phreneticum:nec deserebat egr⁹ i tenebatur/alligabat/colaphis percutiebat/harũdine plagas accipiebat irridebat/insultabat ei postremo audiebatur/dãnabatur:ligno suspendebat:vndiz circũfremebatur:& medic⁹ erat. Agnoscis phreneticos:agnosce & medicũ. Pr̃ ignosce illis:q̃ nesciũt quid faciũt. Illi ꝑdita mẽte seniebãt:& medici sanguinẽ seniẽdo fundebant:ille autem etiaz de ipso sanguine suo egrotis medicamẽta faciebat. Non enim vere frustra dixit. Pater ignosce illis quia nesciũt quid faciũt. Orat christian⁹:& exaudit̃ur:orat christus & nõ exaudit? Naz qui exaudit cũ patre q̃ deus est:quo non exaudiẽ homo q̃d̃ ꝑ nobis factus est? Prorsus exauditus est. Ibi erãt:ibi seniebãt:de his erãt qui reprehẽdebant eũ & dicebãt. Ecce cũ publicanis & peccatorib⁹ cõuescit. Erãt in ipso populo a quo ipse medicus occidebat:& in eius sanguine etiã ipsis antidotuz parabat. Cum cñ dñs non solũ sanguinez funderet:verũetiã ipsam suã mortẽ ad medicamẽti confectionẽ impenderet:resurrexit ad demonstrandũ resurrectiois exemplũ. Patiẽtia sua passus est:vt doceret patientiã nostrã:& in resurrectiõe sua premiũ patiẽtie demõstraut. Itẽ vt nostis:& oẽs confitemur. Ascẽdit in celum:deinde ab eo spũs sanctus est missus:ante ꝑmissus. Dixerat eñ discipulis suis. Sedete in ciuitate donec iduamini virtute ex alto. Uenit ergo & ꝑmissio ipsius:venit spũssanctus: impleuit discipulos:ceperũt loqui liguis omniũ gẽtium:signuz in illis ꝑcedebat vnitatis. Loquebaẽ enim tũc vnus homo oibus linguis:q̃ locutura erat vnitas ecclesie in oib⁹ linguis. Exp̃auerũt qui audiebãt. Nouerãt enim hoies idiotas fuisse:vn⁹ tantũ linguẽ:& in rabãtur ac stupebant q̃ vnius linguẽ homines vel vt multũ duarum: linguis omniũ gẽtiuz loquerẽtur:suspẽli sunt stupore:perdiderũt elationez:de monte facti sunt valles. Jam si humiles sunt: valles sunt:q̃ infuderis capiunt:non dimittunt. Si venerit aqua super altitudinem

ij.Thes. iij.

Matth. xviij.

Luu. xix.

Luce.vj

Luu. xviij

B

Luce.iij

Ds

Iu. xxiij

Actu.ij.

C

decurrit & defluit:si venerit ad concauuz & humilẽ locum:& capitur & siat. Tales iam illi erant:stupebãt:mirabãtur:perdiderũt scientiam. Demiz loquẽte sibi petro:cõpuncti sunt:& factum est in illis quod psalmus predixerat. Cõuersus sum in erũna:cũ confringeretur spina. Quid est spina? Cõpunctio penitentie. Sic habes & verba ipa scripture in actibus apostolorũ. Cõpuncti sunt corde:& dixerunt ad apostolos. Quid faciemus? Quare dixerũt:quid faciemus? Nouimus quid fecimus. Quid faciem⁹? Quãtum ad nostrũ factum pertinet:desperatio est salutis:sit ergo in vestro cõsilio si fieri potest spes aliqua sanitatis. Nouiñis quid fecerimus:dicite quid faciamus. Quid est quod fecimus? Nõ enim quẽcuiqz hoiem occidimus:& multũ mali fecissemus si quẽcuiqz hominẽ innocẽtem occidissemus. Latronem eligimus:innocẽtem occidim⁹ mor tuũ elegimus/medicum occidimus/ dicite quid faciemus? Et petrus. Agite penitẽtiam:& baptizet vnusquisqz vestrũ in nomine patris & filij & spũs sancti vt transeatis de nonagintanouẽ ad centum:q̃ cum nonaginta & nouẽ essetis:penitẽtiaz vobis ne cessariam nõ putabatis:a dẽmino colligẽte peccatores:& volẽte eos facere penitentes:insuper exultabatis. Modo ergo ꝓpuncti:q̃ cognouistis peccatũ vestruz/agite penitẽtiam/& baptizẽt vnusquisqz vestruz in nomine dñi nostri iesu christi baptizetur in eius nomine quẽ occidistis sine crimine/et remittũtur vobis peccata vestra. Reducti sunt in spe/doluerunt/gemuerũt/conuersi sunt/sanati sunt. Ipsi erãt illi. Pater ignosce illis/q̃ nesciũt quid faciũt. Unusquisqz ergo fratres charissimi/quãdo audit dñm iesum christũ non venisse ꝓpter iustos sed ꝓpter peccatores/non amet esse peccator. Ne forte dicat in corde suo. Si iustus fuero non me amat christus/si peccator fuero amat me:q̃ ꝓpter peccatores descẽdit nõ ꝓpter iustos. Respondit enim tibi. Si medicũ agnouisti:febrem quare non timuisti? Utiq̃ medicus ad egrotũ venit:cõstat/sed ideo venit medic⁹ ad egrotũ:me ille sit semper egrotus. Quid ergo dicimus? Quid,pnũciamus? Quid desinim⁹? Egrotuz amat medicus:an sanũ? Quod vult facere amat non q̃d inuenit. Ad egrotũ quidẽ venit:ad sanum nõ venit. Noli attẽdere q̃ ad illum venit:ad illum nõ venit. Plus cñ amat sanum:q̃ egrotũ. Nam vt noueritis q̃ plus amat sanum cñ egrotuz:nũquid faceret q̃d dicisset? Ergo paulum aplm attẽde. Fidelis sermo & omni acceptiõe dignus:q̃ xp̃s ihesus venit in mundũ pctões saluos facere:quoz primus ego sum. Dixit:quoz primus ego sum:quo erat primus? Ante illuz non fuerũt peccatores:toti iudei? Ante illum nõ fuerũt peccatores in genere humano? Ante illum in oibus hoibus nõ peccato tenebaẽ adã? Non ante illũ fuit qui primus peccauit:& nos & oẽs in mortẽ precipitauit? Quid est:quoz prim⁹ ego suz? Ad quos venit:prim⁹ ego suz. Sed nec hoc verum est. Prim⁹ electus est petrus:prim⁹ andreas: prim⁹ alij apli:tu apostolus es nouissimus: quo dicis:quoz primus ego suz? Ergo apostolus nouissim⁹:primus peccator. Et hoc quo prim⁹ peccator? Añ te peccauit petr⁹? qñ ipsum dñm ter negauit. Nolo dicere:q̃ & ipse nisi peccator inuẽtus esset:de sinistra ad dexterã non trãsisset. Quid ẽ ergo:quorũ prim⁹ ego sum? Quia oib⁹ peior sum. Ergo peior ẽ voluit intelligi primũ. Quo in artificibus:quicũqz vult edificare quid dicit. Quis est hic prim⁹ structor? Quis est prim⁹ faber. Aut si curarj vult:quis est hic primus medicus? Non vtiq̃ iterrogat q̃s prior sit etate:aut q̃s prior sit ꝓfess̃one:sed q̃s prior sit arte. Quo illi in arte prim:sic iste in imitate primus. Quare paulus in imitate primus? Recolite saulũ & inuenietis. Attẽdite paulũ:& obliti estis sauluz. Attẽditis ad pastorẽ:& obliti estis lupuz. Nõne ille est cui ad lapidandũ stephanuz man⁹ vna nõ sufficiebat:& alioz vestimẽta seruabat? Nõne ipse est qui ecclesiã vbiqz psequebatur? Nõn ipse est qui lras acceperat a pncipibus sacerdotũ:q̃ pat illi erat perseq̃ christianos qui erãt in hierusalem:sed volebat ad alia loca venire vbi eos inueniret:& ligaret? Nõne cum iter agẽs spirat & anhelat ad cedes:de celo percussus est:& vocez dñi audiuit ad salutez fulminatus? Dum ambulat ꝓsternitur:vt videat excecatur. Ipse est ergo qui prim⁹ erat persecutor:illo peior nõ fuit. Audite vñ plus intelligatis. Ananie loquebaẽ ipse dñs christus:iã illo ꝓstrato:iaz erecto:& dicebat ei. Uade ad vi cũ illum:ibi inuenies saulũ a tharso cilicie: loquere ei. Qñ videt virũ ananiã intrantẽ ad se:& baptizantẽ se. Ille audiuit nomen sauli:& iter manus ipsius medici tremuit. Quid est autẽ dulci⁹? Saulus vñ vocaret: credo q̃ recolitis:& ꝓpter eos qui nõ recolunt cõmemoraz. Saul erat ille persecutor dauid. Jn dauid xp̃s erat:in dauid christ⁹ ꝓfigurabatur:in saule saulus ꝓfigurabatur. Tanꝯ dauid sauli dictũ est de celo. Saule saule q̃d me persequeris? Ananias ouis interpretaẽ. Loquebaẽ oui pastor:& timebat ouis lupum. Tanta huius lupi fama ꝓcesserat:vt nõ se putaret tutam ouis:

Ubi.s. ps.xxxi.

Actu.ij.

Jo.xviij

Actu.ij.

Iu. xxiij

C

j.timo.j.

Matth. xxvj.

j. Regũ xviij.

Actu. ix

D

nec inter manus pastoris. Et dom⁹ ad illū: quasi ad quē tremētē. Ille em cū audisset hoc: dixit. Dñe: audiui de isto hoie quāta mala fecit sanctis tuis in hierusalem: et modo dicit epistolas accepisse a pncipib⁹ sacerdotū: vt quoscūq; tenuerit: alligatos ducat. Quo me mittis? Quē ad lupū? Sed ille nō audiuit hāc excusatiōez. Jā em dixerat paucis oniculis suis. Ecce mitto vos sicut oues in medio luporum. Si misse sunt oues in medio luporuz: quare trepidas ire anania ad eum qui iam non est lupus? Lupum timebas sed respondet tibi dñs deus tuus. De lupo quē feci: facio de oue pastorem. Quomō ergo ipse saul⁹ postea paulus gratulat se ad dei puenisse misericordiam quia primus: hoc erat excellens in peccatis inuentus est? Et tamen misericordiā cōsecutus sum: vt in me ostenderet christus iesus oēm longanimitatez propter eos q̄ credituri sunt illi in vitā eternā: vt dicant sibi omnes. Si paulus sanatus est: ego quare desperо? Si a tanto medico tam desperatus eger sanatus est: ego cum vulneribus meis illas manus non optabo: ad illas manus nō festinabo? Ut hoc dicerent hoies: ideo saulus factus est ex psecutore apls: q̄ quouenit medicus: querit aliquē ibi desperatū: et ipm sanat: et si pauperrimū inueniat: tamē desperatū inueniat: nō ibi querit mercedē: sed commendat artem. Dicā ergo quod ceperam. Quomodo ergo saulus tum gratulabatur se a christo: quia peccator erat: assumptum atq; sanatum: nec dixit. Manes in peccato: quia propter me venit christus non propter iustū: ita et ante q̄ audieras. quia christus propter peccatores venit: noli tibi dormire in dulci stratu: sed audi ipm paulum dicentem. Surge qui dormis: et exurge a mortuis: et illuminabit te christus. Noli amare stratū peccati: totū stratū eius vertisti in infirmitate eius. Dictū est antea Surge: sanus esto: sanitatem ama: et noli rursus per superbiam de dextera ire ad sinistram: de monte ad vallem: de humilitate ad tumorem. Cum factus fueris sanus: id est cum iuste ceperis viuere: deo tribue: non tibi. Non enim laudando te saluus factus es: sed contra te pronunciando. Nam si te laudaueris per superbiam: grauius egrotabis. Ois em q̄ se exaltat hūliabitur et q̄ se hūliliat exaltabitur.

¶ De eisdē ꝓbis Apli: q̄b⁹ in sermone precedenti. In q̄bus primū se peccatorem paulus appellat: q̄ auguste no placet intelligi: nō pctōrū ordine ꝫ peccādi magnitudine. Ser. x.

DE diuinis lectionibus q̄ dñs admonere dignatur: intendi audite fratres: illo dante: me ministrante. Primam lectionem audiuim⁹ apostoli. Fidelis sermo et omni acceptione dignus: q̄ christus iesus venit in mundū peccatores saluos facere: quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: vt in me ostenderet christus iesus oēz longanimitatē suaz ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternā. Hoc de apostolica lectione percepim⁹. Deinde cantauimus psalmū exhortātes nos inuicem vna voce: vno corde dicentes. Venite adoremus et prosternamur ei et flcam⁹ coram domino qui fecit nos: et ibi preuenimus faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei. Post hec euangelica lectio: decem leprosos mundatos nobis ostēdit: et vnū ex eis alienigenam gratias agētem mundatori suo. Has tres lectiones ꝫtum ꝓ tpe possumus pertractemus: dicentes pauca de singulis: et ꝫtum conari possumus adiuuāte domino: nō in aliqua esrum sic immorantes vt alijs duabus impedimentum afferam⁹. Proponit nobis apostolus sciētiaz et gratiaz actiones. Memētote quid vltima euangelica lectio resonet quō iesus dñs laudat gratias agentem: ingratos improbat mundatos in cute: leprosos in corde. Quid ergo apls? Fidelis inquit sermo: et oi acceptione dign⁹. Quis est iste sermo? Quia christus iesus venit in mūdum. Ut quid? Peccatores saluos facere. Quid tu? Quorum primus ego sum peccator vel non fui: ingrat⁹ est saluator. Nullus hominum in ista que ex adam definit massa mortalium: nullus omnino hoim nō egrotus: nullus sine gratia xpi sanatus. Quid de paruulis pu[illegible]s: si ex adam egroti? Nam et ipsi portant ad ecclesiam: et si pedibus illuc currere non possunt: aliens pedib⁹ currunt vt sanentur: accommodat illis mater ecclesia alios pedes vt veniāt: alios cor vt credant: alios linguā vt fateāt̄ur: vt quoniā q̄ egri sunt alio peccāte pregrauant: sic cū hic sani sunt alio ꝓ eis ꝓfitente saluent. Nemo ergo vobis susurret doctrinas alienas. Hoc ecclesia semper habuit: semp tenuit: hoc a maiorum fide percipit: hoc vsq; in finem pseueranter custodit. Quoniā nō est opus sanis medic⁹: sed egrotantibus. Quid necessariū ergo habuit insans christū si nō egrotat? Si sanus est: q̄re per eos qui euz diligunt medicum q̄rit? Si q̄ portant infantes dicuntur omnino nullum

nullum propaginis habere peccatum: et veniūt ad xpm: cur non eis dicit in ecclia qui eos apportant: auferte hinc innocentes istos. Nō est op⁹ sanis medic⁹: sed male habentibus. Nō venit xps vocare iustos: sed pctōres? Nunq̄ dictū est: sed nec aliqñ dicetur. Quisq; ergo q̄ pōt fratres loquatur ꝓ eo q̄ loqui ꝓ se nō pōt. Pro magno cōmēdantur ep̄is patrimonia pupillorū: quanto magis gratia paruulorum? Pupillus tuek ep̄s: ne mortuis parentibus ab extraneis opprimatur. Clamet plus ꝓ paruulo: cui timet ne a parētib⁹ occidat: clamet cū apostolo. Fidelis sermo et oi acceptione dign⁹ q̄ xps iesus venit in mundum: Illā aliaz ob causam: nisi pctōres saluos facere. Qui venit ad xpm habet q̄ in eo sanetur: qui nō habet: nō est causa quare medico offeratur. Eligāt parentes vnū de duob⁹: aut cōfiteant in paruulis suis sanare peccatum: aut eos medico offerre designāt. Hoc nihil est aliō: ꝫ velle medico sanū offerre. Quid offers baptizādum? Quē? Infantem cui offers? Christo. Ei certe qui venit in mundū Ita inq̄t. Quare venit in mundum? Peccatores saluos facere. Ergo quē offers: habet q̄ in illum saluum fiat? Si dixeris habet: ꝓfitendo deles: si dixeris non habet: negādo tenes. Pctōres inquit saluos facere ꝫ rum primus ego sum. Ante paulus nō erat pctōres? Certe vel ipe adam ante omnes: et plena pctōrib⁹ terra deleta diluuio: et deinceps ꝫ multi. Unde vez est: ego primus sum primum se dixit: nō pctōrum ordine: sed peccati magnitudine. Magnitudine pcti sui vnde se primū dixit pctōrum: quō dicuntur inter aduocatos: verbi gratia: primi: primus est iste nō q̄ plures annos habet ex q̄ causas agit: sed q̄ ex q̄ cepit ceteros superauit. Dicat ergo apls alio loco: vnde primus pctōrum. Ego inquit sum nouissimus apl̄orum qui nō sum dignus vocari apls: q̄ persecutus sum ecclesiā dei. Nemo acriot inter persecutores: ꝫ nemo peiot inter pctōres. Sed misericordiam (inq̄t) ꝓsecutus sum. Et quare sit misericordiam ꝓsecutus: exponit causam. Ut in me inquit ostēderet xps iesus oēm longanimitatem: ad informationem eor q̄ credituri sunt illi in vitam eternam. Christus inquit daturus veniā ꝓnerīs ad se pctōibus vsq; ad inimicos suos me primo elegit acriotem inimicum: quem cum sanaret: nemo in ceteris desperarer. Faciunt hoc medici q̄n ad ea loca veniunt vbi ignoti sunt: quos curent primitus eligunt desperatos: vt in eis et benuolentiaz exerceant: et cōmendent doctrinā: vt vnusq; quisq; in illo loco dicat ꝓ suo. Vade ad illum medicum: secur⁹ esto sanat te. Et ille. We sanat? Nō vides q̄d patiar? Ego noui quid simile. Tu q̄ pateris: et ego quidem passus sum. Sic dicit paulus vnicuiq; egroto: et de se volenti desperare. Qui curauit me misit me ad te: et dixit mihi. Illi desperanti vade et dic quid habuisti: quid in te sanaui: ꝫ cito sanaui. De celo vocaui vna voce percussi et deleci: alia erexi et elegi: tertia impleui et misi: quarta liberaui et coronaui. Uade dic egrotis: clama desperatis. Fidelis sermo et omni acceptiōe dign⁹ quis christus iesus venit in mundum peccatores saluos facere. Quid timet? Quid trepidatis? Quorum primus ego suz. Ego (inquit) vobis loquor: sanus egrotantibus stans iacentibus: securus desperatis. Jō enim misericordiam ꝓsecutus suz: vt in me ostenderet christus iesus omnem longanimitatem. Morbum meum diu protulit et sic abstulit: tanq̄ bonus medic⁹ phreneticum patienter toleraui: sustinuit me ferientem se: donauit mihi ferri ꝓ se. Omnez inquit longanimitatez ostendit in me: ad informationem eorum q̄ credituri sunt illi in vitam eternā. Nolite ergo desperare. Egroti estis accedite ad eum et sanamini. Ceci estis: accedite ad eū et illuminamini: et qui sani estis ei gratias agite: et qui egrotatis: ad eum sanandi currite: dicite omnes. Venite adoremus: et prosternamur ei: et plorem⁹ coram domino qui fecit nos et homines et saluos. Naz si ille nos fecit hoies: nos aūt ipi nos fecimus saluos: aliquid illo melius fecim⁹. Melior est enim saluus hō: ꝫ q̄libet hō. Si ergo te de⁹ fecit hoiem: et tu te feciſti bonuz hominem: q̄ tu feciſti melī⁹ est. Noli te extollere super deū subde te: deū adora: ꝓsterne: ꝓfitere illi q̄ fecit te: q̄: nemo recreat: nisi q̄ creat: nemo reficit: nisi q̄ fecit. Hoc et in alio psalmo. Ipse fecit nos et nō ipi nos. Sane q̄n te fecit quid tu faceres nō habebas. Q̄n aūt iaz es: habes et tuipse quid facias: ad medicum curras: medicum implores: q̄ vbiq; est. Et vt implorares excitauit cor tuum: et posse implorare donauit tibi. Deus est enim inquit qui operatur in vobis: et velle et operari ꝓ bona volūtate: q̄ vt haberes bonam voluntatem: illius vocatio precessit. Clama. De⁹ me⁹: misericordia eius preueniet me. Ut esses: vt sentires vt audires: vt cōsentires: preuenit te misericordia eius. Preuenit te in oibus: preuenit et tu in aliquo irā ei⁹. In quo inquis: in quo? Confitere ista omnia a deo te habere q̄cq̄d boni habes: a te q̄cq̄d mali. Ne in bonis tuis illū ꝓtēnas: te laudes: ne in malis tuis illum accuses: te excuses ipa est vera

eōfessio. Ille q̄ in tantis bonis p̄uenit te: vē
turus est ad te: r inspectur⁹ dona sua r ma
la tua: quō bona eius vsus fueris inspicit
te. Ergo qr in oībus istis donis p̄uenit te: vi
de in quo tu p̄ueneas facie venturi. Audi
ps. xciiij psalmum. P̄ueniamus faciem ei⁹ in cōfes
sione. P̄ueniamus faciez eius. Anteq̄ ve
niat ppiciet: anteq̄ assit placet. Habes em̄
facer dotē p quē possis placare deū tuum: r
ipe cum pfe deus est ad te: qui hō est ppter
te. Ira iubilabis in psalmis: p̄ueniens fa
ciem eius in confessione. Jubila in psalmo
p̄ueniens faciem eius in confessione. Ac
cusa te iubilās in psalmo. Lauda illū accu
sando te: r laudando eū qui fecit te. Veniet
qui mortuus est pro te et vinificabit te. Hoc
tenete: in hoc persistite. Nemo variet: nemo
leprosus sit. Doctrina inconstans: non ha
bens vnum colorem: mentis lepram signi
huc. xvij. ficat: r istam christus mundat. Forte in ali
quo variasti et inspexisti: r in melius sentē
tiam commutasti: r quod varium erat vni⁹
coloris effectum est. Noli tibi tribuere: ne
fis inter nouem qui gratias non egerunt.
Unus egit gratias. Ceteri indeles erāt. Ille
alienigena erat: gētes alienigēas significa
bat: numer⁹ ille christo decīnas dedit. Illi
ergo debemus quod sumus: quod viuimus
quod intelligimus: quod homines sumus:
quod bene viximus: quod recte intelligim⁹
i. Co. iiij illi debemus. Nostrum nihil nisi peccatum
quod habemus. Quid em̄ habes quod nō
accepisti: Vos ḡ maxime q̄ scitis q̄d audia
tis: curādū ab egritudine: mūdatū a vanie
tate sursum cor ponite: et deo gr̄as agite.

¶ De psalmo nonagesimo q̄rto vide
licet plorem⁹ cōtā dño q̄ fecit nos r c.
vbi creationē bonorum ac malorū sic
cerissime exponit. Cuz confutatione
pelagianor. Sermo. xj.

A Salmus quem cantauimus domino: r nos inuicē
exhortati sumus vt adoremus eum: et prosternamur
ps. xciiij illi: et fleamus ante dominum qui fecit nos: admo
net querere aliquanto diligentius: quid sibi velit quod ait. Qui nos
fecit. Quod enim homo a deo creatus est: nullus dubitat homo: nisi qui ingratus est
Nouimus enim quia ita legimus: r ita credimus: q̄ fecit deus hominem inter multa
Gen. j. que fecit ad imaginem suam. Hec omnis est
prima conditio: hec est humana p̄ma crea
tura. Non tamen arbitror hoc nos p magno voluisse commonere spiritum sanctum
ps. xcix. in hoc psalmo quod ait. Fleamus ante do
minum qui fecit nos. Alio enim loco dicit.
Ipse fecit nos et non ipsi nos. Unde quidē
vt dixi: christianus dubitat nem⁹: quia nō
solum deus creauit primum hoiem ex quo
omnes hoies: sed deus hodieq̄ creat singu
los homines: ille qui ait cuidam sancto suo
Hiere. j. P̄tiusq̄ te formarem in vtero noui te. P̄ri⁹
ergo creauit homines sine hoie: sine hoiem
ex hoie. Ipe fecit nos r nō ipsi non. Ad istū
itaq̄ primum verborum istorum r facilem
sensum: sed tamē verū: adorem⁹ eū fratres:
r p̄sternamur ei: r ploremꝰ ante dñm q̄ fe
cit nos. Nō enim fecit r deserit: nō em̄ cura
uit facere: r non curat custodire. Ploremus
ante dñm nos fecit: q: non ploraumus qñ
nos fecit: et tñ fecit. Qui ergo fecit añq̄ ro
garet: deserit cū rogat: Tāq̄ ergo dubita:
ret homo vtrū exaudiret oīans admonuit
eū scriptura cuz dicit. Plorem⁹ ante dñm q̄
fecit nos. Utiq̄ exaudi quos fecit: vtiq̄ nō
potest nō curare q̄s fecit. Uerūtamen intra
altiorē intellectū r ḡtum existimo vtiliorē
vidit quoddā spūssanct⁹ dicentes vel dictu
ros: q⁹ de⁹ eos fecerit homines iustos aut
ps. xcix. ipsi se faciūt: p̄enidit eos: admonuit eos: r
B ab hac extollētia reuocanit eos dicēs. Ipe
fecit nos r nō ipsi nos. Quare em̄ addidit.
Et non ipsi nos: cum sufficeret dicere. Ipse
fecit nos: nisi quia illam facturam voluit
admonere: vbi dicūt homines. Ipsi fecim⁹
nos: id est vt iusti essemus: iustos nos libe
ra voluntate fecimus: q̄si conditi sumus:
liberum arbitrium acccepimus: Ut ergo iu
sti simus: libero id arbitrio agimus. Quid
adhuc deum inuocamus: vt iustos nos fa
ciat: quod habemus in potestate: vt nosipi
iustos faciamus: Audite audite: et iustos
et iniustos ipse fecit nos et non ipsi nos.
Creatus est primus homo in natura sine
culpa/in natura sine vitio/creat⁹ est rectus
eccs. vij. non se fecit rectum. Quid se autem ipse fe
cerit notum est: cadens a manu figuli fra
ctum est. Regebat enim eū ipse qui fecerat
voluit deserere a quo factus erat/permisit
deus tanq̄ dicēs. Deserat me r inueniat se
r miseria sua ,pbet quia nihil pōt sine me.
Hoc modo ergo ostēdere voluit de⁹ homini
quid valeat liberum arbitrium sine deo. O
malum liberum arbitrium sine deo. Exper
ti sumus quid valeat sine deo. Ideo miseri
facti sumus/quia sine deo quid valeat ex
perti sumus. Experti ergo tandez aliq̄n no
uerimus: r venite adoremus eū r ,pternamur ei. Uenite adoremus r ,pternamur il
ps. xciij li: et fleamus coram domino qui fecit nos/
vt perditos nos per nos/ reficiat nos qui
fecit nos. Ecce bonus factus est homo/ r p
libertum arbitriū fact⁹ est homo mal⁹. Qui

dō factur⁹ est bonū hoiem malus hō/p libe
rum arbitriū deserētes deū: Seruare se nō
potuit bon⁹ bonum/r facturus est se mal⁹
bonū: Cū esset bon⁹ nō se seruauit bonum/
r cū sit malus dicit /facio me bonū: Quid
facis malus/q̄ peristi bon⁹: r nisi reficiat te
qui permanet bon⁹: Ipse ergo fecit nos et
non ipsi nos. Nos autē pp̄ls ei⁹: r oues pa
scue ei⁹. Ecce fecit nos hoies pp̄ls sui: q̄ nos
fecit. Nō em̄ creati hoies iā pp̄ls ei⁹ eram⁹
C Udete fratres mei: r de ipsis psalmi x̄bis
attendite vnde dixerit. Ipse fecit nos r nō
ipsi nos. Hinc dixit. Fecit nos r nō ipi nos
vt sim⁹ populus ei⁹ r oues pascue ei⁹. Ipe
fecit nos. Nam r pagani nascunt: r om
nes impij: omnes aduersarij ecclesie ei⁹/vt
nascerent ipe fecit eos. Nō em̄ ali⁹ de⁹ crea
uit eos. Qui de paganis nascunt ab ipo fa
cti sunt: ab ipo creati sunt r nō sunt popul⁹
ei⁹/nec oues pascue ei⁹. Cōis est oib⁹ natu
ra: nō gr̄a. Natura nō putet gr̄a: Iz r si pute
tur gr̄a: ideo putet gratia: qr r ipsa gratis
2cessa est. Nō em̄ hō q̄ nō erat ,pmeruit vt
esset: si ,pmerunt iā erat /sed nōdū erat. Er
go q̄ ,pmeret nō erat/r tñ fact⁹ est: nec vt pe
cora fact⁹ est: nec vt arbor fact⁹ est: nec vt sa
xum fact⁹ est: Iz factus est ad imaginē crea
toris. Hoc bñficiū q̄s dedit: Deus q̄ erat: r
Rom. iiij ex eterno erat/cui dedit: Hoi q̄ nōdū erat.
Dedit q̄ erat: accepit q̄ nō erat. Quis autē
hoc facere potuit/nisi vocat ea q̄ nō sunt tā
Ephe. j. q̄ ea q̄ sūt: De q̄ dicit ap̄ls. Qui nos elegit
j. sen. di. añ mūdi ,stitutionē. In mūdo isto facti su
xxxvi. c. mus: nec mūdus erat qñ electi sumus. In
ad quod effabilia mirabilia fratres mei. Quis hoc
explicare suffecerit: Quis saltem quod ex
plicet cogitare: Eliguntur qui nō sunt: nec
erat qui eligit/nec vane eligit: eligit tñ r hz
electos quos creaturus est eligendos: ha
bet autem apud seipm/nō in natura sua hz
in p̄sentia sua. Ergo nolite extolli. Homi
nes sumus ipse fecit nos r fideles sumus:
si tñ sumus/q̄n ill⁹. Contra gratiam dispu
tamus. Sed ecce fideles sumus/r iaz fid e
abach. ij les: etiam iusti. Quia iust⁹ ex fide viuit. Ipe
fecit nos r non ipsi nos. Quere quid nos
fecerit. Dicturus es. Homines. Non inde
psalmus loquebatur: illud scimus: illō no
tuz est: illud patet: nec magna vt hoc nouе
rimus doctrina indigemus: quia homines
ipse nos fecit. Sed vnde loquebat⁹ vide. Ipe
nos fecit: et nō ipsi nos. Quid nos fecit nisi
q̄s sumus: Quid aūt sumus: Nos aūt ec
ce q̄d sumus: Quid. Populus eius et oues
pascue eius. Ipse nos fecit populum suum
ipse nos fecit oues pascue sue/ qui misit in
gulandā ouē innoxiaz fecit ouem de lupis
hec est gratia. Excepta illā cōmuni gr̄a na
ture qua hoies facti sum⁹: nec digni fuim⁹
q̄ nō fuim⁹. Excepta illa gr̄a: hec est maior
gratis qua facti sum⁹ pp̄ls ei⁹ r oues pa
scue ei⁹: p iesum x̄pm dñm nr̄m. Sed dicit
aliqs. Per iesum x̄pm facti sumus vt etiaz
hoies essemus. Ita vero p iesum x̄pm facti
sunt r pagani r nō pagani. Quis est em̄ ie- Joh. j.
sus x̄ps nisi in p̄incipio erat x̄bū r verbum
erat apud deū r deus erat verbū: Hoc erat
in principio apud deū. Oia p ipz facta sunt
Illi ergo debent r pagani quod homines
creati sunt/r tanto magis puniendi: quia
dimiserunt eum a quo facti sunt/et colue
runt quod ipsi fecerunt. Excepta ergo illa
gratia qua cōdita est humana natura: hec
em̄ christianis/paganisq̄ cōis est: hec est
maior gratia/nō q̄ per verbū hoies creati
sumus: sed q̄ per verbum carnē factū fide- j. Ti. ij.
les facti sum⁹. Unus em̄ de⁹ r vnus media
tor dei r hoim homo x̄ps iesus: in p̄ncipio erat verbū. Nōdū erat hō x̄ps iesus: r
verbum erat apud deū/r deus erat x̄bum
Ipse mūdus nō erat qñ deus erat verbum Joh. j.
Oia p ipm facta sunt: r mūdus p ipm fact⁹
est. Ergo tūc qñ nos fecit vt hoies essemus
nōdum erat homo. Magnam istam gratiā
2mendat apostolus christianis: vbi dicit. j. Ti. ij.
Unus em̄ deus/r vnus mediator dei r ho
minum. Nō ait. X̄ps iesus ne tu putares
fm verbū dictuz/sed addidit: hō mediator
dei r hoiz: hō x̄ps iesus. Quid est mediator
per quē cōungeremur: p quē recōciliare
mur: q: pctis ,pp̄ijs sepati iacebamus/in
morte eramus/p̄orsus perieramus. Non
erat x̄ps homo qñ creatus est homo: ne pi
ret hō/ille fact⁹ est hō. Hec vobis cōtra no
uellā hereſim q̄ temptat assurgere vt sepe
disputare cogimur: q: vos firmos volum⁹
esse in bono integros aūt a malo. Hec enim
est disputatio eorum quando primo exorti
ceperunt r contra gratiā disputare nul
tum tribuentes non libertati hominis sed
infirmitati: r iacentē miser⁹ hoiez nō erto
lētes ne manu sibi desuper porrecta valeat
surgere. Disputantes ergo contra gratiam
pro libero arbitrio: fecerunt auribus pīs
et catholicis offensionem/ ceperunt ouri/
ceperunt vt certa pernicies deuitari: cepe
runt de illis dici q̄ contra gratiam disputarent/r inuenerunt ad reuelandam istam
inudiam tale commentum. Non inquit cō
tra gratiam dei disputo. Unde probas: Eo
ipso inquit non contra gratiam dei dispu
to q̄ liberum arbitrium defendo. Uidete
acumen: sed vitreum. Quasi lucet vanita
te: sed frangitur veritate. Attendite quam
sit quasi acute excogitatum quod dicere
voluerunt. Hoc ipso inquit: quia liberum

arbitrium hominis defendo et dico/qz libero arbitrio iusticiēs est vt iustus sim: nō sine gratia dei dico. Erecte sunt aures pīorum: iam qui ista audit incipit gratulari. Deo gratias. Nō sine dei gratia defendit liberū arbitrium. Est eīm liberū arbitrium: sed nihil valet sine dei gratia. Si ergo liberum arbitrium non sine dei gratia defendunt: quid mali dicūt? Expone ergo nobis ō doctor quam dicis gratiam. Cum dico inquit liberū hominis arbitriū vide qz hois dico. Quid deinde? homo est/ds creauit? Deus. Quis ei liberū arbitriū dedit? Deꝰ. Si ergo hominē deꝰ creauit/et homini deꝰ liberz donauit arbitriuz: ḋcḋ potest hō de libero arbitrio: cuius gratie debeꝫ nisi eius qui eū cōdidit cum libero arbitrio? Et hoc quasi acute ab ipis dictū. Videte ñ fratres mei quō illā generalē gratiā predicent qua creatus est homo qua homines sumus: et vtiqz et cū impijs homines sumus: sed non cum impijs christiani sumꝰ. Hāc ergo gratiam qua christiani sumus: ipsam volumus predicent: ipsam volumus agnoscant ipsam volumus: de q̄ dicit apostolus. Non irritam facio gratiam dei. Nam si per legem iusticia: ergo xp̄s gratis mortuꝰ est. Videte vñ dixit apls. De lege dixit. Si per legem iusticia: ergo christus gratis mortuus est. Quia ergo ex lege non erat iusticia: ideo mortuus est christus/vt p fidem iustificent qui ex lege non iustificabantur. Si enim inquit data esset lex que posset iustificare omodo ex lege esset iusticia. Quod etiam hesterno die cōmemorauimus. Sed conclusit scriptura oia sub petō: vt ꝓmissio/nō predicatio. Qui ꝓmisit ipse facit. Ut promissio unquit ex fide iesu xp̄i daret credentibus. Ecce quales nos inuenit gratia saluatoris: quoz nec lex sanos facere potuit. Quare autez dabatur lex si sufficiebat natura? Quare lex data si sufficiebat natura? Et tñ nec lex sufficere potuit: ita infirma erat ipa natura data est lex: sed nō q̄ possit viuificare. Quare ergo data est? Lex inquit apls: preuaricationis gratia data est: preuaricationis gratia posita est vt te faceret p̄uaricatorem. Quare vt me faceret preuaricatorē Quis nouerat deus supbiā tuā: nouerat qz dicebas. O si sit q̄ doceat: o sibi q̄ mihi ostēdat. Ecce lex dicit tibi. Nō cōcupisces. Cognouisti legez dicentem. Non concupisces. Surrexit concupiscentia quam non nouerās. Inerat enim sed nesciebatur: excipiti conari vincere quod inerat et apparuit quod latebat. Superbe per legem factus es preuaricator. Agnosce gratiam et esto laudator. Sed legem inquis quis dedit? Qz sunt homines vani: et penis impij qui dicunt legem ab alio datā: gratiaz ꝺo per dñm nostrum iesum xp̄m: quasi legē malā: quasi legem puersam: gratiā vero rectā/et volūt ita discernere duo testamēta: vt vetus testamētū dicāt esse nescio a quo principe tenebrarū: nouū aūt testamētū a dño deo patre dñi nr̄i iesu xp̄i. Ipm paulū audi. Si propterea putas legē datā ab alio nō a deo: qz p illaz factus est prenaricator: audi ipsum apostolum legis laudatorē. Itaqz inquit lex q̄dez sancta et mandatum sanctū: adde et iustum adhuc adde et bonū. Quod ergo bonuz est inqt: mihi factuz est mors? Absit. Sz peccm̄ vt appareat peccm̄. Erat eīm peccatū: iz latebat peccatuz. Qñ latebat peccm̄? Qñ te aduersariū nōdum patiebat. Cepisti conari: et apparuit qui tenebat. Qñ sequebaris: catenam nō sentiebas: qñ isti refugiūt apparunt vinculū: voluisti fugere et cepisti trahi. Qz ergo cepisti trahi: subueniat tibi q̄ nō est ligatus. Quis nō est ligatus: nisi q̄ dixit. Si inuenistis in me peccatū dicite. Quis non est ligatus nisi q̄ dixit. Ecce venit princeps mundi: et in me nihil inueniet. Quare nihil inueniet? Qz mors peccato insita debetur. Quare ergo moreris? Ut sciant inquit omnes quia voluntatē patris mei facio. Ipse soluit qui ligatus non est: ipse a mortuis liberat qui est in mortuis liber. Sed ipse misit et legem. Per seruum suum legem: per seipsum gratiā. Attende hēliseum in magno altoz mysterio: tanq̄ prophetā: agēdo ꝓnunciantez: nō solū loquendo. Mortuꝰ erat filius hospite ipsius. Quid significauit mortuus puer nisi adam? Nunciatum est sancto prophete gerēti in prophetia typuz dñi nostri iesu christi: misit p seruū baculū suū: et ait illi. Vade: vade: pone supra puerum mortuū. Perrexit ille tanq̄ seruus obediēs Scebat propheta quid fecerat: posuit baculum supra mortuuz: non surrexit. Si eīm data esset lex que posset iustificare: omnino ex lege esset iusticia. Non ergo potuit lex viuificare. Venit ipse grandis ad parunlum saluator ad saluandum: viuus ad mortuuz venit ipse. Et quid fecit? Iuuenilia membra contraxit tanq̄ seipsum exinaniens vt formam serui susciperet. Iuuenilia ergo membra contraxit: paruum se parno coaptauit vt efficeret corpus humilitatis nostre conforme corpori glorie sue. Itaqz in isto typo christo prophetice expresso suscitatus est mortuus: tanquam iustificatus est impius. Ista gratia predicetur: ista est gratia christianorum per hominem mediatorem: per passum et resuscitatum qui ascēdit in celum: et captiuauit captiuitatem/et dedit dona hominibus. Ista inquam gratia predicetur: contra istam gratiam ab ingratis nō disputetur. Baculus prophetic⁹ mortuo nō suffecit: ipsa inortua natura suffeceret? Et istam qua conditi sumus quāq̄ hoc nomine appellatā minime legerim⁹ tamen quia gratis data est: gratiam fatea mur. Sed ostendamus vobis maiorem esse istam qua christiani sumus. Attendite. Anteq̄ conditi essemus nihil boni merebamur: et ideo gratia qua conditi sumus cuz boni nihil mereremur. Si ergo magna est gratia qñ nihil boni merebamur: q̄ta gratia est qñ tantū mali merebamur? Qui nondum erat bene nō merebatur peccator et male merebatur? Nondū erat q̄ factus est: nōdū erat/sed nec offenderat. Nonduz erat/et facꝰ est: offendit et saluus. Qui nondum erat nihil sperabat: factus lapsus est: lapsus aūt damnationē expectabat/et liberatus est. Hec est gratia p iesum xp̄m dñm nostrū. Ipe fecit nos: et anteq̄ essemus oino ipe fecit nos et factos et lapsos ipse iustos fecit nos: et non ipi nos. Si q̄ igitur in noua creatura lapsus ē vetꝰ: facta est noua. Una erat massa pditionis ex adā cui nō nisi supplicū debebatur: facta sunt vasa inde in honorē ex eadem massa. Habet eīm potestatez figulus luti ex eadem massa. Qua massa? Certe iā perierat: certe iam illi masse iusta dānatio debebatur. Gratulare quia euasisti: mortē q̄ppe debitā euasisti/et vitam nō debitam reperisti. Habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud vas in honorē: aliud in ꝓtumeliā. Sz dicis. Me q̄re fecit in honorē: et aliū cōtumeliā. Quid responsurus sum? Audituri es. Augustini qui non audisti apostolum dicentem. O homo tu qui es q̄ respondeas deo? Duo paruuli nati sunt. Si debitū queras: ambo tenent massam perditionis. Sed cur mater alium portat ad gratiam alium mater dormiēs suffocat? Dictuꝰ est mihi. Quid ille meruit qui portabat ad gratiā? Quid ille meruit quem mater dormiendo suffocat? Ambo nihil boni meruerunt: sed habet figulus luti potestatem ex eadem massa facere aliud vas in honorem: aliud in cōtumeliam. Disputare vis mecum? Immo mirare mecum et exclama mecum. O altitudo diuitiarum? Ambo in pauore concoꝛde mus ne in errore pereamus. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: q̄m incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Scrutare inscrutabilia: fac impossibilia: corrumpe incorruptibilia: vide inuisibilia. Inscrutabilia sunt iudicia eius: audisti: sufficiat tibi: et inuestigabiles vie eius. Quis enim cognouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi/et retribuetur ei? Si dominus retribuere vellet: nihil nisi penaz debitam retribuisset. Nihil dederunt vt eis retribueretur: pro nihilo saluos faciet illos. Quis prior dedit illi quasi suorum gratia meritoruz: quis prior dedit illi: quis preuenit gratiaz que gratis datur? Si aliquid meritorum anteuenit gratiam/iam non gratis datur: sed ex debito redditur: si autem gratis non datur/gratia quare vocatur? Quis ergo prior dedit illi et retribuetur ei? Quoniam ex ipso et p ipsum et in ipo sunt omnia. Quevtiq̄ nisi omnia bona que ab illo accepimus: et accipimus vt boni simus? Omne enim datum optimum/et omne datum perfectum desursum est descendens a patre luminum: apud quem nō est immutatio. Nam tu in peius mutatus es: apud quem non est immutatio. Ipse subuenit apud quem non est nec momenti obumbratio: nam tu in tenebris noctis tue iaces Ab illo ergo omnia. Nemo illi prior aliquid dedit: nemo erigat debitum. Gratia saluti facti estis per fidem et hoc non ex vobis: sz dei donum est. Sed monet ne inquis q̄ ille perit: ille baptizatur monet me: monet tanq̄ hominem. Si verum vis audire et me monet quia homo sum. Sed si et tu homo et ego homo: ambo audiamus dicentem. O homo: vtiq̄ si ideo monemur quia homines sumus: ipsam naturam humanam in firmam ac debilē apostolus alloquit dicēs O homo tu qui es qui respōdeas deo? Nū quid dicit figmentuz ei qui se finxit: cur me fecisti? Si posset loqui pecus et dicere deo: quare istum hominem fecisti/et me pecudem: non iuste succenseres et diceres. O pecus tu quis es qui respondeas deo? Et tu homo es: sed a deo pecus es/et vtinam sis pecus eius: et ouis pascue eius: Agnosce beneficia pastoris: et non sequeris lupū errozis. Lupi eramus. Fuimus et nos natura filij ire sicut et ceteri: sed mortua est ouis et fecit nos oues. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccatum/nō huius aut illius sed mundi. Nihil ergo fratres mei ex eo quod aliquid sumus: si tamen in eius fide aliquid sumus: quantumcunq̄ nihil nobis arrogemus: me et quod accepimus perdamus: sed in eo quod accepimus illi gloriaz demus: ipsum honorem⁹: semina sua ipse compleat. Quid haberet terra nostra nisi ipse seminasset? Sed et dat pluuiam: non deserit quod seminauit. Dominꝰ dabit suauitatem: et terra nostra dabit fructus suos Conuersi ad dominum.

Psalmo cxviij. De verbis psalmi cētesimidecimi octaui. Gressus meos dirige fm ꝟbū tuū. Et q̄ lex spiritalis ⁊ nō carnalis sit. De pugna q̄z inter carnem ⁊ spm: vbi ostēdit Augustin⁹ iniq̄tatem esse in nobis dū aduersus spm caro cōcupiscit: iniquitatem vero regnare in nobis dum caro suis concupiscentijs obedit. Sermo. xij.

A

Ubi. s.

IJne dubio fratres graues quandam sarcinam ⁊ grā de ingum iniquitatis vita re cupiebat/qui deo dicebat. Gressus meos dirige secūdum verbum tuum: ⁊ non dominetur mihi omnis iniquitas. Videamus ergo quando homini dominetur iniquitas vt intelligamus quid orantem audierimus: et quid respondendo etiaz ipsi nos orauerimus. Omnes enim ad sanctum psalmum quantumcunq̄ arbitror deuoto et veraci corde respondimus orantes et dicentes domino deo nostro. Gressus meos dirige fm verbum tuū: et non dominetur mihi omnis iniquitas. Ab huius pessime domine dominatu pcioso sanguine redempti sumus. Et quid proderat legem accepisse iubentem ac minantem ⁊ non adiuuantem: vt sub illa esse mus rei ante gratiam dei? Frustra lex minatur: quando iniquitas dominatur. Lex enim non est corporalis: non est carnalis. Sed quoniam deus spiritus est qui legem dedit: proculdubio lex spiritalis est. Sz q̄d ait apostolus? Scimus enim quia lex spiritalis est: ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Noli ergo mirari o venūdate sub petō si tibi dominatur cui es venūdatus. Audi aplm iohannē. Petīs iniq̄tas est. Et cōtra talē ergo inuocam⁹ dominum cui dicimus. Gressus meos dirige fm verbum tuum: ⁊ non dominetur mihi ois iniq̄tas. Venundatus clamat: redēptor exaudiat. Ipse homo se vendidit per libez arbitriū: sed dominante iniquitate et accepit pcium exiguū: de arboze vetita voluntatem. Ipse ergo clamat. Itinera mea dirige que ego distorsi. Gressus meos dirige quos ipe meo arbitrio deprauam. Dirige scōm verbum tuum. Quid est dirige secundum verbum tuum? Ut recti sint gressus mei: q̄z rectum est verbum tuū. Ego iniq̄ distort⁹ suz sub pondere iniquitatis: sed verbuz tuū est regula veritatis. Me ḡ distortū a me: corrige tāq̄ ad regulā: hoc est ad ꝟbū rectū. Ergo gressus meos dirige fm ꝟbū tuū: ⁊ non dñet mihi ois iniq̄tas. Vendidi me: redime me. Vēdidi me arbitrio meo: redime me sāguine tuo. In vēditore erubescat superbia: in redēptore glorietur gra. De⁹ aūt superbis resistit: humilib⁹ aūt dat gratiā. Lex em̄ spiritalis est ego aūt carnalis sum venūdat⁹ sub pctō. Qđ em̄ operor ignoro: nō em̄ qđ volo ago. Nō qđ volo ago. Cum carnalis dicit non legē sed se excusat: nā lex spiritalis nō habet culpam. Carnalis venūdatus incurrit in culpā: non agit qđ vult: cum vult non potest: q̄z qñ poterat noluit. Per malum vel le pdidit bonū posse: ⁊ captiuus iaz loquit⁹ dicit captiuus. Non quod volo ago: non em̄ qđ volo facio bonū: sed qđ odi malū hoc ago non quod volo. Et contra homo. Vis prorsus. Non quod volo ago. Omnino qđ vis agis. Nō qđ volo ago. Crede mihi frater: non quod volo ago. O si velles agere: quia non vis non agis bonum: non quod volo ago. Crede mihi: noui quid in me agatur: non quod volo ago. Contradictor gratie: non es arbiter conscientie. Ego me noui non quod volo agere: ⁊ tu dicis quod vis agis? Nemo scit quid agaz in homine: nisi spiritus hominis q̄ in ipo est. Et tu homo es: si nō vis credere mihi/intende tibi. Ita ne tu ita viuis in hoc corruptibili corpore quod aggrauat aiam vt caro non concupiscat ad spm tuū: ⁊ spūs aduersus carnē tuā Ita rixa nō est in te. Nulla est cōcupiscentia carnis q̄ resistat legi mētis? Si nihil in te alteri resistit vide totū vbi sit. Si spūs tu⁹ a carne ꝟ cōcupiscente nō dissentit: vide ne forte carni mē tua tota ꝟsentiat: vide ne forte ideo nō sit bellū: q̄z pax peruersa est. Forte in totum carni ꝟsentis: ⁊ nulla rixa est. Quā spem habes q̄ possis aliquā do vincere q̄ nōdū cepisti pugnare? Si autem condelectaris legi dei fm interiorē hominem: vides autem aliam legē in mēbris tuis repugnantē legi mentis tue: si hac cō delectaris: hac ligaris uber in mēte: seru⁹ in carne. si iā ita est cōpatere poti⁹ hoi dicēti. Non quod volo ago. Tu em̄ non vis vt concupiscentia illa que resistit menti tue: omnino non sit in te? Mali voti homo es: si tali aduersario non vis carere. Ego fateor tibi: quicquid in me rebellat aduersus mentē meam et litigat mecuz delectatione contraria: quicquid tale in me est omnino interfiere volo. Et si ei forte adiuuāte dño nō ꝟsentio: nolo habere cū quo litigē. Multo est mihi optabilius imm̄ icū non habere q̄ vincere. Neq̄ em̄ illud ipm q̄ caro concupiscit aduersus spiritum non est mecum Aut vero ex ꝛtraria natura cōpact⁹ suz: ⁊ illud meū est/⁊ q̄ ei non consentio meū est.

Jaco. iiij Ro. vij.

B

Joh. iiij. Ro. viij.

i. Joh. iij

Psalmo cxviij.

C

D

Ro. vj.

Gal. v.

pars aliquantū libera resistit reliquijs seruitutis: totū sanū sit volo: q̄z totus sum. Ergo nolo vt a me caro mea tāq̄ extranea in eternū separet: sed vt mecuz tota sanet. Si hoc totū non vis nescio quid de carne sentias: arbitror te putare qđ nescio vnde sit: quasi de gente contraria. Falsum est: hereticum est: blasphemum est: mentis ⁊ carnis vnus est artifex: ipse qñ hoiem creauit vtrūq̄ fecit: vtrūq̄ coniunxit: carnē anime subdidit: animaz sibi. Si semper illa staret sub dño suo: semp ⁊ ista obediret dño sue. Noli ergo mirari: si ea que deseruit superiorem: penas patitur p inferiorē. Caro em̄ concupiscit aduersus spm: spūs agit aduersus carnem. Nec em̄ sibi inquit inuicez aduersant: vt non ea q̄ vultis faciatis. Inde ⁊ iste. Nō quod volo ago. Concupiscit enim aduersus spm̄ ⁊ nolo vt ꝟcupiscat p magno habeo si non ꝟsentiā: opto tm̄ vt caream. Ergo nō qđ volo ago. Volo enim vt non cōcupiscat caro aduersus spm̄: ⁊ non possum/hoc est qđ dixi. Non qđ volo ago. Quid mihi calumniaris hic? Ingrate medico qđ calūniaris infirmo? Sine me vt medicum rogem. Redime me a calūnijs hominuz: ⁊ custodiam legem tuā. Custodiā per redēptionē tuā: non per potestatē meā. Ideo mihi sanitatē quā nondū habeo non arrogo: q̄z medicū rogo. Tu aūt nature defensor qđ vtinā non esses non quasi sane defensionez falsam adhibe res: sed pro nondum sana medicū rogares. Nunc vero tu nature defensor vel potius oppugnator/dū quasi de natura sana laudas creatorem: excludis a languida salutorē. Qui creauit sanat: ruentē per seipsam leuat per seipm. Ipsa fides est: ipsa veritas hoc est christiane fidei fundamentū vnus ⁊ vnus. Unus homo per quē ruina: alius homo per quē structura. Per illū ruina: p hūc structura. Cecidit qui nō mansit: erigit qui non cecidit. Ruit ille q̄z dimisit manentem: manens ille desciuit ad iacentē. Si ergo cōcupiscit caro aduersus spm̄ vt in hoc ipo non quod vis agas: q̄z vis vt non concupiscat ⁊ non potes: tene salē in gratia dñi voluntatē: ⁊ in eius adiutorio ꝓfenera. Dic ei cantasti. Gressus meos dirige fm verbum tuum: ⁊ non dominetur mei ois iniquitas. Quid est ne dominetur mihi ois iniquitas? Audi apostolū. Non regnet peccatū in vestro mortali corpore. Quid est regnet? Obediendo desideriȝ eius. Non dixit: noli habere desideria mala. Quō em̄ in hac carne mortali vbi caro concupiscit aduersus spiritum spiritus aduersus carnem nō habeo desideria mala? Illuc ergo fac. Nō regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendus desideriȝs. Et si sunt desideria! nō eis obediatur: ne iniquitas dominet. Nec exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Non fiant membra tua arma iniquitatis: et non dominatur tibi omnis iniquitas. Sed etiam hoc vt non fiant membra arma iniquitatis: nunquid tu tibi viribus tuis prestas? Hoc ipsum inquam: hoc ipsum q̄ non sint membra tua arma iniq̄tatis. Est quidem iniquitas in membris tuis in desideriȝs illicitis: sed non regnat. Quomodo reget qui arma nō habet? Pars tua caro tua: cōcupiscentia carnis tue: languor rebellat aduersus te: languor iste tyrānus est. Si vis te tyranni esse victorem: christū inuoca imperatorem. Nam scio quid mihi eris dicturus: vel quid apud teipsum modo dicas. Quisqs talis hic es ⁊ audis me: scio quid tibi int⁹ loquatur iniquitas. Adhuc enim sub iugo es iniquitatis: quando non agnoscis preciū redēptoris. Scio quid tibi dicas. Ecce cōcupiscit caro mea aduersus spiritum meum: concupiscit adulteriū: sed non consentio/non annuo/non decerno non solum non ago: sed nec agere consentio Non solum foris per carnez non perpetro: sed nec ipsa mente sequor rebellantem. Cōsentio repugnanti: cedo luctanti? Non facio. Ecce nō dominatur mihi omnis iniquitas. Ita est: verum est. Gratias age si ita est ei qui tibi donauit vt ita sit. Noli tibi hoc arrogare ne perdas quod accepisti: et incipias frustra rogare. Non times. Deus superbis resistit: humilib⁹ autem dat gratiā. Ergo tu tibi prestas: vt nō dominetur tibi omnis iniquitas? Si vera est ista tua presumptio: vana est nostra oratio: vbi dicim⁹ deo. Nō dominetur mihi omnis iniquitas Cantasti ꝟba ista hodie: an non? Hic eras quando omnes dicebamus. Gressus meos dirige fm verbum tuum: et non dominetur mihi ois iniquitas? Hic eras: cantasti verba ista: puto te non negaturuz. Ergo cantasti in ppło dei: ⁊ rogasti deum dicens. Gressus meos dirige fm verbum tuū: ⁊ non dominetur mihi omnis iniquitas. Si tibi hoc prestabas: quare mecum rogabas? Teneo precantem: conuinco laborantē. Simul ergo audiamus dicentem. Uenite ad me omnes qui laboratis. Audiamus ⁊ veniam⁹. Quid est veniamus? Credendo proficiamus/gratias agendo accipiamus: perseuerando perueniamus/veniamus ad cuz qui dicit. Uenite ad me omnes qui laboratis. Et tu laboras/et ego laboro: illum audiamus: ad illum veniamus: uterq̄ nos quare litigamus? Ambo audiam⁹ q̄z ambo laboram⁹. Quare itra nos litigam⁹? An vt me-

Psalmo cxviij.

Mat. xj.

E

Gal. v.

dicum vocantem nō audiamus:⁊ O infelix infirmitas. Ad se vocat medic⁹:⁊ litib⁹ occupatur egrotus. Vide quid dicat vocādo. Venite ad me oēs qui laboratis. Ubi laboratis:nisi sub sarcinis peccatoꝝ/nisi sub iugo male dñe iniquitat⁹:⁊ Venite ergo ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis:⁊ ego vos reficiā. Ego qui feci reficiaz:ego inquit vos reficiam:quia sine me nihil potestis facere.

Joh.xv. Mat.xj. Joh.j. Quō vos reficiā:⁊ Tollite iugum meum super vos:⁊ discite a me. Quid discim⁹ a te? Nouimus te dñe in principio verbū deum:verbum apud deum:omnia per te facta nouimus que vidimus ⁊ que non vidim⁹. Quid discimus a te? Non ēm alium mundum discipuli tui tanq̄ discipuli artificis ⁊ fabricatoris cōditur sumus/vnū mūdū cōditoris/celum ⁊ terrā fecisti:vtrūq̄ suis creaturis ornamentisq̄ illustrasti. Quid a te discimus? Discitis a me inquit:cū essem in principio apud deum creauī vos. Hoc nolo discatis a me:sed factus sum quod feci ne perirent que feci. Unde sum fact⁹ q̄ feci? Semetipsum exinaniuit:formā serui accipiēs in similitudinem hominum factus/⁊ habitu inuentus vt homo:humiliauit semetipz̄. Hoc discite a me. Humiliauit ēm semetipm inquit. Discite a me q̄ mitis sum et humilis corde. Non enīz inquit/hoc vos doceo: quasi in forma dei aliquando fuissetis:non rapinā arbitrātes esse vos equales deo. Ille propriū erat:illi rapina nō erat cui natura inerat. In patris equalitate:nat⁹ est de patre. Quid tamen feci ꝓpter te? Semetipsum exinaniuit:formam serui accipiens: in similitudinem hoim factus:⁊ habitu inuentus vt homo. Ecce ꝓpter te deus fact⁹ est homo:⁊ non te vis agnoscere cuz sis hō. Ecce ꝓpter te de⁹ factus est homo sine peccato:⁊ non vis te agnoscere cuz peccato/vt venias ad illum qui ait. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis:⁊ ego vos reficiam. Tollite iugū meuz super vos. Tulisti hoc iugū? Tulisti? Sētis te habere sessorē. Tulisti hoc iugū? Dicis:tuli. Sētis te habere sessorē? Sentis te habere rectorē? Sē tio inquis. Illi ergo dic. Gressus meos dirige fm verbum tuum. Regit te sub iugo suo ⁊ sub sarcina sua. Ut ēm sarcina eius sit tibi leuis:⁊ iugu⁹ eius suaue: ille tibi amorē inspirauit. Amāti suaue est:nō amanti durum est. Amanti suaue est:dñs dedit suauitatem. An forte q̄ vel venisti/audiens:venite ad me:hoc ipsuz tibi arrogare intēdis: quia venisti? Ecce inquis veni ad illum arbitrio meo:voluntate mea. Quia veni reficit me:q̄ veni:iugū suuz imponit mihi suauе:q̄ dat amorem:sarcinaz suam leuē imponit mihi amanti ⁊ diligēti. Hec oia fecit in me: sed q̄ veni ad eū. Ergo hoc sapis q̄ venisti:tu tibi hoc p̄stitisti. Quid ēm habes q̄ nō accepisti? Quomodo venisti? Credēdo venisti:sed nōdum peruenisti. Adhuc in via sumus:venimus:sed nondum peruenimus. Seruite dño in timore: et exaltate ei cum tremore:ne quando iracatur dñs: et pereatis de via iusta. Time ne cū tibi arrogas:quia inuenta est a te via iusta/ipsa arrogātia pereas de via iusta. Ego inquis veni:arbitrio meo veni:voluntate mea veni. Quid turgescis? quid tumescis? Uis nosce quia et hoc p̄stitum est tibi? Ipsum audi inuocantem. Nemo venit ad me: nisi pater qui me misit traxerit eum. Conuersi ad dominum.

1.Co.iij

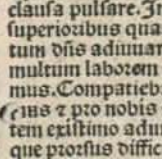
ꝑa.ij.

Joh.vj.

Gal.iij

¶ De verbis Apli. Si ēm data esset lex que posset viuificare:oīno ex lege esset iusticia. Sermo.xiij. In quo nec fm carnem cōtra epicureos:nec fm aīam contra stoicos:sed fm deum insinuat esse viuendum.

A

Erbi dei altitudo exercet studium:nō denegat intellectū. Si oia clausa essent nihil esset vnde reuelaretur obscura. Kursus si omnia recta essent nō esset vnde alimentum anima perciperet et haberet vires quibus posset ad clausa pulsare. In lectionibus apostolicis superioribus quas charitati vestre (quantum dñs adiuuare dignat⁹ est) exposuim⁹: multum laborem ⁊ sollicitudinem passi sumus. Compatiebamur vobis ⁊ solliciti eramus ⁊ pro nobis ⁊ pro vobis. Quantū autem existimo aduuit ⁊ nos ⁊ vos dñs:⁊ ea que prorsus difficillima videbantur:sic per nos enodare dignatus est vt nulla questio remaneret que conturbaturientē piam. Impia ēm mens odit etiam ipsum intellectuz: ⁊ homo aliquando nimium mēte peruersa timet intelligere ne cogatur q̄ nō intellexerit facere. De talibus ait psalmista. Noluerūt intelligere vt bene agerent. Uos autē charissimi quia bonum est bene sentire de vobis:exigitis intellectum/exiget deus fructum. Intellectus enim (sicut scriptum est) bonus omnibus facientibus eum. Hoc tamen quod restat et hodie recitatum est:q̄uis non habeat tantam difficultatem quātum habuerunt superiora:que iam (vt putamus/adiuuāte domino transiecti sum⁹ desiderat tamen intentionem vestram:vt sic enim conclusio fit propter illa que dicta sunt. In superioribus lectionibus laborāte

ꝑa.xxxv

ꝑa.cx.

Rom.vij. ne forte reus constitueretur apostolus omnino quodāmodo peccatoꝝ dicendo. Nō ēm quod volo ago. Deinde ne lex videretur aut sufficere posse homini habenti liberum arbitrium:etiam si nullum vltra auxilium diuinū porrigeretur:aut certe frustra data fuisse crederetur:dicta est ⁊ causa quare sit lex data:quia ⁊ ipa in adiutorium data est: sed non sicut gratia. Data est enim sicut iā exposuimus:et tenere debetis: ⁊ vobis vehementius et diligentius nos commendare debemus. Data est vt inueniret se homo vt non morbus sanaretur:sed vt predicatio

Mat.ix. ne morbo crescēte medicus quereretur. Et quis est iste medicus:misi qui dixit. Nō est opus sanis medicus:sed male habentibus Qui ergo non confitetur creatorem: negat superbus auctorem. Qui autem negat egritudinem suam:superfluum iudicat saluatorem. Ergo ⁊ in natura nostra creatoꝝ laudemus/⁊ propter vitium quod nobis inflizimus/saluatorē queramus. Et quomodo querimus saluatorem? Ut det legem? parum est. Si ēm data esset lex que posset viui-

Gal.iij. ficare:oīno esset ex lege iusticia. Si ergo non est data lex que posset viuificare:quare data est? Sequitur ⁊ ostendit quare sit data:quia etiam sic in adiutorium data est ne te sanum putares. Si ergo data esset lex q̄ posset viuificare:oīno ex lege esset iusticia. Et quasi quererem⁹:quare ergo data est? Sed conclusit scriptura omnia sub peccato:vt promissio ex fide iesu christi daretur credentibus. Quando audis promissorem expecta factoreꝝ. Idonea fuit humana natura per liberum arbitrium vulnerare se: sed iam vulnerata ⁊ sauciata nō est idonea per liberum arbitrium sanare se. Si ēm vo-

B lueris intemperanter viuere vt egrotes:ad hoc medicum non requiris/ad labem sufficis tibi. Cum autez intemperanter agens ceperis esse egrot⁹:non sic potes ab egritudine liberare te quomodo potuisti per intemperantiam te in egritudinē ꝑcipitare.

Et tamen medicus etiam sano precipit tēperantiam. Bonus medicus hoc facit:non vult esse necessarius egrotanti. Sic etiam dñs deus creator homini sine vitio temperantiam precipere dignatus est: quā si ille seruasset:medicum postea morbo suo nō desideraret:sed q̄ non seruauit languidus factus est:cecidit infirmus:creauit infirmos: id est infirmos genuit infirmus ⁊ tamen in omnibus qui nascuntur infirmis deus q̄ bonum est operatur: formando corpus: vi-

Watt.v. uificando corpus:alimenta prebendo:pluuiam suam:⁊ solem suuz super bonos ⁊ malos dando:non est vnde accusent boni nec mali. Etiam insuper genus humanum insto suo iudicio cōdenatum noluit in interitum sempit ernū relinquere:sed misit ⁊ medicū:misit saluatorē:misit eū q̄ gratis sanaret. Parū est q̄ grat⁹ sanaret:d sanatis etiā mercedē daret. Nihil addi ad istaz benuolentiā potest. Quis est q̄ dicat:sanē te et dotibi mercedez? optime fecit. Sciebat ēm se diuitē venisse ad pauperē ⁊ sanat egrotos: ⁊ sanatis donat ⁊ nō aliud q̄ seipz̄ donat. Saluator est adiutoriū languidi:ipe saluator est pmiū sanati. Ergo fratres q̄ hodie admoniti estis:debitores sumus nō carni vt fm carnē viuam⁹. Ad hoc ēm adiuti sumus:ad hoc spm̄ dei accepim⁹:ad hoc etiā in laboribus nostris quotidianū adiutoriū postulamus. Lex cui minatur non implendo q̄ iubet euz facit esse sub se:hi sunt sub lege/non sub gra. Bona est lex si q̄s ea legitime vtat. Quid est ergo legitime vti lege? per legē agnoscere morbū suuz ⁊ q̄rere ad sanitatē diuinum adiutoriū. Quia sicut dixi ⁊ sepe dicendum est. Si lex posset viuificare:oīno ex lege esset iusticia:nec quereretur saluator:nec veniret xp̄s:nec sanguine suo quem perditā q̄reret. Sic ēm dicit alio loco idē apls. Nam si per legē iusticia:ergo xp̄s gratis mortuus est. Que igitur vtilitas legis:⁊ q̄ adiutoriū? Quia conclusit scriptura oia sub petō vt promissio ex fide iesu xp̄i daret credētibus. Itaq̄ lex inquit pedagogus noster erat in xp̄o iesu. Ex ista similitudine rem de qua loquor attendite. Pedagogus puerum non ducit ad seipsum:sed ad magistrum:sed cū puer bene institutus iaz creuerit/sub pedagogo non erit. Tractans de his apls etiam alio loco. Ualde ēm assidue hoc cōmendat:sed vtinam non surdis. Cōmendat aūt hoc assidue:nmēdans fidē gentibus:q̄ fide impetrāt adiutoriū vt impleant legē:nō p legē/sed vires implēdi impetrātes per fidē:ad hoc assidue dicit ⁊ cōmendat ista apls ꝓpter iudeos qui de lege gloriabantur:⁊ libero suo arbitrio legē sufficere arbitrabātur:ac per hoc quia libero suo arbitrio legez sufficere arbitrabantur. Ignorantes dei iusticiam. i. ex fide iusticiaz datam a dño:⁊ suam volentes statuere: ōsi suis viribus impletam:non dante fide impetrataz:iusticie dei:sicut dicit nō sunt subiecti. Finis enim legis xp̄s est:ad iusticiaz omni credenti. Ergo cuz de his tractat:opponunt sibi. Quid ergo lex? Quasi que vtilitas legis? Respondit. Preuaricatiōis gratia posita est:hoc est quod dicit alibi. Lex subintrauit:vt abundaret delictum. Et ibi quid addidit? Ubi aut ēm abundauit delictum:superabundauit gratia:quia leuiore

Rom.v.

egritudine cōtenebatur adiutoriū medicine:cremit morbus/⁊ quesit⁹ est medicus. Quid ergo lex? Preuaricatiōis gra posita est:vnde humiliaret ceruix superbox multū sibi tribuentiū:⁊ volitati sue tm arroganti ut sibi liberū arbitriū posse putarent ad iustitiā sufficere. Que tūc quādo erat integra libertate.i.in paradiso ostendit vires suas:ostendit quantū possint/sed ad rnēduz non ad surgendū. Lex ergo preuaricatiōis gratia posita est donec veniret semē cui p̄missum est:dispositū per angelos in manu mediatoris. Mediator autē vnius non est: deus aūt vnus est. Quid est mediator vni⁹ non est:Quia inter duos vtiq; mediator ē. Si vnus est deus:⁊ mediator nō est vnius inter quid ⁊ qđ deū querimus mediatorez: q; mediator vnius nō est:deus aūt vn⁹ est. Inter qđ ⁊ quid sit mediator:inuenim⁹ ipso apostolo dicēte. Unus em deus ⁊ vn⁹ mediator dei ⁊ hominuz:homo xps iesus. Si non iaceres/mediatorē necessariuz non haberes:q; vero iaces ⁊ surgere nō potes:mediatorē quodāmodo de⁹ tibi porrexit brachium suū. Et brachiū domini cui reuelatū est. Nemo ergo dicat:quoniā non sum⁹ sub lege sed sub gratia:ergo peccemus:ergo qđ volumus faciam⁹. Qui hoc dicit:egritudinem amat:non sanitatē. Gratia medicina est. Qui vult semp egrotare:ingrat⁹ est medicine. Ergo fratres accepto adiutorio porrecto nobis desuper diuino auxilio brachio domini:⁊ ipso brachio dñi porrecto nobis auxilio spiritu sancto:debitores sumus nō carni vt fm carnez ambulemus:q; fides sine bonis operib⁹ bene operari nō potest nisi per dilectionē. Ipsa est cūm fidelium fides ne sit demonū fides:q; ⁊ demones credunt ⁊ cōtremiscunt. Illa est ergo laudabilis fides:ipsa est vera gratie fides:que per dilectionē operatur. Ut autez habeamus dilectionē ⁊ ex ea possimus habere bonā operationē:nūquid eaz nobis dare nos possumus:cū scriptum sit. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritū sanctum qui dat⁹ est nobis? Charitas vsq; adeo est donū dei vt deus vocet:apostolo iohāne dicente. Deus charitas est:⁊ q̄ manet in charitate in deo manet ⁊ deus i eo manet. Ergo fratres debitores sum⁹ non carni vt fm carnē viuamus. Si enim fm carnē vixeritis moriemini:nō q; caro maluz est:nam et ipsa dei creatura est:⁊ ab eo condita a quo ⁊ anima/nec illa/nec illa pars dei:sed ⁊ illa/⁊ illa creatura dei. Ergo caro nō est malum:sed fm carnez viuere maluz est. Deus summe bonus est: quia summe est qui ait. Ego suz qui suz Deus ergo summe bonus est:anima magnū bonū:sed non summū bonū. Cum autē audis. Deus summe bonus est:noli putare de deo tm̄ patre dictū:sz de patre ⁊ filio ⁊ spūsancto. Hec em̄ trinitas vnū sunt:⁊ vnus est deus ⁊ summe bonus est. Ita plane vn⁹ est deus/vt quādo de ipsa trinitate interrogaris:hoc respondeas/ ne forte cū audieris. Un⁹ est deus:putes ipsum esse patrē:ipsum esse filiuz ipsum ee spiritūsanctum. Non ita est:sed qui pater est in illa trinitate nō est filius:qui fili⁹ est in illa trinitate nō est pater:qui spūssanctus ē in illa trinitate:nec filius est nec pater/sed spūs patris:idēq; spūs filij:ipse est em̄ vn⁹ spiritussanctus ⁊ patris ⁊ filij coeternus:patri ⁊ filio cōsubstantialis ⁊ equalis. Hec tota trinitas vnus deus summe bonus. Anima vero(vt dixi)creata a summo bono:nō tamē summū bonuz sed magnuz bonū. Itē caro nec summū bonum nec magnū bonuz: sed parū tamē bonuz. Aia ergo magnum bonū si non summū bonuz viuens inter sūmuz bonum ⁊ parum bonū.i.inter deum et carnē/inferior deo:carne supior. Quare nō viuit fm summū bonū:sed viuit fm parū bonū:Hoc planius dicit:quare non viuit fm deuz/sed viuit fm carnez:Debitrix em̄ est non carni:vt fm carnē viuat. Caro debet fm ipsaz viuere:non ipsa fm carnē. Ipsa viuat fm ipsam que viuit de ipsa. Certe vnaquaq; fm hoc viuat:vnde viuit. Unde viuit caro tua:De aia tua. vnde viuit aia tua:De deo tuo. Unaquaq; harū fm vitaz suam vuit. Caro em̄ non est vita:sed anima carnis est vita. Aia sibi non est vita:sed deus est aie vita. Aia ergo que dz fm deuz viuere/non em̄ debitrix est carni vt fm carnē viuat. Ergo que fm deū dz viuere:si fm seipsaz viuat deficit:fm carnē viuit ⁊ proficit. Tūc aūt recte viuit caro fm aiaz:si anima viuat fm deū. Nam si aia non dico fm carnē:sed fm seipsaz vt dixi voluerit viuere:dicturus vobis suz quid sit fm seipsaz viuere. Bonū est em̄ vt hoc noueritis ⁊ valde salubre. Fuerūt philosophi seculi huius alij putauerunt nō esse beatitudinē nisi fm carnem viuere:⁊ bonuz hois in voluptate corporis posuerūt. Isti philosophi epicurei dicti sunt ab epicuro quodaz auctore magro suo:⁊ alij similes eorū. Exiterunt autē alij superbi quasi a carne se remouētes:⁊ totaz spem beatitudinis sue in aia sua collocantes:posuerunt summū bonū in virtute sua. Uocē psalmi in vobis affect⁹ pietatis agnouit. Scit enim:nostis:agnouistis quo irrisi sunt in ferō psalmo. Qui confidūt in virtute sua. Tales fuerūt philosophi q̄ stoici nūcupati sunt Illi fm carnem viuētes:isti fm aiaz viuen

tes:nec illi nec isti fm deuz viuentes. Ideo cū ad vrbem atheniēsium vbi iste philosophorū discipline studio ⁊ cōtentione feruebant:venisset apostolus paulus:sicut in actibus apostolorū legit:vbi vos gaudeo nostrū agnoscendo ⁊ recolēdo p̄uenire fmonem:sicut ibi scriptū est. Contulerūt cū illo quidā philosophorū epicureox fm carnez viuentes:⁊ stoicorū contulerunt cū illo fm animā viuentes:contulit cū illis fm deum viuens. Dicebat epicureus. Mihi frui carne bonū est. Dicebat stoic⁹. Mihi frui mea mente bonū est. Dicebat apostolus. Mihi aūt adherere deo bonum est. Dicebat epicureus. Beatus cui⁹ est in fructū voluptas carnis eius. Dicebat stoicus. Immo beatus cuius est in fructu virtus animi eius. Dicebat apostolus. Beatus cuius est nomen domini spes eius. Errat epicure⁹. Falsum est enim esse hominē beatū cuius est in fructu voluptas carnis eius. Fallitur ⁊ stoicus. Falsum est enim ⁊ oīno mendosissimū beatum esse hominē cuius est in fructu virtus animi eius. Beat⁹ ergo cuius est nomen dñi spes eius. Et quia illi vani sunt et mentiūtur. Et non respexit in vanitates ⁊ insanias mendaces. Ergo fratres debitores sumus nō carni vt fm carnem viuam⁹ sicut epicurei:sed etiā si fm seipsam sibi voluerit viuere aia:carnalis erit:carnem fapit:de carne non surgit. Non est enim quēadmodū inde surgat qui brachium porrectum iacēti non tenet. Si enim fm carnem vixeritis/moriemini. Ubi enim dictum est. Quid mihi faciat homo:ibi dictū est. Quid faciat mihi caro. Si fm carnē vixeritis moriemini:⁊ si fm spiritum vixeritis viuetis: sed illa morte de qua dominꝰ in euangelio terribiliter dicit. Euz timete qui habet potestatē ⁊ animā ⁊ corpus perdere in gehēnam ignis. Si ergo fm carnē vixeritis moriemini:si aūt spiritu actiōes carnis mortificaueritis viuetis. Hoc est opus vestruz in hac vita:actiones carnis spiritu mortificare:quotidie affligere/minuere/ frenare/ interimere. Quā multi enim ꝓficientes nō iaz delectant que antes delectabāt. Quando ergo delectabat ⁊ non ei cōsentiebatur mortificabatur:q; iaz non delectat mortificatū est. Calca mortuū:transi ad vinū. Calca iacētez:confitge cū resistente. Mortua est enim vna delectatio:sed viuit altera/⁊ illuz nō consentis mortificas:cū ceperit omnino non delectari:mortificasti. Hec est actio nostra hec est militia nra. In hoc agone cū confligimus deū habemus spectatorez: in hoc agone cū laboramus:deū poscimus adiutorem. Si em̄ nos ipse nō adiuuat:nō dico vincere sed nec pugnare poterimus. Cū ergo dixisset apostolus. Si aūt spiritu actiones carnis mortificaueritis viuetis.i. illas cōcupiscentias carnis:quib⁹ nō ꝓsentire magna laus est:quas nō habere perfectio est. Hic iaz metuendū est ne quisq; rursus ad mortificādas actiōes carnis de spiritu suo audeat p̄sumere. Non solum em̄ deus spūs est:sed ⁊ anima tna spiritus est: ⁊ mēs tua spūs est. Et cuz dicis. Mente seruio legi dei carne aūt legi peccati:q; spiritus cōcupiscit aduersus carnez:⁊ caro aduersus spm̄. Ergo ne ad carnis actōes mortificādas de spū tuo p̄sumas:⁊ superbia pereas/⁊ tibi supbo resistatur:non humili gratia p̄cedatur. Deus em̄ superbis resistit: humilibus aūt dat gratiaz. Ne forte ergo subozirek tibi ista superbia:vide quid sequatur. Cum em̄ dixisset. Si spū actiones carnis mortificaueritis viuetis:ne hic se extolleret humanus spūs:⁊ ad hoc opus se idoneum firmūq; iactaret:subiecit ⁊ ait. Quotquot em̄ spiritu dei aguntꝰ hi filij sunt dei. Quid te ergo iaz volebas extollere vbi audisti. Si spū actiones carnis mortificaueritis viuetis? Dicturus em̄ eras:hoc pōt voluntas mea:hoc pōt liber⁹ arbitriū meum. Que volūtas? Quod liber⁹ arbitriuz? Nisi ille regat cadis:nisi regat iaces. Quo ergo spū tuo:cuz audias ap̄lm dicentez. Quotq; enim spū dei agūtur hi filij sunt dei? Tu te vis agere a teipso:vis agi ad actiōes carnis mortificādas? Quid tibi ꝓdest:q; non eris epicur⁹ ⁊ eris stoicus? Siue epicur⁹ eris/siue stoicus eris: inter filios dei non eris. Quotquot em̄ spū dei aguntur:hi filij sunt dei:non qui fm carnē viuunt suā:non qui fm spm̄ suū viuunt/non qui carnis voluptate ducūtur:non qui spū suo agūtur:sz quotquot spū dei agūtur/hi silij sūt dei. Dicit mihi aliqs. Ergo agimur/nō agim⁹. Rñ deo. Immo ⁊ agis ⁊ ageris. Et tūc bñ agis si a bono agaris. Spūs em̄ dei qui te agit: agētibus adiutor est/ipm nomē adiutoris ꝓscribit tibi:q; ⁊ tuipe aliqd agis. Agnosce quid poscas:agnosce qđ confitearis:qñ dicis. Adiutor me⁹esto ne derelinq̄s me. Adiutorē vtiq; inuocas deū. Nemo adiuuat: si ab illo nihil agatur. Quotquot em̄inquit spū dei aguntꝰ hi filij sunt dei:nō ira sz spū: nō lege p̄cipiēte/minante/ꝓmittente:sed spū exhortāte/illuminātē/adiuuante. Sciens (inquit idez ap̄s) q; diligentib⁹ deum oia cooperant in bonū. Si nō esses opator: ille nō esset cooperator. Sed hic fortiter vigilate ne forte dicat spiritus vester: si subtraxerit se cooperatio dei ⁊ adiutoriū dei: spiritus meus facit hoc/⁊ si cū labore et si

Gal. iij. Ro. viij. Jacob. ij. Rom. v. j. Jo. iiij. Ro. viij. Exo. iij. Ac. xvij Ro. viij. Psalmo xxxix. j. Reyn. viij. Ro. viij. Psal. lv. Ro. viij. Mat. x. Joh. iiij. Ro. viij. Gals. v Jac. iiij. Ro. viij. Ubi. s. Ro. viij. Psalmo xxvij

Universidad de Deusto Biblioteca

cuz aliqua difficultate/pōt tamen implere. Nō potest. Quomodo si aliquis dicat. Remis quidē peruenimus: sed cum aliquo labore. O si ventū habeamus facilius peruenimus. Non sic est adiutoriuz dei: nō sic est adiutoriū christi: nō sic est adiutoriuz spiritussancti. Prozsus si defuerit nihil boni agere poteris: agis quidē illo non adiuuāte libera uolūtate: sed male. Ad hoc idonea est uoluntas tua que uocatur libera: z male agēdo fit dānabilis ancilla. Cuz dico tibi: sine adiutorio dei nihil agas/ nihil boni dico. Nam ad male agendū habes sine adiutorio dei liberam uoluntatē: quamq̄ non est illa libera. A quo enim quis deuictus est: huic z seruus addictus est. Et omnis qui facit peccatū seruus est peccati. Et si uos filius liberauerit: tūc uere liberi eritis. Prozsus hoc credite: sic uos agere bona uoluntate/ quia uultis utiq̄ agitis. Non enim adiutor est ille si nihil agatis: nō enim cooperator est si nihil operamini. Sic uos tamē scitote agere bona ut sit rector spiritus adiutor: qui si uero defuerit/ nihil boni omnino agere ualetis. Nō sicut quidam dicere ceperunt/ qui cohortati sunt aliquādo gratiā cōfiteri: z dñicimus deuz: quia uel hoc aliquādo dixerunt. Accedēdo enim ,pficere potuerūt: z ad id quod uere rectum est peruenire. Jam ergo dicūt aduitricem esse gratiaz dei ad facilius facienda. Jsta sunt uerba eorū. Ad hoc dedit (inquiunt) deus gratiā suam hominibus ut quod facere iubētur per liberuz arbitriū: facilius possint implere per gratiā. Uelo facilius: remo difficilius: tamē z remo itur. Jumēto facilius: pedibus difficilius: sed tamē z pedib⁹ peruenitur. Non est sic. Magister enim uerus/ qui neminē palpat: neminē fallit: uerax doctor: idēq̄ saluator: ad quem nos duxit molestissimus pedagogus: cū de bonis operibus: id est de farmentorū z palmitum fructibus loqueretur: non ait. Sine me facere quidē potestis aliquid: sed facilius per me non ait. Fructū uestruz sine me potestis ali quid facere: sed uberiorē per me. Non hoc dixit: legite quid dixerit: euāgelium sanctū est: omniū superba colla subdūtur. Nō hec dicit augustinus: hec dicit dominus. Quid dicit dominꝰ? Sine me nihil potestis facere. Jam nunc cū audis. Quotquot spiritu dei agūtur: hi filij sunt dei: nolite uos dimittere. Neq̄ enim templum suū sic de uobis edificat deus quasi de lapidibus qui non habent motum suū: leuantur: ab structore ponunt. Non sic sunt lapides uiui. Et uos tanq̄ lapides uiui: coedificamini in templum dei. Ducimini sed currite/ z uos ducimini: sed sequimini: quia z cum secuti fueritis uerum erit illud: quia sine illo nihil facere potestis. Non enim uolentis neq̄ currentis: sed miserentis est dei. Forte dicturi eratis. Et lex sufficit nobis. Lex timorem dedit. Et uidete quid hinc subiunxit apostolus cum diceret. Quotquot enim spiritu dei agūtur/ hi filij sunt dei: quia qui cum spiritu dei agūtur: charitate agūtur: Charitas enim dei diffusa est in cordibus uestris per spiritūsanctum qui datus est uobis: secutus adiunxit. Non accepistis spiritum seruitutis iteruz in timore. Quid est iterū? Quomodo terrente molestissimo pedagogo. Quid est iterum? Sicut in monte sina accepistis spiritum seruitutis. Dicit aliquis. Alius est spiritus seruitutis: alius spiritus libertatis. Si alius esset: non diceret apostolus. Jterum. Jdem ergo spiritus: sed in tabulis lapideis in timore: in tabulis cordis in dilectione. Jam nudiuster tius qui affuistis audistis: quomodo longe positam plebē/ uoce: signis fumus in mon te terrebat: quomodo autem uiuens spiritussanctus: id est ipse digitus dei quinquagesimo die post ymbram pasche quomodo uenerit: z igneis linguis super unumquēq̄ eorum insederit. Jam ergo non in timore: sed in dilectione ut nō serui sed filij simus. Qui enim adhuc ideo bene agit: quia z penam timet: deum nō amat: nōdum est in filios: utinam tamē uel penam timeat. Timor seruus est: charitas libera est: z ut sic dicamus: timor est seruus charitatis. Ne possideat diabolus cor tuum precedat seruus in corde tuo: z seruet domine uenture locum. Fac fac uel timore pene: si nondum potes amore iustitie. Ueniet domina/ z seruus abscedit: quia consummata charitas foras mittit timorez. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. Nouum testamentum est non uetus. Uetera transierūt: z ecce noua facta sunt omnia: oia autem ex deo. Weniq̄ quid sequitur? Quid ergo accepimus: si diceres: Sed accepistis spiritum adoptionis filiorum: in quo clamamus: abba pater. Dominus timetur: pater amatur. Accepistis spiritum adoptionis filiouz: in quo clamamus abba pater. Clamor iste cordis est non fauciuz: non labiorū: intus sonat: auribus dei sonat. Clauso ore: labij sq̄ imotis susanna ista uoce clamabat. Sed accepistis spiritū adoptiōis filioz: in quo clamam⁹ abba pater. Cor clamet. Pater nr̄ qui es in celis. Ergo quare non tm̄ pater? Quid sibi uult abba pater? Si em̄ queris q̄d sit abba: rndetur tibi: pr̄. Abba enim hebraice: pr̄ dicitur.

Rom. ix.

Rom. v.

Rom. viij.

Exo. xix

ij. cor. iij

Ser. vj. ca.

exo. xxij

Actu. ij.

I. Jo. iij.

Rom. viij.

ij. cor. v.

R

Rom. viij.

Danie. xiij.

Mat. vi

Quare uoluit utrunq̄ apostolus ponere? Quis uidebat lapidem angularem quem reprobauerunt edificantes et factus est in caput anguli: nō sine causa angularem dicum: nisi q̄ in osculum recipit utrūq̄ parietez de diuerso uenientē. Hinc circūcisio: inde preputium tantū a se z inter se longe: quātum ab angulo longe: quātum autē ad angulū prope: z inter se utiq̄ prope: in angulo aūt inter se iuncti. Jpse est em̄ pax nostra: qui fecit utraq̄ unū. Ergo inde circūcisio: inde preputiū: parietuz concordia: anguli gloria. Accepistis spiritū adoptionis filioz: in quo clamamus abba pater. Qualis res est: si pignus tale est? Non pignus: sed arra dicenda est. Pignus em̄ quādo pignoratur: cū fuerit res ipsa reddita pignꝰ auferetur. Arra aūt de ipsa re datur: que dando pmittitur ut res q̄ reddit: impleat q̄ datum est nō muteť. Unusq̄sq̄ ergo attendat cor suū: utrū ex intimis cordis medullis z sincera charitate dicat. Pr̄. Non modo querit quāta sit ipsa charitas: utrū magna: an parua: an mediocris: utrum uel sit: quero. Si nata est latēdo crescit: crescendo perficiet: perfecta pmanebit. Nō enim pfecta uergit in senium: z a senectute ueniet ad mortē: ad hoc perficiet ut eterna pmaneat Uide em̄ quid sequit. Clamamus abba pater. Jpe spūs testimoniū reddit spiritui nostro: q̄: sum⁹ filij dei. Non spūs noster reddit testimoniū spiritui nostro q̄: sumus filij dei: sed spūs dei arra reddit testimoniuz ,pea re que nobis ,pmissa est. Jpse spiritus testimoniū reddit spiritui nostro: q̄: sum⁹ filij dei. Si aūt filij: z heredes. Non em̄ inuiter filij: hec est merces z hereditas. Hoc est quod pauloante dicebā: q̄ medicus noster z sanitatē nobis donat: z mercedē insuper largiri dignatur. Que est illa merces? Hereditas? Hz nō quomodo est hois patris hereditas. Relinquet em̄ filijs suis: non possidet cū filijs suis: z tamē magnū se facit/ et gratias sibi agi desiderat: quia uoluit dare quod nō possit auferre. Moriēs em̄ tolleret secū puto: q̄ si posset nihil hic filijs suis dimisisset. Heredes dei sic sunt ut ipse deus sit hereditas nostra. Cui dicit psalm⁹. Dominus pars hereditatis mee. Heredes q̄dem dei: si parū uobis est audite: quod amplius gaudeatis. Heredes quidē dei coheredes autem christi. Conuersi ad dominū.

¶ De baptismo paruulorum contra pelagianos. Sermo. xiiij. Jn quo pelagianos refellit: absq̄ baptismo decedētes paruulos salutem: eternāq̄ uitam, regnum autez celorum minime) innocentie merito consecuturos dicentes: quippe quibus nec propria nec originalis culpa inest.

Atale sancti iohānis inter cetera que dicēda uidebanť ad baptismū paruulorū noster sermo deducť est: z qz iam ,plixius erat: z de illo terminādo cogitabatur: non tanta dicta sunt de tanta questione quāta in periculo tāta z sollicitis dici debuerunt. Sollicitos autē nos facit: nō ipsa sentētia taz olim in ecclesia catholica summa auctoritate fundata: sed disputatiōes quorūdaz que modo crebrescere: z multoz animos euertere moliūtur. Hodie ergo adiuuante dño placuit nobis hinc loq̄. Dicz quidē solēne martyzis celebriam⁹: sed maioz causa est oium fidelium ꝯ tantūmodo martyrū. Non em̄ oēs fideles etiā martyres: sed ideo illi martyres: qz fideles. Uideamus ergo quid ab eis proponať: quid eos mouet: quoniā z de ipsis non tā refellendis ꝯ sanādis cogitare debemus. Concedūt paruulos baptizari oportere. Nō ergo questio est inter nos z ipsos utrū paruuli baptizādi sint: sed de causa queritur quare baptizādi sint? Hoc ergo quod concedit: sine ylla cum illis dubitatiōe teneam⁹. Baptizādos esse paruulos nemo dubitet: quādo nec illi hinc dubitant: qui ex parte aliqua cōtradicunt. Sed nos dicim⁹ eos aliter salutē z uitam eternā non habituros: nisi baptizētur in christo: illi aūt dicunt nō propter salutem: nō propter uitam eternā: sed propter regnū celorum. Quid sit hoc dum exponimus ut possumus: parūper attendite. Paruulus inquiūt z si non baptizaretur: merito innocētie eo ꝙ nullū habeat omnino nec proprīū nec originale peccatū: nec ex se nec de adā tractum: necesse est (aiunt) ut habeat salutem z uitam eternā etiam si non baptizetur: sed ,pterea baptizandus est ut intret etiā in regnum dei: hoc est in regnum celorū. Si discutiendū est hoc: discutiendum est propter illos nō propter nos. Fratres enim nostri sunt: permoti sunt profundita te questiōis: sed regi debuerunt gubernaculo auctoritatis. Cuz enim dicūt non esse baptizandos salutis et uite eterne percipiende causa: sed tantūmodo regni celoruz z regni dei: baptizandos quidem fatētur: sed nō propter uitam eternaz: sed ,pter regnum celorū. Quid de uita eterna? Habebunt inquiūt. Quare habebunt. Quia nullum peccatū habent: z ad dānationem

pertinere nō possunt. Ergo est eterna vita extra regnū celorū: Primus hic error auersandus ab auribus: extirpandus a mentibus. Hoc nouū in ecclesia prius inauditum est: esse vitā eternaz preter regnum celorum: esse salutē eternā preter regnuz dei. Prius vide frater: ne forte hinc sentire nobis debeas: quisquis ad regnuz dei non pertinet eum ad dānationem sine dubio pertinere.

Venturus dominꝰ et iudicaturus de viuis et mortuis: sicut euāgelium loquitur: duas partes facturus est: dexterā et sinistraz. Si Matth. xxv. nistris dicturus. Ite in ignez eternum qui paratꝰ est diabolo et angelis eius. Dextris dicturus. Venite benedicti patris mei percipite regnū quod vobis paratuz est ab origine mundi. Hanc regnū nominat: hanc cū diabolo dānationem. Nullus relictus est medius locus vbi ponere queras infantes. De viuis et mortuis iudicabitur: alij erunt ad dexterā: alij ad sinistraz: nō noui aliud. Qui inducis mediuz recede de medio: non te offendat qui dexteraz querit et teipsum admonet: recede de medio: sed noli in sinistraz. Si ergo dextera erit et sinistra: et nullum mediuz locū in euangelio nouimus: ecce in dextera regnum celorū est. Percipite inquit regnuz. Qui ibi nō est: in sinistra est. Quid erit in sinistra? Ite in ignem eternū. In dextera ad regnuz vtiqz eternum: in sinistra in ignez eternū. Qui non in dextera: proculdubio in sinistra. Ergo qui non in regno: proculdubio in ignē eternuz. Certe habere nō potest vitam eternā qui non baptizatur: nō erit in dextera: id est in regno non erit. Vitam eternā computas ignem sempiternū? Et de ipsa vita eterna audi expressius: quia nihil aliud est regnum quā vita eterna. Prius regnū nominauit/sed in dextris: ignez eternū in sinistris. Extrema autem sentētia vt doceret quid sit regnum: et quid sit ignis eternus. Tunc inqt abibunt isti in cōbustionem eternaz: iusti autem in vitam eternā. Ecce expositum tibi quid sit regnū et quid sit ignis eternus: vt quādo contiteris parvulū non futurum in regno: fatearis futurū in ignem eternum. Regnum enim celorū est vita eterna. Nec aliud etiā paulus apostolus: cū terreret homines: nō paruulos non baptizatos: sz si celestes/facinorosos/cōtaminatos/perditos: non eos terruit qꝫ erunt in igne sempiterno: quo sine dubio ibunt si non corrigūtur: sed tantū terruit: quia in regno nō erunt: vt cū viderint se perdere spem regni: nō viderent esse i. cor. vi. consequēs nisi penam ignis eterni. Nolite inquit errare: neqz fornicatores: neqz idolis seruientes: neqz adulteri: neqz molles: neqz masculorū dormitores: neqz fures: neqz auari: neqz ebriosi: neqz maledici: neqz rapaces regnū dei possidebunt. Non dixit: illi et illi: tales et tales igni eterno torquebūtur: sz regnum dei nō possidebūt. Subtracta derterā non remānit nisi sinistra. Unde autē cuadunt ab igne sempiterno: non ad aliud nisi qz erunt in regno. Sequit. Et hec quidem fuistis. Et vnde iam non sunt? Sed abluti estis: sz sanctificati estis in noie domini nostri iesu christi: et in spiritu dei nostri. In no Ac. iiij. mine domini nostri iesu christi. Non em̄ est aliud nomē sub celo: in quo oporteat saluos fieri: omnes pusillos cū magnis. Si autem saluos fieri oportet nos in hoc nomine: sine hoc noīe: procul dubio nec salus erit que sine christo pmittitur paruulis. Pace eoruz dicā: qui cuiqꝫ salutē promittit sine christo: nescio vtrū ipse salutez habere possit i christo. C Deide querim̄ ab eis. Qō si aliquis dicat paruulos merito innocētie sue sicut dicitis atqz imunitatis ab omni delicto non solū habituros salutē et vitam eternā sed et regnū dei: vnde apud vos definitū certūqz est sine baptismo regnum dei non habituros paruulos: vt diuideretis eis pro arbitrio vestro nō adiutores paruulorū: sed oppressores miserorū: vt diuideretis eis pro arbitrio vestro: et daretis eis salutez et vitam eternā preter regnuz celorū? Alius benignior vobis et misericordior vt putatis iustior: totū eis dabit et vitam eternā et regnū celoruz. Istum quomō superabitis: quoniā vos aliquādo cōtra euidentissimā auctoritatē ratio humana delectat: proferte ipsaz regulā rationis vestre: et asserite quātis viribus valueritis vnde deuincatur iste qui paruulis propter merita innocētie: propter nullam (sicut dicitis) culpam: hoc est originale peccatū dare voluerit etiā non baptizatis: nō solum vitam eternā: verūctiaz regnum celorū. Istum vi[illegible]te. Ego sine preiudicio partes huius parūper suscipio: et dicam quod ipse nō sentio: sed admoneo vos vt acriorē aduersarium videatis. Ecce erit nescio quis et dicit. Paruulus non habens vllum oīno peccatū: nec quod sua vita cōtraxit: habebit et regnū celorum et vitaz eternaz? Respōdete: vincite hominē resistētem vobis: qui aliter diuiditis. Nos enim dicitis. Vitā quidez habebit iste non baptizatus eternā: sed non habebit regnum celorū. Ille contra. Immo et vitam et regnuz celorum. Quare enim patrimoniū regni celorum arripis innocēti? A quo regnum celorū non acquiritur: profecto magno bono fraudatur. Que est ista iustitia? Dic quare.

Quid offendit paruulus nō baptizatꝰ nullam habens culpā: nec suam: nec de parente tractam? Quid offendit dic mihi: vt non intret in regnuz celorum/vt separet a sorte sanctorū: vt sit exul a societate angelorum? Videris enim tibi misericors: quia non auferes ei vitaz: dānas tamen quem separas a regno celorum. Dānas: non eū percutis: sed in exilium mittis. Naz et qui exulātur: viuūt si sani sunt: in doloribus corporis nō sunt: nec torquētur: non carceris tenebris affligūtur: hec illis sola pena est non esse in patria. Si amatur patria magna pena: si autez nō amatur patria peior est cordis pena. Paruū maluz est in hominis corde qui societatē non querit sanctorū: qui non desiderat regnū celorum. Si non desiderat: pena est de peruersitate: si autē desiderat pena est de fraudata charitate. Sed si quod vis parua sit pena: et ipsa parua magna est si nulla culpa est. Hic defende iustitiaz dei. Quare vel parua pena infligitur innocentiī in quo nullī inuenitur omnino peccatū? Dic contra istū aduersarium qui paruulis non baptizatis misericordia et iustitia maiore sp tu dare vult: non solū vitam eternā: verūctiam regnū celorum. Responde si potes: sed rationē affer: hac enim te gloriari delectat. Ego istam questionē profundam sentio: et ad eius fundum rimandum vires meas idoneas nō agnosco. Libet me et hic Ro. xj. exclamare quod paulus. O altitudo diuitiarū. Rom. v. paruulus non baptizatus pergit in dānationem: apostoli enim verba sunt. Ex vno in condēnationem. Non satis inuenio dignam causam: quia nō inuenio: non qz nō est. Ubi ergo nō inuenio in profundo pfundum: attēdere debeo humanam infirmitatem non dānare diuinam auctoritatem.

Ro. xj. Ego prorsus exclamo: nec me pudet. O altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei: sp inscrutabilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Quis enim cognouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit: aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum amen. Ego infirmitatē meam his verbis munio: et hac cautela circūseptus: aduersus sagittas ratiocinationū tuarū miratus assisto. Sed tu bellator: hoc est fortē ratiocinator: huic responde qui tibi dicit. Prorsus innocens paruulus et imunis ab omni peccato: et propio et originali: nō solum vitam eternam habebit: sed etiaz regnum celorū. Hoc est iustum. Qui nihil mali habet: quare aliquid boni nō habet? Sed scio inquis. Unde scis? Quia dominꝰ dixit. Tādez venisti. Non ergo quia tu ratiocinaris: sed qz dominus dixit. Laudo hoc plane: quia famuz est: sicut homo nō inuenisti rationem: fugis ad auctoritatem. Approbo: prorsus approbo. Bene facis: nō inuenis: ad auctoritatez fuge: non ibi te persequor: nō inde expello: imo fugiētem recipio et amplector. Profer ergo auctoritatem: stemus in ea simul contra cōmunem inimicum. Quia enim paruulus nō baptizatur: non intrat in regnuz celorum: et tu dicis et ego. Illi igitur cōmuni aduersario qui dicit nō baptizatuz paruulum intraturum in regnum celoruz resistamus ambo: et aduersus eus insidiosissima iacula scutum fidei proferam⁹. Cedāt paulisper cōiecture ratiōis humane: assumantur arma diuina. Assumite inquit apostolus armaturā dei. Ecce simul dicam⁹ huic Eph. vi homini. Christianus es? Christianus inquit. Audi euāgelium qui vis non baptizatos paruulos mittere in regnū celorum: audi euāgelium. Nisi quis renatus fuerit Joh. iij. ex aqua et spiritu sancto: nō intrabit in regnum celoruz. Domini sentētia est: huic nō resistit nisi non christianus. Repulsus est ille: remanet mihi tecum certamē: et forte vnde vicisti bono illius: inde bono vinceris tuo. Nam quē vicisti: si durus non est docuisti. Noli ergo esse durus et tu: simul teneamus iterim sentētiam istam. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: nō intrabit in regnum celorum. Ideo inquis: paruulo nō baptizato polliceri regnuz dei nō possum: cōtra domini sentētiam aptaz. Ecce quare dico: regnū dei non habebunt. Ecce quare dico: ideo baptizādi sunt vt habeāt regnum dei. Ideo dicis? Ideo inquit. Vide tamē propter illa que supra diximus ne forte nō inuenias vitam eternam preter regnū dei. Multuz enim aperta sunt dicta de duabus illis partibus: dextera et sinistra: vbi nullū in medio dedit locū vite sine regno. Parum te hoc corrigit: paruz admonet: ipsaz mecum lectionem vnde hāc sententiam protulisti paulū aduerte. Dixisti enim te ideo regnum celorum nō baptizaris pueris nolle pmittere: qz sentētia domini aperta est. Nisi quis renatꝰ fuerit ex Joh. iij. aqua et spiritu: nō intrabit in regnū celorū.

Nō ibi aduertisti cuz quereret nicodemus quomodo ista fierēt: id est quomodo renasceretur hō: quomodo denuo nasceret quoniam nō potest vtiqz iterum introire in vterum matris et denuo nasci: quid audierit a domino: quid audierit a magistro bono: quid audierit error a veritate? Inter cetera enim ostendens quēadmodum fiat: etiā similitudinem posuit: sed prius ait. Ne-

ff

mo ascēdit in celū nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celo. In terra erat et in celo se esse dicebat: z qđ est mai⁹ in celo filium hominis: vt vnam demonstraret in vtraq; natura personam: z in eo q; dei filius erat equalis patri verbum dei in principio deus apud deum: et in eo q; filius hominis erat assumens animam humanam et carnem humanam: z indutus hominem exiens ad homines: qz in hoc vtroq; non duo: christi sunt/nec duo filij dei: sed vna p̄ sona vnus christus dei filius: idēq; vn⁹ christus: non alius filius hominis: sed dei filius ꝑm diuinitatem: hominis filius ꝑm carnem Quis autem nostrum qui parū aduertim⁹ aut parum sapimus: non potius ita vellet distinguere: filius dei in celo: z filius hominis in terra: Sz nec sic diuideremus: z ita diuidendo duas psonas inducerem⁹. Nō ascendit in celuz (inquit) nisi qui de celo descendit filius hominis. Filius ergo hominis descēdit de celo: Nonne filius hominis in terra factus est: Nonne filius hominis per mariam factus est: Sed o homo: noli inquit sperare quem volo copulare. Paruz est quia filius hominis descendit christus enim descēdit: idemq; filius hominis qui filius est dei. Sed est in celo qui ābulat in terra. In celo erat: qz vbiq; christus: idemq; christus z filius dei z filius hominis. Propter vnitatez persone in terra filius dei: propter cādem vnitatem persone esse probauimus in celo filium hominis: ex his verbis domini. Filius hominis inquit qui est in celis. Propter vnitatem persone: nonne in terra constituto atq; cōspicuo petrus dicit Tu es christus filius dei viui: Ergo discat nichodem⁹ quō fiat illud qđ ei min⁹ intelligenti: incredibile z quasi impossibile videbatur. Nemo ascendit in celum: nisi qui de celo descendit. Omnes autem qui renascūtur vtiq; ascendunt in celum: ceteruz nemo prorsus. Et omnes qui renascunt per gratiam dei ascendunt in celum: z nemo ascendit in celuz: nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celum. Unde hoc: Quia omnes qui renascunt membra ipsius fiūt: z solus christus de maria natus vnus est christus: et cum corpore suo caput vnus est christus. Hoc ergo dicere voluit. Nemo ascendit nisi qui descendit. Non ergo ascēdit nisi christus. Si vis ascēdere: esto in corpore christi. Si vis ascendere: esto membrū christi. Sicut eīm in vno corpore multa mēbra habemus: omnia autem membra corporis cum sint multa: vnum est corpus: sic et christus: quia caput et corpus christus.

Et quomodo fit hoc: adhuc queram⁹: Latet questio: exaltat illa profunditas. Christus peccatuz non habet: nec originale traxit: nec sinum addidit: extra voluptatē carnalis libidinis venit: non ibi fuit complex⁹ maritalis: de virginis corpore non assumpsit vulnus sed medicamentuz: non assumpsit qđ sanaret: sed vnde sanaretur. Quantum ad peccatum pertinet dico. Solus ergo ille sine peccato: quomodo erūt membra eius quorum nullus est sine peccato: Quomodo: Audi similitudinem que sequitur. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita oportet exaltari filiuz hominis: vt qui credit in eum non pereat/sed habeat vitam eternam. Unde tibi non videbatur peccatores homines posse fieri membra christi: id est illi⁹ qui nullū omnino haberet peccatum. Serpentis morsu mouebaris: ideo crucifigitur christus: ideo fundit sanguinē christus in remissionem peccatorum: quia propter peccatum: id est serpens venenum Sicut exaltauit moyses serpentem in heremo vnde sanarentur qui in illo deserto a serpentibus mordebantur z illum exaltatum attendere iubebantur: z quisquis attenderet sanabatur: sic oportet exaltari filium hominis qui credit in eum: id est qui attendit exaltatum: qui non erubescit crucifixum: qui in cruce christi gloriatur: nō pereat: sed habeat vitā eternam. Nō pereat. Unde: Credendo in eū. Unde non pereat: Attendendo exaltatum: alioquin perisset. Hoc est. Omnis enim qui credit in eum nō perear: sed habeat vitam eternaz. Profers parumlum mihi: z iubes vt attendat exaltatum: quem negas habere serpentis venenū. Immo si faues ei: si mouet te innocētia in vita ꝓpria noli negare tractuz aliquem reatum de vita prima: non sua/sed parentis sui. Noli negare: confitere venenum: vt poscas medicamentuz: aliter non sanatur Aut vt qđ ei dicis vt credatur. Hoc eīm respondetur a portante paruulū. Ad verba aliena sanatur: quia ad factum alienū vulneratur. Credit in iesum: christum: fit interrogatio: respondit: credit. Pro non loquente/ꝓ silente/ꝓ flente/z flendo quodammodo vt subueniatur orante: respondetur et valet. An etiam hoc serpens ille persuadere conatur: quia non valet: Absit a corporib⁹ qualiūcūq; christianoruz. Ergo rūdet et valet. Cōspiratiōe quadaz cōicat spiritus credit in altero: qz peccant i altero. An vero inuenit vitam ꝑsentis seculi: quem parturiuit infirmitas: z non inuenit vitā futuri seculi: quem parturiuit charitas: Ergo moyses exaltauit serpentem in heremo: vt omnis a serpente ꝑcussus intueretur exaltatum et

tatum z sanaretur. Adam primus accepit morsum serpentis cuz veneno. Ergo natus est in carne peccati: fit salus in christo per similitudinē carnis peccati. Misit eīm deus filium suum non in carne peccati: sed secundum quam scribit. In similitudine carnis peccati: quia non de complexu maritali: sz de vtero virginali. Misit in similitudinem carnis peccati. Ut quid hoc: Ut de peccato damnaret peccatū in carne: de peccato peccatum: de serpente serpentem. Sed de similitudine: quia in christo nullum peccatum: sed sola similitudo carnis peccati. Ideo ergo altatus est serpens: sed ereus. Exaltata est similitudo carnis peccati: vt sanaretur origo peccati: quia misit deus filium suum in similitudinē carnis peccati: non in similitudinem carnis. Nam vera caro est: sed in similitudinem carnis peccati: quia mortalis caro sine vllo omnino peccato ꝓpter similitudinem damnaret peccatū in carne: propter veram iniquitatez. Vera iniquitas in christo nō fuit: sz mortalitas i illo fuit. Peccatum non suscepit: sed penam peccati suscepit. Suscipiendo sine culpa penam z penam sanauit z culpam. Ecce quomodo fiūt ista. Quod admiratus nichodemus dixerat. Quomodo possunt ista fieri: Sic enim sanamur: non quia meremur. Ecce quomodo fiunt ista. Modo vbi mihi paruulos ponis. Jam dicis: nullo veneno sanitati sunt Aufers eos a conspectu exaltati serpentis Si autem non aufers: sanandos dicis venenatos confiteris. Deinde ipse dominus in eodem sermone ad nichodemum non audistis quid dixerit: cuz eadem lectio hodie legeretur: Qui credit in eū non iudicatur: qui autem non credididerit: iaz iudicatus est. Et hic queris medium homo de medio et disputas et attenderis nec attēdis. Qui credit in eum non iudicatur: qui autem nō crediderit: iam iudicatus est. Quid est autem iaz iudicatus est: Damnatus est. Nā iudicium pro dānatione plerumq; poni nostis: scripture testes sunt: maxime illo vno testimonio apertissimo cui nemo est qui cōtradicat. De resurrectione cum ageret dominus. Qui bene fecerunt inquit in resurrectionem vite: qui male egerunt in resurrectionem iudicij: vtiq; iudicium pro damnatione potuit: z tu aliter audes differere aut credere: Qui non credit: iam iudicatus est. Alio loco. Qui credit in filium habet vitam eternam: quam tu paruulis promittebas non baptizatis. Qui credit in filiuz habet vitam eternam. Sed habet (inquit) et qui non credit parumlus: quamuis non habeat regnum dei. Sed vide quod sequitur. Qui autem incredulus est filio: non habet vitam: sed ira dei manet super eum. Ubi ponis paruulos non baptizatos: Profecto in numero credentium. Nam ideo ex consuetudine ecclesie antiqua canonica fundatissima: parumli baptizati fideles vocātur. Et sic de his querimus. Iste infans christian⁹ est. Respondetur christianus. Cathecuminus: an fidelis: Fidelis vtiq; a fide: fides a credendo. Inter credentes igitur baptizatos paruulos numerabis: nec iudicare vlo modo aliter audebis: si non vis esse apertus hereticus. Ergo ideo habent vitā eternā: qz qđ credit in filiū hz vitā eternā. Nolo eis sine ista fide et sine isto sacramēto hui⁹ fidei ꝑmittere vitā eternā. Qui aūt icredulus est filio: z qđ nō credit in filiū nō hz vitā: sz ira dei manet sup eū. Nō dixit: veniet super eum: sed manet super eum. Respexit originem cum ait. Ira dei manet super eum. Qua respiciens et apostolus dixit. Fuim⁹ et nos aliquando natura filij ire. Non accusamus naturā. Nature auctor deus est. A deo bona est instituta natura: sz per malam voluntatem a serpente vitiata est: ideo quod fuit in adam culpe non nature: nobis propagatis factuz est iam nature. Ab hoc vitio nature cuz quo nascitur homo: non liberat qui natus est sine vitio. Ab hac carne peccati nō liberat: nisi ille qui natus est sine peccato per similitudinem carnis peccati. Ab hoc veneno serpentis: non liberat nisi exaltatio serpētis. Quid ad hec dicis: Satis ne hoc est: Est vnum aliquid acutissimum quod ab eis proferatur. Paululuz attendite. Cum ceperint vigeri verbis apostoli dicentis. Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum: z per peccatum mors: z ita in omnes homines pertransiit: in quo omnes peccauerunt. Que verba nescio qs non intelligat: in quib⁹ verbis nescio vtruz quisquam exposituz requirat: conantur respondere z dicere: ideo dictū hoc ab apostolo quia primus peccauit adam: et qui post ea peccauerunt: illum imitando peccauerunt. Hoc quid est aliud quam conari tenebras aperto lumine offendere: Peccatum per vnum hominem intrauit: et per peccatum mors: et ita in omnes homines pertrāsiit: in quo omnes peccauerunt. Propter imitationem dicis: quia primus peccauit adam. Respondeo prorsus non primus peccauit adam. Si primum peccatorem requiris: diabolum vide. Sed humani generis massam volens ostendere apostolus de origine venenata: ideo eum posuit vnde nati sumus non eum quem imitati sumus. Dicitur quidem et pater tuus quem fueris imi

Gal.iiij. tatus. Filij mei q nos iteruz parturio. Qui
j.Co.iiij itidem dicit. Imitatores mei estote. Et p-
et xj. pter ipsam imitationē dicitur impijs. Vos
Joh.viij a patre diabolo estis. Nam constat hic in
catholica fide: q diabol⁹ nec generauit no
stram naturam nec condidit: sola in illa se
ductio est precedentis: imitatio consequen
tis. Merito quomodo dictum est de adam
in quo omnes peccauerunt: legatur mihi
alicubi: oēs in diabolo peccauerūt. Aliō
est illo precedēte & seducente peccare: aliud
in illo peccare. Quia scōm ꝓpaginem car-
nis in illo eramus omnes anteq̄ nati esse-
mus: tanq̄ in parente: tanq̄ in radice ibi
eramus: sic venenata est ista arbor ibi era-
mus. Nam quia ad diabolum: hoc est prin
cipem peccati et vere primum peccatorem
non pertinet origo: sed imitatio cum de illo
Sap.ij. scriptura loqueretur. Invidia inquit diabo
li mors intrauit in orbem terrarum. Imitā
tur autem eū qui sunt ex parte ipsius. Imi
tando eum fiunt ex parte ipsius. Nunqd
dictum est in illo peccauerunt? Cum vero
de adam diceretur ꝓpter originez: ꝓpter
posteritatem: propter propaginem viscerū
In quo omnes inquit peccauerunt. Nam
si propterea primus constitutus est adam
quia primus peccauit: tanq̄ exēplo sit: non
in origine: vt quid tam in longinquo: post
tam prolixa tempora cōtra adam queritur
christus. Si omnes peccatores ad adam
propterea pertinent: quia primus peccator
omnes instī debuerunt ad abel pertinere:
quia primus iustus. Quare christus queri
tur. Quia in adam damnata est generatio:
in christo queritur regeneratio. Proinde ne
mo nos fallat. Scriptura euidēs est: aucto
ritas fundatissima est: fides catholicissima
est. Omnis generatus damnatus: nemo li
beratus nisi regenerat⁹. Unde et alteri ver
sutie illorum iam vos instructi respondete
charissimi. Quando dicunt & paruulos tur
bant: si de peccatore peccatores nati sunt/
quare nō de baptizato iam fideli cui remis-
sa sunt omnia peccata instī nascuntur? Ci-
to respondete: Ideo de baptizato nō instī
nascitur: quia non eum generat vnde rege-
neratus est: sed vnde generat⁹ est. De chri
j.Pe.iij. sto dictum est. Mortificat⁹ carne vivificā-
tus spiritu: sic de homine dici potest. Tabe
Jo.iij. factus carne iustificatus spiritu. Quod na
scitur de carne caro est. Queris vt de iusto
iustus nascatur: cum videas iustum esse ni
si regeneratum omnino non posse. Nec at
tendis domini sententiam quam tu ipse in
Ubi.s. ore habes. Si quis non renatus fuerit ex
aqua et spiritu. Puto quia non hoc factum
est in concubitu. Miraris quare peccator
nascatur de semine iusti: non te delectat mi
rari quare oleaster nascatur de semine oli-
ne? Accipe aliam similitudinem. Iustum
baptizatum: pone granum purgatum. Nō
attendis quia de grano purgato frumen-
tum cum palea nascitur: sine qua seminari
Deinde cum sit in propagine naturum spi
ritalis generatio: vis vt de baptizato ba-
ptizatus nascatur: cū videas de circumciso
non nasci circumcisum? Carnalis est certe
ista generatio: et carnalis est circumcisio: et
tamen de circumciso non nascitur circumci
sus: sic ergo de baptizato non potest nasci
baptizat⁹: quia nemo renatus anteq̄ na-
tus. Aliud eorum quasi acutissimum. Sed
quid acutum non obtunditur scuto veritā-
tis? Aliud dicunt: videte quale. Si adā in
quiunt nocet his qui non peccauerūt: ergo
& christus prodesse debet etiam his qui nō
crediderunt. Uidetis certe q̄ hoc acutū sit
& traveritatē audite q̄tū adiuvet veritatē.
Qui em̄ hoc dicit: nihil aliō dicit: nisi rp̄m
nihil ꝓdesse nō credētib⁹. Hoc ēverū. Quis
non accipiat? Quis nō ꝑsentiat: q: rp̄s nō
credentib⁹ nō prodest: credentibus prodest
Sed die mihi obsecro te. Paruulis bapti-
zatis christus aliquid prodest: an nihil ꝓ-
dest? Necesse est vt dicat prodesse. Premi-
tur mole matris ecclesie: forte quidem vel-
lent hoc dicere. Nam ratiocinationes eoz
ad hoc videntur compellere: sed auctori-
te reprimuntur ecclesie: ne non dicam spu-
tis hominū obruantur: sed ipsorum infan
tium lachrimis tanq̄ fluuio pertrahantur
Si em̄ direrint: nihil prodesse christum ba
ptizatis infantibus: nihil aliud dicunt q̄
superfluo baptizantur infantes. Ut autez nō
superfluo baptizentur quia hoc dicere non
audent: prodesse christiz baptizatis infan
tibus confitentur. Si prodest baptizatis: q̄
ro quibus prosit: credentibus an non credē
tibus? Eligant quod volunt. Si dixerit nō
credentibus: vbi est ergo quod calūniabaris: quia christus non credentibus non ꝓ
desse non potest? Ecce tu profiteris prodes
se infantibus non tamen credentibus. Ad
quodlibet prodest? Nō putas ad vitā eter
nam? Non putas ad salutem eternā? Ad
ipsum regnum celorum percipiendū? Uti-
q̄ prodest christ⁹ paruulis baptizatis. Pro-
dest ergo non credentibus? Sed ablit vt
ego dicam non credentes infantes. Jam
supernus disputauit: credit in altero: qua
peccauit in altero dicitur credit et valet: &
inter fideles baptizatos computatur. Hoc
hz auctoritas matris ecclesie: hoc fundat⁹
veritat⁹ obtinet canon: hoc robur hūs
inexpugnabilem murum quisquis arietē

ipse confringitur. Ergo ꝓdest christus ali-
quid infantibus baptizatis: et sicut ego do
ceo: & sicut mecum tota ecclesia dicit credē
tibus prodest fidelibus prodest: tu qd vis
elige. Volo quidem vt quod verius est eli-
gas: vt nobiscum dicas quia credentibus
prodest. Sed si dixeris: non credentibus ꝓ
dest: contra te dixisti. Si dixeris credenti-
bus prodest: mecum dixisti. Elige vtrū cō
tra te dicas quod falsum est: an mecum di
cas quod verum est. Tu em̄ pauloante di-
cebas christum non credentibus nihil pro
desse: volens efficere quia sic & adam non
peccantibus nihil nocuit: quomodo chri-
stus non credentibus nihil ꝓdest? Ecce iaz
fateris infantibus non credentibus bapti
zatis aliquid prodesse christum. Sed si cre
dentibus dicis: bene dicis: mecum dicis:
credunt et infantes. Unde credunt? Quo-
modo credunt? Fide parentum. Si fide pa
rentum purgantur: peccato parentum pol
luti sunt. Corpus mortis in primis paren-
tibus generauit eos peccatores spiritus vi
te in posteriorib⁹ parentib⁹ regenerauit
eos fideles. Tu das fidez non respondenti
et ego peccatum nihil agenti. Sancti inqt
de sanctis nasci debuerūt: quia sicut dicit
j.Co.vij apostolus. Alioquin filij vestri immundi es
sent: nunc autez sancti sunt. Et quomō hoc
accipis. Quomodo intelligis de fidelib⁹ na
tum ita sanctum: vt baptizari non debeat
Quomōlibet accipias istam sanctitatem.
Multi em̄ modi sunt sanctitatis: et multi
modi sunt sanctificationis. Non em̄ omne
quod sanctificatur ad regnum celoruz mit
j.Ti.iiij. titur. De esca nostra: dixit apostolus. San
ctificatur p̄r verbum dei et oratiōē. Nū
quid quia esca nostra sanctificatur nō sci-
mus quo mittatur? Discе ergo esse aliquez
modum: et quasi vmbraculum quoddam
sanctificatiōis: quod non sufficiat ad per-
ceptionē salutis. Distat: et quid distet deo
notum est. Tantum filio fidelium curra
tur ad baptismū non sic errent parētes vt
putent eum iam fidelem natum. Natum
em̄ possunt dicere: nō renatum. Nam vt no
ueris quomodo intelligas sanctificatos fi-
lios fidelium: vt modo non queram quia lō
gum est modum sanctificationis huius: ibi
& maritum habes infidelem: ibi habes et
j.Co.vij vxorem fidelem. Sanctificat inquit vir infi
delis in vxore: sanctificatur mulier infide-
lis in fratre. Nūquid quia est ibi forte mo-
dus aliquis sanctificationis: vt vir fide-
lis sanctificetur in vxore fideli: ideo iam se
curitatem debet accipere q: in regnum ce-
lorum intraturus est: et non baptizandus:
non regenerandus: non christi sanguine re
dimendus? Quomodo ergo sanctificatur
vir infidelis in vxore: et tamen perit nisi ba
ptizetur: sic filij fidelium: & si ad quendam
modum sanctificati: pereūt tamē si nō fue
rint baptizati. Rogovos vt paululū acquie
scatis. Lego tantum. Sanctus cyprianus
est quē in manus sumpsi: antiquus episco-
pus sedis hui⁹: quid senserit de baptismo
paruulorum: immo quid semper ecclesiam
sensisse monstrauerit: paululū accipite. Pa
rum est em̄ quia isti disserunt et disputant
nescio quas impias nouitates: & nos co na
tur arguere q: aliquid nouuz dicamus. Ad
hoc ergo lego sanctum cyprianum vt videa
tis quomodo sit intellectus canonic⁹ & ca-
tholicus sensus in his verbis que pauloan
te tractaui. Interrogatus est vtruz infans
baptizari debeat ante octauuz die: q: in ve
teri lege non licebat circuncidi infantē nisi ge. xvij.
octauo die. Questio inde erat nata de die
baptizādi: nā de origine peccati nulla erat
questio: et ideo ex ea re vnde nulla erat que
stio: soluta est exorta q̄stio. Sanct⁹ cypria-
nus dixit inter cetera que superius dixit,
propter quod neminem putamus ad gra
tiam consequendam impigendum esse a le
ge que iam statuta est: nec spiritalem circū
cisionem impediri carnali circumcisione de
bere: sed omnem omo admittendū esse ad
gratiaz xp̄i quando & petrus in actib⁹ apo Act.x.
stoloruz loquatur & dicat. Deus mihi dixit
neminem hominem communem dicendu
et immundum. Ceterum si homines impe
dire aliquid ad consecutionem gratie pos-
sit: magis adultos et puectos et maiores
natu possint ipedire graniora peccata. Po
ro autem etiam grauissimis delictorib⁹ et
in domino multum ante peccantibus cum
postea crediderūt remissio peccatoz datur
& a baptismo atq̄ gratia nemo prohibetur
quanto magis non debet prohiberi infans
qui recens nat⁹ nihil peccauit: nisi q: fz adā
carnaliter natus contagium mortis antiq
prima natiuitate contraxit: qui ad remissa
peccatorum accipienda: hoc ipso facilius
accedit: quod illi dimittuntur non propria
sed aliena peccata. Uidete quemadmoduz
de hac re nihil dubitans: soluit illam vnde
dubitabatur. Hoc de fundamento ecclesie
suppressit: ad confirmandum lapidem mu
tantem. Impetremus ergo si possumus a
fratribus nostris: ne nos insuper appellēt
hereticos: quod eos talia disputātes nos
appellare possimus forsitan si vellemus:
nec tamen appellamus. Sustineat eos ma
ter pijs viscеribus sanandos: potest do-
cendos: ne plangat mortuos. Nimium est
quo progrediuntur: multum est: vir feren-

dum est:magne patiētie adhuc ferri. Non abutantur hac patientia ecclesie:corrigantur bonum est:vt amici exhortamur:non vt inimici litigamus. Detrahunt nobis:ferimus:canem detrahunt:veritati non detrahant. Ecclesie sancte pro remissione peccatū originalis parvulorū quotidie laboranti non contradicant. Fundata ista res est:ferendus est disputator errans in alijs q̄stionibus non diligenter digestis:nondum plena ecclesie auctoritate firmatis:ibi ferendus est error:non tantus progredi debet vt etiā fundamentū ipsum ecclesie quatere moliatur. Non expedit:adhuc forte nostra nō est reprehendenda patientia:sed debemus timere ne culpetur etiam negligentia. Sufficiat charitati vestre:habere ad illos qui nostis illos:habete cum illis amice: fraterne: placide:amāter:dolenter: quicquid potest faciat pietas:quia postea diligēda non erit impietas. Conuersi ad dñm.

Philꝛ.iij. ¶ Deverbis apostoli. Nos ēn sumus circuncisio qui spiritui dei seruimus: vbi q̄dnā spiritu:q̄dq̄ cerne deo seruire:quid in carne fidere cur circūcisio octaua die fieret:quo dentiꝫ sensu nunc imperfectum:mō pfectū se paulus nominet aperiē. Sermo.xv.

A Postolicam lectionem aure ⁊ animo intendat sanctitas vestra: adiuuando nos affectu apud dominū deum nostrum:vt ea que illic nobis reuelare dignetur:advos apte atq̄ saluberiter proferre possimus. Ergo cum legeretur:audistis dicentem apostolum paulum. Nos ēn sum⁹ circuncisio qui spiritu dei seruimus. Scio pleroſq̄ codices habere qui spiritu deo seruimus. Quantum autez inspicere potuimus:plures greci hoc habēt:q̄ spū dei seruimus. Sed non ibi q̄stio est:Manifestum est ēn vtrūq̄:⁊ congruus regule veritatis q̄ et spiritui dei seruimus ⁊ non carne:sed spiritu deo seruimus. Carne enim seruit deo q̄ de rebus carnalibus sperat se placere deo. Cum vero et ipsa caro ad bona opera spiritui subditur: spū seruimus deo:q̄ carnem domamus vt spiritus obtemperet deo. Spūs ēn regit:caro regit:nec spūs bñ regit:si non regat. Cū ergo ait. Nos sumus circuncisio:videte quid voluerit intelligi in illa circuncisiōe que in vmbra data est:significante q̄ remota est luce venīēte. Cur aūt nō dixerit. Nos hēm⁹ circūcisionē:ſz nos sum⁹ circūcisio:Sic accipe hoc voluisse aplm dicere. Nos summa iusticia. Circūcisio enim iusticia est. Magis ēn cōmendat cum dicit dicēdo nos esse iusticiā:ſz dicēdo nos esse iustos:ita tn vt cū iusticiā dicit:esse iustos intelligamus. Nō ēn i'la icōmutabilis iusticia cui⁹ pucipes facti sum⁹:sed quēadmodū dicitur magna ibi inuentus est:pro multis inuenibus: sic dicitur iusticia vt intellegantur iusti. Audite hoc ipm cuidētius:eodez dicēte aplo. Ut nos inquit simus iusticia dei in ipo. Nos simus iusticia:nō nostra sed dei:ab illo accepta nō a nobis assūpta:impartita nōvsurpata:donata non rapta. Cuiā ēn rapina erat esse equalis dei:et q̄n ēquit rapinā:inuenit ruinā. Dñs autē noster iesus christus cū in forma dei esset:nō rapinā arbitratus est esse equalis dō. Cui ēn equalitas dei natura erat:rapina non erat:sed tn semetipm exinaniuit formaz serui accipiens:vt nos essemus iusticia dei in ipso. Si ēn ille paupertatē vitaret:nos pauptate nō carceremus. Paup ēn ille fact⁹ est:cū dives esset vt illius pauptate sicut scriptū est nos ditaremur. Diuitie illi⁹ q̄d nos facture sunt cui⁹ pauptas nos ditites facit:Ap̄s ergo nō tibi negauit circūcisionē:sed exposuit:ut cē ptendit:vmbrā remouit. Nos sumus inquit circuncisio: q̄ spū deo seruimus: et gloriamur in xp̄o iesu:⁊ non in carne fidentes. Respexit quosdā in carne fidentes:ipi erāt qui de carnis circuncisione gloriabantur. De quibus alio loco dicit. Quorum deus venter est et gloria in pudendis eorum. Intelligetu circuncisionem:et esto circuncisio:intellige et esto. Intellectus enim bonus: sed omnibus qui facunt eum. Non vtiq̄ frustra octauo die iussus est infans circuncidi nisi quia petra qua circuncidiunur christus erat. Cultellis ēn petrinis circuncisus est populus. Petra autem erat christus. Qua re ergo octauo die. Quia in ebdomadibus idē primus q̄ octauꝰ. Sapientis ēn septez dieb⁹ redditur ad primū:finit⁹ septim⁹:dñs sepult⁹:redit ad primū: dñs resuscitatus. Dñe ēn resuscitatio pmisit nobis eternum diē:⁊ cōsecrauit nobis dñicum diem. Qui vocatur dominic⁹:ipse videtur proprie ad dominū pertinere:quia eo die dñs resurrexit. Reddita est petra:circuncidantur qui volunt dicere. Nos enim sumus circuncisio. Traditus est enim ꝓpter peccata nra: ⁊ resurrexit propter iustificationem nostrā Justificatio tua: circūcisio tua:non est a te Gratia salu facti estis per fidem:⁊ hoc nō ex vobis sed dei donū est. Nō ex op⁹:ne forte dicas. Promerui ⁊ ideo accepi. Non putes te promerendo accepisse:q̄ nō pmereres nisi accepisses. Gratia p̄cessit meritū tuū:nō gratia ex merito:sed meritū ex gra. Nā si gra ex merito:emisti:nō gratis accepisti. Pro nihilo inquit saluos facies illos. Quid est ꝓ nihilo saluos facies:Nihil in eis inuenis vñ salues:et tn saluas. Gratis das:gratis saluas. Oia merita p̄cedis: vt dona tua consequant merita tua. Prozsus gratis das:gratis saluas q̄ nihil inuenis vnde salues:⁊ multū inuenis vnde dānes.

Nos ergo inquit sum⁹ circūcisio q̄ spūi dei seruimus ⁊ gloriamur in xp̄o iesu. Qui gloriatur in dño glorietꝝ. Et non in carne fidentes. Et q̄d est fidere in carne? Audite inqt. Quāq̄s ego inquit habeā fiduciā ⁊ in carne. Si quis alius in carne putat se habere fiduciā:magis ego. Ne arbitremini inquit me hoc condēnare q̄d nō habeo. Quid magnum est si homo adiectus:plebeius:ignobilis contemnat nobilitatem:⁊ tunc exhibeat verā humilitatē? Quāq̄s ego (inquit) habeā fiduciā ⁊ in carne. Ideo vos (inquit) doceo contemnere quoniam videtis me habere q̄d contemnam. Si quis alius in carne putat se habere fiduciaz:magis ego. Et audi in carne fiduciam circūcisione octaui diei:id ē nō proselitus nō aduenus ad populum dei:nō maior circūcisus:sed a parentibus natus iudeus. Habeo circumcisionem octaui diei ex genere israel:de tribu beniamin:hebreus ex hebreis: fm legem pharisеus. Primarij quidem erant:⁊ quasi ad nobilitatē iudaicam segregati:nō contempti bili plebi commixti:qui dicebantur pharisei. Nam dicitur hoc verbuz quasi segregationem interpretari:quomodo in latina dicitur egregius quasi a grege separat⁹. Fuit aūt israelite:id est ex genere israel: etiā illi qui separati fuerant a templo. Remāsit autē ad templum tribus iuda:⁊ tribus beniamin. Tribus lem in sacerdotibus:tribus iuda regia:⁊ tribus beniamin:hoc soluz remansit in hierusalē:⁊ ad templū dei: quādo facta est separatio illa in seruo salomonis. Non ergo leuiter accipiatis quod ait: tribus beniamin inherens iude:non recedens a templo:hebreus ex hebreis:fm legem pharisеus: fm emulationē persequēs ecclesiam dei. Inter merita sua commemorat q̄ fuerit persecutor:fm emulationē inquit. Qua emulatione? Non eram (inquit) piger iudeus:quicquid erat quod legi mee aduersarium videbatur:impatienter ferebam acriter insequebar. Hec apud iudeos nobilitas:sed apud xp̄m q̄ritur humilitas. Ideo ibi iste saulus:hic paulus. Saulus a saule nomen deriuatur. Qui fuerit saul notus:ipse elects est statura proceris. Sic eū describit scriptura:q̄ supeminens esset de omnibus quando electus est et vngerek in regem. Non fuit sic saulus:sed fact⁹ paulus. Paulus ēn parvus:ideo paulus modicus. Ergo fm emulationē (inquit) psequēs ecclesiaz. Vnc intelligant homines qualis apud iudeos fuerim: qui christi ecclesiam persequebar emulationez traditionum patrnarum. Addit. Scōm iusticiam que in lege est:qua fueriz sine querelā. Nouit charitas vestra dictos esse sine querela:ambulasse in omnibus iustificationib⁹ domini zacharias ⁊ helizabeth. In omnibus (inquit scriptura) iustificationibus domini ambulasse sine querela. Ecce hoc erat et paulus noster. Quādo saulus erat in lege sine querela ambulabat ⁊ q̄d in eo fuit sine querela hoc de illo faciebat magnā querelaz. Quid ergo putam⁹ fratres esse sine querela:? Secundum iusticiā:que in lege est esse malum est:Si maluz est fm iusticiā que in lege est esse sine q̄rela:ergo aliquid mali est lex. Sz habemus eundē apostolum dicentē. Itaq̄ lex quidem sancta:⁊ mandatū sanctum et iustū ⁊ bonū. Si lex sancta ⁊ mādatū sctm: et iustū ⁊ bonū:fm iusticiaz q̄ est ex lege sancta cōuersaris sine querela:quō potest non esse bonum:Quomō potest nō esse sanctū: An forte sctm non est:Audiam⁹ ipm aplm quid dicat. Que mihi lucra fuerunt:hec ꝓpter christuz dāna esse duxi. Damna sua dixit:⁊ inter damna sua computat:q̄ in iusticia que est in lege fuerit sine querela. Uerū tamen inquit ⁊ arbitror oia damna esse ꝓpter eminentem scientiam xp̄i iesu domini nostri. Attendo (inquit) laudes meas:comparo eminentie dñi nostri iesu xp̄i. Illud scio:hoc contēno. Pax est hoc. Propter que arbitror (inquit) omnia non solum detrimēta esse:verum ⁊ stercora existimau esse vt christum lucrifacerem. Questio maior exorta est. Si fm iusticiam que in lege est versaris sine q̄rela:⁊ hoc in detrimentis tuis in damnis:in stercorib⁹ computas vt christum lucrifacias:ergo iusticia illa a christo prohibebat? Obsecro te:expone hoc paulum. Deo potius dicamus vt illuminet et nos:a quo ⁊ ipse illuminatus est qui epistolam istam scripsit nobis:non attramēto:ſz spiritu dei viui. Videtis charissimi q̄s sit arduum:q̄s difficile intelligere hoc: cum constet legem sanctam esse:⁊ mandatum sanctum et iustum et bonum:constetq̄ omnino inter fideles catholicos:ita vt nemo dissentiat nisi qui non vult esse catholicus:hanc legem non datam nisi a domino deo nostro scōm istam iusticiam que in lege est conuersari sine querela:im pedimentuz fuisse apos-

ps.lv. Philꝛ.iij. ij.Cor.x. Philꝛ.ij. Philꝛ.iij. Philꝛ.iij. C B ps.cx. Gen.xvij Philꝛ.iij. Josue.v j.esd.x. iij.re.xij Philꝛ.iij. Ro.iij. Ephe.ij. j.Reg.x. Luce.j. Philꝛ.iij. D Philꝛ.iij. Ro.vij. Philꝛ.iij. ij.cor.iij.

stoli ne veniret ad christum:nec enz veniſſe ad xpm:niſi hoc quod fuit ſm iuſticiaz que in lege eſt ſine querela inter damna ⁊ detrimenta ⁊ ſtercora computaſſet. Sequamur ergo ⁊ accedamus aliquãtulum:ne forte in iplis verbis apoſtoli eluceſcat nobis aliqd vnde iſta remoueatur ⁊ ſoluaꝫ obſcuritas. Detrimenta (inquit) credidi hec oia:⁊ ſtercora exiſtimaui vt chriſtum lucrifacerẽ. Intendite obſecro. Damna detrimenta:ſtercora iſta exiſtimaui in quibus etiam illud cõmemoro q̃ fuerim ſine querela ſm iuſticiaz que in lege ẽ. Exiſtimaui ergo hec detrimẽta ⁊ ſtercora vt chriſtum lucrifaciam:⁊ inueniar in illo:non habens meam iuſticiam que ex lege eſt. Qui ꝓuenitis intellectu expoſitionem:arbitramini vos tãꝯ veloces in via cum tardioribus ambulare. Celeritas aliquantum reprimatur:ne comes tardior deferatur. Ut chriſtum (inquit) lucrifaciam ⁊ inueniar in illo:non habens meam iuſticiam que ex lege eſt. Si meam diceret:quare addidit ex lege? Si enz ex lege eſſet quomodo tua eſt? Nunquid tu tibi impoſuiſti legem? Deus legem dedit:deus legez impoſuit:deus legi ſue te obtemperare precepit. Lex ſi non te doceret:quemadmodum vinere deberes: quomodo poſſes habere iuſticiam ſine querela ſcõm legem? Si ſm legem habes:quomodo dicis:non habens meam iuſticiam que ex lege eſt:ſed eaz que eſt per fidez xpi que eſt a deo? Jam ergo dicam vt potero:reuelet melius qui vos poſſidet:donet ⁊ intellectuz ⁊ effectum. Donabit enim effectum:ſi donabit affectum: hoc eſt enim quod volo dicere. Lege dei propoſita:ipſa cm dixit. Non concupiſces. Lege ergo dei propoſita:exceptis illis carnalibꝰ ſacramentis que fuerunt vmbre futurorum Lege dei ꝓpoſita quiſquis timuerit:⁊ ſuis viribus eam implere ſe poſſe putauerit:et fecerit quod lex iubet:non amando iuſticiã ſed tantummodo penaz:fuit quidem ſcõm iuſticiam que ex lege eſt homo ſine querela non furatur non adulterat:non dicit falſuz teſtimonium:non facit homicidium:nõ cõcupiſcit rem proxĩi ſui. Poteſt hoc:poteſt fortaſſis. Under Timore pene: quãquã qui timore pene non concupiſcit:puto:quia cõcupiſcit. Terrore ingenti armorum atqz telorum:et circumdantis fortitan multitudinis vel obuiam euntis etiam leo renocatur a preda:⁊ tamen leo venit:leo redit: predaz non rapuit:non maliciam poſuit. Si talis es:adhuc iuſticia eſt qua iuſticia tibi conſulis ne torqueaꝝis. Quid magnum eſt penam nõ timere? Quis eam nõ timet? Quis latro:quis ſceleratus:quis nefarius? Sed hoc intereſt inter timiorem tuum:timorẽq; latronis:q̃ latro timet leges hominum:et ideo facit latrocinium:quia ſperat ſe fallere leges hominũ:tu autem leges eius times: eius penam times que fallere non potes. Nam ſi fallere poſſes:qd nõ feciſſes? Ergo ⁊ concupiſcentiã tuã malã non amor tollit ſed timor premit. Ad ouile venit lupꝰ:latrotu canez et clamore paſtorũ ab ouili rẽuertitur ſus eſt lupus. Ipſe tamen lupus in ouẽ vertatur. Facit enz ⁊ hoc dñs:ſed ipſa eſt iuſticia eius:nõ tua. Nã q̃diu habes tuam: potes timere penam:non amare iuſticiaz. Ergo fratres mei:habet delitias ſuas iniquitas:⁊ iuſticia non habet: Delectat malum:et non delectat bonũ: Delectat omnino:ſed dñs dabit ſuauitatẽ:⁊ terra noſtra dabit fructum ſuum. Ille niſi prior det ſuauitatem:terra noſtra non dabit niſi ſteritatem. Hanc ergo iuſticiaz concupiuit apoſtolus delectatus eſt:memor fuit dei ⁊ delectatus eſt:concupiuit ata eius ⁊ eſtuauit in atria dñi:⁊ vilnerum oia que ꝑ magno habebat:facta ſunt damna: detrimenta: ſtercora:hinc eñ erat ⁊ illud quod eccleſiã perſequebatur: ſcõz emulationẽ paternarũ traditionuz. Inde erat qz ſuã iuſticiã conſtituebat:non iuſticiaz dei querebat. Ut dete eñ quia inde perſequebatur eccleſiã. Quid ergo dicimus? Aut alio loco ipſe apoſtolus. Qz gentes q̃ non ſectabantur iuſticiaz apprehenderũt iuſticiã. Sed quã? Iuſticiam autẽ q̃ ex fide eſt. Gentes autẽ que non ſectabantur iuſticiã q̃ ex lege eſt: quaſi ꝓpriã ſuã q̃ fit de timore pene non de amore iuſticie:qz nõ ſectabant iuſticiã:apprehenderũt iuſticiã:iuſticiã autẽ q̃ ex fide eſt. Iſrl aũt inquit perſequẽs legez iuſticie: in legẽ iuſticie non puenit. Quare? Qz non ex fide. Quid eſt qz nõ ex fide? Nõ ſperauit in deum:nõ illã petiuit a deo: non credidit in eũ qui iuſtificat impiũ. Nõ fuit ſiñs publicano oculos in terrã ꝯicienti:pectꝰ ſuũ percutienti ⁊ dicenti. Dñe ꝓpitius eſto mihi peccatori. Ergo ꝑſequens legem iuſticie in legem iuſticie non puenit. Quare? Quia non ex fide:ſed quaſi ex operibꝰ offenderũt in lapidẽ offenſionis. Ecce ynde ſaulus perſequebatur eccleſiã: in lapidez offenſionis offendebat. Chriſtus humilis in terra iacebat:in celis quidem ⁊ ipſe erat. Leuata i loa carne ſua a mortuis reſuſcitata:ſed niſi ⁊ in terra chriſtus iaceret:non ipſi ſaulo clamaret:quid me perſequeris. Ergo ille iacebat:q̃ humilitatez piam ꝓferebat:illi offendebat:quia non videbat. Et totum hoc nõ videre vnde erat? De tumore ſuppie. Quid eſt de tumore ſuppie? Quaſi de iuſticia ſua.

Ex lege quidem:ſed ſua. Quid eſt ex lege? Qz in mãdatis legis. Quid eſt de ſua? Tã ẽ de viribus ſuis. Amor deerat:amor iuſtitie:amor:charitatis xpi:Et vnde illi amor? Saulus poſſidebat timor:charitati ventre locum in corde ſeruabat. Cũ ſeuiret ⁊ ere eius iactabũdus gloriãs apd ipos iudeos q̃ ſm emulationem paternaꝝ traditionuz ꝑſequebatur eccleſiam:cũrſibi videretur ex celſus:audiuit deſuper vocem dñi noſtri ieſu xpi iam in celo ſedentis et adhuc humilitatem cõmendantis. Saule inquit ſaule: quid me ꝑſequeris? Durũ eſt tibi aduerſus ſtimulũ calces mittere. Poſſiz te dimittere tu eñ verareris punctionibꝰ mis:nõ ego frangerer calcibus tuis:ſed non te dimitto Deus et miſereor. Quid me perſequeris? Non eñ timeo te:ne iterũ crucifigas me:ſz volo agnoſcas me:ne occidas:non me/ſed te. Horruit ergo apls:percuſſus et ꝓſtratus: erectus ⁊ inſtructus. Factuz eſt eñ in illo. Ego percutiã ⁊ ego ſanabo. Nõ eñ ait. Sanabo ⁊ ꝑcutiã:ſed percutiã ⁊ ſanabo. Percutiaz te:⁊ dabo tibi me. Sic ꝓſtratus horruit iuſticiam ſuam:in qua erat certe ſine q̃rela:laudabilis: magnus: quaſi gloriofus apud iudeos. Detrimenta exiſtimauit:dãna credidit:ſtercora deputauit vt inueniretur in illo non habens ſuam iuſticiam q̃ ex lege eſt:ſed eam que per fidez eſt chriſti:que eſt inqt ex deo. Illi aũt qui offenderũt in lapidem offenſiõis:quid de illis dicit ipe apoſtolus? Qui non inquit ex fide:ſed tãꝯ ex operibus:qz ipſi quaſi ſua iuſticia offenderunt in lapidem offenſionis ſicut ſcriptum eſt. Ecce pono in ſyon lapidẽ offenſionis et petram ſcandali:⁊ qui crediderit in euz nõ confundetur:qui enim crediderit in eũ non habebit ſuã iuſticiam q̃ ex lege eſt:ſ̃ſ ſit bona lex:ſed implebit ipſam legẽ:nõ ſua iuſticia ſed data ex deo. Ita cm nõ confundetur. Charitas eñ ꝓlenitudo eſt legis. Et vñ iſta charitas diffuſa eſt in cordibus noſtris Non vtiqz a nobis:ſz per ſpm̃ſanctum qui datus eſt nobis. Offenderunt ergo illi in lapidem offenſionis ⁊ petrã ſcandali. Et ait de illis. Fratres:bona voluntas quidẽ cordis mei:⁊ deprecatio ad dñm ꝓ illis in ſalutem. Deprecaꝝ apls ꝓ non credentibꝰ vt credant:ꝓ auerſis vt conuertantur. Videtis quia nec ipſa converſio ſine dei adiutorio. Deprecatio inquit ad deum pro illis in ſalutem. Teſtimoniuz eñ perhibeo: qz zelũ dei habent. Sic habebat et ipſe:zelum dei habebat. Sz quõ. Quomodo habebat? Sz non ſm ſcientiã. Quid eſt hoc:non ſm ſcientiam? Ignorantes eñ dei iuſticiam:et ſuaz volẽtes conſtituere. Unde iſte;correctꝰ inqt non habens meam iuſticiã. Illi volunt ſuã conſtituere:adhuc eos delectat in ſtercore incens. Ego non habeo meam iuſticiã: ſed eam que eſt per fidẽ xpi/iuſticiam ex deo:iuſticiam inq̃ ex deo qui iuſtificat impium. Tolle te:tolle inq̃ te a te:impedis te: ſi tu te edificas:ruinam edificas. Niſi dñs edificauerit domum:inuanum laborauerũt qui edificãt eam. Noli ergo velle habere iuſticiam tuaz. Certe ex lege eſt:nẽpe ex lege ẽ. Certe deus dedit legez:⁊ qz iuſticia ex lege eſt/non ſit tua. Apls paulus loquitur: minantes iuſticiam ſuam nõ calumnient. Ecce vbi illum habes. Aperi lege:audi:vide: tuam iuſticiã noli habere:ſtercora illam de putat apls:cuius ſit ex lege:tamen qz ſuaz. Ignorantes eñ dei iuſticiam ⁊ ſuam volẽtes conſtituere:iuſticie dei non ſunt ſubiecti. Noli putare quia xpianꝰ vocaris:ideo te non poſſe offendere in lapidem offenſionis. Cuius gratie derogas:in ipſum offendis. Minus eſt offendere xpm in cruce pendentem:q̃ in celo ſedentez. Juſticia ſit: ſed ex gratia ſit:a deo tibi ſit:nõ tua ſit. Sacerdotes tui (inquit) induãtur iuſticia. Veſtis accipit non cuz capillis naſcitur:pecora de ſuo veſtiunt. Hanc predicat apoſtolus paulus:a deo tibi ſit. Geme vt impetres: plora vt impetres:crede vt impetres. Qui inuocauerit nomen dñi ſaluus erit. An putatis ſic dictum eſſe. Qui inuocauerit nomen dñi ſaluus erit:quaſi a febre:aut a peſte: aut a podagra:aut aliquo dolore corporis: Nõ ſic:ſed ſaluus erit:iuſtus erit. Quia non eſt opus ſanis medicus:ſed male habẽtibus. Expoſuit cum dixit. Non veni vocare iuſtos ſz peccatores. Videte ergo quid ſequitur. Et inuenar inquit in illo: non habens meam iuſticiaz que ex lege eſt:quamuis ex lege:tamen meam ſed eam que eſt per fidem chriſti: que impetrat a deo que eſt ex deo iuſticiam in fide ad cognoſcendum eũ. et virtutem reſurrectionis eius. Aliquid magnum eſt agnoſcere virtutem reſurrectiõis chriſti. Hoc putatis eſſe magnum:quia carnem ſuam reſuſcitauit? Ipſam dixit virtutem reſurrectionis eius? Nonne erit etiaz noſtra in fine ſeculi reſurrectio? Nonne et noſtrũ corruptibile hoc induet incorruptionem:⁊ mortale hoc induet immortalitatẽ? Nõne quomodo ipſe reſurrexit a mortuis: et iam non moritur:et mors ei vltra nõ dominabitur:ſic et nos mirabiliter:vt ita dicaz. Nam illius caro non vidit corruptionem: noſtra de cinere reparatur. Magnum eſt quidem quia preceſſit in exemplo:et dedit nobis quid ſperaremus:ſed non hoc eſt ſolum. Ille qui de iuſticia loquebat non ſua:

sed illa que ex deo est: & ibi nominauit virtutem resurrectionis christi. Agnosce ibi institificationem tuaz. Ex illius enim resurrectione institificamur: tãs a petra circucidamur: ꝓpterea inde cepit. Nos sum⁹ circucisio: Un circuncisio: A petra. Qua petra: Xpo. Quo. Octauo die. Quo resurrexit: Dominico die. hãc ergo fratres mei institificationem habeamus inquantum habemus: & augeamus inquantum minores sumus: et perficiamus cum illuc venerimus vbi dicitur. Ubi est mors victoria tua: Ubi ē mors aculeus tuus: Sed totũ ex deo: non tamẽ quasi dormientes: non quasi vt non conemur: non quasi vt non velimus. Sine volũtate tua non erit in te iusticia dei. Uolũtas quidem non est nisi tua: iusticia non est nisi dei. Esse potest iusticia dei sine voluntate tua: sed in te esse non potest nisi per voluntatem tuam. Demonstratum est quid agere debeas. Jussit lex: nõ facias illud: non illud: fac hoc atq; illud. Demonstratum est tibi iussum est tibi apertuz est tibi cor: intelexisti quid facias: roga vt facias si cognoscis virtutem resurrectionis christi. Traditus est ẽm ꝓpter delicta nostra: & resurrexit ꝓpter iustificationẽ nostrã: vt iustificet nos: & iustos faciat nos. Eris opus dei non solum quia homo es: sed etiã q; iustus es. Melius est ẽm iustum esse: ꝙ hominem esse. Si hominem te fecit deus & iustum tu te facis: melius aliquid facis ꝙ fecit deus: ꝙ sine te fecit deus. Non ẽm adhibuisti aliquem consensum vt te faceret deꝰ. Quõ cõsentiebas qui non eras: Q̃ ergo fecit te sine te: non te iustificat sine te. Ergo fecit nescientem iustificat volentem. Tũ ipse iustificat ne sit iusticia tua: ne redeas ad dãna: ad detrimẽta & sercora: inuenire in illo nõ habens iusticiam tuam que ex lege est: sed iusticiam ꝑ fidem christi que est ex deo: iusticiam ex fide ad cognoscendum eum & virtutẽ resurrectiõis ei⁹: & cõmunicationẽ passionum ei⁹ & ipsa virtus tua erit cõmunicatio passionũ christi virt⁹ tua erit. Quid aũt erit in cõmunicationib⁹ passionũ xpi: si charitas non erit: Nonne inueniuntur tori latrones in tanta fortitudine corporum: vt q̃dam eorum non solum conscios ꝓdere noluerunt: sed nec omnia sua ꝓferi dignati sunt: Inter cruciatus: inter tormenta effossis latcribus: & pene perditis membris: manserit animus in obstinatione nequissima. Vide ergo quid amabant. Facere tamen ista sine magno amore non poterant. Sed non sit amator dei. Deꝰ non amaꝫ nisi de deo. Amauit ille nescio quid aliud de corde: sicut homo qui quodlibet amauit: socios suos amauerit: conscientiam sceleꝝ amauerit: gloriam in facinoribꝰ amauerit: quodlibet amauit. Multum amauit: qui torqueri potuit deficere non potuit. Si ergo ille non potuit qui torqueri potuit: deficere non potuit. Si ergo ille non potuit: tã ta perferre sine amore nec tu poteris communicare christi passionibus sine amore. Sed quero quo amore. Non sit cupiditas: sed sit charitas. Si enim inquit tradidero corpus meum vt ardeam: & charitatem nõ habeam: nihil mihi prodest. Ut promisit tibi communicatio passionum christi charitas assit. Unde tibi charitas: O mendicissima infirmitas: vñ tibi charitas dei: Unde ostendo tibi vnde sit tibi: Ipsum interroga horrearium dominicum. Si ẽm in te fuerit charitas dei: communicabis christi passionibus et verus eris in quo charitas coronatur. Ipse erat verus martyr. Unde ergo tibi: Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus (ait ipse apostolus) vt eminentia virtutis dei sit et non ex nobis. Ergo vnde tibi charitas nisi quia diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctuz qui datus est nobis: Ecce ad quod geme. Contẽne spiritum tuum: accipe spiritum dei. Nõ te timeat spiritus tuus: ne cum ceperit in te habitare spiritus dei: ãgustias patiatur in corpore tuo. Cum habitare in corpore tuo ceperit spiritus dei: non inde excludet spiritum tuum. Noli timere. Si diuitẽ alique hospitio suscipias: pateris ãgustias: vbi maneas tu: nõ inuenis vbi illi lect⁹ paretur: vbi ziunt: vbi filij: vbi familia. Quid ergo inquis: Quo eo: Quo migrabo: Suscipe diuitẽ spiritũ dei: dilataberis: non angustiaberis. Dilatasti gressus meos subtꝰ me: dic. Dicis hospiti tuo. Dilatasti gressꝰ meos subter me. Qñ non hic eras: angustias patiebar: impleui cellã meam: & non me exclusisti: sed angustiã meã. Cũ ẽm dicit Charitas dei diffusa est: ipsa diffusio latitudinem significat. Non ergo timeas angustias: recipe hospitẽ istum: & non sit hospes quasi de transeuntib⁹. Non ẽm habet dare discedẽdo: veniẽs habitet in te: & dz. Ipse est: non te deseras: non inde migret: tene illum omino: & dic illi. Dñe deꝰ posside nos. Ergo ad hoc inquit habeamus iusticiaz q̃ ex deo est ad cognoscendum eum: et virtutem resurrectionis eius: & cõmunionis passionum eius: conformati morti ipsius. Consepulti enim inquit sumus cum xpo ꝑ baptismũ in morte quẽadmodũ xps surrexit a mortuis: sic et nos in nouitate vite ambulem⁹. Mori: ere vt viuas sepelire vt resurgas. Cum ẽm sepult⁹ fueris & resurrexeris

tunc verum erit: sursum cor. Sapuit qõ dixi. Nũquid iste sermo saperet nisi esset in vobis interna dulcedo: Conformatus inquit morti ipsius: si quomodo occurrã in resurrectione mortuoz. De iusticia loquebatur: iusticia q̃ est ex fide christi iusticia q̃ a deo est: & sic cuncta executus est. Et cũ iusticiam quereret dicens. Ut inueniar in illo non habẽs meã iusticiã que ex lege est: hz iusticiam que est ex fide xpi: q̃ est ex deo dicit mõ. Si quõ occurraz in resurrectione mortuorum. Quare dixisti: si quõ occurrã: Nõ q; iaz acceperim aut perfectus sim: sequor aũt si apphendam: in quo & apphẽsus sum a xpo iesu. Preuenit me iusticia ipsius: sequitur illũ mea. Tunc aũt sequaꝫ mea si nõ sit mea. Si quõ occurrã: nisi qz iam acceperiz: aut iam perfectus sim. Ceperunt mirari q̃ hoc audiebant dicentem apostolum: nõ qz iam ceperim aut perfect⁹ sim. Quid est q̃ nondum acceperat: Fidem habebat virtutez habebat: spẽ habebat: charitate flagrabat: virtutes operabatur: inuictissime ꝑdicabat: oẽs psecutiões tolerabat: in oibus patiens: amans ecclesiam: sollicitudinem oim ecclesiarũ gestans. Quid nõdũ acceperat: Nõ qz iam acceperim: aut iam perfectus sim. Quid est quod dicis: Dicis & miramur: dicis & stupemus. Nonimus ẽm q̃d audiamus. Quid dicis: Fratres ait. Quid est quod dicis: Quid dicis: Ego me nõ arbitror apprehẽdisse. Nolite inquit in me falli: plus meipse noui ꝙ vos. Si nescio q̃d mihi desit: nescio q̃d assit. Ego meipm non arbitror apprehendisse. Unuz autẽ: hoc nõ me arbitror apprehendisse. Multa habeo & vnum nõdũ apprehendi. Unam petij a domino: hanc requiram. Quid petisti: quid requiris: Ut inhabitem in domo dñi ꝑ oẽs dies vite mee. Ut quid: Ut contẽpler delectationem dñi. Ipsum est vnuz qõ dicebat nondũ apprehendisse apostolus: & quantũ illi deerat: intantũ nondum perfectus erat. Meministis fratres mei euangelice illius lectionis: vbi due sorores dominum susceperunt: martha et maria. Certe recolitis: Martha in multo ministerio consernabat: et occupata erat circa curam domini quippe dñm hospitio receperat & discipulos ei⁹. Satagebat oñi cura religiosissima: ne sancti apud eam vllaz paterentur iniuriã. Cũ ergo esset occupata circa multũ ministeriũ maria soroz eius sedebat ad pedes dñi: et verbum eius audiebat. Illa in labore stomachabũda q; illã videret sedentẽ et de suis laboribus nihil curantẽ: interpellauit dominuz. Placet inqt tibi dñe q̃ soroz mea dereliquit me: & ecce cũ in ministerio laboro: Et dñs. Martha martha circa multuz es occupata. Potrounũ est necessariũ. Maria meliorez partem elegit: que non auferetur ab ea. Tu bonã: sed ista meliorem. Tu bonã. (Bonum est eñ conuersari in obsequio sanctorũ) sed ista meliorẽ. Deniq; quod elegisti transit. Ministras esurientibus: ministras sitientibus: ministras lectulos dormituris: ꝓbes domũ habitare volentib⁹ oia ista transeunt. Erit tẽpus vbi nemo esurit: nemo sitiat: nemo dormiat. Ergo cura tua auferetur a te. Maria meliorez elegit partẽ: que non auferetur ab ea. Non auferetur. Contẽplari elegit: verbo viuere elegit. Qualis erit vita de verbo sine verbo: Modo ista viuebat de verbo: sed sonante verbo. Erit vita de verbo nullo sonãte verbo. Ipsiz verbũ vita est. Similes ei erimꝰ quoniã videbimus eiz sicuti est. Ipsa erit vna vt contẽpletur delectatione dñi. Hoc in seculi huius nocte non possumus. Mane astabo tibi & contẽplabor. Ergo ego (inquit) non me arbitror apprehendisse. Unuz autẽ. Quid ergo facio: Que recto oblitus in ea q̃ ante sunt extẽtus: fm intentionẽ sequor. Adhuc sequor ad palmã supne vocationis dei in xpo iesu: adhuc sequor: adhuc ꝓficio: adhuc ambulo: adhuc invia fuiz: ad hoc me extendo: nondũ peruenj. Ergo si et tu ambulas: si te extendis: si ea que ventura sunt cogitas: obliui scere preterita: noli in ea respicere: ne ibi remaneas vbi respexeris. Mementote vxoris loth. Quotquot ergo perfecti hoc sapiamus. Dixerat: non sum perfectus: et dicit quotquot pfecti hoc sapiamus. Ego non arbitror apprehendisse. Si qz iã acceperiz: aut iã pfect⁹ sim: & dicit: quotquot pfecti hoc sapiam⁹. Perfecti & nõ pfecti. Perfecti viatores: nondũ pfecti possessores. Et vt noueritis q̃ pfectos viatores dicat: q̃ iã in via ãbulant pfecti viatores sunt. Ut scias viatores eũ dixisse non habitatores: nõ possessores audi qõ sequit. Quotq̃ ig pfecti hoc sapiam⁹: & si q̃d aliter sapit: ne forte surrepat vobis q; vos aliq̃d estis. Qui aũt seipm putat esse aliq̃d cũ nihil sit: seipm seducit. Et q̃ se putat aliq̃d scire: nondũ sit quẽadmodũ oporteat scire: ergo & si q̃d aliq̃d sapitis: q̃si paruulis id q̃q; vobis deus reuelauit. Ueruntamen in quo peruenimus in eo ambulemus: vt reuelet nobis deus: & quod aliter sapimus in quo peruenim⁹ non in eo remaneam⁹: sed in eo ãbulemus. Uidetis quia viatores sumus. Dicitis. Quid est ambulare: Breuiter dico: proficere: ne forte nõ intelligas et pigri ambuletis. Proficite fratres mei: discutite vos semper sine dolo: sine adulatione sine

ſ.cor.xv.

Rom.iiij

ſ.cor.xiij

ſ.cor.iiij

Rom.v.

ꝑs.xxvij.

Rom.v.

Rom.vj

R

phil.iij.

Ubi.ō.

ꝑs.v.

phil.iiij

Luc.xvij

phil.iij.

ꝑs.xxvj.

Luce.x.

Gal.vj.

ſ.cor.viij

phil.iij.

ſ.Jo.iiij.

palpatione. Non eñ aliquis est intus tecũ cui erubescas ⁊ iactes te. Est tibi/ sed cui placet humilitas ipse te probet. proba et teipsum tuipse. Semper tibi displiceas qđ es: si vis peruenire ad quod nondũ es. Nã vbi tibi placuisti: ibi remansisti. Si autem dixeris: sufficit ⁊ peristi: semper adde: semper ambula: semper profice: noli ↄ via remanere: noli retro redire: noli deuiare. Remanet qui nõ proficit: retro redit qui ad ea revoluitur vnde iaz absc̃esserat: deuiat qui apostatat. Melius vel claudus in via: quã cursor preter viam.

Ro. viij. ¶ De verbis apostoli. Si deus ꝓ nobis quis contra nos. Quorum gratia si pro nobis deus est: id esse quatrifariã tradit Augustinus inter nostram ⁊ demonum fidem aperte discernens. Sermo. xvj.

A

Ubi. ℣.

Postolum beatus audiuimus exhortãtem ⁊ confirmantẽ nos: cuz diceret nobis. Si deus pro nobis: quis est contra nos: pro quibus autẽ sit deus: superius ostendit: vbi ait. Quos autem predestinauit illos et vocauit: quos autẽ vocauit/ illos ⁊ iustificauit: quos autẽ iustificauit illos ⁊ glorificauit. Quid ergo dicimus ad hec: Si deus ꝓ nobis quis contra nos: Deus pro nobis vt predestinaret nos: deus pro nobis vt vocaret nos: deus pro nobis vt iustificaret nos: deus pro nobis vt glorificaret nos. Si deꝰ pro nobis: quis contra nos. predestinauit anteq̃ essemus: vocauit cũ auersi essemus: iustificauit cum peccatores essemus: glorificauit cũ mortales essemus. Si deus pro nobis quis contra nos: predestinatis a deo: vocatis: iustificatis: glorificatis: q̃ vult aduersari paret se si potest bellare aduersus deuz. Ubi enim audiuimus. Si deꝰ pro nobis quis est contra nos: nisi qui dcũ vincit: non ledit nos. Et quis est qui vincit omnipotẽtem: Quicũq; reluctari voluerit sibi nocet. Hoc est quãdo ⁊ paulo adhuc saulo de celo christus clamauit: non tibi expedit contra stimulũ calcitrare. Seuiat seuiat quantũ potest qui calces aduersus stimulum mittit: nõne in scipsum seuit: In his autem quatuor rebus quas cõmendauit apostolus insignes: que pertinẽt ad deuz pro quibus est deus: id est predestinatione: vocatione: iustificatione: glorificatione. In his ergo quattuor rebus considerare debemus quid iam habeamus ⁊ quid iam expectemus. In his enim que iaz habemus: laudemus: deum largitorẽ. in his que nõdum habemus/ tenemus debitorem. Debitor enim factus est/ non aliquid a nobis accipiendo/ sed quod ei placuit promittendo. Aliter enim dicimus homini debes mihi que dedi tibi: ⁊ aliter dicim⁹ debes mihi quia promisisti mihi. Quãdo dicis/ debes mihi quia dedi tibi/ a te processit beneficium sed mutuatuz non donatum. Quãdo autem dicis debes mihi quia promisisti mihi: tu nihil dedisti ⁊ tamẽ exigis. Bonitas enim eius qui promisit dabit: ne in malitiã fides cõcertatur. Qui autem fallit malus est. Deo datur quid dicimus: Redde mihi quia dedi tibi: Quid dedimus deo: quãdo totum quod sumus: ⁊ quod habemus boni ab illo habemus: Nihil ergo ei dedimus: non est que admoduz ista voce exigam⁹ debitoreꝫ deum: maxime dicente nobis apostolo. Quis enim cognouit sensum domini Rom. xj aut quis cõsiliarius eius fuit: aut quis prior dedit illi ⁊ retribuetur ei: Illo ergo modo possumus exigere dominũ nostrum vt dicamus: redde quod promisisti: quia fecim⁹ quod iussisti: ⁊ hoc tu fecisti qui laborãtes iuuisti. Nemo ergo dicat: ideo me vocauit deus quia colui deuz. Quomodo coluisses si vocatus non fuisses: Si propterea te vocauit deus qz coluisti deum: ergo prior dedisti: ⁊ retribuetur tibi: Nõne istaz tibi vocem apostolus tollit cum dicit. Aut quis prior dedit illi et retribuetur ei: Sed ecce quãdo vocatus es vel iaz eras: quãdo predestinareris nõ eras: quid deo dedisti quãdo qui aliquid dares non eras. Quid ergo fecit deus quãdo predestinauit q̃ nõ erat: Ro. iij. Quod ait apostolus. Qui vocat ea que nõ sunt tanq̃ ea que sunt. Si iam esses: non predestinareris nisi auersus esses: non vocareris: nisi impius esses: nõ iustificareris: nisi terrenus ⁊ abiectus esses: non glorificareris. Quis ergo prior dedit illi ⁊ retribuetur ei: Quoniã ex ipso ⁊ per ipsum ⁊ in ipso sunt omnia. Quid ergo reddim⁹: Ipsi gloria qz non eramus quãdo sumus predestinati: qz auersi eramus quãdo sumus vocati: quia peccatores eramus quãdo sum⁹ iustificati. Agamus deo gratias: ne remaneamus ingrati. Pro posseramus aũt considerare de his quattuor rebus quid iam consecuti fuerimus: quid adhuc adipiscendum expectemus. predestinati eñ iam sumus ⁊ anteq̃ essemus vocati sumus quando christiani facti sum⁹. Jaz ergo ⁊ hoc habemus. Justificati quid: Quid est iustificati: Audemus dicere: iam hoc tertium habere nos: Et erit quisq̃ nostrũ qui audeat

dicere: iustus sum: Puto enim hoc esse iustus sum: quod est peccator nõ sum. Si auj. Joh. j. des hoc dicere: occurrit tibi iohãnes. Si dixerimus qz peccatũ non habem⁹: nosipsos decipimus: ⁊ veritas in nobis nõ est. Quid ergo: Nihil habemus de iustitia: an habemus: Sed nõ totum habemus. Hoc ergo queramus. Si enim aliquid habem⁹ ⁊ aliquid non habemus: crescat quod habem⁹: ⁊ imolebitur quod non habemus. Ecce eñ baptizati sunt homines omnia illis peccata dimissa sunt: iustificati sunt a peccatis: negare nõ possumus: restat tamẽ lucta cuz carne: restat lucta cum mundo: restat lucta cum diabolo. Qui autẽ luctatur aliquãdo ferit: aliquãdo per-mittitur aliquãdo vincit: aliquando perimitur: quomodo de stadio erat attẽdatur. Nam si dixerimus quia peccatum non habemus: nosmetipsos decipimus: ⁊ veritas in nobis non est. Item si dixerimus qz iustitie nihil habemus: aduersum dei dona mentimur. Si enim iustitie nihil habemus: nec fidez habemus. Si fidem non habemus: christiani nõ sumus. Si autem fidẽ habemus: iam aliquid habemus iustitie. Ipsum aliquid: vis nosse quãtum sit: Justus ex fide vivit: iustus inquã ex fide vivit: quia credit quod non videt. Patres arietes sancti duces apostoli: quando annũciauerunt non soluz viderũt oculis: sed etiaz manibus tractauerunt: et tamẽ dominus seruans nobis donum fidei: cuidam discipulorũ suorum tractanti: palpanti: veritatẽ digitis inquirenti ⁊ inuenienti exclamãti. Domin⁹ meus ⁊ deus meus: ait ipse dñs ⁊ deus. Quia vidisti credidisti: ⁊ nos futuros intuẽs. Beati inquit qui non viderũt ⁊ crediderunt. Non vidimus audiuimus ⁊ credidimus. Beati predicti sumus ⁊ de iustitia nihil habemus. Venit dñs carnaliter ad iudeos ⁊ occisus est: non venit ad nos: ⁊ acceptus est. Populus quẽ non cognoui seruiuit mihi: in obauditu auris obaudiuit mihi. Nos sumus: ⁊ de iustitia nihil habemus: Omnino habemus. Beati sumus ex eo quod habemus: vt non perdamus quod habemus. Ergo ⁊ hoc tertiuz iam agitur in nobis. Justificati sumus: sed ipsa iustitia cum proficimus crescit. Et quomodo crescit dicam: ⁊ vobiscum quodãmodo conferaz: vt vnusquisq̃ vestrum iaz in ipsa iustificatione constitutus: accepta scilicet remissione peccatoruz per lauacrum regenerationis accepto spiritu sancto: proficiens de die in diem: videat vbi sit: accedat: proficiat ⁊ crescat donec cõsumetur: non vt finiatur sed vt perficiatur. Incipit homo a fide. Quid pertinet ad fidem. Credere. Sed adhuc ista fides discernatur ab imũdis spiritibus. Ad fidez quid pertinet: Credere. Sed ait apl's iacob⁹. Et Jaco. ij. demones credũt ⁊ cõtremiscunt. Si tantũ credis ⁊ sine spe viuis: vel dilectione non habes: ⁊ demones credũt ⁊ contremiscũt. Quid magnũ est: Dicis xp̃z filium dei: hoc dixit petrus ⁊ audiunt. Btũs es symon bariona hoc dixerũt ⁊ demones: audierũt: obmutescite. Jlle btũs. Dicit ei. Quia non revelauit tibi caro ⁊ sanguis: sed p̃ me⁹ qui in celis est. Jlli autẽ audiunt: obmutescite: ⁊ hoc dicũt ⁊ repellũtur. Una vox est: fz dominus radicẽ interrogat: non floreẽ. Uñ dicitur ad hebreos. Ne qua radix amaritudinis surſuz germinans molestet: ⁊ per illam cõtaminentur multi. Primus ergo discerne fidez tuã a fide demonis. Unde eã discernis. Demones hoc direrũt timendo: petr⁹ amãdo. Adde ergo fidei spez. Et que spes ẽ nisi de aliqua conscietie bonitate: Speiz ipsi adde charitatez. Desuper eminentẽ viam habemus (dicente apostolo). Supereminentẽ viaz vobis demõstro. Si linguis hominiuz loquar ⁊ angelorũ: charitatẽ autem non habeaz: factus sum velut eramentum sonans: aut cymbalũ tynniẽs: ⁊ cetera narrat bona: ⁊ sine charitate nihil prodesse cõfirmat. Maneant ergo hec fides: spes: charitas. Maior autem hoꝝ est charitas. Setamini charitatẽ. Discernite ergo fidẽ vestraz. Jam estis de p̃destinatis: vocatis: iustificatis. Paulus apl's dicit. Neq; circũcisio aliq̃d valet: neq; preputiuz: sz fides. Dic adhuc apostole: adde: discerne: qz ⁊ demones credunt ⁊ cõtremiscunt: ergo adde. Demones eñ credunt ⁊ cõtremiscunt qđ oderunt. Distingue apostole ⁊ circũcide fidem meaz: ⁊ discerne causam meã de gente non sancta. Plane distinguit: discernit: circũcidit. Et fides inquit que per dilectionẽ operatur. Unusquisq; ergo fratres mei. inspiciat se intus: appendat se: probet se in omnibus factis suis: bonis operib⁹ suis: que faciat cum charitate: non expectãs retributionẽ temporalẽ: sed promissuz dei: faciẽ dei. Nõ enim quicq̃d deus tibi ꝓmittit: valet aliquid preter ipsuz deũ. Quo me nõ satiaret deus: nisi ꝓmitteret: mihi seipm deũ. Quid est tota terra: Quid est totuz mare: Quid est totũ celuz. Quid sunt oia syderа: Quid sol: qđ luna: quid exercitus angelorũ. Omniũ istoꝝ creatorẽ scio ipsum sitio: ipm esurio: ipsi dico. Cũ apud te est fons vite. Quid mihi dicit: Ego sum panis vite qui de celo descẽdi. Esuriat ⁊ sitiat pegrinatio mea vt satiet. Pñtia rsea arridet mundũ: multis reb⁹ pulchris: fortibus: variis: pul-

mat. xvj

Mar. j.

Heb. xij.

j. cor. xiij

Gal. v.

Jaco. ij.

ps. xlij.

Gal. v.

D

ps. xxxv

Joh. vj.

chtior est ille qui fecit: fortior & clarior ille
ps.xvi. qui fecit: suauior ille est qui fecit. Satiabor
Gala.v cū manifestabitur gloria tua. Fides ergo
que per dilectionē operatur si est in vobis:
iam pertinetis ad predestinatos: vocatos
iustificatos: ergo crescat in vobis. Fides
enim que per dilectionez operatur: sine spe
esse non potest. Cum autē venerimus: iam
j. Jo.iij. erit ibi fides? Dicetur nobis: crede? Non
vtiqz. Videbimur enim: contemplabimur
enim. Dilectissimi filij dei sumus: & nondū
apparuit quod erimus. Quia nōdum ap-
parut: ideo fides. Filij dei sumus predē-
stinati vocati: iustificati. Filij dei sumus: &
nōdum apparuit quod erimus. Modo ergo
fides: antequā appareat quod erimus.
Scimus q cum apparuerit similes ei erī-
mus. Nunquid quia credidimus? Non.
Quare ergo? Quoniaz videbimus eum si-
cuti est. Quid spes erit ibi? Spes iam non
erit ibi? Spes iaz non erit: quādo erit res.
Etenim ipsa spes peregrinatione necessa-
ria est: ipsa est que cōsolatur in via. Quare
enim quādo laborat ambulando ideo la-
borem tolerat quia peruenire sperat. Tol-
le illi spem veniendi: continuo franguntur
vires ambulandi. Ergo & spes que hinc est
Ro.viij. ad iustitiā pertinet peregrinationi nostre.
Ipsum apostolus audi. Adoptionē inquit
expectantes: in nobismetipsis ingemisci-
mus adhuc. Ubi est gemitus iam non po-
test dici illa felicitas de qua scriptura di-
cit. Transiit labor & gemitus. Ergo adhuc
inquit in nobismetipsis ingemiscimus: ado-
ptionē expectantes redemptionem corpo-
ris nostri. Adhuc ingemiscimus. Quare?
Sepe enim salui facti sumus. Spes autez
que videtur non est spes. Si enim videt quis
quid sperat? Si autez quod non videmus
E speramus: per patientiaz expectamus. In
hac ergo patientia martyres coronaban-
tur desiderabant que non videbant: contē-
nebant que ferebant. In hac spe dicebant.
Quis nos separabit a charitate christi?
Tribulatio: an angustia: an persecutio: an
fames: an nuditas an gladius? Quia pro-
pter te. Et vbi est propter quez? Quia pro-
ps. xliij. pter te inquit mortificabimur tota die. Pro
Johā.x. pter te. Et vbi est? Uesti qui non viderunt
& tredidērūt? Ecce vbi est. In te est: quia &
fides ipsa in teipso est. An fallit nos apo-
stolus: qui dicit habitare christū per fidem
Eph.iij. in cordibus nostris? Modo per fidem: tunc
per speciem: modo per fidem q̄diu in via:
q̄diu in peregrinatione. Quādiu enim su-
ij.cor.v. mus in corpore: peregrinamur a dño. Per
fidem eīm ambulamus: nō per speciem. Si
hoc est fides: quid erit spes? Audi q̄d erit.
Ut sit deus omnia in oīb⁹. Quid est omnia. j.cor.xv
Quicquid hic querebas: quicquid hic pro
magno habebas/ipse tibi erit: quicq̄d hic
volebas: quicquid hic amabas: māducare
& bibere: ipse tibi erit cibus: ipse tibi erit &
potus: quicquid hic volebas: sanitatē cor-
poris fragilez: transeuntē: ipse tibi imorta-
litas erit: quicquid hic querebas: diuitias
amare. Quid enim tibi sufficit/si deus ipse
non sufficit? Sed quid amabas? Gloriam
honorez. Deus tibi erit gloria cui & modo
dicitur. Gloria mea & exaltās caput meum
iam enim exaltauit caput meuz. Caput no
strū christus est. Sed q̄ miraris: q̄ caput
& cetera membra: tunc erit deus oia in omni-
bus. Hoc modo credim⁹: hoc modo spera-
mus: cū venerimus tenebimus: & iam visio
erit: non fides: cū venerimus tenebimus: &
iaz res erit: non spes. Charitas q̄d? Nun-
quid & ipa modo est: & tūc non erit. Si ama
mus credendo & non videndo: qūo amabi-
mus videndo et tenendo? Ergo charitas
erit/sed perfecta erit: sicut apostolus ait.
Fides: spes: charitas: tria hec: maior au- j.cor.xiij
tem horuz charitas. Hanc habētes & in no
bis nutrientes: securi illo adiumāte perse-
uerantes in eo dicamus. Quis nos sepa- Ro.viij.
rabit a charitate christi: donec ipse nisi
reatur? Tribulatio an angustia: an fames
an nuditas: an periculū: an gladius? Quo ps. xliij.
niaz propter te mortificabimur tota die: de
putati sumus vt oues occisionis. Et quis
supportat? Quis oia tolerat? Sed in his
oībus superamus. Unde? Per eū qui dile-
xit nos. Ergo si deus p nobis quis ? nos? Rom.v
¶ De verbis apostoli. Humanum di
co propter infirmitatem carnis ve-
stre: exponit etiā illud Jacobi. Om-
ne gaudium existimate fratres mei:
cum in tētationes varias incideretis: vbi de iustitia multa iterserit quo
modo colatur. Sermo. xvij.

A Esterno die de iustificatio-
ne nostra que nobis ē a do
mino deo nostro sermo pro
ductus est: ministrātibus
nobis donāte illo: audien-
tibus vobis: & cum simus
in hac vita onerati sarcī-
na corruptibilis carnis non vtiqz sine pec-
cato. Quia si dixerimus quia peccatū non j.Joh.j.
habemus: nosipsos seducimus: et veritas
in nobis non est. Justificatos tamē nos es-
se scīm modum peregrinationis nostre vi-
uentes ex fide quousq̄ fruamur specie: cla-
ruit (quantum arbitror) charitati vestre.

Incipitur ergo a fide: vt perueniat ad spe-
ciez via currit: patria queritur. In peregri
natiōe dicit anima nostra. Quoniā ante te
Psalmo est omne desiderium meum & gemitus meus a
xxxvij. te non est absconditus. In patria vero nul-
lus orandi locus erit: sed tantū laudandi.
Quare orandi locus nullus erit? Qz nihil
deest. Quod hic creditur: ibi videtur: quod
hic sperat⁹: ibi tenebit: quod hic petit ibi
accipitur. Perfectio tamē in hac vita nul-
la est: ad quā sancti martyres peruenerūt.
Ideoq̄ habet ecclesiastica disciplina quod
fideles nouerunt: cū martyres eo loco reci
tantur ad altare dei: ibi non pro ipsis ora-
tur: pro ceteris autē cōmemoratio defun-
ctis oratur. Iniuria est enim p martyre ora
re: cuius nos debemus orationibus com-
iiij. sen. mendari. Certauit enim cōtra peccatū vsq̄
di.xlv. ē ad sanguinē. Quibusdaz vero adhuc iper-
quidez. fectis & tamē ex parte iustificatis: ad he-
Heb.xij breos dicit apostolus. Nōdum enim vsq̄
ad sanguinē pugnastis: aduersus peccatū
certantes. Si ergo illi nōdum vsq̄ ad san-
guinē: procul dubio aliqui vsq̄ ad sangui-
nem. Qui vsq̄ ad sanguinem? Utiq̄ sancti
martyres: de quibus lectio sancti apostoli
Jaco.j. iacobi modo audita est. Omne gaudiū exi-
stimate fratres mei cū in tentationes va-
rias incideretis. Perfectis tam dicitur qui
Psalmo etiā possunt dicere. Proba me domine & tē-
xxxviij ta me. Scientes inquit qz tribulatio patiē-
D tiaz operatur: patientia autez opus perfe-
ctū habet. Amanda est enim iustitia: et in
hac iustitia amanda gradus sunt proficiē-
num. Prius est vt amori iustitie nō prepo-
nāt: & omnia que delectant: ipe est primus
gradus. Quid est quod dixi vt inter omnia
que delectāt plus te delectet ipsa iustitia:
non vt alia nō delectent: sed prius ipsa de-
lectet? Delectant enim quedā naturaliter
infirmitatez nostrā vt cibus: vt potus: dele
ctant esurientes atq̄ sitientes: vt nos dele
ctat hec lux que de celo funditur sole exor-
to: vel que sydera⁹ & luna fulget: vel que in
terra accēditur luminibus cōsolantib⁹ & te-
nebras oculorū: delectat canora vox & sua-
uissima cantilena: delectat odor bon⁹: dele
ctant etiā tactum nostruz quecūq̄ pertinēt
ad carnis aliquā voluptatem: & hec omnia
que nos delectant in sensibus corporis ali
qua licita sunt. Delectāt enim (vt dixi) ocu
los & spectacula ista magna nature: sed de
lectant oculos etiā spectacula theatrozuz.
Hec licita: illa illicita. Psalmus sacer suā-
uiter cantatus delectat auditum: sed dele-
ctant auditū etiam cantica histrionū. Hoc
licite: illud illicite. Delectant olfactū flores
& aromata: & hec dei creatura: delectāt olfa
ctum etiā thura in aris demoniorū. Hoc li
cite: illud illicite. Delectat gustatum cibus
non prohibitus: delectant gustatum etiam
epule sacrilegorū sacrificiorum. Hoc licite:
illud illicite. Delectant coniugales ample-
xus: delectant etiā meretricū. Hoc licite il-
lud illicite. Uidetis ergo charissimi in istis
corporis sensibus licitas esse & illicitas de-
lectationes. Justitia sic delectet vt vincat
etiā licitas delectationes: & ei delectationi
qua licite delectaris prepone iustitiā. Con
stituamus ante oculos ꝓpter hoc gō dixi
exēplum certaminis. Interrogo vtrū ames
iustitiaz: respondebis: amo. Quod non re-
spōderes veraciter: nisi te aliquatenus de- Psalmo
lectaret. Non enim amatur nisi quod dele- xxxvi.
ctat. Delectare in dño: scriptura dicit. Do- C
minus autē iustitia est. Non enim tibi fin-
gere debes deum quasi idolum. Inuisibili-
bus similis est deus: & ea in nobis sunt me
liora que sunt inuisibilia. Melior est fides q̄
caro: melior est fides q̄ aurū: & melior est fi
des q̄ argentū: q̄ pecunia: q̄ predia: q̄ fa-
milia: q̄ diuitie: & ista omnia videtur: fides
non videt. Cui ergo similiorez putauimus
deū: visibilibus: an inuisibilibus: an preclo
sis inuisibilib⁹? De vilioribus loquar. Ha-
bes duos seruos vnū deformē corpore: aliū
pulcherrimū: sed illum deformē fidelem al
terum infidelē. Dic mihi quē plus diligas:
& video te amare inuisibilia. Quid ergo?
Quādo plus amas seruū fidelem: licet cor-
pore deformē: q̄ pulchrum infidelē erra-
tē & feda pulchris preposuisti? Utiq̄ non: sed
pulchriora sedis preposuisti. Contempsisti
eni oculos carnis: & erexisti oculos cordis.
Interrogasti oculos carnis: & quid tibi re-
nūciauerūt? Ille pulcher est: ille fedus. Re
pulisti eos: eoīu testimonium reprobasti ere
xisti oculos cordis in seruū fidelem: & nō in
seruū pulchrum. Illuz inuenisti fedum car
ne: illū pulchrum: sed pronūciasti & dixisti.
Quid fide pulchrius? Quid infidelitate de
formius? Ergo pre omnib⁹ voluptatibus:
hoc est delectatiōibus etiaz licitis amāda
est iustitia. Si em habes sensus interiores
omnes illi interiores sensus delectātur de-
lectatione iustitie. Si habes oculos inte- ps.xxxv
riores vide iustitie lumē. Quoniā apud te
est fons vite: in lumine tuo videbimus lu-
mē. De illo lumine dicit apostolus. Illumi- Psal.xij
na oculos meos ne vnquā obdormiam in
morte. Item si habes aures interiores au-
dis iustitiaz. Tales aures querebat qui di Lu.viij.
cebat. Qui habet aures audiendi audiat.
Si habes olfactū interius: audis apostolū. Christi bonus odor sumus deo in em ij.cor.xij
ni loco. Si habes gustatū interius audis.

psalmo xxxiij. Cant. ij.

Gustate & videte quoniã suauis est dominus. Si habes sanctum interius: audi quid sponsa cantet de sponso. Sinistra eius sub capite meo: & dextera eius amplexetur me. Exemplum ergo vt dicere ceperam huius certaminis ꝓponamus. Videam⁹ fratres mei quis nꝛm sit: interroget & respõdeat qõ dicturus sum: vtrum sic delectemur iustitia vt eam ceteris ad hos sensus corporis pertinẽtibus delectationibus anteponat. Ecce delectat te aurum tuũ: oculos tuos delectat: metallũ est pulchrum: fulgẽtissimum: delectat: pulchrum est non nego: nã si pulchrum negauero: creatori iniuriam facio. Venit ergo tentator et dicit tibi. Tollo tibi aurum nisi dixeris ꝓ me falsum testimonium: si autez dixeris: addo tibi. Delectantur in te due delectatiões. Modo interrogo te quid ꝓponas: quid te plus delectet: aurum an veritas: aurũ an verũ testimonium: an hoc lucet & illud nõ lucet: Fides queritur in vero testimonio. Aurum lucet: fides nõ lucet: Erubesce: habeto oculos quod amabas in seruo tuo: redde domino tuo. Jãduduz eñ cum interrogarem de duobus seruis tuis: ꝓ deformi fideli: alio pulchro infideli: quez magis diligeres: respõdebas mihi iuste: et ꝓponebas quod ꝓponẽdũ fuit. Redi in te: qz modo agit de teipso. Certe amasti seruũ fidelem. Dñs tuus indignus est si te habeat seruũ fidelem: & tu seruo tuo fideli ꝓ magno quid ꝓmittebas: vt multuz diligeres summũ ꝓmium libertatis. Quid magnũ ꝓmittebas fideli seruo tuo: Libertatem tẽporalez. Nõne videmus multos seruientes nõ egentes: & liberos mendicãtes. En exigebas ab eo fidẽ cui ꝓmittebas libertatẽ: nec ei seruas fidez qui tibi ꝓmittit eternitatẽ: Longuz est per singulos corporis sensus excurrere sed quod de oculis dixi: hoc de ceteris intelligite: & ꝓponite delectationi carnis delectationẽ mentis. Carnem quippe vestrã delectant illicite voluptates: mentem vestrã delectet inuisibilis: pulchra: casta: sancta: canora: dulcis iustitia: vt non ad eam timore cogamini. Si eñ ad eaz timore cogimini: nondum delectat. Peccare non debes: nõ timore pene: sz amore iustitie. Hinc apostolus dicit. Humanuz dico ꝓpter infirmitatẽ carnis vestre. Sicut enim exhibuistis mẽbra vestra seruire iniustitie & iniquitati: sic nunc exhibete mẽbra vestra seruire iustitie in sanctificatiõe. Quid dixit: Humanuz dico: quod potestis portare dico. Quãdo exhibuistis membra vestra iniquitati ad flagitia perpetranda: timore adducti estis: an delectatione inuitati: Quid dicitis: Respõdete nobis: quia & qui bene viuitis male aliquãdo fortasse viristis. Quãdo peccabatis delectabamini in peccatis vestris: timor vos adducebat ad peccandũ: an suauitas peccati: Respondebitis: suauitas. Ad peccatũ suauitas adducit: & ad iustitiaz timor impingit: Probate vos: inspicite vos: tollat aurũ quod minatur: suauior est iustitia: lucidior est iustitia. Non det auruz qui promittit: ꝓponenda auro iustitia: delectãdo ꝓponenda est: fulgentior est: lucidior est: suauior est dulcior est. Jam ergo si quis se probat & in hoc certamine superauit: audiuit apostolum dicẽtem. Humanũ dico ꝓpter infirmitatem carnis vestre: sine dubio pepercit infirmitati: & nescio quid gratius minus ideneis dicere tentauit. Ecce inquit hoc dico quod capere potestis. Exhibuistis mẽbra vestra delitijs illicitis: peceatorũ suauitate ducti estis vt illa faceretis: ducat vos ad recta facta suauitas & dulcedo iustitie: amate iustitiaz quomodo amastis iniquitatem. Digna est a vobis iustitia que impetret vt exhibeatis illi quod exhibuistis iniquitati: hoc est humanuz dico: hoc est quod infirmitas vestra tolerare adhuc potest. Quid ergo suspẽdit apostolus: Quid distulit dicere: Quid distulit: Dicam si potero. Appende iustitiã & iniquitatem. Tantũ ne digna est iustitia: quantũ digna fuit iniquitas: Sic amanda est ista iustitia: quomodo amata est illa: Absit vt sic: sed & vtinaz vt sic. Ergo plus: Plus omnino. In iniquitate secutus es voluptatẽ: ꝓ iustitia tolera doloreꝫ. In iniustitia inquã sectatus es delectationẽ: ꝓ iustitia tolera dolorẽ: hoc est plus. Ecce nescio quis etatis hubuce impudicus adolescens suauitate illiciente illexerit oculos in cõugem alienam: amauit: cupit peruenire: querit tamen latere. Sic enim amat voluptatez: vt plus timeat dolorem. Quare querit latere: Timet apprehendi: ligari: adduci: iudicari: produci: torqueri: occidi. Hec enim omnia timẽdo: illa appetitiõe suauitatis sue latebras querit: aucupatur absentiã mariti: ipsum adiutorem flagitij sui timet inuenire: quia conscio se formidat implicare. Et vidimus eũ suauitate duci: sed suauitas illa non est tanta vt vincat etiaz timorẽ & dolorem timorẽꝫ penarum. Da mihi pulchraz iustitiam: da mihi fidei pulchritudinẽ. Procedat in medium: ostẽdat se oculis cordis: inspiret seruorem amatoribus suis. Jam tibi dicitur. Frui me vis: contẽne quicquid te aliud delectat: contẽne ꝓ me. Ecce contempsisti: parum est illi. Humanuz est hoc ꝓpter infirmitatez carnis vestre. Parum est vt contemnas quicquid te delectabat: contemne quicquid te terrebat: contẽne carceres: contẽne vincula: contẽne aculeum: contẽne tormenta contẽne mortem. Hec vicisti: me inuenisti. In vtroꝫ gradu amatores iustitie vos probate. Inuenimus forsitan aliquos qui ꝓponãt iustitie delectationẽ voluptatibus & delectationi corporis sui. Qui autem ꝓ illa penas: dolores: mortẽꝫ contẽnat: putas est aliquis in vobis: Saltem cogitemus quod profiteri non audemus. Quid cogitamus: Ubi cogitamus. Milia martyruz adiacent oculis nostris: ipsi veri amatores perfectiꝫ iustitie de illis dictuz est. Omne gaudiuz existimate fratres mei cum in tẽtationes varias incideretis: sciẽtes q̃ probatio fidei vestre patientiaz operatur: patientia autẽ opus perfectum habet. Quid addi potest vt opus perfectũ habeatur: amat: ardet: feruet: calcat omnia que delectant & trãsit: venit ad aspera: horrenda: truculenta: minantia: calcat: frãgit & transit. O amare: o ire: o sibi perire: o ad deum peruenire. Qui animam suaz amat perdet illaz: & qui perdiderit animã suam ꝓpter me: in vitam eternã inueniet illaz. Sic armãdus est amator iustitie: sic armãdus est amator inuisibilis pulchritudinis. Que dico vobis in tenebris: dicite in lumine: & que in aure auditis: super tecta predicate. Quid est que dico vobis in tenebris: dicite in lumine: Que dico & audietis mente: dicite presumẽtes. Et quod in aure auditis: per tecta predicate. Quid est in aure auditis: In secreto auditis: quia profiteri & cõfiteri adhuc timetis. Quid est ergo super tecta predicate: Domus vestre corpora vestra: domus vestre carnes vestre. Ascende in tectũ: calca carnez & predica verbũ. Sed prius fratres mei plangite quod eratis vt quod nõduz estis esse possitis: hoc est quod loquor. Magnũ est. Et vnde nobis magnũ. Summũ est: perfectuz est: optimũ est. Unde nobis: Audite vnde nobis. Omne datum optimũ: & omne donum perfectũ desursum est: descendẽs a patre luminum: apud quez non est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Inde est q̃ nonduz habemus bonũ: inde est q̃ nondum habemus. Non habetis: petite & accipietis. Si vos (ait saluator) cum sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis pater vester celestis dabit bona petẽtibus se. Examinet se ergo omnis homo: & quicquid in se boni inuenerit: quod pertineat ad iustificationez nostram: agat gratias illi qui dedit: & agẽdo gratias illi qui dedit: ab illo petat & quod nondũ dedit. Non enim tu in accipiẽdo proficis: & ille in dando defecit. Quantũlibet capaces fauces: capacem ventrem afferas: fons vincit sitientem.

De verbis apostoli. Nescitis quia corpora vestra mẽbra christi sunt: quibus edocemur ꝓpter corpus christi corpa nostra mẽbra esse christi & plura alia. Sermo. xviij.

1.cor.vj.

Postolũ audiuimus cũ legeretur: corripiẽtez & coercẽtez humanas libidines & dicentẽ. Nescitis qz corpora vestra mẽbra christi sunt: Tollẽs ergo mẽbra christi: faciam mẽbra meretricis: Corpora ergo nostra mẽbra christi esse dixit: qm̃ christus caput nostrum est eo q̃ homo factus est ꝓpter nos. Caput (de quo dictum est ipse saluator) corporis christi: corpus autem eius ecclesia est. Si ergo dominus noster iesus christus tantũmodo animaz humanam susciperet membra eius non essent nisi anime nostre: quia vero & corpus suscepit per quod etiam caput est nobis: qui ex ãima & corpore constamus profecto illius mẽbra sunt & corpora nostra. Si ergo vnusquisq; cupiens fornicari vilescat sibi: & in seipso contẽnat seipsum: vt non in se contẽnat christum. Non dicat: faciam: nihil sum. Omnis caro fenũ/ sed corpus tuũ membrum est christi. Quo ibas. Redi. Quo te precipitare cupiebas: parce in te christo: agnosce in te christum. Tollens ergo mẽbra christi: faciam membra meretricis: Meretrix est enim que tibi adulterium consentit: et cum forte ipsa christiana tollit membra christi: et facit membra adulteri: inuicez in vobis contẽntis christum: nec agnoscitis dominum vestrum: nec cogitatis precium vestrũ. Qualis autem ille dominus: qui seruos suos ꝓficit fratres suos: Sed parum erat fratres suos/ nisi faceret membra sua. Jta ne tanta dignitas viluit: Quia tãta benigne prestita est: non honor ei retribuitur: Si non prestaretur/ desideraretur: quia prestita est contẽnitur: Hec autez corpora nostra: que dicit apostolis membra esse christi ꝓpter corpus christi quod ex genere corporis nostri suscepit: hec ergo corpora nostra dicit idem apostolus: item pluz esse in nobis spiritussancti quem habemus a deo. Ꝓpter corpus christi corpora nostra membra sunt christi: ꝓpter inhabitantem spiritũ christi corpora nostra sunt templuz spiritussancti. Quid horum in te contẽnis: Christum

A

Ubi.s.

Jaco.j.

F

E

Ro.vj.

Mat.vij.

1.cor.vj.

Ro.viij.

cuius membrū est: an spūs scīt cuius tēplū es. Ipsam mercricez que tibi consentit ad malū: non iudes fortasse introducere in cubiculum tuum: vbi habes lectū tuū ꝓiugalez: sed queris aliquē abiectū in domo tua & turpē locū in quo turpiter volueris. Defers ergo honorez cubiculo ꝓrīs tue: & nō defers templo dei tui: Non introducis impudicīā vbi dormis cū cōiuge tua: & tuipse is ad impudicā cum sis templū dei: Puto q̄ melius est templū dei, q̄ cubiculū ꝓrīs tue. Quocunq; em̄ ieris iesus videt te q̄ fecit te: et perditum redemit te: & pro mortuo mortuus est, p̄ te. Tu te non cognoscis sed ille a te oculos non auertit: ad aduma dum sed ad puniendum. Oculi em̄ dñi suꝑ iustos: et aures eius ad preces eoꝝ. Continuo subiecit: & terruit cosqui sibi malam securitatem dabant qui sibi dicebant. Faciam. Non em̄ deus metā turpis facientez dignatur attendere. Audi quid sequit: cuius sis attende: quoniā quocunq; ieris iesus videt. Ultus autem domini suꝑ facientes mala: vt perdat de terra memoriam eoꝝ. Sed de qua terra: Ubi dicitur. Spes mea es tu: portio mea in terra viuentium. Forte em̄ malus/iniqus/adulter/impudicus/fornicarius gaudet q̄ facit: & senescit in quo libido nō senescit: dicit apud se. Certe verum est. Ultus autem dñi suꝑ faciētes mala: vt perdat de terra memoriam eoꝝ. Ecce ego iā senui: q̄ ab ineūte etate vsq; ad hodiernū diem tanta cōmisi: multos castos ante me sepelini: multoꝝ castoꝝ funera iuuenum ad sepulchrum ipse deduxi & pudicis impudicus suꝑuixi. Quid est q̄ dicitur. Ultus dñi suꝑ facientes mala: vt perdat de terra memoriā eoꝝ: Est alia terra vbi non est impudicus: est alia terra in regno dei. Nolite errare: neq; fornicatores neq; idolis seruientes/ neq; adulteri/ neq; molles/neq; masculorū cōcubitores/ neq; fures/neq; auari/neq; ebriosi/neq; maledici regnum dei possidebunt: hoc est. Perdit de terra memoriā eoꝝ. Multi em̄ talia cōmittentes: spem sibi ponunt ꝓpter eos q̄ perdite viuentes spez sibi ponunt in regno dei quo non accessiri sunt. Dictuꝝ est. Perdit de terra memoriā eoꝝ. Erit em̄ celū nouum: & terra noua quā iusti inhabitabunt Ibi impij: ibi mali: ibi nequissimi habitare non sinunt. Eligat modo q̄ talis est vbi de sideret habitare cū tpe ē vt possit mutari. Duc quippe habitatiōes sunt vna in igne eterno: alia in regno celo. Puta q̄ in igne eterno aliter ille: aliter ille torquebunt/ vbi erunt: nisi ibi oēs cruciabunt: minus ille/ plꝰ ille/ q̄ tolerabilius erit sodome in die iudicij q̄m alteri ciuitati: & cēdā elecleunt mare et terram facere vnū, pselinum: quē cum fecerint: faciūt eū filium gehenne duplo q̄m sint ipsi. Puta q̄ alij duplo: alij simplo: puta quia alijs plus: alijs minus. Non est regio vbi tibi eligas locum. Que cūq; ibi mittiora tormenta sunt: peiora sunt q̄m q̄ formidas in isto scō. Cogita quō tremebas si tibi alicis calūniet ne mittaris in carcerem: & tuipse cōtra te male viuis vt mittaris in ignem, tremiscis/conturbaris/pallescis/ ad ecclesiam curris: eꝑm videre desideras ad pedes eius volutaris. Querit: q̄re: Libera me. Quid agit: Ecce ille mihi calūniatur. Et q̄ tibi facturus est: Dñe cōcutiet dñe in carcerem mittet: miserere mei/ libera me. Ecce quō timet carcer: quō timet cōclusio: & nō timet gehenne exustio. Postremo q̄n augetur calamitas: & pressura seuit atrocior: & vsq; ad mortem seuit: q̄n bonus videt hominē ne moriat/ne occidat/debere succurri: oēs clamāt adiutoria cūcta implorātur: subuenite: currite ꝓpter animā. Tota exaggeratio calamitatis est q̄ dicit propter animā. Succurrendū est quidem: nec huic timori adiuto: iū denegandū faciendū q̄ fieri potest a quo potest. Uerūtā ego interrogare volo periclitantē: & isto noie mea viscera cōmouentē: q̄n dicit currite ꝓpter animaz. Facile huic ego respondeo. Ego q̄dem curro propter carnem tuam: vtinam tu curreres ꝓpter animā tuā. Et vt noueris q̄ ꝓpter corpus tuuz curro non ꝓpter animā tuā: melius audio christuz vera dicentem: q̄m te timore falso murmurantem. Ipe em̄ dñs dicit. Nolite timere eos q̄ corpus occidunt: animā aūt nō possunt occidere. Certe ꝓpter animā tuā me vis currere. Ecce quē times & sub cui⁹ cōminationibus expallescis: nō potest occidere animā tuaz: vsq; ad corpus seuit: tu noli seuire in animā tuā. Ab illo occidi nō pōt: a te potest nō lācea/sed lingua. Inimicus q̄ te potuit finit hanc vitā. Os aūt q̄ mentit occidit animaz. Ex his ergo que in hoc tpe horres timent: cōsciāt q̄ timere debeāt. Timet em̄ carcerē: & nō timet gehennā: timet q̄stionarios tortores: & nō timet infernales angelos: timet cruciatū tēporalē: & nō timet penas ignis eterni postremo timet ad modicū vti: & non timet in eternū mori. Ille q̄ te occisur⁹ est quē times: quē exhorrescis quē fugis: a cuius timore non sineris dormire et ipsum in somnis si vides cū dormieris expauescis. Quid est facturus tibi: Excluſurus de carne tua animam tuam. Ala tua exclusa quo vadit: Nec em̄ potest ille aliter carnē tuam occidere: nisi inde excludat animam tuā: per quā viuit caro tua. Presentis quippe aie tue caro viuit: & q̄diu in carne tua pns est ala tua necesse est vt viuat caro tua. Ille autē q̄ tuā mortē q̄rit: ejicere vult de carne tua vitā tuā q̄ viuit caro tua Putas non est aliqua vita q̄ viuit ipsa ala tua: Est em̄ ala vita q̄dā qua viuit caro tua Putas nulla alia vita est q̄ viuit ipsa aia nia: Aut qūo habet caro tua vitā: animaz qua viuit caro tua: Fit et ipsa aia tua vt habeat aliquā vitā suā: et quo caro cū morit expirat animā vitā suā: sic & aia q̄n morit expirat aliquā vitā suā. Si inuenerim⁹ q̄ sit hec vita: non corporis tui q̄ est anima tua: sed vita vite corporis tui: hoc est vita anime tue. Si inuenerim⁹ eaz ex hac morte qua times ne de carne ejiciatur ala tua: puto q̄ pl⁹ debes timere illā mortez: ne vita anime tue proijciatur de aia tua. Breuiter ergo dicam. Et q̄d multis teneor: Uita corporis aia est: vita aie de⁹ est. Spiritus dei habitat in aia: et per animā in corpore et vt corpora nostra templū sint spiritꝰ sancti quē habemus adeo. Uenit enim spiritus ad animaz nostrā: q̄ charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritū sanctū qui dat⁹ est nobis: et totuz possidet q̄ principalem tenet. In te ꝺppe illud principale q̄d melius est. Tenens deus quod melius est: id est cor tuū/ mentem tuam animam tuā: profecto per meliorez possidet et inferiorē quod est corpus tuū. Seuiat igitur inimicus: minetur mortez: faciat si permittitur: excludat de carne animaz tuā: anima tua non excludat a se vitam suā. Si recte plangis & putas te miserabiliter dicere inimico tuo. Noli ferire: parce sanguini meo: non tibi dicit de⁹. Miserere aie tue placens deo: Ala tua forte dicit. Roga illū ne feriat: nam dimitto te. Si em̄ pcusserit: manere tecum non possuz. Roga ne feriat si vis vt non te dimittā. Que tibi erit: si vis vt non te dimittam: Tu ipse. Tu em̄ qui loqueris: ala es. Si em̄ percusserit carnem: tu fugis/tu eris/tu migras iacet terra i terra. Ubi erit q̄ animant terrā: q̄ flatu dei tibi datum est: vbi erit: Si non efflauit vitaz suā: id est deū suū: in illo erit quē non perdidit: in illo erit quē non a se exclusit. Si autez obtēperas infirmitati anime tue: dicenti tibi. Ferit et dimitto te: non times deuz dicentem tibi. Peccas: & dimitto te. De timore vano timorē vtilez capiam⁹. Timor vanꝰ est omnuz holim timentiū amittere tēporalia: q̄n migraturoꝝ et migrare trepidantium: volentium semper differre quod non possunt auferre. Uanus est iste timor holim et tamen est et vehemens est: et reluctare ei nō potest. Hinc increpandi: hinc obiurgandi: hinc plangendi: hinc lugendi homines timentes mori: et nihil aliud agentes: nisi serius mori. Quare non agūt non mori: Quia q̄ id agūt: non efficiūt vt non moriant. Possunt autē aliq̄d agere quo efficiant vt nunq̄s moriant. Nullo modo. Prorsus quicq̄d egeris: quantūcūq; inuigilaueris: quocūq; fugeris: quelibet munimenta q̄sleris: quibuslibet diuitijs te redimeris: quibuslibet calliditatibus hostem fefelleris: non fallis fenē. Nihil em̄ aliud agis vt non cito ab hoste moriaris: nisi vt serius aliquando a febre moriaris. Habes q̄d agas vt nunq̄s moriaris: si times mortē: ama vitā. Uita tua de⁹ est tpe est: vita tua spiritus sanct⁹ est. Nō illi places male agendo: templum rui nolum non inhabitat: templū fordidū non ingredit: sed geme ad illuz vt mūdet sibi locum: geme ad illū vt edificet templum sibi: quod tu destruxisti ipse construat: quod tu exterminasti ipse reformet: q̄d deiecisti ipse erigat. Clama ad deum: clama interi⁹: clama vbi audit: quia et ibi peccas vbi videt clama vbi audit: et cum timore corexeris et vtiliter timere ceperis: non temporales cruciatus/sed eterni ignis supplicia: et iō adulter non fueris. Hinc em̄ loquebamur propter apostoluz: qui dixit corpora vestra membra christi sunt. Cum ergo ideo adulter esse non ceperis: quia timens ardere in igne sempiterno: nondum laudand⁹ es: nō quidē ita dolendus vt ante: sed tamen nō dum laudandus. Quid em̄ magnū est timere penam: Magnuz est: sed amare iusticiaz In terrogo te: et inuenio te. Tu inspice interrogationez meam sonantem: & fac de te ipo interrogationem silentem. Dico ergo tibi: libidine victus habes consentientē: quare non cōmittis adulteriū: Et respōdebis q̄ timeo gehennā: timeo supplicū ignis eterni: timeo iudiciū christi: timeo societatē diaboli: ne puniar ab illo: cū illo ardeā. Qui dicturus sum: Male times: Quomodo tibi dicebā de aduersario: q̄ querebat corpus tuū occidere: Ibi em̄ recte dicebā: male times: securū te fecit dñs tu⁹ dicens. Nolite timere eos qui corp⁹ occidunt. Modo cum dicis mihi gehennā timeo/ ardere timeo/ in eternum puniri timeo. Quid dicturus sum Male times: vane times: Nō audeo: quā do quidem ipse dñs ablato timore subiecit timorez et ait: vbi dixit. Nolite timere eos q̄ corpus occidunt: et postea non habēt q̄d faciant: sed eū timete qui habet potestatez et corpus & animā mittere in gehennā ignis ita dico vobis hūc timete. Cū g̃ dñs timorē incusserit: & vehemenler incusserit: & repetē

do verbū:cōminationē ingeminauerit: dicturus ego tuz:male times ista:? Nō dicā. plane time:nihil meli⁹ times:nihil est qō magis timere debeas. Sed interroga te. Si nō te videret de⁹:q̄si facis:ne q̄ſq̄ te cō uinceret in iudicio illi⁹ faceres:? Tu te vide Nō em̄ potes ad verba oia mea respondere:inſpice teipſum. Faceres:? Si faceres ergo penam times: charitatē nōdū habes seruiliter times:formido est mali:nōdū delectatio boni:sed time etiā vt ista formido custodiat te:vt perducat ad dilectionē. Timor em̄ iſte quo gehēnā times:? ideo mala nō facis:cōtinet te:? si volentē peccare nō interiore non ſinit:eſt quidaz custos timor q̄ſi pedagog⁹ legis:littera est minans nōdū gratia iuuās. Custodiat tū timor iſte dum nō facis timēdo ? veniet charitas intrat in cor tuū:? ſtū illa intrat:tātū timor erit. Timor em̄ id agebat ne faceres:charitas hic agit vt nolis facere etiā ſi impune poſſis admittere. Dixi q̄d timeatis: dixi quid appetatis. Sectamini charitatem intret charitas: admittite illā:timēdo peccare admittite amorē nō peccātē: admitte amorē bn viuētē. Illa vt dicere ceperā itrā te:incipit timor exire. Quāto pl⁹ illa intrauerit tāto minor timor erit. Cū illa tota intrauerit:nullus timor erit:q: pfecta charitas foras mittit timorē. Intrat ḡ charitas pellit timorē nō aūt intrat ? ipa icomitata. Habet ſcū ſuū timorē quē introducit ipſa: ſz illū caſtū pmanētē in ſcłm ſcī. Seruilis timor est quo times cum diabolo ardere timor caſtus ē quo times deo deſplicere. Cōſiderate chariſſimi:? ipſos hūanos interrogate affect⁹. Timet ſeruus offendere dominum ſuum: ne iubeat eum verberari: ne iubeat in compedes mitti:iubeat carcere includi:iubeat eum piſtrino conteri. Hec timens ſeruus. non peccat: ſed quando ſenterit abſentes oculos dñi ſui: nec habuerit teſtē a quo poſſit cōuinci facit. Quare facit:? Quia penam timebat:nō iuſticiā diligebat. Vir autē bon⁹:vir iuſtus: homo liber (nam ſolus iuſtus liber. Omnis em̄ qui facit peccatum: ſerꝰ peccati est) delectat ipſa iuſticia:? ſi poſſit ſine teſte peccare: et teſtem reformidas et deum. Et ſi poſſit audire deuz dicentē ſibi:video te cum peccas non te dānabo:ſed diſplices mihi: ille nolens diſplicere oculis patris:non formidoloſi ita dicis timet non ne damnetur: nō ne puniatur:non ne crucietur:ſed ne offendat gaudium paternum: ne diſpliceat oculis amantis. Si enim amat te ipſe et amantez ſui dñi ſentit:nō facit qō diſplicet amanti ſe. Lubricos ? inhoneſtos amores attendite. Si q̄s amore femine laſciu⁹ et nequā veſtit ſe aliter q̄ illi placet:veſtit ſe aliter q̄ illi amate ſue placet:aut ornat ſe aliter q̄ illi placet:? illa dixerit:nolo te habere talē vxrhū: nō hz:ſi p hyemē illi dicat: in laterna te amo:eligit tremere q̄ diſplicere. Nūq̄d illa cui diſplicet dānatura eſt:? Nūquid in carcerē miſſura:? Nunquid tortores adhibitura:? Hoc ſolū ibi timetur: nō te videbo hoc ſolū ibi ptremiſcit:facie meā nō videbis. Si hoc impudica dicit et terret: deus dicit ? nō terret:? Sane plūmū/ſed ? ſi amamus. Si aūt nō amam⁹/nō inde terremur: ſed terre⁊ur vt ſerui de igne/de gehenna/ de atrociſſimis tartareis minis: de exaggeratiſſimis diaboli angelis:eiuſq̄ ſuppliciis vel inde terreamur. Si illō min⁹ amamus/vel illa timeam⁹. Nō ḡ fiant fornications. Tēplū dei eſtis:? ſpiritus dei habitat in vobis. Si q̄s tēplū dei corruperit: corrūpet illū de⁹. Licita ſunt matrimonia Nihil āpli⁹ redratis. Nō em̄ grāde on⁹ impoſitū eſt ḡimbi⁹:maior amor ipſuit maius on⁹. Virgines q̄ licebat noluerunt vt pl⁹ placerēt ei cui ſe deuouerūt. Ambierūt illam maiorem pulchritudinem cordis ſui. Quid iubes:? Tamq̄ dicerēt. Quid iubes:? Ne adultere ſimus hoc precipis:? Amādo te plus facimus q̄ iubes. De virginibus (ait apls) preceptum domini non habeo. Ergo quare hoc faciunt:? Conſilium autez do. Ille autē amantes/dū⁹ terrene nuptie viluerunt: que terrenos amplexus nō deſiderauerunt:vſq̄ adeo acceptauerunt preceptum:vt non recuſarent conſiliū vt plus facerent plus ſe ornauerunt. Corporis em̄ huiꝰ.i.exterioris hois ornamenta:q̄tomagis appetunt/tāto ſunt interioris maiora detrimēta. Quāto aūt min⁹ appetunt ornamenta exterioris hominis: tāto magis moribus pulchris hō interior adornat. Unde dicit et petr⁹. Ornam[illegible]; ſe nō intortis crinib⁹. Cū em̄ diciſſet. Ornātes ſe:q̄d aliud a carnalib⁹:q̄ viſibilia iſta ornamēta putarent:? Cōtinuo tulit cogitationi q̄ cupiditas ingrebat. Nō inq̄t intortis crinib⁹ neq̄ auro/vel margaritis/vel veſte p̄ciosa:ſz ille abſcōdit⁹ cordis homo:q̄ eſt ante deū diues. Neq̄ em̄ de⁹ diuitias daret exteriori homini:? inopem relinqueret interiorem: dedit inuiſibili diuitias inuiſibiles:? inuiſibilem ornauit inuiſibiliter. His ornamētis ſtudētes dei puelle:ſancte virgines:nec q̄ licebat appetierunt:nec quod cogebant cōſenſerunt. Multe etiā parentū ſuoꝝ cōtrarios conatus:igne ſupni amoris ſuperauerunt. Iratus eſt pater:plorauit mater: nō curauit illa:cui ante oculos verſabat ſpe-

cioſus forma pre filijs hoiz. Et quippe ſe ornari deſiderauit:vt torā ei⁹ curam gereret.

1.Co.vij Et q: que nupta eſt cogitat que ſunt mūdi: quō viro placeat:que aūt innupta est:cogitat q̄ ſunt dei:quō placeat deo. Videte quid ſit amare. Non dixit:cogitat ne dānetur a deo. Adhuc em̄ iſti timor ille ſeruilis est:cuſtos quidem maloꝝ vt abſtineant a malis: ? abſtinēdo digni ſint ad ſe admittere charitatem. Sed ille nō cogitant quēadmodū nō puniant a deo:ſz quō placeant deo pulchritudine interiore:decore occulti hois:decore cordis:vbi illius oculis nude ſunt:nude intus non foris:integre ? intus ? foris. Vel virgines doceāt cōiugatos ? viugatas non ire in adulteriū. Ille faciunt plus q̄ licet ille non faciant qō non licet.

1.Co.ix. ¶ De verbis Apli. Nō ſic pugno q̄ſi aerem cedens. Et de conſtituendis epīs et quō epm oportet ſine crimine eſſe vt potens ſit exhortari in doctrina ſana ? eos qui contradicūt argue ?c. Sermo.xix.

Beati apli epiſtola cum legeretur de conſtituendis epīs ?memorauit nos ſine dubio reſpicere in nos et vos cōmemorauit iudicare nos:maxime:q: omnes audiuimus capitula euāgelice recētis lectionis nouiſſima ſentētia.

Joh.vij Nolite iudicare pſonaliter:ſz iuſtū iudiciuz iudicate. Perſonā itaq̄ iudicando nemo accipit aliena ſi non accipit ſuaz. Beat⁹ apls

1.Cor.ix. ait quodā loco. Non ſic pugno quaſi aerez cedens:ſed caſtigo corpus meū ? in ſeruitutem redigo:ne forte alijs p̄dicās ipſe reprobus inueniar. Suo timore nos terruit. Quid enim faciet agnus vbi aries terruit:? Inter multa ergo quib⁹ ipſe apls:qualis eſſe epiſcop⁹ debeat:etiā illud audiuimus:vnde modo forſitan loqui ? diſputare non ſufficiat. Si enim ſingula diſcutere:? de ſingulis/vt dignum eſt diſputare conemur: nec noſtre vires ſufficiunt ad loquendum: nec veſtre ad audiendum. Quid ergo eſt quod volo dicere:ſi adiuuet:? me qō terruit me-

Titū.j. Inter cetera ait epiſcopum potentem eſſe debere in doctrina ſana:vt contradicētes redarguere poſſit. Magnū opus eſt:grauis ſarcina:procliuum:arduum. Sed ſperabo inquit in deum: quoniam ipſe liberabit me de laqueo venantiū ? a verbo aſpero. Nulla enim cauſa eſt q̄ magis facit homineꝝ diſpenſatorē dei pigriorez ad redarguendos contradicentes:q̄ timor verbi aſperi. Pri⁹ ergo quid ſit contradicētes redarguere: vt dñs donauerit exponam vobis. Contradicentes nō vno modo intelligendi ſunt. Pauciſſimi enim nobis contradicunt loquendo ſed multi male viuendo. Quando mihi audet dicere chriſtianus:bonū eſſe rapere res alienas:quando quidem non audet dicere bonuz eſſe tenaciter ſeruare res ſuas:? Nū Luc.xij. quid enim diues ille cui ſucceſſerat regio:? non inueniebat vbi poneret fructus ſuos:? ſe cōſiluum inueniſſe gauderet deſtruendi veteres apothecas:et conſtruendi nouas ampliores vt impleret eas.? diceret anime ſue. Anima habes multa bona in multum tempus:letare/iocūdare/ſatiare. Nunq̄d ergo iſte diues alicna querebat:? Fructus ſuos colligere diſponebat:vbi poneret conſulebat:non de cuiuſq̄ vicini agris:non limite perturbato:nō expoliato paupere:nō circūuento ſimplice tantūmodo de ſuis colligendis cogitabat. Audite quid audierit qui tenaciter ſeruabat ſua:et hinc intelligite quid expectent qui rapiunt aliena. Cum ergo ſe prudentiſſimuz conſilium inueniſſe arbitraretur:de apothecis veteribus angu ſtis deijciendis:et amplioribus nouis edificandis et omnibus ſuis fructibus colligēdis et recondendis:non alienis concupiendis atq̄ rapiendis:ait illis de⁹. Sulte:vbi tibi ſapiens videris ibi ſtulte. Stulte inquit hac nocte repetunt a te animaz tuam: hec que preparaſti cuius erūt:? Si ſeruaueris tua non erunt:ſi erogaueris tua erunt. Quid inquit reponis:qui relictur⁹ es:? Ecce increpatus eſt ſtultus male recondens. Si ſtultus eſt qui recōdit ſua:vos inuenite nomen eius qui tollit aliena:? Si ſordidus eſt recōditor ſnotū:vlcoroſus raptor alienorum. Sed non qualis ille vlcoroſus qui iacebat ante ianuam diuitis: et cuius canes lingebant vlcera. Ille enim vlcoroſus erat in corpore:raptor in corde. Fortaſſis alicui reſpondeat et dicat. Non valde magna pena erat illi homini:cui dixit deus. Stulte. Non ſic dicit deus:ſtulte quomodo hoc dicit. Tale in quēq̄ deiverbum iudicium eſt. Nunquid enim deus ſtultis daturus eſt regnum celorum:? Quibus autem non eſt daturus regnum celorum:quid eis reſtat niſi pena gehennarum:? Conſpice hoc videmur:aperte hoc manifeſteq̄ videmus. Nā et ille diues ante cuius ianuaz iacebat pauperrimus vlcoroſus:non eſt dictus raptor rerum alienarum. Erat quidam diues inquit qui induebatur purpura et byſſo:et epulabatur quotidie ſplendide. Diues inquit erat: non dixit calumniator:non dixit pauperum oppreſſor non dixit rerum alie-

Universidad de Deusto

narus raptor/aut delator/aut receptor:nō
dixit pupillorum spoliator:non dixit vidu
rum persecutor. Nihil horum:sed erat qui
dam diues. Quid magnus est:Diues erat
de suo diues erat. Cui aliquid tulerat:An
forte ille auferret:ꝛ dns de illo reticeret:et
personam eius acciperet: si crimina eius
Joh.vij. absconderet:qui nobis dicit. Nolite perso
naliter iudicare:Si vis ergo audire crimē
diuitis illi⁹:noli amplius q̄rere ꝯs audis a
veritate. Diues erat:induebat purpura et
byſſo:ꝛ epulabat quotidie splēdide. Quod
ergo eius crimen:Jacens ante ianuam ylc
erosus ꝛ non adiutus. Hoc cū apte de illo
dictū est:q̄ immisericors erat. Nūquid essi
charissimi:si pauper ille ante ianuā iacēs
sufficientē panē a diuite acciperet: diceret
de illo:q̄ cupiebat saturari de micis q̄ ca
debant de mensa diuitis:Propter hanc so
lam inhumanitatem qua contēnebat pau
perē aī ianuā suā iacentē:nec ꝙ grue digne
ꝯ pascebat:mortuus est ꝛ sepultus est. Et
cū apud inferos in tormentis esset:leuauit
oculos suos:ꝛ vidit pauperē in sinu abrae.
Et quid multis immorer:Desiderauit gut
tam:qui nō dedit micā. Nonne accepit iu
stam sententiā:qui non dedit crudeli auā
ricia:Si hec ergo pena est auaroꝝ:que pe
na raptoꝝ:Sed ait mihi raptor rerū alie
narū. Ego similis illi⁹ diuitis nō sum. Aga
pes facio:vinctis in carcere victum mitto:
nudos vestio:peregrinos suscipio. Dare te
putas:tollere noli:et dedisti. Cui dederis
gaudet:cui abstuleris plorat. Que duorum
istoꝝ exauditur⁹:est dns:Dicis ei cui dede
ris. Gratias age q̄ accepisti. Sed alter ti
di ex alia parte dicit. Ego gemo cui abstuli
sti. Et pene totum tenuisti:ꝛ exiguus illi de
disti. Si ergo q̄ alteri abstulisses egentib⁹
dedisses:nec talia opera diligit de⁹. Dicit
tibi deus:stulte:iussi vt dares:Ex nō de alie
no. Si habes da de tuo. Si non habes q̄
des de tuo:meli⁹ nulli dabis:ex alteros spo
liabis. Dicturus est dns xps cum in iudi
cio suo sederit:ꝛ alios ad dexteram:ꝛ ad si
nistram alios separauerit:bene operantib⁹
Matth. xxv. Venite benedicti patris mei percipite regnum.
Sterilibus autem quid nihil boni in pau
peres operati sunt. Jte in ignem eternum.
Et quid dicturus est bonis:Esuriui enim:
ꝛ dedistis mihi manducare:ꝛc. Et respon
debunt illi. Dñe quando te vidimus esuriē
tem:Et ille ad eos. Cum vnō ex minimis
meis fecistis mihi fecistis. Intellige ē stul
te:q̄ vis elemosinas facere de rapinis: qm̄
si quando pascis christianum:pascis chri
stum:quando spolias christianum:spolias
xpm. Attendite quid sinistris dicturus est.
Jte in ignem eternū. Quare:Esuriui/et nō
dedistis mihi māducare:nudus fui:ꝛ nō ve
stistis me. Jte. Quo:In ignē eternum. Pro
fus ite. Quare:Nudus fui:ꝛ non vestistis
me. Si ergo in ignē eternum ibit cui dictu
rus est xps. Nudus fui:ꝛ non vestistis me:
quē locū in igne eterno habebit:cui dictur⁹
erit. Uestit⁹ fui:ꝛ spoliasti me:Hic fortasse
vt euadas hāc vocem:ne dicat tibi xps:ve
stitus fui:ꝛ spoliasti me:mutata consuetu
dine:cogitas spoliare paganum:et vestire
xpianum. Et hic respondebit tibi xps imo
respondebit tibi nūc per seruū qualēcunq
ministrū suū:respondebit tibi xps et dicet.
Etiam hic parcet damnis meis. Cum enim
tu qui xpianus es spolias paganum: impe
dis fieri xpianū. Eia ꝛ hic fortasse respon
debis. Adhuc ergo non odio penas ingero:
sed dilectione potius disciplinę. Ideo spo
lio paganum:vt p hanc asperam ꝛ salubrē
disciplinam faciā xpianum. Audirem ꝛ cre
derem:si quod abstulisti pagano:redderes
xpiano. Diximus contra vnum vitium ra
pinarum:quo res humane vsq̄quaq̄ vasta
tur:dixim⁹ et nemo nobis ꝛtradicit. Qui enim audet apertissime loquendo contradicere veritati:Non ergo facim⁹ q̄ apls monuit:non contradicētes redarguimus/ obedientes alloquitur/laudantes instruimus/non cōtradicentes redarguim⁹:ꝛ Ita vero non contradicūt lingua/sed vita. Do neo/rapit: doceo/raput: precipio/rapit:ar gno/rapit. Quomodo non cōtradicit:Di cas ergo quod de hac re sufficere existimo. Abstinete vos fratres: abstinete vos filij: abstinete vos a cōsuetudine rapiēdi:ꝛ vos qui sub manibus raptorū gemitis: abstine te vos a cupiditate rapiendi. Alius potēs est et rapit:tu in manu raptoris gemis: q̄ rapere non potes:ideo nō facis. Habeto fa cultatem ꝛ ibi laudabo domitam cupidita tē Westū scīa scriptura dicit:qui post aurū nō abūt:qui potuit trāsgredi ꝛ nō est trans gressus:qui facere mala potuit ꝛ non fecit. Tu aūt dicis. Nūq̄ negaui rem alienā. Q̄ forte nemo tibi cōmēdauit:aut forte cōmē dauit:ex sub testibus cōmēdauit. Dic mihi. Reddidisti q̄n a solo sol⁹ accepisti:vbi de in ter vos fuerat:Si tūc reddidisti. Si mortuo qui cōmēdauit nescienti filio reddidisti:tūc te laudabo:q̄ post aurū non isti:q̄ potuisti transgredi ꝛ non es trāsgressus:q̄ potuisti mala facere ꝛ nō fecisti. Si forte alienū sac culū solidorū:vbi nemo te vidit in via inue nisti:ꝛ sine vlla mora cui⁹ fuerat reddidisti Eia ffes:redite ad vos:ispicite vos:interro gate vos:vera respōdete vobis:ꝛ iudicate vos non ex pson̄a:sed iustū iudiciū iudi

Titū.j.

ecā.xij.

cate. Ecce xpianus es:ecclesiaz frequētas:
verbum dei audis:de lectione verbi dei letis
sime cōmoueris. Tu laudas tractantē:ego
quero facientez. Tuamq̄ laudas dicentem:
ego q̄ro facientē. Christianus es:frequētas
ecclesiā:amas verbū dei:libēter audis. Ec
ce hoc quod ꝓpono in eo te examina:in eo
te appēde:in eo ascēde mētis tue tribunal:
ꝛ cōstitue te añ te iudica te:ꝛ si prauū inue
ris corrige te. Propono ergo. Deus dicit in
lege sua:inuentionē esse reddendam:de⁹ in
lege sua dicit quam primo populo dedit. p
quibus christus nondum erat mortuus:in
uentionem ranā alienum esse reddendā.
Si quisq̄ (verbi gratia) in via ueniat alie
num sacculum solidoꝝ:deberet reddere:ꝛ
nescit cui. Nō se excusat ignorātia:si nō do
minetur auaricia. Dicam vestre charitati:
qm̄ dona dei sunt:ꝛ sunt in populo dei qui
non frustra audiūt verbū dei. Dicā q̄ fe
cerat pauperrimus homo:nobis apud me
diolanū cōstitutis:tam pauper vt ꝓculus
esset grammatici:sed plane xpianus: ꝙuis
ille esset paganus grāmatic⁹:melior ad ve
lū ex in cathedra. Inuenit saccullū nisi forte
me numerus fallit cū solidis ferme ducen
tis:memor legis ꝓposuit pitaciū publice.
Reddēdū em̄ sciebat sed cui redderet igno
rabat:ꝓposuit pitacium publice. Qui soli
dos pdidit:veniat ad locū illū ꝛ querat ho
minem illū. Jlle qui plangens circunquaq̄
vagabat:inuento et lecto pitacio:venit ad
hoiem:ꝛ ne forte quereret alienū:quesiuit si
gna:interrogauit saccull qualitatē:sigillū
solidorū:etiam ꝛ numerū. Et cū oia illi fide
liter respōdisset:reddidit q̄ inuenerat. Jl
le autē repletus gaudio ꝛ querens vicē re
pendere:tanā decimas obtulit solidos ꝛ
ginti:qui nolunt accipere. Obtulit vel dece
nolunt accipere. Saltez rogauit vel quinq̄
acciperet:noluit ille. Stomachabūdus hō
piecit saccullū nihil pdidi ait. Si non vis
aliquid a me accipere:nec ego aliquid per
didi. Quale certamen fratres mei:quale
certamen:qualis pugna:qualis cōflictus.
Theatrum mundus:spectator deus. Uict⁹
tandē ille q̄ cōferebat accepit:ꝛ continuo
totū pauperibus erogauit:vnū solidū in do
mū suam nō dimisit. Quid est:Si aliquid
egi in cordibus vestris:si verbum dei infe
dit in vobis:si requiem inuenit apud vos:
hoc facite fratres mei:nolite putare dam
num vos pati si feceritis:magnus lucrū est
si feceritis quod dico. Perdidi viginti soli
dos:perdidi centos: quingentos. Quid p
didisti:De domo tua perierant:alter per
diderat:nō tu. Terra communis est:in vna
domo estis:in hoc mundo ambo viatores:
huius vite vnum stadiū intrastis. Posuit
ille:oblitus est ille:cecidit ab illo:tu inueni
sti. Quis inuenisti:Christianus. Quis in
uenisti:Qui legem audisti:christianus qui
legem audisti. Quis inuenisti. Qui cum au
dires multa laudasti:tu inuenisti. Si ergo
veracicer laudasti:redde quod inuenisti. Si
ergo non reddidisti quod inuenisti:q̄n lau
dasti:testimonium cōtra me dixisti. Estore
fideles inuentores:ꝛ tunc iniquos vitupe
rate raptores. Nam q̄ inuenisti ꝛ non red
didisti rapuisti:Quātū potuisti fecisti:quia
plus non potuisti:ideo nō plus fecisti. Qui
alienum negat si posset ꝛ tolleret. Quod nō
tollis:timor ꝓhibet:nō bonum facis:ꝛ ma
lum metuis. Quid est magnum timere ma
lum:Magnus est non facere malū: magnū
est amare bonum. Nam ꝛ latro timet ma
lum:ꝛ vbi non pōt non facit:et tamen latro
est. Deus em̄ cor interrogat:non manū. Lu
pus venit ad ouile ouium:querit inuadere/
querit iugulare/querit deuorare. Uigilant
pastores:latrant canes: nihil poterūt: non
aufert:nō occidit:sed tm̄ lupus venit:lupus
redit. Nunquid quia ouez non tulit:ideo lu
pus venit:ꝛ onis redit:Lupus venit fre
mens:lupus redit tremens:lupus est tamē
ꝛ fremens ꝛ timens. Interroga ergo te ꝙs
quis vis iudicare:ꝛ vide si tūc nō facis ma
le q̄n potes facere:ꝛ ab homine nō puniris
tūc time deū:nemo est ibi nisi tu ꝛ ille cui fa
cis malū:ꝛ deus qui ambos videt. Unde ibi
time:Parū est q̄ dico:vide:ibi time malū:
ibi ama bonum. Nā etiaz si timore gehēne
non facis malum: nondum es perfectus.
Audeo dicere:si timore gehenne non facis
malū:est quidē in te fides q̄ credis futurū
dei esse iudiciū:gaudeo fidei tue: sed adhuc
timeo malicie tue. Quid est q̄ dixi:Q̄ si ti
more gehenne non facis malū:nō amore iu
stīcie facis bonum. Aliud est timere penā.
aliud est amare iusticiā. Amor castus in te
esse debet:quo amore desideres videre:non
celū ꝛ terrā:nō cūpos liquidos maris: non
spectacula nugatoria:nō fulgores nitoresq̄
gēmarū:sed desidera videre deuz tuū:ama
re deū tuū:q̄ dictū est. Dilectissimi filij dei
sumus:et nondū apparuit q̄d erimꝰ. Sci
mus aūt q̄ cum apparuerit similes ei eri
mus q̄n videbimꝰ e ū sicuti est. Ecce ꝓpter
quā visionē fac bonū:ecce ꝓpter quaz noli
facere malum. Si em̄ amas videre deum
tuum:si in hac peregrinatiōe illo amore su
spiras. Ecce probat te dns deus tuus:qua
si dicat tibi. Ecce fac que vis:imple cupidi
tates tuas:extende nequitiaz:dilata luxu
riam:quicquid libuerit licituz puta: non te
hinc punio:nō te in gehēnas mitto: faciem

Rom. iij. si quid.

Joh. iij

Universidad de Navarra Biblioteca

mea tantū tibi negabo. Si expauisti/ amasti:si hoc quod dictum est::faciem suam tibi negauit deus tuus/ contremuit cor tuum in nō videndo deū tuū:magnam penam putasti:gratis amasti. Si ergo sermo meus inuenit in cordibus vestris aliquam scintillā gratuiti amoris dei/ipsam nutrite. Ad hāc augendam vos aduocate prece: humilitate:dolore penitentie:dilectione iusticie: operibus bonis:gemitibus sinceris:conuersatione laudabili:amicitia fideli. Hanc scintillam boni amoris flate in vobis: nutrite in vobis:ipse cum creuerit & flammam dignissimā et ālissimā fecerit: oīm cupiditatum carnalium fena cōsumit.

¶ De psalmo nonagesimoqnto. Cāntate dño cāticū nouū:deq; hūani generis edificanda domo post captiuitatē. Et q̄ rōne dictū sit. Miserebor cui miser⁹ fuero &c. Mōq; ratio illi⁹ non sit scrutanda. Ser. xx.

A

Uomō ianua itroducit in domum:sic titulus psalmi introducit i itellectū. Pre notatur enim sic. Quando domus edificabatur post captiuitatem. Queris que domus: indicat tibi iam psalmus. Cantate domino canticum nouum:cantate domino omnis terra. Ecce q̄ domus. Quando omnis terra cantat canticum nouum:domus dei est. Cāndo edificatur:credendo fundatur:sperando erigitur:diligendo perficitur. Modo ergo edificatur: sed in fine seculi dedicatur. Concurrant ergo lapides viui ad canticum nouum: concurrant et coaptentur in structuram templi dei agnoscant:saluatorem: recipiant habitatorem. Dictum est que domus:discendum est post quā captiuitatem Et hoc tibi indicat psalm⁹. Sequere paululum. Cantate dño canticū nouum:cantate domino omnis terra. Cantate domino: benedicite nomini ei⁹:bene nunciate de die in diem salutare eius. Annunciate inter gētes mirabilia eius in omnib⁹ populis gloriam eius. Q̄m omnes dij gentiū demonia Ecce sub quorum captiuitate latebat domus. Ex prima em trāsgressione primi hominis:vniuersum genus humanum natuz cum obligatione peccati victor diabolus possidebat. Si em sub captiuitate non teneremur:redēptore non indigerem⁹. Uenit ad captiuos nō capt⁹ venit ad captiuos redimēdos:nihil in se captiuatis:hoc est inq̄ tatis habens: sed carne mortali preciū nostrum portans. Si em carnē mortalez non haberet:vnde in verbo sanguis quē pro captiuis funderet:? Ille autē qui ad captiuitatem nostrā venit cum similitudine carnis peccati:non cum carne peccati: similitudo em erat illa carnis peccati:vera caro sed similis carni peccati:vera caro sed non peccati caro. Ille ergo qui ita quis erat:? Bene nūciate de die in diem. Ecce q̄s erat:? De die in diem. Deus de deo erat:lumē de lumine erat/sed ꝺ̄bū caro factuz est:vt habitaret in nobis:latens maiestas:apparēs infirmitas vt moriatur infirmitas: & tenetur maiestas. Si ergo vniuersus mūd⁹ sub captiuitate tenebat:ꝺ̄n dictum est. Miserebo cui misertus fuero: et misericordiā p̄stabo cui misericors fuero. Si em totus mundus sub captiuitate:totus mundus in peccato:totus mundus iustissime supplicio destinatus:sed? ex parte per misericordiā liberatus. Quis dicat deo:quare damnas mundum:? Quomodo accusatur iudex de⁹ q̄n damnatur mundus reus:? Reus es. Si quid debeas consideres:pena vocatur:nec cum a te debitum exigitur exactor iuste reprehenditur. Reprehēditur exactor si indebitum exigit:cum vero debitum exigit:q̄s reprehendat exactorem q̄uis expectat donatorem:? Cui vult miserē:et quem vult obdurat. Dicis itaq; mihi. Quid adhuc conq̄ritur:? Nam voluntati eius quis resistit:? O homo tu quis es qui respōdeas deo:? Quis sit ille attende:quis sis tu attende. Ille deus est:tu homo. Sed iusticiā ibi loqui videris tu:et fons ille iusticie siccatus est:? Si iustū loqueris vñ tibi:? Aut si iustuz loqueris:debes tacere. Aut si iustū loq̄ris:et nō habes vñ de fonte iusticie. Fons autez iusticie q̄s esse nisi deus. Primum ergo fundamentum fidei pone. Numquid iniquitas apud deū:? Latere te equitas potest:esse ibi iniquitas non potest. Expectas a me forte vt dicā tibi:quare cui vult miserē:? & quem vult obdurat. Expectas a me homo. Si & tu homo & ego homo ambo audiuimus. O homo tu qui es qui rideas deo:? Melior est ergo fides ignorantia:q̄s temeraria scientia. Deus mihi dicit:p apl̄m xp̄s loquitur. O homo tu qui es qui respōdeas deo:? Et ego indignor quia non noui iusticiam dei. Sū homo sum non indigner:excedaz hominē si possum: & forte attinguam. Sed & si attigero hāc non dicam excedat & ipse et attingat mecum. Et quis est inq̄s q̄ homo hoiem excedat. Ergo non quibusdam exprobrat apl̄s & dicit. C ū enim dicitis. Ego pauli:ego apollo/nonne homines estis:? Quid eos facere volebat: quib⁹ exprobrat quod homines erant. Hoc

Ro. viij.

Joh. j.

Exodi. xxxiij.

Ro. ix.

Titū. iij.

Ro. viij.

Joh. xv.

Joh. xvj

ij. cor. v.

ps. xliiij

Joh. i.

Jo. xiiij.

j. Co. iij.

mo es:ad adam pertineo. Pertine ad filiuz hominis: et forte dicit tibi. Jam non dico vos seruos/ sed amicos:quoniam que audiui a patre meo:nota feci vobis. Sed discipulis hoc dixit:apl̄is illis hoc dixit. Non debemus contristari:quia nōdum tales sumus. Et tamen etiam ipsis quō hoc dixit Oia q̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Puto gr in spe dixi hoc nondum in re puto quod facturus erat:nō q̄ iam fecerat. Et vñ pbat cū ille dicat:nota vobis feci: non dicat nota vobis faciā:? Qr dicunt q̄dā in scripturis de preterito: que intelliguntur de futuro. Quo dicant de preterito:cū intelligant de futuro:? Foderūt inq̄ manꝰ meas et pedes meos: dinumerauerūt omia ossa mea. Nondū factum erat & tanq̄ factū annunciabat quod futurū erat. Saluos nos fecit p lauacrū regenerationis. Alio autē loco ille dicit. Sepe salui facti sum⁹. Spes aūt q̄ videt non est spes. Spe salui facti sumus:non nisi de preterito dicim⁹:& qm̄ salui sum⁹ nondū re:adhuc futurū est q̄ speramus. Nam iam videm⁹ & tenemus: sed nōdū res:sed spes. Quod em videt q̄s inq̄t q̄d sperat:? Si aūt q̄ nō videm⁹ speramus per patientiam expectamus. Et m̄ salui facti sumus:& m̄ adhuc salutē spectam⁹:& expectam⁹:nondū tenem⁹. Sic & dñs discipulis ait. Oia q̄ audiui a patre meo: nota vobis feci. Si hoc iā factum erat:quare alio loco dicit illis. Adhuc multa habeo vobis dicere:sed nō potestis portare modo:? Certe omnia que audiui a patre meo nota feci vobis. Sed cū dicit. Nō potestis illa portare modo:& dicit habeo vobis dicere: differt non aufert. Propter certā ergo spē q̄ sine dubio sciebat id fuisse futurum: apud illum tanq̄ factū cōputabat:& ideo dicebat. Nota vobis feci. Quādiu ergo sumus in corpore peregrinamur a domino. Per fidē enim ambulamus nō per speciem. Quantum nobis datur et eadem teneamus:& de iusticia dei non dubitemus: iniquitatem apud illū esse omnino non credam⁹:ne in magnā voraginē impietatis veniamus. Et cum p fecta fide tenuerimus:nullam apud eū esse iniquitatem:et si illam modo non videmus id est equitatem que est apud ipsum:finiatur via et veniemus ad patriam. Non potest videri tempore fidei:videbit ipe speciei Nūc em p fidē ambulam⁹:tunc p speciem. Quid est per speciem:? Speciosus forma p filij hominum: quia in principio erat verbum:& verbū erat apud deum:& deus erat verbuz. Qui diligit me inq̄t mandata mea custodit:et qui diligit me diligetur a patre meo:et ego diligam eum. Et quid illi dabis Et ostendā meipm illi. Hec erit species q̄m faciet quod dixit:et ostēdā meipm illi. Jbi eqtatē dei videbis: ibi sine todice in verbo legis. Ergo cū viderimus eum sicuti est:iā trāsiet peregrinatio nostra postea ho gaudebimus gaudio angelorum. Hec em in via Quid est via:? Fides est. Propter fidē tuā factus est deformis xp̄s:manet aūt speciosus christ⁹. Speciosus forma pre filijs hominum videbitur post peregrinationē. Modo autem fide qualis videtur:? Et vidimus eum et nō habebat speciē neq; decorē/ sed vultus eius abiectus: et deformis positio eius:hoc est ꝺ̄tus eius. Despectus et deformis positio ei⁹:hō in plaga positus:& sciēs ferre ifirmitates. Deformitas christi te fortma. Ille em si deformis esse noluisset:tu formam quaz pdidisti nō recepisses. Pēdebat in cruce deformis sed deformitas illi⁹ pulchritudo nostra erat. In hac ergo vita deformem xp̄m teneamus. Quid est deformē xp̄m:? Absit mihi gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu xp̄i:per quem mihi mūdus crucifixus est & ego mūdo. Hec est deformitas xp̄i. Nūquid dixi me aliquid scire in vobis nisi viam:? Hec via:credere in crucifixū:huius deformitatis signuz in fronte portam⁹: de ista deformitate xp̄i non erubescamus. Hanc viam teneāmus & ad speciem puenimus. Cū puenerimus ad speciem:equalitatem dei videbimus:& iam non erit ibi dicere quare huic subuenit:& huic nō:quare iste adductus est a gubernatione dei vt baptizetur:ille autem cuz bene cathecuminus vixerit:subito ruina mortuus est:& ad baptismū non peruenit:ille autem cū scelerate vixerit/cum luxuriosus/cum mechus/cū scenicus/cum venator egrotauit/ baptizatus est:discessit/peccatum: in eo conuictum est: peccatum in eo deletum est. Quere merita: nō inuenies nisi penam:quere gratiam. O altitudo diuitiarum. Petr⁹ negat:latro credit. O altitudo diuitiarum. Hoc nos putas perscrutari posse:q̄s apl̄s beatus expauit:? Et cum tanta: profunditatem & altitudinem inspiciens cōtremisceret:exclamauit. O altitudo diuitiarum & sapientie et scientie dei. Quid em dixerat ante:vt ad hāc exclamationem veniret:? Rem dixerat vbi si non credatur deo:q; nō est iniquitas apud deū:inimo quitas iudicabitur. Gentib⁹ dicebat:fideli bus dicebat:de iudeis:Sicut vos inq̄t non credidistis deo:nūc aūt miam ꝓsecuti estis illorum incredulitate: sic et hi non crediderunt in vestram miam vt & ipsi misericordiam consequant. Concluserat em oēs deus in incredulitate:vt oīm misereatur. Hinc post ea paulus dixit. Et q̄ ista ratio est eqtatis

Joh. xv.

Ro. xj.

Ro. xj.

Esa. xliij.

Gal. vj.

E

et iustitie dei: concludere omnes in incredulitate: vt omniū misereatur. Queris tu rationem: ego expauesco altitudinem. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei. Tu ratiocinare: ego miror. Tu disputa ego credam altitudinem video: ad profunduz non peruenio. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: q̄ inscrutabilia sunt iudicia ei⁹ & inuestigabiles vie eius: forte expositurus es? Quis enī cognouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit: aut quis prior dedit illi: & retribuetur ei? Quoniam ex ipso et per ipsuz et in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculoruz. Requieuit quia inuenit admirationem: nemo querat a me occultorum rationem. Ille dicit. Inscrutabilia sunt iudicia eius: et scrutari venisti? Ille dicit. Inuestigabiles sunt vie eius: et tu inuestigare venisti? Si inscrutabilia scrutari venisti: et inuestigabilia inuestigare venisti crede: nam peristi. Tale est velle scrutari inscrutabilia et inuestigabilia inuestigare: q̄le est velle inuisibilia videre: & ineffabilia fari. Ergo edificet dom⁹: cū puenerit ad dedicationē: tūc fortasse inueniet istoz occultoz aptissimā rationem.

Gal. vj. ¶ De verbis Apostoli. Inuicē onera vestra portate: et sic adimplebitis legem christi quod mutue dilectionis dicit esse officium. Ser. xxj.

A j. retrac. xxv.

Uia lex veteris testamenti scilicet custodia timorē habebat: non potuit aperti⁹ significari noui testamenti donum esse charitatem q̄ hoc loco vbi apostolus ait. Inuicem onera vestra portate: et sic adimplebitis legez christi. Hanc enim legem christus dicere intelligitur: quia ipse dominus precepit vt nos inuicem diligamus: tantum in ea sententia p̄cepti pond⁹ constituens vt diceret. In hoc cognoscent quoniam discipuli mei estis: si vos inuicem diligatis. Huius autem dilectionis officiū est. Inuicez onera vestra portate: sed hoc officium non est sempiternū. Perducet enī ad beatitudinem sempiternaz in qua nulla erunt onera nostra que inuicem portare iubeamur: nunc vero cuz in hac vita: id est cum in hac via sumus: onera nostra inuicem portemus: vt ad eam vitam que caret omni onere peruenire possimus. Sicut enim de ceruis nonnulli taliuz cognitionum studiosi scripserunt: cum fretum ad insulam transeunt pascuarum gratia sic se ordinant: vt onera capitum suoz cum que gestant in cornibus superinuicem

Jo. xiij.

C

E

posuerint: ita vt posterior super anteriorem ceruice proiecta caput collocet. Et quia necesse est vnum esse qui ceteros precedēs nō ante se habeat cui caput inclinet: vicibus dicuntur id agere: vt lassatus suis capitis onere ille qui precedit post omnes redeat: et ei succedat cuius ferebat caput cuz ipse preiret: ita inuicez onera sua portantes fretum transeunt: donec veniant ad terre stabilitatem. Istū ceruorum naturam fortasse intenderit salomon cum ait. Ceru⁹ amicitie et pullus gratiarum collocantur tecū. Nihil enim sic probat amicum quēadmodum oneris amici portatio. Nec tamen inuicem portaremus onera nostra: si vnuz tēpus esset infirmitatis amborum qui onera sua sustinent: aut vnum infirmitatis genus sed diuersa tempora et diuersa genera infirmitatis faciunt vt onera nostra inuicem portare valeamus. ¶ Verbi gratia. Iram fratris tunc portabis cum tu aduersus euz non irasceris: vt rursum tempore quo te ira preoccupauerit: ille te lenitate et tranquillitate supportet. Hoc exemplum ad id pertinet cum diuersa sunt tempora portantium onera sua quamuis ipa diuersa nō sit infirmitas: in ambobus enī ab inuicem ita portatur. Ad diuersum autez infirmitatis genus aliud exemplum videndum est: veluti. Si quis in se loquacitatē vicerit: et pertinaciam nondum vicerit: alius vero sit ad huc loquax: sed etiam pertinax non sit: debet ille huius loquacitatem: et iste illius pertinaciam: donec illuc in illo: & istuc in isto sanetur charitate portare. Par q̄ppe infirmitas in duobus & vno accedat tempore tolerare seinuicem non valent: cum aduersus se intenditur. Nam aduersus aliquem tertium et duo irati sibi conueniunt et se tolerant: q̄ nec tolerate seinuicem dicendi sunt: sed potius seinuicē consolari: sicut et tristes de vna re magis se portant: & ssi in cubunt sibi: quasi vnus tristis esset: & alius gauderet: si aūt aduersus se tristes sunt: prius se tolerare non possunt. Et ideo huiusmodi affectionibus suscipiēda est aliquā tulum ipsa egritudo de qua vis parte aliū liberari: et sic suscipienda vt ad auxilium non ad equalitatem miserie valeat: quēad modum se inclinat qui manum iacenti porrigit. Non enī se proiecit vt ambo iacerent: sed incurrat tantūvt iacētem erigat. Nec vlla res officiosum istum laborem: ad portanda onera aliorum facit libenter impendi: nisi cum cogitamus q̄ta pro nobis pertulerit dñs. Hinc enī admonēs ait apls. Hoc sentite i vob: q̄d i xp̄o iesu. Qui cū forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est ee se equa-

Gal. vj.

Joh. j.

Pue. v. 25

Phil. ij.

lem deo: sed semetipsuz exinaniuit formam serui accipiens: in similitudinem hominū factus: & habitu inuent⁹ vt hō: humiliauit semetipm fact⁹ obediēs vsq̄ ad mortē mortē aūt crucis. Superi⁹ enī diximus. Nō que sua sunt vnusquisq̄ intendēs: sed ea q̄ alioz. Huic sententie ꝓtexuit q̄d dictū est. Nam ita sequit. Hoc sentite in vobis q̄d & in xp̄o iesu: ad hoc dūtaxat: vt quēadmodū ille in eo q̄d verbuz caro factū est: & habitu inuentus est: sine peccato cum esset peccata nostra suscepit: non attēdit sua sed nostra. Ita & nos libenter ad eius imitationē inuicem onera nostra portem⁹. Huic cogitationi accedit etiam illa cogitatio qua ille suscepit hoīem: nos autem homines sumus: et ꝓsiderare debem⁹ q̄ egritudinē siue aie siue corporis quā in hoīe alio videm⁹ etiaz nos habere potuim⁹ aut possumus. Hoc q̄ exhibeam⁹ ei cuius infirmitatē portare volumus q̄d ab illo nobis velimus exhiberi: si forte nos in ea essem⁹ & ipse non esset. Ad hoc ptinet q̄d ipse apostolus ait. Omia omnibus factus sum: vt omnes lucifacerē: cogitando scilicet in eo vitio etiam se esse potuisse vnde cupiebat alium liberare: compatiendo etiā pot⁹ id agebat: nō mētēdo sicut quidā suspicat: & hi maxime qui mē dacijs suis defendendis q̄ negare non possunt: alicuius magni exēpli patrocinū requirunt. Deinde etiā illud cogitādū: nullū esse hominē qui non possit habere aliquid boni quod tu nondum habes: etiam si lateat: in quo sine dubio possit te esse superior: q̄ cogitatio ad contundendā et edomandā superbiam valet. Ne arbitreris q̄n tua quedā bona eminent et apparēt: ideo alterum nulla habere que lateant: et fortasse maioris ponderis bona quibus te superat nescientem. Non enī falli nos adulatione potius vti ap̄s iubet cum dicit. Nihil p contentionē neq̄ per inanē gloriam: sed in humilitate mentis alter alterum existimantes superiorem sibi. Non hoc ita debemus existimare vt nō existim⁹ sed nos existere fingamus: sed vere existimemus posse esse aliquid occultum in alio quo nobis superior sit: letiam si bonum nostrum quo illo videmur superiores esse non sit occultum. Iste cogitationes deprimentes superbiaz et acuentes charitatem: faciunt onera fraterna inuicem: non solum equo animo sed etiam libentissime sustineri. Nullo modo autem de quoq̄ homine incognito ferenda sententia est: et nemo nisi p amicitiā cognoscitur: et ideo amicorum mala firmius sustinemus: quia bona eorum nos delectāt & tenent. Nullius itaq̄ repudiāda est amicitia sese ingerentis ad amicitiam copulandam: non vt statim recipiat: sed vt recipiēdus optetur: atq̄ ita tractet vt recipi possit. Illum enī receptum in amicitiaz possumus dicere cui ola ꝓsilia nostra refundere audeamus. Et sicut q̄sq̄ q̄ se nō audet ingerere ad amicitiā faciendā cū aliquo nro temporali honore aut dignitate renocatur descendendum est ad eū: & offerendum illi quadā comitate & submissione aie: q̄d petere p semeipm nō audet. Sane q̄uis raro: tñ aliquotiēs accidit: vt ei⁹ quē volumus in amicitiā recipere: pri⁹ nobis innotescāt mala q̄ bona quib⁹ offensi & quodāmō repcussi relinquim⁹ eū: & ad bonoz eius que forte occultioza sunt indagationē nō puenim⁹. Admonet itaq̄ dñs noster iesus xp̄s q̄ nos vult effici imitatores suos: vt ei⁹ infirma tolerem⁹: vt ad quedā sana in quoū delectatione acquiescam⁹ p charitatis tolerentiā perducamur. Ait enī. Nō est op⁹ sanis medicus: sed egrotātib⁹. Ideoq̄ si p pter christi charitatē etiā cū q̄ ex oīi parte fortassis egrotat: repellere ab aio nō debemus: quoniā sanari potest per verbuz dei: quāto minus eū q̄ ppter nos videri potest totus egrot⁹: qz q̄dā ei⁹ saucia in primo ingressu amicitie non potuim⁹ sustinere: & q̄d est grauis⁹ cū offensione animi de toto homine ausi sumus temerariā p̄iudicij ferre sententiā: non timētes q̄d dictum est. Nolite iudicare ne iudicemini: et in qua mensura mensi fueritis in ea remetitur vobis. Sepe autem illa que bona sunt prius apparent in q̄bus etiā temerariū benivolētie iudiciū cauendū est: ne cū totū bonū putaueris: ea q̄ postea mala apparuerint: securuz & imparatum te inueniant: et grauius offendant: et eum quē temere dilexeras: acerbius oderis: quod nefas est: quis etiam si nulla eius bona precederēt: et hec que postea apparuerunt mala prius eminerent: toleranda tamen erant donec omnia cum illo ageres quibus talia sanari solent: q̄ to magis cū ea bona p̄esserūt q̄ tāḡ pignora nos debēt ad posteriora tolerāda ꝓstringere. Ista est ergo lex xp̄i: vt inuicē onera nra portem⁹. Xp̄z aūt diligēdo facile sustinem⁹ infirmitatē alteri⁹ etiā que nōdū ppter sua bona diligim⁹. Cogitam⁹ enī qz ille quez dilig⁹ dñs ppter eū mortu⁹ est. Iplius enī domini charitatem nobis ap̄stolus ingessit cū diceret. Et peribit infirm⁹ in tua sciētia frater propter quem christus mortuus est vt si illū infirmum propter vitiuz quo infirmus est minus diligimus: illum in eo cōsideremus qui mortuus est propter ipsum. Christū aūt non diligere: nō infirmitas sed

Phil. ij.

E

Mat. ix.

Mat. vij. F

j. Cor. xiij

mors est. Quapropter ingẽti cura ⁊ implorata dei misse ricordia cogitãdus est: ne xpm negligamus ꝓpter infirmum: cũ infirmum debeamus diligere propter christum.

¶ De eisdẽ verbis apostoli. Quibus in sermone precedenti. Jn quo Augustinus perpulchre declarat de quibus oneribus aplus sit locutus ⁊c.

Sermo. xxij.

Gal. vj. A

Mnes nos per aplm admonuit veritas vt inuicẽ onera nostra portemus: ⁊ in eoipso quo nos admonet vt inuicẽ onera nostra portem⁹: quo fructu id faciamus ostẽdit: adiũgens dicit. Et sic adimplebitis legẽ christi. Que non implebitur: nisi inuicẽ onera nostra portemus. Que sint onera ista: ⁊ quẽadmodũ portanda sint: qm quidẽ omnes ꝓ nostris viribus conari debemus iplere legem christi: adiuuante dño conabor ostendere. Quid ẽ me demonstraturũ esse ꝓposui: memẽtote vt exigatis: vt cum reddidero nõ petatis. Hoc me demonstraturũ esse ꝓposui adiuuante dño intentionẽ meam ⁊ ꝓ o me oratione vestra: que sint onera que inuicẽ nos iubet vt portemus apostolus: ⁊ quẽadmodum portãda sint. Hoc si fecerimus: illud vbi fructũ posuit sua sponte ꝙsequitur vt impleamus legẽ christi. Dicit aliquis. Obscure eñ apostolus locutus est: vt tu concris exponere: que sint ista onera: vel quẽadmodum inuicẽ sustinenda. Est illic questio que nos cogit onera distinguere: et in ipso quippe capitulo lectionis habẽs ibi positũ. Unusquisq; autẽ proprium onus ꝑtabit. Jam ergo occurrit sensibus vestris. Si vnusquisq; proprium portabit: quõ dicit inuicẽ onera vestra portate: nisi qz onera distinguẽda sunt: ne sibi ꝛtraria loq putetur aplꝰ. Non eñ longe: nõ enim in alia epla: non eñ in hac ipsa longe superi⁹ aut inferius: sed in eo ipso loco: ita vt si sint eadem verba contigua vtrũq; posuit. Et qz vnusquisq; proprium onus portabit: qd admonuit ⁊ hortatus est: vt inuicẽ onera nostra portemus. Alia ergo sunt onera in quibus vnusquisq; ꝓprium portat: nec portat cum alio alter nec ꝓcipit in alterum: ⁊ alia sunt onera in quibus recte dicis fratri: porto tecum: aut porto pro te. Si ergo distinctione opus est: non est facilis intellectus. Contra eos ergo qui putabãt posse hominem cõtaminari peccatis alienis: respõdit apostolus. Unusquisq; onus proprium portabit. Item cõtra eos quibus per hoc possit

Gal. vj.

negligẽtia subintrare: vt quasi securi facti quod nõ cõtaminarenꝫ peccatis alienis neminẽ curarent corrigere: inuicez onera nra portare breuiter dictũ breuiterq; distinctũ est: ⁊ ꝓtum existimo manifestationẽ veritatis nõ impediũt. Nã ⁊ breuiter audistis: et cito intellexistis. Corda vestra nõ vidi: sed testes cordis voces audini. Jaz ergo tanꝯ de intellectis securi: aliquãto latiꝰ disseramus: nõ vt intelligendũ insinuet: sed vt qđ intellectuz est cõmendet. Onera q̃ vnusq̃q; sua portat peccata sunt. Has detestabiliuz onerũ sarcinas portantibus hoibus ⁊ sub eis frustra sudãtibus: dñs dicit. Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiam vos. Quomõ reficit peccatis oneratos: nisi indulgẽtia peccatorum? Cõcionator mundi: de quadã specula excelse auctoritatis exclamat. Audi genus humanũ audite filij adam: audi genus laboriosiz ⁊ infructuosum. Uideo laborẽ vestrum: videte donũ meum. Scio laboratis et onerati estis: ⁊ qđ est miseri⁹ perniciosas sarcinas vestris humeris alligatis: adhuc qđ peius est: onera addi vobis petitis/ non deponi. Quis nostrũ breui tpe potest multiplicitatem ⁊ varietatẽ harum disserere sarcinarꝫ. Tamẽ inde pauca cõmemoremus: ⁊ de his cetera cõiectemus. Uidete hoiez oneratum sarcina auaricie: videte illuz sub hac sarcina sudantẽ/ anhelãtem/ sitientẽ/ ⁊ laborantem sarcinã addẽtem. Quid expectas o auare: amplectẽs onus tuũ ⁊ sarcinam sub humeros tuos? Quid expectas? Quid laboras? Quid inhias? Quid ꝓcupiscis. Nẽpe saciare auaricię. O vora inania ⁊ facta nequissima. Expectas ergo sanare auariciaz illa te põt premere: tu illaz nõ potes satiare. An forte nõ ẽ grauis? vsq; adeo sub hac sarcina sensum etiã perdidisti. Nõ est grauis auaricia? Quare ergo te de somno excitat: que te aliqñ etiaz ꝓmire non sinit? Et fortasse habes cũ illa alterũ onus pigricie: ⁊ ista duo nequissima onera secũq; pugnãtia premũt te: ⁊ dilamãt te. Non eñ paria imperãt: non eñ similia iubẽt. Pigricia dicit: dormi: auaricia dicit: surge. Pigricia dicit: noli pati frigidos dies: auaricia dicit: tolera in mari etiã tempestates. Illa dicit: quiesce: illa nõ sinit quiescere: iubet nõ solũ procede: sed ⁊ nauiga trãs mare: quere terras quas ignoras: merces in india deportande sunt: nõ nosti linguã indoꝝ: sed itel ligibilis videt sermo auaricie. Uenies ignotus ad ignotũ: das/ accipis/ emis/ portas/ periclitatus venisti/ cuz periculo redis/ exclamas in mari exagitat⁹ tẽpestate: deus libera me. Nõ audis rñdentez. Quare? Nisi

te? Auaricia tibi iussit vt acquireres quod nõ habebas: ego tibi iussi vt sine labore añ ostium tuũ pauperi dares qđ habebas. Ila te ad indos misit ad reportandũ aurum? ego tibi ante ostium xpm posui: a quo emeres regnũ celoꝝ. Laboras in iussione auaricie: in iussiõe mea nõ laboras. Ambo iussimus: nõ audisti me: cui obaudisti liberet te Quam multi has sarcinas portant: quãti mihi modo cõtra ipsas sarcinas loquenti sub ipsis positi exclamant. Cũ sarcinis intrarũt: cum sarcinis exeunt: auari ingressi sunt: auari descẽdunt: ego loquẽdo ? istas sarcinas laboraui. Si clamatis: ponite qđ portatis. Postremo me nolite audi⁹: rumpatoꝝ vestruz audite clamantẽ. Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis. Non eñ venitis: nisi laborare desinatis. Ultis ad me currere: sed cũ grauibus sarcinis nõ potestis Uenite inqt ad me qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego vos reficiã. Do veniam preteritoꝝ peccatoꝝ: tollam qđ premebat oculos vestros: sanabo qđ nocuit humeris vestris. Tollaz quidẽ sarcinas: sed inanes a sarcinis nõ dimittaz. Tollã sarcinas malas: ⁊ imponã bonas. Cum eñ dixisset. Et egoros reficiã: adiunxit. Tollite iugũ meũ supvos. Male te subiugauerat cupiditas: salubiter te subiuget charitas. Tollite iuguz meũ super vos: ⁊ discite a me. Si vobis viluit humanũ qlecũq; magisteriuz/ discite a me. Xps clamat magr: vnicus filiꝰ dei: solus verax: merus veritas clamat: discite a me. Quid? Quia in pncipio erat verbum: ⁊ verbũ erat apud deũ: ⁊ de⁹ erat verbum: et oia per ipm facta sunt. Numqd hoc ab eo discere poterimus: mundũ fabricare: cecos luminibꝰ implere: dici noctisq; vicissitudines ordinare: tpa ⁊ secula iubere ꝑcurrere seminibꝰ vim tribuere: aialibus terram replere? Nihil horũ nos inbet discere magister celestis: illa facere de⁹. Sed qz iste de⁹ ⁊ hõ esse dignatus est: in eo q̃ deus est audi vt recreeris: in eo q̃ hõ est audi vt imiteris. Discite inqt a me: nõ mundũ fabricare ⁊ creare naturas: nec illa quidez alia q̃ hic latens deus: homo manifestus effecit: nec ipsa dicit: discite a me febres ab egrotantibus pellere/ fugare demonia/ mortuos suscitare/ ventis ⁊ fluctibus iperare/ sup aqs ambulare/ nec hoc dicit: discite a me. Hec eñ dedit quibusdã discipulis suis: qbusdã non dedit. Hoc autẽ discite a me: oibꝰ dicit: ab hoc precepto nemo se excuset: discite a me: quia mitis sum⁹ ⁊ humilis corde. Quare dubitas hanc sarcinam ferre? Hec sarcina grauis est: humilitas et pietas? Hec sarcina grauis est: fides/ spes/ charitas?

Ista eñ humilez: ista mitẽ reddũt. Et vide qz oneratus nõ eris: si ipsum audieris. Jugum eñ meum leue est: ⁊ sarcina mea leuis est. Quid est: leuis est? Quid si hz pondus? Sed minus. Plus habet auaritia: minꝰ iustitia. Nolo sic intelligas. Hec sarcina non est pondus oneratu: sed alevolaturi. Habẽt enim ⁊ aues pẽnaruz suaꝝ sarcinas. Et qđ dicimus? Portant illas: ⁊ portant. Portat illas in terra: portãtur ab illis in celo. Tu misericordiaz velis prebere aui: presertim estste ⁊ dicas: miserã istam auiculã onerãt pẽne ⁊ detrahas onus hoc: in terra remanebit: cui subuenire volnisti. Porta ergo pẽnas pacis: alas accipe charitatis. Hec est sarcina: sic implebitur lex christi. Distincta sunt onera. Uidete nũc nescio quis aurus intrat: nosti illũ auarum: stat tecũ ⁊ tu non es auarus sed etiã misericors: das pauperi qđ habes: non inhias in ea que non habes: audis dicentẽ aplm. Precipe diuitibꝰ huius mundi: nõ superbe sapere: neq; sperare in incerto diuitiarum: sed in deo viuo qui prestat nobis oia abũdanter ad fruendum. Diuites sint in operibus bonis: facile tribuant: cõmunicẽt: thesaurizẽt sibi fundamentũ bonuz in futurũ: vt apprehendãt veram vitam. Audisti aguouisti: didicisti: tenuisti: fecisti. Fac quod facis: noli pigrescere: noli cessare. Qui perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. Bene fecisti homini: ingratus homo: nõ te poeniteat bene fecisse: ne fundas pnitẽdo quod implesti misericordiã: dic in corde tuo. Nõ videt iste i quẽ feci: videt ille, ꝓpter quem feci: qz iste si videret: si ingratus nõ esset: sibi potius q̃s mihi prodesset. Ad deũ me teneaz quẽ non latet qđ facio: non solũ quod facio/ sed etiam quo corde facio: illum sperẽ retributorez: qz facti mei nõ queret testem. Talis es: ⁊ forte i populo dei stat iuxta te auarus raptor inhians rebus alienis. Quẽ nosti talem: ⁊ fidelis est: vel potius fidelis vocaꝝ: non euz potes de ecclesia pellere: nõ habes aliquez aditum castigãdo ⁊ corripiendo corrigere: accessurus est tecũ ad altare: noli timere: vnusquisq; proprium onus portabit: memẽto aplꝰ vt securus accedas. Unusquisq; ꝓprium onus portabit: tumodo tibi nõ dicat: porta meũ. Naz si cũ illo cõicare volueris auaricię: onus non minuit: sed duo grauabunt. Portet sarcinã suam: ⁊ tu tuã: qm qñ ex humeris dñs tuus talẽ sarcinã excussit: alterã imposuit. Excussit cupiditatis: ipe sunt charitatis. Ergo ſm cupiditates malas vnusq̃q; sarcinã suã portat: malus malam: bonꝰ bonaz. Cõuerte te iam ⁊ ad illud ꝓceptum. Jnuicem onera vestra portate.

habes cū sarcinaz christi: vnde portes cū altero onus propriū. Pauper est: diues est: onus illius pauptas est: tu tale onus non habes. Vide ne forte cū te iterpellauit pauperias: dicas. Unusquisq onus ppriū portabit. hic alterū preceptuz audi. Inuicem onera vestra portate. Pauptas nō est onus meū: sed est onus fratres mei. Uide ne diuitie sint maius onus tuū. Nā nō habes onꝰ paupertatē: sed habes onus diuitias: si bñ ingēdas onus est: ille alterū onus habet tu alterū. Porta cū illo: z porta tecū: vt inuicē onera vestra portetis. Quid est onꝰ pauperatis? Nō habere. Quid est diuitiaz onꝰ? plus q̄ opus est habere. Et ille oneratus est: z tu oneratus es. Porta cū illo non habere: portet tecū plus habere: vt fiāt egles sarcine vestre. Si em dederis indigenti: minuis illi nō habenti onus ipsius quod erat nō habere: si ei dederis incipit habere: minutū est illi onus qđ vocatur nō habere: minuit z ipse onus tuū quod vocaꝝ plus hfe. Duo ambulatis viā dei in peregrinatione huius seculi: tu portabis sumptꝰ magnos supfluos: ille aūt sumptus nō habebat: adhesit tibi comes tuus esse desiderans: noli negligere: noli spernere: noli reliquere. Nō vides q̄tum portes? Nihil portāti z non habēti da aliquid: z comitē adiuuabis: z te reuelabis. Apostolica fnia satis quātū opinor exposita est. Non vobis fumos vēdant qui dicūt. Sancti sumus: nō portamꝰ sarcinas vestras: ideo vobis nō cōmunicamus. Maiores isti portāt sarcinas diuisiōis: maiores portant sarcinas precisiōis: sarcinas scismat: sarcinas hereſis: sarcinas dissensionis: sarcinas animositatis: sarcinas falsorū testimoniorū: sarcinas calūnioſaꝝ ꝯ minationū. Has sarcinas conati sumus: et conamur deponere de humeris fratrū nostroꝝ. Illi amant tenēres illas ad se: minores esse nolūt: q: ipsis sarcinis tumuerunt. Nā z qui ponit sarcinaz quā gestabat collo quasi minor fit: sed pondus posuit nō statură. Sed ego inquit nō cōmunico peccatz alienis: quasi hoc dicā: veni cōmunica peccatis alienis. Non hoc dico: noui q̄d dicat aplus: sed illud dico ppter peccata aliena. Si vera essent: z nō tua magis essent: gregem dei mixti ouibus z hedis non deseres: aream dñica q̄diu palea triturat non relinqueres: rhetia dñica quādiu bonos et malos pisces ad litꝰ traxit nō dirūperes? Et quo inquit ferrē quez nouī malū. Nōne melꝰ ipm ferres: q̄ te foras efferres? Ecce quo ferres si attenderes apostolū dicentē. Unusquisq propriū onus portabit. Liberet te ista fnia. Non em cum illo cōmunicares auaritiā: sed cōmunicares cū illo xpi mensaz. Et quid tibi obesset: si cū illo cōmunicares christi mensam? Apostolus dicit. Qui em manducat z bibit indigne: iudiciū sibi manducat z bibit. Sibi nō tibi. Sane si iudex es: si iudicandi potestatē accepisti: ecclesiastica regula si apud te accusatur: si inumeris documentis testibusq cōuincit: coerce/corripe/excōica/degrada. Si cui vis licet tolerātia vt nō dormiat disciplina. Sed dānatus est inquiunt ceciliani. Dānatꝰ. A quibus? Primo absens: deinde a traditoribus innocēs. Allegata sunt ista: gestis inserta: phata sunt. Eneruare quidē vires veritatis conati sunt: z inaniū nebulis pſecutionū: eius serenitatem nebulare quātuz potuerunt emisi sunt: affuit dñs: vicit serenitas eius nebulas eorū. Et videte qūo nescientes absoluerūt ecclesiaz orbis terraꝝ: cuius cōione gaudemus: qualescūq in ea sumus: nō ipsos nos sed ipsaz tuemur: defendimus: obtinemꝰ areaz dominicā defendēdo. Pro area dñica clamo: tu quis in ea sim nolo cures. Uentilabruz expecto: nolo inq̄ vt cures: aut si curare vis: noli cū lite curare: vt possis fratrē sanare. Cura paleam si potes: sed triticū noli relinquere si paleam curare nō potes. Excutiūtur aliq̄ de area dñica z palee: interdū z grana: sed nō longe. Sunt aūt operarū boni: circūeūt areaz: z ea que foris excussa sunt quibusdā mundatoriis tralunt z reuocāt in areaz z si tra hendo z si cogēdo. Mundatoria instrumēta sunt leges iste mūdane. Reuoca: etiam cū terra trahe triticum: ne ppter terrā pereat triticuz. Dānatus est inquiunt cecilianus: dānatus semel absens: ter absolutus est presens. Respōdemus eis: z holes indocibiles: quātuz potuimus breuiter de suis factis admonuimꝰ z diximus. Quid recitatis 3 ceciliani concilioz septuaginta epoz sentētias in absentē? roferētium? Plures plate sunt a maximianistaz concilio ptra absentē primianū. Dixim⁹: absens ab illis dānatus est cecilianus: absens ab isto dānatus est pmianus. Quo isti non pīudicant absenti pmiano: sic z illi preiudicare nō potuerunt absenti ceciliano. Quid eos putatis in hac angustia rndisse? Quid enim dicerent? Quo euaderēt inclusi rhetibus veritatis? Ut hec rhetia violenter rūperent: quid direxūt breuiter z absolute p nobis? Et quidē multa z pene ola pro nobis sicut gesta indicabant: que iam vestra charitas proponēda lectura est. Sed hoc loco rogo vos: obsecro p xpm vt teneatis: dicatis: in ore semp habeatis. Nō potuit em pro nobis breuior z certior z liquidior ferri snia.

Quid ergo dixit: cū hoc obijceremus: sic nō preiudicāt isti ceciliano: qūo nec illi pmiano. Et ille defensor illoz: nec causa cāe preiudicat: nec persona pſone. O respōsuz breue: liquidū: verum. Non em sciuit qđ dixit: sed cayphe similis cū esset pontifex pphetauit. Nec causa cāe preiudicat: nec pſona persone. Si nec cā cause: nec persona pſone preiudicat: ergo vnusq̄sq sarcinā suam portat. Eat nūc z obijciat tibi ceciliānum: non tibi cuicūq homini sed ipsi orbi terrarum obijciat ceciliānū. Quod cū facit: inconcussē obijcit innocētibus: prorsus gesta in dicabūt. Liquidissime purgatus es ceciliānus. Sed fac cū non purgatū: fac criminosum inuentū. Audi vocē tuaz ab orbe terrarū. Nec causa cāe: nec persona pſone preiudicat. Ala hęretica: insanabilis: animosa: cū in te sniam dicas: nudicē quid accusas? Si illū ego corrupi vt iudicaret pro me: re qđ corrupit vt dānares te? Utinā hec aliqn cogitent: vel detumescēte animositate cogitent: ad se redeāt: se interrogent: se discutiant: sibi rndeant pro veritate: non timeant eos quibus fallitatē diutissime vēdiderūt. Ipsos em timent offendere: erubescunt humane infirmitati: z nō erubescunt inuictissime veritati. Utiq̄ hoc timēt ne dicaī eis. Quare ergo nos decepistis? quare nos seduxistis? quare tāta inala z falsa dixistis? Rndere deberent si deū timerēt. Humanuz fuit errare: diabolicū est per aiositatem in errore manere. Melius quidē erat si nunq̄ erraremus: sed vel qđ scīm est faciamꝰ: vt erroteꝝ aliquādo emēdemus. Decepimꝰ qz decepti eramus: falsa preiudicauimꝰ: quia preiudicātibus falsa credidimus. Dicant suis: simul erravimꝰ: simul ab errore recedamus. Duces vobis fuimus ad foueaz: z secuti estis cū duceremus ad foueaz: z non sequimini cū ducimus ad ecclesiā? Possent ista dicere: indignātibus dicerent: iratis dicerent: aliqn z illi ponerent indignationez: amarēt vel sero vnitatem. Nos tñ fratres patiētes circa illos simus. In feruore sunt z tumore oculi quos curamus: non dico vt curare cessemꝰ: sed vt nō insultātibꝰ ad maiores amaritudines puocemus: rōnem leniter reddamus: nō de victoria supbe exultemus. Seruū enim dñi litigare non oportet: aplus dicit: sed mitē esse ad oēs: docibilem: patientē: in modestia corripientem: diuersis sentiētes: ne forte det illis deus penitentiā: z resipiscāt a diaboli laqueis a quo captiui tenētur fm ipsius voluntatē. Patienter ergo ferte si sani estis: patiēter ferte inquātum sani estis. Naz quis pfecte sanꝰ cū rex iustus sederit in throno? Quis gloriabitur mundū se habere cor? Aut de gloriabitur mundum se esse a peccato? Ergo quādiu tales sumus: hoc nobis debemus vt inuicem onera nostra portemus. Conuersi ad dominum.

¶ Deverbis apostoli. Spe salui facti sumꝰ. Spes aūt que videt nō est spes vbi aperte cur nob: s eterna sperātibꝰ que nō videmꝰ: ceteri falso spare se dicant tēporanea que videt. Ser. xxiij.

Icut aplm dixisse meminit sanctitas vra fratres charissimi. Spe salui facti sumus. Spes aūt inqt que videt nō spes. Quod em videt quis: qđ sperat? Si aūt quod nō videmus speramus: per patientiā expectamꝰ. Hinc vobis exhortatoriū z consolatoriū prebere sermonē admonet nos ipse dñs deꝰ noster cui dicit in psalmo. Spes mea es tu: portio mea in terra viuentiū. Ipse inquā qui spes nostra est in terra viuētiuz: iubet vt vos alloquamur in hac terra morientiū: vt nō respiciatis que videtur: sed que nō videntur. Que em videtur tpalia sunt: que aūtē non videtur eterna. Quia ergo qđ nō videmus speramus: z patientiā expectamꝰ: merito nobis in psalmis dr. Sustine dñm viriliter age: z cōfortetur cor tuū: z sustine dominū. Mundi em promissa semp fallunt: dei aūtē promissa nunq̄ fallunt. Sed qz mūdus qđ pollicet hic videtur daturus. i. in hac terra morientiū in qua nunc sumus: deus autez quod pollicet in terra viuentiū nobis daturus est. Multi fatigātur expectare veracē: non erubescūt amare fallacē. De talibus dicit scriptura. Ue his qui perdiderunt sustinentiā: z diuerterūt in vias prauas: cum etiā viriliter agētib⁹ z corde cōfortato deuz sustinētibus filij sempiterne mortis insultare non cessant tactātes suas delitias tēporales que ad tēpus obdulcāt fauces eorum: postea vero amariores felle inueniūt eas. Dicūt enim nobis. Ubi est quodvobis prom ittit post hanc vitaz? Quis huc inde reuersus est z indicauit vera esse que credi tis? Ecce nos in nostrarū voluptatuz sacietate letamur: qz qđ videmus speramꝰ: vos autē in laboribus continentie cruciamini: credēdo quod nō videtis. Deinde subiungunt quod cōmemorauit aplus. Wanducemus z bibamꝰ: cras em moriemur. Sed videte quid ipse canendū monuerit. Corrūpunt inquit mores bonos colloquia mala. Sobrij estote iuste: z nolite peccare. Cauete ergo fratres: ne talibus colloquijs mores

Universidad de Deusto Biblioteca

vestri corrūpantur:euertatur spes eneruetur patientia:z diuertatis in vias prauas Immo vo mites atq; mansueti tenete vias rectas:quas vos docet dñs:de quib⁹ psalmus dicit. Diriget mites i iudicio:docebit mãsuetos vias suas. Patientiã quippe in laboribus huius vite sine qua nõ potest cursodiri spes future vite:nemo potest perpetuo retinere nisi mitis atq; mansuetus:qui non resistit volũtati dei:cuius iugũ leue est z sarcina leuis:sed credẽtibus deo z sperãtibus in eũ z diligẽtibus eũz. Ita q̃ppe mites atq; mãsueti non solũ consolatões eius amabitis:sed etiã flagella eius tanq̃ boni filij tolerabitis:vt quoniã quod nõ videtis speratis:per patiẽtiaz expectetis. Sic agite:sic ambulate. In christo eñ ambulatis: qui dixit. Ego sum via. Qũo in illo ambulandũ sit discite:non solũ eius verbo:sz etiã eius exemplo. Hic eñ proprio filio suo non pepercit pater:sed ꝓ nobis oibus tradidit illũ:non vtiq; nolentẽ:neq; recusantẽ:sꝛ ꝓpriter volentẽ:qz vna est volũtas patris z filij sm equalitatẽ forme dei:in qua cũ esset nõ rapinam arbitratus est esse equalẽ deo z singulariter obedientẽ:sm quod semetipm sum euacuauit formã serui accipiẽs. Naz ipse dilexit nos:z tradidit semetipm ꝓ nobis oblationẽ z hostiam deo in odorẽ suauitatis. Sic ergo pater ꝓprio filio non pepercit:sed ꝓ nobis oibus tradidit eũ vt z ipse filius traderet semetipm pro nobis. Traditus est ergo excelsus:ꝓ quẽ facta sunt omma. Traditus ꝓpter formã serui in opprobriũ hominũ z abiectionez plebis:in contumelias:in flagella:in mortẽ crucis. Docuit ergo nos exẽplo passionis:cuz quãta patiẽtia in illo ambulemus:z firmauit nos exẽplo sue resurrectõis:quid ab illo patienter sperare debeamus. Si eñ quod non videmus speramus:per patientiaz expectam⁹. Quod nõ videmus quidẽ speram⁹:sed corpus sum⁹ illius capitis in quo iaz ꝓfectum est:qõ speramus. De illo eñ scriptuz est:q ipse est caput corporis ecclesie:ꝓmogenit⁹: ipse primatũ tenens. Et de nobis scriptuz est. Vos autẽ estis corpus xꝑi z membra. Si autẽ quod nõ videmus speram⁹:ꝓ patientiam expectamus securi:qm̃ qui resurrexit caput nostrũ est:seruat spem nostrã. Et qz ꝓmisꝛ resurgeret:flagellatũ est caput nostrũ:firmauit patientiã nostraz. Scriptum est eñ. Quez eñ diligit dñs corripit:flagellat autẽ oẽm filium quẽ recipit. Nõ itaq; in flagello deficiamus:vt in resurrectiõe gaudeamus. Ita eñ verũ est:q flagellat omnẽ filium quẽ recipit:vt nec vnico suo pepercerit:sed ꝓ nobis oibus tradiderit eũ. Intuẽtes ergo eũ qui sine peccati merito flagellatus est:qui mortu⁹ est ꝓpter delicta nr̃a:et resurrexit ꝓpter iustificationẽ nostraz:non timeamus ne abijciamur flagellati:sed potius cõfidamus:qz recipiemur iustificati. Quãnis eñ nõdũ venerit nostri gaudij plenitudo:nec modo tñ sine gaudio relicti sumus:qz spe salui facti sumus. Jõ z ipe apostolus qui ait. Si qõ non videm⁹ speram⁹: per patientiã expectamus. Dicit alio loco Spe gaudẽtes:in tribulatiõe patiẽtes. Hã bẽtes ergo talẽ spez multa fiducia vtamur: z sermo noster in gratia cõditus sit sale: vt sciamus quẽadmoduz oporteat vnicuiq; respõdere. Dicendũ est enim eis qui cũ perdidissent vel nunq̃ suscepissent sustinẽtiã:nobis sustinẽtibus dñm:qz qõ nõ videm⁹ sperantes:per patientiã expectannus:etiã insultare audẽt:cuz imitari deberẽt. Ubi sunt delitie vestre: ꝓpter quas ambulatis per vias prauas:ꝛ Nõ dicimus vbi erũt cũ hec vita trãsierit:sed modo vbi sunt:ꝛ Cum hesternũ diez hodiernus abstulerit:z hodiernum crastinus ablaturus sit:quid eoz que diligitis non trãscurrit z trãsuoluat. Quid non fugit pene anteq̃ capitur:cũ ex ipo hodierno die nulla possitꝛ hora retineri. Ita eni sẽa excludit a tertia:sicut prima excluſa est a sẽa:ipsius hore vnius:que pñs videt:nihil est pñs oẽs enim ptes eius et oia momẽta fugitiua sunt. Propter qd peccat hõ:si non cecat:ꝛ Cuz peccat vel cũ peccaret attẽdat:poterat videre q:voluptas trãsitura sine prudẽtia desiderat:vel cũ trãsierit: cũ penitẽtia cogitat. Nos irridetis qz speramus eterna que nõ videmus:cũ vos eis que videtur temporalib⁹ subdit:nescitis qualis vobis dies crastina illucescat. Quẽ sepe bonũ sperãtes maluz inuenitis:nec si bonus fuerit:cũ ne fugiat tenere poteritis. Nos irridetis qz speramus eterna:que cũ venerint nõ transibũt:ꝛ nec ipsa veniunt: sed semp manent:nos aũt ad illa veniem⁹: cũ per viaz dñicam ista que trãseũt trãsieri mus. A vobis vero temporalia nec sperari aliqñ desinũtur:z tñ crebro sperata vos fallunt:nec cessant vos inflãmare ventura:corrũpere venientia:torquere trãseuntia. Nõne ipsa sunt q̃ cõcupita inardescũt:adepta vilescũt amissa vanescũt:ꝛ Utimur eis:z nos fim peregrinatiõis nostre necessitatez:sz nõ in eis gaudia nostra figim⁹:ne illis labentibus subruamur. Utimur eñ hoc mũdo tãq̃ non vtẽtes:vt venamus ad eũ qui fecit hunc mundũ:z in eo maneam⁹:eius eternitate perfruẽtes. Quid est aũt quod dicitis: quis huc inde venit:z q̃d apud inferos gerat:quis hoibus indicauit:ꝛ Et hinc vobis

Wat.xj.

Jo.xiiij.

Ro.viij.

Phili.ij.

Ephe.v

ps.xxj.

Coll.j.

j.cor.xij.

Heb.xij.

Ro.viij.

Ro.iiij.

Ro.viij.

Ro.xij.

Coll.iiij.

Ro.iiij.

j.cor.xv

Ephe.v

Luc.xvj

ps.xxxij

Ro.xij.

D

Joh.xj.

Rom.vj os clausit qui mortuũ quarto die resuscitauit:z vltra nõ moriturus die tertio resurrexit:z anteq̃ moreret qualis vita mortẽtes excipiat tanq̃ ille quẽ nihil lateret z i paupere quiescẽte:z in diuite ardẽte narrauit. Sed illi ista nõ credunt:q̃ dicũt. Quis hũc inde reuersus est:ꝛ Crediturus se volunt videri:si quis parẽtũ suorũ reuiuisceret. Sed maledictus hõ qui spem suã ponit in hoie. Ideo ergo deus homo factus:mori z resurgere voluit:vt z qõ futuruz esset homini in hois carne ostẽderetur:z deo tñ nõ homini crederẽt. Et certe ecclesia fideliũ toto orbe diffusa iam ante oculos eorũ est. Ꝛ egãt eã ante tot secula vni homini ꝓmiss⁹ qui cõtra spem in spẽ credidit:vt fieret pater multarũ gentiũ. Quod ergo vni abrae credenti ꝓmissum est:iaz videmus impletũ:ꝛ quod vniuerso orbi ꝓmittitur credẽti:desperam⁹ esse venturũ:ꝛ Eant nunc z dicãt. Wanduemus z bibamus:cras eñ moriemur. Illi se adhuc eras dicũt morituros:veritas autem illos iaz cum ista dicũt inuenit mortuos. Uos autẽ fratres:filij resurrectiõis:ciues sanctoꝝ angelo⁹:dei heredes z christi coheredes:cauete imitari eos qui cras sperãdo moriũtur:z hodie bibẽdo sepeliuntur:sed sicut dicit idez apls. Ne corrũpant vestros mores bonos colloquia mala. Sobrij estote iusti z nolite peccare:ambulantes angustã:sed certã viaz ducẽtem ad altitudinẽ hierlim celestis que mater nr̃a eterna est:firmissime sperate qõ nõ videtis:patiẽter expectate qõ nõdũ habetis:qz veracem ꝓmissorem xꝑm fidelissime retinetis.

Ephe.v ¶ De verbis apostoli. Videte quomõ caute ambuletis:nõ vt insipiẽtes sed vt sapientes:redimẽtes tẽps quoniaz dies mali sunt:in quo quid tẽps sit redimere aperte declarat. Ser.xxiiij.

Apostolum cũ legerẽ audistis:imo oẽs audiuim⁹ dicentẽ nobis. Videte quomõ caute ambuletis:non vt insipiẽtes sed vt sapiẽtes:redimentes tẽps:quoniaz dies mali sunt. Dies malos fratres due res faciũt:malitia z miseria. Per malitiã hominũ z miseriaz ducũtur dies mali. Ceterũ dies illi quãtũ pertinet ad spacia horarũ ordinati sunt. Ducũt vices:agũt tẽpora:oritur sol:occidit sol:trãseunt tpa. Cui molesta sunt tẽpora:si homines sibi nõ sint molesti:ꝛ Ergo dies malos (sicut dixi) due res faciũt:miseria hominũ z malitia hominũ. Sed miseria hominum cõmunis est:non debet malitia esse cõis. Ex quo enim lapsus est Adam z de paradiso expulsus:munq̃ fuerunt dies nisi mali:Istos pueros qui nascũtur interrogem⁹: quare a ploratu incipiũt qui z ridere possunt. Nascitur z statim ploraꝛ:post nescio quot dies ridet. Quãdo plorabat nascens: ꝓpheta sue calamitatꝛ erat:lachryme eñ testes miserie. Nõdum loquitur:etiã prophetat. Quid, ꝓphetat:ꝛ In labore se venturum vel in timore:z si bene vixerit:z iustus fuerit:certe in medijs positus tẽtatiõibus semper timebit. Quid ait apls:ꝛ Oẽs qui volũt in christo pie viuere:persecutionẽ patiũtur. Ecce qz dies mali sunt:sine persecutione viuere hic iusti nõ possunt. Qui inter malos viuunt:persecutionẽ patiunt. Omnes mali persequũtur bonos:si nõ ferro et lapidibus sed vita z moribus. Nũquid ali quis sanctũ loth persequebat in sodomis. Nemo illi molestus erat:z tamẽ inter impios viuebat:z inter immũdos:superbos: blasphemos persecutionẽ patiebatur:non vapulando:sed malos videdo. Quisquis me audis sed nõdum viuis in christo pie: incipe in christo pie viuere:z probas quod dico. Deniq̃ apls cum cõmemoraret pericula sua. Periculis (inquit) in mari:periculis in fluminibus:periculis in deserto:periculis in latrombus:periculis in falsis fratribus. Cetera pericula quiescere possunt: pericula a falsis fratribus vsq; in finẽ seculi nõ nomnt. Redimamus tempus:quoniã dies mali sunt. Expectatis a me forte scire quid est tempus redimere. Dicturus sum qõ pauci audiũt:pauci ferũt:pauci aggrediunt:pauci agũt:tñ dicam:qm̃ ipsi pauci qui me audituri sunt inter malos viuunt. Redimere tẽps hoc est:qñ aliquis tibi iferat iniurã:perde aliqd vt deo vaces:nõ litib⁹ perde. Ergo ex eo qõ perdes preciũ est tẽporis Certe quãdo,ꝑ tuus necessitatib⁹ procedis ad publicũ:das nũmos z emis tibi panez: aut vinũ:aut oleũ:aut lignũ:aut aliqua supellectilẽ:das z accipis:aliqd amittis:aliqd acq̃ris:hoc est emere. Nã si nihil amittas z habeas qõ nõ habebas:aut inuenisti: aut donatũ accepisti:aut hẽreditate acq̃sisti. Qñ aũt aliqd amittis vt aliqd habeas:tũc emis:qõ emis:qõ habes emptũ ẽ:qõ amittis ꝑcũ est. Qũo ergo pdis nũmos vt emas tibi aliqd:sic pde nũmos vt emas tibi ꝑtez Ecce hoc est tẽps redimere. Prouerbiuz natũ est puticũ:qõ quidẽ latine vobis dicaz: q; punice non oẽs nostis. Punicũ eñ puerbium est antiquũ. Nũmũ querit pestilẽtia: duos illi da z vt ducat se. Nũquid nõ hoc puerbiũ de euãgelio vr natum:ꝛ Naz quid aliud dixit de⁹:q̃ redimẽtes tẽpus qñ ait.

Gen.iij.

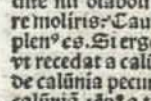
ij.tim.iij

ij.pet.ij.

ij.cor.xj.

Mat.v. Si qs vult in iudicio tecū contendere: ⁊ tunicaz tuā tollere: dimitte ei ⁊ palliū. In iudicio vult tecū contendere ⁊ tunicā tuā tollere: auocarqte habet litibus a deo tuo: nō habebis quietum cor: non habebis tranquillum animū: euerteris cogitationiꝫ tuis irritaris aduersus eū aduersariū tuū. Ecce tēpus pdidisti. Quāto ergo meliꝰ est vt nūmū amittas ⁊ tēpꝰ redimas? Fratres mei in causis ⁊ negocijs vestris qñ ad nos iudicanda veniūt: si homini xp̃iano dico vt pro tēpore redimendo perdat aliqd suum: ḟto maiore cura et fiducia debeo dicere vt reddat alienū? Ambos eñ xp̃ianos audio. Jā ille calūniosus q̄ vult alteri facere causam et tollere ab illo: vel pro cōpositiōe gaudet ad ista verba. Apls dixit. Redimētes tempus qm̄ dies mali sunt. Facio ergo calūniā xp̃iano illi: velit nolit: dat mihi aliqd vt tēpus redimat: quia apls audiuit. Dic mihi Si illi dictuꝝ sum: perde aliqd vt sis ociosus: tibi non sum dicturus calumnioſe: perdite fili diaboli quare res alienas auferre moliris? Causam non habes: et calūnia plenꝰ es. Si ergo illi dixero: illi da aliquid vt recedat a calūnia: tu vbi eris q̄ habebas de calūnia pecuniā? Ille q̄ ꝓpter vitandaz calūniā tēpꝰ a te redimit: hic tolerat dies malos: tu autē qui de calumnijs pasceris: hic habebis dies malos: et post illos habitur⁹ es in die iudicij peiores. Sz hoc forte rides: q̄ pecuniā rapis. Ride ride ⁊ ptēne ego erogē: veniet q̄ exigat.

¶ De verbis sancti Luce in actibus apostolorū. Nemo quicq̄ ex eo quod possidebat: suum proprium esse dicebat. Sermo. xxv. Act. iiij. A

Egimus in libro qui apostolorum actibꝰ ascribit: tā tā sub memoratis viri deuotionem plebis fuisse: ita populi xp̃iani floruisse primitias: vt post acceptaz fidem nemo domū propriaz sibi defenderet: et nemo suum aliqd vēdicaret: sed iure fraternitatis essent illis cūcta cōmunia: scilicet vt q̄ eodē consortio religionis tenebant: eodem consortio fruerent ⁊ vite: hoc est vt quibus erat vna fides: esset vna substātia: quibus erat communis xp̃s cōis esset et sumptꝰ. Nefas eñ putabāt religiosi si viri eū si participē nō aſcire in substantia: q̄ particeps erat in gratia: atq̄ iō charitate fraternitatis oia cōiter vtebant nisi q̄ maior est fraternitas xp̃i q̄ sanguinis. Sāguinis eñ fraternitas similitudinē tātūmodo corporis refert: xp̃i aūt fraternitas vnanimitatē cordis alecq̄ demōstrat sicut scriptū est. Erat aūt credētiū cor: atq̄ alia vna. Vere ergo frater ille est: q̄ taz corpore q̄ vnanimitate germanus est: verꝰ in q̄ frater est cuiꝰ idē spūs ⁊ volūtas in fratre est. Melior ergo est (sicut dixi) fraternitate sanguinis xp̃i fraternitas: qm̄ illa interdū sibi inimica est: xp̃i aūt fraternitas sine intermissione pacifica est. Illa inter se cōia cū emulatione diuidit: hec etiā cū gratulatione cōicat. Illa in consortio sepe despicit germanos: hec assumit frēs inter alienum. Tanta ergo (sicut dixi) illo in tempore christiano plebis deuotio fuit: vt nemo domū suā diceret: nemo propriū aliqd vendicaret sicut ait sanctꝰ Lucas dicens. Nemo q̄ch ex eo q̄ possidebat suū proprium esse dicebat. Nō eñ inquā erat dſcḥ eſes inter ipsos. Beata igit plebs q̄ dū plures in xp̃o habet diuites: nullū in seculo habet indigentē: ⁊ eo q̄ dū eternas cogitat diuitias: a fratrib⁹ tēporalē repulit paupertatē. Uendebāt eñ (sicut ait scriptura) predia et domos suas: et precia venditoruꝫ ante pedes apostoloꝝ ponebant: vt erogaret put cuiq̄ opus erat. Uidete sanctoꝝ viroꝝ fidem quēadmodū ꝓpter xp̃m toto se expoliabāt patrimonio: ⁊ nihil sibi relinq̄ faciebāt: nō eñ verebant ne eſurirent ipi: dū timebāt ne aliꝰ eſuriret. Hec igit sub apostolis fuit plebis deuotio. Modo q̄d simile reperim⁹? Et certe xp̃s in nobis. Jdē quidē xp̃s in nobis sed nō idē animꝰ in nobis. Eadē plebis fides: sed nō in plebe est ipa largitio. Jta alter de alteri⁹ inopia nō cogitat vt illud sit q̄ dicit apls. Aliꝰ q̄dē eſurit: aliꝰ ebriꝰ est sed etiā diripiūt aliena: nō solū inquā colligentes pecunias suas ad pedes apostolorum non deferunt: sed etiā cōfugientes fratres suos ꝓrahūt a pedibus sacerdotum. Nunc est illud tempus: q̄ describit beatꝰ apls dicens. Jn nouiſſimis diebꝰ abundabit iniquitas multoꝝ: ⁊ refrigescet charitas. Modo abūdat auaricia ⁊ iniq̄tas: quagate largitat⁹ bonitate cessabāt: ⁊ refrigescit charitas fraternitatis: q̄ ꝓꝑ xp̃i amare feruebat. Tāta eñ sub apostolis fraternitatis dilectio fuit: vt tūc in cōuentu suo nō inueniret indigentia. Tanta aūt modo christianitatis dissimulatio est: vt in cetu nostro vix inuenias locupletē: locupletē autē nō tā facultatib⁹ dico vix inueniri sz operibus. Aut eñ apls. Diuites sint i bonis operibus. Locupletez eñ in ecclesia intelligi voluit: qui diues in xp̃o est. Nam ⁊ ibi q̄d ait sub apls neminē indigentē fuisse ostendit vtiq̄ tota eos gratia fuisse fidei p̄ditos: vt oēs celestiū diuitiaꝝ abūdauerint largitate. Raro

de. Raro igitur hoc tempore inuenimus in christiano populo locupletē: et si pleriqꝫ in domibꝰ auro sint diuites: tñ in ecclia sunt mendici. Dū eñ circa paupes non ꝓeo q̄d ꝓualent operant: nec hoc est gratum q̄d offerunt: nec illud est satiabile quod reseruāt. Dicit dñs ad Cayn cū offerret mūera. Si Gen.iiij
antē recte offeras: recte antē non diuidas: peccasti. Sic ⁊ tu xp̃iane nō recte diuidis: q̄d de tāto auro tuo maiorē ptē māmone seruas q̄ deo largiris. Sic nāq̄ ananias in Act.v.
actibꝰ apłoꝝ. Dū putat se recte offerre: nō recte diuidi: pecuniaz quam obtulit perdidit: ⁊ quā domi seruaut amisit: pecuniā in quā pariter pdidit ⁊ salutez. Dū Aa er eo q̄d ꝓmiserat ptē subtraxit: sacrilegū simul ꝺdēnaſ ⁊ fraudis. Sacrilegū: quod deū in pollicitatione fefellerit. Fraudis: q̄d integris muneribus portionē quādā putauerit subtrahēdā. Ait eñ apls petr⁹. Non es Ubi.s.
mētiꝰ hoīb⁹ sed deo. Si ergo fratres ananias ꝺdēnaſ: q̄d nō totū dederit q̄d de suo ipse promiserat: q̄d censem⁹ de eo q̄ nō vult reddere q̄d aliꝰ repromisit? Uidete ergo et vos ffes q̄d ꝓmiseritis deo: cum ꝓmū fidei gratiam percepistis. Ecce abundant in ciuitate nostra hospites: facite quod polliciti estis ne dicatur et vobis quod ananie dictū est. Nō mēriti estis hoīb⁹ sed deo.

¶ De verbis scti Luce in actib⁹ apostolorum. Petrus et Johannes ascēdebant in templum vbi census pauperes: fide diuites: claudo nato apostoli sanitatis opes largiunt: vnde non diaboli contra manicheos sz dei opꝰ esse caro cōprobaſ. Ser. xxvj. Act.vi. A

Ost resurrectionez christi quotum operum patrocinio predicatio apostolorū munitur: lectio quā audistis exposuit. Ascendētes (inq̄t) petrus et iohannes in tēplū. Materiā sermo nitid est predicationi ingressum: per signa prepararunt. Precedere quippe stupor debuit: vt mirande rei expositio sequeret. Fulgor ergo signorum populorū cordia percussit. Nam erat quidaz a natiuitate sua claudus qui portabatur manibus. Et mendicabat (inquit) ad speciosam portam templi. Qui cū ingredientes vidisset apostolos: elemosinam ex morte poscebat. Sed cū in euz conuertissent intuitum: nihil ille claudus vltra notuz solamen operiens credidit assumturaz vilem de apostolorū manibus largitatē. Sed petrus apostol⁹ ait ad eū. Intē

Universidad de Navarra Biblioteca

die apud bonos animos: et nouo genere: tūc magis pdest qn cōtēnit: vt ipsa sua con
ditione testet: qz mala est rei hui⁹ possessio: ps.cxl. cui⁹ abdicatio fructuosa ē. Prebet ergo ma
teriā subueniēdi. Dispsit dedit paupibus: iusticia ei⁹ manet in eternū. Uis ergo nosse qm̄ iusti iudicis res sint aurum z argentū: Augurus inde torqueā: inde misericors adiu
uat. Exerceat ergo rei ꝛceptus: p contēptū vtilis. Ad possessionem ei⁹ non oēs idonei: ad cōtemptū eius oēs idonei. Nemo ergo pōt inter eos reputari qui dispserūt / tribue
runtqz paupib⁹: iusticia eoꝝ manet in eter
nū. Nemo non inter eos reputari potest: q̄ bene voluerit p fugaciū rex despectū place
re deo. Magne felicitatis est conditio xpia
noꝝ: quib⁹ claritudo regni in pauptate po
sita est. Possidere qđ cū labore reqrit: pau
corū est: cōtēnere qđ cū fructu cōtenas oim est. Felicitas ergo magna xpianoꝝ: qb⁹ da
tum est vt pauperrate faciant preciū regni celoꝝ. Non tibi displiceat paupertas tua: nihil ea pōt diti⁹ inueniri. Uis nosse q̄ locu
ples sit: Celū emit. Quibus thesauris ꝛferri possit: qđ videmus pauptati indultū: Ut ad regnum celoꝝ veniret dines: possessione sua obtinere possit: nūc obtinet vt contēptu pueniat. Multo ḡ plus fulget fides q̄s aur: aurū latebris tenebrescit aīm: fides ingeni
to splēdore conspicuat. Aurū turo ꝑdi non ꝑdest: fides bono publico semper fulget: di
gnitatē fidei fiducis ipsa testat. Aurū nō in
ter cōuenientes tutum est: fides etiaz inter pugnātes secura est. Quid ḡ donauit apls pauper censu: dines fide: lectionis ordo pro
loquit. Aurū z argentū non est mihi. Sz p
his quid habet: Qđ habeo hoc tibi do. In c nomine iesu christi surge z ambula. De ꝛce
ctibus: precia rerū estimentur. Qui aurum donabant: implebant pauperis ventrē: ma
ius onus pedibus debilibus futurum: sola bantur infirmitatez: sanitatem reddere nō valebant. Ille autem qui aurum non possi
det: sanitatem dedit. Deo dines est inops Act.iij. auri. Aurū z argentū non habeo. Ideo igi
tur tantas virtutuz opes ꝓtulit. Qđ habeo hoc tibi do. In noie iesu xpi surge z ambu
la. Hoc plane nō in marsupio: fz in gio tene bat. Quid ei dedit: In noie iesu xpi surge z ambula. Pauperem hoiem expauit infirmi
tas: equa lege z equa potentia reges / capti nosq; ꝓstringēs. Nō potuit sustinere iussio
nē paupis regib⁹ dominās. Parū est qđ in firmitatē noiam⁹. Paupis imperiū: ctiā na
tura nō ꝓtulit. Ille em̄ claudus erat ex vte
ro matris sue. Debilitas itaqz quā ei inue
nerat natiuitas: vt paupis iubēt⁹ exclusa ē Qđ ꝑfecto nō fieret nisi paup apls plenus esset illo deo q̄ est auctor nature. Nihil ergo hac diti⁹ pauptate. Quid donat qui es non hz Uirtutes largit z gratis confert. Quid em̄ pōt: In nomie iesu xpi surge z ambula. Obediētie subditur: qđ ex necessitate venie bat. Dicit homini. Surge qđ semper opta bat: sed qm̄ naturalib⁹ vinculis impeditus erat: nō poterat qđ volebat. Nūc aūt tāta facilitate insensibilia seruiunt: vt ad nutuz iubētis illa pedū infirmitas aolaret. Sur ge z ambula. Et surrexit (inquit) continuo z stetit. Animo imperat: z pedes seruiunt. Mat.viij. Exilient inqt ꝓpheta: rāqz vituli de vinculis larg̃i. Et cōsolidate sunt bases pedum Act.iij. eius. Celāta velocitate res agat attendite. Uix aures debilis sermo intrauerat iuben
tis: z cōtinuo vis sanitatis irrupit: z excu
sa infirmitate vsui membra reddunt. Testi
moniū velocis resurrectionis est: velocitas ex debilitate surgentis. In momēto: in ictu i.Co.xv. oculi: in nouissima tuba. Canet em̄ tuba et mortui resurgent: z nos immutabimur. Fu
tura metire de factis. In ēsto momēto mor
tui excitentur: debilibus a natura crede ve
stigijs. Surrexit. Consolidate sunt (inquit) Act.iij. bases pedū eius. Parum erat qđ dicebat in
vsum claudus rediisse: virtus ei cū sanitate restituit. Nō em̄ dixit. Restitute sunt: sz cō
solidate sunt bases. Tam abundante reci
piūt sanitatē: vt ferāt laborē. Exiliēs (inqt) D ambulabat. Saltus frequēter etiam sanis grauis est. Nō senserūt illi pedes pigra re
media: nec velut vnguenti modo lita vesti
gia reuocanť: ad momētū vis medicine ir
rūpentis ostendit: signaturaz fuga infirmi
tatis exclusę. Sic exilit qui sanat a paupe
re. Sanat ergo ab aplis caro: hoc ipso indi
cans quid a deo suo ꝓditore mereat. Cōiun
canť itaqz signis omniū manichei: cuncta salutis genera que carmi deferunť testimo
nium bone nature sunt. Digna eniz diuino ope cōprobātur: que q̄ creduntur indigna
dñificys. Nomē auctoris sui membra cogno
scūt: cū eis dicit. In noie iesu surge z ambu
la. Si esset caro a diabolo: nomē xpi formi
dare potuisset. Obsequiū sanatoꝝ: testimo
niū ꝓditoris est. In noie iesu xpi surge z am
bula. Intulerat natura debilitatē: ad ipsz q̄dāmō inuocati nois auctoritas destinat. Cognoscit q̄ insserit: obsequturaz suo dño: re
fragat ꝓtrario. Si caro a diabolo est: expu
gnāda est a xpi discipl⁹ nō curāda. Si ra
tionē iterroges: obligādū ē q̄cqd immicū ē Nolo hoc solū cogitatiōi credas: diuia ad
hūc sensum succurrat auctoritas. Dñs ait in euāgelio. Nemo igredit in domū fortis Mat.xij. vt vasa eius diripiat: nisi pus alligauerit fo
tē. In suis ergo erat opib⁹ diabol⁹ alligatus nūc aūt nō colligat diabol⁹ sed honora
tur: si res ei⁹ p signa curat. Magni beneficij debitor xps carni est: si qđ possit in ei⁹ salu
te mōstrauit. Nō eēt materia loquēdi: nisi testimoniū misericordie caro curata feci
et. Suffragat pdicatiōi xpi caro: in ipa est admistratio signoꝝ. Claud⁹ surgit: vt apli loquātur. Dirim⁹ qm̄ si hui⁹ dei opus caro nō esset ille claudus nō erat in pedib⁹ sanā
dus: sz in brachijs colligād⁹. Nūc aūt sur
git claud⁹: vt apli loquanť: ꝓcitoꝝ fit pre dicatiōis. Ut xpi euāgeliū sonet claud⁹ exi
lit. Impudenter apli fecerūt: si dei eoꝝ op⁹ caro nō esset: nunc aūt qm̄ id dicere sacrile
giū: nō facūt apli ipudenter. Caro igit op⁹ dei est. Cū formať op⁹ dei est: cū ꝓfit opus dei est: cū ꝑducit dei op⁹ est: cum regenera tur op⁹ dei est: cuz signatur op⁹ dei est: cū curať op⁹ dei est. Quid dz diabolo totiens op⁹ dei: Irrideanť ergo manichei: z ꝓpter honorē dei carnis natura laudet: atqz oīe vtilū in volūtatē ponatur. Spes emēdatio
nis hominib⁹ suggeratur: vt se intelligant nō carnis necessitate: sed tātum volūtatis pmitat⁹ delinquere. Nos aūt carnē dini no ascribimus operi: quā videm⁹ in christi resurrectione diuini consortij gloriam con
secutam quam a christo suo conditore su
scepit: q̄ viuit z regnat in scła seculoꝝ.

q.ꝑet.j. ¶ De verbis beati Petri. Audiuim⁹ vocem delatam de celo: hic est filius meus dilectus. Et habemus certiorē ꝓpheticuz sermonem: quibus voce de celo delata certior nō melior neqz vtilior prophetia predicať. Credēdū item esse vt intelligas non intelligen dum vt credas. Ser. xxvij.

A Nitium bone vite cuivita etiam eterna debetur: recta fides est. Est autem fi
des credere quod nōdum vides: cuius fidei merces est videre quod credis. Tē pore igitur fidei tanqz tem pore sementis non deficiamus: et vsqz in fi nem non deficiamus: sed perseueremus do nec quod seminauimus metamus. Cuz em̄ auersum esset genus humanum a deo z ia ceret in delitijs suis: sicut creatore op⁹ ha bebamus vt essemus: sic saluatore vt reui
sceremus. Justus damnauit hominez mi ps.lxvij. sericors deus liberat hominem. Deus is
rael ipse dabit virtutem z fortitudinem ple bi sue benedictus deus. Sed accipiunt cre dentes: non accipiunt contemnētes. Nec de ipsa fide tñ ita gloriandū est quasi aliqd nos possimus. Nō em̄ fides nihil est: sz ma
gnum aliquid: quā si habes profecto acce
pisti. Quid em̄ habes qđ nō accepisti? Uide te charissime: vnde dño deo gratias agatis ne in aliquo dono ei⁹ ingrati maneatis: et ꝓpter hoc q̄ ingrati estis: quod accepistis perdatis. Alius fidei explicari a me nulla
tenus potest: sed a fidelibus cogitari potest Porro si ex aliqua parte (vt dignū est) cogi
tetur: qs digne cogitet q̄s inultis donis dei ipsius preferatur? Et si minora dei dona in nobis debemus agnoscere / q̄to magis illō qđ ea superat debem⁹ agnoscere? Adeo de bemus esse qđ sum⁹. Quia nō nihil sumus: a quo nisi a deo habem⁹? Sed sunt z ligna sunt z lapides: a q̄ nisi a deo? Nos ergo ꝏd plus? Nonviuunt ligna et lapides: nos au tem viuimus. Sed adhuc: nobis idipsum viuere: cū arboribus fructetisqz cōmune est Dicuntur em̄ z vites viuere. Nā si nō viue psalmo rent: nō scriptū esset. Occidit in grādine vi lxxvij. neas eoꝝ. Uiuit cū viret: aresc it cuz morīt. Sed vita ista non habet sensum. Quid nos amplius sentim⁹? Quinqpartitus corpo
ris nostri est sensus. Uidemus: audim⁹: ol facimus: gustamus: tactu etiam p totū cor pus nostrū mollia dijudicam⁹ z dura: aspe ra et lenia: calida z frigida. Est enim in no bis sensus quinqpartit⁹: sed hunc habēt et bestie. Habemus ergo aliquid amplius nos. Et ista tñ que enumerauimus fratres mei: si ꝓsideremus in nobis: quantā de his gratiarū actionē: quātā creatoꝝ laudē de bemus? Sed tñ amplius quid habemus? Mentē rationem: consilium: qđ non habēt bestie: non habent volucres: non habent pi sces: in eo facti sumus ad imaginē dei. Deniqz vbi scriptura narrat: q̄ facti sum⁹: ibi subiungit vt nos pecoribus nō solū aīpo
nat: sed et ꝓponat: id est vt ea nobis sub Gen.j. iecta sint. Faciamus (inquit) hominem ad imaginem et similitudinem nostram: et ha beat potestatem piscium maris et volatilium celi: et omnium pecoꝝ z serpentium que repūt super terram. Unde habeat potesta
tem? Propter imaginem dei. Unde quibus dam dicitur increpando. Nolite esse sicut ps.xxxij. equus et mulus in quibus non est intelle B ctus. Sed aliud est intellectus: aliud ratio. Nam rationem habemus: z anteqz intelli gamus: sed intelligere non valemus nisi ra tionem habeamus. Est ergo animal ratio
nis capax. Ueruz melius z citius dicā aial ratiōale cui natura inest rōnalis: z anteqz intelligat iam rationem habet. Nam ideo vult intelligere: quia rationem precedit. Hoc ergo vnde bestias antecedimus maxi me in nobis excolere debem⁹ et resculpere

quodāmodo ꝛ reformare. Sz quis poterit: nisi sit artifex qui formauit? Imaginē in nobis dei reformare potuerim⁹? Habemus ergo (vt cūcta breuiter reteramus) ipz esse cū lignis ꝛ lapidib⁹: viuere cū arboribus: sentire cū bestijs: intelligere cū angelis. Vt iudicamus ergo oculis colores: auribꝰ sonores: naribꝰ odores: gustu sapores: tactu colores: intellectu motes. Intellige. Oīs homo vult intelligere: nemo est q̄ nolit. Credere nō omnes volunt. Dicit mihi homo. Intelligā vt credā. Respondeo: crede vt intelligas. Cū ergo nata inter nos sit cōtrouersia talis quodāmodo vt ille mihi dicat: intelligā vt credā. Ego ei respōdeā: immo crede vt intelligas. Cum hac controuersia veniamus ad iudicem: nenter nr̄m presumat pro sua parte sententiā. Quē iudicē inuenturi sumus? Discussis oībꝰ hoibus nescio vtrum meliorem iudicē inuenire possimus q̄ hoiem per quē loquitur deꝰ. Nō eamus ergo in hac re ꝛ in hac controuersia ad litteras seculares: non inter nos iudicet poeta sed ꝓpheta. Beatus apls̄ Petrus cum duobus alijs xpi dñi discipulis iacobo ꝛ iohanne in monte cū ipso dño constitutus: audiuit vocē delatā de celo. Hic est filius meꝰ dilectus in quo mihi bñ cōplacui: ipsum audite. Quod cōmendās memoratus apostolus in epistola sua dixit. Hanc vocē audiuimus de celo delatam: cū essemus cū illo in monte sancto. Et cum dixisset. Hanc vocē nos audiuimus de celo delatam: subiunxit atq̄ ait. Et habemus certiorē ꝓpheticū sermonē. Sonuit illa vox de celo: certior est ꝓpheticus sermo. Attendite charissimi adiuuet dñs ꝛ voluntatem meā ꝛ expectationē vſaz: vt dicā q̄ volo: quomodo volo. Quis em̄ nostrum non miretur. Delata voce de celo certiorē propheticū sermonē ab apostolo dictum esse? Certiorem sane dixit: certiorem non meliorē: non veriorē. Tam enim verus ille sermo de celo q̄ sermo ꝓpheticus: tam bonus: tam vtilis. Quid est ergo. Certiorē: nisi in quo magis ꝛfirmetur auditor? Quare hoc? Quoniā sūt homines infideles: qui sic detrahunt christo: vt dicant eum magicis artibꝰ fecisse que fecit. Possent ergo infideles etiam istam vocē delatā de celo per coniecturas humanas ꝛ sillicitas curiositates ad magicas artes referre. Sed prophete antea fuerūt: non dico ante istam vocem: sed ante christi carnez. Nōdū erat homo xps quando misit ꝓphetas. Quisquis eum dicit magnū fuisse: si ergo magicis artibus fecit vt coleret ꝛ mortuus: nunquid magus erat ante q̄ natus? Ecce quare ait apls̄ Petrus. Habemus certiorē ꝓpheticū sermonē. Vox de celo qua fideles admonetur: ꝓpheticus sermo quo infideles cōuincantur. Intellexim⁹ q̄tū mihi videt charissimi quare dixerit apls̄ petrus. Habem⁹ certiorē ꝓpheticū sermonē: post vocē de celo delatam. Et ipa christi quanta dignatio Petrus iste qui sic loquitur piscator fuit: et modo magnā laudez habet orator si potuerit ab illo intelligi piscator. Propterea primis christianis loquens apls̄ paulus ait. Videte vocationē vestram fratres: quia nō multi sapientes fm carnē: nō multi potentes: non multi nobiles: sed infirma mundi elegit deus vt cōfundat fortia: ꝛ stulta mundi elegit deus vt cōfundat sapientes: ꝛ ignobilia mūdi ꝛ contēptibilia elegit deus: ꝛ ea que nō sunt vt ea que sunt euacuarent. Si enim eligeret xps primitus oratorē: diceret orator. Eloquentie mee merito electus sum. Si eligeret senatorem: diceret senator. Dignitatis mee merito electus sum. Si eligeret imperatorē: diceret impator. Potestatis mee merito electus sum. Quiescant ꝛ differantur isti: paululum quiescāt non omittant: non contēnant: sed aliquātulum differantur: quo possint gloriari de semetipsis in semetipsis. Da mihi (inquit) illū piscatorē: da mihi idiotā: da mihi imperitū: da mihi eū cū quo nō indignat loqui senator: nec qñ emit piscē: ipm inquit da. Huc si ipleuero manifestū erit q̄ ego facio: q̄ ꝛ senatorē ꝛ oratorē ꝛ imperatorē ego sum facturus: q̄cūq; facturus ego ꝛ senatorez: sed certius ego piscatorem. Potest senator gloriari de semetipso: pōt orator: pōt imperator: nō potest nisi de xpo piscator. Veniat ꝓpter docendam humilitatē salubrez: prius veniat piscator: per seipsam melius adducitur imperator. Mementote ergo piscatorem sanctū: iustū: bonum: christo plenū ad cuius missa p mundū rhetia capiendus cū ceteris etiam aplis̄ iste pertinuit. Ergo mementote eum dixisse. Habemus certiorē ꝓpheticū sermonē. Da mihi ergo ad illaz cōtrouersiam iudicē prophetam. Quid inter nos agebatur? Tu dicebas: intelligā vt credam: ego dicebā: vt intelligas crede. Nata est cōtrouersia: veniamus ad iudicē: videiz prophetā: immo vero deus iudicet per prophetam. Ambo taceamus. Quid ambo diserimus auditum est. Intelligam (inquis) vt credā: crede ingnā vt intelligas. Respondeat ꝓpheta. Nisi crediderit⁹: non intelligetis. Putatis autem charissimi nihil dicere etiam illum qui dicit. Intelligam vt credam? Quid enim nunc agimus? nisi vt credant: non qui non credūt sed qui adhuc parū credūt. Naz si nullo modo crederent: hic nō essent. Fides eos adduxit vt audiāt fides eos fecit ꝑsentes verbo dei: sed ipa fides q̄ germinauit irrigāda est: nutrieda est roboranda est. Hoc est q̄ agimus. Ego (inquit) plantaui: apollo rigauit: sed deꝰ incrementū dedit. Itaq; neq; qui plantat est aliquid: neq; qui rigat sed qui incrementuz dat deus. Loquendo: hortādo: docendo: suadēdo plantare possumus ꝛ rigare: non autem incrementum dare. Nouerat autem ille cū quo loquebatur: qui fidei sue germinanti et adhuc infirme ꝛ ex magna parte titubāti: non tamen nulle fidei sed alicui fidei adiutorem orabat: cui dicebat. Credo dñe. Modo cum euangeliuz legeret audiem⁹. Si potes credere ait dñs iesus patri pueri: si potes credere oīa possibilia credēti. Et ille intuens semetipm: ꝛ posit⁹ añ semetipm: non habēs temerariā ꝓfidentiā: sed ptī⁹ discutiens ꝓscientiā: vidit in se esse aliquā fidē: vidit ꝛ titubationē: vtrūq; vidit. Unū habere se ꝓfessus est: ꝛ altero adiutoriū postulauit. Credo (inq̄t) dñe. Quid scḡbat: nisi adiuua fidē meā? Non hoc dixit. Credo dñe: video hic aliquid vñ nō mentior. Credo: verū dico: sed video hic etiā nescio qd qđ mihi displiceat. Stare volo: sed adhuc nuto. Stās loquor: nō cecidi qz credo: sed tñ adhuc nuto: adiuua mcredulitatē meā. Ergo charissimi ꝛ ille quez contra me constituī ꝛ ꝓpter cuius ꝓtrouersiā inter nos natā, ꝓpheta iudicē postulauī: non nihil dicit: etiā ipse cuz dicit: intelligā vt credā. Nam vtiq; nō qđ loquor ad hoc loquor: vt credāt qui nondū credunt: ꝛ tñ nisi qđ loquor intelligāt: credere non possunt. Ergo ex aliqua parte verū est qđ ille dicit: intelligā vt credā: ꝛ ego qui dico sicut dicit ꝓpheta: immo crede vt intelligas: verū dicimus: concordem⁹. Ergo intellige vt credas: crede vt intelligas. Breuiter dico: quō vtrūq; sine ꝓtrouersia accipiamus: cōcordemus. Intellige vt credas verbum meū: crede vt intelligas verbū dei.

Joco. v. ¶ De verbis beati Jacobi. Ante oīa nolite iurare. In quibus ante oīa dictū eē vult q̄ lingua facile in lubrico labit. Ideoq; (nisi magna aliqua nos vigente necessitate) non esse iurandum. Sermo. xxviij.

A

Rima lectio que nobis hodie recitata est: apostoli iacobi oblata nobis ē ad disserēdū: ꝛ quodammodo indicta. Intentos em̄ nos fecit: admonēs añ oīa ne iuretis. Difficilis questio est

pctm̄ quē nō reū teneat: si iurare pctm̄ hoc est. Nā piuriū pctm̄ esse ꝛ grande pctm̄ nemo dubitat: sed nō ait apls̄ de cuius lectione tractamus. Ante omnia fratres mei nolite peiurare: ꝛ nolite iurare. Precessit etiā ipsius domini iesu christi in euangelio sim⁹ lis admonitio. Audistis (inquit) qz dictum est antiquis. Nō piurabis: ego aūt dico vobis. Nolite iurare neq; p celū: qz sedes dei est: neq; p terrā: qz scabellū est pedū ei⁹: neq; p caput tuū iurabis qz non tibi est potestas facere vnū capillū albū aut nigrū. Sit aūt sermo vester est est: nō non: si dd amplꝰ a malo est. Huic dñice admonitioni memorata apli lectio oīno sic ꝛgruit: vt nihil aliō iussisse videatur: quia nullus alꝰ hoc dixit q̄ ille qui per apm̄ dixit. Ante oīa (inquit) fratres mei nolite iurare: neq; p celuz neq; p terram: neq; aliud quodcūq; iramentū. Sit aūt sermo vester est est: nō non: nisi qđ iste addidit: añ omnia: ex quo multum fecit intētos: auritq; difficultatē questiōi. Inuenimus em̄ iurasse scōs: iurasse primit⁹ ipm dñm in quo non est omnino peccatū. Iurauit dñs ꝛ nō penitebit eū: tu es sacerdos in eternū fm ordinez melchisedech. Eternitatem sacerdotū filio cū iuratione pmisit. Habes etiā. Per memetipsum iuro dicit dñs. Et illō iuratio est. Uno ego dicit dñs. Quomodo per deū: sic deus per seipsum. Nō est ergo peccatū iurare: sed durū malū est hoc dicere. Et quoniā dixim⁹ deuz iurasse: q̄ blasphemū est hoc dicere. Jurat deus qui peccatum non habet. Nō est ergo peccatuz iurare sed magis peccatū est peierare. Forte quis dicat nō esse ꝓponendū de dño deo iurationis exemplū. Deus enim est et forte illi soli cōpetit iurare qui non pōt peierare. Homines em̄ falsum iurant: vel cū fallunt: vel cū fallunt. Aut putat homo ver̄ esse qđ falsum est ꝛ temere iurat: aut scit vel putat falsum esse: ꝛ tñ ꝓ vero iurat: et nihilomin⁹ cum scelere iurat. Distāt aūt ista periuria que duo ꝓmemoraui. Fac illū iurare qui verū putat esse ꝓ quo iurat: verū putat esse ꝛ tñ falsuz est. Nō ex animo iste piurat: falliē hoc ꝓpero habet qđ falsum est: nō ꝓ re falsa sciens iuratione interponit. Da aliū: qđ scit falsum esse: ꝛ dicit verū esse: ꝛ iurat tanq̄ verū sit qđ scit falsuz esse. Videtis q̄ ista detestanda sit belua: ꝛ de reb⁹ humanis exterminanda: Quis em̄ hoc fieri velit? Oēs homines talia detestantur. Fac aliū: putat falsum esse ꝛ iurat tanq̄ verū sit: ꝛ forte verū est. Uerbi gra vt intelligatis. Pluit in illo loco: interrogas hoiez: ꝛ putat nō pluisse ꝛ ad negociuz ipsius cōpetit vt dicat pluit sed putat nō pluisse: dicitur ei. Uere pluit:

Ubi. s.

Mat. v.

Jaco. v.

ps. cix.

gen. xxij

B

xxij. q. iij. hoiez. iij sen. dist. xxxix. c. ij.

1. Cor. j.

War. ix.

Esa. vi.

Matth. xvij.

ij. Pet. j.

C

D

Universidad de Sevilla Biblioteca

Uere & iurat:et tñ pluit ibi:sed ille nescit et putat nõ pluisse:periurus est. Intenest:quẽ admodũ verbum procedat ex animo. Rea linguã non facit:nisi mens rea. Quis est autem q̃ non fallitur:& si nolnit fallere? Quis homo cui non surrepat fallacia? Et tñ iuratio ab ore nõ discedit:frequẽtat: plura sunt plerũq; iurãmẽta q̃ verba. Si discutiat homo quotiens iuret p totum diem toriens se pulcret: quotiens gladio lingue feriat et transfigat: quis in illo locus inuenitur sanus? Quia ergo graue peccatum est peierare:cõpẽdiũ tibi dedit scriptura. Noli iurare. Quod tibi dicturus sum homo:veruz iura: Ecce verũ iura non peccas: si verũ iuras nõ peccas. Sz hõ inter tẽtatiões positus:carne inuolut⁹:calcãs terrã sub terra: dũ corp⁹q̃ qõ corrũpitur aggrauat aiaz & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitãtẽ iter ista multa tua cogitata incerta:volatica pjecturas humanas fallacias humanas q̃ nõ subrepit tibi qõ falluz est positio in regione fallitatis? Uis ergo longe esse a periurio? Jurare noli. Qui eñ iurat:aliq̃ vez iurare potest:q̃ aũt nõ iurat: mẽdaciũ iurare nũq̃ potest. Jura ergo de⁹ q̃ iurat securus:quem nihil fallit:quẽ nihil latet:q̃ oino fallere ignorat:qz nec falli potest. Cum eñ iurat:se adhibet testem. Quo mõ tu cũ iuras deũ adhibes testem:sic ipse cũ iurat se testẽ adhibet. Tu q̃ñ illum adhibes testẽ:forte supra mẽdaciũ tuuz:accipis inuanũ nomen dñi dei tui. Ne mẽdaciũ iures:ergo noli iurare. Ipsa est angustia. Periuriũ p̃cipitiũ est. Qui iurat iuxta est:q̃ non iurat longe est. Peccat et grauiter q̃ falsum iurat:nõ peccat q̃ verũ iurat:fz nec ille peccat q̃ oino nõ iurat. Sz q̃ nõ iurat & nõ peccare: loge est a peccato:qui autẽ verum iurat non peccat:sed prope est ad peccatum. Fac te ãbulare in alio loco vbi a parte dextera spaciosa sit terra: nec vsq̃ angustias patiaris:a sinistra preceps loc⁹ est:vbi eligis ambulare? Sup finẽ terre in labio precipitij:an inde longe? Puto qz inde longe. Sic q̃ & iurat in fine ambulat:& ãbulat pedibus infirmis quia humanis. Si offenderis deorsum is:si lapsus fueris deorsum is Et q̃d te excipit? Periurũ pena. Ergo volebas vez iurare:audi cõsiliũ dei. Noli iurare. Si pctm esset iuratio:nec in veteri lege diceret. Nõ pjurabis:reddes aũt dño iusiurandũ tuũ. Nõ eñ pctm ẽpieret nobis. Sz ait tibi de⁹ tu⁹. Si iuraueris nõ dãnabo:si verũ iuraueris nõ dãnabo. Sz nunq̃d si nõ iurauer dãnabo? Duo sũt (inq̃t) q̃ nõ dãnabovnq̃ verã iurationẽ:& nulla iuratio nẽ:dãno aũt falsaz iurationẽ. Falsa iuratio exitiosa est:vera iuratio periculosa est:nulla iuratio secura est. Scio esse difficilẽ questionem:& charitati vestre fateor semp illã vitaui. Nũc aũt cum die dñico debito reddẽdi sermonis recitaret eadem lectio:diuinitus mihi inspiratũ eẽ credidi vt inde tractarẽ. Vnde me dicere deus voluit hincvos audire. Obsecro ne cõtemnatis:obsecro vt cor stabilsatis: lingue mobilitates mutetis. Non frustra est oino:non vacat q̃ cum eam (vt dixi) questionem semp deuitare voluerim:imposita est necessitati mee:vt impo natur charitati vre. Ut noueritis verũ iurare nõ esse pctm:inuenim⁹ & apostolũ paulum iurãtẽ. Quotidie morior per vestrã gloriã ffes:quaz habeo in christo iesu dño nro per vestrã gloriã iuratio est. Nõ eñ sic ait. Per vestrã gloriã morior:quasi vestra gloria me fecit mori:quomodo si diceret:p vẽnenũ mortuus est: p gladiũ mortu⁹ est p bestiam mortuus est:per inimicũ mortu⁹ est: id faciente inimico faciente gladio:faciente veneno & similia:non sic dixit p vestrã gloriã. Ambiguitatem grecus sermo dissoluit Inspicif in epla greca: et inuenif ibi iuratio q̃ nõ est ãbigua μαθηυυγιειαυχαι-χαυχαισιν αγθην αυλαο αγα-θον Ubi dixerit grec⁹ iurat. Quotidie auditis grecos et qui grece nostis μαλοξην. Quãdo dicit μαλοξην. Iuratio est p deũ μαλοξην. Ergo nõ dubitet iurasse apl̃z paulum cum dixit. Per vestrã gloriam fratres. Et ne putemus eã p humanaz gloriã iurasse quam habeo in christo iesu domino nostro. Et alio loco iuratio proprius certa & expssa. Testẽ deũ inuoco sup aiam meã qz parcens vobis nondũ veni corinthum. Et alio loco ad galatas. Que autem scribo vobis:ecce coram deo qz nõ mentior. Intendite ipso & aduertite:& si nõ tam plausibilis sermo vobis sit propter angustias questionis:vtilis tñ est si advisa vestra pueniat Ecce iurauit apls. Non vos fallant quẽ scio quõ volẽtes ipsas iurationes discernere vel potius non intelligere:dicũt nõ esse iurationẽ q̃ dicit homo. Scit deus:testis est deus:inuoco deũ sup aiam meã verũ me dicere. Inuocauit (inquit) deũ:testez fecit deũ Nũquid iurauit? Qui hec dicũt:mihi aliõ volunt nisi inuocato deo teste mentiri. Itane vero quisquis es praui cordis et puersi cordis:si dicas p deuz:iuras:si dicas ipsius est deus:non iuras? Quid est enim:per deũ nisi testis est deus? Aut quid est: testis est deus:nisi per deum? Quid est autem iurare:nisi ius reddere deo quãdo per deum iuras. ius saluti tue reddere quando per saluteꝫ tuã iuras:ius filijs tuis reddere q̃ñ p filios tuos iuras? Oõ aũt ius debem⁹ saluti nostre:filijs nostris deo nostro:nisi charitatis:veritatis:et non falsitatis? Maxime autẽ per deũ cuz sit:ipsa est vera iuratio? qz & cum dicit quisq̃ p meam salutẽ:salutem suã deo obligat:quãdo dicit:p filios meos: oppignerat deo filios suos:vt hoc veniat in caput eorũ qõ exit de ore ipsius:si verũ verum:si falsum falsum. Cuz ergo filios suos: vel caput suum:vel salutẽ suã quisq̃ in iuratione nolans quicquid nolat obligat deo quãtomagis q̃ñ peierat per ipm deum? Timet eñ falsum iurare p filium suum:& non timet falsum iurare p deũ suum. Fortassis hoc dicens in animo suo. Timeo per filium meum falsum iurare ne moriat:de⁹ aũt qui nõ moriẽ & si falsum p euz iuretur quid mali cõtingit? Bene quidẽ dicis:mihil mali cõtingit deo q̃ñ falsum iuras p deum:sed contingit mali multum tibi q̃ fallis primũ cui testẽ adhibes deum. Sed aliquid teste filio tuo faceres:& amico vel proximo tuo vel cui liber homini diceres:non feci:& tangeres filio tuo caput:quo teste feci & diceres:per huius salutẽ qz nõ feci:exclamaret forte filius tuus sub paterna manu tremens:nec tñ paternã manum:sed diuinã tremens noli pater:non tibi vilis sit salus mea:deũ super me inuocasti ego te vidi:fecisti:noli peierare:te quidẽ habeo genitorẽ:sed plus et tuum & meũ timeo creatorẽ. Sed qz de⁹ q̃ñ p cũ iuras:nõ tibi dicit. Ego te vidi noli iurare:fecisti:fz times ne te iste occidat: tu te ante occidis. Qz ergo non dicit ego te vidi: putas qz non vidit? Et vbi est qõ dicit. Ta cui tacui:munquid semp tacebo? Et tñ plerũq; dicit. Ego te vidi:fz aliter q̃ vindicat in periurii:sed nõ in omnes vindicat: ideo hoies educantur ad exẽplum. Ego scio ille mihi falsum iurauit et vivit:ille tibi falsum iurauit et vivit:falsum iurauit. et vivit:ille falsuz iurauit tu valeris. Si & tu oculos haberes vñ mortẽ huius videres:si & tu in eo qõ es moi & nõ moi non falleris:videres hui⁹ mortẽ. Et mõ intẽde scripturã:& ibi inuenies iacentẽ quẽ putas viuentẽ. Qz pedibus ambulat:qz manibus cõtractat:qz oculis videt:& audit auribꝰ:efficijs ceteris mẽ bris satis vtitur:viuentez putas. Viuit fz corpus ei⁹:mortua est aũt aia eius: mortuũ est qõ melius est. Viuit habitaculũ:mortu⁹ habitator. Quõ inquies cũ viuebat corpus mortua est aia:cum corpus non viueret nisi vivificatũ ab anima? Quõ ergo mortua est anima de qua vivit corpus? Audi ergo et dicte. Corpus hominis creatura dei est:et anima homis creatura dei est. De anima deus vivificat carnẽ:ipsam item aiam vivificat de seipso nõ de seipsa. Vita ergo corporis aia est:vita anime de⁹ est. Moritur corpus cum recedit anima:moritur ergo aia si recedit deus. Recedit anima cum corpus p cutitur gladio:& putas qz nõ recedit deus cuz ipsa aia feritur periurio? Uis videre qz mortuus est de quo loqueris? Lege scripturam. Os qõ mentiꝰ occidit aiam. Sed tu p sentem deũ vltorẽ putas:si ille qui te iuratione falsa deceperit cõtinuo expiret. Si expiret añ oculos tuos:expirauit caro ipsius Quid est expirauit? Caro ipsius spiritum quo vivificabat eiecit. Hoc est expirauit ex cluso spiritu q̃ viuebat caro. Peierauit:exclusit spm quo viuebat aia. Expirauit:fz nescis expirauit:fz nõ vides:carnẽ eñ iacẽtẽ sine aia vides:aiam miserã sine deo videre nõ potes. Crede ẽ adhibe oculos fidei. Ne mo piur⁹ impunit⁹:pius nemo: cũ illo est pena sua. Si haberet in cubiculo suo torotorem carnis punit⁹ esset habet in secreto cordis sui tortorẽ cõscientie sue & impunit⁹ vocat? Et tñ q̃d dicis? Unit:gaudet:luxuriatur q̃ mihi mẽticdo iurauit. Quid est q̃ mittis ad inuisibilia? Qz & ipe de⁹ p quẽ iurauit inuisibilis est. Jurauit p inuisibilẽ: ferit pena inuisibili. Sz viuit (inq̃t) & quodãmõ scatet & bullit luxurijs. Si hoc ita ẽ q̃ scatet luxurijs:q̃ bullit luxurijs:omnes sũt aie mortue. Deniq̃ ois homo prudens qui tales luxuriantes periuros attendit: sano cordis olfactu auertit se:nõ vult intueri:nõ vult videre:non vult audire. Ubi se ista sanitas auertit nisi qz putet aia mortua? Breui ter ergo audite fratres mei:cõcludã sermonẽ:figens in cordibus vestris curã salubrẽ. Ante oia nolite iurare. Quare ante oia? Si magnum est facinus peierare nulla autem culpa est verũ iurare:quare ante oia nolite iurare? Debuit eñ dicere:ãte oia nolite peierare. Añ oia (inquit) nolite iurare. Jurare eñ pcus est q̃ furari: Jurare pei⁹ est q̃ adulterare? Non dico falsuz iurare:iurare dico:iurare pcius est q̃ hoiez occidere? Absit. Hoiez occidere:adulterari furari peccatum est. Jurare non est peccatũ:sed falsum iurare peccatum est. Quare ergo ante oia? Isto verbo qõ ait. Ante oia:cautos nos fecit aduersus linguam nostrã. Ante oia ait: vt attẽdatis:pre ceteris:vt vigiletis ne surrepat vobis consuetudo iurandi. Tanq̃ in specula ita te posui cõtra te:ante omnia leuauit te super cetera vnde te attẽdas. Considera enim te iurare per deum:per christũ: occido illum:& hec quotiens per diem: quotiens per horam? Non aperis os nisi a tali iuratione. Nolles vt diceret tibi ante oia

vt te aduersus ꝓsuetudinē intēdissimū redderet: vt oīa tua inspiceres: oēs motus lingue tue diligentissime custodires: esses custos male cōsuetudinis tue. Ad cā ꝓstringendā: audi añ oīa. Dormiebas pūgo: añ ola spinas admoueo. Quid est ante omnia Ante omnia vigila: ante ola intentus esto. Jurauimus ⁊ nos: passun habuim⁹ istā terrimā ꝓsuetudinē ⁊ mortiferā. Dico tha ciatis vestre: ex quo deo seruire cepim⁹: ⁊ ꝙ tum malū sit in periurio vidimus timuim⁹ vehemēter: ⁊ veternosissimā consuetudinē timore frenauim⁹. Frenata restringit: restricta lāguescit: lāgueſcēs emoritur: ⁊ mala consuetudini bona succedit. Deniq; non vobis dicimus: nos non iurare. Si em̄ hoc dicim⁹ mētimur. Quātū ad me ptinet iuro sed ꝙtū mihi videtur magna necessitate cōpulsus. Cū videro nō mihi credi nisi factū: ⁊ ei ꝙ mihi nō credit: nō expedire qđ nō credit: hac perpensa ratione ⁊ cōsideratione liberata: cū magno timore dico. Coram deo: aut testis est deus: aut scit christ⁹ sic esse in animo meo: ⁊ video qz plus est ād est qz amplius est ꝙ est est: non non: sed hoc qđ amplius est a malo est: ⁊ si nō a malo iurātis: a malo est nō credentis. Deniq; nō ait si amplius facit mal⁹ est: ꝙ sit in ore vestro est est non nō: si ds amplⁱ facit mal⁹ est: sed si in ore vestro est est: nō nō: qđ aūt amplius est: a malo est: sed ex cui⁹. Sed tñ aliud habet humana pessima ꝓsuetudo. Et cū tibi creditur iuras: ⁊ cū nemo exigit iuras: et horrentibus horibus iuras: nō taces iurando: vir es sanus nō peierando. Nisi forte putatis fratres: qz si sciret apl's paul⁹ credere si bi galatas adderet iurationem et diceret. Que autē scribo vobis ecce cora deo qz nō mētior. Videbat ibi eos qui credebāt. Videbat ⁊ alios ꝙ nō credebāt. Ergo noli dicere nō iuro si forte exigit. A malo est em̄ qđ facis: ꝙ illi ꝙ exigit. Nā tu qūo te purges nō habes: quō satisfacias negocio qđ instat nō inuenis. Sz aliud est cū exigit iuratio: aliō cū offert: ⁊ hoc ipsum qđ offert: aliud cū offertur non credenti: aliud cū ventilat et credenti. Tene ergo linguā ⁊ ꝓsuetudinē ꝙtū potes: nō quomō quidaz quando illis dicit verum dicis: nō credo: nō feciſti: non credo deus iudicet: iura mihi. Et ipse ꝙ exigit iurationem multum interest si nescit illū falsum iuratū an scit. Si em̄ nescit: ⁊ ideo dicit iura mihi vt fides ei fiat: non audeo dicere nō esse peccatū: tamen hūana tentatio est. Si autē scit eum feciſſe: ⁊ nouit feciſſe: vidit feciſſe: et cogit iurare: homicida est. Jlle em̄ suo periurio se perimt: sed iste mauum interficietis ei exp̄ssit et pressit cuz vero alios sceleratus fur audit: iura si non tuliſti iura si nō feciſti ab eo qui nescit an feciſti: ille tūc christiano non licet iurare: quādo ab illo exigitur iusurandum: non licet iurare christianus sum non mihi licet. Capta talē aduerte te ab illo: dissimula a negocio de ꝙ loquebaris misce alias fabulas ⁊ inuenies eum millies iurātē: qui semel iurare noluit Jstā ꝙ ꝓsuetudinē ꝙtidianā crebrā sine causa nullo extorquēte: nullo de tuis ꝓbis dubitante iurandi auertite a vobis: ampurate a linguis vestris: circuncidite ab ore vestro. Sed consuetudo est: solet dici. Solet dici quando nō dico: hoc est ante omnia: Quid est ante oīa: ꝓe ceteris caue⁹ esto plus ad hoc intend⁹ esto ꝙ ad alia. Maior consuetudo maiorē intētionē flagitat: non rei leuis consuetudo. Si de manu aliqđ ceres: facilius manu tue imperares ne faceret: si pedib⁹ aliquo eūdum esset pigritia retardāte: excitares te vt surgeres et ires lingua facilitatem habet mot⁹: in vdo posita est: facile in lubrico labit. Quanto illā citius et facilius mouetur: tāto tu aduersus illā fir⁹ esto. Domabis si vigilabis: vigilabis si timebis: timebis si christianū te esse cogitaueris. Nā tantū mali habet iuratio: vt ꝙ lapides colūt timeāt falsū iurate p lapides: tu nō times deū ꝓsentē: deū viuentē deū scientē: deū manentē: deū in cōceptoē vindicātē. Claudit ille tēplā sup lapidē: ⁊ it ad domū suā: ꝓpe sup deū suū clausit: et tamen quando illi dicit: iura per iouem: presentis oculos: timet. Et ecce dico charitati vestre: et qui per lapidē falsum iurat: periur⁹ est. Unde hoc dico: Quia multi et in hoc fallūtur: et putant quia nihil est per quod iurāt nō se crimine teneri periurij. Prorsus periurus es: qz per idem quod sanctuz putas: falsum iuras. Sed ego illū sanctū nō puto. Sanctū putat cui iuras. Nō em̄ quādo iuras tibi iuras: aut lapidi iuras: sed proximo iuras. Homini iura. Quid lapidē: sed nū quid nō añ deū: Nō te audit lapis loquentem: sed punit te deus fallētem. Añ oīa ergo fres mei obsecro vos: ne sine causa me deus hec loqui cōpulerit. Dico em̄ ante ipz qđ diri sepe me istā questionē deuitasse: timui ne monēdo ⁊ ꝓcipiendo plus reos facerez nō audituros hodie autē plus timui ne loqui recusarē qđ loqui inberer. Quasi vero paruus sit fructus sudoris huius mei si oēs ꝙ mihi acclamauerūt: clamēt ⁊ ꝓ se ne falsū iurēt aduersum se: si tot hoies ꝙ me attētissime audierūt: attē i sint aduersus cōsuetudinē suā: et admoneāt se hodie cū ad domos suas venerint: cū ꝓsuetudine suā. i. lapsum lingue repetuerint: admoneat ꝓximum primum. Hoc est qđ hodie audiuim⁹: hoc est qđ obstricti sum⁹. Nō fiat hodie: certe cū recens sermo est expert⁹: loqr nō fiat hodie: pigrius fit cras. Si ⁊ cras factū nō fuerit: min⁹ laborante qui custodit: adiuuātur enim consuetudine supiozis diei: triduo moritur pestis de qua laboram⁹: ⁊ gaudebimus de fructu vestro: quia magno bono abundatis: si tamen magno malo carebitis. Conuersi ad dominum.

1. Joh. j. De verbis beati Johannis. Si dixerimus quia peccatum nō habem⁹ nosipsos seducimus: ⁊ veritas in nobis nō est: quibus pelagianos et celestianos ꝑpulchre refellit: tustos (quā totam vocant ecclesiam) nullū ꝓsus in hac vita peccatum habere dicentes.

Sermo. xxix.

Caris̄im⁹ iohannes apostolus salubriter et veraciter scribēs inter cetera ait Si dixerimus quia peccm̄ non habemus: nosipsos seducimus et veritas in nobis non est. Si autem confessi sumus peccata nostra: fidelis est ⁊ iustus qui dimittat nobis peccā: ⁊ mūdet nos ab omni iniquitate. His verbis docuit beatus Johannes: immo ipse dns Jesus nō se tacēs p Johannē neminem in ista carne: in isto corruptibili corpore: in ista terra: in isto maligno scło in ista vita tētationib⁹ plena neminē hicviuere sine pcō. Absoluta sentētia est: nec expositore indiget. Si dixerim⁹ qz pcm̄ nō habemus. Quis em̄ ꝙ nō habet pcm̄: Sicut scriptura dicit. Nec infans cui⁹ est vita diei vni⁹ sup terrā. Talis paruulus pcm̄ nō fecit: sed de parentib⁹ traxit. Ergo nullo mō qsq; potest dicere nō se habuisse pcm̄: sed accessit p fidez ad lauacrum regenerationis: homo fidelis: ⁊ oīa dimissa sunt ei. Jā sub gra viuit: in fide vivit: mēbū xpi fact⁹ est: tēplū dei fact⁹ est: ⁊ tñ sic quomodo mēbrum xpi ⁊ templū dei factus est: si dixerit se nō habere peccatum seipsum seducit ⁊ veritas in eo nō est: prorsus mēriſ si dicat: iust⁹ sum. Sūt aūt qdam inflati vtres: spū elationis pleni: nō magnitudine ingentes ꝙ supbie morbo tumētes vt dicere audeāt inuenire hoies absq; pcō Dicūt ergo iustos ꝓsus in hac vita nullū hē pcm̄. Heretici aūt sunt pelagiani: idē qz celestiani: q hoc dicūt. Et cū responsuz illis fuerit: quid est qđ dicitis. Ergo viuit hō sine pcō: ⁊ nō habet oino vllū pcm̄ nec facto, nec verbo, nec cogitatione: Respondēt de illo supbie vento quo pleni sunt: quēventum vtinam sinerent: restarenē ⁊ tacerent: id est humiles fierent nō elati. Respōdēt in quā ꝓius isti. Homines sancti fideles dei nec facto, nec verbo, nec cogitatioe possunt vllū habere pcm̄. Et cū eis dicit: q sunt isti iusti qui sine pcō sunt respondēt ⁊ dicunt: Tota ecclesia. Mirari potuissem: si inuenirem vnū: duos: tres: decem: quot quererebat abraā. Abraā em̄ a qnquaginta vsq; ad decē descendit: tu heretice respondes ⁊ dicis mihi totā ecclesiā. Unde hoc probas: Probo inquis. Proba rogo te. Magnū em̄ mihi gaudium affers: si docere potueris totam prorsus ecclesiam in singulis qbusq; fidelibus sine nullum habere peccatum. Probo inquis. Dic vnde. Apostol⁹ loquitur. Quid loquitur apostolus: Christ⁹ (inquit) dilexit ecclesiam. Audio: ⁊ apostoli verba esse cognosco. Mundans cā lauacro aq̄ in verbo vt exhiberet sibi gloriosaz ecclesiam nō habentē maculā aut rugā: aut aliquid huiusmodi: Audiuim⁹ de nube magna tonitrua Nubes em̄ dei apostol⁹. Verba ista sonuerunt, et tremere nos fecerūt. Sed dicite nobis auteq̄ queramus quomodo ista verba apl's dixerit: dicite inq̄ nobis: vtrum vos iusti estis an nō: Respōdēt. Justi sum⁹. Ergo non habetis peccatū: Per oēs dies: per oēs noctes nihil mali facitis: nihil male cogitatis: Nō audēt dicere nihil. Sed quid respondēt: Nos quidem peccatores sum⁹ sed de sanctis loquimur nō de nobis. Hoc vos interrogo. Christiani estis. Non dico iusti estis. Christiani estis: Nō audent negare. Christiani (inq̄t) sum⁹. Fideles ergo estis: Baptizati estis: Baptizati (inq̄t) sumus. Dimissa vobis cūcta peccata: Dimissa inquit. Quomō ergo estis pcōres: Sufficit mihi vnde te repellam. Uos christiani baptizati estis: fideles estis: mēbra ecclesie estis: ⁊ habetis maculas ⁊ rugas. Quomodo ergo est ecclesia isto tempore sine macula et ruga cum vos sitis ruga eius et macula: Aut si non vultis esse ecclesiam nisi eaz que sine macula et ruga est: cum rugis vestris ⁊ maculis pcidite vos a mēbris ei⁹ pcidite vos a corpore ei⁹. Sz quid adhuc dicā vt se ab ecclia segregēt: cū hoc iā fecerint hereticī em̄ sunt iaz foris sunt: cū tota mūdicia sua foris remanserūt. Reddite et audite et credite. Forte dicturi estis in corde vestro tumido et inflato. Nunquid potuimus dicere quia iusti sumus: Necesse vtiq; erat propter humilitatem: vt dicerem⁹ nos peccatores esse. Propter humilitatem ergo mentiris: Justus es sine peccato es: sed propter humilitatē dicis te peccatorē.

Quomodo te accipiam tanꝯ christianū in alterꝝ testem: quē contra teipsuꝫ testē falsuꝫ tenco: Justus es: sine peccato es: & dicis te habere peccatū: Testis ergo falsus es contra te. Non accipit de mēdacē humilitatē tuā. Inspice vitā tuā: vide cōscientiam tuā. Ergo iustus es: sed nō potes nisi dicere te peccatorē. Audi iohānē: ipse tibi repetit qō
1. Joh. i. etiā superi⁹ veraciter dixit. Si dixerimus (inq̄t) qz peccatū non habem⁹: nosipsos seducimus: & veritas in nobis nō est. Tu nō habes peccatū: & dicis te habere peccatuꝫ veritas i te nō est. Quia nō dixit Johānes. Si dixerim⁹ qz peccatū non habem⁹: humilitas in nobis nō est: sed dixit: nosipsos seducimus: & veritas in nobis non est. Ergo mētimur si dixerimus nos nō habere peccatū. Si mendaciū timuit iohānes: tu mendaciū non times: vt cū es iustus dicas te esse peccatorē. Quo ergo te accipiaꝫ ad alienam cām testē qui in causa tua mentiris? Sanctos reos cōstituis: dū ꝓ tra te falsum testimoniū dicis. Quid facturus es alteri: qui te infamas? Quo alter tuā calūniaꝫ de uitabit qñ te tue lingue mēdacio reū facis. Itē te interrogo alio mō. Justus es aut peccator? Respōdes. Peccator. Mētiris: qz nō qō te esse corde credis hoc de ore dicis. Ergo & si nō eras peccator: esse incipis dū mētiris. Dicis em̄. Humilitatis causa nos dicimus peccatores esse: nā deus videt qz iu
xxij. q. ij. cū humilitatis. iiij. sen. di. xxj. c. sicut ät. sti sumus. Cū ergo humilitatis causa mentiris: si nō eras peccator anteꝯ mētireris: mētiendo efficeris qō euitaueras. Veritas in te nō est: misi te ita diceris peccatorez vt etiā esse cognoscas: veritas aūt ipsa est: vt qō es dicas. Nam quomō est humilitas:
D Ephe. v vbi regnat falsitas? Postremo omittamus iohānis verba. Ecce in corpore ecclesie quā dicis nō habere maculaꝫ aut rugā: aut aliquid eiusmodi et esse sine peccato: ecce veniet hora oratiōis: oratura est tota ecclesia & tu quidē foris es: veni ad orationē domi
Wat. vj nicā: veni ad trutinam: veni die. Pater noster qui es in celis. Sequere. Sanctificetur nomē tuū. Aducmat regnū tuū. Fiat volūtas: sicut in celo & in terra. Panez nostrum quotidianū da nobis hodie. Segre: et dic. Dimitte nobis debita nostra. Rnde heretice: que sunt debita tua. An forte pecuniā mutuū a deo accepisti? Non inquit. Nō te ergo amplius interrogabo de hoc. Jpe em̄ dñs expositurus est: que sint debita que nobis petim⁹ relaxari. Dicamus ergo sequentia. Sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Exponat hoc dñs. Si em̄ dimiseritis hoib⁹ peccata. Ergo debita vestra peccata sunt. Dimittet vobis & pr̄ vester petā vra.

Redi ergo heretice ad orationem: si obturduisti cōtra verā fidei rōnem. Dimitte nobis debita nra dicis: an nō dicis? Si nō dicis: & si pñs fueris corpore foris es ab ecclesia. Ecclesie em̄ oratio est vox est de magisterio dñi veniens. Ipse dixit: sic orate: discipulis dixit: aplis dixit: & nobis ꝓfecto agniculi sum⁹ dixit: arietibus gregis dixit: sic orate. Videte quis dixit: & quib⁹ dixerit. Veritas discipulis: pastor pastoꝝ arietib⁹ sic orate. Dimitte nobis debita nra: sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nr̄is. Rex militibus: dñs seruis: christus apl̄is: pritas hominib⁹ loquebat: sublimitas humilibus loquebatur. Scio qd in vobis agat. Ego vos appendo: ego de trutina mea renūcio: protsus dico quid in vobis agit. Hoc enim ego plus q̄ vos scio: dicite. Dimitte nobis debita nra: sicut & nos dimittimus debitoribus nr̄is. Interrogo te hō iuste: sancte: homo sine macula & ruga: interrogo te inquā. Oratio ista ex deo est: fideliū est: an catheCuminoruꝫ? Certe vtiq̄ regeneratoꝝ est. i. baptizatoꝝ. Postremo qō totum superat filioꝝ est. Nā si non est filioꝝ: qua fronte dr̄. Pater nr̄ qui es i celis? Ubi ergo estis o iusti & sancti? In mēbris ecclesie huius estis: an nō estis? Jbi eratis: sed iaz nō estis ibi. Et vtinā iam precisi accepta rōne audiant & credat. Ergo si tota ecclesia dicit. Dimitte nobis debita nra: reprobus est q̄ hoc nō dicit. Et nos quidē cū dicim⁹ debita nostra quotiēsq̄ id qō petimus accipiam⁹ reprobi sumus: qz peccatores sumus. Sed qō vos nō facitis: nos faciēdo. i. peccata nostra ꝓtendo mūdamur: si tamē faciamus qō dicimus. Sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Ubi es ergo heretice pelagiane: vt̄ celestiane? Ecce tota ecclesia dicit. Dimitte nobis debita nra. habet ergo maculas et rugas: sed cōfessione ruga extēditur: cōfessione macula abluitur. Erat eccl̄ia in oratiōe vt mundeꝝ confessione & q̄diu hic vixit sic stat: & cuz de corpore exierit vnusquisq; dimittūtur ei que talia habebat vt dimitterētur debita: qz & quotidianis precib⁹ dimittūtur & exit mūdatus: & thesaurizatur ecclesia in thesauros dñi aurum purum: ac per hoc i thesauros dñi ecclesia est sine macula & ruga. Et si ibi sine macula & ruga ē: hic quid otādū est? Ut venia percipiatur. Quid agit venia? Maculam extergit. Qui ignoscit: rugā extendit. Et vbi extendit ruga nra tanꝯ in tēdicula magni fullonis? In cruce xpi. In ipsa em̄ cruce. i. in ipa tendicula ꝓ nobis sanguinez fudit: & nostis fideles quale testimoniū ꝓhibeatis sangui- Matth. xxvi.
ni quē accepistis. Certe em̄ dicitis: amen.

Nostis quid sit sanguis: qui ꝓ multis effu
sus est in remissionē peccatoruꝫ. Ecce qō
Ephe. v fit ecclesia sine macula & ruga: tanꝯ bene mūdata in tēdicula crucis extēditur: & hic eino potest id agi. Exhibet sibi ecclesiā gloriosam dñs: non habētez maculā aut rugā Agit hoc et hic: exhibet ibi. Hoc em̄ ait: vt non habeam⁹ maculā aut rugā. Magn⁹ est qui agit bñ curat: doctissim⁹ artifex est. Extendit in ligno & facit nos sine ruga: quos ablūcdo fecerat sine macula. Ipse q̄ venit sine macula & sine ruga extēsus est in tēdicula: sed, ꝓpter nos: nō propter se: vt nos faceret sine macula & ruga. Rogem⁹ ergo euz vt faciat: & postꝯ fecerit ad horā nos ducat: ibiq̄ nos reponat vbi presoriū nō erit. Tu ergo qui loquebaris sine macula & ruga es? Quid hic facis in ecclesia que dicit.
Wat. vj Dimitte nobis debita nra? Debita se habere confitēt que relarētur. Qui nō ꝓfitent non ideo nō habēt: sed ideo eis non relaxabūtur. Cōfessio nos sanat & vita cauta: vita humilis: oratio cū fide: contritio cordis: lach̄ryme nō ficte de vena cordis ꝓfluētes vt dimittātur nobis peccata sine q̄bus eē nō possumus. Confessio inquaz nos sanat:
1. Joh. i. dicēte apl̄o iohāne. Si cōfiteamur peccata nostra: fidelis est et iustus vt dimittat nobis peccata: & mūdet nos ab oi iniquitate. Nō autē qz dico q⁹ nō possum⁹ hic esse sine peccato: homicidia facere debem⁹: aut adulteria: vel cetera mortifera peccata q̄no ictu perimūt. Talia non facit bone fidei & bone spei xp̄ianus: sed illa sola que quotidiano oratiōis periculo tergātur. Humiles & de-
Wat. vj noti dicam⁹ quotidie. Dimitte nobis debita nra: sz si faciam⁹ qō seq̄tur. Sicut & nos dimittimus debitoribus nr̄is. Spōsio hec cū deovera spōsio & fixa cōditio est. Tu hō es: & habes debitorē: & debitor etiā tu es. Accedis ad deū qui hz debitores: & debitor nō est: vt postules tibi debita relaxari. Sz hoc tibi dicit. Ego debita non habeo: tu habes debita: debes em̄ mihi: sed etiā frater tuus debet mihi. Debitor me⁹ es: habes & tu debitorē. Debitor me⁹ es: qz peccasti i me: habes debitorē fratrem qz peccauit in te. Qō feceris cū ꝓbitore tuo facio & ego cū meo. i. si dimittis dimitto: si tenes teneo. Tu ꝯ tenes: qui alteri non dimittis. Nemo ergo dicat se esse sine peccato: sed nō tñ iō debemus amare peccatū. Oderimus ea frēs et si nō sum⁹ sine peccatis: oderim⁹ tñ ea: & timeam⁹ a criminib⁹ nos abstineam⁹: abstineamus & ꝓtuz possum⁹ a leuibus peccatis. Ego (ait) nescio quis nō habeo peccata: scipsuz decipit: & veritas in eo nō est. Protsus orem⁹ vt deus dimittat: sed faciam⁹ qō dr̄.
Dimittimus & nos debitoribus nr̄is cuz dr̄ & dimittet nobis. Quotidie dicim⁹ hoc: & quotidie facim⁹: & quotidie fit nobis. Nō hic sum⁹ sine petō sed exibimus ꝺhinc sine petō.

¶ De verbis beati Johannis. Charissimi: nolite omni spiritui credere: sed ꝓbate spūs si ex deo sunt. Et confutatiōe manicheoꝝ quibus suadet manicheis ꝓfertim nō esse credendum: christū in carne venisse apertissime negantibus. Sermo. xxx.

1. Jo. iiij

A

Uando Johānes apl̄s legebat: audiuimus loquētem per eū spūsanctuz dicentē. Charissimi: nolite oi spiritui credere: sz ꝓbate spūs si ex deo sunt. Repeto qz necessariuz est vt repetam & hoc mēbris vestris: quātuz dñs adiuuat vehemēter inculcē. Charissimi: nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sunt. Cm̄ multi pseudo ꝓphete prodierūt in hunc mūduz: precipit spiritussanctus ne omni spiritui credam⁹: & causam cur preceperit dixit. Que illa causa est? Quonia multi (inquit) pseudo ꝓphete prodierūt in hunc mundum. Quisquis ergo ista precepta cōtemserit: & omni spiritui credēdum putauerit: necesse est incurrat in pseudo prophetas: & quod peius est blasphemet veros prophetas. Hoc iaz eristimo precepto homo caut⁹ effectus dicturus est mihi. Audiui: teneo: obtemperare desidero: quia & ego in pseudo prophetas nolo incurrere. Quis enim hoc velit a mendacibus decipi? Si quidē pseudo prophe-
ta est mendax ꝓpheta: da mihi hominē religiosum: non vult fallere: da mihi hominē impiuz: sacrilegū: fallere vult: falli nō vult. Cum ergo nolint fallere boni: falli autem nec boni velint nec mali: quis est q̄ in pseudo prophetā velit incurrere? Verba (dico) consulētis me: sed vtiq̄ in pseudo ꝓphetam nemo nisi inuitus icurrit. Audiui preceptum iohānis: imo domini per iohānez.
Nolite omni spiritui credere. Ecce accipio ita volo. Addidit & dicit. Sed ꝓbate spiritus si ex deo sunt. Unde probo? Probare vellem: si errare nō possim. Certe nisi, ꝓbauero spūs qui ex deo sunt: incurrā (necesse est) in spūs qui ex deo nō sunt: & ex hoc seducar a pseudo propheta. Quid agā? Quio obseruez? O si sanctus iohānes quomō nobis dixit. Nolite oi spiritui credere: sz probate spiritus si ex deo sunt: dicere dignaret? quomodo ꝓbētur spiritus qui ex deo sunt.
1. Jo. iiij

Universidad de Navarra Biblioteca

Noli esse sollicitus:⁊ hoc audi. Hinc cognoscitur spūs dei. Hoc certe expectabas audire:vt probares spūs qui ex deo sunt. Hinc cognoscit spūs dei. Johānes dixit:nō ego. Hoc sequit in lectione quā tracto. Cum eīm nos ꝓpterea faceret sollicitos ⁊ cautos:ne oi spiritui credamus sed ꝓbemus spūs qui ex deo sunt:qz multi pseudoꝓphete prodierūt in hunc mundū:continuo vidit qđ desideraremus:occurrit expectationi:miecit oculū tacite cogitationi. Gratias deo:qz ⁊ hoc per illū loqui dignat⁹ est. Hinc cognoscitur spūs dei. Eya audite:audite:intelligite:discernite:iherere veritati:resistite falsitati. Hinc cognoscitur spūs dei. Uñ rogo te:hoc est qđ audire cupiebaꝫ. Ois spūs q ꝓfitet iesum xp̄m in carne venisse ex deo est.

Et ois q nō ꝓfitet iesuꝫ xp̄m i carne venisse ex deo nō ē. Interi ergo charissimi repellite ab'aurib⁹ vestris o ēm disputatorē:predicatorē:scriptoreꝫ:susurratorē:qui negat iesuꝫ xp̄m in carne venisse. Ergo repellite manichęos a domib⁹:ab auribus:a cordibus vestris. Manichei eīm christū in carne venisse apertissime negant. Spūs ergo illorum nō sunt ex deo. Hic videoꝝde velit lupus obripere agno:⁊ ḡtuꝫ valeo deuitanduꝫ esse demōstro. Hinc in eo qđ dixi:vel potius ab apl̄o dictum cōmemoraui:qz ois spūs q ne gat iesum christū in carne venisse ex deo nō est:insidiat manicheus in hocverbo ⁊ dicit mihi. Ecce spūs qui negat iesum christū in carne venisse:ex deo nō est. Unde est ergo:Si ex deo nō est inquit:ynde est:Nūquid enim potest esse nisi aliūde:Si ergo(inqt) ex deo non est:⁊ aliūde est:vides esse duas naturas. Inuenimus lupū:rhetia salubria tendamus:venemur:capiamus:captū trucidemus. Trucidem⁹ plane. Moriat error:viuat homo. Ecce in eo qđ dixi capiamus:trucidemus:moriat error:viuat hō ibi soluet questio. Sed recolite qđ ꝓposui:ne obliti questionē nō itelligatis solutionē. Omnis spūs qui nō confitet iesum in carne venisse ex deo nō est. Et manichęus cōtinuo. Et vnde est:Si ex deo non est:aliunde est. Si aliūde est:docui eē duas naturas. Hāc questionē tenete:⁊ mentes ad illa mea verba reuocate vbi dixi:capiam⁹:trucidem⁹:moriat error:viuat homo. Error non est ex deo:hō ex deo ē. Redite ad questionē. Omnis spūs qui nō confitet iesum in carne venisse ex deo nō est. Dico ⁊ ego. Oia per ipm facta sunt. Omnis spūs laudet dñm. Sed ois spūs ex deo est:qūo spiritus qui ex deo non est laudat dñm:Prorsus ois spūs laudet dñm. Utrūq videoꝝ:languidum intelligo:vitium sanet:natura liberet. Uitium natura nō est:fz nature inimicū est. Sana vnde langues:remanet vnde laudes. Medicina vitia persequit non naturā. Ois q nō confitet christū in carne venisse:ex deo non est. Inquātum non cōfitetur xp̄m in carne venisse:intantum ex deo nō est:qz iste:error qui nō confitet christum in carne venisse ex deo non est. Fratres qđ est ꝙ renascimur:Si bñ nati sumus:quid est ꝙ renascimur:Natura que fuerat repat:natura q̄ lapsa fuerat erigitur:natura que deformis iacebat gratia reformat. Solus eīm creator:solus creator pater:filius:spūssanctus:fz trina vnitas:vna trinitas:sola illa natura ⁊ mutabilis:incōmutabilis:nec defectui:nec ꝓfectui obnoxia:nec cadit vt min⁹ sit:nec transcēdit vt plus sit:ꝓfecta:sempiterna:oīmodo imutabilis:sola illa natura. Creatura vero bona:fz creatoꝝ ipar valde. Uis adherere diabolo desertori si equare cōtendis cōdita creatori. Agnoscat aia conditionem suā:non est deus. Cū se aia putat deū:offendit deū:non inuenit saluatorē:inuenit dānatoreꝫ:qsñ deus qñ alas malas dānat:non se dānat:si autē aia hoc est qđ deus:se dānat. Demus honorē deo nostro fratres:cui clamam⁹. Libera nos a malo:⁊ succurret tibi vt in oratiōe inuenias tentationē:⁊ dicat tibi. Quid est qđ clamasti:libera nos a malo:Certe nō est maluz. Rīde illi. Ego fuz malus. Et si liberauerit me a malo:ero de malo bonus:liberet me a me:ne incurrā in te. Hoc dic manicheo. Si deus liberauerit me a me:nō incurram in te:qz deus liberauerit me a meo malo ero bon⁹. Si bonus ero:sapiens ero. Si sapiēs ero:non errabo. Si nō errabo:a te decipi non potero. Liberet ergo de⁹ me a me:⁊ nō icurrā in te. Deū est eīm vitium vt errē ⁊ credam tibi:qñ aia mea impleta est illusionib⁹. Non fuz mihi ipse lumen:nam si essem:nunq̄ errassem. Ideo pars dei nō sum:quia substātia dei:natura dei errare non potest. Ego autē error:nam ⁊ tuipse confiteris. Sapientem te dicis:ab errore me liberare conaris. Unde ergo error:si natura dei sum:Erubesce:da honorē deo. Ego dico quia multum adhuc errās:sed sicut tuipse cōfiteris errauerās. Errauerat ergo natura dei:Jerat in immūditiam natura dei:Adulteria cōmittebat natura dei. Stupra illicita faciebat natura dei:Ceca nesciebat qua iret natura dei:Facinoribus ⁊ flagitijs obruebat natura dei:Erubesce:da honorē deo lumē tibi esse nō potes. Erat lumen verum. In cōparatiōe iohānis dictum est. Erat lumē verum. Nūquid non ⁊ iohānes lucerna:Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucens:dominꝰ dixit.

Nūquid lucerna lumē nō est:Sed erat lumen verū. Lucerna ⁊ accēdi potest:⁊ extingui potest:lumē verū accendere pōt:extinguere nō potest. Erat ergo lumē verū:qđ illuminat oēm hominē venientē in hūc mūdū. Illuminādi sumus:non lumen sumus. Expergiscere:clama mecuꝫ. Dñs illuminatio mea. Quid est qđ dicis:Ergo non sunt mala:Sunt mala:sed mutātur:⁊ ipsa erūt bona:qz ipsa mala vitio sunt mala/non natura. Quid est:libera nos a malo:Nōne possemus ⁊ possumus hęc verba dicere:libera nos a tenebris:A quibus tenebris:A nobilissimis si que i nobis sunt reliquie tenebrarum:donec in totū lux efficiamur. Nihil habētes in nobis qđ resistat charitati:qđ repugnet veritati:qđ subiaceat infirmitati:qđ conditiōe mortalitatis deficiat. Tūc totuz videre quid erit:qñ erit:Corruptibile hoc inductur incorruptiōe:⁊ mortale hoc induetur imortalitate. Tunc fiet sermo q̄ scriptꝰ est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors contētio tua:Ubi est mors aculeꝰ tuus:Aculeus autē mortis est peccatū:Ubi malū modo:Mala hominū que:Error et infirmitas. Aut nescis quid agas ⁊ errādo laberis:aut scis quid agi debeat ⁊ infirmitate superaris. Ergo omne malum hois error ⁊ infirmitas. Contra errorē clama. Dominus illuminatio mea. Cōtra infirmitatē adde. Et salus mea. Crede:bonꝰ esto:tu eris malus:tu eris bonꝰ. Noli diuidere. Natura in te sanāda est:nō separanda. Uis nosse qđ es:Tenebre. Quare tenebre:Nō qui dicis corrūpitur deus:aliq̄ his tenebris potest esse,pfundius:Crede:agnosce xp̄m in carne venisse:accepisse qđ non erat:non amisisse qđ erat:hoiem in se mutasse:nō in hoiem fuisse mutatuz. Agnosce ⁊ tuipse ex malo eris bonus ex tenebris eris lux. Ammēto:⁊ non est vnde cōuincam:Aplm accipis:si te nō fingis accipere aplm:legis et decipieris ⁊ decipis. Uñ decipieris:Errādo malo tuo teipso. Si autē crediderīs:errorēq̄ discusseris:audies ab aplo. Fuistis enim aliq̄n tenebre:nūc autem lux. Sed addit lux. Sed vbi:In dño. Ergo tenebre in te:lux in dño:qz nō tibi potes lucere accendēdo illuminaris:recedēdo tenebraris:qz nō tibi lumen tuipse es:aliūde illuminaꝝ.

Accedite ad eū⁊ illuminamini. Scio charissimi de ista lectiōe sancti iohannis in rena multū me fuisse imoratuz:nec vos esse fatigādos vltra video vel vltra capacitatem replēdos:⁊ nra infirmitas cogitāda ē. Nā hec verba sancti iohannis hñt adhuc magnas latebras suas. Interi eos qui negant xp̄m in carne venisse repellite. Cōstat enim eos nō esse ex deo inquātū errant:inquātum peccāt:inquātuz blasphemāt non sunt ex deo:sanētur ⁊ ex deo erūt qz ⁊ natura ex deo erant:Hinc quantūcūq̄ disputaui:attēdite scripturas. Nolite credere eis qui negant xp̄m in carne venisse. Sz certe dicturus es mihi. Ergo q̄ dicit xp̄m in carne venisse ex deo est. Audiam⁹ donatistas qui confitētur xp̄m in carne venisse. Audiamus arrianos qui confitētur xp̄m in carne venisse. Audiamus eunomianos qui confitētur xp̄m in carne venisse. Audiamus fotinianos qui cōfitētur xp̄m in carne venisse. Si eīm oēs spūs qui confitētur xp̄m in carne venisse ex deo sunt:q̄ multe sunt hereses mēdaces:deceptatrices insane:confitentur tamē xp̄m in carne venisse. Quid ergo dicturi sumus:Quōo istaz questionē soluturi. Quomodocūq̄ soluenda sit hodie solui nō potest. Tenete me debitorē:sed deum pro me:⁊ pro vobis orate adiutorem.

¶ De verbis beati Johānis. Ois spūs qui cōfitetur iesum christū in carne venisse:ex deo est:ex quib⁹ ostēdit nequaq̄ sequi oportere arrianos:eunomianos:sabellianos:aut fotinianos:ex deo esse q̄ christū in carne venisse dicant ⁊c. Sermo.xxxj.

Estre charitatis expectatio:mei debiti exactio'est. Nō dubito memisse vos:qđ i adiutorio dñi de sancti iohānis lectione ꝓmiserim. Cū ergo audistis lectorē:credo vos cogitasse me debere esse debiti redditorē. Magnam quippe qōnem sermone in longū ꝓcedente distulimus:qūo recte possit intellegi qđ ait in epla sua beatus iohānes:nō baptista fz euāgelista. Omnis spūs qui confitet iesum xp̄m in carne venisse ex deo est. Uidem⁹ eīm multas hereses confiteri xp̄m in carne venisse:⁊ tñ non eas possum⁹ dicere ex deo eē. Negat xp̄m in carne venisse manicheus. Non est laborandū neq̄ vobis diuti⁹ suadendū:q̄ iste error nō sit ex deo. Sed arrianus cōfitet xp̄m in carne venisse/eunomianus/sabellianus/fotinian⁹. Quid istis cōuincēdis querimus testes:Quis tot numerat pestes:Sed interi que sunt notiora tractem⁹. Multis q̄ppe hereses ille q̄s nouiam ignote sunt:⁊ est illa ignoātia tutior. Certe qđ nouūm⁹ donatista confitet xp̄m in carne venisse:tñ absit;vt sit hic error ex deo. Ut de recētioribus hereticis loquar:pelagianista confitet xp̄m in carne venisse:tñ oino

Joh̄.v. j. Jo.iiij. ps. xxvj Wat. vj j.cor.xv j. Jo.iiij Wat. vj ps.xxvj Psalmo xxxvij. Joh̄ā.j. ps.cl. Jo.iiij Ephe.v Psalmo xxxiij. j.Jo.iiij. j.Jo.iiij. j.Jo.iiij.

nō est hic error ex deo. Proinde charissimi diligenter cōsideremus: qm̄ non dubitam⁹ verā esse fidem. Omnis spūs qui cōfitetur xp̄m in carne venisse ex deo est. Cōuincēdi sunt ili q̄ non cōfiteātur xp̄m in carne venisse. Nā si eis istā cōcesserim⁹ confessionē ex deo illos esse fatebimur. Quo vos ab eorum errorib⁹ vel phibemus: vel deterrem⁹ vel aduersus eos scuto veritatis defendimus. Adiuuet nos dñs: q̄ expectatio p nobis oīo est: vt cōuincātur isti q̄ confitētur xp̄m in carne venisse. Arrian⁹ audit ꝛ predicat partū virginis marie. Cōfitetur ergo xp̄m in carne venisse? Non. Quo probamus? Si adiuuet dñs intelligentias nostras: facillime. Quid est q̄ exigim⁹? Utrū cōfiteatur iesum xp̄m in carne venisse. Quo confiteri potest in carne venisse iesum xp̄m qui negat iesum xp̄m? Quis em̄ xp̄s? Beatum petrū interrogemus. Modo cū euangelium legeret audistis: cū quesisset dominus ipse iesus xp̄s: quem illū dicerēt hoies filium hois. Respōderūt discipuli opiniones alienas ꝛ dixerūt. Alij iohānem baptistam: alij heliā: alij hieremiā: aut vnum ex ꝓphetis. Qui hec confitebātur vel confitētur iesum xp̄m plus q̄s hoiez non nouerūt. Si autē iesum xp̄m plus q̄s hominē nō nouerunt: iesum xp̄m vtiq̄ non norūt. Si em̄ tantūmodo hō est nihil amplius: nō est ipse iesus xp̄s. Vos ergo inquit quē me esse dicitis? Respōdit petrus vnus pro oībus: q̄ vnitas in oībus. Tu es xp̄s filius dei viui. Ecce habes confessionē verā: confessionem plenā. Jungere em̄ debes vtrumq̄ q̄ de se xp̄s: ꝛ quod de christo petrus. Quid de se xp̄s? Quē me dicunt hoies esse filiuz hois? Quid de xp̄o petrus? Tu es xp̄s filꝰ dei viui. Utrūq̄ coniunge: ꝛ venit xp̄s in carne. Hoc de se xp̄s q̄ minus est: hoc de xp̄o petrus q̄ mai⁹ est. Rēdit de veritate humilitas: ꝛ humilitate ꝓfitas: hoc ē de ꝓfitate dei hūilitas: ꝛ de humilitate hois ꝓfitas. Quē me dicunt hoies esse inquit filiuz hois? Dico ego q̄ factus sum ꝓpter vos dic tu petre quis est qui fecit vos. Qui ergo confitet iesum xp̄m in carne venisse: ꝓfecto confitetur filiū dei in carne venisse. Dicat nūc arrianus: vtrū confiteatur xp̄m in carne venisse? Si filiuz dei confitet in carne venisse: xp̄m confitet in carne venisse. Si filiuz dei negat xp̄m: nescit christū: aliū ꝓ alio dicit non ipm̄ dicit. Quid est em̄ filius dei? Quo querebam⁹: quid est xp̄s? ꝛ audiebamus q̄ sit filius dei: queram⁹ quid est filiꝰ dei. Ecce filius dei. In ꝓncipio erat verbū: ꝛ verbū erat apud deū ꝛ deus erat verbū: hoc erat in principio apud deum. In principio erat verbuz. Quid dicis arriane? In principio sicut dicit Genesis: fecit de⁹ celū ꝛ terraz: tu autē dicis. In ꝓncipio fecit de⁹ verbū. Factū eni dicis verbū: creaturā dicis verbuz. Tu ḡ dicis. In ꝓncipio fecit deus verbū: fz euāgelista dicit. In ꝓncipio erat verbū. Et ī ō in ꝓncipio fecit deus celū ꝛ terrā: q̄ erat verbū. Oia per ipm̄ facta sunt: factū dicis. Si factū dicis: filiū negas. Filiū em̄ querimus natura nō grā: filiū vnicū: vnigenitu: non adoptatū. Talem filiū querimus: tamen verum filiū querimus: qui cuz in forma dei esset: a postoli verba sunt: ꝓpter rudes cōmemoro ne mea putētur. Illum filiū querimus: q̄ cū ēt forma dei esset (sicut dicit apostolus) nō rapinā arbitratus est esse equalis deo. Non rapina: q̄ natura. Natura erat: rapina nō erat. Non rapinā arbitratus est esse equalis deo. Non erat ei rapina: natura erat: sic erat ex eternitate: sic erat coeterna⁹ gignenti: sic erat equalis patri: sic erat: semetipsum exinaniuit vt cōfiteamur iesum christū in carne venisse. Semetipsuz exinaniuit. Quomodo? Amittēdo q̄ erat: an assumēdo quod non erat? Sequar apostolus. Audiam⁹. Semetipsuz exinaniuit: formaz serui accipiens. Sic se exinaniuit: formā serui accipiens: nō formaz dei amittens. Forma serui accessit: nō forma dei discessit. Hoc est cōfiteri xp̄m in carne venisse. Arrianus aūt qui nō confitet equalem: nō confitetur filiuz. Si non cōfitetur filiū non confitet christū. Qui non cōfitetur christuz: quo confitetur christū in carne venisse. Sic ꝛ eunomius par ei: socius ei: non multū diuersus. Etenim dicūtur arriani ꝛ fuisse q̄ vel similis est patri filius: ꝛ si nō equalis dixerūt: sed similis. Ille nec similis. Et iste ergo negat christū. Si em̄ christus verus patri equalis est ꝛ similis: ꝓfecto q̄ negat equalē negat christū: qui negat similez negat xp̄m. Qui ergo negat equalē ꝛ similē negat in carne venisse xp̄m. Quero eni. Venit in carne christus? Rñdet. Venit. Et putamus q̄ cōfitetur? Interrogo. Quis christus venit in carne: equalis patri an iequalis. Respōdit. Inequalis. Inequalem ergo patri dicis venisse in carne: negas christuz in carne venisse: q̄ christus eēlis est patri. Sabellianū audi. Ipse est filiꝰ qui est ꝛ pater. Hoc dicit: hinc pūgit: hinc venena diffundit. Ipse est inquit. Pater quādo vult filius est: qn̄ vult pater est. Non est ipse xp̄s. Et tu erras si hunc xp̄m dicis in carne venisse: q̄ iste xp̄s non est: negas christum in carne venisse. Quid dicis fortasse? Aīt fortunus. Christus solus homo est: deus nō est. Forma serui confiteris: formaz dei negas.

Gene. j.

Philj. ij.

Titus j.

Joh. iij.

Ro. vij.

Et christus in forma dei equalis est pri: in forma serui consors est nobis. Et tu negas xp̄m in carne venisse. Donatista q̄d? Donatiste plurimi hoc cōfitētur de filio quod nos: q̄ equalis sit patri filius eiusdēq̄ substantie: alij vero eoz: eiusdē quidē substantie confitētur: sed equalē negant. Quid op⁹ est disputare de his qui negant equalē? Si em̄ negant equalē: negant filiū. Si negāt filium: negant christū. Si negāt christū: quo confitentur in carne venisse xp̄m? De illis subtilior disputatio est: qui hoc cōfitentur q̄ nos: vnigenitum filiū equalē p̄ri: eiusdē substātie: eterno coeternū: ꝛ tamē donatiste sunt. Dicamus eis. Verbis cōfitemini: factis negatis. Aliquis enim negat factis. Non ois qui negat: ꝛbo negat. Plane sunt hoies qui factis negant. Interrogem⁹ apostolū. Omnia inquit mūda mundis: immundis autē ꝛ infidelibus nihil est mundū: sed pollute sunt eorū ꝛ mens ꝛ cōsciētia. Confitētur enim deū se nosse: factis aūt negant. Quid est negare factis? Superbire ꝛ scismata facere: nō in deo sed in hoīe gloriari. Its factis negat christus: vnitatez quippe amat xp̄s. Postremo ecce quomō ꝛ ipi christum negant: vt apertius loquamur. Nos cū dicimus christū: de quo ait iohānes baptista. Qui habet spōsam sponsus est. Bonum coniugiū sancte nuptie. Spōsus xp̄s: sponsa ecclesia. A spōso cognoscimus sponsam. Dicat nobis ipse spōsus quā hz sponsam: dicat ne fortassis erremus: ꝛ inuitati ad nuptias sancta vota turbemus: dicat: ostēdat primo seipsum spōsum. Post resurrectionē ait discipulis suis. Non sciebatis q̄ oportebat impleri oia que scripta sunt ī lege moysi ꝛ prophetis ꝛ psalmis de me? Tunc euāgelista sequitur ꝛ dicit. Tūc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas ꝛ dixit eis. Quia sic oportebat christū pati ꝛ resurgere a mortuis tertia die. Ecce sponsus quē confessus est petrus: hoc est filium dei viui: oportebat vt pateret: ꝛ tertia die resurgeret: ꝛ factū erat. Impletū videbant: caput tenebāt: corpus querebāt. Quod est caput. Ipse xp̄s passus est: tertia die resurrexit: caput est ecclesie. Corpus q̄ est? Ipsa ecclesia. Videbant ergo discipuli caput corpus non videbāt. Ergo eos corpus non videtes: doceat caput. Die domie iesu: dic sancte spōse: mōstrue nos de corpore tuo: de spōsa tua: de dilecta tua: de columba tua: quaz dotasti sanguine tuo: dic. Oportebat christum pati: ꝛ resurgere a mortuis tertia die. Ecce sponsus. Dic de sponsa: imple tabulas matrimoniales. Audite spōsum. Et predicari inquit. Hoc em̄ sequitur. Oportebat xp̄m pati ꝛ resurgere a mortuis tertia die: ꝛ predicari in nole eius penitētiaz ꝛ remissionez peccatoꝝ per oēs gentes. Ubi te abscondis? Per oēs gentes incipientib⁹ ab hierusalē. Sic est factum. Legim⁹ ꝓmissuz: videmus impletū. Ecce lux mea vbi est ob scuritas tua? Ergo christus spōsus est huius ecclesie que predicat in oēs gentes: et pullulat et crescit vsq̄ ad fines terre: incipientibus ab hierusalē. Huius sponsus christus. Tu quid dicis: cuius sponsus est xp̄s. Partis donati. Non est ipse: nō est ipe. Homo bone nō est ipse: imo homo male nō est ipse. Ad nuptias veniamus: tabulas legamus ꝛ nō litigemus. Ergo si tu dicis: christus est spōsus partis donati: ego tabulas lego ꝛ inuenio esse christū sponsum ecclesie diffuse toto orbe terrarū. Si dicis ipse est: ꝛ nō est ipse: negas christū in carne venisse. Pelagianista restat: nō ex heresibus olbus sed eis quas ꝓ patuo tpe cōmemorauī. Jaz em̄ dixi: q̄s numerat tot pestes? Quid dicis pelagianista? Audite quid dicit. Uidetur cōfiteri christū in carne venisse: fz discussus inuenit negare. Christus em̄ in carne venit: que similitudo esset carnis peccati: nō esset caro peccati. Apostoli ꝟba sunt. Misit deus filium suū in similitudine carnis peccati: nō in similitudine carnis: quasi caro nō esset caro: sed in similitudinem carnis peccati: q̄ erat: fz peccati caro nō erat. Iste aūt pelagius carnē ois infantis carni xp̄i conat equare. Nō est charissimi. Nō ꝓ magno cōmendaret in xp̄o similitudo carnis peccati: nisi ois cetera caro eēt caro peccati. Quid ergo ꝓdest q̄ dicis xp̄m in carne venisse: ꝛ oium infantiū carni eum conaris eq̄re? Et tibi hoc dico q̄ donatiste: nō est ipse. Ecce video ecclesiaz matrē testimoniū reddentē ipsis ꝟberib⁹ suis. Accurrūt matres cū parulis filijs: ingerūt saluatori salūdos nō pelagio dānandos. Water quelibet mulier pietate currens cū parulo suo dicit. Baptizet vt saluet. Pelagi⁹? Quid saluatur? Nō est q̄d in eo saluetur: nihil hz vitij: nihil ex traduce dānatiōis traxit. Si equalis xp̄o: quare ḡrit xp̄s? Ecce dico tibi. Spōsus q̄⁹ dei qui venit ī carne salnator: ē ꝛ maioꝝ ꝛ minoꝝ: salnator est ꝛ grādiuz ꝛ infantiū: ꝛ ipse est xp̄s: tu aūt dicis salnatorē xp̄m maioꝝ non minoꝝ. Nō est ipse. Si non est ipse: negas ꝛ tu christū in carne venisse. Et ti discutiamus oēs hereses: inuenimus eas negare christū in carne venisse. Omnes heretici negāt christuz in carne venisse. Quid miramini si pagani negant xp̄z ī carne venisse? Quid miramini si iudei negāt xp̄m in carne venisse? Quid miramini

Joh. j.

nisi manichei apertissime negant christum in carne venisse. Sed dico charitati vestre etiã oẽs mali catholici verbis confitentur xp̃m in carne venisse factis autẽ negant. Titũ.j. Nolite ergo esse tanq̃ de fide securi: adiũgite fidei recte vitã rectã vt xp̃s ꝓfiteamini in carne venisse: et verbis vera dicendo: et factis bene viuendo: Nã si ꝓfiteamini verbis: et factis negatis: fides taliũ maloꝝ ꝓpe est fides demonioꝝ. Audite me charissimi audite me: ne sit vobis testis sudor hic meus. Audite me. Jacob⁹ apostolus cũ de fide et operibus loqueretur aduersus eos q̃ sibi putant fidem sufficere et opera bona Jacob.ij habere nolebant ait. Tu credis quia vnus est deus: bene facis et demones credunt ⁊ cõtremiscunt. Nũq̃d ideo demones ab eterno igne liberabuntur: q; credunt et contremiscunt? Ecce modo quod audistis in euãgelio: quod ait petrus. Tu es christus filius mat.xvj dei viui: legite et inuenietis dixisse demones. Scimus quis sis filius dei. Petr⁹ tñ laudatur demon compescitur. Una vox facta Marci.j diuersa. Unde separantur iste due cõfessiones? Laudatur amor: dãnatur timor. Nõ eñ amore dicebãt hoc demones. Tu es filius dei: timore hoc dicebant / non amore. Deniq; illi in ꝓfessiõe dixerũt. Quid nobis et tibi? Petr⁹ aũt tecũ vsq; ad mortẽ. Sed et ipse petrus vnde fratres mei: vnde illi diceret ex amore. Tu es christus filius⁹ dei viui. Uñ illi? Ita ne de suo? Absit. Bene quod ipsum euangelij capitulum vtrumq; demõstrat: quid petr⁹ de deꝰ: quid de suo? Utrũq; ibi habes: lege: nõ est qõ a me expectes Wa.xvj audire. Cõmemoratio euãgeliũ. Tu es xp̃s filius dei viui. Et dominus ad cũ. Beatus es symon bariona. Quare? De tuo beat? Nõ quia caro et sanguis non reuelauit tibi: hoc eñ es tu: non tibi reuelauit caro et sanguis: sed pater meus q̃ in celis est. Et sequit: et dicit cetera q̃ cõmemorare lõgũ est: paulopost dñs ibi: hec ẏba sua quibus approbauit fidem petri: eamq; esse petrã mõstrauit: cepit ostendere discipulis suis: q; oportebat eum venire hierosolymã ⁊ multa pati et exprobrari a seniorib⁹ et scribis et sacerdotibus et occidi: et tertia die resurgere. Ibi petrus de suo exp. sit: ⁊ horruit mortẽ xp̃i: expauit eger medicinã suã. Absit a te dñe inquit: propitius tibi esto: non Joh̃ã.x. fiat hoc. Et vbi est. Potestatẽ habeo ponẽdi animã meã et potestatẽ habeo iterũ sumendi eam. Oblitus es petre? Oblitus es Joh.xv maioꝝ charitatẽ nemo habet q̃m vt aiam suam ponat pro amicis suis. Oblitus es? Obliuio illa de ipsius: trepidatio: horor: et timor mortis totũ de petri: immo de symonis non de petri. Et dñs vade retro sathanas. Beatus es symon bariona: sed de deinas. Uade retro sathanas. Uñ? Recolite vñ beatus. Jã dixi: q; nõ tibi reuelauit caro ⁊ sanguis: sed pater meus q̃ in celis est. Unde sathanas dicat dñs. Neq; eñ sapis que dei sunt: sed que sunt hoim. Sperate in dño: ⁊ vere fidei bona facta ꝓiungite. Confitemini xp̃m in carne venisse: et credendo si bene viuendo: et vtrũq; ab illo acceptum tenete ab illo augendum et perficiendum sperate. Maledictus eñ omnis hõ qui spẽ suã ponit in hoie. Et bonũ est hoi: vt q̃ gloriat in domino gloietur. Wa.xvj

¶ De verbis apli. At de dormientib⁹ non cõtristemur sicut et ceteri ⁊c. Et de operibus mie quibus mortui adiuuantur. Sermo. xxxij. j.the.iiij

A Ubi.s.

Admonet nos beatus apostolus vt de dormientib⁹ hoc est mortuis charissimis nostris non contristemur: sicut et ceteri q̃ spem non habent: spem scilicet resurrectionis ⁊ incorruptionis eterne. Nã ideo ⁊ dormientes eos appellat scripture veracissima consuetudo: vt cũ dormientes audimus: euigilatuꝝ minime desperemus. Unde etiã cantatur in psalmo. Nunq̃d q̃ dormit: non adiũciet vt resurgat? Est ergo de mortuis eis q̃ diliguntur: quedã tristicia quãdomodo naturalis. Mortẽ quippe horret: nõ opinio sꝫ natura. Nec mors hoi accederet nisi ex pena quã pcesserat culpa. Quapropter si alia que ita creata sunt vt suo quoq; tẽpore moriãt mortẽ fugiũt: diligũtvitã quãtomagis: hõ q̃ sic fuerat creatus vt si viuere sine potẽ voluisset: sine termino viueret? Hinc itaq; necesse est vt tristes simus quãdo nos moriendo deserunt quos amamus: q; et si nouimus eos: non in [illegible]nũ nos mãsuros: sed aliquãtulũ pcedere secuturos: tñ mors ipsa quã natura refugit cũ occupat dilectũ ꝫtristat in nobis ipsius dilectionis affectũ. Ideo admonuit apostolus: non vt nõ contristemur: sed non sicut ceteri q̃ spem nõ habent. Contristamur ergo nos in nostroꝝ mortib⁹ necessitate amittendi sed cũ spe recipiendi. Inde agimur: hinc cõsolamur. Inde ifirmitas afficit: hinc fides reficit. Inde dolet humana conditio: hinc sanat diuina promisso. Proinde põpa funeris: agmina exequiarũ: sumptuosa diligentia sepulture monumentoꝝ opulẽda cõstructio: vinoꝝ sunt qualicũq; solatia: non adiutoria mortuoꝝ. Orationib⁹ vero sancte ecclie ⁊ sacrificia pã.xl. Ps.

crificio salutari: ⁊ elemosinis q̃ pro eorũ spiritib⁹ eroganꝫ: non est dubitandũ mortuos adiuuari: vt cũ eis misericordius agatur a D dño q̃m eoꝝ peccata meruerũt. Hoc eñ a patribus traditũ vniuersa obseruat ecclesia: vt pro eis qui in corporis ⁊ sanguinis xp̃i cõmunione defuncti sunt: cum ad ipsum sacrificium loco suo cũ memorant oratur: ac pro illis q̃z id offerri cõmemoret. Cuꝫ vero eoꝝ cõmendatoꝝ causa opera mie celebrant: q̃ eis dubitet suffragari: pro quibus oratiões deo non inaniter allegant? Non oino ambigẽdum est ista prodesse defunctis: sed talibus qui ita vixerint ante mortẽ vt possint Gal.v. eis hec vtilia esse post mortem. Fides qui si ne fide que per dilectionez operatur: eiusq; sacramentis de corporibus exierũt: vel frustra illis a suis hmõi pietatis impenduntur officia: cuius dũ hic essent pignore caruerunt: vel non suscipiẽtes vel inuacuũ suscipiẽtes dei gratiam: ⁊ sibi nõ miam thesaurizantes sed iram. Nõ ergo mortuis nocet merita cõparant: cum pro eius boni aliquid operant sui: sed eoꝝ precedentib⁹ consequentia ista reddunt. Non eñ dictuꝫ est nisi cũ hic viuerent: vt eos hec aliquid adiuuarent: cũ hic viuere desiissent. Et ideo ista finiẽs quisq; vitã: nisi q̃ meruit in ipsa C nõ poterit habere post ipsam. Permittãt itaq; pia corda charoꝝ de suoꝝ mortib⁹ cõtristari dolore sanabili: ⁊ cõsolabiles lachrimas fundant conditione mortali: quas cito reprimat fidei gaudiũ: qua credunt fideles q̃s moriuntur paululũ a nobis abire et ad meliora transire. Consolentur eos etiã fraterna obsequia siue que funeribꝰ exhibẽtur: siue q̃ dolentib⁹ adhibent ne sit iusta q̃rela dicentiũ. Sustinui qui simul cõtristare psalmo lxviij. tur ⁊ non fuit: ⁊ consolantes et non inueni. Sit pro viribus cura sepeliẽdi ⁊ sepulchra cõstituẽdi: q; ⁊ hec in scripturis sanctis inter bona opera deputata sunt. Nec solum gen.xlix. in cordibus patrũ charũ aliorũq; sanctorum: ⁊ humanis cadauerib⁹ quorũq; iacẽtium verũetiam in ipsius dñi corpore predicati atq; collaudati sunt qui ista fecerunt. Implicant hec homines erga suos officia postremi muneris ⁊ sui humani lenimenta meroris. Uerũ illa que adiumãt spũs defunctoꝝ oblationes: orationes: erogationes: multo ꝓ eis obseruantius: instãtius: abundantius impendant: qui suos carne nõ spiritu mortuos: non soluz carnaliter: sed etiã spiritualiter amant. Job.xix.

¶ De celebratione dierũ fratruz defunctorum resurrectione mortuoruz. Sermo. xxxiij.

A Uando celebram⁹ dies fratrum defunctorum: in mẽte habere debemus ⁊ quid sperandum: ⁊ quid timendum sit. Scõz hoc eñ spẽrandum est: quia precio ps.cxv. in cõspectu dñi mors sanctorum eius: sm hoc autem timendum est: q; mors peccatorum pessima. Jdeoq; propter spem in memoria eterna erit iustus: ꝓ psal.cij. pter timorem ab auditu malo non timebit. Erit eñ auditus quo nullus sit maior: quãdo dicetur sinistris. Jte in ignem eternum. Ab hoc auditu malo iust⁹ nõ timebit. Erit enim ad dexteram inter illos quibus dicetur. Uenite benedicti patris mei percipite mat.xxv regnum. In hac autem vita que media ante summa bona et ante summa mala ducẽtur: in medio bonorum maloruꝫq; mediorum id est in neutra parte summoꝝ: q; ⁊ bona q̃ cunq; hic fuerint homini: in cõparatiõe bonorum eternorũ nulla sunt: ⁊ mala quecunq; in hac vita experitur homo in comparatione ignis eterni nec comparãda sunt. In hac ergo medietate vite illud quod audiuimus nũc ex euãgelio tenere debemus. Qui credit inquit in me: licet moriat? vivit: ⁊ vitã pronunciat: ⁊ mortem nõ negat. Qui credit Johã.xj in me: licet moriatur vivit. Quid est moritur vivit? Licet moriatur corpore: vivit spiritu. Deinde adiũgit. Et qui vivit et credit in me: non morietur in eternum. Certe licet moriatur. Quomodo si non morietur? Sed licet moriatur ad tempus: non morietur in eternum: Sic ista soluitur questio vt nõ sint inter se contraria verba veritatis ⁊ possint instruere affectum pietatis. Ergo licet corpore morituri sumus viuimus si credimus. Est autez fides nostra maxime discreta ab B omni fide gentilium in resurrectione mortuorum. Hanc enim illi omnino non recipiunt: quia vbi recipiant nõ habent. A domino enim preparatur voluntas hominis: Jo.xviij. vt sit fidei receptaculum. Dicit iudeis dominus. Sermo meus non capit in vobis. Ergo in his cõ in quibus inuenit quod capiat. Jn his eñ inuenit quod capiat sermo qui capit quod deus pollicendo non decepit: ille eñ qui querit oiem perditam: et Luce.xv quam querit nouit: et vbi querat: et quomodo eius membra dispersa colligat: ⁊ in vnã salutẽ reducat et ita constituat vt cam vltra non perdat. Consolemur ergo nos in- j.the.iiij uicem et in his sermonibus nostris. Potest non dolere cor humanum defuncto charissimo: melius tamen dolet et sanatur cor humanum: cũ non dolendo sit inhumanum. Maria domino coherebat et mortuum fra Johã.xj

trem dolebat. Sed quid mirarios qz maria dolebat: tunc cum ipse dñs flebat? Mouere autē quāuis potest quō flebat mortuum: si cōtinuo iubet victurū? Non mortuū flebat quē ipe fuscitaturus erat: sed mortē quā sibi homo peccando comparauit. Si enim peccatum non precessisset: sine dubio mors secuta non fuisset. Secuta est ergo mors etiā corporis quā precessit mors aie. Mors aie precessit deserente deo: et mors corporis secuta est deserente aia. Deseruit volēs: et coacta est deserere nolēs. Tūc̄ illi dicereť. Recessisti ab eo quē diligere debuisti: recede ab eo quez dilexisti. Quis eñ vult mori? Proinde nō et ita nemo (vt beato petro dicereť. Alter te cinget et ducet quo tu nō vis. Si ergo nulla esset mortis amaritudo: nō esset magnus martyrū formido. Jō et apostol⁹ de dormiētibus inq̄t. Nolo vos ignorare fratres vt nō cōtristemini sicut et gētes que spem nō habēt. Nō tñ sit. Ut nō ptristemini: sed vt nō sic cōtristemini quēadmodū gentes q̄ spem non habent. Necesse est eñ vt cōtristemini sed vbi cōtristari? Vbi corpus quod viuit et aia fit exanime: discedēte aia qui ambulabat iacet: loq̄bat iacet oculi lucem nō capiunt: aures nullo voce patescunt: oia mēbrorū officia cōquieuerunt: nō est q̄ moueat gressus ad ambulādum: man⁹ ad operādū sensus ad p̄cipiendū. Nonne ista est dom⁹ quā nescio q̄s inuisibilis habitator ornabat? Discessit q̄ non videť: remānet q̄ cū dolore videať. Ista ē causa tristicie. Si hec est causa tristicie: huic tristicie q̄ cōsolatio? Ut ipe dñs in iussu et in voce archangeli in nouissima tuba descendit de celo: et mortui in xpo resurgent primi: deinde nos viuētes qui relinquimur simul cū illis rapiemur in nubibus obuiā xpo in aera: et ita semper cū dño erimus. Pereat cōtristatio vbi tāta est consolatio: detergat luctus ex alo: fides expellat dolorē. In tāta spe nō decet esse triste dē plū dei. Zbi habitat bon⁹ cōsolator: ibi q̄ nō fallit p̄missor. Scio vt mortuū diu plangamus: qñ mors amara est: p illā transiit et dñs. Sufficiant hec pauca charitati veste: cōsolet abundantiꝰ qui non migrat de corde vestro sed ita dignet habitare: vt nos dignetur etiam in fine mutare.

Job. xxi C

j. the. iiij

ij. cor. v.

¶ De verbis apostoli. ¶Oēs nos manifestari oportet ante tribunal christi vt recipiat vnusquisq̄ prout gessit siue bona siue mala: vbi totam huius mundi administrationem testimoniū est esse resurrectionis future.

Sermo. xxxiiij.

A Omnium christianoꝝ spes fratres charissimi in futurum tempus extenditur vt quod hic seruimus deo alibi nos fuisse leteremur. Hic eñ nobis posita sunt certamina: sed in futuro secuto certaminum premia reseruata. Iuste siquidez et prouide diuina sapientia separauit tempus laboris et premij. Hic ergo laboramus hic seruimus deo et mandata eius seruamus: vt in futuro seculo: id est in celorum regno eterna premia capiamus. Scire eñ debem⁹ fratres dilectissimi quid nobis scripturarum diuina cōmendat: id est futurum esse iudiciū dei: qō post resurrectionē complebit mortuorum. Hoc est quod precipue christianos a gentili errore secernit: qz illi hanc tantūmodo vitam esse credunt: et ideo sine deo esse et diuersis peccatis atq̄ criminibus non metuunt inquinari. Nos vero ita in hac vita conuersemur: vt nos ad aliam preparemus in qua et bonis bona et malis mala retribuent: sicut dicit apostol⁹.

ij. Co. v.

Omnes nos manifestari oporteat ante tribunal christi: vt recipiat vnusquisq̄ prout gessit siue bona siue mala. Sicut hic modo altamus in ecclesia et nos inuicem presentes aspicimus: ita etiam post resurrectionē mortuos astituri sumus ante tribunal xpi. Hanc enim etiam ipsam animā tunc habebimus quam modo habemus: et in hoc ipso quo nunc induimur sumus corpore resuscitandi. Non enim sicut muta animalia facti sumus: nō sicut equi et boues vt eterna morte pereamus: quia postq̄ hic vixerim⁹: alibi iudicabimur: vt aut pro peccatis penas aut pro bonis operibus premia consequamur eterna. Nemo ergo fratres mei charissimi de resurrectiōe desperet: in qua christianoꝝ spes tota consistit. Credite fratres apostolo predicanti: q̄ nihil de resurrectiōe dubitantes ad diem iudicij nos preparate.

B An forte sicut impij et incredulis nō putatis fieri posse: vt a mortuis resurgam⁹? Plane dicat hoc qui omnipotentez non credit esse deum: qui hoc promittit futurum: nos autē qui scimus dei omnipotentis esse virtutē: quia promisisse deum legim⁹ q̄ resurrectionem mortuoꝝ faciat: non possumus de resurrectione mortuorum dubitare: quam sepe factū esse promittit: qz omnipotens est: et mentiri nescit. Si te appello quicunq̄ infideli animo de resurrectione dubitas: et putas nō posse mortuos resuscitari. Quid est amplius: ex nihilo homines facere qui viuant: an eos qui facti sunt atq̄ vixerunt reparare post mortem? Utiq̄ plus est facere.

qđ nūq̄ fuit: q̄ reparare quod fuerit. Quo modo ergo impossibile esse dicis: vt de⁹ qui hominē formauit ex nihilo reformet? Quō nos suscitare nō pōt conditos in puluere: qui si etiam in nihilum redirem⁹ facere poterat vt essemus: sicut et fecit nos esse: cum antea nunq̄ fuissemus? Ita eñ btūs apls paulus dixit. Sed dicūt aliqui. Quō resurgunt mortui? Quali autē corpore veniunt? Insipiens tu quod seminas non vinificatur nisi prius moriať: et quod seminas non corpus quod futurum est seminas: sed nudum granū vt pote tritici aut alicuius ceteror. Deus aūt dat illi corpus sicut voluit: et vnicuiq̄ seminū ppriū corpus. Nolī ergo in credule hō de resurrectione dubitare. Qui grana seminum mortua et putrefacta vinificat p quē in hoc seculo vnūs mktomagis teipsum resuscitauit vt viuas in eternum. Qui illa reparat q̄ tibi sunt necessaria: quō teipsum nō reparat, ppter quē et alia reparare dignatus est. Itaq̄ si velimus cōsiderare q̄ in isto seculo videmus diuine administrationis opa signa sunt futurorum. Tota ergo huius mūdi administratio testimoniū est resurrectionis future. Uidemus certe hyemis tpe vel aduentu arbores spoliari pomis: nudari foliis: sed eas rursus vernо tpe specie resurrectiōis exprimere: q̄ primo quidē incipiūt turgere in gēmis: tūc ornari floribus: vestiri et foliis: et postmodum pomis grauari. Interrogo te infidelis homoquī de resurrectiōe dubitas vbi sint ista que tpe quo de⁹ disposuit producunť? Dic mihi vbi latitant anteq̄ pducant? que nisi q̄ quidē videnť: sed tñ de⁹ qui oꝑs est et ea ex nihilo condidit: secreta sua virtute pducit. Nunc iam ad cāpos et prata respicite: q̄ elitate transacta herbis suis spoliant ac floribus: et nuda remanent ipa spacia terraꝝ: sed iteruz verni tpe reuestiunť et nouoybiq̄ germine incipiente letatur agricola. Certe herba que antea erat et moritur: rursus renascitur ex semine: sic etiam et nostrum corp⁹ reuiuiscit ex puluere. Sed dicis o homo incredule. Ideo credimus futurū vt arbores et herbe et ola reuiuiscāt: qz illa iam facta cognoscimus. Unde aūt cognoscere possum⁹: qz mortui resurgunt cum adhuc a mortuis nemo surrexerit? Quisq̄ hoc dicis vel cogitas: audi patienter: et intellige sapiēter. Jō enim dñs noster iesus xp̄s mori voluit et resurgere: ne tu de resurrectione dubitares. Tamen quoniō potes dubitare qz nō sum⁹ resurrecturi a mortuis: cum hoc promittat deus qui nescit aliqñ mentiri: qui potest facere quicquid vult qz opꝰ est: et implet ea q̄ promuit: quia verax est: et mēdacium in eo non est? Et dedit nobis pius et misericors dñs virtutis sue pignus: et grandi testimonio spem nobis resurrectionis ostendit: qz vnigenitum filium suum pro nobis hominem factum et mortuum a mortuis suscitauit. Ideo enim dominus noster iesus christus nasci ex homine: id est ex maria virgine est dignatus et a iudeis crucifigi et die tertia resurgere: vt nos tali exēplo animari resurrectionem ex mortuis certissime crederemus quam qui non credit futuram: nec hoc quidem credit q̄ christus resurrexit a mortuis. Qui autem dominum iesum resurrexisse a mortuis cōfitetur: nec de sua potest dubitare. Abstinete ergo vos ab omni opere malo: ab inimicitijs: ab obiectate: a fornicatione: a furto: a periurio: a falso testimonio: detractione: qz hec omnia odit de⁹: et eos qui ista faciūt punit in futuro. Estote aūt benigni misericordes: inuicē honorem habentes: et ea semp operātes q̄ in sanctis suis diligit deus: vt possitis cum sanctis eius ad eternam et immortalē gl̄iam p̄uenire: et viuere in scla scl̄orū. Amen.

C

ij. Co. v

¶ De eisdem verbis Apostoli: quib⁹ in sermone precedenti: quibus admonemus sedula mente reuoluere quales in die iudicij futuri fumus purissimis angelorum conspectibus offerē di. Sermo. xxxv.

A Fratres kīssimi diuina lectio legereť: audium⁹ btūm apl̄m terribiliter nos et salubriter admonentez. Sic eñ ait. Oēs nos manifestari oportet añ tribunal xp̄i: vt referat vnusquisq̄ propria corpis sui, put gessit: sive bonū sive malū quā rē etiā dñs in euāgelio denūciat dicēs. Filius hois vēturus est in gl̄ia sua cū angelis suis: et tūc reddet vnicuiq̄ ꝟ opa sua. Diligenter q̄so attēdite fratres et mecū pariter pauescite: qz nō dixit q̄ reddat vnicuiq̄ fm miam suā: sed fm opa sua. Pic eñ est misericors: ibi iust⁹. Nā q̄ nō statiz in peccatores vindicat: patiēcia est nō negligētia.

ij. Co. v

mat. xvi

Nō ille potentiā pdidit: sed nos ad penitētiā reseruauit. Un valde timēdū est: ne ḡto diutius expectat vt corrigamur: tanto grauius vindicet si emēdari noluerimus. Scire et intellig̃ere debemus fratres charissimi nihil nobis esse salubrius q̄ vt dānatio oiz p̄sentiū rerū voluptatib⁹ id potiꝰ cogitem⁹ qñ crimus de hoc seculo transituri: vel quādo tabernaculū corporis vltimo die supue niēte deposituri: et nerū illud resurrectiōis

tpe recepturi: vt cū eodē recipiam⁹ put gessim⁹: siue bonū siue malū. Et ideo rogo fratres: vt quotidie cogitem⁹ quales erim⁹ in die iudicij: purissimis angelor⁹ ꝓspectibus offerendi: & eterno iudici rationē de libris cōsciētie reddituri: remotis oīb⁹ ꝓbationibus: Certū est in die illa ipm ante se hoiem ꝓstituēdū: & ipam sui vitā in cordis speculo demōstrādā & testes cōtra eā nō de foris aligñ: sed int⁹ de ipsa ais proferēdos. Adhūc icenda erūt nō aliqua peregrina: sed nimiū nota testimonia: id est opa sua. Ordinabuntur añ infelicē aiam peccata vel crimina suavt eā & quincat ꝓbatio & ꝓfundat agnitio: fm illud qđ scriptū est. Argua te vt constituā te añ faciē tuā. Quicūq; se mō dū ꝛ emēdare neglexerit: ante illum celestē populū primū accepturus erit de confusione supplicij: & ala q̄ modo per penitentiā cōpendiosam transactas peccator⁹ suor⁹ putredines curare dissimulat: añ illud tribunal metuēdū sine vllo remedio in perpetuo tartaro manebit. Que cū ita sint bene nobiscū agere: si iā nūc sic peniterem⁹ sup malis nostris quō tunc sine vllo remedio penitebimus si fidelitates et cōfusiones nostras quemadmodū tūc visuri sumus: sic iā eas nunc videre & horrere possemus. O si iam nunc faciem peccatricis aie liceret oculis corporis intueri: & cōscientie nostre vultum in oculoꝝ presentiā permitteremur adducere. Quod si liceret: nec dici potest: quāto studio quātoq; metu vigeremur fedata cōponere maculata tergere vulnerata curare. Jdeoq; q̄ non possumus oculis corporis: inspiciamus nos inquantuz possumus oculis cordis: & vnusq⁹q; cōsciētiā suā ante conspectuz interioris hois constituat. Ipsi nosmetipsos castigem⁹: ipi nobiscū rationē de quotidiana conuersatione faciam⁹: ipsi nos accusem⁹ quotidie iudici nostro: & duz in hac carne sumus contra ipsam carnem auxiliante dño quotidie dimicemus: vincamus voluptates et delectationes nras vt nobis tps illud spectatissimū ac btissimum eterne vite pro felici mactatione succedat: quādo implebit illud qđ dns dixit. Et erūt similes āgelis. Et iterū. Tūc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris eoruz. Putas q̄lis tunc erit splendor animarū: q̄n solis claritatez habebit lux corporū: Tūc em̄ cū ad istā beatitudinē venerimus nulla erit tristicia: null⁹ timor: nulla infirmitas: nulla mors. Habebim⁹ plenā beatitudinē fratres interilla imm̄ēsa beneficia dñi nostri: vt nūquā cessemus referendo ei gratiarū actionē de beatitudine q̄ sum⁹ futuri: coheredes effecti ei⁹ qui dixit. Uenite benedicti: percipite regnum quod vobis paratuz est ab origine mundi: donante ipso cui est honor & glia in seculꝫ seculoꝝ. Amen.

¶ Finis libri Sermonū de verbis Apostoli: diui Aurelij Augustini.

¶ Tractatuū expositionis diui Aurelij Augustini in epistolam beati Johannis: quos quidam homelias: alij sermones nomināt: summaria ac breuis annotatio.

De eo quod Johānes dicit. Quod erat ab initio: quod audiuimus: et qđ vidim⁹ ꝛc. Tractatus. i.

De eo qđ idē dicit. Scribo vos filioli ꝛc. Tractatus. ij.

De eo qđ idez dicit. Pueri nouissima hora est ꝛc. Tractatus. iij.

De eo qđ idē dicit. Et verax est & non est mēdax ꝛc. Tractatus. iiij.

De eo qđ idē dicit. Omis qui natus est ex deo: nō facit pctm̄ ꝛc. Tractatus. v.

De eo qđ idē dicit. Et in hoc cognoscim⁹ q̄ ex veritate sum⁹ ꝛc. Tractat⁹. vj.

De eo qđ idē dicit. Jā vos ex deo estis filioli: & victistis mūdū ꝛc. Tractat⁹. vij.

De eo qđ idē dicit. Deum nemo vidit vnq̄ ꝛc. Tractatus. viij.

De eo qđ idem dicit. Jn hoc ꝑfecta est dilectio in vobis ꝛc. Tractat⁹. ix.

De eo quod idem dicit. Omnis qui credit q̄ iesus sit christus ex deo natus est ꝛc. Tractatus. x.

¶ Finis.

¶ Expositio diui Aurelij Augustini in epistolam beati Johānis. In qua maxime charitas commendatur sellciter incipit.

De intētione auctoris & huj⁹ epistole cōmēdatione. Prefatio.

Eminā: unctitas vra euā gelium scōm Johannez ex ordine lectionum nos solere tractare. Sed quia nunc interposita est solēnitas sanctoruz dierum q̄bus certas ex euāgelio lectiones oportet in ecclesia recitari: que ita sunt annue vt alie esse non possint: ordo ille quē fuscepera⁹ necessitate paululū intermissus est: nō omissus. Cū aūt cogitarē qđ fz hilaritatē psentiū dicx p hāc hebdomadā vobiscū de scripturis agere: quārū dōs donare dignat⁹ qđ posset in uno septem vel octo dieb⁹ finiri: occurrit mihi epla bti Johānis. Ut cuj⁹ euāgelio paululū intermissi-

mus ei⁹ epistolā tractando: ab eo non recedamus. Presertim q̄ in ipa epła satis dulci oībus quib⁹ sanuz est palatū cordis vbi sapiat panis dei: et satis memorabili in sancta ecclesia dei: maxime charitatis commēdatur. Loquturus est multa: et prope oīa de charitate. Qui habet in se vnde audiat necesse est gaudeat: ad quod audit. Sic em̄ illi erit lectio ista: tanq̄ oleum in flamma. Si est ibi quod nutriatur nutritur & crescit et permanet. Jtem quibusdaz sic esse debet tanq̄ flamma ad fomitem: vt si non ardebat: accendente sermone accedatur. Jn qui busdam enim nutritur quod est: in quibusdam accendit si deest vt oēs in vna charitate gaudeamus. Ubi autez charitas: ibi par: et vbi humilitas: ibi charitas. Jā ipm audiamus: & ad eius verbum que dom⁹ suggerit etiam vobis vt bene intelligatis loquamur.

¶ Explicit prefatio.

¶ Tractatus primus.

¶ Quod fuit ab initio: quod audiuimus: quod vidim⁹ oculis nostris: qđ perspeximus. Et manus nostre contractauerūt: de verbo vite et vita manifestata ē. Et vidim⁹ & testamur. Et annunciamus vobis vitam eternam que erat apud patrem et apparuit nobis. Quod vidimus et audiuimus annūciamus vobis: vt et vos societatē habeatis nobiscum. Et societas nostra sit cū patre & cū filio ei⁹ iesu christo. Et hec scribimus vobis: vt gaudeatis et gaudium vestrum sit plenū et hec est annunciatio qnam audiuimus ab eo & annūciamus vobis: quoniam deus lux ☞ tenebre in eo non sunt vlle. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo: et in tenebris ambulamus mentimur et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad inuicem. Et sanguis iesu filij eius mundat nos ab ☞ omni peccato. Si dixerimus quoniā peccatum non habemus ipsi nos seducimus: et veritas in nobis non est Si confiteamur peccata nostra: fidelis est & iust⁹ vt remittat nobis peccata nostra: et emundet nos ab oi iniq̄tate. Si dixerimus quoniaz non peccauimus mendacem facimus eum: & verbum eius non est in nobis. Filioli mei: hec scribo vobis vt non peccetis: sed & si q̄s peccauerit aduocatuz habemus apud patrem iesum christū iustum: et ipse est propiciatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum: sed etiā pro totius mundi: & in hoc scimus quoniam cognouimus eū si mādata ei⁹ obseruem⁹: q̄ dicit se nosse eū & mādata ei⁹ nō custodit mēdax est: et in hoc veritas non ē. Qui autem seruat verbuz eius vere in hoc charitas dei perfecta est: Jn hoc scimus quoniam in ipso sumus: qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulauit et ipse ambulare. Charissimi non mandatum nouuz scribo vobis: sed mandatuz vetus quod habuistis ab initio: mandatum vet⁹ est verbum quod audistis. Jterum mandatum nouum scribo vobis: quod veruz est: et in ipo et in vobis q̄ tenebre trā sierunt: et verū lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse: et fratrez suū odit in tenebris est vsq; adhuc: qui dilig⁹it ffrez suū in lumine manet: & scandalū in eo non est. Qui autem odit fratrez suuz in tenebris est: et in tenebris ambulat: et nescit q̄ eat q̄ tenebre obcecauerunt oculos eius.

A j. Joh. j.

Quod erat ab initio quod audiuim⁹ & qđ vidimus: et manus nostre tractauerūt de ꝟbo vite. ¶ Quis est qui manibus tractet verbuz: nisi quia verbum caro factum est et habitauit in nobis? Hoc autem verbum quod caro factum est: vt manib⁹ tractaret: cepit esse caro ex virgine maria: sed non tunc cepit verbum: quia quod erat ab initio: dixit. Videte si non attestatur epistola sua euangelio

Joh.j. fuo:vbi modo audistis. In pncipio erat verbum:et verbum erat apud deum:¶ Forte de verbo vite si quisq; accipiat:quasi locutionem quandam de christo:non ipsum corp⁹ christi quod manibus tractatum est: vide quid sequat.[Et ipa vita manifestata est] Christus vero verbum vite. Et vnde ergo manifestata est:¶ Erat em ab initio:sed non erat manifestata hoibus. Manifestata autem erat angelis videntibus et tanquã de pane suo cibantibus. Sed quid ait scriptura:¶ panem angelorum manducauit homo Psalmo lxxvij. Ergo manifestata est ipsa vita in carne: q; in manifestatione posita est:vt res que solo corde videri potest videretur et oculis vt corda sanaret. Solo enim corde videtur verbum: caro autem et oculis corporalibus videtur. Erat vnde videremus carnem sed non erat vnde videremus verbum. Factum est verbum caro quaꝫ videre possumus:vt sanaretur in nobis vndeverbum videremꝰ [Et vidimus(inquit)et testes sumꝰ]. Forte aliqui fratrum nesciũt:qui grece nõ norũt quid sint testes: grece et vsitatum nomen est omnibus et religiosum. Quos enim testes latine dicimus: grece martyres sunt. Quis aũt nõ audiuit martyres sunt:¶ Aut in cuius ore christiani nõ quotidie habitat nomen martyrum:¶ Atq; vtinam sic habitet et in corde:vt passiones martyrum imitemur:non eos calcibus psequamur. Ergo hoc dixit. Vidimus et testes sumus: audiuimus et martyres sumus. Testimonium enim dicendo ex eo quod viderunt:et testimonium dicendo ex eo quod audierunt ab his qui viderunt cum displiceret ipsum testimonium hominibus aduersus quos dicebatur: passi sunt omnia q̃ passi sunt martyres. Testes dei passi sunt. Deꝰ testes habere voluit homines:vt et homines habeãt testem deum. Vidimus inquit et testes sumus. Vbi viderũt:¶ In manifestatiõe. Quid est in manifestatiõe:¶ In sole:id est in hac luce. Unde autem potuit videri in sole qui fecit solem:nisi quia in sole posuit tabernaculum suum:et ipse tanq̃ sponsus procedens de thalamo suo:exultauit vt gygas ad currendam viam:¶ Ille ante solem qui fecit solem:¶ Ille ante luciferum:ante omnia:syderа:ante omnes angelos: verus creator: q; omnia per ipsum facta sunt:¶ sine ipso factum est nihil vt videretur oculis carneis qui solem vident:ipsum tabernaculum suũ in sole posuit:id est carnem suam in manifestatione huius lucis ostendit. Et illi⁹ põ si thalamus fuit vterus virginis:q; in illo vtero virginali coniuncti sunt duo: spõsus et sponsa. Spõsus verbum:¶ sponsa caro

Ps. xviij

Johan.j

Quia scriptum est. Et erunt duo in carne vna. Et dominus in euangelio. Igitur iaꝫ non duo sed vna caro. Et esaias optime meminit vnum esse ipsos duos. Loquitur em ex persona christi et dicit. Sicut sponso imposuit mihi mitrã:¶ sicut sponsam ornauit me ornamento. Unus videtur loqui:¶ spõsum se fecit¶ sponsam se fecit:quia nõ duo sed vna caro. Quia verbum caro factuꝫ est et habitauit in nobis. Illi carn adiungitur ecclesia:¶ fit christus totus:caput¶ corpus[Et testes(inquit)sumus et annuncia mus vobis vitam eternam:que erat apud patrẽ:et manifestata est in nobis]. Hoc est manifestata est inter nos. Quid aperti⁹ diceret q̃ manifestata est in nobis:¶ Que ergo vidimus et audiuimus nunciamus vobis. Intendat charitas vestra. [Que ergo vidimus et audiuim⁹ nunciamus vobis]. Illi viderunt ipsum dominum presentez in carne:et audierunt verba ex ore domini:et annunciauerunt nobis. Et nos ergo audiuimus:sed non vidimus. Minus ergo sumus felices q̃ illi qui audierunt et viderũt Et quomodo adiungit.[Ut et vos societatem habeatis nobiscum.] Illi viderũt:nos non vidimus:et tamen socij sumus:quia fidem communem tenemus. Nam quidam videdo non credidit¶ palpare voluit:¶ sic credere. Et ait. Non credam nisi digitos meos misero in locum clauorum:¶ cicatrices eius tetigero. Et prebuit se ex tempore palpandum manibus hominum:qui semp se prebet videndum aspectibus angelorum. Et palpauit ille discipulus et exclamauit. Dominus meus et deus meus. Quia tetigit hominem confessus est deum. Et dominus cõsolans nos qui ipsum iam in celo sedentẽ manu contrectare nõ possum⁹: sed fide contingere:ait illi. Quia vidisti et credidisti:beati qui non viderunt¶ credũt. Nos descripti sumus:nos designati sum⁹. Fiat ergo in nobis beatitudo quam dominꝰ pdixit futuram. Firme teneamus quod non videm⁹ quia illi nunciant qui viderũt. Ut¶ vos inquit societatẽ habeatis nobiscuꝫ. Et quid magnum:societatem habere cum hominib⁹:¶ Noli contẽnere:vide quid addat. [Et societas nostra sit cũ deo patre et ieſu xpo ieſu filio eiꝰ. Hec(inquit)scribimus vobis:vt gaudiũ vestrum sit plenum.] Plenũ gaudiũ dicit in ipsa societate:in ipsa charitate:in ipsa vnitate.[Et hec(inquit)est annunciatio quã audiuimus ab eo¶ annunciamus vobis.]Quid est hoc. Ipsi viderũt contrectauerunt manibus verbum vite:ab initio erat:ad tps visibilis¶ palpabilis factus est vnicus filius dei:Ad quaꝫ rem re

Ge.ij. mat.xix. Esa.liij.

Johan.j.

Joh.xx.

nit:vel quid nobis nonum nunciauit:quid docere voluit:¶ Quare fecit hoc quod fecit: vt verbũ caro fieret:vt deꝰ sup omnia indigna ab omnibus pateretur:vt alapas eorum sustineret de manib⁹ quas ipse formauit:¶ Quid voluit docere:quid voluit ostendere: quid voluit annunciare:¶ Audiamus. Nam sine fructu pcepti auditio rei gestæ:q; natꝰ est xpc:¶ quia passus est xps: auocamentũ mentis¶ non firmamentum. Quid magnũ audis:quo fructu audias:¶ Vide. Quid voluit docere:quid annũciare:¶ Audi. [Quia deus lux est(inquit)¶ tenebre in eo nõ sunt vlle.] Adhuc lucẽ quidẽ nomin(inquit:sed obscura sunt verba. Bonũ est nobis vt ipa lux quaꝫ nolauit illustret corda nostra¶ videamus quid dixit. Hoc est qđ annunciamus: q; deus lux est:¶ tenebre in eo non sunt vlle Quis em auderet dicere: q; in deo sunt tenebre:¶ Aut quid est ipsa lux:aut quid sunt tenebre:¶ Ne forte talis dicat q̃ ad oculos nostros pineãt. Deꝰ lux est. Ait nescio qs¶ sol lux est:¶ luna lux est:¶ lucerna lux est: aliquid debet esse longe his maius longeq; prestãtius:longe superemineãtius. Quantũ deus a creatura:¶ tm conditor a conditione:¶ tm sapientia ab eo quod factum est per sapientiã:longe vltra oia debet esse lux ista. Et forte vicini ei erimus:si q̃ sit lux ista cognouerimus¶ ad eã nos applicauerimꝰ vt ex ipsa illuminemur:quia in nobis tenebre sumus:¶ ab illa illuminati possumꝰ esse lux:et non confundi de illa: quia de nobis confundimur. Quis est qui de se confunditur:¶ Qui se cognoscit peccatorem. Quis de illa non confunditur:¶ Qui ab illa illuminat. Quid est ab illa illuminari:¶ Qui iaꝫ videt se peccatis tenebrari¶ cupit ab illa illuminari:accedit ad illã. Unde¶ dicit psalmus. Accedite ad eũ¶ illuminamini:¶ vultus vestri nõ erubescent. Sed nõ erubesces de illa si qñ tibi fœduꝫ oñderit:displiceat tibi feditas tua:vt pcipias pulchritudinez illi⁹. Hoc ẽ qđ vult docere. Et fortasse ppterea illud nos dicim⁹:ipe hoc manifestat in psẽntib⁹. Memẽto in pncipio sermõis nri qt epła ista charitatẽ cõmẽdat. Deꝰ lux est inquit:¶ tenebre in eo nõ sunt vlle. Et quid superius dixerat:¶ Ut societatem habeatis nobiscũ:¶ societas nra sit cum patre et filio eius ieſu christo. Porro si deus lux est:¶ tenebre in eo non sunt vlle:¶ societatem cum illo habere debemus:a nobis pellẽde sunt tenebre vt fiat in nobis lux:nam tenebre cũ luce societatem habere non possunt. Ideo vide quid sequatur. [Quod si dixerim⁹ qđ societatem habemus cum eo:¶ in tenebris ambulamus mẽtimur.] Habes¶ apostolũ paulum dicẽtem. Aut que societas luci ad tenebras:¶ Dicis te societatem habere cum deo:et in tenebris ãbulas:et deus lux est:¶ tenebre in eo non sunt vlle:quomodo ergo est societas luci ad tenebras:¶ Jam ergo dicat sibi homo:Quid faciaꝫ:¶ Unde ero lux:¶ In peccatis et in iniquitatib⁹ viuo:quasi subrepit quedaꝫ desperatio et tristicia. Salus nulla est nisi in societate dei. Deus lux est:¶ tenebre in eo nõ sunt vlle. Peccata autem tenebre sunt:sicut dicit apostolus. Diabolum et angelos eius rectores tenebrarũ harum esse. Non diceret rectores tenebrarum:nisi diceret rectores peccatorum: dominatores iniquorum. Quid ergo faciem⁹ fratres mei:¶ Societas cum deo habenda est:alia spes vite eterne nulla est. Deus autem lux est:et tenebre in eo non sunt vlle:iniquitates autem tenebre sunt. Iniquitatib⁹ premimur:ne societatem cum deo habere possimus. Que ergo spes:¶ Nonne promisersm me aliquid locuturum istis diebus quod gaudiuꝫ faciat:¶ Quod si non exhibeo tristicia est ista. Deus lux est: et tenebre in eo non sunt vlle. Peccata tenebre sunt:quid erit nobis:¶ Audiamus ne forte cõsolentur erigat:det spem ne deficiamus in via. Curramus enim¶ ad patriaꝫ currim⁹:¶ si nos peruenturos desperamus:ipsa desperatione deficimus. Ille autem qui nos vult peruenire vt conseruet in patria: pascet in via Audiam⁹ ergo. [Quod si dixerimus quia societatem habemus cum eo:¶ in tenebris ambulamus mentimur et non facimus veritatem]. Non dicamus quia societatem cum illo habemus: si in tenebris ambulamus. [Quod si in lumine ambulam⁹:sicut¶ ipse est in lumine:societatem cum eo habemus:cum inuicem in lumine ambulam⁹ sicut¶ ipse est in lumine vt possimus societatem habere cum illo.] Quid facimus de peccatis:¶ Audi quid sequitur. [Et sanguis ieſu christi filij eius purgabit nos ab omni delicto.] Magnã securitatem dedit deus: merito pascha celebram⁹ vbi fusus est sanguis domini:quo purgamur ab omni delicto. Simus secur. Cautionem contra nos diabolus seruitutis tenebat:sed sanguine christi deleta est. Sanguis inquit filij eius purgabit nos ab omni delicto. Quid est ab omni delicto:¶ Attendite. Ecce iam in nomine christi per sanguinem crucis domini: quem nunc confessi sumus isti qui appellantur infantes:mũdata sunt ola peccata põrum. Ueteres intrauerunt¶ noui exierunt. Quid est veteres intrauerũt noui exierũt:¶ Senes intrauerũt:infantes exierũt:¶ Senectus em inveterosa vetusta vita:infantia aũt

ij.Co. vj

regenerationis nouā vita. Sed q̄d facim⁹ p̄terita peccata donata sunt: non tantuz ip̄lis: sed et nobis: Et post donationē ⁊ abolitionē oim peccatorum viuendo in hoc seculo inter tentationes: quedam forte cōtracta sūt: ideo quod potest homo facere. Ipse confiteatur quod est: vt ab illo curet q̄ semper est q̄ est. Ipe enim semp erat ⁊ est: nos non eramus et sumus. Uide em̄ quid dicat. Quod si dixerimus quia peccatum nō habemus: nosmetipsos seducimus: et veritas in nobis non est.] Ergo si te p̄fessus fueris peccatorem est in te veritas. Nā ipsa veritas lux est. Nōdū p̄fecte splenduit vita tua quia insunt petā tua: ꝫ tñ iā illuminari cepisti: q̄ inest cofessio petōz. Ude em̄ q̄d seqūtur. [Quod si cōfessi fuerimus delicta nr̄a: fidelis est ⁊ iust⁹ vt dimittat nobis delicta nr̄a: ⁊ purget nos ab oi iniq̄tate]. Nō em̄ p̄terita: sed si qua forte cōtraxim⁹ ex hac vita q̄: nō pōt hō q̄diu carnem portat non habere vel leuia peccata. Sed ista leuia q̄ dicimus noli cōtēnere. Si cōtēnis: quādo appendis? Expauesce q̄n nūeras. Leuia multa faciunt vnum grande. Multe gutte implent flumen. Multa grana faciunt massaz. Et que spes est? Ante omnia cōfessio. Nec q̄sq̄ se dicat iustū ⁊ ante oculos dei: qui videt quod erigat cerniceē suā homo qui non erat et est. Ante omnia ergo confessio: deinde dilectio. Quia de charitate quidem dictum est. Charitas cooperit multitudinez peccatorum. Jam videamus si ipsam charitatem cōmendat propter surrepentia delicta: quia sola charitas extinguit delicta: superbia extinguit charitatem. Humilitas ergo roborat charitatē: charitas extinguit delicta. Humilitas pertinet ad confessionē qua p̄fitemur nos petōres. Ipsa est humilitas: non vt dicamus illud lingua: quasi p̄pter arrogantiam: ne displiceamus hominibus si nos iustos dixerimus. Faciūt hoc impij et insani. Scio quidē quia iust⁹ sum. Sed quid dicturus sum ante homines? Si me iustum dixero: quis ferat? quis toleret? Apud deum nota sit iusticia mea: ego tñ dicam me peccatorem. Non quia sum: sed ne arrogantia odiosus inuenar. Dic hominibus quod es: dic deo quis es. Quia si nō dixeris deo quod es: damnat de⁹ quod in te inueniet. Non vis vt ille damnet: tu dānas. Uis vt ille ignoscat tu agnoscevt possis deo dicere. Auerte faciem tuam a peccatis meis. Dic illi etiā illa ꝟba in ipso psalmo. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Quod si confessi fuerimus delicta nr̄a: fidelis est ⁊ iustus: qui dimittat nobis delicta nr̄a: ⁊ purget nos ab oi iniq̄tate. [Quod si dixerimus quia non peccauimus: mendacem faciimus eum: et veritas ip̄lius non erit in nobis]. Si dixeris: nō peccau: illū facis mendacē: cū tevis facere veracē. Uñ fieri pōt vt deus mendax sit: ⁊ hō verax: cū cōtradicat scriptura. Omnis hō mendax: ⁊ deus solus verax. Ergo dum per seip̄m verax: tu p deum verax: mam per te mendax. Et ne forte impunitatē videret dedisse peccatis: q̄ dixit. Fidelis est ⁊ iust⁹ q̄ mundet nos ab oi iniquitate: ⁊ dicerēt iā sibi hoies. Peccemus: etiā securi faciamus q̄ volum⁹: purgat nos rp̄s: fidelis ē ⁊ iust⁹ purgat nos ab oi iniq̄tate. Tollit tibi malam securitatē: ⁊ inserit vtilē timorē. Wale vis esse securus: sollicitus esto. Fidelis em̄ est et iustus: vt dimittat nobis delicta nostra: si semper tibi displiceas: ⁊ muteris donec perficiaris. Ideo quid sequitur. [Filioli mei hec scribo vobis vt nō peccetis]. Sz forte furripit de vita humana peccatū: q̄d ergo fiet? Jā desperatio erit. Audi. [Si q̄s (inquit) peccauerit: aduocatum habemus apud patrē iesum xp̄m iustum: ⁊ ipse est p̄piciatio pro peccatis nostris]. Ille est ergo aduocatus: da operam tu ne pecces. Si de infirmitate vite surrepserit peccatum: continuo vide: continuo displiceat: cōtinuo dāna. Et cum damnaueris: securus ad iudicem venies. Ibi habes aduocatuz. Noli timere: ne perdas causam confessionis tue. Si em̄ aliquando in hac vita committit se homo diserte lingue et non perit: committis te verbo et periturus es? Clama aduocatum habemus apud patrem. Udete ip̄z iohannem seruantem humilitatem. Certe vir iustus erat et magnus: qui de pectore domini ministeriorum secreta bibebat. Ille ille qui bibendo de pectore domini diuinitatem ructauit. In principio erat verbum et verbum erat apud deum. Ille talis vir non dixit. Aduocatum habetis apud patrem. Sed si quis peccauerit: aduocatum inquit habemus. Nō dixit habetis: nec me habetis dixit: nec ipsum christum habetis dixit: ꝫ xp̄m posuit nō se: et habem⁹ dixit nō habetis. Maluit se ponere in nūero peccatorum vt haberet aduocatuz xp̄m: ꝫ ponere se p̄ christo aduocatū ⁊ inueniri inter dānandos superbos. Fratres. Jesum xp̄z iustū ipsum habem⁹ aduocatū ad patrem: ipse p̄propitiatio est peccatorū nostroz. Hoc q̄ tenuit: here sim non fecit: hoc q̄ tenuit scisma nō fecit. Unde cuiz facta sunt scismata Cuim dicunt homines. Nos iusti sumus. Cū dicūt hoies: nos sanctificam⁹ imūdos nos iustificam⁹ ipios: nos petim⁹: nos ipetramus. Johannes aūt q̄d dixit? Et ī eius

peccauerit: aduocatū habem⁹ apud patrez iesum xp̄m iustū. Sed dicet aliq̄s. Ergo sancti non petunt pro nobis? Ergo ep̄i vel p̄positi nō petunt p populo? Sed attendite scripturas ⁊ videte: q̄ ⁊ p̄positi cōmēdāt se populo. Nam ap̄ls dicit plebi. Orantes simul ⁊ pro nobis. Orat ap̄ls p plebe: orat plebs pro apostolo. Oramus pro vobis fratres: sed ⁊ vos orate p nobis. Inuicem pro se omnia membra orent: caput pro omnib⁹ interpellet. Propterea non mirum quia sequitur ⁊ hic: ⁊ claudit ora diuidentibus ecclesiam dei. Quia dixit. Jesum christum iustum habemus aduocatū: ⁊ ipe propitiatio est peccatoruz nostrorum: propter illos qui se diuisuri erant ⁊ dicturi. Ecce hic est christus: ecce illic: ⁊ velle ostendere illum in parte qui emit totum ⁊ possedit totū: continuo secutus est. [Non tantum nostrorum: sed ⁊ totius mundi.] Quid est hoc fratres? Certe inuenimus eam in campis saltuz: inuenimus ecclesiam in omnibus gentibus. Ecce christus propitiatio est peccatorū nostrorum: non tantum nostrorum: sed ⁊ tot⁹ mūdi. Ecce habes ecclesiam per totum mūdū. Noli sequi falsos iustificatores et veros p̄cipitatores. In illo mōte esto qui impleuit eum terrarum quia christus propiciatio est peccatorum nostrorum: non tantum nostrorum: sed et totius mundi: quem suo sanguine cōparauit. [Et in hoc (inquit) cognoscimus eum: si mandata ei⁹ seruauerim⁹.] Que mandata? Qui dicit q̄ cognouit cuz: ⁊ mandata eius nō seruat: mendax est: ⁊ in hoc veritas non est.] Sed adhuc queris. Que mandata? [Qui autem (inquit) seruauerit verbum eius: vere in hoc p̄fecta est dilectio dei.] Uideamus ne ip̄sum mandatū dilectio dei vocetur. Querebamus em̄ que mandata: et ait. Qui autem seruauerit verbū ei⁹: vere in hoc perfecta est dilectio dei. Attēde euangelium: si non est hoc mandatum. Wandatum inquit nouum do vobis: vt vos inuicem diligatis. [In hoc cognoscimus q̄ in ipso sumus: si in illo perfecti fuerimus.] Perfectos in dilectiōe vocat. Que est perfectio dilectiōis? Et inimicos diligere: ⁊ ad hoc diligere vt sint fratres. Nō em̄ dilectio nostra carnalis esse debet. Optare alicui salutem temporalē bonū est: sed si et desit aīa tua sit. Si optas alicui amico tuo vitā bñ facis. Gaudes de morte inimici: male facis. Sz forte ⁊ amico tuo vita illa quā optas inutilis ē ⁊ inimico tuo moz de qua gaudes vtilis fuit. Incertū est vtruz alicui sit vtilis vita ista an inutilis: vita ꝟo q̄ est apud deū sine dubio vtilis ē. Sic diligе inimicos tuos vt fratres optes: sic dilige inimicos: vt in societatē tuā vocent. Sic em̄ dilexit ille q̄ i cruce pendēs ait. Pater ignosce illis: q: nesciūt q̄d faciūt. Neq̄ enim dixit. Pater viuant isti multo tpe: me quidē occidūt sed ipsi viuāt. Sed q̄d ait: Ignosce illis q: nesciūt quid faciunt. Mortem sempiternaz ab eis expellebat p̄ce misericordissima ⁊ potētia p̄stantissima. Multi ex eis crediderunt: et dimissus est eis fusus sanguis xp̄i. Primo fuderūt cū seuirēt: biberūt cū crediderunt. In hoc cognoscim⁹: q: in ipso sum⁹ si in ipso p̄fecti fuerim⁹. De ipsa p̄fectiōe dilige dox inimicox dñs admonēs ait. Estote ergo p̄fecti sicut ⁊ pater vester celestis p̄fectus est. [Qui ergo dicit se in ipso manere: debet sicut ipse ambulauit: ⁊ ipse ambulare.] Quō fratres? Quid nos monet. Qui dicit se in ipso manere. i. in xp̄o: debet sicut ipse ambulauit ⁊ ipse ambulare: forte hoc nos monet vt ambulemus in mari? Absit. Hoc ergo vt ambulem⁹ in via iusticie. In q̄ via? Jam cōmemoraui. Fix⁹ in cruce erat: ⁊ in ipsa via ābulabat ipsa via charitatis. Pater ignosce illis q: nesciūt q̄d faciūt. Si ergo didiceris orare p̄ inimicis tuis: ambulas viā dñi. [Dilectissimi non mādatū nouū scribo vobis: sed mandatū vetus q̄ habebatis ab initio.] Q̄d mandatū vetus dixit? Q̄d habebatis inq̄t ab initio. Ideo ergo vetus: q: iā illud audistis. Alioquin cōtrarius erit dñoybi ait. Wandatū nouū do vobis: vt vos inuicem diligatis. Sed mandatum vetus quare? Non q: ad veterē hominē pertinet. Sed quare? Q̄d habebatis ab initio. [Wandatum vetus est verbū q̄d audistis.] Ideo ergo vetus: q: iaz audistis. Et idipsum nouum ostendit dicens. [Iterum mandatū nouū scribo vobis.] Nō alterū: sed idemipsum q̄d dixi vetus: idē est ⁊ nouū. Quare? [Quod est verum in ipso: ⁊ in vobis.] Nam quare vetus audistis? Q: iā illud noueratis. Quare autem nouuz? [Q: tenebre transierunt et lux vera iam lucet.] Ecce vnde nouū. Quia tenebre ad veterem hominem: lux vero ad nouum hominem p̄tinet. Quid dixit apostolus paulus? Exuite vos veterē hominē: ⁊ induite nouum. Et iterum quid dicit? Fuistis aliquando tenebre: nunc autē lux in domino. [Qui dicit se esse in lumine.] Modo manifestat totuz q̄d dixi. [Qui dicit se esse in lumine et fratrem suum odit: in tenebris est vsq̄ adhuc.] Ecce fratres mei q̄diu dicamus vobis: diligite inimicos? Uidete quod pec⁹ est: nec adhuc fratres oderitis. Si fratres solum amaretis: nūdum esset perfecti: si autem fratres oditis quid estis? Ubi estis? Respicat vnus quisq̄z cor suum: non teneat odium contra

Universidad de Barcelona Biblioteca

fratrem pro aliquo verbo duro: p contentione terre ne fiat terra. Quisquis enī odit fratrem suū: non dicat qz in lumine ambulat. Quid dixi. Non dicat qz in xpo ambulat. Qui dicit se in luce z odit fratrē suū: in tenebris est vsqz adhuc. Nescio quis enim ex pagano factꝰ est christianꝰ. Intēdite. Ecce tenebre erat qñ paganus erat: modo iaz christianus factꝰ est. Deo gratias. Omnes
Ephe.v gratulantur. Recitatur aplus gratulans. Fuistis enī aliquādo tenebre: nunc aūt lux in dño. Adorabat idola: adorat deū. Adorabat quē fecit: adorat qui eū fecit. Mutatus est: deo gratias. Oēs gratulātur christiani. Quare: Quia iaz adorator patris z filij z spūsancti. Etiā detestator demoniorum z idolorū est. Adhuc iste iohānes solli citus est: multis gratulantibꝰ adhuc suspectus est. Fratres: maternā sollicitudinē libenter amplectamur. Non sine causa mater sollicita ē de nobis: cū alij gaudēt. Mater ē dico charitatez. Ipsa enī habitabat in corde iohānis cū ista diceret. Quare: Nisi qz aliqd timet in nobis. Et cū iaz nobis homines gratulenť: quid est qđ timet: Qui dicit se esse in lumine. Quid est hoc: Jā dicit se esse christianū: z fratrē suum odit in tenebris est vsqz adhuc. Qđ exponere nō est: sed
p qđ gaudere si nō fiat aut qđ plāgere si fiat. [Qui diligit fratrē suū in lumine manet z scādalum in eo nō est]. Obsecro p xpm: pascit nos xps. Refecturi sumꝰ corpora in nomine xpi: z aliquātulum refecta sunt z reficiēda sunt: mens nra pascatur: nō qz diu dicturus sum dico: nā ecce iam finitur lectio. Sed ne forte ex tedio minꝰ attente audiať qđ marie necessariū est. Qui diligit fratrez suū in lumine manet z scandalū in eo non est. Qui sunt qui patiunť scandaluz aut faciūt: Qui scādalizātur in xpo z in ecclesia. Qui in xpo scādalizātur tanqz a sole vruntur. Qui in ecclesia: tanqz a luna. Dicit aūt
ps.cxx. psalmus. Per diē sol nō vret te: neqz luna p noctē: id est si tenueris charitatē: nec i xpo scandaluz patieris nec in ecclesia: nec xpm reliques nec ecclesiā. Qui eñ ecclesiā relinquit: quo est in xpo qui in mēbris christi nō est: Quo est in xpo qui in corpore xpi nō est. Jlli ergo patiūtur scandalū: qui relinquūt aut xpm aut ecclesiaz. Unde intelligimꝰ: qz inde dixit psalmus. Per diē sol nō vret te: neqz luna p noctē. Quia ipsaz vstionē scandalū vult intelligi. Primo ipsam similitudinē attēde. Quo qui vrit dicit: nō tolero: non fero z subducit se: sic qui quedaz nō fuerūt in ecclesia z subtrahunt se vel nomini xpi vel ecclesie: scādalum patiunť. Videte quomodo passi sunt scandalū tanqz a sole illi carnales quibus predicabat carnē suam xps z dicebat. Qui nō manducauerit carnē fi-
Joh.vj. lij hois z biberit eius sanguinē: non habebit in se vitā. Septuaginta ferme hoies discerunt. Durus est hic sermo: z recesserunt ab eo z remanserunt duodecim. Oēs illos vsit sol z recesserūt: non valētes ferre vim verbi. Remanserunt ergo duodecim. Et ne forte putarent hoies: qz ipsi prestāt deo credendo in christū: z non ab ipso illis prestať beneficiū: cum duodecim remāsissent: ait illis dns. Nūquid z vos vultis ire: Ut noueritis qz vobis necessarius ego sum: nō vos mihi. Illi autez quos non viserat sol rndērunt voce petri. Dñe: verbū vite eterne habes: quo ibimus. Quos autem vrit ecclesia
i.cor.xi. tanqz luna per noctē: qui scismata fecerūt audi ipm verbū positum in apto. Quis infirmatur z ego nō infirmor: quis scandalizať z ego nō vror. Quo ergo nō est scandaluz in eo qui diligit fratrē: Quia qđ diligit fratrez tolerat oia ppter vnitatē: qz in vnitate charitatis est fraterna dilectio. Offendit te ne scio quis: siue malus: siue vt tu putas malus: siue vt tu fingis malus: z vberis tot bonos: qualis dilectio est fraterna: Quať apparuit in istis: cū accusant afros: deseruerunt orbē terraꝝ. Nūquid in orbe terrarū sancti non erāt: Aut inauditi a vobis dānari potuerunt: Sed o si diligeretis frēs: scandalū in vobis nō esset. Audi psalmum
Psalmo cxviij. qđ dicat. Pax multa diligētibꝰ legē tuaz: et nō est illis scādalum. Pacē multā dixit eis qui diligūt legē dei: z iō non eis esse scādalum. Jlli ergo qui scādalum patiunť pacez perdūt. Et quos dixit nō pati scādalū: aut nō facere: Diligētes legez dei. Ergo in charitate positi sunt: sed dicit aliqs. Legez dei
Joh.xiij dixit diligētibꝰ. Non frēs. Audi qđ dns dicat. Mandatū nouū dovobis: vt vos inuicem diligatis. Quid est lex nisi mādatum: Quo autē non patiunť scandalū: nisi dum
ephe.iiij sufferūt inuicē: Sicut paulus dicit. Sufferētes inuicē in dilectione: studētes seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. Et qz ipa est lex christi: eundē audi aplm cōmēdantē ipsam legē. Jnuicē (inquit) onera vra portate: z sic adimplebitis legē christi. [Nā qui
Gal.vj. odit fratrē suū in tenebris est: z in tenebris ambulat z nescit quo eat]. Magna res fratres: attēdite rogamus vos. [Qui odit fratrē suū in tenebris ambulat: z nescit q̄ eat: qñ tenebre excecauerūt oculos eiꝰ]. Quid
3 taz cecū qñ ilsti qui oderūt fratres. Nam vt noueritis qz ceci sunt: in monte offenderūt. Eadē dico: ne vobis excidant. Nōne lapis iste qui pcisus est de monte sine manibus: xps est de regno iudeoꝝ sine ope maritali.

Dañ.ij. Nōne ille lapis cōfregit oia regna terraꝝ: i. oēs dñationes idoloꝝ z demonioꝝ. Nōne ille lapis creuit z factꝰ est mōs magnus: et iplenit vniuersuz orbē terraꝝ. Nūquid digito ostēdimus istū montē: quo ostēdit hominibꝰ tertia luna: Uerbi gra. Qñ volunt hoies videre lunā nouam dicūt: ecce luna: ecce vbi est. Et si sunt ibi qui nō valeāt intēdere acie: z dicant: vbi: Intendit illis digitꝰ vt videant. Aliqñ dū erubescūt: ne ceci putētur dicūt se vidisse qđ nō viderūt. Nūquid sic ostēdimꝰ ecclesiā fratres mei: nōne apta est: Nōne manifesta: Nōne obtinuit
Ge.xxij nos, pmissum est abrae in semine eī⁹ bñdici oēs gentes: Uni fideli pmissum est: in mil-
bus fidelū mūdus ipletus est. Ecce mōs iplēs vniuersaz faciē terre. Ecce ciuitas de
Mat.v. qua dictū est. Non pōt ciuitas abscōdi supra montē cōstituta. Jlli offendūt in mōtez Et cū eis dns: Ascēdite: nō est mōs dicunt: z facilꝰ illuc faciez impingūt qñ illic habitaculuz querūt. Esaias hesterna die lectꝰ est. Quisqs vestrū vigilabat: nō oculis tm: sed
Esa.ij. aure: nec aure corporis: sz aure cordis advertit. Erit in nouissimis diebꝰ manifestus mōs domus dñi parat⁹ in cacumine mōtiū Quid tā manifestum qñ mōs: Sed sunt et mōtes ignoti: qz in vna parte terraꝝ positi sunt. Quis vestrū nouit olympū montē: Quo ibi qui habitāt gigdabā nām non nouerūt: In partibꝰ sunt isti mōtes. Jlle autē mōs nō sic: qz iplenit vniuersaz faciē terre. Et de illo dicit. Parat⁹ in cacumine mōtiū. Mōs est super cacumina olum montiū. Et cōgregabūtur inquit ad euz omnes gētes. Quis erat in hoc mōte: Quis frāgit faciez offendēdo in illū: quis ignorat ciuitatē siper montē cōstitutaz. Sed nolite mirari: qz ignoratur ab istis qui oderūt fratres: qz in tenebris ambulāt z nescīt quo eunt: qz tenebre excecauerūt oculos eoruz. Montē nō vident. Nolo mireris: oculos non habent. Unde oculos non habēt: Quia tenebre excecauerunt eos. Unde probam⁹. Quia fratres oderūt: qz cum offendūtur in affris: separant se ab orbe terrarū: qz non tolerant pro pace christi quos infamant: z tolerant pro parte donati quos damnant.

Tractatus. ij.

¶ Scribo vobis filioli. quoniā remittūtur vobis peccata vestra ppter nomen eius. Scribo vobis patres quoniā cognouistis eum qui ab initio est. Scribo vobis adolescētes: quoniā vicistis malignū. Scribo vobis infantes qz cognouistis patrē. Scribo vobis iuuenes quoniā fortes estis z verbuz dei manet in vobis: z vicistis malignū. Nolite diligere mūdū: neqz ea que in mundo sunt. Si qs dligit mūdum nō est charitas patris in eo: quoniā omne quod est in mūdo concupiscentia carnis est: z cōcupiscētia oculoꝝ: z superbia vite: que nō est ex pre sed ex mūdo est: z mundus transit: et concupiscētia eius qui autē facit voluntatem dei manet in eternum.

A

Omnia q̄ legunť in scripturis sanctis: ad istructiōez z salutē nostrā intēte opz audire. Marie tñ memorie cōmendāda sunt que aduersus hereticos valēt plurimū: quoꝝ insidie infirmiores quosqz z negligētiores circūueni
Ro.iiij. re nō cessant. Memētote dñm nr̄m z salvatorē iesum xpm z mortuū esse p nobis z resurrexisse. Mortuū sz ppter delicta nra: resurrexisse ppter iustificationē nostram. Sicut mō audistis: qz discipulorū duoꝝ quos iuenit in via: tenebanť oculi ne eū agnoscerēt: iuenit eos desperātes de redēptiōe que erat in xpo z existimātes iaz illū passum: z mortuū fuisse sicut hoiez nec tanqz filiū dei putasse sp viuere: z in carne ita mortuū vt nō reuiuisceret: sz tanqz vnū ex pphetis: sicut xba eoꝝ pauloan qui intēti erat audistis. Tūc aperuit illis scripturas: icipiēs a moyse: p oēs pphetas ostēdēs eis oia que passus erat p̄dicta fuisse: ne illi magis moueremť si resurrexisset dns: z magis ei non crederēt si de illo ista añ dicta nō eēnt. Firmitas enī fidei i eo est: qz oia que euenerūt in xpo p̄dcā sūt. Discipuli q̄ nō eū agnouerūt: nisi i fractōe panis. Et hoc q̄ nō sibi iudicū māducat z bibit in fractōe panis xpm agīscit. Postea z illi vndeci putabāt se spm videre: pbuit se palpādū: q̄ se pbuit crucifigēdū. Crucifigēdū inimicis: palpādū amicis. Medicꝰ tñ olim: z illoꝝ ipietat: z istorū icredulitat. Nā qđ audistis eū actꝰ aplorū legeret: qt milia crediderūt ex interfectori bꝰ xpi: si crediderūt posteā q̄ occiderunt: nō erāt credituri q̄ paululū dubitāt: Et ipsos tñ qđ marie debet aliaduertere z inemotie vre mādare: qz ꝑ iudiciosos errores deus voluit ponere firmamētū i scriptur: ꝑ qs nullus audet loq̄ qui quoquomō se vult videri xpianū. Cū se palpādū pbuisset nō illis sufficit nisi de scptur: ꝓfirmaret cor credētiū.

prospiciebat eñ nos futuros. In quo pal-
pem⁹ nos nō habemus ⁊ qō leganus ha-
bemus. Si eñ ꝓpterea illi crediderunt qz
tenuerūt ⁊ palpauerūt: nos quid facimus.
Jam xp̃s ascēdit in celū: nō est ventur⁹ nisi
in fine: vt iudicet deviuis ⁊ mortuis. Unde
crediturꝰ sumus: nisi vñ ⁊ ipsos palpantes
voluit cōfirmare. Aperuit eñ illis scriptu
Luce. xxiiij. ras ⁊ ostēdit eis qz oportebat pati xp̃m: et
impleri oia que de illo scripta sunt in lege
moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis. Oēm veterem
scripturā circūplexus est. Quicūd illarum
scripturaꝝ est. xp̃m sonat: sed q̄ aures inue
niat. Et aperuit eis sensum vt intelligerēt
scripturas. Unde ⁊ nobis hoc optandū est:
vt ipse sensum nr̄m aperiat. Quid aūt ostē
dit dñs scriptū de se in lege moysi ⁊ ꝓphe-
tis ⁊ psalmis? Quid ostendit? Ipse dicat.
Breuiter hoc euāgelista posuit vt nos no-
scem⁹ quid in tāta latitudine scripturaruz
credere ⁊ intelligere debeam⁹. Certe multe
sunt pagine: ⁊ multi libri: hoc habent oēs
qō dixit dñs breuiter discipulis suis. Quid
est hoc? Quia oportebat pati xp̃m: ⁊ resur-
gere tertia die. Habes iaz de spōso: qz opor
tebat christū pati ⁊ resurgere. Cōmendat⁹
est nobis spōsus: de sponsa videam⁹ q̄d di-
cat: vt tu cū cognoueris spōsum ⁊ sponsaz
nō sine causa ad nuptias venias. Celebra-
tio enim nuptiarū oīs celebratio. Ecclesie
eñ nuptie celebrātur. Ducturus est vxorez
filius regis: ⁊ ipse filiꝰ regis rex: ⁊ qui frequ
tāt ipsi sunt spōsa. Non qūo in nuptijs car
nalibꝰ alij frequentāt nuptias: ⁊ alia nubit
In ecclesia qui frequētant: si bñ frequentāt
spōsa fiunt. Ois eñ ecclesia sponsa xp̃i est:
cuius principiū ⁊ primitie caro xp̃i est. Jbi
iuncta est spōsa spōso in carne. Merito car
nē ipsam cū cōmendaret: panē fregit: ⁊ me
rito in fractiōe panis apti sunt oculi disci-
pulorū ⁊ agnouerūt eum. Quid ergo dixit
dñs scriptū esse de se in lege ⁊ prophetis et
psalmis? Quia oportebat pati xp̃m: si non
adderet ⁊ resurgere: recte illi plāgerēt quo
rum oculi tenebant. Sed ⁊ resurgere predi
ctū est. Et vt quid hoc? Quare hoc oporte-
bat pati xp̃z ⁊ resurgere? Propter illū psal
mū quem vobis maxime cōmēdauim⁹: q̄n-
ta sabbati statiōe prima nouissime hebdo-
madis. Quare oportebat xp̃m pati ⁊ resur
ꝑs. xxi. gere? Propter psalmū. Cōmemorabūtur ⁊
cōuertētur ad dñm vniuersi fines terre: et
adorabūt in cōspectu eius vniuerse patrie
gētium. Naz vt noueritis: qz oportebat pa
ti christū ⁊ resurgere. Et hic quid addidit:
vt post cōmendationem sponsi cōmenda-
Luce. xxiiij. ret ⁊ sponsaz? Et predicari inḡt in nomine
eius penitentiā ⁊ remissionē peccatoꝝ per
omnes gētes: incipiētes ab hierlm. Audi-
stis fratres: tenete. Nemo dubitat de eccle
sia: qz per oēs gētes est. Nemo dubitat: qz C
ab hieruſalē cepit: ⁊ oēs gentes impleuit.
Agnoscimus agrū vbi viris plātata est: cū
autē creuerit nō agnoscimus qz torū occu-
pauit. vndecepit? Ab hierlm. Quo perue-
nit? Ad oēs gentes. Pauce remāserūt: om-
nes tenebit. Interea cum oēs tenet aliqua
sarmēta inutilia visa sunt agricole ꝑciden
da: ⁊ fecerūt hereses ⁊ scisinata. Nōvos in
ducāt ꝓcisa vt ꝑcidamini: hortammi ma
gis que ꝑcisa sunt: vt iterū inseranī. Wani
festū est enim xp̃m passuz: resurrexisse: ascē
disse in celum. Manifestū est ⁊ ecclesie qz ꝓ-
dicaī in nole eius penitētia ⁊ remissio pec-
catoꝝ in oēs gentes. Uñ cepit? Ab hierlm.
Audi stult⁹ vanus. Et quid ampli⁹ dictu-
rus sum? Quā cecos qui tā magnū montez
ꝑs. xviij. non videt: qui cōtra lucernā oculos in can-
delabro positā claudunt? Cū eis dicimus:
si christiam catholici estis: cōicate illis ec-
clesijs: vnde euāgeliuz toto orbe diffundit.
Illi hierlm cōicate: qñ dicimus. Rndent no
bis. Nō cōicamus illi ciuitati vbi occisus
est rex nr̄: vbi occisus est dñs noster: quasi
oderint ciuitatē vbi occisus est dñs noster.
Occiderunt iudei quē inuenerunt in terra:
exufflant isti qui sedet in celo. Qui sunt pe
iorez: qui contēpserunt quia hominē puta-
bāt: an qui sacra eius exufflant quē iaz do-
minū confitētur? Sed oderūt videlz ciuita
tem in qua dñs ipsoꝝ occisus est. Pū homi
nes ⁊ misericordes: multū dolēt occisuz esse
xp̃m: ⁊ occidūt in hoibus christū. Et ille di-
lexit illam ciuitatē: ⁊ misertus est ei⁹. Inde
dixit incipere predicationē suaz ina piens
ab hierlm. Jlle ibi principiū fecit predica-
tionis nois sui: ⁊ tu exhorrescis cōcationē
illius ciuitatis? Nō est mirū si ꝑcisus odi-
sti radicem. Quid ait ipse discipulis suis:
Estote sedētes in ciuitate: quia ego mitto Actu. j.
promissionē meaz in vos? Ecce quā ciuita-
tem oderunt: forte amarēt: si iudei interfe-
ctores christi in illa habitarēt. Manifestū
est enim oēs interfectores christi. i. iudeos
expulsos esse de illa ciuitate. Que habebat
scuientes in christū: habet adorātes xp̃m.
Propterea illam isti oderūt: quia christia-
ni in illa sunt. Jbi voluit sedere discipulos
suos: ⁊ ibi illis mittere spiritūsanctuz. Ubi
inchoat ecclesia: nisi vbi venit de celo spiri
tussanctus: ⁊ ipleuit vno loco sedētes cen-
tum viginti? Duodenarius ille numer⁹ de- Actu. ij.
cuplatus erat. Sedebant centū viginti ho
mines: ⁊ venit spūssanctus: ⁊ impleuit to-
tuz locū: ⁊ fact⁹ est sonus quasi ferreꝰ flatus
vehemēs: ⁊ lingue diuise sunt velut ignis.

Audistis actus aplorum hodie: ibi lecta est
ipsa lectio. Ceperūt linguis loqui quō spiri
tussanctus dabat eis pronūciare. Et oēs q̄
aderant illic: de diuersis gētibus venientes
iudei: agnoscebat vnusquisq; linguā suam.
Et mirabātur illos idiotas ⁊ impitos sibi
to didicisse: non vnā aut duas linguas: sed
omniū oīno gētium. Ubi ergo iaz oēs lingue
sonabāt: oēs lingue crediture ostēdebanť.
Jsti aut̄ qui multū amant xp̃m: ⁊ ideo no-
sunt cōicare ciuitati que interfecit xp̃m: sic
honorant xp̃m: vt dicāt illū remansisse ad
duas linguas: latinā ⁊ punicaz. i. afrā. So
las duas linguas tenet xp̃s. Jste enim due
lingue sole sunt in parte donati: q̄s non
habēt. Euigilemus fratres: videam⁹ potiꝰ
donum spūssancti ⁊ credāmus ante dictis
de illo: ⁊ videam⁹ impleta esse que ante di-
cta sunt in psalmo. Non sunt loquele neq;
sermones quoꝝ non audiātur voces eoꝝ.
Et ne forte ⁊ ipse lingue venerint ad vnuz
locū: ⁊ nō potius donū christi venit ad oēs
linguas audi quid sequit. In oēm terram
exijt sonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis terre ver-
ba eoꝝ. Quare hoc? Quia in sole posuit ta
bernaculū suū. i. in manifesto tabernaculū
eius: caro eius: tabernaculuz eius: ecclesia
eius in sole reposita est. Nō est in nocte sed
in die. Sed quare illi nō agnoscunt? Redi-
te ad lectionē: quo heri finis factus est: ⁊ vi
dete quare nō agnoscūt. Qui odit fratrem
suū in tenebris ābulat: ⁊ nescit quo eat: q̄m
tenebre excecauerūt oculos eius. Nos er-
go sequētia videam⁹: ⁊ nō fim⁹ in tenebris.
Uñ nō erimus in tenebris? Dei aimē⁹ fra
tres. Unde ꝓbatur? Quia aimā⁹ fraterni
tatē: qz nō scindimus vnitatē: qz tenemus
charitatē. [Scribo vobis filioli: qz remit-
tūtur vobis peccata per nomē eius]. Jdeo
filioli: qz dimissis peccatis nascimini. Sed
per cuius nomē remittūtur peccata? Nun
quid augustinꝰ? Ergo nec per nomē dona-
ti. Uideris q̄s augustinus aut q̄s donat⁹?
Nec per nomē pauli nec per nomen petri.
Nā diuidētibus sibi ecclesiaz: ⁊ ptes face-
re de vnitate cupiētibus: parturiēs paruu
los māter charitas: in aplo exponit visce-
ra sua: ꝙ scindit quodāmodo verbis vbera
sua ploꝛat filios quos videt efferri: reuocat
ad vnū nomē eos qui mīta nois sibi facere
volebāt: repellit ab amoꝛe suo: vt xp̃s ame
1. Cor. j. tur: ⁊ dicit. Numq̄d paulus ꝙ vobis crucifi
xus est? aut in nomie pauli baptizati estis?
Quid dicit? Nolo mei sitis: sed mecū sitis.
Mecū estote: oēs illi⁹ simus qui pro nobis
mortuꝰ est: qui ꝓ nobis crucifixꝰ est. Unde ⁊
hic: dimittūtur vobis peccata p nomē ei⁹:
nō per hois alicuius. [Et scribo vobis pa-
tres]. Quare ꝓmo filii? Quia remittuntur
vobis peccata p nomē eius: ⁊ regeneramī
ni in nouā vitam. Jō filij. Patres ḡre? [Qz
cognouistis eū qui a ꝓncipio est]. Prieipiū
eñ ad paternitatē pertinet. Nouus xp̃s in
carne: sed antiqꝰ in diuinitate. Quā anti-
quꝰ putamus? Quot annoz? Putamus ne
maioꝛ ēē mater sua? Maioꝛ plane ēē ma-
ter sua. Maioꝛ plane ēē mr̄. Ola eñ per ip- Johā. j.
sum facta sunt. Si oia: ⁊ ipsaz matrē anti-
quꝰ fecit: de q̄ nasceret nouus. Putamus ne
ante matrē solam: ⁊ ante auos mr̄is? Ante
quos auos mr̄is ipsius? Abraā. Et dñs di
cit. Ante abraā ego sum. Ante abraā dici- Jo. viij.
mus: celū ⁊ terra anteq̄ esset hō: facta sūt.
Ante ipsa fuit dñs: imo est. Optime eñ nō
ait ante abraā ego fui: sed ante abraaz ego
sum. Qō enim dr̄ qz fuit: non est: ⁊ qō dr̄ qz
erit: nondū est. Jlle nō nouit nisi eē. Scōm
qō deus est: esse nouit: fuisse ⁊ futur⁹ esse nō
nouit. Dies est ibi vnꝰ: sed sempiternꝰ. Nō
ponūt illum diē in medio hesternꝰ ⁊ crasti-
nus. Hesterno eñ die finito: incipiēs hodier
nus vēturo crastino finit. Jlle vnꝰ dies ibi
est: sine tenebris: sine nocte: sine mēsura: sī-
ne horis. Qō vis illū dic. Si vis dies ē. Si
vis annꝰ est. Si vis anni sunt. Dictū est de Psal. cj.
ipso. Et anni tui nō deficiēt. Quō aūt dictꝰ
est dies: qñ dictuz est dño. Ego hodie genui Psal. ij.
te. Ab eterno pr̄e genitus: ex eternitate ge
nitus. Nullo initio: nullo fine: nullo spacio
latitudinis: qz est qō est qz ipse est q̄ est. Et
nomē suū dixit moysi. Dices eis. Qui ē mi Exo. iij.
sit me ad vos. Quid ergo: Aīi abraā. Quid
ante noe? Quid ante adā? Audi scripturā ꝑs. cix.
Ante lucifeꝝ genui te. Postremo ante celū Johā. j.
⁊ terram. Quare? Quia oia per ipm facta
sunt ⁊ sine ipso factuz est nihil. Jdeo pfes
D ¶ gnoscite. Patres eñ sunt agnoscendo qō
est ab initio. [Scribo vobis iuuenes]. Fi- E
lij sunt: pfes sunt: iuuenes sunt. Filij: qz na
scunť. Patres qz principiū agnoscūt. Iuue
nes quare? [Qz vicistis malignum]. In fi-
lijs natiuitas: in pr̄ib⁹ antiqtas: in iuueni-
bus fortitudo. Si malignꝰ a iuuenib⁹ vinci
tur: pugnat nobiscū. Pugnat: sed non expu
gnat. Quare? Qz nos sum⁹ fortes. An qz il
le est fortis in nobis: q̄ inter man⁹ pſequen- 1. corin.
tiū infirm⁹ inuētus est? Jlle nos fortes fecit ij. xiij.
eñ ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei.
[Scribo vobis pueri: qz cognouistis pfes.
Scribo vobis pfes]. Cōmendat ⁊ repetit.
[Qz cognouistis eū qui a ꝓncipio est]. Me
mētote vos patres eē. Si obliuiscimini cuz
qui a ꝓncipio est: perdidistis paternitatez.
[Scribo vobis iuuenes]. Et iam atq; iaz
ꝑsiderate qz iuuenes estis. Pugnate vt vin

Universidad de Navarra Biblioteca

canis. Vincite vt coronemini. Vigiles estote ne cadatis in pugna. [Scribo vobis iuuenes: qz fortes estis: z verbum dei in vobis manet: qz vicistis malignum]. Hec oia fratres qz cognouim⁹ id qđ a principio est: qz fortes sumus: qz cognouim⁹ patrez: oia ista quasi cognitionē cōmendant: charitatē cōmendāt. Si cognouimus: amem⁹. Naz cognitio sine charitate nō saluos facit. Scientia inflat: charitas edificat. Si cōfiteri vultis z nō amare: incipitis demonib⁹ similes esse. Confitebātur demones filiū dei: z dicebant. Quid nobis z tibi: Et repellebātur. Confitemini z amplectimini. Illi esū timebant de iniq̄tatibus suis: vos amate dimissorē iniquitatū vestrarum. Sed qūo poterimus amare deū si amam⁹ mūdū. Si amamus mundū: separat nos a charitate dei. Duo sunt amores: mundi z dei. Si mundi amor habitat: non est qua intret amor dei. Recedat amor mūdi: z habitet dei. Melior accipiat locū. Amabas mūdū: noli amare mundū. Cū exhauseris cor tuū amore terreno: hauries amorē diuinū: z incipit habitare iaz charitas de qua nihil mali pōt p̄cedere. Audite ergo verba purgantis mō. Quasi agrū inuenit corda hoiuz. Sed qūo inuenit: Si siluā inuenit: extirpat. Si agruz purgatū inuenit: plantat. Plātare ibi vult arborē charitatē. Et quaz siluā vult extirpare: Amorē mundi. Audi extirpationem silue. [Nolite diligere mundū]. Hoc cū se quit. [Neq̄ ea que sunt in mūdo. Si qs dilexerit mundū: dilectio patris nō est ī eo]. Audistis: qz si qs dilexerit mundū: dilectio patris nō est in eo. Ne qs dicat i corde suo falsum esse hoc. Frēs: deus dicit per aplm Spūssanct⁹ locutus est. Nihil veri⁹. Si qs dilexerit mundū: dilectio patris non est in ipso. Uis hr̄e dilectionē patris vt sis coheres filij: noli diligere mundū. Excludе malum amorez mundi: vt ipleāris amore dei. Vas es: sed adhuc plenū es: funde qđ habes vt accipias qđ nō habes. Certe iaz renati sumus ex aq̄ z spūsancto fratres nostri: z nos ante aliquot annos renati sumus ex aqua z spūsancto. Bonū est nobis: nō diligamus mūdū: ne remaneāt in nobis sacra ad dānationē: non firmamēta ad salutem. Firmamētū salutis est habere radicē charitatis: habere virtutē pietatis: nō formaz solā. Bona forma: sancta forma. Sed quid valet forma si nō habeat radicē: Sarmentū p̄cisum nōne in ignē mittit: Habe formā sed in radice. Quomō autē radicamini vt nō eradicemini: Tenēdo charitatem: sicut dicit aplūs. In charitate radicati z fundati. Quo ibi radicat charitas inter tanta silvosa amoris mundi: Extirpate siluas: magnū semen posituri estis. Nō sit in agro qđ suffocet semē. Hec sunt verba extirpantia que diri. Nolite diligere mūdū: neq̄ ea que in mūdo sunt. Si qs dilexerit mundū: nō est charitas patris in eo. [Quia oē qđ in mūdo est: desiderium est carnis: z desiderium oculoz: z ambitio seculi]. Tria dirit. [Que nō sunt a patre: sed ex mūdo. Et mūdus trāsiet z desideria eius. Qui autē fecerit voluntatē dei: manet in eternū: sicut z ip̄se manet in eternū]. Quid vis: Utz amare tēporalia z trāsire cum tpe: an mūdum nō amare z in eternū viuere: Rerū tpaliuz fluuius trāsit: sed tangē circa fluuiū arbor nata est dñs noster iesus xp̄s assumpsit carnē z resurrexit: ascendit in celū. Voluit se quodāmodo circa fluuiū tempoz plātare. Raperis i p̄ceps: tene lignū. Voluit te amor mundi tene xp̄m. Propter te fact⁹ est tēporalis: vt tu fias eternus qz ille sic factus est tpalis vt maneret eternus. Accessit illi aliquid ex tpe: non decessit ex eternitate. Tu aūt tpalis natus es: z per peccatū tēporalis fact⁹ es. Tu factus es tpalis per peccatum: ille fact⁹ est tpalis per misericordiā dimittēdi peccata. Quantum interest cū duo sunt in carcere inter reū z visitatorē eius: Nō enim aliqñ venit ad amicū suū: z intrat visitare eū: z ambo in carcere vidētur. Sed multū distant: z distincti sunt. Illuz cā premit: illū hūanitas adduxit. Sic in ista mortalitate nos reatu tenebamur: alle mificordia descēdit. Intrauit ad captiuū redemptor: nō oppressor. Dñs p nobis sanguinem fudit: redemit nos: mutauit spem nostraz. Adhuc portamus mortalitatē carnis: z de futura imortalitate psumim⁹: z in mari fluctuamus: sed ancorā spei in terra iam fiximus. Sed nō diligamus mundū: neq̄ ea q̄ in mūdo sunt. Que cū sunt in mundo: desideriū carnis est: z desideriū oculoz: z ambitio seculi. Tria sunt ista. Ne qs forte dicat. Que in mūdo sunt deus fecit: id est celum z terrā mare: solez: lunā: stellas: omnia ornamēta celoz: que sunt ornamenta maris: Oia repentia. Que terre: Alialia: arbores: volatilia. Ista sunt in mūdo: de⁹ illa fecit. Quare ergo nō amem qđ deus fecit: Spūs dei sit in te: vt videas qz hec omnia bona sunt. Sed ve tibi si amaueris cōdita z deseruieris cōditorem. Pulchra tibi sunt. Sed quāto est pulchrior qui ista formauit. Intendat charitas vestra. Similitudinib⁹ enim potestis instrui: ne subrepat vos sathanas dicens quod solet dicere. Bene sit nobis in creatura dei. Quare illa fecit nisi vt bene nobis eēt: Et inebriātur z pereūt:

1. Corin. viij.

mat. vij.

Eph. iij.

F

Rom. j.

z obliuiscūtur creatorem suū. Dum nō tem peraūter sed cupide vtūtur creatis creator contēnitur. De talibus dicit aplūs. Coluerunt z seruierūt creature potius q̄ creatori qui est benedict⁹ in secula. Non te prohibet deus amare ista: sed nō diligere ad beatitudinē: sed approbare z laudare vt ames creatorē. Quēadmodum fratres si spōsus fecerit sponse sue anulū: z illa acceptū anulum plus diligeret q̄ sponsum qui illi fecit anulum. Nōne in ipso dono sponsi adultera aia deprehenderetur: q̄uis hoc amaret quod dedit sponsus: Certe hoc amaret qđ dedit spōsus. Tamē si diceret. Sufficit mihi anulus iste: iam illius facie nolo videre. Qualis esset: Quis nō detestaretur hanc amentiā: Quis nō adulterum animū coniugis cognouerit. Amas aurū pro viro: amas anulum p sponso. Si hoc est in te: vt ames anulū pro sponso: z nolis videre spōsuz tuū: ad hoc tibi arrā dedit: vt nō te oppigneraret q̄z auerteret. Ad hoc vtiq̄ arrā dat sponsus: vt in arra sua ipse ametur. Ergo dedit tibi deus oia ista: ama illū qui fecit ista. Pl⁹ est qđ ibi vult dare. i. seipz qui ista fecit. Si autez amaueris hec q̄uis illa deus fecerit: z neglexeris creatorē et amaueris mundū: amittis creatorē qui fecit mundū. Mūdus eū appellatur non solū ista fabrica quā fecit deus: celū z terra: mare: visibilia z inuisibilia sed habitatores mūdi mūdus vocatur: qūo domus vocant⁹ z parietes z inhabitātes. Et aliqñ laudam⁹ domū: z vituperamus inhabitantes. Dicimus eū. Bona domus: qz marmorata est z pulchre laquearata. Et alr dicimus. Bona dom⁹. Nemo ibi patit iniuriā: nulle rapine: nulle oppressiones ibi fiunt: modo nō parietes laudamus: sed inhabitatores. Domus tamē vocat: siue ilta: siue ista. Oēs eū dilectores mūdi (qz dilectiōe inhabitāt mundū: sicut celū quoruz sursum est cor z ambulant corde in terra). Oēs ergo dilectores mūdi: mūdus vocant. Ipsi nō habēt nisi ista tria. Desideriū carnis: desideriū oculoz: z ambitionez seculi. Desiderāt eū manducare: bibere: vti voluptatib⁹ istis. Nūquid nō est in his modus. Aut qñ dicitur: nolite ista diligere: hoc dr: vt non māducetis: nō bibatis aut filios nō p̄creetis: Non hoc dict̄. Sed sit modus ppter creatorem: vt nō vos illigent ista dilectione: ne ad fruēdum hoc ametis qđ ad vtendū habere debetis. Non autē probamini: nisi quādo vobis ꝓponūtur duo: hoc aut illud. Justitiā vis: an lucra: Non habeo vnde viuā: non habeo vnde mādūcez: non habeo vnde bibā. Sed quid si nō potes habere ista: nisi per iniquitatē: Nonne melius amas qđ non amittis: q̄uis q̄ iniquitatē cōmittis: Lucrū auri vides: dānuz fidei nō vides: Hoc ergo ait dñs. Desideriū carnis est. i. desideriū earum rez que pertinēt ad carnē: sicut cibus z cōcubitus z cetera hmōi. Et desideriū oculoz. Desideriū oculoz dicit oēm curiositatem. Iaz q̄uis late patet curiositas ipsa in spectaculis: i theatris: in sacramētis diaboli: in magicis artibus: in maleficijs ipa est curiositas. Aliqñ tentat etiā seruos dei: vt velint quasi miracula facere: tentare vt exaudiat illos de⁹. In miraculis curiositas est: hoc est desiderium oculoz: nō est a patre. Si dedit deus fac. Obtulit eū vt facias. Non eū qui nō fecerunt ad regnū dei nō pertinebūt: Cum gauderēt apostoli qz demonia eis subiecta erant qđ eis dixit dñs: Nolite in hoc gaudere: sed gaudete qñ nomia vestra scripta sunt in celo. Inde voluit gaudere aplūs: vnde gaudes z tu. Ue tibi eū: si nomē tuuz nō est scriptū in celo. Nūquid ve tibi si nō ambulaueris in mari: Nūquid ve tibi si nō exciuferis demonia: Si accepisti hec vnde facias vtere humiliter nō supbe. Nam et de quibusdā pseudo, pphetis dicit dñs. Quia facturi sunt signa z prodigia. Ergo non sit ambitio seculi. Ambitio seculi supbia est. Jactare se vult in honorib⁹. Magnus tibi videt homo: siue de diuitijs: siue de aliqua potētia. Tria sunt ista: z nihil inueniesvnde tentet cupiditas humana: nisi aut desiderio carnis: aut desiderio oculoz: aut ambitiōe seculi. Per ista tria tētatus est dñs a diabolo. Desiderio carnis tētatus est quādo dictū est ei. Si filius dei es: dic lapidibus istis vt panes fiant: qñ esuriuit post ieiunū. Sed quomō repulit tentationē: z docuit pugnare militem: Attendite quid illi. Nō in solo pane viuit homo: sed in oi verbo dei. Tentatus est ex desiderio oculoz de miraculo quādo ei dixit. Mitte te deorsuz. Scriptū est. Angelis suis mādauit de te: neq̄ offendas ad lapidē pedē tuū. Ille restitit tētatori. Si eū faceret miraculum: nō videret nisi aut cessisse aut curiositate fecisse. Fecit eū qñ voluit tanq̄ de⁹: z tanq̄ ifirmos curās. Nā si tūc faceret: q̄si tñmodo miraculū velle facere putaret. Sed ne hoc homies sentirēt attēde quid rñdit. Et qñ tibi talis tētatio euenerit: dic illud z tu. Redi post me sathanas. Scriptū est enim. Nō tentabis dñm deū tuū. Jd est: si hoc fecero tentabo deū. Hoc dixit: quod te voluit dicere quādo tibi suggerit inimicus. Qualis hō: qualis christianus: Modo vel vnuz miraculū fecisti: aut oratiōib⁹ tuis mortui surrexerūt: aut febricitantes sanasti: si ve-

Luce. p.

Matth. xiiij.

mat. iiij.

Ubi. s.

re esse alicuius momẽti: faceres aliquod miraculũ. Responde et dic: Scriptum est. Non tentabis dñm deũ tuũ. Non ergo tẽtabo deum: quasi tunc pertinebam ad deum si fecero miraculum et non ptineam si nõ fecero. Et vbi sunt verba ei⁹. Gaudete qz nomina vra scripta sunt in celo. De ambitione seculi quõ tẽtatus est dñs. Qñ eleuauit eũ in excelsum z dixit ei. Hec omnia regna tibi dabo si ꝓstrat⁹ adorueris me. De elatione regni terreni voluit tentare regem seculoꝝ. Sed dñs q̃ fecit celum et terraz diabolus calcabat. Quid magnũ a dño diabolum vinci. Quid ergo respõdit diabolo: nisi quod te docuit vt respondeas. Scriptũ est dñm deũ tuum adorabis: et illi soli seruies. Tenentes ista: nõ habebitis concupiscentiam mundi. Non habendo concupiscentiã mũdi: nõ vos subiugabit: nec desideriũ carnis nec desideriũ oculoꝝ nec ãbitio scli z facitis locũ charitati veniẽti: vt diligatis deũ: qz si fuerit ibi dilectio mũdi nõ ibi erit dilectio dei. Tenete potius dilectionez dei: vt quõ deus est eternꝰ: sic et vos maneatis eternum. Quia talis est q̃qz qualis eius dilectio est. Terraz diligis: terra eris. Deũ diligis. Quid dicam: deꝰ eris. Non audeo dicere ex me. Scripturas audiamus. Ego dixi dij estis: z filij altissimi omnes. Si ergo vultis esse dij z filij altissimi: nolite diligere mundum: nec ea q̃ sunt in mundo. Si quis dilexerit mũdum: nõ est charitas patris in illo: qz oia q̃ sunt in mũdo: desideriũ carnis est: z desiderium oculorum: z ambitio seculi: q̃ non est ex patre: sed ex mũdo. i. ab hoibus dilectoribus mundi. Et mũdus transiet et desideria eius transeũt. Qui aũt facit volũtatẽ dei: manet in eternum: sicut z deus manet in eternum.

Luce x.

ps. lxxxi

¶ Tractus. iij.

¶ Filioli Nouissima hora est et sicut audistis: qz antichristus venit. Nunc antixpi multi facti sunt: vñ scimus qz nouissima hora est: ex nobis ꝓdierũt Sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis permansissent vtiqz nobiscum: sed vt manifesti sint: qm̃ non sunt omnes ex nobis sed vos vnctionez habetis a sancto: z nostis omnia Non scripsi vobis quasi ignorantib⁹ veritatem: sed quasi scientib⁹ eaz. Et qñ oẽ mendaciũ ex veritate non est. Quis est mendax nisi is q̃ negat qñ iesus est christus. Hic est antichristus qui negat patrem z filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet. Qui cõfitetur filiũ: z patrem habet. Vos qd audistis ab initio in vobis permaneat: qz si in vobis permanserit quod audistis ab initio et vos in filio et patre manebitis. Et hec est repromissio: quam ipse pollicitus est nobis vitam eternam. Hec scripsi vobis de his qui seducũt vos et vos vnctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis vt aliqs doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnib⁹.

1 Joh. ij.

Joh. xx.

1 Co. xij.

A

Ueri nouissima hora ẽ. In hac lectione pueros alloquitur: vt festinent crescere, quia nouissima hora est Etas corporis non est in voluntate. Ita nullus fm carnem crescit qñ vult: sicut nullus qñ vult nascitur. Ubi aũt natiuitas in voluntate est: z incrementum in voluntate est: nemo ex aqua et spiritu nascit nisi volens. Ergo si vult crescit: si nõ vult decrescit. Quid est crescere. Proficere. Quid est decrescere. Deficere. Quisqs nouit natũ esse se: vt audiat quia puer est et infans: auide inhiet vberib⁹ matris: et cito crescit Est autem mater: ecclesia. Et vbera ei duo testamenta scripturaruz diuinarum. Hinc saginatur lac omnium sacramentorum temporaliter pro eterna salute nostra gestoruz vt nutritus atqz roboratus perueniat ad manducandum cibum. Qd̃ est in principio erat verbũ: et verbum erat apud deũ: z deꝰ erat verbũ. Lac nostrum xps humilis est. Cibus noster: idem ipse xps equalis patri. Lacte te nutrit vt pane pascat. Naz corde contingere iesum spiritaliter: hoc est cognoscere: q̃ equalis est patri. Propterea z mariam ꝓhibebat se tãgere et dicebat ei. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meũ. Quid est hoc. Discipulus se palpandum ꝓbuit: et marie contactum vitauit. Nõne ipse est qui dubitanti discipulo dixit. Mitte digitos tuos et palpa cicatrices. Nunquid iã ad patrem ascẽderat. Quare ergo mariam ꝓhibet et dicit. Noli me tangere: nondũ enim ascendi ad patrez meũ. An hoc dicturi sumus: q̃ aliter se tãgi nõ timuit. Cõtactꝰ illiꝰ oẽm carnẽ mundat. Quibus primo voluit manifestari: ab his se timuit cõtrectari. Nõne viris resurrectio eius ꝑ feminas nunciata est: vt contraria

traria arte serpẽs vincerẽt. Qz enim ille mortẽ primo hoi ꝑ feminã nũciauit: z viris vita ꝑ feminã nũciata est. Quare ergo se tangi voluit: nisi qz cõtactũ illũ spiritalẽ intelligi voluit. Contactus spiritalis de corde mundo. Ille cõtingit de corde mũdo xpm: q̃ eũ intelligit ꝑfi coequalẽ z coeternum. Qui aũt nõdum intelligit diuinitatẽ xꝑi vsqz ad carnẽ venit: vsqz ad diuinitatem nõ venit. Quid aũt magnũ est vsqz illuc attingere: vsqz quo ꝑsecutores q̃ crucifixerunt. Illud est magnũ intelligere verbuz deũ apud deũ in principio: ꝑ qõ facta sũt oia qualẽ se cognosci volebat qñ ait philippo. Tanto tpe vobiscũ sum: z nõ cognouistis me. Philippe q̃ videt me videt z patrẽ. Sed ne qs piger sit ad ꝓficiẽdũ audiat. Pueri nouissima hora est. Proficite/currite/crescite/nouissima hora ẽ. Ipa nouissima hora diuturna est: tñ nouissima hora est. Horã em̃ ꝑ tpe posuit nouissimo: q̃ in nouissimis tpibus veniet dñs nr̃ iesus xps. Sed dicturi sunt aliqui. Quõ nouissimum tps: quõ nouissima hora: certe ꝓpe venit antixps z tũc veniet dies iudicũ: Uidit iohãnes cogitationes istas: ne qñ se curi fierent: z ideo nõ esse horã nouissimaz putarent: qõ venturus esset antixps: ait illis. [Et sicut audistis q̃ antixps sit vẽturꝰ. Nunc antixpi multi facti sunt.] Nũqd posset habere multos antixpos: q̃s hora nouissima: Quos dixit antixpos: sequit z exponit. [Uñ cognouimꝰ q̃ nouissima sit hora:] Uñ: Qz antixpi multi facti sunt. [Ex nobis exierũt]. Uidete antixpos. Ex nobis exierũt. Ergo plãgimus dãnum. Audi ꝓsolationẽ [Sed nõ erãt ex nobis]. Quos heretici: oẽs scismatici ex nobis exierũt. i. ex ecclia exeũt Sed nõ exirent si ex nobis essent. Añqz exirent ergo nõ erant ex nobis. Si anteqz exirẽt nõ erãt ex nobis: multi int⁹ sunt: nõ exierũt: z tñ antixpi sunt. Audem⁹ hoc dicere: Ut qd̃: Nisi vnusqsq; cũ intus est nõ sit antixps. Descriptur⁹ em̃ antixpos et designatus est: z videbim⁹ eos. Nũc interrogare debet vnusqsq; cõsciẽtiã suã: an sit antixps. Latine em̃ antixps contrariꝰ est xꝑo. Nõ quõ nõnulli intelligũt antixpm ideo dictuz q̃ añ xpm venturꝰ sit. i. post euz vẽturus sit xps. Nõ sic dicit: nõ sic scribit: sed antixps id est cõtrarius xꝑo. Jã qs sit cõtrariꝰ xꝑo: nunc aduertetis ipso exponẽte: z intelligetis non posse exire foras nisi ãtixpos. Eos aũt qui non sunt xꝑo contrarij: foras exire nullo modo posse. Qui em̃ non est xꝑo cõtrarius in corpore ipsius heret: z mẽbrũ ꝓputatur. Nunqz sibi sunt mẽbra cõtraria. Corporis integritas vniuersis membris ꝓstat. Et qd̃ de cõcordia membroꝝ dicit apostolus. Si patitur vnum membrum compatiũtur ꝑ omnia membra. Et si glorificatur vnum membrum: ꝓgaudẽt omnia membra. Si ergo in glorificatione membri cetera membra congaudent: z in passione omnia membra patiuntur concordia mẽbroꝝ non habet antixpm. Et qui sunt intus: certe sunt in corpore dñi nñi iesu xꝑi: qñ quidẽ adhuc curatur corꝰ ipsius. Et sanitas ꝑfecta non erit nisi in resurrectiõe mortuoꝝ. Sic sunt in corpe xꝑi: quõ humores mali. Qñ enomunt: tunc relenat corpus. Sic z mali qñ exeũt: tũc ecclesia relenat. Et dicit qñ eos euomit atqz ꝓcit corpus. Ex me exierũt humores isti: sed nõ erant ex me. Quid est. Non erant ex me. Non de carne mea ꝑcisi sunt: sed pectꝰ mihi ꝓmebãt cũ inessent. Ex nobis' exierũt sed nolite tristes esse: non erãt ex nobis. Uñ probas. [Qõ si fuissent ex nobis: permãsissent vtiqz nobiscum]. Hinc ergo videat charitas vestra: qz multi qui nõ sunt ex nobis: accipiũt nobiscũ sacramenta: accipiunt nobiscũ baptismũ: accipiũt nobiscũ qõ nouunt fideles accipere: benedictionẽ: eucharistiã: z quicqd̃ in sacramẽtis sanctis est. Ipsius altaris cõmunicationẽ accipiunt nobiscũ: z non sunt ex nobis. Tentatio ꝓbat qz non sunt ex nobis. Qñ illis tentatio venerit: velut occasione venti volãt foras: qz grana nõ erant. Omnes autez tunc volabũt (qõ sepe dicendum est) cũ area dñica ceperit ventilari in die iudicij. Ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis: q̃ si fuissent ex nobis: pmãsissent vtiqz nobiscũ. Nã vultis nosse charissimi: q̃ certissime dicaꝝ hoc: vt qui forte exierũt z redeunt: non sint antixpi: non sint cõtrarij xꝑo: sed de voluntate sua vnusquisq; aut antixps: aut in xꝑo est. Aut in membris sunt viuis: aut in humoribus malis. Qui se in melius cõmutat: in corpore membruz est: qui aũt in malicia ꝑmanet humor malus est. Et qñ exierit: reuelabunt q̃ ꝑmanebant. Ex nobis exierunt: sed nõ erant ex nobis. Qõ si fuissent ex nobis: ꝑmansissent vtiqz nobiscũ. [Sed vt manifestarent: q̃ nõ oẽs erãt ex nobis]. Ideo addidit: vt manifestarent: qz z intus cũ sunt: nõ ex nobis sũt nõ tñ manifesti sunt: ex eunꝺo manifestant. [Et vos vnctionẽ habetis a sancto: vt ipsi vobis manifesti sitis.] Unctio spiritalis: ipe spiritussanctus est: cuius sacramentuz est in vnctione visibili. Hanc vnctionẽ xꝑi q̃ habent: dicit omnes cognoscere malos et bonos: nec opus esse vt doceantur: qz ipsa vnctio docet. [Scribo vobis. Non q̃ nesciretis veritatem: sed quia nostis eam: z quia omne mendaciũ non est ex veritate]. Ecce admoniti sumus quõ cognoscam⁹ antixpz

C

D

B

Quid est christus: Veritas. Ipe dixit. Ego
Jo. xiiij. sum veritas. Oē aūt mēdaciū nō est ex veri
tate. Oēs igitur qui mentiuntur: non sunt
ex xpo. Nō dixit quoddā mēdaciū ex verita
te: q quoddā mēdaciū nō ex veritate. Sē
tiā attēde. Ne vos palpet: ne vobis adu
letis: ne vos decipiatis ne vos illudatis.
Oē mēdaciū nō est ex veritate. Videamus
ergo qnō antixpi mētiunt: q nō est vnū ge
nus mēdacij. [Quis est mendax: nisi is q ne
gat q ihesus nō sit xps] : Aliā significatio
nē hz ihesus: aliā hz xps. Cū sit vnūr: ies⁹ xps
saluator nr: ihesus tn ꝓpriū nomē est illi: quō
Moyses ꝓpriō noīe appellatus est: quō he
lias: quē abtaā: sic tanq̄ ꝓpriū nomen ha
bet dns nr ihesus. Christus aūt sacramenti
nomē est: quō si dicaī ꝓpheta: quō si dicaī
sacerdos. Si xps ꝛmendatur vnus: in quo
est redemptio totius ppli israel. Iste chr⁹ si⁹
sperabatur venturus a populo iudeoꝝ. Et
q humilis venit nō est agnit⁹: q lapis par
uus crat: offenderūt in illū: z fracti sunt. Sz
Dañ.ij. crenit lapis z factus est inōs magn⁹. Et qđ
Lu.xx. scriptura: Quicūq offenderitin lapidē istū
cōq̄ssabit: z sup quē venerit lapis iste cote
ret eū. Discernēda sunt verba. Offendentē
dixit conquassari: sup quē aūt venerit con
teri. Primo q humilis venit offenderunt in
illū homines: q excelsus vēt⁹ est ad iudi
ciū: sup quē venerit cōteret eū. Sz illū nō cō
teret vēt⁹: quē nō q̄ssauit cum venit. Qui
in humilē nō offendit: nō formidabit excel
sum. Breuiter audistis: q in hūilē nō offen
dit: nō formidabit excelsum. Oibus enī ma
lis lapsis offensionis est xps. Quicqđ dicit
xps: amarū est illis. Etem audite z videte.
Oēs certe q exēūt de ecclesia: et ab vnitate
ecclesie p̄cidūt: antixpi sunt. Nemo dubi
tat: ipe em designauit. Ex nobis exierūt: h
nō erāt ex nobis. Nā fuissent ex nobis per
manssissent vtiq̄ nobiscū. Quicūq ergo nō
manēt nobiscū: sed exēūt ex nobis: manife
stūē q antixpi sunt. Et quō ꝓbant antixpi
D Ex mendacio. Et quis ē mēdax: nisi qui ne
gat qm ihesus est xps: Interrogem⁹ hereti
cos. Quē inuenis hereticū: Qui negat q
ihesus non est xps. Videat charitas vra ma
gnum sacramentū. Attendite quid inspira
uerit nobis deus: z quid insinuare nobis ve
lit. Ecce exierunt a nobis z facti sunt dona
tiste. Interrogem⁹ eos: vtrum ihesus sit xps
Starim confitentur q ihesus xps est. Si ergo
ille est antixps qui negat ihesum esse christū
nec nos possunt illi dicere ātixpos: nec nos
illos: quia et non confitemur et illi. Si ergo
nec illi nos dicunt: nec nos illos: ergo nec il
li a nobis exierūt: nec nos ab ipsis. Si ḡ nō
a nobis exiuimus: in vnitate sumus: si in
vnitate sumus: quid faciunt in hac ciuita
te duo altaria: Quid faciūt diuise domus:
diuisa coniugia: Quid facit communis le
ctus z diuisus xps: admonet nos: vult nos
fateri quod verum est. An ipsi a nobis exie
runt: aut nos ab ipsis: Sed: ab: ityt nos ab
ipsis habemus em testamentū dnice here
ditatis recitatin⁹: z ibi nos inuenim⁹. Dabo ps.ij.
tibi gētes hereditatē tuā z possessionē tuā
terminos terre. Tenem⁹ hereditatem xpi:
illi eā non tenent: nō cōicat orbi terrarū: nō
cōicant vniuersitati redēpte sanguine dñi.
Habemus ipm dnm resurgentē a mortuis
qui se dubitantib⁹ manibus discipulorum
ꝓbuit palpandū. Et cū adhuc illi dubitarēt
ait illis. Oportebat xpm pati et resurgere Lu.xxiij
tertia die: z pdicare in noie eius pemētiaz
remissionē pctoꝝ. Ubi: Qua: Quib⁹: Per
oēs gētes incipientes ab hierlz. Securi fu
mus de vnitate hereditatis. Quisq̄s huic
hereditati nō cōmunicat: foras exiit. Sz nō
contristemur. Ex nobis exierūt sed nō erāt
ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: permā
sissent vtiq̄ nobiscū. Si ergo ex nobis exie
runt antichristi sūt. Si antichristi sunt: mē
daces sunt. Si mendaces sunt: negāt ihesuz
esse xpm. Iterū redim⁹ ad difficultatē que
stionis. Singulos interroga cōfitent⁹ iesum
esse xpm. Coartat nos angust⁹ intellect⁹ in
hac epla. Videtis certe q̄stionē. Hec q̄stio z E
nos z ipos turbat: li nō intelligat. Aut nos
sum⁹ ātixpi: aut illi sunt ātixpi. Illi nos ati
xpos vocāt: z dicūt qđ exuim⁹ ab eis: nos
illos sūt. Sz designauit hec epla antixpos
Quicūq negat q ihesus nō sit xps: ipe est an
tixps. Jā ergo qram⁹ qs neget: z nō attēda
mus ad lingnā sed ad facta. Si em oēs in
terrogem⁹: oēs vno ore cōfitent⁹ iesum cē xpz
Quiescat paulnlū lingua: vitam interroga
Si inuenerit: hoc si ipa scriptura nobis di
xerit: q negatio eoꝝ nō tn lingua sit sed fa
ctis. Certe inuenim⁹ multos ātixpos q ore
ꝓfitent xpm: z moribꝰ negant a xpo. Ubi
inuenimus hoc in scriptura: Paulus audi Tit.j.
aptz de talib⁹ loqret ait. Confitent em se nos
se deū: factis aūt negāt. Inuenimus z ipos
antixpos Quisq̄s factis negat xpm: ātixps
est. Nō audio quid sonet: sed video quid vi
uat. Opa loquunt: z verba regrimus. Quis
em malus nō bene vult loqui: Sed quid di
cit ne talibus dominus. Ypocrite quō po mat. vij.
testis bona loqui cum sitis mali: Voces ve
stras ad aures meas affert: ego cogitatio
nes vestras inspicio: volūtatē ibi malam vi
deo: z falsos fructus ostenditis. Noui quid
inde colligam. Non colligo de tribulis fic
non colligo de spinis vuas. Unaquęq enīz mat.vij.
arbor a fructu cognoscitur. Magis mēdax

est antixps: qui ore pfitet iesum esse xpm: z
factis negat. Jō mēdax: aliud loquit: aliud
agit. Jā ergo fratres si facta interroganda
sunt: non solū multos inuenimus antixpos
foras exisse: sed multos nondū manifestos
q foras exierint. Quotquot em hz ecclia p
iuros fraudatores: adulteros: ebriosos: fe
neratores: mägones: et oia q numerare nō
possumus si cōtraria sunt doctrine xpi: cō
traria sunt verbo dei. Uerbū aūt dei xps est
Quicquid cōtrariū est verbo dei: in antixpo
est. Antixps em ꝛtrarius est xpo. Et vultis
nosse q̄s aperte resistant isti xpo: aliq̄n eue
niat ut aliquid mali faciant: z incipiāt cor
ripi: q xpm non audēt blasphemare: mini
stros ei⁹ blasphemāt a qb⁹ corripūtur. Si
aūt ostēderis illis: q xpi verba dicis nō ver
ba tua: conantur q̄tū possunt: vt te conuin
cant verba tua dicere: nō verba xpi. Si aūt
manifestum fuerit q verba xpi dicis: eunt
z in xpm: incipiunt reprehendere christum.
Quō inquīt z quare tales nos fecit: Nō
ne dicūt hoc quotidie hoies conicti de fa
ctis suis: ꝓpria voluntate puersi artifice
accusāt. Clamat illis artifex de celo: q ipe
nos fecit: qui nos refecit. Quid te feci. Ego
hoiem: nō auaricia. Ego hominē feci nō la
trocinio. Ego hoiem feci: nō adulteruz. Au
Dañ.iij. distis q laudāt me opa mea. Ex ore trium
pueroꝝ ipse hymnus erat qui ab ignib⁹ de
fendebat. Laudāt opa dñi dñm. Laudant
celi: terra: mare. Laudāt oia q̄ sunt in celo.
Laudāt angeli: laudāt stelle: laudāt lumi
naria: laudāt q̄quid natat: q̄cq̄d volat: q̄c
quid ābulat: quicq̄d repit. Laudāt ista oia
dñm nūquid audistis q laudat dñm auari
cia: Nūquid audistis q laudat dñm ebrio
sitas: q laudat luxuria: laudat nugacitas.
Quicq̄d ibi non audis laudē dare dño: non
fecit dns. Corrige qđ tu fecisti: vt faluet: qđ
in te dē fecit. Si aūtē nō vis z amas z am
plecteris pcā tua: cōtrari⁹ est xps. Intꝰ sis
foris sis: antichristus es. Intus sis foris sis
palea est. Sed quare foris nō es: Qz occa
sionē vēti nō inuenisti. Jam ista manifesta
sunt fratres. Ne quis dicat. Christū nō co
lo: sz deū colo patrē ipsi⁹. [Ois q negat filiū
nec filiū nec patrē hz. Et qui confitet filium
z filiū z patrez habet]. Nos grana alloquit
ur. Et qui palea erant: audiant grana nāt
Unusquisq cōsiderans ꝛscientiā suā: si mū
di amator est: mutet: fiat amator xpi: ne sit
antichristus. Si qs ei dixerit q antixps sit
irascit: iniuriam sibi factā putat: fortassis
inscriptionē mittat. Si audiat a litigāte q
antichristus sit: dicit ei christ⁹. Patiēs esto.
Si falsum audisti: gaude mecum: qz et ego
falla ab ātixpis audio. Si aūt verū audisti
cōueni cōscientiā tuā. Et si audire times: esse
plus time. Ergo vos qđ ab initio audistis: G
in vobis maneat. Qđ si in vobis manserit
qđ ab initio audistis: z vos in filio z pre ma
nebitis. Hec est illa pollicitatio: quā ipe pol
licit⁹ē nobis. Forte em mercedē qreres: z di
ceres. Ecce in me quod ab initio audiui cu
stodio obtēpero: picula: labores: tētationes
p ista mānsione sustineo. Quo fructu: Qua
mercede: Quid mihi postea dabit: quia in
hoc seculo me video laborare inter tētatio
nes: Nō video hic requiē esse aliquā: mor
talitas ipa aggrauat aiam z corp⁹ qđ cor
rūpit ꝑmit ad inferiora: sed tolero oia: vt il
lud qđ ab initio audiui: maneat in me z di ps. xvj.
cam deo meo: Propter verba labioꝝ tuorū
ego custodiui vias duras. Ad quā ḡ merce
dē: Audi et noli deficere. Si deficiebas in
laboribꝰ ꝑmissa mercede fortis esto. Quis
est q operē in vinea et recedat illi de corde
qđ acceptur⁹ est: Fac illū oblitū mercedem
suā: deficiūt manꝰ. Memoria ꝑmisse merce
dis ꝓfecuratē facit in ope. Et hō ꝑmittit q
te potest fallere. Quanto fortior esse de bes
in agro dei: quanto ꝑmisit veritas: cui nec
succedi pōt nec mori nec fallere pōt cuz cui
ꝑmissuz est: Et qđ est ꝑmissum: Uideam⁹
quid promisit. Aurū est: qđ hic multū amāt
hoies: an argentū: An possessiones ad qs
fundūt hoies aurum: q̄uis multū amēt au
rū: An amena pdia: aple dom⁹: multa mā
cipia: alia numerosa: Non est hec mer
ces qđā ad quā nos hortat vt in labore du
remus. Quid dicit merces ista: Uita eter
na. Audistis z gauisi exclamastis. Amate
quod audistis: z liberami ni a laboribus ve
stris in requiē vite eterne. Ecce qđ ꝑmittit
deus: Uitam eternam. Ecce qđ mīat deus
Ignē eternū. Quid illis ad dexterā cōstitu
tis: Uenite bñdicti patris mei: ꝓcipite re- mat.xxv
gnū qđ vobis paratū est ab origine mūdi.
Ad sinistrā qđ: Ite in ignē eternū. qui pa
ratus est diabolo z angelis eius. Illud nō
dum amas: vel hoc time. Mementote ergo
fratres mei: quia vitam eternam nobis ꝑ
misit. [Hec est inquit pollicitatio quam ipe
pollicitus est nobis vita eterna. Hec scribo
vobis de his qui vos seducūt]. Nemo vos
seducat ad mortē. Promissionē vite eterne
desiderate. Quid potest mundus promitte
re: Quicq̄d libet ꝑmittat: fortassis in cra
stino morituro promittit. Et qua fronte ad
illum qui manet in eternum exiturus es:
Sed quid minatur mihi potens homo vt
aliquid mali faciam: Quid minatur. Car
ceres cathenas: ignes: tormenta: bestias.
Nūquid ignem eternum: Exhorresce quod
minatur omnipotens: ama quod pollicetur

Universidad de Sevilla Biblioteca

H de pe.di sti. ij. vn ctio.

oipotens:ꝛ vilescit ois mūdus: siue ꝓmittens siue terrens. Hec scribo vobis de his seducūt. [Vt sciatis qꝫ vnctionez hētis. Et nos vnctionē quā accepim⁹ ab eo ꝑmaneat in nobis]. Unctiōis sacrm est: virt⁹ ipsa inuisibilis. Unctio inuisibilis spūssctūs. Unctio inuisibilis: charitas illa ē q̄ in quocūq; fuerit tāq; radix illi erit. Quātus ardēte solē grescere nō pōt. Oē qō radicatuz est: nutrit calore solis: nō exarescit. [Et non hētis necessitatē vt aliqs vos doceat quia vnctio ipsius docet vos de omnibus]. Quid ergo nos facimus frēs: quia docemus vos? Si vnctio ei⁹ docet nos de olꝫ⁹ quasi nos sine causa laboram⁹. Et vt quid tm clamamus Dimittam⁹ vos vnctioni illius: vt doceat vos vnctio ipsi⁹. Sz mō mihi facio questionem: ꝛ illi ipi apostolo facio. Digneꝫ audire paruulū grem ē a sc: ipi iohānī dico. Unctionem habebāt quib⁹ loquebaris. Tu dixisti quia vnctio ipsius docet vos de omnibus: vt quid talē epłaz feciſti? Quid illos tu docebas? Quid instruebas? Quid edificabas Jā hic videte magnū sacrm frēs. Son⁹ verborum nr̄oz aures ꝑcutit: magister int⁹ est Nolite putare quēq; hoiez aliqd discere ab hoie. Admouere possum⁹ ꝑ strepitū vocis nostre: si nō sit intus q̄ doceat inanis fit strepit⁹ nr̄. Adeo fratres vultis nosse: nunquid nō sermonē istum oēs audistis? Quā multi hinc indocti exituri sunt. Quātū ad me ꝑtinet oibus locut⁹ sum: sed q̄b⁹ vnctio illa intus nō loquit: quos spūssctūs int⁹ nō docet indocti redcūt. Magisteria forinsec⁹ adiutoria q̄dā sunt ꝛ admonitiones cathedraz in celo habet/ q̄ corda docet. ꝓpterea ait ma.xxiij ꝛ ipe in euangelio. Nolite vobis dicere magistrū in terra. Unus est ergo magister xp̄s Ipse vobis ergo intus loquit: qñ nemo hō minū illic est. Qz et si aliqs est a latere tuo: null⁹ est in corde tuo. Et nō sit vll⁹ in corde tuo. Xp̄s sit in corde tuo: vnctio ipsius sit in corde: ne sit in solitudine cor sitiens et non habēs fontes q̄b⁹ irrigeť. Interior ergo magister est qui docet. Christus docet: inspiratio ipsius docet. Ubi illi⁹ inspiratio ꝛ illius vnctio nō est: forinsec⁹ ianiter ꝑstrepit ꝛba Sic sunt ista fratres q̄ forinsec⁹ dicim⁹ quōest agricola ad arborē. Forinsec⁹ operatur adhibet aquā et diligentiā culture. Quelibet forinsec⁹ adhibeat: nūq̄d poma formant Nunquid mutationem lignorum vestit vmbras foliorum? Nunquid tale aliqd intrinsecus agit? Sed quis agit hoc? Audite agricolā ap'lm: ꝛ videte q̄d sumus: ꝛ audite magistrū interiorē. Ego plantaui: apollo rigauit: ſz de⁹ incrementum dedit. Neq; q̄ plantat est aliqd: neq; q̄ rigat: ſz q̄ incrementum Corz.iij dat de⁹. Hoc ergo vobis dicim⁹: siue plātemus: siue rigem⁹ loquendo non sum⁹ aliqd sed ille q̄ incrementuz dat de⁹. i. vnctio illi⁹ docet vos de oibus.

Tractatus.iiij.

¶ Et verum est: ꝛ nō est mendaciuz. Et sicut docuit vos manete in eo. Et nūc filioli manete in eo vt cum apparuerit habeam⁹ fiduciā. Et nō cōfundamur ab eo in aduentu eius. Si scitis qm̄ iustus est scitote qm̄ ꝛ oīs qui facit iusticiā ex ipo nat⁹ est videte qlē charitatē dedit nobis pater vt filij dei nominemur ꝛ sim⁹: ꝓpter hoc mūdus non nouit nos quia nō nouit eū. Charissimi nunc filij dei sumus: ꝛ nō dum apparuit quid erimus. Scimus qm̄ cuz apparuerit similes ei erimus qm̄ videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo sctificat se sicut ꝛ ille sanct⁹ est: ois q̄ facit peccatū: ꝛ iniquitatē facit: ꝛ peccatū est iniquitas: ꝛ scitis qz ille apparuit vt pctā tolleret: ꝛ peccatū in eo nō est Omnis qui in eo manet non peccat. Et ois q̄ peccat nō videt eum: nec cognouit eum. Filioli. Nemo vos seducat: qui facit iusticiā iust⁹ est sicut ꝛ ille iust⁹ est. Qui facit pctm̄ ex diabolo est qm̄ ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius dei vt dissoluat opera diabolī.

A

Eministis fratres hesternā lectionem ad hoc terminatam: quia non habetis necessitatem vt q̄s doceat vos sed ipsa vnctio docet vos de omnibus. Hoc sūt sicut vos recordari certus sum: sic exp e suim⁹ vobis qz nos q̄ forinsecus loquimur ad aures vr̄as: ita sum⁹ quasi operarij adhibentes culturā forinsecus ad arborem. Sed incrementum dare non possumus: nec fructus formare. Ille autez qui vos recreauit et redemit et vocauit per fidem et spiritum suum habitans in vobis nisi loquatur vobis intus: sine causa nos perstrepimus. Unde hoc apparet? Quia cū multi audiunt: non omnibus persuadetur quod dicitur: sed illis solis quibus int⁹ loquitur deus. Illis autem intus loquitur: q̄ ei locū prebēt. Illi aūt deo locū prebēt: qui

Joh.xij. diabolo locū non prebēt. Habitare em̄ vult diabolus corda hoiz ꝛ loqui ibi oīa q̄ valēt ad seductionē: sed ait dñs iesus: Princeps hui⁹ mūdi missus est foras. Un̄ missus est? Nunquid extra celuz ꝛ terram? Nunquid extra fabricam mundi? Nō. Sed extra corda credentiū foras missus, inualore: habitat redēptor: qz ipe redemit qui creauit. Et diabolus iā forinsecus oppugnat: nō vincit illum qui intus possidet. Forinsecus aūt oppugnat: immittēdo varias tētatiōes. Sed ille non ꝓsentit cui de⁹ int⁹ loquit: et vnctio quā audit: docet. [Et verax est] inqt. Eadē vnctio. i. ipse spūs dñi qui docet hoies: mētiri nō potest [ꝛ non est mendax]. Sicut docuit nos ꝑmanere in ipsa. Et nunc filioli ꝑmanete in eo: vt cū manifestatus fuerit/ habeamus fiduciā in cōspectu eius: vt nō confundamur ab eo in aduētu ei⁹]. Videte fratres credimus in iesum quē non vidim⁹: annunciauerunt eū qui viderūt: q̄ cōrectaue runt: qui verbū ex ore ipsius audierūt: et vt ꝑsuaderēt generi humano: ab illo missi sūt: nō a seipsis ire ausi sunt. Et quo missi sūt? mar.xvj Audistis cū euāgeliuz legeret. Ite predicate euangeliuz vniuerse creature que sub celo est. Ubicūq; ergo discipuli missi sunt attestā tibus signis et ꝓdigijs vt crederet illis: qz ea dicebant q̄ viderāt. Credimus in eū quē non vidimus: et venturū euz expectamus. Quicūq; illū fide expectant/ cū venerit gaudebunt. Qui sine fide sunt cū venerit: quod nūc nō videt: erubescent. Et ꝓfusio illa non erit vnius diei ꝛ trāsiet quomō solent ꝓfundi q̄ inueniunt in aliqua culpa ꝛ eis insultatur ab hoib⁹. Cōfusio illa traducet ꝓfusos mat.xxv ad sinistrā: vt audiāt. Ite in ignez eternū q̄ parat⁹ est diabolo ꝛ angelis ei⁹. Wane am⁹ ergo in verbis eius: ne cōfundamur cū venerit. Ipse em̄ dicit in euangelio eis qui in ioh.viij. eū crediderāt. Si ꝑmanseritis in ꝛbo meo: vere discipuli mei estis. Et quasi dicerēt: q̄ fructu? Et cognoscis inquit veritatē: ꝛ veritas liberabit vos. Modo em̄ salus nr̄a in spe: nondū in re. Nondū tenem⁹ iam q̄ ꝑmissum est: sed venturū speramus. Fidelis aūt est qui promisit: non te fallet: tm̄ noli deficere: sed expecta promissorē. Nō enim nouit fallere veritas: tu noli esse mendax: vt aliud ꝓfiteaˢ aliud agas. Tu serua fidē: ꝛ seruat ille pollicitationē. Si aūt nō tu seruaueris fidē: tu te fraudasti: nō ille qui promisit. [Si scitis qz iustus est: scitote q̄ oīs B qui facit iusticiā ex ipo est natus]. Justicia mō nr̄a ex fide: iusticia ꝓfecta nō est nisi in angelis. Et vir in ꝗlis si deo ꝓparēt. Tm̄ si qua ꝓfecta iusticia alax ꝛ spiritū est q̄s deus creauit in angelis scrīs: iustis: bonis:

nullo lap'u auersis: nulla superbia cadētib⁹: sed manēntibus semp in contēplatiōe verbi dei: ꝛ nihil aliud dulce habētib⁹ nisi a quo creati sunt: in ipsis ꝓfecta iusticia est: in nobis autez ex fide cepit esse q̄m spūs audistis cū psalmus legeret. Incipite dño in ꝓfessione. Incipite inquit. Initiū iusticie nostre cōfessio peccatoꝝ: cepisti nō defendere peccata tū tuū: iam inchoasti iusticiā: pficietur aūt in te qñ nihil aliud facere delectabit: qñ absorbebit mors in victoria: qñ nulla cōcupiscentia titillabit: qñ non erit lucta cum carne ꝛ sanguine: qñ erit corona victorie ꝛ triūphus de inimico: tunc erit perfecta iusticia Nō adhuc pugnamus. Si pugnam⁹ in statio sumus. Ferim⁹ ꝛ ferimur: ſz q̄ vincat expectat. Ille aūt vincit: qui ꝛ qō ferit de viribus suis non presumit: sed de ꝓtectore deo Solus diabol⁹ aduersum nos pugnat: nos cū deo sumus: ꝛ diabolū vincimus. Nā si tu solus cū diabolo pugnaueris: vinceris. Exercitat⁹ est hostis. Quot palmarū? Cōsiderate: quo deiecerit vt mortales nasceremur primo ipsaz originē nr̄am de paradiso. Quid g faciendū est qz ipse exercitat⁹ est? Innocentur oēs aduersus exercitatū diabolū. Habitet in te q̄ non pōt vinci: ꝛ securꝰ vinces euz qui vincere solet. Sz q̄s: nisi in q̄b⁹ nō habitat de⁹? Nā vt noueritis frēs: cōtēpsit adā gen.iij. in paradiso posit⁹ ꝓceptū dei: ꝛ erexit ceruicē veluti potestate sua esse cupiēs: ꝛ nolēs subdi volūtati dei ꝛ lapsus est ab illa imortalitate: ab illa bti tudine. Hō aūt q̄dā iā exercitat⁹ nat⁹ mortalis cū sederet in stercore pntris vermibus diabolum vicit. Ipse agaz: et in iob ipse quia de genere ipsius iob. Ergo adam victus in paradiso vicit in stercore. In paradiso euz esset audiuit persuasionem mulieris quā illi immiserat diabolus Ubi.s. in stercore aūt cū esset: ait ene. Tāq; vna ex insipientib⁹ mulierib⁹ locuta es. Jbi aurē apposuit: hic rīsum dedit. Cuz esset let⁹ audiuit cūesset flagellat⁹ vicit. Jō videte q̄d seq̄t fratres in epła ista. Qz hoc nobis cōmēdat vt diabolū quidē vincamus: sed non ex nobis. Si scitis qz iustus est: ait. scitote qz omnis qui facit iusticiam ex ipso est natus. Ex deo: ex ipso: ꝛ qz dixit: ex ipso est natus: hortatur nos. Jam ergo qz nati ex illo sumus. Audite. [Ecce qlez dilectionē dedit nobis Ca.iij. C pater vt filij dei vocemur ꝛ sim⁹]. Nā qui vocantur ꝛ non sunt: quid illis ꝓdest nomē vbi res non est? Quā multi vocant medici qui curare non norunt? Quā multi vocant vigiles: qui tota nocte dormiūt? Sic multi vocantur xp̄iani: ꝛ in rebus nō inueniūtur: qz hoc q̄ vocant non sunt. i. in vita: in moribus: in fide: in spe ꝛ charitate. Hoc autez

qō audistis fres. Ecce qualē dilectionē dedit no bis p̄r:vt filij dei vocemur et simus. [Propter hoc mūdus nō cognoscit nos: qz nō cognouit eū:z nos nō cognoscit mūd⁹]. Tot⁹ mūdus rp̄ian⁹ est:z tot⁹ mūd⁹ ipius. Per totū eī mūdū impij: z p totuz mundū pij. Illi illos nō cognoscūt. Quō putam⁹ qz nō cognoscūt? Insultāt bñ viuētibus. Attēdite z videte: qz forte sūt z inter vos. Unus d'scz x̄m qui iā pie viuit: qui cōtēnit secularia: qm nō vult ire ad spectacula: q nō vult se inebriare quasi solēniter: z qō est grauiº accedēte p̄focinio sctōz diez fieri immūdº q̄ ista facere noluerit: quō ei insulak ab his qui faciūt? Nunquid insultarek ei si agnosceretur? Quare aūt nō agnoscit? Mūd⁹ eū nō agnoscit. Quid est mūd⁹. Illi habitatores mundi: quō dicit dom⁹ habitatores ei? Jā ista sepe dicta sunt: z non ea vobiscū hodie repetam⁹. Jā cū auditis mundū in mala significatione nō intelligatis nisi dilectores mundi: qz p dilectionem inhabitāt: et p qō inhabitāt nomē habere meruerūt. Propter hoc mundus nō cognouit nos: qz non cognouit eum. Ambulabat z ipe dñs iesus christus in carne. Erat de⁹ latebat in infirmitate. Et vnde non est cognitus? Quia oia peccata arguebat in hominibus. Illi amādo delectationes peccatoz non agnoscebat deū. Amando qō febris suadebat: iniuriaz medico faciebant. Quid ergo nos iam nati sumus ex ipo? Sed qz in spe sumus. [Dilectissimi inquit: nunc filij dei sumus]. Jam nunc? Quid est ergo qō spectamus: si iā filij dei sum⁹? [Et nōdū (inquit) manifestū ē qō erimus]. Quid aūt erimus aliō q̄ filij dei? Audi qō sequit. [Scimus qz cū apparuerit: similes ei erimus: qm videbimus eū sicuti est]. Intelligat charitas yra. Magnares. Scim⁹ qz cū apparuerit similes ei erimus: qm videbim⁹ eū sicuti est. Jā illō attendite quid vocatur est. Nostis quid vocatur est? Quid vocaz z non solum vocatur: sed vere est: incōmutabilis est: semp manet mutare nescit: nulla ex parte cotrūpit: nec pficit qz pfectū est: nec deficit qz eternuz est. Et quid est hoc. In principio erat verbum z verbū erat apud deū z deus erat verbuz. Et quid est hoc. Qui cū in forma dei esset: non rapinā arbitratus est esse se equalem deo? Hoc modo x̄p̄s in forma dei verbum dei vnicū patri equalē patri: non possunt videre mali: qz. Scō id vero qō verbum caro factum est potuerunt et mali: quia in die iudicij videbunt et mali: quia sic veniet iudicaturus quomodo venit iudicandus. In ipsa forma homo: sed deus. Nam maledicet eius ois qui spem suā ponit in hoie. Homo venit z vt iudicet. z si nō videbitur: quid est qō scriptum est. Uidebunt in quez transfixerunt. De impijs eī dictum est: qz videbūt z confundētur. Quomō non videbūt impij. qñ alios ponet ad dexterā: alios ad sinistrā. Ad sinistram positis dicet. Ite in ignē eternum. Ad dextram positis dicet. Uenite benedicti patris mei percipite regnum. Uidebunt: sed formā serui. Formā dei non videbunt. Quare? Qz impij sunt. Et ipse dñs dicit. Beati mūdo corde qm ipsi deū videbūt. Ergo visuri sum⁹ quandā visionē quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit. Uisionē quandā visionē p̄; ellentē oēs pulchritudines terrenas: auri: argenti: nemoriū: atq campoz pulchritudinē maris z aeris pulchritudinē solis z lune: stellarū: angelorū: oia superantem: qz ex ipso pulchra sunt oia. Quid ergo nos erimus qñ videbimus quod nobis p̄missum est? Similes ei erimus: qm videbimus eū sicuti est. Quomodo potuit: lingua sonuit: cetera corde cogitēt. Quid eī z ipse Johannes dixit ad cōparationē rei que est: vel a nobis dici potest hoibus longe impar⁹ meritis ipius? Redeam⁹ ergo ad illā vnctionē: que intus docet: z loqui nō possumus. Et qz modo videre nō potestis: officiū vestrum in desiderio sit. Tota vita christiani boni sanctū desiderium est. Quod aūt desideras nondū vides: sed desiderādo capax efficeris: vt cū venerit quod videas implearis. Sicuti eī sivelles implere aliquē sinū: z nosti q̄ magnū est qō dabitur: extendis sinum vel sacci vel vtris vel alicui⁹ rei. Nosti q̄tum missurus es: z z vides qz angust⁹ est sinus: extendendo facis capaciorez. Sic deus differendo extendit desiderium: desiderando extendit aīm: extendendo facit capacem. Desideremus ergo fratres: qz implendi sumus. Uidete paulum extendentē sinum: vt possit capere quod venturum est. At. Non qz iam accepe⁊: aut iam pfect⁹ sim. Fratres ego me nō reputo cōprehendisse. Quid ergo agis in hac vita si nondū apprehendisti? Unū autez: que retro obliuiscor: in ea que ante sunt extendor: fm intentionē sequor ad palmā superne vocationis. Extētum se dixit: et fm intentionē sequi se dicit. Minorē se sentiebat ad capiēdū qō oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit. Hec est vita nostra: vt desiderādo exerceamur. Tantum aūt nos exercet sanctū desideriū, q̄tum desideria nra amputauerim⁹ ab amore seculi. Jā dixim⁹ aliqñ exinanit: qō implendū est. Bono implēdus es: funde malum. Puta qz melle te vult implere de⁹: si aceto plen⁹ es: vbi mel ponet? Fū-

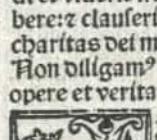
dendum est qō portat vas: mundanduz est ipsum vas. Mutādū est: z si cum labore euz tritura vt fiat aptū cuidā rei. Uel dicam⁹: vinū dicam⁹: q̄cq̄d dicamus qō dici nō pōt q̄cq̄d volumus dicere: deus vocatur. Et qd dixim⁹ deus: quid dixim⁹? Due iste syllabe sunt totum quod expectamus. Quicquid ergo dicere valuimus infra est. Extēdamus nos in eū: vt cū venerit ipleat. Similes ei erimus: qm videbim⁹ eū sicuti est. [Et ois qui habet spez hāc i ipso est]. Uidete qz in spe nos posuit. Uidetis quemadmodū nos ꝛgruit apl'o paulo: co apostolo suo. Spe salui facti sumus. Spes aūt q̄ videt non est spes. Quod eī videt qs quid sperat? Si eī qō nō videm⁹ speramus p patientiā expectamus. Ipsa patiētia exercet desiderium. Mane tu. Nam manet ille. Et pseuera in ambulando: vt pueniasz qz quo tēdis non migrabit. Uidete. [Et oīnis qui habet spem hanc in ipso: castificat semetipsum: sicut z ipse castus est]. Uidete quēadmoduz nō abstulit liberū arbitriū: vt diceret casti ficat semetipm. Quis nos castificat nisi de⁹? Sed deus te nolentem nō castificat. Ergo qō adiungis voluntatē tuā: deo castificas teipsum. Castificas te: nō de te: sed de illo q̄ venit vt habitet in te. Tu qz agis ibi aliqd voluntate ideo et tibi aliquid tributum est. Ideo aūt tibi tributuz est: vt dicas sicut in psalmo. Adiutor meus esto ne derelinquas me. Si dicis: adiutor me⁹ esto aliquid agis nā si nihil agis quō ille adiuuat? [Ois eī q̄ facit peccatū: z iniquitatē facit]. Nemo enim dicat. Aliud est peccatum: atq aliud iniquitas. Nemo dicat. Ego peccator homo sum: sed iniquus non sum. Omnis q̄ facit peccatum z iniquitatē facit. [Peccatuz iniquitas est]. Quid ergo faciamus de peccatis nostris z iniquitatib⁹? Audi qd dicit [Et scitis qz ille manifestatus est: vt pctā auferat: z pctā in ipso nō est]. In quo nō est peccatū ipse venit auferre peccatū: nā si esset in illo peccatū auferendū esset illi: nō ipse auferret. Ois qui in ipo manet non peccat inquātum in ipo manet intātum nō peccat. Ois qui peccat non vidit eum negz cognouit eū. Nō est mirū. Nō eum vidim⁹: sed visuri sumus. Nō eū cognouim⁹: sed cognituri sumus. Credim⁹ in eū quē nō cognouimus? An forte ex fide cognouim⁹ et specie non cognouim⁹? Magna est ista q̄stio. Ois q̄ peccat non vidit eum: nec cognouit eum. Nondum cognouimus sed in fide et videmus et cognoscimus. Si enim nondū videt fides: quare dicimur illuminati? Est illuminatio p fidē: est illuminatio p speciē. Nō cū pegrinamur: p fidē ambulam⁹: nondum p speciē. Ergo z iusticia nra p fidē est: z nō p speciē. Erit pfecta nra iusticia cū videbim⁹ p speciē. Modo non relinquamus eā iusticiam q̄ est ex fide: qm iustus ex fide viuit: sicut ait apl's. Ois qui manet in ipso non peccat. Naz ois qui peccat non vidit eum: negz cognouit eū. Nō credit iste qui peccat? Si aūt credidit quantū ad fidē eius ptinet nō peccat. [Filioli nemo vos seducat. Qui facit iusticiaz iustus est sicut z ille iustus est]. Nūquid qm audiuimus qz iusti sumus: sicut equales nos debemus putare deo? Debetis scire quid est. Sicut. Jamdudū eī dixit. Castificat semetipm: sicut ipse castus ē. Jā q̄ paret. Equalis est castitas nra castitati dei: z iusticia nra iusticie dei? Quis hoc dicat? Sed sicut nō semp in equalitate dici solet. Quomodo verbi gratia. Uisa basilica ista ampla: si velit facere aliquis minorem: sed tamen p̄o portione ad mensuras eius: vt verbi gratia: si lata est simplum: et longa duplum faciat: z ille latā simplum: z longam duplum: videtur sic fecisse sicut est ista. Sed ista habet (verbi gratis) centuz cubitos: illa triginta: et sicut est: et impar est. Uidetis qz nō semp sicut: ad paritatem z equalitatem refertur. Uerbi gratia. Uide te quantum sit inter faciem hois et imaginem de speculo. Facies in imagine: facies in corpore. Imago in imitatione: corpus in veritate. Et quid dicimus? Nam sicut hic oculi: ita z ibi. Sicut hic aures: ita z ibi. Dispar est res: sed: sicut: ad similitudinem dicit. Habemus ergo et nos imaginem dei: sz non illā quam hz filius equalis patri. Tu z nos p modo nro: si nō sicut ille est mus: et nulla parte similes diceremur. Ergo castificat nos sicut z ipse castus est. Sed ille castus eternitate: nos casti fide. Justi sumus sicut z ipse iustus est. Sz ipe in ipa incōmutabili ppetuitate: nos iusti credēdo in quē nō videm⁹: vt aliqñ videam⁹. Et cū pfecta fuerit iusticia nra: cum facti equales angelis fuerimus: nec tunc illi equabimur. Quāto ergo modo ab illo longe est: qñ nec tunc par erit? [Qui facit peccatum de diabolo est: qz ab initio diabolus peccat]. De diabolo est. Nostis qd dicat? Imitando diabolum. Nā neminē fecit diabolus: neminem genuit: neminem creauit. Sz quicūqz fuerit imitatus diabolū: quasi de illo natus sit filiꝰ diaboli imitādo nō ꝓptie nascēdo. Quomodo es filius abrae? Nūqd abrā te genuit? Quomodo iudei filij abrae? Non imitantes fidem abrae facti sunt filij diaboli. De carne abrā nati sunt: z fidem abrae nō sunt imitati. Si ergo qui inde nati sunt: exheredati sunt: qz nō sunt imitati: tu q nō de

illo nat⁹ es efficeris fili⁹: ⁊ sic eris fili⁹ imitã
do. Et si diabolũ fueris imitatus: q̃ ille su-
perbus extitit ⁊ impi⁹ aduersus deũ: eris fi
lius diaboli: diabolum imitando: non quia
ipse creauit te aut genuit te. [In hoc mani
festatus est filius dei]. Ea fratres: oẽs pec
catores ex diabolo nati sunt inquãtũ pctõ
res. Adã q̃ deo factus est: sed q̃n consensit
diabolo ex diabolo nat⁹ est. Et tales oẽs
genuit qualis erat. Cũ ipsa cõcupiscentia
nati sumus. Et anteq̃ nos de vita nra ad-
damus: de illa dãnatione nascimur. Naz si
cũ illo pctõ nõ nascimur: quid est cũ infan
tibus ad baptismũ currit vt soluant? Ergo
duas natiuitates attendite fratres: adã et
xp̃m. Duo sunt hoies: sed vnus ipsorum ho
nio: homo alter homo de⁹. per hoiem pec
catores sumus: per hoiez deũ iustificamur
Natiuitas illa deiecit ad mortẽ: ista nati-
uitas erexit ad vitaz. Natiuitas illa trahi
secum pctm̃: natiuitas ista liberat a pctõ.
Ideo eñ venit xp̃s homo: vt solueret pctã
hoim. [In hoc manifestatus est filius dei:
vt soluat opera diaboli]. Cetera cõmendo
charitatiuestre: neuos grauẽ. Ipsa eñ que
stio ẽ: in qua soluẽda laboram⁹: q̃ pctõres
nos dicimus. Si eñ q̃s dixerit se esse sine
peccato: mẽdax est. Et in ipsius epistola io
hannis inuenimus. Si dixerim⁹ q̃ pecca-
tũ non habemus: nosipsos seducimus. We
minisse eñ debetis prioriz. Si dixerim⁹ q̃
pctm̃ nõ habemus: nosipsos seducim⁹ ⁊ ve-
ritas in nobis nõ est. Et rursus in cõsequẽti
bus audis. Qui nat⁹ est ex deo nõ peccat:
q̃ q̃ facit peccatũ nõ videt eũ: neq̃ cognos-
uit eũ. Ois q̃ facit peccatum de diabolo est.
Ex deo nõ est peccatũ. Itez terret nos: quõ
nati sumus ex deo: Et quomodo nos fate-
mur pctores: An dicturi sumus: quia de
deo nati nõ sum⁹? Et quid faciũt ista sacra
mẽta infantib⁹? Quid dixit iohãnes. Qui
nat⁹ est ex deo nõ peccat. Ipse iohãnes ite
rum dixit. Si dixerimus q̃ pctm̃ nõ habe
mus: nosmetipsos seducim⁹: et veritas in no-
bis non est: Magna questio et angusta. Et
ad hanc soluendam vtinã intentã fecerim
charitatẽ vestrã. In noie dñi, eras q̃ inde
dederit disseremus.

Tractatus quintus

Omnis qui natus est ex deo pec-
catum non facit. Quoniã semen eius
in eo manet. Et non potest peccare.
Quoniam ex deo natus est. In hoc
manifesti sunt filij dei et filij diaboli
Omnis qui non est iustus: non est ex
deo. Et qui non diligit fratrem suum

Quoniam hec est annũciatio quã au
distis ab initio: vt diligamus alteru-
trum. Nõ sicut Cain qui ex maligno
erat ⁊ occidit fr̃ez suũ: ⁊ ꝓpter q̃d oc
cidit eũ? Qm̃ opa ei⁹ maligna erant
fratris autẽ eius iusta. Nolite mirari
fratres. Si odit vos mundus. Nos
scimus quoniam translati sumus de
morte ad vitam. Quoinã diligimus
fratres: qui nõ diligit manet in mor-
te. Omnis qui odit fratrẽ suũ homici
da est: et scitis q̃m ois homicida non
habet vitã eternã in se manẽtem. In
hoc cognouimus charitatẽ dei. Qm̃
ille aiam suã ꝓ nobis posuit. Et nos
debemus pro fratribus animas pone
re. Qui habuerit substantiã hui⁹ mũ
di et viderit fratrẽ suũ necessitatẽ ha
bere: ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quõ
charitas dei manet in eo? Filioli mei
Non diligam⁹ verbo neq̃ lingua. Sz
opere et veritate.

Ntẽte audite obsecrovos
quia res non minima ver
satur in medio. Et non du
bito qui hesterno die inten
ti affuistis: quod et hodie
intenti⁹ cõuenistis. Est eñ
non parua q̃stio: quõ dicat
in ista epla. Qui natus est ex deo nõ peccat
Et quõ in eadẽ epistola superius dixit. Si
dixerimus q̃ peccatum non habem⁹ nos-
ipos seducimus: et veritas in nobis nõ est
Quid facturus est quẽ vteriz sermo ex ea
dẽ epta in medio coartauit? Si se cõfessus
fuerit peccatorẽ: timet ne dicaẽ illi. Nõ er-
go ex deo natus es q̃ scriptũ est. Qui nat⁹
est ex deo: nõ peccat. Si dixit dixerit se iustũ
⁊ nõ habere pctm̃: accipit ex alia pte plagã
ex ipsa epla. Si dixerim⁹ q̃ pctm̃ nõ habe
mus: nosipos seducim⁹: ⁊ veritas in nobis
nõ est. Potit ergo in medio q̃d dicat: ei q̃d
cõfiteatur: aut quid ꝓfiteatur non inuenit.
Profiteri se esse sine pctõ periculosum est: ⁊
nõ solũ piculosum sed etiã mẽdosum. Nos-
ipsos inst seducim⁹: ⁊ veritas in nobis nõ est
Si dixerim⁹ q̃ pctm̃ nõ habem⁹: sed vtinã
non haberes et diceres. Verum enim dice-
res. Nec in veritate pro menda: vllum inj-
quitatis vel vestigium formidares. Sed iõ
male facis si dicis quia mendacium dicis
Veritas inquit in nobis nõ est: si dixerim⁹
q̃ ꝓccatum non habemus. Nõ ait. Non

habuim⁹: ne forte de preterita vita dictũ vi
derẽ. Habuit pctm̃ homo iste: fz ex quo na
tus est ex deo cepit nõ habere. Si ita esset
nulla nos angustaret questio. Diceremus
enim. Fuim⁹ peccatores: sed modo iustifica
ti sumus. Habuimus peccatũ: sed modo nõ
habem⁹. Nõ hoc ait. Sed quid ait? Si di-
xerimus q̃ peccatũ nõ habem⁹: nosipos se
ducimus: ⁊ veritas in nobis nõ est. Post ali
quãtũ rursus. Qui nat⁹ est ex deo inquit: nõ
peccat. Nũq̃d iohãnes ipse nõ erat nat⁹ ex
deo? Si iohãnes nõ erat nat⁹ ex deo: de q̃
audistis: q̃ supra pect⁹ dñi recubuit: aliqs
sibi audet ꝓmittere gr̃ationẽ faciam in se
quã ille habere nõ meruit: qm supra pect⁹
dñi recumbere meruit: quẽ dñs plus q̃z ce-
teros diligebat: ipz de spũ nõ genuerat? At
tẽdite nunc verba ista. Adhuc angustias
nostras cõmendo: vt p intẽtionẽ vestrã que
oratio est ꝓ nobis ⁊ ꝓ vobis dilatet de⁹: et
det eritum ne aliqs in verbo eius inueniat
occasionẽ pditionis sue. Qd verbũ non est
predictũ ⁊ cõscriptũ nisi ad medicinã ⁊ sa-
lutẽ? Ois inquit q̃ facit peccatum ⁊ iniqta-
tem facit. Ne forte discernas peccatũ iniq-
tas est. Ne dicas peccator sum: sed iniqu⁹
nõ sum peccatũ iniquitas est. Et scitis q̃
in hoc ille manifestat⁹ est: vt pctã auferat:
⁊ peccatũ in illo nõ est. Et q̃d ꝓdest nobis
q̃ venit sine peccato? Ois q̃ non peccat in
ipo manet. Et ois q̃ peccat nõ vidit eũ neq̃
cognouit eum. Filioli nẽo vos seducat. Qui
facit iusticiã iustus est: sicut ⁊ ille iustus est
Is ista dixim⁹ q̃ fm quãdã similitudinẽ
nõ fm eqlitatẽ dici solet. Qui facit pecca-
tũ de diabolo est: q̃ ab initio diabolus pec
cat. Et hoc dixim⁹: q̃ neminẽ creauit diabo
lus neq̃ genuit: sed imitatores eius ex illo
nascunt. In hoc manifestat⁹ est filius dei:
vt soluat opa diaboli. Ergo vt soluat pctã
venit ille q̃ non hz peccatũ. Deinde sequit.
[Ois q̃ nat⁹ est ex deo nõ facit peccatũ: q̃
semẽ eius in ipso manet. Et nõ põt peccare
q̃ ex deo nat⁹ est]. Fortiter instrinxit. For
tassis fm q̃dã peccatũ dixit: nõ peccat: nõ
fz oẽ peccatũ. Ut q̃d ait. Qui nat⁹ est ex deo
non peccat: Certum quoddã peccatũ intel
ligas: q̃ nõ potest admittere homo qui ex
deo natus est. Et tale peccatũ est illũ: vt si
quisq̃ illũ admiserit ꝓfirmet cetera: si quis
autẽ hoc non admiserit soluet cetera. Qd ẽ
hoc peccatum? Facere contra mandatum
Quod est mandatum? Mandatum nouũz
do vobis: vt vos inuicem diligatis. Intẽ-
dite. Hoc mandatum christi dilectio voca-
tur. Per hanc dilectionem peccata solum
tur. Hec si non teneatur et graue peccatum
est: ⁊ radix oim peccatoz. Intẽdite fratres

ptulimus aliquid in quo bñ intelligẽtibus
soluta est q̃stio. Sz nũquid cũ celeriorib⁹
tm̃ ãbulam⁹ viã? Et qui tardius ãbulãt nõ
sunt relinq̃ndi. Uersemus hoc quib⁹ possu-
mus verbis: vt ad oẽs pueniat. Puto enim
fres: q̃ ois homo sollicitus est pro sua
qui non sine causa intrat ecclesiã: qui nõ tẽ
poralia querit in ecclesia: qui non ꝓptera
intrat vt transigat negocia secularia: sed
ideo intrat vt aliquid sibi eternũ ꝓmissum
teneat quo pueniat. Necesse est ergo cogi-
tet quẽadmodũ ãbulet in via: ne remaneat
ne retro eat ne aberret: ne claudicãdo nõ p
ueniat. Qui ergo sollicitus est: tardus non
sit velox sit: non recedat de via. Hoc ergo di
xi: q̃ q̃ natus est ex deo non peccat. Fortas
sis fm quoddã pctm̃ voluit intelligi. Nam
erit aliter fr̃ium illi loco. Si dixerimus q̃
peccatum non habem⁹: nosipsos seducim⁹
et veritas in nobis non est. Sic ergo forte
potest solui questio. Et quoddam peccatuz
quod non potest admittere ille qui natus
est ex deo: et quo non admisso soluunt cete-
ra: quo admisso confirmãtur cetera. Quod
est hoc peccatum? Facere contra manda- Joh.xiij
tum christi: contra testamentum nouũ. Qd
est mandatum nouum? Mandatum nouũ
do vobis: vt vos inuicẽ diligatis. Qui facit
contra charitatem et contra dilectionẽ fra
ternã: non audet gloriari ⁊ dicere natũ se es
se ex deo qui autẽ in dilectione fraterna cõ
stitutus est: certa sunt peccata que nõ po-
test admittere: ⁊ hoc maxime ne oderit fra
trẽ. Et q̃d de ceteris pctis facit: vñ dictũ est
Si dixerimus q̃ pctm̃ non habemus: nos- j.pet. iiij
ipsos seducim⁹: ⁊ veritas in nobis nõ est. Au
diat securitatẽ de alio loco scripture. Cha-
ritas cooperit multitudinẽ peccatoz. Cha
ritatẽ ergo cõmẽdam⁹: charitatẽ cõmẽdat
hec epistola. Post resurrectionez dñs quid
aliud interrogauit petrũ. Amas me? Et pa
ruz fuit semel interrogare: ⁊ iterũ nihil aliũ
et tertio nihil aliud. Cũ iam tertio ille tedio
afficeret quasi non sibi crederit: quõ qui
nesciret quid in illa ageret: tñ ⁊ ꝓmo⁊ secũ
do ⁊ tertio hoc interrogauit. Ter negauit
timor: ter confessus est amor. Et ecce amat
petrus dñm. Quid prestaturus dño? Non
eñ et ipse nõ turbat⁹ ẽ in ipo psalmo. Quid ps.cxv.
retribuã dño ꝓ oibus que retribuit mihi?
Qui eñ dicebat hec in psalmo: attendebat
q̃ta sibi essent ꝓsita a dño et querebat q̃d
retribueret dño ⁊ non inueniebat. Quicq̃d
eñ retribuere volueris: ab ipso accepisti q̃
reddas. Et q̃ inuenit q̃ retribuat? Qd
(vt dixim⁹ fres) ab ipo acceperat: hoc inue
nit q̃ retribueret. Calicẽ salutaris accipiã
⁊ nom̃ dñi iuocabo. Quis eñ illi dederat

calicem salutarē: nisi ille cui volebat retribuere. Accipere aūt calicem salutarem: et inuocare nomen dñi: hoc est satiari charitate: z ita satiari vt non solū non oderis fratrē: perfecta charitas est: sed vt parat⁹ sis mori p fratre. Hāc ipse dñs in se exhibuit: mortu⁹ p oibus: otans pro eis a qb⁹ crucifigebat: z dicens. Pater ignosce illis: qz nesciunt qd faciūt. Sed si solus hoc fecit: non erat magister: si discipulos nō habebat. Secuti discipuli hoc fecerūt. Lapidabatur Stephanus z genuflexo ait. Dñe ne statuas illis hoc delictū: Amabat a quib⁹ occidebat: qz z p ipsis moriebat. Audis apłm paulū. Et ipse (inquit) impēdar p aīabus vestris. Inter illos em̄ erat pro quib⁹ stephan⁹ deprecabatur: qñ eorū manibus moriebatur. Perfecta ergo charitas hec est. Si qs tantaz habuerit charitatez vt parat⁹ sit p fratrib⁹ etiā mori: perfecta est in illo charitas. Sed nūquid mor vt nascāt iam prius pfecta est: Ut perficiāt nascitur: cū fuerit nata nutrit: cum fuerit nutrita roborat: cuz fuerit roborata perficit. Cū ad perfectionē venerit: quid dicit: Mihi viuere xp̄s ē: z mori lucrū. Optabam dissolui z esse cū xp̄o: multo magis optimū: manere in carne necessariū, ppter vos. Propter eos volebat viuere, p quib⁹ paratus erat mori. Et vt noueritis qz ipsa est pfecta charitas: quā nō violat z in qua non peccat qui nat⁹ est ex deo: hoc dñs dicit petro. Petre amas me: Et ille. Amo. Nō dixit: si amas me: obsequere mihi. Quādo enim erat dñs in carne mortali: esuriuit: sitiuit. Eo tpe quo esuriebat z sitiebat suscept⁹ est hospitio: ministrarūt illi qui habuerūt de substātia sua. Sicut legimus in euāgelio. Suscepit eū zacheus: salu⁹ factus ē a morbo suscepto medico. Quo morbo. Auaricie. Erat em̄ ditissimus z, pnceps publicanorū. Attendite sanatum a morbo auaricie. Dimidiū (inq̄t) bonoz meoruz do pauperib⁹: etsi cui aliq̄d tuli quadruplum reddā. Jdeo seruauit alterū dimidium: nō quo frueret: sed vnde debita solueret. Suscepit ergo tūc medicū hospitio: qz erat infirmitas carnis in dño: cui hoc obsequium preberēt hoies. Et hoc: qz voluit p̄stare obsequētibus. Obsequēti b⁹ em̄ pderat: non illi. Cui em̄ angeli ministrabāt horum obsequiū requireret: Nec helyas seru⁹ illi⁹ hoc necessariū habebat aliqñ: cui panem z carnem per corui⁹ mittebat: z tñ vt vidua religiosa benediceret mittit seru⁹ dei. Pascit a vidua quē deus in secreto pascebat. Uerūtamē quāḡ de his seru⁹ dei sibi prestēt: qui eorū indigentiā consideret: ppter illā mercedem a dño in euāgelio posītā manifestissime. Qui suscipit iustū in noie iusti: mercēdem iusti accipiet. Qui suscipit prophetaz in noie prophete: mercedē pphete accipiet. Et qui dederit calicem aque frigide vni ex his minimis tm̄ in noie discipuli: amē dico vobis nō perdet mercedē suaz. Quāuis ergo sibi prestēt qui hec faciūt: tamē nec hoc poterat preberi ascensuro in celū. Quid illi poterat retribuere petrus qui amabat illum: Audi. Pasce oues meas: id est fac pro fratribus qō pro te feci. Oēs sanguine meo redemi: nolite dubitare mori pro veritatis cōfessione: vt ceteri vos imitētur. Sed hec (vt diximus) fratres pfecta charitas est: q natus est ex deo hz illā. Intendat charitas vestra. Uidete quid dicam. Ecce accipit sacramētuz natiuitatis homo. Baptizat⁹ sacramentū habet: z magnū sacrm̄: diuinuz: sanctū: ineffabile. Cōsidera quale: vt nouus hominē faciat: dimissionez omniū peccatorum. Attēdat tñ in cor: si perfectū est ibi qō factū est in corpore. Uideat si habeat charitatē: z tūc dicat: natus sum ex deo. Si autē non hz: caracterē quidez ipositū habet: sed desertor vagat. Habeat charitatē: alr non se dicat natū ex deo. Sed habeo (inquit) sacramentū. Audi apłm. Si sciam oīa sacramēta: z habeaz oēm fidē ita vt mōtes trāferā: charitatē autem nō habeā: nihil sum. Hoc si meministis cōmēdauimus cū istam epłaz incipem⁹: nihil in ea nobis sic cōmendari: qūo charitatez. Et si videt alia z alia dicere: illo facit reditū: z ad ipsaz charitatē oia ꝓpulit referre quecūq̄ dixerit. Videam⁹ si z hic hoc facit. Attendite. Ois q nat⁹ est ex deo: nō facit pctm̄. Querim⁹ qō peccatū: qz si oē intelligeris: Jrius eris illi loco. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habemus: nosmetipsos seducim⁹ z veritas in nobis nō est. Ergo dicat qō peccatū: doceat nos: ne forte ego temere dixi pctm̄ hoc esse violationē charitatis. Quia sicut supra dixit. Qui odit fratrez suū in tenebris est: z in tenebris ambulat: z nescit quo eat: quia tenebre excecauerūt oculos eius. Sed forte aliq̄d dixit in posterioribus nō nominauit charitatē: videte qz circuit⁹ ille verboz hunc hz finē: hūc habet exitū. [Ois qui nat⁹ est ex deo: nō peccat: qz semē eius in ipso manet]. Semē dei. i. verbū dei. Un̄ dicit aplus. Per euāgelium ego vos genui. [Et nō potest peccare: qz ex deo nat⁹ est]. Dic adhuc. Uideamus in quo nō pōt peccare. [In hoc manifestati sunt filij dei z filij diaboli. Ois qui nō est iustus: non est a deo: z qui nō diligit fratrē suū]. Certe iaz manifestū est vñ dicat. Et qui nō diligit fratrē suū. Dilectio ergo sola discernit iter filios dei z filios diaboli. Signent se oēs signo crucis xp̄i. Respondeant oēs. Amen. Cantēt oēs Alla. Baptizētur oēs. Intrent oēs ecclesias. Faciāt parietes basilicaruz. Nō discernūtur filij dei a filijs diaboli nisi i charitate. Qui habēt charitatē: nati sunt ex deo: qui nō: nō sunt nati ex deo. Magnū iudiciuz: magna discretio. Quicq̄d vis habe: hoc solū non habeas: nihil tibi prodest. Alia si nō habeas: hoc habe z ipleti legē. Qui em̄ diligit alterū: legē impleuit: ait apostolus. Et plenitudo legis charitas. Puto istā margaritaz esse illā. Nō negociator: describit in euāgelio: q̄ inuenit vnā margaritaz: z vēdidit oīa que habebat z emit eam. Hec est margarita pretiosa charitas sine q̄ nihil tibi, pdest quodcūq̄ habueris. Quaz si solā habeas: sufficiat tibi. Nō cū fide videas: tūc cū specie videbis. Si em̄ amam⁹ cū non videmus: quō amplectemur cū viderimus: Sed vbi nos debemus exercere: In amore fraterno. Potes mihi dicere. Nō vidi deū. Numq̄d potes mihi dicere non vidi hoiez: Dilige fratrē. Si em̄ fratrē quez videres dilexeris: simul videbis z deū: q: videbis ipsam charitatē: z intus ihabitat de⁹. Qui nō est iustus: nō est ex deo: z q̄ nō diligit fratrem suū. [Quia hec est annūciatio]. Unde quō ꝓfirmat. [Quia hec est annūciatio quā audiuim⁹ ab initio vt diligam⁹ inuices]. Manifestauit nobis inde se dicere. Contra hoc mādatū quisq̄s facit in petō illo est scelerato: in qō incidūt q̄ nō nascunt ex deo. [Nō sicut cain: qui ex maligno erat occidit fratrē suū. Et cui⁹rei gr̄a occidit: Qz opa eius maligna fuerūt: fratris ꝯo ei⁹ iusta]. Ergo vbi est inuidia: amor fraternus esse non pōt. Intēdat charitas vestra. Qui inuidet, non amat. Peccatū diabolī est. Illo: qz z diabolus inuidēdo deiecit. Cecidit em̄: z inuidit stami. Nō ideo voluit deijcere vt ipe staret sed ne solus caderet. Tenete in alio ex hoc qō subieci. Inuidia nō posse esse in charitate. Habes apte cū iudarc ipsa charitas. Charitas nō emulat. Nō fuit charitas in chain. Et nisi eēt charitas in abel: non acciperet deus sacrificiū ei⁹. Cū em̄ ambo obtulissent: ille de fructib⁹ terre: ille de fetibus ouiū. Quid putatis frēs: qz deus fructu⁹ terre neglexit: z fetus ouiū dilexit: Nō intendit deus ad munus: sed in corde vidit. Et quē vidit cū charitate offerre: ipsius sacrificiū respexit. Quē vidit cum inuidia offerre: ab ipsius sacrificio oculos auertit. Opera ergo bona abel: nō dicit nisi charitatez. Opera vero mala chain: nō dicit nisi odiuz fraternū. Parum est: qz odit fratrē suum et inuidit operib⁹ bonis: qz imitari noluit: necare voluit. Et hinc apparuit qz filius erat diaboli. Et ille hinc apparuit iustus dei. Hinc ergo discernūtur hoies fratres mei. Nemo attēdat ligna: sed facta. Cor si nō bene faciat pro fratrib⁹ suis: ostendit qd in se habeat. Tētationibus probātur hoies. [Nolite mirari frēs si mundus vos odit]. Nūquid sepe vobis dicendū est quid ē mūdus: Non celū: nō terra: nec ista opera que deus fecit: sed dilectores mundi. Jsta sepe dicēdo quibusdā onerosus sum. Sed vsq̄ adeo frustra dico: vt aliq̄ interrogentur an dixerim: z nō rñdeant. Ergo vel inculcādo hereat aliq̄d in cordib⁹ audiētiuz. Quid est mundus: Mūdus est: quādo in malo ponitur dilectores mūdi. Mūdus quādo in laude ponitur: celū z terra est: z que in his opera dei. Unde dr̄. Et mūdus per cū fact⁹ est. Jtē mūdus plenitudo terre: sicut dixit ipse Johānes. Non solū autez nostroz ppitiatio peccatorū est: sed z totius mūdi. Mundi dicit: oium fidelium per orbē sparsorum. Mūdus aūt in malo: amatores mūdi sunt. Qui amāt mundū: fratres amare non pōt. Si odit nos mundus. [Nos scim⁹]. Quid nos scimus: [Quia trāsiuim⁹ de morte ad vitā]. Unde scitis: [Quia diligimus fratres]. Nemo interroget hominē. Redeat vnusquisq̄s ad cor suū si ibi inuenerit charitatem fraternā: securus sit: quia transijt a morte ad vitam. Jaz in dextera est. Non attēdat quia modo gloria eius occulta est: cum venerit domin⁹ tunc apparebit gloria. Uiget enim sed adhuc in hyeme. Uiget radix: sed quasi aridi sunt rami. Intus est medulla que viget: intus sunt folia arborum: intus fructus: sed estatez expectant. Ergo nos scimus quia trāsiuimus de morte ad vitam: quia diligimus fratres. [Qui non diligit manet in morte]. Ne putetis fratres lene esse odisse. Odisse: an diligere. Audi quid sequitur. [Omnis qui odit fratrem suū: homicida est]. Jam ergo si leuitēnebat quisq̄s odium fraternū. Numq̄d et homicidiū in corde suo cōtempturus est: Non mouit manū ad occidēdum hoiem: homicida tam tenet a domino. Uinit ille: z ille iam interfector indicatur. Omnis qui odit fratrem suū homicida est. [Et scitis quia omnis homicida non habet vitam eternam in semetipso manētem. Jn hoc cognoscimus dilectionem], perfectionez dilectionis dicit perfectionem illam quam cōmendauimus. Jn hoc cognoscimus dilectionem: [quia ille pro nobis animam suam posuit: et nos debemus animaz pro fratribus ponere]. Ecce vnde venebat. Petre amas me. Pasce oues meas. (Nam vt noueritis fratres) qz sic ab eo pasci vole

Universidad de Navarra Biblioteca

bat oues suas: vt alaz suam pro ouibus poneret: hoc illi cotinuo dixit. Cū inuenis esses precingebas te: et ibas quo volebas: cū autem fueris senior: alius te pcinget: et tollet te quo tu nō vis. Hoc autē dixit: ait euāgelista: significās qua morte clarificaturus esset deū. Et cui dixerat. Pasce oues meas: doceret eū ponere aiam pro ouibus suis. Unde incipit charitas frēs. Modicū atten
Joh.xv. dite quo perficiat. Audistis ipsuz finem et modū. Ipsum et dñs in euāgelio cōmendauit. Maiorē charitatem nemo hz ait q̄ vt aiam suā ponat quis p amicis suis. Perfectionē ergo eius ostendit in euangelio: et hic cōmendata est eius pfectio. Sed interrogatis vos: et dicit nobis. Quādo possum habere istam charitatem? Noli cito de te desperare: forte nata est: sed nonduz pfecta est: nutri eā ne effocet. Sed dicturus es mihi. Et vnde nouit? Qs enim perficiat audiuimus: vñ incipiat audiam⁹. Sequtur et dicit. [Qui aūt habuerit facultates mūdi et viderit fratrē suum esurientē et clauserit viscera sua ab eo: quomō poterit dilectio dei manere in eo]? Ecce vnde icipit charitas.
Si nondū es idoneus mori pro fratre: iam idoneus esto dare de tuis facultatibus fratri. Jaz percutiat viscera tua charitas: vt nō de iactantia facias: sed de itimo adipe mie: vt cōsideres illū in egestate positū. Si em superflua nō potes dare fratri tuo: alaz tuā potes dare pro fratre? Jacet pecūia in sinu tuo: quā tibi fures possunt auferre. Et si illaz nō auferrent fures: mouendo illam deseres: etiā si te illa vinentem nō deserat. Quid inde facturus es? Esurit frater tu⁹: in necessitate positus est: fortassis subpeditur: a creditore angustat. Non hz ipse: habes tu: frater est: simul empti estis: vnuz pciū vestrū: ambo sanguine xpi redempti estis. Uide si misereris si habes facultates mūdi. Quid ad me pinet: forte dicis? Ego daturus sum pecuniā meam ne ille molestiā patiatur? Si hoc tibi rnderit cor tuum: dilectio patris nō in te manet. Si dilectio patris nō in te manet: nō es natus ex deo: quomodo te gloriaris esse christianū? Nomen habes et factū non habes. Si autē nomen secutū fuerit opus: dicat te quisq̄ paganū: tu factis ostende christianū. Nam si factis non ostēdis christianum: oēs te christianū vocent quid tibi prodest nomen vbi res nō inuenitur? Qui autē habuerit facultates mundi: et viderit fratrē suum egentē: et clauserit viscera sua ab eo: quomō potest dilectio dei manere in eo? Et sequitur. [Filioli non diligamus verbo tantū et lingua: sed opere et veritate]. Puto manifestū esse vobis magnū et necessarium secretū et sacramētum: fratres mei. Quid valet charitas. Omnis scriptura cōmendat. Sed nescio si⁹ alicubi amplius q̄ in ista epistola cō mēdatur. Rogamus vos et obsecramus in domino vt et illa que audistis: memoria teneatis: et ad ea que dicēda sunt donec finiatur ipsa epistola: intēti veniatis: intenti audiatis. Aperite aūt corda ad semina bona. Extirpate spinas ne offocet in vobis qs seminat: sed poti⁹ crescat: seges: et gaudeat agricola: et horreum vobis preparet tanq̄ frumentis: non ignem tanq̄ palcis.

Tractatus.vj.

¶ In hoc cognoscimus quoniā ex veritate sumus: et in cōspectu ei⁹ suademus corda nostra. Quoniā si reprehenderit nos cor nostrum. Maior est deus corde nostro. Et nouit omnia. Charissimi. Si cor nostrū non reprehēderit nos: fiduciaz habem⁹ ad deū. Et quicquid petierimus accipiem⁹ ab eo. Quoniā mandata eius custodimus: et ea que sunt placita coram eo facimus. Et hoc est mandatū ei⁹ vt credam⁹ in noie filij eius iesu christi. Et diligamus alterutrū sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mādata eius in illo manet: et ipse in eo: et in hoc scimus. Quoniā manet in nobis de spiritu quē dedit nobis. Charissimi. Nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint qm̄ multi pseudo prophete exierūt in munduz. In hoc cognoscitur spiritus dei. Omnis spiritus qui cōfitetur iesum christuz in carne venisse ex deo est. Et omnis spūs qui soluit iesuz ex deo nō est. Et hic ē antichristus: de quo audistis qm̄ venit et nunc iam in mundo est.

Jmeministis frēs: hesterno nos clausisse sermonez ad istam sniaz que sine dubio manere debuit et ōbet in corde vestro: q: ipsaz nouissimaz audistis. Filioli non diligamus verbo tm̄ et lingua: sed opere et veritate. Deinde sequitur. [Et in hoc cognoscimus quia ex veritate sumus et coram ipso persuademus cordi nostro: q: si male senserit cor nr̄m: maior est deus corde nostro: et nouit omnis] dixerat.

Non diligamus verbo tm̄ et lingua: sz opere et veritate. Querit a nobis: in quo ope et in qua veritate agnoscit qui diligit deū vel qui diligit fratrē suuz. Jam superi⁹ dixerat quousq̄ charitas perficiat: quod et dñs in
Joh.xv. euāgelio ait. Maiorem hac nemo hz charitatē: q̄ vt aiaz suā ponat pro amicis suis. Et iste hoc dixerat. Sicut ille aiam suā pro nobis posuit debem⁹ et nos aiaz p fratrib⁹ ponere. Hec est pfectio charitatis: et maior oino non poterit inueniri. Sed q: nō in omnib⁹ pfecta est: et desperare nō debet et i quo perfecta nō est si iam nata est qua perficiatur: et vtiq̄ si nata est nutrienda est: et ꝺbus daz suis nutrimētis ad perfectionē ꝓpriaz producēda. Quesiuimus inchoationē charitatis vnde incipiat: et ibi cōtinuo inuenimus. Si quis hz facultatez mūdi: et viderit fratrē suū egentē et clauserit viscera sua ad uersus eum: q̄io dilectio patris manet in eo? Ergo icipit ista charitas fratres: vt de suis superfluis tribuat egenti in angustijs alicuius constituto. Ex eo q̄ sibi abundat fm tēpus a tribulatione temporali liberet fratrē. Hinc exordiū est charitatis. Hāc ita ceptam si verbo dei et spe future vite nutriens: puenies ad illā perfectionē: vt parat⁹ sis aiam tuā ponere pro fratrib⁹ tuis. Sed q: multa talia fiunt ab his qui alia querūt et qui fratres non amāt: reuocemur ad testimoniū conscientie. Unde ꝓbamus q: talia multa fiunt ab his qui fratres non amāt: Quā multi se in heresib⁹ et scismatib⁹ martyres dicūt? Uidetur sibi animaz ponere ꝓ fratrib⁹ suis. Si pro fratribus aiam pone rent: nō se ab vniuersa fraternitate separarent. Itē q̄ multi sunt qui iactātie cā multa tribuūt: multa donāt: et non ibi querunt nisi laudē humanā et gloriaz populārē: plenā ventis: nulla stabilitate solidatā. Quia ergo sunt tales: vbi probāda erit charitas fraterna? Quia voluit illā ꝓbari: et ait admonēs. Filioli nō diligam⁹ verbo tantuz et lingua: sed opere et veritate. Querimus i quo ope: in qua veritate? Pōt esse manifestius opus q̄ tribuere pauperib⁹? Multi hoc iactātia faciūt: non dilectiōe. Pōt esse maius opus q̄ mori pro fratribus? Et hoc multi volunt putari facere iactātia nolis comparādi: non visceribus dilectiōis. Restat vt ille diligat fratrē: qui ante deū vbi solus videt cordi suo persuadet: et interrogat cor suū an vere ꝓpter fratrū dilectionem hoc faciat: et perhibet illi testimoniū oculus qui penetrat cor: quo hō attēdere nō potest. Ideo
ij.cor.xij paulus apostolus: q: parat⁹ erat mori pro fratribus dicebat. Ipse impēdar ꝓ aiabus vestris. Tamē q: deus videbat in corde ipsius: non homines quibus loquebat: ait illis. Mihi aūt minimuz est: vt a vobis iudicer/aut ab humano die. Et ostēdit etiā ipse quodā loco q: solent ista fieri inani iactātia: non firmamēto charitatis. Ait em cuz de ipsius charitatis cōmendatiōe loqueretur. Si distribuero ola mea paupib⁹: et tradidero corpus meū vt ardeā: charitatē autem non habeā: nihil mihi ꝓdest. Pōt enim quisq̄ hoc facere sine charitate? Pōt. Naz qui nō habent charitatē diuiserunt vnitatem. Querite ibi et videbitis multos multa tribuere pauperib⁹. Uidebitis alios paratos ad suscipiendā mortem: ita vt desistēte persecutore: seipsos precipitēt. Isti sine dubio/sine charitate hoc faciunt. Reuocemur ergo ad conscientiā: de qua dicit apostolus
ij.cor.j. Nā gloria nostra hec est: testimoniū ꝑscientie nr̄e. Reuocemur ad cōscientiā: de q̄ item
Gal.vj. dicit. Opus aūt suū probet vnusq̄sq̄: et tunc in semetipso tm̄ gloriā habebit: et nō in altero. Opus ergo suū ꝓbet vnusquisq̄ nostrū: vtrū de vna charitatis emanat: vtrum de radice dilectiōis rami bonorū operum pullulēt. Opus autem suū ꝓbet vnusq̄sq̄ ait: et tunc in semetipso gloriā habebit: et nō in altero. Non quādo illi perhibet testimoniuz lingua aliena: sed q̄n perhibet conscientia ꝓpria. Hoc ergo hic cōmēdat. In hoc cognoscimus q: ex veritate sumus: q̄n opere et veritate: nō verbis tm̄ et lingua diligimus. Et
Mat.vj coram ipso persuademus cordi nr̄o. Quid est coram ipso? Ubi ipse videt. Unde ipse dñs in euangelio. Cauete (inquit) facere iustitiam vestrā coram hoibus vt videamini ab eis. Alioquin mercedē nō habebitis apud patrem vestruz qui in celis est. Et q̄d est. Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua: nisi q̄ dextera tua pura conscientia est: sinistra mūdi cupiditas? Multi per cupiditatē mūdi multa mira faciūt: sinistra operat nō dextera. Dextera dz operari: et nesciente sinistra: vt nec misceat se cupiditas seculi: quādo aliq̄d boni de dilectiōe opamur. Et vbi hoc cognoscimus? Ante deū es: interrogas cor tuū: vide quid fecisti: et quid ibi appetisti: salutē tuam an laudē humanā vērosaz. Intus vide. Nā homo iudicare nō potest: quē videre nō potest. Si persuadem⁹ cordi nr̄o: corā illo persuadeamus. Quia si male sentiat cor nostrū. i. accusat nos intus: quia nō eo animo facimus quo faciendū sit. Maior est deus corde nr̄o: et nouit omnia. Cor tuuz abscōdis ab hoie: a deo abscōde si potes. Quo abscōdis ab eo cui dictū est a peccatore quodā timente et ꝓfitēte. Quo ibo a
Psalmo cxxxviij spū tuo: et a facie tua quo fugiā? Querebat quo fugeret et euaderet iudiciū dei: et nō in-

ueniebat. Ubi enim nō est deus? Si ascendero, inquit, in celū ibi es: si descendero ad infernū ades. Quo iturus est? Quo fugiet? Uis audire cōsiliū? si vis ab illo fugere: ad ipm fuge. Ad ipsū fuge confitēdo: nō ab ipso latēdo. Latere eū non potes: sed cōfiteri
ps.xxxj. potes. Dic illi. Refugiū meum tu es. Et nutriatur in te dilectio que sola pducit ad vitam: phibeat tibi testimoniū cōscientia tua: qz ex deo est. Si ex deo est: noli illā velle ante hoies ponere: qz nec laudes hominū te leuant in celū: nec vituperatiōes ide te deponunt. Ille videat q̄ coronat: ille scit testis quo videre coronaris. Maior est de⁹ corde tuo: et nouit oia. [Dilectissimi et si cor male non senserit: fiduciā habemus ad deum]. Quid est: cor nō male senserit? Ueruz nobis riderit qz diligimus: et germana dilectio est in nobis: nō ficta: sed sincera: salutem fraternā querens: nullū emolumētū expectās a fratre: nisi salutē ipsius. [Fiduciā habemus ad deū: et quicqd postulauerimus ac ciem⁹ ab eo: qz mādata ei seruam⁹]. Ideo non in cōspectu hominū: sed vbi ipse de⁹ videt in corde. Fiduciā ergo habem⁹ ad deū: et quicqd postulauerimus ab eo accipiem⁹.
Joh.xiij Sed qui? Qui mādata eius seruam⁹. Que sunt mādata eius? Nūquid semp repetendum est? Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Ipsaz charitatē loquit: ipsam cōmendat. Quisqs ergo habuerit charitatē fraternam: et cora deo habuerit: vbi deus videt: cor qz eius interrogatū sub iusto examine: nō ei aliud rīderit: q̄ germanam ibi esse radicez charitatis vnde boni fructꝰ existāt: habet fiduciā apud deum: et quicqd postulauerit ab eo accipiet: qz mādata eiꝰ seruat. Incurrit questio quedaz: qz non ille
C aut ille homo: aut tu aut ego: qui si petiero aliquid a dño deo nostro: et nō accepero: facile de me pōt dicere vnusqsqs. Non habet charitatē: et de quolibet hoie huius tpis facile dici pōt. Et sentiat quis qō vult homo de hoie: maiorez questionē non faciūt: nisi illi viri quos sanctos cōstat fuisse cuz scriberēt: et modo esse cū deo. Quis hz charitatez
ij.cor.vj si eā Paulus nō habebat qui dicebat. Os nostrū patet ad vos: o corinthi: cor nostruz dilatatuz est. Non angustamini in vobis.
ij.cor.xij Qui dicebat. Impendat pro aliab⁹ vestris. Et tāta gratia in illo erat vt manifestaret eū habere charitatem. Inuenimus eum tñ petisse et nō accepisse. Quid dicimus frēs? Questio est. Intēti estote ad deū: magna et ista questio est: qūo et peccato vbi dictū est. Qui natus est ex deo nō peccat. Inuenim⁹ hoc esse peccatū violare charitatem: et hoc ꝓprie delignatū esse in hoc loco. Sic et nūc querimus quid dixerit. Si eī verba attendis: plane videt. Si exempla: obscuruz est. Uerbis his nihil est plani⁹. Et quicqd postulauerimus accipiem⁹ ab eo: qz mādata eius seruamus. [Et que placēt illi in ꝓspectu eius facimus]. Quicqd postulauerim⁹ (ait) accipiemus ab eo. Angustauit vehemēter: qz et ibi angustaret si diceret: oē peccatū. Sed ideo inuenimus locū exponēdi: qz de certo peccato dixit: nō de omni: ꝛ de quodā peccato: quod ois qui ex deo natus est non facit. Et inuenimus ipsum qōdam peccatū violationez esse charitatis. Et habemus exemplū de euāgelio manifestum: quādo ait dns. Si non venissem peccatum Joh.xv.
non haberēt. Quid ergo? Ad innocētes ideos venerat qz sic loqtur? Ergo si ipe non venisset peccatū non haberēt? ꝑnītia ergo medici fecit egrū: febrem nō abstulit? Quis hoc vel demēs dicat? Ille non venit nisi curare et sanare egrotos. Quaī ergo dixit. Si non venirē peccatū non haberēt nisi qz certum quoddā peccatū volunt intelligi? Quod dā enim peccatū non haberēt iudei. Quod peccatū? Qō in cū non crediderūt: q̄ ꝑnītez contēpserunt: sicut ergo ibi peccatū dixit: et non est cōsequens vt omne peccatū intelligamus: sed certū peccatū. Sic et hic: nō omne peccatū: ne ꝓtrarius sit illi loco: vbi ait. Si dixerim⁹ qz peccatū non habemus nosmetipsos seducim⁹: et veritas in nobis non est: sed certū quoddā peccatū. i. violationez charitatis. Hic aūt plus nos cōstrinxit. Si petierimus dixit: si nos nō accusauerit cor nostrū et renūciauerit in cōspectu dei qz vera dilectio est in nobis: quicqd postulauerimus ab eo accipiemus. Jā ergo diri charitati vestre fratres: nemo attendat ad nos. Quid eī sumus nos? Aut quid estis vos? Quid nisi ecclesia dei: que nota est oib⁹. Et si illi placet: in illa sum⁹. Et qui dilectiōe in illa manemus ibi pseueremus si volumus ostēdere dilectionem q̄ habemus. Uerūtamē de apostolo paulo quid mali sensuri sumus? Ipse nō diligebat fratres? Apō ipsum nō erat testimoniuz conscientie ei⁹ in cōspectu dei. Nō erat in paulo radix illa charitatis: vnde eēs boni fructus ꝓcedebant. Quis hoc nisi demēs dixerit? Ubi ergo inuenimus petisse ap̄lm et non accepisse? Ait ipse. In magnitudine revelationū ne extol ij.cor.xij
lat: datꝰ est mihi stimulus carnis angelus sathane q̄ me colaphizet: ꝓpter qō ter dominū rogaui vt auferret a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gra mea. Nā virtus in infirmitate perficit. Ecce non est exauditus vt auferret ab illo angelus sathane. Sed quare. Quia nō ei ꝓderat. Ergo exaudit⁹ est ad

D salutem: qui nō est exauditus ad volūtatē. Nouerit magnū sacm charitas vestra: qō ideo cōmendauimus vobis: ne excidat vobis in tētationib⁹ vestris. Sancti ad salutem per oia exauduim̄. Semp exaudiūtur ad salutē eternam. Ipsaz desiderant: qz fm hāc semp exaudiūtur. Sed discernam⁹ exauditiōes dei. Inuenimus eī quosdā non exauditos ad voluntatē: exauditos ad salutē. Et rursus quosdā inuenimus exaudi tos ad voluntatē et nō exauditos ad salutē Hoc discernite: hoc tenete. Exemplū ei⁹ qui nō est exauditus ad voluntatē: sed exaudi
ij.cor.xij tus ad salutē. Audi ap̄lm paulum. Nā ipsam exaudition̄ ad salutē ostendit illi deus. Sufficit tibi gra mea. Nā virtus in infirmitate perficit. Rogasti: clamasti: ter clamasti: ipsum semel' qō clamasti audiut: non auerti aures meas a te. Noui quid faciaz. Tu vis auferre medicamentū quo vteris ego noui infirmitatem qua grauaris. Ergo ille ad salutē exauditus est: ad volūtatem non est exauditus. Quos inuenim⁹ exaudi tos ad voluntatē: nō exauditos ad salutē. Inuenim⁹ putamus aliquē: neq aliquē impiū exauditū a deo ad voluntatez nō exaudituū ad salutē? Si alicuius hois exemplum posuero: forte dicturus es mihi. Tu illū dicis iniquū: nā iustus erat. Si iustus nō esset: a deo nō exaudiret. Talez ꝓpositur⁹ suz de cuius iniqtate et ipietate nemo dubitet.
Job.j. Diabolus ipse petijt Job: et accepit. Nōne hic de diabolo audistis. Quia q̄ facit pec
Jo. viij. catū ex diabolo est? Non qz ille creauit: sed qz ipse imitat. Nōne de illo dictū est. In ve-
Esa.xij. ritate non stetit? Nōne ipse est antiqus ille serpēs: qui per feminā venenū primo homini ꝓpinauit? Qui ad ipm Job feminā ꝓpterea seruauit: per quā maritus nō consoraret: sed tentaret. Ipe diabolus petijt sanctū virum tentandū: et accepit. Petijt ap̄s vt auferret ab eo stimulus carnis: et nō accepit. Sed ap̄s nō vis exaudit? est q̄ diabolus. Ap̄s eī exauditus est ad salutē: et si non ad voluntatē. Diabolus exauditus est ad voluntatē: sed ad dānationez. Jō eī cōcessus est iste tentādus: vt eo ꝓbato esset ille cruciandus. Sed hec fratres non tm in veteribus libris inuenimus et in euāgelio
mat.viij inuenimus. Petierūt demones a dño cum eos excluderet ab hoie: vt ire ꝓmitteret̄ur in porcos. Nōne his posset dicere dns: vt nec illuc accederent? Non eī si nollet rebellaturi erāt contra regē celi et terre. Certi tñ mysterij gratia: et certa dispēsatiōe dimisit demones in porcos: vt ostēderet diabolū in eis dñari qui vitaz porcoꝝ gerunt. Demones ergo exauditi sunt: ap̄s non exaudit. An potius qō verius est dicim⁹: imo ap̄s exauditus est: demones nō sunt exauditi. Illoꝝ voluntas facta est: huiꝰ sanitas pfecta est. Scōm hoc intelligere debemus qz de⁹ etsi volūtati nostre nō dat: saluti dat Quid si eī hoc petieris qō tibi obest: et medicus nouit qz obest tibi: non eī te exaudit medicus: qñ forte tu frigidā aquaz petis: et si ꝓdest stati dat: si nō ꝓdest nō dat. Non exaudiuit. An pot⁹ ad sanitatē exaudiuit: qz voluntati cōtradixit. Sit ergo in vobis charitas fratres: sit in vobis: et securi estote. Et qñ non vobis dat qō petitis: exaudi mini: sed nō scitis. Multi dati sunt in man⁹ suas malo suo: de quibus dicit ap̄s. Tradidit eos de⁹ in deliderio cordis eoꝝ. Petit aliqnis magnā pecuniaz: accipit malo suo. Quādo illam nō habebat parum timebat. Habere illaz cepit: preda factus est potentiori. Nōne malo suo exauditus est qui voluit habere vnde a latrone quereret? quem pauperez nemo querebat? Discite rogare deū: vt medico cōmittatis: qō ipse nouit faciat. Tu morbū confitearis: ille medicamētum adhibeat. Tu tātuz charitatem tene. Nam si ille scīt te vult: vere te vult. Tu si clamas et nō exaudiris in vsione et tribulatione: nouit ille quousqz putre est. Tu iaz vis reuocet manus: et ille vulneris sinū attendit: scit quousqz perueniat: nō te exaudit ad voluntatē: sed exaudit ad salutem.
Ro.viij. Certi 'estote fratres mei qz qō ait apostolus verū est. Qui enim oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus iterpellat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib⁹: qz ipse interpellat ꝓ sanctis. Quid est: ipse spūs iterpellat ꝓ sanctis: nisi ipsa charitas q̄ in te ꝓ
Rom.v. sum facta est? Jdeo eī dicit idē ap̄s. Charitas dei diffusa ē in cordibus nr̄is per spiritūsanctū qui datꝰ est nobis. Charitas ipsa gemit: charitas ipsa orat. Cōtra hāc aures claudere nō nouit qui illā dedit. Securus esto: charitas roget. Et ibi sunt aures dei: nō fit qō vis: sed fit qō tibi expedit. Ergo quicqd postulauerimus: nunqd accipiemus ab eo: Jā dixi. Si ad salutē ipsius ēmagna que te calūniatoꝛē facit paulo ap̄lo. Quicquid postulauerimus, accipiemus ab eo: qz mādata eius seruam⁹: et que placent illi in ꝓspectu ei⁹ facimus. Jn ꝓspectu ei⁹ nos vbi videt. Et q̄ illa mādata sunt? [Hoc est (inquit) mādatū illius: vt credam⁹ in noie filij ei⁹ ihesu xpi. Et diligam⁹ inuicē]. Videtis qz E
hoc est mandatū. Uidetis qz ꝛ hoc mandatum qui facit: pctīn facit: quo caret ois qui nat⁹ ē ex deo. [Sicut dedit nobis mādatuz vt diligam⁹ inuicez: et q̄ seruauerit mandā-

Universidad de Navarra Biblioteca

ium eius]. Uidetis qz nihil aliud nobis p̃cipitur nisi vt diligamus inuicem. [Et qui seruauerit mandatum eius: in ipso manebit et ipse in eo. Et in hoc cognoscimus qz manet in nobis de spũ quem dedit nobis]. Nõne manifestum est: quia hoc agit spiritussanctus in homine vt sit in illo dilectio z charitas? Nonne manifestum est quod ait apostolus. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritumsanctum qui datꝰ est nobis? De charitate enim loquebatur z dicebat: quia in conspectu dei debemus interrogare cor nostrum: qz si non male sensserit cor nostrum. i. si confiteatur quia de dilectione fratris sit: quicquid fit in bono opere fit. Accessit etiam quod de mandato cuz diceret hoc ait. Hoc est mandatũ eiꝰ: vt credamus in nomine filij eius iesu christi: z diligamus inuicem. Et quid facit mandatuz eius in ipso manet: et ille in eo. In hoc cognoscimus quia manet in nobis: de spiritu quem dedit nobis. Si em̃ inueneris te habere charitatem: habes spiritum dei ad intelligendum. Ualde eniz necessaria res est

Actuũ.ij Primis tpibus cadebat super credentes spiritus sanctus: et loquebãtur linguis ꝺs non didicerant: qũo spiritus dabat eis pronunciare. Signa erãt tpe oportuno. Oportebat em̃ ita significari in oibꝰ linguis spiritumsanctum: quia euangeliũ dei per omnes linguas cursurum erat toto orbe terrarum. Significatum est illud et translat. Nũ quid modo quibus imponitur manꝰ vt accipiant spiritumsanctum: hoc expectatur vt linguis loquãtur? Aut qñ imposuimus manum istis infantibus: attendit vnusqsq; vestrum vtrum linguis loquerenꝫ? Et cũ videret eos linguis non loqui: ita peruersꝰ corde aliquis vestrum fuit: vt diceret. Nõ acceperunt isti spiritum sanctum. Nã si accepissent linguis loquerentur quemadmodum tunc factum est. Si ergo per hec miracula non fiat modo testimoniũ p̃sentie spiritussancti: vnde fit: vnde cognoscit qsq; accepisse spũsanctum? Interroget cor suum. Si diligit fratrem: manet spiritus dei in illo. Uideat: probetꝫ seipsuz coram oculis dei Uideat si est in illo dilectio pacis? vnitatis. dilectio ecclesie toto terrarum orbe diffuse. Non attendat eum solum diligere fratrem quẽ attendit ante se. Multos em̃ non videmus fratres nostros: et in vnitate spiritus illis copulamur. Quid mirũ quia nobiscuz non sunt? In vno corpore sumus: vnum caput habemus in celo. Fratres oculi nostri non se vident quasi nõ se nouũt. An in charitate compaginis corporalis nouunt se? Non vt noueritis quia in cõiunctione ch a ritatis se nouerunt: qñ ambo patent non licet vt aliquid attendat dexter: quod nõ attendat siniſter. Dirige radium dextruz sine altero si potes? Simul coeunt: simul dirigunt intentio vna est: loca diuersa sunt. Si ergo omnis qui tecum diligit deum: vnam intentionem tecuz habet: noli attendere qz corpore in loco separatus est: aciem cordis simul firistis in lumine veritatis. Ergo si vis nosse quia accepisti spiritumsanctũ. interroga cor tuuz: ne forte sacramentum habes: et virtutẽ sacramenti non habes. Interroga cor tuũ: et est ibi dilectio fratris securus ẽo. Non potest esse dilectio sine spiritu: dei quia paulus clamat. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctuz qui datus est nobis. [Dilectissimi: nolite omni spiritui credere]. Quia dixerat In hoc cognoscimus qz manet in nobis de spũ quẽ dedit nobis. Uñ aũt cognoscit ipse spũs. Attẽdite. [Dilectissimi: nolite oi spũi credere: sed probate spiritus si ex deo sunt] Quis est qui probat spiritus? Difficilẽ rez nobis proposuit fratres mei. Bonuz est nobis vt dicat ipse vnde discernamus. Dicturus est: ne formidetis. Sed ptimo videte: attendite. Uidete hinc exprimi illud vnde vani heretici calũniantur. Attendite videte quid ait. Dilectissimi: nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sunt. Spiritussanctus noiaque appellatꝰ est in euangelio: dño clamãte z dicente. Si quis sitit veniat ad me z bibat. Qui credit in me: flumina aque viue fluent de ventre eius. Euangelista autẽ exposuit vnde diceret. Securus em̃ ait. Hoc autẽ dicebat de spiritu quẽ accepturi erant: qui in eũ erant crediturꝰ. Quare non multos baptizabat dñs? Sed quod sequitur attendite. Spiritus aũt nondũ erat datus: qz iesus nondũ fuerat glorificatus. Quia ergo illi baptismum habebant z spũmsanctũ nondum acceperant: quẽ die pentecostes misit dñs de celo: vt daret spiritus: expectabat glorificatio dñi. Et anteꝫ clarificaret: z anteꝫ mitteret eũ: inuitabat tñ homines vt se prepararent ad accipiendã aquã de aqua dixit. Qui sitit veniat et bibat: et qui credit in me flumina aque viue fluent de ventre eiꝰ Quid est illa aqua? Nemo me interroget. Euangelium interroga. Hoc autẽ dicebat (ait) de spiritu quem accepturi erant hi q̃ in eũ erant crediturꝰ. Aliud est ergo aqua sacramẽti: aliud aqua q̃ signficat spũ dei. Aqua sacramenti visibilis est: aqua spiritꝰ inuisibilis est. Ista ablut corpꝰ: z significat qđ fit in anima per illum spiritũ ita mũdatur et saginat. Ipse est spiritus dei: quẽ nõ

possunt

Rom.v. Ca.iiij. F

Joh.vij:

possunt habere heretici: z q̃cũq; se ab eccłia pcidũt. Et quicũq; non aperte pciduntur: sz p iniquitatẽ pcisi sunt: z intus tanꝫ palea volũtur z grana nõ sunt: nõ hñt illũ spũ. Iste spiritus nole aq̃ a dño significatus est: z audiuimus ab hac epistola. Nolite omni spiritui credere. Attestat̃ ẏba illa salomonis. Ab aqua aliena abstinete. Quid est aq̃ puer.vj. Spũs. Nũqđ semp aq̃ spũ significat? Nõ semp. Quibusdam locis spũ significat: quibusdam locis baptismũ significat: quibusdã locis populos significat: quibusdã locis cõsilium significat. Habes quodaz loco prouer. xvj. dictum. Fons vite cõsiliũ possidẽtibus eũ. Ergo z diuersa loca scripturarũ nomẽ aq̃ diuersa significat. Nũc tñ in nole aq̃ spiritũ sctm audistis: nõ ex interptatione nr̃a sz ex Joh̃.vij euangelica vbi ait. Hoc aũt dicebat de spũ quẽ erãt accepturi hi qui in eũ erãt creditu ri. Si ẽ aque nole significat spũsctũs: si dicit nobis in epistola ista. Nolite oi spiritui credere: sed pbate spũs si ex deo sunt: intel puer.v. ligamus inde dictũ est. Ab aqua aliena abstinete: z de fonte alieno ne biberis. Quid ẽ de fonte alieno ne biberis? Spiritui alieno ne crederis. Restat ergo examẽ vñ pbetur qz spiritus dei est. Posuit quidẽ signũ z hoc forasse difficile. Uideamus tñ ad illã charitez redituri sumus. Ipsa est que nos docet qz ipsa est vnctio. Tamen hic quid ait? Probate spũs si ex deo sunt. [Quia multi pseudo pphete exierũt in istum mundũ]. Jã ibi sunt omnes heretici z oẽs scismatici. Quõ ẽ pbabo spirituz? Sequit. [In hoc cognoscitur spũs dei]. Erigite aures cordis. Laborabamus z dicebamus. Quis nouit? qs discernit? Ecce dicturus est signũ. [In hoc 6 cognoscitur spiritus dei. Ois spũs q̃ pfitet iesum xp̃m in carne venisse ex deo est. Et omnis spũs qui nõ pfitet iesum xp̃m in carne venisse non est ex deo. Et hic est antixp̃s: de q̃ audistis qz venturꝰ sit: et nũc in isto mũdo est]. Quasi eriguntur aures ad discernẽdos spiritꝰ: z tale q̃dã audiuimꝰ vnde nihilomin9 nõ discernamus. Quid em̃ ait. Ois spũs q̃ cõfitet iesum xp̃m in carne venisse ex deo est? Qz cõfitent̃ iesum christuz in carne venisse. Jam hic crigũt se forte aduersum nos z dicunt: vos non habetis spiritum ex deo: sed et nos confitemur iesum christum in carne venisse. Iste aũt illos negant spiritum dei habere: qui non confitẽtur iesum christum in carne venisse. Quere ab arrianis confitentur iesum christum in carne venisse. Quere ab eunomianis confitentur iesum christuz in carne venisse. Quere a macedonianis: confitentur iesum christum in carne venisse. Interroga cataphry gas confitentur iesum xp̃m in carne venisse Interroga nouatianos: pfitent̃ iesum xp̃m in carne venisse. Oẽs ẽ iste hereses spũs dei hñt. Nõ ẽ pseudo pphete sunt? Nulla est ergo ibi deceptio: nulla seductio? Certe antixp̃i sunt: q̃ ex nobis exierũt: sz non erãt ex nobis. Quid ẽ facimus: vñ discernimꝰ? Intendite. Eamus simul corde z pulsemꝰ. Uigilat ipsa charitas: qz ipsa pulsatura ẽ: ipsa apertura. Nõ intelligetis in nole dñi nr̃i iesu xp̃i. Jã superiꝰ audistis qz dictũ est. Qui negat iesum xp̃m in carne venisse: hic est antixp̃s. Et ibi q̃stiuimus: qs neget: qz nec nos negamus: nec illi negãt. Et inuenimꝰ q̃sdã factis negare: z adhibuimꝰ testimoniuz de apłο q̃ ait. Confitent̃ em̃ se nosse deũ: factis Tituz.i. aũt negãt. Sic ẽ z modo gramus in factis nõ lingua qs est spũs q̃ nõ ẽ ex deo: q negat iesum xp̃m in carne venisse: z qs est spũs q̃ est ex deo: q̃ confitet̃ iesum xp̃m in carne venisse? Eia fres: opera attẽdamus non stre pitũ lingue. Queramus ẽ venerit in carne xp̃s: z inueniemꝰ q̃ cũ negãt in carne venisse. Nã si singulis attẽdas: multas heres auditurus es pfitẽtes xp̃m in carne venisse. Sz Quincit illos veritas. Quare venit xp̃s in carne? Nõne deꝰ erat? Nõne de illo Johan.i. dictũ est. In pncipio erat verbũ z verbum erat apud deũ z deꝰ erat ẏbũ? Nõne pascebat ãgelos: z ipse pascit angelos? Non ne sic venit vt inde non discederet? Nonne sic ascẽdit vt nos non dimitteret? Quare venit ẽ in carne? Qt opottebat nobis ostendi spem resurrectionis. Deꝰ erat: z in carne venit. Deꝰ em̃ mori non poterat: caro poterat Ideoꝫ ẽ venit in carne: vt moreret p nobis. Quẽadmodũ mortuꝰ est p nobis. Maioꝛez Joh̃.xv. ẽ ac charitatẽ nemo hz q̃m vt aiam suã ponat pro amicis suis. Charitas ẽ illũ durit ad carnẽ. Quisđs ẽ non habet charitatem negat xp̃m in carne venisse. Nũc iã interroga oẽs hereticos. Christꝰ venit in carne? venit hoc credo: hoc pfiteor. Immo hoc negas. Uñ nego? Audis qz hoc dico: imo ego cõuinco qz negas. Dicis voce: negas corde dicis verbo: negas factis. Qũo inquis nego factis? Quia ideo venit in carne xp̃s vt moreret p nobis. Ideo mortuꝰ est p nobis qz charitatẽ multã docuit. Maioꝛẽ hac charitatẽ nemo hz: q̃m vt aiam suã ponat p amicis suis. Tu non habes charitatẽ: qz p honore tuo diuidis vnitatez. Ergo hũc intelligite spũ ex deo: pulsate: tũgite vasa fictilia ne forte crepuerint z male resonent. Uidete si integre sonent. Uidete ſ̃ ibi est charitas. Tollis te ab vnitate orbis terrarum: diuidis ecclesiam per scismata: dilanias corpus christi. Jlle venit in carne vt colligat

tu ideo clamas vt spargas. Ergo ipse est spiritus dei qui dicit iesum in carne venisse. Qui dicit non lingua sed factis: qui dicit nō sonando sed amando. Ille autem nō est spūs dei qui negat iesum in carne venisse. Negat ꝛ ipse non lingua sed vita: nō ꝙbis sed factis. Manifestū ḡ ꝙ agnoscamus fratres. Multi intus quasi intus: nemo autez foris: nisi vere foris: adeo vt noueritis qz ad facta retulit. [Et ois spūs (ait) q̄ soluit xp̄m nō est ex deo]. Soluere factis intelligitur. Quid tibi ofidit qui negat qz dixit soluit? Ille venit colligere: tu venis soluere. Distrigerevis membra christi. Quō nō negas xp̄m in carne venisse: qui dirūpis ecclam quā ille congregauit? Contra xp̄m ḡvenis: antixp̄s es. Intus sis: foris sis: antixp̄s es. Sz qn̄ in tus es lates: qn̄ foris es manifestar. Solui is iesum ꝛ negas eū in carne venisse: nō es ex deo. Ideo dicit in euāgelio. Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis: ꝛ docuerit sic: minimus vocabitur in regno celoꝝ Rom. ij. Quid est soluitur? Quid est docetur? Soluitur factis et docetur quasi ꝙbis. Qui predicas nō furandū: furaris? Soluit ḡ in facto qui furatur: ꝛ quasi docet sic: minimus vocabitur in regno celoꝝ. i. in ecclia huius Matth. xxiij. tpis. De illo dictum est. Que dicunt facite q̄ aūt faciūt facere nolite. Qui aūt fecerit: ꝛ sic docuerit magn⁹ vocabit in regno celoꝝ Ex eo q̄ dixerit hic. Fecerit: ℨ hoc ibi dixit. Soluerit. i. nō fecerit: et docuerit sic. Ille ḡ soluit q̄ non facit. Quid vos docet: nisi vt facta interrogem⁹ non ꝙba credamus? Obscuritas rez multa nos cogit dicere: marime vt illud quod dominus reuelare digna tur etiam ad tardiores fratres perueniat quia omnes christi sanguine cōparati sum⁹ et vercor ne ipsa epistola istis diebus sicut ꝓmiserat non finiatur: sed qō dño placet melius est seruare reliquias q̄ onerare corda nimio cibo.

Tractatus. vij.

Vos ex deo estis. Et vicistis eum qn̄ maior est qui in vobis est: q̄ qui in mundo: ipi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur. Et mundus eos audit: nos ex deo sumus. Qui nouit deum audit nos. Qui non est ex deo non audit nos: in hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris Charissimi diligamus nos inuicem qz charitas ex deo est. Et ois q̄ diligit ex deo nat⁹ est et cognoscit deū. Qui non diligit non nouit deum qn̄ deus charitas est in hoc apparuit charitas dei in nobis: qm̄ filiū suū vnigenitum misit de⁹ in mūdū: vt viuam⁹ p eū. In hoc ē charitas. Nō q̄si nos dilexerim⁹ deū: sz qm̄ ipe p̄ior dilexit nos ꝛ misit filiū suū ꝓpiciationē p̄ peccatis nr̄is Charissimi si de⁹ dilexit nos ꝛ nos debemus alterutrū diligere.

A

Undus iste oīb⁹ fidelibus quere-tibus patriā sic est. quō fuit heremus ꝓpto israel. Errabant quidez ad huc: ꝛ patriam qrebant: sz duce dño errare non potuerant: via illis fuit visio dñi Nam vbi per quadraginta annos circuierunt paucissimis mās̄ionibus ꝓficitur iter ipm ꝛ notum est oīb⁹. Tardabant: qz exercebantur: nō qz deserebant. Qō ḡ nobis ꝓ mittit de⁹ ineffabilis dulcedo est. Et bonū sicut scriptura dicit: ꝛ sepe nobis ꝛmemorā tib⁹ audistis: qō oc̄s nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit. Laborib⁹ aūt tpalibus exercemur: ꝛ tētationib⁹ vite p̄n̄tis erudimur. Sed si nō vultis in ista heremo siti mori: bibite charitatez: fons est quē voluit dñs hic ponere ne deficiam⁹ in via ꝛ abūdāti⁹ eū bibem⁹ cū ad patriā venerimus. Qō euāgeliū lectū est: vt de ipsis verbis q̄b⁹ lectio terminata est dicaz: q̄d aliud nisi de charitate audistis? Q̄quidē pactū fecim⁹ cū dño nr̄o in oīone: vt ti volum⁹ dimittat nobis pctā nr̄a: dimittamus et nos pctā q̄ in nobis fuerint ꝛmissa. Nō aūt dimittit nisi charitas. Tolle charitatē de corde odiū tz ignoscere non nouit. Sit ibi charitas: securus ignoscit q̄ nō angustat. Epla aūt ista tota quā suscepimus tractandā vobiscū: videte si aliud aliq̄ cōmēdat q̄ ipaz ynā charitatē. Nec tip̄ tēdū est: ne sepe dicēdo in odiū veniat. Qui em̄ amat si charitas in odiū venit? Qz charitate fit: vt cetera bn̄ ament. Ipa quō amanda est? Res ḡ q̄ nūq̄ debet de corde discedere: nec ab ore discedat. [Jam vos (inq̄t) ex deo estis filioli: ꝛ vicistis eū]. Quē: nisi antixp̄m? Supi⁹ em̄ dixerat. Ois q̄ soluit iesuz xp̄m: ꝛ negat eū in carne venisse: nō est ex deo. Exposuim⁹ aūt si memuistis: qz oēs negāt iesum xp̄z in carne venisse qui violant charitatē. Jesus em̄ non opus erat ꝛ veniret nisi ꝓpter charitatē. Charitas em̄ nobis illa cōmēdatur: quā ꝛ ipse in euāgelio cōmēdat. Maiorem hac dilectionē nemo habet q̄ vt animaz suam ponat ꝓ amicis suis. Quomodo poterat filius dei animaz suā ponere ꝓ nobis

Nu. xx.

1. Cor. ij.

Wat. vj.

Jo. xiij.

Wat. vj.

Lu. xxiij.

B

Joh. xv.

nisi carne induceret vbi mori posset? Quisqs violat charitatē quodlibet dicat de lingua vita ipsi⁹ negat xp̄m in carne venisse: ꝛ iste est antixp̄s vbicunq̄ fuerit: quocūq̄ intrauerit. Sz quid dicit eis q̄ ciues sunt illi⁹ patrie cui suspiramus? Vicistis eū. Et vnde vicerūt. Qz maior est qui est in vobis q̄ qui in hoc mūdo.] Ne victoriā suis viribus tribuerēt: ꝛ arrogātia supbie vincerent. Quēcunq̄ em̄ diabolus supbum fecerit: vincit. Volēs eos seruare humilitatē: q̄d ait: Vicistis eū. Jaz ois hō qui audit: vicistis: erigit caput: erigit cerucē: laudari sevult. Nolite extollere. Vide quis in te vicit. Quare vicistis? Qz maior est q̄ est in nobis: q̄ qui hoc mūdo. Ergo hūilis porta dñm deum tuum: esto iumentū sessoris tui. Bonū tibi est vt ipse regat: ꝛ ipse ducat. Nā si ipsum sessorē nō habueris: cerviceꝫ erigere potes: calces potes mittere: sed ve tibi sine rectore: qz libertas ista in bestias te mittet comedendū. [Hi de mundo sunt. Qui? Antixp̄i. Jā audistis q̄ sint. Et si nō estis: cognoscitis eos. Quisqs aūt hoc est non cognoscit. [Hi de mūdo sūt ideo de mundo loquunt: et mundus eos audit.] Qui sunt qui de mundo loquunt? Attendite cōtra charitatē. Ecce audistis dñz dicētē. Si dimiseris pctā hominib⁹: dimittet vobis ꝛ pater vester celestis peccata vestra. Si autez non dimiseritis: nec pater vestar dimittet vobis peccata vestra. Sententia est veritatis. Aut si non veritas loquit: contradic. Si xp̄ian⁹ es: ꝛ in xp̄z credis: ipe dixit. Ego sum veritas. Snia est ista: vera est: firma est. Jam audi hoies de mundo loquētes: ꝛ nō te vindicatur⁹ es: ꝛ dicitur⁹ est ille: qz fecit tibi: ummo sentiat qz cū viro hz. Quotidie dicunt ista: de mūdo loquunt qui ista dicunt: ꝛ mūdus eos audit: nec dicunt ista nisi qui diligūt mundū: negz audiuntur ista nisi ab his qui diligūt mūdū. Et qui diligit mundū ꝛ negligit charitatez: audistis qz negat iesum xp̄m in carne venisse. Aut si fecit illud in carne ipse dñs? Si cū expalmaret volūt se vindicari? Si cū in cruce pēderet non dixit. Pater ignosce illis qz nesciūt q̄d faciunt? Si aūt ista qui ptātez habebat: tu quid miraris: q̄d sufflas in ptāte aliena cōstitutus? Ille qz voluit mori: tu⁹ est: ꝛ nō minabatur: tu nescis qm̄ moriaris ꝛ minaris? [Nos ex deo sumus.] Videam⁹ quare. Videte si ꝓpter aliq̄d q̄ ꝓpter charitatē. Nos ex deo sumus. [Qui nouit deuz audit nos. Qui nō est ex deo: nō nos audit. Ex hoc cognoscim⁹ spm̄ veritatis ꝛ erroris.] Qz audit nos: spm̄ habet veritatis. Qui non nos audit: spiritus habet erroris. Videamus quid moneat: ꝛ audiamus cum potuis in spū veritatis momentē: nō antixp̄os: non amatores mūdi: nō mūdū. Si ex deo nati sumus. Sequit supra: videte quid. Nos ex deo sumus Qui nouit deū audit nos: qui nō est ex deo: non nos audit. Ex hoc cognoscit spūs veritatis ꝛ erroris. Jaz ergo intētos nos fecit: qz qui nouit deū ipse audit. Qui aūt nō nouit: nō audit. Et hec discretio est spūs veritatis ꝛ erroris. Videamus q̄d monitur⁹ est in quo illuz audire debeam⁹. [Dilectissimi diligamus inuicez.] Quare? Qz hō monet. [Et dilectio ex deo est.] Wultū ꝛmendauit dilectionē: qz dixit ex deo est. Plus dictur⁹ est. Intē dite. Audiam⁹. Modo dixit. [Dilectio ex deo est. Et ois qui diligit ex deo natus est: ꝛ cognouit deū. Qui non diligit non nouit deū.] Quare? [Qz deus dilectio est.] Quid ampli⁹ dici potuit fres? Si nihil de laude dilectionis diceret p oēs istas paginas huius epl'e: si nihil oino p ceteras paginas scripturarū: ꝛ hoc soluz vnū audiremus de voce spūs dei: qz deus dilectio est. Jā videte: qz facere ꝓtra dilectionē: facere cōtra deū est. Nemo dicat in hoiem pecco: q̄ nō diligo fratrē meū. Intendite ꝛ facile est peccatum in hoiem: in deū solum non peccem. Quō non peccas in deuz qn̄ in dilectionem peccas? De⁹ dilectio est. Nūquid nos dicimus? Si nos dicerem⁹: de⁹ dilectio est: forte scādalizaret aliquis ex nobis et diceret. q̄d dixit? Quid voluit dicere: qz de⁹ dilectio est. Dedit dilectionē deus: donauit dilectionē de⁹. Ex deo est dilectio: deus dilectio est. Ecce habetis fratres scripturas dei. Canonica est ista epla. Per oēs gentes recitat⁹ orbis terre: auctoritate tenet. Orbē terraruz ipsa edificauit. Audis hoc a spiritu dei: de⁹ dilectio est. Jaz si audes: fac ꝓtra deū: ꝛ noli diligere fratrē tuū? Quō ḡ iāduduz dilectio ex deo est: ꝛ modo ergo dilectio de⁹ est? Et eñ deus pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus. Filius de⁹ ex deo: spūsctus de⁹ ex deo. Et hi tres vn⁹ deus: nō tres dij. Si filius de⁹ ꝛ spūsctus deus: ꝛ ille diligit i quo habitat spūsctus. Ergo dilectio deus est. Sed deus qz ex deo: v. rūgz enim habes in epl'a. Et dilectio ex deo est: ꝛ dilectio deus est. De solo patre scriptura non nouit dicere: qz ex deo: cū aūt audis ex deo: aut filius intelligit: aut spūsctus. Qz ꝛo dicit apl's. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris: per spiritum sanctuz qui datus est nobis: intelligamus in dilectione spiritū sanctum esse. Ipse enim spiritussanctus quez non possunt accipere mali: ipse est ille fons de quo dicit scptura. Fons aque vite sit tibi ꝓprius: ꝛ nemo alius ꝛmittet tibi. Oēs em̄ qui nō diligūt deuz: alieni sunt: antixp̄i sunt. Et ḡ huis intrēt ba

Rom. v.

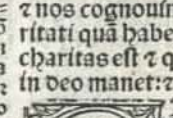
Apoc. v.

micas nō possunt numerari inter filios dei
Non ad illos ptinet fons ille vite. Et habe
re baptismū ⁊ malus esse: potest hēre. pphe
tiā ⁊ malꝰ esse pōt. Inuenimꝰ saulē regē hā
buisse. pphetiā: pseuehat sanctum dō: ⁊
implenus est spū. pphetie ⁊ pphetare cepit
Accipe sacrm corpotis ⁊ sanguinis dñi et
1.cor.xj. malꝰ esse potest. Nā de talibꝰ dictū est. Qui
manducat ⁊ bibit indigne: iudicū sibi man
ducat ⁊ bibit. Habere nomen xpi ⁊ malꝰ eē
pōt. i. xpianꝰ vocari: ⁊ malꝰ eē pōt. De qui
bus dictum est. polluebāt nomē dei sui. Er
go habere sacrā ista oia ⁊ malus esse potest
habere aūt charitatē ⁊ malus esse nō pōt.
Hoc est ḡ. pprium donum. Ipse est singula
ris fons. Ad hūc bibēduz vos hortat spūs
dei: ad se bibendum vos hortatur spiritus
dei. [Jn hoc manifestata est dilectio dei in
C nobis]. Ecce vt diligamꝰ deū: hortationez
habemus. Possemꝰ illū diligere: nisi prior il
le diligeret: Si pigri eramus ad amādum
non sumus pigri ad reamandū. prior ama
uit nos: nec sic nos amamus. Jniquos ama
uit: sed iniquitates soluit. Jniquos amauit
sed non ad iniquitates ogregauit. Egrotos
amauit sed sanādos visitauit. Deꝰ ḡ dilec
tio est. Jn hoc manifestata est dilectio dei
in nobis. [Qz filiū suū vnigenitum misit in
Johā. xv hunc mundū: vt viuam⁹ p ipm]. Quō ipse
dñs ait. Maiorē dilectionez nēo pōt hre: qz
vt aiam suā ponat p amicis suis. Et ibi p
bata est dilectio xpi in nos: qz mortuꝰ est p
nobis. Dilectio pris vñ. pbata est in nobis
Qz filiū suū vnicuz misit mori p nobis. Sic
Ro. viij. ⁊ paulus apls dicit. Qui filio. ppio nō pep
cit: sed p nobis oibꝰ tradidit eum. Quō nō
⁊ cū illo oia nobis donauit: Ecce xpm tra
didit pr: ⁊ tradidit iudas. Nūqd nō quasi
sile factū videt: Traditor iudas. Ergo tra
ditor est ⁊ deꝰ pr: Absit inqs. Nō dico sed
apls dicit. Qui filio. ppio nō pepcit: sed no
bis oibꝰ tradidit eum. Et pr illum tradi
dit: et ipse se tradidit. Ait idem apls. Qui
Gal.ij. me dilexit et tradidit semetipsum pro me.
Si pater tradidit filium: et tradidit seipm
filius: iudas quid fecit: Facta est traditio
a patre: facta est traditio a filio: facta est tra
ditio a iuda. Una res facta est. Sed que res
discernit patrem tradentem filium: seipsuz
filium tradentem: ⁊ iudam discipulum tra
dentem magistrum suū: Qz hoc fecit pr ⁊ fi
lius in charitate: fecit aūt hoc iudas in p
ditione. Uidet: qz nō q̄d faciat hō ꝯsiderā
dū est: sed quo aio ⁊ volūtate faciat. Jn eo
dē facto inuenimꝰ deū patrē in q̄ inuenimꝰ
iudā: patrē bndicimus: iudam detestamur
Quare patrē bndicimꝰ: iudā detestamur:
Bndicimꝰ charitatē: detestamur iniquitatē
ꝯtū ei pstitū est generi hūano tradito xpo:
nūqd hoc cogitauit iudas vt traderet: Deꝰ
cogitauit salutē nr̄am: q̄ redēpti fumus. Ju
das cogitauit p̄ciū q̄ vēdidit dñm. Filiꝰ ipe
cogitauit p̄ciū qō dedit. p nobis. Judas co
gitauit p̄ciū qō accepit vt vēderet. Diuer
sa ḡ intentio: diuersa facta fecit. Cū sit vna
res: ex diuersis eā intētionibꝰ si metiamur
vnū amādū: alterū dānādū: vnū glorifican
dum alterū detestādū inuenimꝰ. Tārū va
let charitas. Uidete qz sola discernit: vide
te qz fctā hoim sola distinguit. Hoc dixiꝰ
m subꝰ fctis. Jn diuersis fctis: inuenimꝰ se
uiētē hoiez factū de charitate: ⁊ blādū fctm
de iniquitate. pueze. it pr: ⁊ mägo blādit
Si duas res. pponas: plagas ⁊ blādimen
ta: qs nō eligat blādimēta ⁊ fugiat plagas
Si pponas attēdas: charitas cedit blādit
iniqtas. Uidete qd ꝯmēdamꝰ: qz nō discer
nūt facta hoiz: nisi de radice charitat. Nā
multa fieri pñt q̄ speciē hñt bonā: ⁊ nō pce
dūt de radice charitat. hñt em ⁊ spine flo
res. Quedā ho vident aspera: vident tru
culenta: sed fiunt ad disciplinā dictāte cha
ritate. Semel ḡ breue preceptū tibi pcipit.
Dilige: ⁊ qō vis fac. Sine taceas: dilectiōe
taceas: sine clamas: dilectione clames: siue
emēdes: dilectione emēdes: sine parcas: di
lectione parcas. Radix sit intus dilectiōis
non pōt de ista radice nisi bonū existere. Jn
hoc est dilectio. Jn hoc manifestata est di
lectio dei in nobis: qz deꝰ filiū suū misit vni
genitū in hūc mūdū: vt viuamus p ipz. [Jn D
hoc est dilectio: nō qz nos dilexim⁹: sz qz ipse
dilexit nos]. Nō illū dilexim⁹ pr⁹. Nā ad
hoc nos dilexit vt diligamus eū. [Et misit
filiū suū litatorē p pctis nr̄is.] Litatorē sa
crificatorē. Sacrificauit p pctis nr̄is. Ubi
inuenit hostiā: Ubi inuenit victimā quā pu
rā volebat offerre: Aliū non inuenit: seipm
obtulit. [Jta deus dilexit nos: debemus et
nos inuicē diligere]. Petre amas me: Et il Johā. xxj
le dixit. Amo. Pasce oues meas. Deū nemo
vidit vnq̄. Res es inuisibilis: non oculo sed xxiij.e.v
corde querendus est. Sz quēadmodū fi so nō pures
lem istū videre vellemus: oculum corporis
purgaremus vñ videri lux pōt: volētes vi
dere deū: oculū quo deus videri pōt purge
mus. Et vbi est ille oculus: Audi euāgeliū Mat.v.
Beati mundo corde qm̄ ipsi deū videbunt.
Sed nemo sibi p cōcupiscētia oculoz co
gitet deū. Facit em̄ sibi aut ingentē formaz
aut magnitudinem aliquā inestimabilē: di
stendit per loca velut luceiu iltam quam vi
det his oculis auget p cāpos ꝯtū pōt: aut
facit sibi aliquē quasi venerabilis forme se
nē. Nihil horum cogites. Elt qō cogites: si
vis videre deū. Deus dilectio est. Qualem

faciez habet dilectio: Qualē formā habet:
Qualē staturam habet: Quales pedes ha
bet: Quales manus habet: Nemo pōt di
cere. Habet tñ pedes: nā ipsi ducunt ad ec
clesiam. Habet manus: nā ipse pauperi por
rigunt. Nā habet oculos: nā inde intelligi
pe.xl. tur ille qui eget. Beatꝰ qui intelligit super
egenū ⁊ pauperē. Habet aures: de qbus di
Lu.viij. cit dñs. Qui habet aures audiēdi audiat.
Non sunt em̄ mēbra distincta p loca: sed in
tellectu totū simul videt. Qui habes charī
tatē: habita ⁊ inhabitaberis. Mane ⁊ ma
nebit in te. Quid em̄ fres mei: Quis amat
qō nō videt: Quare aūt qñ laudet̄ tur chari
tas: erigimini/acclamatis/laudat̄: Quid
vobis ostendi: Aliquos colores. pt uli. Au
rū ⁊ argentū. pposui: Gēmas de thesauris
effudi: Quid tale ostendi oculis vr̄is. Nū
quid facies mea mutata est cū loquor: Car
nem gero: in ipsa forma sum in qua pcessi.
Jn ipsa forma estis in qua venistis. Lauda
tur charitas ⁊ clamatis. Certe nihil vide
tis. Sed quō vobis placet qñ laudatis: sic
vobis placeat vt in corde seruetis. Intēdi
te em̄ quid dicā fratres. Exhortor vos ꝯtū
dat dñs: ad magnū thesaur. Si vobis ostē
deret aliqō vasculū anaglyphū inauratu
operose factū: ⁊ illiceret oculos vr̄os: ⁊ du
ceret in se intentionē cordis vr̄i: ⁊ placeret
vobis manꝰ artificis: ⁊ pōdus argēti: ⁊ splē
dor metalli. Nōne vnuſqſq vestrū diceret.
O si haberē vasculū istud: Et sine causa di
ceretis. Jn prāte em̄ vr̄a non erat. Aut si ḡs
ꝯ vellet habere cogitaret illō de domo alie
na furari: Laudat charitas vobis. Habe
te: possidete: nō opus est vt furtū alicui fa
ciatis: non opus est vt emere cogitetis. Gra
tis ⁊stat: tenete eā: amplectimini eā. Dul
cius illa nihil ē. Si cū cōmemorat talis est:
cū habeꝰ qualis est. Si qui forte vultis ser
uare charitatē fres: añ oia ne putetis abie
tā ⁊ delidiosaz. ec quadam mānsuetudine
immo nō mānsuetudine sz remissiōe ⁊ negli
gētia seruari charitatē. Nō sic seruat. Nō
putes tūc te amare seruū tuū: qñ cū non ce
dis: aut tūc te amare filium tuum qñ ei no
das disciplinā: aut tūc te amare vicinum
tuū: qñ eum non corripis. Non est ista cha
ritas: sed lāguor. Ferueat charitas ad cor
ripiendū: ad emendādū. Sed sunt boni mo
res: delectēt. Sūt mali: emendent: corrigā
tur. Noli in homines amare errorē: sed ho
minem. Hominē em̄ deus fecit: errorē ipsi
hō fecit. Ama illud qō deus fecit: noli ama
re qō ipse hō fecit. Cū illud amas: illud tol
lis. Cū illud diligis: illud emēdas. Sed ⁊ si
fenis aliqñ ꝓpter correctionē dilectionis:
ꝓpterea de columba demōstrata est chari
tas: q̄ venit sup dñm. Species illa: colūba Mat.iij.
in qua venit spūsctūs: quo nobis charitas
infunderet. Quare hoc: Fel colūba non ha
bet: tñ rostro ⁊ pennis p nido pugnat: sine
amaritudine seuit. Hoc facit et pater qñ filiū castigat: sed ad disciplinā castigat: sicut
dici. Seductor vt vendat cuz amaritudine
blādit: pater vt corrigat sine felle castigat.
Tales estote ad oēs. Uidete fres: magnum
documentū: magna regula. Unusquisqz hz
filios: aut habere vult: aut si oino decreuit
filios nō habere carnalr: vel spiritaliter cu
pit habere qs est q̄ nō corrigat filiū suum:
Quis ē cui nō det disciplinā pater: Et tñ se
uire videt. Amor seuit: charitas seuit. Se
uit. Quō: Sine felle more colūbino: nō cor
uino. Unde venit in mētem fratres mei di
cere vobis: qz illi violatores charitatis scis
ma fecerunt. Quō oderant ipsaz charitatē:
sic oderūt ⁊ colūbā. Sz quincit illos colūba
ꝓcedit de celo: aperiunt celi: ⁊ manet super Joh.j.
caput dñi. Ut q̄d hoc: Ut audiat. Hic est q̄
baptizat. Recedite p̄dones: recedite inuaso
res possessionis xpi: in possessionibꝰ vestris
Ubi dñari vultis: titulos potētis ausi estis
infringere: Cognoscit ille titulos suos: ven
dicat sibi possessionē suā. Nō delet titulos
sed itrat ⁊ possidet. Sic ad catholicā veniē
ti: nō delet baptismꝰ: ne titulus impatoris
deleat. Sz quid fit in catholica: Agnoscit
titulus intrat possessor sub titulis suis: quo
intrabat p̄do sub titulis alienis.

C Tractatus. viij.

C Deū nemo vidit vnq̄. Si diligamꝰ
inuicē deꝰ in nobis manet. Et charī
tas eiꝰ in nobis pfecta est. Jn hoc co
gnoscim⁹ qm̄ in eo manem⁹: ⁊ ipse in
nobis. Qm̄ ō spīritu suo dedit nobis.
Et nos vidim⁹ ⁊ testificamur: qm̄ pa
ter misit filiū suum saluatorem mūdi.
Quisqs cōfessus fuerit qm̄ iesus est fi
lius dei. Deꝰ in eo manet ⁊ ipse in deo
⁊ nos cognouim⁹. Et credidim⁹ cha
ritati quā habet deus in nobis. Deus
charitas est ⁊ qui manet in charitate
in deo manet: ⁊ deus in eo. A

Jlectio dulce verbum est:
sed dulciꝰ factū. Semp de
illa loqui non possumus.
Multa em̄ agim⁹: ⁊ diver
se actiōes distēdunt nos:
vt nonvacet lingue nostre
semp de dilectione loqui.
Nā mihi meliꝰ ageret lingua nr̄a. Sed de
qua semp loqui nō licet: semp eaz custodire

licet. Sicut nūc qō cantauimus. Alleluia. Nunquid semp hoc facimus? Vix vnius hore nō toto spacio: sz parus particula cantamus alleluia: ⁊ vacam⁹ ad aliud. Est aūt allia: sicut iā nostis. Laudate dñz. Qui deū laudat: lingua nō sp pōt: q̄ moriēb⁹ deū laudat: semp potest. Opa misericordie: affect⁹ charitatis: sctitas pietatis: incorruptio castitat⁹: modestia sobrietatis: semp hec tenēda sunt: siue cū in publico sum⁹: siue cum in domo: siue ante hoies: siue in cubiculo: siue loquentes: siue tacentes: siue aliquid agentes: siue cantantes: semp hec tenenda sunt: quia intus sunt oēs iste vtutes quas nominaui. Quis aūt sufficit oēs noiare? ōsī exercitus est imp⁹ toris q̄ sedet int⁹ in⁹ mēte tua
Ephe.iij Quō enī imp⁹ tor exercitum suū agit qō ei placet: sic dñs ihesus xp̄s incipiēs habitare in interiore hoie nr̄o. i. in mēte p fidē: vtiq; istis virtutib⁹ ōsī ministris suis. Et p has ✠vtutes q̄ videri oculis nō pōt: ⁊ tñ qō noiantur laudanē. Nō aūtē laudarenē nisi amarenē non amarenē nisi viderenē: alio oculo videtur. i. in interiore cordis aspectu. per has virtutes inuisibiles mouenē mēbra visibiliter. Pedes ad ambulādū. Sed q̄? Quo mouerit bona volūtas: q̄ militat bono imperatori. Man⁹ ad operandū. Sed q̄d? Qō iusserit charitas q̄ inspirata est int⁹ a spūsancto
Mēbra ḡ videnē cū mouenē: q̄ iubet int⁹ nō videē: ⁊ ḡs intus iubeat ꝑpe ipse solus nouit q̄ iubet: ⁊ ille intus cui iubeē. Nā cū fres mei audistis cū euāgeliū legerē: certe si aurē ibi non tñ corpis: sed ⁊ cordis habuistis
Mat.vj. Quid ait? Cauete facere iusticiā vr̄am coram hoib⁹ vt videamini ab eis. Nunq̄d hoc vo luit dicere: vt q̄cūq; bona facim⁹ abscondamus ab oculis hoim: et timeamus videri? Si times spectatores: nō habebis imitatores. Debes ḡ videri: sed non ad hoc debes facere vt videaris. Nō ibi dz esse finis gaudij tui: nō ibi termin⁹ letitie tue: vt putes te totū fructū cōsecutuz esse boni opis tui. Cū vīsus fueris atq; laudatus: nihil est hoc: cōtēne te: cū laudaris. Ille in te laudeē: q̄ p te operaē. Noli ergo ad laudē tuā opari q̄ bonū agis: sed ad laudē illius a quo habes vt bonū agas. Absṫe habes male agere: a deo habes bene agere. Cōtra: peruersi hoies videte: ōsī ꝑposteri sint. Qō faciūt bene: volūt sibi tribuere: si male faciāt: deū volunt accusare. Cōuerte hoc dictū: nescio quid ⁊ pre posterum: fac illud quodāmō e pite deorsum: quod susum facias iusum: quod deorsum facias sursum. Jusum vis facere deuz: et te susum: precipitaris non eleuaris. Ille enim semper surſuz est. Quid ergo? Tu bene et deus male? Immo hoc dic si vis verū dicere. Ego male: ille bene. Et qō ego bene ab illo bene. Nā a me q̄cād ego: male. Ista cōfessio firmat cor: ⁊ facit dilectiōis fundamenta. Nā si opa nr̄a abscō dere debemus
B bona ne videantur ab hoib⁹: vbi est illa sententia dñi: in eo sermone quē habuit in mōte: vbi hoc dixit: ibi illō pauloaī dixit. Luceant opa vr̄a bona coram hoib⁹? Et non ibi
mat.vj. cessauit: nō ibi finez fecit sz addidit. Et glorificēt patrē vr̄m q̄ in celis est. Et paul⁹ q̄d
Gal.j. ait? Eram aūt ignotus facie ecclesiis iudee que in xp̄o sunt. Tm̄ aūt audientes erāt: q̄ qui nos aliq̄n ꝑsequebat: nūc euangelizat fidē quā aliq̄n vastabat: ⁊ in me magnificabāt deū. Videte quōmodū ⁊ ipe q̄ sic innotuit: finē nō posuerit in laudē suaz: sed in laudē dei. At ōstum ad ipz ptinet vastator ecclesie: ꝑsecutor inuidus: malign⁹: ipse q̄ fiēt: nō nos cōuitiamur. Amat paulus dici a nobis peccata sua: vt glorificēt ille q̄ talē
actuū.ix morbū sanauit. Magnitudinē em̄ vulneris manus medici secuit ⁊ sanauit. Vox illa de celo ꝑstrauit ꝑsecutorē: ⁊ erexit ꝓdicatorez
Occidit saulū: ⁊ vinificauit paulū. Saul em̄ ꝑsecutor erat sancti viri: inde nomen habebat iste q̄n ꝑsequebat christianos. Postea de saulo fact⁹ est paulus. Quid ē paulus? Modicus. Ergo q̄n saulus: superbus elatus: q̄n
j.cor.xv. paulus: humilis: modicus. Jō sic loquimur
ephe.iij. paulo post videbo te. i. post modicum. Audi q̄ modicus factus est. Ego em̄ sum minim⁹ ap̄lor. Et mihi minimo oim̄ sanctor: dicit alio loco. Sic erat inter ap̄los tāq; fimbria
Joh.xxj vestimēti. Sed tetigit ecclia gentium tanq; fluxū patiēs: ⁊ sanata est. Ergo fratres hoc dixerim: hoc dico: hoc si possem non tacerē. Opa illa modo illa sint in nobis: modo illa ꝑpe/p hoīs/p diebus. Nunq̄d semp loqui? Nunq̄d semp tacere? Nunq̄d semp reficere corpus? Nunq̄d semp ieiunare? Nū quid semper panē dare egēti? Nunq̄d semper nudū vestire? Nunquid semp egrotum visitare? Nunq̄d semp discordātes ꝓcordare? Nunq̄d semp mortuos sepelire? Modo illud: modo illud. Inchoanē ista ⁊ cessant: ille aūt imperator: nec inchoaē: nec cessare dz
heb.xiij. Charitas int⁹ nō intermittat. Officia charitatis pro tpe exhibeāt. Charitas ergo si
C cut scriptū ē fraterna ꝓmaneat. Fortassis autē mouerit aliquos vīz ex quo ista epla beati Johānis tractamus vobis quare nō cōmēdauerit maxime nisi fraternā charitatem? Qui diligit fratrē dicit. Et ꝑceptū nobis est datū: vt diligamus inuicez. Assidue noiauit charitatem fraternā: Dei charitatem. i. qua debemus diligere deuz non tam assidue noiauit: sed tñ nō oino tacuit. De ini-

mici ꝓ dilectione ꝓximi tacuit: ꝑpe p totā ista epl'am. Cum vehemēter nobis ꝓdicet: cōmēdet q̄ charitatē: non nobis dicit vt diligam⁹ inimicos: sed dicit nobis vt fratres
Mat.v. diligamus. Modo ꝓ o cū euāgelium legerē audiuim⁹. Si em̄ diligitis eos qui vos diligūt: quā mercedē habebitis? Nonne ⁊ publicani hoc faciūt? Quid est igit̄ q̄ ꝓ o magno nobis ad ꝑfectionē quandā fraternaz
f. Ti.vj. D dilectionē cōmēdat iohānes ap̄l's: dñs aūt dicit: non nobis sufficere vt fratres diligamus: sz debere nos extendere ipam dilectionem vt pueniamus ad inimicos? Qui vsq;
Eccli.x. ad inimicos puenit: non transiēt fres. Ne esse est: sicut ignis pri⁹ occupet. pria: et sic se in lōginquioz dilēdat. Propinquior est tibi frater ōs nescio q̄s hō. Rursus tibi magis adheret ille: quez non noueras: qui tibi th non aduersat? ōs inimic⁹ q̄ etiā aduersat. Extēde dilectionē in ꝓximos: nec voces illam extensionez. Prope em̄ te diligis: q̄ eos
Gen.j. diligis qui tibi adherēt. Extēde ad incognitos: qui tibi nihil mali fecerūt. Trāscēde ⁊ ipsos: pueni: vt diligas inimicos. Hoc certe dñs iubet. Quare iste tacuit de dilectiōe inimici? Ois dilectio siue que carnalis dicitur que non dilectio sed magis amor dici solet
Dilectionis em̄ nomē magis solet in melioribus reb⁹ dici: in melioribus reb⁹ accipi: tñ ois dilectio fratres charissimi vtiq; beniuolentiā quandā habet erga eos qui diligunt
Non em̄ sic debemus diligere hoies aut sic possumus diligere vel amare: hoc em̄ etiaz ꝺo vsus est dñs cum diceret. Petre amas me? Nō sic debemus amare hoies: quomō audimus gulosos dicere: amo turdos. Que res quare? Ut occidat ⁊ consumat: ⁊ amare se dicit. Ad hoc illos amat vt non sint. Ad hoc amat vt perimat: ⁊ q̄cād ad cibandum amamus vt illō cōsumat ⁊ nos reficiamur. Nunquid sic amandi sunt homines tanq; consumendi? Sed amicitia quadā beniuolentie: vt aliq̄n prestem⁹ ḡs amamus. Quid si non sit qō ꝑstemus? Sola benivolētia sufficit amanti. Non em̄ optare debemus esse
ps.xxxj. miseros: vt possimus exercere opera miseri cordie. Das panē esurienti: sed meli⁹ nemo esuriret ⁊ nulli dares. Uestis nudis: vtinam oēs vestiti essent: ⁊ non esset ista necessitas. Sepelis mortuū: vtinā veniat aliq̄n illa vita vbi nemo moriaē. Concordias litigātes: vtinā aliq̄n sit pax illa eterna hierusalē vbi nemo discordat. Hec enim oia officia necessitatiz sunt. Tolle miseros: cessabunt opera misericordie. Opera misericordie cessabūt: nunquid ardor charitatis extinguit? Germanius amabis felicem hoiem cui non habes quod prestes: purior ille amor erit: multoq; sincerior. Nam si prestiteris misero fortassis extollere te cupis aduersus eum: ⁊ ei tibi vis esse subiectū: q̄ auctor est tui beneficū. Ille indiguit: tu impartitus es. Quasi maior videris q̄ tu prestiteris ōs ille cui prestitum est: opta equalē: vt ambo sub vno simus: cui nihil ꝑstari pōt. Naz in hoc excessit
Dañ.j. modum supba anima et quodāmodo auara fuit. Quia radix oīz malorū auaricia est
D Et item dictum est. Initium omnis peccati superbia. Et querimus aliq̄n quō sibi concordent iste due sententie. Radix oim malorum auaricia: ⁊ initiū ois peccati superbia. Si initium omnis peccati superbia: radix omnium malorum superbia est. Certe si radix omnium malorum auaricia est: inuenimus ⁊ in supbia auaricia esse. Excessit em̄ modū homo. Quid est auar esse? Progredi vltra ōs sufficit. Adaz superbia cecidit. Initium ois peccati superbia inquit. Nūquid auaricia? Quid auarius illo cui deus sufficere non potuit? Ergo fratres legim⁹ quēadmodū fact⁹ sit homo ad imaginē ⁊ similitudinem dei. Et quid de illo dixit deus? Et habeat potestatem piscium maris: ⁊ volatilium celi: ⁊ omnium pecorum que repunt super terram. Nunquid dixit. Habeat potestatem hoim? Habeat potestatem: ait: dedit potestatē naturalē. Quorum habeat potestatem? Piscium maris: volatilium celi: ⁊ oim̄ repentium que repūt super terrā. Quare hec ē naturalis potestas hominis in ista
Quia homo ex eo habet potestatez: ex quo factus est ad imaginem dei: in intellectu: in mēte: in interiore homine. In eo quod intelligit veritatem: diudicat iusticiaz ⁊ iniusticiam: nouit a quo fact⁹ est: potest intelligere creatorem suum: laudare creatorem suū. Habet hanc intelligentiam qui habet prudentiaz. Jdeo multi cū per cupiditates malas detererēt: in se imaginē dei ⁊ ipsaz quodāmodo flammā intelligentie peruersitate morum extingueret: clamat illis scriptura.
ps.xxxij. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus: quib⁹ non est intellectus. Hoc est dicere: preposui te eq̄ ⁊ mulo: te ad imaginē meā feci: potestatem tibi sup̄ista dedi. Quare? Quia nō habent fere rationalem mentē: tu aūt rationali mēte capis veritatē: intelligis qō supra te est: subdere ei qui supra te est: ⁊ ifra te erit⁹ illa quib⁹ prepositus es. Qz vero p peccatū homo deseruit eū sub quo esse debuit: subdit⁹ est eis supra que esse debuit. Intendite q̄d dicā: De⁹ homo: pecora. Uerbi gratia. Supra te de⁹: infra te pecora. Agnosce euz qui supra te est: vt agnoscēt te que ifra te sunt.
Dañ.j. Jdeoq; cum Daniel agnouisset supra se deum: agnouerunt illuz supra se leones. Si

autem non agnoscis illū qui supra te est: superiorē ītēnis: subderis inferiori. Propter ea superbia egyptiorum vnde domata est:

Exo.viij. De ranis ⁊ muscis. Poterat deus ⁊ leones mittere: ꝛ aliquis magnus leo terrēdus ē. Quanto illi erant supbiores: tanto de reb⁹ contēptibilib⁹ ⁊ abiectis: facta est eor⁹ ceruix mala. Sed danielem agnouerunt leones: qz ille subditus deo erat. Quid marty

Wañ.iij. res q̄ ad bestias pugnauerūt: ⁊ ferrar⁹ mor
ij.mach. sibus laniati sunt nō erant sub deo: Serui dei tres viri: ⁊ scrui dei machabei. Agnouit ignis seruos dei tres viros quos non vsslit: quor⁹ nec vestimenta corrupit: non agnouit machabeos: Agnouit et machabeos fratres: agnouit et istos. Sed opus erat quodam flagello permittēte domino qui dixit in scriptura. Flagellat omnem filium quez

Heb.xij. recipit. Putatis enim fratres quia ferrum transuerberaret viscera domini: nisi ipse p mitteret: aut hereret in ligno: nisi ipse voluisset: Non eum agnouit creatura: An exemplo patientie proposuit fidelibus suis: Ideo deus quosdam liberauit visibiliter: quosdam non liberauit visibiliter: omnes tamen spiritaliter liberauit: spiritaliter neminem deserit. Visibiliter quosdaz visus est deseruisse: quosdam visus est eripuisse. Ideo quosdam eripuit ne putes illum non potuisse eripere. Testimoniū dedit qz pōt. Et vbi nō facit: secretiorē intelligas voluntatē: ne suspiceris difficultatē. Sed q̄d fres Cū euaserim⁹ oēs istos mortalitatis laqos: cū trāslerint tpa tētatiois: cū sclz hoc decurrerit: et receperimus illam stolam primam

ſ.cor.xv. immortalitatē illā quā peccādo pdidimus cum corruptibile hoc induerit incorruptionez. i. cū caro ista induerit incorruptionē. ⁊ mortale hoc induerit immortalitatem: tūc esse pfectos filios dei: vbi nō op⁹ est tētari nec flagellari. Agnoscit eīn oīis creatura: subdita nobis erūt omnia: si nos sic summo subditi deo. Sic ergo dz esse xp̄ian⁹: vt non

Gen.j. gloriet supra alios hoies. Dedit eīn tibi deus eē sup bestias. i. meliorē esse q̄z bestias. Hoc natura habes. Semp melior eris q̄z bestia Si vis melior esse q̄z alius hō: imitebis ei q̄n tibi esse videbis equalē. Debes velle omnes hoies equales tibi. Et siviceris aliquē p prudentiā optare debes vt sit et ipse prudēs. Quādiu tardus est discit a te: q̄d⁹ in doctus est indiget te: ⁊ tu videris doctor/ille autem discens. Tu ergo superior: qz doctor es: ille inferior quia discens: nisi illum optes equalem semper vis habere discentem. Si autem vis semper habere discentē imudus eris doctor. Si inuid⁹ doctor quō gris doctor: Rogo te noli docere ipam inui

dētiā tuā. Audi aplm dicentē de viscerib⁹ charitat⁹. Uellē oēs hoies esse sicut meipm j.cor. vij
Quō volebat oēs equales: Jō erat olb⁹ superior: qz charitate optabat oēs equales: Excessit ergo modum hō: dū auariore voluit vt supra hoies eēt: q̄ supra pecora fact⁹ est. Et ipa est supbia. Et videte q̄z opa faciat supbia. Ponite in corde q̄z sitia faciat ⁊ qua si paria charitati. Pascit esuriētē charitas pascit ⁊ supbia. Charitas vt deus laudet: superbia vt ipsa laudet. Uestit nudū charitas: vestit ⁊ supbia. Jeiunat charitas: ieiunat ⁊ supbia. Sepelit mortuū charitas: sepelit ⁊ supbia. Oia opa bona q̄ vult facere charitas ⁊ facit: cogitat ꝛ supbia ⁊ q̄si docet equos suos. Sed interior charitas tollit locū male agitate supbie: nō male agitā ti: sed male agitate. Ue hoi cui⁹ auriga sup

bia est. Necesse est eīn vt p̄ceps eat. Ut aūt nō sit supbie q̄ agitat facta bona: q̄z nouit: q̄z videt: vbi est hoc: Opa videm⁹. Pascit misericordia: pascit ⁊ supbia. Hospitē suscipit misericordia: hospitē suscipit ⁊ supbia. Intercedit p paupe misericordia intercedit ⁊ supbia. Quid est hoc: In opibus non discernimus. Audeo aliq̄d dicere: sed non ego. Paul⁹ dixit. Mortificat charitas. i. hō hñt charitatē ꝓfitet nomen xp̄i: ducit martyriū Cōfitet ⁊ supbia: ducit martyrium. Ille ha

ſ.cor.xiij. bet charitatē: ille nō habet charitatē. Sed audiat ab aplo ille qui non habet charitatem. Si distribuero oia mea pauptibus ⁊ si tradidero corp⁹ meū vt ardeā: charitatem autem nō habuero: mihil mihi pdest. Ergo scriptura diuīa intro nos revocat a tactatione huius faciei forinsecus: ⁊ ab ista sup ficie que iactat añ hoies revocat nos intro. Pcedi ad ꝓsciētiā tuā ipam interroga. Nolī attendere q̄ fioret foris: sed q̄ radix est interna. Radicata est cupiditas: spēs pōt esse bonor⁹ factor⁹: vere opa bona esse non possunt. Radicata est chas: secun⁹ eīdo Dē pēn. nihil malū procedere potest. Blādit supbia di.ij. rasenit amor. Illa vestit: iste cedit. Illa eīn ve dicata. stit vt placeat hoibus: iste cedit vt corrigat iij.fē.di. disciplina. Accipit magis plaga charitatis: q̄z elemosina supbie. Redite ergo intro xxxj.c.j. fratres: ⁊ in oib⁹ quecūq; facitis: intuemini testē deū. Uidete si ille videt: quo alio faciatis. Si cor vestrū non vos accusat quia iactantie causa facitis: bene[securi estote. Nolite aūt timere quando facitis bene[ne videat alter. Time ne propterea facias vt tu laudaris: nam videat alter vt deus laudetur. Si enim abscondis ab oculis hominis: abscōdis ad imitationē hominis. Duo sunt: elemosina in facis: duo esurium: vnus panem: alter iusticiaz. Inter duos ūbos fa-

Wat.v. melicos: qz dictū ē. Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā: qm̄ ipi saturabuntur. Inter duos istos famelicos: bonus opator cōstitut⁹ est Si charitas de illo opat: ambos miserat ambob⁹ vult subuenire. Ille eīn q̄rit quod manducet: ille q̄rit q̄ imitet. Pascis istū p be te isti ambob⁹ dedisti elemosinā. Illū fecisti gratulatorē de fame interfecta: hunc fecisti imitatorem de exēplo ꝓposito. Misereamini q̄ tanq̄ misericordes: qz in eo etiaz q̄ diligitis inimicos: fres diligitis. Ne putetis iohānē mihil de dilectiōe inimici prece

6 pisse: qz de fraterna charitate nō tacuit fratres diligitis. Quo mō inquis fratres diligimus: quero quare diligas inimicū: Quare illū diligis: Ut sanus sit in hac vita. Quid si non illi expedit: Ut diues sit. Quid si ipsis diuitijs excecabit. Ut vrorez ducat. Quid sit amarā vitā inde patietur Ut filios hēat. Quid si mali erūt: Incerta sunt q̄ ista q̄ videris optare inimico tuo: qz diligis eū incerta sunt. Opta illi vt habeat tecū vitā eternā: opta illi vt sit frater tu⁹. Si q̄ hoc optas diligendo inimicū vt sit fr tu⁹: ⁊ cū diligis: frez diligis. Nō eīn amas in illo q̄ est: sed q̄ vis vt sit. Dixerā allq̄n charitati vre ni fallor. Robur est ligni positū añ oculos. Faber optim⁹ videt lignū nō dolatū: de silua p̄ciuz adamauit: nescio q̄d indevult facere. Nō eīn ad hoc amauit: vt semp sic maneat. In arte vidit q̄ futuruz est: nō in amore q̄ est. Et amauit q̄ inde factur⁹ est: nō illud q̄ est. Sic nos ⁊ deus

Wat.ix. amauit peccatores. Nā dicimus qz deus amauit peccatores. Aut eīn. Nō est op⁹ sanis medic⁹: sed male hñtib⁹. Nūq̄d ad hoc amauit peccatores: vt pctōes remanerem⁹: Quasi lignū de silua vidit nos faber

8 ⁊ cogitauit edificiū q̄ inde factur⁹ est: nō siluā q̄ erat. Sic ⁊ tu respicis inimicū tuū aduersantē: seuientē: mordentē verbis: exasperantē cōtumelijs: insectātē odijs. Attē dis ibi q: hō est: vōes ista oīia q̄ aduersa sunt ab hoie facta: ⁊ vides in illo q̄ adeo fact⁹ est. Q̄ aūt homo fact⁹ est: a deo fact⁹ est: Q̄ aūt te odit: ipse fecit. Et q̄d dicis in alo tuo: Dñe ꝓpici⁹ illi esto: dimitte illi peccata: incute illi terroꝛē: muta illum. Non amas in illo q̄ est: sed q̄ vis vt sit. Ergo cū inimicū amas: fiatrē amas. Qua propter pfecta dilectio est in dilectione inimici: qz pfecta dilectio est in dilectione fraterna. Et nemo dicat: qz aliq̄d minus nos monuit iohānes aplūs: ⁊ pl⁹ nos monuit dñs xp̄s. Johannes nos monuit vt fres diligamus. Xp̄s nos monuit: vt etiā inimicos diligam⁹. Attēde q̄re te monuit xp̄s vt diligas inimicos. Nūq̄d vt semp remaneāt inimici: Si ad hoc te monuit vt inimici remaneant: odisti non diligis. Attendequomodo ipe dilexit. i. qz nolebat vt sic remanerēt

Wat.v. lu.xxiij. sui persecutores: ait. Pater ignosce illis: qz nesciunt q̄d faciunt. Quib⁹ voluit ignosci: mutari illos volnit. Quos voluit mutari: ex inimicis fres facere dignat⁹ est: et vere sic fecit. Occisus est: sepult⁹ est: resurrexit: in celū ascendit: spm̄sctm̄ misit discipulis cepit in fiducia p̄dicari nomē ipi⁹: miracula faciebāt in noie crucifixi ⁊ occisi. Uidefi illi interfectores dñi: ⁊ q̄ sanguinē ei⁹ fuiē do fuderant credēdo biberūt. Hec dixi fratres ⁊ lōgiuscule: quia vehementi⁹ commēdāda fuit charitati vestre ipa charitas: id est cōmendanda sibi erat. Si eīn charitas nulla est in vobis: nihil diximus. Si aūtē est in vobis: tāq̄ oleū i flāma adiecim⁹. Et quō nō erat: fortē ꝙbis accēsus est. Jn alio creunt q̄ erat: in alio cepit esse q̄ nō erat Ad hoc q̄ ista diximus: ne pigri sitis diligere inimicos. Seuit in te hō. Jlle seuit: tu deprecare. Jlle odit: tu miserere. Febris aīe ipi⁹ te odit: sanus erit: et gratias tibi agit Quomodo medici diligūt egrotos: Nūq̄d egrotos diligunt: Si egrotos diligunt: volunt vt semper egrotent. Ad hoc diligunt egrotos ne egroti permaneāt: fyt ex egrotis sani fiant. Et quanta plerūq; patiunt a phzeneticis: quales cōtumelias verborum plerūq; ⁊ pcuriunt: psequit ille febrē ignoscit homini. Et q̄d dicam fratres: Amat inimicū suum: immo odit inimicū suū mortuum. Jpm eīn odit: ⁊ amat hominez a quo percutit. Odit febrem. A quo enim percutitur. A morbo: ab egrotatione: a febre. Jlud tollit q̄ odit sa aduersaī: vt remaneat illud vñ gratuleī. Sic ⁊ tu. Si odit te inimicus tu⁹: ⁊ iniuste te odit: noueris qz cupiditas seculi in illo regnat: propterea te odit. Si odisti illū ⁊ tu cōtra reddis malū p bono. Unū egrotū flebā q̄ te oderat: iā duos: plango: sic ⁊ tu odisti. Sed psequit rē tuaz tollit tibi nescio quez habes in terra. Jō illum odisti: qz angustias tibi facit in terra noli pati āgustias: migra in celū surſuz coz ibi habebis vbi latitudo est: vt nullas āgustias patiaris in spe vite eterne. Attēde q̄ tibi tollit: nec ipa tibi tolleret: nisi ille pmitteret: q̄ flagellat oēm filiū quē recipit. Quo dāmō ferramētū dei est quo saneſ ipe inimicus tu⁹. Si nouit de⁹ vtile tibi esse vt expoliet te: pmittit illū. Si nouit tibi vtile eē

Heb.xij. vt vapules: pmittit illeyt cedaris. De illo curat: optat vt ille sanet. [Deū nēo vidit ryn q̄.] Uidete dilectissim. [Si diligam⁹ inuicē: de⁹ in nob⁹ manebit ⁊ dilectio ei⁹ erit p fecta in nobis.] Incipe diligere: pficieris.

Cepisti diligere:cepit in te deus habitare. Amā cū qui in te cepit habitare vt pfectius inhabitādo faciat te pfectum. [In hoc cognoscim⁹ q; in ipso manemus ⁊ ipe in nobis:q; de spū suo dedit nobis.] Bñ. Deo grās. Cognoscimus q; habitat in nobis. Et hoc vnde cognoscim⁹ q; cognoscimus q; habitat in nobis:[Quia hoc ipse Iohannes dixit:q; de spū suo dedit nobis. Unde scim⁹:q; de spiritu suo dedit nobis:[Hoc ipsum:q; de spū suo dedit tibi. Unde cognoscis:[Interroga viscera tua. Si plena sunt charitate:habes spm̄ dei. Uñ cognoscimus:q; inde cognoscis habitare in te spm̄ dei:[paulū interroga apm̄. Quoniā charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p spm̄sanctū qui dat⁹est nobis.[Et nos vidim⁹:⁊ testes sumus:q; pater misit filiū suū saluatorē mundi].Securi estote qui egrotatis:talis medic⁹ venit. Desperabat⁹:magni erāt morbi:insanabilia erāt vulnera:desperata erat egritudo. Magnitudinē mali tui attēdis:oipotentiā medici nō attendis. Tu desperat⁹es:sed ille oi potēs est. Cuius testes isti sunt q primo sanati:⁊ annūciantes medicū:⁊ ipsi tñ plus spe sanati⁊ re. Nā sicut dicit apl's. Spe eñ salui facti sumus. Cepim⁹ ergo sanari in fide:perficiē aūt salus nr̄a. Cum corruptibile hoc induerit icorruptionē:⁊ mortale hoc induerit imortalitatē. Hec spes est: nōdū res. Sed q̄ gaudet in spe:tenebit et rē. Qui aūt spem nō hz:ad rē non poterit puenire. [Quicūq; ꝓfessus fuerit q; iesus sit filius dei:deus in ipso manet:⁊ ipse in deo]. Jā a multis ꝓfessus fuerit:nō dicamus ꝓbo hz facto:nō lingua sed facto. Nā multi ꝓfitētur ꝓbis:sed factis negāt.[Et cognoscim⁹ ⁊ credimus q; dilectionem hz de⁹ in nobis].Et iteruz vnde cognouisti:[De⁹dilectio est]. Jā dixit supi⁹:ecce iterum dicit. Ampl⁹ tibi non potuit dilectio cōmēdari:⁊ vt diceret deus. Forte mun⁹ dei ꝓptuus eras:⁊ deū cōtēnis. Deus dilectio est.[Et q̄ manet in dilectiōe i deo manet:⁊ deus in eo]. Uicissim se habitāt: qui ꝓtinet ⁊ qui cōtinet. Habitas in deo: sed vt cōtinearis. Habitat in te de⁹:sed vt contineat ne cadas. Ne forte sic te putes domū dei fieri:quo domus tua portat carnem tuā. Si subtrahat⁹ se dom⁹ in qua es: cadis:si autem tu te subtrahas nō cadet. Deus integer est cū eū deseris:integer cū ad illuz redieris. Tu sanaris:nō illi aliq̄d ꝓstabis:tu mūdaris:tu reficeris:tu corrigeris. Ille medicamētū est non sanor:regula est prauo:lux est tenebrato:habitatio ē desto. Oia ergo tibi ꝓferunt. Uñ ne putes deo aliq̄d ꝓferre qñ venis ad deū:nec mācipiū saltē. Ergo nō habebit de⁹ suos si tu nolueris ⁊ oēs noluerit:[Deus nō indiget seruis:sed serui deo. Jō dicit psalm⁹. Dixi dño de⁹ meus es tu. Ipse est ver⁹ dñs. Et quid ait:[Qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges. Tu eges bono serū tui:eget seru⁹ bono tuo vt pascas illū. Eges ⁊ tu bono fui tui vt adiuuet te. Nō tibi potes aquaz iplere:nō tibi potes coquere:nō tibi potes añ equū currere:iumēcū tuū non potes curare. Uides q; idiges bono fui tui. Obsēo illi⁹ idiges. Nō es ergo ver⁹ dñs:qñ indiges iferiore. Ille est ver⁹ dñs:q̄ nihil a nobis q̄rit:⁊ ve nobis si ē nō queram⁹. Nihil a nobis q̄rit:⁊ quesiuit nos:cū eū non quereremus. Quis vna errauerat:iuenit eā gaudēs in humeris suis reportauit. Et nūquid ouis erat pastoi necessaria:⁊ non ou⁹ pastor necessari⁹erat:[Quāto libēti⁹de charitate loquor:tāto min⁹ volo finiri epla ista Nulla est ardētior ad cōmēdandā charitatē. Nihil vobis dulci⁹ ꝓdicat:nihil salubi⁹ bibit:sed si bñ viuendo ꝓfirmet in vobis mun⁹ dei. Ne sitis ingrati tante sē i lius:qui cū haberet vnicū noluit illuz esse vnū. Sed vt fratres haberet adoptauit illi:qui cuz illo possiderent vitam eternam.

Rom. v.

Ro. viij. j. cor. xv

ps. xv.

Lu. xv

Tractatus.ix.

¶In hoc pfecta est charitas nobiscū:vt fiduciā habeamus in die iudicij. Quia sicut ille est ⁊ nos sumus in hoc mūdo:timor nō est in charitate. Sed pfecta charitas foras mittit ti morē qm̄ timor penā hz:qui aūt timet nō est pfectus in charitate. Nos ergo diligam⁹ deū qm̄ deus prior dilexit nos. Si quis dixerit qm̄ diligo deum ⁊ fratrē suū oderit:mēdax est: qui eñ non diligit fratrē suū quez videt:deū quē non videt quomodo potest diligere. Et hoc mandatū habemus a deo vt qui diligit deum diligat ⁊ fratrem suum.

Eminit charitas vra ex epla Johānis apli:vltimā ptez restitisse nobis tractādā et exponēdam vobis ⁊tū deus donat. Hui⁹ ergo debiti nos memores sum⁹. Exactionis aūt vos memores esse debet⁹. Cadē q̄ppe charitas q̄ in ipsa epla marie et ppe sola cōmēdat:⁊ nos facit fidelissimos debitores:⁊ vos dulcissimos exactores. Jō dixi dulcissimos exactores:qz vbi charitas nō est:amar⁹ exactor est:vbi aūt charitas ē:⁊ q̄ exigit dulcis est ⁊ a q̄ exigit. Et si aliquē labore suscipit:facit cūdē labore ꝓpe nullū ⁊ leue ipsa charitas. Nōne videm⁹ etiā in mutis animātib⁹ ⁊ irrōnalibus:vbi nō spiritalis charitas:hz carnalis ⁊ natal⁹ est exigi tñ magno affectu de vberib⁹ matris lac a puulis. Et ⁊tuis sugēs ipetuz faciat in vbera:meli⁹ est tñ matri ⁊tis si non sugat nec exigat qō charitate debeā. Sepe videmus vbera vaccaꝝ etiā grādiusculis vitulis capite pcuti:⁊ ꝓpe ipso ipetu leuari matrū corpa:nec eas tñ calce re⁊llere:hz si deset⁹ filiū q̄ sugat:mugitu puocari ad vbera. Si ⁊ est in nobis illa charitas spiritalis de q̄ apls dicit. Fact⁹ suz paruul⁹ i medio vr̄m tanq̄ nutrix foues filios:tūc vos dilegim⁹ qñ exigitis. Pigros nō amam⁹:qz lāguētib⁹ formidamus. Intercesserūt aūt vt itermitterem⁹ textū huius epl'e:q̄dā ꝓ die bus festis solēnis lectionis:q̄ nō potuerūt nisi legi:⁊ ipa tractari. Nūc ⁊ ad ptermissuz ordinē redeamus:⁊ q̄ restāt intēte accipiat charitas vra. Nescio vtz magnificē⁊tiā nobis charitas cōmendari possit:⁊tis vt dicerē. De⁹ charitas ē. Breuis laus:magna laus. Breuis in sm̄one:⁊ magna itellectu. Cū cito dx̄. De⁹ dilectio est:⁊ hoc breue est. Si numeres:vnū est. Si appēdas: ⁊tū est. De⁹ dilectio est. Et q̄ manet iquit in dilectōe:in deo manet:⁊ de⁹ i illo manet Sit tibi dom⁹ deus:esto dom⁹ dei. Mane i deo:⁊ maneat. Maneat i te deus:vt te ꝛneat. Manes i deo:ne cadas. Quia sic de charitate dicit apls. Charitas nunq̄ cadit. Quo cadit quē ꝓtinet de⁹.[In hoc pfecta ē dilectio i nobis:vt fiduciā habeamus i die iudicij:q; sicut ille ē:⁊ nos sum⁹ in hoc mūdo]. Dicit quo se ꝓbet vnus⁊tus ⁊tū in illo,pfecerit charitas vel pot⁹⁊tū ipe i charitate,p⁊fecerit. Nāsi de⁹ charitas est:nec pficit nec deficit deus. Sic dx̄ ,pficere i te charitas:q; tu in eā,pficis. Interroga ergo ⁊tuz in charitate,pfeceris:⁊ dd tibi rñdeat cor tuū:⁊ noueris mēsurā ,pfectui. Promisit eñ ostēdere nobis:in quo cognoscamus euz ⁊ ait. Jn hoc pfecta ē in nobis dilectio. Quere in quo:Ut fiduciaz habeam⁹ in die iudicij. Quis⁹ fiducia hz in die iudicij:perfecta est in illo charitas. Quid est hꝛe fiduciā in die iudicij:[Nō timere ne veniat dies iudicij. Sunt homes q̄ nō credūt die iudicij:isti fiduciā nō pñt habere i die quā vēturaz esse nō credūt. Pretermittam⁹ istos. Exeitet illos deus vt viuāt. De mortuis vt q̄d loq̄mur:[Nō credūt futurū die iudicij:nec timēt nec desiderāt qō nō credūt. Cepit aliq̄s credere die iudicij. Si cepit credere:cepit ⁊ timere. Sz q; timet:adhuc nōdū hz fiduciā i die iudicij: nōdū est i illo pfecta charitas. Nunq̄d tñ desperādū est. Jn q̄ vides initiū:cur desperas finez:[Qō initiū video in⁊s:[Jpm timorē. Audi scripturā. Initiū sapientie timor dñi. Cepit g̃ timere die iudicij:timendo cozrigit se:vigilat aduerſ⁹ hostes suos. i.pctā sua:icipit reminiscere iteri⁹:⁊ morti ficare mēbra sua q̄ sunt sup terrā:sic apls dicit. Mortificate mēbra vra q̄ sūt sup terrā. Spiritalis neq̄tie dicit mēbra sup terrā. Nā sequit ⁊ exponit. Auaricia:immūdicia:⁊ cetera q̄ illic exequit. Quātū aūt mortificat ille q̄ timere cepit diez iudicij mēbra sua sup terrā:tm̄ surgūt ⁊ corroborant mēbra celestia. Mēbra aūt celestia:opa bona. Surgētib⁹ celestib⁹ mēbris:cepit desiderar⁊ q̄b timebat. Timebat eñ ne veniret xp̄s:⁊ veniret ipius quē dānaret. Desiderat vt veniat:q; imet⁹ est quē coronet. Jā cū cepit desiderare venīrē xp̄in casta aia q̄ desiderat āpler⁹ spōsi:renūciat adultero:fit ꝓgo iteri⁹ ipsa fide:spe ⁊ charitate. Habet iam fiduciā in die iudicij:nō contra se pugnat:qñ orat ⁊ dicit. Adueniat regnū tuū. Qui enim timet ne veniat regnū dei:timet ne exaudiat. Qui aūt orat:quō orat q̄ timet ne exaudiat:[Qui aūt orat cū fiducia:charitas optat iā vt veniat. De ipso desiderio dicebat q̄dā in psalmo. Et tu dñe⁊tq̄:[Cōuertere dñe ⁊ erue aiaz meā Gemebat se differri. Sunt eñ homes q̄ cū patiētia morium̄. Sunt aūt q̄daz pfecti:q̄ cuz patiētia viuūt. Quid dixi:[Qui adhuc desiderat istā vitā:qñ illi venerit dies mor⁊is:patiēter tolerat mortē:luctaꝝ aduersū se vt sequat volūtatez dei:⁊ hoc potⁱ agit animo q̄b elegit deus:nō quod elegit volūtas humana:⁊ ex desiderio vite p̄sentis fit lucta cū morte:⁊ adhibet patiētia ⁊ fortitudinē vt equo animo moriat:iste patiēter moritur. Qui aūt desiderat(sicut dicit apls)dissolui ⁊ esse cū christo:nō patiēter moritur:sed patiēter viuit: delectabiliter moritur. Uide apostolū patienter viuētē. i. cū patientia hic nō amarevitā sed tolerare. Dissolui inquit ⁊ esse cū christo multomagis optimū:manere aūt in carne necessariū,ꝓpter vos. Ergo fratres date operaz intus agere vobiscū vt desideretis die iudicij: aliter nō probaꝝ pfecta charitas: nisi cū ceperit illa dies desiderari. Ille autem eū desiderat:qui fiduciam habet in illo. Ille autem fiduciā habet in illo:cuius conscientia nō trepidat in charitate pfe-

j. thes. ij.

Ecci. j.

Col. iij.

Mat. vj

psal. vj.

j. ioh. di. xvij. ca. vt aute.

j. cor. xiij

Universidad de Navarra Biblioteca

ta atq; sincera. In hoc pfecta est dilectio eius in nobis vt fiduciā habeam⁹ in die iudicij. Quare habebim⁹ fiduciā? Qr sicut ille est: r nos sum⁹ i hoc mūdo. Audisti cāz fiducie tue. Qr sicut ille est ind: r nos sum⁹ in hoc mundo. Nōne videt aliq̄d impossibile dixisse? Nūq̄d cū potest esse hō sicut de⁹? Jā vobis exposui: qr nō semp ad eq̄litatem dicit sicut: sed ꝺ: ad quādā similitudinē. Quō cū dicis: sicut aures habeo: ita et imago. Nūq̄d oino sic? Sed tū dicis: sicut Beñ.j. Si ḡ facti sum⁹ ad imaginē dei: quare nō sicut de⁹ sum⁹? Nō ad equalitatem ꝫ promō nr̄o. Uñ ḡ nobis dat fiduciā in die iudicij? Quia sicut ille est: r nos sum⁹ in hoc mundo. Debem⁹ ergo hoc referre ad ipsaz charitatē: r intelligere q̄d dictū sit. Dñs in euāgelio dicit. Si diligitis eos q̄ vos diligunt: quā mercedē habebitis? Nonne et publicani hoc faciūt? Quid ergo vult nos Wat.v. Ego aūt dico vobis. Diligite inimicos ve- ☞ stros: r orate p̄ psequentibus r calūniātibus vos. Si ergo iubet nos diligere inimicos nostros: vñ nobis dat exemplum? De ipo deo. Ait em̄. Ut sitis filij patris vestri q̄ in celis est. Quō illud facit de⁹? Diligit inimicos suos: qui facit solem suū oriri super bonos r malos: r pluit super iustos. Si ergo ad hanc perfectionem nos inuitat de⁹: vt diligamus inimicos nr̄os sicut r ipse dilexit suos: ea nobis fiducia est in die iudicij: quia sicut ille est: r nos sumus in hoc mundo. Quia sicut ille diligit inimicos suos: faciendo solem suū oriri sup bonos r malos et pluendo super iustos r iniustos: nos q: inimicis nostris nō possum⁹ pstare rēpotalem solē r pluuiā: p̄stem⁹ lachrymas cum ☞ p illis oramus. Jā ergo de ipsa fiducia videte q̄d dicat. Unde intelligit pfecta charC tas? [Timor non est in charitate]. Quid ergo dicimus de illo: q̄ cepit timere diē iudicij? Si pfecta i illo eēt charitas nō timeret. Perfecta em̄ charitas faceret pfectā iustitiā: r nō haberet quare timeret: imo haberet quare desideraret: vt trāseat iniq̄tas r veniat regnū dei. Ergo timor nō est i charitate. Sz in qua charitate? Nō in inchoata. In qua ḡ? [Sed pfecta charitas foras mittit timorē]. Ergo incipiat timor: q: initiū sapiētie timor dñi. Cū aūt ceperit charEccl.j. tas habitare: pellit timor q̄ ei ꝑparauit locū. Quātū em̄ illa crescit: ille decrescit. Et ꝑfectum illa fit interior: timor pellitur foras Maior charitas: minor timor. Minor charcōcor. de pe. dis. ij sicut sēta. ritas: maior timor. Si autem nullus timor nō est qua intret charitas. Sicut videm⁹ pfectā introduci linū: q̄n aliq̄d sunt secta pus i trat: sed nisi exeat: nō succedit linū. Sic timor p̄mo occupat mētez: nō aūt ibi remanet timor: quia iō intrauit vt introduceret charitatez. Jā facta securitate in alo: qua le gaudiū nobis est: vel in hoc vel in futuro sclo. Et in hoc sclo q̄s nob⁹ nocebit plenis charitate. Uidete quō exultet apls de ipa charitate. Quis nos ind̄ separabit a r oñ. viij charitate xp̄i? Tribulatio: an angustia: an p̄secutio: an nuditas: an periculū: an gladi⁹ Et petr⁹ dicit. Et q̄s vob⁹ nocere poterit si j. pet. iij. boni amatores fuerit? [Timor nō est in dilectione: sed perfecta dilectio foras mittit timorē: q: timor tormētū habet]. Torquet cor ꝓscientia pctōr: nōdū facta est institio. Est iſ̄ q̄s titillet vl̄ pugnat. Jō in psalmo de ipa pfectiōe iusticie q̄d dicit? Cōuer ꝑs. xxix. tisti luctū meū in gaudiū mihi: p̄cidisti saccū meū: r cinxisti me leticia vt cantet tibi gl̄ia mea: r nō cōpūgar. Quid est nō cōpungar? Nō sit q̄s stimulet ꝓscientia mea. Stimulat timor: ꝫ no li timere: intrat charitas q̄ sanat q̄ vulnerat timor. Timor dei sic vulnerat: quō medici ferramētū putredinē tollit: r q̄si videt vuln⁹ augere. Ecce putredo q̄s erat in corpore: min⁹ erat vulnus: sed piculosiz. Accedit ferramētū medici: min⁹ dolebat illō vuln⁹ q̄ dolet mō cū secat: pl⁹ dolet cū curat: q̄ si nō curaretur. Sz iō pl⁹ dolet accedēte medicina: vt nūq̄ doleat succedente salute. Occupet ḡ cor tuū timor: r iducta charitate succedat cicatrix ferramēti medici. Talis est medi cus vt nec cicatrices appareāt: tu tm̄ subde te dextere ipi⁹. Nā si sine timore est nō poteris iustificari. Sententia dicta est de ☞ scripturis. Nam q̄ sine timore est non poterit iustificari. Op⁹ est ḡ vt itret timor primo: p quē veniat charitas. Timor medica D mētū: charitas sanitas. [Qui aūt tiet non ij. se. dis. est pfect⁹ in dilectione]. Quare? Qr timor xxxiij. c. tormētū hz: quō sectio medici tormentū hz est auez Est aūt alia sententia: q̄ videt huic esse ꝓria si nō habeat intellectū. Dicit em̄ quodā ꝑs. xviij loco in psalmo. Timor dñi castus pmanēs in scz̄ scī. Eternū quēdā timorē nobis oñdit: sed castū. Qđ ille eternū nobis timorē oñdit: nūq̄d Jdicit illi forte ista epla q̄ dicit. Timor nō ē in charitate: ꝫ pfecta charitas foras mittit timorē. Interrogemus ambo eloquia dei. Spiritus vnus est: r si codices duo: r si ora duo: et si lingue due. Hoc cū dictū est p iohānē: illud dictū est p dō. Sed nolite putare aliud esse spīm. Si vnus flatus inflat duas tibias: non potest vnus spiritus implere duo corda: agitare duas linguas? Sed si spiritu vno: id est vno flatu implete due tibie consonant: impplete due lingue spiritu dei dissonare pos-

sit? Est ḡ ibi q̄dā ꝓcordia: ꝫ auditorē ꝺsiderat. Ecce ispirauit r ipleuit duo corda: duo ora: mouit duas linguas spūs dei. Et audiu⁹ ex vna lingua. Timor nō est in charitate ꝫ pfecta charitas foras mittit timorē. Audiuim⁹ ex alia. Timor d̄ fi casti⁹ pmanēs in scīm scī. Quid est hoc? Quasi dissonant. Nō. Excute aures: intēde melodiā. Nō sine causa hic addidit: castꝰ; illic nō addidit: nisi q: est timor: aliꝰ q̄ ꝺ: castus: est aūt aliꝰ q̄ nō ꝺ: castus. Discernam⁹ ḡ istos duos timores: r intelligem⁹ ꝓsonātiā tibiar. Quō intelligimus: vel quō discernim⁹? Attēdat charitas vra. Sunt holes qui ꝑpterea timēt ne mittant in gehēnā: ne forte ardeant cū diabolo in igne eēno. Jpe ē timor ille q̄ introducit charitatē: ꝫ sic veni: vt exeat. Si mat. xxv ei adhuc ꝑt penā times deū: nōdū amas quē sic times. Nō bona desideras: ꝫ mala caues. Sz ex eo qr mala caues corrigis te: r incipis bona desiderare. Cū bona desiderare ceperis: crit in te timor castꝰ. Quis timor castꝰ? Ne amittas ipa bōa. Intēdite. ☞ Aliō ē timere deū ne mittat te i gehēnā cū diabolo: aliō est timere deū ne recedat a te Jlle timor q̄ times ne i ignē eternū mittar; cū diabolo: nōdū est castus. Nō ei venit ex amore dei: ꝫ ex timore pene. Cū aūt times deū: ne deserat te p̄sentia ei⁹: āplecteris eū: ipo frui desideras. Nō pōt meli⁹ explanari: q̄ interfit inter duos timores: vnū quē formas mittit charitas: alterū castū q̄ pmanet in scīm scī: nisi ponas duas maritatas: q̄z vnā ita ꝓstituas volētē facere adulterium delectari ncḡtia: ꝫ timere ne dānet a marito. Timet maritū: ꝫ q: adhuc amat ncḡtiā iō timet maritū. Hunc nō grata ꝫ onerosa ē mariti p̄nia. Et si forte viuit neḡter: timet maritū ne veniat. Tales sunt q̄ timēt ne veniat dies iudicij. Fac alterā amare viz: debere illi castos āpler⁹: r nulla se adulterij i mūdicia maculari. Ptat p̄nia viri. Et quō discernunt duo isti timores? Timet illa: timet r illa. Interroga ꝑs illā vnū tibi rñdēt. Rñdeat illa. Timeo viz. Times. Interroga r illā si timeat viz. Rñdet: timeo. Una vox est ꝫ duersus alius. Jā ḡ iterrogent ꝑre. Illa dic. Timeo viz. ne veniat. Illa dicit: timeo virū ne discedat. Illa dicit: timeo ne dāner. Illa dic: timeo ne deserar. Pōe hoc i alio xp̄iano: r fueristi timorē quē foras mittit charitas: r aliū timorē castū pmanētē in scīm scī. Loquimur ḡ huic ꝑmo q̄ sic timet viz: quō illa mulier ꝫ delectat ncḡtia. Timet em̄ viz ne dānet illā. Talib⁹ ei ꝑmo loquimur. O alia q̄ sic times deū ne dānet te de⁹: quō tiet mulier ꝫ delecta ncḡtia: tiet viz. ne dānet a viro quo tibi displicet illa mulier: displice r tu tibi. Si forte habes vxorē: nūq̄d vis vt sic timeat te vxor tua: ne damneť abs te vt delecter illa ncḡtia? ꝫ pōdere timoris tui reprimaſ: nō dānatiōe liq̄tar? Castā eā vis: vt te diligat nō vt te tieat. Exhibe te talē deo: q̄lē vis hr̄e vxorē. Et si nōdū habes: et hr̄e vis talēvis hr̄e. Et q̄d dicim⁹ frēs? Illa mulier q̄ iō tiet viz. ne dānet a viro forte non facit adulteriū: ne alią mō ꝓueniat ad viz: r tollat illi lucē istā; palē. Pōt aūt vir ille r fallere. Hō est ei sicut r illa q̄ pōt fallere. Tiet illa eū extra cuius oculos pōt esse: tu non times semp facie supra te viri tui? Uult⁹ aūt Psalmo dñi sup faciētes mala. Capta illa absentia xxxiij. viri sui: r incitat forte delectatiōe adulterij r dicit sibi tñ: non faciā. Absens est q̄dē ille ꝫ difficile est vt nō ad illū quoqo mō ꝓueniat. Tpat se ne ꝓueniat ad hoiem: qui potest r nescire: qui potest r falli: q̄ potest bonā suspicari etiā malā: q̄ pōt r castā suspicari q̄ adultera est. Tu nō times oculos ei⁹: quē fallere nemo pōt. Tu nō times eius pñtiaz Ps. l. qui auerti a te nō pōt? Rogo deū vt intueat te: r auertat faciē suā a pctis tuis. Auerte faciē tuā a pctis meis. Sed vnde mereris vt ille faciē suā auertat a pctis tuis: si tu nō inde auertas faciem tuā a pctis tuis? Jpa Ubi. ē. eñ vox dicit in psalmo. Cūm iniq̄tate mea ego cognosco: r peccatū meū corā me est semper. Tu agnosce: r ille ignoscit. Allocuti sumus eā q̄ hz adhuc timorē non pmanentē in scīm scī: sed q̄ charitas excludit r foras mittit. Alloquamur r illā q̄ hz tā timorem castū pmanētē in scīm scī. Puram⁹ inuenim⁹ illā vt alloquamur illā? Putas est in hoc ppo? Putas est in ista exedra? Putas est in hac terra? Nō pōt nisi esse: sed la ti. Hyems est: intus est viriditas in radice. Forte inuenim⁹ r aures illi⁹. Sed vbicūq̄ est illa aia vtinā illā inuenirem: r nō aures suas ꝓberet mihi: sed ego aures meas illi. Illa me doceret aliq̄d potiꝰ ꝫ a me disceret. Aia q̄dam sancta ignea r desideras regnū dei: hanc nō ego alloquor: sed deus ipse est patienter viuētē in hac terra ira cōsolat. Jā vis venia: r ego noui q̄n vis vt veniā. Noui q̄lis es: vt secura expectes aduētū meū. Noui q: molestia est tibi: ꝫ magis expecta: tolera: venio r cito venio. Sz amā ti tardū est. Audi eā cātātem: tāq̄ liliū de medio spinaz. Audi suspirantē r dicētem Psallā r intelligā in via imaculata: q̄n ve- Psalm. c nies ad me. Merito nō timet: q: pfecta cha Wat. v. ritas foris mittit timorē: r cum venerit ad ij. se. dis. eius amplexū timet. Sed securitatē timet xxxiij. c. cauet: r obseruabit ab iniquitate sua ne nō potes iterum peccet: nōne mittat in ignē: ꝫ ne abillo deserat. Et erit illa. Quid? Timor castꝰ

permanēs in seculū seculi. Audiuim⁹ duas tybias cōsonātes. Ille de timore dicit: et ille de timore dicit. Sed ille de timore quo timet aīa ne dānetur: ille de timore quo timet aīa ne deseratur. Ille ē timor quē charitas excludit: ille est timor permanēs in seculuz seculi. [Nos diligimus: qz ipse prior nos dilexit]. Nā vnde diligeremus nisi ille prior diligeret nos. Diligēdo amici facti sum⁹. Sed inimicos ille dilexit: vt amici efficeremur. Prior dilexit nos: z donauit nobis vt diligeremus eū: nōdum diligebam⁹. Diligēdo pulchri efficimur. Quid facit hō deformis z distorta facie si amet pulchrā? Aut quid facit femina deformis z distorta z nigra si amet pulchrū. Nūquid amando poterit esse pulchra? Et nūquid z ille amādo poterit esse formosus? Amat pulchritudinez. Et quādo se in speculo videt: erubescit faciē suā leuare ad illā formosam quā amat. Quid facit vt pulchra sit? Expectat vt veniat pulchritudo: imo expectādo senectus additur: z turpior ē facit. Nō est ergo quid agere: non est cūo illi des consilium: nisi vt cōpescat se: z non audeat amare impar ipa rem. Aut si forte amat z ducere vxorem optat: optet vt illa castitatez amet: nō carnis faciem. Anima vero nostra fratres mei fēda est per iniquitatē: amando deū pulchra efficitur: Qualis amor est qui reddat pulchram amantē? Deus autē semp pulcher est: numq̄ deformis: nunq̄ commutabilis. Amauit nos prior: qui semper est pulcher. Et quales amauit: nisi fedos z deformes? Non ideo tamē vt fedos dimitteret: sed vt mutaret: z ex deformi pulchr̄ faceret. Cūo erimus pulchri? Amando eū qui semp ē pulcher. Quātum in te crescit amor: tantu crescit pulchritudo: qz ipsa charitas est aīe pulchritudo. Nos diligimus: qz ipse prior dilexit nos. Audi aplm paulum. Ostendit autē deus dilectionez suā in nobis: quoniā cū adhuc peccatores essemus: xps p nobis mortu⁹ est: iustus pro iniustis: pulcher p fedis. Cūo inuenimus pulchrū iesum? Speciosus forma pre filijs hominū: diffusa est gratia in labijs tuis. Unde itē videte vnde sit pulcher. Speciosus forma pre filijs hominū: qz deus. Quia in pncipio erat verbū z verbū erat apud deū z deus erat verbum. Quia vero carnē suscepit. i. mortalitatem tuā: vt aptaret se tibi: cōgrueret tibi: z excitaret te ad amandū intus pulchritudinez. Unde ergo inuenimus qz fedus z deformis iesus: sicut inuenim⁹ qz pulcher z speciosus forma pre filijs hoīuz? Unde inuenim⁹ qz z deformis? Esaīā interroga. Et vidim⁹ eū z nō habebat speciē neq̄ decorē. Ille fūt due tibie diuerse sonantes: sed vn⁹ spūs ambas inflat. Hac dī. Speciosus forma pre filijs hoīuz: hac dī in esaia. Uidimus eū: z nō habebat speciē neq̄ decorē. Uno spū implent ambe tibie: nō dissonāt. Noli aures auertere. Adhibe intellectū. Interrogem⁹ paulum aplm: z exponat nobis ysonantiā duarum tibiarū. Sonet nobis. Speciosus forma pre filijs hoīuz. Qui cū in forma dei eēt nō rapinā arbitratus est esse se eqlem deo. Ecce speciosus forma pre filijs hoīuz. Sonet nobis etiā. Uidimus eū z non hz speciē neq̄ decorē. Semetipm exinaniit formaz serui accipiēs: in similitudine hoīuz factus: et habitu inuētus vt hō. Nō habebat speciez neq̄ decorē: vt tibi daret speciē z decorem. Quā speciez? Quē decorē? Dilectionē charitatē. Ut ames curras. Curris amas. Pulcher es iam: sed noli te attendere ne pdas qđ accepisti. Illū attēde a quo fact⁹ es pulcher. Ideo sis pulcher vt ille te amet. Tu aūt totam intentionē tuā in illuz dirige: ad illū curre: eius ampler⁹ pete: ab illo time di scedere: vt sit in te timor castus permanēs in scz̄ seculi. Nos diligim⁹ qz ipse prior dilexit nos. [Si quis dixerit: qm̄ diligo deum]. Quē deum? Quare diligim⁹? Quia ipe prior dilexit nos: z donauit nobis diligere. Dilexit ipios vt faceret pios. Dilexit iniustos vt faceret iustos. Dilexit egrotos vt faceret sanos. Ergo z nos diligim⁹: qz prior dilexit nos. Interroga vnūquēq̄: dicat tibi si diligit deū. Clamat confitet. Diligo: ipse scit. Est aliud vñ interrogeť. Si qs dixerit: quoniā diligo deū: z fratrem suū oderit: mēdax est. Unde pbas qz mendax est? Audi. [Qui em̄ non diligit fratrē suū quez videt: deum quē nō videt qūo potest diligere]? Quid ergo. Qui diligit fratrē: diligit deum? Necesse est vt diligat deū: necesse est vt diligat ipsaz dilectionē. Nūquid pōt diligere fratrem: z nō diligere ipsaz dilectionē? Necesse est vt diligat dilectionē. Quid ergo. Quia diligit dilectionē: ideo diligit deū? Utiq̄ iō diligēdo dilectionē: deum diligit. An oblitus es qđ pauloante dixisti. Deus dilectio est? Si de⁹ dilectio: quisq̄s diligit dilectionē: deum diligit. Dilige ergo fratrem z securus ēsto. Non pōt dicere: diligo deum sed nō diligo fratrē. Qūo mētiris si dicas diligo deum: qñ nō diligis fratrem? Sic falleris si qñ dicis diligo fratrē: putas qz nō diligis deū? Necesse est ergo q̄ diligis fratrē: diligas ipsaz dilectionē. Dilectio aūt deus ē. Necesse est ergo vt deū diligat quisq̄s diligit fratrem. Si autē non diligis fratrez quē vides: deū quē non vides qūo potes diligere? Quare non videt deum? Quia nō habet ipsam dilectionem. Ideo nō videt deū: qz nō hz dilectionē: ideo nō habet dilectionē: qz non diligit fratrē. Propterea ergo nō videt deum: qz nō habet dilectionē. Nam si habeat dilectionez: deū videt: qz deus dilectio est. Et purgatur ille oculus magis magisq̄ dilectione: vt videat illaz incōmutabilē substātiam: cuius presentia semp gaudeat: qua p fruatur in eternū coniūctus angelis. Sed currat modo: vt aliquādo ī patria letetur. Non amet peregrinationē: non amet viā. Totum amarū sit: preter illum qui vocat: quouslq̄ inhereamus illi: z dicamus qđ dicū est in psalmo. Perdidisti oēs qui fornicātur abs te. Et qui sunt qui fornicantur? Qui discedūt z amant mūdum. Tu autem quid? Sequit z dicit. Mihi autē inherere deo bonū est. Totum bonū meuz est deo inherere gratis. Nam si interroges z dicas: quare inheres deo: z dicat vt donet mihi. Quid tibi donet? Celū ipse fecit: terram ipse fecit. Quid tibi donaturus est: iaz heres illi? Inuenit melius z donat tibi. Qui enim nō diligit fratrem suū quem videt: deū quē non videt quomō poterit diligere? [Et hoc mandatū habemus ab ipso vt qui diligit deum/diligat z fratrē suuz]. Magnifice dicebas: diligo deū: z odis fratrem. O homicida quomō diligis deū? Non audisti superius in ipsa epistola. Qui odit fratrē suum homicida est? Sed ptius diligo deū: qđ si oderim fratrē meū. Prorsus nō diligis deū si odisti fratrē. Et modo pbo alio documento. Ipse dixit. Dedit nobis preceptū vt diligamus inuicē. Quomodo diligis eum: cuius odisti preceptū? Quis est qui dicat: diligo imperatorē: sed odi leges eius? In hoc intelligit impator si diligis eum: si obseruātur leges eius per puincias. Lex imperatoris que est? Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Dicis ergo te diligere christū: serua mādata eius z fratrē dilige. Si autē fratrem nō diligis: quomō eum diligis cuius mādatū contēnis? Fratres ergo nō satio: loquēdo de charitate in nomine christi. Quātum z vos habetis hui⁹ rei auariciā: tantū speramus qz crescit in nobis ipsa: z foras mittit timorē: vt remanet ille timor castus permanēs in seculum. Toleremus mundū. Toleremus tribulatiōes ipsius. Toleremus scādala tentationum. Nō recedamus a via: teneam⁹ vnitatez ecclesie: teneamus christū: teneam⁹ charitatem. Nō diuellamur a mēbris spōse ipsius: non diuellamur a fide: vt gloriemur in presentia ipsi⁹: z securi manebimus in eo. Modo per fidē: tūc per speciem: cuius tantas arras habemus donuz spiritussancti.

Tractatus x.

Omis qui credit qm̄ iesus est xp̄s ex deo nat⁹ ē: z ois qui diligit eū qui genuit: diligit z eū q̄ nat⁹ ē ex eo in hoc cognoscim⁹ qm̄ diligimus natos dei. Cum deū diligam⁹ z mādata eius faciam⁹ hec est em̄ charitas dei vt mādata ei⁹ custodiamus: z mādata eius grauia nō sunt. Qm̄ oē qđ natū est ex deo vicit mūdum. Et hec est victoria que vicit mūdū fides nr̄a. Quis ē autē qui vicit mūdū nisi qui credit qm̄ iesus ē filiꝰ dei. Hic ē qui venit p aquā z sanguinē iesus xp̄s nō in aq̄ solum. Sed ī aqua z sanguine z spūs est q̄ testificat. Qm̄ xp̄s est veritas. Qm̄ tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo pr̄ buz z spūssanct⁹ z hi tres vnū sunt. z tres sunt qui testimoniū dāt in terra. Spirit⁹: aqua z sanguis: z tres vnū sunt. Si testimoniū hominū accipimus testimoniū dei maius ē. Quoniā hoc ē testimoniū dei qđ maius est qm̄ testificat⁹ est de filio suo: Qui credit in filium dei: habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdacez facit eū. Quia nō credit in testimoniuz qđ testificatus est de filio suo. Et hoc ē testimoniū. Quoniā vitaz eternā dedit nobis deus. Et hec vita in filio ei⁹ est. Qui hz filiū habet vitā. Qui nō hz filiū dei vitā non hz. Hec scribo vobis vt sciatis quoniā vitaz habetis eternā. Qui creditis in noie filij dei z hec est fiducia quā habem⁹ ad deū. Quia quecūq̄ petierimus pm volūtatē ei⁹ audit nos. Et scim⁹ qz audit nos q̄cq̄d petierim⁹. Scimus: qm̄ habemus petitiōes quas postulam⁹ ab eo. Qui scit fratrē suū peccare peccatū nō ad mortē: petat z dabit ei vita peccanti non ad mortē. Et peccatum ad mortez. Nō pro illo dico vt roget qs. Omnis iniqtas peccatū est z est peccatū ad mortez. Scimus qz ois qui natus est ex deo nō peccat. Sed generatio dei cōseruat eū: z malignus nō tāget eum. Scimus quoniā ex deo sumus

mundus totus in maligno posit⁹ est. Et scimus qñ filius dei venit ⁊ dedit nobis sensuz vt cognoscamus verum deum ⁊ simus in vero filio eius. Hic est verus deus et vita eterna. Filioli custodite vos a simulachris.

A

Eminisse vos credo: q̃ affuistis hesterno die: ad quē locū in psessu huius eple puenerit nr̃a tractatio. ſ. Qui eñ nō diligit fratrē suū quē videt: deū quez nō videt quo pōt diligere.

Ca.v. Et hoc mandatū habemus ex ipso: vt q̃ diligit deū: diligat ⁊ fratrē suum. Hucusqz disputatū erat. Que sequūtur ergo ex ordine videam⁹. [Ois q̃ credit q̃ iesus sit xp̃s: ex deo natus est]. Quis est qui non credit q̃ iesus sit xp̃s: Qui nō sic vnit quo precipit xp̃s. Multi eñ dicunt. Credo: sed fides sine

Gala.v. opibus nō saluat. Opus autē fidei ipsa dilectio est: dicēte paulo aplo: ⁊ fides q̃ē per dilectionē operat. Opa quidez tua p̃terita anteq̃ crederes: vel nulla erāt: vel si bona videbāt̃ inania erāt. Si eñ nulla erant: sic eras quasi hō sine pedib⁹: aut vexat⁹ pedibus ambulare nō valēs. Si aūt bona videbant anteq̃ crederes: currebas q̃d est: ſz p̃ter viaz currēdo errabas potiꝰ q̃s puenie-

Jo.xiiij. bas. Est ergo nobis ⁊ currēdū: ⁊ in via currendū. Qui p̃ter viā currit: inaniter currit: imo ad laborē currit. Tāto plus erat: q̃to p̃ter viam currit. Quis est via p quā currimus: Christus dixit. Ego ſuz via. Que patria quo currim⁹: Christus dixit. Ego sum veritas. Per illū curris: ad illū curris: in quo req̃escis. Sed vt currem⁹ p illū: extendamur se vsq̃ ad nos. Lōge eñ eram⁹: ⁊ lōge peregrinabamur. Parū est: qui lōge pegrinabamur: ⁊ lāguidi nos mouere nō poteramus.

Jaco.ij. Medic⁹ venit ad egrotos: via porrecta est ad pegrinos. Saluemur ab ipo: ambulem⁹ per ipm. Hoc ẽ credere q̃ iesus xp̃s est: quo credūt xp̃iani: qui nō solū note xp̃iani sunt: ſz factis ⁊ vita. Nō quo credunt demones.

mar.iij. Nā ⁊ demones credūt ⁊ cōtremiscūt. Sic dixit scriptura. Quid potuerunt demones plus credere q̃s vt dicerent. Scim⁹ qui sis:

Lu.iiij. tu es filiꝰ dei: Q̃ direrunt demones: hoc dixit ⁊ petrus: cum dñs quereret: q̃s esset:

mat.xvj quē illum dicerēt homines. Rñderunt illi discipuli. Alij dicunt iohānez baptistam: alij heliā: alij hieremiam: aut vnū ex pphetis. Et ille. Vos autē quem me esse dicitis: Respōdit petrus ⁊ ait. Tu es christus filiꝰ dei viui. Et audit a dño. Beatus es symon bariona: q̃ nō reuelauit tibi caro et ſanguis: sed pater meus qui est in celis. Videte que laudes prosequunt hanc fidem. Tu es petrus: ⁊ super hāc petrā edificabo ecclesiam meā. Quid est: super hāc petram edificabo ecclesiā meaz: Super hāc fidē: super id q̃d dictū est. Tu es filius dei viui. Super hāc petrā inquit fundabo ecclesiam meā. Magna laus. Ergo dicit petrus. Tu es xp̃s filius dei viui. Dicūt ⁊ demones. Scim⁹ qui scis: tu es filius dei: sanct⁹ dei. Hoc petrus: hoc ⁊ demones. Eadē verba: nō idem animus. Et vnde cōstat: q̃ hoc petrus cū dilectione dicebat. Quia fides xp̃iani cum dilectiōe est: demonis autē sine dilectōe. Quomodo sine dilectiōe: Hoc dicebat petrus vt

War.ſ. christū amplecteret: hoc dicebāt demones: vt xp̃s ab eis recederet. Nāq̃ anteq̃ dicerent. Scim⁹ qui sis: tu es filius dei: q̃d nobis ⁊ tibi est direrūt: quid veniſti ante tp̃s pdere nos: Aliud est ergo cōfiteri xp̃z vt teneas christū: aliud cōfiteri xp̃m vt repellas a te christuz. Ergo videtis q̃ quō hic dicit. Qui credit: ppria quedā fides est: non quō cū multis. Itaq̃ fratres: nemo hereticoruz dicat vobis. Et nos credimus. Ideo eñ de demonibus exemplū ppoſui: ne gaudeatis ad verba credētium: sed exploretis facta viuētiuz. Videamus ergo q̃d est credere in xp̃o: q̃d credere q̃ iesus ipse est xp̃s. Sequitur. [Ois q̃ credit q̃ iesus sit xp̃s: ex deo natus ē]. Sed q̃d est credere illud: [Et ois q̃ diligit q̃ genuit eū: diligit euz q̃ genit⁹ est ab ipso]. Stati fidei ꝯiunxit dilectionē: q̃ sine dilectōe fides inanis est. Cū dilectiōe fides xp̃iani: sine dilectiōe fides dēmonis. Qui au-

Johā.ſ. tē nōn credūt: peiores sunt q̃s demones: et tardiores q̃s demones. Nescio q̃s non vult credere in xp̃z: adhuc nec demones imitat. Jā credit in xp̃o: sed odit xp̃m. Hz ꝯfessionē fidei i timore pene: nō in amore corone. Nā ⁊ illi puniri timebāt. Aufer de huic fidei dilectionē: vt fiat fides quā. ẽ dicit apl⁹ paul⁹.

Gal.v. Fides que p dilectiōez opat. Inuenisti christianū: luenisti ciuē angelorū: luenisti in via suſpirantē pegrinum: adiunge te illi: comes tu⁹ est: curre cū illo: ſi tū ⁊ tu hoc es. Ois qui diligit q̃ genuit euz: diligit cū qui genit⁹ ē ab ipo. Quis genuit: Pr̃. Quis ẽ genit⁹. Filius. Quid q̃ ait: Ois qui diligit pr̃em: diligit filiū. [In hoc cognoscim⁹ q̃ diligim⁹ filios dei]. Quid ẽ hoc fratres: Pauloante de filio dei dicebat: nō de filijs dei. Ecce vnus posit⁹ est christus contemplādus nobis ⁊ dictum est nobis. Omnis q̃ credit q̃ iesus sit christ⁹: est ex deo natus. Et omnis q̃ diligit qui genuit eū: id est patrem: diligit eum qui genitus est ex ipso:

id est filium dñm nostrū iesum christuz. Et sequitur. In hoc cognoscimus q̃ diligim⁹ filios dei: quasi dictur⁹ esset. In hoc cognoscimus q̃ diligimus filiū dei. Filios dei dixit: qui filiū dei pauloante dicebat. Quia filū dei corpus sunt vnici filij dei: ⁊ cū ille ea put: nos mēbra: vnus est filius dei. Ergo q̃ diligit filios dei: filiū dei diligit. Et qui diligit filiū dei: patrē diligit. Nec pōt quisq̃ diligere patrē: nisi diligat filiū. Et qui diligit filiū: diligit filios dei: mēbra filij dei: ⁊ diligēdo fit ⁊ ipse mēbruz: ⁊ fit per dilectionez in cōpage corporis xp̃i: ⁊ erit vnus christus

1.cor.xij. amās seipsum. Cū se eñ inuicē amāt mēbra: corpus se amat. Et si patiꝰ vnū membrum: cōpatiunt oia mēbra. Et si glorificat vnū mēbrum: cōgaudent oia mēbra. Et q̃d secutus ait: Vos aūt estis corpus xp̃i ⁊ mēbra. Dicebat pauloante de dilectiōe frater na ⁊ ait. Qui nō diligit fratrē quem videt: deū quē non videt quō poterit diligere: Si autē diligis fratrē: forte fratrem diligis et xp̃m non diligis: quō q̃ mēbra xp̃i diligis. Cū ergo mēbra christi diligis: xp̃m diligis. Cum xp̃m diligis: filiū dei diligis. Cum filiū dei diligis: ⁊ patrē diligis. Non pōt ergo separari dilectio. Elige tibi q̃d diligas: sequūtur ⁊ cetera. Dicas: deuz solū diligo: deum patrē: mentiris. Si diligis nō solum diligis: sed si diligis patrē: diligis ⁊ filium. Ecce inḋ diligo patrē ⁊ diligo filium. Sed hoc solū patrem deū ⁊ filium deū dñm nostrū iesum xp̃m: qui ascēdit in celos: ⁊ sedet

Johā.ſ. ad dexterā patris. Jlud verbuz per q̃s facta sunt oia: ⁊ verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. Hoc solū diligo: mētiris. Si enim diligis caput: diligis ⁊ mēbra. Si autem membra nō diligis: nec caput diligis.

Act.ix. Nō expauescis vocē capitis de celo clamātem, p mēbris suis. Saule saule q̃d me psequeris: persecutorez suū vocauit: persecutorē membroꝝ suoꝝ. Dilectorē suum vocauit: dilectorē mēbrō suoꝝ. Jam que sunt mēbra eius nostis frēs: ipa est ecclesia dei.

Gal.v. In hoc cognoscim⁹ q̃ diligimus filios dei: q̃ deū diligimus. Et q̃s non aliud sunt filij dei: aliud deus: sed qui deū diligit: precepta ei⁹ diligit. Et que sunt p̃cepta dei: Mādatum nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Nemo se excuset per aliā dilectionē: ad aliam dilectionē. Omo sic se tenet ista dilectio: q̃s ipsa cōpaginata est in vnū: sic omnes qui ex illa pendēt vnū facit: ⁊ q̃si cōflat illos ignis. Aurum est: cōflatur⁹ malla: ⁊ fit vnū aliquid. Sed nisi feruor charitatis accendat: ex multis in vnū conflari nō potest. Quia deū diligimus: inde cognoscim⁹ q̃ diligimus filios dei. Et vnde cognoscimus q̃ diligimus filios dei: [Quia deū diligim⁹: ⁊ precepta ei⁹ facimus]. Suſpiramus hic ex difficultate faciendi preceptū dei. Audi q̃d sequatur. Homo q̃ laborabas amādo auariciam: cuz labore amatur q̃ amas. Sine labore amat deus. Auaricia iuſſura est laborez: pericula: tribulatiōes: ⁊ obtēperatur⁹ es. Quo fine: Ut habeas vnde ipleas archā: perdas securitatem. Securior forte eras anteq̃ haberes q̃s cuz habere cepisti. Ecce q̃d tibi iussit auaricia. Implesti domū timētur latrones. Acquisisti aurū: pdidisti somnū. Ecce quid tibi iussit auaricia: fac ⁊ fecisti. Quid tibi iubet deus: Dilige me. Aurū diligis: quesiturus es aurū ⁊ forte nō inuēturus. Quisquis me querit: cū illo sum. Amaturus es honorē: ⁊ forte nō p̃uēturus. Quis me amauit ⁊ nō ad me puenit: Dicit tibi deus. Patronum vis facere aut amicū potentē: ambis per alium inferiorē. Me ama dicit tibi deus. Non ad me ambiſ per aliquē. Ipse amoz p̃tez me tibi fecit. Quid dulcius dilectione ista fratres:

Psalmo cxviij. Nō sine cā mō audistis in psalmo fratres. Narrauerūt mihi iniusti dilectōes suas: ſz nō sicut lex tua dñe. Que est lex dei: Mandatū dei. Q̃d est mandatū dei: Nouū illud mandatū. Q̃d ideo nouū dicit q̃: innouat.

Joh.xiij Gal.vj. Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis. Audi que est lex dei. Apl⁹ dicit. Jn uicē onera vestra portate: ⁊ sic adipletis legē christi. Ipsa est ꝯsummatio oiuz operū nostroz̄ dilectio. Jbi est finis: propter hoc currimus: ad illā currimus: cū venerimus: req̃escemus. Audistis in psalmo. Ois con-

Psalmo cxviij. summatiōis vidi finē. Ois consummatiōis vidi finē. Quid viderat iste putam⁹. Ascenderat in verticē alicuius altissimi montis acutissimi: ⁊ pspexerat ⁊ viderat ambitum terre ⁊ circulos orbis vniuersi: ⁊ ideo dixit. Omnis cōsummationis vidi finez: Si hoc laudabile: oculos carnis queram⁹ a domino tā acutos: vt aliquē excelsissimū montez qui est in terra req̃ramus: de cui⁹ cacumine videamus. Ois ꝯsummatiōis vidi finē. Noli ire lōge. Ecce dico tibi. Ascēde i montez: ⁊ vide finē. Christus mons est. Veni ad xp̃m: vides inde finē ois consummationis.

ſ.timo.ſ. Ro.xiij. Quis est iste finis: Paulū interroga. Finis autē precepti dei charitas: de corde puro ⁊ conscientia bona ⁊ fide non ficta. Alio loco. Plenitudo autē legis charitas. Quid taz finitū ⁊ terminatū q̃s plenitudo: Etenim fratres: finē poni laudabil⁹: nolite putare consumptionē: sed ꝯsummationez. Alr enim dr. Finiui panē: alr finiui tunicā. Finui panē manducādo: finui tunicā texēdo. Et ibi finis sonat: ⁊ illic finis sonat: sed tñ panis fi-

nitur vt cōsumatur: tunica finiť vt cōsumeť. Panis finitur vt non sit tunica finiť vt perfecta sit. Ergo sic audite finez. Et qñ legiť psalmꝰ: et auditis. In finē psalmus dauid.

Rom.x. Assidue auditis hoc in psalmis: et debetis nosse qđ audistis. Quid est in finem: Finis eñ legis est xp̄s ad iustitiam oi credēti. Et đ est finis: Christus: qz xp̄s deus: et finis p̄cepti: charitas: et deus charitas: qz pr̄ et filius et spūssanctus vnuz sunt. Jbi tibi finis est: et alibi via est. Noli herere in via et non pucnire ad finē. Ad quicđ audi veneris: trāsi vsqquo peruenias ad finez. Quis est

ps.lxxij finis: Mihi autē adherere deo bonum est. Adhesisti deo: finisti viā: pmanebis in patria. Intēdite: peccuniā aliēs querit: non fit ibi finis: trāsit tanꝫ pegrinus. Quere vbi trāseat: nō ibi remaneat. Si aūt amas: peruariciā implicatꝰes. Erit tibi auaricia cathena pedū: vltra, pgredi nō potes. Transi ergo et hoc: quere finē. Salutez corpis queris: adhuc noli ibi remanere. Que est enim ista salus corporis que morte p̄mit: q̄ egritudine debilitať: friuola: mortalis: fluxa: Quere illā: ne ipediat forte morbida valitudo opa tua bona. Ergo non est ibi finis: qz ꝓpter aliud querit. Quicđ ꝓpter aliud q̄ritur: nō est ibi finis. Quicđ ꝓpter se et gratis querit: ibi est finis. Queris honores forte: ad aliđ agendū queris: vt peragas aliquid: vt placeas deo: noli ipm honorē amare: ne ibi remaneas. Queris laudē: Si dei queris: bñ facis: si tuaz queris: male facis: remanes in via. Sed amaris et tu: laudaris et tu: noli gratulari qñ in te laudaris: laudare in dño: vt cantes. Jn dño laudabitur

Psalmo xxxiij. alia mea. Sermonē aliquē bonum dicis: et laudať sermo tuus: nō laudať quasi tuus: nō est ibi finis. Si ibi ponis finem: finiris. Sed nō finiris quasi pficiaris: sed finiris vt ꝛsumaris. Ergo nō laudēť sermo tuꝰ quasi abs te: qsi tuus. Sz qđo laudeť: Qđo dicit

psal.lv. psalmꝰ. Jn deo laudabo sermonem: in deo laudabo verbuz. Ex hoc fit vt fiat in te qđ sequiť. Jn deo sperabo nō timebo qđ faciat mihi hō. Quādo eñ oia tua in deo laudantur: nō timeť ne pereat laus tua: qz nō deficit deꝰ. Ergo trāsi et ipsa. Videte frēs: quāta trāsimus: in qbꝰ nō est finis. Jbi vtimur quasi in via: qsi in mānsionibus stabulozꝫ resicimur et transimus. Ubi ergo finis: Dilectissimi filij dei sumus: et nōdum apparuit qđ erimꝰ. Hoc dictū est in hac epla. Adhuc ergo in via sumꝰ. Adhuc quocūqz venerimꝰ trāsire debemus: vsqquo pueniam ad aliquē finē. Scimꝰ qz cū apparuerit silez ci erimus: qñ videbimꝰ eū sicuti est. Jste finis: ibi ꝑpetua laudatio: ibi semp alla sine ofectu. Ergo ipm finē dixit in psalmo. Ois ꝓssima tiōis vidi finē. Et qualit dicereť illis. Quis est finis quē vidisti: Latū mādatum tuum valde. Jpse est finis: latitudo mādati. Lati tudo mādati charitas est: qz vbi charitas: nō sūt angustie. Jn ipsa latitudie erat apls cū diceret. Os nrm patet advos o corithy: cor nrm dilatatū est: nō angustamim in nobis. Jō ergo latū mandatum valde. Qđ est latū mandatū: Mandatuz nouū do vobis vt vos inuicē diligatis. Charitas ergo nō angustať. Uis nō angustari in terra: in lato habita. Quicđ eñ tibi fecerit homo: nō te angustet: qz illud diligis qđ non nocet. Jō deū diligis: fraternitatē diligis: legē dei diligis: eccleſiā dei diligis: sempiterna erit: latoras in terra: sed puenis ad fructū ꝑmissum: qs tibi tollit qđ diligis: Si nemo tibi tollit qđ diligis: securꝰ dormis imo securus vigilas: ne dormiēdo pdas qđ diligis. Nō eñ frustra dictū est. Illumia oculos meos: ne qñ dormiā in morte. Qui claudūt oculos Jō charitatē: obdormiscunt in ꝓcupiscētijs delectationū carnalium. Euigila g̃: delectatiōes eñ sunt: māducare: bibere: luxuriari: ludere: venari. Jpas istas vanas ola mala sequūtur. Nūquid nescimꝰ qz delectationes sunt: Quis neget qz delectāt: Sz plus diligatur lex dei. Clama Jō tales suasores. Narrauerūt mihi inusti delectatiōes: sed nō sicut lex tua dñe. Jsta delectatio manet nō solū manet quo venias: sed etiā renocat fugientē. [Hec est eñ dilectio dei: vt ꝓcepta eiꝰ seruemus.] Jaz audistis. Jn his duobꝰ ꝓceptis tota lex pendet et ꝓphete. Qđo noluit te diuidere ꝑ multas paginas. Jn his duobꝰ ꝓceptis tota lex pēdet et ꝓphete. Jn qbꝰ duobus ꝓceptis: Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: et ex tota aīa tua: et ex tota mēte tua: et diliges, primū tuū sicut teipsuz. Jn his duobꝰ ꝓceptis tota lex pendet et ꝓphete. Ecce de qbus ꝓceptis narrat tota ista epla. Tenete ergo [illegible]ectionem et securi estote. Quid times ne male facias alicui: Quis male facit ei quē diligit: Dilige: non pōt fieri nisi bñ facias. Sed forte corripis: Amor hoc facit: nō seuicia. Sz forte cedis: Ad disciplinā facis: qz amor ipsi⁹ dilectōis nō te permittit negligere indisciplinatum. Et sit quodāmō quasi diuersus fructus et Jūus: vt aliqñ odiuz blandiar: et charitas seuiat. Nescio qs odit inimicū suū: et fingit illi amicitiā: videt illum facere aliqđ mali: laudat: vult eū esse precipitē: vult cecuz ire ꝑ abrupta cupiditatuz suaz: vnde forte nō redeat: laudat. Qñ laudať peccator in desideriis aīe sue. Adhibet illi vnctionē adulatiōis sue. Ecce odit et laudat. Aliter videt

Psalmo cxviij. €

ℌ. cor. vj

Joh. xiij

Psal. xij

Psalmo cxviij.

Joh. j. Luce xxiij. Matth. xxij.

Psalmo cxviij.

Psal. lx.

amicum suū tale aliqđ facere reuocat. Si illū non audiat: pferz verba etiā castigationis: obiurgat: litigat: aliqñ venit ad hāc ne cessitatē vt litiget. Ecce odiuz blādit: et charitas litigat. Noli attēdere verba blādientis et qñ seuitiā obiurgātis: venā inspice: ratiē vnde, pcedat quere. Jlle blādit vt deci piat: iste litigat vt corrigat. Ergo nō opꝰ est fratres: vt p nos distēdať cor vestrū. Impetrate a deo vt diligatis inuicez. Oēs hoies etiā inimicos vestros diligatis: nō qz sunt fratres: sed vt frēs sint. Ut semper fraterno amore flagretis: siue in fratrē factū: siue in inimicū vt frater fiat diligēdo: vbiqqz fratrē diligitis: amicū diligitis. Jaz tēū est: iā in vnitate etiā cathedra tibi ꝓuctus est: si bñ viuis: fratrē diligis factum ex inimico. Si diligis aliquē qui nōdū credit i christo: aut si credidit xp̄o vt demones credunt: repelledis vanitatē ipsiꝰ: tu diligis: fraterno amore dilige. Nōdum est frater: sed iō dilige vt sit frater. Ergo tota dilectio nra fraterna est erga xp̄ianos: ergo oia mēbra eiꝰ. Disciplina charitatis frēs mei: robur: flores: fructꝰ: pulchitudo: amenitas: pastus: potus: cibꝰ: amplexus sine satietate est. Si sic nos delectat pegrinos: i patria qđo gaudebimꝰ. Curramus g̃ frēs mei: curram⁹et diligamꝰ xp̄m. Qđ est xp̄m: Jesum xp̄z. Quis est iste: Uerbū dei. Et qđo venit ad egrotos

Joh. j. Uerbū caro factū est: et habitauit in nobis. Cōpletū est ergo qđ scriptura ꝑdixit. Oportebat xp̄z pati: et resurgere tertia die a mortuis. Corpus ipsiꝰ ybi iacet: mēbra ipsiꝰ ladorāt. Ubi esse debes vt sub capite sis: Et ꝑdicari in noie eius penitētiā et remissionē pcātoꝝ per oēs gētes incipiētes ab hierlm. Jbi diffundať charitas tua. Dicit xp̄us et

Psalmo cxviij. psalmꝰ: id est spūs dei. Latū mādatū tuum valde. Et nescio qs ponit i africa fines charitatis. Extēde charitatē p totū orbē: si vis xp̄m amare: qz mēbra xp̄i per orbez iacent. Si amas partē: totus es. Si diuisus es: in corpore nō es. Si in corpore non es: sub capite nō es. Quid, pdest qz credis et blasphemas: Adoras illuz in capite: blasphemas in corpore: Amat ille corpus suū. Si tu te ꝑcidisti a corpore ipsiꝰ: caput nō se ꝑcidet a corpore suo. Sine cā me honoras: clamat tibi caput desup: sine cā me honoras. Tanꝫ si velit tibi aliqs osculari caput et calcare tibi pedes: forte caligis clauatꝫ cōteret pedes tuos: volēs tibi tenere caput et osculari. Nōne inter verba honorātis clamares et diceres: qđ facis hō: Calcas me. Nō diceres: calcas caput meum: qz caput honorabat: ꝛz plus clamaret caput, p membris calcatis qꝫ p se qz honorabať. Nonne clamat ipm caput. Nolo honorem tuū: calcare me noli: Jam tu dic si potes q̃re te calcaui: dic huic capiti: et oscularivolui: ꝓplecti volui. Sed non vides o stulte: qz qđ vis amplecti p quādam cōpagē vnitatis puenit ad id qđ calcas: Sursuz me honoras: iussuz me calcas. Plus dolet qđ calcas quā gaudet qđ honoras: qz qđ honoras dolet, peis quos calcas. Qđo clamat ligua: Dolet mihi. Nō dicit: dolet pedi meo: ꝛz dolet mihi dicit. O lingua qs te tetigit: quis pcussit: qs stimulauit: qs pupugit Nemo. Sed ꝓiūcta suz eis que calcatur. Qđo vis nō doleaz: qñ nō sum sepata: Dñs ergo noster iesus xp̄s ideo ascēdit in celuz die q̃dragesimo: cōmendauit corpus suū: qua habebat tacere: qz vidit multos honoraturos se qz ascēdit in celū: et vidit qz honor ipsoz inutilis est: si conculcant mēbra ipsiꝰ in terra. Et ne qs erraret: et cū adorat caput in celo: calcaret pedes in terra: dixit ybi eēnt mēbra ipsiꝰ. Ascēsurus eñ dixit verba nouissima: post ipsa ꝑba: nō est locutus in terra. Ascēsirū caput in celum: cōmendauit mēbra in terra et discessit. Jā nō inuenis loqui xp̄z in terra. Jnuenis illū loqui: ꝛz in celo: et de ipso celo. Quare: Qz mēbra calcabanť in terra. Persecutori eñ saulo dixit desup. Saule saule qđ me ꝑsequeris: Ascēdi in celum: sed adhuc i terra iaces. Hic ad dexterā patris sedeo: ibi adhuc esurio: sitio pegrinus sum. Qđo ergo corpus cōmēdauit in terra ascēsurus: Cū interrogarent illū discipuli. Dñe si hoc in tpe presentaberis: et quādo regnū israel: Respōdit iturus. Non est vestruz scire tps qđ pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutez spūssanctī superuenientē in vos: et eritis mihi testes. Uiderte qua diffundat corpus suuz: videte vbi se calcari nō vult. Eritis mihi testes in hierusalē et totam iudeā et samariā: vsqz in totam terrā. Ecce qua iaceo: q̃ ascendo. Ascēdo eñ qz caput suum. Jacet adhuc corpus meū. Qua iacet: per totā terram. Caue ne pcutias: caue ne violes: caue ne calces. Nouissima verba xp̄i sunt ista ituri in celum. Cōsiderate languentē in lecto hoiez: in domo sua iacentē et maceratū egritudine primū morti: anhelātez iam animā quodāmodo inter dentes habētē: qui forte sollicitus de aliq re chara sibi quā ꝛsultū diligit: veniat illi in mentē: et vocet heredes suos et dicat. Rogo vos facite hoc. Teneat quodāmō violēter aiaz: ne aī exeat: q̃ illa ꝑba nouissima dictauerit: efflat aiaz: tollitur cadauer in sepulchrū. Heredes ipsiꝰ qđo meminerūt nouissima morientis: Qđo si quis existat: qui dicat eis.

Psal. lx.

Nolite facere. Quid ergo illi dicant? Ergo nō facio qđ mihi pr̄ me⁹ effians aiam nouissime mādauit: qđ vltimum sonuit in aures meas, pficisēte hinc pfe meo? Quenis alia ẏba ipsius aliter posluz habere nouissima verba plus tenēt. Nō em̄ vidi ampli⁹: non audiui loquentē. Ffes cogitate visceribus xp̄ianis. Si heredib⁹ sunt tā dulcia: tā gra ta: tā magni pōderis ẏba ituri in sepulchrū hered̄ib⁹ xp̄i q̄lia debēt esse ẏba nouissima: nō redituri in sepulchrū sed ascēsuri in celū Nāq; ille q̄ vixit & mortu⁹ est rapiť ad alia loca aīa ipsi⁹: corp⁹ ipsius ponit in terra: an fiant illa ẏba: an nō fiāt: nō ad eū ptinet: tñ aliud agit: aliud patitur. Aut in sinu abrae gaudet: aut in igne eterno aque modicū desiderans: in sepulchro aūt ipsi⁹ i acet cadauer sine cēsu: & custodiunť verba nouissima moriētis. Quid sibi sperāt illi q̄ ẏba nouissima sedētis in celo nō custodiūt: videte desup an ptēnať: an nō ptēnatur. Illi⁹ qui dixit. Saule saule quid me pseq̄ris? Qui seruat ad iudiciū qđ videt pati mēbra sua? Et quid nos fecim⁹ inquiūt? Nos sum⁹ passi: psecutionē nō fecimus. Uos fecistis o miseri primo: qz diuisistis eccliaz. Maior est malicia lingue q̄ ferri. Superba fuit ācilla sarę agar: & afflicta est a dña sua, ppter superbiā. Disciplina erat illa nō pena: ideo cū recessisset a dña sua qđ ei dixit angelus? Reuertere ad dñaz tuā. Sic ergo carnalis alia tāq̄ ancilla superba: si forte aliq̄s molestias passa es, ppter disciplinaz: qđ infanis? Redi ad dñam tuā: tene dñicā pacē. Ecce pferunť euāgelia: legimus qua diffundiť ecclesia. Disputať & tra: & ōt nobis. Traditores Cui⁹ rei traditores? Xp̄s cōmēdat eccliam suā: & nō credis? ego tibi credit⁹ sum mal. dicēti parētib⁹ meis: vis vt credā tibi traditoribus? Credo tu prius xp̄o. Quid est dignū. Xp̄s deus est: tu hō? Cui ẏus debet credi? Xp̄s eccliam suā toto orbe diffudit. Ego dico. Contēne. Euāgeliū loquiť. Caue Quid dicit euāgeliū? Oportebat pati xp̄m & resurgere a mortuis die tertia: & pdicari in noie eius penitētiaz & remissionē petōrū. Ubi remissio petōrū: ecclia est. Quō ecclia? Illi em̄ dictū est. Tibi dabo claues regni celoz: & q̄ solueris in terra: soluta erūt & in celis. Qua diffundiť ista remissio petōrum? Per oēs gētes: incipiētes ab hierlm. Ecce crede xp̄o. Sz qz intelligis si crediderś xp̄o: non te habere qđ dicas de traditoribus. Tibi vis vt credā parentibus meis maledicē ti: q̄ tu credas xp̄o predicāti?

Lu. xxiiij.

mat. xvj

Lu. xxiiij.

Luc. xvj

Act. ix.

Gen. xvj

¶ Finis expositiōis diui Aurelij Augustini in epistolam beati Johannis.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B. Omnes sunt quaterni preter B qui est quinternus.

¶ Finitur Prima pars operū sermonū Diui Aurelij Augustini: in qua hi sermones cōtinent. Ad frres in heremo. Sermones. lxxvj. De verbis dñi. Ser. lxiij. De verbis apli. Ser. xxxv. In epl̄am Canonicā beati Johānis prima. Tractatus. x. q̄ oia summa dilligētia Lugduni impssa fuere in edib⁹ Jacobi Mareschal. Anno dñi. M. cccc. xx. Die vo. iij. mēsis Augusti.

Expositio beati Augustini de Sermōe domini in mōte. Prologus.

Ermonem quem locut⁹ est dñs nr̄ Jesus xp̄s in mōte sicut in euangelio sc̄z Matthēū legim⁹: si qs pie sobrieq̄ cōsiderauerit: puto q̄ immeniet in eo qđ ad mores ortimos pertinet: pfectū vite xp̄iane modū. Qđ polliceri non temere audemus: sed ex ipsis eiusdē dñi ẏbis cōijcimus. Nā sicut sepe sermo concludiť vt appareat in eo pcepta esse oia q̄ ad informandā vitā ptinēt. Sic em̄ dicit: Mat. vij. Omis ergo qui audit ẏba mea hec. Cū ergo non dixit: quis audit ẏba mea tm̄: sed addidit dicēs. Qui audit ẏba mea hec satis vt arbitror significauit hec verba que in monte locutus est tam perfecte instruere vitā eorum qui voluerint fm ea vivere: vt merito cōparentur edificanti super petram. Hoc dixi: vt appareat istum sermonē omnibus preceptis qbus christiana vita informatur esse pfectū. Nā de hoc capitulo diligēti⁹ suo loco tractabiť. Huius igitur sermonis initiū sic assumiť.

¶ Capitulum. j.

Um vidisset autē turbas multas Jesus ascendit in mōtē: & cū sedisset accesserunt ad eū discipuli eius: & aperiēs os suū docebat eos dicēs. Si queritur qđ significet mōs / bene intelligiť significare maiora pcepta iusticie: qz minora erant / que iudeis data sunt. Unus em̄ de⁹ per sanctos prophetas et famulos suos: fm ordinatissimam distributionez tēporum dedit minora precepta populo quē timore adhuc alligari oportebat / et per filium suum maiora populo quem charitate iam liberari conuenerat. Cuz autem minora minoribus: maiora maioribus dātur ab eo dantur qui solus nouit congruentes suis temporibus: generi humano: exhibere medicinā. Nec mirū est q̄ dantur pcepta maiora ppter regnū celoz: & minora data sunt ppter regnū terrenū: ab eodē vno deo q̄ fecit celum & terraz. De hac ergo iustitia que maior est: dicit p prophetaz. ps. xxxv. Justicia tua sicut mōtes dei. Et hoc bene: significat q̄ ab vno solo magistro docendis tantis rebus idoneo: docetur in monte. Sedens autem docet: qđ pertinet ad magistrū dignitatem. Et accedunt ad eū discipuli eius vt audiendis illius verbis hi essent etiam corpore vicinotes: q̄ pceptis implendis animo apptopinquabant. Et aperiēs os suum docebat eos dicens. Ista circumlocutio qua scribitur: & aperiens os suum: fortassis ipsa mora commendat: aliquanto longiorem futurum esse sermonem: nisi forte non vacet quod nunc eum dictum est aperuisse os suum: quod i pse in lege veteri aperire soleret ora prophetarum.

¶ Capitulū. ij. de ꝑma beatitudine.

Uid ergo dicit? Beati pauperes spū qm̄ ipsorum est regnū celoz. Legimus scriptum de appetitione rerū temporaliu: Ecclesiastes. j. Ola vanitas et ꝑsumptio spiritus. Presumptio autē spiritus audaciam et superbiaz significat. Uulgo etiam magnos spiritus superbi habere dicuntur: & recte. Quādoquidem spiritus etiam ventus vocatur: vnde scriptum est. ps. cxlviij. Ignis grando nix glacies spiritus tempestatis. Quis ergo nesciat: superbos inflatos dici tanq̄ vētō distentos? Unde est etiam illud apostoli. j. Cor. viij. Scientia inflat: charitas edificat. Quapropter recte hic intelligunť pauperes spiritu: humiles & timētes deum: id est nō ha- Ecclia. j bentes inflatum spiritū. Nec aliunde omnino incipere oportuit beatitudinem: siquidem perueniura est ad summaz sapientiā. Initiuz autē sapientie timor domini. Quo niam et econtrario. Initium omnis pecca ibidē. ti superbia scribitur. Superbi apperant & diligant regna terraz beati aūt pauperes spiritu qm̄ ipsorum est regnū celorum.

¶ Capitulū. iij. de scōa beatitudine.

Eati mites quoniam ipsi hereditate possidebūt terram. Illam credo terram de qua in psalmo dicitur. exli. Spes mea es tu: & ortio mea in terra viuentiū. Significat em̄ quandam soliditatem & stabilitatem hereditatis perpetue: vbi anima per bonū affectum tanq̄ loco suo requiescit / sicut corpus in terra

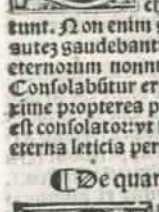
Universidad de Biblioteca

e inde cibo suo aliter sicut corpus ex terra ipsa est requies et vita sanctorum. Mites autem sunt qui cedunt improbitatibus: et non resistunt in malo sed vincunt in bonu malum. vt ad Roma. xij. dicitur. Rixentur ergo immites: et dimicent pro terrenis et temporalibus rebus: beati autem mites: quoniaz ipsi hereditate possidebunt terrā. de qua pelli non possunt.

De tertia beatitudine.

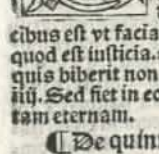
Beati lugentes quoniaz ipsi consolabuntur. Luctus est tristitia de amissione charorum. Conuersi autem ad deuz ea que in hoc mundo chara amplectebant: amittunt. Non enim gaudent his rebus quib⁹ autez gaudebant: e donec fiat in illis amor eternorum nonnulla mestitia sautiantur. Consolabūtur ergo spiritusancto: qui maxime propterea paracletus nominatur: id est consolator: vt talia amittentes luctuz eterna leticia perfruantur.

De quarta beatitudine.

Beati qui esuriunt et sitiūt iusticiam quia ipsi saturabuntur. Jam istos amatores dicit veri et inconcussi boni. Illo ergo cibo saturabun tur de quo ipe dicit dominus Joh. iiij. Meus cibus est vt faciam voluntatez patris mei quod est iusticia. Et illa aqua de qua quisquis biberit non sitiet vt idem dicit. Joh. iiij. Sed fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam.

De quinta beatitudine.

Beati misericordes: quoniā ipo rum miserebitur de⁹. Beatos esse dicit qui subueniunt miseris: quoniaz eis ita rependitur vt de miseria liberentur.

De sexta beatitudine.

Beati mundo corde quoniam ipsi deū videbunt: ꝯ ergo stulti sunt qui deum istis exterioribus oculis querunt: cuz corde videatur: sicut alibi scriptum est Sap. i. e in simplicitate cordis querite illum. Hoc est enim mūdum cor: quod est simplex cor. Et quemadmodum lumen hoc videri non pōt nisi oculis mundis: ita nec deus videt nisi mundū sit illud quod videri potest.

De septima beatitudine.

Beati pacifici: quoniaz ipsi filij dei vocabūtur. In pace perfectio est vbi nil repugnat. Et ideo filij dei pacifici: quoniam nihil in his resistit deo: et vtiaz filij dei similitudinē patris habere debent. Pacifici autem in semetipsis sunt: qui omnes animi sui motus cōponentes et subijcientes rationi: id est menti: et spiritui: carnalesqz cōcupiscentias habentes adomitas fiunt regnuz dei. In quo ordinata sunt omnia: vt id quod est in homine precipuum et excellens. Hoc imperat ceteris nō reluctantibus q̄ sunt nobis bestijsqz communia: atqz idipsum quod excellit in homine: id est: mens et ratio subijciatur potiori quod est ipsa veritas vnigenitus dei filius. Neqz enim imperare inferioribus potest nisi superiori seipsum subiciat. Et hec est pax que datur in terra hominibus bone voluntatis. vt Luce. ij. Hec vita consummati perfectiqz sapientis. De huiusmodi regno pacatissimo et ordinatissimo missus est foras princeps huius seculi: qui peruersis inordinatisqz dominatur: hac pace intrinsecus constituta atqz firmata: quascuncz persecutiones ille qui foras missus est: forinsecus concitauerit: auget gloriam que sc̄m deum est: non aliquid in illo edificio labefactans: sed deficientibus machinis suis innotescere faciens quanta firmitas intus extructa sit. Jdeo sequitur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiaz: quoniam ipsorum est regnum celorum.

Capitulum quartum. De octaua beatitudine.

Unt autem omnes iste sententie. Jam enim cetera compellans loquitur ad illos qui aderāt dicēs. Beati eritis cuz vobis maledicent: et persequentur vos. Superiores aūt sententias generaliter degerebat. Non enim dixit. Beati pauperes spiritu quoniam vestrum est regnum celorū: sed quoniam ipsorum est regnum celorum. Neqz beati mites: quoniam vos possidebitis terram: sed quoniam ipsi possidebunt terram. Et ita ceteras vsqz ad octauam sententiam vbi ait. Beati qui persecutionez patiuntur re. vsqz regnum celoruz. Jnde iam incipit loq̄ presentes compellans cuz et illa que supra

dicta sunt ad eos etiam pertinerent qui presentes audiebant: e hec postea que videnť presentibus specialiter dici pertineāt: etiā ad illos qui absentes vel post futuri erant Quapropter iste sententiaruz nūerus diligenter cōsiderandus est. Jncipit enim beatitudo ab humilitate. Beati pauperes spiritu. id est non inflati: dum se diuine auctoritati subdit anima: timens post hanc vitā ne pergat ad penas etiam si forte in hac vita sibi beata esse videatur. Jnde venit ad diuinarum scripturarum cognitionez: vbi oportet eam se mitez prebere pietate: ne id quod imperitis videtur absurdum vituperare audeat: et paruicacibus concertationibus efficiatur indocilis. Jnde iaz incipit scire quibus modis seculi huius per carnalem consuetudinem ac peccata teneaŕ. Jta q̄ in hoc tertio gradu in quo scientia est: lugetur amissio summi boni: quia inheretur extremis. Jn quarto autem gradu labor ē vbi vehementer incumbitur: vt sese animo⁹ euellat ab his quibus pestifera dulcedine innerus est: hic ergo esuritur e sititur iusticia e multum necessaria est fortitudo: quia non relinquitur sine doloze q̄ cum delectatione retinetur. Quinto autem gradu: perseuerantibus in labore datur euadendi cōsilium. Quia nisi quisqz adiuuetur a superiore: nullo modo est sibi idoneus: vt sese tā tis miseriarum implicamentis expediat. Est autem iustum consilium vt qui se a potentiore adiuuari vult: adiuuet et infirmiorez in quo est ipse potentior. Jtaqz beati misericordes: quia ipsorum miserebitur deus. Sexto gradu est cordis mundicia de bona conscientia bonoruz operum: valens ad contemplandum summum illud bonuz quod solo puro e sereno intellectu cerni' potest. Postremo est septima ipsa sapiētia: id est contemplatio veritatis pacificans totū hominem e suscipiens similitudinem dei q̄ ita concluditur. Beati pacifici: quoniā ipsi filij dei vocabuntur. Octauo gradu tanqz ad caput redit: quia consummatum hominem: perfectūqz ostendit e probat. Jtaqz in prima e octaua nominatum est regnum celorum. Beati pauperes spiritu: quoniā ipsorum est regnū celorum: e beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam: quoniam ipsorum est regnum celorum. Cū autez dicit apostolus. Ad Ro. viij. Quis nos separabit a charitate christi. Tribulatio: an angustia: an psecutio: an fames: an nuditas: an periculum: an gladius? Septem sunt ergo que perficiunt: nam octaua clarificat: e quod perfectum est demonstrat: vt per hos gradus perficiantur et ceteri tāqz a capite rursus exordiēs. Videtur ergo mihi etiam septiformis operatio spiritussancti: de qua Esaias loquitur: his gradibus sententijsqz cōgruere: sed interest ordinis. Nam ibi enumeratio ab excellentioribus ce pit: hic vero ab inferioribus. Jbi namqz incipit a sapientia dei et desinit ad timorem dei. Sed initiuz sapientie timor domini est Quapropter si gradatim tanqz ascendentes numeremus. Primus ibi est timor dei: secunda pietas: tertia scientia: quarta fortitudo: quintum consilium: sextus intellectus: septima sapientia. Timor domini cōgruit humilibus: de quibus hic dicit. Beati pauperes spiritu: id est non inflati: non superbi quibus apostolus dicit. Ad ro. xj. Noli altum sapere: sed time: id est noli extolli. Pietas congruit mitibus. Qui enim pie querit honorat sanctam scripturam: et non reprehendit q̄ nondum intelligit: et ppterea non resistit quod est mitem eē. Unde hic dicitur: beati mites. Scientia congruit lugentibus: q̄ iā cognouerunt in scripturis: quibus malis vincti tenēāur: que tanqz bona et vtilia ignorantes appetiuerūr: de quibus hic dicit. beati qui lugēt nūc Fortitudo congruit esurientibus et sitientibus: laborant enim desiderantes gaudiū de veris bonis: et amorem a terrenis et a corporalibus auertere cupientes: de quibus hic dicitur: beati qui esuriunt e sitiunt iusticiam. Consilium congruit misericordibus. Hoc enim vnum remedium est de tantis malis euadendi: vt dimittamus sicut et nobis dimitti volumus: et adiuuemus in quo possumus alios: sicuti nos in quo non possumus cupimus adiuuari: de quibus hic dicitur. beati misericordes. Intellectus congruit mundis corde: tanqz purgato oculo quo cerni possit: quod corpore⁹ oculus non vidit nec auris audit: nec in cor hominis ascendit prime Corinthioxx. de quibus hic dicitur. beati mundo corde. Sapientia congruit pacificis: in quibus iam ordinata sunt omnia: nullusqz motus aduersus rationem rebellis est: sed cūcta obtemperant spiritui hominis: cum et ipse obtemperat deo: de quibus hic dicitur. beati pacifici. Unum autem premium quod est regnum celorum pro ipsis gradibus varie nominatum est. Jn primo sicut oportebat positum est regnum celorum q̄ est perfecte summeqz sapientie anime rationalis. Sic itaqz dictum est: beati pauperes spū: q̄n ipsoz ē regnū celoz: tāqz discerēt: initiū sapiētie timor dñi. Mitib⁹ here

Esa. xj.

Eccle. j.

Mat. v.

esa. lxiij

puer. ix. Eccle. j.

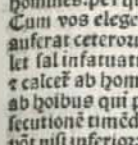
ditas data est tanq̃ testamentū patris cū pietate q̃entibus beati mites: qm̃ ipsi hereditate possidebūt terrā. Lugẽtib⁹. Cōsolatio tanq̃ sc̃tib⁹ q̃d amiserint ⁊ quibus immersi sunt. Beati qui lugent nūc qm̃ ipsi cōsolabunt. Esurientib⁹ ⁊ sitientib⁹ iusticiā: saturitas: tanq̃ refectio laborantibus fortiterq̃ certãtib⁹ ad salutē. Beati q̃ esuriūt et sitiūt iusticiā: qm̃ ipsi saturabunt: ur Miseri cordib⁹ mia: tanq̃ vero et optimo cōsilio ꝓuentib⁹: vt hoc eis exhibeat a porẽtione: qō inualidioꝛib⁹ ipsi exhibent. Beati misericordes: qm̃ ipsoꝝ miserebit deus. Mūdis corde: facultas videndi deū: tanq̃ purū oculū ad intelligẽda eterna gerẽtib⁹ beati mūdo corde qm̃ ipsi deū videbūt. Pacificis: dei similitudinē: tãq̃ pfecte sapiẽtibus formatisq̃ ad imaginē dei p regenerationez noui hois: beati pacifici qm̃ filij dei vocabunt. Et ista quidē in hac vita cōpleri possunt: sicut cōplera esse in aplis credimus. Nã ille oīmoda ⁊ in angelicã formã mutatio q̃ post hanc vitã ꝓmittit: nullisq̃ verbis exponi pōt: beati q̃ pſecutionē patiuntur ꝓpter iusticiā qm̃ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. hec octaua sententia q̃ ad caput redit: perfectūq̃ hoiez declarat: significat forte circūcisionē octauo die in veteri testamento: ⁊ dñi resurrectionē post sabbatū q̃ est vtiq̃ octauus idēq̃ prim⁹ dies: ⁊ celebrationē octauariꝰ feriarū quas in regeneratione noui hominis celebramus: ⁊ numero ipso pente choſtes. Nã septenario septies multiplicato quo filit quadraginta nouē quasi octauus addit vt quinquaginta cōpleant: ⁊ tãq̃ redeat ad caput. Quo die missus est spūs̃c̃tus quo in regnū celoꝝ ducimur: ⁊ hereditatē accepim⁹: ⁊ cōsolamur ⁊ pascimur ⁊ miam ꝓsequimur: ⁊ nō damur ⁊ pacificamur: atq̃ ita pfecti omes extrinsec⁹ illatas molestias ꝓ veritate ⁊ iusticia sustinem⁹. Beati inq̃t eritis cū vobis maledicent ⁊ vos persequentur ⁊ dicent omne malum aduersum vos mentientes propter me: gaudete et exultate: quoniã merces vestra multa est in celis. Animaduerrat quisquis delicias huius seculi et facultates rerum temporalium querit in homine christiano: ipt̃rinsecus esse nostram beatitudinem: sicut de anima ecclesiastica ore prophetico dicitur. Psalmo. xliij. Omnis gloria filie regis intrinsecus: nam extrinsecus maledicta et persecutiones et detractiones promittuntur: de quibus tamen magna merces in celis est que sentitur in corde patientium eorum qui iam possunt dicere. Gloriamur in tribulaꝓnt⁹: sciẽtes quoniam tribulatio patientiã operatur: patientiã probationem: probatio spem. Spes autem non confundit: quia charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Non enim ista perpeti fructuosum est: sed ista pati ꝓ christi nomine ⁊ nō solum equo animo: sed cum exultatione etiã tolerare nam multi heretici nomine christiano animas decipientes multa talia patiuntur: sed ideo excluduntur ab ista merꝛ cede: quia non dictum est tantum beati q̃ persecutionez patiuntur/ sed additum est ꝓpter iustitiam. Vbi autem sana fides Aba.iij. non est: non potest esse iusticia: quia iustus ex fide uiuit. Neq̃ scismatici aliquid sibi ex ista fide promittant: quia similiter vbi charitas nō est: non potest esse iusticia. Dilectio em̃ ꝓximi malū nō operat/ quã si haberẽt: nō dilaniarent corpus christi q̃ est ecclesia. Queri autem potest quid interſit q̃ ait: cum vobis maledicent ⁊ dicent omne malum aduersum vos: cum maledicere hoc sit malum dicere. Sed aliter: maledictum iactatur cum contumelia coram illo cui maledicitur: sicut domino nostro dictũ est. Nonne verum dicimus q̃ samaritan⁹ es et demoniũ habes. Joh. viij. Aliter cũ absentis fama leditur: sicut de illo itẽ scribitur: aliꝰ dicebant q̃ ꝓpheta est: aliꝰ dicebant non sed seducit ꝓpl̃m. Joh. vij. Per sed autẽ est vim inferre vel insidijs appetere: quod fecit qui eum tradidit ⁊ cũ crucifixerũt. Sane q̃ etiã hoc nō est nude positũ vt diceretur: et dicent omne maluꝫ aduersum vos: sed additum est mentientes: additum etiaꝫ ꝓpter me: ꝓpter eos additum puto qui volunt de persecutionibus ⁊ de fame suę turpitudine gloriari: ⁊ ideo dicere ad se pertinere christuꝫ: q̃ multa de illis dicuntur mala cum ⁊ verba dicantur qm̃ de illoꝝ errore dicuntur. Et si aliꝰ aliq̃n etiam nonnulla falsa tacẽt q̃ temeritate hoiz plerũq̃ accidit. nō tm̃ ꝓpter christũ ista patiuntur. Non em̃ christum sequitur qui nō fm̃ verã fidem ⁊ catholicam disciplinam christianus vocatur. [Gaudete ⁊ exultate inquit: qm̃ merces vestra multa est in celis]. Non hic celos dici puto superiores partes mundi huꝰ visibilis: non em̃ merces nr̃a q̃ incõcussa esse ⁊ eterna dꝫ in reb⁹ volubilib⁹ ⁊ trãsitoꝝ collocãda est: sed in celis dictũ puto: in spiritalibus firmamẽtis vbi habitat sempiterna iusticia In quorum comparatione terra dicit aia Gcb.iij. iniqua cui peccanti dicitur: terra es et in terram ibis. De his celis dicit apostolus Philip. iij. qm̃ conuersatio nostra in celis est Sentiũt ergo iã illã mercedẽ qui gaudẽt

Roth. v.

spiritalibus bonis: sed tunc ex omni parte perficietur: cum etiam mortale hoc induerit immortalitatẽ. Ita em̃ inqt. j. Cor. xv. persecuti sunt ⁊ ꝓphetas q̃ ante vos fuerunt. Nūc pſecutionē generaliter posuit: ⁊ in maledictis et in dilaceratione fame. Et bene exemplo adhortatus est: qr vera dicentes solent persecutionem pati nec th ideo ꝓphete antiq̃ timore persecutionis a veritatis ꝓdicatione defecerũt. Rectissime itaq̃ sequitur. Capitu. v.

Os estis sal terre: ostendens fatuos esse iudicandos qui temporaliũ bonorum vel copiaꝝ ꝓfectates vel iopiã metuẽtes: amittunt eterna: que nec dari possunt ab hominib⁹: nec auferri. Itaq̃ si sal infatuatũ fuerit in q̃ salietur. i. si vos per quos condiendi sunt q̃dammodo populi: metu persecutionum tẽporalium amiseritis regna celoꝝ q̃ erũt homines: per quos a vobis error auferat: Cum vos elegerit deus per quos errorem auferat ceterorum. Ergo ad nihilum valet sal infatuatum: nisi vt mittatur foras ⁊ calcẽ ab hominibus. Nō itaq̃ calcatur ab hoibus qui patitur pſecutionẽ: sed q̃ pſecutionẽ timẽdo infatuat. Calcari em̃ nō pōt nisi inferior: sed inferior nō est: q̃ cuius in corpore multa in terra sustineat: corde tm̃ figus in celo est. Capl̃m. vj.

Os estis lumẽ mũdi. Quõ dixit sal terre superius sic nunc dicit lumen mundi. Nam neq̃ superius ista terra accipienda est quaz pedibus corporeis calcamus: sed homines: qui in terra habitant vel etiã peccatores quorum condiendis ⁊ extinguendis fetoribus apostolicum salem dominus misit. Et hic mũdum non celum et terram sed homines q̃ sunt in mundo vel diligunt mundum opz intelligi quib⁹ illuminandis apostoli missi sunt. Capl̃m. vij.

On potest ciuitas abscondi supra montem constituta: id est super insignẽ magnamq̃ iusticiam quam significat etiam ipse mõs in quo disputat dominus Neq̃ accendunt lucernã ⁊ ponunt eam sub modio. Quid putamus ita esse dictum sub modio: vt occultatio lucerne tantum accipienda sit: tanq̃ si diceret: nemo accendit lucernam et occultat illam: an aliquid etiam modius significat vt hoc sit ponere lucernaz sub modio: superioza facere corporis commoda quam predicationem veritatis: et ideo quisq̃ veritatem non predicet dum timet ne quid in rebus corporalibus ex temporalib⁹ molestie patiatur. Et bene modi⁹ dicit. siue ꝓpter retributionem mensure. ij. Cor. v. Quia q̃sq̃ ea recipiet q̃ gessit in corpore: vt illic inqt apls recipiet vnusq̃sq̃ q̃ gessit in corpore: et tanq̃ de hoc modio corporis alio loco dicitur. Mat. vij. In qua enim mensura mensi fueritis in ea remetietur vobis: sine q̃n tempoꝛalia bona que corpore pagũtur: certa dierũ mẽsura ⁊ inchoanꝫ ⁊ transeunt quã fortasse significat modi⁹ eterna vero et spiritalia nullo tali fine coercenꝫ. Nõ em̃ ad mẽsurã dat deus spiritũ. Sub Joh. iij. modio ergo lucernã ponit: quicũq̃ lucẽ doctrine bone cõmodis tẽporalib⁹ obscurat ⁊ tegit. Super cãdelabrũ autẽ qui corpus suũ ministerio dei subdidit vt superior sit predicatio veritatis et inferior seruitus corporis: per ipsam tm̃ corporis seruitutem excellentior luceat doctrina: qua per officia corporalia: id est: per vocem ⁊ linguam ⁊ ceteros corporis motus in bonis operibus insinuatur etiã discẽtib⁹. Super cãdelabrũ ergo ponit lucernã apls cũ dicit. j. Cor. ix. nõ sic pugno sicut aerẽ cedens: sed castigo corp⁹ meũ ⁊ seruituti subijcio: ne forte alijs ꝓdicans: ipse reprob⁹ inueniar. Qõ ꝓpterea vult vt luceat his qui in domo sunt: ⁊ domum puto dictam habitationẽ istaz hoim: id est ipsum mundum: ꝓpter id quod superius ait: vos estis lumen mundi: aut si domum dſq̃ vult accipere ecclesiam: neq̃ hoc absurdum est. Sic luceat inquit lumen vestrũ coram hominibus vt videant bona facta vestra reliqua. Si tantummodo diceret. Sic luceat lumen vestrum coram hoibus vt videant bona facta vestra finem constituisse videretur in laudib⁹ hominũ quas querunt hypocrite et qui ambiũt ad honores ⁊ captant inanissimam gloriam. Contra quos dicitur Ad Gal. j. Si adhuc hominibus placerem christi seruus non essem. Et per prophetam. Psalmo. liij. Qui hominibus placent confusi sunt: quia deus nihil fecit illos. Et iterum. Psalmo. liij. Dominus confregit ossa hominibus placentium. Et rursus apostolus Ad gal. vj. non efficiamur inanis glorie cupidi. Et ipse iterũ. j. Co. xj. Probet aũt seipm̃ homo ⁊ tunc in semetipso gloriam habebit et non in altero. Non ergo tantum dixit: vt videant bona facta vestra, sed addidit: et glorificent patrem vestrum qui in celis est: vt hoc ipsum q̃ homo per bona opera placet hoꝛ

minibus:non ibi finem constituat vt homi
nibus placeat / sed referat hoc ad lau
dem dei: & propterea placeat hoib⁹ vt in il
lo glorificetur deus:hoc em laudantib⁹ ex
pedit vt nō hoīem sed deū honorēt. Sicut
in ipso homine quem portabant dominus
ostendit:vbi admirate turbe de paradiso
sanato virtutes eius sicut in euāgelio scri
ptum est. Timuerūt & glorificauerūt deum
qui dedit potestatē hoibus. Cui⁹ imitator
apostolus paulus. Ad gal. j. Tantū aūt au
dientes erant:q; qui aliq̄n nos psequeba
tur nunc euangelizat fidem:quam aliquā
do vastabat: & in me magnificabant deum

Mat.v.

Capm. viij.

Ostea quam ergo cohorta
tus est audītres vt se pre
pararēt ad omnia sustinē
da pro veritate atq; iusti
tia et vt non absconderēt
bonum q̄ accepturi erant
sed ea beniuolentia disce
rent vt ceteros docerent nō ad laudē suaz
sed ad gloriam dei:bona opera sua referen
tes:incipit iam eos informare et docere:
quid docerent tanq̄ si quererent dicentes.
Ecce volumus omnia sustinere pro tuo no
mine et doctrinam tuam non abscondere.
Sed quid est hoc ipsum quod vetas ab
scondi:et pro quo iubes omnia tolerare:
Nunquid alis dicturus es contra ea que
in lege scripta sunt: Non inquit.

Capm. ix.

Olite em putare:quoniaz
veni soluere legem: aut p
phetas:non veni soluere
sed implere. In hac sentē
tia duplex sensus est. Se
cundū vtrūq; tractandū
est. Nam qui dicit:non ve
ni soluere legem / sed implere:aut addendo
dicit quod minus habet:aut faciēdo quod
habet. Illud ergo prius consideremus q̄
primo posuit. Nam qui addidit quod mi
nus habet non vtiq; soluit q̄ inuenit ꝛ ma
gis pficiendo confirmat. Et ideo sequitur &
dicit.

Capm. x.

Men dico vobis: donec
transeat celum et terram:
iota vnum vel vnus apex
non transibit a lege do
nec hec omnia fiant:dum
enim fiunt etiam illa que
adduntur ad perfectionez
multo magis fiunt illa que premissa sunt
ad inchoationem. Quod autem ait iota
vnū vel vni⁹ apex nō transibit a lege:nihil
potest aliud intelligi nisi vehemens expres
sio perfectionis quando per litteras singu
las demōstrata est. Inter quas litteras io
ta minor est ceteris q̄ vno ductu fit. Apex
autem est etiā ipsius aliqua in summo par
ticula. Quibus verbis ostenditur in lege
ad effectum etiam minima queq; perduci.
Deinde subijcit.

Capitulum. xj.

Qui enim soluerit vnum de
mandatis istis minimis:
et docuerit sic homies mi
nimus vocabitur i regno
celorum. Mandata ergo
minima significantur per
vnum iota:et per vnū api
cem. Qui ergo soluerit et docuerit sic: id est
sm id quod soluit non sm id quod inuenit
et legit:minimus vocabitur in regno celo
rum:et fortasse ideo non erit in regno celo
rum:vbi nisi magni esse non possunt. Qui
autem fecerit et docuerit sic: sm id quod
non soluit magnus vocabitur in regno ce
lorum. Sequitur vt etiam sit in regno celo
rum:quo magni admittuntur. Ad hoc em
pertinet quod sequitur.

Capitulum. xij.

Eo enim vobis:quia ni
si abundauerit iustitia
vestra plus q̄ scribaꝝ
et phariseorum: non in
trabitis in regnum ce
lorum: id est si non solū
illa minima legis precepta non impleueritis q̄
hoiem inchoant:sz etiā
ista q̄ a me adduntur:q̄ nō veni legē soluere/
sed adimplere:non intrabitis in regnū ce
lorum. Sed dicis mihi. Si de illis manda
tis minimis cum superius loqueretur di
xit minimum vocari in regno celoꝝ. Quis
quis vnum illorum soluerit: & sc̄m suam
solutionē docuerit ma[illegible]i aūt vocari. Quis
quis ea fecerit & sic docuerit: & eo ip̄o i re
gnum celorum futurum esse/quia magnus
est. Quid est opus est addi preceptis legis
minimis:si iam in regno celorum potest es
se:quia magnus:est quisquis ea fecerit: et
sic docuerit. Quapropter sic accipienda est
ipsa sententia qui autem fecerit et docue
rit sic:magnus in regno celorum:id est non
secundum illa minima:sed secundum ea q̄
ego dicturus sum. Que sunt autem ista. Ut
abūdet iust̄ vestra plusq̄ scribaꝝ
& phariseorū:q̄ nisi abūdauerit non in
trabitis in regnū celoꝝ. Ergo qui soluerit
illa minima & sic docuerit minim⁹ vocabi
bit:q̄ fecerit illa mnia:& sic docuerit iaz nō

magnus vocandus est: & est idoneus re
gno celorum. Sed tamen non taz minimus
q̄ ille qui soluit. Ut autem sit magnus at
q̄ illo regno aptus facere debet et docere
sicut nunc ch̄istus docet:id est vt abunder
iusticia eius super scribaruz & phariseoz.

Capitulum. xij.

Usticia phariseoruz est vt
non occidant iusticia eorū
q̄ intraturi sunt in regnuz
mundi:vt non irascantur
sine causa. Minimuz ergo
est nō occidere:& qui illud
soluerit minimus vocabit⁹
in regno celorum:qui autem illud implene
rit vt non occidat non continuo magnus
et idoneus erit in regno celorum: sed tamē
ascendit aliquem gradum:perficietur au
tem si nec sine causa irascitur:quod si per
fecerit: multo remotior erit ab homici
dio. Quapropter qui docet vt non irascā
mur non soluit legez ne occidamus:sed im
plet potius: vt et foris dum non occidi
mus: et in corde dum non irascimur: in
nocem iam custodiamus.

Exo. xx. Mat. v.

Capitulum. xiij.

Audistis ergo inquit quia di
ctum est antiquis non occi
des:qui autem occiderit re⁹
erit iudicio. Ego autem dico
vobis/quia omnis qui irasci
tur fratri suo sine causa re⁹
erit iudicio:qui autem dixerit fratri suo ra
cha/reus erit concilio:qui autem dixerit fa
tue/reus erit gehenne ignis. Quid autem
interest inter reum iudicio:et reum concilio
& reum gehenne ignis. Naz hoc postremū
sonat grauissimum: et admonet gradus
quosdam factos a leuioribus ad grauiora
donec ad gehennam ignis veniretur. Et ſ
sicut leuius est esse reum iudicio q̄ esse reū
concilio. Ita leuius est esse reuz concilio q̄
esse reum gehenne ignis:oportet leuius es
se intelligatur irasci sine causa fratri quaz
dicere racha:& rursus.leuius esse dicere ra
cha q̄ diceretur fatue. Non enim reatus
ipse haberet gradus nisi gradatim etiam
peccata commorarentur. Hic autez vnum
verbum obscurum positum est: quod nec
grecum est nec latinum.racha. Cetera ve
ro in sermone nostro sunt vsitata. Nōnul
li enim de greco trahere voluerunt inter
pretationem huius vocis. putantes pan
nosum dici racha. quoniam grece pann⁹
ῥακος dicitur. A quibus tamen cum que
ritur quid dicatur grece pannosus: non re
spondent racha. Sed deinde non posset/la
tinus interpres vbi posuit racha pannos-
sum ponere: nec vti verbo inusitato quod
et in latina lingua nullum sit et in greca in
usitatum est: detroſ in hebreo pro inanis
scribitur racha. vnde intelligimus id quod
in euangelio tenetur. qui fratri suo racha &
fatue dixerit quam habeant interpretatio
nem. Probabilius est ergo quod audiui a
quodam hebreo cum id interrogassem:di
xit enim esse vocem non significantem ali
quid sed indignantis animi motum expri
mentem. Has interiectiones grammatici
vocant particulas orationis significantes
commoti animi affectum: velut cum dici
tur ab dolente heu: vel ab irascente hem.
Que voces quaruncunq; linguarum sunt
proprie:nec in aliam linguam facile trans
feruntur:que causa vtiq; coegit tam grecū
interpretem q̄ latinum:vocem ipsam po
nere cum quomodo eam interpretaretur:
non inueniret. Gradus itaq; sunt in istis
peccatis vt primo quisquis irascatur: et
eum motum retineat corde conceptum. Iā
si extorserit vocem indignantis ipsa com
motio non significantem aliquid:sed illum
animi motum ipsa eruptione testantem:
qua feriatur ille cui irascitur. Plus est vti
q̄ q̄ si surgens ira silentio premeretur. Si
vero non solum vox indignantis audia
tur:sed etiam verbum quod iam certaz vi
tuperationem eius in quem profertur desi
gnat et notet: quis dubitat amplius hoc
esse q̄ si solus indignationis sonus ederē
tur. Itaq; in primo vnum est id est ira sola
In secundo duo:ira et vox que iram signi
ficat. In tertio tria:ira et vox que iram si
gnificat:et in voce ipsa certe vituperatio
nis expressio. Unde nunc etiam tres reat⁹:
iudicij concilij gehenne ignis. Nam in iu
dicio adhuc defensioni datur locus. In cō
cilio autem quanq̄ et iudicium esse solest:
tamen quia interesse aliquid hoc loco fate
ri cogitat ipsa distinctio. videtur ad conci
lium pertinere sententie prolatio quando
non iam cū ipso reo agitur vtrū dānādus
sit:sed inter se qui iudicant conferunt quo
supplicio damnandus sit:quez constat esse
damnandū. Gehenna vero ignis nec dam
nationem habet dubiam:sicut iudicij:nec
damnati penam sicut concilium. In gehen
na quippe certa est dānatio et pena dam
nati. Uidentur ergo aliqui gradus in pec
catis et in reatu. Sed quibus modis inui
sibiliter exhibeantur meritis animarum:
quis potest dicere? Audiendum est itaq;
ch̄istum interfit inter iustitiam phariseorum
et iusticiam maiorem:que in regnum celo
introducit. Qō cū sit grau⁹ occidere quaz
irco irrogare cōuitium:ibi occisio reum fa

cit iudicio hic autem ira reum facit iudicio quod trium illorum peccatorum leuissimū est: quia illic questiones homicidij inter homines agitabant: hic autez omnia diuino iudicio dimittunt: vbi finis dānatorum est gehenna ignis. Quisqs autē dixerit q̄ grauiori supplicio: in maiori iustitia ponit homicidium: si gehenna ignis punitur conuictum: cogit intelligi esse differentias gehēnarum. Sane in istis tribus sentēcijs sub iudicio verborum intuenda est habet enim prima sententia omnia verba necessaria vt nihil subaudiatur. Qui irascitur (inquit) fratri suo sine causa reus erit iudicio. In secunda vero cum ait: qui autez dixerit fratri suo racha: subaudiē sine causa: ita iungitur: reus erit concilio. Iā in tertia vbi ait: q̄ autem dixerit fatue: duo subaudiunt et fratri suo: et sine causa. Hoc est vnde defendit q̄ apostolus galathas vocat stultos: quos etiam fratres nominat: nō enim id fecit sine causa: ideo autem hic frater subaudiendus est: quia de inimico postea dicitur: quomodo etiā ipse tractandus sit maiore iusticia. Deinde hic sequit.

Capitulum. xv.

I ergo obtuleris munus tuum ad altare. Hinc itaqs apparet de fratre dictum superius: quoniam sententia que sequitur: eis cōiunctione cōnectitur: vt superiori attestetur. Non enim ait. Si autem obtuleris munus tuū in altare: sed ait: si ergo obtuleris munus tuū ad altare. Nam si irasci nos fas est fratri sine cā aut dicere racha: aut dicere fatue multo minus fas est animo tenere aliquid: vt in odium indignatio cōuertatur. Ad quod pertinet etiam q̄ alio loco dicitur ad Ephe. iij. Non occidat sol super iracundiam vestram. Jubemur ergo illaturi munus in altare: si recordati fuerimus aliquid aduersum nos habere fratrem munus ante altare relinquere: et pergere ac reconciliari fratri: deinde venire et munus offerre: quod si accipiatur ad litteram fortassis aliquis credit ita fieri oportere: si presens sit frater: nō enim diutius differri potest: cū munus tuū relinquere āte altare iubearis. Si ergo de absente et quod fieri potest etiam trans mare constituto aliquid tale veniat in mentem absurdum est credere ante altare munus relinquendum quod post terras et maria pererrata offendas deum. Et ideo prorsus intus ad spiritalia refugere cogimur vt hoc quod dictum est sine absurditate possit intelligi. Altare itaqs specialiter in interiore dei templo. ipsam fidem accipere possumus cuius signum est altare visibile: quodlibet enim munus offerimus deo: siue pphetiaz siue doctrinam siue orationes siue hymnū siue psalmū: et si quid tale aliud specialiuz donorum animo occurrit acceptū esse non potest deo: nisi fidei sinceritate fulciatur et ei fixe atqs immobili firmiter tanqs altari imponatur vt possit integrum atqs illibatum esse quod loquimur. Nam multi heretici non habētes altare id est veram fidem blasphemias pro laude dixerunt: terrenis videlicet opinationibus aggrauati votum suū tanqm in terraz proijcientes: sed debet esse sana offerentis etiam intentio. Et propterea cū tale aliquid oblaturi sumus in corde nostro: id est in interiore dei templo: templū em̄ dei sanctum est inqt quod estis vos 1. Cor. iij. Et in interiore hoie habitare christum per fidem in cordibus nostris: si i mētem venerit q̄ aliqd habeat aduersus nos frater id est si in nos cū in aliquo lesimus: tūc em̄ ipse habet aduersum nos. Naz nos habemus aduersus illū: si ille nos lesit: vbi nō opus est pgere ad recōciliationē: nō em̄ ab eo veniā postulabis qui tibi fecit iniuriam: sed tm̄ dimittas sicut tibi a dño cuspis dimitti: q̄ ipe omiseris. Pergēdū est ergo ad reconciliationem: cum in mentez veneriti: q̄ nos forte fratrem in aliquo lesim⁹. Pergendū aūt non pedibus corporis sz motibus animi: vt te humili affectu psternas fratri: ad quem chara cogitatione cucurreris in conspectu eius cui munus oblaturus es. Ita enim etiam si presens sit poteris cū non simulato animo lenire: atqs in gratiaz reuocare: veniam postulando: si hoc pri⁹ corā deo feceris: pergens ad cū: nō pigro motu corporis: sed celerrimo dilectionis affectu: atqs inde veniens id est intentionē reuocans ad id q̄ agere ceperas: offeres munus tuū. Quis autē facit hoc vt fratri suo: vel nō irascat sine cā vel [illegible]cha sine cā nō dicat. Vel eum fatuū nō sine causa appellet: quod totū supbissime admittitur: vel si forte in hoium aliquo lapsus fuerit: quod vnā est remedium: supplici animo veniam deprecetur: nisi q̄scz inanis iactantie spiritu non inflatur. Beati ergo pauperes spiritu: qm̄ ipsorū est regnū celorū. Nunc iam videam⁹

quod sequitur. Cap. xvj. Esto (inquit) beniuolens aduersario tuo cito cū es in via cuz eo: ne forte tradat te aduersarius iudici et iudex tradat te ministro mittaris in

carcerez. Amen dico tibi nō exies inde donec reddas nouissimū quadrātē. Judicem intelligo filiū. Joh. v. Pater enim non iudicat quēq̄m: sed iudiciū omne dedit filio. Ministrū intelligo angelum. Mat. x. Et angeli inquit ministrabant ei: et cum angelis suis venturum credimus ad iudicādos viuos: et mortuos. Carcerem intelligo penas videlicet tenebrarum: quas in alio loco tenebras exteriores vocat. Credo propterea q̄ intrinsecus sit in ipsa mēte. vel etiam si qd secretius cogitari pōt: gaudiū diuinoz pre miozuz: de quo dicitur seruo bene merito. Mat. xxv. Intra in gaudiū dñi tui. Quēad modū etiā in hac ordinatōe rei publice vt a pcar: vel a secretario iudicis: extra mitti tur qui in carcerē mittit. De soluendo autē nouissimo quadrante / potest non absurde intelligi: aut pro eo positū q̄ nihil relinquitur impunitū: sicut loquētes etiam dicim⁹ vsqs ad fecem cū volum⁹ exprimere aliqd ita exactum vt nihil relinqueretur vel vt significarem̄ noie quadrantis nouissimi terrena peccata: quarta em̄ pars distinctoruz membrioū huius mundi: et ea nouissima terra inuenitur: vt incipias a celo scōm aerem numeres: aquā tertiā: quartā terram. Potest ergo cōuenienter videri dictū donec soluas nouissimū quadrantem donec luas terrena peccata: hoc em̄ et peccator audiuit terra es et in terrā ibis. Donec soluas autē quod dictū est: miror si non eam penam significat q̄ vocat eterna. Unde enim soluet illud debitū: vbi iaz nō dat penitēdi sz correctionis locus? Ita em̄ fortasse hic positū est soluas quomodo in illo vbi dictuz est. sede ad dexterā meā donec ponā omnes inimicos tuos sub pedibus tuis. Non em̄ cū fuerint inimici sub pedibus positi: desinet esse ille ad dexteram. Aut aliud apli. j. Corin. xv. oportz enim illum regnare donec ponat omnes inimicos suos sub pedib⁹ suis. Non em̄ cum compositi fuerint desinet regnare: quēadmoduz et. go ibi interrogatur de quo dictuz est oportet eum regnare donec ponat omnes inimicos suos sub pedibus suis semp regnaturū quoniā semp illi erūt sub pedibus. Ita hoc accipi potest de quo dictuz est Mat. v. nō exies inde donec soluas nouissimum quadrantem semper non exiturum: quia semper soluet nouissimum quadrantem dum sempiternas penas, peccatorum terrenorum luit. Neqs hoc ita dixerim: vt diligentiorem tractatuz videar admisisse de penis peccatoruz quomodo in scripturis dicātur eterne: quemqs quolibet modo sint vitande potius qs sciēde.

Capitulū. xvij.

Ed videam⁹ iaz qs sit ipse aduersarius cui iubemur esse beniuoli cito cū sumus cuz illo in via. Aut em̄ diabolus est: aut hō: aut caro: aut de⁹: aut preceptū ei⁹. Sz diabolo non video: quō tu-

beamur esse beniuoli. id est cōcordes et consentientes. nam alij qd̄ grece ὁμόνοον positum est interpretati sunt: concordes: alij cōsentientes. Sz neqs beniuolētiā diabolo iubemur exhibere. Ubi enim beniuolētia ibi amicitia nec qscz dicit amicitiā cū diabolo esse faciēdā: neqs cōcordare cū illo expedit cui semel renūciādo bellū indixim⁹: et quo victo coronabimur: neqs enim consentire illi opz cui si nō cōsensissemus nunqs in istas incidissemus miserias. De homie aūt quē qs iubemur cū olim⁹ qstū in nobis est pacem habere: vbi vtiqs et beniuolētia: et cōcordia et consentio pōt intelligi: non video quo mō accipiā ab homie nos iudici tradi: vbi xps iudicē intelligo. ij. Cor. v. Ante cuius tribunal nos exhiberi opz. sicut dicit apostolus. Quomō ergo iudici traditurus est: qui ante iudicem pariter exhibebit? Aut si propterea quisqs tradit iudici: qz hominē lesit quāuis illo nō tradēte q̄ Iesus est multo cōmodius accipit a lege ipsa reū tradi iudici: cōtra quā fecit: cū hoiem lederet: qz et si occidendo etiā qs nocuerit homini nō erit iam tēpus quo cōcordet cū eo qz iam nō est cū eo in via: id est in hac vita. Nec tamē iō nō sanabitur penitendo vt ad illu⁹ miam: cum sacrificio contribulati cordis refugiēdo nō mereatur venire q̄ donat peccata cōuersis ad se et qui plus gaudet de vno penitente qm̄ de nonaginta nouem iustis. Carnem multominus video: qm̄ beniuoli vel cōcordes vel cōsentientes esse iubeaī: magis em̄ peccatores amāt carnē suā et cōsentiunt ei et concordāt cū illa. Qui vero eam subijciunt seruituti: non ipsi ei cōsentiūt: sz eam sibi consentire cogunt. Fortassis ergo deo iubemur consentire: et illi esse beniuoli vt ei reconciliemur: a quo peccando recessimus: vt aduersari⁹ noster dici possit. Quibus enim resistit recte eorum aduersarius dicitur. De⁹ em̄ superbis resistit: humilib⁹ autem dat gratiam. Jaco. x. Et initium omnis peccati superbia. Initium superbie hominis apostatare a deo est. Eccli. x. Et apostolus dicit ad Ro. v. Si enim cum inimici essemus: reconciliati sumus deo per mortem filij eius: multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsi⁹. Ex quo intelligi potest: nullam malam naturam inimicaz esse deo: quandoquidem ipsi reconciliantur q̄

Universidad de Navarra Biblioteca

inimici fuerunt. Quisquis ergo in hac via: id est in hac vita nō fuerit reconciliatus deo per mortē filij eius tradetur iudici ab illo: qz pater non iudicat quēq̄ sed omne iudicium dedit filio. Joh. v. Atq̄ ita cetera que in hoc capitulo scripta sunt: consequuntur de quibus iam tractauimus. Unum soluz est quod huic intellectui difficultatez facit quomō possit recte dici: in via nos esse cum deo: si hoc loco ipse accipiendus est aduersarius impiorum: cui iubemur reconciliari cito nisi forte: quia ipse vbiq̄ est: nos etiaz cum in hac via sumus: cum eo vtiq̄ sum⁹. Si enim ascendero inquit. Ps. cxxxviij. In celum tu illic es: si descendero ad infernuz ades. Si recipiaz pennas meas in diluculo: & habitauero in nouissima maris: etenim illuc manus tua deducet me: & cōtinebit me dextera tua. Aut si non placet impios dici esse cum deo: q̄q̄ nusq̄ non presto sit deus quemadmodum nō dicimus cecos esse cuz luce: tametsi oculos eorum lux circunfundat: vnum reliquum est: vt hic aduersariū preceptum dei intelligamus. Quid eniz sic aduersatur peccare volentibus q̄ preceptum dei: id est lex eius & scriptura diuina que data est nobis ad hanc vitam: vt sit nobiscum in via. Cui non oportet contradicere: ne nos tradat iudici: sed ei oportet consentire cito: non enim quisq̄ nouit quando de hac vita exeat. Quis autem consentit scripture nisi qui legit vel audit pie deferens ei culmen auctoritatis vt quod intelligit non propter hoc oderit quod peccatis suis aduersari sentit: sed magis diligat correptionem suam & gaudeat q̄ morbis suis parcitur donec sanentur quod vero aut obscurum aut absurdum illi sonat: nō inde cōcitet contradictionum certamina: sed & vt intelligat: benuolentiam tamen & reuerentiam tante auctoritatis exhibendā esse memnerit. Sed quis hoc facit: nisi quisq̄s ad testamentum patris aperiendum et cognoscendum non litium minitatione acerbus sed pietate mitis accesserit. Beati ergo mites: quoniam ipsi hereditate possidebunt terram. Videamus sequentia.

Capitulum. xviij.

Audistis quia dictuz est antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis qz omnis qui viderit mulierem ad concupiscendū eā: iam mechatus est eam in corde suo. Justicia ergo minor est: non mechari corporum coniunctione: iustitia vero maior regni dei non mechari in corde. Quisquis autem non mechatur in corde: multo facilius custodit: ne mechatur in corpore. Illud ergo confirmauit qui hoc precepit: non enim veni legem soluere sed implere. Sane considerādum est q̄ nō dixit: omnis qui concupiuerit mulierem: sed qui viderit mulierem ad concupiscendum: id est hoc fine et hoc animo attenderit vt eam concupiscat: quod iam non est trillari delectatione carnis: sed plane cōsentire libidini: ita vt non refrenetur illicitus appetitus: sed si facultas data fuerit satietur. Nam tria sunt quibus impletur peccatum: suggestione: delectatione: consensione. Suggestione siue per memoriaz sit: siue per corporis sensus cum aliquid videmus vel audimus: vel olfacimus: vel gustamus: vel tangimus quod si frui delectauerit: delectatio illicita refrenanda est: velut cum ieiunamus & visis cibis palati appetitus surgit: nō fit nisi delectatione: sed huic tamen non consentimus: si eam dominantis rationis iure cohibemus. Si autem cōsentio facta fuerit plenum peccatum erit morum deo in corde nostro: etiaz si facto nō innotescat hominibus. Ita ergo sunt isti gradus quasi a serpēte suggestio fiat: id est lubrico et volubili: hoc est temporali corporum motu. Quia et si qua talia fantasmata intus versentur in anima de corpore foris extrinsecus tracta sunt. Et si quis occultus preter istos quinq̄ sensus corporis motus animam tangit: est etiam ipse corporalis & lubricus. Et ideo quanto illabitur occultius vt cogitationem contingat: tanto conuenientius serpenti comparatur. Genesis iij. Tria ergo hec vt dicere ceperam similia sunt geste rei que in genesi scripta est: vt quasi a serpente fiat suggestio et quedam suasio: in appetitu autem carnali tanq̄ in eua delectatio: in ratione vero tanq̄ in viro cōsensio. Quibus peractis tanq̄ de paradiso: hoc est de beatissima luce iusticie in mortem expellitur homo: iustissime omnino. Non enim cogit qui suadet: et omnes nature in ordine suo gradib⁹ suis pulchre sunt. Sed de superioribus in quibus rationalis animus ordinat⁹ est: ad inferiora nō est declinandū: nec quisq̄ hoc facere cogit: & ideo si fecerit iusta dei lege punitur. Nō enim hoc cōmittit inuitus. Veruntamen delectatio ante consensionez: vel nulla est vel tam tenuis: vt prope nulla sit: cui consentire magnum peccatum est: cum est illicita. Cum autem quisq̄ consenserit: committit peccatum in corde. Si autem etiam in factum processerit: videtur satiari & extingui cupiditas. Sed postea cū suggestio repetit: maior accendit delectatio: que tamē adhuc multo minor est q̄ illa que assiduis factis in consuetudinem vertitur: hanc enī vincere difficillimum est. Et tamen etiam ipsam consuetudinem: si se quisq̄ non deserat: et christianam militiam non reformidet illo deo duce atq̄ adiutore superabit: ac si in pristinam pacem atq̄ ordinē et virchristo & mulier viro subijcitur. Sicut ergo tribus gradibus ad peccatum peruenitur: suggestione: delectatione: consensione: ita ipsius peccati tres sunt differentie: in corde: in facto: in consuetudine: tāq̄ tres mortes. Una quasi in domo id est cum in corde consentitur libidini. Altera iam prolata quasi extra portū cū in factuz procedit assentio. Tertia est cum vi cōsuetudinis male tanq̄ mole terrena premitur anim⁹ quasi in sepulchro iam putens. Que tria genera mortuorum dominum resuscitasse quisquis euangelium legit agnoscit. Et fortasse considerat quas differentias habeat etiam ipsa vox resuscitantis. Cum alibi dicit. Matthei. ix. puella surge. Alibi Luce. viij. Juuenis tibi dico surge: et Luce. vij. Alibi infremuit spiritu et fleuit et rursus fremuit: et post deinde voce magna clamauit: lazare veni foras. Jo. xj. Quapropter nomine mechantiū qui hoc capio cōmemorantur: oēm carnalez & libidinosam cōcupiscētiā aportet intelligi. Cū enī tā assidue idolatriā scriptura fornicationē dicat paul⁹ apls ad. Col. iij. Auariciā idolatrie noie appellat: q̄s dubitat oēm malā cōcupiscētiā recte fornicationē vocari? q̄n anima neglecta a superiori lege qua regitur in feriorū naturaz turpi voluptate q̄si merce de pstituta corrumpitur. Et ideo q̄cq̄s carnale delectationem aduersus rectā voluntatem suam rebellare sentit quo consuetudinem petōz: cui⁹ indomita violentia trahit in captiuitatē: recolat q̄tū pōt: q̄lē pcē peccādo admiserit & exclamet ad ro. vij. Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpore mortis huius? Gra dei p ihesuz xp̄m. Ita enī cū se infelicē exclamat lugēdo: implorat cōsolatoris auxiliuz. Nec parum est ad beatitudinē accessus cognito infelicitatis sue. Et ideo etiam beati lugentes q̄n ipsi cōsolabuntur. Deinde sequitur & dicit.

Capm. xix.

I autem oculus tuus dexter scādalizat te: erue eū & proijcie abs te. Expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum. Hic vero manus opus est fortitudine ad membra pre

cidenda. Quicquid enim est: quod signat oculus: sine dubio tale est quod vehementer diligitur. Solet enim et ab his qui vehementer volunt exprimere dilectionē suā ita dici: diligo euz vt oculos meos: aut etiā plus q̄ oculos meos. Quod autem additum est dexter: fortasse ad augendam dilectionis vim valet. Quāq̄ enim ad videndū isti oculi corporis communiter intēdātur: & si ambo intēdātur: equaliter possint amplius tamen homines formidant amittere dextrū: vt iste sit sensus. Quicquid illud est quod ita diligis vt p dextro oculo habeas: si scandalizat te: id eli si impedimento tibi est adverā beatitudinem: erue illud et proijce abs te: expedit enim tibi vt pereat vnū horum que ita diligis vt tāq̄ mēbra tibi hereant q̄ totū corpus tuuz eat in gehennā. Sed quoniam sequitur de manu dextera et similiter dicitur: si dextera manus tua scandalizat te abscinde eam et p̄ijce abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membrum tuorum q̄ totum corpus tuum eat in gehennam. Cogis querere diligentius quod dixerit oculum. In qua questione mihi mihi occurrit vehementius q̄ dilectissimum amicum. Nam hoc est vtiq̄ quod recte possumus membrum appellare: quod vehementer diligimus. Et hunc consiliarium: quia oculus est tanq̄ demonstrans iter: et in rebus diuinis quis dexter est vt siniſter sit dilectus quidem consiliarius: sed in rebus terrenis ad necessitatez corporis pertinentibus de quo scandalizante superfluum erat dicere: quando quidem nec dextero parcendum sit. In rebus autem diuinis: consiliarius est scandalizans si in aliquam perniciosaz heresim non tam̄ne religionis atq̄ doctrine conatur inducere. Ergo et dextra manus accipiatur dilectus adiutor et minister in diuinis operibus. Nam quemadmodum in oculo cōtemplatio sic in manu operatio recte intelligitur: vt siniſtra manus intelligatur in operibus que huic vite et corpori sūt necessaria.

Capm. xx.

Dictum est autem. Quicūq̄ dimiserit vxorem suam det illi libellum repudij. Hec iusticia minor e pharisеorum: cui non est contrarium quod dominus dicit. Ego autem dico vobis. Quicunq̄ dimiserit vxorem suam: excepta causa fornicationis: facit eam mechari: et qui solutam a viro duxerit mechatur. Non enim qui precepit dari libellum repudij: hoc precepit: vt vxor dimit

Universidad de Sevilla Biblioteca

tatur:sed qui dimiserit(inquit)det ei libellum repudij:vt iracundiā temerariaz ꝓcientis vxorē libelli cogitatio temperaret. Qui ergo dimittendi moram quesiuit:significauit ꝯtū potuit duris hominibus se nolle difficilem. Et ideo ipse dominus alio loco de hoc interrogatus respōdit:hoc moyses propter duriciam vestram fecit. Quan tūus enim durus esset qui vellet dimittere vxorem cuz cogitaret libello repudij dato: tam sine periculo eam posse alteri nubere facile placaretur. Dominus ergo ad illud confirmandum vt non facile vxor dimittatur:solam causam fornicationis excepit:ceteras veroy̆niuersas molestias si que forte extiterint iubet pro fide coniugali z pro castitate fortiter sustineri. Et mechum dicit etiam virum qui eam duxerit que soluta est a viro. Cuius rei apostolus paulus terminum ostendit ad Ro.vij. Quod tā diu obseruandum dicit ꝙ diu vir eius viuit:ille autem mortuo dat nubendi licentiam. Hanc enim etiam ipse regulam tenuit:z in ea non suū constituī:sicut in nōnullis monitis:sed preceptum dñi iubētis ostendit cuz ait ꝑma Corin.vij. Eis aūt que nupte sūt: precipio nō ego sed dñs mulierē a viro non discedere. Qō si discesserit manere inuptā: aut viro suo reconciliari. Et vir vxorem nō dimittat. Credo simili forma vt si dimiserit:non ducat aliā aut recōciliet vxori. Fieri aūt potest vt dimittat vxorē causa fornicationis:quā dñs excepta esse voluit. Jaz vero si nec illi nubere concedit:viuo viro a quo recessit:neq; huic alteram ducere viuā vxore quā dimisit multo min⁹ fas est illicita eū cū qbuslibet stupra cōmittere. Beatioza fane conuugia iudicanda sunt:q̄ sine filijs ꝓcreatis:siue etiaz ista terrena prole contēpta cōtinentiam inter se pari cōsensu seruari potuerint. Qz neq; ℣ illud ꝓceptuz fuit:quo dñs dimittī coīugē vetat:nō em dimittit:q̄ cū ea nō carnaliter sed spūaliter viuit. Et illud seruat qō p apl'm Ro.j.Cor.vij. Reliquū est:vt q̄ hñt vxores ōēs non hñtes sint. Jllud magis solet sollicitare animum puulorū:q̄ in fm ꝓcepta xpi iam viuere gestiūt:qō alio loco ipe dñs dicit. Quisq̄s venit ad me z nō odit patrē suū z mrem:z vxorem:z filios:z ffres:z sorores:insup z aiam suā nō pōt meus esse discipulus. Videri em pōt ꝙrarij min⁹ intelligētib⁹ qp hoc vetat dimitti vxorē excepta causa fornicationis alibi autem. Lu.ix. Discipulum suū negat esse posse quēq; qui non oderit vxorē:quod si ꝓpter concubitum diceret:nō etiā patrē z matrem z fratres et sorores in eadem cōditione poneret. Sed qm verū est qp regnū celoz vim patit. Lu.xj.et qui vim faciūt diripiunt illud. Quāta em vi opus est:vt homo diligat inimicos z oderit patrem z matrem:vxorē:z filios:z fratres. Utrūq; enim iubet:qui ad regnū celorum vocat. Et qnō hec non sint ꝙtraria inter se/ipso duce ostēdere facile est:sed ea intellecta implere difficile est:q̄q; z hoc eodē ipso adiuuante facillimum. Regnū em eternum quo discipulos suos quos etiā fratres appellat vocare dignatus est nō hz hmōi necessitudines tpales. Nō em est iudeus ad Coll.iij. neq; greꝰ:neq; masculus:neq; femina:neq; seruus:neq; liber:sed oia z in oibꝰ xps. Et ipe dñs dixit. Lu.ū.z.Mat.xij. In resurrectio ne em neq; nubēt neq; nubent:sed erunt sicut angeli in celis. Oportet em qvt q̄sq; illius regni vitā iā hic meditari volueri:oderit: nō ipsos holes hz ipsas necessitudines tpales:quibꝰ ista q̄ transitura est:vita fulcit:q̄ nascendo z moriēdo peragit. Quā qui non odit:nondū amat illā vitā vbi nulla erit cōditio nascēdi atq; moriēdi q̄ copulat terrena cōiugia. Jtaq; si aliquē bñ christianū q̄ tñ habet vxorē ꝙuis adhuc cū ea filios generet:interrogē:vtrū i illo regno habere velit vxorē:memor vtiq; ꝓmissoꝝ dei:et vite illiꝰ vbi corruptibile hoc induit:z incorruptionem. j.Cor.xv. Et mortale hoc induet immortalitatē:iaz magno vel certe aliquo amore suspensus cū execratione rfidebit se vehementer id nolle. Rursus si interrogez/ vtrum vxorem suam post resurrectionē accepta angelica immortalitate q̄ sanctis ꝓmittit secū ibi viuere velit tā vehemēter se id velle ꝯ illud nolle respōdebit. Sic inuenit bonus xpianus diligere in vna femina creaturam dei:quaz reformari z renouari desiderat:odisse autē coniunctionē copulationemq; corruptibilē atq; mortalem: hoc est diligere i ea qp homo est:z odisse q̄ vxor est. Jta etiam diligit inimicuz non inquātum inimicus est sed in quantū homo est:vt hoc velit prouenire quod sibi:id est vt ad regnum celorum correptus reuocatusq; ꝓueniat. Hoc et de patre et de matre et ceteris vinculis sanguinis intelligendum est vt in eis oderimus quod genus humanum nascendo z moriendo sortituz est: diligamus autem qō nobiscū potest ad illa regna perduci vbi nemo dicit pater meus sed oēs vni deo patri nostri:nec mater mea:sz oēs illi hierusalē mater nostra nec frater meus sed oēs de oibus frater noster. Contingium vero cū illo simul nobis in vnum redactis quasi vniꝰ ꝓuigis erit q̄ nos de ꝓstitutione huius scī sui sanguinis effusiōe liberauit. Necesse est ergo vt oderit eas que transcūt

discipulus christi in his quos secum ad ea venire desiderat que semp manebūt z tāto magis hec in eis oderit quāto magis eos diligit. Potest ergo xpianus cū coniuge cōcorditer viuere sine indigentiam carnalez cum ea supplēs qō fm veritā non fm imperium dicit apl'us j.Corin.vij. Siue filiorum ꝓpagationem q̄ iam nonnullo gradu pōt esse laudabile sine fraternā societatez sine vlla corporū ꝓmixt'one habēs vxorē tanq; non habens:qō est in cōiugio christianorū excellentissimū atq; sublime vt tamen audierit:in ea nomē temporalis necessitatis. z diligat spem sempiterne bitudinis. Odimus em sine dubio quod certe vt aliquando nō sit optamus:sicut istaz ꝑsentis seculi vitā quā temporalem si nō audissemus nō desideraremus futuram que nō est tēpori obnoxia. Pro hac em vita posita est anima de qua ibi dictum est Lu.xiiij Qui nō oderit insuper z animam suam nō pōt me⁹ esse discipulus. Hunc nāq; vite necessarius est cibus iste corruptibilis:de quo ipse dñs dicit. Mat.vj. Nonne anima plꝰ ē q̄ esca:id est hec vita necessaria est esca. Et qō dicit Johā xv. Ut animam suam ponat pro ouibus suis:hanc vtiq; vitaz dicit cum se pro nobis moriturū esse ꝓnūciat. Cap.xxj.

EXoritur hic altera q̄stio cuz dñs causa fornicationis permittat dimitti vxorem quatenus hoc loco intelligenda sit fornicatio: vtruz quoulq; intelligūt oēs id est vt eā fornicationem credamus dictam q̄ in stupris cōmittitur:an quēadmodū scripture solent fornicationem vocare sicut supra dictū est oēm illicitaz corruptionē sicut est idolatria vel auaricia:z ex eo iam oīs transgressio legis ꝓpter illicitā cōcupiscētiā. Sed consulemus apl'm.j.Cor.vij. Ne aliquid temere dicamus his q̄ sunt in cōiugio(inquit)p̄cipio non ego sed dñs vxorem a viro nō discedere q̄ si discesserit, manere innuptam aut viro suo reconciliari. Potest em fieri vt discedat ea cā qua dñs permittit: Aut si sine licet virum dimittere et etiā ꝓter causam fornicationis z non hz viro q̄d rfidebimus de hoc q̄ dicit,posteriusz vir vxorez non dimittat. Quare non addidit excepta causa fornicationis:quod dominus permittit nisi quia similem formam vult āntelligi: vt si dimiserit qō causa fornicationis permittitur maneat sine vxore:aut reconciliet vxori. Non em male reconciliaretur vir illi mulieri:quam cum nemo lapidare ausus esset:dixit enim dominus. Vade vi: & deleps nec pecces:quis z qui dicit: nō licet dimittere vxorē nisi causa fornicationis:cogit retinere vxorem si causa fornicationis non fuerit. Si autem fuerit non cogit dimittere sed permittit:sicut ꝺr. Nō licet mulieri nubere alteri nisi mortuo viro Si ante viri mortem nupserit rea ē: si post viri mortem non nupserit:nō est rea nō em iussa est nubere sed permissa. Sic ergo parforma est. Jn isto iure cōiugij inter virum z mulierem vsq; adeo vt non tm de femina idem apl's dixerit. Mulier non hz ptātem sui corporis:hz vir:sz etiā de illo non tacuerit dicēs :sic̄r vir sui corporis ptātē nō hz sz mulier. Si ergo sīlis forma est oportet intelligi nō licere mulieri virū dimittere nisi cā fornicationis. sicut z viro. Cap.xxij.

COnsiderādum est itaq; quatenus fornicationem intelligere debeamus z consulēdus vt ceperamus apostolus. Sequit enim z dicit ceteris aūt ego dico:nō dñs. Primo vidēduz q̄ bus ceteris dicebat em superius ex dñi psona his qui sunt in cōiugio nūc ꝙ ex sua persona ceteris dicit ergo forsasse his qui non sunt in coniugio. Sed nō hoc sequitur Jta em sequitur prime Cor.vij. Si qs frater habet vxorem infidelem z consentit habitare cū illo non dimittat illam. Ergo etiā nunc dicit his qui sunt in cōiugio. Quid si:bi hoc ergo vult q̄ ait ceteris:nisi quia eis superius loquebantur qui sic copulati erāt vt pariter in fide xpi essent. Ceteris ꝙ nūc dicit:id est eis qui sic copulati sunt vt non ambo fideles sint. Sed qd eis dicit. Si qs frater:habet infidelem vxorem z hec cōsentit habitare cum illo nō dimittat illā. Et si qua mulier hz virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virū Si ergo non precipit ex domini psona: sed ex sua psona monet ita est hoc bonum vt si quis aliter fecerit:non sit precepti trāsgressor. sicut de virginibus paulo post dicit preceptum dñi se non habere:consilium autez dare:atq; ita laudat virginitatem vt arripiat eam qui voluerit non tātum vt si non fecerit contra preceptum fecisse iudicetur. Aliud est enim qō iubetur aliud quod monetur aliud quod ignoscitur. Jubetur mulier a viro non discedere q̄ si recesserit manere innuptam aut viro reconciliari. Aliter ergo non licet facere. Monetur autē vir fidelis si habet vxorem infidelem consentientem secum habitare non eam dimittere licet:ergo z dimittere: quia non est preceptum domini ne dimittat sed consiliū apostoli:sicut monetur verbo non nubere: hz si nupserit consilium quidem non tenebit: hz

contra preceptum non faciet. Ignoscit tñ cum dicitur hoc autem dico ſm veniaz nō ſm imperiū. Quapropter ſcilicet vt dimittatur cōiunx infidelis ꝑuis melius ſit nō dimittere ⁊ tamen non licet ſm preceptum dñi vt dimittit cōiunx niſi cauſa fornicationis fornicatio ē etiā ipſa infidelitas. Quid em̄ tu dicis aple certe vt vir fidelis cōſentientem ſecū habitare mulierē infidelē nō dimittat. Ita (inqt) Cū ergo hoc ⁊ dñs precipiat ne dimittat vir vxorē niſi cauſa fornicationis. Quare hic dicis ego dico nō dñs Qr ſcilicet idolatria quā ſequuntur infideles ⁊ qualibet noxia ſupſtitio fornicatio eſt Dñs aūt permiſit cauſa fornicationis vxorem dimittī: licet quia q̄ permiſit non iuſſit dedit locum apoſtolo monendi vt quiſ voluerit non dimittat vxorem infidelem quo ſic fortaſſe poſſet infidelis fieri: ſanctificatus eſt enim (inquit) vir fidelis: in vxore fideli ſi ſanctificata eſt mulier infidelis in fratre fideli. Credo iam prouenerat vt nonnulle femine per viros fideles et viri per vxores fideles in fidem venirent. Et q̄uis nō dicens nomina exemplis tamen hortatus eſt ad confirmandum conſilium ſuum. Deinde ſequitur. Alioquin filij veſtri immundi eſſent nunc autē ſancti ſunt. Jam enim erant paruuli chriſtiani q̄ ſiue auctoreyna ex parentibus ſiue vtroq̄ conſentiente ſanctificati erant. Quod non fieret ſi vno credente diſſociaretur coniugium et non toleraretur infidelitas coniugis vſq̄ ad opportunitatem credendi. Hoc eſt ergo conſiliuz eius cui credo dictum eſſe. Si quid ſupererogaueris rediens reddam tibi.

Caplm. xxiij

Oro ſi infidelitatis fornicatio eſt et idolatria ꝑfidelitas et auaricia idolatria non eſt dubitanduz et auariciam fornicationem eſſe. Quis ergo iam quamlibet illicitaz concupiſcentiam poteſt recte a fornicationis genere ſeparare: ſi auaricia fornicatio eſt. Ex quo intelligitur q̄ propter illicitas concupiſcentias non tantum que in ſtupris cum alienis viris aut feminis committuntur: ſed omnino quaſlibet que animam corpore male vtentem a lege dei oberrare faciunt: ꝛet pernicioſe turpiterq̄ corrumpi poſſit ſine crimine et vir vxorem dimittere et vxor virum: quia exceptam facit dominus cauſam fornicationis: quam fornicationem ſicut ſuperius memoratum eſt generalem et vniuerſalem intelligere cogimur. Cum autem ait excepta cauſa fornicationis non dixit cuius ipſorum viri an femine. Non enim tantum fornicantez vxorem dimittere conceditur ſed quiſquis caz quoq̄ vxorem dimittit: a qua ipſe cogitur fornicari cauſa fornicationis vtiq̄ dimittit. Velut ſi aliquem cogat vxor ſacrificare idolis: quem talem dimittit cauſa fornicationis dimittit: non tantum illius ſed ⁊ ſue illius / quia fornicatur ſue / ne fornicetur. Nihil autez iniquius q̄ fornicationis cauſa dimittere vxorem / ſi et ipſe conuincitur fornicari. Occurrit enim aliud ad Roſm. ij. In quo enim alterum iudicas teipſum cōdemnas. Eadem enim agis que iudicas. Quapropter quiſquis fornicationis cauſa vult abijcere vxorem / prior debet eſſe a fornicatione purgatus. Quod ſimiliter etiaz de femina dixerim. Quod autem dixit quiſquis ſolutaz a viro duxerit mechatur. Queri poteſt vtrum quomodo mechatur ille qui dicit: ſic et illa quaz duxit. Jubetur em̄ ei illa manere innupta: aut viro conciliari. Sed ſi diſceſſerit (inquit) a viro / multum intereſt vtrum dimittat an dimittatur. Si enim ipſa virum dimiſerit et alteri nupſerit videtur cupiditate mutandi coniugij virum priorē reliquiſſe: que ſine dubio adulterina cogitatio eſt. Si autem dimittatur a viro cum quo eſſe cupiebat: mechatur ꝺ: dem qui eam duxerit ſcđm domini ſententiam: ſed vtrum et ipſa tali crimine teneatur incertum eſt. Quāuis multominus inueniri poſſit / quomodo cum vir et mulier pari conſenſu ſibi miſceantur: vnus corum mechus ſit et non ſit alter: huc accedit q̄ ſi mechatur ille ducendo eam que ſoluta eſt a viro ꝑ̄ꝑ̄ non dimiſerit: ſed dimiſſa ſit: ipſa eum facit mechari quod nihilominus dominus vetat. Ex quo colligitur ſiue dimiſſa fuerit ſiue dimiſerit oportere illā manere innuptā / aut viro reconciliari.

Caplm. xxiiij.

Urꝺ queritur vtrum ſi vxoris permiſſu ſiue ſteriliſ ſit: ſiue que concubituz pati non vult / adhibuerit ſibi alteraz vir non aliedam neq̄ a viro ſeiunctaz poſſit eſſe ſine crimine fornicationis. Et in hiſtoria quidem veteris teſtamenti inuenitur exemplum: ſed nunc precepta maiora ſunt in que per illum gradum generatio humana peruenit. Tractāda ſunt illa ad diſtinguendas etates diſpēſationis diuine prouidentie que humano generi ordinatiſſime ſubuenit / non autem ad viuendi regulas vſurpandas. Sed tamen vtrum quod ait apoſtolus mulier nō

habet corporis ſui poteſtatem ſed vir ſimiliter et vir non habet ſui corporis poteſtatem ſed mulier poſſit interim valere: vt permittente vxore: que maritalis corporis habet poteſtatem: poſſit etiam vir cum altera que nec aliena vxor ſit: nec a viro diſiuncta concubere. Sed non eſt ſic exiſtimādum: ne hoc etiam femina viro permittente facere poſſe videatur quod omnium ſenſum excludit: ꝑ̄ꝑ̄ nonnulle cauſe poſſint exiſtere vbi et vxor conſenſu mariti pro ipo marito hoc facere debere videat: ſicut anthiochie factum eſſe perhibetur ante quin quaginta ferme annos: Cōſtantij tp̄oribꝰ Nam acyndinus tunc prefectus qñ etiam conſul fuit cum quedam libre auri debitorem fiſci exigeret: neſcio vnde commotus q̄ plerisq̄ in iſtis poteſtatibus pniciosum eſt: quibꝰ quōlibet lz vel potiꝰ putat licere cōminatꝰ eſt: iurās ⁊ vehemēter cōfirmās q̄ ſi certo die quē cōſtituerat memoratū aurū nō exolueret occideret. Itaq̄ cum ille teneretur immani cuſtodia nec ſe poſſet debito illo expedire / dies metuēdus immine re atq̄ ꝓperare cepit: ⁊ forte habebat vxorem pulcherrimā: ſed nullī pecunieq̄ ſub veniret viro. Cuiꝰ mulieris pulchritudine cū quidā dines eſſet accēſus ⁊ cognouiſſet maritū eiꝰ in illo diſcrimine ꝓſtitutū miſit ad eā pollicens ꝓpria nocte ſi ei miſceri velit ſe auri libram daturum. Tamen illa cū ſciret nō ſe habere ſui corporis poteſtatem ſed virum ſuum pertulit ad cū dicēs paratam eſſe ꝓ marito id facere: ſi tñ ipſe cōiugalis corpis dñs / cui tota illa caſtitas deberet tāq̄ de re ſua ꝓpria ſua vellet id fieri. Egit ille grās ⁊ vt fieret imperauit: nullo modo iudicās adulterinū eſſe cōcubituz q̄ ⁊ libido nulla ⁊ magna mariti charitas ſe volēte ⁊ inbēte fieri agitaret. Venit mulier in villā illiꝰ diuitis fecit q̄ voluit impudicus: ſed illa corꝑ non niſi marito dedit nō concūbere vt ſolet: Cui viuere cupienti accepit aurū ſed ille qui dedit fraude ſubtraxit q̄ dederat ⁊ ſuppoſuit ſimile ligamētū cū terra: q̄ vbi mulier iā domi ſue poſita inuenit / pſiluit in publicū cadē mariti charitate clamatura que fecerat: q̄ facere coacta eſt. Interpellat prefectū fatēr oia quā fraudem paſſa eſſet oſtendit. Tūc ho ꝓfectus primo ſe reum q̄ ſuis minis ad id vēnum eſſet / pronunciat tanq̄ in aliam ſententiam dicens: de acyndini boni auri libram fiſco inferendam illa vero mulierem dominam in eam terram vnde pro auro terram accepit induci. Nihil hic in aliquā partem diſputo liceat cuiq̄ eſtimare q̄ velit: non enim de diuinis auctoribus depto pta hyſtoria eſt. Sed tamen narrato facto non ita reſpuit hoc ſenſus humanus q̄ in illam mulierem viro iubente commiſſum eſt / quemadmodum antea cum ſine vllo exemplo res ipa ponceretur horum⁹. Sed in hoc euangelij capitulo nihil fortius conſiderandum eſt q̄ tantum malum eſſe fornicationis: vt cum tanto vinculo ſibi coniugia conſtringantur. Hec vna cauſa ſolutionis excepta ſit. Que ſit autem fornicatio / iam tractatum eſt.

Caplm. xxv.

Terum inquit. Audiſtis quia dictum eſt antiquis: non periurabis: reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino: neq̄ per celum / quia thronus dei eſt: neq̄ per terram / quia ſcabellum eſt pedum eius: neq̄ per hieroſolymam / quia ciuitas magni regis eſt: neq̄ per caput tuum iurabis / quia non potes facere capillum vnum album et nigrū. Sit autem ſermo veſter: eſt: eſt: non: non: quod autem amplius eſt: a malo eſt. Juſticia phariſeorum eſt non peierare. Hanc confirmat iurare qui vetat iurare: q̄ pertinet ad iuſticiam regni celoum. Sicut em̄ falſum loq̄ nō pōt q̄ non loquitur / ſic periurare nō poteſt qui non iurat. Sed tamen qñ iurat: q̄ adhibet teſtem deum: diligenter conſiderandum eſt hoc capitulum: ne cōtra preceptum dñi aps feciſſe videatur: q̄ ſepe hoc modo iurauit: cū dicit ad Gal. j. Que autez ſcribo vobis: ecce coram deo: quia non mētior. Et iteꝝ. ij. Cor. j. Deus pater dñi nri ieſu chriſti qui eſt benedictus in ſecula: ſcit qꝝ non mentior. Tale eſt tā illud ad Ro. j. Teſtis mihi eſt deus cui ſeruio: in ſpiritu meo in euāgelio filij eius: quomodo ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis. Niſi forte quis dicat tunc habendum eſſe iurationez cū p aliqđ dicitur p quod iuratur: vt nō iurauerit q̄ non dixit per deum: ſed dixit: teſtis eſt mihi deus. Ridiculum eſt hoc putare. Tamē ꝓpter calūniaſos: aut multum tardos ne aliquid intereſſe quis putet. Sciat etiam hoc mundo iuraſſe apoſtolum dicentem. j. Cor. xv. Quotidie morior per veſtram gloriam fratres. Quod ne quis exiſtimet ita dictum tanq̄ ſi diceretur veſtra gloria me facit ḋiē mori. Sicut ō: per illiꝰ magiſteriū doctꝰ factꝰ eſt. i. illius magiſterio factū eſt vt pfecte de ceretur. Steca exēplaria indicant grecum: quibus ſcriptū eſt

quod

non nisi a iurante dicitur. Ita ergo intelligitur precipisse dominum ne iuretur: ne ꝺſ ꝯ ſicut bonū appetat iusiurandū: ⁊ aſſiduitate iurandi ad periurij cōſuetudinē dilabatur. Quapropter ꝯintelligit nō in bonis: ſz in neceſſarijs iurationem habendaz: refrenet ſe quantū pōt: vt nō ea vtatur niſi neceſſitate: cum videt pigros eſſe homines ad credendum ꝙ eis vtile eſt credere niſi iuratione firmetur. Ad hoc itaq; pertinet ꝙ ſic dicitur. Sit autē ſermo veſter eſt: eſt: non: non: hoc bonum eſt petendum: ꝙ autem amplius eſt: a malo eſt: id eſt ſi iurare cogeris ſciss de neceſſitate venire infirmitatis eorum quibus aliquid ſuades: que infirmitas vtiq; malum eſt. Unde nos quotidie liberari deprecamur cum dicimus libera nos a malo. Itaq; non dixit qō amplius eſt: malum eſt. Tu eñ non maluz facis qui bene vteris iuratione: que ⁊ ſit nō bona tamen neceſſaria eſt: vt alteri ꝓſuadeas quod vtiliter ſuades: ſed a malo eſt illius cui⁹ infirmitate iurare cogeris. Sed nemo nouit niſi qui expertus eſt ꝯ ſit difficile/⁊ cōſuetudinē iurādi extinguere ⁊ nūꝯ temere facere: qō nōnunꝯ facere neceſſitas cogit.

Ca.xxvi.

Ueri autē pōt cū dicere. Ego aūt dico vobis non iurare omnino cur additum ſit neq; per celum: qz thron⁹ dei eſt ꝛc. vſq; ad id quod dictū eſt: neq; per caput tuuz. Credo ſ ꝓpter eas quia non putabant iudei ſe teneri iureiurando: ſi per iſta iurauiſſent. Et qñ audierant: reddes autem dño iuſiurādū tuū non ſe putabāt dño debere iuſiurandu: ſi ꝓ celū aut ꝓ terrā aut hieroſolymaz: aut ꝙ caput ſuū iuraſſent: quod non vitio precipientis ſed illis male intelligētibus factū eſt. Itaq; dñs docet nihil eſſe tam vile in creaturis: vt per hoc quiſq; peierandū arbitretur: quando a ſummis vſq; ad ima diuina prouidēcia creata regantur incipiēs a throno dei vſq; ad capillū album vel nigrum. Neq; per celū inquit: quia thronus dei eſt neq; per terram: quia ſcabellum eſt pedum eius: id eſt cum iuras per celum et terram non te arbitreris non debere dominо iuſiurandum tuum: quia per eum iurare conuinceris cuius celum thronus eſt ⁊ cuius terra ſcabellum pedū eſt: neq; per hieroſolymam quia ciuitas eſt magni regis: melius ꝯ ſi diceret: meam cum tamē hoc dixiſſe intelligatur. Et quia vtiq; ipſe dominus eſt: domino iuſiurādū debet qui per hieroſolymam iurat. Neq; per caput tuuz iuraueris. Quid eñ poterat ꝺſq; magis ad ſe pertinere arbitrari ꝯ caput ſuū? Sed quo noſtrū eſt/ vbi poteſtatem faciendi vnius capilli albi/ aut nigri non habemus? Ergo deo debet iuſiurandum: ineffabiliter teneri omnia ⁊ vbiq; preſenti: quiſquis etiam per caput ſuum iurare voluerit. Et hoc etiaz cetera intelligunt/ que ita vtiq; dici non poterat: ſicut illud quod cōmemoratuimus dictū ab apło. j. Cor. xv. Quotidie morior per veſtram gloriā. Quā iurationē vt domino ſe debere oſtenderet addit: quam habeo in chriſto ieſu. Uerum tamen propter carnales dico non oportet opinari quod dictū eſt: celum thronus dei et terra ſcabellū pedum eius: ꝙ ſic habeat deus collocata membra in celo ⁊ in terra vt nos cū ſedem⁹: ſed illa ſedes iudiciū dei ſignificat: ⁊ qñ in hoc vniuerſo mundi corpore maxima ſpeciē habeat celum ⁊ terra minimā: tāꝯ preſentior ſit excellenti pulchritudini vis diuina: minima ꝙ ordinet in extremis atq; in infimis: ſedere in celo dicitur terra mq; calcare. Spiritualiter autē hic ſanctas animas celi nomine ſignificat et terre nomine peccatrices animas. Et quoniaz ſpiritualis omnia iudicat: ipſe autem a nemine iudicatur conuenienter dicitur ſedes dei. Peccatoꝝ vero cui dictum eſt: terra es et in terraz ibis: qz per iuſticiā meritis digna tribuentem in infimis ordinatur: ⁊ qui in lege manere noluit: ſub lege punitur congruēter accipitur ſcabellū pedū eius.

Ca.xxvii.

Ed iam vt iſtaz quoq; ſummā ꝛcludam⁹: dd laboriosius et operioſius dici auditez cogitari poteſt: vbi oēs neruos induſtrie ſue animus fidelis exerceat ꝯ in vitioſa cōſuetudine superāda precidat mēbra impediētia regnū celorū. Nec doloze fraudat tolleret in cōugali fide oia: q̄ ꝯ huius ſit moleſtiſſima: crimen tamen illicite corruptionis: id eſt fornicationis nō habent velut ſiuxorē ꝺſq; habeat ſine ſterilē ſiue deformē corpore ſiue debilem membris vel cecam vel ſurdam vel claudam: vel ſi quid aliud ſiue morbis ⁊ dolorib⁹ laboribuſq; confectam: ⁊ ꝺc quid excepta fornicatione: cogitari poteſt vehementer horribile: ꝓ fide ⁊ ſocietate ſuſtineat. Neq; ſolū tñ nō abſcidat ſed etiam ſi non habeat: nō ducat eā q̄ ſoluta eſt a viro pulchrā ſanā: diuitē: fecūdā. Que ſi facere non ꝓualeat: multominꝰ ſibi licere arbitretur ad vllū alium illicitū concubitū accedere. Fornicationemq; ſic fugiat: vt ab omni turpi

turpi corruptiōe ſeſe extrahat: verū loquatur neq; adiurationib⁹ crebris ſed modeſtate cōmēdet. Rebellantes aduerſum ſe oīz malox ꝙ ſuetudinū innumerabiles turbas: de quibus vt oēs intelligerent: pauce cōmemorate ſunt confugiēs ad arcē xp̄iane militie tāꝯ de loco ſupiore ꝓſterna. Sz ꝺs tantos labores inire audeat: niſi qui ſic flagrat amore iuſticie: vt tanꝯ fame ac ſiti vehementiſſime accenſus et nullam ſibi vitam: donec ea ſatietur exiſtimans vim faciat in regnum celorum. Non eñ aliter eē poterit fortis ad toleranda omnia: que in precidendis cōſuetudinib⁹ laboriosa ⁊ arcua ⁊ omnino difficilia ſeculi hui⁹ amatores putant. Beati ergo qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiam: quoniam ipſi ſaturabūtur Ueruntamen in his laboribus: cum quiſq; difficultatem patitur: et per dura ⁊ aſpera gradum faciens circūuallatus varijs tentationib⁹ ⁊ hinc atq; hinc inſurgere preterite vite moles intuens timet ne aggreſſa implere nō poſſit: arripat conſilium vt auxiliū mereat. Qō eſt aūt aliō ꝙ filiū niſi vt aliorum infirmitatē ferat: ⁊ eis ꝯtum pōt opituletur: qui ſibi diuinit⁹ deſiderat ſubueniri? Conſequēter itaq; miſericordie precepta videamus. Mitis autem et miſericors vnū videnꝫ. Sed hoc intereſt ꝙ mitis de quo ſuperi⁹ tractatū eſt pietate nō contradicit diuinis ſentētijs q̄ in ſua peccata ꝓferunt: neq; illis dei ꝟmonib⁹ ꝺs nōdū intelligit: ſed nullū beneficiū ꝑſtat ⁊ cui nō cōtradicit nec reſiſtit: miſericors aūt ita nō reſiſtit vt ꝓpter ei⁹ correctionē id faciat quē redderet reſidēdo peiorē. Sequit ergo qō dñs dicit.

Caplm.xxix.

Audiſtis quia dictū eſt oculum ꝙ oculo: dentem pro dente. Ego autem dico vobis nō reſiſtere aduerſum malum. Sed ſi quis te ꝑcuſſerit in dexteram maxillam tuam: prebe illi et alteram: et qui voluerit tecum iudicio contendere: et tunicam tuam tollere: remitte illi et veſtimentum: et qui te angariauerit mille paſſus: vade cū eo alia duo: omni petenti te: da: ⁊ qui voluerit a te mutuari: ne aduerſatus fueris. Phariſeorum iuſticia minor eſt: non excedere in vindicta modū: nec plus rependat quiſq; ꝯ accepit. Et magnus hic gradus eſt. Nemo enim facile inuenitur qui verbi gratia pugno accepto pugnum reddere velit: et vno a conuiciante verbo audito: vnum vel quod tantundem valet ſit referre contentus. Sed ſine ira perturbatus immoderatius vindicat ſiue quia iuſtum putat cum qui leſit prior: grauius ledi ꝯ leſus eſt qui non leſerat. Talē animū magna ex parte refrenauit lex in qua ſcriptū eſt oculū pro oculo ⁊ dentem pro dente. Quibus nominibus ſignificatur modus: vt iniuriā vindicta non tranſeat: et hec eſt pacis inchoatio. ꝓfecta autem pax eſt talem penitus nolle vindictam. Inter illud ergo primum qō preter legem eſt: vt mai⁹ malū pro minore malo reddatur: ⁊ hoc qō dñs perficiendis diſcipulis dixit: ne ꝓ malo vllū reddatur malū medium locum quendam tenet: vt tñ reddatur quātū acceptū eſt: ꝓ quod a ſumma diſcordia ad ſummam cōcordiam pro tempotum diſtributione tranſitus factus eſt. Quiſquis ergo malū infert prior ſtudio ledendi ⁊ nocendi: vide quantuz diſtet ab eo qui nec leſus rependit. Quiſquis aūt nulli prior malefecit: ſed tamē leſus repēdit gratuius vel volūtate vel facto: neceſſit, aliquā tum a ſumma iniquitate ⁊ ꝓceſſit ad ſummā iuſticiā ⁊ tamē nōdū tenet qō lex: que ꝓ moyſen data eſt iperauit. Qui ergo tñ reddit quantū accepit: iaz donat aliquid. Nō eñ tantam penā meretur nocens quantuz ille q̄ ab eo leſus innocens paſſus eſt. Hāc ergo inchoatā non ſeueraz ſed miſericordē iuſticiā ille perfecit: q̄ legē venit implere nō ſoluere.

Caplm.xxix.

Uos ergo adhuc gradus qui interſunt intelligendos relinquit: quibus et de ipſo tummo miſericordie culmine dicere maluit Nam eſt adhuc quod faciat ſiue qui non implet iſtam magnitudinem precepti: que ptinet ad remū celorū: vt nō reddat tñ ſed minus veniat pro duobus pugnis vnum: aut ꝓ auulſo oculo aurem precidat. Hinc aſcendens q̄ oino nihil repēdit propinquat precepto domini: nec adhuc ibi eſt. Paruz enim adhuc videtur dño: ſi pro malo qō acceperis nihil rependas mali: niſi etiā mali amplius ſis paratus accipere. Quapropter nō ait: ego aūt dico vobis non reddere malū pro malo ꝯ hoc etiā magnū preceptū ſit: ſed ait. Nō reſiſtere aduerſus malū vt nō ſolū non rependas qō ibi fuerit irrogatum: ſed etiā nō reſiſtas: quo min⁹ aliud irrogeꝫ hoc enim eſt quod conſequenter exponit. Sed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxillā tuam/ prebe illi ⁊ alteram. Non enim ait. Si quis te percuſſerit noli tu percutere: ſed para te adhuc percutienti. Quod ad miſericordiaz pertinere hi maxime ſentiunt qui eis quos multum diligunt tanꝯ

filiū vel ꝯbusłibet dilectissimis suis egrotā tibus seruiāt vel paruulis vel freneticis a quib⁹ mīra sepe patiunt. Et si eoꝝ salus id exigat ꝑbēt se etiā vt plura patiant donec vel morbi vel etatis infirmitas trāseat. Qō ergo dñs medic⁹ alios curādis ꝓmis instruebat: qđ eos aliud docere posset nisi vt eoꝝ ārū saluti ꝛ vulnere vellēt imbecillitates equo aio tolerarēt. Ois nāq; iprobitas ex imbecillitate ai venit: qr nihil innocēti⁹ est eo qui in virtute perfect⁹ est. Caplm. xxx

Ueri autē pōt quid sibi vel dextera maxilla. Sic ei exēplaribus grecis quib⁹ maior fides habēda est in uenit. Naz multa latina maxillam mīa habent non etiam dexterā. Facies autem est qua quisq; cognoscitur. Et legimus apud apl̄m. j. Cor. xi. Tolerat⁹ enī si quis vos in seruitutem redigit: si qs deuorat: si qs accipit si qs extollit: si quis in faciē vos cedit: deinde ꝓtinuo subiūgit ꝛz ignobilitate dico vt exponat qđ sit in faciē cedi hoc ē cōtēni ac despici. Qō quidē non ideo dicit apl̄s vt illos non sustinerēt: sed vt se magis qui eos sic diligeret vt scīpm ꝓ eis vellet impendi. Sed qm̄ facies nō pōt dici dextera aut sinistra: ꝛ mīa nobilitas ꝛ ꝑm deum et ꝑm hoc seculū pōt esse. Ita distribuit tanq; in maxillā dexterā ꝛ sinistrā vt in quocūq; discipulo christi contēptū fuerit q̄ christianus est multomagis in se contēni paratus sit si qs huius seculi honores habet. Sicut idem apl̄s cuz in eo pscqueret hoies christianum nomē: si taceret de dignitate quaz habebat in seculo nō ꝑbuerat alterā maxillam cedētibus dexteram. Nō em̄ dicendo Act. xxij. Ciuis romanus sum nō erat paratus hoc in se contēni qđ pro minimo habebatur ab eis qui in illo nomē tā ꝓciosum ꝛ salubre cōtēpserant. Nunqđ em̄ ideo minus postea vincula tolerauit: que ciuib⁹ romanis non licebat imponi: Aut quēq; de hac iniuria voluit accusare: Et si qui ei ꝓpter ciuitatis romane nomē pepercerunt: nec tm̄ ille ideo ꝑbuit qđ ferirēt cū eos a tāta puersitate corrigere cupet patientia sua quis videbat in se sinistras partes magis q̄ dextras honorare. Illud est em̄ tantum attendendū quo aio faceret oia q̄ benivole ꝛ clemēter in eos a quibus ista patiebat Nā si pontificis iussu palma pcussus cōtumeliose visus est dicere: cum ait. Act. xxiij. Percutiet te deus paries dealbate minus intelligentib⁹ conuitiū sonat intelligentib⁹ vero prophetia est. Paries quippe dealbatus hypocrisis est: id est simulatio sacerdotalem preferens dignitatem ꝛ sub hoc nolē tanq; candido tegmine interiorem quasi luteā turpitudinē occultans. Nam qđ humilitatis fuit mirabiliter custodiuit cuz ei diceret: principi sacerdotuz maledicis: Respondit nescīui fratres: quia princeps est sacerdotum. Scriptuz est em̄. Principi populi tui nō maledices vbi ostendit quanta tranquillitate illud dixisset quod iratus dixisset videbatur qđ tam cito tam mansuete respondit: quod ab indignantibus ꝛ ptur batis fieri non potest. Et in eoipo intelligē tibus veruz dixit nescīui qr princeps est sacerdotum tanq; si diceret. Ego alium scīui principē sacerdotuz ꝓ cuius nomine ista sustineo cui maledicere fas nō est ꝛ cuivos maledicitis cum in me nihil aliud q̄ eius nomen odistis. Caplm. xxxi.

Ic ergo oportuit: non simulate ista insultare sed in ipo corde esse ad ois paratuz vt possit canere illiꝰ ꝓphetiū paratum cor meuz deus paratum cor meum. ꝑs. cvij. Multi enim alteram maxillam prebere noluerunt diligere vero illum a quo feriuntur ignorant. At vero ipse dñs: qui vtiq; precepta que docuit primus implēuit percutienti se in maxillam ministro sacerdotis non prebuit alterā: sed infuꝝ dixit Johā. xviij. Si male locutus sum exprobra de malo: si bene: quid me cedis: nō tamen ideo paratus corde non fuit non solum in alterā maxillam cedi ꝓ salute oim: sed etiaz toto cor pore crucifigi. Ergo ꝛ illud quod sequitur: ꝛ qui voluerit tecū iudicio cōtēdere ꝛ tunicam tuam tollere: remitte illi ꝛ vestimentū: ad preparationem cordis: non ad ostentationem operis ꝑceptum recte intelligit. Sz de tunica ꝛ vestimento qđ dictum est: nō in eis solis: sed in oib⁹ faciēdū est: q̄ in aliquo iure tpaliter nra esse dicimus. Si em̄ de necessarijs hoc imperatur: est ꝑtomagis superflua vsq; quaq; contēnere conuenit. Ue rūtn̄ ea q̄ nostra dixi: eo genere includenda sunt: q̄ dñs ipse prescribit dicens. Si quis vult iudicio tecū cōtēnere ꝛ tunicā tuā tollere. Oia ergo illa intelligant̄ de quibus iudicio nobiscū cōtendi pōt: ita vt a nostro iure in ius illius transeat qui contēdit vel ꝓ quo cōtendit: sicuti est vestis: domus: fundus: iumentum ꝛ generaliter omnis pecunia. Quod vtrum etiam de seruis accipiēdum sit magna questio est. Nō em̄ christianum oportet sic possidere seruuz quo modo equū aut argentum: q̄q; fieri possit vt maiore precio valeat equ⁹ q̄ seruus: ꝛ multomagis aliquid aurū vel argentuz. Sed ille seruus si rectius ꝛ honestiꝰ: ꝛ ad deū colendū accōmodatius abs te dño educat aut regitur: q̄q; ab illo pōt q̄ eū cupit auferre. Nescio vtrū quisq; dicere audeat: vt vestimentū eū debere contēni: holemnāq; hō tāq; seipsum diligere debet: cui ab oim dño sicut ea q̄ sequunt ostendit: etiā vt inimicos diligat imperat. Sane si aduertendum est oēm tunicā vestimētū esse: nō oē vestimentū tunicā esse. Uestimēti ergo nomē plura significat q̄q; nomē tunice: ꝛ ideo sic dictū esse arbitror: ꝛ qui voluerit tecū iudicio contēdere ꝛ tunicā tuā tollere: remitte illi ꝛ vestimē tū: tanq; si diceret qui voluerit tunicā tuaz tollere: remitte illi: ꝛ si qđ aliud ī̄strumenti habes. Iō nonnulli palliū interpretati sunt: qđ grece pallium est ἱμάτιον. Et qui te angariauerit mille passus vade cum illo et alia duo. Et hoc vtiq; nō tā vt pedib⁹ agas: q̄q; vt animo sis parat⁹. Nā in ipa xp̄iana historia in qua est auctoritas: nihil tale annumeres factū esse a scīis vel ab ipso dño: scīi in hoie quē susciperе dignatus est: viuēdi nobis ꝑbent exēplū. Cum tamē eibus fere leues eos inuenias paratos fuisse equo animo tolerare q̄cqđ eis imptobe fuisset ingestū. Sed vbi gra dictū putam⁹. vade cū eo alia duo: an tria cōplere voluit quo numero significatur perfectio: vt meminerit q̄sq; eū hoc facit: pfectā se iplere iusticiā: miseri corditer pferēdo infirmitates eorum: quos vult sanos fieri. Pōt videri ꝓpterea etiam tribus exemplis hec precepta insinuasse. Quorū primū est. Si q̄s pcusserit te in maxillā. Secūdū: si quis tunicā tollere voluerit. Tertiū: si q̄s mille passus te angariauerit. In quo exēplo tertio simplo duplū addi tur vt tripluz cōpleatur. Qui numer⁹ hoc loco sicut dictū est: significat pfectionē: illū accipiat qđ in ꝑcipiēdo tanq; tolerabilius inciplens paulatim creuerat donec quenirет ad duplū aliud pferendū. Nam primo preberi voluit cheram maxillā: cum fuerit dextera pcussa vt minus perferre paratus sis quam pertulisti. Quicquid enim dextra significat: carius ē vtiq; q̄q; id qđ significat sinistra: ꝛ q̄ in re cariori aliquid pertulit: si et in viliori patiēs pferat min⁹ est. Deinde illi q̄ vult tunicā tollere iubet et vestimētū dimitti: quod aut tantundem est: aut non multo amplius non tamen duplum. Tertio de mille passibus quibus addenda dicit duo milia vsq; ad duplum aliud perferri iubet. Ita significans siue aliquanto minus q̄q; iam fuit siue tantundem siue amplius quisq; improbus in te esse voluerit: equo animo esse tolerandum.

Capitulum. xxxij.

N his sane generib⁹ trib⁹ exēplorū: nullū genus iniurie pretermissum esse video. Nāq; oia in quibus improbitatē aliquā patimur in duo genera diuiduntur. Quoꝝ alteruz est qđ restitui non pōt: alterū qđ pōt. Sed in illo qđ restitui nō pōt: vindicte solatium q̄rі solet. Quid em̄ ꝑdest q̄ pcussus repercutis: nunqđ ꝓpterea illud qđ in corpore leuz est: restituit in integrū? Sz timidus animus talia fometa desiderat: sanū autē firmūq; ista nō iuuant: quin poti⁹ misericordiē pferendā alterius infirmitatē iudicat: q̄q; alieno supplicio suā mitigandā que nulla est. Neq; hic ea vindicta prohibet: q̄ ad correctionē valet. Ipsa em̄ etiaz ad misericordiā ptinet: nec impedit illud ꝓpositum quo q̄sq; paratus est ab eo quē correctū esse vult: plura pferre. Sed huic vindicte referende nō est idoneus nisi q̄ odiū: quo solent flagellare q̄ se vindicare desiderāt dilectionis magnitudine superauerit. Nō ei metuēdū est ne odisse paruulū filiū parētes videātur cū ab eis vapulat peccās: ne peccet vlterius. Et certe vtili⁹ perfectio dilectionis ipsius dei patris in imitatiōe nobis ꝓponit: cū nobis ī sequentib⁹ ꝺr: diligite inimicos vros ꝛ religua. Et tamē de ipso dicit ꝓ ꝓpheta. Quē em̄ diligit dñs corrigit Ad Heb. xij. flagellat aut oēm filiū quez recipit. Dicit et dñs Luce. xij. Seruus qui nescit voluntatez dñi sui ꝛ non facit digna plagis vapulabit paucis. Seruus autez qui scit voluntatem domini sui et non facit digna plagis vapulabit multis. Non ergo queritur nisi vt ꝛ ipse vindicet cui rerum ordine potestas data est et ea voluntate vindicet qua pater in paruulum filiuz quem per etatem odisse nondum potest. Hinc enim apertissimum exemplum datur quo satis appareat posse peccatum amore potius vindicari q̄q; impunitum relinqui vt illum in quem vindicat non pena miserum: sed correctione beatum velit: paratus tamen si opus sit equo animo plura tolerare ab eo illata quē vult esse correctum: siue in eo habeat potestatem coercendi siue non habeat.

Capitulum. xxxiij.

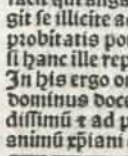
Agni aūt ꝛ scīvīri q̄ iā optime scīrēt mortē istā que ai am dissolut a corpore: nō esse formidandā: ꝑm eorū tamē animū qui illam timerent: nonnulla peccata morte punierunt: q̄ et

Universidad de Sevilla Biblioteca

viuentibus vtilis mer⁹ inueniret: ⁊ illis qui morte puniebant in ipsa mora noceret: sed potiꝰ qđ augeri posset si viueret: nō temere illi iudicabāt ꝯbus tale iudiciū donauerat de⁹. Inde est. iiij. Reg. j. caꝑ. q⁹ helias multos morte affecit: ⁊ ꝓpria manu: ⁊ igne diuinitus impetrato. Qđ et alij multi magni ⁊ diuini viri eodē ipō ꝟsulēdis reb⁹ hūanis nō temere recesserūt. De q̄ helia. Luce. ix. Cū exēplū dedissent discipuli dño cōmemorātes qđ ab eo factū sit: vt etiā ipsis daret p̄tem petēdi de celo ignē ad cōsumēdos eos q̄ sibi hospitiuꝫ nō ꝑberet. Reꝓhēdit in eis dñs: nō exēplū ꝓphete sancti: ꝫ ignorātiā vindicādi q̄ erat adhuc in rudib⁹ aiadnertens eos nō amore correctionē sed odio desiderare vidictā. Itaq̄ postea q̄ eos docuit qđ esset diligere ꝓximū tanq̄ seipm in fuso etiā spūsancto quē decē dieb⁹ cōpletis post ascēsionē suā desup: vt ꝓmiserat: misit nō defuerūt tales vindicte ꝟ̄ius multo rarius q̄ in veteri testamento. Ibi ex maiore parte seruientes timore ꝓmebantur: hic aūt maxime dilectione liberi nutriebant. Naꝫ ⁊ ꝟbis apli petri ananias et vxor ei⁹: sicut in actib⁹ aplorū legimus: exanimes cecidērūt nec resuscitati sūt: ꝫ sepulti. Sz si hnic libro heretici q̄ aduersant veteri testamēto nolūt credere: panlū aplm quē nobiscum legunt intueant dicentē. j. Cor. v. de quodaꝫ pctōre quē tradidi sathane in interitū carnis: vt aia salua sit. Et si nolūt hi morte intelligere fortasse eṁ incertū ē: quālibet vindictā p sathanā factā ab aplo. Fateant q̄ nō euꝫ odio ꝫ amore fecisse manifestat: illō adiectū vt aia salua sit: aut in illis libris q̄ bus ipsi magnā tribuūt auctoritatez aiadnertant qđ dicim⁹: vbi scriptū est apostolū thomā imprecantē cuidā a quo palma percussus est atrocissime mortis suppliciū: animā eius tñ cōmendatā vt in futuro ei seculo parcerēt: cuius a leone occisi a cetero corpore discerptā manuꝫ carnis intulit mēsis in qb⁹ cōuiuabāt aplī. Cui scripture licet nobis nō credere: nō eṁ est in catholico canone. Illi tñ eā ⁊ legūt ⁊ tanq̄ incorruptissimā verissimāq̄ honorant: q̄ aduersus corporales vindictas: que sunt in veteri testamēto nescio qua cecitate acerrime seuiunt: quo alo ⁊ qua discretione tēporū facte sunt omnino nescientes. Capm. xxiiij.

Enebitur ergo in hoc iniuriaꝝ genere qđ ꝑ vindictā luitur iste⁹ xp̄ianis mod⁹ vt accepta iniuria non furgat odiū: ꝫ infirmitatis misericordia paratus sit animus plura perpeti: nec correptionem negligat: qua vel cōsilio vel auctoritate vel potestate vti potest. Aliud iniuriaꝝ genus est: qđ integrū restitui potest cuius due species: vna ad pecuniaꝫ: altera ad opera pertinet. Qua ꝓpter illi⁹ de tunica ⁊ vestimento: huius de angaria mille passuū ⁊ duū miliū exēpla subiecta sunt: qt ⁊ reddi vestimētū pōt ⁊ quē adiuueris opere potest te etiā ipse si opus fuerit adiuuare. Nisi forte ita potius distinguēdū est vt ꝓius quod positum est de pcussa maxilla omnia significet que sic ingeruntur ab improbis vt restitui non possint nisi vindicta. Secundū quod positum est de vestimento omnia sic̄ificet q̄ possunt restitui sine vindicta: ⁊ ideo fortassis additum est. Qui voluerit tecum iudicio contendere: qđ per iudicium aufertur non eaꝝ putatur auferri cui vindicta debeat. Tertiū vero ex vtro q̄ confectum est̄ sine vindicta ⁊ cum vindicta possit restitui. Naṁq̄ operam indebitam violenter exigere sine vllo iudicio sic facit qui angariat hominem improbe et cogit se illicite adiurari ab inuito: ⁊ penā improbitatis potest luere et operam reddere si hanc ille repetat qui improbum pertulit In his ergo omnibus generibus iniuriaꝝ dominus docet patientissimuꝫ ⁊ misericordissimū ⁊ ad plura perferēda paratissimū animū xp̄iani esse oportere. Capm. xxv.

Ed quoniaꝫ parum est nō nocere nisi etiaꝫ ꝓsit̄ benefician quantuꝫ potest. Consequenter adiungit ⁊ dicit. Omni petenti te tribue: ⁊ qui voluerit a te mutuari ne auertaris. Omni petenti inquit da: non omnia petenti: vt id des quod dare honeste ⁊ iuste potes. Quid enim pecuniam petat: qua innocentez conetur opprimere? Quid si postremo stuprū petat? Sed ne multuꝫ persequar que sunt innumerabilia id profect̄ dandum est qđ nec tibi nec alteri noceat quantuꝫ sciri aut credi ab homine potest. Et cum iuste negueris quod petit indicanda est ipa iustitia vt non eum inanē dimittas. Ita omni petenti te dabis: q̄uis nō semper id quod petit dabis: ⁊ aliquando melius aliquid dabis: cum petentem iniusta coꝛreueris. Qđ autez ait qui voluerit a te mutuari ne auertaris ad animum referendum est. Hilarem enim datorem diligit deus: mutuatur enim omnis qui accipit etiam si non ipse solutur⁹ est. Cum enim misericordibus de⁹ plura restituat omnis qui beneficium ꝓstat feneratur. Aut si non placet accipere mutuantē: nisi cū qui accipit redditurus intelligendū est dñm ipa duo genera ꝓstādi esse complerū. Nāq̄ aut donamus qđ damus benuole: aut reddituro cōmodam⁹: ⁊ plerūq̄ holes q̄ ꝓposito diuino ꝓmio dona re parati sunt. Ad dandū q⁹ mutuuꝫ petit pigri fiūt quasi nihil recepturi a dño cum rem que datur ille qui accipit exoluat rete ⁊ tq̄ ad hoc beneficiū tribuendi genus nos diuina hortatur auctoritas dicēs. Et q̄ voluerit a te mutuari ne auersatus fueris: id est ne ꝓpterea voluntatem alienes ab eo qui petit: quia et pecunia tua vacabit: ⁊ deus tibi non redditurus est: cum homo reddiderit. Sed cuꝫ id ex ꝓcepto dei facis: apud illum qui hec iubet: fructuosum esse nō putes. Deinde adiūgit ⁊ dicit.

Capm. xxxvj.

Audistis quia dictum est. Diliges ꝓximum tuum et oderis inimicum tuum Ego autem dico vobis. Diligite inimicos vestros benefacite his qui oderūt vos: et orate pro eis qui vos persequūtur: vt sitis filij patris vestri qui in celis est: qui facit solem suum oriri super bonos et malos: ⁊ pluit super iustos et iniustos. Si enim dilexeritis eos qui vos diligunt: quam mercedem habebitis nonne et publicani hoc faciunt: et si saluta neritis fratres vestros tantū: quid amplꝰ fecistis? Nonne ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti sicut ⁊ pater vester qui in celis est: perfectus est. Nam sine ista dilectione qua etiā inimicos ⁊ ꝑsecutores nostros diligere iubemur: ea que superius dicta sunt implere q̄s potest? Perfectio autē misericordie qua plurimum anime laborāti ꝟsulitur vlra dilectionem inimici potri gi non potest: ideo sic clauditur. Estote ergo vos perfecti sicut pater vester qui in celis est: perfectus est. Ita tñ vt de⁹ intelligatur perfectus q̄nq̄ deus: ⁊ anima ꝑfecta tanq̄ anima. Stadū tamē esse aliquem in phariseorū iustitia: qui ad legē veterem ꝑtinet. Vnde intelligit̄ q⁹ multi holes eos etiā a quib⁹ diligunt oderūt sicut luxuriosi filij parētes coercitores luxurie sue. Ascendit q̄ gradū q̄ ꝓximū diligit q̄uis adhuc oderit inimicū. Eius autē imperio qui venit legem implere nō soluere perficiet benuolentiam ⁊ benignitatē: cum eam vsq̄ ad inimici dilectionem perduxerit. Nam ille gradus q̄uis nōnulli⁹ ſit: tā paruus est tñ vt cū publicanis etiā possit esse cōmunis. Nec qđ in lege dictū est oderis inimicum tuum: vox iubentis iusto: accipienda est: ꝫ permittentis infirmo. Ca. xxxvij.

Ritur hic fane nullo modo dissimulāda questio: q⁹ huic ꝓcepto domini: quo nos hortatur diligere inimicos nostros: benefacere eis qui nos oderunt/et orare pro his qui nos persequuntur multe alle scripturarū partes minus diligenter ⁊ sobrie cōsiderātib⁹ videntur aduerse: quia ⁊ in ꝓphetis. Inuenimnntur multe imprecatiōes aduersus inimicos: q̄ maledictiōes putant: sicuti ē illū ꝑ̄. lxviij. Fiat mēsa eorum in laqueū ⁊c. que ibi dicunt. Et illud. Fiāt filij ei⁹ pupilli: ⁊ vxor eius vidua. Et alia quēq̄ vel supra vel infra in eodē psalmo in psonā inde per prophetā dicuntur: multa alia vsquequaq̄ in scripturis reperiunt: que vident esse contraria. Et huic ꝓcepto dñi illi aplī eo quo ait ad Rom. xij. Benedicite et nolite maledicere: cum ⁊ de domino scriptum sit. Lu. x. q⁹ ciuitatibus maledixerit q̄ verbum eius non acceperunt. Et memoratus apostolus ad Thimo. iiij. de quodam' ita dixit. Reddet illi dominus fm opa pilli⁹: ꝫ hic facile soluūtur: quia ⁊ ꝓpheta ꝓ imprecationem: quid esse futurum cecinit: non optantis voto sed spiritu ꝓuidentis. Ita ⁊ domin⁹: ita ⁊ apostolus: q̄q̄ in hoc etiā verbis nō hoc inuenitur quod optauerint Non eṁ cū ait dñs. Lu. x. Ue tibi capharnaū: aliud sonat nisi aliquid ei mali ꝟcturum meritō infidelitatis: qđ venturum dñs non maliuolentia optabat: sed diuinitate cernebat. Et apostolus nō ait: reddat sed reddet ei dñs fm opera ei⁹ qđ verbum ꝓnunciantis est non imprecantis vel imprecantis. Sicut ⁊ de illa hypocrisi indeꝯ de qua iā dictū est cui euersionē immine re cernebat dixit. Actu. xxiij. Percutiet te deus paries dealbate. Prophete autem maxime solēt figura imprecātis futurus ꝓdicere: sicut figura ꝓteriti tpis ea que futura erant sepe cecinerunt sicuti est illud. ꝑ̄. ij. Quare fremuerūt gētes: ⁊ populi meditati sunt inania. Nō eṁ dixit quare fremunt gentes: ⁊ populi meditabunt mania cum ea non quasi iam transacta meminisset: sed ventura ꝓspiceret. Tale etiaꝫ illud est. ꝑ̄. xxij. Diuiserūt sibi vestimēta mea: et super vestem meā miserunt sortem Et hic eṁ nō dixit: diuident sibi vestimēta mea: ⁊ super vestē meā mittent sortē. Nec tñ de his verbis quisq̄ calūniat: nisi q̄ nō sentit varietatem istam figurarū in loquendo nihil veritati rerum minuere ⁊ plurimū afferre vel addere affectibus animorum.

Capm. xxxvij.

Ed illud magis viget ista questionem: qđ dicit aplus Joh. v. Si quis scit peccare fratrē suum peccatū nō ad mortē: postulabit et dabit ei deus vitā qui peccat non ad mortez. Peccatum autem est ad mortē: nō pro illo dico vt roget. Aperte em̄ ostendit esse quosdaz fratres pro quibus orare nō nobis precipitur cum dñs etiā pro persecutoribꝰ nostris orare nos iubeat. Nec ista questio solui pōt nisi fateamur esse aliqua peccata in fratribꝰ que inimicorum persecutione grauiora sint Fratres autem christianos significari: multis diuinarum scripturarum documentis probari potest. Manifestissimum tamen illud est qđ apostolus ita ponit. i. Corin. vij. Sanctificatus est enim vir infidelis in vxore: et sanctificata est mulier infidelis in fratre. Non addidit nostro sed manifestuz existimauit cum fratris nomine christianum intelligi voluit: qui infidelem haberet vxorem: et ideo paulo post dicit qđ si infidelis discedit: discedat: non autem seruituti subiectus est frater vel soror in huiusmodi. Peccatum ergo fratris ad mortem puto esse: cum post agnitionem dei per gratiam domini nostri iesu christi: quisq̄ oppugnat fraternitatem/et aduersus ipsam gratiā qua reconciliatus est deo inuidētie facibus agitatur. Peccatum autez non ad mortem est si quisq̄ nō amore a fratre alienauerit: sed officia fraternitati debita per aliquam infirmitatem animi non exhibuerit. Quapropter et dominus in cruce ait Luce. xxiij. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt Nondum enim gratia spiritussancti participes facti: societatem sancte fraternitatis inuerant. Et beatus stephanus in actibꝰ apostolorum Actu. vij. Orat pro eis a quibus lapidatur: quia nondum christo crediderant. Neq̄ aduersus illam communem gratiaz dimicabant. Et apostolus paulus propteres credo non orat pro alexandro: quia iam frater erat et ad mortem: id est inuidentie facibus fraternitatem oppugnando peccauerat. Pro his autem qui non obrupuerant amorez sed timore succubuerāt orat vt eis ignoscatur. Sic enim dicit. ij. ad Thimo. iiij. Alexander erarius multa mala mihi ostendit: reddet illi dominꝰ Fm opera illius. quem et tu deuita: valde em̄ restitit nostris sermonibus. Deinde subiungit pro quibus orat ita dicens. In prima mea defensione nemo mihi affuit: sed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur.

Capitulum. xxix.

Sta differentia peccatoꝝ iā tradētez a petro negante distinguit: non qz penitēti nō sit ignoscendū. Ne cōtra illā dñi iniam veniamꝰ. Lu. xvij Mat. xviij qua p̄cipit semp ignoscendum eē fratri petēti: vt sibi frater ignoscat: sed qz illius peti rāta labes est vt peccādi hūilitatē subire nō possit: etiam si petīs suū mala cōsciētia agnoscere et enumerare cogat. Cū em̄ diuisset iudas: peccauit qđ tradiderim sanguinē iustū: facilꝰ tñ desperatiōe cucurrit ad laqueū q̄ humilitate veniā depcat⁹ est. Quapropter multū interest qualis penitētia ignoscat deꝰ. Multi em̄ multo citius se fatentur peccasse: atq̄ ita sibi succensent vt vehemēter se peccasse nolent: sed tamē animū ad humiliandū et obterendū cor: implorandāq̄ veniā nō deponunt: quā mētis affectionē propter peccati magnitudinē iā de dānatione illos habere credendū est. Et hoc est forasse peccare in spīm sctm id est per malicia et inuidia oppugnare charitatem fraternā post acceptam gram spūs sci. Qđ petrꝰ dñs neq̄ hic: neq̄ in futuro seculo dimitti dicit Matth. xij. Un q̄ri pōt vtrū in spīm sctm iudei peccauerint qñ dixerūt qđ in beelzebub principe demoniorū demonia dñs expelleret: vtrū hoc in ipsuz dñm dictū accipiamus: qz de se dicit alio loco. Si em̄ patrēfamilias beelzebub vocauerūt: q̄t magis domesticos eiꝰ An qñ de magna inuidētia dixerāt ingrati tā p̄sentibus beneficijs q̄uis nondū xpi fuerint: tñ propter ipaz inuidētie magnitudinē in spīm sctm peccasse credēdi sint. Nō em̄ hoc colligitur de ꝓbis dñi: q̄uis em̄ eodem loco dixerit: quicūq̄ aūt dixerit ꝓbum neq̄ aduersus filium hois remittet ei. Qui aūt dixerit aduersus spīm sctm nō remittet ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. Tū videri pōt ad hoc eos monuisse vt accedant ad gram et post acceptā ingratam non ita peccent vt tūc peccauerūt. Nūc em̄ in filiū hominis dixerūt verbū nequā et potest eis dimitti si conuersi fuerint et ei crediderint et spīm sanctum acceperint: quo accepto si fraternitati inuidere et gratiā quā acceperunt oppugnare voluerint: nō eis dimitti neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro. Nā si eos haberet sic cōdemnatos: vt nulla spes illis reliqua esset: nō adhuc monēdos iudicaret cū addidit dicēs. Mat. xij. Aut facite arborez bonam et fructum eius bonū. Aut facite arborem malam et fructum eius malum. Si itaq̄ accipiaꝫ: diligendos inimicos esse: et benefaciendum his qui nos oderūt et orandum pro his qui nos persequuntur: vt pro

huiusdā etiā fratrū petis intelligaꝫ: nō p̄ceptum esse vt oremus ne p̄ imperitiam nostram diuina scriptura: qđ fieri nō potest: a se dissentire videatur.

Capitulum. xl.

Sed vtrū sicut pro quibusdā non est orandū: ita etiā contra aliquos orandū sit: nondū satis apparuit. Qualiter em̄ dictuz est ad Ro. xij. Benedicite et nolite maledicere. Et illud pauli. Nemini malū pro malo reddētes. Pro quo aūt non oras: nō etiā cōtra illū oras. Potes em̄ videre extraz eiꝰ penā et penitus desperatā salutē. Et nō qz odisti eū ideo pro illo nō oras: sed qz sentis nihil te posse proficere: et ofonez tuā nō vis repelli a iustissimo iudice. ¶ Sed quid agimus de his cōtra quos oratū a sanctis ac cepimus: non vt corrigerent: nā hoc modo potius p̄ ipis oratū est. Sed ad illam vltimā dānationem: nō sicut cōtra dñi traditorem p̄ pphetā. Nā illa (vt dictum est) p̄dictio futurorꝝ nō optatio supplicū fuit: nec sicut apostolus cōtra alexādrum. Nā et in de iam satis dictū est: sed sicut in apocalipsi Johannis legimus martyres orare vt vindicent etiā cum ille primus martyr vt lapidatoribus suis ignosceretur orauerit. Sed hinc non oportet moueri. Quis enim audeat affirmare cum illi sancti cādidati se vindicare petiuerūt: vtrū cōtra ipsos homines/an cōtra regnū peccati petiuerint. Nāq̄ ipsa est sincera et plena iusticie ac misericordie vindicta martyrū vt euertat regnum peccati. Non em̄ cōtra ipsos homines: sed ꝓ tra regnū peccati petierūt: quoꝝ regnā et tātā ppessi sunt. Ad cuius euersionez nititur aplus ad Rom. vj. dicēs. Non ergo regnet petrs in vro mortali corpore. Destruitur autē et euertitur peccati regnū partim correctione hoiꝝ caro spiritui subiciat: partim dānatione pleuerantiū in peccato sed ista iusticia ordinet vt iustis cum christo regnātibus molesti esse non possint. Intuere aplm Paulū: nōne tibi videtur in seipso stephanum martyrē vindicare: cuz dicit. i. Cor. ix. Nō sic pugno tanq̄ aeraz cedēs: sz castigo corpus meū et seruituti subijcio Nā hoc i seruitute ꝓsternebat debilitabat et victū ordiabat. Un Stephanū ceterosq̄ christianos fuerat persecutus. Quis ergo cōuincit martyres sanctos nō talem suam vindictā a dño esse deprecatos: cum etiam finem huius seculi in quo tāta exitia pertulerunt ad suam vindictam potuerunt libēter optare. Quod qui orant et pro inimicis suis orant qui sanabiles sunt: et contra illos non orant: qui insanabiles esse voluerunt. Quia deus quoq̄ punicēdo illos non est maliuolus tortor: sed iustissimus ordinator. Siue vlla ergo dubitatiōe diligamus inimicos nostros: bñfaciamꝰ eis q̄ nos oderūt: et oremus p̄ eis qui nos persequuntur.

Capitulum. xlj.

Quod aūt cōsequēter positum est: vt sitis filij patris vestri qui in celis est. Et ilia regula est intelligenduz qua et Johānes Joh. j. dicit. Dedit eis potestatē filios dei fieri. Unus em̄ naturaliter filius est: qui nescit omnino peccare. Nos autez potestate accepta efficimur filij inquātum ea que ab illo p̄cipiunt implemus. Un apostolica disciplina adoptionem appellat qua in eternā hereditatē vocamur vt coheredes christi esse possimus Filij ergo efficimur regnatione spiritali et adoptamur i regnū dei: nō tāq̄ alieni/sz tāq̄ facti et creati vt vnuz sit beneficium quo nos fecit esse p̄ oipotētia sua cū ante nihil essemꝰ: alterū quo adoptauit vt cū eo tāq̄ filij vita eterna p̄ nra participatiōe frueremur itaq̄ nō aut facite ista: qz estis filij: sed facite ista vt sitis filij. Cuz aūt ad hoc nos vocat p̄ ipm vnigenitū ad similitudinē suam nos vocat. Ille ei sicut ꝓfiter dicit. Solem suū oriri facit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Siue solē suū nō istuz carnis oculis visibilē accipias: sz illā sapientiā de qua dicitur Sap. vij. Candor est enim lucis eterne. De q̄ itē nūc dr. Ort⁹ mihi iusticie sol. Et itē Malach. iiij. Vobis autez q̄ timetis nomē dñi orieꝫ sol iusticie. Ut etiaz pluuiā accipias irrigationē doctrine veritatis q̄ bonis et malis apparuit: et bonis et malis euāgelizatus est christus. Siue istuz solem mauis accipe non solū hoim: sed etiā pecorum corporeis oculis propalatum. Et ista pluuia qua fructꝰ gignuntur q̄ ad refectionē corporis dati sunt: quod probabiliꝰ intelligi existimo: vt ille sol spiritalis nō oriatur nisi bonis et sanctis: qz hoc ipsum eē qđ plāgunt iniq̄ in illo libro q̄ sapiētia. Salomonis inscribit Sap. v. Et sol nō ortus est nobis. Et illa pluuia spiritalis non irriget nisi bonos: qz malos significant vinea: de qua dictū est. Esaie. v. Mandabo nubibus meis ne pluāt sup eā: sed siue hoc siue illud intelligas magna dei bonitate fit q̄ nobis imitāda eē p̄cipit: si filij dei esse volumus. Quātū em̄ huius vite solatium afferat luz ista visibilis et pluuia corporalis: quis tam ingratꝰ est vt nō sentiat: qđ solatiū videmꝰ

Universidad de Sevilla Biblioteca

ꝛ iustis in hac vita ꝛ peccatorib⁹ cõiter exhiberi. Nõ aũt ait qui facit solẽ otiri super bonos ꝛ malos: sed addidit suũ.i. quẽ ipse fecit atq; cõstituit: et a nullo aliq̃d supsit vt faceret sicut in geneſi Heñ ſ. De olbus luminarib⁹ scribit: q̃ ꝓprie põt dicere sua esse ola q̃ de nihilo creauit: vt hinc admoneremur quãta liberalitate inimicis nostris ex ꝓcepto ei⁹ ꝓstare debeamus q̃ nos nõ creauit⁹: sed munerib⁹ eis accepimus. Quis aũt põt vel parat⁹ esse ab ifirmis iniurias sustinere: quãtũ eoꝝ saluti prodest et male ampli⁹ iniquitatis aliene vim ꝓpti: q̃ id q̃ ꝓpessus est reddere omni petẽti a se aliquid vel id q̃ petit si habeẽ et si recte dari põt vel cõsiliũ bonũ vel beniuolũ aim dare nec se auertere ab eo ẽ mutuare cupit. Diligere inimicos / benefacere eis q̃ se oderũt orare ꝓ eis q̃ se ꝑsequunt: Quis ergo hec facit nisi plene perfecteq; misericors: Quo vno cõsilio miseria deuitat: opitulante illo q̃ ait. Mat. ix. ꝛ Mar. xij. Miaꝝ volo magis q̃ sacrificiũ. Beati q̃ misericordes: q̃ ipoꝝ miserebit. Sed tã cõmode fieri puto vt hic lector tam longo volumine fatigatus respiceret aliquantulum: ꝛ ad cetera se reficiat alio libro considerãda.

Liber secundus. Capm.j.

Iseri cordiã vsq; ad cui⁹ ractationez liber ꝓm⁹ terminuz accepit. Sequit cordis mundatio: vnde iste sumit exordium. Cordis aũt mũdatio est tanq̃ oculꝰ q̃ videẽ de⁹: cui simplicis habendi tantã curaz esse opz q̃tã ei⁹ rei dignitas flagitat: q̃ talẽ oculo ꝓspici põt: huiuc aũt oculo magna ex pte mũdato diffcile ẽ nõ subripe sordes aliq̃s de his reb⁹ q̃ ꝑas bonas nras actões comitari solent veluti est laus hũana. Siq̃dẽ nõ recte viuere ꝓnicioſum est: recte aũt viuere ꝛ nolle laudari: q̃d est aliud q̃ inimicũ esse rebus humanis: q̃ vtiq; tãto sunt miseriores q̃to minus placet recta vita hoim. Si q̃ inter quos viuis te recte viuentẽ non laudauerint: nulli in errore fũt. Si aũt laudauerint tu in periculo es: niſi tã simplex cor habueris ꝛ mũdũ: vt ea q̃ recte facis non ꝓpter laudes hoiz facias magisq; illis recte laudantibus gratuleris quibus id q̃ bonuz est placet q̃ tibi niſi q̃ recte vinis etiã ſi nemo laudaret. Ipſam laudẽ tuã tũc intelligas vtilẽ esse laudãtibus si nõ tetipsuz in tua bona vita: sed deũ honorent cui⁹ sanctiſſimũ templum est q̃sq̃s viuit bene: vt illud impleat q̃d ait dauid ꝑs. xxxij. In domino laudabit aĩa mea: audiãt mites ꝛ lẽtẽtur. Pertinet ergo ad oculũ mundũz nõ intueri recte faciẽdo laudes hoim et ad eas referre q̃d recte facis: id est: propterea recte facere aliq̃d vt hoibus placeas. Sic eñ etiã simulare bonũ libebit si nõ attenditur niſi vt hõ laudet. Qui q̃n videre cor nõ põt: põt q̃ iã falſa laudare. Q̃d qui facit: id est q̃ bonitatẽ simulãt duplici corde sunt. Nõ ergo hz simplex cor. i. mũdũ cor niſi qui transcendit humanas laudes ꝛ illũ solum intuet cũ recte viuit ꝛ ei placere nitit q̃ conscientie solus inſpector est: de cui⁹ cõsciẽtie puritate quicq̃d ꝓcedit rãto est laudabili⁹ quanto humanas laudes min⁹ desiderat.

Capitulum.ij.

Mat. vj.

Auete ergo inquit facere iusticiã vestrã coram hoib⁹ vt videamini ab eis. id est cauete hoc alio iuste viuere ꝛ ibi cõstituere bonum vestrũ vt vos videãt homines. Alioquin mercedẽ nõ habebitis apud ꝑem vrm q̃ in celis est. Nõ si ab hoibus videamini: sed si ꝓpterea iuste viuatis vt ab hoib⁹ videamini. Naz vbi erit q̃q̃ in principio sermonis huius dictũ est. Uos estis lumẽ mũdi. Non põt ciuitas abscõdi supra mõtẽ ꝓstituta: neq; accẽdũt lucernã ꝛ ponũt eã sub modio: hz super cãdelabrũ vt luceat oibus q̃ in domo sunt. Sic luceat lumẽ vrm coram hoib⁹ vt videant bona facta vra. Sz nõ ibi finẽ cõstituit. Addidit eñ: ꝛ glorificẽt patrẽ vestrũ q̃ in celis est: hic aũt q̃ hoc reprehẽdit si ibi sit finis recte factoꝝ: id est si, ꝓpterea recte faciam⁹ vt tantũ videamur ab hoibus: postea q̃ dixit. Cauete facere iusticiã vestrã coram hoibus vt videamini ab eis nihil addidit: in quo appareret nõ hoc eũ prohibuisset recte fiat coram hoibus: hz ne ob id forte recte fiat coram hoibus vt videamur ab eis: id est: vt hoc intueamur ꝛ ibi finẽ nostri: ꝓponi⁹ collocemus. Nam et apl's dicit ad Gal. j. Si adhuc hominibus placerẽ xpi seru⁹ nõ essem. Cuz alio loco dicat. j. Coꝝ. x. Placete oibus per oia: sicut ꝛ ego oibus per oia placeo. Q̃d qui nõ intelligũt: cõtrariũ putant: cum ille se dixerit nõ placere hominib⁹: q̃ non ideo recte faciebat vt placeret hominibus: sed vt deo ad cuius amorez corda hoi-

minũ volebat cõuertere eoipso quo placebat hoib⁹ recte dicebat: q̃ in eoipso vt deo placeret intuebaẽ: ꝛ placẽdũ esse oibus recte ꝓcipiebat. Non vt hoc appeteretur tãq̃ merces recte factorum: sed q̃ deo placere non posset qui nõ se his quos fieri saluos vellet ꝓberet imitandũ. Imitari aũt illum qui sibi non placuerit nullo pacto q̃s q̃ põt. Sicut ergo nõ absurde logueretur qui diceret in hac opera qua nauẽ quero fz patriã. Sic apl's q̃uenienter diceret ad Gal. j. In hac opa qua hoibus placeo nõ hominib⁹: sed deo placeo: q̃ non hoc appeto: fz ad id refero vt me imitenẽ quos saluos fieri volo: sicut dicit de oblatiõe q̃ fit in sanctos: nõ q̃ ãro datũ: fz indẽro fructũ. i. q̃ ãro datũ vrm nõ hoc quero sed fructũ vestruz. Phil. iij.

Hoc eñ iudicio apparere poterat q̃tũ pro fecissent in deũ cum id libẽter offerrent: q̃ nõ ꝓpter gaudiũ de muneribus: sed ꝓpter cõionẽ charitatis ab eis querebaẽ. Quãq̃s ꝛ cuz addidit ꝛ dicit alioq̃n mercedẽ nõ habebitis apud patrem vestrũ qui in celis ẽ: nihil aliud demonstrat nisi id nos cauere oportere: ne humanã laudẽ ꝓ nr̃oꝝ operũ mercede queramus. i. eo nos beatos effici arbitremur.

Capitulum.iij.

Um ergo facis elemosynã inq̃t noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciunt in synagogis ꝛ i vicis vt glorificenẽ ab hoibus. Noli inq̃t sic velle innotescere sicut hypocrite. Manifestum est autem hypocritas non quod oculis pretendunt hominum id etiã corde gestare. Sũt eñ hypocrite simulatores tãq̃ ꝓfitiatores ꝑsonaruz alienaruũ sicut in theatricis fabulis. Non eñ q̃ agit partes agamẽnonis in trageodia (ſi ibi gra) sine alicui⁹ alteri⁹ ad hystoriã vel fabulã q̃ agitur ꝓtinẽtis: ne ipse est: fz simulat eum: ꝛ hypocrita dicit. Sic in ecclesia vel in omni vita humana quisquis se vult videri q̃ nõ est: hypocrita est. Simulat eñ iustũ: non exhibet: quis totũ fructũ in laude hoim ponit. Quã põt etiã simulãtes percipere duz fallũt eos quib⁹ videnẽ boni ab eisq; laudanẽ fz tales ab inſpectore cordis deo mercedez nõ accipiũt: niſi fallacie supplictũ. Ab hoibus aũt ꝓceperunt inquit mercedẽ suaz. Rectissimeq; his dicet. Recedite a me operarij dolosi: nomen enim meum habuistis: sed opera mea nõ feciſtis. Illi ergo acceperunt mercedem suam: qui non ob aliud elemosynam faciunt niſi vt glorificenẽ ab hominibus: sed ideo faciunt vt glorificentur: vt superius tractatũ est. Laus eñ humana non appeti a recte faciente: sed subsequi debet recte faciẽtem vt illi ꝓficiãt qui etiã imitari possunt quod laudãt: non vt hic putet aliq̃d eos sibi prodesse quem laudant.

Capitulum.iiij.

Ꝛ aurẽ faciente elemosynaz: nõ sciat siniſtra tua quid faciat dextera tua. Si intelleꝛis siniſtrã infideles dici: vt debitur nulls esse culpa placere velle ſfidelibus. Cũ prorſus nihilominus in quorũ libet hoim laude fructũ ꝛ finem boni operis cõstituere ꝓhibeamur. Q̃d aũt ad id ꝓtinet: vt te imitẽtur quibus recte facta tua placuerint: non tñ fidelibus: sed etiã infidelibus exhibẽdũ est: vt laudandis bonis opibus nr̃is deum honorẽt ꝛ veniãt ad salutẽ. Si aũt siniſtrã inimicũ putaueris: vt nesciat inimicus tuus cũ elemosynaz facis: cur ipse dñs inimicis iudeis circũstãtibus misericorditer sanauit homines? Cur apl's petrus Act. iij. sanato eo quẽ ad portã speciosam debilẽ miseratus est: etiã iras inimicorum in se atq; in alios xpi discipulos pertulit. Deinde si non oportet scire inimicũ cũ elemosynã facimus quõ cũ ipso inimico faciem⁹ vt illud impleamus ꝓceptũ ad Roñ. xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illũ: si sitierit / potuz da illi. Tertia solet esse carnalium opinionũ absurda ꝛ ridenda: vt nõ eã cõmemorarem niſi expertus essem non paucos eo errore detineri qui dicũt siniſtre nomine vroꝝ rẽ significari: vt qm̃ in re familiari tenaciores pecuniarũ solent esse femie: latetat eas cum aliquid egenis misericorditer impendũt viri earũ ꝓpter domesticas lites. Quasi vero soliviri xpiani sint: ꝛ hoc ꝓceptũ etiã fẽminis datũ nõ sit. Cui ergo siniſtre iubetur: femina occultare op⁹ misericordie fuer? An etiã vir siniſtra erit femine: q̃d absurdissime dicit: aut si quis piã putat inuicem sibi siniſtros esse si ab altero ita erogẽt aliq̃d de re familiari vt sit contra alterius voluntatem: nõ erit christianũ tale coniugiũ. Sed necesse est vt quisq̃s eoꝝ elemosynaz facere voluerit ex ꝓcepto dei quẽcũq; auersum habuerit inimicus sit ꝓcepto dei: et iõ inter infideles deputẽt. Preceptũ eſt autez de talib⁹ vt bona sua cõuertãtiõe / ac moribus lucrifaciat suã vroꝝ maritus fidelis: vel maritũ mulier fidelis. Quapropter nõ sibi debent occultare bona opa sua / quib⁹ inuitandi sunt ad inuicem: vt alter alteruz possit ad christiane fidei cõmunionẽ inuitare. Nec furta facienda sunt vt promereaẽ deus. Quod si occultandum est aliquid q̃ dñi alterius infirmitas equo animo id q̃

Universidad de Biblioteca

potest sustinere: qō tamen non iniuste atq illiceite fit: nō tamē ipsam nūc sinistrā significari toti⁹ capituli cōsideratione facile apparet in qua simul inuenieꝝ quā sinistrā vocet.

Capm. v.

Auete inquit facere iusticiā vestrā coram hoibus vt videamini ab eis: alioqn mercedem non habebitis apud patrē vestrū qui in celis est. Generaliter hic iusticiā nominauit: deinde particulariter exequit. Est enim pars aliq̄ iusticie opus quod per elemosynam fit: et iō ꝓnectit dicendo. Cum ergo facis elemosynam: noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciūt in synagogis et in vicis vt glorificent ab hominib⁹: ad hoc respicit quod superi⁹ ait. Cauete facere iusticiā vestram coram hominib⁹ vt videamini ab eis. Quod autem sequit. Amen dico vobis: ꝓceperūt mercedē suā. Ad illud respicit qō supra posuit alloquin mercedē nō habebitis apud patrē vr̄m q̄ in celis est. Deinde sequit. Te aūt faciente elemosynā cū dicit te aūt: q̄d aliud dicit q̄ non quō illi: Quid ergo mihi inbet: Te aūt inqt faciēte elemosynam nō sciat sinistra tua q̄d faciat dextera. Ergo illi sic faciūt: vt sciat sinistra eoꝝ q̄d faciat dextera eoꝝ. Quod igit in illis culpatum est: hoc tu facere vetaris. In illis aūt hoc culpatum est: quod ita faciunt vt laudes hoim querāt. Quapropter nihil ꝓfeq̄ti⁹ sinistra videt significare: q̄ ipaz delectationē laudis. Dextera aūt significat intentionē implēdi ꝓcepta diuina. Cū itaq̄ cōscientie facientis elemosynā miscet se appetitio laudis humane sit sinistra conscia operis dextere: Nesciat ergo sinistra q̄d faciat dextera tua. i. nō se misceat ꝓscientie tue laudis humane appetitio cū in elemosyna facienda diuinū ꝓceptū cōtēdit implere. Ut sit elemosyna tua in abscōdito Quid est in abscōdito: nisi in ipa bona conscientia q̄ humanis oculis demōstrari non pōt: nec verbis aperiri: q̄nquidem multi multa mentiūtur. Quapropter si dextera intrinsecus agit in abscōdito ad sinistram ptinent exteriora oia que sunt visibilia et tēporalia. Sit ergo elemosyna tua in ipa cōscientia tua vbi multi elemosynā faciūt bona voluntate etiā si pecuniā vel si quid est aliud qō inopi largiendū est nō hnt. Multi aūt foris faciunt et intus nō faciūt: q̄ vel ambitione vel alicui⁹ tēporalis rei gratia volunt misericordes videri: in quibus sola sinistra operari existimāda est. Itē alij quasi mediū inter vtroq̄ locū tenēt vt rām tentione que in deū est elemosynā faciant et tamē inserat se huic optime volūtati: nō nulla etiā laudis vel cuiuscūq̄ rei fragilis et tpalis cupiditas. Sed dñs multo vehemētius ꝓhibet solā sinistrā in nobis operari. Qñ etiā misceri eū vetat operib⁹ dexterē vt scz nō modo sola tpaliū rerū cupiditate caueam⁹ elemosynā facere: sed nec ita in hoc opere attēdam⁹ deū vt sese misceat vel adiūgat exterior appetitio cōmodoꝝ. Agit em̄ de corde mūdando q̄ nisi fuerit simplex mundū nō erit. Simplex aūt quō erit si duob⁹ dñs seruit. Nec vna intētatione rerū eternarū purificat acīē suā: sed eā mūltaliū quoq̄ fragiliūq̄ rer̄ amoꝝ obnubilat. Sit ergo elemosyna tua in abscōdito: et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Rectissime omnino et verissime Si em̄ premiū ab eo expectas qui ꝓsciētie sol⁹ inspector est: sufficiat tibi ad ꝓmerēdū premiū ipsa cōscientia. Multa latina exemplaria sic habent. Et pater tuus q̄ videt in abscōdito reddet tibi palā. Sed qr in grecis q̄ prioza sunt: nō inuenim⁹ palā: nō putauim⁹ hinc esse aliq̄d differendum.

Capm. vj.

Tcū oratis inquit nō eritis sicut hypocrite q̄mātstare in synagogis et in angulis plateaꝝ stantes orare vt videantur ab hominibus. Neq̄ hic videri ab hominib⁹ nefas est sed ideo hec agere vt videaris ab hoibus Et superfluo totiēs eadē dicunt: cū sit tamen vna regula custodienda. Qua cognitū esse nō si hec sciāt hoies formidādū esse aut fugiendū. Sed si hoc aio fiat vt fruct⁹ in eis expectat placendi hoib⁹. Seruat etiā ipse dñs eadē verba cū adiūgit similiter. Amē dico vobis: perceperūt mercedē suaz. Hinc ostēdēs id se ꝓhibere vt ea merces appetatur: qua gaudēt stulti cū laudant ab hominib⁹. Vos aūt cū oratis inqt: introite in cubicula vestra. Que sunt ista cubicula: nisi ipa corda que in psalmo etiam significātur: vbi dicitur. Ps. iiij. Que dicitis in cordibus vr̄is cōpūgimini. Et claudentes ostia orate (ait) patrē vestrū in abscōdito. Parū est intrare in cubicula si ostiū pateat iportunis: pq̄ ostiū ea q̄ foris sunt improbe se immergūt: et interiora nostra appetunt. Foris aūt esse dixim⁹ oia tempalia et visibilia que per ostium. i. per carnalē sensuz in cogitationes nostras penetrāt: et turba vanoꝝ fantasmatum orantibus obstrepunt. Claudendum est ergo ostiū: id est carnali sensui resistendum est: vt oratio spiritalis dirigat vr̄ ad patrē que sit i intimis cordis vbi orat⁹ pater in abscōdito. Et pater inqt videt qui videt in abscōdito reddet vobis Et hoc tali clausula terminādū fuit. Non em̄ hoc monet nunc vt oremus: sed quō oremus: neq̄ superi⁹ vt faciam⁹ elemosynaz/ sed quo aio faciam⁹ qm̄ de corde mundando ꝓcepit: q̄ nō mūdat nisi vna et simplex intētio in eternā vitā solo et puro amore sapientie.

Capm. vij.

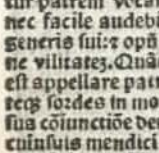
Rantes aūt nolite ait multiloqui esse sicut ethnici: arbitrāt enim quod in multiloquio suo exaudiātur. Sicut hypocritarum est ꝓbere se spectandos in oratione quorum fructus est placere hominibus ita ethnicoꝝ: id est gentiliuz in multiloquio se putare exaudiri. Et reuera omne multiloquiū a gentilibus venit: q̄ exercende lingue potius q̄ mundando aio dant operā. Et hoc nugatorū studū genus etiā ad deū prece flectēdū trāsferre conant arbitrātes sicut holem in dicē ꝓbis adduci in miam. Nolite itaq̄ similes esse illis dicit vn⁹ et verus magister. Scit em̄ pr̄ vester q̄d vobis necessarium sit ant̄q̄ petatis ab eo. Si ꝓ multa ad id ꝓfe runt vt instruat et doceat ignar⁹ q̄d eis op⁹ est ad rerū oim cognitorē cui ota q̄ sunt: eoipso q̄ sūt loquunt: sese q̄ indicāt facta et ea q̄ vētura sunt: ei⁹ artē sapientiāq̄ nō latēt in qua sunt: et q̄ trāsierūt et q̄ trānsitura sunt ota ꝓntia et nō trāeuntia. Sz qm̄ q̄nis pacta: fides et ipse dicturus est: q̄bus nos doceat orare. Queri potest cur vel his paucis verbis op⁹ sit ad eū q̄ scit ota ant̄q̄ fiant et nouit vt dictū est: quid nobis necessariū sit ant̄q̄ petamus ab eo. Hic primo respondet nō ꝓbis nos agere debere apud deū vt impetremus q̄ volumus sz reb⁹ q̄s aio gerimus et intētione cogitatiōis cū dilectōe pura et simplici affectu. Sed ipsas res verbis nos docuisse dñm nr̄m q̄b⁹ memorie mādatis: eas ad tps orandi recorderemur. Sed rursus q̄ri pōt siue reb⁹ siue ꝓbis orandū sit Quid opus sit ipsa oratione si de⁹ iā nouit q̄d nobis sit necessariū: nisi q: ipa oratiōis intentio cor nr̄m serenat et purgat capaciusq̄ efficit ad excipiēda diuina munera que spūaliter nobis infundunt. Nō em̄ ambitione precū nos exaudit deus qui semp est parat⁹ dare suā lucē nobis nō visibilē sz intelligibilē et spiritalē: sz nos non semp sum⁹ parati accipe: cū inclinamur in alia: et rerū tpaliū cupiditate tenebramur. Fit ergo in oratione ꝙsitio cordis ad eū q̄ semp dare paratus est: si nos capiamus q̄ dederit: et in ipsa conuersiōe purgatio interioris oculi: cū excludunt ea que tpaliter cupiebant: vt acies simplicis cordis ferre possit simplicem lucē diuinitus: sine vllo occasu: aut immutatiōe fulgentē. Nec soluz ferre sed etiā manere in illa: nō tm̄ sine molestia: sed et cū ineffabili gaudio: quo vere ac sinceriter beata vita perficitur.

Capitulum. vij.

Ed tam cōsiderandū est q̄ nos orare ille ꝓcepit q̄ quē et discim⁹ q̄d oremus et cōsequimur q̄ orām⁹. Sic ita q̄ vos orate inquit. [Oō dñica.] Pater noster q̄ es in celis: sanctificet nomen tuū: adueniat regnū tuū: fiat voluntas tua sicut in celo et in terra: panē nostrum quotidianuz da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: et ne nos inferas in tentationem: sz libera nos a malo.] Cū in omni deprecatione beniuolētia cōciliāda sit ei⁹ quē deprecamur: deinde dicendū q̄d deꝓcemur laudē illi⁹ ad quā oratio dirigit: solet beniuolētia ꝓciliari: et hoc in orationis ꝓncipio poni solet: in quo dñs noster nihil aliō nos iussit dicere nisi pater noster qui es in celis Multa em̄ dicta sūt in laudē dei q̄ per oēs sanctas scripturas varie lateq̄ diffusa poterit q̄sq̄ considerare cū legit. Nusq̄ tm̄ inuenit ꝓceptū populo israel vt diceret pr̄ noster: aut vt oraret patrē deū: sed dñs eis insinuatus est tāq̄ seruiētib⁹: id est fm carnem adhuc viuētib⁹. Hoc aūt dico cū mādata legis acciperēt q̄ obseruare iubebant Nā ꝓphete sepe ostendūt eundē dñm deū etiam patrē eoꝝ esse potuisse: si ab eius mādatis nō aberrarēt. Sicuti est illud. s. Coz. iiij. filios genui et exaltaui: ipsi autem spreuerūt me. Et illud. Ego dixi dij estis / et filij excelsi: vos aūt sicut hoies moriemini / et sicut vn⁹ de principib⁹ cadetis. Ps. lxxxij. Et illud Malach. i. Si dñs sū vbi est timor me⁹: et si pr̄ sū vbi est honor me⁹: Et alia ꝓ multa vbi arguunt iudei: q̄ filij esse peccādo noluerūt. Exceptis eis q̄ in ꝓphetis dicūtur de futuro ꝓpter xp̄m ita q̄ patrē deum esset habitur⁹: fm illō euāgelicū Jo. i. Dedit illis potestatē filios dei fieri. Ap̄s aūt Paulus ad Gal. iiij. dicit: q̄ diu heres parvulus est nihil distat a seruo. Et spm̄ adoptionis nos accepisse cōmemorat: in q̄ clamam⁹ abba pater. Et qm̄ q̄ vocamur ad eternā hereditatē vt sim⁹ xp̄i coheredes: et in adoptionem filioꝝ venitamus: nō est meritoꝝ nr̄oꝝ sz gratie dei. Eādē ipam gr̄am in oīmis ꝓncipio ponimus cum dicimus;

pater noster. Quo nole ꝛ charitas excitat. Quid em̃ charius filijs debet esse ꝯ pater Et supplex affectus cum hoies dicunt deo pater noster. Et quedam p̃sumptio impe rādi q̃ perituri sum⁹: cū p̃iusꝯ aliquid pe teremus tā magnū donū accipim⁹ vt sina mur dicere: p̃ noster deo. Quid em̃ nō det tā filijs petētib⁹ cū hocip̃m ante dederit vt filij essent: Postremo quāta cura animū tā git vt qui dicit pater noster: tāto patre non sit indignus. Si em̃ quisꝯ plebeius senato rem grandioris etatis ab eo ipse permitta tur patrem vocare sine dubio trepidabit: nec facile audebit cogitans humilitatem generis sui: ꝛ opū indigentiā ꝛ plebeie p̃so ne vilitatez. Quāto ergo magis trepidādū est appellare patrē deū: si tāte sūt labes tā teꝯ sordes in moribus: vt multo iust⁹ eas a sus cōiunctiōe deus expellat ꝯ ille senator cuiusuis mendici egestatē. Qñqdē ille hoc cōtēnit in mēdico: quor ipe pōt hūanarū rez fragilitate deuenire: de⁹ aūt i sordidos mores nūꝯ cadit: ꝛ gras misericordie ipsi⁹ q̃ hoc a nobis exigit vt p̃ noster sit qō nul lo sumptu sed sola bona volūtate cōparari pōt. Admonenr etiā hic diuites vel genere nobiles fm sclm: cū xp̃iani facti fuerint nō supdire aduersus paupes et ignobiles: quoniā simul dicūt deo pater noster: quod nō possunt vere ac pie dicere nisi se fratres esse cognoscant.

Capitulum.ix.

Tatur ḡ voce noui testa menti ppl̃s nouus ad eter nam hereditatē vocat⁹ et dicat p̃ noster qui es in ce lis: id ē in sanctis ꝛ iustis. Non em̃ spacio locoꝝ ꝛi nctur de⁹. Sūt em̃ celi tē celsa mundi corpora: sz th̃ corpora q̃ nō p̃nt esse nisi in loco. Sz si in celis tanꝯ in supe rioribus mūdi partibus loc⁹ dei esse credit meliotis meriti sunt aues: quarum vita est deo viciniot. Nō aūt scriptū ē: ppe est dñs excelsis hoibus aut eis qui in mōtibus ha bitāt: sed scriptum est prope est dñs obtri tis corde qō magis ptinet ad humilitatez. Sed quēadmodū terra appellatus est⁹ pec cator cū ei dictū est. Gen.iij. Terra es et in terrā ibis: sic celū iustus ecōtrario dici pōt Justis em̃ dicit.i. Cor.vj. Templū dei enim sanctum est qō estis vos. Quapropter si in templo suo habitat deus ꝛ sancti templuꝝ eius sunt: recte dicit: qui es in celis qui es in sanctis. Et accommodatissima ista simi litudo est vt spiritaliter tantum intereſſe vi deatur inter iustos ꝛ peccatores: quantuꝝ corporaliter inter celum ꝛ terram. Cuius rei significande gratia cū ad oronē stamus ad orientē quertimur: vnde celū surgit: nō tan ꝯ ibi sit deus quasi ceteras mundi partes deseruerit quibuꝝ p̃sens est nō locoꝝ spa cijs sed maiestate potentie sz vt admoneat animus ad naturam excellentiorem se con uertere: id est ad deū cum ipsuꝝ corpus ei⁹ quod terrenum est ad corpus excellentius id est ad corpus celeste cōuertit. Conuenit etiā gradib⁹ religionis ꝛ plurimū expedit: vt olim sensib⁹ ꝛ parunlos ꝛ magnoꝝ bene sentiat⁹ de deo. Et ideo quiuisibilib⁹ adhuc pulchritudinib⁹ dediti sunt nec possunt ali quid ineorporeū cogitare: qñ necesse est ce lum vt preferant terre tolerabil oꝛ ē opinio eoꝝ si deū quez adhuc corporaliter cogitāt in celo poti⁹ credant esse ꝯ in terra vt cum aliquando cognouerint dignitatem anime celeste etiam corpus excedere magis cum q̃rant in alta ꝯ in corpore etiā celesti. Et cū cognouerint ꝯtum distat inter peccatoruꝝ animas ꝛ iustorū: sicut non audebant cum adhuc carnaliter saperent euꝝ in terra col locare sed in celo: sic postea melioti fide vel intelligentia magis cū in animis iustorum ꝯ in petōruꝝ requirant. Recte intelligitur quod dictum est: pater noster qui es in ce lis: in cordibus iustorum esse dictum tanꝯ in tēplo sancto suo. Simul etiā et qui orat in se quoꝝ ipso velit habitare quē inuocat Et cum hoc affectu teneat iusticiam: quo munere inuitatur ad inhabitandum ani mum deus.

Capm.x.

Videamus que sint pe tenda. Dictum est em̃ qui sit qui petitur ꝛ vbi habi tat. Primū autez omnium que petūtur: hoc est sancti ficetur nomen tuū. Qō nō sic petitur quasi nō sit san ctum nomen dei: sz vt sanctū h̃eat ab ho minibus. i. in a illis ingnoteſcat deus vt non existimēt aliquid sanctius qō magis offen dere timeant: neqꝫ em̃ quia dictū est notus in iudea deus in israel magnum nomē ei⁹: sic intelligendum est quasi alibi minor sit deus alibi maior: sed ibi magnū est nomen eius vbi p̃ sue maiestatis magnitudine no minat. Ita ibi dicit sanctū nomen eius vbi cuꝝ veneratione ꝛ offensionis timore nomi natur. Et hoc est qō non agitur dum euan gelium adhuc vsqꝫquaqꝫ p diuersas gēes innotescendo cōmendat vnius dei nomē p administrationem filij ei⁹. Deinde sequit. ¶ Adueniat regnū tuum. Sicut dñs ipe in euāgelio docet tūc futurum esse iudiciū dū cū euangeliū predicatū fuerit in oībus gen tibus que res ptinet ad scificationem nis dei. Non enim et hic ita dictum est adueniat regnum tuū quasi nunc deus nō regnet. Sed forte quis dicat adueniat di ctum esse in terra: quasi vero non ipse etiaꝫ nūc regnet in terra: semperqꝫ in ea regna uerit a constitutione mūdi. Adueniat ergo accipienduꝝ est: manifestetur hominibus. Quemadmodū enim etiaꝫ presens lux ab sens est cecis: et eis qui oculos claudunt: ita dei regnum ꝯtus nūꝯ discedat de ter ris tamē ignoātibus absens est. Nulli au tem licebit ignorare dei regnū: cum ei⁹ vni genitus nō solū intelligibiliter: sed etiā visi biliter in homine dominico de celo venerit iudicaturus vivos ꝛ mortuos. Post qō in dicium id est cum discretio ꝛ separatio iu storum ab iniustis facta fuerit ita inhabi tabit iustos deus vt non opus sit cuiꝯ do ceri per hominem: sed sint oēs vt scriptum est docibiles deo. Deinde beata vita omni ex parte perficiatur in sanctis in eternum sicuti nunc celestes angeli sanctissimi atqꝫ beatissimi deo solo illustrante sapientes et beati sūt: qz ꝛ hoc p̃misit dñs sanctis suis. War.xij. In resurrectiōe erūt inqt sicut an geli in celis. Et ideo post illam petitionem qua dicimus: adueniat regnum tuum.

Esa.liiij. Joh.iiij.

Capitulum.xj.

Equit. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra id est: sicut est in angelis qui sunt in celis volūtas tua: vt omnino tibi adhereant teꝯ perfruantur nullo er rore obnubilāte sapientiā illorum: nulla miseria impediente beatitu dinem illoruꝝ: ita fiat in sanctis tuis qui in terra sunt. Et de terra qō ad corp⁹ attinet facti sunt. Et ꝯuis ad celestem habitatio nem atqꝫ immutationē: tamē de terra assu mendi sunt. Ad hec respicit etiam illa an Luce.ij. gelorum predicatio. Gloria in excelsis deo ꝛ in terra pax homin⁹ bone volūtatis: vt cū precesserit bona volūtas nostra q̃ vo cante sequit. perficiat in nobis voluntas dei sicuti est in celestibus angelis vt nulla aduersitas resistat nre beatitudini qō est par. Item fiat voluntas tua recte intelligi tur: obediatur preceptis tuis. ¶ Sicut in celo ꝛ in terra: id est sicut ab ągelis ita ab hominibus. Nam fieri voluntatem dei: cū obtēperatur preceptis eius: ipse dñs dicit Joh.viij. Me⁹ cib⁹ est vt faciā voluntatem eius q̃ me misit. Et sepe: nō veni facere vo lūtatē meā sz ei⁹ q̃ misit me. Et cū ait Mar ci.iij.ꝛ. Mat.xij. Ecce mr̃ mea: et ecce frēs mei. Et quicuꝝ fecerit volūtatē dei: hic mi hi est frater ꝛ mr̃ ꝛ soror. Qui ergo faciunt volūtatē dei: in illis vtiqꝫ fit voluntas dei. Nō qz ipsi faciūt vt velit deus: sed quia fa ciunt qō ille vult: id est faciunt fm volūta tem eius. Est etiā ille intellectus. Fiat vo lūtas tua sicut in celo ꝛ i terra. Sicut i san ctis ꝛ iustis: ita etiaꝫ in peccatoribus. Qō adhuc duobus modis accipi potest. Siue vt oremus etiam p̃ inimicis nostris. Quid em̃ aliud sunt habendi contra quorum vo lūtatē xp̃ianū ꝛ catholicuꝝ nomen augetur vt ita dictū sit: fiat volūtas tua sicut in ce lo ꝛ in terra: tanꝯ si diceretur/ faciant vo luntatē tuā sicut iusti: ita etiā ꝛ peccatores vt ad te conuertant. Siue ita Fiat volun tas tua sicut in celo ꝛ in terra: vt sua cuiꝯ tribuant qō sit in extremo iudicio vt iustis premiū/ peccatoribꝰ dānatio retribuat: cuꝫ Ma.xxv agni ab hedis separabunt. Ille etiā nō ab surdus immo etiā ꝛ fidei ꝛ spei nostre cōue nientissimus intellectus est vt celū ꝛ terram accipiam⁹ spm̃ ꝛ carnē. Et qm̃ dicit aplus ad Rom.vij. Mēte seruio lege dei carne au tē legi pcti: videamus factā voluntatē dei in mente: id est in spiritu. Cū aūt i. Cozin. xv. absorpta fuerit mors in victoria ꝛ mor tale hoc induerit immortalitatē: qō fiet car nis resurrectiōe atqꝫ illa immutatiōe q̃ p̃mit tit iustis fm eiusdē apli p̃dicationē fiat vo lūtas dei et in terra sicut in celo id ē vt quē admodū sp̃us non resistit deo sequēs et fa ciens volūtatē ei⁹ ita ꝛ corp⁹ nō resistat spi ritui vel anime q̃ nūc corporis infirmitate vexat ꝛ in carnalem cōsuetudinē prona est qō erit summe pacis in vita eterna vt non solū velle adiaceat nobis: sed etiaꝫ p̃ficere bonū. Nūc em̃ velle (inquit Ad Rom.vij.) adiacet mihi/ p̃ficere aūt bonū nō inuenio: qz nōdū in terra sicut in celo id est nōdum in carne sicut in spiritu facta est voluntas dei. Nā ꝛ in miseria nra fit volūtas dei cū ea patimur per carnem q̃ nobis mortalita tis iure debent quā peccando meruit nra natura. Sz id orādū ē vt sicut in celo ita ꝛ i terra fiat volūtas dei. i. vt quēadmodū cor de delectamur legi fz interiore hoiez: ita etiā cor immutatiōe facta: huic nre delectationi nulla ps nra terrenis doloꝝ⁹ seu voluptā tib⁹ aduersēt. Nec illō afflictate abhorret: vt accipiam⁹ fiat volūtas tua sicut in celo ꝛ i terra: sicut i ipso dño Jesu xp̃o. Ita ꝛ ec clesia tāꝯ i viro q̃ volūtatē p̃ris impleuit:

ita in femia q̃ illi despōsata ē. Celū ei ꝛ ter ra quenierer intelligit ꝙ vir ꝛ femina: qm̃ terra celo fecū dāte fructifera est. Cap.xij. Panē nr̃m quotidianū da nobis hodie. Panis quotidian⁹ aut p̃ his

olib⁹ dict⁹ est q̄ huius vite necessitatē sustē
tant: de quo cū preciperet ait. Nolite cogi-
tare de crastino Mat. vj. vt ideo sit addit̄ū
da nobis hodie. Aut pro sacramēto corpo
ris xp̄i q̄ quotidie accepim⁹. Aut pro spi-
ritali cibo: de quo idē dns dicit. Operami-
ni escā q̄ nō corrūpit̄. Et illud Joh. vj. Ego
sum panis vite q̄ de celo descēdi. Sed ho-
rum triū q̄d sit probabili⁹ considerari pōt
Nā forte quispiam moneat: cur oremꝰ pro
his adipiscēdis q̄ huic vite sunt necessaria
veluti est victꝰ ⁊ tegumētū: cū ipse dns di-
cat. Mat. vj. Nolite solliciti esse quid eda-
tis vel quid induamini. An pōt q̄sq̄ de ea
re pro qua adipiscēda orat nō esse solliciꝰ
cū tanta intentione aī oratio dirigenda sit
vt ad hoc totū illud referat: Quod de clau
dendis cubiculis dictū est. Et illud q̄ ait.
Querite p̄mū regnū dei: ⁊ hec oīa apponē
tur vobis. Nō ait vbiq̄. Querite primum
regnū dei: deinde ista querite: sed hec oīa
inq̄t apponent vobis. Scz etiā nō querēti-
bus. Quo aūt recte dicat nō querere aliq̄s
quod vt accipiat: intētissime deū deprecat
nescio vtrū inueniri q̄at. Me sacramēto aūt
corporis dn̄i: vt illi nō moueāt questionem
q̄ plurimi in orientalib⁹ partib⁹ non quoti
die cene dn̄ice cōmunicāt: cū ille panis quo
tidianꝰ dictꝰ sit: vt ergo illi taceāt neq̄ de
hac re suā sentētiā defendāt: vel ipa aucto
ritate ecclīastica q̄ sine scādalo ista faciūt
neq̄ ab eis q̄ eccleſijs p̄sunt facere pro-
hibent: neq̄ nō obtēperātes dānāt. Unde
probat nō hūc in illis partib⁹ intelligi quo
tidianū panē. Nā magni peccati crimine
arguerētur q̄ ex eo quotidie nō accipiūt: ſz
vt de ifftis (vt dictū est) nihil in aliquā par
tē disceram⁹: illud certe dz occurrere cogi-
tantibus regulā nos orādi a dño acce-
te
quā trāsgredi nō opz vel addēdo aliq̄d vel
ptereūdo. Q̄ cū ita sit: q̄s est q̄ audeat di-
cere semel tm̄ nos orare debere orationem
dn̄icā: aut certe etiā si iterū vel tertio vsq̄
ad eā tm̄ hostā qua corpori dn̄i cōmunicaui
mus. Postea vero nō sic orādū p̄ reliquas
partes diei: Nō em̄ tā dicere poterim⁹ da
nobis hodie q̄ tā accepim⁹. Aut q̄sq̄ po-
terit cogere vt etiā vltima diei parte sacra
mētū illud celebrem⁹: Restat igit vt quoti
dianū panē accipiam⁹ spiritalē: precpta scz
diuina q̄ quotidie opz meditari ⁊ operari.
Naz de ipis dn̄s dicit. Operamini escā q̄ nō
corrūpit̄. Quotidianus aūt iste cib⁹ nūc dz
q̄diu ista vita tpalis p dies decedētes suc
cedēteſq̄ peragit̄: ⁊ reuera q̄diu nūc in su
periora nūc in inferiora. i. nūc in spiritalia
nūc in carnalia aī affect⁹ alternat: tāq̄ et q̄
gliq̄ pascit̄ cibo: aliq̄ fame patit̄ q̄dię
panis est necessarius quo reficiatur esuriēs
⁊ relabens erigat̄. Sicut itaq̄ corpus nr̄m
in hac vita ante illam immutationē cibo
reficit̄: qz sentit dispendiū: sic et anim⁹ q̄m
temporalib⁹ affectibus quasi dispendium
ab intentione dei patit̄ p̄ceptoꝝ cibo refi-
ciat̄. Da nobis hodie aūt dictū est q̄diu dz
hodie. i. in hac tēporali vita. Sic em̄ cibo
spiritali post hāc vitā saturabimur in eter
nū: vt nō tunc dicat quotidianus panis: qz
ibi temporis volubilitas q̄ dieꝰ dies suc-
cedere facit: vnde appellat quotidie: nul-
la erit. Ut aūt dictū est. ꝑs. xciij. Hodie si
vocē ei⁹ audieritis: q̄d interpretat apls
in epistolis q̄ est ad hebreos: q̄diu dicit ho
die: ita ⁊ hic accipiendū est da nobis hodie
Si q̄s aūt etiam illa q̄ de victu corpori ne-
cessario vel de sacramēto dn̄i corporis ista
sententiā vult accipere opz vt cōiuncte ac
cipiant oia trīa: vt scz quotidianū panē si-
mul petamus ⁊ necessariū corpori: ⁊ sacra
mentum visibile ⁊ inuisibile verbi dei.

Caplm. xiij.

Et quidq̄nta petitio. Dimit
te nobis debita nr̄a: sicut
⁊ nos dimittim⁹ debitori-
bus nr̄is. Debita petā di
ci manifestū est: vel illud
q̄d ait idē dn̄s. Nō cries
inde donec solnas nouissi
mū quadrātē: vel illo quod debitores ap-
pellauit q̄ ei nunciati sunt extincti in ruina
turris vel quoꝝ sanguinē sacrificio hero-
des miscuit: dixi enim putare hoies q̄d illi
vltra modū debitores essent: id est peccato
res. Et addidit. Amen dico vobis: nisi pe
nitētā egeritis similiter morieminī. Non
hic ergo q̄sq̄ vrgetur pecuniā dimittere de
bitorib⁹: sed q̄cūq̄ in euz alius peccauerit.
Nā pecuniā dimittere illo pot⁹ iubemur
p̄cepto q̄d superi⁹ dictū est. Mat. v. Si q̄s
tibi tunicā tollere voluerit ⁊ iudicio tecum
ꝓtendere: dimitte illi⁹ palliū. Nec ibi ne
cesse est omni pecuniario debitore dimitte
re debitum: sed ei qui reddere noluerint in
tantū vt velit eā litigare. Seruum aūt do-
mini vt ait apls .ij. Tim̄. ij. nō oportet liti-
gare. Qui ergo vel spōte vel cōuictus pe-
cuniam debitam reddere noluerit dimitte
da est illi. Duas em̄ ob res nollet reddere
vel q⁹ nō habeat vel q⁹ auar⁹ sit: reiq̄ alie-
ne cupid⁹. Utrūq̄ aūt ptinet ad inopiā: nā
illa inopia ē rei familiaris hec aī. Quisq̄s
itaq̄ tali dimittit debitū inopi: opus chri-
stianum operatur: manente illa regula vt
in animo paratus sit amittere quod sibi de
betur: nā si modeste ac leniter olim̄ egerit
vt sibi resituatur non tam intendens tru-

etum pecunie q̄z vt hominē corrigat: cui si
ne dubio perniciosum est habere vnde red
dat ⁊ nō reddere: nō solū nō peccauit sed p
derit etiā plurimū. Nec ille dum alienam
pecuniā lucrū facere vult damnū fidei pa-
tiatur. Quod tanto est grauius vt nulla sit
comparatio. Exquo intelligitur etiam in
quinta petitione qua dicimus. Dimitte no
bis debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Non de pecunia qui
dem dici: sed de omnibus que in nos quis-
q̄ peccat ac per hoc etiam de pecunis pec
cat nūq̄ in te q̄ tibi pecuniam debitam cū
habeat vnde reddat recusat reddere: quod
peccatum si non dimiseris non poteris di
cere dimitte nobis sicut ⁊ nos dimittimus
Si autem ignorauerit vides etiam de pe-
cunia animi amittēda admoneri eū cui ta-
li prece orare precipitur. Illud sane tracta
ri pōt vt quoniam dicimus dimitte nobis
sicut ⁊ nos dimittim⁹: tunc cōuincamur cō
tra istam regulā fecisse: si eis non dimitta
mus qui veniam petūt q̄m ⁊ nobis veniaz
petentibus a benignissimo patre dimitti
volumus. Sed illo rursus precepto quo iu
bemur orare p̄ inimicis nostris: nō p̄ his
iubemur qui veniam petūt. Jā em̄ q̄ tales
sunt inimici nō sunt. Nullo mō aūt quisq̄s
vere dixerit orare se pro eo cui nō ignoue-
rit. Quapropter fatēdū est omnia pctā di-
mittēda esse q̄ in nos admittunt si volum⁹
nobis a patre dimitti q̄ admittimus. Nā
de vindicta superi⁹ vt arbitror satis dispu
tandum est.

Caplm. xiiij.

Exta petitio ē. Et ne nos
inferas in tentationez nō
nulli codices habēt induc-
cas quod tantundem va
lere arbitror. Nam ex
vno greco quod dictuz est
ΚΑΙ ΜΗ ΕΙΣΕΝΕΓΚΗΣ ⁊ trūcq̄ trā-
latum est. Multi autem in predicando ita
dicunt ne nos pati eis induci in tentatio-
nem: exponentes scilicet quomodo dictum
sit inducas: non enim per seipsum inducit
deus sed induci patitur eū quē suo auxilio
deseruerit. Ordine occultissimo ac meritis
causis etiam lepe manifestis dignum iudi
cat ille quē deserat ⁊ induci in tentationē
sinat. Aliud est aūt duci in tētationē: aliud
tentari. Nam sine tentatione probatus es
se nullus potest: siue sibi ipi sicut scriptum
est. Eccles. xxxiij. Qui nō est tētatus / qua
lia sit⁹ siue alij sicut apostolus dicit. Ad
gala. iiij. Et tentationem vestram in carne
mea non spreuistis. Hinc enim eos firmos
ipse cognouit: q⁹ eis tribulationibus que
opto fm̄ caponem accideranꝰ non sunt a
charitate deflexi. Nam deo noti sumus et
aute oēs tētationes q̄ scit anteq̄s fiāt. Q̄
itaq̄ scriptū est. Deut. xiij. Tētat vos dn̄s
deus vester: vt sciat si diligitis eum illa lo-
cutione positum est vt sciat p eo q̄ est vt
scire vos faciat. Sicut diem letum dicim⁹
q̄ letos faciat: frig⁹ pigrū quod pigros fa
cit: ⁊ innumerabilia huiusmodi: que siue in
cōsuetudine loquēdi: siue in sermone docto
rum: siue in scripturis sanctis reperiuntur
Q̄ nō intelligentes heretici q̄ veteri testa
mēto aduersant: velut ignorātie vitio notā
dum putāt eū de quo dicit. Tētat vos
dn̄s deus vester: quasi in euāgelio de dño
scriptū non sit: hoc aūt dicebat tentans eū
Nam ipse sciebat quid esset facturus. Si
em̄ nouerat cor eius quē tentabat: quid est
quod voluit illum videre tentando. Sed p
fecto illud factū est vt ipse sibi notus fieret
qui tentabatur: huiusmodi desperationē cōdē
naret: saturatis turbis de pane dominī q̄
eas non habere quod ederent existimaue-
rat. Nō ergo hic ora ꝛ vt nō tentemur: ſz vt
non inferamur in tentationē. Tangit si q̄s
piaz cui necesse est igne examinari nō ora
vt igne nō cōtingatur sed nō vt exuras. Ec
cles. xxxij. Vasa em̄ figuli probat fornax et
homes iustos tētatio tribulationis. Joseph
ergo. Gen. xxxix. Tentat⁹ est illecebra stu-
pri ſz nō ēallatus in tentationē. Susanna
Dani. xiij. tentata est nec ipsa inducta est
vel illata in tentationē. Multiq̄ alij vtriusq̄ sexus.

Caplm. xv.

Ob maxime cuius admi-
rabilem stabilitatē in deo
domino suo cum illi here-
tici hostes veteris testa-
menti ore sacrilego illi-
dere voluerint: illud pre
ceteris ventilant q⁹ sathanas petierit eum tentandum. Querit em̄
ab imperitis hominibus talia intelligere
nequaq̄ volentibus quomodo sathanas
cum deo loqui potuerit non intuentes: nō
enim possunt cum superstitione et conten-
tione cecati sunt deum non loci spacium
mole corporis occupare et sic alibi esse: ali-
bi nō esse aut certe hic partē habere alia
⁊ alibi aliā sed maiestate vbiq̄ presto esse
nō per partes diuisum: sed vbiq̄ perfectū.
Q̄ si carnaliter intuent q̄ dictū est celū
mihi thronus est: et terra scabellū pedu
meoruz. Cui loco et dominus attestatur di
cens non iuretis neq̄ per celum q⁹ thron⁹
dei est: neq̄ per terrā q⁹ scabellū est pedu
eius. Quid mirum si in terra diabolus cō
stitutus: ante pedes dei stetit: ⁊ coram illo
aliquid locutus est: Nam quando illi vel

lent intelligere nullā esse aiaz ḡuis puersaz
que tamē nullo modo ratiocinari pōt: in cu
ius conscientia nō loquat deus? Quis eīn
scripsit in cordib⁹ hominum naturalē legē
nisi de⁹ de qua lege dicit apl's. Ad Rom. ij
Cū eīn gētes que legem nō habent natura
liter que legis sunt faciūt: hi legem nō ha
bentes ipsi sibi sunt lex: que ostendūt opus
lex legis scriptū in cordibus suis contestā
te cōscientia illorum et inter se inuicē cogi
tationū accusantium aut etiaz excusantiū
in die qua iudicabit deus occulta hominū
Quapropter si omnis alal rationalis etiā
cupiditate cecata tamē cū cogitat et ratio-
cinat quicquid in ea ratiocinatione verū
est non ei tribuendum est sed ipsi luminiue
ritatis a quo vel tenuiter pro sui capacita
te illustratur vt verū aliqd in ratiocinādo
sentiat. Quid mirū si diaboli anima ptaua
cupiditate puersa: quicquid tamē verum
de iusto viro cogitauit cum eū tentare vel
let ipsius dei voce id est ipsius veritatis vo
ce: audisse perhibetur? Quicquid falsum
illi cupiditati tribuitur qua diaboli nomē
accepit. Quāḡ etiā p creaturā corporalez
atq; visibilē deus plerūq; locutus est seu
bonis seu malis tanḡ⁹ eum dns et rector et
pro cuiusq; rei meritis ordinator: sicut per
angelos qui hoim quoq; aspectib⁹ appa-
ruerūt. Et per ꝓphetas dicētes hec dicit
dns. Quid mirū ergo si ḡḡ nō in ipa cogi
tatione per aliquā certe creaturā tali ogi
accōmodatā de⁹ locutus eū diabolo dici-
tur nec dignitatis esse arbitrentur et quasi
institie meritq; q cū illo de⁹ locutus est cum
aia angelica ḡḡ stulta et cupida tāḡ si lo
queretur cū anima humana stulta et cupi-
da. Aut ipsi dicāt quo modo locutus est cū
illo diuite. Luce. xij. cui⁹ cupiditatem ꝓ-
tissimā arguere voluit dicēs stulte hac no
cte aīa tua exposulat a te hec q̄ preparasti
cui⁹ erūt? Certe hocipe dns in euāgelio di-
cit cui isti heretici velint nolint colla sub-
mittunt. Si autem hoc mouentur quod tē
tandum iustum sathanas petit a deo non
ego expono quare sit factuz sed ipsos cogo
exponere quare sit dictum in euangelio ab
ipo domino discipulis. Zu. xxij. Ecce satha
nas petiit vexare vos quō triticū. Et petro
sit ego autem postulani ne deficiat fides
tua. Cum autem hoc exponūt mihi simul
aliud q̄ a me querunt exponunt sibi. Sive
ro non valuerint hec exponere nō audeāt
id quod in euangelio sine offensione non in
telligūt in aliquo libro cū temeritate culpa
re. Fiunt igitur tentationes per sathanaz
non potestate ei⁹: sed pmisso dei ad hoies
aut pro suis peccatis puniēdos / aut ꝓ dei
misericordia probandos et exercēdos. Et
interest plurimuz in qualē quisq; tentatio
nē incidat. Nō eīn in talē incidit iudas q̄
vēdidit dominū in qualē incidit Petr⁹ cū
territus dominū negauit. Sūt etiā huma
ne tentationes credo cum bono quisq; alo
ꝑm hūanā tñ fragilitatē in aliquo ꝓsilio la
bitur aut irritatur in fratrē studio corrigē
di. j. Corinth. x. Paulo tamen ampli⁹ quaz
christiana tranquillitas postulat. De qui-
bus apostolus dicit: tentatio vos non ap-
prehendat nisi humana. Cum idem dicat
j. Cor. x. fidelis deus qui non vos permit
tet tēptari supra quam potestis ferre sed fa
ciet cū tēptatione etiā exitū vt possitis tole
rare. In qua sentētia satis ostēdit nō id no
bis orādum esse vt nō tentemur: sed in tē
tationē iudicamur. Judicimur eīn si tales
accederint quas ferre nō possum⁹. Sed cū
tēptationes piculose in quas inferri atq; in
duci perniciosum est: aut ꝓsperis reb⁹ pa
libus aut aduersis otiuntur nemo fran-
gitur aduersariox molestia q̄ ꝓsperax de
lectatione nō capitur. Cap. xvj.

Ultima et septima petitio est
Sed libera nos a malo. Otā
duz eīn est: vt nō solū induca
mur in maluz quo caremus
qō sexto loco petitur: sed ab
illo etiā liberemur quo iam inducti sumus
Quod cū factū fuerit nihil remanebit for-
midolosū: nec oino intuēda erit ulla tēptatio
Quod tamē in hac vita quādiu istā morta
litatē circūferim⁹ in qua serpentina pua-
sione inducti sum⁹ nō sperādū est posse fie
ri: sed tamē aliquādo futurū sperandū est.
Et hec est spes que nō videt de qua cū loq̄
retur. Apostolus ait. Spes aūt q̄ videt nō
est spes. Ad Ro. viij. Sed tamen sapientia
que in hac quoq; vita cōcessa est fidelibus
seruis dei nō est desperanda. Ea est aūt vt
id quod domino reuelāte fugiendū esse in-
tellexerim⁹ cautissim⁹ vigilantia fugiam⁹
et id qō dño reuelante appetēdū esse intel-
lexerim⁹ flagrantissima charitate appeta-
mus. Ita eīn reliquo mortalitatis hui⁹ one
re ipsa morte deposito ex oi hominis pte
oportuno tpe perficiet beatitudo q̄ in hac
vita inchoata est: et cui capessende atq; ob
tinēde aliqñ nunc ois conatus impendit.
Caplm. xvij.

Sed harū septē petitionuz
consideranda et commen-
danda distinctio est. Naz
cum vita nostra tempora-
liter nunc agatur atq; spe-
retur eterna et cū eterna po
ra sint dignitate: Quis temporalibus pu⁹
actis ad illa trāseat triū ꝑmax petitionuz
impetrationes in hac vita q̄ isto seculo agi
tur exordiū capiūt. Nā et sanctificatio nois
dei ab ipso hūilitatis dñi aduētu agi cepit:
et aduentus regni eius: quo in claritate vē
turus est nō iā finito seculo sz in fine seculi:
manifestabit. Et pfectio voluntatis ei⁹ sicut
in celo et i terra: siue iustos siue pctōres ce
lū et terraz intelligas siue spm et carnē: siue
dñm et ecclesiā: siue oia simul: ipsa pfectio-
ne nre beatitudinis: et ideo scti terminatōe
cōplebit. Tñ oia tria in eternū manebunt.
Nā et sāctificatio nois dei sempiterna erit
et regni ei⁹ nullus erit finis: et perfecte nre
beatitudini eterna vita ꝑmittit. Permane
bunt ḡ ista tria cōsummata atq; cumulata
in illa vita qua nobis ꝑmittit. Reliqua ro
quattuor q̄ petimus ad tpalē istā vitā ꝑti-
nere mihi videnť. Quox primū est. Panem
nostrū quotidianū da nobis hodie. Hoc ipo
eīn q̄ dict⁹ est quotidianus panis siue spi-
ritalis significat: siue in sacramento: aut in
victu visibili ad hoc tps ꝑtinet qō ap-
pellauit hodie. Nō qz spiritalis cib⁹ nō est
sempiternus: sz qz iste q̄ quotidianus dict⁹
est in scripturis: siue in strepitu sermonis si
ue q̄buscz tpalibus signis exhibeť aie. Que
oia tūc vtiq; nō erunt Joh. vj. Cū erūt oēs
docibiles deo: et ipam ineffabilē lucē veritā
tis nō motu corpox significātes sed puri-
tate mētis hauriētes. Naz fortasse ꝓpter-
ea et panis dict⁹ est nō pot⁹ qz panis frāḡ
do atq; mādendo in alimētū cōuertit sicut
scripture aperiēdo et disserēdo alaz pascūt:
potus aūt paratus sicuti est trāsit in corp⁹
vt isto tpe panis sit ꝓfitas: cū q̄tidianus pa
nis ꝑ. Tūc aūt pot⁹ cū labore nullo dispu
tandi et sermocinādi q̄si frāgendi atq; man
dēdi op⁹ erit: sz solo haustu sincere atq; per
spicue ꝓfitatis. Et pctā nobis nūc dimittū
tur: et nūc dimittim⁹: q̄ harū quattuor reli-
quarū scōa petitio est. Tunc aūt nulla erit
venia petox / qz nulla pctā. Et tēptatiōes: tē
porales istā vitā infestāt nō aūt erunt cū p-
fectū erit: qō dictū ē ꝑs. iij. Absc̄des eos i
absc̄dito vultus tui. Et malū a quo liberari
optamus et ipsa liberatio a malo ad hanc
vtiq; vitā ꝑtinent: q̄ et iusticia dei mortalē
meruimus: et vnde ipsius misericordia libe
ramur. Capitulum. xvij.

Jdetur etiā mihi septena
rius iste numerus harum
petitionū cōgruere illi se-
ptenario nūero ex quo to-
tus iste ēmo manauit. Si
enim timor dei est quo bea
ti sunt pauperes spiritu:
quoniā ipsorū est regnū celorū: petamus vt
sanctificet in hoib⁹ nomē dei timore casto
ꝑmanente in secula seculox. Si pietas est
qua beati sunt mites: qz ipi hereditate pos
sidebūt terrā petamus vt veniat regnū ei⁹
sine in nosipsos vt mitescamus nec ei resi-
stam⁹ siue de celo in terras in claritate ad
uētus dñi quo nos gaudebimus et laudabi
mus dicēte illo. Venite benedicti ptris mei ac
cipite regnū q̄ vobis paratū est ab origine
mūdi. Mat. xxv. An dño (inquit) ꝓpheta lau
dabit aia mea audiāt mites et iocūdēť. Si
scientia est qua beati sunt q̄ lugēt qm ipsi cō
solabunť: oremus vt fiat volūtas eius sicut
in celo et in terra: qz cū corpus tanḡ terra
spūi tāḡ celo summa et tota pace ꝓsenserit
nō lugebimus. Nā nullus alius hui⁹ ꝑpis
luctus est nisi cū aduersum se istis cōfligunt
et cogūt nos dicere. Video aliā legem in mē
bris meis. Ad Ro. vij. Repugnātē legi mē-
tis mee. Et luctū nr̄m lachrymosa voce te
stari. Miser ego homo. Ad Rom. vij. Quis
me liberabit de corpe mortis hui⁹? Si for
titudo est qua beati sūt q̄ esuriūt et sitiūt iu
sticiā qz ipi saturabunť. Oremus vt panis
noster q̄tidianus deť nobis hodie quo ful-
ti atq; sustētati ad plenissimā illā saturita-
tē venire possimus. Si cōsiliū est quo beati
sunt misericordes qm ipsoux miserebit di
mittamus debita debitoribus nr̄is: et ore-
mus vt nr̄a dimittant. Si intellectus est q̄
beati sunt mūdi corde qm ipsi deū videbūt
oremus nō induci in tēptationem ne habea
mus duplex cor nō appetēdo simplex bonū
ad qō referamus oia q̄ operamur: sz simul
tpalia et terrena sectādo. Tēptatiōes enim
de his rebus q̄ graues et calamitose viden
tur hoibus nō in nos valent si nō valeant
ille q̄ blādicijs earū rerū accidūt q̄s hoies
honas et letabundas putant. Si sapientia
est qua beati sūt pacifici: qm ipsi filij dei vo
cabunť oremus vt liberemur a malo. Ipa
eīn liberatio liberos nos faciet: id est filios
dei vt spiritu adoptionis clamemus abba
pater: ad Ro. viij. Sane nō negligēter pre-
tereundū ex omnibus his sententijs quib⁹
nos dns orare precipit eaz potissimum cō-
mendandaz esse iudicabit que pertinet ad
dimissionem peccatoruz in qua nos miseri-
cordes esse voluit: quod vnuz est consilium
misericordias euadendi. Nulla eīn alia sn̄a sic
oramus vt quasi paciscamur cum deo: dici
mus eīn dimitte nobis sicut et nos dimitti-
mus. In qua petitione si mētimur toti⁹ fo
nis null⁹ est fructus. Sic eīn dicit. Si dimi
seritis hoibus delicta eoruz dimittet et vo
bis pr̄ vester qui in celis est. Si aūt nō di
miseritis hoib⁹ nec pater vester dimittet
vobis delicta vestra. Capl'm. xix.

Equitur de ieiunio precepturn pertinens ad eādē cordis mūdationē de qua nunc agitur. Nā & in hoc opere cauendū est: ne subtrahat aliqua ostētatio & appetitus laudis humane qui duplicet cor & nō sinat modū & simplex esse ad intelligendū deū. Cum autem ieiunatis (inquit) nolite fieri sicut hypocrite tristes. Exterminant enī vultū suū vt videantur hoīb⁹ ieiunantes. Amen dico vobis q̄ ceperunt mercedē suam. Vos ieiunantes vngite capita vestra & facies vestras lauate ne videamini hominib⁹ ieiunātes: sz patri vestro qui est in abscondito: & pater vester q̄ videt in abscōdito reddet vobis. Manifestū est his p̄ceptis oēm nr̄am intētionē interiora gaudia dirigi: ne foris querentes mercedē huic sc̄o ꝑformemur & amittamus promissionē tāto solidoris atq; firmioris quāto interioris beatitudinis qua nos elegit de⁹ cōformes fieri imagini filij sui. Ad Ro. viij. In hoc aūt capitulo maxime aduertendū est: non in solo rez corporarum nitore atq; pōpa: sed etiam in ipis sordibus luctuosis esse posse iactantiā & eo piculosiorē quo sub nole seruitutis dei decepit. Qui g̃ moderato cultu corpis atq; vestitus vel ceterarū rez nitore p̄fulget facile cōuincit reb⁹ ipsis pōpaz seculi esse setatos: nec quēq; fallit dolosa imagine santitatis. Qui aūt in ꝓfessione xp̄ianitatis immisitato squalore ac sordib⁹ intētos in se hominū oculos facit: cū id volūtate facit nō necessitate patiat̄ ceteris ei⁹ opibus pōt cōsuli. vtrū hoc cōceptu supflui cultꝰ an ambitione aliqua faciat. Qz & sub ouina pelle canēdos lupos dns p̄cipit. Mat. vij. Sed ex fructib⁹ eoz cognoscetis eos. Cū em̄ ceperint aliq⁹ tētationib⁹ ea ipsa illis subtrahi vel negari que istos velamine vel cōsecuti sunt vel cōsequi cupiūt: tūc necesse est vt appareat vtrū lup⁹ in ouina pelle sit: an ouis in sua. Nō em̄ ꝓpterea ornatu supfluo dz aspect⁹ hominū mulcere & xp̄ianus: qz illū parcū habitū ac necessariū etiā simulatores sepius vsurpāt / vt incautos decipiāt Quia & ille oues nō debēt deponere pelles suas / si aliq̄n eis lupi se contegunt.

Capl'm. xx.

Ueri ergo solet quid sit q̄ dicit. Nos autem ieiunantes vngite capita vestra / et facies vestras lauate ne videamini hoīb⁹ ieiunātes. Nō em̄ ꝙpiā recte ꝓceperit quāuis facie ꝙri diana cōsuetudine lauem⁹: vnctis etiā capitibus cum ieiunamus nos esse debere. Nō si turpissimū omnes fatenr̄ intelligendū est hoc ꝓceptū vngendi caput & faciem lauādi ad interiorē hominē ptinere: vngere ergo caput ad leticiā ptinet: lauare autē facie ad mundiciā. Et ideo caput vngit q̄ letar̄ interi⁹mēte atq; rōne. Hoc em̄ recte accipim⁹ caput q̄ in aia ꝑeminet: et quo cetera hois regi & gubernari manifestū est Et hoc facit q̄ nō foris querit leticiā vt de laudib⁹ hominū carnaliter gaudeat. Caro em̄ q̄ subiecta esse debet: nullo mō est tot⁹ nature humane caput. Nemo quidē vnq̄ carnez suā odio habuit: sicut apls dicit ad Ephe. v. Cū diligendā vxorē ꝓcepit: sed caput mulieris vir cui viro caput ē xp̄s. Interius ergo gaudeat i ieiunio suo: eoipso quo sic se ieiunādo auertit a volūtate seculi / vt sit subditus xp̄o q̄ fm hoc ꝓceptū caput vt ctum habere desiderat: ita em̄ & facie laudabit: id est cor mūdabit quo visurus est deū nō interposito velamine ꝓpter infirmitatē contractā de sordib⁹: sed firmus & stabilis q̄m mundus & simplex. Lauamini mundi Esaie. j. mundi estote: auferte neq̄tias ab animis vestris atq; a cōspectu oculoz meorū. Ab his ergo sordib⁹ facies nostra lauāda est q̄b⁹ dei aspect⁹ offendit. Nos em̄ renelata facie gloriā dei speculātes in eādez imaginē transformabimur. Sepe etiā cogitatio necessariarū rerū ad istam vitā pertinentiū sauciat & sordidat interiorē oculū nostrum & plerūq; cor duplicat vt ea q̄ videmur cū hoibus recte facere nō eo corde faciamus quo dns ꝓcepit: id est non quia eos diligim⁹: sed quia commodū ab eis aliquid ꝓpter necessitatez presentis vite adipisci volum⁹. Debem⁹ aūt benefacere illis ꝓpter salutē ipsorum eternā non propter temporale cōmodum nostrum. Inclinet ergo deus cor nostrū in testimonia tua & non in emolumētū. Finis em̄ p̄cepti. j. Thi. i est charitas de corde puro & cōscientia bona & fide nō ficta. Qui autem ꝓpter suam in hac vita necessitatē fratri cōsulit nō vtiq; charitati consulit: qz nō illi quē debet tāq̄ seipsum diligere: sed sibi consulit vel potius nec sibi quandoquidē hinc sibi facit duplex quo impedit ad videndū deū in qua sola visione est beatitudo certa atq; ꝑpetua.

Capl'm. xxj.

Ecte ergo sequitur et ꝓcepit qui mundato cordi nostro instat dicens. Nolite yo bis ꝑdere thesauros i terra vbi tinea & comestura exterminat: p vbi fures effodiūt & furāt. Thesaurizate aūt vobis thesauros in celo: vbi neq; tinea neq; comestura exterminant & vbi fures nō effodiūt nec furātur Ubi enim est thesaurus tuus ibi erit et cor tuū. Ergo si in terra erit cor: id est si eo corde q̄sq; opet aliq̄d vt terrenū cōmodū adipiscat: quō erit mūdū q̄ in terra volutat. Sraūt in celo mūdū erit qz mūda sunt q̄cū q̄ celestia. Sordescit em̄ aliq̄d cum inferiori miscet nature. Cuius in suo gne nō sordide qz etiā de puro argēto sordidat auruz si misceatur. Ita etiā anim⁹ nr̄ terrenorū cupiditate sordescit. cuius ipsa terra in suo genere atq; ordine mūda sit. Celū aūt hoc loco non corporeuz acceperim q̄ corp⁹ pro terra habendū est. Totū em̄ mundū dz cōtemnere: qui sibi thesaurizat in celo. In illo ergo celo de quo dictū est. Ps. cxiij. Celū celi dño. i. in firmamēto spirituali. Nō el in eo q̄ trālit cōtinue & collocare debemus thesaurū nostrū & cor nostrū: sed in eo q̄ semp manet. Celū aūt & terra trāsibit. Ma. xxiiij. Mar. xiij. Lu. xxj. Et hic manifestat: de mūdādo corde se cūcta ista ꝓcipe cū dicit lucerna corporis tui est oculus tu⁹. Si ergo oculus tu⁹ simplex fuerit totū corp⁹ tuū lucidū erit. Si aūt oculus tu⁹ nequā est totuz corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo lumē q̄ in te est tenebre sunt: tenebre quāte. Qui locus sic intelligendus est vt nouerimus oia opa nr̄a tūc esse mūda et placere in cōspectu dei si fiant simplici corde. i. intētiōe sup na fine illo charitatis: qz & plenitudo legis charitas. Oculū ergo hic accipe debemus ipam intentionē qua facimus q̄cq̄d facim⁹ Que si mūda fuerit & recta: & illud aspiciēs q̄ aspiciēdū ē oia opa nr̄a q̄ sc̄z ea opera mur: necesse est vt bona sint. Que opa omnia totū corp⁹ appellauit: qz & apls mēbra nr̄a dicit quedā opa que improbat & mortificāda ꝓcipit dicēs. Ad col. iij. Mortificate membra vr̄a q̄ sunt sup terrā fornicatiōnē immūdiciā, auaritiā & cetera talia. Nō ergo q̄d q̄sq; faciat: sz quo aio faciat cōsiderandum est. Hoc est enim lumen in nobis: qz hoc nobis manifestū est bono aio nos facere q̄ facimus. Oē em̄ quod manifestat lumen est. Nā ipa facta que ad hoim societatē a nobis ꝓcedūt incertuz habēt exitū: & ideo tenebras eas vocauit. Non em̄ nouit cum pecuniam porrigo indigenti & petit: quid inde aut facturus aut passurus sit & fieri potest vt vel faciat ex ea vel propter eam patiatur aliq̄d mali. Nō ego cum darem non euenire voluerim nāq; hoc aio dederim. Itaq; si bono aio feci quod mihi cū facerem notum erat: & ideo lumen vocatur

Illuminatur etiā factū meum qualēcunq; exitū habuerit. Qui exitus quoniā incert⁹ et ignoratus est: tenebre appellate sunt. Si aūt malo animo feci etiā ipsuz lumen tenebre sunt. Lumen em̄ dicitur qz nouit quisq; quo aio faciat etiā cum malo animo facit. Sed ipm lumē tenebre sunt qz non in supna dirigitur simplex intentio: sz ad inferiora declinatur: & duplici corde quasi ymbrā facit. Si ergo lumē q̄ in te ē tenebre sunt tenebre quāte: hoc est: si ipsa cordis intentio qua facis q̄ facis: q̄ tibi nota est sordidatur appetitu rerum terrenarum & tēporaliū atq; cecat̄ quātomagis ipsum factuz cuius incertus est exit⁹: sordidū & tenebrosum est. Quia et si dn̄ alicui ꝓueniat: q̄ tu nō recta & mūda intētione facis: quomodo tu fecer̄is tibi imputat̄ / non quomodo ille proueneri.

Capitulum. xxij.

Uod aute sequit et dicit. Nemo pōt duobus dominis seruire. Ad hanc ipaz intentionē referendum est quod cōsequenter exponit dicēs. Aut enim vnū odio habebit & alteruz diliget: aut alterū patiet & alterū ꝓtēnet. Que verba diligenter considerāda sunt frates mei. Nam qui sint duo domini deinceps ostendit cū dicit. Nō potestis deo seruire & māmone. Mammone apud hebreos diuitie appellari dicuntur. Congruit et punicum nomen: nam lucrum punice: mammon dicitur: sed qui seruit mammone illi vtiq; seruit qui rebus istis terrenis merito sue peruersitatis propositus: magistratus huius seculi a domino dicitur. Aut ergo hunc odio habebit homo et alteruz diliget: id est deū Aut alterum patietur et alterum contemnet. Patitur enim durum et pernicios um dominuz quisquis seruit mammone. Sua enim cupiditate implicatus subditur diabolo: et non eum diligit. Quis enim est qui diligat diabolum? Sed tamen patitur sicut in maiore aliqua domo qui ancille alie ne coniunctus est: propter cupiditatē suaz duram patitur seruitutem: etiam si non diligat eum: cuius ancillam diligit. Alteruz autem contemnet: dixit: non odio habebit. Nullus enim fere conscientia deum potest odisse. Contemnit vero: id est non timet: cum quasi de eius bonitate securus ē. Ab hac negligentia et perniciosa securitate reuocat spiritus sanctus cū per prophetam dicit. Ecclesia. v. Fili ne adūcias peccatū super petiū & dicas: miseratio dei ma-

Universidad de Sevilla Biblioteca

gna est. Ignoras qz potētia dei ad penitentiā te inuitat. Ad rom.ij. Cui⁹ cñ tāta mia cōmendari pōt: cñ ei⁹ q̄ oia donat peccata conuersis: z oleastrū facit participem pinguedinis olive: Et cui⁹ tanta seueritas cñ ei⁹ q̄ naturalib⁹ ramis nō pepcit. Ad ro.xj Sed ꝓpter infidelitatē fregit illos. Sz dꝫ ds vult diligere deuz z cauere ne offendat: nō se arbitret duob⁹ dñis posse seruire: z intentionē cordis sui recta ab oī duplicitate explicet. Ita cñ sentiet de dño in bonitate z simplicitate cordis q̄ret illū. Jdeo (inqt) dico vobis nō habere sollicitudinē in ala vestra q̄d edatis neq; corpori quid induatis ne forte cñuis iā supflua nō querantur propter ipsa necessaria cor duplicet: et ad ista ꝙquirenda nostra detorqueatur intentio cum aliquid quasi misericorditer operamur: id est vt cū alicui consulere videri volum⁹ nostrū emolumētū ibi poti⁹ cñ illi⁹ vtilitatē attendam⁹: z ideo nobis non videamur peccare: quia nō supflua sed necessaria sunt que consequi volum⁹ dñs autem admonet vt meminerimus multo amplius nobis deum dedisse q̄ nos fecit z cō posuit ex anima z corpore cñ est alimentuz atq; tegumentū: quorū cura nos duplicare cor nō vult. Nōne ala inquit plus est cñ esca: vt tu itelligas eū q̄ dedit animā: multo facilius escā esse daturū z corp⁹ cñ vestimentum. i. vt similiter intelligas euz q̄ corpus dedit: multo facili⁹ daturū esse vestimētū. Quo loco q̄ri solet vtrū ad alam cibus iste pineat cū ala incorporea sit: iste autez cib⁹ corpore⁹. Sz animā hoc loco ꝓ ista vita posita nouerim⁹ cui⁹ retinaculū est alimentū istud corporeū. Scō m hanc significationē dictū est etiā illō Jo.xij. Qui amat animā suā pdet illā: qō nisi de hac vita acceperimus quā opz pro regno dei perdere qō potuisse martyres claruit. Cōtrarium hoc ꝑceptū erit illi sententie qua dictū est. Mar.xvj. Quid prodest hoi si totū mūduz lucret: ale aūt sue detrimentū facit? Respicite (inqt) volatilia celi quoniā nō serūt neq; metūt neq; congregāt in horrea: z pater vester celestis pascit ea. Nōne vos pluris estis illis id est cari⁹ vos valetis. Qz vtiq; rōnale alal sicuti est hō sublimi⁹ ordinatū ē in rez natura cñ irrationabilia sicuti sunt aues.

Caplm.xxiij.

Uis aūt vestrum (inquit) curans potest adūcere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? id est: cuius potestate atq; dominatu factum est vt ad hāc staturā corp⁹ vestrum perduceret: ei⁹ prouidentia etiā vestiri potest. Nō aūt vestra cura factū est: vt ad hanc staturaz veniret corp⁹ vestrū. Ex hoc intelligi pōt q̄ si curetis z velitis adūcere vnū cubitum huic statureno potestis. Jlli ergo etiā regēdi corporis curam relinquitis: cuius videtis cura factum esse vt tāte stature corpus haberetis. Wandum autem erat etiam documentum propter vestimentum sicut datum est propter alimentum. Itaq; sequitur z dicit Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neq; nent. Dico aūt vobis: quia nec ꝙlomon in omni gloria sua sic vestitus est ꝛc vnum ex his. Si aūt fenū agri quod hodie est: z cras in clybanum mittetur: deus sic vestit: quanto magis vos modice fidei? Sed ista documenta non sicut allegozie discutieda sunt: vt queramus q̄d significent aues celi aut lilia agri. Posita sunt em̄: vt de reb⁹ maioribus maiora ꝓua derentur: sicuti est illud de iudice q̄ nec deū timebat nec hominū reuerebat: z tamē sepe interpellante vidua: accessit vt ei⁹ causam consideraret: non propter pietatē aut humanitatem: sed ne tediū pareretur. Nō enim vllo modo ille iustus iudex personam dei allegorice sustinet: sed tamen cñtū de⁹ qui bonus et iustus est curat deprecantes se hinc ꝙci dominus voluit: q̄ nec iniust⁹ homo eos qui illum assiduis precib⁹ tundunt vel propter tedium deuitandum potest contemnere. Nolite ergo (inquit) sollici ti esse dicentes. Quid edemus aut quid bibemus aut q̄d vestiemur? hec cñ oia gētes querunt. Scit enim pater vester quia horum omnium indigetis. Querite primū regnū z iusticiā dei: z hec omnia apponentur vob⁹. Hic manifestissime ostēdit nō hec esse appetēda tāq; talia nostra bona vt propter ipa debeam⁹ bene facere si q̄d facim⁹ sed tamen esse necessaria.

Caplm.xxiiij.

Uid enim interest inter bonum quod appetendum est et necessariuz quod sumendum est hac sententia declarauit: cū ait. Querite primum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia opponentur vobis. Regnum ergo z iusticia dei bonum nostrum est et hoc appetendum et ibi finis ꝙstituendus propter quod omnia faciamus quecunq; facimus. Sed quia in hac vita militamus vt ad illud regnum peruenire possimus que vita sine his necessariis agi non potest: apponentur hec vobis (inquit) sed vos regnum dei z iusticiā primū querite. Cū em̄ dixit illud primū significauit qz hoc posteri⁹ q̄rendū est nō tpe sed dignitate. Illud tanq̄ bonū nostrū hoc tanq̄ necessariū nostrū: necessariū aūt ꝓpter illud bonū. Neq; em̄ verbi gratia: ideo debem⁹ euāgelizare vt māducemus: sed ideo manducare vt euangelizemus. Nā si ꝓpteres euangelizamus vt manducem⁹ vil⁹ habem⁹ euangeliū cñ cibum z erit iā bonū nostrū in manducando necessariū autē in euāgelizando. Ob ctiaz apostolus ꝓhibet. j. Coz. ix. Cū dicit licere sibi quidem z permissum esse a domino vt qui euangelium annunciant de euangelio viuāt: id est de euangelio habeant ea q̄ huic vite sunt necessaria: sed tamen se esse non abusum hac potestate. Erant em̄ multi qui occasionem habere cupiebant acquirendi et vendendi euangelium quib⁹ eam volens amputare apls manib⁹ suis victū suum tolerauit: de his em̄ alio loco dicit. ij. Co.xj. Ut amputē occasionē his q̄ querūt occasionē. Quāq; et iā sicut ceteri et boni apostoli permissu dñi de euangelio viuere z nō in eo victu ꝙstituere finem euāgelizādi sed magis ipsius victus sui finē in euāgelio collocaret: id est vt superi⁹ dixi nō ideo euāgelizaret vt pueniret ad cibū: z si qua sunt talia necessaria: sed ideo ista sumeret vt illud impleret: ne nō volēs sed necessitate euangelizaret: hoc em̄ improbat ꝓinde Coz. ix. cū dicit: Nescitis quoniā qui in tē plo operant q̄ de tēplo sunt edūt: q̄ altario deseruiūt altario cōpartiunt? Sic z dñs ordinauit his q̄ euāgeliū annunciant de euāgelio viuere ꝓinde. co. ix. ego aūt nullo horum vsus sum: hinc oñdit pmissum esse nō iussum. alioquin contra ꝑceptū dñi feciſſe tenebitur. Deinde sequit z dicit. Nō autem scripsi hec vt ita fiant in me. Bonū est mihi magis mori cñ gloriā meā quisq̄ inanem faciat. j. Coz. ix. Hoc dixit quia tā staturat ꝓpter quā tā occasionē q̄rētes manibus suis victū trāsigere. Si em̄ euangelizauero idem (inquit) non est mihi gloria. i. si euangelizauero vt ista fiant idem est si ꝓpterea euangelizauero: vt ad illa peruenia si finem euangelij in cibo z potu et vestitu collocauero. Sed quare nō est ei gloria. Necessitas enim (inquit) idem in eodem: mihi incūbit id est vt ideo euangelizem quia vn de viuā nō habeo: aut vt acquirem tpalem fructum de predicatione eternorum. Sic enim iam nec essitas erit in euāgelio nō volūtas. Uñ mihi erit (inquit) si non euāgelizauero: sed quō debet euangelizare sz vt in ipo euāgelio z in regno dei ponat mercedem. Jta enim potest non coactus euangelizare/sed volēs. Si em̄ volēs (inquit) hoc facio mercedē habeo: si aūt inuitus: dispēsatio mihi credita est. i. Si coactus impia earum rerū que tpali vite sunt necessaria predico euāgelium alij p̄me habebūt mercedem euāgelij q̄ euangeliū ipsum me predicante diligēt. Ego aūt nō habebo: qz non ipsum euangeliū diligo: sed ei⁹ preciū in illis rēporalib⁹ cōstitutū qō nefas est fieri: vt non tāq̄ filius ministret quisq̄ euangeliū sed tanq̄ seruus. Cui dispensatio credita est: vt tanq̄ alienū eroget nihil inde ipse capiat preter cibaria que nō de participatione regni: sed sustentaculum misere seruitutis dañ extrinsec⁹: cñ alio loco z dispēsatorē se dicat. Pōe em̄ z seru⁹ in filioz numerū adoptatus eā rē in qua coheredis sorte meruit: fideliē dispēsare ꝓcipib⁹ suis. Sz nunc vbi ait. Si aūt int⁹: dispēsatio mihi credita est: tale dispēsatorē intelligi voluit q̄ alienū dispēsat vnde ipse nihil accipiat.

Caplm.xxv.

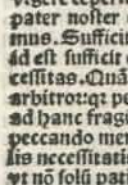

Rgo q̄cunq; res ꝓpter aliquid aliud querūtur: sine dubio inferior est cñ id ꝓpter qō querit. Et iō illud primū est ꝓpter quod ista rez queris: nō ista res: quā ꝓpter illud q̄ris. Quapropter si euangeliū z regnū dei ꝓpter cibum querim⁹: priorē facim⁹ cibū: te posteri⁹ regnū dei: ita vt si nō desit cib⁹: nō queramus regnū dei: hoc est ergo primū querere cibū z deinde regnū dei: id est hoc priori loco ponere illud posterius. Si aūt ideo queram⁹ cibum vt habeam⁹ regnū dei: faciam⁹ qō dictū est. Querite primū regnū dei z iusticiā ei⁹ z hec oñia apponent vobis. Quecunctibus em̄ primū regnū z iusticiaz dei. i. hoc ꝓponentib⁹ ceteris rebus vt ꝓpter hoc cetera queram⁹ non debet subesse sollicitudo ne illa desint q̄ huic vite sunt necessaria ꝓpter regnū. Dixit ei supi⁹. Scit pater vester qz horū oīm indigetis. Et ideo cū dixisset. Querite primū regnū z iusticiā dei nō dixit: deinde ista q̄rite cñuis sint necessaria sz ait: hec oia apponent vobis. i. consequent. Si illa queratis sine vllo vño impedimēto: ne cū ista queritis illinc auertamini: aut ne duos fines ꝙstituatis vt z regnū dei ꝓpter se appetatis: z ista necessaria. Sed hec potiꝰ ꝓpter illud ista vobis nō deerūt: qz non potestis duobus dñis seruire. Duob⁹ aūt dñis seruire conat q̄ z regnū dei ꝓ magno bono appetit: z hec tpalia. Nō poterit aūt simplicē habere oculū z vni dño deo seruire: nisi q̄cūq; sunt cetera si sunt necessaria ꝓpter hoc vnū assumat:

Universidad de Sevilla Biblioteca

ſā eſt ꝓpter regnū dei. Sicut aūt oēs militantes accipiūt annonam ⁊ ſtipendium: ſic oēs euāgelizantes accipiūt victū ⁊ tegumentū: ſed nō omnes ꝓpter ſalutē rei publice militāt: ſed ꝓpter illa q̄ accipiūt. Sic non omnes ꝓpter ſalutē eccleſie miniſtrāt deo ſed propter hec temporalia que tanq̄ annonā ⁊ ſtipēdia cōſequuntur: aut ⁊ propter hoc ⁊ propter illud. Sed ſupra iam dictum eſt. Non poteſtis duobus dñis ſeruire: ergo ſimplici corde tātūmō ꝓpter regnū debem⁹ operari bonū ad oēs: nō aūt in hac operatione vel ſola vel cū regno dei mercedem temporaliū cogitare quoꝝ oim ꝓaliū nole: craſtinū poſuit dicens. Nolite ſolliciti eſſe de craſtino. Non enim dicitur craſtinus dies: niſi in tempore vbi preterito ſuccedit futurum. Ergo cū aliquid boni operam⁹: non temporalia ſed eterna cogitem⁹ tūc erit illud bonū ⁊ pfectū op⁹. Craſtin⁹ eñ dies (inq̄t) ſollicitus erit ſibūpſi. i. vt cum oportuerit ſumas cibum vel potū vel indumentum: cum ipſa ſcz neceſſitas vrgere ceperit. Aderūt eñ hec: quia nouit pater noſter q̄ horum omnium indigeamus. Sufficit eñ (inquit) diei malicia ſua: id eſt ſufficit q̄ iſta ſumere vrgebit ipſa neceſſitas. Quā propterea maliciam noiatā arbitror: q̄ penalis eſt nobis. Pertinet eñ ad hanc fragilitatē ⁊ mortalitatem quam peccando meruimus. Vnic ergo pene tpalis neceſſitatis noli addere aliquid grauⁱ vt nō ſolū patiaris haꝝ rerū indigentiā ſz etiam ꝓpter hanc explēdā milites deo.

Capm. xxvj.

Oc autē loco vehementer cauendū eſt. Ne forte cuz viderim⁹ aliquem ſeruz dei ꝓuidere: ne iſta neceſſaria deſint: vl ſibi vel eis quorum cura ſibi commiſſa eſt iudicemus eum contra ꝓceptum domini facere: et de craſtino eſſe ſollicitum. Nam et ipſe dom⁹ cui miniſtrabant angeli: tamen ꝓpter exemplū ne ds poſtea ſcandalū pateret: cum aliquē ſeruorum eⁱ⁹ alia duertiſſet iſta neceſſaria ꝓcurare: loculos habere dignatus eſt. quibus pecunia vnde vſibus neceſſarijs quicquid opus fuiſſet ꝓberet. Quoꝝ loculorū cuſtos ⁊ fur: ſicut ſcriptū ē. Jo. xij. Judas fuit q̄ eū tradidit. Sicut et apls ꝑaulus pōt videri de craſtino cogitaſſe cū dixit j. Coꝝ. xvj. De collectis aūt i ſanctos ſicut ordinaui eccleſijs galatie: ita ⁊ vos facite ſcōm vnā ſabbati vnuſq̄ veſtrū apūd ſe ponat theſaurizās q̄ ei placuerit vt nō cū venero tūc colligcte fiāt. Cū aūt aduenero quoſcūq; ꝓbaueritis per epl̄as: hos mittam ꝓferre gram veſtrā in hierūſalem: q̄ ſi dignū fuerit vt ⁊ ego eā: mecū ibūt. Veniaꝝ autem ad vos cū in macedoniā tranſiero. Macedoniā eñ cū pertranſiero apud vos forſitā remanebo: vl etiā hyemabo: vt vos me deducatis quocūq; iero. Nolo eñ vos nūc in trāſitu videre. Spero eñ me aliq̄d temporis manere apud vos ſi permiſerit dñs: pmanebo aūt epheſi vſq; ad pēthecoſten. Itē in actibus apl̄orum ſcriptum eſt. Act. xxj. Ea que ad victū ſunt neceſſaria ꝓcurata eſſe in futurū ꝓpter imminētem fame. Siꝝ eñ legim⁹ in illis aūt dieb⁹ deſcēderūt ꝗd hierooſolyma ꝓphete antiochiaꝝ eratq; magna exultatio. Cōgregatis autē nobis ſurgens vn⁹ ex illis noīe agabus ſignificabat per ſpm̄ famē magnā in vniuerſo orbe que ⁊ facta eſt ſub claudio. Diſcentium aūt vt quiſq; abundabat ſtatuerunt vnuſquiſq; eoꝝ in miniſterio mittere ꝑbitteris habitātibus in iudea fratribus. Qui ⁊ miſerunt ꝑ manū barnabe ⁊ ſaul: ⁊ q̄ ne uigāti eidē apl̄o paulo impoſita ſunt vtenſilia que offerebant nō ad vnū tantū diem videtur victus iſte ꝓcuratus. Et q̄ ſidem ſcribit. Epheſ. iij. Qui furabatur iam nō furetur magis autem laboret operans manibus ſuis bonum vt habeat vnde tribuere poſſit cui opus eſt male intelligentibus non videtur ſeruare preceptuz dñi qui ait. Reſpicite volatilia celi q̄m non ſerunt neq; metūt neq; cōgregant in horreis. Et cōſiderate lilia agri quō creſcūt: nō laborant neq; nent. Cum iſtis ꝓcipit vt laborēt operātes manibus ſuis: ita vt habeant q̄ aliis etiā poſſint tribuere ⁊ q̄ ſepe de ſeipſo dicit. j. theſſa. xx. ⁊. ij. theſſ. iij. Q̄ māib⁹ ſuis opat⁹ ē ne quē grauaret. Et de illo deſcriptū eſt. Act. xviij. q̄ cōtuncrit ſe aquile ꝓpter artis ſimilitudinē vt ſimul operarent vnde victū tranſigerent vbi videt imitat⁹ aues celi ⁊ lilia agri: hīc ⁊ hmōi ſcriptura ꝝ locis ſatis apparet. Cōſim nr̄m non hoc improbare: ſi quis humano more iſta ꝓcuret: ſed ſi quis ꝓpter iſta deo militet vt in operibus ſuis non regnum dei ſed iſtorum acquiſitionem intueatur. Capitulū. xxvij.

Hāc ergo regulā hoc totū ꝓceptū redigit: etiaz in iſtorū prouiſione regnū dei cogitem⁹. In militia vero regni dei iſta nō cogitem⁹ Ita eñ etiā ſi aliq̄ de fuerint q̄ plerūq; ꝓpter exercitationem noſtram deus ſinit: non ſolum nō debilitāt ꝓpoſitū noſtrum: ſed etiā examinatum ꝓbatūq; cōfirmant. Gloriamur

tribꝰ (inq̄t) Ad Ro. v. In tribulationibus ſciētes q̄m tribulatio patientiaz operatur: patientia aūt ꝓbationez: probatio ſpem. Spes vero nō confundit q̄m charitas dei diffuſa eſt in cordibus nr̄is ꝑ ſpm̄ ſanctum qui datus eſt nobis. In cōmemorationem aūt tribulationū ac laborū ſuorū idē apo. v. Co. xj. Non tantū in carceribꝰ ⁊ naufragijs atq; hmōi multis moleſtijs: ſed etiam in fame ac ſiti: in frigore ⁊ nuditate ſe labo raſſe cōmemorat. Q̄ cū legim⁹ nō eſtimamus dñi ꝓmiſſa titubaſſe: vt famē et ſitim ac nuditatez pateret apl̄s querens regnū ⁊ iuſticiā dei: cum dictuz ſit nobis. Querite primū regnū ⁊ iuſticiā dei: ⁊ hec oīa apponentur vobis. Quādoquidē iſta ſicut adiu torta nouit ille medic⁹ cui ſemel nos totos cōmiſimus: ⁊ a quo habemus ꝓmiſſionem. vite preſentis ⁊ future; quādo apponat et q̄ſ detrahat ſicut nobis iudicat expedire. Quos et cōſulendos ⁊ exercēdos in hac vita: ⁊ poſt hanc vitā in perpetua requie ſtabiliēdos atq; firmādos gubernat ⁊ dirigit Non enim ⁊ homo cū plerūq; iumento ſuo cibaria detrahit: deſerit illud cura ſua ac non potius curando hec facit.

Capitulū. xxviij.

T q̄m cum iſta vel ꝓcurātur in futuruz: vel ſi cauſa nō eſt quare illa impēdas reſeruāt̄ur: incertū eſt quo animo ſit: cum poſſit ſimplici corde fieri: poſſit⁊ duplici: oportūo hoc loco ſubiecit. Nolite iudicare ne iudicet de vobis: in quo eñ iudicio iudicaueritis iudicabit de vobis. Et in qua mēſura mēſi fueritis: remetiet vobis. Hoc loco nihil aliud nobis ꝓcipi exiſtimo niſi vt ea facta q̄ dubium eſt quo aio fiāt in meliorē partē interꝑtemur. Q̄ eñ ſcriptū ē. Mat. vij. Ex fructib⁹ eoꝝ cognoſcetis eos. De manifeſtis dictū eſt: q̄ nō poſſunt bonū aīo fieri: ſicut ſunt ſupra vel blaſphemie vel furta vel ebrioſitas ⁊ ſi q̄ ſunt talia de q̄b⁹ nobis iudicare permittitur: dicēte apl̄o. j. Co. v. Quid et mihi de his q̄ foris ſunt iudicare? Nonne de his q̄ intus ſunt vos iudicatis? De gñe aūt iciborū q̄ poſſunt bono aīo ⁊ ſimplici corde ſine vitio cōcupiſcentie quicūq; humani cibi in differenter ſumi: ꝓhibet idez apoſtolus iudicari eos qui carnibus ꝙveſcebantur et vinum bibebāt: ab eis qui ſe ab hmōi alimentis temperabant. Qui manducat (inquit Ad Ro. ix.) nō māducātē nō ſpnat: ⁊ q̄ nō māducat māducantē non iudicet. Ibi etiā ait. Tu quis es qui iudicas alienū ſeruz: ſuo domino ſtat aut cadit. De talibus eñ rebus que poſſunt bono animo et ſimplici et magno animo fieri: q̄ꝰ poſſint etiam nō bono. Volebant illi cū homines eēnt in occulto cordis ferre ſententiam de quibus ſolus de⁹ iudicat. Ad hoc ꝓtinet etiā illud q̄ alio loco dicit. j. Co. iij. Nolite ante tp̄s quicq; iudicare quoadusq; veniat dom⁹ ⁊ illuminet abſcondita tenebrarum: et manifeſtabit cogitationes cordis: et tunc laus erit vnicuiq; a deo. Sunt ergo quedam facta media q̄ ignoramus quo animo fiāt: q⁊ et bono ⁊ malo fieri pñt: de quibus temerarium eſt iudicare: maxime vt cōdenemus horū aūt veniet tēpus vt iudicentur: cuz dñs illuminabit abſcōdita tenebrarū ⁊ manifeſtabit cordis cogitationes. Item alio loco idem apl̄s. j. Thi. v. Quorundā hoim pcta manifeſta ſunt precedentia ad iudiciū que daz aūt ⁊ ſubſequūtur. Manifeſta ea dicit de q̄bus clarū eſt quo animo fiant: hec precedunt ad iudiciū: id eſt q̄ſi fuerit iſta ſubſecutū iudiciū nō eſt temerariū. Subſequūtur aūt illa q̄ occulta ſunt q⁊ nec ipa late būt tempore ſuo. Sic ⁊ de bonis factis intelligendum eſt. Nam ita ſubiūgit. Similiter ⁊ facta bona manifeſta ſunt: ⁊ q̄cunq; aliter ſe habēt abſcōdi nō poſſunt. De manifeſtis ergo iudicemus: de occultis ꝰo. deo iudicium relinquemus: q⁊ ⁊ ipſa abſcondi non poſſunt: ſiue mala ſiue bona cuz tēpus aduenerit quo manifeſtentur. Duo autem ſunt in q̄b⁹ temerariū iudiciū cauere debemus: cū incertum eſt quo animo quicq̄d factū ſit: vel cū incertum eſt qualis futur⁹ ſit qui nūc vel malus vel bonus apparet. Si ergo quiſpiā: verbi gratia: ꝙqueſtus de ſtomacho ieiunare nolun: ⁊ tu id non credēs: edacitatis id vitio tribueris: temere iudicabis. Item ſi manifeſtam edacitatē ebrioſitatēq; cognoueris: ⁊ ita reprehenderis q̄ſi nunq; ille poſſit corrigi atq; mutari: nihilominus temere iudicabis. Nō ergo reprehendam⁹ ea que neſcimus quo animo fiāt neq; ita reprehendamus q̄ manifeſta ſunt vt deſperemus ſanitatem ⁊ vitabimus iudicium de quo nunc dicit. Nolite iudicare ne iudicetur de vobis.

Capitulum. xxix.

Oteſt aūt mouere q̄ dic. In quo enim iudicio iudicaueritis: iudicabitur de vobis: et in qua menſura menſi fueritis: in ea remietur vobis. Nūq̄d eñ ſi nos iudicio temerario iudicauerim⁹: temere de nobis etiam de⁹ iudicabit? Aut nunquid ſi menſura iniqua menſi fuerimus: ſi apud deū iniqua meſu-

ra est vñ nobis remediū: Nā ꝛ mēsure noie ipm iudiciū significatū arbitror. Nullo mō de⁹ vel temere iudicat vel iniqua mensura cuiq; repēdit: sz hoc dictū est: qm̄ temeritas qua punis alīū: eadē ipsa te puniat necesse est: nisi forte arbitrādū est q; iniq̄tas ei nocerat aliq̄d in quē ꝓcedit: ei aūt nihil a quo ꝓcedit. Immovero sepe nihil nocet ei q̄ patitur iniuriā: ei aūt qui facit necesse ē vt noceat. Quid em̄ nocuit martyrib⁹ iniquitas plequentiū: Ipsis aūt ꝓsecutoribꝰ plurimuz qz et si aliqui eoz correpti sunt: eo tm̄ tpe q̄ ꝓsequebant excecauit illos malicia illoꝝ. Sic ꝛ temerariū iudiciū plerunq; nihil nocet ei de quo temere iudicat: ei aūt qui temere iudicat: ipsa temeritas necessaria est vt noceat. Ista regula etiā illud dictū arbitror. Ois q̄ ꝓsserit gladio: gladio morieꝝ. Quāmulti em̄ gladio percutiūt: nec tm̄ gladio moriunt. Sicut nec ipe petrus. Sed ne illū venia peccatoz talē pena euasisse quis putet q̄m̄ nihil absurdius q̄m̄ vt malorem putet gladū penaz esse potuisse que petro non accidit q̄m̄ crucis q̄ accidit. Quid tm̄ de latronibus dictur⁹ est qui cū dño crucifixi sunt: qz ꝛ ille q̄ meruit veniā: postea q̄m̄ cruci fixus est meruit: ꝛ alter omnino nō meruit An forte oēs quos occiderāt crucifixerāt. Et ꝓpterea hoc etiā ipsi pati meruerunt. Ridiculū est hoc putare. Quid ergo aliud dictū est. Ois em̄ qui gladio ꝓsserit: gladio morietur: nisi qz ipso pcto ala moritur quodcūq; commiserit. Capīm. xxx.

QT qm̄ de temerario et iniq̄ iudicio nos in hoc loco dominus monet. Vult em̄ vt simplici corde ꝛ in vnū deū intēto faciamus q̄cūq; facimus ꝛ multa incertū est quo corde fiant: de quibus iudicare temerarium est: maxime autez hi temere iudicant de incertis: ꝛ facile repēdūt qui magis amant vituperare ꝛ dānare q̄m̄ emēdare atq; corrigere. Q̄ vitiū vel superbie est vel inuidētie. Cōsequenter subiecit dicens. Quid autem vides festucaz in oculo fratris tui: trabē aūt in oculo tuo nō vides: Ut si forte: verbi gratia ira ille peccauit: tu odio reprehendas. Quātum autē inter festucā ꝛ trabē quasi tantū inter iraz distat atq; odiū. Odiuz est em̄ ira inueterata quasi que vetustate ipsa ꝛtantū robur ac ceperit vt merito appelletur trabes. Fieri aūt pōt vt si irascaris homini: velis eū corrigi. Si autem oderis hominē nō putes eū velle corrigere. Quomodo em̄ dicis fratri tuo: sine: eiciā festucam de oculo tuo ꝛ ecce trabes in oculo: hypocrita: eīce primum trabem de oculo tuo: ꝛ tunc videbis eīcere festucā de oculo fris tui. i. pmū abs te expelle odiū: ꝛ deide poteris tā eū quē diligis emēdare: ꝛ bñ ait hypocrita. Accusare ei vitia officiū ē bonoꝝ virorū ꝛ beniuoloꝝ. Q̄ cū mali faciūt alienas ptes agūt: sicut hypocrite q̄ tegūt sub ꝓsona q̄ sunt: ꝛ oſtētāt i ꝓsona q̄ nō sunt. Hypocritaruz g̃ noie simulatores accepis. Et ē ꝑe multū caueēdū ꝛ molestū simulatoꝝ gen⁹. Qui cū oīz vitiorū accusatiōes odio ꝛ liuore suscipiāt: etiaz ꝓsultores videri se volūt. Et iō pie cauteq; vigilādū ē: vt cū aliquē reꝓhēdere vł obiurgare nos necessitas coegerit. primū cogitemus vtr⁹ ale sit vitiū q̄ nōs habuimus vel q̄ tā caruim⁹. Et si nōs habuim⁹: cogitem⁹ nos hoies eē ꝛ hoc potuisse. Si vo habuim⁹ ꝛ nō habem⁹: tā gat memoriā cōmunis ifirmitas vt illā reꝓhēsionez aut obiurgatiōez nō odiū: sz mia precedat. vt sine ad correctionē ei⁹ ꝓpter quē id facim⁹ sine ad ꝓsultionē valerit: nā incert⁹ē exitus: nos tm̄ de simplicitate oculi nr̄i securi sim⁹. Si aūt cogitātes nosmetipos inuenerimus in eo esse vitio in q̄ est ille quē reꝓhēdere parabamus. nō reꝓhēdam⁹ neq; obiurgem⁹: sz tm̄ ꝓgemiscam⁹: ꝛ nō illū ad obtēperādum nobis: sz ad pariter conādū inuitem⁹. Nā ꝛ illud q̄ dicit apls. i. Cor. ix. Factus suz iudeis q̄si iudeꝰ: vt iudeos lucrifacerē his q̄ sub lege sūt: q̄si sub lege essez: cū nō sim ipse sub lege: vt eos q̄ sub lege erāt lucrifacerē his q̄ sine lege sunt q̄si sine lege: cū sine lege dei nō sim. sz sim in lege xpi vt lucrifacerē eos q̄ sine lege sūt. Factꝰ suz infirmis infirmus vt infirmos lucrifacerē. Oibus oia factꝰ suz: vt oēs lucrifacerē: nō vtiq; simulatiōe faciebat: quēadmodū q̄dā intelligi volūt: vt eoꝝ detestāda simulatio tāti exēpli auctoritate muniatur. Sz hoc faciebat charitate q̄ ei⁹ infirmitatē cui volebat subuenire tā q̄m̄ suā cogitabat. hoc em̄ ꝛ pstruit dicēdo. Cū em̄ liber sim: ex ib⁹ oim me seruū feci: vt plures lucrifacerē. Q̄ vt intelligas nō simulatiōe: sz charitate fieri q̄ infirmis volb⁹ tā nob⁹ ꝓpatimur. Ita monet alio loco. Ad Gal. v. dicēs. Vos in libertatē vocati estis frēs: tm̄ ne libertatez i occasionē carnis detis: sz p charitatē seruite inuicē. Q̄ fieri nō pōt: nisi alteri⁹ infirmitatē q̄s habeat q̄si suā: vt eā equanimiter ferat: donec ab ea liberetur ille cuius curat salutē. Raro em̄ ꝛ magna necessitate obiurgatiōes adhibēde sunt: ita tm̄ vt ēt in hūlis nō nobis: sz deo vt seruiat instem⁹. Ipe ē em̄ finis vt nihil duplici corde faciamus auferentes trabē de oculo nr̄o inuidētie vł malicie vel simulatiōis: vt videam⁹ eīcere

festucā de oculo fris. Videbim⁹ em̄ eā oculis colūbe q̄les in spōsa xpi ꝓdicant quaz si bi elegit de⁹ gloriosam ecclesiā nō habentē maculā neq; rugā. i. mundā ꝛ simplicē. Ad Ephe. v. Capitulum. xxxj.

Ed qm̄ pōt nōnullos dei ꝓceptis obtēperare cupientes: nomē simplicitat⁹ decipe: vt sic putēt vitiosuz eē aliq̄n veruz occulta re: quō vitiosuz ē aliq̄n falsuz dicere: atq; hoc mō apiēdo ea q̄ his q̄b⁹ aperiūtur sustinere nō ꝓfit ampli⁹ nocēt q̄m̄ si ea penit⁹ occulerēt. Retissime subiūgit. Nolite dare sctm̄ canib⁹ neq; miseritis margaritas vr̄as añ porcos ne forte ꝛculcēt eas pedib⁹ suis ꝛ conuersi disrūpant vos. Qui ꝛ dñs q̄m̄ huius nihil mētitus sit ꝑa tm̄ aliq̄ occultare se oñdit dicens Joh. xvj. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed adhuc non potestis illa portare. Et apls. j. Cor. Nō potui vobis (inq̄t) loq; q̄si spiritalib⁹: sz q̄si carnalib⁹ tā q̄m̄ parvulis i xpo lac potū vobis dedi nō escā. Neq; enim poterat⁹ neq; nūc potestis. Adhuc ei estis carnales. In hoc aūt ꝓcepto q̄ ꝓhibemur dare sctm̄ canib⁹: ꝛ mittere añ porcos margaritas nr̄as. Diligēter q̄rēdū ē q̄d sit sctm̄ q̄d margarite: q̄d canes: q̄d porci. Sctm̄ est q̄d violare atq; corrūpere nefas est. Cuiusvtiq; sceleris conat⁹ ꝛ volūtas teneꝰ rea q̄m̄ uis illud sctm̄ natura iuiolabile atq; incorruptibile maneat. Margarite aūt quecūq; spiritalia magna estimāda sunt. Et qz i abdito latēt: tā q̄m̄ de ꝓfundo eruunt: ꝛ allegoriarū in tegumētis q̄si aptis ꝛ his inuentū tur intelligi. Licet itaq; q⁹ vna cadēq; res e sctm̄ ꝛ margarita dici pōt: sz sctm̄ ex eo q⁹ nō dz corrūpi. margarita ex eo q⁹ nō dz contēni. Conat aūt q̄sq; corrūpere q̄ non vult eē integrū. Cōtēnit ꝛo q̄ vile ducit ꝛ q̄si infra se eē existimāt. ꝛ ig calcari dz q̄cd cōtēnit. Quapropter cant⁹ q̄m̄ insiliūt ad dilacerādū: q̄ aūt dilacerāt integrū eē non sinūt. Nolite (inq̄t) sctm̄ dare canib⁹: qz et si dilacerari ꝛ corrūpi nō pōt: ꝛ manet integrū atq; inuiolabile: illi tm̄ q̄d volunt cogitāduz est q̄ acrif atq; inimicissime resistūt. ꝛ quātā in ipsis est: si fieri possit conātur perimere veritatez. Porci ꝛo q̄buis non ita vt canes morsu appetūt: passim tm̄ calcādo coinquināt. Ne ergo miseritis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis et conuersi disrumpāt vos. Canes vero pro oppugnatoribus veritatis: porcos pro contemptoribus positos non incongruenter existimo. Quod autem ait. Cōuersi disrūpant vos: non ait: ipsas margaritas disrūpāt: illas em̄ cōculcando etiam cū cōuertunt vt adhuc aliq̄d audiant: disrūpūt tm̄ eū a quo iā missas margaritas conculcauerūt. Nō em̄ facile inueneris q̄d ei gratū esse possit qui margaritas calcauerit: id est cū magno labore diuina inuenta cōtempserit. Qui aūt tales docet: quō non disrūpant indignādo ꝛ stomachando: non video. Utrūq; aūt animal immūdū est ꝛ canis ꝛ porcus. Cap. xxxij.

Auēdum est ergo ne quid aperiat ei q̄ nō capit. Melius enim q̄rit q̄ clausuz est q̄m̄ id q̄ apertū est aut manifestat: aut negligit. Neq; vero alia cā reperitur: cur ea q̄ manifesta et magna sunt nō accipiant ꝓter odiū et cōtentū: quoꝝ ꝓpter vnū canes: ꝓpter alterū porci notati sunt. Que tamen ois immūdicia rerū tpaliū: delectatiōe huius seculi cui iubemur renūciare vt mūdi esse possimus. Qui ergo simplex ꝛ mūdū cor habere appetit: non debet sibi reus videri si aliq̄d occultat quod ille cui occultat q̄ capere nō potest: nec ex eo arbitrādum est: licete mentiri Nō em̄ est ꝓhis vt cū verū occultat falsum dicatur. Agenduz ergo primū est vt impedimenta detrahant: q̄bus efficiatur vt nō capiat: qz vtiq; si ꝓpter sordes nō capit mūdandus est. vel verbo vel op̄e ꝛtum fieri a nobis pōt. Quod aūt dñs noster quedam dixisse inuenitur q̄ multi q̄ aderāt vel resistendo vel cōtēnēdo nō acceperūt nō putādus ē sctm̄ dedisse canib⁹ aut margaritas misisse ante porcos. Noh enim eis dedit q̄ capere nō poterāt sed eis qui poterāt et simul aderāt quos ꝓpter aliorū immundiciam negligi non oportebat. Et cū eum tentantes interrogabant: respondebat illis ita vt quid contradicerent non haberent: q̄nis venenis suis contabescerent potius q̄m̄ illius cibo saturarent. Alij tamē qui poterant capere ex illorum occasione multa vtiliter audiebāt. hoc dixi: ne quis forte cū interrogant respōdere non poterit: hac sententia sibi excusatus videatur: si dicat nolle se sanctū canibus dare: vel ante porcos mittere margaritas. Qui enim novit quid respondeat: debet respondere vel propter alios quibus desperatio subozitur si ꝓpositam questionem solui non posse crediderint: et hoc de rebus vtilibus et ad instructionez salutis pertinentibus. Multa sunt enim que inquiri ab ociosis possunt supervacua ꝛ inania ꝛ plerūq; noxia: de quibus tamen nihil dicendum est. Sed hoc ipsum aperiendum ꝛ explicandum est cur inqui-

talia non oporteat. De rebus vero vtilibus aliqñ ad id respondēdū est qđ interrogamur:sicut dñs fecit. Cum eñ sadducei de muliere interrogassent q̄ septem viros habuit. Cuius eorum in resurrectione futura esset. Respondit eñ. Matth.xij. Luc.xx. q̄ in resurrectione nec̄ nubēt nec̄ vxores ducent:sed erūt sicut angeli in celis. Aliqñ autem ille q̄ interrogat interrogādus est aliō quod tñ si dixerit:ipse sibi ad id quod interrogauit respondeat. Si aut̄ dicere noluerit non videatur his qui assunt iniustū:si t ipse quod interrogauit non audiat. Nam t illi qui interrogauerunt tentantes vtruz reddēdum esset tributum:interrogati sunt aliud id sc̄z cui⁹ haberet nūm⁹ imaginem q̄ ab ipsis ,platus est:t qz dixerunt q̄ interrogati erant:id est cesaris imaginē habere nummū:ipsi sibi quodammō respōderūt id qđ deū interrogauerāt. Itaq̄ ille ex eoꝝ re ſpōsione ita ꝛcluſit. Reddite q̄ cesari quod cesaris est:t deo qđ dei est. Mat.xxij. Mar. xij. Cum aut̄ principes sacerdotū t seniores populi interrogassent:in qua ptāte illa faceret:interrogauit eos de baptismate iohannis. Mat.xxj. Mar.xj. Lu.xx.t cuz nolent dicere quod contra se dicividebant:de iohanne aūt nihil mali dicere auderent ꝓpter circunstantes. Nec ego (inquit) vobis dicam in qua potestate hec facio:quod iustissimum apparuit circunstātibus hoc eñ dixerunt se nescire q̄ nō nesciebāt sed dicere nolebant. Et reuera iustum erat vt q̄ sibi volebant responderi quod interrogauerāt prius ipsi facerent quod erga se fieri postulabant:quod si fecissent ipsi sibi vtiq̄ respō disset. Ipsi eñ miserant ad iohannē ꝗrentes quis esset vel potius ipsū missi erant sacerdotes t leuite putantes q̄ ipse esset. Ips cum ille se negauit esse t dño ꝓhibuit testimoniū de quo si cōfiteri vellent ipsi se docerent in qua potestate illa faceret xp̄s quod quasi nesciētes interrogauerāt:vt calūniādi aditum reperirent. Capīm.xxxiij.

Um ergo preceptū esset ne sanctum detur canibus t margarite āte porcos mittantur:potuit auditor occurrere ac dicere conscius ignorantie atq̄ infirmitatis sue et audiens precipi sibi ne daret quod scipsum nondum accepisse sentiebat. Potuit ergo occurrere ac dicere qđ sanctum me dare canib⁹ t quas margaritas mittere ante porcos vetas cū adhuc ea me habere nonvidēs:opportunissime subiecit dicens. Pete t dabit vobis: querite t inuenietis:pulsate t aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit:t qui ꝗrit inuenit:t pulsanti aperietur. Petitio pertinet ad impetrādā sanctitatē firmitatēq̄ animi vt ea que ꝓcipiuntur implere possimus. Inquisitio aut̄z ad inueniendam veritatem cum enim beata vita actione t cognitione cōpleatur:actio facultatē virium contemplatio manifestationez rerū desiderat:horum ergo primum petendum est:secundū querendum est vt illud detur hoc inueniat. Sed cognitio in hac vita vie priuſ q̄ ipsius possessionis est:sed cū quisq̄ viaz veram inuenerit:perueniet ad ipsaz possessionez:t ſ pulsanti aperietur. Ut ergo tria ista:id est petitio:inquisitio:pulsatio manifesta fiāt sub aliquo exemplo ponamus aliē quem infirmis pedib⁹ ambulare non posse prius ergo sanandus t firmandus est ad ambulandū:t ad hoc ꝓtinet quod dixit petite. Quid autem prodest q̄ ambulare vel etiam currere potest:si per deuia itinera erraverit. Secundū ergo est vt inueniat viaz que ducit eo quo vult peruenire:quem cum tenuerit t peregerit eum ipsum locum vbi habitare vult si clausum inuenerit:nec̄ ambulare potuisse nec̄ ambulasse ac puenisse ꝓfuerit:nisi aperiat. Ad hoc ergo pertinet quod dictum est pulsate. Magnam autem spem dedit ille qui promittendo non decipit. Ait enim:omnis qui petit accipit:t qui querit inuenit:et pulsanti aperietur. Ergo perseuerātis opus est vt accipiamus quod petimus:t inueniamus quod querimus t quod pulsamus aperiat. Quemadmodum autem egit de volatilibus celi et de liliis agri:ne victum nobilis vestitumq̄ ad summa rum desperarem⁹:vt spes a minoribus ad maiora cōsurgeret:ita t hoc loco. Aut quis erit (inquit) ex vobis homo quem si petierit filius ꝛc. Quomodo mali dant bona. Sed malos appellauit dilectores adhuc seculi huius et peccatores. Bona vero quedam scōm eorum sc̄z am bona dicēda sunt quia hec ꝓ bonis habent. Quamq̄ et in rerum natura ista bona sint: sed temporalia:et ad istam vitam infirmam pertinentia:et quisquis ea dat: non de suo dat. Domini est enim terra et plenitudo eius qui fecit celum/et terram/et mare/et omnia que in eis sunt. Quantum ei go speramdum est daturum dum nobis bona petentibus:nec nos posse decipi vt accipiamus aliud ꝓ alio. Cum ab ipso petimus:quando nos etiam cum simus mali nouimus id dare quod petimus. Non enim decipimus filios nostros. Et qualiacūq̄ bona damus non de nostro sed de ipsius damus.

Capitulum.xxxiij.

Irmitas autem t valentia quedam ambulandi per sapientie viam in bonis moribus cōstituta est: qui perducuntur vsq̄ ad mundationem simplicitatemq̄ cordis:de qua tam diu loquens ita ꝛcludit. Omnia q̄ quecūq̄ vultis vt faciant vobis homines bona ita et vos facite illis:hec est eñ lex t ꝓphete. In exemplaribus grecis sic inuenimus Omnia ergo quecūq̄ vultis vobis vt faciāt vobis homines:ita et vos facite illis. Sed ad manifestationem sententie puto a latinis additum bona. Occurebat q̄ quid si quisq̄ flagitiose se aliquid erga te fieri velit:et ad hoc referat istam sententiam velut si velit aliqs ꝓuocari vt immoderate bibat et se ingurgitet poculis:et hoc ꝓtio: illi faciat a quo sibi fieri cupit ridiculum est hunc putare istam impleuisse sententiam. Cum ergo hoc moueri vt arbitro:additū est ad manifestationem rei vnum verbum vt postea dictum est. Omnia ergo quecūq̄ vultis vt faciant vobis homines:addereꝛ bona:quod si deest exēplaribus grecis:etiam illa emendanda sunt. Sed si qs hoc audeat. Intelligendum est ergo plena esse sententiam et omnino perfectam:etiaz si hoc verbuz non addatur. Id enim quod dictum est:quecunq̄ vultis non vsitate ac passim:sed ꝓprie dictum accipi oportet. Voluntas namq̄ non est nisi in bonis. Nā in malis flagitiosisq̄ factis:cupiditas ꝓprie dicitur non voluntas. Non quia sic semper loquuntur scripture:sed vbi oportet:ita omnino ꝓpriū verbum tenent: vt non aliud sinant intelligi. Videtur autem hoc preceptum ad dilectionem proximi pertinere:nō etiam ad dei cum alio loco duo precepta esse dicat in quibus tota lex pendet t ꝓphete omnes. Nam si dixisset omnia quecunq̄ vultis fieri vobis: hec et vos facite hac ꝛa sententis vtrumq̄ illud preceptum complexus esset. Cito enim diceretur diligi se velle vnumquemq̄ et a deo t ab hominibus, Itaq̄ cum ei hoc ꝓciperet vt qđ sibi fieri vellet hoc faceret: id vtiq̄ ꝓciperet vt diligeret deū t proximos. Cū vero expressius de hominibus dictum est, Omnia ergo quecūq̄ vultis vt faciant vobis holes ita t vos facite illis nihil aliud dictū videtur q̄ diliges ꝓximū tuū tanq̄ teipm. Sed nō est negligēter attendendus quod hic subiecit hec est eñ lex t ꝓphete. In illis autem duob⁹ ꝓceptis non tantum ait lex pendet et ꝓphete sed etiam addidit tota lex t ꝓphete ꝓ eo qđ est tota ꝓphetia. Qđ cū hic non addidit:seruauit locuz alteri precepto qđ ad dilectionem dei pertinet. Hic autem qñ ꝓcepta simplicis cordis exequitur:t erga eos metuendū est ne habeat quisq̄ duplex cor quib⁹ occultari cor potest id est erga homines idipsuz ꝓcipiendū fuit. Nemo eñ fere est qui velit quēq̄ duplici corde secum agere. Id autez fieri nō pōt:id est vt simplici corde aliquid homo hoi tribuat nisi ita tribuat vt nullū temporale cōmodū ab illo expectet:t ea intentione faciat de qua superi⁹ satis tractauimus cū de oculo simplici loqremur.

Capīm.xxxv.

Undatus ergo oculꝰ simplexq̄ reddit⁹:aptꝰ et idoneus erit ad intuendā et contēplādā interiorē lucē suaz. Iste eñ oculꝰ cordis est:hunc autem talem oculum habet ille qui finē bonū operū suoꝝ vt vere bona opera sint non in eo cōstituit vt hominib⁹ placeat:ad eorum salutem potius hoc refert t ad gloriam dei nam ad inanem iactantiam suā Neq̄ propterea boni aliquid ad salutem primi operatur:vt ex eo comparet ea que huic vite transigende sunt necessaria. Neq̄ temere animū hois voluntatemq̄ condemnat in eo facto i quo nō apparet q̄ animo et voluntate sit factum:et quicquid officiorum exhibet homini: hac intentione exhibet qua sibi exhiberi vult id est vt nō ab eo commodi aliquid temporalis expectet. Ita erit cor simplex t mundū in quo q̄ ꝗrit de⁹. Beati ergo mūdicorde q̄ ipsi deū videbunt. Sed hoc quia paucorum est:iaz incipit de inuestigāda et possidenda sapiētia loqui quod est lignum vite: cuius vtiq̄ inuestigande atq̄ possidende id est contemplande talis oculus per omnia superiora perductus est quo videri iam possit arcta via et angusta porta. Qđ ergo deinceps dicit. Intrate per angustam portam Quaz lata porta t spaciosa via q̄ ducit ad perditionem:t multi sunt qui introeunt ꝑ eam:q̄ angusta est porta et arcta vis que ducit ad vitam et pauci sunt qui eam inueniunt non ideo dicit q̄ ingū domini asperum est aut sarcina grauis ſz q̄ labores fideliū pauci volunt minus credentes clamāti:venite ad me qui laboratis t ego vos reficiam. Mat.xj. Tollite iugum meum t discite a me quoniā mitis sum t humilis corde, Iuguz enim meū leue est t sarcina mea leuis est. Hinc aūt iste sermo sumpsit exordium de humilibus et mitibus corde: quod iugum leue et leuem sarcinam multi

respuit pauci subeūt: eoq; fit arcta via que ad vitā ducit: & angustia porta qua intrat in eā. Cap'm. xxxvj.

Je ergo illi q̄ ꝓmittūt sapientiā cogitat: ionēq; veritatis quā nō habēt precipue cauendi sunt: sicut sunt heretici qui se plerūq; paucitate cōmendant: & iō cū dixisset paucos eē q̄ inueniūt angustā portā & arctā viā ne se illi supponāt noīe paucitatis statim subiecit. Cauete a pseudo ꝓphetis q̄ veniunt ad vos in vestitu ouiū: intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Sed isti non fallunt oculū simplicem: qui arborem dinoscere ex fructib⁹ nouit. Ait enī. Ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Deinde similitudines adiungit. Nunquid colligunt de spinis vuas: aut de tribulis ficꝰ? Sic oīs arbor bona bonos fructus facit: mala autez arbor malos fructus facit. Non pōt arbor bona malos fructus facere: neq; arbor mala bonos fructꝰ facere. Ois enī arbor q̄ non facit fructum bonum excidetur: & in ignem mittetur. Jgitur ex fructibus eorum cognoscetis eos: q̄ loco illorum error maxime cauendus est qui de ipsis arboribus duas naturas opinātur esse: quarum vna sit dei: altera vero nec dei nec ex deo. De quo errore in alijs libris iam disputū est vberius. Et si adhuc parum est disputabitur. Nunc autez non eos adiumare istas duas arbores docendum est: primo quis de hominib⁹ cū diceret: tam clarum est vt quisquis ex precedentia et consequentia legerit: miretur eorum cecitatem. Deinde attendant qđ dictum est. Non potest arbor bona fructꝰ malos facere: neq; arbor mala fructus bonos facere. Et ideo putant neq; animā malam fieri posse vt in melꝰ cōmutetur: neq; bonaz in deteriꝰ: quasi dictū sit: non potest arbor bona mala fieri: neq; arbor mala bona fieri. Sed dictū est: non potest arbor bona malos fructus facere neq; arbor mala fructus bonos facere. Arbor est ipsa anima: idē qđ ipe homo: fructꝰ vero ops hominis Nō ergo potest malus homo bona operari: neq; bonꝰ mala. Malꝰ ḡ si vult bona opari: bonus primo fiat. Sic alio loco cuidenti⁹ dicit ipe dns Mat. xij. Aut facite arborē bonā: aut facite arborē malam. Qđ si duas naturas istorū his duab⁹ arboribꝰ figuraret nō diceret facite. Quis enī hoim pōt facere naturā? Deinde etiā ibi cū ipārū duarū arborē mētionē feciſſet: subiecit hypocrite: quō potestis bona loq̄ cū sitis mali. Cap'm. xxxvij.

Uādiu ergo q̄ malus est: non pōt facere fructus bonos. Si enim fructus bonos fecerit iam malꝰ non erit. Siquidem verissime dici potuit: non pōt esse nix calida: cum enī calida esse ceperit: non iam eam niue sed aquā vocamꝰ pōt ergo fieri vt q̄ nix fuit non sit: non aūt potest fieri vt nix calida sit: sic pōt fieri vt q̄ malus fuit: nō sit malꝰ nō tamē fieri pōt vt malꝰ bene faciat. Qz etiā si aliqñ vtilis est non hoc ipse facit: sed fit de illo diuina procurante prouidentia. Sicut de phariseis dictū est Mat. xxiij. q̄ dicunt facite: que autē faciunt facere nolite hocip̄m quod bona dicebant & ea que dicebant: vtiliter audiebantur & fiebant: nō erat illorum. Sup cathedrā inquit moysi sedent per diuinā prouidentiam legē dei predicantes: possent esse audientibus vtiles cū sibi nō essent. De talibus alio loco p ꝓphetā dictū est. Seminatis triticū & spinas metitis: qz bona ꝑcipiūt & mala faciunt: nō ergo qui eos audiebāt & faciebāt q̄ ab eis dicebant: de spinis legebant vuas: sed per spinas de vite legebant vuas: tanq̄ si manum aliquis p sepem mittat: aut certe de vite que sepi fuerit inuoluta vuam legat: non spinarum est fructus ille sed vitis. Cap'm. xxxviij.

Ectissime sane queritur quos fructus nos attēdere voluerit quibus cognoscere arborem possumus. Multi enim quedā in fructib⁹ deputant q̄ ad vestitum ouiū pertinent et hoc modo a lupis decipiuntur: sicuti sunt vel ieiunia vel orationes vel elemosyne: que omnia nisi fieri etiā ad hypocritis possent non superius diceret. Cauete iusticiam vestram facere coram hominibus: vt videamini ab eis. Que sententia proposita ipsa tria exequitur: elemosynam: orationem: ieiuniuz. Multi enim multa pauperibus nō miserecordia sed ambitione largiuntur: et multi orant vel potius videntur orare: nō intuentes deum sed hominibus placere cupientes. Et multi ieiunant & mirabilez abstinentiam pretendunt eis quibus ista difficilia videntur: et honore digna exiſtimantur/et huiusmodi dolis eos capiunt dum aliud ostendant ad decipiēdū aliud exerūt ad deprecandum vel interficiendū eos qui sub isto vestitu ouino lupos videre nō possunt. Nic ergo non sunt fructus de quibus cognosci arborem monet: ista enim cum bono animo in veritate fiunt propter ista

quibus ve ſteo: cum autem malo in errore non. aliud ē lupos ꝓtegunt. Sz nō iō dñt oues odisse veruntamen sunz q̄ plerūq; illo se occultāt lupi. Qui sūt ḡ fructꝰ q̄b⁹ inuētis cognoscam⁹ arborē malā: ōr apls ad Gal. v. Manifesta sūt aūt opa carnis: q̄ sūt: fornicatiōes imūdicie/luxurie/ydolox. seruitus/veneficia/inimicicie/ꝓtētiones/emulationes/aſolitates/dissentiones/hereſes/inuidie/ebrietas/ꝓmessationes: & his ſilia q̄ ꝑdico vobis sicut ꝑdixi: qñ q̄ talia agūt regnū dei nō possidebūt. Et q̄ sunt fructꝰ p q̄s cognoscim⁹ arborē bonā. Jdez ipse ꝓphr dicit. Fructꝰ aūt spūs ē charitas/gaudiū/pax/longanimitas/bōitas/benignitas/fides/mā suetudo/ꝓtinētia. Sane sciēdū est hic gaudiū ꝓpe positū. Mali ei hoies nō gaudere: sz gestire ꝓprie dicūt (sicut supi⁹ diximus) volūtatē ꝓprie positā qua nō hñt mali vbi dictū ē. Oia quecūq; vultis vt faciāt hoies hec & vos facite illis. Ex ista ꝓperate ꝙbi: q̄ gaudiū nō ōr nisi in bonis ēt ꝓphetis loq̄t dicēs. Nō ē gaudere impijs. dicit dns. Jta q̄z posita ē fides nō q̄cūq; vtiq; sz ꝙa fides: & cetera q̄ hic posita sūt hñt q̄stā imagines suas i malis hoib⁹ et deceptorib⁹ vt oino fallāt nisi q̄s iā mūdū oculū & simplicē habuerit quo ista cognoscat. Cap. xxxix.

Primo itaq; ordine primo actū ē de oculo mūdano: & deide dicta sunt q̄ cauerētur. Sz qm̄ quāuis quisq; oculo mūdo sit. i. sincero & simplici corde viuat: nō ꝓt tñ cor alteri⁹ intueri q̄cūq; in factis vl dictis appere nō portuerit tēptatiōib⁹ aperiūt. Tēptatio aūt duplex ē: aut ē in spe adipiscēdi aliqđ ꝙmodū tale aut interior amittēdi. Et maxie cauēdū ē ne tēdētes ad sapiētiā q̄m solo xp̄o inueniri pōt in q̄ sunt oēs thesauri sapiētie & scie absc̄di. Cauēdū ergo est ne ipo xp̄i noie ab hereticis vel qbuslibet Male intelligētib⁹ & seculi huiꝰ amatorib⁹ decipiamur. Sz iō sequitur et monet. Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ sed is q̄ facit volūtatē patris mei q̄ in celis est ipe intrabit in regnū celoꝝ. Ne putem⁹ ad illos fructꝰ iā ꝓtinere si q̄s dño nro dicat dñe dñe et ex eo nobis arbor bona videat. Sz illi sunt fructus q̄ facere volūtatē ꝑris mei volunt q̄ in celis est: cuius faciēde seipm exēplū ꝑbere dignatus ē. Sz merito pōt moueri qđ: quō huic sententie q̄eniat illud apli. j. Cor. xij vbi ait. Nemo in spū dei loquēs dicit anathema Jesu: & nemo pōt dicere: dns Jesus nisi in spū sctō q̄ neq; aliquos habētes spiritū sctm possum⁹ dicere nō intraturos in regnū celorū si pseuerauerint vsq; in finem neq; illos q̄ dicūt dñe dñe & tñ nō intrāt regnū celorum possum⁹ dicere hñe spm sctm. Quō ergo nemo dicit dns iesus nisi in spū sctō: nisi q̄ ꝓprie apls posuit verbū qđ ē dicit vt significet volūtatē atq; intellectū dicētis. Dns ꝙo ḡnaliter posuit verbum quo ait. Nō ois qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ: Videt enī etiaz ille q̄ nec vult nec intelligit qđ dicit: sz ille ꝓprie dicit q̄ volūtatē ac mētem suaz sono vocis enunciat: sicut paulo ante qđ dictū est gaudiū in fructib⁹ spūs ꝓprie dictū est. Nō eo mō qđ alibi dicit idem apls: nō gaudet su p iniqtate q̄si q̄sq; possit sup iniqtate gaudere qz illa elatio ē ai turbide gestiētis nō gaudiū nā hoc soli boni hñt ergo dicere videnť etiā illi q̄ nō hoc qđ sonāt & intellectu cernūt & volūtate agunt sz voce tantum sonāt. Sedm quē modū dns ait. Nō ois qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ vere aūt ac ꝓprie illi dicit a quoꝝ volūtate, atq; mēte nō abhorret, platio sermonis sui scdm quā significationē dixit apls. Nemo pōt dicere dns iesus nisi in spū sancto.

Capitulum. xl.

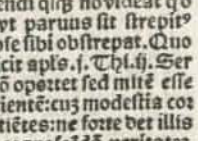
Tq; illud ad rē maxie ptinet ne decipiamur tendētes ad cōtēplationē veritatis nō solū noie xp̄i per eos q̄ nomē hñt: sz ēt qbusdaz factis atq; miraculis q̄lia ꝓpter infideles cū fecerit dns monuit tñ ne talib⁹ decipiamur arbitrātes ibi ē inuisibilē sapiaz vbi visibile miraculū viderem⁹. Adiūgit ḡ & dicit. Multi mihi dicēt in illa die: dñe dñe: nōne in noie tuo ꝓphetauim⁹? & i noie tuo demonia eiecim⁹: in noie tuo ꝓtutes multas fecimus. Et tūc dicet illis: non vos cognoui recedite a me qui operamini iniquitatem: Nam et ipsos discipulos suos prohibuit gaudere ex talibus: id est demonia illi subiecta fuerūt. Sz gaudete (inqt) qz nomina vra scripta sūt in celo. Credo q̄ illa ciuitate hierlm q̄ ē in celis i q̄ nō nisi iusti scīq; regnabūt. An nescit? (ait apls. j. Co. vj.) Qm̄ iniq regnū dei nō possidebūt. Sed fortasse qs dicat nō posse iniqs visibilia illa miracula facere: & mētiri potiꝰ istos credat q̄ dicturi sūt i noie tuo ꝓphetauim⁹? & demonia eiecim⁹? & multas virtutes fecim⁹. Legat ḡ quāta fecerit resistentes famulo dei moysi magi egyptioꝝ: aut si hec nō vult legere qz nō in noie xp̄i fecerūt: legat q̄ ipse dns dicit de pseudo ꝓphetis ita loquēs Mat. xxiiij. Tūc si qs vobis dixerit hic est xp̄s aut illic nolite credere: surgēt enī pseudo xp̄i et pseu

Universidad de Deusto
Biblioteca

do ꝓphete ⁊ dabũt signa magna ⁊ ꝓdigia itavt in errorẽ inducank etiã electi:ecce predico vobis:ꝯ ꝙ mũdo ⁊ simplici oculo op⁹ est vt inueniãt via sapiẽtie:cui tãtũ malor. ⁊ pnersor. holm deceptiones erroresq; obstrepunt:ꝙs oẽs euadere:hoc est venire ad certissimũ pacem ⁊ immobilẽ stabilitatẽ sapiẽtie. Uehemẽter eñ metuendũ est:ne stulo altercãdi ⁊ ꝓtẽdendi ꝙsq; nõvideat qõ a paucis videri põt vt paruus sit strepit⁹ ꝛdicentiũ:nisi etiã ipse sibi obstrepat. Quo ptinet etiã illõ qõ dicit apls. ſ. Thi. ij. Seruũ aũt dñi litigare nõ oportet sed mitẽ esse ad oẽs:docibilẽ:patientẽ:cuꝫ modestia corripientẽ:diuersa sentiẽtes:ne forte det illis deus penitentiã ad cognoscẽdã veritatez. Beati ꝙ pacifici:qm̃ ipsi filij dei vocabunt. Cõclusio ꝙ huius totius sermonis ꝯ terribiliter inferak:valde attẽdendũ est. Ois ꝙ (inquit) ꝙ audit ſ̃ba mea hec ⁊ facit ea similis est viro prudẽti ꝙ edificauit domũ suã per petrã. Nõ eñ quisq; firmat ꝙ audit vel pcipit nisi faciẽdo. Et si petra est xp̃s sicut multa scripturar. testimonia predicãt:ille edificat in xp̃o: ꝙ ꝙ ab illo audit facit. Descendit pluuia venerũt flumina:flauerũt ⁊ ceciderũt ⁊ offendert in domũ illã ⁊ nõ cecidit:fundata eñ erat sup petraz. Non ergo iste metuit vilas caliginosas suplstitiones. Quid eñ aliud intelligik pluuia cũ in mali alicuius significationez ponik:nisi aut rumores holm quos ventis cõparatos pnto aut vite huius fluuiuz carnalibus cõcupiscẽtijs tãꝯ fluẽtẽ sup terrã:horũ eñ triũ qui ꝓpe ritatibus inducitur aduersitatibus frangitur:quor. nihil metuit qui fundataz habet domũ sup petrã:id est ꝙ non solũ audit hec pta dñi sed etiã facit. Et his oibus pricipue subiacet ꝙ audit ⁊ nõ facit nõ eñ habet stabile fundamẽtũ:sed audiẽdo ⁊ nõ faciẽdo ruinã edificat. Ait eñ consequenter. Et omnis qui audit verba mea hec et non facit ea ⁊ reliqua. Et factũ est cũ ꝛsummasset iesus ſ̃ba hec admirabank turbe sup doctrina ei⁹. Erat eñ docẽs eos q̃si ptãtẽ habens nõ q̃si scribe eor. hoc est qõ añ dixit ꝙ ꝓphetã in psalmis significatũ esse cũ diceret. Fiducialiter agã in eo eloq̃a dñi vsq; septuplũ:ꝓpter quẽ numer. admonit⁹ sum etiã pcepta ista ad septẽ illas referre ſnias q̃s in pncipio sermonis hui⁹ posuit de bestijs cũ diceret ⁊ ad illas septẽ opatiões spiritus sancti q̃s esaias ꝓpheta cõmemorat Sed siue iste ordo in his ꝛsiderãdus sit siue aliq̃s ali⁹:facienda sunt q̃ audiuimus a xp̃o si volumus edificare sup terrã.

Laus deo.

¶ Sequit Registrũ ad intẽtionẽ principaliores passus euãgelicos cũ alijs annexis in Diui Augustini de Sermone domini in monte expositis singulariterq; declaratis: ſm capitulorũ assignationez alphabetico ordine assignatis.

Audistis q̃ dictũ est antiquis Non occides ꝙ aũt occiderit re⁹ erit iudicio:ꝙ aũt dixerit fatue ⁊c.ca.xiij.folio iiij.col.ſ.

Audistis q̃ dictũ est antiq̃s non mechaberis. Ego aũt dico vobis:q̃ vlo ꝙ viderit mulierẽ ad ꝛcupiscendũ eã ⁊c.ca.xvij.fo.v.col.iij.

Audistis q̃ dictũ est antiquis non periurabis ⁊c.ca.xxv.fo.viij.col.ij.

Audistis:q̃ dictũ est oculũ ꝓ oculo ⁊c.ca. xxviij.fo.ix.col.iij.

Audistis q̃ dictũ est. Diliges ꝓximũ tuũ ⁊ oder̃ inimicũ tuũ. Ego aũt dico:diligite inimicos vr̃os.ca.xxxvj.fo.xj.col.ſ.

Aliqua peccata morte fuisse punita.ca.xxxiij.fo.x.col.ij.

Animum xp̃iani paratissimũ esse ad plura perferenda.ca.xxxiiij.fo.xxij.

Beati paupes spũ:qm̃ ipsor. est regnũ celor.ca.ij.fo.j.col.ij.

Beati mites qm̃ ipsi hereditate possidebũt terrã.ca.iij.fo.eodem.

Beati lugentes:qm̃ ipsi cõsolabunk.ca.iij. folio eodem.col.iij.

Beati ꝙ esuriũt ⁊ sitiũt iusticiã.eodẽ ca.folio eodem.col.iij.

Beati misericordes:qm̃ ipsor. miserebitur deus.ibidem.

Beati mundo corde:qm̃ ipsi deũ videbunt. ibidem.

Beati pacifici:quoniam filij dei vocabunk. ibidem.col.iiij.

Beati qui persecutionem patiuntur ⁊c.ibidem.

Beati eritis cum vobis maledicẽt ⁊ persequantur vos.ca.iiij.fo.j.col.iij.

Benedicite ⁊ nolite maledicere.ca.xxxvij. folio.xj.col.ij.

Cum vidisset iesus turbas ascendit in montẽ ⁊ aperiens os suuz docebat eos.ca.j.fo.j.col.j.

Cum ergo facis elemosynam noli tuba canere ⁊c.ca.iij.fo.xij.col.j.

Cauete facere iusticiã vr̃am coram hoib⁹ vt videamini ab eis.ca.v.fol.xij.col.iij.

Cum oratis non eritis sicut hypocrite tristes.ca.vj.folio.xij.col.iij.

Cordis mũdatio ꝙd sit.ca.j.li.ij.f.xij.col.j.

Cauete a pseudo prophetis.caꝑ.xxxvj.folio.xxij.col.iij.

Donec transeat celum ⁊ terra iota vnũ vel vn⁹ apex nõ transiet a lege do. h.o.fi.ca.x.fo.xxiij.col.:ij.

De peccato in spiritũsanctũ ca.xxxix.folio xxiij.col.j.

De locutione sathane cum deo quõ intelligẽda sit.ca.xv.fo.xvj.col.iij.

Esto benivolens aduersario tuo cito cũ es in via.ca.xvj.fo.iiij.col.iij.

Estote ergo vos perfecti sicut pater vester ꝙ in celis est.perf.est.ca.xxxvj.fo.xj.col.j

Ego aũt dico vobis non iurare omnẽq; p celum.ca.xxvj.fo.viij.col.iij.

Ego aũt dico vobis:non reddere malũ pro malo.ca.xxix.fo.ix.col.ij.

Gaudete ⁊ exultate:qm̃ merces vr̃a est in celis.ca.iiij.fo.ij.col.j.⁊.ij.

In quo iudicio iudicaueritis/iudicabit de vobis.ca.xxix.fo.xx.col.ij.

Justicia phariseor. est nõ occidere.ca.xiij. folio.iiij.col.j.

Mulier nõ habet potestatẽ sui corporis sed vir:similiter vir nõ hz ptãtẽ sui corporis.ca.xxiij.fo.viij.col.j.

Non potest ciuitas abscõdi supra montem ꝛstituta neq; accendunt lucer. ⁊c.ca.vij.fo.iij.col.j.

Nolite enim putare qm̃ veni soluere legez aut prophetas non veni soluere sed implere.ca.ix.ibidẽ.col.iij.

Nisi abundauerit iusticia vr̃a plus ꝯ scri. ⁊ pha.ca.xij.ibidem.col.iij.

Nolite vobis ꝛdere thesauros in terra vbi ti.ca.xxj.fo.xvij.col.iij.

Nemo potest duob⁹ dñis seruire.ca.xxij. folio.xviij.col.ij.

Nolite iudicare ne iudicer̃ de vobis.caꝑ. xxvij.fo.xix.col.iiij.

Nolite dare sanctũ canib⁹:neq; miseritis margaritas añ porcos.c.xxxj.f.xxj.col.j

Nemo in spiritu dei loquẽs dicit.ca.xxxix. folio.xxiij.col.j.

Omni petenti te tribue ⁊ ꝙ voluerit a te mutuu.ca.xxxv.fo.x.col.iij.

Orantes autez nolite multiloqui esse sicut ethnici.ca.vij.fol.xiij.

Omnis qui gladio pcusserit gladio morietr̃ ca.xxix.fo.xx.col.iij.

Omnia ergo ꝙcunq; vultis vt faciãt vobis homines ⁊c.ca.xxiiij.fol.xxij.col.j.

Peccatũ ad mortẽ quid sit.caꝑ.xxxviij. fo.xj.col.iij.

Peccatũ nõ ad mortẽ ꝙd sit.ibidẽ

Pater nr̃ ꝙ es in ce.⁊c.totũ p ordinẽ declarat ſm septẽ petitiones in eo contẽtas a ca.viij.fo.xiij.vsq; ad.xvj.

Qui soluerit vnũ de mandatis istis minimis ⁊ docuerit sic homes mini.⁊c. ca.xj.fo.iij.col.iiij.

Quicũq; dimiserit vxorez suam det illi libr̃. rep.ca.xx.fol.vj.col.ij.

Quicũq; aũt dixerit verbũ neq; aduersus filiũ ho.⁊c.ca.xxxix.fo.xj.co.iiij.

Qui bonitatẽ simulant duplici corde sunt. ca.j.fo.xij.col.iiij.

Quis aũt vr̃m curans põt adijcere ad statu.cu.ca.xxiij.fo.xviij.col.ij.

Querite ꝓmũ regnũ dei.ca.xxv.f.xix.col.ij

Quid aũt vides festucã in oculo fratris tui ⁊c.ca.xxx.fo.xx.col.ij.

Quid nole fornicationis intelligẽdũ sit.ca. xxj.⁊.xxij.fo.vij.

Quisquis solutã duxerit a viro mechaꝯ.ca. xxiij.ibidẽ.col.iij.

Quid interslt inter mitis et misericors.ca. xxvij.fo.viij.col.j.

Quid sit in faciẽ cedi.ca.xxx.fo.ix.col.iij.

Recte viuere ⁊ nolle laudari ꝙd sit.caꝑ. j.fo.xij.col.ij.

Racha ꝙd sit ꝓprie.ca.xiij.fo.iij.col.j.

Seminatis triticum ⁊ spinas metitis. ca.xxxvij.fo.xxij.col.iij.

Si ꝙs te pcusserit in dextrã maxillã prebe illi aliã.ca.xxix.fo.ix.col.ij.

Si aũt oculus tuus dexter scandalizat te erue eũ ⁊ pro.⁊c.ca.xix.fo.vj.col.j.

Si ergo obtuleris munus tuũ ad altare et illi recor.⁊c.ca.xv.fo.iij.col.iij.

Te autẽ faciente elemosynam nõ sciat sini.tu.⁊c.ca.iij.fo.xij.col.ij.

Uos estis sal terre.ca.v.fo.iij.col.j.

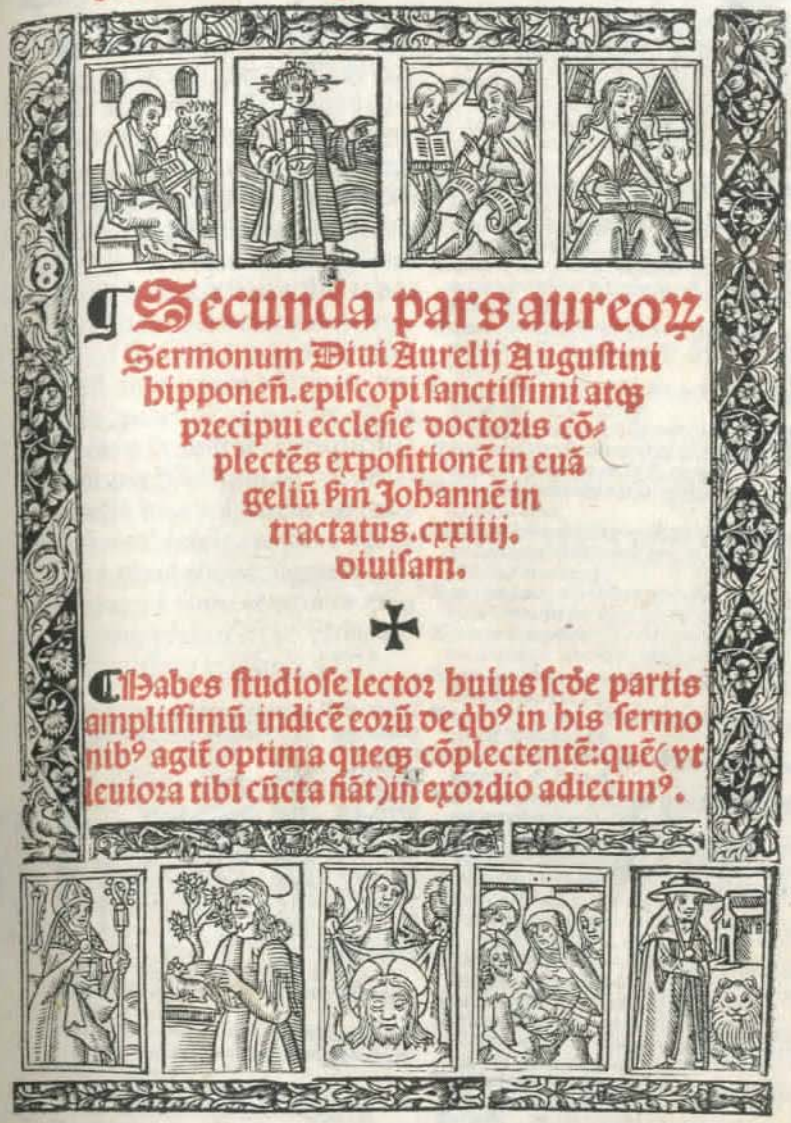
Uos estis lumen mũdi.ca.vj.ibidez.

Uos aũt cum oratis introite in cubiculaye stra.ca.vj.fo.xiij.col.iij.

¶ Finem accepit Lugd. in edibus Jacobi Mareschal. Anno salutis. M.cccc.xx. die xxo.xviij.mensis Augusti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Secunda pars aureoꝝ Sermonum Diui Aurelij Augustini hipponeñ. episcopi sanctissimi atq; precipui ecclesie doctoris cõplectẽs expositionẽ in euãgeliũ ꝑm Johannẽ in tractatus. cxxiiij. diuisam.

✝

¶ Habes studiose lector huius scõe partis amplissimũ indicẽ eorũ de qb⁹ in his sermonib⁹ agit optima queq; cõplectentẽ: quẽ (vt leuiora tibi cũcta fiãt) in exordio adiecim⁹.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Habes amice lector: in secũde partis Diui patris Augustini Sermones: accomodatissimum repertorium: prope dixerim: omnium preciosissimarum rerum oppulentissimum Emporium/in quo vniuersa que ad beate eruditq; vite vsum sunt necessaria: sine laboris tedio reperire: et absq; temporis sumptu (a quo viri studiosi magnopere abstinere debent) poteris comparare. Tanta enim industria/et impresso/rum arte digestum est: vt quicquid in toto volumine/singulis folijs: columnis/ac pene versiculis annotatione dignum continetur: id omne temporis puncto/cum voluptate et vtilitate/querentibus exhibeat. Vale.

Blactandi quomodo sint puniti spiritu⁹ alr. Tracta. xcviij D. fol. cl.
Abrahã quo vidit diẽ xpi. Tra. xliij. F. G fo. xcviij.
Abrae filij quo sint xpiani. Tra. xliij. B. fo. xcv.
Abrae filij dicũtur oẽs in xpm credentes. liij. A. fo. xlvij.
Abrahe in immolatione filij ostẽditur patientia fortis: et deuotio constans. lxxiij D. fo. cxxxiij.
Abrahe filij erant iudei carnis origine: nõ fidei imitatiõe. xlij. A. B. G. fo. xcv.
Abscõderit quare se xps a. in fo. xviij.
Absoluendi et ligãdi potestatẽ dñs ecclesie in persona petri tradidit. l. E. fo. cxiij.
Abutunt q̃r mali bonis dei: et econtra: q̃r de⁹ bñ vtit malis hoim. Tra. xxvij. D. E xxviij. C. fo. lxxs. et lxxiij. l. D. fo. cxiij. lv. C. D. fo. cxxs. cxij. A. fo. clxiij.
Accusare alium de crimine nõ presumat: quez conscientia propria accusat. xxxiij. C. folio. lxxx.
Accusare debemus peccata nostra. xij. E. folio. xxxiij.
Acetum quod christus accepit in cruce: qd significat. cxix. C. fo. clxxs.
Adam scõm quattuor litteras significat quattuor mũdi partes. ix. E. et x. E. folio xxv. et sequenti.
Adam dormiente cur eua de latere ei⁹ formatur. ix. D. fo. xxv. xv. B. fol. xl. cxx. A. folio. clxxij.
Adorari cur se nõ permiserit angelus a Johãne. xiij. A. fo. xxxiiij.
Adorandus vbi et quõ sit de⁹. xv. F. fo. xlij.
Aduentus christi quomõ ex codicibus iudeorum. pbat. xxv. E. fo. lxxxij.
Adulteram quõ liberauit christ⁹. xxxij. B C. folio. lxxx.
Affectus humani sine quibus hic nõ vivit pedes non loti dicunt. lvs. B. in medio. lvij. A. folio. cxxij.
Agn⁹ singulariter solus dici xps. et de⁹ ei⁹ eius sanguis potẽtia vij. B. C. fol. xviij.
Agscere q̃re noluit xps mrez in nuptijs: qz dixit ei: qd mihi et tibi, mier. viij. B. f. xxij.
Agricola secundum quid dicitur christus lxxx. A. fo. cxxxvij.
Amat vos pater quia vos me amastis qd sit. cij. B. folio. clv.
Amat minus deum qui aliquid cum deo amat. xl. G. fo. xcij.
Amare animam suam ne pereat dupliciter intelligitur. lj. C. fo. cl.
Amare d seipz nõ nouit: nec primũ nec deũ veraciter amat. xxxvij. C. in fi. D. f. lxxxj
Amare deum cũ incipit hõ: non amat i homine nisi deum. xxxviij. C. fo. lxxxviij.
Amatores seculi quõ insultãt bonis. iij. F. fo. viij. xxviij. D. fo. lxxiij.
Amãdo nosipos nõ amam⁹ deũ: sz amãdo deũ amam⁹ et nosipos. cxxij. D. f. clxxvij.
Amans non laborat. xlviij. A. fo. cvij.
Amans alterum perverse: se querse amat. Et qui se recte amat: alteruz recte amat. xxxviij. A. fo. lxxxviij.
Amanti vnitatem ecclesie datur spũs sanctus. xxxij D. fo. lxxix.
Ambulare quare christus noluit in iudeaz [illegible]. A. fo. xlij.
Ambulatio christi sup mare quomodo fuit xx. D. fo. liij.

Amen nec grecum nec latinum est: sed hebreum. xli. B. fo. xciij.

Amicus christi dicatur seruꝰ bonus. lxxxv B. B. folio. cxl.

Amor mūdi ⁊ amor dei cōpellit suos amatores diuersa pati. xv. J. fo. xliij.

Angeli dei sunt predicatores boni. vij. H. folio. xxi.

Angeli quomodo dicunt manducare. xiij. B. folio. xxxiiij.

Angeli petūt grauius fuit petō holo: iō hō meruit liberari. cx. F. fo. clxij.

Animus christiani an debeat morte impendente turbari. lx. A. B. fo. cxxv.

Animus q̄d sit / ⁊ quo trāsc̄ditur: vt in cognitionem dei ꝙueniat. xxi. G. fo. lvij.

Animalis homo seu carnalis vnde dicat. xcviij. B. fol. cl. cij. B. fo. cliij.

Anima non peccat nisi ꝙ carnez. xlix. C. in me. folio. cx.

Anima quomodo dicit immortalis. xviij. E. folio. lxij. xxix. D. folio. xc. xlvij. D. folio. cvj.

Anima quid vinificat: et vnde vinificatur. xix. F. folio. lj.

Aia xpi vnde turbata est īminēte passione ij. A. B. fo. cxvj. lx. A. B. lxj. A. fo. cxxv.

Anima humana differt a bestiali solo intellectu. xv. D. fo. xlj.

Aia participato bono īcōmutabili ipa sit immutabilis. xxix. D. fo. xc.

Aia rōnalis nihil potētius: nihilq̄ sublimꝰ inter creaturas. xxij. C. fo. lxj.

Anima rationalis est media inter deum ⁊ corpus. xxij. B. C. fo. lxj.

Anima nō est pars dei: neq̄ id quod deus est: sed media inter deum et corpus. xiij. E. folio. xxxvj.

Anima christi in morte non fuit separata a verbo. xlvij. F. G. fo. cvij.

Aia rōnalis a nulla creatura pōt beatificari nisi a solo deo. xxiij. B. C. fo. xlj.

Anima plus amatur q̄ corpus vero amore: exemplum de sene deformi ⁊ virtuoso ⁊ iuuene pulchro ⁊ fure. iij. F. f. viij. xxxij. B. fo. lxxviij.

Anima quomodo occiditur ⁊ moritꝰ. xlvij. D. folio. cvj.

Anima ꝙ que recedit aut accedit ad deum xxxiij. A. B. fo. lxj.

Anima cum quanto timore ⁊ horrore egreditur de corpore. lxix. B. C. fo. clij.

Anima et intellectus quō differunt cū sint idem. xv. D. fo. xlj.

Anime vita est deus: et ipsa anima est vita corporis. xix. E. F. G. folio. lj. xv. folio. xlj.

Anime opationes mirabiles in carne. viij A. fo. xxij.

Anime ⁊ corporis dissimiles ꝛoperationes. xx. F. G. fo. liij.

Animam veraz ⁊ rationalem habuit christus. xxiij. C. fo. cvj.

Animam suam odire intelligitur dupliciter. lj. C. fo. cxv.

Animarum resurrectio per fidem precedit resurrectionem corporū. xix. E. G. et per totum. folio. lj xxij. E. G. xxij. H. folio. lix. ⁊. lxij.

Animarum diuersa receptacula post mortem. xlix. F. fo. cxj.

Anne cur primo christus presentatus sit deinde ductus ad cayphan: et demum ad pylatum. cxij. A. C. cxiij. A. fo. clxv. et. clxvj.

Antechristus in fine suscipiet a iudeis. xxix. D. fo. lxxv.

Apparitiones dei que olim patribus fiebant per aliquam subiectam creaturam fiebāt. iij. F. fo. viij. xcix. B. fo. clj.

Apolinariste heretici sunt qui dicunt christum non assumpsisse animā humanam xxiij. C. fo. lxj. xlvij. E. fo. cvj.

Aqua piscine vbi languentes lauebāt q̄d significat. xvij. A. fo. xlvij.

Aqua vina que sit quā dat xps bibere. xv. C. fo. xl.

Aqua turbata quare tantum vnus sanabatur et non plures. xvij. A. B. folio xlvij.

Aque quomodo tribuitur mundatio vt corpus tangat et cor abluat. lxxx. B. folio cxxxvij.

Aque furtiue dulcedo mystice q̄d sit. xcvij. B. folio. cxlx.

Aque mutate in vinū mystice pulchra declaratio. ix. A. ⁊ per totum. fo. xxiij.

Aquile comparatur Johannes euangelista. xxxvj. D. fo. lxxxv. xl. fo. xcj.

Arcka significat ecclesiam. vj. H. fo. xxv.

Arguet quomodo spūssanctus mundū de peccato ⁊ de iusticia et de iudicio. xcv. A B. C. fo. cxlv.

Arrius hereticus quid sentiat de trinitate xxxvj. F. fo. lxxxv. xxxvij. C. D. f. lxxxvij xlv. B. folio. cj. lx. B. fo. cxxiij. lxxj. A. folio. clxxxij.

Arrogantia in veritate nō est omnino mentienda. lviij. A. fo. cxxiij.

Arte licita licite sibi quisq̄ vite necessaria procurare potest: si alꝰ non habeat vnde viuat. cxxij. B. C. fo. clxxiij.

Ascendere filium hominis in celum quō [illegible]

A. fo. lxx. cxj. B. fo. clxiij.

Ascēsio xpi in monte quid significat. xxiij. B. xxv. B. fo. lxij. ⁊. lxiij.

Audire ⁊ videre qñ de deo dicūt idē sūt cū deo: ls in nobis diuersa. xviij. F. fo. xlviij

Audire filij a pke in diuinis q̄d sit. xiij. C. fo. xxxvij xxij. H. fo. lx. xcix. C. fo. clj.

Audiri qui vult deum prius audiat. xxviij C. fo. lxxij.

Auris abscissa ⁊ a xpo sanata quid significat. cxij. C. fo. clxv.

Baptisare ⁊ non baptisare quomodo dicebatur iesus. xv. A folio. xxxix.

Baptisari quare volu. xps. iiij F. folio. x. v. B. fol. xj. xiij. C. folio. xxxiij.

Baptisandi potestatē quomō dat xps ministris. v. B C. D. F. fo. xj.

Baptisat q̄ nō est: quātūcūq; pfect⁹ sit th petōꝝ sarcinā portat. xij. C. fo. xxxv.

Baptisati baptismo Johānis quare baptisabant baptismo xpi. v. B. C. fo. xj.

Baptisatū cū sit post Johānem: quare post hereticos nō baptisat. v. H. fo. xiij.

Baptisantiū ⁊ baptisatoꝝ quadruplex diuersitas. xj. D. xij. fol. xxix. ⁊. xxxj.

Baptisma quale habuit Johānes: ⁊ ad q̄d valebat. iij. F. G. fo. x.

Baptismus christi ideo mirandus. xxxvj. C. fo. xxxiij.

Baptismus sine charitate nihil ꝓdest. tracta. v. D. in pn. fol. xx. vij. B. in fi. fo. xix.

Baptismus hereticoꝝ cuius sit verus: th sine charitate nihil prodest. vj. F. fol. xvj. vij. B. fo. xvij. E. t pulchra exhortatio augustim reuocantis hereticos ad ecclesie vnitatē. xiij. E. F. fo. xxxv.

Baptisma figura fuit mare rubrum. xj. B folio. xxix.

Baptismi sacramentuz in duob⁹ cōsistit: in elemēto scz ⁊ verbo. lxxx. B. fo. cxxxviij. i fi.

Baptismi vnitas p vnaz colūbam missam designat. vj. C. D. fo. xvj.

Baptismo suscepto quare remaneat peccā di infirmitas. xlj. G. fo. xciij.

Baptismo priuati decedentes vbi erunt. lxvij. B. fo. cxix.

Beati q̄ psecutionē patiunt ꝓpter iusticiā q̄d sit. lxxxvij. B. C. fo. cxlij.

Beati quare non dicūtur mali qui persequuntur malos ꝓpter iusticiā. lxxxviij. B. C. fol. cxlij.

Beatificari nemo pōt nisi a solo deo. xxij. B. fo. lxj. xlix. E. fo. cx.

Beneviuere nihil prodest si nō dat semper viuere. lv. A. B. fo. cj.

Biduo quare mālit christus apud samaritanos. xvij. C. fol. xlv.

Bona aliquando nocent: et mala prosunt. lxij. A. fo. cxxvj.

Bonū oē sicut p bonos agit deus: ita omne malū per malos operat diabolus. lxxxv B. C. fol. cxl.

Boni dicunt quidā fm huius vite cōsuetudinem: qui th in conspectu dei mali sunt. xlv. A. fo. cj.

Boues dicunt qui scripturas sanctas nobis dispensant. x. C. fol. xxvij.

Boues vēdere in tēplo quid sit: ⁊ q̄ sunt qui ues vendunt. x. C. fol. xxv ij.

Brachiū cur extēdit homo vt aliquid operetur. liij. A. fo. cxviij.

Brachium dei patris est filius. liij. A. folio. cxviij.

Byphas quid prophetauit de morte christi. xlix. D. fo. cvij Calcando terraz quomodo ad xpm tre compellimur. lvj. B lvij. A. fo. cxxj.

Canuz nole q̄ significent xxviij. B. in fi. fo. lxxij.

Capilli supflua corporis sunt: ⁊ quid significant. l. B. fo. cxij.

Caput ⁊ membra faciunt vnum corpus sic christus ⁊ ecclesia. Tractatu. x. B. in fin. F. G. fol. xxviij.

Caput nr̄m xps et nos mēbra eius. xxj. E. fo. lvj. xxviij. A. fo. lxxij.

Caro dum gaudet spiritus deficit. xxxij. A folio. lxxviij.

Caro ꝓ femina / ⁊ spūs ꝓ marito sepe ponit: ⁊ quare. ij. G. fo. vj.

Caro non potest quicq̄ quomō intelligitur xxvij. B. fo. lxxj.

Carnis nomine quid significatur. cv. A. folio. clvj.

Carnem veram assumpsit xps. ij. G. fo. vj. viij. C. fo. xxij.

Castus ⁊ castitas quomō differunt. xxxix. C. D. fol. xc.

Cathedra moysi quid significat. xlvj. D. folio. ciij.

Cathecuminus quātūcunq; pfectus sit th sine baptismo sarcinaz peccatorū portat xiij. C. fo. xxxiij.

Cecus a natiuitate a christo illuminat⁹ genus humanuz significat. xliij. A. fo. xcix xlij. A. fo. xcvij.

Ceci quanta mala cōmittūt. xliij. B. fol. c.

Cena peracta quid fecerit ie sus. lv. D. folio. cxxij.

Charitas patris ⁊ filij est spiritussanctus ix. C. fo. xxiij.

Charitas maior est fide et spe. lxxxij. B. folio. cxxxix.

Charitas qualis est inter mēbra corporis xxxij. D. fo. lxxix.

Charitas in tunica inconsutili dñi iesu significatur. cxviij. C. fo. clxx.

Charitas duo precepta et quod vnum sine altero nō implēt. lxv. A. B. fo. cxxviij.

Charitatis supereminētia in trinitate q̄d operatur. ciiij. D. fo. xxxviij.

Christus diuersimode apprehendit. xlviij. E. folio. cix.

Christus quomodo se dicit viuere: et apostolos victuros. lxxv. A. fo. cxxxiij.

Christus a iudeis tētabat ex tribꝰ: scilicet veritate: mansuetudine et iusticia. xxxiij. B. fo. lxxx.

Christus quid sit. vij. E. fo. xx. xv. F. fo. xlij. xix. J. fo. lij. xxiij. B. fo. lxxx.

Christus deus est et homo. xvj. C. fo. xlviij. xxxviij. A. fo. lxxij. xxxvj. A. folio. lxxxiiij. xlvij. E. f. cvj. lxvj. B. fo. cxxix.

Christus est vita omnium creaturarum. j. H. folio. iiij.

Christus quomodo apparebit in iudicio. xix. J. folio. lij. xxj. H. xxij. S. folio. lvij. et. lix.

Christus quomodo dicitur crescere. xiij. B. fo. xxxvij.

Christus rogat et non rogat p mundo. cvij A. fo. clix. cx. B. fol. clxj.

Christus quare baptisari voluit. iij. F. fo. x. v. B. fo. cij.

Christus tria habuit in se: carnem: aiaz: et verbū. xlvij. S. fo. cvij.

Christus quomodo non recessit a patre in carnatus. xxxj. D. E. fo. lxxvij. et. lxvij.

Christus quomodo dicitur filius dei et filiꝰ hominis. xix. J. f. lij. xxvj. F. xxvij. A. fo. lxix. et. lxx.

Christus quō dixit neq; se neq; apłos esse in mūdo: et de mundo. xxxviij. B. E. folio lxxxviij. cvij. B. C. cvij. A. fol. clix. et. clx.

Christus nobiscuz est vitis: sed cum patre agricola. lxxx. A. fo. cxxxvij.

Christi missio est eius incarnatio. xlij. C. folio. xcv.

Christi humilitatem multi contemnentes ad eius diuinitatē non peruenerunt. xiij F. fo. xxxvj.

Christum demonstrare per christum: quid est. xxj. E. fo. lvj.

Christuz habēt in presenti boni et mali sed dissimiliter. l. E. fo. cxiij.

Christianus an turbari debeat morte imminente. lx. A. B. fo. cxxv.

Christianus quid amplꝰ habeat: ꝯ q; sit homo. v. B. fo. xij.

Christiani quando primū vocati sunt. cxij A. fo. clxv.

Christiani quomodo dicuntur filij abrae. xlij. B. fo. xcv.

Christianorum quattuor genera. xj. D. E. folio. xxix.

Cicatrices quare xp̄s post resurrectionem seruauerit. cxxi. C. fo. clxvij.

Circūcisio quid sit et q̄d significat: et vbi fiebat: et quare cultello petrino: et quare die octauo. xxx. C. fo. lxxv.

Circūcisione quare non soluebaꝫ sabbatū cū tñ precepit dñs sanctificare sabbatū. xxx. C. fo. lxxv.

Clarificat quomodo filius patrem cū sempiterna claritas patr̄ nec diminuta fuerit in forma hūana: nec augeri potuerit in sua perfectione diuina. ciij. A. C. cv. A. fo. clvj.

Clarificatio christi quomodo fuit. xxxij. C. folio. lxxix. lij. D. folio. cxvij. lxij. C. lxiij. A. fo. lxxvj. ciij. B. C. fo. clvj.

Clarificatio et glorificatio idem sunt. lxxxij A. folio. cxxxviij. c. A. folio. clj. ciij. C. folio. clvj.

Clarificatio filij quam habuit apud patrē priusq̄ mūdus fieret: est ipsius humanitatis p̄destinatio. cv. D. fol. clvij.

Clarificatuz esse cur se xp̄s dicebat post recessum iude. lxiij. B. C. fol. cxxvij.

Cognitio dei est vita eterna: et q̄n perfecta erit cognitio. cv. B. fo. xv.

Cognosci quomodo potest deus ab anima. xx. G. fo. liij.

Cognoscere quandoq; ponit p credere: sicut ibi: vt cognoscat mūdus q; tu me misisti. cx. D. fo. clxij.

Cohortē quare accepit iudas ad comprehendendum iesum. cxij. A. fo. clxiij.

Columba simplicitatem significat. liij. C. in me. fol. cxxj.

Columba significat vnitatez ecclesie. vj. C folio. xv.

Colūba quid docuit Johannez de filio dei v. E. fo. xij. vj. C. F. fo. x.

Columbe q̄i sunt in ecclesia: et quedam columbe proprietatis. A. B. H. fo. xiij.

Columbe in specie quare deus ostendere voluit spiritumsanctū. vj. A. B. et per totum. fo. xiij.

Columbas vendere quid sit. x. C. fo. xxvij.

Cōmunia sunt omnia iure diuino sed non iure humano. vj. J. fo. xvij.

Concupiscentia carnis domari pōt: sed nō auferri. xlj. G. H. fol. ciij.

Confessio est initium bonorū operuz. xij. E. folio. xxiij.

Confessio vera que sit. xxvj. B. fo. lxviij.

Confitens quō dicitur procedere de sepulchro. xxij. E. fo. lix.

Conscientia mala seipsam fugere non potest. xlj. C. fo. xciij.

Consuetudo mala est genus mortis immane. xlix. C. fo. cx.

Cor in hoie est tanq̄ imperator: et omnes corporis sensus tanq̄ eiꝰ ministri. xvij. F. folio. xlviij.

Cor repetere: siue ad cor redire quomodo debent preuaricatores: pulchra Augustini exhortatio. xvij. F. fo. xlvij.

Corpus suum xp̄s quare sub specie panis et vini instituit. xxvj. J fo. lxx.

Corpus xp̄i quō sumendū est. xxv. E. folio lxvj. xxvj. F. fo. lxix.

Corpus christi non viuificat nisi vnitū cor pori christi id est ecclesie. xxvj. G. H. J. xxvij. B. fo. lxix. et. lxxj.

Corui proprietates: et qui corui dicuntur in ecclesia. vj. A. B. fo. xvij.

Credere quare se noluit christus iudeis. xj A. C. fo. xxviij.

Credere in christum est opus dei: et nō opꝰ nr̄m. xxv. E. fo. lxvj. lxij. B. C. fo. cxxxij.

Credere nolle in christum est impie voluntatis humane: non ex culpa prescientie diuine. liij. C. D. E. fo. cxviij.

Credere si non poterant iudei christo: q̄m ita eis Esaias predixerat: quare imputatur eis pro peccato. lij. B. C. fo. cxviij.

Credere sine signis et prodigijs ꝯ meritorium est. xvj. per totum. fo. xlij. xcv. C. folio. cxlvij. cxxj. C. fo. clxxij.

Credere si renueritis: alias si nō crediderit is qz ego sum: in peccato vestro morie mini quomodo intelligatur. xxxviij. E. F folio. lxxix.

Credere in christum est ipsuz spiritualiter manducare. xxv. E. folio. lxvj. xxvj. A. folio. lxvij.

Credere nemo potest nisi volens. xxvj. B. C. D. fo. lxviij.

Credere christo et credere in christum differunt. xxix. C. fo. xxxiij.

Credere prius debemus si intelligibilia intelligere volumus. xxvij. C. fo. lxxj. xxix. B. folio. lxxiij. xxxvj. F. fo. lxxv. xxxviij. F. fo. lxxxviij.

Credere quid sit et quō magis ad fidez pertinet ꝯ videre. cxx. A. fo. clxxj.

Crediderunt quō antiqui patres in xp̄m venturum. xlv. D. fo. cij.

Credendo in filiū necessario sequitur credere in patrem. liij. A. B. fo. cxx.

Credituros in se christus prescivit: et non credituros. xl. A. fol. xcj. xlv. E. fol. cij. lj. B. folio. cxv.

Crescere quomodo dicitur christus. xiij. B. folio. xxxvij.

Crimen et peccatum quō differūt. xlj. F. folio. xciiij.

Crux christi comparatur cathedre. cxix. A folio. clxxj.

Crux comparat naui qua mare huiꝰ seculi transitur. ij. B. fo. iij.

Crucis gloria: et quare malefici non crucifiguntur. xxxvj. C. fo. lxxv.

Crucis supplicij est pessimum genus mortis. xxxvj. C. fo. lxxv.

Crucis latitudo/longitudo altitudo/ et p fundum quid significant. et q; sine crucis signo non conficiantur sacramenta. cxviij. D. fo. clxx.

Crucem suā quare xp̄s baiulauit ad locuz supplicij cxvij. A. fo. clxix.

Cruce quare signamur in fronte. liij. F. in fine. folio. cxix.

Are quid et quō dicatur deꝰ pater deo filio. cvj. D. E. fo. clviij. cx. C. cxj. A. C. f. clxij. et. clxiij.

Dauidis filius quō dicitur xp̄s. xlviij. A. fo. cvij.

Demoniū se habere xp̄s negauit: non autē se fore samaritanū. xliij. A. fo xcvij.

Demonstrare quō dicitur pater filio q̄cūq; ipse facit. xviij. A. B. fol. xlvij. xxj. B. C. D. fo. lv. xxij. D. E. fo. lxj.

Demonstratio facit visionē: nō visio demōstrationem. xxij. G. fo. lxij.

Demōstratio quō fit in anima a memoria pulchrū exemplū. xxiij. F. G. fo. lxij.

Desiderare debemus deum: quoniam in ipso sunt omnia. xxxj. ij. D. fol. lxxxij. xl. G. folio. xcij.

Desperare nullus debet de salute: cum salvati sunt qui interfecerūt salutis auctorē. xxxj. D. fo. lxxvij xxxviij. D. fo. lxxxix. xl. A. fo. xcj.

Desperatione quomodo periclitantur homines. xxxij. D. in medio. fo. lxxx.

Deꝰ aliter est in nobis ꝯ in filio: et nos aliter in eo ꝯ filius. xlviij. E. fo. cvij.

Deus quomodo cognoscitur ab anima. xx. G. fo. liij.

Deus sicut est misericors: sic est et verax et iustus. xxxij. D. fo. lxxx.

Deus nō hoc est quod litteris vel syllabis scribitur: sed quod mente concipit. j. D. E. fo ij. ij. A. fo. iiij.

Deus de deo ē filiꝰ nō pr̄. xxxj. B. fo. lxxvij xxxix. A. xl. B. fo. xc. et. xcj. liij. A. fol. cxx. lxx. A. fo cxxxij.

Deus vbiq; totus est. xxxvj. F. fo. lxxxv.

Deus quid sit. j. D. fo. ij. xxij. E. F. G. lxij. xxix. B. fo. lx. iiij. xxxviij. E. F. fo. lxxxix. cxj. B. in fine. fo. clxij.

Deus vnus est pater ⁊ filius ⁊ spũssanct⁹ xiiij. D. fo. xxxviij. xxxix. A. fo. xc. cv. B. folio. clvij.

Dei sue ex deo quomõ aliquis est: vel non est. xlix. G. fo. xcvj.

Dei facta nõ tãtũmodo sunt facta: sed ⁊ signa. xlix. B. fo. cx.

Deo possunt dici ola: sed nihil dicit digne xiij. B. fo. xxxiij. lxxx. A. fo. cxxxvij.

Deo quecũq; dicunt ideꝫ sunt cũ ipo. xviij. F. folio. xlvij. xx. C. folio. liij. xxj. C. folio lv. xl. D. folio. xcj. lxx. A. folio. cxxxj. xcix. B. fo. clj.

Deũ nemo attingit nisi transcẽderit oĩa corpora: etiam supercelestia et ipm animum. xxj. G. fo. lvij.

Deuꝫ esse omni creature rationali ratione vtenti notum est: sed ꝙ filiũ habeat paucis. cvj. C. fo. clvij.

Diabolus quomodo dicitur leo et draco. Et sic superatur. x. A. fo. xxvj.

Diabolus vnde cepit originem. xlij. D. folio. xcvj.

Diabolus quomodo dicit mũdi princeps foras electus: cuꝫ tamen tẽrare non cessat. lũ. C. D fo. cxvij. lxxix. B. fo. cxxxvij. xcv. D. fo. clvij.

Diabolus quare dicitur pater mendacij: et quomodo in veritate non stetit. xlij. E F. folio. xcvj.

Diabolus quomodo dicitur homicida ab initio. xlij. E. F. fo. xcvj.

Dies potius crescẽtib⁹ decidunt ꝙ accedunt. cxij. B. fo. clxv.

Dies est xps et duodecim hore sunt eius apostoli. xlix. D. fo. cx.

Dies quattuor lazari iacẽtis in monumento ꝺ signficant. xlix. G. fol. cxj.

Dies pscientie xpi vsqꝫ in ꝯsummationẽ seculi extendit. xliij. C. fo. c.

Diem christi quomodo vidit Abrahã. xliij F. G. fo. xcviij.

Diem ad festum quare latenter xps ascendit xxviij. E. fo. lxxij.

Diem mortis quare fecit de⁹ incertũ. xxxiij D. in fi. fo. lxxx.

Difficile surgit quem moles male consuetudinis premit. xlix. L. circa mediũ folio cxij.

Digito cur christus scribebat in terram: et quid scribebat. xxxij. C. fo. lxxx.

Diligere quomodo põt homo quẽ nõ videt xc. A. fo. cxliij.

Diligere deum debemus qm ipse prior dilexit. nos. cij. B. fo. cliij.

Dilexit quomodo christus suos vsqꝫ in fi. lv. B. fo. cxxj. cx. E. fo. clxij.

Dilectio multas alias facit animũ vnam et de multis cordibus facit cor vnũ. xiij D. fo. xxxviij.

Dilectio primi qualis debeat esse: ⁊ ꝙ dilectio comparatur morti. lxv. A. fo. cxxviij lxxxij. B. fo. cxxxix. lxxxvij. A. fo. cxlj.

Dilectio sanctos discernit a mundo. lxxvj A. fol. cxxxv.

Dilectio facit pcepta seruare: non precepta seruata faciunt dilectionem. lxxij. B. folio. cxxxix.

Dilectionis pcepta duo' sunt. lxv. A. B. fo. cxxviij. lxxxij. B. fo. cxxxix.

Discipuli quãdo primum vocati sunt chũ stiana. cxij. A. fol. cixv.

Discipuli ꝺdã scievãt christum: quidaꝫ ne sciebant. lxix. A. lxx. B. fo. cxxx. ⁊. cxxxj.

Docibiles dei qui sunt. xxvj. E. fo. lxix.

Doctrinam christi intelligit qui facit voluntatem patris eius. xxx. C. fol. lxxiij.

Doctrinam suam quomodo christus dixit non esse suam. xxix. B. C. folio. lxxix. liij. A. folio. cxx.

Docuit quomodo pater filium. xl. D. et ibidem quomodo docet nos deus interius folio. xcj.

Dolus quid sit: ⁊ in quo dolus non est. vij. F. fo. xx.

Domus dei nos sumus. lxviij. B. fol. cxxx.

Dona dei diuersa sunt. xiij. D. fol. xxxviij. xxxij. D. fo. lxxix.

Donare hystrionibus res suas peccatum est. c. A. folio. cliij.

Dormire quot modis dicat. xlix. fo. cix.

Dormire in naui quomodo dicitur christus xlix. K. fo. cxij.

Dora in greco ꝺ sit. lxxxij. A. fo. cxxxviij. c. A. folio. cliij. ciij. C. cv. B. folio. clvj. et clvij.

Dubitationis verbum aliter loquitur de⁹ aliter homines. xxxvij. B. C. fol. lxxj.

Ecclesia boni ⁊ mali permixti sunt vt gemini in vtero rebecce. lxxviij. B. fol. cxxxvj.

Eccl'ia qũ pturit. cj. C. f. cliij

Eccliastice pecunie forma illi tuta est in eo ꝙ xps loculos habuit. lxij. B. in fi. fo. cxxvj.

Ecclesia quomodo loquitur oĩbus linguis xxxij. D. fol. lxxix.

Ecclesia ẏgo appellat. xiij. E. fol. xxxv.

Ecclesia quomodo timet inquinare pedes cũ pergit ad xpm: quos baptismate lauerat xpi. lvij. A. ⁊ p totũ. fo. cxxij.

Ecclesie charitas suoꝝ participũ peccata dimittit. cxxj. C. fol. clxxij.

Ecclesiã quãtũ quisqꝫ amat tantuꝫ habet spũm sctm. xxxij. D. fo. lxxix.

Edificãti duo genera. xij. E. fol. xx.

Eductio filiorum israel de egypto mystica xxviij. E. fo. lxxij. xlv. D. fo. cij.

Ẽdere foras quid sit. xxv. F. G. fo. lxvj.

Electio dei fit per gratiã: nõ ꝓpter merita. lxxxvj. B. lxxxvij. B. fo. cxlj.

Elegi ego vos: et non vos me elegistis: quomodo intelligitur. lxxxvj. B. lxxxvij. A. folio. cxlj.

Elegit cur xps piscatores: ⁊ idiotas: et non sapientes ⁊ potentes. vij. F. fo. xx.

Encenia ⁊ enceniare quid sint. xlviij. A. folio. cvij.

Equalitas pris ⁊ filij commendat. xvij. F. xviij. A. B. C. xix. C. F. G. xx. C. D. F. G. fo. xlvj. ⁊ seqn. xxix. B. fol. lxxiij. lvij. A. B. fol. cxx. lxx. C. lxxj. A. folio. cxxxj. lxxiij. B. fol. cxxxiij. lxxviij. A. B. folio cxxxvj.

Equalitas non semper significatur quando dicitur sicut illud ita ⁊ illud. cx. E. folio. clxij.

Errare dicitur qui veritatem non audit. xlv. E. F. fo. cij.

Error quãdo est peccatum veniale: ⁊ quando mortale. xc. A. B. fo. cxliij.

Esse dei et esse omnis creature differunt. xxxviij. E. F. fo. lxxix.

Esse/posse/velle/essentia / scientia / cetera omnia que de deo dicuntur: idẽ sunt cuꝫ ipsa dei substantia. xviij. F. fo. xlviij. xx. C. E. fo. liij. xxj. C. fol. lv. xxxviij. E. folio lxxix. xl. D. folio. xcj. xcix. B. fo. cl.

Esurire panem de celo quid sit. xxvj. A. folio. lxviij.

Etates mundi sex. ix. C. D. E. fo. xxiij. xv. B. in fi. fo. xl.

Euãgeliste ⁊ si non semper concordant: nõ tamen discordant. cxij. A. fo. clxiij.

Euangelistarũ proprietates per quattuor animalia designantur. xxxvj. A. D. folio. lxxxiij.

Euangelizantibus xps concessit de euãgelio viuere: non necessitatem indixit. cxxij B. C. fo. clxxiij.

Eucharistie sacramentum diuersimode sumitur. xxvj F. fo. lxix.

Exaltatio christi in cruce est eius humiliatio. xl. A. fo. xcj. lij. E. fo. cxvij.

Exaltatio serpentis in deserto quid significabat. xij. C. fo. xxxij.

Exire debemus ex tribus. lj. A. B. C. folio cxv. lxviij. A. in fi. B. C. fo. cxxix.

Exire quomodo dicit anima foras a deo. xxv. G. fo. lxvij.

Exire quõ ôt filius a pre vt veniret in mũdum. cij. B. fo. cliij.

Extra synagogas quare expulsi sunt apostoli. xciij. A. B. C. fo. cxly.

Facere quicq̃ non potest filius nisi qõ viderit patrẽ facientẽ: quomodo intelligit. xviij. A. B. C. xx. A. xx. B. A. C. fo. xlvij. et sequẽtib⁹. xxiij. D. E. F. G. fo. lxj. xcix. A. fo. clj.

Facta dei non solum sunt facta sꝫ ⁊ ſsigna. xlix. C. fo. cx.

Fama multotiens homines diligũtur: vel odiũtur: ꝯ̃uis non videntur. xc. A. folio. cxliij.

Fatigatus iesus quare sedit supra puteũ. xv. B. fo. iiij.

Fato vtrum fuerit xps subiectus. viij. D. E. fo. xiij. xxxj. C. folio. lxxvij. xxxvij. E. fo. lxxxvij.

Fecit deus que futura sunt / quõ intelligit. xlviij. A. fo. cvij.

Festiuitates iudeorum vmbre erant futurorum. xxviij. E. fo. lxxij. l. A. fo. cxiij.

Ficus quid significat. vj. G. fo. xxi.

Fides centurionis ⁊ reguli quõ differebãt xvj. B. E. fo. xliij.

Fides si absit non valet opus bonum. xxv. E. F. fo. lxvj.

Fides et veritas quomodo differunt. xl. F folio. xcij.

Fides antiquorum patrum et nostra vna ⁊ eadem est: sed tẽpora variata sunt. xlv. D. fo. cij.

Fides non est nisi voluntaria. xxvj. B. C. D. folio. lxviij.

Fides discipulorum christi edificabat miraculis christi. xlix. G. fo. cxj.

Fidei diffinitio. lxviij. C. fol. cxxx. lxx. A. folio. cxxxvij. xcv. C. fol. cxlvij. cxj. C. folio. clxiij.

Fidei humilitas ad quantaꝫ celsitudinem perducit. xl. E. F. fo. xcij.

Fide copulamur deo. xxvij. C. f. clxxj. xxix. C. fo. clxxiij.

Fide quõ viuificantur mortui. xlix. H. in fine. folio. cxj.

Filius non est de se sed de patre: quia si de se esset: filius non esset. xxj. H. in fi. fo. lx. xxix. A. C. fo. lxxiij. xxxi. B. folio. lxxvij. xxxix. A. folio. xc. xcix. B. C. fo. clj.

Filius inquãtũ deus coeternus est patri: ⁊ quõ generat a pre. xx. E. fol. liij. xx. C. fo. lv. xxvj. D. fo. lxviij. xxix. B. fo. lxxiij. xlij. C. fol. xcv. xlviij. C. fol. cvij. cvj. D. folio. clvij.

Filius non est minor pre ideo: qꝛ est missus xviij. A. B. C. xix. A. xx. A. B. C. xxj. B. fo. xlvij. ⁊ sequentibus. xxvj. J. folio. lxx. xxix. B. fo. lxxiij. xxxj B. fo. xxxvj. xxxv. D. fo. lxxxiij. xxxvj. A. G. fol. lxxxiij. xl.

E.fo.xcij.lxxviij.A.B.fo.cxxxvj.
Filiꝰ qūo hz vitā in semetipo: sicut ꝛ pr hz vitaz in semetipo.xix F.G.fo.lj.xxij.F. fo.lix.xlviij.G.xlviij.C.fol.cvij.ꝛ.cviij. liiij.D.fo.cxx.lxx.A.fo.cxxxj.
Filius dei ꝛ filius hois quomodo est christus xix J.folio.lij.xxvj.F.xxvij.A.folio lxix.ꝛ.lxx.
Filius deus habuit aliquid quod nōdum habuit idem ipe homo filius.cvj.D.folio.clviij.
Filius qūo manet in domo patris ineternum.xlj.E.fo.xciij.
Filiꝰ qūo clarificat pr̄em:cum sempiterna claritas pr̄is nec augeri pōt nec minui ciij.C.cv.A.fo.clvj.
Filius hois quō dicit ascendere in celum vbi erat.xxvij A.fo.lxx.
Filiꝰ scōz q hō nō tātū patre ꝛ spiritusctō minor est:sed etiam sci ipso et parētibus suis.lxxviij.B.fo.cxxxvj.
Filij libere ꝛ filij ancille q̄ sunt.xj.D.E.F xij.A.fo.xxix.
Filios quare adoptāt eis holes.ij. F.f.vj
Fiscus tollit quod non accipit xp̄s .xlviij. B.folio.cviij.
Flagellari a deo q̄ vtile sit.vij.D.fo.xix.
Flagellatur quomodo a blasphemantibꝰ christus.x.A.fo.xxvij.
Flevit quare xp̄s in lazari resuscitatione. xl.x.L.fo.cxlj.
Fluuius de ventre hois fluēs q̄d est.xxxij. B.fo.lxxviij.
Folia ficulnee quid significant. vij. G.folio.xxi.
Fons et puteus quomodo differunt.xv.B folio.xl.
Fons ꝛ lumen dicitur christus .xxxiiij.C. fo.lxxxj.
Foras ejicere vel exire quid sit.xxv.F.G. folio.lxvj.
Forma iudicis in iudicio finali q̄lis erit. xix.J.fo.lij.xxi.M.xxij. S.folio.lvij.ꝛ.lix
Fortitan quomodo accipitur ibi. Fortitan et patrem meum scirem. xxxvij.B.folio.lxxxvi.
Fortitudo et infirmitas christi que sit.xv. B.folio.xl.
Fotinus hereticus quid sensit de christo. xlv.B.fo.cj.
Fragmenta que populus non potuit māducare que sunt.xxiij.D.fo.lxiij.
Fratres christi qui sunt.x.A.xxviij.B.folio.lxxij.
Fratres scriptura sacra nominat cognatos ꝛ ꝓsanguineos.x.A.fol.xxvj.xxviij. B.folio.lxxij.
Fremuit quare iesus spiritu in lazari resuscitatione.xlix.J.K.fo.cxj.
Fuga animi timor est:ꝛ quid est aīo fugere.xlvj.E.fo.ciiij.
Fuga christi in montem q̄d significat.xxv A.B.folio.lxv.
Fugiunt ad ecclesiam homines :et quare. xlj.C.fo.xciij.
Fur sacrilegus magis punitur.q̄ alius.l. D.folio.cxiij.
Furem quare sustinuit christus inter discipulos.l.D.folio.cxiij.
Fures eccle inde cōparant.l.D.fol.cxiij.
Alile⁹ quare dicebāt christ⁹ xxxij.A.in fi.fol.lxxx.
Gallina qūo infirmatur in pullis suis.xv.B.fo.xl.
Galline quare cōparat⁹ est xp̄s.xv.B.fo.xl.
Gaudiū christi in nobis quod est.lxxxij.A folio.cxxx.
Gaudium nostrum quando plenum erit. cij.A.folio.cliij.
Gaudere debemus de deo ꝛ non de nobis xiij.A.fo.xxxvj.
Gemere quomodo dicitur spiritussanctus vj.A.fo.xiij.
Gemina est substantia christi.lxxviij.C. folio.cxxxvj.
Genera hominum quattuor.xj.D.E.folio.xxix.
Generationes filij due/et quomodo filius generatur a patre in diuinitatis eternitate.xij.C.fo.xxxij.xiij.A.fol.xxxvj.xx. E.folio.liij xxj.C.folio.lv xxvj.D.folio lxviij.xxix.B.folio.lxxiij.xlij.C.folio xcv.xlviij.C.folio.cviij.cvj.D.fol cviij.
Gentes docturus quō ad eas venit christus.xxx.E.f.lxxviij xlvij.C.fo.cvj.cix. A.B.folio.clx.
Gloria vera xp̄i non est:nisi in ecclesia catholica.c.B.fo.clij.
Gloria diffinitiue quid sit.c.A.folio.clij. cv.B.folio.clvij.
Gloria falsa est in tribus generibus.c.B. folio.clij.
Gloriam dei querere debemus:et non nostram sicut iesus gloriam patris quesiuit:et non suam.xxix.D.folio.lxxv.xlij. D.F.folio.xcviij.
Gloriari nō in nobis:sed in deo debemus lxxxv.B.fo.cxl.
Glorificatio/ꝛ clarificatio idē sunt. lxxxij. A.fo.cxxxviij.c.A.fo.clij.
Grabatum tollere ꝛ ambulare quid significat.xvij.C.D.fo.xlv.
Granum frumenti mortificandū ꝛ multiplicandum est christus .lj.C.fo.cxv.
Gratis dei necessaria est ad bona opa facienda.lxxxj.A.fo.cxxxviij.
Gratia dei ꝓuenit opera nostra bona:quia datur nullis ꝓcedentibus meritis.iij.D fo.vij.lxxxij.A.f.cxxxviij.lxxxvj.B.lxxxvij.B.fo.cxlj.
Greci ad litteras numeros computant.x. E.folio.xxviij.
Habere vitā in semetipso pater et filius quomodo intelligit. xix.F.fol.lj.xxij. F.folio.lix. xlvij.G.xlviij.C.folio.cvij.ꝛ ꝛ.cviij.liij.D.fo.cxx.lxx.A. folio.cxxxj.
Habent xp̄m in presenti:boni ꝛ mali.l.E.folio.cxiij.
Heliam quare se negauit fore Johannes/ cum tamen dns Jesus eum Heliaz dixit. iiij.C.fo.ix.
Heredes ꝛ hereditas dei quō fiunt homines:ꝛ econtra:deus hereditas hominū. ij.F.fo.vj.
Hereses vnde ortum habent.xviij.A.fol. xlij.xcvj.B.fo.cxlviij.
Heretici nomine ecclesie possidere debent. vj.J.fo.xvij.
Heretici dicūtur montes naufragiosi.j.B. folio.ij.
Heretici ferre non possunt quicquid in scripturis sacris cōtra eoz ꝓferāt errores xcvj.B.fo.cxlviij.
Heretici q̄uis sint christiani:tamen nō intrent per ostium in ouile christi.xlv.B. folio.cl.
Heretici sub occultatione spiritualiū ꝛ fat se scientie docēt nefaria.xcviij.A.p totū folio.cxlix.
Heretici nō seruant virginitatem seu vnitatem ecclesie.xiij.E.fo.xxxv.
Heretici nō murmurent si q̄ aliqua sustinent ꝓ suis erroribus.xj.F.S.fo.xxx.
Heretici vnde sua figmenta ex euāgelio colorare conānt.xviij.B.C.fo.cxliij.
Hereticoū baptisma quare nō reiteratur. v.H.fol.xiij.
Hereticos quare deus permittit in ecclesia xxxvj.E.fo.lxxxv.
Hydria q̄d sit.xv.C.in fi.ꝛ.S.fol xl.
Hydrie ser quid significant.ix.C.D.E.F. fo.xxiij.
Hyems q̄d significat.xlviij.A.fo.cvij.
Homo deus et homo homo differunt.xiij. A.fo.xxxvj.
Homo duplex: interior scilicet et exterior. xxxij.A.fo.lxxviij.
Homo quare meruit liberari ꝛ nō angelus cr.F.fol.clxij.
Homo ꝛ peccator quasi due res sunt.xij. E folio.xxxiij.
Homousyon quid sit.xcvij.C.fo.cxlix.
Hois diffinitio.xix.J.fol.lv.
Hoiem esse ꝛ nō esse q̄d sit.j.B.fo.ij.
Homines ꝛ filij hominum differūt.xxx.B. folio.lxxv.
Homicida dicitur diabolus ab initio.xlij. E.fol.xcvj.
Homicida est qui fratri suo mala ꝓsuadet. xlij.E.fo.xcvj.
Honorē non habet,pphetā in patria.xvj.p totum.fo.xlij.
Honorificare patrē q̄d sit.xix.C.fo.l.xxj.R. fo.lvij.xxiij.Y.fol.lxiij.
Hora venit vt ois qui interficit vos arbitretur obsequium se ꝑstare deo:quō intelligāt.xcij.B.fo.cxlv.
Hora decima q̄d significat.vij.D. fo.xix.
Hora venit cū iā nō in ꝓuerbijs loquar vobis:q̄ sit illa hora.cij.B.fol.cliiij.
Hora tertia fm Marcū:ꝛ hora quasi sexta fm Johannem Jesus crucifixū quō intelligit.cxvij.A.fo.clxix.
Hora dicitur totum tempus ꝓsens.xxij. E.fol.lix.
Hore duodecim diei quid significant.xlix. E.fo.cx.
Horam quā dixit Jesus venisse vt eum pater clarificaret.ciij.A.fo.clvj.
Hostium et hostiarius quid sit.xlvj.A. B. folio.xciij.
Humilis deus nihil nisi ymilitatez docuit. xxv.F.S.fol.lvvj.
Humilitas Johannis baptiste cōmendat. liij.D.fo.x.
Humilitas xp̄i cōmendat in lotione pedū discipulorū.lv.D.lvj.A.fo.cxxj.ꝛ.cxxij.
Humilitatis humane tanta est vilitas:vt eam commendaret exēplo ,diuina sublimitas.lv.D.fo.cxxj.
Iacob filij ex liberis ꝛ ācillis nati equaliter possederunt terram promissionis.xj.E. F.fo.xxx.
Idiotas ꝛ ignobiles ꝛre elegit christus in apostolos.vij. F.fo.xx.
Ieiunium magnū ꝛ perfectuz est abstinere ab iniquitatibus ꝛ voluptatibus seculi. xvij.B.fo.xlv.
Jesus quō nō potest dici nisi in spiritu sancto.lxxiiij.B.cxxxiij.
Jesus interpretat salvator:ꝛ q in nomine eius sit petendum.lxxij.B.C.fo. cxxxiij
Illuminari ꝛre dicit homo:ꝛ non pecus.j. J.fo.iiij.iij.A.fo.vj.
Illuminatū ꝛ illuminans quō differunt.ij. C.fo.v.xiiij.A.fo.xxxvj.xxj.C.f.lv.xxij. folio.lx.

Incarnatio xpi est ei⁹ missio. xlij. C. fo. xcv.
Incarnari quare tam diu tulit christus xxxj. C. fo. lxxvij.
Infirmitatē nram xps in se suscepit. lij. A. B. fo. cxvj. lx. A. B. fo. cxxv.
Inimici dei sumus non natura/sed peccato. xli. D. fo. xcij.
Innocentes decedentes sine baptismo vbi erunt. lxvij. B. fo. cxix.
Intellectus est vir ipsius anime. xv. D. E. fo. xlj.
Intellect⁹ est merces fidei. xix. C. fo. lxxiij xxxvj. F. fo. lxxxv. xlvij. A. fo. cvij. lxxxvj A. fo. cxlj.
Intellectus intelligit alia et seipsum. xlvij. B. fo. cv.
Interrogabat quare iesus philippū: vñ panes emeret ad pascendas turbas. xxiij. B. fo. lxiij.
Intus ẽle est vñ nō exit foras. xxv. F. f. lxvj
Inuidia segregant fratres in holb⁹: q̄ charitate vniunt. xxij. D. fo. lxxix.
Johannes baptista quante excellētie fuit. iij. A. B. fo. ix.
Johānes baptista a quo et quare missus est baptizare. iij. F. v. A. B. fol. x. et. xj. xiij. C. fo. xxxiij.
Johānes baptista cōmendat. ij. C. folio. v. iij. A. B. fol. ix. xiij. C. D. fol. xxxv. xxxij. A. fo. lxxviij.
Johannes baptista nullum signum fecit. xlviij. E. fo. cviij.
Johannes baptista quid dicit p colūbaz descendente sup xpm. v. E. F. fo. xij.
Johānes baptista quare dicebat se nescire xpm: cū tñ ab eo petebat baptizari. iij. G fo. xj. v. A. B. C. fo. xj. vj. C. fo. xv.
Johānes baptista virū añ vel post baptismū cognouerit xpz. iij. G. v. A. fol. xj.
Johānes euāgelista an sit mortu⁹: qz iesus dixit. Sic eum volo manere donec veniā xxiij. A. B. C. fo. clxxvij.
Johānes euāgelista cōmendat et comparat aquile. xxxvj. A. D. fo. lxxxiij. xl. A. f. xcj. xlviij. C. fo. cviij.
Johām euāgeliste christus commendauit matrem suaz: et quō eā dicit accepisse in suā. cxix. B. fo. clxxj.
Ire filij oēs nascimur. xiiij. E. fol. xxxviij.
Isop⁹ significat xpm. cxix. C. fo. clxxj.
Judas scarioth is nō corde sed corpore dominum sequebatur: et quando malus factus est. l. D. fo. cxiij.
Judas fur erat: nō qualiscūq: sed fur sacri legis. l. D. fo. cxiij.
Judā quare sustinuit dñs. l. D. fo. cxiij.
Juda exēte a cena clarificat⁹ est christus lxij. B. fo. cxxvj.
Jude modo quomō bene vsus est christus: xxvij. D. E. fo. lxxj.
Judei vnde dicti sunt filij diaboli. xlij. D. folio. xcvj.
Judei quō odiūt veritatē cū tñ dicūt se diligere deum. xc. B. in fi. fo. cxliij.
Judei quō peccauerūt nō credētes xpo: cū sic ei⁹ ꝓdixerat Esaias dicens. Dñe q̄s credidit auditui nro. liij. B. fol. cxviij.
Judei ire dicebāt: r obis non lz interficere quēq; cū tamen xpm occiderūt. cxiij. B. C. folio. clxvj.
Judei quare nō introierunt in pretorium. cxiij. C. fol. clxvj.
Judei quō cōuincunt ex eorū codicibus de aduentu xpi. xxxv. E. fo. lxxxiij.
Judei viuos et mortuos est xps: et tñ dicit se neminē iudicare. xxvj. B. C. f. lxxiij xxix. C. fo. xc. xlij. B. C. fo. xcvij.
Judicis forma in iudicio qualis erit. xix. J fo. lij. xxj. b. J. xxij. S. fo. lvij. et sequenti. xcix. A. fol. clj.
Judicium temerarium quomodo fit. xc. A. B. fol. cxliij.
Judiciū xpi verum est. xxxvj. F. S. fo. lxxxv.
Judicium iustum est iudicandum. xxx. D. fo. lxxvj.
Judiciū nō subire: siue in iudiciū nō venire quō quis dicat. xix. C. fo. l. xxij. C. D. fo. lviij. xlij. C. fo. xcvij.
Judiciū at modis accipit. xxij. C. D. f. lviij xlij. C. fo. xcvij. lij. C. fo. cxvij.
Judiciū oē pr dedit filio: et pater nō iudicat quēq;: quō intelligit. xix. B. fo. xlix. xxi. S. xxij. S. xxij. H. fol. lvij. et seqn. xlij. B. fo. xcvij. liij. C. fo. cxx. xcix. A. fo. clj.
Judicare fm carnem quid sit. xxxvj. B. folio. lxxxiij.
Justus nimis ipso nimio fit iniustus. xcv. B. fo. cxlvij.
Justus et si quis dicit non tñ est sine pctō. xlj. F. fo. xciij.
Justū mā suetuz et mitē quō pbauerūt esse xpm iudei. xxxiij. B. C. fo. lxxx.
Justicia vbiq; vna ē. xxxv. fo. lxxxiij.
Justicia quando conuertetur in iudicium. xxviij. C. fo. lxxij.
Justicia dei et iusticia hois que sit. xxvj. A. folio. lxvij.

Acte et solido ciboyti spiritualiter quid sit. xcviij. A. folio cxlix.
Languidus quare tantuz vn⁹ sanat⁹ est a christo ad. piscinam: et non plures. xvij. A. B. fo. xlvij.
Lapis lazaro superpositus quid significat xlix. L. fo. cxlj.
Lapis precisus de monte sine manibus significat xpm. iiij. B. fo. x. ix. F. fo. xxvj.
Lateris christi apertio in cruce quid significat. cxx. A. fo clxxij.
Latro quō fuit in paradiso cum christo eodem die quando mortuus fuit. cxj. B. C. folio. clxij.
Laudare hominem seipsum ꝓhibitū est. lviij. A. fo. cxxiij.
Laudauit quomodo se christus sine arrogantia. lviij. A. fo. cxxiij.
Lauit pedes discipulorum suorum iesus a quo incepit. lv. D. lvj. A. fo. cxxj.
Laui pedes meos quō inq̄nabo eos: horū verborum pulchra mysticatio. lvij. et per totum. fo. cxxij.
Laurentius sanctus quomodo mansit in christo: et ibi sua passio commemoratur. xxvij. E. fo. lxxij.
Lazarus quatridusnus in monumēto q̄d significat. xlix. A. B. C. D. fo. cix.
Lazari resuscitatio mystica. xlix. A. B. C. D. folio. cix.
Leticia huius seculi vanitas est. vij. A. folio. xviij.
Leuare debemus animam ad deum: non contra deum. xxiij. B. fo. lxj.
Lex vetus peccatores conuincebat: nō absoluebat. xvj. A. fo. xliij.
Lex peccati quō dicatur in membris: et quando cōsumitur. xlj. G. H. J. fo. xciij.
Lex non saluat sine gra. iij. A. E. fo. vj.
Lex imperatorum adimit possessiōis ecclesie eis qui in vnitate ecclesie non persistunt. vj. J. fo. xvij.
Lex spiritalis: ego autez carnalis etc. quid sit. xlvij. D. E. fo. cvj.
Legis nomine quid appellat in scriptura xlviij. E. fo. cviij.
Legis expertes qui peccauerunt sine lege peribunt: et q̄ in lege peccauerūt: p legem indicabunt. lxxxix. B. C. fo. cxliij.
Legem quā docuit christus ipse impleuit. vij. D. fo. xix.
Legem implere volenti ad misericordiam fugiendum est. vij. D. fo. xix.
Liberuz arbitriū non sic est in nobis: vt nō indigeamus diuino auxilio. liij. D. in fi. fo. cxix. lxxxj. A. fo. cxxxviij.
Liberiveri sunt quos liberat xps. xlj. C. D folio. xciij.
Liberari proprie quid sit. xlj. A. fo. xciij.
Libertas ē duplex: inchoata scilicet et perfecta. xlj. G. fo. xciij.
Libertas prima est carere peccatis. xlj. F. folio. xciij.
Libertate quomodo se extulerunt iudei: cū tamen patres eorum etiam seruierunt. xlj. B. fo. xciij.
Ligna imputribilia i archa: sancti sunt in ecclesia. vj. H. fo. xvij.
Lippientes quomodo producuntur ad videndum lumen. xviij. S. fo. xlix.
Litigamus plerumq; cum his quibus consulimus. xxxiij. F. fo. lxxxij.
Littere eedem quomodo scribuntur corde et manu. xviij. E. fo. xlviij.
Littus maris significat finem seculi. cxxij. D. folio. clxxv.
Localis non est deus. xxxj. D. lxxvij. cxj. B folio. clxiij.
Loculos quare habuit christ⁹ in terris cui angeli ministrabāt in celis. l. D. fo. cxiij lxij. B. folio. cxxvj.
Locutio dei quomodo differt a nostra. xiij C. fo. xxxvij. xl. D. fo. xcj.
Logos grece quid significat. cviij. A. in fi. folio. clx.
Loquebatur quomodo christus in prouerbijs. cij. B. ciij. A. fo. cliij. et. clv.
Loqui a seipso quomodo non dicitur filius. lxxj. A. fo. cxxxij. lxxvj. C. fo. cxxxv.
Loqui a seipso quomodo non dicitur spiritus sanctus. cxix. A. B. fo. clxxj.
Loqui de deo prout est nemo potest. j. A. folio. ij.
Loquitur christus per predicatores. xlvij. C. folio. cvj. lxxxvj. B. folio. cxlj.
Lotus qui est non indiget nisi vt pedes lauet: quomodo intelligitur. lvj. B. lvij. A B. lviij. B. folio. cxxij.
Lucerna erat Johannes baptista: lucerne erāt prophete: et omnes prophetie et apostoli lucerne: et omnes electi lucerne. xxxiij. A. folio. lxxx. xxxv. A. folio. lxxxiij.
Lucrari quomodo debemus proximū xpo. D. fo. xxvij.
Lumen illuminans aliud est: et aliud lumē illuminatum. xxij. A. fo. lx. xxxv. B. folio lxxxij. liij. B. fo. cxx.
Lumen de lumine est christus: non tamen duo sunt lumina. xxix. B. fol. lxxix. xxxj. B. folio. lxxvij. xxxix. A. folio. xc. xl. B. folio. xcj. lxxj. A. fo. cxxxij.
Lumen et alia demonstrat: et seipsum. xxxv C. folio. lxxxij.
Lupus significat diabolum. xlvj. E. folio cuij.
Lusio hismaelis cum isaac: quid significat xi. F. xij. B. fo. xxx. et. xxxj.
Lux dicitur christus: nō que oculis lucet: sed que mentem illuminat. xxxiij. A. B. C. folio. lxxxj.
Lux et fons quomodo differunt. xxxiij. C. folio. lxxxj.

Lux anime deus.xv.D.folio.xlj.xxij.F.folio.lix.

Lux ego sum mundi:qũo intelligit.xxxiiij.per totum.fo.lxxxj.

Lux participata non minuitur.xij.B.folio.xxxiiij.

Magistrũ supbũ arguit iesus.xij.B.fol.xxxij.

Magnus vel minimus q̃s erit in regno celoruꝫ.cxxij.F.fo.clxxv.

Maiorem hac dilectionẽ nemo habet:q̃vt animã suam ponat quis p̃ amicis suis:quõ intelligit.lxxxiiij.A.B.C.fol.cxxxix.

Maiora opera quomodo faciant credẽtes in christum:q̃ que christus fecit.lxxj.B lxxij.per totũ.fo.cxxxij.

Maiora opera que pater demonstraturus et filio:que sunt.xix.B.fo.xlix.xxj.D.E.F.fo.lvj.xxij.G.fo.lxij.

Mala p̃sunt bonis:ꝛ malis bona obsunt ixij.A.fo.cxxvj.

Malum non est substãtia sed defectus ab ipsa substantia.xcviij.C.fo.cl.

Mali quare felices putantur.xxviij.D.folio lxxiij.

Mali qui persequuntur malos propter iusticiam:quare non dicunt beati.lxxxviij B.C.fo.cxlij.

Mali abutunt bonis dei: et malis nostris deus bene vtitur.xxvij.D.E.folio.lxxi.xxviij.F.folio.lxxiij.i.D.folio.cxiij.iv C.folio.cxxj.

Mali vellent deũ nõ esse qui puniret eorũ mala.xc.B.fo.cxlij.

Mandatum qualiter pater dedit filio.iiij D.fo.cxx.

Mandatũ de dilectione quare totiẽs, epitur ꝛ quis fructus eius.lxxvij.A.fo.cxlj

Mandatũ de dilectione cur dicat nouũ qõ sit vetus esse cõuincit.lxv.A.fo. cxxviij. lxxxiij.B. fo.cxxxix.lxxvij.A.fo.cxlj.

Mandata dei quõ seruanda sunt.lxxv.B. lxxij.B.fo.cxxxviij.

Manducare quomõ dicuntur angeli.xiij. B folio.xxxiij.

Manducare xp̃m est in ip̃z credere.xxv.E. fo.lxvi.xxvj.A.fo.lxvij.

Manducantiũ christũ diuersitas.xxvj.F G.fo.lxix.lxij.A.fo.cxxvj.

Manere in dilectione dei quõ debemus. lxxxj.B.lxxij.B.fo.cxxxviij.ꝛ.cxxxix.

Manicheꝰ quõ arguebat cuidã deum non creasse minuta animalia:et p̃ cõsequẽs nec hoiem.i.G.H.fo.iij.

Manichei dicũt deũ esse substãtiã mutabilem.xcviij.C.fo.cl.

Manichei dicebãt solẽ esse xp̃m.xxxiij.A. fo.lxxxj.xlvij.E.fol.cvj.

Manichei vnde dicũt diabolũ habere originẽ.xlij.D.fo.xcvj.

Manifestauit quõ filiꝰ nomẽ patris hoibꝰ in mũdo.cvj.A.B.fo.clviij.

Manifestatiões xp̃i post suã resurrectionẽ quomodo computande sunt.cxxiij.B. folio.clxxvj.

Mãna mãducãtes in dekto quare mortui sunt.xxvj.F.G.fo.lx x.

Mãslo duplex/iteriot/ꝛ exteriot/ꝛ qõ trimãas sctã mãslonẽ facit in scris hoibus lxxvj.A.lxxvij.B.fo.cxxxv.

Mãsiones quõ vadit parare xp̃s q̃ prius parare sunt.lxviij.A.fo.cxxix.

Mãsiones multe in regno celoꝝ diuersas meritorũ in vita eterna significãt dignitates.lxvij.A.B.lxviij.A.B. C.f.cxxix.

Mansuetudinẽ mititatem ꝛ iusticiã qualiter probauerũt in christo iudei.cxxxiij. B.C.fo.lxxx.

Manus quot modis dicitur:ꝛ qõ filiꝰ sit manus patris.xlviij. D.fol.cviij.liij.A. folio.cxviij.

Mare significat seculũ:fluctus tentatiões eius.xxv.C.fo.lxv.

Mare qualiter prebuit iter xp̃o sine ambulanti super mare quõ ambulauit xp̃s.xx D.fo.liij.

Maria magdalena quare cũ fleret: rursus in monumentuꝫ prosperit.cxxj.A.B.folio.clxxiij.

Maria magdalena melius suscitata est q̃ lazarus.xlix.C.fo.cx.

Martyres sancti lõge aliter animas suas pro amicis ponũt q̃ christus.lxxxiij.A B.fo.cxxxix.

Matrẽ suã quare noluit xp̃s agnoscere in nuptijs sed eã vocauit mulierem.viij.E C.D fo.xxij l.A.(cxiij.

Matrem suã quare xp̃s discipulo commẽdauit: ꝛ quõ eã accepit discipulꝰ in suã cum nihil proprium habuit. cxix.A.B. folio.clxxj.

Medicꝰ nõ discutiẽs causaꝫ morbi frustra mederi videtur.xxv. G.fo.lxvij.

Memoria quomodo facit demonstrationẽ in anima:pulchrũ exemplũ.xxiij. F.G. folio.lxij.

Mendaciũ vnde horũ hꝫ:ꝛ q̃s ẽ pater mẽdacij.xlij.F.fo.xcvj.

Mensa potẽtis q̃ sit:ꝛ q̃d est cõsiderare et intelligere q̃ apponunt tibi ꝛ q̃d sit mittere manum.xlvij.A.f.cv.lxxxiij.A.B. folio.cxxxix.

Merces fidei est intellectus .xxix. C. folio lxxiij.xxxvj. F.f.lxxxv.xlviij.A.fo.cvij. cxj C.folio.clxiij.

Mercẽnarij quare admittunt in ecclesia. xlvj.D.fo.ciiij.

Mercennario an liceat fugere veniente lupo:ꝛ quomodo quis dicatur fugere.xlvj E.folio.ciij.

Merita diuersa sunt resurgentium.xlix.E folio cxj.

Messores qui sunt:ꝛ q̃ seminatores. xv.G folio.xlij.

Messias quid sit.xv.F.fo.xlij.

Metreta quid significat.fo.C.fo.xxiij.

Minoritas filij ad patrem p̃m quid intendenda est:xxvj.A.xxxvj. F.fo.lxxiij ꝛ.lxxxvij.xl.C.folio.xcj.lxxvj.C.lxxviij. A.B.folio.cxxxv.

Ministrare christo quid sit.lj.D.fol cvj.

Miraculũ maius est q̃ deus homo factus est:q̃ miracula oia que deꝰ fecit inter homines.xvij.A.fo.xliij.

Miracula preter vnitatez facientes:nihil sunt.xiij.F.fo.xxxvj.

Miracula christi que sunt que nemo alius fecit:cum tamen plures sancti fecerunt miracula que christus fecit:ꝛ multa alia que christus non fecit.xcj. A. B. folio cxliij.

Miracula quare nõ facilit boni christiani xij.F.fo.xxxvj.

Miracula dei quotidiana q̃uis magna: tamen assiduitate vilescunt: rara vero non tamen maiora homines obstupescunt.viij.A.ix.A. folio.xxij . et . xxiij. xxiij.A.fo.lxiij.xliiij.A.fo.xcix

Mirabant quare iudei de doctrina christi.xxix.A.fo.lxxiij.

Mia dei sic amanda est vt timeatur ciꝰ iusticia.cij.D.fo.clv.

Misericordia dei precedit iudicium.xxxvj B.folio.lxxxiij.

Misericordia dei magna ad peccatores demonstratur in adultera liberata a lapidatione.xxiij.D.fo.lxj.

Missio christi est ciꝰ incarnatio.xlij.C.folio.xcv.

Missio christi ꝛ apostolorũ quõ differũt.cx E.fo.clxij.

Modicum et videbitis me:quõ intelligendũ est.cj.C.fo.cliij.

Montes et colles qui sunt.j.B.C.fo.ij.

Morbi causa mancate morbꝰ reperit. xxv G.fo.lxvij.

Mors christi misericordie fuit: non necessitatis.xxj C.folio.lxxvij.xxxvij.E.F. folio.lx xcvij.

Mors duplex et quomodo timendo vnam inciditur in alteram.xliij.E.folio.xcvij xlvij.D.folio.cvj.xlix.B.C.fo.cx.

Mortis diffinitio.xliij.E.fo.xcvij.

Mortem crucis quare elegit xp̃s.xxxvj.B C.folio.lxxxiij.

Mortem deus non fecit.xij.C.in fine.folio xxxij.

Mortem videre vel gustare quid sit.xliij.E folio.xcviij.

Mori xp̃s voluit p̃pter nostra peccata. iij folio.vj.

Moritur quomodo anima ꝛ occidit.xlvij. D.fol.cvj.

Morientis christi potestas vnde apparuit xxxi.C.fo.lxxviij.

Mortui quomodo audient vocem filij dei et viuent.xix.H.J.K.fol.lj.xxij.E.xxiij. H.fo.lix.ꝛ.lxij.

Mortui qui dicuntur etiam viuentes.xvij E.xxij.E.fo.lix.ꝛ.lxij.

Mortuos tres suscitauit:christꝰ: et quare xlix.B.C.fol.cx.

Mulier samaritana significat ecclesiam ex gentibus congregatam.xv.C. folio.xl.

Mulier fluxũ sanguinis patiens q̃d significabat.xxxj.E.fo.lxxviij.

Mulier dum parit tristiciam habet.cj.B C.in fi.fo.cliij.

Mundus vt cognoscat quia tu me misisti: quomodo intelligitur.cx. D.cxj. D.fol. clxij.ꝛ.clxiij.

Mundus quõ videt ꝛ nõ videt xp̃m. lxxv. B.lxxxj.A.fo.cxxxiij.ꝛ.cxxxv.

Mundus quomodo odit vel diligit mundum: et diligere iubemur. lxxxvij . B. lxxxviij.B.C.folio.cxlj.et.cxlj.cvij.A folio.clx.

Mundus pro quo christus rogat:ꝛ nõ rogat quid replemur.cvij.A.fo.clix.cx.B. folio.clxj.

Mundi nomine quid significat.ij. E.folio v.iij.C.folio.vij.ij.E.folio. cxvj. lxxxv. B.folio.cxxxiij.lxxix. B. folio. cxxxvj. lxxxviij.B.C.fol.clxij.cj.A.fo.cliij. cvij A.fo.clix.

Mũdi et ates sex.ix.C.fo.xxiij.xv.B.in fi. folio.xl.

Mundũ quõ arguet spiritussanctus.xcv. A.B.fo.cxlvij.

Mundatio quomodo attribuitur aque vt corpus tangat et'corabluat.lxx. B.folio.cxxxviij.

Mundani siue de mũdo qui sunt et qui nõ xxv.ij.B.C.fo.lxxxviij.

Murmur quot erat in turba de christo, xxviij.F.fo.xxiij.

Murmurant quō mali de hominibus bonis.xxviij.F.fo.lxxiij.

Murmurare ḡ malū sit.xxvj.F.fo.lxix.

Abuchodonosor ḡle decretū dedit vt non blasphemaretur de⁹ israel.xj.S.f.xxvij.

Nasci denuo quid sit.xj.A.xij.A.fo.xxviij.t.xxxj.

Nasci t ꝓcedere in diuinis quomō differūt.xcix.D.fo.clij.

Nasci de spiritu quid sit.xij.B.fo.xxxij.

Nasci quare tantū distulit christus.xxxj.C.folio.lxxvij.

Nathanael: quare nō est vocatus ad apostolatum cum tñ a christo sit laudatus.vij.F.fo.xx.

Natiuitas christi duplex.ij.G.folio.v.viij D.folio.xxiij.xij.C.folio.xxxij.xiij.A.folio.xxxvj.

Natiuitas hominū duplex: vna carnalis alia spiritualis.xj.D.fo.xxix.

Negatio petri trina/quō facta fuit.cxiij.E.D.fo.clxv.

Nescire quomodo dicebat se iohannes baptista christum a quo tamen petebat baptizari.liij.S.v.A.B.C.vj.C.folio.xj.et.xv.

Nescire quomō dicit ꝓs peccatores.xlix.L.folio.cxij.

Nesciebant t sciebāt quō iudei ꝓm vnde sit: neq; patrē eius.xxxj.A.fo.lxxvj.xxxvij.B.fo.lxxxvj.

Nihil est: quicquid preter gratiam dei vel preter vitam eternam concupiscitur.cij.A.fo.cliij.

Nihil non est substantia sed ꝓuatio.j.G folio.iij.

Nomen patris quō manifestauit filiꝰ/cuz natus fuit in iudea deꝰ.cvj.A.B.C fol.clviij.cxj.D.in fi.fol.clxiij.

Nota quomodo fecit christꝰ discipulis omnia que audiuit a patre: cum adhuc multa se eis promiserat dicturum que tunc non poterant portare.lxxxvj.A.fo.cxlj.xcvj.A.fo.cxlvij.

Nouitates verborum prophane vitande sunt.xcvij.C.fo.cxlix.

Nox illa que erit quādo nemo poterit operari.xliij.C.fo.c.

Nubes] significat] carnez christi.xxxiij.C.folio.lxxxj.

Numerus binarius quid significat.xvij.C.folio.xlv.

Numerus duodenarius quid significat.l.D.folio.cxiij.

Numerus quadragenarius t quinquagenarius q̄d significat.xvij.B.C.fo.xlv.

Numer⁹ septenari⁹ discipulorū piscantiuz quid significat.cxxiij.A.fo.clxxvj.

Numerus stadioꝝ viginti quinqz: aut triginta quid significat.xxv.C.fo.lxv.

Numer⁹ triginta t octo annoꝝ in sanguido quid significat.xvij.C.D.fo.xlv.

Numerus pisciū centū quinquaginta trium quid significat.cxxij.E.F.folio.clxxv.

Numerus quomodo non multum sit amandus: t quomodo nummo est vtēdum.xl.F.S.folio.xcij.

Nuptias quare adiuerit christus.viij.B.ix.A.Et de spiritualib⁹ nuptijs xpi t ecclesie. Ibidē.viij.B.fo.xxij.t.xxiij.

Obedientia xpi vsqz ad mortem crucis qualis fuit.xxvj.C.fo.lxxxv.

Occidere innocētem ex inuidia grauꝰ pctm̄ est ḡ ex timore.cxvj.B.fo.clxviij.

Occidere seipsum nemo debet: t quare.lj.C.folio.cxv.

Occiderūt quare iudei christū t seruos eiꝰ xciij.B.C.fo.cxlv.

Occiditur quomodo anima et mortl.xlvij.D.fo.cvj.

Occulto in loco quomodo nihil locutus est Jesus.cxlij.B.fo.clxv.

Oculus duplex/interior scilicet t exterior. xiij.A.fo.xxxiij.

Oculus corporis sicut sanatur collyrio: ita oculus cordis virtutum exercitio.xviij.G.folio.xlix.

Oderunt quō iudei christū: quē nescierunt. lxxxix.C.xc.A.fo.cxliij.

Odire quomodo debem⁹ alias nostras ne perdamus eas.lj.C.fo.cxv.

Odire vel amare quō possumus quos non videmus.xc.A.fo.cxliij.

Odit nihil eorum deus que fecit.cx.ff.folio.cixij.

Odor bonus quomodo est alijs ad vitam alijs ad mortem.l.B.C.fo.cxiij.

Omnipotens t omnitenens idem sunt.cvj D.folio.clviij.

Opera dei magna.lxxij.A.B.C.fo.cxxxij.

Operari quomodo dicitur pater et filius. xvij.F.folio.xlvj.

Operatio patris t filij eadem est.v.A.folio.xj.x.E.folio.xxviij.xviij.B.C. D.folio.xlvij.xix. A.folio.xlix.xx.per totum folio.liij.lxxj. A. B.folio.cxxxij.c. C.folio.cliij.

Opera trinitatis sunt indiuisa: quedaz tñ ad singulas ꝓsonas referūtur: exemplis. iij A.B.fo.vj.

Opera trinitatis sunt indiuisa.xx.B.B.C D. E.folio.liij.xxj.F.folio.lvj.c.C.folio.clxij.

Opera que alia xps fecit que nemo alius fecit.xci.A.B.fo.cxliij.

Orare quō intelligitur xps ꝓ discipulis t ꝓ eis qui ꝑ verbū eoꝝ crediturī erant in eū.cix.A.B.C.fol.clx.

Orandū quō sit.x.A.fo.xxvj.

Ordei ꝓpriet ates/t q̄d significant.xviij. C.fol.lxiij.

Originale pctm̄ xps nō habuit: nec actuale.liij.E.fo.x.lxxix.B.fol.cxxxvij.

Originale pctm̄ vnde cōtrahit: t quō delet iij.E.fo.x.xxviij.C.fo.lxxxviij.xlj.C.folio.xciij.xix.S.fo.cxj.

Orphanus et pupillus idem sunt.lxxv.A.folio.cxxxiij.

Osanna quid significat.lj.A.fo.cxv.

Ostiarius et ostium: pastor t ouis xps est xlvj.B.xlvij.A.fo.ciiij.t.cv.

Ouem errantem reuocare quid sit.xlv.S. folio.ciij.

Oues quomō audiunt vocē alienoꝝ et nō vocem pastoris: et tamen oues sunt.xlv. D.E.F.S.fo.cij.

Oues ad israeliticas q̄ perierunt: quare dicit se christꝰ esse missuz.xxxj.E fo.lxxviij. xlvij.C.fol.cvi.

Ouile christi est sancta catholica ecclesia. xlv.B.fo.cj.

Pacatam ecclesiam seruare tenenk reges seculi.xj.S. folio.xxxj.

Pagani ḡuis bene viuūt nihil tñ eis ꝓdest.xlv.A.B folio.cj.

Pagani in q̄ laudāt xpm̄.c.B.fo.cliij.

Paganis quō ꝓbat aduentus xpi.xxxv.E folio.lxxviij.

Palā quomō locutus est mundo xps.cxiij. B.fol.clxv.

Palā quid loquebat xps de patre discipulis.cij.B.ciij.A.fo.cliij.t.clv.

Palmes nō pōt ferre fructū nisi mānserit in vite.lxxxi.A.B.fo.cxxxviij.

Palmes t vitis vnius sunt nature.lxxx.A. folio.cxxxviij.

Panis celestis interiorem querit esuriem. xxvj.A.B.fo.lxviij.

Panis angeloꝝ t hominū christus est: sed diuersimode.xiij.B.fo.xxxiij.

Panem viuū quare se dixit Ielus.xxvj.S. folio.lxix.

Panes quinqz ordeacei: duo pisces et puer eos portans/t quinqz milia hominū inde satiati: quid significant. xxiij.C.folio.lxiij.

Paracletus quare non venit in apostolos prius ḡ christus abierit.xciij.B.C. folio.cxlvj.

Paraclytus quid sit.xciij.A.fo.cxlvj.

Paradiso quomodo fuit latro cum xpo.cxj B.C.fo.clxiij.

Parasceue quid sit.cxvij.A.f.clxix cxx.B. fol.clxxij.

Parare mansiones quomodo christus vadit.lxviij.A.B.C.fo.cxx x.

Parcit quibusdam hic deus: quosdā vero statim punit.xxij.D.fol.lviij.

Parentū curaz filij habere debēt exemplo christi.cxix.A.fo.clxxj.

Partitio vestimentoꝝ xpi quid significat. cxviij.C.fo.clxx.

Paschа vnde dicitur t quid significat.l.A fo.cxij.lv.A.fo.cxxj.cxv.C.fol.clxvij.

Passionis xpi exꝑlanatio.cxij. A.cxiij. A. fo.clxvij.t.clxv.

Pastor bonus est xps: t exēplo eiꝰ pastor q̄ libet ponat aiam suaz ꝓ ouib⁹ suis.xlvj A.xlvij.A.fol.ciij.

Pastores q̄les esse debeant: t si liceat fugere lupo veniēte.xlvj.E.fol.ciij.

Pater quomodo est in filio et filius in patre et nos in ipsis xlviij. E.folio.clviij. lxx.A.folio.cxxxj.cx.A.B.folio.clxj.cxj. D.fo.clxiij.

Pater noster aliter est deus/aliter ipsius filij.xxj.B.fo.lv.xxvj.D.fo.lxviij.cxxj.B folio.clxxiij.

Pater eternus coeternum sibi genuit filiū xix. G.folio.lj.xx.C.folio.liij.xxvj.D.folio.lxviij

Pater malorum diabolus est.xlij.A.D.folio.xcv.

Pater quomodo docet filium/aut loquitur filio.xl.C.fo.xcj.

Patrem noscit filius per se sed nos per illū xlvij.B.fo.cv.

Pater quō dicitur demonstrare filio q̄ ipse facit cū omnia per ipsum facta sunt.xix. A.B.fo.xlix.xxj.B.C.D.fo.lv.xviij. D. E.F.fo.lxj.

Pater a nullo est.xl.B.fol.xcj.lxxj.A.folio cxxxij.xcix.B.C.fo.clj.

Pr̄ quō clarificat filium.cv.A.fol.clv.

Pater aliter est in filio: aliter i nobis.xlviij E.folio.cviij.

Pater quomodo habet vitam in semetipso: t dat filio habere vitaz in semetipso xix. E.F.S.folio.lj xvij.F.folio.lix.xlvij.S. folio.cvij.lxij. D.folio. cxx.lxx. A. folio cxxxj.

Pater t filius relatiue dicūtur: t ꝓ vno nominato alter intelligitur.xix. C.S.folio l.xxix.B.fo.lxxxij.xxxix.A.fo.xc.

Patripassiani seu sabelliani heretici sunt

qui dicūt patrē passum.xxxvj. F .xxxvij. C.D. fol.lxxxv.ꝛ.lxxxvij.xl.B. folio.xcj. lxxi.A.fo.cxxxij.

Patre aut filio nominato intelligitur etiaz spiritussanctus.ix. C.folio.xxiiij. xciij. C.fo.cxlvj.

Patria christi q̄ fuit.xvj.B.fol.xliij.

Patriarche tres:Abraam:ysaac:et iacob: quare a deo sepe nominantur.xi.D.xij. A.fol xxix.ꝛ.xxxi.

Pati voluit christus non nisi volens.xj.E. folio.xxviij.

Patientia christi quanta fuit in alape percussione.cxij. C. folio.clxvj.cxvj. A. folio.clxviñ.

Pauperes semper habebitis vobiscuz: me autem non semper habebitis:quomodo intelligitur.l.E.fo.cxiiij.

Pax vera nō pōt haberi in hac vita.xxxiiij F.fo.lxxxij.

Pax est finis omnis bone actionis.ciiij. A. folio.clvj.

Pax mundi non est vera pax.lxxvij. C.folio.cxxxvj.

Pacem qualē nobis christ⁹ reliquit.lxxvij. B.C.fo.cxxxvj.

Peccatum mors est anime. xlix. C.fo.cx.

Peccatum quomodo non haberent iudei si christus ad eos non venisset:et locutus eis fuisset.lxxxix.A.folio.cxlij.xcj. A.folio.xliiij.

Peccatum originale quomodo contrahit: et quomō deletur.iij.E.folio.vij.xxxviij. C.folio.lxxxviij.xlj.C.folio.xciij.xlix.B. folio.cxj.

Peccatū tripliciter consummatur/delectatione/consensu:ꝛ opere seu cōsuetudine. xlix.C.fo.cx.

Petrū est mediū separās inter deum ꝛ hominem.xlj.D.fo.xciij.

Peccata minuta quomō obtruunt animaz. xij.C.fo.xxxij.

Peccare aliud est ꝛ aliud peccādi cōsuetudinē habere.xlix.C.fo.cx.

Pedes discipulorum/quare christus lauit: et quod a petro incepit.lv. D.lvj.A.folio.cxxj.ꝛ.cxxij.

Pedes cur tantum lauat qui lotus est.lvj. B.lvij.A.B.fo.cxxij.

Pedes proximorum lauare debemus exēp'o christi.lviij B.fo.cxxiiij.

Pelli extra synagogas quid sit.xciij. A.B folio.cxlv.

Pnie tēpus pctōribus deus ꝓmisit:nō longam vitā.xxxij.D.fol.lxxxij.

Perdere animā suā amando eā dupliciter intelligitur.lj.C.fo.cxj.

Perire sine lege aliō est:aliud iudicari per legē.lxxxix.C.fo.cxliij.

Per predicatores loquitur christus.xlvij. C.folio.cvj.

Perseuerantia in operibus bonis vsq; in finem est signum predestinationis.xlv.F. folio.ciij.

Persecutionem pati ꝓpter iusticiā quomō intelligiť.lxxxviij.B.fo.cxlij.

Persequuntur mali malos propter iusticiam:nec tamen dicuntur beati.lxxxviij B.C.fo.cxlj.

Persona vna est christus cū verbo vnita et homine.xix.J.folio.lij.lxix.B. folio.cxx lxxviij.B.fo.cxxxvj.cvij.B.cviij.B folio clix.ꝛ.clx.cx.F.fo.clxij.

Personaꝝ in trinitate distinctio.xxix C.folio.lxxiij.xxxvj.G.xxxvij.C.D.E.xxxix. A.B.fo.lxxxvj.ꝛ sequētib⁹.xl.B. fo.xcj. lij.A.fo.cxviij.lxx.C.lxxj. A.f.cxxxj.cv. B.folio.clvij.

Petri trina negatio.lxvj. A.B.fol.cxxviij. cxij.A.D.fo.clxv.ꝛ.clxvj.

Petro quare nomen mutatum est:et vnde dicatur.vij.E.fo.xx.

Petro q̄re cōmittunť pascende oues.xlvij. A.fo.cv.cxiij.C.D.fo.clxxvj.

Petro quare soli dicit: sequere me.cxiiij. A.B.fo.clxxvij.

Petere patrē in noīe saluatoris quō debemus.lxxij.A.B.C fol.cxxxiij.lxxxi. B. fo.cxxxviij.lxxxvj.B. f.cxli.cij.A.f.cliij.

Pharisei xp̄m vēturū sperabāt:ꝛ ꝑsentē nō agnoscebāt.xlv.B.fo.cj.

Philosophi quō cognouerūt deū in mundi creatione.ij.B.fo.iij.

Philosophi quidā ad sectā suaz seducebāt christianos.xlv.B.fo.cj.

Pictura ꝛ littere quomō differunt.xxiij.A folio.lxiij.

Pilatus quare flagellauit Jesum.cxvj. A. folio.clxviij.

Pilatus non excusatur a peccato.cxvj. B. folio.clxviij.

Pilatus romanus fuit:ꝛ quare ei christus traditus fuit.cxiij.C.fo.clxvi.

Pius ꝛ pietas quomodo differunt.xxix.C D.folio.xc.

Pisces duo quid significant. xxiij. C.folio lxiij.

Pisces magni quid significant.cxxij. F.folio.clxxv.

Piscis assus:christus est passus.cxxiij. A. folio.clxxvj.

Piscū numerus centū ḋnquagintatriū:ḋd significat.cxxij.D.E.fo.clxxv.

Pulcina ad quaz iacebāt languentes quid significat.xvij.A.folio.xliiij.

Piscari quare redierunt apostoli post christi resurrectionem.cxxij.B.C.f. clxxiij.

Ponere animas debemus pro fratribus. lxxxiij.A.B.C.folio.cxxxix.

Porticus quinq; piscine quid significant. xvj.B.folio.xliij.

Potestas christi ponendi animam suam et iterum sumendi eaz.cxxvij.F.fo.lxxxvij xlvij.D.E.F.fo.cvj.cxix.C.fo.clxxj.

Potestas baptismi in nullum ḥominē trāsit.v.F.fo.xiij.

Potestatez omnis carnis quomodo dedit pater filio.cxj.A.folio.cxiij.

Prandium domini cuz discipulis suis post resurrectionem quid significat. cxxiij.A. folio.clxxvj.

Preceptum ꝛ mandatum idē sunt.lxxxvij. B.folio.cxlj.

Preceptum charitatis continet plura in se et quomodo sit seruandum.lxxxiij. B.folio.cxxix.

Preceptorum dei obseruatoribus quid vetus lex et quid noua promittat.iij. G.folio.viij.xxx. D. folio.lxxvj.xxv. E. folio lxvj.

Precepta dei quomodo seruāda sunt.lxxv B.folio.cxxxv.

Predestinarus fuit christus fm q̄ homo. cv.D.fo.clvij.

Predestinati multotiens errant: et tamen illa predestinatione ab erroribus reuocā tur.xlv.F.fo.ciij.

Predestinationis signum euidentissimum est perseuerantia in operibus bonis.xlv F.folio.ciij.

Predicator verum dicens non turbetur si aliq̄ scandalizentur audientes.xxvij.C in medium.folio.lxxj.

Predicatores euāgelij : licite de euangelio viuere possunt.cxxij. B.C.fo.clxxiij

Predicantes christum propter temporalia lucra audiendi sunt:non tamen in vita imitandi.xlvj.D.fo.ciiij.

Prescientia dei falli nō pōt.liij.B.fo. cxviij.

Princeps mūdi q̄s sit:et quō eucitur foras lij.C.D .fol.cxvij.lxxix. B.fol.cxxxvij. xcv.D.fo.cxlvij.

Principium quare dixerit se xp̄s.xxxviij. G.folio.lxxxix.

Principium vnum est pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus.xxxix.A.B.fo.xc.

Processio filij qualis sit.xlj.C.fo.xcv.

Prodigij quid sit.xvj.B.fo.xliij.

Propheta erat christus.xv.E.fo.xlj.xxiij. D.fo.lxiij.

Propheta sine honore nō est:nisi in patria sua.xvj.per totum.fo.xliij.

Prophetie de christo ab initio fuerunt: et quomodo consummate sunt.ix. B.C.D E.fo.xxiij.xxv.E.F.fo.lxvj.

Prophetie sm̄ etiā mali habent.xlix.D. folio.cxij.

Proprij dei qui sunt.ij.E.folio.vj.

Promisit quid nobis xp̄s.xxxij.E.fo.lxxix.

Prouerbijs in multis quō loquebať xp̄s. cij.B.c ij.A.folio. liij.ꝛ.clv.

Proximus quō portādus est.xvij.D.f.xlvj

Puer portās panes ordeaceos q̄s ē.xxiiij . C.folio.lxiiij.

Pulchrum ꝛ pulchritudo quomodo differunt xxxix.C.D.fo.xc.

Pulchritudo corporis ꝛ senectus in vno ꝛ eodem habitare non possunt.xxxij.E. in fine.folio.lxxix.

Pullus asine quid significat.lj.B.fo.cxv.

Quadragenarius senarij⁹ numerus : quid significat.x. E.fo.xxviij.

Quadragenarius numer⁹: quid significat/ꝛ quomodo quadragenario numero perficitur opus. xvij B.folio.xlv.

Quatriduuz lazari in monumēto iacentis quid significat.xlix.G. R.fo.cxj.

Quadripertita vestis christi quid significat.cxviij.C.folio.clxx.

Quattuor sunt gña christianoruz.xj.D.E. folio.xxix.

Querere debemus faciem domini semper lxiij.B.fo.cxxvij.

Queritur iesus diuersimode.xxv. D.folio lxvj.l.A.fo.cxiij.

Querunt quidam iesum bene quidam male.xxxviij.A.fo.lxxxviij.

Quicquid queritur vel cōcupiscitur preter gratiam dei:vel vitam beatam nihil est. cij.A.fo.cliij.

Qumarius numerus quid significat. xxv. C.folio.lxv.

Quinq; panes ordeacei q̄d significāt. xxiij C.fo.lxj.

Quinq; viri mulieris samaritane quid significant.xv.E.fo.xlj.

Quotquot venerūt fures sunt et latrones quomodo intelligendum est.xlv. C.in fi. folio.cij.

Rabbi interpretať magister. xi.B.fo.xxix.xliij.B. folio c.cxxi.A.fo.clxxij.

Radix omnis mali est superbia.xxv.G.H.fo.lxvij.

Racha/quid sit. lj. A. folio. cxv.

Receptacula animarum post mortez sunt diuersa.xlix. F.fo.cxj.
Reconciliatur nemo nisi ex inimicitijs cx. E.folio.clxij..
Recticordes q̄ sunt.xxv. S. fol.lxvij.xxviij. D.folio.lxxiij.
Regnum celorum accipitur diuersimode in scripturis.lxviij.B.fol.cxxx. cxij. F. folio.clxxv.
Regnum christi quomodo non est de hoc mūdo.cxv.A.B.fo.clxvij.
Regem quare se non negauit christus.cxv B.folio.clxvij.
Regem quare non permisit se christus facere sed fugit.xxv.A.fo.lxv.
Reges seculi pacatā tenentur seruare ecclesiam.xi.G.fo.xxxj.
Regeneratio spiritualis vna est:sicut vna generatio carnalis.xij.A.fo.xxxj.
Religio vera que sit.xxiij B.folio.lxi.
Renasci denuo quid sit.xj. A. B. C.folio xxviij.
Requieuit quare de⁹ die septimo ab omni opere.xix. F.folio.xxvj.xx.A.folio.liij cxxij.E.fo.clxxv.
Resurgentium diuersa merita.xlix. F. folio.cxj.
Resurrectio duplex.xxv.H.fol.lxvij. lxxv. A.folio.cxxxij.
Resurrectio corporum fit per dispensationem humanitatis filij temporalem.xix. J.fo.liij.xxiij.H.fo.lxij.
Resurrectio animarum fit per substantiaz patris et filij eternā.xix.J.folt. liij.xxiiij H.folio.lxiij.
Resurrectio quedā mentium precedit resurrectionem corporum.xix. C. folio. l. xxij.E.xxiij.H.fo.lix.c.lxij.
Resuscitatio lazari figura est future resurrectionis.xxj.E.folio. lix. xlix.A.B.C. folio.cix.
Resuscitati a christo:iterum mortui sunt. xix.E.fo.lj.
Resuscitauit pater iesum et ipse seipsum. xlvij.D. G fo.cxj.
Responsum quare nō dedit iesus pilato interroganti.vñ es tu.cxvi.B.fo.clxvij.
Restem facere quid sit.x.B.fo.xcvij.
Rethe ad dexteraz nauigij missum quid significat.cxxij.D.fo.cixxv.
Retro abierunt iudei ad vocem christi et quare.cxj.B.fo.clxvij.
Retro abire quidā t.xxvij.C.fo.lxxj.
Rex israel quare dictus est christus.lj.A. folio.cxv.
Rex iudeorum quare scriptus est christus cum tamen sit rex gentium.cxvij.B.folio.clxix.
Rogare et interrogare idem sunt.cj.B.folio.cliij.
Rogat et non rogat quomodo christus p mundo.cvij.A.fo.clix.cx.B.fo.xxj.
Rogat quomodo christus non tantum p apostolis:sed pro eis qui per verbum eorum in eum crediturī sunt.cix. A. per totum.folio.clx.

Sabbati obseruatio quomodo sit tenenda.iij. B. folio viij xliij.D.fol.c.

Sabbati sanctificatio quare fieri iubebatur in lege. xx.A.fo.liij.

Sabbato non est vacandum ab opere salutis.xxx.D.fo.lxxvj.
Sabellius quid de christo sentiat.xxvj. F.G. xxxvij. C.folio.lxxv. et.lxxvij. xiv.B.folio.cj.lxx.C.fo.cxxcj.
Sacramentum et virtus sacramēti differunt.xxvj.F.fo.lxix.
Sacramentum fit cum verbuz accedit ad elementum.lxxx.B. fo.cxxxvij.
Sacramenta q̄uis habeant hereticiisunt tamen sine fructu. xiij.F.fol.xxxvj.
Sacrificium verum et sufficiens pro peccatis omnium fuit christus.xij. D.E. folio.xciij.
Sacerdotes summi quot fuerunt: et quomodo alternatim mutabantur.xix.D. fo.cxij.cxij.D.fol.clxvj.
Salus vera que sit.xxx.B.fol.lxxv.xxxiij. B.folio.lxxxj.
Samaritani qui sunt et de eorum contentione cum iudeis.xv. C. E.in fine. folio xl.
Samaritanum se christus non negat: et quid samaritanus significat.xuij.A.folio.xcvij.
Sanguis christi sic in remissionem peccatorum omnium fusus est.vt ipsum etiaz peccatuz posset deleri: quo fulus est.xcij A.in fine.folio.cxiiij.
Sanguinis christi virtus. vij.B.fo.xviij.
Sanguinibus pluraliter: quid significat ij.F.fo.vj.
Sanctificare in veritate quid sit.xiviij.E fol.cviij.cviij.A.folio.cix.
Sanctificatio in veteri lege incepit a die septimo.cxxij.E.fo.clxxv.
Sanctificatio proprie spectat ad spiritum sanctum.cxxij.E.fo.clxxv.
Sapere fm carnem mors est.xxvij.A. B. folio.lxx.
Sapientia dei et sapientia nostra differūt xlviij.C.fo.cviij.

Sapientiam perdidit qui se putat esse sapientem.xiiij.A.fo.xxxvj.
Sathanas quō z quādo possedit iudaz xl. A.B.fo.cxxv.
Scenophegia q̄d sit.xxviij.B.E. fo.lxxij.
Scientia sine charitate inflat:sed cū charitate edificat.xxvij.D.fo.lxxj.
Scribētes de seipsis tāq̄ de altero loquūtur.lxj.B.fo.cxxv.
Scriptura sine christo est aqua insipida:q̄ cum christo sit vinum. ix.A. C.D. folio xxiij.
Scriptura sacra quomodo legēda sit.xviij A.fo.xlvij.
Seducere potest accipi in bono etiam malo xxix.A.fo.lxxiij.
Senectus et pulchritudo corporis in vno habitare non possunt.xxxij.E.in fine.folio.lxxix.
Sensus corporis quinq̄:quid significant. E.fo.xlj.
Separatio bonoruz a malis qualis erit in iudicio.xix.L.fo.liij.
Septenarius numer⁹ quid significat.cxxij D.folio.clxxv.
Sequens xp̄m non ambulat in tenebris. xxciij.C.fo.lxxxj.
Sequi christum quid impediat: et que sequentis vtilitas.xxxiij.E.F. fo.lxxxij.
Sermo dei quādo capitur:tunc capit.xlij. A.folio.xcv.
Sermo christi preseruat a morte.xliij. D. E.folio.xcviij.
Serpens exaltatus quid sit.xij. D. folio xxxij.
Serpentes mordentes qui sunt.xij. D folio.xxxiij.
Seruando p̄cepta non serui sed amici erimus.lxxxv.A.B.folio.cxl.lxxxviij.A.folio.cxiij.
Serui fugitiui quare fugiunt ad ecclesiam xlj.E.fo.xciij.
Seruus quare non manet in domo in eternū.xlj.E.fo.xciij.
Seruitus peccati grauior est q̄ alia.xlj.C folio.xciij.
Seruitus duplex.lxxxv. B. folio.cxl.lxxxviij.A.fo.cxlij.
Sicut non semper equalitatem significat. cx.E.fo.clxij.
Signare quid est.xxv.D.fo.lxvj.
Signuz quare querebant iudei a xp̄o.xxv. E.fo.lxvj.
Simplicitas laudabilis que sit.vj.B. folio xv.
Synagoga expelli quid sit.xciij. A.B. folio.cx.v.
Sinus patris quid sit.iij. F.fo.viij.
Soluit quō christus q̄ō non rapuit.lxxix. B.fo.cxxxvij.
Sortitio vestimentorum xp̄i q̄d sign̄t.cxviij C.folio.clxx.
Sortilegi non sunt consulendi.vij.B.C.folio.xviij.
Sperando z desperando qui decipiuntur xxxiij.D.fo.lxxx.
Spūs dei z spūs hois diuersimode cognoscunt.xxx.B.fo.lxviij.
Spūs viuificat:caro non ꝓdest quicq̄ ꝗd sit.xxvij B.fo.lxxj.
Spūs q̄nq̄ pro vento vel aere accipit.xij. B.folio.xxxij.
Spūs scūs procedit a patre et a filio.xcix D.E.fo.cliij.
Spiritus sanctus cur nō dicitur eē datus antēq̄ iesus non erat glorificatus:cū tamē ante xp̄m multi legūtur habuisse spiritū sanctum.xxxij. C.D.E.fol.lxxix.liij. D.fo.cxvij.
Spūs scūs quare in specie columbe apparere voluit.vj.A.B.C.fo.xiij.
Spūs scūs quare dicitur non venire nisi xp̄s abierit.xciij.B.C fo.cxlvj.
Spiritus sanct⁹ bis dicitur missus.lxxiiij. B.folio.cxxxiij.
Spiritus sanctus quō arguet mundum de peccō:de iusticia/et iudicio. xcv.A.B.C. D.folio.cxvij.
Spūs scūs virum augeat vel minuat in hoibus.lxx iij.B.fo.cxxxij.
Spūs scūs quō docebit nos oēm veritatem.xcvj.D.fo.cxlviij.
Spūs scūs quare dicit procedere et nō nasci.xcix.B.D.fo.clj.
Spiritus scūs quomodo clarificat filium c.A. fo.cliij.
Spūs scūs quō intelligitur nolato patre vel filio.ix C.fo.xxiij.
Spūs sanctus est vna psona in trinitate. lxxiij.A.fo.cxxxij.cv.B.fo.clvij.
Spūs sanctus quō dicitur gemere.vj.A. folio.xvij.
Spūs sanctus quō ad mensurā dat hoib⁹ nō aūt xp̄o.lxxiij.B.fo.cxxxiij.
Spūs sanctus duobus modis apparuit missus.v.F.fo.x ij.
Spūs scūs cur magis dicit spūs:q̄ pr vr filij⁹.cxxij.E.fo.clxxv.
Spūs scūs cur nō dicitur assumere colūbe aut ignis specie in q̄ apparuit in vnitate persone sicut filius carnem.xcix.B.folio.cij.
Spiritus sanct⁹ quō nō loquetur a semetipso:sed que audiet a patre.xcix.B.C

folio.clj.
Spiritus sanctus non est minor filio quia dixit: de meo accipiet.c.B. fol.cliij.cvij. A.fo.clix.
Spiritum sanctum qō mundus accipere nō pōt.lxxiij.C.fo.cxxxiij.
Spiritusancto repleti quare nō loquunt modo omnium gentiū linguis sicut apostoli.xxxij.B.fo.lxxix.
Spirituale non semper in bono accipiendū est.lv.C.fo.cxxj.
Spirituales homines vtrum habeant ali quid in doctrina quod carnalibus taceant:et spiritualibus dicant.xcviij.A. folio.cxlix.
Sponsus christus est:amicus sponsi Johannes baptista:sponsa ecclesia: sponse corruptores hereticj.xiij.D.E.F. folio.xxxv.
Sponsi filij sunt christiani. lxxv. A. folio cxxxiij.
Superbia est radix omnis mali .xxv. G. H.fo.lxvij.
Superna de quibus christus est que sunt xxxviij.B.fo.lxxxviij.
Suggestiones bone vel male quō fiant.lv C.folio.cxxj.
Suscitare mortuos quomodo dicatur filius.xix. B.fol.xcix.xxj. E.F.folio.lvj. xxiij.H.folio.lxij.
Tabernaculoꝝ fuit dā figurabāt.xxvij.B.E.fo.lxxij
Tangere christum est in ipz credere xxvj.B.fol.lxvij. cxxj.B.fo.clxiij.
Tangere quare christus se non permisit marie magdalene.cxxj.B folio.lxxij.
Tēplū quadraginta sexannis edificatum quid significat.x.E.fo.xxvij.
Templo dejecit christi⁹ vendentes ꝛ ementes.x.B.C.fo.xxvij.
Tempus suum nondum venisse quare dixit christus:cum et quare dixit: tempus vestrum semper paratum est. xxvij.C. D.folio.lxxij.
Tempus non variat in deo fm preteritū et futurū:sed semper est presens.xxxviij. F.fo.lxxiij.
Tempus aliud est operatiōis:aliud remunerationis.xlvij.C.fol.c.
Temporis plenitudo que est .xxxj. E.folio.lxxviij.
Tentat quare deus cū nihil ignorat. xvij B.C.fo.xcvij.
Tentari voluit christus et de quibus, lij. B.folio.cxvij.
Tentabant iudei xp̄m de vitate: māsuetudine et iusticia.xxxij.B.fo.lxxx.
Tentatio duplex.xliij.B.C.fo.xcvj.
Tentatio humana que sit.xc.B.fo.cxlij.
Tenebre iniquitatū crescūt vbi christ⁹ nō est.xxv.B.C.fo.lxv.
Tenetur christus fide.l. A.fo.cxij.
Terram loqui de terra quid sit.xiij.C.folio.xxxvij.
Terram manducare quid sit.xxxviij.B. folio.lxxxviij.
Terrena que sunt que christus dixit ideis.xj.B.fo.xxxij.
Testamentum vetus et nouum differunt in promissionibus:cuius idē precipiunt ij. G.fo.viij.xxx.D.fo.lxxvj.
Testis ꝛ iudex est christus.xxxvj. H. folio lxxxvj.
Testimonium christi aliqui receperūt alī qui non.xiij.D.fo.xxxviij.
Testimonium laudis de se dicere:erogantie et superbie signum est.xxxvj.B. folio lxxxiij.
Testimoniū de xpo qūo perhibet spiritus sanctus.xcij.A.fo.cxliij.
Testimoniū duorum vel triū vez est.xxxvj H.fo.lxxxvj.
Testimonia scripturarū/pphetarū/ꝛ apostoloꝝ de christo.xxiij.A.fo.xxxiij.xxiij.B.fo.lx.
Thomas vtruz tetigerit locū clauoꝝ ꝛ lateris post ostensionem christi.cxxj.C.folio.clxxiij.
Timor duplex: seruilis casticet et castus. xliij.C.folio.xcvij.lxxxv.B.fo.cxl.
Timorem non cadere in sapientem quomodo intelligendum est.lij.A.fol.cxvj. lx.B.folio.cxxv.
Titulus crucis quare triplici lingua scriptus sit.cxvij.B.fo.clxix.
Titulū quare nō mutauit pilat⁹.cxvij.B. folio.clxix.
Trahere quomodo dicitur filj⁹ ola ad seipsum.lij.E.fo.cxvij.
Trahere patris quid sit.xxvj.B.C.D.folio.lxvij.
Transire a morte ad vitam quid sit.xix. C.folio.l.xxij.B.C.D.fo.lviij.
Transire de mundo aliud est:aliud transire cum mundo.lv.A.in fine.fo.cxxj.
Tres mortuos suscitauit christus ꝛ quare xlix.B.fo.cx.
Tricesimusoctauus numerus quare potius dicitur languoris ꝙ sanitatis.xvij C.folio.xly.

Trinitas quō venit ad nos:et mansionem apud nos facit.lxxvij.B.fo.cxxxvj.
Trinitas omnis ꝛ dicit et docet.lxxvij.A. folio.cxxxv.
Trinitas manifeste apparuit christo baptizato.vj.C.fo.xv.
Trinitas nunqꝫ scirē:si semper inseparabiliter diceretur.lxxvij.A.in fi.fo.cxxxv. xciij.C.xcv.A.fo.cxlvj.ꝛ.cxlvij.cvij. C. D.folio.clix.
Trinitatis mysteriuz:figuraliter ostendit. liij.B.fol.cxx.lxxviij.D.fol.cxxx.lxx.B. E.F.fo.cxxxj.lxxi.B.cxxxij.
Trinitatis vnitas cōmendatur.xij. D. folio.xxxviij.
Trinitatis personarum et vnitatis essentie pulchra distinctio.xx. B.C. D.folio liij.xxxix. A. B. folio .xc.xciij. C .folio cxlvj.
Trinitatis opa sūt indiuisa.xx.A.B.C.D E.fo.liij.xxi.F.fo.lvj.
Tristis erat christus imminēte passiōe.lx. A.B.lxi.A.fo.cxxv.
Tristes erant apostoli et de recessu christi. xciij.A.fo.cxlvj.
Tunica xpi incōsutilis quare nō diuidebatur.quid significat.xij.E.fo.xxxv.cxviij per totū.fo.clxx.
Turba semper agit turbulenter.xxx.A.folio.lxxv.
Turbauit semetipm Jesus in resuscitatiōe lazari:ꝛ quare.xlix.J.K.fo.cxj.
Vadit ꝛ venit quō ad suos Jesus.lxxviij.A.C.f.cxxxvj.
Vadit parare quō christus locum.lxviij.A.B.C.lxix. A.fo.cxx.x.ꝛ.cxxx.
Venit ad nos quō tota trinitas.lxxvij.B.fol.cxxxvj.
Venire ad christum quomō debemus.xxv. F.G.H.fol.lxvj.
Venire non potest quez pater non traxerit. xxvj.B.fo.lxviij.
Vendentes oues ꝛ boues ꝛ colūbas in templo qui sunt.x.C.fo.xxvj.
Venter interioris hominis est ꝓficētia cordis.xxxij.B.fo.lxxviij.
Verbum fidei quare dicitur esse apostoloꝝ cix.C.fo.clxj.
Verbum generatur a patre:sicut consiliuz a mente.j.E.folio.iij.xiij.C.fo.xxxvj.
Verbū sonans ꝛ verbū deⁱ quō differunt.j. D.E.fo.ij.xxxvij.B. C.fo.lxxxvj.xxij. D.E.fo.lxj.
Verbum dei diuersimode auditur.xxj. A. folio.lviij.xxx.A.folio.lxxv.xly.C.E.folio.cij.
Verbo accedente ad elementum fit sacramentū.lxxx.B.fo.cxxxvij.
Verba christi quomodo manent in nobis. lxxxj.B.fo.cxxxviij.
Verba ad quid sunt.xlv.D.fo.cij.
Verba dubitationis aliter loquit̄ xp̄s:aliter homo.xxxvij.B.C.fo.lxxxvj.
Verax et veritas differunt.xxiij.C.D.folio.lxxx.
Verax est deus.xiij.D.fo.xxxviij.
Veritas tutius auditur ꝙ predicatur.lvij A.fo.cxxj.
Veritas quomō liberat credētes in se.xl.F G.fo.xcij.
Veritas quin sit.xlj.A.fol.xciij.cviij.A.folio.clx.
Veritatē quare non audiuit pylatus.cxv. C.fo.clxvij.
Veritatē facere q̄d sit.xij.E.fo.xxxiij.
Vestis nuptialis significat charitatem.ix. E.fo.xxv.
Vestimētorū christi partitio quomodo fuit ꝛ quid significat.xiij.E.fo.xxv.cxviij.per totum.fo.clxx.
Via est christ⁹ ad se ꝛ ad patrē.B.fo.xxxiiij xxxiij.F.fo.lxxxij.
Via est christus qua itur:ꝛ quo itur.lxix.A B.C.fo.cxxx.
Videre christum in turba difficile est.xvij. E.fo.xlvj.
Videre iam non poteritis me quia vado ad patrem:quomodo intelligitur.xcv.C folio.cxlvij.
Videre dei ꝛ videre nostrum differunt.xxj B.C.fo.lv.
Videri deus quare nō pōt.i.J.fo.iiij.
Vinū quo inebriari laudabile est quale sit. xxxiiij.B.fo.lxxxj.
Vir sic q̄s est.xv.D.E.fo.xlj.
Virum vocare quid sit .xv. D . E . folio xlj.
Virginitas mentis que sit.xiij . E . folio. xxxv.
Virginitas ecclesie non est apud hereticos xij.E, F.fo.xxxv.
Virtus exiens de christo est spiritussanct⁹ xcix.D.fo.clij.
Virtutes naturaliter amantur.iij.H.folio ix.xc.A,B.fo.cxlij.
Visvere diuinitatis hec est:vt creature rationali ratione vtenti nō oino pōt abscōdi.cvj.D.fo.clvij.
Visio mentalis quomodo differat a reali. xxij.F.fo.lxij.
Visus sepe ponitur ꝓ quolibet sensu.cxxj. C.fol cixxij.
Vita eterna que sit:ꝛ quomodo transit ad

Emporium secunde partis Sermonū diui Augu.

cam.xix.J.fo.lij.xxij.B.C.D.folio.lviij xxvj.F.fo.lxix.

Uita anime deus:et vita corporis anima. xix.F.fol.lj.xxvj.S.fol.lxix xxxij.A. folio.lxxviij.

Uita multiplex.xviij.D.in fi.fol.xlviij.

Uita quomodo sunt omma in verbo.j.H.folio.iiij.

Uita qua deus viuit:et qua viuit alia vel angeli differunt.xix.E.F.S fo.lj.xx j.F.folio.lix.lxx.A.fol.cxxxj.

Uita hominis duplex:interior scilicet et exterior.xxxij.A.fo.lxxviij.

Uitis vera est christus.lxxxj.A.fo.cxxxvij. r.cxxxviij.

Uitis r palmes vnius sunt nature.lxxx.A folio.cxxxvij.

Uiuere debemus vt semper viuere valeamus.xlv.A.fo.cj.

Uimentes qui sunt.xxij.E.fo.lix.

Unio verbi et alie xpi ad carnē qualis fuit. xix.J.fo.lij.xxiij.C.f.lxj.xxvij.A.fo.lxx. xlvij.S.fo.cvij ixxviij.B.C.fol.cxxxvj. cv D.fo.clvij.

Unitas trinitatis cōmendatur.xij.C.folio xxxij.xiij.F.folio.xxxvj.xxxij.D.f.lxxix. cxviij.C.fol.clxx.

Unuate relicta r si quis miracula facit nihil est.xij.F.fo.xxxvj.

Unus quare sanabat in piscina:r non plures.xvij.A.fo.xliij.

Uoluntas potestatis r potestas volūtatis patris r filij est vna.xiij.C.fo.xcvij.

Uoluptate quomō trahit animus.xxvj.C. fo.lxviij.

Uria quid est:et quid sex vdrie significāt.ix.C. D.E. folio.xxiij. xv.C.fo.xl.

Yems quid significat xlviij.A.fo.cvij.

Ysmaelis ludus cum ysaac:quid significat xj.fo.xxx.

Yspus significat christum. cxix. C. folio clxxj.

Elare zelo dei qui dicuntur.xiij. D.E.fo xxxv.

zelantes zelotipis quid faciunt. r ij. D.fol.xxxv.

zelo domus dei comedi debem⁹. r.D.folo.xxvij.

zelum dei habuerunt iudei:sed nō fm sciēriam.xciij.C.fo.cxlv.

Registrum.

AA BB.AA est quaternus r BB. duernus.

Explicit emporium secunde partis sermonum Diui Augustini.

Tabula tractatuū diui Aug. sup euāg. Joh. fo.I

Sequunt Tituli seu rubrice tractatuū libri Diui Augustini ex euangelio Johannis.

Tractatus primus.

Ca.j. IN principio erat verbū:r verbū erat apud deū:r deus erat verbū. Fuit homo missus a deo cui nomē erat iohannes.ij. Johānes testimoniū phibet de ipso.iij.

Hoc est testimoniū iohānis qm miserūt ab hierosolymis sacerdotes r leuitas.iiij.

Et ego nesciebam eū:sed q̄ misit me baptizare in aqua.v.

De eo quod dictum est colūbā sup̄ dominum descendisse.vj.

Et ego vidi:r testimoniū phibui qr hic est filius dei.vij.

Ca.ij. Et die tertia nuptie facte sūt in chana galilee.viij.

Dicit mater eius ministris:qcūcq̄ dixerit vobis facite.ix.

Post hec descendit capharnauz ipse r mater eius.x.

Cū aūt in hierusalē iesus in pascha in die festo:multi crediderūt in eum.xj.

Ca.iij. Qđ natū est de carne caro est:r qđ natū est de spū spiritus est.xij.

Post hec venit iesus r discipuli ei⁹ in iudeā terrā:r illic morabat cum eis.xiij.

Hoc g̃ gaudiū meū impletū est:illū oportet crescere:me autem minui.xiiij.

capi.iiij. Ut ergo cognouit iesus qr audierūt pharisei q̄ iesus plures discipulos facit.xv.

Post duos aūt dies exijt inde:et abijt in galileam.xvj.

Capi.v. Post hec erat dies festus iudeoꝝ:r ascēdit iesus hierosolimas.xvij.

Amē amē dico vobis:nō pōt filius a se facere q̄cq̄ nisi qđ viderit patrē facientē.xviij.

De eadem lectione.xix.

De eadem lectione.xx.

Pater eñ diligit filiū:et ola demonstrat ei que ipse facit.xxj.

Amen amen dico vobis:qr qui verbū meū audit et credit ei qui misit me:habet vitam eternam.xxij.

Si ego testimoniū phibeo de me:testimoniū meū non est verum.xxiij.

Capi.vj. Post hec abijt iesus trās mare galilee qđ est tyberiadis.xxiiij.

Iesus ergo cū cognouisset q̄ venturi essent vt raperent eum.xxv.

Murmurabunt ergo iudei de illo quia dixisset.Ego sum panis viuus qui de celo descendi.xxvj.

Hec dixit in synagoga docens sabbato in capharnaum.xxvij.

Post hec ābulat iesus in galileā:nō eñ volebat in iudeā ambulare.xxviij. Cap.vij

Jā aūt die festo mediāte ascendit iesus in templum r docebat.xxix.

Nonne moyses dedit vobis legē:r nemo ex vobis facit legem quid me queritis interficere.xxx.

Dicebāt g̃ q̄dā ex hierosolymis nōne hic est quē qrebant iudei interficere.xxxj.

In nouissimo aūt festiuitatis die:stabat iesus et clamabat dicens:si quis sitit veniat ad me.xxxij.

Ex illa ergo turba cū audissent hos sermones eius.xxxiij.

Ego sum lux mundi: q̄ sequit nō ambulat Ca.viij. in tenebris.xxxiij.

Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de teipo testimonium perhibes testimoniū tuū nō est verum.xxxv.

Uos fm carnem iudicatis: ego non iudicio quemq̄m.xxxvj.

Dicebāt g̃ybi est p̄ tuus.xxxvij.

Dixit ergo eis iesus ego vado et queritis me.xxxviij.

Multa habeo vobis loq et iudicare: sed q̄ misit me verax est.xxxix.

Dixit ergo eis iesus:cū exaltaueritis filiū hominis.xl.

Dicebat ergo iesus ad eos qui crediderāt ei iudeos.xlj.

Scio qr filij abrae estis:sed queritis me interficere.xlij.

Respōderūt g̃ iudei r dixerūt ei.xlij.

Et preteriens iesus vidit hoiem cecum a Capi.ix natiuitate.xliiij.

Amē amē dico vobis q̄ nō intrat p ostium Capi.x. in ouile ouiū sed ascēdit aliunde ille fur est et latro.xlv.

Ego sum pastor.bo.bo.pa.aiam suam po. p ouibus suis.xlvj.

Ego sū pastor bon⁹ r cognosco oues meas r cognoscunt me mee.xlvij.

Facta sunt encenia in hierosoly.xlviij.

Erat aūt q̄dā lāguēs lazar⁹.xlix. Capi.xj

Proximū erat pascha iudeoꝝ.l.

In crastinū autem tur.mul.q̄ vene ad diē Cap.xij festum.lj.

Nūc aīa mea tur.est r qđ dicā.lij.

Cum aūt tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum.liij.

Qui credit in me:nō credit in me sed in eū qui misit me.liij.

Ante diez festū pasche sciēs iesus qr venit Cap.xiij hora eius.lv.

Uenit ergo ad symonez petrum et dicit ei petrus.lvj.

De eadem lectione.lvij.

Tabula tractatuum diui Aug. super euang. Johã.

Et vos mũdi estis sed nõ oẽs.lvij.
Amẽ amẽ dico vobis nõ est seruus maior domino suo.lix. Caꝑ.xvj
Cũ hec dixisset iesus turbatus est spũ.lx
Aspiciebãt ergo adinuicẽ discipuli hesitãtes de quo diceret.lxj.
Dicit ei iesus: q facis fac citius.lxij.
Si deus clarificatus est in eo: et deꝰ clarificabit eum.lxiij.
Filioli adhuc modicũ vobiscum sum quaeretis me.lxiiij.
Mãdatũ nouum do vobis vt diligatis inuicem.lxv.
Dicit ei simon pe. dñe quo vadis.lxvj.
Ca.xiiij. Nõ turbeꝝ cor vestrũ: creditis in deũ et in me credite.lxvij.
De eadem lectione.lxviij.
Dicit ei thomas. domine nescimus quo vadis.lxix.
Si cognouiscetis me et patrẽ meũ vtiq; cognouiscetis.lxx.
Uerba que ego loquor vobis a me ipꝰ non loquor.lxxj.
De eadem lectione.lxxij.
Q: ego vado ad patrẽ et qcũq; petie. pa. in noie meo hoc faciet.lxxiij.
Si diligitis mãdata mea seruate.lxxiiij.
Non relinquam vos orphanos veniã ad vos.lxxv.
Dicit ei iudas non ille scariothis: domine quid fa. est quia manifesturus es teipsum.lxxvj.
Hec locutus sum vobis apud vos manens.lxxvij.
Non turbetur cor vestrum neq; formidet.lxxviij.
Et nũc dixi vobis priusq; fiat vt cũ factus fuerit credatis.lxxix.
Caꝑ.xv. Ego sum vitis vera et pater meus agricola est.lxxx.
Manete in me et ego in vobis.lxxxj.
In hoc clarificatꝰ est pater meꝰ vt fructus plurimum afferatis.lxxxij.
Hec locutꝰ sum vobis vt gaudiũ meũ in vobis sit et gaudiũ vestrũ impleat.lxxxiij.
Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet: qꝫ vt aiam suam ponat p amicis suis.lxxxiiij.
Uos amici mei estis si feceritis q̃ ꝓcipio vobis.lxxxv.
Uos aũt dixi amicos.lxxxvj.
Hec mãdo vobis vt diligatis inuicẽ.lxxxvij
Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis.lxxxviij.
Si nõ venissem et locu. eis fu.lxxxix.
Qui me odit et patrẽ meũ odit.xc.
Si opera nõ fecissem in eis que nemo aliꝰ fecit.xcj.
Cũ aũt venerit paraclytus quẽ ego mittã vobis a patre spi. veritatis.xcij.
Hec locutus sum vobis vt nõ scãdalizemini. Caꝑ.xvj
Hec autem vobis ab initio non dixi q: vobiscum eram.xciij.
De eadem lectiõe.xcv.
Adhuc multa habeo vobis dicere.xcvj.
De eadẽ lectione.xcvij.
De eadẽ lectione.xcviij.
Nõ em loquet̃ a semetipso: qcũq; audiet loquetur.xcix.
De eadem lectione.c.
Modicum et iã non videbitis me: et iterum modicũ et videbitis me.ci.
Amen amẽ dico vobis si qd petieritis patrem in noie meo dabit vobis.cij.
Dicũt ei discipuli eius ecce nunc palã loqris et puerbiũ nullũ dicis.ciij.
Ca.xvij. Hec locutꝰ est iesus: et sublenatis oculis in celũ dixit pr̃ venit hora clarifi. fi. tu.ciiij
Sicut dedisti ei ptãtẽ omis carnis.cv.
Manifestaui nomẽ tuũ hoibꝰ.cvj.
Ego ꝓ eis rogo nõ ꝓ mũdo rogo.cvij.
Ego dedi ei sermonem tuũ et mundus eos odio h̃ abuit.cviij.
Nõ ꝓ his rogo tm̃ sed et ꝓ eis q̃ credi. sũt p v̄bũ eoꝝ in me.cix.
Ut omnes vnuꝫ sint sicut et tu pater in me et ego in te.cx.
Pater qs dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint mecum.cxj.
Hec cum dixisset iesus egressus est cũ discipulis suis trans torrentẽ cedrũ vbi erat Ca.xviij
hortus.cxij.
Et adduxerũt cũ ad annã primũ.cxiij.
Adducunt ergo iesum a caiphа in ptorium erat autem mane.cxiiij.
Introiuit ergo iterum in pretorium pylatꝰ et vocauit iesum.cxv.
Tunc ergo apprehendit pylatus iesum et Caꝑ.xix
flagellauit.cxvj.
Et baiulans sibi crucem exiit in eũ qui dicitur caluarie locum. hebr.
Milites ergo cum crucifixissent eũ accepe. vestimenta eius.cxviij.
Et milites quidem hec fecerũt.cxix.
Judei ergo qm̃ parasceue erat vt nõ remanerent in cruce corpora sabbato.cxx.
Abierũt ergo et fregerunt discipli ad semetipos.cxxj. Caꝑ.xx.
Multa quidẽ et alia signa fecit iesus in cõ spectu discipulorum suorum.cxxij.
Dicit ei iesus. Uenite prandete.cxxiij.
Et cũ hoc dixisset dicit ei: sequere me.cxxiiij. Ca. xxi.

Finis tabule.

Diui Aurelij Augustini Hippo: nensis epi scopi: in euangelium secũdum Johannem.

Tractatus primus.

In principio erat verbum: et verbum erat apud deũ: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deũ Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factũ est nihil. Quod factũ est in ipo vita erat: et vita erat lux hoim: et lux in tenebris lucet et tenebre eã nõ comprehenderunt.

a

Intuentes quod mõ audiuimꝰ ex lectione aplica q̃ aiat homo nõ pcipit ea q̃ sunt spũs dei: et cogitãtes in hac p̃senti turba charitat̃ ve stre: necesse eẽt vt multi sint tales q̃ adhuc fm carnẽ sapiãt: nondũq; possunt ad spũalem intellectũ se erigere: hesito vehemẽter quõ vt dñs dederit possim dicere vel pro modulo meo explicare qõ lectũ est ex euãgelio. [In principio erat v̄bum: et verbum erat apud deũ: et deus erat v̄bũ.] Hoc em talis hõ non pcipit. Quid g̃ fres: Silebimus hinc: Quare g̃ legit si silebitur: Aut quare audit si nõ exponit: Sz et qd exponitur si nõ intelligit: Itaq; qm̃ rursus esse nõ dubito in numero vro q̃sdã a qbꝰ possit nõ solũ expositũ capi et anteq̃ exponat intelligi: nõ fraudabo eos q̃ pñt capere: dũ timeo supstuus esse auribꝰ eoꝝ q̃ nõ possunt capere. Postremo aderit mis dei fortasse vt oibus satisfaciat et capiat quisq; qõ potest qui et qui loquitur dicit qõ põt. Naz dicere vt est quis potest: Audeo dicere fres mei: forsitan nec ipse iohannes dixit vt est: sed et ipse vt potuit qz de deo vt homo dixit. Et quidez inspiratus a deo: sed tamen homo qz inspiratus dixit aliquid: si nõ inspiratꝰ esset/dixisset nihil. Quia vero homo inspiratus: non tantuz quod est dixit: sed quod potuit homo dixit. Erat em̃ iste iohannes
b fratres charissimi de illis montibus de q̃
ps. lxxj. bus scriptum est. Suscipiant mõtes pacez pplo tuo: et colles iusticiã. Mõtes/excelse alie sunt. Colles paruule alie sunt. Sz ideo montes excipiũt pacẽ: vt colles possint excipere iusticiam. Que est iusticia quam colles excipiunt: Fides: qz iustus ex fide vi- Rom. j.
vit. Nõ autem acciperent minores animefidem: nisi maiores alie q̃ montes dicte sũt ab ipa sapientia illustrarentur: vt possent paruulis traũcere qõ possint paruuli capere et viuere ex fide colles: qz mõtes pacẽ suscipiũt. Ab ipsis mõtibꝰ dicũ est ecclie. Pax vobiscum. Et ipsi montes pacẽ annũciando ecclie: non diuiserunt se aduersus eum a quo susceperunt pacez: vt veraciter non ficte nunciarent pacem. Sunt autem alij montes naufragosi: quo quisq; nauim cum impulerit soluitur. Facile est em̃ cuz videtur terra a periclitantibꝰ/quasi conari ad terrã. Sed aliqñ videt terra in mõte et saxa latent sub monte: et cũ quisq; conat ad montẽ: incidit in saxa: et ibi non inuenit portum sed planctuz. Sic fuerunt quidam montes et magni apparuerunt inter holes et fecerunt hereses et scismata: et diuiserunt eccl'iam dei. Isti qui diuiserunt eccl'iam dei non erant illi montes de quibus dictũ est. Suscipiãt montes pacẽ populo tuo. Quo modo em̃ pacẽ susceperunt: qui vnitatẽ diuiserunt: Qui aũt susceperũt pacẽ nunciãdã pplo: contemplati sunt ipsaz sapientiã quantũ humanis cordibus potuit ꝓtingi: j. Cor. ij.
qõ nec oculus vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Si in cor hois nõ ascendit: quõ ascendit in cor iohãnis: An nõ erat homo iohãnes: an forte nec in cor iohannis ascendit: sed cor iohannis in illa ascẽdit: Qõ em̃ ascẽdit in cor hois: demuo est ad hoiez: quo aũt ascendit cor hominis sursuz est ab homine. Etiam sic fratres dicꝰ potest: quia si ascendit in cor iohannis si aliquo modo potest dici: in tantum ascendit in cor iohannis inquantum ipse iohannes nõ erat homo. Quid est nõ erat homo Ingm̃ tum ceperat esse angelus. Q: omnes sancti angeli quia annunciatores dei: ideo carnalibus et animalibus non valentibus percipere que sunt dei. Quid ait apls. Cuz enim dicatis. Ego sum pauli: ego apollo: nõ j. Cor. j.
ne homines estis: Quid eos volebat facere: quibus exprobrabat qz homines erant Vultis nosse quid cos facere volebat: Audite in psalmis. Ego dixi dij estis: et filij ex ps. lxxxj
celsi omnes. Ad hoc ergo vocat nos deus: ne simus homines. Sed tunc in melius nõ erimus homines: si primo nos homines esse agnoscamus: id est vt ad illam celsitudinem ab humilitate surgamus: ne cum putamꝰ nos aliquid esse cum nihil simus

non solū non accipiamus qō nō sum⁹ sed ꝛ amittamus qō sum⁹. Ergo fratres de his montibus Johānes erat q̄ dixit. In principio erat ꝟbū: ꝛ verbum erat apud deū: ꝛ deus erat verbū. Susceperat pacē mons iste ꝛ explabatur diuinitatē verbi. Qualis iste mons erat ꝯ excelsus? Trāscenderat oia cacumina montium: trāscenderat oēs campos aeris trāscenderat oēs altitudines ſyderū: transcenderat oēs choros et legiones angelorū. Nisi eīm transcēderet ista oia que creata sunt: nō pueniret ad cū per quē facta sunt oia. Non potestis cogitare quid transcēderit: nisi videatis quo puenerit. Queris de celo ꝛ terra: facta sunt. Queris de his que sunt in celo ꝛ terra: vti q̄ multomagis ꝛ ipsa facta sūt. Queris de spiritualibus creaturis: de angelis: de archāgelis sedibus: dominationib⁹: ꝟtutib⁹ principatib⁹: ꝛ ipsa facta sūt. Nā cū enūeraret hec oia psalm⁹ clusit sic. Ipe dixit ꝛ facta sunt ipe mādauit ꝛ creata sūt. Si dixit ꝛ facta sunt: p ꝟbū facta sunt. Si aūt p verbum facta sunt: non poterat iohannis cor puenire ad id qō ait. In principio erat verbū ꝛ verbum erat apud deū: ꝛ deꝰ erat verbum: nisi transcēdisset oia q̄ sunt facta per verbū. Qualis ergo iste mons: ꝯ sctūs ꝯ altus inter illos mōtes q̄ suscepērāt pacem pp̄lo dei: vt colles possint suscipere iusticiam? Videte ergo fres ne forte de ipsis mōtibus est iohānes: de quibus paulo ante cantauim⁹. Leuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi. Ergo fratres mei: si vultis intelligere: leuate oculos vestros in montē istū: id est erigite vos ad euangelistam: erigite vos ad eius sensum. Sed q̄ montes isti pacem suscipiunt: non potest autem esse in pace qui spez ponit in hoīe: nolite sic erigere oculos in montem vt putetis in homine spez vestram esse collocandā: ꝛ sic dicite: Leuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi: vt statim subiungatis. Auxilium meum a dño q̄ fecit celum ꝛ terram. Ergo leuemus oculos in mōtes vñ veniet auxiliū nobis: ꝛ tñ nō ipsi montes sunt in quibus spes nostra ponenda est. Accipiūt eīm mōtes: quod nobis ministrēt. Ergo vnde ꝛ montes accipiūt: ibi spes nostra ponenda est. Oculos nr̄os cum leuamus ad scripturas: q̄ per homines ministrate sunt scripture: leuam⁹ oculos nostros ad montes: vnde veniet auxilium nobis. Sed tamen q̄ ipsi homines q̄ scripserunt scripturas: non de se lucebāt: ſz ille erat verū lumen qui illuminat omnē hominem venientem in hunc mūdū. Mōs erat ꝛ ille iohānes baptista qui dixit. Nō

ps. xxxij

ps. cxx.

sum ego rps: ne quis ꝛ spem in monte ponēs caderet ab illo qui montes illustrat: ꝛ ipse cōfestim ait. Qm̄ de plenitudine eius nos oēs accepimus. Ita debes dicere. Leuaui oculos meos in mōtes vñ veniet auxiliū mihi: ne auxiliū q̄ tibi vent/mōtib⁹ imputes: sed sequaris et dicas. Auxilium meū a dño: q̄ fecit celū ꝛ terram. Ergo fres ad hoc ista monuerizyt q̄ erexistis cor ad scripturas cū sonaret euāgelium. In principio erat ꝟbū: ꝛ verbum erat apud deū ꝛ deus erat ꝟbū: ꝛ cetera q̄ lecta sunt: intelligatis vos leuasse oculos ad mōtes. Nisi eīm montes ista dicerent. Uñ oino cogitare tis no inuenietis. Ergo ex montib⁹ venit vobis auxiliū: vt hec vel audireris: sed nōdum potestis intelligere q̄ audistis. Inuocate auxiliū a dño: qui fecit celum ꝛ terrā: q̄ mōtes sic potuerūt loqui: vt non posset ibi illuminare: q̄ ipi illuminati sunt audiēdo inde/vnde qui hec dixit. Accepit iohānes ille fres q̄ discūbebat supra pect⁹ dñi: ꝛ de pectore ſñi bibebat q̄ ꝓpinaret nob: ſz ꝓpinauit ꝟba: intellectū aūt inde debes capere vñ ꝛ ipe bibebat q̄ tibi ꝓpinauit: vt leues oculos ad mōtes vñ veniet tibi auxiliū: vt inde trāꝯ caliceꝫ: id est ꝟba propinatū acciperes. Et tñ q̄ auxiliū nū a dño qui fecit celū et terrā: inde impleres pectus vñ impleuit ille: vñ dixisti. Auxiliū meū a dño: qui fecit celū ꝛ terraz. Qui pōt ꝯ fratres: impleat hoc quod dixi. Leuet q̄ q̄ cor suum quomodo illud videt idoneuz et capiat quod dicitur: sed forte hoc dicitis: quia ego vobis sum ꝓsentior ꝯ deus Absit. Multo est ille ꝓsentior. Naz ego oculis vestris appareo: ille ꝛ sciētijs ꝓsidet. Ad me aures: ad illum cor: vt vtrūq̄ impleatis. Ecce oculos vestros et sensus istos corporis leuitat⁹ ad nos: nec ad nos nō ei nos de illis mōtib⁹: ſz ad ipm euāgelistā: cor aūt implēdū ad dñm. Et vnusq̄sq̄ sic l et: vt videat q̄d leuet: ꝛ quo leuet. Quid dixi: q̄d leuet: ꝛ quo leuet. Quale cor leuet videat qz ad deū leuat: ne farcina voluptatis carnalis ꝓgrauatum: ante cadat quam fuerit subleuatū Sed videt se quisq̄ gestare onus carnis: det operā p cōtinentiā vt purget q̄ leuet ad deū. Beati eīm mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Nā ecce quid ꝓdelt: q̄ sonuerūt verba. In principio erat verbū: ꝛ verbum erat apud deū: ꝛ deus erat verbū. Et nos diximus verba cum loqueremur. Nunq̄d tale verbum erat apud deum? Nonne ea que diximus sonuerūt atq̄ trancurūt? Ergo et dei verbum sonuit et peractum est. Quō oia p ipm facta sunt: ꝛ sine ipso factū

mat. v.

est nihil? Quomō per illud regit q̄n p illō creatū est: si sonuit ꝛ transit? Quale ꝯ verbum: q̄ ꝛ dicit ꝛ nō trāsit? Intendat charitas vra: magna res est. Quotidie dicēdo verba viluerunt nobis q̄ sonando verba et transeundo viluerunt: ꝛ mihi aliud videtur ꝯ verba. Est verbum ꝛ in ipo hoie q̄ manet intus: naz sonus ex ore ꝓcedit. Est verbū q̄ vere spiritualiter dicitur: illud quod intelligitur de sono nō ipe son⁹. Ecce verbū dico: cū dico deus. Quā breue est q̄ dixi: q̄tuor litteras ꝛ duas syllabas. Nū q̄d nam hoc totū est deꝰ: quattuor littere ꝛ due syllabe? An quātū hoc vile est? eīm charū est: q̄ in eis intelligit? Quid factū in cor de tuo cū audisses deꝰ q̄d factum est in cor de meo cū dicerē deꝰ? Magna ꝛ summa q̄dam substantia cogitata est: que transcendit omnē mutabilem creaturam carnalē ꝛ alalē. Et si dicā tibi: deus mutabilis est an incommutabilis? Respōdebis statim. Absit vt ego vel credā vel sentiam cōmutabilē deū. Incōmutabilis est deꝰ. Aia tua ꝯ cuius pua: ꝯ cuius forte adhuc carnalis: nō mihi potuit respōdere: nisi incōmutabilez deum. Ois ergo creatura mutabilis. Quo ergo potuisti scintillare in illud q̄ est sup oēm creaturam: vt certus mihi respondere: incōmutabilē deum? Quid est ergo illud in corde tuo: q̄n cogitas quādam substantiam viuam: ꝓpetuā: oipotētem: infinitam: vbiq̄ pītem: vbiq̄ totā nusq̄ inclusam? Qn̄ ista cogitas: hoc est verbū de deo in corde tuo. Nūquid aūt hoc est son⁹ ille q̄ quattuor litteris cōstat ꝛ duab⁹ syllabis Ergo q̄cūq̄ dicuntur ꝛ trāseunt: soni sunt syllabe sunt: littere sunt. Hoc verbum trāsit: sonat. Qn̄ aūt significauit sonus: et intelligiatur est q̄ dixit: ꝛ in intelligente est q̄ audiuit. Manet hoc transeuntibus sonis. Refer animū ad illud verbū. Si tu potes habere verbū in corde tuo tanq̄ ꝟsiliū natum in mente tua: vt mēs pariat consiliuz ꝛ insit consilium quasi proles mentis tue: quasi filius cordis tui. Prius enim cor generat consilium vt aliquam fabricam cōstruas aliquid amplum in terra moliaris Jam natum est consilium: et opus nondū completum est. Vides quid tu facturus es sed alius non miratur nisi cum feceris et cōstruxeris molem: et fabricaz illam ad erculptionē perfectionemq̄ perduxeris. Attendunt homines mirabilem fabricā ꝛ mirantur ꝟsilium fabricātis. Stupēt q̄ vident: ꝛ amāt q̄ nō vidēt. Quis est qui pōt videre cōsilium ꝛ nō sola facta? Si ergo ex magna aliqua fabrica laudatur hūanū cōsiliū: vis videre quale cōsilium dei est: dñs

Gen. j.

tesus rps: id est verbū dei? Attēde fabricā istam mundi. Vide que sint q̄ facta sunt p verbū: ꝛ tunc cognosces quale sit verbum Attēde hec duo mūdi corpora: celuz et terram. Quis explicat verbis ornamētum celi? Quis explicat fecunditatē terre? Quis digne collaudat rēpotū vices? Quis digne collaudat seminū vim? Videtis q̄ taceā ne diu cōmemorando parū dicā: forte ꝯ potestis cogitare. Fabrica ista aladuersa q̄le ꝟbū est p q̄ facta est: ꝛ non sola facta est? Oia eīm ista videnē: q̄ pertinēt ad sensum corporis. Per illud ꝟbū ꝛ angeli facti sunt p illud ꝟbū archangeli facti sunt: ptātes: sedes: dñatiōes: principatus. Per illud verbū facta sunt omnia. Hinc cogitate quale verbuz est. Respondet mihi modo forte nescio quis. Et quis hoc verbū cogitat? Noli ergo tibi quasi vile aliquid facere cū audis verbum formare. Uerba q̄ audis quotidie ille talia dixit. Talia verba locut⁹ est talia verba mihi narras. Assidue eīm dicēdo noia verboz: quasi viluerunt verba. Et q̄n audis. In principio erat verbū: ꝛ verbum erat apud deū ne vile aliquid putares quale ꝟsuesti cogitare cū verba humana soleres audire: audi q̄d cogites. Deus erat verbū. Exeat nūc nescio quis infidelis arrianus ꝛ dicat. Qz verbum dei factū est. Quomō potest fieri vt verbū dei factū sit: q̄n deꝰ p verbū fecit oia? Si ꝛ verbum dei ipm factū est: p q̄ aliud: verbuz factū est? Si hoc dicis: q̄ hoc est verbū verbi per q̄ factū est illud: ipsum dico ego vnicum filiū dei. Si autem non dicis verbum verbi cōcede non factam per q̄ facta sunt oia. Nō eīm per seipz fieri potuit: per q̄ facta sunt oia. Crede ergo euangeliste. Poterat eīm dicere. In ꝓncipio fecit deꝰ verbū: quomodo dixit moyses. In puncipio fecit deus celū et terram: et omia sic enumerat. Dixit deꝰ fiat: et factum est. Si dixit: quis dixit? Uti q̄ deꝰ. Et q̄d factū est? Creatura aliqua interdicēt deū ꝛ factā creaturā. Quid est p q̄ factuz est: nisi verbū: quia dixit deꝰ fiat et factum est. Hoc verbum in commutabile. Quānus mutabilia p verbū fiant: ipsuz incommutabile est. Noli ergo credere factuz per quod facta sunt oia: ne nō reficiaris per verbū p q̄ reficiunt oia. Jam eīm factus es p verbum: sed oportet te refici p verbum: Si autem mala fuerit fides tua deverbo: nō pōt refici p verbū. Et si tibi cōtigit fieri per verbum: per illud factus sis p te defeceris. Et si per te defeceris: ille te reficiat qui te fecit. Si per te deteriot efficeris: ille te recreet qui te creauit. Quomō te autem recreet p verbum: si male aliq̄d

sentias de verbo. Euāgelista dicit. In pn̄cipio erat verbū: et tu dicis in pncipio factum est verbū? Ille. Oia p ipm facta sunt dicit: et tu dicis qz et ipm verbum factū est. Poterat dicere euāgelista. In principio factū est verbū. Sed q̄d ait? In principio erat verbū. Si erat: nō est factū: vt ista oia p ipm fierent et sine ipso nihil. Si ergo erat in principio verbū: et verbū erat apd deū: et deus erat verbū: si nō potes cogitare q̄d sit: differ vt crescas. Ille cibus est: accipe lac vt nutriaris: vt sis validus ad capiendū cibuz Sanc fratres qō sequit. [Oia p ipz facta sunt: et sine ipso factū est nihil.] Videte ne sic cogitetis qz nihil aliq̄d est. Solēt eīn dicere multi male intelligētes sine ipo factū est nihil: et putare aliq̄d esse nihil. Peccatū q̄dē nō p ipm factū est. Et manifestū est qz petin nihil est: et nihil sunt hoies cū peccāt Et idolum nō p verbū factū est. Habet q̄dē formā quādā humanā: sed ipe hō per bū factus est. Naz forma hois in idolo nō p verbū facta est. Et scriptū est. Scim⁹ qz nihil est idolū. Ergo ista nō sūt facta p verbū: sed q̄cūqz naturaliter facta sunt: q̄cūqz facta sunt in creaturis: omnia omnino q̄ fixa in celo sunt: q̄ fulgent desuper: que volitant sub celo: et que mouentur vniuersa natura rerum omnis omnino natura. Dicaz planius: dicam fratres vt intellīgatis: ab angelo vsq; ad vermiculū. Quid p̄larius angelo in creaturis? Quid extremi⁹ vermiculo in cresturis? Per quē fact⁹ est angel⁹ per ipsuz factus est et vermiculus. Sed angelus dignus celo: vermiculus terra. Qui creauit ipse disposuit. Si poneret vermiculum in celo/reph̄enderes. Si vellet āgelos nasci de putrescentibus carnibus/reprehenderes. Et tamen prope hoc facit de⁹: et tn̄ nō est reprehendendus. Nā oēs hoies de carne nascentes: q̄d sunt nisi vermes? Et de vermibus angelos facit. Si eīn ipse dns dicit: ego aūt sum vermis et nō homo Quis dubitat hoc dicere qō scriptū est et in iob: q̄tomagis homo putredo et filius hominis vermis? Primo dixit homo putredo: et postea fili⁹ hois vermis: qz vermis de putredine nascit: nō hō putredo: et fili⁹ hois vermis. Ecce quod fieri voluit propter te: illud quod in principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbuz Quare hoc factum est propter te nisi vt suggeres qui manducare non poteras? Omnino ergo fratres sic accipite. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Uniuersa enim creatura per ipm facta est maior: minor per ipsuz facta sunt infera: supera: spiritualis: corporalis per ipsum facta sunt. Nulla enim forma: nulla compages: nulla concordia partiū: nulla qualiscūq; substantia q̄ pōt habere pondus: numerū: et mēsurā: nisi p illud verbū: et ab illo verbo creatore: cui dictū. Omnia in mensura et numero et pondere disposuisti Nemo q̄ vos fratres fallat: q̄si forte tediū patimini a muscis. Etenī alīq; derisi a diabolo decepti sunt: et ad muscas capti sunt Solēt ei aucupes ponere i muscipula muscas vt esurientes aues decipiant. Sic et isti ad muscas a diabolo decepti sunt. Nāe scio q̄ tediū patiebatur a muscis. Inuenit illum manichens tedio affectū: et cum diceret se nō posse pati muscas et odisse vehementer illas: statim ille. Quis fecit has mās. Et qz tedio fact⁹ est: et qz oderat illas non ausus est dicere deus illas fecit. Erat aūt catholic⁹. Ille statum subiecit. Si de⁹ illas nō fecit: q̄s illas fecit? Plane ait ille: ego credo qz diabol⁹ fecit muscas. Et ille statim. Si muscas diabol⁹ fecit sicut te video cōfiteri: qz prudēter intelligis: apez q̄ fecit: que paulo amplior ē musca? Nō ausus ille est dicere: qz de⁹ fecit apē: et muscā non fecit: qz res erat prima: ab ape durit ad locustā: a locusta ad lacertaz: a lacerta ad auē: ab aue durit ad pec⁹: inde ad bouē inde ad elephantē: postremo ad hoiez: et p suasit hoi: qz nō a deo fact⁹ est homo: Ita ille miser cū tediū passus est a muscis: musca factus est quē diabol⁹ possideret. Beelzebub quippe interpretari dicitur princeps muscarum. De q̄b⁹ scriptū est. Musce moriture exterminat oleuz suauitatis. Quid igit fratres: quare ista dixi? Claudite aures cordis vestri aduersus dolos inimici: intelligite qz de⁹ fecit omnia: et in suis gradibus collocauit. Quare aūt patimur mulla mala a creatura quam fecit de⁹ nisi qz offendim⁹ deū? Nūq̄d hec angeli patiunt? Fortassis et nos in illa vita nō timeremus. De pena tua peccatum tuum accusa non iudicem. Nam propter superbiam instituit de⁹ vt ista creatura minima et abiectissima ipsa nos torqueret: vt eum superbus fuerit hō et se iactauerit aduersus deū et cū sit mortalis mortalē terruerit: et eū hō sit/primū hominē nō agnouerit: cū se erexerit publicē subdatur. Quid est quod te inflas humana superbia? Homo tibi dixit conuicium: et tumuisti et iratus es: publicē resiste vt dominas. Cognosce quid sis Nam vt noueritis fres ꝑpter superbiā nostraz domādā: creata ista q̄ molesta nobis cēnt Si pplz pharaonis superbū potuit de⁹ domare de vobis: de leōib⁹: de ꝑdib⁹: cur muscas et ranas illis immisit: Utrebus vi

Sap. xi.

Ecclē. x.

lissimis supbia domarē? Oia ergo p ipm fratres: oia omnino p ipz facta sunt: et sine ipso factū est nihil. Sed quō p ipsuz facta sunt oia? [Qō factū est in ipso vita erat.] Pōt eīn sic dici. Quod factū est in illo: vita est. Ergo totū vita est: si sic pronunciauerimus. Quid eīn in illo factū est? Ipse est eīn sapientia dei: et dicitur in psalmo. Oia in sapientia fecisti. Si ergo christus est sapiētia dei: et psalmus dicit: oia in sapientia fecisti: oia sicut per illū facta: ita in illo facta sunt. Si ergo oia in illo fratres charissimi et qō in illo factum est in illo vita est: ergo et terra vita est: ergo et lignum vitā est: dicimus quidem lignum vitam: sed sm intellectum lignum crucis vnde accepimus vitam. Ergo et lapis vita est. Inhoneſtuz est sic intelligere: ne rursuz nobis subrepat eadem sordissima secta manicheorū: et dicat: quia habet vitam lapis: et habet animam paries: et resticula habet animam: et lana et vestis. Solent enim delyrantes dicere: et cum reprehensi fuerint et repulsi quasi de scripturis proferūt dicētes. Ut quid dictū est: quod factum est in ipso vita est? Si eīn omnia in ipso facta sunt: omnia vita sunt. Non te abducant: pronuncia sic: quod factum est: hic distingue: et deinde infer: in illo vita est. Quid est hoc? Facta est terra: sz ipsa terra que facta est non est vita. Est autem in ipsa sapientia spiritualiter ratio q̄dam qua terra facta est. Necvita est. Ergo quod factum est: in illo vita est: quomodo possum dicam charitati vestre. Faber facit archam. Primo in arte habet archam. Si enim in arte archā nō haberet: nō esset vnde fabricando illam proferret. Sed archa sic est in arte: vt non ipa archa sit que videtur oculis. In arte inuisibiliter est: in opere visibiliter erit. Ecce facta est in opere. Nunquid destitit esse in arte? Et illa in opere facta est: et illa manet que in arte est Nam potest illa archa putrescere: et iterū ex illa q̄ in arte est alia fabricari. Attēdite g archā in arte: et archam in opere. Archa in ope nō est vita: archa in arte vita est: qz viuit aīa artificis vbi sunt ista omnia antecē ꝓferantur. Sic ergo fratres charissimi qz sapiēta dei per quā facta sunt omnia: sm artem continet omnia anteq̄ fabucet omnia. Hic que fiunt per ipsam artē nō continuo vita sunt: sed quicquid factū est: vita in illo est. Terram vides: est in arte terra. Celuz vides: est in arte celum. Solem et lunam vides: sunt et ista in arte: sed fouis corpora sunt: in arte vita sunt. Videte si quo modo potestis: magna enim res dicta est et si non a me magno: aut non p me magnum: tn̄ a magno. Nō eīn a me parum lo dicta sunt hec: sz ille nō est parulus ad quem respicio vt dicā capiat q̄sq; vt potest ingētū potest: et qui nō potest: nutriat corvt possit. Un̄ nutriat? De lacte nutriat vt ad cibū puenat a xpo per carnē nato non recedat/donec puenīat ad spm abyno patre natū: verbū deū apud deū: p qō facta sunt oia: qz illa vita est: que in illo est lux hoim. Hoc enim sequitur. [Et vita erat lux hominum.] Et ex ipsa vita: homines illuminantur. Pecora non illuminātur: qz pecora nō habēt rationabiles mentes: que possent videre sapientiā. Homo aūt factus ad imaginem dei: habet rationalē mentē per quam possit ꝓcipere sapientiā. Ergo illa vita per quaz facta sunt oia: ipsa vita lux est: et non quorūcunq; aialium: sed lux hoiz. Un̄ paulo post dicit. Erat lumen verum quod illuminat omnem hominē venientez in hunc mundū. Ab illo lumine illuminat⁹ erat qui dixit. In pncipio erat verbum: et verbuz erat apud deum: et deus erat verbū. Ergo illa vita lux est hoim. Sed forte stulta corda adhuc capere istam lucē nō valēt: quia pctis suis aggrauantur vt eaz videre non possint: non ideo cogitent quasi absentem esse lucē qui eā videre non possint. Ipsi eīn propter pctā tenebre sunt. [Et lux in tenebris lucet: et tenebre eā nō ꝓprehenderūt.] Ergo fratres quomodo homo positus in sole cecus? presens est illi sol: sed ipe soli absens est. Sic omnis stultus: omnis iniq⁹ sic omnis impius cecus est corde presens est sapientia. Sed cuiz ceco presens est: oculis eius absens est. Non quia ipsa illi absens est: sed quia ipse ab illa absens est. Quid ergo faciat ille? Mundet vnde possit videri deus. Quoniam si propteres videri nō possit quia sordidos et socios oculos haberet: irruente pulvere aut pituita: vel fumo: diceret illi medic⁹. Purga de oculo tuo quicquid malī est vt possis videre lucem oculorum tuorum. Pulvis pituita: fumus: peccata et iniquitates sunt. Tolle inde ista omnia et videbis sapientiam que presens est: qz deus est ipsa sapiētia. Et dictum est. Beati mundo corde: quoniam ipi deum videbunt.

Joh. xxv

Ps. xxx.

Ps. ciij.

Mat. v.

Tractatus secundus.

Fuit homo missus a deo cui nomē erat Johānes. Hic venit in testimoniū vt testimoniū phiberet d̄ lumine: vt oēs crederēt p illū. Nō erat ille lux: sz vt testimoniū phiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat

oēm hoiem veniētē in hūc mundū
in mundo erat ⁊ mūdus p ipm facta
factus est ⁊ mundus eū nō cognouit
In propria venit ⁊ sui eū nō recepe-
runt. Quotquot aūt receperunt eu⁹
dedit eis potestatem filios dei fieri.
His qui credunt in nomine ei⁹. Qui
non ex sanguinibus: neq; ex voluntā
te carnis: neq; ex voluntate viri: sed
ex deo nati sunt. Et ỽbū caro factū
est ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus
gloriam eius gloriā quasi vnigeniti
a patre plenum gratie ⁊ veritatis.

A

Onū est fratres charissi
mi vt textus diuinarum
scripturarum ⁊ maxime
sancti euangelij: nullū lo
cū ptermittētes ptracte-
mus ꝑut possum⁹: vt ꝑ
nostra capacitate pascā-
mur ⁊ ministremus vobis vñ ⁊ nos pasci-
mur. Capitulū primū ꝓterito die dñico tra
ctatū esse meminimus: id est. In principio
erat ỽbū: ⁊ verbum erat apud deū: ⁊ deus
erat verbū: hoc erat in principio apud deū
Oia per ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū
est nihil. Quod factum est: in illo vita est.
Et vita erat lux hominū: ⁊ lux in tenebris
lucet ⁊ tenebre eam non comprehēderunt.
Huiusq; tractatū esse credo. Recordamini
omnes qui affuistis: et qui nō affuistis cre
dite nobis ⁊ his qui adesse voluerūt. Nūc
ergo quia non possumus semper omnia re
plicare propter eos qui hoc volunt audire
quod sequitur: et oneri est illis si repetan-
tur priora cum defraudatione posteriorū
dignentur et qui non aderant non preteri
ta exigere: sed cum his qui aderant et nūc
audire ꝓsentia. Sequitur. [Fuit homo
missus a deo cui nomen erat iohannes.]
Ereniz ea que dicta sunt superius fratres
charissimi: de diuinitate christi dicta sunt
ineffabili ⁊ prope ineffabiliter. Quis enim
capiat. In principio erat verbum: ⁊ verbū
erat apud deum. Et ne vilescat tibi nomē
verbi per ꝓsuetudinē quotidianorū ỽborū:
⁊ deus erat verbū. Hoc verbū idipsum est:
vnde hesterno die multum locuti sumus:
et ꝑstiterit dominus vt vel tanta loquen-
do aliquid ad corda vestra perduxerimus
In principio erat verbum. Idipsum idipz
est: eodem modo est sicut est: semper sic est:
mutari nō potest. hoc est/ deus est. Quod
nomen suum dixit famulo suo moysi. Ego
Exo.iij. sum qui sum: et qui est misit me. Qui ergo
hoc capiet cum videatis omnia mortalia
mutabilia: cum videatis non solum corpo
ra variari p qualitates: nascendo: cresce
do: deficiēdo: moriēdo: sed etiā ipsas alas
p affectum diuersarū voluptatum disten-
di atq; dispergi: cum videatis homines ⁊
percipere posse sapientiam si se illi luci et
calori admouerint: ⁊ amitere posse sapien-
tiam si inde malo affectu recesserint. Cum
videatis ergo ista oīa esse mutabilia: q̄d
est q̄ō est/ nisi qñ transcendit oia q̄ sic sunt
vt non sint: Quis ergo hoc capit: aut q̄s q̄
modoq; intenderit vires mentis sue: vt
attingat quō pōt ad id q̄ō est: vt cuz ad id
vtcuq; mēte attigerit/ possit puenire: Sic
est cīm tāq; videat quisq; de longinquo pa-
triam ⁊ mare interiaceat: videt quo eat: q̄
habet qua eat. Sic ad illam stabilitatem
nostram: vbi quod est/ est: q̄ hoc solū semp
sic est: vt est volumus puenire: interiacet
mare huius seculi qua unus et si iaz vide
mus quo im⁹. Nā multi nec q̄ eant vidēt.
Ut ergo esset et qua iremus: venit inde ad
quē ire volebamus. Et q̄d fecit: Instituit
lignum: quo mare transeamus. Nemo enī
pōt transire mare hui⁹ seculi: nisi cruce xp̄i
portat⁹. Hāc crucē aliq̄ cōplectit ⁊ infir-
mus oculus: ⁊ q; nō videt lōge quo eat: nō
ab illa recedat ⁊ ipsa illum perducet. Ita-
q; fratres mei hoc infinuauerim cordibus
vestris: si vultis pie ⁊ christiane viuere: he
re te xp̄o ſm id q̄ō ꝓ nobis factus est: vt p
ueniatis ad eū ſm id q̄ō est ⁊ ꝟz id q̄ō erat
Accessit vt pro nobis hoc fieret: quia hoc
ꝓ nobis fact⁹ vbi portent infirmi ⁊ mare
seculi transeant ⁊ puenīāt ad patriaz: vbi
iam nauigio opus erit: q; nullū mare trāsl
bitur. melius est ergo nō videre mēte id q̄ō
est ⁊ tñ a xp̄i cruce nō recedere: quem vide
re illud mente ⁊ crucem xp̄i cōtenere. Bo
num est sup hoc ⁊ optimū si fieri pōt: vt et
videat q̄ eūdū sit: ⁊ teneat quo pergit. Hoc potuerunt mēnes magne montis.
Qz montes dicti sunt q̄s maxime illustrat
lumen iusticie: potuerūt ⁊ viderūt illud q̄ō
est. Nam videns iohannes dicebat. In pri
cipio erat verbū ⁊ verbum erat apud deū
⁊ deus erat verbum. Viderunt hoc: ⁊ vt p
uenirent ad id q̄ videbant de longe a cru
ce xp̄i non recesserunt: ⁊ humilitatem xp̄i
non contempserunt. Parauli ergo qui hoc
non possunt intelligere non recedentes a
cruce ⁊ a passione et a resurrectione chri-
sti: in ipsa nauī pducunt ad id quando nō
vident in qua nauī peruenīāt ⁊ illi q̄ vidēt
At vero quidaz philosophi huius mundi
extulerunt ⁊ inquisierūt creatorē p creatu
rā q; pōt inueniri p creaturā eundēm de-

Rom.j. cente apostolo. Inuisibilia enī ei⁹ a cōstitu
tione mūdi: p ea q̄ facta sunt intellecta cō-
spiciunt: sempiterna q̄s virt⁹ ei⁹ ⁊ diuini-
tas: vt sint inexcusabiles. Et sequit. Qz cū
cognouissent deū nō sicut deū glorificauerūt
aut gratias egerunt: sed euanuerūt in co-
gitationibus suis: ⁊ obscuratū est insipiēs
cor eoz. Et vñ obscuratū est: Sequit ⁊ di-
cit asserti⁹. Dicētes enī se esse sapiētes stul
ti facti sunt: viderunt quo veniēdū esset: ꝟ
ingrati ei q̄ illis ꝓstitit q̄ viderūt: sibi volue
runt tribuere q̄ viderūt: ⁊ facti sunt superbi ami
serunt q̄ videbāt: ⁊ conuersi sunt inde ad
idola ⁊ simulachra ⁊ culturas demonum
adorare creaturā ⁊ cōtenere creatoꝛez. Sz
iam isti elisi ista fecerunt. Ut aūt eliderent
supbierent. Cū autē supbirēt: sapientes se
esse dixerunt. Vi ergo de quibus dixit: q̄ cū
cognouissent deū non sicut deū glorificaue
runt: viderunt hoc q̄ dixit iohannes: q; ꝑ
verbum dei facta sunt oia. Nā inueniunt
ista ⁊ in libris philosophoꝝ: ⁊ q̄ vnigenitū
filium habet deus per quez facta sunt oia.
Illud potuerunt videre q̄ō est: sed viderūt
de longe. Noluerūt tenere humilitatē xp̄i
in qua nauī securi puenirent: ad id q̄ō lon-
ge videre potuerunt: ⁊ fodunt eis crux xp̄i
Mare trāseundū est: ⁊ lignū cōtēnis: O sa
pientia supba: irrides crucifixuz xp̄m: ipse
est quē longe vidisti. In principio erat ver
bum: ⁊ verbuz erat apud deū: et deus erat
verbum. Sed quare crucifix⁹ est: Qz lignū
tibi humilitatis eius necessariuz erat. Su
perbia enim tumueras: ⁊ longe ab illa pa-
tria ꝓiectus eras: ⁊ fluctibus huius secu-
li interrupta est via: ⁊ qua transeat ad pa-
triā nō est nisi ligno porteris. Ingrate: irri
des cū qui ad te venit vt redeas. Ipse fa-
ctus est via: ⁊ hoc per mare. Inde in mari
ambulauit: vt ostēderet in mari esse viam.
Sed tu qui mō ipse ambulare in mari nō
potes: nauī portare: ligno portare. Crede
in crucifixū: ⁊ portaris puenire. Propterea
crucifixus est: vt humilitatez doceret: ⁊ qz
si sic veniret vt deus: nō agnosceretur. Si
enī sic veniret vt de⁹: nō veniret eis qui vi-
dere deū nō poterāt. Nō enī ſm id q̄ō de⁹
est: aut venit aut descendit: cū sit vbiq; pre
sens ⁊ nullo loco cōtineat: sed ſm q̄ō venit
q̄ō apparuit homo. Qz ergo sic erat homo
vt lateret in illo deus: missus est, ante illū
magnus homo: per cuius testimonium in
ueniretur plusq; homo. Et quis est hic:
Fuit homo. Et quomodo posset iste veruz
de deo dicere missus esse a deo: Quid voca
batur: [Cui nomē erat iohannes]. Quae
C venit: [Hic venit in testimonium vt te
stimonium perhiberet de lumine: vt oēs

† aliaſs lux.

Ephe.v

credērent p illū]. Qualis iste q̄ testimoniū
perhiberet de lumine: Magnū aliq̄d iste
iohannes: ingēs meritū magna gratia ma
gna celsitudo. Mirare: plane mirare: sed
tanq; montē. Mons aūt in tenebris est: ni
si luce vestiat. Ergo tm̄ mirare iohannem
vt audias q̄ sequitur. [Non erat ille lu-
men†]. Nec cum montem putes lumē es-
se: naufragium in monte facias non sola-
tium inuenias. Sed q̄d debes mirari: Mō
tem tanq; mōtē. Erige aūt te ad illū q̄ illu
minat mōtes: qz ad hoc erectus est vt ꝑ
radiatus excipiat ⁊ oculis tuis saucꝫs nū
ciet. Ergo nō erat ille lumē. Quare ꝑ venit
[Sed vt testimoniū phiberet de lumine.]
Ut q̄d hoc: Ut oēs crederent p illū. Et de
quo lumine testimoniū phiberet: Erat lux
vera]. Quare additū est vera: Qz et hō il-
luminatus ꝟ lux. Sed vera lux illa est q̄
illuminat. Nam ⁊ oculi nostri dicuntur lu
mina: ⁊ tamen nisi per noctē lucerna accē
datur: aut p diē sol exeat lumina ista sine
causa patēt. Sic ꝑ et iohānes erat lux: sed
nō vera lux qz illuminatus. Tenebre erat:
ſz illuminatione factus est lux: nisi enī illu
minarē: tenebre erat: sicut oēs impij q̄ō⁹
tam credētib⁹ dixit apls. Fuistis enī aliq̄n
tenebre. Nūc aūt qz credidērāt q̄d: Nunc
aūt lux inq̄t in dño. Nisi adderet in domi-
no: nō intelligerem⁹. Lux inq̄t in dño: tene
bre non in dño. Fuistis enī aliq̄n tenebre.
Ibi enī nō addidit in dño. Ergo tenebre in
vobis: lux in domino. Sic ille nō erat lux
sed vt testimonium perhiberet de lumine
Ubi aūt est ipa lux: [Erat lux vera: q̄ illu-
minat oēm hoiem veniētē in hunc mūdū]
Si oēm hoiem veniētē: ⁊ ipm iohānē. Ipe
ꝑ illumiabat: a quo se demōstrari volebat
Intelligat charitas vestra. Veniebat ad
mētes infirmas ad corda saucia: ad acie
aie lippientis. Ad hoc venerat vnde pos-
set aia videre q̄ō perfecte est: qñ plerunq;
cōtingit: vt in aliqno corpoze radiato co-
gnoscat ortus esse sol: quē oculis videre nō
possum⁹: qz ⁊ q̄ saucios habēt oculos/ ido
nei sunt videre parietem illuminatum ⁊ il
lustratū a sole vel montē vel arboꝛē: aut ali
q̄d hmōi idonei sunt videre: ⁊ in alio illu-
strato/ demōstrat illis ortus ille: q̄ viden-
do adhuc minus idoneā aciē gerūt. Sic ꝑ
illi oēs ad quos xp̄s venerat minus ido-
nei erant eum videre: radiauit iohannem:
⁊ p illū cōfortētē a se radiatū: a se illumina-
tū nō q̄ radiaret et illumināret cognit⁹ est
ille q̄ illuminat: cognit⁹ est qui illustrat: co-
gnitus est qui implet. Et quis est: Qui il-
luminat inquit omnem hominem venien-
tem in hunc mundum. Nā si illinc nō recē

D
†Alia lra non hz hoc.

deret: nō esset illumināt̄us. Sed ideo hic illuminād̄us: q̄ illinc recessit vbi hō semp poterat esse illuminat⁹. Quid ergo sive nit huc. Ubi erat: [Jn† hoc mūdo erat]. hic erat & huc venit. Hic erat per diuinitatē: & huc venit per carnē: q̄ cum hic eēt per diuinitatē: a stultis & cecis & iniquis videri nō poterat. Jpsi iniqui tenebre sunt De quibus dictum est. Lux lucet in tenebris: & tenebre eam nō comprehenderunt. Ecce hic est & modo & hic erat: & semp hic est & nunq̄ recedit & nusq̄ recedit. Op⁹ est vt habeas vnde videas q̄ tibi nunq̄ recedit. Opus est vt tu nō recedas ab eo: qui nusq̄ recedit. Opus est vt tu nō deseras & nō desereris. Noli cadere & non tibi occidet. Si tu feceris casum: ille tibi facit decasum. Si autem tu stas: presens est tibi. Sed nō sterilis: recordare vnde ceciderit: vnde te deiecit qui p̄o: te cecidit. Deiecit enim te nō vi: non ipulsu: sed volūtate tua. Si eñ malo non cōsentires stares illuminatus maneres. Modo autē q̄ iam ceciderit illa lux nō potest: venit ad te talis: qualem posset videre: & talē se hoiem prebuit: vt ab hoie quereret testimoniū. Ab homine querit testimoniū deus: & deus testē hz hominē. Habet deus testem hominem: sed ꝓpter hominē. Taz infirmi sumus vt per
Joh. v. lucernā queramus diē: q̄ lucerna dict⁹ est ipse iohānes dño dicente. Jlle erat lucerna ardens & lucēs: & vos voluistis exultare ad horam in lumine eius. Ego autē habeo testimoniū maius iohāne. Ergo ostendit q̄ ꝓpter hoies voluit per lucernam demōstrari ad fidem credentiū: vt per ipsam lucernā inimici eius cōfunderentur.
Mar. xi Jlli enim inimici: qui illū tentabāt & dicebant. Dic nobis in qua potestate ista facis. Interrogabo inq̄t & ego vos vnū sermonē: dicite mihi. Baptisma iohānis vnde est: de celo an ab hominib⁹? Et turbati sunt & dixerūt apud semetipsos. Si dixerimus de celo: dicturus est nobis. Quare ergo nō credidistis illi? Quia ille xp̄o perhibuerat testimoniū: & dixerat: non sum ego xp̄s sed ille. Si autē ex hoibus dixerimus esse: timemus populū ne lapidet nos. Q̄z tanq̄ ꝓphetam habebāt iohānem. Timētes lapidationē sed plus timētes veritatis confessionē: respōderunt mendaciū veritati: & mentita est iniquitas sibi. Dixe-
mat. xxi runt enim. Nescimus. Et dñs q̄: ipsi contra se clauserāt negando se scire quod nouerant: nec ipse illis aperuit: q̄ nō pulsa
mat. vij nerūt. Dictū est enim. Pulsate: & aperiet vobis. Non solū autem illi nō pulsauerūt vt aperiret: sed negando ostium ipsum cōtra se astrinxerūt. Et ait eis dñs. Nec ego dico vobis: in qua potestate ista facio. Et cōfusi sunt per iohānem: impletūq̄ in illis est. Paraui lucernā christo meo: inimicos Psalmo cxxxi. E eius induam cōfusione. Jn mūdo erat: [& mūdus per ipsum factus est]. Ne putes q̄ sic erat in mundo q̄o in mundo est terra: in mūdo est celū: in mundo est sol et luna & stelle: in mūdo arbores: pecora: homines: nō sic iste in mūdo erat. Sed quomodo erat? Quomō artifex: regens q̄ fecit. Non eñ sic fecit: q̄o facit faber archam. Forinsecus est archa quaz fecit. Et illa in alio loco posita est cuz fabricatur: & q̄uis intra sit ipse alio loco: sed qui fabricat extrinsecus est ad illud q̄ fabricat. De⁹ autem mūdo infusus fabricat: vbiq̄ positus fabricat: nō recedit aliquo: nō extrinsecus quasi versat molē quā fabricat. Presentia maiestatis facit q̄ facit: presentia sua gubernat q̄ fecit. Sic ergo erat i mūdo: q̄o per eū mūdus factus est. Per ꝓm eñ mūdus fact⁹ ē: & mūdus eū nō cognouit. Quid est mūdus fact⁹ est p ipz? Celū & terra mare & oia q̄ in eis sunt mūdus dr. Jtez alia
No. viij. significatōe dilectores mūdi/mūdus dicūtur. Mūdus p ipz fact⁹ ē: [& mūdus eū nō cognouit]. Nō eñ celi nō cognouerūt creatorē suū: aut āgeli nō cognouerūt creatorē suū: aut nō cognouerūt creatorē suū sydera: quē ꝓfitent demonia. Oia vndiq̄ testimoniū phibuerūt. Sed qui nō cognouerunt? Qui amando mundū: dicti sunt mundus. Amādo enim habitamus corde. Amādo autē hoc appellari meruerūt quod illeybi habitabant: q̄o dicimus: mala est illa domus: aut bona est illa domus. Nō in illa quā dicimus malā parietes accusamus: aut in illa quā dicim⁹ bonā parietes laudamus: sed malā domū: inhabitātes malos: & bonā domum inhabitantes bonos. Sic & mundū: qui inhabitant amando mūdum. Qui sunt qui diligūt mundum? Jpsi enim corde habitāt in mūdo. Nā qui non diligunt mundū: carneverunt in mundo: sed corde inhabitāt celum: sicut aplus dicit. Nostra autē cōuersatio in celis est. Ergo mūdus per eū factus est: & mundus eū non cognouit. [Jn† sua propria venit]: q̄ ista oia per eū facta sunt: [& sui eū non receperūt]. Qui sui? Hoies quos fecit: iudei quos primū⁹ fecit super oēs gētes esse: q̄ alie gētes idola adorabant & demonibus seruiebāt. Jlle autez populus natus erat de semine abrae: & ipsi maxime sui: quia & per carnem quā suscipere dignatus est cognati. Jn sua ꝓpria venit: & sui eū non receperunt. Oino nullus recepit. Nullus ergo salus factus est? Nemo eñ salu⁹ fiet nisi qui christū susceperit venientem. Sed addidit. [Quotquot autē receperunt eū]. Quid eis prestitit? Magnā beniuolentiā: magnā misericordiam. Unicus natus est: & noluit manere vnus. Multi hoies cuz filios nō habuerint: peracta ętate adoptāt sibi: & volūtate faciūt q̄ natura nō potuerunt. Hoc faciūt homines. Si autem aliquis habeat filiū vnicum: gaudet de illo magis q̄ solus oia possessurus est: & nō habebit qui cū eo diuidat hereditatē: vt paueriot remaneat. Non sic deus. Unicū eūdem ipsum quē gennerat: per quez cuncta creauerat: misit in hunc mundū: vt nō esset vnicus hz fratres haberet adoptatos.
Non enim nos nati sum⁹ de deo: quomodo ille vnigenitus: sed adoptati per grām ipsius. Jlle eñ venit vnigenitus vt solueret peccata: q̄bus peccat⁹ implicabamur: ne adoptaret nos ꝓpter impedimentū eorum: quos sibi fratres facere volebat: ipse solvit & fecit coheredes. Sic eni dicit apostolus. Si autē filij: & heredes per deū. Et iterum. Heredes quidē dei: coheredes autem christi. Non timuit ille habere coheredes: q̄ hereditas eius non fit angusta.
Si multi possederint: illūpsi certe illo pos
psal. ij. sidente fiunt hereditas ipsius: & ille vicissim fit hereditas ipsoruz. Audi quomodo ipsi fiant hereditas ipsius. Dominꝰ dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Postula a me & dabo tib gētes hereditatem tuā: & possessionē tuaz terminos terre. Jlle quomō fit hereditas eorum? Dicit
psal. xv in psalmo. Dñs pars hereditatis mee: et calicis mei. Et nos illū possidemus: & ip se nos possideat sicut dñs. Nos illū possideamus sicut salutē: nos eū possideamus sicut lucē. Quid ergo dedit his qui receperunt illuz? [Dedit eis potestatē filios dei fieri: his qui credunt in nole eius]: vt teneant lignuz & mare trāseant. Et quomodo illi nascūtur? Jsti q̄ filij dei & frēs christi: vnde nascūtur? Nam si nō nascūtur: filij quo esse possunt? Sed filij hoium nascūtur ex carne & sanguine: ex voluptate viri & compleru cōiugij. Jlli autem quomō ei nascuntur. [Qui non ex sanguinibus].
Phil. iij Tanq̄ maris & femine? Sanguina nō est latinum. Sed q̄ grece positum est pluraliter: maluit ille qui interpretabat sic ponere: quasi innius latine loqui fm grāmaticos: & tamē explicare veritatem fm
†Alia lra non hz sua. audium verboz: si enim diceret sanguine singulari nūero nō explicaret q̄ volebat. Ex sanguinibus eñ hoies nascunt maris & femine. Dicamus ergo nō timeamus ferulas grāmaticorum: dum tamē ad veritatē solidam & certiorē perueniamus. Re
6 prehēdit qui intelligit: ingratus q̄ intelligit. Non ex sanguinibus. [Neq̄ ex volūtate carnis: neq̄ ex voluntate viri]. Carnez ꝓ femina posuit: q̄ de costa cū facta esset/adam dixit. Hoc nunc os ex ossibus Gen. ij. meis: et caro de carne mea. Et aplus ait. Eph. v. Qui diligit vxorez suā: seipsum diligit. Nemo enim vnq̄ carnez suā odio habuit. Ponitur ergo caro ꝓ vxore: q̄o aliq̄n spiritus ꝓ marito. Quare? Quia ille regit: hec regitur. Jlle imperare dz: ista seruire. Nā vbi caro imperat & spūs seruit: puersa domus est. Quid peius domo: vbi femina hz imperiū super virum. Recta autē domus vbi vir imperat: femina obtēperat. Rectꝰ ergo ipse homo vbi spūs imperat: caro seruit. Hi ergo nō ex volūtate carnis neq̄ ex volūtate viri: [hz ex deo nati sunt]. Ut autem hoies nascerētur ex deo: primo ex ipsis natus est deus. Christus eñ deus: et xp̄s natus ex hoibus. Nō quesiuit quidez nisi matrē in terra: q̄ iam patrē habebat in celo. Natꝰ ex deo per quez efficeremur: natꝰ ex femina per quā reficeremur. Noli ergo mirari o homo q̄ efficeris filius per gratiā: quia nasceris ex deo fm verbū eiꝰ. Peius ipm verbuz voluit nasci ex hoie: vt tu securus nascereris ex deo & diceres tibi. Nō sine causa deus nasci ex homine voluit: nisi q̄ alicuius mométi me existimauit vt imortalem me faceret: & pro me mortaliter nasceret. Jdeo cum dixisset/ex deo nati sunt: quasi ne miraremur & exhorreremus tantā gratiā vt nobis incredibile videretur: q̄ hoies ex deo nati sunt: quasi securū te facēs ait. [Et verbū caro factū est: & habitauit in nobis]. Quid ergo miraris: q̄ hoies ex deo nascūtur? Attende ipsum deū natum ex hoib⁹. Et verbū caro factum est: & habitauit in nobis. Quia veroverbū caro factum est & habitauit in nobis: ipsa natiuitate collyrium fecit vnde tergerētur oculi cordis nostri: & possumus videre maiestatē eius per eius humilitatem. Jdeo factū est verbuz caro: & habitauit in nobis. Sanauit oculos nostros. Et quid sequitur. [Et vidimus gloriā eius]. Gloriā eius nemo poterat videre: nisi carnis humilitate sanaret: vnde nō poteramus videre. Intēdat ergo charitas vra: & videte quod dico. Jrruerat homini quasi puluis in oculum: irruerat terra: fauciauerat oculum: videre nō poterat lucem. Oculis ille fauciatus inungit. Terra fauciatus erat & terra illuc mittit vt sanetur.

Omnia ēm collyria ⁊ medicamenta nihil sunt: nisi de terra. De puluere cecatus es: de puluere sanaris. Ergo caro te cecauerat: caro te sanat. Carnalis ēm aia facta erat cōsentiendo affectibus carnalib⁹: inde fuerat oculus cordis cecat⁹. Uerbū caro factū est. Medicus iste tibi fecit collyriū. Et qm̄ sic venit vt de carne vitia carnis extingueret: ⁊ de morte occideret mortem: ideo factū est in te: vt qm̄ verbū caro factū est: possis dicere. Et vidim⁹ gloriam eius. Qualē gloriaz? Qualis factus est filius hois. Illa humilitas ipsi⁹ est: non gloria ipsi⁹: sed ad q̄ perducta est acies hominis curata per carnē. Uidimus inquit gloriā eius. [gloriā quasi vnigeniti a pre: plenū gratie ⁊ veritatis]. Degra ⁊ veritate alio loco vberius in ipso euangelio. (Si dñs dignatus fuerit donare) tractabimus. Hec nūc sufficiāt: ⁊ edificamini in dño iesu xp̄o ⁊ confortamini in fide ⁊ vigilate in bonis operibus: ⁊ a ligno nolite recedere per quod possitis mare transire.

Tractatus. iij.

¶ Johānes testimoniū perhibet de ipso ⁊ clamat dicēs. Hic est quē dixi qui post me venturus est ante me factus est: q⁹ prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepim⁹ et gratiā p⁹ gratia: q⁹ lex per moysen data est: gratia et veritas per iesum christum facta est: deum nemo vidit vnq̄: vnigenitus filius qui est in sinu patris: ipse enarrauit.

A

Ratiam ⁊ veritatem dei qua plen⁹ sanctus app̄: ruit vnigenit⁹ filius dñs et saluator nr̄ iesus christus distinguendā a veteri testamento: qm̄ res est noui testameti: suscepim⁹ in noie dñi: et vestre charitati ꝓmisimus. Adestote ergo intēti: vt ⁊ quātū capio donet deus: ⁊ ẽstum capitis audiatis. Reliquū enim erit: vt si semē q̄ spargit in cordibus vestris/ nō abstulerit aues: nec spine prefocauerint: nec estus exusserit: accedente pluuia hortationū quotidianarū et cogitatiōibus vestris bonis q̄bus hoc agitur in corde q̄ agitur in agro rastris⁹: vt gleba frāgatur ⁊ semē operiatur: ⁊ germinare possit vt afferat fructū ad quem gaudeat ⁊ letetur agricola. Si autē ꝓ semine bono ⁊ ꝓ pluuia bona: non fructū sed spinas attulerimus: nec semen accusabit: nec pluuia erit i crimine: sed spinis ignis debitus ꝓparabit. Hoies sumus q̄ puto nō diu esse suadendū charitati vre christiani: ⁊ si xp̄iani vtiq̄ ipso noie ad christū pertinentes. Huius signū in fronte gestamus. De quo nō erubescimus: si ⁊ i corde gestamus. Signū eius est humilitas eius. Per stellā eū magi cognouerūt ⁊ erat hoc signū de dño datum celeste atq̄ preclarū. Noluit stellā esse in fronte fideliū signum suū: sed crucē suam. Unde humiliat⁹/ inde glorificatus est. Inde erexit humiles: quo humiliatus ipse descēdit. Pertinem⁹ ergo ad euangeliū: pertinemus ad nouū testamētū. Lex per moysen data est: gratia autem ⁊ veritas per iesum xp̄m facta est. Interrogamus apl̄m ⁊ dicit nobis: qm̄ nō sumus sub lege: sed sub grā. Misit ergo filiū suū factum ex muliere: factum sub lege: vt eos q̄ sub lege erāt redimeret: vt adoptionem filiorū reciperemus. Ecce ad hoc venit xp̄s vt eos qui sub lege erant redimeret: vt iam nō simus sub lege: sed sub grā. Quis ergo dedit legem? Ille dedit legem: qui dedit ⁊ gratiā. Sed legē per seruū misit: cum gratia ipse descēdit. Et vnde facti erāt homines sub lege? Non implendo legem. Qui enim legem implet: non est sub lege: sed cum lege. Qui autē sub lege est: nō subleuatur sed premitur lege. Omnes itaq̄ homines sub lege constitutos: reos facit lex: ⁊ ad hoc illis super caput est: vt ostēdat peccata non tollat. Lex ergo iubet: dator legis miseretur. In eo q̄ lex iubet: cōātes homines implere viribus suis quod a lege preceptum est: ipsa sua temeritate ⁊ precipiti presumptiōe ceciderunt: ⁊ non sunt cum lege: sed sub lege facti sunt rei: ⁊ quoniā suis viribus implere non poterāt legē: facti rei sub lege: plorauerūt libertatis auxiliū: ⁊ reat⁹ legis fecit egritudinē superbis. Egritudo superbouz facta est cōfessio humilū. Jam cōfitentur egroti qui egrotant: veniat medic⁹ ⁊ sanet egrotos. Medicus quis est? Dominꝰ noster iesus christus. Quis dñs noster iesus xp̄s? Ille qui visus est ab eis a q̄bus crucifixus est. Ille qui apprehēsus collaphizatus: flagellatus: sputis illitus: spinis coronatus: in cruce suspēsus: mortu⁹ lanceis vulneratus: de cruce depositus: in sepulchro posit⁹. Ille ipse dñs noster iesus xp̄s. Ille ipse plane: ⁊ ipse est totus medic⁹ vulnerum nostrorū crucifixus. Ille cui insultatum est: quo pendente persecutores caput agitabant et dicebant. Si filius dei est descendat de cruce. Ipse est totus medicus noster ipse plane. Quare ergo non

Gal. iiij

Matth. xxvij.

ostendit insultātibus q⁹ ipse erat filiꝰ dei: vt si se permisit in cruce leuari: saltē cum illi dicerēt. Si filiꝰ dei est descēdat de cruce. tūc descēderet ⁊ ostēderet eis verum se esse filiū dei: quē illi aūi fuerant irridere: Noluit. Quare noluit? Nūquid q⁹ nō potuit? Potuit plane. Quid est ēm ampli⁹ descēdere descēdere: an de sepulchro surgere? Sed pertulit insultātes. Nā crux non ad potētie documentū: sed ad exemplum patientie suscepta est. Ibi vulnera tua/ curauit: vbi sus dīu pertulit. Ibi a morte sempiterna sanauit: vbi ꝑaliter mori dignatus est. Et mortu⁹ est. An non in illo mors mortua est? Qualis mors? Que in mortē occidit. Jpe est tamē dñs noster iesus xp̄s totus qui videbat ⁊ tenebatur et crucifigebatur? Non totū hoc ipse est. Hoc ipse est quidē: sed non totū illud q̄ videbat a iudeis: nō hoc est totū christus. Et q̄d est. In principio erat verbū. In quo ꝓncipio? Et verbū erat apud deū. Et quale verbū. Et deus erat verbū. Nunq̄d forte a deo factū est hoc verbū? Non hoc ēm erat in principio apud deum. Quid ergo: alia que fecit deus nō simlia sunt verbo? Nō. Quia oia per ipm facta sunt ⁊ sine ipso factū ē nihil Quo per ipsum oia sunt facta? Quia q̄ factū est: in ipso vita erat: ⁊ anteq̄ fieret vita erat. Quod factū est non est vita: sed in arte: hoc est in sapientia dei/ anteq̄ fieret vita erat. Q̄ factū est trāsiit: q̄ est in sapientia transire nō potest. Vita ergo in illo erat q̄ factū est. Et qualis vita? Qz ⁊ alia corporis vita est. Corpus nostrū hz vitam suā: quam cuz amiserit: mors est corporis. Tal ergo erat illa vita? Nō. Sz vita erat lux hominū. Nunq̄d lux pecor? Naz ista lux ⁊ hominū ⁊ pecor̄ est. Est quedam lux hominū: vnde distāt hoies a pecorib⁹. Videamus ⁊ tūc intelligem⁹ q̄d sit lux hoiuz. Non distas a pecore: nisi intellectu. Noli aliūde gloriari. Jo viribus ꝑsumis: a bestijs vinceris. De velocitate ꝑsumis: a muscis vinceris. De pulchritudine ꝑsumis: ẽsta est pulchritudo i pēnis pauonis. Unde ergo melior? Ex imagine dei. Ubi imago dei? In mēte: in itellectu. Si ergo ideo melior pecude q⁹ habes mentē qua intelligas q̄ non pōt pecus intelligere: inde autem homo q⁹ melior pecore: lux hominum est lux mentiū. Lux mentiū supra mentes est: excedit oēs mentes. Hoc ēm erat vita illa per quaz facta sunt oia. Ubi erat? Hic erat. An apud patrē erat: ⁊ hic non erat? An quod verius est ⁊ apud patrez erat et hic erat? Si ergo hic erat: quare nō videbatur? Quis lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eam nō comprehēderunt. O hoies nolite esse tenebre: nolite esse infideles: iniqui: rapaces: auari: amatores seculi. Ne sint tenebre. Lux nō est absens: sed vos absentes estis a luce. Cecus in sole pñtem hz solē: sed absens est ipse soli. Nolite ergo esse tenebre. Hec est ēm forte gratia de qua dicturus sum. Utinā nō simus tenebre: ⁊ dicat nobis ap̄s. Fuistis aliq̄n tenebre nūc Ephe. v aūt lux in dño. Quia ergo nō videbat lux hoiuz: id est lux mentiū: opus erat vt hō diceret de luce testimoniuz: non quidē tenebrosus sed iā illuminat⁹: nec tñ q⁹ illuminatus ideo ipse lux sed vt testimoniū phiberet de lumine. Nā non erat ille lux. Et C que erat ille lux? Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientē in hūc mundum. Et vbi erat ista? In hoc mundo erat. Et quomō in hoc mūdo erat? Nunquid sicut ista lux solis: lune: lucernarū: sic ⁊ ista lux in mūdo est? Non. Quia mūdus per eū factus est: ⁊ mūdus euz nō cognouit: hoc est lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eaz non cōprehēderunt. Mundus ēm tenebre: q⁹ dilectores mūdi mundus. Nō enim creatura nō agnouit creatorem suū. Testimoniū dedit celū de stella. Testimoniū dedit mare portās ambulantē dominū suum. Testimoniū dederunt venti qui ad ei⁹iussum deuerunt. Testimoniū dedit terra: illo crucifixo ⁊ tremuit. Si omnia ista testimoniū dederunt: quomō mūdus eū nō cognouit: nisi q⁹ mūdus dilectores sunt mūdi: corde habitantes mundū? Et malus mūdus: q⁹ mali hoies habitatores mundi: sicut mala domus nō parietes sed inhabitantes. Jn ꝓpria venit: id est in sua venit: ⁊ sui eū non receperūt. Que ergo spes est? Nisi q⁹ quotquot receperūt euz dedit eis potestatem filios dei fieri? Si filij fiunt: nascūtur. Si nascūtur: quomō nascūtur? Nō ex carne: nō ex sangu nibus: non ex volūtate carnis: non ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Gaudeāt ergo: quia ex deo nati sunt ꝓsumāt se pertinere ad deum: accipiāt documentū: q⁹ ex deo nati sunt. Et verbuz caro factū est ⁊ habitauit in nobis. Siverbum caro factū est ⁊ non erubuit nasci de homine: homines erubescunt nasci de deo? Hoc enim q⁹ fecit curauit: q⁹ curauit videmus. Hoc enim q⁹ verbum caro factū est ⁊ habitauit in nobis medicamentū nobis factum est: vt q⁹ terra cecabamur: de terra sanaremur. Et sanati quid videremus. Et vidimus inquit gloriam eius: gloriam tanq̄ vnigeniti a patre: plenū gratie ⁊ veritatis. [Johānes testimoniū perhibet de ipso: ⁊ clamat dicēs. Hic erat quem dixi.

B Johā. j.

† Alias ventur⁹ eſt. Qui poſt me † venit: ante me factus eſt.] Poſt me venit: z pceſſit me. Quid eſt ante me factus eſt? Pceſſit me nō fact⁹ eſt ante? factus eſſem ego: ſed ante poſitus eſt mihi: hoc eſt ante me fact⁹ eſt. Quare ante te factus eſt: cū poſt te venerit? [Qz prior me erat]. Prior te o iohannes. Quid magnū ſi prior te? Bene: qz tu illi perhibes teſtimoniuz. Audiamus ipſum dicētem. Et

Jo. viij. ante abraam ego ſum. Sed z abraam in medio generis humani ort⁹ eſt. Multi ante illū: multi poſt illum. Audi vocē patris

pſal. cix. ad filium. Ante luciferū genui te. Qui ante luciferū genitus eſt: oēs ipſe illuminat. Dictus eſt eñ quidaz lucifer qui cecidit. Erat enī angelus z factus eſt diabolus: z

Eſ. xiiij. dixit de illo ſcriptura. Lucifer qui mane oriebaꝝ cecidit. Unde lucifer? Quia illuminatus lucebat. Unde ante tenebroſus factus? Quia in veritate nō ſtetit. Ergo ille ante luciferū: ante oēm illuminatū. Siquidem ante oēm illuminatū ſit neceſſe eſt: a quo illuminantur oēs qui illuminari pñt. Jdeo hoc ſeqtur. [Et de plenitudine eius nos omnes accepim⁹]. Quid accepiſtis?

† Alia lſa non hz z. [† Et gratiū pro gratia]. Sic enī habent verba euāgelica collata cū exemplaribus grecis. Nō ait z de plenitudine eius nos oēs accepimus gratiā pro gratia: ſed ſic ait. Et de plenitudine ei⁹ nos oēs accepimus: z gratiā pro gratia: id eſt acceptim⁹. Ut neſcio quid nos voluerit intelligere de plenitudine eius accepiſſe: z inſup gratiā p gratia. Accepimus eñ de plenitudine eius primo gratiā: z rurſum accepim⁹ gratiā pro gratia. Quā gratiam primo accepimus? Fidē. Jn fide ambulantes in gratiā ambulamus. Uñ hoc meruimus. Quibus noſtris precedētibus meritis? Nō ſequiſq cōpalpet: redeat in cōſcientiā ſuam querat latebras cogitationū ſuaz: redeat ad ſeriē factoz ſuoruz. Nō attendat quid ſit ſi iam aliqd eſt: ſed quid fuerit vt eſſet aliqd. Jnueniet nō ſe dignū fuiſſe niſi ſupplicio. Si ergo ſupplicio dign⁹ fuiſti: z venit ille qui nō peccata puniret: ſed peccata donaret: gratia tibi data eſt: nō merces reddita. Unde vocaꝝ gratia? Quia gratis datur. Non eñ precedētibus meritis eaz emiſti qō accepiſti. Hanc ergo accepit gratiam primā peccatoz: vt eius peccata dimitterētur. Quid meruit. Jnterroget iuſtitiam: inueniet penā. Interroget miſericordiā: inueniet gratiam. Sed hoc pmiſerat deus per pphetas. Itaq cum venit dare qō promiſerat: non ſolū gratiā dedit ſz veritatē. Quo exhibita eſt veritas? Qz factū eſt: qō pmiſſum eſt. Quid eſt ergo gratiā p gratia? Fide pmeremur deuz: z qui dignī nō eramus qō⁹ peccata dimitterenť ex eo qz tñ donū indigni accepimus: gſa vocať. Quid eſt gſa. Gratis data? Quid eſt gſa. Gratis donata nō reddita. Si tibi debebať merces reddita eſt: nō gratia donata. Si aūt vere debebať: bonus fuiſti. Si aūt non merito tuo: vt veruz eſt: malus fuiſti.

Ro. iiij. Credidiſti aūt in eū: qui iuſtificat impiū. Quid eſt qui iuſtificat impiū? Ex impio facit piū. Cogita quid per legez tibi iminere debebat: z quid p gratiā conſecut⁹ ſis. Si cōſecutus aūt es iſtam gratiā fidei: ceris iuſtus z fide: iuſtus eñ ex fide vivit: z pmerebis deū viuendo per fidē. Cum pmeruerīs deū viuendo ex fide: accipies premiuz imortalitatē z vitam eternaz. Et illa gratia eſt. Nā pro quo merito accipies vitaz eternā? Pro gratia. Si eñ fides gratis eſt z vita eterna quaſi merces eſt fidei: videť quidē deus vitā eternam tanq debitam reddere. Cui debitā? Fideli: qz pmeruit illam per fidem. Sed qz ipſa fides gſa eſt: z vita eterna gſa eſt, p gratia. Audi Paulū ap̄m confitentē gratiā: z poſtea debitum expetentē. Confeſſio gratie que eſt in paulo? Qui prius fui blaſphem⁹ z pſecutor et

j. timo. j. iniurioſus: ſed miſericordiā inquit cōſecutus ſum. Jndignū ſe dixit qui cōſequereť. Conſecutū tñ nō per merita ſua: ſed p miſericordiā dei. Audi illū iam flagitantē debitū: qui pmo indebitā ſuſcepat gſaz. Ego

ij. thim. iij. eñ inquit iā immolor: z tps reſolutiōis mee inſtat. Bonū certamē certaui: curſuz conſummaui: fidē ſeruaui: decetero repoſita ē mihi corona iuſtitie. Jaz debitū flagitat iam debitū exigit. Nam vide verba ſequētia. Quā mihi reddet dñs in illa die: iuſtus iudex. Ut ante ſuſciperet gratiā: mſicordez patrē opus habebat: vt premiū gſe: iudicem iuſtū qui nō dānauit impiū: donauit fidelē. Et tñ ſi bene cogites: ipſe dedit fidē pmo: qua eū pmeruiſti y ibi aliqd deberēť. Qō ergo premiū imortalitatis poſtea tribuit: dona ſua coronat: non merita tua. Ergo fratres oēs de plenitudine ei⁹ accepimus. De plenitudie miſericordie eius: de plenitudine bonitaſ eius accepimus. Quid? Remiſſionem pcōz: vt iuſtificaremur ex fide. Et inſup quid? Et gratiā pro gratia: id eſt pro hac gratia in qua ex fide viuimus: recepturi ſumus aliā. Quid tamen niſi gratiā? Nam ſi dixero qz et hoc debeť: mihi aliquid aſſigno quaſi cui debebať. Coronat aūt in nobis deus dona miſericordie ſue: ſed ſi in ea gratia quā primū accepim⁹ perſeueranter ambulemus.

E † Alia lſa hz. Qz lex. [† Lex per moyſen data eſt] que reos te-

Roſſ. v. nebat. Quid enim ait ap̄s? Lex ſubintrauit vt abūdaret delictū. Hoc pderat ſuperbis: vt abūdaret delictū. Multū enim ſibi dabāt z quaſi virib⁹ ſuis multum aſſignabant z non poterāt implere iuſtitiam: niſi adiuuaret ille qui iuſſerat. Supbiā illoꝝ volens domare deus dedit legē. Tāq dicens. Ecce iplete: ne putetis deeſſe inbentē. Non deeſt qui iubeat: ſed deeſt qui impleat. Si ergo deeſt qui impleat: vnde nō implet? Quia natus cū traduce peccati z mortis: de adā natus trazit ſecū quod ibi cōceptū eſt. Cecidit pmus homo: z omnes

j. cor. xv. qui de illo nati ſunt: de illo trazerit? concu piſcentiā carnis. Oportebat vt naſceretur alius hō qui nullā trazit concupiſcēriam hō z homo: hō ad mortē: homo ad vitam. ſicut dicit ap̄s. Qm quidē per hoiez mors z per hominē reſurrectio mortuoruz. Per quē hoiez mors: z per quem hoiez reſurrectio mortuoz? Noli feſtinare. Sequitur z dicit. Sicut eñ in adam oēs moriūtur ſic z in chriſto oēs viuificabūtur. Qui pertinēt ad adam? Oēs qui nati ſunt de adam Qui ad xp̄m. Oēs qui nati ſunt per xp̄m. Quare oēs in peccato? Quia nemo natus eſt preter adā. Ut aūt naſcerētur ex adā? neceſſitatis fuit ex ea dānatione poſſe naſci: per xp̄m volūtatis eſt z gratie. Nō cognunt hoies naſci per chriſtū: nō qz voluerunt nati ſunt ex adam. Oēs tamē qui ex adā cuz peccato peccatores. Oēs qui per xp̄m iuſtificati iuſti. Non in ſe ſed in illo. Nā in ſe ſi interroges: adā ſunt. Jn illo ſi interroges chriſti ſunt. Quare? Qz ille caput dñs noſter ieſus xp̄s: nō cum traduce peccati venit: ſed tñ venit cū carne mortali. Mors peccatoz? pena erat: in dño munus miſericordie erat nō pena peccati. Nō enim aliqd habebat dñs: quare iuſte moreret. Jpſe ait. Ecce venit princeps huius

Jo. xiiij. mundi: z in me nichil inuenit. Quare ergo moreris? Sed vt ſciant oēs: qz voluntatē patris mei facio: ſurgite eam⁹ hinc. Non habebat ille quare moreret: z mortuus eſt Tu habes quare z mori dedignaris. Dignare equo animo pati per meritū tuum: qō ille pati dignatus eſt: vt te a ſempiterna morte liberaret. Homo z homo. Sed ille nō niſi homo: iſte deus z homo. Jlle homo peccati: iſte hō iuſtitie. Moztuus es in adam reſurge in chriſtū. Nam vtrūq debetur tibi. Jā credidiſti in chriſtū: reddes tamē quod debes de adam. Sed non te in eternū tenebit vinculū peccati: qz mortem tuam eternā occidit mors tēporalis domini dei tui. Jpſa eſt gſa fratres mei: ipſa eſt z veritas: qz pmiſſa z exhibita. Non erat iſta in veteri teſtamēto: qz lex minabatur: non opitulabaꝝ iubebat nō ſanabat. Jam guoze oſtendebat non auferebat. Sed illi preparabat medico vēturo cum gratia et veritate: tanq ad aliquē quez curare vult medicus: mittat primū ſeruū ſuum vt ligatum illū inueniat. Sanus nō erat: z ſanari nolebat. Et ne ſanaret: ſanum ſe eſſe iactabat. Miſſa lex eſt: ligauit eū: inuenit ſeū: iam clamabat de ligatura. Uenit dominus: curat amaris aliquātuz z acribus medicamētis. Dicit enim egroto ferto: dicit tolera: dicit noli diligere inūdum: habeto patientiā: curet te ignis continentie ferrū perſecutionuz tolerent vulnera tua. Expaueſcebas q̄uis ligatus: liber ille et nō ligatus bibit quod tibi dat. Prior paſſus eſt vt te cōſolaretur: tanq dicens. Nō times pati pro te: prior patior pro te. Hec eſt gratia z magna gſa. Quis illam digne collaudat? De humilitate chriſti loquor fratres mei. Maieſtatē xp̄i z diuinitatem chriſti quis loquiť in explicando z dicendo? Ut quoquo mō maieſtatē xp̄i loquerēmur nō ſufficim⁹: imo deficimus: totū cogitātibus cōmittimus: nō audiētibus adimplemus. Cogitate humilitatē xp̄i. Sed qs nobis inquis eā explicat: niſi tu dicas: ille intus dicat? Meū illud dicat qui intus habitat: quā q foris clamat. Jpſe vobis oſtēdat gratiā humilitatis ſue: qui cepit habitare in cordib⁹ veſtris. Jam vero ſi in eius humilitate explicāda z irroganda deficimus maieſtatē eius quis loquať? Si verbum caro factū cōturbat nos: in pncipio erat verbū: quis explicabit? Tencte ergo fratres ſoliditatē iſtaz. Lex p moyſen data eſt: [gſa z veritas per ieſum xp̄m facta eſt]. Per ſeruū lex data eſt: reos fecit. Per imperatorē indulgētia data eſt: reos liberauit. Lex per moyſen data eſt. Non ſibi aliqd amplius ſeruus aſſignet: q̄s qō per illum factū eſt. Electus ad magnū miniſteriū tanq fidelis in domo: ſed tñ fu⁹ agere ſm legē poteſt: ſoluere a reatu legis nō poteſt. Lex ergo per moyſen data eſt: gratia z veritas per ieſum chriſtum facta eſt. Et forte aliq dicat. Et gratia z veritas nō eſt facta per moyſen qui vidit deum? Statim ſubiecit. [Deuz nemo vidit vnq]. Et vnde inotuit moyſi deus. Quia reuelauit ſeruo ſuo dñs. Quis dominus? Jpſe chriſtus qui premiſit legē per ſeruum: vt veniret ipſe cū gratia z veritate. Deum enim nemo vidit vnq. Et vnde illi ſeruo quātum capere poſſet apparuit? [† Sed vnigenitus inquit filiꝰ qui eſt in ſinu patris: ipſe enarrabit] quid eſt in ſinu patris?

F † Alia lſa non hz ſed.

In secreto patris. Non enim deus habet finum: sicut nos habemus inuestibus: aut cogitādus est sic sedere quomō nos: aut forte cinctus est vt sinū haberet: sed qz sinus noster intus est: secretū patris sinū patris vocam⁹. In secreto patris ꝺ patrē nouit: ipe enarrauit. Nam deū nemo vidit vnq̄

Exod. iij. Ipse ergo venit: & narrauit quicquid vidit Quid vidit moyses? Moyses vidit nubez vidit angelū vidit ignem. Omnis illa creatura typum dñi sui gerebat: non ipsi⁹ dñi pñtiam exhibebat. Nam q̄z aperte habes in lege. Loquebatur moyses cū dño: cōtra in ☧: sicut amicus cum amico suo. Si queris ipsam scripturam: & inuenis moysen dicentē. Si inueni grām in ꝯspectu tuo: ostē

Exodi xxxiij. de mihi teipsum manifeste vt videam te. Et parum est qz dixit: nñm accepit: non potes videre faciem meā. Loquebat fratres charissimi cū moyse angelus portās typū dñi: & illa oia q̄ ibi p angelum facta sunt futuram istam grām & ☧itatem ꝓmittebant. Qui bene scrutantur legem nouerunt: et cum opportunum est vt & nos aliqd inde dicamus quantum dominus reuelat non tacemus charitati vestre. Illud autē sciatis: quia omnia que corporaliter visa sunt: non erant illa substantia dei. Illa em̄ carneis oculis videmus: dei substantia

Mat. v. vnde videtur? Euangeliū interroga. Beati mundo corde: qz ipsi deū videbunt. Fuerunt hoies q̄ dicerēt: vanitatez sui cordis decepti. Pater inuisibilis est: filius aūt visibilis est. Unde visibilis? Si propter carnem: qz suscepit carnem manifestū est. Illi eñ qui carnem xp̄i viderunt: aliqui crediderunt: aliqui crucifixerunt: & ꝺ crediderūt illo crucifixo mutauerūt. Et nisi ipsaz post resurrectionez palparent: fides ad eos ꝯ reuocaretur. Si ꝑ ꝓpter carnem visibilis filius est: & nos cōcedimus: & est catholica fides. Si aūt añ carnem sicut ipsi dicūt: id est anteq̄ incarnaretur: multum delirant et multuz errant. Facta em̄ sunt illa visibilia corporaliter p creaturam: in quibus typus ostenderet: non vtiq̄ substātia ipa deꝫ

6 monstrabatur et manifestabat. Et hoc attendat charitas vestra leue documētum. Sapientia dei videri oculis non pōt. Fratres: si xp̄s sapientia dei & virt⁹ dei: si xp̄s verbum dei: verbum hois oculis non videt verbum dei videri sic potest? Expellite ergo de cordibus vestris carnales cogitationes: vt vere sitis sub grā: vt ad nouū testamentum ptineatis. Ideo vita eterna promittitur in nouo testamento. Legite vet⁹ testamentum et videte: qz carnali adhuc populo ea quidē precipiebantur q̄ nobis.

Nam vnum deum colere et nobis precipitur. Non accipiens inuanū nomē dñi dei tui. Et nobis precipitur: qđ est scđz preceptum. Observa diem sabbati magis nobis precipitur: qz ꝓcialiter obseruandus ꝑcipitur. Judei em̄ seruiliter obseruabāt diem sabbati ad luxuriam: ad ebrietatem Quanto melius femine eorum lanam facerent: q̄m illo die in neomenijs saltarent. Absit fratres: vt illos dicamus obseruare sabbatum. Spiritualiter obseruat sabbatum xp̄ianus: abstinens se ab ope seruili. Quid est cū ab opere seruili? A peccato. Et unde probamus? Dominum interroga. Omnis qui facit peccatum: seruus Joh. viij est peccati. Ergo et nobis precipitur specialiter obseruatio sabbati. Jam illa omnia precepta nobis magis precipiuntur: & observanda sunt. Non occides. Non mechaberis: non furaberis: non falsum testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem tuam: non concupisces rem proximi tui. Non concupisces vxorem proximi tui. Nonne ista omnia & nobis precipiuntur? Sed quere mercedem: & inuenies ibi dici: vt expellantur hostes a facie tua: et accipietis terram: quam promisit deus patribus vestris. Quia non poterant capere in uisibilia: per visibilia tenebantur. Quare tenebantur? Ne penitus interirent et ad idola laberentur. Nam fecerunt hoc fres mei sicut legitur: obliti tanta miracula q̄ fecit deus coram oculis eorum. Mare diuisum est: via facta est in medijs fluctib⁹: sequentes hostes eorum hisdem aquis operti sunt: per quas illi trāsierunt. Et cū moyses homo dei recessisset ab oculis eoꝝ: idolum petierunt et dixerūt. Fac nobis deos qui nos precedant quia ille homo dimisit nos. Tota spes eorum in homine posita Exodi erat: non in deo. Ecce mortuus est homo: xxxij. nunquid mortuus est deus qui eruit eos de terra egypti? Et cū fecissent sibi imaginem vituli: adorauerunt & dixerunt. Hi sunt dij tui israel q̄ te liberauerūt de terra egypti. Quācito oblīt: tam manifestā gratiam. Quibus ergo modis teneretur populus talis: nisi promissis carnalibus? Ea ibi inuenēt in decalogo legis que & nobis sed non ea promittuntur que nobis. Nobis ꝺ ꝓmittitur? Vita eterna. Hec est au- Jo. xvij. tem vita eterna: vt cognoscant te vnū deū verū: & quē misisti iesum christum. Cognitio dei ꝓmittit. Ipsa est grā p grā. Modo credim⁹: non videmus. Pro ista fide ꝓmiū erit videre qđ credimus. Nouerāt hoc p pete: sed occultum erat añq̄ veniret. Nā ꝺā suspirāt amator: dicit. Unā petij a dño ꝑs. xxvj. mino hāc requirā. Et ḡris ꝺ petat. Forte ei petit terrā lac & mel fluentē carnaliter: cuius spiritaliter ipa ḡrēda sit & petēda: aut forte subiectionē hostiū suoꝝ: aut mortē inimicoruz: aut impia: aut facultates hui⁹ seculi. Ardet ei amore: & multū suspirat: & estuat & āhelat. Videamus ꝺ petit. Unā petij a dño hāc requirā. Quid ē hoc qđ requirit? Ut inhabitē in ꝺ in domo dñi: p omnes dies vite mee. Et puta qz habitas in domo dñi: vñ ibi erit gaudiū tuū? Ut contēpler inquit voluptatem dñi. Fratres mei: vñ clamatis: vñ exultatis: vñ amatis nisi qz ibi est scintilla huius charitatis? Quid desideratis rogo vos? Qđ videri pōt oculis tāgi pōt pulchritudo aliq̄ est q̄ oculos delectat. Nōne martyres amati sūt vehemēt: & q̄n eos cōmemoram⁹: iardescim⁹ in amore? Quid in illis amam⁹ fratres? Wēbra laniata a feris? Quid fedi⁹: si oculos carnis interroges? Quid pulchrius: si oculos mentis interroges? Quid tibi videt adolescens pulcherrimus fur? Quo horrēt oculi tui. Nū ꝺ oculi carnis horrent? Si ipos interroges: nihil illo corpe cōposuit⁹: nihil ordinatius & parilitas membroꝝ: et colozis delectatio: illicit oculos: & tñ cū audis qz fur est fugis hoiem animo. Uides ex alia parte senem curuum: baculo imitētē: vir se monentem: rugis vndiq̄ exaratū: ꝺ vides quod oculos delectet? Audis qz iust⁹ est: amas: amplecteris. Talia nobis premia ꝓmissa sūt fres mei: tale aliquid amate: tali regno suspirate: & talem patriā desiderate si vultis puenire ad id: cū quo venit dñs nr̄: id est ad gratiam et veritatem. Si aūt corporalia premia concupieris a deo: adhuc nō sub lege es: & ideo ipaz legē implebis. Qñ eñ videris abundare ista tpalia in eis qui deum offendūt: mutant gressus tuos: & dicis tibi. Ecce ego colo deū quotidie: ad ecclesiam curro genua mihi trita sunt in oꝛōnibus: & assidue egno: homicidia faciūt homines: rapinas faciūt: & exultāt: & abūdāt bene est illis. Talis ergo querebas a deo? Certe ad gratiam pertinebas. Si gratiaz ideo tibi dedit deus: quia gratis dedit gratis ama: noli ad premium diligere deū: ipe ꝑs. xxvj sit premium tuum. Dicat anima tua. Unā petij a dño hanc requirā: vt inhabitez in domo dñi per omnes dies vite mee: vt contēpler delectationez domini. Noli timere: ne fastidio deficias. Talis erat illa delectatio pulchritudinis: vt semp tibi pñs sit: & nūq̄ satieris immo semp satieris: & nunq̄ satieris. Si em̄ dixero quia non satiaberis: famesserit. Si dixero quia satiaberis: fastidium timeo. Ubi nec fastidium erit nec famo

mes: qđ dicā nescio. Sed deus habet q̄ exhibeat nō inuenientib⁹ quō dicāt: & credētibus quod accipiāt.

Tractatus quartus.

¶ Et hoc est testimoniū iohānis qñ miserūt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad eū vt interrogarēt eū. Tu ꝺs es & ꝓfessus est & nō negauit: & ꝓfessus est qz nō sum ego xp̄s. Et interrogauerūt eū qđ ergo. Helyas es tu? Et dixit nō sū: pheta es tu? et rñdit nō. Dixerūt ergo ei ꝺs es vt rñsum demus his q̄ miserūt nos? Quid dicis de teipo. Ait: ego vox clamātis i deserto dirigite viā dñi: sicut dixit. Esaias ppha. Et q̄ missi fuerāt erāt ex phariseis. Et interrogauerūt eū & dixerūt ei. Quid ergo baptizas si tu nō es xp̄s/nec helias/nec ꝓphe ta? Respōdit eis iohānes dicēs. Ego baptizo in aq̄: medi⁹ aūt vestrū stetit quē vos nescitis ipe ē q̄ post me vēturus ē q̄ añ me fact⁹ est: cui⁹ ego nō sū dignus vt solua eius corrigā calciamenti. Hec in Bethania facta sunt trans iordanez: vbi erat iohānes baptizans. Altera die vidit iohānes ie sum venientē ad se & ait. Ecce agn⁹ dei: ecce qui tollit pcā mūdi. Hic est de quo dixi: post me venit vir qui ante me fact⁹ est: qz prior me erat & ego nesciebam eum. Sed vt manifestet israel ꝓptera ego veni in aqua baptizās. Et testimoniū phibuit iohannes dicēs. Quia vidi spīm descē detē quasi colūbā de celo & māsit super eu: & ego nesciebam eum. Sed qui misit me baptizare in aq̄ ille mihi dixit: sup quē videris spīm descēdēt & manētem sup eum: hic est q̄ baptizat in spiritu sancto.

Epistime audinit sanctitas vestra & optime nost⁹ qñ iohānes baptista quā to ō clarior erat in natis mulierum: et quanto humilior ad cognoscendum dñm tanto meruit eē amicus sponsi: zelans non sibi non suum honorem querens: sed in dicis sui quē tenq̄ pre

eo preibat. Ita q̄ ꝓphetis precedentibus
pnunciare de xp̄o futura conceſſum eſt:
huic aūt digito oſtēdere. Sicut ignorabāt
xp̄s ab his q̄ ꝓphetis nō crediderāt āte-
q̄ veniret: ſic ab eis ignorabāt ⁊ preſens.
Venerat em̄ humiliter primo ⁊ occult⁹ tā-
to occultior quāto humilior. Ppli aūt ſper
nētes ꝓpter ſuperbiam ſuam humilitatem
dei crucifixerunt ſaluatorē ſuū: ⁊ fecerunt
dānatorē ſuū. Sed qui primo venit occul
tus q̄ venit humilis: nūq̄d deinceps non
eſt vēturꝰ manifeſtꝰ q̄ excelſus? Audiſtis
modo pſalmū. Deꝰ manifeſte veniet: deus
p̄ s. xlix. noſter et nō ſilebit. Siluit vt iudicaret: nō
ſilebit cum ceperit iudicare. Non diceret
manifeſtꝰ veniet niſi primo veniſſe occul-
tus: nec diceretur non ſilebit niſi q̄ primo
ſiluit. Quomō ergo ſiluit? Interroga eſaiā
Eſa. liij Sicut ouis ad occiſionē ducꝰ eſt: et ſicut
agnus cotā tōdēte ſe ſine voce: ſic nō ape-
ruit os ſuū. Veniet aūt manifeſtꝰ: ⁊ nō ſile-
bit. Q̄o manifeſtꝰ? Ignis ante eū preibit
p̄s. xlix. ⁊ in circuitu eius tēpeſtas valida. Tempe
ſtas valida tollere habet totam paleā de
area q̄ modo triturat̄: ⁊ ignis incendere
quod tempeſtas abſtulerit. Modo autem
tacet. Tacet iudicio: ſed non tacet p̄cepto
Si em̄ tacet xp̄s: quid ſibi volunt hec euā-
gelia? Quid ſibi volunt voces apoſtolice?
Quid cātica pſalmoꝝ? Quid eloq̄a ꝓphe
tarū? In his oīb⁹ xp̄s nō tacet: ſ tacet mō
ne vindicet: nō tacet vt moneat. Veniet an
tem preclarus in vindicta ⁊ apparebit oī
bus et qui in eū nō credunt. Modo vero q̄
⁊ ſens occultus erat: oportebat em̄ vt cō
tēneretur. Niſi enim contemneretur non
crucifigeretur. Si non crucifigeretur non
funderet ſanguinē quo p̄cio nos redemit
Ut autem daret p̄ciū p nobis crucifixꝰ
eſt: vt crucifigeret contēptus eſt: vt cōtē-
neretur humilis apparuit. Tm̄ q̄ ſi in no-
ete apparuit in corpore mortali: lucernam
ſibi accendit vnde videret. Ipſa lucerna
iohannes erat. De quo iam multa audi-
ſtis: et preſens lectio euangelū verba iohā
nis continet: primo q̄ ꝓncipiū eſt cōfiten
tis: q̄ nō ipe erat xp̄s. Tāta aūt excellētia
erat in iohāne vt poſſet credi xp̄s eſt: ⁊ in
eo pbata eſt humilitas eius q̄ dixit nō ſe
† Textꝰ hꝫ Et. xp̄m eſſe: cū poſſet credi eſſe: † [Ergo hoc
eſt teſtimonium iohannis: q̄n miſerunt in-
dei ab hieroſolymis ſacerdotes ⁊ leuitas
ad eum vt interrogarent eū. Tu q̄s es?]
Nō autem mitterent: niſi mouerentur ex
cellentia auctoritatis eius: quia auſus eſt
baptizare. [Et confeſſus eſt et non negā-
tur]: Quid ꝓfeſſus eſt? [Et cōfeſſus eſt: q̄
b nō ſū ego xp̄s. Et interrogauerūt eū. Quid
ergo. Helyas es tu?] Nouerāt em̄: q̄ pre-
ceſſurus erat helyas xp̄i. Nō em̄ alicui in
cognitū erat nomē xp̄i apud iudeos. Iſtuꝝ
nō eſſe xp̄m putauerūt: nō olim chriſtū nō
eē vēturū cū ſperāt. Sic offenderūt in p̄-
tē offenderūt tanq̄ in humilem lapidem.
Lapis enim ille adhuc paruus erat iam
quidem p̄ciſus de monte ſine manibus:
ſicut dicit daniel ꝓpheta vidiſſe ſe lapi- Dan. ij.
dem p̄ciſum de monte ſine manib⁹. Sed
quid ſequit? Et creuit inquit lapis ille: ⁊ fa
ctus eſt mons magnus: ⁊ implenit vniuer
ſam faciē terre. Videat ergo charitas vſa
quod dico. Chriſtꝰ ante iudeos iam p̄ciſus
erat de monte. Mōtē regnū vult intelligi
iudeoꝝ. Sed regnū iudeoꝝ non impleue-
rat vniuerſaꝫ faciē terre. Inde p̄ciſus eſt
ille lapis q̄ inde natus eſt in p̄ſentia dñi.
Et quare ſine manibus? Q̄ ſine opere vi-
rili virgo peperit xp̄m. Jam ergo erat la-
pis ille p̄ciſus ſine manibus ⁊ oculos
iudeoꝝ: ſed humilis erat. Non immerito:
quia nondū creuerat lapis ille et impleue-
rat orbem terrarum: q̄ oñdit in regno ſuo
q̄ eſt eccleſia q̄ implenit totam faciē terre
Quia ergo nondum creuerat offenderunt
in illum tāq̄ in lapidez: ⁊ factum eſt in eis
quod ſcriptum eſt. Qui ceciderit cōquaſſa Luc. xx.
bitur: et ſuper quos ceciderit lapis ille cō
teret eos. Primo ſuper humilem ceciderūt
excelſus ſuper illos venturus eſt. Sed vt
eos venturus excelſus conterat: primo eos
humilis quaſſauit. Offenderunt in eū ⁊ q̄ſ
ſati ſunt: non contriti ſed quaſſati ſunt: ve-
niet excelſus ⁊ conteret eos. Sed ignoſce-
dum eſt iudeis: quia offenderunt in lapidē
qui nō creuerat. Quales ſunt illi q̄ in ip̄m
montem offendunt? Jā de q̄b⁹ dicā cogno
ſciti⁹: q̄ negāt eccleſiaꝫ toto orbe diffuſam
Non in humilē lapidē ſed in ip̄z montem
offendunt: quod factꝰ eſt ille lapis dū cre
ſceret. Ceci iudei nō viderūt humilē lapi-
dē. Quāta cecitas eſt nō videre montem?
Ergo viderunt humilē ⁊ nō cognouerunt.
Demōſtrāt illis p lucernā. Nā primo ille q̄
maior non ſurrexerat in natis mulierum
dixit. Non ſum ego chriſtus. Dictūq̄ illi
eſt. Nunquid tu es helyas? † Rñdit. Nō † alia lis
ſum. Chriſtus enim premittit ante ſe he- tera ha-
lyam: et dixit non ſum: et fecit nobis que- bet. et oi
ſtionem. Timendum eſt enim: ne min⁹ in- xit.
telligentes contraria putent iohannez di- C
xiſſe q̄ chriſtus dixit. Quodam enim loco
cum dominus ieſus chriſtus in euangelio
quedam diceret de ſe: reſponderunt illi di
ſcipuli. Quomodo em̄ dicunt ſcribe: id eſt Matth.
periti legis: q̄ helyam oportet primū veni xvij.
re? Et ait dñs. Helyas iam venit: ⁊ fecerūt

ei que voluerūt: ⁊ ſi vultis ſcire ipſe eſt io-
hannes baptiſta. Johānes aūt interro-
gatus ſic ſe ꝓfeſſus eſt helyā non eſſe: quō
nec xp̄m eſſe. Et vtiq̄ ſicut verū ꝓfeſſus eſt
xp̄m ſe nō eſſe: ſic verū ꝓfeſſus ē nec helyā
ſe eſſe. Quō ergo cōparabim⁹ dicta p̄conis
cū dictis iudicis? Abſit vt preco mentiat.
Hoc em̄ loquit q̄ audit a iudice. Quare q̄
ille nō ſum helyas: ⁊ dñs ipſe eſt helyas?
Qz in eo dñs ieſus xp̄s p̄figurare voluit fu
turū aduentū ſuū ⁊ hoc dicere q̄ in ſpū he
lye erat iohānes. Et q̄ erat iohannes ad
primum aduentum: hoc erit helyas ad ſe-
cundum aduentum. Quomodo dico aduē-
tus iudicis: ſic duo p̄cones. Juder quidez
ipſe: preco autem duo: nō duo iudices.
Oportebat aūt iudicem primo venire iu-
dicandū: miſit ante primum preconem: yo
canit illum helyam: q̄ hoc erit in ſecundo
aduentu helyas quod in primo iohannes
Nā q̄z intendat charitas veſtra: q̄ verum
dicam. Quando conceptus eſt iohannes:
vel potius quando natus eſt: ſpirituſan-
ctus hoc de illo homine impleto ꝓpheta
uit. Et erit p̄curſor altiſſimi: in ſpū ⁊ vir- Luc. j.
tute helye. Nō ergo helyas: ſed in ſpiritu
⁊ virtute helye. Quid eſt in ſpiritu ⁊ virtu
te helye? In eodem ſpiritu ſancto vice he-
lye: Quare vice helye? Quia q̄ helyas ſe
cundo hoc iohānes in primo aduentu fuit
Recte ergo iohannes ꝓprie reſpōdit. Nā
dominus figurate helyas ipſe eſt iohan-
nes. Jſte aūt vt diri proprie: non ſum ego
helyas. Si figurā p̄curſoris aduertas:
iohannes ipſe eſt helyas. Quod enim ille
ad primum aduentuꝫ: hoc ille ad ſecundū
erit. Si proprietatem perſone interroges:
iohannes iohannes: helyas helyas. Do-
minus ergo ad p̄figurationē recte ipe eſt
helyas. Johannes autem recte ad ꝓprie-
tatem non ſum helyas. Nec iohānes fal-
ſum: nec dominus falſum: nec preco falſuꝫ
nec iudex falſum intelligas. Quis autez
intelligit: niſi qui imitatus fuerit humilita
tem preconis ⁊ cognouerit celſitudinez in
dicis. Nihil enim humili⁹ ipſo precone fra
tres mei: nullum tantum meritum iohan-
nes habuit q̄ de iſta ipa humilitate: q̄ cū
poſſit fallere homines ⁊ putari chriſtus ⁊
haberi pro chriſto. Tante em̄ gratie tante
q̄ excellentie fuit: confeſſus eſt tñ aperte ⁊
dixit. Nō ſum ego xp̄s. Nunq̄d tu helyas
es? Jam ſi diceret helyas ſum: ego iam in
ſecundo aduentu aduenies dominus in
dicaret nō adhuc in primo iudicaret: tāq̄
dicēs. Uētur⁹ eſt adhuc ⁊ helyas. Nō ſuz
inquit helyas. Sz obſeruate humilē ante
quem venit iohannes: ne ſentiatis excel-

ſum ante quez venturus eſt helyas. Nā ⁊
dñs ita cōpleuit: ipſe eſt iohānes baptiſta
qui vēturus eſt helyas. Ipſa p̄figuratio
ne venit iſte: qua p̄prietate venturus eſt
helyas. Tunc helyas per ꝓprietatem he-
lyas erit. Nunc per ſimilitudinem iohan-
nes helyas erat. Medo iohannes per pro
prietatem iohannes eſt: nunc per ſimilitu-
dinem helyas iohānes erit. Ambo preco-
nes ſibi dederunt ſimilitudines ſuas ⁊ te-
nuerunt p̄prietates ſuas. Unus aūt do-
minus iudex: ſiue illo precone precedente
ſiue illo. Et iterrogauerūt eum. Quid ergo D
helyas es tu? Et dixit. Non. [Et dixerūt
ei. Propheta es tu? Et reſpondit nō. † Di † alis Et
xerunt ergo ei. Quis es tu? † vt reſponſum direrūt.
demus his qui miſerunt nos. Quid dicis † alia lit
de teipſo? Ait. Ego vox clamantis in deſer tera non
to.] Eſaias illud dixit. Jn iohāne prophe hꝫ tu.
tia iſta eſaie impleta eſt. Ego vox clama-
tis in deſerto. Quid clamantis? [Dirigite
viam domini: rectas facite ſemitas dei no
ſtri.] Nō vobis videtur preco eſſe: dicere/
exite facite viam? Niſi quod preco exite di
cit: iohannes dicit venite. A iudice repel-
lit preco: ad iudicem vocat iohannes. Im
mo vocat iohannes ad humilem: ne iudex
ſentiatur excelſus. Ego vox clamantis in
deſerto/dirigite viā dñi: [ſicut dicit eſaias
ꝓpheta.] Nō dixit ego ſuz iohannes: ego
ſum helyas: ego ſuz ꝓpheta. Sed quid di
xit? Hoc vocor. Ego vox clamātis in deſer
to/dirigite viam domini: rectas facite ſe-
mitas dei noſtri. Ego ſum ipſa ꝓphetia.
[Et qui miſſi fuerāt/erant ex phariſeis:]
id eſt ex principibus iudeorum. [Et inter
rogauerūt eum ⁊ dixerūt ei. Quid ergo ba
ptiſas: ſi tu non es xp̄s: neq̄ helyas: neq̄
ꝓpheta?] Quaſi audacie videbatur eſſe
baptizare: q̄ ſi in qua perſona/querimus
vtrū tu ſis xp̄s tu dicis te nō eſſe. Querim⁹
ne forte p̄curſor illius ſis: q̄ nouimus ante
aduentū xp̄i venturū eſſe helyam: te eſſe ne
gas. Querim⁹ ne forte aliquis multuꝫ pre
uenies preco es/id eſt ꝓpheta: ⁊ accepi-
ſti hanc poteſtatē: nec ꝓpheꝛ te eſſe dicis
Et non erat ꝓpheta iohannes: maior erat
q̄ ꝓpheta. Dñs de illo tale teſtimoniū de
dit. Quid exiſtis in deſertū videre. Harum
dinē vento agitatā? Utiq̄ nō vento agita- Mat. xj.
ri ſubaudis: q̄ nō hoc erat iohānes q̄ a vē
to moueretur. Qui em̄ a vento mouet: cir-
cūſtat oi ſpū ſeductorio. Sz q̄d exiſtis vide
re hoiem mollib⁹ veſtitū? Ueſtiebatur em̄
iohānes aſperis. i. tunica facta de pilis ca
meli. Ecce q̄ mollibus veſtiunt in domib⁹
regum ſunt. Nō q̄ exiſtis videre hoiez mol
libus veſtitū. Sz quid exiſtis videre? Pro

phetam: Ita dico vobis maior ē ꝓpheta hic: qz ꝓphete longe añ ꝑnūciauerunt. Johānes ꝓtem demōstrabat. Quid ergo tu baptizas / si tu nō es xp̄s / neq; helias / neq; ꝓpheta: [Respōdit eis iohānes † z dixit. Ego baptizo in aqua: medi⁹ autē vr̄m steritq̄ vos nescitis.] Humilis ēm nōvi debatur. z ꝓpterea lucerna accēsa est. Videte quō det locū: dd aliud posset putari: [Ipe est q̄ post me † venit / qui añ me fact⁹ est.] Sicut iam diximus. i. antepositus est mihi: [cuius ego non sum dignus vt soluā corrigiam calciamenti eius.] Quantuz se abiecit: z ideo multū eleuat⁹ est: qm̄ qui se humiliat exaltabitur. Vñ dz videre sancti tas vr̄a: qz si iohānes sic se hūiliauit vt diceret / nō sum ego dignus corrigiā soluere quō hñt humiliari qui dicūt nos baptizamus: nos qō damus nr̄m est: z quod nr̄m est fctm̄ est. Ille dicit / nō ego sed ille: illi dicunt nos. Nō est dignus iohānes soluere corrigiā calciamēti eius. Quod si dignum se diceret ē̄ humilis esset. Et si dignū dicere: ille venit post me qui añ me factus est / cui⁹ tm̄modo corrigiā calciamēti dignus sum soluere: multū se humiliasset. Qñ aūt nec ad hoc dignū se dicit. Vere plen⁹ spiritu sancto erat: qui sic seruus / dñm agnouit z ex seruo amicus fieri mernit. [Hec in bethania facta sunt trās iordanē: vbi erat iohannes baptizās. Altera aut die vidit iohannes iesum venientem ad se z ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.] Nemo sibi arroget z dicat: qz ipse auferet pcā mundi. Unde iam intendite: cōtra ḡs superbos intendebat dignū iohānes. Nō dum erāt nati heretici: z iam ostēdebatur contra illos. Clamabat tūc a fluuio: cōtra quos modo clamat ex euangelio. Venit ihc ſus: z dd dicit ille: Ecce agn⁹ dei. Si agn⁹ dei immocēs: z iohannes agn⁹. An nō z ipe innocens: Sed quis innocēs: quātū innocens: oēs ex illa traduce veniūt: z illa ꝑpagine / de qua cantat gemēs dauid. Ego in iniquitate cōceptus sum: z in pcīs mater mea in vtero me aluit. Sol⁹ ergo ille agn⁹ qui nō sic venit. Nō ēm in iniquitate cōceptus est / qz nō de mortalitate ꝯceptus est: nec eū in pcīs mater ei⁹ in vtero aluit quē virgo cōcepit: ꝑgo pepit: qz fide cōcepit: fide suscepit: ergo ecce agn⁹ dei. Non habet iste traducē. De adā carnē tm̄ assumpsit: de adam peccatum non assumpsit. Qui nō assumpsit de nr̄a massa peccatum: ipse est qui tollit nostrum peccatum. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Nostis quia quidam homines dicunt. Aliqñ nos tollimus pcā hoibus: qz sancti sumus. Si ēm nō fuerit sctūs qui baptizat: quō tollit pcā alteri⁹: cū sit ipse hō plen⁹ pcīs: Contra istas disputatiōes ꝝba nr̄a nō dicam⁹ hūc legamus. Ecce agnus dei: ecce q̄ tollit pcā mundi. Nō sit ꝓsumptio hoib⁹ in homines: nō trāsmigret passer in mōtes. In dño ꝓfidat. Et si leuat oculos suos in montes vī veniet auxiliū ei: intelligat et auxilium eius a dño qui fecit celum z terram. Tāte excellentie iohānes ꝺr ei. Tu es xp̄s dicit non: tu es helias dicit nō: tu es ꝓpheta dicit non: Quare ergo baptizas: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi: post me venit vir q̄ ante me factus est: qz prior me erat. Et post me venit qz posterius natus est ante me fact⁹ quia prelatus est mihi. Prior me erat: q̄z in principio erat verbum: z verbū erat apud deum: z deus erat verbum. [Et ego nesciebam eum dixit. Sed vt manifestaretur † israeli: ꝓpterea veni ego in aqua baptizās. Et testimonium phibuit iohānes dicens: qz vidi spiritu⁹ † de celo descedētem quasi columbam et mansit super eum: z ego nesciebam eum. Sed qui me misit baptizare in aqua: ille mihi dixit. Sup̄ quez videris spm̄ descendentē z manentē sup̄ eū: hic est qui baptizat in spūsancto. Et ego vidi z testimonium perhibui: qz hic est filius dei.] Intendat modicum charitas vestra. Johānes quādo didicit xp̄m: Missus est ēm: vt baptizaret in aqua. Quesitus est quare: vt manifestaret: israeli dixit. Quid profuit baptismum iohannis: Fratres mei si profuit aliquid z modo maneret: z baptizarētur homines in baptismate iohānis: et sic venirent ad baptismū christi. Sed dd ait: Ut manifestetur israeli: id ipsi israeli populo israel vt manifestetur christus venit baptizare in aqua. Accepit ministeriu baptismatis iohannis in aqua penitētie parare viam dño: non existens dñs: ac vbi cognit⁹ est dño supstuo ei⁹ via parabatur: qz cognoscentib⁹ se ipse faci⁹ est via. Itaq; nō durauit diu baptismū iohannis. Sed quō demonstratus est dñs humilis: ideo acciperet baptisma iohannis in quo baptizare ipse dñs: z op⁹ erat dño baptizari: Et ego interrogans ecce respōdeo. Opus erat dño nasci: opus erat dño crucifigi: op⁹ erat domino mori: op⁹ erat dño sepeliri. Si ergo tantam suscepit ꝓ nobis humilitatē: baptisma non erat suscepturus. Et quid ꝓfuit quia suscepit baptisma serui: nisi vt tu nō dedignaueris suscipe baptismū dñi: Intendat charitas vr̄a. Futuri erant aliq̄ in ecclesia exercitoris gratie cathecumini. Fit ēm aliqñ vt videas cathecuminuz ar-

†alia lit tera habet dicens. †alia lit tera habet vetu rus est.

E

Johā. j.

† Als in israel.

† Als de celo post colūbā.

F

Mat. iij.

G

gentem ab oi cōcubitu: vale faciētē sclo: renūciantē oibus q̄ possidebat: z distribuentem pauperibus: z cathecuminus est. Instructus est etiā forte doctrina salutari: supra multos fideles. Timēdū est huic: ne dicat apud semetipm̄ de baptismate sancto quo peccata dimittūr. Quid plus acceptu rus sum: Ecce ego melior sum illo fidele z illo fidele: cogitans aut fideles / aut cōiugatos: aut forte idiotas / aut habentes z possidentes res suas quas ipse distribuit iam pauperibus: et meliorē se esse arbitrans q̄ ille quē iam baptizat⁹ est dedigneť venire ad baptismū dicens. Hoc suz accepturus: quod habet ille. Aut ꝓponat sibi illos quos cōtēnit z quasi sordeat illi hoc accipere q̄ acceperunt inferiores: quia iam videť ipse sibi melior: z tm̄ oia peccata supra illū sunt z nisi aduenerit ad salutare baptismū vbi peccata soluunť cum omni excellentia sua nō pōt intrare in regnū celoꝝ. Sed vt illā excellentiā innitaret ad baptrsmuz suū vt pcā illi dimittereť venit ipse ad baptisma serui sui: z cum ipse non haberet q̄ ei dimittereť: nec quid in illo lauareť susceperit a seruo baptisma z tanq̄ allocutus est filium superbientē z extollentem se ac dedignantē se forte accipere cum idiotis vñ ei posset salus venire. Et quasi dicēs. Quātū te extendis: quantū te extollis: quanta est excellentia tua: quāta ḡa tua: maior pōt ee ē̄ mea: Si ego veni ad vū: tu dedigneris venire ad dñm: Si ego suscepi baptisma serui: tu dedignaris a dño baptizari: Nā vt noueritis fratres mei q: non ex necessitate alicui⁹ vinculi pcī dñs veniebat ad ipm iohannē: sicut dicūt alij euāgeliste cum iohanne. Tu ad me venis: et ego a te debeo baptizari. Et quid / ipse ei respōdit: Sine modo vt impleatur omnis iusticia. Quid est impleatur omnis iusticia: Mori veni pro hominibus: baptizari non debeo pro hominib⁹. Quid est impleatur omnis iusticia: Impleat oīs humilitas. Quid ergo: Non erat suscepturus baptisma a bono seruo: qui passionez suscepit a seruis malis: Intendite ergo baptizato domino. Si propterea baptizauit iohannes vt in eius baptismo dñs ostenderet humilitatē nemo alius baptizaretur baptismate iohānis. Multi autez baptizati sunt baptismo iohannis: baptizat⁹ est z dñs baptismo iohānis z cessauit baptismū iohānis. Deinde iam missus est in carcerem iohannes Deinceps nemo baptizatus inuenitur illo baptismate. Si ergo ꝓpterea venit et iohannes baptizās vt domini humilitas nobis demōstraretur: vt quia ille suscepit a seruo: nos nō dignaremur suscipere a domino: dominū solum baptizaret. Sed si solū dñm iohannes baptizaret non deessent qui putarent sanctius fuisse baptisma iohannis ē̄ xp̄i: quasi baptismate iohannis solus xp̄s meruisset baptizari: baptismate autē christi genus humanum. Intendat charitas vestra. Baptismate christi baptizati sumus: nō tm̄ nos: sed et vniuersus orbis terrarum: et baptizatur vsq; in finem. Quis nostrum potest ex aliqua parte comparari xp̄o: cui se iohannes dixit indignuz soluere corrigiam calciamenti: Si ergo ille xp̄s tante excellentie homo deus solus baptizaretur baptismo iohannis: quid dicturi erant homines: Quale baptisma habuit iohannes: Magnum baptismum habuit: ineffabile sacramentū. Vide: qz solus xp̄s meruit baptizari iohannis baptisma te: atq; ita maior videreť baptisma serui: ē̄ baptisma dñi. Baptizati sunt alij baptismate iohannis: ne melior videretur baptisma iohānis ē̄ xp̄i. Baptizatus est aūt z dñs: vt dño suscipiēte baptisma serui: nō dedignarentur alij serui suscipere baptisma dñi. Ad hoc ergo missus erat iohānes sed nouerat xp̄m / an nō nouerat: Si non nouerat: quare dicebat q̄ venit ad fluuiū xp̄s. Ego a te debeo baptizari: hoc est: scio quis sis: Si ergo ia nouerat: certe tūc cognouit q̄ videret columbam descendentez. Manifestū est quia columba nō descendit super dñm: misi postea ē̄ ascendit de aqua baptismi. Dñs baptizat⁹ ascēdit ab aqua: aperti sunt celi: et vidit super eum columbam. Si ergo post baptisma descendit columba: anteq̄ baptizaretur dominus: dixit illi iohannes. Tu ad me venis. Ego a te debeo baptizari. Ante illuz nouerat qui dixit. Tu ad me venis. Ego a te debeo baptizari. Quō ergo dixit: et ego nesciebā eū: sed qui me misit baptizare in aqua ille mihi dixit. Super quem videris spiritum descendentem sicut columbam z manentem sup̄ eum: hic est qui baptizat in spūsancto. Non parua questio est fratres mei. Si vidistis questionem non parū vidistis: superest vt ipsius solutionē dñs det. Tamen illud dico: si vidistis questionez non est parum. Ecce positus est iohannes ante oculos vestros: stans ad fluuium iohānes baptista. Ecce venit dñs adhuc baptizandus: nondum baptizat⁹: audi vocē iohānis. Tu ad me venis: Ecce a te debeo baptizari Ecce iam cognoscit dñm: a quo vult baptizari: baptizatus dñs ascendit ab aqua: aperiūtur celi: descendit spiritus. Modo illum cognoscit iohānes. Si modo illuz cognoscit:

cui dixit antea: ego a te debeo baptizari:
Si autem non eum modo cognoscit: quia iam nouerat eum: quid est quod dixit: non noueram eum: sed qui me misit baptizare ille mihi dixit. Sup quē videris spīm descendentem et manentem super eum sicut columbam: ipse est qui baptizat in spiritu sancto. Fratres si ista q̄stio hodie soluatur grauatyos: non dubito: quia iam multa dicta sunt. Sciatis aūt talez istā questionem esse vt hec sola perimat partez donati. Ad hoc dixi charitati vestre vt intentos vos facerē: similiter vt soleo simul et oetis p nobis et p vobis: vt et nobis det dominus digna loqui: et vos digna capere mereamini. Interim hodie dignanim differre. Sed hoc breuiter dico interim: donec soluatur. Interrogate pacifice sine rixa: sine cōtētione: sine altercationibus: sine inimicitijs: et vobiscum querite: et alios interrogate et dicite. Hanc questionez proposuit hodie eps noster. Aliqn si dns cōcesserit solutyr eaz Sine soluatur: siue nō soluatur: putate me proposuisse quod me monet. Moneo: et enim multum: dicit iohannes ego a te debeo baptizari: tanq̄ christo cognito. Si enim nō nouerat eum a quo voluit baptizari: temere dicebat: ego a te debeo baptizari. Nouerat ergo eum. Si nouerat eum: q̄d est ergo quod dicit non noueram eū: sed q̄ me misit baptizare in aq̄ ipe mihi dixit. Sup quem videris spīm descēdētē et manentē super eū sicut colūbam: ipse est q̄ baptizat in spiritu sancto. Quid dicturi sunt: Quia ne ad illum venisset dominus baptizand⁹: ait ipse scimus qn venerit columba. Ne forte ibi latet ar: legātur alij euāgeliste: qui planius illud dixerūt: et inuenimus aptissime tunc descēdisse colūbā cū dns ab aqua ascēdit. Super baptizatum enim xpm aperti sunt celi: et vidit spīm sc̄m descēdentē: si iam baptizatum cognouit: venienti ad baptisma quō dicit: ego a te debeo baptizari: Hāc vobiscum interim ruminate: hanc vobiscum cōferte: hanc vobiscum tractate. Prestet dns deus noster: vt ātēq̄s a me audiatis alicui vestrum priori eam reuelet. Tamē fratres hoc sciatis: q: p illius q̄stionis solutionem pars donati de baptismi gra vbi nebulas obtēdūt iperitis et rhetia tēdūt auib⁹ volātibus si frōtē habeant olno nō habebunt: oino eorum ora claudent.

Tractatus quintus.

¶Et ego nesciebaz eū. Sed q̄ misit me baptizare i aq̄ ille mihi dixit. Sup quē videris spīm descēdētē et manētē sup eū: hic ē q̄ baptizat in spūsctō.

Icut dns voluit: ad diem promissionis nre pueni: mus. Prestabit etiā hoc: vt ad ipsius p̄missionis redditionē puenire possi mus. Tūc em ea q̄ dixim⁹ et nobis et vob⁹ vtilia sunt. si ab ipo sunt. Que autem ab domine sunt mendacia sunt: sicut ipse dixit dns noster iesus xps. Qui loquitur mendaciū: de suo loquitur. Nemo habet de suo: nisi mendacium et petīm. Si quid autem homo habet veritatis atq̄ iusticie: ab illo fonte est quez debem⁹ tire in hoc heremo: vt ex eo quasi guttis q̄dūsdā irrorati: te in hac pegrinatione interim consolatione deficiamus in via venire ad ei⁹ reīem satietatēq̄ possimus. Si ergo qui loquitur mēdaciū de suo loquit: q̄ loquit veritatē de deo loquit: verax iohānes: hitas xps. Verax iohānes: sz ois verax: a veritate verax est. Si g̃ verax iohannes et verax esse hō non pōt nisi a vitate: a q̄ erat verax nisi ab eo q̄ dixit. Ego sum veritas? Non ergo posset dicere: aut veritas cōtra veracem: aut verax contra veritatem. Ueracez veritas misit: et ideo verax erat quoniam a veritate missus erat si veritas iohannem miserat: christ⁹ eū miserat. Sed quod christ⁹ cuz patre facit: pater facit: et quod pater cū christo facit: christus facit: nec seorsum pater aliquid facit sine filio: nec seorsum aliquid filius sine pr̄e Insperabilis charitas: inseparabilis vnitas: inseparabilis maiestas: inseparabilis potestas: secundum hec verba que ipse posuit. Ego et pater vnum sumus. Quis g̃ misit iohannem? Si dicamus, pater verum dicim⁹: si dicamus filius verum dicimus manifestius autem vt dicamus pr̄ et filius Quē misit ergo pr̄ et filius vn⁹ deus misit: q: filius dei dixit: ego et pater vnū sumus Quomodo ergo nesciebat eū a quo missus est? Dixit em. Ego nesciebā eū: sed q̄ me misit baptizare in aqua ipe mihi dixit. Interrogo iohannē: q̄ te misit baptizare in aqua quid tibi dixit? Super quem videris spīm descendentem sicut columbam: et manentem super eum: ipse est qui baptizat in spiritu sancto. Hoc tibi o iohannes dixit qui te misit: manifestum est: quia hoc. Quis ergo te misit? Forte pater? Uerus deus pater et veritas dei filius: si pater sine filio te misit: deus sine veritate te misit. Si ideo autem verax es q: veritatē loq̄ris et exveritate loq̄ris: nō te misit pr̄ sine filio: sed simul te misit pater et filius. Si g̃ et filius te misit cū patre: quō nesciebas eum a g̃ missus es? Quem videras in veritate ipse te mi-

A

matt. iij.

Jo. xiiij.

Joh. x.

B

C

sit vt agnosceret in carne et dixit. Sup quē videris spīm descendentē sicut colūbam et manentē sup eū: ipe est qui baptizat in spū sctō. Hoc audiunt iohānes vt nosset eū quē non nouerat: an vt pleni⁹ nosset quē iā noverat? Si em oi ex parte nō nosset venieti ad fluniū vt baptizaret: non diceret. Ego a te debeo baptizari: et tu venis ad me? Noverat ergo. Quando aūt colūba descēdit: iam baptizato dño: et ab aqua ascēdēte: at si ille qui eū miserat dixit: sup quē videris spīm descendentē sicut columbā et manētez sup eū: ipse est qui baptizat in spūsancto: et non nouerat eum: sed colūba descēdēte cognouit eum. Columba ño tūc descēdit qñ dns ab aqua ascendit. Tunc aūt cognouerat iohannes dīm qñ ad eū dns ad aquā veniebat: manifestat nobis q: iohānes ſm aliquid nouerat ſm aliquid non nouerat dīm. Nisi autez hoc intelleximus: mendax erat. Quō ergo erit verax agnoscēs q̄ dixit. Tu ad me venis: ego aūt a te debeo baptizari? Verax est cuz hoc dicit. Et quō rursum verax est cū dicit. Ego non nouerā eū: sed qui misit me baptizare in aqua ipse mihi dixit: sup quē videris spīm descēdētē sicut columbā et manētē sup eū: ipe est q̄ baptizat in spūsctō? Innotuit p colūbaz dns nō ei q̄ se nō nouerat: sz ei q̄ in eo aliq̄d noverat: aliquid nō nouerat. Nostrū est ergo q̄rere q̄d in eo iohānes nondū nouerat: et p colūbaz didicit. Quare missus est iohānes baptizās: iam memini me ēptum potui dixisse charitati vestre. Si em baptismū iohānis necessarium erat saluti nre: et mō debuit exerceri. Nō ei mō nō saluanē hoies: aut mō plures nō saluanē: aut alia tunc salus erat et alia mō. Si mutat⁹ est xps: mutata est salus. Si salus in xpo et idēipse est xps: eadē nobis sal⁹ est. Sz q̄re missus est iohannes baptizās? Q: oportebat baptizari rpm. Quare oportebat baptizari xpm Q: oportuit nasci xpm: q: oportuit crucifigi xpm. Si enim vt xp̄s humilitatis demōstraturus aduenerat et seipm factur⁹ ipaz hūilitatis viā: in oib⁹ ab eo implēda erat hūilitatis auctoritatē dare baptismo suo/ huic dignatus est: vt cognoscerēt serui sui quāta alacritate deberent currere ad baptismum domini: qñ ipse non dedignatus est suscipere baptismum serui. Donatum em erat hoc iohanni: vt ipsius baptismum diceretur. Hoc attēdat et distinguat et noverit charitas vestra. Baptismum quod accepit iohannes: baptismuz iohannis dicum est. Solus tale donum accepit. Nullus ante illum iustorum: nullus post illum vt acciperet baptismum: quod baptismuz ipsius diceret. Accepit quidē. Nō em a se possit aliq̄d. Si em a se q̄s loquit: mēdaciū de suo loquitur: Et vñ accepit: misi ab ipso dño iesu xpo? Ab illo vt baptizare posset accepit: quē postea baptizauit. Nolite mirari. Sic em hoc fecit xp̄s in iohanne/ quō quiddā fecit in matre. De christo em dictū est. Omnia per ipsum facta sunt. Si ois p ipsum et maria per ipsum facta est: de qua postea natus est xp̄s. Intēdat charitas vestra. Quō creauit mariaz et creat⁹ est p mariā: sic dedit baptismū iohāni/ et baptizat⁹ est a iohanne. Ad hoc g̃ accepit baptismū a iohanne: vt accipiēs quod inferius erat ab inferiore: ad id quod superius erat honoraretur inferiores. Sed quare non solus ipse baptizatus est a iohāne: si ad hoc missus erat iohannes p quez baptizaret xp̄s vt pararet viam dño/ id est ipsi xpo. Et hoc iam diximus. Sed cōmemoramus: que necessaria sunt presenti q̄stōi. Si solus dns noster iesus xp̄s baptizat⁹ esset baptismate iohannis: tenete quod diximus: non tātum valeat seculum/ vt deleat a cordibus vestris/ quod ibi scripsit spiritus dei. Nō tantum valeant spine curaruz/ vt suffocēt semē quod semin atur in vobis. Quare em cogimur eadem repetere/ nisi q: de memoria cordis vestri/ secuti non sumus? Si ergo solus dominꝰ baptizatus esset/ baptismate iohannis/ non deessent qui sic eū haberent/ vt putarent baptismum iohānis/ maiorē esse/ q̄m esse baptisma xp̄i. Diceret em. Usq̄adeo illō baptisma maius est: vt solus xp̄s baptizari meruisset. Ergo vt daretur nobis a dño exempluz humilitatis/ ad percipiendū salutē baptismatis. Christus suscepit quod ei opus non erat: sed p pter nos opus erat. Et rursus ne hoc ipm quod accepit a iohanne christus prepone retur baptismati christi: permissi sūt et alij baptizari a iohanne. Sed q̄ baptizati sunt a iohanne: non eis sufficit. Baptizati sunt enim baptismo christi: qui non baptismuz xp̄i erat baptismum iohannis. Qui acciperunt baptismum xp̄i: baptismum iohannis non querunt. Qui acceperūt baptisma iohannis: baptismū christi quesierunt. Ergo christo sufficit baptismū iohānis. Quomodo non sufficeret: qñ nec ipsum erat necessariū? Illi ei nullū baptismū erat necessariū: sed ad hortandos nos ad baptisma suū suscepit baptismū serui. Et ne pponere tur baptismū serui baptismo dñi: baptizati sunt alij baptismate ꝓserui. Sz q̄ baptizati sunt baptismate cōserui: oportebat vt baptizarēt baptismate dñi q̄ aūt baptizāt baptismate dñi: nō op⁹ hñt baptismate cō

serui. Cū ḡ accepat iohēs baptismuz qđ ppie iohīs diceret. Dñs aūt iesus xp̄s baptismū suū noluit alicui dare nō vt nemo baptizaret baptismo dñi: sz vt semp ipe dominus baptizaret: id est quos ministri dñi baptizaturi erant dñs baptizaret non illi.

de pf. di. iiij. Aliō est enim. D

Aliud est em̄ baptizare p̄ ministeriū aliud baptizare p̄ potestatem. Baptisma em̄ tale est quale s est ille in cuius potestate dat̄ non qualis est ille p̄ cuius ministeriū dat̄.

de pf. di. iiij. baptismus iiij. sē. di. v. cāp. j. in princ.

Tale erat baptismum iohannis qualis iohannes. Baptisma iustum tangz iusti tamen hominis. Sed qui acceperat a dño talem gratiam et tantam gratiam: vt dignꝰ esset preire iudicem et cum digito ostendere et implere vocem prophetie illius. Vox clamantis in deserto parate viam domini Tale autem baptisma domini: qualis dñs Ergo baptisma domini qualis dñs. Ergo

iiij. sē. di. v. c. ij. an te mediū

baptisma dñi diuinū: qz dñs deus. Potuit aūt dñs iesus xp̄s si vellet dare potestatem alicui seruo suo vt daret baptismū suū tangz vice sua transferre a se baptizandi potestatem z constituere in aliquo seruo suo: et tantam vim dare baptismate translato in seruo: quātā vim haberet baptisma datū a dño. Hoc noluit: vt in illo spes esset baptizatorum /a quo se baptizatos agnoscerent

j. Cor. j.

Noluit ergo seruū ponere spem in seruo. Jōz clamabat apls: cū videret homines volentes ponere spem in seipo. Nūqđ paulus p̄ vobis crucifixus est: aut in nomine pauli baptizati est⁹? Baptizauit ergo paulus tangz minister: non tangz ipsa potestas Baptizauit autem dñs: tangz potestas. Intendite. Et potuit hanc potestatem seruis

de pf. di. iiij. Aliō in medio ꝑ. Si em̄

dare z nolut. Si enim daret hanc potestatem seruis /id est vt et ipsorum esset qđ domini erat /tot essent baptismata quot essent serui: vt quomodo dictum est: baptisma iohānis/sic diceretur baptisma petri/baptisma pauli/baptisma iacobi/thome/matthei/bartholomei. Illud em̄ baptisma iohannis dictum est. Sed forte aliquis exist et dicit. Proba nobis: qz illō baptisma iohannis dictum est. Probabo/ipa veritate dicente: quando interrogauit iudeos. Baptisma iohannis vnde est: de celo/an ex

mat. xxi. iiij. sē. di. v. cāp. ij. in fi.

hominibus? Ergo ne tot baptisma dicerētur /quot essent serui/qui baptizabant accepta potestate a dño/ sibi tenuit dñs baptizandi potestatem: seruis ministeriū dedit. Dicit se seruus baptizare: recte dicit: sicut apostolus dicit. Baptizaui autem

j. Cor. j.

et stephane domum: sed tanquā minister. Jdeo si sit malus/et contingat illi habere ministeriū/et si eum homines non nouerunt et deus eum nouit: permittit deꝰ baptizare per eum qui sibi tenuit potestatem Hoc autem iohannes non nouerat in domino. Quia dñs erat nouerat: qz ab ipo debat baptizari: nouerat z confessus est: qz veritas erat ille /z ille verax missus a veritate hoc nouerat. Sed quid in eo nō nouerat? Quia sibi retenturus erat baptismatis sui potestatē /z non eā trāsmissurus /et trāslaturꝰ in aliquē seruū. Sed sine baptizaret in ministerio fuꝰ bonꝰ /sine baptizaret i ministerio seruꝰ malus: nesciret ille q̄ baptizareť baptizari /nisi ab illo q̄ sibi tenuit baptizandi ptātē. Et vt noueritis fratres /qz hoc in illo non nouerat iohannes/ z hoc vidicit p̄ columbam. Dñm em̄ nouerat: sed eū baptizandi sibi ptātē retēturuz z nulli seruo eā datorū /nondum nouerat. Scōm hoc dixit. Et ego nesciebā eū. Et vt noueritis qz hoc ibi didicit: attendite seīa tia. Sz q̄ misit me baptizare in aqua ipse mihi dixit. Super quē videris spm̄ descēdētē sicut colūbā z manentē sup eū: hic est q̄ baptizat in spūsctō. Quid ipse est? Dñs? Sed iā nouerat dñm. Ergo put ate hucusqz dixisse iohānē/ego nō nouerā eū. Sed q̄ me misit baptizare in aqua ipse mihi dixit Querimus q̄d dixit. Sup quē videris spm̄ descēdētē sicut colūbā: et manētem sup eū ipse est. Sed q̄d ipe est? Quid me volnit p̄ columbā docere/qui me misit: qz ipse erat dominus? Jam nouerā /a quo missus erā. Jam noueram eum: cui dixi. Tu ad me venis baptizari? ego a te debeo baptizari. Usqđadeo ergo noueram dominum/vt ego ab eo vellem baptizari: nō vt a me ipse baptizaretur. Et tunc mihi dixit. Sine modo impleatur omis iusticia. Pati vem: baptizari non vem? Impleatur omnis iusticia ait/mihi deus meus: impleatur omnis iusticia. Doceam /perferam plenam humili tatem. Noui superbiens in futuro populo meo noui aliquos in aliqua excellentioi gratia futuros homines vt cum viderint idiotas aliquos baptizari /illi quia meliores sibi videntur/ sine continentia/ sine eleemosinis /sine doctrina dedignabuntur fortasse accipere/quod illi inferiores acceperunt. Oportet vt sanem eos: vt non dedignentur venire ad baptisma dominī: quia ego veni ad baptisma serui. Jam ergo hoc nouerat iohannes: et nouerat dominum. Quid ergo docuit columba? Quid voluit per columbam: id est spiritumsanctum? sic venientem docere/qui miserat eum: cum ait. Super quē videris spiritū descēdentē sicut columbam/et manentem super eum: ipse est. Quis ipse est? Dominꝰ? Noui. Sz nunquid hoc iam nouerat/qz dñs ille habens baptizandi potestatem in illo seruo daturus esset: vt omnis qui baptizaꝝ p̄ seruī ministeriū /non impugnet seruo sed dño Nunqđ hoc iā noueras? Nō hoc nouerā ab eo q̄ mihi dixit. Sup quē videris spm̄ descendentem sicut columbam /z manentē super eum: ipse est q̄ baptizat in spiritusancto. Non ait ipe est dñs nō/ ait ipe est xp̄s non ait ipe est iesus /non ait ipse est qui natus est de virgine maria posterior: te z postea: non ait hoc. Jam em̄ hoc nouerat iohannes. Sed qđ nō nouerat? Tātā potestatez baptismatis ipm̄ dñm habituꝝ et sibi retēturū: siue p̄tē in terra: siue absentē corpore in celo: et p̄sente matestate sibi retētuꝝ baptismatis potestatem: ne paulꝰ diceret de baptisma meū: ne petrus diceret de baptisma meū. Jdeo videte z intendite vocē apostoloruz. Nemo apostoloꝝ dixit baptisma meū. Quāuis vnū oim esset euangeliū: tamen inuenies dixisse euāgeliū meū nō inuenis dixisse baptisma meū. Hoc ḡ dicit iohānes fratres mei. Nō didicit iohannes per columbā: discam⁹ et nos. Nō em̄ colūba iohānē docuit z ecclesiā nō docuit: cui ecclesie dictū est. Una est columba mea. Colūba doceat colūbā. Nouerit colūba: quod iohannes didicit per columbam Spiritussanctus in specie columbe descēdit. Hoc autem qđ discebat iohannes per colūbam: quare in columba didicit? Oportebat em̄ vt disceret: ne hoc forte oportebat vt nisi per colūbā disceret. Quid dicaz de colūba fratres mei? Aut qñ mihi sufficit facultas vel cordis vel lingue dicere q̄ mō volo? Et forte nō digne volo quō dicendum est: nec sic tñ possum dicere quō volo: quātominꝰ quō dicēdū est? Ego a meliore audire hoc vellē non vobis dicere. Discit iohānes eū quē nouerat: sed in eo discit in

de pf. di. iiij. baptismus ꝑ. qđ nouerat.

q̄ em̄ non nouerat. In q̄ nouerat nō discit Et qđ nouerat? Dñm. Quid nō nouerat? potestatē dñici baptismi in nullum hominem a dño traſturam: sed ministerium

iiij. sē. di. v. c. ij. qz minister. rium in princ.

plane transiturum: potestatez a dño: in neminem ministroz: ministerium z in bonos et in malos. Nō exhorreat colūba ministerium malorꝝ: respiciat dñi potestatē. Quid tibi facis malus minister? vbi bonꝰ est dñs Quid te impedit maliciosus preco? vbi benuolus est iudex? Johannes didicit per

de pf. di. iiij. baptismus vers. non erhorrear. iij. sē. di. v. c. ij. qz

columbaz hoc. Quid est quod didicit? Ipe repetat. Ipse mihi dixit inquit. Sup quez videris spiritum descendentem sicut columbam et manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritusancto. Non ergo te decipiant/o columba seductores: qui discunt nos baptizamus. Colūba agnosce qđ docuit colūba. Hic ē q̄ baptizat in spūsctō Per colūbā discit qz hic est. Et tu eius potestate putas te baptizari cuius ministerio baptizaris? Si hoc putas: nōdum es in corpore columbe. Non mirandum: qz simplicitatem non habes. Simplicitas enim marime p̄ colūbam demonstrať. Quare p̄ simplicitatē colūbe didicit iohānes: hic est q̄ baptizat in spiritusancto frēs mei: nisi qz columbe non erant: erant q̄ ecclesiam dissipauerunt. Accipitres erāt: milui erāt. Nō laniat colūba: z vides eos inuidiaz nobis facere quasi de psecutiōib⁹ quas passi sunt Corporales q̄de passi quasi persecutiones cum essent flagella dñi manifeste dātis disciplinam ad tempus ne dānet in eternuz si eā nō cognouerint seqz correxerint. Illi vero psequunt ecclesiā: qui dolis psequuntur. Illi grauius cor feriunt: q̄ lingue gladio feriunt. Illi acerbius sanguinē fundūt q̄ christum quantū in ipsis est in homine occidunt. Perterriti videnť: quasi iudicio potestatum. Quid tibi faciat si bonus es: Si aūt malus es: time potestatē. Nō em̄ frustra gladiuz portat: dicit apostolꝰ. Tuū gladium noli educere: quo pcutis christuz Christiane: quid tu psequeris in christiano? Quid in te persecutus est imperator? Carnem persecutꝰ est: tu in christianos spiritum persequeris. Nō occidis tu carnem et tamen nec carni parcūt. Et tñ quotquot potuerunt cedendo necauerunt: nec suis nec alienis pepercerunt. Notum est hoc omnibus. Jnuidiosa est potestas: quia legitima est. Jnuidiose facit quia iure facit: sine inuidia facit: qz preter leges facit. Attēdat vnusquisqz vestrum fratres mei: quid habeat christianus. Quod homo est/commune cū multis: qđ xp̄ianus est: secernitur a multis: et plus ad illuz pertinet qđ xp̄ianus ēz qđ homo. Nam quod christianus/renouatur ad imaginē dei a quo homo factus est ad imaginem dei: quod aūt hō posset et malus: posset et paganꝰ: posset et idolatre. Hoc tu psequeris in xp̄iano: qđ melꝰ habet. Hoc enim illi vis auferre: vnde vivit. Viuit cū temporaliter fm̄ spiritū vite quo corpus animať. Vuit aūt ad eternitatem: sz baptisma quod accepit a dño. Hoc illi vis tollere qđ accepit a dño. Hoc illi vis tollere vñ viuit. Latrones eos quos volūt spoliare sic volūt vt ipi plus habeāt et illi minꝰ habeāt. Tu z tollis huic: z apō te nō erit plꝰ. Nō ei plꝰ tibi fit qz huic tollis. Sz vere hoc faciūt: qđ hi q̄ tollūt aiam. Et alteri tollūt z ipi duas aias nō habēt. Quid ergo? Vis auferre: vnde tibi displicet? Quē vis rebaptizare? Dare non potes quod tā

Matth. xxviij.

habet: sed facies negare quod hz. Quid acerbius faciebat paganus: pſecutor ecclesie: exterebātur gladij aduersus martyres: emittebātur bestie: ignes admouebātur. Ut quid ista: Ut diceret q̄ ista patiebatur: nō sum christianus. Quid doces cū tu quē vis baptizare: nisi vt pꝛio dicat nō sum xp̄ianus: Ad quod aliquādo persecutor pferebat flāmam: ad hoc tu producis linguā. Seducendo facis: qđ ille occidendo non fecit. Et quid est qđ daturus es: et cui daturus es: Si tibi verū dicat et non seduct⁹ a te mētiatur: dicturus est habeo. Interrogas. Habes baptisma: Habeo dicit. Quādiu dicit habeo: inquis. nō tuz daturus. Et noli dare. Quod enim vis dare herere in me nō potest: q̄ quod accepi auferri a me nō potest. Sed tamē expecta: vidēā quid meyis docere. Dic inquit primo nō habeo sed hoc habeo. Si dixero nō habeo mentiar. Quod habeo habeo. Nō habes inquit. Doce q̄ non habeo. Malus tibi dedit. Si malus christus: malus mihi dedit. Nūquid malus christus: Sed non christū tibi dedit. Quis ergo mihi dedit: Respōde. Ego me a christo scio accepisse. Dedit tibi inquit ſz traditor nescio quis: nō christū. Uide ergo quis fuerit minister: vide quis fuerit pꝛeco. De officiali non disputo: iudicē attendo. Et forte qđ obijcis officiali mentiris. Sed nolo discutere officialis sui cām. Cognoscat dñs ambosum. Forte si exigam vt pbes: nō pbas. Immo mētiris. Probatum est te pbare non potuisse. Sed nō ibi pono causam meam: nec cum studiose cepero defendere hoies innocentes putes me spem meā vel in hominibus innocētibus posuisse. Fuerint homines quales libet. Ego a xp̄o accepi: a christo baptizatus sum. Nō inquit: sed ille episcopus te baptizauit: et ille epꝰ illis cōmunicat. A xp̄o tuz baptizatus: ego nouu. Unde nosti: Docuit me colūba quaz vidit iohānes. O milue male: me nō dilanies a visceribus colūbe. In colūbe mēbris numeror: q̄ qđ columba docuit hoc nouī. Et docuit hoc: Nescio. Tu mihi dicis ille te baptizauit: aut ille te baptizauit: per colūbā mihi tibi dicit. Hic est qui baptizat. Cui credo: Wiluo an columbe: Certe tu mihi dic vt per illā lucernam cōfundaris: quia cōfusi sunt et priores tui inimici pares tui pharisei: qui cū interrogarent dominū in qua potestate ista faceret: interrogo et ego vos inquit vnū istū sermonē. Dicite mihi. Baptismū iohānis vnde erat: De celo an ex hoibus: Et illi qui pꝛeparabāt iacularī dolos irretiti sunt qōne: ceperūt volue-
re apud semetipsos et dicere. Si dixerim⁹ q̄ de celo est: dicturus est nobis: quare nō credidistis ei: Johannes em̄ dixerat de dño. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit peccata mundi. Quid ergo queritis: in q̄ ptāte agni facio. O lupi: i ptāte agni facio que facio. Sed vt nossetis agnū: quare non credidistis iohānī qui dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi: Sciētes ergo illi dd dixisset iohānes de dño: dixerūt apud se. Si dixerimus q̄ de celo est baptismuz iohānis: dicet nobis. Quare non credidistis ei: Si dixerimus q̄ ex hoibus est lapidabimur a populo: q̄ sicut pphetā habēt iohānē. Hinc timebāt homines: hinc veritatez fateri confundebātur. Tenebre tenebris rñderunt: sed a luce separate sunt. Quid enim rñderunt: Nescimus. Qđ sciebant dixerūt nescimus. Et dñs nec ego dico vobis inquit i qua potestate ista facio. Et cōfusi sunt primi inimici. Unde: De lucerna. Quis erat lucerna: Johānes. Probamus q̄ lucerna erat: Probamus. Dñs em̄ dicit. Ille erat lucerna ardēs et lucens pꝛobam⁹ q̄ et de ipso confusi sunt inimici. Psalmū audi. Parauī lucernaz xp̄o meo: inimicos ei⁹ induā confusione. Adhuc in hac vite tenebris ad lucernā fidei ambulamus. Teneam⁹ et nos lucernā: iohannem ꝓfundam⁹ et inde inimicos xp̄i: imo ipse cōfundat inimicos suos per lucernam suaz. Interrogem⁹ et nos qđ dñs iudeos: interrogem⁹ et dicamus. Baptisma iohānis vnde est: De celo an ex hoib⁹: Quid dicturi sunt. Uidete si nō et ipsi tanḡ inimici de lucerna ꝓfundātur: Quid dicturi sunt: Si dixerint ex hoibus: et ipsi sui eos lapidabunt. Si aūt dixerint de celo: dicam⁹ eis: quare ergo nō credidistis ei: Et dicūt fortasse: credim⁹ ei. Quo ergo dicitis q̄ vos baptizatis: et iohānes dicit: hic est qui baptizat. Sed ministros inquiūt tanti iudicis iustos opz esse: per quos baptizat. Et ego dico et oēs dicimus q̄ iustos opz esse tanti iudicis ministros. Sint ministri iusti si volūt. Si autē noluerint esse iusti q̄ in cathedra moysi sedēt: securū me fecit magister me⁹. De quo spūs eius dixit. Hic est qui baptizat. Quo securū me fecit. Scribe et pharisei super cathedram moysi sedēt: que dicūt facite: que autez faciunt: facere nolite. Dicunt em̄: et nō faciūt. Si fuerit minister iustus: cōputo illuz cū paulo: cōputo illum cū petro: cuz istis cōputo iustos ministros: qui vere iusti ministri: gloriā suā nō querūt. Ministri enim sunt: p iudicib⁹ hūi nolūt: spem in se poni exhorrescūt. Ego cōputo cuz paulo iustum ministrum.

j.cor. iij. de pse. dist. iiij. baptis. mus. ij. Negq; iiij. sen. di. v. cap. in me.

Quid em̄ dicit paulus: Ego plātauī: apollo rigauit: sed deꝰ incrementū dedit. Neq; qui plātat est aliquid neq; qui rigat: sed q̄ incrementū dat deus. Cui vo fuerit superbus minister: cū diabolo cōputat: sed non ꝓaminat donū xp̄i. Qđ per illū fluit purest: qđ per illū transit liquidū: venit ad terrilē terrā. Puta q̄ ipse lapide est: q̄ ex aq̄ fructū ferre non pōt. Per lapideū canalez trāsit aqua ad areolas: in canali lapideo nihil generat: sed ozt⁹ plurimū fructum affert. Spūalis em̄ virtus sacramēti ita est vt lux: et ab illuminādis pura excipitur: et si per imūdos transeat: nō inquinat. Sint plane ministri iusti: et gloriā suaz non querāt: sed illius cui⁹ ministri sunt. Nō dicant baptisma meū est: q̄ nō est ipsoꝝ. Attēde ipm̄ iohānem. Ecce iohānes plenus erat spūsancto: et baptisma de celo habebat nō ex hoibus. Et quatinus habebatur: Ipse dixit. Parate viam dño. Ubi aūt cognitus est dñs: ipse factus est via. Nā iam opus erat baptismate iohānis: quo pararetur via dño. Tamē qđ nobis solēt dicere. Ecce post iohannez baptizatū est. Anteḡ em̄ bene ista q̄stio tractaret in ecclesia catholica: multi in eis errauerūt et magni et bōi. Sed q̄ de mēbris colūbe erāt: nō se pꝛecederint: et factuz est in eis qđ dixit apls. Si quid alr sapitis: hoc quoq; vobis de⁹ reuelauit. Uñ isti qui se separauerūt ab ocilos facti sūt. Quid ergo solēt dicere. Ecce post iohannē baptizatū est. Post hereticos nō baptizat: q̄ quidā qui habebāt baptisma iohānis: iussi sunt a paulo baptizari. Non enim habebant baptisma xp̄i. Quid ergo exaggeras meritū: et quasi abijcis infelicitatē hereticoꝝ: Et ego tibi dicūt fortasse: credim⁹ ei. Quo ergo dicitis q̄ vos baptizatis: et iohānes dicit: hic est qui baptizat. Sed ministros inquiūt tanti iudicis iustos opz esse: per quos baptizat. Et ego dico et oēs dicimus q̄ iustos opz esse tanti iudicis ministros. Sint ministri iusti si volūt. Si autē noluerint esse iusti q̄ in cathedra moysi sedēt: securū me fecit magister me⁹. De quo spūs eius dixit. Hic est qui baptizat. Quo securū me fecit. Scribe et pharisei super cathedram moysi sedēt: que dicūt facite: que autez faciunt: facere nolite. Dicunt em̄: et nō faciūt. Si fuerit minister iustus: cōputo illuz cū paulo: cōputo illum cū petro: cuz istis cōputo iustos ministros: qui vere iusti ministri: gloriā suā nō querūt. Ministri enim sunt: p iudicib⁹ hūi nolūt: spem in se poni exhorrescūt. Ego cōputo cuz paulo iustum ministrum.

Act. xix

Psalmo cxxxi.

ꝓ

De pse. dist. iiij. Aliud. ij. q. j. Ego dico. v. cap. j. post pn. Matth. xxiij. j. q. j. si fuerit. et de cōse. di. iij. Aliud. in fi.

j.q.j. dedit baptismū.

Joh. iiij

De pse. dist. iiij. Aliud. ij. Ergo baptizauit iohānes: iterū baptizati sunt: plane iterum: sed nō iterato baptismo. Quos enim baptizauit iohānes: iohānes baptizauit. Quos aūt baptizauit iudas: xp̄s baptizauit. Sic ergo quos baptizauit ebriosus: ꝗs baptizauit homicida: quos baptizauit adulter: si baptisma xp̄i erat: xp̄s baptizauit. Nō timeo adulterū: non ebriosuz: nō homicidā: q̄ colūbam attēdo/pto qua mihi dicit. Hic est qui baptizat. Cetez fratres mei delirū est dicere/q̄ meliozis meriti fuit: non dico iudas: sed quilibet hominum ḡ ille de quo dictum est: in natis mulierum nemo surrexit maior iohanne baptista. Non ergo huic quisquā seruus: sed baptisma dñi etiam per seruū malum datū/baptismati etiā amici serui pꝛeponitur. Audi quales cōmemorat apls⁹ pau-

De pse. dist. iiij. Aliud. ij. Ergo baptizauit iohānes: iterū baptizati sunt: plane iterum: sed nō iterato baptismo. Quos enim baptizauit iohānes: iohānes baptizauit. Quos aūt baptizauit iudas: xp̄s baptizauit. Sic ergo quos baptizauit ebriosus: ꝗs baptizauit homicida: quos baptizauit adulter: si baptisma xp̄i erat: xp̄s baptizauit. Nō timeo adulterū: non ebriosuz: nō homicidā: q̄ colūbam attēdo/pto qua mihi dicit. Hic est qui baptizat. Cetez fratres mei delirū est dicere/q̄ meliozis meriti fuit: non dico iudas: sed quilibet hominum ḡ ille de quo dictum est: in natis mulierum nemo surrexit maior iohanne baptista. Non ergo huic quisquā seruus: sed baptisma dñi etiam per seruū malum datū/baptismati etiā amici serui pꝛeponitur. Audi quales cōmemorat apls⁹ pau-

lus falsos fratres: in inuidia predicantes
Phili. j. verbū dei. Et quid de illis dicit: Et in hoc
gaudeo/sed cōgaudebo. Christū enim annunciabāt/per inuidiam quidē: sed tamē
christum. Nō per quid: sed quez vide. per
inuidiā tibi predicat christus: christum vide: vita predicatū per inuidiaz. Noli imitari malū predicatorem: sed imitare bonū
quod tibi predicatur. Christus ergo a quibusdam per inuidiā predicabat. Et quid
est inuidere? Horrēdum malū. Ipso malo
quo diabolus deiectus est: ipso deiecto: deiecit multos. Maligna pestis: & habebant
illam quidā christi predicatores: quos tamē predicare pmittit apls. Quare? Quia
christū predicabant. Qui autem inuidet:
odit. Et qui odit: quid de illo dicitur: audi
j. Jo. iij. apostolum iohānem. Qui odit fratrē suū:
homicida est. Ecce post iohannē baptizatum est post homicidaz non baptizatū est:
qz iohānes dedit baptismū suum: homicida dedit baptisma xpi. Quod sacrm tam
sanctū est: vt nec homicida ministrāte pol
luatur. Nō respuo iohānē: sed potius credo iohāni. Quid credo iohanni? Qđ dixit per columbā. Quid dixit per columbam? Hic est qui baptizat in spūctō. Jam
ergo fratres tenete hoc: et cordib⁹ vestris
infigite. Si em̄ hodie voluero plenī⁹ dicere
quare per columbā: tempus non sufficit.
Quia em̄ res dicenda insinuata est iohāni per columbā quā non nouerat in christo
iohannes/ cuius iam nosset xpm: exposui
quātum arbitror sanctitati vestre. Sed ꝺ
re hāc ipsam rē per colūbam oportuit demōstrari: si breuiter dici posset: dicerem.
Sed qz diu dicēdum est & onerare vos nolo: quomodo adiutus sum oratiōibus vestris/ vt illud qđ promisi implerem: adiuuate etiam atqz etiā pia intentione/ & votis bonis: & illud apparebit vobis: quare
iohānes quod dixit in dño: quia ipse est
qui baptizat in spiritusancto: & nulli seruo
suo transtigauit potestatē baptizandi: nō
debuit dicere nisi per columbam.

Tractatus. vj.

¶ Super quē videris spm̄ descēdentē & manētē sup eū hic est q̄ baptizat
in spūsancto. Et ego vidi & testimonium perhibui: qz hic est filius dei.

Ateor sanctitati vestre: timneram ne frigus hoc
frigidos vos ad ꝙnien
dum faceret. Sed qz ista
celebritate & frequentia
vestra: spiritu vos feruere demōstrastis: non dubito quin etiā orastis pro me vt debitū vobis exoluā. Promiserā enim in noie christi
disserere hodie cū angustia tpis tūc impediret/ne id possemus explicare tractādo:
quare deus per colūbe speciē ostenderevoluerit spm̄sanctum. Hoc vt explicē illuxit
nobis dies hodiernus: & sentio audiendi
cupiditatē: & pia deuotione celebri⁹ cōgregatos. Expectationem vestrā deus impleat
ex ore nostro. Amastis enim vt veniretis.
Sed amastis. Quid? Si nos: & hoc bene:
nā volumus amari a vobis sed nolum⁹ in
nobis. Quia ergo in xpo vos amamus: in
christo⁹ redamate: & amor noster p inuicē gemat ad deū. Jpse enim gemitus colūbe est. Si ergo gemitus colūbe est quod
oēs nouimus. Gemunt autez columbe in Ro. viij.
amore. Audite quid dicat apīus: & nolite
mirari/qz in colūbe specie voluit demonstrari spūsanctus. Quid em̄ oremus sicut
oportet inquit nescimus: sed ipse spiritus
interpellat pro nobis gemitib⁹ inenarrabilibus. Quid ergo fratres mei? Hoc dicturi sumus/qz spiritus gemit: vbi perfecta & eterna beatitudo est ei cū patre & filio? Spiritus enim sanct⁹ deus: sicut dei
filius deus: & pater deus. Ter dixi deus:
sed nō dixi tres deos. Magis enim deus
ter: ꝙ dij tres: quia pater & filius & spūssanctus vnus deus. Hoc optime nostis. Non
ergo spiritussanctus in semetipso apud se
metipsum in illa trinitate/in illa beatitudine/in illa eternitate subsistātie gemit: sed
in nobis gemit: qz gemere nos facit. Nec
parua res est: quod nos docet spiritussanctus gemere. Insinuat em̄ nobis qz pegrinamur & docet nos in patriā suspirare: et
ipso desiderio gemimus. Tu bñ est in hoc
seculo/imo qui putat qđ ei bene sit: qui letitia rerū carnaliū: & abundātia tpalium
& vana felicitate exultat: habz vocē columbe. Vox em̄ columbe clamosa est: non gemebūda
Qui aūt nouit in pīsti⁹ se esse mortalitatis huius: pegrinari se a dño/ nōdum teneri illā perpetuā que nobis pmissa est beatitudinē: sed habere illā in spe quā habitu
rus est in re/cum dñs venerit manifestatione pclarus qui pri⁹ in humilitate venit
occultus: q̄ hec nouit: gemit. Et ꝙdiu per
hec gemit bñ gemit. Spūs illuz docuit gemere: a colūba didicit gemere. Multi em̄
gemūt in infelicitate terrena: vel quassati
dānis/vel egritudine corporis pegrauati/vel carceribus inclusi/vel cathenis colligati/vel fluctibus maris mersi ac iactati: vel aliquibus inimicorum insidijs circūsepti gemunt. Sed nō colūbe gemitu gemūt: nō amore dei gemūt: nō spū gemunt.

Jdeo tales cū ab ipsis pressuris fuerint li
berati: exultāt in grādibus vocibus. Ubi
apparet qz corui sunt: nō colūbe. Jdeo me
Gene. rito de arca missus est corus & non est re
viij. uersus: missa ē colūba & reuersa est. Illas
duas anes misit noe. Habebat ibi corū:
habebat et colūbam. Utrūqz hoc genus:
archa illa ꝓtinebat. Et si archa figurabat
ecclesiam: videtis vtiqz qz necesse est vt in
isto diluuio seculi: vtrūqz genus cōtineat
ecclesia: & corū & colūbā. Qui sunt corui?
Qui sua querunt. Qui colūbe? Qui ea que
B christi sunt querūt. Propterea ergo cū mitteret spiritūsanctum: duobus modis eum
ostēdit visibiliter. Per colūbam & ꝓignez.
Per colūbam super dominū baptizatum:
per ignez super discipulos congregatos.
Cū enim ascendisset dñs in celum post resurrectionē: peractis cū discipulis suis q̄draginta diebus ipleto die penthecostes:
misit eis spiritūsanctum: sicut promiserat
christus. Spūs ergo tuncveniēs impleuit
locum illū: factoqz primo sonitu tanq̄ ferretur flatus vehemēs: sicut in actib⁹ apostolorū legimus. Unde inqt illis sunt lingue
diuise velut ignis qui & sedit super vnumquēqz eorū: & ceperunt linguis loqui sicut
spūs dabat eis pronūciare. Hāc videmus
colūbam super dñm: has linguas diuisas
super discipulos cōgregatos. Jbi simplicitas: hic feruor ostēditur. Sunt enim qui
dicūtur simplices & pigri sunt. Uocantur
simplices: sunt autē segnes. Nō talis erat
stephanus plen⁹ spiritusancto. Simplex
erat: qz nemini nocebat. Feruens erat: qz
impios arguebat. Non ei tacuit iudeis:
Act. vij. cui⁹ sunt verba illa inflāmantia. Dura cervice: & incircūcīsi corde & auribus: vos semper restitistis spiritui sancto. Magnus ipe
tus: sed colūba sine felle seuit. Nam vt noueritis qz sine felle seuiebat: illi auditis
his verbis/qui corui erāt/ad lapides statim aduersus colūbam cucurrerūt. Cepit
stephanus lapidari: & qui pauloante fremens/& feruēs spiritu tanq̄ in inimicos
impetū fecerat/& tanq̄ violētus inuictus
erat in verbis igneis atqz flāmantibus vt
audītis dura cervice: & incircūcīsi corde &
auribus: vt qui ea verba audiret/putaret
stephanū si ei liceret/statim illos velle cōsumi. Uenīctibus in se lapidibus ex manibus eorūz genu flexo ait. Domine: ne statuas illis hoc delictū: ihesserat mititati colūbe. Prior em̄ illud fecerat magister: sup
quē descēdit colūba. Qui pēdens in cruce
ait. Pater ignosce illos: qz nesciūt quid faciūt. Ergo ne spū sanctificati dolū habeāt
in colūba demōstratū est. Ne simplicitas frigida remaneat: in igne demōstratū est.
Nec moueat: qz lingue diuise sunt. Distāt
enim lingue: ideo diuisis liguis apparuit.
Actu. ij. Lingue inqt diuise velut ignis: qui & insedit sup vnūquēqz eorū. Distant inter se linguе: sed linguaz distantie: nō sunt scismata. In linguis diuisis noli dissipationē timere: vnitatē cognosce i colūba. Sic ergo
sic oportebat demōstrari spm̄sanctū venīē
tem super dñm vt intelligat vnusqsq; si habeat spm̄sanctum: simplicez se esse debere
sicut columbā. Habere cuz fratrib⁹ veram
pacē quā significant oscula colūbaz. Habent em̄ oscula & corui. Sed in cornis falsa paz: in colūba vera paz. Non ois ergo
qui dicit paz vobiscū: quasi colūba audiēdus est. Unde ergo discernūtur oscula corui: sed laniāt. A laniatu innocēs est natu- ij. q. vij.
ra colūbaz. Ubi ergo laniat: nō est vera in ois qui.
osculis paz. Illi habēt verā pacē: q̄ ecclesiaz nō laniauerūt. Nā corui de morte pascūtur. Hoc colūba non hz. De frugib⁹ terre viuit. Innocēs eius victꝰ est. Quod vere
fratres mirandū est in colūba. Sunt pasceres breuissimi vt muscas occidūt. Nihil
horum colūba. Nō de morte pascit. Qui laniauerūt ecclesiaz: de mortibus pascūtur.
Potēs est dñs: rogemus vt reuiuiscāt qui
deuorant ab eis & nō sentiūt. Multi agnoscūt qz reuiuiscunt. Nā ad eorū aduentū:
quotidie gratulamur in noie christi. Uos
em̄ sic estote simplices/vt sitis prudentes
et feruētes: & feruor vester in linguis sit. C
Nolite tacere. Ardētibus linguis loquentes/accēdite frigidos. Quid enim fratres
mei/quis nō videat qđ illi non videt? nec
mirum: qz inde reuerti nolūt sicut corus
qui de archa missus est. Quis enim nō videat quod illi nō vident? Et ipsi spūsancto ingrati sunt. Ecce colūba descēdit sup
dñm: & sup dominū baptizatū & apparuit
ibi sancta illa et vera trinitas que nobis
vnus deus est. Ascendit eni dñs ab aqua
sicut in euāgelio legimus: & ecce apti sunt
celi: & vidit spm̄ descendentē velut colum- Mat. iij
bam: & mānsit super eū. Et statim vox cōsecuta est. Tu es filius meus dilectus: in quo
mihi bene ꝓplacui. Apparuit manifestissima trinitas: pr̄ in voce: filius in hoie: spiritussanct⁹ in columba. In trinitate ista quo
missi sunt apli/videamus qđ videm⁹. Et
qđ mirū est vel qz illi nō vident. Nō enim
vere nō vident: sed ad id qđ facies eorum
fert/oculos claudūt. A quo missi sūt discipuli: in noie patris & filij & spūssancti. Ab illo de quo dictū est. Hic est q̄ baptizat. Dictū est em̄ ministris: ab eo q̄ sibi tenuit hāc

potestatē. Hoc enim in illo vidit iohānes
ꝛ cognouit qđ nō nouerat: nō qz eū non no
uerat filiū dei aut eū nō nouerat dñm/aut
nō nouerat xp̄m. Autēm ꝛ hoc nō nouerat
qz ipse baptizatur⁹ esset in aq̄: ꝛ xp̄s in spi
situsctō. Nā ꝛ hoc nouerat. Sed qz nō ita
vt sibi teneret potestatē ꝛ in nullū misstrorum eā trāsferret: hoc est qđ didicit in co
lūba/per hāc enim potestatē: quā xp̄s so
lus sibi tenuit ꝛ in neminē ministrox trās
fudit: ꝗuis p̄ ministros baptizare dignatus sit: p hāc stat vnitas ecclesie q̄ signifi
cat per colūbaz. De qua dictū est. Una est
colūba mea: vna est mſis sue. Si eñ vt iaz
diximus fratres mei trāsferrēt potestas a dño
ad ministrux/tot baptismata essent/ quot
ministri essent: ꝛ iam nō staret vnitas bap
tismi. Intendite fratres. Anteq̄ veniret
dñs nr̄ iesus xp̄s ad baptismū. Nam post
baptismū descēdit columba in q̄ cognouit
iohānes quiddā ꝓpriū/cum ei dictū est: su
per quē videris spīm descēdentē sicut colū
bā ꝛ manentē super eum ipse est q̄ baptizat
in spūsancto: nouerat qz ipse baptizat i spi
rituctō: sed qz tali ꝓpterea tempt ptās ab eo
non trāsiret in alterum: ꝗuis eo donāte hoc
ibi didicit. Et vñ pbamus/qz iā ꝛ hoc no
uerat iohānes: qz baptizatur⁹ erat dñs in
spūsancto: vt hoc intelligat didicisse in co
lūba/qđ ita esset baptizaturus dñs in spi
rituctō/vt in neminē aliū hoiez ptās illa
trāsiret: vnde ꝓbam⁹: Colūba iā baptiza
to dño descēdit. Ante aūt ꝗs venisset dñs
vt baptizaret a iohāne in iordane/dixim⁹
qz nouerat eū illis vocibus vbi ait. Tu ad
me venis baptizari: ego a te debeo bapti
zari. Sed ecce dñm nouerat: nouerat filiuz
dei. Vñ pbamus: qđ iā nouerat qz ipse ba
ptizat in spūsctō. Anteq̄ veniret ad fluuiū
cū multi ad iohānē currerēt baptizari: ꝛ
illis. Ego qđē baptizo vos in aqua: qui au
tē post me venit maior me est: cui⁹ nō sum
dignus corrigiam calciamēti soluere: ipse
vos baptizat in spūsancto ꝛ igni. Iā ꝛ hoc
nouerat. Quid ergo p̄ colūbam didicit ne
mēdax/postea inueniret: qđ auertat a no
bis deus opinari: nisi quādā ꝓprietatē in
xp̄o talē futurā: vt ꝗuis multi ministri ba
ptizaturi essent/siue iusti siue iniusti/ non
tribuerēt sanctitas baptismi: nisi illi sup
quē descēdit colūba: de quo dictuz est. Hic
est q̄ baptizat in spūsancto. Petr⁹ baptizet
hic est q̄ baptizat. Paulus baptizet: hic est
qui baptizat. Judas baptizet: hic est q̄ bap
tizat. Nam si ꝓ diuersitate meritox ba
ptismꝰ sanctū est: qz diuersa sunt merita:
diuersa erunt baptismata: ꝛ tanto quisq̄
aliquid melius putatur accipere: quāto a
meliore videtur accepisse. Ibi spirituales
sancti intelligite fratres mei: boni ptinēte
tes ad columbā: pertinētes ad sortē ciui
tatis illius hierusalē. ipsi boni in ecclesia
de dbus dicit aplus. Nouit dñs qui sunt
eius diuersax gratiax. sunt: nō oēs paria
merita habēt. Sunt alij alijs sanctiores:
sunt alij alijs meliores. Quare ergo si vn⁹
ab illo verbi gra iusto: sancto/baptizetur/
alius ab alio inferioris meriti apud deuz:
inferioris gradus/inferioris ꝓfectie/ in
ferioris vite: vnuz tamē ꝛ par ꝛ equale est
qđ acceperūt: nisi qz hic est qui baptizat.
Quo ergo cū baptizat bonus ꝛ melior non
ideo ille bonuz accepit ꝛ ille melius. Sed
ꝗuis bonus ꝛ melior fuerit ministri. vnuz
ꝛ equale est qđ acceperunt/nō est meli⁹ in
illo ꝛ inferi⁹ in isto. Sic ꝛ cū baptizat ma
lus ex aliqua ignoratia ecclesie vel tolerā
tia: aut eñ ignoratur mali/aut tolerātur.
Tolerat palea quousq̄ in vltimo ventilet
area. Illud qđ datū est: vnuz est nec ipar/
ꝓpter ipares ministros: sed par ꝛ equale
ꝓpter hoc est qui baptizat. Ergo dilectissi
mi videam⁹ quid videre illi nolūt. Nō qđ
non videāt/sed qđ se videre doleāt: quasi
clausuz sit cōtra illos: quo missi sunt disci
puli: in nomīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti vt
baptizarēt tanq̄ ministri. Quo missi sunt.
Ite (dixit) baptizate gētes. Audistis frēs
quomō venit illa hereditas. Postula a me
ꝛ dabo tibi gētes hereditatē tuā: ꝛ posses
sionē tuā terminos terre. Audistis qūo a
syon ꝓdit lex: ꝛ verbū dñi de hierusalem.
Ibi eñ audierunt discipuli: ite baptizate
gētes in nole patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Intē
ti facti sumus cū audiremus: ite baptiza
te gētes. In cuius nole. In nole patris ꝛ fi
lij ꝛ spūssancti. Iste vn⁹ deus: qz non in no
minib⁹ patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Ubi vnū
nomē audis/vnus est de⁹. Sicut in semi
ne abrae dictū est: ꝛ exponit paulus aplꝰ.
In semine tuo benedicentur oēs gentes.
Nō dixit in seminib⁹ tanq̄ in multis: sed
tanq̄ in vno: ꝛ semine tuo qđ est xp̄s. Si
cut ergo qz ibi nō dicit in seminib⁹ docere
te voluit aplꝰ: qz vn⁹ xp̄s. Sic ꝛ hic cuz di
ctū est in nole: non in nolbus/qūo ibi in se
mine: nō in seminib⁹ ꝓbaꝝ vnus deus: pa
ter ꝛ filiꝰ ꝛ spūssanctus. Sed ecce inquūt
discipuli ad dñm. Audinim⁹ in quo nomi
ne baptizem⁹: ministros nos fecisti: ꝛ dixi
sti nobis. Ite: baptizate in nomine patris
ꝛ filij ꝛ spūssancti. Quo ibimus? Quo. Nō
audistis? Ad hereditatē meam. Interro
gatis quo ibimus? Ad id quod emi san
guine meo. Quo ergo? Ad gētes. Ad gen
tes inquit. Putaui qz dixit: ite baptizate

De ꝓfe. dist. iij. aliud in pn. ver. per hāc.

Mat. iij

D

Actu. ij.

afros: in nomine p̄ris ꝛ filij ꝛ spiritussancti. Deo gratias. Solut dñs questionem: docuit colūba. Deo gras: ad gentes apostoli missi sunt. Si ad gentes: ad oēs linguas. Hoc signiſicauit spūssanctus diuisus in linguis: vnitus in colūba. Hoc lingue diuidūtur: hoc columba copulat. Lingue gētiuz concordārūt: ꝛ vna lingua afri ce disc̄dauit. Quid euidētius frēs mei: in colūba vnitas: in linguis gētium societas. Aliquādo enim per superbiā discordauerunt: ꝛ tunc sunt facte lingue ex vna multe. Post diluuiū enim quidā superbi homines velut aduersus deuz se munire conātes quasi aliquid esset excelsum deo/ sut aliquid tutū: superbia ereterunt turrim quasi ne diluuio si postea fieret delere tur. Audierāt enī ꝛ recensuerāt: qz omnis iniquitas erat deleta diluuio. Ab iniqtate tēperari nolebant/altitudinē turris cōtra diluuiū requirebant: edificauerūt turrim excelsam. Uidit deus superbiā ipsox: ꝛ hunc errorē illis imitti iussit vt nō se cognoscerent loquētes. Et facte sunt diuerse lingue de superbia. Si superbia fecit diuersitates linguarū: humilitas christi cōgregauit diuersitates linguarū. Jaz quod illa turris dissociauerat: ecclesia collegit. De vna lingua facte sunt multe. Noli mirari: superbia fecit. De multis linguis fit vna. Noli mirari/charitas fecit: qz ꝛ si so ni diuersi linguarū sunt: in corde vn⁹ deus inuocat: vna pax custoditur. Unde debuit ergo charissimi demōstrari spūssanctus vnitatē quādam designans nisi per columbā: vt pacate ecclesie diceret. Una est columba mea. Unde debuit humilitas nisi per auem simplicē ꝛ gementē: non per auem superbā ꝛ exaltātem sicut cornus? Et forte dicēt. Quia ergo columba ꝛ vna colūba: preter vnam colūbam baptismus esse nō potest. Ergo si apud te est columba vel tu es colūba: quādo ad te venio: tu da mihi qđ nō habeo. Scitis hoc ipsox esse. Ecce modo vobis apparebit: non esse de voce colūbe sed de clamore corui. Nā paululū attendat charitas vestra: ꝛ timete insidias/imo cauete: ꝛ excipite verba ꝓtradictium respuenda: nō tranglutienda/ ꝛ visceribus dāda. Facite inde qđ fecit do minus: quādo illi obtulerunt amarum potum. Gustauit ꝛ respuit. Sic ꝛ vos: audite ꝛ abijcite. Quid enim dicit? Uideamus. Ecce (inquit) tu es columba. O catholice tibi dictum est. Una est colūba mea: vna matris sue. Tibi certe dictum est: expecta noli me interrogare. Si mihi dictū est pro da primo: si mihi dictū est/cito volo audi

Ecclesia

De ꝓfe. dist. iij. cum baptizat. iij. sen. di. v. c. j. circa pn.

Matth. xxviij.

Esa. ij.

cant. vj.

re. Inquit. Tibi dictū est. Respōdeo voce catholica. Mihi. Hoc autē fratres quod ore meo solius sonuit: sonuit vt arbitror ꝛ cordib⁹ vestris: ꝛ omnes pariter diximus. Ecclesie catholice dictū est. Preter ipsam colūbaz (inquit) baptisma nō est. Ego qui preter ipsam colūbam sum baptizatus: ergo non habeo? Si baptisma non habeo. Quare mihi non das quādo ad te venio? Et ego interrogo. Interim sequestremus: cui dictum est: vna est colūba mea: vna est matris sue. Adhuc querimus. Aut mihi dictum est: aut tibi dictum est. Sequestremus: cui dictuz sit. Hoc ergo quero: si colūba es simplex/innocēs sine felle pacata in osculis/nō seua in ynguibus: quero vtruz ad huius colūbe mēbra pertineāt. Auari: raptores: subdoli: ebrioſi: flagitioſi. Membra sunt colūbe huius? Absit inqt. Et reuera fratres ds hoc dixerit: vt nihil aliud dicam. Raptores solos si dicaz: mēbra accipitris possunt esse: non mēbra columbe. Milui rapiunt: accipitres rapiūt: corui rapiunt. Colūbe non rapiūt non dilaniant. Ergo raptores non sunt mēbra columbe. Non apud vos fuit vel vn⁹ raptor? Quare manet baptiſm⁹ quē dedit accipiter nō colūba? Quare nō baptizastis apud vosmetipsos p⁹ raptores ꝛ adultores ꝛ ebrioſos: post suaros apud vosmet ipsos? An isti oēs membra colūbe sunt? Sic dehonestatis columbā vestram: vt ei mēbra vulturina faciatis. Quid ergo fratres: qđ dicimus? Mali ꝛ boni sunt in ecclesia catholica. Ibi autē soli mali sunt. Sed forte inimico animo hoc dico: ꝛ hoc postea requiratur. Et ibi certe dicūt qz sunt boni ꝛ mali. Nam si dixerint solos bonos se habere credant illis sui. Et subscribo. Non sunt apud nos dicāt/nisi sancti/iusti/casti/sobrij: non adulteri/nō feneratores: nō fraudatores: nō periuri: nō vinolenti. Dicant. Non eñ attēdo linguas ipsox: sed tm̄ cor da ipsox. Cuz aūt noti sint ꝛ vobis ꝛ suis sicut ꝛ vos ꝛ vobis i catholica: ꝛ illis noti estis/nec nos eos reprehēdamus: nec illi se palpēt. Nos fatemur in ecclesia catholica ꝛ bonos ꝛ malos esse: sed tanq̄ grana ꝛ paleaz. Aliquādo qui baptizat a grano palea est: ꝛ qui baptizat a palea/ granum est. Alioqn si quis baptizat a grano valet: ꝛ qui baptizat a palea/ nō valet. Falsum est: hic est q̄ baptizat. Si aūt verum est hic est qui baptizat: ꝛ qđ ab illo datur/ valet. Et qūo colūba baptizat. Nō enim malus ille colūba est/aut ad membra colūbe pertinet: nec hic potest dici in catholica: nec apud illos. Si illi dicunt colūbam esse ec-

Universidad de Navarra Biblioteca

cleſiā ſuā. Quid ergo intelligimus fratres mei: qñ manifeſtum ꝛ oibus notū eſt. Et ſi nolint cōtineunt: qz ꝛ ibi qñ dāt mali: non poſt illos baptizatur: et hic quando dant mali: non poſt illos baptizatur. Columba non baptizat poſt columbā. ¶ Intendat charitas veſtra. Et quare deſignatum eſt neſcio q̄d per colūbaz: vt baptizato dño ouēniret colūba. i. ſpiritusſanctus in ſpecie columbe ꝛ maneret ſuper eū: cū in aduentu colūbe hoc cognoſceret iohānes/propriaz quandā ptātem in dño ad baptizādū: qz p hanc propriam poteſtatē ſicut dixi pax ecclēſie firmata eſt. Et poteſt fieri vt habeat aliquis baptiſma preter colūbam: vt p̄ſit ei baptiſmus preter colūbam/nō poteſt Intendat charitas veſtra: et intelligat q̄ dico. Nam ꝛ iſta circūuentione ſepe ſeducunt fratres noſtros: q̄ pigri ꝛ frigidi ſunt Simus ſimpliciores/et ferueniores. Ecce inquiunt. Ego accepi: an non accepi: Rñdeo accepiſti. Si ergo accepi: nō eſt q̄ mihi des. Securꝰ ſum etiā teſtimonio tuo. Et ergo quidem me dico accepiſſe: ꝛ tu me fateris accepiſſe. Utriuſq; lingua ſecurum me facit. Quid ergo mihi promittis? Quare vis catholicum facere: quando non mihi aliquid daturus es amplius/ꝛ me iam accepiſſe fateris q̄ te habere dicis? Ego autem quando dico veni ad me: dico quia non habes tu: qui fateris q̄ habeo. Quare dicis veni ad me? Docet nos colūba. Reſpondet eñ de capite dñi et dicit. Baptiſma habes: charitatem autem qua ego gemo non habes. Quid eſt hoc inquit: baptiſma habeo/charitatem nō habeo? Sacramentum habeo charitatem non? Noli clamare: oſtende mihi quomodo habeat charitatem qui diuiditunitatem. Ergo inquit habeo baptiſma. Habes: ſed baptiſmum illud ſine charitate nihil tibi prodeſt: quia ſine charitate tu nihil es. Nam baptiſmus ille etiam in illo qui nihil eſt: non eſt nihil. Baptiſma quippe illud aliquid eſt ꝛ magnū eſt: ꝓpter illuz de quo dictum eſt. Hic eſt q̄ baptizat. Sed ne putares illud quod magnū eſt tibi aliquid prodeſſe poſſe ſi non fueris in vnitate: ſuper baptizatum columba deſcēdit tanq̄ dicēs. Si baptiſma habes/eſto in columba: ne non tibi proſit quod habes. Ueni ergo ad columbā dicin⁹/non vt incipias habere q̄ non habebas ſed vt p̄deſſe tibi incipiat q̄ habebas. Foris eñ hēbas baptiſma ad pniciē int⁹ ſi habueris/incipit p̄deſſe ad ſalutē. Non eñ tantum tibi proderat baptiſma erno etiam oberat. Et ſancta poſſunt obeſſe. In bonis enim ſancta ad ſalutē inſunt in malis ad iudiciuz. Certe cū fratres nouimus quid accipiamus: ꝛ vtiq; ſanctum eſt quod accipimus: ꝛ nemo dicit non eſt ſanctum. Et quid ait apoſtolus? Qui autē manducat et bibit indigne: iudicium ſibi manducat ꝛ bibit. Non ait q̄ illa res mala eſt: ſed quia ille malus male accipiēdo ad iudicium accipit/bonuz quod accipit. Non enim mala erat buccella: que tradita eſt iude a dño. Abſit. Medicus non dat venenum. Salutem medicus dedit: ſed indigne accipiendo ad perniciez accedit: qz non vacat⁹ accepit. Sic ḡ et qui baptizātur. ¶ Habeo inquit mihi. Fateor habes obſerua quod habes: ecipſo q̄ habes dā naberis. Quare? Quia rem columbe: ꝓter columbā habes. Si rem colūbe in colūba habeas: ſecur⁹ habes. Puta te ee militarē Si caracterem imperatoris tui intus habeas: ſecurus militas. Si extra habeas: non ſolum tibi ad militiā nō prodeſt caracter ille: ſed etiam pro deſertore punieris Ueni ergo veni: ꝛ noli dicere/iam habeo iam ſufficit mihi. Ueni: columba te vocat: gemendo te vocat. Fratres mei vobis dico: gemendo vocate/non rixando. Uocate ozando: vocate inuitando: vocate ieiunando: in charitate intelligant/qz doletis illos. Non dubito fratres mei: qz ſi videāt dolorem veſtrum/confundentur ꝛ reuiniſcent. Ueni ergo veni: noli timere. Time ſi non venis. Immo non time ſed plange. Ueni: gaudebis ſi veneris. Uenies quidē in tribulationibus peregrinationis: ſed gaudebis in ſpe. Ueni vbi eſt columba: cui dictum eſt. Una eſt colūba mea: vna eſt matris ſue. Columbam vnam vides ſuper caput xp̄i. Linguas nō vides in toto orbe terrarum. Idem ſpiritus per columbam: idē ꝛ per linguas. Si per columbam idem ſpiritus: ꝛ per linguas idem ſpūſſctūs: per totū orbē terraꝝ datus eſt a quo te precidiſti vt clames cum corpo/non vt gemas cū colūba. Ueni ergo. Sed ſollicitus es forte et dicis. Foris baptizatus ſiz: timeo ne in de ſim reus: quia foris accepi. Jam cepiſti cognoſcere q̄d gemendus ſit. Uerum dicis quia reus es: non qz accepiſti: ſed quia foris accepiſti. Tene ergo q̄ accepiſti: emenda q̄ foris accepiſti. Accepiſti rez colūbe ꝓter columbā accepiſti. Duo ſunt q̄ audis accepiſti: ꝛ ꝓter colūbam accepiſti. Quod accepiſti approbo: quia foris accepiſti: improbo. Tene ergo quod accepiſti. Non mutatur ſz agnoſcitur. Caracter eſt regis mei non ero ſacrilegus: corrigo deſertorem/nō imminuto caracterem. Nolite baptiſmate gloriari

gloriari qz dico ipm eſt. Ecce dico ipm eſt: tota catholica dicit ipz ē. Aduertit colūba ꝛ agnoſcit ꝛ gemit quia ipm foris habes. Uidet ibi q̄ agnoſcat: videt ibi ꝛ q̄ corrigat. Ipm eſt: veni. Gloriaris qz ipm eſt: et nō vis venire. Quid ergo mali qui nō ptinent ad colūbam: ait tibi colūba. Et mali inter quos gemo/ꝛ qui nō ptinēt ad membra mea: ꝛ neceſſe eſt vt inter illos gemaz. Nōne habēt q̄ te habere gloriaris? Nō ne multi ebrioſi habēt baptiſma? Nonne multi auari? Nōne multi idolatre: ꝛ q̄ eſt peius furtim? Nōne pagani ad idola cūt: vel ibāt publice? Nūc occulte xp̄iani ſorti legos querūt: mathematicos cōſulunt. Et iſti habēt baptiſma: ſz colūba gemit inter corpos. Quid ergo gaudes q̄ habes? Hoc habes: quod habet ꝛ malꝰ. Habeto humilitatem/charitatem/pacē: habeto bonum q̄ nondum habes: vt proſit tibi bonū q̄ habes. Nā q̄ habes: habuit ꝛ ſymon magus. Actus apl̄orū teſtes ſunt: ille liber canonicus omni anno in eccleſia legendus. Anniuerſaria ſolēnitate poſt paſſionē dñi noſtri: illum libꝝ recitari. Ubi ſcriptuz eſt quō cōuerſus ſit apl's: ꝛ ex pſecutore predicator factus. Ubi etiā die pēthecoſtes miſſus eſt ſpūſſanctꝰ in linguis diuiſis: velut ignis. Ibi legimus multos credidiſſe in ſamaria p predicationē philippi. Intelligit aliꝗ ſiue vnꝰ ex apoſtolis/ſiue ex diaconis: qz ſcptez ibi diaconos legimus ordinatos inter quos etiam nomē philippi. Per phi lippi ergo predicationem crediderunt ſamarite. Samaria cepit abūdare fidelibꝰ. Ibi erat iſte ſymon magus: per magicas factiones ſuas dementauerat populuz vt eū virtutē dei putarent. Cōmotus tamen ſignis q̄ a philippo fiebāt: etiam ipſe credidit. Sed quomō ipſe crediderit: poſteriora ſequentia demonſtrauerunt. Baptizatꝰ eſt aūt ꝛ ſymon. Audierunt hoc apſi qui erāt in hieruſalem miſſi ſunt ad illos petrus ꝛ iohannes. Inuenerūt multos baptizatos ꝛ quia nullus ipſoꝝ adhuc acceperat ſpm ſanctum: ſicut'runc deſcendebat ad oſtendendā ſignificationē gentiū creaturaruz: vt linguis loquerent in quos deſcendebat ſpūſſanctus: impoſuerūt illis manus/oāntes pro eis: ꝛ acceperunt ſpm ſctm. Symō ille qui non erat in eccleſia colūba: ſed corpus qz ea q̄ ſua ſunt querebat/nō que ieſu xp̄i: vnde in xp̄ianis potētiaz magis amauerat q̄ iuſtitiā/vidit per impoſitionē manuum apl̄oꝝ dari ſpm ſanctū: nō qz ipſi dabant: ſed qz ipſis orantib⁹ datus eſt: et ait apoſtolis. Quid vultis a me accipere pecunie: vt ꝛ p impoſitionē manuum mearum detur ſpūſſanctus? Et ait illi petr⁹. Pecunia tua tecū ſit in pditiōe: qm donū dei putaſti pecunia cōparandū. Cui ꝺ: pecunia tua tecū ſit in pditiōe? Utiq; baptizato. Jā baptiſma habebat: ſz colūbe viſceribꝰ nō herebat. Audi: qz non herebat. Uerba ipa petri apoſtoli aduerte. Sequiť eñ. Nō eſt tibi pars/neq; ſors in hac fide. In felle eñ amaritudinis video te eſſe. Columba fel non habet: ſymon habebat: ideo ſeparatꝰ erat a colūbe viſceribus. Baptiſma illi q̄d proderat? Noli ergo de baptiſmate gloriari quaſi ex ipo ſalus tibi ſufficiat. Noliſira ſci: depone fel: veni ad columbam. Hic tibi proderit: quod foris non ſolum nō p̄derit ſed etiā oberat. Neq; dicas/non venio: qz foris ſum baptizatus. Ecce incipe habere charitatem: incipe habere fructū: inuenia tur in te fructus: mittat te columba intro. ¶ Inuenimus hoc in ſcriptura. Imputribilibus lignis archa fuerat fabricata. Imputribilia ligna ſancti ſunt fideles: ptinētes ad xp̄m. Quō in tēplo lapides viui de quib⁹ edificať tēplū hoies fideles dicti ſūt ſic ligna imputribilia hoies perſeuerātes in fide. In ipa ergo archa ligna imputribilia erāt. Archa eñ eccl'a ē: ibi baptizat columba. Archa eñ illa in aqua ferebať. Ligna imputribilia unꝰ erant: baptizata ſūt. Inuenimꝰ quedam ligna foris baptizata: oēs arbores que erant in mundo. Ipſa tñ aqua erat/non erat altera. Omnis de celo venerat: ꝛ de abyſſis fontiuz. Ipa erat aq̄ in qua baptizata ſunt ligna imputribilia q̄ erant in archa: in qua baptizata ſunt ligna foris. Miſſa eſt colūba. Et primo non inuenit requiem pedibus ſuis: redūt in archam. Plena eñ erant aquis omnia: ꝛ mauit redire q̄ rebaptizari. Cozꝰ autez ille miſſus eſt anteq̄ ſiccaret aqua rebaptizatꝰ redire noluit: mortuꝰ eſt in his aquis. Auertat deus corui illius mortē. Nā quare nō eſt reuerſus: niſi quia aquis interfectus eſt? At vero colūba non inueniens requiem pedibus ſuis cū ciyndiqz clamaret aqua/veni/veni: hic tingere: quomodo clamant iſti heretici/veni hic habes: nō inueniens illa requiē pedibus ſuis reuerſa eſt ad archaz. Et miſit illā noe iterꝝ: ſicut vos mittit archa vt loquamini illis. Et q̄d fecit poſtea colūba? Qz erant ligna foris baptizata: reportauit ramū de oliua. Ramꝰ ille: ꝛ folia ꝛ fructum habebat. Nō ſint in te ſola verba: nō ſint in te ſola folia: ſit fructꝰ ꝛ redis ad archā/nō p teipz. Colūba te reuocat. Gemite foris: vt illos intro reuocetis. Etenī fructꝰ ille oliue ſi diſcutiať inuenies quid erat. Unde hoc ꝓbamus? Quō

Ioh. xj.

Ps.

Gen. vj.

Act. viij

Gen. viij.

eñ oleū a nullo humore ꝑmirur: ſed diſruptis olibus exilit ⁊ ſupemineꝫ: ſic eſt ⁊ charitas. Nō pōt ꝑmi in ima: neceſſe eſt vt ad ſupna emicet. Propterea de illa dicit apls Adhuc ſupemineñtioꝛē viā vobis demoſtro. Q: diximus de oleo q: ſupemineꝫ: ne forte nō de charitate dixit apls: ſupemineñtiozem viā vobis demōſtro: audiamus: qđ ſequitur. Si linguis hoim loquar ⁊ angelorū: charitatē aūt non habeā: factus ſum tanq̄ eramentū ſonās: aut cymbalum tinniens. Duo nunc donate exclama. Diſertus ſum: ⁊ clama doctus ſum. Quātuz diſertus: ēſtum doctus? Nunqđ linguis angelozum loquereris charitatē non habēs: audirem era ſonantia: et cymbala tinnientia. Soliditatez aliquā quero: fructū in foliis inueniā. Non ſint ſola ꝓba: habeant oliuam: redeāt ad archā. Sed inquies habeo ſacramentū: verū dicis. Sacramentuz diuinum eſt. Habes baptiſma. Et ego confiteoꝛ. Sed quid dicit idem apls? Si ſciero oia ſacramenta ⁊ habuero ꝓphetiaz et oēm fidem ita vt montes trāſferam: ne forte ⁊ hoc diceres credidi: ſufficit mihi. Sed quid dicit iacob? Et demones credunt et cōtremiſcūt. Magna eſt fides: ſed nihil ꝓdeſt ſi non habeat charitatē. Confitebanꝫ ⁊ demones xp̄m. Ergo credendo: ſed nō diligendo dicebāt. Quid nobis ⁊ tibi fili dei? Fidem habebāt: charitatē non habebant ideo demones erant. Noli de fide gloziari adhuc demonibus ꝓparādus es. Noli dicere xp̄o dño: mihi et tibi quid eſt. Unitas eñ xp̄i tibi loquitur. Ueni: cognoſce pacez: redi ad viſcera columbe. Foris baptizat⁹ es: habeto fructū: ⁊ redi ad archam et tu. Quid nos queritis ſi mali ſumus? Ut bo: ni ſitis. Ideo vos q̄rim⁹: q: mali eſtis. Nā ſi mali non eſſetis: inuenirem⁹ vos: nō vos q̄rerem⁹. Qui bonus eſt: iam inuētus eſt: qui mal⁹ eſt: adhuc querit. Ideo vos q̄rimus: redite ad archā. Sz iā habeo baptiſma. Si omnia ſacramenta ſciero ⁊ habuero ꝓphetiā ⁊ oēm fidē ita vt mōtes trāſferā: charitatē aūt nō habeā: nihil ſum. Fructū ibi videā: oliuā vbi videā: ⁊ reuocaris ad archam. Sed inq̄t: Ecce nos multa mala patimur. Hec ſi ꝓ xp̄o pateremini: nō ꝓ honoꝛib⁹ vr̄is. Audite qđ ſequit. Jactāt ſe eñ aliquando q: eleme ſynas multas faciunt: dāt pauperib⁹ q: patiunt molestias ſed ꝓ donato non ꝓ xp̄o. Uide quomodo patiaris. Nam ſi ꝓ donato pateris ꝓ ſuppbo pateris. Nō es colūba: ſi ꝓ donato pateris. Nō es colūba: ſi ꝓ dono pateris. Nō erat ille amic⁹ ſponſi. Nā ſi amicus eſſet ſponſi: gloziam ſpōſi q̄reret nō ſuā. Uide amicum ſponſi dicentem. Hic eſt qui baptizat. Ille non erat amic⁹ ſponſi: ꝓ quo pateris. Nō habes veſtē nuptialem ⁊ ſi ad conuiuium veniſti foras habes mitti. Immo quia foras miſſus eſt: ideo miſer es. Redi aliquando: et noli gloziari. Audi qđ dicat apostolus. Si diſtribuero oīa mea paupib⁹ ⁊ tradidero corp⁹ meū vt ardeam charitatez aūt nō habeā: nihil ſum. Ecce qđ nō habes. Si tradidero (inquit) corpus meū vt ardeā: ⁊ ytiq̄ ꝓ nole chriſti. Sed q: ſunt multi qui iactāter illđ faciunt: non cū charitate ideo ſi tradidero corpus meū vt ardeā: charitatē aūt nō habeā: nihil mihi prodeſt. Charitate fecerūt martyres illi qui in tempoze perſecutiōis paſſi ſunt: charitate fecerunt. Iſti autem de rumoze ⁊ de ſuperbia faciunt. Nam cū perſecutio deſit ſeipſos precipitant. Ueni ergo vt habeas charitatem. Sed nos habem⁹ martyres. Quos martyres? Nō ſūt colūbe: ideo volare conati ſunt: ⁊ de petra ceciderunt. ¶ Omnia ergo fratres mei videtis quia clamant aduerſus illos oēs pagine diuine: oīs prophetia: totū euangeliū oēs apostolice littere: oīs gemit⁹ colūbe: ⁊ nondū euigilāt: nondū expergiſcunt. Sed ſi colūba ſum⁹: gemamus: tolerem⁹: ſperemus. Aderit miſericoꝛdia dei: vt efferuescat igms ſpiritusſancti in ſimplicitate veſtra: ⁊ veniēt. Nō eſt deſperandū. Orate ꝓdicate: diligite: protſus potēs eſt dñs. Jā ceperūt cognoſcere frōtē ſuā. Multi cognouerūt: mīri erubueſt. Aderit xp̄s vt cognoſcāt ⁊ ceteri ⁊ certe fres mei vel palea ſola ibi remaneat: oīa grana colligent. Quicqđ ibi fructificauit: redeat ad archā ꝓ colūbā. Modo deficientes vbiq̄ qđ nobis ꝓponūt: nō inueniētes qđ dicāt: Uillas noſtras tulerunt: fundos noſtros tulerunt: ꝓperunt teſtamenta hominum. Ecce vbi gaius eius donauit fundum eccleſie: cui ꝓerat fauſtin⁹. Cuius ep̄i opus erat fauſtinus? Eccleſie. Quid eſt eccleſie? Eccleſie dixi: cui ꝓerat fauſtinus. Sed non eccleſie ꝓerat fauſtinus: ſed parti ꝓerat. Colūba aūt eccleſia eſt. Quid clamas? Nō devorabim⁹ villas: colūba illas habeat. Quaratur que ſit columba: et ipſa habeat. Nō noſtis fratres mei: quia ville iſte non ſunt auguſtim. Et ſi vos non noſtis et putatis me gaudere in poſſeſſione villarum. Deus nouit ipſe ſcit: quid ego de illis villis ſentiā: vel qđ ibi ſufferā. Nouit gemit⁹ meos ſi mihi aliquid de colūba impartiri dignus eſt. Ecce ſunt ville. Quo iure defendis villas: diuino an humano? Reſpondeāt. Diuinum ius in ſcripturis habemus: humanum eiꝰ legib⁹ regū. Unde quiſq̄ poſſidet: poſſidet? Nōne qđ iure humano? Nā iure diuino. Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ. Pauperes ⁊ diuites deus de vno limo fecit: ⁊ pauperes ⁊ diuites vna terra ſuppoꝛtat. Jure tñ humano dicit. Hec villa mea eſt: hec domus mea: hic ſerv⁹ meus eſt. Jure ergo humano: iure impatorū. Quare? Quia ipſa iura humana ꝓ imperatores ⁊ reges ſeculi de⁹ tribuit generi humano. Uultis legam⁹ leges impatoꝝ: ⁊ fin ipas agamus de villis? Si iure humano vultis poſſidere: reticem⁹ leges impatoꝝ: videamus ſi aliquid voluerūt ab hereticis poſſideri. Sed quid mihi eſt imperator? Scōz ius ipſi⁹ poſſides terrā. Aut tolle iura imperatorū: ⁊ qs audet dicere: mea eſt illa villa: aut meus eſt ille ſeruus: aut domus hec ines eſt? Si autē vt teneanꝫ iſta ab hoib⁹ iura accepeſt regū: vultis recitam⁹ leges vt gaudeatis: q: vel vnū hoꝝ habeatis et non imputetis niſi mānſuetudini colūbe: q: vel ibi vobis ꝓmittit permanere? Leguntꝫ eñ leges manifeſte vbi preceperunt imperatores cos qui ꝓter eccle catholice cōmunionem vſurpāt ſibi nomē xp̄ianuz: nec vocant in pace colere pacis auctorē: nihil nomine eccleſie audeant poſſidere. Sed qđ nobis ⁊ imperatoꝛi? Sed iam dixi: de iure humano agit. Et tñ apls voluit ſerui regibus: voluit honozari reges ⁊ dixit. Reges 1. Pet. ij. reuertimini. Noli dicere quid mihi ⁊ regi Quid tibi ergo ⁊ poſſeſſioi? Per iura regū poſſidentꝫ poſſeſſiones. Dixiſti: quid mihi ⁊ regi? Noli dicere poſſeſſiões tuas: q: ad ipſa iura humana renunciaſti quibus poſſidentur poſſeſſiones. Sed de diuino iure ago. Ait. Ergo euangeliū recitem⁹. Uidea mus quotiſq̄ eccleſia catholica xp̄i eſt ſup quem venit columba que docuit. Hic eſt q̄ baptizat. Cuz dicat ſcriptura: vna eſt colūba mea: quomodo ergo iure diuino poſſideat qui dicit: ego baptizo: cum dicat colūba: hic eſt qui baptizat cum dicat ſcriptura: vna eſt colūba mea: vna eſt matris ſue Quare laniaſtis colūbā? Immo laniaſtis viſcera veſtra. Nam vobis laniaſtis: colūba integra perſeueret. Ego fratres mei ſi vbiq̄ non habent qđ dicant: ego dico vobis quid faciāt. Ueniant ad catholicam ⁊ vobiſcum habebunt non ſolum terraz ſed etiā illum qui fecit celum ⁊ terram.

Tractatus. vij.

¶ Et ego vidi ⁊ teſtimoniuz ꝓhibui q: hic eſt filius dei. Altera die iteruz ſtabat Johānes ⁊ ex diſcipulis eius duo. Et reſpiciēs ieſum ambulātem dixit. Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū duo diſcipuli loq̄tē. Et ſecuti ſunt ieſum. Cōuerſus aūt ieſus et videns eos ſeq̄ntes ſe dicit eis. Quid q̄ritis Qui dixerūt ei? Rabbi qđ dicit̄ interꝓtatū magiſter vbi habitas? Dicit eis Uenite ⁊ videte: venerūt ⁊ viderunt vbi maneret. Et apud eū māſerūt die illo: hoza aūt erat q̄ſi decima. Erat aūt Andreas fr̄ ſymonis petri vnus ex duob⁹ q̄ audierat a iohāne. Et ſecuti fuerāt eū. Inuenit hic ꝓmū ffez ſuū ſymonē. Et dicit ei inuenim⁹ meſſiam: qđ eſt interꝓtatū xp̄s. Et adduxit eū ad ieſuz: intuit⁹ aūt eū ieſus dixit. Tu es Symō filiꝰ iohāna. Tu vocaberis cephas: qđ interꝓtat. Petrus: in craſtinū voluit exire in galileā. Et inuenit philippū. Et dicit ei ſeqūre me. Erat aūt philippus a bethſaida ciuitate Andree et petri: inuenit philipp⁹ nathanael. Et dicit ei. Quē ſcripſit moyſes in lege ⁊ prophete: Inuenim⁹ ieſum filiū ioſeph a nazareth. Et dixit ei nathanael a nazareth poteſt aliqđ boni eſſe? Dicit ei philippus: veni ⁊ vide. Uidit ieſus nathanahel veniētē ad ſe: ⁊ dicit de eo. Ecce vere iſraelita in quo dolus nō eſt. Dicit ei nathanahel Uñ me noſtiſ? Rñdit ieſ⁹ ⁊ dixit ei. Priuſ q̄ te philippus vocaret cū eſſes ſub ficu vidit te. Reſpondit ei nathanahel: et ait. Rabbi tu es filius dei: tu es rex iſrael. Rñdit ieſus et dixit ei. Q: dixi tibi: vidi te ſub ficu credis: maiꝰ his videbitis. Et dicit ei. Amē amē dico vobis: videbitis celū apertum: ⁊ āgelos dei aſcēdētes ⁊ deſcēdentes ſup filiū hominis.

Ongaudemus frequentie veſtre: quia vtraq̄ ſpe rare potuimus: alacriter conueniſtis. Hoc eſt ergo quod nos letificat ⁊ conſolatur in omnibus laboribus ⁊ periculis vite huius amoꝛ veſter in deum: ⁊ pium ſtudium: et certa ſpes: ⁊ feruoꝛ ſpirit⁹. Audiſtis cuz

in decretis diſtinc. vij. quo iure.

Psalmo lxxxvij.

psalmis legeret: qr inops et paup clamat ad deum in hoc seculo. Uox eñ est vt sepi⁹ audistis ⁊ meminisse debetis nõ vni⁹ hois ⁊ tamen vnius hominis. Non vnius quia fideles multi. Multa grana iter paleas gementia diffusa toto orbe terrarum. Unus aũt quia membra christi osses: ac per hoc vnum corpus. Iste ergo vn⁹ popul⁹ inops ⁊ pauper nõ nouit gaudere de seculo: ⁊ do lorẽs intus est: et gaudiũ eius intus est vbi non vidit nisi ille qui erandit gementẽ ⁊ coronat sperantem. Letitia seculi vanitas. Cum magna expectatione sperãt vt veniat: ⁊ non potest teneri cũ venerit. Iste eñ dies q̃ letus est: pditis hodie in ista ciuitate: cras vtiq̃ nõ erit: nec idẽ ipsi cras hoc erunt/qõ hodie sunt. Et trãseũt oia/⁊ euolãt oia: ⁊ sicut fum⁹ vanescũt. Et ve q̃ amant talia. Oñis eñ aia sequit̃ qõ amat Omnis enim caro fenum: et omnis honor carnis quasi flos feni. Fenuz aruit: flos decidit: verbum autem dñi manet in eternuz Ecce qõ amas: si vis manere in eternũ. Sz dicere habeas. Unde possum apprehendere verbũ dei: Uerbũ caro factũ est: ⁊ habitauit in nobis. Quapropter fres charissimi ad inopiã nostram/⁊ pauptatẽ nostrã ptineat: ⁊ qõ illos dolem⁹ qui sibi abũdare videñt. Gaudiũ eñ iporum quasi frenetico⁹ est. Quõ aũt frenetic⁹ gaudet insania plerũq̃ ridet: ⁊ plãgit illũ q̃ san⁹ est. Sic et nos fratres charissimi si recipiam⁹ medicinam de celo venientẽ qr ⁊ nos omnes frenetici eramus tanq̃ salui facti q̃ ea que diligebamus non diligimus: gemim⁹ ad deũ de his qui adhuc insani sunt. Potest eñ vt ⁊ ipsos saluos faciat. Et opus est vt respiciant se: ⁊ displiceant sibi. Spectari volunt ⁊ spectari se nõ nouerunt. Nam si aliquã tũ oculos ad se auertant: videt cõfusion/y suã. Qõ dõec fiat/ alia sint studia nra: alia sint auocamẽta anime nostre. Plus valet dolor noster q̃ gaudiũ illoz. Quãtũ pertinet ad numerũ fratrũ: difficile est vt quisq̃ ex illa celebritate rapt⁹ fuerit ex viris. Quã tum aũt ad sororum numerũ: contristat nos. Et hoc magis dolendũ est: qr non ipe potius ad ecclesiã currunt: quas debuit si non timor: certe verecundia de publico reuocare. Uiderit hoc qui videt: et aderit misericordia eius vt saluet omnes. Nos autem qui cõuenim⁹ pascamur epulis dei et sit gaudium nostrum sermo ipsius. Inuitauit eñ nos ad euangeliuum suũ: ⁊ ipe cibus noster est quo nihil dulci⁹: sed si q̃s habeat palatum sanuz in corde. Bene eñ arbitor meminisse charitatẽ vr̃az hoc euãgelium lectionibus cõgruis ex ordine recitari: et puto vobis nõ excidisse q̃ iã tracta ta'sint: maxime recẽtioza: de iohãne ⁊ de columba. De iohanne scz/ q̃d nouum dicerit in dño p columbã: qui iã nouerat dominum. Et hoc inuentũ est inspiran te spiritu dei qõ iã quidẽ iohannes nouerat in dño. Sed qõ ipe dñs ita esset baptizatur⁹ vt baptizãdi potestatẽ a se in neminẽ trãs funderet hoc didici p colũbam: quia dictũ ei erat: sup quẽ videris spiritum descendẽtem velut columbã ⁊ manentem sup eum: hic est q̃ baptizat in spiritu sũcto. Quid est hic est: Non est alius: ⁊ si per aliũ. Quare aũt per columbam: Multa dicta sunt: nec possum: nec opus est oia retexere: precipue tamen ppter pacẽ: qr et ligna q̃ baptizata sunt foris/quia fructũ in eis inuenit columba ad archaz attulit. Sicut meministis colũbã missam a noe de archa que diluuio natabat ⁊ baptismo abluebat: non merse batur. Cum ergo esset emissa: attulit ramũ olue. Sed nõ sola folia habebat: habebat ⁊ fructum. Itaq̃ hoc optandum est fratribus nostris q̃ foris baptizãtur: vt habeãt fructum. Non illos sinit colũba foris: nisi ad archam reduxerit. Fruct⁹ aũt est tot⁹ charitas. Sine qua nihil est hõ: q̃d aliũ habuerit. Et hoc vberrime ab apostolo dicti commemorauimus et recensum⁹. Ait eñ. Si linguis hoim loquar ⁊ angelorum charitatẽ aũt nõ habeã fact⁹ sum ⁊ velut eramentũ sonans aut cymbalũ tinniẽs. Et si habuero oẽm sciẽtiã ⁊ sciã oñia sacramẽta/et habeam omnem prophetiam/ ⁊ habuero omnẽ fidẽ: fidem aũt qũo dixit oẽm vt montes transferam/charitatẽ autez nõ habeã: nihil sum. Et si distribuero oia mea pauperibus et si tradidero corpus meum ita vt ardeam. Charitatem autem nõ habeam: nihil mihi prodest. Nullo modo autem possunt dicere se habere charitatem: qui dirimunt vnitatem. Chec dicta sunt sequentis videam⁹. Perhibuit iohannes testimoniũ/quia vidit. Quale testimoniuz perhibuit: quia ipe est filiꝰ dei. Oportebat eñ vt ille baptizaret: qui est filius dei: vnicus nõ adoptiuus. Adoptati filij ministri sunt vnici. Unicus habet potestatem adoptati ministerium. Licet baptizet minister non pertinens ad numerum filiorum/ quia male viuit et male agit: quid nos consolatur: Hic est qui baptizat. Altera die iterum stabat iohãnes: ⁊ ex discipulis eiꝰ duo. Et respiciẽs iesum ambulantem: † dicit. Ecce agn⁹ dei. Utiq̃ singulariter iste agnus. Nam et discipuli dicti sunt agni. Ecce ego mitto vos: sicut agnos in medio luporũ. Dicti sunt ⁊ ipsi lumen vos autem

I. cor. xiij

B

† alia litera dicit.

Mat. x.

Joh. j.

estis lumen mundi. Sz aliter ille de quo dictũ est. Erat lumẽ verũ: qõ illuminat oẽm hoiem venientẽ in hũc mundũ. Sic ⁊ agn⁹ singulariter solus sine macula: sine peccato. Non cuius macule absterse sint: sed cuius macula nulla fuerit. Quid eñ qr dicebat iohannes de dño: ecce agnus dei: Ipe iohãnes nõ erat agnus: Nõ erat vir sanctus: Non erat amicus spõsi: Ergo singulariter ille: hic est agn⁹ dei: qr singulariter agni sanguine solo hoies redimi potuerũt Fratres mei si agnoscimus preciũ nr̃m qr sanguis est agni: qui sunt illi qui hodie celebrant festiuitatẽ sanguinis nescio cuius mulieris. Et q̃s ingrati sunt: Raptũ est aũ rũ dicunt de aure mulieris: ⁊ cucurrit sanguis. Et positũ est aur̃ in trutina vel in statera: ⁊ preponderauit multũ de sanguine. Si pondus ad inclinandũ aurum habuit sanguis mulieris: quale pondus habet ad inclinandũ mundũ sanguis agni per quez factus est mũdus: Et quidem ille spũs nescio quis vt ꝑmeret pondus: placatus est

Marc. j.

sanguine. Immũdi spũs nouerãt venturũ iesum xp̃m: audierãt ab angelis: audierãt ex pphetis ⁊ sperabant eum venturũ. Nã si non sperabant: vnde clamauerunt quid nobis et tibi est: Ue nisti ante tẽpus ꝓdere nos: scimus qui sis sanctus dei. Uenturus sciebant: sed tps ignorabãt. Sed quid audistis in psalmo de hierusalez: Quomodo beneplacituz habuerunt serui tui lapides eius: ⁊ pulueris eius miserebunt. Tu exurgens misereberis sy on: q̃m venit (inquit) tẽpus vt misereari ei⁹. Q̃m venit tps vt misereretur dñs: Uenit agnus. Qualis agn⁹ Quem lupi timẽt. Qualis agnus est: Qui leonem occisus occidit. Dictus est eñ diabolus leo: circũiens ⁊ rugiens querẽs quẽ deuoret. Sanguine agni victus est leo. Ecce spectacula xp̃ianoz̃: et quod est amplꝰ illi oculis carnis vident vanitatẽ: nos cordis oculis veritatẽ. Ne putet fratres q̃ sine spectaculis dimisit nos dñs de⁹ noster Nã si nulla sunt spectacula: cur hodie cõuenistis: Ecce qõ dixim⁹ vidistis/ ⁊ exclamastis. Non exclamaretis nisi vidissetis. Et magnum est hoc spectare per totum orbem terrarũ: victum leonẽ sanguine agni/ educta de dentibus leonũ membra xp̃i: ⁊ adiuncta corpori xp̃i. Ergo nescio quid simile imitatus est quidam spiritus vt sanguine similachrum suum emi vellet: qr nouerat precioso sanguine q̃cũq̃ redimendũ esse genus humanum. Fingunt eñ spirit⁹ malꝰ ymbras quasdam honorũ sibimetipsis vt sic decipiãt eos qui sequunt xp̃m. Usq̃ adeo fratres mei/vt illi ꝑpli qui seducunt p ligaturas: p precãtationes: p machinamẽta inimici/ miscẽt precãtatiõibus suis nomen xp̃i: qr iam nõ possunt seducere xp̃ianos/vt dent venenũ/addũt mellis aliq̃d: vt p id qõ dulce est/lateat qõ amarũ est ⁊ bibãt ad perniciez. Usq̃adeo vt ego nouerim aliquo tpe illi⁹ paleati sacerdotem solere dicere/et ipse paleat⁹ xp̃ianus est. Ut quid hoc fratres: nisi qr aliter nõ possunt seduci xp̃iani: Ne queratis ergo alibi xp̃z q̃s vbi vobis voluit predicari xp̃s. Et quõ vobis voluit predicari/sic illum tenete/sic in cordibus vestris scribite. Durus est aduersus oẽs impet⁹: ⁊ aduersus oẽs insidias inimici. Nolite timere: nec tentat ille nisi permissus fueris. Constat illum mihi⁹ facere: nisi permissum fuerit: aut missum. Uititur tanq̃ angelus malus a potestate dominãte: mittit̃ q̃si aliquid petit. Et hoc fratres nõ fit nisi vt probent iusti: puniant iniusti. Quid ergo times: Ambula in domino tuo: certus esto/qõ te nõ vult pati/non pateris: qõ te ꝑmiserit pati. Flagellũ corrigentis est: non pena dãnantis. Ad hereditatez sempiternã erudimur: ⁊ flagellari dedignamur/ Fratres mei si recusaret q̃s q̃s puer colaphis: aut flagellis cedi a patre suo: quõ diceretur superbus desperat⁹: ingratus paterne discipline: Et vt quid erudit pater homo/filiũ hoiem: vt possit nõ ꝓdere temporalia que illi acquisiuit: que illi collegit: que non vult eũ perdere: q̃ ipse qui relinquit non potuit in sempiternũ tenere. Non docet filium cũ quo possideat: sed qui post eum possideat. Fratres mei si filiũ docet pater successorẽ: ⁊ quẽ docet ⁊ ipm similiter per oia illa transiturũ: qr ⁊ ille qui mouebat trãsitur⁹ est: quõ vultis eruditi nos pater noster cui non successuri: sed ad quez accessuri sumus: ⁊ cuz quo in eternum mãsuri in hereditate q̃ nõ marcescit/nec moritur/nec grandinẽ nouit: Et ipe hereditas ⁊ ipse pater est. Upũc possidebimus ⁊ eruditi non debemus: Sufferamus ergo eruditionẽ patris: non q̃si nobis dolet caput: curramus ad precantatores/ad sortilegos/et remedia vanitatis. Fratres mei non vos plangam quotidie inuenio ista. Et quid faciam: Nõdũ ꝑsuadeo xp̃ianis in xp̃o spez esse ponendam: Ecce si cui factũ est remediũ moriat. Quã multi eñ cum remedijs mortui sũt: ⁊ q̃m multi sine remedijs vixerũt Qua fronte exit anima ad deum: Perdidit signum xp̃i: accepit signũ diaboli. An forte dicet: non perdidi signum christi: Ergo signum xp̃i cum signo diaboli habuisti. Nõ vult xp̃s cõmunionem: sed solus vult possidere quod emit. Tanti emit vt solus possi-

dear: tu facis ei consonē diabolū: cui te per
petuū vendideras. Ue duplici corde: qui in
corde suo partē faciunt diabolo. Irat⁹ de⁹
quia fit ibi pars diabolo: discedit: et totum
diabolus possidebit. Nō frustra itaq; apo
stolus dicit; neq; detis locum diabolo. Co
gnoscam⁹ ergo agnū fratres: cognoscam⁹
precium nr̄m. Ecce duo de discipulis iohā
nis: q: talis erat iohānes amicus spōsi, nō
querebat gloriā suā: sed testimoniū phibe
bat veritati. Nunq̄d voluit apud se rema
nere discipulos suos vt nō sequerent⁹ dn̄z:
Magis ipse ostendit discipulis suis quem
sequerent. Habebant eñ illū tāq; agnum.
Et ille. Quid me attenditis? Ego nō sum
agnus. Ecce agnus dei: de quo ↄ superius
dixerat. Ecce agnus dei. Et quid nobis ꝓ
dest agnus dei? Ecce ait qui tollit pcā mū
di. Secuti sunt illū hoc audito: duo q̄ erāt
cum iohāne. Videam⁹ sequētia. Ecce agn⁹
dei: hoc iohannes. [Et audierūt eū duo di
†alialit. habet se †alial⁹t. habet ei †alialst. dicit iter pretatū. scipuli loquētē: ↄ secuti sunt ihesum.† Con
uersus aūt ihesus ↄ vidēs eos sequētes† di
cit eis. Quid q̄rit⁹? Cui dixer⁹.† Rabi qđ
interpretat magister. Ubi habitas?] Non
sic illum sequebant quasi iam inhererent
illi. Nam manifestum est qñ illi inhesērūt
q: de naui eos vocauit. In his eñ duobus
erat andreas sicut mō audistis. Andreas
autem frater petri erat. Et nouim⁹ in eua
gelio q̄ petrū ↄ andreā dn̄s de naui voca
ult dicens. Uenite post me ↄ faciam vos pi
catores holim. Et ex illo iam inhesērūt illi
vt non recederent. Modo ergo qđ illum se
quuntur isti duo: non quasi nō recessuri se
quuntur: sed videre voluerunt vbi habita
ret: ↄ facere quod scriptum est. Lunē ostio
rum eius conculcet et terat pes tuus: surge
ad illū venire assidue ↄ erudiri pceptis
ei⁹. Ostēdit eis ille vbi maneret: ↄ venerūt
ↄ fuerunt cuz illo. Quā beatū diē duxerūt
ꝯ beatam noctē. Quis est qui nobis dicat
que audierint illi a dn̄o? Edificemus nos
metipsi in corde nostro: ↄ faciam⁹ domum
quo veniat ille ↄ docear nos: collocaē nob⁹
Quid queritis? Dixerunt ei. Rabbi: quod
dicit interptatum magister: vbi habitas?
[Dicit eis. Uenite et videte.† Et venerūt
ↄ viderunt vbi maneret: ↄ apud eū manse
runt die illo. Hora autem erat quasi deci
ma.] Nihil ne arbitramur pertinuisse ad
euangelistā: dicere nobis quota hora erat.
Potest fieri vt nihil ibi nos aliadocuerit: ni
hil querere voluerit? Decima erat hora.
Numerus iste legem significat: q: in decē
preceptis data est lex. Uenerat autem tē
pus vt impleretur lex per dilectionem: q:
a iudeis non poterat impleri per timorem.
Unde dn̄s dicit: Non veni soluere legē sed
implere. Merito ergo decima hora cum se
cuti sūt ad testimoniū amici spōsi duo isti:
ↄ decima hora audiuit rabbi qđ interpre-
tatur magister. Si decima hora rabbi do-
minus audiunt: ↄ decimus numer⁹ ad legē
pertinet: magister legis non est nisi⁹ dator
legis: q: filius dedit legez. Nemo dicat q:
alius dedit legem: ↄ ali⁹ docet legem. Ipse
illā docet qui illā dedit. Ipse est magister
legis sue: ↄ docet illaz. Et misericordia est
lingua ipsius: ideo misericorditer docet le
gem: sicut dictū est de sapiētia. Legem aūt
ↄ miſ[illegible]diaz in lingua portat. Noli time
re ne implere legem nō possis: fuge ad mi-
sericordiam. Si multū est ad te legem im-
plere, vtere pacto illo ↄ cyrographo: vtere
precibus quas tibi constituit ↄ composuit
iurisperit⁹ celestis. Qui eñ habent causaz
ↄ volunt supplicari imperatori: querūt ali
quem scholasticū iurisperitū, a quo sibi pa-
ces cōponant: ne forte si aliter petierint ꝙ
oportet, non solum nō impetrent qđ petūt
sed ↄ penaz pro beneficio consequant. Cū
ergo quererent supplicare apostoli, et non
inuenirent quomodo adirent imperatorez
deū: dixerunt xpō. Domine: doce nos ora- Luce.xj
re. Hoc est iurisperite noster assessor dei im
mo cōsessor: compone nobis preces. Et do
cuit dn̄s de libro iuris celestis, docuit quo
modo orarent: ↄ in ipo quod docuit posuit
quandā cōditionem. Dimitte nobis debi-
ta nostra sicut ↄ nos dimittimus debitori
bus nostris. Si non ſm legem petieris re⁹
eris. Contremiscis imperatorē factus re⁹:
offer sacrificium humilitatis: offer sacrifi-
cium misericordie: dic in precib⁹, dimitte
mihi quomodo ↄ ego dimitto. Sed si dicis
fac. Quid eñ facturus es: quo iturus es,
si mentitus fueris in precibus? Non quo-
modo dicit in foro, carebis beneficio reſcri
pti: sed nec rescriptum impetrabis. Juris
enim forensis est vt qui in precibus mentit⁹
fuerit: non illi prosit quod impetrauit. Sz
hoc inter homines: quia potest falli homo
potuit falli imperator: qñ preces misisti, di
xisti eñ qđ voluisti: et cui dixisti: nescit an
verum sit. Dimisit te aduersario tuo quin
cendum: vt si ante iudicem iniectus fueris
de mendacio quia nō potuit ille nisi presta
re, nesciens an fueris mentitus: ibi care-
bis ipso beneficio reſcripti, quo perduxisti
rescriptum. Deus autem qz nouit verum
mētiaris an verū dicas: nō facit vt in iudi
cio, tibi nō ꝓsit: sed nec impetrare te pinit-
tit: qz ausus es mentiri veritati. Quid er-
go facturus es? Dic mihi. Implere legez ex
oi parte ita vt in nullo offendas difficile est.

Beatus ergo certus est, remedio vti non
vis. Ecce fratres me: quale remedium po
suit deus contra egritudines anime. Quid
ergo? Cū caput tibi dolet: laudam⁹ si eua-
gelium ad caput tibi posueris ↄ nō alliga
turā cucurreris. Ad hoc eñ perducta est
infirmitas hoim: ↄ ita plāgendi sunt homi
nes qui currūt ad ligaturas: vt gaudeam⁹
qñ videmus hoiem in lectulo suo ꝓstitutz
iactari febribus et doloribus: nec alicubi
spem posuisse, nisi vt sibi euangeliū ad ca-
put poneret: non quia ad hoc factū est: sed
q: ꝓlatū est euangeliū ligaturis. Si ergo
ad caput ponitur vt quiescat dolor capi-
tis: ad cor non ponitur vt sanetur à pecca
tis? Fiat ergo. Quid fiat? Ponakad cor: sa
nēt cor: bonū ē. Bonū ē vt de salute corpis
non satagas: nisi vt a deo illam petas. Si
scit tibi ꝓdesse dabit illā: si nō tibi dederit
nō tibi ꝓderit habere illā. Quam multi
egrotant in lecto innocentes: ↄ si sani fue-
rint ꝓcedūt ad scelera cōmittēda. Quam
multis obest sanitas. Latro qui ꝓcedit ad
faucē occidere hoiem: ꝙto meli⁹ illi erat
vt egrotaret? Qui nocte surgit ad effodien
dum parietem alienū: ꝙto illi melius si fe-
bribus tactaret? Innocenti⁹ egrotat et: scele
rate sanus est. Nouit ꝙ de⁹ quid nobis ex
pediat: id agnam⁹ vt cor nostrū sanū sit a
petis. Et qñ forte flagellamur in corpore:
ipm deprecamur. Rogauit eū paul⁹ apūs
vt auferret ab eo stimulū carnis, et noluit
auferre. Nunquid ꝓturbat⁹ est? Et nūq̄d
ꝓtristat⁹ dixit se defectum? Magis se dixit
nō defectū: qz ablatū est qđ volebat aufer
ri: vt illa infirmitas sanaretur. Hoc eñ in-
uenit in voce medici. Sufficit tibi gra mea
ij.cor.xij nā virt⁹ in infirmitate ꝓficitur. Unde ergo
scis si qđ nō vult te sanare de⁹ adhuc tibi
expedit flagellari? Uñ scis ꝙ putre est qđ
secat medic⁹: agens ferrū ꝓ putridas? Nō-
ne nouit modū quid faciat quouscq; faciat
Nunquid vitula ꝓ eius qui secatur retra
hit manus medici artificiose secantis? Ille
clamat: ille secat. Crudelis qui nō audit
clamantē: an potiꝰ misericors? qz vulnꝰ ꝓ-
sequit vt sanet egrotū? Hec fr̄es ideo dixi:
ne qs querat aliqđ ꝓter auxiliuz dei. Si
forte in aliqua correptione dn̄i simus: vi-
dete ne pereatis: videte ne ab agno receda
tis: ↄ a leone deuorem̄i. Dixim⁹ ꝙ quare
e †al.aūt. hora decima: sciūtia videam⁹. [Erat† andreas fr̄ symonis petri: vn⁹ de duobus qui
†Als a. †al⁹ pri mū fr̄z. audierant] ab iohanne: ↄ secuti fuerāt eū
Inuenit hic† symonē fratrē suū et dicit ei.
Inuenim⁹ meſiam: qđ est interpretatum
christū. Messias hebraice latine vnctus:
greece christus est. Ab vnctione enim dici
tur christ⁹. Chrisma vnctio est grece: ergo
xp̄s vnct⁹. Jlle singulariter vnct⁹ ꝓcipue
vnct⁹: vnde oēs christiani vngunt. Jlle ꝓ-
cipue: qūo in psalmo dicit. Audi. Propter- ps.xliij.
ea vnxit te de⁹ de⁹ tuus oleo exultationis
pre participibus tuis. Participes eñ eius
omnes sancti. Sed ille singulariter sanct⁹
sanctoꝝ: singulariter xp̄s: singulariter vn
ctus. [† Et duxit ad ieſum] andreas fra- †Als ad duxit eū
trē suū symonē. [Intuit⁹ aūt eū iesus dixit †al⁹s lit. Johāna
Tu es symō filius † iohannis: tu† vocaris †al⁹s lit. vocabe-
cephas quod interptatur petr⁹]. Nō ma- ris.
gnū qz dn̄s dixit cui⁹ filius esset iste. Quid
magnū dn̄o? Omnia nomina sanctoꝝ suoꝝ
prescibat: quos ante constitutionem mundi
predestinauit: ↄ miraris quia dixit vni ho
mini: tu es filius illius: ↄ tu vocaberis illō
Magnum: quia mutauit et nomen et fecit
de symone petrum. Petrus autem a petra
petra vero ecclesia. Ergo in petri nomine
figurata est ecclesia. Et quis securus: nisi
qui ꝓdificat supra petram? Et quid ait ipe
dominus? Qui audit verba mea hec ↄ fa- Mat.vij
cit ea: similabo eum viro prudenti edifi-
canti supra petram: non cedit tentationi-
bus. Descendit pluuia: aduenerunt flumi
na: flauerunt venti, ↄ impegerunt in domū
illā ↄ nō cecidit. Fūdata eñ erat supra pe
tram. Qui audit verba mea ↄ nō facit ea:
iā vnusqsq; nostrū timeat ↄ caueat: simila
bo cū viro stulto q̄ edificauit domū suā su-
pra arenā. Descēdit pluuia: venerunt flu-
mina: flauerunt venti: ↄ impegerunt in do-
mū illā: ↄ facta est ruina ei⁹ magna. Quid
ꝓdest qz intrat ecclesiā: qui vult sup arenā
edificare? Audiendo eñ ↄ nō faciēdo: edi-
ficat quidē: sz sup arenā. Si eñ nihil audit
nihil edificat: si audit edificat. Si querim⁹
vbi? Si eñ audit ↄ facit: supra petram: si
audit et non facit: super arenaz. Duo sunt
genera edificantium: aut supra petrā: aut
supra arenā. Quid ergo illi qui nō audiūt
Securi sunt? Securos eos dicit: quia ni-
hil edificant. Audi sunt sub pluuia an-
te ventos, ante flumina: cum venerint ista
ad illos tollūt ꝯ dom⁹ deficiant. Ergo va-
na est securitas: et edificare ↄ supra petrā
nō edificare. Si audire vis ↄ nō facere edi
ficas sed ruinā edificas. Cū aūt venit tēta
tio deficit domū: ↄ cū ipsa ruina tua te tol-
lit. Si aūt nō audis nudus es: illis ten
tationib⁹ tuipse retraheris. Audi ergo et
fac. Unum est remedium. Quāti forte ho-
die audiēdo ↄ nō faciēdo rapti sunt fluuio
celebritatis hui⁹? Audiēdo eñ ↄ non faciē
do: venit fluuius ipsa celebritas annuer-
saria: impleꝰ torrēs transitur⁹ est ↄ ficca-
turus: sed ve illi quem tulerit. Illud vero

Universidad de Biblioteca

nouerit charitas vestra: qz nisi quis ꝛ audiat ꝛ faciat nō edificat supra petrā: ꝛ nō ptinet ad nomen tā magnū qō sic cōmendauit dñs. Intentū em̄ te fecit. Naz si hoc ante petrus vocaret: non ita videres mysteriū petri ꝛ putares casu eū sic vocari nō ꝓuidentia dei. Ideo voluit eū aliud prius vocari: vt ex ipa cōmutatione nois sacramenti vinacitas cōmendaret. [Et in crastinū voluit] dñs iesus exire in galileā: et inuenit philippū. ꝛ Dicit ei. Sequere me. Erat aūt de ciuitate andree ꝛ petri. Et inuenit philippus [nathanahelem] iam vocatus a dño. [Et dixit ei. Onē scriptū moyses ꝛ ꝓphete. Inuenimus filium ioseph]. Quis fil⁹ dicebat: cui desponsata erat mater ei? Nā qō ea intacta cōcept⁹ ꝛ natus sit bene nouerūt oēs christiani ex euāgelio Hoc philipp⁹ dixit nathanaheli: addidit ꝛ locum. [A nazareth pōt aliquid boni eē Quid intelligitur fratres: nō quomō aliq pronūciant. Nam et sic solet pronunciari. A nazareth potest aliquid boni esse. Secūtur enim vox philippi ꝛ [et dixit. Veni et vide]. Ambas enim pronunciationes potest ista vox sequi: sine sic pronuncies tanq̄ confirmans a nazareth potest aliquid boni esse. Et ille: veni ꝛ vide: siue sic dubitans: ꝛ totū interrogās. A nazareth potest aliquid boni esse. Veni ꝛ vide. Sine illo modo: sine isto pronuncietur: nō repugnāt verba sēntia. Nostrū est querere: q̄d pot⁹ intelligam⁹ in his verbis. Qualis fuerit nathanael iste in sequētib⁹ ꝓbam⁹. Audite qualis fuerit. Dñs ipe ꝓhibet testimoniuz Magn⁹ dñs cognitus est testimonio iohānis. Beat⁹ nathanael cognit⁹ testimonio veritatis. Quia dominus et ſl testimonio iohannis non commendaretur: ipse sibi ꝓhibuit testimonium: quia sufficit sibi ad testimonium veritas. Sed quia veritatem non poterant capere hominēs p lucernaz querebant veritatem. Et ideo iohānes pq̄ dñs oñderet missus est. Audi dñm nathanaheli testimoniuz ꝓhibentē. Et dixit ei nathanael. A nazareth potest aliquid boni esse? dicit ei philippus. Veni et vide.

F ꝛ Et vidit iesus nathanahelem ꝛ venientē ad se et dicit de eo. Ecce vere israelita: in quo dolus non est]. Magnum testimoniū hoc nec andree dictum: nec petro dictuz: nec philippo: quod dictum est de nathanahele: ecce vere israelita in quo dolus non est. Quid ergo facim⁹ fratres: deberet iste primus esse in apostolis. Non solum primus non inuenitur in apostolis: sed nec medius nec vltimus inter duodecim nathanael: cui testimonium perꝛibuit filius dei dicens. Ecce vere israelita in quo dolus⁹ non est. Queritur causa ēptum dñs intimat ꝓbabiliter inuenim⁹. Intelligere et debemus nathanahelem eruditum ꝛ peritum legis fuisse. Propterea voluit illū dñs inter discipulos ponere: qz idiotas elegit: vnde confunderet mundū. Audi aplm dicētem ita. Videte (inquit) vocationē vram fratres: qz non multi sapientes ſm carnē non multi potentes: nō multi nobiles: sed infirma mundi elegit deus: vt confundat fortia ignobilia mundi: et contemptibilia elegit deus: ꝛ ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt: vtq̄ que sunt euacuentur. Si doctus eligeret fortasse ideo se diceret electum: qz doctrina meruit eligi. Dñs nr̄ iesus christ⁹ volens superborum frangere ceruices: nō quesiuit per oratorē piscatorē: sed de piscatore lucrat⁹ est imperatorem. Magnus erat pianus orator: sed prius petrus piscator per quē postea crederet: non solum orator: sed ꝛ iperator. Nullus nobilis primo electus est: nullus doct⁹: qz infirma mūdi elegit deus vt confunderet fortia. Erat autez iste magnus et sine dolo: hoc solo nō erat ne cuiq̄ videret dñs doctos elegisse. Et ex ipa doctrina legis veniebat qō cū audisset a nazareth: scrutatus em̄ erat scripturas et sciebat quia inde erat expectandus salnator: quod non facile alq̄ scribe et pharisei nouerant. Iste ergo doctissim⁹ legis cū audisset philippū dicētem: inuenim⁹ quem scripsit moyses in lege ꝛ prophete a nazareth filiū ioseph. Ille qui optime scripturas nouerat audito noie a nazareth: erect⁹ est in spez ꝛ dixit. A nazareth potest aliq̄d boni esse. Jā cetera de ipo videam⁹. Ecce vere israelita in quo dol⁹ nō est. Quid est in quo dol⁹ nō est? Forte nō habebat pctm̄ forte non erat eger? forte illi medicus non erat necessarius? Absit. Nemo sic natus est vt illo medico non egeret. Quid sibi ergo vult: in quo dolus non est? Aliquanto intentius queramus apparebit modo in nomine domini. Dolū dicit dñs: et omnis qui verba latina intelligit scit quia dolus est cum aliud agit ꝛ aliud fingit. Intēdat charitas vestra nō dol⁹ dolor est. Propterea dico qz multi fratres imperitiores latinitatis loquūtur: sic vt dicant dolus illū torquet ꝓ eo quod est dolor. Dolus fraus est: simulatio est. Quando aliquis aliquid in corde tegit: et aliud loquitur: dolus est et tanq̄ duo corda habet. Unum quasi sinum cordis habet vbi videt veritatem: et alterum sinum vbi concipit mendaciuz. Et vt noueritis hunc esse dolū: dictum est in psalmis: labia dolosa. Quid est labia do

losa? Sequit. In corde ꝛ corde locuti sunt mala. Quid est in corde ꝛ corde: nisi dupliciz corde? Si ergo dolus in isto non erat: sanabilem illū medicus iudicauit non sanū. Aliud est em̄ san⁹: aliud sanabilis aliud insanabilis. Qui egrotat in ſpe sanabilis dicitur: qui egrotat cū desperatione insanabilis: q̄ autem iam sanus est nō eget medico. Medicus ergo qz venerat sanare: vidit istum sanabilē: qz dol⁹ in illo nō erat. Quo modo dolus in illo non erat? Si peccator est fatetur se peccatorem. Si em̄ peccator est ꝛ iustū se dicit: dolus est in ore ipsius ergo in nathanaele confessionē peccati laudauit: non iudicauit non esse peccatorem. Propterea cum pharisei qui sibi videbantur iusti/reprehenderēt dñm qz miscebatur egrotis medicus ꝛ dicerēt. Ecce cū quib⁹ māducat/cū publicanis et peccatorib⁹: respondit medicus freneticis. Nō est opus sanis medicus sed male habentib⁹: nō venire vocare iustos sed peccatores. Hoc est dicere. Quia vos iustos dicitis cum sitis peccatores: sanos vos indicatis cū languentis: medicinam repellitis: nō sanitatem tenetis. Unde ille phariseus qui vocauerat dñm ad prādiū: sanus sibi videbat. Egrota aūt illa mulier irrupit in domū in qua non erat inuitata: ꝛ desiderio salutis facta impudens accessit: nō ad caput dñi: nō ad man⁹ sed ad pedes. Lauit eos lachrymis tersit capillis suis oscultata est eos: vnxit vnguento: pacē fecit cū vestigijs dñi peccatrix. Reprehendit ille tanq̄ sanus medicuz ille phariseus qui illic discūbebat: et ait apud se. Hic si esset ꝓpheta: sciret que mulier eius pedes tetigisset. Jdeo autem suspicabatur euz ignorasse/quia nō illā repulit: quasi ne immūdis manib⁹ tangeret Nouerat aūt ille: permisit se tangi vt tactus ipse sanaret. Dñs videns cor pharisei: proposuit similitudinem. Duo debitores erant cuidam feneratori: vn⁹ ei debebat quinquagint̄a denarios alter quingēt̄os. Cū nō haberēt vnde redderent donauit ambob⁹. Quis eū plus dilexit. Et ille. Credo domine: cui pl⁹ donauit. Et conuersus ad mulierem: dixit symoni. Uides istā mulierē? Intraui in domū tuā: aquam pedibus meis non dedisti: illa autem lachrymis lauit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: illa autem non destitit pedes meos oscolari. Oleum mihi non dedisti. illa autem vnxit pedes meos vnguento. Propterea dico tibi. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Cui autem modicum dimittit modicuz diligit. Hoc est dicere. plus egro

tas: sed sanū te putas. Modicum putasti bi dimitti: cum plus debitor sis. Bene ista: qz dolus in illa non erat/meruit medicinā Quid est dol⁹ in illa non erat? Confitebat peccata. Hoc laudat in nathanaele qō dolus in illo nō erat: qz multi pharisei q abū dabāt peccatis/iustos se dicebāt: ꝛ dolū afferebant ꝓ quē sanari nō poterant. Uidit ergo iā instū in quo dolus nō erat: ꝛ ait. Ecce vere israelita: in quo dolus nō est. [Dicit ei nathanael. Unde me nosti? ꝛ Respōdit ei iesus et dixit. Priusq̄ te philipp⁹ vocaret cū esses sub ficu vidi te]. i. sub arbore fici. [ꝛ Rndit ei et ait nathanael. Rabbi tu es filius dei: tu es rex israel]. Aliq̄d magnum potuit nathanael iste intellegere: in eo quod dictum est: cum esses sub fici arbore vidi te: priusq̄ te philippus vocaret. Nam talē vocem pertulit: tu es filius dei: tu es rex israel: qualē tanto post petr⁹ qō ei dñs ait. Beat⁹ es symon bariona/qz non tibi reuelauit caro et sanguis: sed pater meus qui est in celo. Et ibi nominauit petrā ꝛ laudauit firmamentum ecclesie in ista fide. Hic iā dicit tu es fil⁹ dei: tu es rex israel. Unde? Quia dictum est ei: anteq̄ te philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te. Querendū est an aliq̄d significet ista arbor fici. Audite enim fratres mei. Inuenimus arborem fici maledictam quia folia habuit et fructum non habuit: in origine humani generis adā ꝛ eua cuz peccassent de folijs ficulneis succinctoria sibi fecer̄t. Folia ergo ficulnee intelligunt petā. Erat autē nathanael sub arbore fici: tanq̄ sub vmbra mortis. Uidit eum dñs/de quo dictum est. Qui sedebāt in vmbra mortis lumen ortum est eis. Quid ergo dictuz est nathanaeli/Dicis mihi. O nathanael vnde me nosti? Modo iam loqueris mecum: quia vocauit te philippus. Jam quem vocauit per apostolum: ad ecclesiam suam vidit ptinere. O tu ecclesia: o tu israel: in quo dolus non est. Si es ppls in quo dolus nō est/modo iam cognouisti xp̄m per apostolos: quomodo nathanael cognouit christum per philippuz. Sed misericordia sua ante te vidit q̄ tu eum cognosceres: cū sub peccato iaceres? Nunquid enim nos pri⁹ quesiuimus christum: ꝛ non ille nos quesiuit? Nunquid nos venimus egroti ad medicuz: ꝛ non medicus ad egrotos? Nonne ouis illa perierat: et relictis nonaginta et nouem pastor quesiuit illā et sic venit: quādo letus in humeris reportauit? Nōne perierat drachma illa ꝛ accēdit mulier lucernam: ꝛ quesiuit in tota domo sua donec inuenit? Et cum inuenisset: collectamini mihi

.coz.

Mat. ix.

Luc. vij.

Esa. ix.

Luc. xv.

†alia litera non hz. dñs. iesus.

†al's. et dicit ei iesus.

†al's lit. hz natha nahel.

†alia litera habet ei.

†al' litera habet dicit ei philipp⁹

†alia litera non hz. Et.

†alia litera hz natha nael.

†alia litera habet rñdit iesus et dixit ei.

†alia litera habet rñdit ei natha nahel et ait. mat. xvi

ait vicinis suis: qm̄ inueni drachmā quaz perdideraz. Sic z nos sicut oues perieramus z sicut drachma pieram⁹. Et sic pastor inuenit ouē: sed quesiuit ouez. Mulier inuenit dragmā: sed quesiuit dragmā. Que est mulier? Caro xpi. Que est lucerna? Parauī lucernaz xpo meo. Ergo quesiti sum⁹ vt inueniremur: inuēti loquimur. Nō superbiam⁹ qz anteq̄z inueniremur perieram⁹ si nō quereremur. Nō ergo nobis dicant ḡs amamus z volum⁹ lucrari paci ecclesie catholice. Quid nos vultis? Quid nos quertis si peccatores sum⁹? Ideo vos querimus: ne pereatis. Querimus: qz quesiti sumus. Inuenire vos volumus: qz inuēti sumus. Itaq; nathanael cum diuisset: vnde me nosti? ait dñs. Priusq̄z te vocaret philipp⁹: cū esses sub ficu vidi te. O tu israelita sine dolo quisq̄s es/o populе viuens ex fide: anteq̄z te per apl̄os meos vocarē aut cū esses sub vmbra mortis z tu non videres ego te vidi. [† Dñs deinde dicit ei. Qz dixi tibi vidi te sub arbore† fici credis: maius his videbis]. Quid hoc maius his? [Et dixit eis. Amē amen dico vobis. Videbitis † celos aptos z angelos † ascēdentes z descēdentes supra filiū hois]. Fratres nescio q̄d maius dixit: q̄z est cuz esses sub arbore fici vidi te. Plus cū est qđ nos dñs vocatos iustificauit: q̄z qđ vidit iacentes sub vmbra mortis. Quid pderat si ibi remāsissemus vbi nos vidit? Nūquid nō iaceremus? Quid est hoc maius? Qñ vidimus angelos ascēdentes z descēdētes super filium hois. Tamē aliq̄n de his ascendētibus z descēdentib⁹ angelis dixeram. Sed ne obliti fueritis breuiter dico: tanq̄z cōmemoraz. Pluribus eī dicerem si non cōmemorarē: sed mō insinuarem. Scalas vidit iacob per somniū z in ipis scalis vidit angelos ascēdentes z descēdētes: z lapidem quē sibi posuerat ad caput: vnxit. Audistis qz messyas xpus est: audistis qz vnct⁹ xp̄s est. Non cū sic posuit ad caput vnctū vt veniret z adoraret. Alioq̄n idolatria esset significatio xpi. Facta est ergo significatio quousq̄z oportuit fieri significationē: z significatus est xp̄s lapis vnctus: sed nō in idolo. Lapis vnct⁹: lapis quare. Ecce pono in syon lapidē electū ꝓciosum: z qui crediderit in illum non cōfundetur. Quare vnctus? Quia xpus a chrismate. Quid aūt vidit tūc in scalis? Ascēdentes z descēdentes angelos. Sic est z ecclesia. Angeli dei/boni p̄dicatores predicantes xp̄m: hoc est super filiū hois ascēdūt z descendūt. Quo ascēdunt: quo descēdūt? Ex vno habemus exemplū. Audi aplm paulum. Qđ in ipso invenerimus: hoc de ceteris veritatis p̄dicatorib⁹ credamus. Audi paulū ascendentē. Scio hoiez in xpo ante annos quattuordecim raptuz fuisse vsq̄z ad tertiū celū/siue in corpore/siue extra corp⁹ nescio deus scit: z audiuit ineffabilia verba/que nō licet hoi loqui. Ascendentē audistis: descendentē audite. Non potui loqui vobis quasi spūalib⁹: sed quasi carnalibus. Quasi parvulis i xpo lac vobis potum dedi nō escā. Ecce descēdit qui ascenderat. Quere quo ascēderat? Usq̄z ad tertium celū: Quere quo descēderit? Usq̄z ad lac parvulis dādū: Audi qz descēdit. Factus sum parvulis (inq̄t) in medio fratrū suā/vt possint de lingua diserta fieri blandimēta pueriliaz: qz si sic dicant: non audit infans: sed nec p̄ficit infans. Et diserti⁹ aliquis pater si sit tāmodo orator vt lingua illius fora cōcrepent/z tribunalia cōcutiāt: si habeat parvulū filium cum ad domū redierit: seponit forēsem eloquentiam quo ascēderat: z in lingua pueili descendit ad parvulū. Audi vno loco ipsum apostolū ascendētem z descendentē in vna sententia. Sive enim mēte excessimus deo: sive temperātes sumus vobis. Quid est mēte excessimus deo? vt illa videamus que nō licet homini loqui. Quid est temperantes sum⁹ vobis? Nūquid iudicauī me aliquid scire inter vos nisi iesuz xp̄m: z hunc crucifixū: Si ipse dñs ascēdit z descēdit: manifestū est qz z predicatores ipsi⁹ ascendunt imitatiōe: descendūt predicatiōe. Et si aliquāto vos diutius tenuimus: consuluimus vt fiat vt oportune hoze trāsiret. Arbitramur iaz illos peregisse vanitatē suā. Nos aūt fratres qm̄ pasti sumus epulis salutaribus/que restāt agamus: vt diem dominicū solēniter implcam⁹ in gaudijs spiritalibus: z cōparemus gaudia veritatis cū gaudijs vanitatis. Et si horremus/doleamus: si dolcamus/otemus: si otam⁹ exaudimur: si exaudimur/z illos lucramur.

Tractatus. viij.

¶ Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee: z mater iesu ibi: vocatus est aūt z iesus z discipuli eius ad nuptias z defic entе vino: dicit mater iesu ad eum. vinū non habent: et dicit ei iesus quid mihi z tibi est mulier? nondum venit hora mea.

Miraculum quidē dñi nostri iesu christi q̄ de aq̄ vinū fecit: nō est mirandum eis qui nouerūt/qz deus fecit. Ipse cū fecit vinum in illo die in nuptijs i sex illis hydrijs quas ipleri aqua p̄cepit: qui oi anno facit hoc in vitibus. Sicut cū quod miserūt ministri in hydrias: in vinum cōuersum est opere domini: sic z qđ nubes fundūt/in vinū quertitur eiusdē opere dñi. Illud aūt nō miramur/qz oi anno fit. Assiduitate amisit admirationē. Nam cōsiderationē inuenit maiorem inuenit: q̄z id qđ factum est in hydrijs aq. Quis est cū qui cōsideraz opera dei dbus regitur z āministrat⁹ totus hic mundus: z non obstupescit obruiturq̄z miraculis? Si cōsideret vim vnius grani cuiuslibet seminis/magna quidē res est: horror est p̄sidere antis: sed qz hoies in aliud intēti perāderunt considerationē operum dei: in qua darent laudē quotidie creatori tanq̄z seruauit sibi deus inusitata quedā que faceret: vt tanq̄z dormientes hoies ad se colendū mirabilibus incitaret. Mortuus resurrexit: mirati sunt homines. Tot quotidie nascūtur: z nemo mirat. Si consideremus prudētius: maioris miraculi est esse q̄ non erat q̄z reuiuiscere qui erat. Idem tñ deus pater dñi nostri iesu christi per verbū suuz facit ola: z regit que creauit. Priora miracula fecit per verbum suū deum apud se: posteriora miracula fecit per ipsum verbū suum incarnatū z ꝓpter nos hominem factum. Sicut mi amur que facta sunt per hominē iesuz: miremur que facta sunt per deū iesum. Per dñm iesum facta sunt celū z terra/mare/z ois ornatus celi/opulētia terre fecūditas maris: omnia hec que oculis adiacēt per iesum deū facta sunt/z videmus hec: z si est in nobis spūs illius sic nobis placēt vt ꝑfecte laudēt: non vt ad opera cōuersi ab artifice auerramur: z faciem quodāmodo ponētes ad ea que fecit dorsum ponamus ad artificē qui fecit. Et hec quidem videmus z adiacent oculis. Quid illa que nō videmus/sicut sunt angeli ✠tutes/potestates/dominatiōes/omnisq̄z habitator: fabrice huius supercelestis non adiacēs oculis nostris: q̄z sepe z angeli quādo oportuit demōstrauerunt se hominibus? Nōne deus z per verbum suum: id est vnicū filium suū dominum nostrum iesuz christū fecit hec omnia? Quid ipsa anima humana que nō videtur z per opera que exhibet in carne: magnā prebet admirationez bene considerātibus. A quo facta est nisi a deo: z per quez facta est nisi per filium dei? Nōdum dico de anima hominis. Cuius vis pecoris anima quodāmodo regit molē suam/sensus oēs exerit/oculos ad videndū: aures ad audiendum: nares ad percipiēdum odorem: oris iudicium ad sapores discernēdos: membra denigz ipsa ad peragēda officia sua. Nunqd hec corpus z nos anima. i. habitatrix corporis agit. Nec tamē videtur oculis: z ex his que agit āmirationem mouet. Accedat iam consideratio tua etiā ad alaz humanam: cui tribuit deus intellectū cognoscendi creatorem suū: dinoscendi z distinguendi inter bonū z malum: hoc est interiusum z inius tū: quanta agit per corpus. Attendite vniuersum orbē terrarum ordinatum in ipsa humana republica quibus administratiōibus: quibus ordinibus potestatū: conditionibus ciuitatū: legib⁹ moribus artibus: hoc totum per animā geritur: z hec vis anime non videt. Cum subtrahitur corpori/cadauer iacet: cum autē adest corpori/primo cōdit quodammodo putores. Corruptibilis enim est omnis caro: in putredines defluit nisi quodam cōdimento anime teneatur. Sed hoc cōmune illi est cum pecoris anima. Illa magis miranda que dixi que ad mentē z intellectum pertinēt: vbi etiam ad imaginē creatoris sui renouatur: ad cuius imaginē factus est homo. Quid erit hec vis aie cum z corpus induerit incorruptionem: z mortale hoc induerit imortalitatem? Si tanta potest per carnem corruptibilem: quid nō poterit per corp⁹ spirituale post resurrectionē mortuorum? Hec tamē aia ānirabilis nature atq̄z substātie mutabilis res est z intelligibilis/z hec tñ per iesuz deum facta est: qz ipse est verbū. Omnia per ipm facta sunt/z sine ipso factū est nihil. Cū ergo tanta videamus facta per dñm iesum: quid miramur aquā in vinū cōuersaz per hoiem iesum. Neq̄z eī sic factus est hō vt perderet qđ deus erat. Accessit illi hō non amissus est de⁹. Ipse ergo fecit hoc: q̄ illa ola. Non itaq̄z miremur qz deus fecit: sed amem⁹ qz inter nos fecit: z ꝓpter nr̄am reparationem fecit. ¶ Aliquid eī z in ipsis factis inuit nobis. Puto qz non sine cāvenit ad nuptias. Excepto miraculo/ aliqđ z in ipso facto mysteriū sacrm latet. Pulsemus vt apiat z de vino inuisibili inebriet nos: qz z nos aq̄ eramus: z vinū nos fecit. Sapiētes eī fecit: sapim⁹ eī fidē ipsi⁹ qui pri⁹ insipiētes fuim⁹. Et forte ad ipsam sapiētiā ꝑtinet: cū honore dei z cū laude mansuetis ei⁹: z cū charitate potētissime mie

eius intelligere quid sit in hoc miraculo. Dñs inuitat ad nuptias venit. Quid mirum si in illā domū ad nuptias venit: q̄ in hūc mundū ad nuptias venit? Si eī non venit ad nuptias: hic nō habet sponsam.

ij. cor. ij. Et q̄d est q̄d ait apl's. Aptaui vos vni viro virginē castā exhibere xpo. Quid est q̄ timet ne virginitas sponse christi per astutias diaboli corrūpatur? Timeo (inq̄t) ne sicut serpens euā seduxit astutia sua: sic et vestre mētes corrūpantur a simplicitate et castitate q̄ est in christo. Habet ergo hic sponsam quā redemit sanguine suo: et cui pignus dedit spūsanctū. Eruit eā de mancipatu diaboli: mortuus est ꝓpter delicta eius: resurrexit ꝓpter iustificationez eius. Quis offerret tāta sponse sue? Offerāt homines quelibet ornamēta terrarū/auruz/ argentuz/lapides ꝑciosos/equos mancipia/fundos/predia. Nūquid aliqs offerret sanguinē suum? Si eī sanguinē suum sponse dederit: nō erit qui ducat vxorem. Dñs aūt securus moriēs dedit sanguinez suū ꝓ eo qnā resurgens haberet: quā sibi iam cōiunxerat in vtero virginis. Uerbū enim sponsus: et sponsa caro humana. Et vtruq̄ vnus filius dei et idē filius hominis: vbi factus est caput ecclesie. Ille vterus virginis marie thalamus eius: inde processit tanq̄ sponsus ꝑcedēs de thalamo suo: exultauit vt gigas ad currendā viam. De thalamo ꝑcedit velut spōsus: et inuitatus venit ad nuptias. Certi sacramēti gratia videt matrez de qua sponsus ꝑcessit non

Joh. ij. agnoscere et dicere illi. Quid mihi et tibi est mulier/ nōdum venit hora mea. Quid est hoc? Jdeo ne venit ad nuptias vt doceret matres contēni: Utiq̄ ad cuius nuptias venerat: ideo ducebat vxorē vt filios ꝓcrearet: et ab eis quos vt procrearet optabat: vtiq̄ honorari cupiebat. Ille ergo venerat ad nuptias vt exhonoraret matrez:

ij. cor. xj. cū et ꝓpter filios habēdos quibus redderе honorē parētibus iperat deus/ipe nuptie celebrātur et ducunt vxores. Proculdubio fratres latet ibi aliqd. Naz tāta res est vt quidā quos cauēdos ꝑmonuit apl's sicut supra cōmemorauimus dicēs. Timeo ne sicut serpens euā seduxit astutia sua sic et vestre mētes corrūpātur a simplicitate et castitate que est in xpo: derogātes euangelio et dicētes/ q̄ iesus nō sit nat⁹ de maria ꝟgine: hinc argumentū sumere conarētur errozis sui vt diceret. Quo erat mr ei⁹: cui dixit. Quid mihi et tibi est mulier? Rāden cū ergo est eis et ꝑsiderandum ꝙre dixerit hoc dñs: ne sibi aliqd aduersus sanā fidez insanientes inuenisse videant/ vñ spōse virginis castitas corrūpak. i. vñ fides ecclesie violet. Reuera enim fratres corrūpit fides eoz: qui ꝑponūt mendaciū veritati. Nam isti qui vident sic honorare xm vt negent eū carnē habuisse: nihil aliud eū ꝙz mēdacē predicāt. Qui eī mendaciū predicāt in hoib⁹: quid ab eis expellit nisi veritatem. Immittūt diabolū: excludūt xp̄z: inittunt adulterū: excludūt sponsum: paranymphi scz vel port⁹ leones et serpētes. Ad hoc eī loquūtur vt serpēs possideat: xps excludatur. Qūo possidet serpēs. Qñ possidet mēdaciū: qñ possidet falsitas: serpēs possidet. Quādo possidet veritas: xps possidet. Ip se eī dixit. Ego sum ṽitas. De illo aūt dixit. Et in ṽitate nō stetit: q̄ veritas nō est in eo. Sic est aūt veritas xps: vt totū verū accipias in xpo. Uerū verbū patris/ eqlis patri: vera aīa vera caro: verus homo verus deus: vera natiuitas: vera passio: vera mors: vera resurrectio. Si aliqd horuz direris falsum/ intrat putredo: de veneno serpētis nascunt ṽmes mēdacioz: et nihil integrū remanebit. Quid est ergo (inquit) q̄d ait dñs. Quid mihi et tibi est mulier? Forte i eo q̄d sequit ostēdit nobis dñs: q̄re dixerit. Nōdum (inq̄t) venit. Sic eī ait: q̄d mihi et tibi est mulier: nondum venit hora mea. Et hoc cur dictū sit: requīrēdū est. Pr⁹ ergo hinc resistamus hereticis. Quid dicit serpēs veternosus: venenozū insidiator et inspirator antiqu⁹? Quid dicit. Non habuit matrē feminā iesus. Unde ꝓbas? Quia dixit (inq̄t) quid mihi et tibi est mulier. Quis hoc narrauit: vt credam⁹ q̄: hoc dixit? Quis hoc narrauit? Nēpe iohannes euāgelista ait. At ipse iohānes euangelista dixit. Erat ibi mater iesu nam ita narrauit. [† Altera die nuptie facte sunt i chana galilee: et erat ibi mater iesu. † Uenerat aūt illuc inuitatus iesus ad nuptias cū discipulis suis]. Tnem⁹ duas sententias ab euāgelista ꝓpositas. Erat ibi mater iesu/ euāgelista dixit. Quid dixerit matri sue iesus: ipse euangelista dixit. Et quomō dixit respōdisse matri sue iesum vt primo diceret: ait illi mater eius? Uidete fratres: vt aduersus linguam serpentis/ munitū virginitatē cordis habeatis. Jlic in ipso euāgelio eoipso euangelista narrante dicit. Erat ibi mater iesu. Et † dixit illi mater eius. Quis hoc narrauit? Johānes euāgelista. Et quid respōdit matri iesus? [Quid mihi et tibi est mulier]. Quis hoc narrat. Jdē ipe iohānes euāgelista. O euāgelista fidelissime et ꝓfacissime: tu mihi narras dixisse iesū/ q̄d mihi et tibi est mulier: cur ei apposuisti mrez quā nō agscit?

C † Als hzlit. Et die ter. † Alia lit. voca r⁹ aūt et iesus et dis. e. ad nuptias † Non obstat hic fo mā text. q̄ sic hz. Et defi cit. vi. di cit mr ie su ad eū vinū nō hñt. Et dicit ei iesus.

Jo. xiij.

Nam tu dixisti q̄ ibi erat mater iesu: et q̄ dicit ei mater eius. Cur nō potius dixisti/ erat ibi maria: et dixit ei maria? Utrūq̄ tu narras/ et dixit ei mater eius: et respōdit ei iesus: q̄d mihi et tibi ē mulier. Quare hoc? Quia vtruq̄ vez est. Illi aūt in eo volūt credere euāgeliste quod narrat iesum dixisse matri: quid mihi et tibi est mulier: et in eo nolunt credere euangeliste q̄d ait: erat ibi mater iesu: et dixit ei mr eius. Quis est aut qui resistit serpēti et tenet veritatem? Cuius virginitas cordis nō corrumpitur astutia diaboli? Qui? vtruq̄ verū credit: et q̄ ibi erat mater iesu: et q̄ illud rñdit⁹ matri iesus. Sed si nōdum intelligit q̄liter q̄dmodū dixerit iesus: quid mihi et tibi ē mulier: interim credat q̄d dixerit et quod matri dixerit. Sit primo pietas in credēte: et erit fructus in intelligēte. Jnterrogo vos o fideles christiani. Erat ibi mater iesu? Respondete erat. Unde scitis. Respōdete: hoc loquit euāgelium. Quid respōdit matri iesus? Respōdete: q̄d mihi et tibi est mulier: [nōdum venit hora mea]. Et hoc vnde scitis? Respondete: hoc loquit euangeliū. Nullus vobis corrūpat hanc fidem: si vultis spōso seruare castam virginitatez. Si aūt queritur a vobis/ cur hoc mr̄i respōderit: dicat quis intelligit. Qui aūt nōdum intellīgit/ firmissime tn credat et hoc respōdisse: et tn matri respōdisse iesus. Hac pietate merebit etiā intelligere cur ita respōdit: si orando pulset nō rx̄ādo accedat ad ostiū veritatis. Tn caueat nedū se putat scire aut erubescit nescire cur ita respōderit: cogat credere aut euangelistā fuisse mentitū qui ait: erat ibi mr iesu: aut ipsus xm falsa morte passum ꝓpter delicta nostra et falsas cicatrices ostēdisse ꝓpter iustificationē nostrā: falsum q̄z dixisse/ si māseritis in ꝟbo meo vere discipuli mei estis et cognoscetis veritatē: et veritas liberabit vos. Si enim falsa mater: falsa caro: falsa mors: falsa vulnera passiōis: falsе cicatrices resurrectionis: nō veritas credētes in eū/ sed potius falsitas liberaut. Immo vero falsitas cedat veritati: et cōfundantur oēs/ qui ꝓpter ea se volunt videri veraces q̄ xm volunt demōstrare fallacem: et nolunt sibi dici: nō vobis credimus q̄ mentimini: cū ipsam veritatē dicant esse mentitā. Quibus tamē si dicam⁹: vnde nostis dixisse christū quid mihi et tibi est mulier: euāgelio se credidisse respōdent. Cur ergo non credūt euangelio dicenti/ erat ibi mater iesu: et dixit ei mater ei⁹? Aut si hoc mentit euangeliū: quomō ei creditur q̄ dixerit iesus: quid mihi et tibi ē mulier? Cur non potius miseri: et q̄ ita nō extranee: sed matri dñs respōderit/ fideliter credunt: et cur ita rñderit/ pie querunt? Multū enim interest inter eū qui dicit/ volo scire quare xps hoc matri respōderit: et eum qui dicit: scio q̄ hoc christus nō matri respōderit. Aliud est intelligere velle q̄ clausum est: aliud nolle credere q̄ apertuz est. Qui dicit scire volo cur ita christus matri rñderit: aperire sibi vult euangeliū cui credit. Qui aūt dicit scio q̄ hoc christus nō matri respōderit: ipsum euāgelium arguit; de mēdacio vbi credit q̄ xps ita rñderit. Jaz vero si placet fratres illis repulsis et ī sua cecitate errātibus semp: nisi humiliter sanētur: nos queramus quare dñs noster sic matri rñderit. Ille singulariter natus de patre sine matre: de matre sine patre: sine mr̄e deus: sine p atre hō: sine matre añ tēpora: sine patre in fine tēporum. q̄ respōdit/ matri respōdit: q̄ erat ibi mater iesu et dixit ei unfater eius. Hoc totū euāgelium loquit. Illic nouimus, q̄ erat ibi mr̄ iesu: vbi nouimus q̄ dixerit ei: quid mihi et tibi mulier/ nondū venit hora mea. Totum credamus: et q̄ nondū intelligimus requiramus. Et primū hoc videte: ne forte, q̄o inuenerunt manichei occasionē pfidie sue q̄ dixit dñs: quid mihi et tibi est mulier: sic inueniāt mathematici occasionē fallacie: q̄ dixit/ nōdum venit hora mea. Et si hoc ſm mathematicos dixit/ sacrilegium feci mus: incendendo codices eorū. Si autem recte fecimus sicut apostolox tēporib⁹ factū est non ſm eos dixit dñs nonduz venit hora mea. Dicūt enim vanilocꝫ seducti seductores. Uides q̄ sub fato erat xps qui dicit: nōdum venit hora mea. Quib⁹ ergo ꝓius respōdendū est: hereticis an mathematicis? Utriq̄ em a serpente illo, veniūt: volentes corrūpere virginitatē cordis ecclesie quā habet in integra fide. Primo si placet eis quos ꝓpositum⁹ quib⁹ quidem iaz ex magna parte respōdim⁹. Sed ne arbitrētur nos nō habere q̄d dicamus de his ꝟbis que dñs matri respōdit: vos magis aduersus illos instruimus. Nā illis refellēdis/ puto q̄ sufficiāt que iam dicta sunt. Cur ergo ait matri filius q̄d mihi et tibi est mulier nōdū venit hora mea? Dñs noster iesus xps et deus et hō. ſm q̄ deus erat matrē nō habebat: ſm q̄ homo erat/ habebat matrē. Water ergo carnis mater infirmitatis quaz suscepit propter nos. Miraculū aūt q̄d facturus erat: ſm diuinitatē factur⁹ erat non ſm infirmitatē. ſm q̄d deus erat/ non ſm id q̄d infirm⁹ nat⁹ erat: sed infirmū dei: fortior est hoibus.

Miraculū ergo exigebat mater: at ille tā-
ſp nō agnouit viscera humana: operatu-
rus facta diuina tanq̄ dicens. Qđ de me
facis miraculū: non tu genuisti: diuinitatē
meā non genuisti. Sed q̄ genuisti infirmi
tatē meam tūc te cognoscā cū ipsa infirmi
tas pēdebit in cruce. Hoc est enim nondū
venit hora mea. Tūc enim cognouit q̄lvti-
q̄ semp nouerat: ⁊ anteq̄ de illa nat⁹ esset
in p̄destinatione nouerat matrez ⁊ anteq̄
ipe deus crearet de qua ipse hō crearetur
nouerat matrē. Sed ad quandā horaz in
mysterio nō agnouit: ⁊ ad quādā horaz q̄
nondū venerat: in mysterio rursus agno
scit. Tunc eī agnouit q̄n illud q̄ peperit
moriebat: nō enim moriebat per q̄ facta
erat maria: sed moriebat q̄ factum erat
ex maria. Non moriebat eternitas diuini
tatis: sed moriebat infirmitas carnis. Il-
lud ergo rīdit discernēs in fide credentiū:
quis/p quā venerat. Uenit eī per matrez
seminaz deus ⁊ dns celi ⁊ terre. Scōm q̄
dns mundi: q̄ dns celi ⁊ terre dns vtiq; ⁊
marie: ſm q̄ creator celi ⁊ terre creator et
marie. Scōm eī q̄ dictū est factū ex mu-
liere factū sub lege: filius marie. Ipse dns
marie: ipse filius marie: ipse creator marie
ipse creatus ex maria. Noli mirari: q̄ fi-
lius ⁊ dns. Sicut eī marie ita ⁊ dauid di
ctus est filius: ⁊ iō dauid filius q̄ marie fi
lius. Audi aplm aperte dicentē: q̄ factus
est ei ex semine dauid ſm carnē. Audi cuz
psal.cix. et vſim dauid: dicit hoc ipse dauid. Dixit
dns dño meo: sede ad dexterā meam. Et
ipse iesus hoc ꝓposuit iudeis: et eos inde
cōuicit. Qđo ergo dauid ⁊ filius ⁊ dns? Fi
lius dauid ſm carnē/dns dauid ſm diui-
nitatē: sic marie filius ſm carnē: dns ma-
rie ſm maiestatē. Q̄ ergo nō erat illa ma-
ter diuinitatis ⁊ p diuinitatē futuruz erat
miraculū q̄ petebat: rīdit ei: quid mihi ⁊
tibi est mulier. Sed ne putes q̄ te negem
matrē: nondū venit hora mea. Ibi enim te
agnoscā: cū pendere in cruce ceperit infir-
mitas cui⁹ mater es. Probemus sive⁊ est.
E Qñ passus est dns sicut idē euangelista di
cit: nouerat matrē dns: ⁊ qui nobis ilinua
uit etiā in his nuptijs matrē dñi ipse nar-
rat. Erat illic circa crucē mater iesu: ⁊ ait
Joh.xix iesus matri sue. Mulier ecce filius tuus: ⁊
ad discipulū/ecce mater tua. Cōmendat
matrē discipulo: cōmendat matrem pro
matre moriturus ⁊ ante mīs morte resur
recturus. Cōmendat hō homini hominē:
hoc pepit maria. Illa hora iā venerat de
qua tūc dixerat: necdum venit hora mea.
Quātum arbitror frēs rñsuz est hereticis:
mathematicis rñdeam⁹. Et ipsi vñ conā-
tur ꝙuincere: q̄ sub fato erat iesus: q̄ ipe
aut (vt inquiūt) nondū venit hora mea. Si
ergo dixisset horam nō habeo/ excluisset
mathematicos: nō esset vñ calūniarētur.
Nūc vero q̄ dixit: nōduz venit hora mea:
cōtra ipsi⁹ verba q̄d possum⁹ dicere. Uirū
est q̄ mathematici credēdo verbis xp̄i/eo
nātur cōuincere xp̄ianos: q̄ sub hora fa-
tali vixerit xp̄s. Credant ergo xp̄o dicenti
potestatē habeo ponēdi aiam meā: ⁊ pote Johā.x.
statē habeo iterū sumendi eā. Nemo tollit
eā a me/sed ego pono eā a meipso ⁊ iteruz
sumo eā: ergo ne ista potestas sub fato est.
Ostendāt horoz qui potestatē habeat quā
do moriat: q̄diu viuat, oino nō ostendūt.
Credāt ergo deo dicenti: potestatē habeo
ponēdi aiaz meā ⁊ iterū sumendi eā: ⁊ que
rant quare sit dictū nōdū venit hora mea.
Nec iō iam sub fato ponāt conditoꝛē celi
creatoꝛē atq̄ ordinatoꝛē syderū: q̄ si esset
fatū de siderib⁹: nō poterat esse sub necessi
tate siderū ꝙdito: siderū. Adde q̄ nō solū
xp̄s non habuit q̄ appellas fatū: sed nec
tn aut ego aut ille aut quisq̄ hoium. Ue-
rūtñ seducti seducūt: ⁊ ꝓponunt fallacias
hoibus. Tendūt ad capiendos homies: ⁊
hoc in plateis. Nā qui tēdunt ad capien-
das feras: vel in siluis atq̄ in solitudie id
agūt. Quā infeliciter vani sunt hoies: q̄b⁹
capiēdis in foro tendīt. Numos accipiūt.
cū se hoies hoibus vendūt. Intrāt eī ad
mathematicū: vt emāt sibi dños ſles ma-
thematico dare placuerit: vel saturnū vel
iouem vel mercuriū vel ſi q̄d aliud sacrile
gi nois. Intrauit liber: vt nummis datis
seru⁹ exiret. Immo ꝙ non intraret si liber
esset: sed intrauit quo eū dns error ⁊ domi
na cupiditas traxit. Unde ⁊ veritas dicit. Jo. viij.
Ois q̄ facit pctm: seru⁹ est peccati. Quare
ergo dixit: nōduz venit hora mea: Magis
q̄ in ptāte habebat q̄n moreret: nōduz vi-
debat oportunū vt illa ptāte vteret. Qđo
nos frēs (verbi gra) hodiemur. Jā certa
hora est quas exeam⁹ vt celebremus sacra:
si añ exeamus q̄ opus est nōne peruersi ⁊
ꝓposteri sumus: Q̄t ergo nō facim⁹ nisi q̄n
oportunū est, ꝓpterea in his agēdis cū ita
loq̄mur: fatū ꝙsideram⁹? Quid est q̄ nōdū
venit hora mea: Qñ ego scio oportune me
pati: q̄n passio mea vtilis erit nondū venit
ipsa hora/tūc voluntate patiar: vt vtrūq;
seruem⁹/ nōdū venit hora mea: ⁊ ptāt⁹ ha
beo ponēdi aiam meā ⁊ iteꝛ sumēdi eam.
Uenerat ergo: hñs in ptāte q̄n moreretur.
Nā si ante moreret q̄s discipulos elegisset:
certe ꝓposteruz esset. Si esset hō qui non
haberet in ptāte horaz suā: posset añ mori
q̄s discipulos elegisset. Et si forte moreret

iaz electis eruditisq̄ discipulis: ꝓtestaret
ei ne ipe hoc faceret. At ꝙ qui venerat in
manu habens q̄n iret q̄n rediret quouscq̄
excurreret cui paterēt inferi nō tñ morie-
ti sed ⁊ resurgēti: vt nobis ostēderet spē i-
mortalitatis ecclesie sue. In capite ostēdit
q̄ mēbra expectare deberēt: resurget etiā
in ceteris mēbris: qui resurrexit in capite.
Hora ergo nōdū venerat: opportunitas nō-
dū erat. Uocādi erant discipuli: annūcian
dū erat regnū celoꝝ: faciende erāt ꝙtutes.
Cōmendāda erat diuinitas in miraculis
cōmendanda erat humanitas dñi in ipsa
ꝑpassione mortalitatis. Ille eī esuriebat
q̄ hō erat: pauit q̄n⁹ panib⁹ tot milia q̄
deus erat. Qui dormiebat q̄ hō erat: ven
tis ⁊ fluctib⁹ iperabat q̄ de⁹ erat. Hec oia
cōmēdanda erāt ꝓnus: vt esset q̄ scribe-
rent euāgeliste q̄ ꝓdicaret ecclesie. At
vbi tñ fecit q̄ tū sufficere indicauit: venit
hora nō necessitatis sed volūtatis: nō con
ditōis sed ptāris. Quid ergo frātres: q̄
illis ⁊ illis respōdimus nihil dicem⁹ quid
sibi velint hydrie: quid aqua in vinū ꝑuer
sa: quid archytriclinus: q̄d sponsus: q̄d ma
ter iesu in mysterio: quid ipse nuptie? Di-
cenda sunt oia: sed onerandi nō estis. Uo-
lui quidē in noie chr̄isti ⁊ hesterno die quo
solet sermo deberi charitati vestre id age-
re vobiscū: sed non fuit permissus necessi-
tatibus quibusdā impedientibus. Si ergo
placet sanctitati vestre hoc q̄ ad myste-
rium pertinet huius facti/in crastinū dif-
eramus: ⁊ nō oneremus ⁊ nostrā ⁊ vestrā
infirmitatē. Sunt forte hodie multi qui ꝓ
pter solēnitatem diei nō ꝓpter audien-
dum sermonem conuenerūt. Crastino qui
venerint venient audituri: vt nec fraude-
mus studiosos nec grauem⁹ fastidiosos.

Tractatus.ix.

Dicit mater eī⁹ ministris. Qđcūq;
dixerit vobis facite: erāt aūt ibi
lapidee hydrie ex posite, scōm puri-
ficationē iudeoꝝ. Capientes singu-
le metretas binas vel ternas. Dicit
eis iesus. Implete hydrias aqua. Et
impleuerunt eas vsq; ad summum.

A Nō ob-
stuat au
gu. i hoc
tracta. i
tegrāfo-
mā tex.
ꝫ plura
ꝺba trā

Sit dns deus noster vt
donet nobis reddere q̄
promisum⁹. Hesterno eī
die si memimt sanctitas
vestra cū temporis inclu
deremur angustia ne ser
monē inchoatum imple
remus in hodiernū diez ꝓtulimus: vt ea
que in hoc facto euāgelice lectōis, mystice
in sacramētis posita essent: ipso adiuuāte
aperirent. Non itaq̄ opus est nobis mo-
rari diuti⁹ in cōmendando dei miraculo.
Ipse est eī deus qui per vniuersaz creatu
ram ⁊ quotidiana miracula facit: que hoibus
nō facilitate ꝫ assiduitate viluerūt. Rara
aūt que facta sunt ab eodem dño: id est a
verbo, ꝓpter nos incarnato/maiorem stu-
porē hoib⁹ attulerūt: non q̄ maiora erant
ꝫ sunt ea q̄ quotidie in creatura facit: sed
q̄ ista que quotidie fiunt tanq̄ naturali
cursu peragūtur: illa vero efficacia poten
tie etiā tanq̄ ꝓtis exhibita videtur ocu-
lis hoium. Diximus sicut meministis re-
surrexit vnus mortu⁹ obstupuerūt homes:
cū quotidie nasci qui nō erāt nemo mireꝝ.
sic aquā in vinū cōuersam q̄s nō miretur:
cū hoc annis oīb⁹ deus in vitibus faciat?
Sed q̄ oia que fecit dns iesus non solū va
lent ad excitāda corda nr̄a miraculis/sed
etiā ad edificandā doctrinā fidei: scrutari
nos opz quid sibi velint illa oia: id est quid
significēt. Hoꝝ eī oium significatiōes si-
cut recordamini in die hodiernum distuli
mus. Qđ dns inuitatus venerit ad nupti
as: etiā excepta mystica significatiōe ꝓfir-
mare voluit q̄ ipse fecit nuptias. Uicturi
enim erāt de q̄bus dixit apostolus ꝓhibē-
tes nubere ⁊ dicētes q̄ malum essent
nuptie ⁊ q̄ diabolus eas fecisset? Cū idez
dns dicat in euangelio interrogat⁹ vtrum
liceat homini dimittere vxorē suam: ex q̄
libet causa nō licere: excepta causa forni-
catiōis in qua rñsione si meminist⁹ hoc mat.xix
ait. Quos deus cōiunxit: homo nō sepet. Et qui bñ eruditi sunt i fide catholica/no
uerūt q̄ deus fecerit nuptias: ⁊ sicut ꝓiun
ctio a deo: ita diuoꝝtiū a diabolo fit. Sed
ꝓpterea in causa fornicatiōis licet vxorez
dimittere: q̄ ipsa esse vxor ꝑ noluit/que
fidem coniugalē marito nō seruauit. Nec
illi q̄ virginitatē deo vouent: q̄s q̄ amplio-
rem gradū honoris ⁊ sanctitatis in eccle-
sia teneāt/sine nuptijs sunt. Nā ⁊ ipsi pti
nent ad nuptias cū tota ecclesia: in quib⁹
nuptijs sponsus est xp̄s. Ac ꝓ hoc ergo do-
min⁹ inuitatus venit ad nuptias/vt cōiu-
galis castitas firmaret ⁊ ostenderetur sa-
cramentū nuptiaꝝ q̄ ⁊ illaꝝ nuptiarum
spōsus psonaz dñi figurabat: cui dictū est
seruasti vinū bonū vsq; adhuc. Bonuz eī
vinum xp̄s seruauit vsq; adhuc: id est euā
gelium suū. Jam eī incipiam⁹ ipsa sacro- B
rum operta detegere quātuz ille donat: in
cuius noie vobis ꝓmisimus. Erat ꝓphe-
tia antiquis tēporibus: ⁊ a prophetis di-
spēsatione nulla tempora ceſſauerūt. Sed
illa ꝓphetia q̄n in illa chr̄istus nō intelli-

gebatur aqua erat. In aqua eſt vinũ quo dãmodo latet. Dicit apls: quid intelligamus in iſta aqua. Uſq; in hodiernũ inquit diem ſḋiu legitur moyſes idipſum velamen ſuper cor eoꝝ poſitum eſt: qđ nõ reuelatur qr in chriſto euacuatur. Et cũ trãſierint inquit ad dñm auferet velamẽ. Velamen dicit ad opertionem prophetie: vt nõ intelligeret. Tollit velamẽ cũ trãſieris ad dñm: ſic tollit inſipientia cũ trãſieris ad dñm ⁊ qđ aqua erat / vinuz fit. Lege libros oẽs ꝓpheticos: non intellecto xpo: quid tã inſipidum ⁊ fatuum inuenies? Intellige ibi chriſtum: non ſolum ſapit qđ legis ſed etiam inebriat; mutans mentez a corpore: vt preterita oblimiſcẽs in ea que ante ſunt extẽdaris. Ergo prophetia ab ãtiquis tẽporibus ex quo prorſus currit ordo naſcẽtiũ in genere humano de chriſto nõ tacuit ſed occultuz ibi erat: adhuc eñ erat aqua Unde probamus qꝝ omnibus temporibus ſuperioribus vſq; ad etatẽ qua dñs venit / prophetia de illo non defuit. Ipſo dño dicente. Cũ eñ reſurrexiſſet a mortuis inuenit diſcipulos ſuos dubitãtes de ipſo quẽ ſecuti erãt. Uiderũt eñ eũ mortuũ ⁊ nõ ſperauerunt eum reſurrecturum: et tota ſpes eoꝝ concidit. Uñ ille latro laudat⁹ ipo die meruit eſſe in paradiſo: qr in cruce cõfixus tunc confeſſus eſt xpm: qñ de illo diſcipuli dubitarunt: ꝙ inuenit eos nutantes ⁊ quo dammodo arguentes ſeipſos: qꝝ in illo redemptionẽ ſperauerũt. Uolebãt tñ eũ ſine culpa occiſum: qr innocentem. Et hoc ipſi poſt reſurrectionẽ dixerunt: cũ quoſdã eorum triſtes inuenijſſet in via. Tu ſolus peregrinaris ab hieruſalem ⁊ nõ cognouiſtis qꝝ facta ſunt in illa his diebus. Ille aũt dixit eis. Que: Illi vero dixerunt. De ieſu nazareno qui fuit ꝓpheta potens in factis coram cetis in conſpectu dei et vniuerſi ꝑpli: quomodo hunc tradiderunt ſacerdotes ⁊ ꝑncipes noſtri in dãnationez mortis ⁊ crucifixerunt eũ. Nos aũt ſperabamus: qr ipſe erat q̃ redempturus eſſet iſrael. Et nũc tertius dies agit hodie: ex quo hec facta ſunt Hec atq; alia cum dixiſſet vnus ex duob⁹ quos inuenit in via eunteſ ad ꝓpinquum caſtellũ rñdit ipſe et ait. O inſenſati ⁊ tardi corde ad credendum: ſuper oĩa que locuti ſunt ꝓphete. Nonne hec omnia oportebat pati xpm: ⁊ introire in claritatem ſuã Et ſuit incipiens a moyſe ⁊ omnibus prophetis: interp;etans illis in oĩb⁹ ſcripturis que de ipo erant. Item alio loco cũ parari ſe manibus diſcipulorũ voluit vt crederent qr iñ corpe reſurrexerat: hi ſunt inquit ſermones quos locutus ſum ad vos cum adhuc eſſem vobiſcum: qr oportet impleri oĩa q̃ ſcripta ſunt in lege moyſi ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de me. Tunc adaperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas: et dixit illis qr ſic ſcriptuz eſt: ⁊ ſic oportebat pati chriſtum ⁊ reſurgere a mortuis tertia die: ⁊ predicare in nomine eius penitentiã et remiſſionem peccatorum in oẽs gentes incipientes a hieꝛlm. Hiis ex euangelio q̃ certe manifeſta ſunt intellectis: patebunt illa oĩa myſteria que in iſto miraculo dñi latẽt. Uidete quid ait. Quia oportebat impleri in chriſto: q̃ de illo ſcripta ſunt. Ubi ſcripte ſunt: In lege inquit et prophetis ⁊ pſalmis. Nihil ſcripturarum veterum pretermiſit. Illa erat aqua. Et ideo dicti ſunt illi a dño inſenſati: quia eis adhuc aqua ſapiebat nõ vinum. Quõ aũt fecit de aqua vinum? Cũ aperuit eis ſenſum ⁊ expoſuit eis ſcripturas incipiẽs a moyſe ꝑ oẽs prophetas: vñ iã inebriati dicebãt. Nõne cor nr̃m ardens erat in nobis de ieſu dũ loqueretur nobis in via: et aperiret nobis ſcripturas? Intellexerunt eñ xpm in his libris in q̃bus eũz non nouerant. Mutauit aũt aquã in vinũ dñs nr̃ ieſus xp̃s: ⁊ ſapit qđ nõ ſapiebat: inebriat: qđ nõ inebriabat Si iaz iuſſiſſet inde aquã effundi / ⁊ ſic ipe mitteret vinum ex occultis creature finibus: vnde fecit ⁊ panẽ qñ ſaturauit tot milia: non eñ quinq; panes habebant quinq; hoim ſaturitatem: aut ſaltẽ duodecim cophinos plenos ſed omnipotentia dñi q̃ ſi fons panis erat: ſic poſſet ⁊ effuſa aqua vinum infundere: quod ſi feciſſet: videret ſcripturas veteres improbaſſe. Cum autẽ ipſam aquam conuertit in vinum: oſtendit nobis qđ ⁊ ſcripturas vetus ab ipſo eſt. Nã iuſſu ipſius implete ſunt hydrie. A dño quidẽ ⁊ illa ſcriptura ſed nihil ſapit ſi non ibi xp̃s intelligatur. Intendite aũt qđ ipſe ait: que ſcripta ſunt in lege et prophetis et pſalmis de me. Nouit⁹ aũt legẽ et quibus temporibus nata: hoc eſt ab exordio mundi. In principio fecit deus celuz ⁊ terram: inde vſq; ad hoc tp̃s quod nũc agim⁹ ſexta etas eſt: vt ſepe audiſti ⁊ noſtis. Nã prima etas eſt ab adã vſq; ad noe. ſecũda a noe vſq; ad abraã. Sic ⁊ matheus euangeliſta p ordinẽ ſequit ⁊ diſtinguit. Tertia ab abraam vſq; ad dauid: quarta a dauid vſq; ad tranſmigrationem babylonis: q̃nta a trãſmigratione babylonis vſq; ad iohannem baptiſtam: ſexta inde vſq; ad finem ſeculi. Propterea ⁊ ſexta die fecit deꝰ hoiem ad imaginem ſuaz qr ſexta iſta etate manifeſtat̃ ꝑ euangeliũ reformatio mẽtis noſtre: ſm imaginẽ eius q̃ creauit nos.

Et cõuertit

ij. cor. iij.

lu. xxiiij.

lu. xxiiij.

Gen. ij.

Et conuertitur aqua in vinum: vt ſam̃a nifeſtarum xp̃m in lege ⁊ prophetis ſapiamus. Ideo [erãt ibi ſex hydrie quas iuſſit impleri aq̃.] Sex ergo ille hydrie ſex etates ſignificant: quibus nõ defuit ꝓphetia. Illa ergo tpa ſex quaſi articulis diſtributa atq; diſtincta: quaſi vaſa eſſent inania: niſi a xpo implerentur. Implete ſunt prophetie / plene ſunt hydrie: ſed vt aqua in vinum conuertatur / in illa tota prophetia xp̃s intelligitur. Quid eſt autẽ [capiebant metretas binas vel ternas.] Myſterium nobis maxime locutio iſta cõmendat. Metretas eñ dicit menſuras quaſd am? tanq̃ ſi diceret vnas amphoras: vel ſi qđ huiuſmodi. Nomen menſure eſt metreta: ⁊ a mẽſura accepit nomẽ iſta mẽſura. Merrõ eñ menſuram dicũt greci. Inde appellate metrete. Capiebant enĩz metretas binas vel ternas. Quid dicimus fratres? Si ternas tñ diceret non curreret anim⁹ noſter: niſi ad myſterium trinitatis. Sed forte nec ſic debemus inde cito iam ſenſum nr̃m auertere / qđ dixit binas vel ternas: qr noiato patre ⁊ filio conſequenter ⁊ ſpiritusſanct⁹ intelligendus eſt. Spirit⁹ eñ ſanctus non eſt patris tantũmodo / aut filij tantũmodo ſpiritus: ſed patris ⁊ filij ſpũs. Scriptum eſt eñ. Si quis dilexerit mundũ: nõ eſt ſpiritus patris in illo. Itẽ ſcriptuz eſt. Si qs aũt ſpiñ chriſti nõ habet: hic non eſt eius. Idem autẽ ſpũs ⁊ patris ⁊ filij. Nomina to itaq; patre ⁊ filio / ſtelligiſ ⁊ ſpirituſſanctus: qr ſpiritus eſt ⁊ patris ⁊ filij. Cũ autẽ nominaſ pater ⁊ filius: tanq̃ due metrete nominanť. Cũ aũt ibi intelligiſ ſpũſſanctus / tres metrete. Ideo non dictuz eſt / capientes capiebãt metretas alie binas alie ternas. Sed ipſe ſex hydrie capiebant: metretas binas vel ternas. Tanq̃ diceret: et quando dico binas: etiaz ſpiritum patris ⁊ filij cum his intelligi volo. Et quando dico ternas: ipſam trinitatem manifeſtius enuncio. Quiſquis itaq; nominat patrem ⁊ filium: oportet tibi intelligi tanq̃ charitatez inuicẽ patris ⁊ filij qđ eſt ſpũſſanct⁹ Fortaſſis eñ diſcuſſe ſcripture: qđ non ſic dicovt hodie dicere poſſim / aut quaſi aliũ inueniri nõ poſſit. Sed tñ ſcrutate ſcripture indicãt qꝝ ſpirituſſanctus charitas eſt. Et ne putetis vile eſſe charitatẽ. Quõ autem vilis eſt: quando oĩa que dicuntur / nõ vilia: ſed chara dicuntur? Si ergo que nõ ſunt vilia / chara ſunt: quid eſt charius ipa charitate? Sic autem commendatur charitas ab apoſtolo vt dicat. Supereminentiorem viam vobis demonſtro. Si linguis hominum loquar ⁊ angelorum: charitatẽ autem non habeã: factus ſum vt eramẽtũ ſonãs / aut cymbalum tinniens: ⁊ ſi ſciero oĩa ſacramẽta ⁊ oẽm ſcientiã ⁊ habuero ꝓphetiam ⁊ oẽm fidem ita vt mõtes tranſferam charitatẽ aũt nõ habeã: nihil ſum. Et ſi diſtribuero oĩa mea pauperibus / et tradidero corꝑ meũ vt ardeã / charitatẽ aũt non habuero: nihil mihi ꝑdeſt. Quãta eſt ergo charitas / q̃ ſi deſit / fruſtra habent̃ cetera: ſi aſſit / recte habentur oĩa. Tñ charitatem laudans apls paulus copioſiſſime atq; vberrime: minus⁹ de illa dixit / quã qđ ait breuiter apls iohãnes: cui⁹ eſt hoc euãgelium. Neq; eñ dubitauit dicere. Deus charitas eſt. Scriptuz eſt eñ: qr charitas dei diffuſa eſt in cor: dib⁹ veſtris ꝑ ſpñm ſanctuz qui datus eſt nobis. Quis ergo noiet patrẽ ⁊ filiũ: ⁊ non ibi intelligat charitatẽ patris ⁊ filij: Quẽ cũ habere ceperit: ſpñm ſctm habebit. Quã ſi nõ habuerit: ſine ſpũ ſancto erit. Et quõ corpus tuũ ſine ſpũ qđ eſt aia tua ſi fuerit / mortuuz eſt: ſic anima tua ſine ſpũſancto. i. ſine charitate ſi fuerit mortua deputabiť. Ergo metretas binas capiebant hydrie: quia in omniuz temporum ꝓphetia pater et filius predicatur: ſz ibi eſt ⁊ ſpirituſſanctus. Ideoq; adiunctũ eſt vel ternas. Ego et pater inquit vnũ ſumus. Sed abſit vt deſit ſpũſſanct⁹: vbi audiimus ego ⁊ pater vnũ ſum⁹. Tñ qꝝ patrem ⁊ filium noſauit: capiebãt hydrie binas metretas. Sz audi vel ternas. Ite baptizate gẽtes: in nomie patris ⁊ filij ⁊ ſpũſ ſancti. Itaq; in eo quod dicunť bine: nõ eximitur ſed intelligiť: in eo vero qđ dicuntur vel terne: etiam exprimitur trinitas. Sed eſt ⁊ alius intellectus non preterm̃ittendus ⁊ ipm dicam: eligat quiſq; qđ placet: nobis qđ ſuggeriť non ſubtrahimus. Mẽſa eñ dñi eſt ⁊ nõ oportet miniſtrum fraudare cõiuas ꝑtim ſic ſeruientes: vt apparet auiditas veſtra. Prophetia q̃ ab antiquis tp̃ib⁹ diſpenſať: ad ſalutẽ oiz gentium pertinet. Ad ſolum quidẽ ꝓpm iſrael miſſus eſt moyſes: ⁊ ei ſoli populo p eum lex data eſt: ⁊ ipſi prophete ex ipſo populo fuerunt. Et ipſa diſtributio tẽporũ ſcm eundem populuz diſtincta eſt. Unde ⁊ hydrie dicuntur [ſm purificationem iudeorum.] Sed tamen quod illa prophetia etiam ceteris gentibus annunciabat manifeſtũ q̃ quidez xp̃s in ea occultus erat / in quo benedicuntur oẽs gentes ſicut promiſſum eſt abrae dicente domino: in ſemine tuo benedicentur omnes gentes. Nondum eñ intelligebatur: quia nondũ aqua fuerat conuerſa in vinum. Ergo omnibus gentibus diſpenſabatur prophetia. Qđvt

Joh. x.

i. Joh. ij. Ro. viij.

C

D

i. Co. xiij

i. Jo. iiij. Rom. v.

eminear iocundius: de ſingulis etatibus/ tanq̄ de ſingulis hydriis pro tēpore quedam commemorem⁹. In ipſo exordio adam ⁊ eua parētes oium gentiū erāt nō tm̄modo iudeor⁹. Et quicq̄d figurabat in adam de xp̄o: ad oēs vtiq̄ gētes pertinebat q̄b⁹ ſalus eſt in xp̄o. Quid ergo dicā potiſſimū de aqua pme hydrie: niſi q̄ apl's ait de adam ⁊ eua. Nemo em̄ me dicit plane intellexiſſe: q̄n itellectū nō meū ſed apli p̄fero. Illud ergo vnū ſ̄ſtū myſteriū de xp̄o cōtinet q̄ cōmemorat apl's dicēs. Et erūt duo in carne vna. Sacramētū hoc magnū eſt. Et ne quis iſtam magnitudinem ſacramēti in ſingulis quibuſq̄ hoīb⁹ vrores habentib⁹ intelligeret: ego autez dico īnāt in xp̄o ⁊ in eccl'ia q̄ eſt ſacramētū magnum erūt duo in carne vna: Cum de adam et eua ſcriptura geneſeos loqueret: vñ ventū eſt ad hec verba. Propterea relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna. Sic ergo xp̄s adheſit ec eleſie: vt eſſent duo in carne vna. Quō reliquit patrē: q̄uo matrem reliquit: Patrez: quia cum in forma dei eſſet non rapinam arbitrat⁹ eſt eſſe ſe equalē deo: ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens Hoc eſt em̄ reliquit patrem: nō quia deſeruit et receſſit a patre ſed quia non in ea forma apparuit hoīb⁹ in qua equalis ē patri. Quō reliquit matrē: Relinquēdo ſynagogam iudeor⁹ de qua ſm carnē nat⁹ eſt: ⁊ inherēdo eccleſie quā ex oīb⁹ gentibus cōgregauit. Ergo prima hydria habebat p phetiā de chriſto. Sed q̄n iſta q̄ loquor p̄dicabant in populis adhuc aqua erat: in vinum mutata nōdum erat. Et q̄ illuminauit per ap̄m deus vt oñderet nobis q̄d ibi q̄reremꝰ in vna ipſa ſententia/ erūt duo in carne vna: ſacramentuz magnum in xp̄o ⁊ in eccleſia. Jam licet nobis vbiq̄ xp̄m q̄rere: ⁊ de oīb⁹ hydriis vinū potare. Dormit adam vt fiat eua: moritur xp̄s vt fiat eccl'ia Dormiēti ade fit eua de latere mortuo xp̄o lancea pcutit latus vt profluant ſacramēta quibus formetur eccleſia. Cui non appareat q̄ in illis tunc factis: futura figurata ſunt: quandoquidem dicit apl's ipſius adam formam futuri eſſe: Quid eſt inquit forma futuri. Prefigurabant oia myſtice. Neq̄ em̄ vere nō poterat de⁹ vigilāti coſtā educere feminamq̄ formare: An forte ne doloret latus quando coſta detracta eſt: p pter hoc oportuit vt ille dormiret: Quis eſt q̄ ſic dormiat: vt ei oſſa nō cuigilāti euellantur: An q̄ deus euellebat/ pptерea hō nō ſentiebat. Poterat ſ̄ et vigilāti ſine dolore euellere q̄ poterat dormiēti: ſz̄ pculdubio hydria prima implebat. Prophetia illius temporis: de futuro iſto tēpore diſpēſabatur. Chriſt⁹ etiā figurat⁹ eſt in noe: et illa archa orbis terrar. Quare ergo in archa incluſa ſunt oia aialia: niſi vt ſignarē tur oēs gentes. Nō em̄ deerat deo rurſus creare oē gen⁹ aialium. Qñ em̄ oia nō erāt nōne dixit: producat terra: ⁊ pducit terra: Unde ſ̄ tūc fecit: inde reficeret. Uerbo fecit verbo reficeret/ niſi q̄ myſteriū commē dabat et ſecundā hydriam prophetice diſpenſationis implebat: vt per lignum liberaret⁹/ figura orbis terrar/ q̄z in ligno ſigenda erat vita orbis terrar: Jā in tertia hydria ſipi abrae q̄d iā cōmemorauī dicti eſt: in ſemine tuo benedicenk oēs gētes. Et q̄s nō videat cuius habeat figurā vnicus eius: q̄ ſibi ad ſacrificiū/ quo ipe immolandus ducebat/ ligna portabat: Portauit el dñs crucē ſuā: ſicut euangeliū loquit. Hoc de tertia hydria cōmēoraſſe ſufficeret. De dauid aūt q̄d dicā/ q̄ ad oēs ptinebat p phetia eius/ q̄n modo audiuim⁹ pſalmum Et difficile eſt vt dicaſ pſalm⁹ in quo hoc non ſonet: Sed certe vt dixi modo cantauimus. Surge deus iudica terram q̄m tu hereditabis in oīb⁹ gentib⁹. Et ideo donatꝰ ſtice tāq̄ piecti de nuptijs: ſicut ille homo qui nō habebat veſtē nuptialē: inuitat⁹ eſt ⁊ venit. Sed piectus eſt de numero vocatorum: qui non habebat veſtem ad ſponſi gloriam. Qui enim ſuam gloriaz querit nō chriſti: non habet veſtem nuptialem. Non em̄ volunt conſonare voci illius qui amic⁹ erat ſponſi: ⁊ ait: hic eſt qui baptizat. Nec immerito illi qui non habebat veſtem nuptialem: hoc per increpationem obiectum eſt q̄ nō erat. Amice: quid hucveniſti: Et ſicut ille obmutuit: ſic ⁊ iſti. Quid em̄ pdeſt ſtrepitus oris muto corde: Nouerūt quippe intus apud ſemetipſos non ſe habere q̄ dicant. Int⁹ obmutuerunt: foris ſtrepunt. Audiunt velint⁹ poſſint etiam apud ſe cantari. Surge deus iudica terrā: q̄m tu hereditabis in oībus gentibus. Et nō communicando oībus gentib⁹: q̄d aliud quam ſe exheredatos eſſe cognoſcant: Q̄d ergo dicebam fratres q̄ ad omnes pertinet p phetia/ volo em̄ aliuz ſenſum oſtendere in eo quod dictuz eſt/ capientes metretas binas vel ternas: ad oēs inquā gentes pertinet prophetia. Modo commemoz: animus demonſtratum in adam qui eſt forma futuri. Quis autez neſciat quod de illo exorte ſunt gentes: ⁊ in eius vocabulo ſ̄ttuor litteris quatuor orbis terrarum partes per grecas appellatiōes demōſtrātur: Si ei grece dicaſ oriēs occidēs aq̄lo meridies.

ſicut eas pleriſq̄ locis ſctā ſcriptura commemorat: in capitibus ꝓbox inuenis adā. Dicunk em̄ grece quattuor memorate mūdi partes ανατολη δυσις αρχτος μεσημβρια. Iſta quattuor nota ſi tanq̄ verſus quattuor ſubinuicē ſcribas in eox capitibus/ adā legiſ. Hoc in noe: ꝓpter archam figuratū eſt: in qua erūt oia aialia q̄ ſignificabant oēs gētes. Hoc in abrāā cui apertꝰ dictū eſt. In ſemine tuo benedicentur oēs gētes. Hoc in dauid: de cuius pſalmis (vt alia omittā) modo cātauim⁹. Surgedeus iudica terrā: q̄m tu hereditabis in oībus gentib⁹. Cui em̄ deo dicit ſurge: niſi qui dormiuit: Surge de⁹ iudica terrā: tāq̄ dicereꝫ. Dormiſti iudicatus a terra ſurge vt iudices terrā. Et quo pertinet illa p phetia. Qñ tu hereditabis inq̄t in oībus gentibus: Jam ꝺo in quinta etate tāq̄ in quinta hydria daniel vidit lapidē m preciſum de mōte ſine manibus: ⁊ ꝺfregiſſe omnia regna terrarū: ⁊ creuiſſe illum lapidez ⁊ factum eſſe montem magnum: ita vt impleret vniuerſam faciē terre. Quid aperti fratres mei: lapis de mōte p̄cidit: iſe ē lapis quē reprobauerunt edificātes: ⁊ factꝰ eſt in caput anguli. De quo mōte p̄ciditur niſi de regno iudeoruz: vñ dñs noſter ieſus xp̄s ſm carnem natus eſt: Et p̄ciditur ſine manib⁹ ſine opere humano: q̄z ſine amplexu maritali de virgine exort⁹ eſt. Mōs ille vnde p̄ciſus eſt nō impleuerat vniuerſam faciē terre. Non em̄ tenuerat regnum iudeor⁹ oēs gentes. At vero regnū xp̄i oēs gentes: ⁊ vniuerſum orbē terrarū cernim⁹ occupare. Jam ad ſextā etatē ptinet iohānes baptiſta/ quo nemo exurrexit maior de natis mulierū: de quo dictuz eſt: maior ſ̄ ꝓpheta. Quō ⁊ ipſe oñdit q̄ oībus gentibus miſſus eſt xp̄s: q̄n iudei venerūt ad eum vt baptizarenk. Et ne ſuphirēt de nomine abrae: generatio inquit viperarū q̄s oſtendit vobis fugere a vētura ira: Facite ergo fructum dignū penitētie: id eſt humiles eſtote. Superbis em̄ loquebat. Un̄ antez erāt ſuperbi: De genere carnis nō de fructu imitationis p̄ris abrāā. Quid eis ait: Nolite dicere patrē habēm⁹ abrāā: potens eſt de⁹ de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare filios abrae. Lapides dicens oēs gentes: nō ꝓpter firmitatē: ſicut lapis dictus eſt quē reprobauerunt edificātes: ſed ꝓpter ſtoliditatē et duriciā ſtulticie: quia eis quos adorabāt ſimiles facti erant. Adorabant enim inſenſata ſimulachra: pariter inſenſati. Unde inſenſati: Qm̄ in pſalmo dicitur. Similes illis fiant qui faciunt ea: ⁊ oēs qui confidunt in eis. Ideo cū ceperint hoīes deuz adorare quid audiunt: Ut ſitis filij patris vestri qui in celis eſt q̄ ſolez ſuum facit oriri ſup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit ſup iuſtos et iniuſtos. Quapropter ſi ei fit homo ſimilis quē adorat q̄d eſt potēs eſt de⁹ de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare filios abrae. Noſipſos interrogemus: et videam⁹ q̄ factū eſt. Nos em̄ de gentib⁹ venimus. De gentib⁹ aūt nō veniremus: niſi deus de lapidib⁹ ſuſcitaſſet ſi lios abrae. Facti ſumus filij abrae imitando fidē: non naſcēdo p carnē. Sicut em̄ illi degenerando exheredati: ſic nos imitādo adoptati. Ergo fratres ad oēs gentes ptinebat etiam iſta ſexta hydria prophetie ⁊ ideo de oībus dictū eſt: [capientes metretas binas vel ternas.] Ez quō oſtendim⁹ oēs gētes ptinere ad binas vel ternas metretas: ⁊ eſtimātis em̄ fuit quodāmodo vt ipſas diceret binas quas dixerat ternas: ad cōmendandū. ſ. ſacramentū. Quō ſunt bine metrete: Circūciſio ⁊ ꝓputiuz. Hos duos populos ſcriptura cōmemorat: ⁊ nullum ptermittit hoim genus q̄n dicit circūciſio ⁊ ꝓputiuz. In duobus iſtis nominib⁹ habes oēs gētes. Bine metrete ſunt. Bis duobus parietib⁹ de diuerſo venientibus ad ꝓpacē in ſeipſo faciendam lapis angularis factus eſt in xp̄o. Oſtendam⁹ ⁊ ternas metretas: in eiſdē ipſis oīb⁹ gentib⁹. Tres em̄ erant filij noe: per quod reparatum eſt genus humanū. Unde dñs ait. Simile eſt regnū celoꝝ fermento: q̄ accepit mulier ⁊ abſcondit in farine menſuris trib⁹: quoad uſq̄ fermentaret⁹ totū. Que eſt iſta mulier niſi caro dñi: Quod eſt fermentuz niſi euāgelium: Que ſunt tres menſure: niſi oñes gētes propter tres filios noe: Ergo ſex hydrie capientes binas vel ternas metretas ſex ſunt etates temporum capientes prophetiam ptinentez ad omnes gentes: ſiue in duobus generibus hoim: id eſt iudeis ⁊ grecis/ ſicut ſepe apoſtolus cōmemorat: ſiue in tribus propter noe tres filios ſignificatos. Figurata eſt em̄ ꝓphetia ptingens vſq̄ ad oēs gentes. Nam in eo quod pertingit dicta ē metreta: ſicut dicit apl's. Accepimus menſurā ptingendi vſq̄ ad vos. Gentibus em̄ euangelizans: hoc ait: menſuram pertingendi ad vos.

Tractatus.x.

¶ Poſt hec deſcēdit capharnaū ipe ⁊ mater ei⁹ ⁊ fres ei⁹ ⁊ diſcipuli eius ⁊ ibi māſerūt nō multis dieb⁹. Et ꝓpe erat paſcha iudeoruz ⁊ aſcendit ieſus hieroſolymaz: ⁊ inuenit in tēplo vendentes boues ⁊ oues ⁊ colūbas.

Et nũmularios sedentes: ⁊ cũ fecisset q̃si flagellũ de funiculis oẽs eiecit de tẽplo: oues q̃z ⁊ boues ⁊ nũmularioꝝ effudit es: ⁊ mẽsas subuertit: et his qui colũbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: ⁊ nolite facere domũ patris mei domũ negociationis Recordati sunt vero discipuli eius q̃ scriptũ est. Zelus domus tue cõedit me. Responderunt ergo iudei et dixerunt ei. Qͦ signũ ondis nobis q̃ hec facis: Rñdit ihesus ⁊ dixit eis Soluite templum hoc ⁊ in triꝰ die bus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei quadraginta ⁊ sex ãnis edificatum est tẽplũ hoc ⁊ tu triꝰ diebꝰ excitabis illud: Ille autẽ dicebat de tẽplo corporis sui.]

A

N psalmo audistis gemitum pauperis cuiꝰ mẽbra per totã terrã tribulationes patiunt vsq; in finez scli. Satis agite fres mei esse in his ꝑbis: et de his membris. Nam tribulatio tota transitura est. Ue gaudẽtibꝰ veritas dicit. Beati lugentes: qm̃ ipi cõsolabũtur. Deus homo factus est. Quid factuꝰ est hõ: ꝓpter quẽ deꝰ factꝰ est hõ: Hec spes cõsolet nos in omni tribulatiõe: ⁊ tentatione huius vite. Non em̃ cessat inimicꝰ ꝓsequi: ⁊ si nõ aperte seuit/insidiꝰ agit. Quid em̃ agit: ⁊ sup iram dolose agebant. Inde dictus est leo ⁊ draco. Sed qd dicit christo Et ꝓculcabis leonẽ ⁊ draconẽ. Leo ꝓpter aptã irã: draco propter occultas insidiaꝫ Draco eiecit adã de paradiso. Idẽ ipe persecutꝰ est ecclesiã: dicẽte petro. Qͦ aduersariꝰ vester diabolꝰ sicut leo rugiẽs circũit querẽs quẽ deuoret. Nõ tibi seuitiã suã ꝓdidisse diabolus videat: qm̃ blandit: tunc magis cauẽdus est. Sed inter has oẽs insidias ⁊ eius tentationes: quid faciamus nisi qõ ibi audiuimus: Ego autem cũ mihi molesti esset induebã me cilicio ⁊ humiliabã in ieunio animam meaz. Est q̃ exaudiat: ne dubitetis orare. Qui aũt exaudit intꝰ manet. Nõ in montẽ aliquẽ oculos dirigatis: non faciez in stellã: aut solẽ aut lunã leuetis. Nõ tũc exaudiri vos arbitremini: qõ sup mare oratis immo detestamini tales orationes. Unda tm̃ cubiculuz coꝛdis: vbi fueris: vbicunq; oraueris: intꝰ est qui exaudiat: intus in secreto: quem sinum vocat cũ ait. Et oratio mea in sinu meo cõuertetur. Qui te exaudit: nõ est ꝓpter te. Nõ longe vadas nec te extollas: vt quasi attigas ad illum manibꝰ. Magis si te extuleris cades: si te humiliaueris ipe apꝓpinquabit. Hic dñs deus nr̃ verbum dei: verbum caro factũ est filius patris: filius dei: filius hois. Excelsus vt nos faceret: humilis vt nos reficeret: ambulans inter homines: patiens humana: abscõdẽs diuina. † [Descẽdit] vt dixit euãgelista [in carphanaum: ipe ⁊ mater eius ⁊ fratres eius ⁊ discipuli: ⁊ ibi manserũt nõ multis diebꝰ]. Ecce habet matrẽ habet fres: hz ⁊ discipulos. Inde fres: vñ matrẽ. Fratres em̃ scriptura nostra: non eos solos appellare consuenit q̃ nascunt ex eodẽ viro ⁊ femina: aut ex eodem viro aut ex eodem patre q̃uis diuersis manibꝰ aut certe eodem gradu velut cõpatrueles aut cõsobrinos: non soluz hos fratres nouit dicere scriptura nostra Quomõ loquit sic intelligenda est. Habet linguã suã. Quicũq; hãc linguã nescit turbat ⁊ dicit. Uñ fratres dño: Nõ em̃ maria peperit. Absit. Inde cepit dignitas virginũ. Illa femina nr̃ cẽ potuit: mulier eẽ nõ potuit. Dicta est aũt mulier ſm femineum sexũ: nõ ſm corruptionẽ integritaꝫ. Et hoc ex lingua ipsius scripture. Nam et eua statim facta de latere viri sui: nondum contacta a viro suo: nostis qͦ mulier appellata sit. Et formauit eam in mulierẽ. Ergo vñ fratres cognati marie: de quolibet gradu cognati. Uñ probamus: Ex ipa scriptura. Frater abrae dictus est loth: filius erat fratris ipsius. Lege ⁊ inuenies: qͦ abraaz patruꝰ erat loth: ⁊ dicti sunt fratres. Uñ nisi qͦ cognati: Itez iacob labã syrũ habebat auũculũ. Frater em̃ erat labã matris iacob. i. rebecce vroris ysaac. Lege scripturam ⁊ inuenies qͦ fratres dicũtur: auũculus ⁊ sororis filius. Qua regula cognitaꝫ inuenies omnes cõsanguineos marie fratres esse christi. Sed illi discipuli magistri erant fratres. Qͦ et illi cognati fratres nõ essent, si discipuli non essent. Et sine causa fratres: si magistrũ nõ cognoscerent ſrem Naz quodã loco cũ ei nunciaret essent mater ⁊ fratres eius foris stantes ille autez cum discipulis suis loquebat ait. Que mihi mater/vel fratres/ Extendẽs manꝰ super discipulos suos dixit. Hi sunt fratres mei. Et quicũq; fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ille mihi mater et ſr et sororꝛ est: ergo et maria qͦ fecit volũtatem patris: hoc in ea magnificauit/qͦ fecit voluntatem patris: non qͦ caro genuit carnem. Intendat charitas vra. Propterea

Psalmo xxxiij.

Psalmo xxxiij.

Psalmo xxxv.

eũ dñs in turba admirabilis videretur faciens signa ⁊ ꝓdigia: ⁊ ostẽdẽs qd lateret in carne: admirate quedã anime dixerũt. Luc. xj. Felix vẽter qui te portauit. Et ille. Immo felices qui audiunt verbũ dei: ⁊ custodiũt illud. Hoc est dicere. Et mater mea quam appellatis felicẽ: inde felix qͦ verbũ dei custodit: nõ qͦ in illa verbum caro factũ est ⁊ habitauit in nobis: sed qͦ custodit ipm verbum dei ꝓ quod facta est: ⁊ quod in illa caro factũ est. Hoies nõ gaudeãt prole tpali: exultẽt si spiritu iungunt deo. Hec diximus ꝓpter id quod ait euangelista: quia cũ matre sua ⁊ fratribus suis ⁊ discipulis habitauit in capharnaum paucis diebꝰ. Deinde quid sequitur: Et. Johã. j.

B

†Als ie ſus.

Rope erat pascha iudeorum ⁊ ascẽdit †hierosolymam.] Aliaz rem nobis euãgelista narrat: sicut se habebat recordatio ãnũ ciantis. [Et inuenit in tẽplo †boues ⁊ oues ⁊ colũbas ⁊ nũmularios sedentes. Et cũ fecisset quasi flagellũ † de resticulis: omnes eiecit de tẽplo. Boues quoq; ⁊ oues ⁊ nummulariorũ effudit es: ⁊ mensas subuertit: et his qui colũbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: ⁊ nolite facere domum patris mei domum negociationis.] Quid audiuimꝰ fratres: Ecce templũ illuc figura adhuc erat ⁊ eiecit inde dominus omnes qui sua querebant: qui ad nundinas venerant: et que ibi vendebant illi: que opus habebant homines in sacrificijs illius tpis. Nouit em̃ charitas vestra quod sacrificia illi populo ꝓ eius carnalitate ⁊ corde adhuc lapideo talia data, sunt quibꝰ tenerẽt ne in ido la deflueret: ⁊ immolabãt ibi sacrificia: boues ⁊ oues ⁊ columbas. Nostis quia legistis. Non ergo magnum peccatũ si hoc vẽdebant in templo: quod emebatur vt offerretur in templo. Uerũtamẽ eiecit inde illos. Quid si ebriosos ꝛueniret: quid faceret dominus: si vendentes ea que licita sunt et contra iusticiam non sunt: Que em̃ honeste emuntur: non illicite vendunt: Expulit tamen: ⁊ non est passus domum orationis fieri domum negociationis. Si negociationis domus non debet fieri domus dei: ꝯrationis debet fieri: Nos autem quando ista dicimus stridentibus dentibus suis aduersus nos: ⁊ cõsolat nos psalmus quem audistis. Striderũt in me dẽtibus suis. Nouimus ⁊ nos audire vnde curemur. Et si ingeminantur flagella christo/qua flagellatur sermo ipsius: cõgregata sunt inquit in me flagella ⁊ nescierũt. Flagellatus est flagellis indeorum: flagellat blasphemijs falsorum christianorum. Multiplicant flagella domino deo suo et nescinnt. Facia-
mus nos quantum ipse adiuuat. Ego autem cuz mihi molesti essent induebant me cilicio: et humiliabam in ieiunio animam meam. Dicimus tamen fratres: non enim et ipse pepercit illis qui flagellandꝫ erat ab eis. Prior illos flagellauit: signuz quod dam nobis ostendit quod fecit flagellũ de resticulis: ⁊ inde indisciplinatos negociationem, de dei templo facientes flagellauit Et cẽtũ vnusquisq; in peccatis suis restem sibi texit: ꝓpheta dicit. Ue his qui traiunt peccata sua sicut restem longam. Et quis facit restẽ longam: Qui pctõ addũt pctõ. Quomodo addũt pctã peccatis: Cũ peccata que facta sunt cooperiuntur alijs peccatis. Furtuz fecit: ne inueniaꝫ quia fecit/querit mathematicũ. Sufficeret furtũ fecisse. Quare vis adiungere pctis peccato: Ecce duo peccata Cum ad mathematicũ, phiberis accedere: blasphemas cm̃ Ecce tria peccata. Cum audis: mitte illuz foras de ecclesia: dicis duco me ad partez donati. Ecce addis quartuz. Crescit restis Time restem. Bonuz est tibi vt hic inde cũ flagellaris: corrigaris: ne in fine dicaꝫ. Ligate illi pedes ⁊ manus ⁊ proijcite euz in tenebras exteriores. Criminalis em̃ peccatorum suorum vnusq̃sq; cõstringitur. Illud dñs dicit: illud alia scriptura dicit. Sed vtrũq; dominus dicit. De peccatis suis ligantur homines ⁊ mittunt in tenebras exteriores. Qui sunt tñ qui vendebãt boues Ut in figuris queramus mysteriũ facti: qui sunt qui oues vendũt ⁊ colũbas: Ipi sunt qui sua q̃rũt in ecclia: nõ q̃ iesu xpi. Uenale habent totũ: qͦ nolũt redimi. Emi nolũt: et vendere volunt. Bonum est em̃ eis vt redimantur sanguine xpi: vt q̃niãt ad pacẽ christi. Quid em̃ ꝓdest acquirere in hoc seculo quodlibet tẽporale ⁊ trãsitoriũ: siue sit pecunia: siue sit voluptas vẽris ⁊ guttoris siue sit honoꝛ in laude hũana: Non ne oia fumꝰ ⁊ vẽtꝰ. Nõne oia transeunt et currũt: Et ve his q̃ heserint trãseũtibꝰ: qͦ simul trãseũt. Nonne oiaꝛ fluuius ꝓceps currens in mare: Et ve ei qui crediderit: qͦ in mare trahẽt ergo tenere debemꝰ oẽs affectus a talibus ꝯcupiscentijs. Fratres mei qui talia querunt: vendunt. Nam ⁊ si mon ille ideo volebat emere spiritum sanctum: quia vendere volebat spiritum sanctum. Et putabat apostolos mercatores tales esse: quales dñs de templo flagello eiecit. Talis em̃ ipe erat ⁊ quod venderet emere volebat. De illis erat q̃ columbas

†Als vẽdentes.

†Als ſm niculis.

Esa. v.

Ma. xxij.

puer. v.

C

Act. viij

vendunt: eteñim columba apparuit ſpūſ-
ſanctus: Qui ergo vendunt columbas fra-
tres: Qui dicunt/nos damus ſpiritū ſan-
ctum: Quare eñ hoc dicunt: q quo precio
vendunt. Pretium honoris ſui accipiunt.
Accipiūt preciuz cathedras tēporales: vt
videant ipſi/vendere columbas. Caueant
a flagello de reſticulis. Colūba a nō eſt vena
lis: gratis datur: qz gratia vocaſ. Ideo fra
tres mei quō eos videtis qui vendunt ꝓ-
polarios. Quiſq; qō vendit laudat: quot ꝓ
poſita fecerūt. Alter ꝓpoſitum hz cartha
gine premianus: alterū hz martinian⁹: al-
terum hz in maritania rogatus: alterū ha
bent in numidia illi z illi: quos iā nec noia
re ſufficim⁹. Circūit ergo alios emere colū
bam. Unuſq; ſq; ad ꝓpoſitū ſuuz laudat qō
vendit. Auertatur illius/eoz ab oi vendē-
te: veniat vbi gratis accipitur. Nec ſic eru
beſcāt fratres: qz ꝓ ipſas diſſenſiōes ſuas
amaras z maliciosas cū ſibi tribuunt qō
non ſunt cum extolluntur putantes ſe ali-
quid eſſe cum nihil ſint: tot; partes de ſe fe
cerunt. Sed quid in eis impletū eſt qō no-
lunt corrigi: niſi q audiſtis in pſalmo: Di
uiſi ſunt nec cōpūcti ſunt. Qui ergo boues
vendūt: Boues intelligunt: qui nobis ſcri
pturas ſanctas diſpēſauerūt. Boues erāt
apoſtoli: boues erant ꝓphete. Unde dicit
apoſtolus. Boui triturāti os non infrena
bis. Nunquid de bobus pertinet ad dñm.
An ꝓpter nos dicit: Propter nos eniz di-
cit: qz debet in ſpe qui arat arare et tritu-
rans in ſpe participandi. Ergo illi boues
reliquerunt nobis memoriā ſcripturaruz.
Non eñ de ſuo diſpenſauerunt qz gloriaz
dñi queſierunt. Quid eniz audiſtis in ipſo
pſalmo: Et dicāt ſemp magnificetur dñs:
qui volunt pacem ſerui eius. Seruus dei/
populus dei: eccleſia dei. Qui volunt pa-
cem eccleſie ipſius: magnificent dñm non
ſeruum: z dicāt ſemper magnificetur dñs.
Qui dicant: qui volunt pacem ſerui eius.
Ipſius populi ipſius ſerui. Vor eſt illa eui
dens/quam in lamentationib⁹ audiſtis in
pſalmo. Et monebamini cum audiretis qz
inde/eſtis: quod cantabatur ab vno: de om
nibus cordibus reſonabat. Felices: qui ſe
in illis vocibus tanq̄ in ſpeculo cognoſce
bant. Qui ergo volunt pacez ſerui eius po
puli eius: pacēvnius illius quam dicit vni
cam et quam vult crui a leone z de manu
canis vnicam meā: qui dicūt ſemp magn
ficeť dñs: ꝯ illi boues dñz magnificauerūt
nō ſe. Videte bonē magnificant ē dñm ſuū:
qz agnouit bos poſſeſſorē ſuū. Attendite bo
nē timētem ne deſerať poſſeſſor boues z in
boue ꝑſumať: quō expaueſcit eos q volunt
in illo ponere ſpem. Nunq̄d paulus ꝓ vo
bis crucifixus eſt: aut in noīe pauli bapti-
zati eſtis: O ō dedi/nō ego dedi: gratis ac-
cepiſtis: colūba de celo deſcēdit. Ego inq̄t
plātaui appollo riganit: ſz deꝰ incremētuz
dedit. Neq; q̄ plātat eſt aliq̄d neq; q̄ rigat
ſed q̄ incremētū dat deꝰ. Et dicāt ſemp ma
gnificeť dñs: q̄ volūt pacē ſerui eiꝰ. Iſti aūt
de ſcripturis ipis fallūt pplos vt accipiāt
ab ipſis honores z laudes z nō conuertā
tur hoies ad veritatē. Qz ꝯo ipſis ſcriptu-
ris fallūt pplos a quibus q̄runt honores:
vēdūt boues z oues. i. ipſas plebes. Et cui
vendūt niſi diabolo: Nā ꝙ fides mei ſi vbi
vnica eſt. Ecclia eſt z vna eſt: deq̄uid inde pe-
dit/qs tollit niſi leo rugiēs z circūiēs que-
rēs quē deuorat: Ue his q̄ peidūt. Nā illa
integra ꝑmanebit: mouit eñ dñs q̄ ſunt ei⁹
Tñ q̄ſtū in ipſis eſt vendūt boues et oues
vendūt z colūbas: obſeruāt flagellū petō-
ſuoz. Certe qñ aliq̄d tale patiunt ꝓpter
iſtas iniq̄tates ſuas agnoſcāt qz dñs fecit
flagellū de reſticul: z adhuc admonet eos
vt mutēt ſe z non ſint negociatores. Nā ſi
ſe nō mutauerint: audiēt i fine. Ligate illi
man⁹ z pedes: z ꝓjcite i tenebras exterio
res. Tūc dictū eſt. zelus dom⁹ tue comedit
me. [Recordati ſunt† diſcipli† qz zelus do
mus dei eiecit illos de templo dñi.] Fres:
vnuſq̄ſq; xp̄ianus in mēbris xp̄i zelo dom⁹
dei cōmedať. Quis cōmediť zelo dom⁹ dei.
Cui ola q̄ forte ibi videt peruerſa: ſatagit
emēdari: cupit corrigi nō deſcit. Si emēda
re nō pōt: tolerat: gemit nō excutiť de area
granū ſuſtinet paleā: vt itret in horreū. Et
cū palea fuerit ſeꝑata: tu añ horreū ſi gra-
nū es noli excuti de area: ne ꝑi⁹ ab aliq̄
colligaris: ꝯ in horreū congregeris. Aues
eñ celi aerie poteſtates expectāt aliq̄d ra
pere de area: z nō rapiūt niſi qō ide fuerit
excuſſum: ꝯ zelus domus tue comedit te.
Unūquēq; xp̄ianū zelus domus dei come-
dat: in qua domo dei mēꝑū eſt. Nō enim
magis eſt dom⁹ tua: ꝯ dom⁹ vbi habes ſa
lutē ſempiternā. Domū tuā intras ꝓpter
requiē tpalē: domū dei intras ꝓpter reqez
ſempiternā. Si ḡ in domo tua ne q̄d pur-
ſum fiat ſatagis: in domo dei vbi ſalus ꝓ-
poſita eſt z reqes ſine fine debes pati ḡtū
in ꝛe eſt/ſi q̄d forte puerſuz videris: (Uer-
bi gr̄a.) Uides fratrē currere ad theatruz:
phibe: monet: ꝙtriſtare ſi zelus domus dei
comedit te. Uides alios currere z inebria-
ri velle/z hoc velle in locis ſctis qō nuſq̄
decet: phibe q̄s poteſ/tenc q̄s poteſ: ter-
re q̄s poteſ. Cuiꝰ poteſ blandire: meli tñ
q̄ſcere. Amicꝰ eſt: ammonea leniter. Uro
eſt: ſeueriſſime refrenetur. Ancilla eſt: cuā

verberibus compeſcatur. Fac q̄cquid po-
tes ꝓ perſona quā portas z ꝑficis/zelꝰ do
mus tue comedit me. Si aūt fueris frigidꝰ
marcidus ad re ſolum expectans z q̄ſi tibi
ſufficiens z dicens in corde tuo: quid mihi
eſt curare aliena peccata ſufficit mihi aīa
mea/ipſam integraz ſeruem deo. Eia non
tibi venit in mentē ſeruus ille q̄ abſcondit
talentū et noluit erogare: Nunq̄d cauſa-
tus eſt q: perdidit: z nō qz ſine lucro ſerua
uit: Sic ergo audite frēs mei vt nō deſca-
tis. Ego vobis cōſiliū datur⁹ ſum. Det ille
q̄ int⁹ eſt: qz z ſi ꝙ me dederit/ille dabit. No
ſtis q̄d agatis vnuſq̄ſq; in domo ſua cum
inclino/cum cliēte ſuo: cū maioze cuz mino
re. Quō dat deꝰ aditum/quō aperit i anuā
verbo ſuo. Nolite quieſcere lucrari xp̄o: qz
lucrati eſtis a chriſto.. [†Dixerunt illi iu-
dei. Quod ſignū oſtendis nobis qz hec fa-
cis: †Et dominus. Soluite templum hoc
z†tribus diebus excitabo illud: Dixerūt
ergo iudei. Quadraginta z ſex annis edifi
catū eſt templū hoc: z tu†dicis† tribus die
bus†excitabo illud]: Caro erāt: carnalia
ſapiebant. Ille loquebatur ſpiritualiter.
Quis autem poſſit intelligere de quo tem
plo dicebat: Sed nō multū querim⁹. Per
euangeliſtam nobis aperuit: de quo tēplo di
ceret. Soluite templū hoc: z trib⁹ dieb⁹ ex
citabo illud. Quadraginta ſex annis edifi
catum eſt templū: z triduo ſuſcitabit illud
[Dicebat aūt] ait euangeliſta. [De tem
plo corporis ſui]. Et manifeſtū eſt occiſuz
dñm: poſt triduū reſurrexiſſe. Hoc mō om-
nibus nobis notū eſt. Et ſi iudeis clauſum
eſt quia foris ſtant nobis tamen apertum
eſt: q: nouimus: in quem credim⁹. Ipſius
templi reſolutionem: z recdificationē: anni
uerſaria ſolēnitate celebraturi ſum⁹. Ad
quā vos exhortamur vt ꝓparetis vos ſi q̄
eſtis cathecumini: vt accipiatis gratiam
Jā nunc ipſe eſt iam nunc parturiatur qō
iunc naſcať: ḡ illi nouim⁹ ſz forte hoc eri
gitur a nobis/vtrū habeat aliq̄d ſacramē
tum quadraginta ſex annis edificatum tē
plum. Sunt q̄dem multa: q̄ hinc dici poſ-
ſunt. Sed quod breuiter dici pōt et facile
intelligi: hoc itertin dicam⁹ frēs. Dicimus
eñ iam/niſi fallor/heſterno die adamynū
holem fuiſſe: z ipm eſſe totum gen⁹ humā
num. Nam ita dixim⁹ſi meminiſtis qua
ſi fract⁹ eſt z ſparſus colligiť/z q̄ſi conſla-
tus in vnam ſcietatem atq; concordiam
ſpiritualez. Et gemit vnus pauper mō ipe
adā ſz in chriſto renouar⁹: qz ſine peccato
venit adam vt peccatum adaz ſolueret in
carne ſua: z vt reintegraret ſibi ad imagi-
nem dei adaz. Ergo de adam caro chriſti.
Ergo de adā rēplū qō deſtruerunt iudei
z ſuſcitauit dñs triduo. Reſuſcitauit enim
carnē ſuā. Uidete: qz deus erat eōlis patri
Fratres mei dicit apls. Qui euz excitauit
a mortuis. De quo dicit de pñe. Factꝰ inq̄t
obediens vſq; ad mortē: mortē aūt crucis
propter qō z deꝰ illū excitauit a mortuis
z dedit ei nomē quod eſt ſuper omne nomē
Reſuſcitatus z exaltatus eſt dominus. Re
ſuſcitauit a mortuis quis: pater. Cui dicit
in pſalmis: excita me z reddaz illis. Ergo
pr̄ cum reſuſcitauit nō ſeipſe: Quid aūt fe
cit pater ſine verbo: Quid aūt facit pater
ſine vnico filio ſuo. Nam audi qz z ipſe deꝰ
erat. Soluite templū hoc: z trib⁹ diebus ex
citabo illud. Nūquid dixit ſoluite templū
qō triduo pater me⁹ reſuſcitet: Sed quō
cum pater ſuſcitat z filiꝰ ſuſcitat: ſic cum fi
lius ſuſcitat z pater ſuſcitat: qz filius dicit
ego z pater vnum ſumus. Quid ergo ſibi
vult numerus quadragenarius ſenarius.
Interim ipſe adam quia per totum orbez
terrarū eſt/audiſtis iam heſterno die in q̄t
tuoz litteris grecis quattuoz verboz. gre-
corū. Si eñ illa ſyba quattuoz ſcribas ſub
inuicem. i. nola quattuoz partium mundi
oriētis occidētis aq̄lōis z meridiani qō eſt
tot⁹ orbis: vñ dicit dñs an q̄ttuoz vētis col
lecturū electos ſuos cū venerit ad iudiciū
Si ergo facias iſta q̄ttuoz nomina greca.
ανατολη qō eſt oriēs. Δυσις qō ē occi-
dēs αρκτος qō ē ſeptētrio. μεσημβρια
qō eſt meridies. Anatole dyſis: arctos me
ſembria: capita ꝓbotū adā habēt. Quō ḡ
ibi inuenimus quadragenarium ſenariuz
numerum: quia caro chriſti de adaz erat.
Ad litteras numeros cōputāt greci: qō et
nos facim⁹: A litterā ipi lingua ſua ponūt
Alpha: z vocatur α alpha vnū. Ubi aūt
in numeris ſcribunt β beta qō eſt b ipſoz
vocatur in numeris duo. Ubi ſcribūt γ gā
ma: vocatur in numeris ipſorum tria. Ubi
ſcribitur Δ delta: vocatur in numeris ipſo
rum quattuoz: z ſic per omnes litteras nu
meros habēt. Ω. qō nos dicimus z illi di-
cūt. μ mi. xl. ſignificat. Dicūt eniz μ τεσ-
ρα χοντα. Jaz videte: iſte littere quē nūe
rū habeant: z ibi inuenietis q̄draginta ſex
annis edificatū tēplū. Hz eñ adā: α: alpha
quod eſt vnū. Habet Δ delta qō ſunt quat
tuoz: habes d̄nz. habet iterū α alpha qō
eſt vnū: habes ſex. Hz μ mi: qō ē. xl. habes
quadraginta ſex. Hec fratres mei etiam
ab anteriozibus maioribus noſtris dicta
ſunt: et inuentus eſt iſte numerus in lr̄is
xlvj. Et quia dñs noſter ieſus chriſtus de

adam corpus accepit: nō de adā peccatuz
traxit: nēplū corporeū inde sumpsit: nō im
quitatē que de tēplo pellenda est. Ipsam
aūt carnē quā traxit de adā/maria eīs de
adā z dñi caro de maria: iudei crucifixerūt
z ille resuscitatur⁹ erat ipam carnē triduo
quā illi in cruce erant occisuri. Illi soluerūt
templū quadragintasex annis edificatū: z
ille triduo resuscitauit illō. Vñdicim⁹ dñz
deū nostrū q̄ ad letitiā spiritalē congregauit
nos. Sim⁹ in hūlitate cordis semp: z gau
diū nostrū penes ipm sit. Nō de ꝓsperita
te aliqua hui⁹ seculi inflemur: sed noueri
mus felicitatē nostrā nō esse nisi cū ista trā
sierint. Mō gaudiū nostrū fres mei in spe
sit nemo gaudeat q̄si in re pñti: ne inherat
in via. Totū gaudiū de spe futura sit: totū
desideriū vite eterne sit. Oia suspiria i xpo
anhelent. Ille vn⁹ pulcherrim⁹ q̄ z sedos
dilexit vt pulchros faceret/desideretur.
Ad illū vnū curatur illi ingemiscatur z di
cant semp magnificetur dominus qui vo
lunt pacem serui eius.

Tractatus. xj.

Preter=
missus ē
ihoc tra
cta. x. ter
t⁹ ab eo
loco.

Cū g̃ re
surrexis
set: vsq̄
ad illud
z fmonē
quē dixit
ihesus.

¶ Cuz aūt esset hierosolymis in pa
scha in die festo: multi crediderūt in
noīe ei⁹ videntes signa ei⁹ q̄ faciebat
Ipse autē iesus non credebat semet
ipsum eis eo q̄ ipe nosset oēs: z quia
op⁹ ei mō erat: vt qs testimoniū phi
beret de hoie. Ipe eīm sciebat q̄d eēt
in hoie. Erat aūt hō ex phariseis ni
chodem⁹ noie pnceps iudeoꝝ hic ve
nit ad ihesū nocte z dixit ei. Rabbi sci
mus q̄a deo venisti magister. Nemo
eīm pōt hec signa facere q̄ tu facis ni
si fuerit de⁹ cū eo. Respondit iesus⁹
dixit ei. Amē Amē dico tibi nisi qs
renat⁹ fuerit denuo nō pōt videre re
gnū dei. Dicit ad eū nichodem⁹ quō
potest hō nasci cū sit senex: Nūq̄d po
test in ventrē matris sue iterato in
troire z renasci: Rñdit iesus. Amen
Amen dico tibi: nisi quis renat⁹ fue
rit ex aqua z spiritusancto: nō potest
introire in regnum dei.

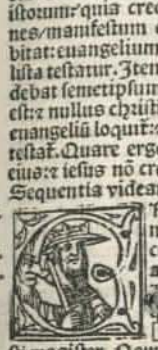
Portune nobis dñs pcu
rauit hodierna die lectio
nis huius ordinē. Nā q̄
ex ordine euāgelii fm io
hannem cōsiderare atq̄
tractare suscepim⁹: credo
q̄ aduerti charitas vra
Oportune g̃ occurrit vt hodie audiret⁹ ex
euangelio: q̄ nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua
z spūsctō/nō videbit regnū dei. Tps g̃ est
vt vos exhortemur/q̄ adhuc estis cathe
cumini: q̄ sic credidistis in xpm vt adhuc
vra pctā portetis. Null⁹ aūt regnū celoꝝ
videbit oneratus peccatis: q̄ nisi dimissa
fuerint non regnabit cum christo. Dimit
ti aūt non possunt/nisi ei qui renat⁹ fuerit
ex aqua z spūsctō. Sed oīa verba quēad
modū se hebeāt aduertam⁹: vt hic sueniāt
q̄ pigri sunt/ꝑ ta sollicitudine festinandus
sibi sit/q̄ onus deponendū: q̄ si ferrent ali
quā sarcinā grauem aut lapidis aut ligni
aut alīuⁱ etiā lucri/si frumētū portaret si
vinū si pecuniā: currerēt vt deponerēt one
ra: portant sarcinā peccatoruz z pigri sunt
currere. Currendū est vt deponat. Hec pre
mit sarcina z mergit. Ecce audistis q̄ [cū
†esset †dominus iesus christus hierosoly=
mis in pascha in die sest⁹: multi credide=
runt in noīe ei⁹ videntes signa eius q̄ faciebat].
Multi crediderūt in noīe eius. Et q̄d sequi
tur: [Ipe autem †christus nō credebat se
metipsuz eis] Quid sibi ergo vult: Illi cre
debant in noīe eius: z ipse iesus non crede=
bat semetipsuz eis. An forte non credebāt
ei z fingebant se credidisse: z propterea ie=
sus non credebat semetipsuz eis: Sed nō
diceret euāgelista: multi crediderūt in noīe
eius: nisi verū illis testimoniū diceret. Ma
gna ergo res z mira res. Credūt homines in
christum/z christ⁹ nō se credit hominibus
presertim q̄ fūmus dei est: vtiq̄ volens pas
sus est: z si nollet/nūq̄ pateret. Qui si nol
let: nec nasceret. Si autem hoc solū vellet
vt nasceret tm: z nō moreret: et q̄cq̄d vellet
faceret q̄ omnipotēs patris filⁱ omnipo
tens est. Ex ipsis reb⁹ probemus: q̄ cū vo
luissent eū tenere discessit ab eis. Loquitur
euangelū. Et cum voluissent eū deverticere
montis precipitare: discessit ab eis ihesus
Et q̄n venerunt ad eum/comprehendēdū iaz
venditū a iuda proditore. cū ille putaret in
potestate se habere tradere magistrū suuz
z dñm suum: z ibi ostendit dñs voluntate
se pati non necessitate. Nā cū eū cōprehen
dere iudei voluissent: dixit illis. Quē queri
tis: At illi dixerunt. Iesum nazarenū. Et
ille. Ego suz. Hac voce audita redierunt re
tro z ceciderunt. In eo q̄ eos respōdēs de
iecit/ostēdit potestatem vt in eo q̄ ab eis
cōprehensus est ostenderet voluntatē. Er
go quod passus est misericordie fuit. Tra
ditus enī est ꝑpter delicta nostra: z resur
rexit propter iustificationem nostram. Au
di verba ipsius. Potestatem habeo ponen
di animam meam: z potestatem habeo re=

Jo. xviij

rum sumendi eam. Nemo tollet a me ani=
mam meā/sed ego pono illā a meipo z re=
rum sumo eā. Cū ergo haberet rātam po=
testatem cū eaz dictis predicaret: factis oñ
deret quid sibi vult q̄ non se credebat eis
iesus quasi aliquid nolenti nocituris: aut
aliquid nolenti facturis: ꝑsertim q̄ iam
crediderant in noie ei⁹: z de ipsis dicit euā
gelista credidert i noie ei⁹: de q̄b⁹ dicit ipe
aūt iesus non credebat seipsum eis. Quare
†als lit. hz eo. re: †[Quod ipse nosset omnes: et q̄ op⁹ ei
non erat vt quis testimoniū perhiberet de
hoie. Ipse eniz sciebat quid esset in hoie].
Plus nouerat artifex q̄d esset in opere suo
quaz ipsum opus quid esset in se: et ipso.
Creator hominis nouerat quid esset in ho
mine: quod ipse creat⁹ hō nō nouerat. Nō
ne hoc ꝓbaim⁹ de petro q̄ nō nouerat q̄d
in ipso eēt: q̄si dixit/tecū eroysq̄ ad mortē.
Audi q̄ dñs nouerat q̄d esset in hoie. Tu
mecū vsq̄ ad mortē. Amē amen dico tibi:
priusq̄ gallus cantet: ter me negabis. Ho
mo ergo nesciebat quid esset in se: sed crea
tor hominis nouerat quid esse in homine:
crediderant in nomine eius multi et ipse
iesus non credebat eis. Quid dicimus fra
tres: Forte consequentia iudicabunt no
bis. Quid sibi vult mysterium verborum
istorum: quia crediderant in eum homi
nes/manifestum est/verum est: nemo du
bitat: euangelium loquitur: verax euange
lista testatur. Item quia ipse iesus non cre
debat semetipsum illis. Et hoc manifestū
est: z nullus christianus dubitat q̄ et hoc
euangeliū loquit: z idem verax euāgelista
restat. Quare ergo crediderunt illi in noie
eius: z iesus nō credebat semetipsum illis
Sequentia videamus.

†als lit. hz autez †als lit. non hz dñs ie=sus. †alia lit tera hz iesus.

Cap. iij. B †als lit. hz autē.

Rat †homo ex phariseis
nichodemus nomine pn=
ceps iudeorum. Hic venit
ad eum nocte: et dixit ei.
Rabbi]. Jam hoc nostis:
q̄ rabbi magister dicitur
[Scimus q̄ a deo veni=
sti magister. Nemo eīm potest hec signa fa
cere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo]
Ergo iste nichodemus ex his erat qui cre
diderant in nomine eius videntes signa z
prodigia eius que faciebat. Superius eīm
hoc dixit. Cum autem esset hierosolymis
in pascha in die festo: multi crediderunt in
nomine eius. Quare crediderunt in nomi
ne eius: Sequitur et dicit: videntes sig
na eius que faciebat. Et de nichodemo
quid dicit: Erat princeps iudeorum ni
chodemus nomine. Uenit ad eum nocte
q̄ait illi. Rabbi scimus quia a deo venisti
magister. Et iste ergo crediderat in nomi
ne eius. Et ipse vnde crediderat: Nemo
potest hec signa facere que tu facis: nisi
fuerit deus cum eo. Si ergo nichodemus
de illis multis erat qui crediderant in no
mine eius: iam in isto nichodemo attenda
mus: quare iesus nō se credebat eis: [Rñ
dit iesus z dixit ei. Amen amen dico tibi:
nisi quis renatus fuerit denuo non potest
videre regnū dei]. Ipsis ergo se credit ie=
sus: qui nati fuerint denuo. Ecce illi credi
derāt in eū: z iesus nō se credebat eis. Ta
les sunt oēs cathecumini: ipi iā credūt in
noie xpi: sed iesus nō se credit eis. Intēdat
z intelligat charitas vestra. Si dixerim⁹
cathecumino/credis in xpo. Rñdet credo
z signat se. Jam crucē xpi portat in fronte
z nō erubescit in cruce dñi sui. Ecce credit
in noie eius. Interrogamus eū. Mandu=
cas carnē filij hois et bibis sanguinē filij
hominis: nescit q̄d dicim⁹: q̄ iesus non se
credidit ei. Cū ergo ex nūero nichodem⁹
esset: venit ad dñz sed nocte venit z hoc for
te ad rem pertinet. Ad dñm venit et nocte
venit ad lucē venit z i tenebris venit. Renā
ti aūt ex aqua z spiritusancto quid audiūt
ab apostolo: Fuistis aliq̄n tenebre: nūc au
tem lux in dño: sicut filij lucis ābulate. Et
iterū. Nos aūt q̄ diei sumus sobrij simus
Qui ergo renati sunt: noctis fuerunt/z dici
sunt. Tenebre fuerunt/z lumen sunt. Jam
credit se illis iesus: z non nocte veniunt ad
iesum sicut nichodemus: non in tenebris
querunt diem. Tales eīm iam etiam ꝓfite
mur accessit ad illos iesus: facit in illis sa
lutem quis ipse dixit. Nisi q̄s manducaue
rit carnē meā z biberit sanguinē meū: non
habebit i se vitā. Et q̄ signū crucis habēt
in fronte cathecumini: iam de domo ma
la sunt: sed fiant ex seruis filij. Nō eīm ni
hil sunt: q̄ iā ad domū magnā ꝑtinēt. Qñ
aūt manna manducauit ppls israel: Cuz
transisset mare rubrū. Mare aūt rubrū q̄d
significet audi apm. Nolo aūt vos igno
rare fratres: q̄ oēs patres nri sub nube
fuerunt z oēs mare transierūt. Ut q̄d p ma
ro transierūt: quasi q̄reres: secutus ait. Et
oēs in moyse baptizati sunt i nube z in ma
ri. Si ergo figura maris tm valuit: species
baptismi q̄tū valebit: Si q̄d gestū est in fi
gura/traiectū populū ad manna ꝓduxit.
Quid exhibebit xp⁹ in veritate baptismi
sui traiecto p euz populo suo: Per baptis=
mū suum traiecit credentes occisis oibus
peccatis tanq̄ hostib⁹ consequētibus: si=
cut in illo mari oēs egyptij perierunt. Quo
traiecit fres mei. Quo traiecit p baptismū
iesus: cui⁹ figurā tūc gerebat moyses q̄ p

1. Cor. x

mare trafciebat. Quo trafciebat ad mānā. Quod eſt mānā: Ego ſum inqt panis viuus: qui de celo deſcēdi. Mānā accipiūt fideles: iam traiecti per mare rubrū. Quare per mare rubrū? Jam mare: quare rubrum: Significabat mare illud rubrū baptiſmū chriſti. Unde rubet baptiſmꝰ chriſti: niſi xpi ſanguine conſecratus. Quo ergo pducit credētes baptizatos? Ad mānā. Ecce dico mānā. Notū eſt quid acceperit iudei/populus ille iſrael: notuꝫ eſt q̄d illis pluiſſet deus de celo: nesciunt catheculmini quid accipiūt chriſtiani. Erubeſcant ergo qz neſciunt. Trāſeant p mare rubrū: māducent mānā: vt quō credīderūt in nomine ieſu/ſic ſeipſis credat ieſus. Jdeo intēdite ſi patres mei: quid rñdeat iſte qui nocte venit ad ieſum. Quāuis ad ieſuꝫ venerit: tamē quia nocte venit/adhuc de tenebris carnis ſue loquiꝫ: nō intelligit q̄ audiuit a dño: non intelligit quō audiuit a luce que illuminat oēm hoiem venientez in hunc mundū. Jam ci dñs dixit. Niſi quis renatus fuerit denuo: nō videbit regnum dei. [Dicit ad eū nicodemus. Quō poteſt homo † naſci cū ſit ſenex]. Spūs ei loquitur: z ille carnē ſapit. Carnē ſuaz ſapit: qz carnē chriſti nōdum ſapit. Cuz em̄ dixiſſet dñs ieſus/niſi quis māducauerit carnem meā z biberit ſanguinē meū non habebit in ſe vitā: ſcandalizati ſunt q̄dam qui euz ſequebātur z dixerunt apud ſemetipſos. Durus eſt hic ſermo: z quis poteſt eū audire. Putabāt enim hoc dicere ieſuꝫ quod eū poſſent cōciſum ſicut agnum coquere z māducare: abhorrentes a verbis eius receſſerūt z amplius eū non ſunt ſecuti. Sic euāgeliſta loqtur: z dñs ipſe remāſit cum duodecim. Et illi ad eum. Dñe: ecce illi diſcesserunt te. Et ille. Nūquid z vos vultis abire? Oſtēdere volēs qz ipſe illis erat neceſſarius: non illi erant xpo neceſſarij. Ne q̄s terreat chriſtum qñ dicitur vt ſit chriſtianus: quaſi beatior erit xps: ſi tu fueris chriſtianus. Bonū eſt tibi vt ſis xpianus. Nā ſi non fueris: malū chriſto nō erit: Audi vocē pſalmi. Dixi dño deus meꝰ es tu: qūo bonorū meoz nō eges. Jō deus meus es tu: qm̄ bonorū meorū non eges. Si fueris ſine deo/minor eris: ſi fueris cum deo: maior deus nō erit. Nō ex te ille maior: ſz tu ſine illo minor. Creſce ergo i illo: noli te ſubtrahere vt quaſi ille deficiat. Reficieris ſi acceſſeris: deficies ſi receſſeris. Inter manet te accedēte: integer te cadente. Cū ergo dixiſſet diſcipulis: nūquid z vos vultis abire: reſpōdit petrus: petra illa voce omniū. Domine ad quē ibimus? Verba vite eterne habes. Bene ſapuit in ore ipſius caro domini. Dñs autez expoſuit eis z dixit. Spūs eſt qui viuificat: caro autez non pdeſt quicq̄. Cum dixiſſet/niſi q̄s māducauerit carnē meaz z biberit ſanguinē meū non habebit in ſe vitā: ne carnaliter intelligerent: ſpūs eſt inquit q̄ viuificat: caro autē nihil prodeſt. Verba autē que locutus ſum vobis: ſpūs z vita ſunt. Hunc ſpiritū z hanc vitā non ſapiebat iſte nicodemus: qui nocte venerat ad ieſum. Ait ei ieſus. Niſi q̄s renatus fuerit denuo: nō videbit regnū dei. Et ille carnē ſuam ſapiēs/in cuius ore nondū ſapiebat caro xpi: qūo inqt poteſt ☞ naſci cū ſit ſenex? [Nunqd poteſt † in vtero matris ſue iterū introire z † naſci]? Nō nouerat iſte niſi vnā natiuitatem ex adā z eua: ex deo z eccleſia nōdum nouerat. Nō nouerat niſi eos parentes q̄ genuerāt ad mortē: nōduz nouerat eos parētes qui genuerāt ad vitā. Non nouerat niſi eos parētes q̄ genuerant ſucceſſuros: nondū nouerat eos qui ſemp viuētes generāt permāſuros. Cū ergo ſint due nati-uitates: ille vnā itelligebat. Una eſt de terra: alia de celo. Una eſt de carne: alia eſt de ſpū. Una de mortalitate: alia de eternitate. Una eſt de maſculo z femina: alia de deo z eccleſia. Sed ipe due ſingule ſūt nec illa pōt repeti nec illa. Recte intellexit nicodemus ſed natiuitatez carnis. Sic z tu intellige natiuitatē ſpūs: qūo intellexit nicodemus natiuitatē carnis. Quid nicodemus intellexit? Nūquid pōt homo denuo in ventrē matris ſue intrare z naſci? Jam natus ſum de adā: nō me pōt iterum generare adā. Sic quicūq̄ tibi dixerit vt ſpiritualiter iterū naſcaris reſpōde qz dixit nicodemus. Nūquid poteſt hō in ventrē matris ſue intrare z naſci? Jaz natus ſum de adā: non me pōt iterū generare adā. Jam natus ſum de chriſto: nō me poteſt iterū generare chriſtus? Qūo vterus nō poteſt repeti: ſic nec baptiſmū. Qm̄. naſcit de eccleſia catholica: tanq̄ de ſara naſcit de libera naſcit. Qui naſcitur de hereſi/tanq̄ de ancilla naſcit: ſed ex ſemie abrāā. Aduertat charitas veſtra ad magnū ſacrm̄. Teſtat deus z dicit. Ego ſum deꝰ abrāā z deꝰ yſaac z deus iacob. Non erant alij pſiarche: nō erat ante iſtos ſanctꝰ noe qui ſolus in toto genere humano cū tota domo ſua meruit de diluuio liberari: in quo z filius eius figurata eſt eccleſia. Ligno portante euadunt diluuium. Deinde poſtea magni quos nouimus quos ſancta ſcriptura cōmendat moyſes fidelis in tota domo eiꝰ z illi tres nominātur quaſi cū ſoli p̄meruerint. Ego ſum deus abrāā z deus yſaac z deus iacob. Hoc mihi nomē eſt in eternuꝫ. Sacramentū grande. Potēs eſt dominꝰ z ora nostra aperire z corda veſtra vt dicere poſſimus ſicut reuelare dignatꝰ eſt: z capere poſſitis/ſicut expedit vobis. Tres ergo iſti patriarche: abrāā yſaac z iacob. Jam noſtis filij iacob qz duodeci fuerūt: z inde populus iſrael: qz ipſe iacob iſrael: z populus iſrael tribꝰ duodecim: pertinētes ad duodecim filios iſrael. Abrāā yſaac et iacob: tres patres z populus. Tres pres tanq̄ in principio populi. Tres pres a quibꝰ figurabāt populus: z ppl's ipe prior preſens populus: In populo em̄ iudeoruz figuratus eſt populus chriſtianoꝝ. Jbi figura: hic veritas. Jbi mēbra: hic corpus. Dicēte apoſtolo. Hec autē in figura cōtingebāt illis. Cor eſt apoſtoli. Scripta ſunt inquit ppter nos: in quos finis ſeculoruz obuenit. Recurrat nūc animus veſter ad abrāā yſaac z iacob. In iſtis tribꝰ inuenimus parere liberas/ parere et ancillas. Inuenim̄ ibi z partus liberarū: inuenim̄ ibi z partus ancillaꝝ. Ancilla nihil boni ſignificat. Ejice ancillā inquit z filiū eius: non em̄ heres erit filiꝰ ancille cū filio libere. Apoſtolꝰ hoc cōmemorat: z in illis duobus filijs abrae dicit apoſtolus fuiſſe figuram duoꝝ teſtamētoꝝ: veteris z noui. Ad vetus teſtamentū pertinēt dilectores temporaliū: dilectores ſeculi. Ad nouū teſtamentū dilectores vite eterne. Jdeo illa hieruſalē in terra/ymbra erat celeſtis hieruſalē matris emmū noſtrū: que eſt in celo. Et hec apli verba ſunt. Et de iſta ciuitate vnde peregrinamur: multa noſtis: multa iam audiſtis. Jnuenimus autē rē miram in iſtis partubus: id eſt: in iſtis fetibus in iſtis generatiōibus liberaꝝ z ancillarum quattuor ſcz genera hominū: in quibus. ſ. quattuor generibus/cōpleꝰ figura totius populi futuri chriſtiani: vt nō ſit mirū qō in illis tribus dictū eſt. Ego ſuz deꝰ abrāā z deus yſaac z deus iacob. In oibus enim xpianis fratres itēdite: aut per malos naſcūtur boni: aut per bonos naſcūtur mali: aut per bonos boni: aut per malos mali. Amplius iſtis quattuor generibꝰ nō poteſtis inuenire. Que iterū repetam: aduertite retinete et excutite corda veſtra: nolite pigri eſſe. Capite ne capiamini. Quomodo quattuor genera ſunt oiuz xpianorum. Aut p bonos naſcūtur boni: aut p malos naſcūtur mali: aut p bonos mali: aut per malos boni. Puto qz planū eſt. Per bonos boni: ſi z q̄ baptizāt boni ſunt: z q̄ baptizatur/recte credūt: z in mēbris xpi recte nu-meranē. Per malos mali: ſi z q̄ baptizant mali ſunt: z q̄ baptizanē duplici corde accedūt ad deū z non tenēt eos motus quos audiūt in eccleſia vt ibi nō ſint palee ſz frumentū. Quā em̄ multi ſint nouit charitas veſtra. Per malos boni: aliqn̄ baptizat adulter: z q̄ baptizaē iuſtificaē. Per bonos mali: aliqn̄ qui baptizāt ſancti ſunt: q̄ baptizanē: tenere vias dñi nolūt. Puto ergo fratres notū eſſe in eccleſia z quotidianis exemplis ea q̄ dicimus: ſed in ꝓximis nris patribꝰ ea ꝓſidcremus qz habuerunt z illi iſta ſttuoz gña. Per bonos boni: ananias paulū baptizauit. Quid per malos mali. Dicit apls/quoſdā predicatores euāgelij: quos dicit nō caſte annūciare ſolere euangeliū: quos tolerat i ſocietate xpiana z dicit. Quid em̄ dū oino ſiue per occaſionē ſiue per veritatē xps annūcieꝰ z in hoc gaudeo. Nūquid maliuolus erat: z de alieno malo gaudebat. Sed qz z p malos vexp̄dicabaē: z per malorū ora xps predicabatur: ſi quoe iſti ſui ſimiles baptizabāt/mali malos baptizabāt. Si quos iſti baptizabant tales quales admonet dñs cum dicit: que dicūt facite: que autē faciunt facere nolite: mali bonos baptizabant. Boni malos baptizant: quomō a philippo ſancto ſymō magus baptizatꝰ eſt. Nota ſunt ergo iſta quattuor genera fratres mei. Ecce iterū ea repeto tenete illa/numerate illa: aduertite illa: cauete q̄ mala ſūt: tenēte que bōa ſunt. Per bonos boni naſcunē: cū p ſanctos ſcī baptizanē. Per malos mali: cū z qui baptizāt z qui baptizanē iniquē z ipie viuūt. Per malos boni: cū mali ſunt q̄ baptizāt z boni qui baptizanē. Per bonos mali/cū boni ſunt q̄ baptizāt/z mali q̄ baptizātur. Quō inuenim̄ iſta in tribus iſtis noib̄: ergo ſuz deus abrāā/deꝰ yſaac/z deꝰ iacob: Ancillas accipiamus i malis: liberas accipiamꝰ in bonis. Pariūt libere bonos: ſara peperit yſaac. Pariūt ancille malos: agar peperit hyſmael. Habemus in vno abrāā z illud genus cum per bonos boni: z hoc genus cū per malos mali. Per bonos malivbi figurati ſunt: Libera erat rebecca vxori yſaac: legitime pepit geminos. Unꝰ erat bonus: alter malus. [Habes apte ſcripturā dicētē dei voce. Jacob dilexi eſau aūt odio habui. Iſtos duos genuit rebecca iacob z eſau. vnꝰ ide eligit alīꝰ ꝓtobaē. Unꝰ ſuccedit in hēditatē: alī exhēdaē. Nō facit ppl's ſuū deꝰ de eſau: ſz facit de iacob. Semē vnū diuerſi q̄ ꝓcepti ſūt. Uterꝰ vnꝰ: diuerſi q̄ nati ſūt: nūq̄d ſi libera pepit iacob q̄ libera pepit eſau. Luctabāt in vtero matris ſue: z deus ē rebecce cū ibi luctarenē.

† Alia lra in vētre matris ſue iterato.

† Alia lra. renaſci. C

Joh. vj.

pſal. xv.

xxxij. q. iij. Recurrat.

Gen. xxj

Gal. iij D

Exo. iij.

Gene. xxv.

Jbidem

Duo populi sunt in vtero tuo. Duo hoies duo populi. Bonus populus: malus populus. Sed tamē in vno ventre luctabantur. Quāti mali sunt in ecclesia: & vn⁹ vterus portat donec in fine discernētur: & boni aduersus malos clamāt & mali aduersus bonos reclamāt: et in vnius viscerib⁹ vtrīq; luctātur. Nunquid semp sīc erunt: In fine exitur ad lucē declaratur natiuitas: que hic in sacro figuratur. Et tunc apparebit: iacob dilexi: esau autem odio habui. Jam ergo inuenimus fratres & de bonis bonos: de libera ysaac: & de malis malos: de ancilla hysmael. De bonis malos: esau de rebecca. Et de malis bonos vbi inuenimus: Restat iacob/vt in tribus patriarchis/quattuor generuz illorū perfectio cōcludatur. Habuit vxores iacob: habuit & ancillas. Pariūt libere: pariunt & ancille: & fiunt duodeci filij israel. Si numeres oēs de quib⁹ nati sunt: non oēs de liberis: non oēs de ancillis: sed tñ oēs ex vno semine. Quid ergo fratres mei: nūquid qui nati sunt de ancillis: nō simul possederūt terram promissiōis cū fratribus suis: Inueuim⁹ ibi bonos filios iacob natos de ancillis & bonos filios iacob natos de liberis. Nihil illis obfuit natiuitas de vteris ancillarū qñ in patre cognouerunt semen suū: & consequēter regnū cum fratribus tenuerūt. Quō ergo in filijs iacob nō obfuit illis qui nati sunt de ancillis quo min⁹ tenerent regnū & terrā repromissionis cum fratribus ex equo acciperent: nō illis obfuerūt natales ancillarū: sed prevalut semen paternū. Sic quicūq; per malos baptizātur: tanq̄ de ancillis videntur nati/ sed tamē qz ex semine verbi dei quod figurat in iacob/non cōtristētur: simul hereditatē cū fratribus possidebunt. Securus ergo sit qui de semine bono nascit: tantū nō imitetur ancillā. Si de ancilla nascit: ancillam malā superbientē non imitet. Unde eñ filij iacob de ancillis nati possederunt terrā promissionis cuj⁹ fratrib⁹: hysmael autē de ancilla natus expulsus est de hereditate: Unde nisi qz ille superbus erat: illi humiles. Erexit ceruicez & voluit seducere fratrē suū: ludēs cū illo. Magnū ibi sacrz. Ludebāt simul hysmael & ysaac vidit illos sara ludētes: & ait abrae. Ejice ancillā & filiū eius: non eñ heres erit filij⁹ ancille cuz filio meo ysaac. Et cū ⁊tristar⁹ esset abraā: confirmauit ei a dño angelus dictū vxoris eius. Jā hic manifestū est sacramentū: qz nescio qd futuz parturiebat illa, res gesta. Ludētes vidit & dicit. Ejice ancillā & filiū ei⁹. Quid est hoc frēs. Quid eñ mali fecerat hysmael puero ysaac: qz ludebat cū illo: Sed illa lusio: illusio erat. Illa lusio deceptionē significabat. Nam magnum sacrm: attēdat charitas vestra. Persecutionē illā vocat apl's ipsam lusionē: ipsum lusum persecutionem vocat. Ait eñ. Sed sicut tūc ille qui fm carnē natus erat persequebat eū qui fm spm: ita & nūc: id est qui fm carnē nati sunt: persequūtur eos qui fm spm nati sunt. Qm sunt scōm carnē nati: Dilectores mūdi: amatores seculi. Qui sunt fm spm nati: Amatores regni cel⁹: dilectores xpi: desiderātes vitā eternā gratis colētes deū. Ludunt & dicit apl's persecutionē. Nā postea q̄ dixit hec verba apl's: & sicut tūc ille qui fm carnem natus erat persequebat eum qui fm spm ita & nūc: secutus est & ostēdit de qua persecutione diceret. Sed qd dicit scriptura: Ejice ancillā & filiū eius: nō eñ heres erit filius ancille cū filio meo ysaac. Queram⁹ vbi hoc dicat scriptura: vt videam⁹ vtruz aliqua psecutio precesserit hysmaelis in ysaac: & inuenimus hoc dictuz esse a sara quādo vidit pueros ludētes simul. Quaz lusionē dicit scriptura vidisse saram hanc persecutionē dicit apl's. Plus ergo vos psequūtur qui vos in ludēdo seducunt. Veni veni: baptizare hic: hic habes verū baptismū. Noli ludere: vn⁹ est verus. Ille lusus est: seduceris: & ista persecutio grauis tibi erit. Melius tibi erat: si hysmaelē lucrareris ad regnū. Sed non vult hysmael qz ludere vult. Tene tu hereditatē patris & audi. Ejice ancillā & filium eius: non eñ heres erit filius ancille cū filio meo ysaac. Jsti etiā audent dicere qz persecutionē sofert pati a catholicis regibus: aut a catholicis principibus qua in persecutiōe tolerant afflictionez corporis. Si tñ aliquādo passi sunt aut quomō passi sunt: ipsi sciāt/ aut cōueniant cōscientias suas. Tñ afflictionē corporis passi sunt. Persecutio quā faciunt grauior est. Cane quādo vult ludere hysmael cum ysaac: quādo tibi blanditur quādo offert alterū baptismum: respō de habeo iam baptismum. Si enim verus est iste baptismus: quisquis vult alterum dare: illudere vult. Cane animē persecutorē. Nam si a principibus catholicis aliquid passa est pars donati aliquādo/ sedz corpus passa est: non fm illusionem spūs. Audite & videte in ipsis veteribus factis: omnia futurarū rerum signa et indicia. Inuenitur sara afflixisse agar ancillā. Sara libera est. Posteaq̄ superbire cepit ancilla: questa est abrae sara & dixit. Ejice ancillā: erexit aduersum me ceruicem suam.

Gene. xxj.

Gal. iiij

S pauli. qō. iiij. Cñ.

Daniel. iij.

Et quasi ab abraā fieret: de abraā questa est mulier. Abraā vero qui non in ancilla libidine vtendi tenebat sed officio generā di quō sara dederat vnde prolez suscipet: ait ei. Ecce ancilla tua: vtere ea sicut vis. Et affixit eā grauiter sara & fugit a facie eius. Ecce libera affixit ancillā: & nō illaz vocat persecutionē apostolus. Ludit seruus cū dño: & persecutionem vocat. Afflictio ista nō vocatur persecutio: & lusio illa vocat persecutio. Quid vobis videt frēs: nōne intelligitis quid significatuz sit: Sic ergo qñ vult de⁹ cōcitare ptātes aduersus hereticos aduersus scismaticos aduersus exsufflatores christi aduersus blasphematores baptismatis: nō miretur: qz de⁹ cōcitet vt a sara verberet agar. Cognoscat se agar ponat ceruicē: qz cum humiliata discederet a dña sua occurrit ei angelus et dixit ei. Quid est agar ancilla sare: Cum questa esset de dña sua: qd audiuit ab angelo: Reuertere ad dominā tuaz. Ad hoc ergo afflixit: vt reuertatur: atq; vtinā reuertatur: qz proles eius sicut filij iacob cū fratribus hereditatē tenebit. Miranť au tem: qz cōmouentur potestates christiane aduersus detestādos dispensatores ecclesie. Nō ergo mouerentur: & quō redderent rationē de imperio suo deo: Intēdat charitas vestra quid dicā: qz pertinet hoc ad reges seculi christianos vt tēporibus suis pacatā velint matrē suam ecclesiaz: vnde spūaliter nati sunt. Legimus danielis visiones & gesta pphetica. Tres pueri i igne laudauerūt deum: miratus est nabuchodonosor rex laudātes deū pueros & circa eos ignē innocentē. Et cum āmirat⁹ esset: quid ait nabuchodonosor rex non vel iudeus vel circūcisus ille qui statuā suaz erexerat: & ad eā adorādam oēs coegerat/ tamē laudibus trium puerox cōmotus: vbi vidit maiestatē dei presentis in igne quid ait: Et ego propono decretū oibus tribubus & linguis in oi terra. Quale decretū: Quicūq; dixerint blasphemiaz in deum/ sydrac/mysac/ & abdenago/i iteritu erūt: & domus eorū in perditionē. Ecce quomō seuit alienigena ne blasphemet deus ifra el: qz potuit tres pueros de igne liberare: & nolūt vt seuiāt reges xpiani: qz christus exsufflat: a quo nō tres pueri sed orbis terrarū cū ipsis regib⁹ a gehēnarū igne liberant. Nā tres illi pueri fratres mei liberati sunt ab igne tpali: nunqd nō ipse de⁹ ma chabeox: qui & triū pueroz. Illos ab igne liberauit: illi in tumētis igneis corpe desecerūt: sed in legitimis mādatis aīo pmā serūt. Illi apte liberati sunt: illi occulte coronati sunt. Plus est liberari de flāma gehennaz q̄ de fornace ptāris humane. Si ergo nabuchodonosor laudauit & predicauit & gloriā dedit deo qz libersuit de igne tres pueros: & tantā gloriā dedit vt decretū mitteret per regnuz suū: quicūq; direrit blasphemiā in deū sydrac/mysac & abdenago in interitu erūt & dom⁹ eox in perditionē: q ūo isti reges nō moueātur qui non tres pueros attēdunt liberatos de flāma: sed scipsos liberatos de gehēna qñ vident xp̄m a quo liberati sunt exsufflari in xp̄ianis: qñ audiunt dici xp̄iano: dic te non esse christianū. Talia facere volūt: & saltem talia pati nolūt. Nā videte qualia faciunt: & qualia pati patiūtur. Occidūt alias/afflignunt in corpore. Sempiternas mortes faciunt: & tpales se perpeti cōqueruntur. Et tamē que patiūtur: proferūt nobis nescio quos in persecutiōe suos martyres. Ecce marcellus de petra p̄cipitat⁹ est: & ecce donatus bagaiensis in puteū missus est. Qñ potestates romane talia supplicia decreuerūt: vt precipitarētur hoies: Quid autē rñdent nri: Quid sit gestū nescio. Tñ quid tradūt nostri: qz ipsi se p̄cipitauerūt: & potestates infamauerūt. Recordemur 2suetudinē potestatū romanox: & videam⁹ cui credendū sit. Dicūt nostri illos se p̄cipitasse. Si nō sunt ipsi discipuli ipsox q̄ se modo de saxis nullo persequēte precipitant: nō credamus. Quid mirū: si fecerūt illi qđ solent: Nā potestates romane nunq̄ talib⁹ supplicijs vse sunt: non eñ non potuerūt occidere aptē: sed illi q̄ se mortuos coli voluerūt: famosiorez mortē nō inuenerūt. Postremo quicqd illud est: non noui. Et si passa es o ps donati corporalē afflictionē ab ecclesia catholica: a sara passa ē agar: redi ad dñaz tuā. Locus qđē necessari⁹ aliqñ diutius nos tenuit: vt textū totū euāgelice lectiōis exponere minime valeremus: sufficiat interi charitati vestre fratres: ne amē dicō tibi: nisi qs renatus fuerit ex aq̄ & spū sctō: non pōt introire in regnū dei. Sed in tract. seqnti cir. fi. eadez ꝑba repetit.

Non replicat Aug. in hoc tracta. xj. vltia verba tex. i rub. notata videlicet. Amen

Tractatus. xij.

¶ Quod natū est de carne caro est: & quod natuz est ex spū spiritus est: non mireris q: dixi tibi oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult spirat: & vocē eius audis: sed nescis vnde veniat: aut quo vadat. Sic est omnis qui nat⁹ est ex spiritu. Respondit Nicodemus & dixit ei. Quomō possunt hec fieri. Respōdit Ihesus & dixit

Universidad de Navarra Biblioteca

et: tu es magister in israel ⁊ hec ignoras: Amen amē dico tibi: qd quod scimus loquimur: ⁊ qđ vidimus testamur: ⁊ testimoniū nostrū non accipitis. Si terrena dixi vobis ⁊ nō creditis: quō si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascēdit in celū nisi q̄ descendit de celo: filius hois q̄ est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpētem in deserto: ita exaltari opz filiū hois: vt omnis qui credit in ipso nō pereat sed habeat vitā eternam. Sic enī deus dilexit mūdū vt filiū suum vnigenitū daret: vt oīs qui credit in eū non pereat: sed habeāt vitā eternā. Non enī misit deus filiū suum in mūdū vt iudicet mundum: sed vt saluet mūdus per ipm. Qui credit in eū non iudicat: qui aūt non credidit iā iudicatus est: q⁹ non credidit in nomine vnigeniti filii dei. Hoc est aūt iudiciū: q⁹ lux venit in mundū. Et dilexerūt hoies magis tenebras q̄ lucē: erāt enim eoꝝ mala opera. Omis enī qui male agit odit lucē ⁊ non venit ad lucē vt non arguātur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem vt manifestentur opera eius: quia in deo facta sunt.

AX eo q⁹ hesterno die intētam fecimus charitatez vestrā: intelligimus vos alacrius ⁊ numerosi⁹ conuenisse. Sz interi lectioni euāgelice ex ordie sermonē debitū reddam⁹ si placet. Deinde audiet charitas vestra de pace ecclesie vel qđ egerim⁹: vel qđ adhuc agendū speremus. Nūc aūt tota intentio cordis ad euāgeliū ponat: nemo enī aliūde cogitet. Si enī qui tot⁹ adest vix capit: qui se per cogitationes diuersas diuidit/nōne ⁊ qđ ceperat fundit? Meminit autez charitas vestra dñico preterito q̄tum dominus adiuuare dignat⁹ est diseruisse de spiritali regeneratiōe: quā lectionem vobis iterū legi fecimus: vt que tunc non dicta sunt/in nole christi adiuuātibus orationibus vestris impleamus. Regeneratio spiritualis vna est: sicut generatio carnalis vna est. Et q̄ nicodemus dño ait ⁊ ruz dixit: q⁹ nō potest homo cū sit senex redire rursuz in vterū matris sue ⁊ nasci. Itle quidē dixit/q⁹ homo cū sit senex hoc nō potest: quasi ⁊ si infans esset posset. Oino enim non pōt siue recens ab vtero siue annosa iam etate redire rursum in materna viscera ⁊ nasci. Sed sicut ad natiuitatem carnalē valēt muliebria viscera ad semel pariendū: sic ad natiuitatē spiritualez valent viscera ecclesie: vt semel quisq̄ baptizetur. Propterea ne quis forte dicat q̄z ille in heresi natus est: ⁊ iste i scismate natus est: aut cutata sunt oia si meministis q̄ vobis dicutata sunt de tribus patrib⁹ nostris q̄rū de⁹ dixi voluit: nō q⁹ soli erāt: sed q⁹ in his solis impleta est integritas significādi populi futuri. Inuenimus tamē natū de ancilla ⁊ exheredatū: natum deliberā heredē. Rursum inuenimus natū de libera exheredatū: natum de ancilla heredem. Natus de ancilla exheredatus ysmael: nat⁹ de libera heres ysaac. Nat⁹ de libera exheredatus esau: nati de ancillis heredes filij iacob. In illis itaq̄ trib⁹ patribus: ois futuri populi figura pfecta est. Nec imerito deus inquit. Ego sum deus abrāā ⁊ deus ysaac ⁊ de⁹ iacob. Hoc mihi nomē indt in eternū. Magis meminerim⁹ quid pmissum sit ipsi abrae: hoc enī pmissuz est ysaac: hoc pmissū est ⁊ iacob. Quid inueniamus: in semine tuo benedicent oēs gētes. Credidit tūc vnus q⁹ nondū videbat: vident hoies ⁊ excecātur. Cōpletum est in gētibus q⁹ promissuz est vni: ⁊ separant a cōione gentiū: qui ⁊ q⁹ impletū est videre nolunt. Sed q̄d illis pdest q⁹ videre nolūt: Uident velint nolint: apta vitas ⁊ clausos oculos ferit. Rñsum est nicodemo qui ex eis erat qui crediderāt in iesuz: ⁊ ipse iesus nō se credebat eis. Quibusdaz enim nō se credebat: cū iam in illum credidissent. Sic habes scriptū. Multi crediderunt in nole eius videndo signa que faciebat. Ipse aūt iesus nō credebat semetipm illis. Non enī opus habebat: vt quisq̄ testimoniū perhiberet de hoie. Ecce iam illi credebāt in iesum: ⁊ ipse iesus nō se credebat eis. Quare: q⁹ nondū erant renati ex aqua ⁊ spūsancto. Unde hortati sumus et hortamur fratres nostros catheczumios. Si enim interroges eos: iaz crediderūt in iesum. Sed q⁹ nondū carnem eius et sanguinē accipiunt: nōdum se illis credidit iesus. Quid faciant vt se illis credat iesus? Renascātur ex aqua ⁊ spūsancto: proferat ecclesia q̄ parturit. Cōcepti sunt: edātur in lucē: habent vbera quibus nutriantur. Non timeāt ne nati suffocētur: ab vbere-

Beñ. xxj ⁊ Gals. iij.

Joh. ij

† Alis lra rñdit ieſ.

bus maternis nō recedāt. Nullus potest hō redire in matris viscera ⁊ itez renasci: sed de ancilla nescio q̄s nat⁹ est. Nūquid tūc q⁹ nati sunt de ancillis: redierūt in vterum liberarū vt denuo nascerent? Semē abrāā in hismael ⁊ vt possit facere abrāā filiū de ancilla: vnor auctor fuit: nat⁹ est ex semine viri: ⁊ nō vtero: sed solo placito vteris. Nūquid q⁹ de ancilla iō exheredat? Si ppterea exheredat⁹ q⁹ de ancilla nat⁹ est. Nulli ancillaꝝ filij admitterent ad hereditatē. Filij iacob admissi sunt ad hereditatē. Hysmael aūt non q⁹ ex ancilla natus exheredat⁹: sed q⁹ supbus ms superbus in filiū matris: mr em eius nīgis sara q̄ agar. Illi⁹ vterus accōmodat⁹: illius volūtas accessit. Nō faceret abrāā quod sara nollet: magis ergo ille fili⁹ sare. Sed q⁹ supbus in fratrē ⁊ supb⁹ ludēdo: ludendo q⁹ deludēdo. Quid ait sara. Ejice ancillā ⁊ filiū eius: non em̄ heres erit fili⁹ ancille/cū filio meo ysaac. Nō ergo illum vtisecra ancille eiecerūt foras: sed ceruiz seruilis: ⁊ si liber supb⁹ sit seru⁹ est. Et q̄ deius est male dñe ipsius supbie. Itaq̄ frēs mei: rñdete hoi non posse rursus nasci hominē. Quicq̄d iteruz fit/illusio est: quicq̄d iterū fit/lusus ē. Hysmael ludit foras mittitur. Animaduertit eos sara ludētes (ait scriptura) ⁊ dixit abrae: ejice ancillā et filiū eius. Displicuit sare lusus puerorum: aliq̄d nouū vidit pueros ludere. Nōne optāt hoc que filios habēt videre ludētes filios suos? Uidit illa et improbauit. Nescio q̄d vidit in lusu. Illusionē vidit in illo lusu: animaduertit sua superbiaz: displicuit illi: eiecit foras. Quasi ergo de ancillis ad hereditatē admittunt iacob: ⁊ nat⁹ de libera mittit foras esau. Nemo em̄ presumat q⁹ de bonis nascit: nemo pōsumat q⁹ per sanctos baptizat. Qui per sanctos baptizat adhuc caueat ne nō sit iacob sz esau. Hoc ergo fratres dixim. Meli⁹ est ab hoibus sua querētibus ⁊ mūdū diligētib⁹ q⁹ significatio est ancille baptizari: ⁊ spūalr hereditatē querere xpi: vt sit tanq̄ filius iacob de ancilla quā baptizari per sanctos ⁊ suscipere vt sit esau foras mittendus: q̄ tuis natus ex libera. Hec fratres tenete. Non vos palpamus: nulla spes vestra in nobis sit. Nec vobis blādimur nec nobis: vnusquisq̄ suā sarcinā portat. Nūm est dicere ne male iudicemur: vestrū est audire et in corde audire nē exigat quod damus. Immo quādo exigitur/lucrū inueniat nō detrimētuz. [† Dicit dñs nicodemo] ⁊ respondit ei. [Amē amē dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto: non potest † intrare in regnū dei]. Tu inquit carnalē generationē intelligis cū dicis. Nunquid pōt hō redire in viscera matris sue. Ex aqua ⁊ spūsancto oportet vt nascatur ppter regnū dei. Si ppter hereditatē patris hois temporalē nascitur/nascat ex visceribus matris carnalis: si ppter hereditatē patris dei sempiternā: nascatur ex viscerib⁹ ecclesie. Generat per vxorē filiū pater moriturus successurum: generat deus de ecclesia filios nō successuros: sed secum mansuros. Et sequit. [Qđ natū est † de carne caro est: ⁊ qđ natum est † de spū: spirit⁹ est. Spūalr ergo nascimur ⁊ in spū nascimur. Uerbo ⁊ sacro adest spirit⁹ vt nascamur. Spirit⁹ inuisibilr adest vt nascaris: q⁹ ⁊ tu inuisibilr nasceris. Sequtur em̄ ⁊ dicit. [Nō mireris q⁹ dixi tibi. Oportet vos nasci denuo. Spirit⁹ vbi vult spirat ⁊ vocem eius audis: sed nescis vñ veniat aut quo vadat]. Nemo videt spm̄ ⁊ quō audimus vocē spūs? Sonat psalm⁹: vox ē spirit⁹. Sonat euāgeliū: vox est spūs. Sonat ⁊mo diuin⁹: vox est spūs. Uocē ei⁹ audis: ⁊ nescis vñ veniat ⁊ quo vadat. Sed si nascaris ⁊ tu de spū: hoc eris vtile. Qui non est adhuc nat⁹ de spū: non sciat de te vñ venias ⁊ quo eas. Hoc em̄ secut⁹ ait. [Sic est oīs qui nat⁹ est ex spū. Rñdit nicodem⁹ et dixit ei. Quō pōt hec fieri]. Et reuera carnaliter nō intelligebat. In illo fiebat q⁹ dixerat dñs. Uocem spūs audiebat: ⁊ nesciebat vñ veniret ⁊ quo ibat. [Rñdit iesus ⁊ dixit. † Tu es magr in israel: et hec ignoras]? O fratres q̄d putamus dñm: huc magistro iudeoꝝ: quasi insultare voluisse? Nouerat dñs q̄d agebat: volebat illū nasci ex spū. Nemo ex spū nascit nisi hūilis fuerit: q⁹ ipsa hūilitas facit nos nasci de spū: q⁹ ppe est dñs obtritis corde. Ille magisterio inflat⁹ erat ⁊ alicuius mōeti esse videbat: q⁹ doctor erat iudeoꝝ. Deponit ei superbiā vt possit nasci de spū: insultat tanq̄ indocto. Nō q⁹ superior vult videri dñs. Quid magnū deus ad hominē veritas ad mendaciuz? Maior xps q̄ nicodemus dici debet dici pōt: cogitādus est. Si diceret maior xps q̄ angeli: ridēduz erat. Incōparabiliter em̄ maior omni creatura per quē facta est ois creatura. Sed exagitat superbiā hominis. Tu es magr israel: ⁊ hec ignoras? Tanq̄ dicēs. Ecce nihil nosti princeps supbus nascere ex spū. Si enim nat⁹ fueris ex spū: vias dei tenebis: vt christi humilitatē sequaris. Sic em̄ actus est super ēs angelos: q⁹ cuz in forma dei esset non rapinā arbitratue est esse se qlē deo sed semetipm exinaniuit formam

† Alis lra

† Alis lra ei.

Matth. xxvij.

ſerui accipiens: in ſimilitudinē hominum factus ⁊ habitu inuentus vt homo: humiliauit ſemetipſum factus obediēs vſq; ad mortem. Et nē mortis genus tibi aliquod placeat: mortē aūt crucis. Pendebat ⁊ insultabāt ei. De cruce deſcendere poterat: ſed differebat vt de ſepulchro reſurgeret. Permulti ſuphos ſeruos dñs: medicꝰ egrotos. Si hoc ille: quid illi quos oportet nasci ex ſpū. Si hoc ille verus magiſter in celo: non hominum tm̄ ſed et angelorum. Si eñ docti ſunt angeli: verbo dei docti ſunt: ſi vero dei docti ſunt querite vnde: ⁊ inuenietis. In principio erat verbum: et verbū erat apud deum: et deus erat verbū. Tollitur homini ceruix ſed aſpera et dura: vt ſit lenis ſeruis ad portandum iugum xp̄i. De quo dicitur: iugum meum leue eſt: ⁊ ſarcina mea leuis eſt. Et ſequit. [Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis: quō ſi dixerovobis celeſtia credetis.] Que terrena dixit fratres: niſi quis natus fuerit denuo terrenum eſt: Spiritus vbi vult ſpirat: et vocem eius audis et neſcis vnde veniat aut quo vadat: terrenum eſt. Si de iſto vento diceret ſicut nonnulli intellexerunt: cum q̄reretur ab eis: quid terrenum dixerit dñs dū ait. Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis quō ſi celeſtia dixero credetis: Cū ḡ q̄reret a q̄buſdā q̄d terrenū dixerit dñs: angustias paſſi dixerunt. Q̄d ait. Spūs vbi vult ſpirat: et vocē eius audis ⁊ neſcis vñ veniat aut quo eat. De iſto vento dixit. Quid enim nominauit terrenum: Loquebatur de generatione ſpirituali: ſecutus ait. Sic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. Deinde fratres quis noſtrum nō videat: verbi gratia: auſtrum eūtem a meridie ad aquilonē aut alium ventum venientem ab oriente ad occidentem: Quomodo ergo neſcimus vnde veniat et quo eat. Quid ergo dixit terrenum quod non credebant hoies: An illud quod de templo ſuſcitando dixerat: Corpus eñ ſuū de terra acceperat: ⁊ ipa terram de terreno corpore ſuſceptam parabat ſuſcitare. Non ei creditum eſt terrā ſuſcitaturo. Si terreſtia inquit dixi vobis ⁊ nō creditis: quō ſi celeſtia dixero credetis: Hoc eſt ſi nō creditis q̄ tēplū poſſum reſuſcitare deiectū a vobis: quō credetis q̄ p ſpm̄ poſſint hoies regenerari: Et ſequitur. [Et nemo aſcendit in celū, niſi q̄ deſcēdit de celo: filiꝰ hois q̄ eſt in celo.] Ecce hic erat ⁊ in celo erat. Hic erat carne, ⁊ in celo erat diuinitate: immo vbiq; diuinitate.

Natus de matre non recedens a patre. Due natiuitates chriſti intelliguntur: vna diuina, altera humana: vna per quaz effi-

August. hic prętetrit illum textum.

ceremur altera p quā reficeremur. Ambe mirabiles: illa ſine matre, iſta ſine patre. Sed quia de adaz corpus acceperat: quia maria de adam: ipſum quoq; corpus ſuſcitaturus erat. Terrenum quiddam dixerat: ſoluite templum hoc, ⁊ in tribus diebus ſuſcitabo illud. Celeſte autem quiddam dixit niſi quis renatꝰ fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu non videbit regnum dei. Eia itaq; fratres deus voluit eſſe filius hominis: homines nolunt eſſe filij dei. Ipſe deſcendit propter nos: nos aſcendamus ꝓpter ipm̄ Solus eñ deſcendit et deſcendit qui hoc ait. Nemo aſcendit in celum: niſi q̄ deſcendit de celo. Non ergo aſcenſuri ſunt in celum: quos facit filios dei: Aſcenſuri ſunt plane. Hec nobis ꝓmiſſio eſt erūt equales angelis dei. Quomodo ergo nemo aſcendit niſi qui deſcendit. Quia vnus deſcēdit vnus aſcendit. Quid de ceteris quid intelligendum, niſi quia membra eius erunt vt vnus aſcendat: Propterea ſequitur. Nemo aſcendit in celum: niſi qui de celo deſcēdit: filius hominis qui eſt in celo. Miraris quia hic erat ⁊ in celo: Tales fecit diſcipulos ſuos. Paulum audi apoſtolum dicentem. Noſtra eñ cōuerſatio in celis eſt. Si homo paulus apls̄ ābulabat carne in terra et conuerſabat in celo. Deus celi ⁊ terre non poterat eſſe et in celo ⁊ in terra: Si ergo nemo niſi ille deſcendit et aſcendit: q̄ ſpes eſt ceteris: Ea ſpes eſt ceteris quia ille ꝓpterea deſcendit vt in illo ⁊ cum illo vnum eſſent qui per illum aſcenſuri eſſent Non dicit ⁊ ſeminibus quaſi in multis: ſz tanq̄ in vno et ſemini tuo q̄ eſt chriſtꝰ. Et fidelibus ait. Vos autem chriſti. Si autez chriſti: ergo ſemē abrae eſtis. Quod dixit vnum: hoc dixit omnes nos eſſe. Idēo in pſalmis aliquando plures cantāt: vt oſtēdatur quia fiat de pluribus fit vnus: aliquando vnus cantat: vt oſtendatur quid fiat de pluribus. Propterea vnus ſanabatur in illa piſcina: et quiquis alius deſcēdebat: non ſanabatur. Ergo iſte vnus cōmendat vnitatem eccleſie. De illis q̄ oderunt vnitatem eccleſie: ⁊ partes ſibi faciūt in homimbus: audiant illum qui volebat eos facere vnum in vno. Ad vnum audiāt illum dicentem. Nolite vos facere multos Ego plantaui: appollo rigauit: ſed deus incrementum dedit. Sed neq; q̄ plantat ali quid neq; qui rigat: ſed qui incrementum dat deus. Illi dicebāt. Ego ſuz pauli: ego apollo: ego cephe et ille. Diuiſus eſt xp̄s: In vno eſtote: vnum eſtote: vnꝰ eſtote. Nemo aſcendit in celum: niſi q̄ de celo deſcēdit. Ecce volumꝰ eſſe tui: dicebant paulo.

Nolo

Nolo ſitis pauli: ſed eius eſtote cuiꝰ eſt vobiſcum paulus. Deſcēdit eñ ⁊ mortu⁹ eſt: ⁊ ipſa morte liberauit nos a morte. Morte occiſus: mortez occidit. Et noſtis fratres: q̄ mors iſta p diaboli inuidiaz intrauit in mundū. Deus mortē nō fecit: ſcriptura loquit. Nec letaꝝ inquit in pditione vinoz. Creauit enim vt eſſent oīa. Sed q̄d ibi ait. Inuidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū. Ad mortē a diabolo ꝓpinatam: non venit ⁊ homo vi adactus. Nō eñ cogendi potētiā diabolus habebat: ſed ſuadēdi verſutiam. Si non conſentires: nichil in te exerat diabolus: cōſenſio tua te o⁹ per duxit ad mortē. A mortali mortales nati: ex mortalibꝰ mortales facti. Ab adā omnes homines mortales. Ieſus autem filius dei: verbū dei p q̄ facta ſunt oīa: vnicꝰ eq̄lis patri mortalis factus eſt: q̄ ꝟbū caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis. Si ḡ mortē ſuſcepit ⁊ mortē ſuſpendit in cruce de ipſa morte liberant mortales. Quod in figura factum eſt apud antiquos: cōmemorauit illud dñs. [Et ſicut inquit moyſes exaltauit ſerpentē † in heremo: ita exaltari oportet filiū hois: vt oīs q̄ credit in eū nō peat ſed habeat vitā eternā.] Magnū ſacramē tum: et qui legerunt nouerunt. Deinde audiant vel qui nō legerūt: vel qui forte lectū vel auditū obliti ſunt. Proſternebam in heremo ppls iſrael morſibus ſerpētū: fiebat magna ſtrages multorū mortuoꝝ: plaga enim dei erat corripientis: ⁊ flagellātis vt erudiret. Demōſtratum eſt ibi magnuz ſacramētum rei future. Ipſe dñs teſtatur in hac lectione: vt nemo poſſit aliud interpretari q̄m q̄ ipſa veritas de ſe indicat. Dictū eſt eñ ad moyſen a dño vt faceret eneū ſerpentez ⁊ exaltaret in ligno in heremo ⁊ ad moneret ppm̄ iſrael: vt ſi q̄s morſus eſſet a ſerpente: illum ſerpentē exaltatū attenderet: ⁊ ſactum eſt. Videbant homines: intuebant: ſanabant. Quid ſūt ſerpētes mordentes: Petā de mortalitate carnis. Quis eſt ſerpens exaltatus: Mors dñi in cruce. Quia eñ a ſerpēte mors: per ſerpētis effigiem figurata eſt mors. Morſus ſerpentū letalis: morſus dñi vitalis. Attenditur ſerpens vt nichil valeat ſerpēs. Quid eſt hoc: Attēditur mors: vt nichil valeat mors. Sz cuius mors: Mors vite, ſi dici poteſt mors vite: immo quia dici poteſt: mirabiliter dicitur. Sed nunquid non erit dicendum q̄d fuit faciendum: Ergo dubitem dicere: q̄d dñs p me dignatus es facere: Nōne vita xp̄s: Et tamen mortuus eſt chriſtus. Sed in morte chriſti mors mortua eſt: quia vita mortua occidit mortez: plenitudo vite deglutiuit mortē. Aſſūpta eſt mors in xp̄i corpore. Sic ⁊ nos dicemus in reſurrectione: q̄ iam triumphantes cātabimus. Ubi eſt mors contentio tua: vbi eſt mors aculeus tuus: Interim modo fratres vt a peccato ſanemur: xp̄m crucifixuz intueamur: quia ſicut moyſes inquit exaltauit ſerpentez in heremo: ita exaltari oportet filiuz hois vt oīs qui credit in eū nō pereat: ſed habeat vitā eternā. Quō q̄ intuebant illū ſerpētez nō peribant morſibꝰ ſerpētū: ſic qui intuētur fide mortē xp̄i: ſanantur a morſibꝰ peccatorum. Sed illi ſanabantur a morte ad vitam temporalē: hic autē ait vt habeant vitā. Hoc eñ intereſt inter figurata imaginē: ⁊ rem ipſam. Figura ꝓſtabat vitaz tē pozalem: res ipſa cuius illa figura erat pſtat vitam eternā. [Non eñ miſit deꝰ filiū ſuū vt iudicet mundū: ſed vt ſaluet mūdus per ipm̄.] Ergo ſ̄ctum in medico eſt: ſanare venit egrotū. Ipſe ſe interimit: qui ꝑcepta medici ſeruare non vult. Venit ſaluator ad mūdū. Quare ſaluator dictꝰ eſt mūdi, niſi vt ſaluet mūdū: vt nō iudicet mundū: Saluari nō vis ab ipſo: ex teipſo iudicaberis. Unde q̄d ait. [Qui credit in eū nō iudicatur.] Qui aūt nō credit quid dicturum ſperas: niſi iudicatur: Additurꝰ erat [Jam inquit iudicatꝰ eſt.] Nundū appa-

ij. Ti. ij.

ruit iudiciū ſed iā factū eſt iudiciū. Nouit eñ dñs qui ſunt eius: nouit qui ꝑmaneāt ad coronā: qui permaneāt ad flāmam. Nouit in area ſua triticum ſuum, nouit ⁊ paleam, nouit ⁊ ſegetē: nouit ⁊ zizaniam: iam iudicatus eſt qui nō credit. Quare iudicatus eſt: [Q̄: nō credit in noie vnigeniti filij dei. Hoc eſt aūt iudiciū: q̄ lux venit i mūdum ⁊ dilexerūt homines magis tenebras q̄m lucē. Erāt eñ mala eoz opa.] Quoz opa bona inuenit dñs: Nullorum. Omnia eñ opera mala inuenit. Quomodo ergo q̄dā fecerūt veritatē ⁊ venerūt ad lucē: Et hoc enim ſequitur. [Qui autem facit veritatē venit ad lucez: vt manifeſtentur opera eiꝰ q̄ in deo ſunt facta.] Quomodo quidā bonum fecerūt: vt venirent ad lucē: id eſt chriſtum: Et quomodo quidam dilexerunt tenebras: Si enim omnes peccatores inuenit: ⁊ omnes a peccato ſanat. Et ſerpēs ille a quo figurata eſt mors dei: eos ſanat q̄ morſi fuerāt: ⁊ ꝓpter morſum ſerpētis erectus eſt ſerpens. i. mors dñi ꝓpter mortales homines quos inuenit iniuſtos. Quo modo intelligitur hoc eſt iudicium, q̄ lux venit in mūdum: ⁊ dilexerūt homines magis tenebras q̄m lucem: erant eñ mala opera eorum. Quid eſt hoc: Quoniz eñ erant bona opera. Nōne veneriſti vt iuſtifices im-

ee

† Al. lit. in deſerto.

† Al. lit. in ipſo.

Philip. iij.

Preter-mittitur hic text. Si eniz deus dixerit mū duz vſq; ſz habeat vitam eternaz.

Non cō memora tur hic textꝰ iſte Oīs eñ qui male agit odit lucē ⁊ nō venit ad lucez: vt non arguantur opa eiꝰ.

pios. Sed dilexerūt inquit tenebras magis q̄ lucē. Ibi posuit vim. Multi em̄ dilexerunt petā sua multi confessi sunt peccata sua. Qui qui confitetur peccata sua accusat peccata sua: iam cuz deo facit. Accusat deꝰ peccata tua: si tu accuses cōiūgeris deo. Quasi due res sunt: hō et petō. Qd audis homo/deus fecit: qd audis peccatoꝛ/ipse hō fecit. Dele qd fecisti: vt deus saluet quod fecit. Oportet vt oderis in te opus tuū: et ames in te opus dei. Cū aūt ceperit displicere qd fecisti: inde incipiūt bona opera tua: qz accusas mala opera tua. Initium operū bonoꝝ: cōfessio est operum malorū. Facis veritatē et venis ad lucem. Quid est facis veritatē? Nō te palpas: nō tibi blādiris/nō tibi adularis: nō dicas instus suz/cū sis iniquus: et incipis facere veritatē. Venis aūt ad lucē vt manifestentur opa tua qz in deo sunt facta: qz et hoc ipm qd tibi displicuit petīs tuū: nō tibi displiceret nisi deus tibi luceret: et eius veritas tibi ostēderet. Sed qui etiā ammonitus dilgit petā suā: odit admonentez lucē et fugit eam: vt non appareāt opa eius mala q̄ diligit. Qui aūt facit veritatem/accusat in se mala sua: nō sibi parcit: nō sibi ignoscit vt deus ignoscat: qz qd vult vt deus ignoscat ipse agnoscit et venit ad lucē. Cui gratias agit: qd illi qd in se odisset ostēderit. Dicit deo. Auerte faciē tuā a pctis meis. Et qua fronte dicit nisi iterū dicat/qz facinꝰ meuz ego agnosco: et pctīm meū coraz me est semp Sit ante te: qd non vis esse ante deum. Si aūt post te feceris peccatū tuū/retorquet illud tibi deus ante oculos tuos: et tunc retorquet qñ iam penitentie fructus nullus erit. Currite ne tenebre vos comprehēdāt Fratres mei euigilate ad salutem vestraz: euigilate dum tempus est: nullus retardetur a templo dei: nullus retardet ab opē dñi: nullus auocet ab oratione ꝓtinua: nullus a solita deuotione fraudet. Euigilate cum dies est lucet dies. Christꝰ est dies patrꝰ est ignoscere reis: sed agnoscentibus: punire aūt defendentes se et iustos se iactātes et putātes se esse aliqd cū nihil sint. In dilectiōe aūt eius et in misericordia eiꝰ qui ambulat: etiam liberatus ab illis letalibus et grandibus pctis qualia sunt facinora hominū: homicidia/furta/adulteria preter illa que minuta videtur esse peccata lingue aut cogitationū aut immoderationis in rebꝰ ꝓcessis: facit veritatē ꝓfessionis et venit ad lucē in operibꝰ bonis. Quo modo minuta plura peccata si negligant/occidūt? Minute sunt gutte q̄ flumina implent: minute sunt arene. Si multa arena imponat: ꝓmit atq; opprimit. Hoc facit sentina neglecta: qđ facit fluctus irruēs. Paulatim ꝓ sentinā intrat: ꝛ diu intrādo et nō exhauriendo: mergit nauim. Quid est aūt exhaurire: nisi bonis operibꝰ agere vt non obruant petā/gemēdo/ieiunādo/tribuendo/ignoscendo. Iter aūt huius seculi molestum est plenum tentationibus: in rebus ꝓsperis ne extollat: in rebꝰ aduersis ne frangat. Qui tibi dedit felicitatem huius seculi ad consolationem tuam dedit: non ad corruptionem. Rursus qui te flagellat in isto seculo: ad emendationem nō ad dānationem facit. Ferto patrem erudientez: ne spernas iudicem punientem. Hec quotidie dicimus vobis: et sepe dicenda sunt: qz bona et salutaria sunt.

ps. l.

Tractatus tredecimus.

Post hec venit Iesus et discipuli eiꝰ in iudeam terrā: et illic morabat cuz eis et baptizabat. Erat autem et iohānes baptizāns in Ennon iuxta salim: quia aque multe erant illic et veniebant et baptizabantur. Nondum em̄ missus fuerat iohannes in carcerez: facta est autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione: et venerunt ad iohānem et dixerūt ei. Rabbi qui erat tecuz trans iordanem: cui testimoniū phibuisti. Ecce hic baptizat: et omnes veniūt ad eū. Respondit iohannes et dixit. Nō potest homo accipere quicq̄: nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis qđ dixerim non sum ego christus: sed quia missus suz ante illum. Qui habet sponsam spōsus est: amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudē gaudet propter vocem sponsi.

Rdo lectionis euangelice fm iohannem: sicut potestis meminisse qui curam geritis profectꝰ vestri ita sequitur vt hec que modo lecta est: hodie nobis tractanda proponat. Ab ipo principio vsq; in hodiernam lectionem q̄ supradicta sunt memoratis iam esse tractata. Et ū forte inde mita estis obliti: certe vel officiū nostrum manet in vestra memoria: que hinc audieritis de baptismo iohannis. Et si nō tenetis oīa: audisse vos

tamē credo q̄ teneatis que dicta sunt: etiā quare spiritussanctus in columbe specie apparuerit: et quō illa nodosissima q̄stio soluta sit: quia nescio quid quod nō noueratis/dicit iohannes in dño per columbā: cuz iam enm nosset q̄n venienti vt baptizaret ait: ego a te debeo baptizari: et tu venis ad me. Quando ei dñs respondit: sine mō: vt impleatur ois iusticia. Nunc ergo ad eundem iohannē/cogit nos ordo lectionis reuerti. Ipse est ille qui prophetatus est per esaiā. Vox clamātis in deserto/parate viā dño: rectas facite semitas eius. Talē testimoniū reddidit dño suo: et qz ille dignatus est amico suo. Dñsq; ipsius et amicus ipsi perhibuit testimonium iohanni. Dixit em̄ de iohanne. In natis mulierū nemo surrexit maior iohanne baptista. Sed quia illi se ꝓposuit: in hoc qđ plus iohanne deus erat: qui aūt minor est in dō in regno celoꝝ maior est illo. Minor natiuitate: maior prāte/maior diuinitate/maiestate/claritate tanq̄ in principio erat verbuz: et verbum erat apud deū: et deꝰ erat verbū. Sibi aūt ꝓhibuerat in superioribus lectionibꝰ iohānes dño testimoniū vt filiū dei qđem diceret: deum non diceret nec tū negaret. Tacuerat deū: non negauerat deum: sed nō oi no tacuit deū. Fortassis em̄ inuenimꝰ hoc in hodierna lectione: dixerat filiū dei. Sed dicti sunt et homines filij dei. Dixerat tāte excellentie illum fuisse: vt non esset ipse dignus corrigia calciamēti eius soluere. Iā magnitudo ista multum dat intelligi: cuiꝰ non erat dignꝰ corrigiā calciamēti soluere ille quo nemo surrexerat maior inatis mulierū. Plus erat oibꝰ hoibꝰ et angelis. Nā angelum inuenimꝰ phibuisse ne homo illi ad pedes caderet. Cum em̄ quedam in apocalypsi angelus ostenderet iohanni q̄ scripsit hoc euangelium: conterritus magnitudine visionis iohannes cecidit ad pedes angeli. Et ille Surge ne feceris hoc. deum adora. Nam et ego conserꝰ tuꝰ sum et fratrū tuoꝝ. Cadere ergo sibi ad pedes hoim angelus phibuit. Nōne manifestuz est qz super oēs angelos est: cui talis hō q̄ maior nemo surrexit in natis mulierū/dicit idignū se esse soluere corrigiā calciamēti. Tamen aliquid euidentius dicat iohānes: qz deus est dominus noster iesus christus. Inueniamus hoc in presenti lectione quia et forte de illo cantauimus: regnauit deus super oēm terram. Contra quod surdi sunt: qui putant eum in africa sola regnare. Nō em̄ non dictum est de xpō: cū dictū est: regnauit sup omnem terram. Quis est em̄ aliꝰ rex noster: nisi dñs noster iesus xps? Ipse est rex noster. Et qđ audistis in ipso psalmo recenti versu modo cantato? Psallite deo nro psallite: psallite regi nro psallite. Quē dixit deū: ipm dixit regez nostrū/psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro: psallite intelligenter. Ne in vna ptevelis intelligere cui psallis quom̄ rex ois terre deus. Et qūo est ois terre rex: qui visus est in vna parte terraꝝ/in hierosolyma/in iudea ambulans inter homines/natus/surgens/crescens/manducans/bibens/vigilans/dormiens/fatigatꝰ/ad puteum edens/comprehensus/flagellatus/sputis illitus/spinis coronatus/ligno suspensus/lancea pcussus/mortuꝰ/sepultꝰ? Quō ergo rex ois terre? Qō videbat in loco: caro erat: oculis carneis caro apparebat: in carne mortali maiestas immortalis occultabat. Et qđ oculis maiestas immortalis penetrata ꝓpage carnis poterat intueri? Est alius oculus: est interior oculus Nōne em̄ nullos oculos habebat et Thobias: quando cecus oculis corporeis filio dabat p̄cepta vite. Ille patris inanū tenebat vt pedibus ambularet: ille filio cōsiliū dabat vt viā iusticie teneret. Et hac oc'os video/et hac oculos intelligo. Et meliores oculi dātis vite cōsiliū: q̄s oculi tenētis manū. Tales oculos q̄rebat et Jesus qñ ait philippo. Tāto tpe vobiscū sum et non cognouistis me? Tales oculos q̄rebat cū ait Philippe: qui videt me videt et patrē meū Isti oculi in intelligentia sunt: isti oculi in mente sunt. Adeo cū dixisset psalmus: quō rex ois terre deꝰ: subiecit statim psallite intelligēter. Quod em̄ dico/psallite deo nro psallite: deū dico regē nostrū. Sed regem nostrū inter hoies vidistis: tāq̄s hoiem vidistis: passum crucifixum mortuum. Late est aliquid in illa carne: quod oculis carneis videre nō potuisti. Quid illic latebat psallite intelligenter. Nolite oculis quere re: quod mente cōspicitur. Psallite lingua quia inter vos caro. Sed qz verbū caro factum est et habitauit in nobis. Reddite sonum carni: reddite dño mentis obtuitum Psallite intelligenter: et videtis qz verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Dicat et iohānes testimoniū. [Post hec venit iesus et discipuli eiꝰ †in iudeā terrā: et illic †demorabat cū eis et baptizabat.] Baptizatus baptizat. Nō in eo baptismo baptizat: quo baptizatus est. Nat baptismum dominus baptizatus a seruo: ostendens humilitatis viam et perducens ad baptismum dñi: hoc est: baptismū suū/prebendo humilitatis exemplum quia ipse non respuit baptismum serui. Et in baptismate

ps. xlvj.

tobie. iij

Esa. xl.

Mat. xj.

apoc. xix

B

† Alia lit. habz terraz in deam.

† Alia lra habz morabatur.

seruꝰ via ꝓparabatur domino: ⁊ baptizatus dominus viam se fecit venientibus
Jo.xiij. Ipsum audiamus. Ego sum via et veritas et vita. Si veritatem queris: viam tene. Nam ipse est via que est veritas. Ipsa est quo is: ipsa est qua is: non per aliud is ad illud non per aliud venis ad christum. Per christum ad christum venis. Quomodo per christum ad christum: Per christuꝫ hominem: ad christum deum. Per verbum caro factum: ad verbum quod in principio erat deꝰ apud deum. Ab eo quod mãducauit homo: ad illud qõ quotidie mandu-
Psalmo lxxvij. cant angeli. Sic eñ scriptum est. Panẽ angelorum manducauit homo. Panem celi dedit eis: panem angelorum manducauit homo. Quis est panis angelorum: In principio erat verbum: et verbum erat apũ deum: et deus erat verbum. Quomodo panem angelorum manducauit homo: Et verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Sed quia diximus manducare angelos fratres ne putetis moribus fieri. Nam si hoc intellexeritis: quasi dilaniatur deus quem manducant angeli. Quis dilaniauit iusticiam: Sed rursum mihi aliquis dicit. Et quis est qui manducat iu-
Mat.v. sticiã. Unde ꝯ. Beati q̃ esuriunt ⁊ sitiunt iusticiã: qñ ipsi saturabunt. Cibꝰ quẽ mãducas per carnem vt reficiaris tu: ille deficit: vt reparet te: consumitur. Mãduca iusticiam: et tu reficeris: et illa integra perseuerat: quomodo videndo istam lucem corporeã reficiuntur oculi nostri: et res est corporea que videt oculis corporeis. Multi enim cuꝫ fuerint diutius in tenebris: infirmatur acies ipsoꝝ quasi ieiunio lucis fraudati oculi cibo suo. Luce quippe pascuntur: defatigantur ieunio ⁊ debilitãt ita vt ipsam lucem qua reficiuntur videre nõ possint. Et si diutius affuerit: extinguũtur et tanq̃ moritur in eis ipsa acies lucis. Quid ergo: Quia tot oculi quotidie ista luce pascuntur: minor non fit: et illi reficiuntur: sed ipsa integra permanet. Si hoc potuit deus de luce corporea corporeis oculis exhibere non exhibet mundis cordibus lucem illam infatigabilem: integram: perseuerantem: nulla parte deficientem: Quam lucem. In principio erat verbum: et verbum erat apud deum. Videa-
ps.xxxv mus lux est. Quomodo apud te est fons: vite: et in lumine tuo videbimus lumen. In terra aliud est fons: aliud lumen. Sitiens queris fontem: vt perueniaꝫ ad fontem: queris lucem. Et si dies non est: accẽdis lucernam: vt ad fontem perueniaꝫ. Fons ille: ipse lux est. Sitiẽtibus fons est: ceco lux est. Aperiantur oculi vt videant lucem aperiantur fauces cordis vt bibãt fontem. Quod bibis: hoc vides hoc audis totum tibi fit deus quia horũ que diligis totum tibi est. Si visibilia attendas: nec panis est deus: nec aqua est deus: nec lux ista est deus: nec vestis est deus: nec domꝰ est deus. Omnia enim hec visibilia sunt ⁊ singula sunt. Quod est panis non hoc est aqua: et quod est vestis non hoc est domus et quod sunt ista non hoc est deus. Visibilia enim sunt: deus tibi totum est. Si esurieris panis tibi est: si sitis aqua tibi est: si
in tenebris es lumen tibi est: quia incorruptibilis maner: si nudus es: immortalitatis vestis tibi est: cum corruptibile hoc induerit incorruptionẽ: ⁊ mortale hoc induerit immortalitatem. Dia pñt dici de deo: et nihil digne dicitur de deo. Nihil latius hac inopia. Queris cõgruũ nomen: nõ inuenis. Queris quoquomodo dicere oĩa inuenis. Quod simile agnꝰ ⁊ leo: de xpõ vtrũ qz dictum est. Ecce agnꝰ dei. Quõ leo: Uicit leo de tribu iuda. Audiamus iohannẽ Baptizabat iesus. Dixiꝰ qz baptizabat iesus. Quõ iesus: quõ dñs: quomõ dei filꝰ quõ verbum: sed verbum caro factum est.
[Erat autem ⁊ iohannes baptizans in †Al.lit. hz ennõ. enon iuxta salim]. Locutus quidam enon †Al.lit. hz illic. intelligitur quia lacus erat. [Qz aq̃ multe erãt †ibi. Et veniebant et baptizabantur †Al. lit. fuerat io hannes. Nondum enim missus †erat in carcerem iohannes]. Si memineritis: ecce iterũ et eo qõ dixi. Quare baptizabat iohãnes. Quia oportebat vt dñs baptizaret. Quare oportebat vt dominus baptizaretur: Qz multi contempturi erant baptismum: eo ꝙ iaz maioti gratia prediti viderentur: ꝙ viderent alios fideles. Uerbi gratia: Diligatus iam continenter vinens cathecumnꝰ: contemneret coniugatum et diceret se melioꝛem: cum ille sit fidelis. Ille cathecumnꝰ potest dicere i corde suo: Quid mihi opus est baptismum accipere vt hoc habeam quod et iste quo tam melioꝛ sum: Ne ergo ceruix ista precipitaret quoldam de meritis suis plurimum elatos baptizari voluit dominus a seruo tanq̃ a loquens filios capitales. Quid vos extollitis: quid erigitis: quia habet ille prudentiam: ille doctrinam: ille castitatem: ille fortitudinẽ patientie. Nũqd tñ habere potestis ꝙtũ ego qui dedi: Et tamen ego baptizatus a seruo: vos dedignamini a domino. Hoc est Mat.iij. vt impleatur omnis iusticia. Sed dicit aliquis. Sufficiebat ergo vt baptizaret dominum iohannes. Quid opus erat vt alij baptizarentur a iohanne: Et hoc diximꝰ

qz si solus dñs baptizaret a iohanne: non deesset ista cogitatio holbꝰ: ꝙ meliozes habebat baptismum iohãnes q̃ dñs. Diceret cñ. Usq̃ adeo magnũ erat baptismũ qõ habuit iohannes: vt solus xps illo fuerit dignus baptizari. Ergo vt ostẽderetur melius baptismũ quod daturus erat dñs ⁊ illud tanq̃ serui intelligeret: illud tanq̃ dñi: baptizatꝰ ⁊ dñs vt ꝓberet humilitatis exemplũ. Nõ solus aũt baptizatꝰ est ab eo nec baptismum iohannis melioꝛ baptismo dñi videret. Ad hoc aũt via ꝓbuit dñs noster iesus xps sicut audistis fratres: ne ꝺs arrogans qõ habeat abundantiã alicuiꝰ gratie: dedignaretur baptizari baptismo dñi. Quãtuncũq̃ eñ cathecuminus proficiat: adhuc sarcinã iniquitatis portat. Non illi dimittit: nisi cum venerit ad baptismũ. Quõ non caruit ꝑ ꝑsl israel ꝑ egyptio rum nisi cum venisset ad mare rubrũ. Sic pressura pctoꝝ nemo caret nisi cũ ad fontem baptismi venerit. [Facta est †ergo q̃stio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione.] Baptizabat iohannes: baptizabat xps. Moti sunt discipuli iohannis: concurrebãt ad xpm: veniebatur a iohanne. Qui eñ venicbant ad iohannem: mittebat illos ad xpm baptizari: nõ mittebantur ad iohannem qui a xpo baptizabãtur. Turbati sunt discipuli iohãnis ⁊ cepe runt questionem tractare cum iudeis: quo modo solet fieri si intelligas dixisse iudeos maiotem esse xpm: ⁊ ad eius baptismũ debere concurri. Illi nondum intelligentes: defendebant baptismuꝫ iohannis. Uentũ est ad ipsum iohannem vt solueret questionem. Intelligat charitas vestra. Et hicvtilitas ipsa humilitatis agnoscitur ⁊ ostẽditur vtrũ in ipsa questione cũ errarẽt hoies gloriari apud se voluit iohãnes. Fortasse enim dixisset: verum dicitis: recte contẽditis baptismuꝫ meum est melius. Nam vt nouerit is quod baptismũ meum est melioꝛ ipm xpm ego baptizani. Poterat hoc dicere iohannes baptizato xpo. Quãtum se si vellet extendere: habebat vbi se extẽderet. Sed melius nouerat apud quem se humiliaret. Quem se nouerat nascendo antecedere: illi se volunt confitendo cedere. Salu-
Joh.i. tem suam intelligebat in christo esse. Jam dixerat superius: nos omnes de plenitudine eius accepimus. Et hoc confiteri deum est. Quõ eñ omnes homines de plenitudine ei accipiunt nisi ille sit deus. Nam ⁊ si ille homo ⁊ nõ deus: de plenitudine dei accepit ipe: non de. Si aũt omnes hoies de plenitudine eius accipiunt: ille est fons: et illi bibẽtes. Qui bibunt: ⁊ sitire possunt et

†Alia lra habz autem.

bibere. Fons nũq̃ sitit: fons seipso nõ eget Fonte egent hoies ardẽtes viscerib⁹: aridis fauciꝫ currũt ad fontẽ vt reficiantur. Fõs fluit vt reficiat: ita ⁊ dñs iesus. Uideamus quid responderit iohannes. [†Uenerũt ad iohãnẽ: ⁊ dixerũt ei. Rabbi qui erat tecuꝫ trans iordanẽ cui tu testimoniũ perhibuisti: ecce hic baptizat: et oẽs †currunt ad illum.] Hoc est. Quid dicis: nõ sunt phibẽdi vt ad te potius veniãt: [Respõdit iohannes et dixit non potest hõ quicq̃ accipere: nisi ei datũ fuerit de celo.] De quo putatis hoc dixisse iohannem: De seipso. Quasi homo accepiãt de celo. Intendat charitas vestra. Non potest homo quicq̃ accipere nisi fuerit ei datum de celo. [Ipsi vos mihi testimoniuꝫ perhibetis: quod dixerim ⁊ ego non sum xps.] Tanq̃ dicens. Quid vos fallitis: Uos ipsi mihi qui modo ꝓposuistis hanc questionem: qui mihi dixistis: rabbi qui erat tecuꝫ trans iordanẽ: cui tu testimoniũ perhibuisti. Nostis ergo quale testimonium illi perhibui. Modo dicturus sum non esse illum: quem dixi esse: qui aliquid accepi de celo vt aliquid essem inanem me vultis esse vt loquar contra veritatem. Non potest homo accipere quicq̃ nisi fuerit illi datuꝫ de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim. Ego non sum christus. Non es tu christꝰ: Sed quid si maior illo: quia tu illuꝫ baptizasti. ⁊ [Missus sum ego.] Ipe sum: ille iudex est. Et audi testimonium multo vehementius: multo expressiꝰ. Uidete quid nobiscum agitur: videte quid amare debeamus. Uidete quia aliquem hominẽ amare pro christo: adulteriũ est. Quare hoc dico: Attendamus vocem iohannis. Poterat in illo errari: poterat in ipso putari qui non erat. Respuit a se falsum honorẽ vt teneat solidam veritatem. Uidete quid dicat christum: quid se. [Qui habet sponsam sponsus est.] Casti estote: sponsuꝫ amate. Quid autem tu es qui nobis dicis: qui habet sponsam sponsus est. [Amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi.] Aderit dominus promotu cordis mei: multo enim gemitu plenum est dicere quod doleo. Sz obsecro vos per ipsum christuꝫ: vt quod dicere non potero: vos cogitetis. Nouiꝫ enim dolorẽ meũ. Exprimi satis digne nõ posse. Multos eñ adulteros video/qui sponsaꝫ tanto precio empram/amatam/sedã vt pulchra fieret: illo emptore: illo liberatore: illo decoratore possidere volunt: et id agunt verbis suis vt pro sponso amentur. De illo dictuꝫ est hic est qui baptizat. Quis huc exit et dicit: ego

†Alia lit. hz et

†Alia lit. hz veniunt ad eum.

†Alia lra non sum ego christus

†Text⁹ hz Sz qz missꝰ stiz ante illã

baptizo: Quis hue exit ⁊ dicit: ego qđ dedero: hoc ẽ ſctm. Quis huc pcedit q̃ dicit: Bonũ eſt ribi vt naſcar ex me. Amicũ ſpõſi audiamus: nõ adulteros ſponſi. Audiamus zelantem: ſed non ſibi. Fratres regredimini corde ad veſtras domos: carnalia loquor: terrena loquor. Humanũ dico propter infirmitatem carnis veſtre. Multi habetis coniuges: multi habere vultis: multi ⁊ ſi nõ vultis habuiſtis: multi qui omnino coniuges habere non vultis. De coniugibus patrũ veſtrorum nati eſtis. Nullus cor eſt qđ nõ iſte tangat affectus. Nullus in rebus humanis tam deus a genere humano eſt q̃ qđ dico non ſentiat. Ponite ali quẽ pfectuz peregre: commendaſſe amico ſuo ſponſam ſuã. Vide queſo te char⁹ me⁹ ne forte me abſente pro me aliquis amek. Qualis ergo ille qui cuſtodiens ſponſam vel vxorẽ amici ſui: dat quidam operaz vt nullus ali⁹ ametur. Sed ſi amari p̃ amico voluerit: et vti voluerit cõmendata ſibi ẽ deteſtandus humano generi vniuerſo apparet. Videat illã aliquãto petulanti⁹ p feneſtram attendere aut iocari cũ aliquo: pbidet tanẽ zelans. Video zelantez ſed video cui: vtrum amico abſenti an ſibi preſenti. Putate hoc dominum noſtrum ieſuz chriſtum feciſſe. Commendauit amico ſuo ſponſam ſuam: peregre profectus eſt accipere regnum ſicut ipe dicit in euangelio: ⁊ tamẽ preſens eſt maieſtate. Fallatur amicus qui trans mare pfect⁹ eſt: ⁊ ſi fallit: vellit qui fallit. Quid cuz fallere deum conatur intuentem omniũ corda ⁊ omniũ ſecreta rimantẽ: exiſtit aliquis heretic⁹ ⁊ dicit. Ego do/ego ſctificо/ego iuſtifico/nolo eas ad illam ſectam. Bene quidẽ zelat ſed vide cui. Non eas ad idola: bene zelat. Nõ ad ſortilegos: bene zelat. Videamus cui zelat. Ego quod do ſanctuz eſt: quia ego do. Ego quem baptizo baptizatus eſt. Quẽ non baptizo non eſt baptizatus. Audi amicũ ſpõſi: diſce zelare amico tuo. Audi vocem illi⁹. Hic eſt qui baptizat. Quare tibi vis arrogare quod tuuz non eſt. Uſqz adeo abſens eſt qui hic reliquit ſponſam ſuam: Neſcis quia ille qui a mortuis reſurrexit: ad dexteram patris ſedet. Si contempſerunt eum iudei in ligno pendentez: tu contẽnis in celo ſedẽtẽ. Mouerit charitas veſtra magnũ dolorez me pati de hac re. Sed vt dixi. Dimitto cetera cogitationibus veſtris. Non enim dico ſi loquar tota die: ſi plangam tota die non ſufficio. Non dico: ſi habeam ſicut dicit propheta: fontem lachrymarum: ſed ſi conuertar in lachrymas et lachryme fiam: in linguas et lingue fiam: parum eſt. Redeam⁹: videamus quid dicit iſte. Qui hz ſponſam ſponſus eſt. Non eſt mea ſponſa. Et non gaudes in nuptijs: Immo gaudeo air. Amicus autẽ ſponſi qui ſtat ⁊ audit eum: gaudio gaudet propter vocẽ ſponſi. Non inquit gaudeo ꝓpter vocem meaz: ſed ꝓpter vocez ſponſi. Gaudeo ego in audiendo. Ille in dicendo. Ego enim ſum illuminandus ille lumen. Ego ſum auris: ille verbum. Ego amicus ſponſi: qui ſtat ⁊ audit eũ. Quare ſtat: Quia non cadit. Quare non cadit: Qz humilis eſt. Vide ſtantez in ſolide. Non ſum dignus corrigiam calcimenti⁹ eius ſoluere. Bene te humilias: merito non cadis. Merito ſtas: merito audis eum: ⁊ gaudio gaudes propter vocem ſpõſi. Sic apoſtolus amicus ſponſi zelat: ⁊ ipe non ſibi ſed ſponſo. Audi vocem zelantis. zelo dei vos zelo dixit non meo. Non mihi ſed zelo dei. Vide quomõ quem zelas. Uel cui zelas: Deſponſaui enim vos vni viro ij.cor.xj. virginem caſtaz exhibere chriſto. Quid ergo times: Quare zelas: Timeo inquit ne ſicut ſerpens ſeduxit euam aſtutia ſua: ſic ⁊ veſtri ſenſus corrumpantur a caſtitate q̃ eſt in chriſto. Omnis eccleſia virgo appellata eſt. Diuiſa eſſe membra eccleſie: diuerſis donis pollere videtis atq; gaudere. Alij coniugati/alie coniugate: alij viduati vxoribus vltra non querunt. Alie viduate maritis vltra non querunt. Alij integritatem ab ineunte etate conſeruant. Alie virginitatem ſuam deo deuouerunt. Diuerſa ſunt munera ſed omnes iſti vna virgo eſt. Ubi eſt iſta virginitas: Non enim in corpore. In corpore paucaruz feminarum eſt. Et ſi dici virginitas in viris poteſt: paucorum virorum ſanctitas: integritas etiã corporis eſt in eccleſia: ⁊ honorabilius mẽbrũ eſt. Alia autem membra non in corpore: ſz omnia in mẽte ſeruant virginitatem. Que eſt virginitas mentis: Integra fides/ſolida ſpes/ſincera charitas. Hãc virginitatẽ timebat ille: qui zelabat ſponſam a ſerpente corrumpi. Sicut enim membrum corporis violatur in quodã loco: ſic ſeductio lingue violat virginitatẽ cordis. In mẽte nõ corrumpatur que non vult ſine cauſa tenere corporis virginitatem. Quid ergo dicuz fratres mei: Et heretici habẽt virgines ⁊ multe ſunt virgines hereticorum. Videamus ſi ſponſuz amant: aut virginitas iſta cuſtodiat. Cui cuſtodiatur: Chriſto inqt. Videamus ſi xp̃o: ⁊ non donato. Videam⁹ cui ſeruatur iſta ẋginitas. Cito ꝓbare poteſtis. Ecce oſtẽdo ſpõſuz: qz ipe ſe oſtẽdit. Perhibet illi teſtimoniũ iohannes. Hic eſt q̃ baptizat. O tu virgo ſi ſpõſo huic ſeruaa

virginitatẽ tuã: quare curris ad eũ q̃ dicit ego baptizo: cũ amicus ſpõſi tui dicat: hic eſt q̃ baptizat. Deinde ſponſus tu⁹ totũ ot dẽ tenet: q̃re tu in parte corrũperis: Quis ps.xlv. eſt ſpõſus: Quõ rex ois terre de⁹. Ipe ſpõſus tuus totũ tenet: qz totũ emit. Uide quãti emerit: vt intelligas q̃d emerit. Quod p̃cium dedit: Sanguinẽ fudit. Ubi fudit ſãguinem ſuum: In paſſione. Nõne ſponſo ſuo cantas aut cantare te fingis: qñ empt⁹ ps.xxj. eſt totus orbis. Foderũt man⁹ meas ⁊ pedes meos: dinumeraueꝛũt oia oſſa mea. Ipi vero conſideruerunt et conſpexerunt me: diuiſerũt veſtimenta mea: ⁊ ſup veſte meã miſerũt ſortem. Spõſa es: agnoſce veſtem ſponſi tui. Sup quã veſtem miſſa eſt ſors: Interroga euangelium. Uide cui deſpõſata ſis: vide a quo arras accipias: interroga euangelium. Uide q̃d tibi dicat in paſſiõe Jo.xix. dñi. Erat ibi tunica. Videam⁹ qualis. Deſuper texta. Deſuper texta quid ſignificat charitatẽ: Deſuper texta q̃d ſignificat niſi vnitatem: Hanc tunicaz attende: quã nec perſecutores chriſti diuiſerunt. Ait ei diuerunt inter ſe. Non diuidamus eam: ſed ſortem ſuper eam mittamus. Ecce vn de auditis pſalmum. Ueſtem pſecutores non cõſciderũt: chriſtiani eccleſiã diuidũt. Sed q̃d dicã fratres: Aperte videamus quid egerit. Ubi eñ emit: ibi preciuz dedit. Pro quanto dedit: Si pro africa dedit nõ ſinus donatiſte: ⁊ nõ appellemur donatiſte ſed chriſtiani: quia chriſtus ſolum africam emit. Quãq; et hic non ſoli donatiſte: ſed non tacuit in commercio ſuo quid emerit. Fecit tabulas/deo gratias: non nos fefellit. Opus eſt vt audiat illa ſponſa et intelligat ibi cui vouerit virginitatez. Ibi in ps.xxj. pſalmo vbi dictum eſt. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumeraueꝛunt oia oſſa mea. Ubi paſſio dñi apertiſſime declaratur. Qui pſalmus omni anno legitur noniſſima hebdomada intento vniuerſo populo imminente paſſiõe chriſti: ⁊ apõ nos et apud illos pſalmus iſte legitur. Intendite fratres: q̃d ibi emit. Recitentur tabule comerciales: quid ibi emit/audite. Cõ memorabuntur ⁊ cõuertẽtur ad dominuz vniuerſi fines terre. Et adorabunt in conſpectu eius vniuerſe familie gentium: quo modo ipſius eſt regnum et ipſe dominabitur gentium. Ecce quid emit. Ecce quomã deus rex ois terre eſt ſponſus tuus. Quid ergo apud vos vis deduci talem diuitem Agnoſce/totum emit: et tu dicis patrem hic habes. O placere ſponſo. O ſi corrupta F nõ loqueꝛeris: ⁊ corrupta quod peius eſt corde nõ corpore. Amas homineꝛ pro chriſto: amas dicentem. Ego baptizo. Amicuz ſponſi non audis dicentem. Hic eſt qui baptizat. Non audis dicentem. Qui habet ſponſam ſpõſus eſt. Ego non habeo ſponſam dixit. Sed q̃d ſum: Amicus. Amicus aũt ſponſi q̃ ſtat et audit eũ gaudio gaudet ꝓpter vocẽ ſponſi. Eudẽter ergo frees mei nihil ꝑdeſt iſtis ſeruare virginitatem habere continẽtiã: elemoſynã dare. Omnia illa q̃ laudank in eccleſia nihil illis ꝓſunt: qz cõſcindunt vnitatem: id eſt tunicam illã charitatis. Quid faciunt: Diſerti ſunt multi iter illos: magne lingue flumina lin- j.cor.xiij guarum: nũq̃d angelice loquunt: Audiant amicũ ſponſi: zelantẽ ſponſo nõ ſibi. Si linguis hominũ loquar ⁊ angelorum: charitatem autem non habeã factus ſum velut eramentũ ſonãs aut cymbalum tynniens Sed quid dicunt. Habem⁹ baptiſmũ. Habes ſed non tuum. Aliud eſt habere aliud dominari. Baptiſmum habes: quia accepiſti vt baptizatus ſis. Accepiſti tanẽ illuminatus: ſi tamẽ a te nõ obtenebratus. Et quando das: miniſter das non poſſeſſor: ꝑ eo clamas non iudex. Per preconem loquitur iudex: et in actis tamen non ſcribitur preco dixit/ſed iudex dixit. Proindeuide ſi tuum eſt quod das poteſtate. Si autem accepiſti. Confitere cum amico ſponſi. Non poteſt homo accipere quicq̃ niſi datum fuerit ei de celo. Confitere cum amico ſpõſi: qui habet ſponſaz ſponſus eſt. Amicus autem ſponſi ſtat et audit eum. Sed o ſi ſtares et audires eũ ⁊ non caderes vt audires te. Audiendo eñ eũ: ſtares ⁊ audires Naz loqueris ⁊ tibi caput inflas. Ego inquit eccleſia ſi ſponſa ſum: ſi arras accepi: ſi precio ſanguinis illius redempta ſum: audio vocem ſponſi. Et vocem amici ſpõſi tunc audio: ſi ſponſo meo det gloriã nõ ſibi Dicat amicus. Qui habet ſponſam ſponſus eſt. Amicus autez ſponſi qui ſtat ⁊ audit eũ: gaudio gaudet ꝓpter vocem ſponſi. Ecce habes ſacramenta: et ego concedo Habes formam: ſed ſacramentum es deuite preciſum. Tu formam oſtendis: ego radicem quero. De forma fructus non exit: niſi vbi eſt radix. Ubi aũt eſt radix: In charitate. Et audi formam ſacramentorum. Paulus loquitur. Si ſciam inqt oia ſacra- j.cor.xiij menta ⁊ habeam oẽm prophetiam et oẽm fidẽ: ⁊ quãtã fidẽ: ita vt montes trãſferaz charitatẽ aũt nõ habeã: nihil ſum. Nẽo g̃ vobis fabulas vendat. Et potius fecit miraculũ: ⁊ donatus orauit: ⁊ reſpõdit ei de⁹ de celo. Primo aut fallunk aut fallũr. Poſtremo fac illũ montes trãſferre: charitatẽ autem inquit non habeam nihil ſum. Uide iiij

deamus vtrū habuerit charitatē. Credere[m]: si nō dimisisset vnitatez. Nā ꝛ ꝑ istos (vt sic loquar) mirabiliarios: cautū me fecit deus me⁹ dicēs. In nouissimis tpibus Matth. xxiiij. exurgent pseudo ꝓphete facientes signa ꝛ ꝓdigia: vt inducāt si fieri potest etiā electos. Ecce ꝓdixi vobis. Ergo cautos nos fecit sponsus: quia et miraculis decipi nō debem⁹. Aliqn̄ em̄ ꝛ desertor terret ꝓuincialem: sed vtrū in castris sit ꝛ aliqđ illi ꝓsit character ille in quo signat⁹ est: hoc attendit qui terreri ꝛ seduci nō vult. Tenea- §.q.s. te- mus ḡ vnitatem fratres mei. ꝓeter vnita- neamus tatem: ꝛ q̄ facit miracula nihil est. In vnitate erant ppl's israel ꝛ non faciebāt miracula: ꝓeter vnitatē erāt magi pharaonis ꝛ faciebant similia moysi. Ppl's israel vt dixi nō faciebāt miracula. Qui erāt sal ui apud deū: q̄ faciebāt an qui nō faciebāt Petr⁹ apl's resuscitauit mortuū: sinō magnus fecit multa. Erant ibi multi christiani qui nō poterant facere nec qō faciebat petrus / nec quod faciebat simon. Sed vnde gaudebāt: ꝙ nosa eo: ū erant scripta in Luce. x. celo. Nam et redeuntibus discipulis: dominus noster iesus christus propter fidez gentium hoc ait. Dixerūt em̄ gloriātes ipi discipuli. Ecce domine in nomine tuo etiā demonia nobis subiecta sunt. Bene q̄dem confessi sunt: detulerunt honorez nominis christi. Et tamen q̄d ait eis: ꝛ Nolite in hoc gloriari quia demonia vobis subiecta sunt Sed gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celo. Petrus demonia exclusit. Nescio que anicula vidua / nescio⁹ quis homo qualiscūq; laicus habes charitatez: tenēs integritatem fidei: non facit hoc. Petrus in corpore oculus est. Ille in corpore digit⁹ est: in eo tamen corpore est: in quo ꝛ petr⁹. Et si minus valet digitus ꝙ oculus: nō est tamen ꝓcisus a corpore. Melius est esse digitū et esse in corpore: ꝙ esse oculum et euelli de corpore. Proinde fratres mei nemo vos fallat / nemo vos seducat: amate pacē xp̄i: q̄ pro vobis crucifixus est cū de⁹ esset. Paulus dicit. Neq; qui plantat est aliquid neq; q̄ rigat sed q̄ incrementuz dat deus. Et quisq; nostrū dicit quia aliq̄d est Si dixerimus qz aliquid sumus et nō illi gloriam dederimus: adulteri sumus: nos amari volumus nō sponsum. Vos christū diligite et nos in illo: in quo ꝛ vos a nobis diligimini. Inuicem se diligāt membra: ꝙ omnia sub capite viuant. Dolore quidem fratres mei multa coactus sum dicere et pauca dixi. Lectionem tamen finire non potui. Aderit dominus vt oportune finiatur. Nolui enim amplius onerare corda vestra: quę volo vocare gemitibus ꝛ orationib⁹ pro his qui adhuc surdi sunt ꝛ nō intelligunt.

Tractatus. xiiij.

Hoc ergo gaudiū meum impletū est: illum oportet crescere me autem minui. Qui desursuz venit super oēs est qui est de terra: de terra est et de terra loquitur: qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audiuit hoc testatur: ꝛ testimoniū eius neme⁹ accipit. Qui autem acceperit ei⁹ testimoniū signauit: qz de⁹ verax est. Quē enim misit de⁹ verba dei loquitur. Non em̄ ex mensurā dat de⁹ spiritum. Pater diligit filium et oīa dedit in manu ei⁹. Qui credit i filiū habet vitā eternā: qui aūt incredul⁹ est filio non videbit vitam: sed ira dei manet super enm.

A

Ectio ista de sancto euangelio excellentiam diuinitatis domini nostri iesu christi et humilitatem hominis q̄ meruit dici amicus sponsi nos docet vt distinguamus quid intersit inter hominē hominē: et hoiem deū. Qz hō deus dns noster iesus xp̄s: deus ante oia secula: ꝛ homo in nostro seculo. De⁹ de patre: homo de virgine: vnus tamen atq; idē dns ꝛ saluator iesus christus filius dei de⁹ et homo. Johannes vero excellentis gratie imsius ante ipm illuminat⁹ ab illo qui lumē est. De iohāne em̄ dictū est. Nō erat Johā. i. ille lumē sed vt testimoniū ꝓhiberet de lumine: potest quidē dici lumen: ꝛ bene dicit ꝛ ipe lumen: sed illuminatū nō illuminans Aliud est em̄ lumen quod illuminat: ꝛ aliud lumen quod illuminatur. Nam ꝛ oculi nostri lumina dicuntur. Et tn̄ in tenebris patent ꝛ nō videt. Lumē aūt illuminans a seipso lumē est: ꝛ sibi lumē est nō indiget alio lumine vt lucere possit: sed ipso indiget cetera vt luceāt. Cō fessus est ḡ iohannes sicut audistis: qz cū discipulos multos faceret iesus: ꝛ perferretur ad eū veluti vt insti gare⁹: quasi inuido em̄ narranerūt: ecce ille facit plures discipulos ꝙ tu. Ille ꝛ fessus est q̄d erat: ꝛ inde meruit ad ipz ꝓuenire qz nō est ausus se dicere qō cit ille. Hoc ḡ dixit iohānes: nō potest homo accipere q̄cq̄ nisi datū illi fuerit⁹ celo. Ergo xp̄s dat: hō accipit. Ipse vos mihi testimoniū ꝓhibetis

quod dixerim ego nō suz christus: sed quia missus sum ante illū. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus aūt sponsi q̄ stat ꝛ audit eū: gaudio gaudet ꝓptervocē sponsi. Nō sibi gaudiū fecit de se. Qui em̄ vult gaudere de se tristis erit: qui aūt de deo vult gaudere / semp gaudebit: qz de⁹ sempitern⁹ est Vis habere gaudiū sempiternum. Adhere illi q̄ sempiternus est. Talem se dixit iohannes: ꝓpter vocem sponsi gaudet amicus sponsi ait non ꝓpter vocē suā sed stat et audit eū. Si ergo cadit: nō audiet eū. De illo em̄ quodā q̄ cecidit dictum est: ꝙ in veritate nō stetit: diabolo dictum est: ꝙ stare debet amic⁹ sponsi ꝛ audire. Quid ē stare: / permanere in grā ei⁹ quā accepit: ꝛ audit vocem ad quam gaudet. Sic erat iohannes: nouerat vnde gaudebat. Nō sibi arrogabat: qō ipse non erat. Sciebat illuminatuz esse. nō illuminatorē Erat aūt lumē verum (ait euāgelista) qō illuminat omnē Wa.xi. hominem venientem in hunc mūdū. Si ḡ omnē: ꝛ ipm iohānē: qz ꝛ ipse de hoib⁹. Et enim ex hīs nemo exurrexit maior in natis mulierū: vn⁹ tn̄ ꝛ ipse ex his qui nati sunt ex mulieribus: mundo cōparandus est ei q̄ quia voluit natus est: ꝛ Et ideo nouo partu qz nouus natus. Ambe em̄ generationes domini inuisitate sunt: et diuina et humana. Diuina non habet matrem: humana non habet patrē. Ergo vnus de ceteris iohannes: sed tamē maioris gratie ita vt in natis mulierū nemo exurrexit maior illo Tantā testificationez tribuit domino nr̄o iesu christo: vt illū dicat sponsuz: se amicuz sponsi: non dignū tamen soluere corrigiaz calciamenti ipsius. Hinc audivit iā multa charitas vestra: quod sequitur videamus Aliquātū em̄ spissum est ad intelligendū Sed quomodo dicit iohannes qz non pōt hō accipe q̄cq̄ / nisi datū illi fuerit de celo: q̄cq̄ nō intellexerim⁹ rogem⁹ eū q̄ dat de celo quia homines sum⁹ et non possumus accipere quicq̄ nisi ille dederit qui homo non est. Hoc ergo sequitur. Et dicit iohannes. [Hoc ergo gaudium meum impletuz est]. Quod est gaudium ipsius: ꝛ vt gaudeat ad vocem sponsi. Impletum est in me habeo gratiam meam: plus non mihi assumo: me et quod accepi amittam. Quod est gaudium: ꝛ Gaudio gaudet ꝓptervocem sponsi. Intelligat ergo homo non se gaudere debere de sapientia sua: sed de sapientia quam accepit a deo. Nihil plus queratur et non amittat quod inuenit. Multi enim ideo facti sunt insipientes: quia dixerunt se esse sapientes. Arguit illos apostolus: et dicit de ipsis. Quia quod notum est dei ait: manifestum est illis. Deus enim illis manifestauit. De quibus ingratis impijs audite quid dicat. Deus em̄ illis manifestauit. Inuisibilia enim eius a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoq; virtus eius ac diuinitas: vt sint inexcusabiles. Quare inexcusabiles: / quia cognoscentes deum: non dixi quia non cognouerunt: sed quia cognoscentes deum non sicut deū glorificaverunt aut gratias egerunt: sed euanuerunt in cogitationibus suis et obscurata est insipiens cor eorum. Dicentes em̄ Rom. i. se esse sapientes stulti facti sunt'. Si enim deum cognouerunt: sicut cognouerant qz non eos fecerat sapientes nisi deus. Non ergo sibi tribuerant: quod a se non habebant: sed ei a quo acceperāt. Nō aūt agendo gratias insipiētes facti sunt. Ergo de⁹ qō dederat gratis tulit ingratis. Noluit esse hoc iohannes: grat⁹ esse voluit. Confessus ē accepisse se: ꝛ gaudere se dixit ꝓpter vocē sponsi: ꝛ ait. Hoc ḡ gaudiū meū impletum est. [Illū opz crescere me aūt minui.] Quid ē hoc: / Illū opz exaltari: me aūt hūiliari. Quō crescit iesus: / Quō crescit deus. ꝓfectus nō crescit. De⁹ aūt nec crescit nec minuit. Si em̄ crescit ꝓfect⁹ de⁹ nō est. B Si minuit: de⁹ nō ē. Jesus aūt quō crescit Si ad etatem: qz dignat⁹ est esse hō ꝛ fuit puer. Et cum sit verbū dei: infans in ꝑsepe iacuit: ꝛ cum ipse matrem suā condiderit: lac infantie de matre suxit. Quia creuit ego iesus etate carnis: ideo forte dictū est. Illum autem oportet crescere: me aūt minui. Sed quare: / Et hoc iohannes. Johānes et iesus qō ad carnē pertinet / coeui erant. Sex menses inter se habebant ꝛ paruit creuerāt: ꝛ si diutius ante mortē dns nr̄ iesus xp̄s qō ad carnē vellet hic esse et ipsum iohānē hic secum esse: quomō pariter creuerant ita pariter senescere poterāt Quare aūt illū oportet crescere me aūt minui: ꝓprimo qz iam ꝛ dns triginta annorū erat. Nūq̄d inuenis si iā triginta annorū sit adhuc crescit: / Jam ab ipsa etate vergere incipiunt hoies ꝛ declinare ad grauiorem etatem et inde ad senectutē. Sed et si pueri essent ambo: non diceret: illum oportet crescere me aūt minui. Sed diceret: simul nos oportet crescere. Nunc aūt triginta annorum ille: triginta ꝛ ille. Sex menses qui intererant: nullā distinguūt etatez Magis illō inuenit lectio ꝙ aspectio. Quid ergo est: illum oportet crescere me autem minui. Magnum hoc sacramentum: intelligat charitas vestra. Anteq̄ veniret dominus iesus: homines gloriabāt de se. Ue

nūt ille homo vt minueretur hois gloria: ꝛ augeretur gloria dei. Et cū venit ille sine peccato: ꝛ inuenit oēs cum peccato. Si sic venit ille vt diminueret peccata: deus largiatur: hō confiteaꝫ. Et enim cōfessio hominis: humilitas hois: miseratio dei: altitudo dei. Si ergo venit ille dimittere homini peccata sua: agnoscat homo humiliarē suam: ꝛ deus faciet mīficoꝫ: diā suaz. Illū oportet crescere me autez minui: hoc est: illū oportet darc: me autē accipe. Illuz glorificari: me aūt confiteri. Intelligat hō gradum suū ꝛ confiteaꝫ deo: ꝛ audiat apostolū dicētem homini superbiēti ꝛ elato ꝛ extollere se volēti. Quid aūt habes qō nō accepisti: Si aūt accepisti: quid gloriaris quasi nō acceperis: Intelligat ergo hō qz accepit qui volebat suū dicere qō nō esset eius/ꝛ minuaꝫ. Bonū est enim illi vt deus in illo glorificeꝫ/ipse in se minuatur: vt in deo augeaꝫ. Hec testimonia ꝛ hanc veritatez etiā passionibꝰ suis significauerūt xps ꝛ iohānes. Nam iohānes capite minuiꝫ: christus in cruce exaltatꝰ est: vt ꝛ ibi appareret quid est: illū oportet crescere me aūt minui. Hoc est: illū oportet exaltari: me autem humiliari. Deinde natus est xps cuz iam inciperēt crescere dies: natꝰ est iohannes quādo ceperunt minui dies. Attestata est ipsa creatura ꝛ ipse passiones: ꝛ vbis iohānis dicentis. Illū oportet crescere me aūt minui. Crescat ergo i nobis gloria dei ꝛ minuaꝫ gloria nostra: vt in deo crescat ꝛ nostra. Hoc enīz dicit apostolus. hoc dicit scriptura sancta. Qui gloriaꝫ in dño glorieꝫ. Jn te vis gloriari: crescerevis. Sz malo tuo male crescis. Qui ergo male crescit: iuste minuiꝫ. Crescat ergo deus qui semp perfectꝰ est crescat in te. Quāto cīn magis intelligis deum: ꝛ ẽ tomagis capis: videt in te crescere deus. Jn se aūt nō crescit sed semp perfectus est. Intelligebas cīn heri modicū: intelligis hodie amplius: intelliges cras multo amplius. Lumē ipsuz dei crescit in te: ita velut deus crescit qui semper pfectus manet. Quēadmodū si curarent alicuius oculi ex pītina cecitate: ꝛ iciat videre paululū lucis: ꝛ alia die plus videret: ꝛ tertia die amplīꝰ: videretur illi lux crescere: lux tn perfecta est sine ipse videat sine non videat. Sic est interior hō. proficit quidē in deo: ꝛ deus in illo videꝫ crescere. Ipse aūt minuitur vt a gloria sua decidat ꝛ in gloriā dei surgat. Et distincte iam ꝛ manifeste apparet qūo audiuimus. [Qui desursum venit sup omnes est]. Vide quid dicat de christo: quia de se. [Qui est de terra/terra est: ꝛ de terra loquitur]. Qui desursum venit supra oēs est: xps est. Qui aūt est de terra: terra est ꝛ de terra loquitur iohānes est. Et hoc est totū: iohannes de terra est: ꝛ de terra loquiꝫ. Totum testimoniū quod pbibet de christo: de terra loquiꝫ. Non voces dei audiūtur a iohāne: vbi testimoniū perhibet xpō. Quomodo ergo de terra loꝗtur: Sed de homine dicebat/ẽ tum ad ipsum hominē pertinet: de terra est ꝛ de terra loquiꝫ. Si enim aliqua loquiꝫ diuina: illuminatꝰ est a deo. Nam nō esset illuminatus: terra terraz loqueretur. Ergo secrsum est gratia dei: secrsum est natura hois. Modo naturam hois interroga. Nascitur: crescit: vitata ista homo dicit. Quid nouit: nisi terram: De terra humana loquiꝫ: humana nouit: humana sapit. Carnālis carnalē estimat: carnaliter suspicaꝫ. Ecce est totus homo. Ueniat gra dei: illuminet tenebras illius sicut dicit. Tu illuminabis lucernā meaz dñe deus meus illumina tenebras meas. Assumat mentē humanā: conuertatur ad lucez suam: qz incipit iam dicere qō dicit apls. Non ego aūt sed gratia dei mecū et viuo aūt iam nō ego: viuit vero in me xps. Hoc est/illū oportet crescere/me autez minui. Ego iohannes qō ad iohannē ptinet: de terra est ꝛ de terra loquiꝫ. Siqd diuinū audisti a iohāne: illuminātis est: non recipientis. [Qui de celo venit † supra omnes est: ꝛ qō vidit ꝛ audiuit hoc † testificatur: ꝛ testimoniū eius nemo † accepit]. De celo venit supra oēs est dñs noster iesus christus: de quo superiꝰ dictū est. Nemo ascendit in celū: nisi qui de celo descēdit: filiꝰ hominis qui est in celo. Est super oēs: ꝛ qō vidit ꝛ qō audiuit hoc loquiꝫ. Habet enim ꝛ patrē ipse filius dei: habet ꝛ patrē ꝛ audiuit a patre. Et qō audiunt a patre qd est: Quis hoc explicat: quādo lingua mea qñ cor meū sufficere potest: vel cor ad intelligendū vel lingua ad proferendū: Quid est qz filius audiuit a patre: Forte filius verbum patris audiuit: imo filius verbū patris est. Videtis hic quēadmodum fatigetur omnis conatus humanꝰ. Uidetis hic quēadmodum deficiat ois comectura pectoris nostri: ꝛ omnis intētio mentis caligātis. Audio dicentē scripturaz: qz filius hoc loquiꝫ quod audiuit a patre. Et rursum audio dicētem scripturam: qz ipse filius verbū patris est. Jn pncipio erat verbum: ꝛ verbū erat apud deū: ꝛ deꝰ erat verbum. Nos loquimur verba volātia ꝛ trā scūtia. Vox vt sonuerit ex ore tuo verbum tuū: tranlit: peragit ꝛ crepitum suū ꝛ trāsit in silentiū. Nūquid potes sequi sonū tuū: ꝛ tenere vt stet: Cogitatio tn tua permanet ꝛ de ipsa cogitatiōe permanente dicis multa verba transcūtia. Quid dicim⁹ fratres mei: deus cū loqueret adhibuit vocē adhibuit sonos: adhibuit syllabas: Si adhibuit ista: qua lingua locutꝰ est: Hebrea an greca an latina: Jbi necessarie lingue: vbi distinctio gētiū. Jbi autē nemo potest dicere: illa lingua vel illa lingua locutum esse deū. Cor tuū attende quādo concipis verbū qō dicas. Dicam cīn si potuero qō in nobis attēdamus: nonvnde illud cōpte hēdamus. Quādo ergo cōcipis verbū qō proferas: rē vis dicere: ꝛ ipsa rei conceptio in corde tuo iam verbū est. Nōdū processit sed iā natū est in corde: ꝛ manet vt pcedat. Attendis aūt ad quez pcedat: ꝛ cum quo loquaris. Si latinus est: vocē latinaz queris. Si grecus est attēdis: verba greca meditaris. Si punicus est: attēdis si nosti linguā punicā. Pro diuersitate ergo auditorū diuersas linguas adhibes vt pferas verbū illud: verbum conceptū. Illud aūt quod corde cōceperas: nulla lingua tenebaꝫ. Cum ergo deus loquēs: linguam nō quereret: ꝛ genus locutionis non assumeret: qūo auditus est a filio: cū ipsuz filiū sit locutus deus: Quo enim tu verbuz qō loqueris in corde habes ꝛ apud te est: ꝛ ipsa conceptio spiritalis est: nā sicut alia tua spūs est ita ꝛ verbū quod cōcepisti spiritꝰ est: nōduz cīn accepit sonū vt per syllabas diuidatur: sed manet in cōceptiōe cordis ꝛ in speculo mēris sic deus edidit verbuz: hoc est genuit filiū. Et tu quidez ex tēpore gignis verbū etiā in corde. Deus sine tpe genuit filiū per quez creauit oia tempora. Cum ergo verbū dei filius sit: filius autez locutus est nobis non verbū suū: sed verbum patris: se nobis loqui volunt qui verbum patris loquebaꝫ. Hoc ergo quomodo decuit ꝛ oportuit: dixit iohānes. Quomodo potuimus nr̄ expositum⁹. Cui ad cor nondū peruenit dignus de tanta re intellectus: habet quo se querat: habet quo se pulset: habet a quo querat: habz a quo petat: habet a quo accipiat. Qui de celo venit supra oēs est: ꝛ qō vidit ꝛ audiuit hoc testatur: ꝛ testimoniū eius nemo accepit. Si nemo: vt quid venit: Quorūdam ergo iste nemo est: quidā populus preparatus ad iram dei dānandus cum diabolo: hoz nemo accepit testimoniū christi. Nā si omnino nemo: nullus homo. Quid est quod sequtur: [Qui autez accepit testimonium eius signauit qz deus verax est]: Certe ergo nemo sicut tuipse dicis: qui accipit testimoniū eius: signauit: qz deus verax est. Respondet fortasse iohānes interrogatus ꝛ diceret. Noui quid dixerim/ nemo. Est enim quidā populus natus ad iram dei: ꝛ ad hoc pnecognitus. Qui sint enim credituri ꝛ qui nō sint crediturī: nouit deus. Qui sunt persueraturi in eo quod crediderunt: ꝛ qui sunt lapsuri nouit deus: ꝛ numerati sunt a deo: omnes futuri in vitam eternā: ꝛ nouit iam illuz populū distinctū. Et si ipse nouit ꝛ prophetas dedit nosse p spiritum suū: dedit ꝛ iohāni. Attendebat ergo iohānes: non oculo suo. Nam quantum ad ipsuz pertinet: terra est ꝛ de terra loquitur: sed in eo spūs gratia quam accepit a deo: vidit quēdam populuz impium infidelem: attendens illum in infidelitate sua ait. Testimoniū eius qui venit de celo nemo accepit. Quorum nemo? Eorum qui ad sinistrā futuri sunt. Eoū quibus dicetur. Jte in ignem eternū qui preparatus est diabolo ꝛ angelis eius. Qui ergo accipiunt: Illi qui ad dexteram futuri sunt: illi quibus dicetur. Uenite benedicti patris mei: percipite regnū quod vobis paratuz est ab origine mundi. Attēdit ergo in spiritu diuinionē: in genere autē humano cōmixtionem. Et quod nōdum locis separatum est: separauit itellectu/separauit cordis aspectu: ꝛ vidit duos populos: fideliū ꝛ infideliū. Attendite infideles et ait. Qui de celo venit: super omnes est: ꝛ quod vidit ꝛ audiuit hoc testatur. Et testimoniuz eius nemo accepit. Deinde tulit se a sinistra: et asperit ad dexteram: ꝛ secutus ait. Qui accepit testimoniuz eius signauit: qz deus verax est. Quid est signauit qz deus verax est: Nisi homo mendax est: ꝛ deus verax est. Quia nemo hominum potest dicere quod veritatis est: nisi illuminetur ab eo qui mentiri nō potest. Deus autem verax: christus autē deus. Uis probare: Accipe testimoniū eius ꝛ inuenies. Qui enim accepit testimoniuz eius signauit qz deus verax est. Quis ipse: Qui de celo venit et super omnes est. Deus verax est. Sed si nōdum illum intelligis deum: nondum accepisti testimonium eius. Accipe ꝛ signa. Presumēter intelligis. Definienter agnoscis: quia deus verax est. [Quē enim misit deus: verba dei loquitur]. Ipse est deus verax. Et misit illum deus. Deus misit deum. Junge ambos: vnus deus. Deus verax missus a deo. De singulis interroga: deus ꝛ de ambobus interroga deus. Sunt nō singuli deus/ꝛ ambo dij: sed singuli quiqz deus ꝛ ambo deus. Tanta enī ibi est charitas spīritussancti: vt de singulis cū interrogatur: deus tibi respondeaꝫ.

1. Cor. 1.

† Alia lra habet sup.

† Alia lra hz testat.

† Alia lra accipit.

Matth. xxv.

De trinitate cum interrogaꝝ: deus tibi respondeatur. Si enim spūs hominis qñ inheret deo/ vnus spūs est: ꝙtomagis filius adherēs patri: simul cū illo deus est. Audite alterum testimoniū. Nostis ꝙ multi crediderunt quādo omnia que habebant ad pedes apostolorū vendita posuerunt: vt distribueret vnicuiq; sicut opus erat. Et de illa cōgregatione sanctoꝝ quid dicit scriptura: Erat illis aia vna: ꝛ cor vnū in deum. Si charitas de tot animabꝰ fecit animaz vnam: ꝛ de tot cordibus fecit cor vnum: quāta est charitas inter patrem et filium: Maior vtiq; potest esse ꝙ inter illos homines quibus erat cor vnū ꝛ anima vna. Si ergo multoꝝ fratrum cor vnū ꝓpter charitatem: vna ꝛ multoꝝ fi atruz anima ꝓpter charitatē: deus pater ꝛ deꝰ filius dicturus est/ qz duo sunt. Si duo dū sunt: nō est summa charitas. Si enim hic tanta charitas est vt animā tuam ꝛ aiam amici tui vnam animaz faciat: quomō ibi non est vnus deus pater ꝛ filius. Absit vt hoc sentiat fides non ficta. Prorsus ꝙ tuz excellat charitas illa: hinc itelligite. Multe aie sunt multorū hominū ꝛ si se diligūt: vna alia est. Sz possunt dici multe anime: possunt dici ꝛ in hominibus: qz nō est tanta coniūctio. Ibi autem vnū deum licet dicas: duos aut tres nō licet vt dicas. Hinc tibi cōmendatur supereminētia ꝛ summitas charitatis: tanta vt maior esse non possit. Quē enim misit deus verba dei loquitur. Hoc vtiq; de christo dicebat: vt se ab illo distingueret. Quid enim ipsuz iohānem nōne deus misit: An non ipse dixit: missus sum ante eū: ꝛ qui me misit baptizare in aqua: Et de illo dictū est. Ecce mitto angelū meum: qui preparabit viā tuam ante te. Nonne ꝛ ipse verba dei loquit: de quo etiam dictū est quod sit amplius quā ꝓpheta: Si ergo ꝛ ipsuz deus misit ꝛ verba dei loquitur: qūo ad distinctionem de christo: eū dixisse dicimus: quē enim misit deus verba dei loquit. Sed vide qđ adiūgat. [Non eñ ad mensurā dat deus spiritum]. Quid est hoc. Nō enim ad mēsuraz dat deus spūm: Inuenimus qz ad mensuram dat deus spiritū. Audi aplm dicētez: ephe.iiij fm mensurā donationis xpi. Hominibus ad mensurā dat: vnico filio non dat ad mēsuram. Quomō hoibus ad mensurā: Alij quidē datur per spūm sermo sapientie: alij sermo scientie/ fm eūdez spūm. Alij fides in eodem spū: alij ꝓphetia: alij discretio spiritū: alij genera linguaꝝ: alij donatio curationū. Nūquid oēs apostoli: Nunqđ omnes ꝓphete: Nunquid omnes doctores: Nunqđ oēs virtutes: Numqđ oēs dona habent sanitatū: Nūquid oēs linguis loquūtur: Nunquid oēs interpretantur: Aliud habet ille: aliud ille. Et qđ hz ille nō habet ille. Mēsura est: diuisio quedam donoꝝ est. Ergo hoibus ad mensurā dat: ꝛ concordia ibi vnū corpus facit. Quomō aliud accipit manus vt operet: aliud oculus vt videat: aliud auris vt audiat: aliud pes vt ambulet. anima tñ vna est que agit omnia: in manu vt operet: in pede vt ambulet: in aure vt audiat: i oculo vt videat. Sic ergo etiā diuersa dona fideliuz tanq; membra ad mensurā vnicuiq; propriam distribuūt. Sed xps qui dat: non ad mēsurā accepit. Audi enim adhuc quid sequit: qz de filio dixerat: non enim ad mensurā dat deus spiritū. [Pater diligit filiuz: ꝛ omnia dedit in manu eius]. Et adiecit/ oia dedit in manu eius: vt nosses et hic qua distinctione dictū sit/ pater diligit filiuz. Quare enim pater nō diligit iohānez: ꝛ tamē non omnia dedit in manu eius. Pater non diligit paulū. Et tamen nō oia dedit in manu eius. Pater diligit filiuz: sed qūo pater filium: non qūo dñs seruum. Qūonyncum: non qūo adoptatuz. Itaq; omnia dedit in manu eius. Quid est oia: Ut tantus sit filius ꝙtus est pater. Ad equalitatez eñ sibi genuit eū: cui rapina non esset in forma dei esse equalē deo. Pater diligit filium: et oia dedit in manu eius. Ergo cum ad nos pater dignatus est mittere filiū: non putemus aliquid minus missum ꝙ est pr̄. Pater mittens filiū se alterutruz misit. Nāq; putantes adhuc discipuli: qz pater aliqđ maius est ꝙ filius: videtes carnem ꝛ non intelligētes diuinitatem. Direruūt ei. Domine ostende nobis patrem: ꝛ sufficit nobis. Tanq; si dicerēt: iam nouimus te: benedicimus te qz nouimꝰ te. Gratias eñ tibi agimꝰ qz ostendisti te nobis: sed patrem nōdū nouimus. Propterea cor nr̄m ardet ꝛ satagit ꝛcupiscentia quadā: sancti videndi patris tui q̄ te misit. Ꝛpm nobis ostēde: ꝛ nihil amplius a te desiderabimꝰ. Sufficit eñ nobis cum ille fuerit demōstratus: quo maior esse nō potest. Bona ꝛcupiscentia: bonū desideriuz: sed paruꝰ intellectus. Attēdens eñ ipse dñs iesus/ paruus magna querētes/ ꝛ seipsum maguū inter paruos/ paruū inter paruos: ait philippo qui hoc dixerat vni ex discipulis. Tanto tpe vobiscū suz: ꝛ nō cognouistis me philippe. Posset hec philippus rñdere. Cognouimꝰ te. Sed nunqđ diximus tibi ostēde nobis te: Te cognouimus: sed patrē querimus. Subiecit statī. Qui me videt: videt ꝛ ꝓpz- Jo.xiiij.

Qui ergo equalis patri missus est: ne eum estimemus ex infirmitate carnis: sed cogitemꝰ maiestatē indutā carne: nō oppressam carne. Manēs eñ deus apud patrē: apud hoies factꝰ est hō: vt tu per illuz qui apud te factus est hō fieres talis qualis capit deū. Nō enim homo potest capere deum. Videre poterat homo hominē: capere deū non poterat. Unde nō poterat cape deuz: qz oculū cordis vnde caperet nō habebat. Erat autē aliquid intus sanctum: ꝛ aliqđ foris sanū. Corporis oculos habebat sanos: cordis habebat saucios. Factꝰ est ille homo ad corporis oculū: vt credēdo eum q̄ videri corporaliꝝ potuit: curreres ad euz ipm videndū quē spūaliter videre non poterat. Tanto tpe vobiscum sum: ꝛ non cognouistis me philippe: Qui me videt: videt ꝛ patrē. Quare illi non illū videbant: Ecce videbāt illū: ꝛ patrē non videbāt. Videbāt carnez: sed maiestas latebat. Quod videbāt discipuli qui amauerūt: viderunt ꝛ iudei qui crucifixerunt. Intus ergo erat totus ille: ꝛ sic intus in carne: vt apud patrē maneret. Nō enim deseruit patrē: quādo venit ad carnē. Carnalis cognitio non capit qđ dico. Differat intellectum: ꝛ incipiat a fide. Audiat qđ sequtur. [Qui credit in filiū: hz vitam eternā. Qui aūt incredulus est filio nō videbit vitā: sed ira dei manet super eū]. Nō dixit ira dei veniet ad eū: sed ira dei manet super eū. Oēs qui nascūtur mortales: habēt secuz irā dei. Quā iram dei. Quā excepit primꝰ homo adam. Si eñ peccauit primꝰ hō: ꝛ audiuit: morte morieris: factꝰ est mortalis ille ꝛ cepimus nasci mortales cū ira dei nati sumꝰ. Unde inde filius nō habēs peccatuz ꝛ indutꝰ est carne: indutꝰ mortalitate ꝛ si ille nobiscuz cōmunicauit iram dei: nos pigri sumꝰ cuz illo cōicare gratiā dei. Qui ergo non vult cōmunicare filiuz: ira dei manet sup eum.

Ephe.ij Que ira dei? De qua dicit aplꝰ. Fuimus enim ꝛ nos natura filij ire sicut et ceteri. Omnes ergo filij ire: qz de maledicto mortis veniētes. Crede in xpm factum ꝓpter te mortalē: vt illum capias imortalē. Quādo ergo ceperis eius imortalitatez nec tu eris mortalis. Uiuebat: moriebaris: mortuus est vt vivas. Attulit gratiam dei: ꝙ abstulit iram dei. Deus bibit mortem: ne mors biberet hominem.

Tractatus.xv.

Ca.iij. [Ut ergo cognouit iesus qz audierunt pharisei qz iesus plures discipulos facit ꝛ baptizat ꝙ iohānes. (ꝙꝙ tamen iesus non baptizaret sz discipuli eiꝰ:

nit hora & nūc est: quando veri adoratores adorabunt patrē in spiritu & veritate. Nā & pater tales querit qui adorēt eū. Spūs est deus: & eos qui adorant eū in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: scio quia messias venit qui dicitur christ⁹. Cū ergo venerit: ille nobis annunciabit oia. Dicit ei iesus ego sum qui loquor tecū. Et continuo venerūt discipuli eius: & mirabātur q̄ cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris: aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo hydriā suā mulier & abiit in ciuitatē: & dicit illis hominibus: venite & videte hoiem qui dixit mihi omnia quecūq; feci. Nūquid ipse est christus: Exierūt de ciuitate & veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli dicētes. Rabbi manduca. Ille autē dixit eis. Ego cibum habeo māducare quē vos nescitis. Dicebāt ergo discipuli adinuicē. Nūquid aliquis attulit ei māducare: Dicit eis iesus. Meus cib⁹ est vt faciam voluntatē eius qui me misit: vt perficiam opus ei⁹. Nōne vos dicitis q̄ adhuc quattuor mēses sunt & messis venit: Ecce dico vobis: leuate oculos vestros & videte regiones: q̄ albe sunt iā ad messem. Et qui metit mercedē accipit & congregat fructū in vitam eternā: vt & q̄ seminat simul gaudeat & qui metit. In hoc enī est verbū verum: q̄ alius est qui seminat & alius est qui metit. Ego misi vos metere q̄ vos nō laborastis. Alii laborauerūt: & vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate aūt illa multi crediderūt in eū samaritanoꝝ ꝓpter verbū mulieris testimoniū phibētis q̄ dixit mihi oia q̄cūq; feci. Cū venissent ḡ ad eū samaritāi rogauerūt eū vt ibi maneret. Et māsit ibi duos dies & multo plures crediderūt ꝓpter sermonē ei⁹ & mulieri dicebāt: q̄ iā nō ꝓpter tuā loquelā credim⁹: ipsi enī audiuimus & scim⁹ q̄ hic est ꝙ saluator mundi.

A

Otum est nō rude est auribus charitatis vestre cuāgelistam iohannem velut aquilam volare altius caliginemq; terre transcēdere: & lucem veritatis firmioribus oculis intueri. Multa enim iam ex euangelio eius per ministeriū nostrum domino adiuuante tractata sunt. Ex ordine autem sequitur hec lectio que hodie recitata est. Ea que dicturus sum domine donāte sic audituri estis: vt magis recognoscatis q̄ discatis. Non ideo tamē pigra debet esse intentio: quia nō est cognitio: sed recognitio. Hoc lectum est & hanc lectionem tractandam suscepimus: gestamus in manibus quod dominus iesus ad puteum iacob: loquebatur cum samaritana muliere. Dicta enī ibi sunt magna mysteria: & magnarum similitudines rerum: pascentes animā esurientem: & reficientes languentem. [†Dominus autem hec cuꝫ audisset cognouisse phariseos q̄ plures discipulos faceret q̄ iohannes et plures baptizaret q̄ iesus non baptizaret sed discipuli eius: reliquit iudeam †terram & abiit iterum in galileā]. Hinc dicitur disputandum non est: ne imorantes in manifestis: angustias temporis patiamur ad obscura tractanda & aperienda. Utiq; dominus si sciret phariseos ita de se cognouisse quod plures discipulos faceret & quod plures baptizaret: vt hoc eis ad salutem valeret sequēdi eum vt et ipsi essent discipuli & ipsi vellent ab eo baptizari: magis non relinqueret iudeam terram: sed propter illos maneret ibi. Quia vero cognouit eoꝝ scientiā: simul cognouit & inuidētiam: quia non propterea didicerunt vt sequerētur: sed vt persequerentur: abūt inde. Poterat quidem ille & presens ab eis non teneri & nollet: non occidi si nollet: quia poterat & non nasci si nolet. Sed quia in omni re quā gessit vt homo: hominibus in se crediturīs prebebat exemplum quia vnusquisq; seruus dei nō peccat si cesserit in alium locum videns furorem persequētium se: aut querentiuꝫ in malum animā suam. Videretur autem ibi seruus dei peccare si faceret nisi in faciendo dominus precessisset. Fecit hoc ille magister bonus vt doceret: nō quod timeret. Fortassis etiaꝫ hoc moueat cur dictum sit: baptizabat ielus plures q̄ iohānes: & postea q̄ dictū est baptizabat: subiectum est: q̄q; iesus non baptizabat sed discipuli. Quid ergo: falsus dictū erat & correctum est cū additum est q̄q; iesus nō baptizabat sed discipuli eius: An vtrūq; verum est: quia iesus baptizabat & non baptizabat: Baptizabat enī quia ipse mundabat: non baptizabat q̄ non ipse tingebat. Ꝓcebebāt discipuli ministerium corporis prebebat ille adiutorium maiestatis. Quando enim cessaret a baptizando: quādo non cessat a mundādo: De quo dictum est ab eodem iohanne: per iohannis baptiste personā dicentis. Hic est qui baptizat. Ergo iesus adhuc baptizabat et quouisq; baptizādi sint q̄ baptizati sunt: iesus baptizat. Securus hō accedit ad inferiorem ministrū. Habet enim superiorez magistrū. Sed forte ait aliquis. Baptizabat quidē christus in spiritu non in corpore. Quasi vero alterius dono q̄q; illi⁹ quisq; etiam sacramēto corporalis & visibilis baptismatis imbuatur. Uis nosse quia ipse baptizat: non solum spiritu sed etiam aqua. Audi apostolum. Sicut christus inquit dilexit ecclesiam suam & seipsum tradidit pro ea mundans eam lauacro in verbo: vt exhiberet gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam: aut aliquid huiusmodi. Mundans eam. Unde: Lauacro aque in verbo. Quid est baptismum christi: Lauacrum aque in verbo: Tolle aquam: nō est baptismum. Tolle verbum: & non est baptismum. Jam enim his peractis: per que peruenit ad collocutionem cū illa muliere videamus. Que res stant plena mysterijs: & grauida sacramentis. [Oportebat autem inquit eum transire per †samariam. Uenit inquit in ciuitatem samarie que dicit sychar: iuxta predium quod dedit iacob filio suo ioseph. Erat† autem ibi fons iacob]. Puteꝰ erat. Sed omnis puteus fons: nō omnis fons puteus. Ubi ergo aqua de terra manat et vsui prebetur hauriētibus fons dicitur. Sed si in promptu et superficie sit: fons tm̄ dicitur. Si aūtem in alto & profundo sit: ita puteus vocatur vt fontis nomen non amittat. [Jesus †ergo fatigatus ex itinere sedebat: sic †super fontem. Hora erat quasi sexta]. Jam incipiunt mysteria. Non enim frustra fatigatur iesus: nō enim frustra fatigatur virtus dei. Non enim frustra fatigatur: per quem fatigati recreantur. Non enim frustra fatigatur: quo peserente fatigamur quo presente firmamur. Fatigatur tamen iesus: & fatigat ab itinere: & sedet: & iuxta puteum sedet: & hora sexta fatigatus sedet. Oia ista inuūt aliqd & indicare volunt aliqd: intentos facūt: vt pulsemus hortant. Ipse ergo aperiat & nobis & vobis: q̄ dignat⁹ est ita hortari vt diceret. Pulsate: et aperiet vobis. Tibi fatigatus est ab itinere iesus. Inuenimus aūt virtutem iesum: & inuenimus infirmū iesum: fortem & infirmum. Fortez q̄ in principio erat verbū: & verbum erat apud deum: & deus erat verbum. hoc erat in principio apud deū. Uis videre: q̄q; iste filius dei fortis sit: Omnia per ipsū facta sunt: & sine ipso factū est nihil: & sine labore facta sunt. Quid ergo illo fortiꝰ per quē sine labore facta sunt oia: Infirmū vis nosse: Uerbum caro factum est: & habitauit in nobis. Fortitudo xp̄i te creauit: ifirmitas christi te recreauit. Fortitudo xp̄i fecit vt quod nō erat esset: infirmitas christi fecit vt q̄ erat non periret. Cōdidit nos fortitudine sua: q̄fuit nos infirmitate sua. Nutrit ergo ipse infirmus ifirmos: tanq̄ gallina pullos suos. Huic enim se ifirmi fecit. Quotiens volui inquit ad hierm: congregare filios tuos sub alas tāq̄ gallina pullos suos: & noluisti. Videtis autez fratres: quēadmodum gallina infirmetur in pullis suis. Nulla em̄ alia anis quod sit mater agnoscit. Uidem⁹ nidificare passeres quoslibet ante oculos nostros: hyrūdines ciconias: colūbas quotidie videmus nidificare. Quas nisi q̄n in nidis videmus: parentes esse nō agnoscimus. Gallina ꝙ sic infirmatur in pullis suis: vt etiam si ipsi pulli non sequant & filios non videas: matrez tm̄ agnoscas. Ita sit alis demissis plumis hyspida voce rauca: oibus membris demissa & abiecta: vt quēadmodum dixi vt si etiam filios nō videas: matrem tm̄ intelligas. Sic ergo infirmꝰ iesus fatigatur ab itinere. Jter ipsi⁹ est caro: pro nobis assumpta. Quo enim iter hz quiquiq; est: q̄ nisi q̄q; est: Quo it: aut vnde it: Nisi q: non ad nos veniret: nisi formā vilibus carnis assumeret: Quia ergo venire ad nos eo modo dignatus est: vt infirma dei assumpta carne appareret: ipa carnis assumptio est iter ipsi⁹. Ideo fatigatus ab itinere: quid est aliud q̄q; fatigatus in carne: Infirmus in carne iesus: sed noli tu infirmari. Jn illius infirmitate tu fortis esto. Quia q̄ infirmū est deo: fortius est hominibus. Sub hac rez imagine adam qui erat forma futuri: prebuit nobis magnum indicium sacramenti: imo deus in illo prebuit. Nam & adam dormiens meruit accipere vxorē: & de costa eius facta est vxor: quomō christo in cruce dormiente futura erat ecclesia de latere eius: de latere scilicet dormientis: quia & de latere in cruce pendētis lancea percusso sacramēta ecclesiastica pro-

† Alia hz mediū.
† Alia hz ergo.
† Alia hz autem.
† Alia supra.

B

† Al. lit. vt ḡ cognouit iesus q̄ audiert pharisei q̄ iesus plures discipulos facit et baptizat q̄q; iohānes.

† Alia lra non hz terrā

Eph. v.

Joh. j.

Matth. xxiij.

j. Cor. j.

Universidad de Navarra Biblioteca

ſuxerūt. Sed quare hoc dicere voluit ſſes Quia infirmitas chriſti nos facit fortes. Magna ibi magno pcessit. Potuit deꝰ carnem detrahere homini vnde faceret feminam: et magis videtur quasi congruere potuisse. Fiebat eñ sexus infirmior: et magis de carne infirmitas fieri debuit q̄ de osse. Ossa eñ in carne firmiora sunt. Nō detrahit carnez vnde faceret mulierē: sed detraxit os. Et detracto osse formata est mulier et in locum ossis caro adimpleta est. Poterat pro osse os reddere: poterat ad faciēdam mulierem non costam sed carnem detrahere. Quid igitur significabat? Facta est mulier in costa tanq̄ fortis: factus est adam in carne tanq̄ infirmus. Chriſtꝰ est et ecclesia. Illius infirmitas: nostra est fortitudo. Quare ergo hora sexta? Qz etate seculi sexta. Computa in euangelio tanq̄ vnam horam: vnam etatem ab adam vsq̄ ad noe. Secundam a noe vsq̄ ad abraam. Tertiam ab abraam vsq̄ ad dauid. Quartam a dauid vsq̄ ad transmigrationez babylonis. Quintā a trāsmigratiōe babylōis vsq̄ ad baptismū iohānis. Inde sexta agitur. Quid miraris. Venit xp̄s: et hūliādo se venit: ad puteū fatigatꝰ venit: qz infirmaz carnem portauit. Hora sexta: qz etate seculi sexta. Ad puteuz: quia ad profunditatē huius habitationis nostre. Unde dicitur in psalmis. De pfundis clamaui ad te domine. Sedit. vt dixi quia humiliatus est.

†Alr. venit autē C [Et venit †mulier]. Forma ecclesie: nō iaz iustificate sed iustificande. Nam hoc ait sermo. Uenit ignara: inuenit eum: et agitur cum illa. Uideamus. Quid videamꝰ? Quare vēit mulier [de samaria haurire aquā] Samaritani ad iudeorum gentem nō pertinebant: alienigene fuerūt: quoꝝ vicinas terras incolerent. Longum est originē samaritanorum retexere: ne nos multa teneant et necessaria non loquamur. Sufficit ergo vt samaritanos inter alienigenas deputemus. Et ne hoc audacius me arbitremini dixisse q̄ verius. Audite dominū iesum: quid locutus sit de illo samaritano vno de decem leprosis quos mundauerat: qui solus rediit vt gratias ageret. Nonne decem mundati sunt: et nouem vbi sunt? Nō erat alius qui rediret et daret gloriaz deo nisi alienigena iste. Pertinet ad imaginem rei quod ab alienigenis venit ista mulier: que typum gerebat ecclesie. Uentura erat ecclesia de gentibus: alienigena non de genere iudeorum. Audiamꝰ ergo in illa nos et in illa agnoscamus nos: et in illa gratias deo agamus pro nobis. Illa enim figura erat non veritas: quia et ipsa premisit figurā et facta est veritas. Nam credidit in eū qui de illa figuram nobis pretendebat. Uenit: ergo haurire aquam. Simpliciter venerat haurire aquam: sicut solent vel viri vel femine. [Dicit ei iesus. Da mihi bibere. Discipuli eñ eius abierant in ciuitatez vt cibos emerent. Dicit ergo †mulier illa samaritana. Quomodo tu cum sis iudeus bibere a me poscis que sum mulier samaritana? Non eñ coutuntur iudei samaritanis]. Uidetis alienigenam. Omnino vasculis eorum iudei non vtebantur: et qz frequenter mulier secum vas culum vnde aquā hauriret: eo mirata est quia iudeus petebat ab ea bibere: quod nō solebant facere iudei. Ille autem qui bibere querebat fidē ipsius mulieris sitiebat. Denicz audi quis petat bibere. [Respondit iesus et dixit ei. Si scires donum dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere: tu forsitan petisses abeo et dedisset tibi aquam viuam]. Petit bibere et promittit bibere. Eget quasi accepturus: et affluit tanq̄ satiaturus. Si scires inquit donum dei. Donum dei est spiritussanctꝰ. Sed adhuc mulieri recte loquitur: et paulatim intrat cor. Fortassis iā docet. Quid eñ ista hortatione suauius et benignius. Si scires donum dei et scires qs est qui dicit tibi da mihi bibere: tu peteres et daret tibi aquam viuam. Hucusq̄ suspēdit. Uius aqua dicitur vulgo. illa q̄ de fonte exit. Illa eñ q̄ colligit de pluuia in lacunas aut cisternas: aqua viua non dicitur. Et si de fonte manauerit et in loco aliq̄ collecta steterit: nec ad se illud vnde manabat admiserit sz irrupto meatu tāq̄ a fontis tramite separata fuerit: non dicitur aq̄ viua. Sed illa aqua viua dicitur: que manās excipitur. Talis aqua erat in illo fonte. Quid ergo promittebat quod petebat. Tamen mulier suspēsa †ait. [Domine neqz in quo haurias habes: et puteus altus est]. Uidete quomodo intellexerit aquam viuam: aquam scilicet que erat in illo fonte. Tu mihi vis dare aquam viuam et ego fero vnde hauriam: et tu non fers. Aqua viua hic est quomō mihi daturus es. Aliud intelligens et carnaliter sapiens: quodam modo pulsat vt aperiat magister. Pulsabat ignorantia non studio. Adhuc miserā da nondum instruenda. Dicit aliquid euidentius dūs: de illa aqua viua. Dixerat eñ mulier. [Nunquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteuz et ipse ex eo bibit et filij eius et pecora eius?] De hac aqua viua dare mihi non potes: quomam hauritorium non habes: forte aliunde fontem promittis. Patre nostro meliora tes esse: qui hūc puteuz fodit: et ipse ex eo sitis est eo. Dñs ḡ dicat: qd dixerit aquaz viuam. [Respōdit iesus et dixit ei. Omnis qui †biberit ex hac aqua: sitiet iteruz. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternaz.] Apertius locutus est dominus fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Qui biberit de aqua ista nō sitiet in eternuz. Quid euidentius quia nō aquā visibilem sed inuisibilez ꝓmittebat? Quid euidentius quia non carnaliter sed spiritualiter loquebatur? Adhuc tamē ista mulier carnem sapit delectata est non sitire: et putabat hoc ſm carnē promissum sibi esse a domino. Quod quidē fiet: sed in resurrectione mortuōrū. Jam hoc volebat illa. Decerat eñ deus aliquando seruo suo helye: vt per quadraginta dies nec esuriret nec sitiret. Qui hoc potuit dare p quadraginta dies: non potuit dare semper? Suspirabat eñ illa nolens indigere nolēs laborare assidue venire ad illū fontē: onerari ponere quo indigētia suppleretur: et finito qō hauserat rursus redire cogebatur. Et quotidianus ei fuit iste labor: quia indigentia illa reficiebatur non extinguebatur. Delectata ergo tali munere: rogabat vt aquam ei viuam daret. Uerūtamen non ꝓteream quoniā dominus spiritualiter aliquid promittit. Quid est qui biberit de aqua hac sitiet iterum? Et verū est ſm hanc aquā. Et verū est fz qō significabat illa aqua. Etem aqua in puteo: voluptas seculi est in ꝓfunditate tenebrosa. Hic eā hauriūt homines: hydria cupiditatū. Cupiditate quippe proni submittūtur vt ad voluptatē hanstā de ꝓfundo ꝓueniant. et fruunt voluptate precedente et premissa cupiditate. Nā qui nō ꝓmiserit cupiditatez: peruenire non pōt ad voluptatē. Pone ergo hydriā cupiditatez et aquā de ꝓfundo voluptatē. Cū peruenerit quisq̄ ad voluptatē seculi huius: cibus est: potus est: lauach̄ū est: spectaculuz est: ebrietas est. Nunqd nō iterū sitiet? Ergo de hac aqua q̄ biberit itez inquit sitiet. Si autē acceperit a me aquā: non sitiet in eternū. Satiabimur inquit in bonis domꝰ tue. De qua ergo aqua daturus est: nisi de illa aqua de qua dictū est: apud te est fons vite. Nā quō sitient qui inebriabunt abyberta te domus tue? Promittebat ergo saginam quandā et satietatē spūssancti: et illa nōdū intelligebat. Et nō intelligens: qd rñdebat [Dixit ad euz mulier. Dñe da mihi hanc aquā vt non sitiā: neqz veniā †huc haurire. Ad laborē indigentia cogebat: et laborem infirmitas recusabat. Utinā audiret: venite ad me oēs qui laboratis et oneratis estis: et ego vos reficiaz. Hoc eñ ei dicebat iesus vt iam non laboraret: sed illa nondū intelligebat. Denicz volens vt intelligeret [Dicit ei iesus. Uade voca virum tuum: et veni huc.] Quid est: voca virum tuum et veni huc? Per virū suū ei volebat aquā illaz dare. An quia intelligebat: per virum suā eam volebat docere? Forte quomō ait apostolus de mulieribꝰ: si quid autē discere volunt domi viros suos interrogent. Sed ibi dicit: domi viros suos interrogent: vbi nō est iesus: qui doceat. Denicz dicitur mulieribꝰ quas prohibebat apostolus loqui in ecclesia. Cum vero ipse dñs aderat: et ꝑsona presenti loquebatur: quid opus erat vt per virum eius ei loqueret? Nunquid per virum suum loquebatur marie sedenti ad pedes suos et excipienti verbū suuz: quando martha circa multum ministeriū etiā de sororis felicitate occupatissima murmurauit? Ergo fratres mei audiamꝰ et intelligamꝰ quod ait dominus voca virum tuum mulieri. Forte eñ et anime nostre dicit voca virum tuū. Queramus et de viro aie. Cur iaz non ipse dñs vir aie verus est? Assit intellectus: quō qō dicturi sumus vt capiat: et ipse intellectꝰ erit fortasse vir anime. Uidens ergo iesus qz mulier non intelligebat. Ideo eñ nescis qō dico: qz intellectus tuus non adest. Loquor ego ſm spīm: tu autē ſm carnē. Que loquor nec ad voluptatē auriū pertinent: nec ad oculos: nec ad olfactum: nec ad gustū: nec ad tactum. Mente sola capiunt: intellectu solo hauriunt. Ille intellectus non tibi adest quomodo capis qō dico. Uoca virum tuū: presenta intellectum tuum. Quid est eñ aiam habere? Nō est magnum. Haz et pecus habet. Unde tu melior? Quia intellectum habes qō pecus non habet. Quid est ergo voca virum tuū? Non me capis: nō me intelligis. De dono dei tibi loquor: tu autez ſm carnē cogitas: ſm carnē sitire non vis: ego spīm alloquor. Absens est intellectus tuꝰ: voca virū tuū. Nolite fieri sicut equus et mulus: in quibꝰ non est intellectus. Ergo fratres mei animam habere et intellectum nō habere: hoc est non adhibere: nec ſm intellectum viuere: bestialis est vita. Est eñ in nobis quoddam bestiale quo in carne viuimus: sed intellectu regendū est. Motus eñ anime ſm carnem se mouentis: et in delitias carnales immoderate defluere cupientis: regit de super intellectus. Qui debet dici vir: qui regit an qui regit? Proculdubio cū ordinata

†Alr. ei.

† Alia littera habet ex aq̄

† Alia dicit aūt D

† Terꝰ hz dicit ei mier. † Pter mutatur iste ter. Uñ hz habes aquā viuam.

ꝑs.xxxi.

Universidad de Sevilla Biblioteca

vita est: intellectꝰ aīam regit ad ipsam animaz pertinens. Non cm aliquid aliud est ꝙ anima. Sed aliquid anime est intellectus. Quomodo non aliquid aliud ꝙ caro est oculus: sed aliquid carnis est oculus: Cum autem aliquid carnis sit oculus: cetera tm mēbra carnalia luce perfundi possunt: lucem sentire non possunt: solus ea oculus et perfunditur et perfruitur. Sic in anima nostra quidda est quod intellectus vocatur. Hoc ipsum anime quod intellectus et mens dicitur: illuminatur luce superiore. Ja superior illa lux qua mēs illuminatur humana: deus est. Erat enim verū lumen: qđ illuminat omnē hoiem venientem in hunc mundum. Talis lux christus erat: talis lux cum muliere loquebatur. Et in illa intellectus non aderat qui illa luce illuminaretur: nec tantuz perfunderetur verumetiam frueretur. Ego dominus tanꝙ diceret: illustrare volo et nō adest quem. Voca inquit virum tuum: adhibe intellectum per quem docearis: quo regaris. Ergo constitue animam excepto intellectu tanꝙ feminam: intellectum autez habere tanꝙ virum. Sed iste vir non bene regit feminam suam: nisi cum a superiore regitur. Caput enim mulieris vir: caput autem viri christus. Loquebatur caput vir cum femina: et non erat vir. Et tanꝙ diceret dominus: adhibe caput tuum: vt ille suscipiat caput suum: ergo voca virum tuum et veni huc: id est adesto presens esto Uelut enim absens es: dum non intelligis presentis vocem veritatis. Presens esto: ꝫ noli sola: cum viro tuo adesto. Et adhuc illa nondum aduocato illo viro non intelligit: adhuc carnem sapit: absens est enim vir. [† Non habeo inquit virum] Et dominus sequitur: et mysteria loquitur. Je telligas reuera istam mulierem non habuisse tunc virum: sed vtebatur nescio quo non legitimo viro: adultero magis ꝙ viro Et† dominus ei. [Bene dixisti: quia nō habeo virum.] Unde ergo tu dixisti voca virum tuum. Et audi quia bene nouit dominus non eam habere virum: dicit ei ꝛc. ne forte putaret ideo dixisse dominum: bene dixisti qz nō habeo virum: quod hoc a muliere didicerit: non quod ipse istud diuinitate cognouerit: audi aliquid quod non dixisti. [Quinq enim viros habuisti: et] istū quem habes non est vir tuus. Hoc vere dixisti.] Iterum cogit de istis quinq viris subtilius aliquid perscrutari. Multi quippe intellexerunt non quidem absurde nec vsq quaqz improbabiliter: quinq viros mulieris h̄ntis quinq libros moysi. Utebatur enim eis samaritani: et sub eadem lege erant. Nam inde illis et circumcisio inerat. Sed quomodo angustat nos quod sequitur: et nunc quem habes non est vir tuus videtur mihi facilius nos posse accipere quinq viros priores anime: quinq sensus corporis esse. Quando enim quisq nascitur: ante ꝙ vti possit mente atq ratione: non regitur nisi sensibus carnis. Anima in puero paruo: quod auditur: quod videtur: quod olet: quod sapit: quod tactu sentitur: hoc appetit aut fugit. Appetit quicquid mulcet: fugit quicquid offendit. Hos enim quinq sensus mulcet voluptas: offendit dolor. Sōm hos quinq sensus tanꝙ quinq viros: prius vult anima: qz istis regitur. Quare autem viri dicti sunt? Qz legitimi. Adeo quippe facti: et adeo donati anime. Infirma est hec que istis quinq sensibus regitur: et sub istis quinq viris agit. At vbi venerit ad annos excrescende rationis: si eam fuscepit optima disciplina et doctrina sapientie: quinq illis viris ad regendum non succedit: nisi vir verus legitimus et illis melior: et qui melius regat: et qui ad eternitatē regat: ad eternitatem excolat: ad eternitatē instruat. Naz isti quinq sensus non ad eternitatem nos regunt: sed ad ista temporalia vel appetenda vt fugienda. Ubi vero intellectus sapiētia imbutus regere ceperit animam: scit iā non soluz fugere foueam et ambulare in eā li quod oculi ostendunt animę infirmę: nec tantum canoras voces suauiter audire dissonasq repellere: vel blandis odoribꝰ delectari: putoreſq respuere: aut dulcedine capi: aut amaritudine offendi: aut lenibus mulceri et asperis ledi. Ista em oia infirme aie sunt necessaria. Quid ꝙ reguinis adhibetur per illum intellectum? Non alba et nigra discreturus est: sed iusta et iniusta. bona et mala: vtilia et inutilia: castitatem et impudicitiaz: hanc et illam: illā vt ames istam vt viteꝛ: charitatē et odium: vt diligat charitatem et viteꝛ odiū in hac vt sit: in illo vt nō sit. Hic vir qnq illis viris in ista muliere non succesſerat. Ubi em nō succedit ille: error dñatur. Naz cū ceperit alia capax esse rationis aut a sapiente mēte regitur: aut ab errore. Sed error nō regit ꝫ perdit. Post istos ergo quinq sensus mulier illa adhuc errabat: et error eam ventilabat. Error autem iste non erat legitimꝰ vir sed adulter. Jdeo ei dominus ait. Bene dixisti: quia non habeo virum. Quinq em viros habuisti. Quinq te sensus carnis primo reperunt: venisti ad etatem vtende rationis nec ad sapientiā peruenisti: ꝫ in errorē incidisti. Ergo post illos quinq viros iste quē habes non est tuus vir. Et ōd erat si vir nō erat nisi adulter? Uoca inq. Uoca itaq nō adulterū sed virū tuū: vt intelleꝛu me capias: non errore de me aliqđ falsum sapias. Adhuc enim errabat mulier q̄ aquā illā cogitabat: cum iā dñs de spūsctō loqueret. Quare errabat nisi qz adulteruz nō virū habebat? Tolle ergo istū a adulterū q̄ te corrūpit: et voca virū tuū. Uoca et veni: vt intelligas me. [Dicit ei mulier. Dñe † vt video ꝓpheta es tu.] Tūc cepit venire vir nōdum plene venit: ꝓphetā dñs ostendebat. Erat quidē et propheta. Nā de ipso ait. Nō est ꝓpheta sine honore: nisi in patria sua. Jtē de illo dictū ē ad moysen. Prophetam eis suscitabo de fratribꝰ eorū: similem tui. Similē. s. ad formā carnis: non ad eminentiā maiestatis? Ergo inuenimus dñm iesum dictū propheta. Proinde non multū errat mulier ista. Uideo inquit qz ꝓpheta es tu. Incipit vocare virū: adulterū excludere. Uideo qz ꝓpheta es tu: incipit quere quod illā solet mouere. Contētio quippe fuerat iter samaritanos et iudeos: quia iudei in tēplo a salomone edificato adorabāt deū. Samaritani longe inde positi nō in eo adorabāt. Et iudei meliores se esse iactabant quia in templo adorabant deum. Non em contuntur iudei samaritanis: qz dicebant eis. Quomō vos iactatis et ideo vos meliores nobis esse perhibetis: qz templum habetis qđ nos non habemus? Nūquid patres nostri qui deo placuerūt in illo templo adorauerunt? Nonne in monte isto adorauerunt vbi nos sumus? Melius ergo nos inquiunt in hoc monte deū rogamus: vbi patres nostri adorauerunt. Contendebant vtiq ignari quia virum non habentes: illi pro tēplo: illi pro monte instabāt aduersus inuicē. Dñs tamen modo ꝺ docet mulierē: tanꝙ cuius vir ceperat presens esse. [Dicit ei iesus. Mulier crede mihi.] Uenit em hora sicut dictū ē in cātic cātico: veniet et ptransiet. Ab initio fidei veniet vt pertranseat et pertransire nō potest nisi ab initio fidei. Merito etiaz presente viro: audit mulier crede mihi. Jam enim est in te qui credat quia presens est virtus Cepisti adesse intellectu quādo me ꝓpheta appellasti. Mulier crede mihi: quia nisi crediderit is non intelligetis. Ergo mulier crede mihi: [quia venit hora: quando neqz in monte hoc neqz in hierosolymis adorabitis patrem. Uos adoratis qđ nescitis: nos adoramꝰ qđ scimꝰ: qz salus ex iudeis est. Sed † venit hora.] Quādo? [Et nunc est.] Que ergo hora? [Qñ veri adoratores adorabunt patrē: in spū et veritate.] Non in monte isto: non in tēplo isto: sed in spū et veritate. [Nā et pater tales querit q̄ adorent eū.] Quare pater tales querit q̄ adorent eū non in monte nō in tēplo: sed in spiritu et veritate? [Spūs est deus.] Si corpus esset deꝰ oportebat eū adorari in monte qz corporeus mons. Oportebat eū adorari in templo: quia corporeuz est tēplum. Spiritus est deus: [et eos qui adorant euz in spiritu et veritate oportet adorare.] Audiuimus et manifestū est: foris eramus: intro missi sumus. O si inuenirē diceebas mōtem aliquē altū et solitariū. Credo em quia in alto est deus: magis me exaudit in alto Quia in mōte es: propinquū te deo putas et cito te exaudiri: quasi de proximo clamā tē. In excelsis habitat: ꝫ humilia respicit. Prope est dominus. Quibus? Forte altis vis quis obtrinerunt coz. Mira res est: et in altis habitat et humilibus propinquat. Humilia respicit: excelsa autez a longe cognoscit. Superbos longe videt: eo illis minus propinquat: quo sibi videtur altiores. Querebas ergo montē: descende vt attingas. Si ascendere vis ascende: noli montē querere. Ascēsiones inquit in corde eiꝰ. Hoc psalmus dicit: in cōualle plorationis. Conuallis em humilitatē habet: ergo intrage totū. Et si forte queris aliquē locū altū locum sanctū: intus exhibe te templū deo. Templum em dei sanctum est: quod estis vos. Jn tēplo vis orare: in te ora. Sed priō esto templū dei quia ille in tēplo suo exaudiet orantē. Uenit ergo hora et nūc est: qñ veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nos adoramus quod scimus: vos adoratis quod nescitis: quoniaz salus ex iſrl est. Multum dedit iudeis. Sz noli istos reprobos accipere. Paretē illuz accipere cui adiunctus est alius: vt pacati in lapide angulari quod est christus copularentur. Unus em paries a iudeis: vnus a gentibus. Longe a se isti parietes: sed do nec in euangelio coniungātur. Alienigene autem hospites erant et peregrini a testamento dei. Scōm hoc ergo dictuz est: nos adoramus qđ scimus. Ex persona quidez iudeorū dictū est: ꝫ nō omniū iudeoz. Nō reproborum iudeorū sed de quibus fuerāt apostoli: quales fuerunt prophete: quales fuerūt illi oēs sancti qui oia sua vendiderunt: et precia rerum suarū ad pedes apostolorū posuerunt. Non enim repulit deus plebem suā quā presciuit. Audiuit hoc mulier ista et addidit. Jaz dudū ꝓphetā dixerat. Uidit talia dicere euz cū quo loquebat que iam plus essent ꝙ prophetā: et quid re

j.Co. xj.

† Textꝰ habet respōdit ei mulier et dixit.

† Textꝰ habet dicit ei ies

† Alis nunc.

† Alis vi deo qz.

Deuter. xviij.

Psalmo cxxxviij

j.Co. iij.

† Alis venit.

Universidad de Sevilla Biblioteca

spōdit videte. [Dicit ei mulier. Scio quia messias venit q̄ dicitur xp̄s. Cū ergo venerit: ille oīa nobis † demōstrabit]. Quid est hoc: Modo inquit de templo contēpto cōtendunt iudei: ⁊ nos de monte cōtendim⁹ Cum ille venerit et montē contēnet ⁊ templum euertet: docebit nos iste omnia vt in spū ⁊ veritate nouerimus adorare. Sciebat enim quis eā posset docere: sed iaz docentem nōdum agnoscebat. Jam ergo digna erat cui manifestaret. Messias aūt vn eius est: vnct⁹ grece christus est: hebraice messias est. Uñ et punice/messe dr vnge. Cognate puippe sunt lingue iste ⁊ vicine hebraica punica et syra. Ergo dicit ei mulier. Scio q̄ messias venit: q̄ dicitur christ⁹ Cum ergo venerit: ille nobis annunciabit oīa. [Dicit ei iesus. Ego sum q̄ loquor tecū Uocauit ergo virū suū. Factus est vir eius caput mulieris: factus est christus caput viri. Jam mulier ordinatur in fide: ⁊ regit benevictura. Postea q̄ audiuit hoc: ego sū qui loquor tecum. Jam vltra quid diceret quando dominus iesus manifestari se voluit mulieri cui dixerat crede mihi. [Et cōtinuo venerunt discipuli eius et mirabant quia cum muliere loquebatur]: quia querebat perditam qui venerat querere quod perierat. Hoc enim illi mirabantur: bonuz enim mirabantur: non malum suspicabantur. [Nemo tamen dixit quid queris aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo mulier hydriam suam.] Mulier audito: ego sum qui loquor tecum: et recepto in corde christo domino: quid faceret nisi iam hydriam dimitteret et euāgelizare curreret. Proiecit cupiditatem: ⁊ ꝑpauit annūcia re veritatem. Discāt q̄ volūt euangelizare ⁊ proiciant hydriam ad putcum. Recordamini q̄d supertus dixerim de hydriis vas erat vnde aqua hauriebatur. Greco nomine appellatur hydria: quomodo grece hydor aqua dicitur: tanq̄ si aquarium diceretur. Proiecit ergo hydriam suam: q̄ iam nō vsui sed oneri fuit. Aquida quippe desiderabat aqua illa satiari: ⁊ vt nuncia ret christus onere abiecto. [† Cucurrit ad ciuitatem ⁊ dicit illis hoib⁹. Uenite ⁊ vide te hominē q̄ dixit mihi omnia quecūq̄ feci]. Pedetentim: ne illi quasi irascerentur ⁊ persequerentur. Uenite ⁊ videte hoiem: q̄ dixit mihi oia quecūq̄ feci. [Nūq̄d † non ipe est christus: Exierūt † de ciuitate: ⁊ veniebant ad eū †. Et rogabant eū discipuli dicētes. Rabbi manduca]. Jerāt em̄ emere cibos ⁊ venerant. [Ille aūt dixit †. Ego habeo cibum manducare: quē vos nō † scitis. Dicebāt ḡ discipuli ad inuicē. Nūq̄d aliq̄s attulit ei manducare]: ⁊ Quid mirum si mulier illa nō intelligebat aquā: Ecce discipuli non intelligūt escā. Audiuit aūt cogitationes illorū ⁊ iaz instruit vt magister nō p cirūstum sicut ⁊ illā cuius adhuc virū requirebat: sed iam aperte. [† Meus inq̄t cibus est: vt faciam voluntatem eius qui misit me]. † Ergo ⁊ potus ipse erat in mu liere vt faceret voluntatem eius qui misserat eum. Ideo dicebat: sitio: da mihi bibere scilicet vt fidem in ea operaretur ⁊ fidē eius biberet: ⁊ eam in corp⁹ suū traficeret. Corp⁹ em̄ eius ecclesia: ergo ipse est inquit cibus meus: vt faciē voluntatem eius qui mⁱsit me. Nōne vos dicitis q̄ adhuc quattuor menses sunt: ⁊ messis venit: In opus feruebat: ⁊ oparios mittere: disponebat vos quattuor menses computatis ad messem: ego vobis aīa messem albā ⁊ paratam ostendo. [Ecce dico vobis. Leuate oculos vestros ⁊ videte: † qz iaz albe sunt regiones ad messem]. Ergo messores mittsurus est. [† In hoc em̄ verbum verum: qz alⁱ⁹ est qui metit: alius est qui seminat: vt qui seminat simul gaudeat et qui metit. Ego misi vos metere: quod vos non laborastis. Alij laborauerant: ⁊ vos in † laborem eor⁹ introistis. Quid ergo ⁊ Messores misit nō seminatores. Quo messores? Ubi iam alij laborauerūt. Nā vbi iā laboratū est vtiq̄ seminatū erat: ⁊ q̄ seminatū erat iam maturatum factū erat: falcē ⁊ triturā desiderabat. Quo ergo erant messores mittendi: Ubi iam ꝑphete p̄dicauerāt: ipi em̄ seminatores. Nam stipsi nō seminatores vnde ad illam mulierem puenerat: scio q̄ messias venit: Jam ista mulier fructⁱ⁹ maturus erat: et erant albe messes et falcem querebant. Misi vos quoq̄ metere q̄ non seminastis. Alij seminauerunt ⁊ vos in laborem eorum introistis. Qui laborauerūt: Ipse abraem ysaac iacob. Legite labores eorum. In omnibus laboribus eorum prophetia christi: ⁊ iō semi[illegible]tores. Moyses ⁊ ceteri patriache et omnes prophete: quāta pertulerunt in illo frigore quando seminabant. Ergo iam in iudea messis parata erat. Merito ibi tanq̄ matura leges fuit: quando tot hominum milia: precia rerum suarum afferebant: et ad pedes apostolorum ponentes expeditis humeris a farcinis secularibus: christum dominum sequebātur. Uere matura messis. Quid inde facū est. Me ipa messe electa sunt pauca grana ⁊ seminauerⁱ orbē terraz: ⁊ surget alia messis q̄ in fine scī metēda ē. De ista messe dr Qui seminat in lachymis in gaudio metet. Ad istā ḡ messez: nō agēs sed angelis

† Terr⁹ habet di tit eis le sus.

† Nōp⁹ nitur hic iste terr⁹ vt pficiā opus ei⁹

Alia litera non habz hec verba. † Alis ḡ ad illū.

† alis ibi

† Alia ita nō hz nos.

† Alis re gōes qz albe sunt iam.

† Hic trāsluit il le text⁹ ⁊ qui mercede acc pit ⁊ congregat fructum in vitam eternaz: post quē sequit in alia ira: vt et qui seminat sil gaudeat ⁊ q̄ met.

† Alis la bores.

† Alis et sic ipi i ciuitatē.

† Alia dr. nō habet nō.

† Alis ḡ † Alis interea.

† Alr. eis

† Alis ne scitis.

mittenť. Messores inquit angeli sunt. Ista ergo messis crescit inter zizaniam: et expectat purgari in fine. Illa vero messis iam matura erat quo pr⁹ missi sunt discipuli: vbi prophete laborauerunt. Sed tamē fratres videte q̄d dictū sit. Simul gaudeat: ⁊ qui seminat ⁊ qui metet. Disparis rpis labores habuerunt apostoli ⁊ pphete: ſz gaudio pariter perfruenť. Mercedē simul accepturi sunt vitā eternā. [Ex ciuitate aūt illa multi crediderūt in eū sameritani propter sermonē eius non ꝑpter verbū mulieris testimoniuz phibētis: q: dixit mihi oia q̄cūq̄ feci. Cū venissent † ad eū samaritani rogauerunt vt † apud eos manerē: ⁊ mansit ibi duos dies. Et multo plures credidē rūt ꝑpter sermonē ei⁹. Et mulieri dicebāt q: nō ꝑpter tuā loquelā credimus: ipi em̄ † nos audiuim⁹ ⁊ scim⁹: q: hic ēvere saluator mūdi.] Et hoc paululū a iaduertēdū est q: lectio terminata est. Mulier prima nunciauit ⁊ ad mulieris testimoniū credidēť samaritani: ⁊ rogauerūt eum vt apud eos maneret: ⁊ mānsit ibi biduo: ⁊ plures crediderūt. Et cū credidissent dicebant mulieri. Non iam ꝑpter tuū loquelā tuū credimus: sed ipi cognouim⁹ et scim⁹ q: hic est vere saluator mūdi. Primo p famā: postea p presentiaz. Sic agit hodie cū eis qui foris sūt ⁊ nōdū sūt christiani: xp̄s nunciať p xp̄ianos amicos: tāq̄ illa mulier: hoc est ecclesia annūciante. Ad xp̄m veniūt: credunt per istā famā: manet apd eos biduo: hoc est dat illis duo p̄cepta charitat⁹: ⁊ multo plures ⁊ firmi⁹ credūt: quō vere ipe est saluator mūdi.

Tractatus.xvj.

Post duos autē dies exīt inde et abiit in galileā: ipe em̄ iesus testimonū phibuit: q: ꝑpheta in sua patria honorē nō hz. Cum ergo venisset in galileā exceperūt eū galilei. Cū oīa vidissent q̄ fecerat hierosolymis in die festo. Et ipi em̄ venerant ad dē festū. Uenit ergo iteruz in chana galilee vbi fecit aquā vinum. Et erat q̄ dam regulus cuius filius infirmabatur capharnaum. Hic cum audisset: quia Jesus adueniret a iudea in galileam abiit ad eum: ⁊ rogabat eum: vt descenderet ⁊ sanaret filium eius Incipiebat em̄ mori. Dixit ergo Jesus ad eum. Nisi signa ⁊ prodigia videritis non creditis. Dicit ad euz regulus. Domine: descende priusq̄ moriatur filⁱ⁹ meus. Dicit ei iesus. Uade filⁱ⁹ tuus viuit. Credidit hō sermoni quem dixit ei Jesus ⁊ ibat. Jā aūt eo descendente serui occurrerūt ei et nūciauerūt dicentes: q: filⁱ⁹ ei⁹ viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit ⁊ dixerunt ei qz heri hora septima: reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora i qua dixit ei iesus filius tuus viuit. Et credidit ipse et domus eius tota: hoc iterum secundum signum fecit iesus cuz venisset a iudea in galileam.

A ꝑtermittitur hic text⁹ post duos autez dies exūt inde ⁊ abiit in galileaz.

Odierna euangelij lectio hesterne diei sequitur lectionem: que ad disputādum nobis ꝑponitur. In qua quidē sensus nō sunt iste. inuestigatione difficiles: sed digni predicatione: digni admiratione ⁊ laudatiōe. Proinde locum istum euangelij cum cōmendatiōe cō uertit inde ⁊ memoremus: potiusq̄ cū difficultate tractemus. Abiit em̄ iesus post biduū q̄ fecerat in samaria in galileā: vbi nutrit⁹ erat. Secutus autē euangelista ait. [Ipse enim iesus testimoniū perhibuit: q: ꝑpheta in † patria sua honorē nō hz. [Non propterea post biduū de samaria discessit iesus: quia honorē in samaria nō habebat. Nō em̄ samaria patria ipsius erat ſz galilea. Cū ergo ista deseruisset tam cito ⁊ ad galileā venisset vbi nutrit⁹ erat sicut testať q: ꝑpheta in patria sua honorē nō hz. Magis videre attestari potuisse q: ꝑpheta in patria sua honorē nō hz: si cōtēneret ꝑsere in galileā: ⁊ in samaria remānisset. Intēdat ergo charitas vra insinuatū nobis nō modicū sacramētū: suggerente dño ⁊ donāte q̄ loquar. Questionē ꝑpositā cognouistis: solutionē eius exārite. Sed repetam⁹ ꝑpositionē: vt solutionē desiderabilē faciamus. Mouet nos cur euāgelista dixerit: ipse em̄ iesus testimoniuz phibuit: q̄ propheta in patria sua honorē nō hz. Hoc cōmoti rete ramus verba supiora: vt inueniamus cur hoc euāgelista dicere voluerit. Et inuenimus superiora verba ei⁹ ita narrantis: quomodo post biduz ꝑfectus est de samaria in galileā. Propter hoc ergo dixisti o euangelista testimoniū phibuisse iesum: q̄ propheta in patria sua honorez non haberet: q: post biduum reliquit samariā ⁊ ꝑperauit venire in galileam. Immo ꝓ quasi vi-

† Alr. sua patria.

deo: mihi congruẽtius intelligere: qz ſi homo tem in patria ſua chriſtus nõ haberet: nõ ad eas ꝛ relicta ſamaria feſtinaret. Sed niſi fallor: immo qz verũ eſt et nõ fallor: melius eſt ꝗs ego vidit euãgeliſta: q̃d diceret: melius me veritatẽ videbat q̃ eã de pectore dñi bibebat. Ipſe eſt eñ iohannes euãgeliſta ꝙ inter oẽs diſcipulos ſup pectꝰ dñi diſcũbebat: ꝛ quem dñs charitatẽ debebens omnibus tñ pre ceteris diligebat: ergo ille falleretur: ꝛ ego recta ſentirem. Immo ſi pie ſapio: obedienter audiaz quod dixit: vt merear ſentire quod ſenſit. Accipite itaqꝫ chariſſimi quid hic ſentiam ſine preiudicio: ſi vos melius aliq̃d ſenſeritis. Magiſtrum enim vnum omnes habemus: ⁊ in vna ſchola condiſcipuli ſumꝰ. Hoc ego ſentio: et videte ſi non aut verum eſt/aut propinquat veritati quod ſentio. In ſamaria biduum fecit: ⁊ crediderunt in eum ſamaritani. Tot dies in galilea fecit: et non in eum crediderunt galilei. Reteritevel recolite memoria: heſterni diei ⁊ lectionez ⁊ ſermonem. Venit in ſamaria vbi primo eum mulier illa predicauerat cum qua ad puteum iacob locutus eſt magna myſteria: eo viſo ſamaritani et audito crediderũt in eum propter verbum mulieris: ⁊ firmius crediderunt propter verbum eius et plures crediderunt ſicut ſcriptuz eſt ibi facto biduo. Quo numero dierum myſtice commendatus eſt duorum numerus precepto rum: in quibus duobus preceptis tota lex pendet ⁊ prophete ſicut heſterno die commendaſſe meminiſtis. † Pergit in galileaz ⁊ venit in ciuitatem chana galilee: vbi de aqua vinum fecit. Ibi autem quãdo aquã in vinum conuertit/ſicut ſcribit iohannes ipſe: crediderunt in euz diſcipuli eius: ⁊ vtiqꝫ plena erat domus turbis conuiuantiũ. Factum eſt tam magnum miraculuz: ⁊ nõ in eũ crediderunt niſi diſcipuli eius. Hanc ciuitatem galilee modo repetiuit. [† Ecce quidaz regulus cuius filius infirmabatur venit ad eũ: et rogare cepit vt deſcẽderet] ad illam ciuitatẽ vel domum. [⁊ ſanaret filiã eius. Incipiebat eñ inquit mori.] Qui rogabat non credebat. Quid a me expectas audire: Dñm interroga: quid de illo loquꝫ ſenſerit. Rogatus enim talia reſpondit. [Niſi ſigna ⁊ prodigia videritis non credi tis.] Argmt hominez in fide tepidum/aut nõ obſer frigidum: aut omnino nullius fidei: ſed tenere cupientem de ſanitate filij ſui qualis eſſet chriſtus: ⁊ quis eſſet: quantum poſſet Verba enim rogantis audiumus: cor diſfidentis non vidimus. Sed ille pronunciauit qui ⁊ verba audiuit ⁊ cor inſpexit. Deniqꝫ ipſe euangeliſta teſtimonio narrationis ſue oſtendit quia nondum crediderat: qui venire ad domũ ſuam dñm cupiebat: ad ſanandũ filiũ eius. Naz poſtea q̃s ei nũciatum eſt ſanũ eſſe filium eiꝰ: ⁊ inuenit ea hora ſanatum. [Qua hora dñs dixerat va de filius tuus viuit: et credidit inquit ipſe ⁊ domꝰ eius tota.] Si g̃ ꝓpterea credidit ipſe ⁊ domꝰ eiꝰ tota qz nunciatũ eſt ei qz filius eius ſanus eſſet: ⁊ cõparauit hora nũciantiũ hore prenũciantis: qñ rogabat nõ dũ credebat. Samaritani nullũ ſignũ expectauerũt: verbo eius tãtummodo crediderant. Viues aũt eius meruerũt audire: niſi ſigna & prodigia videritis non creditis. Et ibi tñ facto tanto miraculo: nõ credidit niſi ipſe ⁊ domus eius. Ad ſolum ſermonem crediderũt plures ſamaritani: ad illud miraculum ſola illa doꝰ credidit vbi factũ eſt. Quid igitur fratres: quid nobis cõmẽdat dñs: Tunc galilea iudee pñia erat dñi quia ibi nutritus eſt. Nunc vero qz portendit aliquid res illa/nõ eñ ſine cauſa dicta ſunt prodigia/niſi quia aliquid portendũt prodigiũ eñ appellatũ eſt quaſi porro dictum q̃d porro dicat/porro ſignificet ⁊ aliquid futurũ eſſe portendat. Quia ergo aliquid illa oĩa portendebãt: aliquid illa oĩa predicebant. Faciamus nos modo patriã dñi nñi ieſu chriſti ſm carnem. Non eñ patriam habuit in terra: niſi ſm carnem quã accepit in terra. Faciamus ergo patriam dño pplꝫ iudeoꝝ. Ecce in patria ſua honorem non habet. Modo attende iudeorum turbas: attende iam gentem illam diſperſam toto orbe terrarum ⁊ eruulſam radicibus ſuis: attẽde ramos fractos: eoncíſos: diſperſos: aridos. Quibus fractis inſeri merut oleaſter. Vide turbam iudeorũ: q̃d dicit modo. Quẽ colitis quẽ adoratis frater noſter erat. Et nos reſpondeamus: propheta in patria ſua honorẽ nõ habet. Deniqꝫ illi ambulantẽ dñm ieſum in terra/ſacientẽ miracula/cecos illuminantẽ/ſurdis aures aperientẽ/mutoꝝ lora ſoluẽtẽ/paralyticorum mẽbra reſtringentẽ/ſupra mare ambulantem/ventis ⁊ fluctibus ĩperantem/mortuos ſuſcitantẽ/tanta ſigna videruntfacientez: ⁊ vix inde pauci crediderũt Populo dei loquor. Tam multi crediditm? q̃ ſigna vidimus? Illud ergo q̃ factum eſt tunc: hoc q̃ nunc agitur portendebat. Iu dei fuerunt vel ſunt ſimiles galileis: non ſimiles illis ſamaritanis. Euangelium audiuimus: euangeliũ credidimus: euãgelio conſenſimus: per euangelium in chriſtum credidimus: nulla ſigna vidimꝰ: nulla cregimus. Quãuis eñ vnus de duodecim ſit

† Augꝰ. preterit hic textũ iſtum.

† Augꝰ. ab hoc loco vſqꝫ ad finez huius. c. nõ obſer mat. viij

ꝓterit q̃dam variat.

Rom. xj.

Rom. xj.

eis et ſctis tamen iſraelita fuit de gẽte. ſ. dñi. Thomas ille q̃ in loca vulnerũ digitos mittere cupiebat: ſic cũ arguit dñs quomõ iſtum regulũ. Huic dixit: niſi ſigna ⁊ ꝓdigia videritis nõ creditis. Illi aũt dixit q: vi diſti credidiſti. Et ad galileos venerat poſt ſamaritanos qui ſermoni eiꝰ crediderant apõ quos nulla miracula fecerat: quos firmos in fide ſecurꝰ cito dimiſerat: qz diuinitatis pñtia nõ dimiſerat. Ergo qñ dicebat dñs thome. Veni mitte manũ tuã ⁊ noli eẽ incredulus ſed fidelis: ⁊ cũ ille exclamaret tactis vulnerũ le eis ⁊ diceret: dñs meꝰ et deꝰ meꝰ: increpat ⁊ dr ei. Q: vidiſti me credidiſti. Quare: Niſi qz ꝓpheta i patria ſua honorẽ nõ hz. Q: vero alienigenas ꝓpheta iſte honorẽ hz q̃d ſequit: Vri q̃ nõ viderunt ⁊ crediderunt. Predicti ſumus nos ⁊ q̃ dñs ante laudauit: ⁊ in nobis implere dignatus eſt. Viderunt qui crucifixerũt palpaueruntet ſic pauci crediderũt: Nos non vidimꝰ nõ cõtrectauimus: audiumus credimus: fiat in nobis. pfciatur in nobis beatitudo quã pmiſit: ⁊ hic: qz patrie ipſi prelati ſumꝰ: ⁊ in futuro ſeculo: qz p ramis fractis inſerti ſumꝰ. Hos eñ ramos ſe fracturus eſſe monſtrabat ⁊ hunc oleaſtrum inſerturuz qñ commotus centurionis fide q̃ ei dixit: non ſum dignus vt ſub tecũ meũ intres: ſed tñ dic verbo ⁊ ſanabitur puer meus: mã ⁊ ego homo ſum ſub poteſtate cõſtitutus habẽs ſub me milites ⁊ dico huic vade et vadit: ⁊ alio veni ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc ⁊ facit. Cõuerſus ad eos q̃ ſeq̃bantur dixit. Amen dico vobis: non inueni tantã fidem in iſrael. Quare nõ inuenit tantã fidem in iſrael: Quia ꝓpheta in patria ſua honorẽ nõ habet. Nũquid nõ ⁊ illi cẽturioni poterat dicere dñs qõ dixit huic regulo: vade puer tuus vivit: ⁊ Videte diſtinctionem. Regulus iſte dñm ad domuz ſuã deſcẽdere cupiebat: ille centurio indignuz ſe eſſe dicebat. Illi dicebat: ego venio ⁊ curabo eũ Illi dictũ eſt: vade filius tuꝰ vivit. Illi preſentiam ſuaz ꝓmittebat: hũc verbo ſanabat. Iſte tñ preſentiã ſuã extorquebat ille ſe preſentia eiꝰ indignũ eſſe dicebat. Huic ſucceſſum eſt elationi: illi ꝛſen tiz eſt humilitati: tãqꝫ huic diceret. Vade filius tuus viuit: noli mihi tediũ facere: niſi ſigna ⁊ ꝓdigia videritis nõ creditis. Preſentiã meã vis in domo tua: poſſum ⁊ verbo iubere. Noli tu de ſignis credere: centurio alienigena credidit me verbo poſſe facere: ⁊ antecꝫ facerem credidit: vos niſi ſigna et prodigia videritis non creditis. Ergo ſi ita eſt: frangantur ſuperbi rami: humilis inſeratur oleaſter. Maneat tñ radix illis ꝑciſis: iſtis receptꝰ. Ubi manet radix In ꝓiarchis. Eteñ patria chriſti ppꝰ iſrael: qz ex eis venit ſm carnẽ. Sed huius arboris radix abraaz ⁊ iſaac ⁊ iacob ꝓiarche ſancti. Et vbi ſunt iſti: In reqe apud deum in honore magno: vt in abrae ſinu/iuſtus ille pauper poſt corporis exitũ lenarẽt: et in abrae ſinu de longinquo a ſuperbo diuite videretur. Ergo radix manet: radix laudatur ſed rami ſuperbi: ⁊ ꝑcidi ⁊ areſcere meruerũt. Oleaſter aũt humilis illoruz ꝑciſione inuenit locũ. Audi & quẽadmodũ ꝑcidantur rami naturales: quẽadmoduz inſerat oleaſter ex ipſo cẽturione: quẽ ꝓpter cõparationẽ huiꝰ reguli cõmemorandum putaui. Amẽ inqt dico vobis nõ inueni tãtã fidẽ in iſrael. Propterea dico vobis: quia multi ab oriente ⁊ occidẽte venient. Quaz latam terrã occupauerat oleaſter. Amara ſilua: mundus hic fuit. Sed ꝓpter humilitatem: non ſum dignus vt intres ſub tecũ meũ: multi ab oriente ⁊ occidẽte veniẽt. Et putõ qz venient q̃d de illis fiet: Si eñ venient iam ꝑciſi ſunt de ſilua: vbi inſerendi ſũt ne areſcant: Et recũbẽti inqt cũ abraã ⁊ iſaac ⁊ iacob. In quo cõiuio: ne forte nõ innites ad ſempviuẽdũ ſed ad multum bibendũ: recũbent cũ abraaz et iſaac ⁊ iacob Ubi: In regno inqt celorum. Et q̃d erit de illis qui venerũt de ſtirpe abrae: Quid fit de ramis: quibus arbor plena erat: Quid niſi quia ꝑcidentur vt iſti inſerantur. Docequia ꝑcidentur. Audi. Filij aũt inquit regni ibunt in tenebras exteriores. Habeat ergo apud nos honorẽ ꝓpheta: quia nõ habuit in patria ſua. Non habuit honorem in patria in qua cõditus eſt: habeat honorem in patria quam condidit. In illa enim conditus eſt conditor omnium: condit? in illa eſt ſm formã ſerui. Nam ipſam ciuitatem in qua cõditus eſt: ipam ſyon: ipam iudeorum gentem ipſam hierlm: ipe cõdidit cũ eſſet apud patrẽ verbũ dei. Oĩa enim p ipſum facta ſunt ⁊ ſine ipo factũ eſt nihil. De illo ergo hoie de quo ⁊ hodie audiumus: vnus mediator dei et hominum homo chriſtus ieſus etiam pſalmus prelocutus eſt dicens. Mater ſyon dicet hõ. Quidam homo mediator dei ⁊ hoiz: homo mater ſyõ dicet: Quare mater ſyon dicet: Q: inde accepit carnem. Inde virgo maria de cuius vtero forma ſerui ſuſcepta eſt in qua dignatus eſt apparere humillimus. Mater ſyon dicet homo. Et homo iſte qui dicit mater ſyon: factus eſt in ea: homo factus eſt in ea. Nam deus erat ante eam ⁊ homo factus eſt in ea. Qui homo factus eſt in ea: ipſe fundauit eam altiſſimus nõ

Pſalmo lxxxvj.

humillim⁹. hō fact⁹ i ea humillim⁹: q: verbum caro factū est/ ⁊ habitauit in nobis. Ipe fundauit eā altissim⁹: q: i pncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū. Oia p ipm facta sunt. Q: vero ꝺidit istā patriam: hic habeat honorem. Repulit eū patria in qua nat⁹ est: suscipiat eū patria quam regenerauit.

Tractatus. xvij.

Cap. v. Post hec erat dies festus iudeorū ⁊ ascendit iesus hierosolymam. Est aūt hierosolymis pbatica piscina q̄ cognominabaṫ hebraice bethsaida q̄nq; portic⁹ habēs. In his iacebat multitudo magna lāguētiū cecorū claudor: aridor: expectātū aq̄ motum. Angel⁹ aūt dñi descēdebat ſm tēp⁹ in piscinā: et mouebaṫ aq̄. Et q̄ primus descēdisset in piscinā post motionem aque sanus fiebat a quacūq; detinebaṫ infirmitate. Erat aūt quidā hō ibi triginta ⁊ octo ānos habēs in infirmitate sua. Hūc cū vidisset iesus iacētē: ⁊ cognouisset q: iam multū tēp⁹ haberet dicit ei. Uis san⁹ fieri: respōdit ei lāguid⁹. dñe: hoīem nō habeo vt cū turbata fuerit aq̄ mittat me in piscinā. Dū venio em̄ ego: alī⁹ ante me descēdit. Dicit ei iesus. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. Et statim san⁹ fact⁹ est hō ille: ⁊ tulit grabatū suū: ⁊ ābulabat. Erat aūt sabbatum in die illo. Dicebant ergo iudei illi q̄ natus fuerat. Sabbatum est. Nō licet tibi tollere grabatū tuū. Respondit eis. Qui me sanum fecit ille mihi dixit. Tolle grabatū tuum et ambula. Interrogauerūt ergo eū Quis est ille hō qui dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ābula: Ie aūt q̄ san⁹ fuerat effect⁹ nesciebat q̄s eēt. Ies⁹ em̄ declinauit ꝫ turba ꝫstituta in loco. Postea inuenit eū iesus in tēplo ⁊ dixit ei. Ecce sanus fact⁹ es: iā noli peccare. Ne deteri⁹ tibi aliquid cōtigat. Abijt ille hō ⁊ nūciauit iudeis q: iesus esset q̄ fecit eū sanū. ꝓpterea psequebant iudei iesū. Q: hec faciebat in sabbato. Jesus aūt respondit eis. Pater meus vsq; modo operat ⁊ ego operor. Propterea ergo magis q̄rebāt eū iudei interficere. Q: non solum soluebat sabbatum. Sed et patrem suum dicebat deum. equalem se faciens deo.

Jrū nō esse dū a deo factū miraculum. Mirum enī esset si homo fecisset. Magis gaudere q̄ mirari debemus: quia dñs noster ⁊ saluator iesus christ⁹ hō factus est: q̄ diuina inter hoīes deus fecit. Plus est em̄ ad salutē nostrā q̄ fact⁹ est ꝓpter hoīes: q̄ q̄ fecit inter hoīes: ⁊ plus est q̄ vitia sanauit aiarū nostrarū: q̄ q̄ sanauit lāguores corporū mortuor. Sz q: ipsa aīa nec eū nouerat a quo sanāda erat: ⁊ oculos habebat in carne vñ facta corporalia videret: nōdū habebat sanos in corde vnde deū latētē cognosceret: fecit q̄ videri poterat vt sanaretur vñ videri nō poterat. Ingressus est locum vbi iacebat magna multitudo lāguētiū: cecorū/claudor:/aridor:. Et cū esset medic⁹ et animarum ⁊ corpor: ⁊ q̄ venisset sanare oculos alios creditor: de illis languētib⁹ vnū elegit quē sanaret vt vnitatē significaret. Si mediocri corde ⁊ q̄si hūano captu eius genio consideremus facientē: ⁊ q̄ ad testatem pertinet/ non magnū perfecit: et quod ad benignitatem parū fecit. Tot iacebant ⁊ vnus curatus est: cum posset vno verbo oēs erigere. Quid ergo intelligendum est: nisi quia potestas illa ⁊ bonitas illa magis agebat quid anime in factis ei⁹ pro salute sempiterna intelligerent: q̄ q̄ p tempor: ali salute corpora merer̄tur? Corpor: em̄ salus que vera expectatur a dño: erit in fine in resurrectione mortuor. Tūc quod viuet non morietur: tunc quod sanabit non egrotabit: tūc q̄ sat[illegible]itur nō eluriet neq; sitiet: tūc q̄ renouabit nō veterescet. Nūc vero in illis factis dñi ⁊ saluatoris nostri iesu xpi ⁊ cecor: aperti oculi/ mēbra ꝫstricta/ morte dissoluta sūt: ⁊ quicquid sanatū est tpaliter in mēbris mortalibus/ in fine deficit. Alia ꝫo q̄ credidit: ad vitā eternā trāsitum fecit. Alie vero crediture cuius peccata dimittere venerat: ad cuius languores sanādos se humiliauerat. De hoc languido sanando sanato: magnum sign̄ dedit. Cui⁹ rei ⁊ cuius signi ꝓfundū sacramentum: q̄ tum dñs donare dignetur: attendentibus vobis et orando adiuuantibus me vestris.

tem nostram: loquar vt potero. Quicquid aūt nō possum supplebit in nobis ipe: quo adiuuante facio q̄ possum. De hac piscina que quinq; porticibus cingebaṫ in quibus iacebat magna multitudo languētiū assidue nos tractasse memini: ⁊ rem dictus sum quā mecū plures recognoscāt potius q̄ cognoscāt. Uerū nihil est ab re etiā nota repetere: vt ⁊ q̄ nō nouerāt instruant. Proinde tanq; nota breuiter pstringenda sunt: nō ociose inculcāda. Piscina illa ⁊ aq̄ illa: populum mihi videtur significasse iudeorum. Significare enim populos/ nomine aquarum aperte nobis indicat apocalypsis iohannis vbi ei cum ostenderentur aque multe: et interrogasset quid essent: respōsum accepit populos esse. Aqua ergo illa. i. populus ille: q̄ q̄nq; libris moysi tanq; quinq; porticibus claudebatur. Sed illi libri ꝓtendebāt languidos nec sanabāt. Lex em̄ peccatores conuincebat nō absolucebat. Ideo littera sine gr̄a reos faciebat: quos confitentes gratia liberabat. Nam Cal. iij. hoc dicit apostolus. Si em̄ data esset lex que posset vinificare: omnino ex lege esset iusticia. Quare ergo data est lex? Sequit et dicit. Sed conclusit de⁹ oīa sub peccato vt pmissio ex fide iesu christi daretur credētibus. Quid cuidēti⁹? Nōne verba hec exposuerunt nobis ⁊ quinq; porticus ⁊ lāguētiū multitudinem? Quinq; portic⁹ lex est. Quare quinq; porticus non sanabant languentes? Quia si data esset lex que posset vinificare: omnino ex lege esset iusticia. Quare ꝯ cōtinebat quos nō sanabat? Q: cōclusit oīa sub peccato: vt pmisso ex fide iesu xpi daretur credentib⁹. Quid ergo fiebat vt in aqua illa turbata sanarent: q̄ in porticibus sanari nō poterāt? Subito em̄ videbatur aqua turbata: ⁊ a quo turbabatur nō videbaṫ. Credas angelica ꝫtute solere fieri: nō tamen sine significante aliquo sacramēto. Post aq̄ turbatā mittebat se vn⁹ q̄ poterat: ⁊ sanabatur solus. Post illū quisq; se mitteret: frustra faceret. Quid sibi ergo hoc vult: nisi q: venit vnus xps ad populum iudeorum: ⁊ faciendo magna docēdo vtilia: turbauit peccatores: turbauit aquam presentia sua ⁊ excitauit ad passionem suam. Sed latens turbauit. Si em̄ cognouissent: nunq; dñm glie crucifixissent. Descendere ergo in aquas turbatam: hoc est humiliter credere in dominī passionem ibi sanabatur vnus/ significans vnitatem postea quisquis veniret/ non sanabatur: quia quisquis preter vnitatē fuerit/ sanari non poterit. Uideamus ergo quid voluit significare in illo vno quem etiam ipse seruans vnitatis mysteriū: sicut locutus sum de tot languētib⁹ vnū sanare dignatus est. Inuenit in annis ei⁹ numer⁹ quēdā lāguorīs: [Triginta ⁊ octo annos habebat in infirmitate]. Hic numerus quō magis ad lāguorem pertineat ad sanitatē: paulo diligentius exponendum est. Intentos vos volo qn̄ aderit de⁹ vt congrue loquar: ⁊ sufficienter audiatis. Quadragenarius numerus sacratus nobis in quandā perfectione cōmendat. Notū esse arbitror charitati vre. Testant sepissime divine scripture ieiunii hoc numero ꝓsecratū est: dñs noster Nā ⁊ moyses quadraginta diēb⁹ ieiunauit: ⁊ helias totidē: ⁊ ipse dñs nr̄ saluator iesus xps: hunc ieiunij numerū impleuit. Per moysen significatur lex: per heliam significatur prophetia: per dominum significatur euangelium. Ideo in illo monte tres apparuerunt: vbi se discipulis ostēdit in claritate vultus et vestis sue. Apparuit enim medius inter moysen et heliam tanq; euangelium testimoniū haberet a lege ⁊ pphetis. Siue ergo in lege siue in prophetia: siue in euangelio: quadragenarius numerus in ieiunio cōmēdatur. Ieiunium aūt magnū ⁊ generale est: abstinere ab inq̄tatib⁹ ⁊ voluptatib⁹ seculi. Quid est pfectum ieiunii? Ut abnegātes impietatem ⁊ secularia desideria: tēperate ⁊ iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo. Huic ieiunio quaz mercedem addit apls? Sequitur et dicit. Expectātes illā beatā spē ⁊ manifestationē glie beati dei: ⁊ saluatoris nr̄i iesu xpi. In illa spe/ cū fuerit de spe facta res accepturi sumus mercedē denariū. Ipa enim merces redditur operarijs i vinea laboratib⁹ ſm euāgeliū q̄ vos credo reminisci. Neq; em̄ omnia cōmemorāda sunt tanq; rudibus ⁊ imperitis. Denari⁹ q̄ accepit nomē a numero decē redditur: ⁊ cōiunct⁹ q̄dragenario fit quinquagenari⁹. Uñ cuz laboze celebramus quadragesimā ante pascha. Nā huic tanq; salutari labori boni operis: qui pertinet ad quadragenarium numerum additur quietis ⁊ felicitatis denarius: vt quinquagenarius fiat. Significauit hoc ⁊ ipe dominus iesus multo ꝫgri⁹ quando post resurrectionē: quadraginta diebus conuersatus est in terra cū discipulis suis: quadragesimo aūt die cum ascēdisset in celum: peractis decem diēb⁹ misit mercedem spiritū sancti. Significata sunt ista: ⁊ quibusdam significationib⁹ res ipse pmente sunt. Significationibus pascimur: vt ad res ipsas durantes peruenire possimus. Operarij enim sum⁹: et adhuc in vinea laboramus. Finito die/ finito ope

De ysa. dist. v. ie iunium.

Universidad de Deusto Biblioteca

merces restituet. Sed quis operari⁹ perdurat ad percipiendā mercedem: nisi qui pascitur ad laborem? Nō enim ⁊ tu operario tuo mercedē solam daturus es. Nō enim afferes illi: vnde vires reparet. In labore pascis: vtiq; cui mercedē daturus es proinde ⁊ nos dñs in istis significationibus laborātes pascit. Nam si ista intelligendo tū sacramētorum leticia subtrahatur a nobis: desistimus in laboze: ⁊ nō erit qui perueniet ad mercedē. Quomodo ergo quadragenario numero perficit opus. Fortasse ideo q; lex in decē preceptis data est: ⁊ per totum mūdum predicāda erat lex: qui totus mūdus quattuor partibus cōmendatur oriente ⁊ occidēte: meridie et aquilone. vnde denarius p quattuor multiplicat⁹ ad quadragenariuz peruenit. vel q; per euāgeliuz quod quattuor libros habet/impletur lex q; in euāgelio dictuz est: non veni soluere legē sed adimplere. Siue ergo illa: siue ista causa: siue alia aliqua probabilio ⁊e que nos latet/doctores non latet: certum est tamē quadragenario numero significari quādam perfectionē in operib⁹ bonis: que maxime opera bona exercētur in abstinentis quadā ab illicitis cupiditatib⁹ seculi: hoc est: generali ieiunio.

Ro. xiij. Roīn. v. Audi ⁊ apostolū dicentez: plenitudo legis charitas. Charitas vnde? Per gratiā dei: per spm̄ sanctum. Nō enim habemus illam ex nobis quasi facientes illam nobis. Donū dei est ⁊ magnū donū: quomō charitas dei inquit diffusa est in cordibus nostris per spiritū sanctum qui datus est nobis. Charitas ergo implet legez: ⁊ verissime dictum est: plenitudo legis charitas. Queramus hanc charitatē: quēadmodū cōmendatur a domino. Memēto quid posuerim: numerū triginta octo annoꝝ in illo languido. Volo exponere quare numerus trigesimus ⁊ octauus: languoris sit potius q̄ sanitatis. Ergo vt dicebam charitas implet legē. Ad plenitudinem in omnibus operibus: pertinet quadragenari⁹ numerus. In charitate aūt duo precepta nobis cōmendātur. Intuemini obsecro et figite memorie quod dico ne sitis cōtemptores verbi: ne fiat anima vestra via vbi grana iactata non germinēt: ⁊ venient inquit volatilia celi ⁊ colligēt ea. Percipite ⁊ recondite cordibus vestris. Charitatis

Matth. xxij. precepta duo sunt a dño cōmendata. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota mente tua. Et diliges proximū tuum sicut teipsum. In his duobus preceptis tota lex pēdet ⁊ prophete. Merito ⁊ illa vidua oēs facultates suas: duo minuta: misit i dona dei. Merito ⁊ pro illo lāguido a latrombꝰ sanciato: stabularius duos nummos accepit vnde sanetur. Merito apud samaritanos biduum fecit dñs: vt eos charitate firmaret. Binario ergo isto numero cū aliq̄d boni significat: maxime bipartita charitas cōmendatur. Si ergo quadragenari⁹ numer⁹ habet perfectionē legis: ⁊ lex nō impletur nisi gemino precepto charitatis. Quid miraris q; languebat qui quadraginta duo minus habebat? Videam⁹ proinde ista quo sacramēto iste lāguidus curetur a dño. Venit enim ipse dominꝰ charitatis doctor charitate plenus: breuians sicut de illo predictū est verbum super terram: ostēdit in duobus preceptis charitatis pendere legē ⁊ prophetas. Inde ergo pependit moyses quadragenario suo: inde helias cū suo. hunc numerū attulit dominus in testimonio suo. Curat iste languidus a presente dño: sed prius quid ei dicit: [Vis sanus fieri]? Respōdit ille homine se non habere a quo in piscinaz mittatur. Vere necessarius erat illi homo ad sanitatem. Sed homo ille qui ⁊ deus est. Unus enim deus: vnus mediator dei ⁊ hominū: homo christus iesus. Venit ergo homo qui erat necessarius: quare sanitas differretur? [Surge] inquit [tolle grabatuz tuum ⁊ ambula]. Tria dixit. Surge: tolle grabatum tuū: ⁊ ambula. Sed surge non operis imperiū fuit: sed operatio sanitat⁹. Sano aūt duo imperauit: tolle grabatū tuum: ⁊ ambula. Rogo vos cur non sufficeret ambula? Aut certe cur non sufficeret: surge? Neq; enim cū ille sanus surrexisset in loco remāsisset. Nōne ad hoc surrexisset vt abiisset? Mouet ergo me etiam quod duo precepit: qui illū iacētem duobus minus inuenit. Tanꝫ enim duo quedam iubendo: quod minꝰ erat implenit. Quomodo ergo inueniamus in his duobus domini iussis: duo illa precepta significata esse charitatis? Tolle inquit grabatū tuum ⁊ ambula. Que sunt illa duo precepta/fratres recolite mecū. Notissima enim esse debent: nec modo tantū venire in mentē cuz cōmemorantur a nobis: sed deleri numq̄ debent de cordibus vestris. Semper oino cogitate: diligendū deum ⁊ primū. Deum ex toto corde: ex tota anima: ⁊ ex tota mente: ⁊ proximū tanꝫ teipsum. Nec semp cogitanda: hec meditāda: hec retinēda: hec agēda: hec implēda sunt. Dei dilectio/ prior est ordine precipiēdi: proximi aūt dilectio prior est ordine faciendi. Neq; eū qui tibi preciperet dilectionē istam in duobus preceptis: prius tibi cōmendaret proximū et postea deum: sed prius deū postea proximum. Tu autē q; deum nōdum vides: diligendo primum promereris quē videas. Diligēdo purgas oculū ad videndum deū:

1. Jo. iiij. euidenter iohāne dicente. Si fratrē quem vides non diligis deū quem nō vides quō potes diligere? Ecce dicit tibi dilige deuz. Si dicas mihi: ostēde mihi quem diligaz: quid respōdebo nisi q; ait ipse iohannes? Deū nemo vidit vnq̄. Et ne te alienū oīno a deo videndo esse arbitreris. Deus inquit charitas est: ⁊ qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Dilige ergo primū ⁊ intuere in te: vnde dilegis primū: ibi videbis vt poteris deū. Incipe ergo diligere proximū: frange eluriēti panez tuū: ⁊ egenos sine tecto induc in domum tuā. Si videris nudū vesti: ⁊ domesticos seminis tui ne despexeris. Faciens autez ista quid consequeris? Tunc erūpet quasi matutina lux tua. Lux tua deus tuus est. Tibi matutina: q; post noctē seculi tibi venit. Nam ille nec oritur nec occidit: quia semper manet. Erit tibi matutin⁹ redeunti: qui tibi occasum fecerat pereūti. Ergo tolle grabatum tuū/ mihi videtur dixisse: dilige proximū tuum. Sed clausuz est adhuc ⁊ expositōe indiget quātum arbitror: quare in tollēdo grabato dilectio proximi cōmendetur: nisi forte hoc nos offendit: q; per grabatum rem quādam stolidā ⁊ insensatā proximus cōmēdatur. Nō irascatur primus: si cōmendatur nobis per rez que sine anima ⁊ sensu est. Ipse dñs ⁊ saluator noster iesus christus lapis angularis dictus est: vt duos cōderet in se. Dict⁹ est et petra: vnde aqua pfluxit. Petra autē erat christus. Quid ergo mirum si petra xps liguuz proximus? Non tamē qualecūq; lignum/ qūo nec illa non qualiscūq; petra: sed vnde aqua pfluxit sitiētibus. Nec qualiscūq; lapis sed angularis: qui in se copulauit duos pietate diuerso venientes. Sic nec qualecūq; lignum proximū acceperis: sed grabatū portans. Quid ergo in graba to obsecro te? Quid nisi q; ille languidus grabato portabat? Sanatus autē grabatum portat. Quid dictuz est ab apostolo?

Gal. vj. Inuicē onera vestra portate: ⁊ sic adimplebitis legem xpi. Lex ergo christi charitas est. Nec charitas implet: nisi inuicem onera nostra portemus. Sufferētes inuicem in dilectiōe: studentes seruare vnitatem spūs in vinculo pacis. Cū esses lāguidus portabat te prim⁹ tuus. Sanꝰ factus es: porta ꝓximuz tuū. Inuicē onera vestra portate: ⁊ sic adimplebitis legem xpi. Sic imples o homo qō tibi deerat. Tolle ergo grabatū tuū: sed cuz tuleris noli remanere: ambula. Noli remanere/diligēdo proximū ⁊ curam agendo de primo tuo/iter agis. Quo iter agis: ad dñm deuz tuū. Et ad eū quem diligere debemus/ex toto corde/ex tota aia/ex tota mente. Ad deū eīm nondū peruenimus sed proximū nobiscuz habemus. Porta ergo eū cum quo ambulas: vt ad deū peruenias cum quo manere desideras. Tolle grabatū tuum ⁊ ambula. † Fecit hoc ille: ⁊ scādalizati sunt iudei. Videbāt enim hoīem die sabbati portantē grabatum suū: nec calūniabant domino qō sanum fecerat sabbato vt eis respōdere posset/q; si cuiusq̄ eoꝝ iumētum in puteū cecidisset: vtiq; die sabbati eruere t illud: ⁊ saluaret iumētum suum. Non vtiq; iam illi obijciebat quod die sabbato sanus factus esset hō: sed q; portabat grabatum suū. Si sanitas non erat differenda: nunqd ei op⁹ fuerat iperandū? [† Nō licet tibi inquiunt facere qō facis: tollere grabatum tuū]. Et ille aucrorē sanitatis sue obijciebat calūniatoribꝰ. [Qui inquit me fecit sanū: ille mihi dixit. Tolle grabatum tuū ⁊ ambula]. Nōne acciperez iussionē: a quo acceperam sanitatem? Et illi. [Quis est ille homo q̄ tibi dixit: tolle grabatum tuuz ⁊ ambula? Sed qui sanꝰ erat factus: nesciebat] a quo hoc audierat. [Jesus autem] cū hoc fecisset ⁊ iussisset: [declinauerat ab eo in turba]. Videte quomō ⁊ hoc impleatur. Portamus primū ⁊ ambulamus ad deū: sed eum ad quē ambulam⁹ nōdum videmus. Ideo ⁊ ille nondū nouerat iesum. Sacramentū hoc cōmendatuz est: quia in eū credimus quē nondum videmus. Et vt nō videamus: declinat in turba. Difficile est in turba videre xpm. Solitudo quedā necessaria est menti nostre: quadaz solitudine intētionis videt deus: Turba strepitū habet: visio ista secretum desiderat. Tolle grabatum tuū/porta portatus proximum tuū: ⁊ ambula vt peruenias. Noli iesum querere in turba. Non est vnus tanꝫ de turba. Preuenit omnez turbam: prior ascendit de mari piscis ille magnus: ⁊ in celis sedet interpellās p nobis. Tanꝫ sacerdos magnus vnus introuit in interiora veli: turba foris stat. Ambula tu qui portas proximū tuum: si didicisti portare qui solebas portari. Denicq; mō nondū nosti iesum: nōdum videz iesuz. Quid postea sequit? Qm̄ nō destitit ille tollendo grabatum suū ⁊ ambulando: vidit eū postea iesus in tēplo. In turba nō eum vidit: in templo eum vidit. Dñs qui-

† Alias litte. Et stati⁹ fact⁹ ē hō ille ⁊ sustulit grabatuz suum et ambulabat. erat aūt sabbatū in die illo: dicebāt ⁊ iudei illi q̄ sanat⁹ fuerat ⁊c.

† A pincipio. v. cap. vsq; ad hunc locū tot⁹ fere ter. vel pter. miss⁹ vel variat⁹ ē ppter ꝥba augu. iter. posita ita ēt fit i plib⁹ locis vsq; ad finez hui⁹ tractatus.

€

Universidad de Sevilla Biblioteca

dem ihesus ⁊ in turba eum vidit ⁊ in templo. Ille autem languidus in turba ihesum non agnouit/in templo cognoscit. Peruenit ergo ille ad deū:vidit eum in templo: vidit eū in loco sacrato/in loco sancto. Et quid ab eo audit:[Ecce iam factus es sanꝰ noli peccare:ne quid tibi deterius ꝓtingat.] Nunc ille postea quā vidit ihesum ⁊ cognouit ihesum auctorē sanitatis sue/nō fuit pīger in euāgelizando quez viderat. [Abijt ⁊ nunciauit iudeis:qz ihesus esset qui eū sanum fecerat.] Ille annūciabat:⁊ illi insaniebant. Ille salutē suaz predicabat:illi salutem suā non querebāt. [Persequebātur iudei dominū ihesum:qz hec faciebat in sabbato]. Quid ergo dñs modo respondit iudeis audiamꝰ. De sanis factis hominibꝰ sabbato:diri quid soleat respōdere: qz inmenta sua non contēnunt sabbato vel liberādo vel alēdo:de portato grabato ād respōdit. Manifestū opus corporale factū erat ante oculos iudeorū/non sanitas corporis:sed operatio corporis que non videbāt ita necessaria quēadmodum sanitas. Aperte ergo dominꝰ dicat sacramētū sabbati ⁊ signū obseruādi vnius diei/ad tempus esse datum iudeis:impletionem vero ipsam sacramenti in illo venisse.

Textus hz Ihesus aūt respondit eis. F

MAter meus inūt vsqz modo operat:⁊ ego operor.] Milit in eos magnuz tumultum:aduētu dñi turbatur aqua:sed q̄ turbat latet. Tamē sanādus est turbata aqua:eger vnus magnus:passo dño totus mundus. Videamus ergo responsionē veritatis. Pater meus vsqz modo operat:et ego operor. Falluz ergo dixit scriptura:qz deus requieuit ab omnibꝰ operibus suis in die septimo:Et cōtra hanc scripturā per moysen ministratā:loquit dominꝰ ihesus:cum ipse dicat iudeis: Si crederetis moysi crederetis vtiq; mihi:de me ergo ille scripsit. Videte ergo:ne aliquid voluit significare moyses qō deus requieuit die septimo. Non enim defecerat deus operando creaturā suaz:⁊ indigebat requie sicut homo. Quomodo defecerat qui verbo fecerat:Tamē ⁊ illud verum est qz requieuit deus ab omnibꝰ operibus suis in die septimo:⁊ hoc verū est quod ait ihesus:pater meus vsqz modo operatur ⁊ ego operor. Sed quis explicet verbis/homo hominibus/infirmus infirmis/indoctus discere cupientibus. Et forte si quid sapit promere ⁊ explicare nō valens hominibꝰ difficile forte capientibus etiā si explicari possit quod capitur:Quis inquā fratres mei explicet verbis: quomodo deus ⁊ quietus operet ⁊ operās quiescat:Obsecro vos:vt hoc vobis proficiētibus differatur. Vilio enim ista templum dei querit:sanctum locū querit. Portate proximū ⁊ ambulate: ibi eum videbitis vbi verba hominuz non queratis. Hoc forte potius dicere valemus:quia et in eo quod deus die septimo requieuit ipsum dominū ⁊ saluatorem nostrum ihesum christū qui hec loquebatur ⁊ dicebat: pater meus vsqz modo operatur et ego operor: magno sacramento significauit:quia ⁊ dominus ihesus vtiq; Ds:ipse est enim verbū dei:⁊ audistis quia in pncipio erat verbum. Et non qualecūqz verbum/sed deus erat verbuz: ⁊ omnia per ipsum facta sunt. Forte significatus est:requietuꝰ in die septimo ab omnibus operibus suis. Legite eīm euangelium ⁊ videte:quanta operatus sit ille. Operatus est salutem nostraz ⁊ in cruce: vt implerētur in eo omnia predicta prophetarū. Coronatus est spinis:suspensus est ligno:dirit sitio. Accepit acetū in spongia:vt impleretur quod dictum est. Et in sitī mea potauerunt me aceto. Ar vbi impleta sunt omnia opera eius/sexta sabbati/inclinato capite tradidit spiritum:⁊ in sepulchro sabbato requieuit ab omnibus operibus suis. Ergo tanꝫ diceret iudeis. Quid expectatis vt non operer sabbato:Sabbati dies vobis ad significationem meā preceptus est. Opera dei attenditis:ego ibi eram cum fierēt:⁊ per me facta sunt omnia. Ego noui:pater meus vsqz modo operatur. Operatus est pater iucem:sed dixit vt fieret lux. Si dixit:verbo operatus est. Verbum eius ego eram ego sum:per me factus est mūdus in illis operibus:per me regitur mūdus in istis operibus. Pater meus ⁊ tunc operatus est cū fecit mūdum:⁊ vsqz nunc operatur cum regit mūdum. Ergo ⁊ pr me fecit cuz fecit: ⁊ per me regit cum regit. Dirit hec. Sed quibus:Surdis/cecis/claudis/languidis medicum nō agnoscentibus:et tanꝫ in freneſi mente perdita occidere volentibus. Proinde quid secutus euāgelista dixit. † [Hinc ergo magis querebant eū iudei interficere: qz nō solum soluebat sabbatum:sed ⁊ patrem suū dicebat deum.] Non qūocūqz sed quid:[Equalem se faciens deo.] Naz oēs dicimus deo. Pater noster qui es in celis. Legimꝰ ⁊ iudeos dixisse:cuz tu sis pater noster. Ergo nō hinc irascebātur quia patrem suū dicebat deū: sed quod longe alio modo ꝑ homines.

† Alias l it. propterea.

Ecce intelligūt iudei:qō non intelligūt arriani. Arriani quippe inequalē patri filiū dicunt:⁊ inde heresis pulsat ecclesiā. Ecce ipsi ceci/ipsi interfectores christi:intellexerunt tamē verba christi. Non eū intellexerunt esse christū/nec eum intellexerūt filiuz dei:sed tamē intellexerūt in illis verbis:qz talis cōmendaretur filius dei qui equalis esset deo. Quis erat nesciebāt:talem tamē predicari agnoscebāt:qz patrez suum dicebat deū equalem se faciēs deo. Non ergo erat equalis deo:Non ipse se faciebat equalem: sed ille illum genuerat equalē deo. Si se ipse faceret equalē deo: caderet per rapinā. Qui enim se voluit eē lem facere deo cum non esset/cecidit:⁊ ex angelo factus est diabolus. Et hanc superbiam homini ꝓpinauit:vnde ipse deiectꝰ est. Nam hoc dixit homini/cui stanti lapsus suidit:gustate ⁊ eritis sicut dij:id est vsurpatione rapite quod facti nō estis:qz ⁊ ego rapiendo deiectus sum. Non prodebat:sed hoc suadebat. Christus aūt equalis patri natus erat nō factus: natus de substātia patris. Unde illuz sic cōmendat apostolus. Qui cū in forma dei esset:nō rapinam arbitratus est esse se equalem deo. Quid est non rapinā arbitratus est esse se equalē deo:Non vsurpauit equalitatem dei:sed erat in ea in qua natꝰ erat. Et nos ad equalē deum qūo peruenirem⁹:semetipsum exinaniuit formaz serui accipiens. Nō ergo se exinaniuit amittens qō erat: sed accipiens qō non erat. Hanc formam serui cōtēnentes iudei/dñm christū equalem patri intelligere non poterāt:cuius cū hoc de se dicere minime dubitabāt. Et iō seuiebant/⁊ adhuc tamē eos ille perferebat:⁊ sanitatem seuientium requirebat.

Phil.ij.

Tractatus.xviij.

¶ Amen dico vobis. Non potest filius a se facere quicqz nisi quod viderit patrem facientē. Quecūqz enim ille fecerit hec ⁊ filius similiter facit. pater enim diligit filiuz ⁊ omnia demonstrat et que ipse facit.

R

OHānes euangelista inter cōsortes ⁊ cōparticipes alios euangelistas. hoc precipuū donum et proprium accepit a domino/super cuius pectus in cōuiuio discūbebat vt per hoc significaret quia secreta ⁊ altiora de intimo pectore eius potabat: vt ea diceret de filio dei:que parvulorum mentes/ fortassis intentas excitare possint:implere autem nōdum capaces nō possint. Sed diuisculis autē quibusdam mētibus et ad etatem quādam interius virilē peruenientibus/dat aliquid verbis his:quos ⁊ exerceātur ⁊ pascantur. Audistis cum legeretur:⁊ vnde sermo iste venerit memnistis. Hesterno enim die lectū est quod ꝓpterea volebant iesum iudei interficere:qz nō solum soluebat sabbatuz:sed etiam patrem suū dicebat deum equalē se faciens deo. Quod iudeis displicebat:hoc ipsi pīi placebat. Hoc sine dubio placet etiaz his qui honorificant filiū/sicut honorificāt patrē: quia si illis nō placeat displicebunt. Non enim deus erit maior:qz placet tibi:sed tu minor/si displicet tibi. Aduersus hāc autem calūniam eoū venientem vel de ignorantia vel de malicia loquit dominꝰ. Non omnino quod capiant:sed vnde agitarent ⁊ cōturbētur:⁊ fortasse vel conturbati medicum querāt. Dicebant autē que scriberentur:vt etiā a nobis postea legerentur. Uiderimus ergo quid in iudeorū cordibꝰ factum sit eū hec audirent: quid in nobis fiat cū hec audimus amplius cogitemus. Neqz enim nate sunt hereses/⁊ quedam dogmata peruersitatis illa queantia animas/⁊ in profundū precipitātia nisi dum scripture bone intelligerētur non bene: et quod in eis nō bene intelligitur/etiam temere ⁊ audacter asserit. Itaqz charissimi valde caute hec audire debemus ad que rapienda paruuli sumus/⁊ corde pio ⁊ cū tremore sicut scriptū est:hanc tenētes regulā sanctitatis/vt quod ſm fidē qua imbuti sumus intelligere valuerimus:tanꝫ de cibo gaudeamus. Quod autē ſm sanā fidei regulaz intelligere nō poterimus dubitatione auferamus:intelligentiā differamus. Hoc est etiā si quid sit nesciamꝰ:bonum tamē ⁊ verus esse minime dubitemꝰ. Et ego fratres qui suscepi loqui vobis:cogitandus sum a vobis qui susceperim et que susceperim. Suscepi eīm tractanda diuina hō:spiritualia carnalis:eterna mortalis. Etiā a me charissimi longe sit vana presumptio:si volo sanus in domo dei cōuersari que est ecclesia dei viui: colūna et firmamentū veritatis. Pro modulo meo capio:qō vobis appono. Ubi aperitur/pascor vobiscū:vbi clauditur/pulso vobiscū. Cōmoti sunt ergo iudei ⁊ indignati sunt. Merito quidē quod audebat homo equalem se facere deo. Sed ideo inmerito quia in homine nō intelligebant deum. Carnez videbant:deū nesciebant. Habitaculū cernebant/habitatorē ignorabāt. Caro enim

illa templum erat. deus inhabitat intus. Non ergo iesus carnē equabat patri: non formā serui domino cōparabat. Nō quod factum est propter nos: sed qō erat quando fecit nos. Quis nāq; sit christus catholicis loquor nostis: quia bene credidistis. Non verbum tantū/nec caro tantum: sed verbū caro factū est ⁊ habitauit in nobis. Recēsete de verbo quod nostis. In principio erat verbū: ⁊ verbum erat apud deuz: ⁊ deus erat verbū. Hic equalitas cum patre. Sed verbū caro factum est: ⁊ habitauit i nobis: hac carne maior est pater. Ira pater ⁊ equalis ⁊ maior: equalis verbo/maior carne. Equalis ei per quē fecit nos: maior eo qui factus est ꝓpter nos. Ad hāc regulam sanā catholicā/quā precipue nosse debemus/quā tenere qui nostis a qua ꝑsus fides vestra labi nō debet: que in illis hominū argumentis extoqueda est: cordi vestro dirigamus ea que intelligimus: et que forte nō intelligim⁹: dirigenda ad hāc regulam quādoqz differamus cum idonei fuerimus. Nouimus ergo equalē patri filium dei: qz nouimus in principio deū verbuz. Quid ergo iudei volebāt interficere? Quia non solū soluebat sabbatū/sed ⁊ patrem suū dicebat deum equalez se faciens deo: videntes carnem nō videtes verbuz. Loquar ergo ⁊ contra eos verbū per carnem: ⁊ interior habitator sonet per habitaculum suū: vt qui potest nouerit quis intus habitet. Quid ergo eis dicit? [Respōdit itaqz iesus ⁊ dixit eis]: cōmotis quod equalē se faceret deo. [Amen amen dico vobis: nō potest filius a se facere quicq̄/ nisi quod viderit patrē faciētem]. Ad hec quid responderunt iudei: scriptū non est: ⁊ fortasse tacuerūt. Quidam tamē qui christianos se haberi volunt/nō tacent: quo dāmodo ex his verbis cōcipiunt quedam dicēda contra nos. Que continenda non sunt ⁊ ꝓpter nos. Arriant quippe heretici dicentes/nō per carnem sed ante carnē filium qui suscepit carnez minorē esse q̄ pater est/⁊ nō esse substantie eius cuius pater est: capiūt ex his verbis ansaz calūnie ⁊ respōdent nobis. Uidetis qz dominꝰ iesus cū animaduerteret iudeos ex hoc moueri quod patri deo equalē se faceret/⁊ talia verba subiūxit: vt se equalē nō esse mōstraret. Mouebātur enim iudei aiunt aduersus christū qz equalem se faciebat deo: ⁊ volens eos corrigere ab hoc motu christus ⁊ eisdem mōstrare filiuz nō esse equalez patri: id est equalē deo: ait quasi dicēs. Quid irascimini/quid indignamini? Nō sum equalis: qz nō potest filius a se facere quicq̄ nisi quod viderit patrem facientē. Qui enim non potest inquiunt facere a se quicq̄ nisi quod viderit patrem faciētem: vtiq; minor est nō equalis. In hac regula cordis sui distorta ⁊ prana/hereticus audiat nos nōdum obiurgantes: sed adhuc quasi querētes: ⁊ explicet nobis quod sentit. Puto enim o quisquis ille est: facian⁹ cuz tanq̄ presentē adesse. Tenes nobiscū: quia in principio erat verbum? Teneo inquit. Et qz verbū erat apud deum. Et hoc inquit teneo. Sequere ergo ⁊ hoc fortius tenē: qz deus erat verbū. Et hoc inquit teneo. Sed ille deus maior: ille deus minor. Jam nescio quid paganū redolet: cū christiano loqui me arbitrabar. Si est deꝰ maior ⁊ deus minor: duos deos colimus non vnum deuz. Quare inquit/⁊ tu non duos deos dicis equales tibi. Hoc ego non dico. Equalitatē enim istā sic intelligo: vt ibi intelligam etiā indiuiduā charitatem/⁊ si indiuiduā charitatem: perfectā vnitatez. Si enim charitas quaz misit hoib⁹ deus/ de multis hominū cordibus fecit corpuū/ ⁊ multas hominū animas fecit aiam vnā sicut de credētibus sesēq̄ inuicem diligentibus scriptū est in actibus apostolorum/ erat illis anima una ⁊ cor vnum in deum. Si ergo anima mea: ⁊ anima tua cū idem sapimus noscq̄ diligimus/sit anima una: quātomagis pater deus ⁊ filiꝰ deus in fonte dilectiōis deus vnus est? Ueruz ad hec verba quibus cōmotum est cor tuū: intende ⁊ recole mecuz/quod de verbo requirebamus. Si iam teneinus deus erat verbum: adiungo illud qz cū dixisset/hoc erat in principio apud deum: continuo subiecit euāgelista. Omnia per ipsuz facta sunt: et sine ipso factū est nihil. Nunc te querēdo exagito: nunc te cōtra me moueo: ⁊ te contra te iterpello. Tene tātuz memoriter ista de verbo. Quia deus erat verbum: ⁊ omnia per ipsum facta sunt. Audi iam verba quibus cōmotus es vt minorē diceres filium. Nempe qz dixit/nō potest filius a se facere quicq̄ nisi quod viderit patrem faciētē. Ita inquit. Expone mihi paululuz. Sic quātum opinor intelligis. Quo quedam facit pater: filius autē attendit quē admodum facit pater: vt possit et ipse ea facere que viderit patrem facientē. Duos quasi fabros cōstituisti: ita patrem ⁊ filiuz vt etiā magistrum ⁊ discipulū. Quomodo solent patres fabri/docere filios suos artem suā. Ecce descēdo interim ad carnale sensum tuū: interim ita cogito vt tu. Videamus si cogitatio hec nostra inuenet exitū scōm illa que iam de verbo pariter locuti

sumus/pariterq; sentimus/qz deus verbum: ⁊ oia per ipsum facta sunt. Pone ergo patrē tanq̄ fabrū quedam opera faciētem: filiū autem tanq̄ discipulū: qui nō potest facere quicq̄ nisi quod viderit patrez facientē. Intēdit enim quodāmodo in manus patris: vt quomodo eū viderit fabricare/sic ⁊ ipse tale aliquid fabricet in operibus suis. Sed pater ille omnia illa que facit ⁊ vult vt attendat eū filius: ⁊ talia ⁊ ipse faciet per quem facit. Eya: nūc est vt assis sentētie tue priori quā mecum recensuisti: mecūq̄ tenuisti: qz in puncipio verbum ⁊ apud deū verbum: ⁊ deus verbuz: ⁊ omnia per ipsum facta sunt. Tu ergo cū mecū tenueris: qz per verbū facta sunt omnia/rursum carnali sapore ⁊ puerili motu facis tibi in animo deū faciētē ⁊ verbum attendentē: vt cū fecerit deus/faciat ⁊ verbum. Quid cīm fecit deus preter verbuz? Si enim facit: nō omnia per verbuz facta sunt. Perdidisti qō tenebas. Si autē omnia per verbū facta sunt: corrige quod male intelligebas. Fecit pater: ⁊ nō fecit nisi per verbū. Quomodo attendit verbū vt videat patrem facientē sine verbo: quod similiter faciat verbum? Quicquid fecit pater: per verbū fecit: aut falsum est/ oia per ipsum facta sunt. Sed verū est: omnia per ipsum facta sunt. Parū forte tibi videbatur: ⁊ sine ipso factū est nihil. Recede ergo ab ista carnis prudētia: ⁊ queram⁹ quē admodū dictum sit/nō potest filius a se facere quicq̄ nisi qō viderit patrē facientē. Queramus: si digni sumus qui apprehendamus. Fateor cīm magna res est/ ardua oino: videre facientē patrem per filiū: non singula opera faciēte patre ⁊ filio: sed qōlibet opus patre per filiū: vt nulla opera fiāt vel a patre sine filio: vel a filio sine patre: qz oia per ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil. Quibus in fundamentū fidei firmissime cōstitutis: iam quale est videre qz non potest filius a se facere quicq̄ nisi qō viderit patrez facientē. Queris (vt opinor) nosse filiū facientē: quere pr⁹ nosse filium vidētē. Certe cīm ait: non potest filius a se facere quicq̄: nisi qō viderit patrem facientē. Intende qō dixit: nisi quod viderit patrē facientē. Precedit visio: ⁊ sequit effectio. Uidet cīm vt faciat. Tu quid queris iam nosse quo faciat: cuz nondum scias quo videat. Quid curris ad id quod posterius est: relicto qō prius est: Uidētez se dixit ⁊ facientē: non facientē ⁊ vidētē: qz nō potest a se facere quicq̄ nisi qō viderit patrē facientē. Dis vt explicē tibi quo faciat: Tu explica mihi quo videat. Si hoc explicare non potes nec ego illud. Si hoc percipe nondū es idoneus: nec ego illud. Uterq; ergo nr̄z querat/vterq; pulsetur vterq; accipere mereat. Quid quasi doctus calūniaris indocto: Ego ad faciendum/tu ad videndū. Ambo indocti a magistro queram⁹: nō in schola cius puerilitter litigem⁹. Tamē simul iam didicimus: qz oia per ipm facta sunt. Ergo manifestū est qz nō alia facit pater: alia filius. Sed oia facit pater per filiū: qz omnia per verbū facta sunt. Jam quo faciat deus quis nouit? Non dico quo fecerit mundus: sed quo fecerit oculus tuus: cui carnaliter inhe rens: visibilia inuisibilibus cōparas. Talia cīm de deo cogitas: qualia his oculis videre cōsuesti. Si autē istis oculis videri possit deus: nō diceret. Beati mundo corde: qz ipsi deū videbunt. Ergo habes oculum corporis ad videndū fabrū: sed nōdū habes oculū cordis ad videndum deum. Ideo quod soles videre in fabro: trāsferre vis in deū. Pone in terra terrena: sursum cor. Quid ergo fratres charissimi? Explicaturi sumus nos qō interrogauim⁹ quomodo videat verbuz: quomodo pr̄ videatur a verbo. Quid sit videre verbi? Non sum tam audax: tam temerarius vt explicare pollicear me vobis. Utcunq; suspicor modulū vestrum: noui tamē meū. Si ergo placet nō diutius inoremur: percurram⁹ lectionē ⁊ videamus verbis domini turbari corda carnalia: ne in eo qō tenent: remanēat. Extoqueatur tanq̄ puerile iudicrū nescio quid quo se male auocant vt possint inseri vtiora gradioribus: vt possint proficere qui repebāt in terra. Surge: quere/suspira: anhela desiderio: ⁊ ad clausa pulsa. Si autē nondum desideramus: nō sum inhiamus: nōdū suspiram⁹: margaritas quibuscūq̄ proiecturi sumus aut margaritas q̄lescūq̄ nosipsi inuenturi sumus. Noueri ergo charissimi desiderū in corde vestro. Mores perducū ad intelligēciaz. Genus vite pducet ad genus vite. Alia vita terrena: alia vita celestis. Alia vita pecoz: alia vita hoīm: alia vita angeloz. Uita pecoz: terrenis voluptatibus estuat: sola terrena requirit: in ea pna atq; pfecta est. Uita angeloz sola celestis. Uita hoīm media est inter angeloz ⁊ pecoz. Si viuit hō fm carnē pecoribus cōparat. Si viuit fm spm: angelis sociat. Quando fm spm viuis quere etiam in ipsa angelica vita: vtrū parvus an grādis sis. Si cīm adhuc parvus es: dicunt tibi angeli/crescere. Nos panē māducamus: tu lacte nutrire: lacte fidei vt puenias ad cibū spei. Si aut

Johā. j.

Mat. v.

Universidad de Sevilla Biblioteca

iniuriā ſordidis voluptatib⁹: ſi adhuc fraudes cogitantur: ſi mendacia non vitantur ſi mendacia piu⁹ ijs cumulantur: tam immundum cor audet dicere: explica mihi q̄modo videt verbū. Etiam ſi poſſim: etiam ſi iam videam? Porro aūt ſi forte ego non ſum in his moribus: ⁊ tamen ab iſta viſione longe ſim: quārū ille q̄ nō dū iſto ſupno deſiderio rapitur terrens deſideriis p̄grauatur? Multū intereſt inter aduerſantem ⁊ deſiderantē. Et iterū multum intereſt inter deſiderantē ⁊ fruentē. Viuis vt pecora aduerſarijs: angeli fruunt. Tu autē ſi non viuis vt pecora: iā nō aduerſaris. Deſideras aliquid ⁊ nō capis. Inchoaſti ipſo deſiderio vitā angelorum. Creſcat in te ⁊ p̄ficiatur in te. Et capias hoc nō a me: ſed ab illo: qui ⁊ me fecit ⁊ te. Tamen non vt cūcta nos dimiſit dominus qui voluit intelligi. Quia in eo quod dixit: non poteſt filiꝰ a ſe facere quicq̄ nisi quod viderit patrem facientem/non alia opera pater facit que videat filius/⁊ alia filius cum viderit patrē facientē: ſed eadē opera ipſa ⁊ p̄ ⁊ filius

† Alia lra habz cū.

Secut⁹ eīm ait. [Quecūq; ille fecerit: hec ⁊ filiꝰ ſimiꝛ facit]. Nō cū ille fecerit: alia filiꝰ ſimiliter facit: ſed quecūq; ille fecerit/ hec ⁊ filius ſimiliter facit ſi hec facit filius que fecerit pater: per filiū facit pater. Si per filiū facit que facit pater: non alia pater alia filius facit: ſed eadē opera ſunt patris ⁊ filij. Et q̄uo eadē facit ⁊ filiꝰ: ⁊ eadē ⁊ ſimiliter? Ne forte cadez ſed diſſimiliter Eadē inquit: ⁊ ſimiliter. Et quomō poſſit eadē non ſimiliter: accipite exēplū: q̄ puto ad vos non ſit grande. Cum ſcribimus litteras facit eas primo cor noſtrū: ⁊ deinde manus noſtre. Certe eīm oēs acclamaſtis: niſi q⁊ cognouiſtis? Certū eſt q̄ dixi. ⁊ manifeſtum omnib⁹ nobis. Littere fiunt, p̄mo a corde: deinde a corpore noſtro. Manus ſeruit iperanti cordi eaſdē lras facit ⁊ cor ⁊ manꝰ. Nūq̄d alias cor alias manꝰ

☞ Nā aliud eſt cor: aliud eſt manꝰ. Eaſdē q̄dem facit manus: ſed nō ſimiliter. Cor eīm noſtrū facit eas intelligibiliter: manꝰ aūt viſibiliter. Ecce quō fiunt eadem ⁊ diſſimiliter. Unde parum fuit domino dicere: que cunq; pater fecerit hec ⁊ filiꝰ facit: niſi adderet ⁊ ſimiliꝛ. Quid ſi eīm hoc mō intellige res/quō q̄cūq; cor facit hec ⁊ manꝰ facit: ſz nō ſimiliꝛ. Hic ꝙ addidit: hec ⁊ filius ſimiliter facit. Si ⁊ hec facit ⁊ ſimiliter facit: expergiſcere: ſtringuatur iudeꝰ credat xp̄ianus. Conuincatur arrianꝰ heretic⁹ equalis eſt patri filius. [Pater eīm diligit filiū: ⁊ oia demonſtrat ei q̄ ipſe facit]. Ecce eſt illud demōſtrat: cui? vnq; quaſi videti. Rdim⁹ ad id q̄ explicare nō poſſumus: quo modo verbum videat. Ecce homo factꝰ eſt p verbum. Sed homo habet oculos/hz aures: habet manus: diuerſa mēbra in corpore. Per oculos poteſt videre: per aures poteſt audire: p manꝰ opari. Diuerſa mēbra/ diuerſa mēbroꝝ officia: nō poteſt illud mēbrum quod poteſt alterū. Tamē ꝓpter corporis vnitatez/oculus ⁊ ſibi ⁊ auri videt: ⁊ auris ſibi ⁊ oculo audit. Nunq̄d tale aliquid in verbo arbitrandū eſt eſſe: quomō omnia p ipſum? Et dixit ſcriptura in pſalmo. Intelligite q̄ inſipientes eſtis in ppō: ⁊ ſtulti aliq̄n ſapite. Qui plantauit aurem nō audiet: aut q̄ finxit oculū nō conſiderat Si ergo finxit oculū verbū: ſi plantauit aurem verbum: q⁊ oia p verbū: nō poſſumus dicere: non audit verbū: non videt verbuz ne obiurget nos pſalmus ⁊ dicat/ſtulti aliquando ſapite. Itaq; ſi audit verbuz ⁊ videt verbum: audit filius: ⁊ videt filiꝰ. Nūquid tamen ⁊ in ipſo diuerſis locis q̄ſituri ſumus oculos ⁊ aures? Aliūde audit/aliū de videt: ⁊ auris eius non poteſt quod oculus ⁊ oculus nō poteſt/quod poteſt auris. An totus ille viſus eſt: ⁊ totꝰ audit? Forte ita: immo nō forte ſed vere ita: dū tamen ⁊ ipſum eius videre: ⁊ ipſm eiꝰ audire: lōge alio modo q̄ noſtrum ſit. Et videre ⁊ audire ſimul in verbo eſt: nec aliud ibi eſt audire: aliud videre: ſed auditus viſus: ⁊ viſus auditus. Et nos qui alter audiuimus: alter videmus: hoc vnde nouimus? Redim⁹ forte ad nos: ſi non ſumus preuaricatores quibus dictum eſt. Redite p̄uaricatores ad cor. Redite ad cor. Quid itis a vobis: ⁊ paritis ex vobis: quid itis in ſolutudinis vias? Erratis vagādo. Redite. Quo? Ad dñm. Cito eſt. Primo redi ad cor tuū. Exulate vagaris foris. Teipſum nō noſti: ⁊ q̄ris a quo factus es? Redi redi ad cor: tolle te a corpore. Corpus tuuz habitatio tua eſt. Cor tuum ſentit etiam per corpus tuū Sed corpus tuum nō cor tuū. Dimitte et corpus tuū: ⁊ redi ad cor tuū. In corpore tuo luenieba⁹ alibi oculos: alibi aures in corde tuo nūq̄d hoc inuenies? an in corde non habes aures? De quib⁹ eīm dominus dicebat. Qui habet aures audiēdi audiat. An in corde nō habes oculos? Uñ dicit apoſtolus. Illuminatos oculos cordis veſtri. Redi ad cor: vide ibi q̄d ſentias forte de deo quis ibi eſt imago dei. In interiore homine habitat chriſtꝰ: in interiore homine renouaris ad imaginem dei in imagine ſua cognoſce auctorez eius. Unde quē admodum omnes corporis ſenſus: cordi intro nunciēt id q̄ ſenſerit foris. Unde ꝙ

Esa. xlvi

Ephe. i.

multos miniſtros habeat/vnꝰ interior imperator: ⁊ quid apud ſe etiā ſine his miniſtris agat. Renūciant oculi cordi alba ⁊ nigra: renūciāt aures eidē cordi canora ⁊ diſſona. Renūciant nares eidē cordi odora ⁊ putētia. Renūciat guſtus eidē cordi amara ⁊ dulcia. Renunciat tactꝰ eidē cordi lenia ⁊ aſpera. Renunciat ſibi ipm cor iuſta ⁊ iniuſta. Cor tuū ⁊ videt ⁊ audit: ⁊ cetera ſenſibilia dijudicat: ⁊ quo non aſpirat corporis ſenſus: iuſta ⁊ iniuſta: mala ⁊ bona: diſcernit. Oñde mihi oculos: aures: mares cordis tui. Diuerſa ſunt q̄ ad cor tuū referunt: ⁊ diuerſa ibi mēbra nō inuenit. In cārne tua alibi audis: alibi vides in corde tuo ibi audis vbi vides. Si hoc imago: cui? to potenti? ille cuiꝰ imago? Ergo ⁊ audit filius ⁊ videt filiꝰ. Et ea viſio ⁊ auditio filius. Et hoc eſt illi audire q̄ eſſe: profecto ⁊ hoc videre q̄ eſſe. Tibi nō hoc eſt videre q̄ eſſe: q⁊ ⁊ ſi perdas viſum potes eſſe: ⁊ ſi pdas auditū potes eſſe. Putamus ne pulſauimus? Erectū eſt aliq̄d in nobis q̄ vel tenuit ſuſpicemur: vnde lumen veniat nobis. Puto fratres: q⁊ cū loquimur iſta: ⁊ cū meditamur exercem⁹ nos. Et cū exercem⁹ nos in ipſis: ⁊ rurſus quaſi inflectimur p̄ derenō ad iſta cōſueta: tales ſumus quales inſipiētes cū ꝓducunt ad videndū lumen: ſi forte antea viſum oino nō habebāt ⁊ incipiunt eundē viſum p diligentiā medicoꝝ vtcūq; reparare. Et cū ꝓbare vult medicus ſtū ſalutis eis acceſſerit: tentat eis oñdere q̄d videre deſiderabāt ⁊ non poterant cū ceci eſſent ⁊ redeunte iam vtcūq; acie oculoꝝ ꝓducunt ad lucē. Et cū viderint fulgorē in ipſo reuerberanꝫ quodāmō ⁊ reſpondent medico demōſtranti. Jamiā vidi: ſed videre nō poſſuz. Quid ḡ facit medicus? Reuocat ad ſolita ⁊ addit collyriū: vt ad illud q̄d viſum eſt ⁊ videri non pōt: deſideriū nutriat: ⁊ ex ipſo deſiderio cureꝫ plenius: ⁊ ſi qua cordacia reparāde ſanitati ad hibent: fortiter ferat: vt amore illi⁹ lucis accēſus dicat ſibi. Qñ erit vt illud firmis oculis videā q̄d ſaucijs infirmiſq; nō potui? Urget medicū: ⁊ rogat vt curet. Ergo fres ſi tale aliq̄d factū eſt in cordib⁹ veſtris: ſi vtcūq; erexiſtis cor veſtrū ad videndū verbū: ⁊ ipſius luce reuerberati ad ſolita recidiſtis. Rogate medicū vt adhibeat collyria mordācia: p̄cepta iuſticie. Eſt q̄d videas: ſz nō eſt vnde videas. Nō mihi ante credebas q⁊ eſt q̄d videas: duce quadā rationis adductus es: propinquaſti: intendiſti: palpaſti: refugiſti. Scis certe eſſe q̄d videas: ſed idoneū nō te eſſe q̄ videas. Erſo curare. Que ſunt collyria? Noli mētiri noli piurare: noli adulterari: noli furari: noli fraudare. Sed ꝙſueti et cū aliquo dolore ⁊ ꝙſuetudine reuocaris: hoc eſt q̄d mordet ſz ſanat. Nā dico tibi liberius ex timore ⁊ meo ⁊ tuo. Si curari reſtiteriſ ⁊ eſſe idoneꝰ ad pfruendū hac luce neglexeris: valitudine oculoꝝ ſuoꝝ tenebras amabis: ⁊ amando tenebras i tenebris remanebis: ⁊ remanēdo in tenebris etiā i tenebras exteriores p̄cipieris. Ibi erit fletꝰ ⁊ ſtridor dentiū. Si mihil añ faciebat amor lucis: faciat timor doloris. Sufficiēter me loquutū arbitroꝝ/ lectionē tñ euāgelicā nō finini. Si dicā reliqua: onerabo vos: ⁊ timeo ne etiā q̄d hauſtū eſt: effundaꝫ. Sufficiāt ḡ iſta charitati vē. Debitores ſumꝰ/nō nūc ſz ſemp ꝓdimus viuimꝰ: q⁊ ꝓpter vos viuimꝰ. Uerūtn vitā noſtrā iſtam infirmā: laboriоſam: periculoſam in hoc mundo cōſolamini beneviuendo: uolite vos contriſtari ⁊ atterere malis moribus vr̄is. Cū eīm offendimur mala vita veſtra/ſi refugiamus a vobis: ⁊ ſeparemus nos a vobis: ⁊ ad vos non accedam? Nōne ꝙquerimini ⁊ dicet? ⁊ ſi lāguebam⁹ curaretis: ⁊ ſi infirmabamur viſitaretis? Ecce curamus ecce viſitamur: ſed non nobis fiat quō audiſtis ab apō. Timeo ne ſi ne cauſa laborauerim in vos.

Tractatus. xix.

Nō pōt filius a ſe facere quicq̄ nſi quod viderit patrē facientē. Quecunq; eīm ille fecerit: hec ⁊ filiꝰ ſimiliter facit. Pater enim diligit filium ⁊ omnia demonſtrat ei que ipſe facit ⁊ maiora his demōſtrabit ei opera: vt vos miremini. Sicut enim pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filius quos vult viuificat. Neq; enīz pater iudicat quēq̄. Sed omne iudicium dedit filio: vt omnes honorificent filium ſicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium: non honorificat patrem qui miſit illum. Amen Amen dico vobis. Quia qui verbuz meum audit ⁊ credit ei qui miſit me habet vitam eternam. Et in iudiciū non venit: ſz transiet a morte in vitā Amen amen dico vobis. Quia venit hora ⁊ nūc eſt: quando mortui audient vocē filij dei: ⁊ qui audierint viuent. Sicut eīm pater habet vitā in ſemetipſo ſic dedit ⁊ filio habere vitaz

in semetipo: ⁊ potestatē dedit ei ⁊ iudiciū facere: quia filius hominis est: nolite mirari hoc. Quia venit hora in qua omnes qui in monumētis sunt audient vocē filij dei: ⁊ bona fecerunt in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt in resurrectionem iudicij. Nō possum ego a meipo facere quicq̄. Sicut audio iudico: ⁊ iudicium meum iustum est. Quia nō quero voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me.

A

Ermone pristino quantū nostrum mouit affectū et intelligēdi paupertatē: locuti sum⁹ ex occasione vere boz euangelicoz: vbi scriptum est: non pōt filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Quid sit videre filij hoc est videre verbi: qz filius verbū: ⁊ qz p verbum facta sunt oia. Quō possit intelligi qđ videt filius primo patrē facientem: tūc demum ⁊ ipse faciat q̄ facta cōsperexerit: cū pater nihil nisi p filium fecerit. Oia em̄ p ipm facta sunt ⁊ sine ipso factuz est nihil. Non tamen explicatuz aliquid diximus: qz nec explicatum aliquid intellexerimus. Aliquādo em̄ sermo deficit: vbi etiam intellect⁹ p ficit: ⁊ tomagis sermo patit defectionem: quando intellectus nō habet pfectionem: Nūc itaq̄ ⁊ tū dñs donat: breuiter percurramus lectionē: ⁊ vel hodie expleamus debitum pensum. Si quid forte remanserit: vel tpis vel viriū: retractabimus si potuerimus ⁊ tuz ⁊ a nobis ⁊ apud vos fieri p̄ testē. Quid sit videre verbi: demōstrari ꝑ bo non pōt. Oia quippe dicta sunt hic. Que si intelliganť ſm humanum sensum carnaliter: nihil aliud nobis facit: aia plena phātasmatis: nisi quasdā imagines velut duorum hominū patris ⁊ filij: vni⁹ ostēdentis alterius videntis: vni⁹ loquētis: alteri⁹ audiētis: que oia idola cordis sunt. Que si iā deiecta sunt de templis suis: quātomagis deijcieda sunt de cordibus xp̄ianis. [Nō potest inquit ⁊ a se facere quicq̄: nisi qđ viderit patrē facientē.] Uerū est hoc: tenete hoc: dū tū non amittatis qđ in ipsius enāgelij exordio tenuistis: qz in principio erat verbū ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbū: ⁊ p̄cipue qz omnia per ipsum facta sunt. Quod nunc enim audistis cōiungite illi auditui: et vtrūq̄ cōcordet in cordibus elyistris. Sic itaq̄ non potest filius a se facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientez: vt tū pater ea q̄ facit nō faciat nisi p filiū: qz eius est verbuz. Et in principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deū: ⁊ deus erat verbum: qz oia per ipsuz facta sunt. [Que cūq̄ em̄ ille fecerit hec ⁊ filius similiter facit.] Non alia sed hec: nō dissimiliter sed similiter. [Pater em̄ diligit filiū: ⁊ omnia demonstrat ei que ipse facit.] Ad hoc qđ supra dixit: nisi qđ viderit patrē facientē: videtur ptinere: ⁊ qđ omnia demonstrat ei q̄ ipse facit. Sed si pater demonstrat que facit: nō alij⁹ potest facere nisi pater demonstrauerit. Pater q̄ demonstrare nō pōt nisi fecerit: consequēs erit vt nō p filium faciat oia pater. Porro si firmum atq̄ inconcussuz tenemus: qz p filiuz oia pater facit: anteq̄ facit demonstrat filio: ⁊ filius demōstrata faciat / que demōstrata iā facta sunt: aliqđ ꝑculdubio pater sine filio facit. Sz non facit pater aliquid sine filio: qz filius dei⁹ vbū est: ⁊ oia per ipz facta sunt. Remanet ergo fortasse: vt q̄ pater facturus est: demōstraret facienda: vt p filium sint facta. Nam si filius ea facit que pater facta demonstret: non vtiq̄ per filium facit. Wonstrari enim non possent nisi facta: facere filij⁹ nō posset nisi mōstrata fuerint. Ergo sine filio facta. Sed verum est omnia per ipsuz facta sunt Ergo anteq̄ facta / mōstrata sunt. Sz hoc diximus differendū esse: quo redeūdum sit percursa lectiōe si vt diximus aliquid vel temporis velvtriū nobis remanserit: ad ea que distulimus retractanda. Amplius audite difficilia. [Et maiora his iquit demōstrabit ei opa: ⁊ ita vt vos miremini.] Maiora his. Quibus maiora? Facile occurrit que modo audistis curationibus languorum corporalium. Wde isto em̄ qui triginta ⁊ octo annis habebat infirmitatē ⁊ christi verbo sanatus est: nata est hui⁹ occasio tota sermonis. Et propter hoc dñs dicere potuit / maiora his demonstrabit ei opera: vt vos miremini. Sunt em̄ opera maiora q̄ ista: ⁊ demōstrabit ea pater filio. Non demonstrauit ei tanq̄ de preterito: sed demōstrabit de futuro: hoc est demonstraturus est. Rursus difficilis oritur q̄stio. Est em̄ aliquid apud patrez / qđ adhuc latebat filiū: quando ista filius loquebatur. Si enim de monstrabit: hoc est demōstraturus est: nōdum demonstrauit: ⁊ filio tunc demonstraturus est quando⁊ istis. Sequit em̄ ita: vt vos miremini. Et hoc difficile est videre: quō tāq̄ tpaliter filio coeterno aliquid demonstret eternus pater: oia scienti q̄ sunt apud patrez. Que sunt tū illa maiora. hoc em̄ forte facile est intelligere. [Sicut enim

Joh. 5.

†Alia lit. filiꝰ.

Joh. 5.

B

†Alia lit. nō ꝓ ita.

pater inquit suscitat mortuos ⁊ vinificat: sic ⁊ filij⁹ quos vult vinificat]. Maiora em̄ sunt opa mortuos suscitare: q̄ languidos sanare. Sz resuscitat pater mortuos ⁊ vinificat: sic ⁊ filij⁹ quos vult vinificat. Alij⁹ q̄ pater alij⁹ filij⁹: sed oia p ipm. Ipos itaq̄ filius quos ⁊ pater: qz non alia: nec aliter: sz hec et filij⁹ similiter facit. Ita plane intelligendū est: et ita tenendū. Sed mementote qz filius quos vult vinificat. Tenete hic ergo nō solū potestatē filij: verūetiam volūtatē. Et filij⁹ q̄s vult vinificat: ⁊ pr̄ quos vult vinificat: et ipos filij⁹ quos ⁊ pater: ac per hoc eadē patris ac filij potestas et volūtas. Quid est q̄ q̄ sequtur. [Neq̄ em̄ pater iudicat quēq̄: sed iudiciū oē dedit filio vt oēs honorificent filiū sicut honorificant patrē. [Quod ita subiūxit: tanq̄ rationem reddēs superioris sententie. Multum mouet. Intenti estote. Filius quos vult vinificat: pater quos vult vinificat. Filius suscitat mortuos: sicut pater suscitat mortuos. Neq̄ enim pater iudicat quēq̄. Si in iudicio suscitandi sunt mortui quomodo pater suscitat mortuos si non iudicat quemq̄? Oīne quippe iudiciū dedit filio. In illo quippe iudicio suscitantur mortui ⁊ resurgunt alij ad vitam eternaz: alij ad penā. Quod totuz si filius facit / pater aūt ideo nō facit qz pater nō iudicat quēq̄: sed oē iudicium dedit filio: contrarium videbitur ei qđ dictū est. Sicut pater suscitat mortuos ⁊ vinificat: sic et filius quos vult vinificat. Simul ergo suscitāt. Si simul suscitāt: simul vinificant: simul ergo iudicant. Quō itaq̄ verū est: neq̄ em̄ pr̄ iudicat quēq̄: sed iudiciū oē dedit filio? Wouēāt interim ꝓposite questiones: prestabit dominus vt solute declarent. Ita est fratres. Ois questio nisi intentū fecerit ꝓpositā: non letificabit exposita. Sequať ergo ipse dñs: ne forte in his que subiecit apiat se aliquātuz. Subtexit em̄ nubilo lucē suā: ⁊ difficile est aquile mo revolare sup omnē nebulā qua tegit omis terra ⁊ videre ꝑbū domini sincerissimā lucem. Ne forte ergo calore radiorum suorū discutiat caliginem nostram ⁊ aliquantuz se in conseqntiꝰ aperire dignetur: dilatis illis sequentia videamus. [Qui nō honorificat filium: non honorificat patrē qui misit illū]. Hoc verum est et planum est. Omne quippe iudicium dedit filio sicut supra dixit: vt omnes honorificent filiū sicut honorificāt patrē. Quid si inueniūtur qui patrem honorificant ⁊ nō honorificant filiū? Non potest inquit fieri qui nō honorificāt filium: non honorificant patrem qui misit illum. Nō potest ergo dicere aliquis. Ego patrem honorificabam: qz filiū nō nouerā. Et si nondū filiū honorificabas: nec patrē honorificabas. Quid est enim honorificare patrē nisi qđ habeat filiū? Aliud est em̄ cū tibi cōmēdatur de⁹ qz de⁹ est: ⁊ aliud est cū tibi cōmendat de⁹: qz pr̄ est. Cū tibi qz de⁹ est cōmendat: creato: tibi cōmēdat: omnipotens tibi cōmendatur. Spiritus quidē summus eteru⁹ inuisibilis tibi cōmendat Incōmutabilis tibi commendat. Cū vero tibi qz pater est commēdat: mihil tibi aliō q̄ ⁊ filius commendatur. Quia pater dici nō potest: si filiū non habet: sicut nec filius si patrē nō habet. Sed forte quidē patrem honorifices tāq̄ maiorē: filiū vero tāq̄ minorē: vt dicas mihi: honorifico patrez: scio em̄ qđ habeat filiū: ⁊ nō erro in patris nomine / non em̄ patrē intelligo sine filio: honorifico tū ⁊ filiū tanq̄ minorem. Corrigite ipe filius ⁊ reuocat te dicens: vt oēs honorificent filium: non inferius sed sicut honorificant patrē. Qui ergo nō honorificāt filium: non honorificāt patrē q̄ misit illum Ego inq̄s maiorē honorē volo dare patri. minorem filio. Ibi tollis honorē patri: vbi minorē das filio. Quid em̄ aliud tibi videť ita sentienti: nisi qz pater equalem sibi filium generare / aut noluit / aut non potuit: Si noluit inuidit: si nō potuit: deficit. Nō ergo vides quia ita sentiendo vbi maiorez honorem vis dare patri: ibi es contumelios⁹ in patrem: Proinde sic honorifica filium / quomodo honorificas patrem: si vis honorificare et patrem et filium. [Amen Amen dico vobis: quia qui verbum meuz audit et credit ei qui misit me habet vitaz eternam. Et in iudicium nō venit: sed ↑trā sijt a morte in vitam]. Non nunc transit: sed iam trāsijt a morte in vitam Et hoc audite qui verbum meum audit: ⁊ non dixit et credit mihi: sed credit ei qui me misit Uerbum ergo filij audiat vt patri credat. Quare verbum audit tuum: et credit alteri: Nonne cum verbum alicuius aud: m⁹: eidem verbum proferenti credimus: lo q̄nti nobis fidem accōmodamus: Quid ergo voluit dicere qui verbum meū audit ⁊ credit ei qui misit me: nisi ꝗuia verbum eius est in me: Et quid est audit verbum meuz nisi audit me: Qui credit mihi: credit ei q̄ misit me: quia cum illi credit / verbo et⁹ credit. Cum autē verbo eius credit / mihi credit: quia verbum patris ego sum. Pax ergo in scripturis et omnia dispositā nequa q̄ rixantia. Tu abijce litem cordis tui: intellige cōcordiam scripturarū. Nūqd ↑tra ria sibi diceret ꝟitas: Qui audit inq̄t verbum meū ⁊ credit ei qui misit me habet ꝟi

C

†Alia tra siet.

tam eternam: ⁊ in iudiciũ nõ venit: ſed trã
ſit a morte ad vitam. Weminiſtis qõ ſupe
rius poſueram⁹: qz ſicut pater ſuſcitat mor
tuos ⁊ viuificat: ſic et filius quos vult viui
ficat. Incipit iã aperte ſe loqui de reſurre
ctione mortuoꝝ: ⁊ ecce iam reſurgũt mor
tui. Qui eñ verbum meum audit et credit
ei q̃ miſit me habet vitã eternã: ⁊ in iudiciũ
non venit. Proba qz reſurrexit: ſed tranſiit
iniquit a morte ad vitaz: nullo dubitãte vti
q̃ reſurrexit. Non eñ tranſiret de morte
ad vitaz: niſi primo eſſet in morte ⁊ nõ eſſet
in vita. Cũ autem tranſierit/erit in vita: et
nõ erit in morte. Mortuus ergo erat ⁊ reui
xit: pierat et inuẽtus eſt. Fit pinde iã q̃dã
reſurrectio: ⁊ trãſeũt hoies a morte quadã
ad quãdã vitã. A morte ifidelitas ad vitã
fidei: a morte falſitatis ad vitaz veritatis
A morte iniquitatis ad vitam iuſticie. Eſt
ergo iſta quedam reſurrectio mortuorum
Aperiat illam plenius: ⁊ diluceſcat nobis
vt cepit. [Amen amen dico vobis: quia ve
nit hora et nunc eſt]. Nos expectamus in
finem reſurrectionem mortuorum: naz ita
credimus: immo nõ expectamus. Sz pla
ne expectare debem⁹. Neq; eñ falſum cre
dimus in fine mortuos reſurrecturos. Cũ
ergo vellet dominus ieſus inſinuare no
bis quandã reſurrectionem mortuorũ: an
te reſurrectionez mortuoꝝ. Nõ ſicut lazari
vel filij illius vidue: vel filie archiſynagogi
q̃ reſurrexerunt morituri: nam ⁊ ipoꝝ mor
tuorũ quedã reſurrectio facta eſt: ante re
ſurrectionez mortuoꝝ. Sed ſicut hic dicit
habet inquit vitã eternã: ⁊ in iudiciũ non
venit ſed tranſit a morte ad vitã. Ad quaz
vitã: Ad eternã. Nõ aũt ſicut corp⁹ lazari
Trãſit eñ et ille a morte ſepulchri ad vitã
hominũ: ſed nõ eternã: iteruz moritur. Re
ſurrecturi aũt in fine ſeculi mortui: in vi
eternam tranſibunt. Cum ergo vellet do
minus ieſus chriſtus magiſter celeſtis: ver
bum patris et veritas demonſtrare nobis
quandam reſurrectionez in vitã eternam/
añ reſurrectionem mortuorũ in eternam vi
tam. Uenit hora inquit. Tu ꝓculdubio in
dutus fide reſurrectionez carnis expecta
bas horam illam finis ſeculi diem iudicij
quam ne in iſto loco expectares addidit ⁊
nunc eſt. Quod ergo dicit venit hora. Non
dicit de illa hora nouiſſima vbi in iuſſu et
voce archangeli: ⁊ in tuba dei dñs ipe de
ſcendet de celo et mortui in chriſto reſur
gent primi deinde nos qui viuimus viuen
tes qui reliqui ſumus/ſimul rapiẽmur cũ
illis in nubibus obuiam chriſto in aera: ⁊
ita ſemp cuz domino erimus. Et veniet ho
ra illa: ſed nõdũ nunc. Hora vero iſta que
ſit. Audiuerite. Quid in ea fit: Quid niſi re
ſurrectio mortuorũ: Qui q̃ reſurgũt: in eter
nũ viuãt: Hoc erit ⁊ nouiſſima hora. Quid
ẽ: Nõ intelligim⁹ duas iſtas reſurrectio
nes: Nõq̃d forte qui nũc reſurgũt: tũc nõ
reſurgent: vt aliorum fiat tunc reſurrectio
aliorum nunc: Non eſt ita. Nam iſta re
ſurrectione ſi recte credidim⁹ reſurrexim⁹
⁊ noſipſi qui iaz reſurreximus/altera in ſi
ne reſurrectionẽ expectam⁹. Sed ⁊ nũc in
eternam vitã reſurrexim⁹: ſi in fide ipſa ꝑ
ſeueranter meminem⁹. Et tũc in eternã vi
tam ꝓ-ſurgem⁹ qñ angelis coequabimur.
Ipſe ergo diſtinguat/ipſe aptet quod loq̃
auſi ſumus. Quõ fiat reſurrectio ãte reſur
rectionem: Non aliorum ſet aliorũ: ſed eo
rundem: nec talis qualis lazari: ſed in vi
tam eternã. Aperiet. Iane. Audite diluce
ſcentẽ magiſtrũ et illabentem cordib⁹ no
ſtris ſolẽ nr̃m. Nõ quẽ deſiderãt oculi car
nales: ſed cui eſtuant aperiri oculi cordis
Ipſum ergo audiamus. Amẽ amẽ dico vo
bis: qz venit hora ⁊ nũc eſt qñ mortui. Uide
te exẽplũ reſurrectionem: [qñ mortui au
dient/vocem filij dei: ⁊ qui audierint/vi
uẽt: Quare addidit q̃ audierit viuẽt: Poſ
ſent eñ audire niſi viuerent: Sufficeret q̃
venit hora ⁊ nũc eſt: qñ mortui audient vo
cẽ filij dei. Iã nos ſi intelligerem⁹ viuẽtes
eos: qñ niſi viuerẽt audire nõ poſſent: non
inquit qz viuunt audiunt: ſed audiẽdo reui
uiſcunt. Audiẽt: ⁊ q̃ audierint viuẽt. Quid
eſt ergo audient: niſi obaudient: Quãtum
eñ pertinet ad auris auditũ: non omnes q̃
audient/viuent. Multi enim audiunt ⁊ nõ
credunt. Audiẽdo ⁊ nõ credẽdo/nõ obau
diunt. Non obaudiendo/non viuent. Ita
q̃ hic qui audiẽt: vnhil eſt aliud q̃ ẽ q̃ obau
dient. Qui ergo obaudierint viuent. Cer
ti ſunt ſecuri ſunt viuent. Predicatur chri
ſtus verbum dei filius dei: per quem facta
ſunt omnia / certe diſpenſationis gratia
aſſumpta carne natus ex virgine: infans
in carne: iuuenis in carne: patiens in car
ne: moriens in carne: reſurgens in carne:
aſcendens in carne: ꝓmittens reſurrectio
nem carni/promittens reſurrectionẽ mẽ
ti ante carnem/carni poſt mentẽ. Qui au
dit et obaudit viuet. Qui autez audit ⁊ nõ
obaudit: id eſt qui audit et contemnit/au
dit et non credit non viuet. Quare non vi
uet: Quia non audit. Quid eſt non audit:
Non obaudit. Ergo qui audierint viuent
Attende nunc quid dixeramus differen
dum: vt nunc ſi fieri potuerit aperiatur.
Subiecit continuo de hac ipſa reſurrectio
ne. [Sicut enim pater habet vitam in ſe
metipſo: ſic dedit et filio vitam habere in

ſemetipſo. [Quid eſt habet vitã pater in ſe
metipſo: Non alibi habet vitam niſi in ſe
metipſo. Uiuere quippe ſuũ in illo eſt et nõ
aliunde. Et nõ alienũ eſt: non quaſi mutua
tur vitam/nec quaſi particeps ſit vite: ei⁹
vite que nõ eſt qõ ipſe: ſed habet vitã in ſe
metipſo: vt ipſa vita ſibi ſit ipſe. Si potue
ro adhuc modicũ quid inde dicere exẽplis
poſitis ad intelligentiã veſtrã infozmã
dam/domino adiuãte potuero: ⁊ pietate
intentionis veſtre. Uiuit deus: viuit ⁊ aia
Sed vita dei immutabilis eſt: vita anime
mutabilis eſt. De⁹ nec proficit: nec ꝓficit:
ſed eſt ipſe ſemp: in ſe eſt vita vt eſt. Nõ ali
ter nũc/nõ aliter poſtea/aliter antea. Ani
me vero vita/valde aliter atq; aliter. Uiue
bat ſtultus: viuit ſapiẽs: viuebat iniqua: vi
uit iuſta. Nunc mer⁹ nũc obliuiſcitur.
Nũc diſcit: nunc diſcere non poteſt. Nunc
perdit qõ didicerat: nunc recipit qõ amiſe
rat. Mutabilis vita aie. Et cũ viuit anima
in iniquitate/mors eius eſt. Cum aũt fit iu
ſta: fit particeps alteri⁹ vite: que non quod
ipſa. Erigendo ſe quippe ad deũ ⁊ inheren
do deo: et illo iuſtificatur. Dictuz eſt enim.
Credenti in eum qui iuſtificat impium: de
putaẽ fides eius ad iuſticiã. Deficiẽdo ab
illa fit iniqua: ꝓficiendo ad illum fit iuſta.
Nonne videẽ tibi quaſi aliquid frigidum:
illi ad motũ ferueſcere: remotũ ab igne tor
peſcere: Nonne videtur tibi quiddã tene
broſum ad motum luci clareſcere: remotũ
a luce nigreſcere: Tale quiddã eſt aia: nõ
tale aliquid de⁹. Poteſt ⁊ homo dicere ha
bere ſe lucez nunc in oculis ſuis. Dicãt er
go quaſi quadam voce ꝓpria oculi tui ſi
poſſunt. Habemus lucez in nobiſipſis. Cõ
tra dicitur/non ꝓprie dicitis: habere vos
lucem in vobiſipſis. Habetis lucez: ſed in
celo. Habetis lucẽ ſi forte nox eſt: ſed in lu
na/in lucernis: nõ in vobiſipſis. Nã clauſi
amittitis: qõ aperti percipitis. Non in vo
biſipſis habetis lucem. Sole occidente: te
nete lucem ſi poteſtis. Nox eſt: ⁊ in lumine
nocturno perfruimini. Subducta lucerna
tenete lucem. Cũ vero ſubducta lucerna in
tenebris remaneatis/non lucem in vobiſ
ipſis habetis. Hoc eſt ergo habere lucem
in ſemetipſo: non indigere lucem ex altero
Ecce vbi ſi quis intelligat/oſtendit filium
equalem pater: vbi ait. [Sicut habet pa
ter vitam in ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio vitã
habere in ſemetipſo.] Ut hoc ſolum inter
ſit inter patrem ⁊ filium: quia pater habet
vitã in ſemetipſo/quã nemo ei dedit. Filiꝰ
aũt hz vitã in ſemetipo quaz ꝓ dedit. Sz
etiam hic oritur aliquod nubilum diſcutiẽ
dum. Non deficiamus/intenti ſimus: pa
ſcua mentis ſunt/nõ faſtidiamus vt viua
mus. Ecce inquis fateris ipſe/quod vitaz
filio pater dedit: vt habeat eam quidem in
ſemetipſo ſicut pater habet vitaz in ſemet
ipſo. Non indigens ille: nõ indigeat ⁊ iſte
vt ſit ille vita ſit ⁊ iſte: ⁊ vtrũq; coniunctuz
vna vita/non due: quia vnus deus: nõ duo
dij: ⁊ hoc ipſum ſit eſſe vitaz. Quomodo er
go dedit filio vitã pater. Non ſic quaſi an
te fuerit filiꝰ ſine vita: atq; vt viueret a pa
tre accepit vitam. Nam ſi hoc eſſet: nõ ha
beret vitam in ſemetipſo. Ecce de anima
loquebar. Eſt anima ⁊ ſi non ſit ſapiens: ⁊
ſi non ſit iuſta anima eſt: ⁊ ſi non ſit pia ani
ma eſt. Aliud eſt eſſe animã/aliud vero eſſe
ſapientem: eſſe iuſtam/eſſe piam. Eſt ergo
aliquid quod nondum eſt ſapiens/nondum
iuſta: nondum pia: non tamen nihil eſt/nõ
tamen nulla vita eſt. Nam ex operibus
quibuſdam ſuis oſtendit ſe vitam: ⁊ ſi non
ſe oſtendit ſapientem/piam iuſtã. Niſi eñ
viueret: corpus non moueret pedibus gr.
ſum: manibus opus/oculis intuitum/au
ribus auditũ/non aperiret os ad vocẽ/in
guam ad diſtinctionez vocũ non moueret.
Uis itaq; operib⁹ viuere ſe oſtendit: et eſſe
aliqd qõ eſt corpore melius. Sed nunquid
his operibus ſapientẽ/piam/iuſtã ſe oſtẽ
dit: Nõne ambulant: operant: vident: au
diunt: loquuntur ⁊ ſtulti: ⁊ impij: ⁊ iniuſti:
Cum vero ſe erigit ad aliquid qõ ipſa non
eſt et quod ſupra ipſam eſt et a quo ipſa
eſt: percipit ſapientiam/iuſticiam/pieta
tem/ſine quibus cũ eſſet/mortua erat: nec
vitam habebat qua ipſa viueret: ſed qua
corpus viuificaret. Aliud eſt enim in ani
ma: vnde corpus viuificat: aliud vnde ipſa
viuificatur. Melius quippe eſt ꝓ corpus.
Sed melius q̃ ipſa/eſt deus. Eſt ergo ipſa
Nam ſi ſit inſipiens iniuſta et impia: vita
corporis. Quia vero vita eius eſt deus:
quando cum ipſa eſt in corpore/preſtat il
li vigorem/decorem/nobilitatẽ/officia mẽ
brorum: ſic cum vita eius deus in ipſa eſt:
ꝑſtat illi ſapientiam: pietatẽ: iuſticiaz: cha
ritatem. Aliud eſt ergo qõ preſtatur corpo
ri de anima: aliud qõ preſtat anime de deo
Uiuificat et viuificatur. Mortua viuificat:
ſed ipſa non viuificatur. Uenite itaq; ver
bo ⁊ infuſo audiẽtibus factiſq; illis nõ ſo
lum audientibus: ſed etiam obedientibus
reſurget anima a morte ſua ad vitam ſuã:
hoc eſt ab iniquitate: ab inſipientia: ab im
pietate ad deum ſuum/qui eſt illi ſapiẽtia
iuſticia: charitas. Reſurgat ad illum: illu
minetur ab illo. Accedite inquit ad deuz. Pſalmo
Et qd nobis erit: Et illuminamini. Si er- xxxiij.
go accedendo illuminamini ⁊ recedẽdo te

nebamini: non erat in vobis lumen vestrũ sed in deo vestro. Accedite vt resurgatis. Si recesseritis moriemini. Si ergo accedendo viuitis/recedendo moriemini nõ erat in vobis vita vra. Ipsa est eñ vita vestra q̃ est lux vestra. Qm apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumẽ. Nõ ergo sicut anima aliquid aliud est anteq̃ illuminaretur et fit melius cũ illuminatur participatione melioris: ita et verbum dei filius dei: aliquid aliud erat anteq̃ accipe ret vitam/vt participando habeat vitam sed vitam habet in semetipso: ac per hoc ipse est ipsa vita. Quid ergo ait dedit filio vitam habere in semetipso? Breuiter dixerim: genuit filiũ. Neq; eñ erat sine vita et accepit vitã ſz nascẽdo vita est. Pr̃ vita est nõ nascẽdo filio vita est nascẽdo. Pr̃ de nullo patre: filio de deo pr̃e. Pater q̃ est: a nullo est. Quod autem pater est propter filiũ est. Filius vero q̃ filius est ꝓpter patrẽ est: q̃ est a patre est. Et hoc ꝙ dixit vitã dedit filio vt hr̃et eã in semetipso: tãq̃ diceret. Pater qui est vita in semetipso: genuit filiũ q̃ esset vita i semetipso. Pro eo eñ q̃ genuit voluit intelligi dedit tãq̃ si cuiq̃ diceremus: dedit tibi deus esse. Cui dedit? Si alicui iam existenti dedi esse: non ei dedit esse q̃ erat añq̃ ei daret q̃ posset accipere. Cũ ergo audis dedit tibi esse: nõ eras qui accipes: et existẽdo accepisti vt esses. Dedit structor domui huic vt esset: sed q̃d ei dedit? Ut dom⁹ eẽt. Cui dedit? Huic domui. Quid ei dedit? Ut dom⁹ esset. Quõ potuit dare domui vt dom⁹ esset? Etenim si domus erat: cui daret vt dom⁹ esset: q̃si iã domus erat? Quid est ergo dedit ei vt domus esset? Fecit ei vt domus esset. Quid ergo filio dedit? Dedit ei vt filius esset: genuit vt vita esset: hoc est dedit habere eã in semetipso vt esset vita/nõ egens vita ne participando intelligat habere vitam. Si eñ participando haberet vitã nõ in semetipso: posset et amittendo esse sine vita: hoc in filio ne accipias: ne cogites: ne credas. Manet ergo pater vita: manet et filius vita. Pater vita in semetipso nõ a filio: filius vita in semetipso sed a patre. A patre genitus vt esset vita in semetipso: pr̃vero nõ genitus vita in semetipso: nec minore filiũ genuit q̃ crescẽdo fieret eq̃lis. Non eñ ad sui pfectionẽ adiut⁹ est tpe: ꝙ quẽ pfectũ creata sunt tpa. Ante oia tẽpora/patri coeternus est. Non eñ vnq̃ pater sine filio. Eternus aũt pater est: ergo coeternus et filius. Quid tu anima? Mortua eras amiseras vitam: audi patrem: per filium surge recipe vitã vt in eo recipias vitam quam non habes in te/q̃ habet vitaz in semeipso. Viuificat ergo te pater et filius: et agitur prima resurrectio/qñ resurgis ad participandã vitã/qõ tu non es: et participãdo efficier⁹ viuẽs. Resurge a morte tua ad vitã/tuã/qui est deus tuus: et transi a morte in vitã eternã. Habet eñ vitã eternã pater in semetipso. Nam sicut pater suscitat mortuos et viuificat: sic et filius quos vult viuificare. Quid ergo de illa resurrectione corporis? Nã et isti qui audiunt et viuunt: vnde nisi audiendo viuũt. Amic⁹ eñ sponsi stat et audit eũ/et gaudio gaudet ꝓpter vocem sponsi/non ꝓpter vocem suã; hoc est participando nõ existendo audiũt et viuũt. Et oẽs q̃ audiunt viuũt: qz omnes q̃ obediunt viuũt. Dic aliquid dñe etiam de resurrectione carnis. Fuerũt eñ q̃ eam negarent et dicerent: q: ista sola est resurrectio q̃ fit p fidẽ. Cui⁹ resurrectiõis mõ dñs fecit commemorationẽ et inflammauit nos qz quidam mortui audiũt vocẽ filij dei et viuent. Non eorum qui audierint alij morientur/alij viuent sed omnes qui audierint viuent: quia omnes qui obedierint viuent. Ecce vidimus resurrectionẽ mentis: nõ ergo amittamus de fide resurrectionem carnis. Et nisi tu domine iesu dixeris eã: quẽ opponemus contradictoribus? Omnes eñ secteq̃ se aliqua religione hominib⁹ inserre presumpserunt: non negauerunt istã mẽtium resurrectionẽ: ne diceret eis. Si non resurgit alia: quare mihi loqueris? Quid in me facere vis? Si non facis ex deteriore melioꝛẽ: quare loqueris? Si nõ facis ex iniquo iustũ: quare loqueris? Si autem facis ex iniq̃ iustũ: et ex impio piũ: et ex stulto sapientẽ: fateris resurgere animã meaz si tibi obtẽperauero/si tibi credidero. Nolẽtes ergo sibi credi oẽs q̃ instituerũt aliquis etiam false religionis sectam: negare istam mentium resurrectionem nõ potuerunt. Omnes de illa cogitauerunt. Sz multi carnis resurrectionem negauerunt: dixerunt in fide iam factam esse resurrectionem. Talibus resistit apl's dicens. Ex quibus est hymeneus et fileetus: q̃ circa veritatem oberrauerunt: dicentes resurrectionem iam factam esse: et fidez quoꝛũdã subuertunt. Jã factam esse resurrectionem docebant. Sed eo modo vt alia nõ speraret et repr̃hẽdebant homines qui sperabant resurrectionem carnis velut iã resurrectio q̃ ꝓmissa erat credendo impleretur in mẽte. Repr̃hendit eos apostolus. Cur eos repr̃hendit? Nonne hoc docebant quomõ dominus loquebatur? Venit hora et nunc est qñ mortui audient vocem filij dei: et qui

audierint viuent. Sed de vita mentiũ loquor adhuc. Ait tibi iesus. Nondũ loquor de vita corpoꝛ sed loquor de vita vite cor porũ. i. de vita animarũ: in quibus est vita corpoꝛ. Naz scio esse corpora in monumẽtis iacentia/scio et corpora vra in monumẽtis futura. Nõdũ de illa resurrectione; loquor. De ista loquor/de ista resurgite: ne ad penã in illa resurgatis. Szvt noueritis qz de illa loquor: q̃d addo? [Sicut eñ habet pater vitã in semetipso: sic dedit et filio habere vitam in semetipso?] Hec vita q̃d pater est/q̃d filius est: ad q̃d ꝓtinet ad animã/an ad corpus? Non eñ vitã illã sapiẽtie sentit corpus: sed mẽs rationalis. Naz nec ois anima potest sentire sapientiã. Habet enim et pecus animã: ſz pecoris anima non potest sentire sapietiam. Ergo anima humana potest sentire istam vitã quã habet pater in semetipso: et dedit filio vitam habere in semetipso: quia illud est verũ lumen q̃ illuminat nõ oẽm animam: sed omnem hominez venientem in hunc mundũ. Cum eñ ipsi mẽti loquor audiat: id est obediat et viuat. Noli itaq; domine tacere de resurrectione carnis/ne nõ eã credant homines et remaneam⁹ nos argumentatores nonpredicatores. Ergo sicut habet pater vitam in semetipso: sic dedit et filio habere vitam in semetipso. Intelligãt qui audiũt credant vt intelligãt: obediãt vt viuãt. Audiant adhuc aliud/ne hic finitã esse resurrectionẽ putẽt. [Et dedit ei potestatẽ et iudiciũ facere.] Quis dedit? Pater. Cui dedit? filio. Cui eñ dedit habere vitam in semetipso: et potestatẽ dedit ei et iudicium facere. [qz filius hois est.] Iste eñ christus: et filius dei: et filius hois est. In ꝓncipio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Ecce quomodo dedit ei vitam habere in semetipso. Sed qz verbum caro factũ est et habitauit in nobis: ex virgine maria homo factus/filius hominis est. Proinde qz filius hominis est: quid accepit? Potestatem et iudiciũ facere. Quod iudiciũ? In fine seculi: et ibi erit resurrectio mortuorũ; sed corporũ. Animas ergo suscitat deus/p xp̃m filium dei: corpora suscitat deus p eũdem xp̃m filiuz hominis. Dedit ei potestatem. Hanc potestatẽ nõ haberet nisi acciperet: et esset homo sine potestate. Sed ipe est filius hominis/qui et filius dei. Herẽdo eñ ad vnitatẽ psone filius hois/filio dei: facta est vna psona/eadẽq̃ filius dei qui et filius hois. Quid aũt propter quid habeat dinoscendũ est. Filius hois habet animã: habet corpus. Filius tamen dei q̃d est verbum dei: habet hominẽ tanq̃ alia corpus. Sicut anima habẽs corpus nõ facit duas psonas sed vnũ hoiem: sic verbuz habens hoiem: nõ facit duas psonas sed vnũ xp̃z. Quid est homo? Alia rationalis habẽs corpus. Quid est christus? Verbũ dei habẽs hoiem. Video de quib⁹ rebus loquar: et q̃s loquar: et quibus loquar. Nunc audite de resurrectione corporũ nõ me sed dñm locuturum: ꝓpter eos q̃ resurrexerũt surgendo a morte/inherendo vite. Cui vite? Que nõ nouit mortẽ. Quare nõ nouit mortẽ? Quia nescit mutabilitatẽ. Quare nescit mutabilitatẽ? Qz vita est in semetipso. Et potestatẽ dedit ei et iudiciũ facere qz filius hois est. Quod iudiciũ et quale iudiciũ? [Nolite mirari hoc] qz dixi dedit ei potestatem et iudicium facere: [Quia venit hora] non addidit: et nunc est. Ergo horam quãdã vult insinuare: in fine seculi. Hora autem nunc est vt resurgant mortui: hora erit in fine seculi vt resurgant mortui. Sed resurgant nũc in mente: tunc in carne. Resurgant nunc in mente p verbum dei filiũ dei: resurgent tũc in carne per verbũ carnem factũ filiũ hois. Neq; eñ ad iudiciũ viuorũ et mortuorum pater ipse venturus est: nec tñ recedit a filio pater. Quomodo ergo non ipse ventur⁹ est? Quia nõ ipse videbit in iudicio. Videbunt in quez pupugerunt. Forma illa erit iudex que stetit sub iudice: illa iudicabit q̃ iudicata ẽ. Judicata eñ inique: iudicabit iuste. Veniet ergo forma serui: et ipsa apparebit. Etenim forma dei: quomodo appareat iustis et iniustis? Nam si iudicium nõ fieret nisi inter solos iustos: appareret tanq̃ iustis forma dei. Quia vero iudicium futurum est iustorum et iniquorum/nec licet q̃ iniqui videant deum. Beati eñ mundo corde qz ipsi deũ videbunt. Talis apparebit iudex qualis videri possit/et ab eis q̃s coronaturus est: et ab eis quos dãnaturus est. Forma ergo serui videbit: occulta erit forma dei. Occultus erit in seruo filius dei et apparebit filius hominis qz potestatem dedit ei et iudicium facere qz filius hominis est. Et quia ipse solus apparebit in forma serui: pater autem non apparebit quia nõ est indutus forma serui. Ideo superius ait pater nõ iudicat quẽq̃: sed oẽ iudiciũ dedit filio. Bene ergo dilatum est: vt ipe esset expositor qui ꝓpositor. Superius enim occultũ erat/nunc autem vt arbitror manifestum est: qz dedit ei potestatem et iudiciũ facere: qz pater non iudicat quẽq̃: sed oẽ iudiciũ dedit filio. Qz iudiciũ per illaz formã futurum est quã nõ habet pater. Et quale iudiciũ? Nolite mirari hoc: qz venit hora:

Joh.v.

iiij. sent. di. xlviij Sed cũ.

Matt.v.

nō ea q̄ nunc est vt resurgāt aie: sed q̄ futura est vt resurgant corpora. Expressiº hoc dicat vt calūniā heretic⁹ negator resurrectiōis corporis nō inueniat: quāq̄ iaz intellect⁹ elucescat. Cū superiº dictū esset: venit hora addidit: & nūc est. Modo aūt venit hora: & nō addidit: et nūc est. Tñ oēs ausas / omnes clauicalas caluminarum: oſīs nodos laqueorum: aperta veritate diſrūpat.

R Nolite mirari hoc: q̄ venit hora [in q̄ oēs qui in monumentis sunt.] ¶Quid euidentius / q̄d expressiº / Corpora sunt in monumentis: anime nō sunt in monumētis: nec iustorū / nec iniquorū. Justi anima in sinu abrahe sunt: iniqua aīa apud inferos torq̄batur. In monumentis nec in illa nec illa. Superius q̄n ait venit hora & nunc est: ob

3 secro intendite. Nostis fratres q̄ ad panē ventris cū labore puenitur: ſtomagis ad panē mētis. Cū labore statis & auditis: ſz nos cū maiore stam⁹ & loquimur. Si laboram⁹ ppter vos cū labozare nō debetis ꝓpter eosdē vos. Superius ergo cū diceret venit hora: addaret & nūc est: quid subiecit Q̄n mortui audient vocē filij dei: & qui audierint viuent. Nō dixit oēs mortui audient: & q̄ audierint viuēt. Mortuos em̄ in quos volebat intelligi. Et numq̄d omnes iniqui obaudiunt euangelio: Aperte dicit apostolus: sed non oēs obaudiunt euangelio. Tamē q̄ audiunt viuent: q̄ oēs q̄ obaudiunt euangelio transeunt ad vitā eternā per fidē. Non tamen oēs obaudiunt & hoc nunc est. At vero in fine oēs qui sunt monumentis: hoc est: iusti & iniusti [audiēt vo

†Alia litter⁹ si lij dei. cē† eius & procedent]. Quō noluit dicere & viuent: Omnes em̄ procedent: sed nō oēs viuent. In eo quippe q̄ supra dixit: & qui audierint viuent: in ipsa auditione vitā eternam intelligi voluit et beatā: quam nō oēs habebunt qui de monumētis ꝓcedēt Jam ergo ex commemoratione monumentorū: & expressione ꝓcessionis de monumētis: apte intelligim⁹ corpoꝝ resurrectionē. Audient oēs vocē eius & ꝓcedent. Et vbi iudiciū: si oēs audiēt & oēs ꝓcedēt: Si omnes audiēt & oēs ꝓcedent: q̄si totū cōfusus est: nihil video discretū. Certe accepisti potestatem iudicandi: q̄ filius hominis es. Ecce aderis in iudicio resurgent corpora: de ipo iudicio dic aliquid: hoc est: de discretione malorum et bonorum. Et hoc audi.

†Alia lit. bona Z †Alia ſra vero mala. [Qui† bene fecerunt in resurrectionem vite† qui male egerunt in resurrectionem iudicij]. Superiº cū de resurrectione mentiū et animarum loqueretur: nunquid fecit discretionem. Sed omnes qui audient viuēt quia obaudiendo viuent. At vero resurgēdo & procedendo de monumentis: non omnes ad vitam eternam ibunt sed qui bene fecerunt. Qui autem male ad iudiciū. Hic em̄ iudicium pro pena posuit: et erit direptio non qualis modo est. Nam & modo separamur non locis sed moribus / affectionibus / desideriis / fide / spe / charitate. Simul em̄ cū iniqs viuim⁹: sed nō vna vita est oiz. In occulto dirimimur / in occulto separamur: quomō grana in area: nō quō grana in horreo. Et separāt̄ grana in area & miscentur. Separantur cum a palea expoliant̄ur: miscentur / quia nōdum ventilamur. Tunc aperta erit separatio / sicut morum sic & vite. Sicut sapientie ita & corporum. Eunt q̄ bñ fecerunt viuere cū angelis dei: q̄ male egerunt: torqueri cū diabolo et angelis eius: & trāsiit forma serui. Ad hoc certe ꝑsentauerat vt faceret iudiciū: post iudiciū perget hinc: ducet secū corpus cui caput est et offeret regnū deo. Tūc plane videbit forma dei q̄ non potuit videri ab inidis: quorum visioni forma serui exhibenda erat. Dicit & alibi sic: ibunt isti in cōbustionē eternā de quibusdā similtris: iusti autez in vitam eternam. De qua alio loco dicit. Hec est aūt vita eterna: vt cognoscāt te vnū verū deū / & quem misisti iesuz christū. Tūc ibi apparebit: qui cuz in forma dei esset / nō rapinam arbitratus est esse se equalē deo.

Tunc se ostendet: quō se dilectorib⁹ suis ostensurum ꝓmisit. Qui em̄ diligit me (ait) Jo. xiiij. mandata mea custodit: & qui diligit me diligetur a patre meo / ego diligā eum: & ostēdam meipsum illi. Quibus loquebatur ꝑsens eis erat. Sed formam serui videbāt formam aūt dei non videbant. Per lumen tum ad stabuliz ducebantur curandi: sed sanati videbunt / q̄ ostendā (inq̄t) meipm illis. Quō ostenditur equalis patri / cuz dicit philippo: qui me videt / videt & patrem meum. [Nō possuz ego a meipso facere q̄c ꝙ: sicut audio iudico & iudicium meū iustū est]. Et quia dicturi illi eramus si tu iudicabis / et pater non iudicabit quia oīe iudicium dedit filio: non ergo ſm patrē iudicabis: adiecit. Non possum ego a meipo facere q̄c ꝙ: sed sicut audio iudico / et iudiciū meum iustum est. [Quia non quero voluntatem meam sed voluntatem eius q̄ misit me.] Certe filius quos vult viuificat: nō q̄rit voluntatem suam: sed voluntatē eius q̄ misit illū. Non meam non propriam. Nō meam / non filij hominis. Non meam que resistat deo. Faciunt enim homines voluntatem suam / non dei: quando faciūt quod volunt quod iubet deus. Quando autem faciunt quod volunt vt tamen sequantur

voluntatem dei: non faciunt voluntatem suam quamuis quod volunt faciant. Nolēs fac quod iuberis: atq̄ ita et hoc facias quod vis: et non voluntatem tuam facies sed iubentis. Quid ergo sicut audio iudico: Audit filius & demonstrat ei pater. Et videt filius patrem facientem. Et ista distuleramus paulo enuclearius pro viribus pertractare: si tempus nobis peracta lectione et vires remanserint. Si dicam me posse loqui adhuc: forte & vos audire iam nō poteltis. Item forte auiditate audiendi dicitis possumus. Melius est ergo vt ego infirmitatem meam fatear / qui iam fatigatus loqui non possum: q̄ vt vobis iam bene satiatis: adhuc infundas q̄ non bene digeratis. Proinde huius ꝓmissionis quam ad hoc eternū tempus si superesset differe tenere me adiuuante dño in crastinū debitorē.

Tractatus xx.

¶Amē amē dico vobis. Nō potest filius a se facere q̄c ꝙ nisi quod viderit patrē facientem. Quecūq̄ em̄ ille fecerit hec & filius similiter facit.

Verba dñi nostri iesu christi maxime que Johānes cōmemorat euangelista: qui non sine causa superpectus domum discumbebat / nisi vt secreta altioris sapientie eius ebiberet: et quod amando biberat: euangelizando ructaret ita secreta sunt et profunde intelligentie: vt oēs turbent qui peruersa sunt corde: et oēs exerceant qui recto sunt corde. Proinde animaduertat charitas vestra: ad hec pauca que lecta sunt. Videamus si quomodo possumus donante et adiuuante ipso qui verba sua nobis voluit recitari: q̄ tūc audita atq̄ ꝓscripta sunt vt modo legerentur: quid sibi velit quod audistis dicere. [Amen amen dico vobis nō potest filius a se facere quicq̄ nisi quod viderit patrem facientem. Quecunq̄ enim pater facit: hec eadē & filius facit similiter Unde autem natus sit sermo iste: cōmemorandi estis ꝓpter superiora lectiōis: vbi curauerat dominus quendā inter illos / q̄ quinq̄ porticibus piscine illius salomonis iacebat: cui dixerat. Tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Hoc autem fecerat sabbatis. Unde perturbati iudei calūniabantur: quasi enersorem et preuaricatorem legis. Tūc eis dixerat. Pater meus Joh.v. vsq̄ modo operatur: et ego operor. Illi em̄ carnaliter sapientes: sabbati obseruationem putabant dñm post laborem fabricāti mundi vsq̄ ad hunc diem quasi dormire et propterea sanctificasse illum diem: ex q̄ cepit velut a laboribus requiescere. Est autem sacramentum sabbati antiquis patribus nostris preceptum / quod nos christiani spiritualiter obseruamus: vt ab omni seruili opere: id est ab omni peccato: quia dominus dixit. Omnis qui facit peccatuz Joh.viij seruus est peccati: abstineamus nos: & habeamus quietē in corde nostro id est tranquillitatem spiritualez. Et q̄uis in hoc seculo id conemur: ad eam tamen requiē ꝑfectam non ꝑueniemus: nisi cū de hac vita exierimus. Sed ideo dictū est deū requieuisse: quia iā creaturā nullā ꝑfectā ꝓdebat posteā ꝑfecta sunt oia. Quietē vero ꝓpter ea appellauit scriptura: vt nos āmoneret post bona opa quieturos. Sic em̄ scriptuz habemus in genesi. Et fecit deº oia bona Geñ.ij. valde: & requieuit deus die septimo. Ut tu hō cū attendis ipm post bona opera requieuisse: non tibi speres requiē / nisi cum bona fueris operatus. Et quēadmodū deus post ea q̄ fecit hominē ad imaginē & similitudinem suā sexto die / & in illo ꝑfecit oia opa sua bona valde requieuit septimo die: sic & tibi requiē nō speres nisi cū redieris ad similitudinē dei in quā factus es: quā peccando ꝓdidisti. Nō em̄ dñs laborasse dicēdº est: q̄ iussit & facta sunt. Quis est q̄ post tantā operis facilitatē quasi post laborē velit requiescere: Si iussit: aliq̄d ei resistit & non est factū / & vt fieret laborauit: merito dicatur post laborē requieuisse. Cū ho & in ipo libro geneseos legam⁹. Dixit deº: fiat lux: & Geñ.j. facta est lux. dixit deus: fiat firmamentū: & factū est firmamentū: & cetera in verbo eiº continuo facta. Cui rei attestat̄ & psalmus Ps. xxxij dicens. Ipse dixit & facta sunt / ipe mandauit et creata sunt: quomodo post mūdū factū / requiez quasi vt cessaret requirebat: q̄ in iubēdo nūq̄ laborauerat: Ergo illa mystica sunt: & ꝓpterea ita posit⁹ vt nobis requiē speremus post hāc vitā: si bona opera fecerim⁹. Jdeo dñs retūdens impudentiā & errorē iudeoꝝ & ostendens eos non recte sapere de deo: ait illis scandalizantib⁹ / q̄ sabbato opabat hoiz sanitatē. Pater meus vsq̄ modo operat̄ & ego operor. Nolite ergo putare quia sabbato ita requieuit ꝑ me vt ex illo nō operet̄: sed sicut ipse nūc opat̄ operor & ego. Sed sicut pater sine labore sic & filius sine labore. Dixit deus & facta sunt: dixit christus languenti / tolle grabatum et vade in domum tuam: & factum est. Catholica autem fides habet quod patris et filij opa inseparabilia sunt. ¶Hoc

Universidad de Barcelona Biblioteca

est qđ volo si possuz loqui charitati vestre. Sed fm illa verba dñi: qui potest capere capiat: qui autē capere non potest/ nō mihi ascribat: sed tarditati sue: ꝛ huertat se ad illum qui eoꝝ aperit vt infundat quod donat. Postremo ꝛ si quisq̄ ꝓpterea nō intelexerit/ qz non a me sic dictū est: vt dici debuit: ignoscat humane fragilitati ꝛ suppliet diuine bonitati. Habemus em̄ int⁹magistrū christum: quicq̄d per aurem vestraz ꝛ os meū capere non potueritis: in corde vestro' ad eū conuertimini: qui ꝛ me docet qđ loquor: ꝛ vobis quēadmodum dignaꝝ distribuit/ qui nouit q̄d det/ ꝛ cui det: aderit petēti/ a periet/ pulsanti: ꝛ si forte nō dederit: nemo se dicat desertum. Forte enim aliquid dare differt: sed neminē esurientē relinquit. Si em̄ non dat ad hotā: exercet querentē non contēnit petentē. Videte ergo ꝛ attendite quid velim̄ dicere: ꝛ si forte non possim: catholica fides hoc habet firmata spiritu dñi in sanctis eius cōtra omnē hereticā ꝓsultatē qz patris ꝛ filij opera iseparabilia sunt. Quid est quod dixi: Quomō ipse pater ꝛ filius inseparabiles sunt: sic ꝛ opera patris et filij inseparabilia sunt. Quomodo pater ꝛ filius inseparabiles sunt: Quia ipse dixit. Ego ꝛ pr̄ vnum sumus: qz pater ꝛ filius non sunt duo dij sed vnus deus: verbū ꝛ cuius est verbum vnus ꝛ vnicus deus: vnus pater et filius charitate cōpleri/ vnusq̄ charitatis spiritus eoꝝ: vt fiat trinitas pater ꝛ fili⁹ꝛ spiritussanctus. Non ergo tm̄ patris ꝛ filij: sed ꝛ spūssancti sicut equalitas ꝛ inseparabilitas personarū: ita etiā opera inseparabilia sunt: Adhuc planius dicam: quid si opera inseparabilia sunt. Non dicit catholica fides: qz fecit deus pater aliquid/ ꝛ fecit filius aliqđ aliud: sed qđ fecit pr̄/ filius fecit/ ꝛ spūssanctus fecit. Per verbū enim facta sunt oīa. Quando dixit ꝛ facta sunt: per verbū facta sunt: per christum facta sunt. In principio em̄ erat verbum/ et verbū erat apud deū/ ꝛ deus erat verbum: oīa per ipsum facta sunt. Si omnia per ipsum facta sunt: dixit deus fiat lux/ ꝛ facta est lux: in verbo fecit: per verbū fecit. Ecce ergo nunc audiuim⁹ euangeliū cū rideret stomachātib⁹ iudeis: qz non solū soluebat sabbatū sed ꝛ patrē suū dicebat deū: eōlez se faciēs deo. Sic em̄ scriptū est in stupiori capīo. Cuz ergo tali eoꝝ erranti indignatiōi dei fili⁹ ꝛ veritas rideret ait. [Amen amē dico vobis non potest fili⁹ a se facere quicq̄: nisi qđ viderit patrem faciētem]. Tanq̄ diceret. Quid scandalizati estis qz patrē meū dixi deū: qz eōlez me facio deo: Ita sum equalis: vt ille me genuerit. Ita sum equalis: vt nō ille a me: sed ego ab illo sum. Hoc em̄ intelligit in his verbis: nō potest a se filius facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē faciētē: hoc est: quicq̄d filius hz vt faciat/ a patre habet vt faciat. Quare hz a patre vt faciat: Quia a pr̄e habet vt filius sit: qz a patre hz vt possit: qz a pr̄e habet vt sit. Filio em̄ hoc est esse qđ posse. Homini nō ita est: ex cōparatiōe humane infirmitatis/ lōge infra iacētis. Utcūq; corda sustollite. Et ne forte aliquis nr̄m tangat scrupulū ꝛ quasi corruscatōe magne lucis hoc⁹ escēs: sapiat aliquid ne insipiens remaneat: non tamen se totū sapere puret ne supbiat ꝛ quod saput amittat. Homo aliud est qđ est: aliud qđ potest. Aliqñ enim ꝛ est hō ꝛ non pōt qđ ꝛ lt. Aliquādo autē sic est homo vt possit qđ vult. Itaq; aliud est esse ipsius: aliud posse ipsius. Si enim hoc eēt esse ipsius/ qđ est posse ipsius: cum velle/ posset. Deus autē cui nō est alia substantia vt sit/ ꝛ alia potestas vt possit: sed cōsubstantiale illi est quicq̄d eius est/ ꝛ quicquid est: qz deus est: nō alio modo ē/ ꝛ alio modo potest: sed esse ꝛ posse simul hz quia velle ꝛ facere simul habet. Quia ergo potētia filij de patre est/ ideo ꝛ substātia filij de patre est: ꝛ qz substātia filij de pr̄e/ ideo potētia filij de patre est. Non alia potentia est in filio ꝛ alia substātia: sed ipsa ē potentia que substātia: substantia vt sit: potentia vt possit. Ergo qz filius de patre est ideo dixit. Nō potest a se filius facere q̄cq̄ qz nō est filius a se/ ideo non potest a se. Videt enim quasi minoꝛē se fecisse cum dixit. Nō potest filius a se facere quicq̄: nisi quod viderit patrē faciētē. Hic erigit cervicē heretica vanitas: coꝝ scz qui dicūt filium minoꝛē esse eōq̄ pater minoris ptātis/ possibilitatis: non intelligētes mysterium verboꝝ christi. Attendat aūt charitas vestra: ꝛ videte quēadmodum in carnali suo itellectu modo turbētur in ipsis ꝟbis xp̄i. Hoc autē pauloante ꝓlocut⁹ sum: qz oīa peruersa corda perturbat: sicut pia corda exercet verbū dei: maxime qđ per iohānez euāgelistam dicit. Alta enim per illū dicūtur: non qualiacūq; non que facile intelligant. Ecce iam hereticus si forte audit verba ista: erigit se ꝛ dicit nobis. Ecce minor est filius eōq̄ pater. Ecce audi verba filij qui dicit: non pōt filius a se facere quicq̄/ nisi qđ viderit patrem faciētē. Expecta quēadmodum scriptū est. Esto māsuetus ad audiendum verbū vt intelligas. Puta enim me conturbatū esse his verbis/ qui dico equalē potestat ē maiestatēq; esse patris ꝛ filij: cum audiu: nō potest filius a se facere quicq̄: nisi quod viderit patrem faciētē. Da mihi alterū firmamētum: an tu amisisti fundamētum. Superedificati autem supra fundamentū apostoloꝝ et ꝓphetarum: ipso summo lapide angulari existēte christo iesu pacātur in christo: nec contendunt ꝛ errāt in hereli. Intelligimus ergo lucem factā a deo patre: sed per filiū. Omnia ergo per ipsum facta sunt: ꝛ sine ipso factum est nihil. Excute intelligētiaz tuā: nec intelligētiam vocādam/ sed plane stulticiam. Deus pater fecit mundū. Quem fecit filius alterum mūdum: Da mihi mūdum filij. Iste in quo sumus/ cuius est: Dic nobis: a quo factus est: Si dixeris a filio: errasti a patre. Si dixeris a patre nō a filio: respōdebit tibi euāgelium. Et mundus per eū factus est: ꝛ mundus eum non cognouit. Agnoste ergo eū per quē factus est mundus/ ꝛ noli esse inter illos qui euz non receperūt: qui eum qui fecit mundum non cognouerūt. Inseparabilia ergo opera patris ꝛ filij. Sed hoc est: nō potest filius a se quicq̄ facere: quod eēt si diceret/ non est filius a se. Etenim si filius est/ natus est: si natus est/ ab illo est de quo natⁿ est. Sed tamen equalem sibi genuit. Non enim defuit aliq̄ generanti. Aut tempus quesiuit vt generaret qui genuit coeternū: aut mīez quesiuit vt generaret: q̄ de se ꝓtulit verbū: aut pr̄ generans etate ꝑcesserat filiū vt minoꝛez filiū generaret. Et forte dicit aliq̄s: qz per multa secula in senectute sua de⁹ suscepit filiū. Sicut pater sine senectute: sic fili⁹ sine icremēto. Nec ille senuit nec ille creuit: sed eōlis equalē genuit: eternus eternuz. Quo (inquit) aliq̄s eternⁿ eternum: Quō flāma tpalis generat lucē temporalē: Coepta est autem flāma generans q̄a quā generat: nec precedit tpe flamma generans lucē generatam. Sed ex quo incipit flāma: ex illo icipit lux. Da mihi flāmaz sine luce: ꝛ do tibi deū patrē sine filio. Hoc est ergo/ nō potest fili⁹ a se facere q̄cq̄ nisi qđ viderit patrem faciētē: qz videre filij/ hoc est natū esse de patre. Nō alia⁹ visio eius/ ꝛ alia substātia eius: nec alia potētia eius/ alia substātia eius. Totū quod est de pr̄e est. Totū qđ potest: de patre est: qm̄ quod potest ꝛ est/ hoc vnū est/ ꝛ de patre totū est. Sequit ꝛ ipse in verbis suis ꝛ male intelligētes cōturbat: vt ad rectuz intellectū reuocet errantes. Cum dixisset: non pōt filius a se facere quicq̄: nisi qđ viderit patrē faciētē: ne forte carnal' subrepet intellect⁹ⁿ auerteret mēte ꝛ faceret sibi hō quasi duos fabros/ vnū magistrū/ alterum discipulū quasi attendentē magi-

Matth. xiij.

Jo. xiiij.

Gene. j.

Eccl. v.

rum: verbi gratia: facientem archam/vt quo ille fecit archam/faciet ꝛ iste alteram archam ſm vilionē quam inſperit in magiſtro operāte. Sed ne tale aliqđ ſibi duplicaret in illa ſimplici diuinitate intellectus carnalis: ſecutus ait. [Quecunqꝫ enī pater facit: hec † eadem ꝛ filius facit ſilr]. † Alia lit. non habeť.

Non eñ ait quecūqꝫ facit pater facit ꝛ filius alia ſimilia: ſz quecūqꝫ pater facit hec eſdē ꝛ filius facit ſimilr. Que ille/hec ꝛ ipſe. Mundū pater/mundū filius: mundum ſpūſſanctus. Si tres dū tres mundi. Si vnus deus pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctꝰ vnꝰ mūdus factus eſt a patre/per filiū in ſpiritu ſancto. Hec ergo facit filius que facit ꝛ pater: ꝛ nō diſſimiliter facit: ꝛ hec facit ꝛ ſimilr facit. Jam dixerat hec facit: quare addidit ſimiliter facit: Ne alius prauꝰ intellectus vel error in alia naſceretur. Vides enim hoīs opus: animus eſt in hoīe ꝛ corpus. Animus imperat corpori: ſed multum intereſt inter corpus ꝛ animū. Corpꝰ viſibile eſt: animus inuiſibilis. Inter potē tiam virtutēqꝫ animi: ꝛ cuiuſuis licet celeſtis corporis multū intereſt. Imperat tamē animꝰ corpori ſuo ꝛ facit corpus: ꝛ qđ videt animus facere/hoc facit et corpus. Videt ergo corpus hoc idē facere qđ animus: ſed nō ſimiliter. Quomō hoc idem facit ſed nō ſimiliter facit: Animus verbuz apud ſe inbet ligue: ꝛ profert verbū quod facit animus. Fecit animꝰ/fecit ꝛ lingua: fecit dñs corporis/fecit ꝛ ſeruus. Sed vt faceret ſeruus: a dño accepit vt faceret et iubente dño fecit. Hoc idem ab vtroqꝫ factum eſt. Sed nūquid ſimiliter: Quō non ſimiliter ait aliquis: Ecce verbū quod fecit animus meus/manet i me: qđ fecit lingua mea: percuſſo aere tranſijt: ꝛ non eſt. Cum dixeris verbū in animo tuo/ꝛ forſitꝫ rit per linguā tuam. Redi ad animū tuū ꝛ vide qꝫ ibi eſt verbum qđ feciſti. Nūquid ſicut māſit in alio tuo: māſit in lingua tua. Quod ſonuit per linguā tuaz: fecit lingua ſonans: fecit animus cogitās. Sed quod ſonuit lingua/tranſijt: quod cogitauit animus/permanet. Hoc ergo fecit corpus qđ fecit animus: ſed nō ſimiliter. Fecit enim animus que tenet animus: fecit enim lingua qđ ſonat ꝛ per aerem aurē verberat. Nūquid ſequeris ſyllabas ꝛ facis vt maneant: Nō ergo ſic pater ꝛ filiꝰ: ſed hec eadem facit: ꝛ ſilr facit. Si fecit deꝰ celuz qđ manet: hoc fecit filius celuz qđ manet. Si fecit pater hoīem qui moritr: eundē filiꝰ hominez fecit qui moritr. Quecūqꝫ fecit pater inſtātia: hec fecit ꝛ filiꝰ inſtātia/qꝫ ſilr fecit ꝛ quecūqꝫ fecit pater tpalia: hec eadem fecit filius tpalia: qꝫ non ſolū ipſe fecit: ſed ꝛ ſimilr fecit. Pater eñ fecit per filiū: qꝫ per verbū fecit pater oīa. ¶ Quere in pſe ꝛ filio ſeparationē: non inuenis. Sed ſi aſſurexiſti: tūc inuenies. Si aliqđ ſupra mētez tuā tetigiſti: tunc nō inuenies. Nam ſi in his verſaris que ſibi errās animus facit: cū imaginibus tuis loqueris: nō cū verbo dei. Fallūt te imagines tue: trāſcende corpus ꝛ ſape animū: trāſcende ꝛ animū ꝛ ſape deū: non tāgis deum niſi ꝛ anumū tranſieris: ē dominus tāgis: ſi in carne manſeris: Ali eñ qui ſapiūt carnez: ē lōge ſunt a ſaltꝫ do qđ deus eſt: qꝫ nō ibi eſſent etiaz ſi animū ſaperent. Recedit homo multū a deo quādo ſapit carnaliter: ꝛ multum intereſt inter carnem ꝛ animū: plus tamē interest inter animū ꝛ deum. Tu ſi in aio es in medio es: ſi infra attendis: corpus eſt: ſi ſupra attēdis: deus eſt. Attolle te a corpore: tranſi etiā te. Vide enim qđ dixit pſalmus: ꝛ āmoneris quēadmoduz ſapiēdus eſt deus. Facte ſunt (inquit lach) ryme mee panes die ac nocte: cū dicitur mihi quotidie vbi eſt deus tuus. Tanē pagani dicant. Ecce dū noſtri: deus veſter vbi eſt: Oſtendunt eñ illi qđ videt: nos colim⁹ qđ non videt. Et cui oſtēdamus: Hoi qui non habet vnde videat. Naz vtiqꝫ ſi ipſi deos ſuos vidēt oculis: habem⁹ ꝛ nos alios oculos: vñ videamus deuz nr̄m. Ipſi oculi mūdandi ſunt: vt videamus dñm nr̄m. Beati eñ mundo corde: qꝫ ipſi deū videbunt. Ergo cū ſe ꝛturbatum diriſſet cuz dr̄ illi quotidie vbi eſt deꝰ tuus: hec meditatꝰ ſuz (inquit) qꝫ dr̄ mihi quotidie vbi eſt deꝰ tuus. Et quaſi volēs cōprehēdere dñm ſuū: hec meditatꝰ ſum (inquit) ꝛ effudi ſuper me alaz meā. Ut ergo attingerē deum meū de quo mihi dicebať: vbi eſt deus tuus/nō effudi alam meā ſuper carnē meā: ſed ſuper me. Tranſcēdi me vt illū tangerez. Ille eñ eſt ſup me qui fecit me. Nec ſic eū attingit: niſi q̄ ſe trāſlerit. Cogita corpus: mortale eſt terrenū eſt: fragile eſt: corruptibile ē. Abūce. Sz forte caro tpalis eſt. Alia corpa cogita: celeſtia corpora cogita: maiora meliora: ſplēdida ſunt. Attēde: ꝛ ipſa velut fulgura voluunt ab oriēte ad occidētem: non ſtant: videnť oculis nō ſolū ab hoīe ſz etiā a pecore. Trāſi ꝛ ipſa. Et qūo inḋes tranſco celeſtia corpora: cum ambulo in terra: Nō carne trāſis: ſed mēte. Abūce ꝛ ipſa. Quāuis luceāt/corpora ſunt: ē quis de celo fulgeāt corpa ſunt. Veni: qm̄ forte nō reputas habere quo eas cum cōſideras iſta omnia: ꝛ vltra celeſtia corpora quo iturus ſum inḋes: ꝛ quid mente tranſiturus ſum?

Conſideraſti iſta oīa: Cōſiderani inquis. Unde cōſideraſti: Ipſe conſideratoz appareat. Ipſe enim cōſideratoz iſtoꝝ omniuz diſcriminatoz/diſtictoz ꝛ quodāmodo appenſoz in libra ſapiētie: animus eſt. Sine dubio melioz eſt animus quo iſta oīa cogitaſti: ē iſta oīa que cogitaſti. Animꝰ ergo iſte: ſpūs eſt non corpus. Tranſi ꝛ ipſum. Cōpara corpora ipſi animo primo: vt videas quo tranſeas. Cōpara illum carni. Abſit: nec digneris cōparare. Cōpara illum fulgori ſolis/lune/ſtellarū/maioz fulgoz eſt animi. Primo celeritatē animi ipſius vide. Unde ſi nō vehementioz cuncta eſt animi cogitanti: ē ſplēdoz ſolis lucentis. Solem orientē tu vides animo: motus ipſius ē tardus eſt ad animum tuuz. Cito tu potuiſti cogitare qđ facturus eſt ſol ē ille facturus eſt: ab ortu ad occidentem vēturus eſt. Jam ex alia parte cras oritur. Ubi hoc fecit cogitatio tua adhuc ille tardus ē: ꝛ tu oīa peragraſti. Magna ergo res eſt animus. Sed qūo dico trāſi ꝛ ipſum: Quia ipſe animꝰ mutabilis eſt: ē quis melioz ſit oī corpore. Modo nouit: modo nō nouit: modo obliuiſcit: modo recordat modo vult: modo nō vult: modo peccat: modo iuſtus eſt. Tranſi ergo oēm mutabilitatē: nō ſolum oē quod vr̄: ſed ꝛ omne qđ mutatur. Trāſiſti enim carnē quevidetur. Tranſi celuz/ſolem/lunā/ſtellaſq; tranſi ꝛ omne qđ mutatur: Jaz enim iſtis trāſactis veneras ad animū tuū: ſed ꝛ ibi inueniſti mutabilitatē animi tui. Nunqđ mutabilis eſt deus: Tranſi ergo ꝛ animū tuum: effunde ſuper te animā tuaz vt contingas deū: hec quo tibi dicit: vbi eſt deus tuus. Ne putes te aliquid facturū qđ homo nō poſſit. Hoc fecit ipſe iohānes euangeliſta. Trāſcendit carnem/trāſcendit terram quā calcauit: tranſcēdit maria quevidebat/trāſcendit aerē vbi alites volitant: trāſcendit ſolem/trāſcendit lunā: tranſcēdit ſtellas: tranſcēdit oēs ſpiritus qui nō videtur: tranſcēdit mentē ſuam: ipſam rationē animi ſui. Tranſcēdens iſta oīa ſuper ſe effundēs animā ſuam/quo puenit? Joh̄ā. j. Quid vidit: In principio erat verbum: et verbū erat apud deum. Si ergo ſeparationē non vides in luce: quid ſeparationez queris in opere. Vide deū/vide verbū eiꝰ. Inhere verbo diceti: qꝫ ipſe dicens nō ſyllabis dicit ſed ſplendoze ſapientie fulget. Hoc eſt dicere/qđ dictum eſt de ſapientia ipſius: candor eſt lucis eterne. Attēde candoꝛē ſolis: in celo eſt/ꝛ expandit cādorem per terras oēs/per maria oīa: ꝛ vtiqꝫ corporalis lux eſt. Si ſeparas candoꝛē ſoli a ſole: ſepara verbū a pſe. De ſole loquor. Lucerne vna flāmula tenuis que vno ſtatu poſſit extingui: ſpargit lucē ſuam ſuper cūcta que ſubiacent: vides lucē ſparſam a flāmula generatā: emiſſionem vides: ſeparationē non vides. Intelligite fratres chariſſimi patrē ꝛ filium ꝛ ſpūſanctū inſeparabiliter ſibi coherere: trinitatē hanc vnū deum ꝛ oīa opera vnius dei: hec eſſe pr̄is/hec eſſe filij/hec eſſe ſpiritumſanctū. Cetera que ſequūtur que pertinent ad ſermonem ipſius domini noſtri ieſu chriſti in euāgelio: quoniam ꝛ craſtino die ſermo debetur vobis: adeſtote vt audiatis.

¶ Tractatus. xxj.

¶ Pater enī diligit filiuz. Et omnia demonſtrat ei que ipſe facit. Et maiora his demonſtrabit ei opa: vt vos miremini. Sicut enim pater ſuſcitat mortuos ꝛ viuificat: ſic ꝛ filius quos vult viuificat. Neqꝫ eñ pater iudicat quēq; ſed omne iudiciuz dedit filio: vt omnes honorificēt filiuz: ſicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium: non honorificat patrem qui miſit illum.

Eſterno die ē tum dominus donare dignatꝰ eſt: qua potuimus facultate tractauimus/ꝛ qua potuimus capacitate intelleximus: qūo inſeparabilia ſunt opera patris ꝛ filij: nec alia facit pater/alia filius: ſed omnia pater facit per filium tanē per verbū Joh̄ā. j. ſuum/de quo ſcriptū eſt. Oīa per ipſum facta ſunt ꝛ ſine ipſo factū eſt nihil. Sequentis verba hodie videamus/ꝛ ab eodē domino eius miſericordiā ꝛ deꝑcemur ꝛ ſperemus: vt primū ſi dignum ipſe iudicat intelligamus qđ vez eſt. Si aūt nō potuerimus: nō eamus in illud qđ falſum eſt. Melius eſt enim neſcire ē errare: ſed ſcire eſt meliꝰ ē neſcire. Itaqꝫ ante oīa conari debemus vt ſciamus: ſi potuerimꝰ deo gratias: ſi autē non potuerimus interi peruenire ac venire ad veritatē: non eamus ad falſitatez. Qui eñ ſumus ꝛ quid tractemꝰ cōſiderare debemus. Hoīes ſumus carnē portātes in hac vita ambulātes: ꝛ ſi iā de ſemine verbi dei renati/tamē ita in xp̄o innouati: vt nondū penitus ab adam expoliati. Quod enim nr̄m mortale ꝛ corruptibile aggrauat aſam: ex adam eſſe apparet ſt manifeſtū eſt: qđ autez noſtrū ſpirituale

subleuat alam de dono dei ⁊ misericordia eius qui vnicum suū misit cōmunicare nobiscū mortem nostrā ⁊ ducere nos ad immortalitatē suam. Hūc habem⁹ magistrum vt nō peccemus: ⁊ defensorem si peccauerimus ⁊ cōfessi atq; cōuersi fuerim⁹: ⁊ interpellatorē p̄o nobis si qd boni a dño desideraverimus: ⁊ datorez cū patre qz deus vnus est pater ⁊ fili⁹. Sed loquebatur ista henio hoibus: deus occultus/hō manifestus/vt manifestos hoies faceret deos: et filius dei fact⁹ filius hois vt hominum filios faceret filios dei. Qua hoc arte sapiētie sue faciat: in ei⁹ verbis agnoscim⁹. Loquit enim paruulis paruus/sed ipse ita paru⁹ vt ⁊ magnus: nos autē parui/sed in illo magni. Loquitur enim tanq; fons fouēs ⁊ nutriēs lactantes ⁊ amādo crescentes. Dixerat non pōt filius a se facere quicq;: nisi qd viderit patrem facientē. Intellexim⁹ autē qz nō seorsum aliqd pater facit: quod cuz viderit aliqd filius faciat ⁊ ipse aliquid tale inspecto ope patris sui. Sed id qd dixerat: non pōt filius a se facere dc; nisi qd viderit patrez facientē/qz de patre est tot⁹ filius: ⁊ tota substantia ⁊ potentia eius ex illo est qui genuit eū. Modo autem cū dixisset ⁊ se hec facere similr que facit pater: vt non intelligamus alia facere patrem/alia filiū: sed simili potentia facere filium eadē ipsa que pater facit/cuz pater facit per filiū: secutus ait quod hodie lectum audiuimus. [Pater enim diligit filium: ⁊ oia demonstrat ei que ipse facit]. Rursus mortalis cogitatio perturbatur. Demōstrat pater filio que ipse facit. Ergo ait aliquis. Seorsum pater facit: vt possit filius videre qd facit. Rursus occurrūt humane cogitationi tanq; artifices duo: velut si faber doceat filium suū artem suam: ⁊ demōstrat ei quicqd facit: vt possit etiaz ipse facere qd viderit patrē facientē. Omnia (inquit) demōstrat ei que ipse facit. Cū ergo pater facit filius nō facit: vt possit videre filius qd pater facit. Certe oia per ip sum facta sunt ⁊ sine ipso factuz est nihil. Hinc videamus quēadmodum pater demonstrat filio quod facit: cū pater nihil faciat nisi quod per filiū facit. Quid fecit pater: Wundū: Ita ne factum mūdum demonstrauit filio: vt ipse tale aliqd faceret. Detur ergo mūdus nobis quē fecit filius. Sed ⁊ omnia per ipm facta sunt/⁊ sine ipso factū est nihil. Et mūdus per ipm fact⁹ est. Si factus per eū est mundus/omnia p ipsuz facta sunt. Et nihil facit pater quod non per filium faciat. Vbi demōstrat filio pater qd facit: nisi in ipso filio per quē fecit: Quis enim locus vbi demōstrē opus patris filio quasi extra faciat et extra sedeat: ⁊ filius attēdat manum patris quēadmodum faciat: Vbi' esset illa inseparabilis trinitas: Vbi est verbū de quo dictum est: qd ipse est virtus ⁊ sapientia dei: Vbi quod de ipsa sapientia dicit: Candor est enim lucis eterne: Vbi qd de illa iterum dicitur/attingit a fine vsq; ad finem fortiter/⁊ disponit oia suauiter: Si quid facit pater: per filiū facit. Si per sapientiā suaz ⁊ virtutē suam facit/non extra illi ostēdit quod videat: sed in ipso illi ostendit quod facit. Quid videt pater: vel potius quid videt filius in patre vt faciat: Et ipse possum forte dicere: sed da iam qui possit capere: aut forte possum cogitare nec dicere: aut forte nec cogitare. Excedit eni nos illa diuinitas tanq; deus homines: tanq; immortalis mortales: tanq; eternus temporales. Inspiret et donet de fonte illo vitenūc aliquid irrorare dignetur ⁊ stillare in sitim nostrā: ne in hac heremo arescamus. Dicamus ei dñe cui didicimus dicere pater. Audemus enim hoc qz ipse voluit vt auderemus/si tamē sic viuamus vt nō nobis dicat si dñs sum: vbi est honor meus. Dicamus ergo illi. Pater noster. Cui dicimus pater noster: Patri christi. Qui ergo patri christi dicit pater noster/quid dicit christo nisi frater noster: Non tñ sicut christi pater: ita ⁊ noster pr̄. Nunq; enim christus ita nos cōiunxit: vt nullā distinctionē faceret inter nos ⁊ se. Ille em̄ filius equalis patri ille eternus cū patre: patriq; coeternus. Nos autē facti per filium: adoptati per vnicū. Proinde nunq; auditum est de ore dñi nostri iesu christi cuz ad discipulos loqueret dixisse illū de deo summo patre suo/pater noster: sed aut pater meus dixit/aut pater vester: vsq; adeo vt quodā loco poneret hec duo. Vado ad deum meū (inquit) ⁊ deū vestrum. Quare nō dixit deū nostrum: Et patrem meū dixit/⁊ patrem vestrū. Non dixit nostrū. Sic iungit vt distinguat: sic distinguit vt nō seiungat. Unū nos vult esse in se: vnū autem patrem ⁊ se. ¶ Quantūcunq; ergo intelligamus/⁊ q̄tūcunq; videamus: etiam cū angelis equati fuerim⁹: non videbimus sicut videt filius. Nos enim ⁊ quādo non videmus: sumus aliquid. Quid aliud sum⁹ qñ non videmus nisi nō vidētes sumus: Tamen velut non vidētes: ⁊ vt videam⁹ conuertimus nos ad deū quem videamus: et fit in nobis visio que non erat quādo nos tamē eramus. Est enim homo nō videns ⁊ idem ipse cuz viderit dicit homo vidēs.

Non ergo hoc est illi videre qd esse hominem. Naz si hoc illi esset videre quod esse homine: nunq; esset homo nisi videns. Cū vero est homo non videns ⁊ querit videre quod nō videt: est qui querat: est qui se conuertat vt videat. Et cū se bene conuerterit ⁊ viderit: fit homo vidēs qui p̄ius erat homo non videns. Videre ergo accedit illi: et recedit ab illo. Accedit illi cū se conuerterit: recedit ab illo cū se auerterit. Nūquid ita filius: Absit. Nunq; fuit filius non videns: postea factus est vidēs: Sed videre patrē hoc illi est esse filiū. Nos enim ad uertēdo ad peccatū amittimus illā illuminationē: ⁊ cōuertendo nos ad deum percipimus illuminationē. Aliud est enim lumen quo illuminamur aliud nos qui illuminamur. Lumen autē ipsuz quo illuminamur nec auertitur a se: nec perdit lucere qz lux est. Sic ergo demonstrat pater oia que facit filio: vt in patre sit oia filius. Videndo enim natus est: ⁊ nascēdo videt. Sed non aliquādo non erat natus: ⁊ postea nat⁹ est: sicut non aliquādo non vidit/⁊ postea vidit: sed in eo quod est illi videre: in eo est il li esse: in eo est illi natū esse: in eo est illi permanere: in eo est illi nō mutari: in eo est illi sine initio ⁊ sine fine persistere. Nō ergo carnaliter accipiamus qz pater facit op⁹ ⁊ demōstrat filio: ⁊ viderit filius opus qd pater facit: ⁊ facit illud in alio leco aut de alia materia. Omnia em̄ per ipsum facta sunt/⁊ sine ipso factū est nihil. Verbum patris est filius: nihil dixit deus qd non dixit in filio. Dicēdo enim filio qd facturus erat pater per filiū: ipsum filiū genuit per quē faceret omnia. [Et maiora† hoc demonstrabit ei opa vt vos miremini]. Rursus hic turbat. Et quis ē qui digne pscrutatur hoc tm̄ secretum: Sed iam quo nobis loqui dignatus est: ipse aperiat. Neq; enim vellet dicere qd nollet itelligi. Quia dicere dignat⁹ est sine dubio excitauit audientiā. Nūquid quē excitauit vt audiret: excitatum deseret: Diximus vt potuimus non tēpore: aliter scire filiū/ ⁊ nec aliud esse filū visionē/⁊ aliud ipsum filiū: sed ipsaz visionē/⁊ ipsaz scientiā vel sapientiā patris esse filium: eāq; sapientiā ⁊ eam visionem eternā esse ab eterno/⁊ ei a quo est coeternam: nec ibi per tēpus aliquid variari nec aliquid nasci quod nō erat: nec aliquid perire qd erat. Diximus hec vt potuimus. Quid ergo hic modo facit xp̄s: vt dicerem: maiora his demōstrabit ei opera. Jdē demōstratur⁹ est: hoc est demōstrabit. Aliud est demonstrauit: aliud est demonstrabit. Demōstrauit de p̄terito/dicimus: demonstrabit demonstraturū dicim⁹. Quid ergo hic agim⁹ fratres. Ecce quē dixeram⁹ patri coeternū/nihil in illo variari per tp̄us: nihil moueri p spacia vel momentorū vel locoz/manere semper cū patre: videntez patrē ⁊ videndo existentez. Rursus quibus tēpora nominās: demōstrabit ei inqt his maiora. Ergo demōstraturus est aliqd filio: qd non nouit filius: Quid ergo faciemus: Quo hic intelligimus: Ecce dñs noster iesus xp̄s sursum erat: deorsuz est. Qñ sursuz erat: Qñ dixit quecūq; facit pater: hec eadē ⁊ filius facit sitr. Unde mō deorsum: Maiora his demonstrabit ei opera. O dñe iesu xp̄e saluator noster verbuz dei per qd facta sunt oia: quid tibi p̄ demonstraturus est qd adhuc nescis. Quid te latet patris: Quid te latet in patre: quez nō latet pater. Que opa tibi maiora demonstraturus est: aut quibus operibus maiora sunt que demōstraturus est: Cuz em̄ dixit maiora his: debem⁹ p̄ius intelligere quibus maiora. Recordemur vñ sermo iste p cessit: qñ curatus est ille/q triginta ⁊ octo annos habebat in infirmitate: ⁊ iussit euz saluū tollere grabatum suū ⁊ ire in domū suā. Hinc em̄ iudei cōmoti cū quib⁹ loquebatur/loquebat verbis ⁊ tacebat intellectu. Quodāmodo inuebat intelligētibus/celabat irascētibus. Hinc ergo cum essent cōmoti iudei qz hoc sabbato dñs faceret: dederūt occasionē sermoni huic. Nō ergo sic audiamus hec tāq; obliti que supra dicta sunt: sed respiciamus illū languidū triginta ⁊ octo annoz subito factum sanum: āmirantibus iudeis ⁊ irascētibus. Quere bāt tenebras magis de sabbato: q̄s lumen de miraculo. His ergo indignātib⁹ loquēs ait hoc: maiora his demōstrabit ei opera. Quis maiora. Quibus: Qd vidistis hoiem factū sanū: cuius languor durauerat vsq; ad triginta ⁊ octo ānos. His maiora pater demōstraturus est filio. ¶ Que sunt maiora: Sequit ⁊ dicit. [Sicut em̄ p̄ suscitat mortuos ⁊ vinificat: sic ⁊ filⁱ quos vult vinificat]. Plane maiora sūt ista. Valde enim plus est vt resurgat mortuus: q̄s vt cōualescat egrotus. Maiora sunt ista. Sed qñ ea p̄ demōstraturus est filio: Nescit em̄ ea filⁱ⁹: ⁊ ille q̄ loqbat nō nouerat mortuos suscitare: Adhuc hēbat discere resuscitare mortuos/p quē facta sunt oia: q̄ fecit vt viuerem⁹/q̄ nō eramus: Adhuc habebat discere vt resuscitaremur: Quid ē qd vult dicere: Descēdit em̄ ad nos: ⁊ q̄ paulo ante loquebat vt deus cepit loq; vt hō. Ipse est tm̄ hō q̄ deus/qz de⁹ fact⁹ est hō p̄ q̄ fact⁹ qd nō erat/nō annutēs qd erat. Ergo accessit hō

vt esset hō q erat de⁹:nō iam vt homo esset et non esset deus. Audiamus ergo eū et factum:q audiebamus ꝓditorē. Cōditorē qz verbum in principio. Factum qz natuz ex virgine maria. Conditoreꝫ ant e abrgam/ante adam/ante terram/ante celū/ añ oia corpalia ⁊ spiritalia. Factū aūt ex semine abrae/ex tribu iuda/ex virgine israelitica. Si ergo nouimus hūc qui nobis loquit ⁊ deum et hoiem:intelligamus verba dei ⁊ hois. Aliqñ em̄ talia nobis dicit que ptineant ad maiestatez:aliqñ que ptineāt ad humilitatē. Ipe em̄ rex excelsus q̄ humilis vt nos hūles faciat excelsos. Quid ergo ait:Demōstrabit mihi pater his maiora:vt vos miremini. Ergo nobis est demonstraturus nō illi. Cū ergo nobis sit demonstraturus pater:ꝓpterea dixit vt vos miremini. Exposuit ei qō voluit dicere:demonstrabit mihi pater. Quare nō dixit demonstrabit vobis pater: sed demōstrabit filio:Quia ⁊ nos mēbra sum⁹ filij. Et nos mēbra tāñ qō voluit demōstrare:ipe dicit quodāmodo in mēbris suis. Qūo discit in nobis Qūo patiē in nobis. Uñ scimus qz patitur in nobis:vñ ꝓbamus:Ex illa voce de celo. Saule saule q̄d me persequeris:Nōne ipe est qui iudex in fine seculi residebit. Et iustos ad dexterā ponens:iniquos aūt ad
mat. xxv sinistrā dictur⁹ est. Uenite benedicti ꝓris mei ꝓcipite regnū. Esuriui enim ⁊ dedistis mihi manducare. Tunc illi respondebunt dñe qñ te vidimus esurientē. Dicturus est eis. Cū vni ex minimis meis dedistis/mihi dedist⁹. Quid ḡ dixit/cū vni ex minimis meis dedistis:mihi dedistis:⁊ nūc interroget⁹ nos ⁊ dicam⁹ illi. Dñe qñ eris discēs cum tu doceas oia:Statim enim nobis in fide nostra respondebit. Cū vnus ex minimis discit:ego disco. Ergo gratulemur et agam⁹ gras:nō solū nos xpianos factos esse:sed xp̄m. Intelligitis fres gram dei sup nos capitis. Admiramini:gaudete:xpi facti sumus:Si em̄ caput ille est:nos mēbra:tot⁹ homo ille ⁊ nos. Hoc est qō apls dicit paulus/vt vltra iaz nō sim⁹ paruuli. Lactati ⁊ circūdati oi vento doctrine. Superius aūt dixerat: donec occurram⁹ oēs in vnitatem fidei in agnitionem filij dei in virū pfectum:in mensurā etatis plenitudinis xp̄i. Plenitudo ergo xp̄i caput ⁊ membra. Quid est caput ⁊ membra:Christus ⁊ ecclesia. Arrogemus em̄ nobis hoc supbe:nisi ipe dignetur hoc ꝓmittere:q̄ p apl̄z eundem dicit. Uos aūt estis corpus christi ⁊ mēbra. Cum ergo ostendit pater mēbris xp̄i/xpo ostēdit. Fit quoddā miraculū magnum sed tñ verū. Ostēditur xpo qō nouerat xp̄s/⁊ ostenditur xpo p xp̄m. Res mira est magna est. Sed scriptura sic loquit. Contradicturi sumus diuinis eloquijs:et non potius intellecturi:⁊ ex ipsius dono ei qui donauit gras acturi:Quid est qō dixi demonstratur xpo per xp̄m:Demōstratur mēbris p caput. Ecce vide illud in te. Pone te clausis oculis velle aliqd tollere. Nescit manus quo eat:⁊ vtiqz manus tua mē brum tuū est:non em̄ a corpore tuo separata est. Aperi oculos videt etiā manus quo eat:demonstrāte capite:mēbrū secutū est. Si ḡ in te potuit inueniri tale aliqd vt corpus tū onderet corpori tuo/⁊ p corp⁹ tuū demōstrat aliqd corpi tuo: noli mirari qz dictū est demōstratur xpo p xp̄m. Demōstrat em̄ caput vt mēbra videāt:⁊ docet caput vt mēbra discant. Unus tñ homo caput ⁊ mēbra. Noluit se separare sed dignatus est agglutinari. Longe a nobis erat:⁊ multū longe. Quid tā longe:q̄ cōditū ⁊ cōditor:Quid tā longe q̄ de⁹ ⁊ hō. Quid tā longe:q̄ iustitia ⁊ iniqtas:Quid tam longe:q̄ eternitas et mortalitas:Ecce q̄ longe erat verbum in ꝓncipio:deus apud deū per quē facta sunt omnia. ¶ Quomodo ergo factus est ꝓpe:vt esset quod nos:⁊ nos in illo:Uerbum caro factum est:⁊ habitauit in nobis. Hoc ergo est nobis demōstraturus:hoc demonstrauit discipulis suis:q̄ eū in carne viderunt. Quid est hoc:Sicut pater suscitat mortuos ⁊ viuificat:[sic ⁊ filius quos vult viuificat]. Alius ne pater:
Joh. xj. alj⁹ filius:Certe oia p ipz facta sunt. Quid dicimus fratres mei:Lazarus suscitauit xp̄s:quē mortuuz suscitauit pater:vt videret christus quēadmodū lazarū suscitaret An qñ resuscitauit lazarū christus:nō euz resuscitauit pater:Et sine patre fecit filius solus:Legite ipsam lectionem:⁊ videte qz patrē ibi inuocat vt resurgat lazarus. Sicut homo inuocat patrē:sic deus facit cuz patre. Ergo et lazar⁹ resurrexit:⁊ a patre ⁊ a filio suscitatus est in dono ⁊ gratia spiritussancti:⁊ illud mirabile op⁹ trinitas fecit. Nō ergo sic intelligamus:sicut ergo pater suscitat mortuos ⁊ viuificat:sic et filius quos vult viuificat:vt alios a patre resuscitari et viuificari:alios a filio existimemus:sed eosdem quos pater suscitat ⁊ viuificat:ipsos ⁊ filius suscitat ⁊ viuificat:qz oia p ipm facta sunt:⁊ sine ipo factū est nihil. Et vt ostenderet habere se ꝓprie datam tñ patris potestatem/ideo ait. Sic ⁊ filius quos vult viuificat. Et vt ostenderet ibi voluntatem suaz:⁊ ne ds diceret/suscitat pater mortuos p filiuz:sed ille tañ potens/iste tāñ ex aliena potestate tañ

minister

minister facit aliqd sicut angel⁹ potestate significauit vbi ait. Sic ⁊ filij⁹ quos vult viuificat. Non em̄ vult pater aliud q̄ filius: sed sicut illis vna substantia/sic vna voluntas est. Et qui sunt isti mortui quos viuificat pater ⁊ filij⁹:An ipsi sunt de quib⁹ diximus/lazarus vel filius illi⁹ vidue:vel filia archisinagogi:Nouimus enim istos s xpo dño nr̄o suscitatos. Aliō aliquid nobis vult insinuare:resurrectionem scz mortuoū quam omnes expectamus nō illam quam quidā habuerūt vt crederent ceteri. Resurrexit em̄ lazarus moriturus⁹:resurgemus nos semp cum xpo victuri. Talem resurrectionem pater fecit an filius:Immo vero pater per filium. Ergo filius in patre
6 ⁊ pater in filio. ¶ Unde ꝓbam⁹:qz de ista dicit resurrectione:Cum dixisset:sicut em̄ pater suscitat mortuos ⁊ viuificat/sic et filius quos vult viuificat ne intelligeremus mortuoz resurrectionē quā facit ad miraculū nō ad vitā eternā:secutus ait. [Neq̄ em̄ pater iudicat quēq̄:sz iudicū oē dedit filio.] Quid hoc est:De mortuoū resurrectiōe dicebat:qz sicut pater suscitat mortuos ⁊ viuificat:sic ⁊ filij⁹ q̄s vult viuificat. Unde cōtinuo tañ rationē subiecit de iudicio dicens:neq̄ em̄ pater iudicat quēq̄ sed omne iudiciuz dedit filio:nisi qz de illa resurrectione dixerat mortuoruz q̄ futura est in iudicio. Pauloante putabamus aliquid facere patrē qō non facit filij⁹:qñ dicebat. Pater diligit filiū ⁊ oia demonstrat ei que ipse facit. Tañ pater faciebat:⁊ filius videbat. Sic erat subtepēs mentī nostre intellectus carnalis:quasi pater faceret:qz filius non faceret:filius aūt videret patrē demonstrantē qō fieret a patre. Ergo velut pater faciebat:qō filius nō faciebat. Modo iam videmus aliqd facere filiū qō nō facit pater. Quō nos versat ⁊ mentē nr̄am ꝓtractat:huc at̄ illuc ducit:vno carnis loco remanere nō sinit vt verlando exerceat/exercendo mundet:mūdando capaces reddat: capaces factos impleat. Quid de nobis faciunt verba hec:Quid loquebatur:Quid loquitur:Pauloāte dicebat:quia demōstrat filio pater quicquid facit. Uidebaz quasi patrem facientem filium expectantem. Modo rursus video filium facientem:patrē vacantē. Nō em̄ pater (inq̄t) iudicat quēq̄:sed oē iudicium dedit filio. Qñ ergo filius iudicaturus est:pater vacabit et non iudicabit:Quid est hoc Quid intelligam dñe:Quod dicis qui verbum dei es:homo sum. Dicis qz pater nō
Joh. viij iudicat quēq̄:sed omne iudicium dedit filio. Lego alio loco te dicentem. Ego non iudico quēq̄:est qui ḡrat et iudicet. De quo dicis/est qui ḡrat et iudicet nisi de patre: Ille querit iniurias tuas:ille iudicat de iniurijs tuis. Quō hic pater nō iudicat quēq̄:sed omne iudiciū dedit filio:Interrogemus ⁊ petrū audiamus eū loquentē in epistola sua. Christus ꝓ nobis passus est (inquit) relinquēs nobis exēplū:vt sequamur vestigia ei⁹:qui pctm̄ nō fecit/nec dolus inuentus est in ore eius. Qui cū malediceret non maledicebat. Cū iniuriā acciperet nō minabat:sed cōmendabat illi q̄ iuste iudicat. Quō verū est qz pater nō iudicat quēq̄ sz omne iudiciū ⁊ edit filio:Turbamur hic turbati desudemus:desudātes purgemur Conemur vtcūq̄ donante ipso:penetrare alta secreta verboꝝ istoꝝ. Temere fortasse facimus:qz discutere et scrutari voluimus verba dei. Et quare dicta sunt/nisi vt sciā tur:Quare sonuerūt:nisi vt audiant:Quare audita sunt:nisi vt intelligant:Cōfortet ergo nos ⁊ donet nobis aliqd q̄tum ipe dignat:⁊ si nondū penetramus ad fontez/deriuu bibamus. Ecce ipse iohannes nobis tañ riuulus emanauit. Perduxit ad nos de alto verbum. Humiliauit/⁊ quodāmodo strauit/vt nō horreamus altū:sed accedamus ad humilē. ¶ Oino est q̄dā intellectus ver⁹/fortia/si quo mō eū tenere possumus:qz pater non iudicat quēq̄:sed omne iudiciuz dedit filio. Hoc em̄ dictū est:qz ho minibus in iudicio nō apparebit nisi filij⁹. Pater occultus erit:filius manifestus. In quo erit filius manifestus:In forma qua ascendit. Naz in forma dei cū patre occultus est:in forma serui hominibus manifestus. Non ergo pater iudicat quēq̄:sed in manifesto oē iudicium dedit filio. Hoc enim dictū est qz hoibus in iudicio non apparebit nisi filius:sz manifesto. In quo manifesto iudicio/filius indicabit:qz ipe iudicandis apparebit. Euidentius nobis ostēdit scriptura:quia ipse apparebit. Quadragesimo die post resurrectionem suam ascēdit in celum/videntibus discipulis suis:⁊ vox illis angelica viri (inquit) galilei/quid statis aspicientes in celum:Iste qui assumptus est a vobis in celum:sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Quomodo eum videbāt ire:In carne quā tetigerunt/quam palpauerunt/cuius etiā cicatrices tangendo sibi probauerunt:in illo corpore in quo cuz eis intrauit ⁊ exiuit per quadraginta dies manifestans se eis in veritate/non in aliqua falsitate/nō phātasmate/non vmbra/non spiritu:sz quemadmodum ipse dixit non fallens. Palpate ⁊ videte:qz spūs carnē ⁊ ossa non habet si-

Actuū. j

cut me videtis habere. Eſt quidē illud is corpus dignū celesti habitatione/nō subia cēs morti:nō mutabile p etates. Nō em̄ ſi cut ad illā etatē ab infātia creuerat:ſic ab etate que iuuentus erat vergit in ſenectu tem. Manet:ſicut aſcendit:ventur⁹ ad eos quibus ꝛnteꝯ veniat:verbum ſuū voluit predicare. Sic em̄ veniet in forma huma- zach.xij. na. Hanc videbunt ꝛ impij videbunt ꝛ ad dexterā poſiti videbunt ad ſiniſtram ſepa rati ſicut ſcriptum eſt. Videbunt in quē pu Joh.xix. pugerunt. Si videbūt in quē pupugerunt: corpus ipm̄ videbūr:qđ lancea pcuſſerūt Lancea nō pcutit verbū. In hoc em̄ impij videre potuerunt quod ꝛ vulnerare potue runt. Latentē deum in corpore nō videbūt poſt iudiciū videbitur ab his qui ad dexte ram erunt. Hoc eſt ergo quod ait:pater nō iudicat quēq̄ ſed oē iudiciuz dedit filio:qz manifeſt⁹ ad iudiciū veniet filⁱ⁹ in huma no corpore apparens hoibus: dicens dex mat.xxv tris. Venite benedicti pris mei pcipite re gnū: dicens ſiniſtris. Ite in ignē eternū qui paratus eſt diabolo et angelis eius. Ecce videbitur forma hois a pjs ꝛ impijs:a iu ſtis ꝛ ab iniuſtia:a fidelibus:et ab infideli bus:a gaudentib⁹ ꝛ a plāgētib⁹:a confiſis ꝛ confuſis. Ecce videbiť cū viſa fuerit illa forma in indicio ꝛ fuerit peractum iudiciū vbi dictum'eſt. Pater non iudicat quemq̄ ſed omne iudicium dedit filio:ob hoc quia filius apparebit in iudicio:in forma quaz 3 er nobis ſuſcepit. ¶ Quid poſtea futurum eſt qñ videbitur forma dei:quā ſitiunt oēs fideles:qñ videbitur illiud quod erat in pn cipio verbū de⁹ apud deū per qđ facta ſūt ola:qñ videbitur illa forma dei de qua di cit apoſtolus. Cum in forma dei eſſet/non rapinā arbitrat⁹ eſt eſſe equalem deo: Ma gna em̄ illa forma vbi equalitas patris et filij cognoſcit ineffabilis/incōprehēſibilis maxime paruulis. Qñ videbitur: Ecce ad dexterā ſunt iuſti:ad ſiniſtrā iniuſti. Oñs pariter hoies videt filium hominis:videt qui punctus eſt:videt qui crucifixus eſt:vi dent/humiliatum:vident natum ex virgi ne:videt agnū de tribu iuda/verbum deū apud deū. Qñ videbūt ipſe erit ꝛ tunc:ſed forma ſerui apparebit. Forma ſui ſeruis demonſtrabitur:forma dei filijs ſeruabiť. Fiant ergo ſerui filij qui ſunt ad dexteraz ₹ant in eternam hereditatem/olim pmiſ ſam/quam non videntes martyres credi derunt:pro cuius pmiſſione ſanguinez ſine dubitatione fuderunt. ₹ant illuc et vi deant ibi. Qñ illuc ibunt: Dicat ipſe dñs Sic ibunt illi in ambuſtionem eternam:iu ſti autem in vitam eternam. Ecce vitam eternam nominauit. Nunqđ hoc nobis di xit/qz ibi videbimus ꝛ cognoſcem⁹ patrez ꝛ filiū: Quid ſi viuem⁹ in eternū ſed illum patrē ꝛ filiū nō videbimus: Audi alio lo co vbi vitā eternaz noluit:et expreſſit qđ ſit vita eterna. Noli timere:non te fallo:nō ſine cauſa pmiſi dilectoribus meis dicēs q̄ habet mandata mea et ſeruat ea:ille eſt q̄ diligit me. Et qui me diligit:diliget a pre Jo.xiiij. meo:ꝛ ego diligā eum ꝛ manifeſtabo me ipſum illi. Reſpondeam⁹ dño: ꝛ dicamus. Quid dñe de⁹ noſter magnſ: qđ magnum nobis cōmōſtrat⁹ es teipſum: Quid em̄ Et iudicz te demonſtraſti: Nonne te vide runt:ꝛ q̄ crucifixerūt: Sed demonſtrabis te in iudicio:cum ſtabimus ad dexteram tuam. Nunquid et illi qui ad ſiniſtrā ſta bunt non te videbunt: Quid eſt quod de monſtrabis nobis teipm̄: Nūc em̄ nō te vi debimus cū loqueris: Reſponde. Et demō ſtrabo meipſum in forma dei: videtis nō in forma ſerui. Nō te fraudabo o homo fi delis crede qz videbis:amas ꝛ non vides amor ipe te pducet vt videas ama: perſe uera in amando. Non fraudabo (inquit) amorē tuū:q̄ mundani cor tuū. Ut quid em̄ mūdani cor tuū:niſi vt deus a te poſſit vi deri: Beati em̄ mundo corde:qz ipſi deū vi debunt. Sed hoc (inquit) ſeruus tanq̄ cuz domino diſputans:non expreſſiſti cum di xiſti:ibunt iuſti in vitam eternam: non di xiſti ibunt vt videant me in forma dei: vi deant patrē cui equalis ſum. Alibi atten de quid dixit. Hec eſt autem vita eterna:vt cognoſcant te vnum verum deū:ꝛ quē mi ſiſti ieſum chriſtum. Et modo ergo poſt cō memoratum iudiciū quod oñe dedit filio pater non iudicans quēq̄/quid futurum R eſt: Quid ſequitur. [Ut oēs honorificent filiuz:ſicut honorificant patrē]. Modo ho norificant patrē:ꝛ cōtinētur filius: filius em̄ videbať vt ſeru⁹:pater honorificabať vt de⁹. Apparebit ꝛ filius pīvt oēs ho norificēt filiū ſicut honorificāt pfez. Mō g hoc habem⁹ in fide. Nec dicat inde⁹ patrē honorifico: quid mihi eſt cum filio: Reſpō deat illi. [Qui non honorificat filium: non honorificat patrem]. Mentiris oīno:filiuz blaſphema s ꝛ patri facis iniuriaz. Pater enim filium miſit tu contemnis quem mi ſit. Quomodo honorificas mittentē:q̄ blaſ phemas miſſum: Ecce (inqt) aliquis mi ſſus eſt:ꝛ maior eſt pater qz miſit. Recede a carne:vet⁹ homo ſuggerit vetuſtati: tu in nouo agnoſce nouitatē. Nou⁹ tibi/ſclo an tiqu⁹/ppetu⁹ etern⁹:reuocet ad hoc intel lectum. Minor eſt filius:quia miſſus di ctus eſt filius. Miſſionem audio/non ſcp̄a

rationem. Sed hic inquit. Videmus in re bus humanis qz maior eſt qui mittit:q̄ q̄ mittit. Sed res humane fallūt hoīem:res diuine purgant. Noli attēdere ad res hu manas vbi maior videť q̄ mittit/ꝛ minor q̄ mittit:quāq̄ ꝛ ipſe res hūane dicūt ꝫ teſti moniū:veluť vbi gratia. Si q̄s vxorē vellet petere ꝛ p ſe non poſſet:amicū maiorē mit tit q̄ ei petat. Et ſunt multa in q̄b⁹ ipſe ma ior eligit:qui mittať a minore. Quid g̃ ca lummā vis facere:qz ille miſit/ille miſſus eſt: Sol radiū mittit ꝛ nō ſepat:luna ſplē dorē mittit ꝛ nō ſeparat:lucerna lumē fun dit ꝛ nō ſeparat. Video ibi miſſionē ꝛ nul lā video ſeparationē. Nā ſi de reb⁹ humanis ḡris exempla/o heretica vanitas:quāq̄ ſi cut pauloañ dixi ꝛ ipſe res humane in qui buſdā exēplis coargūt ꝛ vincūt te:tñ attē de q̄ ſit aliud in re humanis:vñ vis du cere exēpla ad res diuinas. Hō qui mittit manet ipſe:ꝛ pgit ille q̄ mittit. Nunqđ per git hō cū eo quē mittit: Pater autē q̄ miſit Joh.xvj filiū/nō receſſit a filio. Ipm̄ dñm audi dicē tem. Ecce veniet hora vt vnuſq̄q̄ diſcen dat ad ſua ꝛ me ſolū relinquetis:ſed nō ſo lus ſum qz pater mecū eſt. Quō eum miſit cum quo venit: Quō eum miſit:a quo non receſſit: Alio loco dixit. Pater autē in me manens facit opa ſua. Ecce in illo eſt/ecce operanť:non receſſit a miſſo mittens:quia miſſus ꝛ mittens vnum ſunt.

Tractatus. xxij.

¶ Amen amen dico vobis Qui q̄ ver bū meum audit:ꝛ credit ei q̄ miſit me habet vitam eternā:ꝛ in iudiciū non veniet:ſed tranſiet a morte in vitaz. Amen amen dico vobis:qz venit ho ra ꝛ nunc eſt. Qñ mortui audient vo cem filij dei:ꝛ qui audierint viuēr. Si cut em̄ pater habet vitā in ſemetipſo ſic dedit ꝛ filio hēre vitā i ſemetipſo. Et poteſtatem dedit ei ꝛ iudiciuz fa cere:quia filius hominis eſt. Nolite mirari hoc. Quia venit hora in qua omnes qui in monumentis ſunt au dient vocem filij dei. Et procedent q̄ bona fecerunt in reſurrectionē vite: qui vero male egerunt in reſurrectio nem iudicij. Nō poſſum ego a meipo facere quicq̄. Sicut audio iudico:ꝛ iudiciū meum iuſtum eſt. Qz nō que ro voluntatem meam ſed voluntatē eius qui miſit me.

A

Audius tertiani ꝛ heſter ni diei ſermōes redditos vobis:ſequitur hodierna euangelica lectio:quā ex ordine ptractemus nō p eius dignitate ſed pro vi ribus noſtris:quia ꝛ vos non p mundantis fontis largitate ſed p veſtro modulo capitis. Et nos non tm̄ dicimus in aures veſtras ch̄ti ipſe fons manat:ſed ch̄tus capere poſſum⁹ quod in veſtros ſenſus traijciamus:abun dantius operante ipſo in cordibus veſtris q̄ nobis in auribus veſtris. Res enim ma gna tractatur ꝛ nō a magnis immo multū a paruis:ſpem tm̄ et fiduciam dat nobis/q̄ magnus ꝓpter nos factus eſt paruus. Si em̄ ab illo non exhortaremur/nec inuitare mur ad eum intelligendū: ſi deſereret nos tanq̄ cont̄ptibiles:quia capere nō poſſu mus diuinitatem ipſi⁹:ſi non caperet in ſe mortalitatem noſtrā ꝛ peruenire at nos: vt loqueretur nobis euangelium. Si quod in nobis abiectū ꝛ minimū eſt voluit com municare nobiſcū. Putamus cum noluiſſe nobis dare magnum ſuū:qui ſuſcepit par uum noſtrum: Hec dixi ne quis vel nos re prehendat iſta tractātes quaſi multū au daces:vel de ſe deſperet qđ poſſit capere do no dei qđ illi dignatus eſt loqui filius dei. Ergo loqui nobis dignatus eſt:debemus credere quia voluit vt intelligatur. Sed ſi non poſſumus/pſtat intellectum rogatus qui verbum pſtitit non rogatus. Ecce que verboꝛ iſta ſecreta ſunt:attendite. [Amē amen dico vobis:qz qui verbuz meum au dit ꝛ credit ei qui miſit me habet vitā eter nam.] Ad vitam certe eternam oēs tendi mus. Et ait. Amen amen dico vobis:q̄ ver bum meū audit ꝛ credit ei qui miſit me ha bet vitam eternam. Nunquid ergo audire vos voluit verbū ſuū:ꝛ intelligere noluit: Qſiquidē ſi in audiēdo ꝛ credēdo vita eter na eſt:multomagis in intelligēdo. Sz gra dus pietatis fides/fidei fructus intellect⁹ vt perueniam⁹ ad vitam eternam/vbi nō nobis legatur euangelium:ſed ille qui no bis modo euangeliū diſpenſauit/remotis oībus lectionibus ꝛ paginis ꝛ voce lecto ris ꝛ tractatoris/appareat oībus ſuis pur gato corde aſſiſtentibus:ꝛ in corpore mor tali iam nunc morituris:mundans eos ꝛ illuminans:videntes ꝛ viuentes:in princi pio erat verbum:ꝛ verbum erat apud deū. Nunc ergo quez queſuimus attendam⁹: ꝛ quem audiuimus cogitemus. De⁹ eſt em̄ xp̄s:ꝛ cum hoibus loquitur capi ſe vult:fa ciat capaces/videri ſe vult:aperiat oculos.

Universidad de

B ¶ Non tamen ſine cauſa loquſt nobis: ni ſi q; verū eſt qđ ꝓmittit nobis. Uerba mea (inquit) q̄ audit ⁊ credit ei q̄ me miſit habet vitā eternam. [† vt in iudiciū non † veniat: ſed tranſeat a morte ad vitā]. Ubi: q̄ſi † Text⁹ habet. et † Text⁹ habz nō venit: ſz tranſiet. venimus de morte ad vitā: vt non in iudiciū veniam⁹? In hac vita tranſim⁹ a morte ad vitā. In hac vita que nondū eſt vita hinc tranſimus a morte ad vitam. Quis eſt ille tranſit⁹? Qui audit ꝟba mea dixit et credit ei qui miſit me. Seruas iſta: ⁊ credis et tranſis. Et eſt qui ſtando tranſit: Plane eſt. Stat eñ corpore: tranſit mente Ubi erat, vnde tranſiret? Et quo tranſit? A morte ad vitam. Uide vnum hoīem ſtātem: in quo agatur totū hoc qđ dr. Stat, audit: forte non credebat: audiendo credit. Paulo añ nō credebat: mō credit: quaſi de regione infidelitatis ad regionem fidei trāſitū fecit: motu cordis nō motu corporis. Motu in melius: q; iteruz qui deſerūt fidem mouentur in deterius. Ecce in hac vita que ſicut dixi nondum eſt vita, tranſitur a morte ad vitam: vt in iudicium nō veniatur. Quare autem dixi quia nonduz eſt vita? Si vita eſſet iſta non diceret dñs cuidā. Si vis venire ad vitā: ſerua mandata. Nō eñ ait illi ſi vis venire ad vitā eternam: nō addidit eternā: ſed tantū dixit vitam. Nec vita nominā da eſt: q; nō eſt vera vita. Que eſt vera vita: niſi q̄ eſt eterna
mat. xix. vita? Audi apl̄m dicētem ad Timotheū. Precipe diuitib⁹ huiꝰ ſeculi nō ſupbe ſapere neq; ſperare in icerto diuitiarū: ſed in deo viuo: qui preſtat nobis oīa abūdanter ad fruendū: bene faciant diuites: ſint in operibus bonis facile tribuāt communicent: vt quid hoc? Audi quod ſequit. Theſaurizent ſibi fundamentum bonū in futurū: vt apprehēdant verā vitā. Profecto iſta in⸗
C erāt falſa vita eſt. Nā vt quid velis apphendere verā: ſi iā tenes verā? ¶ Si autez apprehendenda eſt vera: migrandum eſt a falſa. Et qua migrandū? Quo? Audi, credede: ⁊ tranſitū facis de morte ad vitam: ⁊ in
ꝟ. Co. v. iudiciū nō venis. Quid eſt hoc qđ in iudicium non venies? Et q̄ſq̄ melior erit paulo apoſtolo q̄ ait. Oportet nos exhiberi omnes ante tribunal chriſti: vt illic recipiat vnuſq̄ſq; que p corpus geſſit, ſiue bonum, ſiue malū. Paulus dicit: oportet nos exhiberi omnes ante tribunal xp̄i: ⁊ tu tibi audes promittere, quia in iudicium non venies. Abſit (inquis) vt ego mihi hoc promittere audeaz: ſed credo promittenti. Saluator loquitur: veritas pollicet: ipe dixit mihi. Qui audit verba mea ⁊ credit ei qui miſit me: habet vitam eternam. Et tranſituz facit de morte in vitā? ⁊ i iudiciū nō veniet Ergo audiui verba dñi mei: credidi. Jā in fidelis cum eſſem: factus ſum fidelis ſicut ipſe monuit: tranſijt a morte ad vitam: ad iudicium non venio non preſumptiōe mea ſed ipſius ꝓmiſſione. Paulus autez cōtra xp̄m loquit: ſeruus cōtra dñm: diſcipulus ꝏ magiſtrū: hō contra deū: vt cum dñs dicat, quia qui audit et credit, trāſit a morte ad vitam et in iudicium non veniet: dicat apoſtolus. Oportet nos oēs exhiberi ante tribunal chriſti? aut ſi ad iudicium non veniat: quid ad tribunal exhibeā? Ne ſcio q̄ modo intelligā. Reuelat ergo dñs deus noſter et per ſcripturas ſuas ammonet nos dicens quot modis intelligaſ qñ dicitur iudiciū. Hortor ergo vt attendatis
D Aliqñ iudiciū diſcriminatio dicitur. Secūdum illuz modū quo dicitur iudiciū diſcriminatio: oportet nos omnes exhiberi ante tribunal chriſti: vt illic recipiat homo que per corpus geſſit ſiue bonum ſiue malum Ipſa eſt enim diſcriminatio: vt bonis bona: malis mala diſtribuantur. Nam ſi iudicium ſemper in malo acciperetur: nō diceret pſalmus. Judica me deꝰ. Audit forps.xlij. te aliquis dicentem. Judica me deus ⁊ miratur. Solet eñ homo dicere: ignoſcat mihi deus: parce mihi deus. Quis eſt qui dicat: iudica me deus? Et aliquando in pſalmo verſus ipſe in dyapſalmate ponitur: qui prebeatur a lectore et reſpondeatur a populo. Nunc forte alicui cor percutiāt ⁊ timet cantare de⁹ et dicere iudica me deus. Et tamen cantat pp̄s credens nec putat ſe male optare qđ dicitur a diuina lectione ⁊ ſi parū intelligit: credit aliquid boni eſſe qđ cantat. Et tamen et ipſe pſalmus non dimiſit hoīem ſine intellectu. Secutꝰ enim verbis poſteriozibus oſtendit quale iudicium diceret: quia non eſt dānationis ſed diſcretionis. Ait eñ. Judica me deus. Quid eſt iudica me deꝰ? Et diſcerne cām meā a gente nō ſancta. Ergo ſm hoc iudi-
Joh. v. cium diſcretionis: oportet nos oñes exhibere añ tribunal chriſti. Scōz iudiciū aūt damnationis: qui audit verba mea inſt ⁊ credit ei qui miſit me habet vitā eternā: ⁊ in iudiciū non veniet ſed tranſitum facit a morte ad vitā. Quid eſt in iudicium nō veniet? In damnationem non veniet. Probemus de ſcripturis quia dictum eſt iudiciū vbi pena intelligit: q̄ſq; et in hac ipa lectione paulopoſt audietis ipm verbū iudicij nō poſituz niſi p damnatione ⁊ p pena. Tamen apoſtolus dicit quodam loco ſcribens ad eos qui corpus quod fideles norunt: male tractabant: et propter quod

male tractabāt corripiebanꝫ flagello dñi. Ait eñ illis. Propterea multi in vobis infirmi ⁊ egroti dormiūt ſufficienter. Multi
j. Cor. xj. eñ. ꝓpterea etiā moriebanꝫ. Et ſecuꝰ es. Si eñ noſipſos iudicaremus: a dño nō iudicaremur: hoc eſt ſi noſipſos corriperem⁹ a dño nō corriperemur. Cū iudicamur autem a dño corripimur: ne cum hoc mundo dānemur. Sunt ergo ſm pena qui iudicātur hic: vt parcaꝫ illis ibi. Sunt qb⁹ parcit hic: vt abundāti⁹ torqueanꝫ ibi. Sūt autē quib⁹ diſtribuunꝫ ipſe pene ſine flagello pene ſi flagello dñi correcti nō fuerint: vt cuz hic cōtēpſerint patrē verberātē: illi gentīt iudicē punientē. Ergo eſt iudiciū quo miſſurus eſt deus: id eſt filiꝰ dei in fine diabolum ⁊ angelos eiꝰ: ⁊ omnes infideles ⁊ impios cū eo. Ad hoc iudicium nō venit: qui modo credens tranſitum facit a morte ad vitam. Eteñ ne putares credendo te non moriturū ſm carnem ⁊ accipiendo carnaliter diceres tibi. Dñs meꝰ mihi dixit. Qui audit ꝟba mea ⁊ credit ei qui miſit me trāſiet a morte ad vitā. Ergo ego credidi: non ſum moriturus. Scias te mortē quam debes ſupplicio adā pſoluturū. Accepit eniz ille in quo tūc oēs fuimus: morte morieris nec potes euadere ſnām diuinā: ſed cum perſolueris mortē veteris hominis: ſuſcipies vitam eternā noui hoīs: ⁊ tranſitū facies a morte ad vitam. Modo interim fac tranſituz vite. Que eſt vita tua? Fides. Juſtus ex fide viuit. Infideles inquit mortui ſunt. De quib⁹ dñs ait. Dimitte mortuos vt ſepeliant mortuos ſuos. Ergo et in hac vita ſunt mortui: ſunt viui: et quaſi oēs viuunt. Qui ſunt mortui? Qui nō crediderūt Qui ſunt viui? Qui crediderūt. Quid dicit mortuis ab apl̄o? Surge qui dormis. Sed ſomnū dixit non mortem. Audi ſequentia. Surge qui dormis: ⁊ exurge a mortuis. Et quaſi diceret: q̄ ibo? Et illuminabit te xp̄s. Jam cū te credere illuminauerit xp̄s: trā-
E ſitū facis a morte ad vitā. Mane in eo quo manſiſti: ⁊ non venies ad iudicium. Expnit illud eñ ipſe ⁊ ſequit. [Amen amen dico vobis:] ne forte q; dixit: tranſit a morte ad vitaz: intelligamus hoc in futura reſurrectione: oſtendere volens quomodo tranſit qui credit: ⁊ hoc eſt trāſire de morte ad vitam: trāſire ab infidelitate ad fidē: ab iniuſticia ad iuſticiam: a ſuperbia ad humilitatē: ab odio ad charitatem. Nunc autem amen amen dico vobis. [quia venit hora ⁊ nunc eſt.] Quid euidenti⁹? Jam certe apparuit qđ dicebat: q; modo fit quo nos chriſtus hortatur. Uenit hora q̄ hora ⁊ nūc eſt [Qñ mortui audient vocem filij dei et qui audierint viuent.] Jam de his mortui lecti ſumus. Quid putam⁹ fratres mei. In iſta turba q̄ me audit: nulli ſunt ne mortui Qui eñ credunt ⁊ ſm veraz fidem agunt: viuunt ⁊ mortui non ſunt: qui autē vel non credunt: vel ſicut demones credunt tremētes ⁊ male viuentes: filium dei cōfitentes: ⁊ charitatē non habentes: mortui potius deputādi ſunt. Et tñ agit adhuc hora iſta Non eñ hora de qua locutus eſt dñs vna erit hora de duodeciz horis vnius diei. Ex quo locutus eſt vſq; ad hoc tps et vſq; ad finem ſeculi: ipſa vna hora agit: de qua dicit in epiſtola ſua Iohānes. Filioli: nouiſſima hora eſt. Ergo nūc eſt. Qui viuit viuat: qui mortuus erat viuat: audiat vocem filij dei qui mortu⁹ iacebat: ſurgat ⁊ viuat. Cla- Joh. xj.
mauit dñs ad ſepulchrum lazari: ⁊ quatriduanus mortuus reſurrexit. Qui putabat in auras poteſſe: ſepultus erat: lapis ſuperpoſit⁹ erat. Uox ſaluatoris irrupit duriciam lapidis: ⁊ cor tuum ita duruz eſt vt nondum illa vox diuina te rūpat. Surge in corde tuo: procede de ſepulchro tuo. Et-
eñ mortu⁹ in corde tuo tanꝫ in ſepulchro iacebas: ⁊ tanꝫ ſaxo male conſuetudinis grauaris. Surge ⁊ procede. Et crede ⁊ cōfitere. Qui enim credit, ſurrexit: qui confitetur proceſſit. Quare proceſſiſſe dicimus confitentem? Quis anteꝫ confiteretur: occultus erat. Cum autem cōfiteret: procedit de tenebris ad lucem. Et cum cōfeſſus fuerit: quid dicetur miniſtris? Quod dictū eſt ad funus lazari. Soluite illum: ⁊ ſinite abire. Quomodo dictum eſt miniſtris apoſtolis. Que ſolueritis in terra: ſoluta erunt et in celo. Uenit hora ⁊ nunc eſt quando mortui audient vocem filij dei: ⁊ qui audierint viuent. Unde viuent? De vita. De qua vita? De chriſto. Unde probamus q; de vita xp̄o? Ego ſum inquit via ꝟitas ⁊ vita. Ambulare vis. Ego ſum via. Falli nō vis ego ſum veritas. Mori non vis ego ſum vita hoc dicit tibi ſaluator tuus: nō eſt quo eas niſi ad me. Non eſt quo eas niſi per me. Nunc ergo iſta hora agitur hoc et agitur plane: et omnino nō ceſſatur. Surgunt homines qui mortui erant: tranſibunt ad vitam: ad vocem filij dei viuunt de illo perſeuerantes in fide ipſius. Habet enim filius
F vitam vnde viuāt credētes habet. Et quo modo habet? Sicut hz pater. Audi ipſum dicentem. [Sicut enim pater habet vitam in ſemetipſo ſic dedit et filio vitam habere in ſemetipſo.] Fratres vt potero dicam. Hec ſunt enim illa verba que paruum intellectum perturbant. Quare addidit in ſemetipſo? Sufficeret enim vt diceret, ſicut

enim pater habet vitam: sic dedit et filio habere vitam. Addidit in semetipso. Habet enim in semetipso pater vitam: habet ꝛ filius in semetipso. Aliquid intellígere nos voluit: in eo quod ait in semetipso. Et hoc secretũ in verbo hoc clausum est: pulsẽ vt aperiat. O dñe q̃d est q̃ dixisti? In semetipso quare addidisti? Eteĩn paulus apl's quem videre fecisti non habebat vitam? Habebat inquit ꝯtuz homines mortui vt reuiuiſcant ꝛ ad verbũ tuũ credendo transeant. Cum transierint nõ in te habebũt vitam? Habebũt. Nam ego paulo ante dixi. Qui audit verba mea credit ei q̃ me misit: habet vitaz eternã. Ergo illi q̃ in te credunt habẽt vitã: ꝛ nõ dixisti in semetipsis. Cũ aũt de patre loquereris dixisti: sicut pr̃ habet vitam in semetipso. Rursus cum de te loqueris dixisti: sic et filio dedit habere vitã in semetipso. Sicut habet sic dedit habere. Ubi habet? In semetipso. Paulus vbi habet? Non in semetipso sed in christo. Tu fidelis vbi habes? Non in semetipso: sed in christo. Videamus si hoc dicit apostolus. Viuo autem iam non ego:
Gal. ij. viuit vero in me xp̃s. Uita nostra tanꝯ nostra. Jdeo de voluntate propria nostra: nõ erit nisi mala: peccatrix: iniq̃. Uita vo bona: de deo in nobis est nõ a nobis. Christ⁹ autem in semetipso habet vitam sicut pater: quia verbũ dei non modo male viuit: ꝛ modo bene viuit. Homo autẽ modo male modo bene. Qui male viuebat: ivita sua erat: qui bene viuit/ad vitã christi transit. Particeps factus vite: non eras quod accepisti: et eras qui acciperes. Filius autem dei non quasi primo fuit sine vita: et accepit vitam. Si enim sic illam acciperet non eam haberet in semetipso. Quid est enim in semetipso? Ut ipsa vita ipse esset. Adhuc aliquid planius fortasse dicaz. Lucernam quisq̃ accendit: exempli gratia lucerna illa ꝯtum pertinet ad flãmulaz que ibi lucet. Jgnis ille habet lucem in semetipso: oculi autez tui qui lucerna absente iacebãt ꝛ nihil videbant/iam ipsi habebant lucem: sed nõ in semetipsis. Proinde si se a lucerna auerterint/tenebrãtur. Si se auerterint illuminanť. At vero ille ignis ꝯdiu est lucet: si volueris illi lucem tollere: sicut et ipsum extinguis. Nam siue luce nõ potest remanere. Sed lux christ⁹ inextinguibilis et coeternus patri: semper cadẽs semper lucens: semper feruens. Nã si non ferueret nunquid diceretur in psalmo: nec est q̃ se abscõdat a caloze ei⁹. Tu aũt in pecca to tuo frigidus eras conuertaris vt feruescas. Si recesseris: frigescis. Jn peccato tuo tenebrosus eras: conuerteris vt illuminẽris: si auerteris te/obscuraberis. Proinde qui in tenebris eras: cũ illuminaris nõ eris lumẽ ꝯtuis sis in lumine. Ait em̃ apostolus. Fuistis em̃ aliq̃n tenebre: nunc aũt Ephe. v
lux in dño. Cum diriſſet nũc aũt lux: addidit in dño. Jn te ergo tenebre: lux in dño. Lux quare? Qr participatiõe lucis illius es. Si aũt a luce q̃ illuminaris recesseris ad tenebras tuas redis: Nõ sic xp̃s nõ sic ꝺ̃bũ dei: sed qũo? Sicut habet pr̃ vitaz in semetipso: sic dedit filio habere vitaz in semetipso vt nõ participatione viuat: sed in cõmuniter viuat: ꝛ oĩno ipe vita sit: sic dedit ꝛ filio habere vitam. Sicut habet sic dedit. Quid interest? Qr ille dedit: iste accepit. Numq̃d iam erat quando accepit? Numq̃d intelligim⁹ xp̃m aliquãdo fuisse sine luce: cũ ipse sit sapiẽtia patris de qua dictum est: cãdor est lucis eterne? Ergo q̃ dicitur dedit filio: tale est ac si diceretur genuit filium. Generando enim dedit. Quomodo em̃ dedit vt esset sic dedit vt vita esset: ꝛ sic dedit vt in semetipso vita esset. Et quid est in semetipso vita esse? Nõ aliud de vita indiceret sed ipse esset plenitudo vite vnde credentes alij viuerẽt dũ viuerent. Dedit ergo illi habere vitã in semetipso: dedit ei tanꝯ verbo suo tanꝯ ei qui in principio erat verbum ꝛ verbũ erat apd deum. Deinde quia homo factus quid illi dedit? [Et potestatem] dedit ei iudiciũ fa- †Alia
cere: †quoniam filius hominis est]. Secũ dum quod filius est dei sicut habet pater vitam in semetipso: sic ꝛ dedit filio vitã habere in semetipso: secundum autem quod filius hominis est potestatem dedit ei iudicium faciẽdi. Hoc est quod hesterno die exposui charitati vestre quia i iudicio homo videbitur: deus autem non videbitur: sed post iudicium videbit ab his q̃ vicerint in iudicio. Ab impijs autẽ nõ videbit deus. Qr ergo homo videbitur in iudicio forma illa q̃ sic veniet sicut ascẽdit: ideo supra dixerat. Pater non iudicat quẽq̃: sed omne iudicium dedit filio. Hoc etiam in isto loco repetit cum dicit. Et potestatem dedit ei iudicium faciendi: quoniam filius hominis est. Tanꝯ diceres tu. Potestatẽ dedit ei iudicium faciendi. Quare? Quãdo non habuit istam potestatez iudicãdi? Nã in principio erat verbũ: et verbum erat apd deũ et deus erat verbum: quando omnia per ipsum facta sunt: nunquid non habebat potestatem iudicium faciendi? Sed secundum hoc dico potestatem dedit ei iudicium faciendi: quia filius hominis est. Sz scõm hoc accepit potestatez iudicandi: q̃

filius hominis est. Nã ſm q̃ dei filius est semp habuit hãc potestatẽ. Accepit qui resuscitatus est: accepit qui nat⁹ est: accepit qui crucifix⁹ est. Qui fuit in morte: est in vita. Verbũ dei nunq̃ in morte: semp invita. Jã ergo de resurrectiõe forte aliqs nostrũ dicebat. Ecce resurrexim⁹: quis audit xp̃m: qui credit ꝛ transit de morte ad vitã ꝛ in iudiciũ non veniet. Uenit hora ꝛ nũc est: vt q̃ audit vocẽ filij dei viuat: mortuus erat: audiuit: ecce resurgit. Quid est q̃ ꝺ̃ postea resurrectio futura carnis: ꝛ resurrectio corporum mortuoruz? Parce tibi noli precipitare sententiã: ne pgas post illã. Ecce quidẽ ista resurrectio q̃ fit nunc: mortui erant infideles: mortui erant in q̃t viuũt iusti: trãseũt a morte infidelitatis/ad vitaz fidei. Sz noli inde credere multũ futuram postea resurrectionem corporis: crede futurã ꝛ resurrectionem corporis. Audi em̃ quid sequatur post cõmendatã resurrectionez istam q̃ fit per fidẽ: ne quis putaret istã solã esse: ꝛ incideret in illam desperationem et errorem hominũ qui peruertebant alioꝝ sensus: dicentes resurrectionem iam factam esse: de quibus dicit apostolus: ꝛ fidez quorũdam peruertertũt: credo em̃ qr talia verba illis dicebant. Ecce dñs vbi ait. Et qui credit in me transit a morte ad vitam. Jam facta est resurrectio in oĩbus fidelib⁹ qui fuerãt infideles quomodo altera dicitur resurrectio? Gratias deo nostro: fulsit nutãtes: dirigit hesitãtes: confirmat dubitantes. Audi q̃d sequit: qr nõ habes vnde tibi facias caliginẽ mortis. Si credidisti: totuz crede. Quid totum inquis credo. Audi quod dicit. [Nolite mirari hoc] qr dedit potestatẽ †Alis ve
filio faciendi iudiciũ. Jn fine dico: ait. Quõ nit.
in fine? Nolite mirari hoc† [qr veniet hora. Pic nõ dixit: ꝛ nunc est. Jn illa resurrectione fidei quid dixit? Ueniet hora ꝛ nunc est. Jn ista resurrectione qr cõmendat futuraz corpoꝝ mortuoꝝ? Cũ veniet hora dixit: nõ dixit nunc est: qr in fine seculi ventura est. Et vnde inquis mihi probas: qr de ipsa resurrectione dixit? Si patiẽter audias: ipse tibi modo ꝓbabis. Sequamur ergo. Nolite mirari hoc qr veniet hora [in qua omnes qui in monumentis sunt audiẽt vocem filij dei ꝛ ꝓcedent.] Quid euidentius ista resurrectione? Jam dudũ non dixerat qui in monumẽtis sunt: sed mortui audiẽt vocem filij dei: ꝛ qui audierint viuent. Nõ dicitur alij viuent/alij dãnantur: quia omnes q̃ credunt viuent. De monumentis autem quid dixit? Omnes q̃ sunt in monumẽtis audiẽt vocẽ filij eius ꝛ ꝓcedent: non dixit audient ꝛ viuent. Si em̃ male vixerãt ꝛ iacebãt in monumẽtis: ad mortẽ resurgẽt non ad vitã. Ergo videamus q̃ ꝓcedũt: iz pauloante mortui audiendo ꝛ credẽdo viuebãt. Non ibi facta est discretio: nõ dictũ est audient mortui voce filij dei ꝛ cũ audierint: alij viuent: alij dãnantur: sed oẽs q̃ audierint viuent: qr qui credunt viuent. Qui habent charitatẽ viuẽt: ꝛ nemo morietur. De monumẽtis aũt audient voce [ꝛ ꝓcedẽt.] †Als bo
Quo? [Qui† bene fecerũt† ad resurrectio- na.
nẽ vite: qui† male fecerunt ad resurrectio- †Als in
nem iudicij.] Hoc est iudiciuz: pena illa de qua pauloan dixerat. Qui credit in me trã- †Als ve
siet a morte ad vitã: ꝛ in iudiciũ nõ venier. ro mala.
[Nõ possum ego a me† facere quicq̃. Si- †als ipe
cut audio iudico: ꝛ iudiciũ meũ iustuz est.]
Si sicut audis iudicas: a quo audis? Si a patre/certe pater nõ indicat quẽq̃: sed oẽ iudiciũ dedit filio. Qñ tu quodãmodo preco patris vt quod audis dicas. Qđ audio hoc dico: qr quod est pater hoc sum. Dicere em̃ meum esse est: qr verbum patris suz. Hoc em̃ tibi dicit xp̃s. Jnde de tuo quid est sicut audio ita iudico: nisi sicut sum? Quomodo em̃ audit xp̃s? Fratres queram⁹ rogo vos. Audit christ⁹ a patre? Quõ illi dicit pater? Utiq̃ si dicit illi: verba ad illũ facit. Ois em̃ qui aliquid alicui dicit: ꝺ̃bo dicit. Quomodo pater filio dicit: quando filij verbũ patris est? Quicquid aũt nobis pater dicit: verbo suo dicit: verbum patris filius est: ipso verbo q̃ alio verbo dicit? Unꝰ est deus/vnum verbum habet: in vno verbo oĩa cõtinet. Quid est ergo sicut audio ita iudico? Sicut de patre sum: ita iudico. Ergo iudiciũ meum iustũ est: verũ est. Nã si nihil facis ex te o dñe iesu: quomodo sentiunt carnales/si nihil facis ex te? Quomõ pauloante dixisti: sic ꝛ filius quos vult vificat: modo dicis: ex me facio nihil? Sed quid cõmendat filius: nisi qr de patre est? Quid est de patre? Non esse de se. Sed nõ est de se filius. Si de se esset: filius nõ esset: sed filius de patre est. Pr̃ vt sit nõ est de filio: filius vt sit de patre est: equalis est pr̃i. Sed tñ iste de illo: nõ ille de isto. [Qr nõ q̃ro voluntatem meã iz voluntatẽ eius qui misit me.] Filiꝰ vnicꝰ dicit: nõ q̃ro voluntatẽ meã: ꝛ homines volunt facere voluntatez suã. Jlle tñ se humiliat qui equalis est patri ꝛ tantũ se extollit qui in imo iacet: ꝛ nisi ei manus porrigat non surgit. Faciamus ergo voluntatẽ patris/voluntatẽ filij/voluntatẽ spiritus sancti: qr trinitatis huius vna volũtas/vna potestas/vna maiestas est. Jdeo tñ dicit filius: non veni facere voluntatẽ meã/sed voluntatẽ eius q̃ misit me qr christus nõ est de se sed de patre suo? sic.

qđ aūt habuit vt hō appareret: de creatura assumpsit quā ipe formauit.

Tractatus.xxiij.

Si ego testimoniū phibeo de me: testimoniū meū nō est verū. Alī est q̄ testimoniuz phibet de me. Et scio q̄ verū est testimoniuz eī qđ phibet de me. Vos misistis ad iohānem: z testimoniuz perhibuit veritati. Ego aūt nō ab hoie testimoniū accipio. Sed hec dicovtvos salui sitis. Ille erat lucerna ardēs z lucēs. Vos aūt voluistis ad horā exultare i luce eī. Ego autē habeo testimoniū maius iohāne. Opera eīn que dedit mihi pater vt perficiā ea: ipsa opera que ego facio testimoniū perhibēt de me: q̄ pater misit me: z q̄ misit me pater ipe testimoniū perhibuit de me: neq̄z vocē eius vnq̄z audistis: neq̄z speciē eī vidistis. Et verbū eī nō habetis in vobis manēs: q̄ quē misit ille huicvos creditis. Scrutamini scripturas: q̄ vos putatis in ipis vitam eternam habere. Et ille sunt que testimoniuz phibēt de me: z nō vultis venire ad me vt vitam habeatis. Claritatē ab hoibus nō accipio: sed cognoui vos q̄ dilectionē dei nō habetis i vobis Ego veni in nomine patris mei: et non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo illuz accipietis. Quo modo vos potestis credere qui glōriam ab inuicē accipitis. Et gloriaz que a solo deo est non queritis: Nolite putare quia ego accusaturus suz vos apud patrem. Est qui accusat vos. Moyses in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi: credere tis forsitan et mihi. De me enim ille scripsit. Si aūt illī litteris nō creditis quō meis verbis credetis.

A

Nodam loco in euangelio dñs ait prudentem auditorem verbi sui: similē eē debere homini qui volēs edificare fodit altī donec pueniat ad fundamētum stabilitat petre/vt ibi se curus ꝓstruat qđ fabricat/aduersus impetū fluminis vt cū venerit repcutiat potī firmitate edificiū ꝗ impulsu suo ruinā faciat illi domui. Putemus scripturaz dei tanq̄z agrū esse: vbi volum aliquid edificare. Nō simus pigri/nec supficie ꝓtenti. Fodiamus alti donec pueniamus ad petrā Petra aūt erat christus. Hodierna lectio de testimonio dñi nobis locuta est: q̄ non habet necessariū ab holī testimoniuz: sed habeat maiꝰ ꝗ sunt hoies: ataq̄z idē testimoniū dixit qđ sit [opera inq̄t q̄ ego facio: testimoniū phibēt de me]. Deinde adiūxit. [Et testimoniū phibet de me qui misit me pater]. Ipsa quoq̄z opera q̄ facit: a patre se accepisse dicit. Testimoniū ergo phibēt opera testimoniū perhibet pater. Nullus ne testimonium phibet: t iohānes: perhibuit plane: sed tanq̄z lucerna: nō ad faciendos amicos sed ad cōfundēdos inimicos Jam eīn antea predictū erat a ꝑsona ꝑfi parauī lucernā xp̄o meo: inimicos eius in duā cōfusione: sup ipm aūt efflorebit sanctificatio mea. Esto tanq̄z in nocte positus Attendisti in lucernā z miratus es lucernam: z exultasti ad lumē lucerne. Sed illa lucerna dicit esse solē in quo exultare debeas: z ꝗuis ardeat in nocte: diez te iubet expectare. Nō ꝑ q̄ illī hois testimonium nō erat opꝰ mā vt qđ mitteretur si nō erat opus: Sed ne in lucerna remaneat homo vt lumē lucerne sufficere sibi arbitretur: nō dñs nec lucernā illā supfluam dicit, fuisse/ nec tamen te dicit in lucerna debere remanere. Dicit aliud testimoniū scriptura dei ibi vtiq̄z deus phibuit testimoniū filio suo z in illa scriptura iudei spem posuerant in lege scz dei: ministrata sibi ꝑ moysen famulum dei. [Scrutamini inquit † scripturaz in qua vos putatis vitam eternam habere † ipsa testimonium perhibet de me: z nō vultis venire ad me vt vitam habeatis]. Quid vos putatis hal[illegible]e i scriptura: Utiā eternā. Ipsaz interrogate cui phibet testimoniū: z intelligite q̄ sit vita eterna. Et qz ꝑpter moysen videbanꝫ repudiare xp̄m tāq̄z aduersariū institutis/ceptisq̄z moysi: rursus eosdem ipse conuincit tanq̄z de alia lucerna. Omnes eīn homines lucerne: qz z accendi possunt z extingui. Et lucerne quidez sapiunt/lucent/et spiritu fervent. Naz et si ardebāt z extincte sunt: etiā putent. Permanserunt eīn serui dei lucerne bone/ex oleo misericordie illius non ex viribus suis. Gratia quippe dei gratuita illa: oleuz lucernarum est. Plus enim illis omnibus laborauī: ait quedam lucerna: z ne viribus suis arderet videretur adiunxit

Nō cōmemorat an. i hoc tractatu textuz fm formam verborū sed qđq̄ ꝑterit: qđq̄ variat qñq̄ solum sniam explicat. ꝑa. xiij.

† Alia tra scripturas qz vos in ipis.

† Et ille sunt que

Nō aūt ego sed gratia dei mecuz. Omnis ergo ꝓphetia ante dñi aduētū lucerna est. We qua petrꝰ apls. Habemus certiorē ꝓphetice sermonē: cui benefacitis intendentes/quēadmodū lucerne lucēt in obscuro loco donec dies lucescat: z lucifer oriatur in cordibus vestris. Lucerne itaq̄z ꝓphete: z omnis prophetia vna magna lucerna. Quid apls: Nō lucerne etiā ipse: Plane lucerne. Solꝰ eīn ille nō lucerna. Nō eīn accēdit z extingnit: qz sicut pater habet vitā in semetipso: sic dedit filio habere vitaz in semetipo. Lucerne ergo z apostoli: gratia gunt qz z accēse lumine veritatis sunt et feruent spiritu charitatis: z suppetit illis oleū gratie dei. Si nō esset lucerne: nō diceret illis dñs: vos estis lumen mūdi. Nam postea bñ dixit vos estis lux mundi: ostendit ne tale lumen se putarēt quale dictum est. Erat lumen verū: qđ illuminat omnez hoiem veniētē in hūc mūdū. Tūc aūt hoc de dño dictū est: cū a iohanne distingueret De iohanne ꝗppe baptista dictū erat: non erat ille lumē: ꝛ vt testimoniū phiberet de lumine. Et ne diceres qūo lumē nō erat de quo xp̄s dicit/qz lucerna erat in cōparatione alterius luminis nō erat lumē. Erat eīn verū lumē qđ illuminat omnē hoiez venientē in hūc mūdū. Ergo cū z discipulis diceret: vos estis lumen mundi ne sibi aliqđ tributū putarēt: qđ de solo xp̄o intelligendū esset et ita lucerne vento supbie extinguerentur: cū dixisset: vos estis lumen mūdi: continuo subiunxit. Non potest ciuitas absondi supra montem posita: neq̄z accēdunt lucernam z ponunt eaz sub modio ꝛ super candelabruz: vt luceat oibus q̄ in domo sunt. Sed qđ aptos nō dixit lucernā sed accensores lucerne quā ponerēt super cādelabrū. Audi qz ipis dixit. Sic luceat inquit lumen vestrū coā hoīb: vt videntes bona opera vra glorificēt nō vos ꝛ ꝑa trē vestrū qui in cēlis est. Ergo z moyses p hibuit testimoniū xp̄o: z iohānes phibuit testimoniū xp̄o: z ceteri ꝓphete et apostoli phibuerūt testimoniū xp̄o. His oibus testimoniis ꝓponit testimoniū operū suoruz: qz z p illos nō nisi de phibuit testimoniū filio. Sed perhibet alio modo de testimoniū filio suo. Per ipm filiuz suū indicat de filium: indicat se per filium. Ad hūc si poterit homo pervenire nec lucernis indigebit: z vere fodiendo altī edificiū pducet ad petraz. Facilis est ergo fratres hodierna lectio: sed ꝓpter hesternum debitum. Scio enim quid distulerim / non abstulerim: et dominus dignatus est donare: etiā hodie loqui ad vos. Recordamini quid re-

B

ꝑa. xiij.

poscere debeatis: si forte aliquo modo fernata pietate et salubri humilitate extēdamus nos non aduersus deum: sed ad deū z leuemus ad eum animā nostrā: effundētes est super nos sicut ille in psalmo cui dicebaꝫ vbi est deꝰ tuꝰ: hec inq̄t mediatꝰ fuit z effudit sup me animam mcā. Leuemꝰ ergo aiam nostrā ad deū nō ꝓtra deū/quia z hoc dictū est: ad te dñe leuaui animā meaz Et leuemus adiuuante ipso qz grauis est. Un aūt grauis est: Qz corpus qđ corrūpitur aggrauat animam: z deprimit terrena inhabitatio sensuz multa cogitantem. Ne forte possimus sensum nostrū a multis colligere ad vnū z euulsuz a multis leuare ad vnum. Quod quidē nō poterimus vt dixi/ nisi adiuuet ille qui ad se vult leuari animas nostras z cōtingamus ex aliqua parte/quomodo verbum dei vnicus pater coeternꝰ et coequalis patri nō faciat nisi qđ viderit patrē facientē: cū tñ pater ipse nō faciat aliqđ nisi ꝑ filiū videntē. Videt mihi quō dñs iesus in hoc loco magnū qddam insinuare volens nitentis/z infundere capacibus/incapaces autez excitare ad studium/vt nondum intelligentes/beneviuēdo capaces fiant. Insinuant nobis aiam humanā z mētem rationalē que inest homini: nō inest pecori: nō vegetari: nō beatificari: nō illuminari: nisi ab ipa substantia dei: eamq̄z aiam facere aliqđ ꝑ corꝑ z de corpore: atq̄z habere subiectum corꝑ et ꝑ corꝑalia mulceri posse sensus corporis vel offendi: z ꝓpter hoc. i. ꝓpter consortiū quoddā aie z corporis in hac vita atq̄z cōplexū: delectari aiaz lenitis: vel incōtristari offensis corꝑis sensibus: beatitudinez tñ ei qua fit brā ipsa aia/nō fieri nisi participatione illius vite semper viue: incommutabilis eterneq̄z substantie que deus est vt quomodo anima que inferior deo est: id quod ipsa inferius est: hoc est corpus facit viuere sic eādē aiam non faciat brē viuere nisi quod ipsa anima est superius. Superior eīn anima ꝗ corpus: z superior ꝗ aia deus. Aia vt prestet aliquid inferiori: ꝓstatur illi a superiore. Seruiat dño suo: ne cōculcetur a seruo suo. Hec est fratres mei religio xp̄iana que predicatur per totū mundū hodiē: et inimicis z vbi vincunt murmurātibus: vbi ꝗualēt sentientibꝰ. Hec est religio christiana vt colatur vnus deus: nō multi dii: quia nō facit animā beatam nisi vnus deus. Participatione dei fit beata: non participatōe sancte anime fit beata infirma anima: nec participatione angeli fit beata sancta anima: sed si querit beata esse infirma anima: grat vnde bea-

Universidad de Navarra Biblioteca

ta sit sancta anima. Nō enim beatus efficeris ex angelo tu: sed vnde angelus inde ⁊ tu. Vis ꝑmissis atq; firmissime ꝓstitutis animā rationalē nō beatificari nisi a deo: corpus nō vegetari nisi per animam: atq; esse quāda; mediet atē inter deū ⁊ corpus ⁊ alia;. Intēdite ergo ⁊ recolite nō hodiernā de qua sufficiēter locuti sumus: sed hesternā lectionē: quā ecce triduo iam versamus atq; tractam⁹ ⁊ pro viribus fodiam⁹ donec ad petrā perueniamus. Uerbū christus ⁊ verbū dei christus apud deum. Uerbū christus ⁊ deus verbū christus: deus ⁊ verbū vnus deus. Illuc perge alia ꝓtem pris ceteris: vel etiā trāscensis. Illuc perge: nihil potētius ista creatura que mens dr̄ rationalis: nihil hac creatura sublimi⁹. Quicqd supra istā est: creator est. Dicebaz aūt qz verbum xp̄s: ⁊ verbū dei christus: ⁊ deus verbū christus: sed non tantū verbū christus: qz verbū caro factum est ⁊ habitauit in nobis. Ergo ⁊ verbuz ⁊ caro xp̄s. Cū enim in forma dei esset: nō rapinaz arbitratus est eē se equalē deo. Et quid nos inimo qui non poteramus infirmi ⁊ humi repētes attingere deū: Nūquid relinquēdi eram⁹: Absit. Semetipsum exinaniuit formā serui accipiens: nō ergo formaz dei amittens. Factus est hō qui erat de⁹: accipiēdo qō non erat nō amittēdo qō erat. Ita factus est hō deus. Ibi habes aliqd ꝓpter infirmitatē tuam: ibi habes aliqd ꝓpter perfectionē tuaz. Erigat te xp̄s p id qō homo est: ducat te ad id qō deus et homo est: perducat te ad id qō deus iesus est. Et tota predicatio dispēsatioꝝ per iesum hec est fratres ⁊ alia non est: vt resurgant ale: resurgāt ⁊ corpora. Utrūq; quippe mortuū erat corpus ex infirmitate/alia ex iniquitate. Resurget alia ab iniquitate per id qō deus est. Resurget corpus a corruptiōe per id qō homo est. Ale resurgunt per substantiā dei: corpora per dispēsationem humanam. Quis vtrūq; mortuū erat resurgat vtrūq;. Quid vtrūq;: Alia ⁊ corpus. Per quid ergo alia: nisi per dñm iesuz xp̄m: Per quid corpus nisi per hoiem eūdem xp̄m: Erat enim ⁊ in christo alia humana/tota anima: nō irrationale tm̄ anime sed etiā rationale quod mens dr̄. Fuerunt enim quidā heretici: et pulsi sunt ab ecclesia: qui putarēt non habere mentē rationalē corpus christi: sed quasi animam beluinā: excepta quippe rationali mente vita beluina est. Sed qz expulsi sunt et a veritate expulsi sunt accipe totū: christum verbū: mentē rationalē: ⁊ carnem. Hoc totum christus est. Resurgat alia tua ab iniquitate per id qō de⁹ est: resurgat corpus tuum a corruptiōe per id qō homo est. Proinde charissimi audite magnā lectionis huius ☞tum mihi videt profunditatem: ⁊ videte quēadmodum loquatur hic christus nihil aliud ☞ quare venerit christus: vt resurgāt anime ab iniquitate. Resurgāt corpora a corruptiōe. Jam dixi anime per quid resurgāt: per ipsam substantiam dei. Corpora per quid resurgāt ꝑ dispensationem humanā domini nostri iesu christi. [Amē amen dico vobis: nō potest a se filius facere quicq; nisi qō viderit patrem faciētē. Quecūq; em̄ ille fecerit hec ⁊ filius itr̄ facit]: celum: terrā: mare: que in celo: que in terra: que in mari: visibilia inuisibilia: alia in terris: fructa i agris: natātia in aq̄s: in aere volātia: in celo lucentia. Preter hec oia angelos: virtutes: sedes: dominatiōes: principatus: potestates. Oia per ipm facta sunt. Nūquid fecit omnia hec deus pater ⁊ demonstrauit ea facta filio: vt ⁊ ipse faceret alterū mundū his oibus plenū: Non vtiq;. Sed quid: Quecūq; enim ille fecerit: hec ⁊ nō alia: sz hec et filius: nec dissimilr̄ sed similiter facit. [Pater em̄ diligit filium: ⁊ oia demonstrat ei que ipse facit]. Demōstrat pater filio vt ale suscitētur qz per patrē ⁊ filiū anime suscitātur: nec possunt viuere anime: nisi earū vita sit deus. Si ergo nō possunt viuere ale nisi earū vita sit deus sicut ipse sunt vita corpoꝝ: quod demōstrat pater filio: id est qō facit pr̄ filiū facit. Non faciendo demōstrat pr̄ filio: sed demonstrando facit per filiū. Uidet em̄ filius patrē demonstrantē anteq; aliquid fiat: ⁊ ex demōstratiōe patris ⁊ visione filij: fit qō fit a patre per filiū. Sic anime suscitātur si potuerint videre istā vnitatis coniunctionē: patrem demonstrantē filium videntē: ⁊ p patris demonstrationē: et filij visionem fieri creaturā: atq; id fieri p̄ patris demōstrationē ⁊ filij visionē: quod nec pater sit nec filius sed infra patrē ⁊ filium: quicqd fit a patre: fit p filiū. Quis hoc videt: Ecce iterum ad carnales sensus Ecce rursus humiliam⁹ nos ⁊ descēdimus ad vos: si tamē aliquid aliquādo ascenderamus a vobis. Uis demōstrare aliquid filio tuo vt faciat qō facis: facturus es et sic demōstratur⁹. Quid igit̄ facturus es qō demōstres filio: nō vtiq; facis per filiū: sed tu solus facis: qō ipse factū videat ⁊ aliud tale simil̄ faciat. Non est hoc ibi. Quid pgis ad silitudinē tuam: ⁊ deles in te similitudinē dei: Ibi oīno non est hoc. Inuem aliquid quomodo demōstres filio tuo quod facis antequā facias hoc quod facis. Jam forte quasi occurrit tibi. Ecce inquis cogito facere domū: ⁊ volo vt per filium meū fabricetur: an teq; eam ipse fabricē ostendo filio meo qō facere volo: ⁊ facit ipse atq; ego per ipsum cui ostendi voluntatē meaz. Recessisti quidem a pristina similitudine: sed adhuc iaces in magna dissimilitudine. Ecce enim anteq; facias domū indicas filio tuo ⁊ demonstras quid facere velis: vt te demonstrante anteq; facias: faciat ipse quod demonstraueris: ⁊ tu per ipsum. Sed verba dicturus es filio tuo: inter te ⁊ ipsum verba cursura sunt: ⁊ inter demonstrantē ⁊ vidētem vel loquētem ⁊ audientē sonus garticulatus volat: qui nō est quod tu: non est quod ipse. Sonus quippe ille qui exit de ore tuo: ⁊ verberato aere tangit aurez filij tui: ⁊ impleto sensu audiendi perducit ad cor cogitationē tuam. Sonus ergo ille nō est ipse tu: nō est ipse filius tuus. Signum datū est ab animo tuo: alio filij tui quod signū non est nec animus tuus: nec animus filij tui: sed aliud aliquid. Ita ne putam⁹ patrē deum locutū esse cum filio. Fuerunt verba inter deū ⁊ verbū: quid istud est: An quicq; vellet pater dicere filio: Si vellet verbo dicere: ipse filius est verbuz patris. Nūquid per verbū loqueretur ad verbū: An qz filius magnū verbum: minora verba cursura erant inter patrē ⁊ filiū: sonus aliquis ⁊ quasi creatura quedam tpalis atq; volatica: exitura erat ex ore patris et percussura aurē filij: Nunqd habet deus corpus vt quasi ex eius labijs procedat: ⁊ habet aures corporis verbū in quas sonus venat. Remoue omnia corpalia. Simplicitatē vide: si simplex es. Quomō aūt eris simplex: Si te mūdo nō implicaueris: sed ex mundo explicaueris. Explicādo enim te simplex eris: ⁊ vide si potes quod dico. Aut si nō potes: quare qō non vides. Dicis filio tuo verbo oicis. Uerbū qō sonat: nec tu es nec filius tu⁹. Habeo inqs aliud quod ostēdam. Ita enim est inquis eruditus filius meus: vt nec loquētem me audiat: sed nutu ostēdo ei quod faciat. Ecce nutu ostēde quod vis: certe animus tuus vult ostēdere quod ī se hz. Unde facis nutum: De corpore scz ⁊ labijs: vultu: superciliis: oculis: manib⁹. Hec oia nō sunt quod animus tuus: etiā ista media sunt. Intellectum est aliquid per hec signa que nō sunt quod animus tuus: nec quod animus filij tui: sed hoc totū qō corpore agis: infra animuz tuū: ⁊ infra animi filij tui est: nec potest cognoscere animū tuū filius tuus nisi deteꝝ fa cis vt cum demōstraueris: per filiū facias hoc quod facis. Jam forte quasi occurrit tibi. Ecce inquis cogito facere domū: ⁊ volo vt per filium meū fabricetur: an teq; eam ipse fabricē ostendo filio meo qō facere volo: ⁊ facit ipse atq; ego per ipsum cui ostendi voluntatē meaz. Recessisti quidem a pristina similitudine: sed adhuc iaces in magna dissimilitudine. Ecce enim anteq; facias domū indicas filio tuo ⁊ demonstras quid facere velis: vt te demonstrante anteq; facias: faciat ipse quod demonstraueris: ⁊ tu per ipsum. Sed verba dicturus es filio tuo: inter te ⁊ ipsum verba cursura sunt: ⁊ inter demonstrantē ⁊ vidētem vel loquētem ⁊ audientē sonus garticulatus volat: qui nō est quod tu: non est quod ipse. Sonus quippe ille qui exit de ore tuo: ⁊ verberato aere tangit aurez filij tui: ⁊ impleto sensu audiendi perducit ad cor cogitationē tuam. Sonus ergo ille nō est ipse tu: nō est ipse filius tuus. Signum datū est ab animo tuo: alio filij tui quod signū non est nec animus tuus: nec animus filij tui: sed aliud aliquid. Ita ne putam⁹ patrē deum locutū esse cum filio. Fuerunt verba inter deū ⁊ verbū: quid istud est: An quicq; vellet pater dicere filio: Si vellet verbo dicere: ipse filius est verbuz patris. Nūquid per verbū loqueretur ad verbū: An qz filius magnū verbum: minora verba cursura erant inter patrē ⁊ filiū: sonus aliquis ⁊ quasi creatura quedam tpalis atq; volatica: exitura erat ex ore patris et percussura aurē filij: Nunqd habet deus corpus vt quasi ex eius labijs procedat: ⁊ habet aures corporis verbū in quas sonus venat. Remoue omnia corpalia. Simplicitatē vide: si simplex es. Quomō aūt eris simplex: Si te mūdo nō implicaueris: sed ex mundo explicaueris. Explicādo enim te simplex eris: ⁊ vide si potes quod dico. Aut si nō potes: quare qō non vides. Dicis filio tuo verbo oicis. Uerbū qō sonat: nec tu es nec filius tu⁹. Habeo inqs aliud quod ostēdam. Ita enim est inquis eruditus filius meus: vt nec loquētem me audiat: sed nutu ostēdo ei quod faciat. Ecce nutu ostēde quod vis: certe animus tuus vult ostēdere quod ī se hz. Unde facis nutum: De corpore scz ⁊ labijs: vultu: superciliis: oculis: manib⁹. Hec oia nō sunt quod animus tuus: etiā ista media sunt. Intellectum est aliquid per hec signa que nō sunt quod animus tuus: nec quod animus filij tui: sed hoc totū qō corpore agis: infra animuz tuū: ⁊ infra animi filij tui est: nec potest cognoscere animū tuū filius tuus nisi deteꝝ fa cis vt cum demōstraueris: per filiū facias hoc quod facis. Jam forte quasi occurrit tibi. Ecce inquis cogito facere domū: ⁊ volo vt per filium meū fabricetur: an teq; eam ipse fabricē ostendo filio meo qō facere volo: ⁊ facit ipse atq; ego per ipsum cui ostendi voluntatē meaz. Recessisti quidem a pristina similitudine: sed adhuc iaces in magna dissimilitudine. Ecce enim anteq; facias domū indicas filio tuo ⁊ demonstras quid facere velis: vt te demonstrante anteq; facias: faciat ipse quod demonstraueris: ⁊ tu per ipsum. Sed verba dicturus es filio tuo: inter te ⁊ ipsum verba cursura sunt: ⁊ inter demonstrantē ⁊ vidētem vel loquētem ⁊ audientē sonus garticulatus volat: qui nō est quod tu: non est quod ipse. Sonus quippe ille qui exit de ore tuo: ⁊ verberato aere tangit aurez filij tui: ⁊ impleto sensu audiendi perducit ad cor cogitationē tuam. Sonus ergo ille nō est ipse tu: nō est ipse filius tuus. Signum datū est ab animo tuo: alio filij tui quod signū non est nec animus tuus: nec animus filij tui: sed aliud aliquid. Ita ne putam⁹ patrē deum locutū esse cum filio. Fuerunt verba inter deū ⁊ verbū: quid istud est: An quicq; vellet pater dicere filio: Si vellet verbo dicere: ipse filius est verbuz patris. Nūquid per verbū loqueretur ad verbū: An qz filius magnū verbum: minora verba cursura erant inter patrē ⁊ filiū: sonus aliquis ⁊ quasi creatura quedam tpalis atq; volatica: exitura erat ex ore patris et percussura aurē filij: Nunqd habet deus corpus vt quasi ex eius labijs procedat: ⁊ habet aures corporis verbū in quas sonus venat. Remoue omnia corpalia. Simplicitatē vide: si simplex es. Quomō aūt eris simplex: Si te mūdo nō implicaueris: sed ex mundo explicaueris. Explicādo enim te simplex eris: ⁊ vide si potes quod dico. Aut si nō potes: quare qō non vides. Dicis filio tuo verbo oicis. Uerbū qō sonat: nec tu es nec filius tu⁹. Habeo inqs aliud quod ostēdam. Ita enim est inquis eruditus filius meus: vt nec loquētem me audiat: sed nutu ostēdo ei quod faciat. Ecce nutu ostēde quod vis: certe animus tuus vult ostēdere quod ī se hz. Unde facis nutum: De corpore scz ⁊ labijs: vultu: superciliis: oculis: manib⁹. Hec oia nō sunt quod animus tuus: etiā ista media sunt. Intellectum est aliquid per hec signa que nō sunt quod animus tuus: nec quod animus filij tui: sed hoc totū qō corpore agis: infra animuz tuū: ⁊ infra animi filij tui est: nec potest cognoscere animū tuū filius tuus nisi de-

phili. ij.

iiij. sen. di. xlviij ca. Et si cut.

Resumit hic Aug. ter. i supioribus. iiij. tractati. b° exposi tum ad huc ampli⁹ ⁊ alr illū expo nendo.

deris ei signa de corpore. Quid igit̄ facio. Non est hoc ibi: simplicitas ibi est. Pater ostendit filio quod facit: ⁊ ostēdendo filiuz gignit. Uideo quid dixerim: sed qz video ⁊ quibus dixerim. Fiat in vobis intellectus iste quādoq;. Nunc si non potestis cōprehendere quid sit deus: vel hoc cōprehēdite quid nō sit deus. Multū profeceritis: si non aliud ☞ est de deo senseritis. Nondū potest queniri ad quid sit: perueniatur ad quid nō sit. Non est deus corpus: non terra: non celum: nō luna: non sol: nō stella: nō corpora lia ista. Si em̄ non celestia: ☞ tot mus terrena: Tolle omne corpus. Adhuc audi aliud. Non est deus mutabilis spiritus. Nam fateor ⁊ fatendū est: qz euangelium loquit̄. Deus spūs est. Sed trāsi omnē mutabilem spm̄: transi spiritū qui modo scit: modo nescit: modo meminit: modo obliuiscitur: vult quod nolebat: nō vult qō volebat: siue patiatur iam istas mutabilitates: siue pati posset. Transi hec oia. Nō inuenies in deo aliquid mutabilitatis: nō aliquid qō aliter nunc est: aliter pauloante fuerit. Nam vbi inuenis aliter ⁊ alr̄: facta est quedaz ibi mors. Mors enim est: nō esse quod fuit. Immortalis esse dicit̄ anima. Est quidē qz viuit semper anima: ⁊ est in illa quedā vita permanēs sed mutabilis vita: ſm mutabilitatem vite huius: et mortalis dici potest: qz si viuebat sapienter ⁊ desipit: mortua est in deterius. Si viuebat insipienter ⁊ sapit: mortua est in melius. Naz esse mortē in deterius: esse mortem in melius scriptura nos docet. Utiq; in deterius mortui erant de quibus dicitur. Sine mortui sepeliāt mortuos suos: ⁊ exurge qui dormis: ⁊ exurge a mortuis et illuminabit te christus. Et de hac lectiōe quādo mortui audient: ⁊ qui audierint̄ vivent: in deterius mortui erāt: ideo reuiuiscant. Reuiuiscēdo moriūtur in melius: qz ⁊ reuiuiscēdo non erunt quod erant. Non esse autē quod erant: mors est. Sed forte si in melius est: nō appellatur mors. Appellauit autē illam mortē apostolus. Si autez mortui estis cū christo ab elemētis huius mundi: quid adhuc velut viuentes de hoc mūdo decernitis. Et iterum. Mortui enim estis: ⁊ vita vestra abscōdita est cuz christo in deo. Mori nos vult vt viuamus: qz viximus vt moreremur. Quicqd ergo ⁊ a melioꝛe in deteriꝰ: ⁊ a deteꝛioꝛe in melius moriꝛ: nō est deus: qz neqz in meli⁹ ire potest summa bonitas: neqz in deteri⁹ vera eternitas. Uera autē eternitas est: vbi tpale nihil est. Erat aūt modo hoc: ⁊ nō illud. Jam xp̄s admissuz est: eternū non est.

Nam vt noueritis q̄ nō sic deus imortalis qūo anima: certe imortalis est anima. Quid ergo est qđ ait apl'us: de deo qui solus habet imortalitatē nisi q̄ hoc aperte dixit? Solus habet incōmutabilitatez: q̄ solus hz verā eternitatem. Ergo ibi nulla mutabilitas. Agnosce in te aliquid quod volo dicere intus: int' in te: non in te quasi cōpore tuo. Naz & ibi pōt dici in te. Jn te est eñ sanitas: in te quelibet etas: sed fm corpus. Jn te est man': pes tuus. Sz aliō est in te intus: aliud i te tanq̄ in veste tua. Sed relinque foris & vestē tuā & carnem tuaz. Descende in te adi secretariū tuum: mentē tuā: & ibi vide qđ volo dicere si potueris. Si eñ tuipse a te lōge es: deo, ppin quare vnde potes? Dicebā de deo: & intellecturū te arbitrabaris. De aīa dico: de te dico intellige: ibi te, pbabo. Non eñ valde longo pgo in exempla: qñ de mente tua yo lo aliquā similitudinē dare ad deū tuū: q̄ vtiq̄ nō in corpore sed in ipsa mente fact' est hō ad imaginē dei. Jn similitudine sua deū queramus in imagine sua deū agnoscamus. Jbi intus si potuerim' inueniam' hoc qđ dicimus: qūo demonstret pater filio: & fili' videat quod demōstrat pater: an teq̄ fiat aliquid a patre per filiū. Sed cuz dixero & intellexeris: nec sic putes iā illud aliquid tale esse: vt serues ibi pietatē quaz volo a te seruari. Et p̄cipue moneo: id est: vt si nō vales cōprehēdere deus qđ sit: parum non tibi putes esse scire quid non sit. Ecce in mēte tua video aliqua duo: memoriam tuā & cogitationē tuam: id est quasi aciem quādaz & obtutū anime tue. Uides aliqđ & per oculos percipis & cōmendas memorie: & ibi est intus qđ memorie cōmēdasti in abdito recōdituz quasi in horreo: quasi in thesauro: quasi in secretario qūodam & penetrali interiore. Cogitas aliūde: intētio tua alibi est. Illud qđ vidisti in memoria tua est: & non vī a te: q̄ cogitatio tua in aliud intendit. Modo ꝓbo: scientibus loquor. Carthaginē nomino. Omnes modo itus quicūq̄ eā nostis: vidistis carthaginē. Nunquid tot sunt carthagines: qđ animę vestre? Oēs vidistis per nomen hoc p quattuor has syllabas notatas vobis: erūpentes ex ore meo. Tacte sunt aures vestre/factus est sensus aīe per cor': & ab alia intentione reflexus est anim' ad id qđ ibi erat & vidit carthaginē. Nunqđ tunc est ibi carthago facta? Quāuis iam ibi erat: sed latebat. Quare latebat? Quia anim' tuus in aliud attēdebat. Cum vero reflexa est cogitatio tua ad id qđ erat i memoria: inde formata est & visio quedā animi facta est. Antea non erat visio sed erat memoria. Reflexa cogitatiōe ad memoriā: facta est visio. Demōstrauit ergo memoria tua cogitatiōi tue carthaginez & qđ in illa erat anteq̄ intēderes/cōuerse ad se intentioni cogitatiōis ostendit. Ecce facta est a memoria demōstratio: facta est in cogitatione visio: & nulla verba in medio cucurrerūt: nullū ex corpore signū datuz est: nec inuisti/nec rescripsisti: nec sonuisti: & tamē cogitatio vidit qđ memoria demōstrauit: & cui demōstrauit. Ejusdē autem substantie est q̄ demōstrauit: et cui demōstrauit. Sz cur carthaginē vt haberet memoria tua: p oculos hausta est imago hec. Uidisti eñ qđ i memoria recōderes. Sic arborē quaz meministi vidisti. Sic montē: sic fluuiū: sic amica faciē: sic inimicū: sic patris: mris: fratris: sororis: filij: vicini: sic l'aruz in codice cōscriptarum: sic ipsius codicis: sic huius basilice oia ista vidisti & visa q̄ iam erant memorie cōmendasti: & tanq̄ posuisti illic que vidisti cogitādo cū velles: etiā cuz ab illis corporis oculis affuissent. Uidisti eñ carthaginē cum esses carthagine: accepit speciem per oculos anima tua. Hec species recōdita est in memoria tua: & seruasti aliquid intus homo apud carthaginē cōstitutus: quod posses apud te videre etiā cum ibi nō esses. Hec omnia foris secus accepisti. Pater demōstrat filio: non accepit extrinsecus. Intus totū agitur quia nihil creaturarū esset extrinsecus: nisi hoc pater fecisset extrinsecus per filiū. Creatura omnis a deo facta ē. Anteq̄ fieret nō erat Non ergo facta visa est & retēta memoriter vt eam pater filio tanq̄ memoria cogitationi monstraret sed faciēdā pater monstrauit: faciēdam filius vidit: & eam pater demonstrādo fecit: quia per filiū videntem fecit. Et ideo mouere nō debet q̄ dictum est: nisi quod viderit patrem faciētem: non dictum est demonstrā[illegible]m. Per hoc enim significatā est id esse patri facere quod est demōstrare: vt ex hoc intelligaī per filiuz videtem omnia facere: nec illa demonstratio: nec illa visio tēporalis est. Quia enim per filiū fiunt omnia tempora: nō vtiq̄ aliquo tēpore possent ei demōstrari faciēda. Sic autē demonstratio patris filij visionē gignit: quēadmodū pater filiū gignit. Demōstratio q̄ppe generat visionem: nō visio demōstrationez. Qđ si puri' & pfectior' intuerivalerem': fortasse inuenirem': nec aliud esse patrem: aliud filium: aliud eius visionem. Sed si vix hoc cepimus: vix explicare potuerimus: quomodo memoria qđ cepit extrinsecus ostendat cogitationi

quātominus capere aut explicare potuimus: qūo pater deus demonstrat filio qđ non hz aliūde: vel qđ non est aliud q̄ ipse. Paruuli sumus: loquor vobis quid nō sit deus: nō ostendo quid sit. Ergo vt capiamus quid sit: qđ faciemus? Nūquid a me nunqđ per me poteritis? Dicā hoc paruulis: & vobis & mihi. Est per quē possimus. Modo cātauimus: modo audiuimus. Jacta in deum curā tuam: & ipse te enutriet. Jdeo enim nō potes o homo: q̄ paruulus es. Si paruulus es: nutriēdus es. Nutritus grādis eris: & qđ paruulus non poteras: grandis videbis. Sed vt nutriaris/iacta in deū curam tuā: & ipse te enutriet. Modo ergo percurramus breuiter que retiant: & videte hic que cōmendaui quomō deus insinuet. [Pater diligit filium & oia demōstrat ei que ipe facit]. Jpse suscitat alias: sed per filiū: vt fruātur alie substātia dei: hoc est patris & filij. [Et maiora his demonstrabit ei opera]. Quibus maiora? Sanitatib' corporū. Jaz & antea tractauimus: nec inoratori debemus. Maior est eñ resurrectio corporis in eternum: q̄ hec que ad tps facta est in illo lāguido sanitas corporis. Et maiora his demonstrabit ei opa. [vt vos miremini]. Demōstrabit quasi tpaliter. Ergo quasi hoi facto in tpe qui verbū deus nō est fact': per quē omnia facta sunt tēpora: sed homo factus est in tpe. Apparet quo consule: quo die conceptū de spūsancto: virgo maria peperit xp̄m. Ergo homo fact' est in tēpore: per quē deum facta sunt tpa. Jō tanq̄ in tpe demōstrabit ei opera maiora: id est resurrectionē corporum: vt vos miremini facta per filium resurrectionē corpoz. Deinde redit ad illam resurrectionē animaruz. [Sicut eñ pater suscitat mortuos & viuificat sic & filius quos vult viuificat]. Sed fm spiritū viuificat pater: viuificat filius: quos vult pater: quos vult filius/hz ipsos pater quos filius: q̄ oia per ipsum facta sunt. Sicut eñ pater suscitat mortuos et viuificat: sic & filius quos vult viuificat. De resurrectione aīarum dictum est hoc. Quid de resurrectiōe corporū? Redit & dicit. [Neq̄ eñ pater indicat quēq̄: sed oē iudicium dedit filio]. Resurrectio aīarum fit per substantiā patris & filij: eternam et incōmutabilē. Resurrectio vero corporuz fit per dispensationē humanitatis filij tēporalē: non patri coeternā. Jdeo cum maiorem iudiciū vbi fieret resurrectio corpoz. Non eñ pater inquit iudicat quēq̄: sed omne iudicium dedit filio. De resurrectione autē aīaz: sicut pater suscitat mortuos & viuificat/sic & filius quos vult viuificat. Illud ergo simul pater & filius: hoc autē de resurrectione corpoz: non iudicat pater quēq̄: sed omne iudiciuz dedit filio. [vt oēs honorificēt filiuz: sicut honorificāt patrē]. Hoc redditū est resurrectioni animarū: vt omnes honorificēt filium. Qūo? Sicut honorificāt patrem. Aiaz enim resurrectionē: sic operatur filius qūo pater: sic viuificat filius: qūo pater. Ergo in animarū resurrectione oēs honorificēt filiuz: sicut honorificāt patrem. Quid de honorificatione ꝓpter resurrectionem corporis? [Qui nō honorificat filiuz: nō honorificat patrē qui misit illū]. Non dixit sic: sed honorificat & honorificat. Honorat enim hō christus: sed nō sicut pater deus. Quare? Quia fm hoc dixit. Pater maior me est. Qñ autem honorificat filius sicut honorificat pater? Cū in principio erat verbuz et verbū erat apud deū: & oia per ipsuz facta sunt. Et iō in hac honorificatione scā qđ ait: Qui nō honorificat filiū: nec honorificat patrē qui misit illū. Non est missus filius: nisi q̄ factus est hō. [Amē amen dico vobis]. Jteq̄ redit ad resurrectiōez animarū vt assidue dicentē capiamus: q̄ velut volantē sermonē sequi nō poteramus: ecce imoratur nobiscuz sermo dei: ecce q̄si habitat cū infirmitatib' nostris redit rursus ad cōmendationē resurrectiōis aiaz. Amē amē dico vobis: [q̄ qui verbū meuz audit & credit ei qui me misit habet vitaz eternā]: sed tanq̄ ex patre. Quia qui verbum meū audit & credit ei qui misit me: ex patre habet vitā eternā: credendo in illuz qui misit illuz. [& in iudiciū non venit: sed trāsit a morte ad vitā]. Sed ex patre viuificat cui credit. Quid tu? Nō viuificas? Tue q̄ & fili' quos vult viuificat. [Amen amen dico vobis: q̄ venit hora q̄n mortui audient vocem filij dei: & qui audierint viuent]. Hic nō dixit credent ei q̄ misit me & ideo viuēt: sed audiendo vocē filij dei: qui audierint: hoc est: obaudierint filio dei viuent. Ergo & ex patre viuent cū credēt patri: & ex filio viuēt cum audient vocem filij dei. Quare & ex pre viuēt: & ex filio viuēt? [Sicut eñ hz pater vitaz in semetipso: sic dedit filio habere vitā in semetipso]. Impleuit de resurrectione aiaz restat euidētius dicere de resurrectiōe corporū. [& potestatē dedit ei & iudiciū facere]: non solūz aias per fidē & sapientiā suscitare: sed & iudiciū facere. Quare aūt hec? [Quia filius hois est]. Facit ergo aliqđ pater per filiū hominis: qđ non facit ex substātia sua cui equalis est fili' sicut ipsum nasci: sicut ipm

crucifigi: sicut ipsum mori: sicut ipsum resurgere: nō enim aliquid horū patri contigit. Sic ⁊ resurrectionē corporū. Nam resurrectionē animarū ex substantia sua pater: per substantiā filij qua illi equalis est: aie quippe fiunt participes illius incōmutabilis lucis nō corpora. Resurrectionem aūt corporū: pater per filium hois: Et protestatē enim dedit ei ⁊ iudiciū facere qz filius hois est. ꝑm illud qđ supra dixit: neq; em̄ pater iudicat quēq;: Et vt ostendat qz de resurrectiōe corporis hoc dixit [nolite mirari hoc qz veniet hora:] nō nūc est sed veniet hora: [in qua oēs qui in monumentis sunt]. Jam hoc ⁊ hesterno die faciatissime audistis. [Audient vocē eius ⁊ ꝓcedent]. Et vbi: In iudicium [qui bene fecerūt in resurrectionez vite: qui male egerūt in resurrectionez iudicij]. Et tu hoc facis solus o dñe qz omne iudiciū filio p̄ dedit: ⁊ non iudicat quēq;: Ego inq̄t facio. Sed qūo facis: [Nō possum a me facere q̄cq;: sed sicut audio iudico ⁊ iudiciū meū iustū est]. Cum diceret de resurrectione aiarū: non dicebat audio sed video. Audio enim tanq; precipientis patris imperium. Jaz ergo sicut homo sicut quo maior est pater iam ex forma serui non ex forma dei sicut audio iudico: ⁊ iudiciū meum iustum est. Unde est iudicium iustum hominis: Fratres mei attendite [qz nō quero volūtatez meam: sed volūtatem eius qui misit me].

Tractatus. xxiiij.

Cap. vj. [Post hec abijt Iesus trās mare galilee: quod est tyberiadis ⁊ sequebat eū multitudo magna qz videbant signa que faciebat sup his qui infirmabātur. Subijt ergo in montē Iesus ⁊ ibi sedebat cū discipulis suis. Erat autē proximū pascha: dies festus iudeorū. Cum subleuasset ergo oculos Iesus et vidisset qz multitudo maxima venit ad eū: dicit ad philippum. Unde ememus panes vt mādūcent hi: Hoc autē dicebat tentans eum. Ipse em̄ sciebat quid esset facturus. Respōdit ei philippus. Ducentorūz denariorū panes non sufficiunt eis: vt vnusquisq; modicū quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius Andreas frater Simōis petri. Est puer vnus hic qui hz quinq; panes ordeaceos ⁊ duos pisces. Sed hec qđ sunt inter tātos: Dicit ergo Iesus. Facite homines discūbere. Erat aūt fenū multuz in loco. Discubuerūt ergo viri numero quasi q̄nq; milia. Accepit ergo Iesus panes ⁊ cum gratias egisset distribuit discūbētibus: sic⁊ ex piscibus quātum volebāt: vt aūt impleti sunt dixit discipulis suis. Colligite que supauerūt fragmēta ne pereant. Collegerūt ergo ⁊ impleuerūt duodeci cophinos fragmentoꝝ ex q̄nq; panibꝰ ordeaceis que superfuerūt his qui māducauerant. Illi ergo homines cū vidissent qz fecerat signum dicebant. Quia hic est vere prophēta qui venturus est in mundum.

Miracula que fecit dñs nr̄ Iesus xp̄s sunt quidē diuina opera: ⁊ ad intelligendū deuz de visibilibꝰ admonent humanā mentem. Quia em̄ ille non est talis substātie que videri oculis possit: ⁊ miracula eiꝰ quibus totum mundū regit vniuersāq; creaturaz ministrat: assiduitate viluerūt ita vt pene nemo dignet attendere opera dei mira ⁊ stupenda in quolibet seminis grano ꝑm ipsam suā misericordiā seruauit sibi quedaz que faceret opportuno tpe preter vsitatū cursuz ordinēq; nature: vt nō maiora sed insolita videndo stuperēt: qbꝰ quotidiana viluerāt. Maius em̄ miraculū est gubernaculuz totius mundi: q̄ saturatio quinq; miliū hominū de quinq; panibꝰ: ⁊ tñ hec nemo miratur. Illud mirātur homines: nō qz maius est: sed qz rarū est. Quis em̄ ⁊ nūc pascit vniuersuz mundū: nisi ille qui de paucis granis segetes creat: Fecit ergo qūo deus: Unde em̄ multiplicat panes paucis granis segetes: inde in manibꝰ suis multiplicauit quinq; panes. Potestas em̄ erat in manibus christi. Panes aūt illi quinq; quasi semina erāt: nō quidez terre mādata sed ab eo qui terraz fecit multiplicata. Hoc ergo admotū est sensibꝰ quo erigeretur mens: ⁊ exhibituz oculis: vbi exerceret intellectꝰ: vt inuisibile deū per visibilia opera mirarem̄: ⁊ erecti ad fidē ⁊ purgati per fidem: etiā ipsum inuisibiliter videre cuperem̄ quē de rebꝰ visibilibus inuisibiliter nosceremus. Nec tñ sufficit hec inueri in miraculis xp̄i. Interrogemꝰ ipsa miracula: qđ nobis loquātur de xp̄o. Habēt em̄ si intelligantur

linguā suaz. Nā qz ipse xp̄s verbū dei est: etiā factum verbi: verbū nobis est. Hoc miraculū sicut audiimus q̄ magnū est q̄ranus etiā q̄ ꝓfunduz sit. Non tñ ei⁹ supficie delectemur: sed etiā altitudinē pscrutemur. Habet em̄ aliquid intus: hoc quod miramur foris. Uidim⁹ exꝑctauimus magnū quiddā: ꝓclarū quiddā: ⁊ oino diuinum: qđ fieri nisi a deo nō possit. Laudauimus de facto factorē. Sed quēadmodū silas pulchras alicubi inspicerem⁹ non nobis sufficeret laudare scriptoris articuluz qūo eas pariles/ eēs: decoraset fecit: nisi etiā legerimus qđ nobis per illas ꝓficeret. Ita factū hoc qui tātū inspicit: delectat pulchritudine facti/ vt admiraret artificē. Qui aūt intelligit quasi legit. Aliter enim vī pictura: aliꝰ vident lre. Picturā cū videris: hoc est totum vidisse laudasse. Lras cū videris nō est totum: qūo cōmoneris ⁊ legere. Etem̄ dicis. Cū videris litteras: si forte nō eas nosti legere. Quid putamus esse qđ hic scriptū est: Interrogas quid sit: cuz iam videas aliqđ. Aliud tibi demonstraturus est: a quo q̄ris agnoscere qđ vidisti. Alios ille oculos hz: alios tu. Nōne silr̄ apices videtis: Sed nō similiter signa cognoscitis. Tu ergo vides ⁊ laudas: ille videt ⁊ laudat: legit et intelligit. Qz ergo vidim⁹ qz laudauim⁹: legamus: ⁊ intelligam⁹. Dñs in monte. Multomagis intelligam⁹ qz dñs in mōte: verbū est in alto. Proinde nō quasi humilr̄ iacet: qđ in alto mōte factū est. Nec trāseūter pretereūduz est: sed suspiciendū. Turbas vidit: esurientes agnouit: mia pauit: nō soluz ꝑ bonitate: verūetiam ꝑ potestate. Quid em̄ sola ꝓdesset bonitas: vbi nō erat panis vnde turba esuriēs pascerentur: Nisi bonitati adesset ptās: ieiuna illa turba ⁊ esuriens remaneret. Deniq; ⁊ discipuli q̄ erant cuz dño in fame: ⁊ ipsi turbas volebāt pascere vt nō remanerēt ieiunes: sed vñ pascerent nō habebāt. Interrogauit dñs vñ emerēt panes ad turbas pascendas. Et ait scriptura. [Hoc aūt dicebat tentās eum]: discipulū scz philippū quē interrogauerat. [Ipse aūt sciebat qđ esset facturus]. Cuz ergo bono tētabat: quid nisi ignorātiaz discipuli demōstrabat: Et forte i demōstratiōe ignorātie discipuli aliqđ significauit. Apparebit ergo cuz ipm̄ sacrm̄ de quinq; panibꝰ ceperit nobis loq̄: ⁊ quid significet indicare. Ibi em̄ videbim⁹ agre dñs in hoc facto ignorantiā discipuli voluit interrogādo qđ sciebat ostēdere. Nā interrogamus aliqñ qđ nescim⁹: audire volētes vt discamus. Aliqñ interrogam⁹ qđ scimus ⁊ scire volētes vtrū ille sciat quē interrogamus. Utrūq; hoc nouerat dñs: ⁊ qđ interrogabat sciebat: ⁊ qđ esset factur⁹ ipse nouerat: ⁊ hoc nescire philippū sciebat silr̄. Quare itaq; interrogabat: nisi qz illius ignorātiā demōstrabat: Et hoc quare fecerit: vt discipulos intelligemus. [Andreas ait. Est hic puer qui hz quinq; panes: ⁊ duos pisces sed hec quid sunt ad tātos]: Cum dixisset philippus interrogat⁹. cc. denarioꝝ panes nō sufficere: quibus tāta illa turba reficeretur: erat ibi quidam puer portans quinq; panes ordeaceos: et duos pisces. [Et ait iesus. Facite homines discumbere. Erat autē ibi fenū multū: ⁊ discubuerūt † fere quinq; milia hoīum. Accepit aūt dñs iesus panes: gratias egit: iussit frangi panes: poni ante discūbentes]. Fracti sunt panes: positi ante discūbētes: nō iam q̄nq; panes sed qđ adieceraꝝ q̄ creauerat qđ auctum erat: ⁊ de piscibus q̄tum sufficiebat]. Parū est turbam illā fuisse satiataz: etiam fragmēta receperūt. Et ipsa colligi iussi sunt ne perirēt. [Et impleuerāt duodecim cophinos fragmentoꝝ]. Breuiter vt curramus: quinq; panes intelligunt. v. libri moysi: merito nō triticei sed ordeacei: qz ad vetus testamentū pertinēt. Nostis aūt ordeum ita creatū: vt ad medullam eius vix perueniat: vestitur em̄ eadem medulla tegmine palee: ⁊ ipsa palea tenax ⁊ inhērēs vt cum laboze exuat. Talis est littera veteris testamēti: vestita tegminibus carnaliū sacramentoꝝ. Sed si ad eius medullaz perueniat: pascit ⁊ satiat. Ferebat ergo puer quidā quinq; panes ⁊ duos pisces. Si queram⁹ qs fuerit puer iste: forte ppl's israel erat. Sensu puerili portabat: nec māducabat. Illa em̄ q̄ portabat clausa onerabāt: aperta pascebāt. Duo aūt pisces videtur nobis significare duas illas in veteri testō sublimes ꝓsonas q̄ vngebātur ad ppīm sanctificādū ⁊ regēduz: sacerdotis ⁊ regis. Et ipse venit in mysterio aliqñ: qui ꝑ illas significat. Uenit aliqñ qui ꝑ medullā ordei occultabat. Uenit ipse vn⁹ vtrāq; personā in se portās sacerdot⁹ ⁊ regis. Sacerdotis ꝑ victimā qua seipm̄ obtulit ꝑ nobis deo. Regis qz regimur ab eo: ⁊ aperiunt que clausa portabant. Qđas illi: ipleuit ꝑ se qđ ꝑ vet⁹ testamētuz ꝓmittebat: ⁊ frāgi iussit panes. Frāgendo multiplicati sunt. Nihil veri⁹. Quinq; em̄ libri moysi: q̄ multos libros cū exponunt tanq; frāgēdo: id est disserēdo fecerūt. Sed in illo ordeo ignorātia primi populi tegebat: de quo dictū est. Quādiu legit moyses: velamē sup̄ corda eoꝝ positū est. Nōduz em̄

Textus vsq; ad finē huius tractat⁹ ꝑtī preterit: ⁊ ꝓvariat ꝓpter verba aug. † Alias quasi. C

A ꝑn. sexti capti vsq; huc ꝓtermissa est forma bordū 1911⁹.

ablatũ erat velamẽ: qz nõdũ venerat xps. Nõdũ velũ xpli fuerat illo in cruce pẽdẽte concissum. Qz ergo ignorãtia ppli erat in lege ꝓterea illa dñi tẽtatio: ignorãtiaz discipuli demonstrabat. Nihil igit vacat oia immũt: sed intellectoẽ requirũt: nam t ipe nũer⁹ pasti ppli: ppli significabat sub lege ꝓstitutũ. Cur eñ ꝙntꝫ milia erãt: nisi qz sub lege erãt: Que lex ꝙntꝫ libus moysi explicat. Uñ t ꝙntꝫ illis porticibus lãguidi pdebant: nõ sanabant. Ille aũt ibi curauit lãguidũ: q t hic turbas de ꝙntꝫ panib⁹ pauit. Nã t sup fenũ discũbebãt. Carnaliter ẽ sapiebãt: t in carnalib⁹ desecebãt. Ois eñ caro fenũ. Que sunt aũt illa fragmenta nisi q ppls nõ potuit mãducare: Intelligãtur ẽ qdã secretiora intelligentie: q multitudo nõ põt capere. Quod ẽ restat nisi vt secretiora intelligẽtie q nõ põt capere multitudo: illis credãt q idonei sunt t alios docere: sicut erant apli: vñ. xij. cophini impleti sunt. Factũ ẽ hoc mirabiliter qz magnũ factũ est vtiliter/qz spũaliter factum est. Qui tũc viderũt ãmirati sunt. Nos autez nõ miramur cũ audimus. Factũ est eñ vt illi viderẽt: scriptum est aũt vt nos audiremus. Qõ in illis oculi valuerũt: hoc in nobis fides. Cernim⁹ ꝙppe aio: qõ oculis nõ potuim⁹. Et plati sum⁹ illis: quõ de nobis dictũ est. Beati qui nõ vidẽt t credũt. Addo aũt: qz forte intellexim⁹ qõ illa turba nõ intellexit. Et vere nos pasti sum⁹: q ad me dullã ordei puenire potuimus. Deniqꝫ homines illi q viderũt: hoc qd putauerunt: [Illi inqt hoies cũ vidissent qõ fecerat signum dicebãt: qz hic est vere ꝓpheta. Adhuc forte iõ xps ꝓphetã putabãt: qz super fenũ discũbebãt. Erat aũt ille dñs ꝓphetaꝝ: impletor ꝓphetaꝝ: sctificator ꝓphetarum: sed t ꝓpheta. Nã t moysi dictũ est Deuteꝝ. xviij. Suscitabo eis ꝓphetaz silem tui. Sibi ſm carnẽ: nõ ſm maiestatẽ. Et de ipso xpo illã dñi ꝓmissionem hñe intellectũ apte in actib⁹ apl'oꝝ exponit t legit: t ipe dñs de se ait. Nõ est ꝓpheta sine honore: nisi i patria sua. Propheta dñs: t verbũ dei dñs: t nullus ꝓpheta sine ꝛbo dei ꝓphetat. Cuz ꝓphetis ꝛbũ dei: t ꝓphete verbũ dei. Meruerunt ꝓnota tpa ꝓphetas affiatos t impleros verbo dei/meruimus nos ꝓphetã ſpm ꝛbũ dei. Sic aũt ꝓpheta xps t dñs ꝓphetarum: sicut angel⁹ xps t dñs angelorum: Nã t ipe dict⁹ est magni ꝯsilij angelus. Uerũtñ alibi qd dicit ꝓpheta: Qz non legat⁹ neqꝫ angel⁹ sed ipe veniẽs saluos faciet eos. i. ad saluos eos faciendos: nõ mittet legatũ nõ mittet angelũ: sed veniet ipse Quis veniet: Ipse angelus. Certe nõ per angeluz nisi qz iste sic angelus vt etiã dñs angelorũ. Eteñ ãgeli latine: nũcij sunt. Si xps nihil annũciaret: angel⁹ nõ diceretur Si christus nihil ꝓphetaret: ꝓpheta non diceretur. Exhortat⁹ est nos ad fidẽ et ad capescendam vitam eternã: aliqd pñs annunciauit/aliquid futurũ ꝑdixit. Ex eo qõ pñs nunciauit angelus erat: ex eo qõ futurum ꝑdixit ꝓpheta erat: ex eo qõ verbum dei caro factũ est: et angelorum t ꝓphetarum dominus erat.

D

Tractatus.xxv.

Cum ergo cognouisset quia venturi essent vt raperent eum et facerent eum regem: fugit iterũ in mõtem ipse solus: vt aũt sero factum est descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim venerũt trãs mare in capharnaũ et tenebre iam facte erant: t nõ venerat ad eos ihesus. Mare aũt vento flante exurgebat. Cũ remigassent ergo quasi stadia: vigitiqꝫ aut triginta: vidẽt ihesum ambulantem super mare et proximum naui fieri: t timuerunt. Ille autem dixit eis ego sum nolite timere: voluerũt ergo accipe eũ in nauim et statim nauis fuit ad terraz in quã ibant. Altera die turba que stabat trans mare vidit quia nauicula alia non erat ibi nisi vna: t qz nõ introisset cũ discipulis suis ihesus in nauim: sed soli discipuli eius abissent. Alie ꝯo supervenerũt naues a tyberiade iuxta locum vbi manducauerant panem: gras agẽtes deo. Cuz ergo vidisset turba qz ihesus nõ esset ibi neqꝫ discipuli ei⁹ ascẽderũt in nauiculas t venerunt capharnaũ qrẽtes ihesum Et cum inuenissent eũ trãs mare dixerunt ei. Rabbi qñ huc venisti. Respondit eis ihesus t dixit. Amen amẽ dico vobis queritis me non qz vidistis signa: sed quia mãducastis ex panibus t saturati estis: operamini nõ cibum qui perit: sed qui permanet in vitam eternam quem filius hois dabit vobis. Hunc eñ pater signauit deus: dixerunt ergo ad eũ: qd faciemus vt

mus vt opemur opera dei: Rñdit ihesus t dixit eis. Hoc est op⁹ dei vt credatis in eũ quẽ misit ille. Dixerũt ergo ei qõ ergo tu facis signũ vt videamus t credam⁹ tibi: Quid operaris: pres nri mãducauerũt mãna in deserto: sicut scriptũ est. Panẽ de celo dedit eis mãducare. Dixit ergo eis ihesus. Amẽ amẽ dico vobis nõ moyses dedit vobis panẽ de celo: sz pr̃ meus dat vobis panẽ de celo verũ. Panis ei dei est q de celo descendit: t dat vitã mũdo. Dixerũt ergo ad eũ. Dñe sp da nobis panẽ hũc. Dixit aũt eis ihesus: ego sũ panis vite: q venit ad me nõ esuriet: t q credit i me nõ sitiet vnq. Sz dixi vobis qz t vidistis me t nõ credidistis. Oẽ qõ dat mihi pr̃ ad me veniet: t eũ q venit ad me nõ eiciã foras: qz descẽdi de celo nõ vt faciã volũtatẽ meã sz volũtatẽ ei⁹ q misit me Hec eñ volũtas ei⁹ q misit me pr̃is: vt oẽ qõ dedit mihi non perdã ex eo sz resuscitẽ illũ in nouissimo die. Hec est eñ volũtas pr̃is mei q misit me vt omis q videt filiũ t credit in eũ habeat vitã eternã: et ego resuscitabo eũ in nouissimo die

B

Esternaz ex euangelio lectionem: ista est hodierna q sequit: vñ hodiern⁹ sermo debet. Facto illo miraculo vbi quinqꝫ milia hoim de ꝙntꝫ panib⁹ pauit ihesus: cũ ammirate essent turbe t euz magnũ, ꝓphetã dicerent q venit in mundum: sequitur hoc. [Jesus ẽ cũ vidisset † qz velũt vt raperẽt eũ t facerent eũ regem fugit iterũ in montẽ ipe solus]. Dak ergo intelligi q dñs cũ sederet in mõte cum discipulis suis: t videret turbas ad se venientes descẽderat de monte: t circa inferiora loca turbas pauerat. Nã quõ fieri potest vt rursus illuc fugeret: nisi ante de monte descenderet: Significatur ergo aliquid q dñs de alto descendit ad pascẽdas turbas: pauit et ascẽdit. Quare aũt ascẽdit cũ cognouisset qz eũ vellẽt rapere t regẽ facere: Quid eñ: Nõ erat rex q timebat fieri rex: Erat oino. Nec talis rex q ab hoib⁹ fieret: ꝛz talis rex q hoib⁹ regnũ daret. Nũqd forte hic aliqd significat

† alis vẽturi essent.

lu. xxiij.

Act. j.

nobis ihesus: cui⁹ ꝛba facta sunt: Ergo in hoc q voluerũt eũ rapere t regẽ facere: et ꝓpter hoc fugit in montẽ ipe solus: hoc in illo factum tacet. Nihil loquit/nihil significat: An forte hoc erat rapere eũ: ꝓuenire velle tps regni ei⁹: Eteñ venerat modo: nõ tã regnare qũo regnatur⁹ est in eo q dicimus/aduenit regnũ tuũ. Semper qdẽ ille cũ patre regnat ſm qõ est fili⁹ dei/verbũ dei verbũ p quod facta sunt oia. Predixerunt autem ꝓphete regnũ ei⁹ etiam ſm id qõ est fact⁹ xps: et fecit fideles suos christianos. Erit eñ regnũ xpianoꝝ qõ modo colligit: qõ mõ comparatur: qõ mõ emitur sanguine christi. Erit aliqñ manifestum regnũ ei⁹ quando aperta erit claritas sanctorum post iudicium ab eo factum: quod iudicium supra ipe dixit: quod filius hois facturus sit. De quo etiã apls dixit: cũ tradiderit regnũ deo t patri. Uñ etiam ipe ait Uenite benedicti patris mei percipite regnũ: qõ vobis paratũ ab initio mũdi. Discipuli aũt t turbe credentes in eũ putauerunt illũ sic venisse vt etiaz regnaret. Hoc est velle rapere et regem facere: preuenire velle tempus eius: quod ipe apud se occultabat vt oportune ꝓderet: vt oportune in fine seculi declararet. Nam vt noueritis quia regem eum volebant facere: id est aũuenire: t iam habere manifestum christi regnũ/quez primo oportebat iudicari t deinde iudicare: vbi crucifixus est: t illi q in eũ sperabant spẽ resurrectionis ei⁹ perdiderant resurgẽs a mortuis iuenit inde duos cũ t esperatione sibi sermocinãtes t cũ gemitu q gesta fuerant colloquẽtes: t apparens eis velut incognitus: cũ oculi eoꝝ tenerenť ne ab eis agnoscerẽť: ꝓmotẽ tractãtib⁹ misit: illiqꝫ narrantes ei vñ sermoci nabant dixerũt: q ille magnus ꝓpheta in factis t dictis occisus esset a pncipib⁹ sacerdotum: t nos inqunt sperabam⁹ quia ipse esset redemptio israel. Recte sperabatis/verũ sperabatis: in illo est redẽptio israel. Sed qd festinatis: Rapere vultis. Illud etiam indicabat nobis hũc sensum: qz cũ eũ qrerẽt discipuli de fine dixerũt ei. Si hoc in te tpe repsentabis: t qõ regnũ isrl: Jã eñ esse cupiebãt: iã volebãt: hoc est rapere t regẽ facerẽ. Sed ait discipulis: quia adhuc solus ascẽsurus erat. Nõ inqt est vestrũ scire tpa vel mometa: q pater posuit in sua ptãte: Sed accipietis ꝓmittẽ ex alto spiritũsctm supuenientẽ in vos: t eritis mihi testes in hierlm t in oi iudea t samaria: et vsqꝫ ad fines terre. Vultis vt iã exhibeam regnum prius colligam qõ exhibeam. Altitudinẽ amoris et altitudinẽ adipiscim-

Universidad de Biblio

ui: sed per humilitatem me sequimini. Sic de illo etiam predictum est: et congregatio populorum circundabit te: et propter hāc in altum regredere: id est vt circundet te congregatio populorum: vt multos colligas: regredere in altum. Sic fecit: posuit et ascendit. Quare autem dictum est fugit: Neq; enim vere si nollet teneretur: si nollet caperetur: qui si nollet nec agnosceret. Nam vt noueritis hoc mystice factū non ex necessitate sed ex significante dispositione: modo in consequenti videbitis: quia eis secundo turbis q̄ eū querebant apparuit: et cū eis loquēs multa eis dixit multa de pane celesti disputauit. Nonne cū ipsis de pane disputans erat: a qb⁹ne teneretur sufugerat: Nō ergo et tunc poterat agere vt nō ab eis cōprehenderet: postea quando cum eis loquebatur: Aliquid ergo significauit fugiendo. Quid est ergo fugit: Nō potuit itelligi altitudo ei⁹. Quicquid em̄ nō intellexeris: fugit me dicis. [Ergo fugit uerū in montem: et ipse solus]. Primogenitus a mortuis ascendens super oēs celos et interpellās p nobis. In terea illo sursum posito solo sacerdote magno qui intrauit in interiora veli: foris populo constituto. Hūc enim sacerdos ille in lege veteri significabat qui hoc semel in anno faciebat. Illo ergo sursum posito: discipuli in naucula quid patiebantur: Nam illo in altis constituto: naucula illa ecclesiaz significabat. Si nō hoc primo in ecclesia intelligim⁹ qō illa naucula patiebatur non erant illa significantia: sed simpliciter transeuntia. Si autem videmus exprimi in ecclesia veritatem illaz significationiz: manifestū qz facta christi genera sunt locutionū. Ut autem sero factum est inquit: descenderunt discipuli eius ad mare. Et q̄; ascendissent † nauiculā venerunt trās mare i capharnaū]. Cito dixit finitū qō postea factum est. Venerunt trans mare in capharnaū: et redit vt exponat quēadmoduz venerūt: qz p stagnū nauigātes transierūt et dum nauigarēt ad eum locuz quo eos venisse iaz dixit recapitulādo exponit q̄d accideri. [Tenebre iam facte erant: et non venerat ad illos ihesus]. Merito tenebre: quia lux non venerat. Tenebre iam facte erant: et non venerat ad eos ihesus. Quantum accedit finis mundi crescunt errores crebrescunt terrores: crescit iniquitas: crescit infidelitas. Lux deniq; que charitas apud iohannē ipm euangelistā satis ap- 1. Joh. ij. neq; mōstrat: ita vt diceret. Qui odit frem suū in tenebris est: creberrime extinguitur

† ake navium.

Crescunt ire et tenebre odioꝝ ffnoꝝ quotidio crescūt et nondū venit ihesus. Uñ apparet qz crescūt: Quo abūdauit iniquitas refrigescet charitatis multoz̄. Crescūt tenebre: et nōdū venit ihesus. Crescētib⁹ tenebris refrigescēte charitate: abūdāte iniq̄tate: ipsi sunt fluctus naueꝝ turbātes. Tēpestates et vēti: clamores sunt maledicoz̄. Inde charitas refrigescit: inde fluctus augētur: et turbatur nauis. [Uento magno flāte mare exurgebat]. Tenebre crescebāt intelligentia minuebāt: iniquitas augebatur. [Cū remigassent ꝙ ōsi stadia viginti quinq; aut triginta]. Interea ābulabant: pmo⁹ bāt: nec venti illi et tēpestates et fluctus. Tenebre id agebant: vt vel nauis nō pmouerē vel soluta mergeretur: sz interilla oia mala ibat. Etenī qz abūdauit iniq̄tas et refrigescit charitas multoz̄: crescit fluctus: augenī tenebre: sicut vent⁹ sed tñ nauis ambulat. Qui em̄ perseueraueri t vsq; in finē: hic saluus erit. Nec ipe stadioꝝ numer⁹ cōtēnēd⁹ est. Neq; em̄ vere posset nihil significare quod dictū est: cū remissa sent stadia viginti quinq; aut triginta: tūc ad eos venit ihesus. Sufficeret aut. xxv. aut xxx. maxime qz estimantis erat non affirmantis. Nunquid periclitarer veritas in estimāte si diceret stadia ferme trigita aut stadia ferme vigintiquinq; sex ex viginti: q̄nq; fecit triginta. Queram⁹ numerū viginti quintū: vñ ꝓstāt vnde fiunt: De quario. Quinarius. ille numerus ad legem pti net. Ipsi sunt quinq; libri moysi: ipsi sunt quinq; portic⁹ ille lāguidos cōtinētes: ipsi quinq; panes quinq; milia hoīm pascētes. Ergo lege significat numer⁹ vicesimus sextus. Quomō q̄nq; p quinq;: id est q̄nquies quini: faciunt viginti quinq; / quadratum quinariarum. Sed huic legi aūcꝫ euangelīū veniret deerat pfectio. Perfectio aūt in senario numero cōprehēdit: propterea sex dieb⁹ de⁹ mundum perfecit et q̄nq; ipsis p sex multiplicentur: vt lex p euangelium ad impleat: vt fiant sexies quini triginta. Ad eos ergo qui implent legē: venit ihesus. Et venit. Quomodo: Calcans fluctus omes tumores mundi sub pedibus habens: oēs celsitudines seculi premēs. Hoc agitur ꝙtum additur tempoꝝ: et ꝙtuz accedit etas seculi. Augentur in isto mundo tribulationes: augentur mala: augentur contritiōes exaggarentur hec omnia. Jesus trāsit calcans fluctus: et tñ tāte sunt tribulationes vt etiam ipsi qui credid erunt in iesum et q̄ nit̄ terr⁹ conantur perseuerare in finem expauescāt videt ne deficiant. Christo fluctu calcante secu- sum vsq; li ambitiones et altitudines deprimente: et timue expauescit christianus. Nonne hec illi pe runt.

dicta sunt: Merito et iesu in fluctib⁹ ambulante: [timuerunt.] Quomodo christiani ꝙ suis habētes spem in futuro seculo: quādo viderint deprimi altitudinē seculi huius plerūq; conturbantur de contritiōe rerum humanarum. Aperiunt euangeliū: aperiunt scripturas diuinas et inueniunt ibi ista oia p̄dicta: quia hoc dñs facit. Deprimit celsitudines seculi vt ab humilibus glorificetur. De quorum altudine predictuz est: ciuitates firmissimas destrues: et inimici defecerunt framee in finem et ciuitates destruxisti. Quid ergo timeris: † Christus loquitur. [Ego sum: nolite timere]. Quid hec expauescitis: Quid timetis Ego ista p̄dixi ego facio: necesse est vt fiāt Ego sum: nolite timere. [Uoluerūt ergo accipere in nauim]. Agnoscentes et gaudentes securi facti. [Et statim fuit nauis ad terram qua ibant]. Fact⁹ est finis ad terrā: de humido ad solidū: de turbato ad firmū: de itinere ad finē. [Altera die turba q̄ stabat trans mare (vnde illi venerāt) vidit qz nauicula alia non erat qz ibi nisi vna: et qz nō introisset cū discipulis suis † in nauē sed noli discipuli ei⁹ abissent alie vero sup uenerunt naues a tyberiade: iuxta locum vbi manducauerūt panem gratias agentes † domino. Cum ergo vidisset turba qz ihesus non esset ibi neq; discipuli ei⁹. Ascenderūt in nauiculas et venerūt capharnaū querentes iesum]. Insinuatum tamen est illis tam magnum miraculum. Uiderunt enim q̄ discipuli soli ascendissent in nauim: et quia alia nauis non ibi erat. Uenerunt aūt inde et naues iuxta locum illū vbi manducauerūt panes: in quib⁹ eū turbe secute sunt cū discipulis suis. Ergo non ascēderat: alia nauis illic nouerat. Unde subito trans mare factus est ihesus: nisi qz sup mare ambulauit vt miraculū monstraret [Et cum inuenissent eum turbe]. Ecce representat se turbis: a quibus se rapi timuerat et in montem fugerat. Omnino confirmat et insinuat nobis in mysterio dicta eē illa omnia: et facta in magno sacramento vt aliq̄d significarent. Ecce est ille q̄ in mōtem fugerat turbas: nonne cū ipsis turbis loquitur: Modo teneant modo regem faciant. Et cum inuenissent eū [trans mare dicunt ei. Rabbi quando huc venisti]: Ille post miraculi sacramentum et sermonez infert: vt si fieri potest qui pasti sunt pascātur: et quorum satiauit panibus ventres/ satiet et sermonibus mentes. Sed si capiunt: et si non capiunt: sumatur quod capiunt ne fragmenta pereant. Loquatur ergo et audiamus. [Respondit ihesus et dixit. Amen amē dico vobis: queritis me: nō qz vidistis signa: sed quia māducastis ex panibus meis] †. Propter carnez me q̄ritis: nō ꝓpter spiritū. Quā multi nō querūt ihesum: nisi vt illis faciat bene fz tps. Ali⁹ negocium habet querit intercessionē cleri eorum. Alius p̄mitur: a potētiore: fugit ad ecclesiā. Alius ꝙ se vult interuenire apud eum apud quē paruz valet. Ille sic: ille sic. Impletur quotidie talib⁹ ecclesia. Uix quēritur ihesus propter iesum. Queritis me: nō quia vidistis signa: sed quia manducastis ex panibus. [Operamini cibum / nō cibuz qui perit: sed qui permanet in vitam eternam]. Queritis me propter aliud: querite me ꝓpter me. Seipsum charissimi dominus insinuat istum cibum: quod in sequentibus illucescit: [quem filius hominis dabit vobis]. Expectabas credo iterum panes māducare iterū discūbere / iterum saginari: sed dixerat cibum nō qui perit sed q̄ permanet in vitam eternam. Quomodo dictum fuerat mulieri illi samaritane. Si scires quis est qui petit a te bibere tu forsitan postulasses ab eo: et daret tibi aquaz viuā. Cum illa diceret: vñ tibi quādoq̄dē nō habes hauritorium et puteus alt⁹ est: samaritane respōdit. Si scires qui a te petit bibere / tu petisses ab eo et daret tibi aquam viuam vnde qui biberit amplius nō sitit. Nā de hac aqua qui biberit sitiet iterū. Et gauisa est illa et voluit accipere q̄ si nō passura sitim corporis q̄ labore hauriendi fatigabatur: et sic inter huiusmodi sermocinationes puenit ad potū spiritualem. Omnino isto modo et hic. Hunc ꝙ cibū operamini non qui perit sed qui permanet in vitā eternā: quē filius hominis dabit vobis. [Hunc em̄ pater signauit deus]. Istū illium hominis nolite sic accipere quasi alios filios hominū de quibus dictum est. Filij autem hominum in ꝓtectione alaxtuarum sperabunt. Iste filius hominis sequestratus quadā gratia spūs et fm carnē filius hominis exceptus a numero hominum: filius hominis est. Iste et filius hominis et filius dei est. Iste homo etiā deus est. Alio loco interrogans discipulos ait. Quē putant esse homines filium hois: Et illi. Alij iohannē / alij helyā alij hieremiā aut vnū ex ꝓphetis. Et ille. Uos vero quē me dicitis esse? Respōdit petr⁹. Tu es christus filius dei viui. Ille dixit se filiuz hois et petrus eū dixit filiū dei viui. Optime ille cōmemorabat qō misericorditer exhibuerat. Ille commemorabat quod in claritate permanebat. Uerbum dei cōmendabat humilitatē suam: homo agnoscit claritatē

† Text⁹ hz. Et saturati estis.

† Text⁹ hz. Ille ait dicit

† Als ie sus.

† al. deo

mat. xvi

dñi sui. Et reuera fratres: puto quia iustū est. Humiliauit se ꝓpter nos: glorificemus illū nos. Non eñ filius hominis ꝓpter se est: sed ꝓpter nos. Ergo filiꝰ hominis erat illo modo: cū verbū caro factū est ⁊ habitauit in nobis. Ideo enim hunc deus pater signauit. Signare quid est nisi ꝓpriū aliquid ponere: hoc est enim signare: impone re aliquid quod non ꝓfundatur cū ceteris Signare est signū rei ponere. Cuicunq; rei ponis signū: ideo ponis signum ne confusa cum alijs a te non possit agnosci. Pater ergo eū signauit. Quid est signauit: ꝓpriū quiddā dedit ne ceteris ꝓparet hoibus Ideo de illo dictuz est. Unxit te deus tuus oleo exultationis: ꝑ participib⁹ tuis. Ergo signare quid est: Exceptuz habere: hoc est ꝑ participibus tuis. Itaq; nolite inquit me cōtinere: quia filius sum hominis ⁊ querite a me cibuz qui non perit: sed permanet in vitam eternam. Sic eñ filius hominis sum: vt non sim vnus ex vobis. Sic sum filius hois vt pater deꝰ me signaret. Quid est signaret: ꝓpriuz aliquid mihi daret: quo nō cōfunderer cū genere humano: sed per me liberaret genus humanuz. [Dixerunt ergo ad eū. Quid faciemus: vt operemur opa dei.] Dixerat eñ illis. Operamini escam nō q̄ perit ſz que ꝑmanet in vitaz eternam. Quid faciemus inquiunt: Quid obseruando hoc ꝑceptū implere poterimus. [Respōdit iesus ⁊ dixit eis. Hoc est opꝰ dei vt credatis in eū quē misit ille] Hoc est ergo manducare cibū nō qui perit: sed qui ꝑmanet in vitā eternā. Ut quid paras dentes ⁊ ventrē: Crede ⁊ manducasti. Discernitur quidem ab operibus fides: ſi cut apostolus dicit iustificari hominez per fidem sine operib⁹ legis / et sunt opera q̄ videtur bona sine fide christi ⁊ nō sunt bona: quia non referunt ad eum finez ex quo sunt bona. Finis enim legis christus ad iusticiam omni credenti. Ideo noluit discernere ab opere fidem: sed ipsam fidem dixit esse opus dei. Ipsa est enī que per dilectionem operatur. Nec dixit: hoc est opus vestrum / sed hoc est opus dei / vt credatis in eum quem misit ille: vt qui gloriatur in domino glorietur. Quia ergo inuitabat eos ad fidem: illi adhuc querebant signa quibus crederent. Uide si non iudei signa petunt. [Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signuz: vt videamus et credamus tibi quid operaris:] Parum ne erat: q̄ de dnq; panib⁹ pasti sunt: Sciebāt hoc q̄dē: sed huic cibo mana de celo ꝓferebat. Dñs autem iesus talem se dicebat: vt se moysi ꝓponeret. Non enim ausus est moyses dicere q̄ daret cibum nō qui perit: sed qui ꝑmanet in vitam eternam. Aliquid plus iste ꝓmittebat q̄s moyses. Per moysen ꝙppe ꝓmittebatur regnū ⁊ terra fluens lac ⁊ mel temporalis pax / abundantia filiorū / salus corporis ⁊ cetera omnia / tēporalia quidē / in figura tamen spiritualia: quia veteri homini in veteri testamento ꝓmittebantur. Attendebant ergo promissa per moysen / attendebant ꝓmissa per christuz. Ille plenum ventrem promittebat in terra: sed cibo qui perit: iste ꝓmittebat cibum nō qui perit. Sed qui permanet in vitam eternaz. Attendebat eum plus ꝓmittentē: ⁊ quasi nondū videbāt maiora facientem. Attēdebant itaq; qualia fecisset moyses: ⁊ adhuc aliqua maiora volebant fieri ab eo qui taz magna ꝓmittebat. Quid inquiūt facis vt credamus tibi: Et vt noneritis q̄ miracula illa huic miraculo cōparabant. Et ideo quasi minora ista iudicabant que faciebat iesus. [Patres eniz nostri inquiunt: māna manducauerunt in deserto.] Sz q̄d est māna: Forte contēnitis. [Sicut scriptum est, †Dedit illis māna māducare.] Per moysen patres nostri panē de celo acceperunt: ⁊ non est dictū eis a moyse. Operamini cibum qui non perit. Tu promitis cibuz qui non perit: sed qui permanet in vitam eternam: ⁊ non talia operaris qualis moyses. Panes ordeaceos ille non dedit: sed manna de celo. [Dixit ḡ eis iesus. Amē amen dico vobis: non moyses dedit vobis panē de celo: sed pater meus †dedit vobis panē de celo. Uerus eñ panis est: qui de celo descendit: ⁊ dat vitam mundo.] Uerus ergo ille panis qui dat vitam mundo: et ipse cibus est de quo paulo ante locutus fuz: operamini cibū q̄ non perit: sz q̄ ꝑmanet in vitam eternā. Ergo ⁊ illud māna hunc significabat: ⁊ illa omnia signa mea erāt. Signa mea dilexistis: q̄ significabatur contēnitis. Nō ergo moyses dedit panē de celo. Dedit panē. Sed quez panem: Forte māna: Nō. Sed panē quem significabat manna: ipsum sz dñm iesum. Pater meus dat vobis panem verum. Panis eñ dei est qui descendit de celo: et dat vitā mundo. [Dixerunt ergo ad eū: dñe da nobis semper panem hunc.] Quomodo mulier illa samaritana cui dictū est: qui biberit de hac aqua nō sitiet ynq̄: cōtimo illa ſm corpus accipiens / sed tamen carere indigētia volens / da mihi inquit dñe de hac aqua: sic ⁊ illi domine da nobis panem hūc qui nos reficiat nec deficiat. [Dixit aūt ei iesus. Ego sum panis vite: q̄ venit ad me non esurit: ⁊ qui credit in me nō sitiet † ynq̄.] Qui venit ad

†als pnē de celo dedit eis manducare.

†alsdat †Ter⁹ hz verū.

F †Als in eternuz.

me hoc est q̄ dixit ⁊ qui credit in me: ⁊ q̄ dixit non esuriet: hoc intelligendū est ⁊ nō sitiet ynq̄. Utroq; illa significat eterna satietas vbi nulla est egestas. Panē de celo desideratis: ate vos habetis ⁊ nō māducatis. [Sed dixi vobis q̄ ⁊ vidistis me ⁊ nō credidistis.] Sed non ideo ego ꝑdidi. Nunquid eñ infidelitas vestra fidem dei euacuauit: Uide eñ q̄ sequit. [Omne q̄ dat mihi pater ad me veniet: ⁊ eum qui venit ad me non ejiciam foras.] Quale est intus illud: vnde nō exit foras: Magnuz penetrale: ⁊ dulce secretū. O secretum sine tedio: sine amaritudine malaꝝ cogitationū: sine interpellatione tentationū et doloruz.

mat.xxv Nōne illud secretū est quo intrauit ille cui dictuꝝ est dñs seruo bene merito: euge serue bone ⁊ fidelis: intra in gaudiū dñi tui: Et eū qui veniet ad me non ejiciam foras. [Q: descendi de celo non vt faciam voluntatem meā: sed eius qui misit me.] Ideo ergo eum q̄ veniet ad te non ejicias foras: q: descendisti de celo non facere voluntatem tuā: sed voluntatē eiꝰ qui te misit: Magnū sacramentū. Obsecro vos simul pulsemus exeat ad nos aliquid quod nos pascat: ſm q̄ nos delectauit. Magnum illud et dulce secretum. Qui veniet ad me attende ⁊ appende. Qui venit ad me nō ejiciam foras. Ergo qui veniet inquit non ejiciam foras Quare: Quia descendi de celo: nō vt faciā voluntatem meam sed voluntatē eius qui misit me. Ipsa est ergo causa quare nō ejicias eum foras qui venit ad te: q: non voluntatem tuam facere descēdisti de celo: ſz volunt atē eius qui te misit: Ipsa. Quid ergo querimus vtrū ipsa sit: Ipsa est: ipse loquitur. Qui venerit ad me non ejiciā foras Et quasi quereres quare: Quia nō veni facere voluntatē meam: sed voluntatē eius q̄ misit me. Timeo ne foras ꝓpterea exierit

Eccli.x. anima a deo / q: ſuꝑba erat: immo non dubito. Scriptum est eñ. Initium oīs peccati: superbia: ⁊ initium superbie hominis apostatare a deo. Scriptum firmum est: verum est. Deinde quid de superbo dicitur mortali / accincto pannis carnis pregrauato pondere / corruptibili corpore / et tñ extollenti se / ⁊ obliuiscenti q: pelle vestitus sit: Quid ei dicit scriptura: Quid superbit terra ⁊ cinis: Quid ſuꝑbit: Dicat quid ſuꝑbit. Quō in vita sua ꝓiecit intima sua.

Eccl.x. Quid est ꝓiecit nisi ꝓrzo iecit: Hoc est exire foras. Et eñ intrare itro / appetere itima est: ꝓicere intima / foras exire est. Intima piecit superbꝰ: intima appetit hūilis. Superbia ejicimur: hūilitate regredimur. Caput olim morboꝝ ſuꝑbia: q: caput omniuz peccatorum ſuꝑbia. Medicus quādo egritudinez discutit / si curet q̄ per aliquā causam factum est: ⁊ ipsam causam ꝙ quā factum est nō curet: ad tempꝰ videtur mederi. Causa manente morbꝰ repetitur. Uerbi gratia: apertius hoc dicā. Humor in corpe scabiē vel vlcera gignit in corpore: fit māgna febris ⁊ non paruus dolor. Exhibent quedam medicamēta que scabiē cōpescāt ⁊ feruoꝝ illum vlceris sedāt ⁊ adhibentur ⁊ ꝓficiūt. Uides hoiem q̄ fuit vlcerosus et scabiosus sanatū. Sz q: humor ille nō ejectus est: rursus ad vlcus redit. Cognoscēs hoc medicus purgat humorem: detrahit causam: et nulla erunt vlcera. Unde ergo abūdat iniquitas: Per ſuꝑbiā. Cura ſuꝑbiam ⁊ nulla erit iniquitas. Ut ergo causa omniuz morborum curaret: id est superbia descendit ⁊ humilis factꝰ est filiꝰ dei. Quid superbis homo: Filius dei ꝓpter te humilis factꝰ est. Puderet te fortasse imitari hominem humilem: saltem imitari humilem deum. Uenit filius dei in homine ⁊ humilis factus est. Precipitur tibi vt sis humilis: nō tibi precipitur vt ex homine fias pecus. Ille deus factꝰ est homo: tu homo cognosce q: es homo. Tota humilitas tua ē: vt cognoscas te. Ergo quia humilitatē docet deus: dixit non veni facere voluntatez meā: sed eius voluntatē qui misit me. Hec eñ cōmēdatio humilitatis est. Superbia quippe facit voluntatem suam: humilitas facit voluntatem dei. Ideo qui ad me venerit: nō ejiciaz foras. Quare: Quia nō veni facere voluntatem meā: sed voluntatem eius qui misit me. Humilis veni: humilitatem docere veni. Qui ad me venit: incorporatur mihi. Qui ad me venit: humilis fit. Qui mihi adheret humilis erit: q: non facit voluntatē suam sed dei. Et ideo nō ejicietur foras: q: cum ſuꝑbꝰ esset: ejectus est foras. Uide illa interiora cōmēdari in psalmo. Filij autem hominū in ꝓtectione alaꝝ rum tuarū sperabūt. Uide q̄d sit ire intro: vide quid sit ad illius ꝓtectionē confugere: vide quid sit etiā sub vbera patris currere: Flagellat eñ oēm filium quē recipit. Filij aūt hominum in tegmine alarū tuarum sperabūt. Et quid est intus: Inebriabuntur ab vbertate domus tue. Cum miseris intro: intrantes in gaudiū dñi sui inebriabuntur ab vbertate domus tue. Cum miseris intro: intrantes in gaudiū dñi sui inebriabuntur ab vbertate domus tue ⁊ torrente voluptatis tue potabis eos: quomō apud te est fons vite non foris extra te: sed intus apud te: ⁊ in lumine tuo videbimus lumen. Pretende miam tuaz scientibus te: et iusticiam tuam his qui recto sunt corde. Qui sequunt voluntatē dñi sui: nō grex

ps. xxxv

tes tua ſed q̃ ieſu xp̃i: ipſi ſunt recti corde: ipſis non cõmouent pedes. Bonus eñ deꝰ iſrael: rectis corde. Mei autez inquit pene ꝓmoti ſſit pedes. Quare? Qz zelaui in peſ. xxxij. catoribus pacẽ peccatorum intuẽs. Ergo qui bus bonus eſt deus: niſi rectis corde. Naz mihi toto corde diſplicuit deus. Quare diſplicuit? Quia dedit felicitatem malis. Et ideo mutatũ: mihi pedes quaſi ſine cauſa ſeruiſſem deo. Ideo ergo mei pene cõmoti ſunt pedes qz nõ fui rectꝰ corde. Quid eſt ergo rectus corde? Sequẽs voluntatẽ dei. Felix eſt ille: laborat ille. Ille male viuit & felix eſt: ille iuſte viuit & laborat. Non iudi gnetur iuſte viuẽs & laborãs: intus hz qõ felix ille non habet. Nõ ergo triſtetur/non macerẽ/nõ deficiat. Felix ille/habet aux the in archa: iſte deũm cõſcientia. Cõpara nũc auruz & deum archã & cõſcientiam. Il le illud habet qõ perit: & ibi habet vnde perit. Iſte deũ habet & eũ qui perire nõ põt: & ibi habet vnde auferri non põt: ſed ſi ſit re ctus corde. Tũc eñ intrat & nõ exit. Ideo ille dicebat: quõ apud te eſt fons vite: & nõ apud nos. Ideo intrare debemus vt viua mus: nõ quaſi nobis ſufficere vt pereamꝰ. Nõ quaſi de nõ velle ſatiari vt areſcamꝰ. ſed os ad ipm fontẽ ponere: vbi aqua non deficit. Quia volut ſuo cõſilio viuere adã: & lapſus eſt per euz qui ante ceciderat per ſuperbiam qui ei calicẽ ipſius ſuperbie ꝓ pinauit. Quia ergo apud te eſt fons vite & in lumine tuo videbimus lumen intus bi bamꝰ intus videamus. Quare eñ inde exi tum eſt? Audi quare. Nõ veniat mihi pes ſuperbie. Ergo ille exijt cuivenit pes ſuper bie. Oſtendit qz ideo exijt. Et manus pec catorum nõ moueat me: ppter pedem ſup bie. Quare hoc dicis? Vbi ceciderũt oẽs q̃ operantur iniquitatẽ. Ubi ceciderunt? In ipſa ſupbia expulſi ſunt nec potuerunt ſta re. Si ergo ſuperbia expulit eos qui nõ po tuerunt ſtare: humilitas intromittit qui poſſunt in perpetuum ſtare. Ideo etenim ps. l. ille qui dixit: exultabũt oſſa humiliata: pre dixit: auditui meo dabis exultationez & le ticiam. Quid eſt auditui meo? Audiendo te felix ſum. De voce tua felix ſum. Intus bibendo felix ſum. Ideo non cado: ideo ex ultabunt oſſa humiliata: ideo amicus ſpõ ſi ſtat & audit euz: ideo ſtat quia audit. De interiore fonte bibit: ideo ſtat. Illi qui no luerunt de interiore fonte bibere: ideo ceci derunt & expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.
D Doctor itaq; humilitatis venit non facere voluntatem ſuam: ſed voluntatem eius q̃ miſit illum. Ueniamus ad eum/intremus ad eum/inco: poremur ei/vt nec nos facia mus voluntatem noſtram: ſed voluntatem dei: et non nos ejiciet foras quia membra eius ſumus: quia caput noſtruz eſſe voluit docendo humilitatem. Ad extremum ipm audite concionantem. Uenite ad me qui la boratis & oneratis eſtis. Tollite iugũ meũ ſuper vos & diſcite a me qz mitis ſum & hu milis corde. Et cũ hoc dixeritis: inuenie tis requiem aiabus veſtris/vnde non ejiciamini foras? Qz deſcendi de celo: non vt faciam voluntatem meam/ſed voluntatẽ eius qui miſit me. Humilitatem doceo: ad me venire non põt niſi humilis. Non mit tit foras niſi ſuperbia: quõ non exit foras qui ſeruat humilitatem: & non labit a ve ritate. Dicta ſunt ſtum dici potuerunt de abſcõdito ſenſus fratres. Satis eñ hic la tet ſenſus & neſcio vtrũ ꝑgruis ꝟbis a me ſit depõptus et excultus: quare ideo non ejiciat foras qui venit ad illum: qz non ve nit facere voluntatẽ ſuã. ſed voluntatẽ eiꝰ q̃ miſit eũ. [Hec eſt aũt ĩnãt voluntas eiꝰ q̃ miſit me patris: vt omne qõ dedit mihi nõ pdãm ex eo]. Ipſe illi datꝰ eſt q̃ ſeruat hu militatem: hoc accepit. Qui nõ ſeruat hu militatẽ: longe eſt a magiſtro humilitatis. Ut omne qõ dedit mihi nõ pdã ex eo. Sic nõ eſt voluntas in conſpectu patris veſtri vt pereat vn⁹ de puſillis iſtis. De tumẽti bus poteſt perire/de puſillis nihil perit. Quia niſi fueritis ſicut puſillus iſte nõ in trabitis in regnum celorum. Omne quod dedit mihi pater non perdaz ex eo: ſed † re ſuſcitabo illũ ĩ nouiſſimo die]. Videte quẽ admodum & hic geminam illã reſurrectio nem diliniet. Qui venit ad me modo reſur git humilis factꝰ in medijs meis: ſed et re ſuſcitabo eum in nouiſſimo die ſm carnez [Hec eſt enĩz voluntas patris mei q̃ miſit me vt omnis qui videt filiuz & credit in eũ habeat vitam eternam/et ego reſuſcitabo eũ in nouiſſimo die.] Superius dixit q̃ au dit verbũ meũ & credit et hz i miſit me: mo do autẽ: qui videt filium & credit in eũ. Nõ dixit videt filium: & credit in patrem. Hoc eſt enim credere in filium qõ & in patrem. Quia ſicut habet pater vitã in ſemetipſo: ſic dedit & filio vitam habere in ſemetipſo: vt omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitã eternam. Credendo & trãſeũ do ad vitam: tanꝫ prima illa reſurrectiõe & quia non eſt ſola: et reſuſcitabo ego eum inquit in nouiſſimo die.

¶ Tractatus.xxvj.

¶ Murmurabãt iudei die illo/qz dixiſſet. Ego ſum panis viuus q̃ de ce lo deſcendi. Et dicebãt: nõne hic eſt filiꝰ ioſeph cuiꝰ nos nouimꝰ patrẽ & matrẽ quomodo ergo dicit hic: quia de celo deſcẽdi? Reſpõdit ergo ieſus & dixit eis. Nolite murmurare inuicẽ Nemo poteſt venire ad me niſi pater q̃ miſit me traxerit eũ: et ego reſuſcita bo eũ in nouiſſimo die. Eſt ſcriptũ in ꝓphetis. Et erunt omnes docibi les deiꝰ: qui audiuit a patre et di dicit venit ad me. Nõ qz patrez vidit q̃ſq̃ niſi is qui eſt a deo hic videt pa trem. Amẽ amẽ dico vobis: q̃ credit in me habet vitã eternã. Ego ſuz pa nis vite: patres veſtri manducauerũt mãna in deſerto & mortui ſunt. Hic eſt panis de celo deſcendens: vt ſi quis ex ipſo mãducauerit nõ moriat Ego ſum panis viuus q̃ de celo deſcẽdi. Si qs manducauerit ex hoc pa ne viuet ĩeternũ. Et panis quẽ ego dabo caro mea eſt ꝓ mũdi vita. Liti gabãt ergo iudei ad inuicẽ dicentes Quomõ põt hic nobis carnẽ ſuã da re ad mãducãdum. Dixit ergo eis Ie ſus. Amẽ amẽ dico vobis niſi mãdu caueritis carnem filij hoĩs & bibertis eius ſanguinẽ nõ habebitis vitã in vobis. Qui mãducat meã carnẽ & bibit meũ ſanguinẽ habet vitã eter nã: & ego reſuſcitabo eũ in nouiſſimo die. Caro eñ mea vere eſt cibꝰ: & ſan guis meꝰ vere & potꝰ. Qui manducat meaz carnẽ & bibit meũ ſanguinẽ in me manet et ego in illo. Sicut miſit me viuẽs pr̃ & ego viuo ppter patrẽ & q̃ manducat me et ipſe viuet ppter me: hic eſt panis q̃ de celo deſcendit Non ſicut manducauerunt pres vr̃i mãna & mortui ſunt. Qui manducat hũc panẽ viuet in eternũ: hec dixit in ſynagoga docẽs in Capharnaũ.

† Als reſuſciten.

A

† hec eſt ſnia rerũ ſubis parũper mutatis

Um dñs noſter ieſus xp̃s ſicut in euangelio cum legeretur audiuimus panẽ ſe eſſe dixiſſet qui de celo deſcẽdit. † [Murmurauerunt iudei et dixerũt. Nõne hic eſt ieſus filiꝰ ioſeph cuius nos nouimus patrem & matrẽ. Quõ q̃ hic dicit qz deſcẽdit de celo]? Iſti a pane de celo lõge erãt: nec eũ eſurire nouerant. Fauces cordis languidas habebãt: auri bus aptis ſurdi erãt: videbãt & ceci ſtabãt Panis ãppe iſte iteriotis hoĩs q̃rit eſurirẽ Uñ alio loco dicit. Beati q̃ eſuriũt et ſitiũt iuſticiã qm̃ ipſi ſaturabunt. Juſticiã vero nobis eſſe xp̃z: paulꝰ apl's dicit. Ac p hoc q̃ eſurit hũc panẽ: eſuriat iuſticiã. Sz iuſticiã q̃ & e celo deſcendit: iuſticiã quã dat deꝰ nõ quẽ ſibi facit homo. Si eñ nullã ſibi homo faceret iuſticiã: non diceret idẽ apl's de in deis. Ignorãtes eñ dei iuſticiã & ſuã volẽ tes ꝓſtituere: iuſticie dei nõ ſunt ſubiecti. Inde erant iſti q̃ panẽ de celo deſcẽdentẽ nõ intelligebant: qz ſua iuſticia ſaturati: iu ſticiam dei nõ eſuriebãt. Quid eſt hoc: iuſti cia dei & iuſticia hoĩs? Juſticia dei hic dici tur: nõ qua iuſtus eſt deꝰ: ſed quã dat hõi deus: vt iuſtus ſit homo ꝑ deũ. Que autez erat illoz iuſticia qui de ſuis viribꝰ preſu mebant: et quaſi impletores legis ſeipſos ex ſua virtute dicebant? Nemo implet le gez niſi adiuuerit gratia id eſt panis q̃ de celo deſcendit. Legis eñ plenitudo: cõpen dio (vt ait apl's charitas eſt: charitas nõ nummi: ſed dei. Charitas nõ terre/nõ celi ſed eius q̃ fecit celum et terram. Unde iſta charitas homini? Ipſuz audiamus. Cha ritas inquit dei diffuſa eſt in cordibus no ſtris: per ſpiritumſanctum qui datus eſt nobis. Daturus ergo dñs ſpũſanctuz di xit ſe panem qui de celo deſcendit: hortãs vt credamꝰ in eũ. Credere eñ in eũ: hoc eſt manducare panẽ viuum. Qui credit in euz manducat: inuiſibiliter ſaginatur: qz & in uiſibiliter renaſcit. Infans intus eſt: nouꝰ intus eſt. Ubi nouellaꝫ ibi ſatiaꝫ. Quid er go talibus murmurantibꝰ. [Reſpondit ie ſus. Nolite murmurare inuicem] Tãq̃s di cens. Scio quare nõ eſuriatis: & iſtũ panẽ nõ intelligatis neq; queratis. Nolite mur murare inuicem. [Nemo poteſt venire ad me niſi pater q̃ miſit me traxerit eũ]. Ma gna gratie cõmendatio. Nemo venit niſi tractus. Quẽ trahat & quem non trahat: q̃ re illum trahat. Noli velle indicare ſi non vis errare. Semel accipe et intelige. Non traheris: oraut traharis. Quid hic dicimꝰ ffes? Si trahimur ad xp̃m: ergo inuiti cre dimus. Ergo violentia adhibetur: non vo luntas excitatur? Intrare q̃ſq̃ eccleſiã po teſt nolẽs: accedere ad altare poteſt nolẽs: accipe poteſt ſacramentuz nolens: credere non poteſt niſi volẽs. Si corpore crederet fieret in nolẽtibus. Sed nõ corpore credit ad iuſticiã. Apoſtolum audi dicẽtẽ. Corde credit ad iuſticiã. Et q̃d ſequitur? Ore aũt

Wat. vj

Roñ. x

Roñ. v

De cõſe. dif. ij. cre dere. iiij. ſẽ. di. ix. c. j. circa panci.

Ij

q. ſen. l. ij. dif. xxxvj. c. Nõ eſt tñ.

Roñ. x

cōfessio fit ad salutē. Ve radice cordis surgit ista cōfessio. Aliqñ audis ꝓfitentē: & nescis ardentē. Vocas cōfitentē: & nescis credentē. Sed nec debes vocare ꝓfitentē: quē iudicas nō credentē. Hoc est em cōfiteri dicere qđ habes in corde. Si autem aliud in corde habes: aliud dicis: loqris nō cōfiteris. Cuin ergo in xpm corde credat: qđ nemo ꝓpter hoc facit inuitꝰ. Qui aūt trahit: tanq̄ inuitꝰ cogi videt: quo ista soluiꝰ questionē. Nemo venit ad me: nisi pr̄ qui me misit traxerit eū: Si trahit aliqs: inuitus venit. Si inuitꝰ venit nec credit: si non credit nec venit. Nō em ad xp̄m ambulando currimꝰ sed credēdo nec motu corporis: sed volūta
Lu. viij. te cordis accedimꝰ. Ideo illa mulier q̄ fimbriā tetigit magis tetigit q̄ turba q̄ ꝑssit. Ideo dns dixit qs me tetigit: & mirātes discipuli dixerūt. Turba te cōprimit: & dicis qs me tetigit. Et ille repetiuit. Tetigit me aliquis. Illa tāgit: turba ꝑmit. Quid est tetigit nisi credidit: Unde & mulieri post resurrectionē dixit volenti se mittere ad pe-
Joh. xx. des eiꝰ. Noli me tāgere: nōdū em ascendi ad patrē. Quod vides: hoc solū me esse putas. Noli me tangere qđ est: Hoc me soluz eē putas: qđ tibi appareo. Noli me sic credere: hoc est noli me tangere. Nōdū enim ascēdi ad patrē meū. Tibi nondū ascendi: nā inde nunq̄ recessi. Interea nō tāgebat stantē: & quō tangeret ad patrē ascendentem: Sic tñ sic se tāgi voluit: si tangitur ab
C eis a quibus bene tangit: ascendēs ad patrem: manēs cū patre: equalis patri. Inde & hic si aduertis: nemo vēit ad me nisi quē pater attraxerit. Noli te cogitare inuituz trahi. Trahit animus & amore. Nec timere debemus ne ab hominibꝰ q̄ verba ꝓpendunt: & a rebus maxime diuinis intelligendis longe remoti sunt: in hoc scripturarū sanctarū euangelico verbo: forsitan reprehendamur: & dicat nobis. Quomodo volūtate credo si trahor: Ego dico. Parū est voluntate: etiā voluptate traheris. Quid ē trahi voluntate: Delectare in dño & dabit tibi petitiones cordis tui. Est quedam voluptas cordis: cui panis dulcis ē ille celestis. Porro si poete dicere licuit: trahit sua quē q̄s voluptas: non necessitas sed voluptas: non obligatio sed delectatio: quanto fortiꝰ nos dicere debemus trahi hoiem ad xp̄m qui delectatur veritate: delectatur beatitudine: delectatur iusticia: delectatur sempiterna vita qđ totum christus est. An vero habent corporis sensus voluptates suas: & animus deseri voluptatibus suis: Si animus non habet voluptates suas: vñ di
Ps. xxxv citur: Filij autem hominum sub tegmine alarum tuarum sperabunt inebriabuntur ab vbertate domꝰ tue & torrente voluptatis delitiarum tuarum potabis eos: quomodo apd te est fons vite & in lumine tuo videmus lumen. Da amantem: & sentit qđ dico. Da desiderantem: da feruentē: da in ista solitudine peregrinantez atq̄ sitientē & fontem eterne patrie suspirantem: da talem: & scit qđ dicam. Si aūt frigido loquor: nescit qđ loquor: Tales erāt illi qui inuitem murmurabant. Patet inđt quē traxerit: venit ad me. Quid est aūt pater quem traxerit: cū ipe christus trahat: Quare volunt dici: a pater quē traxerit: Si trahēdi sumus: ab illo trahamur cui dicit quedaz D que diligit. Post odorem vngūtoꝝ tuoꝝ curremus. Sed qđ intelligi voluit aduertamus fratres: & quā ſt possumus capiamus. Trahit pater ad filium eos q̄ ꝓpter ea credūt in filiū: quia eū cogitāt patrē habere deū. Deus em pater equalem sibi genuit filiuz: & qui cogitat atq̄ in fide sua sentit & ruminat equalē esse patri eū in quem credidit: ipsum trahit pater ad filiuz. Arrius credidit creaturā nō eū traxit: pater: qz nō considerat patrē qui filium nō credit equalem. Quid dicis o arrie: qđ dicis heretice: qđ loqueris. Quid est xp̄s: Non inđt deus verus sed quē fecit deus verus. Nō te traxit pater. Non intellexisti patrē cuius filium negas. Aliud cogitas: nō est ipe filius. Nec a patre traheris nec ad filium. Aliud est enim filiꝰ: aliud qđ tu dicis. Fortimus dicit. Homo solus est christus: non Ma. xvj est & deus. Qui sic credit: non pater eum trahit. Quez traxit pater: Tu es inđt christus: filius dei viui: nō sicut ꝓpheta: non sicut iohānes: nō sicut aliquis magnus iustus sed sicut vnicus sicut equalis. Tu es christꝰ filius dei viui: ait. Uide qz tractus est: & a patre tractus est. Et dns qđ: Beatus es symon bariona qz nō tibi reuelauit caro & sanguis: sed pat̄ meꝰ q̄ in celis est Ista est releuatio: ista est attractio. Ramū viridem ostendis oui & trahis illam. Nuces puero demonstrant & trahitur: & quod currit trahitur. Amando trahitur sine lesione corporis trahit: cordis vinculo trahitur. Si ergo ista que inter delitias et voluptates terrenas reuelant amātibꝰ trahūt quō verz est: trahit sua quēq̄ voluptas nō trahit reuelatus xp̄s a patre: Quid enim fortius desiderat aia q̄s veritatē: Quo audas fauces habere debet/vnde optare/vt sanum sit intus palatū vera iudicā dīnisi vt manducet & bibat/ sapientiā/iusticiaz/ veritatem/eternitatez. Ubi autem hoc ibi melius: verius ibi/plenius ibi. Nam hic

Mat. v. facilius possumus esurire & hoc si bonam spez habemꝰ: q̄s saturari. Beati em inđt q̄ esuriūt & sitiunt iusticiam/sed hic. Qm saturabunt/sed ibi. Jō cū dixisset: nemo venit ad me nisi pr̄ q̄ misit me traxerit eum. Quid subiecit. [Et ego resuscitabo euz in nouissimo die]. Reddo illi qđ amat. Reddo qđ sperat. Uidebit: qđ adhuc nō videdo credidit. Māducabit qđ esurijt: saturabit eo qđ sitit. Ubi: In resurrectione mortuoruz/qz ego resuscitabo: eū in nouissimo die. [Scriptum est em in ꝓphetis. Et erūt omnes docibiles dei]. Quare hoc dixi. Oiudei: ꝓr vos non docuit: quō potestis me agnoscere. Omnes regni illiꝰ homines docibiles dei erunt: nō ab hominibus audiēt Et si ab hominibus audiūt: tñ qđ intelligunt/intus datur/ intus chorruscat/intus reuelat. Quid faciunt homines foris nec annūciantes. Quid facio modo ego cū loquor. Strepitū verborum ingero auribus vestris. Nisi ergo reuelet ille qui intus est quid dico aut quid loquor: Exterior cultor arboris interior est creator. Qui plan-
Jcor. iij tat & qui rigat: extrinsecus operat. Hoc facimꝰ nos. Sed nec qui plantat est aliqd nec qui rigat: sed q̄ incrementū dat deus Hoc est erūt omnes docibiles dei. Qui omnes: [Omnis qui audiuit a patre et didicit venit ad me]. Uidete qđ trahit pater. Docendo delectat: nō necessitatē imponēdo. Ecce quomō trahit: erūt oēs docibiles dei. Trahere dei est. Omnis qui audiuit a patre & didicit: venit ad me. Trahere em dei est. Quid igit fratres: Si omnis q̄ audiuit a patre et didicit ipse venit ad xp̄m: christꝰ nihil hic docuit. Quid qđ patrem magistrū homines nō viderūt: filium viderunt: Filius dicebat: sed pater docebat. Ergo cū homo sim qđ doceo: Quem fratres nisi eū q̄ audit verbū meū. Si ego cum homo sim illum doceo q̄ audit verbū meum: illum docet pater qui audit verbū eius. Si illum docet pater qui audit verbū eiꝰ. Quere qđ sit christus & invenies verbū eius. In ꝓncipio erat verbū. Nō in ꝓncipio fecit deus verbū: quomodo in ꝓncipio fecit deus celuz & terrā. Ecce qz nō est creatura. Disce trahi ad filiū a patre doceat te pater: audi verbū eiꝰ. Quod verbū inquies audio: In principio erat verbum Non factū est sed erat: & verbū erat apud F deum: & deus erat verbum. Quomodo homines in carne constituti audiant taleverbum: Quis verbum caro factum est: & habitauit in nobis. Exponit hoc et ipe & ostendit nobis qđ dixerit: qui audiuit a patre & didicit venit ad me. Continuo subiecit qđ cogitare possemus. [Nō quia patrem vidit quisq̄ nisi is qui est a deo hic vidit patrem]. Quid est quod ait: ego vidi patrem vos non vidistis patrem: et tamen non venitis ad me nisi trahamini a patre. Quid est autem nobis trahi a patre: nisi discere a patre. Quid est discere a pr̄e: nisi audire a patre. Quid est audire a pr̄e: nisi audire verbum patris: id est me. Ne forte q̄ cum dico vobis: omnis qui audiuit a patre & didicit dicatis apud vos: sed nūq̄ vidimus patrē quomodo ergo discere potuim⁹ a patre. A meipso audite. Non qz patrē vidit quisq̄: sed q̄ est a deo hic vidit patrez. Ego noui patrem: ab illo sum. Sed quō verbuz ab illo cuius est verbum: nō qđ sonat & trāsit sed qđ manet cum dicente attrahit audientem admoneat qđ sequit. [A mē amē dico vobis q̄ credit in me habet vitā eternam]. Reuelare se voluit qđ esset. Nā cōpendio dicere potuit: q̄ credit in me/habet me. Ipse em christus verus deus est & vita eterna. Quid est autē habere me: Habere vitā eternā: vita eterna morte assumpsit: vita eterna mori voluit. Sed de tuo nō de suo. Accepit a te: vbi morere ꝓ te. Ab hominibus em carnē assumpsit: sed nō mortē hoim. Nā patrem habēs in celo: matrem elegit in terra: & illic natꝰ sine matre: & hic sine patre. Assumpsit ergo vitā mortē: vt vita occideret mortem. Nā q̄ in me credit in quit habet vitā eternā. Nō qđ patet ſz qđ latet. Uita em eterna verbum in principio erat apud deū: & deus erat verbuz: & vita erat lux hoiz. Ipse vita eterna: dedit & carni suscipe vitam eternaz. Mori voluit: sed die tertio resurrexit. Inter verbū suscipiēs et carnem resurgentē: mors media cōsumpta est. [Ego sum inđt panis vite]. Et vu illi superbiēt: [Patres vestri inđt māducauerūt in deserto mānā: & mortui sunt Quid est vnde superbitis: Māducauerunt mānā & mortui sunt. Quare māducauerūt & mortui sunt: Quia qđ videbāt credebāt qđ nō videbāt non intelligebant. Ideo patres vestri qz similes estis illoꝝ. Nā quā tum ptinet fratres mei ad mortē istā visibilē & corporalē: numqđ nos non morimur qui manducamus panē de celo descendentem. Sic sunt mortui & illi quē admoduz & nos sumus morituri: quantum attinet vt dixi/ad mortem huius corporis visibilem atq̄ carnalem. Quantuz autē pertinet ad illam mortem de qua terret dns qz mortui sunt patres istoꝝ. Manducauit manna & moyses: manducauit manna & aarō: manducauit manna et finees: manducauerunt ibi multi q̄ dño placuerūt: & mortui nō sunt.

Quare. Quis visibilē cibuz spiritaliter intellexerit: spiritaliter esurierunt: spiritaliter gustauerūt vt spiritaliter satiarent. Nam ⁊ nos hodie accepimus visibilē cibū. Sed aliud est sacrm: aliud est virtus sacramenti. Quā multi de altari accipiūt ⁊ moriuntur: ⁊ accipiēdo moriunt. Unde dicit apostolus. Judiciuz sibi māducat ⁊ bibit. Nō em̄ bucella dñica veneno fuit iude ⁊ tamē accepit ⁊ cū accepit in eum inimicus itrauit. Non qz malū accepit: sed qz bonū male malus accepit. Uidete ergo frēs panem celestē spiritaliter māducate: innocētiam ad altare appottate. Peccata ⁊ si sūt quotidiana vel nō sint mortifera: antecz ad altare accedatis attēdite quod dicatis. Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitorib⁹ nostris. Si dimittis dimittet tibi. Securus accede: panis non venenū est. Sed vide si dimittis. Nam si non dimittis/mentiris: ⁊ ei mētiris quem non fallis: mētiri deo potes: deum fallere non potes. Nouit ille quid agat: intus te videt intus te examinat/intus inſpicit/intus iudicat/intus aut dānat aut coronat. Patres ergo istoz: id est mali patres malorū: infideles patres infidelium: murmuratores: patres murmuratorū. Nā de nulla re magis dñs offendisse ille populus dictus est: q̄ cōtra deum murmurādo. Jdeo ⁊ dñs volens ostendere eos talium filios: hic ad eos cepit. Quid murmuratis inuicem murmuratores/filij murmuratorum? Patres vestri māna māducauerūt: ⁊ mortui sunt. Non qz malū erat manna: sed qz male manducauerūt. [Hic est panis qui de celo descendit]. Hunc panē significauit māna. Hunc panē significauit altare dei. Sacramēta illa fuerunt: in signis diuersa sunt: sed in re que significatur. paria sunt. Aptm audi. Nolo em̄ vos inquit ignorare fratres qz patres nostri oēs sub nube fuerunt ⁊ oēs mare trāsierunt: ⁊ omnes p moysen baptizati sunt in nube ⁊ in mari: ⁊ oēs eādem escā spiritalem māducauerunt. Spiritalē vtiq; eādem. Nam corporalē alteraz: qz illi māna/nos aliud: spiritalē vero quā nos: sed patres nostri/nō patres illoz quib⁹ nos similes sumus: nō quib⁹ illi similes fuerunt. Et adiungit. Et oēs eūdez potū spiritalem biberūt. Aliud illi/aliud nos/sed specie visibili q̄dem: tamē hoc idē significāte virtute spūali. Qūo em̄ eundē potum? Bibebāt inqt de spūali sequente petra. Petra aūt erat xps. Jnde panis: ide pot⁹. Petra xps in signo: verus xps in verbo ⁊ in carne. Et qūo biberunt? Percussa est petra de virga bis. Gemina percussio duo ligna crucis significat. Hic est ergo panis q̄ de celo descēdit: [vt si q̄s māducauerit ex ipso nō moriat]. Sz qui ptinet ad virtutē sacr̄i: nō qui ptinet ad visibile sacrm. Qui māducat intus nō foris: qui māducat in corde non qui p̄mit dente. [Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi]. De celo descēdit ⁊ māna. Sed māna vmbra erat: ista veritas est. [Si quis māducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quē ego dabo caro mea est p mundi vita]. Hoc q̄n caperet caro: q̄ dixit panem carnez? Uocatur caro q̄ non capit caro. Et ip̄a magis nō capit caro qz vocat caro. Hoc enim exhorruerūt. Hoc ad se multum esse dixerūt. Hoc enim nō posse fieri putauerūt. Caro mea est inquit p mundi vita. Nolūt fideles corpus xp̄i: si corp⁹ xp̄i non negligāt esse. Fiant ꝯ corpus xp̄i: si volūt viuere de spiritu xp̄i. De spū christi nō viuit: nisi sit corpus xp̄i. Jntelligite frēs meci q̄d dixerim. Homo es: ⁊ spm̄ habes ⁊ corpus habes. Spiritū dico que aia vocatur: qua constat q̄ homo est. Cōstat enim ex aia ⁊ corpore. Habes itaq; spiritū inuisibilē: corpus visibile. Dic mihi quid ex quo vivat? Spūs tu⁹ viuit ex corpore tuo: an corpus tuū ex spiritu tuo? Respōdet ois qui viuit. Qui aūt hoc nō potest rndere: nescio si viuit. Quid rndet omnis qui viuit? Corpus vtiq; meū viuit de spiritu meo. Uis ergo ⁊ tu viuere de spiritu xp̄i in corpore esto xp̄i. Nūquid enim corpus meū viuit de spiritu tuo? Meū viuit de spiritu meo: ⁊ tuū de spiritu tuo. Non pōt viuere corpus christi nisi de spū christi. Jnde est q̄d exponēs nobis apl̄us paulus: hūc panē. Unus panis inqt: vnum corpus multi sumus. O sacrm pietatis/o signū vnitatis/o vinculū charitatis. Qui vult viuere hz vbi viuat. Habet vnde viuat. Accedat credat incorporet⁹ vt viuificet. Non abhorreat a cōpage membroz q̄ resecari mereat⁹: non sit distortuz de quo erubescat. Sit membrū: sit aptum sit sanū/hereat corpori viuat deo de deo. Nūc laboret in terra: vt postea regnet i celo. [Litigabāt ergo iudei ad inuicē dicentes. Qūo potest hic carnē suaz nobis dare ad māducandū]. Litigabāt vtiq; ad inuicem: quonia panem cōcordie non intelligebant: nec sumere volebāt. Nā qui mandu cant talez panem/nō litigant ad inuicem qūo vnus panis vnū corpus multi sum⁹. Et per hūc facit deus vnius modi habitare in domo. Quod aūt adinuicē litigabant ⁊ querūt qūo possit dñs carnem suā dare ad māducandū: non statim audiunt sed adhuc eis dicit. [Amen amē dico vobis nisi mānducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinē: non habebitis vitā in vobis]. Quomō quidem dēt et quis nā modus sit mānducandi istum panem ignoratis. Uerūtamē nisi mānducaueritis carnem filij hois ⁊ biberitis eius sanguinē: non habebitis vitam in vobis. Hoc nō vtiq; cadauerib⁹ sed viuētibus loquebat. Unde ne istā vitam intelligentes ⁊ de hac re litigarēt: secut⁹ adiūxit. [Qui manducat meā carnem ⁊ bibit meū sanguinez habet vitā eternam]. Hāc ergo nō habet qui istū panem nō manducat: nec istū sanguinē bibit. Nā temporalē vitam habere hoies possunt: eternā vero omnino nō possunt. Qui ergo nō manducat ei⁹ carnem: nec bibit eius sanguinez nō habet in seipsis: ⁊ qui manducat eius carnē: ⁊ bibit eius sanguinē habet vitam eternam. Ad vtrūq; aūt respōdit q̄b⁹ dixit eternaz. Nō ita est in hac esca quā sustētande hui⁹ corporis vite causa sumimus/nā qui eam nō sumpserit nō viuet: nec tamē qui eaz sumpserit viuet. Fieri enim potest: vt senio vel morbo vel aliquo casu/plurimi ⁊ qui eam sumpserint moriātur. Jn hoc vero cibo et potu: ad est corpore ⁊ sanguine dñi non ita est. Nam ⁊ qui eā non sumit nō habet vitam: ⁊ qui eā sumit habet vitā: ⁊ hāc vtiq; eternā. Hunc itaq; cibū ⁊ potuz/societatē vult intelligi corporis ⁊ mēbroz suoꝝ q̄b⁹ est sancta ecclesia in predestinatis ⁊ vocatis/⁊ iustificatis/⁊ glorificatis sanctis et fidelibus eius. Quoz primū iam factum est: id est predestinatio: scōm ⁊ tertium est factū est/⁊ fit/⁊ fiet: id est vocatio ⁊ iustificatio. Quartū vero nūc in spe est. Jn re autem futuruz est: id est glorificatio. Hui⁹ rei sacrm: id est vnitatis corporis ⁊ sanguinis christi/alicubi quotidie/alicubi certis intervallis dierū in dñica mensa preparat ⁊ de mēsa dñica sumitur. Quibusdam ad vitā: quibusdam ad exitiū. Res vero ipsa cuius ⁊ sacrm est/omni homini ad vitam: nulli ad exitiū: quicūq; eius particeps fuerit. Ne aūt putarent sic in isto cibo ⁊ potu pmitti vitam eternā: vt qui eam sumerēt: iam nec corpore morerētur: huic cogitationi dignatus est occurrere. Nā cum dixisset qui māducat meā carnem ⁊ bibit meū sanguinem habet vitā eternam/continuo subiecit ⁊ dixit. [Et ego resuscitabo eum in nouissimo die]. Ut habeat interim ſm spiritū vitaz eternā in requie que sanctoz spūs suscipit. Quod aūt ad corpus attinet nec caro eius vita eterna fraudet: sed in resurrectiōe mortuoz in nouissimo die [Caro em̄ mea inqt vere ē cib⁹: ⁊ sanguis me⁹ vere est potus]. Cum em̄ cibo et potu id appetant hoies vt neq; esuriāt neq; sitiant: hoc veraciter nō prestat nisi iste cibus ⁊ potus: qui eos q̄ quibus sumitur i mortales ⁊ incorruptibiles facit: id est societas ipsa sanctorum: vbi pax erit ⁊ vnitas plena atq; perfecta. Propterea quippe sicut etiam ante nos hoc intellexerunt homines dei: dominus noster iesus christus corpus ⁊ sanguinem suum in eis rebus cōmendauit: que ad vnum aliquid redigunturex multis. Nāq; aliud in vnuz ex multis granis conficitur et constat. Aliud in vnum ex multis acinis confluit. Deniq; iam exponit quomō id fiat quod loquitur: ⁊ q̄d sit manducare corpus eius ⁊ sanguinem eius bibere. [Qui manducat meam carnem ⁊ bibit meum sanguinem: in me manet ⁊ ego in illo]. Hoc est ergo manducare illā escam ⁊ illum bibere potum: in christo manere ⁊ illum manē tez in se habere. Ac per hoc qui nō manet in christo ⁊ in quo nō manet christus: procul dubio nec manducat spiritualiter carnem eius: nec bibit eius sanguinem/ licet carnaliter et visibiliter premat dentibus sacramētum corporis ⁊ sanguinis christi: sed magis tante rei sacramentū ad iudicium sibi mandducat ⁊ bibit: qz immūdus presumpsit ad christi accedere sacramenta: que aliquis non digne sumit: nisi qui mūdus est: de quibus dicitur. Beati mundo corde: quoniā ipsi deum videbūt. [Sicut inquit misit me viuēs pater ⁊ ego vivo propter patrem: ⁊ qui manducat me ⁊ ipse viuet propter me]. Non ait sicut manduco patrē: ⁊ ego vivo/ppter patrē: ⁊ q̄ mā ducat me ⁊ ipse viuet/ppter me. Nō enim filij⁹ participatōe patris fit melior q̄ est natis cēlis: sicut participatōe filij per vnitatē corporis ei⁹ ⁊ sanguis: q̄b illa mandu catio potatioq; significat nos efficimur meliores. Uiuim⁹ ergo nos/ppter ipm̄ manducantes euz: id est ipm̄ accipientes eternaz vitam qua nō habeamus ex nobis: viuit aūt ipse/ppter patrem missus ab eo: qz semetipm̄ exinaniuit factus obediens vsq; ad mortē crucis. Si em̄ ſm id accipim⁹ viuo/ppter patrem: q̄b alibi ait p̄ maior me est. Sicut ⁊ nos viuim⁹/ppter ipz q̄ maior est nobis: hoc ex eo q̄b missus est factū est. Missio q̄ppe ei⁹ exinanitio suimetipsi⁹ est ⁊ forme huius acceptio. Q̄b recte intelligit̄ seruata etiā filij cū patre eq̄litate nature. Maior em̄ est pater hoie filio: sed eq̄les habet deum filiū: cum idē sit ⁊ deus ⁊ hō: dei filius ⁊ hois filius vnus xps. Jn qua sctētia si recte accipiūtur hec ſba: ita dixit.

1.cor.xj. De ꝓse. di.ij. Et facta.s. Sicut tu das.

De ꝓse. di.ij. panem de altari.

De ꝓse. di.ij. inquit.

1.Cor.x. De ꝓse. di.ij. hoc ē sacrm.

De ꝓse. di.ij. q̄ di cordat.

Mat.v.

Sicut me miſit viuēs pater ⁊ ego viuo ꝓpter patrem: ⁊ qui manducat me ⁊ ipſe viuet ꝓpter me. Ac ſi diceret. Ut ego viuam ꝓpter patrem: id eſt ad illuz tanꝯ ad matorē referam vitā meaz: exinanitio mea fecit in qua me miſit. Ut aūt quiſcꝫ viuat ꝓpter me: participatio facit qua manducat me. Ego itaqꝫ humiliatꝰ viuo ꝓpter patrē ille erectus viuit ꝓpter me. Si autē ita dictum eſt viuo ꝓpter patrem qz ipſe de illo nō ille de ipſo eſt: ſine detrimēto equalitatis dictū eſt. Nec tamē dicendo ⁊ qui māducat me ipſe viuet, ꝓpter me/eādem ſuā ⁊ noſtrā equalitatem ſignificauit: ſed gratiā mediatoris oſtēdit. [Hic eſt panis qui de celo deſcēdit]: vt illum manducādo viuamus: qz eternā vitam ex nobis hē non poſſumus. [Nō ſicut inquit manducauerunt pres veſtri māna ⁊ mortui ſunt. Qui manducat hunc panē viuet in eternum]. Qō ergo illi mortui ſunt: ita vult intelligi vt nō viuant in eternū. Nam tpaliter ⁊ hi, perfecto moriūtur qui ſpm manducāt ſed viuunt in eternū: qz chriſtus eſt vita eterna.

Tractatus. xxvij.

[Multi ergo audientes ex diſcipulis eius dixerunt. Durus eſt hic ſermo ⁊ quis poteſt eū audire: Sciens aūt ieſus apud ſemetipm qz murmurarent de hoc diſcipuli eiꝰ dixit eis. Hoc vos ſcādalizat: Si ergo videritis filium hois aſcendētem vbi erat prius: Spūs eſt q̄ viuificat caro non ꝓdeſt quicqꝫ: verba que ego locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt. Sed ſunt q̄dam ex vobis qui nō credūt. Sciebat eñ ab initio ieſus qui eſſent nō credētes: ⁊ quis traditurus eſſet eū. Et dicebat ꝓpterea dixi vobis: qz nemo poteſt venire ad me niſi fuerit ei datū a patre meo. Et hoc multi diſcipuloꝝ eius abierūt retro: etiā nō cū illo ambulabant. Dixit ergo ieſus ad duodecī. Nunqd ⁊ vos vultis abire: Rñdit ergo ei ſymō petrus. Dñe ad quem ibimus: verba vite eterne habes. Et nos credim⁹ et cognouimus qz tu es xps filius dei. Rñdit ieſus: nōne ego vos duodecī elegi: ⁊ ex vobis vn⁹ diabolus ē. Dicebat aūt de iuda ſymonis ſcariothis. Hic eñ erat traditur⁹ euz cū eſſet vn⁹ ex duodecī.

A

Verba domini ex euangelio que ſermonē priſtinuz conſequunt auditiuimus. Hinc ſermo debet auribꝰ et mētibus veſtris: ⁊ hodierna die nō importunꝰ eſt. Eſt eñ de corpore domini: quod dicebat ſe dare māducandum ꝓpter eternam vitā. Expoſuit autē modū attributionis huius ⁊ doni ſui qūo daret carnem ſuā manducare dicēs. Qui manducat carnē meam ⁊ bibit ſanguinē meū: in me manet ⁊ ego in illo. Signū qz manducat ⁊ bibit hoc eſt: ſi manet ⁊ manet. Si habitat ⁊ inhabitatur: ſi heret nō deſeratur. Hoc ergo nos docuit ⁊ ammonuit myſticis verbis: vt ſimus in eius corpore ſub ipſo capite in membris eius edētes carnem eius: nō relinquētes vnitatē eiꝰ. Sed qui aderāt: plures nō intelligendo ſcādalizati ſunt. Nō eñ cogitabant hec audiendo niſi carnē q̄ ipſi erāt. Apoſtolus autē dicit: ⁊ verū dicit. Sapere ſm carnē mors eſt. Carnem dat nobis ſuam dominꝰ manducare: ⁊ ſapere ſm carnē mors eſt. Cū de carne ſua dicat: qz ibi eſt vita eterna: ergo nec carnē debemus ſapere ſm carnem: ſicut in his verbis. [Multi itaqꝫ audiētes] non ex inimicis: [ſed ex diſcipulis ſuis dixerunt. Durus eſt hic ſermo: ⁊ quis poteſt eum audire]. Si diſcipuli durum habuerunt iſtū ſermonē quid inimici: Et tamen ſic oportebat: vt diceret quod non ab omnibus intelligeretur. Secretū dei intētos debet facere: nō aduerſos. Iſti autem cito defecerūt. Talia loquēte domino ieſu chriſto: non crediderūt aliquid magnum dicētem ⁊ verbis illis aliquā gratiam cooperiētem ſed prout voluerūt ita intellexerūt: ⁊ more hominum: quia potuerat ieſus aut hoc diſponebat ieſus: carnem qua indutū erat verbū: veluti cōciſam diſtribuere crudentibus in ſe. Durus eſt inquiūt hic ſermo/quis poteſt cum audire: [Sciens autem ieſus apud ſemetipſum qz murmurabant de hoc diſcipuli eius]. Sic eni apud ſe iſta dixerunt: vt ab illo non audirentur: ſed ille qui eos nouerat in ſeipſis audiens apud ſemetipſum. [Reſpōdēs ait: hoc vos ſcandalizat]: quia dixi carnem meam do vobis māducare et ſanguinem meum bibere: Hoc vos nempe ſcandalizat. [Si ergo videritis filium hois aſcendētem: vbi erat priꝰ]. Quid eſt hoc: Hinc ſoluit illos quos nouerat: hinc aperuit vñ fuerāt ſcādalizati hinc plane ſi intelligerēt. Illi eñ putabāt eū erogaturū corpꝰ ſuū: ille aūt dixit ſe aſcēſurz in celū vtiqꝫ integrū.

Rō. viij.

Preterit hic terr⁹ hic dic vſq; caphar: naum.

B

Tractatus. xxvij. Capitulum. vj. fo. LXXI

Cum videritis filiū hominis aſcēdentem vbi erat prius. Certe vel tūc videbitis qz nō eo modo quo putatis erogat corpꝰ ſuū: certe vel tunc intelligetis qz gratia eiꝰ nō ꝓſumitur moribus. Et ait. [Spiritus eſt qui viuificat caro nō prodeſt quicqꝫ]. Hoc antecꝫ exponitur vt dñs donat illud non negligēter pretereūduz eſt quod ait. Si ergo videritis filium hois aſcendentem vbi erat prius. Filius eñ hois: chriſtus ex virgine maria. Ergo filius hois ſic cepit eſſe in terra vbi carnē aſſumpſit ex terra. Unde ꝓphetice dictum erat: veritas de terra orta eſt. Quid ſibi ergo vult qō ait. Cum videritis filium hois aſcendentem vbi erat prius: Nulla eñ eſſet queſtio ſi ita dixiſſet: ſi videritis filiū dei aſcendētez vbi erat prius: Cum vero filium hois dixit aſcendentēvbi erat prius: niſiquid filius hois in celo erat prius cꝫ in terra eſſe cepit: Hic quidē dixit vbi erat prius: quaſi tūc non ibi eſſet: qñ hec loquebatur. Alio aūt loco ait. Nemo aſcēdit in celum niſi qui de celo deſcēdit filius hois qui eſt in celo. Non dixit erat ſed filius inquit hois qui eſt in celo. In terra loquebaꝫ ⁊ in celo ſe eſſe dicebat. Et nō ita dixit. Nemo aſcēdit in celum niſi qui de celo deſcēdit: filiꝰ hois qui eſt in celo. Quo pertinet niſi vt intelligamus qō etiam priſtino ſermone cōmendauit charitati veſtre: ynā perſonam eſſe chriſtū deum ⁊ hoiez nō duas: ne fides noſtra nō ſit trinitas: ſed quaternitas. Chriſtus ergo vnus eſt/verbuz/anima ⁊ caro vnus chriſtus filius dei ⁊ filius hois/vnus xps filius dei ſemp: filius hominis ex tpe. Tamen vnus xps ſm vnitatē perſone in celo erat quādo in terra loquebaꝫ. Sic erat filius hominis in celo: quēadmoduz filius dei erat in terra. Filius dei in terra in ſuſcepta carne: filius hominis in celo in vnitate perſone. Quid eſt ergo qō adiūgit: ſpiritus eſt qui viuificat: caro nō prodeſt quicqꝫ: Dicamus ei. Patitur enim nos nō contradicētes: ſed noſſe cupientes. O dñe magiſter bone: quomō caro non ꝓdeſt quicqꝫ: cum tu dixeris: niſi quis māducauerit carnem meā ⁊ biberit ſanguinē meum nō habebit in ſe vitam: An vita non ꝓdeſt quicqꝫ: ⁊ ꝓpter quid ſumus qō ſumus: niſi vt habeamus vitā eternam: quā tua carne ꝓmittis: Quid eſt ergo nō prodeſt quicqꝫ: Caro non ꝓdeſt quicqꝫ: ſed qūo illi intellexerunt: Carnē quippe ſic intellexerūt qūo in cadauere dilaniaꝫ aut in macello vēditur: non qūo ſpiritu vegetaꝫ. Proinde ſic dictum eſt: caro nō prodeſt quicqꝫ: quomō dictum eſt/ſciēcia inflat. Jam ergo debemus odiſſe ſcientiā: Abſit. Et q̄d eſt ſcientia inflat: Sola ſine charitate. Jō adiunxit: charitas vero edificat. Addeiergo ſcientie charitatē: ⁊ vtilis erit ſcientia non per ſe: ſed per charitatē. Sic etiam nunc caro nō prodeſt quicqꝫ: ſed ſola caro. Accedat ſpiritus ad carnē: quomodo accedit charitas ad ſcientiā: ⁊ prodeſt plurimū. Naz ſi caro nihil prodeſſet/verbū caro non fieret vt inhabitaret in nobis. Si per carnē nobis multū profuit chriſtus: qūo caro nihil prodeſt: Sed per carnez ſpūs aliquid ꝓ ſalute noſtra egit. Caro vas fuit. Quod habebat attēde: non quod erat. Apoſtoli miſſi ſunt. Nūquid caro ipſorū nihil nobis ꝓfuit: Si caro apoſtolorū nobis ꝓfuit: caro dñi poterat nihil prodeſſe: Unde eñ ad nos ſonus verbi: niſi per vocem carnis: Unde ſtilus: Unde ſcriptio. Iſta oia opa carnis ſunt: ſed agitāte ſpū tanꝯ organum ſuū. Spūs ergo eſt qui viuificat: caro nō prodeſt quicqꝫ. Sicut illi intellexerunt carnē: non ſic ego do ad māducāduz carnem meā. Proinde [verba inquit que ego locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt]. Diximus eñ fratres hoc dñm cōmēdaſſe in māducatione carnis ſue ⁊ potione ſanguinis ſui: vt in illo maneamus et ipſe in nobis. Maneamus aūtē in illo: cū ſumus mēbra eius: manet aūt ipſe in nobis: cum ſumus templū eius. Ut autē ſimus membra eius: vnitas nos cōpaginat. Ut cōpaginet vnitas: q̄ facit niſi charitas. Et charitas dei vnde: aptz interroga. Charitas inquit dei diffuſa eſt in cordibus nr̄is: per ſpm ſanctuz qui datus eſt nobis. Ergo ſpiritus eſt qui viuificat. Spūs enim facit viua mēbra. Nec viua mēbra, ſpiritus facit: niſi que in corpore qō vegetat ipſe ſpiritꝰ inuenerit. Nam ſpūs qui eſt in te/o homo qui cōſtas vt homo ſis: munquid viuificat mēbrum quod ſeparatū inuenerit a carne tua: Spiritum tuū dico animā tuaz. Anima tua nō viuificat niſi membra que ſunt in carne tua. Unū ſi tollas: iam nō viuificatur ex aīa tua: qz vnitati corporis tui non copulatur. Hec dicūtur vt amemus vnitatez: ⁊ timeamus ſeparationē. Nihil enim ſic debet formidare chriſtianꝰ cꝫ ſeparari a corpore chriſti. Si enim ſeparaꝫ a corpore chriſti: nō eſt mēbrum eius. Si non eſt mēbrū eius non vegetaꝫ ſpiritu eiꝰ. Quiſquis aūt inquit apls ſpm chriſti nō hz: hic nō eſt eius. Spūs ergo eſt qui viuificat: caro aūt non ꝓdeſt quicqꝫ. Uerba que ego locutꝰ ſum vobis: ſpūs ⁊ vita ſunt. Quid eſt ſpūs ⁊ vita ſunt: Spūaliter itelligēda ſunt. Intellexiſti ſpūaliter: Spūs ⁊ vita ſunt. Ja-

Ro. v.

1. Cor. viij.

xxj. q. iij. Nihil.

Universidad de Navarra Biblioteca

C tellexiſti carnaliter: Etiã ſic illa ſpũs ⁊ vita ſunt: ſed tibi nõ ſunt. [Sed ſunt quidã (inquit) in vobis qui nõ credunt]. Nõ dixit: ſunt quidã in vobis qui nõ intelligũt: ſed cauſam dixit ꝛre nõ intelligant. Sunt enim quidã in vobis qui non credunt: ⁊ iõ non intelligũt quia non credũt. Prophetaesa.vij. enim dixit: niſi crediderit̃is non intelligetis. Per fidẽ copulamur: per intellectuz viuificamur. Prius hereamus per fidem: vt ſit qõ viuificet per intellectũ. Nam q̃ non heret/reſiſtit: qui reſiſtit nõ credit. Nã qui reſiſtit: qõ viuificatur. Aduerſari⁹ eſt radio lucis quo penetrãdus eſt: non auertit aciẽ ſed claudit mentẽ. Sunt ergo quidaz qui nõ credũt. Credãt ⁊ aperiant: aperiãt ⁊ illuminabũtur. [Sciebat enim ab initio ieſus qui eſſent credẽtes: ⁊ quis traditurus eſſet eum]. Ibi eñ erat ⁊ iudas. Naz quidã ſcandalizati ſunt. Ille autẽ manſit ad inſidiandũ non ad intelligẽdum. Et qz ideo manſerat: nõ de illo tacuit dominus. Non illũ expreſſit ſed nec ſiluit: vt oẽs timerẽt/q̃uis vnus periret. Sed poſtea qz dixit ⁊ diſtinxit credẽtes a nõ credentib⁹: expreſſit cãm q̃re non credãt. [Propterea dixi vobis (inquit) qz nemo poteſt venire ad me niſi fuerit ei datũ a patre meo]. Erj.cor.iiij go ⁊ credere datur nobis. Nõ enim nihil eſt credere. Si autẽ magnũ aliq̃d eſt gaudes qz credidiſti: ſed noli extolli. Quid eñ habes quod non accepiſti? [Ex hoc multi †Al⁹.diſciplox. †Alias ambulabant. cum illo †ambulauerũt]. Alij abierũt retro: ſed poſt ſathanã: non poſt xp̃m. Nam aliq̃n dñs chriſtus petrum appellauit ſathanã: magis qz volebat precedere dominuz ſuũ ⁊ conſiliũ dare ne moreret illi qui venerat vt moreret: ne nos in eternũ moreremur: ⁊ ait illi. Redi poſt me ſathanas. Nõ enim ſapis que dei ſunt/ſed que hois ſunt. Nõ enim illũ repulit retro ire poſt ſathanã ⁊ appellauit ſathanã: ſed fecit poſt ſe ire: vt nõ eſſet ſathanas ambulãdo poſt dñm. Iſti autẽ ſic redierunt retro: quomõ de quibuſdã feminis dicit ap̃ls. Quedam ſ.timo.v cõuerſe ſunt retro poſt ſathanã ⁊ ylterius cum illo non ambulauerũt. Ecce precisi a corpore vitã perdiderũt: qz forte in corpore non fuerũt. Inter nõ credẽtes ⁊ ipſi deputandi ſunt: q̃nis diſcipuli dicerentur. Abierũt retro: nõ pauci/ſed multi. Hoc factũ eſt ad conſolationẽ: qũo aliq̃n cõtingat vt dicat homo vez ⁊ quod dr̃ non capiat: atq; illi qui audiũt ſcandalizẽtur ⁊ diſcedant. Penitet autẽ hoiem dixiſſe qõ veruz eſt. Dicit autez apud ſe hõ. Non debui ſic dicere: nõ hoc dicere debui. Ecce dño cõtigit. Dixit ⁊ perdidit multos: remanſit ad paucos. Sed non turbabat ipſe qz ab initio nouerat: ⁊ qui credẽtes eſſent/⁊ qui nõ credentes. Nos ſi nobis cõtingat perturbamur: ſolatiũ in dño inueniamus. Et tamẽ caute verba dicamus: ea q̃ ille ad paucos qui remãſerant. [Dixit ergo ieſus ad duodecim]: id eſt illis duodeci qui remanſerunt. [Nũquid ⁊ vos inq̃t vultis† ire? †Alias abire. Nõ diſceſſit nec iudas. Sed quare manebat? Dño iam apparebat: nobis poſtea manifeſtatus eſt. Reſpõdit petrus p̃ omnib⁹ vnus pro multis: vnitas pro vniuerſis. [Reſpõdit ergo ei ſymõ petrus: domine ad quẽ ibimus]? Repellis nos a te: da nobis altez̃. te. Si a te recedimus: ad quẽ ibimus? [Verba vite eterne habes]. Videte quẽadmodum p̃ petrus dante deo recreante ſpũſancto intellexit. Unde niſi qz credidit? Verba vite eterne habes. Uitaz enim eternã habes in miniſtratiõe corporis ⁊ ſanguinis tui: ⁊ nos credidim⁹ et cognouimus. Non cognouimus et credidimus: ſed credidim⁹ ⁊ cognouimus. Credi- ij. ſen. dimus eñ vt cognoſceremus. Nã ſi prius dil. ſtũ. cognoſcere ⁊ deinde credere vellemus: nec c. Notã cognoſcere: nec credere valeremus. Quid dũ. in fi. credimus ⁊ q̃d cognouimus? Quia. [Tu es xp̃s filj⁹ dei viui]: id eſt qz ipſa vita eterna tu es: ⁊ nõ das in carne ⁊ ſanguine tuo niſi qõ es. [Ait ergo dñs ieſus. Nõne ego vos duodecim elegi: ⁊ vn⁹ ex vobis diabolus eſt]? Ego vndeci elegi diceret/an eligitur ⁊ diabolus ⁊ in electis eſt diabolus. Electi in laude ſolẽt dici. An electus eſt ⁊ iſte: de quo nolẽte ⁊ neſciente magnũ aliquid boni fieret: Hoc eſt p̃prium dei: contrariũ iniquis. Sicut eñ iniqui male vtitur bonis operib⁹ dei: ſic cõtra deus bene vtit̃ malis operib⁹ iniquoz. Quã bonum eſt mẽbra corporis ita eſſe: quẽadmodum diſponi nõ poſſunt niſi ab artifice deo. Pe tulãtia tñ quam male vtitur oculis: fallacia quã male vtitur lingua. Falſus teſtis nõne linguã ſuam ⁊ aiam ſuã prius trucidat ⁊ alterũ ledere ſe peremptо conatur. Male vtit̃ lingua: nec ideo malũ eſt ligua. Opus eſt dei lingua/ſed bono opere dei/ male vtit̃ illa nequitia. Quo vtũtur qui pedib⁹ currunt ad ſcelera. Quo vtunt̃ manibus homicide: ⁊ illis adiacẽtibus formſe cus bonis creaturis dei. Quã male vtunt̃ mali auro. iudicia corrũpunt: innocentes oppr̃imũr. Luce iſta mali male vtunt̃. Male viuẽdo enim etiã ipſam lucez quã videt ad miniſterium ſcelerũ ſuorum vſurpant. Jens vt faciat aliq̃d malꝰ malus/ lucere ſibi vult ne offendat: qui iam intus offendit ⁊ cecidit. Quod timet in corpore: tã incurrit in corde. Oibus ergo bonis dei ne p ſingula currere longũ ſit male vtit̃ malus: cõtra malis hominũ malorum: bñ vtit̃ bonus. Et quid tam bonũ q̃z vnus de⁹? Quã doquidẽ ipſe dñs dixit/nemo bonus niſi vnus deus? Quãto ergo ille melior: tanto melius vtitur ⁊ malis noſtris. Quid iuda pcius? Inter oẽs adherẽtes magſo inter duodecim: loculi illi cõmiſſi ſunt: ⁊ diſpenſatio pauperũ diſtributa. Ingratus tanto beneficio/honoꝛi tãto/accepit pecuniam: perdidit iuſtitiã. Tradidit vitã mortuus quẽ vt diſcipulus ſecutus/vt inimic⁹ pſecutus eſt. Et totũ hoc malum iudę malo eius bene vſus eſt dñs. Tradi ſe ptulit: vt redimeret nos. Ecce malũ iude in bono cõuerſum eſt. Sathanas quãtos martyres perfecut⁹ eſt. Sathanas pſequendo ceſſaret: hodie tã gloꝛioſam coronã ſancti laurẽtij nõ celebꝛaremus? Si ergo ipſius diaboli malis operib⁹ bene vtitur de⁹: qõ facit malus mala vtẽdo ſibi nocet/non bonitati dei cõtradicit. Artifex illo vtitur et magnus artifex. Si illo vti non poſſet: nec cũ eſſe permitteret. Ergo vn⁹ ex vobis diabolus eſt ait: cũ ego vos duodecim elegerim. Poteſt ⁊ ſic intelligi qõ ait duodecim elegi: qz ſacratus eſt numerus. Non enim qz perijt inde vnus ideo illius numeri honoꝛ demptus eſt. Nam in locuz pereuntis alius ſubꝛogatus eſt. Mãſit numerus cõſecrat⁹/numerus duodenarius: quia per vniuerſum mũdum/ hoc eſt per quattuoꝛ cardines mũdi/trinitatem fuerãt annunciaturi: ideo ⁊ quaterni. Si ergo exterminauit iudas/nõ duodenarium numerum violauit. Ipſe deſeruit preceptoꝛem: nam deus illi appoſuit ſucceſſoꝛẽ. Hoc totuz qõ dñs de carne ⁊ de ſanguine ſuo locut⁹ eſt: ⁊ qõ in eius diſtributiõis gratia/vitã nobis p̃miſit eternã: ⁊ quod hinc voluit intelligi manducatoꝛes ⁊ potatoꝛes carnis et ſanguinis ſui: vtiq; illo maneãt: ⁊ ipſe in illis: ⁊ qõ non intellexerũt: qui non crediderunt: ⁊ qõ ſpiritalia carnaliꝛ ſapiendo ſcãdalizati ſunt: ⁊ q̃ eis ſcãdalizatis ⁊ pereũtibus: cõſolatio dñi affuit diſcipulis q̃ remãſerãt: ad quos probãdos iterrogauit. Nũquid ⁊ vos vultis ire/vt reſpõſio permãſionis eoꝝ inotеſceret ⁊ nobis: nã ⁊ ille nouerat qz manebãt. Hoc ergo totuz ad hoc nobis valeat dilectiſſimi vt carnẽ xp̃i ⁊ ſanguinez xp̃i non edamus tantũ in ſacramẽto qõ ⁊ multi mali: ſed vſq; ad ſpiritus participationẽ manducemus ⁊ bibamus/vt in dñi coꝛpe tanq̃ mẽbra maneamus: vt eius ſpũ vegetemur: ⁊ nõ ſcãdali-

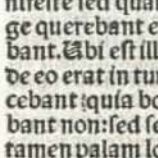
zemur etiã ſi multi mõ nobiſcũ mãducant ⁊ bibũt tpaĩr ſacrã: q̃ habebũt in fine eterna tormẽta. Modo eñ coꝛpus xp̃i mixtuz eſt tanq̃ area: ſz nouit dñs q̃ ſunt eius. Si tu noſti q̃d trituras qz ibi eſt latẽs maſſa: nec p̃ſumit trituratio qõ purgatura eſt vẽtilatio. Certi ſum⁹ fratres qz oẽs q̃ ſumus in coꝛpoꝛe dñi ⁊ manem⁹ in illo: vt et ipſe maneat in nobis: in hoc ſeculo neceſſe habem⁹ vſq; in finẽ inter malos viuere. Nõ inter illos dico malos q̃ blaſphemãt xp̃m. Raro eñ taz inueniunt̃ qui ligua blaſphemant: ſed multi q̃ vita. Neceſſe eſt ergo vt iter illos vſq; i finẽ viuam⁹. Sed q̃d eſt qõ ait. Qui manet in me ⁊ ego i illo? Quid niſi qõ martyres andiebant: q̃ pſeuerauerit vſq; in finẽ: hic ſalu⁹ erit? Quo mãſit in illo ſanct⁹ laurẽtius: cuius hodie feſtũ diez celebꝛam⁹? Mãſit vſq; ad tẽtationẽ: mãſit vſq; ad tyrãnicã interrogationẽ: mãſit vſq; ad carrimã cõminationẽ: mãſit vſq; ad pemptionẽ. Pax eſt vſq; ad imanẽ excruciationẽ mãſit. Non eñ occiſus eſt cito: ſz cruciat⁹ eſt in igne. Diu viuere permiſſus eſt: imo nõ diu viuere pmiſſus eſt: ſz tarde mori cõpulſus eſt. In illa ergo lõga morte in illis tormẽtis que bñ manducauerat et bñ biberat tanq̃ illa eſca ſaginat⁹ a illo carnifice ebꝛiat⁹ tormẽta nõ ſenſit. Ibi eñ erat qui dixit: ſpũs eſt q̃ viuificat. Caro eñ ardebat: ſed ſpũs aiaz vegetabat. Nõ ceſſit: ⁊ in regnũ ſucceſſit. Dixerat aũt illi ſixt⁹ martyꝛ ſanct⁹ cuius die q̃nto ab hic retro die celebꝛanim⁹. Noli merere fili. Eps eñ erat ille: iſte diacon⁹. Noli merere inquit: ſequeris me poſt triduũ. Triduũ autez dixit mediũ inter die paſſiõis ſancti ſixti: et die hodiernuz paſſiõis ſancti laurẽtij: triduũ eſt mediũ. O ꝛſolatio. Nõ ait: noli merere fili/deſinet pſecutio/⁊ ſaluus eris: ſed noli merere/quo ego precedo tu ſequeris: nec conſecutio tua differtur. Triduuz medium erit: ⁊ mecum eris. Accepit oraculũ: vicit diabolum: puenit ad triũphuz.

Tractatus.xxviij.

C Poſt hec aũt ãbulabat ieſus in galileã: non eñ volebat in iudeã ambulare: qz querebãt euz iudei interficere. Erat autẽ in p̃timo dies feſtus iudeoꝛũ ſcheno phegia. Dixerũt aũt ad eũ fratres eius. Trãſi hinc ⁊ vade in iudeam: vt ⁊ diſcipuli tui videãt opera tua que facis. Nemo q̃ppe in occulto aliq̃d facit: ⁊ querit ipſe in palã eſſe. Si hec facis manifeſta te ꝑſum

mundo. Neq; em̄ fratres eius credebant in eu3. Dixit ergo eis ihesus. Tēpus meū nondum aduenit: tēp⁹ autem vestrum semper est paratū. Non potest mundus odisse vos. Me autē odit quia ego testimoniu3 perhibeo de illo: quia opera el⁹ mala sunt. Vos ascendite ad diem festu3 hunc. Ego non ascendā3 ad diē festum istū: quia meum tempus nondum impletū est. Hec cū dixisset ipse mānsit in galilea vt autem ascenderunt fratres el⁹ tūc et ipse ascendit ad diem festū nō manifeste sed quasi in occulto. Judei ergo querebant eu3 in die festo: ⁊ dicebant. Ubi est ille? Et murmur mult⁹ de eo erat in turba. Quidam eniz dicebant: quia bonus est: alij autē dicebant non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebaf de illo ꝓpter metum iudeorum.

A

N isto euangelij capitulo fratres dñs noster ihesus xp̄s fm hoiem se plurimū commēdauit fidei nostre Etem̄ semper hoc agit dictis et factis suis vt ⁊ de⁹ credatur et homo. Deus qui nos fecit: homo qui nos quesiuit. De⁹ cū patre semper: homo nobiscum ex tēpore. Non em̄ quereret quē fecerat: nisi ipe q̄ fecerat fieri voluisset. Verum hoc memēto te et de cordibus vestris nolite dimittere: sic esse xp̄m hoiez factū/ vt nō desisteret de⁹ esse. Manens de⁹ accepit hoiem q̄ fecit ꝓ hominem. Quando ergo latuit vt hō: nō potentiam perdidisse putandus est: sed exēplum infirmitati pbuisse. Ille em̄ q̄n voluit detent⁹ est: q̄n voluit occisus est. Sed q̄o futura erāt membra ei⁹. i. fideles ei⁹ q̄ non haberēt illā potestatem quaz habebat ipe de⁹ nr̄: q̄o latebat: q̄o se tanq̄ ne occideret occultabat/ hoc indicabat factura esse mēbra sua in q̄b⁹ vtiq; membris suis ipe erat Nō em̄ xp̄s in capite ⁊ nō in corpe: fz christus totus in capite ⁊ in corpore. Q̄o ergo
Act.ix. mēbra eius ipse. Q̄o aūt ipse nō continuo membra eius. Nam si nō ipsi essent membra eius: nō diceret saulo/ q̄d me perseq̄ris Nō em̄ saulus ipm̄ sed mēbra ei⁹. i. fideles eius in terra ꝑsequebatur. Noluit tñ dicere sanctos meos / seruos meos / postremo honorabilius fratres meos sed me: hoc est membra mea quibus ego sum caput. His predictis puto nos in hoc capitulo q̄o modo lectum est non esse laboraturos. Sepe em̄ significatum est in capite q̄o futurum erat in corpore. [Post hec inquit. Ambulabat iesus in galileam: nō em̄ volebat in iudeam ambulare: quia querebant eū iudei interficere]. Hoc est q̄o dixi infirmitati nostre ꝓtebebat exēplum. Nō ipse pdiderat potestatem: sed nostram ꝓsolabat fragilitatem. Futurū em̄ erat vt dixi: vt aliquis fidelis eius absconderet se ne a persecutoribus inueniretur. Et ne illi pro crimine obiceret latibulum ꝓcessit in capite: q̄o in mēb̄ confirmaretur. Sic em̄ dictum est. Nolebat ambulare in iudeam quia querebant eum iudei occidere. Quasi non possit christus et ambulare inter iudeos et non occidi a iudeis. Hanc em̄ potentiam quan do voluit demonstrauit. Nam cum eū iam passurum tenere vellent ait illis. Quē quer itis? Responderūt: iesum. Et ille. Ego su3 non se occultans sed manifestans. Ad eā tamē manifestationem illi non subsistiterūt sed recedentes retro ceciderunt. Et tamen q̄t pati venerat/ surrexerunt et tenuerunt: ad iudicem adduxerunt: ⁊ occiderunt. Sz quid fecerunt? Q̄o ait quedā scriptura: terra tradita est in man⁹ impij/ caro data est in potestatē iudeis. Et hoc ꝓptera vt qua si sacculus cōscinderet vnde nostrū ꝑcium maneret. [Erat autē in ꝓmo dies festus iudeoz scenophegia.] Quid sit scenophegia: scripturas qui legerunt nouerunt. Faciebāt die festo tabernacula ad similitudinem tabernaculoz: in quib⁹ habitauerūt cū ex egypto educti peregrinarentur in heremo. Iste erat dies festus ⁊ magna solēnitas. Celebrabāt hoc iudei velut reminiscētes bñficia dñi: qui occisuri erant dñz. Hoc ergo die festo q̄t plures erāt dies festi. Sic em̄ appellabatur apud iudeos dies festus vt non esset dies vnus: sed plures †[Locuti sunt fratres eius ad illum nostrū.] Fratres eius sic accipite sicut nostis. Non em̄ nouum est q̄o auditis. Consanguinei virginis marie fratres dñi dicebant. Erat eniz cōsuetudinis scripturarum/ appellare fratres quoslibet cōsanguineos ⁊ cognationis ꝓpinquos: ⁊ extra vsum nr̄m: non quo more nos loquimur: nā quis dicat fratrē auū culum et filium sororis? Scriptura tamen etiam huiusmodi cognationis fratres appellāt. Nā abrahā ⁊ loth fratres sunt dicti cum esset abrahā patruus loth. Et laban ⁊ iacob fratres sunt dicti: cū esset auūculus laban iacob. Cū ergo auditis fratres dñi/ marie cogitare consanguinitatem: non ite

Cap. vij

Jo. xvij

Job. ix.

† Terr⁹ habz. Dixerūt autē ad eu3 fres ei⁹.

rū pariēt⁹

Joh. xix rum parientis vllā ꝓpaginē. Sicut em̄ in sepulchro vbi positū est corpus dñi nec antea nec postea inortn⁹ iacuit: sic vterus marie nec antea nec postea quicq̄ mortale cōcepit. Diximus fratres qui fuerint: audiamus quid dixerint. [Trāsi hinc ⁊ vade in iudeam: vē ⁊ discipuli tui videant opa tua que tu facis.] Opera dñi discipulos nō latebāt: sed illos nō latebāt. Illi em̄ fratres: id est cōsanguinei xp̄m cōsanguineū habere potuerunt: credere aūt in eū ipsa ꝓpinquitate fastidierūt. Dictū est in euangelio non em̄ hoc nos audemus opinari: nō au
†Al. ꝙ dist⁹: addūt ⁊ monent. [Nemo † in occulto quid facit ⁊ q̄rit in palaz esse. Si hec
pe. †Al. ꝙpe facis: manifestas temetipsu3 mūdo] ⁊ cōtinuo. [Neq; em̄ fratres eius credebāt in eum. Quare in eū n credebāt? Q̄t humanam gloriā requirebāt. Nā ⁊ q̄o eū videntur monere fratres: gloriē ipsius cōsulunt/ facis mirabilia: innotesce. i. appare omnibus: vt laudari possis ab oibus. Loqueba
Joh. i. tur caro carni: sed caro sine deo/ carni cum deo. Loquebatur em̄ prudētia carnis: verbo q̄o caro factu3 est ⁊ habitauit in nobis
C Quid ad hec dñs? [Dicit ergo eis ihesus. Tēpus meū nondū venit: tēpus autem vestrum semp est paratū.] Quid est hoc? Nō dū venerat xp̄s? Quare ergo christus
Gal. iiij. venerat: si tēpus eius nondū venerat? Nō ne audiuimus aplm dicentē? Cū aūt venit plenitudo tēporis: misit deus filiū suū. Si ergo in plenitudine tēporis missus est: q̄n debuit missus est: q̄n opportuit venit. Quid ergo est tēpus meū nondū venit? Intelligite fratres quo animo illi loquebantur qui quasi fratrē suum monere videbant. Dabant ei cōsilium cōsequende gloie veluti seculariter ⁊ terreno affectu monentes / ne esset ignobilis ⁊ latitaret. Q̄o ergo ait dominus: tēpus meum nondū venit: illis respōdit qui ei consiliū de gloria dabant. Tēp⁹ glorie mee nondū venit. Videte q̄z ꝓfundū sit/ de gloria illi ammonebāt: sed ille voluit
Mar. x. altitudinē humilitate precedere: ⁊ ad ipaz celsitudinem per humilitatē viā sternere. Nā ⁊ illi discipuli vtiq; gloriā requirebāt qui volebant sedere: vnus ad dexterā ei⁹/ ⁊ alter ad sinistrum. Attendebāt quo ⁊ nō videbant qua via dñs eos vt ordinate venirent ad patriā reuocauit ad vitam. Excelsa est em̄ patria: humilis via. Patria est vita xp̄i: via passio christi. Qui recusat viā quid querit patriaz? Denicq; ⁊ illis hoc respondit: querentibus altitudinez. Potestis bibere calicē quem ego bibiturus sum? Ecce qua venit ad celsitudinē quam desiderātis. Calicē quippe commemorabat humi-

litatis atq; passionis. Ergo ⁊ hic: tempus meū nondū venit: tp̄s aūt vr̄m. i. mūdi gloria semp est paratiz: hoc est tp̄s de quo in ꝓpheta loquit xp̄s. i. corpus xp̄i. Cū acce ꝑsalmo pero tēp⁹ ego iusticiā iudicabo. Modo em̄ lxxiij. non est tēpus iudicandi: sed iniquos tolerādi. Ferat igitur modo corpus xp̄i: ⁊ toleret iniquitatē maleviuentium: habeat tamen iusticiam modo: anteq̄ habeat iudicium. Per iusticiam em̄ peruenit ad iudiciū. Tolerant ib⁹ quippe mēbris iniquitatē seculi huius: quid scriptura sancta dicit in psalmo? Nō repellit deus plebez suā. Laborat ꝑs. xciij. quidē pleba eius inter indignos / inter inquos / inter blasphemantes / inter murmurantes / detrahentes / insectātes: ⁊ si liceat perimentes. Laborat quidez: sed nō repellit dñs plebē suam / ⁊ hereditatē suam nō derelinquet quoaduq; iusticia q̄ modo est in sanctis eius cōuertat in iudiciū: cuz implebit q̄o eis dictū est. Sedebitis sup duo mat. xix. decim sedes iudicantes duodecim trib⁹ israel. Habebat iusticiā apl⁹s: sed nōdū illud iudicium de quo dicit. Nescitis quia ange i. cor. vj. los iudicaturi sumus. Sit ergo modo tp̄s iuste viuendi: postea erit tempus cos qui male vixerunt iudicādi. Quousq; iusticia (inquit) cōuertatur in iudiciuz: hoc erit tēpus iudicij de quo dñs dixit: tp̄s meū nondū venit. Erit tp̄s glorie: vt quivenit in humilitate: veniet in altitudine. Qui venit iudicandus: veniet iudicaturus. Qui venit occidi a mortuis: veniet iudicare de viuis ⁊ mortuis. Deus (inquit psalm⁹) manifest⁹ ꝑs. xlix. veniet: de⁹ noster ⁊ nō silebit. Quid est manifestus veniet? Q: venit occultus: tūc nō Esa. liij silebit. Nam q̄n venit occultus / sicut ouis ad immolandū ductus est: ⁊ sicut agn⁹ coram tondente se nō aperuit os suū. Veniet ⁊ nō silebit. Tacuit inq̄t: nunq̄d semp tacebo? Modo autem quid necessariū est eis q̄ habēt iusticiā: q̄o i illo ipso psalmo sequit. Quoaduq; iusticia cōuertat in iudiciū. Et qui habent eaz? Omnes qui recti sunt corde. ¶ Queritis fortasse qui sint recti corde D Illos inuenim⁹ in scriptura rectos corde: qui mala seculi tolerant et non accusant deum. Videte fratres. Rara causa est ista quam loquor. Nescio quo enim modo quā do enenit homini aliquid mali: deum currit accusare qui debet se. Q̄n bonū aliquid agis / te laudas. Quando mali aliquid pateris deum accusas. Hoc est cor tortum nō rectum. Ab ista distortione et prauitate si corrigaris: conuertitur in contrarium q̄o faciebas. Antea em̄ q̄d faciebas? Laudabas te in bonis dei / accusabas deū in malis tuis: cōuerso corde ⁊ directo: laudabis

deum in bonis suis: accusabis te in malis tuis. Isti sunt recto corde. Deniq; ille non dum recto cui displicebat felicitas malor. ps. lxxij. ℣. z labor bonor: aut correctº. Quā bonº deº israel rectis corde: mei aūt quādo nō eraz rectus corde/ pene commoti sunt pedes: paulominº effusi sunt gressus mei. Quare Quia zelauī in peccatoribus: pacez peccatorum videns. Uidi (inquit) malos felices et displicuit mihi deus. Hoc eñ volebat/ pacem peccatorum intuens: vt non permitteret deus malos esse felices. Intelligat homo: nunq̄ hoc permittit deº. Sz iō malº felix putat: quia q̄d sit felicitas ignoratur. Simus ergo recti corde. Tēpus cñ gloriē nostre nondū venit. Dicitur amatoribus huiº seculi quales erant fratres dñi tēpus vestrū semper adest paratū. Tēpus nostrū nōdum venit. Audemº eñ; hoc dicere z nos qñ corpº dñi nostri sumº: qñ mēbra eius sumº: qñ caput nostruz gratāter agnoscimus. Dicamus prorsus: quō propter nos z ipse hoc dignatº est dicere. Qñ nobis insultant amatores huiº seculi: dicamus eis. Tempº vestrū semp adest paratū: tempus autem nostrū nonduz venit. Col. iij. Nobis eñ, dixit apostolº. Mortui eñ estis z vita vestra absc̄dita est cuz xp̄o in deo. Quando venict tēpus nostrū: Cū xp̄s (inquit) apparuerit vita vestra: tūc z vos apparebitis cuz ipso in gloria. Quid deinde addit: [Nō pōt mundº odisse vos]. Quid est hoc: nisi nō potest mundus odisse amatores suos testes falsos suos: Bona eñ dicitis que mala sunt: et mala q̄ bona sunt. [We aūt odit qz testimoniū ego perhibeo de illo: qz opera eius mala sunt. Uos ascēdite ad diē festū hunc]. Quid est hūc: Ubi gloriā humanam queritis. Quid est hūc: Ubi extendere vultis carnalia: gaudia: nō eterna cogitare. [Ego nō † ascēdo ad diez festū hunc: qz meū tēpº nōdū impletū est]. † Alia lra ascendam. In die festo hoc gloriā vos humanā requiritis. Meum vero tempus. i. gloriē mee nō dum venit. Ipse erit dies festº meº nōs diebus istis percurrens z transiens: sed permanēs in eternū. Ipsa erit festiuitas/ gaudiū sine fine: eternitas sine labore: serenitas sine nube. [Hec cū dixisset: ipse mansit in galilea. ¶ Ut aūtez ascenderunt fratres eiº tūc z ipse ascendit ad diem festum: non manifeste sed quasi in occulto]. Jdeo non ad diem festum hunc quia non gloziari tē poraliter sed aliquid docere salubriter/ corrigere homines: de die festo eterno āmonere: amorem ab hoc seculo auertere et in deū conuertere cupiebat. Quid est autem q̄ quasi latēter ascendit ad diē festū: Nō vacat z hoc ab intellectu. Uidet mihi fratres etiā hinc qō quasi latēter ascēdit: ali q̄d significare voluisse: nam consequentia docebunt/ sic eū ascendisse mediato die festo. i. mediatis illis diebus: vt etiā palā doceret. Sed quasi latenter dixit: ne se ostenderet hoibº. Nō vacat qō latēter ascēdit xp̄s ad diē festum: quia ipse latebat in illo die festo. Adhuc etiam ego quod dixi in latibulo est. Manifestetur ergo. Tollaf velū z appareat: qō erat secretū. Oia que dicta sunt ātiquo populo israel. Imultiplici scriptura sancte legis que agerent: siue in sacrificijs siue in sacerdotijs/ siue in diebus festis et omnino in quibuslibet rebus q̄bº deū colebāt: quecūq; illis dicta z precepta sunt/ ymbre fuerunt futurorum. Quor futurorum: Que impleñ in christo. Uñ dicit apostolus. Quotquot eñ pmissiones dei sunt ij. Cor. j. in illo etiā. i. in christo implete sunt. Deinde dicit in alio loco. Oia in figura cōtingebant illis: scripta sunt autē ꝓpter nos in quos fines seculorum deuenerūt. Dixit z alibi. Finis eñ legis xp̄s est. Item alio loco. Rom. x. Nemo vos iudicet in cibo: aut i potu: aut Colos. ij. in parte diei festi: aut neomenie/ aut sabbatorum: quod est ymbra futurorum. Si ergo oñia illa ymbra fuerunt futurorum: et scenophegia ymbra erat futurorum. Hic ergo dies festus queramus cuiº futuri ymbra erat: Expositi quid erat scenophegia: celebratio erat tabernaculorum ꝓpterea q̄ populº de egypto liberatº tendēs per desertum ad terram ꝓmissionis: in tabernaculis habitauit. Quid sit animaduertamº et nos erimus nos inq̄ qui membra christi sumus. Si sumus illo autē dignante simus non nobis ꝓmerētibº. Attendamus ergo nos fratres. Educti sumº de egypto vbi diabolo tanq̄ pharaoni seruiebamus vbi lutea opera in terrenis desideriis agebamus: z in eis multum laborauimus. Et eñ nobis christus quasi interes facientibº clamauit. Uenite ad me omnes qui laboratis. Hinc educti per baptismum tanq̄ p mare rubrum: ideo rubrū quia christi sanguine consecratum: mortuis oibus inimicis nostris qui nos infectabātur: id est deletis omnibus peccatis nostris in desertum traiecti sumus. Modo ergo anteq̄ ad patriā ꝓmissionis: id est eternum regnum veniamus: in deserto in tabernaculis sumus. Qui ista agnoscunt: in tabernaculis sunt. Futurum enim erat vt quidam hoc agnosceret. Ille enim est in tabernaculis qui se esse in mundo intelligit peregrinum Illo se intelligit peregrinantem: q̄ se videt patrie suspirantem. Cum aūt corpus xp̄i

est in tabernaculis: xp̄s ē in tabernaculis. Sed tūc non euidēter: sed latēter. Adhuc cñ vmbra lucē obscurabat. Ueniente luce: vmbra remota est. Christus erat in occulto: in scenophegia xp̄s erat: red latēs xp̄s Modo iam cū manifesta sunt ista: agnoscimus nos iter agere i heremo. Si eñ agnoscimus: in heremo sumus. Quid est in heremo: In deserto: quare in deserto: Qz in Mat. v. isto mundo vbi sitit in via inaquosa. Sz sitiam⁹ vt saturemur. Beati cñ q̄ esuriunt z sitiūt iusticiā: qñ ipsi saturabunf. Et sitis nra de petra implēt in heremo. Petra eniz erat christus: z virga percussa est: z aut manaret/ bis pcussa est: qz duo ligna sunt crucis. Omnia ergo hec que fiebāt in figura: manifestanf in nobis. Et non vacat qō de dño dictum est: ascenditad diem festum non manifeste: sz tanq̄ in occulto. Figura eñ erat ipm in occulto: qz in ipso die festo xp̄s latebat. Quia ipse dies festus xp̄i mēbra peregrinatura significabat. [Judei ergo querebant eum die festo] anteq̄ ascenderet. Priores eniz fratres ascenderunt et non tunc ascēdit ille qñ illi putabant z volebant: vt etiam hoc impleretur qō aut/ nō ad hūc: id est ad quē vultis prinū vel secū dum diem. Ascendit autē postea vt euangelium loquitur mediante die festo: id est cū iam illius diei festi tot dies pretcrissent quot remansissent. Jpsam eñ festiuitatem ēptum intelligēdū est: diebus plurimis celebrabant. [Dicebant ergo: vbi est ille: Et murmur † multū de eo erat in turba.] Unde murmur: De cōtentione. Que fuit con- † al. multus. tentio: [Quidā eñ dicebāt qz bonº est: alij aūt nō: sed seducit turbas.] De oibus sermis eius hoc dz modo: quicunq; eminuerit in aliquo gra spirituali pfectu alij dicunt qz bonus est: alij nō: sed seducit turbas: vñ Col. iij. hoc: Quia vita nostra abscondita est cum xp̄o in deo. Jdeo licet dicere hoibus p hiemem: mortua est ista arbor: vbi gratia. Arbor fici/ arbor pir z huiusmodi pomorum similis est aride: z ēdiu hiems est non apparet. Estas ꝓbat: iudiciuz probat. Estas ps. xlix. nostra: reuelatio xp̄i est. Deº manifeste veniet: deus noster et non silebit. Ignis ante eum preibit. Iste ignis inflammabit inimicos eius. Aridas arbores: ignis cōprehendet. Tunc eñ aride apparebunt: quando eis dicet. Esuriui: et non dedistis mihi mā ducare. In alia vero parte: hoc est in dextera: apparebut fecunditas fructuum/ digni tasq̄ foliorum/ viriditas eternitas eis erit Illis ergo tāq̄ aridis dicetur. Ite in ignē eternum. Ecce enim securis ad radicez arborum posita est. Oñis ergo arbor que nō facit fructum: excidetur z in ignez mittet. Dicant ergo de te si pficis in xp̄o: dicāt homines seducit turbas. De ipso toto corpore christi hoc dicitur. Cogita corpus christi adhuc in mundo: cogita corpus christi adhuc in area: vide quēadmodum blasphemetur a palea. Simul quidez triturantur: sed palee conteruntur/ frumentum purgatur. Quod dictum est ergo de domino/ valet ad consolationem: de quocunq; hoc dictum fuerit christiano. [Nemo tamen/ palā loquebaf de illo ꝓpter metuz iudeorum.] Sz q̄ nō loquebanf de illo ꝓpter metū iudeorum: Qui dicebant bonus est: non qui dicebant seducit turbas. Qui dicebant seducit turbas: sonitus eorū apparebat tanq̄ aridorum foliorum. Seducit turbas clarius sonabant. Bonus est pressius susurrabant. Modo autem fratres cuius nonduz venerit illa gloria xp̄i que nos eternos facturа est: modo tamē ita crescit ecclesia ei ita eam dignatus est per cuncta diffundere: vt iam susurretur seducit turbas: z clarius personet bonus est.

Tractatus.xxix.

¶ Jam aūt die festo mediante ascendit iesus in templū z docebat. ¶ Et mirabanf iudei dicentes quō hic litteras scit: cū non didicerit. Rñdit eis iesus z dixit. Mea doctrina nō ē mea sed eiº qui misit me. Si quis voluerit voluntatē eius facere cognoscet de doctrina vtrū ex deo sit an ego a me ipso loquar. Qui a semetipo loquitur gloriā ꝓpriā querit: qui autez querit gloriā eius qui misit eum. Uhic verax est z iniusticia in illo non est.

A Quod sequitur de euangelio z hodie lectū est: consequenter z nos videamus z qō dñs donauerit hinc dicamº. Hesterno die huc usq̄ lectum erat: qz licet non vidissent dñm iesum in templo per diem festuz/ loquebanf tñ de illo. Et alij dicebant bonus est/ alij aūt nō: sed seducit turbas. Dictum eñ hoc est ad eorum solatiuz: qui postea predicātes xp̄m deū: futuri erant vt seductores et veraces. Si eniz seducere decipere est: nec christus seductor: nec apli eius: nec quisq̄ seductor debet esse xp̄ianus. Si autē seducere aliūde aliquē ad aliud persuadēdo ducere est: querendum est vnde et quo: Si a malo ad bonum: bonus seductor est. Si a bono ad

malū/malus seductor est. Jn hac ergo parte quo ſeducunt hoies de malo ad bonum vtinā oēs ſeductores ⁊ vocemur ⁊ simus.

† Hec est ſnia ter⁹ ꝯuis ꝟba sint mutata: vt i hoc opere ſpius fit.

[† Accēdit ergo postea dñs ad diē festum: mediāte die festo ⁊ docebat:⁊ mirabantur iudei dicentes. Quō hic litteras scit cū nō didicerit]: Ille q̄ latebat docebat:⁊ palaz loquebat/⁊ nō tenebat. Illud cū vt latēret erat causa exēpli: hoc potestatis. Sed cū doceret: mirabant iudei. Oēs quidē ꝯtum arbitror mirabant: sed nō oēs cōuertebant. Etyn āmiratio:⁊ Qr multi nouerāt vbi natus quēadmodum fuerit educatus Nunqꝯ eū viderant litteras discentē. Audiebāt aūt de lege disputātē/legis testimonia ꝓferentē: q̄ nemo possit ꝓferre nisi legisset: nemo legeret nisi litteras dediciſſet. Et ideo mirabantur. Eox autē ammiratio: magistro facta est insinuande alti⁹ veritatis occasio. Ex eox q̄ppe ammiratione et verbis/dixit dñs ꝓfunduz aliqnid: ⁊ diligentius inſpici ⁊ discuti dignū. Propter quod intentā facio charitatē vestrā: nō solum ad audiēdū ꝓ vobis sed etiā ad orandum ꝓ nobis. Quid ergo dñs respondit eis ammirantib⁹ qūo sciret litteras quas nō didicerat:⁊ [Mea (inqt) doctrina nō est mea sed ei⁹ q̄ misit me.] Hec est eñ ꝓfundi tas prima. Videt eñ paucis ꝟbis quasi cōtraria locut⁹. Nō eñ ait: ista doctrina non est mea: ſz mea doctrina nō est mea. Si nō tua: quomodo tua:⁊ Si tua: quomodo non tua:⁊ Tu eñ dicis vtrūq;:⁊ mea doctrina:⁊ nō mea. Nam si dixisset/ista doctrina nō est mea: nulla esset q̄stio. Nunc ꝟo fratres primitus intēdite questionē:⁊ sic ordine exspectate solutionem. Nā q̄ nō videt questionem que ꝓponitur: quomodo intelligit q̄ exponitur:⁊ Hoc est ergo in questione quod ait: mea non mea. Hoc videtur esse ꝛrarie/quomodo mea: quomodo non mea. Si ḡ in tueamur diligēter quod ipse in exordio dicit sanctus euangelista. Jn ꝓncipio erat verbū/⁊ verbū erat apud deū:⁊ de⁹ erat verbum: inde pendet huius solutio questionis Que est doctrina patris nisi verbū patris Jpse ergo christus doctrina patris. Siverbum patris. Sed q̄ verbū non potest esse nullius sed alicuius:⁊ suam doctrinam dixit seipsum:⁊ non suam: quia patris est verbum. Quid enim tam tuū ꝯ tu:⁊ Et q̄d taz non tuū ꝯ tu: Si alicui⁹ est quod es: verbum ergo ⁊ de⁹ est:⁊ doctrine stabilis verbū est: nō sanabilis per syllabas ⁊ volatilis: sed manātis cū patre. Ad quā cōuertamur manentem: somis transeuntibus ammoniti. Non eñ nos ita ammonet ꝙ transit: vt ad translitoria nos vocet. Jā āmonemur vt diligam⁹ deū. Totū hoc q̄ dixi syllabe fuerunt/percussum aerē ꝛberauerūt: vt ad sensum vestrarū auriū ꝓuenirēt. Sonando transierūt: non tamen illud q̄ vos āmonuit trāsire debet: quia ille quē vos diligere ammonui non transit. Et cū transeūtibus syllabis āmoniti/ conuersi ad eum fueritis: nec vos transibitis: sed cū manente manebitis. Hoc est magnuz in doctrina altū ⁊ eternū q̄ manet: quod vocat omnia que tēporaliter transeunt quādo dñs significant nec mendaciter ꝓferuntur. Omnia quippe signa q̄ ꝓferun⁹: son⁹ aliq̄d significant q̄ ḡ est son⁹. Non enim due breues syllabe de⁹ est:⁊ duas breues syllabas colimus:⁊ duas breues syllabas adoramus ⁊ ad duas breues syllabas ꝓuenire desideram⁹: que pene ante d̄ſinunt sonare ꝙ ceperunt: nec in eis secula/e locus est nisi ꝓ ma transierit. Manet ergo aliquid magnū q̄ dicit deus: ꝙuis nō maneat son⁹ cū dicitur deus. Sic intendite doctrinam xp̄i: et peruenietis ad verbum dei. Cū aūt perueneritis ad verbū dei: intendite de⁹ erat verbū:⁊ videbitis verū dictū esse/mea doctrina. Intendite etiā cuius est verbū ⁊ videbitis recte dictū esse/non est mea. Breuiter ergo dico charitati vestre. Hoc videtur mihi dixisse dñs iesus christ⁹: mea doctrina nō est mea: ac si diceret. Ego nō ſūa me ipso. Quānis eñ filū patri dicam⁹ et credamus equale:⁊ nec vllā in eis esse nature vel substantie distantiā/nec inter generantem atq; genera tuz aliq̄ inter fuisse tēporis intervallū: tamen hoc seruato⁊ custodito ista dixim⁹: q̄ ille pater est/ille filī⁹. Pater aūt non est/si non habeat filium: et filius nō est si non habeat patrem. Sed tamen filius deus de patre: pater autē deus sed non de filio. Pater filū/non deus de filio. Ille autem filius patris ⁊ deus de patre. Dñs eñ christus: dicitur lumen ex lumine. Lumē ergo q̄ nō ex lumnie:⁊ lumē equale quod ex lumine: maiorlynum lumen nō duo lumina. Si itellexim⁹ deo gratias Si quis aūt pax intellexit: fecit hō quouq; potuit cetera videat vnde speret. Fortiſecus vt operarij possumus plantare ⁊ rigare: sed dei est incrementum dare. Mea (inquit doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Audiat consilium qui dicit nondum intelleri. Magna quippe res et profunda cum finisset dicta: vidit vtiq; ipe dñs xp̄s/hoc tam ꝓfundum non omnes intellecturos:⁊ in consequenti dedit consilium Intelligere vis. Crede. Deus enim per ꝓpheram dixit: niſi crediderit̄is non intelligetis. Ad hoc ꝓtinet: quod etiā hic dñs secutus adiunxit. [Si quis voluerit volūtatez eius facere cognoscet de doctrina: vtruz ex deo sit: an ego a meipso loquar.] Quid est hoc. Si quis voluerit voluntatē eius facere: Sed ego dixeram si quis crediderit et hoc consilium dederā: si nō intellexisti inquā/crede. Intellect⁹ eñ merces est fidei. Ergo noli querere intelligere vt credas: ſz crede vt itelligas: quomō niſi crediderit̄is non intelligetis. Cū ergo ad possibilitatez intelligendi cōsilium dederim obediētiam credēdi/⁊ dixerim dñm iesum xp̄m hoc ip̄z adiunxisse in cōsequenti sententia: inuenimus eū dixisse. Si quis voluerit ꝙntatē ei⁹ facere: cognoscet de doctrina e⁹. Quid est cognoscet:⁊ Hoc est itelliget. Quid est autem: si q̄s voluerit voluntatē eius facere:⁊ Hoc est credere. Si quia cognoscet: hoc intelliget oēs intelligūt. Qr vero q̄ ait. Si quis voluerit voluntatē eius facere: hoc ꝓtinet ad credere vt diligentius intelligat/ opus est nobis ipso dñs nostro expositore: vt indicet nobis vtrū reuera ad credere ꝓtineat facere voluntatez patris eius. Quid nesciat hoc esse facere voluntatē dei operari opus eius: id est q̄ illi placet:⁊ Jpe autē dñs aperte alio loco dicit. Hoc est op⁹ dei: vt credatis in euz quē ille misit. Sed si creditis in eum/creditis ei. Non autē continuo qui credit ei: credit in eum. Nam ⁊ demones credebāt ei:⁊ non credebāt in euz. Rursus etiam de aplis ipsius possum⁹ dicere. Credimus paulo: sed non credim⁹ in paulū. Credimus petro: sed nō credim⁹ in petruz. Credenti eñ in eū qui iustificat impiuz: deputat̄ fides eius ad iusticiā. Quid est ergo credere in eum:⁊ Credēdo amare/credēdo diligere/credēdo in eū ire/⁊ eius membris incorporari. Jpsa est ergo fides: quam de nobis exigit deus. Et nō inuenit q̄ exigat: niſi donauerit q̄ ſueniat. Que fides nisi quā definiuit alio loco apostolus plenissime dicens:⁊ Neq; circumcisio aliq̄d valet/neq; prepūtium: sed fides q̄ per dilectionez operat. Non qualiscūq; fides ſz fides que per dilectionem operatur. Hec in te sit:⁊ itelliges de doctrina dei. Quid eñ intelliges:⁊ Quia doctrina ista nō est mea: sed eius qui misit me: id est intelliges quia xp̄s filius dei qui est doctrina patris non est ex seipso: sed filius est patris. Sabellianam hereſim sentētia ista dissoluit. Sabelliani enim dicere ausi sunt ipsum esse filū qui est⁊ pater. Duo esse nomina sed vnaz rem. Si duo essent nomina ⁊ res vna: non diceretur: mea doctrina non est mea. Utiq; si tua doctrina non est tua o dñe/cuius est niſi alius sit cuius sit:⁊ Quod dixisti/sabelliani non intelligunt. Non eñ trinitatem viderunt: ſz sui cordis errorem secuti sunt. Nos cultores trinitatis ⁊ vnitatis: patris ⁊ filī ⁊ spiritussancti ⁊ vnius dei: intelligamus de doctrina christi quomodo non est eius:⁊ ideo dixit se non a seipso loquī: qm̄ christ⁹ patris est filius:⁊ pater xp̄i est pater:⁊ filius de deo patre deus est: pater autem deus nō de filio deo: deus est. [Qui a semetipso loquitur: gloriā ꝓpriaz querit.] Hoc erit ille qui vocat̄ antichristus/extollens se: sicut ap̄lus ait: supra oē q̄ dicitur deus ⁊ q̄ colitur. Jpsum quippe annuncians dñs gloriā suam quesiturū non gloriam patris: ait ad iudeos. Ego veni in nomine patris mei ⁊ non suscepistis me: alī⁹ veniet in nomine suo ⁊ hūc suscipietis. Significauit eos antichristum suscepturos q̄ gloriaz nominis sui q̄sturus est. Jnflatus non solidus:⁊ ideo non stabilis ſz vtiq; ruinosus. Dñs aūt noster iesus xp̄s magnum exemplū nobis ꝓbuit humilitatis. Nempe equalis est patri: nempe i principio erat verbū ⁊ verbū erat apud deū:⁊ deus erat verbum. Nempe ipse dixit ⁊ verissime dixit. Tanto tpe vobiscum sum ⁊ nō cognouistis me:⁊ Philippe: qui videt me videt ⁊ patrē. Nēpe ipse dixit/⁊ verissime dixit. Ego ⁊ pater vnū sumus. Si ergo ille cuz patre vnum equalis patri deus de deo: de⁹ ap̄s deuz/coeternus immortalis/pariter incōmutabilis/pariter sine tpe/pariter creator:⁊ dispositor tempoꝝ: tñ q̄ venit in tempore ⁊ formā serui accepit ⁊ habitu est inuentus vt homo/querit gloriaz patris nō suaz. Quid tu homo facere debes. Qui q̄ aliquid boni facis gloriā tuam queris: q̄ aūt aliq̄d mali facis/deo calūniaz meditaris:⁊ Intēde tibi: creatura es: agnosce creatorē. Seruus es: ne ꝓtenas dñm. Adoptatus es: sed non meritis tuis. Quere ei⁹ gloriam a quo habes hanc gratiā. Ipō assumptus: cuius gloriā quesiuit:⁊ Eius cui⁹ est vnicus natus. [Qui autē querit gloriā ei⁹ qui misit illū hic verax est:⁊ iniusticia in illo non est.] An antichristo autez iniusticia est ⁊ verax non est: q̄ gloriā suam quesiturus est non eius a quo missus est. Non eñ est missus: ſz venire permissus. Omnes ergo pertinētes ad corp⁹ xp̄i: ne inducamur in laqueos antixp̄i nō queram⁹ gloriā nostrā. Sed si ille q̄siuit gloriā eius qui eum misit: ꝙ tomagis nos ei⁹ qui nos fecit.

Joh. j.

Joh. vj.

iij. ſē. dist. xxij. ca. aliud est

Ro. iiij.

Gal. v.

Esa. vij. C

Joh. v.

D

Tractatus. xxx.

Nonne moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere:⁊ Re-

ſpondit turba et dixit. Demoniũ habes quiſte q̃rit interficere? Rndit ieſus t dixit eis. Unũ op⁹ feci t oẽs miramini propterea moyses dedit vobis circũcisionẽ. Nõ q; ex moyſe eſt ſz ex patrib⁹. Et in ſabbato circũcidit hominẽ. Si circũcisionẽ accepit hõ in ſabbato vt nõ ſoluat̃ lex moyſi mihi indignamini: q; totũ hoiem ſanũ feci in ſabbato: nolite iudicare ſz facie: ſed iuſtũ iudiciũ iudicate.

A

Euangeliũ ſancti lectionez de qua pridẽ charitative ſtre locuti ſum⁹: iſta q̃ modo lecta eſt hodierna cõſequitur. Dñm loquẽte audiebant: t diſcipuli t iudei. Ueritatẽ loquente audiebãt: t veraces et mẽdaces. Charitatẽ loquẽte audiebãt: t amici et inimici. Bonum loquẽtez audiebãt: t boni t mali. Illi audiebãt: ſed ille diſcernebat. Et quib⁹ ſermo ꝓdeſſet t ꝓfutur⁹ eſſet: videbat t ꝓuidebat. In illis eñ qui tunc erant videbat in nobis qui futuri eram⁹ ꝓuidebat. Nos ita q; ſic audiam⁹ euangeliũ: quaſi ꝑſentez dñm. Nec dicam⁹ o illi felices q̃ cũ videre potuerũt: q; multi in eis qui viderũt t occiderũt: multi aũt in nobis qui nõ viderũt et crediderũt. Qõ eñ ꝓciosum ſonabat de ore dñi: t ꝓpter nos ſcriptũ eſt t nobis ſeruatuz eſt: t ꝓpter nos recitat̃: t ꝓpter poſteros recitabit̃: t donec ſeculum finiatur. Surſum eſt dñs: ſz etiã hic eſt veritas dñs Corp⁹eñ dñi in quo reſurrexit: vno loco eſſe põt. Ueritas ei⁹ vbiq; diffuſa eſt. Dñz ẽ audiam⁹: t qõ ipe donauerit de verbis ei⁹ t nos dicam⁹. [Nõne moyſes inq̃t: dedit vobis legẽ: Et nemo ex vobis facit legez. Quid me q̃ritis interficere] Ideo eñ q̃ritis interficere: q; nemo ex nobis facit legẽ Nam ſi legẽ faceretis: in ipſo litteris chriſtũ cognoſceretis: t ꝑſentẽ nõ occideretis. Et illi reſpõderunt. [Reſpondit eñ turba †]. Reſpõdit quaſi turba nõ ptinẽtia ad ordinẽ: ſed ad pertubationẽ. Deniq; turba turbata videte q̃d reſpõderit: [Demoniuz habes: qs te querit †occidere]: Quaſi non peius fuit dicere: demonium habes ſz enm occidere. Et quippe dictum eſt demonium haberet: qui demones expellebat Quid poſſit aliud dicere turba turbulenta. Quid poſſit aliud olere cenum commotum. Turba turbata eſt. Unde: A veritate. Turbam lippitudinis: turbauit claritas lucis. Oculi enim non habentes ſanitatem: nõ poſſunt ferre luminis claritatẽ. Dñs autẽ nõ plane turbatur: ſed in ſuaveritate trãquillus: nõ reddidit malũ ꝓ malo: nec maledictũ ꝓ maledicto. Quib⁹ſi diceret: demoniũ habetis vos: vez vtiq; diceret. Non eñ talia illi veritati dicerẽt: niſi eos falſitas diabolꝰ irritaret. ¶Quid ẽ reſpondit: audiam⁹ trãquille: t trãquillũ bibam⁹. Unũ op⁹ feci: t oẽs miramini]. Tã ẽ dicens. Quid ſi oia opera mea videritis: Ipſius enim opera erant que in mundo videbant: t ipm qui fecit omnia nõ videbant. Fec̃ omnia rem t turbati ſunt: quia ſaluum fecit hominẽ ſabbato. Quaſi vero ſi quiſq; egrot⁹ ſabbato ſinceraret: ali⁹ illũ ſanũ feciſſet ẽ ille qui eos ſcandalizauit: q; vnũ hoiez ſaluũ fecit ſabbato. Quis eñ ali⁹ alios ſaluos fecit ẽ ipa ſal⁹: ꝺ illaz ſanitẽ quã dedit huic hoi t t iumẽti? Saluus eñ corporalis erat. Sal⁹ carnis et reparatur t moritur. Et cũ repat̃ moꝛs differtur nõ aufertur. Tamen fratres etiam ipſa ſalus a dño eſt: p quẽlibet detur. Quo cũq; curãte t miniſtrante impartiatur: ab illo datur a quo omnis ſal⁹. Cui dicitur in pſalmo. Hoies t iumẽta ſaluos facies dñe ſicut multiplicaſti miſericordiã tuã: deus. Q; ei de⁹ eſt: multiplicat miſericordiã ſuã ꝓuenit etiaz ad ſalutẽ carnis hũane: ꝓuenit etiã ad ſalutẽ mutoꝛ aſaliũ. Sed ꝺ dat ſalutẽ carnis hoib⁹ iumẽtiſz cõmunẽ: nũ ꝺ nulla ſal⁹ eſt quã ſeruat hoib⁹? Eſt certe alia q̃ nõ ſoluz cõmunis eſt hoibus t iumentis: ſed nec ipſis hoib⁹ communis eſt bonis t malis. Deniq; cum ibi de iſta ſalute diciſſet quã cõmuniter acciplũt peco ra t hoies: ꝓpter illã ſalutẽ quaz ſperare debẽt homines ſecutus adiunxit. Filij autẽ hoim ſub tegmine alaꝛ tuarũ ſperabũt Inebriabunt̃ abundãtia domus tue: t torrẽte voluptatis tue potabis eos. Quomodo apud te eſt fons vite: t in lumine tuo videbimus lumen. Hec eſt ſalus que ad bonos ptinet quos appellauit filios hominũ cũ ſupza diciſſet. Hoies t iumẽta ſaluos facies dñe: Quid eniz? Illi homines nõ erãt filij hominũ: vt cũ diciſſet homines: ſeq̃ret t diceret. Filij autẽ hoim in tegmine alaꝛ tuarum ſperabunt: Quaſi aliud erant homines: et aliud filij hominum. ¶Non tamen arbitroꝛ ſine aliqua ſignificatione diſtinctionis hoc diciſſe ſpiritum ſanctum. Homines ad primum adam: filij hominũ ad chriſtum. Forte enim homines pertinent ad primum hominem filij aũt hominum ptinẽt ad filium hominis. Unum op⁹ feci: t oẽs miramini: t continuo iungu,

B

C

†Alia lit. t dixit ei.
†Alia lit. inter ẽcere.

[Propterea moyses dedit vobis circũciſionem.] Bene factum eſt vt acciperetis circũciſionẽ a moyſe: [non q; ex moyſe eſt ſz ex patribus.] Abraam quippe ꝓmus accepit circũciſionẽ a dño: [t in ſabbato circũciditis.] † Conuincit vos moyſes. In lege accepiſtis: vt circũcidat octauo die. Accepiſtis in lege: vt octauo ſeptio die. Si octauus dies illius qui natus eſt occurrerit ad diẽ ſeptimũ: quid facietis? Uacabitis vt ſeruetis ſabbatũ: an circũcidet vt impleatis ſacramentuz diei octaui. Sed noli inquit quid facitis. Circũciditis hoiem. Quare? Q; circumciſio ptinet ad aliquod ſignaculum ſalutis: t nõ debent homines ſabbato vacare a ſalute: ergo nec mihi iraſcimini: qui ſaluũ feci totũ hoiez ſabbato. [Si circũcisionẽ inquit accipit homo in ſabbato vt nõ ſoluat̃ lex moyſi †] aliq̃d eñ ꝓ moyſen in illa cõſtitutione circũciſionis: ſalubriter inſtitutũ eſt: mihi operãti ſalutẽ in ſabbato quare indignamini? Forte eñ illa circũciſio ipm dñm ſignificabat: cui iſti curãti t ſanãti indignabant. Iuſta eſt eñ adhiberi octauo die circũciſio. Et quid eſt circũciſio: niſi carnis expoliatio? Significat ergo iſta circũciſio expoliationem a corde cupiditatum carnalium. Non ergo ſine cauſa data eſt: et in eo mẽbꝛa iuſſa fieri: qm̃ ꝓ illud mẽbꝛum ꝓcreatur creatura moꝛtalũ t ꝑ vnũ hominẽ moꝛs: ſicut per vnũ hoiem reſurrectio moꝛtuoꝛ: t ꝑ vnũ hoiem peccatum intrauit in mũdũ: t per peccatũ moꝛs Ideo quiſq; cũ ꝓputio naſcitur: quia oia homo cũ vitio ꝓpaginis naſcitur: t nõ mũdat deus ſiue a vitio cũ quo naſcimur: ſine a vitijs que male viuendo addim⁹: niſi ꝑ cultellũ petrinũ. i. dñm ieſum xp̃m. Petra enim erat chriſtus. Cultellis eniz petrinis circũcidebant: t petre nomine chriſtũ figurabant: t preſentẽ nõ agnoſcebãt: ſed inſuper eũ occidere cupiebãt. Quare aũt octauo die: niſi quia poſt ſeptimuz ſabbati dñs die dñico reſurrexit? Ergo reſurrectio xp̃i que facta eſt tertio quidẽ die paſſionis ſed octauo die i die ebdomadis: ipſa nos circũcidit. Audi circumciſos vera petra: apoſtolo admonente. Que ſurſum ſunt querite non que ſuper terram. Circumciſis loquit. Reſurrexit chriſtus abſtulit vobis deſideria carnalia: abſtulit concupiſcentias malas: abſtulit ſuperfluũ cum: quo nati eratis t multo peius q̃ male viuendo addideratis. Circũciſi per petram: quare adhuc ſapitis terram? Et ad extremum quia legez dedit moyſes t circunciditis hominẽ ſabbato: intelligite hoc ſignificari opus bonũ qõ ego feci totũ hominẽ ſaluũ ſabbato: q; t curatus eſt vt ſan⁹ eſſet in corpore: t crediditvt ſanus eſſet in anima. [Nolite iudicare † perſonaliter: ſed rectuz iudiciũ iudicate.] Quid eſt hoc? Modo q; ꝓ legẽ moyſi circũciditis ſabbato: nõ iraſcimini moyſi: t q; ego die ſabbati ſaluũ feci hominem iraſcimini mihi. Perſonaliter iudicat̃? ve ritatẽ attendite. Ego non me ꝓfero moyſi ait dñs: qui erat t ipſi⁹ moyſi dñs. Sic attendite quomodo homines nos duos tãz ambos homines. Judicate inter nos: ſz verum iudiciũ iudicate. Nolite me honorare t honoratũ illum damnare: ſed illo intelleto me honorate. Hoc eñ eis alio loco dixit ſi crederetis moyſi: crederetis vtiq; t mihi De me eñ ille ſcripſit. Sz hoc loco noluit dicere: tãz ſe t moyſe ante illos ꝓſtituit. ꝓpter legẽ moyſi circũciditꝰ qñ etiã ſabbatum occurrerit: t ego ſanitatũ faciendarum beneficentiã non vultis vt exhibeaz per ſabbatũ? Quia dñs circũciſiõis t dñs ſabbati: ſalutis eſt auctor. Et ſeruilia opa ꝓhibiti eſtis facere ſabbato: ſi vere intelligatis ſeruilia opera/nõ peccatis. Qui eñ facit peccatum: ſeruus eſt peccati. Nunquid ſeruile op⁹ eſt hominẽ ſanare ſabbato? Manducatis t bibitis: vt aliquid dicã ex ammonitiõe dñi nr̃i ieſu xp̃i t ex verbis eius. Utiq; quare manducatis t bibitis in ſabbato: niſi q; pertinet ad ſalutẽ quod facitis? Per hoc oſtenditis opera ſalutis/nõ eſſe vllo modo die ſabbati omittenda. Ergo nolite perſonaliter iudicare: ſed rectum iudicium iudicate. Attẽdite me quomodo hoiem: attendite moyſen quomodo hominem. Si ſm ꝓbitatẽ iudicetis: neq; moyſen neq; me cõdemnabitis. Et veritate cognita/me cognoſcetis q; ego ſuz veritas. Hoc vitiũ fratres qõ dñs notauit hoc loco: euadere in hoc ſeculo magni laboris eſt: nõ ꝑſonaliter iudicare: ſed rectum iudicium retinere. Ammonuit quidem dñs iudeos: ſz monuit t nos. Illos comincit t nos inſtruxit. Illos redarguit: nos erauit. Non putemus hoc nobis non ideo dictuz: quia tũc ibi non fuimus. Scriptum eſt/legitur: cuz recitaretur audiuimus. Sed tanẽ indeis dictuz audiuimus. Non nos penam⁹ poſt nos: t quaſi intueamur iniquos repꝛehẽſos t ipſi nos faciam⁹ qõ in nobis veritas ipa repꝛehẽdat. Judei quidem perſonaliter iudicabant. Sed ideo nõ pertinent ad nouũ teſtamentũ: ideo non habẽt in xp̃o regnum celoꝝ: ideo non iunguñ ſanctoꝝ ſocietati angeloꝝ. Terrena q̃rebãt a dño. Terra ei ꝓmiſſionis/victoria ab inimicis/fecunditas pariẽdi/multiplicatio filioꝝ/abũdãtia fructuũ: que illis oia a deo quidem vero t

† Alia lit. ſm faciem: ſed iuſtũ iudiciũ iudicate.

D

Joh. vij

† hic ꝑmittitur text. mihi indignamini: vſq; i ſabbato

kk iiij

bono/tamen vt carnalibus ꝓmissa sunt. Oia hec fecerat illis vetus testamentum. Quid est vet⁹ testamētū? Quasi hereditas ꝓtinēs ad hoiem veterē. Nos innouati sumus hō nou⁹ facti sum⁹: qz z ille hō nouus venit. Quid tam nouū q̄ nasci de virgine Quia ergo non erat qđ in illo innouaret p̄ ceptum: quia nullum habebat peccatū: nouus partus est datus. In illo part⁹ nou⁹: in vobis homo nouus. Quid est homo nouus? A vetustate innouat⁹. Ad quā rē innouatus? Ad desideranda celestia: ad concupiscēda sempiterna: ad patriā q̄ sursum est/que hostem nō timet desiderandā. Vbi nō perdim⁹ amicū: nō timem⁹ inimicū: vbi viuem⁹ cū bono affectu sine defectu: vbi nemo nascit quia nemo moritur: vbi nemo iam ꝓficit z nemo deficit: vbi nō esurit z nō sitit: sed satietas est immortalitas z cibus ꝺitas. Hec habētes ꝓmissa z ad nouū testamentū ꝓtinētes z noue hereditatis facti heredes z ipsi⁹ dñi coheredes: aliā spē valde habemus. Nō ꝓsonaliter iudicem⁹ sed rectū iudiciū teneam⁹. Quis est q̄ non iudicat ꝓsonaliter? q̄ diligit equaliter. Dilectio equalis facit nō acceptari ꝓsonas. Nam cum homines diuerso modo ꝓ suis gradib⁹ honoram⁹: tunc timēdū est ne personas accipiamus. Sed quādo inter duos iudicamus: z aliquando inter necessarios

ij.q.vij. qritur. Fit nonūq̄ iudiciū inter patrē z filiū. Queritur pater de malo filio: aut q̄ritur fili⁹ de duro patre. Seruamus honorificētiā q̄ debetur patri a filio que deficit a filio. Non equamus filiū patri in honore sed ꝓponimus si bonā causam habet. Filiū equam⁹ patri in veritate: z sic tribuim⁹ honorez debitum: vt non perdat equalitas meritum. Ita verbis dñi ꝓficimus: z vt ꝓficiamus: gratia illi⁹ adiuuamur.

Eccl. xlj.

Tractatus. xxxj.

Dicebant ergo quidā ex hierosolymis. Nōne hic est quē q̄runt interficere. Ecce palaz loquitur z nihil ei dicūt: nunquid vere cognouerūt p̄ncipes quia hic est christ⁹? sed hunc scimus vnde sit. Christus autem cū venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens z dicēs Et me scitis: z vnde sim scitis. Et a meipso non veni sed est verus qui misit me quem vos nescitis: ego scio eū Et si dixero quia nescio eū: ero similis vobis mēdax: sz scio eū q̄ ab ipso sū: z ipe me misit. Querebāt ergo eū apprehēdere z nemo misit in illū manus: quia nōdū venerat hora ei⁹. De turba autē multi crediderūt in eū et dicebāt. Christ⁹ cū venerit nūq̄d plura signa faciet q̄s q̄ hic facit. Audierunt pharisei turbā murmurātē de illo hec. Et miserūt p̄ncipes z pharisei ministros vt apprehēderēt Iesuz. Dixit ergo eis Iesus. Adhuc modicuz tp̄s vobiscū sum. Et vado ad eū q̄ me misit. Queretis me z nō inuenietis. Et vbi ego sum vos nō potestis venire. Dixerūt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic itur⁹ est q̄ non inueniem⁹ eum: Nunquid in dispersionez gentiuz itur⁹ est: z doctur⁹ gētes? Quis est hic sermo quez dixit queretis me et nō inuenietis. Et vbi sum ego vos non potestis venire.

A

Eminit charitas vestra p̄ stinis sermonibus z lectū esse in euangelio/ et a nobis vt potuimus disputū: q̄ dominus Iesus ideo velut occulte ascendit ad diē festū nō quia timebat ne teneretur: sed vt significaret etiā in tpo die festo q̄ celebrabat a iudeis se occultari z suum esse mysterium. Hodierna ergo lectione apparuit potestas que putabatur timiditas. Loquebatur em̄ palā in die festo: ita vt mirarent turbe z dicerēt qđ audiuimus cū lectio legeret. [† Nōne hic est quē querebāt interficere. Et ecce palā loquitur: z nihil illi dicūt. Nunqđ vere cognouerunt p̄ncipes qz hic est xp̄s]? Qui noue rant qua seuitia grebat: mirabant qua potentia nō tenebat. Deinde nō plene/intelligētes illi⁹ potentiā/putauerūt principum esse scientiā qđ ipsi cognouerāt eūdem esse christum. Ideo pepercerunt ei: quem tātopere occidendū quesierunt. Deinde illi ipi apud seipsos qui dixerant: nunquid cognouerunt principes quia hic est christus: fecerunt questionem/qua eis videretur qđ non ipse esset christus. Adiungentes enim dixerunt. [Sed istum nouimus vnde sit: christus autem cum venerit nemo scit vnde sit]. Non enim inaniter opinio nata est Si consideremus scripturas inuenimus fratres quomodo fācte scripture dixerint de christo q̄m nazare⁹ vocabitur. Ergo pre dixerunt vnde sit. Rursus si locum natiuitatis eius queram⁹/tanq̄z inde sit vbi nat⁹

† Snia texti⁹ ponit hōis pau ma tatis.

Mat. ij.

est: nec hoc latebat iudeos ꝓpter scripturas que ista predixerāt. Nā cū eū visa stella magi quererent adorare: venerūt ad herodem z dixerūt quid quererēt z q̄d vellēt Ille aūt cōuocatis eis qui legē sciebāt: q̄siuit ab eis vbi christ⁹ nasceret. Illi dixerūt

Mat. ij. In bethleē iude. Et testimoniū etiā ꝓphetici ꝓtulerunt. Si ergo ꝓphete ꝑdixerant z locū vnde erat ozigo carnis ei⁹: locuz vbi eum peperit mater eius: vnde nata est ista opinio apud iudeos quā modo audiuim⁹ christ⁹ cum venerit nemo scit vnde sit: nisi q̄ virtūq̄ ꝑdicauerant z ꝓnūciauerāt scripture. Scōm hominez predixerūt scripture vnde esset: ſm deum latebat impios z q̄ rebat pios. Ad hoc enim z isti dixerūt: christus cū venerit nemo scit vnde sit: quia hāc illis opinionē generauerat quod per esaiā

Act. xiij. dictum est. Generationem autem ei⁹ quis enarrabit? Deniq̄ et ipse dominus ad vtrunq̄ respondit z quia nouerant eum vnde esset/et quia non nouerant vt atteste tur ꝓphetie sancte que de illo predicta est z ſm humanitatem infirmitatis: z ſm diuinitatē maiestatis. Audite ergo verbum dñi fratres. Videte quēadmodū ꝓfirmauit eis quod dixerūt: christ⁹ cū venerit nemo scit vnde sit. [Clamabat ergo docēs in tēplo Iesus. Et me scitis z vnde sim scitis: et a meipso non veni sed est ver⁹ qui me misit quē vos nescitis]. Hoc est dicere et me scitis: z me nescitis. Hoc est dicere/et vnde sim scitis: et vnde sim nescitis. Unde sim scitis/Iesus a nazareth: cuius etiam parētes nostis. Solus em̄ in hac causa latebat virginis part⁹: cui tñ testis erat maritus. Ipe ei hoc poterat fideliter indicare: q̄ pos sit maritaliter et zelare. Hoc ergo excepto virginis partu: totū nouerāt in Iesu qđ ad hominē pertinet. Facies ipius nota erat: patria ipsius nota erat: genus ipsi⁹ notum erat vbi nat⁹ est sciebāt. Recte ergo dixit z me nostis: z vnde ſm. scitis ſm carnē z effigiē hominis quā gerebat. Scōz aūt diuinitatem z a meipso nō veni: sed ver⁹ est q̄ me misit quem vos nō scitis. Sed vt eum sciatis: credite in eum quez misit et scitis. Deū em̄ nemo vidit vnq̄: nisi vnigenitus filius qui est in sinu patris: ipse enarrabit. Et patrem non cognoscit nisi filius: et cui voluerit filius revelare. Deniq̄ cum dixisset: sed est verus qui misit me quē vos nō

† preter mittitur hic text. Et si dixero vq̄z ꝙ scio eū

scitis vt ostenderet eis vnde possent scire quod nesciebant/subiecit. [Ego scio eum] Ergo a me querite vt sciatis eum. Quare autem scio eum? [† Quia ab ipso sum: et ipse me misit]. Magnifice vtrunq̄ monstrauit. Ab ipso inquit sum: quia filius de patre. Et quicquid est filius: de illo est cuius est filius. Ideo dñm Iesum dicim⁹ de deo: patrem non dicimus deum de deo sed tantum deū. Et dicim⁹ dñm Iesum lumē de lumine: patrem nō dicimus lumen de lumine/sed tantū lumen. Ad hoc ergo pertinet quod dixit: ab ipso sum. Quod aūt videtis me in carne: ipse me misit. Ubi audis ipse me misit: noli intelligere nature dissimilitudinem: sed gerentis auctoritatem. [Quere

C

† Alias lit. venerat.

bant ergo eum apprehēdere: z nemo misit in illum manus: quia nondū † venit hora eius]. Hoc est: q̄ nolebat. Quid est enim nondū venit hora ei⁹. Nō em̄ dñs sub fato natus est. Hoc nec de te credēdum est: ḡtomin⁹ de illo p quē factus es: Si tua hora voluntas est illi⁹: illius hora que est nisi voluntas sua: Non ergo horaz dixit qua cogerēt mori: sed qua dignarēt occidi. Tp̄s em̄ expectabat quo moterēt: quia z tp̄s expectare voluit quo nascerēt. De hoc apostolus loquens ait. Cū aūt venit plenitudo temporis: misit deus filiuz suū. Ideo multi dicunt. Quare non ante venit christus? Quibus respondendum est: quia nō dum venit plenitudo temporis: moderante illo per quez facta sunt tēpora. Sciebat em̄ quando venire deberet. Primo p multam seriem temporum et annorū predicēdus fuit. Nō em̄ aliquid paruū venturuz fuit: diu fuerat predicandus semper tenendus. Quāto maior iudex veniebat: tanto p̄ conū longior series p̄cedebat. Deniq̄ vbi venit plenitudo temporis venit z ille qui nos liberaret a tpe. Liberati em̄ a tpe: futuri sumus ad eternitatem illaz vbi nō est tēpus. Nec dicitur ibi quando veniet hora. Dies est em̄ sempiternus: qui nec p̄dicitur hesterno: nec excluditur crastino. In hō. autem seculo voluūtur dies: z alij trāseunt/z alij veniūt/nullus manet. Et momenta quib⁹ loquimur inuicē se expellunt Nec stat prima syllaba vt sanare posset secunda. Ex quo loquimur aliquantum senuimus: z sine vlla dubitatione senior suz modo q̄m mane. Ita nihil stat: nihil fixum manet in tempore. Amare itaq̄ debemus per quem facta sunt: tempora vt liberemur a tempore z figamur in eternitate vbi iam nulla est mutabilitas temporuz. Magna igitur misericordia domini nostri iesu christi/factum esse eum propter nos in tēpore per quem facta sunt tempora: factuz esse inter omnia: per quem facta sunt omnia: factum esse quod fecit. Factus est em̄ quod fecerat. Factus est enim homo qui hominem fecerat: ne periret quod fecerat Scōm hanc dispēsationē iā venerat hora

nitatis: ⁊ natus erat. Sed nōdum venerat hora passionis: ideo nōdum passus erat. Deniq; vt noueritis nō necessitatem sed potestatē moriētis/propter nōnullos hoc loquor: qui cū audierint nōdum venit hora eius/edificātur ad credēda facta ei⁹ ⁊ fiunt corda eor⁹ fatua. Ut ergo noueritis potestatē moriētis: ipsaq; passionē recolite. Crucifixū intuimini. Dixit in ligno pēdens. Sitio. Ille hoc audito/in arūdine p
Joh. xix spongiā obtulerūt ei acetū in cruce. Accepit ⁊ ait. Perfectū est: ⁊ inclinato capite tradidit spm. Uidetis potestatē moriētis: qz hoc expectabat volēs donec omnia cōplerētur que de illo predicta fuerāt: ante mortem futurā. Dixerat enim pphēta. Dederunt in escam meā fel: ⁊ in siti mea potauerunt me aceto. Expectabat vt hec oia cōplerētur. Posteaq; cōpleta sunt dixit: perfectū est. Et abscessit potestate: qz nō venerat necessitate. Ideo quidam plus mirati sunt istam potestatē moriētis: q; potentiā miracula facientis. Uentū est enim ad crucem vt corpora deponerent de ligno: quoniā sabbatū illuscebat. Et imēti sunt latrones viuētes. Supplicium quippe crucis ideo durius erat qz diuti⁹ cruciabat: ⁊ oēs crucifixi lōga morte necabant. Illi autem ne remanerēt in ligno/crurib⁹ fractis coacti sunt mori: vt possent inde deponi. Dñs autē inuētus est mortuus: ⁊ admirati sunt oēs. Et qui eū viuū cōtempserunt/ mortuū sic mirati sunt: vt diceret quidaz. Uere fili⁹ dei est hic. Unde est illud fratres vbi ait querētibus se: ego sum: ⁊ illi retro redeūtes oēs ceciderunt. Erat ergo in illo potestas summa. Nec hora cogebat mori sed horaz expectabat qua oportune fieret volūtas: non qua inuite implerēt necessitas. D [De turba autē multi crediderūt in eū]. Humiles ⁊ paupes q; saluos faciebat dñs. Principes insaniebāt: ⁊ ideo medicū non solū non agnoscebāt: sed etiā occidere cupiebāt. Erat quedā turba que suā egritudinē cito vidit: ⁊ illius medicinam sine dilatiōe cognoscebat. Uidete quid sibi dixerit turba ipsa cōmota miraculis. [Nūquid xp̄s cum venerit plura signa †factu
†Al. faciet q̄ hic facit †Text. hz audierūt pharisei turbā murmurātē de illo hec: ⁊ mi rus est]: Utiq; si duo nō erunt hic est. Crediderūt ergo in eū dicētes ista†. Principes vero illi audita mltitudinis fide ⁊ eo murmure quo xp̄s glorificabat. [Miserunt ministros vt apprehenderēt eū]. Quē apprehēderent: adhuc nolentē. Quia ergo non poterāt apprehendere nolentē: missi sunt vt audirent docentē. Quid docentē. [Dicit ergo iesus. Adhuc modicū tp̄s vobiscū suz]. Q̄ modo vultis facere/facturi estis sed nō modo: qz adhuc modicuz tp̄s vobiscū sum: [⁊ tūc vado ad eū qui me misit]. Implere debeo dispensationē meam: ⁊ sic peruenire ad passionē meaz. [Querit me ⁊ nō inuenietis: ⁊ vbi sum ego: vos non potestis venire]. Hic iam resurrectionē suaz predixit. Noluerunt cū agnoscere pñtez: ⁊ postea quesierūt cum viderēt in eū multitudinē iam credētem. Magna eū signa facta sunt: etiā cum dñs resurrexit ⁊ ascēdit in celuz. Tūc per discipulos facta sunt magna: sed ille per illos q̄ ⁊ per seipm. Ipse quippe illis dixerat: sine me nihil potestis facere. Quādo claudus ille q̄ sedebat ad p̄taz ad vocem petri surrexit/ ⁊ suis pedib⁹ ambulauit vt hoies mirarētur/ sic eos allocut⁹ est petrus: qz non in sua ptāte ista fecit: sed in virtute illius quē ipsi occiderūt. Multi cōpunct⁹ dixerunt. Quid faciemus. Uiderūt enim se ingenti crie ipietatis astrictos: qñ illum occiderūt quē venerari ⁊ adorare debuerūt ⁊ hoc putabāt esse inexpiabile. Magnū eū facinus erat: cuius cōsideratio illos faceret desperare. Sed nō debebant desperare: p quibus in cruce pendēs dñs est dignat⁹ orare. Dixerāt eū/pater ignosce illis: qz nescīūt q̄d faciūt. Uidebat quosdam suos inter multos alienos illis iā petebat veniā a q̄b⁹ adhuc accipiebat iniuriā. Non eū attēdebat q̄b ab ipsis moriebāt: sed qz pro ipsis moriebāt. Multū est q̄b illis concessum est ⁊ ab ipsis ⁊ p ipsis: vt nemo de sui peccati dimissiōe desperet/ qñ illi venias meruerunt qui occiderūt xp̄z. Mortu⁹ est christus pro nobis: sed nūquid a nobis? At ho illi vide
De pse. di. v. ac cesserūt. in fi.
runt xp̄m suo scelere morientē: ⁊ crediderunt in xp̄m suis scelerib⁹ ignoscētē. Quous q̄ biberēt sanguinē quē fuderāt: de sua salute desperauerūt. Ergo hoc dixit. Queritis me ⁊ nō inuenietis: ⁊ vbi suz ego vos nō potestis venire. Quia q̄situri illū erant post resurrectionez cōjuncti: nec dixit vbi ero: sed vbi sum. Semper eū ibi erat xp̄s: quo fuerat rediturus. Sic eū venit vt nō
Joh. iij. recederet. vnde alio loco ait. Nemo ascendit in celū/ nisi qui descēdit de celo: filius hominis qui est in celo. Non dixit qui fuit in celo. In terra loquebat: ⁊ in celo se esse dicebat. Sic venit: vt inde non abscederet. Sic redijt: vt nō nos derelinqueret. Quid miramini? Deus hoc facit. Homo eū secūdū corpus in loco est/ ⁊ de loco migrat. Et cū ad alium locū venerit: in eo loco vnde venit nō est. Deus autē implet omnia: ⁊ vbiq; totus est: nō scōm spacia tenet locis. Erat tamē christus ſm similē carnē in terra. Ideo ait. Ubi ego sum vos nō po-

testis venire. Nec dixit non poteritis: sed nō potestis. Tales enim tūc erant/ qui nō possent. Nam vt sciatis nō hoc ad desperationē dictuz: ⁊ discipulis suis dixit tale aliq̄d: quo ego vado vos nō potestis venire: cū pro illis orans dixerit/ pater volovt vbi ego sum ⁊ ipsi sint mecuz. Deniq; hoc petro exposuit: ⁊ ait illi. Quo ego vado nō potes me sequi modo. Sequeris aūt postea. [Dixerūt ergo iudei] nō ad ipsum [sed ad semetipsos. Quo hic iturus est qz non inueniemus eū? Nūquid in dispersionem gentiū iturus est: aut docturus gentes]? Nō enim sciebāt quid dixerunt: sed ille voluit/ pphetauerūt. Iturus eū erat dñs ad gentes: nō presentia corporis sui: sed tñ pedibus suis. Qui erāt pedes eius. Quos pedes cōculcare volebant persequēdo saulus: qñ ei caput clamabat. Saule saule q̄d me persequeris? [Quis est hic sermo quē dixit. Queritis me ⁊ non inuenietis: ⁊ vbi ego sum vos nō potestis venire]? Uñ hoc dixit dñs nescierunt: ⁊ tñ aliquid q̄b futuruz erat/ nescientes prenūciauerūt. Dixit enim hoc dñs: qz locū, si tamē dicēdus est locus, i. sinuz patris vnde nunq̄ discessit vnigenit⁹ filius: nō illi no uerāt. Nec cogitare idonei erāt vbi erat christus: vñ non recessit xp̄s: quo rediturus erat christ⁹ vbi manebat christus. Uñ hoc cordi humano cogitare/ aut lingue explicare. Hoc ergo il
Luce. xxiij. li nullo modo intellexerunt: ⁊ tamē ex hac occasiōe salutem nostrā predixerūt q̄ iturus esset ad dispersionē gētiū: ⁊ ipleturus q̄b legebant ⁊ nō intelligebāt. Popul⁹ quē nō cognouī seruiuit mihi: in obauditu auris obauduit mihi. Illi non audierunt in quoū oculis fuit: illi audierūt in quoz auribus sonuit. Illius eū ecclesie nature de gētibus: typum gerebat mulier que fluxū
Lu. viij. sanguinis patiebat: tangebat ⁊ nō videbatur: nesciebāt et sanabat. Figura quippe erat: q̄b dñs iterrogauit. Quis me tetigit? Quasi ignorās ignoratam sanauit. Sic fecit ⁊ gētibus. Non eū didicim⁹ in carne: ⁊ meruimus carnē eius māducare/ ⁊ in carne eius mēbra esse. Quare? Quia misit ad nos. Quos? Precones suos discipulos suos/ seruos suos/ redēptos suos quos creauit: sed quos ⁊ redemit fratres suos. Totum parū dixi: mēbra sua semetipm. Misit enim ad nos mēbra sua: ⁊ fecit nos membra sua. Tamē ſm speciē corporis quā indeo viderūt ⁊ contēpserunt: nō apud nos fuit christus. Quia ⁊ hoc de illo dictū erat sicut apostolus dicit. Dico enim xp̄m ministrū fuisse circūcisionis ꝓpter veritatez dei ad cōfirmandas ꝓmissiones patrum. Ad illos debuit venire a quoz patribus/ mat. xv. ⁊ quorū patribus est ꝓmissus. Ideo ⁊ ipse sic ait. Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierāt domus israel. Sed q̄d dicit aplus in seqūti: Gētes aūt super misericordia glorificare deuz. Quid ⁊ ipse dominus? Habes alias oues: que nō sunt ex hoc ouili. Qui dixerat non sum missus nisi ad oues que perierant domus israel: qūo habet alias ad quas nō est missus: nisi qz significauit per presentiā corporalē nō se missum exhibere nisi solis iudeis qui viderūt ⁊ occiderunt: ⁊ multi tamē inde ⁊ antea et postea crediderūt? Messis prima de cruce ventilata est: vt esset semen vnde alia messis cōsurgeret. Nunc vero cum fama euangelij ⁊ bono eius odore excitati/ credūt fideles eius/ per oēs gentes: erit expectatio gētiuz quādo veniet qui iam venit: quādo ab om Ge. xlix. nibus videbit qui tunc a quibusdā visus nō est: a quibusdā visus est: quādo veniat iudicaturus qui venit iudicādus: quādo veniat discreturus qui venit vt discerneretur. Nō enim ab impijs christus est discretus sed cū impijs iudicat⁹. De illo eū mar. xv. dictū est: inter iniquos reputat⁹ est. Latro euasit: christus dānatus est: accepit indulgentiā criminosus: dānatus est qui oium crimina confitētium relaxauit. Tamen ⁊ ipsa crux si attēdas: tribunal fuit. In medio eū iudice cōstituto: vn⁹ latro qui credidit liberatus: alter q̄ insultauit dānat⁹ est. Jā significabat q̄b facturus est deuius ⁊ mortuis: alios positur⁹ ad dexteraz: alios ad sinistrā. Nihil ḡ mediuz erit. Sitis ille latro futuris ad sinistrā sitis alter futuris ad dexterā: iudicabat ⁊ indiciū minabat.

Tractatus. xxxij.

Cn nouissimo aūt die magno festi
uitatis stabat iesus et clamabat dicens. Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura fluuia de vētre ei⁹ fluēt aq̄ viue. Hoc autē dixit de spū quē acceptur erant credentes in eū. Nōdum enim erat spiritus datus quia iesus nōdum erat glorificatus. A

Nter dissensiones ⁊ dubitationes iudeoz de domino iesu xp̄o inter cetera que dixit quib⁹ alij cō
†Al. lit. In notaris die illius] tunc eū uissimo
funderētur alij docerentur. [†Nouissimo festiui ista agebātur: que appellabatur scenophegia: id est tabernaculoz cōstructio: de qua magno.

festinitate iam ante meminit charitas vestra fuisse disertū: vocat dñs iesus christ⁹ z hoc non vtcūq; loquendo sed clamādo: vt qui sitit veniat ad eum. Si sitimus veniamus z nō pedibus sed affectibus: nec migrando sed amādo veniamus ꝯ ſm interiorem hoiez z q̄ amat migrat. Et aliud est migrare corpore aliud corde. Migrat corpore: qui motu corporis mutat locum. Migrat corde: qui motu cordis mutat affectum. Si aliud amas aliud amabas nō ibi es vbi eras. Clamat ergo nobis dñs. [Stabat em̄ z clamabat. Si q̄s sitit veniat ad me z bibat. Qui credit in me: sicut † scriptuz est: flumina de vētre ei⁹ fluēt aque viue]. Quid hoc est z qñ euāgelista exposuit: ſmorari non debem⁹. Unde em̄ dixerit dñs: si quis sitit veniat ad me z bibat: z q̄ credit in me flumina de vētre ei⁹ fluent aq̄ viue: cōsequēter exposuit euāgelista dicēs [Hoc aūt dixit de spū quez accepturi erāt credētes in eū. Nōdum em̄ erat spūs datus: q: iesus nōdū erat glorificat⁹]. Est ergo sitis interior z venter interior: q: est hō interior. Et ille quidē homo interior inuisibilis: exterior aūt visibilis. Sed melior interior ꝯ exterior. Et q̄ non vī hoc plus amāt. Constat em̄ plus amari hoiem interiorem ꝯ exteriorē. Unde hoc ꝓstat: vnusquisq; in seipso pbet. Quāuis enim q̄ male viuūt alios suos corpori addicāt viuere tamē volūt: q̄ nō est nisi animi. Magisq; seipsos indicāt qui regūt: ꝯ illa que regūtur. Regūt enī animi regūtur corpa. Gaudet vnusquisq; voluptate: z capit de corpe voluptatē. Sed separa animū nihil restat in corpore q̄ gaudeat: z si de corpore gaudet/animus gaudet. Si gaudet de domo sua: de se nō debet gaudere. Et si hz anim⁹ vnde delectet extrīsecus: sine delitijs intrinsecus. Oino constat plus amare hoiez aiam suam ꝯ corpus suuz. Sed z in alio hoie plus amat hō aiam ꝯ corpus. Quid em̄ amāt in amico: vbi est amor sincerior z castior? Quid amāt in amico: animus an corpus? Si fides amatur: anim⁹ amatur. Si benivolētia amatur: benivolētie sedes animus est. Si hoc amas in altero q: z ipse amat te/animuz amas. Quia nō caro sed animus amat. Ideo em̄ amas q: te amat. Quere vī te amet: et vides q̄d amas. Plus ergo amatur z non videtur. Aliquid etiā volo dicere vbi magis appareat dilectiōi vestre ꝯtum amēt animus: z quēadmoduz corpori preponāt. Illi ipsi lasciui amatores qui pulchritudine corporū delectātur/z forma mēbroz accedunt: tūc amāt amplius q̄n amant. Nā si amet z sentiet q: odio habet: magis irascitur ꝯ diligit. Quare magis irascit ꝯ diligit? Q: nō ei reddit q̄ impendit. Si ergo ipsi corpoz amatores redamari se volunt: z hoc magis eos delectat si amentur: ꝗles sunt amatores aioz: Et si magni sunt amatores dei: q̄ pnl chros alos facit? Sicut em̄ anim⁹ facit de cus in corpe: sic deus in aio. Nō enim facit corpori vnde amēt nisi anim⁹. Qui cuz migrauerit: cadauer horrescis. Et ꝯtūcq; pulchra illa mēbra dilexeris: sepelire festinas. Dec⁹ ergo corporis anim⁹. Decus anim⁹ deꝰ. ¶ Clamat ergo deus vt veniamus z bibamus si intus sitiam⁹ z dicit. Q: cū biberimus flumina aq̄ viue fluēt de ventre nr̄o. Uenter interioris hois: cōscientia cordis est. Bibito ergo isto liquore: reuiuiscit purgata cōsciētia. Et hauriēs fontem habebit. Etiā ipsa fons erit. Quid ē fons/ z q̄d est fluui⁹ qui manat de vētre interioris hois? Benivolētia qua vult cōsulere primo. Si enim putet q: q̄ bibit soli ipsi debet sufficere: nō fluit aq̄ viua de ventre eius. Si aūt primo festinat cōsulere: ideo non siccat q: manat. Uidebim⁹ nunc q̄d sit q̄ bibunt qui credunt in dño. Quia vtiq; christiani sumus: z si credim⁹ bibimus. Et vnusquisq; in seipso debet agnoscere si bibit: z si vivit ex eo q̄ bibit. Nō enim nos deserit fons: si nō deseramus fontē. Exposuit euangelista vt dixi/vnde dñs clamasset: ad qualē potum inuitasset: z q̄d bibentibus ꝓpinasset dicēs. Hoc aūt dicebat de spiritu quē accepturi erant credētes i euz. Nondum enim erat spūs datus: q: iesus nōdū erat glorificatus. Quē dicit spiritū: nisi sanctū spirituz? Nā vnusquisq; homo habet in se ꝓprium spm̄: de quo isabar cuz animuz cōmendarem. Anim⁹ em̄ cuiusq; ꝓprius est spūs ei⁹. De quo dicit paulus apostolus. Quis em̄ scit hominū q̄ sunt hois: nisi spūs qui in ipo est. Deinde adiūxit. Sic z que dei sunt nemo scit: nisi spiritus dei. Nostra nemo scit: nisi spiritus nr̄. Non em̄ noui q̄d cogitas: aut tu q̄d cogito. Ipsa em̄ sunt ꝓpria nostra que interius cogitamus: z cogitationū vnuscuiusq; hominis ipsius spūs testis est. Sic z que dei sunt nemo scit nisi spūs dei. Nos cum spū nostro: deus cū suo. Ita tamē vt deus cuz suo spiritu sciat etiā quid agatur i nobis: nos autē sine eius spiritu scire non possumus quid agaī in deo. Deus autē scit in nobis: z q̄ ipsi nescimus in nobis. Nam infirmitatē suam petrus nesciebat quando a dño q̄ ter esset negatur⁹ audiebat/z eger se nesciebat: medicus egruz scieb at

† Al. dicit scriptura.

Sunt ergo quedam que deus nouit in nobis: nesciētibus nobis. Tamē quātum ad holes pertinet/nemo sic se nouit: quomodo ipse homo. Alius nescit q̄d in illo agatur: sed spūs eius nouit. Accepto autē spiritu dei: discimus z quid agat in deo. Nō totum: q: non accepimus totū. De pignoribus multa nouimus. Pignus enim accepimus: z hui⁹ pignoris plenitudo postea dabitur. Interim in hac peregrinatione pignus nos cōsolatur: q: qui nos dignatus est oppignerare: multuz paratus est dare. Si talis est arra: quid est cuius est arra: ¶ Sed quid est q̄ air. Non erat spūs datus: q: iesus nonduz erat glorificatus: Iu euidenti est intellectus. Nō enim non erat spiritus dei: qui erat apud deū? Sed nōdum erat in eis qui crediderant in iesum. Ita enim disposuit dom⁹ iesus non eis dare spiritū istum de quo loquimur ni si post resurrectionem suam: z hoc nō sine causa. Et forte si queramus/annuet vt inueniamus. Et si pulsemus/aperiet vt intremus. Pictas pulsat non manus: ꝯ ꝯ pulsat z manus: li ab operibus misericordie nō cesset manus. Que igitur causa est: cur dom⁹ iesus christus statuerit nō nisi cum esset glorificatus dare spiritū scīm? Quod ante ꝯ dicamus vt possumus: pius querēdum est ne quē forte moueat quomodo nōduz erat spiritus in hominibus sanctis: cum de ipso domino recēs nato legatur in euāgelio/ quod cum in spiritu sancto agnouerit symeon. Agnouit etiā anna vidua prophetissa: agnouit iohannes ipse qui eū baptizauit. Impletus spiritu sancto zacharias multa dixit. Spiritum sanctū ipsa maria vt dominū conciperet accepit. Multa enim indicia precedētia de spiritu sancto habemus: antē ꝯ dom⁹ glorificaretur resurrectione carnis sue. Non enim aliuz spiritū etiaz prophete habuerunt: qui christū venturum prenunciauerunt. Sed modus quidā futurus erat dationis huius: qui omnino antea nō apparuerat. De ipso hic dicitur. Nusq; enim legimus antea cōgregatos homines accepto spiritu sancto: linguis omniū gentium locutos fuisse. Per resurrectionē autē suaz primū quādo apparuit discipulis suis: dixit illis. Accipite spiritū sanctum. De hoc ergo dictū est. Non erat spiritus datus: q: iesus nondū erat glorificatus. Et insufflauit in faciem eoꝝ/qui statu primuz hoiem quē fecit vuificauit: z de limo erexit: quo statu animā mēbris dedit: significās eum se esse qui insufflauit in faciē eoꝝ vt a luto exurgerēt: z luteis operibus renunciarēt. Tunc primū post resurrectionē suam dñs quā dicit euāgelista glorificationez: dedit spiritū sanctuz. Deinde cōmoratus cū eis quadraginta diebus: vt liber actuū apostolorū demonstrat: ipsis videntibus z videndo deducētibus ascendit in celuz. Ibi peractis decem diebus: die penthecostes misit desuper spiritū sanctū. Quo sicut dixi qui fuerāt ſin vno loco congregati accepto impleti: omniū gentium linguis locuti sunt. Quid ego fratres q: ꝯmodo qui baptizatur in christo z credit in christū non loquitur omniū gentiū linguis: nō est credēdus accepisse spiritū sanctū. Absit vt ista perfidia tēnetur coz nostrum. Certi sumus omnē hominē accipere. Sed quātum vas fidei attulerit ad fontez: tantū implet. Cuz ergo z modo accipiatur: dixerit aliquis. Quare nemo loquit linguis omniū gētiū? Quia iam ipsa ecclesia linguis omniū gentium loqtur? Antea in vna gēte erat ecclesia: vbi omniū linguis loquebātur. Loquēdo linguis omniū significabat futuruz: vt crescēdo per gentes loquerer linguis omniū gentiū. In hac ecclesia qui nō est: nec modo accipit spiritū sanctū. Precisus em̄ z diuisus ab vnitate mēbroz/que vnitas linguis omniū loquit: renunciet sibi. Non habet. Nā si habet: det signū quod tūc dabatur. Quid est det signū quod tūc dabatur? Loquatur oībus linguis. Respondet mihi. Quid em̄ tu loqueris oībus linguis. Loquor plane. Quia ois lingua mea est: id est eius corporis cuius membrum sum. Diffusa ecclesia per gētes: loquitur oībus linguis. Ecclesia corpus est xpi. In hoc corpore membrū es. Cuz ergo membrū sis ei⁹ corporis q̄ loquitur oībus linguis: crede te loqui oīb⁹ linguis. Unitas enim mēbroz/ charitate cōcordat: z ipsa vnitas loquitur quo tunc vnus hō loquebat. Accipimus ergo z nos spiritū sanctum si amamus ecclesiaz: si vnitate cōpaginamur: sic catholico nōie z fide gaudemus. Credamus fratres: ꝯtum quisq; amat ecclesiaz christi/tantū habet spm̄ sanctum. Dat⁹ est enim spūs/sicut apostolus dicit: ad manifestationē. Quā manifestationē? Sicut ip se idem dicit/q: alij datur per spiritū sermo sapientie: alij sermo scientie ſm eūdez spiritum: alij fides in eodē spiritu: alij donatio curationū in vno spiritu: alij operatio virtutū in eodem spiritu. Multa enim dantur ad manifestationē: sed tu fortitan eoꝝ olum que diri nihil habes. Si amas: nō nihil habes. Si enim amas vnitatem: etiā tibi habet quisquis in illa habet aliquid. Tolle inuidiā: z tuum est quod ha-

Luce. ij.

j. Cor. ij.

Joh. xx.

Actu. ij. D

j. cor. xij.

beo. Tollam inuidiaz: ꝛ meū est quod habes. Liuo: separat: sanitas fugit. Oculus solus videt in corpore. Sed nūquid soli sibi oculus videt: Et manui videt / et pedi videt / ꝛ ceteris mēbris videt. Non enim si aliquis ictus in pedez veniat: auertit se oculus inde / vt nō precaueat. Rursus sola manus operatur in corpore: sed nūquid si bi soli operatur: Et oculo operaꝛ. Nam si ictus aliquis veniēs non eat in manū sed tantū in faciem: nūquid dicit manus non moueo qz nō tēdit ad me: Sic pes ambulando oibus mēbris militat. Membra cetera tacēt: ꝛ lingua omnib⁹ loquitur. Habemus ergo spiritūsanctū: si amamus ecclesiam. Amamus autē: si in eius compage ꝛ charitate cōstitimus. Nam ipse apostolus cum dixisset diuersa dona dari diuersis hominibus tanq̄ officia quorumq̄ membrorū: adhuc (inquit) supereminētiorem viaz nobis demonstro. Et cepit loqui de charitate. Preposuit eaz linguis hominuz ꝛ angelorū: preposuit miraculis fidei: p̄posuit scientie ꝛ pphetie: preposuit etiaz illaz magno opi misericordie / quo sua que possidet distribuit quisq̄ pauperibus. Et ad extremū preposuit etiam corporis passionibus. His omnib⁹ tam magnis rebus preposuit charitatē. Ipsam habeto ꝛ cuncta habebis. Quia sine illa nihil proderit quicq̄d habere potueris. ¶ Quia vero ad spiritūsanctum pertinet charitas de qua loquimur. Questio em̄ modo in euangelio de spiritusancto retractatur: audi apostolum dicētē. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spm̄ qui datus est nobis. Quare ergo dns spm̄ cuius maxia beneficia sunt in nobis: qz charitas dei p ipsum diffusa est in cordibus nostris: polt resurrectionē suam dare voluit: Quid significaut: Ut in resurrectione nostra charitas flagret / ꝛ ab amore seculi separet / vt tota currat in deū. Hic enim nascimur ꝛ morimur: hoc nō amemus. Charitate migremus: charitate sursum habitem⁹ charitate illa qua diligimus deū. Nihil aliud in hac vita nostre pegrinatiōis meditemur: nisi qz ꝛ hic nō semper erimus: ꝛ ibi nobis locū bene viuendo preparabimus: vnde nunq̄ migremus. Dns enim noster iesus postea q̄ resurrexit iaz non moritur: mors illi vltra (sicut apls dicit) nō dominabitur. Ecce qđ amemus si viuimus si in ipm̄ credimus q̄ resurrexit: ꝛ habit nobis non qđ hic amant hoies / qui deū non amant: aut tāto plus amant q̄to illuz minus amant. Tanto aūt hoc minus amant: q̄to illum plus amāt. Sz videam⁹ qđ nobis p̄misit.

j. cor. xiij

E

Non diuitias terrenas ꝛ tpales: non honores ꝛ ptātes in seculo isto. Videtis enim oia hec dari ꝛ hoibus malis: ne magnipē dātur a bonis. Non ipsaz postremo corporis sanitatez: non qz ipse illā non dat: ſ qz vt videtis ꝛ pecorib⁹ dat: non vitā longaz. Quid est em̄ longū quod aliq̄n finit: Non p magno nobis credētibus p̄misit lōgeuitatē / aut decrepitam senectutem quā oēs optant anteq̄ veniat: oēs de illa cū venerit murmurāt. Non pulchritudinē corporis: quā vel corporis morbus / vel ipsa senectus que optaꝛ / exterminat. Vult eē pulcher: vult esse senex. Ista duo desideria sibi inuicē cōcordare nō possunt. Si senex eris: pulcher nō eris. Qn̄ senectus venerit pulchritudo fugiet. Et in vno habitare nō possunt: vigor pulchritudinis ꝛ gemit⁹ senectutis. Oia ergo ille nō nobis p̄misit q̄ dixit. Qui credit in me venit aꝛ bibat: ꝛ flumina de vētre eius fluent aq̄ viue. Vtam eternā p̄misit vbi nihil timeam⁹ / vbi non conturbemur: vnde nō migremus: vbi nō moriamur: vbi nec decessor plāgit: nec successor speret. Quia ergo tale est qđ nobis promisit amātibus / ꝛ per spiritū sancti charitatem feruētibus: ideo ipsuz spm̄ noluit dare nisi cū esset glorificatus: vt in suo corpore ostenderet vitam quā modo non habemus: sed in resurrectione speramus.

Tractatus. xxxiij.

¶ Ex illa ergo turba. Cuz audissent hos sermones eius dicebāt. Hic ēve re ppheta: alij dicebant. Hic est xp̄s. Quidā aūt dicebāt: nunqd a galilea venit xp̄s: Nonne scriptura dicit: qz ex semine dauid ⁊ de bethleē castello vbi erat dauid venit xp̄s: Dissentio itaq̄ facta est in turba p̄ter eū. Quidam aūt ex ipsis volebāt apphendere eū: sed nemo mⁱ⁹ super eū man⁹. Venerūt ergo ministri ad pontifices ꝛ pharisēos ꝛ dixerūt eis illi. Quare nō adduxistis eum: Rñderunt ministri: Nunq̄ sic locut⁹ est hō sicut hic homo. Rñderunt ergo eis pharisei. Nunqd ꝛ vos seducti estis: numquid ex principib⁹ aliq̄s credidit in euz: aut ex pharisēis: sed turba hec que non nouit legē maledicti sunt. Dixit nicodem⁹ ad eos ille q̄ venit ad eū nocte: qui vn⁹ erat ex ipsis. Nunqd lex nr̄a iudicat hoiez nisi pri⁹ audierit ab ipso: ꝛ cognouerit qđ faciat: Rñderūt ꝛ dixerunt ei. Nunqd ꝛ tu galileus es: Scrutare scripturas ꝛ vide qz a galilea pphēta nō surgit. Et reuersi sūt vnusq̄sq̄z in domū suā. Jesus aūt perꝛ Ca. viij. xit in montē oliueti: ꝛ diluculo iterū venit in templū / ꝛ oīs populus venit ad eū ꝛ sedēs docebat eos. Adducūt autē scribe ꝛ pharisei mulierē deprehēsaz in adulterio: ꝛ statuerūt eam in medio / ꝛ dixerūt ei. Magr̄. Hec mulier mō deprehensa est in adulterio: in lege aūt moyses mādauit nobis huiusmodi lapidar̄. Tu ergo qđ dicis: Hoc aūt dicebāt tentātes eū vt possent accusare eū. Jesus aūt inclinās se deorsum digito scribebat in terra. Cū ergo perseuerarēt interrogātes eū: erexit se ꝛ dixit eis. Qui sine peccato est vestrū prim⁹ in illā lapidem mittat. Et iterꝛ se inclinās scribebat in terra. Audientes aūt hec vn⁹ post vnū exibant incipientes a seniorib⁹. Et remāsit iesus solus. Et mulier in medio stans. Erigēs aūt se iesus dixit ei. Mulier vbi sunt qui te accusabant: Nemo te condēnauit: Que dixit. Nemo domine. Dixit autem iesus. Nec ego te condēnabo. Vade ꝛ iam amplius noli peccare.

A Aug⁹. in hoc tracta. non sp notat textūm formam ſ hoc: ſ qñq̄ mutat ꝛba qñq̄ pter sensū dūtaxat ponēdo.

Eminit charitas vestra sermone pristino ex occasione lectiōis euangelice locutos nos eē vobis de spūsancto. Ad hūc potādum cum dñs inuitasset ⁊ docētes in se: loquēs inter eos qui illū tenere cogitabāt ꝛ interficere cupiebāt: nec valebāt qz ille nolebat. Cū ergo hec locut⁹ esset: nata est de illo in turba dissensio: aliis putātib⁹ q̄ ipse esset xp̄s: aliis dicētibus qz de galilea nō exurget christus. Qui vero missi fuerāt vt eum tenerent: redierūt inanes a crimine ꝛ pleni admiratiōe. Nam ꝛ testimoniū perhibuerūt diuine doctrine eius: cū dicerent a quib⁹ missi fuerant. [Quare non adduxistis euz: Rñderunt enim nunq̄ sic audisse hoiez sic locutū]. Non em̄ quisq̄ sic loquitur hō. Ille aūt sic locutus est: qz deus erat ꝛ hō. Tamē pharisei testimoniū eorum repellētes: dixerūt eis. [Nūquid ꝛ vos seduceti estis:] Videm⁹ em̄ delectatos vos esse sermonib⁹ illius. [Nūquid aliq̄s de principib⁹ credidit in eū aut ex pharisēis: Sed turba hec q̄ nō nouit legē: maledicti sunt] Qui nō nouerant legē: ipsi credebāt in eū quī miserat legē. Et eū qui miserat legem tenebant illi qui docebāt legē: vt impleret qđ dixerat ipse dns. Ego veni vt nō videntes videant ꝛ videntes ceci fiāt. Ceci em̄ facti sūt pharisei doctores: illuminati sūt populi nescientes legē: ꝛ in auctorem legis credētes. [Nicodemus tamē vn⁹ ex phariseis qui ad dñm nocte venerat] ꝛ ipse nō quidē incredulus sed timidus: nā ideo nocte venerat ad lucē qz illuminari volebat ꝛ sciri nolebat: rīdit iudeis. [Nūquid lex nostra iudicat hoiem: nisi audierit ab ipso pri⁹ ꝛ cognouerit qđ faciat]: Volebāt enim illi puerse ante esse dānatores q̄ cognitores. Sciebat em̄ nicodemus vel pot⁹ credebat: qz si tm̄modo euz vellent patienter audire / forte silēs fierent illis q̄ missi sunt tenere: ꝛ maluerūt credere illi. [Rñderūt] ex p̄iudicio cordis sui: qđ ꝛ illis. [Nunqd et tu galileus es]: Jd est quasi a galileo seductus. Dns em̄ galileus dicebatur: quonā de nazareth ciuitate erāt parētes ei⁹. Scōm mariā dixi parētes: non fm virile semē. Non em̄ quesiuit in terra nisi matrē qui iam habebat desup patrē. Nāvtraq̄ ei⁹ nativitas mirabilis fuit. Diuina sine mr̄e / humana sine p̄re. Quid ergo illi q̄si legisdoctores ad nicodemū dixer̄. [Scrutare scripturas et vide: qz pphēta a galilea nō surgit]. Sed dns pphetaꝛ ide surrexit. [Reuersi sūt] inq̄t euāgelista: [vnusquisq̄z in domū suam. Jnde iesus perrexit Ca. viij. B in montē oliueti]. Jn montē aūt oliueti: in montē fructuosum: in montē vnguenti: in montē chrysmatis. Ubi em̄ docebat docere xp̄m: nisi in mōte oliueti: Chrisma enim nomen a chrysmate dictū est. Chrysma autē grece: latine vnctio nūcupatur. Idco autē nos vnxit: qz luctatores cōtra diabolū facit. [Et diluculo iterū venit in tēplū ꝛ omnis populus venit ad eū: ꝛ sedēs docebat eos [ꝛ nō tenebatur: qz nōdum pati dignabatur. Nūc iam attēdite: vbi ab inimicis tentata sit dñi mansuetudo. [Adducunt aūt illi scribe ꝛ pharisei mulierē in adulterio deprehēsaz: ꝛ statuerunt eā in medio ꝛ dixerūt ei. Magr̄ hec mulier modo deprehēsa est in adulterio: in lege autē moyses mādauit nobis hmōi lapidare. Tu ergo quid dicis: Hec aūt dicebāt tentātes euz: vt possent accusare euz]. Unde accusare: Nūquid ipsum in aliquo facinore deprehenderāt: aut illa mulier ad euz aliquo modo

Joh. ix.

pertimuisse dicebatur: Quid est ergo tētā-
tes vt possent accusare eum: Intelligam⁹
fratres admirabilem māsuetudinē in dño
fuisse. Animaduerterunt eum nimium esse
mitem: nimiū esse mansuetum. De illo q̄p-
ps.xliij. pe fuerat ante predictum. Accinge gladiū
super femur tuum potentissime. Speciem
tuam ⁊ pulchritudinē tuam intēde prospe
re procede ⁊ regna. Propter veritatē ⁊ mā
suetudinem ⁊ iusticiam. Ergo attulit veri-
tatem vt doctor: mansuetudinem vt libera
tor iusticiam vt cognitor. Propter hec eum
esse regnaturum in spiritu sancto prophe
ta predixerat. Cuz loqueret veritas agno
scebatur. Cum aduersus inimicos non mo
ueretur māsuetudo laudabatur. Dum er-
go de duobus istis: id est de veritate ⁊ mā
suetudine eius inimici liuore ⁊ inuidia tor
querentur: in tertio: id est iusticia scandalū
posuerunt. Quare: Quia lex iusserat adul
teros lapidare. Etvtiq̄ lex quod iniustum
erat/iubere non poterat. Si quis aliquid
diceret q̄s lex iusserat: iniustus deprehēde-
retur. Dixerant ergo apud semetipos. Ue
rax putatur: māsuetus videtur: de iusticia
illi querenda calumnia est. Offeramus ei
mulierem in adulterio deprehensam dica
mus quid de illa in lege preceptum sit. Si
eam iusserit lapidare/mansuetudinem nō
habebit. Si eam dimitti censuerit iusticiā
non tenebit. Ut autem mansuetudinem in
quiunt non perdat in qua tā populis ama
bilis factus est: sine dubio eam dimitti de-
bere dicturꝰ est. Hinc nos inueniemus ac-
cusandi occasionem: et eum reum faciem⁹
tanq̄ legis preuaricatorem dicētes ei. Po
stis est legis/contra moysen respōdes: im-
mo contra eum qui per moysen legem de-
dit. Reus es mortis: cum illa ⁊ tuipse lapi
dandus es. Posset his verbis atq̄ his: en
tentijs inflammari inuidia feruere accusa
tio: flagitari dānatio. Sed cui hoc? Pertur
sitas rectitudini / falsitas veritati: corru-
ptum cordi recto/stulticia sapientie. Quā-
do illi laqueos prepararent: in quos non
C prius ipsi caput injicerent. Ecce dñs in re
spondendo ⁊ iusticiam seruaturus est: et a
mansuetudine non recessurus. Non est ca
ptus cui tendebatur: sed potius capti sunt
qui tendebant: quia in eum qui eos posset
de laqueis eruere non credebant. Quid er
go respōdit dominus iesus? Quid ergo re
spondit veritas? Quid respōdit sapiētia?
Quid respondit ipsa cui calumnia para-
batur iusticia? Non dixit nō lapidetur ne
contra legem dicere videretur. Absit autē
vt diceret lapidetur. Venit enim non perde
re quod inuenerat: sed querere quod perie
rat. Quid ergo respondit? Videte q̄s plenū
sit iusticia: plenum mansuetudine ⁊ verita
te. [Qui sine pctō est vestruz] inquit [prior
in illam lapidem mittat.] O responsio sa-
pientie: quomodo eos intromisit in semet-
ipsos. Foris enim calumniabātur: seipsos
intrinsecus non perscrutabantur. Adulte
ram videbant: se non perspiciebāt. Preua-
ricatores legis legem implere cupiebant.
Et hoc calūniando non vere/tanq̄s adulte
ram a castitate dānando. Audistis iudei:
audistis pharisei: audistis doctores legis:
legis custodem: sed nondū intellexistis le-
gislatorem. Quid vobis aliud significat: cū
digito scribit in terra? Digito enim dei lex
scripta est: q̄s propter duros in lapide scri-
pta est. Nunc iaz dominus in terra scribe
bat: q̄ fructum q̄rebat. Audistis ergo. Im
pleatur lex: lapidetur adultera. Sed num-
q̄d in illa punienda/lex implenda est a pu
niendis? Consideret semetipsum quisq̄s vestruz:
intret in semetipsum: ascēdat tribunal mē
tis sue: constituat se ante conscientiā suaz:
cogat se confiteri. Scit enī quis scit. Qz ne-
mo scit holz q̄ sunt hois: nisi spūs hois qui
in ipso est. Unusquisq̄ in se intendens: pec
catorē se inuenit. Ita plane. Ergo aut istaz
dimittite: aut simul cū illa penā legis exci
pite. Si diceret non lapidet adultera: iniu
stus cōuincer̄. Si diceret lapidet: māsue
tus non videret. Dicat q̄ dicere debet: et
mansuetus ⁊ iustus. Qui sine pctō est vīm
prior in illā lapidē mittat. Hec vox iusticie
est. Punitur peccatrix sed nō a peccatori
bus. Impleatur lex: sed non a p̄uaricato-
bus legis. Hec vox omīno iusticie est. Qua
iusticia illi tanq̄ trabali telo percussi/sese
inspicientes ⁊ reos inuenientes [vnus post
vnū oēs recesserunt.] Relicti sunt duo: mi-
sera ⁊ misericordia. Dñs aūt cū eos illo te
lo iusticie percussisset/nec dignatus est ca-
dentes attēdere: sed auerso ab eis obtutu
[rursuz digito scribe]bat in terra. [Relicta
aūt sola illa muliere oculosq̄ abeūtib⁹. [Le
uauit oculos suos ad mulierem.] Audiui-
mus vocē iusticie: audiamus ⁊ mansuetu-
dinis. Plus enī credo territa erat illa cum
audisset a dño dictū: qui sine peccato est ve
strum: prior in illā mittat lapidē. Illi ergo
attendētes se ⁊ abcessu ipo ⁊ felli de sereli
querant mulierem cum grandi pctō ei qui
erat sine pctō. Et qz illa hoc audierat/q̄ sine
pctō est prior in illā lapidē mittat: ab il
lo se sperabat puniendā in quo pctm̄ inue
niri nō poterat. Ille aūt̄q̄ aduersarios ei⁹
repulerat lingua iusticie: lenās in eā oculos
māsu etudinis [interrogauit eā. Nemo te
D dēnauit? Respondit illa. Dominе: nemo.

Et ille.

Et ille. Nec ego te condēnabo.] A quo te
forte dānari timuisti: qz in me peccatū non
inuenisti. Nec ego te condēnabo. Quid est
domine? Faues ergo peccatis? Non pla-
ne. Ita attende quod sequit. [Uade deinc-
eps iam noli peccare.] Ergo ⁊ dñs dam-
nauit: sed peccatum non hominem. Naz si
peccatorum fautor esset diceret/nec ego te
condēnabo: vade ⁊ vive vt vis: de mea libe
ratione esto secura: ego q̄s tūcunq̄ peccaue
ris te ab oi pena etiā gehenne ⁊ inferni ter
roribus liberabo. Nō hoc dixit. Intendāt
ergo qui amant in domino mansuetudinē:
⁊ timeant veritatem. Etenim dulcis est ve-
ctus dominus. Ama quod dulcis est: time
quod rectus est. Tanq̄ māsuetus dixit ta
cui: sed tanq̄ iustus/nunquid semper tace
ps.xxiiij bo? Misericors ⁊ miserator dominus. Ita
plane. Adhuc adde longanimis. Adde ad
huc ⁊ misericors. Sed time quod est in no-
uissimo ⁊ verax. Qō em̄ modo sustinet pec-
cantes: iudicaturus est contēnentes. An
diuitias longanimitatis et māsuetudinis
eius contemnis? Ignoras q̄ patiētia dei
Rom.ij. ad penitentiam te adducit? Tu autez ſm
duriciaz cordis tui et cor impenitens: the
saurizas tibi iraz in die ire ⁊ reuelationis
iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq̄ ſm ope
ra sua. Mansuetus dominus/longanimis
dominus/misericors dominus: sed ⁊ iust⁹
dominus/et verax dominus/largitur tibi
spaciuz correctionis: sed tu plus amas di-
lationem q̄s emendationem. Malus fuisti
heri: hodie bonus esto. Et hodiernum diez
in malicia peregisti: vel cras mutare. Sē-
per expectas: ⁊ de misericordia dei tibi plu-
rimuz polliceris. Quasi ille qui tibi per pa
tientiam promisit indulgentiam: promise-
rit tibi etiam prioriorez vitam. Unde scis
quid pariat crastinus dies? Recte dicis in
corde tuo: quādo me correxero: deus mihi
oia petā mea dimittet. Negare nō possu-
mus: q̄ correctis atq̄ conuersis indulgen
tiam deus ꝓmittit. Nam in quo propheta
mihi legis qz ꝓmisit correcto indulgentiā
Nō mihi legis qz ꝓmisit tibi deus longaz
vitam. Ex vtroq̄ igit homines periclitan
tur: ⁊ sperādo ⁊ desperando. Cōtrarijs re-
bus/contrarijs affectionibus. Sperādo q̄
decipitur: qui dicit. Bonus est deus: mise
ricors est deus: faciā q̄ mihi placet quod
libet: larē habenas cupiditatib⁹ meis im-
plea desideria aie mee. Quare hoc? Qz mi
sericors est deus: bonus deus mansuetus
deus: spe isti periclitant. Desperatiōe aūt
qui cum inciderint in grauia peccata: pu-
tantes sibi nō posse iā ignosci penitentib⁹:
⁊ statuentes se ad dānationem sine dubio
destinatos: dicunt apud semetipsos. Jam
dānandi sumus quare non q̄ volumus fa
cimus? Alo gladiatorꝝ/ferro destinatorū:
ideo molesti sunt desperati. Jam em̄ q̄ ti-
meant non habent: ⁊ vehementer timendi
sunt. Istos desperatio necat: spes illos. In
ter spem ⁊ desperationē fluctuat alius. Me
tuendū est ne te occidat spes: ⁊ cum multū
speras de misericordia/incidas in iudiciū
Metuendū est rursus ne te occidat despe-
ratio: ⁊ cū putas iam tibi nō ignosci q̄ gra
uia cōmisisti: nō agas penitentiam ⁊ incur
ras in iudicē sapientiā q̄ dicit: ⁊ ego vestre
pditioni ridebo. Quid ergo agit dñs cū
periclitantibus vtroq̄ morbo. Illis q̄ spe Eccli.v.
periclitant: hoc dicit. Ne tardes converti
ad dñm: neq̄ differas de die in diez. Subi
to em̄ veniet ira illi⁹: ⁊ in tpe vindicte disp
det te. Illis qui desperatione periclitātur
quid dicit? In quacūq̄ die iniquus conuer Ezech.
sus fuerit: omnes iniquitates eius obliui- xviij.
scar. Propter illos ergo qui desperatione
periclitantur: proposuit indulgentie portū
propter illos qui spe periclitātur et dila-
tionibus illuduntur: fecit diem mortis in-
certum: q̄n veniat vltimus dies nescis. In
gratus es qz hodiernum habes: in quo cor
rigaris? Sic ergo dixit ad istam mulierem
nec ego te cōdēnabo. Sed facta secura de
preterito/caue futura: nec ego te condēna-
bo. Deleui q̄ cōmisisti observa q̄ precepi
vt inuenias quod promisi.

Tractatus.xxxiiij.

CIterum ergo locutus est eis Iesus
dicens. Ego sum lux mundi qui se-
quitur me nō ambulat in tenebris: sz
habebit lumen vite.

A

Quod modo audiuimus ⁊
intenti accepim⁹ cū san-
ctum euangelium legere-
tur: non dubito q̄ omnes
etiam intelligere conati
sumus: ⁊ quisq̄ nostrum
de re tam magna que le-
cta est: p suo modulo cepit q̄ potuit: ⁊ po
sito pane verbi: nemo est qui se querat ni-
hil gustasse. Sed interim nō dubito: qz dif
ficile quisq̄ est qui totum intellexerit. Ta-
men etiam si est qui omnia verba domini
nostri iesu christi modo ex euangelio rec-
tata satis intelligat: toleret ministeriū no-
strum: quousq̄ si possumus illo admante
tactando faciamus: vt vel omnes vel mul
ti intelligant quod se pauci intellexisse le-
tantur: quod ait dominus. [Ego sum lux
mundi.] Clarum puto esse eis qui habent
oculos: vnde huiuz lucis participes fiant.

Qui autē habent oculos nisi in sola carne mirantur qđ dictum est a domino iesu xpo Ego sum lux mundi. Et forte nō desit qui dicat apud semetipsum. Nunquid forte dominus christus est sol iste: qui ortu et occasu peragat diem? Non enī defuerunt heretici qui ista senserunt. Manichei solem istū oculis carneis visibilem: expositum et publicum non tantū hoibus sed etiam pecoribus ad videndū: christū dominum esse putauerūt. Sed catholice ecclesie recta fides improbat tale comentū: et diabolicam doctrinam esse cognoscit. Non solum agnoscit credendo: sed in quibus potest conuincit etiam disputando. Improbemus itaq; huiusmodi errorē: quē facta ab initio anathematizauit ecclesia. Nō arbitremur dominū iesum xpm hunc esse solem quem videmus oriri ab oriente: occidere in occidē te. Cuius cursui nox succedit: cui⁹ radij nu beybrant: qui certo loco in locum motione commigrat. Non est hoc dñs christus. Nō est dominus christus sol factus: sed p quem sol factus est. Omnia enī p ipm facta sunt et sine ipso factū est nihil. Est ergo lux q̄ fecit hanc lucez. Hanc amem⁹: hanc intelligere cupiamus: ipsam sitiamus: vt ad ipsam lucē aliquādo veniamus: et in illa ita viuamus: vt nunq̄ omnino moriamur. Ista enī lux est: de qua pphetia olim
Ps. xxxv premissa ita psalmo cecinit. Homines et iumenta saluabis domine: sicut multiplicata
v est misericordia tua deus. Psalmi scti ista verba sunt. Aduertite quid de tali luce antiquis sanctorū hoim dei sermo pmiserit. Homines inquit et iumenta saluos facies domine sicut multiplicata est misericordia tua de⁹. Quomodo enī de⁹ es et habes multiplicē miam: peruenit eadē multiplicitas misericordie tue nō solū ad hoies
** quos creasti ad imaginē tuam: sed etiam ad pecora que hominib⁹ subdi iussti. A quo enim salus hominis: ab illo salus et pecoris. Non erubescas hoc sentire de domino deo tuo: Immo presumas et fidas et canneas ne aliter sentias. Qui saluum facit te ipse saluum facit equum tuum: ipse ouem tuam. Ad minima omnino veniamus: ipse
ps. xij. gallinam tuā. Domini est saluus: et ista de⁹ saluat. Mouet te interrogas: miror quid dubitas. Dedignabitur saluare: qui dignatus est creare? Domini est salus. Angelorum hominuz pecorū: domini est salus Sicut nemo est a seipso ita nemo saluus est a seipso. Proinde verissime psalm⁹ atq; optime ait: hoies et iumenta saluos facies dñe. Quare? Sicut multiplicata ē mia tua de⁹. Tu enī es de⁹: tu creasti: tu saluas: tu dediſti esse et das sanū esse. Si ḡ sicut multiplicata est misericordia dei ab illo hoies et iumenta saluant: nōne hoies habēt aliqđ aliud quod eis deus prestet creator: qđ iumentis non pstet? Nulla ne discretio est inter animal factū ad imaginez dei et animal subditū imagini dei? Est plane. Preter salutē istam communem nobiscum animantibus mutis est quod nobis prestet deus: illis autē non prestet. Quid est hoc? Sequere in eodem psalmo. Filij autez hoim sub tegmine alarū tuaz sperabunt. Habentes modo salutem cōmunē cū pecoribus suis: filij hoiniū sub tegmine alaz tuaz sperabunt. Nam habent salutem in re aliā in spe. Salus ista que in presenti est: hominibus pecoribusq; cōmunis est. Sed est alia quā sperant homines et accipiunt qui sperant: nō accipiunt qui nō sperant. Filij aūt hominū sub tegmine inquit alaz tuaz sperabunt. Qui autem perseuerant sperant: a te protegūtur ne de spe a diabolo deijciā
tur. sub tegmine alaz tuaz sperabunt. Si ergo sperabunt quid sperabunt nisi q̄ pecora nō habebunt? Inebriabūtur ab vber Ps. xxxv
tate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos. Quale vinum est: vnde inebriari laudabile est? Quale vinum est? Qđ non turbat sed dirigit mentem. Quale vinum est. Quod facit ppetuo sanū nō ebriādo facit insanū. Inebriabunt. Unde? Ab vbertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos. Unde? Cm̄ apud te est fons vite. Ipse fons vite ambulabat in terra. Ipse dicebat: qui sitit veniat ad me.
Ecce fons. Sed nos de lumine loq̄mur et propositā ex euangelio questionem de lumine tractabamus. Lecta est enī nobis dicēte dño. Ego sum lux mūdi. Inde ḡ stio: ne q̄s carnaliter sapiens solē istū intelligendū putaret. Uenim⁹ inde ad psalmū
** Quo ꝓsiderato: inuenim⁹ interiz dñm fontem vite. Bibe et vine. Apud te m̄t fons vite: ideo subymbraculo alaz tuaz sperabunt filij hominū. Inebriari isto fonte querentes. Sed de lumine dicebamus: sequere ergo. Nam ppheta cū dixisset: apud te est fons vite: secutus adiunxit et in lumine tuo videbimus lumen: deū de deo: lumē de lumine. Per hoc lumen factū est solis lumē Et lumē quod fecit solem: sub quo fecit et nos: factū est sub sole propter nos. Factuz est inq̄ propter nos sub sole lumē quod fecit solem. Noli cōtemnere nubem carnis. Nube tegitur non vt obscurē sed vt temperetur. Loquens ergo per nubem carnis lumē indeficiēs: lumē scientie: lumē sapiē tie: ait hominibus. Ego sum lux mundi: q̄

† Illa ista ambulat.

sequit me non † ambulabit in tenebris sed habebit lumē vite.] Quomō te abstulit ab oculis carnis et reuocauit ad oculos cordis Non enī sufficit dicere: qui me sequit non ambulabit in tenebris sed habebit lumen addidit enī vite. Sicut ibi dictū est: quomō apud te est fons vite. Uidete itaq; fratres mei: quomō verba domini cum illius psalmi veritate concordent: et ibi lumē posituz est cū fonte vite: et a dño dictū est: lumen vite. In istis autē vsibus corporalibus aliud est lumen: aliud fons. Fontē fauces q̄runt lumen oculi. Quando sitimus: q̄rimus fontem. Quādo in tenebris sumus: q̄rimus lumen. Et si forte nocte sitiamus lumē accēdimus vt ad fontē veniamus. Non est sic apud deū. Qđ lumen est: hoc est fons. Qui tibi lucet vt videas ipse tibi manat vt bibas. Uidetis ergo fratres mei: videtis si in tuis videt̄: quale hoc lumē est: de quo dñs dicit q̄ me sequit nō ambulabit i tenebris. Sequere istū solē: videamus si nō ambulabis in tenebris. Ecce oriendo exit a te. Ille cursu suo ad occidentē pergit: tibi forte ad
** oriētē profectio est. Nisi tu in cōtrariā partem pergas: nō qua ille tendit: sequēdo eū profecto errabis: pro oriente occidentē tenebis. Tu eū in terra si sequaris errabis. Nauta si euz in mari sequitur errabit. Postremo videtur tibi sequendū esse solē: et tēdis etiā ipse ad occidentē quo et ille tendit. Uideamus cum occiderit: si non ambulabim⁹ in tenebris. Unde quēadmodū et si no luer̄ eū deserere tu: ipe te deseret: seruitutq; sue necessitate peragens diē. Dñs autē noster iesus christus interim et cū per carnis nubez non omnibus apparebat p sapiētie potestatē omnia tenebat. De⁹ tuus vbiq; totus est. Si nō ab illo facias casum: numq̄ a te ipe facit occasum. Qui ergo me inq̄t sequē non ambulabit in tenebris: sed habebit lumē vite. Quod pmisit futuri tēporis verbo posuit. Nam enī ait habet: sed habebit lumē vite. Non ait tamen qui sequetur me: sed qui sequitur me. In eo qđ facere debemus pſens tēpus posuit. Qđ aūt promisit faciētibus: futuri temporis verbo signauit. Qui sequitur habebit. Modo sequitur
** post habebit. Modo sequitur per fidē post
** ij. Cor. v. habebit per speciez. Quādiu enī sumus in corpore ait apostolus peregrinamur a domino. Per fidem enī ambulamus non per speciem. Quando per speciem? Cū habuerimus lumen vite: cum ad illam visionem venerimus: quando nox ita transierit. De illo quippe die qui exorturus est dictuz est
ps. v. Mane astabo tibi et contemplabor. Quid est mane? Transacta nocte seculi hmus: transactis erroribus tentationuz: supergresso illo leone qui nocte rugiens circūit quez deuoret querens. Mane astabo tibi et videbo. Nūc vero quid putamus fratres huic tēpori congruere: nisi quod rursus in psalmo dicitur? Lauabo per singulas noctes ps. l.
lectū meū: lachrymis meis stratū meū rigabo. Per singulas noctes inq̄t flebo in desiderio lucis ardebo. Uidet dominus desiderium meū. Quomodo dicit illi alter psalmus. Ante te est omne desiderium meū: et psalmo xxxvij.
gemitus me⁹ a te non est absconditus. Desideras aurū: videri pōt. Querens enī aurū manifestus eris hominibus. Desideras frumentum: interrogas qui habeat: et cupiens peruenire ad id qđ desideras: indicas te. Desideras deū: quis videt nisi de⁹? A quo enī petis deū sicut panē: sicut aquā sicut aurū: sicut argentū: sicut frumentuz? A quo petis deum nisi a deo? Ipse petitur a seipso: qui pmittit seipsum. Extendat aias cupiditatem suaz et sinu capatiote querat comprehendere: quod oculus nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit.
Desiderari potest / concupisci potest / spi- i. Cor. ij.
rari potest / in illud potest digne cogitari et verbis explicari non potest. Ergo fratres mei quod dominus breuiter ait. Ego E
sum lux mundi: qui me sequit non ambulabit in tenebris: sed habebit lumē vite. Quibus verbis aliud est qđ iussit: aliud qđ promisit. Faciam⁹ qđ iussit: ne impudenti frō te cōsiderem⁹ qđ promisit: ne dicat nobis in iudicio suo. Fecisti enī quod iussisti: vt petas qđ promisi? Quid ergo iussisti dñe deus noster? Dicet tibi. Ut sequereris me: Consiliū vite petisti. Cuius vite? nisi de qua dictuz est: apud te est fons vite. Audiuit quidam vade vende omnia que habes et da paupe
** ribus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me: tristis abscessit: nō est secutus. Quesiuit magistrū bonū: interpellauit doctorem et cōtēpsit docētē. Tristis abscessit: ligatus cupiditatib⁹ suis. Tristis abscessit habens grandē sarcinā auaricie super humeros suos. Laborabat, estuabat: et q̄ ab illo sarcinā deponere voluit: non est sequēdus putat⁹ sed deserendus. Postea vero q̄ dñs per euangeliū clamauit venite ad me oēs q̄ laboratis et onerati estis et ego vos reficiam. Tollite iugū meū super vos et discite a me qz mitis sum et humilis corde: q̄ multi fecerunt audito euangelio: qđ ex ore ipsi⁹ audito diues ille non fecit. Ergo modo faciamus: sequamur dñz: soluamus cōpedes: quibus impedimur sequi. Et q̄s ideo neus soluere tales nodos nisi ille admuer cui dictū est: dirupisti vincula mea? De quo

aliis ꝑalmꝰ dicit. Dñs ſoluet cōpeditos: dominꝰ erigit elisos. Et quid ſequūtur ſoluti ⁊ erecti niſi lumē a q̄ audiunt/ego ſum lux mundi:qui me ſequit̄ non ambulabit in tenebris:Quia dominus illuminat cecos. Illuminamur ergo modo fratres:habētes collyrium fidei. Preceſſit em̄ eiꝰ ſalina cuz terra: vnde imingereꝝ qui ſecus eſt natus. Et nos de adā ceci nati ſumus: illo illuminãte opus habemꝰ. Miſcuit ſalinaz in terra/verbum caro factum eſt et habitauit in nobis. Miſcuit ſaliuam cum terra ideo predictuz eſt:veritas de terra orta eſt Ipſe autē dixit:ego ſum via veritas vita: Veritate perfruemur cum viderimus facie ad facie:q; et hoc ꝓmittitur nobis. Nam quis auderet ſperare:quod deus nō digna tus eſſet vel pollicerivel dare:Videbimus facie ad facie: apoſtolus dicit. Nunc ſcio ex parte/nunc in enigmate per ſpeculum tunc autem facie ad faciem. Et iohannes apoſtolus in epiſtola ſua. Dilectiſſimi nūc filij dei ſumus:⁊ nondum apparuit quid erimus. Scimus quia cū apparuerit/ſimiles ei erimus:quomodo videbimus eū ſicuti eſt. Hec eſt magna promiſſo. Si amas ſequere. Amo inq̄s. Sed qua ſequor:? Si diriſſet tibi dñs deus tuꝰ/ego ſum veritas ⁊ vita deſiderans veritatem: concupiſcēs vitam: viam qua ad hec peruenire poſſes profecto quereres et diceres tibi. Magna res veritas:magna res vita: ſi eſſet quomodo illuc pueniret anima mea. Que res qua:? Audi eum dicentem primo: ego ſum via. Anteq̄ diceret quo:premiſit qua. Ego ſum inquit via. Quo via. Et veritas et vita. Primo dixit qua venias: poſtea dixit quo venias. Ego ſum via ego ſum veritas ego ſum vita. Manens apud patrem:veritas et vita. Induens ſe carne: factus eſt via. Non tibi dicitur labora querendo viā vt peruenias ad veritatem et vitam. Nō hoc tibi dicitur. Piger ſurge:via ipſa ad te venit:et de te ſommo dormientem excitauit. Si tamen excitauit: ſurge et ambula. Forte conaris ambulare:et nō potes quia dolent pedes. Unde dolent pedes:? An iuuente auaricia per aſpera cucurrerunt:? Sed dei verbum ſanauit et claudos. Ecce inquis ſanos habeo pedes.: ſed ipſam viaz non video. Illuminauit et cecos. Hoc totum per fidem: q̄diu peregrinamur a domino manentes in corpore. Cum autez per ambulauerimus viam et ad ipſam patriam peruenerimus quid erit nobis letꝰ Quid erit nobis beatꝰ. Quia nihil pacatius:nihil em̄ aduerſus holem rebellabit. Nūc vero fres difficile ſine rixa ſumꝰ. Ad hoc ordiā q̄dem vocati ſumus iubemur pacem habere inter nos:ad hoc conandum eſt oībusq; nitendum viribus: vt aliq̄n ꝓueniamꝰ ad perfectiſſimā pacē. Modo autem litigamꝰ plerūq; cū eis:quibꝰ cōſulere volumus. Ille erat:tu vis ducere ad vitā Reſiſtit paganꝰ. Diſputas cōtra errores idolorꝰ ⁊ demoniorꝰ. Reſiſtit hereticꝰ. Diſputas ⁊ alias doctrias demoniorꝰ. Malꝰ catholicꝰ nō vult dñ viuere. Corripis etiā interiorē frez tuū:tecū manet in domo ⁊ pditas vias querit. Eſtuas quō illud corrigas:vt de illo bonā rationē dño ambouz reddā? Quante vndiq; rixaruz neceſſitates:? plerūq; homo tedio affectꝰ dicit;apō ſemetipm. Quid mihi eſt pati cōtradictores:pati eos qui reddunt mala ꝓ bonis. Ego volo cōſulere:illi nolunt perire. Conſummouitā meā litigādo pacē non habeo Inimicos inſup facio quos amicos habere deberē:ſi benivolentiā conſulentis attēderent. Quid mihi eſt iſta perpeti:redeaz ad me:mecum ero deum meum inuocabo. Redi ad teipſum:ibi inuenies rixaz. Si ceciſti deum ſequi:ibi inuenies rixam. Quā rixam inquis inuenio:? Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritum et ſpiritus aduerſus carnem. Ecce tuipſe es:ecce tu ſolꝰ es:ecce te cum es:ecce alium nullum hominem pateris. Sed vides aliam legem in membris tuis repugnantē legi mentis tue:⁊ captiuantez te in lege peccati que eſt in mēbris tuis. Exclama ergo ⁊ a rixa interiore clama ad deuz:vt tibi pacificet te. Miſer ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius:? Gratia dei per ieſum chriſtum dominum noſtrum:quia qui me inquit ſequitur non ambulabit in tenebris ſed habebit lumen vite. Finita tota rixa/immotalitas conſequetur:quia nouiſſima inimica deſtruet̄ mors. Et qualis pax erit:? Oportet corruptibile hoc induere corruptionem et mortale hoc induere immortalitatem. Quo vt veniamus q̄ tūc erit in re:nūc ſēmur in ſpe eum qui dixit. Ego ſum lux mūdi:q̄ me ſequit̄ nō ābulabit in tenebris ſed habebit lumē vite.

F
3 oh.ix.

ſ.co. xiij.

Jo. xiiij.

Roñ. vij

Joh. v.

Joh. viij

Tractatus. xxxv.

Dixerūt ergo ei phariſei tu de teipſo teſtimoniū perhibes teſtimoniū tuū non eſt verum. Reſpondit ieſus et dixit eis. Et ſi hoc teſtimoniū perhibeo de meipſo verum eſt teſtimonium meum quia ſcio vnde veni et q̄ vado vos autem neſcitis vnde veniо aut quo vado.

A

Ego ſum lux mundi qui me ſequitur nō ambulabit in tenebris ſz habebit lumen vite: heſterno die qui affuiſtis diu diſputatuz eſſe meminiſtis. Et ſi adhuc velimus de illo lumine diſputare diu loqui poſſumus. Nam non poſſumus explicare cōpēdio. Itaq; fratres mei ſequamur chriſtum lumē mundi:ne ambulemus in tenebris. Tenebre metuēde ſunt morum non oculorum. Et ſi oculorum/non exteriorum ſed interiorum. Unde diſcernitur non album ⁊ nigrum ſed iuſtum ⁊ iniuſtum. Cum hec ergo diriſſet dominus noſter ieſus chriſtus. † [Reſponderūt iudei. Tu de teipo teſtimonium † dicis: teſtimonium tuum nō eſt verum.] Anteq̄ veniret dominus noſter ieſus chriſtus:multas ante ſe lucernas prophēticas accēdit ⁊ miſit De his etiam erat iohannes baptiſta: cui tam magnuz ipſum lumen quod eſt dominus chriſtus perhibuit teſtimonium:quale nulli hominum. Ait em̄. In natis mulierum:non ſurrexit maior iohanne baptiſta. Hic tamen quo nemo erat maior in natis mulieruz:dicit de dño ieſu chriſto. Ego quidem baptizo vos in aqua. Qui autez venit fortior me eſt:cuius nō ſum dignus calcia mentū ſoluere. Videte quēdmodū ſe lucerna diei ſubmittat. Lucerna ꝓ ipſuz iohānem fuiſſe dñs ipſe teſtatur. Ille erat inq̄t lucerna ardens ⁊ lucens:et vos voluiſtis ad horam exultare in lumine eius. Quando autem dixerūt iudei domino:dic nobis in qua poteſtate iſta facis:ſciens dominus quia iohannem baptiſtā pro magno habebant ⁊ q̄ ipſe quē pro magno habebāt/eis de domino teſtimoniū perhibuiſſet reſpondit eis. Interrogabo ⁊ ego vos vnum ſermonem dicite mihi. Baptiſmuz iohannis vnde eſt de celo an ex hominibus:? Turbati illi intra ſemetipſos cogitabant quia ſi dicerent ab hominibus: lapidari poſſent a turba:que iohannez ꝓphetam eſſe credebant. Si dicerēt de celo:reſpōderet eis. Ille quez confitemini de celo habuiſſe ꝓphetiam mihi teſtimoniuz perhibuit: ⁊ ab illo audiſtis in qua ego iſta faciam poteſtate. Uiderunt ergo quodlibet horuz reſpondiſſent in laqueos ſe caſuros: et dixerunt. Neſcimus. Et dominus eis. Nec ego dico vobis:in qua poteſtate iſta facio. Non vobis dico quod ſcio:quia non vultis fateri quod ſcitis. Juſtiſſime vtiq; repulſi:confuſi abſceſſerunt. Et impletum eſt quod in pſalmo per prophetam dicit deus pater: paraui lucernam chriſto meo:id eſt ipſum iohannem. Inimicos eius induam confuſione:ſuper ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea. Habebat ergo dominus ieſus chriſtus teſtimonium prophetarum ante ſe promiſſorum:preconum iudicem precedentium. Habebat teſtimonium a iohanne:ſed ipſe maius teſtimonium erat quod ſibi perhibebat. Illi autez infirmis oculis lucernas querebāt:quia diez ferre non poterant. Nam iohannes idemipſe apoſtolꝰ cuius euangelium in manibus habemus: in ipſius euangelii ſui capite ait de iohanne. Erat homo miſſus a deo cui nomē erat iohannes. Hic venit vt teſtimonium perhiberet de lumine vt omnes crederēt per eū. Non erat ille lumen:ſed vt teſtimoniū perhiberet de lumine. Erat lumen verū:quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Si omnez:ergo ⁊ iohannē Unde dicit ⁊ ipſe iohannes. Nos omnes de plenitudine eius accepimus. Diſcernite ergo iſta vt proficiat mens veſtra in fide chriſti. Ne ſemp infantes atis vbera grētes ⁊ a cibo ſolido reſiliētes. Debetis apō matrem ſanctam eccleſiam chriſti nutriri et ablactari:et ad eſcas ſolidiores accedere mente non ventre. Hoc ergo diſcernite: aliud eſſe lumen quod illuminatur: aliud quod illuminat. Nam et oculi noſtri lumina dicūtur:⁊ vnuſquiſq; ita iurat tangens oculos ſuper lumina ſua:ſic viuant lumina mea. Uſitata iuratio eſt. Que lumina ſi lumina ſunt: deſit lumen in cubiculo tuo clauſo/pateant et luceant tibi. Non vtiq; poſſunt. Quomodo ergo iſta i facie que habemus ⁊ lumina nuncupamus et quando ſana ſunt ⁊ quando patent/indiget extrinſecus adiutorio luminis:quo ablato ⁊ non illato/ſana ſunt/aperta ſunt nec tamen videnti:ſic mens noſtra que eſt oculus anime niſi veritatis lumine radietur ⁊ ab illo qui illuminat nec illuminatur mirabiliter illuſtretur:nec ad ſapientiam nec ad iuſticiaz poterit peruenire. Ipſa eſt em̄ vita noſtra iuſte viuere. Quomodo autez non offendit in via:cui non lucet lumē. Ac per hoc in tali via videre opus eſt:in tali via videre magnuz eſt. Nā thobias in facie oculos clauſos habebat/⁊ filius patri magnū dabat: pater filio viam precipiendo monſtrabat. Reſponderunt ergo iudei. Tu de te teſtimoniū dicis. Teſtimoniū tuū non eſt verū. Uideamus quid audiant:audiamꝰ ⁊ nos: ſed nō ſicut illi. Illi cōtendentes:nos credētes. Illi occidere xp̄m volentes:nos p xp̄m viuere cupientes. Interiz iſta diſtantia diſtinguat aures mentesq; noſtras:⁊ audia-

ꝓs. cxxxi

B

Joh. ſ.

C

nms q̃d rñderit dñs iudeis. [Respõdit ie-
†Alia lra me ipso. sus ⁊ dixit eis. Et si ego de me ipo testimoniũ perhibeo verum:est testimonium meũ. Or scio vnde veni et quo vado]. Lumẽ et alia demonstrat ⁊ seipsum. Accendis lucernaz (verbi gratia) vt queras tunicam:et prestat tibi ardens lucerna vt inuenias tunicã. Nunqd accendis lucernaz:vt vidas ardentem lucernam:Lucerna quippe ardens/idonea est et alia que tenebris operiebantur nudare:et seipsam tuis oculis demonstrare. Sic et dominus christ⁹ ⁊ inter fideles suos et inimicos iudeos/tanq̃ inter lucem et tenebras distinguebat:tanq̃ inter illos quos radio fidei perfundebat/et illos quoruz clausos oculos circũfundebat. Nã etiaz sol ille:et videntis facie illustrat et ceci. Ambo pariter stantes et facie ad solẽ habentes illustrañ in carne:sed non ambo illuminantur in acie. Videt ille:sed ille non videt. Ambobus sol p̃sens est:sed presente sole vnus absens. Sic et sapientia dei verbum dei dominus iesus christus vbiq̃ presens est: qz vbiq̃ est veritas:vbiq̃ est sapientia. Intelligit q̃s in oriente iusticiaz:intelligit ali⁹ in occidẽte iusticiam. Nunqd alia est iusticia quã ille intelligit:alia quam iste:Separati sunt corpore:et in vno habent acies mentiũ suarum. Quam video iusticiam hic constitutus si iusticia est:ipsam videt iustus nescio quot mansionibus a me carne seiũctus: et in illius iusticie luce coniũct⁹. Ergo testimoniũ sibi perhibet lux aperit sanos oculos:et sibi ipsa testis est vt cognoscaẽ lux.
Sed q̃d agam⁹ de infidelib⁹:Nũqd illis non est presens:Est presens et illis h̃ q̃d
Joh.j. eã videant:oculos nõ habẽt cordis. Audi de illis ex euangelio ipso prolatã sententiã Et lux lucet in tenebris:⁊ tenebre eã non cõprehẽderũt. Ergo ait dñs ⁊ verũ ait. Et si ego de me testimoniũ phibeo:verũ est testimoniũ meũ. Or scio vnde veni et quova
D do patrez volebat intelligi: patri gloriam dabat filius. Et qualis glorificat eum a q̃ est missus:q̃tum debet homo glorificare eum a quo est creatus:Scio eñ vnde veni ⁊ q̃ vado. Iste quisq̃n presentia vobis loquit/habet quod nõ deseruit:sed tamen venit. Non eñ veniẽdo inde discessit:aut redeundo nos reliq̃t. Quid miramini:De⁹ est:non potest hoc fieri/sed ab hoie/ nõ potest hoc fieri/ab ipso sole. Qñ pgit ad occidentẽ/deserit oriẽtẽ:z donec oriatur redeat ad orientẽ/nõ est in oriẽte. Dñs aũt noster iesus christ⁹ ⁊ venit ⁊ ibi est:⁊ redũt ⁊ hic est. Audi ipz euangelistã alio loco, dicẽte:⁊
Joh.j. si potes cape:si nõ potes crede. Deũ inq̃t nemo vidit vnq̃s nisi vnigenit⁹ filius q̃ ẽ in sinu p̃ris ipse enarrauit. Nõ dixit fuit in sinu patris:quasi veniendo deseruerit sinuz patris. Hic loquebaf:et ibi se esse dicebat. Qui et hinc discessur⁹ q̃d dixit:Ecce ego vobiscũ sum oñib⁹ diebꝰ vsq̃ ad consummationẽ seculi. Ergo verũ est testimonium luminis siue se ostẽdat sine alia. Or sine lumine non potes videre lumen:et sine lumine non potes videre quodlibet aliud quod non est lumen. Si idoneũ est lumen ad demonstranda ea que non sunt lumina: nunquid in se deficit. Nũqd se non aperit sine q̃ alio patere non possunt:Locut⁹ est prophetа Xrũ:sed vnde haberet nisi de fonte hauriret:Locut⁹ est iohannes verũ:sed vn de locut⁹ est/ipsiz interroga. Nos inq̃t de plenitudine ei⁹ accepim⁹. Ergo idone⁹ est dñs noster iesus christ⁹:sibi phibebat testimoniũ. Sed plane fratres mei: in nocte hui⁹ seculi audiam⁹ et prophetiaz intente Modo eñ ad fragilitatem nostrã nocturnaq̃ cordis nostri intimas tenebras:humilis voluit venire domin⁹ noster. Homo venit contẽnẽdus et honorãdus venit negãdus ⁊ confitendus. Contẽnẽdus ⁊ negãdus a iudeis:honorandus et confitẽdus a nobis. Judicandus iniuste:iudicatur⁹ iuste. Talis ergo venit vt oporteret et lucernaz testimoniũ perhibere. Nũqd op⁹ erat vt iohãnes tanq̃ lucerna perhiberet testimoniũ diei:si dies ipse ab infirmitate nostra posset videri:Sed non poteram⁹. Infirm⁹ fact⁹ est infirmis:per infirmitatẽ sanauit infirmitatẽ. Per mortalez carnẽ carnis abstulit morte. De corpe suo collyriuz fecit luminib⁹ nostris ¿Or ergo dñs venit ⁊ in nocte seculi adhuc sumus: opz vt ⁊ pphetias audiam⁹. Nam de prophetia conuincim⁹ contradicentes paganos. Quid est christus dicit pagan⁹:Cui respondem⁹ Quem prenunciauerunt prophete. Et ille Qui prophete:Recitamus Esaiam/Danielem/Hieremiam/alios sanctos pphetas:dicimus q̃ longe ant. illũ venerint q̃ to tpe aduentũ eius;precesserint. Hoc ergo respondem⁹. Preuenerũt eũ prophetꝰ: predixerũt eũ esse vẽturum. Respondet alius eoz. Qui ,pphete:Nos recitam⁹:q̃ nobis quotidie recitañ. Et ille. Qui sunt hi prophete: Nos respondem⁹. Qui et predixerunt ea:q̃ fieri videmus. Et ille vos inquit vobis ista finxistis. Vidistis ea fieri: et q̃si ventura q̃ predicta sunt essent:in libris q̃bus voluntis cõscriptisiis. Hic contra inimicos paganos:occurrit nobis alioz testimoniũ inimicoz. Proferim⁹ codices a iudeis:et respondem⁹. Nẽpe et vos et illi/ si

dei nostre estis inimici:ideo sparsi sũt per gentes vt alios ex aliis cõuincamus inimicis. Codex Esaie ,pferatur a iudeis:videamus si non ibi lego. Sicut ouis ad um
Esa.liij. molandũ ductꝰ est:⁊ sicut agnus cotã tondente fuit sine voce:sic nõ aperuit os suũ. In humilitate iudiciũ eius sublatũ est. Li uore eius sanati sumus. Oẽs vt oues erravimus et ipse tradit⁹ est ,p peccatis nr̃is. Ecce lucerna vna. Alia ,pferatur. Psalm⁹
ps.xxij. aperiat:etã inde p̃dicta passio xp̃i recitet Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt oia ossa mea. Ipsi vero cõsiderauerunt me: diuiserũt oia vestimenta mea:⁊ sup vestimentũ meũ miserũt sortẽ. Apũ te laus mea:i eccl̃ia magna cõfitebor tibi. Cõmemorabunt⁊ z pueruenẽ ad dñm vniuersi fines terre. Et adorabũt in cõspectu ei⁹ vniuerse p̃sie gentiũ:qz dñi ẽ regnũ ⁊ ipe dñabit gẽtiũ. Erubescat vn⁹ inimic⁹:qz cotidiẽ minustrabat ali⁹ inimic⁹. Sz ecce de cotidicbus ,platis/ab vno inimico alterũ vici ⁊ ipse qui mihi codicẽ ,ptulit non relinquatur. Ab illo proferatur: vnde ⁊ ipse vincatur. Lego aliũ prophetam:⁊ inuenio domi
Malac.j num loquentẽ ad iudeos. Non est mihi voluntas in vobis dicit dñs/nec accipiã sacrificiuz de manibus vestris:quomodo ab ortu solis vsq̃ ad occasum sacrificiũ mundum offertur nomini meo. Non vemis iudee ad sacrificiuz mundũ:Conuinco te immundũ. Ecce ⁊ lucerne perhibent testimoniũ diei propter infirmitatez nostram: quis diei claritatẽ tolerare ⁊ videre nõ possumus: Nã ⁊ nos ipsi x̃pian:in cõparatiõe quidẽ infidelium lux iã sumus. Unde dicit apostolus. Fuistis eñ aliquando tenebre nũc autẽ lux in dño:sicut filij lucis ambulate. Et alibi dixit. Nox precessit dies autẽ appropinquabit:abiciamus ergo opera tenebrarũ ⁊ induamur arma lucis:sic vt in die
F honeste ambulemus. Tamen quia in comparatione illius lucis ad quã venturi sumus/adhuc nox est etiã dies in quo sum⁹: audi ,petrum apostolũ. Delataz dicit dño
Wat.iij. christo voce magnifica potestate. Tu es filius me⁹ dilectus:in quo bene cõplacui. Hanc vocẽ inquit nos de celo audiuimus delatã:cũ essemus cũ illo in monte sancto. Sed quia nos non ibi fuimus ⁊ istã vocez de celo tunc non audiuim⁹:ait ad nos ipse
ij.pet.j. petrus. Et habemus certiorẽ propheticiz sermonẽ. Preuidens enim dominus iesus christus impios quosdam futuros qui immiraculis eius calũmarentur magicis artibus ea tribuẽdo:prophetas ante premisit Numquid enz si magus erat ⁊ magicis artibus fecit vt coloretur:et mortuꝰ magus erat añz nat⁹:⁊ prophetas audivo hõ mortuc ⁊ vermescẽdo calumnioſe. Prophetas audi/lege/audi qz ante dñm venerũt. Habemus (inqt apls ,petr⁹) certiorẽ ,ppheticũ sermonẽ cui bñfacitis attẽdentes sicut lucerne in obscuro loco:donec dies lucescat ⁊ lucifer oriaf in cordib⁹ vr̃is. Qñ ergo dominus iesus xp̃s venerit:⁊ sicut dicit apls etiam ,paulus illuminauerit occulta tenebrarũ ⁊ manifestauerit cogitatiões cordis vt laus sit vnicuiq̃ a deo:tunc presente tali die lucerne non erunt necessarie. Non legeretur nobis prophetа:non aperietur codex apostoli:non requireretur testimoniũ iohannis:non ipso indigebimus euangelio. Ergo omnes scripture tollentur de medio que nobis in huius seculi nocte tãq̃ lucerne accẽdebantur ne in tenebris remaneremus. Justis omnibus sublatis/ne quasi nobis luceãt indigentibus/⁊ ipsis nomib⁹ dei per quos hec ministrata sunt/nobiscuz lumen: illud verũ clarũq̃ videntibus:remotis ergo his admimẽtis quid videbimus:
Unde pascetur mens nostra:Unde obiur⁹ ille letabitur:vnde erit illud gaudium:q̃ nec oculus vidit:nec auris audiuit:nec in cor hominis ascendit:Quid videbimus:
Obsecro vos amate mecum:currite reddẽ do mecuz: patriam supernam delideremꝰ superne patrie suspirem⁹:peregrinos nos esse hic sentiamus. Quid tunc videbimus:
dicat nunc euangelium. In principio erat Joh.j. verbum:⁊ verbum erat apud deuz:⁊ deus erat verbũ. Unde tibi ros in spersus/est ad fontem venies:vnde radius p obliqua ⁊ p anfractuosa tibi ad cor tenebrosum missus est/nudam ipsam lucẽ videbis:cui videnti ferendeq̃ mundaris. Dilectissimi q̃ ⁊ hesterno cõmemorauit:iohannes ipse dicit. Filij dei sumus:⁊ nõdũ apparuit quid erimus. Scimus quia cũ apparuerit similes ei erimus:quõ videbimus eũ sicuti est. Sẽtis vestros affectus attolli mecũ in supna:
sed cor:pus q̃ corrumpit aggrauat ,aiam: Sapiẽ.j ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantẽ. Depolitur⁹ sum ⁊ ego codicẽ istũ: discussuri estis ⁊ vos q̃sq̃ ad suã. Bene nobis fuit in luce cõmuni bñ gauisi sumus:bene exultauimus:sed cũ ab invicem recedimus/ab illo non recedamus.

Tractatus.xxxvj.

¶Vos ſm carnẽ iudicatis ego nõ iudico quẽq̃ ⁊ si iudico iudiciũ meum verum est quia solus nõ sum:sed ego et qui misit me pater: et in lege vestra scriptum est:quia duorum homi-

num testimonium verū est. Ego sum qui testimoniū perhibeo de me ipso: et testimonium perhibet de me qui misit me pater.

A

N quattuor euāgelijs vel potiꝰ quattuor libris vniꝰ euangelij: sanctus iohannes apostolus non immerito scōm intelligentiam spiritualem aquile cōparatus: altius multoq; sublimus alij tribus erexit predicationē suaz et in eius erectione etiam corda nostra erigi voluit. Nam ceteri tres euangeliste tanq̄ cum homine domino in terra ambulabant: de diuinitate eius pauca direrunt: istum aūt quasi piguerit in terra ambulare: sicut ipso exordio sui sermonis intonuit erexit se non solum super terram z sup omnem ambitū aeris et celi: sed super omnez etiā exercitū angelorū: omnēq; constitutionē inuisibiliū potestatū: z peruenit ad eū p
Joh.j. quē facta sunt oīa / dicendo. In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: et deꝰ erat verbū. Hoc erat in principio apd deū. Oīa per ipsum facta sunt: z sine ipso factū est. Hunc tante sublimitati principij: etiaz cetera congrua pdicauit: z de dñi diuinitate quomodo nullꝰ aliꝰ est locutus. Hoc ructabat: quod biberat. Nō em̄ sine causa de illo in isto euangelio narratur: q̄ z in conuiuio super pectꝰ dñi discubebat. De illo ꝙ pectore in secreto bibebat. Sed quod in secreto bibit / in manifesto eructauit. Ut perueniat ad oēs gentes non solū incarnatio filij dei: passio et resurrectio: sed etiā quod erat ante incarnationē: vnicꝰ patri: verbū patris coeternꝰ genitī equalis ei a ꝙ missus est: sed in ipa missione minor: factꝰ quo
Joh.xiij maior esset pater. Quicquid ergo humiliter positū auditis de dño iesu christo: suscipite carnis dispensationez. Cogitate qualis factꝰ est ꝓpter nos non qualis erat vt faceret nos. Quicqd aūt sublime et supra oēs creaturas excelsiz atq; diuinū z patri equale atq; coeternuz de illo audieritis in euāgelio poni vel legeritis: scitote vos hoc legere quod ad formā dei pertinet non qō ad formā serui. Qz si istā regulā temeritis qui capere potestis: non aūt oēs capere potestis sed oēs credere debetis. Si ꝙ hanc regulā tenueritis aduersus calūnias tenebraz hereticaz tanq̄ in lumine ambulantes securi pugnabitis. Non enim defuerūt qui sola euangelica testimonia legendo secarentur que de humilitate christi posita sunt: qui aduersus ea testimonia q̄ de diuinitate eius locuta sunt surdi fuerunt. Ideo surdi vt male verbosi. Itē quidā illa sola attendētes q̄ de dñi sublimitate dicta sunt: etiā ipsi misericordiaz eiꝰ qua homo factꝰ est propter nos et si legerūt non crediderunt: et ab hominibꝰ inducta atq; falsa esse putauerūt: contendentes deum tantūmodo fuisse dñm nostrū christū: nō etiaz holem. Alij sic: alij sic: vtriq; in errore. Catholica aūt fides ex vtroq; verū tenens qō tenet et predicans quod credit: z deū christū intellexit: et hoiez credidit. Utrūq; enim scriptū est: z vtrunq; verū est. Si deū tantū dixeris christū: medicinā negas qua sanaꝰ es. Si hoiez tm̄ dixeris christū: potentiam negas qua creatus es. Utrūq; igitur tene anima fidelis et cor catholicū / vtrūq; tene: vtrūq; crede: vtrūq; fideliter confitere. Et deus christus est: z homo christus. Qualis deus christus? Et qualis patri: vnus cum patre. Qualis hō christus? De virgine natꝰ trahens de hoie mortalitatē: non trahens iniquitatē. Isti ergo iudei videbant hominē: nec intelligebant nec credebant deū. Atq; inter cetera audistis iaz quemadmodum ei direrunt. Tu de teipso 25
testimoniuꝫ dicis testimonium tuum non est verum. Audistis etiam quid ille responderit: cum hesterno die lectum esset et pro nostris viribus disputatum. Hodie verba eius hec locuta sunt: [vos scōm carnez iudicatis]. Ideo inquit mihi dicitis: tu de te testimoniū dicis: testimoniū tuū nō est verū q̄ ſm carnē iudicatis q̄: deū nō intelligis: z hoiem videtis et hoiem pſequēdo / deum latentē offenditis: q̄ ſm carnez iudicatis. Jō vobis arrogās videor: q̄ ꝙ testimoniuz perhibeo. Omnis enim homo quando de se perhibere vult testimonium laudabile: arrogans et superbus videtur. Ideo scriptum est. Non te laudet os tuum: sed laudet te os prōrimi tui. Sed hoc homini dictum est: infirmi enim sumus et apud infirmos loquimur: verum q̄ pere et mentiri Prouer. xxvij.
possumꝰ: z si verū dicere debemꝰ et mētiri tamen possumus cum volumus. Lux mentiri nō potest. Ablit vt in lucis diuine splēdore tenebre mendacij reperiantur. Lucebat ille tanq̄ lux: lucebat tanq̄ veritas: z lux in tenebris lucet: et tenebre eā non cōprehenderūt. Ideo scōz carnē iudicabant Uos māz scōm carnez iudicatis: [ego non iudico quemq̄]. Non ergo iudicat quēq̄ dominus iesus christus? Nonne ipse est quē confitemur resurrexisse tertia die: ascēdisse i celū: ibi sedere ad dexterā patris: inde esse venturū ad iudicandos vivos z mortuos? Nōne ipa ē fides nra de q̄ dicit apls:

ij.Ti.iij. corde creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit ad salutē? Ergo quando ista confitemur: contra dominuz loquimur? Nos
Joh.iij. dicimus venturū iudicem viuoruz et mortuū: ipse aūt dicit / ego non iudico quēq̄: id est modo: sicut dicit alio loco: ego nō veni vt iudicem mundum sed vt salvum faciaz mundū: non iudicium suū negando sed differēdo. Aut certe quia direrat: vos scōm carnem iudicatis: ita subiunxit: ego non iudico quēq̄ vt subaudiaz / scōm carnē. Nullus ergo nobis contra fidez quam tenemus et annunciamus de iudice christo scrupulus dubitationis in corde gemat. Uenit christꝰ sed primo saluare postea iudicare eos iudicando in penam qui saluari noluerunt: eos perdurēdo ad vitā qui credendo salutē non respuerūt. Prima ergo dispensatio domini nostri iesu christi medicinalis est non iudicialis. Naz si primo veniret iudicaturus: neminē inueniret cui premia iusticie redderet. Quia ergo vidit omes peccatores et oīno neminez esse immunem a morte peccati: primo erat eius misericordia preroganda: z post exercendū iudiciū. Quia de illo cātauerat psalmus. Misericordiā et iudiciū cantabo tibi
ps.c. domine. Non em̄ iudiciuz ait et misericordiam. Nā si primo esset iudiciū nulla esset misericordia. Sz primo misericordia: postea iudicium. Que est primo misericordia? Creator hominis / hō esse dignatus est: factus est quod fecerat: ne periret quod fecerat. Quid huic misericordie addi potest? Et tñ addidit. Pax fuit ei hominem fieri: sed etiam ab hoibus reprobari. Parū fuit reprobari / et exhonorari. Parū erat exhonorari / et occidi. Sed hoc parum est / morte crucis? Nā et cum eius obedientiā vsq̄ ad mortē factā cōmendaret apostolus: pa
C Phil.ij. ruz illi fuit dicere: factus obediēs vsq̄ ad mortē: non em̄ qualēcunq̄ mortē: sed addit / mortē aūt crucis. Illa morte pena nihil fuit inter oīa mera mortiuz. Denq̄ vbi dolores acerrimi exsistant: crucia-
tus vocatur / a cruce nomi:natus. Pendentes em̄ in ligno crucifixi: clauis ad lignū pedibus manibusq̄ cōfigi: producta morte nec abanī. Non em̄ crucifigi hoc erat occidi sed diu viuebaī in cruce. Nō qz longior vita eligebat sed quia mors ipsa ꝓtendebatur: ne dolor citus finiretur. Mori voluit ꝓ nobis parū dicimus crucifigi dignatꝰ est: vsq̄ ad mortē crucis obediens factus. Elegit extremū et pessimuz genus mortis: qui omnē fuerat ablaturus mortez. De morte pessima: occidit omnem mortem. Pessima enim erat non intelligentibus iudeis: nez a domino electa erat. Ipsam em̄ crucē suā signū habituruꝰ erat: ipsam crucē de diabolo superato tanq̄ tropheū in frontibus fidelium positurus vt diceret apostolꝰ. Mi-
Gal. vj. hi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi: per quez mihi mundꝰ crucifixus est et ego mūdo. Nihil erat tūc in carne intolerabiliꝰ: nihil est nūc in fronte gloriosius. Qui seruat fidei suo: qui talē honorē dedit supplicio suo: Deniq; modo in penis reoz nō est apud romanos. Ubi em̄ dñi crux honorata est: putatū est quod et reus honoraretur si crucifigeretur. Qui ergo ideo venit / neminē iudicauit: et mala passus est. Pertulit iniustū iudiciū vt ageret iustū. Sed in eo quod pertulit iniustuz: misericordie fuit. Deniq; ita humilis factus est: vt peruenireat ad crucem: distulit quidē potentiā: sed publicauit misericordiā. Unde distulit potentiā? Quia de cruce noluit descendere: q̄ potuit de sepulchro resurgere. Unde publicauit misericordiaz Quia pendens in cruce dixit. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Sine ergo ꝓpter hoc quia non venerat iudicare mundū sed saluare munduz / dixit: ego non quēq̄ iudico: siue quēadmoduz cōmemoraui quō direrat / vos ſm carnē iudicatis: addidit: ego non iudico quēq̄: vt intelligamus christū non scōm carnē iudicare sicut ab hoibus iudicatus est. Nā vt agnoscatis iam et iudicem christum: audite q̄ sequitur. [Et si iudico ego iudicium meuz verum est]. Ecce habes et iudicem. Sed agnosce saluatorem: ne sentias iudicem. Quare aūt dixit iudicium suum verum esse: [Quia solus inquit non sum sed ego et D
qui misit me pater]. Dixi vobis fratres: quia iohannes iste euangelista sanctꝰ multum alte volat. Uix est eum mente comprehendere. Mysteriū autez altius volantis: opus est vt commemoratur ani mal quadrupes habens quatuor personas: hominis: vituli: leonis: aquile. Qui ante nos scripturarum sanctarum mysteria tractauerunt pleriq; in hoc animali: vel potiꝰ in his animalibus quattuor euangelistas intellexerunt. Leonē pro rege positum: quō videtur leo rex esse quodāmodo bestiaꝝ ꝓpter potentiā z terribilē fortitudinē. Hec persona tributa est matthee: q̄: in generationibus dñi / regū serie prosecutꝰ est: quēadmodū esset dominꝰ per stirpē regiā de semine dō regis. Lucas aūt qui modo cepit a sacerdotio zacharie sacerdotis / faciens mentionē Ezechi. apo. iiij.

Universidad de Sevilla Biblioteca

patris iohānis baptiste: vitulo deputat⁹ est qz magna victima vitulus erat i sacrificijs sacerdotū. Marco homo xp̃s merito assignatus est: qz neqz de regia prāte aliquid dixit / neqz de sacerdotali cepit: sed tātū ab homine christo exorsus est. Vi omnes prope de terrenis: id est de his que in terra gesſit dñs noster iesus christus non recesserunt. De diuinitate eius perpauca locuti sunt tanq̃ in terra cū illo ambulantes. Restat aquila ipse est iohannes sublimiuz predicator: r lucis iterne atqz eterne fixis oculis cont̃plator. Dicūtur enim et pulli aquilarū a parentibus sic ꝓbari: patris scz vngue suſpendi r radijs solis opponi: qui firme cōtemplatus fuerit filius agnoscit. Si acie palpitauerit: tanq̃ adulterimus ab vngue dimittit. Jam ergo videte q̃ sublimia loqui debuit: qui est ad le cōparatus. Et tamē etiā nos humi repentes: infirmi r vix vllius momēti inter homines: audemus tractare ista r ista exponere. Et putam⁹ nos aut capere posse cuz cogitamus aut capi duz dicimus. Quare ista dixit: Forte enim post hec verba q̃sq̃ mihi uiste dicat: pone ergo codicem. quod excedit mensurā tuam: qd sumis in manū tuā: quid ei cōmittis linguā tuā: Ad hoc respōdeo. Multi heretici abundant: r ad hoc eos deus abundare permisit ne semp lacte nutriamur: r in bruta infantia remaneamus. Quia enim nō intellexerūt quomodo cōmēdaret diuinitas christi sapuerunt sicut voluerūt. Non aūt recte sapiendo: fidelibus catholicis questiones molestiſſimas intulerūt. Ceperunt exagitare r fluctuare corda fideliū. Jaz tūc necessitas facta est spiritualib⁹ viris qui aliquid ſm diuinitatem dñi nostri iesu christi nō soluz legerāt in euangelio: sed etiā intellexerāt: vt contra arma diaboli christi arma ſ. erarent et de christi diuinitate aduersus falsos fallacesq̃ doctores quātuz possent viribus aperiſſima ꝓfligatione pugnarēt: ne cum ipſi tacerent: alij perirēt. Quicūq̃ enim senserūt dominū nostrum iesum christū aut diuerse substantie esse q̃ pater est: aut tantū esse christum solū vt ipse sit pater / ipse sit filius / ipse sit spūſanctus: quicūq̃ etiaz sentire voluerunt hominē fuisse solum: non deū factuz hominē: aut ita deū vt in sua diuinitate mutabilē: aut ita deuz vt non r hominē: a fide naufragauerūt et de portu ecclesie protecti sunt: ne inquietudine sua naues secum positas frangerēt. Que res coegit vt etiā nos minimi r quātuz ad nos pertinet prorsus indigni / quātum aūt ad illius misericordiā in aliquo dispensatorū eius numero cōstituti: nō vobis taceamus qd̄ aut intelligatis mecūq̃ gaudeatis: aut si intelligere nōdum valetie: credēdo securi in portu maneatis. Dicam ergo: capiat qui potest: credat qui nō potest. Tamē dicam qd̄ ait dñs: vos sēm carnem iudicatis ego non iudico quem q̃ aut modo aut ſm carnem. Sed r si ego iudico: iudiciū meum verū est. Quare iudicium meū verum est: Quia solus non sum inquit: sed ego r qui misit me pater. Quid ergo domine iesu: Si solus esses falsum esset iudicium tuū: r ideo verū iudicas quia solus nō es: sed tu r qui te misit pr̃. Quid respōdebo: ipse respōdeat. Ueruz est inquit iudiciū meuz. Quare: qz solus non sum: sed ego r qui misit me pater mecū est. Si tecuz est: qūo te misit: Et te misit: r tecuz est. Jta ne r misit⁹ nō recessisti: ita ne r ad nos venisti: r ibi māsisti: Quomodo istud creditur: qūo capitur. Ad hec duo respōdeo. Quomō capitur: recte dicis. Qūo creditur: nō recte dicis. Jmmo ideo bene creditur: qz nō cito capitur. Naz si cito capereturnō opus erat vt crederet quia videret. Jdeo credis qz nō capis. Sed credendo sis idoneus vt capias. Nam si nō credis: nunq̃ capies: qz min⁹ idoneus remanebis. Fides ergo mundat te: vt intellectus impleat te. Uerū est inquit iudiciuz meū: qz solus non sum: sed ego r qui misit me pater. Ergo dñe deus noster iesu xp̃e: missio tua: icarnatio tua est. Sic video: sic intelligo. Postremo sic credo: ne arrogantie sit dicere sic intelligo. Prorsus r hic est dñs noster iesus xp̃s. Jmmo hic erat scōz carnē: modo hic est ſm diuinitatē: r cū patre erat r a patre non recesserat. Quod ergo dicit missus venisse ad nos: incarnatio ipsius cōmendatur: qz pater nō est incarnatus. Nam sabelliani dicti sunt quidaz heretici qui vocātur r patripassiani: q̃ dicunt ipsum patrē passuz fuisse. Noli tu catholice. Si em fuerit⁹ patripassianus: non eris sanus. Ergo intellige missionē filij nominatā: incarnationē filij. Patrez aūt incarnatū esse non credas. Sed r a filio incarnato patrem recessisse nō credas. Ille carnē portabat: ille aut̃ cuz filio erat. Si in celo pater: in terra filius: quomō pater cum filio erat: Quia r pater r filius vbiq̃ erant. Nō enim in celo sic est deus: vt non sit in terra. Audi illū qui volebat fugere iudiciū dei: r nō inueniebat qua. Quo ibo inquit a spiritu tuo: et a facie tua quo fugiam: Si ascēdero in celum tu ibi es. De terra erat questio: audi quod sequitur. Si descendero in infernū ades. Si ergo r in

infernum dicitur q̃ assit: quid rerū remanet vbi non sit: Vox enim dei est apud ꝓpheram. Celū r terram ego impleo. Ubiq̃ ergo est: qui nullo clauditur loco. Noli abillo auerti r tecū est. Si vis ad eū peruenire: noli piger esse amare. Non enim pedibus sed affectib⁹ curris: vno loco manens venis / si credis r diligis. Ergo vbiq̃ est. Si vbiq̃ est: quomō cuz filio nō est. Jta ne cū filio non est: qui si credis r tecū est: Unde ergo verum est iudiciū eius: nisi qz verus est filius: Hoc enim dixit. Et si iudico verū est iudicium meum: qz solus non sum sed ego r qui misit me pater. Tanq̃ diceret. Uerū est iudicium meū: quia filius dei sum. Unde ꝓbas: qz filius dei es: Quia solus nō sum: sed ego r qui misit me pater. Erubesce sabelliane. Audis filium: audis patrem. pater pat⁹ est. Filius filius est. Non dixit ego sum pater r ego ipse sum filius sed solus nō sum inquit. Quare solus non es: Quia mecū est pater. Ego sum: et qui me misit pater. Audis ego sum et qui me misit. Ne perdas personam: distingue personas / distingue intelligentiā noli separare perfidia: ne iterū quasi fugiens caribdim in scillā incurras. Uorabat enim te gurges impietatis sabellianoruz: vt diceres ipsuz esse patrē qui est filius. Modo dicit: filius solus nō sum: sed ego r qui misit me pater. Agnoscis qz pater pater est: r filius filius est. Bene agnoscis: sed noli dicere: pater maior est: filius minor est. Noli dicere pater aurum est: filius argētū est. Una substātia est: vna diuinitas: vna coeternitas: perfecta equalitas: dissimilitudo nulla. Nam si tantūmodo alterum credideris esse christū: non cuz qui pater est: r in aliquo tamē distātem ſm naturam esse putaueris: a caribdi quidē euasisti: sed in scilleis scopuli naufragasti. In medio naniga: vtrūq̃ periculosum latus enita. Pater pater est: filius filius est. Jaz dicis pater pater est: filius filius est: bene periculū absorbentis gurgitis euasisti. Quid vis ire in alterā partem: vt dicas aliud est pater: filius aliud: Alius est recte dicis: aliud non recte. Alius enim filius: quia nō est ipse qui pater: r alius pater quia nō est ipse qui filius. Non tamē aliud sed hoc ipsum est r pater r filius. Quid est hoc ipsum est: Unus deus est. Audisti qz nō sum solus: sed ego r qui misit me pater. Audi quomodo credas patrem r filiū. Audi ipsum filiuz: ego r pater vnum sumus. Nō dixit pater ego sum: aut ego r pater vnū est. Sed cum dicit ego r pater vnū sumus: vtrūq̃ audi: r vnum r sumus: r a caribdi r a scilla liberaberis. In duobus istis verbis qs̄ dixit vnum: liberat te ab arrio: quod dixit sumus: liberat te a sabellio. Si vnū: non ergo diuersum. Si sumus: ergo r pater et filius. Sumus enim nō diceret de vno: sed vnuz nō diceret de diuersis. Ergo ideo verum est inquit iudiciū meuz breuiter vt audias: quia filius dei sum. Sed sic tibi persuadeo inquit quia filius dei sum vt intelligas quia mecū est pater. Non sic sum filius: vt ipsum deseruerim. Nō ita hic sum vt cum ipso non sim: non ita ibi ille est vt mecum non sit. Formam serui accepi: sed formā dei nō amisi. Solus ergo inquit nō sum: sed ego r qui misit me pater. Dixerat de iudicio: de testimonio vult dicere. [Jn lege inquit vestra scriptū est: qz duoruz hominū testimonium verum est. Ego suz qui testimoniū perhibeo de me ipso: r testimoniuz perhibet de me qui misit me pater]. Exposuit illis r legē: si ingrati non essent. Magna enim questio est fratres mei: et valde mihi videt in mysterio res esse constituta: vbi deus dixit: in ore duoꝝ vel triū testium stabit omne verbū. Ueritas queritur per duos testes: Jta plane: sic se habet humani generis ꝓsuetudo. Sed tamē fieri potest: vt r duo mentiātur. Susanna casta duobus falsis testibus vigebatur. Nūquid qz duo erāt: ideo falsi testes non erāt: De duobus dicimus aut de tribus: vniuersus populus mentitus est contra christū. Si ergo populus constās ex magna hominū multitudine falsus testis inuentus est: quomō accipiendum est / in ore duorū vel trium testium stabit omne verbum: nisi quia hoc modo per mysteriū trinitas cōmendata est. Jn qua est perpetua stabilitas veritatis: Uis habere bonam causam: habeto duos vel tres testes: patrē r filium r spiritūsanctū. Denicq̃ quādo susanna casta femina fidelisq̃ cōmunr / duobus falsis testibus vigebat: trinitas illi in cōscientia atq̃ in occulto suffragabat. Illa trinitas de occulto vnū testez da mielē excitauit: r duos cōuicit. Ergo qz in lege vestra scriptū est duorū hominū testimonium verū esse: accipite nostrum testimoniū ne sentiatis iudiciuz. Ego em̄ iudt nō iudico quēq̃: sed testimoniū ꝓhibeo deme. Differo iudiciū: nō differo testimoniū. Eligamus nobis fratres contra linguas holm: contra infirmas suspitiōes generis humani / deū iudicem: deū testē. Nō enim dedignat testis esse q̃ iudex est: aut ꝓnocet cuz sit iudex: qūo qui testis est: ipse iudex erit. Quare ipse testis: Qz non querit aliū vñ cognoscat q̃ sit. Quare ipse iudex:

E

F

G

H

ꝓcer. xxiij.

Joh̄. x.

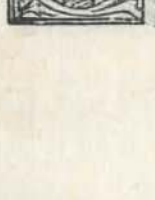
psalmo cxxxviij

Quia ipse habet potestatē mortificādi ⁊ vificandi: dānandi ⁊ absoluēdi: m gehēnā precipitādi ⁊ in celos leuādi: diabolo ꝓiū gendi ⁊ cū angelis coronādi. Cū ergo ipse habeat hanc potestatē: iudex est. Q: Vt re cognoscat nō querit aliuz testē. qui tunc iudicabit te mōvidet te. Nō est vnde illuz fallas: cū ceperit iudicare. Non eīn adhibes tibi aliquos falsos testes: q̄ iudicem il lū possent circūuenire. Qñ ceperit iudicare deus: hoc tibi dicet. Qñ cōtēnebas ego videbam: ⁊ qñ non credeba: s̄niam meaz non frustrabaz: differebā non auferebam. Noluisti audire qđ ꝓcepi: senties qđ ꝑdixi. Si aūt audias que ꝓcepi: nō mala sentries que ꝑdixi: sed bona ꝓcipies que ꝓmisi. Ne aliquez sane moueat qđ ait: vez est iudiciū meū q̄: solus nō suz sed ego ⁊ q̄ mi Johā. v. sit me p̄: cū alibi direxit: pater nō iudicat quēq̄: sed oē iudicium dedit filio. Jam in eisdē verbis enāgelij disputauimus ⁊ nūc admonemus nō hoc ideo dictuz q̄: p̄ non erit cū filio iudicante: sed qūo bonis ⁊ malis in iudicio solus filiꝰ apparebit in ea fo rma in q̄ passus est ⁊ resurrexit ⁊ ascēdit in Actu. j. celū. Discipulis quippe tūc aspicientibus ascendentē vox angelica sonuit sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celum: id est in forma hois in qua iudicatꝰ est iudicabit: vt etiā illud ꝓpheticū impleatur: vi Jo. xix. debūt in quē pupugerūt. Cū vero eūtibus iustis in vitā eternaz videbimus eū sicuti est: nō erit illud iudiciū vinoz ⁊ mortuoz: sed ꝓmiuz tūmodo vinoz. Jtē ne moueat qđ ait: in lege vra scriptū est: q: duoz hominū testimonium verū est. Et ideo quisq̄ existimet nō fuisse illam legē dei: q: non di etū est in lege dei: sciat ita dictū esse in lege vestra: tanq̄ diceret q̄ vobis est data. A q̄ nisi a deo? Sicut dicimus: panez nostrum quotidianū: etiā dicimus: da nobis hodie.

Tractatus. xxxvij.

Dicebant ergo ei vbi nā est pater tuus. Rñdit iesus neq; me scitis: neq; patrē meuz. Si me sciretis forsitā ⁊ patrē meū sciretis. Hec verba locutus est iesus in gazophilatio docēs in templo ⁊ nemo appiehendit eum q: necdum venerat hora eius.

A

Uod in sancto euangelio breuiter dicitur: nō breuiter oportet exponi vt quod auditur intelligatur. Verba enim pauca domini sed magna sunt. Non numero estimāda sed ponderе: nec ideo contēnenda q: pauca sed ideo querēda quia magna. Qui affuistis hesterno die audistis: vt ponimus disputauim⁹ er eo q: ait dominus: vos fm carnem iudicatis: ego nō iudico quemq̄. Sed ⁊ si iudico ego: iudicium meū verum est: q: solus non suz: sed ego ⁊ qui misit me pater. In lege vestra scriptū est: quia duorum hominū testimoniū verū est. Ego sum qui testimoniū perhibeo de me: ⁊ testimoniū phibet qui me misit pater. Ex his verbis hesterno vt diri die: reddit⁹ est sermo auribus ⁊ mētibus vestris. Hec cum dñs dixisset: illi qui audierāt: vos fm carnem iudicatis: manifestauerūt quod audierūt. Responderūt enim dño loquēti de deo patre suo ⁊ direrūt. [†Ubi est pater tuus?] †Ar. lit. direrūt ergo ei. patrem xp̄i carnaliter acceperūt: q: verba christi fm carnē intellexerūt. Erat autem qui loquebat in aperto caro: in occulto verbū. homo manifestus: deus occultꝰ. Videbant indumētum: ⁊ contēnebant indutum. Contēnebant: q: nesciebant. Nesciebāt: q: non videbant. Non videbāt q: ceci erant. Ceci erāt: q: non credebant. Videamus ergo: ⁊ ad hec dominꝰ quid rñderit. Ubi est inquiunt pater tuus? audiumus eīn te dicere: solus nō sum: sed ego et qui me misit pater. Nos solū te videmus: patrem tuū tecum nō videmus. Quomodo te dicis solū non esse: sed cuz patre tuo esse? Aut ostende nobis tecuz esse patrem tuum. [†Et dñs]. Nūquid me videtis: vt patrem ostēdam vobis? Hoc enim sequitur: hoc suis verbis ipse respōdit: quorum verboz expositionē nos ante ꝓmiūm⁹. Videte eīn quid direrit. [Neq; me scitis: neq; patrē meū. Si me scireti⁹: forsitan ⁊ patrez meū sciretis]. Diciti⁹ ergo vbi est pater tuus: quasi iam me sciatis: quasi totuz hoc sim qđ videtis. Ergo q: me nō nostis: ideo vobis patrē meum non ostendo. We quippe hoiez putatis: ideo patrē meū hominē queritis: q: fm q: me iudicat. Quia ergo fm qđ videtis aliud sum ⁊ aliud fm qđ non videtis: patrem aūt meuz loquor occultus occultū: ptius est vt me noueri⁹: tunc ⁊ patrez meum scietis. Si eīn me scireti⁹: ⁊ patrē meuz forsitan scietis. Ille qui oia scit quādo dicit forsitan: nō dubitat sed increpat. Attēde eīn quomō increpatiue dicatur ipsum forsitan: qđ videtur esse verbū dubitatiōis. Sed dubitationis verbuz est quādo dicitur ab homine: ideo dubitante q: nesciēte. Cum vero dicitur a deo verbum dubitationis: cum deū nihil vtiq; latet: illa dubitatione arguitur infidelitas non opinaē diuinitas.

Hoies enim de his rebus quas certas habent aliqñ increpatiue dubitāt: id est verbum dubitatiōis ponunt: cū corde non dubitēt. Uelut si idigneris seruo tuo ⁊ dicas. Contēnis me: cōsidera: forsitan dñs tuus sum. Hinc ⁊ apostolus ad quosdā contemptores suos loquēs ait. Puto aūt q: ⁊ ego 1. cor. vij spiritū dei habeo. Qui dicit puto: dubitare videt. Sed ille increpabat nō dubitabat. Et ipse dñs christ⁹ alio loco increpās infidelitatē futurā generis humani: cū venerit inquit filius hois putas inueniet fidem in terra? Jam quātum existimo intelLuce. xviij. lexistis qđo sit positū forsitā: ne quis verboz appensor ⁊ syllabarū examinator velut latine loqui sciens / reprehēdat verbū qđ dixit dei verbū ⁊ reprehendēdo deiverbum: non eloquens sed mutus remaneat. Quis eīn sic loquit qđo loqtur verbum qđ erat in ꝓncipio apud deū? Noli verba ista considerare: ⁊ ex his verbis assuetis illud verbū metiri velle qđ deus est. Audis eīn Johā. j. verbū ⁊ contēnis. Audi deū ⁊ time. In ꝓncipio erat verbū. Tu reuocas ad vsum sermocinatiōis tue: ⁊ dicis apud te. Quid est verbū? Quid magnū est verbuz? Sonat ⁊ trāsit. Uerberato aere aurē percutit: postea nō erit. Audi adhuc. Uerbū erat apud deū. Manebat: non sonādo trāsibat. Adhuc forte contēnis? Deus erat verbum Apud teipsum o hō cū est in corde tuo verbū: aliud est q̄ sonus. Sed verbū quod est apud te vt trāseat ad me: sonū quasi vehiculū querit. Assumit eīn sonuz imponit se quodāmodo in vehiculū: trāscurrit aerē: venit ad me nō recedit a te. Sonus aūt vt veniret ad me recessit a te: nec ꝑstitit apud me. Uerbū enim qđ erat in corde tuo: numquid sono ꝓtereūte ꝓterijt? Qđ cogitabas dixisti? Sed vt ad me perueniret qđ apud te latebat: syllabas sonuisti. Sonꝰ syllabarū perduxit ad aurē meam cogitationem tuā. Per aurē meā descendit in cor meū cogitatio tua: sonus medius trāsuolauit. Uerbū vero illud qđ assumpsit sonū: anteq̄ sonares erat apud te: q: sonuisti? est apud me ⁊ nō recessit a te. Hoc attēde quisquis es examinator sonoz. Uerbū dei contēnis: q: verbū hominis non cōprehēdis. Scit ergo oia per quē facta sunt oia: C ⁊ tamē dubitando increpat. Si me scireti⁹: forsitan ⁊ patrē meum scietis. Increpat infideles. Nam talē sentētiaz dixit discipulis suis. Sed ibi nō est verbū dubitationis? q: nō fuit causa increpande infidelitatis. Naz quomō dixit iudeis: si me scireti⁹ forsitan ⁊ patrem meū scireti⁹: dixit ⁊ discipulus suis quādo euz philippus interrogauit imo postulauit ⁊ ait? dñe ostende nobis patrē ⁊ sufficit nobis. Quasi di- Jo. xiiij. ceret ⁊ ipse. Te iam nouimus? apparuisti nobis? videmus te? dignatus es eligere nos: secuti sum⁹te? mirabilia tua vidimus verba salutis audiuimus? precepta fuscepimus? pmissa speramus multum nobis cōferre pñia tua ipse dignatus es. Sed tamē cum te nouerimus q: patrē nonduz nouimus: inflāmamur desiderio illius videndi quē nondū nouimus. Ac per hoc q: te nouimus sed nō nobis sufficit donec et patrē nouerimus ostēde nobis patrem et sufficit nobis. Et dñs: vt scirent nō se nosse quod se putabāt iam nosse: tāto tpe vo- Jo. xiiij. biscū sum: ⁊ me nescitis? 'philippe qui me videt? videt ⁊ patrē meuz. Nūquid habet ista sentētia verbū dubitatiōis? Nūquid dixit: qui me videt forsitan videt ⁊ patrē. Quare? Quia fidelis audiebat nō fidei prosecutor: ideo nen erat dñs increpator sed doctor. Qui me videt? videt ⁊ patrē meū. Et hic: si me sciretis ⁊ patrē sciretis. Tollamus verbū quo notata est ifidelitas audientiū: ⁊ ipsa sentētia est. Jā hesterno die cōmendauimus charitati vestre: ⁊ dixim⁹ sentētias iohānis euangeliste quibus nobis narrat quod a dño didicit: nec discutiendas fuisse si fieri posset: nisi hereticoꝝ cōmenta compellerent. Breuiter ergo hesterno die insinuauimus charitati vestre esse hereticos qui vocantur patripassiani vel a suo auctore sabelliani. Hi dicūt ipm esse patrē qui est filiꝰ: nomina diuersa vnā vero esse personā. Cum vult pater est inquiunt? cū vult filius: tamē vnus est. Jterum sunt alij heretici qui vocātur arriani. Confitētur quidē vnicum patris filiuz D dominū nostrū iesum christū. Illum patrē fatiꝰ: istū filium patris. Cū qui pater est nō esse filiū: eum qui filius est nō esse patrem. Confitētur generationē sed negant equalitatē. Nos: id est catholica fides veniens de doctrina apostoloꝝ: plantata in nobis per seriem successiōis accepta? sana ad posteros trāsmittēda: inter vtrosq; id est inter vtrūq; errorē tenui veritatē. Jn errore sabellianoꝝ vnus est solus: ipse pater qui filius. Jn errore arrianoꝝ alius est quidē pater alius filius: sed ipse filius nō solum alius sed etiā aliud est. Tu i medio quid? Exclusisti sabellianū: exclude ⁊ arrianum. 'pater pr̄ est? filius filiꝰ est? alius nō aliud. Quia ego ⁊ pater inquit vnū sumus. Sicut etiā hesterno die quātum potui commēdaui. Cum audit sumus: abscedat cōfusus sabellianus. Cum audit vnū: abscedat cōfusus arrianus. Gubernet cathe-

Deus inter vtrūq; fidei siue nauigium: quō iam cauendū est in vtroq; naufragiū. Dic ergo tu quod dicit euāgelium: ego t pater vnū sumus. Non ergo diuersum q; vnus nō vnus q; sumus. Paulo ante dixit: iudiciū meum verū est: q; solus nō sum sed ego t qui misit me pater. Tanq; diceret. Ideo iudiciū meum est vez/q; filius dei sum: q; verum loquor: q; ipse veritas ego sum. Isti Johā. x. carnaliter intelligētes dixerūt. Ubi est pater tuus? Modo audi arriane: neq; me scitis neq; patrem meum. Quia si me sciretis forsitan t patrem meū sciretis. Quid est si me sciretis t patrē meum sciretis: nisi ego t pater vnū sumus? Quādo vides aliquē alicui similē: intendat charitas vra/quotidiana locutio est: nō sit vobis arduum q̄ō esse aduertitis vsitatū. Quādo ergo vides aliquē alicui simūlem t nosti tu cui similis Johā. x. sit: admirās dicis. Quomodo iste homo similis est illi homini? Hoc non diceres: nisi duo essent. Hic ille qui eum ignorat cui tu istum similez dicis. Ita ne inquit silis est. Et tu ad eū. Quid enim? Tu illū nō nosti? At ille. Nō noui inquit. Jam tu vt illum quē nescit ei notuz facias: ex presente quē cernit respōdes t dicis. Hunc vidisti: illuz vidisti. Non vtiq; q; hoc dixisti: vnuz esse asseuerasti t duos negasti: sed ꝓpter similitudinē tale dedisti responsum. Jstū nosti t illum nosti: valde eñ similis est ei: nihil distat oīno. Hinc t dñs. Si me inquit scire tis t patrē meum sciretis. Nō q; pater est filius sed q; patri similis est filius. Erubescat arrianus. Gratias dño q; ipse arrianus recessit ab errore sabellianoꝝ t non est patripassianus. Non dicit ipsum patrem indutū carne venisse ad homines/ipm esse passum/ipsum resurrexisse/t quodāmodo ad se ascēdisse. Hoc non dicit. Agnouit mecum patrē patrē esse: t filiū filium esse. Sed o frater euasisti illud naufragiū: rē tendis in alterū: Si pater pater est: filius filius est. Quare dicis similē/ quare diuersum: quare aliam substantiā. Si dissimi- Jo. xiiij. lis esset: nunq̄d diceret discipulis suis: qui me videt videt t patrē? Nunquid diceret iudeis: si me sciretis t patrē meū sciretis? E Unde hoc verū esset: nisi t illud verum: ego t pater vnū sumus. [Hec verba locut⁹ est in gazophilatio: docēs in tēplo]. Magna fiducia sine timore. Nō enim pateretur q; nollet: qui nec nasceretur si nollet. Deniq; quod sequitur: [t nemo apprehēdit eum: q; nōdum venerat hora eius]. Hoc item nōnulli cum audiunt/sub fato fuisse dñm christuz credūt t dicunt. Ecce christus habebat fatum. O si cor tuū non esset fatuum: non crederes fatum. Si fatū sicut nōnulli intellexerūt/a fando dictum est: id est a loquendo. verbū dei quomodo habet fatum? quādo in ipso verbo omnia sunt que cōdita sunt. Nō enim aliquid deus constituit: quod ante nesciuit. In verbo ipsius erat Johā. j. quod factū est. Mundus factus est: t fact⁹ est t ibi erat. Quomodo t factus est t ibi erat. Quia domus quā edificat instructor ꝑius in arte erat. Et ibi melius erat sine vetustate/sine ruina. Tamē vt ostēdat artem/fabricat domū t processit quodāmodo domus ex domo. Et si dom⁹ ruat: ars manet. Ita apud dei verbū erant omnia que cōdita sunt. Quia omnia in sapientia fecit deus: t cuncta nota fecit. Non enim q; fecit didicit: sed quia nouerat fecit. Nobis q; facta sunt nota sunt. Illi nisi nota essent facta nō essent. Precessit ergo verbum. Et quid ante verbū dei? Nihil oīno. Johā. j. Nam si esset aliquid ante non dictū esset: in principio erat verbū: sed in principio factum est verbuz. Deniq; de mundo q̄d ait Gene. j. moyses? In principio fecit deus celum t terraz. Fecit quod non erat. Si ergo fecit q̄ō non erat: ante quid erat? In principio erat verbū. Et vnde celuz t terra? Omnia per ipsum facta sunt. Tu ergo ponis xp̄m sub fato. Ubi sunt fata? In celo inquis: in ordine t cōuersiōibus syderuz. Quomodo ergo fatū habet per quē factum est celū et sydera: cum tua voluntas si recte sapies transcēdat t sydera? An q; nosti xp̄i carnem fuisse sub celo: ideo putas t potestatē christi subditā celo? Audi stulte: nōduz venerat hora eius. Non q; cogeretur mori/ sed q; dignaretur occidi. Nouerat enim ipse quādo deberet mori. Intendit omnia que predicta sunt de illo: t expectabat finiri omnia que predicta sunt ante ei⁹ passionē futura: vt cum impleta essent: tūc veniret passio dispositiōis ordine: non fatali necessitate. Deniq; aut ꝓtext prophetia. Inter cetera que de illo ꝓphetata sunt scriptum est etiā hoc. Dederūt in escam meaz fel: t in siti mea potauerūt me aceto. Quo facta sint/in euāgelio nouimus. Ꝓius dederūt fel: accepit: gustauit t despuit. Postea in cruce pendēs: vt omnia predicta cōplerētur ait. Sitio. Acceperūt spongiam Jo. xix. aceto plenā: in arūdine ligauerūt t admouerunt pendēti. Accepit ille t ait. perfectum est. Quid est perfectuz est? Impleta sunt oīa que ante passionē meam fuerant ꝓphetata. Ergo adhuc q̄d hic facio? Deniq; postea ꝯ dixit perfectū est: inclinato capite tradidit spiritū. Nūquid illi latrones iuxta confixi/ quādo voluerunt exp̄i-

rauerunt? Tenebātur vinculis carnis: q; non erāt creatores carnis. Clauis cōfixi/ diu cruciabātur: q; infirmitati non dominabātur. Dominus autem quādo voluit carnem in vtero virginali accepit. Quādo voluit ad homines processit: quādiu voluit inter homines vixit: quādiu voluit a carne discessit. Hoc est potestatis nō necessitatis. Hāc ergo horaz ille expectabat nō fatalem sed oportunam t volūtariam: vt ꝑius oīa complerētur que ante passionez ipsius cōpleri oportebat. Nā quō sub fati necessitate posit⁹ erat: qui alio loco dirit: Johā. x. potestatē habeo ponendi aīaz meam: t potestatē habeo iterū sumendi eam? Nemo tollet eam a me: sed ego ipse pono eā a me: t iterum sumo eā. Ostendit hāc potestatē quādo eum iudei querebant. Quez queritis inquit? Et illi ieſum. Et ille. Ego sum. Qua voce audita: redierūt retro t ceciderunt. Dicit aliqs. Si hec in illo ptās erat: quare eū iudei insultarēt pendenti t dicerent/si filius dei est descēdat de cruce/non descēdit: vt eis suaz potestatē descēdendo monstraret? Quia patientiā docebat: ideo potentiā differebat. Si enim cōmotus ad eoꝝ verba descēderet: victus cōitionum dolore putaretur. Ꝓtractus no descendit: firus permānsit: quādo voluit abscessurus. Nam quid ei magnū fuit de cruce descendere: q̄ potuit de sepulchro resurgere? Intelligamus ergo nos quib⁹ hoc ministratum est/potētiam domini nostri ieſu christi occultaz tunc manifestā futuram in iu- ꝑs. xlix. dicio: de quo dictū est. Deus manifest⁹ veniet: deus noster t nō silebit. Quid est manifestus veniet? Quia venit occult⁹ veniet manifestus deus noster: hoc est christus: t non silebit. Quid est nō silebit? Quia ꝑmo siluit. Ubi siluit? Quādo iudicatus est. Ut etiā hoc impleretur: quod t prophetа ꝑdixerat. Sicut ouis ad immolandum ductus est: t sicut agnus coram tondēte se sine voce sic non aperuit os suum. Si ergo pati nollet/nō pateretur. Si non pateret: sanguis ille nō funderetur. Si sanguis ille nō funderetur: mūdus non redimeret. Agamus itaq; gratias t potestati diuinitati: t miseratiōi infirmitatis ei⁹ t de occulta potentia quā iudei non nouerāt vñ illis modo dictū est: neq; me nostis neq; ꝑez meū: t de carne suscepta quā iudei nō nouerāt t eius patriā sciebant. Unde illis alio loco dixit: t me scitis t vnde sim scitis. Utrūq; nouerimus t christo: t vnde equalis est Jo. xiiij. patri: t vnde illo maior est pater. Illō verbū est/illud caro/illud deus est/illud homo. Sed vnus christus deus t homo.

Tractatus.xxxviij.

Dixit ergo iterum eis ieſus. Ego vado: t queretis me: t in peccato vestro moriemini: Quo ego vado vos non potestis venire. Dicebant ergo iudei. Nunquid interficiet semetipsum: quia dicit quo ego vado vos nō potestis venire? Et dicebat eis: vos deorsum estis ego de supernis sum: vos de mūdo hoc estis: ego non sum de hoc mūdo. Dixi ergo vobis: quia moriemini ī peccatis vestris. Si eīm non crediderit is q; ego sum: moriemini in peccato vestro. Dicebāt ergo ei. Tu quis es? Dixit eis ieſus. Principium: qui t loquor vobis.

A

Lectio scti euangelij que precessit hodie: nam ira cōclusa erat: quia locutus est docēs i gazophilatio dominꝰ que voluit et que audistis: t nemo apprehēdit eum: q; nōdum venerat hora eius. Hinc disputatuz est dñico die: quod ipse donare dignatus est. Intimauimus charitati vestre quare dictum sit: nōdum venit hora eius: ne positum christū sub aliqua necessitate fatali: vlla impietas auderet ipzobe suspicari. Nōduz enim venerat hora qua ex ordine suo ſm ea que predicta sunt de illo: nō ꝺmo ri cogeretur inuitus sed occideret parat⁹. Modo autē de ipsa passione sua que posita erat nō in eius necessitate sed potestate. [† Locutus est iudeis dicens. Ego vado. Christo enim domino mos profectionis fuit/illo vnde venerat: t vnde nō discesserat. Ego inquit [vado et queritis me]: nō desiderio sed odio. Nam illū postea ꝯ ab scessit ab oculis hominū inquisierūt t qui oderant t qui amabāt. Illi persequēdo: illi habere cupiendo. In psalmis ait ipe dominꝰ per prophetā. Perūt fuga a me: t nō est qui requiret aīmā meam. Et itez ait alio psalmo. Confundant t reuereātur re quirētes aīmā meam. Culpauit qui non requirerēt: dānauit requirētes. Bonuz est eīm querere alam christi: sed quomodo eaz quesierūt discipuli. Et malum est querere aīmā christi: sed qūo eaz iudei quesierūt. Illi eīm vt haberēt: illi vt perderent. Deniq; isti q; sic querebant more malo/corde peruerso/quid secutus adiūxit? Queritis me: t ne putetis q; bene me queritis: [in

† Tertꝰ hz dixit ergo eis iterū ieſus.

ꝑs. xlj. Psalmo xxxix.

peccato vro moriemini:¶ Hoc est xpm ma
le querere: in peccato suo mori. Hoc est illū
odisse: per quem posset solum saluus esse.
Cum em̄ homines quoruz spes in deo est/
non debeant mala reddere nec pro malis:
reddebant illi mala ꝓ bonis. Prenūciauit
ergo illis dñs dixitq; sententiam prescius
quod in suo peccato morerentur. Deinde
Joh.xiij adiunxit. [Quo ego vado: vos nō potestis
venire]. Hoc t dñs discipulis suis alio lo
co dixit nec tamen eis dixit: in pctō vestro
moriemini. Quid autem dixit:¶ Qō et istis.
Quo ego vado: vos non potestis venire.
Non abstulit spem: sed ꝓdixit dilationem.
Qñ em̄ hoc discipulis dñs loquebaḃ: tunc
nō poterāt venire quo ille ibat: sed postea
vēturi erāt. Jsti aūt nunq̄ ab⁹ pscius dixit
in peccato vro moriemini. His auditis ver
bis quō solēt carnea cogitātes: t ſm car
nem iudicantes: t totum carnaliter audiē
B tes atq; sapientes dixerunt. [Nūquid in
terficiet semetipsum q; dixit quo ego vado
vos nō potestis venire]. Stulta vba t oī
no insipientie plena. Quid em̄: non pote
rant illo venire quo ille prexisset: si interfi
ceret semetipm. Nūquid ipsi nō erāt mori
turi. Quid est ergo nunquid interficeret se
metipm q; dixit: quo ego vado vos nō po
testis venire. Si de morte hominis diceret
quis homo non morit̄: Ergo quo ego va
do dixit: non cum itur ad mortem: sed quo
ibat ipse post mortem. Jlli itaq; nō intelli
gentes: illa responderūt. Et dñs ad eos q̄
terram sapiebant q̄d ait:¶ [Et dicebat eis.
Vos de deorsum estis]: ideo terram sapitis:
q; sicut serpentes terrā māducatis. Quid
est terrā māducastis:¶ Terrenis pascimini
terrenis delectamini: terrenis inhiatis:
sursum corda non habetis. Vos de deorsum
estis. [Ego de supnis sum: vos de mundo
hoc estis: ego non sum de hoc mundo].
Quomodo enim erat de mundo: per quez
factus est mūdus:¶ Oēs de mūdo post mū
dū: q; pri⁹ mūd⁹ t sic homo de mūdo. Pri⁹
autem christ⁹ deinde mund⁹:¶ Quō añ mū
dū xps: ante xpz nihil:¶ Q; in p̄ncipio erat
verbū oīa p ipm facta sunt. Si ergo erat
ille de supnis: de quib⁹ supnis:¶ De aere:
Absit. Jbi t aues volitāt. De celo q̄ videmus:¶ Et hoc absit. Jbi t stelle t sol et lu
na circumeūt. De angelis:¶ neq; hoc intel
ligatis. Per illum t angeli facti sunt p gnē
oia facta sunt. De quib⁹ ergo supnis xps:¶
Ab ipso patre. Nihil illo deo supius q̄ ver
buz genuit equale sibi coeternū sibi vnigenitum sine tpe: p quē cōderet tpa. Sic ḡ ac
cipe xpm de supernis/ vt excedas cogitatione tua omne quod factū est: vniuersam
oīno creaturā/ oē corpus/ oēm cōditū spīm:
omnē rem quōquo modo mutabilē. [Totū
excedem. Sicut excessit iohannes: vt con
tingeret in principio erat verbū: t verbum
erat apud deū: t deus erat verbum. Ego ḡ
inquit de supernis sum. Vos de hoc mūdo
estis: ego nō sum de hoc mūdo. [Dixi ergo
vobis: q; moriemini in peccatis vestris].
Expsuit nobis fratres quid intelligi vo
luerit/ vos de hoc mundo estis: q; peccato
res erant: q; inīq erant: q; infideles erant:
q; terrena sapiebant. Nam quid vobis vi
detur de sanctis apostolis:¶ Quātuz intere C
rat inter iudeos t apostolos:¶ ḡtum inter
tenebras t lucē: ḡtum inter fidē et infideli
tatem: ḡtum inter pietatem t impietatez:
ḡtum inter spem t desperationem: ḡtum
inter charitatē t cupiditatē. Multuz ergo
intererat. Quid ḡ h- tm̄ intererat apli de
mūdo nō erāt:¶ Si cogites quō nati sint et
vñ venerint: q; oēs ex adā venerāt: de hoc
mūdo erāt. Sz q̄d eis ait ipe dñs:¶ Ego vos Joh.xv.
de hoc mūdo elegi. Qui ergo de mūdo erāt
facti sunt non de mundo: t pertinere cepe
runt ad eū p quē fact⁹ est mūdus. Jsti aūt
remanserunt esse de mundo: q̄bus dictum
est: moriemini in peccatis vestris. Nemo
ergo dicat fratres de hoc mundo non sum
Quisquis es homo: de hoc mundo es. Sed
venit ad te qui fecit munduz: t liberauit te
de hoc mundo. Si delectat te mundus: iā
semper vis esse immundus. Si aūt iā non
te delectat hic mundus: iam tu es mun
dus. Uerūtamen si p aliquā infirmitatem
adhuc te delectat mundus: habitet in te q̄
mūdat t eris mundus. Si aūt fueris mū
dus: non remanebis in mundo: nec audies
quod audierunt iudei moriemini in pecca
tis vestris. Omnes em̄ cū peccato nati su
mus. Oēs vinēdo ad id quod nati eramus
addidim⁹: magisq; de mūdo facti sum⁹ ḡ
tunc quando de parētibus nostris nati su
mus. Et vbi essemus: si ille nō veniret: qui
non habebat oīno pctm̄ ut solueret oē
pctm̄: Jn quē iudei quia nō credebāt me
rito audierunt: moriemini in pctis vestris.
Quia non habere pctm̄ nullo modo potui
stis qui cum peccato nati estis. Sed tamē
si in me inquit crediderit is: cum peccato q̄
dē nati estis: sed in peccato vestro moritu
ri non estis. Tota ergo infelicitas iudeoꝝ
ipsa erat: nō peccatū habere sed in pecca
tis mori. Hoc est quod debet fugere omnis
christianus. Propter hoc ad baptismū cur
ritur: ꝓpter hoc q̄ egritudine vel aliunde
periclitantur sibi desiderant subuenire. p
pter hoc etiam sugens parulus a matre
pīs manibus ad ecclesiam fertur: ne sine
baptismo

baptismo eret t in petō qui nat⁹ est mo
rtur. Jnfelicissima cōditio: misera sors isto
rū: qui de ore veridico audierūt: in peccatis
vestris moriemini. Unde tñ eis ⁊tingat ex
pomit. [Si em̄ non crediderit is ⁊ moriemi
ni in peccatis ⁊ vestris.] Credo fratres in
illa multitudine que dñm audiebat: t eos
fuisse qui crediturī erant. Quasi aūt in om
nes ꝓcesserat seuerissima illa sententia: in
peccato vestro moriemini: ac per hoc t il
lis qui crediturī erāt spes erat ablata. Jl
li seuiebant: illi timebant: immo non time
bāt: sed etiam desperabāt. Reuocauit eos
in spē: adiunxit enim. Si non crediderit is
q; ego sum: moriemini in pctis vīs. Ergo
si crediderit is: q; ego sum: nō moriemini in
pctis vīs. Reddita ē spes desperātib⁹: ex
citatio facta est dormiētib⁹: coꝛdib⁹ euigi
lauerūt inde plurimi: crediderūt sicut euā
gelū ipsius consequentia testat. Erant em̄
illic membra xp̄i: que nondū adheserāt cor
pori xp̄i. Et in illo populo a quo crucifixus
est: a quo in ligno suspensus est: a quo pen
dens irrisus est: a quo lancea vulneratus
est: a quo felle t aceto potatus est: erāt mē
Lu.xxiij bra xp̄i ꝓ quibus dixit. Pater ignosce illis
q; nesciunt quid faciunt. Quid aūt conuer
so non ignoscitur: si fusus xp̄i sanguis igno
scitur:¶ Quis homicida desperet: si in spem
redditus est a quo etiam christus occisus
est. Crediderūt inde multi: donatus est eis
sanguis xp̄i: vt magis eum biberent quo li
berarentur q̄s rei de illo effuso tenerentur.
Quis desperet:¶ Et si in cruce latro salua
tus est ante paululū homicida post paulu
Lu.xxiij lum accusatus/ cōuictus/ dānatus/ suspen
sus/ liberatus. Noli mirari: vbi cōuict⁹ ibi
dānatus: sed ibi liberatus vbi mutat⁹. In
hoc ergo populo cui dominus loquebatur
erant qui in peccato suo fuerant morituri:
erant etiam qui in ipsum qui loquebaḃ fue
rant crediturī: t ab omni peccato liberan
di. Tamen hoc a- de q̄ ait dñs xps. Si
non crediderit is q̄nia ego sum: moriemini
in peccatis vestris. Quid est si nō credide
ritis q; ego sum:¶ Ego sum:¶ Quid:¶ Nihil
addidit. Et q; nihil addidit: multuz est q̄
cōmendauit. Expectabaḃ em̄ vt diceret q̄d
esset: nec ramen dixit. Quid expectabaḃ vt
diceret:¶ Forte nisi crediderit is q; ego sum
christus: nisi crediderit is quia ego sum dei
filius: nisi crediderit is quia ego sum verbū
patris: nisi crediderit is q; ego sum cōditor
mundi: nisi crediderit is quia ego sum ho
minis formator t reformator: creator t re
creator: factor t refactor. Nisi hoc credide
ritis q; ego sum: moriemini in peccatis ve
stris. Multum est quod ait ipse ego sum.

D
†Terr⁹ habet q: ego sum.
†Bis in pctō vro

Exo.iiij.

Exo.iiij.

F
Watth. xxviij.

Quia sic direrat dominus moysi. Ego suz qui sum. Quis digne eloquaḃ: quid sit sum. Mittebat deus per angelum suum seruz suum moysen ad liberādum ex egypto po pulum suum. Legistis quod audistis t nō
stis. Cōmemoro tñ: mittebat tremētē/ excu
santē sed obedientē. Cū ergo excusaret ait deo quem loqui in angelo intelligebat. Si dixerit mihi populus: quis est de⁹ qui mi
sit te: quid dicaz eis:¶ Et dñs ad eum. Ego sum qui sum. Et repetiuit. Dices filijs isrl. Qui est misit me ad vos. Non ait t ibi ego sum deus/ aut ego mundi fabricator/ aut ego sum omniū reruz creator/ aut ego sum ipsius populi liberandi ꝓpagator: sed hoc tantum: ego sum qui sum: et dices filijs is
rael qui est. Non addidit: qui est deus ve
ster: qui est deus patrum vrorū: sed tantuz hoc dixit q̄ est misit me ad vos. Forte mul
tū erat t ad ipm moysen/ sicut multū est t ad nos: et multomagis ad nos intelligere quid dictum sit/ ego sum qui sum: t qui est misit me ad vos. Et si forte capet moyses:
illi ad quos mittebat qñ caperent:¶ Distu
lit ergo dñs q̄ capere homo non posset: et addidit q̄ capere posset. Adiunxit enim et ait. Ego sum deus abraam t deus ysaac: t deus iacob. Hoc potes capere. Nam ego sum qui sum/ que mens pōt capere:¶ Quid ergo nos:¶ Audebim⁹ ne aliquid dicere ex hoc q̄ dictū est: ego suz qui sum. Uel potiꝰ
er hoc q̄ dix dicere audistis/ nisi credide
ritis q; ego sum moriemini in peccatis ve
stris. Jta ne his verbis meis tātillis t pe
ne nullis audebo disputare quid sit q̄ ait dñs xps: nisi crediderit is q; ego sum:¶ Au
debo ipsum dominum interrogare: audite me interrogantem potius q̄s disputantez. Magis querentem q̄s presumentez. Potiꝰ discentem q̄s docentem: t certe in me vel p me etiam vos interrogate. Presto est etiaz ipse dñs qui vbiq; est. Audiat interroganti affectum t intelligendi prestet effectum. Nam et ego quibus vbis et forte aliquid capio/ perducere possum q̄ capio ad cor
da vestra:¶ Quisnaz sufficit sonus: que sup petit eloquētia: que vires intelligendi: que facultas ꝓferendi:¶ Dicaz ergo dño nostro iesu christo: dicam t audiet me. Credo pre
sentem: omnino non dubito. Ipse enim di
xit. Ecce ego vobiscuz sum: ysq; ad consum
mationez seculi. O domine deus noster: q̄d est quod aisti nisi crediderit is q; ego sum:¶ Quid em̄ non est eorum que fecisti:¶ nunq̄d celum non est:¶ nunquid terra non est:¶ Nū quid nō sunt ea que in terra t in celo sunt:¶ Nunquid homo ipse cui loqueris non est:¶ Nunq̄d angelus quē mittis nō est. Si oia

sunt hec que per te facta sunt: quid est qđ tibi ꝓpriū ꝺḋaz tenuisti ipsum esse: qđ alijs non dediſti vt tu solus esses. Nā quo audio ego sum qui sum: quasi alia non sint
Exo.iiij. Et quomodo audio nisi crediderit is quia ego sum? Illi non erant q̄ audiebant? Et si peccatores erant homines erant. Quid ergo facio? Quid sit ipm esse dicat cordi: int⁹ dicat: intus loquatur. Homo interior audiat: mens capiat vere esse: est enim semp eodem modo esse. Res enim q̄libet omnino q̄si cepi disputare: et desiſti q̄rere: forte qđ audiui volo loq̄: auditui meo vet exultationē et vestro cuz loquor. Res enim q̄libet prorsus qualicūq; excellentia si mutabilis est: non vere est. Non eniz est ibi vere esse: vbi est et non esse. Quicquid enim mutari potest: mutatum nō est quod erat. Si non est quod erat: mors quedam ibi facta est. Peremptum est aliquid ibi quod erat & non est. Nigredo mortua est in capite albescentis senis. Pulchritudo mortua est in corpore fessi et incurui senis: mortue sūt vires in corpore languētis: mortua est statio in corpore ambulantis: mortua est ambulatio in corpore stantis: mortua est ambulatio et statio in corpore iacentis: mortua est locutio in lingua tacentis. Quicqđ mutatur et est qđ non erat: video ibi quādam vitam in eo quod est: et mortem in eo quod fuit. Deniq; de mortuo cum dicitur: vbi est homo ille? Respondetur fuit. O veritas que vere es. Naz in omnibus actionibus & motib⁹ nostris et in omni prorsus agitatione creature duo tempora inuenio: preteritum et futurum. Presens queroni: nihil stat. Quod dixi iam nō est: qđ dicturus sum nondū est. Qđ vixi iam nō est: qđ victur⁹ sum nōdū est. Preteritum & futurum inuenio in omni motu rep. In veritate aut manet: preteritum & futurum non inuenio sed solum presens: & hoc incorruptibiliter qđ in creatura non est. Discute rep mutationes: inuenies fuit et erit. Cogita deū inuenies est. Ubi fuit et erit esse non possit.
6 Ut q̄ tu sis: trāscēde tps. Sed qs trāscendet Uirib⁹ suis? Leuet illuc q̄ patri dixit. volo vt vbi ego sum et ipsi sint mecum. Hoc itaq; promittens ne moriamur in peccatis nostris: nihil aliud dominus iesus christ⁹ mihi videtur his verbis dixisse nisi crediderit is quia ego sum. Prorsus nihil aliō mihi⁹ videtur his verbis dixisse ſ̄ hoc nisi crediderit is q: deus ego sum: moriemini in peccatis vestris. Bene deo gratias quia dixit: nisi crediderit is non dixit: nisi ceperitis. Quis enim hoc capiat? Aut vere quia ausus sum dicere et vsi estis intelligere: aliquid de tanta ineffabilitate cepistis? Si ergo non capis fides te liberat. Ideo et dominus non ait: nisi ceperitis qz ego sum: sed quod poterāt dixit. Nisi crediderit is qz ego sum: moriemini in peccatis vestris. Et illi semper terrena sapiētes & semp ſm carnē audiētes & respondētes [qđ † ei dixerunt? Tu quis es]? Nō enim cū dixisti nisi crediderit is quia ego suz: addidisti quid esses. Quis es vt credamus? † [Et ille. Principiū]. Ecce qđ est esse: principiū mutari non pōt. Principium in se manet: et innouat omnia. Principium est: cui dictum est. Tu autez idem ipse es: et anni tui deficient. Principiuz ait: [qui et loquor vobis.] Principiū me credite ne moriamini in peccatis vestris. Tanq̄ enim in eo qđ dixerunt tu quis es? Nihil aliud dixerūt ſ̄ quid te esse credim⁹. Respondit. Principium .i. principium me credite. In greco nāq; eloquio discernitur: qđ non pōt in latino. Apd grecos em femini generis ē principium. Sicut apud nos lex generis feminini est: que apud illos est masculini. Sicut sapientia et apud nos & apud illos: generis feminini est. Consuetudo locutionis ideo per diuersas linguas variat genera vocabulorum: quia in ipsis rebus non inuenis sexū. Non enim sapientia vere femina est cū xp̄s sit dei sapientia: & xp̄s appelletur genere masculino sapientia femino. Cū ergo dicerēt iudei tu qs es. Ille q̄ sciebat esse ibi quosdam crediturōs & inde dixisse/tu qs es: vt scirent qđ illū credere deberent: respondit: principium. Nō tāq̄ diceret principiū sum: sed tanq̄ diceret principiū me credite. Quod in sermone greco vt diximus euidenter apparet vbi femiuini generis est principium. Velut si vellet dicere se esse veritatez: a dicentib⁹ tu qs es respōderit veritatē cū videretur ad id qđ dictū est tu qs es: respondere debuisse: veritas id est veritas sum. Sed quia tus respōdit: cū videret eos ita dixisse tu qs es/ ac si dicerent. Cum abs te audiuimus/ nisi credideritis qz ego sum: qđ te esse credimus? Ad hoc respondit: principiuz. Tanq̄ diceret. Principium me credite. Et addidit: q̄ & loquor vobis: id est: qz humilis ꝓpterea factus ad ista verba descendi. Nam si principium sicuti est ita maneret apud patrez & non acciperet formam serui & homo loqueretur hoibus (quō ei crederent: cū infirma corda intelligibile verbum sine voce sensibili audire non possint. Ergo inquit credite me esse principium: quia vt credatis nō solū sum ſz et loquor vobis. Sed de hac re iam multum est loqui vobis. Placeat itaq;

† Als di cebāt er go ei.
† Als di cit eis ie sus.
Po.cj.

charitati vestre: vt qđ restat/illo adiuuante seruemus crastino reddituri.

Tractatus.xxxix.

¶ Multa habeo de vobis loqui & tu dicare: sed q̄ me misit verax est: & ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. Et non cognouerunt: quia patrē eius dicebat deum.

A

Erba dñi nostri iesu christi q̄ habuit cuz indeis ita moderans loquelam suaz vt ceci non viderent: et fideles oculos aperirent: q̄ hodie de sancto euāgelio recitata sūt: ista sunt. [Dicebāt ergo iudei. Tu quis es?] Quia dixerat supra dominus. Nisi crediderit is quia ego suz/moriemini in peccatis vestris. Ad hoc ergo illi: tu qs es: veluti q̄rētes nosse in quem deberent credere: ne in suo peccato morerentur. [Respondit] dicentibus tu quis es. [& ait. Principiuz: qui & loquor vobis.] Si se dixit dñs esse principium queri pōt vtrum & pater principium sit? Si eniz filius principium est q̄ habet patrem: quāto facilius intelligēdus est deus pater esse principium qui habet quidem filiuz cui pater sit: sed non habet de quo sit? Filius cū patris est filius: & patri vniq; filij pater est. Sed de⁹ de deo filius dicitur: lumen de lumine filius dicitur. Pater dicitur lumen ſz non de lumine. Pater dicitur deus sed non de deo. Si ergo deus de deo: lumen de lumine principium est: ꝯto facilius intelligitur principium: lumen de quo lumen: & de⁹ de quo deus. Uidetur itaq; absurduz charissimi vt filium dicamus principium & patrem principium non dicamus. Sed quid agem⁹? Nūquid duo erunt principia. Tacuēdum est hoc dicere. Quid ergo? Et si pater principiuz: et filius principium: quomō non duo principia? Quō dicimus patrem deum et filium deum/nec tamen dicimus duos deos. Nephas est enim dicere duos deos: nephas est dicere tres deos: & tñ qui pater est non est filius: qui filius est non est pater. Spiritus aūt sanctus patris & filij spūs: nec pater est nec filius. Quāuis ergo sicut aures catholice sūt erudite in gremio matr̄ ecclesie: nec ille qui est pater sit filius: nec ille qui est filius sit pater: nec spūsanct⁹ patris & filij sit/vel filius vel p̄r: tres deos tñ esse non dicim⁹: ꝗuis de singulis si querat: necesse est de quocūq; interrogati fuerimus: deū esse fateamur. Et absurda ista videnť hominib⁹ solita trahentibus ad insolita visibilia ad inuisibilia: creaturā cōparantib⁹ creatori. Interrogāt em nos aliq̄ infideles & dicūt. Patrē quē dicitis. Respōdemus deū. Filiū quē dicitis/deū dicitis? Respōdemus deuz. Spm̄sctm̄ quē dicitis/deū dicitis. Respondem⁹ deū. Ergo inqunt pater & filius & spūsanct⁹ tres sunt dij? Respondem⁹: nō. Turbanť: qz nō illuminanť. Cor clausuz habēt: qz clauē fidei nō habēt. Nos ergo fratres fide precedente q̄ sanat oculos cordis nr̄i/qō intelligimus sine obscuritate capiamus qō nō intelligimus sine dubitatione credamus. A fundamento fidei non recedam⁹: vt ad culmē pfectiōis veniamus. Deus est pater: deus est filius: de⁹ est spūsanct⁹. Et tñ pater non est q̄ filius nec filius est qui pater: nec spūsctūs p̄ns & filij spūs: aut p̄r est aut filius. Trinitas vn⁹ de⁹: trinitas vna eternitas: vna ptās: vna maiestas. Tres psone sed nō tres dij. Nūc mihi calūniator rndeat. Quid q̄ tres? Si em tres ait opz dicas qđ tres? Respondeo pater & filius & spūsanct⁹. Ecce inqt tres dixisti: sed quid tres exprime: immo tu nūera. Nā ego ꝓpleo tres: cū dico pater & filius & spūsanct⁹. Id cū qō pater ad se est/de⁹ est: qō ad filiū est pater est. Qō filius ad se ipm/deus est: qō ad patrē est/filius ē. Ista q̄ dico potestis de similitudinibus agnoscere quotidianis. Homo et alter homo: si ille sit pater ille filius: qō homo ad seipsuz est: quod pater est ad filium est: & filius qō homo ē ad seipsum est: qō aut filius est ad patrem est. Pater em nomen est dictuz ad aliquid: & filius ad aliquid. Sz isti duo hoies sunt. At vero pater deus ad aliquid est p̄r: id est ad filiū. Et filius deus ad aliq̄d est filius id est ad patrē. Sed nō quō illi duo hoies sunt: sic isti duo dij. Quare hoc non ita est dij? Qz illō aliō: hoc aūt aliō est: qz illa diuinitas est: hec hūanitas. Est ibi aliqđ ineffabile: qđ ꝙbis explicari nō possit vt & numerus sit/& numer⁹ nō sit. Uidete em si nō quasi apparet nūerus: p̄r & filius & spūsanctus trinitas. Si tres: quid tres? Deficit nūerus. Ita de⁹ nec recedit a numero nec capit numero. Qz tres sunt/tanq̄ est nūerus. Si q̄ris q̄ tres: nō est numerus. Uñ dictū est. Magn⁹ dñs deus nr̄ & magnaꝙtus eius: & sapientie ei⁹ nō est numer⁹. Ubi cogitare ceperis incipis numerare. Ubi nūeraueris: qđ numeraueris nō potes respondere. Pater pater est: filius filius est: spiritus sanctus spūsanct⁹ est. Quid sunt isti tres p̄r & filius & spūsctus. Nō tres dij. Nō. Nō tres oīpotentes? Nō. Nō tres mūdi creatores? Nō. Ergo oīs pater: oīs plane. Ergo & filius nō omnipotēs? & tuus oīs pla-

ne. Ergo ſpūſſanct⁹ non oipotens:⁊ Et ipſe oēs. Tres ḡ oipotentes:⁊ Nō:ſed vn⁹ oēs Hoc ſolū nūerū inſinuat qō adinuicē ſunt nō qō ad ſe ſunt. Qz em̄ de⁹ pater ad ſe eſt de⁹ ſimul cū filio et ſpūſſancto:nō ſūt tres dij. Qz ad ſe eſt oipotēs ſimul cū filio ⁊ ſpirituſancto:nō ſunt tres oipotēs. Qz vero nō ad ſe eſt pater ſed ad filiū:nec filiꝰ ad ſe ſed ad patrem:nec ſpūſſctūs ad ſe in eo qō ē:ſpūs patris ⁊ filij:nō eſt qđ dicā tres:ni ſi patrē ⁊ filiū et ſpūſctm̄ vnū deū: vnū oipotentē. Ergo vnū principiū. Accipite aliqđ de ſcripturis ſctis:vnde hoc qō dicitur vtcunq; capiatis. Poſtea q̄ dñs nr̄ ieſus chriſtꝰ reſurrexit:⁊ cū volunt aſcēdit in celum:decē diebꝰ illic impletis miſit inde ſpm̄ tūſctm̄. Quo impleti q̄ aderant in cōclaui vna:oim gentiū linguis ceperūt loq. Mirabiles exterriti dñi interfectores cōpūcti doluerūt:dolētes mutati ſunt:mutati crediderunt. Acceſſerūt corpori dñi:id eſt numero fideliū tria milia hoim. Itē alio facto q̄dā miraculo acceſſerunt alia quinq; milia facta eſt plebs vna non pauca: in qua oēs accepto ſpiritu ſācto quo amor ſpiritualis accenſus eſt charitate ipſa et feruore ſpiritus in vnū redacti:ceperūt in ipſa ſocietatis vnitate venders oia q̄ habebant et precia ponere ad pedes apoſtolorū: vt diſtribueretur vnicuiq; prout cuiq; opus erat.

Act. iiij. Et hoc de illis ſcriptura dicit:q̄ erat eis aia vna et cor vnū in deū. Attendite ergo fratres et hic agnoſcite myſteriū trinitatis:quō dicam⁹ ⁊ pater eſt et filiꝰ eſt ⁊ ſpūſanctus eſt:⁊ tamē vn⁹ de⁹ eſt. Ecce illi tot milia erant:et cor vnū erāt. Ecce tot milia erant et vna aia erant. Sed vbi:⁊ In deo. Et ⁊tomagis ipſe de⁹:⁊ Nūquid error in verbo qñ dico duos hoies duas aias: aut tres hoies tres aias:aut mltos homines multas aias:⁊ Recte vtiq; dico. Accedant ad deū:et vna anima eſt oim. Si accedentes ad deū multe aie per charitatem vna aia eſt:et multa corda vnū cor:qđ agit ipſe fons charitatis in patre et filio:⁊ nōne ibi magis trinitas vn⁹ eſt de⁹:⁊ Inde em̄ nobis charitas venit:de ipſo ſpūſancto:ſicut di-

Roma. v cit apoſtolus. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpm̄ſctm̄ q̄ datus eſt nobis. Si ergo charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpm̄ſctm̄ qui dat⁹ eſt nobis:⁊ mltas aias facit vna aia:⁊ multa corda facit vnū cor. Quātomagis pater et filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ:de⁹ vn⁹:lumē vnū: vnūq; principium:⁊ Audiamus ergo principium

C quod loquitur nobis. [Multa inq̄t habeo loqui de verbis et iudicare]. Meminiſtis quod ait:ego non iudico quēq;. Ecce modo dicit:multa habeo de vobis loqui et iudicare. Sed aliud eſt nō iudico:aliud habeo iudicare. Nō iudico dicit ad preſens. Venerat em̄ vt ſaluaret mūdū:nōvt iudicaret mundū. Qō autē dicit:multa habeo de vobis loqui et iudicare:iudiciū futurū dicit. Jō em̄ aſcēdit vt veniat iudicare vinos ⁊ mortuos. Nemo iuſtiꝰ iudicabit/q̄ iniuſte iudicatꝰ eſt. Multa inq̄t habeo de vobis loqui et iudicare. [Sed q̄ miſit me verax eſt]. Audete quēadmodū patri det gloriam equalis filiꝰ. Exemplū em̄ nobis prebet:⁊ tāq̄ in cordibus noſtris loquitur. O homo fidelis:ſi euangeliū meū audis: dicit tibi dñs de⁹ tu⁹. Ubi ego in principioverbū deus apud deū/equalis patri coeternꝰ

D genigenti do gloriā ei cuius ſum filius:quō tu ſuperbus es aduerſus eum cuius ſumus es. Multa habeo inquit de vobis loqui et iudicare:ſed qui me miſit verax eſt. Tanq̄ diceret. Jdeo verum iudico:quia filius veracis veritas ſum. Pater verax:filius veritas. Quid putamus eſſe amplius:⁊ Cogitemus ſi poſſumus qđ eſt amplius:verax an veritas. De q̄ buſdam q̄ram⁹. Pius homo an pietas:⁊ ſed plus eſt ipſa pietas. Pius em̄ a pietate:non pietas a pio. Poteſt enim eſſe pietas: et ſi ille qui pius erat facꝰ eſt impius:ipſe perdidit pietatem/pietati nihil abſtulit. Quid item pulcher et pulchritudo:⁊ pl⁹ eſt pulchritudo q̄ pulcher. Pulchritudo enim facit pulchrum non pulcher fecit pulchritudinem. Caſtus et caſtitas:⁊ Caſtitas plane plus eſt q̄ caſtus. Si enim caſtitas non eſſet:vnde eſſet iſte caſtus nō haberet:ſi autem noluerit eſſe caſtus: caſtitas integra pſeuerat. Si ergo plus pietas q̄ pius/plus pulchritudo q̄ pulcher/plus caſtitas q̄ caſtus:nūquid dicturi ſumus plus veritas q̄ verax:⁊ Si hoc dixerimus:filiū incipiemus dicere patre maiorem. Ait enim apertiſſime ipſe dñs. Ego ſū via et veritas et vita. Ergo ſi filiꝰ veritas pater quid:niſi quod ſ. ipſa veritas/qui me miſit verax eſt. Filiꝰ veritas:pater verax. Quid plus ſit quero:ſed equalitatem

D inuenio. Verax enim pater nō ab ea veritate verax eſt cuiꝰ patrem cepit:ſed quā totam genuit. Video planiꝰ eſſe dicendum:⁊ certe ne vos diu teneam hodie hucuſq; tracteꝝ. Cum ſi mihi quod volo dicere adiuuante deo ſermo claudat. Hoc ideo dixi: vt intentos vos facerem. Omnis anima quomodo res eſt mutabilis: et q̄uis magna creatura:tamen creatura eſt. Quāuis corpori melior:tamen facta. Dis ergo aia quomodo mutabilis eſt:hoc eſt modo credit:modo non credit:modo vult:modo nō

pult. Modo adultera ē:modo caſta: modo bona:modo mala:mutabilis. Deus autē hoc eſt qō eſt:ideo propriū nomen ſibi tenuit:ego ſum qui ſum. Hoc ⁊ filius:dicēdo miſi:crediderit⁹ qz ego ſuz. Ad hoc pertinet ⁊ tu quis es:⁊ Principium. Deus igitur incōmutabilis eſt:anima mutabilis. Quando capit anima ex deo vñ ſit bona: participando fit bona:quō tuus oculus participando videt. Nam lumine ſubtracto non videt:cuius particeps factus videt. Qz ergo aia pticipādo fit bona:ſi mutata ceperit eſſe mala: bonitas manet cui⁹ erat particeps bona. Bonitatis em̄ cuiuſdam particeps facta ē cū bona eſſet:q̄ mutata in peius/integra bonitas pmanet. Si recedat anima ⁊ mala fiat:nō minuit bonitas. Si reuertatur ⁊ bona fiat:nō creſcit bonitas. Factus eſt oculus tu⁹ particeps lucis huius ⁊ vides. Clauſus eſt/hanc lucem non minuiſti. Apertus eſt/hanc lucez non auxiſti. Hac data ſimilitudine fratres intelligite: quis ſi pia eſt anima: eſt pietas apud deum:cuius ſit particeps aia. Si eſt caſta aia/eſt caſtitas apud deū cuius eſt particeps aia. Si bona eſt aia:eſt bonitas apd deum cuius eſt particeps aia. Si eſt verax aia:eſt veritas apud deuz cuius eſt particeps aia. Cuius particeps ſi nō fuerit aia

ps. cxv. ois homo mēdax. Si ois hō mēdax:null⁹ homo de ſuo eſt verax. Pater aūt verax de ſuo eſt verax:q̄ genuit veritatē. Aliud eſt verax eſt homo iſte qui iam pcepit veritatem:aliud eſt verax deus qui genuit veritatem. Ecce quō verax eſt deus:non participando ſed generando veritatē. Video vos intellexiſſe ⁊ gaudeo. Sufficiatvob⁹ hodie cetera quando dño placuerit ſicut donauerit exponemus.

Tractatus.xl.

Dixit ergo eis ieſus. Cū exaltaueritis filiū hominis tunc cognoſcetis qz ego ſum:⁊ a meipſo facio nihil:ſed ſicut docuit me pater hec loquor. Et qui me miſit mecum eſt:⁊ nō reliquit me ſolū quia ego que placita ſunt ei facio ſemper. Hec illo loquente:multi crediderunt in eum.

E ſancto euāgelio ſm̄ iohannem qō geſtare nos videtis in manibus iam multa audiuit charitas veſtra que deo donāte ſicut potuimus diſputauimus. Cōmendantes vobis maxime iſtum euangeliſtam de dñi di-

Exo. iiij. Joh. viij

† hec eſt ſnia textus: verbis aliquātulū mutatis

uinitate ſm quam equalis eſt patri filius vnicus dei/loqui elegiſſe:⁊ ꝓpterea aquile cōparatū. Nulla dppe auis volare altius perhibet. Proinde que ex ordine ſubſequūtur:ſicut ea dñs tractare donauerit intentiſſime audite. Locuti ſumus vobis de precedenti lectione inſinuātes quō intelligatur pater verax:filius veritas. Cum autē diciſſet dñs ieſus:verax eſt qui me miſit. [Nō intellexerūt iudei qē de patre illis dicebat:⁊ ait illis:] quomodo cum legeret audiſtis. [Cum exaltaueritis filiū hominis tunc cognoſcetis qz ego ſum ⁊ a meipſo facio nihil:ſz ſicut docuit me pr̄ hec loquor.] Quid eſt hoc:⁊ Nihil em̄ aliud videt dixiſſe niſi eos poſt paſſionem ſuam cognituros quis eēt. Proculdubio ergo videbat ibi aliquos quos ipſe nouerat/quos ipſe cum ceteris ſanctis ſuis ante conſtitutionem mūdi preſciendo elegerat:poſt paſſionem ſuā eſſe credituros. Ipſi ſunt illi quos aſſidue cōmendauimus:⁊ ad imitationem cuz magna exhortatione ꝓponimus. Miſſo enim Act. ij. deſuper ſpiritu ſancto poſt dñi paſſionez ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcenſionez/cum miracula fierent in eius nomine quē tanq̄ mortuz perſequentes iudei cōtemſerāt cōpuncti ſunt corde. Et qui ſeuientes occiderūt: mutati crediderunt. Et quem ſanguinē ſemendo fuderūt:credendo biberunt illa tria milia:⁊ illa quinq; milia iudeor:quos ibi videbat qñ dicebat. Cum exaltaueritis filiū hois tunc cognoſcetis qz ego ſum. Tanq̄ dicens. Differo cognitionem vr̄am: vt impleam paſſionē meam. Ordine verſo cognoſcetis qui ſum:non qz oēs tunc erant crediturι ex his qui audiebāt:id eſt poſt paſſionem dñi. Nam/paulo poſt dicit: hec eo loquente multi crediderunt in eum. Et nondum exaltatus erat filius hois. Exaltationem quippe diem paſſionis nō glorificationis:crucis nō celi:qz ⁊ ibi exaltatus eſt qñ pependit in ligno. Sed illa exaltatio humiliatio fuit. Tunc em̄ factus eſt obediens vſq; ad mortem:mortem autem crucis. Hoc oportebat impleri per eorum manus qui poſtea fuerant creditурι:quibus dixit:cuz exaltaueritis filiū hominis:tunc cognoſcetis qz ego ſum. Quare hoc:niſi vt nemo deſperaret in quocunq; ſcelere male ſibi conſcius quando videbat eis donari homicidium qui occiderant chriſtuz. Hos ergo in illa turba agnoſcens domin⁹ dixit. Cuz exaltaueritis filiuz hominis:tūc cognoſcetis qz ego ſum. Jā noſtis quid ſit ſum:nec aſſidue repetendum eſt:ne pariat res tanta faſtidiū. Recolite illud/ego ſuz qui ſum ⁊ qui Exo. iiij. eſt miſit me:et agnoſcetis quid dictum ſit:

tunc ſcietis quia ego ſum. Sed et pater eſt ⁊ ſpiritusſanctus eſt: ad ipm eſſe ptinet tota trinitas. Sed qz dñs ſicut filius loquebatur: ne forte in eo qđ dixit/tũc cognoſcetis quia ego ſuz: ſubintraret error ſabellianoz: quẽ vobis erroꝛez cõmẽdaui nõ tenẽdũ: ſed canẽdũ: eorum ſcz q̃ dixerũt: ipſe eſt pater: ipſe eſt filiꝰ duo ſunt nomina: ſed res vna. Propter iſtũ ergo cauendũ errorẽ cũ dixiſſet dñs: tũc cognoſcetis qz ego ſum ne ipſe intelligeretur pater continuo ſubiunxit. [Et a meipſo facio nihil. Sed ſicut docuit me pater hec loquor]. Jaz gaudere ceperat ſabellianꝰ/erroris ſui occaſione comperta. Statim vt ſe tanꝯ in obſcuro extulit: ſequẽtis ſentẽtie luce confuſus eſt. Putaueras eũ eſſe patrẽ qz dixit ego ſuz: audi qz filiꝰ eſt: a meipſo facio nihil. Quid eſt: a meipſo facio nihil? A meipſo nõ ſum. Filiꝰ enim de pfe eſt deus. Pater autem nõ eſt de filio deꝰ. Filius eſt deꝰ de deo. Pater aũt deꝰ ſed non de deo. Filiꝰ eſt lumẽ de lumine. Pater antẽ lumẽ ſz non de lumine. Filius eſt/ſz ẽ de quo eſt Pater autez eſt: ſed non eſt de quo eſt. Qđ ergo addidit: ſicut docuit me pater hec loquor: memini veſtrum obrepat cogitatio carnalis fratres mei. Non enim poteſt humana infirmitas cogitare niſi quod cõſueuit facere vel audire. Nolite ergo vobis q̃ſi duos homines ante oculos ponere: vnuz patrem alterum filium: ⁊ loquentẽ patrem ad filium: ſicut facis qñ verba aliqua dicis filio tuo monens eum: et inſtruens euz quomodo loquatur: vt quecũqz audiuit a te cõmendet memorie. Cum commendauerit memorie: pferat et lingua: diſtinguat ſonaz: inferat auribus alienis qđ pcepit in ſuis. Nolite ita cogitare ne in corde veſtro idola fabricetis/et humanam formã, humanorum laniamenta mẽbrorum: figuram carnis humane: ſenſus iſtos conſpicuos: ſtaturam motuſqz corporis lingue officium: diſtinctiones ſonorum. Nolite in illa trinitate cogitare niſi qđ ptinet ad formã ſerui quã accepit vnigenitꝰ filiꝰ cũ verbum caro factũ eſt vt habitaret in nobis. Joh.j. Ibi non te prohibeo humana infirmitas cogitare qđ noſti: immo etiã cõpello. Si fides in te vera eſt talem chriſtum cogita: ſz ex Maria virgine non de deo patre. Talẽ cogita: infans fuit: creuit vt homo: ambulauit vt homo: eſuriuit ſitiuit vt homo: doluit vt homo: paſſus poſtremo vt homo ſuſpenſus in ligno occiſus ſepultus vt homo: in eadem forma reſurrexit: in eadem forma ante oculos diſcipulorum aſcendit in celum: in eadem forma venturus eſt ad

C

iudicium. Angelorum enim vox eſt in euangelio expreſſa: ſic veniet quẽ eũ videritis eũtem in celum. Qñ ergo de forma ſerui cogitas in chriſto: humanaz effigiẽ cogita ſi eſt in te fides. Quando aũt cogitas in principio erat verbũ: ⁊ verbum erat apud deũ et deus erat verbum: pereat de corde tuo omnis humana figuratio: pellatur de cogitationibus tuis quicquid fine corporeo terminatur quicquid loci ſpacio continetur ve quantalibet mole diffunditur: de corde tuo figmẽtũ tale diſpereat. Cogita ſi potes pulchritudinez ſapientie: occurrat tibi pulchritudo iuſticie. Forma eſt: Statura eſt: Color eſt: Nihil horuz eſt: ⁊ tamen eſt. Nam ſi non eſſet: nõ amaretur nec merito laudaretur nec amata nec laudata corde moribuſqz teneretur. Nunc verbo fiunt homines ſapientes: vnde dicerent niſi eſſet ſapientia? Porro aũt o homo ſi ſapientiam tuã videre cernis oculis non potes: nec tali imaginatõe cogitare quali a corporalia cogitantur: ſapientie dei audes ingerere humanã corporis formã. Quid ergo dicimus fratres? Quõ locutꝰ eſt pr̃ filio? Quo filius ait: ſicut docuit me pater hec loquor locutus eſt illi: qñ docuit pater filiũ verba fecit: quõ tu qñ doces filium tuũ ꝓba facis Quomodo facis verba verbo? Que verba multa fierent vnico verbo: verbum enim patris aurem habuit ad os patris? Carnalia ſunt iſta: pereant de cordibus veſtris. Hoc enim dico: ecce ſi intelleriſtis qđ ego dixi: ego certe locutꝰ ſum: ⁊ mea verba ſonuerunt: ſoniſqz aures pepulerũt et p ſenſus audituꝰ veſtri: ad cor ſuiam pduxerunt. Si intelleriſtis / facite aliquẽ audiſſe latine lingue hominẽ: tantũmodo audiſſe/nec tñ intelleriſſe quod dixi. Quãtum ad ſtrepitũ pertinet emiſſum ex ore meo ſic eiꝰ ille pticeps factus eſt q̃ nõ intellexit: quõ et vos. Cum ſonum audiuit eedem ſyllabe aures eius percuſſerunt: ſed intellexit de ipſius nihil genuerunt. Quare? Quia non intellexit. Vos aut ſi intelleriſtis vnde intelleriſtis? Ego ad aurẽ ſonui: nũqd ego in cor lumen accendi. Proculdubio ſi verum eſt qđ dixi ⁊ hoc verbum non ſolũ audiſtis: verũctiaz intelleriſtis: due res ibi facte ſunt/diſcernite illas: auditus ⁊ intellectus. Auditus per me factus eſt: intellectus p quez? Ego ad aurem dixi: vt audiretis: ad cor vrm qđ dixit vt intelligeretis? Sine dubio aliquis ⁊ ad cor veſtrũ aliquid dixit: vt nõ ſolũ ſtrepitus iſte verboruz percuteret aurẽ veſtrã ſed etiam in cor veſtrum aliquid deſcenderet veritatis. Dixit aliquis et ad cor veſtrũ ſed non eum videtis. Si intelleriſtis fra

D

tres: dictum eſt ⁊ corđi veſtro. Munus dei eſt intelligẽtia. Quis hoc dicit in corde veſtro ſi intelleriſtis? Cui dicit pſalmus: da mihi intellectum vt diſcam mandata tua. Verbi gratia: epiſcopus locutus eſt. Quid locutꝰ eſt aliqs ait? Reſpõdes qđ locutus ſit: et addis: verũ dixit. Tũc alius qui non intellexit. Quid dixit inqt? Aut quid ẽ qđ laudas? Ambo me audierũt: ambobꝰ ego dixi: ſed vni ipſoz deꝰ dixit. Si parua magnis cõparare concedit: quõ nos ad eũ qđ ſum? Tñ neſcio quid incorporaliter ⁊ ſpiritualiter facit in nobis deꝰ: qđ nec ſonus eſt qui aurẽ pcutiat: nec color qui oculis diſcernat: nec odor eſt q̃ narib⁹ capiat: nec ſapor q̃ faucibus iudicet: nec durũ nec molle q̃ tangẽdo ſentiat: ⁊ tñ aliqđ eſt qđ ſentire facile eſt: explicare impoſſibile eſt. Si ergo deus vt dicere ceperaz loquitur in cordibꝰ noſtris ſine ſono: quõ loqtur filio ſuo? Sic ergo fratres ſic cogitate ẽtum poteſtis vt dixi: licet parua magnis modo aliquo comparare: ſic cogitate. Incorporaliter pater locutus eſt filio: qz incorporaliter pater genuit filium: nec eũ ſic docuit quaſi indoctũ genuerit: ſz hoc eſt eũ docuiſſe qđ eſt ſcietẽ genuiſſe: ⁊ hoc ẽ docuit me pater: quod eſt ſcientem me genuit pater. Si enim qđ pauci intelligunt ſimplex eſt natura veritatis hoc eſt filio eẽ qđ noſſe. Ab illo ergo habet vt nouerit a quo habet vt ſit: non vt prius ab illo eſſet ⁊ ab illo poſtea noſſet: ſed quẽadmodũ illi gignendo dedit vt eſſet: ſic gignendo cedit vt noſſet. Quis ſimplici vt dictum eſt nature veritatis eſſe et noſſe: non eſt aliud atqz aliud ſed hoc ipſz. Dixit ergo iſta iudeis ⁊ addidit: ⁊ qui me miſit mecuz eſt. Jam hoc ⁊ ante dixerat: ſed rez magnã aſſidue cõmemorat: miſit me ⁊ mecum eſt. Si ergo tecum eſt o dñe: non vnus ab alio miſſus eſt: ſed ambo venſtis. Et tamen cũ ambo ſimul ſint: vnus miſſus eſt: alter miſit. Quomodo miſſio incarnatio eſt: et ipſa incarnatio filij tñ eſt et non patris. Miſit itaqz pater filiũ: ſed nõ receſſit a filio. Nõ enim quo miſit filiuz: non ibi erat pater. Ubi enim non eſt qui fecit omnia: vbi nõ eſt ⁊ qui dixit: celũ ⁊ terram ego impleo? Sed forte pater vbiqz eſt: ⁊ filius nõ vbiqz eſt. Euãgeliſta audi. Jn hoc mundo erat: ⁊ mũdus p eũ factus eſt. Ergo inquit qui miſit me cuius auctoritate tãꝯ paterna incarnatus ſum/mecũ eſt: non me reliquit. Quare non me reliquit? [Et nõ me reliquit inquit ſolũ qz ego que placita ſunt ei facio ſemp.] Jpa eſt equalitas ſemper: nõ ex quodã initio et deinceps/ſed ſine initio: ſine fine. Dei enim generatio nõ hz initiũ tempoꝛis: qz per geE hic.xxiij

nitũ facta ſũt tpa. [Hec illo loquẽte multi crediderunt in eũ.] Utinam ⁊ me loquente multi qui aliud ſapiebant intelligãt: et credant in euz. Quidã enim forteaſſe ſunt in iſta multitudine arriani: non audeo ſuſpicari eſſe ſabellianos qui ipſum patrẽ dicũt eſſe qui filiꝰ eſt. Hereſis quippe iſta nimis antiqua eſt: ⁊ paulatim euiſcerata. Arrianorũ aũt adhuc videtur habere aliquã motionẽ quaſi cadaueris putreſcentis aut cerẽ vt multũ quaſi hoꝛis aia egentis: oportet inde reliquos liberari/ſicut inde multi liberati ſunt. Et quidẽ iſtas ciuitas eos non habebat: ſed poſtea ꝯ multi peregrini aduenerũt: nõ nulli ⁊ ipſi venerũt. Ecce hec dño loquẽte multi iudei crediderũt in eũ. Ecce et me loquẽte arriani credãt: nõ in me ſed me cũ in eo. [Dicebat ergo dñs ad eos q̃ †crediderant in eũ iudeos. Si vos manſeritis in verbo †meo.] Jdeo mãſeritis qz initiati eſtis qz ⁊ ibi eſſe cepiſtis. Si mãſerit: hoc eſt in fide q̃ in vobis eſſe credentibus cepit quo peruenſtis? Vide quale initiuz: quo ꝓducit. Amaſti fundamentũ: culmen attende/⁊ ex iſta humilitate aliã celſitudinẽ q̃re Fides enim humilitatẽ habet: cognitio ⁊ immortalitas ⁊ eternitas nõ habet humilitatem ſed celſitudinẽ: erectionem ⁊ nullã defectionẽ: eternã ſtabilitatẽ: nullã ab inimico expugnationẽ: nullũ deficiendi timorez. Magnuz eſt qđ incipit a fide: ſed contẽnit fundamentũ. Solet etiaz in edificio ab imperitis contẽni. Foſſa fit grandis/lapides quoquo mõ paſſiz mittũtur: nulla ibi expoſitio/nulla pulchritudo apparet: quõ nec ſ arboris radice apparet aliqua pulchritudo: totum tamen quicquid te delectat in arbore: de radice ſurrexit. Si vides radicem ⁊ non delectaris: vides arborẽ ⁊ miraris. Stulte qz miraris: inde ſurrexit quo nõ delectaris. Parum aliquid videtur fides credentium: non habes ſtateram vnde appẽdas. Audi ergo quo peruenſat: ⁊ vide quã ta ſit: ſicut ⁊ ipſe dñs in alio loco dicit. Si habueritis fidẽ ſicut granuz ſynapis. Quid humiliꝰ? quid vehemẽtius? quid minutiꝰ? qđ feruentius? Ergo ⁊ vos ait ſi mãſeritis in verbo meo in quo credidiſtis: quo perducemini? [Vere diſcipuli mei eritis.] Et quid nobis prodeſt? [Et cognoſcetis veritatem.] Quid promittit credentibus fratres. Et cognoſcetis veritatem. Quid enim illam cognouerant: quando dñs loquebatur? Si non cognouerant: quõ crediderunt? Non qz cognouerunt crediderunt: ſz vt cognoſcerent crediderunt. Credimus enim vt cognoſcamus: non cognoſcimus vt credamus. Quod enim cogniturí ſumus nec ſ. Cor. ij.

Pſalmo cxvij.

†Al. crediderũt ei.

†Als in ſermone meo.

Wat.j.

F

oculus vidit/nec auris audiuit/nec in cor hominis ascēdit. Quid ē em̄ fides: nisi credere quod non vides? Fides ergo est qđ non vides credere: veritas qđ credisti videre: sicut ipse quodā loco ait. Jō dñs p̄us ad faciendā fidē ambulauit in terra. Humo erat: humilis factus est: ab oibus videbatur nec ab oibus cognoscebat: a multis reprobabat: a turba occidebat: a paucis dolebat: sed tamen nec ab eis a quib⁹ dolebat nondū sicut erat cognoscebat. Totum hoc quasi initiū est liniamētoꝝ fidei ⁊ structure future. Qđ dñs ipe attendēs quodā
Jo. xiiij. loco ait. Qui diligit me mādata mea custodit. Et qui diligit me diliget a patre meo: et ego diligā eū ⁊ ostēdā meip̄m illi. Quē q̄ audiebant vtiq; iam videbāt: eis tñ si diligebant: videndum se p̄mittebat. Sic ⁊ hic cognoscetis veritatē. Quid em̄: qđ dixisti non est veritas? Veritas est. Sed adhuc credit nōdū videt. Si maneat in eo qđ cre
s. Joh. xiij ditur: veniet ad id qđ videat. Inde iohānes ipse sanct⁹ euangelista in epistola sua/ dilectissimi inquit filij dei sumus: sed nondū apparuit qđ erim⁹. Jā sum⁹ et aliqđ erimus. Quid plus erim⁹ q̄s sum⁹? Audi. Nōdum apparuit qđ erim⁹ scim⁹: qz cū apparuerit similes ei erim⁹. Uñ. Qm̄ videbimus eū sicuti est. Magna promissio: sed merces est fidei. Queritis mercedem: opus p̄cedat. Si credis mercedē exige fidei. Si autem nō credis fidei mercedē qua fronte q̄ris. Si ergo manseritis in v̄bo meo: vere
ps. iiij. discipuli mei eritis: vt cōtemplemini ip̄az veritatem sicuti est: nō per verba sonantia sed per lucez splendentem cum signauerit nos qđ legitur in psalmo. Signatū est sup nos lumen vult⁹ tui dñe. Moneta dei sum⁹ numm⁹ a thesauro aberrauim⁹ errore: detritū est qđ in nobis fuerat impressum vt nit q̄ reformet qz ipse formauerat. Querit et ipse nūmū suū: licut cesar nūmum suus.
Luce. xx Jō ait. Reddite cesari q̄ cesaris sunt. Cesari nūmos/deo vosp̄os. Tunc ergo exp̄imetur veritas in nobis. Quid dicam charitati vestre? O si cor esset qualitercunq; suspirans in illam ineffabilez gloriam: o si peregrinationem nostram in gemitu sentiremus et seculum non amaremus: et ad eum qui nos vocauit pia mente perpetuo pulsaremus. Desiderium sinus cordis est. Capiemus: si desiderium ch̄tuz possumus extendamus. Hoc nobiscuz agit scriptura diuina: hoc congregatio populorum: hoc celebratio sacramentoꝝ: hoc baptismus sanctus: hoc cantica laudis dei: hoc ipsa nra disputatio: vt hoc desideriū nō solū seminetur ⁊ germinet: verūetiā in modū tāte capacitatis augeat: vt idoneuz sit sumere qđ oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit. Sed amate mecū. Nō
1. Cor. ij. amat multū nūmū q̄ amat deū. Et ego paui infirmitatē nō aud⁹ sū dicere nō amat nūmū: sz nō multū amat nūmū: quasi amādus sit nūm⁹ sed nō multū. O si deū digne amem⁹: nūmos oino non amabimus. Erit tibi nūm⁹ instrumētū peregrinatiōis/nō irritamētū cupiditatis: quo vtaris ad necessitatez: nō quo fruaris ad delectationē Deuz ama si aliqđ in te egit: qđ audisse te laudas vtere mundo: nō te capiat mūdus quo intrasti. Iter agis: exiturus venisti nō remanhir⁹. Iter agis: stabulū est hec vita: vtere nummo quō viator: in stabulo vtitur mensa calice/vrceo/lectulo/ dum iturus non permānsurus. Si tales fueritis: erigite cor si potestis et andite me. Si tales fueritis ad ei⁹ promissa venietis. Nō em̄ multum est ad vos: quia magna est manus eius q̄ vos vocauit. Uocauit: inuocetur dicat illi Uocasti nos: inuocamus te. Ecce audiumus vocantem: audite inuocantes. Perduc quo promisisti/perfice qđ inchoasti: noli deserere munera tua/noli deserere agrū tuum: germina tua intrent in horreuz tuū. Abundant tempestates in mundo: ſz maior est q̄ fecit mundū: abūdant tentationes sed non deficit q̄ in illo spem ponit in quo defectus nullus est. Ad hoc hortatus sum ista fratres: quia libertas de qua loquitur dñs noster. Jesus ch̄ristus nō huius temporis est. Uidete qđ adiumsit. Uere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatem: [⁊ veritas liberabit vos]. Quid est liberabit vos? Liberos vos facit. Deniq; iudei carnales et sōm carnem ambulantes/ nō hi q̄ crediderāt. sed in illa turba qui non crediderant iniuriā sibi factā putauerunt: qz dixit eis: veritas liberabit vos. Indignati sunt seruos se esse significatos et vere serui erant et exponit illis q̄ sit seruitus: et q̄ sit futura libertas quam ip⁹ promittit. Sed de hac libertate et de illa seruitute: nunis longū est vt hodie disputemus.

Tractatus. xlj.

[Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderant ei iudeos. Si vos manseritis in sermōe meo: vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatem: et veritas liberabit vos. Respondērūt ei. Semen abrae sum⁹: ⁊ nemini seruiuim⁹ vnq̄. Quō tu dicis liberi eritis: respondit eis Iesus. Amē amē dico vobis: qz ois q̄ facit peccatum ser

uus est peccati. Seruus autē nō manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi estis.

B Uod lectionem ptistinam sequitur et de sctō euāgelio hodie nobis recitatuz est tunc distuli dicere quō multum iam dixeram: et de libertate i qua nos vocauit gratia saluator⁹ nō preterenter neq; negligenter fuerat disserendum. Hinc hodie domino adiuuāte statuimus loqui vobis. Quibus em̄ loquebat dñs Jesus christus/iudei erāt ex magna q̄dē parte inimici: sed etiā amici ex quadā parte iā facti ⁊ futuri. Nam quosdam ibi videbat sicut iam diximus: qui post passionem fuerant credituri. Hos intuens dixerat. Cum exaltaueritis filiū hominis tunc cognoscetis quia ego sum. Erant ibi etiaz qui hec loquente illo continuo crediderūt: ipsis locutus est qđ audiuim⁹ hodie. [Dicebat ergo iesus ad eos qui crediderant ei iudeos. Si manseritis in verbo meo vere discipuli mei eritis]. Manendo eritis. Quia enim nunc credentes estis: manendo videntes eritis. Jdeo sequitur: [et cognoscetis veritatem]. Ueritas incommutabis est: veritas panis est: mentes reficit nec deficit. Murat pascentem: non ipsa in pascente mutatur. Ipsa est veritas verbuz dei: deus apud deum vnigenit⁹ filius. Hec est veritas carne induta est propter nos vt de maria virgine nasceretur et impleretur
psalmo lxxxiiij. prophetia. Ueritas de terra orta est. Hec q̄ veritas cum iudeis loqueretur latebat in carne. Latebat aūt nō vt negaretur sed vt differretur. Differretur vt in carne patere tur. Jn carne autem pateret vt caro peccati redimeretur. Stans itaq; cōspicuus fz infirmitatem carnis dñs noster iesus christus ⁊ fm majestatis diuinitatem occult⁹ dixit ad eos qui ei cū hec loqueretur crediderant. Si manseritis in verbo meo: vere discipuli mei eritis. Qui enim perseuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit. Et cognoscetis veritatem que modo vos latet et loquitur vobis: [et veritas liberabit vos]. Hoc verbum dominus ad libertatem posuit: liberabit vos. Nihil est enim aliud p ptie liberat: nisi liberum facit. Quomodo saluat/nihil est aliud q̄ saluum facit: quomodo sanat/nihil est aliud q̄ sanum facit. Ditat: nihil est aliud q̄ diuitem facit: sic liberat nihil est aliud q̄ liberum facit. Hoc in verbo greco planus est. Nam in latina consuetudine plerūq; dicimus hominem liberari quod ad libertatem nō p̄tinet sed tantū ad salutez. Sicut q̄sq; dicit liberari ad infirmitate: vsitate dicitur non tamen ꝓprie. Sic aūt posuit dñs hoc verbum vt diceret et veritas liberabit vos: vt in greca lingua nemo dubitet eum de libertate dixisse. Deniq; ⁊ iudei sic intellexerunt ⁊ rñderūt ei. Nō illi q̄ iā crediderant sed illi q̄ in turba erāt nōdū credētes. [Rñderunt ei. Semē abrae sum⁹: ⁊ nemini seruiuimus vnq̄ quomō tu dicis liberi eritis Nō aūt dixerat dñs/liberi eritis: sed veritas liberabit vos. In quo tñ verbo illi: qz sicut dixi patet in greco: nō intellexerunt nisi libertatem: ⁊ extulerunt se qō semen essent abrae ⁊ dixerunt. Semen abrae sum⁹ B
⁊ nemini seruiuimus vnq̄ quomō tu dicis liberi eritis? O pellis inflata nō est ista magnitudo sed tumor. Et hoc ipsum fm hui⁹ temporis libertatem quomō verum dixistis: nemini seruiuimus vnq̄. Joseph non est venundatus? Prophete sancti in captiuitatem non sunt ducti? Deinde nōne ipse ille est populus qui in egypto lateres faciebat: et regibus duris non saltem in auro ⁊ argento sed in luto seruiebat? Si nemini seruistis vnq̄: o ingrati quid est quod assidue vobis imputat deus quod vos de domo fuitutis liberauit? An forte patres vestri fuierūt vos aūt qui loqmini neminiviq̄ seruistis? Quomō ergo soluebatis iam tributa romanis? Unde et ipsi veritati laqueum quasi captionis proposuistis vt di
mat. xxij ceretis. Licet reddere tributū cesari: vt si diristet/licet: teneretis euz q̄si male optasset liberari seminis abrae. Si autem diceret non licet calumniaremini apud reges terre: qō prohiberet regibus tributa ꝓsolui? Merito prolato nūmo victi estis: et captioni vestre vosipsi estis respondere compulsi. Jbi em̄ vobis dictum est. Reddite cesari que cesaris sunt: ⁊ deo q̄ dei sunt: cum vos ipsi respondissetis q̄ nūmus haberet imaginem cesaris. Qt sicut querit cesar in nūmo imaginē suā: sic deus querit in homine suam. Hec ergo respōdit iudeis. Movet em̄ me fratres hoim vana superbia: q̄ etiam de ipsa quā carnaliter intelligebant sua libertate mentiri sunt dicentes: nemini seruiuimus vnq̄. Dominus autem qđ eis responderit: hoc potius et intētius audiam⁹ ne et nosipsi serui inueniamur. [Respondit eis Jesus. Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum: seruus est peccati]. Seruus est: sed vtinā hominis ⁊ nō peccati Quis nō sub his verbis cōtremiscat? Prestet nobis dominꝰ no

ster ieſus chriſtus: id eſt ⁊ mihi ⁊ vobis: vt pro ſentētia loquar de hac libertate appetenda ⁊ de illa fuitute vitāda. Amē amen dico vobis veritas dicit: ⁊ quale eſt domini dei noſtri diceret. Amen amen dico vobis: Multū cōmendat: quod ita pnūciat. Quodāmodo ſi dici phas eſt iuratio eius eſt: amen amen dico vobis. Amen quippe interpretat verum. Et tamē non eſt interpretatū: cum potuiſſet dici verum dico vobis. Nec grecus hoc interpres ausus eſt facere nec latinus. Nam hoc verbū quod eſt amen nec grecū eſt nec latinū: ſed hebreū. Sic manſit: nō eſt interpretatuz vt honorem haberet velamēto ſecreti. Non vt eſſet negatū ſed ne vileſceret nudatuz. Nec ſemel tamē ſed bis a dño dictuz eſt: amen amen dico vobis. Jam quātum hoc commendatū ſit: ex ipſa geminatiōe cognoſcite. Quid eſt ergo cōmendatum: Uerū verū dico vobis. Ueritas dicit. Que vtiq; et ſi non diceret verū dico: mentiri omnino nō poſſet. Tamen cōmendat tamē inculcat: doumientes quodāmodo excitat: intentos facit: contēni non vult. Quid dicit. Amen amen dico vobis qz ois qui facit peccatuz ſeruus eſt peccati. Omiſerabilis ſeruitus. Plerūq; hoies cū dominos malos patiuntur: venales ſe petūt: non querentes dñm non habere ſed ſaltē mutare. Seruus peccati quid faciat: Quez interpellet: Apud quē ſe venalem petat: Deinde ſeruꝰ hois aliquādo ſui dñi duris imperijs fatigatꝰ fugiendo requieſcit. Seruus peccati quo fugit: Secū ſe trahit quocūq; fugerit. Nō fugit ſeipſam mala conſcientia: nō eſt quo eat: ſequit ſe imo nō recedit a ſe. Peccatuz enim qđ facit intus eſt. Fecit peccatum: ⁊ aliquā corpora alē caperet voluptatem. Uoluptas trāſit: peccatuz manet. Preterit q̄ delectabat: remāſit quod pūgat. Mala ſeruitus. Aliquādo fugiunt hoies ad eccleſiam ⁊ plerūq; eos patimur tanq̄ indiſciplinatos: volētes carere diuinis q̄ nolunt carere peccatis. Aliq̄n etiā illicito iugo et improbo ſubiecti fugiūt ad eccleſiā: qz retinētur ingenui ad ſeruitutē ⁊ interpellat eps. Et niſi curet operā impendere ne ingenuitas opprimat: immſericors deputatur. Ad chriſtū omnes fugiamus: contra peccatū deum liberatorez interpellemus. Uenales nos petamus: vt eius ſanguine redimamur. Dicit enim dñs: gratis venūdati eſtis: ⁊ ſine argēto redimemini. Sine precio: ſed veſtro: quia meo. Hoc dñs dicit. Ipſe enim preciū dedit: non argētum: ſed ſanguinem ſuū. Nam nos ⁊ ſerui ⁊ egeni remāſeramus. Liberat ergo ab hac ſeruitute ſolus dñs. Qui illam nō habuit: ipſe de illa liberat. Solus enim in hac carne venit ſine peccato. Nam quos videtis in manibus matruz parulos ferri: nōdum ambulant ⁊ iaz ſunt cōpediti. Traxerunt enim de adam qđ ſoluatur a chriſto. Pertinet etiaz ad ipſos cū baptizātur iſta gratia quaz dñs pollicetur. Quia de peccato ſolus liberare poteſt qui venit ſine peccato: ⁊ factus eſt ſacrificiū pro peccato. Auditis enim cū apoſtolus legeretur: p chriſto inquit legatiōe fugimur: tanq̄ deo exhortante per nos. Obſecramus pro xp̄o: id eſt tanq̄ vos chriſtus obſeceret. Quid? recōciliamini deo. Si exhortat ⁊ obſecrat apoſtolus vt recōciliemur deo: inimici eramus deo. Nemo enim recōciliatur niſi ex inmicitijs. Inimicos autē nos non natura: ſed peccata fecerūt. Unde inimici illiꝰ? inde ſerui peccati. Non habet deus liberos inimicos: neceſſe eſt ſerui ſint: et ſerui remanebūt niſi ab illo liberētur: cui peccando inimici eſſe voluerūt. Obſecramus ergo inquit pro chriſto: recōciliamini deo. Quomō autez recōciliamur: niſi ſoluatur quod inter nos ⁊ ipſum ſeparat. Ait enim prophera. Non grauauit aurē ne audiāt: ſed peccata veſtra ſeparāt iter vos ⁊ deū: quia ergo non recōciliamur niſi ablato qđ in medio ē ⁊ poſito qđ in medio ſit. Eſt em̄ medium ſeparās: ſed contra eſt mediator recōcilians. Mediuz ſeparās eſt peccatū: mediator reconcilians eſt dñs ieſus chriſtus: vnus em̄ deus ⁊ vnus mediator dei ⁊ hominū homo chriſtꝰ ieſus. Ut ergo tollatur maccria ſeparās quod eſt peccatuz venit ille mediator: ⁊ factus eſt ſacrificiuz ſacerdos ipſe. Et qz ſacrificiū factus eſt p peccato offerens ſeipm in holocauſtum in cruce paſſionis ſue: ſequit apoſtolus ⁊ dicit. Cū dixiſſet obſecramus pro xp̄o reconciliamini deo: quaſi diceremus: quo poterimus recōciliari. Eum inquit: id eſt ipſum chriſtū: qui non nouerat peccatū: petm̄ pro nobis fecit: vt nos ſimus iuſtitia dei in ipſo. Eū ipſum inquit chriſtū deum qui non nouerat peccatū. Uenit enim in carne hoc eſt in ſimlitudine carnis peccati: non tamē in carne peccati non habēs vlluz olno peccatū: ⁊ ideo factus eſt ꝑ veꝝ ſacrificium pro peccato: qz nullū habebat ipſe peccatū. Sed forte de ſenſu meo dixit: qz peccatū ſacrificiū eſt, p peccato. Qui legerūt agnoſcant: qui non legerūt: nō ſint p̄gri: nō ſint inq̄ pigri ad legēduz: vt veraces ſint ad † intelligēdum. Cum de ſacrificijs em̄ preciperet deus offerēdis pro peccato: in ꝺbus ſacrificijs non erat expiatio peccatoꝝ ſed

C

Eſa. liij.

D

ij. cor. v.

ij. cor. v.

Ro. viij.

† Alt. indicādū.

vmbra futurorū: cadez ipſa ſacrificia eaſdem ipſas hoſtias: eaſdē ipſas victimas: eadem ipſa animalia que admouebātur mactāda pro peccatis: in quorū ſanguine ſanguis ille figurabatur/peccata lex appellat. Uſqđadeo vt in quibuſdā locis ſeruptum ſit ita vt ſacerdotes imolaturi pone rent manus ſuas ſuper caput peccati: id eſt ſuper caput victime imolande ꝓ peccato. Tale ergo peccatū: id eſt ſacrificiuz pro peccato factus eſt dominus nr̄ ieſus chriſtus: qui nō nouerat peccatum. Merito liberat ab hac ſeruitute peccati ille qui dicit in pſalmis. Factus ſum tanq̄ homo ſine adiutorio: inter mortuos liber. Solus enim liber: qz nō habebat peccatum. Ipſe enim dicit in euangelio. Ecce venit princeps huius mundi: diabolū ſignificans vēturum in iudeis perſecutoribus. Ecce inquit venit ⁊ in me nihil inueniet. Nō quomodo in eis quos occidit etiam iuſtos/inuenit qualecūq; peccatum/in me nihil inueniet. Et tanq̄ ei diceretur. Si nihil in te inueniat: quare te occidet? Subiecit et ait. Sed vt ſciant omnes: quia volūtatem patris mei facio: ſurgite eamus hinc. Nō inquit mortem mei peccati neceſſitate perſoluo: ſed in eo quod morior volūtatem patris mei facio: pluſq̄ ibi facio q̄ patior qz ſi nollez nec paſſus eſſem. Habes illū alio loco dicētem. Poteſtatem habeo ponendi animā meam: ⁊ poteſtatē habeo iteruz ſumendi eaz. Ecce vere inter mortuos liber. Cuz ergo omnis qui facit peccatū ſeruus ſit peccati: que ſit ſpes nobis libertatis audite. [Seruus autem (inquit) non manet in domo in eternum]. Eccleſia eſt domus: ſeruus peccatoꝝ eſt. Intrāt multi in eccleſiam peccatores. Non ergo dixit: ſeruꝰ nō eſt in domo: ſed nō manet in domo in eternum. Si ergo nullus ibi ſeruus erit: quis ibi erit? Cū enim rex iuſtus ſederit in throno ſicut ſcriptum eſt loquitur: quis gloriabitur caſtum ſe habere cor: aut quis gloriabitur mūdū ſe eſſe a peccato? Multū nos terruit o fratres mei dicendo: ſeruus non manet in domo in eternū. Adiungit autez ⁊ dicit. [Filius autē manet in eternum]. Ergo ſolus in domo ſua erit chriſtus: nullus illi populus coherebit. Cui heret caput: ſi nō erit corpus? An forte totum hoc filius caput ⁊ corpus. Nō em̄ ſine cauſa: ⁊ terruit ⁊ ſpem dedit. Terruit ne peccatum amaremus. Spē dedit ne de peccati ſolutione diffideremus. [Omnis (inquit) qui facit peccatū: ſeruus eſt peccati]. Seruus autē non manet in domo in eternum. Que ergo nobis ſpes eſt: qui nō ſumus ſine peccato? Audi ſpem tuaz: filius manet in eternum. [Si ergo filiꝰ vos liberauerit: tunc vere liberi eritis]. Hec ſpes noſtra eſt fratres vt a libero liberemur: ⁊ liberando ſeruos nos faciat. Serui em̄ eramus cupiditatis: liberati ſerui efficimur charitatis. Hoc ⁊ apſius dicit. Uos autē fratres in libertatē vocati eſtis: tantū ne libertatez in occaſionē carnis detis: ſed per charitatez ſeruite inuicē. Non ergo dicat chriſtianus liber ſum: in libertatem vocatus ſuz. Seruus eram ſed redemptus ſum ⁊ ipſa redēptione liber effectus ſum. Faciam qđ volo: nemo me prohibeat a volūtate mea ſi liber ſum. Sed ſi iſta volūtate peccatum facis: ſeruus es peccati. Noli ergo libertate abuti ad libere peccādum: ſed vtere ad nō peccandū. Erit enim voluntas tua libera: ſi fuerit pia. Eris liber ſi fueris ſeruus: liber peccati/ſeruus iuſtitie/dicēte apoſtolo. Cum ſerui eſſetis peccati: liberi cratis iuſtitie. Nunc autē liberati a peccato: ſeruiautē facti deo: habetis fructū veſtrum in ſanctificationē: finem vero vitam eternam. Hoc conemur vt id agamus: prima libertas eſt carere criminibus. Intendite fratres mei intēdite: ne forte poſſim perducere vobis ad ſenſum ⁊ qualis mō ſit: ⁊ qualis futura ſit iſta libertas. Quemlibet valde iuſtum diſcurias in hac vita: q̄uis iam ſit dignus iuſti vocabulo: non eſt tamen ſine peccato. Audi ipſum ſanctuz iohannem cuius ⁊ hoc euāgelium eſt: in epiſtola ſua dicentem. Si dixerimus inquit qz peccatū non habemus noſipſos decipimus: ⁊ veritas in nobis nō eſt. Solus hoc dicere potuit in mortuis liber: de ſolo dici potuit qui nō nouerat peccatū/de ſolo dici potuit: etem̄ expertus eſt ola ſm ſimilitudinē ſine peccato. Solus dicere potuit: ecce venit princeps mundi ⁊ in me nihil inueniet. Quēcūq; aliū licet iuſtū diſcuſſeris non olmodo eſt ſine pctō. Nec qualis erat Job cui dñs tale teſtimonium phibebat/vt diabolus iuideret ⁊ poſtularet tentādū/tentās ſuperaret/ille pbaret. Ideo autē ille pbatus eſt nō qz latebat deū corozānduſ: ſed vt ignoteſceret hoibus imitandus. Etiā ipſe Job q̄ dicit: Quis em̄ mundus? Nec ifans: cui? eſt vnꝰ diei vita ſup terrā. Sed plane multi iuſti dicti ſunt ſine querela qđ intelligi ſine crie. Nulla enim querela iuſta eſt de his in rebꝰ humanis q̄ nen habēt crimen. Crimē aūt eſt peccatū graue: accuſatōe ⁊ dānatione dignuſſimū. Non ergo deus quedā peccata damnat: quedā iuſtificat ⁊ laudat. Nulla laudat ꝗ odit ois. Quo odit medicus egritudinem

f

Gala. v

Ro. vj.

f. Joh. j.

Joh. xiiij.

lob. xxv

In ꝺcre. dif. xxv. Nūc autem. et lxxxj. di. aplūs.

egreti ⁊ id agit curādo vt egritudo pellat eger leuetur: ſic deus gr̄a ſua hoc in nobis agit vt peccatū ꝓſummatur hō liberetur.

Sed qñ conſumit inquies? Si minuitur: quare nō cōſumitur? Minuitur aūt inuita proficientiū: qđ in vita conſumit pfectos.

In de. cre. diſt. lxxxi. a poſtol⁹. Prima eſt ergo libertas: carere criminib⁹. Ideo ⁊ apl's paulus qñ elegit ordinādos vel preſbyteros vel diaconos / et quicūq; ordinādus eſt ad propoſitūrā eccleſie non ait: ſi quis ſine peccato eſt. hoc em̄ ſi diceret: ois homo reprobaret: nullus ordinare tur. Sed ait: ſi q̄s ſine crie eſt ſicuti eſt homicidiū: adulterium: aliqua īmūdicia: fornicatiōes: furtū: fraus: ſacrilegiū ⁊ cetera huiuſmodi. Cū ceperit ea non habere hō: debet aūt nō habere ois chriſtian⁹: homo incipit caput erigere ad libertatē. Sz iſta inchoata eſt nō perfecta libertas? Quare inquit aliquis nō eſt perfecta libertas. Qz video aliam legē in membris meis repugnantē legi mentis mee. Non em̄ qđ volo hoc ago: ſed qđ odi illō facio. Caro inquit cōcupiſcit aduerſus ſpm̄: ⁊ ſpūs aduerſus carnem: vt nō ea que vultis illa faciatis.

S Ro. vij. Gal. v.

Ex parte libertas: ex parte ſeruit⁹. Nōdū tota: nōdum pura: nondū plena libertas: qz nōdum plena eternitas. Habem⁹ em̄ ex parte infirmitatē: ex parte accepimus libertatem. Quicqđ peccatū eſt: a nobis ante deletū eſt in baptiſmo. Nūquid qz deleta eſt tota iniquitas: nulla remāſit infirmitas. Si non remāſiſſet: ſine peccato hic viueremus. Quis aūt audeat hoc dicere niſi ſuperbus? niſi miſericordia liberatoris indignus? niſi qui ſeipm̄ vult decipere: et in quo veritas nō eſt? Ergo ex eo qđ remāſit aliquid infirmitatis, audeo dicere. Ex qua pte ſeruimus deo liberi ſum⁹: ex qua pte ſeruimus legi peccati: adhuc ſerui ſumus. Unde dicit apl̄us qđ dicere ceperamus: ꝓdelector legi dei ſm̄ interiorē hominez. Ecce vnde liberi: vnde cōdelectamur legi dei. Libertas em̄ delectat. Naz q̄diu timore facis qđ iuſtum eſt nō deus te delectat: q̄diu adhuc ſeruus facis nō te delectat. Delectet te: ⁊ liber es. Noli timere penā: ſed ama iuſtitiā. Nōduz amare iuſtitiā time vel penā: vt p̄uenias ad amādam iuſtitiā. Ergo iaz ille ex parte ſuperiore liberū ſe eſſe ſentiebat: vnde dicebat: cōdelector legi dei ſm̄ interiorem hoiem. Delectat me lex: delectat me qđ iubet lex: delectat me ipſa iuſtitia. Video aliā legem in mēbris meis: hec eſt que remāſit infirmitas: repugnantē legi mentis mee: ⁊ captiuantē me in lege peccati que eſt in mēbris meis. Et ex hac parte ſentit, captiuitatez: vbi nō eſt impleta iuſtitia. Nā vbi ꝓdelectat legi dei: non captiu⁹ ſed legis amicus eſt. Et iō liber quonā amicus. Quid ergo ex eo qđ reſtat? Quid niſi reſpiciam⁹ ad illū qui dixit: ſi vos filius liberauerit tūc, vere liberi eritis? Deniqz ⁊ ipſe qui loquebatur ad illū reſperit. Infelix ergo hō: q̄s me liberabit inquit de corpore mortis huius. Gratia dei per ieſum x̄pm̄ dñm̄ noſtrum.

Ro. vbi ſupra.

Ergo ſi vos filius liberauerit: tūc vere liberi eritis. Deniqz ita cōclusit. Igitur ipſe ego mēte ſeruio legi dei: carne autem legi peccati. Ipſe ego inquit. Non em̄ duo ſumus inter nos cōtrarij de diuerſis principijs venientes: ſed ipſe ego mēte ſeruio legi dei: carne autē legi peccati: q̄diu languor obluctat ſaluti. Sed ſi carne ſuis legi peccati: fac qđ ait ipſe apoſtolus. Nō ergo regnet peccatū in veſtro mortali corpore ad obediendū deſideriis eius: neqz exhibeatis mēbra veſtra arma iniquitatis peccato. Nō ait nō ſit: ſed nō regnet. Quādiu viuis poſſe neceſſe eſt eſſe in mēbris tuis: ſaltem illi regnū auferat. Non fiat qđ iubet. Surgit ira: noli dare ire liguaz ad maledicēduz. Noli dare ire manū aut pedē ad ferendū. Non ſurgeret iſta ira irrōnabilis: niſi pt̄n̄ eſſet in mēbris. Sed tolle illi regnum: nō habeat arma vnde ꝓ te pugnet. Diſcet etiā nō ſurgere: cū arma nō ceperit inuenire. Nō exhibeatis mēbra vra arma iniq̄tatis peccato: ſed induite arma iuſtitie: alioqn̄ toti captiui eritis ⁊ non erit dicere / mente ſeruio legi dei. Mens em̄ ſi teneat arma: mēbra non mouenē in miniſteriū furētis peccati. Teneat arcem imperator interior: qz ſub maiore imperatore iuuandus aſſiſtit. Frenet irā: coerceat ꝓcupiſcentiā. Ineſt tn̄ quod frenet ineſt qđ coerceatur: ineſt qđ teneatur. Quid aūt volebat ille iuſtus mēte ſeruiēs legi dei: niſi vt oīno do nō eſſet qđ frenaret? Et hoc dz conari ois qui tendit ad perfectionē: vt ⁊ ipſa cōcupiſcētia cui non dant ad obediēdū mēbra quotidie in proficiēte minuatur. Uelle inq̄t adiacet mihi perficere aūt bonū non inuenio. Nūquid dixit nō mihi adiacet facere bonū? Si hoc dixiſſet: ſpes nulla eēt. Non ait: non mihi adiacet facere: ſed non mihi adiacet pficere. Que eſt em̄ perfectio boni: niſi ꝓſummatio ⁊ finis mali? Que eſt aūt ꝓſūmatio mali: niſi qđ lex dicit nō concupiſces. Oino nō ꝓcupiſcere pfectio boni eſt: qz ꝓſūmatio mali eſt. Hoc dicebat ille: pficere bonū non mihi adiacet: qz nō poterat facere vt nō cōcupiſceret. Faciebat tn̄ vt cōcupiſcētiam refrenaret: vt concupiſcentie mēbra ad ſatellitium nō prebēret.

Ro. vbi ſupra.

J Ro. vij.

Ro. vij.

Eccl'. xviij. perficere ergō inquit bonū non mihi adiacet. Non poſſum implere qđ dictum eſt non cōcupiſces. Quid ergo opus eſt vt impleas / poſt cōcupiſcentias tuas non eas. Hoc age interim quādiu ſunt illicite cōcupiſcentie in carne tua poſt cōcupiſcentias tuas nō eas. Mane in ſeruitute dei: in libertate chriſti: mēte ſerui legi dei tui. Noli to donare concupiſcentijs tuis vires: ſequendo eas: vires eis addis. Dando eis vires: quomō vincis quādo contra te inimicos nutris viribus tuis? Que igitur libertas plena atqz perfecta eſt in illo domino ieſu qui dixit: ſi vos filius liberauerit tunc vere liberi eritis. Quādo plena ⁊ perfecta libertas erit? Quādo nulle inimicitie: quādo nouiſſima inimica deſtruetur mors. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: ⁊ mortale hoc induere imortalitatem. Cum aūt mortale hoc induerit imortalitatem: tūc fiet ſermo qui ſcriptus eſt. Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt mors cōtētio tua? Quid eſt vbi eſt mors cōtentio tua? Caro concupiſcit aduerſus ſpiritū: ⁊ ſpūs aduerſus carnez. Sed quādo peccati caro vigebat: vbi eſt mors cōtentio tua. Jam viuemus: iam nō morīemur in illo qui pro nobis mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit. Ut qui viuunt inquit iam nō ſibi viuāt: ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt ⁊ reſurrexit. Precemur medicū ſaucij portemur in ſtabulū curādi. Ille eſt enim qui promittit ſanitatē: qui miſertus eſt in via ſemiuiuo a latronibus derelicto: infudit oleū ⁊ vinum: curauit vulnera ⁊ leuauit in iumentū: perduxit in ſtabulū: ſtabulario cōmendauit. Cui ſtabulario? Forte illi qui dixit: p chriſto legatiōe fungimur. Dedit etiā duos nūmos qui impēderētur ſaucio curādo. Forte ipſa ſunt duo precepta in q̄bus tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Ergo fratres ⁊ eccleſia hoc tpe in qua ſaucij ſanatur: ſtabulum eſt viatoris. Sed ipſi eccleſie ſurſum eſt ſpēditas poſſeſſoris.

II. Cor. v. Luce. x.

Tractatus. xlij.

Scio qz filij abrae eſtis: ſed queritis me interficere: qz ſermo me⁹ non capit in vobis. Ego qđ vidi apud patrez loquor: ⁊ vos que vidiſtis apud patrē veſtrum facitis. Rñderunt ⁊ dixerūt ei. Pater noſter abraā eſt. Dicit eis ieſus. Si filij abrae eſtis opera abrae facite. Nūc autem queritis me interficere: hoiem qui veritatem vobis locut⁹ ſum: quaz audiui a deo. Hoc abraā nō fecit. Uos facitis opera patris veſtri. Dixerūt itaqz ei. Nos ex fornicatione nō ſum⁹ nati. vnū patrē habemus deū. Dixit ergo eis ieſus. Si de⁹ pater veſter eēt: diligeretis vtiqz me. Ego em̄ ex deo ꝓceſſi ⁊ veni. Neqz em̄ a meipſo veni: ſed ille me miſit. quare loquelā meā non cognoſcitis? Quia nō poteſtis audire ſermonē meuz: vos ex patre diabolo eſtis: ⁊ cōcupiſcentia pris veſtri facere vultis. Ille homicida erat ab initio: ⁊ in veritate nō ſtetit: qz nō eſt veritas in eo. Cū loquit mendaciū ex ꝓpriis loquit qz mēdax eſt ⁊ pater eius. Ego aūt qz veritatē dico: nō creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatē dico quare vos nō creditis mihi? Qui ex deo eſt verba dei audit. Propterea vos non auditis: quia ex deo non eſtis.

A Ro. viij.

Dominus noſter etiam in forma ſerui nō ſeru⁹: ſed in forma etiā ſerui dominus: fuit quippe illa carnis forma ſeruilis: ſz q̄ꝑ uis eſſet ſiſtrudo carnis peccati nō erat caro peccati. Libertatē ꝓmiſit credētib⁹ ſi ſe. Judei vero tanq̄ de ſua libertate ſuperbiētes dedignati ſunt fieri liberi: cū eſſent ſerui peccati. Ideo aūt ſe liberos eſſe dixerūt: qz ſemen erāt abrae. Quid ergo eis reſpondit ad hec dñs: hodierna lectio cū recitaretur audiuimus. [Scio inqt qz filij abrae eſtis ſed queritis me interficere qz ſermo meus nō capit in vobis]. Agnoſco vos inqt filij abrae eſtis: ſed qritis me iterficere. Agnoſco carnis originē non cordis fidem. Filij abrae eſtis: ſed ſm̄ carnē: ideo inquit queritis me occidere. Sermo em̄ meus nō capit in vobis. Si ſermo meus caperet caperet. Si caperemini: itra rethia fidei tanq̄ pisces cōcluderemini. Quid eſt ergo nō capit in vobis? Non capit coz veſtrū quia non recipit a corde veſtro. Sic em̄ eſt ſermo dei: ⁊ ſic eſſe debet fidelibus tanq̄ piſci hamus. Tūc capit quādo capitur: nec fit iniuria illis qui capiūtur. Ad ſalutem quippe nō ad perniciem capiūtur. Uñ dominus diſcipulis ſuis ait. Uenite poſt me ⁊ faciā vos piſcatores hoiuz. Nō ergo iſti erāt tales: ⁊ tamē filij abrae erant: filij ho

mat. iiij.

Universidad de Sevilla Biblioteca

iminis dei:holes iniqui. Trahebant enim carnis genus:sed degeneres facti erāt nō imitādo fidem illius cuius filij erāt. Audi stis certe dñm dicentē. Scio q; filij abrae estis. Audite quid dicat postea. [Ego qđ vidi apud patrē meū loquor. Et vos que vidistis apud patrē vestrū facitis]. Jam dixerat scio q; filij abrae estis. Quid autē faciunt qđ eis dixit queritis me occidere: hoc apud abraam nunq; viderūt. Dominus autē patrē deū voluit intelligi cuz dixit:que vidi apud patrē meū loquor. Veritatē vidi veritatē loquor:q; veritas sum. Si enim dñs veritatē loquit quam vidit apud patrez se vidit z se loquit:q; ipse est veritas patris quā vidit apud patrē. Ipse est eīm verbū qđ verbum erat apud deū. Jsti ergo maluz qđ faciūt quod dñs obiurgat z corripit:vbi viderūt? Apud patrem suū. Cum audierim⁹ in cōsequētibus apertius dictū quis sit eoz pater:tūc intellige mus qualis viderint apud talez patrem. Adhuc eīm non nominat patrez ipsorum. Paulo supius abraā cōmemorauit:ꝟ carnis origine nō vite similitudine. Dicturus est alterū patrem illorū qui nec genuit nec creauit vt hoies essent:sed tamē filij erāt eius inq̄tuin mali erāt:non inq̄tuz hoies erant. Jn quo imitati nō qđ creati. [Rñdeb runt z dixerūt ei. Pater noster abraā est]. Quasi diceret quid dicturus es tu contra abraā. Aut si aliquid potes audere reprehendere abraā. Non q; dñs non audebat reprehēdere abraam:sed talis erat abraā qui nō reprehēderet a dño sed potius laudaret. Tamē illi videbātur eū, puocare vt aliqđ mali diceret de abraam:z esset occasio faciendi qđ cogitabāt. Pater nr abraā est. Audiamus qūo eis rñderit dñs cuz illoz dānatiōe laudās abraam. [Dicit eis ihesus. Si filij abrae estis:opa abrae facite. Nunc aūt queritis me interficere:hominē qui veritatē vobis locut⁹ sum quā audiui a deo:hoc abraā non fecit]. Ecce ille laudatus:isti dānati. Abraam nō erat homicida. Non dico inquit ego dñs suz abrae. Qđ si diceret/verū diceret. Naz dixit alio loco. Ante abraā ego sum:tūc eum illi lapidare voluerūt. Non dixit hoc. Interim qđ videtis/qđ aspicitis/qđ me solum putatis:homo sum. Hoiem dicentē vobis qđ audiuit a deo:quare vultis occidere nisi q; non estis filij abrae. Et tamē superius ait. Scio q; filij abrae estis. Nō negat eorum originē sed facta condēnat. Caro eoz ex illo erat:sed vita nō erat. Nos aūt charissimi:nūquid de genere venim⁹ abrae:aut vllo mō abraā pater nr fuit fm carnē? Originē de carne eius caro iudeoz ducit:non caro xp̄ianoz. Nos de alijs gēibus venimus z tñ imitādo abrae fidē filij facti sumus. Audi ap̄lm. Abrae dicte sunt ꝓmissiones z semini ei⁹. Nō dicit inq̄t z semini bus q̄sī in multis:sed tanq; i vno z semini tuo qđ est xp̄s. Si aūt vos christi:ergo semē abrae estis:fm, pmissionē hr̄des. Nos ergo facti sum⁹ semen abrae grā dei:nō de carne abrae. Fecit illi coheredes deus. Illos exheredauit ipsos adoptauit. Et de arbore illa olive cui⁹ radix est in ꝑriarchis: ramos naturales superbos āputauit oleastrū humilē inseruit. Jdeo cuz venirent ad iohānem baptizādi iudei erupit in illos z ait illis. Generatio viperarū: marie q̄ppe de altitudine originis gloriabanť. Ille autem generationē eos dixit viperaz:nō solum holum sed viperaz. Holum formā videbat:sed venenū agnoscebat. Venerant tñ mundādi:q; vtiq; baptizandi. Et ait illis. Generatio viperarū quis vobis ostendet fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitētie:z nolite dicere intra vosipsos:patrē habemus abraā. Potens est eīm deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abrae. Si fruct⁹ dignos penitētie nō feceritis:nolite vobis de illa stirpe blādiri: potēs est z vos dānare z abraā filijs non fraudare. Habet enim vnde excitet filios abrae. Fiēt filij:qui fidē fuerūt imitati. Potens est de⁹ de lapidibus istis suscitare filios abrae. Nos sum⁹. Jn parētibus nr̄is lapides eramus qñ ꝑ deo lapides colebamus. De talib⁹ lapidibus familiā deus fecit abrae. Quid se ergo extollit iamis z vana iactātia? Filij abrae gloriari iam desināt. Audierūt qđ audire debuerunt. Si filij abrae estis/factis probate non verbis. Queritis me occidere hoiez interi:nō dico filiū dei:nō dico deū:non dico verbū:q; nō moriť verbū. Hoc dico qđ videtis:q; z qđ videtis potestis occidere:z quē nō videtis offendere. Hoc ergo abraā non fecit. Vos facitis opa patris vestri. Et adhuc nō dicit q̄s est iste pater eoz. Modo illi qđ rñderunt? Ceperūt eīm vtiq; cognoscere nō de carnis generatōe deū loqui sed de vite institutiōe:z qz cōsuetudo scripturarum est quas legebāt fornicationem spūaliter appellare:cuz dñs multis z saltis alia tanq; prestruta subyciť:ad hoc rñderunt. [Dixerūt itaq; ei. Nos ex fornicatione nō sumus nati:vnū patrē habemus deū]. Jam vilunt abraā. Repulti eīm sunt qūo repelli debuerūt ore veridico:q; talis erat abraā: cuius facta nō imitabātur:z de illius genere gloriabātur:z mutauerunt rsilionem

credo dicentes apud semetipsos. Quotiēscūq; nominauerimus abraā:dicturus est nobis. Quare nō imitamini eū:de cui⁹ genere gloriamini? Nos sanctū iustū inno centē tm̄ virū imitari nō possumus:deum dicamus patrē nostrū:videam⁹ qđ nobis dicturus est. Prox:sus falsitas inuenit qđ diceret:vt nō inueniret veritas quid rñderet? Audiamus quid dicāt:audiam⁹ quid audiāt. Unū inquiunt patrē habem⁹ deū. [Dixit ergo eis ihesus. Si de⁹ pater vester esset:diligeretis vtiq; me. Ego eīm ex deo pcessi z veni. Neq; eīm a meipso veni:sed ille me misit]. Dicitis deū patrē: agnoscite me vel fratrē. Uerūtamē erexit intelligē tib⁹ cor z illud tetigit qđ solet dicere. Non a meipso veni:sed ille me misit. A deo processi z veni. Demōstrate qđ soleamus dicere ab illo venit z a quo venit cū illo venit. Christi ergo missio est icarnatio. Qđ ho de deo pcessit verbū eterna pcessio est. Non hz tps:per quē factū est tps. Nemo dicat in corde suo:anteq; esset verbum qūo erat deus? Nunq; dicas anteq; esset verbum dei. Nunq; deus sine verbo fuit:q; verbū est manēs non trāsiens:deus nō son⁹:per quod factū est celum z terra:nō qđ ꝑterijt cum his que facta sunt sup terram. Ergo ab illo pcessit vt deus vt eq̄lis vt fili⁹ vnicus:vt verbū patris z venit ad nos:quia verbū caro factum est vt habitaret in nobis. Aduētus eius:humanitas ei⁹/mānsio eius/diuinitas eius. Diuinitas eius quo imus/humanitas ei⁹ qua imus. Nisi nobis fieret qua imus:nunq; ad illū manē tem ꝑueniremus. [Quare inq̄t loquelam meā nō cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meum]. Jdeo nō poterāt cognoscere q; nō poterant audire. Sed vnde audire non poterāt:nisi q; corrigi credendo nolebāt? Et hoc vnde? [Vos ex patre diabolo estis]. Quādiu patrē cōmemoratis:ꝺiu patres mutatis modo abraam: modo deum? Auferte a filio dei cui⁹ sitis filij. A patre diabolo estis. Hic iam cauēda est heresis manicheotū que dicit esse quādam naturā mali z quādam gentem tenebrarū cum principibus suis que ausa est pugnare cōtra deum. Illū vero deum ne debellaret gens aduersa/regnū eius misisse cōtra eaz tanq; viscera sua principes de luce sua cāq; gentem fuisse debellataz: vnde diabolus originem ducit. Hinc dicunt docere originē carnez nostrā:z scōm hoc putant dictum a dño/vos ex patre diabolo estis: qđ essent illi velut natura mali ducētes originez de gente cōtraria tenebraz. Sic errāt:sic exceceanť:sic seipsos faciunt gentē tenebrarū credēdo quod falsum est cōtra esī a quo creati sunt. Bona est enim ois natura:sed vitiata hois est natura per volūtatē malā. Quod fecit deus nō potest esse malum si ipse hō nō sit sibi malus. Sz plane creator creator est. Creatura creatura est. Equari creatura nō pōt creatori. Discernite euz q̄ fecit:ab eo qđ fecit. Equari nō pōt fabro scāmuz:equari nō potest columna structori. Et tamē faber si scāmum fecit:lignum ipse nō creauit. Dominus aūt deus noster qz oipotens est z verbo fecit qđ fecit:omnia que fecit nō habuit vnde faceret z tamē fecit. Facta sunt eniz qz voluit:facta sunt qz dixit:sed facta factori cōparari nō possunt. Queris quid cōpares:filium vnicū agnosce. Unde ergo iudei filij diaboli? Imitādo non nascēdo. Audite scripture sancte consuetudinem. Prophera dicit ad ipsos iudeos:pr tuus amorreus:et mater tua cethea. Amorrei gens erat quedā vnde originem iudei non ducebant. Cethei z ipsi gentē suam habebant:oino alienam a genere iudeorū. Sed quia erāt impij amorrei z cethei:iudei autem imitati sunt impietates illorū:inuenerunt sibi parētes non de quibus nascerētur sed quorū mores sectātes pariter dānarentur. Queritis aūt fortasse vnde ipse diabolus? Jnde vtiq; vnde z ceteri angeli. Sed z ceteri angeli in sua obedientia perstiterūt:ille inobediēdo z superbiendo lapsus est angelus:z factus est diabolus. Sed mō audite quid dicat dñs. Vos inq̄t de patre diabolo estis:[z desideria patris vestri vultis facere]. Ecce vnde filij ei⁹ qz talia desideratis:non qz de illo nati estis. Que sunt illi⁹ desideria. [Ille hoīcida erat ab initio]. Ecce qđ est desideria patris vestri facere vultis. Queritis me occidere:hominē qui veritatem vobis dico. Et ille inuidit homini:z occidit hominē. Diabolus enim cuz inuideret homini:serpēte indut⁹ locutus est mulieri:z de mliere venenauit z viz. Mortui sunt diabolū audiēdo. Quē nō audissent:si dñm audire voluissent. Positus cm̄ homo inter eū qui creauit z eum qui lapsus est:obtēperare debuit creatori non deceptori. Ergo ille homicida erat ab initio. Videte gen⁹ homicidū frēs. Homicida dicit diabolus. Non gladio armatus: nō ferro accinctus ad hoiem venit:verbuz maluz seminauit z occidit. Noli ergo putare te nō esse homicidaz:qñ fratri tuo mala persuades. Si fratri tuo mala psuades occidis. Et vt scias qz occidis:audi psal-

Ezechi. xvj.

De pe. distin. j. nolū.

mũ. Filij holm dentes eox arma et sagitte
z lingua eox gladi⁹ acut⁹. Uos ergo desiderie patris vestri vultis facere ideo seuitis
in carnẽ qz nõ potestis in mentẽ. Ille homicida erat ab initio: vtiqz in primo hoie. Ex
illo ille homicida: ex quo potuit fieri homicidiũ. Ex illo potuit fieri homicidiũ: ex quo
factus est hõ. Nõ eñ posset occidi: hõ nisi prius fieret hõ. Homicida ergo ille ab initio: z vñ homicida [et in veritate non stetit
Ergo in veritate fuit: sed non stãdo cecidit
Et quare in veritate non stetit: [Quia veritas non est in eo]. Nõ quõ in xpõ sic est
fitas vt xps ipe sit veritas. Si ergo iste in
veritate stetisset: in xpõ stetisset. Sed in veritate non stetit: qz veritas non est in eo.
[Cũ loquit mendaciũ ex propijs loquit:
qz mendax est et pater ei⁹]. Quid est hoc
Audistis verba euãgelij intenti accepistis
Ecce repeto vt agnoscatis quid exigatis.
De diabolo dñs ea dicebat: que de diabolo dici a domino debuerãt. Ille homicida
erat ab initio: Uex est. Nã primũ hominẽ
occidit z in veritate nõ stetit qz de veritate
lapsus est. Cũ loqt mẽdaciũ: vtiqz ipe diabolus de propijs loquit qz mendax est et
pater eius. In his verbis quidã prem diabolũ habere putauerunt: et quesierunt qs
esset diaboli pater. Hic ho detestabilis error manicheo⁹ inuenit adhuc q deciperet
imperitos. Solent enz dicere. Putas diabolus angel⁹ fuit et lapsus est. Ab illo cepit pctm sicut dicitis. Pater ei⁹ qs erat:
Nos ℌ. Quis eñ nostrũ aliqñ dixit diabolum hr̃e patrem: Et illi cõtra. Dñs dicit:
euangeliũ loquit de diabolo dicens. Ait ille homicida erat ab initio et, in veritate nõ
stetit: quia veritas non est in eo. Cum loqt
mendaciũ: ex propijs loquitur: quia mendax est z pater ei⁹. Audi qz mendax est et
ge mitto in ipsis verbis intellige. Diabolũ
dñs dixit patrem mendacij. Quid est hoc:
Audi quid sit. Replica modo ipa verba et
intellige: Non ois eñ q mentit pater mendacij sui est. Si eñ ab alio mendaciũ accepisti et dixisti: tu quidẽ mentitus es profecto mendaciũ: sed pater mendacij ipsi⁹
non es qz ab altero accepisti mendacium.
Diabol⁹ autem a seipso mendax fuit. Mẽdaciũ suũ ipse genuit qz a nemine audiuit
Quõ deus pater genuit filium veritatem
sic diabol⁹ lapsus genuit quasi filiũ mendacium. His auditis: replica nunc et recole verba domini mens catholica: quid audieris aduerte: qd dicat attende. Ille qs:
Diabolus homicida erat ab initio. Agnoscimus: occidit adam et in veritate nõ stetit. Agnoscimus quia de veritate lapsus
est: qz veritas in eo non est. Uex est qz recedẽdo a veritate nõ habet veritatem. Cum
loquit mendaciũ de propijs loquit non
aliũde accepit vnde loquat. Cũ loqtur mẽdaciũ de pprijs loquit: qz mendax est z pater eius. Et mendax est: z pater mendacij.
Nã tu forte mendax es qz mẽdacium loqris: sed nõ es pater ei⁹. Si enz qz dicis a
diabolo accepisti et diabolo credidisti: mẽdax es: pater mẽdacij non es. Ille vero qz
nõ aliunde accepit mendaciũ quo mendacio tãqz veneno serpens hominẽ occideret
pater est mẽdacij: sicut de⁹ pater est veritatis. Recedite a patre mendacij: currite
ad patrẽ veritatis. Amplectimini veritatem: vt accipiatis libertatez. Illi aũt iudei
apud patrẽ suũ viderãt qd loqbant. Quid
nisi mẽdaciũ: Dñs aũt apud patrẽ suũ vidit qd loqret. Quid / nisi scipm. Quid / nisi
verbũ patris: Quid nisi veritatẽ pris eternã: et patri coeternaz: Ille ergo homicida
erat ab initio z in veritate nõ stetit: qz veritas
nõ est in eo. Cũ loquit mẽdaciũ: de pprijs
loquit: qz mẽdax est. Et nõ solũ mẽdax est:
sed et pater ei⁹: id est ipsius mẽdacij qd loquitur pater est: qz ipse genuit mẽdacium
suũ. [Ego aũt qz veritatem dico: non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato: Si veritatem dico: quare non creditis mihi]: Pensate fratres charissimi mã
suetudinẽ dei: relaxate peccata venerat z
dicebat. Quis ex vobis arguet me de pctõ
Nõ dedignat ex ratione ostendere se pctõrem nõ esse qui ex virtute diuinitatis potest peccatores iustificare. Quis ex vobis
arguet me de pctõ: quomodo ego arguo et
vos et patrẽ vr̃m: Si veritatem dico quare vos non creditis mihi: nisi qz filij diaboli estis: Valde terribile est quãdo subdidit
[Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos nõ auditis: qz ex deo nõ estis]. Ite
ruz nolite attendere naturã sed vitiũ. Sic
sunt illi ex deo et non sunt ex deo. Natura
ex deo: vitio nõ ex deo. Obsecro vos attendite: in euangelio habetis vnde sanemini
contra errores venenosos et nepharios
hereticor̃: quo et de his verbis solent manichei dicere. Ecce qz due nature sũt / vna
bona et altera mala. Dñs dicit. Quid dicit dñs: Propterea vos non auditis qz ex
deo nõ estis. Dicit dñs hec. Quid ẽ inquit
tu ad ista dicis: Audi q dicam. Et ex deo
sunt: et ex deo non sunt. Natura ex deo sũt
vitio nõ sunt ex deo. Natura eñ bona q ex
deo est peccant voluntate credẽdo qd diabolus persuasit: et vitiata est. Ideo medicum q̃rit: qz sana nõ est. Ecce qd dico si impossibile tibi videtur vt ex deo sint z ex deo
non sint:

nõ sint: audi qz nõ est impossibile. Sic sunt
ex deo et non sunt ex deo: quomodo et filij
abrae sunt et non sunt filij abrae. Hic habetis: non est qd dicatis. Jpm dñm audi:
ipse illis dixit. Scio qz filij abrae estis. Nũ
qd dñs mẽtiret: Absit. Ergo uex est quod
dixit dñs. Uex est. Ergo qd illi abrae filij
erant: vex est. Audi ipm negantẽ q dixit: filij abrae est: ipse illos negauit filios abrae
Si filij abrae est: facta abrae facite. Nũc
queritis me occidere hoiem q veritatẽ vobis dico quã audiui a deo: hoc abrãa non
fecit. Uos facitis opera patris vestri: id est
diaboli. Quomodo ergo et filij abrae erãt:
et filij abrae non erant: Utrunqz in illis
ostendit. Et filij abrae erant propter origine carnis: et non erant filij abrae propter vitiũ diabolice persuasionis. Sic z dominũ deũ nostruz audite: ex illo erant et
ex illo non erant. Quomodo ex illo erant:
Qz ipse creauit hominẽ: de quo nati erant
Quomodo ex illo erant: Quia ipse est conditor nature ipse est creator carnis et aie.
Quõ ergo ex illo non erant: Qz vitiosi a se
ipsis facti erant. Ex illo non erant: qz imitando diabolũ: filij diaboli facti erant. Uenit ergo dñs deus ad hominẽ peccatorez.
Duo nomina audistis: et hominẽ et peccatorẽ. Qõ homo est: ex deo est. Qõ peccator
est: non est ex deo. A natura vitiũ secernat
Agnoscat natura: vnde creator laudetur.
Agnoscat vitiũ: propter qõ medicus inuocetur. Quod ergo ait dominus: qui est ex
deo verba dei audit: propterea vos non
auditis: qz ex deo non estis: non naturaz
merita discreuit: aut preter suam animaz
et carnẽ aliquam naturã in hominibus q
peccato vitiata non esset inuenit: Sed qõ
prescierat qui fuerant crediturj / ipsos dixit ex deo: qõ regenerationis adoptione
renascerent ex deo. Ad hos pertinet: q est
ex deo verba dei audit. Qõ vero seqtur: propterea vos non auditis: qz ex deo non estis
eis dictũ est q non solũ peccato vitiosi erãt
nã hoc malũ cõmune erat oñib⁹: sed etiã
precogniti qõ non fuerant crediturj ea fide qua sola possent a peccatorum obligatione liberari. Quapropter prescibat illos
quibus talia dicebat in eo permansuros
quod ex diabolo erant: id est in suis peccatis atqz impietate morituros in qua ei similes erant: nec venturos ad regenerationem in qua essent filij dei: hoc est ex deo nati: a quo erant homines creati. Scdz hanc
predestinationem locutus est dom⁹. Nõ
qõ aliqñ hominẽ inuenerit: q vel ſm rege
nerationẽ: iã esset ex deo: vel ſm naturã iã
non esset ex deo.

Tractatus. xliij.

¶ Responderunt ergo iudei z dixerũt ei. Nõne bñ dicim⁹ nos: qz samaritan⁹ es tu z demonium habes: Rñdit ihesus. Ego demoniũ nõ habeo: sz
honorifico patrẽ meũ z vos inhonorastis me. Ego aũt nõ quero gloriaz
meã: est q querat et iudicat. Amen
amẽ dico vobis: si qs sermonẽ meuz
seruauerit morte nõ videbit in eternũ. Dixerũt ergo iudei. Nũc cognouim⁹ qz demoniũ habes. Abrãa mortuus est z pphete z tu dicis si qs sermonẽ meũ seruauerit nõ gustabit mortẽ in eternũ: Nunqd tu maior est patre nr̃o abrãa q mortn⁹ est: z pphete
mortui sunt. Quẽ teipm facis: Rñdit ihesus. Si ego glorifico meipz gloria mea nihil est. Est pater me⁹ q glorificat me quẽ vos dicitis qz de⁹ nr̃ ẽ
z non cognouistis eũ. Ego aũt noui
eũ: z si dixero qz nõ scio eũ: ero similis vobis mẽdax sed scio eũ z sermonẽ eius seruo. Abrãa pr̃ vr̃ exultauit
vt videret diẽ meũ: z vidit z gauisus
est. Dixerũt ergo iudei ad eũ. Quinq̃
ginta ãnos nõdũ habes z abrãa vidisti: Dixit eis ihesus. Amẽ amẽ dico vobis: añq̃ abrãa fieret ego sũ. Tulerũt
ergo lapides vt iacerẽt in eũ. Jesus
aũt abscõdit se z exiuit de tẽplo.

N ista lectiõe sancti euãgelij que hodie recitata ẽ
a potentia discimus patientiã. Quid eñ sum⁹ seruj ad dñm peccatores ad
iustũ creatura ad creatorẽ. Tamen quõ si qd mali
sum⁹ a nobis sum⁹ ita q̃qd boni sumus:
ab illo z p illũ sum⁹. Et nihil sic querit hõ:
quõ potẽtia. Habes dñm rpm magnã potentiã. Sed pr̃ eius imitẽr patiẽtiã: vt pueniat ad potẽtiã. Quis nostrũ patienter
audiret: si alicui diceret: demoniũ habes:
Qõ dictũ est ei q nõ solũ hoies saluabat: sz
etiã demonib⁹ iperabat. Hoc cũ dixissent
iudei. Nõne bñ dicim⁹ nos: qz samaritan⁹
es: et demonium habes]. Horum duoruz
sibi obiectorũ vnũ negauit et alterz nõ negauit. Respondit eñ et ait. Ego demoniuz
nõ habeo]: nõ dixit samaritanus nõ sum

et vtiq; duo fuerūt obiecta. Quamuis ma
ledictum maledicto non reddiderit: cuius
quitiū nō conuitio refutauerit: ptimit' tñ
ad cū negare vnā rē/alterā nō negare. Nō
frustra fratres. Samaritan⁹ eñ interptat
custos. Nouerat se ille nſz cē custodē. Nō
ps.cxx. eñ dormit neq; dormitat q̄ custodit iſrl. Et
psalmo nisi dñs custodierit ciuitatē: in vanū vigila
cxxvj. būt q̄ custodiūt eā. Est ḡ ille custos nr: qui
creator⁹ noster. Non enim ptimuit ad eū vt
rediimeretur: et non pertineret ad eum vt
seruaremur: Deniq; vt plenius noueritis
mysterium quare se samaritanum negare
nō debuit: parabolaz illam notissimam at
tendite: vbi homo quidaz descendebat ab
hierusalem in hiericho et incidit in latro
nes: qui eum grauiter vulnerantes semi
Luc.x. uiuum in via reliquerunt. Transiit qui
dam sacerdos neglexit eum: transiit leui
tes z ipse preterijt. Transiit quidā samari
tanus ipse est custos noster: ipe accessit ad
sautiū: ipe impēdit misericordiā eiq; se pre
stitit, primū quē nō deputauit alienū. Ad
hoc ergo solū q̄ demoniū non haberet: nō
autez se samaritanum non esse respondit.
Deinde post tale conuitiū/hoc solū dixit
de gloria sua. [Sed honorifico] inq̄t patrē
meū: et vos inhonorastis me]. Hoc est/ego
me nō honorifico ne vobis arrogās videar
habeo quē honorificē. Sed si vos agnosce
retis sicut ego honorifico patrem sic z vos
honorificaretis me. Ego facio quod debeo
B vos facitis quod nō debetis. [Ego aūt in
quit non quero gloriā meā: est q̄ querat et
iudicet]. Quem vult intelligi nisi patrem:
Joh.v. Quomodo ergo alio loco dicit: pater nō iu
dicat quēq; sed oēm iudiciū dedit filio: et
hic dicit non quero gloriam meā: est q̄ que
rat et iudicet: Si ergo iudicat pater: quō
non iudicat quēq;: sed oēm iudiciū dedit f
lio: Hanc q̄stionē vt soluam⁹ attendite. Si
mili locutione solui potest. Scriptū habes
Jacob.j. deus neminem tentat. Et iterū scriptū ha
bes: tentat vos dñs de⁹ vester: vt sciat si
Deu.xiij diligitis eū. Nempe questio est. Videtis
eñ quomodo deus neminē tētat: z quō tē
tat vos dñs de⁹ vester: vt sciat si diligitis
j.Joh.iiij eū: Itē scriptū est. Timor non est in chari
tate: sed perfecta charitas foras mittit ti
ps.xviij. morem. Et alio loco scriptū est. Timor dñi
castus permanens in seculū seculi. Et ipa
q̄stio est. Quomodo eniz perfecta charitas
foras mittit timorē si timor dñi castus per
manet in seculū seculi: Intelligimus ergo
duas esse tentationes: vnā q̄ decepit alte
ram que probat. Sc̄m eam que decepit
de⁹ neminem tentat. Sc̄m eam que pro
bat/tentat vos dñs deus vester vt sciat si
diligitis eū. Sed iterz z hic alia nascit que
stio. Quomō tentat vt sciat quē latere nihil
pōt anteq; tētet: Nō ergo de⁹ nescit: sz
dictū est vt sciat q̄ est vt scire vos faciat.
Locutiones tales z in sermonibus nostris
sunt: si in auctoribꝰ eloquētie reperiūt. De
sermone nostro aliquid dicam. Fossa cecā
dicit nō q̄ oculos pdit sz q̄ latendo nō vi
dētes facit. Aliquid de et illis auctoribus
dicā. Tristes lupinos ait q̄dā: hoc est ama
ros: non quia ipsi sunt tristes sed q̄ gusta
ti cōtristāt: hoc est tristes faciunt. Sunt er
go z in scripturis locutiones eiusmodi. Qui
in talibꝰ quēstionibꝰ cognoscēdis laborāt
in solucēdis talibꝰ q̄stionibꝰ nō laborāt. Er
go tēt at vos dñs de⁹ vester vt sciat. Quid
est vt sciat: Ut scire vos faciat si diligitis
eū. Job latebat se sed p̄ū non latebat. Ad
misit tētatorem: z fecit eū sui cognitorem.
Quid de duobus timoribus: Et timor ser
vilis: z est timor castꝰ. Est timor ne patia
ris pena: est aliꝰ timor ne amittas iusticiā
Timor ille ne patiaris penā seruilis est.
Quid magnū ē timere penā: hoc z mei
mus seruus: hoc z crudelissimꝰ latro. Nō
est magnū timere penā: sz magnū est ama
re iusticiā. Qui ergo amat iusticiā nihil ti
met. Timet plane nōne incidat in penam
sed ne amittat iusticiā. Fratres mei credi
te z cōiscite ex eo q̄ amatis. Amat aliqs
vestrum pecuniam. Putas inuenio aliquē
q̄ nō amat: Ex hoc tñ ipso q̄ amat: intelli
gat q̄ dico. Timet damnū. Quare timet
dānum: Quia pecuniā diligit. Quantum
amat pecuniā: tantū timet ne pdat pecu
niā. Ergo inuenit aliqs amator iusticie: q̄
plus in corde damni pertimescat: q̄ plus
timeat expoliari iusticia: q̄ tu pecunia. Ipse
est timor castus: ipe pmanet in sc̄m seculi
Nō eū tollit charitas nec foras mittit: sz
magis cōplectit z comitē tenet simul pos
sidet. Venim⁹ eñ ad deū vt videam⁹ facie
ad faciē. Ibi timor castꝰ erit: timor
eñ ille nō pturbat sed ꝑfirmat: timet mu
lier adultera ne vir ei⁹ veniat: timet z ca
sta ne vir ei⁹ abscedat. Ergo sz aliā tētatio
nē de⁹ neminē tētat. Sc̄m aliaz ꝙ tētat
vos dñs de⁹ vr̄. Et sz aliū timorē: timor nō
est in charitate sed pfecta charitas foras
mittit timorē. Sc̄m ꝙ aliū timorē timor
dñi castꝰ manēs in sc̄m sc̄i: sic z hoc loco
ſm alterū iudiciū pr̄ nō iudicat quēq; sed
oē iudiciū dedit filio: ſm ꝙ alterū iudiciū
ego inq̄t non q̄ro gloriā meā: est q̄ querat
z iudicet. Et de isto verbo q̄stio ista solua
tur. Habes in euangelio cōmemoratū pe Joh.iij.
nale iudiciū: q̄ non credit iam iudicatꝰ est
Et alio loco. Veniet hora qñ hi q̄ sūt in mo Joh.v.

numentis audiēt vocē eius: z ꝓcedēt q̄ bo
na fecerūt in resurrectionē vite: q̄ male ege
runt in resurrectiōez iudicij. Videte quēad
modū iudicij p dānatione z pena polluit: z
tñ si semp iudiciū p dānatione acciperet:
nunq̄d audiremꝰ in psalmo: iudica me de⁹
ps.xlij. Jbi iudiciū ſm afflictionē: hic iudiciuz ſm
discretionē positum est. Quō ſm discretio
nem. Quomodo exponit ipse qui ait. Judi
ca me deus z. Lege eñ et vide q̄ sequitur.
Quid est iudica me de⁹ z discerne causam
meā inquit de gēte nō sctā. Q̄ ergo dictū
est iudica me deus z discerne causam meā
de gente nō sctā. Sc̄m hoc ait modo dñs
D xps. Ego nō q̄ro gloriā meā: est qui q̄rat et
iudicet. Quō est qui q̄rat z iudicet: Est pa
ter me⁹ qui gloriā meā a vſa gl̄ia discernat
z separet. Vos eñ fm hoc sc̄m gloriam mi.
Joh.vij. Ego nō ſm hoc sc̄m gloriot q̄ pri dico. Pa
ter glorifica me ea gl̄ia quā habui apud te
anteq; mūdus esset. Quid est ea gl̄ia: Ab
humana inflatione discreta: Sc̄m hoc iu
dicat pr̄. Quid ē iudicat: Discernit. Quid
discernit: Gloriā filij sui a gloria hoim. Q̄
ps.xliij. ideo dictū est vnxit te de⁹ deus tu⁹ oleo ex
ultationis tue pre participibus tuis. Non
eñ q̄ hō factus est: iā ꝙparādus est nobis
Nos hoies cum pctō: ille sine pctō. Nos
hoies trahentes de adā z mortē z delictū:
ille de virgine carnē mortalē: nullā iniqui
tatē. Deniq; nos nec q̄ volum⁹ nati sum⁹
nec q̄dū volumus viuimus: nec quō volu
mus moriimur. Ille anteq; nasceret elegit
de qua nasceretur: natus fecit vt a magis
adorar etur. Creuit infans et miraculis se
deū oſidebat: z infirmitate hoiem ꝓferebat
postremo elegit z genus mortis: hoc est vt
in cruce penderet: z ipsam crucē in cordib⁹
fidelium figeret: vt dicat xp̄ian⁹. Mihi au
tem absit gl̄iari: nisi i cruce dñi nr̄i iesu xp̄i
In ipsa cruce quando voluit corpus dimi
sit z abscessit in ipo sepulchro q̄diu voluit
iacuit: quando voluit tanq; de lecto surre
xit. Ergo fratres ſm ipsam formam seru:
Joh.j. naz illud quis digne loquitur: in principio
erat verbum et verbum erat apud deuz: z
deus erat verbum. Sc̄m ipsam inquam
formam seruī multum interest inter gloriā
christi: z gloriam omniuz creatorū. De ipa
gloria dicebat. qñ quod demoniū haberet
audiebat. Ego non quero gl̄iam meam: est
qui querat z iudicet. Tu aūt de te domine
quid dicis: [Amen amē dico vobis. Si q̄s
sermonem meum seruauerit: mortem non
videbit in eternuz.] Vos inquit dicitis de
monium habes: ego vos ad vitaz voco: ser
uate sermonem meuz: z non moriemini. Il
li audiebant mortem nō videbit in eternū:
qui sermonem meuz seruauerit z irascebā
tur: q: iam mortui erant illa morte que vi
tanda erat. [Dixerunt ergo iudei. Nūc co
gnouimus q: demonium habes. Abraam
mortuus est z pphete: z tu dicis si quis ser
monem meum seruauerit morte non gusta
bit in eternū.] Videte locutiōes scriptura E
rū: mortē non videbit: id est gustabit. Mor
tem videbit: mortez gustabit. Quis videt:
Quis gustat: Quos oculos habet homo vt
videat quando moritur: Quando ve nēdo
mors ipos oculos claudit ne aliqd videāt
Quomodo dicit non videbit mortē: Item
quo palato/quibus faucibus mors gustat
vt quid sapiat dinoscat: Quando totū sen
sum tollit: quid in palato remanebit: Sed
videbis dictū est z gustabit: pro eo q̄ est ex
perietur. Hec dñs: parū est si dicam: mori
turis morituras loquebat: q: z dñi exitus
mortis sicut loquitur psalmus. Cuz ergo z
morituris loqueretur z moritur⁹ loquerek:
q̄d sibi vult q̄ ait: qui sermonē meū serua
uerit mortē non videbit in eternum: Nisi
q: videbat dñs aliam mortē de qua nos li
berare venerat. Mortem secundam: mortē
eternam: mortem gehennarū: mortē dā
nationis cū diabolo z angelis eius ipa est
vera mors. Nam ista migratio est. Quid ē
ista mors: Relictio corporis: depositio sar
cine grauis. Sed si alia sarcina non porte
tur qua homo in gehēnā ꝓcipitek. De ipsa
ergo morte dñs dicit: mortē non videbit in
eternū: qui sermonē meum seruauerit. Nō
expauescamus istam mortē: sed illā times
mus: Q̄ est aūt grauius: multi peruerse Dañ.iij.
timendo istaz/incidūt in illā. Dictū est ali
quibus: adorate idola q̄ si nō feceritis in
terficiemini. Aut quēadmodum ille nabu
chodonosor rex dixit: si non feceritis mitte
mini in caminum ignis ardentis. Multi ti
muerūt z adorauerunt: nolentes mori mor
tui sunt. Timēdo mortē q̄ non euadik: inci
derunt in mortē quam euadere oino feliciter
possent si illaz que nō euadik infeliciter
nō timerent. Natus es hō: moriturus es.
Qua ibis vt non moriaris: Quid facies vt
nō moriaris: vt dñs tuus necessitate mori
turū consolarek qui voluntate mori digna
tus est. Q̄ vides xp̄m mortuū dedignaris
mori: Ergo cū moritur⁹ es qua euadas nō
habes. Hodie sit: cras sit: futurū est: debitū
est: reddēdū est. Quid ergo ait hō timens:
fugiēs occultat se ne inueniak ab inimico:
Nunquid agit vt nō moriak: sed vt paulo
serius moriak: non accipit debiti securita
tē sed postulat dilationē Quantūlibet diu
differat veniet q̄ differt. Illaz mortem ti
meamus quā tumuerunt tres viri qñ dixe

runt regi. Potens est de⁹ etiā de ista flāma liberare nos: ⁊ si ibi nō fuit timor illi⁹ mortis quaz modo dñs cōminaꝝ qñ dixerunt.
Sed ⁊ si noluerit aperte liberare: potest in occulto coronare. Unde ⁊ ipse dñs factur⁹ martyres ⁊ caput martyrum futurus ait.
Matt. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: ⁊ postea non habēt qđ faciāt. Quō non habent qđ faciant? Quid si cū occiderint corpus bestijs lacerandū et diripiendū alitibus pisciant? Uidek adhuc seuitia habere qđ faciat. Sz cui facit? Qui migrauit. Inest corpus: sed nullus est sensus: habitatio iacet/habitator abscessit. Ergo postea non habēt qđ faciāt. Non sentienti etī nihil faciūt. Sed eū timete q̄ habet potestatē ⁊ corpus ⁊ aiam occidere in gehennā ignis. Ecce de qua morte loquebaꝝ cū diceret: q̄ sermonē meū seruauerit mortez nō videbit in
F eternuz. Sernemus ergo fratres sermonē ipsius in fide pueturi ad speciē: cū acceperim⁹ plenissimā libertatē. Isti aūt indignātes mortui ⁊ mozti sempiterne predestinati: respondebāt cōuicíose ⁊ dicebāt. Modo cognouimus: qz demoniū habes. Abraam mortuus est ⁊ pphete. Sed ista morte quā dñs vult intelligi: nec abraaz mortuus est: nec prophete. Illi eñ mortui sunt ⁊ viuunt illi viuebāt ⁊ mortui erant. Nā respondēs quodā loco saduccis mouentibus questiō nem de resurrectione: hoc ait ipse dñs. De
mat. xxij resurrectione aūt mortuoz nō legistis: quō ait dñs de rubo ad moysen? Ego sum de⁹ abraam ⁊ deus isaac ⁊ deus iacob. Nō est deus mortuorū sed viuorum. Si ergo illi viuunt: laboremus sic viuere: ⁊ cū illis viuere
† Textꝰ hz. nūqđ tu maior es patre nr̄o abraam qui mortuꝰ ē ⁊ pphete mortui sunt quem. cum mortui fuerimus. [† Quē teipsum facis] inquiunt vt dicas mortē non videbit in eternū qui sermonē meum seruauerit: ch scias ⁊ abrāā mortuū ⁊ pphetas: [Respondit iesus. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Est pater me⁹ qui glorificat
Jo. xvij me.] Hoc ait propter illud qđ dixerūt: quē teipm facis. Refert eñ gloriā suam ad patrem suum de quo est ⁊ qui deus est. Aliqñ arriani: ⁊ de isto verbo calūniaꝝ fidei nr̄e dicunt. Ecce maior est pāter qz vtiqz glorificat filiū. Heretice non legisti ipm filiū dicentē. qđ glorificet patrē suū? Sed ⁊ ille filiū glorificat: ⁊ filiꝰ patrem glorificat. Pone pnicie: agnosce equalitatem: corrige perueritatez. Est ergo inquit pater meus qui glorificat me: [quez vos dicitis quia deus noster est ⁊ non cognouistis eum.] Uidete fratres mei quēadmodum ostendat ipsuz deum patrē esse xp̄i: qui annunciatus est ⁊ iudeis. Propterea dico: quia rursus quidā heretici dicūt deū annunciatū in veteri testamento non esse patrē xp̄i: sed nescio quē principez malor angelor. Manichei sunt qui ista dicūt: marcionite sunt q̄ ista dicūt. Sūt ⁊ alij fortassis heretici quos ꝓmemorare vel non opus est vel a me oēs recolit n̄ psenti non possunt. Nō defuerunt tñ q̄ hoc dicerent. Itaqz attēdite vt habeatis qđ dicatis ⁊ cōtra ipos. Cū dicit patrē suū dñs iesus xp̄s quem illi dicebant deū suū et nō cognouerūt. Si eñ ipm cognouissent: eius filiū recepissent. [Ego autē] inquit. [noui eū] fm carnē iudicantib⁹ potuit ⁊ hinc arrogans videri qz dixit: ego noui eum. Sed videt qđ sequaꝝ. [Si dixero qz non† noui eum: ero similis vobis mendax.] Ergo arrogantia nō ita caueaꝝ: vt veritas relinqtur batur. [Sed scio eū: ⁊ sermonē eius seruo] Sermonē patris tā filiꝰ loquebaꝝ: ⁊ ipe erat verbum patris qđ hoibus loquatur: [Abraā pater vester exultauit vt videret diem meū: ⁊ vidit ⁊ gauisus est.] Magnuz testimoniū phibet abrae/semē abrae/creator abrae. Abraā exultauit inqt vt videret diē meū: vidit. Nō timuit: sz exultauit vt videret diez meū. Erat eñ in illo charitas: q̄ foras mittit timorē. Nō ait exultauit qz vidit: sed exultauit vt videret. Credēs vtiqz exultauit sperando: vt videret intelligēdo ⁊ vidit. Et qđ potuit plus dicere vel qđ debuit plꝰ dicere dñs iesus xp̄s? Erat vidit inquit ⁊ gauisus est. Quis explicat hoc gaudiū fres mei? Si gauisi sunt illi quib⁹ de⁹ oculos carnis aperuit quale gaudiū fuit videntib⁹ cordis lucē ineffabilē: ꝝbū manēs splēdorem pijs mētib⁹ refulgentē: sapiētiā indeficientē apud patrē manentē deum: ⁊ aliqñ in carne venturū: nec de pīs gremio recessurū? Totū hoc vidit abrāā. Nam qđ ait: diē meū: incertuz pōt esse vnde dixerit: vtrū diē dñi t̄palē quo erat ventur⁹ in carne: an diē dñi q̄ nescit oīz nescit occasum. Sed ego nō dubito pfem abrāā totū scisse.
G Et vbi inueniaz? An sic dicere nobis debet testimoniū dñi nr̄i iesu? Putemus nō inuenire nō posse: qz forte difficile est quomodo manifestum sit qđ abraam exultauit vt videret diē christi: ⁊ vidit ⁊ gauisus est. Et si nos non inuenimus: nunquid mentiri veritas possit. Credam⁹ ꝝfitati: ⁊ de abrae meritis minime dubitemus. Tñ audite vnuz locū: q̄ mihi interim occurrit. Pater abrāā quando misit seruum suū vt peteret vxorē filio suo ysaac: hoc eum sacramento constrinxit: vt fideliter quod inbebatur impleret ⁊ sciret etiā ipse qđ faceret. Magna eñ res agebatur: qñ abrae semini cōiugiū quererebatur. Sed vt hoc cognosceret seruꝰ qđ nouerat abraam/quia nepotes non carna

liter desiderabat: nec de genere suo aliqđ carnale sapiebat: ait fuo suo qđ mittebat
Genesis xxiij. pone manum sub femore meo ⁊ iura mihi per deū celi. Quid vult deus celi ad femur abrae. Jam intelligitis sacramentū. Per femur genus. Ergo qđ fuit illa iuratio: nisi qz significabat de genere abrae vēturū in carne deum celi? Stulti reprehendunt abraam qz dixit mitte manū sub femore meo. Qui reprehendunt carnē christi reprehendunt factum abrae. Nos aūt fratres si agnoscim⁹ carnē xp̄i venerandā illud femur nō cōtēnam⁹. Sed in ꝓpheta dictū accipiam⁹. Etenī ꝓpheta erat abraā Cuius ꝓpheta? Semmis fui ⁊ dñi sui. Semen suū significauit: dicēdo mitte manum sub femore meo. Dñm suū significauit addendo: ⁊ iura mihi per deū celi. [Jrati† iudei rñderūt ei. Quinq̄ginta ānos nōdū habes: ⁊ abrāā vidisti? Et† dñs. Amē amē dico vobis anteq̄ abraā fieret ego sum]. Appende verba: ⁊ cognosce mysteriū. Anteq̄ abraā fieret. Intellige fieret ad hūanā naturā: sum ꝺo ad diuinā ptinere substātiā.
† Alis scio.
† Textꝰ hz direrūt ergo iudei ad eum.
† Textꝰ hz dixit eis Iesus Fieret: q̄ creatura erat abraā. Non dixit anteq̄ abraā esset ego sum: sed āteq̄ abraā fieret. Qui nisi p me nō fieret. Ego sum. Ne q̄s hoc dixit: anteq̄ abraā fieret/ego factꝰ
Gen. j. sum. In principio eñ fecit de⁹ celū ⁊ terrā Nam in principio erat verbū. Anteq̄ fieret abraā ego sum. Agnoscite creatorē: discernite creaturā. Qui loqbaꝝ semen abrae factus erat: ⁊ vt abraā fieret ante abraam ipe erat. Hinc iaz velut abrae aptissimo cōuitio cōmoti sūt acri⁹: blasphemasse qppe illis visus est dñs christꝰ qñ dixit: anteq̄ abraā fieret ego sum. [Tulerūt ḡ lapides vt iacerēt in eū]. Tāta duricia q̄ curreret nisi ad similes? [Jesus aūt] tanq̄ homo: tāq̄ in forma serui: tanq̄ humilis: tanq̄ passur⁹: tanq̄ moritur⁹: tanq̄ nos suo sanguine redēptur⁹: nō tanq̄ ille q̄ est: nec tanq̄ in principio v̄bū ⁊ verbū apud deum. Nā cū illi lapides tollerent vt mitterent in eū: quid magnū erat vt eos continuo de hiscens terra absorberet et pro lapidibus inferos inuenirent? Non erat magnū deo Sed magis erat commendāda patientia q̄ exercenda potentia. [Abscondit se ergo ab eis]: ne lapidaretur. Tanq̄ homo a lapidibus fugit: sed ve illis a quoz lapideis cordibus deus fugit.

Tractatus. xliij.

Cap. ix. ¶ Et preteriens iesus vidit hominē cecum a natiuitate. Et interrogauerunt eū discipuli ei⁹. Rabbi quid peccauit hic aut parentes ei⁹: vt cec⁹ nasceret? Respōdit iesus. Neq̄ hic peccauit neq̄ parentes eius: sed vt manifestentur opera dei in illo. We opz operari opera eius qui misit me donec dies est: venit nox: qñ nemo pōt operari. Quādiu sum in mundo: lux sum mūdi. Hoc cū dixisset expuit in terrā ⁊ fecit lutū ex sputo: ⁊ linluit lutū sup oculos ei⁹: et dixit ei: vade lauare in natatoria syloe: qđ interpretat missꝰ. Abiit ergo ⁊ lauit ⁊ venit videns. Itaqz vicini ⁊ qui viderant eū prius qz mendic⁹ erat dicebāt. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alij dicebant qz hic est: alij aūt nequaq̄. Sed similis est eius. Ille vero dicebat: qz eo sum. Dicebāt ergo ei. Quō aperti sunt tibi oculi? Respondit. Ille homo qui dicit iesus lutū fecit: et vnxit oculos meos. Et dixit mihi vade ad natatoriā syloe ⁊ laua ⁊ abli: ⁊ lauī ⁊ video. Et dixerunt ei. Ubi est ille? Ait/nescio: adducunt eū ad pharisēos q̄ cecus fuerat. Erat aūt sabbatum qñ lutuz fecit iesus et aperuit oculos ei⁹. Itez ergo interrogabāt eū pharisei quomodo vidisset. Ille autē dixit. Lutū mihi posuit sup oculos et lauī et video. Dicebāt ergo ex pharisēis qdam. Nō est hic homo a deo: q̄ sabbatum nō custodit. Alij autez dicebant. Quomō pōt hō peccator hec signa facere? Et scisma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu qđ dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: qz pphēta est. Non crediderūt ergo iudei de illo qz cecus fuisset et vidisset: donec vocauerūt parentes eius qui viderat: ⁊ interrogauerūt eos dicentes. Hic est filiꝰ vester: quē vos dicitis qz cec⁹ natꝰ est: quō ergo nunc videt? Respōderūt eis parentes ei⁹ et dixerūt. Scim⁹ qz hic est filiꝰ nr̄: ⁊ qz cecꝰ natus est: quomō autez nunc videat nescim⁹? aut quis eius aperuit oculos nos nescimus: ipm interrogate. Etatez habet: ipse de se loqꝰ. Hec di

rerunt parentes eius: quia timebāt iudeos. Iam enī conſpirauerant iudei vt ſi qs eum ꝓfiteret eſſe xp̄m extra ſynagogam fieret. Propterea parentes eiꝰ dixerunt q̄ etatez habet ipm interrogate. Uocauerunt ergo rursum hoiem q̄ fuerat cecus ⁊ dixerunt ei. Da gloriaz deo. Nos scimus q̄ hic homo peccator eſt. Dixit ergo ille. Si peccator eſt neſcio: vnuz ſcio quia cecus cum eſſem/ modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Reſpondit eis: dixi vobis iam: et audiſtis q̄d iterū vultis audire? Nūq̄d et vos vultis diſcipli eiꝰ fieri? Maledixerūt ꝗ ei/ ⁊ dixerūt. Tu diſcipulꝰ illiꝰ ſis: nos aūt moyſi diſcipuli ſumꝰ. Nos ſcimus quia moyſi locutus eſt deus: hunc autem neſcimus vnde ſit. Reſpondit ille homo: ⁊ dixit eis. In hoc enim mirabile eſt quia vos neſcitis vnde ſit et aperuit meos oculos. Scimus autez quia peccatores deꝰ non audit: ſed ſi quis dei cultor eſt ⁊ voluntatez eius facit: hunc exaudit. A ſeculo non eſt auditum: q̄ qs aperuit oculos ceci nati: niſi eſſet hic a deo non poterat facere quicq̄. Reſponderunt et dixerunt ei. In peccatis natus es totus: et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit ieſus quia eiecerunt eum foras: et cuz inuenisſet eum dixit ei. Tu credis in filium dei? Reſpondit ille et dixit. Quis eſt domine vt credam in eum? Et dixit ei ieſus. Et vidiſti eum: et qui loquitur tecuz ipe eſt. At ille ait Credo domine et procidens adorauit eum: et dixit ei ieſus. In iudiciū ego in hunc mundum veni: vt q̄ non vidēt videant: et q̄ vident ceci fiant. Et audierunt quidā ex phariſeis qui cum ipſo erant: et dixerunt ei. Nunquid et nos ceci ſumus? Dixit eis ieſus. Si ceci eſſetis nō haberetis peccatū. Nūc vero dicitis q̄ videmꝰ peccatū veſtrum manet.

A

Et hoie q̄ dñs ieſus illuminauit qui cecus natus fuit prolixa lectio recitata eſt. Quaz ſi vniuerſaz pertractare conemur ꝓ ſui dignitate ſicut valemus ſingula conſiderā tes: non ſufficit dies. Proinde peto et admoneo charitatem veſtram: vt in his que aperta ſunt ſermonez noſtrū non reꝓratio Nam nimis longum erit in ſingulis immorari. Breuiter ergo ceci huius illumina ti commēdo myſteriū. Ea q̄ppe te fecit dominus ꝓpter ieſus chriſtus ſtupenda atq̄ miranda et opera et verba ſunt. Opera q̄ facta ſunt: verba q̄ ſigna ſunt. Si ergo q̄d ſignificet hoc quod factum eſt cogitemus: genus humanū eſt iſte cecꝰ. Hec enī cecitas ꝓtigit in primo homine ꝑ ꝓtū de quo oēs originē duximus: non ſolū mortis ſed etiaz iniquitatis. Si enī cecitas eſt infidelitas/ ⁊ illuminatio fides: quē fidelē quando venit chriſtꝰ inuenit. Quandoquidem apoſtolꝰ natꝰ in gente ꝓphetaꝝ dicit Fuimꝰ ⁊ nos aliq̄n natura filij ire ſicut et ceteri. Si filij ire: filij vindicte: filij pene: ſi filij gehenne. Quomodo natura: niſi q̄ peccante primo homine vitium ꝓ natura inoleuit? Si vitium ꝑ natura inoleuit: ſm mentem oīs homo cecus natꝰ eſt. Si enī videt: non opꝰ habet ductore. Si opus habet ductore ⁊ illuminatore/ cecꝰ eſt. Ergo a natiuitate venit dñs. Quid fecit? Magnū myſteriū cōmendauit. [Expuit in terram de ſaliua ſua lutum fecit]: quia verbuz caro factum eſt: [et inunxit oculos ceci]. Inūctus erat et nondū videbat. [Miſit illum ad piſcinā que vocat ſyloe] Pertinuit aūt ad euangeliſtā cōmendare nobis nomen huius piſcine ⁊ ait: [q̄ interpꝛat miſſus]. Jam q̄ ſit miſſus agnoſcitis. Niſi enim ille fuiſſet miſſus nemo noſtrum eſſet ab iniquitate dimiſſus. Lauit ergo oculos in ea piſcina que interpretatur miſſus: baptizatus eſt in chriſto. Si ergo quando eum in ſemetipſo quodammodo baptizauit: tunc illuminauit: quādo inunxit fortaſſe cathecuminum fecit. Poteſt quidem aliter tanti ſacramenti exponi profunditas et pertractari: ſed hoc ſufficiat charitati veſtre. Audiſtis grande myſterium. Interroga hominem. Chriſtianus es? Reſpondet tibi. Non ſum. Si paganus es aut iudeus Si autem dixerit non ſum. Adhuc queris ab eo. Cathecuminus an fidelis? Si reſponderit tibi cathecuminus inunctus eſt: nōdum lotus. Sed vnde inunctus quere: Et reſponder. Quere ab illo in quem

credat: eoipo quo cathecuminus eſt? dicit in chriſtum. Ecce modo loquor ⁊ fidelibus ⁊ cathecuminis. Quod dixi de ſputo ⁊ luto q̄ verbū caro factū eſt/ ⁊ hoc cathecumini audiunt: ſed non eis ſufficit ad q̄ inuenti ſunt: feſtinēt ad lauacrum ſi lumen inq̄runt. Jam ergo ꝓpter quaſtā in hac ipſa lectione queſtiones verba dñi ⁊ ipſius vniuerſe lectionis percurram? potius q̄ tractemus. [† Exiens ieſus vidit hominem cecum]: nō vtcūq̄ cecū [ſed a natiuitate. Et interrogauerunt eū diſcipuli eius. Rabbi]. Scitis rabbi: q̄ magiſter ē. Magiſtrū appellabant: q̄ diſcere deſiderabāt. Que ſtionē q̄ppe dño ꝓpoſuerūt: tāq̄ magiſtro Quis peccauit? hic: an parentes eiꝰ: vt ceus naſceret? Reſpondit ieſus. Neq̄ hic peccauit neq̄ parentes eius: vt cecus naſceret]. Quid eſt q̄d dixit? Si nullꝰ homo ſine peccato: nūq̄d parentes huiꝰ ceci ſine peccato erāt? Nunq̄d ipe vel ſine peccato originali natꝰ erat vel viuendo nihil addiderat? An quia oculos clauſos habebat: cōcupiſcentie minime vigilabat? Quāta multa committunt ceci: a quo malo abſtinent? Mens mala etiam clauſis oculis non poterat videre ſed nouerat cogitare. ⁊ forte ꝓcupiſcere aliq̄d quod cecꝰ nō poſſet implere: ſed in corde iudicari a cordis perſcrutatore. Si ergo et parentes eiꝰ habuerunt petm̄ ⁊ iſte habuit petm̄ q̄re dñs dixit: neq̄ hic peccauit neq̄ parentes eiꝰ: niſi ad rez de qua interrogatus eſt vt cecꝰ naſceret. Habebāt enī petm̄ parentes eiꝰ ſed nō ipſo peccato factū eſt vt cecus naſceret? Si ergo nō peccato factum eſt parentum vt cecus naſceretur: quare cecꝰ natus eſt? Audi magiſtrum docentem. Querit credentem: vt faciat intellgentem. Ipe cauſam dicit: quare ille cecus ſit natus. [Neq̄ inq̄t hic peccauit neq̄ parētes eiꝰ: ſed vt manifeſtent opera † dei in illo]. Deinde q̄d ſequitur: Me opz operari opa eiꝰ q̄ miſit me]. Ecce eſt ille miſſus: in quo faciē lauit cecus. Et videte q̄d dixerit? Me oportet operari opera eius qui miſit me. [Donec dies eſt.] Mementote quomodo vniuerſam gloriam illi dat de quo eſt: quia ille hz filiū qui de illo ſit ipe nō habet de quo ſit. Sed quare dixiſti domine donec dies eſt? Audi quare. [Uenit nox: quando nemo poteſt opari]. Nec tu domine. Ita ne tm̄ valebit nox illa vt nec tu poſſis in ea opari cuius opus nox eſt? Puto enim dñe ieſu immo nō puto ſed credo atq̄ firmo te tibi fuiſſe: quando dixit deꝰ: fiat lux ⁊ facta eſt lux. Si enim verbo fecit/ per te fecit: ⁊ ideo dictum eſt. Omnia per ipm facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil. Diuiſit deꝰ inter lucē ⁊ tenebras: lucē vocauit die: ⁊ tenebras noctē. Que eſt illa nox: q̄ cuz venerit nemo poterit operari? Audi q̄d ſit dies: ⁊ tūc intelliges que ſit nox. Unde ſumus audituri q̄ſtā ſit dies iſte? Ipſe dicat. [Quādiu in hoc mūdo ſuz: lux ſuz mūdi.] Ecce ipe dies eſt. Lauat oculos cecꝰ in die: vt videat die. Quandiu inquit in mundo ſum: lux mūdi. Ergo neſcio que nox erit q̄n ibi chriſtus non erit: ideo nemo poterit opari. Reſtat inquirere fratres mei patienter accipite inquirentem me. Uobiſcum quero: vobiſcū inueniam a quo quero. Conſtat expreſſum ac definitum diem commemorare dñz hoc loco ſcīpm: id eſt lumen mundi. Ergo operatur ipſe: q̄diu eſt in hoc mundo. Putamus eum fratres fuiſſe hic tunc: ⁊ modo non hic eſſe. Si ergo hoc putamus: iam ergo poſt aſcenſum dñi facta eſt nox iſta metuēda: vbi nemo poſſit opari. Si poſt aſcēſum dñi facta eſt nox iſta vñ apoſtoli tanta opati ſunt? Nunq̄d iſta nox erat: quando ſpūſanctus veniens ⁊ omnes q̄ in vno loco erant adimplens: dedit eis loq̄ oīz gētiū linguis? Nūq̄d nox erat quando claudus ille ad verbū petri ſaluus effectus eſt immo ad verbum dñi habitātis in petro? Nunquid nox erat quando tranſeuntibꝰ diſcipulis egri cū lectulis ponebant: vt vel vmbra tranſeuntiū tangerent. Dñs autez cum hic eſſet neminē tranſiens vmbra ſua ſaluū fecit: ſed ipſe diſcipulis dixerat: maiora horū facietis. Dixerat quidē dñs: maiora horū facietis. Sed nō ſe extollat caro et ſanguis. Audiat dicētem. Sine me nihil poteſtis facere. Quid igit? Quid dicemus de nocte iſta? Quando erit: quando nemo poterit opari? Nox iſta impioꝝ erit nox iſta eoꝝ erit quibꝰ in fine dicet. Ite in ignē eternū q̄ paratus eſt diabalo ⁊ angelis eius. Sed nox dicta eſt: nō flamma: nō ignis? Audi q̄ et nox eſt. Me quodā ſeruo dicit. Ligate illi manꝰ ⁊ pedes: et proiicite eū in tenebras exteriores. Operetur ergo homo dū viuit: ne illa nocte non ꝓueniatur vbi nemo poſſit operari. Modo vt operetur fides per dilectionē: ⁊ ſi modo operamur. Hic eſt dies: hic eſt chriſtus. Audi ꝓmittentem: et ne arbitreris abſentem. Ipe dixit. Ecce ego vobiſcum ſum. Quandiu non ſit in nobis ſollicitudo qui viuimus. Si fieri poſſet: de hac etiam voce poſteros qui futuri ſunt ſecuriſſimos facerem? Ecce inquit ego vobiſcum ſum omnibus diebus: vſq̄ ad conſummationem ſeculi. Dies iſte qui circuitu ſolis huiꝰ adimpletur/ paucas horas habet. Dies p̄ntie xp̄i

ſcōs in ſsummationē ſeculi extendit. Post reſurrectionē vero viuorū ⁊ mortuoꝝ cum
Mat. xxv positis ad dexteram dixerit. Uenite benedicti ꝓris mei ꝓcipite regnū: positis autez ad ſiniſtram dixerit. Ite in ignē eternū qui paratus eſt diabolo et angelis eiꝰ: ibi erit
Mat. xvi nox: ibi nemo poteſt operari ſz recipere qđ operat⁹ eſt. Aliud eſt tps operatiōis: aliud receptionis. Reddet eniz dns vnicuiq; ſm opera ſua: cū viuis ⁊ mortuis ſic facturus eſt. Erit em̄ tunc nox valida: q̄ inuolnat impios. Sed ⁊ modo ois infidelis quādo moritur illa nocte ſuſcipit: ⁊ nō eſt vt illic aliqđ operet. In illa nocte dives ardebat: et
Lu. xvi. ſtillaz aque de digito pauperis requirebat Dolebat: angebatur: fatebat nec ei ſubuenie-
D batur: ⁊ conatus eſt benefacere. Ait em̄ abrae. pater abraam mitte lazarū ad fratres meos vt dicat illis quid hic agāt: ne ⁊ ipſi veniant in hunc locū tormentoꝝ. O in felix quando viuebas: tunc erat tps operandi. Modo iam in nocte es: in qua nemo poſſit opari. [Hec cū dixiſſet: expuit in terram ⁊ fecit lutum ex ſputo: ⁊ liniuit lutum ſuper oculos eius et dixit ei. Uade et laua in natatoria ſyloe: qđ interp̄tatur miſſus Abūt ergo ⁊ lauit: et venit videns]. Hec qz manifeſta ſunt tranſeamus. [Itaq; vi-
†Als viderant. cini ⁊ qui †videbant eum ꝓius qz mendi-
†Als ſedebat. cus erat dicebant. Nonne hic eſt qui †mē-
†als, autem dicabat: Alij dicebant qz hic eſt: alij neq; ſed ſimilis eſt ei]. Aperti oculi vultum mutauerant. [Ille †dicebat: qz ego ſum]. Uox grata: ne dānarē ingrata. [Dicebāt ergo ei. Quomodo apti ſunt oculi tui ⁊ Respondit ille homo q̄ dicitur ieſus lutū fecit et vnxit oculos meos: et dixit mihi. Uade ad natatoriam ſyloe et laua: et abij et laui et vidi]. Ecce annunciator fact⁹ eſt gratie ecce euangelizat: confiteturq; videns. Cecus ille confitebatur et cor impiorum frangebatur: quia non habebant in corde quod iam ille habebat in facie. Dixerūt ei. Ubi eſt ille q̄ aperuit tibi oculos ⁊ Ait. Neſcio In his verbis aius ipſi⁹ adhuc inuncti⁹ limo erat: nondū videns. Sic ponamus fratres tanq; illā vnctionem in alo habuerit predicat et neſcit quem predicat. [Adducunt eum ad phariſeos qui cecus fuerat. Erat autem ſabbatum quando lutum fecit ieſus: et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eū phariſei: quomō vidiſſet. Ille autem dixit eis. Lutum poſuit mihi ſuper oculos meos: et laui et video. Dicebant ergo ex phariſeis quidam]. Nō omnes ſed quidam. Jam eniz murmurabantur quidam. Quid ergo dicebant: nec videntes nec inuncti. Non eſt hic homo a deo qui ſabbatum non cuſtodit]. Ipſe potius cuſtodiebat: qui ſine peccato erat. Sabbatum enim ſpirituale hoc eſt: nō habere peccatum. Deniq; fratres hec admonet de⁹: quando commendat ſabbatū. Omne opꝰ ſeruile non facietis. Hec ſunt verba dei: cō-
Leuitici xxiij. mēdātis ſabbatū. Omne opus ſeruile non facietis in eo. Jam ſuperiores lectiones interrogate quid ſit opus ſeruile: et dominū audite. Omnis qui facit peccatum: ſer-
Joh. viij uus eſt peccati. Sed iſti nec videntes vt dixi nec inūcti ſabbatum carnaliter obſeruabant: ſpiritualiter violabāt [. Alij dicebāt Quō pōt hō pctōr hec ſigna facere ⁊ Ecce ſūt inūcti. [Et ſciſma erat iter eos]. Dicebāt ille diuiſus erat inter lucē ⁊ tenebras ⁊ [Dicunt ꝙ iteꝝ. Tu qđ dicis de eo q̄ aperuit tibi oculos ⁊ Quid de illo ſentis ⁊ Quid exiſtimas ⁊ Quid iudicas ⁊ Querebāt quēadmodum homini calumniarent: vt de ſyna-
Joh. v. goga repelleret: ſed a xp̄o inueniretur. Sz ille conſtanter quod ſentiebat expreſſit. Ait em̄. Quia ꝓpheta eſt]. Adhuc quidem inūctus in corde nondum deū ꝓfiteb: nec mentitur tamen. Jp̄e em̄ dns de ſemet
Wa. xij ipō ait. Nō eſt ꝓpheta ſine honore: niſi in patria ſua. [Non crediderunt ergo iudei de illo qz cecus fuiſſet et vidiſſet: donec vocauerunt parentes eius qui viderat]: id eſt qui cecus fuerat et viderat. [Et interrogauerunt eos dicentes. Hic eſt filius veſter: quē vos dicitis qz cecus nat⁹ eſt. Quomodo aūt nunc videt ⁊ Responderunt eis patres eiꝰ ⁊ dixerunt. Scimꝰ qz hic eſt filꝰ noſter ⁊ qz cecus natus eſt: quomō aūt nūc videat neſcimꝰ: aut quis eius aperuit oculos nos neſcimꝰ. Et dixerūt. Jp̄m interroga-
E gate etatem habet: ipſe de ſe loquatur]. Scimus qz filius quidem noſter eſt. Sed iuſte cogeremur loqui ꝓ infante: ſi ipſe ꝓ ſe loqui non poſſet. Olim loquebatur: modo videt. Cecum a natiuitate nouimus loquētem olim ſcimus: videntē modo videmus. Ipſum interrogate ⁊ inſtruaminī. Quid nobis calūniamini ⁊ [Hec dixerunt parētes eiꝰ: qz timebāt iudeos. Jā em̄ conſpirauerāt iudei: vt ſi qs eū confiteret xp̄m extra ſynagogā fieret]. Jā⁹ nō erat malum fieri extra ſynagogaz. Illi expellebant ſed chriſtus excipiebat. [Propterea parentes eius dixerunt quia etatem habet: ipſum interrogate. Uocauerūt ergo rurſum hoīem qui fuerat cecus: et dixerūt ei. Da gloriam deo]. Quid eſt da gloriam deo ⁊ Nega qō accepiſti. Hoc plane non eſt gloriam deo dare: ſed deum potius blaſphemare. Da inquiunt gloriam deo. [Nos ſcimus: quia hic homo peccator eſt. Dixit ergo ille. Si
F

pctōr eſt neſcio: vnuz ſcio: qz cecus cū eſſem modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi ⁊ Quō aperuit oculos tuos ⁊] Et ille iā ſtomachans aduerſus duriciam iudeoꝝ ⁊ ⁊ ex ceco videns: nō ſcrēs cecos. [Reſpondit eis. Dixi iā vobis: ⁊ audiſtis. Quid iterū vultis audire ⁊ Nunqđ ⁊ vos vultis diſcipuli eiꝰ fieri ⁊] Quid eſt nunquid ⁊ vos: niſi qz ego iā ſum nunqđ ⁊ vos vultis ⁊ Jā video: ſed nō inuideo. [Maledixerunt ei ⁊ dixerūt. Tu diſcipulus eiꝰ ſis.] Tale male dictū ſup nos: ⁊ ſup filios noſtros. Maledictū em̄ eſt ſi ecc diſcutias non ſi verba ꝓphādas. [Nos autem moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſcimus qz moyſi locut⁹ eſt dēo: iſtū aūt neſcimus vnde ſit.] Utinam ſciretis: ſi ſcirētis: qz moyſi locutus eſt deus ſciretis qz ꝓ moyſen p̄dicat⁹ eſt deus. Habetis em̄
Joh. v. dñm dicentē. Si crederetis moyſi: crederetis ⁊ mihi. De me em̄ ille ſcripſit. Ita ne ſe quimini ſerui: ⁊ dorſum ponitis contra dominū. Sed nec ſeruum ſequimini. Nā ꝓ illū ad dñm ducereminī. [Reſpondit ille hō ⁊ dixit eis. In hoc mirabile eſt quia vos ne ſcitis vnde ſit: ⁊ aperuit oculos meos. Scimus aut̄: quia peccatores deus non exaudit. Sed ſi quis dei cultor eſt et voluntatez eius facit: hunc exaudit.] Adhuc inunct⁹
Lu. xviij. loquitur. Nam et pctōres exaudit deꝰ. Si enim pctōres deus non exaudiret: fruſtra ille publicanus oculos in terraz demittēs ⁊ pectus ſuum pcutiens diceret. Deus ꝓpicius eſto mihi peccatori. Et iſta cōfeſſio meruit iuſtificationē: quomodo iſte cecus illuminationē. [A ſeculo nō eſt auditū qm̄ q̄s aperuit oc̄los cecinati. Niſi eſſet hic a deo: non poterat facere quicq̄.] Libere: cōſtanter ⁊ veraciter. Hec enim que a deo facta ſunt: a quo fierent niſi a dño ⁊ Aut quādo a diſcipulis talia fierent niſi in eis dns habitaret. [Reſponderunt ⁊ dixerūt ei. In peccatis natus es totus.] Totus quid eſt Cum clauſis oculis. Sed qui aperuit oculos: ſaluat ⁊ totū. Ipſe dabit ad dexterā reſurrectionem: qui in facie dedit illuminationem. In peccatis totus natus es: [⁊ tu doces nos ⁊ Et eiecerunt eum foras.] Ipſi illum magiſtruz fecerunt: ipſi vt diſcerent totiens interrogauerunt et ingrati docentem proiecerunt. Sed quod dixi iam dudū fratres: illi pellunt: excipit dominus. Magisleniz quia expulſus eſt: xp̄ianus factus eſt. [Audiuit dominus qz eiecerūt eum foras: ⁊ cum muenilſet eū dixit ei. Tu credis in filium dei ⁊] Modo lauat faciem cordis. [Reſpōdit ille ⁊ ait:] quaſi adhuc inunct⁹. [Quis eſt domine: vt credaz in eum ⁊ Et dixit ei ieſus. Et vidiſti eū ⁊ qui loquitur tecū ipſe eſt.] Miſſus eſt ille: iſte lauans faciem in ſiloe: qđ interpretatur miſſus. Deniq; iā facie lota cordis et mundata conſcientia: agnoſcens: eum non filium hominis tūtuz qđ ante crediderat: ſed iam filium dei qui carnē ſuſceperat. [ait. Credo dñe.] Paruz eſt credo: vis videre qualē credat ⁊ [Et ꝓcidens adorauit eū. Et dixit ei ieſus.] Modo dies ille eſt inter lucem et tenebras diſcernens. In iudicium ego in hunc mundū veni vt qui non vident videāt: et qui vidēt ceci fiant.] Quid eſt hoc dñe ⁊ Magnam q̄ſtionem feciſti intuliſti: ſed erige vires noſtras vt poſſimus intelligere quod dixiſti. Uenisti vt qui non vident videant. Recte quia lumen es: recte quia dies es: recte quia de tenebris liberas. Hoc enim anima accipit: ois intelligit. Quid eſt hoc qđ ſequitur: ⁊ qui vident ceci fiāt ⁊ Ergo ne qz venisti: ceci fiunt q̄ videbāt. Audi quid ſequit: ⁊ fortaſſis intelliges. Cōmoti ſūt ergo verbis iſtis. [Quidam ex phariſeis: ⁊ dixerūt ei. Nunqđ ⁊ nos ceci ſumus ⁊] Audi iā qđ eſt qđ mouebat: ⁊ qui vident ceci fiāt. [Dixit eis ieſus. Si ceci eſſetis non haberetis pctm̄:] cū ſit cecitas ipſa pctm̄. Si ceci eſſetis: id eſt ſi vos cecos aduerteretis: ſi vos cecos diceretis et ad medicū curreretis: ſi ergo ita ceci eſſetis nō haberetis pctm̄: qz veni ego auferre. [Nunc vero dicitis qz videmus: pctm̄ veſtrū manet.] Quare ⁊ Quia dicendo videmus: medicum non queritis: in cecitate veſtra remanetis. Hoc eſt ergo qđ pauloante nō intellexeram⁹ qđ ait: ego veni vt qui nō vident videāt. Quid vt qui non vident videāt ⁊ Qui ſe non videre cōſtentur: ⁊ medicū querūt vt videant ⁊ q̄ vident ceci fiāt. Quid eſt qui vident ceci fiāt. Qui ſe putant videre ⁊ medicū nō querūt: quia ſua cecitate pmanent. Ergo iſtam diſcretionē vocauit iudiciū cuz ait: in iudiciū veni in hunc mundū: quo diſcernit cauſas credentium ⁊ cōfitentiū a ſuperbis ſe videre putantibꝰ ⁊ ideo grauꝰ excecatis. Tanq̄ dixerit ei peccator confitens ⁊ medicum querens: iudica me deꝰ ⁊ diſcerne cauſam
ps. xlij. meā de gēte nō ſancta: illoꝝ ſcilicet: qui dicunt: videmus ⁊ eorum peccatum manet.

Non autē illud iudicium iam intulit mundo: quo de viuis ⁊ mortuis in fine ſeculi iudicabit. Sc̄ōm hoc em̄ dixerat: ego non iudico quēq̄: qm̄ prius venit nō vt iudicet mūdum: ſed vt ſaluet mundus per ipſum.
Joh. viij

Tractatus. xlv.

Caſ. x. [Amen amen dico vobis: qui non intrat per oſtium in ouile ouium: ſed aſcēdit aliūde: ille fur eſt ⁊ latro: qui

autem itrat per ostiū pastor est ouiū. Huic ostiarius aperit: ⁊ oues vocem eius audiūt: ⁊ propias oues vocat nominatim: ⁊ educit eas. Et cū propias oues emiserit ante eas vadit: ⁊ oues illū sequūtur q; sciunt vocem eius: alienū aūt non sequūtur sed fugiunt ab eo: q; nō nouerunt vocem alienoꝝ. Hoc prouerbiū dixit eis Iesus. Illi aūt non cognouerūt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterū Iesus. Amē amen dico vobis q; ego sum ostium ouiū omnes quotquot venerunt fures sunt ⁊ latrones: sed nō audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit saluabit et ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pascua inueniet. Fur nō venit nisi vt furetur ⁊ mactet ⁊ perdat. Ego veni vt vitam habeant: ⁊ abundantius habeant.

A

Ego illuminato illo qui cecus natus est: sermo ad iudeos dñi exortus est. Huic itaq; lectioni hodiernā esse cōtextā scire debuit ⁊ cōmoueri charitas vestra. Cum ēn dominus dixisset: in iudiciū enim ego veni in hunc mundū: vt qui nō vident videant ⁊ qui vident ceci fiant q; eo tēpore quando lectū est vt potuimus exposuimus: quidā ex phariseis dixerunt. Nūquid ⁊ nos ceci sumus? Quibus rndit dominꝰ. Si ceci essetis: non haberetis peccatū. Nunc autē dicitis: q; videmus. peccatū vestrum manet. His verbis subiūxit ea que hodie cū recitarētur: audiuimus. [Amē amen dico vobis qui nō intrat per ostium in ouile ouiū: sed ascendit aliūde: ille fur est et latro]. Dixerūt enim se cecos nō esse: videre autē tunc possent si oues christi essent. Unde sibi vsurpabāt lumen: que furebant cōtra diem. Propter illorū ergo vanam ⁊ superbā ⁊ insanabilem arrogantiā: dominus iesus ista cōrexit: in quib⁹ salubriter nos si aduertamus admonuit. Multi ēn sunt qui ſm quādam vite huius consuetudinē dicūtur boni homines: boni viri bone femine: nunocētes ⁊ quasi obseruantes ea que in lege precepta sunt: deferētes honorē parētibus suis: non mechātes nō homicidiū perpetrātes: non furtū faciētes: nō falsiū testimoniū aduersus quēq; phibētes: ⁊ cetera que in lege mandata sunt: velut obseruātes: christiani nō sunt: ⁊ plerūq; se iactant quo isti. Nūquid ⁊ nos ceci sumus? Quia ꝙ ista oia que faciunt et nesciūt ad quem finē referāt: inaniter faciunt. Dñs de grege suo ⁊ de ostio qua intrāt ad ouile: sikitudinē ꝓposuit in hodierna lectiōe. Dicant ergo pagani. Bene viui mus. Si per ostiū non intrant: quid ꝓdest eis vnde gloriant. Ad hoc enim debet vni cuiq; ꝓdesse viuere: vt deū illi semper viuere. Naz cui nō datur semper viuere: q̄d prodest bene viuere? Quia nec bñ viuere dicēdi sunt: qui finē bene viuendi vel cecitate nō cūt: vel inflatione contēnūt. Non est aūt cuiquā spes vera ⁊ certa semper viuēdi nisi agnoscat vitam q̄ est xp̄s: et per ianuā intret in ouile. Querūt ergo ple rūq; tales homines et persuadere hominib⁹ vt bene viuāt: ⁊ christiani nō sint. Per aliam partē volūt ascēdere/rapere ⁊ occidere: nō vt pastor cōseruare atq; saluare. Fuerūt ergo quidā philosophi de virtutibus ⁊ vitijs/subtilia multa tractātes/diuidentes/definiētes/ratiocinatiōes acutissimas cōcludētes/libros implētes/suā sapientiā buccis crepātibus ventilantes: qui etiā dicere auderent hoibus: nos sectemini: sectā nostrā tenete/si vultis beate viuere. Sed nō intrant per ostiū: perdere volebant/mactare ⁊ occidere. Quid de istis dicam? Ecce ipsi pharisei legebant ⁊ in eo q̄ legebant/christū sonabant: venturum sperabāt/⁊ ꝓsentē non agnoscebāt. Jactabāt se etiā ipsi inter videntes/hoc est inter sapientes: ⁊ negabāt christū ⁊ non intrabant per ostiū. Ergo ⁊ ipsi si quos forte seducerēt: mactandos ⁊ occidēdos non libērādos seducerent. Et hos dimittamus: videam⁹ illos si forte ipsi intrāt per ostiū: q̄ ipsius xp̄i noie gloriātur. Innumerabiles ēn sunt qui se videntes non solū iactāt: sed a xp̄o illuminatos videri volūt. Sunt aūt heretici. Forte ipsi per istā ianuā intrauerūt? Absit. Sabellius dicit. Qui filiꝰ est: ipe est pater. Sed filius nō est pater. Nō intrat per ostiū/qui filium dicit patrē. Arrianus dicit. Aliud est pater: aliud est filiꝰ. Recte diceret si diceret alius/nō aliud. Quando ēn dicit aliud: ei contradicit a quo audit: ego ⁊ pr̄ vnū sumus. Nec ipse ergo ꝓ ostiū intrat. Predicat enim xp̄m qualē sibi fingit: nō qualē veritas dicit. Nomē habes: rem nō habes. Alicuiꝰ rei nomen est christus. Tene ipsam rē: si vis ꝓdesse tibi nomē. Aliꝰ nescio vnde sit/sicut Fotinꝰ. Xp̄s homo est inq̄t/deus nō est. Nec ipse intrat per ostiū: q̄ christus hō ⁊ deus est. Et q̄d

Exo. xx.

Joh̄s. x.

B

ꝓpus est multa percurrere: ⁊ multa vana hereſum enumerare. Hoc tenete: ouile xp̄i esse catholicā eccleſiā. Quicūq; vult intrare ad ouile/per ostiū intret: xp̄m verū predicet: nō solum xp̄m verū predicet: sed christi gloriā querat non suā. Naz multi quērēdo gloriā suā: oues christi sparserunt potius quā cōgregauerunt. Humilis est ēn ianua xp̄s dñs. Qui intrat per hāc ianuā oportet humilē esse vt sano capite possit intrare. Qui aūt se non humiliat sed extollit per maceriā vult ascendere. Qui autē per maceriā ascendit: ideo exaltatur vt cadat. Tecte tamē adhuc loquit dñs iesus: nondum intelligit. Nominat ostiū/nominat ouile/nominat oues/cōmēdat hec oia: sed nōdum exponit. Legamus ergo q; venturus est ad ea verba/in quib⁹ nobis aliqua que dicit dignē exponere: ex quoꝝ exposi tione dabit nobis fortasse etiā illa que nō exposuit intelligere. Pascit ēn manifestis: exercet obscuris. Qui nō intrat per ostiū in ouile ouiū sed ascendit aliūde: ve misero quia casurus est. Sit ergo humilis: per ostiū intret: plano pede veniat/⁊ nō offendat. Ille inq̄t fur est ⁊ latro/qui oues suas vult dicere oues alienas/ad hoc suas: id est furto ablatas: vt nō saluet sed vt occidat. Ergo fur est: q; q̄ alienū est suum dicit: latro q; ⁊ q̄ est furatus occidit. [Qui aūt intrat per ostium pastor est ouiū. Huic ostiarius aperit]. De ostiario isto tūc queramus: q̄n ab ipso dño audierimus: q̄ sit ostiū: ⁊ qui sit pastor. [Et oues vocē eius audiunt: ⁊ ꝓprias oues vocat nominatim]. Habet ēn nomina eorū scripta in libro vite. Propias oues vocat nominatim. Hinc dicit aplus. Nouit dñs qui sunt eius. [Et adducit eas: ⁊ cū propias oues emiserit ante eas vadit: ⁊ oues illū sequūtur: quia sciūt vocem eius. Alienū aūt non sequuntur: sed fugiūt ab eo: q; nō nouerūt vocem alienoꝝ]. Tecta sunt verba hec/plena q̄stionib⁹: grauia/sacramētis. Sequamur ergo ⁊ audiamus magr̄m ex his obscuris aliq̄d aperiētes: ⁊ per id q̄ aperit/nos forte intrare facientē. [Hoc puerbiū dixit illis iesus: illi aūt non cognouerūt quid loqueret eis]. Forte nec nos. Quid ergo interest iter aliud: ei contradicit a quo audit: ego ⁊ pr̄ vnū sumus. Nec ipse ergo ꝓ ostiū intrat. Predicat enim xp̄m qualē sibi fingit: nō qualē veritas dicit. Nomē habes: rem nō habes. Alicuiꝰ rei nomen est christus. Tene ipsam rē: si vis ꝓdesse tibi nomē. Aliꝰ nescio vnde sit/sicut Fotinꝰ. Xp̄s homo est inq̄t/deus nō est. Nec ipse intrat per ostiū: q; christus hō ⁊ deus est. Et q̄d nō intelligāt: vnꝰ dicit nihil dixit/aliꝰ dicit vere dixit ⁊ bonū est q̄ dixit: sed nos nō intelligim⁹. Iste q; credit iā pulsat ⁊ dignus est cui aperiat si pulsare ꝑsistat: ille ꝙ adhuc audiat: misi crediderit? nō intelligetis. Esa. vij. Quare ista cōmēdo? Qz etiā cū verba hec obscura sicut possū exposuero: aut q; valde sunt abdita vel ego eoꝝ nō appēdere intelligētiā vel explicādi q̄ intelligo nō habuero facultatē: vel tā fuerit dsq; tardus vt etiā exponente nō sequat: non de se desperet maneat i fide: ambulet in via: audiat ap̄m dicentē: si q̄d al̄r sapitis: hoc q̄q vobis de⁹ reuelabit: verūtn in q̄ peruenimus: in eo ambulem⁹. Incipiam⁹ ergo audire exponentē: quē audiuim⁹ ꝓponētem. [Dixit ergo iter eis iesus. Amē amē dico vobis: q; ego sum ostiū ouiū]. Ecce ipsum ostiū q̄ clausus posuerat aperuit. Ipse est ostiū. Agnouimus/intrem⁹/vt nos intrasse gaudeamus. [Oēs quotq̄t venerūt fures sunt ⁊ latrones]. Quid est hoc dñe: omnes quotquot venerūt? Quid ēn? Tu nō venisti? Sed itellige. Oēs quotq̄t venerūt dixit: vtiq; ꝓter me. Recolam⁹ ergo. Ante aduentū ipsi⁹ venerūt, ꝓphete: nunq̄d fures ⁊ latrones fuerūt? Absit. Non ꝓter illū venerūt: q; cū illo venerūt. Uēturus ꝓcones mittebat: sed eoꝝ corda quos miserat possidebat. Multis nosse q; cū illo venerūt. Qui est ipe semꝑ: carnē ꝙpe accepit ex tpe. Quid est ergo semꝑ? In ꝓncipio erat verbū. Cuius illo ergo venerūt: qui cū verbo deo venerūt. Ego sum inq̄t via ⁊ veritas ⁊ vita. Si ipse est ꝟitas/cū illo venerūt ꝟeraces fuerūt. Quotquot ergo ꝓter illū: fures sūt ⁊ latrones: id est ad furandū ⁊ occidendū. [Sed nō audierūt eos oues]. Maior hec q̄ō est: non audierūt eos oues. Ante aduētuz dñi nr̄i iesu xp̄i: quo humilis venit in carne: ꝓcesserūt iusti: sic in eū credētes venturum: quo nos credim⁹ in eū qui venit. Tpa variata sunt: non fides: q; ⁊ ipsa verba ꝓ tpe variant: cuz varie declinant. Aliū sonū hz vēturus est: aliū sonū hz venit. Mutat⁹ est sonus: vēturus est ⁊ venit. Eadez tñ fides vtroq; ꝑtingit: ⁊ eos qui vēturū esse: ⁊ eos qui eū venisse crediderūt. Diuersis quidez tpibus: sed vtroq; per vnū fidei ostiū: hoc est per xp̄m videmus ingressos. Nos credimus dñm iesum xp̄m natum ex virgine: venisse in carne: passum esse/resurrexisse/in celū ascēdisse. Totū hoc sicut verba auditis preteriti tēporis: implētū esse iaz credimus. In ei⁹ sunt fidei societate nobiscuz ⁊ illi patres qui crediderūt de virgine nasciturū/passurū/resurrecturū/in celū ascensurū. Illos ēn ostendit apostolus: vbi air.

Joh̄s. j.

Jo. xiiij.

D

ij. cor. ij.

ij. Cor. iiij. ps. cxv. Habentes autē eūdem spm fidei sicut scriptum est. Credidi ppter quod locut⁹ sum: ⁊ nos credimus propter qō et loquimur. Prophetа dixit. Credidi ppter qō locut⁹ sum: apostolus dicit: ⁊ nos credimus propter qō ⁊ loquimur. Ut scias autē qō vna sit fides: audi dicētem. Habentes eundem spiritū fidei ⁊ nos credimus. Sic ⁊ alio loco. Nolo eni vos inquit ignorare fratres: qz patres nostri oēs sub nube fuerunt: et omnes mare transierūt: ⁊ omnes in moyse baptizati sunt in nube ⁊ in mari: ⁊ omnes eūdem escam spiritualē manducauerunt: ⁊ oēs eūdem potum spūalem biberunt. Mare rubrū significat baptismum. Moyses ductor per mare rubrū: significat christū. Populus transiēs: significat fideles. Mors egyptiorū: significat abolitionē peccatorū. In signis diuersis eadez fides: sic in signis diuersis qūe in verbis diuersis: qz verba sonos mutāt per tempora: et vtiqz nihil aliud sunt verba qz signa. Significādo enim verba sunt. Tolle significationē verbo: strepitus inanis est. Signi ficata sunt ergo omnia. Nūquid nō eadez credebant: per quos hec signa ministrabātur: per quos eadē que credimus ppheta prenūciabātur: Utiqz credebāt. Sed illi ventura esse: nos autē venisse. Jdeo autem sic ait. Eūdem potum spiritualē biberunt. Si spiritualē eūdem: nam corporalē non eūdem. Quid eñ illi bibebant: Bibebant eñ de spirituali sequēte petra: petra autē erat christus. Videte ergo: fide manē te/signa variata. Jbi petra christ⁹: nobis christus qō in altari dei ponit. Et illi pro magno sacramēto eiusdē christi biberunt aquā profluentē de petra: nos quid bibamus notūt fideles. Si speciē visibilē intendas: aliud est. Si intelligibilē significationem/eundem potū spiritualem biberunt. Quotquot ergo illo tēpore crediderunt vt abrae vel ysaac vel iacob/ vel moysi/ vel alijs patriarchis: alijsqz pphetis christuz prenūciantibus: oues erant: ⁊ christuz audierunt. Non alienā vocem: sed ipsius audierūt. Judex fuerat: in precone: qz ⁊ quādo iudex loquit per preconē: exceptor non facit: preco non dixit: sed iudex dixit. Alij sunt ergo quos nō audierunt oues: in quibus nō erat vox christi: errantes/ falsa dicentes/ inania garrietes/ vana fingentes miseros seducētes. Quid est ergo qō dixit

E Maior hec questio est. Quid habet obscurum: ⁊ ad intelligendum difficile: Audite obsecro. Ecce dñs ipse iesus christus venit: predicauit. Utiqz multomagis vox pastoris erat: expressa ipso ore pastoris. Si enim per pphetas vox pastoris erat: quāto magis vocē pastoris proferebat lingua ipsa pastoris: Non omnes audierūt. Sed quid putamus: Qui audierūt oues erūt: Ecce audiuit iudas ⁊ lupus erat. Sequebatur: sed pelle ouina tectus: pastori insidiabatur. Aliqui vero eorū qui christū crucifixerunt: non audiebāt ⁊ oues erant. Jpsos enim videbat in turba: quando dicebat. Cum exaltaueritis filiū hominis: tūc cognoscetis quia ego sum. Quomodo ista soluitur questio: Audiunt nō oues: ⁊ non audiunt oues. Sequūtur vocem pastoris quidam lupi/ ⁊ ei quedā cōtradicūt oues: postremo pastorem occidunt oues. Soluitur questio. Respondit enim alijs ⁊ dicit. Sed quādo non audiebāt oues nondum erant: tūc lupi erant. Vox audita eos mutauit: ⁊ ex lupis oues facit. Quādo autem facte sunt oues: audierūt: ⁊ pastorem inuenerūt: pastorēqz secute sunt. Pastoris promissa sperauerūt qz iussa fecerūt. Soluta est vtrūqz ista questio: ⁊ cuiqz forte sufficiat. Me aūt adhuc mouet: ⁊ qd me moueat cōmunico vobiscum: vt quodāmodo querens vobiscū reuelante illo vobiscum merear inuenire. Quid ergo me moueat accipite: Per ezechielē prophetam dominus obiurgat pastores: ⁊ dicit inter cetera de ouibus. Errantē ouem non reuocastis. Et errantē dicit ⁊ ouem appellat. Si quādo errabat ouis erat: cuius vocez vt erraret audiebat: Proculdubio enim nō erraret: si vocē pastoris audiret. Sed ideo erauit qz vocē audiuit alieni: vocē furis ⁊ latronis audiuit. Certe latronum voces nō audiūt oues. Qui venerūt inq̄t/ ⁊ intelligim⁹ pter me: id est q̄ venerunt pter me/ fures sunt ⁊ latrones: ⁊ non audierūt eos oues. Dñe si nō audierunt eos oues: qūo errant oues/ si oues nō audiūt nisi te: Tu aūt veritas es. Quisqs veritatē audit: non vtiqz errat. Illi aūt errant: ⁊ oues appellantur. Nā si in erroze ipso oues nō appellarent: non diceret per ezechielē pphetam. Errātē ouē non reuocastis. Qūo ⁊ errat: ⁊ ouis es: Vocē alieni audiuit: Certe non audierūt eos oues. Deinde mō multi colligūtur ad ouile xpi: ⁊ ex hereticis fiunt catholici. A furib⁹ tollunt: pastori reddūtur. Et alieni qñ murmurant: redū patiunk ad reuocantez: ⁊ nō intelligūt iugulantem: verūtñ etiā cum renitētes venerūt que oues sunt: agnoscūt vocē pastoris: ⁊ se venisse letantur: ⁊ errasse erubescūt. Quando ergo in illo erroze tanqz in veritate gloriabantur: ⁊ vtiqz non audiebāt vocē pastoris: ⁊ alienū ideo sequebātur: oues erant an nō erant:

Si oues erāt: quomodo alienos oues audiunt: Si oues nō erant: quare obiurgantur illi quibus dicitur: errantē ouē non reuocastis. Jpsis etiā iam factis catholicis christianis/ bone spei fidelibus/ alīquādo mala cōtingunt: seducuntur in errorem: et post errorē reuocant. Quādo seducti sunt in errorem ⁊ rebaptizati sunt: aut post oui lis dominici societatē rursus in errorē ptinum reuoluti sunt: oues erant an non erant: Utiqz catholici erant. Si catholici fideles erāt oues erant. Si oues erāt: qūo vocem alieni audire potuerūt: cum dñs dicat/ non audierūt eos oues: Audacis fratres alitudinē questiōis. Dico ergo. Nouit dñs qui sunt eius. Nouit prescitos: nouit predestinatos. De illo quippe dicitur:

Ro. viij. quos autē prescivit: predestinauit: cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit primogenitus in multis fratrib⁹. Quos autē predestinauit: ipsos ⁊ vocauit. Et quos vocauit: ipsos ⁊ iustificauit quos autē iustificauit: ipsos ⁊ glorificauit. Si deus pro nobis: qs

Rom. ij. contra nos. Adde adhuc: qui proprio filio suo nō pepercit: sed pro nobis oibus tradidit eum: qūo etiam nō cum illo oia nobis donauit: Sed quibus: Nobis prescitis: ⁊ predestinatis/ iustificatis: glorificatis: de quibus sequit. Quis accusabit aduersus electos dei: Nouit dñs qui sunt eius: ipse sunt oues. Aliquādo se ipse nescīt: sed pastor nouit eas. Scām istam predestinationē: fm istam dei prescientiā: fm electionez ouiū: ante constitutionē mundi. Scīz istā ergo prescientiā dei: ⁊ predestinationez: q̄ multe oues foris: q̄ multi lupi intus. Et q̄ multe oues intus: ⁊ q̄ multi lupi foris. Quid est qō dixi. Quā multe oues foris: Quā multi modo luxuriātur: casti futuri. Quā multi blasphemāt christuz: crediturī in christuz. Quā multi se inebriant: futuri sobrij. Quā multi rapiunt res alienas donaturi suas: vox tamē modo vocem alienā audiunt: alienos sequūtur. Jtē q̄ multi int⁹ laudāt/ blasphematuri. Casti sunt/ fornicaturi. Sobrij sunt/ se vino postea sepulturi. Stant/ casuri: ⁊ nō sunt oues. De predestinatis eñ loquimur. De his loquimur quos nouit dñs qui sunt eius. Et tamen ipsi q̄diu recte sapiunt: christi vocez audiunt. Ecce audiūt ipsi: non audiūt illi: ⁊ tamē fm predestinationē non oues isti/ oues illi. Adhuc manet questio que mihi interim nūc videtur ita posse dissolui. Est aliqua vox: est inquā vox aliqua pastoris: in qua oues non audiūt alienos: in q̄ non oues audiunt xpm. Que est ista vox: Qui perseueraverit vsqz in finē: hic saluus erit. hanc vocē non negligit proprius: non audit alienus. Nam ⁊ ille hoc ei predicat: vt perseueret apud ipsum vsqz in finem. Sed nō apud eū perseuerādo non audit hanc vocē. Venit ad christum: audit alia/ ⁊ alia verba: illa ⁊ illa: omnia vera: sana oia: inter que omnia est ⁊ illa vox: qui perseuauerit vsqz in finē hic saluus erit: istam qui audierit ouis est. Sed audiebat illam nescio quis: ⁊ desipuit/ refriguit/ audiuit/ alienā. Si predestinatus est: ad tempus erauit: in eternū nō perīt: redit vt audiat qō neglexerit: faciat quod audiuit. Si eñ de his est qui predestinati sunt: ⁊ errorem ipsius deus prescinit: ⁊ cōuersionem futurā. Si aberrauit: redit vt audiat illam vocez pastoris: ⁊ sequaē dicētem: qui perseuauerit vsqz in finē: hic salu⁹ erit. Bona vox fratres/ vera/ pastoralis: ipsa est vox salutis in tabernaculis iustorū. Naz facile est audire christū: facile est laudare euangeliū: facile est acclamare disputatori. Perseuerare vsqz in finē: hoc est omnū vocem pastoris audientiū. Tētatio accidit: perseuera vsqz in finem: qz tentatio nō persequetur vsqz in finē. Usqz in quē finē perseuerabis. Quousqz finies viam. Quādiu enim nō audis christū aduersari⁹ tuus est ih ista via: hoc est i ista mortali vita. Sed quid dicit. Concorda cū aduersario tuo cito: dum es cum eo in via. Audisti/ credidisti/ cōcorda sti. Si aduersabaris cōcorda: si tibi pstitū est cōcordare. Si aduersabaris concorda: noli ylterius litigare. Quādo enim finiatur via nescis: sed tamē scit ille. Scit ille si ouis es: ⁊ si perseueraueris vsqz in finem saluus eris. Ac per hoc istam vocē nō contēnunt sui: nosti audiunt alieni. Ut potui vt ipse donauit profundā multū questionez: aut exposui vobis: aut tractaui vobiscuz. Si qui minus intellexerūt/ maneat pietas: ⁊ reuelabitur veritas. Qui autē intellexerunt: nō se extollant quasi celeriores super tardiores: ne extollēdo se exorbitent: ⁊ facilius peruenīāt tardiores. Omnes autez perducat cui dicimus. Deuc me dñe in via tua: ⁊ ambulabo in veritate tua. Per hoc ergo qō exposuit dñs qz ipse est ostiū: intremus ad ea que proposuit: nec exposuit. Et pastor: quidē quisnā sit: q̄uis non dixerit in ista lectione que hodie recitata est: tamen in ea que sequit apertissime dicit. Ego sum pastor bon⁹. Quod ⁊ si nō diceret: quē aliud preter ipm intelligere deberem/ in eis verbis vbi ait. Qui intrat p ostiū/ pastor est ouiū/ huic ostiari⁹ aperit: ⁊ oues eius vocē audiunt: ⁊ propias oues vocat nominatim ⁊ educit eas: ⁊ cum proprias

Ezechi. xxxiiij.

Jo. xiiij.

Mat. v.

Psalmo cxxxviij

oues emiserit: ante eas vadit ⁊ oues eum
sequūtur: qz sciunt vocē eius: Quis enim
alius oues propias vocat nōiatim: ⁊ edu
cit eas hinc ad vitā eternaz: nisi qui nouit
Luce.x. nomina predestinatorū. Unde ait discipu
lis suis. Gaudete: qz nomia vestra scripta
sunt in celo. Hinc ēm vocat eas nomina-
tim. Et quis alius eas emittet: nisi qui ea
rum peccata dimittit: vt eū sequi duris li-
berate vinculis possint: Et quis eas pre-
cessit quo eū sequantur: nisi qui surgens a
mortuis iam non moritur. ⁊ mors ei vltra
Ro.vj. non dominabit: Et cum hic conspicuꝰ es-
Jo.xvij. set in carne ait. Pater quos dedisti mihi
volo vt vbi ego sum: ⁊ ipsi sint mecū. Unde
illud quod ait. [Ego sum ostium: per me si
quis introierit saluabitur: ⁊ ingredietˢ et
℣ egredietur ⁊ pascua inueniet]. Jn hoc eui
denter ostendit: non solū pastorem sed etiā
oues intrare per ostium. Sed quid est in-
gredietur ⁊ egredietˢ et pascua inueniet:
Jngredi quippe in ecclesiā per ostiuz chri-
stum valde bonū est: exire autem de eccle-
sia: sicut ait iste ipse iohānes euāgelista in
epistola sua: ex nobis exierunt: sed nō erāt
ſ.Jo.ij. ex nobis: nō est vtiqz bonum. Talis ergo
egressus nō posset a bono pastore laudari:
vt diceret ⁊ ingredietˢ ⁊ egredietur: et pa-
scua inueniet. Est ergo aliquis nō solū in-
gressus verūetiaz egressus bonus: p ostiū
bonuz quod est christus. Sed quid sit iste
laudabilis ⁊ beatus egressus: Possez qui-
dem dicere ingredi nos quādo interꝰ ali-
Eph.iij. quid cogitamus: egredi autē quādo exte-
rius aliquid operamur. Et quoniaz sicut
dicit apostolus: per fidē habitat christꝰ in
cordibus nostris: ingredi per christuz esse
fm ipsaz fidē cogitare: egredi aūt per chri
stum fm ipsam fidē etiam foris: id est coꝝ
hominibus operari: vnde ⁊ in psalmo legi
psal. ciij tur. Exiet homo ad opus suū. ⁊ ipse domi
Mat.v. nus dicit. Luceāt opera vestra coram ho-
minibus. Sed plus me delectat: quod ip-
sa veritas tanqz pastor bonus: ⁊ ideo bo-
nus doctor quodāmō nos admonuit quē-
admodū intelligere debeamus: qō ait: in-
gredietur ⁊ egredietˢ ⁊ pascua inueniet: cō
secutus adiūxit. [Fur nō venit nisi vt fu-
reꝫ ⁊ mactet ⁊ perdat: ego veni vt vitā ha-
beant ⁊ abundātius habeāt]: videt enim
mihi dixisse vt vitā habeant ingredientes:
⁊ abūdantius habeāt egredientes. Non
aūt potest quisqz per ostiū: id est p christuz
egredi ad vitā eternam que erit ⁊ specie:
nisi per ipm ostium/hoc est per eūdez xpm
in ecclesiaz eius que est ouile eiꝰ intrauerit
Gal.v. ad vitaz tpalē que est in fide. Jdeo ait: ego
veni vt vitam habeāt: hoc est fidē que per
dilectionem operat. Per quā fidez in ouile
ingrediūtur vt viuant: qz iustus ex fide vi-
uit: ⁊ abūdantius habeant qui perseuerā
do vsqz in finē per illud ostiū: id est per fi-
dez christi egrediūtur: quoniā veri fideles
moriūtur: ⁊ abundātius habebūt vitam/
veniēdo quo pastor ille precessit: vbi nun-
qz deinde moriātur. Quāuis ergo ⁊ hic in
ipso ouili non desint pascua: quoniam ad
vtrūqz possumus intelligere quod dictū est
⁊ pascua inueniet: id est ⁊ ad ingressum et
ad egressum: tamē tunc vera pascua inue
nient vbi saturētur qui esuriūt ⁊ sitiunt iu
stitiam: qualia pascua inuenit cui dictum
est: hodie mecū eris in paradiso. Quomo-
do aūt ipse sit ostium ipse pastor: vt ꝓ seip
sum quodāmodo etiaz ipse ingredi ⁊ egre-
di intelligat: ⁊ quis nam sit ostiarius: lon-
gum est hodie querere: ⁊ differendo sicut
ipse donauerit explicare.

Tractatus.xlvj.

C Ego sum pastor bonus. Bonꝰ pa-
stor animaz suam dat pro ouibꝰ suis.
Mercēnarius autē ⁊ qui non est pa-
stor cuius non sunt oues propie vi-
det lupum venientē ⁊ dimittit oues
⁊ fugit: ⁊ lupus rapit et dispergit
oues. Mercēnarius aūt fugit/quia
mercennarius est: ⁊ non pertinet ad
eum de ouibus.

A

Oquens dñs iesus ou-
bus suis ⁊ presentibus ⁊
futuris: que tūc aderant
que erāt ibi iaz oues ei⁹:
eratqz que future erant
eius oues: itē presentib⁹
⁊ futuris ⁊ illis ⁊ nobis:
⁊ quotquot etiā post nos fuerint oues ei⁹:
quis ad eas missus esset ostendit. Oēs er
go audiūt vocē pastoris sc̄i dicētis. [Ego
sum pastor bonus]. Non adderet bonus:
nisi essent pastores mali. Sz pastores ma-
li: ipsi sunt fures et latrones: aut certe vt
multuz mercēnarij. Omnes enim hic per-
sonas quas posuit requirere/ distinguere
nosse debemus. Aperuit ēm iam duas res
dñs: quas quodāmodo clausas proposue
rat. Jaz scimus qz ostiū ipse est: scimus qz
pastor ipse est. Fures ⁊ latrones qui sint:
in hesterna lectione patefactū est. Hodie
aūt audiuin⁹ mercēnariuz: audiuim⁹ ⁊
lupū: heri notatus est ⁊ ostiari⁹. Jn bonis
ergo ostium est ⁊ ostiarius/ pastor ⁊ ouis.
Jn malis fures ⁊ latrones/ mercennarij/
lupus. Ostium dominū christum accipi-
℟om.ſ.
Mat.x.

mus: ipsum pastorē/ ipsum ostiariū. Quia
enim hec duo ipse exposuit: ostiarium no-
bis reliquit querēduz. Et quid ait de ostia
rio: Hunc inquit ostiarius aperit. Cui ape
rit: Pastori. Quid aperit pastori: Ostiuz.
Et quis est ipsum ostiū: Jpse pastor. Nū-
quid si dominꝰ christus nō exposuisset: nō
ipse dixisset: ego sum pastor ⁊ ego suz ostiū:
auderet quisqz nostrū dicere quod ipe xps
sit ⁊ pastor ⁊ ostium. Si enim diceret ego
sum pastor ⁊ nō diceret ego sum ostiū: que
situri eramus qs esset ostium: ⁊ forte aliud
putātes ante ostium remāsuri: gratia illiꝰ
⁊ misericordia nobis exposuit pastꝝ ē: seip
sum dixit: exposuit ostium: seipsum dixit/
ostiarium querendū nobis reliquit. Quez
nos dicturi sumus ostiariuz: Quēlibet in-
ueniremus. Cauet ꝝz est ne maior existi
metur qs ipsum ostium: qz ostiarius in do
mibus hominū maior est ostio. Ostiarius
enim ostio/ non ostiū preponitur ostiario:
qz ostiarius ostiū/ non ostiū custodit ostia-
rium. Nō audeo dicere aliquem ostiariu
maiorē. Audiui enim iam quid sit ostiuz.
Non me latet: nō sum dimissus cōiecture
mee: nō mihi humana est relata suspi-
tio. Deus dixit/ veritas dixit: mutari non
potest quod imutabilis dixit. Dicam ergo
in huiꝰ profunditate qōnis: quid mihi vi-
detur. Eligat vnusquisqz qō placet: pie ta-
Sap.ſ. mē sentiat sicut scriptū est. Sentite de do-
mino in bonitate: ⁊ in simplicitate cordis
querite illum. Ostiariū forte ipsuz dñm de
bemus accipere. Multo sunt ēm iter se diu
ersa in rebus humanis/ pastor ⁊ ostium/
qs ostiarius: ⁊ ostium: ⁊ tamē dominꝰ ⁊ pa-
storem se dixit: ⁊ ostium. Cur ergo nō intel
ligamus ipsum ⁊ ostiariū: Si enim consi-
deremus ꝓprietates/ dominꝰ christus nec
pastor est sicut cōsueuimus nosse ⁊ videre
pastores/ nec ostium est: nō enim cū faber
fecit. Si autem fm aliquā similitudinē et
ostiuz ⁊ pastor est: audeo dicere ⁊ ouis est.
Quis neinpe sub pastore est. Tamē iste et
pastor est et ouis. Ubi est pastor: Ecce hic
habes: lege euangeliū. Ego sum pastor bo
Esaie. nus. Ubi est ouis: Interroga prophetam.
xxij. Sicut ouis ad imolandū ductus est. Ubi
Johā.ſ. est agnus: Interroga amicū sponsi. Ecce
agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.
Adhuc aliqđ fm istas similitudines mi-
rabilius sum dicturus. Et agnus enim et
ouis ⁊ pastor: inter se amica sunt. Contra
leones autem a pastoribus oues custodi-
ri solent: ⁊ tamē de christo cum sit ouis ⁊
Apo.v. pastor: legimus dictū: vicit leo de tribu iu-
da. Hec omnia fratres scīz similitudines
accipite: non fm proprietates. Solem⁹ vi-
dere pastores sedere supra petram: ⁊ inde
cōmissa sibi pecora custodire. Unqz mel-
or pastor qs petra/ super quā sedet pastor:
⁊ tamē christus/ ⁊ pastor/ ⁊ petra. Totum
hoc scīm similitudinem. Proprietatē au- Johā.ſ.
tem si queras a me: in principio erat ver-
bum: ⁊ verbū erat apud deuz: ⁊ deus erat
verbum. Si queras a me proprietatem: fi
lius vnicus de patre in eternū ab eterno
genitus: equalis gignēti: per quem facta
sunt omnia: cum patre incōmutabilis: et
accepta forma hominis non mutatus: ex
incarnatione homo: filius hominis et fi-
lius dei. Hoc totum quod dixi: nō similitu
do sed res est. Non ergo pigeat nos fra-
tres fm quasdam similitudines ipsum ac
cipere ostium: ipsum ostiarium: Quid est
enim ostiū: Quo intramus. Quis est ostia
rius: Qui aperit. Quis ergo se aperit nisi
qui seipsum exponit: Ecce dominus dixe
rat ostium: nō intelleximus. Qñ non in-
tellexim⁹ clauſuz erat: qui aperuit ipe est
ostiari⁹. Nulla est ergo necessitas aliquid
aliud querere: nulla necessitas: sz fortasse
est voluntas. Si ē voluntas: noli exorbitare.
Noli a trinitate discedere. Si psonaz ali-
quaz queris ostiarij: spūssanc⁹ occurrat.
Nō em dedignabit ostiarius esse spūssan
ctus qñ ipsum ostiū esse dignat⁹ est filius.
Vide ostiarium: forte spūsanctuz. Jpse do Jo.xvj.
min⁹ discipulis suis de spūsancto dicit. Jp
se vos docebit oēm veritatē. Ostiuz qđ est. C
℣ xps. Quid est xps: Veritas. Quis aperit
ostium: nisi qui docet oēm veritatem: De
mercēnario aūt quid dicimus: Nō in bo-
nis hic cōmemoratus est. [Pastor bonus
ait: animā suā dat pro ouibꝰ suis. Mercēna
rius aūt ⁊ qui non est pastor: cui⁹ non sunt
oues, ꝓpie videt lupū venientē ⁊ dimittit
oues ⁊ fugit: ⁊ lupꝰ rapit ⁊ dispgit oues].
Non hic bonā personam mercēnarius ge
rit: ⁊ tm in aliquo vtilis est. Nec mercēna-
rius diceretur: nisi acciperet a cōducente
mercedē. Quis est ergo iste mercēnarius:
⁊ culpabilis ⁊ necessarius: Hinc vero fra
tres luceat nobis ipse dñs vt ⁊ mercenna
rios intelligamus/ ⁊ mercēnarij nō simus
Quis est ergo iste mercennarius: Sunt
quidam ecclesie prepositi quibus paulus Col.iij.
apostolus dicit: sua querētes non que iesu
xpi. Quid est sua querentes: Non christū
gratis diligentes: non deū propter deum
querētes: temporalia cōmoda sectantes/
lucris inhiātes: honores ab hominib⁹ ap-
petētes. Hec quādo amantur a proposito
⁊ propter hoc seruitur deo: quisquis est ta
lis mercēnarius est: inter filios se nō com
putet. De talibus enim ⁊ dominus dicit.

Wat.vj. Amen amen dico vobis: perceperunt mercedem ſuam. Audi de timotheo ſancto ꝺ̃ dicat apoſtolus paulus. Spero aũt in domino ieſu timotheũ cito me mittere vobis vt & ego bono animo ſim cuꝫ cognouero q̃ circa vos ſint. Neminẽ ei habeo tã vnanimẽ/qui germane de vobis ſollicit⁹ ſit: omnes eñ ſua querunt: nõ que ieſu chriſti. Inter mercẽnarios paſtor ingemuit. Queſiuit aliquẽ qui ſinceriter diligeret gregẽ chriſti. et circa ſe in eis qui cũ illo eo tẽpore fuerant nõ inuenit. Nõ eñ in eccleſia chriſti tunc preter paulum apoſtolũ & timotheuꝫ nemo erat qui germane de grege ſollicit⁹ eſſet: ſed cõtigerat vt eo tpe quo timotheũ miſit: circa ſe aliuꝫ de filijs nõ haberet: ſed ſoli mercẽnarij cum illo eſſent: ſua querentes non que ieſu chriſti et tamen ipſe germane de grege ſollicitus: maluit filiũ mittere: et inter mercẽnarios remanere. Inuenimus & mercẽnarios. Nos eos diſcutit niſi dominus: qui cor inſpicit ipſe diſcutit. Tamen aliquan. Io intelligunt a nobis Non eñ fruſtra dixit ipſe domin⁹ etiã de lupis: ex fructibus eoꝝ cognoſcetis eos.

Wat.vij Multos interrogant tentatiões: & tunc apparent cogitationes: multi aũt latent. habet ouile domini prepoſitos: & filios & mercennarios. Prepoſiti aũt ꝺ̃ filij ſunt paſtores ſunt. Si paſtores ſunt quõ vn⁹ paſtor niſi qz illi ſunt illi oñes vni⁹ mẽbra paſtoris: cuius ſunt oues proprie: Nã & ipſi mẽ

Eſa.liij D bra ſunt ipſi⁹ vni⁹ ouis: quia ſicut ouis ad immolandũ ductus eſt. Audito aũt quia & mercẽnarij neceſſarij ſunt. Multi quippe in eccleſia cõmoda terrena ſectantes chriſtũ tamen predicant: et per eos vox chriſti auditur: & ſequunt oues nõ mercẽnarij: ſz vocẽ paſtor⁹ per mercẽnariũ. Audite mercẽnarios: ab ipſo dño demõſtratos. Sc̃

Matth. xxiij. be inqt & phariſei cathedrã moyſi ſedẽt: q̃ dicunt facite que aũt faciunt facere nolite Quid aliud dixit: niſi p mercẽnarios vocẽ paſtoris audite: Sedendo eñ cathedram moyſi: legẽ dei docẽt: ergo p illos de⁹ docet Sua ẏo illi ſi velint docere nolite audire/ nolite facere. Certe eñ tales ſua querũt nõ q̃ ieſu chriſti. Nulli⁹ tamẽ mercẽnari⁹ auſus eſt dicere populo chriſti: tua q̃re non q̃ ieſu chriſti. Qui eñ male facit: nõ predicat de cathedra chriſti: inde ledit vnde male facit non vnde bona dicit. Botrũ carpe: ſpinã caue. Bene qz intelleriſtis: ſed propter tardiores dicã hoc idez planius. Qõ mo-

Wat.vij do dixi botrũ carpe/ſpinã caue: cũ dñs dicat: nunqꝺ colligũt de ſpinis vuam aut de tribulis fic⁹: Uex eſt oino: & etiã verũ ego dixi botrũ carpe/ſpinã caue: qz botrus aliqñ de radice vitis exoꝛt⁹ pẽdet in ſepe: creſcit palmes: inſerit ſpinis: & portat fructũ ſpinã nõ ſuũ. Non eñ ſpinã vitis attulit: ſed ſpinis palmes incubuit. Noli interrogare niſi radices. Quere radicem ſpine extra inuenis a vite. Quere originem vue: vitis hanc protulit ex radice. Cathedra ergo moyſi vitis erat: phariſeoꝝ mores/ſpine erant. Doctrina vero per malos: palmes in ſepe. Botrũ iter ſpinas caute lege ne duz queris fructũ/laceres manũ. Et cũ audis bona dicentẽ: ne imiteris mala facientẽ. Que dicũt facite/legite vuas/q̃ aũt facinꝰ facere nolite: cauete ſpinas. Et iaz per mercẽnarios vocẽ paſtoris audite. Sz nolite eſſe mercẽnarij: cũ ſitis mẽbra paſtoris. Ipſe aũt paul⁹ apoſtol⁹ ſctũs q̃ dixit: ne minẽ habeo q̃ tam germane de vobis ſollicitus ſit: omnes eñ ſua querũt non q̃ ieſu chriſti: alio loco inter mercẽnarios filios/ diſtinguens/videte ꝺ̃ dixerit. Quidam p Phil.j. inuidiã & contẽtionẽ: quidã vero & per bonã voluntatẽ chriſtũ ꝓdicãt: quidã ex charitate: ſcientes qz in defenſione euangelij poſitus ſum: quidã vero & per cõtumaciaz chriſtũ annũciant: nõ caſte exiſtimãtes tribulationẽ ſuſcitari vinculis meis. Iſti mercẽnarij erant: paulo apoſtolo inuidebant. Quare inuidebãt: niſi qz temporalia rediebant: Sed ꝺ̃ adiũxit attendite. Quid eñ Cũ oñino ſiue occaſione ſiue veritate chriſtus annuncietur: et in hoc gaudeo: ſed et gaudebo. Ueritas eſt chriſti/ſitas a mercẽnarijs occaſione annũciet: veritas a filij veritate annũciet. Filij eternã hereditatẽ patris patienter expectãt. Mercẽnarij temporale mercedẽ conducẽtes: feſtinãter exoptãt. Mihi humana gloria cui mercẽnarios inuidere video minuatur: et tamẽ per linguas mercẽnarioꝝ & filioꝝ diuina chriſti gloria diffameꝫ: cũ ſiue occaſione ſiue veritate chriſtus annũciet. Uidim⁹ q̃ ſit etiã mercẽnari⁹. Quis eñ lup⁹ niſi diabol⁹ Et ꝺ̃ dictũ eſt de mercennarijs: Cũ viderit lupũ venientẽ fugit: qz nõ ſunt ei⁹ oues p prie/nec ei cura eſt de ouib⁹. Nunqꝺ talis erat apls paul⁹: Abſit. Nũqꝺ talis petr⁹ Abſit. Nũqꝺ tales ceteri apoſtoli: excepto iuda filio pditiõis: Abſit. Paſtores ergo illi: Plane paſtores. Et vnde vnus paſtor: Iaz dixi paſtores/quia membra paſtoris illo capite gaudebant ſub illo capite cõcordabãt/vno ſpiritu invnius corporis cõpage vinebãt/ac per hoc oñes advnũ paſtorem pertinebãt. Si ergo paſtores nõ mercẽnarij: quare fugiebãt qñ ꝓſecutionẽ patiebant: Expone nobis. O domine: vidit in epiſtola fugientẽ paulũ: per murũ in ſporta ſubmiſſus

ta ſubmiſſus eſt: vt man⁹ ꝓſequentis euaderet. Nõ q̃ illi cura fuit de ouibus: quas lupo veniente deſerebat: Fugit plane/ſed eas paſtori in celo ſedenti orationibus cõmendabat. Se aũt vtilitati earũ fugiẽdo ſeruabat: ſicut quodaz loco ait. Manere in

Phil.j. carne neceſſariũ duxi ꝓpter vos. Ab ipſo nãq; paſtore: omnes audierant. Si vos p ſecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliã hanc nobis queſtionem dñs dignetur exponere. Domine tu dixiſti eis quos fideles paſtores eſſe vtiq; volebas: quos tua mẽbra eſſe formabas: ſi vos ꝓſecuti fuerint fugite. Iniuriã ergo illis facis quando repre

Wat.x. hendis mercennarios qui vident l'pũ venientem & fugiunt. Rogamus iudices nobis: quid habeat altitudo queſtionis. Pulſemus: adcrit qui aperiet ſe/oſtiarius oſtij q̃ eſt ipſe. Quis e mercennarius. Quiui dit lupuz & fugit: qui ſua querit non q̃ ieſu

Col.iij. j.Tuſ.v chriſti. Peccãt⁹ nõ libere audi & redarguere. Ecce neſcio quis peccauit/grauiter peccauit/increpandus eſt: excõmunicandus eſt. Sed excõmunicatus inimicus erit: in ſi diabitur: nocebit cũ potuerit. Jam ille qui ſua querit nõ que ieſu chriſti ne perdat q̃ ſectatur humane amicitie cõmoditatem: & inimicitiarum humanarum incurrat moleſtiam: tacet non corripit. Ecce lupus oui guttur apprehendit: diabolus fideli adulteriuz perſuaſit. Tu taces nõ increpas. O mercennarie: lupũ veniẽtẽ vidiſti & fugiſti. Reſpondet forte & dicet. Ecce hic ſum non fugi. Fugiſti: qz tacuiſti. Tacuiſti: qz timui

& Col.ij. ſti. Fuga animi timor eſt. Corpore ſteriſti: ſpiritu fugiſti. Qõ ille nõ faciebat qui dicebat: & ſi corpore abſens ſum: ſpiritu vobiſcũ ſum. Quõ eñ ſpiritu fugiebat: qui etiã corpore abſens formicatores litteris arguebat Affectiões noſtre motus animoꝝ ſunt. Letitia animi diffuſio. Triſticia: animi cõtractio. Cupiditas ai progreſſio. Timor animi fuga eſt. Diffunderis eñ aio: cum delectaris. Cõtraheris animo/cũ moleſtaris. Progrederis animo: cum appetis. Fugis animo: cum metuis ecce vnde ille mercenarius viſo lupo dicit fugere. Quare/[Qz non eſt ei cura de ouibus.] Quare non eſt

Tert⁹ hz mercennari⁹ aũt fugit qz mercennari⁹ eſt & nõ pti net ad eũ de ouib⁹ ei cura de ouibus:/] Quid eſt: mercennarius eſt:/Temporalem mercedem querit: & in domo in eternum non manebit. Sunt adhuc hec querẽda/ diſcutienda vobiſcũ: ſed onerare vos non eſt conſilij. Dominica eñ cibaria cum ſeruis miniſtramus: in paſcuis dominicis oues paſcim⁹ & ſimul paſcimur. Sicut non eſt negãdum qõ neceſſariũ eſt: ſic nõ eſt cor infirmum pabuli multitudine pregrauan-

A Ui ſermonem domini dei noſtri non ſolum libenter ſed etiam diligenter audiſtis promiſſiõis noſtre p culdubio meminiſtis. Ipſa quippe lectio euangelica & hodie lecta ẽ: que lecta erat proximo dñico die. Propterea quoniam in quibuſdam neceſſitatib⁹ immorati: non potuimus omnia diſcutere: que veſtris ſenſibus debebamus. Proinde que iã dicta atq; tractata ſunt hodie non queri-

mus: ne adhuc eadem repetendo/ad illa q̃ nondum dicta ſunt pervenire minime permittamur. Noſtis iam in nomine domini qui ſit bonus paſtor: & quẽadmodum paſtores boni: mẽbra ſint eius/et ideo paſtor ſit vnus. Noſtis qui ſit mercennarius ferendus: quis lupus & fures & latrones cauẽdi q̃ ſint oues/qõ ſit oſtium quo oues ingrediunt: & paſtor quomodo ſit intelligendus oſtiari⁹. Noſtis etiã qñ quiſq; nõ p oſtium intrauerit/fur eſt et latro: nec venit niſi vt furetur & occidat & perdat. Hec oia dicta: ſufficiẽter ꝫtũ exiſtimo ꝓtractata ſunt. Po

Universidad de Biblioteca

alie debemus dicere quātum adiuuat dñs: qui ipe ihesus xps saluator noster/ꝛ pastorē se esse dixit ꝛ ostium:ꝛ pastorem bonū dixit intrare p ostiū. Quō ipe p seipsum intrat: Si eī nemo pastor bon⁹ ē/nisi qui p ostiū intrat/et ipse est precipue pastor bonus:et ipse est ostium:intelligere nō possum nisi ꝛ ipsum p se ipm ad oues suas intrare/et vocem suā illis dare vt sequantur eum:easq; intrantes ꝛ exeuntes pascua inuenire/qō est vita eterna. Cito ergo dico. Ego queres intrare ad vos:id est ad cor vestrum: xpm predico. Si aliud predicem:per aliā partē conabor ascendere. Christus itaq; mihi ianua est ad vos/p xpm intro nō ad parietes vestros:sed ad corda vra. Quid est p xpm intro:xpm in me libenter audistis. Quare xpm in me libenter audistis. Qz oues xpi estis/sanguine christi cōparate estis:agnoscitis precium vestrū quod non ad me datur:sz per me predicatur. Ille quippe emit: qui pretiosum sanguinem fudit. Pretiosus sanguis est illius sine peccato. Fecit tamē ipse etiā suo⁹ sanguines pretiosum:p quibus dedit sanguinis precium. Nam si suorum sanguinē non faceret pretiosum/non

ps.xv. diceretur/preciosa in conspectu dñi mors

Tex⁹ sic hz. Ego sum pastor bon⁹ ꝛ cognosco oues meas et cognoscunt me mee.

sanctor⁹ ei⁹. Itaq; etiā qō ait:pastor bon⁹ aiam suam ponit p ouib⁹:nō ipse vn⁹ fecit: ꝛ tamē si illi qui fecerunt membra ei⁹ sunt idem ipse vnus hoc fecit. Ipse eī potuit facere sine illis/ipsi sine illo vnde potuerunt: cum ipe dixit:sine me nihil potestis facere Hinc autem ostendimus qō ꝛ alii fecerunt qz ipse apostolus iohannes iqui hoc quod audistis:euangelium predicauit/in epistola sua dixit. Sicut pro nobis aiaz suam posuit:sic ꝛ nos debemus animas pro fratribus ponere. Debem⁹ dixit:debitores nos fecit qui primus exhibuit. Ideo quodam

Joh.xv. j.Jo.iij.

Prouerb. xxiij. loco/scriptum est. Si sederis cenare ad mensam potentis sapienter intellige que apponuntur tibi et mitte manum tuam:scies: quia talia te oportet preparare. Mensa potentis que sit nostis:vbi est corpus et sanguis xpi. Qui accedit ad talem mensam: preparet talia. Et quid est preparet talia: Quomodo ipse pro nobis animam suā posuit:sic et nos debemus ad edificandam plebem:ad asserendam fidem animas pro fratribus ponere. Ideo petro quem facere volebat pastorem bonum/nō in ipso petro sed in corpore suo:ait. Petre amas me: pasce oues meas. Hoc semel/hoc iterum/hoc tertio:vsq; ad eius tristiciam. Et cum tantum interrogasset dominus:quantum interrogandum est indicauit:vt ter confitetur q̄ ter negauerat:ꝛ ei suas oues pascendas tertio cōmandasset:ait illi. Cuz iunior esses cingebas te et ambulabas vbi volebas:cum autem senueris extendes manus tuas:ꝛ alter te cinget ꝛ ducet quo tu nōvis Et exposuit euangelista quid dominus dixerit. Hoc aūt inquit dixit:significans qua morte clarificaturus esset deum. Ad hoc ergo ptinet pasce oues meas:vt ponas animam tuaz pro ouibus meis. Jam illud qō ait. [Sicut nouit me pater ꝛet ego agnosco patrem.] Quis nescit hoc. Ipse eī agnoscit patrem per se:nos per illum. Quia ipe per se cognoscit/nouimus:quia et nos per illum eriam hoc nouimus:qz ꝛ hoc per illū nouim⁹. Ipse enim dixit. Deum nemo vidit vnq; nisi vnigenitus filius qui est in sinu patris:ipse enarrauit. Ergo ꝛ nos p ipz quibus enarrauit. Itez alibi ait. Nemo nouit filium nisi pater. Neq; patrem quis nouit nisi filius ꝛ cui voluerit filius reuelare. Sicut ergo ipse per se nouit patrē:nos autem per illum nouimus patrem: sic intrat in ouile p semetipsuz ꝛ nos per ipm. Ostiū dicebamus per xpm nos habere ad vos. Quare. Quia xpz predicamus. Nos christum predicamus:ꝛ ideo intramus p ostiū Christus autez christum predicat:quia seipsum predicat:et ideo pastor per seipsum intrat. Lumen cum alia monstrat que videntur in lumine:nunquid aliquo alio indiget vt mostretur? Lumen ergo ꝛ alia demonstrat ꝛ seipsum. Quecunq; intelligim⁹ intellectu intelligimus. Et ipsuz intellectū vnde nisi intellectu intelligimus. Nūquid sic oculo carnis ꝛ alia vides ꝛ ipz. Quamuis enim videant homines oculis suis:nō tamen vident oculos suos. Oculus carnis alia videt:sz non potest. Intellectus autez ꝛ alia intelligit:ꝛ seipsum. Quemodo intellect⁹ videt se:sic ꝛ christus predicat se. Si pdicat se ꝛ pdicādo intrat ad te:p se intrat ad te ꝛ ad pfez. Ipe ē ostiū qz nō est qua veniat ad patrem nisi per ipsum. Unus eī deus ꝛ vn⁹ mediator dei ꝛ hominū: homo xps iesus. Uerbo multa dicuntur. Hec ipa que dixi:vtiq; verbo dixi. Si velim dicere ꝛ ipsum verbum:vnde dico nisi verbo? Ac per hoc per verbū ꝛ alia dicuntur que non sunt. Quod verbum ꝛ ipsuz verbū dici non potest nisi per verbū. Adiuuante dño exemplis habundamus. Tenete q̄ quō dominus iesus xps ꝛ ostiū sit ꝛ pastor. Ostiū pandēdo se:pastor intrando per se. Et quidē fres qō pastor est:dedit ꝛ mēbris suis. Nam et petr⁹ pastor ꝛ paulus pastor:ꝛ ceteri apostoli pastores ꝛ boni epi pastores. Ostium vero nemo nim se dicit. Hoc sibi ipe ppriū tenuit qua intrant oues. Menisq; paulus

j.Tim.ij.

boni pastoris implebat officium quando christum predicabat: qz per ostiū intrabat At vbi oues indisciplinate ceperunt face re scismata ꝛ alia ostia sibi ponere/nō qua intrarent vt cōgregarentur:sed qua errarent vt diuiderentur dicentes:alū ego suz

j.Cor.j. pauli:alū ego sum cephe:alū ego apollo: alū ego xpi:expauescens ad eos qui dixerunt ego sum pauli::tāqs clamās ad oues

C Texⁱ et alizmeā pono p ouibus meis. misere qua itis/non sum ostium. Nunqd paul⁹ inqt pro vobis crucifix⁹ est? Aut in nomine pauli baptizati estis? Qui vo dicbāt/ego sum xpi/inuenerūt ostiuz. De vno autem ouili et vno pastore:iam qui dē assidue soletis audire. Multū eī cōmendauimus vnum ouile predicantes vnitatem:vt per xpm omnes oues ingrederentur:ꝛ do natum nulla sequeretur: verūtamen vnde hoc proprie dixerit dominus ad ipsos satis apparet. Loquebatur eī apud iudeos missus autez fuerat ad ipsos iudeos non ppter quosdam immani odio pticaces ꝛ pseuerātes in tenebris:sed ppter qs dam in ipa gente quas dicit oues suas:de

Joh.j. B Mat.xv quib⁹ dicit:non sum missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel. Nouerat etiam eas in turba furentiū ꝛ premidebat in pace credentiū. Quid est g̃ nō sum missus ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel:nisi qz presentiam suā corporalē nō exhibuit nisi populo isr̄ Ad gentes nō perrexit ipse ꝛ misit:ad populū vero israel ꝛ misit ꝛ venit ipe: vt qui contēnebāt maius iudiciū sumerent quia etiā presentia est illis exhibita. Ipse dñs ibi fuit:ibi matrē elegit:ibi concepit:ibi nasci:ibi sanguinē fundere voluit:ibi sunt vestigia eius:mō adorant vbi nouissime stetit:vnde ascēdit ad celū. Ad gentes autez misit. Sed forte alicq arbitrant qm̄ nō ipse ad nos venit sed misit ad nos: nō nos audisse vocem ipsi⁹ sed vocē eoz quos misit. Absit. Pellatur ista cogitatio de cordibus vestris/ꝛ in his quos misit ipse erat: ipm paulū audi quem misit. Ad gentes eī pcipue paulū misit apostolū. Et ait ipe paulus terrēs nō de se sed de illo. An vultis accipe et perimentū ei⁹ q̄ in me loqtur xps Audite ꝛ ipm dominū: [et alias oues habeo]id est in gentib⁹ [que nō sunt de hoc ouili]:id est de populo israel: [oportet me et illas adducere.] Ergo per suos non per alteros adducit:adhuc audi. [Et vocem meam audient]. Ecce et per suos ipse loquitur et per suos quos mittit vox eius audit ur [vt sit vnum ouile et vnus pastor]. De duobus istis gregibus tanqs duobus parietibus:factus est lapis angularis. Ergo et ostium est et lapis angularis:omnia

j.Cor.xiij

per similitudinē:nihil hoz proprie. Jā eī dixi ꝛ cōmendaui vehemēter:ꝛ qui capiūt sapiūt immo qui sapiūt capiūt:ꝛ qui nōdū intellectu sapiūt/fide teneant qō intellige re nondū possunt. Per similitudines christus multa est que p ppriet atē nō est. Per similitudinē ꝛ petra est christus et ostium est xps: et lapis angularis est xps: et pastor est christus:et agnus est xps: et leo est christus. Qnāta multa per simil tudines ꝛ alia:que commemorare longum est. Si aūt ppriet ates discutias rez quas videre consueſti. Nec petra est quia durus ꝛ sine sensu nō est:nec ostiū quia faber eū nō fecit nec lapis angularis est:qz non est ab structore cōposit⁹:nec pastor est qz custos ouiū quadrupedū non est: nec leo est: quia fera nō est:nec agn⁹ est:qz pec⁹ nō est. Dia ergo ista p similitudinem. Quid ergo, ppie: In principio erat verbū:ꝛ verbum erat apud deū:ꝛ deus erat verbū. Quid de homine q̄ apparuit? Et verbū caro factū est:et habitauit in nobis. Audit ꝛc. [Propterea me pater diligit]inquit: [quia ego pono animam meā:vt iteꝝ sumaz eam]. Quid ait? ppteres me pater diligit: qz morior vt resurgam. Cum magno eī pondere dictum est ego:qz ego pono inqt aiaz meā. Ego po no. Quid ē ego pono? Ego inqt illaz pono. Non glorientur iudei. Seuire potuerunt: potestatē habere nō potuerūt. Seuiāt quā tū possunt si ego noluero animā meā pone re:quid seuiendo facturi sunt? Una responsione prostrati sunt:quando eis dictuz est: quē qritis? dixerūt/iesum. Et ait eis. Ego sum. Redierunt retro/ꝛ ceciderunt in terrā. Qui ceciderunt ad vnam vocem christi moriturī:quid facient sub voce iudicaturi. Ego inq̄ pono animā meam:vt iterū sumā eaz. Non glorientur iudei quasi qui prevalu erunt. Ipe posuit animā suaz. Ego dormiui dicit. Nostis psalmū. Ego dormiui ꝛ somnū cepi et exsurrexi:qm̄ dominus suscipiet me. Modo psalmus ipse lect⁹ est modo audiuim⁹. Ego dormiui ꝛ somnum cepi:ꝛ surrexi:quoniā domin⁹ suscepit me Quid est ego dormiui? Quia volui dormiui. Quid est dormiui? Mortuus sum. Nōne dormit: qui quando voluit de sepulchro tāqs de lecto surrexit? Sed amat dare gloriaz patri:vt nos edificet gloriam dare creatori: Nam quod addidit exsurrexi: quoniā dominus suscipiet me:putatis hic quasi virtutē eius defecisse:vt per potestatem suam mori potuerit:et per potestatem suam resurgere potuerit? Sic eī videm⁹ sonare verba:nō intentus intellecta. Ego dormiui:id est quod volui dormiui: et ex-

Joh.x. D ps.iij.

surrexi. Quare: Quia dominꝰ suscipiet me
Quid ēm: Tu a teipso resurgere nō vales
res. Si ēm nō valeres: nō diceres. [Potestatem habeo ponendi animā meā: et ptā
†textus hz nemo tollit eā a me ſz ego pono ipaz a meipo
rē habeo: iterū sumendi †eam]. Audi alio loco in euangelio: qz non solū pater suscitauit filiū: sed etiā filiꝰ seipm. Soluite inqt tē plum hoc: et in triduo suscitabo illud. Et euangelista: hoc aūt inqt dicebat de tēplo corpis sui. Hoc ēm suscitabat: qō moriebatur. Nam verbū non est mortuū: anima illa non est mortua. Si nec tus moritur: domini moreretur: Unde scio inquis si mea non moritur: A te non occidatur: et nō moritur. Quō inquis ego possuz occidere animam meam: Ut alia peccata interim taceam: os quod mentitur occidit animam.
Joh. ij.
Quomodo inquis securus sum: quia non moritur: Ipsum dominum audi: dantem
Sap. j.
Mat. x.
seruo securitatem. Nolite timere eos q occidunt corpus et postea nō habent qd faciant. Sed plane quid ait: euz timete q hz potestatē corpꝰ et animā occidere in gehennam. Ecce qz moritur: ecce quia non moritur Quid est mori ipsiꝰ: Quid est mori carni tue: Mori carni tue: est amittere vitaz suā: mori anime tue, est amittere vitam suam. Uita carnis tue aia tua, vita anime tue deus tuus. Quomodo moritur caro amissa anima que vita est eius: sic moritur anima amisso deo qui vita est eius. Certe ergo immortalis est anima: Plane immortalis est: quia viuit et mortua est. Quod ēm de vidua deliciosa dixit apostolꝰ: de anima etiam si deū suuz amiserit dici pōt: viuens mortua est. Quomodo ergo ponit animaz
1. Thi. v.
suam dominus: Fratres queramus hoc paulo attentiꝰ: nō nos artat hora que solet: die dominico vacat nobis: hoc lucrentur qui ad verbum dei etiam die hodierna conueniunt. Pono inquit animam meam. Quis ponit: Quam ponit: Christus. Quid est christus: Uerbū et homo: nec sic homo vt sola caro. Sed quia homo cōstat ex carne et anima: totus est homo in christo. Non enim partem deteriorem suscepisset: et partem meliorem deseruisset. Et pars quippe hominis melior est anima ſz corpus. Quia ergo totus homo in christo: quid est christus: Uerbum inſz et homo. Quid est verbum: et homo: Uerbum: anima: caro. Tenete hoc: quia non defuerunt heretici et in ista sententia pulsi quidē iaz olim a veritate catholica: sed tamen vt fures et latrones non intrantes per ostium insidiari ouili non desinunt. Apollinariste hereticī dicti sunt: qz auli sunt dogmatizare quod christiꝰ nō sit nisi verbum et caro: et aiam hūanā nō eū assumpsisse cotendūt. Nā et alicq eoz fuisse in christo animā negare nō potuerūt. Uidete absurditatē et insaniā nō ferendā. Aiam irrationalē euz habere voluerūt: rationalē negauerūt. Deerunt illi aiam pecoris: subtraxerūt aiaz hois. Sed illi abstulerūt xpo rōnē: nō tenē do rōnē. Absit hoc a nobis in fide catholica nutritis atqz fundatis. Ex hac ergo occasione admouerim charitatē vrām: vt q modo superioribꝰ lectionibꝰ satis vos instruximus: aduersus sabellianos et arrianos. Sabellianos q dicūt ipe est pater q filius: arrianos q dicūt aliud est pr aliud est filius quasi nō sint cuisdē substantie pater et filiꝰ. Instruximꝰ etiā quātū meministis et quātū meminisse debetis contra hereticos fotinianos: qui solū hominē xpm esse dixerūt. Contra manicheos qui solūz sine homine deū: ex hac occasione de anima instruam⁹ vos: et contra apollinaristas: qui dicūt dominū nostrū iesuz christū non habuisse animā humanā: id est animā rationalē: animā intelligētē: animā inſz in qua distam⁹a pecore qō homines sumus. Quō ergo hic dixit dominꝰ: potestatē habeo ponendi animā meā: Quis ponit animā: et itez sumit eam: Christus ex eo quod verbum est: ponit animam et sumit eam iterū An ex eo qō anima humana est ipsa se ponit et itez ipa se sumit. An ex eo qō caro est
F
caro animam ponit: et iterū sumit: Tria, p posui: omnia ptractemus: et hoc eligamus quod conueniat regule veritatis. Si ēm dixerim⁹ quia verbū dei posuit animā suā et iterū sumpsit eam: metuenduz est ne sub intret ptava cogitatio: et dicatur nobis. Ergo aliquando aia illa separata est aver
Joh. i.
bo: et aliquando verbū illud ex quo suscepit anima illā fuit sine anima. Uideo enim fuisse sine anima humana verbū: sed cū in principio erat verbū: et verbum erat apud deū: et deus erat verbū. Ex quo ēm verbuz caro factuz est vt habitaret in nobis: et susceptus est a verbo homo: id est totꝰ homo anima et caro: qd fecit passio: qd fecit mors nisi corpus ab aia separauit: Animā vero a verbo non separauit. Si enim mortuꝰ est dominus immo quia mortuus est dominꝰ mortuus est enim pro nobis in cruce sine dubio caro ipsius expirauit animam. Ad tempus enim exiguuz anima deseruit carnem sed redeunte anima resurrecturam. A verbo autem animam separatam esse nō dico. Latronis anime dixit: hodie mecū eris in paradiso. Fidelē latronis aiam nō deserebat: et deserebat suā: Ablit. Sz illꝰ vt dominꝰ custoduit: suā vero inseparabiliter habuit. Si aūt dixerimus quia ipse se aia posuit: et iterū ipsa se sumpsit: absurdissimus sensus est. Non ēm que a verbo non erat separata: a seipo poterat separari. Dicamus ergo et qō verū est: et qō facile intelligi potest. Ecce homo quilibet non pstās ex verbo et aia et carne: sed ex anima et carne. De isto homine interrogemus. Quō potuit anima suā quicqz homo: an forte nullus homo ponit aiam suā: Potes mihi dicere: nullus hō habet potestatē ponere animam suā et iterum sumere eā: Ponere aūt animā suam nisi posset hō: non diceret iohannes apostolus. Sicut xpꝰ aiam suam
1. Joh. iij.
p nobis posuit: sic et nos debemus aias p fratribꝰ ponere. Ergo et nobis licet: si et nos impleamur virtute ipsius: qz sine illo nihil facere possumus: possumus ponere p fratribus aias nras. Sēm martyr: qlibet sctūs posuit p fratribus aiaz suā: quis posuit et quā posuit: Hoc si intellexerimus: ibi videmus quēadmodū a xpo dictū sit: potestatē habeo ponendi aiam meam. O hō paratꝰ es p xpo mori: Paratus inquit. Dicā hoc alijs verbis. Paratꝰ es p xpo animā tuaz ponere: Et ad ista ego nichil mihi respondet. Paratus sum: quō mihi respōderat: cū dicerē: paratus es mori. Hoc ergo est ponere animā: quod est mori. Sed p quo: Ubi est certamen: Oēs ēm homines qñ moriūtur ponunt animā: sed non oēs p xpo ponunt. Et nemo habet potestatē sumere qō posuerit: christus autē et p nobis posuit: et qñ voluit posuit: et qñ voluit sumpsit. Ponere ergo animā, mori est. Sic et apls petrus dño
Joh. xiij. iij. di. xxi. cap. sicut.
dixit. Animā meam pro te ponā. i. p te moriar. Carni hoc tribue. Caro ponit animā suam: et caro iterū sumit eā: non tamen sua potestate caro: sed potestate inhabitantis carnē. Caro ergo ponit animā suam expirando. Uide ipm dicz in cruce. Scio dixit: illi qui aderant: tinxerunt spongiā in aceto alligauerūt harundini, et apposuerunt
Joh. xix.
ori eius. Quod cū accepisset ait. Perfectuz est. Quid est perfectum est: Impleta sunt oia que ante mortem futura de me fuerant prophetata: quia et potestatē habeat quando vellet ponendi animaz suam. Postea ſz dixit pfectū est: quid ait euangelista: Et inclinato capite tradidit spiritum. Hoc est ponere animā. Modo hic attendat charitas vestra. Inclinato capite tradidit spirituz. Quis tradidit: Quem tradidit: Spirituz tradidit: caro illum tradidit. Quid est caro illum tradidit: Caro illum emisit: caro illum expirauit. Ideo dicitur enim expirare extra spiritū fieri: quō est exulare extra solum fieri: exorbitare, extra orbitā fieri: sic
G
expirare extra spm̄ fieri: qz spūs aia est. Cū ergo exit aia a carne: et remanet caro sine aia: tunc hō ponere aiam dicit. Qñ christꝰ aiam posuit: Qñ verbū voluit. Principatꝰ ēm in verbo erat: ibi potestas erat qñ ponere caro animam: et qñ sumeret. Si ergo caro aiam posuit: quō xpꝰ animam posuit: Non enim caro christus: Ita plane et caro christus: et aia xpꝰ: et verbū christus: nec tñ tria hec tres christi: sed vnꝰ xpꝰ. Hominem interroga: et de teipso fac gradum ad ea que supra sunt: et si nondum intelligenda saltē credenda. Quō est ēm vnus homo aia et corpus: sic vnus xpꝰ verbū et homo: videte qd dixerim: et intelligite. Aia et corpus due res sunt: sed vnus homo. Uerbuz et hō due res sunt: sed vnꝰ xpꝰ. Ergo de homine qre. Ubi est paulus apls. Mō si quis rndeat, in requie cū xpo: verū dicit. Item si quis respondeat, rome in sepulchro: et ipse verum dicit. Illud mihi de aia: hoc de ei⁹ carne rndit. Nec tamen ideo duos dicimꝰ apłos paulos: vnum qui requieſcit in xpo: aliū qui positꝰ est in sepulchro: Quis apłm pauluz dicamus viuere in christo eundem qz apostolū paulum dicamus mortuū iacere in sepulchro. Moritur aliquis: dicimus bonus homo: fidelis hō: in pace est cuz domino: et cōtinuo camus ad exequias ipsiꝰ et sepeliamus illum: eū sepulturus es quem iam direras in pace esse cū deo: cuz aliō sit aia que immortaliter viget: aliud corpꝰ qō corruptibiliter iacet. Sed ex quo cōfortiū carnis et aie hois nomē accipit: ita et singulum atqz separatum: vtrūlibet eoz nomen hois tenuit. Nemo ergo titubet qñ audit dñm dixisse: pono aiam meā et iteruz sumo eam: ponit eā caro sed ex potestate verbi: sumit eaz caro ſz ex potestate verbi. Et ipe dominꝰ christus dictus est sola caro. Quo modo inquit probas: Audeo dicere, et sola caro christi dictus est christus. Credimus certe nō in solū deū patrem: sed et in iesum xpm filium eius vnicum dominū nostrum. Modo totū dixi: in iesum xpm filiū eiꝰ vnicum dominū nostrū. Totum ibi intellige: et verbum et aiam et carnē. Sed vtiqz confiteris etiam illud quod habet eadez fides: in eū xpm te credere q crucifixus est et sepultꝰ Ergo etiā sepultū xpm esse non negas: et tamen sola caro sepulta est. Si enim erat ibi aia, non erat mortuus. Si aūt vera mors erat et eius vera sit resurrectio: sine aia fuerat in sepulchro: et tñ sepultus est xpꝰ. Ergo xpꝰ erat etiam sine aia caro: quia nō est sepulta nisi caro. Disce hoc etiam in apostolicis verbis. Hoc sentite inquit in vobis
Phil. ij.
quod et in christo iesu. Qui cū in forma dei

esset nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo. Quis nisi xps iesus: ad quē attinet ad id qđ est verbū: de⁹ apud deū. Unde autem qđ sequit. Sed semetipm exinaniuit formā serui accipiēs: in similitudinē hoim fact⁹ habitu inuēt⁹ vt hō. Et hoc qđ: nisi idē ipe xps iesus? Sz hic iā ola sunt: ꝛ verbū i forma dei q̄ accepit formā fuit: ꝛ aia ꝛ caro in forma serui: q̄ accepta est a forma dei: humiliauit semetipm fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: iā in morte sola caro est a iudeis occisa

Watt.x. Si em discipliis dixit. Nolite timere eos q̄ occidūt corp⁹: aliaz aūt nō pnt occidere: nūqđ in ipo potuerūt plusq; corp⁹ occidere? Et tm carne occisa: xps occisus est. Ita enz caro aiaz posuit: xps aiaz posuit: ꝛ cū caro vt resurgeret a iam sumpsit: xps aiaz sumpsit. Nec tm potestate carnis hoc factū est sed ei⁹ q̄ ꝛ aiam ꝛ carnē vbi hec adumplerēt assumpsit. [Hoc inqt mādatū accepi a patre meo]. Uerbū nō a ꝑho accepit mādatū: sed in verbo vnigenito patris est oē mandatū. Cū aūt dicit filiꝰ a patre accipere qđ substātialiter hz: quō dictū ē. Sicut

Joh.v. hz pr̄ vitā in semetipo: sic dedit filio habere vitā in semetipso: cū filiꝰ ipe sit vita. Nō ptās minuit: sed generatio eiꝰ ostēdit: qm̄ pater nō qsi ei filio q̄ impfectꝰ est natꝰ aliqđ addidit: sed ei quē pfectū genuit: oia gignēdo dedit. Ita illi dedit suaz equalitatē

Joh.j. quē nō genuit inequalē. Sed hec loquēte dño qm̄ lux lucebat in tenebris: ꝛ tenebre eā nō cōprehēdebāt: [dissentio itez facta est inter iudeos ꝓpter sermones hos. Dicebant aūt multi ex ipsis demoniū hz ꝛ insanit. Quid eū auditis]: ? Iste fuerunt dem sissime tenebre. [Alij dicebāt: hec ꝑha nō sunt demoniū habētis. Nūqđ demoniuz potest cecoꝝ oculos aperire]: ? Jam istoꝝ oculi ceperant aperiri.

Tractatus.xlviij.

¶ Facta sunt aūt encenia i hierosolymis: ꝛ hyems erat. Et ambulabat iesꝰ in tēplo in porticu salomōis. Circūdederūt ergo eū iudei: ꝛ dicebāt ei Quousq; aiaz nram tollis. Si tu es xps: dic nobis palā. Rīdit eis iesus loquor vobis et non creditis. Opa q̄ ego facio in noīe pr̄is mei: hec testimoniū phibēt de me: sed vos nō creditis: qr nō estis ex ouib⁹ meis. Oues mee vocē meā audiūt: ꝛ ego cognosco meas: ꝛ sequūtur me: ꝛ ego vitaz eternā do eis: ꝛ nō pibunt ineternū: ꝛ nō rapiet eas q̄sqū de manu mea. Pr̄ me⁹ qđ dedit mihi maiꝰ oib⁹ est ꝛ nemo pōt rapere de manu patris mei. Ego ꝛ pr̄ vnū sum⁹: sustulerūt lapides iudei vt lapidarent eū. Rīdit eis iesus. Multa bona opa ostēdi vobis ex pr̄e meo. Propter qđ eoz op⁹ me lapidatis. Rīderūt ei iudei. De bono ope nō lapidam⁹ te: sz de blasphemia: ꝛ qr tu homo cū sis: facis te ipm deū. Rīdit eis iesus. Nōne scriptū est in legepa qr ego dixi dij estis Si illos dixit deos ad quos ſmo dei fact⁹ est ꝛ nō pōt solui scriptura quē pr̄ sanctificauit ꝛ misit in mūdū vos dicitis qr blasphemas qr dixi filius dei sum. Si nō fac opa patris mei nolite credere mihi. Si aūt facio: ꝛ si mihi non vultis credere opibus credite vt cognoscatis et credatis qr in me est pr̄: et ego in patre. Querebāt ergo eū apphendere: et exiuit de manibus eorum et abiit itez trans iordanē in eū locū vbi erat iohānes baptizās primū: et mānsit illic. Et multi venerūt ad eū et dicebāt: qr iohannes quidē signū fecit nullū. Uia aūt q̄cū q̄ dixit iohānes de hoc vera erant: ꝛ multi crediderunt in eum.

Quod iam commendaui dilectioni vestre: stabiliter meminisse debetis sanctū iohannē euangelistā nolle nos semper lacte nutriri: ꝛ solido ciboꝝ esci. Quis q̄s aūt ad sumēdū solidū cibū ꝛbi dei adhuc min⁹ idoneꝰ est: lacte fidei nutriat: et qđ intelligere nō pōt: credere nō cūctet. Fides em̄ spiritū est: intellect⁹ premiū. In ipo labore intentiōis desudat acies mētis nr̄e: vt ponat sordiculas nebule mētis hūane et sereneꝰ ad ꝛbū dei. Nō ꝛ recusek labor: si adest amor. Nostis enz qm̄ q̄ amat non laborat. Omnis enim labor non amantibus grauis est. Si tantos labores cum anaris portat cupiditas: nobiscum non portet charitas? Euangelium intendite. Facta sunt encenia in hierosolymis]. Encenia festinitas erat dedicatiōis templi. Grece enim cenon dicit nouū. Qñ cunq; nouum aliqđ fuerit dedicatum: encenia vocantur. Jam ꝛ vsus habet hoc ꝛbū Si q̄s noua tunica induat: encenia dicit

illum enim diem quo templum dedicatum est: iudei soleniter celebrabāt. Ipse dies festus agebatur: cum ea que lecta sunt locutus est dominus. [Hyems erat: ꝛ ambulabat iesus in templo in porticu salomonis. Circundederunt ergo eū iudei: ꝛ dixerunt ei. Quousq; aiam nostram tollis? Si tu es xps dic nobis palam.] Nōveritatē deside rabāt: sed calūniā pparabāt. Hyems erat: ꝛ frigidi erant. Ad illū em̄ diuinū ignez accedere pigri erāt. Si accedere est credere. Qui credit/accedit: q̄ negat/recedit. Non mouet aia pedibus sed affectibus. Frigue rant diligendi charitate: ꝛ ardebant nocēdi cupiditate: lōge aberant ꝛ ibi erāt. Nō accedebant credēdo ꝛ pmebant pſequēdo: querebāt audire a dño ego sum xps: ? fortasse de xpo fm hoim sapiebāt. Predicauerunt em̄ ꝓphete fm: sed diuinitatē xpi ꝛ in ꝓphetis ꝛ in ipo euāgelio: nec heretici intelligunt ꝛhominus iudei q̄diu velamē est sup cor eoꝝ. Denigz quodā loco sciens dñs iesus eos de xpo fm hoiem sapere: nō fm deuz. Scōm id qđ homo erat: nō fm id qđ deus etiā assumpto hoie permanebat:

mat.xxij ait illis. Quid vobis videt de xpo? Cuius filius sit? Rel̄pōderūt fm opinationē suā. Dauid. Sic em̄ legerūt ꝛ hoc solū tenebāt qr diuinitatē ei⁹ legebāt: sed non intelligebant. Dñs aūt vt eos suspenderet ad querendam ei⁹ diuinitatē cuius cōtenebant infirmitatē: rel̄pōdit eis. Quō ergo dauid

ps.cix. in spiritu dicit euz dñm dicens. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: donec ponaz inimicos tuos sub pedibus tuis? Si ergo dauid, in spiritu dicit eum dominū: quomō filius eius est. Non negauit sed interrogauit: ne quis hoc cuz audierit putet: qđ dñs iesus negauerit se filium esse dauid. Filiuz dauid dominꝰ iesus si se negaret: ceccos sic eum inuocantes non illuminaret. Trāsiebat em̄ cū aliquando: ꝛ duo ceci sedentes iuxta viam clamauerunt. Miserere nostri filii dauid. Qua ꝛce audita miseratus est: stetit ꝛ sanauit. Lumen dedit: quia nomen agnouit. Dicit ꝛ apostol⁹ paulus. Qui factus est ei ex semine dauid fm carnem. Et

Rom.j. ij.Ti.ij ad timotheum. Memor esto iesum christum resurrexisse a mortuis ex semine dauid fm euangelium meuz. Quia de semine dauid originem maria virgo ducebat: idem dominus de semine dauid erat. Hoc pro magno iudei a christo querebant: vt si diceret ego sum christus fm quod illi solū sapiebāt de semine dauid: calūniarētur qđ sibi arrogaret regiaz potestatē. Plus est qđ eis rel̄pōdit. Illi de filio dauid volebant calūniari: ille filiū dei se esse ꝛfidit. Et quomō? Audite. [Rel̄pōdit eis iesus. Loquor vobis ꝛ nō creditis opera que ego facio in nomine patris mei: hec testimoniuz perhibent de me. Sed vos non creditis: qr non estis ex ouibus meis.] Jam supra didicistis que sint oues: estote oues. Oues credēdo sūt: oues pastorē sequēdo sūt: oues redēptorē nō cōtēnēdo sunt: oues p ostiū intrādo sūt: oues ereūdo ꝛ pascua inuenīēdo sūt: oues eterna pfruēdo sunt. Quō ergo istis dixit nō estis ex ouib⁹ meis? Quia videbat eos ad sempiternum interitum predestinatos/non ad vitam eternā sui sanguinis precio comparatos. [Oues mee vocem meā audiunt: et cognosco eas ꝛ sequuntur me: ꝛ ego vitam eternam do eis.] Ecce sunt pascua. Si recolitis/superi⁹ dixerat: ꝛ ingredief ꝛ egredietur/ꝛ pascua inueniet. Ingressi sumus credendo/egredimur moriendo. Sed quō per ostiuz fidei ingressi sumus. Sic fideles de corpore exeam⁹. Sic em̄ per istud ostiuz egredimur: vt pascua inuenire possimus. Bona pascua vita eterna dicit. Ibi nulla herba aresc it: totuz viret/totum viget. Solet q̄dam herba dici/semperuiua. Est herba que semp dicitur viuere: ibi solum viuere inuenitur. Uitā eternā inquit dabo eis: ouibus meis. Uos calumnias ꝓpterea q̄ritis: quia de vita presenti cogitatis. [Et non peribūt ineternū:] subaudis/tāq̄s eis dixerit. Uos pibitis ineternū: qr non estis ex ouibus. [Non rapiet eas quisq̄s de manu mea.] Intentius accipite. [Pater meꝰ quod dedit mihi: maius est oibus.] Quid potest lupus? Quid pōt fur et latro? Non perdunt: nisi ad interitum predestinatos.

De illis autem ouibus de quib⁹ dixit ap̄s ij.Ti.ij. Nouit dñs qui sunt eius: ꝛ quos prescinit Ro. viij. ipsos ꝛ predestinauit: quos autez predestinauit: ipsos ꝛ vocauit: quos autem vocauit: illos et iustificauit: quos autem iustificauit ipsos ꝛ glorificauit. De quibus istis nec lupus rapit: nec fur tollit: nec latro interficit. Securus est de nūero earū q̄ ꝓ eis nouit qđ dedit: ꝛ hoc est qđ ait non rapiet eas quisq̄s de manu mea. Et itē ad patrez. Pater meꝰ qđ dedit mihi: maius est oib⁹. Quid dedit filio pater maius oibus: nisi vt ipse ille esset vnigenit⁹ filiꝰ? Quid est ergo qđ dedit: iā erat cui daret: an gignēdo dedit. Nam nō erat cui daret vt filiꝰ esset: aliquando erat: ꝛ filiꝰ nō erat. Absit vt aliqñ dñs xps fuerit: ꝛ filius nō fuerit. De nobis hoc dici pōt. Aliqñ filij hoim eramus: filij dei non eramus. Nos enim filios dei gratia fecit: illum natura qr non natus est. Et non est vt dicas: nō erat anteq̄s natꝰ erat. Nūq̄s em̄ nō natꝰ erat q̄ pr̄i coeternꝰ erat.

Qui ſapit capiat: q̃ non capit credat: nutriatur et capiet. Verbum dei ſemper cum patre: et ſemper verbũ: ꝛ qz verbum ideo filiꝰ. Sẽp ergo filius: et ſemp equalis. Nõ eñ creſcẽdo ſz naſcẽdo eq̃lis eſt. Qui ſemp natꝰ eſt de patre filiꝰ de deo deꝰ: de eterno coeternꝰ. Pater aũt nõ de filio deꝰ: filiꝰ de pfe veꝰ. Jdeo pater filio gignẽdo dedit vt deꝰ eſſet. Gignendo, dedit vt ſibi coeternꝰ eſſet. Gignẽdo dedit vt equalis eſſet. Hoc eſt q̃ maius eſt oibꝰ quõ vita filiꝰ/et hñs vitã filiꝰ/q̃ hz hoc eſt. Tu aliud es/aliud habes: (Verbi gratia). Habes ſapientiaz Nunquid tu es ipſa ſapientia: Deniqz qz non es tuipſe quod habes: ſi amiſeris q̃ habes reddis vt non habeas. Et aliq̃n re ſumis: aliq̃n amittis quõ oculꝰ noſter non in ſeipſo hz inſe pabiliter lucez: aperitur et capit: claudit ꝛ amittit. Nõ ſic eſt deꝰ deꝰ ei filius: nõ ſic eſt verbũ patris: nõ ſic eſt verbũ q̃ nõ ſanando tranſit: ſed naſcẽdo manet Sic hz ſapiẽtiã: vt ipe ſit ſapiẽtia/faciatq̃ ſapientes. Sic habet vitã: vt ſit ipe vita: faciatq̃ viuẽtes. Hoc eſt q̃ maius eſt oibꝰ. Attendit iohannes ipſe euãgeliſta celum ꝛ terrã volẽs dicere de filio dei. Attendit ꝛ tranſcendit. Cogitauit ſupra celum/ milia exercitus angelorꝫ/cogitauit ꝛ trãſcendit vniuerſa. Sicut aq̃la nubes: ſic ſua mente creaturã/tranſcẽdit magna oia: peruenit ad illud quod maius eſt oibus/ꝛ dixit. In principio erat ꝟbũ. Sed q̃ ille cui? eſt ꝟbũ nõ eſt de verbo/ ꝟbũ aũt de illo cui? eſt verbũ: ideo ait. Q̃ dedit mihi pater maiꝰ eſt oibꝰ. i. vt ſim verbũ eiꝰ vt ſim ynigenit? filius eiꝰ/vt ſim ſplẽdor lucis eiꝰ: maiꝰ eſt oibus. Jdeo nemo rapit inq̃t oues meas de manu mea. [Nẽo põt rape de manu pr̃is mei]. De manu mea: et de manu pr̃is mei Quid eſt hoc: nemo rapit de manu mea: et nemo rapit de manu patris mei? Utruꝫ vna manꝰ eſt patris ꝛ filij: an forte ipe filiꝰ manus eſt patris ſui? Si manum intelligamus poteſtatẽ/vna eſt patris ꝛ filij poteſtas: q̃ vna eſt diuinitas. Si aũt manũ intelligamꝰ ſicut dictũ eſt per ꝓphetã. Et brachiũ dñi cui reuelatũ eſt: manꝰ patris ipſe eſt filiꝰ. Q̃ nõ ita dictuz eſt tanq̃ deꝰ habeat humanã formaz ꝛ quaſi corporis mẽbra: ſed q̃ p ipm facta ſunt oia. Nã ſolent ꝛ hoies dicere manus ſuas eſſe alios hoies p quos facit̃ q̃ volũt. Aliquando ꝛ ipm opus hois/manus hois dicit/q̃ fit per manuz: ſicut dicitur quiſq̃ agnoſcere manum ſuam: cum id quod ſcripſit agnoſcit. Cum ergo multis modis etiam hois dicatur manꝰ q̃ proprie manum habet in ſui corporis mẽbris: quãtomagis nõ vno modo intelligendum eſt cũ legit manꝰ dei cui forma coꝛporis nulla eſt: Ac p hoc melius hoc loco manũ patris ꝛ filij intelligimus ptãtẽ pr̃is ꝛ filij. Ne forte cũ hic manũ pr̃is ipz filiũ dictũ acceperim?: incipiat carnalis cogitatio etiã ipli? filij querere filiũ: quẽ ſimiliter credat xpi manũ. Ergo nemo rapit de manu patris mei: hoc eſt nẽo rapit mihi. Sz ne forte adhuc titubes: audi quid ſequitur. [Ego et pater vnũ ſum?. Hucuſq̃ iudei tolerare potuerũt. Audierũt ego et pater vnum ſum?/et non ptulerũt: ꝛ more ſuo duri ad lapides cucurrerunt. Tulerũt lapides: vt lapidarẽt eũ. Dñs q̃ nõ patꝫbat quod nolebat pati: et non eſt paſſus niſi quod volebat pati: adhuc eos lapidare cupientes alloquit. [Suſtulerũt lapides iudei: vt lapidarent illum. Rñdit eis ieſus et dixit. Multa bona opera oñdi vobis ex patre meo: ꝓpter q̃ eoꝝ op? me lapidatis? † Et illi reſponderũt. De bono ope nõ lapidam?re: ſed de blaſphemia: ꝛ qz tu hõ cũ ſis facis teipz deũ]. Ad illud hoc reſponderũt q̃ dixerat. Ego ꝛ pater vnũ ſum?. Ecce iudei intellexerũt: q̃ nõ intelligunt arriani. Jdeo eñ irati ſunt q̃n ſenſerunt non poſſe dici: ego et pater vnũ ſum?: niſi vbi equalitas eſt pr̃is et filij. Dñs aũt videte q̃d rñderit tardis. Audit eos, nõ ferre ſplẽdorẽ veritatis: et eos rẽperauit in verbis. [Nonne ſcriptum eſt in lege vr̃a] id eſt vobis data [quia ego dixi dij eſtis? De? dicit p ꝓphetã in pſalmo hoib?. Ego dixi dij eſtis. Et legẽ appellauit dñs gñaliter omnes illas ſcripturas: q̃bus albi ſpecialiter dicat legem/a prophetis eam diſtinguens: ſicuti eſt lex et prophete vſq̃ ad iohannem. Et in duobus preceptis tota lex pẽdet ꝛ ꝓphete. Aliq̃n aũt i tria diſtribuit eaſdẽ ſcripturas. Ubi ait. Oportebat impleri oia que ſcripta ſunt in lege ꝛ prophetis et pſalmis de me. Nunc vero pſalmos etiam legis nomine nuncupauit. Ubi ſcriptum eſt. Ego dixi dij eſtis. [Si illos dixit deos ad quos ſermo dei factus eſt et non poteſt ſolui ſcriptura: quem pater ſanctificauit et miſit in mundum: vos dicitis q̃ blaſphemas: quia dixi filius dei ſum]? Si ſermo dei factus eſt ad homines vt dicerentur dij: ipſuz verbum dei q̃ eſt apud deum/quomodo non eſt deus? Si per ſermonem dei fiunt homines dij: li participãdo fiunt dij: vnde participant/non eſt deus Si calefacti quodammodo igne ſalutari dij efficiuntur: vnde calefiunt nõ eſt deus? Si lumina illuminata dij ſunt: lumẽ quod illuminat nõ eſt deꝰ? Accedis ad lumen ꝛ illuminaris: ꝛ inter filios dei numeraris.

Joh. ſ. D

Eſa. liij.

† Textꝰ hz rñdẽtũ ei iu: dei.

Joh. xiiij.

Joh. x.

ꝑs. lxxxj E

Joh. xv mat. xxv lu. xxiij.

Si recedis a lumine obſcuraris: et in tenebris computaris. Illud tamen lumen nec accedit ad ſe/quia non recedit a ſe. Siergo vos deos facit ſermo dei: quomodo nõ eſt deus verbũ dei? Pater ergo ſanctificauit filiũ ſuũ: et miſit in mũdum. Forte aliq̃s dicat. Si pater eum ſanctificauit: ergo aliquando non erat ſanctus? Sic ſanctificauit: quõ genuit. Ut eñ ſanctus eſſet gignendo ei dedit: quia ſanctum eum genuit Nã ſi quod ſanctificatur ante nõ erat ſanctum: quomodo dicimus deo patri/ ſanctificetur nomen tuũ? [Si non facio opa patris mei: nolite mihi credere. Si autem facio: et ſi mihi non vultis credere opib? credite vt cognoſcatis ꝛt credatis: quia in me eſt pater ꝛ ego in illo. Nõ ſic dicit filiꝰ in me eſt pater ꝛ ego in illo: quomõ pñt homines dicere. Si eñ ſic cogitem? in deo ſumus: ꝛ ſi bene viuam? deꝰ in nobis eſt: ſi deles participantes eiꝰ ſfam illuminati ab ipo in illo ſumus ꝛ ipe in nobis. Sz nõ ſic vnigenitus filiꝰ. Ille in patre: ꝛ pater in illo tanq̃ equalis in eo cui eſt equalis. Deniqz nos aliq̃n poſſumus dicere in deo ſumus ꝛ deus in nobis: ego et deꝰ vnũ ſum?. Nũq̃d poſſumus dicere? In deo es: q̃ deꝰ continet te. Deꝰ eſt in te: q̃ templũ dei factus es. Sed nũq̃d q̃ in deo es ꝛ deꝰ eſt in te: potes dicere/q̃ me videt deũ videt: quõ vnigenitus dixit/q̃ me videt: videt ꝛ pr̃em. Et ego ꝛ pater vnũ ſum?. Agnoſce ꝓpriũ deũ: ꝛ mun? ſeruũ. Propriũ dñi eſt eq̃litas pr̃is. Mun? ſeruũ eſt ꝑticipatio ſalutis. [Querebãt ergo cũ apꝛehẽdere]. Utinã apꝛhenderent: ſed credendo ꝛ intelligẽdo: nõ ſeuiẽdo ꝛ occidẽdo. Nã mõ fres mei q̃n talia loquor infirmus fortia: paruꝰ magna, fragilis ſolida/ꝛ vos tanq̃ ex eadẽ maſſa vñ ſum? ꝛ ego ipe q̃ vobis loq̃r: ſit oẽs apꝛhẽdere volumꝰ xpm. Quid eſt apꝛhẽdere. Intellexiſti/apꝛhẽdiſti: ſed non ſic iudei. Tu apꝛhẽdiſti vt habeas: illi apꝛhẽdere volebãt vt nõ haberẽt. Et qz ſic volebãt apꝛhendere: q̃d eis fecit? [Exijt de manibꝰ coꝝ]. Nõ eũ apꝛhẽderũt: quia manꝰ fidei nõ habuerũt. Uerbũ caro factũ eſt: ſed non erat verbo magnũ eũcere carnẽ ſuam de manibus carnis. Wenteverbũ apꝛehendere hoc eſt xpm recte apꝛehendere. Et abijt iterum trans iordanem in eũ locũ vbi erat iohãnes baptizãs ꝓmũ ꝛ mãſit ibi. Et multi venerũt ad eũ: ꝛ dicebãt q̃ iohãnes q̃dẽ ſignũ fecit nullũ. Weminẽlhs vobis dictũ de iohãne: qz lucerna erat et dieꝛ teſtimoniũ pꝛhibebat. Quid ergo iſti apud ſe dixerunt. Johãnes ſignũ fecit nullũ: Nullũ inq̃unt miraculũ oñdit iohãnes. Nõ demonia fugauit. Nõ expulit febrẽ: nõ cecos illũinauit: nõ mortuos ſuſcitauit: nõ tot milia hoim̃ de q̃nq̃ vel ſeptẽ panib? pauit: nõ ſupra mare ãbulauit. Nõ vẽtis ꝛ fluctib? iperauit: mihil hoꝝ fecit iohãnes. Et totũ q̃d dicebat hũc teſtimoniũ pꝛhibebat. Per lucernã veniam? ad dieꝫ Johãnes nullũ ſignũ fecit. [Oia aũt q̃cuq̃ dixit iohãnes de hoc: vera erãt]. Ecce q̃d apꝛhẽderũt. Nõ q̃o iudei volebãt apꝛehendere diſcendentem: apꝛhẽderũt iſti pmanentẽ. Deniqz q̃d ſequit. [Et multi crediderunt in eum].

Tractatus. xlix

Cap. xj.

(Erat aũt q̃dã lãgues lazarꝰ a bethania: de caſtello martez marthe ſororum eius. Maria aũt erat q̃ vnxit dñm vnguẽto: ꝛ extерſit pedes eius capillis ſuis cui? fr̃ lazarꝰ infirmabat Miſerũt ergo ſoꝛores eiꝰ ad deũ dicẽtes. Dñe: ecce quẽ amas infirmatur Audiẽs aũt ieſus dixit eis. Infirmitas hec nõ ẽ ad mortẽ ſz p gliã dei: vt glorificet filiꝰ dei p eã. Diligebat aũt ieſus marthã/ꝛ ſoꝛorẽ eiꝰ mariã ꝛ lazaꝝ: vt ergo audiuit q̃ infirmabat. Tũc q̃dẽ mãſit in eodẽ loco duobus dieb?. Deinde poſt hec dicit diſcipl?is ſuis. Eam? in iudeã iteꝝ: Dicũt ei diſcipuli. Rabbi: nũc q̃rebãt te iudei lapidare: ꝛ iteꝝ vadis illuc. Rñdit ieſus Nõne duodeci ſunt hoꝛe diei? Si q̃s ãbulauerit in die nõ offendit: q̃ lucẽ huiꝰ mũdi videt. Si aũt ãbulauerit in nocte offendit: q̃ lux nõ eſt in eo. Hec ait ꝛ poſt hec dicit eis. Lazarus amic? nr̃ dormit: ſz vado vt a ſõno exſuſcitẽ eũ. Dixerũt ergo diſcipuli eiꝰ. Dñe: ſi dormit ſaluꝰ erit. Dixerat aũt ieſus de morte eiꝰ: illi aũt putauerũt q̃ de dormitiõe ſõni diceret. Tũc ergo ieſus dixit eis manifeſte. Lazarꝰ mortuꝰ ẽ: ꝛ gaudeo ꝓpter vos vt credatis q̃n nõ erã ibi: ſed eam? ad eũ. Dixit ergo thomas q̃ dr̃ didim? ad cõdiſcipl?os. Eam? ꝛ nos: ꝛ moꝛiamur cũ eo. Uenit itaq̃ ieſus: ꝛ inuenit eũ ãt tuoꝝ dies tã in monumẽto habentẽ. Erat aũt bethania iuxta hieꝛo oltmã q̃ſi ſtadijs q̃ndecẽ. Multi aũt ex

iudeis venerāt ad martham & mariam vt ꝓsolarētur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit q̄ iesus venit occurrit illi: maria aut̄ domi sedebat. Dixit ergo martha ad iesum. Dñe si fuisses hic frater me⁹ non fuisset mortuus. Sed & nūc scio: q̄ quecūq; poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi iesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha. Scio q̄ resurget in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei iesus. Ego sum resurrectio & vita: q̄ credit in me etiā si mortu⁹ fuerit viuet: & oīs qui viuit & credit in me: non morietur in eternū. Credis hoc. Ait illi. Utiq; dñe. Ego credidi q̄ tu es xp̄s filius dei qui in hūc mundū venisti. Et cū hec dixisset abiit & vocauit mariam sororē suam silētio dicēs. Magister adest & vocat te. Illa vt audiuit surgit cito: & venit ad eū. Nōdum em̄ venerat iesus i castellū sed erat adhuc i illo loco vbi occurrerat ei martha. Judei ergo qui erant cum ea in domo & consolabātur eā cū vidissent mariaz q̄ cito surrexit & exiit: secuti sunt eā dicentes: q̄ vadit ad monumentū vt ploret ibi. Maria ergo cuz venisset vbi erat iesus: vidēs eum cecidit ad pedes ei⁹ & dixit ei. Domine si fuisses hic nō fuisset mortuus frater meus. Jesus ergo vt vidit eā plorātem & iudeos qui venerāt cum ea plorātes infremuit spiritu & turbauit seipsum & dixit. Ubi posuistis eū: Dicunt ei. Domine veni & vide. Et lachrymat⁹ est iesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce qūo amabat eū. Quidā autem ex ipsis dixerūt. Nō poterat hic qui aperuit oculos cecī nati facere vt hic nō moreretur. Jesus ergo rursum fremēs in semetipso venit ad monumentū. Erat aūt spelūca: & lapis suppositꝰ erat ei. Ait iesus. Tollite lapidē. Dicit ei martha soror ei⁹ qui mortu⁹ fuerat. Dñe iaz fetet: q̄tridua nus em̄ est. Dicit ei iesus. Nōne dixi tibi: q̄m si crediderīs videbis gloriā dei. Tulerūt ergo lapidē. Jesus aūt eleuatis sursuz oculis dixit. Pr̄ gratias ago tibi q̄m audisti me. Ego aūt sciebā q̄ semp me audis: sz ꝓpter populū qui circūstat dixi vt credāt q̄ tu me misisti. Hec cū dixisset voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et statī pdiit qui fuerat mortu⁹ ligatus man⁹ & pedes institis: & facies illius sudario erat ligata. Dixit ei ies⁹. Solute eū & sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad mariā & martham & viderant q̄ fecit crediderunt in eū. Quidā aūt ex ipsis abierūt ad phariseos: & dixerūt eis q̄ fecit iesus. Collegerūt ergo pōtifices & pharisei cōsiliū & dicebāt. Quid facim⁹. Q̄ hic hō multa signa facit. Si dimittimus eū sic oēs credēt in eū. Et venient romani & tollēt nostrū locū & gentem. Un⁹ aūt ex ipsis caypha⁹ noīe cū esset pōtifex anni illius: dixit eis. Vos nescitis quicq̄ nec cogitatis: q̄ expedit vobis vt vn⁹ moriat̄ hō ꝓ populo: & non tota gens peat. Hoc aūt a semetipo non dixit: sed cū esset pōtifex anni illius ꝓphetauit: q̄ iesus moriturus erat ꝓ gente. Et nō tm̄ ꝓ gente: sed vt filios dei qui erāt dispsi cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerēt eū. Jesus ergo iā nō in palā ambulabat apud iudeos sed abiit in regionem iuxta desertū in ciuitatē que dr̄ effrem et ibi morabatur cum discipulis suis.

B

Nota oia miracula que fecit dñs nr̄ iesus xp̄s: lazari resurrectio ꝓcipue ꝓdicat. Sed si attendam⁹ quis fecerit: delectari debemus poti⁹ q̄m mirari. Ille suscitauit holez: qui fecit holem. Ipse est em̄ vnicus patris: per quez sicut nostis facta sunt oia. Si ergo ꝓ illū facta sunt oia quid mirū est si resurrexit vn⁹ per illū: cuz tot quotidie nascātur ꝓ illū. Plus est holes creare: q̄m resuscitare. Dignat⁹ est tm̄ & creare & resuscitare. Creare oēs: resuscitare quosdā. Nam cū multa fecisset dñs iesus: nō oia scripta sunt: sicut

Jo. xxi.

idem ipse sanctus euāgelista testat: multa dñm xp̄m & dixisse & fecisse que scripta nō sunt. Electa sūt aūt que scriberent: que saluti credētiū sufficere videbant. Audistis em̄: q̄ dñs iesus mortuū suscitauit. Sufficit tibi vt scias: q̄ si vellet oēs mortuos suscitaret. Et hoc quidē sibi ad finē seculi reseruauit. Naz quē audistis magno miraculo quatriduanū mortuū suscitasse de sepulchro: veniet hora sicut ipse ait q̄m oēs qui sunt in monimētis audiēt vocē eius & ꝓcedēt. Resuscitauit putentē: sed tm̄ in cadauere putēte, adhuc erat forma mēbrorū. Ille in nouissimo die advnā vocē: cineres est redactur⁹ in carnē. Sed opabat vt mō aliq̄ faceret q̄b⁹ datis velut sue⁹ tutis indicijs: credam⁹ in eū: & ad illā resurrectionē ꝓparemur: que erit ad vitā nō ad iudicium. Jta quippe ait. Veniet hora: q̄m oēs qui in monimētis sunt audiēt vocem eius: & ꝓcedēt qui bona fecerūt ad resurrectionē vite: q̄ mala egerūt ad resurrectiōz iudicij. Tres tm̄ a dño resuscitatos mortuos: in euāgelio legim⁹. Et forte non frustra. Dñi quippe facta: non sunt tm̄ mō facta sed signa. Si ergo sūt signa: ꝓter id q̄ mira sunt aliq̄d, ꝓfecto, signific̄at. Quoꝝ factoꝝ significationez inuenire aliquāto est operosi⁹: q̄m ea legere vel audire. Admirātes audiebam⁹: tanq̄ magni miraculi spectaculo ante nros oculos constituto: cum euāgeliū legeret quēadmodū remiserit lazarus. Si attēdamus mirabiliora opera xp̄i: oīs qui credit resurgit. Si attēdamus oēs & intelligam⁹ detestabiliores mortes: oīs qui peccat morit. Sed mortem carnis oīs hō timet: mortez aie pauci. Pro morte carnis que sine dubio q̄dz ventura est curant oēs ne veniat. Ide est q̄ laborāt. Laborat ne moriat̄ hō moriturus: & nō laborat ne pecet hō in eternū victurus: & cuz laborat ne moriat̄: sine cā laborat. Jd em̄ agit vt multū mors differat̄: non vt euadatur. Si aūt peccare nolit: non laborabit & viuet in eternū. Cū possemus excitare homines mortuos: & cū ipsis pariter excitari: vt tales essemus amatores vite ꝑmanētis: quales sunt holes amatores vite fugientis. Quid nō facit hō sub mortis periculo cōstitutus: Gladio impēdente ceruicibus, pdiderunt holes quicq̄d sibi vñ viuerent reseruabāt. Quis non cōtinuo, pdidit ne percuteret: Et post, pditionem fortasse pcussus est. Quis nō vt viueret cōtinuo perdere voluit vnde viueret: eligēs vitā mendicantē quā celerez mortē: Cui dictū est, nauiga ne moriaris: & distulit: Cui dictū est: labora ne moriaris: & piger fuit: Lenia deus iubet vt in eternū viuamus: & obedire negligimus. Nō tibi dē⁹ dicit: perde quicq̄d habes vt viuam⁹ exiguo tpe in labore solicitus: sed da paupi vnde hēs vt viuas semp sine labore secur⁹. Accusant nos amatores vite tp̄alis: quā nec cuz volūt nec quādiu volūt hñt. & nos inuicez nō accusam⁹: tā pigri, & tepidi, ad capessenda vitā eternā. Quā si voluerim⁹ hēbim⁹: cū habuerimus nō amittemus. Hanc aūt mortē quā timem⁹: etiā si noluerim⁹ habebim⁹. Si ergo dñe magna sua gr̄a & magna sua mia aīas suscitat ne moriātur in eternuz: bñ intelligim⁹ tres illos mortuos quos in corꝑib⁹ suscitauit: aliq̄d significare: & figurare de resurrectōib⁹ aiaꝝ q̄ fiunt per fidē. Resuscitauit filiaz archisinagogi adhuc in domo iacētē. Resuscitauit iuuenē filiū vidue. extra portā ciuitatis elatuz. Resuscitauit lazaꝝ sepultū quatriduanū. Intueat quisq; aiam suā: si peccat/morit. Pctm̄ mors est anime. Sed aliq̄n in cogitatiōe peccat. Delectauit q̄ malū est: consensisti/peccasti: & sensio illa occidit te. Sz int⁹ est mors: q̄ cogitatū malum nōdū ꝓcessit ad factū. Talez aiam suscitare se signific̄as dñs: resuscitauit illā puellaz que nōdū erat foras elata: sed q̄ in domo mortua iacebat: q̄si pctm̄ latebat. Si aūt non solū male delectatiōi ꝓsensisti: sed ēt ipsuz malū feciſti: q̄si mortuū tuū extra portam tulisti. Jā foris es: & mortu⁹ elatus es. Tm̄ & ip̄z dñs resuscitauit: & reddidit vidue matri sue. Si peccasti, penitеat te & resuscitet te dñs: & reddet te ecclesie mr̄i tue. Tertiꝰ mortuus lazarus est. Gen⁹ mortis imane: mala cōsuetudo appellat. Aliud est enim peccare: aliud peccādi ꝓsuetudinē facere. Qui peccat & cōtinuo corrigit̄ cito reuiniscit: q̄ nondū est iplicat⁹ ꝓsuetudine nō est sepult⁹. Qui aūt peccare ꝓsuescit: sepult⁹ē. Et bñ de illo dr̄ fetet. Incipit em̄ hre pessimā famā: tāq̄ odorē teterrimū. Tales sūt oēs assueti scelerib⁹ pditis moribus. Dicis et: noli facere. Q̄n te audit: quē terra sic p̄mit: & tabe corrūpit: & mole ꝓsuetudinis pgrauat: nec ad ip̄m tm̄ resuscitādus: minor fuit virt⁹ xp̄i. Nouim⁹ videm⁹ q̄tidie, videmus holes pessima ꝓsuetudie ꝓmutata viuere meli⁹: q̄ vmāt q̄ reꝑhēdebāt. Detestabar, holes. Ecce ipa soror lazari si tm̄ ipsaꝫ q̄ pedes dñi vnxit vngueto & terſit capillis suis q̄s lauerat lach⁹ymis meli⁹ suscitata ē q̄m fr̄ ei⁹. De magna male ꝓsuetudis mole liberata. Erat ei famosa peccatrix: & illa dem̄ ē. Dimittūt ei petā missa: q̄m dixit mlta. Uidem⁹ mlros nouim⁹ mlros nēo despet: nēo de se ꝓsumat: & despare malū ē

C

Concordat ō pni. dis. ij. sicut tribus. Mat. ix. Lu. vij.

Lu. vij.

Universidad de Biblioteca

re de se ꝓsumere. Sic noli desperare vt eligas de q̄ debeas ꝓsumere. Ergo dñs ꝛ lazarus suscitauit. Audistis ꝙlem. i. q̄d significet lazari resurrectio. Legamus itaq; iam ꝛ q̄m multa in hac lectōe manifesta sunt: expositionez in singulis nō queramus vt necessaria ptractemus. [Erat autē q̄dā languēs lazar⁹ a bethania: de castello marie ꝛ marthe sororū]. In superiori lectiōe meministis q̄ dñs exiens de manibus eoꝝ qui lapidare illū voluerant: discessit trās iordanez: vbi iohānes baptizabat. Ibi ergo domino cōstituto infirmabat in bethania lazarus: q̄ castellum erat proximū hierosolymis. [Maria aūt erat: que vnxit dominuz vnguento: ꝛ extersit pedes ei⁹ capillis suis cuius frater lazarus infirmabat. Miserunt ergo sorores eius ad eū dicentes]. Jam intelligim⁹ quo miserunt: vbi erat iesus q̄n absens erat trans iordanē sc̄z. Miserunt ad dñm nūciantes q̄ egrotaret frater earuz: vt si dignaret̄ veniret: ꝛ eum ab egritudine liberaret. Ille distulit sanare: vt posset resuscitare. Quid ergo nunciauerūt sorores eius. [Dñe ecce quē amas infirmatur]. Non dixerūt veni. Amanti enim tm̄modo nunciandū fuit. Nō aute sunt dicere veni ꝛ sana: nō aute sunt dicere ibi iube: ꝛ hic fiet. Cur em̄ non ꝛ iste: si fides illi⁹ cēturionis inde laudat̄? Ait em̄. Non suz dignus vt intres sub tectū meū: sed tm̄ dic verbo: ꝛ sanabit̄ puer meus. Nihil horuz iste: sed tm̄modo: dñe ecce quē amas infirmat̄. Sufficit em̄ vt noueris: nō em̄ amas ꝛ deseris. Dicit aliquis. Quo per lazarum peccator⁹ significabat̄: ꝛ a dño sic amabatur? Audiat eum dicentē. Non em̄ veni vocare iustos: sed peccatores. Si em̄ peccatores deus nō amaret: de celo ad terraz non descēderet. [Audiēs aūt iesus: dixit eis. Infirmitas hec nō est ad mortē: sed ꝓ gloria dei: vt glorificet̄ fili⁹ dei]. Talis glorificatio ipsius nō ipsum auxit: sed nobis profuit. Hoc est ergo quod ait. Non est ad mortē: q̄ ꝛ ipsa mors nō erat ad mortem: sed potius ad miraculum: quo facto crederent homines in christum: ꝛ vitaret̄ veram mortē. Sane videte: quēadmodū tanq; ex obliquo dñs deum se dixit: ꝓpter quosdā qui negāt filium deū esse. Nā sunt heretici qui hoc negāt q̄ filius dei nō sit deus. Ecce audiāt. Infirmitas hec (inquit) non est ad mortē: sed pro gloria dei. Quia gloria Cuius dei? Audi q̄ sequit: vt glorificet̄ filius dei. Infirmitas ergo hec nō est ad mortez sed pro gloria dei: vt glorificetur filius [dei per eam]. Per quā? Per illaz infirmitatē. [Diligebat aūt dominus iesus martham ꝛ sororē eius mariam ꝛ lazarū]. Ille lāguēs: ille tristis: omnes dilecti: sed diligebat eos ꝛ languētium saluator: immo etiā mortuoū suscitator: ꝛ tristium consolator. [Ut ergo audiuit q̄ infirmabatur: tunc quidē mansit in eodē loco duob⁹ diebus]. Nunciauerūt ergo illi: mālit ille illic. Tādiu rēpus ductum est: quousq; quatriduū compleretur. Nō frustra: nisi quia forte: immo q̄ certe ꝛ ipse numerus dierū intimat aliq̄ sacramentū. [Deinde post hec dicit discipulis suis. Eamus in iudeā iterum] vbi pene fuerat lapidatus. Qui ꝓpterea inde discessisse videbat̄: me lapidaretis? Discessit em̄ vt homo: sed in redeundo quasi obsit⁹ infirmitatē: ostendit potestatē. Eamus (inquit) in iudeam. Deniq; hoc dicto: videte quēadmodum discipuli territi fuerint. [Dicūt ei discipuli. Rabbi. Nūc querebāt te iudei lapidare: ꝛ iterum vadis illuc? Ridit iesus. Nōne duodecim sunt hore diei]? Quid sibi vult ista respon sio? Illi dixerunt. Modo te lapidare volebāt iudei: ꝛ iterū illuc vadis vt te lapidēt. Et dñs. Nōne duodecim hore sunt diei? [Si quis ambulauerit in die nō offendit: q̄ lucem huius mundi videt. Si aūt ambulauerit in nocte offendit: q̄ lux nō est in eo]. De die quidē locutus est: sed i nostra intelligētia quasi adhuc nox est. Innuocemus diē vt expellat noctem ꝛ cor lumine illustret. Quid enim dom⁹ dicere voluit? Quātū mihi videt quātuz sublucet airitudo, pfunditatsq; sentētie: redarguere volunt illoū dubitationē: ꝛ infidelitatem. Voluerunt em̄ consiliū dare dño ne moreret̄: qui venerat mori ne ipsi morerent̄. Sic etiam quodā alio loco: petrus sanctus diligens dñm: sed adhuc nō plene intelligēs cur venisset timuit ne moreret̄: ꝛ vite displicuit: id est ipsi dño: Nam cū indicaret discipulis q̄ esset hierosolymis passurus a iudeis: rīdit petrus inter ceteros ꝛ ait. Absit a te dñe propitius tibi: sto: non fiet illud. Et continuo dñs. Redi post me sathanas: non em̄ sapis que dei sunt: sed que hoiuz. Et pauloante ꝓfitens dñm laudē meruerat. Audierat em̄. Beat⁹ es symō bariona q̄ nō tibi reuelauit caro ꝛ sanguis: sed pr̄ me⁹ q̄ in celis est. Cui dixerat btūs es: illi dicit redi retro me sathanas: q̄ beat⁹ a se nō erat. Sed vñ? Q̄ non tibi reuelauit caro ꝛ sanguis: sed pr̄ meus qui in celis est. Ecce vñ beat⁹ es nō de tuo sed de meo. Nō q̄ pater ego: sed q̄ oia que hz pr̄ mea sunt Si beatus est ille petrus de ipsius domini: sathanas de cuius? Ibi dicit. Rationē quippe reddidit beatitudinis cū diceret.

D Ca. xj.

Matth. viij.

E

F

Matth. xvj.

Thessa. iij.

Nō caro ꝛ sanguis tibi reuelauit hoc: sed pater meus qui in celis est. Hec est cā beatitudinis tue. Quod vero dixit/ redi post me sathanas: audi etiā huius rei causaz. Non em̄ sapis que dei sunt: sed que sunt hois. Nemo ergo se palpet: de suo sathanas est: de dei beat⁹ est. Quid est enim de suo: nisi de peccato suo? Tolle peccatuz q̄ est tuum: iustitia (inquit) de meo est. Quid enim habes q̄ non accepisti? Cum ergo vellent dare cōsiliuz homines deo: discipuli magistro: serui dño: egroti medico: corripuit eos ꝛ ait. Nōne duodecim hore sunt diei? Si quis ambulauerit in die nō offendit. We sequimini si nō vultis offendere. Nolite mihi consiliū dare: quos a me cōsilium oportet accipere. Quo ergo pertinet: nonne duodecim hore sunt diei? Quia vt diem se esse ostenderet: duodecim discipulos elegit. Si ego sum (inquit) dies et vos hore: nūquid hore diei cōsilium dant? Hore diem sequūtur: non dies horas. Si ergo illi hore: quid ibi iudas? Et ipse inter duodecim horas: qui si hora erat: lucebat. Sed dñs in hoc verbo nō ipsum iudā: sed successorē ipsius prouidebat. Juda em̄ cadente: succesit matthias: ꝛ duodenari⁹ numerus mansit. Nō ergo frustra duodecim discipulos elegit dñs nisi q̄ ipse spiritualis est dies. Sequāmur ergo hore diē predicent hore diem/ hore illustrētur a die: hore illuminētur a die: ꝛ per horarū predicationem credat mundus in diem. [Hoc ergo ait de compēdio. We sequimini: si non vultis offendere. [Et post hec dicit eis. Lazarus amicus noster dormit: sed vado vt a somno excitē eum]. Ueruz dixit: forte: ibus mortuus erat: dño dormiebat. Hominib⁹ mortuus erat: qui eum suscitare non poterant. Nam dñs tanta eū felicitate excitabat de sepulchro: quāta tu nō excitas dormientē de lecto. Ergo ſm potentiam suaz dixit dormientē: q̄z alij mortui dicti sunt in scripturis sepe dormientes: sicut apostolus dicit. De dormientibus aūt nolo vos ignorare fratres: vt non cōtristemini sicut ꝛ ceteri qui spem non habēt. Jdeo ꝛ ipsos dormientes appellauit q̄ resurrecturos prenūciauit. Dormit ergo omnis mortu⁹: ꝛ bonus ꝛ malus. Sed q̄o interest in ipsis qui quotidie dormiūt ꝛ exurgunt. quid quisq; videat in somnis: alij sentiunt leta somnia: alij torquētia ita vt euigilās dormire timeat ne ad ipsa iterum redeat: sic vnusquisq; hominū cuz causa sua dormit/ cū causa sua surgit: ꝛ interest quali custodia quisq; recipiat̄/ ad iudicē postea pducendus. Naz ꝛ receptiones in custodia pro meritis causarū adhibentur. Alios inbentur custodire lictores/ humano ꝛ miti officio/ atq; ciuili. Alij tradūtur optionibus: alij mittūtur in carcerem ꝛ in ipso carcere non oēs sed ꝓ meritis causarū/ in ima carceris contrudūtur. Sicut ergo diuerse custodie mortuoz/ ꝛ diuersa merita resurgentium. Recept⁹ est pauper: receptus est et diues. Sed ille in sinu abrae: ille vbi sitiret ꝛ gutam nō inueniret. Habent ergo oēs aīe: vt ex hac occasione instruā charitatem vraz: habent oēs aie cum de seculo exierint diuersas receptiones suas: habēt gaudiū boni: ꝛ mali tormēta. Sed cū facta fuerit resurrectio ꝛ bonoū gaudium ampli⁹ erit: ꝛ malorū tormēta grauiora: q̄n cum corpore torquebūtur. Recepti sunt in pace scti patriarche/ prophete/ apli/ martyres/ boni fideles: oēs tamen adhuc in fine recepturi sunt quod ꝓmisit de⁹. Promissa em̄ est resurrectio etiā carnis/ mortis cōsummatio vita eterna cū angelis: hoc oēs simul acceptur sumus. Nam requiem que cōtinuo post mortē dat̄: si ea dignus est: tunc accipit quisq; cū moritur. Priores acceperunt patriarche videte ex quo requiescūt. Posteriores ꝓphete/ recentes apostoli/ multo recētiores sancti martyres: quotidie boni fideles. Et alij in ista requietā diu sunt alij nō tam diu: alij pauciorib⁹ ānis: alij recēti tempore. Cūvero ab hoc somno euigilabūt: simul omnes quod ꝓmissuz est acceptur sunt. Lazarus amicus noster dormit: sed vado vt a somno excitē eum. [Dixerūt ergo discipuli]. Quo intellexerūt: sic responderunt. [Domine si dormit saluus erit]. Solet enim esse somnus egrotātiuz: salutis indicium. [Dixerat aūt iesus de morte eius: illi aūt putauerūt q̄ de dormitione somni diceret. Tūc ergo dixit eis iesus manifeste]. Subobscure em̄ dixerat dormit. Ait ergo manifeste. [Lazar⁹ mortuus est: ꝛ gaudeo ꝓpter vos vt credatis q̄ nō eram ibi]. Sed scio q̄ mortuus est. Eger em̄ non mortuus fuerat nunciatus. Sz quid lateret cū qui creauerat: ꝛ ad cuius nutum aīa morientis exierat? Hoc est q̄ ait. Gaudeo ꝓpter vos vt credatis q̄ nō ibi eram: vt iam inciperēt admirari: q̄ dñs potuit dicere mortuū: quod nec viderat/ nec audierat. Ubi sane meminisse debemus: q̄ adhuc etiam ipsoz discipulorum qui in eū crediderant miraculis edificabatur fides. Nō vt ea que nō erat esse incipere t: sed vt ea que iam esse ceperat/ creseret: cuius tali verbo vsus sit: quasi tūc crederе inciperēt. Nō em̄ ait. Gaudeo ꝓpter

Lu. xvj.

iiij. sen. dist. xlv. ca. j.

G

Universidad de Sevilla Biblioteca

vos vt fides vestra augeaſ/siue firmetur: sed aſtyt credatis. Quod intelligendū eſt: vt ample⁹ robuſtiuſq; credatis. [Sed eamus ad eū. Dixit ergo thomas qui dr̄ didimus ad cōdiſcipulos. Eam⁹ nos: t moriamur cū illo. Uenit itaq; ieſus t inuenit eū quattuor dies iam in monumēto (habētem). De quattuor diebus multa quidem dici poſſunt: ſicut ſe habēt obſcura ſcripturarū: que pro diuerſitate intelligētiū multos ſenſus pariunt. Dicamus t nos: quid nobis videaſ ſignificare mortuus quatriduanus. Quo enim in illo ceco intelligim⁹ quodāmodo humanū genus: ſic fortē t in iſto mortuo: multos intellecturi ſum⁹. Diuerſis enim modis vna res ſignificare poteſt. Homo quādo naſcitur: iam cum morte naſcitur: q; de adam peccatum trahit. Rom. v. Unde dicit apoſtolus. Per vnū hominem peccatū intrauit in mundū/ t per peccatū mors: t ita oēs homines pertrāſijt: in quo oēs peccauerunt. Ecce habes vnum diem mortis: qō homo trahit de mortis ppagine. Deinde creſcit: incipit accedere ad rationales annos vt legē ſapiat naturalem: tho. liij. quā omnes habēt in corde ſirā. Quod tibi nō vis: alij ne feceris. Nunquid hoc de paganis dicitur: t non in natura ipa quodāmodo legitur: Furtum vis pati: Utiq; nō vis. Ecce lex in corde tuo. Quod nō vis pati: facere noli. Et hanc legē trāſgrediuntur homines. Ecce alter dies mortis. Data Exo. xx. eſt lex etiā diuinitus: per famulū dei moyſen. Dictū eſt illic. Nō occides/ nō mechaberis/ nō falſum teſtimoniū dices/ honora patrē t matrē/ non cōcupiſces rem primi tui. Ecce lex ſcripta eſt: t ipſa cōtinetur. Ecce tertius dies mortis. Quid reſtat. Uenit t euangeliū: predicatur regnū celorū: Mat. iij diſſa maſ vbiq; chriſtus: minatur gehē(n)a vita ꝓmittitur eterna: t ipſa cōtinetur. Transgrediūtur homines euāgeliū. Ecce quartus dies mortis. Merito iam fetet. Nūquid t talibus neganda eſt miſericordia. Abſit. Etiā ad tales dñs excitādos: non dedignaſ accedere. [Multi aūt ex iudeis venerāt ad martha t mariam: vt cōſolarētur eas de fratre ſuo. Martha ergo vt audiuit: q; dñs venit: occurrit illi. Maria aūt domi ſedebat. Dixit ergo martha ad ieſu. Dñe ſi fuiſſes hic: frater me⁹ nō fuiſſet mortuus ſed t nunc ſcio: q; quecūq; poposcer(is) a deo: dabit tibi de⁹]. Nō dixit ſed t modo rogo te: vt reſuſcites fratrem meū. Unde em̄ ſciebat/ ſi fratri eī⁹ reſurgere vtile fuerit. Hoc tantū dixit: ſcio q; pores/ ſi vis facis. Utrū enim facies/ iudicū tui eſt: nō preſumptōis mee. Sed t[nūc ſcio q; quecūq; poposceris a deo dabit tibi deus. [Dicit illi ieſus. Reſurget frater tuus]. Hoc ambiguū fuit. Non enim ait. Modo reſuſcito fratrem tuū: ſed reſurget frater tuus. [Dicit ei martha. Scio q; reſurget in reſurrectiōe i nouiſſimo die]. De illa reſurrectiōe ſecura ſum: de hac incerta ſum. [Dicit ei ieſus. Ego ſum reſurrectio t vita]. Dicis reſurget frater me⁹ in nouiſſimo die. Uerū dicis. Sed per quem tūc reſurget: poteſt t modo: q; ego ſū (inquit) reſurrectio t vita. Audite frēs: audite quid dicat. Certe tota expectatio erat circūſtantium: vt reuiuiſceret lazar⁹ vnus mortuus quatriduanus. Audiamus t reſurgam⁹. Quaz multi ſunt in hoc populo: quos ꝓmit ꝓſuetudinis moles. Forte audiūt me quidā: quibus dr̄. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria. Dicūt. Nō poſſumus. Forte audiūt me aliqui imundi: laſciuiis t flagitijs inquinati: q̄bus dicitur. Nolite hoc facere ne pereatis. Et trſident. Non poſſumus tolli a ꝓſuetudine noſtra. O dñe: iſtos reſuſcita. Ego ſum (inquit) reſurrectio t vita. Ideo reſurrectio/ q; vita. [Qui credit in me: etiā ſi mortu⁹ fuerit/ viuet. Et oīs qui viuit t credit in me: nō morietur in eternū]. Quid eſt hoc: qui credit in me etiā ſi mortuus fuerit viuet: ſicut lazarus mortu⁹ eſt viuet: Quia non eſt deus mortuoꝝ ſed viuoꝝ. De olim mortuis patribus: hoc eſt de abrāā: t yſaac: et iacob: Matth. xxij. tale reſpōſum indeis dedit. Ego ſū deus abraam/ t deus yſaac/ t deus iacob. Nō eſt deus mortuoꝝ: ſed viuoꝝ. Oēs enim illi viuūt. Crede ergo: t ſi mortuus fueris viues. Si aūt non credis: t cūviuis mortuus es. ꝓbem⁹ t hoc: q; ſi nō credis et viuis: mortuus es. Cuidam dñs differenti ſequi eū t dicēti: cum prius ſepelire pa- Matth. viij. trem meū: ſine (inq̄t) mortuos ſepelire mortuos ſuos: tu veni ſēgre me. Erat ibi mortuus ſepeliendus: erat ibi t mortu: mortuū ſepulturi. Ille mortuus in carne: illi in anima. Unde mors in anima: Quia nō eſt fides. Unde mors in corpore: Quia nō eſt ibi alia. Ergo ale tue anima fides eſt. Qui credit in me inquit: etiā ſi mortuus fuerit in carne/ viuet in alis: donec reſurgat t caro omnīꝫ poſtea moritura: hoc eſt q̄ credit in me: licet moriaſ viuet. Et oīs qui viuit in carne t credit in me: t ſi moriaſ ad tempus/ ꝓpter mortē carnis: non morietur in eternū/ ꝓpter vitam ſpūs t immortalitatem reſurrectiōis. [Hoc eſt q̄ ait. Et oīs qui viuit t credit in me nō morieſ in eternum. [Credis hoc: Ait illi. Utiq; dñe. Ego credidi: q; tu es xp̄s filiꝰ dei: qui in hūc mundum veniſti]. Quādo hoc credidiſti: Credidi q; tu es reſurrectio: credidi q; tu es vita. Credidi: q; qui credit in te t ſi moriaſ viuet: t qui viuit t credit in te non morieſ in eternū. [Et cū hec diriſſet abūt t vocauit mariā ſororem ſuā ſilētio dicēs. Magr̄ adeſt: t vocat te]. Aduertendū eſt: quēad modū ſuppreſſaz vocē ſilentiū nūcupauit. Nam qūo ſiluit que dixit: magr̄ adeſt t vocat te: Aduertendū etiam quēadmodum euāgeliſta non dixerit: vbi vel quando vel qūo mariam dñs vocauerit: vt hoc in verbis marthe potius intelligeret narratiōis brevitate ſeruata. [Illa vt audiuit: ſurgit cito t venit ad eum. Nōduz enim vēerat ieſus in caſtellū: ſed erat adhuc in illo loco: vbi occurrerat ei martha. Judei igitur qui erāt cuz illa in domo t conſolabantur eam: cū vidiſſent mariā q; cito ſurrexit et exijt: ſecuti ſunt eam dicētes: q; vadit ad monumentū vt ploret ibi]. Quare ptinuit hoc ad euangeliſtā narrare: Ut videam⁹ que occaſio fecerit: vt plures ibi eſſent q̄n lazarus reſuſcitat⁹ eſt. Putantes em̄ iudei ꝓterea illam feſtinare vt ꝺolotis ſui ſolatiū lachrymis quereret: ſecuti ſunt eam: vt tam grāde miraculū quatriduani mortui reſurgētis teſtes plurimos inueniret. [Maria aūt cum veniſſet vbi ieſus erat videns eū cecidit ad pedes ei⁹ t dixit ei. Domine ſi fuiſſes hic frater me⁹ nō eſſet mortuus. Jeſus ergo vt vidit eā ploratē t iudeos qui cū illa erāt plorates: fremuit ſpū t turbauit ſemetipm: t dixit. Ubi poſuiſtis eū: [Nescio quid nobis inſinuauit fremēdo ſpū t turbando ſeipm. Quis em̄ cū poſſet niſi ſeipm ipſe turbare. Itaq; frēs mei: primo hic attendite poteſtatē: t ſic inq̄rite ſignificationē. Turbaris tu nolēs: turbatus eſt xp̄s q; voluit. Eſuriuit ieſus: veruz eſt/ ſed q; voluit. Dormiuit ieſus: veruz eſt ſed q; voluit. Cōtriſtatus eſt ieſus: verum Joh̄ā. j. eſt/ ſed q; voluit. Mortu⁹ eſt ieſus: verū eſt/ ſed q; voluit. In ſua poteſtate erat: ſic vel ſic affici vel nō affici. Uerbū enim aiam ſuſcepit t carnē: totius hois ſibi coaptās: in perſone vnitate naturā. Nam t aia apoſtoli verbo illuſtrata eſt. Anima petri verbo illuſtrata eſt. Anima pauli t alioꝝ apoſtolorum: ſanctorū prophetarū verbo illuſtrate ſunt anime: ſed de nulla dictum eſt. Joh̄ā. j. Uerbum caro factū eſt: de nulla dictuz eſt. Ego t pater vnum ſumus. Anima t caro chriſti cū verbo dei: vna perſona eſt/ vnus chriſtus eſt: ac per hoc vbi ſūma poteſtas eſt ſm volūtatis nutum tractatur infirmi R tas. Hoc eſt turbauit ſemetipm. Dixi poteſtatē: attendite ſignificationē. Magnus

reus eſt/ q̄nē mortis quatriduū t illa ſignificat ſepultura. Quid eſt ergo qō turbat ſemetipm xp̄s niſi vt ſignificet tibi qūo turbari tu debeas: cū tanta mole pcī grauaris t premeris: Attendūdi em̄ te: vidiſti te reum: cōputaſti tibi. Illud feci t pepercit mihi deus: illud cōmiſi t diſtulit me. Euāgelium audiui: t contēpſi. Baptizat⁹ ſum: t iterū ad eadem reuolut⁹ ſuz. Quod facio quo eo: vſq; quādo: Quādo iſta dicis: iā fremet xp̄s: q; fides fremit. In voce fremētis apparet ſpes reſurgētis: ſi ipſa fides ē intus: ibi eſt xp̄s fremens. Si fides in nobis xp̄s in nobis. Quid em̄ aliud ait apl's habitare xp̄m per fidē in cordib⁹ veſtris: Er mat. vij go fides tua de chriſto: xp̄s eſt i corde tuo. Hinc eſt illud qō dormiebat in naui: t cuz pericliatarētur diſcipuli: iam iminēte naufragio acceſſerūt ad euz: t excitauerūt eū. Surrexit xp̄us: imperauit ventis t fluctibus: t facta eſt trāquillitas magna. Sic t tu: intrāt venti cor tuū: vtiq; nauigas: vbi hanc vitam tanq̄ procelloſuz t periculoſum pelagus trāſis: intrant vēti: mouent fluctus turbāt nauem. Qui ſunt vēti: Audiſti cōuitium iraſceris: cōuitium ventus eſt: iracūdia fluct⁹ eſt. Periclitaris: diſponis reſpōdere diſponis maledictū pro maledicto reddere: iaz nauis ꝓpinquat naufragio. Excita chriſtū dormiētem. Ideo enim fluctuas t mala pro malis reddere preparas: q; chriſtus dormit in naui. In corde em̄ tuo ſomnus chriſti: obliuio fidei. Nam ſi excitas chriſtum: id eſt recolas fidem: quid tibi dicit tanq̄ vigilās chriſtus in corde tuo: Ego audiui: demonium habes: t pro eis ozaui. Audit dñs t patitur: audit ſeruus t indignatur. Sed vindicare vis. Quid cm̄: Ecce iam ſuz vindicat⁹: Cauu hec tibi loquit fides tua: quaſi imperatur ventis t fluctibus t ſit trāquillitas magna. Quomodo ergo hoc eſt excitare xp̄m in naui/ excitare fidē: ſic in corde hominis quē premit magna moles t ꝓſuetudo peccati in corde hois trāſgreſſoris etiā ſancti euāgelij contēptoris t penarū eternarū. Fremat chriſtus: increpet ſe homo. Audi adhuc. [Fleuit xp̄s: fleat ſe homo. L Quare em̄ fleuit chriſtus: niſi q; flere homiⁿē docuit. Quare fremuit t turbauit ſemetipz: niſi q; fides hois ſibi meruto diſplicētis: fremere quodāmodo debet in accuſatione malorū operum: vt violentie penitēdi cedat ꝓſuetudo peccandi: [Et dixit: vbi poſuiſtis eū]: Scilti q; mortuus ſit: t vbi ſit ſepult⁹ ignoras: Et iſta ſignificatio eſt: q; ſic perditum hoiem quaſi neſcit de⁹. Non auſus ſum dicere neſcit. Quid enim

ille nescit? Sed quasi nescit. Unde hoc probamus? Dñm audi dicentẽ in iudicio. Nõ noui vos: discedite a me. Quid est non noui vos? Nõ vos video i luce mea. Nõ vos video in illa iusticia quã noui. Sic ⁊ hic tã ẽ nesciens talez peccatorẽ dixit: vbi posui stis eũ? Talis est vox dei in paradiſo post ea ẽ homo peccauit. Adaz vbi es. [Dicũt ei. Domine veni ⁊ vide.] Quid ẽ vide? Wi
po.xxxiij ſerere. Videt eñ dñs quãdo miſeretur: vnde illi dicitur. Uide humilitatẽ meam ⁊ la borem meum: ⁊ dimitte oñia peccata mea [Et lachrymatus est iesus. Dixerũt ergo iudei. Ecce quomodo amabat eum.] Quid est amabat eum? Non veni vocare iuſtos: sed pecatores in penitentiam. [Quidam autem dixerunt ex ipsis. Non poterat hic qui aperuit oculos ceci facere vt ⁊ hic non moreretur:] Qui noluit facere vt non moreretur: plus est quod facturus est vt mortu⁹ suſcitetur. [Jesus autez rursus fremens in semetipso: venit ad monumentum.] Fremet ⁊ in te: si disponis reuiuiſcere. Omni homini dicitur qui premitur peſſima consuetudine. Uenit ad monumentũ [Erat autem spelunca: ⁊ lapis superpoſitus erat ei.] Mortuus sub lapide: reus sub
Exodi xxxij. lege. Scitis enim quia lex que data est iudeis: in lapide scripta est. Omnes autẽ rei
j. Tim. j. sub lege sunt: bene viuẽtes in lege sunt. Iusto lex posita non est. Quid est ergo lapidẽ remouere? Gratiaz predicate. Apostolus enim paulus ministrum se dicit noui testa
ij. Co. iij. menti: non littera sed spiritu. Nam littera (inquit/occidit: spiritus autẽ viuificat. Littera (inquit) occidens quasi lapis est pre
† Textꝰ hz. ait ie sus tolli te lapi dem. mens. [Remouete†] inqt [lapidem] remouete legis pondus: gratiam predicate. Si eñ data esset lex que poſſit viuificare: omnino ex lege esset iusticia: sed conclusit oĩa scriptura sub peccato: vt promiſſio ex
Gal. iij. fide iesus christi daretur credentib⁹. Ergo remouete lapidez. [Dicit ei martha: soror eius qui mortu⁹ fuerat. Dñe iam fetet: quatriduanus eñ est. Dicit eis iesus. Nonne tibi dixi: q̃ si crederis videbis gl̃ã dei?] Quid est videbis glorã dei? Quia ⁊ putem/ ⁊ quadriduanum reſuscitat. Omnes eñ peccauerunt: ⁊ egent gloria dei. Et vbi
Rom. iij. abundauit pctñ: superabũdauit ⁊ gratia. [Tulerunt ergo lapidem. Jesus aũt eleuatis sursuz oculis dixit. Pater gratias ago tibi: qñ audiſti me. Ego autem sciebam q̃ semper me audis: sed propter populuz qui circunſtat dixi vt credant q̃ tu me miſiſti. Hec cum dixisset: voce magna clamauit.] Fremuit/lachrymat⁹ est/voce magna clamauit. Quã difficile surgit: quẽ moles male consuetudinis premit. Sed tamẽ surgit: occulta gratia intus viuificatur surgit post vocem magnam. Quid est factũ? Uoce magna clamauit. [Lazare veni foras/ ⁊ statiz prodijt qui fuerat mortuus ligatus manꝰ ⁊ pedes institis: et facies illi⁹ sudario erat ligata.] Quomodo processit ligatis pedib⁹ miraris: ⁊ non miraris q̃ surrexit quatriduanus? In vtroq; potentis domini erat: non vires mortui. Processit ⁊ adhuc ligat⁹ est: adhuc inuolutus: tamen iam foras ꝓcessit: Quid significat? Quãdo contemnis mortuus iaces. Et si tanta quanta dixi cõ temnis sepultus iaces. Quãdo confiteris: ꝓcedis. Quid ẽ eñ ꝓcedere: nisi ab occultis: velut exeundo te manifestare? Sed vt confitearis. deus facit magna voce clamãdo: id est magna gratia vocãdo. Ideo cum processisset mortuus adhuc ligatus confitens ⁊ adhuc reus: vt soluerentur peccata eius: ministris hoc [dixit dñs: soluite illũ/ ⁊ sinite abire?] Quid est soluite ⁊ sinite abire? Que soluerit is in terra soluta erunt in
mat. xvj celo. [Multi ergo ex iudeis q̃ venerant ad mariam/ ⁊ viderunt que fecit iesus: crediderunt in eum. Quidam autẽ ex ipsis abierunt ad phariseos: ⁊ dixerũt eis que fecit iesus.] Non omnes ex iudeis qui cõuenerant ad mariam crediderũt: sed tamẽ multi. Quidaz vero ex eis siue ex iudeis qui cõ uenerant: siue ex eis qui crediderant: abierunt ad phariseos ⁊ dixerunt eis que fecit iesus: siue annunciando vt ⁊ ipsi crederent siue potius ꝓdendo vt seuirent. Sed quomodolibet et a quibuslibet: ad phariseos
Mat. xv ista perlata sunt. [Collegerunt pontifices
Joh. x. ⁊ pharisei cõcilium ⁊ dicebant. Quid faci
D mus?] Nec tñ dicebant credamus. Plus eñ perditi homines cogitabant quomodo nocerent vt perderent q̃ quomodo sibi cõ sulerent ne perirent. Et tamen timebant/ ⁊ quasi consulebant. Dicebant enim. Quid faciemus? [Quia hic homo mlta signa facit. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum: ⁊ venient romani/ ⁊ tollent nostruz locum ⁊ gentem.] Temporalia perdere timuerunt ⁊ vitam eternam nõ cogitauerũt ac sic vtrunq; amiserunt. Nam ⁊ romani post domini passionem ⁊ glorificationez tulerunt eis ⁊ locum ⁊ gentem: expugnando ⁊ transferendo. Et illud eos sequitur quod
mat. xviij alibi dictum est. Filij autem regni huius ibunt in tenebras exteriores. Hoc autez timuerunt ne si omnes in christum crederẽt nemo remaneret qui aduersus romanos/ ciuitatem dei templumq; defenderet: quoniam contra ipsum templum ⁊ cõtra suas paternas leges/ doctrinam xp̃i esse sentiebãt. Unus

bant. [Unus autẽ ex ipsis cayphas: cum esset pontifex anni illi⁹: dixit eis. Uos nescitis quicq; nec cogitatis: q̃ expedit vobis vt vn⁹ moriatur homo ꝓ populo: ⁊ nõ tota gens pereat. Hoc aũt a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius ꝓphetauit]. Hic docemur: etiam boies malos prophetie spiritu futura predicere. Qõ tñ euangelista diuino tribuit sacramento: q̃ pontifex fuit: id est summ⁹ sacerdos. Potest autẽ mouere quomodo dicat pontifex anni illius: cũ de⁹ vnũ ꝓstituerit summũ sacerdotẽ: cui mortuo vnus succederet. Sed intelligendum est/ per ambitiones nõten
tiones inter iudeos postea constitutum vt plures essent: ⁊ p annos singulos vicibus
Lu. j. ministrarent. Nã et de zacharia hoc dicit Factum est autẽ cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue ante deũ ſm consuetudinẽ sacerdotij sorte exijt vt incensum poneret: ingressus in tẽplũ dñi. Hinc apparet plures eos fuisse: et vices suas habuisse. Nam incensum nõ licebat ponere nisi summo sacerdoti: ⁊ forte etiam vnũ annũ plures administrabant q̃b⁹ alio anno alij succedebant: ex quibus sorte erat quis vt incensum poneret. Quid est ẽ q̃ ꝓphetauit cayphas [q̃ iesus moriturus erat ꝓ gente? Et non tantũ ꝓ gente: ſz vt filios dei qui erant diſperſi congregaret in vnũ.] Hoc euangelista addidit. Nã cayphas de sola gente indeoꝝ prophetauit: in qua erant oues de q̃b⁹ ipse ait do
minus. Non sum miſſus: nisi ad oues que perierunt domus israel. Sed nouerat euangelista esse alias oues que non erãt de hoc ouili/ quas oportebat adduci vt esset vnũ ouile ⁊ vnus pastor. Hec aũt ſz predestinationem dicta sunt. Nam neq; oues ei⁹ nec filij dei adhuc erant: qui nec dum crediderant. [Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Jesus ergo iam nõ in palã ambulabat apud eos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem: ⁊ ibi morabatur cũ discipulis suis]. Non quia potentia eius defecerat: in qua vtiq; si vellet et palam iudeis conuersaretur/ et nihil ei facerent: sed in hominis infirmitate viuendi exemplum diſcipulis monstrabat. In quo apparet non esse peccatum: si fideles eius qui sunt membra ei⁹/ oculis ꝑsequentiũ se subtraherẽt ⁊ furoꝛẽ sceleratoꝝ. Iatẽdo potius deuitarẽt q̃ se offerendo magis accederent.

Tractatus. l.

¶ [Proximum autem erat pascha iudeorum: et ascenderunt multi hierosolymã de regiõe ante pascha vt sanctificarent seipos. Querebãt ergo ie
sum ⁊ colloquebanꝫ ad inuicẽ in tẽplo stantes. Quid putatis q̃ nõ venit ad diem festum istum: Dederant autem pontifices ⁊ pharisei mandatum: vt si quis cognouerit vbi sit indicet: vt apprehendãt eum. Jesus er Cap. xij.
go ante sex dies pasche venit bethaniam vbi lazar⁹ fuerat mortu⁹ quẽ suscitauit iesus. Fecerũt aũt ei cenã ibi et martha ministrabat: lazarus vero vn⁹ erat ex discũbentib⁹ cũ eo. Maria ergo accepit libram vnguẽti nardi pistici ꝑciosi ⁊ vnxit pedes iesu: ⁊ extersit pedes ei⁹ capillis suis: ⁊ dom⁹ impleta ẽ ex odore vnguẽti. Dixit ergo vn⁹ ex discipulis ei⁹ iudas scarioth is q̃ erat eũ traditur⁹. Quare hoc vnguẽtũ nõ venũt trecẽtis denarijs et datũ est egenis? Dixit autez hoc nõ q̃ de egenis ꝓtinebat ad eũ: sed q̃ fur erat: ⁊ loculos habẽs ea q̃ mittebanꝫ portabat. Dixit ergo iesus. Sine illã: vt in diẽ sepulture mee seruet illud. Pauperes eñ semp hẽtis vobiscũ me aũt nõ semp habebitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis q̃ illic ẽ ⁊ venerũt nõ ꝓpter iesuz tãtũ: ſz vt lazarum v/derent quẽ suscitault a mortuis. Cogitauerũt aũt ꝓncipes sacerdotũ vt ⁊ lazarũ interficerent: q̃ multi ꝓpter illum abibãt ex iudeis ⁊ credebant in iesum.

A

Esternam lectionem sancti euangelij de qua locuti sumus quod dñs dabit hodierna sequit de qua locuturi sumus quod dominus dabit. Quedam in scripturis tam manifesta sunt: vt potius auditorem q̃ expositorem desiderent. In eis nos immorari nõ oportet: vt necessarijs in quibus immorandum est: tempus sufficiat. [Proximũ ergo erat pascha iudeorum]. Illum diẽ festum / indei cruentum habere domini sanguine voluerunt. Illo die festo occisus est agnus: qui nobis eundem diem festum suo sanguine consecrauit. Consiliũ erat inter iudeos de occidendo iesu. Ille qui de celo venerat

Universidad de Navarra Biblioteca

Exo.xij. pati: propinquare voluit loco passionis: qz imminebat hora passionis. [Ascenderunt ergo multi hierosolymam de regione ante pascha: vt sanctificarent seipsos]. hoc faciebant iudei ſm preceptum domini p sanctum moysen in lege mandatum: vt die festo quo paschа erat/omnes vndiqz cōuenirēt: z illi⁹ diei celebratione sanctificarentur. Sed illa celebratio vmbra erat futuri. Quid est vmbra futuri? Prophetia christi venturi prophetia pro nobis illa die passuri: vt transiret vmbra/z lux veniret: vt trāsiret significatio et veritas teneret. Habebāt ergo iudei pascha in vmbra: nos in luce. Quid eīn opus erat vt dñs eis precipe ret p ipm festū die ouem occidere: nisi qz il

esaie.liij Exo.xij. le erat de quo prophetatū est: sicut ouis ad immolandū ductꝰ est? Sanguine occisi pecoris iudeoꝝ postes signati sunt. Sanguine christi frōtes nostre signanť: z illa signatio que erat significatio data est ab oībus signatis exterminatorem prohibere. Signū christi a nobis repellit exterminatorē si cor nostrū recipiat saluatorē. Quare hoc dixi? Qz multi postes habent signatos: z intus nō manet habitator. Agitatores facile habent in fronte signū christi z corde nō recipiunt verbuz christi. Ideo dixi fratres quod repeto: signum christi a nobis repellit exterminatorem: si cor nostruz habeat xp̄m habitatorē. Hec dixi: ne quis forte cogitaret q̄d sibi vellēt ista festa iudeoꝝ. Venit ergo iesus tanq̄ ad victimā: vt verum pascha nos haberem⁹: cū eius passione tā q̄ ouis immolationē celebraremꝰ. [Querebant ergo iesum] sed male. Beati eīn q̄ q̄ rūt iesum: sed bñ. Illi q̄rebāt iesum vt nec ipsi haberēt eum/nec nos: sed ab ipsis abscedentē suscepimus nos. Reprehendūtur qui querunt: laudantur qui querunt. Animus eīn q̄rentis aut laudez inuenit aut dānationem. Habes eīn et in psalmis. Confundantur z reuereantur: qui querunt animam meam. Isti sunt qui male querebant

psalmo xxxix. ps.xlj. Alio autem loco dicit. Perūt fuga a me: z nō est q̄ req̄rat aiam meā. Culpanť q̄ querebant: culpanť qui nō q̄rebāt. Ergo q̄ramus xp̄m vt habeamus: queram⁹ vt teneamus: sed vt non occidam⁹. Nā z illi nō iō querebant vt tenerent: sed vt cito non haberēt. Querebāt ergo: [z loquebanť inter se. Quid putatis: qz nō venit ad diē festum Dederūt autem pontifices z pharisei mādatum: vt si q̄s cognouerit vbi sit indicet vt apprehendāt eū]. Nos indicem⁹ modo iudeis vbi sit xp̄s: vtinā velint audire z apprehendere. Quicunqꝫ sunt ex semine illorum q̄ dederant mādatū: vt indicarēt eis vbi esset xp̄s: veniant ergo ad ecclesiā/audiant vbi sit christ⁹/z apphendāt eū. A nobis audiāt: et ex euāgelio audiāt. Occisus est a parentib⁹ eoꝝ: sepultus est: resurrexit a discipulis agnit⁹: aſi oculos eoꝝ ascēdit in celū: ibi sedet ad dexterā patris. Qui iudicatus est: venturꝰ est iudex. Audiant et teneāt. Rñdet. Quē tenebo? Absentē. Quō in celū manum mittaz: vt ibi sedentem teneā? Fidem mitte: z tenuisti. Parentes tui tenuerunt carne: tu tene corde: qm̄ xp̄s absens etiā p̄sens est. Nisi presens esset a nobis ipsis teneri nā posset. Sed qm̄ verum est q̄d ait. Ecce ego vobiscum sum vsq; mat.xxij ad consummationem seculi. Et abiit z hic est: z redijt/z nos nō deseruit. Corpus eīn suum intulit celo: maiestatem non abstulit mundo. [Jesus ergo ante sex dies pascheve capi.xij. nit bethaniam: vbi fuerat lazarus mortuꝰ quē suscitauit iesus. Fecerūt autē ei ibi cenā: z martha ministrabat. Lazar⁹ vn⁹ erat ex discumbentibus]. Ne putaret homines fantasma esse factum q̄ mortuus resurrexit: vnus erat ex recumbētibus vuebat: loquebat: epulabat: veritas ostēdebat: infidelitas iudeoꝝ cōfundebat. Discūbebat ergo iesus cum lazaro z ceteris. Ministrabat martha vna ex sororibus lazari [maria vero] altera soror lazari [accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi et vnxit pedes iesu z extersit capillis suis pedes eiꝰ: z domꝰ impleta est ex odore vnguēti]. Factum audiuimꝰ mysterium reḡamus. Quecūq; anima fidelis vis esse cū maria: vnge pedes dñi p̄cioso vnguēto. Unguentum illud iustitia fuit: ideo libra fuit. Erat autē vnguentum nardi pistici pretiosi. Qđ ait pistici: locum aliquem credere debemꝰ vnde hoc erat vnguentuz pretiosum. Nec tñ hoc vacat: z sacramento optime consonat. Pistis grece: fides dicitur. Querebas opari iustitiā. Justꝰ ex fide viuit. Unge pe Ro. des iesu bene viuēdo: dominica sectare vestigia: capillis terge. Habes supflua da pauperib⁹: z dñi pedes terfisti. Capilli ei supflua corporis videnť. Habes qđ agas de superfluis tuis. Tibi supflua sunt; sed domini pedib⁹ necessaria sunt. Forte in terra domini pedes indigent. De quibus enim nisi de membris suis in fine dicturus est. Cū vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Supflua vestra impediſtis: sed pedibus meis obsecuti estis. Domꝰ aūt impleta odore: mundus implet⁹ est fama bona. ma.xxv. Nā odor bonꝰ fama bona est. Qui malevuunt z christiani vocantur inuriā xp̄o faciunt de qualibus dictum est: q̄ per eos nomen dñi blasphematur. Si p̄ tales nomen

Rom.ij. Canti.j. ij.Cor.ij dei blasphemat: per bonos nomen dñi laudatur. Audi apm. Christi bonus odor sumus inḡt in oi loco. Dicit z in cāticis canticoꝝ. Oleum effusum nomē tuū. Ad apostolum renoca intentionē. Christi (inquit) bonus odor sumus in oi loco: z in his q̄ salui fiunt/z in his qui pereunt. Aliꝫ sumus odor vite in vitā: aliꝫ odor mortis in mortē. Et ad hec quis idoneus? Occasionē nobis prebet presens lectio sancti euāgliꝫ de odore isto ita loqui/vt et a nobis sufficienter dicatur: z a vobis diligenter audiatur: apostolo ipso ita dicente. Et ad hec q̄s idoneus? Ergo vt inde nos conemur loqui: nū quid idonei sum⁹: aut vos audire hec idonei estis? Hec audire vos q̄dē idonei estis: nos quidem idonei non sumus: sed idoneꝰ est ille qui per nos dignet dicere: quod vobis prosit audire. Ecce apls bonus odor est sicut dicit ipse: sed ipe odor: aliꝫ est odor vite in vitam: aliꝫ autem odor mortis in mortem: tamen bonus odor. Nunquid eīn sit: aliꝫ sumus bonus odor ad vitaz: aliꝫ malus odor ad mortez? Bonum odorem se dixit non malum: et eundem bonum odorem aliꝫ ad vitam dixit: aliꝫ ad mortem. Felices qui bono odore viuunt. Quid autē infelicius illis qui bono odore moriuntur? Et quis est ait aliquis quem bonus odor occidit? Hoc est quod ait apostolus. Et ad hec quis idoneus? Quomodo ea facit dei mirtis modis vt bono odore/et boni viuant: z mali moriantur: quomodo sit: quātum dominus inspirare dignatur ostēdā. Nam fortasse ibi latet altior intellectus: qui a me non potest penetrari. Tamē quousq; penetrare potero/vobis non debet denegari paulum apostolum bene agentem/bene viuentem/iusticiam verbo predicantem/opere demonstrātē/doctorē mirabilē fidelem dispensatorē: fama vsq; quaq; diffe minabat: quidā diligebant: quidā inuidebant. Nam ipse quodā loco ait de quibusdam: q̄ non caste sed per inuidiā xp̄m annunciarent existimantes (inquit) tribulationem suscitare vinculis meis. Sed quid ait? Sive occasione/sive veritate xp̄s annunciet. Annuncient qui me amant: annūcient qui mihi inuident. Illi bono odore vivunt: z illi bono odore moriunť. Tm̄ vtrisq; predicantibus nomen xp̄i annunciet: odore optimo mundus impleat. Amasti bene agentē: vixisti bono odore. Inuidisti bene agenti: morituus es bono odore. Nunquid qz mori voluisti: ideo odorem illū malū esse fecisti. Noli inuidere: z non occidet te bonꝰ odor. Deniq; audi z hic ex vnguento isto q̄ modo aliꝫ erat odor bonus in vitaz: aliꝫ odor bonus in mortez. Postea q̄ hoc fecit religiosa maria ad dñi obsequiū: continuo [vnus ex discipulis etꝰ iudas scarioth q̄ eum erat traditurus dixit. Quare hoc vn- D guentū nō venit trecentis denarijs z datum est egenis?] Ue tibi miser: bonus odor occidit te. Quare eīn hoc dixerit: euangelista sanctus aparuit. Putarem⁹ aūt z nos si mens ipsius nobis p euangeliū non proderet: pauperū cura hoc illū dicere potuisse. Nō ita est. Sed quid? Audi testē veracē [Dixit autē hoc: nō qz de egenis pertinebat ad illū: sed qz fur erat z loculos habēs Et ea que mittebantur portabat.] Portabat an exportabat? Sed ministerio portabat: furto exportabat. Ecce audite quia iudas iste nō tunc peruersus factus est: q̄n a iudeis corruptus dñz tradidit. Pleriqz eīn incuriosi euangeliꝫ/existimant tunc periisse iudam: q̄n accepit a iudeis pecuniā vt dominū traderet. Non tunc perijt. Jam fur erat/z dñm perditus sequebat: qz non cor de sed corpore dñm sequebatur. Duodenarium numerū apostolorū implebat apostolicam beatitudinē non habebat. Ad imaginem fuerat duodecimus. Quo iuda decidente z matthia succedente: z suppleta est Actuū. j apostolica veritas: z numeri permansit in ij.q.iij. tegritas. Quid q̄ voluit dominus noster iesus christus fratres mei ammonere eccle- qđ ergo. siam suam: q̄n vnum perditum inter duodecim habere voluit: nisi vt malos tollere mus: ne corp⁹ xp̄i diuidamus? Ecce inter sanctos est iudas: ecce fur est iudas. Et ne contemnas: fur sacrilegus: non qualiscūq; fur. Fur loculorū: sed dominicorū: loculorū sed sacrorum. Si crimina discernunť in foro/qualiscūq; furti: z peculatus. Peculatus eīn dicitur furtum de re publica: z non sic iudicatur furtum rei priuate quomodo publice: quanto vehementius iudicandus est fur sacrilegus qui ausus fuerit vndecūq; tollere: hoc est et de ecclesia tollere. Qui aliquid de ecclesia furatur: inde p̄dito cōparatur. Talis erat iste iudas: z tñ cū sanctis discipulis vndecim intrabat z exibat Ad ipsam dominicam cenam pariter accessit: conuersari cum eis potuit: eos inquinare non potuit. De vno pane z petrus et iudas accepit: z tñ que pars fideli cum infidele? Petrus eīn accepit ad vitam: iudas mortem. Quomodo enim ille odor bonus: sic ille cibus bonus. Sicut ergo odor bonꝰ ita z cibus bonus: bonos viuificat: malos mortificat: Qui eīn manducauerit indigne j.cor.xj. iudicium sibi māducat z bibit. Judiciū sibi: non tibi. Si iudiciū sibi nō tibi: tolera malū bonꝰ: vt venias ad p̄mia bonoꝝ: ne mit-

xij.q.j. exēplū. tatis in penā maloꝝ. Exemplū dñi accipe conuersantis in terra. Quare habuit loculos cui angeli ministrauerūt: nisi qꝛ ecclesia ipsi⁹ loculos suos habitura erat? Quare furē admisit: nisi vt ei⁹ ecclesia fures patienter toleret. Sed ille q̄ consueuerat de loculis pecuniā tolere: nō dubitauit accepta pecunia ipm dñm vendere. Videam⁹ q̄d ad ista dñs rñdeat. Videte frēs. Nō ille ait, ꝓpter furta tua dicis ista. Furē nonne rat: ꝛ prodere nolebat: ꝟ potiꝰ tolerabat: ꝛ ad pferendos malos in ecclesia nobis exēplū patientie demonstrabat. [Dixit ergo ei ihesus. Sine illā vt in diez sepulture mee seruet illud.] Moritur⁊ se denunciauit. Sz quid est q̄ sequit: [pauperes em̄ semp habebitis vobiscū: me aūt non semp habebitis:] Intelligim⁹ quid est: pauperes semper habebitis. Q̄ dixit: verū est. Q̄si ecclesia sine pauperibus? We autē non semper habebitis: quid sibi vult. Quomodo intelligendū est: me aūt nō semper habebitis? Nolite expauescere: inde dictum est. Quare ergo non dixit habebis sed habebitis? Qꝛ non vnus est iudas. Judas malus corpus malorū significat: quomodo petr⁹ corpus bonorum: corpus ecclesie: immo corpus ecclesie sed in bonis. Nam si in petro nō esset ecclesie sacramentū non ei diceret mat.xvj dñs. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Quecūq; solueris in terra: soluta erunt ꝛ in celo: ꝛ quecūq; ligaueris in terra ligata erūt ꝛ in celo. Si hoc petro tantum dictum est xxiiij.q.j Q̄cūq; non facit hoc ecclesia. Si autem ꝛ in ecclesia fit: vt que in terra ligantur in celo ligentur: ꝛ que soluuntur in terra/soluantur in celo/qꝛ cum excommunicat ecclesia: in celo ligatur excōmunicat⁹: cū reconciliat ab ecclesia: in celo soluitur reconciliatus. Si hoc ergo in ecclesia fit: petrus quando claues accepit ecclesiam sanctā sanctificauit? Si in petri persona significati sūt in ecclesia boni: in inde persona significati sunt in ecclesia mali. Ipsis dictum est. We autem non semper habebitis. Quid est enim non semper: ꝛ quid est semper? Si bonus es: si ad corpus christi pertines quod significat petrus: habes xpm ꝛ in presenti ꝛ in futuro. In presenti per fidem: in presenti per signum xpi: in presenti per baptismatis sacramentum: in presenti per altaris cibum ꝛ potum. Habes christū in presenti: sed habebis semper: qꝛ cum hinc exieris/ad illū Lu.xxiij venies qui dixit latrōi. Hodie mecum eris in paradiso. Si aūt male versaris: videris habere in presenti xpm: qꝛ intras ecclesiā signas te signo christi: baptizaris baptismo christi: misces te membris christi: accedis ad altare christi: in presenti habes xpm sed male viuēdo non semp habebis. ¶ Potest ꝛ sic intelligi. Pauperes semper habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis. Accipiant ꝛ hoc boni: sed non sint solliciti. Loquebatur enim de presentia corporis sui. Nam fm maiestatem suam: fm prouidentiam: fm ineffabilem ꝛ inuisibilem gratiam impletur quod ab eo dictum est. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus: Watth. xxviij. vsq; ad ꝯsummationem seculi. Scōm carnem vero quam verbum assumpsit: scōm id q̄d de virgine nat⁹ est: scōm id q̄d a iudeis comprehensus est: quod ligno confixus⁊ de cruce depositus: quod linteis inuolutus: quod in sepulchro cōditus: quod in resurrectione manifestatus: nō semper habebitis me vobiscum. Quare? Quoniā cōuersatus est scōm corporis presentiā quadraginta diebus cū discipulis suis: et eis deducentibus: videndo nō sequendo ascēdit in celum: ꝛ non est hic. Ibi em̄ sedet ad dexteram patris ꝛ hic est. Nō em̄ recessit presentia maiestatis. Aliter. Scōm presentiam maiestatis semper habemus christū fm presentiam carnis: recte dictum est discipulis: me autē non semp habebitis. Habuit em̄ illū ecclesia fm presentiam carnis paucis diebus. [Modo fide tenet: oculis non videt. Ergo sicut dictum est: me aūt nō semper habebitis: q̄stio sicut arbitror iam nulla est: que duobus modis soluta est. Cetera que pauca remanent audiamus. [Cognouit ergo multa turba ex iud eis quia illic est: ꝛ venerūt nō ꝓpter iesum tm: sed vt lazarum viderent quem suscitauit iesus a mortuis:] Curiositas eos adduxit nō charitas. Venerūt et viderūt: audite mirabile consiliū vanitatis. Viso lazaro resuscitato: qꝛ tantū miraculū dñi tanta erat cuidētia diffamatū: tanta manifestatiōe declaratū vt nō possint vel occultare q̄d factū est vel negare. q̄d inuenerunt videte. [Cogitauerunt aūt principes sacerdotum vt ꝛ lazarū interficerent: qꝛ multi ꝓpter illum abibant ex iudeis: ꝛ credebāt in iesum.] O stulta cogitatio: ꝛ ceca sencia. Dominus christus qui suscitare potuit mortuū: nō possit occisum? Q̄ lazaro inferebatis necem: nū quid auferebatis domino potestatem? Si aliud vobis videtur mortuus/aliud occisus: ecce dñs vtrūq; fecit: ꝛ lazarū mortuū: ꝛ scipsum suscitauit occisum.

Tractatus.lj.

¶ In crastinum autem turba multa que venerat ad diem festum cum audissent quia venit iesus hierosolymam acceperūt ramos palmarū ꝛ ꝓcesserunt obuiā ei ꝛ clamabāt osanna. Benedictus qui venit in noie dñi rex israel. Et inuenit iesus asellū: et sedit sup eū sicut scriptū est. Noli timere filia syon: ecce rex tu⁹ venit sedēs sup pullū asine. Hec non cognouerūt discipuli ei⁹ primū: sed q̄n glorificat⁹ est iesus tūc recordati sunt qꝛ hec erāt scripta de eo: ꝛ hec fecerūt ei. Testimoniū ergo phibebat turba q̄ erat cū eo q̄n lazarū vocauit de monumēto: ꝛ suscitauit eum a mortuis. Propterea ꝛ obuiā venit ei turba: qꝛ audierūt eū fecisse hoc signū. Pharisei ergo dixerūt ad semetipsos. Videtis qꝛ nihil ꝓficimus. Ecce mundus tot⁹ post eū abiit. Erant aūt quidam gētiles ex his q̄ ascēderāt vt adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad philippū qui erat a bethsaida galilee: ꝛ rogabāt eū dicētes. Dñe volumus iesum videre. Venit philipp⁹: et dicit andree. Andreas rursum ꝛ philippus dixerūt iesu. Jesus aūt rñdit eis dicens. Venit hora vt clarificetur filius hois. Amen amē dico vobis: nisi granū frumenti cadens in terrā mortuū fuerit: ipm solū manet: si aūt mortuū fuerit: multū fructuz affert. Qui amat aiam suā pdet eaz. Et qui odit aiam suā in hoc mūdo: in vitā eternaz custodit eā. Si q̄s mihi ministrat: me sequat: ꝛ vbi sum ego: illic ꝛ minister me⁹ erit. Si q̄s mihi ministrauerit: honorificabit eū pater meus.

Ostea ꝙ dñs quatriduanū mortuz resuscitauit: stupentib⁹ iudeis: ꝛ alijs eoꝝ videndo credētibus: alijs inuidendo pereūtib⁹ ꝓpter odorem bonū q̄ est alijs ad vitam/alijs ad mortē: postea ꝙ discubuit in domo cū recūbente lazaro qui fuerat mortu⁹ resuscitat⁹ post vnguentū diffusum super pedes eius: vñ domus odore impleta est: postea ꝙ vanam seuitiam ꝛ stultissimū/ꝛ demētissimū scelus: iudei etiā de occidēdo lazaro/corde pdito cōceperūt: de quib⁹ oib⁹ vt potuim⁹ qd̄ dñs dedit superioribus⁹ sermonib⁹ locuti sumus: nūc intendat charitas vestra ante dñi passionē quantus fructus apparuerit ꝑdicatiōis ei⁹: ꝛ ꝙtus grex ouiuz ex his q̄ perierant dom⁹ israel/vocē pastoris audierit. Sic em̄ loquitur euāgeliū: qd̄ modo cuz recitaret audistis. [In crastinū aūt turba multa que venerat ad diē festum cum audissent qꝛ venit iesus hierosolymam acceperunt ramos palmaꝝ: ꝛ processerunt obuiam ei: ꝛ clamabant. Osanna: benedictus qui venit in noie dñi: rex israel.] Rami palmarū laudes sunt significantes victoriam qua erat dñs morte mortēdo superaturus ꝛ tropheo crucis de diabolo mortis principe triumphaturus. Vox aūt obsecrantis est osanna: sicut nōnulli dicunt qui hebreā linguā nouerunt: magis affectū indicās ꝙ rem aliquā significans: sicut sunt in lingua latina quas interiectiones vocant: velut cū dolentes dicimus heu: vel cuz delectamur ua dicimus: vel cum miramur dicimus/o rem magnam. Tunc enim nihil significat: nisi mirantis affectum. Quod ideo credendum est ita esse: quia neqꝫ grecus neqꝫ latinus hoc interpretari potuit sicut illud: qui dixerit frī suo racha. Naz hec interiectio esse perhibetur/affectū indignantis ostendens. Benedictus aūt qui venit in nomie dñi rex israel: sic potius accipienduz est: vt in nomine dñi/in nomine dei patris intelligat: ꝙuis possit intelligi etiam in nomine suo: qꝛ ꝛ ipse dñs est. Unde ꝛ alibi scriptuz est. Pluit dñs a dño. Sed verba eius meliꝰ nostrum dirigunt intellectum: qui ait. Ego veni in nomine patris mei/et non suscepistis me: alius veniet in nomine suo: hunc susscipietis. Humiliratis em̄ magister est christus: quia humiliauit semetipsum factus obediēs vsqꝫ ad mortē: mortē autez crucis, Jdon itaqꝫ omittit diuinitatē: quando nos docet humilitatem. In illa est patri equalis: in hac nobis similis. Per quod patri ē equalis: nos vt essemus creauit. Per quod nobis est similis/ne periremus redemit: Has ei laudes turba dicebat. Osanna: benedictus qui venit in nomine domini: rex israel. Quam crucem mentis/inuidentia principum iudeoꝝ perpeti potuerat: quādo regē suū christū tanta multitudo clamabat? Sed quid fuit domino regem esse israel? Quid magnum fuit regi seculorum regem fieri hominum? Nō enim rex israel christus ad exigendum tributum: vel exercitum ferro armandum/hostesqꝫ visibiliter debellādos: sed rex israel: quod mētes regat: quod ineternuz cōsulat: qō in regnū celorum credentes/sperātes amantesqꝫ p-

Watth. xxi.

Actuū.j

Joh.v.

Phil.ij.

ducat. Dei ergo filius equalis patri: verbū per quod facta sunt oīa: qō rex esse voluit ist: dignatio est nō promotio. Miserationis indiciū est: non potestatis augmentum. Qui eīm appellat⁹ est in terra rex iudeorum: in celis est dñs angelorum. Et inuenit iesus asellū: & sedit super eum]. Hic breuiter dictū est. Nā quemadmodū sit factū apud alios euangelistas plenissime legitur. Adhibetur autem huic facto ꝓphetici testimonium: vt appareret q̄ maligni pncipes iudeorum eum non intelligebant: in quo implebantur que legebāt. Inuenit ergo iesus asellū & sedit super eū [sicut scriptū est. Noli timere filia syon. Ecce rex tuus venit: sedēs super pullum asine.] In illo ergo populo erat filia syon: ipsa est hierusalem. Que syon in illo iaꝫ populo reprobo et ceco erat: tamē filia syon cui diceretur. Noli timere: ecce rex tuus venit sedens super pullum asine. Hec filia syon cui diuinitus ista dicuntur. In illis erat omnibus que vocem pastoris audiebant: in illa erat multitudine que dñm venientem tanta deuotione laudabat: tanto agmine deducebat. Et dictum est noli timere: illum agnosce qui a te laudatur: & noli trepidare eū patiꝫ: q̄t ille sanguis fundiꝫ per quē tuū delictum deleaꝫ: & vita reddaꝫ. Sed pullū asine in quo nemo sederat: hoc eīm apō euāgelistas inuenit / intelligim⁹ populū gentiū qui legez dñi nō acceperat. Alīnam ꝺo q̄ vtrūq; iumētum dño adductum est: plebem ei⁹ que veniebat ex populo israel: nō indomitā plane: sed que ꝓfecto pēne domita nō erat. [Hec non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est iesus id est quando virtutem sue resurrectionis ostendit [tunc recordati sunt quia hec scripta erant de eo et hec fecerunt ei] id est nō alia fecerunt ei: ꝯ illa que erant scripta de eo. Recolentes quippe scōm scripturam q̄ ante passionem vel in passione dñi completa sunt: ibi & hoc inuenerunt quod scōm eloquia prophetarum in pullo asine sederat. [Testimoniuꝫ ergo perhibebat turba que erat cum eo q̄n lazarū vocauit de monumento et suscitauit eum a mortuis: propterea et obuiauꝫ venit ei turba: quia audierunt eum hoc fecisse signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos videtis quia nihil ꝓficim⁹. Ecce mund⁹ totus post eum abiit]. Turba turbauit turbam. Quid autem inuides ceca turba: quia post eum vadit mundus: per quem factus est mundus [Erāt aūt gentiles quidā ex his qui ascēderant vt adorarēt in die festo. Hi ergo accesserūt ad philippū q̄ erat a bethsaida galilee: & rogabant eū dicentes. Dñe: volumus iesum videre. Venit philippus / et dicit andree. Andreas rursum & philippus † dicunt iesu]. Audiamus q̄d dñs ad ista responderit. Ecce volunt eum iudei occidere: gētiles videre: sed etiā illi ex iudeis erāt q̄ clamabant. Bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi: rex israel. Ecce illi ex circūcisione / illi ex ꝓputio: velut duo parietes de diuerso veniētes: & in vnā fidē xpi pacis oscula cōcurrētes. Audiamus ḡ vocē lapidis angularis [Jesus aūt] inquit [respondit eis dicens Venit hora vt † glorificetur filius hominis]. Hoc quidē forsitā putat ideo se dixisse glorificādū: q̄t gentiles cum volebant videre. Non ita est. Sed videbat ipsos gentiles post passionem et resurrectionem suā in oībus gētibus creditūros: q̄t sicut dicit apostolus. Cecitas ex ꝑte in israel facta est: donec plenitudo gentium intraret. Ex occasione istorum gentilium qui eū videre cupiebant: annunciat futurā plenitudinē gētiū & ꝓmittit iaꝫ iāq; adesse horā glorificationis sue: quā factā in celis gentes fuerāt crediture. Unde predictū est. Exaltare sup celos de⁹: & sup oēm terrā gloria tua. Hec est gentiū plenitudo: de qua dicit apls. Cecitas ex parte in israel facta est donec plenitudo gentium intraret. Sed altitudinez glorificationis oportuit vt precederet humilitas passionis: iō secut⁹ adiūxit. [Āmē āmē dico vob: nisi granū frumēti cadēs in terrā mortuū fuerit: ipz solū manet. Si aūt mortuū fuerit: multū fructū affert]. Se aūt ipz iesus dicebat. Ipse erat granū mortificandū & multiplicandū: mortificandus in infidelitate iudeoꝝ: multiplicandū in fide omniū populoꝝ. Iā vero exhortans ad passionis sue sectāda vestigia. [Qui amat aīam suā ꝑdet eā]. Quod duob⁹ modis intelligi pōt. Qui amat perdet: id est si amas perdes. Si cupis vitam tenere in christo noli mori timere ꝓ christo. Item alio modo. Qui amat aīmā suā: ꝑdet eā. Noli amare ne ꝑdas: noli amare in hac vita: ne perdas in eterna vita. Hoc autem quod posterius dixit: magis habere videt euangelicus sensus. Sequitur eīm. [Et q̄ odit animam suam in hoc mūdo: in vitam eternam custodit eam.] Ergo quod supra dictum est: qui amat: subintelligit in hoc mundo: ipse itaq; perdet. Qui autem odit vtiq; in hoc mundo: in vitam eternam ipe custodit eā. Magna & mira sententia: quēadmodū sit hois in aiam suā amor: vt peat odiū ne pereat. Si male amaueris tūc odisti: si bene oderis tunc amasti. Felices qui oderūt custodiēdo: ne ꝑdant amādo. Sed

† Alia littera diuerunt.

Ephe.ij.

† Alia lit. clarificetur.

Rom.xi.

C

verte retro duo folia i hoc signo ✱ ✱

vide ne tibi subrepat vt reipm velis interimere: sic intelligēdo q̄ debes odisse in hoc mundo animā tuā. Hinc eīm ḋdaz maligni atq; puersi hoies & in seipis crudeliores: & sceleratiores homicide: fiāmis se donant: aquis se ꝓfocant precipitio se colliduntꝫ & pereunt. Hoc xp̄s nō docuit: immo etiā diabolo precipitiū suggerenti respondit. Redi retro sathanas. Scriptū est. Non tētabis dñm deū tuū. Per hoc aūt dixit significans qua morte clarificaturus erat deum. Cum esses iunior cingebas te & ambulabas quo volebas: cum autem senueris alter te cinget: & feret quo tu nō vis. Ubi satis ꝓfecto ostēdit non a seipso sed ab alio debere occidi: q̄ ve stigia sequitur christi. Cum ergo causē articulus venerit: vt hec cōditio ꝓponatur aut faciendum esse contra dei preceptum: aut ex hac vita emigrandū: quorū duoruz homo si cogatur alterū eligere cōminante mortem persecutore: ibi eligat deo dilecto emori / quā offensoviuere: ibi oderit in hoc mundo aīmā suam vt in vitam eternā custodiat eam. [Si quis mihi ministrat: me sequatur.] Quid est me sequaī: nisi me. imitetur: Christus eīm ꝓ nobis passus est / ait apostolus petrus: relinquens nobis exemplum: vt sequamur vestigia ei⁹. Ecce quod dictus est: si quis mihi ministrat me sequatur. Quo fructu? Qua mercede? Quo premio? [Et vbi sum inquit ego: illic & minister meus erit.] Gratis ametur: vt operis quo ministratur illi preciū sit esse cum illo. Ubi eīm bene erit sine illo: aut quando esse male poterit cum illo? Audi euidentius. [Et si quis mihi ministrauerit: honorificabit eum pater meus.] Quo honore / nisi vt sit cum filio eius? Quod eīm superius ait: vbi ego sum illic & minister meus erit hoc intelligit exposuisse cum dicit: honorificabit eum pater meus. Nā quam maiorem honorē accipere poterit adoptatus: quā vt sit vbi est vnicus? Nō equalis factus diuinitati: sed cōsocius eternitati. Quid sit autem ministrare christo cui operi merces tanta ꝓponit hoc potius debemus inquirere. Si eīm hoc putauerim⁹ esse christo ministrare: ea que sunt corpori necessaria preparare: aut cenanti cibum coquere vel apponere: vel poculum dare potūq; miscere fecerunt hoc illi qui potuerūt eum in corpore habere presentem: sicut martha & maria: quando & lazarus vnus erat ex discumbentibus. Sed eo modo christo etiam iudas perditus ministrauit. Nam et loculos ipse habebat: et ḡmis ex eis que mittebātur sceleratissime furaretur: per illum tamen etiam necessaria parabantur. Hinc est illuc quod cum ei diceret dominus: quod facis fac celeri⁹: arbitrati sunt quidam q̄ euz iusserit ꝓpter diem festuz necessaria ꝓparare: vel indigētibus aliquid dare. Nullo modo igitur de huiuscemodi ministris diceret dom⁹: vbi sum ego & minister meus erit: & si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus: quoniam iudam talia ministrantez reprobatum potius ꝙ honoratum videm⁹. Ut quid ergo alibi querimus quid sit ministrare christo: & nō potius in istis ipsis verbis agnoscimus? Cum eīm dixit: si quis mihi ministrat me sequatur: hoc intelligi voluit ac si diceret. Si quis me non sequit: nō mihi ministrat. Ministrant ergo iesu christo: qui nō sua querunt: sed que iesu christi. Hoc est eīm me sequaī: vias ambulet meas non suas: sicut alibi scriptum est. Qui se dicit in xp̄o manere: debet sicut ambulauit ille: & ipse ambulare. Debet etiaz si porrigit esurienti panem de misericordia facere nō de iactantia: nō aliud ibi querere ꝙ opus bonum: nesciēte sinistra quid faciat dextera: id est vt alienet intentio cupiditatis ab opere charitatis. Qui sic ministrat: christo ministrat: recteq; illi dicetur: euz vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis: nec tātuz ea que ad misericordiam pertinent corporalem: sed omnia bona opera propter christum facta. Tunc enim erunt bona: quoniā finis legis christus ad iusticiam omni credenti. Minister est christi vsq; ad illud op magne charitatis: quod est animam suam ꝓ fratribus ponere: hoc est eīm & ꝓ christo ponere: quia et hoc ꝓpter sua membra dicturus est: cuz ꝓ istis fecistis ꝓ me fecistis. De tali quippe opere etiam se ministrum facere & appellare dignatus est: vbi ait. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare et animā suam ponere ꝓ multis. Hinc est ergo vnusquisq; ministri christi: vnde est et minister christus. Sic ministrantez christo honorificabit pater eius honore illo magno vt sit cum filio eius: nec vnq; deficiat felicitas eius. Cum ergo auditis fratres dñm dicentez: vbi ego sum illic & minister meus erit: nolite tantū modo bonos episcopos et clericos cogitare etiam vos ꝓ modulo vestro ministrate christo: bene viuendo elemosynas faciēdo: nomen doctrinamq; eius quibus potueritis predicando: vt vnusquisq; et iaz paterfamilias hoc noie agnoscat paternum affectum sue familie se debere ꝓ christo et ꝓ vita eterna. Suos oēs admoneat: doceat: hortetur: corripiat impēdat: benivolentiā: exerceat disciplinaz. Ita in domo sua ecclesiasticū & quodāmodo episcopale implebit

Phil.ij.

Joh.ij

Matt.v. mat.xvij

Rom.xj.

mat.xx.

Joh.xiij

pp iiij

aende quod hoc est collium LLG. et colium gd legitur cit 225, quod gdē debet anteponi, vt bene legas.

officiũ:ministrans christo vt ineternũ sit eũ ipo. Nam & illã maximã passionis ministrationẽ:multi ex vestro numero ministroz:multi nõ episcopi neq; clerici: iuuenes et virgines:senes cũ iuuenib⁹. Multi ꝯiugati & ꝯiugate multi pres mfeq; familias xpo ministrãtes:etiã alias suas in ei⁹ martyrio posuerũt:& honorificãte pfe colonas gloriosissimas receperunt.

Tractatus.liij.

¶Nũc aĩa mea turbata est.Et ꝙd dicaz:Pater saluifica me ex hac hora. Sed ꝓpterea veni in horaz hãc. Pater clarifica nomẽ tuum. Uenit ergo vox de celo. Et clarificaui:& iterũ clarificabo. Turba ergo que stabat & audiebat dicebat tonitruũ factuz esse. Alij aũt dicebãt. Angel⁹ ei locutus est Rñdit iesus & dixit ei. Nõ ppter me hec vox venit: sed propter vos. Nũc iudiciũ ẽ mũdi:nũc ꝓnceps hui⁹ mũdi ejcietur foras.Et ego si exaltat⁹ fuero a terra:oĩa traham ad metipm. Hoc aũt dicebat significãs ꝙ morte eẽt moriturꝰ. Rñdit ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege.qz xps manet ineternum Et quomodo tu dicis oportet exaltari filiuz hominis:Et quis est iste filius hominis:Dixit ergo eis Iesus. Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis vt non tenebre vos comprehendant.Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat.Dum lucem habetis credite in lucem vt filij lucis sitis: Hec locutus est iesus:& abijt et abscondit se ab eis.

Ostq̃ dñs iesus christus verbis lectionis hesterne ministros suos vt seipm sequerentur hortatus est cum ira predixisset passionem suam quod nisi granum frumẽti cadẽs in terram mortuũ fuerit:solum manet:si autem mortuũ fuerit /multũ fructũ affert:vbi excitauit eos qui eum ad regnum celorum seq̃ vellent:vt animam suã odisse̅t in hoc mũdo:si eam in vitam eternam custodire cogitarent: ad nostram rursus infirmitatem suum temperauit affectum: et ait vnde lectio cepit hodierna.[Nũc anima mea turbata est].Unde turbata est dñe aĩa tua:-Nempe paulo ante dixisti: qui odit animã suã in hoc mundo:in vitã eternã custodit eam.Ergo ne aĩa tua qz in hoc mundo amat iõ turbat veniente hora qua ex hoc mundo egrediat:-Quis hoc de aĩa dñi audeat affirmare:-Sed nos in se transtulit: nos in se suscepit:caput nostrũ mẽbrorum suoꝝ suscepit affectũ:et ideo ab aliquo nõ est turbatũ:sed sicut de illo dictũ est cũ lazarũ suscitaret:turbauit semetipm. Oportebat eũ vt vn⁹ mediator dei & hominum homo christ⁹ iesus:sicut nos excitauit adsumeret:ita nobis compateretur ad infirma. Audi superius dicentẽ.Uenit hora vt glorificetur filius hominis. Si mortificatũ fuerit granũ:multum fructũ affert. Audio qui odit aĩam suã in hoc mundo:in vitã eternã custodit eam. Nec pmittor tñmodo mirari: sed inbeor imitari deinde sequentibus verbis. Si quis mihi ministrat me sequatur:et vbi sum ego ibi et minister meus erit mundum cõtenere accẽdo:& in cõspectu meo nihil est vilius vite hnius. Totus quãtũlibet fuerit ꝓlix⁹ vapor presentis vite:pre amore eternoꝝ tpalia mihi cuncta vilescunt. Et rursus ipsum dñm meũ ꝙ me illis verbis ab infirmitate mea rapuit:ad infirmitatẽ suam:audio dicẽtẽ. Nunc aĩa mea turbata est.Quid est hoc:-Quõ sęq in bes aĩam meã:si turbari video aĩam tuã-Quõ sufferã:qõ graue tanta firmitas sentit:-Quale fundamẽtũ querã:si pera succubit:-Sed videor mihi audire in cogitatione mea respondentem mihi dñm meũ & ꝙdammodo dicentẽ:magis sequeris qz sic me interpono.Audisti ad te vocẽ fortitudinis mee.Audi in me vocẽ infirmitatis tue. Uires suggero vt curras:nec reprimo qõ acceleras:sed trãsfero in me quo trepidas et substerno qua transeas. O dñe mediator dei & hoĩm supra nos:homo ꝓpter nos:agnosco misericordiam tuam. Nam quod tantus tue charitatis vol̃tate turbaris:multos in corpore tuo ꝙ sue infirmitatis necessitate turbentur:ne desperando pereãt cõsolaris. Deniq; homo qui sequi vult: audiat qua sequatur. Accessit forte hora terribilis: ꝓponitur optio:aut faciende inimicitatis:aut subeunde passionis. Turbatur anima infirma:propter quam sponte turbata est anima immicta. Prepone tue volũtati voluntatem dei. Attende eñ quid deinde subiungat creator tuus et magister tuus qui te fecit:et vt te doceret factus est et ipse quod fecit. Homo enim factus est: qui hominem fecit:sed deus incommutabilis mansit:& hominem in melꝰ ꝛmutauit.

Joh.xij.

ã.trac.ij

mat.xiij.

mad.xij.

Joh.xij.

Tractatus.liij. Capitulum.xij. fo.CXVII

Audi ergo ꝙd deinde subiũgat. Cuz hec dixisset:nunc anima mea turbata est:[& ꝙd dicã:inquit:pater saluifica me ex hac hora sed ꝓptere venit in hãc horã:pf clarifica nomẽ tuum]Docuit te:ꝙd cogites:docuit ꝙd dicas quẽ inuoces:in ꝙ speres: cui⁹ voluntatez certam atq; diuinã tue voluntati humane infirmeq; preponas. Non ideo tibi videatur ex alto decisse:quia te vult ab imo proficere. Nam et tentari dignatus est a diabolo:a quo vtiq; si nollet non tentaretur: quemadmodum si nollet non pateretur.Et ea respondit diabolo que tu in tentationibus debeas respondere. Et ille quidem tentatus est sed non periclitatus:vt doceret te in tentatione periclitantem tentatori respondere:et post tentatores non ire:sed de periculo tentationis exire. Sicut aũt hic dicit:nũc anima mea turbata est:ita etiã vbi dicit:tristis est aĩa mea vsq; ad mortẽ:& pater si fieri pot̃ trãseat a me calix iste:ostendit hominis suscepti infirmitatem:vt doceat sic contristatũ & turbatum:quod sequitur dicere. Uerumtñ non qõ ego volo:sed quod tuvis pater. Sic eñ homo ab humanis in diuina dirigitur:cũ volũtati humane volũtas diuina ꝓponit. Quidest aũt:clarifica tuũ nomẽ:nisi in sua passione & resurrectione:-Quid est ẽ aliud nisi vt pater clarificet filium:qui clarificat suũ nomen etiã in similibus passionib⁹ seruos suos:-Unde scriptum est de petro:qõ ideo de illo dixerat dñs:alter te cinget & feret quo tu non vis:qz significare voluit ꝙ morte clarificaturus esset deum. Ergo et in illo deus clarificabat nomen suũ qz sic etiam in membris suis clarificat christum [Uenit ergo vox de celo. Et clarificaui:et iterum clarificabo].Et clarificaui antecz̃ faceret mundum:& iterum clarificabo cuz resurget a mortuis:et ascendet in celum. Et aliter intelligi potest. Et clarificaui cũ de virgine natus est:cum virtutes operatus est:cum celo dice per stellã a magis adoratus est:cum a sanctis spiritusancto plenis agnit⁹ est:cũ descendente spiritu in specie colũbe declarat⁹:cũ voce de celo sonante monstratus:cũ in monte transfiguratus:cum miracula multa fecit:cuz multos sanauit ut q̃ mundauit:cum de paucis simis panibus tantã multitudinem pauit cum ventis et fluctibus imperauit: cum mortuos suscitauit: et iterum clarificabo cum resurget a mortuis cũ mors ei vltra dominabit:cũ exaltabitur sup celos deus et super oẽm terram gloria eius. [Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum factũ esse alij dicebant angel⁹ ei locutus est. Respondit iesus & dixit. Non ꝓpter me hec vox venit sed ꝓpter vos]. Hic ostendit illa voce nõ sibi indicatũ qõ iam sciebat:sed eis ꝙb⁹ indicari oportebat. Sicut aũt illa vox nõ ꝓpter eum sed ꝓpter illos diuinitate facta est:sic aĩa eius nõ ꝓpter eũ sed ꝓpter alios voluntate turbata est. Attende cetera.[Nunc inquit iudiciũ est mundi]. Quid ergo expectãdũ est in fine scil̃:-Sed in fine qõ expectabãt iudiciũ erit iudicandoꝝ viuoꝝ et mortuoꝝ: iudiciũ erit ꝓmiorum penarũq; eternaꝝ. Quale ergo nunc iudiciũ est:-Jã in ꝓphetiis lectionibus ꝑlatum potui commonui charitatẽ vestrã dici etiã iudiciũ nõ dãnationis sed discretionis.Uñ scriptũ est.Judica me deus & discerne causam meaz de gentẽ nõ sancta. Multa aũtez iudicia dei. Unde dicitur in psalmo. Judicia tua abyssus multa. Dicit etiam apostol⁹. O altitudo diuitiarum sapientie & scientie dei: q̃ inscrutabilia sunt iudicia eius. Ex quib⁹ iudicijs etiã hoc est qõ hic ait dñs:nũc iudicium est mundi:seruato illo iudicio in fine vbi nouissime viui et mortui iudicandi sunt. Possidebat ergo diabolus genus humanum: et reos suppliciorum tenebat cyrographo peccatoriz. Dominabatur iñ cordibus infidelium ad creaturam colendam deserto creatore:deceptos captiuosq; ptrahebat. Per christi aũt fidẽ ꝙ morte eius et resurrectione firmissta est:per ei⁹ sanguinem qui in remissionẽ fusus est peccatorum: milia credentium a dominatu liberantur diaboli:christi corpori copulantur:& sub tanto capite vno eius spiritu fidelia membra vegetantur. Hoc vocabat iudicium:hanc discretionem: hanc a suis redemptis diaboli expulsionem. Deniq; gręde ꝙd dicat.Quasi ãrem⁹ ꝙd esset qõ sit. Nũc iudiciũ est mundi:secut⁹ exposuit Ait eñ:[Nunc ꝓnceps hui⁹ mũdi ejcietur foras]. Audinim⁹ q̃le dixerit esse iudiciuz Nõ ẽ illud qõ in fine venturũ est vbi viui & mortui iudicandi sunt. Alijs ad dextraz alijs ad sinistrã separatis:sca iudiciũ quo ꝓnceps huius mũdi ejcietur foras. Quomõ ergo intus erat:-Et quo cum ejciendũ dixit foras:-Nunquid naz in mundo erat et extra mundum missus est foras:-Si eñ de illo iudicio diceret quod in fine venturum est:posse aliqui opinari ignem eternum quo mittendus est diabolus et angeli eius et omnes qui sunt ex parte eius nõ natura sed vitio. Non quia creauit aut genuit:sed quia perfualit et tenuit. Posset ergo aliquis opinari illum ignem eternũ extra mundum esse:et hoc esse dictũ ejcie

Universidad de Sevilla Biblioteca

tur foras. Quod vero ait: Nunc iudicium est mundi: z exponens quid dixerit. Nunc inquit princeps huius mūdi ejiciēt foras: hoc intelligendū est: qđ nunc fit: nō qđ tanz post futurū est in nouissimo die. Prenūciebat ergo dñs quod sciebat post passionem z glorificationē suam: per vniuersum mundū mītos populos crediturros: in quorum cordibus diabolus intus erat: cui qñ ex fide renunciāt: ejicitur foras. Sed dicit aliquis. Nūquid de cordibus patriarcharum z prophetarū veterūqz iustorum non ejectus est foras: Ejectus est plane. Quomodo ergo dictū est: nunc ejicietur foras: Quo putamus: nisi qz tunc quod in hominibus paucissimis factū est: nunc in multis magnisqz populis: iaz mox futurū esse predictū est: Sic z illud qđ dictū est. Spiritus autē nōduz erat datus: qz iesus nōdum fuerat glorificatus: potest similē habere questionem z similē solutionez. Non enim sine spūsancto futura prenūciauerūt prophete. Aut non etiā dominū infantem in spūsancto symeon senex z anima vidua cognouerūt: z zacharias et elisabeth: qui de illo nōdum nato sed iam cōcepto tanta per spūmsanctuz predixerūt. Sed spiritus nōdum erat datus: id est illa abundantia gratie spiritualis: qua cōgregati linguis omniū loquerētur: ac si in linguis omniuz gentiū futura prenūciaretur ecclesia: qua gratia spirituali populi cōgregarent: qua longe lateqz peccata dimitterētur: z milia miliū deo recōciliarentur. Quid ergo: ait quispiam: qz diabolus de credētium cordibus ejicitur foras: Jam fidelīū neminem tentat imo vero tētare nō cessat. Sz aliud est intrinsecus regnare: aliud forinsec' oppugnare. Nam z munitissimaz ciuitatem aliquādo hostis oppugnat: nec expugnat. Et si aliqua tela eius missa peruenīūt: admonet apostolus vnde non ledant cōmemorat loricaz z scutū fidei. Et si aliquādo vulnerant: adest qui sanat: qz sicut pugnātib' dictū est. Hec scribo vobis: vt nō peccetis. Jta qui vulnerātur: qđ sequitur audiunt. Et si quis peccauerit: aduocatū habemus apud patrē iesum xp̄m iustū: z ipse est ppitiatio peccatoz nostroz. Quid em̄ oramus cuz dicimus: dimitte nobis debita nostra: nisi vt vulnera nostra sanent. Et quid aliud petim' cuz dicimus ne nos inferas in tentationē: nisi vt ille q̄ insidiatur vel certat extrinsecus: nulla irrumpat ex parte: nulla nos fraude: nulla nos possit virtute superare. Quātūlibet tamē aduersum nos erigat machinas: quādo non venet locū cordis vbi fides habitat: eiect' est foras. Sed nisi dñs custodierit ciuitatem: inuanū vigilabit qui custodit eā. Nolite ergo de vobisipsis presumere: si nō vultis foras ejectū diabolū intro iteruz reuocare. Absit aūt vt diabolū mundi pncipez ita dictū existimemus vt eū celo z terre dominari posse credam'. Sed mūdus appellat in malis hoibus: qui toto orbe terraz diffusi sunt sicut appellat domus in his a quibus habitat. Scōm quod dicimus: bona dom' est vel mala domus est: non qñ re prehēdimus siue laudamus edificium parietū atqz tectoz sed quādo mores vel bonorum hoiuz vel malor. Sic ergo dictū est pncipes huius mūdi: id est princeps malorum omniū qui habitāt in mūdo. Appellatur etiaz mundus in bonis: qui sūt toto terrarū orbe diffusi sunt. Unde dicit apostolus. Deus erat in chr̄isto: mundū reconcilians sibi. Hi sunt ex quoz cordib' princeps huius mūdi: ejicietur foras. Cū ergo dixisset. Nunc princeps huius mūdi ejiciēt foras [z ego inquit: si exaltat' fuero a terra oia trahaz † post me]. Supra dixerat dñs vt audistis cuz euangelīū legeret: omnia trahaz post me. Que oia: Nisi ex quib' ille ejicitur foras: Nō aūt dixit omnes: sed oia. Non em̄ olim est fides. Non itaqz hoc ad vniuersitatē hoium retulit: sz ad creature integritatē: id est spūs z aiaz z corpus: z illud qđ intelligimus: z illud qđ viuimus: z illud qđ visibiles z cōtrectabiles sumus. Qui em̄ dixit: capillus capitis vestri nō peribit oia trahit post se. Aut si oia ipsi hoies intelligendi sunt. Oia prędestinata ad salutē possumus dicere: ex quibus oibus ait nihil esse periturum: cum supra de suis ouib' loqueret. Aut certe omnia hoium genera siue in linguis oibus: siue in etatib': siue in gradibus honoz omnib': siue in artium licitaz z vtilium professionibus oibus: z quicqd aliud dici potest ſm innumerabiles differētias quibus inter se preter sola peccata homines distāt ab excelsissimis vsqz ad humilimos. A rege vsqz ad mēdicū: omnia inquit trahaz post me: vt sim caput eorum z illi membra mea. Sed si exaltatus inquit fuero a terra: hoc est cū exaltatus fuero. Non em̄ dubitat futurū esse: quod venit implere. Hoc refertur ad illud quod superius ait. Si autem mortuū fuerit granū: multuz fructuz affert. Nam exaltationē suam: quid aliud dixit: quā in cruce passionem: Quod z ipse euangelista nō tacuit: subiunxit etenim z ait. [Hoc autem dicebat: significās qua morte esset moriturus. Respōdit ei turba. Nos audiuimus ex lege: qz chr̄istus manet in eternū. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hominis: Et quis est iste filius hominis]: Memoriter tenuerūt qđ dominus dicebat assidue se esse filiū hominis. Nam hoc loco nō ait: si exaltatus fuerit a terra filius hominis: sed superius dixerat: quod hesterno die lectū atqz tractatum est: quando nunciati sunt gentiles illi qui eū videre cupiebant: venit hora vt glorificetur filius hominis. Hoc itaqz ista animo retinētes: z quod nūc ait: cum exaltatus fuero a terra: mortē crucis intelligentes: quesierunt ab illo z dixerūt. Nos audiuimus ex lege: qz chr̄istus manet in eternum. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis: Quis est iste filius hominis: Si enim chr̄istus est inquiūt: manet in eternum. Si manet in eternū quomodo exaltabitur a terra: id est quomodo crucis passione morietur: Hoc enim eum dixisse intelligebant: quod facere cogitabant. Non ergo eis verboz istoz obscuritatem aperuit infusa sapientia: sed stimulata cōscientia. [Dixit ergo eis iesus. Adhuc modicuz lumē in vobis est]. Hinc ergo est quod intelligitis: qz chr̄istus manet in eternum. [Ergo ambulate dum lucem habetis: vt nō tenebre vos cōprehendant]. Ambulate: accedite: totum intelligite: z morturū chr̄istum z victurū in eternum: z sanguinē fusurum quo redimat: et ascēsurum in sublimia quo perducat. Tenebre aūt vos cōprehendent si eo mō credideritis xp̄i eternitatem: vt negetis in eo mortis humiliratē. [Et qui ambulat in tenebris: nescit quo vadat]. Sic pōt offendere in lapidē offensionis z petrā scandali: quod fuit dñs ceci⁹ iudeis: sicut credentib' lapis quē reprobauerunt edificantes: factus est in caput anguli. Hinc dedignati sunt credere in chr̄istū: qz eorum impietas cōtempsit mortuū: risit occisum. Et ipsa erat mors grani multiplicandi: z exaltatio trahenti post se omnia. [Dum lucē inquit habetis credite in lucem: vt filij lucis sitis]. Cum aliquid veri auditu habetis: credite in veritatē: vt renascamini in veritatem. [Hec locutus est iesus: z abūt: z absc̄ōdit se ab eis]. Non ab eis qui credere z diligere ceperant: nō ab eis qui cuz ramis palmarum z laudibus obuiaz venerant: sed ab eis qui videbāt z inuidebant: quia nec videbant: sed in lapidē illum ecitare offendebant. Cum aūt absconderit se iesus ab eis: qui eū occidere cupiebant: quod sepe propter oblitionem cōmonendi esus nostre infirmitati consuluit: non sue potestati derogauit.

Tractatus.liij.

¶ Cum aūt tanta signa fecisset coram eis: non credebant in eum: vt sermo esaie impleretur quē dixit. Domine quis credidit auditui nostro: et brachiū dñi cui reuelatū est: Propterea non poterāt credere: qz iterum dixit esaias. Excecauit oculos eorū z indurauit cor eorū vt non videāt oculis z intelligāt corde z cōuertātur et sanem eos. Hec dixit esaias quādo vidit gloriam eius et locutus est de eo. Uerūtamen z ex principib' multi crediderūt in eum: sed propter pharisēos non cōfitebātur: vt de synagoga nō ejscerētur. Dilexerunt em̄ gloriam hominum: magis q̄ gloriā dei.

Renūciata dñs chr̄istus passione tua z nuore fructuosa in exaltatiōe sancte crucis vbi dixit se omnia tracturū esse post se: cum intellexissent iudei: quod de sua morte diceret: z proposuisset eis questionē quomō diceret se esse moriturū: cū ex lege audierint quod xp̄s manet in eternū: horrat' est eos vt dum adhuc modicuz lumen in eis esset quo xp̄m eternum esse didicissent: ambularent: vt totū discerent: ne cōprehenderentur a tenebris. Et cū hec esset locutus: abscondit se ab eis. Hec in superioribus dominicis lectiōibus verbisqz didicistis. Deinde tulit euāgelista: vnde hodiernū capitulum recitatū est z ait. [Cuz aūt tanta signa fecisset coram eis nō credebant in eū: vt sermo esaie prophete impleret quem dixit. Domine quis credidit auditui nostro: z brachium domini cui reuelatū est]: Ubi satis ostēdit brachium dñi ipsum filiū dei nuncupatū non qđ deus pater figura determinet carnis humane: brachium dñi filius dr: quod oia per ipsuz facta sunt: cuius filius non tantus inēbriz corporis hereat: sed qz oia per ipm facta sunt: nō brachium domini dictū est. Sicut enim tuū brachiuz per quod operaris: sic dei brachiū dictum est eius verbuz: qz per verbū operatus est mundū. Cur enim hō vt aliquid brachiuz operetur extendit: nisi qz non continuo fit qđ dixerit: Si autem tanta potestate prevaleret: vt sine vllo motu corporis sui qđ diceret fieret brachiuz eius verbū eius esset: qz verbū nō est cogitabile vel fōtabile.

Esa.liij.

Joh̄ā.j.

Sed dñs iesus vnigenitus dei patris filius: sicut nō est paterni corporis mēbrum: ita nō est cogitabile vel sonabile ac transitorium verbum: qz cū omnia per ipsum facta sunt: dei verbū erat. Cuz ergo audiuimus brachiū dei patris esse dei filium: non nobis obstrepat cōsuetudo carnalis: ſz quātum illo donāte possumus: virtutem dei & sapientiā cogitemus: per quaz facta sunt omnia. Tale quippe brachiū nec porrectū extenditur: nec collectū contrahitur. Non est em ipse qui pater sed vnum sunt ipse & pater & equalis patri: vbiqz totus est sicut pater: ne aliqua pateat occasio detestabili errori eorū qui dicunt soluz esse patrē: sed pro diuersitate causarū ipsum dici filium ipsum dici spiritū ſanctum: & in his verbis audēt dicere. Ecce videtis qz solus est pater ſi brachiū eius est filius: non enim due sed vna persona est homo & brachiū eius: non intelligētes neqz aduertētes qūoverba de rebus alijs ad res alias transferātur propter aliquā similitudinē etiā in locutionibus quotidianis de visibilibus et notissimis rebus: quanto magis vt nobis inetfabilia qualitercūqz dicantur: que dici sicuti sunt oino non possunt. Nā & hō alterum holez per quē solet agere quicqd agit brachium ſuū appellat: & ſi ei auferaſ dolens dicit brachiū perdidi: & ei qui abstulerit dicit: brachium meū mihi abstulisti. Intelligant ergo qūo dictus sit filius patris brachiū per qō pater operatus est oia: ne non hoc intelligēdo & in ſui errotis tenebris permanēdo: ſimiles sint iudeis ipsis: de quibus dictū est: & brachiuz domini cui reuelatuz est. Hic occurrit altera questio. B
De qua quidē vt competēt aliquid disputetur: & omnes eius latebrosissimi sinꝰ perscrutētur & excutiantur vt dignum est: nr̄is mearū virium esse arbitror: nec angustiaruz tēporis: nec vestre capacitatis. Tamē qz transire ad alia vestra expectatiōe non sinimur: nisi aliquid inde dicamꝰ: accipite quod poterimus & vbi vestre expectationi non suffecerimus: ab illo incremētum petite qui nos plātare potuit & rigare: qz sicut dicit apostolus: neqz qui plātat est aliquid neqz qui rigat: ſed qui incrementum dat deus. Quidam ergo inter se musitāt: & vbi possunt aliquādo proclamāt: & turbulenta disceptatione contendunt dicentes. Quid fecerūt iudei vel que culpa eorū fuit: ſi necesse fuit vt sermo esaie prophete impleretur quē dixit: domine quis credidit auditui nostro & brachium domini cui reuelatū est? Quibus respondemus deum prescium futurorū per prophetam predixisse infidelitatem iudeorum: predixisse tamen nō fecisse. Non enim propterea quē ſz deus ad peccādū cogit: quia futura hominum peccata iam nouit. Ipsorum enim presciuit peccata non ſua: non cuiuſz alterius ſed ipsorū. Quapropter ſi ea que ille presciuit ipsorū non ſunt ipsorum: nō vere ille presciuit. Sed quia illius prescientia falli nō potest: ſine dubio nō alū ſed ipſi peccant: quos deus peccatores esse presciuit. Fecerūt ergo peccatum iudei quod eos non cōpulit facere: cui peccatū nō placet: ſed facturos esse predixit quē nihil latet. Et ideo ſi non malū ſed bonum facere voluiſſent nō prohiberētur: & hoc facturi preuiderent ab eo qui nouit quid ſit quiſz facturus: & quid ei ſit pro eiꝰ opere redditurus. Sed que ſequūtur euangelij verba plus vrgent & prophetie dicte faciunt questionē. Adiungit etenim & dicit. [Propterea non poterāt credere: quia iterum dixit esaias. Excecauit oculos eorū et induravit cor eorū: vt non videant oculis & intelligant corde: & cōuertātur & ſanem illos]. C
Esa. vj.
Dicitur enim nobis. Si non potuerūt credere: quod peccatum est hominis non facientis quod nō potest facere? Si nō non credendo peccauerūt: potuerunt ergo credere & nō fecerunt. Si ergo non potuerūt: quomodo dicit euāgelium / propterea non poterant credere: quia iteruz dixit esaias / excecauit oculos eorū & induravit cor eorum vt quod est grauius ad deum referatur causa qua non crediderūt quādoqdem ipse excecauit oculos eorum & induravit cor eorū. Non enim ſaltē hoc de diabolo dicitur ſed de deo: quod ipſa prophetica ſcriptura testatur. Nā ſi arbitremur hoc dictuz de diabolo qꝰ excecauit oculos eorum & cor induravit: laborādū est quomodo illoruz culpā quia non crediderunt possimus oſtēdere de quibus dicitur: non poterant credere. Deinde quid respondebimus de alio prophetico testimonio Quod posuit Paulus apostolus dicens? Ro. xj.
Quod querebat israel hoc non est consecutus: electio autez cōsecuta est: ceteri vero excecati sunt: sicut ſcriptum est dedit illis deus ſpiritum compunctionis: oculos vt non videant & aures vt non audiāt vſqz in hodiernum diem. Audiſtis fratres mei propoſitam questionē: nempe ſz profunda sit cernitis. Sed respondemus vt possumus. Non poterant credere qz hoc esaias propheta predixit. Hoc autez propheta predixit: quia deus hoc futurū esse preſciuit. Quare ſautem non poterant ſi a me queratur: cito respondeo: qz nolebant:

verte folū vnū i hoc ſigno. E

Malam quippe eoꝝ voluntatem preuidit deus: & per prophetā prenunciauit ille cui abſcōdi futura nō possunt. Sed aliaz cām inquis dicit pphēta: non voluntatis eoꝝ. Quā causam dicit, pphēta: Quia dedit illis deus ſpm̄ compūctionis: oculos vt nō videāt: & aures vt non audiāt: & excecauit oculos eoꝝ: & induravit cor eoꝝ. Etiā hoc eorū voluntatez meruiſſe rñdeo. Sic enim excecat: ſic obdurat deus deſerēdo & non adiuuādo: quod occulto indicio facere potest iniquo nō pōt. Hoc omnino pietas religioſoꝝ incōcuſſum debet inuiolatūqz ſeruare: sicut apostolus dicit: cū eandē ipſaz tractaret difficillimā questionez. Quid ergo dicemus inquit: Nūquid iniquitas est apud deū? Ablit. Si ergo absit vt ſit iniquitas apud deum ſiue quando adiuuat: misericorditer facit: ſiue quādo non adiuuat iuſte facit: qz oia non temeritate sed iudicio facit. Porro ſi iudicia ſanctorum iuſta ſunt: ſztomagis ſanctificātis & iuſtificantis dei. Juſta ergo ſunt: ſed occulta. Jō cuz questiones huiuſmodi in mediū venerint: quare alius ſic: aliꝰ autē ſic: quare ille deo deſerente excecat: ille deo adiuuāte illumināt: nō nobis iudiciū de iudicio tanti iudicis vſurpemus: ſed cōtremiſcentes exclamemus cū apſo. O altitudo diuitiarum ſapientie & ſcientie dei: ſz inſcrutabilia ſunt iudicia eius & inueſtigabiles vie eiꝰ. Unde Ro. xj.
dictuz est in pſalmo. Judicia tua abyſſus psalmo xxxv.
multa. Nō ergo me fratres ad hāc penetrandā altitudinē / ad hanc abyſſuz diſcutiēdā: ad inſcrutabilia perſcrutāda: expectatio veſtre charitatis impingat. Agnoſco modulū meū: ſentire mihi video: etiaz modulū veſtrum. Alicitius est hoc incrementis meis: & fortius virib⁹ meis: puto qz & veſtris. Simul ergo audiamus admonentē ſcripturā atqz dicentē. Altiora te ne D
queſieris: & fortiora te ne pſcrutatus fueris: non qz iſta negata ſunt nobis cū deus magiſter dicat. Nihil est occultū: quod nō Ecc. iij. Mat. x.
reuelabiť. Sed ſi in quod peruenimꝰ in eo ambulamus ſicut dicit apſs: non ſoluz qō nesciмus & ſcire debemus: ſed etiā ſi quid aliter ſapimꝰ: id quoqz nobis deus reuelabit. Peruenimus autē in viam fidei: hanc perſeuerātiſſime teneamus. Ipſa perducit ad cubiculū regis: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie & ſcientie abſcōditi. Nō eni ipſe dñs ieſus chriſtus ſuis illis magnis & pcipue electis diſcipulis inuidebat: quā do eis dicebat. Multa habeo vobis dicere: ſed nō poteſtis illa portare modo. Ambulandū eſt: proficiendū eſt: crescendū eſt: vt ſint corda noſtra capacia carū rerum Phil. iij. Collo. ij. Jo. xvj.
quas capere modo nō poſſumus. Quod ſi nos vltimus dies, pficientes inuenerit: ibi diſcemus qō hic nō potuimus. Si qs autem iſtam questionē liquidius & meliꝰ nouit ſe posse & cōſidit exponere: absit vt non ſim paratior diſcere ſz docere tantū ne audiat quiſqz liberū arbitriuz ſic defendere: vt nobis oratione qua dicimus ne nos inferas in tentationē: conet auferre: rursus ne quiſz neget volūtatis arbitrium & audeat excuſare peccatū. Sz audiamus dominū & precipientē & opitulātem & iubentem quid facere debeamus et adiuuātem vt implere poſſimus. Nā & quoſdā nimia ſue volūtatis fiducia extulit in ſuperbiā: & quoſdam nimia ſue volūtatis diffidentia deiecit in negligētiā. Illi dicūt: vt quid rogamus deū ne vincamur tentatione: qō in noſtra est poteſtate. Iſti dicūt: vt quid conamur bene viuere: qō in deo est poteſtate. O dñe: o pater qui es in celis: ne inferas in qualibet iſtarū tentationū ſed libera nos a malo. Audiamus dominū dicētē. Rogaui pro te petre: ne deficiat fides Mat. vj. Lu. xxij
tua. Nec ſic exiſtimemus fidez noſtrā esse in libero arbitrio: vt diuino nō egeat adiutorio. Audiamus & euangeliſtā dicentem: dedit eis poteſtatē filios dei fieri. Ne oi- Johā. j.
nino exiſtimemꝰ in noſtra poteſtate nō esse qō credimus: verūtamē in vtroqz illius beneficia cognoſcamus. Nā & agēde sunt gratie qz data est poteſtas: & otandum ne ſuccūbat ifirmitas. Jpſa est fides: que per Gal. v.
dilectionē operatur: ſicut eius mēſurā dominus cuiqz partitꝰ est: vt qui gloriať: non Ro. xij.
in ſeipſo ſed in dño glorietur. Nō itaqz mirum est qz non poterāt credere: quorum vo ij. cori. x.
lūtas ſic ſuperba erat: vt ignorātes dei iuſtitiam: ſuā vellent cōſtituere. Sicut dicit de illis apostolus. Juſtitie dei nō ſunt ſub Rom. x.
iugo. Quia em̄ non ex fide ſz tanqz ex operibus tumuerūt: ipſo ſuo tumore cecati offenderūt in lapidē offenſionis. Sic aūt dicētū est: non poterāt: vbi intelligendū est qō nolebant: quēadmodū dictū est de domino deo noſtro: ſi non credimus ille fidelis permanet: negare ſeipſum nō pōt. De om- ij. thi. ij.
nipotēte dictum est: nō potest. Sicut ergo qꝰ dominꝰ negare ſeipſum nō poteſt: laus est voluntatis diuine ita qō illi non poterant credere: culpa est volūtatis humane. Ecce dico et ego: qō tam ſuperbe ſapiunt vt ſue volūtatis viribus tantū exiſtiment esse tribuēdum: vt negent ſibi esse neceſſarium diuinū adiutoriuꝝ ad beneviuēduz: non poſſunt credere in chriſtū. Non enim aliquid, pſunt ſyllabe nominis chriſti. et ſacramēta chriſti: vbi reſiſtit fidei chriſti.

Universidad de Sevilla Biblioteca

Fides aūt christi ⁊ facta: est credere in eū qui iustificat impiū. Credere in mediatorē: sine quo interposito nō reconciliamur deo. Lu. xix. Credere i saluatorē qui venit qō perierat Joh. xv. querere atq; saluare. Credere in eū qui dixit: sine me nihil potestis facere. Qui ergo ignorās dei iustitiā qua iustificat impius: suā vult ꝓstituere qua communicaī supbus: in hūc non pōt credere. Hic ⁊ illi non poterant credere: non qz mutari in melioes nō pōt: sed q̄diu talia sapiūt non pōt credere. Hic excecanē ⁊ indurane: qz negādo diuinū adiutoriū non adimanē. Hoc de iudeis q̄ excecati ⁊ indurati sunt de ꝑscimit: atq; in ei⁹ spū prophēta prędixit. Qō vero addidit: [⁊ cōuertātur ⁊ sanē eos] vtrum subaudiendū sit: non id est nō cōuertātur: cōuerta desuper snia vbi dictū est: vt nō videant oculis ⁊ intelligāt corde: quia ⁊ hic Psalmo lxxix. vtiq; dictū est vt non intelligāt. Et ipa eīs conuersio de illius gratia est cui dr: deus virtutū cōuerte nos. An forte ⁊ hoc de superne medicine misericordia factū intelligendū est vt qīs superbe ⁊ peruerse volūtatis erant: ⁊ suā iustitiam cōstituere volebāt: ad hoc desererētur vt excecarētur: ad Psalmo lxxxij. hoc excecarenē vt offenderent in lapidem offensiōis: ⁊ impleretur facies eorū ignominia: atq; ita humiliati quererēt gloriā domini ⁊ nō suam: qua inflaī superbus: ſz iustitiā dei qua iustificat impius. Hoc enim multis eorū profecit in bonum: qui de suo scelere cōpuncti in xp̄m postea crediderūt: Luce. xxiij. pro quibus ⁊ ipse orauerat dicens. Pater Rom. x. ignosce illis: qz nesciūt q̄d faciunt. De qua eorū ignorātia ⁊ apostolus dicit. Testimoniuz illis perhibeo: qz zelū dei habent: sed non fm scientiā. Tunc eteīm hoc subiūxit: atq; ait: ignorātes enim dei iustitiā ⁊ suaz volentes constituere: iustitie dei non sunt subiecti. [Hec dixit esaias: qñ vidit gl̄am F eius: ⁊ locut⁹ est de eo]. Quid viderit esaias. Et hoc qūo ad dīm christuz ptineat: in libro eius legendū ⁊ intelligendū est. Vidit eīm non sicuti est sed mō quodam significatiuo: sicut ꝓphete vīsio fuerat informāda. Nam vidit ⁊ moyses: ⁊ tñ ei quem vi- Exodi xxxiij. debat dicebat. Si inueni gratiam ante te: ostēde mihi temetipsuz manifestet vt videā te: quia nō videbat sicuti est. Quādo aūt nobis hoc futurum sit: idē iste sancte iohānes enāgelista in epistola sua dicit. Dilec- j. Jo. iij. tissimi filij dei sumus: ⁊ nōdum apparuit quod erimus. Scimus qz cuz apparuerit similes ei erimus: quoniā videbimus eum sicuti est. Poterat dicere quoniā videbim⁹ eum: ⁊ nō addere sicuti est. Sed qz sciebat a quibusdā patribus ⁊ ꝓphetis visum sed non sicuti est: ideo cū dixisset/ videbim⁹ eū: addidit/ sicuti est. Nemo enim vos fallat fratres eoz qui dicunt inuisibilē patrem: ⁊ visibilē filium. Hic eīm hoc asserunt q̄ putant eū esse creaturā: nec intelligunt scōm qō dictum est: ego ⁊ pater vnum sumus. Joha. x. Prorsus in forma dei i qua eqlis est patri: etiā filius inuisibilis est. Ut aūtem ab hominibus videretur/ formā serui accepit: ⁊ in similitudinē hominu/ factus/ visibilis factus est. Ostēdit ergo se etiam anteqz susciperet carnē oculis hominū sicut voluit in subiecta sibi creatura: nō sicuti est. Mūdemus corda per fidē: vt illi ineffabili: ⁊ vt ita dic. inuisibili visioni ꝑparemur. Beati enim mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbunt. Mat. v. [Uerūtamē ⁊ ex ptincipib⁹ multi crediderunt in eum: sed ꝓpter phariseos nō confitebātur: vt de synagoga nō eīcerenē. Dilexerunt eīm gloriam hoīum: magis q̄z gloriam dei]. Audete quēadmodum notauerit euāgelista: ⁊ ꝓbauerit quosdā quos tamē in eū credidisse dixit: qui in hoc ingressu fidei si ꝓficerent: amorem quoqz humane gloie proficiēdo superarent quā superauerat apostolus dicens. Mihi autem Gal. vj. absit gloriari nisi in cruce dñi nr̄i iesu christi: per quē mihi mundus crucifixus est et ego mūdo. Ad hoc enim ⁊ ipse dñs crucez suam vbi eū dementia superbe impietatis irrisit: in eoz qui in illum crederēt frontibus fixit vbi est quodāmodo sedes verecū die: vt de nomine eius fides nō erubescat: ⁊ magis dei gloriam quā hoium diligat.

Tractatus. liiij.

¶ Jesus aūt clamauit ⁊ dixit. Qui credit i me nō credit in me: sed in eū qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. Ego lux in mūduz veni: vt oīs qui credit in me in tenebris nō maneat. Et si quis audierit verba mea ⁊ non custodierit: ego nō iudico eum. Non enim veni vt iudicem mundum: sed vt saluificē mundum. Qui spernit me: ⁊ non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem locutus sum: ille iudicabit eū in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus: sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit: quid dicam ⁊ quid loquar. Et scio quia mādatum eius vita eterna est. Que ergo ego loquo: sicut dixit mihi pater sic loquor.

A

Oquente domino nostro iesu christo apud iudeos ⁊ tanta miraculorum signa faciente: quidaz crediderunt predestinati in vitam eternaz quos etiā vocauit oues suas: quidam vero non crediderunt nec poterant credere: eo quod occulto nec tamē iniusto iudicio dei fuerant excecatiq; indurati: deferente illo qui superbis resistit: humilibus autem dat gratiā. Jac. iiij. Eorum autem qui crediderunt: alij vtiq; adeo confitebantur: vt palmarum ramis acceptis venienti occurrerent: in eadem laudis confessione letantes. Alij vero ex principibus non audebāt confiteri vt de synagoga nō eīcerētur: quos notauit euāgelista dicens: quos dilexerūt gloriam hominū magis q̄z gloriam dei. Eorum etiam Jo. viij. qui non crediderunt: alij erant postea credituri: quos prouidebat vbi ait. Cum exaltaueritis filium hominis: tunc agnoscetis quia ego sum. Alij vero in eadem infirmitate mansuri: quoꝝ imitatrix est etiā ista gens iudeoꝝ: que postmodum debellata ad testimoniū prophetie que de christo scripta est/ in toto pene orbe dispersa est. His ista se habētibus ⁊ sua iam propinquante passione: [iesus clamauit ⁊ dixit]: vnde lectio cepit hodierna. [Qui credit in me non credit in me: sed in eum qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui Joh. vij & tracta. xxix. misit me]. Jam dixerat quodam loco. Mea doctrina nō est mea: sed eius qui misit me. Ubi intelleximus eum doctrinam suam dixisse verbum patris quod est ipse: et hoc significasse: dicendo in ea doctrina non est mea sed eius qui me misit: quod a seipso ipse non esset sed haberet a quo esset. Deus enim de deo: filius patris. Pater autem nō deus de deo: sed deus pater filij. Nunc autem quod ait qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me quomodo intellecturi sumus: nisi quia homo apparebat hominibus cum lateret deus. Et ne putarent hoc eum esse tantūmodo quod videbant: talem ac tantum se volens credi: qualis ⁊ quantus est pater: qui credit in me inquit/ non credit in me: id est in hoc quod videt: sed in eū qui misit me: id est in patrē. Sed qui credit in patrem: necesse est cum credat esse patrez. Qui autem credit eum patrem: necesse est vt credat eum habere filium. Ac per hoc qui credit in patrem: necesse est vt credat in filiuz. Sed ne qui sēs hoc credat de vnigenito filio quod de his qui dicti sunt filij dei fm gratiā non naturaz: sicut ait euangelista dedit eis potestatez filios dei fieri: Joha. j. vnde ⁊ illud est quod ipse dominus com- Psalmo lxxxij. memorauit in lege dictū: ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes: propterea dixit: qui credit in me: non credit in me: ne totum quod de christo creditur: scōm hominem crederetur. Ille ergo inquit: credit in me qui non credit in me scōm id quod me videt: sed in eum qui me misit: vt cum credit in patrem: credat eum habere filium sibi equalem: ⁊ tunc vere credat in me. Nam si putauerit eum nō habere nisi filios fm gratiam qui sunt eius vtiq; creatura: non verbum sed facta per verbum: nec habere filium equalem sibi atq; coeternū semper natum: pariter incōmutabilez: ex nullo dissimilem atq; imparem: non credit in patrem qui eū misit: quia non est hoc pater qui eum misit. Et ideo cum dixisset/ B qui credit in me: non credit in me sed in eum qui misit me: ne putaretur sic voluisse patrem intelligi tanq̄s patrem multorum filiorū per gratiam regeneratorum: nō vnici verbi equalis sibi: continuo subiecit. [Et qui videt me: videt eum qui misit me]. Nūquid ait qui videt me: non videt me: sed eum qui misit me. Sicut dixerat: qui credit in me: nō credit in me: sed in euz qui misit me: Illud nāq; dixit: ne sicut videbatur crederē tantūmodo filius hominis. Hoc aūtē dixit: vt patri crederetur equalis. Qui credit in me inquit: non sredit in hoc quod videt me: sed credit in euz qui misit me. Aut cū credit in patrem qui sibi equalē genuit me: nō quomodo me videt: sed sic credat in me/ quomodo in eum qui misit me. Usq; adeo enim nihil distat inter eum vt me: ⁊ qui me videt: videat cū qui me misit. Apostolos suos certe ipse do- Lu. vj. minus christus misit: qō eorum etiam nomen indicat. Nā sicut grece angeli: latine nuncij vocantur: ita grece apostoli: latine missi appellātur. Nunq̄s tamē aliōs apostoloz dicere auderet: qui credit in me nō credit in me sed in euz qui misit me. Oino enim nō diceret: qui credit in me: credim⁹ enim apostolo: sed non credimus in ap̄m. Non enim ap̄s iustificat impiuz. Creden- Ro. iiij. ti enim in eū qui iustificat impiuz: deputatur fides eius ad iustitiam. Posset dicere apostolus: qui recipit me recipit eum⁹ qui me misit: vel qui audit me: audit eum qui me misit. Hoc eīm eis ipse dñs ait: qui vos Mat. x. recipit me recipit: ⁊ qui recepit me recipit eum qui me misit: qz dñs honoratur in seruo: ⁊ pater in filio: sed pater tanq̄s in filio: dominus tanquā in seruo. Filius aūtem

vnigenitus recte dicere potuit: credite in
Jo. xiij. deū ⁊ in me credite. Et qō nunc ait: qui cre
dit in me: non credit in me ſed in eū q̄ miſit
me: non a ſe abſtulit fidez credentis: ſed no
luit in forma ſerui remanere credentem.
qñ cū q̄ſq; credit in patrē qui eum miſit: p
fecto credit in filiū ſine quo patrez non eſſe
cognoſcit: ⁊ ita credit vt credat equalem:
qñ ſequit: ⁊ qui videt me: videt euz qui me
miſit. Attende cetera. [Ego lux in mundū
veni: vt oīs qui credit in me in tenebris nō
Mat. v. maneat.] Dixit quodā loco diſcipulis ſuis
Uos eſtis lux mundi. Non poteſt ciuitas
abſcondi ſupra montē conſtituta. Neq; ac
cendūt lucernā ⁊ ponunt eaz ſub modio: ſz
ſupra cādelabrū: vt luceat omnibus qui in
domo ſunt. Sic luceat lumen veſtrū coram
hominib⁹ vt videant opa vr̄a bona: ⁊ glo
rificent patrē vr̄m qui in celis eſt. Non tñ
eis dixit: vos lux veniſtis in mundū: vt om
nis qui credit i vos in tenebris nō maneat.
Nuſq; hoc legi poſſe cōfirmo. Lumina er
go ſunt omnes ſancti: ſed credēdo ab eo il
luminant: a quo ſi recederit: tenebrabitur.
Lumen autez illud quo illuminant: a ſe re
cedere non poteſt: q̄ incommutabile oīno
eſt. Credim⁹ ergo lumini illuminato: ſicut
pphete: ſicut apoſtolo. Sed ideo illi credi
mus vt non in ipm credamus qō illumina
tur: ſed cum illo credamus in illud lumē a
quo illuminat: vt et nos illuminemur: non
ab illo: ſed cum illo a quo ille. Cum autem
dicit: vt omnis qui credit in me in tenebris
non maneat: ſatis manifeſtat omnes ſe in
tenebris inueniſſe. Sed ne in eis tenebris
maneant in quib⁹ inuenti ſunt: debent ere
C dere in lucem que venit in hunc mundū: q̄
per illam factus eſt mundus. [Et ſi q̄s au
dierit inquit verba mea et cuſtodierit: ego
non iudico eū.] Memētote q̄ vos audiſtis in
ſuperioribus lectionib⁹ nouiſ: ⁊ q̄ obliti fo
rte eſtis recolite. ⁊ qui non affuiſtis ſed ade
ſtis: audite quomodo dicit filius: ego non
Joh. v. iudico eū: cū dicat alio loco: pater non iudi
cat quēq;: ſed omne iudiciū dedit filio: niſi
q̄ intelligendum eſt modo non iudico eū:
Quare non iudicat modo? Attende quid
ſequitur. [Non enim veni: inquit: vt iudi
cem mundum: ſed vt ſaluifice mundū]: id
eſt vt ſaluum faciam mundum. Nunc er
go eſt tempus mie: poſtea erit iudiciū: quia
ps. c. mificordia inq̄t ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe.
Sed de ipſo etiam futuro nouiſſimo iudi
cio videte quid dicat. [Qui ſpernit me et
non accepit verba mea: habet qui iudicet
eum. Sermo quez locutus ſum: ille iudica
bit eum in nouiſſimo die]. Non ait q̄ ſper
nit me et non accipit verba mea: ego nō iu
dico eum in nouiſſimo die. Hoc eni m ſi di
riſſet: non video quomodo poſſet non eſſe
contrarium illi ſententie vbi ait: pater non
iudicat quēq; ſed oē iudicium dedit filio.
Cum vero dixit: qui ſpernit me et non acci
pit verba mea habet qui iudicet eū: expe
ctantibus autem quiſnam ille eſſet: ſecut⁹
adiunxit: ſermo quem locutus ſum ille iu
dicabit eum in nouiſſimo die: ſatis manife
ſtauit ſeipm iudicaturum in nouiſſimo die
Seipſuz q̄ppe locutus eſt: ſeipm annuncia
uit: ſeipm ianuaz poſuit: quia ipe ad oues
paſtor intraret. Aliter itaq; iudicabuntur
qui non audierunt aliter qui audierunt et
cōtempſerunt. Qui eñ ſine lege peccaue- Rom. ij.
runt (ait apoſtolus) ſine lege ⁊ peribunt: ⁊
q̄ in lege peccauerunt: p legem iudicabunt
[Qz ego: inquit: ex meipo nō ſum locut⁹]:
Ideo ſe dicit non locūtū ex ſeipo qz nō eſt
ex ſeipo. Jā hoc ſepe dixim⁹: iaz hoc tanq̄
notiſſimū non docere ſed admonere debe
mus. [Sed q̄ miſit me pater ipe mihi man
datū dedit: q̄d dicam ⁊ q̄d loquar] Nō la
borarem⁹: ſi cum eis non loq̄ ſcirem⁹: cū
q̄bus ſuperiora locuti ſumus: ⁊ cū eiſdem
non oīnib⁹ ſed q̄ q̄ audierūt memoria retinē
tibus. Nunc vero qz fortaſſe aliq̄ aſſunt q̄ D
non audierunt: eiſq; ſunt ſimiles q̄ obliti
ſunt quod audierunt: propter illos perfe
rāt moras noſtras q̄ audita meminerunt
Quomodo dat mandatū pater vnico filio
Quo verbo loquitur verbo: cum ſit ipe fi
lius vnigenitus verbum? Nūq̄d p angelū
cū per ipſum creati ſunt angeli? Nūq̄d p
nubem: que quādo ſonuit ad filiū: nō pro
pter ipſum ſonuit quod alibi dicit etiā ipe
ſed propter alios quos oportebat ita audi
re? Nunq̄d per ſonū labij emiſſum qui nō
habet corpus? An aliquo locoum inter
uallo filio a patre ſeparat: vt ſit inter illos
aer medius quo percuſſo vox fiat et ad au
rem veniat? Abſit: vt talia de illa incorpo
rea et ineffabili ſubſtantia ſuſpicemur. Fi
lius vnic⁹ eſt verbum patris: ⁊ ſapiētia pa
tris: in illa ſunt oīa mādata patris. Ne
q; eñ patris mandatum filio aliquando
neſciebat: vt cū neceſſe eſſet ex tpe habere
quod antea nō habebat. Ita cū patre q̄
habet accepit: vt naſcendo acceperit: dede
rit q; illi gignēdo. Nā ⁊ vita eſt: et accepit
vitā vtiq; naſcendo/nō prius ſine vita exi
ſtendo: quia et pater habet vitā: ⁊ q̄ habet eſt: nec accepit tamen: qz nō ex aliquo
eſt. Filius autē accepit vitaz dante patre
a quo eſt: et ipſe quod habet eſt. Habet em Joh. v.
vitam et vita eſt. Jpm audi loquentē. Si-
cut habet inquit pater vitaz in ſemetipſo.
ſic dedit ⁊ filio vitam habere in ſemetipſo.

Nunq̄d

Nunquid exiſtenti ⁊ nō habenti dedit. Sz
eo dedit quo genuit qui vitā genuit et vita
genuit vitā: ⁊ qz parē genuit: nō imparē ge
nuit vitā: ideo dictū eſt. Sicut habet ipe vi
eam in ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio vitā habe
re in ſemetipſo. Uitam dedit quia gignen
do vitam q̄d dedit niſi eſſe vitā? Et qz eter
na eſt ipa natiuitas. Nunq̄ nō fuit filius
qui eſt vita: nunq̄ non fuit filius ſine vita.
Et ſicut eſt natiuitas eterna: ſic eſt qui na
tus eſt vita eterna. Ita ⁊ mandatū non q̄
filius nō habebat pater dedit ſed ſicut di
xi / in ſapientia patris quod eſt verbum pa
tris: oia mandata ſunt patris. Dicitur au
tem mandatum datū: quia non eſt a ſeipſo
cui dicitur datum. Et hoc eſt dare filio ſine
quo nunq̄ filius fuit: quod eſt gignere filiū
E qui nunq̄ nō fuit. Sequit autē. [Et ſcio qz
mandatū eius vita eterna eſt.] Si ergo vi
ta eterna eſt ipſe filius: ⁊ vita eterna eſt man
datum patris: quid aliō dictum eſt/q̄ ego
ſum mādatum patris? Proinde ⁊ id quod
adiungit ⁊ dicit. [Que ego loquor ſicut di
rit mihi pater ſic loquor.] Non accipiam⁹
dixit mihi: quaſi pater verba locut⁹ ſit vni
co verbo: aut egeat dei verbis: dei verbum.
Dixit ergo pater filio: ſicut dedit vitam fi
lio non quod neſciebat vel nō habebat: ſed
quo ipſe filius erat. Quid eſt autez Sicut
dixit mihi pater ſic loquor: niſi verbum lo
quor. Ita ille dixit vt verax: ita iſte loquit
vt veritas. Uerax autem genuit veritatez.
Quid ergo iam diceret veritati? Non eniz
imperfecta erat veritas cui verum ali
quid adderetur. Dixit ergo veritati: quia
genuit veritatem. Porro ipſa veritas ſic lo
quitur vt ei dictum eſt: ſed intelligentibus
quos docet vt nata eſt. Ut autem crederēt
homines quod intelligere nondum valent:
ex ore carnis verba ſonuerunt ⁊ abierunt.
Tranſuolantes ſoni ſtrepuerunt peractis
motuſ temporū ſuorū. Sed res ipſe qua
rum ſigna ſunt ſoni: traiecte quodāmodo
in eorum memoriam qui audierunt: etiam
ad nos per litteras que viſibilia ſigna ſūt
peruenerunt. Non ſic loquitur veritas. In
telligentibus mētibus intus loquitur ſine
ſono inſtruit: itelligibili luce pfundit. Qui
ergo poteſt in ea credere natiuitatis eius
eternitatem: ipſe illam ſic audit loquentē:
ſicut ei dixit pater quod loquereꝝ. Excita
uit nos ad magnum deſideriuz interioris
dulcedinis ſue: ſed credendo capimus: am
bulando creſcimus: proficiēdo ambulam⁹:
vt p. ruenire poſſimus.

Tractatus.lv.

capi. xiij [Ante diem feſtum paſche ſciēs ie
ſus qz venit eius hora vt tranſeat ex
hoc mundo ad patrem: cū dilexiſſet
ſuos qui erant in mundo: in finē di
lexit eos. Et cena facta: cū diabolus
iam miſiſſet in cor vt traderet eū iu
das ſymonis ſcariothis: ſciens quia
omnia dedit ei pater in manus et qz
a deo exiuit ⁊ ad deuz vadit: ſurgit a
cena ⁊ ponit veſtimenta ſua: ⁊ cū ac
epiſſet linteum p̄cinxit ſe. Deinde
miſit aquaz in peluim: ⁊ cepit lauare
pedes diſcipuloum ⁊ extergere lin
theo quo erat precinctus.

A Ena domini ſm iohannē
adiuuāte ipſo debitis ſt
explicanda tractatibus:
⁊ vt nob⁹ poſſe donauerit
explananda. [Ante diez
autem feſtū paſche: ſciēs
ieſus quia venit hora ei⁹
vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem: cum
dilexiſſet ſuos qui erant in mundo: in finez
dilexit eos.] Paſcha aūt fratres non ſicut
quidam exiſtimant grecum nomen eſt: ſed
hebreuz. Opportuniſſime tñ occurrit in hoc
nomine quedam congruentia vtrarūq; lin
guarum. Quia eniz paſſio grece πασχιν
dicitur: ideo paſcha paſſio putata ē: velut
hoc nomine a paſſione ſic appellatum eſt.
In ſua vero lingua: hoc eſt hebrea: paſcha
tranſitus dicitur ꝓpterea: qz tūc primum
paſcha celebrauit populus dei qñ ex egy
pto fugientes rubrum mare tranſierunt.
Nunc ergo figura illa ꝓphetica in veritā- Eſa. liij.
te ꝓpleta eſt: cum ſicut ouis ad immolādū
ducitur xp̄s: cuius ſanguine illitis poſtib⁹
frōtis. i. cuius ſigno crucis ſignatis fron
tibus noſtris a perditione huius ſeculi tā
q̄m a captiuitate vel interemptiōe egyptia
liberamur: ⁊ agimus ſaluberrimum tran
ſitum: cum a diabolo trāſimus ad chriſtū:
⁊ ab iſto inſtabili ſeculo ad eius fundatiſ
ſimum regnum. Ideo quippe ad deum p
manentem tranſimus ne cū mundo tranſ
eunte tranſeamus. De hac nobis collata
gratia deuz laudans apoſtolus dicit. Qui Col. j.
eruit nos de poteſtate tenebrarū: ⁊ tranſtu
lit in regnum filij charitatis ſue. Hoc itaq;
nomē id eſt paſcha qō latine vt dixit trāſi
tus nuncupatur: velut interpretans nobis
beatus euangeliſta: ame dicit inquit feſtū
paſche ſciēs ieſus quia venit hora eius vt
tranſeat ex hoc mundo ad patrē. Ecce pa
ſcha ecce trāſitus. Unde ⁊ quo? De hoc ſci
licet mundo ad patrez. Spes membris in

capite data est: quod essent in illo transeun
te sine dubio secutura. Quid ergo ifideles
& ab hoc capite atq; ab ei⁹ corpore alieni:
Nonne & ipsi transeunt: qz non pmanent:
Transeūt plane & ipsi. Sed aliud est trāsi-
re de mundo: aliud est transire cū mundo:
aliud ad patrem: aliud ad hostem. Nam &
egyptū transierūt: nō cm̄ persequendo mā
serunt. Non tm̄ transierunt per mare ad re
gnum sed in mari ad interitum. Sciens er
go iesus qz venit hora eius: vt transeat ex
hoc mundo ad patrē. [Cuz dilexisset suos
qui erant in mundo: in finem dilexit eos.]
Utiq; vt et ipsi de hoc mundo vbi erāt: ad
suū caput qō hinc transisset eius dilectiōe
transirent. Quid est em̄ in finē nisi in xp̄m:
Finis enim legis christus ait apostolus ad
Rom. x. iusticiam omni credenti. Finis perficiens:
non interficiens. Finis quoulq; eamus: nō
vbi pereamus. Sic omnino intelligēdum
1. Co. v. est pascha nostrū immolatus est christus.
Ipse est finis noster in illum est transitus
noster. Nam video posse ista verba euan-
gelica quodam humano modo etiaz sic ac-
cipi: tanq; vsq; ad mortem christus dilexe
rit suos: vt hoc videatur esse in finē dilexit
eos. Humana est hec sententia: nō diuina.
Neq; em̄ nos hucusq; ille dilexit: q̄ semp &
sine fine nos diligit. Absit vt dilectiōes mor
Lu. xvi. te finierit: q̄ nō est morte finitus. Etiaz post
mortē quinq; fratres suos dilexit diues il-
le supbus atq; impi⁹: & vsq; ad mortē nos
dilexisse putandus est christus: Absit cha
rissimi. Nequaq; ille nos diligēdo vsq; ad
mortem veniret: si dilectionē nostrā morte
finiret: nisi forte ita sit intelligendū in finē
dilexit eos vsq; ad mortē dilexit eos: quia
tantū dilexit: vt moreret pro eis. Hoc enim
Joh. xv. testatur dicens. Maiorem hac charitatem
nemo habet: q̄ vt animā suam ponat quis
pro amicis suis. Ita sane nō prohibemus
intelligi in finem dilexit: vsq; ad mortem
dilexit: id est vsq; ad mortem illum dilectio
ipsa perduxit. [Et cena inquit facta: cum
diabolus iam misisset in cor vt traderet cū
iudas symonis scariothis: sciens quia om
nia dedit ei pater in manus: et quia adeo
† als exi uit. † exiit & ad deum vadit surgit a cena: & po
† Al. mi sit. nit vestimenta sua. Et cum accepisset lin
C theum precinxit se. Deinde † mittit aquaz
in peluim & cepit lauare pedes discipulorū
& extergere linthēo quo erat precinctus.]
Non ita debemus intelligere cenaz factā:
veluti iam consumptam atq; transactam.
Adhuc enim cenabatur cuz dominus sur
rexit & pedes lauit discipulis suis: Nā post
ea recubuit: & buccellam suo traditori post
ea dedit vtiq; cena nondum finita: hoc est
dum adhuc panis esset in mensa. Cena er-
go facta dictum est iam parata et ad con-
uiuentium mensam vsumq; perducta. Qō
aūt ait. [Cuz diabolus iam misisset in cor
vt traderet cū iudas symonis scariothis.]
Si queris quid missum sit in cor inde: hoc
vtiq; vt traderet cum. Missio' ista spiritua
lis suggestio est. Non fit per aurem sed per
cogitationem: ac per hoc non corporaliter
sed spiritualiter. Neq; em̄ spirituale quod
dicitur: semper in laude accipiendum est.
Nouit apostolus quedam spiritualia neq; Ephe. vi
tie in celestibus: aduersus que nobis collu
ctatio rem esse testatur. Non autem essent
maligna etiam spiritualia: si nō essent etiā
maligni spiritus. A spiritu enim spiritua-
lia nominantur. Sed quomodo ista fiant:
vt diabolice suggestiones immittantur: et
humanis cogitationib⁹ misceantur: vt eas
tāq; suas deputet homo: vnde scit homo?
Nec dubitandum est etiam bonas sugge-
stiones a bono spiritu ita latenter ac spiri-
tualiter fieri. Sed interest quibus nam ea
rum mens humana consentiat diuino au-
xilio: vel deserta per meritum: vel adiuta
per gratiam. Factū ergo iam fuerat in cor
de iude per immissionem diabolicā vt tra-
deret discipulus magistrum: sed quem nō
didicerat deum. Iam talis venerat ad cō-
uiuium explorator pastoris, insidiator sal-
uatoris: venditor redemptoris: iam talis
venerat et videbatur: et tolerabatur: et se
ignorari arbitrabatur: qz in eo quem vole-
bat fallere fallebatur. At ille isto ipso cor-
de intus inspecto nesciente: scienter vteba-
tur. [Sciens quia oia dedit ei pater in ma
nus.] Ergo & ipsum traditorez. Nam si cū
in manibus non haberet: non vtiq; illo vte
retur vt vellet. Proinde iam tradito: tradi
tus erat ei quez tradere cupiebat: atq; ita
malum tradendo faciebat: vt de illo tradi
to bonum fieret qō nesciebat. Sciebat em̄
dñs quid faceret pro aūctis: qui patienter
vtebatur inimicis. Ac si oia dederat pater
in manus eius: & in ipsum mala: & in effectū
bona. [Sciens etiam quia a deo exiuit et
ad deum vadit.] Nec deum cum inde exi-
ret: nec nos deserens cum rediret. Hec er-
go sciens: [surgit a cena: & ponit vestimen-
ta sua. Et cum accepisset lintheum: precin-
xit se. Deinde misit aquam in peluim & ce-
pit lauare pedes discipulorū: et extergere
linthēo quo erat precinctus.] Debem⁹ chs
rissimi sensum euangeliste diligenter attē-
dere. Locuturus quippe de tanta dñi hu-
militate: prius eius celsitudinem voluit cō
mendare. Ad hoc pertinet quod ait: sciens
quia em̄ia dedit ei pater in manus & quia

a deo exiit et ad deum vadit. Cum illi er-
go omnia pater dedisset in manus: ille di-
scipulorū non manus sed pedes lauit. Et
cū se sciret a deo exisse & ad deū pgere: non
dñi dei sed hominis serui impleuit officiū
Ad hoc aūt pertinet qō etiā de traditore
ipsi⁹ qz iaz talis venerat: q̄ nec ab illo igno
rabatur: preloqui voluit vt hoc quoq; ad
maximum cumulum humilitatis accede-
ret: qō etiam illi non dedignat⁹ est pedes
lauare: cui⁹ manus iam preuidebat in sce
lere. Quid autem mirum si surrexit a ce-
na & posuit vestimenta sua: q̄ cuz in forma
dei esset seipsum exinaniuit? Et qd miruz
si precinxit se lintheo: qui formā serui acci
phil. ii. piens habitu inuentus est vt homo? Quid
mirum si misit aquam in peluim vnde la-
uaret pedes discipulorum qui in terram
sanguinē fudit: qui⁹ immunditia dilueret
peccatorū? Quid mirū si lintheo quo erat
precinctus pedes quos lauerat terſit: q̄ car
ne qua erat indut⁹ euāgelistaꝝ vestigia cō
firmauit? Et lintheo quidē vt se precinge-
ret: posuit vestimeta sua q̄ habebat. Ut au
tem formā serui acciperet qñ semetipm exi
naniuit: nō qō habebat deposuit: ſz qō nō
habebat accepit. Crucifigēdus sane suis
expoliat⁹ est vestimētis: & mortu⁹ inuolu⁹
est lintheis: & tota illa eius passio nr̄a pur
gatio est. Passur⁹ igit exitia: premisit obse-
quia: non solū eis pro quibus erat subitu-
rus mortem: sed etiam illi qui eum fuerat
traditurus ad mortem. Tanta est quippe
humane humilitatis vtilitas vt eam suo
commendaret exemplo etiam diuina sub
limitas quia homo superbus in eternū pi
ret: nisi eum de⁹ humilis inueniret. Uenit
Luc. ix. em̄ filius hois quere re: et saluuz facere qō
perierat. Perierat aūt supbiā deceptoris
secutus ergo humilitatez redemptoris se
quatur inuentus.

Tractatus. lvj.

Uenit ergo ad symonem petrum.
Et dicit ei petrus. Domine tu mihi
lauas pedes: Respondit iesus et di-
xit eis. Quod ego facio tu nescis mo
do scies autem postea. Dicit ei petr⁹
non lauabis mihi pedes in eternum
Respondit ei iesus si non lauero te
non habebis partem mecum. Dicit
ei symon petrus: domine non tan-
tum pedes meos sed et manus et ca
caput. Dicit eis iesus. Qui lotus est
non indiget nisi vt pedes lauet: sed
est mundus totus.

D

Um lauaret pedes discipulorum domin⁹. [Uenit ad
symonem petrum: & dicit
ei petrus. Dñe: tu mihi la
uas pedes]? Quis enim
non expauesceret lauari
sibi pedes a dei filio. Quā
uis itaq; magne fuisset audacie contradi-
cere seruū domino: hominem deo. Tamen
hoc petrus facere maluit: q̄ perpeti vt si-
bi pedes lauarētur a domino et deo. Nec
putare debemus hoc petrū inter ceteros
formidasse atq; recusasse: cum id alij ante
ipm libenter vel equanimiter sibi fieri per
mississent. Facilius quippe sic accipiuntur
ista verba euangelij: quia cum dictū esset
cepit lauare pedes discipulorum et exterge-
re lintheo quo erat precinctus: deinde sub
iunctuz est: venit ergo ad symonem petrū:
quasi aliquibus iam lauissēt & post eos ve
nisset ad primum. Quis enim nesciat pri-
mum apostolorum esse beatissimum petrū
Sed non ita intelligendum est quod post
aliquos ad illum venerit: sed quod ab illo
ceperit. Quando ergo pedes discipulorum
lauare cepit venit ad eum a quo cepit: id
est ad petrum. Et tunc petrus quod etiam
quilibet eorum expauisset: expauit atq; ait
Domine: tu mihi laus pedes? Tu mihi.
Quid est tu? Quid est mihi? Cogitanda
sunt potius q̄ dicenda: ne forte quod ex
his verbis aliquatenus dignum concipit
anima non explicet lingua. [Sed respon-
dit iesus et dixit eis. Quod ego facio tu infra tra
nescis modo: scies autem postea.] Nec ta cta. lvij.
men ille dominici facti altitudine exteri⁹ p
mittit fieri quod cur fieret ignorabat. Sed
vsq; ad suos pedes humilem christum ad
huc non vult videre: non potest sustinere.
Non lauabis mihi (inquit) pedes in e-
ternum]. Quid est in eternum? Nūq; hoc Text⁹ in
feram: nunq; patiar: nunq; sinam. Hoc q̄p hoc tra-
pe in eternum non fit: qō nunq; fit. Tū sal ctatu qñ
uator egrum reluctantem de ipsius salu- qs pteri-
tis periculo exterrens. [Si non lauero te: tur: qñq;
inquit non habebis partem mecum]. Ita mutatur
dictum est si non lauero te: cum de solis pe
dibus ageretur quomodo dici assolet: calcas
me: quando sola planta calcatur. At
ille amore et timore perturbatus et plus
expauescens christum sibi negari q̄ vsq;
ad suos pedes humiliari. [Domine ait:
non tantum pedes meos sed et manus et
caput]. Quandoquidem sic minaris la-
uanda tibi membra mea: non solum tibi
ima non subtraho verumetiam prima sub
sterno. Ne mihi neges capiendam tecum infra tra
partem. [Dicit ei iesus. Qui lotus est: cta. lvij.

Universidad de Biblioteca

non habet opus niſi pedes lauare: ſed eſt
B mundus totus. Hic moneatur fortaſſis
quis et dicat. Immo ſi mundus eſt totus
qd ei opus eſt vel pedes lauare? Dñs aũt
nouerat qõ dicebat etiã ſi nr̃a infirmitas
eiº ſecreta nõ penetrat. Verumtñ ſpũ nos
erudire et ex lege ſua docere dignatur: pro
captu meo pro modulo meo: aliquid etiaz
ego de huius queſtionis profunditate illo
adiuuante reſpondeã: ac primuz ipſam lo
cutionem non ſibi eſſe contrariã faci lime
oſtẽdã. Quiſeñ nõ ita rectiſſime loq poſſit
mundus es totus preter pedes? Eleganti9
autem loquitur ſi dicit: mundus es totus
niſi pedes: quod tantũdẽ valet. Hoc ergo
ait dominus: nõ habet opus niſi pedes la
uare: ſed eſt mundus totus. Totus vtiqz p̃
ter pedes vel niſi pedes quos habet opus
lauare. Sed qd eſt hoc? Quid ſibi vult qd
hic neceſſariũ eſt vt queramus. Domin9
dicit veritas loquitur: quod op9 habet pe
des lauare etiam ille qui lotus eſt. Quid
fratres mei quid putatis niſi quia homo
in ſancto quidez baptiſmo totus abluitur
non preter pedes ſed totus omnino. Verũ
tñ cũ in rebus humanis poſtea viuitur: vti
qz terra calcatur. Ipſi igitur humani affe
ctus ſine quibus in hac mortalitate niſi vi
uitur quaſi pedes ſunt vbi ex humanis re
bus afficimur: et ſic afficimur vt ſi diceri-
1.Joh.i. mus quia peccatũ non habemus noſipos
decipimus ⁊ veritas in nobis nõ eſt. Quo
tidie igiſ pedes lauat nobis: qui interpel
lat pro nobis. Et quotidie nos opus habe
mus vt pedes lauemus: id eſt vias ſpiri-
Mat.vj. tualium greſſuum dirigam9. In ipa oratio
ne dominica confitemur cum dicimus. Di
mitte nobis debita noſtra: ſicut et nos di
mittimus debitoribus noſtris. Si eñ cõfi
teamur ſicut ſcriptũ eſt peccata noſtra: ꝓ
fecto ille qui lauit pedes diſcipulorum ſuo
ruz fidelis eſt ⁊ iuſtus qui dimittat nobis
peccata noſtra et mundet nos ab oñi pec
cato: id eſt vſqz ad pedes quibus conuer-
ſamur in terra. Proinde eccleſia quam mũ
dat chriſtus lauacro aque in verbo: non ſo
lum in illis eſt ſine macula ⁊ ruga: qui poſt
lauacrum regenerationis continuo ex hu
ius vite contagione tolluntur: nec calcant
terram vt opus habeant pedes lauare: ve
rũeiam in his quibus iſtam miſericordiã
prebens dñs fecit eos de ſeculo iſto lotis
etiam pedibus emigrare. In his autẽ qui
hic demorentur: etiam ſi mũda ſit: quonã
iuſte viuunt opus tamen habent pedes la
uare: quoniam ſine peccato vtiqz non ſunt
Propter hoc dicit in cantico canticorum.
Cant.v. Laui pedes meos: quomodo inquinabo il
los? Dicitur enim hoc cuz cogitur ad chri-
ſtum venire: et terram calcare conuenit.
Alia queſtio rurſus exoritur. Nonne chri-
ſtus ſurſum eſt? Nonne aſcendit in celum
et ſedet ad dexteram patris? Nonne apo
ſtolus ad nos clamat et dicit? Si ergo re- Col.v.
ſurrexiſtis cum chriſto/que ſurſum ſunt q̃
rite vbi chriſtus eſt in dextera dei ſedens:
que ſurſum ſunt ſapite non que ſuper ter
ram. Quomodo ergo vt ad chriſtum eaº
terram calcare compellimur: cum potiuz
nobis ſurſum cor habendum ſit ad domi-
num: vt cum illo eſſe poſſumus? Videtis
fratres hodierni temporis anguſtias: iſtã
coartare queſtionem. Quod et ſiyos forte
minus videtis: ego vtcunqz video quante
diſputationes indigeat: Unde petovt eam
potius ſuſpendi q̃ vel negligentius vel an
guſtius pertractari. Non fraudatur ſed di-
lata expectatione patiamini. Aderit enim
dominus qui nos debitores facit: vt faciat
etiam redditores.

Tractatus.lvij. De eadẽ lectione.

A

On immemor mei debiti
et iam reddendi tempus
agnoſco. Donec vnde red
dam/qui donauit vt de-
beam. Donauit enim di-
lectionem de qua dictum
eſt. Nemini quicqz debea
tis: niſi vt inuicem diligatis. Donet etiam
ſermonem quem video me debere dilectis
Expectationem veſtram ad hoc nempe di
ſtuleram: vt explicarem ſicut poſſem/quẽ-
admodum etiam per terram veniatur ad
chriſtum: cum potius iubeamur que ſur-
ſuz ſunt querere non que ſuper terrã. Sur
ſum eñ chriſtus eſt ſedens ad dexterã pa-
tris. Sed profecto et hic eſt propter quod
et ſaulo id terra ſcienti dicit. Saule ſaule Act.ix.
quid me perſequeris. Ut autem hoc queré
dum ſuſciperemus: id̃ ꝓtractabatur quod
dominus pedes diſcipulis lauit: cum iam
ipſi diſcipuli loti eſſent: nec opus haberent
niſi pedes lauare. Ubi viſum eſt intelligen
dum qnod baptiſmo quidem homo totus
abluitur: ſed dum iſto poſtea viuit in ſecu-
lo/humanis affectibus terram velut pedi
bus calcans: ipſa ſcilicet converſatione vi
te huius contrahit vnde dicat: dimitte no- Mat.vj.
bis debita noſtra. Ac ſi etiam inde mun-
datur ab eo qui pedes lauit diſcipulis ſuis
nec deſint interpellare pro nobis. Hinc oc-
currerunt ex cantico canticoz eccleſiever
ba dicentis. Laui pedes meos quomodo Cant.v.
inquinabo eos. Cum vellet ire et aperire
ei qui venerat ad eam et pulſauerat: ſibiqz

apire ꝓpoſcerat ille ſpecioſus forma pre
filijs hominũ. Hinc queſtio nata eſt quam
coartare noluimus anguſtijs ꝓpis: ideoqz
diſtulimus: quonam modo eccleſia timeat
inquinare pedes dum pergit ad p̃z: quos
baptiſmate lauaret p̃r. Sic enim ait. Ego
dormio: ⁊ cor meũ vigilat. Uox fratruꝫ mei
pulſat ad ianuã deinde dicit etiã ipſe. Ape
ri mihi ſoror mea: prima mea: colũba mea
perfecta mea: qz caput meum repletum eſt
roze ⁊ crines mei guttis noctis. Et reſpon
dit illa. Exui me tunica mea quomodo in-
dnam eam? Laui pedes meos quomõ in-
quinabo illos? O admirabile ſacramentũ
⁊ grande myſterium. Ergo ne timet ꝑ̃gui
nare pedes veniendo ad eum qui lauit ſuo
rum diſcipulorũ pedes? Timet certe quia
per terram venit ad euz qui etiam in terra
eſt: quia ſuos hic cõſtitutos non deſerit.
matthei xxviij. An non ipſe ait. Ecce ego vobiſcũ ſum vſqz
Joh.j. ad conſummationem ſeculi? An non ipſe
ait. Uidebitis celos apertos ⁊ angelos dei
aſcendentes ⁊ deſcendentes ad filium ho-
minis? Si aſcendunt ad eum ꝓpterea qz
ſurſum eſt: quomodo ad euz deſcendunt ſi
etiam non hic eſt? Dicit ergo eccleſia. La-
ui pedes meos: quomodo inquinabo eos?
In his hoc dicit qui predicant p̃r̃m ⁊ ape-
riunt illi oſtium vt habitet ꝑ fidẽ in cordi-
bus hominũ. In eis hoc dicit cũ deliberãt
vtrum miniſteriũ tale ſuſcipiant cui ſe mi
nus idoneos exiſtimant: vt ſine culpa im-
j.cor.ix. pleant ne forte alijs predicãtes/ipſi repro
bi fiant. Tutius eñ veritas auditur q̃ pre
dicatur: quoniã cũ auditur/humilitas cu-
ſtodit. Cũ aũt predicatur/vix nõ ſubrepit
cuius hominũ quantulacũqz iactantia: in
iacobi.i. qua vtiqz inquimentur pedes. Ergo vt apo
ſtolus iacobus dixit: ſit oĩs homo velox ad
audiendum: tardus autem ad loquendum.
pſ.xl Dicit ⁊ alius homo dei. Auditui meo da-
bis gaudium ⁊ leticiam: et exultabunt oſſa
humiliata. Hoc eſt qõ dixit: cũ veritas au-
B ditur/hũilitas cuſtodit. Dicit ⁊ alio. Ami-
Joh.iij. cus aũt ſponſi ſtat ⁊ audit eũ: ⁊ gaudio gau
det propter vocẽ ſponſi. Fruamur auditu:
ſine ſtrepitu nobis loquente intrinſecus ve
ritate. q̃ eñ etiaz cũ foriſecus inſonat per
legentem per annunciantem/per predicã-
tem/per diſputantẽ/per precipientez/per
conſolantez/per exhortantem/per ipſum
etiam cantantẽ atqz pſallentẽ: ipſi qui hec
agunt: inquinare pedes ſuos timeant: cuz
placere hominibus ſubrepente amore hu-
mane laudis affectant. Ceterũ qui eos au-
dit libenter ⁊ pie: non habet locum iactan
di ſe in laboribus alienis: ⁊ nõ inflatis oſſi
bus humilitatis: gaudio gaudet propter
vocem dominice veritatis. Proinde in eis
qui libenter ⁊ humiliter audire nouerũt: ⁊
vitam quieram in ſtudijs dulcibus ⁊ ſalu
bribus agũt catholica delicietur eccleſia ⁊
dicat. Ego dormio ⁊ cor meũ vigilat. Quid
eſt ego dormio ⁊ cor meum vigilat: niſi ita
quieſco vt audiam? Ocium meum non im
penditur nutriende deſidie: ſed percipien- Cant.v.
de ſapientie. Ego dormio ⁊ cor meum vigi pſ.xlv.
lat: vaco ⁊ video: quoniã tu es dñs: quia ſa
pientiaz ſcribo in tempore ociꝭ: qui mino Eccle.
ratur actu ipſe percipiet eam. Ego dormio xxxviij.
⁊ cor meum vigilat. Ego requieſco a nego-
ciosis actibus: ⁊ anim9 me9 diuinis ſe in-
tendit affectib9. Sed inſ his qui iſto modo Watt.x.
ſuauiter ⁊ humiliter requieſcũt duz ocioſe
oblectat eccleſia: ecce pulſat ille q̃ ait. Que
dico vobis in tenebris dicite in lumine: et
qõ in aure auditis predicate ſuper tecta.
Uox ergo eiº pulſat ad ianuã: ⁊ dicit. Ape Cant.v.
ri mihi ſoror mea, prima mea/colũba mea
perfecta mea/quia caput meum repletum
eſt roze: ⁊ crines mei guttis noctis. Uelut ſi
diceret. Tu vacas: ⁊ cõtra me hoſtiuz clau
ſum eſt. Tu ſtudes ocio paucorum ⁊ abun
dante iniquitate refrigeſcit charitas mul-
torũ. Nox q̃ppe iniquitas eſt. Ros ho eius
⁊ gutte: hi ſunt qui frigeſcunt ⁊ cadũt ⁊ fa-
ciunt refrigeſcere caput p̃r: hoc eſt vt non
ametur deus/caput eiñ chriſti de9. Sz por j.Co.xj.
tantur in crimibus: id eſt in ſacramẽtis vi-
ſibilib9 tolerant: cũ nequaqz interiora ſen-
ſus attingunt. Pulſat ergo vt excutiat q̃-
tem ſanctis ocioſis: ⁊ clamat. Aperi mihi
de ſanguine meo ſoror mea: de acceſſu meo
prima mea/de ſpiritu meo columba mea/
de ſermone meo quẽ plenius ex ocio didici
ſti perfecta mea. Aperi mihi: predica me.
Ad eos q̃ppe q̃ clauſerũt cõtra me quõ in-
trabo ſine aperiente? Quomõ enim audiẽt
ſine predicante? Hinc fit vt etiã hi q̃ amãt Roma.x
ocium ſtudiorum bonoruz: ⁊ nolunt perpe-
ti laborioſarum moleſtias actionum: eo q̃
minus idoneos ad hec miniſtrãda/⁊ ſine
reprehenſione agenda ſe ſentiũt: mallent ſi
fieri poſſet ſanctos apoſtolos ⁊ predicato-
res veritatis antiquos excitari aduerſus
abũdantiã iniq̃tatis: qz feruor frigut cha
ritatis. Sed in eis qui iam de corpore exie C
runt: ⁊ carnis indumento exploiati ſunt:
neqz eñ ab ea ſeparati ſunt: ñ̃deat eccle-
ſia. Exui me tunica mea: quomodo induaz Cant.v
eam? Recipietur quidez illa tunica ⁊ in eis
qui iam exuti ſunt/rurſus veſtietur carne
eccleſia: non tamen nunc quando ferneſa-
ciendi ſunt frigidi/ſed tunc quãdo reſurre
cturi ſunt mortui. Paſſa ergo difficultatez
propter inopiam predicatorum et recolẽ

Universidad de Sevilla Biblioteca

alis sua mēbra sana sermonib⁹ sancta moribꝰ: sed iam exuta corporib⁹ ingemit ⁊ dicit ecclē. Exui me tunica mea: quō induā eam: Mēbra illa mea q̄ rp̄o aperire euāgelizādo excellētissime potuerūt: quō ad corpora quib⁹ exuta sunt redire nūc ꝓsūt: Vnde re spiciēs ad eos q̄ predicare et populos acq̄rere ac regere: ac si christo aperire vtcūq; possunt: sed in his difficultatibus actionū peccare nō timent: lauī inq̄t pedes
Jaco.iij. meos: quō inq̄nabo illos: Quisq; em̄ in vbo nō offendit: hic ꝓfect⁹ est vir. Et quis est ꝓfectus: Quis est q̄ nō offendit in tanta abūdātia iniq̄tatis: tanto frigore charitatis: Lauī pedes meos: quomodo inquinabo eos: Q̄nquidē lego ⁊ audio. Nolite multi magistri fieri fratres: q̄m maiꝰ iudicium sumitis. In multis em̄ offendimus omnes. Lauī pedes meos: quomodo inq̄nabo eos. Sed ecce surgo ⁊ aperio: rp̄e la
Mat.vj. ua eos. Dimitte nobis debita nr̄a: q̄m non est extincta charitas nr̄a: q̄ ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ nr̄is. Quando te audini
ps.l. mus exultāt tecū in celestib⁹ ossa humsliata. Sed q̄m te predicam⁹: terrā calcam⁹ vt tibi aperiam⁹. Et ideo si reꝓhēdimur ꝓtur bamur: si laudamur: iſtamur. Lauā pedes nr̄os ab mūdatos: sed cū ad aperiēdū tibi p terrā pgim⁹ inq̄natos. Hec vobis hodie satis sint dilectissimi. Si q̄d fec⁹ q̄s oportuit dicētes fortassis offendim⁹: vel laudibus vr̄is immoderati⁹ q̄s opottuit elenati sum⁹: ipetrate mūdationē pedib⁹ nr̄is deo placētib⁹ ofonibus vestris.

Tractatus.lviij.

¶Et vos mundi estis sed nō oēs Sciebat enim q̄nam esset qui traderet eum: ꝓterea dixit Nō estis mūdi omnes. Postq; ergo lauit pedes eorum: et accepit vestimenta sua: cū recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim vobis: vos vocatis me magister et domine: et bene dicitis. Sum eteñ. Si ergo ego lauī pedes vestros dñs et magister: ⁊ vos debetis alter alterꝰ lauare pedes: exēplū em̄ dedi vobis: vt quēadmodū ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis.

A Am illa verba sancti euā gelij ybi dñs lauās pedes discipulis suis ait. Qui lotus est semel non habet necessitatē nisi pedes lauare: sed est mundus totus: dilectioni vestre vt dominus donare dignatus est exposuimus. Nunc quod sequitur videamus. [Et vos inquit mūdi estis: sed nō omnes]. Hoc q̄d sit ne q̄reremus: ipe euangelista patefecit adiungens. [Sciebat enim q̄nam esset q̄ traderet eum: propterea dixit. Non estis mundi omnes.] Quid hoc apertius? Proinde ad sequentia trāseamus. [Postq; ergo lauit pedes eorum et accepit vestimenta sua: cū recubuisset iterū dixit eis. Scitis q̄d fecerim vobis]? Nunc est vt beato petro reddat illa promissio. Dilatum enim fuerat quando expauescenti ⁊ dicenti: non lauabis mihi pedes imeternum: respōsum est ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea. Ecce est ip̄m postea: iam temp⁹ est vt dicatur q̄d paulo ante dilatū est. Memor itaq; dominus se promisisse iamdudū sciētiā facti sui tam ꝓpinati / tam mirabilis: tam expauescendi: ⁊ nisi ipe vehemēter terruisset nullo mō sinēdi vt magister non tantū ipsoꝝ sed angeloꝝ: ⁊ dñs nō tātū ipsoꝝ sed reꝝ oim / lauaret pedes discipuloꝝ et seruoꝝ suoꝝ. Hui⁹ ergo tāti facti q̄m promiserat scientiā dicens. Scies aūt postea: q̄d sit q̄d fecit docere nunc incipit. [Vos inq̄t vocat⁊ me magister ⁊ dñe: ⁊ bñ dicit⁊. Sū etem̄.] Bñ dicit⁊ qr verū dicitis. Sū q̄ppe q̄d dicit⁊. Vol ꝑceptū ē nō te lau- Prouer. xxvij.
det os tuū: ⁊ laudet te os ꝑrini tui. Perculosus ē em̄ sibi placere: cui cauēdū ē supbire. Ille aūt q̄ sup oia est. q̄tūcūq; se laudet nō se extollit excelsus: nec potest recte dici arrogans de⁹. Nobis namq; expedit eū nosse non illi nec eū quisq; cognoscit si nō se indicet ipe qui nouit. Si ergo non se laudando quasi arrogantiā vitare voluerit nobis sapiētiā denegauit. Et magistrū quidem q̄ se esse dicit nemo reꝓhenderet etiam q̄ enim nihil esse aliud q̄s hominem crederet: q̄m id profitetur quod et ipsi homines in cuiuslibet artibus vsq; adeo sine arrogantia profitentur: vt professores vocentur. Quod vero dñs et ipse se dicit discipulorum suorum: cum sint illi etiā ſm se culum ingenui: quis ferat in homine? Sed deus loquitur. Nulla est hic elatio ante celsitudinis: nullum mendacium veritatis nobis subiacere illi vtile est celsitudini: nobis seruire vtile est ei veritati. Quod se dominum dicit non illi vitium est: sed nobis beneficiū. Cuiſdam secularis auctoris verba laudantur: quia dixit. Cū ois arrogantia odiosa est: tamen illa ingenij et eloquētie multo molestissima. Et tamen idemipe cum de sua eloquentia loqueretur: diceret inquit ꝑfectam si ira iudicarē: nec in veritate crimē arrogantie ꝓtimescerem. Si igit ille hō eloquētissimus in veritate arrogantiā non timeret: quō arrogātiā ipsa veritas timet. Dicat se dñs qui dñs est: dicat se verum q̄ veritas est. Nonne dicā ego q̄ vtile est: dū tacet ille q̄ est? Btūssim⁹ paulus nō vtiq; vnigenitus dei filiꝰ: sed vnigeniti dei filij seruus ⁊ apl̄s: non veritas sed particeps veritatis: ait libere ⁊ 2stanter.
ij.Cor.xij Et si voluero gloriari nō ero insipiēs: veritatē em̄ dico. Neq; em̄ in scipso sed in ipsa
ij.Cor.x. veritate q̄ superior est ipso: ⁊ humiliter ⁊ veraciter gloriaretur: q̄m ⁊ ipse ꝑcepit: vt q̄ gloriatur in domino glorietur. Ita ne non timeret ⁊ insipientiā si gloriari vellet amator sapiētie: ⁊ in gloria sua timeret in sapiētiam ipsa sapientia? Non timuit arrogan
psalmo xxxiij. tiam qui dixit. In domino laudabitur alia mea. Et in laude sua timeret arrogantiaz potestas domini: in quo laudat anima seruii. Vos inquit vocatis me magister et dñe ⁊ bene dicitis. Sum etenim. Ideo bene dicitis: quia sum. Nam si non esſem quod dicitis: male diceretis etiā si me laudaretis. Quomodo ergo negaret veritas: quod dicunt discipuli veritatis? Quomodo quod dicunt qui didicerunt negaret ipsevnde didicerunt. Quomō fons negat quod bibens predicat? Quomodo lux occultat: quod videns indicat. [Si ergo inquit ego lauī pedes vestros dominus ⁊ magister: debetis ⁊ vos alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis: vt quēadmodū ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis.] Hoc est beate petre quod nesciebas: quando fieri non sinebas. Hoc tibi polꝰ a sciendum ꝑmisit: quando vt sineres terruit te magister tuus ⁊ dominus tuus lauans pedes tuos. Didicimus fratres humilitatem ab excelso: faciamus inuicem humiles quod humiliter fecit excellus. Magna est cōmendatio humilitatis: ⁊ faciunt sibi hoc inuicem fratres etiam opere ipsoꝝ visibili: cum se inuicē hospicio recipiunt. Est enim apud plerosq; consuetudo huius humilitatis vsq; ad factum: quo cernatur exp̄essa. Unde et apo-
j.Tim.v stolus cum viduam bene meritam cōmendaret: si hospitio inquit recepit: si sanctoꝝ pedes lauit. Et apud sanctos vbicunq; hec consuetudo non est: quod manu non fiunt: corde faciunt: si in illoꝝ numero sint
Dan.iij. quibus dicitur in hymno beatorum trium puerorum. Benedicite sancti ⁊ humiles corde domino. Multo autem est melius ⁊ sine controuersia verius vt etiam manib⁹ fiat: nec dedigneturq; quod fecit christus: facere christianus. Cuz enim ad pedes fratris inclinatur corpus: etiam in corde ipso vel excitatur: vel si iam inerat confirmatur ipsi⁹ humilitatis affectus. Sed excepto isto morali intellectu ita a nos huius dñici facti altitudinem cōmendasse meminimus: q̄ō laudando pedes iam lotorum atq; mundoruz discipulorum significauerit dñs ꝓpter humanos q̄b⁹ in terra versamur affect⁹. Quātūlibet ꝓfecerim⁹ in apprehensione iusticie sciamus nos sine peccato nō esse: q̄ō subinde abluit interpellādo ꝓ nobis cū oramus
Mat.vj. patrē q̄ in celis est vt debita nostra dimittat nobis: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝰ nr̄is. Quomodo ergo ad hūc intellectū poterit ꝑtinere hoc q̄ ipse postea docuit: vbi sui facti exposuit rationē dicēs? Si ego lauī vr̄os pedes dñs et magister: debetis et vos alter alteri⁹ lauare pedes. Exēplū em̄ dedi vobis: vt quēadmodū ego feci vobis ita ⁊ vos faciatis. Nunq̄d possum⁹ dicere
Ro. vij. q̄ etiam frater fratrē a delicti poterit cōtagione mundare? Animo vero id etiā nos esse admonitos in huius dñici operis altitudine nouerim⁹: vt confessi inuicē delicta
Jaco.v nr̄a orem⁹ ꝓ nobis sicut ⁊ rp̄s interpellat ꝓ nobis. Audiam⁹ apl̄m iacobum hoc ipz eum̄ dentissime ꝑcipientem ⁊ dicentem. Confitemini inuicem delicta vestra et orate ꝓ vobis: quia ⁊ hoc domin⁹ nobis dedit exēplum. Si enim ille qui vluz peccatum nec habet: nec habuit: nec habebit orat ꝓ peccatis nostris: q̄s tomagis nos inuicē ꝓ peccatis nostris orare debem⁹? Et si dimittit nobis ille cui non habemus quod dimitta
Col.iij. mus q̄s tomagis dimittere nobis debem⁹ inuicem qui sine peccato hic viuere non valemus? Quid em̄ videt in hac altitudine sacramenti dominus significare: cum dicit: exēplū em̄ dedi vobis: vt quēadmodū ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis: nisi q̄ō apertissime dicit apostolus. Donātes vobis met ipsis si quis aduersus aliquē habet querelā: sicut ⁊ dominus donauit vobis: ita et vos inuicem. Itaq; nobis delicta donem⁹ ⁊ pro nostris delictis inuicē orem⁹: atq; ita quodāmodo inuicē pedes nostros lauem⁹. Nostrū est donante ipso inmisterium charitatis ⁊ humilitatis adhibere: illi⁹ est exaudire ac nos ab omni peccatoꝝ 2taminatione mundare per christuz ⁊ in christo: vt quod alijs exiaz dimittimus: hoc est in terra soluamus, soluatur ⁊ in celo.

Tractatus.lix.

¶Amē amē dico vobis nō est seruus maior domino suo. Neq; apostolus maior eo qui misit illuz. Si hec scitis bti eritis si feceritis ea: non de omnibus vobis dico ego scio q̄s elegerim

sed vt adimpleat scriptura. Qui mãducat mecũ panem leuabit cõtra me calcaneum suũ. Amodo dico vobis priusq̃ fiat: vt cum factum fuerit credatis q̃ ego sum. Amen amen dico vobis qui accipit si quem miſero: me accipit: q̃ aũt me accipit: accipit eum qui me miſit.

A

Audiuimus sanctum euangelium loquente domino atq; dicente. [Amen amẽ dico vobis: non est seruus maior domino: suo neq; apostolus maior eo qui miſit illum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea]. Hoc ideo dixit: quia lanerat discipulorũ pedes magister humilitatis & verbo et exemplo. Sed poterimus ea q̃ sunt operosi⁹ differenda ipso adiuuãte differre: si nõ in eis qua manifesta sunt immoremur. Cũ ergo hec dominꝰ premisisset adiunxit. [Nõ de oibus vobis dico. Ego scio quos elegerim: sed vt † impleatur scriptura: qui manducant panem meum leuabit † sup me calcamentũ suũ.] Hoc q̃d est aliud: nisi conculcabit me. Notũ est de quo loquat: iudas ille traditor eiꝰ attingit. Ergo ipm non elegerat / vnde ab eis quos elegit isto sermone secernit. Q̃d ergo dico inq̃t: beati eritis si feceritis ea: nõ de oibꝰ vobis dico. Est inter vos q̃ nõ erit beatus: neq; faciet ea. Et ego scio quos elegerim. Quos nisi eos qui beati erũt faciendo q̃ precepit ac faciendo monstrauit: qui efficere beatos potest. Nõ est igit traditor iudas electus. Quid est ergo q̃d alio loco dicit. Nõne ego vos duodecim elegi: & vnꝰ ex vobis diabolꝰ est. An & ipe ad aliquid est electꝰ ad q̃d vtiq; erat necessariꝰ. Nõ. aũt ad beatitudinẽ de qua modo ait. Beati eritis si feceritis ea. Hoc non de oibus dicit. Scit em quos ad societatem beatitudinis huius elegerit. Nõ est ex eis ille qui panem eius sic edebat: vt super eum leuaret calcaneum. Illi manducabant panem dominum: ille panem domini contra dominum. illi vitam / ille penam. Qui enim mãducat indigne (ait apostolus) iudicium sibi manducat. [Amodo inquit dico vobis priusq̃ fiat vt cum factum fuerit credatis quia ego sum]. Jd est ego sum de quo illa scriptura precessit: vbi dictum est. Qui mãducat panem meum leuabit super me calcaneum suum. Deinde sequitur et dicit.

B

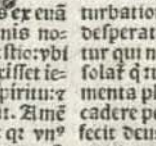
[Amen amen dico vobis: qui accipit si quẽ miſero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me miſit]. Tantum ne distare voluit intelligi inter euz quẽ mittit & seipsum: ẽstum inter seipm et patrem deum. Hoc si isto modo acceperimus: nescio quos gradus (quod absit) arrianoruz forte faciemus. Jlli quippe cum audiunt hec euangelica verba seu legunt: statiz ad illos gradus sui dogmatis currunt: quibꝰ non ascendunt ad vitam sed precipitãtur ad mortẽ. Continuo quippe dicunt. Quantum apostolus filꝰ distat a filio: tãtus dixerit. Qui accipit si quem miſero: me accipit. Tantum distat et filius a patre: ẽtus dixerit: qui autem me accipit: accipit eum qui me miſit. Sed si hoc dicis oblitus es heretice gradus tuos. Si em tãto interuallo ꝓpter hec dñi ẽba filiũ a patre ẽtum apl̃m distinguis a filio vbi posituꝰ es spũs scti. Excidit ne tibi ẽtus eum ponere sole re post filiũ. Erit ipe inter apl̃m & filiũ. Et multo amplꝰ distabit filius ab apostolo ẽtus pater a filio. An forte vt inter filiũ & apl̃m atq; inter pẽz & filiũ maneat paribꝰ inter uallis ista distinctio: equalis erit spiritus sanctus filio. Sed nec hoc vultis. Ubi ergo eum posituri estis. Si ẽta filiũ pr̃i tanta apl̃m filio discretione supponitis. Cohibete itaq; vestre psumptionis audaciaz: et in his verbis nolite querere ẽtam filij et apl̃i tãtam pfis filijq; distantiã. Jpm filiũ audite potꝰ dicentẽ. Ego & pater vnũ sumus. Ubi veritas vobis inter genitorem & vnigenitũ nullã distãtie suspitionẽ reliq̃t vbi gradus vestros chriſtꝰ elisit: vbi scalas vestras petra confregit. Sed heretico rũ calũnia refutata: quonam modo nos accepturi sumus hec dominica ẽba: qui accipit si quem miſero me accipit: qui autem me accipit: accipit eum q̃ me miſit. Si em volueriꝰ intellegere ideo dictũ: q̃ me accipit: accipit eum q̃ me miſit: q̃ vnꝰ nature sunt pater & filiꝰ: cõsequens videbitur ex eo rũdẽ verboz regula qua dictũ est: q̃ accipit si quem miſero me accip[illegible]: vt vnꝰ nature sit filius & apl̃s. Posset q̃dem nõ inconuenienter & hoc intelligi: quõ gemie est ille gygas subst̃atie: & exultauit ad currẽdã viã. Uerbum em caro factum est: hoc est deꝰ hõ factus est. Proinde ita dixisse posset videri q̃ accipit si quez miſero me accipit ſm hominez: q̃ autem me ſm deũ accipit: accipit eũ qui me miſit. Sed cum ista dicebat: nõ ab illo nature vnitas: sed in eo qui mittitur mittentis cõmendabatur auctoritas. Sic itaq; eum qui miſius est vnuſq̃sq; accipiat vt in illo eum qui miſit attendat. Si ergo attendas christum in petro: inuenies discipuli precipuorem. Si autem attendas patrem in filio: inuenies vnigeniti genitorem ac sic in eo qui miſſus est sine vllo accipis errore mittentez. Ea que sequuntur in euãgelio: non sunt temporis breuitate coartanda. Et ideo sermo iste fratres charissimi velut omnium sanctarum cibus si sufficit saluberiter capiatur: si exiguus est desiderabilius ruminetur.

Tractatus.lr.

C Cum hec dixisset iesus turbatꝰ est spiritu. Et protestatus est et dixit. Amen amen dico vobis: quia vnꝰ ex vobis tradet me.

A

Et infra tra. lxj. a

On parua fratres ex euãgelio beati iohannis nobis ꝓponitur questio: vbi ait. [Cum hec dixisset iesus turbatus est spiritu: & ꝓtestatꝰ est & dixit. Amẽ amen dico vobis: q̃ vnꝰ ex vobis tradet me]. Hinc ne turbatus est iesus non carne sed spiritu: quia dicturus fuerat vnus ex vobis tradet me. Nunq̃d nam illi hoc tunc primum venit in mentez vel tunc primum et subito renelatum est: eumq; repentina tãti mali nouitate turbauit. Nonne hinc pauloante loquebatur dicens: qui manducat panem meuz: leuabit super me calcaneum. Nonne etiam iaz superius dixerat: & vos mundi estis sed non omnes. Ubi euangelista subiunxit: sciebat em q̃smã esset qui traderet eũ. Que iã & ali significauerat dicens. Nõne ego vos duodecim elegi: & vnus ex vobis diabolꝰ est. Quid est ergo quod nunc turbatus est spiritu cum protestatus est & dixit. Amẽ amẽ dico vobis: quia vnus ex vobis tradet me An quia eum iam fuerat expressiꝰ: vt nõ lateret in ceteris: sed discerneret a ceteris Jdeo turbatus est spiritu. Et quia ipe traditoriã fuerat exituꝰ vt iudeos quibꝰ dñs ab eo traderetur adduceret: turbauit. euz imminens passio & periculum proximum et traditoris impendens manus: cuiꝰ fuerat ꝓcognitus animꝰ. Tale q̃ppe est hoc quod iesus turbatꝰ est spiritu: quale etiam illud quod ait. Nunc anima mea turbata est: et quid dicam. Pater saluꝫ me ex hora hac: sed propterea veni in horam hanc Sicut ergo tunc eius anima turbata est hora propinquante passionis: ita etiaz nũc exituro iuda atq; venturo et propinquante tanto scelere traditoris: turbatus est spiritu. Turbatꝰ est ergo potestatem habens ponendi animã suam & potestatem habẽs uez sumendi eam. Turbatur tam ingens potestas: turbat petre firmitas: an potiꝰ

Tractatus.lr. Capitulum.xiij. fo.CXXV

in eo nostra turbat infirmitas? Ita vero nihil indignum credant serui de domino suo: sed cognoscãt se membra in capite suo Qui mortuus est pro nobis: prius turbatus est idemipe pro nobis. Qui ergo potestate mortuus est: potestate turbatus est. Qui transfigurauit corꝑ humilitatis nostre conforme corꝑi glorie sue: transfigurauit etiam in se affectum infirmitatis nostre: compatiens nobis affectu anime sue: Proinde quando turbatur manus / fortis / certus / inuictus / nõ ei timeamus quasi deficiat: nõ perit sed nos querit. Nos inquã nos omnino sic querit: nosipsos in illius ꝑturbatione videamus: vt q̃ turbamur nõ desperatione percamus. Quando turbatur qui non turbaret nisi volens: cum consolat q̃ turbatur et nolens. Pereant argumenta philosophorũ: q̃ negant sapientem cadere per turbationes animoz. Stultaz fecit deus sapientiaz huius mundi: & dñs nouit cogitationes hoim q̃s vane sunt. Turbetur plane animus christianus: non miseria sed misericordia. Timeat ne pereant homines xp̃o contristantur cum perit aliqs xp̃o: & cupiscat acq̃rere hoies xp̃o letetur cũ acquirũtur hoies xp̃o / timeat ne & sibi pereat & xp̃o: & triſtet pegrinari se a xp̃o concupiscat regnare se cum xp̃o: letet dũ sperat se regnatuꝝ esse cuz christo. Jste sunt certe quattuor quas perturbationes vocant: timoz & tristicia: amoz & leticia. Ha beãt eas iustis de causis animi christiani: nec philosophoꝝ stoicorum vel quoꝝcunq; similiũ consentiãt errori q̃ profecto quẽ admodum vanitatem exiliumant veritatẽ sicut stupore deputant sanitatem ignorãtes sic hois animũ quemadmodũ corꝑis membrũ desperatꝰ egrotare q̃s & doleꝝ amiserit sensum. Sed dicit aliquis

B

Nunquid animus christiani debet etiam morte impendente turbari. Ubi est em q̃d ait apostolus concupiscentiam se habere dissolui et esse cum christo. Si illud q̃d cõcupiscit põt cum turbare cum venerit? Facile est q̃dem ishis ad hec respondere: qui & ipam leticiã ꝑturbationez vocãt. Quis em ꝓpterea morte imminente turbat: q̃ morte imminẽte letatur. Sz hocinquiunt gaudium non leticia nominanda est. Quid est hoc nisi easdem res sentis: & rez nomina velle mutare. Uez nos sacris literis accommodemus audituꝫ: & ſm ipsas potius istam questionem dño adiuuante soluamꝰ Nec q̃n scriptũ est: cũ hec dixisset turbatꝰ est spiritu: dicamus eum leticia fuisse turbatum ne verbis suis nos ipe connincat: vbi dicit: triſtis est aia mea vſq; ad mortẽ.

j.Cor.j. ij.Ti.ij.

Joh.vj.

Joh.j.

Joh.xij.

Joh.x.

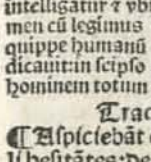
Phil.j.

Matth. xxvj.

Tale aliquid etiā hic intelligendū est: quā do suo traditore iam tūc solo exituro ⁊ cuz suis socijs cōtinuo redituro/iesus turbatus est spū. Firmissimi q̄dez sunt xp̄iani: si q̄ sunt qui nequaq̄ morte iminēte turbant. Sed nunq̄d xp̄o firmiores? Quis hoc is anissim⁹ dixerit? Quid est g̃ q̄ ille turbat⁹ est: nisi q⁹ ihym⁹ in suo corpe hoc est i sua ec clesia/sue infirmitatis volūtaria silitudine solat⁹ est? vt si q̄ suoz adhuc morte iminēte turbant: in spū ipm intueant: ne hoc ipo se putātes reprobos peiore desperatōis mor te sorbeant. Quātū itaq̄ bonū de partici patōe diuinitatis ei⁹ spectare ⁊ spare de bem⁹: cum nos ⁊ pturbatio trāquillat ⁊ in firmitas firmat. Siue g̃ isto loco pter ipz iudā pereūtē miserādo turbat⁹ est: siue sua morte ꝓpinquāte turbat⁹ est: nō est tñ vllo mō dubitādum: nō eū animi infirmitate sed ptāte turbatuz: ne nobis despatio salutis oriat: q̄n nō ptāte sed infirmitate turbamur Carnis q̄ppe ille gerebat infirmitatē q̄ infir mitas resurrectōe assumpta ē. Sed q̄ nō so lū hō: verūetiā de⁹ erat ineffabili dilātia vni uersuz gen⁹ hūanū animi fortitudine supa bat. Nō ergo aliquo est cogēte turbat⁹: iz turbauit semetipm: q̄ō de illo cuidēter ex pressuz est q̄n lazaz suscitauit. Nā ibi scri ptū est q̄ō turbauerit semetipsum: vt hoc intelligatur ⁊ vbi nō scriptum legit. Et ta men cū legimus fuisse turbatū: affectum quippe humanū quādo oportuit in se in dicauit: in scipso potestatem cōmouit qui hominem totum potestate suscepit.

Tractatus.lxj.

¶ Aspiciebāt ergo ad inuicē discipu li hesitātes: de quo diceret. Erat ergo recūbēs vn⁹ ex discipl̄is ei⁹ i sinu iesu: quē diligebat iesus innuit ergo huic symō petr⁹: ⁊ dixit ei. Quis ē de quo dr̄. Itaq̄z cū recubuisset ille supa pectus iesu dicit ei. Dom̄e quis est. Rñdit iesus. Ille est cui ego intin cū panez porrexero. Et cū intinxisset panē dedit iude symōis scariothis. Et p⁹ bucellā introiuit i eū sathanas.

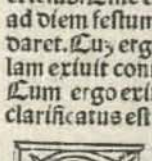
Oc euangelij capitulum fratres ita nobis exponē dum in hac lectione ꝓpositum est: vt iam etiaz de traditore domini per pa nem tinctū eiq̄z porrectuz satis euidenter exp̄sso ali quid dicere debeamus. Et de illo quidem quod cū iam demōstraturus iesus turba tus est spiritu: preterito sermone disseruit. Sed fortassis q̄ō ibi non dixit: etiā hoc no bis dom⁹ significare sua perturbatione dignat⁹ est. Quod scz fallos fratres ⁊ do- S. trac. minici agri illa zizania: ita necesse est vsq̄z lx. a. ad messis tēpus inter frumēta tolerari: vt Matth. quādo ex eis aliqua separari etiam ante xiij. messem vrgēs causa cōpellit fieri sine ec clesie perturbatiōe non possit. Hāc pertur bationē sanctorū suorum per scismaticos et hereticos futurā quodāmodo prenun cians dom⁹ prefiguravit in seipso: cum exituro iuda homine malo ⁊ cōmixtionez frumēti in qua diu fuerat toleratus sepa ratiōe ꝓfuturum: turbatus est nō carne sed spiritu. Spirituales em̄ eius in huiusmodi scādalis nō peruersitate sed charitate turbātur: ne forte in separatiōe aliquorū zizaniorū simul aliquod eradice tur ⁊ triticū. Turbatus itaq̄ est iesus spi ritu: ⁊ protestatus est ⁊ dixit. Amē amen dico vobis: q⁹ vnus ex vobis tradet me. Wat. ix. Unus ex vobis: vnus numero nō merito: vnus specie nō virtute. Cōmixtione cor porali nō vinculo spirituali: carnis adiun ctione: nō cordis socius vnitate. Proinde non qui ex vobis est: sed qui ex vobis exi turus est. Nam quomō erit verū quod ꝓ testatus est dom⁹ ⁊ dixit: vnus ex vobis: si verū est quod ait idē ipse in epistola sua i. Jo. ij. cuius est hoc euāgeliū: ex nobis exierunt: sed non erāt ex nobis: nā si fuissent ex nobis mānssent vtiq̄ nobiscū: Non erat igi tur ex illis iudas. Mānsisset enim cū illis: si esset cū illis. Quid est ergo vnus ex vobis tradet me: nisi vnus ex vobis exiturus est qui me tradet: Quia ⁊ ille ait. Si fuissent ex nobis: mānssissent vtiq̄ nobiscū. Jam di xerat ex nobis exierūt ac ꝓ hoc vtiq̄z ve rum est ⁊ ex nobis ⁊ nō ex nobis. Secūdū aliud ex nobis: scōm aliud non ex nobis. Scōm cōmunionē sacramētorū ex nobis: scōm suorū proprietatē criminū non ex no bis. [Aspiciebāt ergo ad inuicem discipu li hesitantes de quo diceret]. Sic quippe in eis erat erga magistrū suum pia charita tas: vt tamē eos humana alterū de altero stimularet infirmitas. Nota quidem sibi erat cuiusq̄ cōscientia. Uerūtamē q⁹ pro xim̄i erat ignota: ita sibi singul⁹ q̄sq̄ erat certus: vt incerti essent ⁊ in ceteris singu li ⁊ in singulis ceteri. [Erat ergo recūbēs vnus ex discipulis eius in sinu iesu: quē di ligebat iesus]. Qui dixerat: in sinu: paulo post ait vbi dicit supra pectus iesu: ipse est iohānes cuius est hoc euāgeliū: sicut post ea manifestat. Erat enim eorū hec cōsuetu do qui sacras lras nobis ministrauerunt

vt quādo ab aliquo eorū diuina narrabatur hystoria: cū ad seipsum veniret/ tanq̄ de alio loqueretur: ⁊ sic se insereret ordini narratiōis sue: tanq̄ rerū gestar⁹ scriptor: non tanq̄ suipsius predicator. Nā ⁊ hoc sanctus mattheus fecit. Qui cum in textu narratiōis sue venisset ad seipsuz: vidit in quit in theloneo sedētem quēdam publica nū nomine mattheum: ⁊ ait illi. Sequere me. Nō ait vidit me: ⁊ dixit mihi. Hoc fe cit ⁊ beatus moyses: ita de seipso tanq̄ de alio cūcta narrauit ⁊ ait. Dixit dom⁹ ad moysen. Imitatri⁹ apostolus paulus non in hystoria vbi rerū gestarum sub⁹ pik ex plicāda narratio: sed in epistola hoc fecit. Exo. vij Nam vtiq̄ de seipso ait. Scio hominē in ij. cor. xij christo ante annos quatruordecim: siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit: raptum huiusmodi vsq̄ ad tertiū celum. Quocirca quod etiā hic beatus euāgelis ta nō ait. Erat recūbens in sinu iesu: sed ait. Erat recūbens vnus ex discipulis: no strorū auctorū consuetudinē agnoscamus potius q̄z miremur. Quid em̄ deperit veri tati: quādo ⁊ res ipsa dicit: ⁊ modo quodā dicēdi iactātia denitatur? Hoc q̄ppe nar rabat: quod ad eius laudē maximā perti nebat. Quid est autē quē diligebat iesus? quasi alios nō diligeret: de quibus idē ip se iohānes superius ait. In finem dilexit Joh. xiij eos? Et ipse dix̄. Maiorem hac charitatē Joh. xv. nemo habet: q̄z vt animā suā ponat ꝓ ami cis suis. Et quis enumeret oia diuinar⁹ te stimonia paginarū: quibus dom⁹ iesus nō illius neq̄z eorū qui tunc erant tātum: sed etiā post futurorū membrorum suoruz ⁊ tot⁹ ecclesie sue dilector ostēditur. Sed profecto latet hic aliquid ⁊ pertinet ad si num: in quo recumbebat qui ista dicebat. per sinuz quippe quid significat aliud q̄z secretum? Sed alius est oportunior locus vbi nobis dom⁹ aliquid donet de hoc se creto quātum sufficiat dicere. [Innuit er go symon petrus ⁊ dicit ei]. Notanda lo cutio est: dici aliquid non sonādo sed tan tūmodo innuēdo. Innuit inq̄t ⁊ dicit: vti q̄z innuendo dicit. Si enim cogitando ali Sap. ij. quid dicit sicut scriptura lect̄ur: dixerunt apud semetipsos: quātomagis innuendo vbi iam foras aliquibus signis proinitur quod fuerat corde conceptum? Quid ergo dixit innuendo? Quid nisi quod sequitur. [Quis est de quo dicit]. Necverba petrus innuit: quia nō sono vocis sed motu corpo ris dixit. [Itaq̄z cuz recubuisset ille supra pectus iesu]. Hic est vtiq̄ pectoris sinus sapientie secretū. [Dicit ei. Domine quis est? Respōdit iesus. Ille est cui ego intin ctum panē porrexero. Et cum intinxisset panez: dedit iude symonis scariothis. Et post panem: tunc introiuit in illū sathanas]. Expressus est traditor: nudate sunt latebre tenebrarū. Bonum est quod acce pit: sed malo suo accepit: quia male bonū malus accepit. Uerum de illo pane tinctō qui porrectus est fictor: ⁊ de his que sequū tur multa dicenda sunt: quibus necessita rium est plus temporis q̄z nunc habemus iam in ultimo fine sermonis. † Ter. hz bucel lam.

Tractatus.lxij.

¶ Et cum intinxisset panē dedit iu de symōis scariothis. Et post bucel lam introiuit in euz sathanas. Et di cit ei iesus: quod facis fac citi⁹. Hoc autem nemo sciuit discumbētiuz ad quid dixerit ei. Quidā enim putabāt q⁹ loculos habebat iudas q⁹ dixisset ei iesus. Eme ea que opus sūt nobis ad diem festum: aut egenis vt aliq̄d daret. Cuz ergo accepisset ille bucel lam exiuit continuo erat autez nox. Cum ergo exisset dixit iesus: nunc clarificatus est filius hominis.

A

Cio frēs charissimi mo ueri posse nōnullos sine pios vt reprehendant: sine im pios vt reprehēdant: q⁹ postea q̄z panem tinctuz traditori suo dom⁹ de dit/ intrauit in illum sa thanas. Sic enim scriptum est. [Et cū in tinxisset panem dedit iude symonis scariothis ⁊ post panē tunc introiuit in illum sathanas]. Dicunt em̄. Ita ne hoc meruit panis xp̄i porrectus de mensa xp̄i: vt post illū intraret in eius discipluz sathanas? Quib⁹ rñdemus hinc nos posse doceri: q̄z sit cauendū male accipere bonū. Multum quippe interest nō quid accipiat sed q⁹ ac cipiat: nec quale sit q⁹ datur: sed q̄lis sit ip se cui dat. Nam ⁊ bona obsunt ⁊ mala ꝓ sunt: sicut fuerint quib⁹ dant. Peccatuz in- Ro. vij. quit apostolus vt appareat peccatuz: per bonū mihi operatum est mortē. Ecce p bo num factū est malum: dū male accipit bo nū. Itēq̄ ipse ait. In magnitudine revela ij. cor. xij. tionū mearū ne extollar dat⁹ ē mihi stimu lus carnis mee angel⁹ sathane: q̄ me cola phizet: ꝓpter q⁹ ter dñm rogaui vt auferret euz a me ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gr̄a mea: nā virtus in infirmitate ꝓficit. Ecce per malū factū est bonū: dū bn̄ accipit malū.

Quid ergo miraris ſi dat⁹ eſt iude panis chriſti per quē manciparetur diabolo: cuz videas ⁊ contrario datum paulo angelum diaboli per quez perficeret in chriſto. Ita ⁊ malo bonū obfuit: ⁊ malum bono pfuit.

j. Cor. xj — Recordamini vnde ſit ſcriptum. Quicūq; manducauerit panem aut biberit calicez domini indigne: reus erit corporis ⁊ ſanguinis domini. Et de his erat ſermo cum hoc apl̄us diceret. Qui domini corpus vel alium cibum quēlibet indiſcrete negligenterq; ſumebant. Hic ergo ſi corripitur qui non diiudicat: hoc eſt nō diſcernit a ceteris cibis dominicū corpus: quomō non dānatur qui ad eius menſam fingēs amicum accedit inimicus? Si reprehenſione tāgitur negligentia cōuiuantis: qua pena percutitur vēditor inuitantis? Quid erat autem panis traditoꝝ datus: niſi demonſtratio cuius gratie fuiſſet ingratus? Intrauit autē ſathanas poſt hunc panem in domini traditorē: vt ſibi iam traditū plenius poſſideret: in quez prius itrauerat vt deciperet. Neq; enim nō in illo erat quando perrexit ad iudeos: ⁊ de precio tradendi dñi pactus eſt cū hec apertiſſime lucas

Lu. xxij — euāgeliſta teſtetur ⁊ dicat. Intrauit autez ſathanas in iudam qui cognominabatur ſcarioth vnū de duodecim: ⁊ abiit ⁊ locutus eſt cū principibus ſacerdotū. Eccevbi oſtēditur q; iam intrauerat ſathanas in iudam. Prius ergo intrauerat immittēdo in cor eius cogitationez qua traderet chriſtum talis enim iam venerat ad cenāduz.

Nunc aūt poſt panem intrauit in eū: non ad hoc vt alienū tentaret: ſed vt proprium poſſideret. Non autē vt putant quidā negligenter legentes tūc iudas corpus chriſti accepit. Intelligēdū eſt enim q̄ꝫ iā omnibus eis diſtribuerat dñs ſacramētū ſui corporis ⁊ ſanguinis ſui: vbi ⁊ ipe iudas erat

Lu. xxij — Sicut ſanctus lucas euidentiſſime narrat. Ac deinde ad hoc ventū eſt vbi ſm naratiōnē iohannis apertiſſime dñs per bucellam tinctā atq; porrectam ſuam exprimit traditorē: fortaſſis per panis tinctionē illius ſignificās fictionem. Nō enim omnia que tingūtur abluūtur: ſed vt inficiantur nōnulla tingūtur. Si autē bonum aliquid hic ſignificat tinctio: idem bonū ingratuz non imerito eſt ſecuta dānatio. Adhuc tamen iuda poſſeſſo non a dño ſed a diabolo: cū homini ingrato intraſſet panis in vētrem hoſtis in mērem: adhuc inquā tanti mali iaz corde ꝓcepti plenus reſtabat effectus: cuius iā preceſſerat dānandus affectus. Itaq; cum dñs panis viu⁹ panē mortuo tradidiſſet: ⁊ panē tradēdo panis traditorē oſtendiſſet: [qō facis (inquit) fac ci tius]. Non precepit facinus: ſed pdixit iu de malū nobis bonuz. Quid em̄ iuda pei⁹. Et quid nobis melius q̄ꝫ traditus xp̄s ab illo: vtilis aduerſus illū: pro nobis preter illū. Quod facis fac citius. Overbū libentius parati ad paſſionez q̄ꝫ irati ad vindictā. O verbū non tam penā exprimēs pditoris q̄ꝫ mercē ſignificans redēptoris. Dixit em̄. Quod facis: fac citius. Nō tam in perniciē perfidi ſeuiendo q̄ꝫ ad ſalutē fidelium feſtinādo q: traditus eſt ꝓpter delicta noſtra: ⁊ dilexit eccleſiā ⁊ ſemetipſum tradidit ꝓ ea. Unde ⁊ de ſeipſo dicit apl̄s.

Gala. ij. — Qui dilexit me: ⁊ tradidit ſeipſum pro me. Niſi ergo ſe traderet chriſtus: nemo tradere chriſtū. Quid habet iudas/niſi peccatum? Neq; enim in tradēdo chriſto ſalutem noſtrā cogitauit. Inter quā traditus eſt chriſtus: ſed cogitauit pecunie lucrū/⁊ inuent anime detrimentū. Accepit mercedem quā voluit: ſed nolēti eſt data quam meruit. Tradidit iudas chriſtum: tradidit chriſtus ſeipſum. Ille agebat negociū ſue vēditionis: iſte noſtre redemptiōis. Quod facis fac citius: non q: tu potes ſed q: hoc vult qui oīa poteſt. [Hoc autē nemo ſciuit diſcūbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabāt q: loculos habebat iudas

†Diriſſet. xij. q.j. habebat. — quod †dixit ei ieſus eme ea que opus ſunt nobis ad diem feſtū aut egenis vt aliquid daret]. Habebat ergo ⁊ dominꝰ loculos: ⁊ a fidelibus oblata cōſeruans: ⁊ ſuozuz neceſſitatibꝰ ⁊ alijs indigentibus tribuebat.

Mat. vj — Tūc primū eccleſiaſtice pecunie forma eſt inſtituta: vbi itelligeremus quod precepit non cogitandū eſſe de craſtino: nō ad hoc fuiſſe preceptū vt nihil pecunie ſeruetur a ſanctis. Sed ne deo pro iſta ſeruiat: ⁊ propter inopie timorē iuſtitia deſerat. Nam ⁊ apoſtolus impoſterū prouidens ait. Si cōs

j. tim. v. — fidelis habet viduas ſufficienter tribuat eis vtnō grauetur eccleſia: quo veris viduis ſufficere poſſit. Cum ergo accepiſſet †bucellam †exijt continuo. Erat autem nox]: et ipſe qui exiuit erat nox. [Cuz ergo exiſſet nox ait ieſus. Nunc clarificatus eſt filius hominis]. Dies ergo dieeructat verbum: id eſt Chriſtus diſcipulis fidelibus: vt audirent cum ⁊ amarent ſequendo. Et nox nocti annunciat ſcientiam: id eſt Judas iudeis infidelibus: vt venirent ad eum ⁊ apprehenderent perſequendo. Sed iam hinc in ſermone domini qui factus eſt ad pios anteq; teneretur ab impijs/ intentior flagitatur auditor: et ideo eum ꝓcipitare non debet ſed differre potius diſputator.

†Tert. hz ille. †Alias exuit. — ꝓs. xviij

Tractatus. lxiij.

¶ Nunc clarificatus eſt filius hominis: ⁊ deus clarificatus eſt in eo. Si deus clarificat⁹ eſt in eo/⁊ deus clarificauit eum in ſemetipſo: et continuo clarificabit eum.

A

Esa. lv. — Intendamus mētis obtutu: ⁊ adiuuante domino deū requiramus. Diuini canticivox eſt. Querite deuz ⁊ viuet aia veſtra. Queramus igit mē dum queramus inuētū.

ps. ciij. — Ut inueniēdus querat occultus eſt: vt inuentus querat/imenſus eſt. Unde alibi dicitur. Querite faciē eius ſemp. Sariat em̄ querentē mētuz ꝓficit ⁊ inueniendē capaciorez facit: vt rurſus querat implere vbi plus cape ceperit. Nō ergo ita dictum eſt querite faciē eius ſemp: quēadmodum de quibuſdā: ſemp diſcentes ⁊ ad ſcientiā veritatis nunq̄ pueniētes: ſed potiꝰ ſicut ille

ij. thi. iij. ecc. xviij — ait. Cum aſſumauerit hō tunc incipit: donec ad illā vitā veniamus vbi ſic impleamur vt capaciores nō efficiamur: q: ita perfecti erimus vt iam nō ꝓficiamus. Tūc em̄ oſtēdetur nobis q̄ ſufficit nobis. Hic autē ſemp queramus: ⁊ fructꝰ inuentiōis nō ſit finis inquiſitionis. Neq; enim ꝓpterea non ſemper: q: hic tantū: ſed ideo hic ſemp dicimus eſſe querendū: ne aliq̄n hic putemꝰ

Thimo. Ubi. ſ. — ab inquiſitiōe ceſſandū. Naz ⁊ de quibus dictum eſt: ſemper diſcētes ⁊ ad veritatis ſcientiā nunq̄ peruenientes. Hic ſunt vtiq; ſemp diſcentes. Cū vero de hac vita exierint: iam nō erunt diſcētes: ſed erroris ſui mercedē accipientes. Sic enim dictuz eſt: ſemp diſcentes ⁊ ad veritatis ſciētiā nunq̄ peruenientes. Tanq̄ diceretur. Semp ambulātes: ⁊ nunq̄ ad viā peruenientes.

Joh. vij — Nos aūt ſemper ambulemus in via: donec eo veniamus quo ducit via: muſq; i ea remaneamus: donec perducat vbi manemus. Atq; ita ⁊ querēdo tendimus ⁊ inueniēdo ad aliquid peruenimus: ⁊ ad id q̄ reſtat querēdo ⁊ inuemendo trāſim⁹ quouſq; ibi fiat finis querēdi vbi perfectioi nō

B — ſuperet intētio proficiendi. Hec prelocutio dilectiſſimi intentā fecerit charitatē vraz ad iſtum dñi ſermonē quem ad diſcipulos habuit ante paſſionē. Profundus eſt em̄: ⁊ vtiq; vbi multū laboraturus eſt diſputator: nō remiſſus debet eſſe auditor. Quid ergo ait dñs poſtea q̄ꝫ iudas exijt vt citiꝰ faceret qō erat facturus hoc eſt dñm traditurus? Quid ait dico cum exiſſet uos? Quid ait redemptor: cum exiſſet vēditor? [Nunc (inquit) clarificatus eſt filiꝰ hominis]. Quare nūc. Nūquid q: exijt qui tradit? Quia iminent qui teneāt ⁊ occidant? Ita ne nūc clarificat⁹ eſt: q: ꝓpe eſt vt humiliet amplius qui iam impēdit vt alligetur: vt iudicet: vt condēnet: vt irrideatur: vt crucifigatur: vt interimatur. Hec ne eſt clarificatio: an potius humiliatio? Nōne quādo miracula faciebat ait tamē de illo iſte ipſe iohannes. Spūs non erat dat⁹: q: ieſus nōdum erat glorificatus. Tunc ergo nōdum erat glorificatus: cū mortuos ſuſcitaret? Et nūc eſt glorificatus: cuz mortuis ꝓpinquaret? Nōdum erat glorificatus faciens diuina: ⁊ glorificat⁹ eſt paſſurus humana? Wirū: ſi hoc deus ille magꝰ ſignificabat ⁊ docebat his verbis. Altiꝰ eſt perſcrutandū altiſſimi dictū: qui ſe aliquātuz manifeſtat vt inueniamus: ⁊ iteruz occultat vt inquiram⁹: ⁊ de inuētis ad inueniēda tanq̄ paſſib⁹ imitamur. Uideo hic aliquid: qō ꝓfiguret magnū aliq̄d. Exijt iudas: ⁊ clarificatus eſt ieſus. Exijt filiꝰ ꝓditionis: ⁊ clarificat⁹ eſt filius hois. Ille ꝓpe exierat ꝓpter quē dictuz erat cis: vos

Jo. xiij. — mūdi eſtis: ſed non oēs. Exēte itaq; immūdo/omnes mūdi remanſerāt: ⁊ cuz ſuo mūdatore manſerūt. Tale aliq̄d erit cum victus a xp̄o tranſierit hic mundus: ⁊ nemo in populo xp̄i remanebit imundus: cū zizanijs a tritico ſeparatis iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Hoc futuruz prenūdes dñs ⁊ nunc ſignificatū eſſe cōteſtans diſcedente iuda tanq̄ zizanijs ſeparatis/ remanētibꝰ tanq̄ tritico apoſtolis ſanctis. Nūc inquit clarificatus eſt filius

mat. xiij — hois. Tanq̄ diceret. Ecce in illa clarificatiōe mea quid erit vbi malorꝝ nullus erit: vbi bonorū nullus perit? Sic autē non eſt dictum. Nūc inquit ſignificata eſt clarificatio filij hominis: ſed dictū eſt. Nunc clarificat⁹

mat. xiij — eſt filius hois: quēadmodum nō eſt dictū petra ſignificabat chriſtuz: ſed petra erat chriſtus. Nec dictū eſt/bonum ſemē ſignificabat filios regni: zizania ſignificabat filios maligni: ſed dictū eſt/bonum ſemen: hi ſunt filij regni: zizania aūt filij maligni. Sicut ergo ſolet loqui ſcriptura res ſignificātes: tanq̄ illas que ſignificant appellans: ita locutus eſt dñs dicens: nunc clarificatus eſt filius hois: poſtea q̄ꝫ ſeparato inde nequiſſimo ⁊ ſecū remanētibus ſanctis ſignificata eſt glorificatio ei⁹ quando ſeparatis inquis manebit in eternitate cū ſanctis. Cum autē dixiſſet: nunc clarificatus eſt filiꝰ hominis adiūxit: [⁊ deus clarificatus eſt in eo. Ipſa eſt enim clarifi-

C

catio filij hominis vt deus clarificet in eo. Si enim non ipse in seipso sed deus in illo clarificat: nunc illum deus in se clarificat. Denicz tanctā ista exponens: adiūgit ⁊ dicit. [Si deus clarificatus est in eo: ⁊ deus clarificauit eū in semetipso]. Hoc est si de⁹ clarificatus est in eo: qz nō venit facere voluntatē suam: sed voluntatē eius qui misit illum: ⁊ deus clarificauit eum in semetipo vt natura humana in qua est filius hominis que a verbo eterno suscepta est etiam in mortali eternitate dominet. [Et continuo inquit clarificabit eum]: resurrectionem scz suam nō sicut nostrā in fine seculi sed continuo futurā hac attestatione predicēs. Ipsa est enim clarificatio de q̄ enim gelista iam qđ dixerat pauloante comme
Joh. vij morauit: qz propterea nōdum spūs datus erat: illo itaqz nouo modo in eis quib⁹ fuerat eo modo post resurrectionē credentib⁹ dandus: qz iesus nōdum fuerat clarificatus: id est nondū fuerat mortalitas immortalitate vestita: ⁊ in eternā virtutē humane ifirmitas cōmutata. Potest ⁊ de ista clarificatiōe dictum videri: nūc clarificatus est filius hominis: vt quod ait nūc: nō ad iminentez passionē sed ad vicinā resurrectionē pertinere credatur: tanctā fuerit factum quod erat tam proxime iam futurum. Hodie dilectioni vestre ista sufficerint: cū donauerit dominus de consequentibus postea disseremus.

Tractatus.lxiiij.

¶ Filioli adhuc modicum vobiscum suz. Queretis me ⁊ sicut dixi iudeis. Quo ego vado vos non potestis venire: ⁊ vobis dico modo.

A Uertenda est charitati dominicorū verborū ordinata cōnexio. Cum enim superius dixisset posteaqz iudas egressus est ⁊ ab illa sanctoz etiā corporali cōuersatiōe separatus est. Nūc clarificatus est filius hominis ⁊ deus clarificatus est in eo: qđ siue futurum regnū significans dixit quando mali separabūtur a bonis: siue quod eius resurrectio tūc futura esset: id est differenda non esset: sicut in finez seculi nostra differtur: ac deinde addidisset. Si deus clarificatus est in eo: ⁊ deus clarificauit eum in semetipso: ⁊ continuo clarificabit eum: quod sine vlla ambiguitate de sua resurrectione continuo futura testatus est: adiecit ⁊ ait. [Filioli adhuc modicū vobiscum sum]. Ne putarent ergo qđ sic eum clarificaturus esset deus: vt nō eis iungeretur vlterius ea cōuersatione qua in terra est: adhuc modicum inquit vobiscū sum: tanctā diceret. Continuo quidē resurrectione clarificabor: non tamē continuo ascensurus in celum. Sed adhuc modicū vobiscū sum. Sicut enim scriptū est in actib⁹ apostolorum. Fecit cū eis post resurrectionez Actu. j.
quadraginta dies intrās ⁊ exiens ⁊ manducans ⁊ bibens: non quidē habens esuriendi ac sitiendi egestatē: sed vsqz ad istā carnis infirmans veritatē: que cibandi ac potandi iam nō habebat necessitatez: sed potestatē. Vos ergo quadraginta dies significauit dicendo. adhuc modicum vobiscum sum: an aliquid aliud. Potest enim ⁊ sic intelligi: adhuc modicū vobiscuz sum. Adhuc sicut vos in hac infirmitate carnis etiam ipse sum donec scz moreret atqz resurgeret: qz posteaqz resurrexit cum illis quidē fuit diebus vt dictū est quadraginta exhibitione corporalis psentie: sed non cum illis fuit cōsortio infirmitatis humane. Est et aliter diuina presentia sensibus
Matth. xxviij. ignota mortalibus: de qua idē dicit. Ecce ego vobiscū sum: vsqz ad consummationez seculi. Hoc certe nō est adhuc modicuz vobiscum sum. Non enī modicuz est vsqz ad consummationē seculi. Aut si hoc modicū est. volat enim etas et in oculis dei mille anni sicut dies vn⁹: aut sicut vigilia in nocte: non tamē hoc significare voluisse credendus est nunc: quandoquidem secutus adiūxit. [Queretis me ⁊ sicut dixi iudeis: Psalmo lxxxix.
quo ego vado: vos non potestis venire]. Utiqz post hoc modicū queretis me. Nunquid post cōsummationem seculi quo ipse vadit venire non poterūt? Et vbi est quod aliquādo post in hoc ipso sermone dicturus est: pater volo vt vbi ego suz ⁊ ipsi sint Jo. xvij.
mecum. Non ergo de illa sua cū suis presentia qua cum illis est vsqz ad cōsummationem seculi nunc loquens est vbi ait: adhuc modicū vobiscum sum: sed vel de infirmitate mortali qua cum illis erat vsqz ad passionem suā: aut de presentia corporali qua cum illis futurus erat vsqz ad ascensionem suaz. Quodlibet horū quis eligat: cum fide nō litigat. Ne cui autē videatur abhorrere iste sensus a vero quo dicimus dominū mortalis carnis cōmunionem in qua cum discipulis vsqz ad passionez fuit significare potuisse dicendo: adhuc modicum vobiscum sum: apud aliū quoqz euangelistam post resurrectionem verba eius Luce. xxiij.
attendat vbi ait. Hec locutus sum vobis: cum adhuc essem vobiscū. Quasi tunc non erat cū ipsis simul assistētibus: videtibus

tangētibus: colloquentibus? Quid est ergo cū adhuc essem vobiscū: nisi cuz adhuc essem in carne mortali: in qua estis ⁊ vos. Tunc enim quidē in eadem carne resuscitatus erat: sed cū illis in eadem mortalitate iam nō erat. Quapropter sicuti ibi iam immortalitate carnis idutus veraciter ait: cū adhuc essem vobiscū: vbi nihil aliud intelligere possumus: nisi cū adhuc essem in carnis mortalitate vobiscuz: ita ⁊ hic non absurde dixisse intelligit: adhuc modicuz vobiscū sum: tanctā diceret: adhuc modicū
B sicut vos estis mortalis sum ego. Ergo sequētia videamus. Queretis me: ⁊ sicut dixi iudeis: quo ego vado: vos non potestis venire: ⁊ vobis dico modo: hoc est mō non potestis venire. Judeis autē cum hoc diceret: nō addidit modo. Isti itaqz venire nō poterant tunc quo ille ibat: sed poterant postea. Nam hoc apostolo petro apertissi
Jo. xiij. me paulopost ait. Cū enim dixisset ille: domine quo vadis. Rndit ei. Quo ego vado nō potes me mō sequi: sequeris autē postea. Sed hoc quid sit nō negligenter est pcūdum. Quo enim sequi tunc non poterant discipuli dominū sed postea poterāt. Si diximus ad mortem homini nato q̄ inuenitur tempus quo ad moriendū nō sit idoneus quādoquidez talis est in corpore corruptibili hominū sors vt nō sit in ea facilior vita q̄z mors? Non igit adhuc minꝰ idonei erāt sequi dominū ad mortem: sed minus idonei erāt sequi dominū advitam que nō habet mortē. Illo quippe ibat dominus vt resurgēs a mortuis iam nō moreretur: ⁊ mors eivltra non dominaretur. Moriturum quippe dñm pro iustitia quo iam fuerāt secuturi adhuc martyrio non maturi? Aut iturum dominū ad imortalitatē carnis quo iam fuerant secuturi quā dolibet moriturī: sed in fine seculi resurreceturi? Aut iturum dominū ad sinū patris nec relicturum eo vnde nec recessit cum veniret ad eos: quomodo iaz fuerāt secuturi: cum esse nemo possit in illa felicitate nisi perfectus in charitate. Idcoq docēs quomodo idonei esse possint pergere quo ille antecedebat: mādatuz inquit nouū do vobis vt diligatis inuicē. Hi sunt gressus quibus sequēdus est christus: sed de his fermo vberior in aliud tps est differēdus.

Tractatus.lxv.

¶ Mandatum nouū do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos: vt ⁊ vos diligatis inuicē. In hoc cognoscent omnes qi discipuli mei estis: si dilectionem habueritis adinuicem.

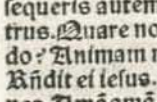
 A Dominus iesus mādatū nouuz se discipulis suis dare testatur: vt diligāt inuicē. [Mandatuz inquit nouuz do vobis: vt diligatis inuicē]. Nōne iam erat hoc mādatum in antiqua dei lege: vbi scriptum est. Diliges proximū tuū tanctā teipsuz? Cur ergo nouū appellatur a dño: quod tam vet⁹ esse cōuincitur? An ideo est mandatū nouum: qz exuto vetere induit nos homem nouuz? Innouat quippe audientē vel potius obedientē non ois sed ista dilectio quā dominus mandat: ⁊ vt a carnali dilectione distingueret: addidit. [sicut dilexi vos]. Naz diligunt inuicē mariti ⁊ vxores: parentes ⁊ filij ⁊ quecūqz alia inter se homines necessitudo humana deuinxerit: vt taceam⁹ de dilectione culpabili atqz dānabili: qua diligunt inuicē adulteri ⁊ adultere: scortatores ⁊ meretrices: et quoscūqz alios non humana necessitudo sed humanevite noxia turpitudo cōiungit. Mandatum ergo nouū dedit nobis christus vt diligam⁹ inuicez: sicut ⁊ ipse dilexit nos. Dilectio ista nos innouat vt simus homies noui: heredes testamēti noui: cantatores cātici noui. Hec dilectio frēs charissimi antiquos etiam tūc iustos: tunc patriarchas ⁊ prophetas: sicut postea beatos aplos innouauit: ipsa ⁊ nūc innouat gentes: ⁊ ex vniuerso genere humano qđ diffunditur toto orbe terraꝝ facit ⁊ colligit populuz nouum: corpus noue nupte filij dei vnigeniti sponse: de qua dr in cantico canticoruz: que est ista que ascēdit dealbata: vtiqz dealbata qz innouata: vnde nisi mādato nouo. Propter qđ pro inuicez sollicita sunt mēbra in e. si patitur vnum mēbrum cōpatiūtur omnia mēbra. Et si glorificatur vnū membrum cōgaudent omnia mēbra. Audiunt enim atqz custodiunt: mādatum nouū do vobis: vt diligatis inuicē: non sicut se diligunt qui corrūpunt: nec sicut se diligūt homines qñ homines sunt: sed sicut se diligūt qñ dij sunt: ⁊ filij altissimi oēs: vt sint filij eius vnici fratres: ea dilectione inuicē diligentes qua ipse dilexit eos: perducturus eos ad illum finem qui sufficiat eis: vbi satietur in bonis desiderium eorum. psal.cij.
Tunc enim aliquid deficerio non deerit: quādo omma in omnibus deus erit. Ta- j. cor. xv
lis finis nō habet finē. Nemo ibi moritur: quo nemo pueniz nisi huic seculo moriat: nō morte olim qua corpus ab alia deserit: sed morte electorū qua etiaz cum in carne mortali adhuc manēt cor surdū, ponit De

Cor.iij. quali morte dicebat apostol⁹. Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum xp̄o in deo. Hinc fortasse dictus est valida est ficut mors dilectio. Hac eñ dilectione fit vt Cāt.viij in isto adhuc corruptib li corpore ꝓstituti/ mur/amur huic seculo: et vita nr̄a absc̄da tur cum christo in deo. Immo ipsa dilectio est mors nostra seculo: et vita cum deo. Si eñ mors est qñ de corpore/anima exit: quo nō est mors qñ de mundo amor noster exit Ualida est ergo sicut mors dilectio. Quid ea validius: qua vincit mundus? Nolite itaq; fratres mei putare in hoc q̄ dñs mandatū nouū do vobis vt vos inuicē diligatis: illud mains ꝓtermissus esse mandatum: quo ꝓcipit vt diligam⁹ dñm deū nr̄m ex toto corde: ex tota anima: et ex tota mēte Tāq; eñ hoc ꝓtermisso videret dictū vt diligamus inuicem: velut hoc ad illud alter nō pertmeat quo dictū est: diliges ꝓximum tuū tāq; teipm. In his eñ duobus preceptis inquit/tota lex pendet et prophete. Sed bene intelligentib⁹ vtrūq; inuenit in singulis. Nā et q̄ diligit deū/non eū potest contēnere precipientem vt diligat proximū: et q̄ sancte ac spiritualiter diligit proximū: q̄d in eo diligit nisi deum? Ipa est dilectio ab oi mūdana dilectione discreta: quā distinguendo addidit dñs/sicut dilexi vos Quid eñ nisi deū dilexit in nobis? Nō q̄ habebamus sed vt haberemus: vt p̄ducat nos sicut pauloante dixi: vbi sit deus ola in olbus. Sic eñ medic⁹ recte dicit egros diligere. Et q̄d in eis nisi salutem diligit: quā cupit vtiq; reuocare non morbū quez venit expellere? Sic ergo et nos inuicē diligamus vt quantum possumus inuicem ad habendum in nobis deū cura dilectionis attrahamur. Hanc dilectionem nobis dat ipse qui ait. Sic dilexi vos: [vt et vos diligatis inuicē]. Ad hoc ergo nos dilexit vt nos diligamus inuicē. Hoc nobis cōferens diligēdo nos: vt mutua dilectione cōstringamur inter nos: et tam dulci vinculo connexis mēbris corp⁹ tanti capitis simus. [In hoc cognoscēt (inq̄t) oēs q̄ mei estis discipuli: si dilectionē habueritis ad inuicez]. Tāq; diceret. Alis munera mea habent vobiscum etiam non mei: non solū naturam/vitam/sensum/rationem: et eam salutem que hominibus pecoribusq; communis est: verumetiam linguas: sacramēta: ꝓphetiam: scientiam: fidez: distributionem rerum suarum pauperibus et traditionem corporis sui vt ardeāt: sed qñ charitatem nō habent vt cymbala ꝛcrepant: nihil sunt: nihil illis prodelt. Non ergo in illis q̄uis bonis muneribꝰ meis q̄ habere possunt etiaz nō discipuli mei sed in hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionē habueritis ad inuicē. O spōsa christi: pulchra inter mulieres: o dealbata ascendens et incūbens super fratruelez tuuz quoniam cuius lumine illustraris vt candeas: eius adiutorio fulcirīs ne cadas O q̄ bene cantatur tibi in illo cantico canticorum velut epithalamio tuo: quia charitas in delicijs tuis. Ipa nō pdit cum impijs animam tuam: ipsa discernit causam tuam: et sicut mors valida est et in delicijs tuis est. Quaz mirandi generis mors est/ cui pacum sunt non esse in penis: nisi esset insuper in delicijs? Sed hic iaz sermo iste claudatur: ab alio exordio tractāda sunt que sequuntur. Cāt.vij. Cāt.vij. Cāt.viij

Tractatus lxvj.

¶ Dicit ei Symon petrus. Domine quo vadis. Respondit Iesus. Quo ego vado non potes me modo sequi sequeris autem postea. Dicit ei petrus. Quare non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Rñdit ei Iesus. Aiam tuā ꝓ me ponnes. Amē amē dico tibi: nō cantabit gallus donec ter me neges.

A

Um dñs Iesus sanctaz dilectionem qua se inuicem diligerent discipulis commēdaret. [Dicit ei Symō petrus. Domine quo vadis]? Sic vtiq; hoc dixit magistro discipulus et domino sern⁹: ta q̄ sequi paratus ꝓpter ea quippe dñs qui eius animū vidit quare hoc interrogauerit: sic ei [rñdit. † Quo ego vado non potes me modo sequi.] Tā q̄ diceret. Propter q̄ interrogas: non potes me modo sequi. Non ait: nō potes: sed non potes modo. Dilectionē intulit nō spē tulit: et eandem spem qnā non tulit sed potius dedit: sequēti voce firmauit addendo atq; dicendo. [Seqris aūt postea.] Quid festinas petre? Nōdū te fuo spiritu solidauit petra: noli extolli psumendo nō potes modo. Noli desperi desperando: seqris postea. Sz adhuc † ille q̄d dicit: [Quare te nō possum sequi modo? Animam meā pro te ponam.] Quid in animo eius esset cupiditatis videbat: quid viriū nō videbat. Uolūtatem suā iactabat infirmus: sed inspiciebat valitudinez medicus. Iste ꝓmittebat ille prenoscebat. Qui nesciebat audiebat: qui presciebat docebat. Quātū sibi assumpserat petrus intuēdo q̄d vellet: ignorādo quid posset. †Als te lius. † Ter⁹ habet dicit ei petrus.

quid posset. Quantū sibi assumpserat vt cū venisset dñs animā suam ponere pro amicis suis: ac per hoc et pro ipo ille hoc dominо offerre confideret: et nondū pro se posita anima christi: animam suam pollicetur posturū esse ꝓ christo. [Respōdit ergo Iesus Animam tuam pro me pones? Ita ne facias pro me quod ego nondum feci pro te? Animā tuam pro me pones? Preire potes qui sequi non potes? Quid tm̄ presumis? Quid de te sentis? Quid eē te credis? Audi q̄d sis. [Amen amen dico tibi: nō cantabit gallus donec me ter neges.] Ecce quō tibi cito apparedis: q̄ magna loqueris et te paruulū nescis. Qui mihi promittis mortē tuā: ter negabis vitā tuā. Qui etiaz putas mori posse ꝓ me: prius viue ꝓ te. Nam timendo mortē carnis tue: mortez dabis alete. Quanta eñ vis est confiteri christum: tanta mors est negare christuz. An apostolus petrus sicut eum quidā fauore puerso excusare nituntur christum nō negauit: qz interrogatus ab ancilla hominē se nescire respondit/sicut alij euangelistē contestant expressius? Quasi vero qui hoiem xp̄m negat/nō xp̄m negat: et hoc in eo negat q̄ factus ē ꝓpter nos: ne piret q̄ fecerat nos. Ergo qui ita confitet christū deū vt hominem neget/non ꝓ illo mortuus est christ⁹: qz ſm hominem mortu⁹ est xp̄s. Qui negat hoiem christum: non reconciliabitur ꝓ mediatorem deo. Unus eñ deus: et vnus mediator dei et hominuz homo christus iesus Qui negat hoiem christum nō iustificatur quia sicut per inobedictiā vnius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et ꝓ in obedientiā vnius hois iusti cōstituent multi. Qui negat hominem christū: non resurget in resurrectionē vite: quia per hominē mors: et per hominē resurrectio mortuoū. Sicut eñ in adam oēs moriuntur. ita et in christo omnes viuificabunt. Per quid autem caput est ecclie nisi ꝓ hominem? Q̄d verbum caro factū est: id est dei patris vnigenitus deus homo factus est. Quomodo est igitur in/corpore xp̄i: qui negat hominē xp̄m? Qui eñ caput negat: quō est mēbrū? Sed q̄d multis immorot: cum ipse dñs abstulerit oēs humane argumentatiōis ambages? Non eñ ait/non cantabit gallus donec hoiez neges/aut sicut loqui familiariore cū hoibus dignatiōe ꝓstituit/non cātabit gallus donec filiū hois ter neges: sed ait: donec me ter neges. Quid ē me: nisi q̄ erat. Et quid nisi xp̄s erat? Quicquid ergo eius negauit ipsum negauit. Christum negauit: dñm deum suum negauit qz et ille cō discipulus ei⁹ thomas qñ exclamauit: dñs meus et deus meus: nō verbū sed carnē tetigit nō incorpoream dei naturā sed hois corpus curiosis manibus contrectauit. Uolez itaq; tetigit et tñ deū cognouit. Si ergo q̄ iste tetigit: hoc petr⁹ negauit: q̄ iste exclamauit hoc petrus offendit. Non cantabit gallus: donec ter me neges. Dicas licet ne scio hominē: dicas licet/hō nescio q̄d dicis dicas licet: non sum ex discipulis eius me negabis. Si q̄d dubitare nephas est: xp̄s hoc dixit: verūq; predixit: proculdubio petrus christum negauit. Non accusem⁹ christum cum defendimus petrum. Peccatum agnoscat infirmitas: nā mendaciuz nō habet veritas. Agnouit quippe peccatū suuz infirmitas petri/prorsus agnouit: et q̄tum mali christum negando commiserit plorādo mōstrauit. Ipse suos redarguit defensores et vnde eos cōuincat: producit lachrymas testes. Neq; nos cum ista dicim⁹ primum apostolorū accusare delectat: sed hīc intuendo admoneri nos oportet: ne homo quisq̄ de humanis viribus fidat. Nāz q̄d aliud pertinuit ad doctorem saluatoremq; nostrum: nisi vt nobis nequaq̄ de se quēq̄ presumere debere: in ipso primo apostolorum demonstraret exemplo? In anima ita q̄ petri contigit quod offerebat in corpore: hoc tamē pro domino q̄ temere presumebat precessit/sed aliter q̄ putabat. Nanq; ante mortē et resurrectionem dñi et mortu⁹ est negando: et remirit plorando. Sed mortuus est qz fugbe ipse ꝓsumpsit: remixit autem qz bene ille respexit. fi.q.iij. non solū B Matth. xxvj. Thi ij. Roma.v Joh.j. Matthe. xxvj.

Tractatus.lxvij.

¶ Non turbetur cor vestrum. Creditis in deum et in me credite in domo patris mei mansiōes multe sunt. Si ego minus dixissez vobis q̄ vado parare vobis locum. Et si abiero et preparauero vobis locum iterum veniam et accipiam vos ad meipsum vt vbi sum ego et vos sitis et quo ego vado scitis et viam scitis. cap.xiiij

A

Rigēda est nobis fratres ad deū maior intentio vt verba sancti euangelij q̄ modo in nostris auribus sonuerunt: etiam mente capere vtcunq; possimus † [Ait eñ dñs iesus. Nō turbetur cor vestrum. Creditis in deū: et in me credite.] Ne mortez tanq̄s homines timerent et ideo turbarentur cōsolatur eos: etiam se deum esse contestans. Creditis inquit in deum: et in me credite. Consequens † ter. hz Et ait discipulis suis.

est enim: vt si in deum creditis ⁊ in me credere debeatis. Qō non esset consequens: si xp̄s non esset dē. Creditis in deū: et in eū credite cui natura est nō rapina esse equalē deo. Semetipm em exinaniuit: non tamen formā dei amittens: sed formaz serui accipiens. Mortē metuitis huic forme seruiendo non turbeī cor vestrū: suscitabit illā formā dei. Sz qd est qō sequiī. [In domo patris mei mansiones multe sunt] nisi qz et ipsi metuebant: Unde audire debuerūt: nō turbeī cor vestrū. Quis em cor nō metueret: cū petro dictū esset fidentioti atq; p̄ptiori: non cantabit gallus donec ter me neges: Tanq; ergo essent ab illo perituri: merito turbabantur. Sed cū audiūt: in domo patris mei mansiones multe sunt: [si quo minus dixissem vobis quia vado parare vobis locū]: a pertubatione recreantur: certi ac fidentes etiaz post pericula tētationū/se apud deū cū christo esse mansuros: qz ⁊ si alī⁹ est alio fortior: alī⁹ alio sapiētior: alī⁹ alio iustior: alī⁹ alio sanctior: in domo patris mei mansiones multe sunt. Nullⁱ cor alienabitur ab illa domo: vbi mansionem p̄o suo q̄sq; acceptur⁹ est merito. Denarī⁹ q̄dē ille equalis est oīb⁹: quē paterfamilias eis ⁊ q̄ operati sunt in vinea iubet dari oīb⁹: non in eo discernens q̄ minus ⁊ q̄ ampli⁹ laborarūt. Quo vtiq; denario vita significat eterna: vbi ap̄li⁹ alio nemo viuit: qm̄ viuendi non est diuersa in eternitate mēsura. Sed multe mansiones diuersas meritoz in vna vita eterna significant dignitates. Alia est em gloria solis alia gloria lune: alia gloria stellaz. Stella em ab stella differt in gloria: sic ⁊ resurrectio mortuoz. Tanq; stelle sancti diuersas mansiones: diuersas claritates: tanq; in celo fortiunt in regno: sed propter vnū denariū nullus separat a regno. Atq; ita de⁹ erit oia in omnib⁹: vt qm̄ de⁹ charitas est: per charitatē fiat vt quod habent singuli: cōmune sit oībus. Sic em q̄sq; etiam ip̄e habet: cum amat in altero: quod ip̄e nō habet. Nō erit itaq; aliqua inuidia imparis claritatis: qm̄ regnabit in oīb⁹ vnitas charitatis. Proinde respuendi sunt a corde christiano: q̄ putant ideo dictū multas esse mansiones: qz extra regnū celoz erit aliq̄d: vbi maneant beati innocētes: q̄ sine baptismo ex hac vita emigrarunt: quia si ne illo in regnum celoz intrare non ip̄otuerunt. Hec fides non est fides: quoniam non est vera et catholica fides. Its ne tandez stulti hoies ⁊ carnalibus cogitationibus excecati: cum reprobandi essetis: si mansionem non dico petri et pauli vel cuiuslibet apostolorum: sed cuiuscūq; paruuli baptizati a regno celoz separaretis: non vos putatis esse reprobandos q̄ domū dei patris inde separatis? Non em ait dn̄s: in vniuerso mundo aūt in vniuersa creatura: aut in vita vel beatitudine sempiterna mansiones multe sunt: sz in domo inq̄t patris mei mansiones multe sunt. Nōne ista est dom⁹: vbi edificationem habemus ex deo domū non manufactā eternā in celis? Nonne ista est domus de qua cantamus domino. Beati qui habitant in domo tua: in secula seculorum laudabunt te? Ergo ne vos non domū cuiuscūq; baptizatis fratris: sed domuz ipsius dei patris cui omnes fratres dicimus. Pater noster q̄ est in celis: a regno se parare celorum: aut eaz sic diuidere audebitis: vt alique mansiones eius sint in regno celorum: alique extra regnum celorum? Absit vt qui volunt habitare in regno celorum: in hac stulticia velint habitare vobiscum. Absit inquā vt cū oīs domus regnātiū filioz non sit alibi nisi in regno ipsius: regie dom⁹ pars aliqua non sit in regno. [Et abiero (inq̄t) et preparauero vobis locū: iterū venio ⁊ accipiam vos ad meip̄m: vt vbi sum ego ⁊ vos sitis. Et quo ego vado scitis: ⁊ viam scitis]. O domine iesu quomodo vadis parare locum si iam multe mansiones sunt in domo patris tui vbi tecū habitabūt tui? Aut si accipis eos ad teipsuz: quomō itez venis q̄ nō recedis Ista charissim breuiter explicare conemur: quantum videtur hodierno satis esse sermoni: coartata vtiq; non clarebunt: et erit ipsa breuitas altera obscuritas. Proinde hoc debitum differamus: quod opportuni⁹ vobis paterfamilias nostro largiente reddamus.

Jo. xiiij.

infra tractatu. lxviij.

matt. xx.

j. Co. xv.

j. Co. xv.

Tractat⁹. lxviij. de eadē lectione. B

Deberi vobis fratres charissimi iamq; esse reddendum quod distuleramus agnoscimus: quomō intelligi possit non esse inter se ista duo contraria / q̄ cū dixisset dominus. [In domo patris mei mansiones multe sunt: si quo minus dixissem vobis quia vado parare vobis locum.] Ubi satis ostēdit ideo se hoc illis dixisse: qz iā ibi sunt mansiones multe: et non est opus aliquam preparare. Rursus dicit. [Et si abiero et preparauero vobis locum: iterum veniam et accipiam vos ad me ipsum: vt vbi ego sum ⁊ vos sitis.] Quomodo vadit et parat locum: si iam multe mansiones sunt? Si quo

j. Cor. x Psalmo lxxxij.

de pe. di. iiij. in domo.

matt. vj.

Ephe. j.

Ro. viij.

matt. vj.

minus dixissez vado parare. Aut si adhuc parandus est: cur non merito dixisset: vado parare? Aut iste mansiōes ⁊ sunt ⁊ parande sunt? Si quo minⁱ⁹ em esset: dixisset vado parare: ⁊ tñ quia ita sunt vt parande sint: non eas vadit parare sicut sunt. Sed si abierit ⁊ parauerit sicut future sunt: iterum veniens accipiet suos ad seipsum: vt vbi est ipse: sint ⁊ ipsi. Quomodo ergo mansiones in domo patris nō alie sed ipse: ⁊ sine dubio iam sunt sicut parande non sunt: ⁊ nōdum sunt: sicut parande sunt? Quō ergo putamus: nisi quomodo etiam ꝓpheta ꝓdicat deū q̄ fecit q̄ futura sunt? Non em ait qui fecit⁹ est que futura sunt: sed qui fecit que futura sunt. Ergo et fecit ea: ⁊ facturus est ea. Nam neq; facta sunt: si ipse non fecit: neq; futura sunt: si ipse nō fecerit. Fecit ergo ea p̄destinādo: facturus est operando: sicut discipulos q̄n elegerit satis indicat euangeliū: tunc vtiq; quando eos vocauit. Et tamen sit apostolus. Elegit nos ante mundi constitutionē: predestinando vtiq; non vocando. Quos autem predestinauit: illos ⁊ vocauit. Elegit predestinādo ante mundi constitutionem elegit vocando ante mundi consummationem. Sic ⁊ mansiōes ꝓparauit ⁊ ꝓparat: nec aliqs sed quas ꝓparauit has ꝓparat/qui fecit que futura sunt. Quas ꝓparauit predestinādo ꝓparat opando. Iaz ergo sunt in predestinatione. Si quo minus dixissez ibo et ꝓparabo: id est predestinabo. Sed qz nōdum sunt: in operatiōe: ⁊ si abiero inquit et ꝓparauero vobis locum: iterum veniam ⁊ accipiam vos ad meipsum. Parat autez quodammodo mansiones: mansionib⁹ parando mansores. Quippe cuz dixerit: in domo patris mei mansiōes multe sunt: quid putabimus esse domum dei: nisi templum dei? Quod autem sit interrogetur apostolus: ⁊ respondeat. Templuz em dei sanctū est: qō estis vos. Hoc est etiaz regnum dei: quod filius traditurus est patri. Unde dicit idem apostolus. Initum christus: deinde qui sunt xp̄i in p̄sentia eius: deinde finis: cū tradiderit regnuz deo ⁊ patri: id est quos redemit sanguine suo: tradiderit contemplādo etiam patri suo. Hoc est regnum celoruz de quo dicitur. Simile est regnū celorū homini seminānti bonuz semen in agro suo. Bonū aūt semē: hi sunt filij regni. Qui et si nunc habent ꝑmixta zizania mittet in fine rex ipse angelos suos ⁊ colligent de regno eius oia scandala. Tūc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris sui. Regnum fulgebit in regno: cū regno venerit regnū: qō nūc oramus ⁊ dicimus. Ueniat regnum tuum.

infra tractatu. lxviij.

matt. xiij

matt. vj.

Nūc ergo iā regnū vocat: sed adhuc cōuocat. Si em regnū nō vocaret: colligēt de regno eius oia scandala nō diceret. Sed nōdum regnat hoc regnū. Proinde sic iam est regnū: vt cū de illo collecta fuerūt oīa scā dala: tunc perueniat ad regnum: vt nō solū regni nomē sed etiā regnandi habeat pote statē. Huic q̄ppe regno ad dexterā stāti in fine dicet. Uenite benedicti patris mei percipite regnū. i. qui regnū eratis ⁊ nō regnabatis: venite regnate: vt qō in spe fueratis etiā in re esse possitis. Hec ergo domus dei hoc tēplū dei: hoc regnū dei. Regnūq; celorum adhuc edificatur: adhuc fabricat: adhuc parat: adhuc ꝙgregat. In illo erūt mansiones: sicut eas adhuc parat dn̄s. In illo iaz sunt sicut ꝓdestinauit etiā dn̄s. ¶ Sed quid est qō vt ꝓparet abijt: cū ꝑfecto nos ipsos ꝓparet. Qō nō faciet si reliquerit? Agnosco dn̄e/vt possum. Nimiruz illud signifícas qz vt parem⁹ iste mansiones: venire debet iust⁹ ex fide. Qui em a domino peregrinam⁹: opus habent ex fide viuere: qz per hanc ad speciē cōtemplandā paranī. Beati em mūdo corde: qz ipsi deum videbūt: et fide mundat corda eoz. Illud in euāgelio: hoc in apostoloz actib⁹ legitur. Fides autem qua eoz qui deū visuri sunt q̄ diu peregrinātur/corda mundātur: qō non videt credit. Nam si vides non est fides. Credēti colligitur meritū: videnti redditur ꝑmiū. Eat ergo dn̄s ⁊ paret locuz: eat ne videat: lateat vt credatur. Tunc em locus parat: si ex fide viuatur. Creditus desideret: vt desideratus habeatur. Desiderium dilectionis: ꝓparatio est mansionis. Ita dn̄e para qō paras. Nos em tibi paras: et te nobis paras: qm̄ locū paras: ⁊ tibi in nobis/⁊ in te nobis: tu em dixisti. Manete in me ⁊ ego in vobis. Quātum quisq; fuerit particeps tui: alius minus: alius amplius. Sed hec erit diuersitas premioruī ꝑ diuersitate meritorum. Hec erit multitudo mansionū pro disparilitate mansorum: sed tamen oīm in eternitate viuoruī ⁊ sine fine beatoruī. Quid est q̄ vadis? Quid est q̄ venis? Si te bene intelligo: nec vnde vadis: nec vnde venis recedis. Uadis latēdo: Uenis apparendo Sed nisi maneas regendo vt proficiamus beneviuendo: quomodo parabīt locus vbi possimus manere perfruēdo? Hec de verbis que recitata sunt euangelicis/satis dicta sunt quouscq; ait dn̄s: iterum venio ⁊ accipiam vos ad meipsum. Quid autem sit quod sequitur: vt vbi ego sum et vos sitis. [et quo ego vado scitis et viam scitis] post interrogationem que sequitur a discipulis factam tanq; per eos et nos interroge-

mat. xxv

C Rom. j.

ij. Cor. v

Matt. v.

Act. xv.

Joh. xv.

mus melius audiemus: oportuniusq; tractabimus.

Tractatus. lxix.

¶Dicit ei thomas. Dñe nescim⁹ quo vadis. Et quomodo possumus viā scire: Dicit ei iesus. Ego sum via et veritas et vita. Nemo venit ad patrem nisi per me.

A

Unc est dilectissimi vt ꝯtū valemus intelligamus de verbis dñi posteriorib⁹ priora ex cōsequentib⁹ ꝑcedētia: in eo qđ audistis apostolo thome interroganti esse responsuz Dixerat em̄ superi⁹ domin⁹ cū de mansionibus loqueret: quas et esse dixit in domo patris sui/et ire se vt prepararet eas: vbi intellexim⁹ q̄ esse iam mansiones ipas in p̄destinatiōe et p̄parari eas cū eoz qui ibi mansuri sunt per fidē corda mūdantur: ꝯm ipsa dei dom⁹ ipsi sunt. Et qđ est aliud manere in domo dei ꝙ esse in populo dei: cum idem popul⁹ est in deo q̄ de⁹ in eo. Hoc vt prepararet dñs abijt: vt credendo in eum q̄ non videtur ea que in specie futura est: nūc per fidē mansio preparet. Propter hoc ergo dixerat. [Et si abiero q̄ preparauero vobis locū: iterū venio q̄ accipiam vos ad meipsum: vt vbi ego sum q̄ vos sitis: q̄ quo ego vado scitis: et viam scitis]. Ad hec [dicit ei thomas. Dñe nescim⁹ quo vadis: et quomodo possumus viam scire: Utrūq; illos dñs dixerat scire: vtrūq; dixit iste nescire: et locū q̄ itur/et viam qua itur. Sed scit ille menturi. Ergo isti sciebāt: ſz se scire nesciebāt. Conuincat eos dominus iā ſz re: quod se putant adhuc vſq; nescire. [Dicit ei iesus. Ego sum via et ꝟitas et vita]. Quid est fratres? Ecce audiuimus discipulum interrogantem: audiuim⁹ q̄ magistruz docentem: et nondum capim⁹ etiaz post vocem sonantem sententiam latitantem. Sed quid nō possumus capere? Numquid poterant ei dicere apostoli eius cum quibus loquebatur: nescim⁹ te? Proinde si eum sciebant et via ipse est: viam sciebant: Si eum sciebāt et veritas ipse est: veritatem sciebant. Si eum sciebant et vita ipse est/vitaz sciebant. Ecce scire conuicti

B

sunt quod se scire nesciebant. ¶[Quid igitur et nos in isto sermone non cepimus? Quid putatis fratres mei: nisi quia dixit. Et quo vado scitis et viam scitis? Ecce cognouimus quod sciebant viaz: quia sciebant ipsum qui est via. Sed via est qua itur: nunquid via est et quo itur? Utrumq; autem illos dixerat scire: et quo vadit et viam. Opus ergo erat vt diceret ego sum via: vt ostenderet eos qui eum scirent viā scire quem putauerant se nescire. Quid autem opus erat vt diceret. Ego sum via et veritas et vita: cum via cognita qua iret/restaret nosse quo iret: nisi quia ibat ad veritatem/ibat ad vitam? Ibat ergo ad se ipsum: per seipsum. Et nos quo imus nisi ad ipsum? Et qua imus nisi per ipsum. Ipse igitur ad seipsum: per seipsum: nos ad ipsum per ipsum: immo vero et ad patrem ꝯ ipse et nos. Nam et de seipso alibi dicit. Ad patrem vado. Et hoc loco propter nos [nemo] inquit [venit ad patrem nisi per me]. Ac per hoc et ipse per seipsuz et ad seipsum et ad p̄rem: q̄ nos per ipm et ad ipsum/et ad patrem. Quis hec capit: nisi qui spiritualiter sapit? Et ꝯtum est quod hic capit: etiam qui spiritualiter sapit? Fratres mei: quid a me ista vobis vultis exponi? Cogitate ſm̄ excelsa sint. Videtis quid sim: video quid sitis. In omnibus nobis corpus qđ corrūpit aggrauat animam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Putamus ne, q̄ possumus dicere. Ad te leuani animā meā qui habitatis in celis? Sed sub tanto pondere vbi ingemiscimus grauati: quomodo leuabo animā meā: nisi mecū leuet qui posuit pro me suam? Dicam ego quod possuz capiat vestrū qui potest. Quo donante dico: eo donante capit qui capit: et eo donante credit qui nondū capit. Nisi enim credidertis inquit propterea: non intelligetis. Die mihi domine meus: quid dicā? seruis tuis conseruis meis? Thomas apostolus vt te interrogaret habuit te ante se: hoc tamē intelligeret te: nisi haberet in se. Ego interrogo te: quia te scio esse super me. Interrogo aūt inquantū possum super me effundere animā meam? Foi non sonantem et tamen docentē audiā te. Die mihi obsecro: quomodo vadis ad te? Nunquid nazt venires ad nos/reliqueras te: maxime qz nō a teipo venisti ſz p̄te missit. Scio qđē qđ te exinanisti: ſz qz formā serui accepisti: non qz formā dei vel ad quā redires dimisisti: vel quā reciperes amisisti. Et tū venisti: q̄ non solū vſq; ad carnales oculos versetiam vſq; ad mal⁹ hominum peruenisti. Quomodo nisi in carne? Per hanc venisti non relinquens quo veneras. Si ergo per hanc venisti et redisti: per hanc proculdubio non solum nobis es qui venturus ad te: verumetiam tibi qui venisti et rediturus via fuisti. Cū vero ad vitā qđ es ipe isti eandē ꝓfecto carnē tuā de morte ad vitaz adduxisti. Aliud quippe dei verbū est: aliud homo. Sed verbū caro factū est: id est homino. Non itaq; alia verbi: alia est hominis persona: qm̄ vtrūq; est christus vna persona. Ac p̄ hoc quēadmodū caro cū mortua est: ꝟps mortuus est: q̄ cuz caro sepulta est: ꝟps sepultus est: sic em̄ corde credimus ad iusticiam: sic ore confessionem facimus ad salutem. Ita cum caro a morte venit ad vitam: christus venit ad vitā. Et qz verbum dei christus est: christus est vita. Ita miro quodā et ineffabili mō q̄ nunq; diuisit vel amisit seipsum venit ad seipsum. Generat autē vt dictum est per carnē de⁹ ad homines: veritas ad mēdaces. Deus em̄ verax omnis aūt homo mendax. Cū itaq; ab hominibus abstulit q̄ illuc vbi nemo mētit carnē suam leuauit idem ipse: q̄ verbū caro factum est: per semetipsuz: id est per carnem/ad veritatē qđ est ipse remeauit. Quā quidē veritatē: ꝯtus inter mendaces/q̄ in morte seruauit. Aliq̄n em̄ christus fuit mortuus: sed nunq; fuit falsus. Accipite ꝯtus diuersum q̄ longe impar exemplum: ſm̄ vtcunq; ad intelligendū deū ex his q̄ ꝓpius subiecta sunt deo. Ecce ego ipse ꝯtum attinet ad aim meū: cū hoc sim qđ estis q̄ vos. Si taceo apō meipsum sum: si aūt loquor vobis qđ intelligatis: quodāmodo ad vos p̄cedo nec me relinquo. Sz q̄ ad vos accedo: q̄ nō recedo vnde procedo. Cū antē tacuero quodāmodo ad me redeo: et quodāmodo vobiscū maneo si tenueritis qđ audistis in sermone quē dico. Si hoc potest imago quā fecit deus: quid potest nō a deo facta sed ex deo nata imago dei de⁹/cuius illud per qđ ad nos egressus est: q̄ in quo a nobis regressus est corpus: non sicut meus ejapsus est sonus sed manet ibi vbi iaz nō mouit: et mors ei vltra nō dñabit? Multa de his euāgelicis vobis adhuc dici fortasse poterant q̄ debebant: sed nō sunt corda vestra spiritualibus cibis quātūlibet suauibus onoranda: maxie quia spiritus promptus est: caro autem infirma.

Tractatus. lxx.

¶Si cognouissetis me q̄ patrē meū vtiq; cognouissetis. Et amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei philippus. Domine ostēde nobis patrem: et sufficit nobis. Dicit ei iesus. Tanto tempore vobiscum sum: q̄ nō cognouistis me. Philippe qui videt me videt et patrem: quomodo tu dicis ostende nobis patrez. Nō credis quia ego in patre/q̄ pr̄ in me est.

A

Erba sancti euāgelij fratres ita recte intelliguntur si cum superioribus reperiuntur habere concordiam. Conuenire em̄ debent precedentia consequentibus: quando veritas loquitur. Superius dixerat dñs. Et si abiero q̄ preparauero vobis locum: iteruz venio q̄ accipiaz vos ad meipm: vt vbi ego sum q̄ vos sitis. Deinde addiderat. Et quo ego vado scitis q̄ viaz scitis. Nihilq; aliō ostendit esse quod dixit: nisi quia ipsuz sciebant. Quid ergo esset ire ad seipsum per se ipsum: quod etiā discipulis prestat vt eant ad ipsum per ipsum: vt potuimus pristino sermone iam diximus. Quod itaq; ait/vt vbi ego sum q̄ vos sitis: vbi erant futuri nisi in ipso? Ac per hoc etiam ipse in seipso: q̄ ideo ibi illi vbi q̄ ipse: id est in ipso. Ipse est igitur vita eterna in qua futuri sumus cuz acceperit nos ad se: et ipsa vita eterna qđ ipse est in ipso est: vt vbi est ipse q̄ nos sim⁹ hoc est in ipso. Sicut enim pater habet vi- Joh. v.
tam in semetipso: et vtiq; non aliud est vita quam habet nisi quod est ipse qui hanc habet. Si dedit filio habere vitaz in semet ipso: cum ipse sit eadem vita quam habet in semetipso. Nunquid autem nos vita quod est ipse hoc erimus: cum in illa vita hoc est in ipso esse ceperimus? Non vtiq; Johan. j
quia ipse existendo vita habet vitam: q̄ ipse est quod habet: et quod vita est in ipso ipse est in ipso: nos autem non ipsa vita: sed ipsius vite participes sumus: atq; ita ibi erimus vt in nobisipsis non quod ipse est esse possimus sed nosipsi non vita/ipsiz habeamus vitam qui seipsum habet vitā: eo quod ipse sit vita. Deniq; ipse et in seipso est immutabiliter/et in patre inseparabiliter. Nos vero cum in nobisipsis esse volnissemus ad nosipsos turbati sumus. Unde illa vox est. Ad meipsum turbata est anima mea: atq; in deterius commutati: neq; id quod fuimus permanere potuim⁹. Cum autem per ipsum venimus ad patrē sicut ait. Nemo venit ad patrem nisi per me manētes in illo: nec a patre nos quisq; poterit separare nec ab illo. ¶Cōnectens itaq; cōsequētia precedentib⁹. [Si cognouissetis me (inquit) et patrem meum vtiq; cognouissetis.] Hoc est quod ait. Nemo venit ad patrem nisi per me. Deinde subiungit. [Et amodo cognoscetis eum: q̄ vidistis eum.] Sed philippus vnus ex apostolis

B

qui audierit non intelligens. [Domine (inquit) ostende nobis patrem et sufficit nobis]. Cui dominus. [Tanto (inquit) tempore vobiscum sum et non cognouistis me Philippe qui videt me: videt et patrem]. Ecce increpat q̄ tanto tempore cum ipsis erat: et non cognoscebatur. Nonne ipse dicebat: et quo ego vado scitis: et viam scitis Et se nescire dicentes/eos hec scire conuincebat: addendo atq; dicendo. Ego sum via et veritas et vita. Quomodo nunc dicit. Tanto tempore vobiscum sum et non cognouistis me: cum profecto et quo iret et viam sciret/ non ob aliud nisi quod ipm vtiq; sciret: Sed facile ista soluitur questio si dicamus q̄ eum aliqui eorum sciebāt aliqui nesciebant: atq; in his qui nesciebāt et philippus erat: vt quod ait/ et quo vado scitis et viam scitis: ille dixisse intelligatur qui sciebant non philippo cui dictū est. Tanto tempore vobiscum sum et non cognouistis me philippe. His ergo qui filium iam nouerant etiam illud de patre dictum est. Et amodo cognoscetis eū et vidistis eum. Dictum est enim propter omnimodam similitudinē que illi cum patre est: vt ideo amodo dicerentur nosse patrē quia nouerant similem filium. Ergo iā sciebant filium: etsi non omnes: certe quidam eorum quibus dicitur. Et quo vado scitis et viam scitis. Ipse est enim via. Sed patrem nesciebant: ideo audiunt. Si cognouissetis me: et patrem meum cognouissetis. Si me vtiq; et illum. Alius enim ego sum: alius ille. Sed ne putarent dissimilez et amodo (inquit cognoscetis eum: et vidistis eum. ¶ Uiderunt enim ei similem filiū: sed amonendi fuerant talē esse patrez quē nondum videbant: qualis est filius quem videbāt. Et ad hoc valet quod postea philippo dicitur. [Qui videt me videt et patrem.] Non q̄ ipse esset et pater et filius: quod in sabellianis qui vocantur etiam patripassiani/catholica fides damnat: q̄ tam similes sunt pater et filius vt qui vnum nouerit ambos nouerit. Solemus enim de simillimis duobus ita loqui cis q̄ vnum illorum vident: et qualis est alius volunt nosse vt dicamus. Uidistis istum. Illum vidistis. Si ergo dictum est. Qui me videt/ videt et patrem: non vtiq; vt ipse sit pater qui filius: sed quod a patris similitudine in nullo prorsus discrepet filius. Nā nisi duo essent pater et filius: non dictum esset. Si cognouisseris me: et patrem meū cognouisseris. Utiq; enim: quia nemo (inquit) venit ad patrem nisi per me. Si cognouistis me et patrem meum cognoscetis: quoniam ego per quem venitur ad patrem: perducam vos ad eum vt ipsum etiā cognoscatis. Sed quoniam illi sum omnino simillimus/amodo cognoscetis eum cū cognoscitis me: et vidistis eum si oculis cordis vidistis me. Quid ergo est quod dicis philippe: ostende nobis patrem et sufficit nobis? Tanto (inquit) tempore vobiscum sum: et non cognouistis me? Philippe qui videt me: videt et patrem. Quod si ad te multum est hoc videre: saltem quod non vides hoc crede. [Quomodo enim dicis (inquit) ostende nobis patrem?] Si me vidisti qui omnimodo similis sum: vidisti illum cui similis sum. Quod si videre non potes: non saltem credis: quia ego in patre et pater in me est. Poterat hic dicere philippus. Uideo quidem te et credo te simillimū esse patri. Sed nunquid arguendus et obiurgandus est: qui cum similē videt: etiaz illum cui similis est vult videre? Similem quidem noui: sed adhuc alterum sine altero noui. Non mihi sufficit: nisi et illum cui est iste similis nouerim. Ostende itaq; nobis patrem/et sufficit nobis. Sed ideo magister discipulum arguebat: quoniam cor postulantis videbat. Tanq̄ enim melior esset pater q̄ filius: ita philippus patrem nosse cupiebat: et ideo nec filium sciebat quo melius esse aliquid credebat. Ad hūc sensum corrigendū dictum est. Qui videt me videt et patrem: quomodo tu dicis/ ostende nobis patrem? Uideo quomodo tu dicas. Non alterum queris videre similem: sed illum putas esse meliorem. [Non credis: quia ego in patre et pater in me est Cur in similibus distantiam cupis cernere? Cur inseparabiles separatim desideras nosse? Deinde non ad solū philippuz sed ad eos pluraliter loquit: q̄ non sunt in angustias coartanda vt adiuuante illo diligentius exponantur.

F. tract. lxxix.

C

Tractatus. lxx.

¶ Uerba q̄ ego loquor vobis a meipo nō loquor. Pater aūt in me manens ipe facit opera. Non creditis q̄ ego in patre/et pr̄ in me est. Alioquin propter opera credite. Amen amē dico vobis qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet: et maiora horum faciet: quia ego ad patrē vado. Et quodcūq; petieritis patrē in noie meo hoc faciāt glorificet pr̄ in filio. Si q̄d petieritis me in noie meo hoc faciam.

A

Udite auribus accipite mētibus dilectissimi. Loquentibus quidem nobis sed ipso docente qui non recedit a nobis. Dominꝰ dicit quod modo cum legebatur audistis. [Uerba que ego loquor vobis a meipso non loquor. Pater autem in me manens: ipse facit opera.] Ergo et verba opera sunt? Plane ita est. Nam profecto qui proximum loquendo edificat: bonū opus operatur. Sed quid est a meipso non loquor: nisi a meipso non sum qui loquor? Ei quippe tribuit q̄d facit: de quo est ipse qui facit. Pater enim deus non est de aliquo: filius autem deus est quidem patri equalis: sed de patre deo Ideo ille deus sed non de deo: et lumen sed non de lumine: Filius vero deus de deo: lumen de lumine. Nam in his duobus sententijs. Una qua dictum est/non a meipso loquor. Alia qua dictum est: pater autem in me manens ipse facit opera: singulas tenentes diuersi nobis aduersantur heretici qui non ex vna parte sed in contraria conantes a via veritatis exorbitant. Arriani quippe dicunt. Ecce inequalis est patri filius: a seipso non loquitur. Dicunt sabelliani contra: id est patripassiani. Ecce qui pater est: ipse et filius. Quid enim est pater in me manens ipse facit opera: nisi in me maneo ego qui facio? Contraria dicitis sed non eo modo sicut est falsum contrarium vero: sed sicut sunt inter se duo falsa contraria/errando in diuersa itis: in medio est via quam relinquitis. Inter vosipsos lōgiore interuallo separati estis: q̄ ab ipa via cui *desertores estis. Uos hinc vos autem illinc huc venite: alteri ad alteros transire nolite sed hinc atq; illinc ad nos veniendo inuicem vos inuenite. Sabellia ni agnoscite quem pretermittitis. Arriani equate quem subditis: et in via vera no biscum ambulatis. Est enim quod inuicem ex vobis alteri ex alteris admoneri vtriq; debeat. Audi sabelliane. Usq; adeo non ipse pater sed alter est filius: vt euz arrianus inequalem asserat patri. Audi arriane. Usq; adeo filius equalis est patri: vt sabellianus eundem esse dicat et patrem. Tu adde quem tollis: tu adumple quez minuis: et nobiscū ambo consistitis: quia nec tu tollis: nec tu minuis eum: qui et alter est a patre vt conuincas sabellianum: et equalis est patri vt conuincas arrianū. Utriq; enim clamat ego et pater vnuz sumus. Joh. xl. Quod ait vnum/ audiant arriani. Quod ait sumus: audiant sabelliani: et nec ille equalem/nec illi alterum negando sint vani. Si ergo quoniam dixit. Uerba que ego loquor vobis a meipso non loquor: ppterea putatur vsq; adeo imparis potestatis: vt nō quod ipse vult faciat: audiatur quod dixit. Sicut pater suscitat mortuos et viui ficat sic et filius quos vult vuificat. Item si quoniam dixit. Pater in me manens ipse facit opera: propterea putatur non alius esse pater alius ipse: audiatur quod dixit. Quecūq; pater facit hec et filius similiter facit: et intelligatur non bis vnus sed duo vnum. Uerum quia sic equalis est alter alteri: vt tamen alter sit ex altero: ideo nō loquitur a semetipso: quia nō est a seipso. Et ideo pater in illo manens facit opera ipse quia per quem et cum quo facit non est nisi ab ipso. ¶ Deniq; adungit et dicit. [Nō creditis q̄ ego in patre/et pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite.] Antea solus philippus arguebatur: nunc autem non ibi cum solum fuisse qui esset arguendus ostenditur. Propter opera (inqt) ipsa credite: quia ego in patre et pater in me est. Neq; enim si separati essemus: inseparabiliter operari vlla ratione possemus. Sed quid est quod sequitur. [Amen amen dico vobis: qui credit in me opa que ego facio et ipse faciet: et maiora horum faciet: quia ego vado ad patrem/et quecunq; petieritis in nomine meo hoc faciam: vt †Al. q̄ glorificetur pater in filio. Si quid petieritis †in nomine meo hoc faciam.] Ergo et illa maiora opera: seipsum facturum esse promisit. Non se extollat seruus supra dominum: nec discipulus supra magistrum. Maiora q̄ ipe facit dicit eos esse facturos sed in eis vel per eos se faciente non ipsis tanq̄ ex seipsis. Ei quippe cātatur in psalmo. Diligam te domine virtus mea. Sed que sunt tandem ista maiora? An forte q̄ egros ipsis transeūtibus etiam eorum vmbra sanabat? Maius est enim vt sanet vmbra fimbria. Illud per se fecit hoc per ipos sed tamen vtrumq; ipse. Ueruntamen quādo ista dicebat/verborum suorum opera cōmendabat. Sic enim dixerat. Uerba que ego loquor vobis: a meipso non loquor. Pater autem in me manens: ipse facit opera. Que opera tunc dicebat: nisi verba que loquebatur? Audiebant et credebant illi: et eorundem verborum fructus erat fides illorum. Ueruntamen euangelizantibus discipulis non tam pauci quam illi erant: sed gentes etiam crediderunt. Hec sunt sine dubitatione maiora. Nec tamen ait: maiora horum facietis vt solos apostolos ea putaremus esse facturos. Sed qui cre-

ifra tra. lxxj. a. ifra tra. lxxij. a. Joh. v. Joh. xiij. ps. xvij. Act. v.

dit ſm̃e inq̃t opera q̃ ego facio ⁊ ipſe faciet: et maiora horũ faciet. Ita ne quicunq̃ credit in chriſtum facit que chriſtꝰ vel maiora q̃ chriſtus. Non p̃tereũt iſta tractanda ſunt nec debent feſtinatione precipitari: ſed ea cogit concludẽdus iam ſermo iſte differri.

¶ Tractatus. lxxij. De eadẽ lectiõe.

B Uid ſibi velit et quomodo accipiendum ſit quod dominus ait. [Qui credit in me opera que ego facio et ipſe faciet] non eſt facile cõprehendere. Et cum hoc intelligendũ difficillimũ ſit: adiecit aliud difficilius. [Et maiora horũ faciet]. Quid eſt hoc: Qui faceret opera que chriſtus fecit non inuenieba mus: qui etiam maiora faciat inuenturi ſumus: Sed dixeramus ſermone priſtino quia maius fuit vmbre ſue tranſitu quod diſcipuli fecerunt q̃ fimbrie ſue tactu qõ ipſe dominus fecit ſanari languentes: ⁊ qz plures apoſtolis q̃ ipſo per os proprium p̃dicante domino crediderunt vt hec viderentur opera intelligenda eſſe maiora. Non quo maior eſſet magiſtro diſcipulꝰ/ vel domino ſeruus: vel adoptatus vnigenito/ vel homo deo: ſed q̃ per illos ipſe dignaretur eadem maiora facere: qui dicit illis alio loco. Sine ẽme nihil poteſtis facere. Ipſe quippe vt alia omittam que ſunt innumerabilia: ſine ipſis fecit eas: ſine ipſis fecit hunc mundum. Et quia homo etiam ipſe fieri dignatus eſt: ſine ipſis fecit et ſeipſum. Quid autem illi ſine ipſo: niſi peccatum: Deniq̃ et hic id quod de hac re poterat nos mouere: mox abſtulit. Cum enim diriſſet. Qui credit in me opera que ego facio ⁊ ipſe faciet: et maiora horum faciet continuo ſecutus adiunxit. [Quia ego ad patrem vado: et †quecunq̃ petieritis † in nomine meo hec faciam]. Qui dixerat faciet: poſt ait faciam: tanq̃ diceret. Non vobis impoſſibile hoc videatur. Non enim poterit eſſe maior me qui credit in me: ſed ego ſum facturus et tunc maiora q̃ nunc Maiora per eum qui credit in me: q̃ preter eum per me. Ego tamen ipſe preter eũ: ego ipſe per eum. Sed quando preter euz non fiet ipſe: quando autem per eum q̃nis non per ſemetipſum: faciet et ipſe. Porro autem maiora facere per eum q̃ preter eum: non eſt defectio ſed dignatio. Quid enim retribuant ſerui domino: pro omnibus que retribuit eis. Quandoquidem inter cetera bona etiam hoc eis donare dignatus eſt: vt maiora faceret per illos q̃ preter illos: Nonne ab ore illius diues ille triſtis abſceſſit: qui vite eterne conſiliũz queſiuit. Addidit: abiecit: et tamen poſtea quod ab illo auditum non fecit vnus: fecerunt multi cum loqueretur per diſcipulos magiſter bonus: contemptibilis et quem diuitem per ſeipſum monuit: amabilis eis quos ex diuitibus pauperes per diſcipulos pauperes fecit. Ecce maiora fecit predicatus a credentibus q̃ locutus audientibus. ¶ Uerum hoc adhuc mouet: quod hec maiora p apoſtolos fecit. Non autem ipſos tantum ſignificans ait. Opera que ego facio et vos facietis: et maiora horum facietis: ſed omnes ad ſuam familiam pertinentes intelligi volens. Qui credit in me (inquit) opera que ego facio et ipſe faciet: et maiora horuz faciet. Hoc ergo qui credit faciet: non credit vtiq̃ qui non faciet: ſicuti eſt. Qui diligit me mandata mea cuſtodit: vnde profecto qui non cuſtodit non diligit Item alio loco. Qui audit (inquit) verba mea hec et facit ea: ſimilabo eum viro prudenti qui edificauit domum ſuam ſupra petram. Qui ergo non eſt ſimilis huic viro prudenti: procul dubio aut verba hec audit ⁊ non facit: aut omnino nec audit. Qui credit (inquit) in me: licet moriatur viuet. Qui ergo non viuet: non vtiq̃ credit. Tale etiam hoc eſt: qui credit in me faciet: nõ vtiq̃ credit qui nõ faciet. Quid eſt hoc fratres: Nunquid inter credentes in chriſtum/ non eſt computandus qui non fecerit opera maiora q̃ chriſtus: Durum eſt/ abſurdum eſt/ ferri non poteſt: non tolerandum eſt: niſi intelligatur. Apoſtolum igitur audiamus. Credenti (inquit) in eum qui iuſtificat impium deputatur fides eius ad iuſtitiam. In hoc opere faciamus opera chriſti: quia et ipſum credere in chriſto opus eſt chriſti. Hoc operatur in nobis: non vtiq̃ ſine nobis. Audi ergo iam et intellige. Qui credit in me: opera quẽ ego facio ⁊ ipſe faciet. Prius ego facio: deinde ⁊ ipſe faciet quia facio vt faciat. Que opera niſi vt ex impio iuſtus fiat. ¶ Et maiora horum faciet. Quorum obſecro: Nunquid nam omnium operum chriſti maiora facit: qui cuz timore ⁊ tremore ſuam ipſius ſalutem operatur: Quod vtiq̃ in illo: ſed non ſine illo chriſtus operatur. Prorſus maius hoc eſſe dixerim q̃ eſt celum et terra: et quecunq̃ cernuntur in celo et in terra. Et celum et terra tranſibit. Predeſtinatoruz autem id eſt eorum quos preſcit ſalus et iuſtificatio permanebit. In illis tantum opera dei ipſius autem etiam eſt imago tui. Sed ſ

mat. xiij.

B

Act. v.

mat. xiiij

Joh. xiij

Joh. xv.

†al' qõcunq̃. †als patrem.

ꝑs. cxv.

ſra tra. lxxiij.

mat. vij.

ſ. Jo. xj.

Roñ. iiij

C

Tractatus. lxxiij. Capitulũ. xiiij. fo. CXXXIII

in celis: ſedes dominationes: principatus/ poteſtates/ archangeli/ angeli/ opera ſunt chriſti. Numquid etiam his operibus maiora facit: qui operante in ſe chriſto cooperatur ſalutem eternam ac iuſtificationem ſuam. Non hic audeo precipitare ſententiam. Intelligat qui poteſt: iudicet qui poteſt: vtrum maius ſit iuſtos creare q̃ impios iuſtificare. Certe enim ſi equalis eſt vtrũq̃ potentie: hoc maioris eſt miſericordie. Hoc eſt enim magnum pietatis ſacramentum quod manifeſtatũ eſt in carne iuſtificatum eſt in ſpiritu: apparuit angelis: predicatum eſt in gentibus: creditum eſt in mundo: aſſumptum eſt in gloria. Sz omnia opera chriſti intelligere vbi ait. Maiora horum faciet: nulla nos neceſſitas cogit. Horum enim fortaſſe tan dixit que in illa hora faciebat. Tunc enim verba fidei faciebat: et de his operibus fuerat prelocutus dicens. Uerba que ego loquor vobis a meipſo non loquor. Pater autem in me manens: ipſe facit opera. Tunc igitur verba eiꝰ erãt opa eius: et vtiq̃ minus eſt verba iuſticie predicare: quod fecit p̃ter nos/ q̃ impios iuſtificare quod ita facit in nobis vt faciamus et nos. Reſtat inquirere quomodo accipiendum ſit. [Quodcunq̃ petieritis patrem in nomine meo hoc faciam] [p̃opter multa enim que petunt fideles eiꝰ nec accipiũt nec parua hinc exoritur q̃ſtio. Sed qm̃ ſermo iſte iã claudẽdus eſt: ⁊ ꝑſiderande rei atq̃ tractãde tribuat ſaltem parua dilatio.

[ſ. thi. iiij.

Ro. xiiij.

Eccl. iij. Ec. xxv

B

Tractatus. lxxiij.

¶ Quia ego vado ad patrez ⁊ quod cunq̃ petieritis patrem in nomine meo hoc faciam vt glorificetur pr̃ in filio. Si quid petieritis me in nomie meo hoc faciam.

B Agnam ſpem dominus ſuis p̃milit ſperantibus dicens. [Quia ego ad patrem vado: et quodcunq̃ petieritis in nomine meo hoc faciam]. Si ergo perexit ad patrem vt non relinqueret indigentes: ſed exaudiret petentes. Sed quid eſt quodcunq̃ petieritis: cum videamus plerũq̃ fideles eius petere et nõ accipere: An forte propterea quia male petunt: Nam hoc exp̃to docuit apoſtolus Jacobus dicens. Petitis et non accipitis eo quod male peratis: vt in concupiſcentijs veſtris conſumatis. Male ergo vſurus eo q̃ vult accipere: deo potius miſerante non accepit. Proinde ſi hoc ab illo petitur vnde homo lẽdatur exauditus: magis metuendum eſt: ne quod poſſet nõ dare p̃pitius det iratus. An non videmus iſraelitas malo ſuo impetraſſe: quod culpabili concupiſcentia petierunt: Concupierant em̃ carnibꝰ veſci q̃bꝰ pluebatur manna de celo. Faſtidiebant quippe quod habebant et quod non habebant imp̃uidenter petebant. Quaſi non melius peterent non vt cibus qui decrat indecenti deſiderio preſtaretur: ſed vt ille qui aderat ſancto faſtidio ſumeretur. Quando enim vos delectant mala et non delectant bona: rogare debemus potius deum vt delectent bona q̃ vt concedantur mala. Non quia malũ eſt carne veſci cum de hac re loquẽs apoſtolus dicat. Omnis creatura dei bona eſt ⁊ nihil abiciendũ qõ cum gratiaz actione accipitur. Sed quia ſicut idemipe ait. Malum eſt homini qui per offenſionez manducat. Et ſi per hominis offenſionem quanto magis dei: Cuiꝰ in iſraelitis non parua erat offenſio: repudiare quod dabat ſapientia et petere id quod inhiabat concupiſcentia: q̃uis illi nec peterent: ſed quia decrat murmurarẽt: ſed vt ſciremus nõ dei creaturã eſſe culpabilem: ſed inobedientiam contumacem et inordinatam cupiditatem non ꝓpter porcum: ſed ꝓpter pomũ mortẽ ꝓtulit homo inuenit: ⁊ eſau primatus ſuos non ꝓpter gallinam: ſed ꝓpter lenticulam perdidit. Quomodo ergo intelligendũ eſt quodcũq̃ petieritis hoc faciam: ſi deus aliq̃s petentibus fidelibus etiam confulendo non facit: ¶ An forte ſolis apoſtolis hoc dictum debemus accipere: Abſit. Unde enim ad hoc venit vt diceret quod ſuperius dixerat. Qui credit in me opera que ego facio/ et ipſe faciet: ⁊ maiora horz faciet. De qua re iam priſtino ſermone tractauimus: ⁊ ne quiſq̃ hoc ſibi trahueret: vt etiam illa opera maiora a ſeipſo faceret oſtenderet: adiecit atq̃ ait. Quia ego ad patrem vado: et quodcũq̃ petieritis in nomine meo hoc faciam. Nunquid in eum ſoli apoſtoli crediderunt: Ad eos itaq̃ loquebatur dicẽdo. Qui credit in me in quibus eo donante etiam nos ſumus: q̃ vtiq̃ non quodcunq̃ petimus accipimus Ipſos quoq̃ beatiſſimos ſi cogitem apoſtolos inuenimus eum qui plus omnibus laborauit: non autem ipſe: ſed gratia dei cum ipſo/ ter dominũ rogaſſe vt ab eo diſcederet angelus ſathane: nec tamen quod roganerat accepiſſe. Quid dicimus chariſſimi: Putabimus no hoc ꝓmiſiz vbi ait.

Jaco. iij

ij. Cor. xij. Quodcūq petieritis hoc faciam: nec apostolis fuisse ab illo cōpletū. Et cui tādem q̄ promittit impleuit si apostolos suos in sua promissiōe fraudauit. Euigila igitur homo fidelis: & vigilāter audi q̄ illic positum est: in nomine meo. Ipsuz enim quodcūq non ait petieritis vtcūq: sed in nomine meo. Quis ꝓmisit ergo tā magnum beneficiū. Qui vocatur vtiq christus iesus. Christus significat regem: iesus significat saluatorem. Non itaq nos saluos faciet quicūq rex: sz rex saluator. Ac per hoc q̄cūq petimus aduersus vtilitatez salutis: non petimus in nomine saluatoris: & tamē ipse saluator est non solū quando facit q̄ petimus / verūetiam quādo non facit: qm̄ quod videt peti contra salutē non faciendo potius se exhibet saluatorē. Nonit em̄ medicus quid ꝓ sua: quid cōtra suam salutem poscat egrotus: & ideo cōtraria poscentis nō facit voluntatē vt faciat sanitatem. Quapropter quādo voluimus vt faciat quodcūq petimus non vtcūq sed in nomine eius: hoc est in nomine saluatoris petamus. Non ergo cōtra nostrā salutem petamus. Q̄ si fecerit: non vt saluator facit q̄ est nomen fidelibus eius. Est quippe impijs & dānator: qui dignat fidelibus esse saluator. Qui ergo credit in eū quodcūq petierit in eo nomine q̄ est illis q̄ credunt in eū / hoc facit: quoniā hoc sicut saluator facit. Si autē qui in eum credit aliquid per ignorātiam contra suā salutez petit nō in nomine saluatoris petit: q̄ saluator eius non erit si q̄ eius salutez impedit fecerit. Unde tūc expedit potius: vt nō faciendo ꝓpter q̄ invocatur faciat q̄ vocatur. C Propterea nō solū saluator sed etiā magister bonus vt faciat quodcūq petierimus: in ipsa oratiōe quā nobis dedit euit quid petamus: vt etiā sic intelligam non petere nos in nomine magistri q̄ petimus ꝓter regulā ipsius magisterij. Sane quedam ēt huius in nomine eius petam: id est scm̄ saluatorem & ſm magistrū petamus: non tūc quādo petimus facit: sed tamen facit. Neq enim quia & illud petimus vt veniat regnū dei: propterea nō facit quod petimus: quia nō statim cum illo in eternitate regnam. Differtur enim quādo petimus: nō negatur. Uerūtamen orantes tanq seminantes non deficiam: tempore enim ꝓprio metemus vt simul petamus quādo bene petimus vt non faciat quod nō bene petimus: quia & ad hoc pertinet quod in eadem oratione dominica dicimus. Ne nos inferas in tentationem. Neq enim parua est tentatio: si contra tuam sit causam tua postulatio. Non autem negligenter audiendū est quod dominus ne quisq̄ euz putaret quod se promisit facere petentibus: sine patre esse facturum. Cum dixisset quodcūq petieritis in nomine meo hoc faciam: continuo subiecit [vt glorificetur pater in filio. Si quid petieritis in nomine meo hoc faciam]. Nullo modo igitur sine patre hoc filius facit: quādoquidem vt in illo pater glorificetur ꝓpterea facit. Facit ergo pater in filio vt filius glorificet in patre. Et facit filius in patre: vt pater glorificetur in filio: quoniam vnum sunt pater & filius.

Mat. vj

Gal. vj.

Johā. x.

Tractatus. lxxiiij.

C Si diligitis me mandata mea seruate. Et ego rogabo patrem & aliuz paraclytum dabit vobis vt maneat vobiscū in eternum spiritum veritatis quē mundus nō potest accipere: quia nō videt eum / nec scit euz. Uos autem cognoscetis eum quia apud vos manebit & in vobis erit.

A

Audiuimus fratres cum euangeliū legeretur dominū dicentem. [Si diligitis me: mādata mea fuate. Et ego rogabo patrem & aliū paraclytum dabit vobis vt maneat vobiscum in eternū: spiritū veritatis quez mundus nō potest accipere / q̄ non videt eum: nec scit eum. Uos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit: & in vobis erit]. Multa sunt que in istis paucis verbis domini requirantur. Sed multum est ad nos vel omnia que hic querenda sunt querere: vel omnia que hic querimus inuenire. Uerūtamen quātum nobis dominus donare dignatur ꝓ nostra et vestra capacitate: quid dicere debeamus / et quid audire debeatis: attendētes per nos charissimi / quod possumus sumite: & ab illo quod nō possumus poscite. Spiritum paraclytum christus promisit apostolis: quo autem modo promiserit aduertamus. Si diligitis me (inquit) mandata mea seruate: & ego rogabo patrem & alium paraclytum dabit vobis vt maneat vobiscum in eternum spiritū veritatis. Hic est vtiq in trinitate spūssanct⁹: quem patri & filio cōsubstantialem & coeternum fides catholica confitetur. Ipse est de quo dicit apls. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritūsanctum qui datus est nobis

Rom. v.

Quomodo ergo dñs dicit. Si diligitis me mādata mea seruate: & ego rogabo patrez & alium paraclytū dabit vobis: cum hoc dicat de spiritusancto: quē nisi habeam⁹ / nec diligere deum possumus: nec ei⁹ mandata seruare. Quomodo diligimus vt euz accipiamus: quez nisi habeamus diligere non valemus. Aut quomodo mādata seruabimus vt eum accipiamus: quē nisi habeamus mandata seruare nō possumus. An forte precedit in nobis charitas qua diligimus christuz: vt diligendo christum eiusq mandata faciendo / mereamur accipere spiritūsanctum: vt charitas non christi que iam precesserat: sed dei patris diffundatur in cordibus nostris per spm̄sanctum qui datus est nobis. Peruersa est ista sentētia. Qui enim se filiū diligere credit & patrē non diligit: profecto nec filium diligit sed quod sibiipse cōfinxit. C Deinde apostolica vox est. Nemo dicit dominus iesus: nisi in spiritusancto. Et quis dominū iesum nisi qui eū diligit dicit. Si eo modo dicit quo apostolus intelligi voluit. Multi enim voce dicūt: corde autem & factis negant: sicut de talibus ait. Confitentur enim se nosse deum: factis autē negāt. Si negatur factis: proculdubio etiam dicitur ficte. Nemo itaq dicit dominus iesus: animo: verbo: facto: corde: ore: opere. Nemo dicit dominus iesus nisi in spiritusancto & nemo sic dicit nisi qui diligit. Jam itaq apostoli dicebāt dominus iesus: & si eo modo dicebāt vt non ficte dicerent: ore confitentes: corde & factis negantes. Proinde si veraciter hoc dicebāt proculdubio diligebant. Quomodo igitur diligebant: nisi in spiritusancto. Et tamē eis ꝓius imperatur vt diligant eū & eius mandata conseruent vt accipiant spiritūsanctum: quē nisi haberēt profecto diligere & mandata seruare nō possent. Restat ergo vt intelligamus spiritūsanctum habere qui diligit et habēdo mereri vt plus habeat: & plus habendo plus diligat. Jaz itaq habebāt spiritum discipuli quem dominus promittebat sine quo eum dominū non dicebāt: nec tamen eum adhuc habebāt sicut eum dominus promittebat. Et habebāt ergo & non habebant: qui quātum habendus fuerat nōdum habebant. Habebāt itaq minus: dandus erat eis amplius. Habebāt occulte accepturi fuerant manifeste: quia & hoc ad maius donuz sancti spiritus pertinebat vt eis innotesceret q̄ habebant. De quo munere loquens apostolus ait. Nos autē non spiritū huius mundi accepimus: sed spiritū qui ex deo est vt sciamus que a deo donata sunt nobis. Nā & ipsaz manifestā impenditionē spiritussancti: nō semel sed bis numero dñs egit. Mox enim vt resurrexit a mortuis: insuffiās ait. Accipite spiritūsanctū. Nunquid igitur q̄ tunc dedit ideo nō misit etiam postea quez promisit. Aut nō idem ipse est spiritussanctus qui & tunc est insuffiatus ex ipso: & postea ab ipso missus e celo. Quapropter cur ipsa que facta est euidenter donatio eius bis facta fuerit: alia questio est. Fortassis enim propter duo precepta dilectiōis / hoc est proximi & dei: vt cōmendaretur ad spiritūsanctum pertinere dilectio: hec eius gemina est in manifestatione facta donatio. Et si alia causa querēda est non nūc eius inquisitione in lōgiorem ꝫ oportet modū sermo iste mittendus est: dū tamen cōstet sine spiritusancto christū nos diligere & mandata eius seruare nō posse: & id nos posse atq agere tanto minus quāto illum percipimus minus: tanto autē amplius quāto illum percipimus amplius. Proinde nō solum nō habenti verūetiam habēti non incassum ꝓmittitur: non habēti quidē vt habeatur: habenti autē vt amplius habeat.

B

j. Cor. xij

Titū. j.

j. Cor. ij.

j. sen. di. xvij. vt autē certius.

Naz nisi ab alio mn⁹ ab alio amplius haberetur: sanctus heliseus sancto helie non diceret. Spūs qui est in te duplex sit in me. Quādo autem ait iohānes baptista. Non em̄ ad mensuraz dat deus spiritū: de ipso dei filio loquebatur cui nō est dat⁹ spiritus ad mensurā q̄ in illo inhabitat ois plenitudo diuinitatis. Neq em̄ sine gratia spiritussancti est mediator dei & hoiuz: homo christus iesus. Nā & ipse dicit de se fuisse prophetic̄ illud impletū. Spiritus dñi super me ꝓpter quod vnxit me: euāgelizare pauperib⁹ misit me. Quod em̄ est vnigenit⁹ equalis patri: nō est gratie sed nature. Quod aūt in vnitate persone vnigeniti assumptus est homo: gratie est nō nature: confitēte euangelio atq dicente. Puer autem crescebat & confortabatur plenus sapiētia: & gratia dei erat in illo. Ceteris autem ad mensurā datur & datus addit: donec vniuscuiq ꝓ modo sue perfectiōis ꝓpria mensura cōpleat. Unde & monet apostolus. Nō plus sapere ꝫ oportet sapere: sed sape ad temperantiam: vnicuiq sicut deus partitus est mensurā fidei. Neq em̄ ipse diuidit spūs: sed dona per spm̄. Nam diuisiones donationuz sunt: idem aūt spiritus. C Q̄d vero ait. [Rogabo patrē & aliū paraclytū dabit vobis] ostēdit & seipsum esse paraclytū. Paraclytus enim latine dicit aduocatus. Et dictuz est de xpo. Aduocatū habemus ad patrē: iesum xpm iustū.

j. sen. di. xvij. hec aūt que ritur.

iij. rc. ij Joh. iij. Tot. ij. j. Thi. ij Lu. iij.

Luce. ij. Ubi. s.

Ro. xij.

j. cor. xij

C

j. Jo. ij.

Sic autē mundū dixit non posse accipere
Ro.viij. spūsanctum: sicut etiam dictū est/prudē
tia carnis inimica est deo: legi enī dei non
est subiecta nec enim potest: velut si dica-
mus: iniustitia iusta esse nō potest. Mun-
dum quippe ait hoc loco mūdi significās
dilectores: qne dilectio nō est a patre. Et
ideo dilectioni huius mūdi de qua satagi
mus vt minuat⁊ cōsumatur in nobis cō-
traria est dilectio dei que diffundit in cor-
dibus nostris per spūsanctum qui datus
est nobis: [Mūdus ergo eum accipere nō
potest: q; non videt eū neq; scit eum]. Ne-
q; enī habet inuisibiles oculos mundana
dilectio: per quos videri spūssanctus nisi
inuisibiliter nō potest. [Uos autē (inquit)
cognoscetis eum: q; apud vos manebit ⁊
in vobis erit]. Erit in eis vt maneat: non
manebit vt sit. Plus est enī esse alicubi: q̄
manere. Sed ne putarent quod dictuz est
apud vos manebit/ita dictū quēadmodū
apud hominez hospes visibiliter manere
consueuit exposuit quid dixerit apud vos
manebit: cū adiunxit⁊ dixit in vobis. Er-
go inuisibiliter videt: nec si non sit in no-
bis: potest esse in nobis eius scientia. Sic
enim a nobis videt in nobis: id est nostra
conscientia: naz faciē videmus alterius: no
stram videre nō possumus. Conscientiam
vero nostrā videmus: alterius non vide-
mus. Sed cōscientia nunq̄ nisi in nobis:
spiritus autē sanctus potest esse sine no
bis. Datur quippe vt sit⁊ in nobis: sed vi
deri⁊ sciri quēadmodū videndus⁊ scien
dus est nō pōt a nobis: si non sit in nobis.

Tractatus.lxxv.

Non relinquaz vos orphanos ve-
niam ad vos adhuc modicū. Et mū
dus me iam non videt. Uos autez vi-
detis me quia ego viuo⁊ vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia
ego sum in patre meo: ⁊ vos in me: ⁊
ego in vobis. Qui habet mandata
mea⁊ seruat ea: ille est q̄ diligit me.
Qui autē diligit me: diligetur a pa-
tre meo. Et ego diligam eum: ⁊ ma
nifestabo ei meipsum.

A

Post promissionem spiritussancti ne quisq̄ puta
ret q; ita eum dns datu-
rus fuerit velut pro seip
so: vt non⁊ ipse cum eo
fuisset venturus: adiecit
atq; ait. [Non relinquā
vos orphanos: veniam ad vos]. Orpha-
ni pupilli sunt. Illud enim grecū eiusdem
rei nomē est: hoc latinum. Nam⁊ in psal-
mo vbi legimus. Pupillo tu eris adiutor: psal.ix.
grecus habet orphano. Quīuis ergo nos
filius dei suo patri adoptauerit filios: et
eūdem patrem nos voluerit habere p gra
tiam/qui eius pater est per naturā: tamē
etiam ipse circa nos paternū affectū quo-
dāmodo demōstrat: cum dicit. Non relin
quā vos orphanos veniā ad vos. Hinc est
q; etiam sponsi filios nos appellat vbi ait. Mat.ix.
Ueniet hora vt auferatur ab eis sponsus:
⁊ tunc ieiunabūt filij sponsi. Quis autem
sponsus: nisi dns christus? Deinde sequi-
tur⁊ dicit. [Adhuc modicū⁊ mūdus me
iam nō videt]. Quid enī. Tunc eum vide-
bat mūdus quādoquidē mundi noievult
intelligi eos de quib⁹ loquebatur. Tract.
Deinde sequitur⁊ dicit. [Et mundus me lxxiij.
videt]. Quid est hoc? Quomodo dicens de spūsancto quem mūdus accipe
nō potest: q; non videt eum/neq; cognoscit
eum? Videbat eū plane mundus carneis
oculis in carne conspicuū: non autē vide-
bat q; in carne verbū latebat. Videbat ho
minē: non videbat deum: videbat indumē
tum: nō videbat indutū. Sed quomō post
resurrectionē etiam ipsam carnē suā quaz
non solū videndā: verūetiam cōtrectādaz
suis voluit demōstrare: non suis subtrahe
re: fortasse hinc intelligendū est esse dictū
adhuc modicū⁊ mundus me iam non vi-
det. [Uos autē videbitis me: q; ego viuo⁊
vos viuetis]. Quid est quia ego viuo: et
vos viuetis? Cur de presenti se dixit vive-
re: illos autem de futuro esse victuros: nisi
q; vitam etiā carnis vtiq; resurgētis qua
lis in ipso precedebat/⁊ illis est pollicitus
secuturā? Et q; ipsius mox futura erat re
surrectio: presentis posuit temporis verbū
propter significādam celeritatem: illorum
autem quoniā seculi differtur in finem: nō
ait viuitis sed viuetis. Duas ergo resurre
ctiones suam scz mox futuram⁊ nostrā in
seculi fine venturā duobus verbis presen
tis temporis⁊ futuri eleganter breuiterq;
pmisit. Quia ego (inquit) viuo⁊ vos viue j.cor.xv
tis: quia viuit ideo⁊ nos viuemus: per ho
minem resurrectio mortuorū. Sicut enim
in adam omnes moriuntur: ita⁊ in chri-
sto omnes viuificabūtur: quoniam nemo
ad mortem nisi per illum: nemo ad vitam
nisi per christum. Quia nobis vixim⁹ mor
tui sumus: q; viuit ipse viuem⁹ nos. Mor-
tui sumus illi: qñ vixim⁹ nobis. Q; vero
mortuus est ille pro nobis:⁊ sibi viuit⁊ no
bis. Quia enim viuit ille:⁊ nos viuemus.
Nā sicut per nos mortē habere potuim⁹:
non sic⁊ vitā per nos habere possumus.

B [In illo die (inquit) vos cognoscetis: quia
ego sum in patre meo:⁊ vos in me⁊ ego in
vobis]. In quo die: nisi de quo ait et vos
viuetis? Tunc enī erit: vt possimus videre
q̄ credimus. Nā⁊ nūc est in nobis:⁊ nos
in illo. Sed hoc nūc credimus: tunc etiam
cognoscemus q̄uis⁊ nūc credendo nouc-
rimus: sed tunc cōtemplando noscemus.
ij.cor.v. Quādiu enim sumus in corpore q̄le nunc
est: id est corruptibili q̄ aggrauat animā
Sap.ix. peregrinamur a dño: per fidem enī ambu-
j.Joh.i. lamus non per speciē. Tunc ergo per spe-
ciem q̄m videbimus eū sicuti est. Nam si
Ro.viij. etiā nunc christus in nobis nō esset non di
ceret apostolus. Si autem christus in no-
bis: corpus quidē mortuū est ꝓpter pecca
tum: spūs autem vita est ꝓpter iustitiam.
Quia vero⁊ nos eam nunc in illo sum⁹: fa
tis ostēdit vbi dicit. Ego sum vitis: vos pal
Joh.xv. mites. In illo ergo die q̄n vnumus⁊ vitis
qua mox absorbebit cognoscemus: q; ipe
in p̄e⁊ nos in ipso⁊ ipse in nobis: q; tunc
perficiet hoc ipsum q̄ modo⁊ nunc inchoatum
est iam per ipsum: vt sit in nobis⁊ nos in
ipso. [Qui habet (inquit) mandata mea⁊
seruat ea: ille est qui diligit me]. Qui hz in
memoria: ⁊ seruat in vita. Qui hz in semo
nibus: ⁊ seruat in moribus. Qui habet au
diēdo: ⁊ seruat faciēdo: aut qui hz facien-
do: ⁊ seruat perseuerādo. Ipse est (inquit)
qui diligit me. Opere est demonstrāda di-
lectio: ne sit infructuosa nois appellatio.
[Et qui diligit me (inquit) diligetur a pa-
tre meo:⁊ ego diligā eum⁊ manifestabo ei
meipsum]. Quid est diligā: tanq̄ tunc di-
lecturus sit⁊ nūc non diligat? Absit. Quō
enim nos pater sine filio: aut filius sine pa
tre diligeret? Quō cum inseparabiliter ope-
rentur: separabiliter diligūt? Sed ad hoc
dixit diligam eū: ad q̄ sequitur⁊ manife
stabo ei meipsum. Diligā⁊ manifestabo: id
est ad hoc diligaz vt manifestem. Nūc enī
ad hoc dilexit vt videam⁹/⁊ mādatū fidei
teneam⁹/tūc ad hoc diliget vt videam⁹ et
⁊ ipsa visiōe mercedē fidei capiamus: q; ⁊
nos nūc diligim⁹ credēdo q̄ nō videmus:
tūc aūt diligimus videndo q̄ credimus.

Tractatus.lxxvj.

Dicit ei iudas non ille scariothis.
Domine quid factū est: q; manifesta
turus es nobis teipsum⁊ non mun-
do? Respōdit iesus⁊ dixit ei. Si q̄s
diligit me sermonē meum seruabit.
Et pater meus diliget eum⁊ ad eum
veniemus⁊ mansionē apud eum fa-
ciemus. Qui non diligit me sermo-

A

Nterrogātibus discipu
lis⁊ eis magistro respō-
dente iesu: etiā nos tan-
q̄ cum illis discim⁹: quā
do sanctū euangeliuz vel
legimus vel audimus.
Quia ergo dixerat dns:
adhuc modicū⁊ mundus me iam non vi-
det: vos autē videbitis me: interrogauit eū
de hoc ipso. [Judas nō ille] traditor eius
qui [scariothis] cognominatus est: sed cu
ius⁊ epistola inter scripturas canonicas
legitur. [Domine: quid factū est: q; nobis
manifestaturus es teipsum⁊ nō mundo]?
Simus cū ipsis tanq̄ interrogantes disci
puli: cōmunēq; magistrū audiamus⁊ nos
Judas enim sanctus nō immūdus nec in
sectator dñi sed sectator: causam quesiuit
quare se nō mundo sed suis manifestatu-
rus esset iesus: quare adhuc modicum et
mūdus non videret eum: ipsi autē viderēt
eum. [Respōdit iesus⁊ dixit ei. Si quis di
ligit me sermonē meum seruabit: et pater
meus diliget eū: ⁊ ad eū veniemus⁊ man
sionē apud eum faciemus. Qui nō diligit
me: sermones meos nō seruat]. Ecce expo
sita est causa quare se suis manifestatur⁹
est nō alienis: quos mundi nomine appel-
lat: ⁊ ipsa est causa q; hi diligāt/illi non di
ligant. Ipa causa est: de qua facer insonat
psalmus. Judica me deus:⁊ discerne cau- ꝑs.xlij.
sam meā de gente nō sancta. Qui enim di
ligūt: q; diligunt eligūtur. Qui vero nō di-
ligunt: si linguis hominū loquātur⁊ ange j.cor.xiij
lōrū: fiunt eramentū sonans⁊ cymbalum
tinniens. Et si habuerint prophetiā: ⁊ scie
rint omnia sacramēta⁊ omnē scientiaz⁊
habuerint omnē fidem vt montes transfe
rant nihil sunt. Et si distribuerint omnem
substantiā suaz⁊ tradiderint corpus suū
vt ardeant nihil eis prodest. Dilectio san
ctos discernit a mūdo que facit vnanimes ꝑs.lxvij
habitare in domo: in qua facit pater et fi-
lius mansionē qui donant⁊ ipsaz dilectio
nem: quibus donāt in fine etiā ipsam suaz
manifestationē. De qua discipulus magi
strū interrogabat: vt nō solum illi qui tunc
audiebāt per os eius: sed etiā nos p euan
gelium eius hoc nosse possemus. Quesie-
rat enī de christi manifestatiōe: ⁊ audiuit
dei manifestatio interior quā ꝓfus impij
non nouerūt quibus dei patris⁊ spūssan-
cti manifestatio nulla est. Filij vero potuit

esse sed in carne: que nec talis est q̄lis illa: nec semp illis adesse potest qualiscunq; sit sed ad modicū tempus: ⁊ hoc ad iudiciuz non ad gaudiū: ad suppliciū nō ad pmiuz.

Tracta. lxxv. a. ¶ Nūc est ergo vt intelligamus quātum aperire ille dignatur qūo dicturz sit: adhuc modicū ⁊ mūdus me iaz nō videt: vos aut videbitis me. Uez est quidē q̄ post pau lulū etiaz corpus suū in quo poterāt euz ⁊ impij videre/oculis eoz fuerat subtractu rus: q̄nquidē post resurrectionē nemo euz vidit illoz: sed qūo dictum est testātib⁹ an

Actu. j. gelis/sic veniet quēadmodū vidistis eum eūtem in celū: nec aliud credimus q̄ eum in eodē corpore ad iudiciū viuorum ⁊ mor tuoz esse venturū. Proculdubio tunc eum videbit mūdus: quo nole significati sunt a regno eius alieni. Ac per hoc lōge melius intelligit illud iam tps significare voluisse in eo qđ ait. Adhuc modicuz ⁊ mūdus me iam non videt: q̄ in fine seculi auferet ab oculis dānatorum: vt illi eum decetero vi deāt apud quos diligētes euz/facit pater atq; ipse mansionē. Modicū autem dixit: qz ⁊ id qđ prolixū videtur hoibus: breuis

j. Joh. ij simū est ante oculos dei. De hoc āppe mo dico iste ipse iohānes: filioli inquit nouissi ma hora est. Ne quis porro existimet patrē tantūmodo ⁊ filiū sine spūsancto apud dilectores suos facere mansionem: recolat qđ superius de spūsancto dictū est. Quem mūdus nō potest accipere: qz nō videt euz nec scit eū: vos aūt cognoscetis eū qz apud vos manebit ⁊ in vobis erit. Ecce facit in sanctis cū patre ⁊ filio sanctus etiā spiritus mansionē: intus vtiq; tanq; de⁹ in tem plo suo. Deus trinitas pater ⁊ fili⁹ ⁊ spiri tussanct⁹ veniūt ad nos dum venimus ad eos. Ueniūt subueniendo: venim⁹ obedien do. Ueniunt illuminādo: venimus intue do. Ueniunt implēdo: venimus capiendo: vt sit nobis eoz non externa visio ſz interna: ⁊ in nobis eorū non transitoria mansio sed eterna. Sic mundo nō se filius manifestat. ¶ Mundus ieſm dictus est hoc loco: de quib⁹ cōtimo subiunxit atq; ait. [Qui nō diligit me: sermones meos nō seruat]. Hi sunt qui patrē ⁊ filium ⁊ spūsanctū nunq; vident. Filiū autem nō vt beatificētur sed vt iudicētur/ad modicū vident. Nec ipm in forma dei vbi est euz patre ⁊ spūsancto pariter inuisibilis: sed in forma hois vbi esse volunt mūdo patiendo contēptibilis/ iudicādo terribilis. Quod vero adiunxit [⁊ sermo quem audistis non est meus: sed eius qui misit me patris] nō miremur: nō paueamus: nō est minor patre: sed non est nisi a patre: non est impar ipso: sed non est a seipso. Neq; enim mētitus est dicendo. Qui nō diligit me sermones meos non seruat. Ecce suos dixit esse sermones. Nunquid sibūpsi est cōtrarius: vbi rursus dixit. Et sermo quē audistis non est meus. Aut quia ſm hominē non est suus. Et fortasse propter aliquā distinctionem vbi suos dixit pluraliter dixit: hoc est sermones vbi autē sermonem: hoc est verbū/non suū dixit esse sed patris: seipsum intelligi voluit. In principio enim erat verbū: ⁊ verbū Johā. j. erat apud deum: ⁊ deus erat verbū. Non itaq; suum sed patris est verbū quomodo nec suū imago sed patris est: nec su⁹ filius idem ipse sed patris. Recte igitur tribuit auctori quicquid fecit equalis a quo habz hoc ipsum quod illi est indifferēter eqlis.

Tractatus. lxxvij.

¶ Hec locutus sum vobis apud vos manens paraclytus autem spūssanctus quem mittet pater in noie meo ille vos docebit omnia: et suggeret vobis omnia quecūq; dixero vobis: pacem relinquo vobis: pacez meam do vobis: non quomodo mūdus dat ego do vobis.

A

IN precedenti lectiōe sancti euāgelij quā sequitur ista que modo recitata ē: dns iesus dixerat se ⁊ patrem ad dilectores suos esse vēturos: ⁊ apud eos mānsionem esse facturos. Jam vero ⁊ superius dixerat de spūsancto. Vos autē cognoscetis eū: qz apud vos manebit/et in vobis erit. Unde intellexi mus in sanctis tanq; in templo suo simul manere trinitatē deum. Nunc autem dixit. [Hec locutus suz vobis: apud vos manens]. Illa itaq; māsio alia est quā promisit futurā: hec vero alia quā presentez esse testatur. Illa spiritualis est atq; intrinsecus mētibus redditur: hec corporalis forinsecus oculis atq; auribus exhibet. Illa in eternū beatificat liberatos: hec in tēpore visitat liberandos. Scōm illam dominus a suis dilectoribus nō recedit: scōz hanc it et redit. Hec (inquit) locutus sum vobis apud vos manens vtiq; presentia corporali qua cum illis visibilis loquebatur. [Paraclytus autē (inquit) spiritussanctus quē mittet pater in nomine meo: ille vos docebit oia et† commemorabit vobis † Alias suggeret omnia quecūq; dixero vobis]. Nunquid nā dicit filius ⁊ docet spūssanct⁹: vt dicente filio verba capiam⁹: docente autē spiritussancto eadē verba intelligamus. Quasi dicat fili⁹ sine spūsancto/ aut spūssanctus doceat sine filio: aut vero nō ⁊ filius doceat: ⁊ spiritussanctus dicat. Et cū deus aliquid dicit ⁊ docet: trinitas ipsa dicat ⁊ doceat: Sed quoniā trinitas est: oportebat eius singulas ifinuare personas. eāq; nos distincte audire inseparabiliter intelligere. Audi patrē dicentem vbi legis. Domi

psal. ij. Joh. vj. nus dixit ad me fili⁹ meus es tu. Audi et docētē vbi legis. Omnis qui audiuit a patre ⁊ didicit: venit ad me. Filiū vero dicentem modo audisti. De se quippe ait. Quecūq; dixero vobis. Quem ⁊ si docētem vis

Matth. xxiij. nosse magistrum recole. Unus est (inquit) magister vester christus. Spiritum porro sanctum quē modo audisti docentē vbi dictū est. Ipse vos docebit omnia: audi etiā

Actu. j. dicentem: vbi legis. In actibus apostolorū beato petro dixisse spūsanctū: vade euz illis: qz ego misi eos. Omnis igit ⁊ dicit et docet trinitas. Sed nisi etiā sigillatim cōmendaretur: eaz nullo modo humana capere vtcūq; posset infirmitas. Cū ergo omnino sit inseparabilis: nunq; trinitas esse sciretur: si semp inseparabiliter diceretur. Nam ⁊ cū dicimus patrē ⁊ filium ⁊ spiritūsanctū: non eos vtiq; dicimus simul: cuz

B ipsi nō possint esse nisi simul. ¶ Quod vero addidit cōmemorabit vobis: itelligere debemus etiā qđ iubemur nō obliuisci salubberrimos monitus ad gratiam pertinere: quā nobis cōmemorat spūs. [Pacem (inquit) reliquo vobis: pacē meaz do vobis]. Hoc autē est qđ legimus apud pphetam: pacē super pacē. Pacez nobis reliquit iturus: pacē suam nobis dabit in fine venturus. Pacē nobis reliquit in hoc seculo: pacem suā nobis dabit in futuro seculo. Pacem nobis reliquit: in qua manētes hostez vincimus: pacē suam nobis dabit qñ sine hoste regnabimus. Pacez relinquit nobis vt etiā hic inuicē diligamus: pacē suaz nobis dabit vbi nullq; dissentire possimus. Pacē relinqt nobis ne de occultis nostris inuicē iudicemus cū in hoc sumus mūdo: pacem suā dabit nobis cū manifestabit cogitationes cordis: ⁊ tūc laus erit vnicuiq;

j. cor. iiij a deo. In illo tamen atq; ab illo nobis est pax: siue quā nobis relinqt iturus ad patrē: siue quaz nobis dabit nos perductur⁹ ad patrē. Qui aūt nobis relinquit ascendens a nobis: nisi seipm dum nō recedit a

Ephe. ij Joh. iij. ij. cor. v. Sap. ix. nobis? Ipse est em̄ pax nostra: q̄ fecit vtra: qz vnū. Pax ergo ipse nobis est: ⁊ cū credimus qz est: ⁊ cum videmus eū sicuti est. Si em̄ q̄diu sumus in corpore corruptibili q̄ aggrauat aliaz: cū per fidem ambulam⁹ nō per speciē/non deserit peregrinantes a se: q̄tomagis cū ad ipsam speciē venerimus nos iplebit ex se. ¶ Sed q̄d est qđ vbi ait/ pacē relinquo vobis: nō addidit meaz: vbi vero ait: pacē do vobis: ibi dixit meā? Utq; subaudiendū est meaz ⁊ vbi dictū nō est: qz postea dictū est: pōt referri ad vtrūq; etiaz qđ semel dictū est? An forte ⁊ hic aliquid latet qđ petendū est ⁊ querendum: ⁊ ad qđ pulsantib⁹ aperiendū? Quid si em̄ pacem suā eam voluit intelligi: qualē habet ipse? Pax vero ista quā nobis relinqt in hoc seculo/nostra est potius dicēda q̄ ipsi⁹. Illi quippe nihil repugnat in seipso: qui nullū habet oino peccatum. Nos aūt talem pacem nūc habemus: in qua adhuc dicam⁹: dimitte nobis debita nostra. Est ergo no- Mat. vj bis pax aliqua: quoniā cōdelectamur legi Ro. vij. dei ſm interiorem hoiem sed nō est plena: qz videmus aliaz legē in mēbris nr̄is repugnātez legi mētis nostre. Itēq; inter nosipsos est pax nobis: qua inuicē nobis credimus qđ inuicem diligamus. Sed nec ipsa plena est: qz cogitatiōes cordis nostri inuicem nō videmus: ⁊ quedam de nobis que nō sunt in nobis: vel in meli⁹ inuicē: vel in deterius opinamur. Itaq; ista etiā si ab illo nobis relicta est: pax nr̄a est. Nisi enim ab illo: nō haberemus ⁊ talē: sed ipse non habet talē. Si tenuerimus vsq; in finē q̄lem accepimus: qualē habet habebimus: vbi nihil nobis repugnet ex nobis: ⁊ nihil nos inuicem lateat in cordibus nr̄is. Nec ignoro ista dn̄i verba etiā sic accipi posse: vt eiusdē domini sentētie repetitio videatur. Pacē relinquo vobis: pacē meam do vobis: vt quod dixerat pacē: hoc repetiuit dicēs: do vobis. Ut volet quisq; accipiat: me tamen delectat. Credo ⁊ vos fratres mei dilectissimi sic tenere istam pacem vbi aduersarium concorditer vincim⁹: vt desideremus pacez vbi aduersariū non habebimus. Quod vero dominus adiūxit atq; ait. [Nō quomodo mūdus dat ego dovobis]. Quid est aliud nisi nō quomodo homines dant qui diligunt mundum ita do vobis. Qui propterea dant sibi pacem vt sine molestia litium [atq; belloz] non deo sed amico suo mundo perfruātur: ⁊ quando insti⁹ dant pacem: vt non eos persequantur: pax non potest esse vera: vbi non est vera cōcordia: quia disiuncta sunt corda. Quomodo enim consors dicitur qui sortem iungit: ita ille cōcors dicendus est qui corda iungit. Nos ergo charissimi quibus christus pacem reliquit ⁊ pacez suam nobis dat non sicut mundus sed sicut ille per quez factus est mūdus: vt con-

corde ſimus: iūgam⁹ inuicem corda: et cor vnū ſuſtiz habeam⁹: ne corrūpar in terra.

Tractatus.lxxvij.

¶ Non turbetur cor vestrum: neq; formidet. Audistis q; ego dixi vobis vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis vtiq; q; vado ad pr̄ez q; pater maior me est.

A

Ccepimus fratres verba domini dicentis ad discipulos suos. [Non turbetur cor vestrum: neq; formidet. Audistis quia ego dixi vobis: vado ⁊ venio ad vos. Si diligeret⁊ me gauderetis vtiq; quia vado ad patrez: q; pater maior me est]. Hinc ergo turbari et formidare poterat cor illoz q̄ ibat ab eis ꝗuis ventur⁹ ad eos: ne forſitan gregem lup⁹ hoc interuallo inuaderet pastoris absentia. Sed a quib⁹ homo abscedebat: de⁹ non recedebat: ⁊ idem ipse christus homo et deus. Ergo et ibat per id q̄ homo erat et manebat per id q̄ deus erat. Ibat per id q̄ vno loco erat: manebat per id q̄ vbiq; erat. Cur itaq; turbaretur ⁊ formidaret cor: q̄n ita deserebat oculos vt non deseret cor? Quāuis de⁹ etiam qui nullo continetur loco discedat ab eoz cordibus q̄ cum relinquūt moribus non pedibus: ⁊ veniat ad eos q̄ conuertūtur ad eum non facie sed fide: et accedunt ad eum mente non carne. Ut autem intelligerent ſm id q̄ homo erat eum dixisse: vado et venio ad vos adiecit atq; ait. [Si diligeretis me gauderetis vtiq; q: ad patrem vado: q: pater maior me est]. Per q̄ ergo filius non est equalis patri: per hoc itur⁹ erat ad patrem. a quo ventur⁹ est viuos et mortuos iudicare. Per illud aūt in quo equalis est gignenti vnigenit⁹ nūq; recedit a patre: sed cū illo est vbiq; tot⁹ pari diuinitate quaz null⁹ continet locus. Cū enim in forma dei esset
Phil.ij. sicut apostolus loquit. Non rapinam arbitrat⁹ est esse equalis deo. Quo enim rapina posſit esse natura: q̄ non erat vſurpata sed nata. Semetipz aūt exinaniuit: formā: serui accipiens: non ergo amittens illam accipiens istā: eo modo se exinaniens quo hic minor apparebat q̄ apud patrem manebat. Forma q̄ppe serui accessit: non forma dei recessit. Hec est assumpta: non illa
Joh.x. consumpta. Propter hanc dicit. Pater maior me est: propter illam vero. Ego et pater
B vnum sumus ¶ Hoc attendat arrianus: ⁊ hac attentione sit sanus: nec contentione sit vanus: aut q̄ est peius insanus. Hec est em̄ forma serui in qua dei fili⁹ minor est nō patre solo sed etiam spiritusancto: neq; id tantū sed etiā seipso: quia idē ipe in forma dei maior est seipso. Neq; em̄ homo xp̄s non dicit fili⁹ dei: q̄ etiam sola caro eius in sepulchro meruit appellari. Nam quid aliud ꝓfitemur cū dicim⁹ credere nos vnigenitum dei filiū: q̄ sub pontio pilato crucifixus est et sepult⁹? Et q̄d ei⁹ nisi caro sepulta est sine anima? Ac per hoc cum credimus in dei filiū q̄ sepult⁹ est: profecto filium dei dicimus ⁊ carnem q̄ sola sepulta est. Iē; ergo christus fili⁹ dei equalis patri in forma dei: q: semetipsum exinaniuit non formam dei amittens sed formam serui accipiēs/maior est et seipo: q: maior est forma dei que amissa non est q̄ serui q̄ accepta est. Quid itaq; ruz vel q̄d indignū si ſm hanc formam serui loquens ait dei filius. Pater maior me est: et ſm dei formaz loquens aut idem ipse dei fili⁹. Ego et pater vnū sum⁹. Unū sunt enim ſm id q̄ deerat verbū et maior est pater ſm id q̄ verbū caro factū est. Dicā etiaz q̄ arriani et eunomiani negare non possunt. Scdm hanc formā serui puer xp̄s etiā parētibus suis minor erat: q̄n parvus maioribus sicut
Luc.ij. scriptū est subdit⁹ erat. Quid igit fecit heretice cū xp̄s de⁹ sit et homo loquit vt homo etiā calumniaris deo? Ille in se naturā cōmendat humanaz: tu in illo audes deformare diuinā? Infidelis/ingrate: iō ne tu minnis q̄ fecit te: quia dicit ille quid fact⁹ sit propter te? Equalis em̄ patri fili⁹ p quē fact⁹ est hō: vt minor esset patre factus est homo q̄ nisi fieret q̄d esset hō? Dicat plane dñs et magister noster. Si diligeretis me: gauderetis vtiq; q: vado ad pr̄ez: q: pater ma C
ior me est. ¶ Cum discipulis audiam⁹ verba doctoris: non cū alienis sequamur astutiā deceptoris. Agnoscam⁹ geminā substātiaz christi diuinā scilicet et q: equalis est patri: humanā qua maior est pater. Utrunq; aūt simul nō duo sed vn⁹ est xp̄s: ne sit qua ternitas non trinitas de⁹. Sicut em̄ vnus est homo anima rationalis et caro/sic vn⁹ xp̄s de⁹ et homo. Ac per per hoc christ⁹ est de⁹: anima rationalis et caro. Chustū in his oib⁹: chustum in singulis confitemur. Quis est ergo per quē fact⁹ est mūd⁹? Christus iesus: sed in forma dei. Quis est sub pontio pilato crucifix⁹? Christ⁹ iesus: sed in forma serui. Idē de singulis q̄d⁹ hō con iij.sē.di. stat. Quis nō est derelict⁹ in inferno? Xp̄s xxij. hic iesus: sed in aīa sola. Quis resurrecturus gr̄itur ij triduo tacuit in sepulchro? Christus iesus medio. ſz in carne sola. Dicit ergo ⁊ i his singulis christus.

christus. Uerū hec omnia non duo vel tres sed vnus est christus. Ideo ergo dixit. Si diligeretis me gauderetis vtiq; quia vado ad patrem: quia nature humane gratulādum est: eo q̄ sic assumpta est a verbo vnigenito vt immortalis constitueretur in celo atq; ita fieret terra sublimis/vt incorruptibilis puluis sederet ad dexterā patris. Hoc enim modo se iturum dixit ad patrē. Nam profecto ad illum ibat qui cum illo erat. Sed hoc erat ire ad eum ⁊ recedere a nobis: mutare atq; immortale facere q̄ mortale suscepit ex nobis: ⁊ leuare in celū p q̄ fuit in terra pro nobis. Quis non de hinc gaudeat: qui sic diligit christum: vt et suam naturam iam immortalem gratuletur in christo: atq; id se speret futurum esse per dominum christū: qui cum patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ ꝝnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

Tractatus.lxxix.

¶ Et nunc dixi vobis priusq; fiat: vt cum factum fuerit credatis. Jam nō multa loquar vobiscum: venit enim princeps mundi huius: et in me non habet quicq;. Sed vt cognoscat mūdus quia diligo patrem: ⁊ sicut mandatum dedit mihi pater sic facio: surgite eamus hinc.

A

Omin⁹ ⁊ saluator noster iesus christus: dixerat discipulis suis. Si diligeretis me gauderetis vtiq; quia vado ad patrem: q: pater maior me ē. Quod ex forma serui cui dixisse non ex forma dei in qua equalis est patri/nouit fides que religiosis est mentibus fixa: non calumniosis et dementibus ficta. Deinde subiunxit. [Et nūc dixi vobis priusq; fiat: vt cū factum fuerit credatis.] Quid est hoc: cum magno homo credere debeat
iij.sē.dis. anteq; fiat id quod credendum est? Hec est xxiij. c.j enim laus fidei si quod creditur non videt. Nam quid magnum est si id creditur quod videtur. Scdm illam eiusdem domini sententiam quando discipulum arguit dicens
Joh.xx. Quia vidisti me credidisti: beati qui non vident ⁊ credunt? Et nescio: vtrum credere dicendus est quisq; quod videt. Nam ipsa
Hebr.xj. fides in epistola que scribitur ad hebreos: ita est definita. Est autem fides sperandarum substantia et cōuinctio rerum que nō
87 videntur. Quapropter si fides est rerum q̄ creduntur. eademq; fides earum rerum est que non videntur: quid sibi vult quod dominus ait. Et nunc dixi vobis priusq; fiat vt cum factum fuerit credatis? Nonne potius dicēdum fuit. Et nunc dixi vobis priusq; fiat vt credatis: quod cum factum fuerit videatis? Nam ⁊ ille cui dictum est. Quia vidisti credidisti: non hoc credidit quod vidit: sed aliud vidit/aliō credidit. Videt em̄ hominē: credidit deum. Cernebat quippe atq; tangebat carnez viuentē quā viderat morientem ⁊ credebat deum in carne ipsa latentem. Credebat ergo mente quod non videbat: per hoc quod sensibus corporeis apparebat. Sed et si dicuntur credi que videntur: sicut dicit vnusquisq; oculis suis se credidisse: non tamen ipsa est que in nobis edificatur fides: sed ex rebus que videtur agitur in nobis: vt ea credātur que non videntur. Quocirca dilectissimi vnde nūc mihi sermo est quod dominus ait. Et nunc dixi vobis priusq; fiat vt cum factum fuerit: credatis. Illud vtiq; dicit/cū factū fuerit: q: cum visuri erant post mortem viuentez et ad patrem ascendentem. Quo viso illud fuerant credituri/q: ipe esse christus filius dei viui: qui potuit hoc facere cum predixisset: et predicere anteq; faceret. Creditur autem hoc nō fide noua sed aucta/aut certe cum mortuus esset defecta: cum resurrexisset refecta. Neq; enim cum dei filium nō et ante credebant: sed cum in illo factum esset quod ante predixit: fides illa que tūc quando illis loquebatur fuit parua: ⁊ cuz moreretur pene iam nulla: ⁊ reuixit ⁊ creuit. Deinde quod dicit. [Jam non multa loquar vobiscuz. Uenit enim princeps mū di huius.] Quis nisi diabolus? [Et in me non habet quicq;:] nullum omnino scilicet peccatū. Sic enim ostendit non creaturarum sed peccatorum principem diabolus: q̄s nunc nomine mundi huiⁿ appellat. Et quotienscūq; mūdi nomē in mala significatione ponitur: non ostendit nisi mundi istius amatores. De quibus alibi scriptuz
Jac.iiij. est: Quicunq; voluerit amic⁹ esse seculi huius: inimicus dei constituetur. Absit ergo vt sic intelligatur diabolus ꝓnceps mūdi: tanq; gerat vniuersi mundi: id est celi ⁊ terre atq; olim que in eis sunt principatuz: de quali mundo dictum est cū de christo verbo sermo esset: ⁊ mundus per eū factus est Uniuersus itaq; mundus a summis celis vsq; ad infimam terrā creatori est subdit⁹ non deserton: redemptori non interēptori: liberatori nō captinatori: doctori nō deceptori. Quemadmodū aūt sit intelligēdus princeps mūdi diabolus euidēti⁹ aperuit
Ephe.vj paulus apostolus. Qui cum dixisset/non est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ san

guinem:id est aduersus homines:subiecit atq; ait:ſz aduersus principes ⁊ ptātes et rectores mundi tenebraꝝ harū. Sequenti enim verbo exposuit q̄d dixisset mundi: cū subiecit/tenebrarum haꝝ:ne quisq; mūdi nomine intelligeret vniuersam creaturam:cuius nullo modo sunt rectores angeli deserrores. Tenebraꝝ inq̄t haruꝫ: id est mundi istius amatorum. Ex quibus tamen electi sunt non per suum meritum:sed
Ephe.v. per dei gratiam:quēadmodū dicit. Fuistis em̄ aliq̄n tenebre:nunc autē lux in domino. Omnes em̄ fuerunt sub rectoribus tenebrarū
Col.j. harum id est hominum impiorum tanq̄ tenebre sub tenebris:ſz gratias deo q̄ eruit nos/sicut dicit idem apostolus:de potestate tenebraꝝ:et transtulit in regnum filij charitatis sue. In quo princeps huius mundi hoc est tenebrarum harum: non habebat quicq̄:quia neq; cum peccato deus venerat/nec eius carnem de peccati propagine virgo pepererat. Et tāq̄ ei diceret: cur ergo moreris si non habes peccatū cui debeatur mortis suppliciū:continuo subiecit [Sed vt cognoscat mundus q̄ diligo patrem:⁊ sicut mandatum dedit mihi pr̄ sic facio. Surgite eam⁹ hinc.] Discūbētes em̄ discūbentib⁹ loq̄bar. Eamus aūt dixit:quo nisi ad illū locū vnde fuerat tradendus ad mortem:qui nullum habebat meritum mortis:sed habebat vt moreretur mandatum
ps.lxviij patris. Tanq̄ ille de quo predictum erat que non rapui tunc exoluebam:mortē sine debito soluturꝰ:⁊ nos a morte debita redēpturus. Rapuerat aūt adā peccatum quādo manū in arborē pſumptiōe decepte exterē dit:vt incōmunicabile nomē incōcesse diuinitat imadcreat:quā filio dei natura cōtulerat non rapina.

Tractatus.lxxx.

Ca.xv. ¶Ego sum vitis vera et pater meus agricola est omnem palmitem in me non ferentem fructuꝫ tollet eū:⁊ omnem qui fert fructum purgauit eum vt fructum plus afferat. Jam vos mundi estis propter sermonez quem locutus sum vobis.

A

Ste locus euangelic⁹ fratres vbi se dicit dominus vitem et discipulos suos palmites: scōm hoc dicit
j.Thīm.ij q̄ est caput ecclesie: nos quoq; membra eius: mediator dei ⁊ hominum homo christus iesus. Unus quippe nature sunt vitis et palmites. Propter quod cum esset deus cuius nature non sumus: factꝰ est homo:vt in illo esset vitis humana natura:cuius et nos homines palmites esse possumus:Quid ergo est. [Ego sum vitis vera.] Nunquid vt adderet vera/hoc ad eaz vitē retulit:vnde ista similitudo trāslata est:Sic enim dicitur vitis per similitudinem non per proprietatem: quemadmodum dicit ouis:agnus:leo:petra:lapis angularis et cetera huiusmodi q̄ magis ipsa sunt vera:ex quibus dicuntur iste similitudines non proprietates. Sed cū dicit/ego ſz vitis vera:ab illa se vtiq; discernit cui dr. Quomō conuersa est in amaritudinē vitis alīus ne:Nā q̄ pacto est vitis vera q̄ expectata est vt faceret vuam fecit autez spinas:Ego sum inquit vitis vera:[et pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructuꝫ tollet eū:⁊ omnem qui fert fructum purgabit eum:vt fructum plus afferat.] Nunquid vnum sunt agricola et vitis. Secundū hoc ergo vitis
Jo.xiiij. christus:fm q̄ ait:pater maior me est. Secundū autem id quod air:ego et pater vnū
Joh.x. sumus et ipse agricola est:nec talis quales sunt qui extrinsecus operādo exhibēt
j.Cor.iij ministeriuꝫ:sed talis vt det etiam intrinsecus incrementū. Nā neq; qui plantat est aliq̄d neq; qui rigat:sed qui incrementū dat
Joh.x. deus. Sed vtiq; deus est christus:q̄ deus
Joh.j. erat verbū. Unde et ipse et pater vnū sunt et si verbum caro factuz est quod non erat manet quod erat. Deniq; cum de patre tā q̄ de agricola dixisset/quod infructuosos palmites tollat/fructuosos aūt purget vt plus afferant fructū: continuo etiā scipm mūdatorē palmitū ostēdēs:[sazvos (inq̄t) mundi estis propter sermonē quē locutus sum vobis.] Ecce et ipse mundator est palmitum/quod est agricole non vitis officiū qui etiam palmites operarios suos fecit.
Nam et si non dant incrementum impediunt tamen aliquod adiumentū. Sed nō de suo:quia sine me it Fuit nihil potestis facere. Audi etiā ipsos confitentes. Quid
Joh.xv. aūt est apollo/Quid autem paulus:Ministri per quos credidistis et vnicuiq; sicut
Ubi.ē. dominus dedit. Ego plātaui apollo rigauit. Et hoc ē sicut vnicuiq; dñs dedit. Nō itaq; de suo. Jā vero q̄ sequitur:sed deus incrementū dedit/nō per illos sed per seipsum facit. Excedit hoc humanā humilitatē:excedit angelicā sublimitatē/nec oīno pertinet nisi ad agricolā trinitatē. Jaz vos mūdi estis:mūdi scz atq; mūdādi. Neq; em̄ nisi mūdi essent:fructū ferre potuissent. Et tñ oēm q̄ fert fructū purgat agricola:vt fructū pl⁹ afferat. Fert fructū q̄ mū

dus est:atq; vt plus afferat purgat adhuc
j.Joh.j. Quis em̄ est in hac vita sic mundus:vt nō sit magis magisq; mundandus:Ubi si dixerimus q̄ peccatū nō habemus/nosipos seducim⁹:⁊ veritas in nobis nō est. Si autem confessi fuerimus/peccata nostra:fidelis est ⁊ iustus qui dimittet nobis peccata ⁊ mundet nos ab omni iniquitate. Mūdet itaq; mundos hoc est fructuosos:vt tanto sint fructuosiores:q̄to fuerint mundiores
De pse. di.iij. ii. Iudeicreſinem. j.q.j. Retrahe. Et.iiij. sen.di.iij Jam vos mundi estis:propter verbum q̄ locutus sum vobis. Quare non ait:mundi estis propter baptismum quo loti estis:sed ait:propter verbum q̄ locutus sum vobis nisi quia ⁊ in aqua verbum mūdat. Detrahe verbum:⁊ quid est aqua nisi aqua. Accedit verbum ad elementum ⁊ fit sacramētum:etiam ipsum tanq̄ visibile verbum.
Joh.xiij Nam et hoc vtiq; dixerat:quando pedes discipulis. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet:ſz est mūdus totus. Unde ista tanta virtus aque vt corpus tangat ⁊ corabluat:nisi faciente verbo:Non quia dicitur:sed quia creditur: Naz ⁊ in ipso verbo aliud est sonus transiens:aliud virtus manens. Hoc est verbum fidei q̄ predicam⁹ ait apostolus:quia si cōfessus fueris in ore tuo q̄ dom⁹ est Iesus:⁊ credideris in corde tuo quia de⁹ illum suscitauit a mortuis:
Roñ.x. saluus eris. Corde em̄ creditur ad iusticiā
Act.xv. ore autem confessio fit ad salutez. Unde in
j.pe.iij. actibus apostolorum legimus. Fide mundans corda eorum. Et in epistola sua beatus petrus:sic ⁊ vos inquit baptisma saluos facit non carnis depositio sordiuz sed conscientie bone interrogatio/hoc est verbum fidei quod ptedicam⁹:quo sine dubio vt mundare possit consecratur ⁊ baptism⁹
Ephe.v. Christus quippe nobiscum vitis:cuiz patre agricola:dilexit ecclesiam:⁊ seipsum tradidit pro ea. Lege apostolū et vide quid adiungat:vt eaz sanctificaret inquit mūdās eam lauacro aq̄ in verbo. Mundatio igitur nequaq̄ fluxo et labili tribueretur elemento nisi adderetur in verbo. Hoc verbū fidei tantum valet in ecclesia dei:vt per ipz credentem/offerentem/benedicentem/ tingentem etiam tantillum mundet infantez: q̄uis nondum valentem corde credere ad iusticiam:⁊ ore confiteri ad salutem. Totū hoc fit per verbum:de quo dominus ait. Jam vos mundi estis:propter verbum q̄ locutus sum vobis.

Tractatus.lxxxj.

¶Manete in me ⁊ ego i vobis:sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso nisi māserit i vite sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis vos palmites qui manet in me ⁊ ego in eo. Hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere:si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes et arescet:et colligent eum ⁊ in ignem mittēt ⁊ ardet:si mānseritis in me ⁊ ꝑba mea in vobis mānserint quodcunq; volueritis petetis et fiet vobis.

A

Item se dixit esse iesus et discipulos suos palmites ⁊ agricolam patrem. Unde iampridez sicut potuimus disputādum est. In hac autem lectione cū ad huc de seipso qui est vitis ⁊ de suis palmitibus/hoc est discipulis loqueretur:[manete (inquit) in me et ego in vobis.] Nō eo modo illi in ipso/sicut ipse in illis. Utrūq; aūt pdest non ipsi sed illis. Ita quippe in vite sūt palmites:vt viti nō conferant:sed inde accipiant vnde viuant Ita vero vitis est in palmitibus vt vitale alimentum subministret eis non sumat ab eis. Ac per hoc et manentem in se habere christum ⁊ manere in christo:discipulis ꝑdest vtrūq; non christo. Nam precisō palmite/pōt de viua radice aliꝰ pullulare. Qui aūt ꝑcisus ē:sine radice nō pōt viuere. Deniq; adiūgit ⁊ dicit. [Sicut palmes nō potest ferre fructum a semetipso nisi māserit in vite:sic nec vos nisi in me manseritis.] Magna gr̄e cōmēdatio fres mei:corda instruit humilitas:ora obstruit superbia. Ecce
Roñ.x. si cui audēt respōdeant:qui ignorātes dei iusticiā ⁊ suā volētes ꝓstituere/iusticie dei
ij.Ti.iij. nō sunt subiecti. Ecce cui respondeant sibi placētes ⁊ ad bona opera facienda deum sibi necessariū non putātes. Nōne huic resistunt ꝓtati/homines mente corrupti: reprobi circa fidē/qui respondēt ⁊ loquunt iniq̄tatē dicētes: A deo habem⁹ quod homines sum⁹:a nobipsis aūt q̄ iusti sum⁹. Quid dicitis quid vosipsos decipitis nō assertores sed precipitatores liberi arbitrij:ex altolationis:per inania presumptionis in ꝓfunda submersi:Nēpe vox vestra est:q̄ homo ex semetipso facit iusticiam/hoc est altū elationis vre:sed veritas contradicit ⁊ dicit. Palmes non potest ferre fructuz a semetipso:nisi māserit invite. Jte nunc per abrupta ⁊ non habētes vbi fisamini:vētosa loquacitate iactamini. Hec sunt inania presumptiōis vre. Sed quid vos sequaꝫ videte:⁊ si est in vobis vll⁹ sensus horrete. Qui

enim a semetipso se fructum existimat ferre: in vite non est. Qui in vite nō est: in christo non est. Qui in christo nō est christianꝰ non est. Hec sunt profunda submersionis vestre etiam atq; etiam considerate: quid adhuc veritas adiungat ꝛ dicat. [Ego suꝫ (inquit) vitis: vos palmites: Qui manet in me et ego in eo: hic fert fructū multum/ quia sine me nihil potestis facere.] Ne ꝯ ꝯ putaret saltez paruum aliquem fructū posse a semetipso palmitem ferre: cum dixisset/ hic fert fructum multum: non ait qꝫ sine me parum potestis facere sed nihil potestis facere. Siue ergo parū siue multū sine illo fieri nō potest: sine quo fieri potest quia et si parum attulerit palmes: eū purgat agricola vt plus afferat. Tamen nisi in vite manserit et vixerit de radice ꝯtum libet fructum a semetipso non potest ferre Quāuis autē christus vitis non esset nisi homo esset: tamen istam gratiam palmitibus non preberet nisi etiam deus esset. Verum qꝫ ita sine ista gratia non potest viui vt ꝛ mors in potestate sit liberi arbitrij: [si quis in me (inquit) non manserit/ mittetur foras sicut palmes et arescet/ et colligent eum et in ignem mittent et ardet.] Ligna itaq; viris tanto sunt contemptibiliora si in vite non manserint: quāto gloriosiora si manserint. Denicq; sicut de his etiam per ezechielem prophetam dñs dicit / precisa
ezech.xv nullis agricolarum vsibus prosunt: nullis fabrilibꝰ operibꝰ deputant. Unuꝫ de duobus palmiti congruit: aut vitis/ aut ignis Si in vite nō est: i igne erit: vt ergo in igne non sit: in vite sit. [Si manseritis in me (inquit) ꝛ verba mea in vobis māserint: quod cūq; volueritis petet; ꝛ fiet vobis.] Manēdo quippe in xpo q̄d velle possunt: nisi qđ conuenit christo? Quid velle possunt manendo in saluatore: nisi quod non alienum est a salute? Aliud quippe volumus quia sumus in christo: ꝛ aliud volumus quia sumus adhuc in hoc seculo. De mansione nāq; huius seculi nobis aliquando subrepit/ vt hoc petamus qđ nobis nō expedire nescimus. Sed absit vt fiat nobis si manemꝰ in christo: q̄ non facit qñ petimus/ nisi qđ expedit nobis. Manētes ergo in eo cū verba eius in nobis manent quodcunq; voluerimus petinꝰ ꝛ fiet nobis: qꝫ si petimus ꝛ nō fiet/ nō hoc petimus qđ habet mansio in eo nec quod habent verba eius que manent in nobis: sed quod habet infirmitas et cupiditas carnis que non est in eo: et in qua non manent verba eius. Nā vtiq; ad
Mar.vj verba eiꝰ prinet oratio illa quā docuit: vbi dicimꝰ. pater noster qui es in celis. Ab huius orationis verbis ꝛ sensib9 nō recedamus petitionib9 nostris: ꝛ q̄cquid petierimus fiet nobis. Tunc em̄ dicēda sunt verba eius in nobis manere/ quando facimꝰ que precepit et diligimꝰ q̄ promisit. Quando autem verba eiꝰ manēt in memoria nec inneniunt in vita: nō computatur palmes in vite: qꝫ vitam non attrahit a radice. Ad hanc differentiam valet quod scriptuꝫ est Et memoria retinētib9 mandata eius/ vt ps.ciij.fꝫ alīā trāf lationez faciant ea. Multi em̄ memoria retinent et contemnunt vel etiam derident et oppugnāt ea. In his verba christi non manent qꝫ tanguint et quodammodo non coherēt. Et ideo illis non erūt in beneficiū: sed in testimonium: et quia sic insunt eis vt nō maneant in eis: ad hoc tenentur ab eis vt iudicentur ex eis.

Tractatus. lxxij.

¶ In hoc clarificatus est pater meꝰ vt fructū plurimū afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. Manete in dilectiõe mea si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectiõe mea. Sicut et ego pñs mei p̄cepta seruaui ꝛ maneo in eiꝰ dilectione.

A

Ag magisq; saluator gratiam qua saluamur discipulis loquendo commendans: [in hoc (inquit) clarificatus est pater meꝰ vt fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli.] Siue glorificatꝰ siue clarificatꝰ dicatur: ex vno greco ὑ bovtrūq; trāslatū ē: qđ ē Δοξαλοζεω. Dora em̄ que grece dicit: latine gloria est. Quod ideo commemoran
Rom.iij dum existimsui: quia dicit apostolus. Si abraam ex operibus iustificatus est: habet gloriaz sed non ad deum. ꝛ hec est ad deum gloria qua glorificatur non homo sed deꝰ si non ex operibus sed ex fide iustificaꝫ: vt ex deo illi sit quod etiam bene operatur: quoniā palmes sicut iam superius dixi: nō potest ferre fructum a semetipso. Si enim in hoc clarificatus est deus pater vt fructū plurimum afferamus et efficiamur christi discipuli: non hoc glorie nostre tribuamus tanq; ex nobisipsis habeamus: ei9 est em̄ hec gratia: et ideo in hoc non nostra sed eius est gloria. Unde et alibi cum dixisset:
Mat.v. sic luceat lumen vestrum coram hominibus vt videant opera vra bona: ne a semet ipsis putarēt esse bona opa sua mox addidit: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. In hoc enim glorificaꝫ pater vt fructum plurimum afferamꝰ ꝛ efficiamur xpi
Ephe. ij discipuli. A quo efficimur/ nisi ab illo cuiꝰ misericordia preuenit nos? Ipsius em̄ figmentuꝫ sumus: creati in christo iesu in operibus bonis. [Sicut dilexit me pater (inquit) et ego dilexi vos: manete in dilectiõe
Gal.v. mea.] Ecce vnde sunt nobis opera bona. Nam vnde nobis essent: nisi qꝫ fides p dilectionem operatur? Unde autem diligeremus nisi pri9 diligeremur? A pertissime hoc in epistola sua idez iste euangelista dixit. Nos diligamus deum: quoniam ipse
j.Jo.iij. prior dilexit nos. Quod autem ait/ sicut dilexit me pater ꝛ ego dilexi vos: nō equalitatem nature ostendit nostre ꝛ sue: sicut est
j.Ti.iij. patris ꝛ ipsius: sed gratiaz qua mediator dei ꝛ hominū est homo christus iesus. Mediator quippe mon̄statur cū dicit: sicut dilexit me pater: ꝛ ego dilexi vos. Nā pater vtiq; diligit ꝛ nos ſz in ipso: qꝫ in hoc glorificatur pater vt fructuꝫ afferamus in vite/ hoc est in filio: ꝛ efficiamur eius discipuli. Manete inquit in dilectione mea. Quomodo manebimus? Audi quid sequitur.] Si
B p̄cepta mea (inq̄t) seruaueritis manebitis in dilectiõe mea.] Dilectio facit precepta seruare: an p̄cepta seruata faciūt dilectionem. Sed quid ambigat: q̄ dilectio p̄cedit Unde em̄ precepta seruet nō habet/ qui nō diligit. Quod ergo ait. si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectiõe mea/ ostēdit nō vnde dilectio generet sed vnde monstretur. Tanq; diceret. Nolite vos putare manere in dilectione mea: si non seruaueritis precepta mea. Si em̄ seruaueritis manebitis: hoc est. hinc apparebit quod in dilectione mea manebitis: si p̄cepta mea seruaueritis. Nemo se faliat dicendo qđ cuiz diligat: si eius p̄cepta non seruat. Naz intantū eum diligim9: inq̄tuꝫ eius precepta seruamus. Inq̄tum autē minus seruam9: minus diligimus. Quāuis quod ait: manete in dilectione mea. non apparet quam dixerit dilectionem: virum qua euz diligim9 an qua ipse diligit nos. Sed ex verbo superiore dinoscitur. Dixerat quippe: ꝛ ego dilexi vos: cui verbo continuo subiunxit: manete in dilectione mea. Illa ergo qua dilexit nos. Quid est ergo manete in dilectiõe mea/ nisi manete in gratia mea? Et quid ē si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: nisi ex hoc scietis q̄ in dilectiõe mea qua vos diligo manebitis si precepta mea seruabitis? Nō ergo vt nos diligat prius eius precepta seruamus: sed ni si nos diligat precepta eius seruare nō possumus. Hec est gratia que humilibus patet: superbos latet. Sz quid illud est quod adiungit: [sicut et ego patris mei precepta seruaui et maneo in eius dilectione?] Utiq; etiam hic hanc dilectionem patris intelligi voluit: qua eum diligit pater. Ita quippe dixerat: sicut dilexit me pater ꝛ ego dilexi vos/ atq; his verbis illa subiunxit: manete in dilectione mea: illa procul dubio qua dilexi vos. Ergo quod ait etiam de patre: maneo in eius dilectione: illis felicer accipienda est: qua dilexit euz pater. Sed nū quid et hic gratia intelligenda est qua pater diligit filium: sicut etiam gratia est qua nos diligit filius cum simus nos filij gratia non natura: vnigenitus autem natura non gratia? An hoc etiam in ipso filio ad hominem referendum est? Ita sane. Nam dicendo: sicut dilexit me pater/ ꝛ ego dilexi vos: gratiam mediatoris ostendit. Mediator autem dei et hominum non inq̄tuꝫ deus sed inquantum homo est. Ihesus iesus. Et profecto tm id quod homo est de il
Luce.ij. lo legitur: ꝛ iesus proficiebat sapiētia ꝛ eta te ꝛ gratia apud deum ꝛ homines. Secundum hoc igitur recte possumus dicere q̄ cum ad naturaz dei non pertineat natura humana ad personam tamen vnigeniti filij dei per gratiam pertinet humana natura: et tantam gratiam vt nulla sit maior: nulla priorsus equalis. Neq; enim illam ſceptionem hominis vlla merita precesserunt: sed ab illa ſceptione merita eius cuncta ceperunt. Manet ergo filius in dilectione qua eum dilexit pater: et ideo seruat precepta eius. Quid est enim et ille homo: nisi q̄ deꝰ ſceptor est eius? Deus em̄ erat verbum vnigenitus gignens: coeternus: sed vt mediator daretur nobis per in effabilem gratiam verbuz caro factum est ꝛ habitauit in nobis.

Tractatus. lxxxiij.

¶ Hec locutus sum vobis: vt gaudium meum in vobis sit et gaudium vestrum impleatur hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.

A

Udistis charissimi dominū dicēte discipulis suis. [Hec locutus sum vobis/ vt gaudium meum in vobis sit: ꝛ gaudiū vestrum impleaꝫ.] Quod est gauduz christi in nobis/ nisi quo dignatur gaudere de nobis? Et qđ est gaudium nostrū quod dicit implendū: nisi eius habere consortiuz? Propter qđ petro

Joh. xiij dixerat. Si non lauero te: nō habebis partez mecum. Gaudium ergo eius in nobis: gratia est quā prestitit nobis: si ipe est gaudiū nostrum. Sed de hac ille etiā ex eterni Ephe. j. tate gaudebat: qñ nos elegit ante cōstitutionem mundi. Nec recte possumus dicere q̄ gaudiū eius plenum nō erat. Nō em̄ deus imperfecte aliq̄n gaudebat: sed illud ei⁹ gaudiū in nobis non erat: q̄ nec nos in quib⁹ esse posset iam eramus: nec qñ esse cepimus cum illo esse cepimus. In ipo aūt semp erat: q̄ nos suos futuros certissima sue prescietie veritate gaudebat. Proinde gaudiū iam ipse pfectum de nobis habebat/ quando nos presciendo t̄ pdestinādo gaudebat. Neq̄ em̄ vlius in illo ei⁹ gaudio motus esse poterat/ ne forte non fieret quod se facturum esse prescisebat. Sed neq̄ cum id facere cepit q̄ se facturū esse p̄sciuit/ gaudiū eius quo beatus est creuit: alioquin beatior fact⁹ est: q̄ nos fecit. Absit hoc fratres: dei beatitudo q̄ nec minor fuerat sine nobis: nec fit maior ex nobis. Gaudiū igitur eius de salute nostra: quod in illo semper fuit cum presciuit et pdestinauit nos: cepit esse in nobis q̄n vocauit nos: t̄ hoc gaudiū merito nostrū dicimus: quo t̄ nos beati futuri sum⁹. Sed hoc gaudium nostrum crescit t̄ ꝓficit: t̄ ad suā perfectionez perseuerando pertēdit. Ergo inchoat in fide renascētium/ implebit in premio refurgentiū. Ecce vnde dictū existimo hec locutus sum vobis/ vt gaudium meū in vobis sit: t̄ gaudiū vestrum impleatur. In vobis sit meum impleatur vestrum. Sē per enim erat meum plenum/ et anteq̄ vocaremini: cum vocandi a me presciremini Sz fit t̄ in vobis cuz hoc efficiamini quod p̄sciui de vobis: impleatur autem vestrū quia beati eritis quod nondum estis/ sicut creati estis qui nondum fuistis. [Hoc est inquit preceptum meum: vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.] Siue dicatur precepB tum siue mandatum ex vno verbo greco vtrunq̄ interp̄tatur quod est ΕΝΤΟΛΗ. Jam vero istam sententiam et ante direrat: de qua me vobis vt potui disputasse meminisse debetis. Ibi enim sic ait. Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos/ vt et vos diligatis in uicem. Huius itaq̄ mandati repetitio cōmendatio est: nisi q̄ ibi mandatum inquit nouum do vobis/ hic autem/ hoc est inq̄t mādatū meū: hic tāq̄ fuerit ante tale mādatum: hic tanq̄ non sit aliud eius mandatum. Sed ibi dictum est nouum: q̄e in vetustate nostra perseueremus: hic dictuz est meum/ ne couemmendum putaremus.

Quod autem hic ita dixit/ hoc est mandatum meum/ velut non sit aliud/ quid putamus fratres mei. Nunquid nam solum eius de ista dilectione mandatum est: qua diligimus inuicem? Nonne est t̄ aliud mandatum: vt diligamus deum? Aut vero de sola nobis dilectione mandauit: vt alia non requiramus? Tria tamē commendat apostolus dicens. Manent autem fides/ spes/ j. cor. xiij charitas/ tria hec: maior autez horū charitas. Et si in charitate hoc est in dilectione ꝑfectū? duo illa ꝑcepta: maior ill dicta est cē sola igit nobis q̄ multa mādata sunt q̄ multa de spe? Quis pōt cūcta colligere Quis numerādo sufficere? Sz intueamur qd idē ait apostol⁹/ plenitudo legis charitas. Ubi ergo charitas est: q̄d est quod posit deesse. Ubi autem non est/ quid est quod possit ꝑdesse? Demō edit nec diligit: nemo diligit q̄ nō credit. Frustra q̄dē sed ill potest sperare veniā qui non diligit: nemo aūt potest desperare qui diligit. Itaq̄ vbi dilectio est/ ibi necessario fides t̄ spes: t̄ vbi dilectio ꝓrimi: ibi necessario dilectio dei. Qui em̄ nō diligit deū quomodo diligit ꝓximū tanq̄ seipm qñquidez non diligit et seipm? Est quippe impi⁹ t̄ iniqu⁹. Qui autem diligit iniquitatem: non plane diligit sed odit animam suam. Hoc ergo preceptū domini teneamus vt nos inuicē diligam⁹ t̄ quicquid aliud precepit faciamus: quoniam quicq̄d aliud est hic habem⁹. Discernitur quippe ista dilectio ab illa dilectiōe qua se inuicē diligūt homines: sicut homines Nam vt discerneret/ adiunctū esse: sicut dilexi vos. Ut q̄d em̄ diligit nos xp̄s: nisi vt regnare possimus cum christo? Ad hoc ergo et nos inuicē diligamus vt dilectionem nostrā discernam⁹ a ceteris: q̄ nō ad hoc se inuicē diligūt q̄ nec diligūt. Qui autem se ꝓpter habēdū deū diligūt: ipsi se diligunt. Ergo vt se diligant: deum diligant Nō est hec dilectio in oibus homimbus. Pauci te propterea dicunt/ vt sit de⁹ omnia in omnibus.

Tractatus. lxxxiij.

Maiorē hac dilectionē nemo habet vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Lenitudinem dilectionis qua nos inuicem diligere debemus fratres charissimi: definiuit dominus dicens. [Maiorem hac dilectionem nemo habet: q̄s vt animam suam ponat quis pro amicis.] Quia ergo superius dixerat: hoc est mandatū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos: q̄b⁹ ꝓbis addidit q̄ nūc audistis: maiorē hac dilectionē nemo habet: q̄s vt aliam suā ponat quis pro amicis suis: fit ex hoc cōsequens q̄ idem iste euāgelista iohānes i epla sua dicit: vt quē admodū christus ꝓ nobis aiam suam posuit: sic t̄ nos debem⁹ ꝓ frib⁹ alias ponere: diligēres vtiq̄ inuicē sicut ipse dilexit nos qui ꝓ nobis aiam suam posuit. Nimirum hoc est q̄ legitur in puerbijs salomonis. Si sederis cenare ad mensam potētis: cōsidera intellige q̄ apponunt tibi t̄ sic mitte manū tuam sciens q̄ talia oportet te ꝑparare. Na z que mensa est potētis nisi vñ sumit corpus t̄ sanguis eius qui aiam suā posuit ꝓ nobis? Et quid est ad eaz sedere: nisi humiliter accedere? Et quid est cōsiderare t̄ intelligere q̄ apponunt tibi: nisi digne tātā gratiā cogitare? Et q̄d est sic mittere manū vt scias q̄ talia te oportet ꝑparare: nisi q̄ iaz dixi: q̄ sicut ꝓ nobis aiam suā posuit: sic t̄ nos debem⁹ alias ꝓ fratribus ponere? Sic em̄ ait apl's petrus. Christus ꝓ nobis passus est relinquens nobis exemplū: vt sequamur vestigia ei⁹. Hoc est talia ꝑparare. Hoc bti martyres ardēti dilectione fecerūt quoz si nō maniter memorias celebram⁹ atq̄ in cōmio quo t̄ ipi saturati sunt ad mēsam dñi accedim⁹: oportet vt quēadmodū ipsi et nos talia ꝑparemus. Jdeo quippe ad ipsam mensam non sic eos cōmemoram⁹: quēadmodū alios q̄ in pace requieścūt vt etiā ꝓ eis orem⁹: sed magis vt orēt ipi ꝓ nobis vt eoz vestigijs adhereamus q̄ impleuerūt ipsi charitatē qua dñs dixit nō posse esse maiorez. Talia em̄ suis fratrib⁹ exhibuerūt: qualia de dñi mensa pariter acceperūt. Neq̄ hoc ita dictuz est: quasi ꝓpterea dño xp̄o pares esse possimus: si ꝓ illo vsq̄ ad sanguinē martyrū duxerim⁹. Ille potestatē habuit ponendi aiam suā/ t̄ iterū sumēdi eā nos aūt nec quantū volumus quium⁹ t̄ morimur etiā si nolum⁹. Ille mortes mox in se occidit mortem: nos ei⁹ morte liberamur a morte. Illi⁹ caro non vidit corruptionē: nr̄a post corruptionē in fine seculi: ꝓ illā induet incorruptione. Ille nobis nō iniquit vt nos saluos faceret: nos sine illo nihil possumus facere Ille se nobis palmitib⁹ ꝓbuit vitē: nos habere preter illū nō possum⁹ vinā. Postremo t̄ si fratres ꝓ fratrib⁹ moriant? tñ in frater notū peccatoz remissionē nullus sanguis martyris funditur: quod fecit ille pro nobis. Neq̄ in hoc quid imitaremur/ sed q̄d gratularemur cōtulit nobis. Quatenus ergo martyres ꝓ fratribus sanguinem suum

fuderunt: hacten⁹ talia exhibuerunt: qualia de mensa dominica ꝓceperunt. In ceteris eoz q̄ dixi q̄uis nec oia que dicere potui: martyz christi longe impar est christo. Quod si quisq̄ se non dico potentie christi sed innocentie cōparabit: nō dicā t̄ aliena se putando sanare sed suū saltē nullū habere peccatū: etiam sic audio est q̄s ratio salutis exposcit: multū est ad illū nō capi tñ Qō t̄ bene quidem ista puerbioz sentētia cōmonet: que cōtinuo subiungit atq̄ dicit. Qō si auidio⁹ es: noli ꝓcupiscere cibos ei⁹. Sati⁹ est em̄ vt nihil inde sumas: q̄s vt tibi plus q̄s oportet assumas. Hec em̄ inquit vitā habent fallacem: hoc est ypocrisim. Dicendo em̄ se sine peccato esse: iustuz non potest exhibere sed fingere. Jdeo dictū est. Hec em̄ habent vitam fallacem. Unus est solus: qui t̄ carnē hois habere: t̄ peccatuz potuit nō habere. Merito qō sequit nobis ꝓcipitur: t̄ tali verbo atq̄ puerbio hūana infirmitas conuenitur eiq̄ dicitur. Noli extēdere te cum sis pauper cōtra diuitē. Dines em̄ qui nec hereditario nec ꝓprio vnq̄ debito obnoxius: et ipse iustus est: et alios iustificat ꝓps. Noli cōtra cū te extendere: intantū paup vt remissionis pcōnz apparcas quotidianus in oratione mēdicus. Tuo aūt consilio inquit abstine te: vñ nisi a presumptione fallacis? Ille quippe! qz non tantum est homo sed etiam deus: ideo nusq̄ reus. Si enim direxeris oculū tuum ad illū nusq̄ parebit. Oculum tuū: oculum videlicet humanū: quo cernis humana/ si direxeris ad illum nusq̄ parebit: q̄ videri non pōt. quēadmodū videre tu putes. Parauit em̄ sibi pēnas sicut aquile t̄ vadit in domū ꝓpositi sui: vnde ad nos vtiq̄ venit nec tales qualis venit inuenit. Diligamus ergo inuicem sicut t̄ christus dilexit nos: t̄ q̄ didit semetipsum pro nobis. Maiorem quippe hac dilectionē nemo habet: vt aliaz suā ponat quis ꝓ amicis suis. Eūq̄ sic imitemur pia obediētia: vt et nos cōparare nulla ꝑsumamus audacia.

Tractatus. lxxxv.

Uos amici mei estis: si feceritis q̄ precipio vobis iam non dico vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius.

Um dñs iesus ꝑmēdasset charitatez quā exhibuit nob⁹ moriēdo ꝓ nob⁹ atq̄ diuisset: maiorē hac dilectionē nemo hz vt animā suam ponat quis ꝓ amicis suis: [vos] inq̄t [amis

ci me) eſtis /ſi feceritis q̄ ego p̄cipio vobis
Magna dignatio cum ſeruus bonus eſſe
non poſſit /niſi p̄cepta domini ſui fecerit
Hinc amicos ſuos voluit intelligi: vnde ſer
ui boni poſſunt probari. Sed vt dixi iſta
dignatio eſt: vt dñs quos nouit ſuos ſuos
dignetur dicere amicos ſuos. Naz vt ſcia
tis ad ſeruorum officium pertinere p̄cep
ta domini ſui facere: alio loco ſeruos vti-
Luc. vi. q̄ obiurgat dicens. Quid autem vocatis
me domine domine: et non facitis que di-
co? Cū ergo dicitis inquit domine: inſſa fa
ciēdo quid dicatis oſtēdite. Nonne ſeruo
mat. xxv obedienti ipe dicturus eſt? Euge ſerue bone
q̄ in paucis fuiſti fidelis / ſupra multa te
cōſtituā: intra in gaudiuz domini tui. Po-
teſt igitur eſſe ſeruus et amicus: qui ſeru⁹
eſt bonus. Sed quod ſequitur attendam⁹
[Jam non dicam ſeruos: quia ſeruus ne-
ſcit quid faciat dominus eius.] Quomo-
do ergo intellecturi ſumus ꝛ ſeruū et ami-
cum eſſe ſeruum bonum: cum dicat iā non
dicam vos ſeruos / q̄ ſeruus neſcit quid fa
ciat dñs eius? Ita nomen conſtituit ami-
ci: vt auferat ſeru / non vt in vno vtrunq̄
maneat: ſ. d vt alterum altero decidente
ſuccedat. Quid ē hoc? Ita ne cuz p̄cepta
domini fecerimus ſerui non erimus. Ita
ne tunc ſerui non erimus quando boni ſer
ui fuerimus. Et quis contradicere poteſt
veritati que ait: iam non dicam vos ſer-
uos? Et / cur hoc dixerit docet. Quia ſeru⁹
inquit neſcit: quid faciat dominus eius.
Nunquid nam ſerno bono et probato do-
minus eius non etiam ſecreta ſua commit
tit? Quid eſt ergo quod ait: ſeruus neſcit
quid faciat dominus eius? Verum eſto: ne
ſcit quid faciat. Nunquid neſcit ētā quid
p̄cipiat? Nam et ſi hoc neſcit: quomo-
do ſeruit? Aut quomodo ſeruus eſt: qui nō
ſeruit? Et th̄ dñs loquitur. Vos amici ☞ i
eſtis: ſi feceritis q̄ ego p̄cipio vobis. Jaz
non dicam vos ſeruos. O rem mirabilē: cū
ſeruire nō poſſum⁹ niſi p̄cepta dñi fecerim⁹
quomodo p̄cepta faciendo ſerui non eri-
mus? Si ſeruus non ero p̄cepta faciēdo
℣ niſi p̄cepta fecero ſeruire nō potero: ergo
ſeruiendo ſeruus nō ero? Intelligam⁹ ffes
intelligamus ꝛ hoc in nobis dñs faciat vt
intelligam⁹ faciat etiā vt ītellecta faciam⁹
Hoc autem ſi ſcimus / profecto ſcimus q̄
facit dñs: quia noſipſos tales non facit ni
ſi dominus: et per hoc ad eius amicitiam
pertinemus. Sicut ēn duo ſunt timores
qui faciūt duo genera timētiū: ſic duę ſunt
ſeruitutes: que faciūt duo genera ſeruien-
ſ. Jo. iiij. tiū. Eſt timor q̄ē perfecta charitas foras
p̄ā. xviij. mittit: ꝛ eſt alⁱ timor caſtus p̄manens in
ſeculū ſeculi. Illū timorē q̄ nō eſt in chari-
tate: attendebat ap̄ls cū dicebat. Nō ēn Ro. viij.
accepiſtis ſpiritū ſeruitutis: itez i timore.
Illū aūt timorē caſtū attēdebat: cū dicebat Roñ. xj.
Noli altū ſapē ſ; time. In illo timore quē
foras charitas mittit: eſt etiaz ſeruitus ſi-
mul foras cū ipſo timore mittēda. Utrūq̄
ēn iunxit apoſtolus: hoc eſt ſeruituteꝫ ꝛ ti
m ē dicendo. Nō ēn accepiſtis ſpiritum
ſeruitutis itez in timore. Ad hāc ſeruitutē
ſeruū pertinētē intuebat ꝛ dñs dicēs. Jaz Joh. xv.
non dicā vos ſeruos: q̄ ſeru⁹ neſcit q̄d fa-
ciat dñs ei⁹. Non vtiq̄ ille ſeru⁹ pertinēs
ad timorē caſtū: cui dicit: euge ſerue bone mat. xxv
intra☞ gaudiū dñi tui. Sed ille ſeru⁹ pri-
nens ad timorē foras a charitate mittēdū
de quo alibi dicit. Seru⁹ nō manet i do mo Jo. viij.
in eternū filⁱ aūt manet in eternū. Q̄n ita Joh. j.
q̄ dedit nobis poteſtaꝫ filios dei fieri vt
non ſerui ſed filij ſim⁹ at miro quodā ꝛ in-
effabili ſed th̄ vero modo ſerui nō ſerui eē
poſſum⁹: ſerui ſcilicet timore caſto: ad quē
pertinet ſeru⁹ intrans in gaudiū dñi ſui: nō
ſerui aūr timorem foras mittēdo: ad quem
pertinet ſeruus non manens in domo in
eternū. Ut autē tales ſerui non ſerui ſimus
dñm facere ſcimus. Hoc aūt ſeruus ille ne
ſcit: qui neſcit quid faciat dominus eius.
Et cum aliquid boni facit ſic extollit quaſi j. Cor. j.
hoc ipe faciat non dominus eius: et in ſe
non in domino gloriatur cum ſeipſe dece-
perit: q̄ ſic gloriaꝫ quaſi nō acceperit. Nos
aūt chariſſimi vt amici dñi eſſe poſſimus
quid noſter dominus faciat ſciam⁹. Nō ſo
lum enim homines: verumetiā iuſtos ipſe
facit nos ꝛ nō ipſi nos. Et vt hoc ſciamus
quis niſi ipſe facit? Nō ēn ſpiritum hums
mundi accepim⁹ ſed ſpiritū qui ex deo eſt:
vt ſciam⁹ que a deo donata ſūt nobis. Ab j. Cor. ij.
ipſo quicq̄d boni eſt / donatur vt ſciatur. Er
go q̄ ꝛ hoc bonū eſt ab ipſo vtiq̄ donat: vt
ſciat a quo bonū omne donetur: vt omo de
omnibus bonis qui gloriatur in dño glo-
rietur. Quod vero ſequit. Vos aut ē dixi ami
cos: quia omnia quecunq̄ audiui a patre
meo nota feci vobis] ita ē p̄fiandū: vt nul-
lo modo ſit iſto ſermone coartandū: ſed in
alium differendum.

Tractatus.lxxxvj.

¶ Vos autem dixi amicos quia om
nia quecunq̄ audiui a patre meo no
ta feci vobis. Non vos me elegiſtis
ſed ego elegi vos: et poſui vos vt ea
tis ꝛ fructuz afferatis et fructus ve-
ſter maneat: vt quodcunq̄ petieri-
tis patrem in noīe meo det vobis.

℟ Erito queritur quomodo
acci piendum ſit: quod ait
dominus. [Vos autem di
xi amicos: quia oīa que
cunq̄ audiui a patre meo
nota feci vobis.] Quis au
tem audeat affirmare vel
credere vllum hominum ſcire omnia que-
cunq̄ a patre audiuit vnigenit⁹ filius: quā
do nec hoc quidē d̄ſq̄ capit quomodo a pa
tre audiat vllū verbum: cum ipe ſit patris
vnicum verbum? Quid eſt q̄ alīq̄to poſt
in hoc ipo tñ ſermone: quē poſt cenaz ante
paſſionē ad diſcipulos habuit: nondū inde
habeo vobis dicere ſed nō poteſtis ita po
Jo. xvj. tare modo? Quo igit pacto intellecturi ſu
ſtra tra. mus oīa eū nota feciſſe diſcipulis: quecun
xxv. q̄ audiui a patre: cum propterea quedam
multa non dicat: q̄ ſcit eos modo portare
nō poſſe? Sed nimirū q̄ factur⁹ eſt feciſſe
ſe dicit: qui ea que futura ſunt fecit. Sicut
ps. xxj. ēn dicit per ꝓphetam: foderunt manus
meas ꝛ pedes: nec ait foſſuri ſunt velut p̄-
terita dicens: ꝛ ea tñ futura predicēs. Jta
ꝛ hoc loco ait: omnia ſe nota feciſſe diſcipu
lis q̄ ſe nouit nota eſſe facturū in illa pleni
j. cor. xiij tudine ſcientie de qua dicit apoſtol⁹. Cum
aūt venerit quod perfectū eſt: quod ex par
te eſt euacuabit. Jbi quippe dicit nūc ſcio
ex parte: tūc aūt cognoſcaz ſicut cognitus
Titū. iij. ſum et nunc per ſpeculuz in enigmate: tūc
autem facie ad faciem. Nam et ipſe apo-
ſtolus nos dicit eſſe factos per lauacrum
Ro. viij. regenerationis: qui tamen alio loco: ſpe in
quit ſalui facti ſumus. Spes autez que vi
detur nō eſt ſpes. Quod ēn videt quis: q̄d
ſperat. Si aūt q̄ nō videmus ſperamus:
j. Pet. j. per patientiam expectamus. Unde etiam
eius coapoſtolus petrus: ut quem modo in
quit non videntes creditis: quem cum vi-
deritis exultabitis gaudio inenarrabili ꝛ
honorato percipientes mercedem fidei ſa
lutem animarum veſtrarum. Si ergo nūc
tempus eſt fidei: ſalus autem animarum
Gal. v. merces eſt fidei. Cuius dubitet in fide que
per dilectionem operatur: peragēdū diem
vtiq̄ atq̄ in fine diei recipiendā eſſe mer
cedem: nō ſolū redēptionez corporis noſtri
de qua dicit apoſtolus paulus: verumetiā
ſalutem animarum noſtrarum: de qua di-
cit apoſtolus petrus: Utriuſq̄ ēn rei ſi.licet
as: iſto tempore atq̄ in iſta mortalitate
in ſpe potius habetur: q̄ in re tenetur.
ij. co iiij. Uerum hoc intereſt: q̄ exteriot nr̄ homo. i.
corp⁹ adhuc corrūpitur interiot aūt. i. ani-
ma iā renouat de die in die. Jtaq̄ ſicut im
mortalitatem carnis ꝛ ſalutem a ia⁹ futu
ram expectamus q̄uis iam pignore acce-
pto ſalui facti eſſe dicamur: ita omniū no-
ticiam quecūq̄ vnigenit⁹ audiuit a patre
futurum ſperare debem⁹: q̄uis hoc iam ſe
feciſſe dixerit chriſtus. [Nō vos me elegi
ſtis] inquit: [ſed ego vos elegi.] Hec eſt il- ℣
la ineffabilis gratia. Quid ēn eramus q̄n
chriſtū nondum elegeramus: ꝛ ideo nō di
ligebamus? Nam qui eū non eligit: quo-
modo diligit? Nunquid iam in nobis erat
ps. lxxxj quod in pſalmo cantur: elegit abiect⁹ eſſe
in domo domini: magis q̄ habitare in ta-
bernaculis peccatorum? Non vtiq̄. Quid
ē eram⁹: niſi iniqui ꝛ perditi? Neq̄ ēn iaz
credideram⁹ in eum: vt eligeret nos. Naz
ſi iā credentes elegit: electos elegit. Cur ē
ps. lvij. diceret: nō vos me elegiſtis: niſi q̄ miſeri-
cordia ei⁹ p̄euenit nos. Hic certe vacat va
na illoꝝ ratiocinatio / qui preſcientiaz dei
defendūt cōtra gratiā dei: ꝛ ideo dicūt nos
electos ante mundi conſtitutionem / q̄ pre
ſciit nos deus futuros bonos: nō ſeipm
nos facturū bonos. Nō hoc dicit qui dicit
Ephe. j. Nō vos me elegiſtis: q̄n ſi propterea nos
elegiſſet q̄ bonos futuros eſſe nos preſcie-
nerat: ſimul etiā preſciſſet q̄ eū nos fuiſſe-
mus p̄i⁹ electuri. Nō ēn aliter eſſe poſſe-
mus boni: niſi forte dicēd⁹ eſt bon⁹ qui nō
eligit bonū. Quid ergo elegit in non bonis
Nō ēn electi ſunt q̄ boni fuerunt: qui bo-
ni nō eſſent niſi electi eſſent. Alioquin gra
tia iā nō eſt gratia: ſi p̄eceſſiſſe contendi-
mus merita. Hec quippe electio gratie eſt
Roñ. xj. de qua dicit apoſtolus. Sic ergo et in hoc
tempore reliquie per electionez gratie dei
ſalue facte ſunt. Unde ſubiungit. Si autez
gratia iam non ex operib⁹ alioquin gratia
iam nō eſt gratia. Audi igrate: ingrate au-
di. Nō vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos.
Nō eſt vt dicas ideo elect⁹ ſum: q̄ iā crede
bam. Si enim credebas in eum: iam elege
ra☞ eum. Sed audi. Non vos me elegiſtis
Non eſt vt dicas: anteq̄ crederem iam bo
na operabar: ideo electus ſum. Quid enim
eſt bom operis ante fidem: cum dicat apo-
ſtolus: omne quod non eſt ex fide peccatū
Ro. xiiij. eſt? Quid ergo dicturi ſumus audiendo
non vos me elegiſtis: niſi quia mali eram⁹
et electi ſumus: vt boni per gratiam nos
eligentis eſſemus? Non eſt enim gratia: ſi
preceſſerunt merita. Eſt autez gratia. Hec
igitur non inuenit: ſed efficit merita. Et vi
dete chariſſimi: quemadmodum non eli-
gat bonos: ſed quod elegit faciat bonos.
Ego inquit elegi vos: [et poſui vos: vt
eatis et fructum afferatis: et fruct⁹ veſter ℣. trac-
maneat.] Nonne iſte eſt fructus de quo tus.
nō dixerat: ſine me nihil poteſtis facere? Ele lxxxj.
git ergo et poſuit vt eamus et fructum affe

ramus. Nullū itaq; fructum vnde nos elegit habebamus. Ut eatis inquit ⁊ fructus afferatis. Imus vt afferam⁹ ⁊ ipse est via qua imus: in qua nos posuit vt eamus. Proinde in omnib⁹ misericordia eius ꝓcurrit nos. Et fructus inquit vester maneat: [vt quodcūq; petieritis patrē in noie meo det vobis]. Maneat ergo dilectio: ipsa est enim fructus noster. Que dilectio nunc est in desiderio nōdum in saturitate: ⁊ ipso desiderio quodcūq; petierimus ān noie vnigeniti filij dat nobis pater. Quod autem accipere salūdis non expedit nobis: non existimemus nos petere in nomine saluatoris: sed hoc petimus in nomine saluatoris: quod pertinet ad rationem salutis.

Tractatus.lxxxvij.

¶Hec mando vobis vt diligatis inuicem: si mūdus vos odit: scitote q; me priorē vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis mūdus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis: sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus.

IN lectiōe ēuāgelica que hanc antecedit: dixerat dñs. Non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos vt eatis ⁊ fructus afferatis ⁊ fructus vester maneat: vt quodcūq; petieritis patrem in noie meo det vobis. De quibus verbis iam nos qō dominus dedit: disseruisse meministis. Hic autem dicit sequēti. scz lectione quā modo cū recitaretur audistis. [Hec mādo vobis: vt diligatis inuicem]. Ac per hoc intelligere debemus hūc esse fructum nostrum de quo ait: ego vos elegi vt eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fructus vester maneat. Et qō adiunxit: vt quodcūq; petieritis patrē in nomine meo det vobis. Tunc itaq; dabit nobis si diligamus inuicē: cum hoc ipsum ipse dederit nobis qui nos elegit nō habētes fructum: qz nō eum nos elegeramus: ⁊ posuit nos vt fructum afferamus: hoc est inuicez diligamus. Quē fructum sine illo afferre non possumus: sicut palmites facere sine vite nihil possunt. Charitas ergo est fructus noster: quā definit apostolus: de corde puro ⁊ cōscientia bona ⁊ fide non ficta. Hac diligimus inuicē: hac diligimus deū. Neq; enim vera dilectiōe diligerem⁹ inuicem nisi diligētes deum. Diligit eñ vnusquisq; proximum: tanq; seipsum: si diligit deum. Nam si nō diligit deum non diligit seipsum. In his enim duobus preceptis charitatis: tota lex pēdet ⁊ prophete. Hic est fructus noster. De fructu itaq; nobis mandās: hec mando inquit vobis vt diligatis inuicem. Unde ⁊ apostolus paulus: cum contra opera carnis cōmendare fructum spiritus vellet: a capite hoc] posuit. Fructus inquit spiritus charitas est. Ac deinde cetera tanq; ex isto capite exorta ⁊ religata cōtexuit: que sunt gaudium/pax/lōganimitas/benignitas/bonitas/fides/mansuetudo/continētia/castitas. Qui autem bene gaudet: qui bonum nō diligit vnde gaudet? Quis pacē veram nisi cum illo potest habere quem veraciter diligit. Quis est longanimis in bono opere perseueranter manēdo: nisi ferueat diligendo? Quis est benignus nisi diligat cui opitulatur? Quis bonus: nisi diligēdo efficiatur? Quis salubriter fidelis: nisi ea fide que p dilectionem operatur? Quis vtiliter mansuetus: cui non dilectio moderetur? Quis ab eo continet vnde turpetur: nisi diligat vnde honestatur? Merito itaq; magister bonus dilectionē sic sepe cōmendat tanq; sola precipienda sit: sine qua non possunt prodesse cetera bona: ⁊ que nō potest haberi] sine ceteris bonus quibus homo efficitur bonus. Pro hac autē dilectione: patienter debemus etiā mundi odia sustinere. Necesse est eñ vt nos oderit: quos cernit nolle quod diligit. Sed plurimuz nos de seipso domin⁹ cōsolatur: qui cum dixisset: hec mando vobis vt diligatis inuicez adiecit atq; ait. [Si mūdus vos odit: scitote qñ me priorem vobis odio habuit]. Cur ergo se mēbrum supra verticem extollit? Recusas esse in corpore: si nō vis odiuz mundi sustinere cū capite. [Si de mūdo] inquit [essetis: mundus quod suū erat diligeret]. Uniuerse vtiq; hoc dicit ecclie quā plerūq; etiam ipsaz mundi noie appellat: sicut est illud. Deus erat in xpo: mundum recōcilians sibi. Itēq; illud. Non venit filius hominis vt iudicet mundū: sed vt saluetur mūdus per ipsum. Et in epla sua iohannes ait. Aduocatū habemus ad pēz iesum christū iustum: ⁊ ipse propiciatio est peccatorum nostroz. non tantū nostroruz sed etiaz totius mūdi. Totus ergo mūdus ecclesia est: ⁊ totus mundus odit ecclesiā. Mundus igitur odit mundū: inimicus recōciliatum: dānatus saluatum: inquinatus mundatum. Sed iste mundus quem deus in christo reconciliat sibi et qui per christum saluatur/⁊ cui per christum peccatū omne donatur: de mundo electus est inimico: dānato: contaminato. Ex eadem quippe massa ō tota in adam periit: fiunt vasa misericordie: in quibus est mundus pertinens ad reconciliationem: quā mundus odit ex eadem massa pertinēs ad vasa ire: que perfecta sunt ad perditionem.

Ro.ix. Deniq; cum dixisset: si de mundo essetis: mundus quod suū erat diligeret: cōtinuo subiecit. [Quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mūdo: propterea odit vos mūdus]. Ergo ⁊ ipsi inde erant: vnde vt nō essent: electi sunt ide nō meritis suis quorū nulla bona precesserāt opera: nō natura que tota fuerat per liberū arbitrium in ipsa radice vitiata. Sz gratuita hoc est vera gratia. Qui eñ de mundo mūduz elegit: fecit quod eligeret non inuenit: qz reliquie per electionē gratie salue facte sunt. Si autē gratia ingerit: iam non ex operibus. Alioquin gratia: iam non est gratia. Si autē queratur quomodo se diligat mūdus perditionis: qui odit mundū redemptionis: diligit se vtiq; falsa dilectione nō vera. Proinde falso se diligit: ⁊ vere odit. Qui enim diligit iniquitatē odit animam suā. Sed diligere se dicitur. quoniā iniquitatē qua iniquus est diligit: ⁊ rursus odisse se dicitur quoniā quod ei nocet hoc diligit. Odit ergo in se naturā: diligit vitium. Odit quod factus est per dei bonitatez: diligit quod in eo factū est per liberam volūtatem. Unde nos quoq; illū diligere ⁊ prohibemur si recte intelligimus ⁊ iubemur/prohibemur. scz vbi nobis dicitur/ nolite diligere mundū: iubemur autem vbi nobis dicitur: diligite inimicos vestros. Ipsi sunt mundus qui nos odit. Ergo ⁊ prohibemur diligere in illo quod ipse diligit in seipso: ⁊ iubemur diligere in illo quod ipse odit in seipso: dei scz opificium ⁊ diuersas bonitatis sue cōsolationes. Uitium quippe in illo diligere prohibemur: iubemurq; diligere naturam: cum ipse in se diligat vitium/oderitq; naturam: vt nos eum ⁊ diligamus ⁊ oderimus recte/ cum se ipse diligat oderitq; peruerse.

Tractatus.lxxxviij.

¶Mementote sermonis mei: quem ego dixi vobis non est seruus maior domino suo si me persecuti sunt: et vos persequentur. Si sermonē meuz seruauerunt: et vestrum seruabunt. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum quia nesciūt eum qui misit me.

XHortans dominus seruos suos ad mūdi odia pferenda patienter: nulluz eis maius ⁊ melius ꝓ se ipso ꝓponit exemplum: quoniā sicut dicit apostolus petrus. Christus pro nobis passus est relinquens nobis exēplum vt sequamur vestigia eius. Quod vtiq; si facimus ipso adiuuante facimus qui dixit: sine me nihil potestis facere. Deniq; iam dixerat: si odit vos mundus scitote quia me priorē vobis odio habuit ⁊ nunc in eo quod audistis cum legeretur euāgelium [mementote] inquit [sermonis mei quem ego dixi vobis. Non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt: ⁊ vos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt: ⁊ vestrum seruabūt]. Dicendo autem non est seruus maior domino suo. Nonne euidenter ostendit quēadmodum intelligere debeamus quod superius dixerat: iam non dico vos seruos. Ecce enim eos seruos dicit. Nunquid est aliud: non est seruus maior domino suo: si me persecuti sunt ⁊ vos persequent? Manifestum est igitur illum seruum/ qui non manet in domo in eternum: illū pertinentem ad timorem quez foras charitas mittit/esse intelligēdum vbi dictum est iā non dico vos seruos. Hic autem vbi dicit: non est seruus maior domino suo: si me persecuti sunt ⁊ vos persequētur/illum significari seruum [pertinētem ad timorē castuz qui permanet in seculuz seculi. Hic eñ seruus est auditurus. Euge serue bone: intra in gaudium domini tui. [Sed hec] inquit [omnia facient vobis propter nomē meū: quia nesciunt eum qui misit me]. Que omnia facient nisi que dixit? Odio habebunt sed cet ⁊ persequentur sermonēq; contemnent: quoniam si sermonem non seruarent eorū nec tamē odissent eos neq; persequerentur: vel etiam si odissent nec tamē persequerentur: non omnia facerent. Hec autem omnia facient vobis propter nomen meum: quid est aliud dicere ꝓ me in vobis odio habebunt; me in vobis persequuntur: ⁊ sermonem vestrum quia meus est ideo non seruabunt? Hec enim omnia facient vobis propter nomen meum: non vestrum sed meum? Tāto igitur miseriores qui propter hoc nomen ista faciunt quanto beatiores qui propter hoc nomen ista patiuntur: sicut ipse alio loco dicit. Beati qui persecutionem patiūtur ꝓpter iusticiam. Hoc est enim ꝓpter me vel propter nomen meū qz sicut apostolus docet.

Universidad de Sevilla Biblioteca

Universidad de Sevilla Biblioteca

1. Cor. j. Factus est sapientia a deo ⁊ iustitia ⁊ sanctificatio et redemptio: vt quēadmodum scriptuz est: qui gloriatur in dño glorietur. Faciunt quippe ista mali malis sed nō ꝓpter iustitiā: ⁊ ideo miseri vtriqz ⁊ qui faciunt ⁊ qui patiūtur. Faciunt et mali bonis: vbi ⁊ si nō faciunt illi propter iustitiā tamē illi propter iustitiaz patiuntur. Sed dicit aliquis. Si mali quādo persequunt vos propter nomē christi: propter iustitiam bom patiūtur profecto ꝓpter iustitiā hoc eis mali faciunt. Quod si ita est: ergo ⁊ quādo boni malos ꝓpter iustitiā persequūtur: propter iustitiā etiam mali patiūtur. Si enim possunt mali persecutionē facere bonis ꝓpter nomē christi: cur non possunt mali persecutionē pati a bonis ꝓpter nomē christi? Et quid est ꝓpter nomē christi: nisi propter iustitiam? Nam si non propter quod boni faciūt ꝓpter hoc mali patiuntur qz faciunt boni propter iustitiam: patiūtur mali ꝓpter iniustitiā. Nec mali ergo ꝓpter hoc possunt facere ꝓpter quod boni patiūtur: qz faciūt mali ꝓpter nomen iniustitiā patiuntur boni ꝓpter iustitiā. Quomodo ergo erit verū hec omnia faciēt vobis propter nomen meū: cum illi nō propter nomē christi faciāt: id est nō ꝓpter iustitiam sed ꝓpter iniquitatē suaz. Hec quesiio ita soluit. Si eo modo intelligamus dictum/hec oia facient vobis ꝓpter nomen meū vt totuz referatur ad iustos: tanqz dictum sit/hec omnia patiemim ab eis ꝓpter nomen meū: vt hoc sit facient vobis: quod est: patiemini ab eis. Si autē ꝓpter nomen meū sic accipitur: tanqz diceret: ꝓpter nomen meū quod in vobis oderūt: ita potest accipi ⁊ propter iustitiā quā in vobis oderūt. Ac per hoc ⁊ boni cuz persecutionē faciunt malis: possit recte dici ⁊ propter iustitiā facere quā diligendo ꝓsequ- C tur malos/⁊ ꝓpter iniquitatē quā oderūt in ipsis malis. Ita ergo ⁊ ipsi mali ꝑnt dici pati ⁊ ꝓpter iniquitatē que in illis punitur: ⁊ ꝓpter iustitiā que in eoz pena exercetur. Itē queri potest si etiā mali faciunt persecutionē malis/sicut impij reges ⁊ iudices cū essent persecutores piozū vtriqz et homicidas ⁊ adulteros et quoslz maleficos quos cōtra leges publicas fecisse cognoscerent puniebāt: quoniō intelligēduz est quod ait dñs: si de mundo essetis: mundus quod suū erat diligeret/ Neqz enim quos punit diligit mūdus a quo videmus supradicta scelerū genera plerūqz puniri: nisi qz mūdus est in eis a quibus talia scelera vel puniūtur vel patiūtur: ⁊ mundus est in eis a quib⁹ talia scelera diliguntur. Wundus itaqz ille qui intelligit in malis atqz ipūs: ⁊ odit qō suum est/ex ea ꝑte hominū qua sceleratis nocet/ ⁊ diligit quod suū est ex ea parte hominū qua eisdē ipsis sceleratis fauet. Ergo hec oia faciēt vobis ꝓpter nomē meum vel ita dictū est ꝓpter qō vos patimini: vel ita ꝓpter quod ⁊ ipsi faciunt: qz ⁊ hoc in vobis dum persequūtur oderunt. Et addidit: [qz nesciunt eū qui misit me]. Hoc ſm eam scientiā dictuz intelligendū est: de qua ⁊ alibi scriptū est. Scire autē te sensus est cōsummatus. Hac quippe scientia qua sciunt patrem a quo missus est christus nullo modo eos ꝓsequit̄ur quos colligit christus: quia et ipsi cum eis colliguntur a christo.

Et ifra. lxxix. ca pi. xc. a.

Sap. vj

Tractatus. lxxxix.

¶ Si nō venissem ⁊ locutus fuissem eis peccatum non haberēt. Nunc autem excusationē non hñt de peccato suo. Qui me odit ⁊ patrē meuz odit.

B

Uperius direrat dñs ad discipulos suos. Si me persecuti sunt ⁊ vos persequentur. Si sermonem meū seruauerūt: ⁊ vestruz seruabūt. Sed hec oia facient vobis ꝓpter nomē meum: qz nesciunt eū qui misit me. De quibus autē hoc direrit si quaramus: inuenimus euz ad hec verba venisse ab eo quod direrat. Si mūdus vos odit: scitote qz me priorē vobis odio habuit. Nunc vero qō addidit. [Si non venissem ⁊ locutus eis fuissem peccatum non haberent]: iudeos ostēdit expressius. De his ergo ⁊ illa dicebat. Nam hoc indicat verboū ipsa conexio. De his ergo dicit. Si nō venissem ⁊ locutus eis fuissem peccatū non haberēt/de qbus dicebat. Si me persecuti sunt ⁊ vos persequētur. Si sermonē meum seruauerunt: ⁊ vestrū seruabunt. Sed hec omnia facient vobis ꝓpter nomen meū: quia nesciunt eū qui misit me. His enim verbis: et ista subūgit. Si non venissem ⁊ locut⁹ eis fuissem/peccatū non haberēt. Judei ergo persecuti sunt christū: quod euidentissime indicat euāgeliuz. Judeis locutus est christus: non aliis gētibus. In eis ergo volunt intelligi mundū qui odit christū ⁊ discipulos eius: immo vero nō eos soloe/sed hos quoqz ad eūdem mundum pertinere monstrauit. Quid est ergo/ si non venissem et locutus eis fuissem/ peccatum non haberent? Nunquid sine peccato erant iudei/ anteqz christus ad eos in carne venisset?

Quis hoc vel stultissimus direrit? Sz magnum quoddā peccatū non omne peccatū quasi sub generali nomine vult intelligi. Hoc est enim peccatū quo tenētur cuncta peccata/quod vnusquisqz si nō habeat dimittūtur ei cuncta peccata. Hoc est aūt qz non crediderūt in christum qui propterea venit vt credatur in eū. Hoc peccatum si non venisset/nō vtiqz haberent. Aduētus quippe eius quātuz credētibus salutaris tantū non credētibus exitialis factus est: tanqz ⁊ ipse caput ⁊ princeps apostolozuz quod de se ipsi direrūt extit rit/quibusdā quidem odo: vite invitā: quibusdam odo: mortis in mortē. Sed quod adiunxit atqz ait. [Nunc autē excusationem non habēt de peccato suo] potest mouere querentes/ vtrū hi ad quos non venit christus nec locutus est eis: habeant excusationē de peccato suo. Si enim nō habēt/cur hic dictū est ꝓpterea istos nō habere/qz venit ⁊ locutus est eis? Si aūt habent: vtrū ad hoc habeant vt a penis alienētur: an vt mitiꝰ puniantur? Ad hec inquisita pro meo captu/dño donante respōdeo/ habere illos excusationē non de omni peccato suo/ sed de hoc peccato quo in christū non crediderunt: ad quos nō venit ⁊ quibus nō est locutus. Sed non in eo sunt numero hi ad quos in discipulis venit: ⁊ quibus p discipulos est locutus/quod ⁊ nūc facit. Nam per ecclesiam suā venit ad gentes: ⁊ per ecclesiam loquit gentibus. Ad hoc enim ptinet quod ait: qui vos recipit me recipit: et qui vos spernit me spernit. An vultis inquit apostolus paulus experimentū accipere eius qui i me loquit christus? Restat inquirere: vtrū hi qui ꝓius ꝗ christus veniret in ecclesiam ad gētes/⁊ ꝓiusqz euāgelium eius audirēt: vite huius fine ꝓuenti sunt seu ꝓueniūtur: possunt habere hāc excusationem? possunt plane: sed nō ideo possunt effugere dānationez. Quicūqz em sine lege peccauerūt: sine lege peribunt. et quicūqz in lege peccauerunt per legē iudicabūtur. Que quidē apostoli verba quoniam id qō ait: peribunt terribilius sonat ꝗ quod ait: iudicabūtur: non solum nihil adiuuare hanc excusationē vident ostendere: verūetiam plus grauare. Qui em se qz non audierūt excusabunt: sine lege peribunt. Sed vtrū hi qui cum audierūt contempserunt vel etiam restiterūt/nec tātuz contradicēdo sed ⁊ eos a quibus audierūt odijs persequēdo: in eis deputādi sunt de quibus aliquid leuius videt sonuisse: qō dictū est: per legem iudicabuntur: merito querit. Sed si aliud, est pire sine lege aliud iudicari per legē: ⁊ illud est grauiꝰ/hoc autem leuius: pculdubio non sunt isti in hac pena leniore ponēdi: qui neqz in lege peccauerūt: sed olno legē christi accipere noluerunt: ⁊ eam quātū ad ipsos attinet omnino nullā esse voluerunt. Illi autem peccant in lege qui sunt in lege: id est qui eam suscipiunt: eāqz sanctā ⁊ mandatū sanctū ⁊ iustum ⁊ bonuz fatentur sed infirmitate non implēt quod ab ea recrissime ꝓcipi dubitare non possunt. Hi sunt qui aliquo modo forsitan possunt ab eoz qui sine lege sunt perditiōe discerni: si tamē qō apostolus ait: per legē iudicabūtur sic accipiē dum est: tanqz direrit/nō peribunt: qō mirum est. Neqz em de infidelibus ⁊ fidelib⁹ erat sermo vt hoc diceret: sed de gentibus ⁊ iudeis: qui certe vtriqz nisi in eo saluatore saluētur qui venit querere quod perierat: ad perditionez sine dubio pertinebūt: ꝗuis dici possit: alios grauius: alios leuius perituros: id est alios grauiozes: alios leuiozes penas in sua perditiōe passuros. Ille em perire deo dicit quisqs ab illa beatitudine quā dat sanctis suis per supplicii separetur. Tanta autē est supplicium: quāta diuersitas peccatoū: que qūo sese habeat: altius iudicat sapientia diuina ꝗ cōiectura scrutat aut effatur humana. Isti certe ad quos venit ⁊ quibus locutus est christus: non habēt de magno infidelitatis peccato illam excusationem: qua possint dicere: nō vidimus non audiuim⁹. Siue non acceptaret ista excusatio ab illo cuius inscrutabilia sunt iudicia: siue acceptaretur: et si nō vt ab omni dānatione liberarētur: certe vt aliquāto leuius damnarētur. [Qui me odit] inquit [⁊ patrem meum odit]. Hic nobis fortasse dicatur. Qd⁹ potest odisse quē nescit. Et vtiqz anteqz diceret: si non venissem ⁊ locutus eis fuissem: peccatū non haberent direrat discipulis suis. Hec facient vobis: qz nesciūt eum qui misit me. Quomodo ergo nesciērunt ⁊ oderunt? Si enim nō quod est ipse sed nescio quid aliud de illo opinanē non vtiqz ipsum sed illud inueniuntur odisse quod fingūt: aut errando potius suspicantur. Et tamē nisi possent homines odisse quod nesciunt: non veritas vtriqz diriſſet quod eius patrem ⁊ nesciunt et oderunt. Sed quomodo id fieri possit si adiuuante domino per nos demonstrari potest: quia hec disputatio est iam clauenda nunc non potest.

Rom. j.

C

Wat. x. ij. corin. xij.

Ro. vij.

Et lxxxviij. c.

Tractatus. xc.

¶ Qui me odit ⁊ patrē meum odit.

A

Udistis dominū dicētez. [Qui me odit ⁊ patrem meū odit]: qui superius dixit. hec facient vobis: qz neſciūt eum qui miſit me. Non itaqz diſſimulāda naſcit queſtio: quō poſſunt odiſſe quē neſciunt. Si enim non qō ipſe eſt/ſed neſcio quid aliud. eū ſuſpicātur aut credunt ⁊ hoc oderūt: vtiqz non ipſum oderūt ſed quod ſua mendaci ſuſpitione vel vana credulitate cōcipiūt. Si autem qō eſt hoc de illo ſentiunt: qūo euz neſcire dicūtur? Et de hoibus quidē fieri poteſt: vt eos ſepe quos nunqz vidimus diligamus. Ac per hoc nec illud ecōtrario impoſſibile eſt: vt eos quos nunqz vidim⁹ oderimus. Fama quippe de aliquo ſermocināte ſeu bene ſeu male fit non immeritō vt amemus vel oderimus ignotū. Sed ſi fama ſit vera: quomō eſt de quo vera didicimus dicēdus ignotus? An qz eius faciē non vidimus? Quā cuz ⁊ ipſe non videat: nulli tamē poteſt notior eſſe qm ſibi. Non igitur in eius facie corporali nobis intima tur cuiuſqz notitia. Sed tūc nobis ad cognitionē patet: quando eius mores ⁊ vita non latēt. Alioqn nec ſeipſum noſſe quiſqz poteſt: qui videre faciez ſuam non poteſt. Sed vtiqz tāto certius qm notus eſt alijs ipſe ſe nouit: quāto certius interiore conſpectu poteſt videre qō ſapit/videre quod cupit/videre qō viuit. Que cū aperiuntur ⁊ nobis: tunc vere fit cognitus nobis. Hec itaqz quonā plerūqz ad nos de abſentib⁹ vel etiam mortuis ſiue fama ſiue litteris perferūtur. Hinc fit vt ſepe quos nunqz facie corporis vidimus/nō tamen quos omnino neſcimus vel oderimus homines vel amemus. Sed plerūqz in eis noſtra credulitas fallitur: qz nōnunqz ⁊ hyſtoria ⁊ multomagis fama mentitur. Pertinet ad nos ne pernicioſa opinione fallamur vt qz nō poſſumus hominū indagari cōſcientiam: de ipſis reb⁹ habeamus verā certāqz ſententiam: hoc eſt vt ſi ille vel ille homo vtrū ſit impudicus pudicuſve neſcimus/oderimus tamē impudicitiā/⁊ pudicitiam diligamus. Et ſi illum vel illū iniuſtum eſſe iuſtumve neſcimus/amemus tamē iuſtitiā/⁊ iniuſtitiā deteſtemur: nō quas nobis ipſis errando cōfingimus ſed quas fideliter hanc appetēdam illāqz vitandam in dei veritate conſpicimus: vt cum de ipſis rebus quod appetēdū eſt appetimus/quod deuitandū eſt deuitamus: ignoſcatur nobis quod de occultis hominū aliquando: immo aſſidue nō vera ſentimus. Hoc enim ad humanā tentationem pertinere arbitror ſine qua duci iſta nō poteſt vita itaq apoſtolus diceret. Tentatio nōvos appe- 1.Cor.x.
hendat niſi humana. Quid enim tam humanuz qm nō poſſe inſpicere cor humanū: ⁊ ideo nō eius latebras perſcrutari. Sed plerūqz aliud quam id quod ibi agitur ſuſpicari? Quāqz et in his rerum tenebris B
humanarū/hoc eſt cogitationum alienarum ⁊ ſi ſuſpitiones intelligere non poſſumus qz homines ſumus: iudicia tamē id eſt definitas firmaſqz ſentētias continere debemus: nec ante tempus quicqz iudicare de⁹ aduenīat domin⁹ ⁊ illuminet abſcondita tenebrarū ⁊ manifeſtet cogitationes cordis et tunc laus erit vnicuiqz a deo. Quādo ergo non erratur in rebus vt recta ſit improbatio vitiorum virtutūqz probatio: profecto ſi erratur in hominibus venialis eſt humana tentatio. Per has autē humanorum cordiuz tenebras res multū miranda ⁊ multū dolenda cōtingit: vt euz nonnunqz quē iniuſtum putamus ⁊ tamē iuſtus eſt/⁊ iuſtitiā in eo neſcientes quem diligimus deuitem⁹ / auerſemur: a noſtro prohibeamus acceſſu/cōmunem cum illo vitam victūqz habere nolimus. eūqz etiaz ſi diſcipline imponēde neceſſitas cogat: ſiue ne alijs noceat: ſiue vt fiat ipſe correctior aſperitate ſalubri perſequamur/et homine bonum tanqz malū affligamus quez neſcientes amamus. Hoc fit ſi quis/verbi gratia/cum ſit pudicus/a nobis creditur impudicus. Sine dubio enim ſi pudicum diligo: hoc eſt ipſe quod diligo. Ergo etiaz ipſum diligo ⁊ neſcio. Et ſi impudicuz odi non ipſum odi qz nō eſt quod odi. Et tamē dilecto meo cū quo ſemper in charitate pudicitie habitat anima mea/facio ignarus iniuriam: nō errans in diſcretione virtutū atqz vitiorū: ſed in cordiuz tenebris humanorum. Proinde ſicut fieri poteſt vt homo bonus hominē bonū oderit neſciens vel potius diligat neſciens: ipſuz enim diligit cum bonū diligit: quia id quod eſt ille hoc iſte diligit oderit autē neſciens non ipſuz: ſed qō putat eſſe ipſum. Ita fieri poteſt vt etiā homo iniuſtus oderit hominez iuſtū: ⁊ dum eſtimat ſe ſui ſimilē iniuſtum diligere neſciens diligat iuſtū. Et tamē dum cum credit iniuſtū diligit non ipſuz ſed qō putat eſſe ipſum. Quēadmodum autē hominē: ſic ⁊ deum. Deniqz ſi interrogarentur iudei vtrum diligerent deum: quid ſe aliud qm diligere rn̄derent: nec ex aio mentientes/ſed errādo potius opinātes. Quō enim diligerent patrē veritatis: qui habe rent odio veritatē? Nolūt enim ſua facta dānari/⁊ hoc habet veritas vt talis facta dānentur. Tantū igitur oderunt veritatē: quātum oderunt ſuas penas quas talib⁹ irrogat veritas. Neſciunt autē illam eſſe veritatē que tales quales ipſi ſunt dānat. Oderūt ergo quā neſciunt ⁊ cū illam oderunt, pfecto ⁊ eū de quo nata eſt niſi odiſſe non poſſunt. Ac per hoc qz veritatē qua in dicante dānantur de patre deo nataz neſciunt: vtiqz etiā ipſuz ⁊ neſciunt ⁊ oderūt. O miſeros hoiēs: qui cum eſſe volūt mali nolunt eſſe veritatez qua dānantur mali. Nolunt cñ eaz eſſe qō eſt. cum ipſi debeāt nullo modo eſſe quod ſunt vt ipſa manēte mutentur: ne ipſa iudicante damnentur.

Tractatus.xcj.

Si opera nō feciſſez in eis que nemo alius fecit: pcm̄ non haberent. Nunc aūt ⁊ vider̄unt ⁊ oderūt ⁊ me ⁊ patrē meuz: ſed vt adimpleatur ſermo qui in lege eorum ſcriptus eſt: qz odio habuerunt me gratis.

A

Ixerat domin⁹. Qui me odit ⁊ patrē meum odit. Utiqz cñ qui odit veritatem: neceſſe eſt oderit et a quo veritas nata eſt. Unde etiā quātū datum eſt locuti ſumus. Deinde addidit vnde nobis nūc loquendū eſt. [Si opera nō feciſſez in eis que nemo ali⁹ fecit: peccatū non haberent] peccatū illud ſcz magnū de quo ſuperius ait. Si non venīſſem ⁊ locut⁹ eis fuiſſem: peccatū non haberēt. Hoc eſt pcm̄: quod in cū loquentē ⁊ operantē non crediderūt: neqz cñ nullum habebant peccatū: anteqz loqueret eis et operaret in eis. Sed hoc peccatum qō in eū non crediderūt ideo ſic cōmemorat/qz ipſo peccato tenent ⁊ cetera. Hoc cñ ſi nō haberēt ⁊ in eum crederēt: dimitterētur ⁊ cetera. Sed quid ſit hoc q cū diſſiſſet. Si opera nō feciſſez in eis: mox addidit [que nemo alius fecit]: Nulla quippe in operibus chriſti videtur eſſe maiora qm ſuſcitatio mortuoꝝ/quod ſcimus etiā antiquos feciſſe pphetas. Fecit hoc etiā helias: fecit heliſeus ⁊ cū in hac carne viueret ⁊ cuz in ſuo monumēto ſepultus iaceret. Nam quidā portantes mortuū cuz irruentibus hoſtibus eo refugiſſent: eūqz ibi peſuiſſent cōtinuo reſurrexit. Fecit tamē aliquas chriſtus que nemo alius fecit: quod quinqz milia hominū de quinqz ⁊ quattuor milia de ſeptē panibus pauit: q ſuper aquas ambulauit/⁊ petro vt hoc faceret puſtitit: q aquā mutauit in vinū quod aperuit oculos ceci nati: ⁊ alia multa que cōmemorare lōguz eſt. Sed reſpōdetur nobis ⁊ alios feciſſe que ipſe nō fecit: ⁊ que nemo ali⁹ fecit. Quis cñ niſi moyſes egyptios plagis tot tantiſqz percuſſit: diuiſo mari populuz duxit. Māna de celo eſurientibus impetrauit: aquā de petra ſitientibus fudit. Quis niſi ieſu naue populo tranſituro iordanis fluenta diuiſit: ⁊ currentē ſolem emiſſa ad deū oratione frenauit ⁊ fixit. Quis preter ſanſon, ꝓpter ſuam ſitim maxilla mortui aſini exundāte ſatiatus eſt? Quis ꝓter heliaz curru igneo in alta ſubuect⁹ eſt? Quis preter heliſeū (quod pauloante cōmemoraui) ſepulto ſuo cadauere: cadauer alterius reddidit vite. Quis preter danielem inter ora inclinſorū ſecum leonū eſurientiū vixit innocuus? Quis preter tres viros ananiā azariam/miſaelē in flāmis ardentibus ⁊ non vtentibus de ambulauit illeſus? Preterea cetera: quoniā hec ſatis eſſe arbitror quib⁹ demonſtrē ⁊ alios ſanctos quedam opera miranda feciſſe que nemo alius fecit. Sed qui tā nīta vitia ⁊ malas valitudines vexatiōeſqz mortaliū tāta potestate ſanaret: nullus oīno legit antiquorum/vt cñ taceamus quos iubendo ſicut occurrebāt ſaluos ſingulos fecit: marcus euāgeliſta quodam loco ait. Ueſpere autē facto cū occidiſſet ſol afferebant ad eū omnes male habētes ⁊ demonia habētes: et erat omnis ciuitas ad ianuā congregata: ⁊ curauit multos qui vexabantur varijs languoribus: ⁊ demonia multa ejiciebat. Id aūt cum memoraſſet matthēus: etiam teſtimoniū pphetic̄ū addidit dicens: vt adimpleretur quod dictū eſt per eſaiā pphetam dicētē. Ipſe infirmitates noſtras accepit: ⁊ egritudines portauit. Item alio loco dicit marcus. Et quocūqz introibat in vicos vel in villas aut in ciuitates: in plateis ponebāt infirmos: et deprecabantur eum vt vel fimbriā veſtimenti eius tangerent: ⁊ quotquot tangebant eum ſalui fiebant. Hec nemo alius fecit in eis. Sic cñ intelligēdum eſt quod ait in eis non inter eos vel coram eis: ſed prorſus in eis qui ſanauit eos. Hec quippe intelligi volunt que nō ſolum facerent admirationem. verūctiam manifeſtam conferrent ſalutem: pro quibus beneficijs vtiqz amorem non odium retribuere debuerūt. Ois quidem ceterox miracula ſuperat qō eſt natus ex virgine inviſqz integritatez ſolus potuit nec ꝓceptus violare nec nat⁹. Sed hoc ne cōz eis factū eſt: nec in eis. Ad cognoſcēdā qp pe hui⁹ miraculi veritatē: non cōi cum eis

ē.lxxx-ix.a.

iij.regū. xvij.
iij. regū xij.
iij.regū. xij.
Matth. xiij.
mar.xv.

Matth. xiiij.
Johā.ij.
Joh.ix.
Exo.vij
exo.xiij
x.xvj.
exo.xvij
iosue.iiij
Josue.x
Judi.xv
iiij.re.ij.
Dañ.vj
Dañ.iij
Mar.j.
mat.viij
esaie.liij
Mar.vj
B
Luce.ij.

aſpectu: ſz discreto ab eis discipnlatu apostoli peruenerūt. Jam vero illud qđ die tertia in carne in qua occisus fuerat de sepulchro se reddidit viuū: ꝛ nūc deinde moritur⁹ cū illa aſcēdit in celū: superat etiam cuncta que fecit. Sed neq; hoc factū est in iudeis neq; cora eis. Et nodū hoc fecerat qñ dicebat. Si opera nō fecissem in eis q̄ nemo alius fecit. Nimirū ergo sunt illa: q̄ in eoꝝ valitudinib⁹ tāta miracula salutis oñdit quāta in illis antea nemo donauit. Hec cm̄ viderūt: ꝛ hoc eis exptobrans adiungit et ait. [Nunc aūt viderūt et oderūt et me ꝛ pr̄z meū. Sed vt impleaꝫ sermo q̄ in lege eoꝝ scriptꝰ est: qz odio habuerūt me gratis.] Eoꝝ legē dicit: nō ab ipsis inuentā sed ipsis datam. Sicut dicimus panem nostrū quotidianū: quē tñ a deo petim⁹ addendo da nobis. Gratis aūt qđ nullū ex odio cōmodū querit vel incōmodū fugit Sic oderūt dñz impū sic diligūt iusti. Hoc est gratis vt alia pter illū non expectēt bona: qm̄ ipe erit in oib⁹ ola. Quisq; vero altus attēderit christū dicētem: si opera nō fecissem in eis q̄ nemo ali⁹ fecit: sed hec ꝛ si pater aut spirituſſanct⁹ fecit: nemo ali⁹ fecit: qz toti⁹ trinitatis vna ſ subſtātia est: inueniet ipm fecisse si quādo quispiā dei homo tale aliquid fecit. Pōt quippe in seipso cūcta p ipz: nemo aūt potest aliqđ sine ipo Christ⁹ nāq; cuz patre et spiritusancto nō sunt tres dij sed vn⁹ de⁹ de quo scriptū est Benedict⁹ dñs de⁹ israel qui fecit mirabilia solus. Nemo ergo alius fecit quecunq; opera in eis fecit: qm̄ ꝺquis ali⁹ hō aliqđ eoꝝ fecit: ipso faciēte fecit. Hec aūt ipse nō illis facientibus fecit.

Psalmo xxxiiij. Mat. v.

ps. lxxj.

Tractatus. xcij.

¶ Cum autem venerit paraclytus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis q̄ a patre procedit: ille testimoniū phibebit de me ꝛ vos testimoniū perhibebitis quia ab initio mecum estis.

P

Dominus iesus in sermone quem locutus est discipulis suis post censz proximus passioni: tanq; iturus et relicturus eos presentia corporali cum omnibus autem suis vsq; in consummationem seculi futurus presentia spirituali exhortat⁹ est eos ad perferēdas persecutiones impioꝝ quos mūdi noie nū cupauit. Ex quo tñ in mundo etiam ipsos discipulos se elegisse dixit: vt scirēt dei grā esse quod sunt: suis aūt vitijs fuisse qđ fuerūt. Deinde persecutores ꝛ suos ꝛ ipoꝝ iudeos euidenter expressit vt oino appareret etiam ipsos mundi damnabilis appellatione conclusos: q̄ persequūtur sanctos Cūq; de illis diceret qđ ignorarent eū a q̄ missus est: ꝛ tñ odissent ꝛ patrē ꝛ filiū hoc est ꝛ eū q̄ missus est: ꝛ eū a quo missus est: de qb⁹ oib⁹ in alijs ſmonib⁹ tā disseruim⁹ ad hoc puenit vbi ait: vt adimpleaꝫ ſmo q̄ in lege eoꝝ scriptus est: qz odio habuerūt me gratis. Deinde tāq; cōsequēter adiunxit vnde mō disputare suscepim⁹. [Cū aūt venerit paraclyt⁹ quē ego mittā vobis a pat⁹ ꝛ spiritū veritatis q̄ a patre ꝓcedit ille testimoniū phibebit de me: ꝛ vos testimoniū phibebitis qz ab initio mecū estis Quid hoc prinet ad illud qđ dixerat: nunc aūt ꝛ viderī ꝛ oderū me ꝛ patrē meū: ſz vt impleaꝫ sermo q̄ scriptꝰ est in lege eoꝝ: qz odio habuerūt me gratis. An qz paraclyt⁹ qñ. venit ſpūs veritatis: eos q̄ viderūt ꝛ oderūt testimonio manifestatioꝛe conum cit: Jmmo vero etiā aliquos ex illis quiv derūt ꝛ adhuc oderāt: ad fidē que per dilectionē opaꝝ ſm manifestatione conuertit. Hoc vt ita intelligam⁹: ita factū esse recolimus. Venit em̄ die pentechostes ſpūſſctūs in centū viginti homines cōgregatos in q̄ bus ꝛ apostoli oēs erāt q̄ illo adimpleti cū linguis oim gētiū loquerenť: pluresex his q̄ aderant tanto miraculo stupefacti quādoq̄dem viderūt loquēte petro tā magnuz atq; diuinū testimoniū phiberi de xpo: vt ille q̄ occisus ab eis inter mortuos deputabat⁹ resurrexisse ꝛ viuere probaret ꝑpūcti corde conuersi sunt: ꝛ tanti sanguinis tam impie atq; immaniter fusi indulgētiā perceperunt: ipso redempti sanguine quē fuderunt. Christi em̄ sanguis sic in remissionem peccatoꝝ omniū fusus est: vt ipz etiam peccatuz posset delere quo fusus est. Hoc ergo intuens dñs dicebat: odio habuerūt me gratis. Cū aūt venerit paraclytus: ille testimoniū phibebit de me. Tāq; diceret. Odio me habuerūt: ꝛ occiderūt vi dētes. Sed tale de me paraclyt⁹ testimoniū phibebit vt eos faciat ī me credere nō videntes. [Et vos (inqt) testimoniū phibebitis: qz ab initio mecū estis. [Perhibebit ſpūſſctūs: phibebitis ꝛ vos. Qz em̄ ab initio mecū estis: potestis predicare qđ nostis qđ vt mō nō faciatis: illi⁹ ſpūs plenitudo nondū adest vobis. Ille ergo testimonium perhibebit de me: ꝛ vos testimoniū perhibebitis. Dabit em̄ vobis fiduciam testimoniū perhibēdi charitas dei diffusa in cordib⁹ vestris: ꝑ ſpiritūſctm̄ q̄ dabit vobis.

Act. ij.

Act. ij.

Act. ij.

Rom. v.

Que vtiq; petro adhuc defuit: qñ mulieris ancille interrogatione pterritus: nō potuit verū testimoniū phibere: sed cōtra suā pollicitationē timore magno cōpulsus est ter negare. Timor aūt iste nō est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorē. Deniq; ante passionē dñi seruilis timor ei⁹ interrogatus est a femina seruitutis: post resurrectionem domini liberalis ei⁹ amor ab ipo principe libertatis: ꝛ ideo ibi turbabatur: hic tranquillabaꝫ. Jbi quem dilexerat negabat: hic quē negauerat diligebat. Sz adhuc etiā tūc amor ipse infirmus fuerat ꝛ angustus: donec eum roboraret ꝛ dilataret spirituſſanct⁹. Qui postea q̄ illi est abundantia gratie largioris infusus: sic ad phibendū de christo testimoniuz quōdam eius frigidū pectus accendit: atq; illa pr̄ trepida que veritat⁹ suppresserant ora reseauit: vt cū oēs in quos venerat spirituſ sanctus linguis oim gentiū loquerētur indeoꝝ circūſtantibus turbis: solus ad testimoniū de xpo perhibendū pre ceteris ꝓptius emicaret: eiusq; interfectores de illi⁹ resurrectione cōfunderet. Si quē delectat tam suauiter sanctum tale spectaculum intueri: actus apostoloum legat: ibi beatum petrū quem negantē doluerat: stupeat predicantem. Jbi linguam illam videat ad fiduciam a diffidentia: ꝛ ad libertatē a seruitute translatam: tot linguas inimicoruz conuertere ad xpi confessionē: quarum non valendo vnā ferre: versa fuerat in negationem. Quid plura: Tātus in illo fulgor gratie: tanta spirituſſancti plenitudo apparebat: tante de ore predicantis preciosiſſime veritatis pondera ꝓcedebant: vt ingentis multitudinis aduersarios interfectores xpi iudeos faceret ꝑ illo paratos mori a ꝺb⁹ cuz illo formidabat occidi. Hoc fecit spirituſſanct⁹ tunc missus ante promissus. Jsta dñs magna atq; mirāda sua beneficia pr̄videbat quando dicebat. Et viderūt ꝛ oderunt ꝛ me ꝛ patrē meū: vt adimpleaꝫ sermo qui in lege eorum scriptꝰ est: qz odio habuerunt me gratis. Cuz autem venerit paraclytus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis: qui a patre ꝓcedit: ille testimonium perhibebit de me: ꝛ vos testimonium perhibebitis. Jlle quippe testimonium phibens ꝛ testes fortiſſimos faciēs: ablulit xpi amicis timorem: ꝛ inimicorum odium conuertit in amorem.

Joh. xiij.

Psalmo cxviij.

Rom. v.

Tractatus. xciij.

Cap. xvi

¶ Hec locutus sum vobis vt nō scādalisemini. Absq; synagogis facient vos: sed venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient vobis qz non nouerunt patrem neq; me. Sed hec locutus sum vobis: vt cum venerit hora eorum reminiscamini: quia ego dixi vobis.

†Act. abs q̄ synagogis.

turi: etiam si eos nullus expelleret? Sz nimirum hoc voluit denunciare: quia iudei xp̄m non fuerant recepturi: a quo isti non fuerāt recepturi. Et ideo futurū erat vt foras mitterent cū illo ab eis qui esse nolent
Roñ.xj. in illo. hi qui esse non possent sine illo. Nam pfecto q̄ nō erat vllus alius populus dei q̄ illud semen abrae: si agnoscerent et reciperent xp̄m tanq̄ rami naturales in olius pmanerent: nec alie fierent ecclesie xp̄i: alie synagoge iudeoꝝ: cedes quippe essent: si in eodē esse voluissent. Q̄d q̄ noluerunt: q̄d restabat: nisi vt remanentes extra xp̄z: extra synagogas facerent eos qui non relinquerent xp̄z? Accepto quippe spiritu sancto testes eius effecti non vtiq̄ vt tales essent de
Joh.xvj. quibus dicitur: multi principes iudeorum crediderunt in eū: sed propter metū iudeorum ne repellerent de synagogis: nō audebant confiteri eum. Dilexerūt cñ gloriam hoim magis q̄ dei. Crediderūt ergo in eū sed non sic quō eos volebat credere q̄ dicebat. Quomodo potestis credere gloriaz ab
Joh̄ā.v. inuicem expectantes: et gloriam que a solo deo est non querentes? Discipulis ergo sic in eū credētibus vt impleti spūsancto: hoc est dono gratie dei non sint de numero eoꝝ
Roñ.x. qui ignorantes dei iusticiam: et suam volentes cōstituere: iusticie dei non sunt subiecti nec de illoꝝ de quibus dictuꝫ est: dilexerūt gloriam hoim magis q̄ dei: illa cōgruit p
Psalmo lxxxviij. phetia q̄ de ipsis inuenit impleta. Dñe in lumine vultus tui ambulabunt: et in nomine tuo exultabūt tota die et in tua iusticia exultabuntur q̄m gloria virtutis eorum tu es. Merito eis dicitur extra synagogas facient vos: illi scz qui zelum dei habent: sed
Roñ.x. non fm scientiā. Propter q̄ ignorātes dei iusticiam et suam volentes constituere eos expellunt q̄ non in sua sed in dei iusticia exaltabuntur: nec expulsi ab omnibus erubescūt: q̄m gloria virtutis eorū ipse est. De
B nīq̄ cuz hoc eis dixisset adiecit. [Sz venit hora vt oīs qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo: et hec facient vobis: quia nō cognouerūt patrem neq̄ me:] hoc est non cognouerūt deū nec eius filiuz cui se in vobis occidendis prestare et arbitrantur obsequium. Que verba dominus ita subiunxit: tanq̄ ex hoc consolaret suos qui de synagogis iudaicis expellerentur. Prenuncians cñ que mala essent pro eius testimonio perpessuri: extra synagogas inquit faciēt vos: nec ait: et venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequiuz se prestare deo. Quid ergo ait? Sed venit hora quēadmodum diceret: si aliquid boni post ista mala predicaret. Quid sibi ergo vult extra synagogas facient vos. Sed venit hora. Tanq̄ hoc dictum fuisset. Separabunt quidem illi vos: col ligam. Aut separabunt quidem illi vos: sed venit hora leticie vestre. Quid ergo sibi facit hoc verbum quod ait: sed venit hora: quasi consolationez eis promittereret post tribulationem: cum magis dicere debuisse videatur indicatiuo modo: et venit hora? Sed non ait et venit: cum tribulationem super tribulationem: non consolationem post tribulationē venturā illis esse predicere ret. An forte sic eos illa de synagogis separatio terrebat turbatura: vt mori mallent q̄m in hac vita sine iudeorum cōgregationib⁹ immorari? Absit vt sic turbarētur qui dei non hominum gloriam requirebant. Quid est ergo extra synagogas facient vos sed venit hora: cum potius dicere debuisse videatur et venit hora: vt oīs qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Neq̄ enim saltem dictum est sed venit hora vt interficient vos: quasi vt eis mors p consolatione illius separationis accideret Sed venit hora inquit vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Prorsus non mihi videtur aliud significare voluisse: nisi vt intelligerent atq̄ gauderent tam multos se christo acquisitu ros cum de iudeorum congregationib⁹ pellerentur vt eos quidem nō sufficerent pellere sed non sinerēt viuere: ne omnes ad nomen christi sua predicatione conuerterent et ab obseruatiōe iudaismi tanq̄ diuine ve
C ritatis aduerterent. Hoc enim de iudeis dictum debemus accipere: de quibus dixerat: extra synagogas facient vos. Nam testes: id est martyres christi etiam si occisi sunt a gentilibus: non tamen illi arbitrati sunt deo: sed dijs suis falsis obsequium se prestare cum hec facerent. Judeorum autem omnis qui occidit predicatores christi deo se putauit prestare obsequium credēs q̄ desererent deum israel quicunq̄ conuerterentur ad deum christum: vt cū et ipsum christum occiderent: ista ratione commoti sunt. Nam eoꝝ de hac re etiam verba conscripta sunt. Videtis q̄ totus mūdus post Joh.xij.
eū abijt? Si dimiserimus eum viuere: venient romani et tollent nobis et locum et gentem. Et q̄d caiphas dixit. Expedit vt vn⁹ homo moriatur p populo et non tota gens pereat. Et in hoc ergo sermone suo discipulos suos erexit: exemplo quibus dixerat. Si me persecuti sunt: et vos persequentur: Joh. xiij
vt quemadmodum illum occidendo deo se prestitisse obsequium putauerunt: sic etiaz illos. Iste itaq̄ sensus est in his verbis ex-

tra synagogas facient vos. Sed nolite solitudinem formidare. Separati quippe a cōgregatione eorū tam multos in nomine meo cōgregabitis: vt illi metuētes ne tem plū q̄d erat apud eos et oīa legis veteris sacramenta deserant interficiēt vos: sic fundentes sanguinē vestrū vt deo se prestare arbitrent obsequiū. Ecce est illū q̄d de his
Roñ. x. dicit apls: zelū dei habēt sed nō fm scientiā: obsequiuz se putant p̄stare deo interficiēdo famulos dei. O error horrēdus. Ita ne vt placeas deo: percutis placentē deo Et templū dei viuū re feriēte p̄sternitur: ne dei tēplū la pideū deseratur? O execrabilis cecitas. Sed ex parte in israel facta
Roñ.xj. est vt plenitudo gentiū intraret: ex parte inq̄ facta est non ex toto. Nō eñ oēs sed aliqui ex ramis facti sunt: vt insereret oleaster. Nā spūsanct⁹ implēte discipulos xp̄i cum linguis omnium gentium loquerent cum per eos diuina miracula frequentarē tur et diuina eloquia spargerentur: etiam occisus ita dilectus est xp̄s: vt eius discipuli expulsi congregationibus iudeorum ex ipsis quoq̄ iudeis ingentem multitudinem congregarent: et nullam solitudinem formidarēt. Hinc ergo accensi ceteri reprobi et ceci zelum dei habentes sed non fm scientiam et obsequium se prestare deo credentes: occidebant eos. Sed p̄o illis occisus colligebat eos: qui de his futuris anteq̄ occideretur instruxerat eos: ne ignaros atq̄ imparatos animos mala inopinata et improuisa q̄uis cito trāsitura turbarent: sed precognita et patienter accepta: ad bona sempiterna perducerēt. Hāc eū fuisse causam vt hec eis prenunciaret: etiam ipse demonstrauit adiungens. [Sz hec locutus sum vobis: vt cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vo-
Jhs.xvj. bis.] Hora eoꝝ: hora tenebrosa: hora nocturna. Sed in die mandauit dominus misericordiam suam: et in nocte declarauit: quando nox inducitur cum separatum a se diē christianorum nulla confusione fuscauit: et quando carnem occidere potuit fidē tenebrare non potuit.

Tractatus. xciiij.

¶ Hec autē vobis ab initio non dixi q: vobiscum eraz et nunc vado ad eū qui misit me et nemo ex vobis interrogat me quo vadis: sed q: hec locutus sum vobis tristicia impleuit cor vestrū sed ego veritatē dico vobis. Expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero paraclytus nō veniet ad vos. Si aūt abiero mittā eū ad vos: et cum venerit: ille arguet mundum de peccato: et de iusticia et de iudicio. De peccato quidem q: nō crediderūt in me. De iusticia vero q: ad patrē vado: et iā non videbitis me. De iudicio aūt quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

A

Um dominus iesus predixisset discipulis suis persecutiones quas passuri fuerant post eius abscessuz subiūxit atq̄ ait. [Hec autem ab initio non dixi vobis quia vobiscū eram Nunc aūt vado ad euz qui misit me.] Ubi primum videndū est: vtrū eis futuras nō p̄ dixerit ante passiones. Sed alij tres euangeliste satis eum predixisse ista demōstrāt anteq̄ ventum esset ad cenā: qua peracta fm iohānē ista locutus est vbi ait. Hec autē vobis ab initio non dixi: q: vobiscū erā An forte hinc ista soluitur questio: quia et illi eum narrant passioni proximū fuisse cū hec diceret? Non ergo ab initio quādo cū illis erat: quia iam discessurus iāq̄ ad patrē perrecturus hec dixit. Et ideo etiā fm illos euangelistas verum est quod hic dictum est: hec autem vobis ab initio non dixi. Sed quid agimus de fide euangelij fm matthеum qui hec eis a domino non soluz cū iam pascha esset cū discipulis cenatur? imminente passione: verum et ab initio denunciata esse commemorat: vbi primum nominatim duodecim exprimuntur apostoli: et ad opera diuina mittuntur? Quid sibi ergo vult quod hic ait: hec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eraz
¶ Si q: ea q̄ hic dicit de spiritu sancto q: sit venturus ad eos et testimoniū phibitur? q̄m mala illa passuri sunt. Hec ab initio eis nō dixit: q: cū ipsis erat. Consolator ergo ille vel aduocatus: vtrunq̄ eñ interpretatur q̄d est grece paraclytus: xpo abscedente fuerat necessarius et ideo de illo non direrat ab initio quando cū illis erat: q: eius presentia consolabantur. Abscessurus autem oportebat vt diceret illum esse venturum per quem futurum erat vt charitate diffusa in cordibus suis verdum dei cū fiducia
Roñ. v. predicarent: et illo intrinsecus apud eos testimonium perhibente de xpo: ipi q̄z testimoniū perhiberēt: neq̄ scādalizarenē eoz inimici iudei absq̄ synagogis facerēt eos
s. tract. et interficerent arbitrantes obsequiū se p̄- xciij.a. stare deo: q̄m charitas omnia tolerat q̄d

fundanda erat in cordibus eorum per spi
ritumſancti donū. Hinc ergo iſte totus dici
tur ſenſus: qz facturus eos erat martyres
ſuos id eſt teſtes ſuos per ſpūſctū: vt illo
in eis operante perſecutionū quecūq aſpe
ra tolerarent: nec frigeſcerent a charitate
predicandi: illo diuino igne ſuccēſi. Hec er
go inquit locutus ſum vobis: vt cum vene
rit hora eorum reminiſcamini quia ego di
xi vobis. Hec ſcilicet locutus ſum vobis:
non tantū qz paſſuri eſtis iſta: ſed qz cū ve
nerit paraclyt⁹ ille teſtimoniū phibebit de
me: ne iſta timendo taceatis. Unde fiet vt
etiam vos teſtimonium perhibeatis. Hec
autem vobis ab initio non dixi: quia vobi
ſcum eram. Et ego vos cōſolabar: mea cor
porali preſentia exhibita humanis ſenſi
bus veſtris quam paruuli capere poteratis. B
[Nunc autem vado ad eum qui me mi
ſit et nemo (inquit) ex vobis interrogat me
quo vadis.] Significat ſic ſe iturū vt null⁹ Joh. xiij
interrogaret: quod palam fieri viſu corpo
ris cernerent. Nam ſuperius interrogaue
rant eum quo eſſet iturus: et reſpōderat eis
ſe iturum quo ipſi tunc venire non poſſent
Nunc vero ita ſe promittit iturum: vt nul Act. j.
lus eorum quo vadit intereroget. Nubes
enim ſuſcepit eum quando aſcendit ab eis
et euntem in celum non verbis queſierunt
ſed oculis deduxerunt. [Sed quia hec lo
cutus ſum vobis (inquit) triſticia imple
bit cor veſtrum.] Uidebat vtiq quid illa
ſua verba in eorum cordibus agerent: ſpi
ritualem quippe nondum interius habentes
conſolationem: quam per ſpiritumſanctum fuerant habituri id qō exteri⁹ in xpo
videbant amittere metuebāt: et qz ſe amiſ
ſuros eſſe illum vera denunciantem dubi
tare non poterant: contriſtabatur huma
nus affectus: quia carnalis deſolabatur
aſpectus. Nouerat aūt ille quid eis po⁹
expediret: quia viſus interior ipe eſt vtiq
melior: quo eo conſolaturus fuerat ſpiri
tuſſanctus: non cernentium corporibus in
geſturus corpus humanum: ſed ſeipm cre
dentiū pectoribus infuſurus. Meniq adiun
git. [Sed ego veritatē dico vobis: expedit
vobis vt ego vadā. Si enim nō abiero pa
raclyt⁹ non veniet ad vos: ſi aūt abiero
mittā eū ad vos.] Tāq̄ diceret expedit vo
bis vt hec forma ſerui auferatur a vobis
caro quidē factū verbum habito in vobis
Sed nolo me carnaliter adhuc diligatis: et
iſto lacte contenti ſemper infantes eſſe cu
piatis: expedit vobis vt ego vadam: ſi em
non abiero: paraclytus non veniet ad vos
Si alimenta tenera quibus vos alui non
ſubtraxero: ſolidum cibū non eſurietis. Si
carni carnaliter heſeritis: capaces ſpirit⁹ C
non eritis. Nā qd eſt ſi nō abiero paraclyt⁹
tus nō veniet ad vos: ſi aūt abiero mittam
eū ad vos. Nunqd hic poſit⁹ eū non pote
rat mittere? Quis hoc dixerit? Neq enim
vbi ille erat iſte inde receſſerat: et ſic vene
rat a patre vt non maneret in patre. Po
ſtremo quo eū etiaq hic ꝓſtitut⁹ nō poterat
mittere quē ſcim⁹ ſup eū baptizatū veniſſe matt. iij.
atq manſiſſe: immo vero a quo ſcim⁹ eum
nūq̄ ſeparabilē fuiſſe? Quid eſt ergo ſi nō
abiero paraclyt⁹ nō veniet ad vos: niſi nō
poteſtis capere ſpiritum: q̄diu ſm carnez
perſiſtitis noſſe xp̄m? Unde ille inquit: qui ij. cor. v.
iam nouerat ſpm̄. Et ſi noueramus inquit
ſm carnē chriſtā ſed nunc iaz nō nouim⁹.
Etiā ipſaz quippe carnē chriſti nō ſm car
nem nouit: qui verbum carnem factum ſpi
ritualiter nouit. Hoc [illum ſignificare vo
luit: magiſter bonus dicendo ſi enim non
abiero paraclytus non veniet ad vos: ſi
autem abiero mittam eum ad vos. Chriſ
to autem diſcedente corporaliter: non ſo
lum ſpiritusſanctus: ſed pater et filius il
lis affuit ſpiritualiter. Nam ſi ab eis ſic
abſceſſit chriſt⁹ vt p illo non cū illo in eis Matth.
eſſet ſpiritusſanct⁹: vbi eſt ei⁹ ꝓmiſſio dicē xxviij
tis: ecce ego vobiſcū ſuz vſq ad cōſumma Joh. iiij.
tionē ſeculi: et veniem⁹ ad eū ego et pater et
manſionē apud eū faciemus: cū et ſpūſctū
ita ſe promiſerit eſſe miſſurū vt cū eis eſſet
in eternū. Ac per hoc cū ex carnalibus vel
animalib⁹ eſſent ſpirituales futuri, pfecto
et patrem et filiū et ſpiritumſanctum capa
cius fuerant habituri. In nullo ergo cre
dendus eſt eſſe pater ſine filio et ſpirituſan
cto: aut ſine patre et filio ſpūſſanctus: aut
pater et ſpiritusſanctus ſine filio: ſed vbi eo
rum q̄libet vn⁹: ibi trinitas de⁹ vn⁹. Opor
tebat aūt ita inſinuari trinitatem: vt ꝯnis
nulla eſſet diuerſitas ſubſtātia: ſigillatiz
tū cōmendaret diſtinctio perſonarum: vbi
eis q̄ recte intelligū: nūq̄ videri poteſt
ſeparatio naturarū. Qd aūt ſequit. [Et
cum venerit ille arguet mūdū de peccato.
et de iuſticia: et de iudicio. De peccato qui
dē quia non crediderunt in me. De iuſticia
vero quia ad patrem vado et iam non vi
debitis me. De iudicio autem qz princeps
huius mundi iudicatus eſt.] Tanq̄ ſoluz
ſit peccatum non credere in chriſtum: et tā
q̄ ipſa ſit iuſticia non videre chriſtum: et
tanq̄ ipſum ſit iudicium: quod princeps
huius mundi: hoc eſt diabolus iudicatus
eſt valde latebroſum eſt nec iſto ſermo
ne coartandum: ne fiat obſcurius breui
tate: ſed alio potius q̄ruz domin⁹ adiuua
rit explicandum.

Tractatus.xcv.

De eadem lectione.

B

Romittens dñs miſſuruz ſe ſpiritūſanctum: [cuz venerit (inquit) ille arguet mūdū de pctō et de iuſtitia et de iudicio.] Quid
ſ. tract. lxxxix. eſt hoc? Nunquid nā do minus chriſt⁹ non arguit mundum de peccato cū ait. Si nō veniſſez et locutus eis fuiſſem peccatum non habe rent. Nunc autem excuſationem nō habēt de peccato ſuo? Sed ne ds forte dicat hoc ad iudeos ꝓprie pertinere non ad mundū
Joh. xv. Nōne alio loco inquit. Si de mūdo eſſetis mundus quod ſuum erat diligeret? Nunquid nō arguit de iuſticia vbi ait: pater iu
Jo. xvij. mat. xxv ſte mundus te non cognouit? Nūquid nō arguit de iudicio vbi ſe ait ſiniſtris eſſe dicturum: ite in ignem eternum qui paratus eſt diabolo et angelis ei⁹? Et multa alia re periuntur in ſancto euangelio: vbi de his chriſtus arguit mūdum. Quid eſt ergo: qō tanq̄ ꝓprie tribuit hoc ſpiritui ſancto? An forte quia chriſtus in iudeorum gente tan tum locutus eſt mundum non videtur ar guiſſe: vt ille itelligatur argui qui audit ar guentem? Spiritus autem ſanctus in diſcipulis eius toto orbe diffuſis: non vnam
Act. j. gentem intelligitur arguiſſe ſed mundum. Nam hoc illis ait aſcenſurus in celū. Nō eſt veſtrum noſſe tempora vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate: ſz accipietis virtutem ſpiritus ſancti ſuperuenientis in vos: et eritis mihi teſtes in hieruſalem et in tota iudea: et in ſamaria, et vſq ad fines ter re. Hoc eſt arguere mundum. Si quis au deat dicere quod per diſcipulos chriſti ar
ij. co. xiij guet mundū ſpiritusſanctus: et non arguat ipſe chriſtus? Cum clamet apoſtolus. An
Rom. v. vultis accipere experimentum eius qui in
j. cor. xiij me loquitur chriſtus? Quos itaq arguit ſpiritusſanctus: arguit vtiq et chriſt⁹. Sz ꝯtum mihi videtur quia per ſpiritumſan ctum diffundenda erat charitas in cordi bus eorum que foras mittit timorem, quo impediri poſſint ne arguere mundum qui perſecutorib⁹ fremebat auderent: propter ea dixit: ille arguet mūdum tanq̄ diceret: ille diffundet in cordibus veſtris charita tem: ſic enim timore depulſo: arguendi ha bebitis libertatem. Sepe autem diximus inſeparabilia opera eſſe trinitatis: ſz ſigil latim commendandas fuiſſe perſonas: vt non ſolum ſine ſeparatione verumetiam ſi ne confuſione et vnitas intelligatur et trini
B tas. Exponit deinde quid dixerit de pecca to/et de iuſticia et de iudicio. [De peccato quidem (inquit) qz non crediderūt in me.] Hoc enim peccatum quaſi ſolum ſit pre ceteris poſuit: quia hoc manente cetera deti nentur: et hoc diſcedente cetera remittunt. [De iuſticia vero (inquit) qz ad patrez va do: et iam non videbitis me.] Hic primo vi dendum eſt: ſi recte quiſq arguitur de pec cato quomodo recte arguitur et de iuſticia Nūquid ſi arguēdus eſt peccator propter ea: qz peccator eſt: arguēdū putauit quiſq et iuſtum: propterea qz iuſt⁹ eſt? Abſit. Nā et ſi aliquando iuſtus arguitur: ideo recte arguitur: quia ſcriptuz eſt. Non eſt iuſtus Eccl. vij in terra: qui faciat bonū et nō peccet. Quo circa etiam cum iuſtus arguitur de pecca to arguitur non de iuſticia: qm̄ et in illo qō legimus diuinitus dictuz: noli eſſici iuſtus multum: nō eſt notata iuſticia ſapientis: ſz ſuperbia preſumentis. Qui ergo ſit multuz iuſtus: ipſo nimio fit iniuſtus. Multum em̄ ſe facit iuſtum: qui dicit ſe non habere pec catum aut qui ſe putat non graria dei ſed ſua voluntate ſufficiente effici iuſtum: nec recte viuendo iuſtus eſt: ſed potius iuſtat⁹ putando ſe eſſe quod nō eſt. Quo pacto igi tur mundus arguendus eſt de iuſticia: miſi de iuſticia credentium? Arguitur itaq de peccato qz chriſtū nō credit: et arguitur de iuſticia eorum qui credunt. Ipſa quippe fi delium comparatio: infidelium eſt vitupe ratio. Hoc et ipſa expoſitio ſatis idicat. Vo lens enim aperire quid dixerit de iuſticia vero inquit qz ad patrem vado et iam non videbitis me. Non ait: et iam non videbūt me de quibus dixerat: quia non credunt in me: ſed peccatum quid vocaret exponens: de illis locutus eſt dicens: quia non credūt in me. Exponens autem quam dixerit iuſti Ephe. v. ciam de qua vt dixit mundus arguitur: ad ipſos quibus loquebatur ſe conuertit at q ait. Quia ad patrem vado et iam non vi debitis me. Quapropter mūdus de pecca to quidem ſuo: de iuſticia ꝯo arguitur alie na: ſicut arguūtur de lumine tenebre. Om nia enim que arguūtur ait apoſtolus: a lu mine manifeſtantur. Quantum em̄ malu ſit eorum qui non credunt non ſolum per ſeipſum: verūetiam ex bono pōt eorū appa rere qui credunt. Et qm̄ iſta vox infideliuz eſſe cōſueuit: quomodo credimus quod nō vidimus. Ideo credentiū iuſticiā ſic opor tuit diffiniri: qz ad patrem vado et iam non Joh. xx. videbitis me. Beati em̄ q̄ non vident et cre dunt. Nam et qui viderunt chriſtum nō in eo laudata eſt fides eorum quia credebāt quod videbant: id eſt filium hominis: ſed quia credebant quod non videbant: id eſt

filiū dei. Cū vero ⁊ ipa forma serui subtracta eor esset aspectib⁹: tū vero ex omni parte implet⁹ est: iustus ex fide viuit. Est enim fides (sicut in epistola q̄ ad hebreos est diffinitur) sperandaꝝ substantia ⁊ conuictio rerū q̄ nō videnť. Sed q̄d est iā nō videbitis me? Non enim ait: ad patrem vado: ⁊ non videbitis me. Ut temporis interualli quo non videbať significasse intelligeret sine breue sine longū: tamen vtiq; terminatū. Sed dicendo iam non videbitis me: vel nunq̄ decetero visuros eos christū veritas pronūciauit. Hec ne iusticia est nūq̄ christū videre et in eū tamen credere: cum propteres laudeť fides ex qua iust⁹ viuit: quoniam credit quem modo nō videt christū: se aliquando esse visurū? Postremo ſm iusticiam nūq̄d dicturi sum⁹ paulū apostolū non fuisse iustū: confitentem se christū vidisse post ascensionem ei⁹ in celū: de quo vtiq; iam tempore dixerat: iam non videbitis me. Nūq̄d scōm hanc iusticiam iust⁹ non erat gloriosissim⁹ stephan⁹: q̄ cum lapidaretur ait: ecce video celum apertum: et filiū hominis stantem ad dexterā dei. Quid ergo est ad patrem vado: et iam non videbitis me: nisi quomodo sum vobiscū sum: Tūc enim adhuc erat mortalis in similitudine carnis peccati: q̄ sitire poterat atq; sitire, fatigari atq; domire. Hūc ergo christū: id est talem christum cum transisset de hoc mūdo ad patrē non erant iam visuri: et ipsa est iusticia fidei de qua dicit apostolus. Et si noueram⁹ christū scōm carnē: ſz nūc iam nō nouim⁹. Erit itaq; inq̄t vestra iusticia qua mūdus arguet: q: vado ad patrem et iam non videbitis me: quomodo in cū quem non videbitis crediti⁹ in me: ⁊ quando me videbitis quod tūc ero: non videbitis me quod sum vobiscū modo: nec videbitis me humilez sed excelsum: non videbitis mortalem: sed sempiternum: non videbitis iudicandum sed iudicaturum: ⁊ de hac fide vestra: id est iusticia vestra: arguet spiritussanctus incredulū mundum.

D Arguet etiā: [de iudicio: quia princeps huius mundi iudicatus est.] Quis est iste nisi de quo ait alio loco: ecce venit princeps mūdi ⁊ in me nihil inuenit: id ē nihil iuris sui: nihil q̄d ad eū ptineat: nullū ſz omnino peccati? Per hoc eīm est diabol⁹ princeps mūdi: non eīm celi ⁊ terre et omniū q̄ in eis sunt est diabol⁹ princeps q̄ significatiōe intelligiť mund⁹ vbi dictū est ⁊ mūdus per eū fact⁹ est. Sz mūdi est diabolus princeps: de quo mundo ibi continuo subiungit atq; ait: et mundus eū non cognouit: hoc est homines infideles: quibus totorbe terrarum mundus est plenus. Inter quos gemit fidelis mundus: quem de mūdo elegit per quē fact⁹ est mundus de quo ipse dicit. Non venit filius hois vt iudicet mūdum: sed vt saluetur mundus per ipm. Mundus eo iudicante dānať: mūdus eo subueniente saluať: quomā sicut arbor fructus et pomis: sicut area paleis et frumentis: ita infidelibus et fidelibus plenus est mūd⁹. Princeps est ergo mundi huius: hoc est princeps tenebrarū harū: hoc est infidelium de quibus eruitur mundus quibus dicit fuistis aliquando tenebre: nunc aūt lux in dño. Princeps mundi huius de quo adhuc dicit. Nunc princeps mundi huius missus est foras. vtiq; iudicatus est: qm̄ iudicio ignis eterni irreuocabiliter destinatus est. Et de hoc itaq; iudicio quo princeps iudicatus est mundi arguitur a spiritusancto mundus quoniam cum suo principe iudicatur: quem superbus atq; impius imitatur. Si cū deus sicut dicit apostol⁹ petrus: pecc antibus angelis non pepercit sed carceribus caliginis inferi retrudens tradidit in iudicio puniendos seruari: quo modo non a spiritusancto de hoc iudicio mundus arguitur: quando in spiritusancto hec loquitur apostolus? Credāt itaq; homines in christum ne arguant de peccato infidelitatis sue: quo peccata omnia detinentur. Transeant in numerum fideliū ne arguantur de iusticia eorum: quos iustificatos non imitantur. Caueant futurum iudicium, ne cū mundi principe damnenť quem iudicatū imitant. Etenim ne sibi exilimet parci superbia dura mortaliū de superborum supplicio terrenda est angelorum.

Ioh. iij.

Ephe. vj

Ephe. v.

Joh. xij.

ij. Pet. ij

Tractatus. xcvj.

C Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare mō. Cuz autem venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm veritatem.

A

N isto sancti euangelij capitulo vbi dominus ait discīplis suis. [Adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo.] Prius querendum illud occurrit quomodo superius dixerit omnia que audiui a patre meo nota feci vobis: et hic dicat: adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo. Uel illō quō dixerit: q̄ nō dū fecerat tanq̄ fecerit, sicut ea q̄ futura sunt: deum fecisse ꝓpheta testatur dicens: qui fecit que futura sunt: iam cū ipa: verba

tractarem⁹: vt potuim⁹ exposuimus. Nūc ergo que ista sint que apostoli tūc portare non poterant: vultis forsitan scire. Sed q̄s nostrum audeat eorum se dicere iam capacem: que illi capere non valebant? Ac per hoc nec a me expectanda sunt vt dicantur que forte non caperem si mihi ab alio dicerentur: nec vos ea portare possetis: etiaz si ego tantus essem vt a me ista que vobis altiora sunt audiretis. Et fieri quidez potest vt sint in vobis aliqui ad ea capienda iam idonei: que alij capere nondum valent: ⁊ si nō omnia de quibus magister ille deus dicebat adhuc multa habeo vobis dicere: ea men eorum forte nonnulla. Sed quemā sint ista que ipse non dixit: temerarium est velle presumere ⁊ dicere. Nam et moti pro christo nondum erāt idonei tunc apostoli quibus dicebat: nō potestis me sequi modo. Unde primus eoruz petrus: qui hoc iā se posse presumpserat: aliud expert⁹ est q̄m putabat. Et tamē postea et viri ⁊ mulieres pueri ⁊ puelle iuuenes ⁊ ꝝgines, senes cuz iuniorib⁹: innumerabiles martyrio coronati sunt et posse inuente sunt oues: quod tūc quando ista dominus loquebatur: nondum poterant portare pastores. Nunquid ergo debuit illis ouibus dici in illo tentationis articulo quod certare vsq; ad mortem pro veritate opotebat: ⁊ pro christi nomine vel doctrina sanguinez fundere? Nūquid inq̄t debuit eis dici: quis vestrum audeat idoneū martyrio se putare: cui petrus idoneus nōdum fuerat quando cum os ad os ipse dominus instruebat? Sic itaq; dixerit aliqs non debere dici populis christianis audire cupientib⁹: q̄ sint de quibus dns tunc dicebat: adhuc multa habeo vobis dicere: ſz non potestis portare modo: si apostoli nondum poterant: multo minus vos potestis: q: forte sic multi possunt audire: quod tunc nondum poterat petrus: sic multi possunt martyrio coronari, quod tunc nondum poterat petr⁹ presertim iam misso spiritusancto qui tūc nondum erat missus: de quo cōtinuo subiungit atq; ait. [Cū autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos oēm veritatem.] Sic vtiq; demonstrans illos ideo q̄ habebat dicere portare non posse: q: nondum ad eos venerat spiritussanct⁹. Ecce concedamus vt ita sit: multos ea modo portare posse iam misso spiritusancto: que tunc eo nondum misso non poterant portare discipuli. Nūquid ideo scimus que sint que dicere noluit: que tunc scirem⁹ si ab eo dicta legeremus vel audiremus? Aliud est enim scire vtrū a nobis vel a vobis portari possint: aliud autem scire que sint siue portari possint siue nō possint. Que cū ipse tacuerit: quis nostrū dicat ista vel illa sūt? Aut si dicere audeat: vnde probat? Quis enim est tam vanus aut temerari⁹: qui cuz dixerit etiam vera quibus voluerit que voluerit sine vllo testimonio diuino affirmet ea esse q̄ tunc dns dicere noluit? Quis hoc nostrum faciat ⁊ non maximaz culpam temeritatis incurrat: in quo nec prophetica nec apostolica excellit auctoritas? Naz ꝓfecto si eorum aliquid legissemus in libris canonica auctoritate firmatis, q̄ post ascēsionem domini scripti sunt: parum fuerat hoc legisse: nisi illic id etiam legeretur hoc ex eis esse que tūc dominus noluit discipulis dicere, qz nō poterant illa portare: tāḡ si verbi gratia, ego dicerem illud quod legimus in huius euangelij capite. In principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deū et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum: ⁊ alia que sequuntur: quoniaz postea scripta sunt: nec ea dominum iesu dixisse narratum est: cum hic esset in carne sed hec vim⁹ ex apostolis eius ipso ac spiritu eius sibi reuelante conscripsit: ex his esse que nolnit tunc dominus dicere: quia ea discipuli portare nō poterant: quis me audiat tam temere ista dicentem? Si autē vbi hoc leginus ibi hoc etiam legeremus quis non tanto apostolo crederet. Sed id quoq; mihi videtur absurdissime dici, ea tunc non potuisse portare discipulos q̄ de inuisibilibus ⁊ altissimis reb⁹ inuenim⁹ in apostolicis litteris que postmoduz scripte sunt nec ea dīm quando cū illis visibiliter erat dixisse narratur: cur enim ea tunc forte non poterāt que nūc in eor libris: quis non legat: q̄s non ferat: etiam si non intelligat? Nōnulla quidem homines infideles in scripturis sanctis ⁊ non intellīgūt cū legunt vel audiūt: ⁊ lecta vel audita ferre nō possunt: sicut pagani q̄ō per eū qui crucifixus est fact⁹ est mūdus: sicut iudei q̄ filius dei sit: q̄ eo modo q̄ ipsi celebrant sabbatuz soluit. Sicut sabelliani: q: trinitas est pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: sicut arriani: quia equalis est patri filius: ⁊ patri ac filio spiritussanct⁹: sicut fotiniani: q: non homotim similis nobis: sed etiā de⁹ deo pri equalis est. Sicut manichei q̄ xp̄s Jesus p quē liberati sumus nasci in carne ⁊ de carne dignat⁹ est. Et cereri oēs puersarū ac diuersarū sectarū homines, vtiq; ferre nō possunt: quicquid in scripturis sanctis ⁊ in fide catholica reperitur, quod contra eorum ꝓfanatur errores, sicut nos ferre non possum⁹ sacrilegas eorum vanitates et insanias mendaces? Quid est enim ferre non posse

Rom. j.

Hebr. xj.

Act. vij.

ij. Cor. v.

Joh. xvij.

Joh. j.

Joh. xvj

Joh. j.

nisi equo animo non haberet? Sed omnia que post ascẽsionẽ domini canonica veritate atq; auctoritate conscripta sunt: qs fidelis vel etiã cathecumin⁹ anteq; spiritũsanctum baptizat⁹ accipiat: non equo animo legit atq; audit: etiam si nondũ sicut oportet intelligit? Quomõ ergo aliqd eoꝝ que post ascensionem domini scripta sunt non possent ferre discipuli: etiam nondum sibi missio spiritusancto/cũ omnia nunc ferant cathecumini nondum accepto spiritusancto. Qz ꝛ si non eis fidelium sacramenta prodũtur nõ ideo fit q; ea ferre non possunt sed vt ab eis tanto ardentius concupiscãtur: quanto ei honorabilius occultantur. Quapropter charissimi non a nobis expectetis audire/que tunc noluit dñs discipulis dicere/quia nondum poterant illa portare: sed potius in charitate ꝓficite: q̃ diffunditur in cordibus vestris p spiritũ sc̃m q̃ dat⁹ est nobis: vt spiritu feruentes ꝛ spiritualia diligẽtes: spirituale lucẽ/spirituale ẽ voce quaz carnales hoies ferre nõ pñt/ nõ aliquo signo corporalib⁹ oculis apparẽte/nec aliquo sono corporalib⁹ auribus in strepẽte ſz interiore ꝛspectu ꝛ auditu nosse possitis. Non em̃ diligitur: qđ penit⁹ ignoratur: sed cũ diligitur qđ ex quantulacũq; parte cognoscit: ipa efficitur dilectione vt melius ꝛ plenius cognoscatur. Si ergo in charitate ꝓficatis quã diffundit in cordibus spiritussanct⁹: docebit vos omnem veritatem: vel sicut alij codices habent: deducet vos in omni veritate. Unde dictum est. Deduc me domine in via tua ꝛ ambulabo in veritate tua. Sic fiat vt nõ a doctorib⁹ exteriorib⁹ illa discatis que noluit dñs tunc dicere: sed sitis oẽs docibiles dei: vt eaipsa que p lectiones atq; sermões extrinsecus adhibitos didicistis ꝛ credidistis: ꝛ natura dei nõ corporea: nec loco aliquo inclusa: nec p finita spacia locoꝝ/quali molle distenta: sed vtiq; tota ꝛ pfecta: et infinita: sine nitoris⁹ coloꝝ: sine figuris liniamẽtorum: sine notis litterarũ: sine serie syllabaꝝ ipa mente conspicere valeatis. Ecce dixi aliquid quod forte inde sit/ꝛ tamẽ ac cepistis: ꝛ non solũ ferre nõ potuistis: verũ etiam libenter audistis. Sed si ille magister interior: qui cũ adhuc discipulis exterius loqueret ait. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo vellet nobis id quod de corporea dei natura dixi: intrinsecus ita dicere: sicut sanctis angelis dicit qui semper vident faciem patris: nondum ea portare possemus. Proinde quod ait. [Docebit vos omnem veritatem:] vel deducet vos in omni veritate: non arbitror in hac vita in cuiusq; mnete posse compleri. Quis enim viuens in hoc corpore quod corrũpit et aggrauat animã possit omnem cognoscere veritatem/ cum dicat apostolus: ex parte scimus. Sed qz per spiritum sanctum fit: vnde nunc pign⁹ accepimus: vt ad ipsam quoq; plenitudinem veniamus: de qua idem dicit apostolus. Tunc autẽ facie ad faciem: ꝛ nũc scio ex parte: tunc aũt cognoscã sicut ꝛ cognit⁹ sum: non quod in hac tantum vita sed totum quod vsq; ad illã perfectionem futurũ est/nobis dominus promisit per charitatẽ spiritũ dicens. Docebit vos omnem veritatem: vel deducet vos in omni veritate. Que cuz ita sint: dilectissimi moneo vos in charitate christi vt seductores caueatis: impuros: ꝛ obscene turpitudinis sectas. De quibus ait apostolus. Que autem occulte fiunt ab ipsis: turpe est et dicere: ne cũ horrẽdas immundicias docere ceperint: q̃s humane aures qualescũq; sint portare nõ possint: dicãt ipsa esse que dominꝰ ait: adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo: ꝛ per spiritũsanctũ esse rãt fieri: vt possint illa imunda ꝛ nefanda portari. Alia sunt mala q̃ portare non põt qualiscũq; pudor humanus: ꝛ alia sunt bona q̃ portare non põt parnus sensus humanus. Ista sunt in corporib⁹ impudicis/ista remota sunt a corporibus vniuersis hoc in pura carne cõmittitur: illud pura mente vir cernit. Renouamini ergo spiritu mẽtis vestre: ꝛ intelligite que sit voluntas dei quod bonũ ꝛ beneplacitum/et perfectum: vt in charitate radicati ꝛ fundati possitis cõprehẽdere cum oibus sanctis que sit lõgitudo/latitudo/altitudo/ꝛ profundum/cognoscere etiã supereminentẽ sciẽtie charitatẽ xpi: vt impleamini in omnem plenitudinem dei. Isto em̃ modo vos docebit spiritussanctus omnem veritatem: cum magis magisq; diffundet i cordibus vestris charitatem.

Ephe.

Tractatus.xcvij.

De eadem lectione.

Spiritussanctus quem promisit dominus se discipulis suis esse missurum: qui eos doceret omnem veritatem: quam tunc quando cuz eis loquebatur portare non poterãt. De quo spiritusancto sicut dicit apostolus. Nunc pignus accepimus/quo verbo intelligere mus eius plenitudinem nobis in vita alia reseruari. Ipse ergo spiritussanctus ꝛ nũc

docet fideles quanta quisq; potest capere: et spiritualia eorum pectora desiderio maiore succendit: si quisq; in ea charitate proficiat: qua ꝛ diligat cognita ꝛ cognoscẽda desideret: ita vt ea quoq; ipa q̃ nũc quomodo docũq; cognoscit: nondũ se scire sciat: sicut scienda sunt in ea vita: quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor hominis ascendit. Quo sciendi modo si nunc ea vel leter interior magister dicere: id est nostre mẽti aperire atq; monstrare: humana infirmitas portare non posset. Unde me vestra dilectio meminit iam locutũ: cum sancti euãgelij verba tractarem⁹: vbi dñs ait. [Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo.] Non vt in his domini verbis nescio que secreta nimis abdita suspicemur: que cũ nici a docẽte nõ possint portari a discente non possint: sed ea ipsa que doctrina religionis in quorũlibet hominũ noticia legim⁹ et scribim⁹/audimus ꝛ dicimus: si vellet eo modo nobis christus dicere sicut dicit angelis sanctis in seipso vnigenito verbo/patri coeterno: quinam portare homines possent etiam si iaz eẽnt spirituales quales adhuc apostoli nõ fuerunt quando ista eis dominus dixit/qualesq; postea veniẽte sanctospiritu facti sũt Nam vtiq; quicquid de creatura sciri potest minus est ipso creatore: q̃ sumus ꝛ verus ꝛ immutabilis est deus. Et quis eum tacet: vbi non a legentibus/disputantibus querentibus/respondentibus/laudãtib⁹/ cantantibus / quoquomodo sermocinantibus/postremo ab ipsis etiam blaphemãtibus nominatur? Et cum eum nemo taceat: quis est qui eum sicut intelligendus est capiat: cum de ozibus et auribus hominũ non recedat. Quis est cuius acies ad eum mentis accedat? Quis est qui eũ trinitatez esse sciret nisi ipe sic innotescere voluisset? Et quis hominum iam istam sileat trinitatem? Et tamen quis hominum sicut angeli sapiat trinitatem? Ea ipsa ergo que de dei eternitate/veritate/sanctitate/ in promptu/et palam sine cessione dicũtur ab alijs bene/ab alijs male intelliguntur: immo ab alijs intelliguntur: ab alijs non intelliguntur. Qui enim male intelligit/nõ intelligit. Ab eis ipsis autem a quibus bene intelliguntur. Ab alijs minus: ab alijs amplius mentis vtuacitate cernuntur: ꝛ a nullo hominũ sicut ab angelis capiuntur. In ipsa ergo mente/hoc est in interiore homine quodammodo crescitur: non solum vt ad cibum a lacte transeatur. Uerũetiaz vt amplius atq; amplius cibus ipse sumatur. Non autem crescit speciosa molle sed intelligentia luminosa/quia ꝛ ipe cibus intelligibilis lux est: vt ergo crescatis eumq; capiatis: ꝛ quãtomagis crescitis: tãto magis magisq; capiatis: nõ ab eo doctore qui vestris auribus sonat/hoc est forinsec⁹ operando plantat et rigat: sed ab eo qui dat incrementum/ petere ac sperare debetis.

1.Cor.ij.

1.cor.iij

Proinde sicut preterito sermone cõmonui/cauete maxime qui paruuli estis: ꝛ ad huc alimentis lacteis indigetis: ne hominibus sub hac occasione deceptis ac deceptorib⁹ (qz dñs ait. Adhuc multa habeo vobis dicere/sed nõ potestis portare mõ) aurem curiosaz ꝓbeatis ad incognita sciẽda: cũ mẽtes inualidas habeatis ad vera ꝛ falsa dijudicãda: maxime ꝓpter obscenissimas turpitudines: quas docuit vanitas/animas instabiles atq; carnales: ad hoc deo sinente vt eius vbiq; sint tremenda iudicia/ꝛ in ꝓparatione impure nequtie dulcescat purissima disciplina: atq; illi det honorẽ: timorẽ aũt vel pudorẽ sibi: q̃ in illa mala vel illo regente nõ cecidit: vel illo inde leuãte surrexit. Cauete timẽdo ꝛ otiãdo ne irruatis in illud enigma salomonis: vbi mulier insipiẽs ꝛ audax inops panis effecta: puocat ptereũtes dicẽs. Panes occultos libenter attingite: ꝛ aq̃ furtiue dulcedinẽ. Hec em̃ mulier vanitas est impioz: cuz sint insipientissimi: aliqd se scire opinãtiz sicut de ista muliere dictũ est/inops panis efficit. Que cũ sit inops panis: ꝓmittit panes. i. cũ sit ignara veritatis: promittit scientiã veritatis occultos tamen panes ꝓmittit: quos tamen dicit libenter attingi: et aq̃ furtiue dulcedinẽ: vt ea scilicet libentius ꝛ dulcius audiantur ꝛ agantur que palam in ecclesia dici crediq; phibentur. Ipa qpe occultatione condũt quodãmodo nefarios doctores sua venena curiosis: vt ideo se existimẽt aliqd discere magnũ: qz merenẽ habere secretũ: ꝛ suaui? hauriãt insipiẽtiã quam putãt sciẽtiã/cui⁹ phibitã quodãmodo furantur audaciaz. Hinc ꝛ nefarios ritus sui hominibus sacrilega curiositate deceptis vel decipientis: magicarum artium doctrina cõmẽdat. Hinc ille illicite diuinationes inspectis pecudum visceribus occisorum aut vocibus ꝛ volatibus auiuz aut signis multiformibus demonioꝝ: insurrant auribus hominũ perituroꝝ: p colloquia perditorum. Propter hec illicita atq; puniẽda secreta: mulier illa non solum insipiens: verum audax etiam nuncupatur. Sed hec non solum a seipsa: verum et a nobis nre religionis aliena sint quando quidem mulier hec insipiens et audax sub christiano vocabulo tot scelestas her ẽ

condidit: tot nephandas fabulas finxit: vt iam tales quales in theatris: siue cantātur siue saltātur: siue inimica scurrilitate ridētur: et non quasdā tales quales aduersus deum fingere potuisse: sic illam dolearnus insipientiā: vt miremur audaciā. Omnes autē insipientissimi heretici qui se christianos vocari volūt: audacias figmē toū suoz quas maxime exhoiret sensus humanus hac occasione euāgelice sententie colorare conātur. Ubi dns ait. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo: quasi hec ipsa sint que tūc discipuli portare non poterāt: et ea docuerit spiritussanctus: que palam docere atq; predicare quātalibet feratur audacia spiritus erubescit imundus. Hos apostolus
ij. thi. iiij in spiritu sancto preuidēs ait. Erit enī tempus quo sanam doctrinā non sustinebunt ꝛ fm desideria sua magistros sibi coacervabunt prurientes auribus. Et a veritate quidē auditum auertētes: ad fabulas autem cōuertentur. Illa enī secreti furtiq; cō memoratio que dicit, panes occultos libēter attingite et aque furtiue dulcedinē: pruritum facit audientibus in auribus spiritualiter fornicātibus: sicut pruritu quodā libidinis etiā in carne corūpitur integritas castitatis. Audite itaq; apostoluz talia preuidētem: et ea vitāda salubriter admonētem. Prophanas inquit verboū no
j. thi. vj. uitates deuita. Multuz enim ꝓficiunt ad
ij. thi. ij. impietatē et sermo eoz sicut cancer serpit. Et non ait verboz nouitates: sed addidit prophanas. Sunt enī et doctrine religionis cōgruentes verboz nouitates: sicut ipsum nomen christianoū quādo dici ceperat sicut scriptū est. In antiochia enim priActu. xj mū post ascensionē domini appellati sunt discipuli christiani: sicut legit in actibus apostolorum, et xenodochia et monasteria postea sunt appellata nouis nominibus. Res tamē ipse et ante nomina sua erant: et religionis veritate firmātur: que etiā contra improbos defendūtur. Aduersus impietatē quoq; arrianoū hereticoū, nouū nomen patris homousyon condiderūt sed non rem nouaz tali nomine signauerunt.
Johā. x. Hoc enim vocat homousyon quod est ego et pater vnū sumus: vnius videlicet eiusdēq; substantie. Nā si omnis nouitas prophana esset: nec a dño diceretur: mādatuz
Jo. xiij. nouū do vobis. Nec testamentū appellaretur nouū: nec cantare vniuersa tibi can
Heb. ix. ticum nouū. Sed ꝓphane sunt verborum
ꝓuer. ix nouitates, vbi dicit mulier insipiēs et audax. Panes occultos libenter attingite: et aque furtiue dulcedinē. Ab hac pollicitatione falsē scientie: prohibet etiaz illo loco apostolus vbi dicit. O timothee depositum j. thi. vj. custodi: deuitans ꝓphanas vocū nouitates: et cōtradictiones falsi nominis scientie: quā quidez promittētes circa fidē exciderunt. Nihil enim sic amant isti q̄s scientiā promittere: et fidē rerum verarū quas credere paruuli precipiūtur velut imperitiaz deridere. Dicit aliquis. Nihil ne spūales viri habēt in doctrina: quod carnalibus taceant: et spūalibus eloquātur? Si respōdero non habēt: continuo mihi dicet: ex epistola ad corinthios apostoli pauli. Nō po- j. cor. iij. tui vobis loqui quasi spūalibus sed quasi carnalibus: quasi paruulis in christo lac vobis potū dedi non escam: nōdum enim poteratis: sed nec adhuc quidez potestis: adhuc enim estis carnales. Et illud. Sa- j. Cor. ij. pientiā loquimur inter perfectos. Et illud. Spiritalibus spiritalia comparātes: animalis autē homo nō percipit que sunt spiritus dei: stultitia enī est illi. Hoc totū quale sit: ne rursus ꝓpter hec verba apti prophanis vocū nouitatibus secreta queran tur: et ea que debet castoruz spūs cozpusq; vitare, dicatur carnalis sustinere nō posse sermone alio si dns donauerit disputāduz est: vt iam istū aliquando claudamus.

Tractatus. xcviij.

De eadem lectione.

A

Ex verbis dñi nostri vbi dicit. [Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo] Exortā difficilem qōnez me recolo distulisse vt in de ociosius tractaretur quia illū modus cōpetens compellebat finire sermonē. Nunc ergo quoniā tempus est promissa reddendi, pertractetur vt dominus ipse donauerit: qui corda nostra vt proponere ꝑ ingessit. Hec autez questio. Utz spirituales homines habeāt aliquid in doctrina: quod carnalibus taceāt et spiritualibus dicāt. Quia si dixerimus non habent: respōdebitur nobis. Quid est ergo quod dicebat apostolus scribēs ad Corinthios. Nō potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalib⁹: quasi paruulis in christo lac vobis potum dedi non escam? Nondum enim poteratis: sed nec adhuc quidem potestis: adhuc enim estis carnales. Si autem dixerimus habēt: timendum et canēdum est ne sub hac occasione in occultis nefaria doceantur: et spiritualium nomine velut ea que carnales capere non possunt: non solum excusatione dealbanda: verūetiam predicatiōe laudanda videantur. Primum ergo scire debet charitas vestra q̄ ipse christus crucifixus est: quo velut lacte paruulos aluisse se dicit apostolus. Ipsa vera caro eius in qua facta est vera mors eius et vulnera vera confixi sanguinisq; excussi: nō eo modo a carnalibus quo ab spiritualibus cogitatur: et illis est lac, istis cibus est: quia et si non audiūt amplius: intelligunt amplius. Non enim equaliter mente percipitur: etiam quod in fide pariter ab vtrisq; j. Cor. j. recipitur. Ita fit vt predicatus ab apostolis christus crucifixus et iudeis esset scandalum et gentibus stultitia: et ipsis vocatis iudeis et grecis dei virtus et dei sapientia. Sed carnalibus paruulis id tantum credendo tenētibus: spiritualibus autem capaciozibus id etiam intelligēdo cernentibus. Illis ergo tanq̄ lacteus potꝰ, istis tanq̄ solidus cibus nō quia hoc illi aliter in populis: isti aliter in cubiculis cognouerunt. Sed quod eodem modo vtriq; cuz palam diceretur audiebant: pro suo modo quiq; capiebant. Cum enim christus B propterea sit crucifixus: vt in remissione peccatoruz sanguinem funderet: qua eius vnigeniti passiōe diuina gratia cōmendatur: vt nemo in homine glorietur: quomodo intelligebant christum crucifixum qui j. cor. iij. adhuc dicebant. Ego sum pauli? Nunqd Gal. vj. quomodo ipse ꝑaulus qui dicebat. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi? De ipo itaq; christo crucifixo et ipse cibum pro sua capacitate sumebat: et illos lacte pro eorum infirmitate nutriebat. Denicq; illa que scripsit ad Corinthios aliter vtriq; ab ipsis paruulis: aliter a capaciozibus posse intelligi sciens j. Corin. xiij. ait. Si quis est inter vos propheta aut spiritualis agnoscat que scribo vobis: q̄ domini est mandatum. Si quis autem ignorat ignorabitur. Solidam profecto voluit esse scientiam spiritualiū: vbi non sola fides accōmodaretur sed certa cognitio teneretur. Ac per hoc illi ea ipsa ꝓcredebāt: que spirituales insuper agnoscebāt. Ignorabitur autem ait qui ignorat: q̄ nondum ei reuelatū est: vt quod credit sciat. Quod cum fit in hominis mente, ipse dicit agnosci a deo: quia deus illū agnoscentez facit: sicut alibi ait. Nunc autem cognoscentes ij. Pet. j. deū immo cogniti a deo. Nunq̄ enim tunc cognouerat eos deus: precognitos et electos ante mundi constitutionem: sed tunc eos seipsuz cognoscere fecerat. Hoc igitur primitus cognito q̄ ea ipsa que simul audiunt spūales atq; carnales ꝓ suo modulo quiq; capiūt: illi vt paruli, isti vt maiores: illi vt lactis alimentū: isti vt cibi solidamentū. Nulla videtur esse necessitas: vt aliqua secreta doctrine taceanꝫ et absondātur fidelibus paruulis, seorsum discenda maioribus: hoc est intelligētioribꝰ: et hoc ideo faciendū putetur: q̄ dixit apostolus. Non potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus. Hoc ipsuz j. Cor. iij. enim quod nō iudicauit se scire in eis nisi iesum christū et hunc crucifixum: ipsis non potuit loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus: q̄ id sicut spirituales capere nonvalebant. Quicūq; aūt spirituales inter eos erant: id est quod illi tanq̄ carnales audiebant: spirituali ipsi intellecti capiebant: vt sic intelligatur q̄ō ait: non potui vobis loqui quasi spūalibus sed ōsi carnalibus: ac si diceret. Non potuistis quasi spūales: sed quasi carnales capere q̄ō loquebar. Animalis enī homo: id est qui fm j. Cor. ij. hominē sapit (animalis dictus ab anima carnalis a carne, q̄ ex anima et carne constat totus homo). Non percipit que sunt spūs dei id est: quid gratie credentibꝰ crux conferat christi: et putat hoc illa cruce actum esse tantūmodo vt nobis ysq; ad mortem proueritate certantibus, imitandum preberet exemplum. Nam si scirent hmōi homines qui nolūt esse nisi homines quē ad modū christus crucifixus factus sit nobis sapientia a deo: et iustitia et sanctificatio: et redemptio: vt quēadmodum scriptū est: qui gloriatur in domino glorietur: procul j. Cor. j. dubio non gloriarētur in homine nec carnaliter dicerent. Ego quidem sum pauli, ego autem apollo, ego vero cephe: sed spiritualiter ego sum christi. Uez illud adhuc C questionem facit: quod in epistola ad he- Hebr. v. bros legitur. Cum iam deberetis ipsi esse doctores: iterum doctrina indigetis que sint elementa sermonum dei: et facti estis opus habentes lacte, nō solido cibo. Omnis enim qui lactat inexpertus est verborū iustitie: infans est enim. Perfectoruz est autem solidus cibus eorū qui per habituz exercitatos habent sensus ad separandū bonum a malo. Hic enim videmus tanq̄ diffinitū esse quem perfectorū dicit solidum cibum: et hoc esse illud quod ad corinthios j. Cor. iij. scripsit est. Sapienziam loquimur inter perfectos. Quos autem perfectos voluerit hoc loco intelligi: subiecit atq; ait. Qui per habitum exercitatos habent sensus: ad separandum bonum a malo. Hoc ergo qui inualida et inexercitata mente non possunt: profecto nisi fidei quodā lacte teneantur: et vt inuisibilia que non vident:

Universidad de Sevilla Biblioteca

ꝛ intelligibilia que nōdum intelligunt credāt: facile ad vanas ꝛ sacrilegas fabulas promissiōe scientie ducūtur: vt ꝛ bonum ꝛ malum nō nisi corporalibus imaginib⁹ cogitent: ꝛ ipsum deū non nisi aliqō esse corpus existimēt: ꝛ malum nō nisi substātiaz putare nō possunt cū sit potius ab immutabili substantia mutabilium substantiaruz quidā defectus: quas fecit ex nihilo ipsa immutabilis ꝛ summa substātia qui est deꝰ. Quod profecto quisquis nō solum credit: verūetiam exercitatis interioribus animi sensibus intelligit/percipit/nouit/non est iaz metuendū ne seducatur ab eis qui malum putando esse substantiā quā non fecit deus: mutabilē substātiam faciunt ipsum deum sicut manichei: vel si que alie pestes ita decipiunt: sed mente adhuc parulos quos dicit apostolus carnales: lacte nutriendos. Dis de hac re sermo quo agitur vt non solū credatur verūetiam intelligatur: sciaturqꝫ quod dꝛ percipere talia nō valentibus onerosus est: faciliusqꝫ illos premit ꝫ pascit. Ex quo fit: vt spirituales ista carnalibus nō oīmodo taceant ꝓpter catholicam fidē que oībus prædicāda est: nec tamen sic disserāt/vt volentes ea perducere ad intelligētiam nō capacem: facilius fastidiri faciāt in veritate sermonē: quam in
Colo. ij. sermone percipi veritatē. Propterea dicit scribēs ad colossēses. Et si corpore absens sum: spiritu vobiscū sum: gaudens ꝛ videns ordinationē vestram: ꝛ id qō deest fidei vestre in christo. Et ad thessalonicēses. Nocte ac die inquit abundantius orantes vt videamus faciē vestram: ꝛ suppleamꝰ que desunt fidei vestre. Intelligendi sunt vtiqꝫ ita primū cathezizati vt lacte alerenꝫ non solido cibo: cuius lactis ad hebreos cōmemoratur vberras/eis quos volebat citra
Heb. vj. liditate iam pascere. Propter qō ait. Iōgz remittentes initij christi verbū: in cōsummationem respiciamus. Nō iteruz iacientes fundamentū penitētie ab operib⁹ mortuis: ꝛ fidei in deū: lauacri doctrine/impositionis manū: resurrectiōis etiam mortuorū ꝛ iudicij eterni. Hec est lactis vbertas siue quo nō viuunt qui iaz quidē rōne vtūtur vt possint credere: sed bonū a malo non credēdo tantū: verūetiam intelligēdo quod pertinet ad solidū cibum separe non possunt. Quod aūt in lactis cōmemoratione posuit ꝛ doctrinā: ipsa est que per symbolū traditur ꝛ orationē dominicaz. Sed huic lacti absit vt sit cōtrarius cibꝰ rerum spiritualiū firma intelligētia capiendus. Qui colossensib⁹ ꝛ thessalonicensib⁹ defuit ꝛ supplēdus fuit. Quādo enim suppletur quod defuit: nō imꝓbatur qō fuit. Nam ꝛ ipsis que sumimus alimentis: vsqꝫ adeo nō est lacti contrarius solidus cibꝰ: vt ipse lactescat: quo possit esse aptus infantibus ad quos per matris vel nutricis pue
nit carnē: sicut fecit etiā mater ipsa sapientia: que cuz sit in excellis angelorꝫ solidus cibus: dignata est quodammodo latescere parulos: cū verbuz caro factū est ꝛ habitauit in nobis. Sed ipse homo christꝰ qui Johā. j.
vera carne/vera cruce/vera morte/vera resurrectiōe/sincerū lac dicitur paruulorꝫ cum bene a spūalibus capitur: inueniꝫ domi
D minus angelorꝫ. Proinde nec sic parvuli sunt lactādi: vt semper nō intelligāt deuz christū: nec sic ablactandi/vt deserāt hominē christum. Qō alio modo idipsum itadici potest. Nec sic lactandi sunt/vt creatorem nunqꝫ intelligant christū: nec sic ablactādi/vt mediatorem vnqꝫ deserāt/christum. In hoc quippe non cōuenit huic rei similitudo materni lactis ꝛ solidi cibi: sed potius fundamēti: qz ꝛ puer quādo ablactaꝫ vt ab alimētis infantie iam recedat: inter solidos cibos non repetit vbera que suggebat: christus autem crucifixus/ꝛ lac suggētibus: ꝛ cibus est proficiētibus. Fundaměti vero est ideo est aptior similitudo: qz vt perficiaꝫ quod struitur/additur edificium: nō subtrahitur fundamētum. Que cuz ita sint: o quicūqꝫ estis/qui sine dubio multi estis parvuli in christo/ꝑficite ad solidum cibū: mentis nō ventris: ꝑficite ad separandū bonū a malo: ꝛ magis magisqꝫ inherete mediatori: per quē liberamini a malo: quod nō est a vobis loco separādū: sed in vobis potius est sanādū. Quisquis autē vobis dixerit: nolite credere vez hominē christum: aut non a vero deo corpus cuiuslibet hois vel cuiuslibet animantis creatū/aut non a vero deo vetus testamētum datū: ꝛ si quid hmōi: hec enim vobis prius iō non dicebam⁹ q̄ lacte nutriebamini: quo vera capiēda erat: nōdum habebatis idoneū: non vobis iste cibū ꝓparat sed venenū. Propter quod beatus apostolus eos alloquens qui iam videbātur esse
Phil. iij. ꝑfecti: cum quid sit imperfectū ipse dixisset. Quicūqꝫ ergo inquit perfecti sumꝰ hoc sapiamus: ꝛ si qd aliter sapitis: hoc quoqꝫ vobis deus reuelabit. Et ne forte incurrent in seductores q̄ eos vellēt a fide auertere ꝓmittēdo scientiam veritatis: ꝛ hoc putarēt esse qō dixit apostolus/id quoqꝫ vobis deus reuelabit: continuo subiunxit.
ij. cor. xij Verūtamen in qō pervenim⁹: in eo ambulem⁹. Si qd ergo intellexeris quod non sit cōtra regulaz catholice fidei ad quā velut

viam que te ducat ad patriā peruenisti: ꝛ sic itellexeris vt inde dubitare omnino ne debeas adde edificiū: noli tamē relinquere fundamentū. Sic debent maiores docere aliquid parulos: vt omniū dominuz christum: ꝛ scipsis longe maiores prophetas ꝛ apostolos non dicant aliquid fuisse mentitos. Non autē solum vaniloquos et mentis seductores fabulosa et falsa garrientes ꝛ in eis vanitatibus velut alteraz scientiā promittētes contra regulam fidei quam catholicam suscepistis cauere debetis: verūetiaz ipsos qui de ipsa diuine immutabilitate nature vel incoꝓrea creatura siue creatore veraciter disputāt ꝛ qō dicunt oīno documentis atqꝫ rationibus certissimis, pbant: ꝛ tamē abvno dei ꝛ hominū mediatore conantur auertere: tanqꝫ pestem insidiosiores ceteris fugite. Tales
Roñ. j. enim sunt de quib⁹ dicit apostolus quia cognoscētes deum nō sicut deum glorificaue runt. Quid enim ꝓdest habere intelligentiam verā de immutabili bono: ei qui nō tenet per quem liberet a malo? Propterea ammonitio beatissimi apostoli de vestris cordibus nō recedat. Si quis vobis euan
Gala. j. gelizauerit preter qō accepistis: anathema sit. Nen ait pluſqꝫ accepistis: sed ꝓter quod accepistis. Nā si illud diceret: sibi ꝗ si preiudicaret: q̄ cupiebat venire ad thessalonicēses: vt suppleret que illorum fidei
E defuerūt. Sed qui supplet: qō minus erat addit: nō quod inerat tollit. Qui autē prætergreditur regulā fidei: nō accedit in via: sed recedit de via. Quod itaqꝫ ait dominꝰ adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo: adiiciēda illis fuerant que nesciebāt: nō que didicerāt euertēda. Et ille quidē sicut in pristino ſmone iam expoſui: potuit hoc ita dicere: quia illa ipsa que docuerat si vellet eis sic aperire vt in illo concipiūtur ab angelis: hoc infirmitas humana in qua adhuc erāt ferre non posset. Spūalis aūt homo quilibet potest alterū hoiem docere quod nouit: si ꝑficiendo capaciorem faciat spūssanctum in quo ꝛ ipse doctor aliqd amplius addiscere potuit vt sint ābo docibiles deo: quā ꝗ ꝛ iter ipsos spūales sunt vtiqꝫ alijs alij capaciores atqꝫ meliores: itavt quidā illorum ad ea peruenirent que nō licet hoī loqui. Qua occasiōe vam quidam apocalyp
ij. cor. xij ſim pauli quā sana non recipit ecclesia/nescio quib⁹ fabulis plenā stultissima presumptiōe finxerūt: dicentes hanc esse vnde dixerat raptū se fuisse in tertiū celum/ꝛ illic audisse ineffabilia verba: que nō licet homini loq̄. Utcūqꝫ istorū tolerabilis esset audacia: si se audisse dixisset q̄ adhuc non licet homini loqui: cum dixerit que non licet homini loqui: istis qui hec audeāt impudenter ꝛ infeliciter loqui. Sed iā istum sermonem hoc fine concludam: per quem vos esse cupio sapientes quidem in bono: integros autem a malo.

Tractatus. xcix.

Non eni loquetur a semetipso sed quecūqz audiet loquetur. Et que vētura sunt annunciabit vobis ille me clarificabit: qz de meo accipiet ꝛ annūciabit vobis. Omnia quecūqz habet pater mea sunt: ꝓpterea dixi qz de meo accipiet ꝛ annūciabit vobis.

Uid est qō dñs ait de spi A
ritu sancto: cū eum vēturum esse, ꝓmitteret: ꝛ docturum discipulos eius omnē veritatem: vel eos deducturū in omni veritate. [Nō enim loquet a semetipso: sed quecūqꝫ audiet loquetur]: Simile est hoc ei quod de semetipso dixit. ſ. xl. tra
Nō possuz a meipso facere quicqꝫ: sicut audio iudico. Sed illud cū exponeremus/secundū hominē posse accipi dicim⁹: vt obedientiā suam qua factus est obediens vsqꝫ ad mortē crucis: prenūciasse filius videretur ꝛ iudicium futurū quo viuos ꝛ mortuos iudicabit: qz hoc per id facturus est qō filius hois est: ꝓpter qō dixit: pater non iudicat quemqꝫ: sed omne iudiciū dedit filio: qz in iudicio nō forma dei qua eqlis est patri nec ab impijs videri potest: sed forma hois apparebit: qua minor at⁹ est etiaz modico minus ab angelis: cuius iaz in claritate nō in pristina sit humilitate venturi. Hospicuus tamē futurus: ꝛ bonis ꝛ malis. Hinc ait ꝛ illud. Et potestatē dedit ei iudicium facere: quoniam filius hominis est. In quibus verbis eius manifestatur: nec eam formā presentādaz esse iudicio in qua cū esset: nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo: sed illam qua cum semetipsum exinaniſſet accepit. Semetipsum enī exinaniuit formam serui accipiens: in qua videtur etiā ad faciendum iudicium obedientiam suam commendasse: cum dixit.
Non possum facere a meipso quicqꝫ: sicut Roñ. ij.
audio iudico. Adam nāqꝫ per cuius vnius hominis inobedientiam peccatores constituti sunt multi: nō sicut audiuit iudicauit: quis quod audiuit preuaricatus est: et a semetipso fecit malū quod fecit: qz non dei volūtatem: sed suam fecit. Iste autem per

cutus vnius hominis obedientiā iusti constituūtur multi: non solū obediens fuit vsq; ad mortē crucis in qua est viuus iudicatus a mortuis: sed obedientē se futurū p̄mittens in ipso quoq; iudicio quo est de viuis iudicaturus ⁊ mortuis: nō possum inquit a me ipso facere quicq̄: sicut audio iudico. Sed nūquid de ſpiritusancto q̄ dictum est: non enim loquetur a semetipso: sed quecūq; audiet loquetur: sc̄m hominem vel ſm assumptionem cuiusq; creature dictus esse audebimus opinari? Solus quippe in trinitate filius formā serui accepit: que forma illi ad vnitatē persone coaptata est: id est vt filius dei ⁊ filius hominis vnus sit iesus christus: ne nō trinitas sed quaternitas predicet: quod absit a nobis. Propter quā personam profecto vnus ex duabus substantijs diuina humanaq; constātem aliquando ſm id quod dīs est loquitur: vt est illud quod ait: ego ⁊ pater vnus sumus: aliquādo ſm id q̄ homo est sicuti est illud: quoniā pater maior me est: ſm quod accepimus esse ab eo dictum: et hoc vnde nūc disputo: non possum a meipso facere quicq̄: sicut audio iudico. In ꝑsona vero spiritusancti quomodo id accipiamus q̄ dīt. Non enim loquet a semetipso: sed quecūq; audiet loquetur: cum in eo non sit alia diuinitatis alia humanitatis: vel alterius creature cuiuscūq; substātia: magna exoritur difficultas. Illud enī q̄ sicut columba ſpūssanctus apparuit specie corporali: visio fuit ad horā facta atq; transacta: sicut etiā quando super discipulos venit: vise sunt illis lingue diuise velut ignis: qui etiā insedit super vnūquēq; eorum. Qui ergo dicit columbā ad vnitatē persone spiritusancto fuisse coniunctā: vt ex illa ⁊ deo q: ſpūssanctus deus est/ vna spiritussancti persona cōstaret: ⁊ hoc etiā de illo igne cōpellitur dicere: vt intelligat nihil horū debere se dicere. Ista enim que de substantia dei quoquo mō vt opus erat significāda corporeis hominū sensib⁹ sese intulerūt atq; trāslerunt: ad horam diuini tus facta sunt de creatura seruiente: non de ipsa dominātē natura: que in se manēs quod vult mouet: ⁊ quod vult immutabilis mutat. Sicut etiā vox illa de nube auresq; vtiq; attigit corporales: cūq; sensus corporis qui vocāt auditus: nec tamē illo modo credēdum est verbum dei quod est vnigenitus filius/ quomō verbum dicitur syllabis soniscq; finiri: q: nec oēs simul sonare possunt cui sermo fit: sed tanq; nascentes moriētibus ordine suo soni quicūq; succedūt: vt totū quod loquimur nouissima syllaba compleat. Absit vt sic loquat pater ad filiū: hoc est deus ad verbū suum deus. Sed hoc eoq; est capere quātum ab hoīe capi potest: ad quos nō hac pertinet sed solidus cibus. Cui igit spūssanctus nulla susceptione hois sit homo factus: nulla susceptione angeli sit angelus factus: nulla susceptiōe cuiusq; creature creatura sit factus q̄o de illo intelligendū est quod dominus ait: non em̄ loquet a semetipso: sed quecūq; audiet loquet? Ardua questio nimis ardua. Ipse assit spūs: vt saltem sicut eas cogitare possumus: sic eloq; possimus: sic ad intelligentiā vestrā p̄o mei moduli facultate ꝓueniat. Prius itaq; nosse debetis ⁊ intelligere potestis: credere autē qui intelligere nōdum potestis: in ea substantia que deus est: nō quasi per corpis molē sensus locis ꝓpijs distributos: sicut i carne mortali quorūcq; animalium alibi est visus: alibi auditus/ alibi gustus/ alibi olfactus: per totū autez tactus. Absit hoc credere in illa icorporea imutabilicq; natura. Audire ergo ibi ⁊ videre: idipm est. Dicit ⁊ olfactus in deo. vnde dicit apl̄us. Sicut ⁊ xp̄s dilexit nos: ⁊ tradidit semetipm pro nobis oblationē ⁊ hostiam deo in odorem suauitatis. Et gustus intelligi potest scōz quem deus ⁊ odit amaricātes ⁊ nec frigidos nec calidos sed tepidos euomit ex ore suo. Et iesus xp̄s. Meus cibus est vt faciā voluntatē eius qui me misit. Est etiam tactus ille diuinus. vnde dicit spōsa de sponso. Sinistra ei⁹ sub capite meo: et dextera eius cōplectitur me. Non sunt hec in deo per diuersa corporis loca. Cū enim dī scire: ibi sunt oia/ ⁊ videre/ ⁊ audire/ ⁊ olfacere/ ⁊ gustare/ ⁊ tāgere/ sine vlla eius mutatione substantie: sine vlla mole que in alia parte maior: in alia minor: etiā in senibus puerili pectore cogitat: quādo deus sic cogitatur. Nec mireris quod ineffabilis dei sciētia qua nouit oia/ per varios humane locutiōis modos omnes istos corporaliuz sensuū nominibus nūcupatur: cum ⁊ ipsa mens nostra: hoc est hō interior: cui vnifor miter scienti per hos quinq; veluti nūcios corporis diuersa nūciantur: quādo imutabilez veritatē intelligit: eligit: diligit. Et lumen videt de quo dī. Erat lumen verum. Et verbū audit de quo dicit. In principio erat verbū. Et odorem capit: de quo dicit. Post odorē vnguentorū tuorum currimus. Et fontem bibit: de quo dicit. Apud te est fons vite. Et tactu fruit: de quo dī. Mihi autē adherere deo bonum est. Nec aliud atq; aliud: sed vna intelligēcia tot sensuz nominibus nūcupatur. Cum ergo de spi-

ritusancto dicit non enim loquet a semetipso. sed quecūq; audiet loquet: multomagis ibi simplex natura vbi verissime simplex est: vel intelligenda est vel credenda: que longe late q; naturā nostre mētis excedit. Mutabilis quippe est mens nra que percipit discēdo quod nesciebat: ⁊ amittit discēdo q̄ sciebat: ⁊ veri similitudie falsitur: vt p̄o vero approbet falsuz: ⁊ obscuritate sua quasi quibusdā tenebris impeditur ne perueniat ad verū. Et ideo nō est ista substātia verissime simplex cui nō hoc est esse q̄ nosse potest em̄ esse nec nosse. At quid illa diuina nō potest: q: id q̄ ipa est: ac per hoc nō sic habet scientiā vt aliud il li sit sciētia qua scit: aliud essentia qua est: sed vtrūq; vnū est. Nec vtrūq; dicendum est: q̄ simpliciter vnum est: sicut habet pater vitā in semetipso nec aliud est ipse q̄ vita que in ipso est: ⁊ dedit filio habere vitam in semetipso: hoc est genuit filiū qui et ipse vita esset. Sic itaq; debem⁹ accipere quod de spūsancto dictuz est: non enim loquetur a semetipso: sed quecūq; audiet loquetur: vt intelligamus non eum esse a semetipso. Pater quippe solus de alio nō est nā ⁊ filius de patre natus est: ⁊ spūssanct⁹ de patre ꝓcedit. Pater autē nec natus est de alio: nec ꝓcedit. Nec ideo sane aliqua disparilitas in summa illa trinitate cogitationi occurrat humane. Nam ⁊ filius ei de quo natus est/ et spūssanctus ei/ de quo ꝓcedit equalis est. Quid autē illic interest inter ꝓcedere ⁊ nasci. ⁊ longuz est querēdo disserere: ⁊ remcrariū cū disseruerīs diffinire: q: hoc ⁊ menti vtcūq; cōprehendere: ⁊ si quid mēs forte inde cōprehenderit lingue difficillimū est explicare: quantuslibet ꝑsit doctor: quātuslibet adsit auditor. Nō ergo loquet a semetipso q: nō est a semetipso: sed quecūq; audiet loquetur. Ab illo audiet: a quo ꝓcedit. Audire illi scire est scire vero ee: sicut superius disputatū est. Quia ergo nō est a semetipso sed ab illo a quo ꝓcedit: a quo illi est essentia ab illo scientia: ab illo igit audientia: q̄ nihil est aliud q̄ scientia. Nec moueat q̄ verbū futuri tempus positū est: nō enim dictū est/ quecūq; audiuit/ aut quecūq; audit: sed quecunq; audiet loquet. Illa quippe audientia sempiterna est: q: sempiterna est sciētia. In eo autē quod sempiternū est sine initio ⁊ sine fine: cuiuslibet ꝑis verbum ponatur: sine preteriti: sine p̄sentis: sine futuri: nō mendaciter ponitur. Quāuis enim natura illa immutabilis ⁊ ineffabilis nō recipiat/ fuit et erit sed tantus est: ipsa em̄ veraciter est q: mutari nō potest: ⁊ ideo illi tm̄ cōueniebat dicere: ego sum qui sum. ⁊ dices filijs israel qui est misit me ad vos. Th. ꝓpter mutabilitatē tempor⁹ in quibus versat nra mortalitas ⁊ nra mutabilitas: non mēdaciter dicim⁹: ⁊ fuit ⁊ erit ⁊ est. Fuit in ꝑteritis seculis est in p̄sentibus: erit i futuris. Fuit q: nunq̄ defuit: erit q: nunq̄ deerit: est/ quia semp est. Neq; em̄ velut qui iaz nō sit cum ꝑteritis occidit: aut cuz p̄sentibus velut qui non maneat labitur: aut cū futuris velut qui nō fuerat orieť. Proinde cum ſm volumina tempor⁹ locutio humana variat: quia per nulla desse potuit: aut pōt: aut poterit: tpa vero de illo dicunt: cuiusl̄bet tpis verba. Semp itaq; audit spūssanctus: q: semp scit. Ergo ⁊ scimt ⁊ scit ⁊ sciet: ac per hoc ⁊ audiuit: ⁊ audit ⁊ audiet: q: sicut iaz dixim⁹ hoc est illi audire q̄ scire: ⁊ scire illi hoc est q̄ esse. Ab illo igitur audiuit: audit audiet a quo est: ab illo ē a quo ꝓcedit. Hic alios foliitan querat: vtrū ⁊ a filio ꝓcedat spūssanctus. Filius enim solius patris est filiꝰ ⁊ pater solius filij est p̄. Spūs tus aūt sanctus nō est vnius eorū spiritus sed amborū. Habes ipsum dīm dicentem. Nō enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquit in vobis. Habes ⁊ apostolū. Misit deus inquit spiritum filij sui in corda nostra. Numquid duo sunt aliꝰ patris alius filij: Absit. Unus em̄ corpus aūt cū significaret ecclesiaz mox q̄ addidit/ ⁊ vnꝰ spūs. Et vide quō illic impleat trinitatē. Sicut vocati estis inquit in vna spe vocatiōis vestre. Unus dīs. Hic vtiq; xp̄m intelligi volunt. Restat vt etiā patrez nominet. Sequit. Ergo vna fides: vnū baptisma: vnꝰ deus ⁊ pater oiuz: qui sup omnes ⁊ per oia ⁊ in oibus nobis. Cum ergo sicut vnus pater ⁊ vnus dīs: id est filius: ita sit ⁊ vnus spiritus: profecto amborum est: sicut ipe christus iesus dixit. Spiritus patris vestri qui loq̄tur in vobis. et dicit apostolus. Misit deus spm̄ filij sui in corda nostra. Habes ⁊ alio loco eūdem aplm dicentem. Si autē spiritus eius qui suscitauit iesum a mortuis habitat in nobis. Hic vtiq; spm̄ patris intelligi voluit: de quo tamē alio loco dicit. Quisquis autē spiritum christi nō habet: hic nō est ei⁹. Et multa alia sunt testimonia: quib⁹ hoc euidenter ostēditur: ⁊ patris ⁊ filij ipsum esse spiritū: qui in trinitate dicitur spūssanctus. Nec ob aliud existimo ipsuz vocari ꝓprie spiritū: cum etiaz si de singulis interrogemur: nō possimus nisi patrem ⁊ filium spiritum dicere: quoniā spiritus est deus: id est nō corpus est deus sed spiritus. Quod ergo communiter vocantur ⁊ singuli hoc

Exo. iij.

Wat. v.

Gal. iiij

Eph. iiij

Ro. viij.

Jo. iiij.

propie vocari oportuit eũ qui non est vn⁹ eox̃ ſed in quo communitas apparet amborum. Cur ergo nõ credamus quod etiã de filio procedat ſpiritusſanctus: cum filij quox̃ ipſe ſit ſpiritus. Si enim non ab eo procederet: non poſt reſurrectionem ſe repſentans diſcipulis ſuis inſufflans diceret

Joh.xx. accipite ſpiritumſanctuz. Quid enim aliõ ſignificauit illa inſufflatio: niſi quod procedat ſpiritusſanctus et de ipo. Ad hoc pertinet etiam illud quod de muliere que fluxum ſanguinis patiebatur ait. Tetigit me

Luc.viij aliquis: ego enim ſenſi de me virtutẽ exiſſe. Nam virtus nomine appellari etiam ſpiritumſanctum et eo loco clarum eſt: vbi angelus dicenti marie: quomodo fiet iſtud q̃

Luce.j. niam vir̃ non cognoſco: reſpondit. Spiritusſanctus ſuperueniet in te: et virtus altiſſimi obũbrabit tibi. Et ipe dominus ꝓmittẽs eũ diſcipulis ait.

Iu.xxiiij. Uos ſedete in ciuitate: quoadusq̃ induamini virtute ex alto.

Act.j. Et itez. Accipietis inquit virtutẽ ſpiritus ſancti ſuperuenientẽ in vos: et eritis mihi teſtes. De hac virtute credẽdus eſt dicere euangeliſta. Uirtus de illo exibat et ſanabat omnes. Si ergo et de patre et de filio ꝓcedit ſpiritusſanctus: cur filius dixit de patre ꝓcedit? Cur putas: niſi quẽadmodũ ad eũ ſolet referre: et quod ipſius eſt de quo

Joh.vij. et ipe eſt: Unde illud eſt q̃ ait. Mea doctrina nõ eſt mea: ſed eius q̃ miſit me. Si igit intelligatur hic eius doctrina quaz tamen dixit non ſuam ſed patris: quantomagis illic intelligendus eſt et de ipo procedere ſpiritusſanctus: vbi ſic ait. De patre procedit: vt non diceret/de me non procedit? A quo aũt habet filiꝰ vt ſit deꝰ: eſt enim de deo deus: ab illo habet vtiq̃ vt etiaz de illo ꝓcedat ſpiritusſanctus: ac per hoc ſpiritusſanctus vt etiam de filio procedat ſicut ꝓcedit de patre: ab ipo habet patre. Hic vtiq̃ etiam illud intelligitur quantũ a talibus quales nos ſumus intelligi poteſt: cur non dicatur natus eſſe ſed potius procedere ſpiritusſanctus: quoniam ſi et ipe filiꝰ diceretur: amboz vtiq̃ filius diceretur: quod abſurdiſſimũ eſt. Filius quippe nullus eſt duoz: niſi patris et matris: amboz vtiq̃ filius diceretur. Abſit autem vt inter deum patrem et deũ filiũ tale aliquid ſuſpicemur quia nec filius hominum ſimul et ex patre et ex matre ꝓcedit: ſed cum in matre ꝓcedit ex patre/non tunc procedit et ex matre et cum in hac luce procedit ex matre: non tunc procedit ex patre. Spiritus autẽ ſanctus non de patre ꝓcedit in filiũ et de filio procedit ad ſanctificandã creaturã: ſed ſimul de vtroq̃ procedit: cuius hoc filio pater dederit: vt quẽadmodũ de ſeipo de illo quoq̃ procedat. Neq̃ enim poſſumus dicere q̃d nõ ſit vita ſpiritus: cũ vita ſit pater: vita ſit filius: ac per hoc ſicut pater cũ habeat vitã in ſemetipſo: dedit et filio habere vitam in ſemetipſo: ſic dedit vitũ procedere de illo: ſicut procedit et de ſeipo. Se quunt autem verba domini dicentis. [Et que ventura ſunt annunciabit vobis. Ille me clarificabit: q̃ de meo accipiet et annũciabit vobis. Omnia quecunq̃ habet pater mea ſunt: propterea dixi quia de meo accipiet: et annunciabit vobis.] Sed quia iſta iam prolixa ſunt: in alium ſunt differẽda ſermonem.

Tractatus.c.

De eadem lectione.

Uꝰ promitteret dominꝰ venturum ſpiritum ſanctum/docebit vos inquit omnem veritatem: vel q̃ in nonnullis codicibus legitur: deducet vos in omni veritate. Non enim loqueretur a ſemetipſo: ſed quecunq̃ audiet loquetur. De quibus euangelicis verbis iam quod donauit dominus diſputauimꝰ nunc ea que ſequuntur attendite. [Et que ventura ſunt inquit annunciabit vobis.] Neq̃ enim hic quoniam planum eſt immorandum. Nihil enim habet queſtionis cuius a nobis expoſitio flagitetur. Sed q̃ adiungit. [Ille me clarificabit qz de meo accipiet et annunciabit vobis.] Non negligenter eſt tranſeundũ. Quod enim ait/ille me clarificabit poteſt intelligi quia diffundendo in cordibus credentiũ charitatem ſpiritualeſq̃ faciendo: declarauit eis quomodo filius patri eſſet equalis quem ſm carnem ꝓius tantũmodo nouerant: et hominẽ ſicut homines cogitabant: vel certe quia per ipſam charitatem fiducia repleti/et timore depulſi annunciauerũt hominibus chriſtum: ac ſi fama eius diffuſa eſt in toto orbe terrarum: vt ſic dixerit: ille me clarificabit: tanq̃ diceret: ille vobis auferet timorẽ/et dabit amorem: quo me ardentius predicantes glorie mee per totum mundum dabitis odorem: commendabitis honorem. Quod enim facturi fuerant in ſpiritusſancto hoc eundem ſpiritum dixit eſſe facturum: quale eſt etiaz illud. Nõ Matt.x.
enim vos eſtis qui loquimini: ſed ſpiritus patris veſtri qui loquitur in vobis. Uerbũ quippe grecum quod eſt Δοξαζει. Alius clarificabit: alius glorificabit: latini interpretes in ſua quiſq̃ tranſlatiõe poſuerũt: quoniam

qñ ipſa que grece dicitur: Δοξα: vnde dictum eſt verbũ Δοξαζει/z claritas interpretat̃ et gloria. Gloria nãq̃ fit quiſq̃ clar⁹ et claritate glorioſus: ac per hoc q̃ vtroq̃ verbo ſignificatur idipſum eſt. Sicut autez definierũt antiqui latine lingue clariſſimi auctores. Gloria eſt frequens de aliquo fama cum laude. Quecunq̃ eſt in hoc mũdo facta de chriſto: nõ chriſto credẽda eſt magnus aliquid contuliſſe ſed mundo. Bonũ enim laudare: non laudato ſed laudantib⁹ prodeſt. Eſt autem etiam falſa gloria quãdo laudantes erroze falluntur: ſiue in reb⁹ ſiue in hominibus: ſiue in vtriſq̃. Nã in rebus falluntur: quando putant id bonũ eſſe quod malum eſt: in hominibus aũt̃ quando putant eum bonũ eſſe qui malus eſt. In vtriſq̃ vtrũq̃: quaz do et id quod eſt vitiuz virtus putatur: et ipſe q̃ propter hoc laudatur nõ habet quod putatur: ſiue ſit bonus: ſiue ſit malus. Donare quippe res ſuas hiſtrionibus: vitiũ eſt immane: nõ virtus. Et ſcitis de talib⁹ q̃ ſit frequens fama cũ laude: quia ſicut ſcriptum eſt. Laudatur pec-

ꝑs.ix. cator in deſideriꝫ anime ſue et qui iniqua gerit benedicitur. Hic laudatores non fallũtur in hominibus ſed in rebus: malũ eſt enim quod bonum eſſe credunt. Illi autez qui hoc malo largitionis vitioſiſſimi ſunt: tales vtiq̃ ſunt: quales eos hi qui laudant non ſuſpicanꝫ eſſe ſed cernũt. Porro ſi ſe quiſq̃ iuſtũ fingat et nõ ſit ſed totum quicquid coram hominib⁹ laudabiliter agere videtur non agat ꝓpter deũ/hoc eſt ꝓpter veraz

25 iuſticiaz: ſed ſolum querat et diligat ab hominibus gloriam. Illi autem apud quos frequens eſt eius fama cũ laude: non eum putent niſi propter deum laudabiliter vivere non falluntur in re: ſed fallũtur in homine. Quod enim bonũ eſſe credunt eſt bonum: ſed quem bonum eſſe credunt non eſt bonus. Quod ſi putetur (verbi gratia) bonum artium periſia magicarũ et dũ quiſq̃ patriam liberaſſe eiſdem quas omnino neſcit artib⁹ creditur: frequentẽ cũ laude famam que gloria definita eſt apõ homines impios conſequaꝫ: erant in vtroq̃ qui laudant: et in re ſcilicet/qz id q̃ malũ eſt bonũ putant: et in homine/qz non eſt quod putãt Quapropter falſa eſt in his tribus generibus gloria. Cum autem de aliquo per deũ et ꝓpter deũ iuſto: hoc eſt veraciter iuſto cauſa ipſi⁹ iuſticie/frequens eſt fama: cum laude vera quidem gloria eſt nõ tamen ea credendũ eſt beatificari iuſtũ ſed laudantibus gratulandũ eſt: qz recte iudicãt: et diligunt iuſtũ. Quãtomagis ergo dominꝰ chriſtus non ſibi ſed eis profuit gloria ſua quibus profuit morte ſua? Sz non eſt vera ei⁹ apud hereticos gloria: apud quos tamen frequentem famam videt habere cum laude. Non eſt hec vera gloria qz in vtroq̃ falluñt. Nam et bonũ putant eſſe q̃ bonum non eſt: et chriſtuz putant eſſe quod ꝑs nõ eſt. Unigenitum enim filium equalem non eſſe gignenti: non eſt bonum. Unigenitum dei filiũ hominem tantum eſſe non deũ: nõ eſt bonum. Ueritatis carnez non eſſe verã carnem non eſt bonum. Horum trium que dixi: primum ſentiũt arriani: ſecundum ſabelliani: tertium manichei. Sed quia et eorum nihil eſt bonũ: et chriſtus nihil eſt eox̃ in vtroq̃ falluntur: nec dant veram gloriã chriſto: cuius apud vos eſſe videatur cum laude freq̃ns fama de chriſto. Et oẽs proꝛſus hereticꝰ quos commemorare nimis lõgum eſt: qui de chriſto non recte ſentiunt: ideo errant: quia et de bonis rebus ac malis non verum ſentiunt. Pagani etiam quoniam ſunt chriſti plurimi laudatores: et ipſi in vtroq̃ falluntur: qui non ſcm veritatẽ dei ſed potius ſcm ſuam ſuſpitionem dicunt eum fuiſſe hominem magnum. Chriſtianos quippe velut imperitos vituperãt chriſtum autem velut magum laudant: ac ſi prodũ quod amant. Chriſtum vero non amant: quoniam q̃ non erat chriſtus hoc amant. Ideo in vtroq̃ fallũtur: quia et magum eſſe malum eſt: et magus non fuit chriſtus: qz bonꝰ eſt. Quapropter de his nihil hoc loco dicendum eſt qui chriſtum vituperant atq̃ blaſphemãt quia de gloria eius loquimur: qua eſt glorificatus in mundo: non enim glorificauit ſpiritusſanctus vera gloria niſi in eccleſia ſancta catholica. Alibi enim. i. vel apud hereticos: vel apud q̃ſdam paganos/vera eiꝰ in terris gloria nõ poteſt eſſe: et vbi videtur eſſe frequens de illo fama cuz laude. Uera ergo eius gloria in eccleſia catholica ſicut a prophęta cantatur. Exaltare ſuper celos deus: et ſuper ꝑs. cvij
omnem terram gloria tua. Quia itaq̃ poſt eius exaltationem venturus erat ſpiritusſanctus et eum glorificaturꝰ: hoc facer pſalmus hoc ipſe vnigenitus promiſit futurũ quod videmꝰ impletum. Q̃ aũt ait. [De meo accipiet et annunciabit vobis] catholicis audite auribus: catholicis percipite mentibus. Non enim propterea ſicut quidam hereticꝰ putauerũt minor eſt filio ſpiritusſanctꝰ: quaſi filiꝰ accipiat a patre: et ſpiritusſctũs a filio: q̃buſdã gradib⁹ naturaꝝ. Abſit hoc credere. Abſit hoc dicere: abſit a xpianis cordib⁹ cogitare. Deniq̃ continuo ſoluit ipſe queſtionẽ: et cur hoc dixerit explanauit. [Omnia inquit quecũq̃ habet

pater mea sunt: propterea dixi q̄ de meo accipiet & annūciabit vob[is.] Quid vultis amplius? Ergo a patre accepit spiritussanctus: vñ accepit filius: q̄ in hac trinitate de patre natus est filius: de patre procedit spūssanctus. Qui aūt de nullo natus sit de nullo procedit pater solus est. Quo aūt dixerit filius vnigenitus: ois q̄cūq̄ habet pater mea sunt: q̄ Luc.xv. vtiq̄ nō sic quēadmodū dictū ē illi filio nō vnigenito sed ex duob⁹ maiori: tu mecū es semper: & oia mea tua sunt: eo loco si dominus voluerit diligēti cōsideratione tractabit vbi dicit patri vnigenitus: & mea omnia tua sunt: & tua mea sunt: vt hic iste sermo claudatur: qñ q̄ sequunt aliud poscūt quo discernatur exordium.

Tractatus.cj.

¶ Modicū & iam non videbitis me: & iterū modicum & videbitis me q̄ vado ad patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eius adinuicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum et nō videbitis me et iterū modicum et videbitis me q̄ vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur.] Hoc enim est quod eos mouebat: quia dixit modicum et non videbitis me. Nam in p̄cedentib⁹ quia non dixerat modicū: sed dixerat ad patrem vado et iam non videbitis me: tam q̄ aperte illis visus est locutus: nec inter se de hoc aliq̄d quesierunt. Nunc ergo q̄ illis tunc obscurum fuit: et mox manifestū est: iam nobis vtiq̄ manifestum est. Post paululum enim passus est et non viderunt eum: rursus post paululum resurrexit: & viderūt eum. Illud autem quod ait / et iam non videbitis me q̄: ipso verbo id iam intelligi voluit quod cum ulterius non viderent: ibi exposuim⁹ quomodo accipiendus sit vbi dixit. De iusticia arguet mundum spiritussanctus q̄ ad patrem vado et iam non videbitis me: q̄ scilicet mortalem christum vlterius non viderūt. [Cognouit autem iesus] sicut sequens euangelista dicit [quia volebant eum interrogare: et dixit eis. De hoc queritis inter vos q̄ dixi modicū & non videbitis me: et iterū modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit: vos autem constristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gaudium.] Et hoc sic accipi potest: quia contristati sunt discipuli de morte domini: et confestim de resurrectione letati. Mundus autem quo nomine significati sunt inimici a quibus christus occisus est: tunc vtiq̄ letati sunt occiso christo quando sunt discipuli contristati. Mūdi quippe nomine malicia potest mūdi huius intelligi: id est hominum mundi huius amicorum. Unde iacobus apostolus in epistola sua dicit. Qui cūq̄ voluerit amicus esse huius seculi inimicus dei constituit. Quibus inimicitijs dei factū est: vt nec eius vnigenito parceretur. Deinde subiungit et dicit. [Mulier cum† parturit: tristiciaq̄ habet: quia venit hora eius. Cū aūt peperit puerū iam non meminit pressure propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis: iterum aūt venio ad vos et gaudebit cor vestrum & gaudiū vestrū nemo tollet a vobis.] Nec ista similitudo ad intelligēdū videt esse difficilis: qñ cōparatio ei⁹ in promptu est eodem ipo exponēre cur dicta sit. Parturitio q̄ppe tristicie: part⁹ aūt gaudio comparat Quod tunc magis esse consuevit: quando ago ex discipulis eius adinuicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur.] Hoc enim est quod eos mouebat: quia dixit modicum et non videbitis me. Nam in p̄cedentib⁹ quia non dixerat modicū: sed dixerat ad patrem vado et iam non videbitis me: tam q̄ aperte illis visus est locutus: nec inter se de hoc aliq̄d quesierunt. Nunc ergo q̄ illis tunc obscurum fuit: et mox manifestū est: iam nobis vtiq̄ manifestum est. Post paululum enim passus est et non viderunt eum: rursus post paululum resurrexit: & viderūt eum. Illud autem quod ait / et iam non videbitis me q̄: ipso verbo id iam intelligi voluit quod cum ulterius non viderent: ibi exposuim⁹ quomodo accipiendus sit vbi dixit. De iusticia arguet mundum spiritussanctus q̄ ad patrem vado et iam non videbitis me: q̄ scilicet mortalem christum vlterius non viderūt. [Cognouit autem iesus] sicut sequens euangelista dicit [quia volebant eum interrogare: et dixit eis. De hoc queritis inter vos q̄ dixi modicū & non videbitis me: et iterū modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit: vos autem constristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gaudium.] Et hoc sic accipi potest: quia contristati sunt discipuli de morte domini: et confestim de resurrectione letati. Mundus autem quo nomine significati sunt inimici a quibus christus occisus est: tunc vtiq̄ letati sunt occiso christo quando sunt discipuli contristati. Mūdi quippe nomine malicia potest mūdi huius intelligi: id est hominum mundi huius amicorum. Unde iacobus apostolus in epistola sua dicit. Qui cūq̄ voluerit amicus esse huius seculi inimicus dei constituit. Quibus inimicitijs dei factū est: vt nec eius vnigenito parceretur. Deinde subiungit et dicit. [Mulier cum† parturit: tristiciaq̄ habet: quia venit hora eius. Cū aūt peperit puerū iam non meminit pressure propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis: iterum aūt venio ad vos et gaudebit cor vestrum & gaudiū vestrū nemo tollet a vobis.] Nec ista similitudo ad intelligēdū videt esse difficilis: qñ cōparatio ei⁹ in promptu est eodem ipo exponēre cur dicta sit. Parturitio q̄ppe tristicie: part⁹ aūt gaudio comparat Quod tunc magis esse consuevit: quando

† Al. parit.

A

Ec domini verba vbi ait [Modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me: q̄ vado ad patrem:] ita obscura erant discipulis antq̄ id quod dicit impleretur esset: vt querentes inter se quid esset quod diceret / omnino se fatercntur nescire Sequitur enim euangelium. [Dixerūt ergo ex discipulis eius adinuicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur.] Hoc enim est quod eos mouebat: quia dixit modicum et non videbitis me. Nam in p̄cedentib⁹ quia non dixerat modicū: sed dixerat ad patrem vado et iam non videbitis me: tam q̄ aperte illis visus est locutus: nec inter se de hoc aliq̄d quesierunt. Nunc ergo q̄ illis tunc obscurum fuit: et mox manifestū est: iam nobis vtiq̄ manifestum est. Post paululum enim passus est et non viderunt eum: rursus post paululum resurrexit: & viderūt eum. Illud autem quod ait / et iam non videbitis me q̄: ipso verbo id iam intelligi voluit quod cum ulterius non viderent: ibi exposuim⁹ quomodo accipiendus sit vbi dixit. De iusticia arguet mundum spiritussanctus q̄ ad patrem vado et iam non videbitis me: q̄ scilicet mortalem christum vlterius non viderūt. [Cognouit autem iesus] sicut sequens euangelista dicit [quia volebant eum interrogare: et dixit eis. De hoc queritis inter vos q̄ dixi modicū & non videbitis me: et iterū modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit: vos autem constristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gaudium.] Et hoc sic accipi potest: quia contristati sunt discipuli de morte domini: et confestim de resurrectione letati. Mundus autem quo nomine significati sunt inimici a quibus christus occisus est: tunc vtiq̄ letati sunt occiso christo quando sunt discipuli contristati. Mūdi quippe nomine malicia potest mūdi huius intelligi: id est hominum mundi huius amicorum. Unde iacobus apostolus in epistola sua dicit. Qui cūq̄ voluerit amicus esse huius seculi inimicus dei constituit. Quibus inimicitijs dei factū est: vt nec eius vnigenito parceretur. Deinde subiungit et dicit. [Mulier cum† parturit: tristiciaq̄ habet: quia venit hora eius. Cū aūt peperit puerū iam non meminit pressure propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis: iterum aūt venio ad vos et gaudebit cor vestrum & gaudiū vestrū nemo tollet a vobis.] Nec ista similitudo ad intelligēdū videt esse difficilis: qñ cōparatio ei⁹ in promptu est eodem ipo exponēre cur dicta sit. Parturitio q̄ppe tristicie: part⁹ aūt gaudio comparat Quod tunc magis esse consuevit: quando

† Al. parit.

non puella sed puer nascit. Quod vero ait: gaudium vestrum nemo tollet a vobis: q̄ quia gaudium ipsorum ipse est iesus: signi Rom. vj ficatū est q̄ ait apostolus. Christus resurgens a mortuis iaz non moritur: & mors ei vltra nō dominabitur. Hucusq̄ in isto euāgelij capitulo vnde hodie disputauim⁹: velut facili intellectui omnia currerūt acriori necessario est in his que sequūtur intentio.

B Quid est enim q̄ ait. [& in illo die me non rogabitis quicq̄?] Hoc verbum quod est rogare: non solum petere verūetiam interrogare significat. Et grecū euangeliū vnde hoc translatum est: tale verbum q̄ vtrūq̄ possit intelligi: vt hec ambiguitas nec inde solua[t]: q̄q̄ si solueretur non ideo nulla q̄stio remaneret. Dñm etenim xp̄m postq̄ resurrexit: & interrogatū legim⁹ et rogatum.

Act.j. Nam interrogat⁹ ait a discipulis ascēsur⁹ in celū qñ p̄sentarek: & quādo regnū esset

Act.vij. Israel. Cū vero iam esset in celo: rogat⁹ est a stephano vt spīm ei⁹ acciperet. Et quis audeat vel cogitare vel dicere in celo sedentē xp̄m rogandū nō esse: & in terra manentem rogatū fuisse. Rogandū nō esse immortalē: rogari debuisse mortalem? Immo charissimi rogemus eum vt nodū q̄stionis huius ipse dissoluat: lucēdo in cordib⁹ nostris ad videnda q̄ dicit. Puto enim q̄ ait iterū autē videbo vos & gaudebit cor vr̄m & gaudiu vestrum nemo tollet a vobis: nō ad illud tē pus esse referendū quo resurrexit: eisq̄ suā carnem cernendā tangendāq̄ monstrauit sed potiꝰ ad illud vnde iam diximus: q̄ dili

Iu.xxiiij. git me diliget a patre meo: & ego diligā eū

Jo.xiij. & manifestabo ipm illi. Jam q̄ppe resurrexerat iam se illis in carne mōstraverat: iaz sedebat ad dexterā patris: qñ dicebat idē ipse apostolus iohannes cui⁹ est hoc euan

j.ioh.ij. gelium in epistola sua. Dilectissimi nunc filij dei sum⁹: & nondū apparuit q̄d erim⁹. Scimus q̄ cuz apparuerit similes ei erimus:

infra tra cta.cv. qm videbimus eū sicuti est. Jsta visio non vite huius est sed future: nō temporalis sz eterne. Hec est aūt vita eterna dicēte ipa vita: vt cognoscāt te inq̄t vnum verum deum & quem misisti iesum xp̄m. De hac visione

j.cor.xiij & cognitione dicit apl's. Videmus nunc per speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciē. Nunc scio ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc totius laboris sui fructum ecclesia parturit gemendo: paritura letando. Nunc parturit desiderando tunc paritura cernendo. Nūc parturit orādo: tūc paritura laudando. Et ideo maculum qñ ad istum fructum cōtemplationis cuncta officia referuntur actionis. Solus est cū liber qm propter se appetitur et non refert ad aliud. Huic seruit actio. Ad hunc em̄ refert q̄cquid bene agit: q̄ ppter hūc agit: ipse aūt nō ppter aliud sed propter semetipsum tenetur & habet. Jbi enim finis qui sufficit nobis. Eternus igit erit. Neq̄ em̄ nobis sufficit finis: nisi cui⁹ null⁹ est finis. Hoc inspiratum erat philippo: qñ dicebat. Dñe ostende patrem: & sufficit nobis. Jn qua ostensione se promisit & filiꝰ dicens. Non credis q̄ ego in patre: & pater in me est. De hoc itaq̄ q̄ sufficit nobis recte audimus: gaudium vestrum nemo tollet a vobis. De his etiam que superi⁹ dicta sunt: melius existimo intelligi. Modicū & iam nō videbitis me: & iterū modicū & videbitis. Modicū est enim hoc totū spacium quo presens peruolat seculum. Unde dicit idē ipse euāgelista in epla sua. Nouissima hora est. Jdeo nāq̄ addidit: q̄ vado ad patrem quod ad priorē sententiā referendum est: vbi ait: modicū & iam nō videbitis me: non ad posteriorē vbi ait: & iterū modicū et videbit[is] me. Eundo quippe ad patrem facturus erat vt eū non viderent. Ac per hoc non ideo dictus est: quia fuerat moriturus & donec resurgeret ab eoz conspectibus recessurus: sed q̄ esset iturus ad patrez. Q̄ fecit postea quam resurrexit: & cū eis quadraginta dies conuersatus ascendit in celum. Illis ergo ait: modicum & iam nō videbitis me: qui eum corporaliter tūc videbāt quando iturus erat ad patrem: & eū deinceps mortalez visuri non erant qualem cū ista loquerent videbant. Quod vero addidit: & iteruz modicū & videbitis me: vniuersē promisit ecclesie: sicut vniuerse p̄misit ecclesie: ecce ego vobiscū sum vsq̄ ad cōsummationē seculi. Non tardat dominus promissum: modicū & videbim⁹ eū: vbi iam nil rogemus nihil interrogem⁹: q: nihil de

Jo.xiiij. Act.j. Watth. xxviij. ij.Jo.ij. ij.Jo.iij. Roñ.xij

iderandum remanebit: nihil querendū latebit. Hoc modicum longū nobis videt: qñ adhuc agit: cum finitū fuerit: tūc sentiem⁹ q̄modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum quale habet mundus: de quo dictum est: mundus autez gaudebit. Nec tñ in huius desiderij parturitiōe sine gaudio tristes sumus: sed sicut ait apl's: spe gaudētes: in tribulatiōe patientes: q: & ipsa parturiens cui cōparati sum⁹ plus gaudet de mor futura, ple q̄ tristis est de presenti labore. Sed huius sermōis iste sit finis. Habent em̄ q̄stionem molestissimā sequentia: nec breuitate artāda sunt vt possint cōmodius si dominus voluerit explicari.

Tractatus.cij.

¶ Amen amē dico vobis. Si q̄d pe-

tieritis patrez in nomine meo dabit vobis: vſq; modo non petiſtis quic-q; in nomie meo: petite et accipietis vt gaudium veſtrū ſit plenū. Hec in prouerbijs locutus ſum vobis: venit hora cum iam nō in puerbijs loquar vobis: ſed palam de patre annūciabo vobis: illo die in nomine meo petetis: et nō dico vobis: qz ego rogabo patrē de vobis. Ipſe em̄ pater amat vos: qz vos me amaſtis. Et credidiſtis qz a deo exiui. Exiui a patre et veni in mundum. Iterum relinquo mundum et vado a patrem.

A ℣ tract. lxxiij. et lxxxj.

Omini verba nūc iſta tractanda ſunt. [Amen amē dico vobis: ſi quid petieritis patrez in nomine meo dabit vobis]. Jam dictū eſt in ſuperioribus huius dominici ſermonis partibus: propter eos qui nonnulla petunt a patre in chriſti nomine nec accipiunt: nec petitur in nomine ſaluatoris quicquid petit contra rationem ſalutis. Non enim ſonū litterarū ac ſyllabarum ſed quod ſonus ipſe ſignificat: et quod eo ſono recte ac veraciter intelligitur hoc accipiendus eſt dicere cum dicit: in nomine meo. Unde qui hoc ſentit de chriſto qō nō eſt de vnico dei filio ſentiendum: non petit in eius nomine etiam ſi nō taceat litteris ac ſyllabis chriſtum: quoniam in eius nomine petit quem cogitat cum petit. Qui vero quod eſt de illo ſentiendū ſentit: ipſe in eius nomine petit et accipit qō petit: ſi non contra ſuaz ſalutem ſempiternam petit: accipit autem quando debet accipere. Quedam enim nō negantur ſed vt congruo dentur tempore differuntur. Ita ſane intelligendum eſt quod ait: dabis vobis: vt ea beneficia ſignificata ſciantur his verbis: que ad eos qui petunt proprie pertinent. Exaudiunt quippe omnes ſancti pro ſeipſis: non autem pro omnibus exaudiūtur vel pro amicis vel inimicis ſuis: vel q̄buſlibet alijs: quia non vtcūq; dictum eſt dabit: ſed dabit vobis. [Uſq; modo inquit non petiſtis q̄ſq; in nomine meo. Petite et accipietis: vt gaudiū veſtrum ſit plenū.] Hoc qō dicit gaudiū plenū profecto non carnale ſed ſpirituale gaudiū eſt: et quando tantū erit vt aliq̄d ei tam non ſit addendū: proculdubio tunc erit plenū. Quicq̄d ergo petit qō pertineat ad hoc gaudiū cōſequendū: hoc eſt in nomine chriſti petendum ſi diuinam intelligim⁹ gratiam: ſi vere beatam poſcim⁹ vitam: q̄cquid autem aliud petit nihil petitur: non qz nulla omnino res eſt: ſed qz in tāte rei comparatione quicquid aliud concupiſcit: nihil eſt. Neq; enim prorſus nulla res eſt homo de quo ait apoſtolus. Qui ſe putat aliquid eſſe: cū nihil ſit. In comparatione quippe ſpiritualis hominis q̄ſcit gratia dei: ſe eſſe qō eſt: quiſquis vana preſumit: nihil eſt. Sic ergo etiam recte intelligi poteſt. Amen amen dico vobis: ſi q̄d petieritis patrem in nomine meo dabit vobis vt hoc qō ait: ſi q̄d: non quodlibet intelligatur: ſed aliq̄d qō in beate vite comparatione nihil ſit. Et qō ſequitur vſq; modo nō petiſtis q̄ſq; in nomine meo: duobus modis intelligi poteſt: vel qz in nomie meo petiſtis: qō nomen noſtrum ſicut cognoſcendū eſt cognouiſtis: vel non petiſtis q̄ſq; quoniam in comparatione rei quam petere debuiſtis pro nihilo habendū eſt qd̄ petiſtis Ut igitur in eius nomine nō nihil: ſed gaudiū plenū petant: quoniam ſi aliq̄d aliud petūt: idem aliq̄d nihil eſt: exhortatur dicens petite et accipietis: vt gaudiū veſtrū plenū ſit: id eſt hoc in nomine meo petite vt gaudium veſtrum plenū ſit/ et accipietis. Iſto enim bono in petendo perſeuerantes: ſanctos ſuos nequaq; miſericordia diuina fraudauit. [Hec inq̄t in prouerbijs locutus ſum vobis. Uenit hora cū iam non in prouerbijs loquar vobis: ſed palam de patre meo annūciabo vobis.] Poſſem dicere hāc de q̄ loquit̄ horā: futurū oportere ſcīm intelligi: vbi videbim⁹ palā qō beat⁹ paul⁹ dicit: facie ad faciē: vt qō ait: hec in puerbijs locut⁹ ſum vobis: hoc ſit qō ad eodem apoſtolo dictū eſt: videm⁹ nūc p ſpeculū in enigmate. Annūciabo aūt vobis qz p filiū pater videbitur: iuxta illud qō alibi ait. Neq; patrē q̄s cognoſcet niſi filius: et cui voluerit filius reuelare. Sed iſtū ſenſum videt impedire qō ſequit. [† Illo die in nomine meo petetis.] In futuro em̄ ſeculo cū uenerim⁹ ad regnū vbi ſimiles ei erimus q̄n videbim⁹ eū ſicuti eſt: q̄d petituri ſum⁹ q̄n ſatiabit̄ in nobis deſideriū noſtrū: Unde et in alio pſalmo legit. Satiabor cū manifeſtabit̄ gloria tua. Petitio nāq; alicui⁹ eſt indigentie. que ibi nulla erit vbi hec ſacietas erit. Relinquit itaq; q̄tum ſapere valeo/ vt intelligatur ieſus diſcipulos ſuos de carnalib⁹ vel animalib⁹: ſe ſpirituales promiſiſſe facturū: q̄uis nondū tales quales erim⁹ quando ſpirituale etiam corpus habebim⁹: ſed qualis erat q̄ dicebat. Sapientiam loquimur inter perfectos: et nō poſ-

dabie

B

Gal. vj.

† Alia ītra hz in j. Jo. iij.

ps. cij.

ps. vj.

Ro. viij.

j. cor. ij.

tui vobis loqui quaſi ſpiritualib⁹ ſed quaſi carnalib⁹. Et nō ſp̄m huius mūdi accepim⁹ ſed ſp̄m qui ex deo eſt: vt ſciam⁹ que a deo donata ſunt nobis q̄ et loquimur: nō in ſapiētie humane doctis verbis: ſed docti ſpiritu ſpiritualib⁹ ſpūalia cōparantes. Animalis aūt homo non percipit q̄ ſunt ſpirit⁹ dei. Non itaq; pcipiens que ſunt ſpūs dei homo animalis ſic audit quecūq; audit de dei natura: vt aliud q̄s corp⁹ cogitare non poſſit: quālibet ampliſſimū vel immenſum: quālibet lucidū ac ſpecioſum corp⁹reū: ideo prouerbia illi ſunt quecūq; dicta ſapiētie/ de incorpea immutabiliq; ſubſtātia. Non qō ea tanq̄ puerbia deputat: ſed q̄ ſic cogitat quomodo qui prouerbia ſolent audire neq; intelligere. Cum vero ſpūalis cepe rit omnia dijudicare: ipſe autem a nemine dijudicari: etiaz ſi q̄ hac vita adhuc velut per ſpeculū ex parte perſpicit: tamen nō vllo corporis ſenſu: non vlla imaginaria cogitatione q̄ capit aut fingit qualtūcunq; ſimilitudines corporum: ſed mentis certiſſima intelligentia deū intelligit non corpus eſſe ſed ſpiritū. Ita palam de patre annūciante filio vt eiuſdem ſubſtātie conſpiciatur et ipſe qui annunciat tunc in eius noie petunt qui petunt: quando in ſono eius nomims non aliud q̄ res ipſa eſt: q̄ hoc noie vocat: intelligūt: nec animi vanitate vel infirmitate confingūt: tanq̄ in alio loco pez in alio filiū ante patrem ſtantez et p nobis rogātem: ſpacia ſua queq; amborum occupātibus mobilibus: et verbū ad eū cui⁹ eſt verbū facere verba pro nobis: interuallo interpoſito inter os loquētis et auriculas audiētis: et alia talia que ſibi animales. i. q̄ carnales in cordibus fabricāt. Quicūq; em̄ tale ſpūalibus de deo cogitantib⁹ ex corpoꝝ cōſuetudine occurrit negando atq; reſpnēdo tanq̄ importunas muſcas ab interioribus oculis abigūt et ſinceritati ei⁹ lucis ac quieſcūt: qua teſte ac iudice has ipſas imagines corpoꝝ ſuis internis aſpectibus irruentes falſas eſſe conuincūt. Hi poſſunt vtcūq; cogitare dominum noſtrū ieſum xp̄m inquatū homo eſt pro nobis interpellare patrem: inq̄tum aūt deus eſt/ nos exaudire cum patre: qō euz ſignificaſſe arbitror: vbi ait. [Et nō dico vobis: qz ego rogabo patrē de vobis.] Ad hoc q̄ppe intuēdū quomodo nō rogat patrem filiū ſed ſimul exaudiūt rogantes pater et filius nō niſi ſpiritualib⁹ oculis mentis aſcendit. [Ipſe em̄ pater inquit amat vos qz me amaſtis.] Jō amat ille qz nos amamus an potius qz ille amat ideo nos amam⁹. Ex epla ſua euangeliſta idē ipſe reſpondeat. Nos diligim⁹ inquit: qz prior ipſe dilexit nos. Hinc q̄ factū eſt vt diligamus: qz dilecti ſumus. Prorſus donū dei eſt diligere deū: qui ipſe vt diligeret dedit: qui non dilectus dilexit. Diſplicētes amati ſum⁹: vt eſſet in nobis vnde placeremus. Nō em̄ amaremus filiū niſi amaremus et patrem. Amat nos pater: qz nos amamus filium: cū a patre et filio acceperimus vt et patrem et filiū amemus. Diffundit em̄ charitatē in cordib⁹ noſtris ambor⁹ ſpūs: per quem ſp̄m et patrem amamus et filiū/ et quem ſp̄m amamus cū patre et filio. Amorem itaq; nr̄m piuz quo colimus deū fecit deus: et vidit qz bonū eſt. Ideo quippe amauit ipſe qō fecit. Sed in nobis non faceret qō amaret: niſi anteq̄ id faceret nos amaret. [Et credidiſtis inquit qz a deo exiui. Exiui a patre: et veni in mundum. Iterū relinquo mundum: et vado ad patrē.] Plane credidimus. Neq; em̄ propterea debet incredibile videri: qz ſic ad mundū veniēs exiit a patre et non deſereret patrem: et ſic vadit ad patrem relicto mundo vt non deſerat mundū. Exiit enim a patre: qz de patre eſt. In mundum venit: qz mūdo ſuū corpus oſtendit qō de virgine aſſumpſit. Reliquit mundū corporali diſceſſione: perrexit ad patrē hoīs aſcenſione: nec mundū deſeruit preſentie gubernatione.

Ioh. iiij.

Rem. v.

Tractatus. cij.

Dicunt ei diſcipuli eius. Ecce nūc palam loqueris: et puerbiū nullū dicis. Nunc ſcimus qz ſcis omnia: et nō op⁹ eſt tibi vt quis te interroget. In hoc credimus quia a deo exiſti. Reſpōdit eis ieſus. Modo creditis? Ecce venit hora et iam venit vt diſpergamini vnuſquiſq; in propria: et me ſolū relinquatis: et tamen non ſum ſolus: quia pater mecum eſt. Hec locutus ſum vobis vt in me pacem habeatis: in mundo preſſuraz habebitis: ſed cōfidite: ego vici mundum.

A

Uales erāt diſcipuli chriſti quando cum eis ante paſſionez loquebatur magna cum paruis: ſed ſic oportebat vt magna dicerentur et paruis: quia nōdum accepto ſpiritu ſancto quemadmodum eum poſt eius reſurrectionem vel ipſo inſufflante vel deſuper vemente acceperūt humana magis q̄ diuina ſapiebant: multis indicijs per totuz euangelium declaratur: vnde et hoc eſt qō

fm ista lectione dixerūt. [Ait cū euāgelista [Dicunt discipuli eius. Ecce nunc palā loqueris: ⁊ puerbium nullū dicis. Nunc scimus qz ⁊ nosti omnia: ⁊ non opus est tibi vt quis te interrogęt. In hoc credimus: quia a deo existi.] Ipse dns pauloante dixerat. Hec in puerbijs locutus sum vobis: venit hora cū iam nō in puerbijs loquar vobis. Quomodo ergo isti dicunt ecce nūc palam loqueris: ⁊ puerbiū nullū dicis? Numqd hora iam venerat: qua nō iā in puerbijs se promiserat locuturum? Puto: sus qō nondū illa hora venisset continuatio verboꝝ eius ostendit que ita sese habet. Hec in puerbijs inquit locutus sum vobis: venit hora cum iam non in puerbijs loquar vobis: sed palam de patre meo annūciabo vobis. Illo die in nomine meo petetis. Et non dico vobis: qz ego rogabo patrem de vobis. Ipse em pater amat vos: qz vos me amastis ⁊ credidistis: quia a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in mundum. Iterum relinquo mundum: ⁊ vado ad patrem. Cum per hec omnia verba adhuc illam promittat horā qua non iam in prouerbijs loquitur: sed palam de patre annunciauit eis: in qua hora dicit eos in suo nomine petituros nec se patrem de illis rogaturum: eo quod ipse pater amat eos quia ipsi amauerunt christum ⁊ crediderunt quod a patre exierit ⁊ venerit in mundum: iterum relicturus mundum ⁊ iturus ad patrem: cum ergo adhuc ꝓmittatur hora illa in qua sine puerbijs locuturus est: cur isti dicūt: ecce nūc palam loqueris et prouerbium nullum dicis: quia que scit ipse non intelligentibus esse prouerbia illi vsqz adeo non intelligunt vt nec saltem non se intelligere intelligant? Paruuli enim erant: ⁊ nondum spūaliter diiudicabant: q de rebus non ad corp⁹ sed ad spiritum pertinentibus audiebant. Deniqz de ipsa eorum etate adhuc fm interiorē hominē parua ⁊ infirma eos admonēs. [Respōdit eis iesus. Modo creditis. Ecce venit hora: ⁊ iā venit: vt dispergamini vnusquisqz in propria ⁊ me soluz relinquatis. Et non sum solus: quia pater mecum est.] Pauloante dixerat: relinquo mundū ⁊ vado ad patrem nunc dicit pater mecum est. Quis vadit ad cum qui cum illo est? Sed hoc intelligenti est verbum: nō intelligenti puerbiuz: sic tñ quomodo a paruulis non intelligitur ⁊ vt cūqz sugit: ⁊ eis etiam si non prebet qz nōdum eū capiunt solidū cibum: lacteuz non denegat alimentū. Ex hoc alimento est qō sciebant eum nosse omnia: nec opus ei esse vt eū quis interroget. Quod quidē cur dixerit: queri potest. Videtur em potꝰ fuisse dicendū: non opus est tibi vt quēqz interroges: non vt quis te interroget. Dixerūt qp pe scim⁹ qz nosti oia: ⁊ vtiqz q nouit omnia magis a nescientib⁹ interrogari solet vt in terrogantes audiant qō volunt ab eo q̄ nouit oia: non ipse interroget: tanqz volēs aliquid scire q̄ nouit oia. Quid sibi ergo vult qz ei quem sciebāt nosse omnia cum dicere debuisse videant: nō opus est tibi vt quēqz interroges: dicendum potius putauerunt: nō op⁹ est tibi vt quis te interroget? Quid quod vtrūqz legimus factū: ⁊ interrogasse scilicet dñm ⁊ interrogatū fuisse? Sed hoc cito soluit: qz hoc nō ei sed illis potius op⁹ erat quib⁹ interrogabat: vel a quib⁹ interrogabatur. Neqz em aliquos ille interrogabat vt ab eis aliquid disceret: sed eos potius vt doceret qui interrogabant cum volētes ab eo aliquid discere. Illis ꝓfecto id opus erat vt scirent aliqua ab illo qui nouerat omnia. Nimirum ergo propterea ei opus non erat vt eum quis interrogaret: qm̄ nos quando interrogamur ab eis q̄ volunt aliquid a nobis scire: ex ipsis interrogationibus eoꝝ cognoscimus quid velint discere. Op⁹ est ergo nobis ab eis interrogari quos docere aliquid volumus: vt inclinationes eorum quibus respondendum est nouerimus. Illi autem ne id quidez opus erat qui omnia nouerat: nec opus habebat quod ab eo quisqz scire vellet per eius cognoscere interrogationem: quia primū interrogaret: interrogaturi nouerat voluntatem. Sz ideo se patiebāt interrogari: vt vel eis qui tunc aderant vel qui hec siue dicta fuerant audituri: siue scripta lecturi q̄les essent a quibus interrogabatur ostēderet: coqz modo nosset̄mus vel quibus nō circūueniretur fraudibus vel quib⁹ apud eū ꝓficeretur accessibus. Preuidere autez cogitationes hoim ⁊ ideo non opus habere: vt euz quis interrogaret magnum deo nō erat: sed magnum paruulis erat qui ei dicebant: in hoc credim⁹ q̄ a deo existi. Multo autem maius erat ad qō intelligendum eos volebat extendi ⁊ crescere quod cū illi dixissent vere qz dixissent a deo existi: ait ille pater mecū est: ne sic a patre filiū cogitarēt exīssevt putarēt etiā recessisse. Deinde sermonē istū magnū prolixūqz cōcludens: [hec inquit locutus sum vobis: vt in me pacem habeatis. In mundo pressurā habebitis: sed confidite: ego vici mundum.] Istud inituz fuerat habitura ista pssura: de qua superius vt eos ostenderet paruulos quib⁹ adhuc nō intelligētib⁹ ⁊ aliō ꝓ alio sentiētibus prouerbia quodāmodo essent que cū magna et diuina dixisset: ait. Nō creditis

† al. iscis

F. tract. eij.

trac. eij. c. in fine.

Ecce venit hora ⁊ iā venit: vt dispergamini vnusquisqz in propria. Ecce mitiū pssurę: sed non eo modo perseueraturę. Quod cū adiunxit et me solū relinquatis: nō vult eos tales esse in consequenti pressura: quā post eius ascensionem in mūdo fuerant habituri vt relinquāt eū: sz vt in illo pacē habeant permanentes in eo. Nō em quando comprehensus est tantummodo carne sua eius carnem: verumetiam mente reliquerunt fidem. Ad hoc pertinet qō ait. Modo creditis. Ecce venit hora vt dispergamini in propria: et me solum relinquatis. Tā q̄z diceret. Tunc ira pertubaminꝰ vt etiaz qō modo creditis relinquatis. Venerunt em ad tantam desperationem ⁊ sue pristine fidei (vt ita dixerim) mortē q̄rta apparuit in illo cleopha qui post ei⁹ resurrectionem cū illo se loqui nesciens: ⁊ qd ei contigerit narrans. Nos inquit sperabamus qō ipe fuerat redempturus israel. Ecce q̄modo cū relinquerent: deserendo etiā ipaz fidem qua in eū ante crediderant. In eave ro pressura quā post eius glorificationē accepto spiritu sancto pertulerūt: nō eū reliq̄runt: ⁊ q̄uis fugerent de ciuitate in ciuitatem ab ipso non refugerūt: sed vt habētes pressuram in mundo: in illo pacē tenerent non ab ipso refugerunt: sed ipsum refugiū potius habuerunt. Haro quippe illis spūsancto factum est in eis quod nunc dictuz est eis. Confidite qz ego vici mundum. Cōfiderunt et vicerunt. In quo nisi in illo? Non enim vicisset ille mundum si membra eius vinceret mūdus. Unde ait apostolus. Gratia deo q̄ dat nobis victoriam continuoqz subiecit. Per dominum nostruz iesum christum qui dixerat suis. Confidite ego vici mundum.

iii. xxiiij.

j. Co. xv.

Tractatus. ciiij.

Ca. xvij. Hec locutꝰ est iesus: ⁊ subleuatis oculis in celuz dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuum vt et filius tuus clarificet te.

ANte ista que nunc sumus adiungāte domino tractaturi: dixerat iesus. Hec locutus sum vobis: vt in me pacem habeatis. Que non recentoria paulo superius ab eo dicta sed omnia debemus accipere: siue quecunqz illis locutus est ex quo eos cepit habere discipulos: siue certe ex quo post cenam exortus est hunc admirabilē ꝓlixūqz sermonē Talē appe cōmemorauit causam cur eis sit locut⁹: vt ad eū sine rectissime referant vel eis que locutus est eis: vel ea maxime q̄ dixit iam ꝓ eis moriturꝰ: tanqz verba nouissima: postea q̄z de spiritu sancto ille q̄ eū fuerat traditurꝰ egressus est. Hanc ergo cōmendauit causam sermonis sui vt in illo pacem haberent propter qō totum agitur quod christiani sumus. Hec enim par finē temporis non habet: et omnis pie nostre intentionis actionisqz finis ipa erit. Propter hanc sacramētis eiꝰ imbuimur: ꝓpter hāc mirabilibꝰ eiꝰ operibꝰ ⁊ fmonibus eruditur: ꝓpter hanc spiritus eius pignus accepimus: ꝓpter hāc credimus in eū ⁊ spamus: ⁊ eiꝰ amoꝛe quātū donat accēdimur. Hac pace in pssuris olbus cōsolamur: hac a pressuris oīnibus liberamur: ꝓpter hāc oēm tribulationē fortiter sustinemus: vt in hac feliciter fine vlla tribulatiōe regnem⁹? Merito ad eū clausit verba q̄ paz intelligētibus discipulis erāt ꝓuerbia: intellecturis ea qn̄ eis dedisset ꝓmissum spūsanctū: de quo superius ait. Hec locutus sum vobis: apud vos manēs. Paraclitꝰ aūt spiritussanctus quē mittet pr̄ in nole meo: ille vos docebit oia: ⁊ suggeret vobis oia q̄cūqz dixero vobis. Hec nimirū futura fuerat illa hora: qua se ꝓmiserat non iā in ꝓuerbijs locuturū: sed palā de patre annūciaturū. Eidē quippe illius verba reuelante spū sancto intelligētibus iā nō erāt futura proverbia. Neqz em loqnte in eoꝝ cordibus spūsctō: taciturus erat vnigenitus filius q̄ dixit in ea hora palā se illis de pr̄e annunciaturū: qō eis vtiqz iaz intelligentibus nō esset ꝓuerbiū. Sed hoc q̄z ipz quō simul loquanr in suoꝝ spiritualiuz cordibus ꝑ dei filius et spiritussanctus: immo ipa trinitas que inseparabiliter operat: intelligentibus est verbum: non intelligentibus aūt ꝓuerbiū. Cū ergo dixisset ꝓpter qd ola sit locutus: vt in illo scilicet pacē haberēt: in mūdo habētes pssurā: exhortatusqz fuisset vt confiderent qz ipe vicit mundū eo q̄ erāt ad illos sermone finito deinde ad patrem verba direxit: ⁊ orare iam cepit. Sic enim euangelista sequit dicēs. [Hec locutus est iesus: ⁊ subleuatis oculis in celū dixit. Pr̄ venit hora: clarifica filiūtuū. [Poterat dns nr̄ vnigenitꝰ ⁊ coeternus pr̄i in forma sui ⁊ ex forma serui si hoc opus eēt orare silentio. Sed ita se pr̄i exhibere voluit peccatorem: vt meminisse se esse doctorē. Proinde quam fecit orationem pro nobis: notam fecit ⁊ nobis: qn̄ tanti magistri non solū ad ipos sermocinatio sed etiam pro ipsis ad patrem oratio discipulorū esset edificatio: et si illorum q̄ hec dicta aderant audituri: profecto et nostra qui fueramus cōscripta

Jo. xiiij. et tract. lxxvij.

lecturi. Quapropter hoc qđ ait: pater venit hora: clarifica filiũ tuũ: ostendit omne tempꝰ: t qđ quando faceret vel fieri fineret ab illo esse dispositũ qui temporis subditus non est: qm q̃ futura erãt p singula tpa in dei sapientia causas efficientes habent in qua nulla sunt tempora. Nõ ergo credaꝝ hec hora fatoꝝgẽte venisse sed deoꝝ ordinãte: nec ei sydera necessitas xp̃i cõnexuit passionẽ. Absit em̃ vt sidera mori cogerẽt syderuꝫ conditorẽ. Non itaq̃ christũ tempus vt morereꝝ imperauit: sed tempꝰ christꝰ quo morereꝝ elegit: q̃ etiam tempus quo de virgine natꝰ est cũ patre constituit de quo sine tẽpore natꝰ est ſm quã verã sanãq̃ doctrinã etiã paulꝰ apostolꝰ. Cũ aũt venit inquit plenitudo tpis misit deꝰ filiũ suũ. Et deus p ppheta. Tẽpore ait accepto exaudiui te: et in die salutis audiui te. Et rursus apostolꝰ. Ecce nũc tempꝰ acceptabile: ecce nunc dies salutis. Dicat ergo pater venit hora: q̃ cũ patre disposuit omnes horas: tãq̃ dicẽs. Pater quã propter homines t apud homines ad me clarificã dũ simul cõstituiꝰ venit hora: clarifica filiuꝫ tuũ: vt filiꝰ tuus clarificet te. Clarificatũ a patre filiũ nõnulli accipiũt in hoc qđ ei nõ pepercit sed p nobis oĩbꝰ tradidit eũ. Sz si passione clarificatꝰ dicit: q̃tomagis resurrectione: Nam in passione magis eius humilitas q̃ claritas cõmendat: a postolo attestãte q̃ dicit. Humiliauit semetip̃m: factꝰ obediẽs vsq̃ ad mortẽ: mortez aũt crucis. Deinde sequit: t de eius clarificatione tã dicit. Propter qđ t deꝰ illũ exaltauit et donauit ei nomẽ qđ est sup omne nomẽ: vt in noĩe iesu oẽ genu flectat̃: celestium terre stiũ t inferноꝝ: t oĩs lingua cõfiteat̃ q; dominꝰ iesus xp̃s in gloria est dei patris. Hec est glorificatio dñi nostri iesu xp̃i: q̃ ab eꝫ resurrectione sumpsit exordiũ. Humilitas ergo eiꝰ incipit in sermone apti ab eo loco vbi ait. Semetipsum exinaniuit formã serui accipiens: t peruenit vsq̃ ad mortẽ crucis. Claritas vero eius incipit ab eo loco vbi ait. Propter qđ et deꝰ exaltauit eũ: t p uenit qđ in gloria est dei patris. Nã t ipm nomẽ si inspiciant̃ codices greci ex qua lingua eple aptiꝫ trãslate fuit i latinũ qđ hic legit̃ gla: ibi legitur Λοξα. Unde verbuz deriuatũ ẽ in greco vt diceret Λοξασω: quod interpres latinus ait clarifica: cum posset etiam glorifica dicere quod tantũdẽ valet. Et ideo posset etiam in apostoli epistola vbi est gloria claritas poni: quod si fieret tantumdem valeret. Ut autem non recedatur a verborum sonis: quemadmodum a claritate clarificatio: sic a gloria glorificatio deriuatur. Ut ergo mediator dei t hominũ homo christus iesus resurrectione clarificaret vel glorificaret: prius humiliatus est passione. Non em̃ a mortuis resurrexisset: si mortuꝰ nõ fuisset. Humilitas claritatis est meritũ: claritas humilitatis est premiũ: sed hoc factũ est in forma serui In forma vero dei semper fuit semper erat claritas: immo nõ fuit quasi iã non sit: nec erit quasi nondum sit. Sed sine initio: sine fine semp est claritas. Qđ ergo ait: pater venit hora clarifica filiũ tuum: sic intelligẽdum est tanq̃ dixerit. Uenit hora seminandi de hũilitatis: fructũ nõ differas claritatis Sed qđ ubi vult qđ sequitur: [vt filiꝰ tuus clarificet te:] Nũqđ etiam deꝰ pater humiliratem pertulit carnis sine passionis: ex qua illum clarificari oportebat: Quomodo igitur eum clarificaturꝰ erat filiꝰ cuius claritas sempiterna: nec ex forma hũana potuit videri minor: nec in diuina posset esse amplior. Sed istam questionem in hũc sermonem nolo coartare: aut hinc eum facere longiorem.

Tractatus.cv.

¶ Sicut dedisti ei potestatez omnis carnis: vt oẽ qđ dedisti ei det eis vitã eternã: hec est autem vita eterna vt cognoscant te solum verum deuz: et quem misisti iesum christum. Ego te clarificaui super terram: opus cõ summaui: quod dedisti mihi vt faciaz: et nũc clarifica me tu pater apũd temetipsum claritate quã habui prius q̃ mundus esset apud te.

Glorificatum a patre filiũ scũm formam serui quam pr̃ fuscitauit a mortuis t ad suam dexteram collocauit: res ipsa indicat et nullus ambigit christianꝰ Sed quoniã nõ tantũ dixit: pater clarifica filiũ tuũ sed addidit etiã [vt filiꝰ tuus clarificet te:] merito queritꝝ quomodo patrẽ clarificauerit filiꝰ cũ sempiterna claritas patris nec diminuta fuerit in forma humana: nec augeri potuerit in sua perfectione diuina: sed in ipsa claritas patris nec minui nec augeri põt. Apũd homines aũt proculdubio minor erat: quãdo in iudea tantũmodo deꝰ notꝰ erat. Nõ dum a solis ortu vsq̃ ad occasum laudabant pueri nomen dñi. Hoc aũt qz p euangelium christi factum est vt per filiũ pater innotesceret gẽtibꝰ: p̃fecto patrẽ clarifica-

uit t filiꝰ. Si aũt tantũmodo mortuꝰ fuisset filiꝰ nec resurrexisset: p̃culdubio nec a patre clarificatus esset nec patrẽ clarificasset Nunc aũt resurrectione clarificatꝰ a p̃fe: resurrectionis sue predicatione clarificat patrẽ. Hoc quippe aperit ordo ipse verborum. Clarifica inq̃t filium tuum: vt filiꝰ tuꝰ clarificet te. Tũq̃ diceret. Resuscita me vt innotescas toto orbi per me. Deinde magis magisq̃ pandens quomodo clarificet patrẽ filiꝰ: [sicut dedisti inq̃t ei potestatem omnis carnis: vt oẽ qđ dedisti ei det eis vitam eternã.] Omnẽ carnẽ dixit omnẽ hominẽ a patre totũ significãs: quẽadmodũ rursus a patre superiore significat̃ est hõ totus: vbi ait apostolꝰ. Omis aia potestatibꝰ sublimioribꝰ subdita sit. Quid em̃ dixit omis aia: nisi omis hõ. Et hoc aũt qđ ptãs xp̃o a p̃fe data est omis carnis: ſm hoiem intelligẽdũ est. Nam ſm deũ oĩa p ipm facta sunt: t in ipo cõdita sunt oĩa in celo t in terra/ visibilia t inuisibilia. Sicut ergo dedisti ei ptãtẽ (inq̃t) omis carnis: ita te glorificet filiꝰ tuꝰ. i. notũ te faciet omni carni quã dedisti ei. Sic em̃ dedisti vt oẽ qđ dedisti ei det eis vitã eternã. [Hec est aũt inquit vita eterna: vt cognoscant te solum verum deuz: et quem misisti iesum christũ.] Ordo verborꝝ est: vt te t quem misisti iesum xp̃m cognoscant solũ verũ deũ. Cõsequenter em̃ t spiritussanctꝰ intelligit̃: qz spiritus est patris t filii: tanq̃ charitas substantialis t consubstãtialis amborꝝ: quonism non duo dij pater et filiꝰ: nec tres dij pater t filiꝰ t spiritussanctus: sed ipa trinitas vnus solus verus deꝰ. Nec idem tñ p̃ qui filiꝰ: nec idẽ filius qui pater: nec idẽ spũsctũs q̃ pater t filiꝰ: qm̃ tres sunt pater t filiꝰ t spũsanctus: sed ipsa trinitas vnꝰ est deꝰ. Si ergo eo mõ te glorificat filiꝰ sicut dedisti ei potestatẽ oĩs carnis: et sicut dedisti vt omne qđ dedisti ei det eis vitã eternã: et hec est vita eterna vt cognoscãt te. Sic te igitur filiꝰ glorificet: vt oẽ qđ dedisti ei te cognitũ faciat. Porro si cognito deo est vita eterna: tantomagis viuere tendim̃ q̃tomagis in hac cognitione p̃ficim̃. Non autez moriemur in vita eterna. Tũc q̃ dei cognitio p̃fecta erit qm̃ nulla mors erit. Sũma dei tũc clarificatio: qz sũma gla: que grece dicit Λοξα. Unde dictum est Λοξασω: qđ latini quidam interpretati sunt clarifica/ quidam glorifica: a veteribus autem gloria qua gloriosi homines dicũtur: ita est diffinita. Gloria est frequens de aliquo fama cũ laude. At si homo laudat̃ cuz fame creditur: quomodo deus laudabitur: quando ipse videbitur: Propter quod scriptum est. Beati qui habitãt in domo tua ãn secula seculorum laudabũt te. Ibi erit dei sine fine laudatio: vbi erit dei plena cognitio: t qz plena cognitio iõ summa clarificatio vel glorificatio. Sed pri hic clarificat̃ deꝰ dũ annũciatꝰ holbꝰ innotescit: t p fidẽ credentiũ p̃dicat̃. Propter qđ dicit. [Ego te clarificaui sup terrã: opꝰ p̃summaui qđ dedisti mihi vt faciam.] Nõ ait: iussisti: sz dedisti vbi cõmendatur euidẽs grã. Quid em̃ habet qđ non accepit etiã in vnigenito humana natura: An nõ accepit vt nihil mali sz bona faceret oĩa: quando in vnitatem p̃sone suscepta est a verboꝝ p qđ facta sunt oĩa Sed quomodo consummauit opꝰ quod accepit vt faciat: cũ restet adhuc passionis experimentũ: vbi martyrũ huius maxime p̃buit qđ sequerenr exẽplũ. Unde ait apls petrus. Christꝰ passus est pro nobis relinquens nobis exẽplũ vt sequamur vestigia eius: nisi qz cõsummasse dicit qđ se cõsummaturꝰ esse certissime nouit. Sicut longe ante in prophetia preteriti temporis vsus est verbis quando post annos plurimos futurũ fuerat qđ dicebat. Foderũt inq̃t manus meas t pedes meos/ dinumerauerũt oĩa ossa mea. Non ait fodient t dinumerabũt. Et in hoc ipo euãgelio: oĩa inquit: que audiui a patre meo nota feci vobis: q̃bus ait postea: adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Qui em̃ certis t immutabilibus causis omnia futura predestinauit: quod facturus est. Nã t per prophetam dictum de illo est. Qui fecit que futura sunt. Scõm hoc etiam: qđ sequitur dicit. [Et nunc clarifica me tu pater apud temetipsum: claritate quam habui prius q̃ mundus † esset apud te.] Nũ supra dixerat. Pater venit hora clarifica filiũ tuum: vt et filiꝰ tuus clarificet te. In q̃ verboꝝ ordine ostenderat prius a patre glorificandum filiũ: vt patrẽ clarificaret t filius. Modo aũt dixit: ego te clarificaui super terrã: opus cõsummaui qđ dedisti mihi vt faciã: t nunc clarifica me: tanq̃ prior ipse patrem clarificauerit: a quo deinde vt clarificetur exposcit. Ergo intelligendum est vtroq̃ verbo superius vsum ſm id qđ futurũz erat: eoq̃ ordine quod futurũ erat clarifica filium vt te clarificet filius: modo vero vsum fuisse verbo preteriti temporis de re futura vbi ait. Ego te clarificaui sup terraz: opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. Deinde dicendo: t nunc clarifica me tu pater apud temetipsum quasi posterius esset clarificandus a patre quez prius ipse clarificauerat: quid ostendit nisi superius vbi ait, ego te clarificaui super

psalmo lxxxiij.

s. Co. iiij.

s. pet. ij.

ſ. xv. ca. tracta. lxxxvj. a ſ. xvj. b. tracta. xcvj. a.

C † Al. fuisset.

terram: ita locutum se fuisse tanq̄ fecisset quod facturus esset. hic aut̄ popposcisse vt pater faceret per qđ illud filius facturus esset: id est vt pater clarificaret filium: per quā filij clarificationem etiā filius clarificaturus esset patrem. Deniq̄ si de re que futura erat ponamus etiaz futuri tēporis verbum: vbi pro tempore futuro posuit ip se preteritū: nulla sententie remanebit obscuritas: velut si dixisset. Ego te clarificabo super terrā: opus cōsummabo quod dedisti mihi vt faciam. Et nunc clarifica me tu pater apud temetipsuz. Nempe ita plenum est: sicut illud vbi ait: clarifica filium tuū: vt filius tuus clarificet te: r ipsa ē omnino sententia: nisi qr r hic dict⁹ est ciusdez clarificationis modus: ibi autem tacitus: tanq̄ illud isto exponeret eis quos poterat permouere: quō pater filiuz: r maxime quomodo patrē clarificaret r filius. Dicēdo enim clarificari a se patrē super terrā: se autem a patre apud cūdem patrez: modum profecto vtriusq̄ clarificatiōis ostendit. Ipse quippe patrē clarificauit sup terram cū gentibus predicādo: pater vero ipsum apud semetipsuz ad sinā dexteram collocādo. Sed ideo postea de clarificādo patre vbi ait/ego te clarificaui: verbū preteriti temporis ponere maluit: vt monstraret in predestinatiōe iam factū: r pro iam facto habēdum qđ certissime fuerat futurū: id est vt a patre apud patrē glorificatus: patrē super terraz glorificaret r filiꝰ. Sed hanc predestinationē in sua clarificatione manifestius aperuit: qua eum clarificauit pater in eo qđ adiunxit: [claritate quā habui priusq̄ mūdus † esset apud te]. Ordo verborū est: quam habui apud te priusq̄ mūdus esset. Ad hoc valet qđ ait: r nunc clarifica me: hoc est sicut tūc ita r nūc. Sicut tunc predestinationem: ita r nunc perfectiōe: fac in mundo qđ apud te iam fuerat ante mundū: fac in suo tpe quod ante omnia tpa statuisti. Hoc quidā sic intelligendū putarunt: tanq̄ natura humana q̄ suscepta est a verbo cōuerteret in verbum: r homo mutaretur in deū: immo si diligentius qđ opinati sunt cogitem⁹: hō periret in deo. Nō enim quisq̄ ex ista mutatione hominis vel duplicari dei verbū dicturus est vel augeri: vt aut duo sint qđ vnuz fuit aut amplius sit qđ minus fuit. Potes si natura humana in verbū mutata atq̄ ꝓmersa verbū dei ēt tum erat r qđ erat hoc erit vbi est homo si nō periit. Sed ad hāc opinionē quā veritas prius non video commune: mihi nos vrget: si filio dicēte: r nūc clarifica me tu pater apud temetipm claritate quā habui priusq̄ mundus esset apud te: intelligamus predestinationem claritatis humane que in illo est nature: ex mortali imortalis apud patrē future: r hoc tā predestinatiōne factum fuisse anteq̄ mūdus esset: qđ in mundo etiam suo tpe fieret. Si cū de nobis dixit apl's sicut elegit nos in ipo ante mūdi constitutionē: cur abhorrere putaꝝ a vero: si tūc pater caput nostruz glorificauit quādo nos in ipso vt membra eius essemus elegit. Sic cū nos electi qđo ipse clarificatus: qr priusq̄ mundus esset nec nos eramus nec ipse mediator dei et hominū homo xp̄s iesus. Sed ille qui per ipsum aquātum verbū eius est etiam que futura sunt fecit: r vocat ea que non sunt tanq̄ sint: profecto fm id qđ mediator dei r hominū homo est ante mūdi constitutionē pro nobis deus pater glorificauit ipm: si tūc elegit etiā nos in ipso. Quid cū dicit apostolus: Scimus aut̄ quoniā diligentibus deū omnia cooperāt̄ur in bonuz his qui fm ꝓpositum vocati sunt. Quos enim prescivit r p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij eius: vt sit p̄mogenitus in multis fratribus. Quos aūt predestinauit: illos r vocauit: nisi forte ipsum p̄destinatū dicere formidabimus qr de nobis tāntuz vt efficiamur ꝓformes imaginis eius hoc dixisse̅t dei apostolus. Quasi vero quisq̄ regulaz fidei fideliter intuens filiū dei negatur⁹ est predestinatū. qui cū negare hominē nō potest: Recte quippe dicit̄ non predestinat⁹ fm id quod est verbū dei deus apud deuz: vt quid cū predestinarēt: cum iaz esset qđ erat sine initio sine termino sempiternus: Illud enim predestinatū erat qđ nondum erat: vt sic suo tēpore fieret: quēadmodum ante omnia tēpora predestinatū erat vt fieret. Quisquis igitur dei filiū predestinatū negat: hūc cūdem filium hois negat. Sed propter contētiosos etiaz hinc audiamus apostolū in suarū exordio litterarū. Nam r in p̄ma epistolarū eius que est ad romanos: r ipsius epistole principiū est vbi legitur. Paulus seruus iesu xp̄i vocatus apostolus segregatus in euāgelium dei qđ ante ꝓmiserat per ꝓphetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui fact⁹ est ei ex semine dauid fm carnez: qui predestinatus est filius dei in virtute scōz spiritū sanctificationis ex resurrectiōe mortuorū. Sc̄ō m hanc ergo predestinationē etiam clarificatus est anteq̄ mūdus esset: vt eēt claritas eius ex resurrectiōe mortuorū: apud patrē ad cuius dexterā sedet. Cū ergo videret illius p̄destinate sue clarificationis venisse iam tēpus: vt r nūc fieret in redditione qđ fuerat in predestinatiōe iam factū: orauit dicens. Et nūc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quaz habui priusq̄ mūdus esset apud te. Tanq̄ diceret. Claritatē quam habui apud te: id est illaz claritatem quā habui apud te in predestinatione tua: iam tps est vt apud te habeam etiaz viuens in dextera tua. Sed qm̄ nos diu tenuit huius discussio qōnis: alio que sequuntur sermone tractata sunt.

Ephe. j.

j. Thi. ij

Ro. iiij.

Ro. viij.

† Alr. fiet.

D

ps. xxj.

Rom. j.

Tractatus. cvj.

C Manifestaui nomē tuum hominibus: quos ōdisti mihi de mūdo. Tui erant r mihi eos dedisti r sermonem tuū seruauerunt. Nunc cognouerūt qr oīa que dedisti mihi abs te sunt. Quia verba q̄ dedisti mihi dedi eis: r ipsi acceperunt r cognouerunt vere qr a te exiui et crediderunt qr tu me misisti.

A

Et his verbis dñi sicut ip se donauerit sermōe isto disputaturi sum⁹ que ita se habēt [Manifestaui nomē tuū hoibus: quos dedisti mihi de mūdo]. Quod si de his tantū dicit discipulis cuz quib⁹ cenauit: r ad quos anteq̄ orare inciperet tā multa locut⁹ est: nō pertinet hoc ad illam clarificationē: siue vt alij interpretati sunt glorificationez: de qua superius loquebat: que filius clarificat vel glorificat patrē. Quāta est cū vel qualis gloria: duodecim vel undecim potius inotuisse mortalibus: Si aut̄ quod ait/manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mūdo: ois hic intelligi voluit etiā qui in eum fuerant crediturі ad eius magnaz que futura erat ex oībus gentibus ecclesiā pertinēt̄ibus de qua in psalmo canit: in ecclesia magna cōfitebor tibi: est plane ista clarificatio qua filiꝰ clarificat patrē cum eius nomen notum facit oībus gentibus: r tā multis generationibus hominū. Et tale est hoc qđ ait: manifestaui nomen tuum hoibus quos dedisti mihi de mūdo: quale illud quod paulo ante dixerat: ego te clarificaui super terram: pro tēpore futuro r illic r hic preteritū ponens: sicut qui sciret predestinatum esse vt id fieret: r ideo fecisse se dicēs quod erat sine vlla dubitatiōe facturus. Sed de illis qui iam erāt discipuli eius: nō de omnib⁹ qui in illū fuerant crediturі cuz dixisse qđ dixit/manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi de mūdo: ea que sequūtur credibilius esse demonstrāt. Cuz enim hoc dixisset adiunxit. [Tui erant: r mihi eos dedisti: r sermonem tuū seruauerunt. Nunc cognouerunt qr oīa que dedisti mihi abs te sunt. Quia verba q̄ dedisti mihi dedi eis: r ipsi acceperunt r cognouerunt vere qr a te exiui r crediderunt quia tu me misisti]. Quāq̄ r hec omnia de futuris oībus fidelibus dici potuerunt specie perfecta cum adhuc essent futura: sed vt de his solis q̄s tunc habebat discipulis: hec loqui intelligatur: illud magis vrget quod paulo post ait: cū essem cū eis ego seruabaz eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi custodiui et nemo ex his perijt nisi filius perditionis: vt scriptura adimpleatur: iudā significās qui tradidit euz. Ex isto quippe duodenario numero apostolorū solus perijt. Deinde subiungit. Nunc aut̄ ad te venio: vnde manifestū est eum de corporali sua dixisse presentia: cū essem cum eis ego seruabam eos: veluti iam cū eis ea presentia nō esset. Eo mō em̄ significare voluit ascēliones suā mox futurā: de qua dixit. Nūc aūt a te venio: iturus vtiq̄ ad dexterā patris vñ vēturus est ad viuos r mortuos iudicādos: p̄fitia itidē corporali fm fidei regulaz sanāq̄ doctrinaz. Nā p̄fitia spūali cuz eis erat vtiq̄ vēturus post ascensionē suaz: r cū tota ecclesia sua in hoc mūdo vsq̄ in cōsūmatione seculi. Nō itaq̄ recte intelligūtur de qb⁹ dixerit: cuz essem cū eis ego seruabā illos: nisi hi quos in se credētes seruare iā ceperat p̄fitia corporali: r quos relicturus fuerat absentia corpali: vt eos cū patre seruaret presentia spūali: post ꝓfo adiungit r ceteros suos: vbi dicit. Nō p̄ his aūt rogo tm̄: sed r pro his q̄ crediturі sunt per verbū eoz in me. Ubi manifesti⁹ ostendit quod nō de omnibus ad eū pertinentibus superius loquerēt: ab eo loco vbi ait: manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi: sed de his tantū qui eū cum illa diceret audiebāt. Ab ipso itaq̄ orationis eius exordio vbi subleuatis oculis in celū dixit: pater venit hora clarifica filiuz tuū vt filius tu⁹ clarificet te: vtiq̄ ad illud qđ paulo post ait: r nūc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quā habui priusq̄ mūdus esset apud te: oēs suos volebat itelligi: quib⁹ notum faciēdo patrem clarificat eū. Cum em̄ dixisset vt filiꝰ tuus clarificet te: mox quēadmodū id fieret demōstrauit dicēs. Sicut dedisti ei p̄tātē omnis carnis: vt omne qđ dedisti ei det eis vitaz eternā. Hec ē vita eterna: vt cognoscāt te solū verū deum: r quē misisti iesum xp̄m.

Ifra tra. cta. cvij b.

B

§. trac. ciij. b.

Non enim potest cognitione hominū clarificari pater: nisi ⁊ ille cognoscat per quē glorificetur: id est per quē populis innotescit. Hec est glorificatio patris que nō circa solos illos apostolos facta est: sed circa omnes hoies sit quibus in suis membris caput est christus. Neq; eñ de solis apostolis potest intelligi: sicut dedisti ei potestatez omnis carnis vt omne quod dedisti ei det eis vitam eternā: sed vtiq; de oibus quib⁹ in eum credentibus vita eterna datur. Jam nunc ergo videamus: quid de illis a quibus tunc audiebat discipulis suis dicat. Manifestaui inquit nomen tuum hoibus quos dedisti mihi. Non ergo nouerāt dei nomē cuz essent iudei: Et vbi est qđ legitur. Notus in iudea deus: in ysrael magnū nomen eius: Ergo manifestaui nomen tuū hominib⁹ illis quos dedisti mihi de mundo qui me audiunt hec dicentē: non illud nomen tuū quo vocaris deus: sed illud quo vocaris pater meus: qđ nomē manifestari sine ipsius filij manifestatiōe non posset. Naz qđ deus dicitur vniuerse creature: ⁊ oib⁹ gentibus anteq; in christū crederent/ non oimodo esse potuit hoc nomē ignotuz. Hec est eñ vis vere diuinitatis: vt creature rationali iam rōne vtenti/ non oino ac penitus possit abscōdi. Exceptis eñ paucis in quibus natura nimiū depranata est: vniuersum genus humanū deū mundi huius fatet auctorem. In hoc ergo qđ fecit hunc mundū celo terraq; conspicuum: ⁊ anteq; imbuerētur in fide christi: notus oib⁹ gentibus deus. In hoc aūt quod nō est in iniurijs suis ⁊ cū dūs falsis colendus: not⁹ in iudea deus. In hoc vero qđ pater est huius christi per quē tollit peccata mūdi: hoc nomen eius prius occultū oibus: nunc manifestauit eis quos dedit ei pater ipse de mūdo. Sed qūo manifestauit si nōdum vēnit hora: de qua superius dixerat qđ veniret hora cū iam nō in prouerbijs inq̄t loquar vobis: sed palā de patre meo annunciabo vobis. An vero annūciatio manifesta putabit in ꝓuerbijs: Cur ergo dictū est palam annūciabo vobis: nisi qz in ꝓuerbijs nō est palam. Quod aūt in ꝓuerbijs occultat sed verbis manifestat: proculdubio patet dicit. Quomodo ergo manifestauit: qđ nōdum palā dixit: Proinde sic intelligendum est pro tpe futuro preteritū positum: quēadmodū illud: oia que audiui a patre meo nota feci vobis. Quod nōduz fecerat sed loquebat quasi fecisset: qđ imobilit esse prefixū sciebat vt faceret. Quid est autem [quos dedisti mihi de mūdo: Dictum est eñ de illis qđ non essent de mūdo: sed hoc illis regeneratio prestitit non generatio. Quid est etiā quod sequit [tui erāt ⁊ mihi eos dedisti]: An aliqñ erant patris: quando non erant vnigeniti filij eius: ⁊ habuit aliqñ pater aliqđ sine filio: Absit. Uerūtamē habuit aliquid aliqñ deus filius: quod nōdum habuit idē ipse hō filius: qz nōduz erat hō factus ex matre: quando tñ habebat vniuersa cū patre. Quapropter qđ dixit tui erant: nō inde se separauit deus filius sine quo nihil vnq̄ pater habuit. Sed soleī ei tribuere omne qđ potest: a quo est ipse qui pōt. A quo enim habet vt sit/ ab illo habet vt possit: ⁊ simul vtrūq; semper habuit: ⁊ nunq̄ fuit ⁊ non potuit. Quocirca quicqđ potuit pater/ semper cuz illo filius potuit: quoniā ille qui nunq̄ fuit ⁊ nō potuit: nūq̄ sine patre fuit: nunq̄ sine illo pater fuit. Ac per hoc [ꝑ]at pater eternꝰ omnipotens: ita filius coeternus omnipotēs. Id enim potius verbum e verbo interpretamur: si proprie volumus dicere quod a grecis dicitur παντα χρος qđ nostri nō sic interpretarent: vt oipotens diceret: cū sit παντοχρατος omnitenēs: nisi tñdem valere sentirēt. Quid ergo vnq̄ habere potuit eternus omnitenēs qđ non simul habuerit coeternus omnitenēs/ Quod vtiq; ait: ⁊ mihi eos dedisti: homiez se accepisse hanc prātezyt eos haberet ostēdit: qm̄ qui semper oipotens fuit: non semper hō fuit. Quāobrem cū patri potꝰ tribuisse videat: vt ab illo eos acceperit: qm̄ ex ipso est ꝺc quid est de quo est: etiā ipse sibi eos dedit: hoc est cuz patre deus rps hoi christo: qđ cum patre nō est hoies dedit. Deniq; qui hoc loco dicit: tui erāt et mihi eos dedisti: iam superius eisdē discipulis dixerat: ego vos de mūdo elegi. Conterat hic carnalis cogitatio atq; dispereat. De mundo sibi a patre dicit filiꝰ datos hoies: quib⁹ alio loco dicit. Egovos de mūdo elegi. Quos deꝰ filius de mundo elegit cum patre: idē ipse homo filius de mūdo [ꝑ]s accepit a patre. Nō enim pater illos filio dedisset: nisi elegisset. Ac per hoc filius sicut nō inde separauit patrez quādo dixit: egovos de mundo elegi: quoniā simul eos elegit et pater: sic non inde separauit ⁊ se quādo dixit: tui erant: qz ⁊ ipsius filij pariter erant. Nunc autē homo idez ipse filius accepit eos qui non erāt ipsius: quia ⁊ formam serui accepit deus idem: que nō erat ipsius. Sequitur ac dicit. [Et sermonem tuū seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia que dedisti mihi abs te sunt]: id est cognouerunt quia abs te sunt. Simul enim pater dedit oia: cum genuit qui haberet omnia.

Ps. lxxv

Ꝺ. xv.

Ꝺ

Ꝺ. trac. ciij.

Matth. xxvj.

Ꝺ. ca. xv. et tract. lxxxij.

e

3. tract. cij. b.

[Quia verba (inquit) que dedisti mihi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt]: id est intellexerūt atq; tenuerunt. Tunc enim verbū accipitur: quando mente percipit. [Et cognouerūt (inquit) vere qz a te exiui: ⁊ crediderūt qz tu me misisti]: ⁊ hic subaudiendum est vere. Quod eñ dixit cognouerūt vere: exponere voluit adumgendo: ⁊ crediderunt. Hoc itaq; crediderūt vere: quod cognouerunt vere: idem est eñ a te exiui: qđ est tu me misisti. Cuz ergo dixisset cognouerunt vere: ne quisq̄ putaret istam cognitionem tanq̄ per speciē factam nō per fidez: exponendo addidit: ⁊ crediderūt: vt subaudiamus vere: ⁊ intelligamus hoc dictum esse cognouerūt vere: quod est crediderūt vere. Non eo modo quē significauit paulo ante cū dixit. Modo credimis. Uenit hora ⁊ iam venit: vt dispergamini vnusquisq; in propria: ⁊ me soluz relinquatis. Sed crediderunt vere: id est quomodo credendū est inconcusse: firme: stabiliter: fortiter: non iam in propria redituri ⁊ christū relicturi. Adhuc ergo discipuli non erant tales quales eos dicit verbis preteriti temporis quasi iam nō essent: prenuncias quales futuri essent: accepto scilicet spiritu sancto qui eos sicut promissum est doceret omnia: quem priusq̄ acciperent: quomodo seruauerunt eius sermonē: quod de illis quasi fecerint dixit: quādo primus eorum ter eum negauit: cum ex ore eius audisset quid futurum esset homini qui eū coram hominibus negasset? Dedit ergo eis verba sicut dixit: que dedit ei pater. Sed quādo illa non foris in auribus sed intus in cordibus spiritualiter acceperūt: tunc vere acceperūt: qz nunc vere cognouerūt: vere autē cognouerunt: qz vere crediderūt. Ipsi autez filio qūo pater ea verba dederit: quib⁹ verbis homo poterit explicare. Facilior sane questio videtur: si ꝺm id quod filius est hominis accepisse a patre illa verba credatur: q̄q̄ natus ex virgine: quādo et quomodo ea didicerit quis enarrabit: quādo etiam ipsam que de virgine facta est generatiōez eius quis enarrabit? Si vero ꝺm id quod est de patre genit⁹ patriq; coeternus accepisse a patre ista verba cogitatur: nihil ibi temporis cogitetur quasi ptꝰ fuerit q̄ ea non habuerit atq; vt haberet que non habebat acceperit: qm̄ quicquid deus pater deo filio dedit/ gignēdo dedit: ita enim dedit filio pater sine quibus filius esse non posset: sicut ei dedit vt esset. Nam quomodo aliter verbo verba daret aliqua: in quo ineffabiliter dixit omnia? Sed iam que sequuntur alio sunt expectanda sermone.

Tractatus. cvij.

Ego pro eis rogo non pro mundo rogo: sed ꝓ his quos dedisti mihi qz tui sunt. Et mea oia tua sunt et tua mea sunt: ⁊ clarificatus suz in eis. Et iam non sum in mūdo: ⁊ hi in mundo sunt ⁊ ego ad te venio. Pater sancte: serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi vt sint vnū sicut ⁊ nos. Cum essem cū eis ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi ego custodiui ⁊ nemo ex eis periit nisi filiꝰ perditionis: vt scriptura impleatur. Nunc autē ad te venio: ⁊ hec loquor in mundo vt habeant gaudiū meum impletum in semetipsis.

A

Cum de his quos iā discipulos habebat dñs loqueretur ad patrē inter alia etiā dixit hoc. [Ego pro eis rogo: non ꝓ mundo rogo: ſz pro his quos dedisti mihi]. Mundum vult modo intelligi qui viuunt ſm concupiscentiā mundi: ⁊ nō sunt in ea sorte gratie vt ab illo eligant ex mundo. Non itaq; pro mūdo sed ꝓ his quos ei pater dedit rogare se dicit. per hoc eñ quod eos illi pater iam dedit: factū est vt nō pertineāt ad eū mūdum pro quo nō rogat. Deide subiūgit: [qz tui sunt]. Neq; eñ qz pater eos filio dedit: amisit ipse quos dedit: cū adhuc filius sequat̄ ⁊ dicat. [Et mea oia tua sūt: ⁊ tua mea sunt]. Ubi sat̄ apparet quomō vnigeniti filij sint oia que sunt patris: per hoc vtiq; qꝺ etiā ipse deus est: ⁊ de pre patre est natus equalis: non quo dictū est vni ex duobus: filijs maiori ſz: tu mecū es semper ⁊ oia mea tua sunt. Jlinde enim dictuz est de his oib⁹ creaturis que infra creaturam rationalē sunt: que vtiq; subdūtur ecclesie: in qua vniuersa ecclesia ⁊ illi duo intelligūtur filij maior ⁊ minor: cū oibus angelis sanctis quib⁹ crimus equales in regno christi ⁊ dei. Hoc aūtē ita dictum est: ⁊ mea oia tua sūt: ⁊ tua mea: vt hic sit etiā ipsa creatura rōnalis: que nō nisi deo subdātur vt ei que infra illā sunt cincta subdātur. Hec ergo cū sit dei patris: non sit̄ esset ⁊ filij: nisi patri esset cōiūs. De ipsa quippe iebat cū diceret: non pro mūdo rogo sed pro his quos dedisti mihi: quia tui sunt: ⁊ mea oia tua sunt ⁊ tua mea. Nec phas est vt sancti de quib⁹ hec locutus est cuiusq̄

Luc. xv.

ſint: niſi ei⁹ a quo creati ⁊ ſanctificati ſunt. Ac per hoc ⁊ omnia que ipſorum ſunt: neceſſe eſt vt eius ſint cuius ⁊ ipſi ſunt. Ergo cū ⁊ patris ⁊ filij ſint: equales eos eſſe demonſtrat quorū equaliter ſunt. Illud autē quod ait cū de ſpiritu ſancto loqueret: omnia que habet pater mea ſunt: ꝓpterea dixi q⁹ de meo accipiet ⁊ annūciabit vobis. De his dixit que adhipſaz patris ptinent diuinitatem: in quibus illi eſt equalis omnia que habet habēdo. Neq; enim ſpiritu ſanctus de creatura que patri eſt ſubdita ⁊ filio fuerat accepturus quod ait: de meo accipiet/ ſed vtiq; de patre de quo ꝓcedit ſpiritus: de quo eſt natus ⁊ filij⁹. [Et clarificatus ſum (inquit) in eis]. Nūc ſuā clarificationem tanq; facta ſit dicit: cum adhuc eſſet futura. Superius autē a patre poſcebat vt fieret. Sed vtrum ipſa ſit clarificatio de qua dixerat: ⁊ nūc clarifica me tu pater apud temetipz: claritate quaz habui priuſq; mūdus eſſet apud te: vtiq; requirendū eſt. Si enim apud te: quomodo in eis. An cū hoc ipſum innotelcit eis: ac per ipſos omnib⁹ qui credunt eis teſtibus ſuis: Poſſumus plane intelligere ſic dixiſſe dominū de apoſtolis quod clarificat⁹ ſit in eis. Dicēdo enim eſſe iam factū: oſtendit iam fuiſſe predeſtinatū ⁊ certum haberi voluit q⁹ eſſet futurum. [Etiā (inquit) nō ſuz in mūdo: ⁊ hi in mundo ſunt]. Si horā prorſus illā qua loquebatur attēdas: vtriq; adhuc in mūdo erant: ⁊ ipſe ſcz ⁊ illi de quibus hec dicebat. Nō enim ſm prouectuz cordis ⁊ vite id accipere poſſumus vel debemus: vt illi adhuc eſſe ꝓpterea dicātur in hoc mūdo quod mūdana adhuc ſapiant: ille autē iam nō eſſe in mundo ſapiēdo diuina. Poſitus eſt hic eñ verbū vnuz: q⁹ nos ita intelligere omnino non ſinat: q⁹ non ait/ ⁊ nō ſum in mūdo ſed iam nō ſum in mundo: per hoc oſtendens fuiſſe ſe in mūdo/ iam non eſſe. Nunquid ergo fas eſt vt eū credamus aliquādo mūdana ſapuiſſe: ⁊ ab hoc errore liberatū iaz non illa ſapere? Quis tam impio ſenſu ſe induerit. Reſtat igitur vt ſm id quod ipſe etiā in mundo priuus erat: in mūdo ſe dixerit iam nō eſſe: profecto preſentia corporali mūdo ſcz abſentiā ſuam iaz cito futurā: illoꝝ autem tarditas per hoc oſtēdens q⁹ ſe iam nō hic eſſe: illos autem hic eſſe dixit: cum ⁊ ipſe hic ⁊ illi adhuc eſſent. Sic enim eſt locutus homo congruēs hominibus: vt nos loquēdi ſeſe habet ⁊ human⁹ vſus. An nō quotidie dicimus/ iam nō eſt: de aliquo quātotius abituro? Et maxime hoc de mouturis ſolet dici: q̄ſq; ⁊ ipſe dominus tanq; preuidens quid lecturos moueri poſſit adiecit: [⁊ ego ad te venio]: ſic exponēs quodāmodo cur dixerit/ iam nō ſum in mundo. Cōmendat ergo eos patri quos corporali abſentia relicturus eſt dicens. [Pater ſancte: ſerua eos in noie tuo quos dediſti mihi]. Nēpe ſicut homo deū rogat ꝓ diſcipulis ſuis quos accepit a deo. Sed attēde quid ſeqtur. [Ut ſint (inquit) vnū ſicut ⁊ nos]. Non ait vt nobiſcū ſint vnū: aut minus vnum ipſi ⁊ nos: ſicut vnū ſumus nos: ſed ait: vt ſint vnū ſicut ⁊ nos. Ipſi vtiq; in natura ſua ſint vnum: ſicut ⁊ nos in noſtra vnū ſumus. Q̄ ꝓcul dubio ex non diceret: niſi ſm hoc diceret quod eiuſdez nature deus eſt cui⁹ ⁊ pater: ſm quod alibi dixit: ego ⁊ pater vnum ſumus: non ſm id quod etiā homo eſt: nam ſcōm hoc/ pr̄ maior eſt dixit. Sed quo: niāvna eadēq; perſona eſt deus ⁊ hō: intelligimus hoiez in eo q̄ rogat: intelligimus autē deum in eo q̄ vnum ſunt ⁊ ipſe ⁊ ille quē rogat. Sed eſt adhuc in cōſequētibus locus: vbi de hac re diligētius diſputādū eſt. Hic autē ſequitur. [Cum eſſem cū eis: ego ſeruabā eos in nomine tuo]. Me inqt veniēte ad te ſerua eos in noie tuo: in quo eos quādo cū eis eram ⁊ ipſe ſeruabā. In noie patris ſeruabat diſcipulos ſuos filius homo/ cuz eis humana preſentia ꝓſtitut⁹. Sed etiā pater in noie filij ſeruabat: quos in noie filij petētes exaudiebat. Vis q̄ppe idē filius dixerat. Amen amē dico vobis: ſi quid petieritis patrē in nomine meo dabit vobis. Neq; hoc tam carnaliter debemus accipere velut viciſſim nos ſeruēt pater ⁊ filius: amboruz in nobis cuſtodiēdis alternante cuſtodia: quaſi ſuccedat alius quādo diſceſſerit alius. Simul eñ nos cuſtodiunt pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: quia vnus eſt verus beat⁹ deus. Sed ſcriptura nos non leuat niſi deſcendat ad nos: ſicut verbū caro factū deſcendit vt leuaret: non cecidit vt iaceret. Si ꝑ cēdentē cognouimus: cū leuante ſurgamus: ⁊ itelligamus cuz ita loqtur/ perſonas cū diſtinguere nō ſeparare naturas. Quando ergo ſeruabat diſcipulos ſuos filius preſentia corporali: nō expectabat pater ad cuſtodiendū ſuccedere filio diſcedēte/ ſed eos ambo ſeruabant potētia ſpirituali/ et quando ab eis abſtulit filius preſentiā corporalez: tenuit cū patre cuſtodiam ſpirituale/ q: ⁊ cuſtodiēdos quādo filius homo accepit: cuſtodie paterne nō eos abſtulit/ et cū pater filio cuſtodiēdos dedit/ non dedit ſine ipſo cui dedit: ꝟ dedit homini filio non ſine deo eodēq; ipſo vtiq; filio. Sequit ergo filius

ſ. tra. cta. c.

ſ. tra. cta. cv. B

J. tra. cta. cx. ſ.xv.

ſ. trac. x ſ. xiiij.

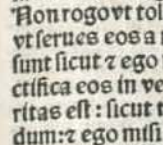
C ſ. tra. cta. cvj. ſ. xv. ſ. xv.

⁊ dicit. [Quos dediſti mihi cuſtodiui: ⁊ nemo ex his periit/ niſi filius perditionis/ vt ſcriptura impleat]. Filius perditionis dictus eſt traditor chriſti perditiōi predeſtinatus ſm ſcripturaz que de illo in pſalmo cētеſimo ⁊ octauo maxime prophetatur]. Nunc aūt (inqt) ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo vt habeant gaudiū meum impletum in ſemetipſis]. Ecce in mūdo ſe loqui dicit/ qui paulo ante dixerat/ iam nō ſum in mūdo. Quod cur dixerit ibi expoſuim⁹: immo ipſum id expoſuiſſe docuimus. Ergo ⁊ q: nōdum abierat hic adhuc erat: et q: mox fuerat abiturus/ hic quodāmō iaz non erat. Quod ſit aūt hoc gaudiū de quo ait/ vt habeāt gaudium meū impletum in ſemetipſis/ iam ſuperius expreſſius eſt vbi ait: vt ſint vnū ſicut ⁊ nos. Hoc gaudium ſuū: id eſt a ſe in eos dilatū in eis dicit impledū/ ꝓpter quod locutum ſe dixit in mundo. Hec eſt pax illa ⁊ beatitudo in futuro ſeculo/ ꝓpter quam conſequendam temperanter ⁊ iuſte ⁊ pie viuendum eſt in hoc ſeculo.

Tractatus. cviij.

EGo dedi eis ſermonē tuū: ⁊ mundus eos odio habuit: q: non ſunt de mūdo ſicut ⁊ ego non ſum de mūdo. Non rogo vt tollas eos de mūdo: ſed vt ſerues eos a malo de mundo: non ſunt ſicut ⁊ ego nō ſum de mūdo: ſanctifica eos in veritate ſermo tuus veritas eſt: ſicut tu me miſiſti in mundum: ⁊ ego miſi eos in mundū ⁊ pro eis ego ſanctifico metipſum: vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati in veritate.

A

Oquēs adhuc dominus ad patrē ⁊ orans ꝓ diſcipulis ſuis dicit. [Ego dedi eis ſermonē tuum ⁊ mund⁹ eos odio habuit]. Nōdum id experti fuerant paſſiōibus ſuis que illos poſtea ſunt ſecute. Sed more ſuo dicit iſta: verbis preteriti temporis futura pronuncians. Deinde cauſam ſubijciens cur eos oderit mūdus: [quia non ſunt (inquit) de mundo: ſicut ⁊ ego nō ſuz de mundo]. Hoc eis regeneratione collatum eſt. Nam generatione de mūdo erant: ꝓpter quod iam eis dixerat/ ego vos de mundo elegi. Donatū eſt ergo eis/ vt ſicut ipſe nec ipſi eſſent de mundo: eos ipſo liberante de mundo. Ipſe autez de mundo nunq; fuit/ quia etiam ſcōm formam ſerui de ſpiritu ſancto ipſe natus eſt: de quo illi renati. Nam ſi ꝓpterea illi iam nō de mundo: quia renati ſunt de ſpiritu ſancto: ꝓpterea ille nunq; de mundo quia nat⁹ eſt de ſpiritu ſancto. [Nō rogo (inquit) vt tollas eos de mundo: ſed vt ſerues eos a malo]. Adhuc enim neceſſariū habebant ſ̄guis iam non eſſent de mundo: eſſe tamē in mundo. Repetit eandem ſententiam. [De mundo (inquit) nō ſunt/ ſicut ⁊ ego nō ſuz de mundo: ſanctifica eos in veritate]. Sic eñ ſeruantur ex malo/ quod ſuperius orauit vt fieret. Queri autē poteſt quomodo de mūdo iam non erāt ſi ſanctificati in veritate nōdum erant: aut ſi iam erant/ cur poſcat vt ſint. An quia ⁊ in veritate ſanctificati in eadem proficiunt ſanctitate fiuntq; ſanctiores? Neq; hoc ſine adiutorio gratie dei/ ſed illo eorum ſanctificāte profectum qui ſanctificauit inceptum. Unde ⁊ apoſtolus dicit. Qui in vobis opus bonuz cepit: perficiet vſq; in diē chriſti ieſu. Sanctificātur itaq; in veritate heredes teſtamēti noui: cuius veritatis vmbre fuerūt ſanctificationes veteris teſtamēti/ ⁊ cum ſanctificātur in veritate: vtiq; ſanctificātur in chriſto qui veraciter dixit. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Item quādo aūt/ veritas liberabit vos/ paulopoſt exponēs quid dixerit: ſi vos inquit filius liberauerit/ tunc vere liberi eritis: vt oſtenderet hoc ſe prius dixiſſe veritatem quod poſtmodum filium. Quid ergo aliud ⁊ hoc loco dixit: ſanctifica eos in veritate/ niſi ſanctifica eos i me. Deniq; ſequitur: ⁊ hoc apertius inſinuare non deſinit. [Sermo (inquit) tuus veritas eſt]. Quid aliud dixit/ q̄ ego veritas ſum. Grecum quippe euangelium: logos habet/ quod etiam ibi legitur/ vbi dictum eſt. In principio erat verbum/ et verbum erat apud deum: ⁊ deus erat verbū. Et vtiq; verbum ipſum nouimus vnigeniti dei filium: q̄ caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis. Un ⁊ hic potuit poni: ⁊ in qui buſdā codicibus poſitū eſt/ verbum tuum veritas eſt: ſicut in quibuſdā codicib⁹ etiā ibi ſcriptum eſt: in pncipio erat ſermo. In greco aūt ſine vlla varietate: ⁊ ibi ⁊ hic logos eſt. Sanctificati itaq; pater in veritate: id in ꝟbo ſuo in vnigenito ſuo ſuos heredes eiuſq; coheredes. Sed nunc adhuc de aplis loquit. Naz ſecutus adiūgit. [Sicut me miſiſti in mūdum: ⁊ ego miſi eos in mundū. Quos miſit niſi apl̄os ſuos? Naz ⁊ ipſum nomē apoſtolorum qm̄ grecuz eſt: nihil niſi miſſus ſignificat in latino. Miſit ergo deus filium ſuū non in carne peccati: ſed in ſimilitudine carnis pcti. Et miſit filius

ſ. xvij. B Ro. viij. j. tim. ij.

eius eos quos natos in carne peccati/sanctificauit a labe peccati. Sed quoniaz per hoc quod mediator dei ⁊ hominum homo christ⁹ iesus fact⁹ est caput ecclesie/illi sunt mēbra eius:ideo ait quod sequitur:[⁊ ego pro eis sanctifico meipm.]Quid est enim ⁊ pro eis ego sanctifico meipsum:nisi eos in meipso sanctifica cum ⁊ ipsi sint ego:Quoniam de quibus hoc ait vt dixi membra sunt eius/et vnus est christus caput ⁊ corpus:docente apostolo atq; dicente de semine abrae. Si autez vos christi/ergo semen abrae estis. Gal. iij. Cum dixisset superius/non dicit et seminibus tanq̄ in multis:sed tanq̄ in vno et semini tuo quod est christus. Si ergo semen abrae hoc est christus:qd aliꝰ dictum est quibus dictum est:ergo semen abrae estis/nisi ergo christi estis:Inde est quod alio loco idem ipse apostolus ait. Nunc gaudeo in passionibus pro vobis: Col. j. et adimpleo ea que desunt pressurarum christi in carne mea. Non dixit pressurarum mearum sed christi quia membrum erat christi:et in persecutionibus suis quales christum in suo toto corpore pati oportebat:etiam ipse pressuras ei⁹ pro sua portione adimplebat.Quod vt etiam hoc loco certum sit: attende sequentia.Cū enim dixisset/et pro eis ego sanctifico meipsum: vt intelligeremus hoc eū dixisse quod eos sanctificaret i scripse mox addidit:[vt sint et ipsi sanctificati in veritate.]Quod quid est aliud q̄ in me:scīm id quod veritas est verbum illud in principio deus: in quo et ipse filius hominis sanctificatus est ab initio creationis sue:quando verbum factum est caro:quia vna persona facta est verbuz et homo / tunc ergo sanctificauit se in se: hoc est se hominem in se verbo. Sed quia vnus est christus verbum et homo sanctificans hominem in verbo:propter sua vero membra:⁊ pro eis inquit ego:id est quod prosit etiam ipsis quia et ipsi sunt ego:sicut profuit mihi in me quia homo sum sine ipsis. Et ego sanctifico meipsuz:hoc est ipsos in me: tanq̄ meipsum sanctifico ego quoniam in me etiam ipsi sunt ego: vt sint ipsi sanctificati in veritate.Quid est ⁊ ipsi nisi quēadmodū ego in veritate qō ipse sum ego:Deinde iam non solum de apostolis: sed etiam de suis ceteris mēbris incipit dicere:qō donante ipo alio sermone tractandum est.

Tractatus.cix.

¶Non pro his rogo tantum sed et pro eis qui crediturꝰ sunt perverbuz eorum in me.¶

Omin⁹ iesus iam sua pro pinquante passione cum orasset pro discipulis suis quos et apostolos nominauit/cum q̄b⁹ cenauerat vltimam cenam: de qua traditor eius per buccellam manifestat⁹ erat/⁊ cū q̄bus post ei⁹ egressum anteq̄ pro eis oraret / multa iaz fuerat locut⁹:adiūgit et ceteros q̄ in eū fuerant crediturꝰ/et ait ad patrē.[Nō p his aūt rogo tātū:]id est pro discipulis q̄ cū illo tūc erāt:[sed ⁊ pro eis(inqt) q̄ crediturꝰ sunt per verbū eoz in me.]Ubi omnes nō intelligi voluit:non solū q̄ tūc erant in carne:sed etiam q̄ futuri erant. Quotquot em̄ postea crediderūt in eū/per verbū apostoloz sine dubio crediderūt:⁊ donec veniat crediturꝰ sunt. Ipsis em̄ dixerat.Et vos testimoniū perhibebitis:q̄ ab initio mecum estis.Et per eos euangeliū ministratū est ⁊ anteq̄ scriberet.Et vtiq; q̄squis in xp̄m credit/euangelio credit. Non itaq; intantū intelligendi sunt quos ait crediturꝰ in se per verbū eoz qui ipos in carne viuerēt apostolos audierūt.Sed et post obitū eoz et nos longe post nati per verbū eoz credimus in christū:quoniam ipsi q̄ cū illo tunc fuerant:qō ab illo audierūt ceteris predicauerūt atq; ita verbū eoz vt etiā nos crederem⁹ad nos vsq; peruenit vbicūq; est ei⁹ ecclesia/⁊ peruentuz est ad posteros q̄cūq; vbicūq; in eū crediturꝰ sunt postea.Pōt itaq; videri iesus in hac oratione nō orasse pro q̄busdā suis:nisi diligenter scrutemur in eadē oratione verba ei⁹. Si em̄ pro eis pro⁹ orauit sicut iā ostendum⁹ q̄ cū illo tūc erant:postea vero etiā pro eis q̄ per verbū eoz in illū fuerāt crediturꝰ:potest dici non orasse pro illis qui neq; tunc erant cuz illo quando ista dicebat neq; per verbum eoz postea/sed in eū siue per ipz siue quomodo libet:tñ ante crediderant. Nūq̄d em̄ cū illo tūc erat nathanael:Nūq̄d ioseph ille ab arimathia qui corp⁹ ei⁹ a pilato petijt:quē iam discipulū ei⁹ fuisse iste ipe iohannes euāgelista testat. Nūq̄d maria mater ei⁹ ⁊ alie femine:quas ei⁹ discipulus in euangelio iam tunc fuisse didicim⁹:Nūq̄d cū illo tūc erant de quib⁹ sepe dicit idem euangelista:multi crediderūt in eū:Nā vnde erat multitudo illa eoz q̄ cū ramis partum precedebāt:partiz sequebanꝫ insidentē iumento dicētes:benedict⁹ q̄ venit in nomine domini:⁊ cū eis pueri de q̄b⁹ ipe ait fuisse predictū:ex ore infantiū ⁊ lactantiū perfecisti laudem:Unde quingenti fratres quib⁹ si mul post resurrectionē nō apparuisset/nisi in eum

B

B

B

j.xix.a.

ß.xij.g.

mat.xxj.

j.Cor.xv

Act.j.

Tractatus.cix. Capitulum.xvij. fo.CLXI

in eum ante credidissent:Unde illi centuz et nouem qui cum istis vndecim centum et viginti erant:quando simul 2gregati post eius ascensuz expectauerūt ⁊ acceperūt promissum spiritum sanctum. Unde erant isti omnes:nisi ex illis de quibus dictum est: multi crediderunt in eum:Non ergo pro eis tunc saluator orauit:quoniā p eis orauit qui cum illo tūc erant:⁊ p alijs qui per verbum eorum in eum non iaz crediderāt: sed fuerant crediturꝰ. Isti aūt nec cum illo tunc erant:⁊ in eum iam ante crediderant Omitto dicere de symeone sene q̄ infantulū credidit:de anna pphetissa/de zacharia ⁊ elisabeth qui eū prophetauerunt anteq̄ de virgine nasceret/de filio eorum iohāne precursore eius amico spōsi:qui eū ⁊ in spiritusancto agnouit⁹ absentē predicauit:⁊ alijs agnoscendū eum presens esset ostendit. Nos omitto quoniā responderi potest orandum p talibus mortuis non fuisse: qui cū magnis suis meritis hinc abierant:⁊ recepti dicebant.Hoc enim ⁊ de antiquis in istis similiter respōdeꝫ. Quis em̄ eorū a dānatione totius masse pditionis que p vnū hoīem facta est saluus esse potuisset/nisi in vnum mediatorem dei ⁊ hominū in carne venturū reuelāte spiritusancto credidisset:⁊ Sed nunqd ei pro apostolis orandū fuit:⁊ p tam multis qui in hac vita adhuc erāt nec cū illo tunc erāt:⁊ ante iam crediderāt orandū non fuit:Quis hoc dixerit:Intelligendum est igitur qō nondū in eum sic crediderāt quō in se credi volebat:quādoquidem ⁊ ipse petrus cui confitenti ⁊ dicenti: tu es xp̄s filius dei viui:tam magnum testimoniū phibuerat/magis eum meri nolebat quam mortuū resurrecturū esse credebat/vnde mox ab eo appellatus est sathanas. Fideliores itaq; reperiunt qui defuncti iam fuerāt ⁊ resurrecturū xp̄m reuelāte spū non vtiq; dubitabant/q̄b illi qui cū crediderunt ipsum redemptuz israel visa ei⁹ morte spem q̄ tūc habuerāt pderūt. Nihil itaq; mel⁹ edim⁹ q̄b post ei⁹ resurrectionē impartito spiritusancto edoctis ⁊ confirmatis apostolis eisq; in ecclesia primitus doctoribus constitutis/p eoz verbū sic alios credidisse quēadmodum in xp̄m credi oportebat.i.vt fidē resurrectionis eius tenerēt:ac per hoc ⁊ illos oēs qui iam in eum credidisse videbantur ad eorū numeruz pertinuisse pro quibus orabat dicens. Non pro his autem rogo tantum/sz ⁊ pro his qui crediturꝰ sunt per verbū eoz in me.Sed restat nobis ad istaz questionē adhuc soluendam beatus apls paulus:et latro ille crudelis in scelere, fidelis in cruce. paulus quippe apls nō ab hominibus neq; per hominē sed per ipsum xp̄m se dicit factum apl̄m ⁊ de ipo suo euāgelio loquēs ait. Neq; enim ego ab homine accepi illud neq; didici:sed per reuelationē iesu christi. Quomodo igitur erat in eis de quibus dictum est:crediturꝰ sunt per verbum eorum in me:Latro vero ille tunc credidit:quando in eis doctoribus fides qua fuerat quasi in eis defecit. Nec ipse itaq; per eorū vbū credidit in xp̄m iesuz:⁊ tamen sic credidit: vt quem videret crucifixū: confiteretur nō solum resurrecturum verumetiaz regnaturum dicendo. Memento mei cum veneris in regnum tuuz. Proinde relinquitur:vt sī dominus iesus hac oratiōe pro suis omnibus quicunq; in hac vita que tentatio est sup terrā:vel tūc erāt vel futuri erāt:orasse credendus est:sic intelligam⁹ q̄ dictū est per verbū eorū vt ipsum verbum eoruz verbum fidei q̄ predicauerunt in mundo hoc significatū esse credam⁹. Dictū aūt esse verbum eorum quoniaz ab ipsis est primit⁹ ac precipue predicatuz. Jam em̄ ab ipsis predicabatur in terra:quando p reuelationez iesu xp̄i ipsum verbū eorū paulus acccepit Unde ⁊ cōtulit cum eis euāgeliuz/ne forte in vacuum cucurrisset aut curreret/⁊ dextras ei dederunt/qz ⁊ in illo q̄uis nō per eos illi datū:tñ verbū suū q̄ iam predicabāt ⁊ in quo fundati fuerāt inuenerūt. De quo verbo resurrectionis christi idez dicit apostolus. Siue ego siue illi:sic predicamus/⁊ sic credidistis. Et itez. Hoc est inqt verbū fidei q̄ predicamus:qz si confessus fueris in ore tuo qz dom⁹ est iesus:⁊ credideris in corde tuo qz deus illum suscitauit a mortuis:saluus eris.Et in actib⁹ apostoloz hoc legim⁹ q̄ in xp̄o deus definierit eundem oibus/suscitans eū a mortuis. Hoc verbum fidei qui principaliter ac primit⁹ per apostolos qui ei cohereant predicatū est:ideo verbum eorū dictum est. Neq; em̄ propterea nō est verbū dei quia dictum est verbum eorum/cum dicet idem apostolus: thessalonicēses exci pisse a se non est verbū hominuz:sed sicut est inquit vere verbum dei. Jdeo ergo dei:qz deus id donauit. Eorum verbum vero dictum est:qz hoc predicandum illis deus primit⁹ ac precipue cōmēdauit. Ac per hoc etiam ille latro in sua fide verbuz eorū habebat qō eorū propter ea dictum erat/quoniaz predicandum ad eorum officium primitus ac precipue pertinebat. Deniq; cum murmur factum esset de ministerio mensarum a viduis grecorū anteq̄ paulus credidisset in christum responderunt apostoli qui domino ante eo-

Gal.j.

Luc.iij.

mat.xvj

Rom.x.

Act.xiij.

j. thes.ij.

lu.xxiij.

Act. vj. heterant. Non est bonum nos relinquere verbū dei: z ministrare mensis. Tunc ordinādos diaconos prouiderūt ne ipsi a p̄dicandi verbi apocarent officio: vñ merito dictum est verbum eorum, qđ est verbum fidei: per quod omnes in christum vndecunq; id audierint crediderunt/ vel auditurī et creditur sunt. Ergo illa oratione p̄ omnibus quos redemit: siue tunc in carne viuentes siue postea futuros redemptor noster orauit cum regans p̄ apostolis qui cum illo tunc erant adiunxit etiam illos q̄ per eorum verbum in eum fuerāt creditur. Qui sūt adiūct⁹ illis deinde dicat: alia est disputatione tractandum.

Tractatus. cx.

¶ Ut omnes vnuz sint sicut tu pater in me et ego in te vt et ipsi in nobis vnum sint: vt credat mūdus q; tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti mihi dedi eis: vt sint vnū sicut z nos vnū sum⁹. Ego in eis z tu in me vt sint ꝯsummati in vnū: z cognoscat mund⁹ q; tu me misisti z dilexisti eos sicut z me dileristi.

A Um dominus iesus orasset p̄ discipulis suis q̄s tunc secum habebat atq; adiunxisset suos alios dicens. Non p̄ his autez rogo tantum: sed z p̄ eis qui creditur sunt per verbum eoruz in me: velut quereremus/ quid vel quare p̄ illis rogaret/ continuo subintulit dicens. [Ut omnes vnum sint: sicut tu pater in me et ego in te: vt et ipsi in nobis vnum sint.] Et superius cum adhuc p̄ solis discipulis quos secum habebat oraret: pater sancte inquit serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi vt sint vnum sicut et nos. Vbi diligenter aduertendum est non; dixisse dominum vt omnes vnum sumus: sed vt omnes vnum sint: sicut tu pater in me et ego in te: subintelligitur vnum sumus. Quod apertius dicitur postea: quia et prius dixerat de discipulis qui cum illo erāt: vt sint vnū sicut et nos. Quamobrem ita est pater in filio et filius in patre: vt vnum sint quia vni⁹ substantie sunt. Nos vero esse quidem in eis possumus/ vnum tamen cum eis esse non possumus: quia vnius substantie nos et ipsi non sumus: inquantum filius cū p̄fe deus est. Nam ingtum homo est: ciusdem substantie est cui⁹ z nos sumus. Sed nūc est Joh. x. lud potius voluit cōmendare quod alio loco ait: ego et pater vnū sumus. Vbi eādem patris z suā significauit esse naturā. Ac p hoc z cū in nobis sunt pater z filꝰ vel etiā spiritussanctus: nō debem⁹ eos putare nature vni⁹ esse nobiscū. Sic itaq; sunt in nobis vel nos in illis: vt illi vnū sint in natura sua: nos vnū in nostra. Sūt q̄ppe ipsi in nobis/ tanq̄ deꝰ in templo suo. Sum⁹ aūt nos in illis tanq̄ creatura in creatore suo. Deinde cū dixisset/ vt z ipsi in nobis vnuz sint adiunxit. [Ut mund⁹ credat: q; tu me misisti.] Quid est hoc? Nūq̄d nā tūc credit B turus Al mund⁹ quādo in patre z filio vnū omnes crimus? Nōne ista est pax illa perpetua z potius fidei merces q̄m fides? Unū cū crim⁹: nō vt credamus: sed quia credidimus. Sed z si in hac vita ꝓpter ipsam communem fidem/ omnes qui vnū credimus/ vnū sumus iuxta illud apostoli/ omnes eīs vos vnū estis in christo iesu: etiā si non credamus: sed quia credidimus vnū sumus. Quid est ergo oēs vnū sint vt mūdus credat? Ipsi quippe omnes mundus est credens. Neq; enim alij sunt qui vnum erunt: et alius est mundus propterea creditur⁹ q; illi vnum erunt: cuz proculdubio de his dicat: vt omnes vnū sint: de quibus z i erat/ non p̄ his tantū rogo: sed z p̄ eis qui creditur sunt per verbum eorum in me/ continuo subiungens: vt omnes vnū sint. Isti aūt omnes quid est: nisi mundus non hostilis vtiq; sed fidelis? Nā ecce qui dixerat/ non p̄ mundo rogo: p mūdo rogat vt credat: quoniam est mundus de quo scr̄ptū est: Ne cuz modo damnemur. p̄ isto mūdo non rogat neq; cū quo sit p̄destinatus ignorat. Et mundus/ de quo scriptū est. Nō eīm venit filius vt iudicet mundū sed vt saluetur mūdus per ipsum. Unde z apostolus. Deus inquit erat in christo: mūdū reconcilians sibi. P̄ isto mundo rogat dicēs: vt mundus credat: q; tu me misisti. Per hanc enim fidem mundus reconciliat deo cum credit in christum qui est missus a deo. Quomodo ergo intellecturi sum⁹ qđ ait: vt et ipsi in nobis vnum sint: vt credat mundus: quia tu me misisti: nisi quia non in eo causam posuit vt credat mundus q; illi vnum sunt: tanq̄ ideo credat mundus quod est esse vnum videt: cum ipse mund⁹ sint omnes qui credendo vnum fiunt. Sed orando dixit vt mundus credat: sicut ozā do dixit vt omnes vnum sint. Orando dixit: vt et ipsi in nobis vnum sint. Hoc est eīm oēs vnū sint: qđ est mūdus credat: q̄ uia in credendo vnum fiunt: p̄fecto vnum

qui cum natura dei essent vnum: dissentiē do ab vno nō erant vnum. Deniq; si verbū qđ ait rogo: tertio subaudiamus vel potiꝰ qđ plenius fiat vbiq; ponamus/ erit huius expositio sentētie manifestior. Rogo vt oēs vnum sint: sicut tu pater in me: z ego in te. Rogo vt z ipsi i nobis vnū sint: rogo vt mūdus credat q; tu me misisti. Ideo q̄ppe addidit qđ dixit in nobis: vt qđ vnū efficimur fidelissima charitate: gratie dei nouerim⁹ tribuendum esse nō nobis: sicut apostolus Ephe. v. cum dixisset: fuistis aliquādo tenebre: nūc autē lux inquit: z ne sibi hoc tribuerāt adiecit/ in dño. Deinde saluator noster rogādo patrem: se hominez demonstrabat/ nūc demonstrans z seipsum/ quoniam cum patre deus est facere qđ rogat [z ego (inquit) claritatem quam dedisti mihi dedi illis.] C Quam claritatē/ nisi immortalitatem: quā natura humana in illo fuerat acceptura? Nam nec ipse adhuc acceperat eam: ꝙ mortuo ꝓpter immobilitatē predestinationis: preteriti tēporis verbis futura significat: qđ nūc clarificandus/ hoc est suscitandus a patre/ z ipe sit nos ad eam claritatē suscitaturus in fine. Simile est hoc ei quod ē. v. alibi dicit. Sicut pater suscitat mortuos z viuificat: sic z filius quos vult viuificat. Et quos: nisi cosdē quos pater. Quecunq; eīm pater facit: nō alia sed hec z filius/ nec aliter sed similiter facit. Ac per hoc suscitauit ē. ij. d. z seipsum etiam ipse. Nam vnde est: soluite templum hoc inquit: z in triduo resuscitabo illud? Proinde immortalitatis claritatem quā sibi a patre datam dicit: etiam se sibi dedisse intelligendus est z si non dixit. Ideo quippe sepius soluz patrem facere dicit qđ et ipse facit cum patre: vt q̄dā est/ ei tribuat de quo est. Sed z aliquando etiam tacito patre se dicit facere qđ ipe facit cum patre: vt intelligamus ita filiuz nō esse a patris opere separandum quando se tacito patre dicit aliqđ operari: quādo dum nec pater ab opere filij separat: quando ipso tacito filius operari dicitur qđ nihilominus pariter operantur. Cuz ergo tacet filius in opere patris operationem suā humilitatē cōmendat vt sit nobis salubrior. Cū vero vicissim in ope suo tacet operationem patris/ paritatē suam cōmendat: ne credat inferior. Isto modo igit et hoc loco nec se facit alienuz a patris opere: cuius dixerit claritatē qua dedisti mihi q; z ipse dāt eam sibi/ nec patrez facit alienū ab opere suo: cuius dixerit: dedi eis: q; et pater illam dedit eis. Inseparabilia nāq; sūt opera non solū patris z filij: verūctiā spiritussancti. Sicut autē ex eo qđ patrem p̄ suis omnib⁹ rogauit: hoc fieri voluit vt oēs vnū sint: ita ex hoc etiaz suo beneficio qđ ait: claritatem quam dedisti mihi dedi eis id fieri nihilominus voluit. Nam continuo subiecit. [Ut sint vnum: sicut z nos vnuz sum⁹.] D Deide addidit: [ego i eis: z tu i me: vt sint consummati in vnum.] Ubi se mediatorez inter deum z homines breuiter intimauit. Neq; enim hoc ita dictum est tanq̄ pater non sit in nobis: aut nos in patre non sim⁹ cum z alio loco dixerit: veniemus ad eum s. xiiij. d. z mansionē apud eum faciemus: z hic pauloante nō dixerit: ego in eis et tu in me: qđ dicit modo aut ipsi in me z ego in te. Sed tu in me z ego in te/ et ipsi in nobis. Quod ergo nunc ait: ego in eis et tu in me/ ita dictū est ex persona mediatoris: sicut illō qđ apostolus ait: vos christi: christus vero dei. Quod vero addidit: vt sint consummati in vnū: ostendit eo perduci reconciliationē q̄ fit per mediatorez: vt perfecta beatitudine cui iā nihil possit adūci perfruamur. Ideo id qđ sequit: [vt cognoscat mundus q; tu me misisti: nō sic accipiendū puto tanq̄ dixerit iterum/ vt credat mundus. Aliqñ eīm z cognoscere p̄ eo quod est credere ponitur: vt est qđ ait aliquanto superius/ et cognouerūt vere: quia a te exiui: z crediderūt s. tract. cv. q; tu me misisti. Hoc dixit posteri⁹ credidere-runt/ quod' prius dixerat cognouerūt. Sed hic quandoquidē de cōsummatione loquit talis est intelligēda cognitio qualis erit p̄ speciem: non qualis nunc est per fidē. Naz videtur ordo esse seruatus in eo qđ paulo ante dixit: vt credat mūdus: hic autem vt cognoscat mundus. Ubi eīm ꝙis dixerit/ vt oēs vnū sint: z in nobis vnū/ non ait tñ/ sint cōsummati in vnuz: atq; ita subnexuit: vt credat mundus q; tu me misisti. Hic vero vt sint inquit cōsummati in vnuz: ac deinde nō addidit vt credat mundus: sed vt cognoscat mundus q; tu me misisti. Quādiu eīm credim⁹ qđ nō videm⁹/ nondū sum⁹ ita cōsummati quēadmodum erim⁹ cū meruerim⁹ videre qđ credim⁹. Rectissime igitur ibi ait vt credat mundus/ hic vo cognoscat mundus: tñ z ibi z hic: q; tu misisti: vt nouerimus ꝑtū ptinet ad patris z filij inseparabilem charitatē/ hoc nos modo credere quod rēdimus credendo cognoscere. Si aūt diceret vt cognoscant q; tu me misisti: tantūdē valeret quātū hoc qđ ait/ vt cognoscat mundus. Ipsi sunt eīm mūdus nō pmanēs inimicus: qualis est mūdus dānationi predestinat⁹: sed ex inimico amic⁹ effectus: ꝓpter quē deus erat in christo mundū reconciliās sibi. Ideo dixit ego in eis: z tu in me. Tanq̄ diceret. Ego in eis ad quos ij. Cor. v

misisti me:& tu in me:mūdū reconciliās tibi per me. Propterea sequit etiam illud qđ ait. [Et dilexisti eos:sicut & me dilexisti].

Ephe.i. In filio q̄ppe nos pater diligit: q: in ipso nos elegit ante constitutionem mūdi. Qui enim diligit vnigenitū: p̄fecto diligit & mēbra ei⁹ q̄ adoptauit in eū & per eū/nec iō pares sum⁹ vnigenito filio p quē creati et recōciliati sum⁹:q: dictū est dilexisti eos sicut et me. Nec enim semper equalitatem significat qui dicit:sicut illud ita & illud: ſz aliquando tantū q: est illud est & illud/aut quia est illud vt sit et illud. Quis eīn dixerit eo prorsus modo in mūdū a christo apostolos missos quō est ipse missus a patre? Ut eīn alias tacrā differentias quas commemorare longū est:missi sunt certe illi cū iam homines essent:missus est aūt ipse vt homo esset:& tamen superi⁹ a t:sicut me misit in mūdum:& ego misi eos in mūdū. Tā q̄ diceret. Q: misisti me misi eos ita & hoc loco:dilexisti eos inquit sicut & me dilexisti Quod nihil aliud est q̄ dilexisti eos quia et me dilexisti. Non eīn mēbra filij non diligeret q̄ diligit filiū:aut alia causa est diligendi membra eius:nisi q: diligit eū:sed diligit filiū: ſm diuinitatem:quia genuit illū equalem sibi. Diligit eū etiam ſm id quod homo est:q: ipsum vnigenitum verbū caro factū est:& propter verbū est ei caro verbi caro. Nos aūt diligit quomod⁹ sum⁹ eius membra quē diligit:& hoc vt essem⁹ p pter hoc nos dilexit anteq̄ essemus. Quapropter incōprehēsibilis est dilectio qua diligit deus:neq̄ mutabilis. Nō eīn ex quo ei reconciliati sumus p sanguinem filij ei⁹ nos cepit diligere ſz aīn mūdi cōstitutionez dilexit nos:vt cū ei⁹ vnigenito etiā nos filij ei⁹ essemus:priusq̄ oīno alioḋ essemus Quod ergo reconsiliati sumus deo p mortē filij ei⁹:nō sic audiatur:nō sic accipiat:q si ideo nos recōciliauerit ei filio⁹/vt iam inciperet amare quos oderat sicut recōciliatur inimic⁹ inimico vt deinde sint amici:& inuicem diligāt qui oderāt inuicē. Sed iā nos diligenti recōciliati sum⁹ ei:cū quo p pter peccatum inimicitias habebamus. Qđ vtrū ver⁹ dicaz/attestatur apostolus.

Roñ.v. Cōmendat inquit dilectionem suam deus in nobis:quoniam cū adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est. Hz bebat itaq̄ illā erga nos charitatem etiā cuz inimicitias aduersum eum exercentes operaremur iniquitatem et tamen ei verisſime dictū est:odisti domine oīes qui operantur iniquitatem. Proinde miro & diuino modo:et quando nos oderat diligebat

ꝑs.v. Oderat enim nos quales ipse non fecerat et quia iniquitas nostra opus eius non omni ex parte cōsumpserat/nouerat simul in vnoquoq̄ nostrū & odisse qđ feceramus et amare qđ fecerat. Et hoc quidē in oīb⁹ intelligi potest de illo cui veraciter dicit. Nihil odisti eoz q̄ fecisti. Sap.xi.
Nō eīn quodcunq̄ odisset esse voluisset:aut oīno esset qđ omnipotens esse noluisset: nisi & in eo qđ odit esset etiā q̄ amaret. Merito q̄ppe odit:& velut a regula sue artis alienū improbat vitium. Amat tamen suū etiā in vicijs:vel sanationis beneficiū/vel dānationis iudicium:ita et deus nihil odit eoz q̄ fecit:natura eīn non vitioz conditor mala q̄ odit ipē nō fecit:& de malis eisdē vel sanādo ea per misericordiā: vel ordinando per iudiciū bona sunt ipa q̄ fecit. Cū igit eoz q̄ fecit nihil oderit: q̄s digne eloqui possit quantū diligat mēbra vnigeniti sui & ꝯto ampli⁹ ipm vnigenitū in quo cōdita sunt omnia visibilia & inuisibilia:que in suis generib⁹ ordinata ordinatissime diligit? Mē bra quippe vnigeniti:ad angelos sanctos equalitatē gratie sue largitate pducit vnigenitus autem cum sit dominus omnium proculdubio est domin⁹ angelor. Natura qua deus est non angelis sed & patri potius equalis. Gratia vero qua hō est: quodammodo nō excedit excellētiam cuiuslibet angeli:cū sit vna persona carnis & verbi. Quāq̄ non desinit q̄ etiaz nos angelis preferant:quia p nobis inquiūt nō p angelis mortuus est christ⁹:id quod est aliud q̄ de impietate velle gloriari? Etem christ⁹ sicut ait apostol⁹:iuxta tps p impijs mortu⁹ est. Hic ergo non meritū nostrū: sed dei misericordia cōmēdat. Nam quale est iō se velle laudari:q: vitio suo tā detestabiḷr egrotauit: vt nō possit aliter q̄ medici morte sanari? Nō est hec nostrorum gloria meritorum:sed medicina morboruz. An ideo nos preferimus angelis: quia cum et angeli peccauerint: mihil eis tale vt sanarentur impensum est:quasi aliquid eis vel parum fuerit impensum est nobis amplius? Qđ si & hoc factū esset:adhuc queri posset vtz ideo fuisset factū qđ sfteteram⁹ excellētius:an qđ desperati⁹ iacebamus? Cū vero nouerimus bonoz oim creatorem repādis angelis malis nihil gratie contulisse/cur non potius intelligimus q̄ tanto damnabilior eoz iudicata sit culpa/ꝯto erat natura sublimior? Tanto enim minus q̄ nos peccare debuerunt: quanto meliores nobis fuerunt. Nunc autem in offendendo creatore/ tanto execrabilius beneficia eius ingrati extiterunt:quanto beneficentius sunt creati. Nec eis satis fuit deserto

re & esse illius:nisi & nostri fierent deceptores. Hoc itaq̄ nobis magnum bonum cōferet qui dilexit nos sicut dilexit christum:vt propter ipsum cuius membra nos esse voluit:equales angelis sanctis simus: quib⁹ & natura inferiores cōditi sumus:& peccato indigniores facti:qui eorum fieri qualescunq̄ foci deberemus.

Tractatus.cxj.

Pater q̄s dedisti mihi:volo vt vbi sum ego & illi sint mecum/vt videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionē mundi. Pater iuste mundus te nō cognouit/ego aūt te cognoui/& hi cognouerunt q: tu me misisti/& notum feci eis nomen tuum et notum faciā/ vt dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis.

A

N magnam spem dñs e suis suos erigit: qua maior omnino esse non possit Audite & estote i spe gaudentes ꝓpter qđ vita ista non amanda sed toleranda sit: vt eē possitis in ei⁹ tribulatione patientes. Audite inq̄ſ:& quo spes vestra leuet attendite. Christus iesus dicit:filius dei vnigenitus qui patri coeternus & equalis est dicit:qui ꝓpter nos homo factus est/sed sicut omnis homo mendax non factus est dicit/via/vita/veritas dicit:qui mundum vicit de his quibus vicit:dicit. Audite/credite/sperate/desidera te qđ dicit. [Pater (inquit) quos dedisti mihi:volo vt vbi ego sum & illi sint mecum.]

ſ.vi.c. Qui sunt isti quos ait a patre datos sibi? Nōne illi de quib⁹ alio loco dicit:nemo venit ad me nisi pater q̄ misit me traxerit eū. Jaz quomodo carne fieri dicit a patre:faciat & ipse cum patre:si quid in hoc euāgelio profecimus nouimus. Jpi sunt ergo qs a patre accepit:quos & ipse elegit de mundo atq̄ elegit vt iam non sint de mundo sicut non est:& ipse de mundo:vt sint tamen etiam ipsi mundus credens & cognoscens q̄ christus a deo patre sit missus:vt mundus ex mundo liberaretur:ne mūdus deo reconciliandus cuz mūdo inimicissimo dānaretur. Sic enim ait in hui⁹ orationis exordio:dedit ei potestatem omnis carnis: ſ.xvij.a. id est omnis hominis:vt omne quod dedisti ei det eis vitaz eternam:vbi ostendit potestatem se quidem omnis hominis accepisse⁹ liberet quos voluerit:damnet quos voluerit:qui viuos & mortuos iudicabit:ſz eos sibi esse datos quibus omnibus det vitam eternam. Sic eīn ait:vt omne qđ dedisti ei det eis vitaz eternam. Proinde non ei dati sunt quibus vitam nō dabit eternam q̄uis & ipsorum potestas data sit cui potestas data est oīnis carnis:id est omnis hominis. Jta mundus reconcilatus ex inimi co liberabitur mundo:cū in illum exerit potestatē suam vt eum in mortem mittat eternam. Hunc autem facit suuz:cui vitam donat eternā. Quapropter oibus prorsus ouibus suis bonus pastor:oibus mēbris suis magnū caput ꝓmisit hoc ꝓmium/vt vbi ipse est & nos cū illo simus. Nec poterit nisi fieri qđ omnipotenti patri se velle dixit oipotens filius. Jbi est eīn & spiritussanct⁹ pariter eternus pariter deus:spiritus vn⁹ duorū & substantia voluntatis amborum. Nā illud qđ dixisse legit ꝓpinquāte passione:verū nō qđ ego volo sed qđ tu vis pater quasi alia patris alia filij sit voluntas aut fuerit:sonus est nostre infirmitatis q̄uis fidelis quā in se caput nostrum transfigurauit:quando etiaz peccata nostra portauit. Unam ho esse patris & filij voluntatē: quorum etiam spiritus vnus est:quo adiuncto cognoscimus trinitatē:& si intelligere nondum permittit infirmitas: credat pietas. Sed qm̄ quibus promiserat:& ꝯ firma sit ipsa promissio:pto sermonis brcuitate iam diximus/hoc ipsum quantū valem⁹ quid sit qđ dignatur ꝓmittere videam⁹. Quos dedisti mihi inquit:volo vt vbi ego sum et ipsi sint mecum. Quātum attinet ad creaturam in qua fact⁹ est ex semine dauid ſm carnē:nec ipse adhuc erat vbi futur⁹ erat. Matth. xxvj. B Roñ.ſ.

Sed eo modo dicere potuit vbi ego sum:q̄ intelligeremus q̄ cito fuerat ascensurus in celum:vt iam ibi esse se diceret vbi fuerat mox futurus. Potuit & illo modo quo ante iam dixerat loquens ad nichodemū:nemo ascendit in celū nisi qui descendit de celo:filius hominis qui est in celo. Nam et ibi nō dixit erit sed est propter vnitatem ꝑsone:in qua & deus homo est:& homo deus. In celo ergo nos futuros esse ꝓmisit. Illa enim forma serui leuata est quā sumpsit ex virgine et ad patris dexteram collata propter spem tāti hui⁹ boni. Et apostolus ait. De⁹ autē qui dīues est in misericordia propter multaz charitatē qua dilexit nos:& cū essemus mortui peccatis cōuiuificauit nos in christo:cui⁹ gra sumus salui facti et simul excitauit & simul sedere fecit in celestib⁹ in xpo iesu. Hoc ergo potest intelligi dixisse dominum:vt vbi ego sum & illi sint mecuz. Et ipse quidem de se dixit quod ibi sam esset. ſ.iij. Ephe.ij.

De nobis autem velle se dixit vt essemus ibi cū illo/nō q̄ iam essem⁹ ostendit. Apostolus autem q̄ dominus velle se dixit vt fieret/tanq̄ factum fuerit est locutus. Nō enim ait excitatur⁹ est nos et in celestibus sedere facturus: sed excitauit et sedere in celestibus fecit: quia non inaniter sed fideliter iam deputat factū: q̄ futurū esse nō dubitat. Q̄ vero attinet ad formaz dei in qua equalis est patri: si sc̄m eam velim⁹ intelligere quod dictū est: volo vt vbi ego sum et illi sint mecū: abscedat ab animo oīs imaginū corporaliū cogitatio ac quid mēti occurrerit/longū/latū/crassuz/ qualibet luce corporea coloratū: per quelibet locorum spacia vel finita vel infinita diffusum. Ab his omnibus quantū potest aciē lue cōtēplationis vel intentionis auertat: et non inḡrat cōtis patri filius vbi sit: quoniam nemo inuenit vbi nō sit. Sed qui vult ḡrere/ḡrat potius vt cū illo sit: nō vbi q̄ sicut ille sed vbicūq̄ esse potuerit. Qui eīm homini penaliter pendēti: et salubriter cōfitenti ait: hodie mecū eris in paradiso: ſm id q̄ homo erat: anima eius in ipo die futura fuerat in inferno: caro in sepulchro Scōm aūt id q̄ de⁹ erat/vtiq̄ et in paradiso erat: et ideo latronis anima a pristinis facinoribus absoluta/z illius munere iam beata: cuius vbiq̄ sicut ille esse non poterat: tñ etiam ipso die cū illo in paradiso poterat: vnde ille qui vbiq̄ semper est nō recesserat. Propterea nimirū nō ei sat⁹ fuit dicere: volo vt vbi ego sum et illi sim: sed addidit mecū. Esse cū illo enim magnū bonum est. Nam et miseri esse possunt vbi est ille: quoniaz q̄cūq̄ vbicūq̄ fuerint est: z ille. Sed beati soli sunt cū illo q̄ beati esse non poterunt nisi ex illo. An non deo vera citer dictū est: si ascendero in celū tu ibi es et si descendero ad infernū ades? Aut vero christ⁹ non est dei sapientia/que attingit vbiq̄ ꝓpter suā mūdiciam? Sed lux lucet in tenebris: nec eam tenebre comprehendunt. Ac per hoc vt de visibili cuius longe dissimile qualecūq̄ sumamus exemplum: sicut secus etiā si ibi sit vbi lux est/ non est tamen ipe cum luce: sed absens est a presentia: ita infidelis atq̄ impi⁹ aut etiā si fidelis et pius/nondū tamen ad intuendum lumen sapientie idoneus/etiā si esse nusq̄ possit vbi non sit et christus: non est tamen ipse cum christo dūtaxat per speciē Nam hominem pie fidelem non est dubitandum cum christo esse per fidem. Propter quod dicit. Qui non est mecum aduersum me est. Sed cum patri deo dicebat: quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum et ipsi sint mecum: de specie illa omnino dicebat in qua videbim⁹ eū sicuti est. Ne modo serenissimū sensum nubilosa ꝺdictione perturbet: consequentia perhibeant testimoniū precedentibus verbis. Nempe cuz dixisset/volo vt vbi ego sum z ipsi sint mecum/continuo secut⁹ adiunxit. [Ut videāt claritatem meā quā dedisti mihi q̄ dilexisti me ante constitutionem mundi.] Ut videant dixi non vt credant. Fidei merces est ista nō fides. Si enim fides ad hebreos in epistola recte diffinita est: conuictio rerum que nō videnť/cur nō merces fidei definitur visa rerum que credite sperabantur? Cum videri⁹ enim claritatem quā dedit pater filio: etiam si eam dici hoc loco intelligamus/nō quā pater equali filio gignēs cuz dedit: sed quā facta homini filio dedit ei post mortē crucis: quando ergo videbimus illam filij claritatem: profecto tūc fiet iudiciū viuoz atq̄ mortuorum. Tunc tolletur impius vt nō videat claritatem dei. Quā nisi illā qua de⁹ est: Beati enim mundo corde: quoniam ipsi deū videbunt. Nec mundi corde sunt impij propterea non videbunt. Tūc ibūt ipsi in suppliciū eternū. Sic enim tolletur impius ne videat claritatem dei: iusti autem ibunt in vitam eternam. Et q̄ est vita eterna? Ut cognoscant inḡt te solūverū deū et quem misisti iesum christum. Non vtiq̄ sicut cū cognouerūt/ qui licet non mundi corde tamen in forma serui clarificata iudicantem videre potuerunt. Sed sicut cognoscendus est a mundis corde solus verus deus: cum patre et spiritusancto filij⁹: q̄ ipsa trinitas est solus ver⁹ deus. Si ergo ſm id quod filius dei de⁹ est patri equalis atq̄ coeternus: accipiam⁹ hoc dictum/volo vt vbi ego sum et ipsi sint mecum: in patre cū xp̄o erim⁹. Sz ille/sicut ille/nō nos sicut nos vbicūq̄ corpote fuerim⁹. Si eīm loca dicēda sūt et quibus non corpora contineantur: et locus est cuiq̄ rei vbi est: locus christi eternus vbi semp est/ipse pater est: z locus patris filius est: quia ego inquit in patre/z pater in me est. Et in hac oratione/sicut tu pater inḡt in me et ego in te. Et locus interea noster ipsi sunt/quia sequitur: vt et ipsi in nobis vnum sint. Et nos locus dei sumus/quoniam templum eius sumus/sicut orat pro nobis q̄ mortuus est ꝓ nobis: viuitq̄ pro nobis vt in ipsis vnū sim⁹: quia factus est in pace locus eius/et habitatio ei⁹ in syō: que nos sumus. Sed quis idoneus loca ista vel que sunt in locis istis sine spacios capacitatibus et sine corporeis molibus cogitari? Non parum tamen profici

tur/si: saltez quicq̄d tale oculo cordis occurrit/negať/respuitur/improbať. Et lux quedam in qua ista negāda respuenda/improbanda cernuntur/sicut potuerit cogitatur z q̄ sit certa cognoscitur z amatur: vt inde surgať atq̄ ad interiora tendať. Que cū penetrare mens inualida z minus q̄ illa sūt pura nequiuerit/non sine amoris gemitu z desiderij lachrymis inde pellatur: z patienter ferat q̄diu fide mundeť: atq̄ vt illic habitare valeat sanctis moribus preparatur. Quō ergo non erimus cum christo vbi est: q̄n in patre cum illo erimus in quo est. Neq̄ hinc apostolus nobis q̄uis nonduz rem tenentibus: sed tamen spez gerentib⁹ tacuit. Ait enim. Si resurrexistis cuz christo q̄ sursum sunt querite vbi xp̄s est in dextera dei sedens/que sursum sunt sapite nō que super terrā. Mortui enim estis inquit: z vita vestra abscondita est cum christo in deo. Ecce interim fide ac spe vita nr̄a vbi xp̄s est cum illo est: q̄z cū christo in deo est. Ecce velut iam factum est q̄ orauit vt fieret dicēs: volo vt vbi ego sum z ipsi sint mecum. Sed nūc per fidē: quando aūt fiet per speciem: Cum xp̄s inquit apparuerit vita vestra: tunc z vos apparebitis cum ipso in gloria. Tunc apparebimus q̄ tunc erim⁹ q̄ tunc apparebit non inaniter nos id credidisse ac sperasse anteq̄ essemus. Faciat hoc filius q̄ cum dixisset vt videāt claritatez meā quā dedisti mihi/continuo subiunxit: [q̄z dilexisti me ante cōstitutionē mundi.] In illo eīm dilexit z nos ante cōstitutionez mundi: z tūc predestinauit q̄ in fine factus est mūdi. [Pater (inquit) iuste mūdus te non cognouit: q̄z iustus es: ideo te nō cognouit. Mundus ꝺppe ille dānationi ꝑdestinatus merito nō cognouit/mundus vero quem christus recōciliauit sibi/nō meritō sed gratia cognouit. Quid est eīm euz cognoscere: nisi vitā eternā: quā mūdo dānato vtiq̄ non dedit/recōciliato dedit? Propteres vtiq̄ mūdus te nō cognouit q̄ iust⁹ es. Nec et meritis ei⁹ vt te nō cognosceret tribuisti z ꝓpterea mūdus reconciliat⁹ cognouit q̄z mificoꝝ es et vt cognosceret nō eius merito sed gratia subuenisti. Deniq̄ sequitur. [Ego autē te cognoui.] Ipe fons gratie est deus natura/homo autez de spiritusancto et virgine ineffabili gratia. Deniq̄ propter ipsum quia gratia dei ꝑ iesuz christum dominum nostrum: [z hi cognouerunt (inquit) quia tu me misisti.] Ipe est mundus recōciliatus. Sed quia tu me misisti: ideo cognouerunt. Ergo gratia cognouerunt. [Et notum feci eis (inquit) nomen tuum: z notum faciam.] Notum feci per fidem/notum faciam per speciem. Notuz feci cum fine peregrinantibus notum faciaz sine fine regnantibus. [Ut dilectio (inquit) qua dilexisti me in ipsis sit: z ego in ipsis.] Non est vsitata locutio: dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis: vsitate quippe diceretur dilectio qua dilexisti me. De greco quidem ista translata sunt. Sed sunt similes z latine sicut dicimus/fidelem seruitutē seruisti: strennuaz militiam militauit: cū dici debuisse videatur/fideli seruitute fuisti: strēnua milicia militauit. Qualis autez ista locutio est: dilectio qua dilexisti me: tali z apostolus vsus est. Bonuz certamen certaui: nō ait: bono certamine: q̄ vsitatius et iaz rectiusq̄ diceretur. Quomodo autē dilectio qua dilexit pater filiū est z in nobis: nisi quis membra eius sumus/et in illo diligimur cuz ipse diligitur totus: id est caput z corpus? Ideo subiūxit z ego in ipsis/tanq̄ diceret: quoniā ego suz in ipsis. Aliter enim est in nobis tanq̄ in tēplo suo aliter autem quia et nos ipse sumus: cum ſm id quod vt caput nostruz esset homo factus est: corpus eius sumus. Finita est salutaris oratio: icipit passio. Ergo z iste sermo finiatur: vt de passione q̄ ipse donaueret alijs sermonibus disputetur.

Tractatus.cxij.

Hec cū dixisset iesus. Egressus est cū discipulis suis trās torrētē cedroī vbi erat ort⁹ in quē introiuit ipse z discipuli ei⁹. Sciebat aūt z iudas q̄ tradebat eū locū: q̄ frequēter iesus ꝓnerat illuc cū discipulis suis. Judas ḡ cū accepisset cohortē a pontificib⁹ z pharisei⁹ ministros venit illuc cū laternis et facib⁹ et armis. Jesus itaq̄ sciens oia q̄ ventura erāt sup eum: ꝓcessit z dixit eis. Quē q̄ritis: Responderunt ei. Jesuz nazarenū. Dicit eis iesus. Ego sum. Stabat aūt et iudas qui tradebat eū cū ipsis. Ut ergo dixit eis iesus ego sum: abierūt retrorsuz z ceciderūt i terrā. Iterū ergo interrogauit eos. Quē q̄ritis? Illi aūt dixerūt. Jesū nazarenū. Rñdit iesus Dixi vobis q̄z ego sum. Si ergo me q̄ritis: sinite hos abire. Ut impleretur sermo quē dixit/q̄z quos dedisti mihi nō perdidi ex eis quēq̄. Symō ergo petrus habens gladium eduxit euz/ z percussit pontificis seruuz: z abscī-

dit eius auriculam dextraz. Erat autez nomẽ seruo malchus. Dicit ergo iesus petro. Mitte gladiũ tuuz in vaginam. Calicem quez dedit mihi pater non vis vt bibam illuz: Cohors ergo et tribunus et ministri iudeorum cõprehenderunt: iesum et ligauerunt eum.

A

Erminato magno prolixoq; sermone quem post cenam dominus fundendo pro nobis proximo sanguine ad discipulos habuit qui cũ illo tunc erãt: adiuncta oratione quam direxit ad patrem: deinceps eius passionẽ iohannes euangelista sic exorsus est. [Hec cum dixisset iesus: egressus est cum discipulis suis trans torrentẽ cedron/ vbi erat ortus: in quem introiuit ipe et discipuli eiº Sciebat autẽ et iudas qui tradebat eum locum: qz freq̃nter iesus conuenerat illuc cum discipulis suis.] Hoc qõ narrat ingressum dominũ cum discipulis suis in hortum/ non continuo factum est cum eius illa sumta esset oratio de cuius verbis ait: hec cum dixisset iesus. Sed alia quedam sunt interposita/ que ab isto pretermissa: apud alios euangelistas leguntur: sicut apud hũc inueniuntur multa que illi similiter in sua narratione tacuerunt. Quomõ autem inter se omnes conueniant: nec veritati q̃ per aliũ ꝓmiſ ab alio repugnet/ qſ qs nosse desiderat/ non in his sermonibus sed in alijs laboriosis litteris querat/ nec stando et audiendo: sed potiº sedendo et legendo: vel legenti aurez mentẽq; intentissimã prebendo illa condiscat. Credat tamẽ anteq; sciat: siue id etiã scire in hac vita possit: siue ꝑ aliqua impedimenta non possit nihil: ab aliquo euangelista esse scriptum: quantũ ad hos attinet qs in auctoritatẽ canonicã recepit ecclesia: qõ vel ipsius vel alterius non minº veraci narrationi possit esse cõtrariũ. Nũc itaq; huiº beati iohannis narrationem quã suscepimus tractandam: sine alioz comparatione videamus: in ꝯeis q̃ manifesta sunt nõ immorantes: vt hoc vbi opus est causa poscente faciamus. Non ergo sic accipiamº qõ ait hec cum dixisset iesus: egressus est cũ discipulis suis trans torrentẽ cedron: vbi erat ortº: in quẽ introyit ipse et discipuli eiº: statim ꝓtinuo post illa ꝓba in illũ horruz fuerit ingressus: sed ad hoc valeat qõ dictum est hec cum dixisset iesus: vt nõ cũ ante opinemur ingressum qs illa verba finiret. [Sciebat autem(inqt)et iudas qui tradebat eũ locũ.] Ordo verboz est. Sciebat locũ qui tradebat eũ: [qz frequenter(inqt)iesus cõnenerat illuc cum discipulis suis.] Ibi ergo lupus anima pelle cõtectus: inter oues alto patrisfamilias consilio toleratus didicit: vbi ad tempus exiguum dispergeret gregem: insidijs appetendo pastorem. [Iudas ergo(inquit)cum accepisset cohortez: et a principibus et phariseis ministros venit illuc cum laternis et facibus et armis.] Cohors non iudeorum sed militum fuit. A ꝓside itaq; intelligatur accepta tanqꝫ tenendum reum. Seruato ordine legitime potestatis: vt nullus tenentibº auderet obsistere: qꝫ tanº tanta fuerit cõgregata: sic armata veniebat vt vel terreret vel etiam repugnaret: si qſq; christũ defendere auderet. Ita quippe eiº abscondebat potestas et obtũdebat infirmitas vt hec inimicis necessaria viderentur aduersus eũ in quẽ nihil valuisset nisi qõ ipe voluisset: bene vtẽs bonus malis et faciẽs bona de malis ad faciendos bonos ex malis et discernendo a malis. [Jesus itaq; (sicut euangelista secutus adiungit:) sciens

B

oia q̃ ventura erãt super eũ: ꝓcessit et dixit eis. †Quid queritis: Responderunt ei. Jesum nazarenũ. Dixit eis iesus. Ego sum Stabat autem et iudas qui †tradidit eum cũ ipsis. Ut ergo dixit eis. Ego sum: abierũt retrorsum et ceciderũt in terram. [Ubi nũc militum cohors et ministri principũ et phariseorum: Ubi terror et munumen armatorum: Nempe vna vox dicentis ego sum tantam turbam odijs ferocez/ armisq; terribilem sine telo vllo percussit: repulit: stravit. Deus enim latebat in carne et sempiternus dies ita membris occultabat hũanis: vt laternis et facibus quereretur occidẽdus a tenebris. Ego sum dicit: et impios deiecit. Quid iudicaturus faciet: q̃ iudicãdus hoc fecit: Quid regnaturº poterit: qui morituº hoc potuit: Et nũc vbiq; ꝑ euangeliũ/ ego sum dicit christº: et a iudeis exspectat antichristus/ vt retro redeant et in terram cadant: quoniam deserentes celestia/ terrena desiderant. Certe ad comprehendendũ iesum persecutores cum traditore venerũt: quem q̃rebant inuenerũt. Audierunt ego sum quare non comprehenderunt sed abierunt retro et ceciderũt: nisi qz hoc voluit qui potuit quicquid voluit: Uerum ii nunqꝫ se ab eis permitterent apprehendi: non quidem illi facerent propter quod venerant: sed nec ipse faceret propter quod venerat. Eum quippe illi occidẽ

†al. quẽ

†al. tradebat.

dum querebãt seuiendo: sed querebat nos et ipse moriendo. Proinde quia tenere volentibus nec valentibus ostendit potestatem suam: iam teneant eũ vt faciat de nescientibº volũtatẽ suã. [Iterum ergo eos interrogauit. †Quid queritis: Illi autem dixerunt. Jesum nazarenũ. Respondit iesus. Dixi vobis: qz ego sum. Si ergo me q̃ritis: sinite hos abire/ vt adimpleretur sermo quẽ dixit. Qz quos dedisti mihi: nõ perdidi ex eis quẽq;.] Si me inqt q̃ritis sinite hos abire. Inimicos videt: et hoc faciunt qõ iubet. Sinũt hos abire: quos non vult perire. Nũqd aũt non erant postea moriturj: Cur ergo si tunc moterentur perderet eos: nisi qz nondum sic in eum credebat: q̃ modo credunt quicũq; non pereunt: [Simon ergo petrº hẽns gladium eduxit cum et percussit seruum †principis/ et abscidit eiº auriculã dextrã. Erat autem nomen seruo malchº.] Solus hic euangelista etiam nomen huiº serui expressit: sicut Lucas solus quod eius auriculam dominus tetigerit et sanauerit eam. Malchus interpretatur regnaturus. Quid ergo auris pro domino amputata et a domino sanata significat: nisi auditum amputata vetustate renouatũ/ vt sit in nouitate spiritº et non in vetustate littere. Qõ cui prestitũ fuerit a christo/ quis dubitet regnaturum esse cum christo: Quod autem seruus dictus est: et hoc ad illam pertinet vetustatem/ q̃ in seruitutem generat qõ est agar. Sed cum accessit sanitas figurata est et libertas. Factum tamen petri dominº improbauit: et progredi vltra ꝓhibuit dicẽs [Mitte gladiũ tuum in vaginam. Calicez quem dedit mihi pater non vis vt bibam illũ:] In quo q̃ppe facto ille discipulº magistrũ defendere voluit: non qõ faciẽdũ est cogitauit. Et ille igitur ad patientiam cõmonendus fuit et hoc ad intelligentiam conscribendũ. Quid aũt a patre sibi dicit datũ calicem passionis: profecto illud est qõ ait apostolus. Si deº ꝓ nobis: qs contra nos. Qui filio proprio non pepercit: sz pro nobis omnibus tradidit eum: Uerum auctor calicis huiº est etiam ipse qui bibit vnde idem apostolus iterum dicit: christº dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis: oblationem et ostiam deo in odorem suauitatis. [Cohors autem et tribunus et ministri iudeorum: comprehenderunt iesum et ligauerũt eũ.] Comprehenderunt ad quem non accesserunt: quoniaz dies ille: illi vero tenebre permanserunt/ nec audierũt/ accedite ad eũ et illuminamini. Si enim sic accederẽt/ nõ cũ manibº occidẽdũ sed recipiendũ corde comprehẽderẽt. Nũc autem qñ cũ illo modo cõprehenderũt: tũc ab illo longius recesserũt/ et ligauerũt eũ a quo solui potius velle debuerunt: et erant fortassis in eis qui nunc imposuerunt christo vincula sua: atq; ab eo postea liberati dixerũt. Dirupisti vincula mea. Hec hodie satis sint: tractabunt deo volente sermone alio q̃ sequuntur.

ꝑs.cxv.

Tractatus.cxiij.

¶ Et adduxerũt eũ ad annã primuz Erat esi socer cayphe q̃ erat põtifex anni illiº. Erat aũt cayphas q̃ consiliũ dederat iudeis: qz expeditum hoiez mori pro populo. Sequebatur autez iesum symon petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici/ et introiuit cum iesu in atrium pontificis/ petrus autem stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit ostiarie et introduxit petrũ Dicit ergo petro ãcilla ostiaria. Nũqd et tu ex discipulis es hois istiº: Dicit ille. Nõ sum. Stabãt aũt serui et ministri ad prunas qz frigº erat et calefaciebãt se. Erat aũt cũ eis et petrº stãs et calefaciẽs se. Pontifex ergo interrogauit iesum de discipulis suis et de doctrina eiº. Rñdit ei iesus. Ego palã locutº sum mũdo/ ego semp docui in synagoga et in tẽplo quo oẽs iudei cõueniũt: et in occulto locutº sum nihil. Quid me interogas: interroga eos qui audierũt qd locutº sim ipsis Ecce hic sciũt que dixerim ego. Hec aũt cũ dixisset: vnº astãtiũ ministoz dedit alapã iesu dicẽs. Sic rñdes põtifici: Rñdit ei iesus. Si male locutº sum: testimoniũ phibe de malo: si aũt bene: qd me cedis: Et misit euz annas ligatũ ad cayphã põtificẽ. Erat aũ et symon petrº stãs et calefaciẽs se. Dixerũt ergo ei. Nũqd et tu ex discipulis eiº es: Negauit ille et dixit. Nõ sum. Dicit ei vnus ex suis põtificis cognatº eiº cuiº abscidit petrº auriculã. Nõne ego te vidi in horto cum illo: Iterum ergo negauit petrus.

†al. quẽ

§.tractatu.xvij.

C

†Al. põtificis.

Lu.xxij.

Ro.vij.

Gal.iiij.

Tertullus dixit ergo iesus petro.

Ro.viij.

Ephe.ij.

Psalmo xxxiij.

Et statim gallus cantauit.

A Osteaq̄ psecutores tradente iuda comprehēsuz dominū ligauerūt qui dixit nos et tradidit semetipsum pro nobis et cui pater non pepcit: sed pro nobis omnibus tradidit eum: vt intelligat iudas non laudabilis vtilitate traditionis huius: sed sceleris voluntate dānabilis [addurerūt euz] sicut iohānes euangelista narrat [ad annam primū] nec tacet causam cur ita factuz sit. [Erat enim (inquit) socer cayphe: qui erat pontifex anni illius. Erat autem (inquit) cayphas qui cōsilium dedit iudeis: quia expedit vnum hominē mori pro populo]. Merito et matheus cum id breuius narrare voluisset: euz ad cayphā ductum fuisse cōmemorat: quia et ad annam prius ideo ductus est q̄ socer eius fuerit. Vbi intelligēduz est hoc eūdem cayphan fieri voluisse. [Sequebatur autez (inquit) iesum simon petrus et alius discipulus].

Quisnā iste sit discipulus nō temere affirmandū est q: tacetur. Solet autem se idez iohānes significare ita et addere: quem diligebat iesus. Fortassis ergo et hic ipse est: quisquis tamen sit: sequentia videamus. [Discipulus autē ille (inquit) erat notus pontifici: et introiuit cum iesu in atriū pontificis. Petrus autē stabat ad ostium foris. Exijt ergo alius discipulus qui erat notus pontifici: et dixit hostiarie: et introduxit petrum. Dicit ergo petro ancilla ostiaria. Nunq̄d et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille. Non sum]. Ecce colūna firmissima ad vnius aure impulsum tota cōtremuit. Vbi est illa promittētis audacia? et de se plurimū presumentis. Vbi sunt verba illa quādo ait: quare nō possum te sequi modo: animā meam pro te ponam? Hoccine est sequi magistrū se negare discipulum? Siccine pro dño anima ponit? vt hoc ne fiat vox ancillule formidetur? Sed quid mirū si deus vera predixit: homo autem falsa presumpsit? Sane in ista que iaz cepta est negatōe apostoli petri: debemus aduertere non solū ab eo negari christum qui dicit euz nō esse christū: sed ab illo etiā qui cū sit negat se esse christianū. Dominus enim nō ait petro/discipulū meum te negabis: sed me negabis. Negauit ergo ipsuz: cū se negauit eius esse discipulū. Quid aūt aliud isto modo q̄ se negauit esse christianū? Quāuis enim discipuli christi nōdum appellarētur hoc nomine: post ascensionem quippe eius in antiochia primū ceperunt appellari discipuli christiani. Jaz tamen erat res ipsa illo postea vocabulo nūcupanda. Jaz erant discipuli qui post: ea appellati sunt christiani: et hoc cōmune nomen sicut cōmunem etiā fidem ad posteros transmiserūt. Qui ergo se christi negauit esse discipulū: ipsam rez negauit: cuius nomen est vocari christianum. Quā multi postea nō dico senes et anus in quibus huius vite societas facilius potuit mortem pro christi cōfessione contēnere: nec solum iuuentus vtriusq̄ sexus: de qua etate cōuenienter videtur exigi fortitudo: sed etiā pueri puellęq̄ potuerūt et innumerabilis societas sanctorū martyrum in regnuz celorum fortiter et violēter intrare: quod tūc iste nō potuit qui clauem regni eius accepit. Ecce vnde dictuz est/simite hos abire: quādo se pro nobis tradidit qui suo sanguine nos redemit: vt impleretur sermo quem dixit. Quia quos dedisti mihi: non perdidi ex eis quemq̄. Vtiq̄ enim petrus si negato christo hinc iret: quid aliud quā periret. [Stabant aūt serui et ministri ad prunas quia frigus erat: et calefaciebant se]. Non hyems erat: et tamē frigus erat: q: solet etiā equinoctio verno aliquando cōtingere. [Erat autem cum eis et petrus stans et calefaciēs se. Pontifex ergo interrogauit iesum de discipulis eius/et de doctrina eius. Respōdit ei iesus. Ego palam locutus sum mūdo: ego semper docui in synagogis et in templo quo omnes iudei cōueniunt: et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt que dixerim ego]. Non pretercūda nascitur questio quomō dixerit dominus iesus/ego palam locutus sum mundo: et maxime illud quod ait: in occulto locutus sum nihil. Nōne in hoc ipso recentiore sermone quem post cenā discipulis est locutus ait illis: hec in prouerbijs locutus sum vobis: venit hora cum iam nō in prouerbijs loquar vobis: sed palaz de patre meo annūciabo vobis? Si ergo ipsis conuictionibus discipulis suis nō loquebat palam: sed horā promittebat quādo palam fuerat locuturus: quo palam locutus est mūdo? Deinde illisipsis sicut aliorū quoq̄ euāgelistarum testatur auctoritas: in eorū cōparatione qui discipuli eius non erant: multo vtiq̄ manifestius loquebat: quando cum solis erat remotus a turbis. Tūc sensum eis et parabolas aperiebat: quas clausas pferebat ad alios. Quid est ergo / n occulto locutus sum nihil. Sed intelligendum est ita eum dixisse palam locutus sum mundo: ac si dixisset: multi me audierūt. Ipsum autē palam modo quodā erat palam: modo autem quodā non erat palam. Palā quippe erat: quia multi audiebant: et rursum nō erat palam: q: nō intelligebant. Et quod seorsuz discipulis loquebatur: non in occulto vtiq̄ loquebat. Quis nāq̄ in occulto loquitur qui cōtra tot hominibus loquitur: cū scriptum sit. In ore duorum vel trium testiū stabit omne verbum: presertim si hoc loquit paucis: quod p eos vult innotescere et multis: sicut ipse dominus ait illis quos adhuc pauco habebat. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: et quod in aure auditis: predicate super tecta. Ergo et hoc ipsum q̄ ab eo dici videbatur occulte: quodāmodo non dicebatur in occulto: q: nō ita dicebatur vt ab eis quibus dictū fuerat taceretur: sed ita potius vt vsq̄quaq̄ predicaretur. Sic ergo dici potest aliquid et palā simul et nō palam: vel in occulto simul et non in occulto: quomodo dictū est: vt videntes videāt: et non videant. Quomodo em̄ videant: nisi q: palam non in occulto? Et q̄ūo idem ipsi rursus non videāt: nisi q: non palā sed in occulto? Ea tamē ipsa que audierāt et non intellexerāt: talia erant vt nō possent iuste ac veraciter criminari. Et quotiens cūq̄z interrogando tentarūt vt inuenirent vnde et accusarēt eum sic eis respondit: vt omnes eorū retunderētur doli: et calūnie frustrarētur. Jdeo dicebat/quid me interrogas: interroga eos qui audierunt quid locut⁹ sim ipsis: ecce hi sciūt quid dixerim ego. [Hec autem cū dixisset vnus assistens ministrorum dedit alapam iesu dicēs. Sic respondes pontifici? Respōdit ei iesus. Si male locutus sum testimoniū perhibe de malo: si autē bene quid me cedis]? Quid ista respōsiōe verius: mansuetius: iustius? Eius est enim de quo prophetica vox precesserat. Intēde prospere procede et regna, propter veritatem et mansuetudinē et iustitiaz. Si cogitemus quis acceperit alapam: nōne vel lemus eū qui percussit aut celesti igne ptermi: aut terra dehiscente sorberi: aut corpuz demonio volutari: aut aliqua huiusmodi qualibet pena: vel etiā grauiore puniri? Quid enim horū per potētiam iubere non potuisset per quem factus est mundus: nisi patientiam nos docere maluisset qua vincitur mūdus? Forte hic dicit aliquis. Cur nō fecit quod ipse precepit? Percutienti enim nō sic respondere: sed maxillam debuit alterā prebere. Quid quod et veraciter mānsuete iusteq̄ rndit: et nō soluz alteram maxillā itez percussuro: sed totū corpus figendū prepauit in ligno. Et hinc poti⁹ demōstrauit: q̄ demonstrandū fuit: sua sez magna illa precepta patientie: non ostētatione corpis sed cordis prepatiōe faciendā. Fieri em̄ potest vt alterā maxillaz visibiliter prebeat hō: et iratus. Quāto ergo melius et rndet vera placat⁹: et ad perferenda grauioza/trāquillo aio sit paratus. Beatus est em̄ qui in oibus que iniusta p iustitia patitur: pōt veraciter dicere. Paratū cor meū deus paratuz cor meū. Hinc fit quippe q̄ sequitur. Cātabo et psalmuz dicaz dño. Quod paulus et barnabas: etiā in vinculis durissimis facere potuerunt. Sed ad narratōis euāgelice sequentia redeamus. [Et misit eū annas ligatum ad cayphan pontificē]. Ad illum enim sicut matheus dicit ab initio ducebat: qm̄ ipse erat illius āi princeps sacerdotū. Alteros āppe intelligēdi sunt agere solere annos ambo pontifices: id est pncipes sacerdotu qui erāt illo tpe annas et cayphas. Quos et lucas euāgelista cōmemorat: narrans quo tpe ceperit dns a precursore iohāne predicare regnuz celoz et cōgregare discipulos. Sic em̄ dicit. Sub pncipibus sacerdotū anna et cayphā: factū est verbuz dñi super iohānem zacharie filiū in deserto/et cetera. Proinde isti ambo pontifices vicissim suos annos agebāt. Et erat tunc annus cayphe q̄n passus est xp̄s. Jdeo secundū mattheuz cū comprehēsus esset/ad eū ductus est: sed pri⁹ ad annā fm iohannem venerūt cuz illo: non q: collega sed q: socer eius erat. Et credendū est fm voluntatem cayphe id esse factū: vel etiaz dom⁹ eoz ita fuisse positas vt nō deberet annas a transeuntibus pretereri. Sed cū diuisset euangelista quod eum ligatū miserit annas ad cayphā reuersus est ad locū narratiōis vbi reliquerat petrū: vt explicaret q̄ in domo anne de trina eius negatōe contigerat. [Erat aūt inquit simō petr⁹ stans et calefaciēs se]. Hoc recapitulat q̄ ante iā dixerat. Deinde q̄ secuta sunt tūgit. [Dixerūt ergo ei. Nunq̄d et tu ex discipulis eius es? Negauit ille et dixit. Nō sum]. Jam se mel negauerat ad ancille vocē: et ecce iterū eodē timore pterrit⁹ negauit. Deide vt tertia negatio pficeretur et verbū dñi predicētis impleret. [Dicit ei vn⁹ ex seruis pōtificis cognat⁹ eius cuius abscidit petrus auriculā. Nōne ego te vidi in horto cuz illo? Iteruz ergo negauit petrus: et statī gallus cāauit]. Ecce medici cōpleta est pdictio: egroti iuicta psumptio. Non em̄ factū est q̄ iste dixerat: aliam meā p te ponā: sed fa

Universidad de Deusto Biblioteca

ctū est qđ ille predixerat ter me negabis. Sed trina petri negatiōe completa. iam ꝛ iste sermo compleatur: vt deinceps que de domino apud pontium pilatū prefidē gesta sunt/ab alio consideremus exordio.

Tractatus.cxliij.

¶ Adducunt ergo iesum ad cayphā in pretoriū. Erat autem mane ꝛ ipsi non introierūt in pretoriū vt nō contaminarent sed māducarēt pascha. Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras ꝛ dixit. Quā accusationem affertis aduersus hoiem hunc: Respōderunt ꝛ dixerūt ei. Si non esset hic malefactor nō tibi tradidissemus eū. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eū vos ꝛ scōm legem vestrā iudicate eū. Dixerunt ergo iudei. Nobis nō licet interficere quemq̄ vt sermo iesu impleretur quem dixit: significans qua morte esset moriturus.

A

Ue cū domino vel de domino nostro iesu christo apud pontiū p latuz ꝓsidem gesta sunt. quātum iohānes euangelista indicat/ deide videamus. Redit enim ad locū narratiōis sue vbi eā reliquerat vt explicaret petri negationem. Jam quippe dixerat/et miſit eū annas ligatum ad cayphā pontificem atq̄ inde regressus euāgelista vbi dimiserat petrū calefacientē se ad ignem in atrio: postq̄ totā ei⁹ negationē que ter facta est terminauit: iterū ꝓcurrit ad ordinē hystorie. [Adducūt ergo iesuz inqt a cayphā in pretoriū]. Ad cayphā quippe ab anna collega ꝛ socero eius dixerat missuz. Sed si ad cayphā. cur in pretoriuz. Quod nihil aliud vult intelligi: q̄ vbi ꝓses pilatus habitabat. Aut igit aliqua vigente cā de domo anne quo ad audiendū iesuz ambo cōuenerant: cayphas perrexerat ad ꝓtoriū ꝓsidis ꝛ socero suo iesuz reliquerat audiēdum: aut in domo cayphe pretoriuz pilatus acceperat: ꝛ tāta domus erat: vt seorsum habitantē dñm suū: seorsum iudicem ferret. [Erat aūt mane. ꝛ ipsi]id est. q̄ ducebāt iesum [nō introierūt in ꝓtorium] hoc est in eā partē domus quā pilat⁹ tenebat. si ipsa erat dom⁹ cayphe. Cur autem nō introierunt in pretoriū/exponens causam: [vt nō contaminarētur inquit sed vt māducarent pascha]. Dies agi ceperant azymoꝝ: quibus diebus cōtaminatio illis erat in alienigene habitaculuz introire. O impia ꝛ stulta cecitas. Habitaculo videlz cōtaminarētur alieno: ꝛ non cōtaminarentur scelere ꝓprio: Alienigene iudicis pretorio cōtaminari timebāt. ꝛ fratris innocētis sanguinē fundere nō timebant: vt hoc solū interim dicā vbi sena maloꝝ cōscientia tenebātur. Nam q̄ etiaz dñs erat qui eoꝝ impietate ducebat ad mortem/ ꝛ vite dator occidebatur non eoꝝ cōscientie sed ignoratie deputeſ. [Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras ꝛ dixit. Quā accusationem affertis aduersus hoiem hūc: Respōderunt et dixerūt ei. Si nō esset hic malefactor: non tibi tradidissemus eū]. Interrogētur atq̄ respōdeant ab immūdis spiritib⁹ liberati/ sanati lāguidi/leprosi/mundati/surdi audientes/muti loquētes/ceci vidētes/mortui resurgētes. ꝛ qō omnia superat/ stulti sapientes: vtruz sit malefactor iesus. Sed ista dicebāt de quib⁹ per prophetā iam ipse predixerat. Retribuebāt mihi mala pro bonis. [Dixit ergo eis pilat⁹. Accipite euz vos: ꝛ scōm legem vestrā iudicate eū. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō licet interficere quēq̄]. Quid est qō loquit insana credulitas. An nō interficiebāt quem interficiendū offerebāt. An forte cruz nō interficit: Sic desipiūt qui nō sectātur: sed insectantur sapientiam: Quid est autē. Nobis non licet interficere quēq̄: Si malefactor est: cur nō licet: Nōne lex eis precepit: ne malefactoribus ꝓfertim qualē iſtum putabāt a suo deo seductorib⁹ parcant. Sed intelligendū est eos dixisse nō sibi licere interficere quemq̄: ꝓpter festi diei sanctitatem quē celebrare iam ceperāt: ꝓpter quē de ingressu pretoriū etiā contaminari metuebāt. Ita ne obduruistis falli israclite: Ita ne omnē sensum nimia malitia perdidistis: vt ideo vos a sanguine innocentis impollutos esse credatis: q: eū fundenduz alteri tradidistis: Nūquid ꝛ pilatus illuz qui potestati eius a vobis ingerit occidendus: suis est manibus occisurus: Si non eum voluistis occidi: si nō insidiati estis: si nōvobis tradendū pecunia comparastis: si non comprehēdistis/vinxistis/ adduxistis/odistis: si non occidēdum manib⁹ obtulistis: vocibus poposcitis: nō eum a vobis interfectū esse iactate. Si autem illis omnibus vestris precedētibus factis etiā crucifige crucifige clamastis: audite quid cōtra vos ꝓpheta clamat. Filij hoiuz dentes eoꝝ arma ꝛ sagitte: ꝛ lingua eoꝝ machera acuta. Ecce q̄b⁹ armis: quibus sagittis: qua machera iustū interfecistis: qñ vobis interficere quemq̄ non licere dixistis. Hinc est qō ad comprehendēdum iesuz cū sacerdotum nō venissent principes sed missent: lucas tamē euāgelista in eodē narratiōis sue loco ait. Dixit aūt ad eos q̄ venerant ad se principes sacerdotuz ꝛ magistratus tēpli ꝛ seniores. Quasi ad latronē existis: ꝛ cetera. Sicut ergo principes sacerdotū non per seipsos sed per eos quos miserant ad cōprehendēdum iesum: quid aliud q̄ ipsi in sue iussionis potestate venerunt: sic oēs qui crucifigendū iesuz impijs vocibus clamauerūt: non quidez per seipsos eū: sed tamē ipsi per illum qui eoꝝ clamore ad hoc nephas impulsus est occiderunt. Qō vero iohānes euāgelista subiungit [vt sermo iesu impleret quē dixit: significans qua morte esset moriturus] si mortem crucis hic velim⁹ accipere: tanq̄ iō dixerint iudei. Nobis non licet interficere quēq̄: q: interfici aliud est: aliud crucifigi. nō video quomō id possit consequēter intelligi: cum hoc ad pilati verba respōderint quib⁹ eis dixerat. Accipite eum vos: ꝛ fm legē vestram iudicate eum. Nunqd ergo eū non poterāt accipere: ꝛ ipsi eum crucifigere. Si per tale genus supplicij iterfectionem cuiusq̄ vitare cupiebāt: Quis autem non videat q̄ sit absurdum eis licere quēq̄ crucifige: e: quibus nō licet quemq̄ interficere: Quid qō ipse dñs eādem mortem suā: id est mortē crucis: etiam interfectionem vocat: sicut legimus apud marcū vbi ait. Ecce ascēdimus hierosolymam: ꝛ filius hominis tradet principibus sacerdotū ꝛ scribis ꝛ dānabunt eū morte: ꝛ tradent eū gentibus ꝛ illudēt ei: ꝛ conspuent eū: ꝛ flagellabūt eum: ꝛ interficient eum: et tertia die resurget. Nimirū ergo ista dicendo significauit dñs qua esset morte moriturus: non qō hic mortē crucis vellet intelligi: sed quod eū iudei fuissent gētibus tradituri: hoc est romanis. Nam pilatus romanus erat: eūq̄ iudeam romani ꝓsidem miserant. Ut ergo iste sermo iesu impleretur: id est vt eum sibi traditum gentes interficerent: quod iesus futurum esse predixerat ideo pilatus qui iudex romanus erat: cum vellet eum reddere iudeis vt scōm legem suam iudicarēt eum: noluerunt eum accipere dicentes. Nobis non licet interficere quemq̄. Ac si impleꝛ est sermo iesu quem de sua morte predixit vt cum a iudeis traditum interficerēt gentes: mnore scelere q̄ iudei qui se isto modo ab eius interfectione velut alienos facere voluerunt: nō vt eorum innocētia sed vt dementia monstraretur.

Lu. xxij

C

De pe. di. j. peri culose.

B

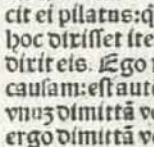
Mar. x.

p sal. lvi

Tractatus.cxv.

¶ Introiuit ergo iterū in pretoriuz pilatus ꝛ vocauit iesum/et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ: Ñndit iesus: a temetipo hoc dicis an alij tibi dixerū t de me: Ñndit pilatus: nūquid ego iudeus sum: gens tua ꝛ pōtifices tradiderūt te mihi. Quid feciſti: Ñndit iesus. Regnū meū non est de hoc mundo. Si ex hoc mūdo esset regnū meū ministri mei vtiq̄ decertarent vt nō traderer iudeis: nūc aūt regnū meū non est hinc. Dixit itaq̄ pilatus. Ergo rex es tu: Respondit iesus: tu dicis: q: rex suz ego. Ego in hoc natus sum ꝛ ad hoc veni in mundū: vt testimoniū perhibeam veritati. Omis qui est ex veritate audit vocē meam. Dicit ei pilatus: qd est veritas: Et cum hoc dixisset iterū exiuit ad iudeos: ꝛ dixit eis. Ego nullam inuenio in eo causam: est autē consuetudo vobis vt vnuz dimittā vobis in pascha: vultis ergo dimittā vobis regem iudeoruz. Clamauerunt rursum omnes dicentes. Non hunc: sed barrabam. Erat autem barrabas latro.

A

Uid pilatus dixerit christo: quidve pilato ille respōderit: isto sermone cōsiderādum atq̄ tractandum est. Cū enim dictuz esset iudeis. Accipite euz vos ꝛ fm legem vestrā iudicate eū: atq̄ cū illi ñdissent. Nobis non licet occidere quēq̄. [Introiuit ergo iterū in pretoriū pilatus: ꝛ vocauit iesuz: ꝛ dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ: Et ñdit iesus. A temetipso hoc dicis: an alij tibi dixerunt de me]: Sciebat vtiq̄ dñs: ꝛ quod ipse interroganit: ꝛ quid illi responsurus fuit. Sed tamē dici voluit: nō vt ipse nesciret: sed vt scriberetur qō nos voluit vt scirem⁹. [Respōdit ei pilatus. Nūquid ego iudeꝰ sum. Gens tua ꝛ pōtifices tradiderūt te mihi. Quid feciſti: Respōdit iesus. Regnū meuz nō est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnū meum: ministri mei† decertarēt vt nō traderer iudeis. Nunc aūt regnum meū non est hinc. Hoc est qō bonus magister voluit. Sed prius nobis demonstrāda fuerat vana hoiuz de regno ei⁹ opi

†Alias vtiq̄.

nō: finē gēcium / siue iudeoꝝ: a quib⁹ id pilatus audierat: quasi ꝓpteres morte fuisset plectēdus quod illicitū affectauerit regnū vel quoniā solent regnaturis inuidere regnātes: ⁊ videlz cauendū erat: ne eius rēgnū sine romanis sine iudeis cēt aduersum. ꝓterat autem dominus qō ait. Regnū meū non est de mūdo hoc ⁊ cetera. ad primā interrogationē presidis rn̄dere: vbi ei dixit. Tu es rex iudeorū: sed eum vicissim interrogās vtrum hoc a semetipso diceret: an audisset ab aliis: illo rn̄dēte ostendere voluit hoc sibi apud illum fuisse a iudeis velut crimē obiectum: patefaciēs nobis cogitationes hominū quas ipse nouerat qꝝ vane sunt: eisq; post responsionē pilati etiaz iudeis ⁊ gentibus oportuisse aptiusq; respōdens. Regnū meum non est de hoc mūdo. Quod si interrogāri pilato cōtinuo respondisset: non etiā iudeis sed solis gētibus hoc de se opinātibus rn̄disse videret. Nunc ergo qm̄ respōdit pilat⁹. Nunquid ego iudeus sum: Gens tua ⁊ pontifices tradiderūt te mihi: abstulit a se suspitionē qua posset putari a semetipo dixisse: q⁹ iesum regē dixerat esse iudeoꝝ: id se a iudeis audisse demonstrās. Deinde dicendo: quid fecisti: satis ostēdit illud ei ꝓ crimine obiectū. Tanq̄ diceret. Si regem te negas qđ fecisti vt tradereris mihi: Quasi mirū non esset si puniēdus iudici traderet: qui se diceret regem. Si aūt hoc nō diceret: querēdū ab illo esset: quid aliud forte fecisset vnde tradi iudici dignus esset:

25 ¶ Audite ergo iudei ⁊ gētes. Audi circūcisio: audi p̄putiū: audite oia regna terrena. Nō impedio dominationē vestrā in
Mat. ij. hoc mūdo: regnū meū non est de hoc mundo. Nolite metuere metu vanissimo quo herodes ille maior cū christus natus nūciaretur expauit: ⁊ tot infantes vt ad eum mors peueniret occidit: timēdo magis q̄ irascēdo crudelior. Regnū (inquit) meū nō est de hoc mundo. Quid vultis amplius? Venite ad regnū quod nō est de hoc mundo: venite credēdo: ⁊ nolite scuire metuendo. Dicit quidez i prophetia de deo patre.
Psal. ij. Ego aūt constitutus sum rex ab eo: super syon montē sanctum eius. Sed syon illa: ⁊ mons ille nō est de hoc mūdo. Quod est eñ eius regnum nisi credētes in eū: quib⁹
S. viij. c. dicit. De mūdo nō estis: sicut ⁊ ego nō sum de mūdo: q̄nus eos esse velit in mūdo: propter qō de illis dixit ad patrē. Nō rogo vt tollas eos de mūdo: sz vt serues eos a malo. Unde ⁊ hic nō ait. Regnū meum non est in hoc mundo: sed nō est de hoc mūdo. Et cū hoc pbaret dicēs. Si ex hoc mūdo esset regnum meū: ministri vtiq; mei decertarēt vt nō traderer iudeis: nō ait. Nunc aūt regnū meum nō est hic: sed nō est hinc. Hic est enim regnū eius vsq; in finē seculi: habēs inter se cōmixta zizania vsq; ad messem.
mat. xiij Messis eñ finis est seculi: quādo messores veniēt: id est angeli: ⁊ colligēt de regno eius oia scandala: qō vtiq; nō fieret si regnum eius nō esset hic. Sed tñ non est hinc: quia peregrinat in mundo. Regno suo ꝙppe dicit. De mūdo nō estis: sed ego vos elegi de
S. xv. c. mūdo. Erant ergo de mūdo: qñ regnū eius non erāt sed ad mundi principē ptinebāt. De mundo est ergo quicqd hominū a vero quidē deo creatū: sed ex adam viciata. atq; dānata stirpe generatū est. Factū est aūt regnū: non iam de mundo: quicqd inde in christo regeneratum est. Sic eñ nos deus Col. j. eruit de potestate tenebraꝝ: ⁊ transtulit in regnū filij claritatis sue. De quo regno dicit. Regnū meum nō est de hoc mūdo: vel regnum meū non est hinc. [Dixit itaq; ei pilatus. Ergo rex es tu: Rn̄dit iesus, Tu dicis: qz rex sum ego]. Nō qz regem se timuit cōfiteri: sed tu dicis: ita libratū est vt neq; se regē neget. Rex est eñ cuius regnū nō est de hoc mūdo: neq; regē talem se esse fatet: cuius regnū puteꝝ esse de hoc mundo. Talē quippe ille sentiebat qui dixerat. Ergo rex es tu: cui responsum est: tu dicis qz rex sum ego. Dictū est enim tu dicis: ac si dictū esset: carnal' carnaliꝝ dicis. ¶ Deinde ait. [Ego in hoc nat⁹ sum ⁊ ad hoc veni in mundū: vt testimoniū perhibeā veritati]. Nō est pducēda huius ꝓnois syllaba qō ait in hoc nat⁹ suz: tanq̄ dixerit in hac re natus sum: sed corripiēda tanq̄ dixerit ad hāc rem natus sum: vel ad hoc natus sum: sicut ait: ad hoc veni in mūdū. In greco nāq; euāgelio nihil est huius locutiōis ambiguū: vnde manifestū est euz tpalē natiuitatē suaz hic cōmemorasse: qua incarnatus venit in mundū. non illā sine initio qua deus erat: per quē pater cōdidit mundū. In hoc ergo se dixit natuz: id est ꝓpter hoc natuz ⁊ ad hoc venisse in mūdū: vtiq; nascēdo de virgine: vt testimoniū phibeat veritati. Sed qz nō oium est fides. adiūxit atq; ait. [Ois q̄ est ex veritate: audit vocē meā]. Audit vtiq; interioꝝ aurib⁹: id est obaudit me vocī: qō tñ dez valeret: si diceret/credit mihi. Cū itaq; xp̄s testimonium phibeat veritati: pfecto testimoniū phibet sibi. Eius q̄ppe vox est. Ego suz veritas. Et supra x. alio loco. Ego testimoniū perhibeo de me. S. viij. c. Qō vero ait. Ois qui est ex veritate audit vocez meā: gratiā cōmendauit: qua scōz ꝓpositū vocat. De quo ꝓposito dicit apls. Sci Ro. vij

mus: qñ diligētibus deum oia cooperant in bonū his qui scōm ꝓpositum dei vocati sunt: ꝓpositum sez vocātis non vocatoꝝ. Qō alibi apertius ita posituz est. Cōlaboro euāgelio scōm virtutem dei saluos nos faciētis ⁊ vocātis vocatione sua sancta nō ſm opera nr̄a sed ſm suū ꝓpositum ⁊ gratiā. Nam si naturā cogitem⁹ in qua creati sumus: cum oēs veritas creauerit: ds non est ex veritate. Sed nō oēs sunt q̄b⁹ vt audiant veritatē: hoc est vt obediāt veritati ⁊ credāt in veritatē: ex ipsa veritate p̄tāt nullis ꝓcūlāubio precedētibus meritis: ne gratia nō sit gratia. Si eñ dixisset: ois qui audit meā voluntatē ex veritate est: nō dictus ex veritate putaret qz obtēperat veritati. Non aūt hoc ait sed ait: ois qui est ex veritate/audit meā vocē. Ac per hoc non iō est ex veritate qz ē⁹ audit vocē: sed iō audit: qz ex veritate est: id est qz hoc illi donū ex veritate collatuz est. Qō quid est aliud q̄ donāte xp̄o credit in christuz: [Dixit ei pilatus. Quid est ueritas]: Nec expectauit audire respōsum: [sed cū hoc dixisset iterū exiuit ad iudeos ⁊ dixit eis. Ego nullā inuenio in eo cām. Est aūt ꝓsuetudo vobis: vt vnū dimittā vobis in pascha. Vult' ergo dimittā vobis regē iudeoꝝ]: Credo cū dixisset pilatus qđ est veritas: in mentē illi venisse cōtinuo ꝓsuetudinē iudeoꝝ. qua solebat eis dimitti vn⁹ in pascha: ⁊ iō non expectauit vt rn̄deret ei iesus qđ esset veritas: ne mora fieret cū recoluisset morē quo posset eis ꝓ pascha dimitti: qō eum valde voluisse manifestū est. Auelli tamē ex eius corde nō potuit iesum regē esse iudeoꝝ: tanq̄ hoc ibi sicut in titulo ipsa veritas fixerit de qua qđ esset interrogauit. Sz hoc audito/clamauerūt rursum oēs dicentes. Nō hūc sed barrabā. Erat aūt barrabas latro. Nō reprehēdimus o iudei qō per pascha liberatis nocētez: sed qō occidistis innocentē. Quod tz̄ nisi fieret/verꝝ pascha nō fieret. Sz vmbrā veritatis a iudeis errātibus tenebat: ⁊ mirabili dispēsatiōe diuine sapientie per homines fallaces eiusdem vmbre veritas implebatur: qz vt verum pascha fieret christus velut ouis immolabatur. Hinc ea sequūtur que iniuriosa christo pilatus et cohors eius ingessit: sed alia disputatione tractanda sunt.

Tractatus. cxvj.

Ca. xix. ¶ Tunc ergo apprehēdit pilatus ie
sum ⁊ flagellauit: ⁊ milites plectentes coroñā de spinis imposuerunt capiti ei⁹: ⁊ veste purpurea circūdederunt eū: ⁊ veniebant ad eum/⁊ dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabāt ei alapas. Exiuit iterū pilat⁹ foras: ⁊ dicit eis. Ecce adduco vobis eū foras vt cognoscatis qz in eo nullā inuenio cām. Exiuit ergo ie
sus portans spineā coroñā: ⁊ purpureum vestimētū: ⁊ dixit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent eū pontifices ⁊ ministri: clamabāt dicētes. Crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos ⁊ crucifigite. Ego eñ non inuenio in eo cām. Respōderunt ei iudei. Nos legē habemus: ⁊ scōm legē debet mori: qz filiū dei se fecit. Cū ergo audisset pilatus hunc sermonē: magis timuit. Et ingressus est in ꝓtoriū iterū: ⁊ dixit ad iesū. Unde es tu: Jesus aūt rn̄siū nō dedit ei. Dixit ergo ei pilat⁹. Mihi nō loqueris. Nescis qz potestatē habeo crucifigere te/⁊ ptātez habeo dimittere te: Rn̄dit iesus. Nō haberes ptātez aduersuz me vllam: nisi tibi esset datuz desup: ꝓpterea q̄ me tradidit tibi maiꝝ pctū habz. Et ex inde q̄rebat pilat⁹ dimittere eū. Iudei aūt clamabāt dicētes. Si hūc dimittis: nō es amic⁹ cesaris. Omis eñ qui se regē facit/contradicit cesari. Pilat⁹ ergo cuz audisset hos sermones adduxit foras iesum: ⁊ sedit ꝓ tribunali i loco qui dr lycostratos: hebraice aūt gabatha. Erat aūt parasceue pasche hora q̄si sexta. Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autē clamabāt. Tolle tolle: crucifige euz. Dixit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam. Respōderunt pōtifices. Nō habemus regē nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum vt crucifigeretur.

Um iudei clamassent nō iesuz sibi a pilato dimitti velle ꝓ pascha: sed barrabā latronem: nō saluatorē sed interfectorē: nonA datorē vite sz ademptorez. [Tūc apprehēdit pilatus iesuz ⁊ flagellauit]. Hoc pilat⁹ nō ob aliud fecisse credēdus ē: nisi vt eis iniurijs iudei satiati sufficeꝝ sibi existimarēt: ⁊ vsq

ad eū mortē seuire desisterēt. Ad hoc pertinet qđ idem ꝑses cohortē suā etiā pmisit facere q̄ sequuntur: aut fortassis ꝛ iussit: ꝙ uis hoc euāgelista tacuerit. Dixit eīn ād deinde fecerint milites pilatū tn id iussisse nō dixit. ¶Et milites (inqt) plectētes coronā de spinis imposuerūt capiti ei⁹: et veste purpurea circūdederūt eū: ꝛ veniebāt ad eū ꝛ dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabāt ei alaphas.] Sic implebāt q̄ de se ꝑdixerat christ⁹. Sic martyres informabant ad ofa q̄ ꝑsecutores libuisset facere ꝓferēda. Sic paulisper occultata tremēda potentia: cōmēdabāt: ꝓnus imitanda patiētia. Sic regnū qđ de hoc mūdo nō erat: simplū mūdū nō atrocitate pugnādi: sed patiendi hūilitate vincebat. Sic illud granū multiplicā dū semmabāt horribili cōtumelia: vt mirabli pullularet in gloria. [Exīt iterū pilat⁹ foras: ꝛ dicit eis. Ecce adduco eū foras: vt cognoscatis qz in eo nullā causam inuenio Exīt ergo iesus portās spineā coronam ꝛ purpureū vestimētū. Et dicit eis. Ecce hō] Hic apparet nō ignoāte pilato hec a militibus facta: siue iusserit ea siue pmiserit: illa sez causa quā supra dixim⁹: vt hec ei⁹ lubria inimici libētissime biberēt ꝛ ulteri⁹ sanguine nō sitirēt. Egredit ad eos iesus portās spineā coronā ꝛ purpureū vestimētū: nō clarus imperio ſz plenus opprobrio. Et dicit eis. Ecce homo. Si regi inuidetis iam parcite qz deiectū videtis. Flagellat⁹ est: spinis coronatus est: ludibriosa veste amictus est: amaris⁹ quicūs illusus est: alapis cesus est: feruet ignominia: frigescat in uidia: sed nō frigescit: inardescit potius et increscit. [Cū ergo vidissent eū pontifices ꝛ ministri clamabāt dicētes. Crucifige crucifige eū. Dicit eis pilat⁹. Accipite eū vos ꝛ crucifigite. Ego eīn nō inuenio in eo ꝙ¹ sam. Respōderūt ei iudei. Nos legē habemus: ꝛ ſm legē dz mori: qz filiū dei se fecit Ecce altera maior inuidia. Parua ꝙppe illa videbāt velut affectate illicito ausu regie potestatis: ꝛ tamē neutrū sibi iesus mē
Psal.ij. dacuer vsurpauit: sed vtrunqz, vez est. Et vnigenitus dei fili⁹: et rex ab eo ꝓstitutus sup syō mōtē sanctum eius: ꝛ vtrūqz nunc demōstraret: nisi quāto erat potētior tāto
B mallet esse patiētior. [Cū ergo audisset pilatus hoc † verbū magis timuit: et ingres
† Text⁹ hz hunc sus est pretoriū iterū ꝛ dicit ad iesū. Unde sermonē es tu: Jesus aūt rnsum non dedit ei.] Hoc silentiū dñi nostri iesu christi nō semel facti collatis oim euāgelistaꝝ narrationib⁹ reperit: ꝛ apud princeps sacerdotū ꝛ apō
Lu.xxiij herodē: quoꝝū sicut Lucas indicat mirat pilatus audiendū et apud ipm pilatū: vt nō frustra de illo ꝓphetia precesserit: sicut agn⁹ coz̄ tondēte se sine voce: sic nō aperit Esa.liij. os suū: tunc vtiqz qn interrogātibus non rndit. Quānis eīn quibuslđ interrogātib⁹ sepe responderit: rn ꝓpter illa in quib⁹ noluit rndere ad hoc data est de agno simili tudo: vt in suo silentio nō reus sed innocēs haberet. Cū ergo iudicaret⁹ vbicūqz nō aperuit os suū sicut agn⁹ nō aperuit. i. nō sicut male sibi cōscius qui de peccatis cōuincebatur suis: sed sicut māsuetus qui ꝓ peccatis immolabat alienis. [Dicit g ei pilatus. Mihi nō loqris? Nescis qz potestatē habeo crucifigere te: ꝛ ptātē habeo dimittere te? Rndit iesus Non haberes aduersum me potestatē vllaz nisi tibi datū esset desup. Propterea q̄ me tradidit tibi mai⁹ peccatum habet.] Ecce respondit: ꝛ tamē vbicūqz non respondet: non sicut reus sine dolosus: sed sicut agnus: hoc est sicut simpler atqz innocēs nō aperuit os suū. Proinde vbi non respondebat sicut ouis silebat: vbi respondebat sicut pastor docebat Discamus ſ qđ dixit qđ ꝛ ꝙ aplm docuit: Ro.xiij. qz nō est potestas nisi a deo. Et qz pl⁹ peccat q̄ potestati inocētē occidētū iuste tradit: ꝙ potestas ipsa si eū timore alteri⁹ma iozis potestatis occidit. Talē ꝙppe pilato deus dederat potestatē: vt etiā esset sub cesaris potestate. Quapropter non haberes (inqt) aduersum me potestatē vllā. i. quan tulācūqz habes: nisi hoc ipm quidē tibi esset datū desuper. Sed qm̄ scio ꝙtuz sit: nō eīn tantū est⁹ tibi oimō libez sit. Propter ea q̄ tradidit me tibi: maius peccatū habet Ille quippe me tue potestati tradidit inuidēdo: tu vero eandē potestatē in me exerciturus es metuendo. Nec timendo quidez ꝓsertim innocentē homo hoiem debet occidere: ſz tn id zelādo facere multo magis malū est ꝙ timendo. Et ideo nō ait veraz magister/q̄ me tradidit tibi ipe habet pec catū tanꝙ ille nō haberet: sed ait maius habet peccatū vt etiā habere intelligeret. Nez eīn ꝓterea illud nullum est: qz hoc maius est. [Exinde querebat pilatus dimittere eum.] Quid est quod dictum est exinde: Quasi antea non querebat? Lege superiora ꝛ inuemes iam ducū eū qrere dimittere iesum. Exinde itaqz intelligenduz est propter hoc: id est ex hac causa ne haberet peccatū occidēdo innocentez sibi traditum: ꝙuis minus peccans ꝙ iudei qui eum illi tradiderant occidendum. Exinde ergo id est ideo ne hoc peccatum faceret: non nunc primum: sed ab initio querebat eum dimittere. [Judei autem clamabant C dicentes. Si hūc dimittis: non es amicus cesaris

ab eo super syon mōtem sanctum eius predicans ꝓceptum eius: ne ꝓpter mōtē syon solis iudeis euz regem quisqz diceret constitutum: continuo subiecit. Domin⁹ dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Postula a me ꝛ dabo tibi gentes hereditatem tuam: ꝛ possessionem tuam terminos terre. Unde ꝛ ipse iaz per os ꝓphū
Joh.x. loquēs apud iudeos. Habeo (inquit) alias oues que non sunt de hoc ouili: oportet me et ipsas adducere ꝛ vocem meam audient ꝛ fiet vnus grex et vnus pastor. Cur ergo magnuz volumus intelligi in hoc titulo sacramentum in quo scriptuz erat rex iudeo
Rom.x. rum. si rex est christus ꝛ gentiuz? Qđ⁹a scilicet oleaster factus est particeps pinguedinis olee: non olea ꝓceps facta est amaritudinis oleastri. Naz in eo quod de christo veraciter scriptum est in titulo rex iudeorum: qui sunt intelligendi iudei: nisi semen abrae filij promissionis: qui sunt etiaz filij
Rom.ix. dei? Quoniam non qui filij carnis ait apostolus hi filij dei: sed qui filij promissionis deputantur in semine. Et gētes erant quibus dicebat. Si aūt vos christi: ergo abrae
Gal.j. semen estis: scōm promissionem heredes. Rex ergo iudeorum christus sed iudeoruz circuncisione cordis: spū non littera. Quorum laus non ex hominibus sed ex deo est pertinentium ad hierusalem liberam matrem nostram eternam in celis: saram spiritualem ancillam ꝛ filium eius de domo libertatis eijcientē. Jdeo eīn pilatus qđ scripsit scripsit: qz dñs qđ dixit dixit.

Tractatus.cxviij.

¶Milites ergo cū crucifixissent eū acceperunt vestimēta eius et fecerūt quattuor partes vnicuiqz militi partem ꝛ tunicā. Erat aūt tunica inconsutilis desup cōserta per totū. Dixerunt ergo ad inuicez. Non scindam⁹ eam sed sortiam⁹ de illa cuius sit vt scriptura impleretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: ꝛ in vestem meā miserunt sortez.

A

A que gesta sūt iuxta crucem dominī cum iam crucifixus esset: isto quantum dominus adhuc ad sermone tractem⁹. [Milites] ergo cum crucifixissent eu: acceperunt vestimenta ei⁹ ꝛ fecerunt quattuor partes: vnicuiqz militi partem ꝛ tunicā. Erat autem tunica inconsutilis: desuper contexta per totuz. Dixerunt ergo ad inuicem. Non scindam⁹ eā sed sortiamur de illa cui⁹ sit vt scriptura † impleatur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: ꝛ in vestem meā miserunt sortez.] Factum est quod voluerunt iudei: non ipsi ſz milites q̄ parebant pilato iudicante ipo crucifixerunt iesum. Et tamen si voluntates: si insidias: si operam: si traditionez: postremo si extorquentes clamores eorum cogitemus: magis vtiqz iudei crucifixerunt iesum. Sed de partitione ꝛ sortitione vestimentorum eius non est ꝓtereūter loquēdum. Quānis eīn omnes euangeliste quattuor huius rei meminerint: ceteri tamē breuius ꝙ iohannes: ſz clause illi: iste ꝙ aperti
Matth.xxvij. ssime. Nam matheus ait. Postqz autem crucifixerunt eū: diuiserunt vestimenta ei⁹ sortem mittentes. Marcus. Et crucifigentes eum diuiserunt vestimenta eius mittē
mar.xv. tes sortem super eis quis quid tolleret. Lucas. Diuidentes vero vestimenta eius: mi
Lu.xxiij serunt sortes. Johānes autem et quot partes de vestimentis eius fecerūt dixit: id est quattuor: vt singulas tolleret. Unde appareret quattuor fuisse milites: qui in eo crucifigendo presidi parucrunt. Manifeste quippe ait. Milites ergo cum crucifixissent euz acceperūt vestimēta eius ꝛ fecerunt quattuor partes: vnicuiqz militi partem ꝛ tunicam: subaudiendum est acceperunt: vt iste sit sensus. Acceperunt vestimenta eius ꝛ fecerūt quattuor partes: vnicuiqz militi partem: acceperunt et tunicam. Et sic locutus est vt de ceteris vestimentis nullam sortez missam esse videamus: sed de tunica quaz simul cum ceteris acceperunt sed non similiter diuiserunt. De hac enim sequitur exponens. [Erat autem tunica inconsutilis: desuper contexta per totum.] Cur autem de illa sortem miserunt narrans: [dixerūt (inquit) ergo ad inuicez. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit.] Apparet itaqz in alijs vestibus equales eos habuisse partes: vt sortiri necesse non fuerit. Illa vero vna non eos habere potuisse singulas partes: nisi scinderetur et pānos eius inutiliter tollerent: quod ne facerent ad vnum eam peruenire sortitione maluerunt. Hunus euangeliste narrationi consonat etiam ꝓpheticuz testimoniuꝝ: quod et ipse continuo subiungens [vt scriptura (inquit) impleretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: ꝛ in vestem meam miserunt sortem.] Non enim ait sortiti sed partiti sunt: nec ait sortientes partiti sunt: ſz in ceteris vestimēnis sortē oino nō nominās. Postea dixit ꝛ in vestem meaz miserūt sortem: ꝓpter illam reliquā tunicam. De qua

† Text⁹ hz im plerē. ps.xxj.

re dicam q̃ ipe donauerit: cũ pri⁹ eam q̃ obouri poteſt tanq̃ euangeliſte inter ſe diſcrepent calumniam propulſauero: demõſtrans nulli⁹ ceteroꝝ verba narrationi iohãnis eſſe contraria. Matthẽus eñ dicendo. Diuiſerunt veſtimenta eius ſortẽ mittentes: ad totã diuiſionem veſtimentoꝝ voluit intelligi etiã illam tunicam pertinere de qua ſortem miſerũt: q; vtiq; oñes veſtes dividendo in quib⁹ ꝛ illa fuit: de ipſa ſortiti ſunt. Tale eſt etiam qõ ait. Lucas: diuidentes veſtimenta eius miſerunt ſortes. Diuidentes enim venerunt ad tunicã de qua eſt facta ſortitio vt inter eos vniuerſa veſtimentoꝝ eius diuiſio compleretur. Quid aũt intereſt vtrũ dicat: diuidẽtes miſerũt ſortes qõ ait lucas: an diuiſerunt ſortẽ mittentes qõ ait matthe⁹: niſi q; lucas dicendo ſortes pluraliꝝ p̃ ſingulari numero poſuit: q̃ locutio in ſcripturis ſanctis inſolita non eſt: cuius nõnulli codices ſortem reperienꝫ habere non ſortes. Marcus itaq; ſolus videꝫ aliquã intuliſſe queſtionem. Dicendo eñ mittentes ſortem ſuper eis q̃d tolleret: tanq̃ ſup⁹ oib⁹ veſtimẽtis non ſup ſola tunica ſors miſſa ſit locutus videꝫ. Sed hic etiã breuitas obſcuritatem facit. Sic eñ dictũ eſt mittẽtes ſortem ſup eis: ac ſi diceꝫ: mittentes ſortem cũ diuiderent: qõ et factũ eſt. Olim q̃ppe veſtimentorum ei⁹ diuiſio completa non eſſet niſi forte claruiſſet: qs etiã illã tunicã tolleret: vt ſic cõtentio diuidẽtiũ finireꝫ/vel nulla potius oriretur. Qõ ergo ait: quis quid tolleret: quãdoquidẽ hoc ſorti deputat: nõ ad omnia q̃ diuiſa ſunt veſtimenta referẽdum eſt. Sors eñ miſſa eſt quis illaꝫ tunicã tolleret: de qua quoniã narrare ꝓtermiſit qualis fuerit: ꝙ ẽ admodũ equalibus factis patribus ſola remanſerit: que ne ſcinderetur veniret in ſortem: pro eo ꝓfectum eſt quod ait. Quis quid tolleret: id eſt quis eam tolleret: tanq̃ ſi totum ita diceretur. Diuiſerunt veſtimenta eius mittentes ſortem ſuper eis: quis tunicaꝫ que partib⁹ equalib⁹ ſuperfuerat tolleret. ¶ Querat forte aliquis quid ſignificet in tot partes veſtimentorũ facta diuiſio: ꝛ de tunica illa ſortitio. Quadripartita veſtis domini ieſu chriſti: quadripartitaꝫ figurauit eius eccleſiam: tot ſcilicet qui quattuor partib⁹ cõſtat terraꝝ orbe diffuſam: ꝛ oñib⁹ einſdem partib⁹ equaliter. i. cõcorditer diſtributam. Propter q̃ alibi dicit miſſuꝝ ſe angelos ſuos: vt colligant electos eius a quattuor vẽtis. Quod quid eſt: niſi a quattuor partib⁹ mundi: oriente: occidente: aquilone: ꝛ meridie? Tunica vero illa ſortita olim partium ſignificat vnitatem: que charitatis vinculo cõtineꝫ. De charitate aũt locutus apls. Supereminentiorem inq̃t viã vobis demonſtro. Et alio loco ait. Cognoſcere etiã ſupereminẽtẽ ſcientie charitatem xpi. Itẽq; alꝝ. Super oñia aũt hec charitatẽ: q̃ eſt vinculũ perfectionis. Si ſ̃ charitas ꝛ ſupereminentiorem hꝫ viã: ꝛ ſupemi net ſcientie: ꝛ ſuper omnia precepta eſt: merito veſtis qua ſignificatur deſuper contexta perhibetur. Incõſutilis aũt ne aliquando diſſuatur: et ad vnum peruenit quia in vnum omnes colligit: ſicut in apoſtolis cũ eſſet etiaꝫ ipſe numerus duodenarius. i. quadripartitus inter nos: ꝛ oñes eſſent interrogati ſolus petrus rñdit/tu es chriſtus filius dei viui: et ei dicitur. Tibi dabo claues regni celoꝝ: tanq̃ ligandi et ſoluendi ſolus acceperit ptãtẽ: cũ et illud vn⁹ pro oñibus dixerit: ꝛ hoc cũ omnibus tanq̃ p ſonam gerens ipſe vnitatis acceperit. Jõ vnus pro omnibus: quia vnitas eſt in omnibus. Unde et hic cum dixiſſet/deſuper contexta: addidit per totum. Quod ſi referamus ad id quod ſignificat/nemo ei⁹ eſt expers qui pertinere ad totum inueniatur a quo toto ſicut greca indicat lingua/catholica vocaꝫ eccleſia. In ſorte aũt quid ni ſi dei gratia commendata eſt? Sic q̃ppe in vno ad oñes peruenit: cũ ſors quoq; oibus placuit: quia ꝛ dei gratia in vnitate ad omnes peruenit: et cum ſors mittitur: non per ſorte vel cuiuſq; meritio: ſed occulto iudicio dei ceditur. ¶ Nec ideo iſta nõ aliquid boni ſignificaſſe quis dixerit: quia per malos facta ſunt: non. ſ. per eos qui chriſtum ſecuti ſed qui ſunt perſecuti. Quid enim de ipſa cruce dicturi ſumus: que certe ſimiliter ab inimicis atq; impijs chriſto facta et impacta eſt? Et tamen ea ſignificari recte intelligitur qõ ait apoſtol⁹: que ſit latitudo/longitudo/et altitudo/ꝛ pfundũ. Lata eſt q̃ppe in trãſuerſo ligno quo extẽdũt pẽdẽtes manus: ꝛ ¶ ſignificat opa bona in latitudine charitatis. Longa eſt a trãſuerſo ligno vſq; ad terrã vbi dorſum pedeſq; figunt ꝛ ſignificat perſeuerantiã in longitudine ẽpotis vſq; in finem. Alta eſt in ea cumine qõ p tranſuerſam lignũ ſurſuz verſum excedit: ꝛ ſignificat ſupernum finem quo cũcta opera referunt q̃m cũcta que latitudine ac longitudine bene ac perſeuerãter fiũt: propter altitudinem diuinoꝝ facie da ſunt premioꝝ. Profunda eſt in ea parte qua in terram figitur: ibi quippe ꝛ occulta eſt nec videri poteſt. Sed cuncta ei⁹ apparentia ꝛ eminentia inde conſurgunt: ſicut bona noſtra de profunditate gratie dei

Ubi. ē.

Ubi. ē.

C

Matth. xxiij.

1. Co. xiij

Ephe. iij

D

ceſaris. Omnis eñ qui ſe regem facit: contradicit ceſari.] Maiorem timorez ſe ingerere putauerunt pilato terrendo de ceſare vt occideret chriſtum: q̃s ſuperius vbi dixerunt. Nos legem habemus ꝛ ſm legem debet mori: q; filium dei ſe fecit. Eorum legez quippe ille non timuit vt occideret: ſed magis filiuz dei timuit ne occideret. Nunc vero non ſic potuit cõtemnere ceſarem auctorem poteſtatis ſue: quẽadmodũ legem gentis aliene. Adhuc tamen euãgeliſta ſequitur ꝛ dicit. [Pilatus aũt cum audiſſet hos ſermones: addurit foras ieſum: ꝛ ſedit pro tribunali i loco qui dicitur licoſtratos/hebraice autem gabatha. Erat autem paraſceue paſche hora quaſi ſexta.] Qua hora ſit dñs crucifixus ꝓpter euãgeliſte alteri⁹ teſtimonium qui dixit. Erat aũt hora tertia ꝛ crucifixerũt eũ: q̃m magna diſcepta tio ſolet oboriri: cũ ad ipſum locum vbi crucifixus narratur ventum fuerit: vt potuerimus ſi dñs voluerit diſſeremus. Cuz ergo pro tribunali ſediſſet pilatus [dixit iudeis Ecce rex veſter. Illi autem clamabãt. Tolle tolle: crucifige eum. Dixit eis pilatus. Regem veſtrum crucifigam: ꝛ] Adhuc terroꝛẽ quem de ceſare ingeſſerãt ſuperare conatur: de ignominia eorum volens eos frangere dicendo. Regem veſtrum crucifigam: quos de ignominia chriſti mitigare nõ potuit: ſed timore mor vincitur. [Reſponderunt pontifices. Non habemus regez: niſi ceſarẽ. Tunc ergo tradidit eis illum vt crucifigeretur.] Apertiſſime quippe contra ceſarem venire videretur: ſi regem ſe non habere niſi ceſarez profitentibus/alium regẽ vellet intelligere dimittendum impunituz quem propter hos caſus et tradiderãt occidendum. Tradidit ergo eis illum vt crucifigeretur. Sed nunquid aliud ꝛ ante cupiebat quando dicebat: accipite eum vos: ꝛ crucifigite. Vel etiam ſuperi⁹/accipite eũ vos ꝛ ſm legem veſtrã iudicate eum: Cur autem illi tantopere noluerunt dicentes. Nobis non licet interficere quẽq̃: ꝛ omni modo inſtantes vt non ab eis ſed a preſide occideretur. Et ideo cum occidendum accipere recuſantes: ſi nunc eum accipiunt occidendum? Aut ſi hoc non fit: cur dictũ eſt: tunc ergo tradidit eis illum vt crucifigeretur? An aliq̃d intereſt? Plane intereſt. Nõ eſt enim dictum: tunc ergo tradidit eis illũ vt crucifigerent eum: ſed vt crucifigeretur: id eſt vt iudicio ac poteſtate preſidis crucifigeretur. Sed ideo illis traditus dixit euãgeliſta: vt eos crimine implicatos a q̃ alieni eſſe conabantur/oſtenderet. Non enim faceret hoc pilatus: niſi vt id quod eos cupere cernebat impleret. Quod autez ſequitur. [Suſceperunt autem ieſum et eduxerunt] poteſt ad milites iam referri: apparitores preſidis. Nam poſtea euidentius dicit milites ergo cũ crucifixiſſent eum: q̃s euangeliſta etiam ſi totum iudeis tribuit/merito facit. Ipſi eniz ſuſceperunt qõ auidiſſime flagitauerũt: ꝛ ipſi fecerũt quicquid vt fieret extorſerunt. Sed hec ſequentia alio ſermone iam tractanda ſunt.

mar. xv.

ē. trac. c. xvij. a.

ē. xix. d.

Tractatus. cxviij.

¶ Suſceperũt aũt ieſuz: ꝛ eduxerũt eũ. Et bajulãs ſibi crucẽ: exiuit in eũ qui dicit calvarie locũ: hebraice golgotha: vbi eum crucifixerũt: et cũ eo alios duos hinc ꝛ hinc: medium autem ieſum. Scripſit aũt ꝛ titulum pilatus ꝛ poſuit ſuper crucẽ. Erat aũt ſcriptũ. Jeſus nazarenus rex iudeorum. Hũc ergo titulũ multi legerũt iudeoꝝ: q; ꝓpe ciuitatẽ erat loc⁹ vbi crucifixus eſt ieſus. Et erat ſcriptuz hebraice/grece/ꝛ latine. Dicebãt ergo pilato pontifices iudeorum. Noli ſcribere rex iudeoꝝ: ſed q; ipſe dixit rex ſum iudeorũ. Reſpondit pilatus quod ſcripſi ſcripſi.

A

Udicãte atq; dãnante pilato pro tribunali dominum ieſum chriſtuz hora quaſi ſexta [ſuſceperunt † et eduxerunt †: ꝛ baiulans ſibi crucem exiit in eum qui dicitur calvarie locum: hebraice autem golgotha vbi cruci fixerunt eũ.] Quid eſt ergo qõ marcus euãgeliſta dicit. Erat aũt hora tertia ꝛ crucifixerunt eum: niſi q; hora tertia crucifixus eſt dñs linguis iudeoꝝ: hora ſexta manibus militum: vt intelligamus horam quintam iam fuiſſe tranſactã et aliquid de ſexta ceptum quando ſedit pro tribunali pilatus que dicta eſt a iohanne hora quaſi ſexta. Et cum duceretur vt in ligno cum duobus latronibus configeretur: ꝛ iurta eius crucez gererentur que geſta narrantur/hora ſexta integra compleretur: ex qua hora vſq; ad meridiem ſole obſcurato/tenebras factas trium euangeliſtarum/matthei/marci/luce cõteſtatur auctoritas. Sed quoniã iudei facinus interfecti chriſti a ſe in roma nos: id eſt pilatum ꝛ eius milites tranſferre conati ſunt: ꝓpterea marcus ſuppreſſa ea hora qua chriſtus a militibus crucifix⁹

† Alia lit. aũt ieſum.

† al's. eũ.

mar. xv.

Matth. xxvij. mar. xv. lu. xxiij.

est que agi sexta iam ceperat: tertiaz poti⁹ horam esse recordatus expressit: qua hora intelligitur apud pilatū clamare potuisse crucifige crucifige: vt non illi tantum reperiantur crucifixisse ieſuz: id est milites qui eum ligno sexta hora suspenderunt: verūetiam iudei qui vt crucifigeretur hora tertia clamauerunt. Est et alia huius solutio questionis: vt non hic accipiatur hora sexta dicī: qz nec iohannes ait. Erat autez hora diei quasi sexta: sed ait/erat autem parasceue pasce hora quasi sexta. Parasceue aūt latine preparatio est. Sed isto verbo greco libentius vtuntur iudei in huiusmodi obseruationibus: etiam qui magis latine q̄s grece loquunt. Erat autem preparatio pasche. Pascha ꝺo nr̄m sicut dicit apostolus: immolatus est christus. Cuius paſche preparationem si ab hora noctis nona computemus: tunc enim videntur principes sacerdotum pronūciasse immolationem dñi dicentes. Reus est mortis/cū adhuc in domo pontificis audirctur vnde cōgruenter accipitur inde cepisse preparationez veri paſche cui⁹ ymbra erat paſcha indeorum: id est immolationis christi/ex quo a sacerdotibus pronunciatus est immolandus: profecto ab ea noctis hora que tunc nona fuisse conijcitur vsq; ad horam diei tertiam qua crucifixum esse christum/marcus euangelista testatur: ser hore sunt tres nocturne: et tres diurne. Unde in hac parasceue paſche id est preparatiōe immolatiōis xp̄i q̄ ab hora noctis nona ceperat quasi sexta agebatur hora: id est peracta quinta iam sexta currere ceperat quando pilatus tribunal ascendit. Adhuc enim erat ipsa ꝓparatio que ab hora noctis nona ceperat donec fieret que preparabatur xp̄i immolatio: que facta est hora tertia fz marcū/non preparationis sed diei: eaꝫ sexta non diei sed preparationis. Ser vti q̄ horis a noctis nona vsq; ad diei tertiā computatis: harum duaz solutionū istius difficilis questionis eligat quisq; quā volet. Melius autem quid eligat iudicabit: q̄ de consensu euangelistarum que operosissime disputata sunt legerit. Quod fiet alie solutiones eius poterint inueniri: cuz latius euāgelice veritatis constantia defenditur aduersus calumnias infidelis atq; impie vanitatis. Nunc ad narrationem iohannis euangeliste post ista breuiter tractata redeamus. Susceperunt autem (inquit) ieſum et eduxerunt: et baiulans sibi crucem exijt in eum qui dicitur caluarie locum/hebraice golgotha vbi crucifixerunt eum. Ibat ergo ad locū vbi fuerat crucifigē dus: portās crucem suam ieſus grāde spectaculū. Sed si spectat impietas/grāde lu dibriū. Si pietas: grāde mysteriū. Si spectet impietas: grande ignominie documentum. Si pietas: grāde fidei mumimētum. Si spectet impietas: ridet regē ꝓ virga regni lignū sui portare supplicij. Si pietas: videt regē baiulantē lignū ad semetipsum figendū: q̄ fixurus fuerat etiam in frontibus regum: in eo spernendus oculis impiorum: in quo erant gloriatura corda sancto rum. Dicturo enim paulo. Mihi autez abſit gloriari nisi in cruce domini nostri ieſu christi: ipsam crucem suam suo gestans humero commendabat: et lucerne arsure que sub modio ponēda non erat/cādelabrū sequebatur. Baiulans ergo sibi crucem exijt in eū qui dicit caluarie locū hebraice golgotha: vbi eū crucifixerūt: z cū eo alios duos hinc et hinc: medium autem ieſum. Isti duo latrones erant sicut aliorum euangelistarum narratione didicimus cum quib⁹ crucifixus et inter quos fixus est christus. De qua premissa dixerat prophetia. Et inter iniquos deputatus est. Scripsit aūt et titulū pilatus: et posuit super crucē. Erat aūt scriptū. Jesus nazarenus rex iudeorum. Hūc ergo titulū multi legerūt iudeoꝝ: quia ꝓpe ciuitatē erat locus vbi crucifix⁹ est ieſus. Et erat scriptū hebraice/grece/z latine: rex iudeoꝝ. Ihe quippe tres lingue ibi pre ceteris eminebāt. Hebrea propter iudeos in dei lege gloriātes. Greca ꝓpter gētiū sapiētes. Latina ꝓpter romanos: nullis ac pene omnibus iam tunc gentibus imperantes. [Dicebant ergo pilato pontifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ip'e dixit rex sum iudeorum. Respondit pilatus. Quod scripsi scripsi.] O ineffabilez vim diuine operationis: etiā in cordibus ignorantiū. Nōne occulta vox quedā pilato int⁹quodam si dici potest clamoso silentio personabat: q̄ tanto ante in psalmoꝝ litteris prophetatū est: Ne corrūpas tituli inscriptionem. Ecce tituli inscriptionē nō corrūpit: q̄ scripsit scripsit: Sed etiā pontifices qui hoc corrūpi volebant: quid dicebāt: Noli scribere (inquiunt) rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Quid loquimini insani: quid fieri contradiciti⁹: quod mutare nullo pacto potestis? Nunquid eniz propterea nō erit verum: quia ieſus ait: rex sum indeorum? Si corrumpi non potest quod pilatus scripsit: corrumpi potest quod veritas dixit: sed iudeoꝝ tantū rex est christ⁹ an et gentium? Immo et genituz. Cuz enim dixisset in prophetia. Ego aūt constitut⁹ sum rex

S. tract. cxvj. c.

Gal. vj.

Matth. xxvij.

mar. xv.

Lu. xxiij

Esa. liij.

ps. lvj.

ps. ij.

Gal. v.

que comprehendi ac diiudicari nō pōt vniuersa procedunt. Sed z si crux xp̄i hoc solū significet q̄ ait ap'lus. Qui aūt ieſu xp̄i sunt carnem suā crucifixerunt cū passionibus z cōcupiscentijs: q̄s magnū bonum est: Nec tamen facit hoc nisi cōcupiscens aduersus carnem spūs bonus: cum illam crucē christi fecerit inimic⁹. i. spūs malus. Postremo quid est q̄ omnes nouerunt signum christi: nisi crux x̄pi: Quod signuz nisi adhibeatur: siue frontibus credentiū: siue ipsi aque qua regenerātur/siue oleo quo chrysmate vnguntur/siue sacrificio quo aluntur nihil eorum rite perficitur. Quomodo ergo per id quod male faciunt nihil boni significat: quando per crucem christi quam fecerunt mali in celebratione sacramentorum eius bonum nobis oē sign̄atur? Sed hec hactenus: que autem sequuntur alo vt deus opitulabitur differenda videbimus.

Tractatus. cxix.

¶ Et milites quidē hec fecerūt. Stabant autē iuxta crucē ieſu mater ei⁹ z soror matris eius maria cleophe et maria magdalene. Cū vidisset ergo ieſus matrē z discipulū stantem quē diligebat dicit matri sue. Mulier/ecce fili⁹ tu⁹. Deinde dicit discipulo ecce mater tua: et ex illa hora accepit eā discipulus in suā. Postea sciens ieſus q̄ oia ꝓsummata sūt vt cōsumma ret̄ scriptura dicit: sitio. vas q̄ erat positum aceto plenū: illi aūt spōgiā plenā aceto ysopo circūponentes: obtulerūt oi eius: cū aūt accepisset ieſus acetum dixit. Consummatū est: z inclinato capite tradidit spm̄.

B

Crucifixo dño postea q̄s diuiso vestimentorum eius etiaz sorte missa completa est: que deinde narrat iohannes euangelista videamus. [Et milites quidem (inquit) hec fecerūt. Stabant autem iuxta crucem ieſu mater eius z soror matris ei⁹ maria cleophe: et maria magdalene. Cū vidisset ergo ieſus matrez z discipulum stantem quez diligebat: dicit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora: accepit eaz discipulus in suā.] Hec nimirum est illa hora: de qua ieſus aquam conuersur⁹ in vinum: dixerat matri. Quid mihi z tibi est mulier. Nondum venit hora mea: Hanc itaq; horam predixerat que tunc nondum venerat in qua deberet agnosci a matre moriturus: de qua fuerat mortaliter natus. Tunc ergo diuina facturus: non diuinitatis sed infirmitatis matrez velut incognitam repellebat. Nunc aūt humana iam patiens ex qua fuerat fact⁹ homo/affectu ꝓmēdabat humano. Tunc eñ qui mariam creauerat innotescebat in virtute nunc vero q̄ maria pepererat pendebat in cruce. Moralis igit̄ insinuatur loc⁹: facit q̄ faciēduz ammonet: z exemplo suo suos ministros istruit preceptor bonus vt a filijs pūs impendatur cura parentibus: tanq̄z lignum illud vbi erant fixa membra morientis: etiam cathedra fuerit magistri docentis. Ex hac sana doctrina didicerat paulus apostolus q̄ docebat quando dicebat. Si quis autez suis z maxime domesticis non prouidet: fidem negauit: z est infideli deterior. Quid autem tam cuiqz domesticum q̄s parentes filijs/aut parentib⁹ filij? Huius itaq; saluberrimi precepti ipse magister sanctorum de seipo constituebat exemplum: q̄s non vt famule de⁹ quā creauerat z regebat: sed vt matri homo de qua creatus fuerat z quam relinquebat/alterū ꝓ se quodāmodo filium ꝓuidebat. Nam cur hoc fecerit: quod sequitur indicat. Ait eñ euangelista. [Ex illa hora accepit eam discipulus in suā.] de seipso dicens. ¶ Sic quippe commemorare solet quod eum diligebat ieſus: quippe quia et cetera familiarius diligebat: ita vt in conuiuio super pectus suum discumbere faceret: credo vt istius euangelij quod per eum fuerat predicaturus/diuinam excellentiaz hoc modo altius cōmendaret. Sed in que sua iohannes matrez domini accepit? Ne enim non ex eis erat qui dixerunt ei. Ecce nos dimisimus omnia z secuti sumus te Sed ibi quoq; audierat. Quicunq; ista dimiserit ꝓpter me: accipiet in hoc seculo centies tantum. Habebat ergo discipulus centupliciter plura q̄s dimiserat: in que susciperet eius matrem qui hec illi donauerat. Sed in ea societate beatus iohannes receperat centuplu: vbi nemo dicebat aliquid suum: sed erant illis omnia cōmunia sicut in apostolorum actibus scriptum est. Sic enim apostoli erant quasi nihil habētes: z omnia possidentes. Quomodo ergo matrem magistri z dñi sui discipulus z famulus accepit in sua: vbi aliquid suum nemo dicebat? An quia paulopost in eodem libro legitur. Quotquot eñ possessores prediozum vel domozum erant vēdentes affe rebāt precia eorum et ponebant ad pedes

B

mat. xix

Act. iiij. ij. cor. vj.

Actuz vbi. s.

†Al. sua s. tract. xij. c.

aplorū: distribuebaſ aūt vnicuiq; prout cui q; opus erat: intelligendum est sic distribuum fuisse huic discipulo qđ opus erat: vt illic etiā beate marie tanq; matris ei⁹ poꝛtio poneretur. Magisq; sic debemus accipere qđ dictū est ex illa hoꝛa suscepit eam discipulus in sua: vt ad eius curam q̄d ei esset necessariū pertineret: suscepit ergo eam in sua non predia que nulla ꝓpria possidebat: ſz officia q̄ ꝓpria dispēsatione exquēda curabat. Deinde subiūgit. [Postea sciēs iesus q; oīa cōsummata sunt: vt cōsummaret scꝑtura: dicit. Sitio. Uas ergo positū erat aceto plenū. Illi aūt spongiam plenam aceto hysopo circūponentes: obtulerūt oꝛi ei⁹. Cū ergo accepisset iesus acetū. dixit. Cōsummatū est. Et inclinato capite: tradidit spiritū.] Quis potest que fecit ita disponere: qūo disposuit homo iste
ſ. Ti.iij. qui passus est: Sed homo mediatoꝛ dei ⁊ hominū: homo de quo predictū legit: ⁊ homo est ⁊ quis cognoscet eū. Quomodo homines p quos hec fiebāt videbāt hominez sed non agnoscebāt deū. Homo nāq; apparebat q̄ deus latebat. Patiebaſ hec omnia qui apparebat: ⁊ idem ipe disponebat hec oia qui latebat. Uidit ergo q; cōsummata sunt omnia que oportebat vt fierent anteq; accipet acetū ⁊ traderet spiritum: atq; vt hoc etiam consummaretur qđ scriptura predixerat: ⁊ in siti mea potauerunt me aceto: sitio inquit. Tāq; diceret. Hoc min⁹ fecistis: date qđ estis. Judei dppe ipsi erāt acetum degenerantes a vino patriarcharum et prophetarum: et tanq; de plenova se/de iniquitate mundi hui⁹ impleti coꝛdibentes velut spongiam canernosis quodā modo atq; coꝛtuosis latibulis fraudulētū. Hysopū aūt cui circūposuerunt spongiam aceto plenā qm herba est humilis et pe⁹ purgat ipsi⁹ christi humilitatē congruenter accipim⁹: quā circundederūt ⁊ se circū uenisse putauerūt. Uñ est illud in psalmo.
ꝑs.l. Asperges me hysopo ⁊ mūdabor. Christi
phil.ij. namq; humilitate mūdamur: quia nisi humiliasset semetipsum factus obediens vsq; ad mortem crucis: non vtiq; sanguis ei⁹ in peccatoꝝ remissionem: hoc est in nostrā mundationez fuisset effusus. Nec moueat quomodo spongia oꝛi eius potuit admoueri: qui in cruce fuerat exaltatus a terra. Sicut enim apud alios euangelistas legitur quod hic prętermisit: in arundine est factum: vt si in spōgia talis potus ad crucis sublimia leuaretur. Per arundinem vero scriptura significabatur: que implebatur hoc facto. Sicut enim lingua dicitur vel greca/ vel latina/ vel alia quelibet sonum significans qui lingua promitur: sic arundo dici potest littera que arundine scribit. Sed sonos significantis vocis humanevsitatissime dicimus linguas: scripturas ꝛo arūdinē dici quo min⁹ est vsitatum: eo magis est mystice figuratū. Faciebat ista populus impi⁹: patiebaſ ista misericors christus. Qui faciebat: quid facere nesciebat. Qui patiebaſ aūt nō solū qđ fieret ꝛz ⁊ cur fieret sciebat: verūetiā de malefacientibus bene ipse faciebat. [Cū ergo accepisset iesus acetū: dixit. Cōsummatū est.] Quid nisi qđ ꝓphetia tanto ante tempoꝛe predixerat: Deinde quia nihil remanserat qđ anteq; moꝛeretur fieri adhuc oporteret tanq; ille qui potestatem habebat ponendi ani- ſ.x.c.
C mā suā ⁊ iterū sumendi eam: peractis omnibus que vt peragerentur expectabat: inclinato capite tradidit spiritum. Quis ita dormit qñ voluerit: sicut Jesus moꝛtu⁹ est quādo voluit. Quis ita vestē deponit quādo voluerit: sicut se carne exuit quando voluit? Quis ita cū voluerit abit: quomō cū voluit obijt? Quanta sperāda vel timenda potestas est iudicantis: si apparuit tanta morientis.

Tractatus. cxx.

C Judei ergo qñ parasceue erat vt nō remanerēt in cruce coꝛpoꝛa sabbato. (Erat em magn⁹ dies ille sabbati) rogauerūt pylatū vt frāgerent eoꝝ crura ⁊ tollerent. Uenerūt ergo milites ⁊ primi quidē fregerūt crura ⁊ alteri⁹ q̄ crucifix⁹ est cū eo. Ad iesum aūt cū venissent vt viderūt eum iā mortuū nō fregeſt ei⁹ crura ſz vn⁹ militū lancea lat⁹ ei⁹ aperuit: ⁊ cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Et q̄vidit testimoniū phibuit etveꝝ est testimonium eius. Et ille nouit quia vera dicit: vt ⁊ vos credatis. Facta sunt em hec vt scriptura impleretur. Os non cōminuetis ex eo. Et iterū alia scriptura dicit. Uidebunt in quē transfixerunt. Post hec aūt rogauit pilatuz Joseph ab arimathia eo qđ esset discipulus iesu. Occultus autē ꝓpter metū iudeoꝝ: vt tolleret coꝛpus iesu. Et permisit pilatus. Uenit ergo ⁊ tulit coꝛpus iesu. Uenit autem et nicodem⁹ q̄ venerat ad iesum nocte ꝓmū ferēs mixturā mirrhe ⁊ aloes q̄si

libras cētū. Acceperūt g̃ coꝛp⁹ iesu: ⁊ ligauerūt eū linthеis cū aromatib⁹ sicut mos ē iudeis sepelire. Erat aūt in loco vbi crucifixus est oꝛt⁹ ⁊ in oꝛto monumentū nouū in quo nondū q̄squā posit⁹ erat. Ibi ergo ꝓpter parasceuē iudeoꝝ qꝛ iuxta erat monumētū posuerūt iesuz. Una aūt sabbati maria magdalene venit mane cuz adhuc tenebre essent ad monumentū. Et vidit lapidē sublatū a monumēto. Cucurrit ergo ⁊ venit ad symonē petrū: ⁊ ad aliū discipulū quē amabat iesus ⁊ dixit illis: tulerunt dñm de monumēto: ⁊ nescim⁹ vbi posuerūt eū. Exiit ergo petr⁹ et ille ali⁹ discipul⁹ ⁊ venerūt ad monumētuz. Currebāt aūt duo simul ⁊ ille ali⁹ discipul⁹ ꝓcucurrit citi⁹ petro: ⁊ venit prim⁹ ad monumētū. Et cū se inclinasset vidit posita linthеamina: nō tñ introiuit. Uenit ergo symō petr⁹ sequēs eū: ⁊ introiuit in monumētū: ⁊ vidit linthеamina posita ⁊ sudarium qđ fuerat sup caput ei⁹. Nō cū lintеa minibus positū sed separatim inuolutū in vnū locū. Tūc ergo itroiuit ⁊ ille discipul⁹ q̄ venerat prim⁹ ad monētū. Et vidit ⁊ credidit. Nōdū em sciebant scripturā qꝛ oporteret eū a mortuis resurgere.

A
Oste a q̄s dñs iesus peractis oibus que ante suaz mortem peragi oportere prescierat: quādo voluit tradidit spiritū: que deinde secuta sunt euāgelista narrante videamus. [Judei ergo (inquit) qñ parasceue erat: vt non remanerent in cruce coꝛpoꝛa sabbato: erat em magnus dies ille sabbati: rogauerunt pilatū vt frāgerent eoꝝ crura ⁊ tollerent.] Non crura tollerent sed hi quib⁹ ideo frāgebant vt morerent: ⁊ auferrētur de ligno ne pendentes in crucibus magnum diem festum sui diurni cruciat⁹ horroꝛe fedarēt. [Uenerunt ergo milites: ⁊ primi quidē fregerunt crura: ⁊ alterius qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent vt viderunt eum iam mortuū nō fregerūt ei⁹ crura. Sed vnus militum lancea latus ei⁹ aperuit: ⁊ cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua.] Uigilanti verbo euāgelista vsus est: vt non diceret. Latus ei⁹ percussit aut vulnerauit aut quid aliud sed aperuit: vt illic quodāmodo vite ostiū penderet: vnde sacramenta ecclesie manauerunt sine quibus ad vitam que vera vita est nō intratur. Jlle sanguis in remissionez fusus est pcōz. Aqua illa salutare temperat poculū: hec ⁊ lauachrum prestat ⁊ potū. Hoc pronūciabat qđ noe in latere arche ostiuz facere iussus est: Gen. vj.
qua intrarent animalia que nō erant diluuio peritura: quib⁹ ꝓfigurabatur ecclesia. Gen. ij
ꝓpter hoc prima mulier facta est de latere viri dormiēti: ⁊ appellata est vita matez viuoꝝ. Magnum quippe significauit bonū ante magnū ꝓuaricationis malū. Jn habitu tacentis ⁊ dormientis /hic secūdus adam inclinato capite in cruce dormiuit: ⁊ vnde ei formarez coniunx qđ de latere dormientis effluxit. O mors vnde mortui reuiscunt: quid isto sanguine mūdius? Quid isto vulnere isto salubrius? [Et qui vidit (inqt) testimoniū phibuit ⁊ verū est testimonium ei⁹: ⁊ ille scit quia vera dicit: vt ⁊ vos credatis.] Non dixit: vt ⁊ vos sciatis: sed vt credatis. Scit em qui vidit: cui⁹ credat testimonio qui non vidit. Magis aūt ad fidem credere ptinet q̄s videre. Nā quid est aliō credere q̄s fidez accōmodare? Facta sunt em hec inquit: vt scriptura impleretur. Os Exo. xij.
nō cōminuetis ex eo. Et iterum alia scriptu- Zach. xij.
ra dicit. Uidebūt in quē trāsfixerūt. B
Duo testimonia de scripturis reddidit singulis rebus: quas factas fuisse narrauit. Nā qꝛ dixerat. ad iesum autē cum venissent: vt viderunt eū iam mortuū non fregerunt eius crura: ad hoc pertinet testimonium: os nō cōminuetis ex eo. Quod preceptum est eis qui celebrare pascha iussi sunt ouis immolatione: id veteri lege que dominice passionis vmbra pcesserat: vnde pascha nostruz immolatus est christus. De quo et Esaias Esa. liij.
propheta pdixerat. Sicut ouis ad immolandum ductus est. Jtez qꝛ subiunxerat dicens: sed vnus militum lancea latus eius aperuit: ad hoc pertinet alterum testimonium: videbunt in quem trāsfixerunt: vbi promissus est christus: in ea qua crucifix⁹ est carne venturus. [Post hec autem rogauit pilatum ioseph ab arimathia: eo quod esset discipulus iesu occultus autem propter metum iudeoꝝ: vt tolleret coꝛpus iesu. Et permisit pilatus. Uenit ergo et tulit coꝛpus iesu. Uenit autem ⁊ nichodem⁹ qui venerat ad iesum nocte primū ferens mixturam mirrhe ⁊ aloes quasi libras centū] Non ita distinguendum est vt dicam⁹ pu-

mũ ferens mixturã myrrhe: ſed vt qđ dictũ eſt primũ ad ſuperiorẽ ſenſum ptineat
E.xiij.a. Venerat eñ nichodemus ad ieſum nocte primũ: quod idem iohannes in prioribus euangelij ſui partibus manifeſtat. Hic ergo intelligendum eſt ad ieſum non tunc ſolum: ſed tunc primũ veniſſe nichodemũ: venire autem poſtea vt fieret ardiendo diſcipulus: qđ certe modo in reuelatione corporis beatiſſimi ſtephani fere oĩbus gentib⁹ declaratur. [Acceperũt ergo corpus ieſu et ligauerũt illud lintheis cũ aromatib⁹ ſicut mos eſt iudeis ſepelire.] Nõ mihi videtur euãgeliſta fruſtra dicere voluiſſe: ſicut mos eſt iudeis ſepelire. Ita qppe (niſi fallor) admonuit in huiuſmodi officijs q̃ mos tuis exhibentur: morem cuiuſq; gentis eẽ ſeruãdũ. [Erat aũt in loco vbi crucifix⁹ eſt hortus ⁊ in horto monumẽtũ nouũ: in quo nondũ q̃quã poſitus erat.] Sicut in marie virginis vtero nemo ãte illũ: nemo poſt illũ conceptus eſt: ita in hoc monumẽto nemo ante illum: nemo poſt illũ ſepultus eſt. [Ibi ergo ꝓpter paraſceuẽ iudeoꝝ qz iuxta erat monumentũ poſuerũt ieſum.] Acceleratam vult intelligi ſepulturã ne aduesperaſcet: quando iam ꝓpter paraſceuen quam cenam puram iudei latine vſitati⁹ apud nos vocant: facere tale aliquid non
Cap. xx. C licebat. [Una autem ſabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre eſſent ad monumentum et vidit lapidem ſublatum a monumẽto. Una ſabbati eſt quẽ iam diẽ dominicũ ꝓpter domini reſurrectionem mos chriſtianus appellat: quem
Matth. xxviij. matthe⁹ ſol⁹ in euangeliſtis: primam ſabbati nominauit. [Cucurrit ergo ⁊ venit ad
†Als amabat. ſymonẽ petrũ: ⁊ ad aliũ diſcipulũ quem† diligebat ieſus: ⁊ dixit eis. Tulerũt dominũ de monumẽto: ⁊ neſcio vbi poſuerũt eũ.] Nõnulli codices etiã greci habent. Tulerunt dñm meũ: quod videri dictũ poteſt ꝓpẽſione charitatis vel famulatus affectu: ſed hoc in pluribus codicib⁹ q̃s in ꝓptu habuimus nõ inuenimus. [Exĩt ergo petrus et ille alius diſcipulus: et venerũt ad monumentum. Currebant autem duo ſimul: et ille alius diſcipulus precucurrit citius petro: ⁊ venit primus ad monumentũ Aduertenda hic et commendanda eſt recapitulatio: quomodo reditum eſt ad id qꝺ fuerat pretermiſſum: ⁊ tanq̃ ſi hoc ſequeretur adiunctũ eſt. Cum eñ iaz dixiſſet venerunt ad monumentum: regreſſus eſt vt narraret quomodo venerunt atq; ait: currebant autem duo ſimul ⁊c. vbi oſtendit quod precurrens ad monumentum prior venerit alius ille diſcipulus: quem ſeipſuz ſignificat: ſed tãq̃ de alio more ſancte ſcripture cũcta narrat. [Et cum ſe inclinaſſet inquit: vidit poſita lintheamina: nõ tamẽ introiuit. Venit ergo ſymon petrus ſeq̃ns eum: et introĩt in monumentum: et vidit lintheamina poſita et ſudarium qđ fuerat ſuper caput ei⁹ non cũ lintheaminib⁹ poſitũ: ſed ſeparatiz inuolutũ in vnũ locũ.] Putamuſne nihil iſta ſignificant? Neq̃q̃ hoc putauerim: ſed ad alia feſtinamus: in quibus immorari q̃ſtiõis vel obſcuritatis alicuius neceſſitate cõpellimur. Naz iſta q̃ ꝓ ſeipſa manifeſta ſunt: quid ſingula etiam ſignificent: querere ſancte quidem delicie ſunt: ſed ocioſoꝝ quod nõ ſumꝰ nos.] Tũc ergo introĩt ⁊ ille diſcipulus: qui venerat ꝓmus ad monumẽtũ.] Prior venit: ⁊ poſterior intrauit. Neq; hic vtiq; vacat: ſed mihi ad iſta nõ vacat. [Et vidit inqt ⁊ credidit.] Hic nõnulli parum attẽdentes putãt hoc iohanẽ credidiſſe qđ ieſus reſurrexit ſed qđ ſequit in hoc indicat. Quid ſibi eñ vult qđ ſtatim adiũxit: [Nondũ eñ ſciebãt ſcripturã qz oportebat eũ a mortuis reſurgere.] Nõ ergo eũ credidit reſurrexiſſe quẽ neſciebat oportere reſurgere. Quid ergo vidit? Quid credidit? Vidit. ſ. inane monumẽtũ: ⁊ credidit qđ dixerat mulier eum de monumẽto eẽ ſublatũ. Nondũ eñ ſciebãt ſcripturã qz oporteret eũ a mortuis reſurgere. Et ideo quando id ab ipo domino audiebãt: q̃uis apertiſſime diceret ꝓfuetudine audiẽdi ab illo parabolas nõ intellige bãt: ⁊ aliquid aliud eum ſignificare credebant. Sed ea que ſequuntur in ſermonem alium differamus.

Tractatus.cxxj.

CAbierunt ergo diſcipuli iterũ ad ſemetipſos. Maria aũt ſtabat ad monumentũ foris ploraꝝ: dũ ergo fleret inclinauit ſe ⁊ ꝓſperit in monumentum: et vidit duos Angelos in albis ſedentes: vnũ ad caput ⁊ vnũ ad pedes vbi poſitum fuerat corpus Jeſu. Dicũt ei illi: mulier qđ ploras? Dicit eis qz tulerũt dominũ meuz ⁊ neſcio vbi poſuerũt eũ. Hec cũ dixiſſet conuerſa eſt retrorſum: ⁊ vidit ieſum ſtãtẽ ⁊ nõ ſciebat qz ieſus eſt. Dixit ei ieſus: mulier quid ploras. Quem queris? Illa exiſtimãs quia hortulanus eſſet dicit ei. Domine ſi tu ſuſtuliſti eum dicito mihi vbi poſuiſti eum: et ego eum tollam. Dixit ei ieſus. Maria. Conuerſa illa dixit ei. Rabboni quod dicitur magiſter. Dixit ei Jeſus. Noli me tangere: nondum enim aſcendi ad patrẽ meũ vade autez ad fratres meos et dic eis. Aſcendo ad patrẽ meum ⁊ patrẽ veſtrũ deũ meũ et deũ veſtrum. Venit maria Magdalene annuncians diſcipulis qz vidit dominum: et hec dixit mihi. Cuz ergo ſero eſſet die illo vna ſabbatorum et fores eſſent cluſe vbi erant diſcipuli congregati propter metum iudeorum. Venit ieſus et ſtetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixiſſet oſtendit eis manus ⁊ latus. Gauiſi ſunt ergo diſcipuli viſo domino. Dixit ergo eis iterꝝ. Pax vobis: ſicut miſit me pater et ego mitto vos: hec cũ dixiſſet inſufflauit. Et dixit eis accipite ſpiritũ ſanctũ. Quoꝝ remiſeritis peccata remittuntur eis Et quoꝝ retinueritis retenta ſunt. Thomas autẽ vn⁹ ex duodecim qui dicit dicimus non erat cum eis quã do venit ieſus. Dixerũt ergo ei alij diſcipuli. Vidimus dominum. Ille aũt dixit ei eis. Niſi videro in manib⁹ ei⁹ fixuram clauoꝝ et mittam digitum meum in locum clauorum et mittaz manũ meam in latus eius non credã Et poſt dies octo iterum erant diſcipuli eius intus et thomas cũ eis. Venit ieſus ianuis cluſis ⁊ ſtetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit Thome: infer digitum tuum huc et vide manus meas ⁊ affer manum tuam et mitte in latus meum ⁊ noli eſſe incredulus ſed fidelis. Rñdit Thomas et dixit ei. Dñs me⁹ et de⁹ me⁹. Dixit ei ieſus. Quia vidiſti me thoma crediſti: beati qui nõ viderũt et crediderunt.

A Ublatum eſſe dominum de monumento diſcipulis petro et iohanni nunciauerat maria magdalene quo illi venientes inuenerunt ſola lintheamina quibus corpus fuerat inuolutũ. Et qđ aliud crediderũt: niſi q illa dixerat: quod etiã ipſa crediderat? [Abierunt ergo iterũ ad ſemetipſos diſcipuli:] id eſt vbi habitant: et vnde monumentum cucurrerant. [Maria autez ſtabat ad monumentum foris ploraꝝ.] Viris eñ recedentib⁹ infirmiorem ſexum in eodem loco fortior figebat affectus: ⁊ oculi q̃ dñm queſierant et non inuenerant: lachrymis iam vacabãt ampli⁹ dolẽtes qđ fuerat de monumento ſublatus: q̃ qđ fuerat in ligno occiſus: quoniã magiſtri tanti cuius eis vita ſubtracta fuerat nec memoria remanebat. Tenebat itaq; ad monumẽtũ iã doloriſte mulierem. [Cũ ergo fleret: inclinauit ſe et ꝓſperit in monumẽtũ.] Cur hoc fecerit neſcio: nõ eñ neſciebat nõ ibi eſſe iã quẽ q̃rebat: quãdoquidẽ inde ſublatũ diſcipulis ipſa nunciauerat: ⁊ illi ad monumentũ venerãt et nõ ſolũ intuendo: ſed etiã intrando corpus dñi queſierant: nec inuenerant Quid ſibi ergo vult quod iſta cũ fleret rurſum in monumẽtũ inclinata ꝓſperit. Utrũ qđ nimium dolebat: nec ſuis nec illorum oculis facile putabat eſſe credendũ: an potius diuino inſtinctu in animo eius effectũ eſt vt proſpiceret? Proſperit enim [et vidit duos angelos in albis ſedentes: vnum ad caput: et vnum ad pedes vbi poſitum erat corpus ieſu.] Quid eſt qđ vnus ad caput et ad pedes alter ſedebat? An qñ qui grece angeli dicunt: latine ſunt nuncij: iſto modo chriſti euãgeliũ velut a capite vſq; ad pedes ab initio vſq; in finem ſignificabant eſſe nunciandum. [Dicũt ei illi. Mulier quid ploras? Dixit eis. Quia tulerũt dñm meũ: ⁊ neſcio vbi poſuerunt eũ.] Angeli lachrymas prohibebant: vbi qđ aliud q̃ futurum quodammodo gaudio nunciant. Ita enim dixerũt. Quid ploras? Ac ſi dicerent. Noli ploꝛare. At illa eos putans interrogaſſe neſcientes: cauſas prodidit lachrymarum. [Quia tulerũt inquit dominum meum. [Dominum ſuum vocãs corpus exanime domini ſui: a toto partem ſignificans: ſicut omnes confitemur ieſum chriſtum filium dei vnicum dominum noſtrum: quod vtiq; ſimul eſt ⁊ verbum et anima et caro: crucifixum tamen et ſepultum: cum ſola eius ſepulta ſit caro. [Et neſcio inquit vbi poſuerunt eum.] Hec erat cauſa maioꝛ doloris: qz neſciebat quo iret ad conſolandum dolorẽ. Sed hora iam venerat: vt id qđ nunciatũ q̃dãmo fuerat ab angelis fiere prohibentibus: gaudiũ ſuccederet fletibus. Deniq; cum hec dixiſſet cõuerſa eſt retrorſum et vidit ieſum ſtantem ⁊ non ſciebat quia ieſus eſt. Dicit ei ieſus.

Mulier quid plozas? Quem queris? Illa existimans quia hortulanus esset: dicit ei. Domine si tu sustulisti eum: dicito mihi vbi posuisti eum: et ego eum tollam. Dicit ei iesus. Maria. Cōuersa illa dicit ei. Rabboni quod dicitur magister]. Nemo calumnietur mulieri: quod hortulanū dixerit dominum: et iesum magistrum. Ibi enim rogabat: hic agnoscebat. Ibi honorabat hominē a quo beneficium postulabat hic recolebat doctorem a quo discernere humana et diuina discebat. Appellabat dominū cuius ancilla non erat vt per eum veniret ad dominum cuius ancilla erat. Aliter ergo dominū dixit. Sustulerunt dominum meum: aliter autem: domine si tu sustulisti eum. Nam et prophete appellauerūt dominos eos qui homines erāt: sed aliter illum de quo scriptum est. Dominus nomē ei. Sed ista mulier que iam fuerat cōuersa retrorsum vt videret iesum: quādo eum putauit esse hortulanū et cum illo vtiqz loquebatur. Quomodo rursus cōuersa dicitur: vt ei diceret: rabboni: nisi quia tunc cōuersa corpore qō non erat putauit: nunc corde cōuersa quod erat agnouit? [Dicit ei iesus. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos et dic eis. Ascēdo ad patrem meum et patrem vestrū: deum meum et deū vestrum]. Est in his verbis quod breuiter quidem sed tamen attentius pertractare debemus. Jesus quippe mulierem que illum magistrū agnouit et appellauit: cū hec ei respōderet fidem docebat: et hortulanus ille in eius corde tanqz in horto suo granū synapis seminabat. Quid est ergo noli me tangere? Et tanqz huius prohibitōis causa quereretur. Adiunxit. Nondum enim ascendi ad patrē meum. Quid est hoc? Si stans in terra nō tangitur: sedens in celo quomodo ab hominibus tāgetur. Qui certe anteqz ascenderet discipulis se tāgendū obtulit dicens: sicut lucas euangelista testatur. Palpate et videte qz spūs carnez et ossa nō habet sicut me videtis habere: vel quādo dixit discipulo thome: inser digitum tuum huc et vide manus meas et affer manum tuā et mitte in latus meum. Quis autem tam sit absurdus vt dicat cū a discipulis quidem anteqz ad patrē ascendisset voluisse se tangi: a mulieribus aūt noluisse nisi cum ascēdisset ad patrē. Sed nec sic qui vellet despere sineret. Leguntur em etiaz femine post resurrectionem anteqz ad patrem ascēderet tetigisse iesum: in quib⁹ erat etiaz ipsa maria magdalena narrāte matheo qō occurrerit illis iesus dicēs. Auete. Ille autē accesserunt inquit et tenuerūt pedes eius: et adorauerūt eū. Hoc a iohanne pretermissum est: sed a matheo verum dictum est. Restat ergo vt aliqō in his vbis lateat sacramentū: quod siue inueniamus siue inuenire minime valeamus: inesse tamē nullo modo dubitare debem⁹. Aut ergo sic dictū est: noli me tangere nōdum em ascendi ad patrē meum: vt in illa femina figuraretur ecclesia de gētibus que in xp̄o non credidit nisi cū ascendisset ad patrez: aut sic in se credi voluit iesus: hoc est sic se spūaliter tangi quod ipse et paternū sunt Eius quippe intimis sensibus quodāmodo ascendat ad patrē: qui sic in eo profecerit vt patri agnoscat equalem. Aliter non recte tāgitur. i. aliter non recte in eum creditur. Poterat aūt sic credere maria vt ea putaret imparez patri: quod vtiqz phibet cum ei dr̄: noli me tangere. i. noli in me sic credere quēadmodum adhuc sapis. Noli tuū sensum hucusqz pertēdere qō pro te factus sum: nec trāsire ad illud quo facta es Qūo enim non carnaliter adhuc in eū credebat: quem sicut hoiez fiebat. Nōduz em ascendi inquit ad patrē meum. Ibi me tangis: qñ me crediderīs patri non imparem deuz. Vade aūt ad fratres meos et dic eis. Ascendo ad patrem meū et patrē vestrum. Non ait patrem nostrū. Aliter ergo meū aliter vestrū. Natura meū: gratia vestruz. Et deum meū et deum vestrum. Neqz hic dixit deum nostrū. Ergo et hic aliter meuz: aliter vestrū. Deum meū sub quo et ego hō sum: deum vestrū inter quos et ipsum mediator sum. [Venit maria magdalene annuncians discipulis: qz vidi dñm et hec dixit mihi. Cū esset ergo sero die illoyna sabbatorū et fores essent clause vbi erant discipuli congregati propter metū iudeorum: venit iesus et stetit i medio et dixit eis. Pax vobis. Et cū hoc dixisset: ostendit eis manus et latus]. Claui enim manus fixerāt: lancea latus cuius aperuerat: vbi ad dubitantiū corda sananda vulnerū sunt seruata vestigia. Voli aūt corpis vbi diuinitas erat: ostia clausa non obstiterūt. Ille qppe non eis aptis intrare potuit quo nascēte virginitas matris inuiolata pmānsit. [Gauisi sunt ergo discipuli viso dño. Dixit ergo eis iesus. Pax vobis]. Iteratio ꝓfirmatio est. Jpe qppe dat per ꝓphetaz ꝓmissaz pacē super pacem. [Sicut misit me pr̄: mquit: et ego mitto vos]. Equalē patri filiuz nouimus sed hic ꝑba mediatoris agnoscimus. Mediū quippe se ostēdit dicēdo. Ille me: et ego vos. [Hec aūt cum dixisset: insufflauit et dicit eis. Accipite spiritū sanctū].

Psalmo lxxxiij.

Luce. xxiiij.

S. xx.

Matth. xxviij.

Insufflando significauit spm̄sanctum non patris solius esse spiritū: sed et suū. [Quorum remiseritis (inquit) peccata remittuntur eis: et quor. retinueritis retenta sunt]. Ecclesie charitas que per spiritū sanctum diffunditur in cordibus nostris participū suorum peccata dimittit. Eorum autē qui non sunt eis participes tenet. Jdeo postea ꝯ dixit/accipite spiritū sanctū: hoc continuo de peccatorum remissione ac detentione subiecit. [Thomas autem vnus ex duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quādo venit iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli. Vidimus dominū. Ille autem dixit eis. Nisi videro in manib⁹ eius fixuram clauorum: et mittam digitū meuz in locum clauorum: et mittam manū meaz in latus eius non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus: et thomas cum eis. Venit iesus ianuis clausis: et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Jnfer digitum tuum huc et vide manus meas: et affer manū tuā et mitte in latus meum: et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas et dixit. Dominus meus et deus meus]. Videbat tangebatqz hominē et confitebatur deum quem nō videbat neqz tangebat: sed p hoc qd videbat atqz tangebat: illud iam remota dubitatione credebat. [Dicit ei iesus. Quia vidisti me credidisti]. Non ait tetigisti me sed vidisti me: quoniam generalis quodāmodo sensus est visus. Nam et per alios quattuor sensus nominari solet: velut cuz dicimus audi et vide ꝯ bene sonet: olfac et vide ꝯ bene oleat: gusta et vide ꝯ bene sapiat: tange et vide ꝯ bene caleat. Ubiqz sonuit vide: cum visus proprie non negetur ad oculos pertinere. Unde et hic ipse dominus. Jnfer inquit digitum tuuz huc: et vide manus meas. Quid aliud ait ꝯ tange et vide? Nec tamē oculos ille habebat in digito. Ergo siue intuendo siue etiam tangendo: qz vidisti me inquit credidisti: ꝯ uis dici possit non ausum fuisse discipulum tangere: cuz se offerret ille tangendum. Non enim scriptum est: et tetigit thomas. Sed sine aspiciendo tantum siue etiam tangendo viderit et crediderit: illud quod sequitur/ magis gentium fidem predicat atqz cōmendat. [Beati qui non viderunt et crediderunt]. Preteriti temporis vsus est verbis: tanqz ille q̄ quod erat futurū in sua nouerat predestinatione iaz factum. Sed iam sermo iste a prolixitate cohibendus est. Donabit dominus: vt de his que restant alias disputemus.

Tractatus.cxxij.

Iſti. sen. di. xviij. nec iō. ꝺ pe. di. iij. eccle sie charitas. Rom. v.

Multa quidem et alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suorum que nō sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt vt credatis quia iesus est christus filius dei. Et vt credentes vitam habeatis in nomine ei⁹. Postea manifestauit se iterum iesus ad mare tyberiadis manifestauit autem sic. Erant simul. Simon petrus et thomas qui dicitur didimus: et Nathanael qui erat a cana galilee: et filij zebedei et alij ex discipulis eius duo. Dixit eis Simon petrus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus et nos tecū. Et exierunt et ascenderūt in nauim et illa nocte nihil prēdiderunt. Mane autem facto stetit Jesus in littore non tamen cognouerunt discipuli quia iesus est. Dixit ergo eis iesus. Pueri nūquid pulmentarium habetis? Respōderunt ei: non. Dixit eis. Mittite in dextraz nauigij rethe et inuenietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere pre multitudine piscium. Dixit ergo discipulus ille quem diligebat Jesus petro. Dominus est. Simō petrus cum audisset quia dominus est tunica succinxit se. Erat em nudus et misit se in mare. Alij autem discipuli nauigio venerūt non em̄ lōge erant a terra sed quasi cubitis ducētis trahentes rethe piscium. Ut ergo descenderunt in terrā viderunt prunas positas et piscem superpositum et panē. Dixit eis iesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit simon petrus et traxit rethe in terram plenum magnis piscibus. Centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent non est scissum rethe.

Ca. xxj.

Ost narrationem rei geste in qua thomas discipulus oblatis sibi tāgendis i christi carne vulnerum locis vidit et credere nolebat et credidit: interponit hec euangelista iohānes et dicit. [Multa qdez et alia signa

fecit iesus in conspectu discipulorum suorum que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt vt credatis: quia iesus †Al.lit. est † christus filius dei: ⁊ vt credētes vitam non habeatis in nomine eius]. Hoc capitulum habēr xps. velut liber huius indicat finem. Sed narratur hic deinde quēadmodum se manifestauerit dominus ad mare tyberiadis: et in captura piscium cōmendauerit ecclesie sacramētū: qualis futura est vltima resurrectio mortuorū. Ad hoc itaq; cōmendandum valere arbitror quod tanq; finis interpositus est libri quod esset etiā secuture narratiōis quasi premium: quod ei quodāmodo faceret eminentiorē locū. Que narCa. xxi. ratio incipit ita. [Postea manifestauit se iterum iesus ad mare tyberiadis: manifestauit autē sic. Erant simul simon petrus ⁊ thomas qui dicit didimus ⁊ nathanael qui erat a galilea ⁊ filij zebedei: ⁊ alij ex discipulis eius duo. Dixit eis. Simon petrus. Vado piscari. Dicūt ei. Venimus et B nos tecum]. Queri solet de hac piscatione discipulorū: cur redierint petrus et filij zebedei ad id quod fuerunt priusq; a dño vocarētur erant enim piscatores quando mat. iiij eis dixit. Venite post me: ⁊ faciam vos fieri piscatores hominū. Tūc eum quippe illi secuti sunt vt magisterio ei⁹ relictis omnibus adherēt: intātū vt cum ab eo diues mat. xix ille tristis abscederet cui ipse dixerat. Vade vēde que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in celo: ⁊ veni sequere me diceret ei petrus. Ecce nos dimisimus omnia ⁊ secuti sumus te. Quid ergo est quod nūc quasi apostolatū relicto fiūt quod fuerunt: ⁊ quod dimiserāt repetunt: tanq; ob Lu.ix. liti quod audierāt. Nemo mittens manū super aratrum ⁊ respiciēs retro aptus est regno celorum: Quod si fecissent defunctо iesu priusq; resurrexisset a mortuis. Quod quidem nō poterant quoniā dies quo crucifixus est totus eos tenebat attonitos vsq; ad eius sepulturā que ante vesperū facta est. Sequens autē dies erat sabbati: quādo eis morem patriū seruātibus operari vtiq; nō licebat. Tertio vero die dñs resurrexit: eosq; reuocauit ad spem quam de illo nō habere iam ceperant. Tamen si tunc fecissent putaremus eos illa que animos eorū occupauerat desperatiōe fecisse. Nunc vero post eū sibi de sepulchro redditum viuū. Post oblatas suis oculis ⁊ manibus nō solum videndā verūetiam tāgendam atq; palpādam rediuiue carnis euidentissimā veritatem post inspectа vulnerum loca: vsq; ad apostoli thome cōfessionem qui se aliter crediturum non esse predixerat. Post acceptum eius insufflatione spiritū sanctum. Post verba in suas aures eius ore prolata. Sicut misit me pater et ego mitto vos. Quorum remiseritis peccata remittūtur eis: ⁊ quorum retinueritis retenta sunt: subito sunt sicut fuerunt: non hominū sed piscium piscatores. His ergo quos mouet respōdendū est: non eos fuisse prohibitos arte sua licita scilicet atq; concessa victum necessariū querere sui apostolatus integritate seruata: si quando vnde viuerent aliud nō haberent. Nisi forte quispiam putare audebit aut dicere apostolū Paulum non pertinuisse ad eorum perfectionē qui relictis omnib⁹ christum secuti sunt: quoniā ne quemq; eorum grauaret quibus euangelium predicabat: Watth. suum victū suis manib⁹ trāsigebat. Ubi Ubi.ē. magis impletū est quod ait: plus omnib⁹ illis laborauī. Et adiunxit/ non autē ego: j.cor.iij sed gratia dei mecum: vt hoc quoq; appa- j.cor.xv. reat dei gratie deputādum: quod ⁊ animo ⁊ corpore poterat vsq; adeo plus illis omnibus laborare: vt neq; cessaret ab euangelio predicando: neq; tamē ex euangelio sicut illi sustentaret hāc vitam: cum id per tot gentes in quibus christi nomē non fuerat prophetatum multo latius atq; fertilius seminaret. Ubi ostendit ex euangelio C viuendi: hoc est victū habendi/ non necessitatem apostolis impositā: sed potestatez datam. Quam potestatē cōmemorat idez j. Cor.ix apostolus dicens. Si nos vobis spūalia seminauimus: magnū est si vestra carnalia metam⁹? Si alij potestatis vestre participes sunt nō magis nos? Sed non sumus inq̄t visi hac potestate. Et paulopost. Qui altario seruiunt inquit altario cōparticipes sunt. Sic ⁊ dominus ordinauit his qui euāgelium annūciant de euangelio viuere. Ego autē nullius horum vsus sum. Scribo autē hec non vt ita fiat in me. Bonum enim mihi magis est mori quā vt gloriam meam quis euacuet. Si enim euangelizauero non est mihi gloria. Necessitas enim mihi incumbit. Vę enim mihi est si non euangelizauero. Si enim volens hoc faciam mercedem habeo. Si autem nolens dispensationem credita mihi est. Quod ergo est meum premium. Vt euangelizans sine sumptu ponam euangelium meum. Non abutar potestate mea que mihi in euangelio data est. Cum enim liber essem ex omnibus omnium me seruum feci. Ut plures lucrifacerem. Et factus sum iudeis tanq; iudeus vt iudeos lucrifacerem. His qui sub lege sunt tanq; sub lege essem cum ipse non essem sub lege vt eos qui sub lege erant lucrifacerem. Cum essem sine lege tanq; sine lege essem non cum sine lege sim dei sed in lege sim christi vt lucrifacerem eos qui sine lege sunt. Factus sum infirmis infirmus vt infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum vt omnes facerem saluos. Omnia autem facio propter euangelium vt particeps eius efficiar. Nescitis quod hi qui in stadio currunt omnes quidem currunt sed vnus accipit brauium. Sic currite vt comprehendatis. Ego igitur sic curro tanq; non in incertum. Sic pugno tanq; non aerem verberans. Sed castigo corpus meum et in seruitutem redigo. Ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus efficiar. Hec ille. Quis militat suis stipendijs Ubi.ē. vnq̄? Quod tamē ipse faciebat: quia plus illis omnibus laborauit. Si ergo beatus paulus vt ea potestate quā profecto cū ceteris euāgelij predicatoribus habebat: non cuz ceteris vteret: sed suo stipendio militaret: ne gētes a noie xpi penitus alienas doctrina ei⁹ si venalis offenderet: alr educatus

dixisset dominus. Nō veni soluere legem sed implere: daturus vtiq; spiritum per quem lex posset impleri tanq; septem additurus ad decem paucissimis verbis interpositis ait. Qui ergo soluerit vnum de Ubi.ē. mandatis istis minimis ⁊ docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Qui autē fecerit ⁊ docuerit: magnus vocabitur in regno celorum. Iste ergo poterit pertinere ad numerum piscium magnorum. Minimus autē ille qui soluit factis quod docet verbis: in tali ecclesia potest esse qualem significat piscium prima il mat.xiij la captura habētem bonos ⁊ malos: quia ⁊ ipsa dicitur regnū celorum. Propter quod ait. Simile est regnum celorū sagene misse in mare: ⁊ ex omni genere piscium cōgreganti. Ubi vult intelligi etiā bonos ⁊ malos: quos dicit in litore: id est in fine seculi separandos. Deniq; vt ostenderet istos minimos reprobos esse qui docent bona loquendo: que soluunt male viuendo: nec quasi minimos in vita eterna futuros sed oino ibi non futuros: cū dixisset minimus vocabitur in regno celorū: continuo subiecit. Dico enim vobis: quia nisi abundauerit iustitia vestra plus q̄ scribarum ⁊ phariseorum: nō intrabitis in regnum celorum. Watth. Illi sunt certe scribe ⁊ pharisei qui cathe- xxiij. dram moysi sedent: ⁊ de quibus ait. Que dicunt facite: que autē faciunt facere nolite. Dicunt enim ⁊ nō faciunt. Docent sermonibus quod soluunt moribus. Consequēs est ergo: vt qui minimus est in regno celorum qualis nunc est ecclesia/ nō intret in regnum celorum: qualis tunc erit ecclesia: quoniā docendo quod soluit ad eorum societatem quisq; faciūt quod docent nō pertinebit. Et ideo non erit in numero piscium magnorum: quoniā qui fecerit ⁊ docuerit: magnus vocabitur in regno celorum. Et quia hic magnus erat: ideo ibi erit vbi minimus ille non erit. vsq; adeo quippe ibi magni erunt: vt qui maior ibi est/ maior sit eo quo hic nemo maior est. Sed tamē qui hic magni sunt: id est qui in regno celorum vbi sagena congregat bonos ⁊ malos: faciunt bona que docēt: ipsi erunt in illa regni celorum eternitate maiores: quos isti ad dexteram ⁊ ad resurrectionē vite pertinentes indicant pisces. Sequit de prandio domini cum istis septē discipulis: ⁊ de his que post prandium locutus est: ac de ipsius euangelij termino videus quod donauerit differamus: sed hoc nō est isto sermone coartandum.

Tractatus.cxxiij.

¶Dixit eis iesus. Venite prandete. Et nemo audebat discūbētiū interrogare eum: tu quis es? Scientes q; dominus est. Et venit iesus et accepit panem ⁊ dabat eis: ⁊ piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est iesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent: dixit Simoni petro iesus. Simon iohānis diligis me plus his. Dixit ei. Etiam domine tu scis quia amo te. Dixit ei. Pasce agnos meos. Dixit ei iterum. Simon iohānis. Diligis me? Ait illi. Etiam domine tu scis quia amo te. Dixit ei. Pasce agnos meos. Dixit ei tertio. Simon iohannis amas me: contristatus est petr⁹: quia dixit ei tertio: amas me. ⁊ dixit ei. Domine tu omnia scis: tu scis q; amo te. Dixit ei. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi: cum esses iunior cingebas te. Et ambulabas vbi volebas. Cum autē senueris extendes manus tuas ⁊ alius te cinget ⁊ ducet quo tu non vis: hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum.

A Neq; tertio dominus post resurrectionem manifestauit se discipulis suis: beati iohānis apostoli euangelium terminatur. In quo iam pertractauimus vt valuimus partem priorem: vsq; ad eum locum vbi narratum est captos fuisse pisces centumquinquagintatres a discipulis quibus se demonstrauit: et cum magni essent rethia non esse rupta. Deinde que sequuntur considerāda sunt: ⁊ quātum adiuuat dominus sicut res postulare videbit discerenda. Peracta quippe illa piscatiōe [dicit eis iesus. Venite prandete. Et nemo audebat discūbentium interrogare eum tu quis es: scientes q; dñs est]. Si ergo sciebant: quid opus erat vt interrogarēt? Si autem non opus erat: quare dicū est: non audebant/ quasi opus esset sed timore alioquo non auderent? Sensus ergo hic est. Tanta erat euidentia veritatis qua iesus illis discipulis apparebat: vt eorum non solum negare sed nec dubitare quidem

Universidad de Deusto Biblioteca

†Al. dabat.

5. tract. cxxij. c.

25

ret. Sed sicut dictū est fm dies numerā de sint manifestationes eius vt ista sit tertia. Prima quippe habēda est eadēq; vna propter vnū diem: quotiensc̄unq; se ꝛ ꝓbuit cū die illo quo resurrexit ostendit. Secū da post dies octo: ꝛ hec tertia: ꝛ deinde q̄dragesimum quo ascendit in celū: q̄uis nō scripta sint ola. [Cū ergo prandissent: dicit symoni petro. Symon iohannis diligit me plus his Dicit ei. Etiā domine: tu scis q; amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Symon iohannis diligis me. Ait illi. Etiā dñe tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio†. Symon iohannis amas me. Contristat⁹ est petrus q; dixit ei tertio amas me: ꝛ dicit ei. Dñe tu ois†scis: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen amē dico tibi: cū esses iunio: cingebas te ꝛ ambulabas vbi volebas cū autem senueris extendes manus tuas: ꝛ ali⁹ te cinget ꝛ ducet quo tu nō vis. Hoc aūt dixit: significās qua morte clarificaturus esset deū.] Hunc inuenit ergo ille negator ꝛ amator: presumendo elatus negando prostratus: flendo purgatus: cōfitendo probatus: patiendo coronat⁹: hūc inuenit exitum: vt pro eius nomine perfecta dilectione moreretur: cū quo se moriturum peruersa festinatione promiserat: faciat eius resurrectiōe firmatus: q̄ immature pollicebatur infirmus. Hoc esse oportebat vt pri⁹ christus pro petri salute: deinde petrus pro christi predicatione moreretur. Prepostere fuit quod audere cepe rat humana temeritas cum istum dispo suisset ordinem veritas. Animā suā se ponendo. xiij. siturum pro christo petrus putabat: p libe ratore liberandus: cum christ⁹ venisset animā suam positurus p suis oib⁹ in quibus erat et petrus. Quod ecce iam factum est.

Nūc iam firmitas cordis ad suscipiendā mortem pro nomine domini vera ipso dominante sumatur: non falsa nobis erroribꝰ presumatur. Nunc est vt vite huiꝰ non me tuamus interitum: quia resurgente dño vite alterius precessit exemplū. Nūc est petre vt mortem non timeas: quia viuit quez mortuū dolebas: et quem pro nobis mortuū carnali amore prohibebas. Ausus es prevenire doctorem: formidasti eius persecutorem: iam precio pro te fuso/nunc est vt se quaris redemptorem: et sequaris omnino vsq; ad mortem crucis. Verba eius audisti: quē iā veracē ꝓbasti. Passurū te ipse ꝑdixerat qui te ꝑdixerat negaturꝝ. Sed pri⁹ domin⁹ q̄ sciebat interrogat nec semel sed iterum ac tertio vtrum petrus cū diligat: nec alī⁹

artem quā non nouerat didicit: vt dū suis manibus trāligitur doctor nullus grauaret auditor: quātomagis beatus petrus qui iam piscator fuerat q̄ nouerat fecit: si ad presens illud tēpus aliud vndeviueret nō inuenit? Sed respōdebit quispiam. Et cur nō inuenit: cum dñs promiserit dicēs. Querite primū regnū dei ꝛ iusticiā eius: ꝛ hec omnia apponētur vobis. Prorsus etiā sic dñs quod ꝓmisit impleuit. Nam quis alius pisces qui caperētur apposuit: q̄ nō ob aliud credēdus est eis ingessisse penuriam qua compellerētur ire piscatum: nisi dispositū volens exhibere miraculū: vt simul ꝛ predicatores euāgelij sui pasceret: ꝛ ipsum euangeliū tanto sacramēto q̄ erat de numero piscium cōmendaturus auge ret? De qua re etiaz nos quod ipse opposuerit dicere iam dīcemus. Dicit ergo simon petrus. Vado piscari. Dicūt ei qui cū illo erant. Veniimus ꝛ nos tecū. [Et exierunt ꝛ ascenderūt in nauim ꝛ illa nocte nihil prēdiderūt. Mane aūt iam facto: stetit iesus in littore: non tamē cognouerunt discipuli quia iesus est. Dicit ergo eis iesus. Pueri. Nūquid pulmentariū habetis. Respōderūt. Non: dicit eis. Mittite in dexterā nauigij rethe: ꝛ inuenietis. Miserunt ergo: ꝛ iam nō valebant illud trahere† a multitudine piscū. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat iesus petro. Dominꝰ est. Simon petrus cū audisset: q; dñs est tunica succinxit se: erat enim nudus: ꝛ misit se in mare. Alij aūt discipuli nauigio venerūt. Non enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducētis trahentes rethe piscium. Ut ergo descēderunt in terrā: viderunt prunas positas ꝛ piscē superpositum ꝛ panez. Dicit eis iesus. Afferte de piscib⁹ quos prēdidistis nunc. Ascēdit simon petrus ꝛ traxit rethe in terrā plenū magnis piscibus: cērūquinquagintatribus. Et cuz tanti essent: non est scissum rethe]. Hoc est magnū sacramētū. In magno iohānis euāgelio: ꝛ vt vehemēcius cōmendaretur loco vltimo scriptū. Quod ergo septem discipuli fuerūt in ista piscatione. Petrus ꝛ iohannes ꝛ nathanael ꝛ duo filij zebedei: et alij ex discipulis eius duo quorū nomina tacētur: isti duo septenario numero finem significāt temporis. Vniersum quippe spē diebus voluit tempus. Ad hoc primet q; mane facto iesus stetit in littore. Quia etiam littus finis est maris: ꝛ ideo finē significat seculi. Eundē finem sec̄ū ostēdit ꝛ quod petrus rethe traxit in terraz: hoc est in littus. Quod ipse dominus aperuit: vbi alio quodam loco de sagena in mare missa similitudinē dedit: ꝛ eam trahūt inquit ad littus. Quod littus quid esset exponens ait. Sic erit in cōsummatione seculi. Sed illa verbi est: nō rei geste parabola. Re aūt gesta sicut hoc loco qualiter in seculi fine futura sit: ita domin⁹ alia piscatione significauit ecclesiā: qualiter nūc sit. Quod aūt illud fecit in initio predicationis sue: hoc vero post resurrectionē suā hinc ostēdit illam capturā piscium: bonos ꝛ malos significare quos nūc habet ecclesia. Istaz vero tantūmodo bonos quos habebit in eternū: completa in fine huius seculi resurrectione mortuorum. Deniq; ibi iesus nō sicut hic in littore stabat quando iussit pisces capi. Sed ascēdens in vnam nauim que erat simonis: rogauit eum vt a terra reduceret pusillū: ꝛ in ea sedens docebat turbas. Ut cessauit aūt loqui: dixit ad simonē. Duc in altum: ꝛ laxate rethia vestra in capturā. Et illic quod captuz est piscium in nauiculis fuit: non sicut hic rethe extrahi erūt in terram. His signis et si qua alia poterūt reperiri: ibi ecclesia i hoc seculo: hic vero in fine seculi figurata est. Ideo illud ante: hoc aūt post resurrectionem domini factū est: q; ibi nos christus significauit vocatos: hic resuscitatos. Ibi rethia nō mittūtur in dexteram: ne solos significēt bonos: nec in sinistram ne solos malos: sed indifferenter laxate inquit rethia vestra in capturā: vt permixtos intelligamus bonos et malos: hic aūt inquit mittite in dexterā nauigij rethe: vt significaret eos qui stabūt ad dexterā solos bonos. Ibi rethe ꝓpter significanda scismata rumpebāt: hic vero quoniā tunc iam in illa summa pace sanctorū nulla erunt scismata: pertinuit ad euāgelistam dicere: et cum tanti essent: id est tam magni/non est sc̄z rethe: tanq̄ illud respiceret vbi scissum est: ꝛ in illius mali cōparatione commēdaret hoc bonum. Ibi capta est multitudo piscū tanta vt impleta duo nauigia mergerētur: id est in submersionē premerētur. Nō enim mersa sunt: sed tamē periclitata. Unde eīm existūt in ecclesia tanta que gemimus: nisi cū tante multitudini obsisti nō potest: que ad submergendā ꝓpemodū disciplinā intrat cū moribus suis a sanctorum itinere penitus alienis. Hic aūt non erunt rethe in dexterā partē: ꝛ iam nō valebant illud trahere pte ꝓ multitudine piscium. Quid est iam non valebāt illud trahere: nisi quia illi qui pertinēt ad resurrectionem vite: id est ad dexterā ꝛ intra christiam nominis rethia defungūtur. Non nisi in littore: id est in fine seculi cuz resur-

†Alias pte.

ifra tracta. cxxiij. a.

D

mar. xiij

C

reperint apparebūt: Ideo nō valuerūt sic trahere rethia vt in nauem refunderent quos ceperant pisces: sicut de illis olim factum est: quibus rethe disruptū z naviculę prę se sunt. Habet autē istos dextros ecclesia post finē vite huius in somno pacis velut in profundo latētes: donec ad littus rethe perueniat quo trahebāt: quasi a cubitis ducentis. Quod autē illic duabus nauiculis ꝓpter circūcisiones z ꝓputiū: hoc isto loco ducentis cubitis existimo figuratū: propter vtriusq; generis electos z circūcisionis z ꝓputij: tanq; centum ad centū: quia in summa cētenarij numerus ad dexteram transit. Postremo in illa piscatione numerus piscium non exprimitur: tanq; illud ibi fiat quod predictū est ꝑ prophetam. Annūciauī z locutus sum: multiplicati sunt super numerū. Hic vero non sunt aliqui super numerū: sed certus est numerus: cētūquinquagintatres. Cuius numeri ratio domino adiuuāte reddenda est Si enim numerū constituamus qui legez significet: quid erūt nisi decem? Decalogū quippe legis: id est decē notissima illa precepta digito dei duabus lapideis tabulis primū fuisse conscripta: certissimuz nobis est. Sed lex quando non adiuuat gratia prevaricatores facit: z tantūmodo in littera est. Propter hoc enī maxime ait apostolus. Littera occidit: spiritus autem viuificat. Accedat ergo ad litteraz spiritus: ne occidat littera quē viuificat spirit⁹: sed ꝓperemur precepta legis nō viribus nostris sed munere saluatoris. Cum autē accedit ad legem gratia: id est ad litterā spiritus: quodāmodo denario numero additur septenarius. Isto quippe numero: id est septenario significari spiritū sanctum: aduertenda litterarū sacrarum documenta tesātur. Nēpe enim sanctitas vel ſanctificatio ad sanctū ꝓpie pertinet spiritum. Unde cū z pater spiritus sit: z filius spiritus sit quoniā deus spiritus est: z pater sanctus z filius sanctus sit: proꝓio tamē nomine amborum spiritus vocatur spiritussanctus. Ubi ergo primū in lege sonuit sanctificatio: nisi in die septimo? Nō enim sanctificauit deus diem primū in quo fecit lucem: aut scōm in quo firmamentum: aut tertiū in quo discreuit mare a terra z terra herbā lignūq; produxit: aut quartuz in quo sydera sunt creata: aut quintū in quo animalia que in aquis viuūt z in aere volitant: aut sextū in quo terrestris aia viua z ipse hō: sed sanctificauit die septimuz: in quo requieuit ab operib⁹ suis. Cōuenienter igitur septenario numero significat spiritussanctus. Esaias etiam propheta: requiescet inquit in eo spiritus dei: eūq; deinceps cōmendans opere vel numero septenario: spiritus inquit sapientie z intellectus spiritus cōsilij z fortitudinis: spiritus scientie z pietatis z implebit illū spiritus timoris dei. Quid in apocalypsi? Nōne septē spiritus dei dicūtur: cum sit vnus atq; idem spūs: diuidens propria vnicuiq; ꝓut vult. Sed operatio septenaria vni⁹ spiritus sic appellata est ab eodez spū qui scribenti affuit: vt septē spiritus diceren̄t. Cuz itaq; legis denario spiritussanct⁹ per septenarium numerū accedit: fiunt decē z septez: qui numerus ab vno vsq; ad seipsum cōputatis oibus crescens: ad centūquinquagintatres peruenit ad vnū enim si adūcias duo: fiunt vtiq; tres. His si adūcias tres z quattuor: fiunt decē. Deinde si adūcias omnes numeros qui sequunt vsq; ad decem z septē ad supradictuz numerum summa perducit. id est: si ad decē quo ab vno vsq; ad quattuor peruenerat addas quinq; fiunt quindeci. His addas sex z fiunt viginti vnum his addas septem z fiunt viginti octo: his addas octo z nouē z decē: z fiunt quinquagintaquinq;. His addas vndeci z duodecim z tredecim: z fiunt nonaginta vnū: his rursum quattuordeci z quindecim z sedeci: et fiunt centūrigintasex. Huic numero adde illū qui restat de quo agitur: id est decem z septē z piscū numerus ille cōplebitur. Non ergo tūmodo centūquinquagintatres sancti ad vitā resurrecturi significātur eternam: sed milia sanctorū ad gratiaz spūs pertinentiū qua gratia cū lege dei tanq; cū aduersario conflictat vt viuificante spū littera non occidat. Sed qō per lram iubetur spū adiuuā te cōpleatur: z si quid minus fit remittat.

Oēs ergo ad istam gratiā pertinētes hoc numero figurātur: hoc est figurati significātur. Qui numerus ter habet etiā quinquagenariū numerum: vt insuper ipsa tria ꝓpter mysterium trinitatis. Quinq̄genarius autē multiplicatis septem per septez z vnius adiectiōe complet. Nam septies septē fiunt quadragintanouē. Unus autē additur: vt eo significetur vnū esse qui per septem ꝓpter operationē septenariam demonstratur: z nouimus spm̄sanctum post ascēsionē domini quinquagesimo die missum: quem discipuli iussi sunt expectare, p̄missum. Non igit frustra dicti sunt hi pisces z tot z tanti: id est z cētūquinquagintatres: z magni. Sic enim scriptuz est. Et traxit rethe in terram plenū magnis piscibus: centūquinquagintatribus. Cū enim

Esa.xj.

Apo.iij. 1. cor.xij

Psalmo xxxix.

ū. corin. iiij.

S.iiij.c.

Wat.v.

nec alius totiens audit a petro ſm̄ se diligi nec alius totiens cōmendat petro: ſm̄ suas oues pasci. Red dit negationi trine trina cōfessio: ne minus amori lingua seruiat ſm̄ timori: z plus vocis elicuisse videatur mors imminēs ſm̄ vita p̄sens. Sit amoris officiū pascere dominicū gregez: si fuit timoris indicium negare pastorē. Qui hoc animo pascūt oues christi: vt suas velint esse nō christi: se cōiungunt amare non xp̄m: vel gloriā di vel dominandi vel acquirendi cupidita te: non obediendi z subueniendi z deo placendi charitate. Cōtra hos ergo vigilat totiens inculcata ista vox christi: qu⁹ ꝙ apostolus gemit sua querere non que iesu christi. Nam quid est aliud diligis me pasce oues meas: ſm̄ si diceretur/si me diligis nō te pascere cogita oues meas: et sicut meas pasce non sicut tuas: gloriam meam in eis quere non tuam. Dominū meum nō tuum. Lucra mea non tua: ne sis in eorum societate qui pertinent ad tempora periculosa seipsos amātes: z cetera que huic malorum initio cōnectunt. Cum enim dixisset apostolus: erunt enī homies seipsos amantes: secutus adiunxit. Amatores pecunie/elati/superbi/blasphemi/parentibus non obedientes/ingrati/scelesti/irreligiosi/sine affectione/detractores/incontinentes/immites/sine benignitate/proditores/procaces/cecati/voluptatum amatores magis ſm̄ dei habentes speciem pietatis: virtutez autem eius abnegantes. Hec omnia mala ab eo veluti fonte manantia: quod primuz posuit seipsos amantes. Merito dicitur petro diligis me: et respondit amo te: eiq; refertur pasce agnos meos: z hoc iteruz: hoc tertio. Ubi etiaz demonstratur vnum atq; idem esse amorem z dilectionez. Nam etiā dns nouissime nō ait diligis me: sed amas me. Non ergo nos sed ipsum amemus et in pascēdis oibus eius ea que sunt eius: nō ea que sunt nostra quamus. Nescio enī quo inexplicabili modo quisquis seipsum non deū amat: nō se amat z quisquis deuz non seipm̄ amat: ipse se amat. Qui enī non potest viuere de se moritur vtiq; amādo se Nō ergo se amat qui ne viuat se amat. Cū vero ille diligitur de quo viuitur: non se diligendo magis diligit: qui propterea se non diligit vt eū diligat de quo viuit. Non sint ergo seipsos amātes qui pascūt oues christi nec tanq; suas sed tanq; ipsius eas pascant: z velint ex illis sua lucra conquirere sicut amatores pecunie: vel eis dominari sicut elati: vel gloriari de honoribus quos ab eis sumunt sicut superbi: vel in tantum progredi vt etiā hereses faciant sicut blasphemi: nec cedant sanctis patrib⁹ sicut parentibus non obedientes: z eis qui illos corrigere volunt qz perire nolunt: mala ꝓ bonis reddant sicut ingrati interficient alias z suas z alienas sicut scelesti: materna ecclesie viscera dissipent sicut irreligiosi: non compatiant infirmis sicut sine affectione: famam sanctor⁹ maculare conantur sicut detractores: cupiditates pessimas non refrenent sicut incōtinētes exerceant lites sicut immites: nesciant subuenire sicut sine benignitate: indicent inimicis priorum que occultanda cognouerant sicut proditores: humanam verecundiā inuerecunda exagitatione perturbent sicut procaces: nō intelligant nec̄ que loquuntur nec̄ de quibus affirmant sicut cecati: leticias carnales spiritualibus gaudijs anteponent sicut voluptatū amatores magis ſm̄ dei. Hec enī atq; hmōi vitia siue vni homini accedāt omnia siue his alia illis alia dominētur ex illa radice quodāmodo pullulāt: cum sunt homines seipsos amantes. Quod vitium maxime cauendum est eis qui pascūt oues christi: ne sua querant sed que iesu christi: et in vsus cupiditatū suaz conferant ꝓ quibus sanguis fusus est christi. Cuius amor in eo qui pascit oues eius in tam magnum debet spiritualem crescere ardorez: vt vincat etiam mortis naturalē timorem quo mori nolumus: z quando cum christo viuere volumus. Nam et apostolus paulus dicitur se habere concupiscentiam dissolui et esse cum christo: ingemiscit tamen granatus z nō vult spoliari sed superueniri: vt absorbeatur mortalis vita. Et huic domin⁹ dilectori suo. [Cum senueris (inquit) extēdes manus tuas: z alius te cinget z ducet quo tu non vis. Hoc autē ci dixit: significans qua morte clarificatur⁹ esset deum.] Extendes inquit man⁹ tuas: hoc est crucifigeris. Ad hoc autē vt venias alius te cinget: z ducet quo non vis sed quo nō vis: prius dixit qō fieret: z deinde quomodo fieret. Non enim crucifixus: sed vtiq; crucifigendus quo nolet est ductus. Nam crucifixus non quo nolebat abijt sed potius quo volebat. Solut⁹ quippe a corpore: volebat esse cū xp̄o: sed si fieri posset ꝑ mortis molestiam vitā cupiscebat eternam. Ad quam molestiam nolens ductus est: sed ab ea volens educt⁹ est. Nolens ad eam venit sed volens eam vicit: z reliquit hunc infirmitatis affectum quo nemo vult mori vsq; adeo naturalem vt cuz beato petro nec senectus auferre potuerit: cui dictum est/cuz senueris. duceris quo non vis. Propter nos cōsolandos etiā in se figurauit ipse saluator dicens: pater si

ph̄l.ij.

ij.Ti.iij.

Ubi.s.

D

Ubi.s.

F

Ubi.s.

Phil.j.

E

Watth: xxvj.

fieri poteſt tranſeat a me calix iſte. Quiritq; mori venerat nec habebat mortis neceſſitatem ſed voluntatem: poteſtate poſiturus animam ſuam et rurſus eam poteſtate ſumptus. Sed moleſtia quantacunq; ſi mortis debet ſeam vincere vis amoris: quo amatur ille qui cum ſit vita noſtra: etiam mortem voluit perferre pro nobis. Nam ſi nulla eſſet mortis vel parua moleſtia nō eſſet tam magna martyrum gloria. Sed ſi ybi.ē.f. paſtor bonus qui poſuit animam ſuam p ouibus ſuis ex ipſis ouibus tam multos ſibi martyres fecit quantomagis debēt vſq; ad mortem pro veritate certare: et vſq; ad ſanguinē aduerſus peccatū: dū oues ipſas paſcendas: hoc eſt docendas regendaſq; cōmittit. Ac p hūc precedente paſſionis ci⁹ exemplo: q̄s nō videat magis de bere imitādo paſtori herere paſtores: ſi eī multe etiam imitate ſunt oues: ſub q̄ paſtore vno in gregeyno t paſtores ipſ fūt oues Oēs q̄ppe fecit ſuas oues p q̄b⁹ eſt oibus paſſus: quia et ipe vt pro oibus pateretur: ouis eſt factus.

Tractatus.cxxiij.

Et cū hoc dixiſſet dicit ei ſequere me. Conuerſus petrus vidit illuz diſcipuluz quē diligebat ieſus ſequētē q̄ t recubuit in cena ſup pect⁹ eius t dixit. Dñe q̄s eſt qui tradet te. Hunc ergo cū vidiſſet petr⁹ dicit ieſu. Dñe hic aūt quid: dixit ei ieſus. Sic eum volo manere donec veniā tibi quid ad te. Tu me ſequere. Exiit ergo ſermo iſte inter fratres quia diſcipulus ille non moritur: t non dixit ei ieſus non moritur: ſed ſic eum volo manere donec veniaz quid ad te. Ecce quouſq; in hoc euāgelio extenditur queſtio: que ſua profunditate non mediocriter mentem ſcrutantis exercet. Cur enz dicit petro ſequere me nec dicitur ceteris qui ſimul aderant. Et profecto eum ſicut magiſtrum diſcipuli ſequebantur. Sed ſi ad paſſionem intelligendū eſt: nunquid ſolus pro chriſtiana veritate paſſus eſt petrus: Nonne ibi erat in illis Act.xij. ſeptem aliis filius zebedei frater iohannis: qui poſt eius aſcenſionem ab herode manifeſtatur occiſus: Uerūz aliquis dixerit quoniaz iacobus non eſt crucifixus: merito dictuz eſt petro ſequere me: qui non ſolum mortem ſed etiam mortez crucis ſicut chriſtus expertus eſt. Sit hoc ſi nihil aliū quod ſit conuenientius poterit inueniri. Cur ergo de iohanne dictuz eſt: ſic eum volo manere donec veniā quid ad te. Et repetituz eſt: tu me ſequere: Tanq̄ ille ideo nō ſequeretur: quoniam eum manere voluit donec veniat. Quis facile aliud dictuz eſſe credat q̄ quod fratres crediderāt qui tūc aderant: eo quod ſcilicet non eſſet diſcipulus ille moriturus: ſed donec ieſus veniret iſte maneret in vita: Sed hanc opinionem iohannes ipſe abſtulit: non hoc dixiſſe dominum aperta cōtradictione declarans. Cur enim ſubiungeret: non dixit ieſus non moritur: niſi ne hominum cordib⁹ quod falſum fuerat inhereret: Sed cui placet adhuc reſiſtat et dicat verum eſſe quod ait iohannes non dixiſſe dominū q̄ diſcipulus ille non moritur ſed hoc tamen ſignificatum eſſe talibus verbis qualia eū dixiſſe narrauit: et aſſerat apoſtolum iohannem viuere: atq; in illo ſepulchro eius quod eſt apud epheſum dormire eum potius q̄ mortuū iacere contēdat. Aſſumat in argumentum quod illic terra ſenſim ſcatere t quaſi ebullire perhibeē: atq; hoc ei⁹ anhelitu fieri ſiue ꝑſtanter ſiue ꝑtinaciter aſſeueret. Nō enim poſſunt deeſſe qui cre-

B

On parua queſtio eſt/cur apoſtolo petro quando ſe tertio manifeſtauit diſcipulis dixerit ieſus ſequere me: de apoſtolo autem iohanne: ſic eum volo manere donec veniam quid ad te. Huic queſtioni ꝙtum dñs ipſe donauerit: ſiue pertractande ſiue ſoluende: ſermonem nouiſſimum huius operis impendimus. Cum ergo prenunciaſſet dominus petro qua morte clarificaturus eſſet deuz. dixit ei. Sequere me. Conuerſus petrus Ꝟ.xiij. vidit illum diſcipulum quem diligebat ieſus ſequentez: qui t recubuit in cena ſuper pectus ei⁹: t dixit: domine quis eſt qui tradet te. Hunc ergo cum vidiſſet petrus: dicit ieſu. Domine hic autem quid: Dicit ei ieſus. Sic eum volo manere donec veniam quid ad te: Tu me ſequere. Exiit ergo ſermo iſte inter fratres quia diſcipulus ille non moritur: t non dixit ei ieſus non moritur: ſed ſic eum volo manere donec veniaz quid ad te. Ecce quouſq; in hoc euāgelio extenditur queſtio: que ſua profunditate non mediocriter mentem ſcrutantis exercet. Cur enz dicit petro ſequere me nec dicitur ceteris qui ſimul aderant. Et profecto eum ſicut magiſtrum diſcipuli ſequebantur. Sed ſi ad paſſionem intelligendū eſt: nunquid ſolus pro chriſtiana veritate paſſus eſt petrus: Nonne ibi erat in illis Act.xij. ſeptem aliis filius zebedei frater iohannis: qui poſt eius aſcenſionem ab herode manifeſtatur occiſus: Uerūz aliquis dixerit quoniaz iacobus non eſt crucifixus: merito dictuz eſt petro ſequere me: qui non ſolum mortem ſed etiam mortez crucis ſicut chriſtus expertus eſt. Sit hoc ſi nihil aliū quod ſit conuenientius poterit inueniri. Cur ergo de iohanne dictuz eſt: ſic eum volo manere donec veniā quid ad te. Et repetituz eſt: tu me ſequere: Tanq̄ ille ideo nō ſequeretur: quoniam eum manere voluit donec veniat. Quis facile aliud dictuz eſſe credat q̄ quod fratres crediderāt qui tūc aderant: eo quod ſcilicet non eſſet diſcipulus ille moriturus: ſed donec ieſus veniret iſte maneret in vita: Sed hanc opinionem iohannes ipſe abſtulit: non hoc dixiſſe dominum aperta cōtradictione declarans. Cur enim ſubiungeret: non dixit ieſus non moritur: niſi ne hominum cordib⁹ quod falſum fuerat inhereret: Sed cui placet adhuc reſiſtat et dicat verum eſſe quod ait iohannes non dixiſſe dominū q̄ diſcipulus ille non moritur ſed hoc tamen ſignificatum eſſe talibus verbis qualia eū dixiſſe narrauit: et aſſerat apoſtolum iohannem viuere: atq; in illo ſepulchro eius quod eſt apud epheſum dormire eum potius q̄ mortuū iacere contēdat. Aſſumat in argumentum quod illic terra ſenſim ſcatere t quaſi ebullire perhibeē: atq; hoc ei⁹ anhelitu fieri ſiue ꝑſtanter ſiue ꝑtinaciter aſſeueret. Nō enim poſſunt deeſſe qui cre-

Deuter. xxxiij. dant: ſi non deſunt qui etiā moyſen aſſerāt viuere: q; ſcriptū eſt ei⁹ ſepulchrū non inueniri: t apparuit cū dño in monte vbi et helias fuit: quē mortuū legim⁹ non eſſe ſed Watth. xvij. raptuz. Quaſi moyſi corp⁹ nō potuerit alicubi ſic abſcondi: vt ꝑtſus homies lateret iiij.re. ij. vbi eſſet: atq; inde ad horam diuinit⁹ exciWatth xxvij. tari quando cū chriſto helias t ipe ſunt viſi: ſicut ad horam multa ſanctoz corpora ſurrexerūt qñ paſſus eſt xp̄s t poſt ei⁹ reſurrectionez apparuerūt multis in ſancta (ſicut ſcriptū eſt) ciuitate. Sed tamen vt dicere ceperā ſi quidā moyſen mortuū negāt quē ſcriptura ipſa licet ſepulchrū ei⁹ nuſq; inuenīri legim⁹: mortuū tñ eſſe ſine vlla ambiguitate teſtat: q̄tomagis iohannes ex iſtoz occaſione verboz vbi dñs ait: ſic eum volo manere donec veniō/credit⁹ viu⁹ dormire ſub terra: Quē tradūt etiā quod in q̄ buſdā ſcripturis q̄ruis apocriphis reperitur qñ ſibi fieri iuſſit ſepulchruz/ incolumē fuiſſe preſentē: eoq; effoſſo t diligentiſſime ꝑparato: ibi eū ſe tanq̄ in lectulo collocaſſe: ſtatimq; eū eē defūctū. Ut aūt iſti putāt qui hec verba dñi ſic intelligūt nō defunctū ſed defuncto ſimilez cubaſſe: et cū mortuus putaretur ſepultum fuiſſe dormientē et donec chriſtus veniat ſic manere: ſuam q̄ vitaz ſcaturigine puluueris iudicare: qui puluis creditur vt ab imo ad ſuperficiem tumuli aſcendat/ſtatu quieſcentis impelli huic opinioni ſupernacaneū exiſtimo reluctari. Uiderint eī qui locū ſciūt vtrū hoc ibi faciat vel patiat terra q̄ dicitur q; et reuera non a leuibus hominib⁹ id audiuimus. Interim cedamus opinioni quā certis documētis refellere non valem⁹ ne rurſus aliud q̄ a nobis queratur exurgat. Cur ſup humatū mortuū ipa hum⁹ quodā modo viuere ac ſpirare videatur. Sed nūquid hinc tanta ſoluit queſtio: ſi magno miraculo qualia poteſt facere oipotēs tādiu viuū corp⁹ in ſo[illegible]e ſub terra eſt donec veniat terminus ſeculi. Quinimo fit ampliot t difficilio: cur diſcipulo ieſus quē diligebat pre ceteris in tantū vt ſup pect⁹ ei⁹ diſcūbere mereret pro magno munere longū in corpore donauerit ſomnuz: cum beatum petrum per ingentem martyrū gloriaz ab onere ipſius corporis ſoluerit: eiq; conceſſerit: q; apoſtolus paulus ſe concupiſſe dixit et ſcripſiſſe: diſſolu et eſſe cum chriſto. Phil.j. Si autem quod magis creditur: ideo ſanctus iohannes ait: non dixiſſe dominū nō moritur ne illis verbis que dixit hoc voluiſſe intelligi putaretur: corpuſq; eius in ſepulchro eius exanime ſicut aliorum mortuorum iacet: reſtat vt ſi vere ibi ſit quod ſparſit fama de terra: que ſubinde ablata ſuccreſcit aut ideo fiat vt eo modo commēdetur preciosa mors eius quam nequaq; commendat martyrium: non enim eum p fide chriſti perſecutor occidit: aut propter aliquid aliud quod nos later. Manet tamē queſtio cur dixerit dominus de homine morituro: ſic eum volo manere donec veniam. Illud etiam in his duobus apoſtolis petro et iohanne quem non moueat ad querendum: cur iohannem plus dilexerit dominus: cum ipſum dominum plus dilexerit petrus: Ubicūq; eīn ſe commemorat iohannes vt noie ſuo tacito ipſe poſſet intelligi: hoc addit quod eum diligebat ieſus q̄ſi ſoluz diligeret: vt hoc ſigno diſcerneret a ceteris quos vtiq; omes diligebat. Quid ergo niſi amplius ſe dilectū cū hoc diceret volebat intelligi: quod ablit vt mendaciter diceret: Quod autem maius dare potuit ieſus maioris erga eum ſue dilectionis indicium: quam vt homo cum ceteris condiſcipulis ſuis ſocius tante ſalutis: ſolus tamen diſcubuerit ſuper pectus ſaluatoris Potro quod apoſtolus petrus plus alijs dilexerit chriſtum: poſſunt quidem documenta multa proferri: ſed vt longe in alia S.tract. non eamus in ipſius tertie manifeſtatio- cxxiij. nis dñi: paulo ſuperiore lectione que iſtam ōcidit: ſatis euidenter apparet: vbi interrogans eū dixit. Diligis me plus his: Qō vtiq; ſciebat et tamē interrogabat: vt enā nos qui legim⁹ euangeliū amorē petri erga dñm t illo interrogante et iſto rndente noſſem⁹. Quod aūt in eo q̄ reſpondit petrus amo te: non addidit/ plus his: hoc rñdit q̄ de ſeipſo ſciebat. Non eī ꝙtum ab alio quolibet diligeret ſcire poterat qui cor alterius videre non poterat. Sed tamen ſuperioribus verbis dicendo: etiam dñe tu ſcis q; amo te: ſatis t ipſe declarauit ſciētez dñm interrogaſſe q̄ interrogauit. Sciebat igit dñs nō ſolū q̄ diligeret: C verūetiā q̄ plus illis eū diligeret petrus. Et tñ ſi ꝓponamus querētes q̄s duoꝝ ſit melior: vtrū q̄ plus an q̄ min⁹ diligit xp̄m: q̄s dubitabit rndere: eū q̄ plus diligit eſſe meliorē: Item ſi proponamus quis duoꝝ ſit melior vtrum quem min⁹ aut quē plus diligit chriſtus. Eū qui plus diligit a chriſto meliorem proculdubio reſpondebim⁹. In illa ergo comparatione quā prius poſui petrus iohanni: in hac vero altera iohānes anteponitur petro. Proinde tertiaz ſic ꝓponim⁹. Quis eſt duoꝝ diſcipulorum melior qui minus q̄ condiſcipulus eius diligit chriſtum et plus q̄ condiſcipul⁹ ei⁹ diligit a xp̄o: an ille quē min⁹ q̄ cō

discipulū eī⁹ diligit xp̄s: cū plus ipe q̄s su⁹ condiscipulus diligat xp̄m: Hic plane cuerat responsio: r augetur questio. Quantū aūt ipe sapio meliorem qui plus diligit xp̄m: felicioꝛē vero quē plus diligit xp̄s: facile rīderem: si iusticiaz liberatoꝛis nostri minus eum diligentis a quo pl⁹ diligitur et eū plus a quo minus diligitur quemadmodū defenderem preuiderem. Agrediar igitur in eius manifesta misericordia cui⁹ est occulta iustitia: de soluenda questione tam ingenti pro viribus quas ipse donauerit disputare. Huiusq; cuiz proposita est non exposita. Exponende vero eius hoc sit exordium: vt meminerimus in hoc corruptibili corpore quod aggrauat animā vita nos misera viuere. Sed q; iam redēpti p mediatorem sum⁹ r spūscū pign⁹ accepimus: beatam vitam in spe habemus: r si re ipsa nōdū tenem⁹. Spes aūt q̄ videt nō est spes. Quod eī videt quis q̄d sperat? Si aūt q̄ nō videmus speram⁹: per patiē tiā expectamus. In malis aūt que quisq; patitur: nō in bonis q̄b⁹ fruit: op⁹ est patientia. Hanc itaq; vitam de qua scriptuz est: mundū non tentatio est vita humana super terrā: in qua quotidie clamam⁹ ad dominū: libera nos a malo: cogit homo tolerare etiaz remissis peccatis: cuius vt in eā veniret miseriam: primū fuerit eā peccatū. Productio: est eī pena q̄culpa: ne para putaretur culpa: si cuz illa finiret et pena. Ac per hoc vel ad demonstrationē debite miseric: vel ad emendationem labilis vite: vel ad exercitationem necessarie patientie: temporaliter hominem detinet pena etiam quez iam ad dānationem sempiternā reū non detinet culpa. Hec est istoꝛ dieꝛ quos in hac mortalitate agim⁹ malos q̄uis in ea diligamus videre dies b̄ nos. Flenda quidē sed nō reprehendenda cōditio. Venit eī de ira dei iusta: de q̄ scriptura loquens. Homo inꝺt nat⁹ ex muliere breuis vite et plen⁹ ire: cū ira dei non sit vt hoīs: id est ptubatio concitati animi: sz tranqlla iusti suppliciū ꝓstituto. In hac ira sua de⁹ non continēs: sicut scriptū est miserationes suas preter alia solatia miseroꝛ que generi humano prebere non cessat: in plenitudinē temporis quo ipe sciebat hoc esse faciendū: misit filium suum vnigenitu; per quē creauit vniuersa vt manens deus fieret homo: r esset mediatoꝛ dei r hominū homo xp̄s ihesus in quē credentes per lauacrū regenerationis: soluto reatu omnium peccatoꝛum: et originalis videlicet quod generatio trahit: contra quā maxime regeneratio est instituta: r ceteroꝛum que male agendo contracta sunt liberarentur a dānatione perpetua: et viuerent in fide et spe et charitate: peregrinantes in hoc seculo atq; in eius tentationibus laboziosis r periculosis: consolationibus autem dei r coꝛporalibus et spiritualibus ambularēt ad conspectum eius viam tenentes quod eis factus est christus. Et quia in ipsa quoq; via ambulantes non sunt sine peccatis q̄ de huius vite infirmitate surrepunt: dedit elemosynarum remedia salutaria: quibus eoꝛ adiuuaretur oratio: vbi eos dicere docuit. Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoꝛibus nostris. Hoc agit ecclesia spe beata in hac vita erumnosa: cuius ecclesie petrus apostolus ꝓpter apostolatus sui primatum: gerebat figura ta ſalitate personā. Ideō eī ad ipm ꝓpue pertinet: natura vnus homo erat: gra vn⁹ christianus: abundantioꝛe gra vn⁹ idēq; primus apl's. Sed q̄n ei dictum est: tibi dabo claues regni celoꝝ. Et quodcūq; ligueris sup terrā erit ligatū r i celis: et quodcūq; solueris super terrā erit solutū r in celis: vniuersam significabat ecclesiam: q̄ in hoc seculo diuersis tentationibus velut imbribus fluminib⁹ tēpestatibusq; q̄titur et non cadit: q̄n fundata est sup petrā: vñ et petrus nomen accipit. Non enim a petro petra: sed petrus a petra: sicut non christ⁹ a christiano sed christian⁹ a christo vocat. Ideo ꝺppe ait dñs: sup hanc petrā edificabo ecclesiam meā: q; dixerat petrus tu es xp̄s filī⁹ dei viui. Sup hanc ergo inꝺt petram quā confessus es: edificabo ecclesiaz meā. Petra eī erat xp̄s: sup q̄ fundamentū ꝺppe aliꝰ nemo pōt ponere ꝓter id q̄ positū est: q̄ est christ⁹ iesus. Ecclia ꝝ q̄ fundat in xp̄o: claues ab eo regni celoꝝ accepit in petro id est: potestatē ligandi solueudiq; peccata. Q̄ eī est p ꝓprietatē in xp̄o ecclesia: hoc est p ꝓficationez petr⁹ in petra. Qua significatione intelligit xp̄s petra: petr⁹ ecclia. Hec igit ecclesia quā significabat petr⁹ q̄diu degit in malis amādo r sequendo christum liberatur a malis. Magis autem sequitur in eis qui certant pro veritate vsq; ad mortem. Sed vniuersitati dicitur: sequere me: pro qua vniuersitate passus est christus. De quo dicit idem petrus. Christus pro nobis passus est relinquens nobis exemplum vt sequamur vestigia eī⁹. Ecce propter quod et dictum est. Sequere me. Est autem alia vita immortalis que non est in malis: ibi facie ad faciem videbimus quod hic per speculū et in enigmate videtur: q̄n multum in

Ro. viij.

Job. vij.

Wat. v.

Wat. xvij.

Ubi. ſ.

j. Cor. x.

j. Cor. iij

Job. xiij

ps. lxxvj

ſ. pe. ij.

conspicienda veritate proficiē. Duas itaq; vitas sibi diuinitus predicatas r commendatas nouit ecclesia: quarum est vna in fide altera in specie. Una in tēpoze peregrinationis: altera in eternitate māsionis. Una in laboze: altera in requie. Una in via altera in patria. Una in opere actionis: altera in mercede cōtemplationis. Una declinat a malo r facit bonum: altera nullu habet a quo declinet malum: r magnū habet quo perfruatur bono. Una cum hoste pugnat: altera sine hoste regnat. Una fortis est in aduersis: altera nihil sentit aduersi. Una carnales libidines frenat: altera spiritualibus delectationibus vacat. Una est vincendi cura sollicita: altera victorie pace secura. Una in tētationib⁹ adiuuatur: altera sine vlla tentatione in ipso adiutoꝛe letatur. Una iubuenit indigenti: altera ibi est vbi nullum inuenit indigētez. Una aliena peccata vt sua sibi ignoscātur ignoscit: altera nec patitur quod ignoscat: nec facit q̄ sibi poscat ignosci. Una flagellatur malis ne extollatur in bonis: altera tanta plenitudine gratie caret omni malo vt sine vlla tentatione superbie cohereat summo bono. Una bona r mala discernit: altera que bona sunt cernit. Ergo vna bona est ſz adhuc misera: altera melioꝛ r beata. Ista significata est per apostolū petruz: illa per iohānem. Tota hic agitur ista vsq; in huius seculi finē: r illic inuenit finē: differtur illa complenda post huius seculi finem: sed in futuro seculo non habet finem. Ideo dī huic sequere me: de illo autem sic eum volo manere donec veniā quid ad te: tu me sequere. Quid eī est hoc. Quātuz sapio quātum capio quid est hoc nisi tu me sequere: per imitationē perferendo tpalia mala: ille maneat donec sempiterna venio redditurus bona? Quod. A pertius ita dici potest. Perfecta me sequatur actio / ifoꝛmata mee passionis exemplo: inchoata veꝛo contemplatio maneat donec venio / pficienda cum venero. Sequif enim christuz perueniens vsq; ad mortem plenitudo patientie: manet aūtē donec veniat christus tunc manifestanda plenitudo scientie. Hic quippe tolerātur mala huius mūdi in terra morientiū: ibi videbuntur bona domini in terra viuentiū. Quod enim ait. [Sic cū volo manere donec veniam]. non sic intelligendū est quasi dixerit: remanere vel manere sed expectare: quoniā quod per cū ſignificatur non vtiq; nunc sed cum venerit christus implebitur. Quid autē per hunc significatur cui dictum est. [Tu me sequere] nisi nūc agatur: non peruenietur ad illud quod expectatur. In hac autez actiua vita quātomagis christū diligimus: tanto facilius liberamur a malo. At ipe nos minus diligit quales nūc sumus r hinc ideo liberat ne semper tales simus. Ibiq; amplius nos diligit: q̄n quod ei displiceat et quod a nobis auferat nō habebimus: nec ob aliud nos hic diligit: nisi vt sanet r trāferat ab hic q̄ non diligit. Hic ergo minus vbi non vult remaneamus: ibi amplio quo vult transeamus: r vnde non vult pereamus. Amet ergo eū petrus vt ab ista mortalitate liberemur: amet ab eo iohānes vt in illa imortalitate seruemur. Sed ista ratione illud ostēditur: cur amplius iohānez ꝺs petrum amauerit christus: nō cur amplius petrus ꝺs iohannes amauerit xp̄m. Neq; enim si plus nos diligit christus in futuro seculo vbi cum illo sine fine viuem⁹ ꝺs in isto vnde eruimur: vt illic semper simus ꝓpterea nos tunc eū minus dilecturi sumus quādo meliores erimus: cuz meliores vtiq; nisi amplius eum diligēdo nullo modo esse possumus. Cur ergo iohānes minus eum diligebat ꝺs petrus: si eā vitaz significabat in qua est multo amplius diligendus: nisi ꝓpterea dictum est: volo eum manere: id est expectare donec veniā: quoniam r ipsum amoꝛē qui tunc multo amplioꝛ erit nōbis

ſolos ſeparet. Et in eo quod ſignificabat petrus ambo erāt: ⁊ in eo quod ſignificabat iohānes ambo futuri erant. Significando ſequebatur iſte: manebat ille. Credendo autē ambo mala preſentia huius miſerie tolerabant. Ambo futura bona illius beatitudinis expectabāt: nec ipſi ſoli ſed vniuerſa hoc facit ſancta eccleſia ſponſa chriſti: ab iſtis tentatiōibus eruenda in illa felicitate ſeruanda. Quas duas vitas petrus ⁊ iohānes figurauerunt ſinguli ſingulas. Uerum ⁊ in hac tēporaliter ambulauerunt ambo per fidem: ⁊ illa in eternuz fruentur ambo per ſpeciem. Omnibus igitur ſanctis ad chriſti corpus inſeparabiliter pertinētibus ꝓpter huius vite ꝓcelloſiſſime gubernaculū ad ligāda ⁊ ſoluenda peccata/claues regni celorum ꝓtimus apoſtolorum petrus accepit: eiſdēq; omnibus ſanctis ꝓpter vite illius ſecretiſſime quietiſſimū ſinum ſuper pect⁹ chriſti iohānes euangeliſta diſcubuit: quoniaz nec iſte ſolus ſed vniuerſa eccleſia ligat ſoluitq; peccata: nec ille in principio verbum deum apud deū ⁊ cetera de chriſti diuinitate: ⁊ de totius diuinitatis trinitate atq; vnitate ſublima que in illo regno facie ad faciem contemplāda/nunc autē donec veniat dominus in ſpeculo atq; in enigmate cōtuenda ſunt: que predicāda ructaret de fonte dominici pectoris ſolus bibit: ſed ip ſe dominus ipſum euāgelium ꝓ ſua cuiuſq; capacitate omnibus ſuis bibendum toto terrarū orbe diffundit. Sunt qui ſenſerint ⁊ hi quidem non contēptibiles ſacri eloquij tractatores a chriſto iohānez apoſtolum ꝓpterea plus amatum quod neq; vrotem duxerit: ⁊ ab ineunte pueritia caſtiſſimus vixerit. Hoc quidez in ſcripturis canonicis non euidenter apparet: verūtamen id quoq; multum adiuuat congruentiam huiuſce ſentētie qō illa vita per eum ſignificata eſt vbi non erūt nupte. [Hic eſt diſcipulus ille qui teſtimoniū perhibet de his ⁊ ſcripſit hec: ⁊ ſcimus q⁹ verum eſt teſtimoniū eius. Sunt autem (inquit) ⁊ alia multa que fecit ieſus: que ſi ſcribātur per ſingula: nec ipſum arbitror mundū capere eos qui ſcribēdi ſunt libros]. Non ſpacio locorum credendum eſt mundū capere non poſſe que in eo ſcribi ſi poſſent ſcripta non ferret/ſed capacitate legentiuz cōprehendi fortaſſe non poſſent: ꝑuus ſalua rerum fide/plerūq; verba excedere videantur fidem: quod non fit quando aliquid qō erat obſcurum vel dubiū cauſa ⁊ rōne reddita exponitur: ſed quādo id quod apertū eſt vel augetur vel extenuatur: nec tamē a tramite ſignificande veritatis errāt: quoniam ſic verba rē que indicatur excedunt vt voluntas loquētis nec fallentis appareat: qui nouit quouſq; credatur: a quo vltra ꝓ credēdum eſt vel minuitur loquēdo aliquid vel augetur. Hunc loquendi modum greco ſermone: nō ſolum grecaruz verūetiam latinarum lr̄arum magiſtri hyperbolen vocant. Qui modus ſicut hoc loco ita in nōnullis alīs diuinis litteris inuenitur vt eſt. Poſuerunt in celū os ſuum: ⁊ verticem capilli perambulādum in delictis ſuis: ⁊ mlta huiuſcemodi que ſcripturis ſanctis non deſunt: ſicut alū tropi hoc eſt locutionuz modi: de quibus operoſius diſputarem: niſi euangeliſta terminante euāgelium ſuum: etiam ipſe compellerer meum terminare ſermonem.

¶ Regiſtrum.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt vv xx yy 33 Omnes ſunt quaterni preter 33 qui eſt duernus.

¶ Finitur Secūda pars operum ſermonum Diui Aurelij Auguſtini hipponenſis epiſcopi: in qua continētur cxxiij. tractatus expoſitiōis ꝑuāgeliuz ſm Johānem: ſumma cum diligentia Lugō. in edibus Jacobi mareſchal impreſſa. Anno dñi. M.cccc.xx. Die vero. xij. mēſis Julij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diui Aurelij Augustini

Hipponẽsis episcopi Liber quinquaginta Homeliarũ feliciter incipit.

Cum tabula et repertorio amplissimo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quinquaginta Homeliarum diui Aurelij Augustini cum suis Thematibus: ordinata ac breuis Annotatio.

De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo. Quis est homo qui vult vitā: ⁊ diligit videre dies bonos ⁊. Homelia. j.
De eo qđ idē dicit. Sedēs aduersus fratrē tuum detrahyas ⁊c. Homelia. ij.
De eo quod Apostolus ait. Ut possitis cō prehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo ⁊c. iij.
De eo qñ ꝓpheta dicit in psalmo. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciētiā doce me. iiij.
De eo qđ Apl's dicit. Predica verbū: instā oportune importune ⁊c. v.
De eo quod dominus dicit in euāgelio. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ vos oderunt. vj.
De eo quod Esaias dicit. Clama ne cesses ⁊c. vij.
De eo qđ apl's dicit. Radix oim malorū est cupiditas ⁊c. viij.
De eo qđ scriptum est. Beatus vir q̄ post aurum non abijt ⁊c. ix
De eo quod Apostol⁹ ait. Videte qđo caute ambuletis ⁊c. x.
De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo. Sustine dñm viriliter age ⁊c. xj.
De eo qđ beatus Jacob⁹ dicit. Cōfitemini alterutrum peccata vestra ⁊c. xij.
De eo quod scriptum est. Ne tardes 2uerti ad deum ⁊c. xiij.
De eo qđ dñs ait in euangelio. Capillus de capite vestro nō peribit. xiiij.
De modo quo nos inuicem diligere debeamus ⁊c. xv.
De resurrectione domini: et cātatione Alleluya. xvj.
De eo qđ apl's dicit. Par fratribus ⁊ charitas cū fide magna. xvij.
De eo qđ in esaia scriptū est. Frāge esurienti panem tuum ⁊c. xviij.
De exhortatione ad elemosynas faciēdas Homelia. xix.
De eo qđ beatus Petr⁹ dicit. Deposita ergo omni malicia ⁊ omni dolo ⁊c. xx.
De castigatione filiorū quos cognoscimus ire in vanitatē ⁊ insanias mendaces. xxj
De eo qđ dñs ait in euāgelio. Sicut pater suscitat mortuos ⁊c xxij.
De remissione peccatorum. xxiij.
De die anniuersario episcopalis ordinationis: quid in eo attendendum ac recolendum sit. xxiiij.
De eadē re qua statim supra. xxv.
De permissione ac prohibitione sedendi in ecclesia: quando vel lectiones leguntur: vel verbum dei predicatur. xxvj.
De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo. Auerte faciem tuam a peccatis meis ⁊c. Ac de vtilitate penitentie. xxvij.
De eo qđ idē. Deus manifestus veniet ⁊c. Homelia. xxviij.
De eo quod dominus ait in euangelio. Remittite ⁊ remittetur vobis ⁊c. xxix.
De eo qđ in Aggeo scriptum est. Meus est aurum: ⁊ meum est argentum. xxx.
De monomachia golie ⁊ dauid. xxxj.
De eo quod dominus dicit in euangelio. Non potest filius a se facere quicq̄ ⁊c. xxxij.
De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo. Cor meū et caro mea exultauerunt in deum viuū. xxxiij.
De eo quod dominus ait in euangelio. Ego sum via veritas et vita. xxxiiij.
De predicatione temporum christianorū in diuinis scripturis. xxxv.
De eo quod in Esaia scriptum est. Ascendet sicut virgultum ⁊c. xxxvj.
De eo quod dominus dicit in euangelio. Qui amat animam suam perdet eam xxxvij.
De eo quod dominus ait in euangelio. Diliges proximū tuum sicut teipm. xxxviij.
De eo quod propheta dicit i psalmo. Beatus qui intelligit super egenū ⁊c. xxxix.
De fraterna concordia et offensionis relaxatione. Homelia. xl.
De vere penitentibus. xlj.
De commendatione orationis dominice: ⁊ eius expositione. xlij.
De illuminatione ceci nati: ac totius mundi cecitate. xliij.
De testimonio christi de Johāne baptista dicentis. Inter natos mulierū. ⁊c. xliiij.
De eo quod scriptum est in actibus apostolorum. Quod petr⁹ circa horam sexta ascendit in cenaculum ⁊c. Homelia. xlv.
De eo quod propheta dicit in psalmo. Cōfitemini dominino quoniam bonus ⁊c. xlvj.
De remediis peccatorum. xlvij.
De eo quod dominus ait in euangelio. Hominis cuiusdam diuitis vberes attulit possessio fructus ⁊c. xlviij.
De eo quod Apostolus dicit. Legatione fungimur pro christo. xlix.
De vtilitate ac necessitate penitentie. l.

FINIS.

¶ Diui Aurelij Augustini Liber quinquaginta Homeliarum feliciter incipit.

psalmo xxxiij. ¶ De eo qđ ꝓpheta dicit in psalmo. Quis est homo qui vult vitam: ⁊ diligit videre dies bonos. Quibus verbis declaratis nos inducit a bstinere a malo ⁊ facere bonum: pacemq̄ quere ac sequere eam: quod cohibendo linguam leuissime faciemus.

¶ Homelia. j.

A

Ocans gen⁹ humanū spūs dei: iubēdo quid facere et pro mittēdo qđ spare debeamus: puius mentē nr̄am inflāmat ad premium: vt qđ ꝑcipitur magis bonū

psalmo xxxiij. amādo: q̄ malū timendo faciamus. Quis est hō inq̄t q̄ vult vitā: ⁊ diligit videre dies bonos? Sic interrogās qs iste sit: qsi possit inueniri qui non sit. Quis eñ nō vult vitā? Quis nō diligit videre dies bonos? Audi ergo qđ sequit q̄cūq̄ hoc vis et diligis hō: audi qđ sequit. Ois hō: cohibe inq̄t linguā tuā a malo: ⁊ labia tua ne loqnt dolū. Declina a malo ⁊ fac bonū: q̄re pacē ⁊ sequere eā Hoc ois cetera supiora sunt i ꝑcepto: vltimū in ꝓmio. Nā vt cohibeam⁹ linguā nr̄am a malo: ⁊ labia nr̄a ne loquant dolū: declinem⁹ a malo ⁊ faciam⁹ bonū. Ut q̄ram⁹ pacē ꝓtecipit nobis: vt aūt sequamur eā promittit nobis. Quo ꝑa pax est: nisi quā non hz mūdus? Que ista pax est nisi quā nō hz ista vita: q̄ in huj⁹ vite cōparatiōe nec vita est. Neq̄ eñ de hac vita diceret. Quis ē hō q̄ vult vitā: ⁊ ad istā vel retinendaz vel ꝓducendā ꝑceptis cōsequent⁹ hotaret: q̄cūq̄ ⁊ istā qs nō velit? Nā ⁊ hec saltē optatur plixa: qr̄ cē nō pōt sempiterna: ⁊ p hāc pōt homo peruenire ad illā: si quēadmodū vult eā longā: sic velit ⁊ bonā. Quātū ē aūt in hac vita longū: qđ erit aliq̄n finituz? Et qđ erat lōgū erit nullū: qr̄ et qñ erat nō stabat: qñ ꝓducebat nō augebat: nec addendo crescebat: qr̄ venīēdo recedebat. Quisqs igit eo amatoz lōge vite: esto potius bone vite. Nā si male viuere volueris longe vita nō erit verū bonū: sed erit lōgū malū. Vide aūt q̄ sis absurdus atq; puersus: cū te villā fatearis plus amare q̄ vitā. Villā vis potius bonā habere q̄ vitā? Nā vt in hiādo ⁊ male cōcupiscēdo adipiscaris villā bonā: fraudando efficis vitā malā. Tñ si tibi dicerēt si a te q̄rerēt: vtrū malles villa bona carere pdēdo: an vita mala moriendo: rñderes te si vtrūq; retinere nō posses: paratozē cē vt villa tibi auferret. Cur igit nō sic amat vita vt sit ēt bona: q̄ aba te obus tuis bonis ꝓferē ēt mala? Cupis certe vt lōga sit lz mala sit: imo fac vt bona sit: ⁊ noli timere ne breuis sit. Naz si te sollicito bene agit: te securo cito finiet. Succedet ei nāq; vita eterna: sine metu brā: sine fine lōga. De illis q̄ppe vita interrogat qui dicit. Quis est hō qui vult vitā: et diligit videre dies bonos? In hac autem vita iubet nos apl's redimere tempus: qñ dies mali sunt. Et qđ est redimere tēpus: nisi cuz opus est etiā detrimēto temporaliū cōmodoruz aboeterna querēda ⁊ capescenda spacia tēporis cōparare. Unde ⁊ dñs ꝑcepit dicēs. Si quis voluerit tecuz iudicio contēdere ⁊ tunicam tuam tollere: dimitte illi et pallium Ut scz amissa re aliqua tpali: impēdas ad quietē qđ eras impēsurus ad litē. Qđ itaq; nō de vita ⁊ diebus huj⁹ tēporis loquatur spūs dei dicēs. Quis ē hō qui vult vitā ⁊ cupit videre dies bonos: sequēta docēt. Talia eñ ꝑcepta subiūgit q̄bus obaudiendo vitā ⁊ dies bonos habere possimus: vt hec vita quā nūc agim⁹ ⁊ hi dies: ꝑ eisdem ꝑceptis iplēdis plerūq; amittēdi sint. Proinde si hāc vitā in qua nūc sum⁹ intellexerimus in eo qđ dictū est, Quis est hō q̄ vult vitā ⁊ ꝓpter hāc habēdā q̄ cōnectunt ꝑcepta faciam⁹: quid acturi sum⁹ cuz aliquis tomalicia potens mortē nobis fuerit ꝓminar⁹: nisi falsum testimoniū dixerim⁹? Profecto eñ si fecerimus qđ hic iubet. Cohibe linguā tuā a malo: vt ꝓpter hoc ꝑceptum testimonij fallaciam recusem⁹: quasi decepti videbimur: qr̄ ꝓpter habēde vite cupiditatem ꝑceptū seruare suscepimus: ⁊ eam magis ꝑceptū seruādo pdidimus. Potro si vitā intellexerim⁹ in eternū beatā: quam post istā deus dabit obedientib⁹ sibi. D q̄ dñs dixit ad quendā. Si vis venire ad vitā: serua mandata. Tūc vero interrogati. Quis est hō q̄ vult vitā: et respōdem⁹ nos velle vitā: etiā sub ipso ꝑcussoris ictu veritatē seruabim⁹ in testimonio: mortē cōtemnimus in mundo: vitā cōsequimur in celo. Hec de dieb⁹ bonis intelligamus. Nam si ꝓpt dies pñtis seculi q̄ boni dīr et nō sūt: i sepultura cordis per epularuz aggeres: in

Eph. v.

Mat. v. C

Mat. xix

D

luxuria vinolētie gurgitib⁹: in turpissimis ingluuiīs voluptatib⁹. Si ergo ꝓpter istos dies q̄s ꝓpter dies bonos suscepim⁹ p̄ceptū vt labia nr̄a nō loq̄nt dolū: plerūq; tales dies cogūt amatores suos loq dolū: t tales dies negāt eis q̄ nō loquūt dolū. Quid est em̄ aliō loq dolū nisi aliō labijs ꝓmere cū aliud claudat in pectore? Ad hoc maxime adulator⁹ exarsit negociū: q̄ pene semper phibeant ab opimis mēsis apparatisq; quiuijs: blādiēdo nō tacēt falsum: ne abhis phibeant si amando deū dixerint vex. Ergo ꝓpter istos dies quos putāt bonos vt eis exhibeant loquūt dolū: t eis negantur si non loquunt dolū. Alij sunt igit dies boni de q̄b⁹ admonemur: vt si eos videre diligim⁹ cohibeam⁹ a malo linguā: nec dolū loquamur. Nō sunt de isto seculo dies illi: nō eos h̄z celū qō trāsiet: sed qō ꝓmanebit. Nō eos nouit terra moriētiū: sed terra viuentiū. Hos q̄sq; intellexerit t dilexerit linguā cohibet a malo. Et si iā terror mortis cogitat ad malū: labia ei⁹ nō loquuntur dolū: t si diebus fallaciter bonis inuitetur ad dolū declinat t a malo: etiā inter bona facit bonū: etiam inter mala querit pacē q̄ nōiē sup terrā: t sequit eā i illo q̄ fecit celu t terrā. Proinde fratres ꝓcupiscite vitam t diligite videre dies bonos: vbi nulla nox erit: vitā in qua dies malus non timeatur dies bonos in q̄bus nūq; finiat. Sz si hanc mercedē diligit⁹: cauete ne op⁹ cui⁹ ea merces est recuseris. Illā em̄ pacē q̄rendo seq̄mini: q̄retis aūt manib⁹ vestris nocte coā deo t nō decipiemini. Quid est autem manibus vestris nocte: nisi etiā in tribulatiōe Quid est coā deo: nisi in ꝓsciētie puritate Sic viuendo t hoc amādo habebitis deū in contemplatione t in illo vitam sine defectione: dies bonos sine cōtenebratione pacem sine dissentione.

De continentia anime. ca.xiij.

ps.lxxxvj

ps.xlix.

De eo qō ꝓpheta dicit in psalmo. Sedēs aduersus fratrē tuū detrahebas: vsq; ad hoc. Cōstituā te ante faciē tuā. Homelia.ij. in q̄ de detractione ꝓncipaliter intēdit: de laude etiā ꝓpria tractat post medium qō in ore proprio fordescat.

A

ps.xlix.

Requenter frēs charissimi cū psalmista cantam⁹ ꝑsiculō illuz p quē detractores spiritali gladio feriuntur. Sic enim ait. Sedens aduersus fratrē tuū detrahebas: et aduersus filium matris tue ponebas scandalū. Qō aūt dixit. Sedēs ostēdere voluit q̄ nō transitorie detraxerit: nec ei surreptū sit vt male de ꝓmo loquerē. Sedēs. i. ex ocio: quasi ad hoc vacās vt derogaret proximo suo. Hec fecisti et tacui t c. Nemo fratres charissimi falsa securitate se decipiat: et putet se ante tribunal xp̄i nō esse vēturū: nec redditurū de factis ꝓpriis rationē. Veniet em̄ dñs de⁹ noster t nō silebit. Nō em̄ silere dr q̄ adhuc vindictā suspēdere videt. Hec fecisti t tacui. Quid est tacui: nisi nō vindicaui? Seueritatē meā distuli: patientiā tibi ꝓlongaui: penitentiā tuā diu expectaui. Hec fecisti t tacui. Ego aūt cū adhuc expectarē vt te pēniteret: tu aūt t me ꝓtēpsisti: t apīz audire noluisti: t ꝗ duricia cordis tui t cor impenitēs: thesaurizasti tibi irā i die ire t re uel atiōis iusti iudicij d⁹. Suspicat⁹ es iniq̄ q̄ ero tibi sīlis. Parū est q̄ mala facta tua placēt tibi: placere putas t mihi. Deū q̄ nō statim pateris vltorē: vis tenere participē: t tāq̄ corruptū iudicē p̄de sociū vis habere. De multis q̄ rapuisti paruas elemosynas faciēs: t adhuc pcā nō deserens q̄si corruptū iudicē putas te posse redimere: cū si etiā totū dares t pcā ipsa nō deserēres: teip̄m deciperes pecuniam ꝓdēdo t peccata nō redimēdo. Suspicatus es iniq̄ q̄ ero tibi sīlis. Arguā te. Q̄n⁹ veniet em̄ dñs de⁹ nr̄r nō silebit. Arguā te. Et q̄d faciā arguendo te. Quid tibi faciā? Mō te nō vides: facio vt videas te: q̄ si videres te t discipliceres tibi: placeres mihi. Q̄ vero te nō vidēs placuisti tibi: displicebis et mihi t tibi. Mihi cū iudicaberis: tibi cū arguēdis. Quid em̄ tibi faciā inq̄t? Cōstituam te ante faciem tuā. Qō em̄ vis latere teipsum in dorso tuo tibi est. Non te vides: facio vt videas te. Qō tu post dorsum tuum posuisti: ego aī faciē tuā ponā. Videbis feditatē tuā: nō vt corrigas: sed vt erubescas. Modo em̄ frēs k̄mi: oēs amatores luxurie: et q̄ cū delectatiōe faciūt iniquitatē: pcā sua post dorsuz p̄iciūt. Si vo aliq̄d boni casu aliquo vl̄ p quālibet occasionē fecerint: aī se ponūt et inde assidue gloriant⁹ et dicunt. Ego illū liberaui: ego illi bñfeci: ego illi tantū dedi. Et dū bona q̄ per illos de⁹ fecit sibi assignāt: ꝓ vanitatē p̄dūt qō p elemosynā acquirere vident. Ac si ante tribunal xp̄i pditis bonis que ante se habebant: peccata q̄ post dorsum proiecerāt aī faciē eoz reuocant t sine vllo termino sustinebūt suppliciū: q̄ sibi dū viuerent noluerūt ꝓuidere remedium. Et hec quidem faciunt illi q̄ plus diligunt p̄sentia q̄ futura. Qui vero de anime sue salute attentius cogitāt: ecōtrario faciūt. Bona quecūq; fecerint post dorsum ꝓiciunt: mala aūt q̄cūq; surrepserint ante oculos ponunt: t dū de ipsis in p̄senti seculo erubescūt: t vulnera curare t mortua resuscitare t sordida abluere tota fidei deuotione contēdunt. cuz in die iudicij ante tribunal xp̄i venerint: mala que ante faciem suam posuerāt t bonis operib⁹ redēpta sunt: auferent bona q̄ ꝓpter vanitatez post dorsum ꝓiecerant: tā oculos collocabunt t merebunt audire. Venite benedicti patris mei ꝓcipite regnum. Et licet hec ita sint: nō tñ de illis desperādū est qui adhuc male sua non solū corrigere nolūt: sed etiaz defensare uon erubescūt: sicut nec illa ciuitas desꝑata fuit: de qua dictuz est. Adhuc triduo t niniue subuertetur. In ipso tñ triduo idonea fuit cōuerti: orare: plangere: et de pena imminēti misericordiaz ꝓmereri. Audiāt ergo q̄ tales sunt dum licet audire tacentē: id est in p̄senti non vindicantē. Ueniet em̄ dñs deus noster t nō silebit. Et tūc arguet: qñ correctiōis locus null⁹ erit. Sta tua te inquit ante faciē tuā. Modo ergo sicut iam supradictū est: q̄squis talis es: fac qō tibi minaī dñs facere: tolle te de dorso tuo vbi te videre non vis dissimulās a factis tuis: t cōstitue te ante te. Ascende tribunal mentis tue: esto tibi iudex: torqueat te timor: erumpat cōfessio: dic deo tuo. Q̄m iniquitatē meā ego agnosco: t dilictū meuz ante me est semp. Qō erat post te: fiat ante te. Et cū factum fuerit ante te: puniaī a te ne tu ipse postea a deo iudice fias ante te: t nō sit quo fugias a te. Intelligite aūt hec qui obliuiscimini deū. Nō cogitabas de ꝓpria tua mala. Intellige q̄ oblit⁹ est dñm. Ne quando rapiat sicut leo et nō sit qui eruat. Quid ē sicut leo? Sicut potēs: sicut fortis: sicut ille cui resistere nemo potest. Illi enim quos supra diximus (id est amatores mundi: in ore suo deū laudare vident: sed longe aliud operibus exercere ꝓbant: ꝑm illū qō ait ꝓpheta. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eoz longe est a me. Sz clamat illis spūssctus. Peccatori aūt dixit de⁹. Ut quid tu enarras iusticias meas: t assumis testamentum meum per os tuū? Tanq̄ si diceret ei: mihil tibi prodest q̄ laudas deuz. Illis enim qui beneviuunt prodest qō laudant: tu aūt si laudas et peccata non deseris: mihil tibi prodest. Ut quid me laudas? Audi scriptura dicētem. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Si em̄ male viuis t bona dicis: nonduz laudas. Sed rursus si cū ceperis bene viuere: meritz tuis tribuis nondum laudas. Nolo te esse latronem in crucifixum cruci dñi: sed nec te illū volo esse in tēplo iactantez meritis suis: t occultantē vulnera sua. Si fueris iniq⁹ et pseuerās in illa iniq̄tate: nō dico tibi: nō ꝑderit laus z nō me laudas istā laudē nō deputo. Rursus si fueris quasi iust⁹. i. humilis t pius t de iusticia inflat⁹ incesseris: et alios in sua comparatione contempseris: aut super extuleris te: tanq̄ gloriās de meritis tuis: nō me laudas. Nec ille me laudat qui male viuit: nec ille me laudat qui quasi de suo bene viuit. Sz nūq̄d ille phariseꝰ q̄si de suo talis erat cū diceret. Gratias tibi ago: q̄ nō sum sicut ceteri hoies. Gratias deo agebat ex eo quod bonum in se habebat. Quāuis ergo boni aliq̄d in te sit: nō ex te esse qō bonū est: sed a deo te accepisse ꝓfitere. Tñ in eoipso si te extuleris supra aliū nō habētē: elat⁹ tenebris: nōdū laudator meus eris. Primū ergo corrige te a via pessima incipe bene viuere: intellige q̄ nō corrigeris nisi domo dei. A dño em̄ gressus hois dirigent Hoc cū intellexeris: fave t alijs vt sint qō t tu es: quia hoc eras t tu qō t illi sunt. Fave quātū potes t noli desperare. Non em̄ vsq; ad te dines est deus. Qō em̄ tibi dedit: crede q̄ etiā t alijs t velit et possit dare. Nō ergo laudat q̄ cū iā ceperit bene viuere: de suo putat esse qō bñ viuit: nō acceptū a deo. Nec ille laudat: q̄ cum sciat se q̄ bñ viuit accepisse a deo: tñ vsq; ad se vult esse diuitē deū: t nō vult vt alijs sit miseri cors de⁹. Ille itaq; q̄dicebat. Gratias tibi ago de⁹: q̄ nō sum sicut ceteri hoies iniusti raptores: adulteri: sicut t publicanus iste. Nōne t ibi potuerat dicere. Dñe dona et publicano huic quod mihi donasti: supple: t mihi que nondū dedisti? Sed etiam qua si saturat⁹ eructabat. Q̄ aup vero ille. i. publicanus q̄d dicebat? Dñe propiti⁹ esto mihi peccatori. Ideo descendit iustificat⁹ publicanus magis q̄ ille phariseꝰ. Ergo audite q̄ bene viuitis: audite q̄ male viuitis. Sacrificiū laudis glorificabit me. Nemo mihi offert hoc sacrificiū t mal⁹ est. Non dico: nō mihi hoc offert mal⁹: sed nemo mihi hoc offert mal⁹. Qui em̄ laudat bonus est: q̄ si laudat etiaz bene viuit. Qui si laudat non sola lingua laudat: sed et vita cuz lingua consentit. Et ideo rogo vos fratres charissimi: quantum possumus cū dei adiutorio studeamus: vt quo deū laudam⁹ vocib⁹: sic etiā bonis moribꝰ colluciter in se ꝓducat gratiā dei. Si vero nō ꝓsalet deū laudare vocibus: laudet bonis operibus: assiduis orationibus: cogitationibus sanctis.

Romā.ij.

psalmo xxxvj.

lu.xviij.

mat.xxv

Jone.iij. xviij. de ciui. dei. es. xliij. t.xxj.ca. xviij.

ps.xlix.

ps.l.

ps.xlix. C

8

ezech.xxix. ps.xlix.

Ecci.xx.

Lu.xviij Lu.xviij

Si cīn hec diligenter attēdim⁹:z in hoc seculo cum securā cōscientia laudare deū possumus:et in futuro ad eternum gaudium feliciter venīemus.

ephe.iij. ¶ De eo qō apls dicit. Ut possitis cō prehēdere cū oīb⁹ sanctis q̄ sit latitudo:longitudo altitudo:z pfundū: q̄ quidē quartuor ad suū intellectū declarat. Homelia.iij.

A

Ui cīn cognouit Inquit latitudinem z longitudinez altitudinē z pfundū:z supereminētē scientie charitatē xpi:vidit z christum: vidit z patrē. Ego hec ꝟbs apostoli pauli sic intelligere soleo. In latitudine bona opa charitatis. In longitudine perseuerantiaz vsq; in finem. In altitudine spem celestium premiorum. In profundo inscrutabilia iudicia dei:vñ ista gra in holes venit. Et hūc intellectū possum⁹ coaptare etiā sacramēto crucis:vt in latitudine intelligaī transuersa lignū quo extēdūt man⁹ ꝓpter operū significationē:in longitudine ab ipo vsq; in terrā vbi totum corp⁹ crucifixū stare videtur quod significat perslistere: hoc est longanimiter pmanere. In altitudine ab ipo transuerso ligno sursum ꝟsus quo caput eminet:ꝓpter expectationē supnorū ne illa opera bona atq; in eis pseuerantiā ꝓpter bñficia dei terrena ac tēporalia facieda credank sed potius propter illud qō desuper sempiternū sperat fides q̄ per dilectionem operatur. In pfundo aūt para illa ligni q̄ in terre abditio defixa latet sed inde cōsurgit illud omne quod eminet: sicut ex occulta dei voluntate vocatur homo ad participationem tante gratie:alī sic:alīt aūt sic. Supereminētē vero scientie charitatē xpi:ea pfectoybi pax illa est q̄ excellit omnem intellectum.

Gal.v.

aphe.iij phil.iij.

¶ De eo qō ꝓpheta dicit in psalmo Bonitatē z disciplinā z scientiā doce me que tria ad longum deducit. Homelia.iij.

psalmo cxviij.

B

Nter cetera quibus beatus dauid infirmitatibus nostrarum metetur animarum:sub quadam trinitatis regula orandi nos formam tenere tanq̄ peritissimus magister erudit dicens. Bonitatem z disciplinam z scientiam doce me. Sollicitus itaq; fratres intendite quas sibi potissimuz virtutes tribui rex propheticus deprecat. Bonitatē z disciplinaz inquit z scientiā me doce dñe. Uere nouit recte viuere q̄ recte nouit orare. Nō cīn petit mūdanarū diuitiarū thesauros: non regna finitiua:nō tēpora prolixiora vinendi:sed bonitatem se doceri simul z disciplinam poscit. Bonitas cīn facit amabilē disciplinam:z disciplina efficit inculpabilez bonitatē:nec quēq̄ latere puto:quia bonitas sine disciplina delictoꝝ mater est:z disciplina sine bonitate tristis q̄dam amaritudo viuēdi. Scientiā pstat sibi pariter implorat vt nouerit scienter sapiēter q; distinguere q̄ sint termini bonitatis: z quam debeat habere disciplina mensuram:ne forte aut nimie remissionis vitio bonitas incōsulta fedetur:aut discipline durior ipsa sui austeritate crudelescat. Uis frater bon⁹ eē peccātī: Benigne quidē ac vtviere sis bonus: vigorē ei adhibe discipline: vt tua illi bonitas ꝓficiat in salutē. Quē vticq; si nulla coercētis censure increpatiōe terruerīs pniciosa erit ei hec bonitas tua qua pmittis perire peccātē quē poteras saluare correctum. Rursum si nimio discipline rigore nullā scientia bonitatis pretēderis medicinā:dū rigorē tuū refugit peccas:pcti egritudinē nō curabis. Et q̄ tandez viuendi rō erit: queve iusticia erit vt solutior lenitas cohibētiā prebeat pctōri:aut immoderata seueritas a lapsu nō reuocet delinquentez: Ut aūt bonitatis hui⁹ disciplineq; magistrium in nrīs fuisse maioribꝰ plenius perfectiusq; discam⁹:pauca de plurib⁹ venerabilium patrū recēseamus exempla. Implenit sine dubio bonitatis ac discipline illi⁹ formā btūs petr⁹:cū sicut vere bonus oblatos sibi ꝛ curasse infirmos:z vt ꝺdiscipline celestis amator:iusta vltione punisse mendaces perhibeī. Nimirū bonitatis eiꝰ gratiaz testāt eneas ille debilis q̄ claudus ab infantia sedēs in porta templi dñi:atq; mēdicans in nole xpi iesu. Apostoli curātis imperio antiquā recepit sanitatez. Probauerūt z discipline eius seueritatē ananias et saphyra:q̄ distrahētes agrū quē vēdere nemo cogebat:dū de pcij quātitate mētiūtur apostolo mortez sibi falsitate mercati sunt. Quo facto edocuit gliosissimus petr⁹ inesse sibi bonitatem ac disciplinā. dū remediū prestat infirmo:z cōpetentē sumit de mendacibus vltionē:q; eū recte sanctez fecisse celestis iudicij cōsensus ostendit. De perfectione vero scientie eiꝰ qs ambigat:qui xpm dñm viui dei filiū esse de celo sibi patre reuelante cognouit. Et quia bonitas ac disciplina scientiaq; nō deerat:pascēdas illi dñas tuas cōmēdauit ouiculas. Tenuit bonitatem ac disciplinā etiā gliosissimus paulus:q̄ vt eius scripta testāt:discipulis suis z virgā correctionis z spīm mānsuetudinis pretendebat:ꝓpter qō faciebat eū oibus amabilē bonitas:z disciplina terribilem. Nam etiā inter ipsa mūdi primordia vt bonitatem ac disciplinā xpi doceret ecclesias:z remouerī iussit peccātem a cōmunione sctōrū:z eūdem recipi correctū. De scientia aūt eius qd nos dicemus:cū oēs eum nouerint in celestibus didicisse que doceret in terris Ubi talia se memorauit edoctuz:qualia loq̄ mortalibus nō liceret. Habuit nihilominꝰ bonitatem z disciplinā testis dñicus z baptista Johānes:qui resipiscētes ꝺpeccatis suis ꝓphetice pietatis affatu penitētie baptismo diluebat:atq; vt vere legaliū ꝓtector custos immobilis z herodē regem de illicita accusabat vxore:z cunctis ad se cōcurrentibus purgationis vite ꝓcepta mandabat. Sciētie aūt illi⁹ plenitudinē qs pōt agnoscere:qui qō ꝓ salute mūdi venīte celo primus oibus reuelauit. Uidetis itaq; fratres quo orandi cōpendio z qua paucitate verboꝝ pfectionē viuendi venerabilis propheta docebat. Breuissimo nāq; sermone cōclusit:quotquot spiritaliū hz multitudo virtutū. Si ergo ille ꝓphetarū precipuus doceri se a deo ad sanctiores vias tātopere pcabat:quid facere nos oportet qui z tardi sensus infirmitate torpem⁹:z noxia remissionis vite cōsuetudine deprauamur. Nos in quā magis orare debemus dicētes. Bonitatem z disciplinā z scientiā doce nos domine:quatenus in nobis bonitas malicia vicat:vitia ac voluptates disciplina castiget z ignorantie cecitatem scientia veritatis illuminet. Si cīn scieris oipotentē deū filiūq; ei⁹ vnigenitū vni⁹ esse substātie: spīm q̄z sanctum pari credideris eternitate regnantem:nulla vnq̄ te vel paganorū vana pfusio:vel arrianoꝝ pfida turbabit impietas. Si futuri iudicis sciētia cor tuū mentēq; repleuerit:habebis in tuis moribus disciplinā. Rursus si discipline ipsius mensurā regulasq; seruaueris:cōgruā tenebis in omnibus bonitatē:qz bonitas est tēperamentū discipline:z disciplina cōdimentū est bonitatis. Caue ergo frater ne ita velis bon⁹ videri vt abijcias disciplinā:aut ita arduā fecteris disciplinam:vt remoueas bonitatem. Quib⁹ beatus dauid iccirco sciētiā precatur adiungi:vt directa mētis nr̄e iudicio scire possim⁹ q̄liter in nobis eē possit z districtior bonitas:z blādior disciplina.

B

Act.iij.

Act.v.

Wa.xvj Joh.xiij C

ij.Thes. iij.

Wat.iij.

mat.xiij

D

ij.thi.iiij

¶ De eo qō apls dicit. Predica verbum:insta oportune: importune argue:increpa: obsecra cum omni patientia z doctrina:que oīa ad vnguē dilatat ac exponit ad intellectum. Homelia.v.

A

Requētur i scripturis sanctis audiuit charitas vestra fratres charissimi:in quo sint sacerdotes periculo cōstituti:si noluerint implere illud qō cōtestat apls. Predica verbuz:insta oportune importune:argue:increpa:obsecra cuz omni patientia z doctrina. Et qz tā graue pondus imminet ceruicibus nostris:quibus dicit. Si non annunciaueris iniquo iniquitatem suā:sanguinez eius de manu tua requīrā:necesse nobis ē quoscunqz negligētes aut secrete aut publice castigare. Sz qñ corripim⁹:ille quez corripimus si malus ē:attēdit a quo corripiat:z facilius in correptore suo ꝺs i se libēter agnoscit qō corrigat. Et si vera inuenerit q̄ et ipse dicat leo a q̄ corripiī: gaudet:quāto meli⁹ gauderet de sua sanitate correct⁹ q̄ de alieno lāguore corrept⁹? Ecce putas verū esse qō dicis. Inueniſti aliq̄d in hole a quo reprehēsus es:tñ per illuz tibi veritas loquebaī p malū:p iniquuz ꝟitas tibi loqbaī. Queris qd reprehēdis in hole? Inueni potī qd reprehēdas in ꝟitate. Uelis nolis illa ē aduersaria tua:in qua nō inuenis qō accuses. Il lā fac amicā si potes. Aduersari⁹ tuus sermo dei est. Proferat eū pctōr:pferat eū iustus sermo dei est:inculpabilis est. Ipse est aduersarius tu⁹:cōcorda cū eo cū es in via cū illo. Uia vita ista ē. Aduersari⁹ olim inimicoꝝ sermo dei est. Parū tibi est q̄ cū esset manēs i sua beatissima z sacratissima sede venit ad te:vt cēt tecū in via:z tecū voluit comitari:vt cū ābulas z in piāte habes:comprehendas cām tuā z dicas. Qñ finiturus sum viam? Et cū finieris viā:non erit cum quo causam tuā cōponere possis: et aduersari⁹ tradet te iudici:iudex autem ministro:minister aut em in carcerez. Non exibis inde donec reddideris nouissimum quadrantē. Est enim verbum dei:quasi aduersarius in via:habes in potestate:cōpone. Quid a te querit aduersarius iste vt cōcordes cū illo Quid? Nisi salutem tuam. Ambulat cum aduersarijs suis et dicit eis vt concordent cum illo. Fiat. Nondum finita est via. Qō heri non est factum fiat hodie: nondum finita est via. Quid expectatis quousq; finiatur? Cum finita fuerit non erit alia vbi cum aduersario concordetis. Judex restat:minister z carcer. Multis hec via cum

Wat. vj

tibi plures ꝓmitterent in ea annos: subito finita est. Sed ecce fac qz lōga erit vita tua vt semp tecū aduersarī⁹ tu⁹ ambulet. Nō erubescis tāto tpe cū tali aduersario hebere discordiaz? Sermo dei quātū est in ipso amicus tu⁹ est. Aduersariū tu tibi cū facis Ipe eī tibi bñ vult: tu tibi eꝛzio male. Ille iubet. Nō furaris: tu furaris: ille iubet nō adulteres: tu adulteras: ille iubet fraudez nō facias: tu facis: vetat te iurare: tu falsū iuras: facis oia ꝫ q̄ dicit. Tu tibi facis ser
B monē de⁹ inimicū. Nec mirū qñ tu tibi ipe
Psal.x. inimicus es. Qui ei diligit iniquitatē odit
animā suam. Si eī diligēdo iniquitatem odisti aiam tuā: q̄d miraris qz odisti sermonē dei q̄ vult bene anime tue? Ergo tacebimus z neminē oīno corripiem⁹? Corripiamus plane: sed ꝓius nos. Proximū vis corripere: nihil est tibi teipo ꝓpinquio. Quid
mat.xxij scriptura? Diliges ꝓximū tuū tanq̄ teipz
Si ergo teipsum non diligis: ꝓximuz quo diligis? Regulam dilectionis in ꝓximum ex te accepisti. Diligo euz inquies. Ideo dico: ꝓius te dilige: et dic tibi. Si autem vere ex dilectione dicis: manifestū est q̄ integit aliquid: verbū q̄ ꝓcedit. Sed timendum est ne te non diligas z velis aliū corri
ſ.Jo.iij. pere z facias hoc cū odio. Si aūt odisti fratrem: leuiora obijcis q̄ facis. Qui odit fratrē suū homicida est. Audistis hodie lecta est epla iohānis. Ait scriptura. Ne cōtēnerent hoies que int⁹ habēt in corde: z illa accusarent q̄ fiūt per corpus: iā q̄ odit fratrez suuz dixit homicida est. Nondum manus armata est: nondum faucem obsedit: nondum insidias ꝓparauit: nondum venenaquesiuit et reus in oculis dei cōcepto odio
C tam teneā. Adhuc viuit quem querit occidere: et occidisse se iam iudicatur. Si ergo cum odio corripis: audes aliquem homicidam corripere? An quia non tenent homines z ducunt te ad iudicem: ideo in oculis summi dei et iudicis non agnoscis crimen tuum? Si non vis agnoscere crimen tuum agnoscis penā tuā. Nō eī ille parcit homicidis. Sed corrigo me inquis cum sum in
8 via. Corrige ergo te et tunc poteris fratrē
corripere. Leuiora obijcis: graniora committis. Festucaz vides in oculo fratris tui
mat.vij. trabem autem in oculo tuo nō vides. Hoc enim dixit dominus ꝓpter homines qui cum odio corripiunt. Irascentem corripis et tu odio contabescis? Appende in statera considerationis iram z odiuz. Quid est ira? Feruor quidam animi. Ad ꝓsens displicet tibi. Jaz in tepa ista inueterata est: ideo fecit odium. Jra festuca est: trabes tu
tura crescendo: sicut eī festuca crescit in trabem: sic ira inueterata fit odiuz. Jā tu odisti z corripis irascentem: iam in illo festuca displicet: in te adhuc placet trabes. Vultis videre quātuz intersit? Sepe inuenim⁹ irasci patrē: filio patrez odisse filiū difficile inuenies. Filio quē diligit irasci potest pater: irascit z amat pōt dici: odit et amat nō potest dici. Hec dixi ꝓpter hoies q̄ minora in alijs puniūt: in se maiora nō puniūt. Hec D
ergo fratres charissimi salubriter cogitan- Lu.xij.
tes: faciam⁹ amicitias cū aduersario nro dū sumus in via cū illo: hoc est cōsentiam⁹ verbo dei dū adhuc sumus in hac vita: qz postea dz de hoc seculo trāsierim⁹: nulla cō punctio vel aliq̄ satisfactio remabit. Judex restat: minister z carcer. Ut ergo hec oīa do
mino auxiliāte possim⁹ implere: diligam⁹ toto corde nō solū amicos: ſz etiā inimicos vt in nobis impleat illud q̄ scriptū ē. Om
nis lex in vno sermone impleat i vobis. Di Gal.v.
liges ꝓximū tuū tanq̄ teipsum. Et illud. Charitas operit multitudinē peccatoruz. ſ.Pe.iij
Quā rem ipe qui est vera charitas nobis p
stare dignetur q̄ cū patre z spūsctō viuit et regnat deus in secula seculorū. Amen.

De eo q̄ dns dicit in euangelio. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ vos oderūt. Homelia.vj.

Mat.v.

A

Requēter in euāgelio fratres charissimi audiuim⁹ dīm dicentē. Diligite inimicos vros: bñfacite his qui vos oderūt. Quare autem dns dixit. Diligite inimicos vestros: nisi qz pasUbi.ē.
suri eramus inimicos? Sed dicit aliquis. Quis potest diligere inimicos? Ptius te dixit impium deus tuus qui nunq̄ fuit impius. Tu autem etiaz si iam non es impi⁹. ꝓsalmo
fuisti tamen aliquando: quia nemo sit in- xxxj.
stus nisi ex peccatore. Si[illegible] frequenter eā tauimus. Beati quoz remisse sunt iniquitates: nō dixit. Beati q̄ non fecerunt peccata: sed beati quoruz remisse sunt iniquitates. Si enim queris qui nō fecerit: nō inuenies. Unde ergo quisq̄ erit btūs nisi remittatur q̄ fecit: nisi tegat q̄ cōmisit? Si ergo iam tibi ꝓfn dimissum est: ille te insequit q̄ nō dū est iust⁹. Et tu ātēq̄ iustificareris alios ꝓsequebaris: perieras z inuentus es. Et ille qui tibi aduersat inuenīet z nō ꝓsequet.
Noli cogitare q̄ tuis meritis talis factus sis: quia gratia dei te talem fecit. Et dn cōsiderans videbis potentē esse deū qui talē faciat eū quē iuste te videris odisse. Dicis enim tu tibi quasi iustus. Magna est patiē

tia dei que illū talē viuere sinit. Atq̄ vtinā hoc solum dicas: sed timeo q̄ insup reꝓhēdas dicens. Quid placuit deo talibus parcere? Quare tanta mala faciūt hoies z vtiunt? Sic dicat alius. O deus quare viuit iste qui tanta dicit: z tuā iusticiā reprehendit? Nō eī attendit quid ipse dicat: ſz attendit q̄d ali⁹ faciat. Qui tibi displicet fortassis nō reprehendit: nec effundit istas cōtumelias in deuz: quō tu facis. Ecce putas quia de⁹ quomodo tu vis: nulli malo velit parcere: quid de te facturus ē qui sine peccato esse nō potes? Nō attendis vbi te inueniat. Rogo ergo vt nō solum alijs ſz etiā z tibi parcat. Hoc ita q̄ fratres habēt qua si ꝓpriū oēs iniqui: nolunt vt parcat de⁹ iniq̄ z nō vident q̄d ipsi sint: et ex hoc ipso q̄ ita volūt. Sz ego iustus sum iniquis. Si tibi nō parceret deus cū esses iniquus quo
B modo ad iusticiā peruenisses? An forte volebas vt deus vsq̄ ad te patiēs esset: quousq̄ tu peruenires ad iusticiā: qz de⁹ extendit pontē misericordie sue vt tu trāsire possēs? Hoc vis vt iam subducat ne alius trā seat. Diligam⁹ ergo inimicos nostros fratres charissimi. Forte qui hodie est amic⁹
ꝓuer. tuus talis pcā facturus est: vt in vita eterxxv. na tecū esse nō possit. Non eī scis quid pariat crastinus dies. Et econtra qui inimic⁹ erat: forte sic ad penitētiā cōuerteꝛ: vt i illa celesti hierusalem conciuis tuus eē meretur: z forte etiā maioꝛ efficiaꝛ. Non vobis hoc difficile videaꝛ. Interrogem⁹ scripturas: z in ipsis hoc euidentius agnoscere poterimus. Paulus apls ꝓius sceleratus erat inimicus xpianoꝝ rapiebat: vastabat: seuiebat. Ubi? Qñ lapidatus ē martyr stephanus parū illi erant manus suemanibus oim lapidabat: qz vt illi nō impedirēturvestimētis suis: sed liberis manib⁹ sara ꝓiicerēt: omniū vestimenta seruauit ac sic in oim manib⁹ quod scelus operabaꝛ Videte istum virum vna voce dñi ex persecutore factū predicatoꝛez. Precessit eos q̄s oderat. Illi enim oēs xpiani quos insequebatur tales nō erant qualis ipse factus ē. Non eī oēs illi apti erāt: q̄ ipe factus ē. Uidetis fieri posse vt inimicus q̄ erat hodie: sit nō solū amicus z frater in gratia: ſz etiam precedat z melioꝛ fiat. Ergo fratres mei: xpiani illi oēs quos ꝓsequebatur saulus: putatis qz nō rogabāt: Utiq̄ si nouerant xp̄m: si xpiani erant: si nouerant ipsuz dñm iesum ꝓ impijs mortuū. Nō ei mortuus est ꝓ fidelibus: ſz mortuus est vt faceret fideles. Rogo vos fratres diligenter attendite: domin⁹ z saluatoꝛ noster q̄ mortem suā ꝓstitit infidelibus: quale sit illud
quod seruat fidelibus? Et hoc cōsideratez qz quos ꝓsequebaꝫ paulus apostolus: bene nouerāt misericordiā domini: et sciebāt q̄ saulus ille persecutoꝛ poterat fieri ꝓdicatoꝛ: z iō oꝛauerūt ꝓ illo: z exauditi sunt. Jlle ꝓsequebaꝫ: ſz illi vicerūt. Illi eū magis occiderunt: z interfecerunt rogādo ꝓ eo. Quō. Ecce vna voce prostratus est ꝓsecutoꝛ. Resurrexit eī iam nō persecutoꝛ: sed predicatoꝛ. Qui enim ꝓsequebatur mortuus est. Quere ꝓsecutoꝛē z nō inuenies iam: qz surrexit. Ergo illi potius occiderūt eū orando ſz ille ꝓsequēdo. Et vos ergo fratres sic oꝛate ꝓ inimicis vestris: vt occidat eos deus. i. vt eoꝝ maliciā q̄ vobis inimicatur occidat. Sic eī non occidit q̄ creauit: sed Concoꝛ.
q̄ ipsi sibi fecerūt. Homo eī et pctoꝛ duo xxiiij.q.
nola sunt. Jn ipsis duobus nominibus q̄re iij. duo,
quid fecerit deus: quere q̄d fuaserit diabolus. Nō a deo factus est: pctū suadēte diabolo ab hoie factum est. Quis hoīū duoruz te ꝓsequitur? Si eī tu bene viuis: non te ꝓsequitur nisi q̄ malus est. Nō ergo homo: sed peccatoꝛ te insequiꝝ. Roga ꝓ homine vt extinguat deus peccatoꝛem. Cū eī C
mortuus fuerit peccatoꝛ: nihil tibi aduersabitur: immo consolabitur viuens qui te in peccatis mortuus ꝓsequebatur. Non vobis ergo graue sit: ꝓ ipius domini nostri misericordiam vos obteslor: quia spes nobis alia non est: nisi dimiserimus quicquid nos leserint homines. Nemo vos fallat. Aliud maius sacrificium non est quod debeamus deo: nisi quicquid boni est: etiaz malis hominibus: si tam hominibus fecerimus. Dicit tibi deus. Ego non ex te cresco: sed tu ex me. Sacrificium volo quod ꝓ sit homini: sic ad me peruenit quod tibi ꝓsit. Potes mihi dicere: non habeo quod tribuam indigenti: non possum ieiunare frequenter: et a vino et carnibus abstinere non possum. Nunquid potes mihi dicere charitatem te habere non posse? Ipsa est cuius possessio tanto plus augetur: quanto amplius erogatur. Dimitte ergo quod tenebas: ne aduersus te ille teneat aliquid cui non habes quod dimittas. Dimittite Luce.vj
et dimittetur vobis: date et dabitur vobis. Scitote fratres kr̄i: qz due sunt elemosyne. Una cordis: alia pecunie. Elemosyna xlv. dist,
cordis est: dimittere ei a quo lesus es. Naz due.
dare aliquid indigenti: aliquando queris et non habes. Indulgere peccāti quantuz volueris: redundabit tibi. Aurum et argētum/vestem/frumentum/vinum/et oleum potest fieri vt aliquotiens non habeas vnde pauperibus tribuas: vt autem omnes homines diligas: z hoc alijs q̄ tibijpsi ve

lis ⁊ inimicis tuis indulgeas: nūq̄ te poteris excusare: q̄ si in cellario vel i horreo nō habes q̄ dare possis: de thesauro cordis tui potes pferre q̄ tribuas. Et q̄ omnib⁹ hominibus etiam si sola sit bona voluntas sufficiat: et elemosyna cordis multo maior sit q̄ elemosyna corporis: q̄s est qui vel vm biā excusationis possit prendere? Et illud attendite fratres: q̄ charitatis elemosyna sine terrena substātia sufficit sibi. Illa vero q̄ corporaliter datur: si non benigno corde tribuit: omnino non sufficit. Et q̄ sicut ipsi videtis fratres kl̄i: ad remissionē eim peccatorum si substantia terre nō fuerit: charitas ⁊ dilectio inimicoruz satis abeundeq̄ sufficiūt. Nulla nobis excusatio de hac re in die iudicij remanebit. Nec dicere aliq̄s poterit: nō se habuisse vñ sua peccata redimerer. Et oēs homines studeam⁹ toto corde diligere: orātes vt q̄ boni sūt meliores fiāt ⁊ in opere bono p̄maneant: q̄ mali sunt cito se corrigāt: timētes illud quod dñs cōminatus est dicēs. Si nō dimiseritis hominibus peccata eoꝝ: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Sed magis cum ipsius adiutorio laboremus vt illud in nobis possit impleri. Date ⁊ dabit vobis: dimittite ⁊ dimittet vobis. Cū ergo fm p̄fatam dñi sententiā: qua dixit. Si dimiseritis hominibus peccata eoꝝ: dimittet vobis pf vester celestis peccata vestra: in potestate nostra positum sit: qualiter in die iudicij iudicemur: dimittam⁹ olb⁹ inimicis nostris: vt libera conscientia possim⁹ in oratiōe dominica dicere. Dimitte nob̄ debita nostra sicut et nos dimittimus debitorib⁹ nostris Quod ipse prestare dignetur qui cum patre et spiritusancto viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Homelia.vij.

Is. lviij

De eo q̄ Esaias dicit: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuaz ⁊ annuncia populo meo peccata eoꝝ. In qua prelatos hortatur ad populi instructionez: ne in die iudicij rationē condignaz reddere nō possint.

I diligēter attenditis fratres charissimi: omnes sacerdotes domini: non solū episcopos: sz etiam presbyteros et mīnistros ecclesiarum: in grādi periculo esse cognoscitis. Ipsis em̄ contestatur spiritussanctus dicens: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocez tuam: ⁊ annuncia pplo meo scelera eorum: et domui iacob peccata eoꝝ. Et iterum. Si nō ānūciaueris iniquo iniq̄tatē suā: sanguinē eius de manu tua requiram. De ipsis etiā apostolus dicit. Obedite prepositis vestris et subiacete eis. Ipsi em̄ puigilant tanq̄s rationem reddituri pro animab⁹ vestris. Si pro se fratres charissimi vnusquisq̄ vir poterit in die iudicij rationē reddere: q̄d de sacerdotib⁹ futurū est a quib⁹ sunt olim aie requirende? Et ideo considerantes periculū nostrū orate pro nobis: vt cōmissis nobis gregib⁹ ita spiritalia pascua studeam⁹ iugiter prouidere: vt pro eis rationē bonā reddere mereamur. Considerate ergo frēs charissimi: q̄d sit quod volo vestre dilectioni suggerere: si tñ orantib⁹ vobis mereat vt adiuuet me qui terret me. Inter cetera precepta sua beat⁹ dñs hoc etiā ait. Episcopū potentē esse debere in doctrina sana cōtradicētes redarguere. Magnū op⁹: sed grauis sarcina. Sperabo tñ in deū: q̄n adiuuantib⁹ vobis: in oratione pro nobis libe rabit nos de laqo venantiū ⁊ a verbo aspero. Nulla em̄ causa est: q̄ magis faciat dispēsatorē dei pigriorez ad arguēdos cōtradicentes: q̄s timor verbi asperi: dū em̄ timemus detractiones irrisiones et oppobria hominū superborum: dūq̄ ab eis in terrena substātia metuim⁹ plegrauari: timētes pdere rpalia: minus q̄s oporet pdicamus eisdem nō loquimur dura ratione in die iudicij reddere compellamur. Videam⁹ ergo q̄d sit p̄tradicentes redarguere. Contradicentes nōyne modo intelligendi sunt: paucissimi em̄ nobis contradicunt lingua: plurimi male viuēdo. Quis modo mihi audet dicere christian⁹: q̄ nū esse rapere res alienas: quandoquidē nō audet dicere: bonū esse tenaciter seruare res suas. Nūq̄d em̄ dīues ille cui successerat regio: ⁊ nō iuemebat quo reponeret fructꝰ suos: et se cōsiliū inuenisse gaudebat: destruēdi veteres apothecas: ⁊ p̄struēdi nouas ampliores vt impleret eas: et diceret aie sue. Habes multa bona in multum tempus: iocūdare: letare: satiare. Nunqnid ergo iste dīues aliena q̄rebat? Fructus suos colligere disponebat: vbi poneret cogitabat. Nulli violentiā faciebat: non de cuiusq̄ vicini agris: non limite p̄turbato: non spoliato paupere: non circumuento simplici: sed tantummodo vbi p̄ prios fructꝰ reconderet cogitabat. Audiuit q̄d audierit qui tenaciter seruabat sua: et

Eze. iij.

Heb. xiij

Lu. xvj.

Tit. j.

Mat. xxv

C

Lu. xvj.

Lu. xij.

hinc intelligite quid expectēt q̄ rapiūt aliena. Cū ergo prudentissimū se cōsiliū inuenisse arbitrarēt: de apothecis veteribus augustioribus dēdendis: ⁊ ampliorib⁹ nouis edificandis: ⁊ olbus suis fructib⁹ colligendis ⁊ recōdendis: nō alienis cōcupiscētes atq̄ rapiendis: ait illi dē⁹. Stulte vbi tibi sapiens videris: ibi stult⁹ es. Stulte inq̄t hac nocte repetit a te alia tua: hec q̄ parasti cui⁹ erūt? Si suauer⁹ tua nō erūt: si erogaueris tua erūt. Quid inq̄t reponis q̄ relicturus es? Precedāt ergo magis quo secuturus es. Ecce increpat⁹ est stult⁹ male recōdens. Si stultus est qui recōdit sua: vos inuenite ei nomē qui rapit aliena? Sordidus est recōditor suaꝝ: vlcerosus ē raptor alienaꝝ. Sed nō qualis ille vlcerosus q̄ iacebat ante ianuā diuitis: ⁊ canes lingebāt eius vulnera. Ille em̄ vlcerosus erat: in corpore raptor: in corde fortassis aliqs respondeat ⁊ dicat: nō valde magna pena erat illi hoi cui dixit dē⁹. Stulte. Nō sic dicit dē⁹ stulte: q̄uo dicit hō. Tale in quēq̄ dei verbū: iudiciū est. Nūq̄d em̄ stultis dē⁹ daturus est regnū celoꝝ. Probant hoc ille q̄nq̄ ꝓgines stulte que extra ianuaz legunt excluse. Quib⁹ aūt nō est datur⁹ regnū celoꝝ q̄d eis restat nisi pena gehēnaꝝ: Cōsidera re aūt attēti⁹ debem⁹: vt hoc aperti⁹ videre possim⁹. Nā ⁊ ille dīues ātē cui⁹ ianuā iacebat pauper ille vlcerosus: nō est dict⁹ raptor rerū alienarum. Erat quidā dīues inq̄t q̄ induebat purpura ⁊ bysso. Dīues inq̄t erat: nō dixit: calūniator: nō dixit: pauper oppressor: nō dixit: rep̄ alienaꝝ aut delator aut receptor: nō dixit pupillorꝝ expoliator nō dixit: viduaꝝ pfecutor. Nihil horum: sed erat quidā dīues. Quid magnum est. Dīues erat: sed de suo dīues erat. Cui aliquid tulerat? An forte ille auferret et deus de illo reticeret: ⁊ pfonā eius acciperet: si crimina ei⁹ abscōderet q̄ nobis dicit Nolite pfonaliter iudicare? Si vis ḡ audire cōsiliū diuitis illi⁹: noli amplius q̄rere ōs audis a p̄fitate. Dīues erat induebat purpurea ⁊c. Qō ergo ei⁹ crimē: nisi iacēs ātē ianuā vlcerosus ⁊ nō adiut⁹. Hoc em̄ apte de illo dictū est q̄ imisericors erat: nō q̄ aliena rapuit: sed q̄ de ꝓpriis erogare noluit. Nūq̄d em̄ charissimi si paup ille añ ianuā iacēs sufficientē panē a diuite acciperet: diceret de illo: q̄ cupiebat saturari de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis? Propter solā inhumanitatē q̄ cōtinebat pauperē añ ianuā suā iacētē: nec cōgrue digneq̄ pascebat: mortu⁹ est ⁊ sepult⁹. Et cū esset apud inferos in tormentis: leuauit oculos suos: vidit pauperem in sinu ꝙ. Quid pluribus immorer? Desiderauit guttā qui non dedit micam. Accepit instā sententiā q̄ nō dedit crudeli auaricia. Si hec pena auarorum: q̄ pena est raptoꝝ? Sed ait mihi raptor rerum alienaruz. Ergo similis ..u⁹ diuitis nō sum. Ago pē facio: inclusis in carcere victuz mitto: nudos vestito pegrinos suscipio. Dare te putas: tollere noli ⁊ dedisti. Cui dederis gaudet: cui abstuleris plorat. Quē duorū istoꝝ exaudit⁹ est deus? Dicis ei cui dederis: gratias age q̄ accepisti: sed alius tibi ex alia parte dicit: ego gemo cui abstuli. Et pene totū tulisti: ⁊ exiguū illi dedisti. Si totum q̄ alteri abstulisti eis egentib⁹ dedisses: nec talia opera diligit dē⁹. Dicit tibi dē⁹. Stulte/iussi vt darez: iz nō de alieno. Si habes: da de tuo. Si nō habes q̄ des de tuo meli⁹ nulli da bis q̄s alterū expoliabis. Dicitur⁹ ē dñs ie sus cū in iudicio suo sederit: ⁊ alios ad dexteraz: alios ad sinistrā separaucrit: bñ operantibus. Uenite benedicti patris mei: percipite regnum. Sterilibus aūt q̄ nihil bonū in pauperes opati sunt. Ite in ignē eternū Et que dicturus est bonis? Esurtui ⁊ dedistis mihi manducare. Et respondebūt illi. Dñe q̄n te vidim⁹ esurientē? Et ille ait ad eos Cū vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Intellige ergo stulte: q̄ vis de rapinis elemosynā facere: q̄ si q̄n pascis xp̄ianum: pascis xp̄m. Attende q̄d sinistris dicturus est. Ite in ignē eternū. Quare? Esurisi em̄ ⁊ nō dedistis mihi mānducare: nudus fui ⁊ nō vestistis me. Ite. Quo? In ignē eternū. Prorsus ite. Quare. Q̄ nudus fui ⁊ nō vestistis me. Si ergo in ignē eternū ibit cui dicturꝰ est xp̄s. Nud⁹ fui ⁊ nō vestistis me: quē locū habebit in igne eterno cui dicturꝰ est. Uestit⁹ fui ⁊ spoliasti me? Hic forte esse vt euadas hāc vocē: ne dicat tibi xp̄s Uestit⁹ fui ⁊ spoliasti me: mutata p̄fectudine: cogitas spoliare hereticum vel iudeū: ⁊ non vestituz christianū. Et hic respondebit tibi christus immo nunc respōdet tibi per seruum suum qualēcunq̄ mīnistrum suum respondet tibi etiam hic. Parce dampnis meis. Cum em̄ tu qui xp̄ianus es spolias iudeum: impedis fieri christianū. Et tamē hic adhuc forte respondebis. Ego non ex aliquo odio penā ingero: sed de dilectione potius disciplinam. Ideo spolio iudeum vt per hanc asperam et salubrem disciplinam faciam christianum. Audirem et crederem: si quod abstulisti iudeo: redderes christiano. Forte ⁊ hoc secū cogitat aliqs et dicit. Multi sunt christiani diuites: aurū: cupidi: non habebo peccatum si illis abstulero ⁊ pauperibus dedero. Uñ enim illi

D

D

E

xiij. q. v forte.

nihil boni faciūt: mercedē habere potero si ego elemosynas dedero. Etiā in hac re parcat ynuscisq; ate sise: q; huiusmodi cogitatio ex diaboli callidit ate suggerit. Nā et si totū tribuat qđ abstulerit: addit potiꝰ peccata q; minuat. Diximꝰ cōtra vnū vitium rapinarum: per qđ res humane vsq; quaq; vastant. Diximꝰ: nemo nobꝫ ꝺicit. Quis
Tituz. enī audet contradicere veritati? Nō ergo facimꝰ qđ apls monuit: nō ꝺtradicētes arguimꝰ: obedientes alloquimur laudantes instruimꝰ: nō cōtradicentes redarguimus Ita vero nō ꝺtradicūt lingua: q; vita. Moneo rapit: doceo rapit: precipio rapit: arguo rapit. Quomodo nō ꝺdicit? Dicā ergo qđ de hac re sufficere existimo: rideo abstinete vos fratres: abstinete vos filij: abstinete vos a consuetudine rapiendi: et vos q̄sub manu raptoꝝ gemitis abstinete vos a cupiditate rapiendi. Aliꝰ potens est et rapit: tu in manu raptoꝝ gemis: q; rapere nō potes ideo non facis. Habete facultatē et ibi laudabo domitā cupiditatē. Hec ergo frēs si fm vestrā cōsuetudinem fideliter et diligenter attēditis: et impietatez auaricie vel cupiditatis poteris euadere: et pro operibus misericordie ad eterna p̄mia feliciter peruenire. Amen.

j.thi.vj. ¶ De eo qđ apostolus dicit. Radix oīm malorum est cupiditas: quā qui dē appetētes naufragauerunt a fide et inseruerent se doloribꝰ multis.

Homelia.viij.

A Latus apostolꝰ paulꝰ fratres charissimi: vt nobis vere ac pfecte charitatis dulcedinem commendaret: amaritudinē cupiditatis nobis exposuit: et velut peritissimꝰ ac spiritalis medicꝰ quid fugere et quid expetere debeamus ostendit. Et q; radix omniū malorū est cupiditas: et radix oīm bonoꝝ ē charitas: et simul ambe esse nō possunt: nisi vna radicitus euulsa fuerit: alia plātari nō poterit sine causa aliqs conatur ramos incidere: si radicē nō contēdit euellere. Sic enī idem ait apls. Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidē appetētes naufragauerūt a fide: et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem homo dei hec fuge. Audiamus ergo consiliū illius in quo christꝰ dñs loquebatur: et quantum: possumꝰ studeamus amaritudinē auaricie fugere: sivolumus ad charitatis dulcedinez puenire.

Sed qñ de contēptu diuitiaꝝ loquimur: respondet mihi aliquis diues. Dicit nō spe

De pe. distin. ij. q; radix

j.Ti.vj.

rare in incerto diuitiarū: nolo diues eē ne incidam in tēptationē. Sed q; tā sum: qđ futurus sum de his q̄ nihil tā cōtigit habere? Et sequit apls. Facile tribuant et communicent. Quid est cōmunicare: nisi cōmunē rem tuā facere cū illo q̄ nō habet? Si ergo cōmunicare ceperis: nō eris ille predo et ille raptor q̄ necessarijs pauperū tanq; rebus alienis incubat. Etenī cōmunē fecisti rem tuam cū his qui nō habēt: et amplius prestas qui etiā prerogator pauperū factꝰ est. Tu aliquantā curā geris vt ad securū pauperū victus perueniat: et in hoc misericordiā prerogas: et ꝓpteres defert tibi deꝰ honorē: et quasi dicit tibi. Prior de re cōmuni tolle quod sufficit necessitatibꝰ domꝰ tue: qđ reliquū est da christo. Para te audire. Uenite benedicti p̄ris mei: percipite regnum quod vobis paratum est ab initio mundi. Esuriui enī et dedistis mihi manducare. Forte cōtēnebas nescio quē pauperē aut egenū: noli cōtēnere xp̄m in celo sedentem: in terra egentem: veniet cū retributione et vita eterna et ignis eternus. Hoc ergo cogitans potes cū aliqua spe etiam diues esse. Si aūt adhuc vis fieri diues: et nō solūm ea que superflua tibi iacent non vis erogare indigētibus: sed etiam augere vis patrimoniū tuū. Unde vis augere? Emēdo. Innocēs tibi videris: q; emendo vis augere. Forte et de rapinis aliquā spē habes? Nisi forte hoc dicas. Scit deus q; nō de rapinis volo augere patrimoniū meū? Et de rapina nō es malus: sed voto malꝰ es. Si quis tibi dicat. Unde res tuas: exhortaris: expauesc: male dictū putas. Cū ergo emere cupis: nonne hoc optas vt res suas alij vendant? Nam quomodo poteris emere: si alius non compulsus fuerit venunda re? Et hoc videte fratres: quantum laboret qui expoliare vult vestitum. Et quomodo sine labore sit ille qui vestire vult nudū Si enim habet proficere: et dat: si non habet sufficit ei coram deo voluntas bona. Ecce non laborat si habet: si vero non habet: q; quod valde necessariuz est habet. Pauper est in archa: sed diues est in cōscientia. Pauper est in domo: sed diues est in animo. An forte nihil habes: quia bonam voluntatez habes? Audi nato domino clamantes angelos. Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bone voluntatis. Quam paruo cōstat regnuz celoꝝ: q̄ vili precio tāta possessio ꝓponit. Proponit enī in terra qđ possideas in celo: ꝓponit in tēpore qđ possideas in eternum. Non potes dicere. Nō habeo vnde emere possim: q; tanta est illa possessio q; ad precium congruz inuenire

B

Luce.ij.

non possim. Nōne tātū valet quātum habere potueris? Et hoc supflue. Quātū valuit zacheo? Dimidiū patrimoniū. Erat el diues. Dimidiuz rerū mearū dixit do pauperibus. Sz q; prior emit: forte tu nō inuenis qđ emas. Emit enī regnū celorū. Et ille emit: et tibi integrū seruaꝝ qđ emas. Noli timere ne angustet te cōpossessor: oīb; latum est qđ charitas possidet: Duobus enī minutis emit quedam vidua regnum celorū q̄ misit in gazophilatiū duos nummos.
Mar.xij Amen dico vobis: nullus amplꝰ misit i domū dei q̄ ista vidua. Illi ei de abūdātia sua miserunt: hec aūt totū qđ habuit misit. Q; enī prebebat ei dñs victum: iam ei duo nūmi superflui restituerāt ad victū eius diei: iō misit illos in domū dei: et emit sibi regnū celorū. Ecce qđ timebaꝫ ne charū esset et non esses idoneus. En duobꝰ nūmis valet. Si terrebat te precium qđ dedit zacheus: cōsolatur te hoc precium qđ dedit hec vidua. Plus addo kīi: valet et vilius. Uilior est calix aq̄ frigide: vilior est sola bona voluntas. Audi clamātes āgelos: In terra pax hoibus bone volūtatis. An forte nō bene dixim⁹, vilioꝝ bonā voluntatez? Immo ipsa est oibꝰ charior: et totū habet qui bonā voluntatem habet: q; in dimidio rerū suarū zacheus si bonā volūtatem nō haberet: nihil dedisset. Bona enī volūtas ipsa ē charitas. Et qđ ait apostolus? Si distribuero oia mea pauperibus: charitatē autē nō habeā nihil mihi ꝓdest. Totū ergo hz qui bonā volūtatez habet. Ipsa est que potest sufficere si cetera non sint. Si aūt sola desit: nihil ꝓdest quicqđ habitū fuerit. Sola sufficit si adsit. Cetera oia nihil prosunt si sola charitas desit.
j.Co.xiij
C Si haberes in domo tua thesauros vnde securus esses gauderes et exultares in corde tuo habes bonā volūtatē et tristis es. In archa posses timere furem: in corde tuo quē times? Te noli pati hostē in corde tuo: bonā volūtatē habēs nihil times. Forte aliqs cogitat et dicit. Si res meas pauperibus dare cepero: et de aduersarijs meis: p dei amore me vindicare noluero: et humilis ac māsuetus esse cōtēdero: statim mihi necesse erit ꝓsecutiōes hominū malorū sustinere? Qui hec times nō legisti. Q; per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Non audisti scripturaz dicentem. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iustitia et timore: et prepara animam tuam ad tentationē? Uerum est quia vbi deum in veritate ceperis querere: necesse tibi erit superborū vel malorum hominum nequitias sustinere: quia non sic ab illis colitur christus: quomodo eis quotidie predicatur. Quoniaz et quicquid volunt ꝺcḋ petunt a deo: in luxurijs suis et cōiugijs volūt cōsumere: in spectaculis: in nugis: in fornicationibus: in ebrietatibus. In his volūt cōsumere quo desiderant abūdare: et tunc putant q; bonus sit deꝰ quādo illis prestat vnde corrūpanē. Sed dicit aliqs. Ecce tēpora aspera sunt et asperiora erūt. Per ista asperiora ꝓficit magis ecclesia: ꝓficiūt illi q̄ sursuz cor hñt: et illi q̄ sursuz cor nō habēt: tumultuaē eis cor in terra: et discunt cordi suo locū mutare: et etiā ipsi sursuz cor habeāt: cantātes nobiscum. Ad te dñe leuaui aiam meā. Tale est dicere. Seniora sunt tēpora: quale si qs dicat: seniora esse tēpora oliue cū fructꝰ inde colligit: q̄ cū torcular mittitur. Quādo enī pendebat in arbore: leta tēpora videbanē: et nō attendūt: q; amurca plena erat. Uenit enī quasi asperꝰ tēpus: venit tēpus torcularis: veniūt maiores pressure. Per peccata enī et crimina supbozꝝ: per auaricia: luxuriaq; malorum: maiores ꝓssure fiunt generi humano. Oēs enim mali et amatores mūdi quasi torcularia sunt. Sic enī in torcularibus et vua premitur et oliua: vt vinū et oleū reponaē in canaua: ita p nequitiaꝫ malorꝫ hominū: q̄ boni et iusti sunt malis tribulationibꝰ corporaliter fatiganē: vt anime eorū tanq; oleuz ac vinū recondi in eterna tabernacula ime reanē. Noli ergo de dei mia vel iusticia de sperare: quotiēs te videris ab iniq; holbꝰ fatigari: sed cōsidera q; illi q̄ te persequunē apud deū velut mole ac torcularis deputātur. Tu ho quasi oliua: et quasi vua legitia paruo tēpore pressurā malorū hoiz sustinere cogeris. Sed postea illis sine fine remanebit opprobriū: tu felici cōmutatione trāsibis ad regnū. Et tūc liberatus ab omnibꝰ malis cū ꝓpheta poteris dicere. Trāsiuimus per ignē et aquā: et induxisti nos in refrigeriū. Sed vt ad istā merearis beatitudinē peruenire: ora pro illis qui te persequuntur: q; potēs est deꝰ vt illos cōuertat ad bonū. Et q̄ nunc palee esse videntur: de zizanijs in triticum: de amurca in oleū trāseant. Et qui modo alios per nequiciā persequuntur: ipsi postea persecutionem propter iusticiam patiantur. Et qui nunc res alienas crudeliter volunt rapere: res suas incipiant pauperibus misericorditer erogare. Quā rem si orantibꝰ vobis fm suam cōsuetudinē pietas diuina prestiterit: nō solū de vestra: sed et de aliorū salute duplicez mercedē in eterna vbitudine remunerante deo capietis. Quod ipse ꝓstare dignet: qui cum patre et spūsctō viuit et regnat deꝰ per omnia secula seculorum. Amen.

Psalmo xxiij.

Eccli. xxxi. De eo qđ scriptum est. Beatus vir qui post aurum nō abiit: nec sperauit i pecunie thesauris. Homelia. ix. In qua de restitutione principaliter tractat rerum inuentarum.

A

Ear⁹ đ post aurū nō abiit Et vt quicunq; aliquid in uenerit: ei qui perdidit sine vlla dilatione restituat Et de illo qui ducētos solidos inuenit. Et đ ab ouile lupus venit et lupus redit. In scripturis diuinis legimus fratres charissimi: qꝫ beatus sit qui post aurū non abiit: nec spauit in pecunie thesauris. Qui potuit trāsgredi & nō est; trāsgressus: facere malū & nō fecit. Fratres: interrogem⁹ conscientias nostras/ & videam⁹ si ita cupiditatem cōtēnim⁹: vt istius beatitudinis participes esse possim⁹. Forte aliqs intra se cogitat] & dicit: Nec furtum: nec vinolētia facio: nec rapinas exerceo: nec res alienas aliqñ negaui. Forte iō non negasti: qz tibi nō cōmēdare voluit: aut si cōmēdauit: sub testibus cōmendauit. Dic mihi si reddidisti qñ a solo solus vbi de⁹ inter vos fuerat acceptus? Si tunc reddidisti: si mortuo eo qui cōmendauit nescienti filio reddidisti: tūc te laudabo: qz post aurum nō iuisti: qz potuisti trāsgredi & non es trāsgressus: qz potuisti facere malum & nō fecisti. Aut si forte sacculum alienum solidoruz vbi te nemo vidit in via inuenisti: et sine vlla mora cuius Joh. vij. fuerat reddisti. Ita fratres redite ad vos interrogate vos: respicite vos: vera respondete vobis: et iudicate vos non icōm personam: sed iustū iudiciuz iudicate. Ecce xpianus es frequentas ecclesiam: verbum dei libenter audis: de lectione verbi lecti me commoneris. Tu laudas tractantem: ego quero facientez: christianus es: frequētas ecclesiam: verbū dei amas & libēter audis. Ecce hoc quod propono in eo te examina: in eo te appende: in eo ascende ad mentis tue tribunal & constitue te ante te & iudica te. Et si te prauū inueneris: corrige te.

B Considera quod propono. Deus dicit in le Leui. vj. ge sua inuentionez esse reddendam. Deus in lege sua dicit quam priori populo dedit pro quibus christus nondū erat mortuus. Ut quicunq; rem cuiuscunq; inuenerit: rāq; alienam cito restituat. Qz sine dubio & si ipse perdidisset: hoc sibi de alio fieri voluisset. Scōm illud quod scriptum est. Omnia mat. vij. que vultis vt faciāt vobis homines: & vos facite illis similiter. Si quisq; verbi gratia inueniat in via alienuz sacculum solidoruz debet reddere. Sed nescit cui. Se excusat ignorantia si nō dñetur auaricia. Dicā vře charitati: quō dei dona sunt: & sunt in pplo dei đ nō frustra audiūt verbū dei. Dicam đd fecerit homo quidā pauperrim⁹: eo tpe quo sanctus ambrosi⁹ mediolani erat epūs vbi tunc presens erat etiā augustin⁹ nōdū episcopus. Tā paup erat ille de quo loquimur vt ꝓscholastic⁹ esset grāmatici: iz plano ver⁹ & pfect⁹ christian⁹. Sed melior fuit ille qui ad velū stabat q̄ ille đ in cathedra sedebat. Pauper ergo iste inuenit sacculuz ducētoz solidoz memor tñ diuine legis ꝓposui tuetacū publice. Qui solidos pdidit veniat ad illū locū vt q̄rat illū hoiem. Ille qui plansēs circūquaqz vagabat: inuēto & lecto petacio venit ad hoiem. Et ne forte alienū quereret iz suū cognouit signa interrogauit sacculi q̄ltatē: solidoz etiā et nūerū Cum oia fideliter etiā ille rēspōdisset: reddidit: qđ inuenerat. Ille repletus gaudio & querens vicem rependere: tanq̄ decimas obtulit illi solidos viginti. Noluit accipere. Obtulit decem: noluit accipere. Saltem rogauit vt vel quinq; acciperet. Noluit. Ille stomacha abundus ꝓecit sacculum. Nihil perdidi ait. Si non vis a me aliqđ accipere: nec ego aliqđ pdidi. Quale certamē fratres mei: quale certā: qualis pugna: qualis cōflictus. Theatrū mūdus: spectatoz de⁹. Uict⁹ ille: qđ offerebat accepit: & cōtinuo totū paupib⁹ erogauit. Unū solidum in domū suā nō misit: Cōsiderate frēs tam gloriosum exēplū et tā admirabile factum Egit aliqđ in cordib⁹ vestris: si verbuz dei requieuit in animis vestris. Facite hoc fratres mei. Nolite putare vos damnuz pati si qđ a vobis inuētum fuerit reddideritis. Credite qz magnū lucruz est si feceritis qđ suggero. Forte aliqs veniēs in domo tua pdidit solidos. Terra cōmunis est: in vna domo estis in hoc mūdo: ābo viatores estis huius vite. Unū stabulū intrastis. Posuit ille: oblit⁹ est vel cecidit ab illo. Inuenisti Leui. vj qui in lege audisti: inuentionē esse reddendā. Quis inuenisti: đ cū audires verbū dei laudasti: tu inuenisti: si ergo veraciter laudasti: redde quod inuenisti. Si autem non reddas quod inuenisti: quādo laudasti testimoniū cōtra te dixisti. Estote fideles inuētores: & tunc iniquos vituperare raptores

C

Nā si đd inuenisti & non reddidisti: raputi. xiiij. q. v si quid. sti. Quantū potuisti fecisti: quia plus nō inuenisti: ideo plus non rapuisti. Qui alienū negat: si posset et tolleret: qz nō tollis timore cohibet. Non bonū facis: sed malum metuis. Et latro timet malum: et vbi non potest non facit: & tamen latro est. De⁹ eñ cor

interrogat non manū. Lup⁹ venit ad ouile ouiū querit inuadere: q̄rit lacerare: q̄rit deuorare. Uigilāt pastores: latrant canes: nihil potest: nihil aufert: nō occidit: sed tñ lupus venit: & lup⁹ redit. Nūqd qz ouē non tulit: ideo lup⁹ nō venit & ouis redit? Lup⁹ venit fremēs et timens. Interroga q̄ đ qlis vis de altero iudicare: si tūc nō facis male qñ potes facere: & ab hoie nō puniris: tunc times deuz. Nemo est tibi nisi tu & ille cui facis malū: & de⁹ qui ambos videt hoc time Pax est qđ dico. Ibi time malum: ibi ama bonū. Nā etiā si timore gehēne non facis malū: nōdū perfect⁹ es. Audeo dicere: si timore gehēne nō facis malū: est quidē in te fides qz credis futurū dei esse iudiciū: gaudeo fidei tue: sed adhuc timeo malicie tue. Quid est qđ dixi? Quia si timore gehēne nō facis malū: nō amore iusticie facis bonum Aliud est timere penā: aliud est amare iusticiā. Amor castus in te esse dz: quo amore desideres videre nō celū & terrā: non cāpos liquidos maris: nō spectacula nugatoria: nō fulgores vtroteqz gēmarū: iz desideres videre deū tuuz: amare deum tuum. Quia I Jo. iij. dictū est. Dilectissimi filij dei sumu⁹: & nondū apparuit qđ erim⁹. Scim⁹ qz cū apparuerit: similes ei erim⁹: qñ videbim⁹ eū sicuti est. Ecce ꝓpter quā visionē noli facere malū. Si eñ amas videre deū tuū in hac pegrinatione: ad illū toto amore tuo suspira: illū desidera. Ecce fac qđ te ꝓbare vult de⁹ tu⁹ vt appareat pro quib⁹ reb⁹ diligas eū: vtrū pro seipo an ꝓ rebus terrenis quas tibi ꝓstitit & dicat tibi Fac qđ vis imple cupiditates tuas extende nequiciā: dilata luxuriā đd libuerit licitū puta. Non te hic punio: nō te in gehēnā mitto: faciē meā tñ nūqz videbis. Si ad istā sniam expauisti: amasti. Si ad hoc qđ dictū est. Faciē suaz tibi negabit de⁹ tu⁹: cōtremuit cor tuū: & in nō videndo deū tuū magnā penam putasti: D gratis amasti. Hoc & eo dixim⁹ fratres: qz sunt homes ita negligētes & tepidi: qđ peius est etiā infideles đ dicūt. Utinā hic mihi deus in hoc seculo oia bona tribuat: nō ad me pertinet quid in futuro seculo de me fieri velit. O infelix anima: etiā si te de⁹ nō mittat in penam: & tñmodo faciem suam te videre non permittat: nūquid non meli⁹ fuerat te non fuisse natū. Cuz vero fieri nō possit vt đd faciē eius nō meruerit videre ignem eternum euadere possit: quare sic amas presentis seculi voluptatem: vt non expauescas eterni ignis ardorem? Si ergo me⁹ sermo inuenit in cordibus vestris aliquam scintillam gratuiti amoris dei: ipaz nutrue. Ad hanc augendam vos aduoca-

te prece humilitatis: dolore penitentie: delectatione iusticie: operibus bonis: gemitibus sinceris: conuersatione laudabili: amicitia fideli. Hāc scintillam boni amoris de qua dominus dicit. Ignem veni mittere in Luc. xij. terram: & quid volo nisi vt ardeat? Flate in vobis nutrite in vobis. Ipsa cum creuerit & flammam dignissimam fecerit omniū cupiditatum carnalium ligna consumet. Quod ipse prestare dignetur qui viuit & regnat deus &c.

De eo quod apostol⁹ ait. Uidete q̄ Ephe. v modo caute ambuletis: non vt insipientes sed vt sapientes: redimētes temp⁹ qñ dies mali sunt: quoscq; malos dies apostolus intelligit augustinus declarat. Homelia. x.

A Postolū cū legeretur audi Ubi. s. stis: immo omnes audimus dicentem nobis videte quomodo caute ambuletis: non vt insipiētes sed vt sapientes: redimentes tps qñ dies mali sunt Dies malos fratres due res faciunt: malicia & miseria. Per maliciā hoim ducuntur dies mali. Ceteruz dies isti quantū pinēt ad spacia horarum: ordinati sunt. Ducūt vices suas: agunt tēpora. Orit sol & occidit Eccs. j. Sol iterū orit et occidit. Uenit tpa: transeūt tēpora. Cui molesta sunt tpa: si hoies sibi molesti nō sūt? Ergo dies malos (sicut dixi) due res faciūt: miseria hoiz et malicia Sz miseria hoiz cōis est: nō dz malicia esse cōis. Et q̄ eiñ de pctō adaz oēs miseri nati sumus: cōmunis est miseria. Sed ꝓtra generationē que nos mīsos fecit: ꝓuidit de⁹ regenerationem vnde nos a miseria liberaret. Generatio mittit in miseriam: regeneratio designat ad beatitudinem. Non enim quia dixi: regeneratio liberat a miseria: iam nos continuo vt regenerati sumus beati sumus. Si mox regenerati iam beati essemus: et dies bonos agerem⁹: non nobis apostolus diceret: qui iam regeneratis & fidelibus loquitur. Redimentes tempus Ephe. v quia dies mali sūt. Et regenerati dies malos ducimus: quousq; finiatur pena mortalitatis et succedat gratia summe felicitatis. Si nihil nobis ad futurum seculum prodest q̄ colimus deum: vt quid colimus eum? Ut hic habeamus felicitatē. Quanti illam habent qui non colunt deū: Ut hic senescamus et decrepiti efficiamur. Quanti senescunt blasphematores dei? Ideo colendus est deus: vt cultores illi⁹ habeāt ſi

llos enō sint steriles: Filios de⁹ ꝛ leonib⁹ ꝛ onagris ꝛ serpētib⁹ dat. Nō ergo ꝑ magno ꝛ ſo bono petēdū est: qō ꝛ iudeis ꝛ paganis ꝛ hereticis: etiā ꝛ ipsis bestijs dat. Aurū em̄ ꝛ argentū: honores: filios ꝛ patrimonia multa habēt etiā ꝛ mali. Qui em̄ vere xp̄ian⁹ est nō ista ola trāsitoria debet petere: sed totū pond⁹ intētionis vel oſonis sue ad expetēdā eternā beatitudinē debet impendere. Ista em̄ tpalia bona: ꝛ qñ dat de⁹ gratie agank: ꝛ qñ tollit: similiter gr̄e agantur. Ista qñ voluerit tribuet: qñ voluerit tollet: tm̄ est vt scipm nobis nō auferat. Nēo ergo dicat in corde suo fratres qñ auditis lectionē istā beati apti. Redimētes tps qm̄ dies mali sunt: nemo dicat in corde suo: parentes nostri dies bonos habuerunt: nos malos dies habemus. Quare parētes nostri: nunqd nō christiani fuerūt: Ista lectio nō est recitata ab ipsis tpib⁹ apostoloꝝ: an te tot annos qñ recitabat nō ad eaz gemebat: ꝛ qō dicebat nō agnoscebatur: ex eo q̄ lapsus est adaz ꝛ de paradiso ꝓiectus est: nūq̄ fuerūt dies nisi mali. Istos pueros q̄ nascunt interrogem⁹: quare a plorātu incipiāt q̄ ꝛ ridere possunt. Nascit ꝛ statiz plorat: post nescio quot dies ridet. Qñ plorabat nascēs ꝑpheta sue calamitatis erat. Lachryme em̄ testes sunt miserie. Nondū loquit ꝛ iā ꝑpheta in labores ꝛ futurū ꝓ timore: ꝛ si bene: bñ. Bene si vixerit: et iust⁹ fuerit: certe in medijs tētationib⁹ positus semper timebit. Quid em̄ q̄ iust⁹ est: Ecce iustus est. Quid ait apls: Oēs em̄ q̄ volūt pie viuere in xp̄o psecutionē patienk. Ecce q̄ dies mali sunt: sine persecutione hic viuere iusti nō possunt. Sed dicitis mihi. Quid Qñ pax est qñ ꝓuinciarum iudices honorant ecclesiā: qñ inimicos rege⁹ ecclesiā nō patik: qñ omnes leges ꝑ ipsa sunt: quo nō q̄ pie viuunt persecutionē patiunk. Qui inter malos viuūt psecutionē patiunk. Quare: Qr omes mali psequunt bonos: nō ferro ꝛ lapidib⁹: sed vita ꝛ moribus. Nūq̄d alqs sanctuz loth psequebat in sodomis? Nemo illi molest⁹ erat: ꝛ tm̄ inter impios viuebat: inter impuros: immūdos supbos blasphemos psecutionē patiebat: nō vapulādo sed inter malos viuēdo. Ois em̄ q̄ iustus ꝛ pi⁹ est: quando videt aliquos male viuere: luxurie seruire: iusticiā nō tenere supbiā sectari: charitatē cōtenere: quando istos tales videt: illi q̄ boni sunt dolēt: affliguntur ꝛ cōtristank. Lugent em̄ cū apostolo eos q̄ peccaverūt ꝛ nō egerūt penitētiaz Quisqs me audis ꝛ nōduz viuis in christo pie: incipe in xp̄o pie viuere. Et pro quo dico. Nunqd apostol⁹ ꝓaul⁹ q̄ eo tēpore fuit quando adhuc in mūdo fides nouo seminābat: ꝛ necesse erat vt multos aduersarios paterek: qz hoc dictū est de xp̄o. In signū cui cōtradicet. Nūqd eas tm̄ psecutiones ꝛmemorat: quas patiebat vel a iudeis vel a gentibus? Nō ipsas tātū nā illas sic cōmemorat. A iudeis q̄nquies quadragenas vna minus accepi. Lapidat⁹ sum: et cetera q̄ nouimus qñ legim⁹. Sed ille erāt etiā psecutiones: sine quib⁹ in hoc seculo nullus iust⁹ viuere pōt. Foris pugne: intus timores. Deniq; cuz cōmemoraret pericula sua. Periculis inquit in mari: periculis in flumin⁹ b⁹: periculis in deserto: piculis a latronib⁹: periculis in falsis fratrib⁹. Cetera pericula possunt quiescere: picula a falsis fratrib⁹ quiescere vsq; in finē seculi nō nouerunt. Redimam⁹ ergo tps qm̄ dies mali sunt. Expectatis a me forte scire: qd est tps redimere. Quō habemus redimere tps: dictur⁹ sum: qō pauci audiūt: pauci ferūt: pauci aggrediūt: pauci agūt: tm̄ dicā qm̄ ipi pauci q̄ me audituri sunt: inter malos viuūt: qm̄ dies mali sunt. Redimere tē pus hoc est: qñ alicui tibi ingerit litem: pde aliqd vt deo vaces nō litibus pde. Ex eo q̄ perdis preciū est tpis. Certe qñ ꝑ tuis necessitatib⁹ ꝓcedis ad publicū: das nūmos et emis tibi panē/aut vinū/aut oleū/aut ligniū aut vestē/aut aliquā supellectilē: aut quodcuq; tibi op⁹ est: das et accipis aliqd amittis: aliqd accipis: hoc estimare. Nam si nihil amittas ꝛ habeas qō nō habebas aut inuenisti aut donatū accepisti: aut hereditate acq̄sisti. Qñ aūt aliqd amittis vt aliqd habeas tūc emis. Qō habebis emptū est: qō amittis preciū est. Quō ꝗ pdis nūmos vt emas tibi panes: sic pde nūmos vt emas tibi q̄tē: ꝛ hoc est tps redimere. Prouerbiū notū est puniciū: qō q̄dē latine vobis dicā: qz punice nō oēs nostis. Puniciū em̄ ꝑuerbiū antiquū. Ut em̄ habeas tps q̄tū: pde aliqd. Audi ꝑuerbiū antiquū vti le ꝛ necessariū. Pestilētia ante ostiū venit ꝛ nūmō q̄rit. Duos illi da ꝛ ducat se. Pestilētia est homo mal⁹ q̄ te vult ꝑ calūniā expoliare. Pestilentia est homo mal⁹ calūniator: pditor. Iste talis sic ē: quō postula mala in corpore. Sicut em̄ qñ pustulā incurrit hō: desiderat vt cito spōdolū faciat: ꝛ optat vt sine aliqua mora ipsa mala pustula aliquā pticulā tollat de corpore: ꝛ cū ipa discedat: ne venenum ipsius totū corpus occupet et aiam petat. Ita etiam qñ iniquus et malus homo q̄ nō vult nisi litibus vacare aliquā tibi calūniam facit: puta illum esse pustulam malam: ꝛ acquiescet qualēcūq; pticulā de substantia tua perdas: ne dū te nimiū

Luce.ij.

ij.Co.vj.

ij.co.xj.

Ge.xix.

te nimiū litigando occupas: quietū cor habere ꝛ deo vacare non possis. Nūquid nō suptadictū ꝑuerbiū de euāgelio videt natū. Numqd aliud dixit dñs qñ redime tps qñ ait. Si quis vult iudicio tecū ꝓtendere ꝛ tunicā tuaz tollere: Auocare te hz litib⁹ a deo tuo: nō habebis quietū cor: nō habeb⁹ tranquillū aīz. Euerteris cogitationibus tuis: irritaris aduersus ipm aduersarium tuū. Ecce tps pdidisti. Quāto melⁱ⁹ nūmū amitteres si tps redimeres. Certe olⁱ⁹ placuit qō dictū est. Uenit ad negocia vestra ꝛ ibi vos inuenio. Et tm̄ fratres mei in causis vris: in negocijs vris: qñ ad nos dūdi canda venisti: si homini xp̄iano dies vt p tpe redimēdo pdat aliqd suū: ēgto maiore cura ꝛ fiducia debeo illi dicere vt reddat alienū. Ambos em̄ xp̄ianos audio. Ille caluniosus q̄ vult facere alteri cām ꝛ tollere ab illo velut ꝑ cōpositione: gaudet ad ista ꝛba. Apls dixit. Redimētes tps qm̄ dies mali sunt. Facio calūniam xp̄iano: ille velit nolit dat mihi aliqd vt tps redimat: qz apl̄m audiuit. Uide ne forte cum te putas astutū: inuenias litigiosum: ꝛ malit erogare vt vincat te q̄ pdere vt careat te. Tñ si illi dicturus sum: pde aliquid ociosus: redime tps: apl̄m audis qm̄ dies mali sunt: si illi q̄ bonus ꝛ iustus est dico: pde aliqd vt sis tibi quietus: nō sum calūniose dictur⁹: pde te filī diaboli nullā cām habes: et res alienas auferre molir⁹. Causaz nō habes: ꝛ calūnia plen⁹ es. Xp̄ianus es tu: nunqd volo illū acq̄rere ꝛ te pdere? Si illi dixero da illi aliquid vt recedat a calūnia: tu vbi eris qui habebis pecuniā de calūnia: Ille qui ꝓpter vitandā calūniam tps a te redemit: hic tolerat dies malos: tu q̄ calūnijs pasceris: ꝛ hic hēs dies malos: ꝛ post dies ipsos habituras es in die iudicij peiores. Sed hoc forte rides: qz nummū attendis. Ride: ride: ꝛ contēne: ego erogem veniet q̄ exigat. Sz credim⁹ de deo misericordia: qō sic omnib⁹ nō solū sanctis ꝛ deuz timētib⁹ xp̄ianis: sed etiam illis qui multis litibus ꝛ se ꝛ alios inquietāt: ipse pius dñs inspirare dignabit vt omni contētione vel emulatiōe semota: ita paci ꝛ charitati studeāt vt nō ꝓpter discordiam dei iracundiam incurrere: sed magis ꝓpter dilectionem et pacem ad eterna mereantur ꝓmia peruenire. Ꝓstāte dño nostro iesu christo cui est honor ꝛ imperium cum patre ꝛ spūsctō in secula seculorum. Amen.

Mat. v.

Ephe. v

ps. xxvj

De eo qō ꝓpheta dicit in psalmo Sustine dominuz: viriliter age: ꝛ cōfortetur cor tuum. Homelia.xj. In q̄ quō dominum sustinere debeamus succincte declarat.

Requēter fratres cū psalmista ꝙcātauimus. Sustine dominū: viriliter agere confortetur cor tuū: ꝛ sustine dñm: Quid est sustine dñm: Ut tūc accipias qñ dabit: nō tunc erigas qñ vis. Tēpus dandi nōdū est. Sustinuit te: sustine illū. Quid est qō dixi: sustinuit te sustine illū? Si iam iusteviuis: si iā ad illū ꝙuersus es: si tibi displicēt facta tua ꝓterita: si iā placuit tibi eligere vitā bonā nouā noli festinare exigere. Sustinuit te vt mutares vitā tuā malā: sustine illū vt coronet vitā tuā bonā. Nā ꝛ si ille nō sustineret: nō esset cui daret. Sustine ḡ qz sustentat⁹ es. Tu ſo q̄ nō vis corrigi. O ꝙquis hic es q̄ adhuc nō vis corrigi: ꝙsi vn⁹ sit: magis dicere debui: ꝙcūq; hic estis. Tu tm̄ q̄ hic es qui statmisti corrigi: sic loq̄r quasi ad vnuz Quisquis non vis corrigi quid tibi promittis? Desperando peris: an sperando? Quisquis desperando peris hoc dicis in anima tua. Iniquitas mea super me est: in peccatis meis contabesco. Que mihi spes est viuēdi? Audi ꝓpheta dicētē. Nolo mortem impij: tantū reuertatur impius a via sua pessima ꝛ viuat. Sperādo peris. Quid est sperādo peris? Hoc dicis in animo tuo. Bonus est deus: misericors est deus: benigne cit omnia non reddet mala pro malis. Audi apl̄m dicentem. Ignoras qñ patientia dei ad penitentiam te adducit. Quid ergo restat? Qr si obtinuim⁹ apō te aliquid: si intrauit in scor quod? dixi. Uideo quid mihi respondeas. Uerum est nec despero vt desperando peream: nec spero male vt sperando pereaz. Non mihi illud dico. Iniquitas mea super me est: iam nullam spem habeo. Nec mihi illud dico. Bonus est deus: nemini reddet mala. Nec illud dico: nec hoc dico: ꝓmit me ꝑpheta: ꝓmit me apls. Et qd dicis. Adhuc modicū tps viuā quō volo. Jsti sunt q̄ nos fatigāt plurimi: sunt: molesti sūt. Adhuc modicuz tps viuaz quō volo postea me correxero. Utiq; verum est quod ꝑpheta dixit. Nolo mortem impij: tm̄ reuertat impi⁹ a via sua pessima et viuat. Qñ conuersus fuero, delebit oia mala mea. Quare nō addo aliqd voluptatib⁹ meis ꝛ vino ꝛ tum volo: quō volo: postea me conuersurus ad deū. Quare hoc dicis frater? Quare? Quia ꝓmisit deus indulgentiam si me mutauero. Uideo: scio promisit deus indulgentiaz: ꝓ

sanctum prophetaz hanc promittit: ⁊ per me minimū seruū suuz ꝓmittit: verum est quod ꝓmittit hanc promisit p vnicū suū
Sed quid vis addere dies malos diebus
Mat.vj. malis:⁊ Sufficiat diei malicia sua. Malus
j.reti ac. dies hesterne:malus ⁊ hodierne:malus
& viij. et crastine. An ꝓtuas esse bonos dies:qñ
satisfacis voluptatib⁹ tuis:qñ in luxurijs enutris cor tuū:qñ insidiaris aliene impudicitie:qñ fraude cōtristas ꝓximū tuū:qñ ꝓmēdata negas:qñ falsuz ꝓ nūmo iuras qñ exhibes tibi bonū prādiū: iō putas: qz bonū diē ducis. Uñ fieri pōt vt dies bon⁹ sit cū malus sit hō:⁊ Malos dies vis addere malis diebꝰ:⁊ Rogo: aliquātū inquit dimittē mihi. Quare:⁊ Qz ꝓmisit mihi deꝰ indulgentiam. Sed crastino die te victurum nemo tibi ꝓmisit. Aut lege mihi: quō legis ꝓphetā: enūgeliū: apl̄m. Qz cū te cōuerteris deꝰ delet oēs iniq̄tates tuas. Lege mihi vbi tibi ꝓmissus est crastinꝰ dies ⁊ vine crastino die male:⁊ Quāḡ ff meus non tibi hoc debui dicere. Lōga erit forte vita tua. Si lōga erit bona sit. Quare vis habere longam vitam ⁊ malaz:⁊ Aut lōga nō erit:⁊ illa lōga dz te delectari: q̄ non habet finē. Aut longa erit:⁊ q̄d mali erit: qz diu bene vixisti: Tu male vis diu viuere: bene non vinis:⁊ tamē crastinum diē nemo tibi ꝓmisit. Corrige te: audi scripturā
Eccl.v. Ne tardes ꝓuerti ad deū. Uerba ista mea nō sūt ſz ⁊ mea sūt. Si amo mea sūr. Ama te ⁊ vra sunt. Sermo iste quē nō dico sancte scripture est. Si cōtēnis illū aduersa-
Mat. v. rius tuus est. Sz audi dñm dicētē. Cōcor da cū aduersario tuo cito audiāt oēs: verba recito scripture diuine. O male dilator: o crastini male appetitor:⁊ audi dñm dicentem: audi scripturā sanctā p̄dicentez. De
Eccl.v. isto loco speculator: ſum. Ne tardes cōuerti ad deū: neq̄ differas de die in diē. Uide si non vidit illos: vide si nō inspexit illos q̄ dicūt. Crastino bñ vino: hodie male viuaz ⁊ dū crastinum venerit hoc dicturus es. Ne tar
Eccl.v. des cōuerti ad deū: neq̄ differas de die in diē. Subito eñ veniet ira ei⁹:⁊ in tpe vindicte disperdet te. Nūq̄d ego scripsi hoc:⁊ Nūquid ergo delere illō possum:⁊ Si delere: timeo deleri. Illud possum facere: timeo facere. ꝓdicare cogor: territus tremeo. Timete mecū vt gaudeatis mecum. Ne tardes cōuerti ad deū. Dñe vide q̄ dico. Dñe scias: qz terruisti cū tu⁹ ꝓphera legeretur. Domine nosti in illa cathedra timorem mecū cum tuus propheta legeret. Ecce dico. Ne tardes conuerti ad deum: neq̄ differas de die in diem. Subito enim veniet ira ei⁹:⁊ in tpe vindicte disp̄det te. Sz nolo p̄dat te. Nolo mihi dicas: pirevolo: qz ego nolo. Meli⁹ est ḡ nolo meū q̄ volo tuū. Si lethargic⁹ p̄ tuus egrotaret in ter man⁹ tuas: et tu adesses inuenis egro tanti seni:⁊ diceret medicus: periclitat p̄ tu⁹. Somn⁹ iste grauedo est q̄dam letalis obserua eum: noli euz ꝓmittere dormire si videris eum dormire excita eum: si paruz est excitare: vellica: si ⁊ hoc parum: stimula eū ne moriatur pater tu⁹ adesses iuuenis seni onerosus. Ille in dulcē morbum resolut⁹ iret: oculos grauedine illa p̄ mente clauderet: tu ō clamares patri noli dormire. At ille: dimitte me: dormire volo. Et tu ſz mec⁹ dixit: si voluerit dormire: nō dormiat. Et ille: rogo dimitte me: mori volo. Sz ego nolo: dicit fil⁹ patri: q̄ vtiq̄ optat se mori. Et tñ vis differre mortē patris tui ⁊ alicui⁹ diuti⁹ viuere cum morituro senepre tuo. Dñs tibi clamat. Noli dormire ne iternū dormas. Enigila vt mecū vivas vt p̄ez habebas quē nūq̄ efferes:⁊ surd⁹ es:⁊ Quid ḡ feci speculator:⁊ Liber sum: nō vos grauo. Scio dicturos eē ḥsdaz. Quid nobis voluit dicere. Terrum ḡuiter nos: reos nos fecit. Immo a reatu voluit liberare. Fedū ē: turpe ē. Nolo dicere malū: nolo dicere piculosuz: nolo dicere exitiosū. Turpe est vt vos fallā si de⁹ me nō fallit. Dñs mortē minat ipijs neḡssimis: fraudatoribus: sceleratis: adulterij: voluptatū inḡsitoribꝰ: suis ꝓceptoribꝰ: detractoribꝰ: murmurāribꝰ:⁊ moꝛes suos nō mutātibꝰ. Dñs illi mortē minat: gehēnas minat: interitū sempiternū minat. Quid volūt:⁊ Ut ego p mittā q̄ ille nō ꝓmittit:⁊ Ecce dat tibi securitatē ꝓcurator. Quid tibi ꝓdest si p̄fami lias nō acceptet:⁊ ꝓcurator sum ſeruꝰ fūvis dicā tibi: viue quō vis: dñs te nō p̄det Securitatem tibi ꝓcurator dedit. Nihil valet securitas ꝓcuratoris. Utinam dñs tibi securitatem daret:⁊ ego te sollicitum facerem. Dñi eñ securitas valet etiam si nolim. Mea vero nihil ⁊ et si ille noluerit Que est aūt securitas fratres vel mea vel vestra: nisi vt dñi iussa intente diligēteq̄ audiamus ⁊ ꝓmissa fideliter expectemus In his quibus fatigamur: qz hoies sum⁹: ipſius adiutoriū implorem⁹. Ad illū ingemiscamus: preces nostre non sint p rebus secularibus pretereuntibus translatorijs:⁊ vice vaporis euanescentibus. Sed sint preces nostre p ipsa impleōa iusticia ⁊ scificatione p nole dei. Nō p vincēdo vicino: sed ꝓuincenda libidine: nō p sanāda carne: sed pro domāda auaricia. Hinc sint preces nre: intus nos adiuuant luctātes ⁊ coronent vincentes.

Debbis dñi. ser. lix. f.

Jacob.v De eo q̄ beat⁹ Jacob⁹ dicit. Cōfitemini alterutrū pcta vra: et orate p inuicē vt saluemini. Homelia. xij.
In qua de confessione singulariter tractat quō nō solū deo sed ⁊ sctis et deū timētib⁹ cōfiteri debeamus.

A

N oibus scripturis diuinis fres dilectissimi vtiliter ac salubriter admonemur: vt pcta nra debeamus iugiter et humiliter non solum deo: sed etiam sanctis ⁊ deum timētib⁹ cōfiteri. Sic eñ p iacobū apl̄m nos admonet spūssctūs dicēs. Cōfitemini alterutrū pcta vra:⁊ orate ꝓ inuicem vt saluemini.
Psalmo cxxxj. Et psalmista. Cōfitemini dño qñ bon⁹. Et
ps.xxxj. iterū. Dixi ꝓnunciabo aduersum me iniusticias meas dño:⁊ tu remisisti impietatē cordis mei. Quō eñ nobis peccatoꝝ vulnera nunq̄ deesse possunt: sic et cōfessiōis medicamēta deesse nō debēt. Nō eñ ideo vult deꝰ vt cōfiteamur pcta nra q̄ ea ipse scire nō possit: sed qz diabolus hoc desiderat: vt inueniat q̄ nobis ante tribunal iudicis eterni obiciat: ideo vult vt magis defendere q̄ accusare pcta nra velim⁹. Ecō trario aūt deus nr̄ qz pius est ⁊ misericors vult vt ea cōfiteamur in hoc seculo: ne pro illis confundanr̄ postmodū in futuro. Si eñ nos ꝓfitemur ille parcit. Si nos agno
Gen.iij. scimus: ille ignoscit. Primo hoi nō dictum est. Cōfitere pctm: qz nō fecerat q̄ fatereř sz dictū est ei vt nō peccaret. Nō obtēperauit: peccauit. Nati sum⁹ mortales ex vinculo peccati: ppagata est miseria nra per
Gen.iij. successionem fragilitatis humane:⁊ ōz nobis. Fatemini pcta vra. Serpens aūt ille quō tunc instituit vt non seruaret hō q̄ illi dictū est ne peccaret: sic nūc instat vt non seruet homo q̄ ei dictū est. Conterere peccatū. Quō eñ tunc fecit vt caderet qui stabat: sic nūc agit nec surgat q̄ cecidit. Itaq̄ aduersus incātatiōes eius ⁊ insidias q̄b⁹ nunc impedire vult reditum nr̄m: suscipiamus p̄cepta saluberrima aduersus eū qui nūc impedire vult nobis confessionē pcti. Qz scit nō nos posse redire nisi p humilitatē: q̄ per superbiā lapsi sumus. Dux nobis ipse fuit ad superbiā: modo ad humilitatē ducē xp̄m sequamur. Dicit hoi ser-
B ij.ō gen. pens ille p mathematicos ⁊ manicheos: ad lxz. ne ꝓficiat homo peccatū. per manicheos rxvij. et sic loquitur. Nunq̄d hō peccat:⁊ Stelle sic lxxxiij.q posite sunt: necesse ē vt faciat homo peccatū
plv. Dicit ergo per mathematicos: qz stella facit vt homo peccet. Nā ipe non peccet. Si blasphemias cōuertit in deū. Creator cēlestium stellarum deus est:⁊ dū non vult hō se accusare in eo q̄ fecit deū accusat a quo factus est homo. Itē p quosdaz manicheos ita suggerit. Nō tu peccas ḡs tenebrarū peccat: tu non habes peccatuz. Dicit hec ale:⁊ erigit eā in supbiā vt putet qz nō peccat. Non est hoc tollere sz geminare pctm. Itē multi sic cōfessionē pcti fugiunt: vt ipz sathanā accusent: se aūt nihil mali fecisse dicant. Et cum castigantur aliqui ⁊ ōz eis quare hoc fecistis:⁊ Rñdēt. Qz diabol⁹ hoc fecit. Non est eñ vnde plus gaudeat diabolus: nisi qñ homo dicit q̄ ipse faceret vt peccaret. Qñ eñ dicit diabolus hoc fecit: non se accusat:⁊ dum pctā sua dissimulat cōfiteri indulgentiam non meretur accipere. Respondet ergo ⁊ dicit. Diabolus hoc fecit quasi reuera traxerit cū diabol⁹: aut violentiā fecerit. Suadere eñ et sollicitare pōt: cogere oino non pōt. Et ideo cum p dei adiutorium in potestate tua sit vtrum consentias diabolo: quare non magis deo q̄ ipsi obtēperare deliberas. Si eñ solus diabolus daret consiliū ⁊ deus faceret haberes quo excusari posses. Cum vero xp̄s tibi ⁊ ꝓscientia tua contradicat:⁊ per scripturas diuinas audias in ecclesia: q̄ non debeas facere malū: quare eligis mortem ⁊ deseris vitam ⁊ magis vis sequi diabolum ad luxuriā q̄ obtemperare xp̄o qui te invitat ad vitam eternaz:⁊ Rogo ergo vos fratres charissimi quare sathanas seducit ad peccandū: cū deus posuerit homini in potestate non ꝓsentire sathane:⁊ Est eñ a dextris quodāmō precipiens deus: a sinistris seducēs sathanas: hō in medio cōstitutus. Cor q̄ inclinat ad diabolū: quare nō potius erigit ad deū:⁊ Non eñ diabolus cogendo sed suadendo nocet: nec extorquet a nobis consensuz sed petit. Nos diabolū non adiuuemus:⁊ vincim⁹. Dat quidē ille ꝓsiliū: sed deo auxiliante nostrū est vel eligere vel repudiare q̄ suggerit. Attēdite ⁊ aliud: q̄ dicit homo q̄ seduct⁹ est a sathana: q̄ dicit se seductū: cōfitet ex parte sed tñ negat se fecisse ⁊ dicit. Ego nihil feci: diabol⁹ fecit. Conat⁹ est dicere illō adā. Ipe se eñ se excusare voluit de mulier e: mulier excusare se voluit de ꝓpēte. Dñs aūt deus q̄ liberū arbitriū dedit hoi:⁊ euz ꝓcepto suo aduersus serpentis venena firmauerat: nō audiuit istas excusatiōes. Qz mulier ꝓpterea data erat vt doceret a viro: nō vt doceret virū. Et sic erat cōstituta volūtas ābozū. sic erat fabricatū liberū arbitriū: vt si nollet ꝓsentire ꝓpēti: discederet

serpens in sua falsitate ꝟfusus: ꝛ remanere ꝟ̄ in dño creatore firmat⁹. Ista sūt mala ꝟba q̄ dixim⁹: qz mō serpēs vult suadere excusatiōes pctōz. Tūc fecit qđ nō accuses: mō aūt vult facere qđ excuses. De⁹ confitenti tāq̄ in aptum sinū indulgētiaz paranus erat dare: exclusas: claudis sinū includis pctm̄: excludis indulgētiaz peti. Ecce q̄ fecisti: Nōvt tolleret pctm̄ vt dixi iāudū: sz itercluderet medicina peti. Sanare te hēbat de⁹ p̄ indulgētiā si fatereris q̄ris p̄ quē excuses: sz nō q̄rit ille quē ꝓ te puniat. Dic q̄ deuoto corde q̄ dixi paulo aſi. Ego dixi: dñe miserere mei. Quare ad didit. Ego dixi ꝛ ꝓpter manicheos qui dicūt. nō tu peccas. Clama. Ego dixi dñe miserere mei: sana aiam meā qm̄ peccaui tibi. Sanat te de⁹: cōſitere tm̄ vuln⁹ tuum Jaces sub manibus medici: patienter imploza auxiliū. Fouet: vrit: secat: equanimiter tolera: tm̄ noli attēdere nisi vt saneris Sanaberis aūt si oñdas te medico: nō q̄ ille nō videt si tu te absc̄das: sed ipa ꝟfessio initiū sanitatis est. Emēdabit me iust⁹ in mia ꝛ arguet me oleū aūt pctōris nō impinguet caput meū. Quid ē hoc? Meli⁹ est mihi vt qm̄ videt iust⁹ pctm̄ meum emēdet me: nō mihi parcat: dicat q̄: peccaui: seniat in pctm̄ meū: vt me liberet a pctō. Uidetur acerbe clamare: sz int⁹ leuis est in mia. Jō dixit. Emēdabit me iust⁹ in mia ꝛ arguet me. Qm̄ ergo arguit: ꝛ qm̄ clamat: ꝛ qm̄ iustus seuit: miseretur: ꝛ totū illiō de mia pterna est nō de seuicia inimici. Magis aūt qm̄ nō vult te teneri sub pctō: magis amat quia secat. Non vult em̄ putredine pcta cetera mēbra tua contabescere: ferrum profert: sed noli timere: noli pauescere: medicū est ferrū. Nō cōtra te ferrū fert: sed ꝟ vulnus tuū. Ergo sic ait. Emendabit me iustus in mia ꝛ arguet me: oleū aūt pctōris nō impinguet caput meū. Quid est aūt oleū pctōris: misi blandimētū adulatoris? Si quis aliquez vehementer obiurget: videtur seuire in pctm̄ ira eius: ꝛ libere ei dicat mala que commisit: ꝛ ille imitabitur fortasse obiurgatorem suum simul cū illo irascit pctō suo. Quare dictū est. Irascimini ꝛ nolite peccare: q̄ dicitis in cordib⁹ vestris: ꝛ incubilibus vestris compungimini. Ergo dicat ille vera: forte corrigit: alio vero ventat ad eum ꝛ assentetur et dicat immo laudabiliter fecisti. Qm̄ laudat peccatoz i desideriis a nime sue: ꝛ qui iniqua gerit benedicetur: diffluit: letus vocatur. Quarus est ꝛ dicitur de eo: quia seruat rē suam. Uindicat se de inimico: cū dic tū sit. Dimitte vt dimittatur tibi: comis vocat Si ꝟsidera cetera ꝙcūadmodū assentatores. i. adulatores habeāt ꝟba fallacia: habeant noia laudis ipa est vnctio pctōris.

Nos aūt audiam⁹ ꝓphetā dicentē. Ꝓpl's meus qui vos felices dicūt: in errorē vos mittunt: ꝛ ꝟturbant semitas pedū vestrorum. Ergo si dicaſ ab aliquo libere peccatū alicuius: ꝛ ab alio palpetur si videat aliquis tertius ꝛ interrogaſ qđ sit factuz nōne ita solet respondere. Ille dixit ei vera ꝛ non est blanditus ꝛ Quid ille alter ꝛ Quid fecit ꝛ Unxit ei caput et abscessit. Nos ꝟo fres si vere spiritales medici sumus⁹. de aia⁹ vra⁹ remedio attēti⁹ cogitamus: nō debem⁹ palpare quēq̄: nec vos nec nos. Cōfiteamur pctā nra: nō excusemus: tu fecisti: tu reus es: tu pctā tua cōfiterc: tibi ignoscitur. Si aūt dicas. Non ego feci. Ubicūq̄ ꝟba excusare volueris: pctm̄ tuuz manet in te. Peccati reus es et non illius peccati tm̄modo q̄ fecisti: sz huius etiam ſuꝑbie quod confiteri noluisti. De quo pctō nos dñs liberare dignetur. Qui cū patre ꝛ spūsc̄to viuit ꝛ regnat in secula seculoz. Amen.

De eo qđ scriptum est. Ne tardes cōuerti ad deū: neq̄ differas de die in diem. Homelia. xliij.

Audiuimus fratres charissimi ꝑ ꝓphetā dicentē deū. Ne tardes conuerti ad deuz: neq̄ differas de die in diem. Subito enſz venit ira eius et in tēpore vindicte disperdet te. Promisit enim tibi: qm̄ quo die conuersus fueris oblīuiscitur mala tua ꝓterita: sz nunq̄ vitaz crastinū dici promisit tibi. An forte non tibi illam ꝓmisit de⁹: ꝛ ꝓmisit illam tibi mathematicus vt dānet te et illum? De⁹ diem mortis incertum salubriter ꝟstituit. Die vltimo suum quisq̄ saluberiter cogitet. Misericordia dei est: qz nescit homo quando moriatur. Latet vltimus dies: vt obseruentur omnes dies. Sz tenet te mundus: illecebre circūquaq̄ blādiuntur: delectat te pecunie magnitudo: delectat honoris fulgor: delectat potētie terror. Delectāt: ista: sed audiaſ apl's. Nihil itulim⁹ in hūc mūdū: sz nec auferre qđ possum⁹. Honor te q̄rere dz: nō ipm tu. Deus em̄ in loco humilioꝛi discūbere: vt qui te inuitauit faciat te ad honoratioꝛē locū ascendere: Si aute nolueris: vbi recūbis māduca. Quia nihil hinc intulisti in hunc mundum. Parum est tibi: qz de alieno mā ducas? Discumbe vbicūq̄ ꝛ māduca. Di

cturus es de meo. Audi apl'm. Nihil intulimus in hūc mūdū. Ad mūdū venisti: plenā mēſam inuenisti. Sz dñi est terra ꝛ plenitudo ei⁹. Nā q̄ volūt (inqt) diuites fieri. Nō dixit q̄ diuites sunt: sed q̄ volunt diuites fieri. Cupiditates accusauit: nō facultates. Qui volūt diuites fieri: incidūt in tētationē ꝛ desideria multa et noxia: que mergunt hoies in interitū ꝛ perditionem. Pecunia delectat: ista non times? Bona res est pecunia: bona res est magna pecunia. Incidūt hoies in tētationes: nō times In desideria multa incidūt stulta ꝛ noxia non times? Desideria q̄ ducūt time. Quid est quo ducunt? Que mergunt inqt hoies in interitum? ꝓditionem. Et adhuc surd⁹ est? Interitū ꝛ perditionē non times. Sic deus tonat: ꝛ sterti. Ceterū his certis q̄ tam diuites sunt adhuc consiliū dedit apostolus. Precipe inquit diuitibus hui⁹ mūdi non superbe sapere. Uermis diuitiarum superbia est. Difficile est vt nō sit ſuꝑbus qui dives est. Tolle ſuꝑbiaz diuitie nō nocebunt. Sed attende quid inde facere debeas: ne vacet apud te qđ largius est de⁹ nō ſuꝑbe sapere. Ista vitia tolle: neq̄ spera in incerto diuitiarum. Tolle ꝛ hoc vitiuz. Cuz abstuleris ista: exerce opa bona. Qui diuites sunt inquit in operibus bonis nō sperēt in incerto diuitiarum. Sz vbi sperēt? In deū viuū qui ꝑstat nobis oia abundāter ad fruendū. Mundū ꝑstat de⁹ paupi: ꝑstat ꝛ diuiti. Nunqđ qz dives est duos vē tres impletur⁹ est? Attēdite ꝛ videte: qm̄ de datis dei pauperes saturari dormiūt. pascit vos pascit illos pvos. Ergo nō ametur pecunia: sed si iaz habeā hoc inde fiat. Diuites q̄ illā habetis estote. Sed vbi diuites? In operib⁹ bonis. Facile inquit tribuant cōmunicent. Hic tā auaricia cōtrahit se qm̄ audit. Facile tribuant? ꝓmunicēt veluti aqua frigida pfundit: rigescit: stringit sinuz ꝛ dicit. Nō ꝓdo labores meos. Infelix ꝑdere vis labores tuos? Ecce morieris: et qui mihi hec attulisti: mihi hinc potes auferre. Cū nihil abstuleris: nonne perdidisti oēs labores tuos? Audi ergo cōsilium dei. Nolo terrearis: qz dixit. Facile tribuant: ꝓmunicēt. Audi ꝛ qđ seqnit: expecta: noli contra me claudere ostiū: nec aditum cordis tui. Expecta vis nosse. Facile tribuant: cōmunicēt qz nō ꝑdes: ꝛ hoc solum nō perdes? Thesaurizēt inquit sibi fundamētum bonum in futuro: vt apprehendāt veraz vitā. Ista ergo q̄ te delectat falsa vita est: quasi in somnis hic viuis. Si quasi in somnis hic viuis: euigilatur⁹ es qū morieris ꝛ nihil habes in manib⁹ tuis inuenire. Quomodo si medicus dormiat ꝛ in somnis illi veniat hereditas: mihil illi felici⁹ anteſz surgat. Uidet se in somnis trahere manibus vestes egregias: ꝑciosa vasa aurea ꝛ argētea: intrare in amenissima ꝛ amplissima ꝑdia: obsequi sibi magnas facultates. Euigilat ꝛ plorat. Et quō vigilans accusat hoiem qui illū expoliauit: sic illum accusat qui illū excitauit. Apertissime hinc locut⁹ est psalm⁹. Dormierūt inqt somnū suū ꝛ nihil inuenerūt oēs viri diuitiarum in manibus suis: postea q̄ finierunt somnū suum. Qz ergo nihil attulisti: nihil hinc ablaturus es. Witte sursum qđ inuenisti ꝛ nō ꝑdit⁹ es. Da xpō: xps em̄ hic voluit accipere. Da xpō ꝛ ꝑdis? Non perdis. Si cōmendas seruo tuo qđ acquisisti ꝛ non perdis: cōmendas dño tuo ꝛ perdis? Si cōmendas seruo tuo qđ acqsisti ꝛ nō ꝑdis: ꝑdes si cōmēdes dño tuo qđ accepisti ab ipso dño tuo? Egere hic voluit xps ſz ꝓpter nos. Oēs pauperes quos videtis: potuit illos xps pascere quō per coruum heliā pauit: ꝛ ipsi helye subtraxit cozuū vt a vidua pasceret: nō helye ꝑstitit sed vidue. Qm̄ ergo deus pauperes facit: quia ipse nō vult vt ipsi habeant: qm̄ facit pauperes probat diuites. Sic em̄ scriptū est. Paup ꝛ dives occurrerunt sibi. Ubi occurrerunt? In hac vita. Natus est ille: natus ꝛ ille. Inuenerunt se: occurrerunt sibi. Et quid fecit autem ambobus dñs? Diuitem vnde pauperē adiuuaret: pauperē vnde diuitē probaret. Pro viribus suis vnus quisq̄ faciat. Nō sic faciat: vt ipse patiaſ angustias. Non hoc dicim⁹. Supflua tua necessaria sūt alīs. Audistis modo cū euāgelium legeret. Quicūq̄ dederit calicē aq̄ frigide vni ex minimis meis ꝓpter me nō p̄det mercedē suā. Regnū celoꝝ venale ꝓponit: ꝛ precium eius calicez aque frigide esse voluit. Sed qm̄ est pauper qui facit elemosinas: tunc debent elemosine ei⁹ esse calix aque frigide. Qui plus hz: plus faciat. Uidua illa de duob⁹ minutis fecit. Zache⁹ dimidiū rerū suarū dedit: ꝛ ad reddendas fraudes suas: aliud dimidium reseruauit. Elemosyne illis ꝓsunt qui vitaz mutauerūt. Das em̄ xpō egenti: vt peccatoꝝ tua remedias ꝓterita. Nam si ideo illi das vt liceat tibi semp impune peccare: nō xpm pascis: sed iudicē corrumpere conaris. Ergo ad hoc facite elemosinas: vt vre ofones exaudiāt ꝛ adiuuet vos de⁹ ad vitā in meli⁹ ꝓmutādā. Et q̄ ꝓmutatis eādē vitā in meli⁹ ꝓmutate: vt ꝑ elemosynas ꝛ ofones deleant mala vra ꝓterita: ꝛ futura bona veniāt sempiterna.

Lu.xxi. ¶ Deo q̄ dñs ait in euāge. Capill⁹ de capite vro nō pibit. Homelia.xiiij In qua de patientia multa interse-rit: necnon mia.

Ominus nr̄ ihesus xp̄s: te-stib⁹.i. martyribus suis. p hūana fragilitate sollici-tis ne forte eū cōfitēdo at q̄ moriēdo pirēt magnā securitatē dedit dicēs. Ca-pill⁹ ō capite vro nō pibit Times ḡ ne peas: cuius capill⁹ nō pibit: Si sic custodiunt̄ suplua tua: in quāta se curitate est alia tua: Non perit capillus q̄ cū tūdēt nō sentis: et perit ala p quā sent̄ Sane multa dura eos / passuros esse p̄di-xit: vt p̄dicēdo faceret patriotes: dicerēt q̄ illi. Paratū cor meū. Quid est paratū cor meū: nisi parata voluntas mea: Parataz ḡ hñt martyres volūtatē in martyrio: fz p̄ parat volūtas a dño. In vra patiētia pos sidebitis vras alas. In vra patiētia: inq̄t. Nō em̄ esset patiētia tua: si nō ibi eēt vo lūtas tua. In vra patiētia: fz vñ vra: Nfz est q̄ a nob̄ habet: nfz ē et q̄ donat. Quō em̄ aliq̄d donas: nisi vt ei⁹ sit cui donas: Apta ē em̄ illa confessio. Nōne deo subūcie tur aīa mea: ab ipo em̄ ē patiētia mea. Di cam⁹ illi et nos. Patientia mea ab ipo est. Unū fecit donādo: nisi ingrat⁹ esse sibi assi gnādo. Nōne in oone dñica dicim⁹ et nfz ē q̄ a deo est: Quotidie dicim⁹. Panē nr̄m q̄tidianū. Jā dixisti: nr̄m: et dicis: da nobis Ecce nr̄m: ecce da nobis. Illo dāte fit nr̄m si illo dāte fit nfz: nob̄ supbiētib⁹ fit alienū Dicis nr̄m: et dicis da nobis. Quid ḡ tibi assignas: q̄ nō tibi ipe dedisti: Quid ei ha bes q̄ nō accepisti: Nfz: et da nob̄. Agno sce largiorē: confitere te accipere: vt libēr ter ille dignet dare. Quid si nō egeres qui mēdicas et supbus es: An nō mēdicas q̄ panē petis: Panis nr̄ eter⁹ xp̄s in patr̄ equalitate. Panis nr̄ quotidianus xp̄s in carne eternus sine tpe: quotidian⁹ in tpe. Tñ ipe est panis q̄ de celo descendit. Fo-tes sunt martyres: firmi sunt martyres fz panis cōfirmat cor hois. Nūc ḡ audiam⁹ paulū aplm dicētē: cū passiōi appropinq̄-ret: de corona sibi parata p̄sumētē. Bonū inq̄t certamen certaui: cursum cōsummaui fidē seruaui. Decetero supest mihi corona insticie quā reddet mihi dñs in illa die iu stus iudex. Nō solū aūt mihi fz et oib⁹ q̄ di ligunt manifestationem eius. Reddet in-quit mihi dñs coronā iustus iudex. Debet ergo. Qui reddet: Reddet ergo iustus iu-dex. Nō em̄ ope inspecto pōt negare mer-cedē q̄ op⁹ inspicit. Bonū certamē certaui op⁹ est. Cursum cōsummaui: op⁹ est. Fidez seruaui op⁹ est. Supest mihi corona insticie merces est: sed in mercede tu nihil agis: in ope nō solus agis. Corona tibi est ab ipo: op⁹ aūt abs te: sed non nisi ipso adiuuāte. Cū aūt paul⁹ apl's pus saul⁹ crudelissim⁹ ceēt et imanissim⁹ pscutor: nihil oīno boni merebar: imo merebar plurimū malū. Me rebar ei dānari: nō eligi. Et ecce subito cū mala faceret: et mala mereret: vna celesti voce pstern̄it. Persecutor dēijcit: p̄dicator erigit. Audi eū hoc ipm cōfitētē. Qui pus fuit blasphem⁹ et pscutor et iniuriosus: fz miam secut⁹ sum. Nūq̄d ibi dixit. Red-det mihi iust⁹ iudex? Miam inq̄t cōsecut⁹ sum: mala merebar: bona accepi. Nō fm petā nr̄a fecit nobis. Miaz secut⁹ sū. De bita mihi nō sūt reddita. Si ei debita red-derētur: suppliciū redderet. Nō inq̄t acce piq̄ debebar. Miam cōsecut⁹ sum. Nō fz petā nr̄a fecit nobis. Quantū distat ortes ab occasu: lōge fecit a nob̄ iniq̄tates nr̄as Quātū distat ortes ab occidente: auertere ab occidente: p̄uertere ad oriētē. Occidūt ibi peccata: oriē inde iusticia. In occidēte vet⁹: i occidite nou⁹. In occidēte saul⁹ in oriēte paul⁹. Uñ hoc saulo: vñ hoc crudeli: vñ hoc pscutori: vñ hoc non pastori: Ipe em̄ lup⁹ rapax: de tribu bēiamin. Ipe dicit Dictū aūt erat in ppheria. Beniamin lu-pus rapax: mane rapit p̄dā et ad vesperā diuidit escas. Pri⁹ cōsumplsit: posteri⁹ pa-scit. Rapiebat p̄fus: rapiebat. Legite ra-piebat: legite libros actuum apostolorum. Ecce a pōtificib⁹ accipiebat: vt quos cūq̄ inueniret sectantes viā xp̄i vinctos addu ceret puniēdos. Zbat: seuiebat: cedes et sā guinē āhelabat. Ecce rapit: sed adhuc ma ne est. Uanitas sub sole est. Fit ei vespera q̄n cecitate percutitur. Ecce vn⁹ homo sau lus et paulus: persecutor in occidente: p̄di-cator in oriente. Ockis ad hui⁹ mūdi va nitatem clauduntur ārij interiores illumi nant. Uas pauloante p̄ditiōis diuisiones escarū eius quotidie recitantur. Uide quē admodū diuidat escas. Nouit q̄d cui con gruat. Diuidit non passim nō cōfuse ero-gat. Diuidit: hoc est distribuit: distīguit nō passim: non confuse q̄ dispensat: loquitur sapientia inter perfectos. Quibusdam ve ro non valentibus capere solidum cibum diuidēs dicit. Lac vobis potū dedi. Ecce hoc facit qui pauloante faciebat. Quid? Nolo recordari. Jmmo recorder hominis m quiciam: vt approbem dei misericordiā. A quo patiebat xp̄s patitur p xp̄o. Fit va ro paulus ex saulo. Qui spergebat colli-

Act.ix.

ſ. Thi.ſ.

ſ. Thi.ſ.

ij.thi.iiij

ps.cij.

ij. Thi. iiij.

ſ.cor.xv.

Rom.ix.

Psalmo cxxv.

Ge.xlix.

ſ.Co.iiij

ſ.cor.ij.

ſ.cor.iij.

De gra et l. arb. xvij.

git: q̄ oppugnabat defendit. Uñ hoc saulo Quid dicamus: Ipm audiam⁹. Queritis inq̄t vñ hoc mihi: Miaz cōsecut⁹ sum. Nō est inq̄t mihi hoc a me. Misericordiam con secutus sum. Quid retribuā dño p oīb⁹ q̄ retribuit mihi. Retribuit em̄ sed nō mala pro malis. Retribuit plane: sed nō mala p malis. Retribuit bona p malis. Quid er-go ego retribuā: Calicē salutaris accipiaz Certe retribuebas. Aliter adhuc accipis Ad hoc accepi. Sed mō plane ppinquāte passione retribuā bona p bonis: nō bona p malis. Pri⁹ ḡ dñs debebat mala p ma lis: noluit aūt retribuere mala p malis: et retribuit bōa p malis. Retribuēdo bōa p malis: inuenit quō retribueret bona p bo nis. Ecce em̄ in paulo pri⁹ saulo nihil bo-ni iuenit. Cū i illo nihil boni iuenisset: ma la dimisit: bona retribuit. Cū ḡ inq̄s bona retribuit: puenit se dādo bōa q̄b⁹ retribue ret bona. Ecce retribuit mercedē his bōis opib⁹ bonis. Bonū certamē certanti: cursū psummāti: fidē seruāti: retribuit bona. Sz q̄b⁹ bonis: Que ipe dedit. An nō ipse de-dit: vt bonū certamē certares: Si nō ipse dedit: q̄d ē q̄ alio loco dicis. Plus illis oī-bus laborauī: Nō aūt ego sed gra dei me cū. Ecce iterū dicis. Cursum cōsummaui Nō et ipse dedit: vt cursum cōsummares: Si nō ipe dedit vt cursuz cōsummares: q̄d est q̄d alio loco dicis. Nō volētis neq̄ cur rentis: sed miserentis est dei: Fidez serua ui. Seruasti: Agnosco: et p̄bo. Fateor ser-uasti. Sed nisi dñs custodierit ciuitatem: inuanuz vigilat qui custodit eā. Ab illo er go ipso adiuuante: ipsoq̄ donante: et bonū agonē certasti: et cursum consummasti: et fi dez seruasti. Da veniā apostole: pptia tua nō noui nisi mala. Da veniā apostole. Di-cimus: qt tu docuisti. Audio cōfitentē non inuenio ingratuz. Protfus tua a te tibi pa rata non nouimus nisi mala. Cū ergo de⁹ coronat merita tua: nihil coronat nisi do na sua. Hanc fidem et veram pietatem: ne quis extollatur de libero arbitrio i bonis operibus: quisquis sic accipiat vt nouerit dantem: aut quisquis datori nō sit ingrat⁹ medico non superbiat: vel insanus adhuc vel non a se sanus. Hanc inquā fidem suā atq̄ pietatem nulle argumētationes euel lant de cordibus vestris. Seruate q̄ acce pistis. Quid em̄ habetis quod non accepi stis. Hoc est deo confiteri: dicere quod ait apl's. Nos aūt non spm̄ huius mundi ac cepimus. Spiritus huius mundi facit su-perbos: spūs huius mundi facit inflatos: spūs huius mundi facit vt putet se quisq̄s aliquid esse: cum nihil sit. Sed q̄d ait apl's cōtra spm̄ huius mundi inflatū: supbū: tu-midum elatū non solidū: Quid ait: Non nō spm̄ huius mūdi accepimus sed spm̄ q̄ ex deo est. Unde pbas vt sciamus q̄ a deo donata sunt nobis: Audiamus ergo do-minum dicentē. Sine me nihil potestis fa cere. Et illud. Nemo habet quicq̄ nisi ei datū fuerit desup. Et nemo venit ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eū. Et illud. Ego sum vitis: vos palmites. Sicut pal-mes nō pōt facere fructuz a semetipso nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me mā seritis. Et illud qō iacob⁹ apl's ptestatur dices. Oē datū bonū: et oē donū p̄fectū de-sursum est: descendēs a pre luminū. Et qō apl's paulus ad reprimēdā p̄sumptionem illoz q̄ de libero arbitrio gloriant: clamat et dicit. Quid habes qō non accepisti. Si aūt accepisti: quid gloriaris quare nō acce peris. Et illud. Gratia salui facti sum⁹ p fi dē: et hoc nō ex nobis. Dei em̄ donū ē vt ne quis extollat. Et illud. Uobis donatuz est p xp̄o: non solū vt in eū credatis: sed etiaz vt p ipso patiamini. Et illud. De⁹ q̄ cepit in vobis opus bonū perficiet. Hec ergo et his similia diligēter ac fideliter cogitātes nō acq̄escam⁹ eis q̄ liberū arbitrium in su perbiaz extollētes: p̄cipitare magis q̄s ele uare conant. Sed humiliter cōsideremus illud qō apl's dicit: De⁹ qui operat in vo-bis et velle et p̄fecere. Gratias agamus do mino ac saluatori nr̄o: q̄ nos nullis p̄cedē-tibus meritis vulneratos curauit: et inimi cos recōciliauit: et de captiuitate redemit: de tenebris ad lucez reduxit: de morte ad vitā reuocauit: et hūiliter cōfitētes fragili tatē nr̄am illi⁹ miam depcemur: vt qz nos fm psalmistā: mia sua p̄uenit: dignet in no bis nō solū custodire: fz etiā augere mune-ra vel bñficia sua q̄ ipse dignat⁹ est dare. Qui cū patre et spū sctō viuit et regnat de⁹ in secula seculorum. Amen.

ſ.cor.ij.

Joh.xv.

Joh.xix

Joh. vj.

Joh.xv.

Jacob.j.

ſ.cor.iiij.

Ephe.ij.

Phil. ij.

Ubi.ā.

Phil. ij.

ps.lviij.

ſ.cor.xij.

¶ De modo quo nos inuicē diligere debeamus. Homelia.xv.

A

Ualiter nos inuicem dili-gere debeamus fres cha rissimi mei: etiam de sani tate vel infirmitate mem brorum corporaliū possu-mus cuidēter agnoscere. Si enim sic nos amare vo luerimus: quomodo se inuicem amant mē bra corporis nostri: perfecta in nobis cha ritas poterit custodiri. Considerate et vide te quid fiat in nobis carnaliter: qñ est caput: quō cōgaudent oia mēbra: et placēt sibi de illis singulis cetera membra. Ecce

trario aũt qñ aliquid mali patitur vnum mẽbrum cõpatiunt oĩa mẽbra. Ecce spinã calcat pes. Quid tã lõge ab oculis ꝯ pes. Lõge est loco: primus charitatis affectu. Modicũ pũgit spina: & pparuũ locũ tenet in pede: vide quo illuc cõuertunt oĩa membra. Primo ipsa spina doxli incuruat se: et deponũt se oĩa mẽbra. Nũqd oculi cessant flere? Nunqd aures cessant audire? Forte alĩ q̃ videt vbi sit dicunt: ecce ibi est: statim hoc audiũt aures: & sequũt cõsiliũ: ibi & oculi querũt: & manus operant: & vt dixi totum corpus illuc incuruat: & nihil vacat in hoste ad subueniendũ. Et solũ in pede factũ est vulnus: & totũ qđ est in hoste operat. Nũquid oĩa pũcta sunt? Attendite. Nunquid oĩa dolẽt? Sana est manus: sani sũt oculi: sanũ est caput: sana alia mẽbra: ipse pes sanus est: ibi tm̃ dolet vbi punctus est. Nõ est ergo cõmunis calamitas olbus: hz per cõpassionem charitatis oĩa veniũt ad subueniendũ: & oĩa volunt succurrere. Ut impleat qđ ait apls. Si patitur vnũ membrũ: ꝯpatiunt oĩa mẽbra: & si glorificat vnũ membrũ: cõgaudent oĩa membra. Quid ergo? Nescio quis habet donũ dei in virtutibus: non habes tu: noli inuidere ne preciderís de corpore. Videte fratres: q̃ inuidet sic est quõ tabes: quõ vulnꝰ quõ apostema. Non vis congaudere glorificato. Videt in te inuidie morbum celestis ille medicus: & precidet te de corpore. Noli ergo inuidere. Sz quid facis. Gaude. Noli dicere in animo tuo. Ego si xpianꝰ essem: vtiq; ad deuz pertinerẽ: possem facere q̃ alius facit. Tale est eñ: ac si diceret auris. Ego si ad corpus pertinerem: possem videre lunã & solẽ & nõ illud habet tm̃ nec auris nec manus: sed faciunt singula q̃ possunt & cũ concordia seruiũt sibi inuicẽ oĩa mẽbra. Sic ꝯ & tu congaude illi cui deus aliquã gratiã dedit: & potes in illo q̃ in te nõ potes. Ille habet forte virginitatẽ: ama illũ & tua est. Iteruz tu habes maiorẽ patientiã diligat te & tua est. Ille põt satis vigilare: si nõ inuides: tuũ est studiuz eius. Tu forte potes ampliꝰ ieiunare: si amat te: suũ est ieiuniũ tuũ. Hoc ideo qz in illo tu es. Per ꝓprietatem eñ non es tu: p charitatẽ tu es. Considerate fres & videte exemplũ dñi nr̃i q̃ nos pegrinos fecit: & iussit vt p charitatis viã currendo veniamus ad celestem ciuitatez. Nũquid aliquis potest dicere: qz egrotauit hic dñs? Quid. Quid est ergo quod ait Infirmus fui et non visitastis me? Quid nisi quod ipli confitent: qñ te vidimus esurientẽ aut sitientẽ: aut nudum: aut infirmũ aut in carcere: et nõ ministrauimꝰ tibi. Et ille ꝯ̃ius sedeat in celo: tm̃ ꝯpatiens membris laborãtꝰ: qz caput est mẽbroꝝ & vniuersi corpis: qñ vni inqt ex minimis meis nõ fecistis: nec mihi fecistis. Jã certe erat in celo qñ paulũ ex psecutore fecit ꝑdicatorem. Nam misertꝰ eiꝰ & incorporãs cũ vniuerso corpi suo dixit de celo. Saule saule qđ me pseqris? Nũqd ego ipm̃ pseqbatur in celo? Quid est ꝯ qđ me pseqris? Perseqbatur saulꝰ xpianos: nũqd xpꝰ q̃ sedebat in celo? Sz qz ipe erat in xpianis: ꝯpatiẽs mẽbris olbus: vt verũ esset in ipo qõ ait. Si patit vnũ mẽbrũ: cõpatiunt oĩa mẽbra. Quid ait? Saule saule qđ me psequeris? Certe. Jn celo sum: tm̃ qñ min̄imos meos pseqris me pseqris. Jn ipis mẽbris meis adhuc ego persecutionẽ patior. Et illud attendite fratres: quod etiam nos aliquotiens facimus. Attẽdẽ. in ꝓpto qñ statur & est aliqua coartatio: si alter alterũ calcet lingua dicit: calcas me. Nũ ista calcata ẽ Quid est ergo qõ sonat calcas me? Si et ille respõdeat: libera es o lingua: in ore tuo vocẽ habes. Ego si calcaui: pedes calcaui. Sz calcas me charitas dicit calcas me cõpassionẽ patit & vinculũ societat dicit. Sicut ꝯ dicere ceperã: cognoscãt oẽs inuidi q̃ de aliox etiã si inimici eox sint tribulationibus gaudent: qz mẽbra sunt putrefacta abscisa & mortua: & ideo nõ hñt sensum & cũ discedũt ab alijs mẽbris non sentiẽt: qz sine sensu erũt. Sẽsus nr̃ fres vna fides & vna charitas: vna sanitas est. Teneam⁹ ñ dẽ tanꝯ sensum: teneam⁹ charitatẽ tanꝯ sanitatẽ. Et ꝯ̃ius diuersa munera habeãt tm̃ charitas vnitate tenent: & oia merent ire post caput. Caput eñ in celo ẽ: nos hic laboremus: & inuicẽ onera nostra portem⁹ Quo eñ iunt caput: cetera mẽbra iura sũt Certe audistis quod pauloante dictũ est dñm clamasse de celo. Saule saule qđ me persequeris? Rogo vos fratres: si dominꝰ & saluator noster qui nullum peccatu habuit tanto affectu nos peccatores amare dignatur vt qõ nos paturnur sẽ pati tellet quare nos qui sine peccato non sum⁹: et q̃ peccata nostra p charitatez redimere possumus: nõ taz pfecto amore diligim⁹: vt si quid mali alĩ⁹ prulerit charitatis affectu cõpatiamur: et si quid boni alius acceperit: quasi nosipsi accipiamus ita gaudeamus: & p illo qui accepit deo gratias referamus. Ecce iaz (vt dictũ est) patiẽ aliqs aut tribulationẽ aut dãnũ. Si doles p illo: in corpore ecclesie constituꝝ es: si non doles preciosus es. Charitas eñ q̃ colligit et vnificat omnia ecclesie membra: si te viderit de alterius ruina gaudere: ita tim precidet a corpore. Et forte iã ideo nõ doles qz pciosus es. Si eñ ibi esses: sine dubio doleres. Cõsiderate fratres & diligenter attẽdite: qz tãdiu dolet mẽbrũ ꝯdiu in corpore ẽtinet. Si aũt abscissuz fuerit: nec dolere poterit nec sentire. Cũ eñ manꝰ aut aliud mẽbrũ fuerit abscissum a corpore: si totũ corpus postea multis partibꝰ diuidatur: manꝰ illa nõ sentit: qz iã a reliquorum membroꝝ societate diuisa est atq; disiuncta. Talis est christianꝰ qui de alteriꝰ danis aut afflictionibꝰ aut etiã morte: nõ solũ nõ dolet: hz q̃ pciest forte etiã gaudet Et qz iã est alienꝰ a corpore: ideo affectum charitatis nõ tz in corde. Nos vero si veracẽ & pfectã charitatẽ volumꝰ custodire: omnes sicut nosmetipsos studeam⁹ diligere: vt qz caput nostrũ xps est membra illiꝰ nos esse meruimꝰ: cum xps apparuerit gloria nostra etiã & nos p concordiã charitatis quasi vera et pfecta membra illius absq; vllo dolo malicie vel inuidie oẽs hoies sicut nosmetipos amãtes: cuz ipo apparere mereamur in gloria.

De resurrectione dñi & cãtatione Alleluya. Homelia. xvj.

Resurrectio & glorificatio dñi nostri iesu christi fratres chariſſimi ostẽdit nobis vitam quam accepturi sumus cum venerit retribuere digna dignis mala malis: bona bonis. Et modo quidem mali homines cantare nobiscum possunt alleluya. Si autem in malicia sua perseuerauerint: canticum vite nostre future labijs dicere possunt: ipsam vero vitam que tunc erit in ea veritate q̃ nunc significatur obtinere non possunt: qz noluerũt meditari añq; veniret: & tenere q̃ futuruz erat. Nũc ergo fratres chariſſimi exhortamur vos & laudetis deũ: & hoc est q̃ nos oẽs dicim⁹ añ dicim⁹ alleluya: laudate deũ. Dicis tu alteri: dicit ipe tibi. Cũ se oẽs exhortãtur: oẽs faciũt q̃ hortantur Sed laudate de totis votis. i. vt non sola lingua vestra & vox laudet deũ: hz & cõscientia vra: vita vra: facta vestra. Et eñ laudamus modo in ecclia: qñ cõgregamur. Cuz quisq; discedit ad ꝓpria: quasi cessat laudere deum. Nõ cesset bñ viuere: & semper laudat deũ. Tunc desinis laudare deum quando a iusticia & ab eo quod illi placet declinas. Nam si a vita bona nũq̃ declines: ligua tua tacet: vita tua clamat: & aures dei ad cor tuũ. Quomõ eñ aures nostre ad voces nostras: sic aures dei ad cogitationes nostras. Nõ põt aũt fieri vt habeat malafacta: qui habet cogitatiões bonas. Facta eñ de cogitatiõe ꝓcedũt. Nec quisq̃ potest aliqđ facere: aut ad aliqđ faciendum membra mouere: nisi pmo pcesserit iussio cogitationis. Quõ de interiori palatio quicquid iusserit imperator p imperium romanum emanat: quicqđ videtis agi per prouincias: quantus motus fit ad vnam iussionem imperatoris intus sedentis mouet ille solũ labia cũ loquitur: & mouetur oĩs ꝓuincia cũ fit quod loquit. Sic & in vnoquoq; nostrum intus est imperator in corde: hz & si bonꝰ bona iubet & bona fiunt: si malus mala iubet: et mala fiunt. Cũ ibi sedet xps: qđ põt iubere nisi bona? Cũ possidet diabolꝰ: qđ põt iubere nisi mala? Jn tuo aũt arbitrio deꝰ posuit: cui pares locũ: deo an diabolo. Cũ parueris: q̃ possidebit ipse ipabit. Ergo fres nõ tm̃ ad sonũ attẽdite cũ laudati deũ toti laudate. Cantet vox: cantet vita: cantent facta. Et si est adhuc gemitus: tentatio: tribulatio: spera transitoria omnia: & illum vẽturum diez in quo sine defectu laudabimus. Interim donec veniat ille dies: in quo cõiũcti angelis deũ sine vlla fatigatione & sine vllo fine laudare mereamur: vt ad illũ ineffabile gaudium venire possim⁹ quãtũ possumus bonis opibus studeamus insistere: & quotidie ꝓficietias nostras intꝰ aspicientes: si aliquid in stola alc nr̃e aut p negligentiã dissutum: aut p luxuriã sordidatum: aut p iracũdiã cõbustũ: aut p inuidiã cõscissum: aut p auariciã tenebrosum esse cognoscimus: diz adhuc in potestate nr̃a est: cuz dei adiutorio festinem⁹ vulnerata curare repare ꝑdita: & ad candorẽ iusticie ea q̃ obscurata fuerant reuocare. Ne forte si bonis operibus nudi: & vitioꝝ pãnis fœdentibus inuoluti ante tribunal eterni iudicis venerimus: illa ad nos terribilis sententia dirigat. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ: q̃ paratus est diabolo & ãgelis eiꝰ. Et iõ quãtũ possum⁹ fructꝰ iusticie studeam⁹ afferre timẽtes illũ qõ dñs dixit. Ois arbor q̃ nõ facit fructũ bonũ excidet et in ignẽ mittet. Hec smia euidenter ostendit: qz nõ solũ malum feciſſe: sed etiã bonũ non egisse dãnabile erit. Et ideo ista q̃ diximus attentis cordibꝰ iugiter cogitemus: ne nos tarde peniteat sub conspectu ignis eterni: q̃ interrogabit medullas ossa et cogitationes nostras. Qñ tũc vnusq̃sq; puniẽdꝰ ne optabit vnq̃ mulierẽ alienam concupiſcet: ne vnq̃ corporis sui vestẽ: ne vnq̃ baptismi holoſericã maculaſſet: ne vnq̃ ꝓtereriſſet consillia et monita

sacerdotuz. Nā si sacerdotibus grāde periculū est aliena peccata nō arguere: quāto periculosius erit ꝓpria noluisse corrigere. Atq; ea nō solum nō emendasse: verūetiaz defendisse: ꝛ defendēdo accumulasse

C Et ideo expiatura erit illic lextinguibilis cōcrematio: quicqd hic medicabilis satisfactio: quicqd hic salutifera dissimulauerat sanare cōuersio. Ardens enim inferni puteus aperiet: descensus erit: redit⁹ non

Matth. xxij. erit. Illic fidei vestre muditati: ꝛ capitaliter moruti: in perpetuū demergētur: ejciēdi in tenebras exteriores vbi nō visitabit eternus. In tenebras ex tenebris infeliciter exclusi: ifelicius includēdi. De hoc puteo prophetꝫ orat atq; cōmemorat. Neq;

Psalmo lxviij. absorbeat me profundus: neq; vrgeat sup me puteus os suū. Ideo autē dixit. Neq; vrgeat super me puteus os suū: qz cum sine penitētie remedio infelices peccatores exceperit: claudet sursum: aperiet deorsuz ac dilatabitur in profundū. Nullum spiramē: nullus liber anhelitus: claustris desuper augētibus relinquet. Detrudentur illuc valedicētes rerum nature vltra nescient a deo qui deū scire noluerūt: morituri vite: ꝛ morti sine fine victuri. Felices q̄ nunc bene viuētes facultatibus vel corpi suo necessarijs contēti ꝛ de suo largi in se casti: in alios nō cruenti: ab huius putei profundi flāmes nocte se redimūt. Hec pena illos manebit qui amisso ꝛ nō reparato per penitentiā baptismo: ineternū peri

Mat. iij bunt. Ad quos dr̄. Paleas aūt comburet

D igni inextinguibili. Hi vero qui tpalib⁹ pe

j. cor. iij. nis digna gesserūt: de quib⁹ apls dixit. Si cuius opus arserit detrimentū patiet: ipse aūt saluus erit: sic tñ quasi per ignē: per fluuiū igneū de quo ꝓphetica sermo cōmemorat. Et fluui⁹ igneus currebat a

C eō: per fluuiū igneū ꝛ vada feruētibus globis horrēda trāsibunt. Quāta fuerit peccati materia: tāta ꝛ pertranseundi mora. Quātū exegerit culpa: tñ sibi ex holeyendicabit q̄dam flāme rōnabilis disciplina. Et q̄nq; stulta iniqtas suggesserit: tñ sapiens pena deseuiet. Et qz sermo diuinus quodā loco ence olle aiaz peccatricē cōparat dicēs. Pone illā super prunas vacuaz

Ezech. xxiij. donec cōcalescat es eius ꝛ eē stagnū eius desuat: illic sermones ocioſi ꝛ cogitatōes inique vel sordide: illic multitudo leuium petoꝝ: que puritatē nobilis nature ꝛinfecerāt exundabūt: illic stagnū vel plumbū diuersoꝝ subrepētiū delictoꝝ: que diuinam imaginē obscurauerāt ꝓsumenk: q̄ oia hic ab aīa separi ꝓelemosynas ꝛ lachrymas cōpendiosa trāsactiōe potuissent. Ecce sic exigere hz ab hoie rōnez: qui seipm ꝓhole dedit: ꝛ cōfixus clauis: legis morti se unxit. Que cū ita sint dilectissimi: itelligam⁹ qz effugere intolerāda supplicia: ꝛ icēdia eterna nō poterūt: nisi qui pri⁹in se ignem carnalis ꝯcupiscētie ac mltimode cupiditat⁹ extinxerit. Et iō frēs charissimi ꝙ uertam⁹ nos ad meliora: dū in nr̄a sunt ptāte remedia. Curram⁹ duz lucē habemus: ne pretereuntia salutis tpa negligam⁹. Hinc extingamus mortem moriendo peccatis: hic vitam vite meritis comparemus.

¶ De eo quod apostolus dicit. Pax fratribus ꝛ charitas cū fide magna. Homilia. xvij. In qua de pace: charitate ac fide specialiter tractat.

Eph. vj

A

Ecundū vasis electionis ꝓfessionē atq; doctrinam qm̄ fides mle dei donum Ephe. ij est: lectiōib⁹ eāticis fmonib⁹ diuinis: ꝛ qō est p̄cipuū gr̄a sup edificet dn̄s cor vr̄m: vt qō verū audi

Ro. iiij. tis: nō audiatis ad iudiciū hz ad premiuz. Facict hoc: qm̄ qui ꝓmisit potens est ꝛ facere: ita credidit abrae dans gr̄iam deo. Un̄ ꝛ plenissime credēs: qm̄ qui ꝓmisit potēs est ꝛ facere: magnū nr̄m gaudiū nobis ꝓmisit: abrae nos ꝓmissionis filij sumus.

Gal. iij Qn̄ em̄ dictū est abrae. In semie tuo bñdi-

Ge. xxj. cent oēs gētes: nos ꝓmissi sum⁹. Ergo ipe nos fecit fidei filios abrae: q̄ potēs est fa-

Ro. iiij. cere qō misit. Nemo dicat. Ego feci. Non em̄ ꝓmittit de⁹: ꝛ facis tu. Pōt aūt recte dici: qz que ꝓmittis tu: facit de⁹. Tu em̄ infirmus es: tu oꝑotēs nō es. Qñ em̄ ꝓmittis nisi faciat de⁹: inanis est ꝓmissio tua. Dei aūt ꝓmissio nō pendet ex te hz ex illo. Sed ego inq̄s: credidi. Cōcedo. Uez dicis. Tu credidisti: sed nō tibi tu tu fidē dedisti. Unde aūt credidisti: nisi ex fide: Fides i te donū

Eph. vj dei est. Audi apl̄z ipm̄ fidei disputatorē: ꝛ gr̄e magnū defensorē: audi eū dicētē. Pax

De gr̄a ꝛ lib. ar. xxx. ct xlj. fratrib⁹ ꝛ charitas cuz fide magna. Tria dixit. Pax: charitas fides. A fine cepit: ad initiū terminauit. Initiuz est em̄ in fide: finis in pace: qz em̄ credim⁹ ipsa ē fides. Sz

Jaco. ij. fides dz esse xp̄ianoꝝ: nō demoniorū. Naz sicut dicit Jacob⁹ apl̄us. Et demones credūt ꝛ cōtremiscunt. Et demones dixerūt chr̄isto. Tu es fili⁹ dei. Cōfitebāt demones: q̄ nō credebant holes. Illi tremuerūt: illi occiderūt. Quid em̄: Quis dixerūt

mar. iij. demones. Tu es fili⁹ dei: scimus qui sis: ideo regeneraturi sunt cū filio dei: Absit. Discernēda est ergo fides demoniuz a fide sanctorū. Plane discernēda vigiliter ꝛ di-

mat. xvj

ligenter. Nā ꝛ petrus hoc dixit dn̄o dicēti. Quē me esse dicūt: Tu es xp̄s fili⁹ dei vivi. Et dn̄s. Beat⁹ es symon bariona. O dñe hoc tibi dixerunt ꝛ demones. Quare

Gal. v. ipsi nō sunt bti: Quare: Qz demones hoc dixerūt timore: petrus amore: iō initiū est a fide. Sed q̄li fide: Quaz deficiuit apl̄s.

Neq; circūcisio aliq̄d valet: neq; ꝓputuz:

j. Petri. v. sed fides. Dic que fides: Que per dilectionē operat̄. Hanc demones non habent fidē que per dilectionē operat̄: sed soli serui dei: soli sancti dei: soli fide filij abrae: soli filij dilectiōis: filij ꝓmissionis. Ideo ē ꝛ charitas dicta. Tria illa dicta sunt ab apl̄o. ꝓpter fratrib⁹ ꝛ charitas cū fide. Un̄ pax ꝛ charitas: Un̄ charitas cū fide: Si em̄ nō credas: nō amas. Dixit ergo apl̄s sic inciꝑes a fine: ꝛ veniēs ad initiū. Pax: charitas cū fide: Nos dicam⁹. Fides: charitas pax. Crede: ama: regna. Si enim credis ꝛ nō amas adhuc nō discreuisti fidē tuā ab eis qui tremebāt ꝛ dicebant. Scim⁹ q̄ tu es fili⁹ dei vivi. Ergo tu ama: qz charitas cū fide ipsa te ꝓducit ad pacē. Quā pacē. Uerā pacē: plenā pacē: solidam pacē: securā pacē. Ubi nulla pestis: nullus hostis. Ipa pax est finis oiuz desideriorꝝ bonorū. Charitas cuz fide: ꝛ si sic dicas: bñ dicis: fides

B cū charitate. Magna ergo bona cōmemo-

Eph. vj. rauit apl̄s. Pax fratrib⁹ ꝛ charitas cuz fide. Magna bona. Sed dicat: vñ bōa ista: vnde sunt: a nobis an a deo. Si dicis a nobis: in te gloriaris nō in deo. Si aūt dixisti: q̄ ait ipse apl̄s. Ut qui gloriat: in domino gloriet cōfitere pacē: charitatē cum fide: nō tibi esse nisi a deo. Sz rñdes mihi. Tu hoc dicis: ꝓba q̄ dicis. Probo: ipsius apl̄i testē vocabo. Ecce habetis. Apl̄s dicit. Pax fratrib⁹ ꝛ charitas cū fide. Ipe dixit. Quid ipse dixit: Un̄: Sequit. Pax fratrib⁹ ꝛ charitas cū fide: a deo pr̄e nr̄o ꝛ

j. cor. iiij dño ihesu xp̄o. Quid ergo habes q̄ nō acceꝑisti: Si aūt acceꝑisti: q̄d gloriaris q̄si nō acceperis: Non⁹ ac gloriat⁹ est abrae: Ex fide gloriat⁹ est. Que est fides plena ꝛ perfecta: Que credit ex deo esse oia bona nr̄a ꝛ ipsam fidē. Itez dicit apl̄s. Misericordiā

j. tim. j. cōsecutus sum. O cōfessio. Non ait miseri cordiā cōsecutus sum: qz fidelis eram sed vt fidelis essem misericordiā cōsecut⁹ sum. Ucnianus ad eius ꝓmordia: videamus saluū seuientē: spectemus furentē: spectemus odia anhelantē: sanguinēq; sitiētez. Spectem⁹ fratres cū magnū spectaculū.

Act. vij. Ecce post stephani necē: post effusiz testis

Act. viij dei lapidibus sanguinē. Ubi vestimenta seruabat lapidantiū vt in eorū ctiam manibus lapidaret: tūc disperli sunt frēs qui erant hierosolymis ꝛgregati: ꝛ ille seuiēs cui parū erat vidisse ꝛ fudisse sanguinez stephani: accepit lr̄as a principibus sacerdotū vt iret damascū: ꝛ quoscūq; ibi inueniret xp̄ianos victos adduceret. Et ibat.

Actu. ix De⁹bis apostoli ix. c. Hec pauli via erat: cui⁹ via nondum erat xp̄s: adhuc sauli: nōdū pauli. Ibat. Quid habebat in corde: Quid nisi malu⁹. Date mihi merita eius. Si merita q̄ris: dānatiōis sunt nō liberationis. Ibat ergo seuire in mēbra xp̄i: ibat sanguinē fudere ibat lupus pastoꝝ futurus. Sitiebat. Non em̄ poterat alr̄ ire ad illa ꝓpter que ibat. Et cū sic ambulabat cogitabat: anhelabat cedes: ꝺducit pedes eius ira: mouet mēbra odiū dū pergit ꝛ ambulat: obtēperat manicipiū crudelitati: ꝛ eccevox de celo. Saule saule: q̄d me ꝑsequeris: Ecce quare dixit. Misericordiā cōsecutus sum. Ut fidelis es-

Actu. ix. sem: Erat infidelis: pax est: erat in ipsa infi-

j. timo. j. delitate crudelis: sed miaz consecutus est vt fidelis esset. Quis dicturus est deo dicenti: hoc volo. Ergo dñe ille qui tanta fecit: tāta mala i sanctos tuos facere cupiebat. Tali eū misericordia dignū existimas: Hoc volo. An oculus tu⁹ nequā est qz bo-

mat. xx. C nus sum: Habete fidē: sed vt habeatis fidem: orate fide. Sed orare fide non potestis: nisi fidē habeatis. Non em̄ orat nisi fides. Quomō enim inuocabūt in quē non

Rosm. x. crediderunt: Aut quomō credent ei quē

De gratia ꝛ lib. ar. xxx. non crediderūt: Aut quomō credēt ei quē nō audierunt: Quō aūt audiēt sine ꝑdicāte: Aut quō ꝑdicabunt si nō mittātur: Sō loq̄mur: qz missi sum⁹. Audite nos: audite illū p nos. Ergo ait aliqs. Inuocam⁹ deū: vt det nobis ꝑseuerare in his bonis q̄ habem⁹ ꝛ addet bōa q̄ nō habem⁹. Precessit

Rosm. xj ꝙ fides q̄ rogat. Certe totū dat de⁹. Ut em̄ daret mihi rogauit rogarē: pus credidi. Ergo mihi dedi qō credidi: ꝛ de⁹ dedit qō credēs oraui. Soluat qō. Nō em̄ pua est. Hoc tevideo loq̄: qz tu poꝛ ōdisti aliq̄d deo vt cetera daret tibi. Dedisti q̄ppe illi fidez tuā ꝛ oſonē tuā: ꝛ vbi ē qō ait apl̄s. Quis em̄ coḡuit sensū dn̄i aut q̄s filiari⁹ ei⁹ fuit Aut q̄s poꝛ ꝺdit ei ꝛ ꝛtribuet illi. Ecce q̄lis vis ē. Ergo poꝛ ōdisti deo: ꝛ hoc ōdisti qō tibi nō dedit de⁹. Inuenisti vñ dares: Hō mēdice vñ habuisti. Ergo vñ dares aliq̄d habuisti. Quid ei hēs qō ñ accepisti. Ergo

j. cor. iiij ō dei das deo. Ex eo qō tibi ōdit: a te accepit: nā mēdicitas tua nisi poꝛ ōdisset: ianissima remaneret. Audite vñ hoc euidēt⁹ ꝓbet. Ecce vos qz credidist⁹ ꝛ accepist⁹ q̄d dicim⁹ his q̄ fidē crediderūt: q̄les erāt. Saul⁹ q̄ fidē crediderat: aut accepit vt crederet postea ꝙ credidit xp̄o: tūc cepit iuocaꝛ xp̄s

Ab illo accepit vt crederet: & credẽdo inuocaret: inuocãdo cetera acciperet. Quid putam⁹ fratres? Saulus antequã crederet orabãt p illo qui crediderant añ non orabãt? Dicã mihi: si nõ pro illo orabãt q̃re dixit stephanus. Dñe ne statuas illis hoc delictũ? Orabãt & pro illo: & p alijs infidelib⁹ vt crederẽt. Ecce nõdũ habebãt fidez: & oratiõibus fidelibus accipiebãt fidem.

D

Nõdum habebãt qđ deo offerrẽt: q̃ nondum erãt misericordiã cõsecuti vt fideles essent. Deniq; postea q̃ saulus iste cõuersus est: vna voce elisus & leuãt⁹ est. Elisus psecutor: leuatus p̃dicator. Postea q̃ cepit euãgelizare fidem quã aliq̃n vastabat

Gala.j. Deuterbis dñi. xxiij.ca.

qđ de se dixit? Erã aũt ignotus facie ecclesijs iudee q̃ sunt in xp̃o: tm̃ aũt audiebant q̃ is qui aliq̃n nos psequebat: nũc euãgelizat fidẽ quã aliq̃n vastabat: & in me magnificabãt deũ. Nũquid dixit. Et i me magnificabãt me: & in me qui euãgelizabat fidẽm quã aliq̃n vastabã: nõ me magnificauerũt sed deũ? Ergo ipse fecit vt saul⁹ deposita tunica veteris peccati pãnosa: credibus sanguinea vt deposita ista tunica: acciperet tunicã humilitatis: & fieret de saulo paulus. Quid est paulus? Minim⁹. Ego eñ sum minimus apl̃oz. Ecce qđ est paulus? Paulus eñ latine modicũ est. Sic loquimur q̃n dicim⁹. Post paulum video te. Paulopost facio illd. Quid est paulopost? Modico post. Post paulũ post modicum.

j.cor. xv De gratia & lib. ar. xiij. & xv.

Quid est paulus. Quia modic⁹: modicus: q̃ nouissim⁹. Ego cñ sum inq̃t nouissimus apl̃oz: qui non sum dign⁹ vocari apl̃us: q̃ psecutus sum ecclesiã dei. Wñ dicis vnde debuisti dãnari: ab eo accepisti: vnde debeas coronari. A quo accepit: vultis audire? Nolite me: ipm audire. Nõ suz inquit dignus vocari apl̃s: q̃ psecutus suz ecclesiã dei. Sed gr̃a dei suz id qđ suz. Ergo qđ eras: iniq̃tate tua eras: qđ es: gr̃a dei es.

Gala.j.

j.cor.iiij

Et gr̃a eius inq̃t i me vacua nõ fuit. Ecce euãgelizat fidẽ quam aliq̃n vastabat: nec gr̃a ipsa vacat in illo qui ait. In me vacua nõ fuit: sed plus oĩb⁹ illis laborauit. Obserua: erigere te cepisti. Ubi es paule? Certe modic⁹ eras. Plus oĩb⁹ illis laborauit. Dic vnde? Quid enim habes qđ nõ accepisti? Stati respexit. Et cũ dixisset. Plus oĩbus illis laborauit: quasi expauit ad vbã sua: & mox subiecit se humilẽ paulum. Nõ aut̃ ego sed gr̃a dei mecuz. Ergo fratres mei: vt noueritis etiã fidẽ a dño deo esse nobis orate p illis qui nõdum crediderunt. Si quis forte habet amicũ infidelẽ moneo illum vt oret p illo. Uere opus est vt ego illum moneaz. Maritus chr̃istian⁹ est: & vxor infidelis est: nõ orat pro vxore sua vt credat? Uxor est chr̃istiana: maritus infidelis est: non orat mulier religiosa p marito suo vt credat? Quãdo hic orat qui orat: quid orat: misi vt deus det illi fidem? Ergo donum dei est fides. Nemo se extollat: nemo sibi arroget: quasi sibi aliqđ dederit. Qui gloriatur in domino glorietur.

j. Cor.j.

¶ De eo quod in Esaia scriptuz est. Frãge esurienti panẽ tuũ: & egenos vagosq; induc in domũ tuã. Homelia. xviij. In q̃ primo ad bona opa faciẽda nos hortat dum tps habem⁹.

Ef.lviij

A

Dominus deus nr̃ nolens nr̃m aliquem perire excolens ecclesiã suam velut agru⁹ suũ: querẽs fructũ de arboribus suis antequã tẽpus securis adueniat: cũ necesse erit infructuosas arbores amputare: non cessat admonere nos: vt cũ tempus nobis est cum dei adiutorio in nr̃a potestate cõsistit: bona opa faciamus. Cũ enim transierit tempus bene operãdi: non restat nisi recipiendi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionez mortuoꝝ in regno dei. Frange esurienti panez tuum: & egenos vagosq; induc in domum tuã: q̃ non inuenies esurientẽ nec egẽtez. Nemo dicturus est. Uesti nudũ vbi oium tunica imortalitas erit. Nemo dicturus est. Suscipe peregrinũ: vbi omnes in patria sua viuẽt. Naz modo sumus inde pegrini. Nemo dicet. Usita egrum: vbi est sanitas sempiterna. Nemo dicet. Sepeli mortuũ: vbi mors morietr. Jsta omnia pietatis officia in vita eterna necessaria non erũt: vbi sola pax erit: & leticia sempiterna. In isto autem tempore vt noueri⁹ quãtum nobis cõmendat deus opera misericordie: etiã ipsos suos sanctos egere fecit: vt cuz fiũt hic amici de mãmona iniquitatis: et recipiant ipi amicos suos in eterna tabernacula: id est cũ serui dei ipsum ingiter deo vacãt: aliquotiens indigent: illi qui habẽt mundi diuitias elemosynas largiantur. Quomodo eis participes faciũt in terrena substãtia: sic cum illis partẽ habere merebũtur i vita eterna. Hoc dixi ꝓpter lectionẽ regnorum quam primo audiuimus. Nũquid deus defecerat pascere seruũ suum helyam? Nonne illi quia deerant homines alites ministrabant? Nõne illi panem offerebat coruus mane: et ad vesperã carnes. Ostendit ergo deus: quia vnde voluerit: quomodo voluerit pascere suos seruos potest.

Ubi.s.

Matth. xxv.

Joñ.iiij.

C

iij.regũ. xvij.

B

iij.regũ xvij.

Lu.xvj.

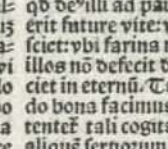
Et tamẽ vt posset eũ religiosa vidua pascere: fecit eũ egere. Egestas ale sancte in abundantiã versa est ale religiose. Nõ poterat helyas de mia dei dare sibi qđ lagũcule dedit. Uidetis nẽpe & manifestũ est q̃ aliq̃n serui dei ideo nõ habẽt: vt ꝓbentur qui habẽt. Et tñ illa vidua nihil habebat qđ illi reliquũ erat finitũ fuerat & cuz suis filijs moritura. Processit ergo vt faceret sibi panẽ. Collegerat duo ligna: & tũc esz vidit helyas. Tũc eam hõ dei videbat qñ illa duo ligna querebat. Mulier illa typuz gerebat ecclesie: & qz duo ligna crucem faciũt: querebat moritura: vnde semp̃ẽt victura. Addũbrato ergo mysterio helyas loquit̃ ad eam qđ audiuit narrat illa dispositionẽ suã moriturã se dicit cuz ꝑsumserit qđ remãsit. Jã est ergo qđ dñs dixerat helye: vade in sarepta sydonie: ibi eñ mandaui viduę vt pascat te. Uidetis quẽ admoduz mandet deus nõ in aure: sed in corde. Nunqđ legim⁹: qz missus est aliqs ꝓpheta ad illaz mulierẽ? dictũ est ei. Hec dicit dñs: vẽturus est ad te esuriens sern⁹ meus: & eo qđ habes ministra illi: inopiã noli metuere ego supplebo quod dederis. Hoc ei dictũ nõ legimus. Nec hoc legim⁹ q̃ in somnis ad eã missus fuerit angelus. & prenũciauerit helyã esurientẽ esse vẽturum: aut de illo pascendo aliqs mulierẽ illã admonuerit. Sed mãdat de⁹ miris modis: qui in cogitatiõibus loq̃tur. Dicimus mãdasse deum loquẽdo in corde: suggerẽdo qđ opus erat: psuadendo qđ vti: & erat rationali ale vidue mulieris. Sic etiaz in ꝓphetis legimus: q̃ dñs mãdauerit vermi vt roderet radicez cucurbite. Quid est mãdaut: misi cor prepauit. Jnspiratione itaq; dñi: vidua illa mulier cor ꝑparatum habebat ad obediendũ. Talis venerat: talis cũ helya loquebat Qui erat in helia vt ꝓciperet: ipse erat in vidua vt obediret. Uade inq̃t: mihi ꝓmus fac de egestate tua non deficiẽt diuitie tue. Patrimoniũ enim vidue modicũ erat farine: & modicuz olei. Hoc modicũ nõ defecit. Quis hz talem viduã? Libenter vidua seruũ dei esurientẽ pascebat: q̃ patrimonium eius in ꝑclausi pẽdebat. Quid felicius hac pauptate. Si hic talia recepit: qualia in fine sperabit. Jõ hoc dixi vt seminatiõis nostre mercedem: nõ illo tpe quo seminam⁹ speremus. Hic cñ bonoꝝ operũ messez cũ labore seremus: sed in futuro frnctus illius cuz gaudio colligemus: Fin illud quod scriptũ est.

Psalmo cxxv.

Euntes ibãt & flebãt: mittẽtes semina sua. Ueniẽtes aũt venient cũ exultatiõe portãtes manipulos suos. Illud eñ ꝓ signo facti est. nõ pro dono. Nã si vidua illa q̃ paruit hoicz dei hic recepit: non est magnũ qđ seminauit: q̃ nõ magnã segetem messur. Tpale est em̃ qđ accepit: nõ õficientes farinã: nec diminutũ oleum: quouisq; daret deus pluuiã super terrã: ac sic tũc magis cepit egere: qñ dign⁹ est de⁹ plucre. Tũc em̃ laboratur: & erat expectatura agri fructus collectura. Qñ enim non pluebat: vtctus ei⁹ defecit veniebat. Signũ hoc ipsuz qđ de⁹ illi ad paucos dies ꝓfiterat: signũ erit future vite: vbi merces nr̃a õficere nesciet: vbi farina nr̃a de⁹ erit. Qũo illa perillos nõ defecit dies: sic ille dies nõ deficiet in eternũ. Talẽ mercedẽ sperem⁹ quãdo bona facimus: ne forte aliquis veltruz tentet tali cogitatione vt dicat. Pascam aliquẽ seruorum dei esurientez: vt lagena mea nõ deficiat: & in cupa mea semp vinũ inueniam. Noli hoc hic querere. Semina securus: messis tua serius veniet: tardius veniet: sed cum venerit finẽ non habebit.

¶ De exhortatione ad elemosynas faciendas. Homelia. xix.

A

Ectio ista frẽs quaz modo audiuim⁹ de scto euãgelio: ad elemosynas faciẽdas nos hortat: et sic hortat vt in iudicio suo dñs has solas factas ꝓputet dextris: has solas nõ factas imputet sinistris nõ quo cetera hominũ facta vel bona vel mala non venĩat in iudiciũ. Scriptũ est enim sia ventura ad iudiciũ: & tamẽ nõ elegit dñs noster iesus xp̃s pnũcias nobis iudiciũ suuz futurũ: non elegit vñ nos admoneret nisi solas elemosynas. Numquid dextris non dicẽdũ: q̃ caste vixistis: q̃ res alienas nõ rapuistis: q̃ fidẽ meazvsq; ad sanguinẽ ꝓfessi estis? Oia enim facta ista bona necesse est honozari in iudicio iesu xp̃i. Rursus putatis nõ esse dicendũ sinistris: q̃ fuistis impudici: q̃ fornicati estis quis res alienas rapuistis: q̃ superbia vestra et malis moꝛib⁹ nomen meuz blasphemari fecistis. Et cetera q̃z enumerat. Tacet tamen dñs noster: prenũcias nobis iudiciũ suũ: omnia cetera recta facta iustorũ: & solas elemosynas cõmemorare dignat⁹ est. Tacuit oia mala facta iniquorũ: & solam fieri itatẽ elemosyne increpandã esse iudicauit: nõ nisi ad nos cõmonendos. Quare hoc. Quia oia crimina elemosynis redimũtur. Jdeo illaz laudauit fecũditatem: istã culpauit & dãnauit ariditatẽ. Sed audiuis oia malefacta elemosynis redimi:

Tob.iiij

B

nolite sic intelligere: vt intelligũt quidam peruerse. Elemosyne cũ possunt tibi prodesse ad delẽda peccata ꝓterita: si mores mutaueris. Si autẽ in eisdem malis pseueraueris: elemosynis tuis non corrũpes iudiciũ dei. Ego dico ꝓpter illa scelera et crimina: que oẽs modo vitare debent qui accipiũt corpus christi et sanguinẽ. Ceterũm nõ me latet vitã istam mortalẽ et in carne corruptibili cõstitutaz sine peccatis esse nõ posse: ꝫ illa quotidiana et leuia habent etiã sua lauacra quotidiana: hoc est q̃ pectus tũdimus et dicimus in oratione dñõ deo nostro. Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Non enim sine causa dicimus hoc. Haud vero ipse celestis magister doceret istam orationẽ: nisi nos peccatores esse ꝓuideret. Vidit cũ que cauere debemus: et vidit que cauere difficile sit. Ola autẽ cauere ipossibile indicauit esse: qui istã orationẽ quotidianam nõ quoslibet christianos/ sed ipsos arietes apostolos docuit. Ubi aũt apostoli pectus tũdunt et dicunt. Dimitte nobis debita nr̃a: hoc est peccata nostra: audet aliqua ouicula superbire de iustitia? Videte qualis fuerit iohãnes apostolus. Supra pectus dñi discumbebat: de alto illo fonte sapiẽtie secreta bibebat. Inde cũ bibit qõ in euangelio eructuit. In principio erat verbũ: et verbũ erat apud deũ: et deus erat verbum. Et assidue testatur euãgelium: q̃ dñs precipue ipm diligebat. Et tamẽ ait. Si dixerimus q̃ peccatum nõ habemus: nosipsos decipimus et veritas in nobis nõ est. Nec tamẽ quia ista dicũtur debet quisq̃ securus esse homicida si ꝓpter quotidianas fornicatões et latrocinia sua venerit dicere. Dimitte nobis debita nr̃a. Quod cũ deus stabilit quotidie dici ꝓpter leuia peccata: ille putat ad illa grauia sibi posse opitulari a q̃ dus nõ vult discedere: sed in his cupit ꝓpetuo permanere. Tũdat et de his peccãs: faciat et ꝓ his elemosynas: sed vita mutata: et inde recedat et huc accedat. Si aũt dixerit in alo suo: si quotidiana faciam latrocinia: et si quotidianis corruptionibus adulterinis me contaminẽ: et si sortilegos querã: idolis sacrificẽ: mathematicos ꝯsulam: et a tali vita oino non recedaz: faciẽs tñ quotidianas elemosynas extinguo ola peccata. Tamẽ extinguis sed cũ his extingueris. Sic cũ tibi erit ista ꝯmutatio tua mala: vt non delit q̃ de te dicat. Et adhuc pusillũ et non erit peccator: et queres locuz eius et nõ inuenies. Udi ipiũ sicut cedros libani exaltari: trãsiui et ecce nõ erat: quesiui eũ et non est inuẽtus loc⁹ eius. Pereũt ergo petã tua sed tecuz. Nõ cũ in gehẽna peccare ꝓmitteris: aut cum te ceperit torquere ignis eternꝰ: de satiandis libidinibus cogitabis. Perimt ergo peccata sed tecum. Si aũt vitam mutaueris: illa pereũt: tu inuenieris: et dicẽ de te. Mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est.

¶ De eo q̃ dñs petr⁹ dicit. Deposita ergo oi malitia et omni dolo et adulatõe: et ĩuidia et detractiõe: tanq̃ modo nati ifantes rationabile et inuoles lac ꝓcupiscite etc. nosq̃ hortatur ꝓcupiscere lac de quo crescamus a vitis ad ꝓfectus. Homelia.xx.

Mira quidem aures et mẽtes quos cura nostra complecrit: solliciti pastoris fmo cõpellat. Uerũtñ ad vos ꝓpie nũc dirigit: quoz recẽs infantia spiritalis generatõis sacramentoz cunabulis insignit. Nobis cũ maxime p aplm petrũ sic diuinũ blãditur eloquiũ. Depositis ergo inãt oi malitia et oi dolo et adulatiõe et inuidia et detractiõe tanq̃ mõ nati ifantes rõnabile et innocẽs lac cõcupiscite: vt in illo crescatis in salutẽ si gustatis q̃ dulcis est dñs. Proinde q̃ gustatis: nos testes sum⁹. Nos vobis hãc suauitatẽ nutricis officio mistram⁹. Agite itaq̃ ad sancte instar admoniti ifantie: deponite malitiã: dolũ adulationẽ et inuidiã et detractionẽ: hanc innocẽtiam sic tenere debetis: vt eã crescẽdo nõ amittatis. Quid est malitia: nisi nocẽdi amor? Quid est dol⁹ nisi aliud agere et aliud simulare? Quid est adulatio nisi fallaci laude sedu-ctor? Quid est inuidia: nisi odiũ felicitatis aliene. Quid ẽ detractio nisi mordacitor ꝫ veracitor rephẽsio. Malitia malo delectat alieno. Inuidẽtia bono cruciat alieno. Dolus duplicat cor. Adulatio duplicat liguã. Detractio vulnerat famã. Hui⁹ aũt vestre innocẽtia sanctitatis: q̃m filia est charitatis nõ gaudet sup iniq̃tate: cõgaudet autẽ bonitati. Simplex vt colũba: et sic astuta vt serpẽs: nõ studio nocẽdi: sed nocentẽ cauendi. Ad hãc vos exhortor. Taliũ est cũ regnuz celoz: humiliũ sc̃z: hoc est spiritalz parulorz. Non ꝓtẽnatis: nõ abhorreat⁹. Magnoz est cũ ista pusillitas: ſuperbia ꝯ fallax infirmoz est magnitudo: q̃ vbi mentez possederit: erigẽdo dejicit: inflãdo euacuat: distendẽdo dissipat. Humilis esse nõ põt nocẽs: superbus esse non põt innocens.

humiliatẽ illaz loquoz: que nõ vult pituris rebꝰ excellere: ꝫ eternũ aliq̃d veraciter cogitat: quo non suis viribꝰ sed alienis ad vitã pueniat. Hec malũ cuiusq̃ velle non põt: quo neq̃quã bonũ eiꝰ auget. Porro autẽ supbia ꝓtinuo parit inuidiaz. Quis ꝯ sit iuidus: q̃ nõ ei malũ velit: cuiꝰ bono cruciat? Ergo et inuidia parit ꝯsequẽter malitiã: vñ et dolus et adulatio et detractio: et oẽ opus malũ q̃ pati nolis ab alio. Pia itaq̃ hũilitate seruata: q̃ in scripturis sanctis sancta, pbat ifantia: securi eritis de imortalitate beatoz. Taliũ est eñ regnũ celoz. Porro q̃ supbus in hoies nõ est: multo maxime aduersus deũ ꝓtumax esse nõ debet: qm̃ si nõ est alicui faciẽdũ q̃ dsq̃ ab alio pati nõ vult et nullus hoiuz vult iobedire pati eũ qui suo iuri ſubdit⁹ fuerit: q̃tomagis cauẽdũ est ne in deũ quisq̃ tal⁹ existat: qualẽ in se existere hoiez nõ vult. Fallunt ꝓinde alias suas qui sufficere existimãt si q̃ sibi fieri nolũt: nulli hoiuz faciãt: seseq̃ vita luxuriosa ita corrũpũt: vt deo facere conẽtur q̃ sibi fieri ab hoie nolunt. Neq̃ eñ volũt a queq̃ puerti domũ suã: q̃ i scripsis domuz dei mirabili cecitate puertunt: surdi aduersus aplm clamãtẽ. Nescit⁹ q̃ tẽplũ dei estis: et spũs dei habitat in vobis? Si q̃s aũt tẽpluz dei corrũpit: corrũpet illũ deus. Tẽplũ eñ dei sanctuz est: q̃ estis vos. Nemo se fallat. Quid ḡ se putãt fernare circa alios hoies inocẽtiã suã: cũ sibi ita nocẽãt vt deo careãt habitatore et puniant⁹ ĩ tore? Hic etiã fit vt ꝓ noxias voluptates lapsi et effusi: nõ solũ tẽpla dei esse desinãt: verũetiã ruine fiãt: an q̃ habitãt mala demonia: quib⁹ supplicare et q̃ colere incipiãt. Fiãtq̃ illis vt dem̃ est: posteriora deteriora ꝓrib⁹. Uñ vos semine imortali regeneratos: sicut supi⁹ ꝓpter malitiosas nocẽdi cupiditates: q̃bus fit hoib⁹ q̃ ode rũt: ita postea ꝓpter turpes et illicitas carnis delectatiões et nefaria sacrilegia: q̃b⁹ hoies nocere hoib⁹ non videnꝰ: nõ eis faciẽdo quod nolũt: sed deo nõ obediẽdo cui cũcta sunt subdita: ipsi dñoz dño faciunt q̃ sibi a fumlis suis fieri nolunt. Jdẽ ipse apls petrus loquit dicẽs. Xp̃o ergo passo p carnẽ et vos eadẽ cogitatõe armamini. Qui iaz mortu⁹ est carne desinat peccare: vt iã nõ hoiuz desideriis sed volũtate dei reliquũ in carne viuat. Sufficit eñ ꝓteritũ tps volũtates gentiũ ꝯsumasse in libidinib⁹ et voluptatib⁹ et comessatiõib⁹: potatiõe et nefandis idoloz seruitutib⁹. Sufficit eñ ꝓteritũ tps luxuriis opib⁹ petõiuz tanq̃ egyptioz dñatiõi seruisse. Jã mare rubrũ baptisma sc̃z xp̃i sanguie ꝯsecratuz vos traiecit: egyptios interemit: nihil de pctis ꝓteritis tanq̃ de insequẽtib⁹ a tergo hostib⁹ formidet⁹. Decetero cogitate vite hui⁹ heremũ ꝓmeare: et ad terraz ꝓmissionis supnã hierlm: terrã viuẽtiuz puenire. Ne ꝯbi dei cõrẽptu tanq̃ mãne fastidio: corda vra velut ora iteriora desipiãt. Ne cibos ꝯcupiscẽtes egyptios de alimentis celestib⁹ murmuretis. Ne fornicemini sicut q̃dã illoz fornicati sunt. Et ne tẽtetis xp̃m sicut q̃dã illoz tentauerũt. Si vobis fidẽ gẽtilium sitiẽtib⁹ amaritudo aliq̃ resistentiũ veluit aq̃ illaz q̃s israel nõ potuit bibere occurrerit: imitata dñi patiẽtia velut iniecto crucis ligno dulcescãt. Si tentatio serpẽtina momorderit: cõspecta illi⁹ exaltatõe serpẽtis tanq̃ mortis in carne dñi victe atq̃ triũphate: eode crucis medicamẽto sanet. Si aduersari⁹ amalechita iter itercludere atq̃ ipedire conabit: p reuerẽtissima extensione brachioz eiusdẽ crucis idittio superẽ. Ueri et germani estote xp̃iani. Nolite imitari nõie xp̃ianos: opere vanos. Iterq̃ dico et sepe dicẽdũ ẽ. Sufficit ꝓteritum tps voluptates gẽtiũ cõsummasse. Detestamini: aduersamini canes quersos aduomitũ suũ: detestaminis⁹ aduersamini mũdataz et vacantẽ domũ quo nequiores alij septez spũs adducunt: vt sint nouissima hois peiora q̃b⁹ erãt prima. Uos vñm mundatoẽ tenete habitatorẽ. Precipiẽtes eñ rogam⁹: ne inaciũ grãz dei recipiat⁹. Sufficit ꝓterituz tps volũtates gentiũ ꝯsummasse. Audite et aplz paulũ. Humanũ dico ꝓpter infirmitatez carnis vestre. Sicut exhibuistis mẽbra vra deſuire immũdicie et iiq̃tati ad iustitiã sic nũc exhibete mẽbra deſuire iustitie i ſctificatiõe.

¶ De castigatione filiorum quos cognoscimus ire ad vanitatem et inanes mendaces. Homelia.xxj.

Uotiẽſcũq̃ frẽs charissimi aliquos ex filijs vris ad spectacula vel furiosa: vel cruẽta vel turpia: quasi ad aliq̃d bonũ op⁹ currere vana psuasione et pestifero amore cognoscitis: vos qui iam deo propitio ista nõ solum; luxuriosa sed etiã crudelia oblectamenta despicitis: castigare eos et abũdantius ꝓ eis dño supplicare debetis: q̃ illos cognoscitis ire in vanitatẽ et inanes mendaces: et negligere quo vocati sunt. Qui si forte in ipso circa aliqua ex causa expauescãt: continuo se signant: et stãt illic portãtes in frõte ſyñ abscederẽt si hoc i cor

de portarent. Omnis enīz qui ad aliquod malū opus currit: si forte pedē impegerit: signat os suum: ⁊ nescit qđ includit potiꝰ de monem ꝯ excludit. Tūc eñ bene se signaret ⁊ diabolum de corde suo repelleret: ⁊ si se ab illo ope nefario reuocaret. Uñ iteruz atqz iterū rogo vos fratres charissimi: vt p eis totis viribus suppliceris: quatenus ad ista damnāda intellectū accipe mereāmur: ⁊ affectū ad fugiēda ⁊ miaz ad cognoscendum. Oportunuz erit propter assiduā compūctionem penitentie: psalmū quinqgesimum vobis oī die cātare. Loquamur tñ ⁊ ad illos quos frequenter ab ecclesie cōuentu spectacula voluptuosa subducūt Rogo vos tñ fres charissimi vt quotienscū qz cos tale aliqđ facere videritis ad vicez nostram seueriſſime castigetis. Sit ad eos vox nr̄a memoria vr̄a. Corrigite arguēdo consolamini alloquendo: exemplū prebete viuendo. Aderit eis q̄ affuit vobis. Nō eñ vobis ista pericula ptergressis: fons mie dei precisius est. Qua venistis venient: qua transistis transibunt. Molestū est quidem ⁊ nimiū periculosum et, p certo exitiabile: q̄ a nobis frequenter admoniti: non ignorantes sed scientes peccāt. Aliter eñ ille ad has vanitates currit: q̄ voces xp̄i cōtēnit: alīt ille q̄ nō nouit qđ fugiat. Sz nec de talibus desperari debere euidenter ostendit diuine mie magnitudo: q̄ non vult mortem morientis: sed vt conuertatur ⁊ viuat
ezc.xviij Deniqz etiā in beato dauid hoc manifestiſ
B sime ꝟ impletum esse cognoscimus. Cuius pctīm cum dolore qđē dicim⁹ et tremore: sz tñ deus noluit taceri qđ voluit scribi. Dicā ergo nō qđ volo sed qđ cogor. Dicā nō exhortās ad imitationē: sed instrues ad ti
ij.Re.xj. morē. Beatus eñ dauid vxoris aliene pulchritudine captus: rex ⁊ propheta dauid: ex cuius semine ſm carnem dñs venturus erat: adulterauit eam: cuius etiā maritum in bello occidendū mandauit. Homicidiuz audit adulterio: ⁊ post factum hoc missus est ad eū nathan ppheta a dño qui eū argueret de tāto cōmisso. Quid caueāt hoies dixim⁹ qđ ho si lapsi fuerint imitent audiamus. Multi eñ caderevolunt cū dauid ⁊ nolunt surgere cū dauid. Nō ergo caden di exemplum ppositū est: sz si ceciderit resurgendi. Attende ne cadas. Nō sit delectatio miorū: lapsus maiorum: sz sit casus maiorū tremor minotum. Ad hoc ppositū est: ad hoc scriptū est: ad hoc in ecclia sepe cātatum. Audiāt qui non ceciderūt ne cadant. Audiāt q̄ ceciderūt vt surgant. Tanti viri pctīm non tacetur: predicat in ecclia. Audiunt me male audientes: ⁊ q̄runt lib patrocinia peccandi. Attendunt vñ defendant quod committere parauerunt: nō vñ caueant quod non cōmiserunt: ⁊ dicunt sibi. Si aūt dauid adulteriū cōmisit: cur nō ⁊ ego. Inde aia iniquior: q̄ cū ꝓpterea fecerit q: dauid fecit: ideo peius ꝯ dauid fecit. Dicā hoc ipsuz planius si potuero. Dauid nullum sibi ita ad exemplum ꝓposuerat vt tu ceciderās lapsu cupiditatis: non patrocinio sanctitatis. Tu tibi tanqz sctīm ꝓponis vt peccēs: non imitari eius sancti tatem sed ruinam. Hoc amas in dauid: qđ in se odit dauid. Preparas te ad peccandū dispositis peccare. Libruz dei vt pecces inspicis. Scripturas dei ad hoc audis vt facias quod displiceat deo. Hoc non fecit dauid: correptus est per prophetam: non lapsus est in ꝓpheta. C
Qđ boni viri eccle fi
lij: et in xp̄i amore pfecti audientes tā scti viri ruinā: metuūt infirmitatem suā: ⁊ que condēnat deus denitare cupientes: abstinent oculos non eos defigunt in pulchritudine carnis aliene: nec seipsos faciunt de uersa simplicitate securos. Non dicunt bono aio attēdi benigne attendi: de charitate diu asperi. Proponunt eñ sibi casum dauid: ⁊ ad hoc illum magnum vident ceciduisse vt parui non cadant. Immo timeāt videre vñ possint cadere. Repmūt ꝯ octos a petulantia: non se facile adiungūt: nō se miscent mulieribus alienis: non leuāt oculos facile ad aliena domicilia: ad aliena solaria. De longe eñ vidit dauid illā in qua captus est. Mulier lōge libido prope. Attēdēda est ergo hec infirmitas carnis recordanda sunt verba apli. Nō inquit regnet Ro.vj.
pctīm in vr̄o mortali corpore. Nō dixit: nō sit: sed non regnet. Inest pctīm cū delectaris: regnat si cōsenseris. Carnalis delectatio p̄sertim vsqz ad illicita et aliena ꝓgrediens: frenanda est non relaxanda: imperio domanda: non impio collocāda. Attendis securus: si nouisti habes vnde mouearis. Sed tu respondes: fortiter teneo. Nūquid tu fortior dauid? Dixi eñ qđ nec dauid fortior: nec salomone potes esse sapientior. Si eñ illos tam sanctos viros incauta familiaritas mulieruz ⁊ perniciosa blādimenta vicerunt: qđ de se cogitant illi qui cū extraneis mulieribus non solū conuersari: sed etiam in vna domo manere: ⁊ conuiuio eorum aut frequēter aut semper interesse nec metuunt nec erubescūt? De tabulis et potest et debet dici illud quod de vidua delicioſa dicit apostolus. Quia viuens mortua est. Admonet etiam tale exē j.Ti.v.
plum: non se quēqz debere extollere in prosperis rebus. Multi enim res aduersas ti
D ment res

ment: res prosperas non timent. Periculosior est res prospera aio: qz aduersa corpori. Prius corrumpunt ꝓspera: vt inueniāt qđ frangāt aduersa. Fratres mei aduersus felicitates acrius vigilandū est. Propterea videte quēadmodū eloquiuz dei in nr̄a felicitate tollat nobis securitatē. Ser
pā.ij. mite dño inqt in timore: ⁊ exultate ei cū tremore. Exultatio vt gras agam⁹: tremor ne eadem⁹. Adulteriū eñ simul ⁊ homicidiū nō fecit dō cum persecutorem saulem pateretur. Qñ dauid sctūs saulē inimicū patiebatur: qñ illius persecutio nib⁹ agitabatur: qñ p diuersa fugiebat ne in map⁹ eius incideret: non cupit aliena: nō adulterata proze occidit viruz. Erat in infirmitate tribulationis sue tāto in dñi mia intētior: qz to miserior videbat. At vbi fact⁹ est securus deuictis hostibus: pressuris caruit: timor excreuit. Ualeat ergo hoc exēplum ad
pa. cxiiij id: vt timeamus felicitatē. Tribulationez inqt ⁊ dolorē inueni: ⁊ nomē dñi inuocaui. Audiāt hec q̄ hoc malū nō ꝓmiserūt vt vigilē custodire integritatē suā. Et cū attendūt magnū cecidisse: parui timeāt. Si ꝯ
E aliqs iā lapsus hec audit: ⁊ nimio sceleris pōdere pressus desperare iā cepit: attēdat qđē vulneris magnitudinē: sed nō desperet medici potestatē. Peccatuz cū desperatione certa mors. Nēo g̃ dicat. Ego si iam aliqđ mali feci: iaz dānād⁹ sum: de⁹ malis talib⁹ nō ignoscit: cur nō addo pctā pctis? Fruar seculo in voluptate lasciua: in cupiditate nefaria: iā pdita spe reparatōis: vt hoc habeā: quod video: si nō possum habere q̄ credo. Deus eñ noster sicut cautos fecit qui non ceciderunt: sic desperatos esse non vult qui ceciderunt. Omnisquis peccāsti ⁊ dubitas agere penitentiam ꝓ peccato tuo desperando salutem tuā: audi dauid agentem. Ad te natan ppheta nō est missus: ipse dauid ad te missus est. Audi eū clamātē ⁊ simul agama. Audi gemētem ⁊ congemisce. Audi lentez: ⁊ collachryma re. Audi correctum: ⁊ colletare. Si tibi nō
E potuit intercludi peccatum spes venie nō intercludatur. Missus est eñ ad dauid regem natan ppheta. Ille aūt non cōsiderauit regni sui sublimitatem: sed humilis et mitis non respuit verba ꝑcipientis. Non dixit ad prophetam. Tu cum sis pauper et humilis: quomodo ausus es mihi loqui regi? Rex sublimis ꝓpheram audiuit plebei⁹ humilis christum audiat. Audi ergo
pā.l. hec quicūqz aliquod crimē capitale fecisti ⁊ dic cum illo. Miserere mei deus ſm magnā misericordiā tuam. Qui magnā miaz deprecat: magnam miseriam confitetur. Querant paruam aiam tuā: q̄ nesciendo peccauerunt. Miserere (inqt mei de⁹ ſm magnā miaz tuā. Subueni graui vulneri ſm magnā miaz tuā. Grane est qđ habeo sed ad oipotentē cōfugio. De meo tā letali vulnere desperarē nisi tantū medicū reperirez. Miserere mei deus ſm magnā miaz tuā. Et ſm multitudinē miserationū tuarū dele iniqtatē meā. Qđ ait: dele iniquitatem meā: hoc est. Miserere mei Et quod ait. Sēm multitudinē miserationū tuarū: hoc est: ſm magnā miam tuam Et de magna mia tua: multe sunt miserationes tue. Attendis ꝓemptores vt corrigas: attendis nesciētes vt doceas: attēdis cōfitētes vt ignoscas. Fecit qđaz hoc nesciēs. Et qđ ait? Fecerat aliq̄: ⁊ multa ma
j.thiñ.j. la fecerat. Miam inqt consecut⁹ sum: quia ignorans feci in incredulitate. Hoc dauid nō posset dicere. Ignorās feci. Non enim ignorabat quantū mali esset contrectatio coniugis aliene: aut quantuz mali esset interfectio mariti nescientis: ⁊ nec saltez irascentis consequenter ꝯ dei miam q̄ ignorantes fecerūt ⁊ q̄ scientes cōsequūtur nō
G quālibet miam: sed magnā miam. Dic g̃. Miserere mei deus ſm magnā miam tuā Sz vide quē inuoces. Justū inuocas: odit pctā. Si iust⁹ est vindicat in peccata. Non poteris auferre a dño deo iusticiā eius implora miam: sed attende iusticiā. Misericordia est vt ignoscat peccanti: iusticia est vt puniat pctīm. Quid ergo? Queris miaz Peccatum impunitum remanebit respondeat dauid: respondeant lapsi. Rndeāt cū dauid: vt miam mereanr̄ sicut dauid ⁊ dicāt. Non domine non erit impunitū peccatū meum: nouit iusticiaz cuius quero misericordiā. Nō impunitū erit: sed ideo nolo it me punias: q: ego peccatum meum punio. Ideo peto vt tu ignoscas: quia ego agnosco: ⁊ delictū meū coram me est semper. Nō posui post dorsum quod feci: non intueor alios oblitus mei: nō affecto stipu Mat.vij
lam eijcere de oculo fratris mei: cū sit trabes in oculo meo. Peccatum meuz añ me est non post me. Fuit eñ post me qñ ad me missus est propheta qui de oue pauperis similitudinem propposuit. Ait eñ natan ꝓ pheta ad dauid. Erat quidam dines hñs ij.re.xij.
plurimas oues: pauper autem vicinus ei⁹ hñ abebat vnā ouiculā: quā in sinu suo de cibo suo nutriebat. Uenit hospes diuiti: inhil de suo grege abstulit ouiculam vicini pauperis concupiuit ipsam suo hospiti occidit. Quo dignus est? Profert ille iratus sententiam plane. Tunc rex nesciens vbi captꝰ morte dignum diuitem dixit: ⁊ ouez
C c

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddendā in quadrupluz seuerissime atq; iustissime iudicauit. Sed peccatū eius nō dum erat coram eo: post dorsuz erat quod fecerat: suam iniquitatem nondum agnoscebat: & ideo aliene non ignoscebat. Sed propheta ad hoc missus abstulit a dorso peccatum: & ante oculos posuit vt videret illam sententiam tam seueraz in se esse p̄latam. Ad secandum et sanandum vulnꝰ cordis eius ferramentuz fecit deus de lingua eius. Et nos ergo fratres charissimi agnoscētes iniquitates nostras: quantum possumus contra malas concupiscētias repugnemus in ieunijs / in vigilijs / in ofonibus & largitoribus elemosinarie: mala que fecimus redimamus: & cū dei adiutorio ita bonis operibus studeamus insistere: vt nos ad peccata pristina non possint concupiscentie nostre retrahere: sed p seuerantes in omni opere bono: cum propheta domino gratias referentes dicamꝰ

p̄s. cxv. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis.

Joh. v. ¶ De eo qđ dns ait in euāgelio. Sicut pater suscitat mortuos & viuificat: sic filiꝰ quos vult viuificit. Homelia. xxij. In qua p̄cipaliter tractat de resurrectione mortuorum.

A

Udistis fratres charissimi in lectione euāgelica dominum dicentem. Sicut enim p̄r suscitat mortuos & viuificat: sic & filiꝰ quos vult viuificat. Neq; enī pater iudicat quēquem: sed iudicium omne dedit filio. Et maiora his demōstrabit ei opera: id est nō solum infirmos curare: sed & mortuos resuscitare. Quod dicit. Neq; pater iudicat quēq; vel sm diuinitatem: qz nemo potest eum intueri nec audire: vt illud. Deū nemo vidit vnq;. Sed iudiciū omne dedit filio. i. vt ille qui fuit iudicatus sm carnez: ab illo omnes iudicent. Amen amen dico vobis: qz qui verbum meuz audit & credit ei qui misit me: habet vitam eternam & in iudicium non venit: sed transit a morte in vitam. Qđ dicit. In iudicium nō venit qui verbum meum audit & credit ei qui misit me: discretionem factaz esse inter iustos & peccatores a dño cernitur. Ac si dicat in numero peccatorum qui ista fecerit nō veniet sed transit de morte in vitā hoc est de superbia ad humilitatē: de odio ad charitatē: de tpalibꝰ ad eterna migrabit. Amē amen dico vobis qz venit hora & nunc est quādo mortui audient vocē filij dei: et qui audierint viuent. Mortui. i. peccatores intelliguntur: qui audierunt xp̄m & non crediderunt. Et quod subdit. Vinet q̄ audiāt iō recapitulat: eo q̄ paulo supius de resurrectiōe petōz dixerat: hic aūt de resurrectiōe mortuoz loq̄t. Sicut el p̄r hz vitā in semetipo: sic dedit & filio hr̄ vitā in semetipso & ptātē dedit ei iudiciū facere: qz filiꝰ hois est. Sic dedit ḡ p̄r filio vitā gignēdo sicut ipse hz. Qđ dicit. Dedit ei iudiciū facere: p pte carnis quā assūpsit dedisse patrē filio iudiciū dici cognoscimꝰ: & futuruz iudiciuz hic significat. In quo iudicio astabit dns iesus xp̄s vt reddet vnicuiq; sm opa ei⁹: qz iudiciū hoc loco: dānationē & penā petōz intelligim⁹. Nā vbi dicit psalmi p̄s. xlij. sta. Judica me deꝰ & discerne cām meā: iudiciū discretionis cognoscimus. Nolite mirari hoc: qz veniet hora in q̄ oēs q̄ in monumentis sunt audient vocem eiꝰ & procedent qui bona egerunt in resurrectionem vite: q̄ vo mala egerūt in resurrectionē iudicij. Nō possuz ḡ ego a memetipo facere q̄cq̄: sicut audio iudico: & iudiciū meū iustū ē: qz nō q̄ro gl̄iam meā: sz volūtatē eiꝰ q̄ misit me. Hoc loco apertissime resurrectionem futurā p̄nūciat. Et qđ dixit. Nō possuz ego a memetipso facere q̄cq̄: ac si dicet ideo a meipo q̄cq̄ facere nō possum: qz a memetipo nō ven hz a p̄re. Qđ dicit. Sicut audio iudico &c. auditio ista in eternitate facta esse significatur. Oē qđ dat mihi pater ad me veniet: & eū q̄ venit ad me nō ei⁹cia foras. Magnū penetrale & dulce secretū: sine tedio: sine amaritudine malarum cogitationū: sine interpellatione tātationum & dolorū. Nōne illud secretū est q̄ intrabit ille cui dictuꝰ est dns. Serue bone: merito intra in gaudiū dñi tui? Ego et eū q̄ venit ad me inq̄t nō ei⁹cia foras. Et q̄ ad me venit hūilis fit: q̄ mihi adderet hūilis erit: qz nō faciet volūtatē suā sed dei: & ideo non ei⁹cietur ei foras. Hec est aūt voluntas eius qui misit me patris: & oē quod dedit mihi pater non perdam ex eo: sed resuscitem illud in nouissimo die. Ipse illi datus est qui seruat humilitatem & hoc accepit: qui non seruat humilitatem longe est a magistro humilitatis. Ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo. Hec non est voluntas in conspuctu patris mei vt pereat vnus de pusillis illis. De timentibus possunt perire: de pusillis mihi dict: quis nisi fueritis de pusillis illis nō intrabitis in regnum celoruz. Omne quod dat mihi pater non perdam ex eo: sed resuscitabo illud in nouissimo die. Videte quemadmodum & hic geminā illā resurrectionem de-

Joh. v.

Ubi. s.

Joh. j.

Joh. vj.

Matth. xviij.

finiat. Qui venit ad me nō resurget humilis factus in mēbris meis: sed resuscitabo eū in nouissimo die: id est sm carnē. Hec est eīm voluntas p̄ris mei q̄ misit me: vt omis q̄ videt filiuꝫ & credit in eū habeat vitā eternam & ego resuscitabo eū in nouissimo die. Superi⁹ dixit. Qui audit v̄bū meū et credidit ei qui misit me: mō antē: qui videt filiū & credit in patrē. Hoc est eīm credere in filiū qđ & in patrē: qz sicut pater hz vitā in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso: vt omis qui videt & credit in ip̄m habeat vitam eternam. Credendo & transeundo in vitam tanḡ prima illa resurrectione. Et quia non est sola: & resuscitabo eum in nouissimo die.

A

¶ De remissiōe pctōrū. Homel. xxiij

Quod admonemur dominī eloquijs de diuinis lectionibus: hinc credētes deum velle nos loqui: p̄ferimus charitati v̄re illo adiuuāte fmonē de remissione peccatorū. Euāgelium eīm cū legeret attentissime audistis & res gesta narrata atq; ꝓfata est āte oculos cordis vestri. Audistis eīm non carne sz mente dñm iesum xp̄m in domo pharisei recumbentē: & ab illo inuitatū non fastidientem. Audistis etiā in ciuitate mulierē famosam: male vtiq; fame q̄ erat peccatrix: nō inuitatā irruisse cōuiuio vbi suus medicꝰ recumbebat: & quesisse pia impudentia sanitatem. Irruens quasi importuna conuiuio: oportuna beneficio. Nouerat eīm ḡto morbo laboret: et illum ad sanandum esse idoneum ad quem venerat: sciebat. Accessit ergo nō ad caput dñi sed ad pedes. Et que diu male ambulauerat: vestigia recta querebat. Prius fudit lachrymas cordis: & lauit dñi pedes obsequio confessionis. Capilli suis tersit: osculabat: vnxit: tacita loquebatur: non sermonez promebat sed deuotionem ostēdebat. Qz ergo tetigi dominum rigando: osculando: tergendo: vngendo pedes eius: pharisеus qui inuitauerat dñm iesum xp̄m: qz ex illo genere erat hominum superborum: de quibꝰ esaias ꝓpheta dicit. Qui dicunt recede longe a me: noli me tangere: qm̄ mūdus sum: putauit dominum nescisse mulierē. Hoc apud se cogitās: dicebat in corde suo: hic si esset ꝓpheta: sciret que mulier illi accessit ad pedes. Ideo nescire credidit: qz ille nō repulit: qz accedentem non ꝓhibuit: qz tangi se a peccatrice permisit. Nam illum nescisse vnde sciebat? Quid eīm sciebas. O pharisee iuitator & irriso⁹ dñi: dñm pascis: & a quo pascēdus sis nō intelligis? Vñ scis dñm nescisse q̄ fuerit illa mulier: nisi qz p̄missa est accedere: nisi qz illo patiēte osculata est pedes eiꝰ: nisi qz terſit: nisi qz vnxit? Hec enīz nō debuit p̄mitti facere in pedibꝰ mūdis: mulier immūda? Ad illius q̄ pharisei pedes si talis mulier accessisset: dicturꝰ erat qđ esaias de talibꝰ dicit. Recede a me: noli me tangere: qm̄ mūdus sum. Accessit aūt ad dñm immunda vt rediret mūda. Accessit egra: vt rediret sana. Accessit ꝓfessa: vt rediret ꝓfessa. Audiuit eīm dns pharisеus cogitantē. Jam hinc intelligat pharisеus: si nō poterat videre peccātē q̄ potuit audire cogitantē. Proposuit ḡ hoc similitudinē de duobꝰ q̄ debebāt: vni feneratori. Etiam ip̄m eīm sanare cupiebat: ne gratis apō eū panē comederet. Ip̄m pascentē esuriebat: ip̄m emēdare: ip̄m mactare: ip̄m mūdare: ip̄m in suum corpus trajicere volebat: sicut & illi mulieri samaritane dixit. Sitio. Quid est sitio? Desidero fidē tuam. Dicitur ergo ꝓba dñi in hac similitudine: & agitur vtriuq;: vt & inuitator ille saneꝫ cū suis cōdiscumbētibus dñm nr̄m iesum xp̄m pariter videntibus: pariter ignotātibus: & vt illa mulier habeat fiduciā cōfessionis sue: nec pungat vlterius aculeis ꝓscientie sue.

Luc. vij.

Esa. lij. B

Joh. liij.

Luc. vij.

Debebat nymis inquit quinquaginta denarios: alius quingentos. Donauit ambobꝰ. Quis eum plus dilexit? Respōdit: cui simulitudo proposita erat: qđ respondere vtiq; ratio ꝓpellebat. Credo dñe cui plus donauit. Et attendens mulierē dixit ad symonem. Vides hāc mulierem? Intrauī in domum tuā: aquā pedibus meis nō dediſti: hec lachrymis suis lauit mihi pedes: & capillis suis tersit. Osculū mihi non dediſti illa ex quo ingressa est nō cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū nō vnxisti: illa pedes meos vnxit vngūēto. Jdeo dico: dimittunt ei petā multa: qm̄ dilexit multū. Cui aut̄ modicū dimittit. modicum diligit. Oritur questio ꝓfecto soluenda: q̄ attentione vestre charitatis desiderat: ne forte sufficere nō possimꝰ v̄bis ad totā eius obscuritatem remouendā & dilucidandā propter angustia tēporis: marie eū caro ista est ibꝰ fatigata iam recreari desideret: & debituz finem poscens: & alie auiditatē impediens: ostēdat qđ dictū est. Spūs ꝓ[illegible] est caro aūt infirma. Meruendū est & valde metuē dum ne in his v̄bis dñi non bene intelligē tibus his qui ꝓcupiscētias suas carnales faciunt: & ab eis in libertatē educi pigrescunt subrepat illa sniа: que p̄dicātibꝰ etiā apostolis nata est in linguis maledicoꝝ:

Matth. xxvj.

Rom.iij

Luc. vij

Luc.vij.

Esa.liij.

ps.xxv.

Esa.lij.
Lu.vij.

Un dicit aplꝰs. Et sicut quidã dicũt nos dicere. Faciamus mala vt veniãt bona. Dicit em aliquis. Si cui modicũ dimittit modicum diligit: cui aũt plus dimittit plus diligit: expedit plus diligere q̃ minus diligere: oportet vt multũ peccemꝰ: ꝛ multũ debeamus qđ nobis dimitti cupiamꝰ: vt dimissoꝛẽ magnoꝝ debitoꝛũ amplꝰ diligamus. Peccatrix enĩz illa mulier q̃sto plus debebat: tãto dimissoꝛẽ debitoꝝ suoꝝ amplius diligebat: dño ipso dicẽte. Dimittũtur ei pcã multa: qꝛ dilexit multũ. Quare aũt dilexit multũ: nisi qꝛ debebat multa? Deniq; addidit ꝛ adiũxit. Cui aũt modicũ dimittit: modicũ diligit. Nõne expedit inquit vt multũ mihi dimittat q̃ minus vel amplꝰ diligã dñm meũ: Videtis certe ꝓfunditatẽ questionis. Scio. Videtis angustias tpis: ꝛ hoc videtis ꝛ sentitis. Accipite ergo pauca. Si magnitudini q̃stiõis nõ satisfecero interim pñtẽ recõdite sermonẽ in futuro tenete debitoꝛes. Da nunc duos hoies: vt sub exẽplis cuidẽtioꝛibus qđ ꝓpositi cogitemus. Unus eoꝝ plenꝰ est pctis: diu pessime vixit. Alter aũt eoꝝ peccauit pauca. Accedũt q̃ ambo ad gratiã baptizand ambo: intrãt debitoꝛes: exeũt liberi: plus donatũ est vni: minꝰ alteri. Interroso q̃stũ quisq; diligat. Si inuenero plus diligere eũ cui peccata plura dimissa sũt. vt illius q̃ multa peccauit vtilioꝛ erat multa inigtas ne esset tepida charitas. Interroso aliũ q̃stum diligat inuenio minus. Nã si inuenio tñ ꝛ illũ diligere q̃stũ ꝛ ille diligit cui multa sunt dimissa: quõ respõdebo ẏbis dñi: quõ nõ verũ erit qđ ẏitas dixit. Cui modicũ dimittit: modicũ diligit? Sed ecce ait aliqs mihi. Modicũ dimissum est nõ multa peccaui: ꝛ tñ diligo q̃stũ iste cui multa dimissa sunt. Tu verũ dicis an tps. Ad hoc tibi dimissum est mẽdacũ tuũ vt mẽdacũ dimissoꝛi crimẽ imponas? Si modicũ tibi dimissum est: modicũ diligis. Si em modicũ est tibi dimissum ꝛ plurimum diligis ẑdicis ei qui dixit. Cui modicũ dimittit modicũ diligit. Illi ẏo plus credo: q̃ te plus nouit. Paz tibi dimissum putas pfsis parũ diligis. Quid q̃ inquit facere debui? Multa mala cõmittere: ꝛ multa eẽ q̃ posset ille mihi dimittere: vt ãplꝰ posset diligere? Angustat nos. Sz qꝛ hec vera dominus ꝓposuit: ab angustijs liberet me. Dictũ ẽ hoc, ppter pharisẽũ illũ: q̃ vel nulla vel pauca se putabat habere pctã. Nõ em dñz imitaret nisi aliquã tulũ diligeret Sz q̃sto parũ erat? Nõ oscũlũ dedit: nõ saltẽ aquã ad pedes. Et si nõ lachrymas: nõ illo obsequio ꝓsecutꝰ est quo illa mulier q̃ nouerat quo sanaret: ꝛ a q̃ sanaret. O pharisee iõ parũ diligis: qꝛ parũ tibi dimitti suspicaris. Nõ qꝛ parũ dimittit: sz qꝛ paz putas esse qđ dimittit. Quid g̃ inqt ille. Ego qꝛ homicidiũ nõ feci: homicida deputãdꝰ sum? Qui adulterium nõ admisi: pro adulterio puniẽdus sum? Aut ista mihi dimittenda sunt q̃ nõ ꝓmisi? Ecce iterũ cõstitue duos: ꝛ loquamur ad eos. Uenit vnꝰ simplex peccatoꝛ: coopertꝰ spinis tãq̃ hericiꝰ ꝛ minus timidus tãq̃ lepus. Sz petra est ꝓ. refugium hericijs et lepoꝛibꝰ. Uenit g̃ ad petrã: fuerit refugiũ: accepit auxiliũ. Aliꝰ non multa ꝓmisit: qđ ei faciemꝰ vt multũ diligat? Quid persuadebimꝰ? Cõtra ẏba dñi veniemus. Cui modicũ dimittit modicum diligit? Ita plane cui modicũ dimittit. Sed o tu q̃ dicis te nõ multa cõmisisse. Quare? Quo regente? Deo gras: qđ motu ꝛ voce ẏra intellexisse vos significastis. Jã vt video soluta est q̃stio. Hic multa cõmisit ꝛ multoꝝ debitoꝛ factus est. Ille gubernãte deo pauca cõmisit. Cui deputat ille qđ dimisit: huic ꝛ iste deputat qđ nõ cõmisit. Adulter non fuisti in illa tua vita ꝓtenta plena ignoꝛãtia nondũ illuminatus: nõdũ bonũ malumq; discernẽs: nõdũ credẽs in illum qui te nescientẽz regit. Hoc tibi dicit deus tuus. Regebã te mihi: seruabã te mihi: vt adulteriũ non cõmitteres suaſoꝛ defuit: ꝛ vt suaſoꝛ deesset ego feci: locꝰ et tps defuit: ꝛ vt hec deessent ego feci. Affuit suaſoꝛ: nõ defuit locus: nõ defuit tps: vt nõ cõsentires ego terrui. Agnosce g̃ gratiaz eiꝰ cui debes ꝛ qđ non admisisti. Mihi debet iste qđ factum est: ꝛ dimissum vidisti: mihi debes ꝛ tu qđ nõ fecisti. Nullũ est em̃ peccatum qđ fecit homo qđ non possit facere alter hõ si desit rector a quo factus est hõ. Jã nunc q̃stum potuimꝰ q̃stionẽ ꝓfundaz in tãtilla tpis breuitate soluiꝰ. Aut si nõ soluimus debitoꝛes vt dixi tenemur. Illũ potius breuiter videamus de remissione pctoꝝ. Hõ putabat xps. ab illo qui imutauit et ab eis qui pariter discumbebant. Nescio quid illa peccatrix plus in dño viderat. Nam quare fecit illa oia: nisi vt sibi dimitterẽtur peccata? Nouerat ergo illũ posse dimittere pctã: illi aũt nouerant hominẽ non posse pctã dimittere. Et credendum est qđ oẽs: id est ꝛ illi discũbentes: et illa mulier accedẽs ad pedes dñi: oẽs qui non erant hominẽ nõ posse peccata dimittere. Cuz ergo oẽs hoc nossent illa que credidit euz posse peccata dimittere pius q̃sto hoiem esse intellexit. Deniq; cum dixisset mulieri dimittuntur tibi peccata tua: continuo ille. Quis est iste qui pctã dimittit?

Quis est iste quẽliam mulier peccatrix cognouit? Tu recũbẽs quasi sanꝰ medicum ignoras: qꝛ maioꝛi forsitã febre mẽtẽ etiaz pdidisti. Nã ꝛ freneticꝰ ridẽs plorat a sanis. Tñ illud bñ nostis: bñ tenetis. Tenete: qꝛ hõ nõ põt pctã dimittere. Illa q̃ sibi a xpo pctã dimitti credidit. Xpm nõ hoiez tm̃ sed ꝛ deũ credidit. Quis est iste inquit q̃ etiã pctã dimittit? et dns: qs est iste dicentibꝰ nõ dixit: filiꝰ dei: ẏbũ dei: non hoc dixit: sed in eo qđ putabãt aliquãtum eos manere pmittẽs: soluit q̃stionẽ ꝛ motꝝ illoꝝ. Qui cõsidebat discũbentes audiebat cogitãtes: ꝛ uersus ad mulierẽ. Fides tua inquit te saluã fecit. Isti qui dicũt. Quis est iste qui etiã pctã dimittit: qui me putãt hoiem: hoiem putẽt. Fides tua te saluã fecit. Medicus bonus egros nõ solum pñtes sanabat: sed ꝛ futuros etiã puidebat. Futuri erãt hoies q̃ dicerẽt. Ego pctã dimitto: ego iustifico: ego sctifico: ego sano quẽcũ q̃ baptizo. Ex ipso ꝛ isti numero sunt q̃ dicunt. Noli me tãgere. Usq; adeo ex ipo numero sunt: vt nup in collatiõe nr̃a qđ etiã in gestis ipis loqui poterimus: cũ eis a cognitore esset cõsensus oblatꝰ vt sederẽt nobiscũ: rndendũ putarẽt: scriptuz est: nobis cũ talibus nõ sedere: sez ne p cõtactũ subselliꝝ ad eos velut nr̃a cõtagio pueniret Uide si nõ est. Noli me tãgere: qꝛ mũdꝰ suz Alio aũt die vbi oportunius erat: ꝛ memoꝛauimus eos huiꝰ miserrime vanitatis: cũ agerẽt de eccl̃ia: qꝛ mali in ea nõ contamꝫnant bonos: respõdim̃ eis: qꝛ ideo sedere nobiscum noluerũt: et dixerũt se scriptura dei fuisse cõmonitos: qꝛ videlicet scriptuz est. Nõ sedi in cõcilio vanitatis. Dixim̃? si ideo nobiscũ sedere noluistis: qꝛ scriptũ est Nõ sedi in cõcilio vanitatis: quare nobiscũ ingressi estis: cũ ꝛsequenter scriptũ sit. Et cũ iniqua gerẽtibus nõ introibo. Ergo in hoc qđ dicũt. Noli me tãgere: qꝛ mundꝰ sum: fiẽs sunt illi Pharisei q̃ dñz imitaue rat: ꝛ ꝓterea eũ putabat nescisse mulierẽ qꝛ non eã, phibuerat a ẏactu pedũ suoꝝ. Sed in eo phariseꝰ melioꝛ: qꝛ cum putaret hoiem xpm: nõ credebat ab hoie posse dimitti pctã. Melioꝛ g̃ iudeis q̃ hereticꝰ apparuit intellectꝰ. Judei dixerũt. Qui est hic qui etiã pctã dimittit? Audet sibi hõ hoc vsurpare? Quid cõtra hereticus? Ego dimitto: ego mundo: ego sanctifico. Respondeat illi: non ego sz xps. O homo: qñ ego a iudeis putatus sum hõ: dimissionẽ pctoꝝ fidei dedi. Non ego sed respõdet tibi xps. O hereticе tu cũ sis homo dicis vt nis mulier: ego te saluam facio. Ego cum putarer homo dixi. Unde mulier: fides tua te saluã fecit. Respondent nescientes: sicut ait apostolus: neq; que loquunt neq; de quibꝰ affirmant. Respondent ꝛ dicunt. Si non dimittunt hoies pctã: falsum est qđ ait xps. Que solueritis in terra: soluta erũt ꝛ in celo. Nescis quare hoc dictũ sit: quõ dictum sit. Daturus erat dns hoibꝰ spm̃sanctum ꝛ ab ipso spũsctõ fidelibꝰ suis dimitti pctã Non meritis hoiꝝ volebat intelligi dimitti peccata. Naz quid est homo: nisi eger sanãdus. Uis mihi esse medicꝰ: mecũ quere medicũ. Naz vt hoc euidenter ostenderet dñs: a spũsancto qđ donauit fidelibꝰ suis dimitti peccata: non meritis hominũ: quodam loco sic ait resurgẽs a mortuis. Accipite spm̃sanctum: et continuo subiecit. Si cui dimiseritis peccata: dimittũtur ei: hoc est spũs dimittit: non vos. Spiritus autez deus est. Deus ergo dimittit non vos. Sz audi spm̃. Quid estis vos? Nescitis: qꝛ tẽplum dei estis: ꝛ spiritus dei habitat in vobis. Et iterum. Nescitis: quia coꝛpora vestra tẽplũ sunt spũsseti: quẽ habetis a deo Deus ergo habitet in tẽplo suo hoc est in sanctis suis fidelibus in eccl̃ia sua per eos dimitt ꝛ pctã: qꝛ vina tẽpla sunt. Sz qui dimittit ꝓ hoiem: põt dimittere ꝛ ꝓter hoiez. Neq; em̃ minus est idoneus per se dare q̃ potest per aliũ dare. Per iohannẽ qbusdã dedit. Ipsi iohãni per quem dedit? Meritoꝝ volens deus hoc ostendere ꝛ huic veritati attestari. Cũ qdã in samaria euãgelizati essent ꝛ baptizati essent et baptizati. a philippo euangelista vno de septez diaconis primitus electis nõ acceperũt spm̃sanctum ꝛ baptizati erant. Nũciatũ est discipulis qui erãt hierosolymis: ꝛ venerũt ad samariã vt illi qui baptizati erãt per impositionẽ manus eoꝝ acciperẽt spm̃sanctuz. Et ita factum est. Uenerunt ꝛ imposuerũt eis manus: acceperũt spm̃sanctuz. Qꝛ tũc sic dabaꝫ spiritus sanctus: vt etiã appareret datus. Qui em̃ euz accipiebãt linguis olim gentium loq̃bank: vt significarent ecclesiam in gẽtibꝰ linguis olim locuturã. Acceperunt g̃ spm̃sctm̃: ꝛ in eis euidẽter apparuit. Qđ cũ vidisset symon: putans hoc hoim: voluit esse ꝛ suuz. Qđ hoim putauit ab hominibꝰ emere voluit. Quãtã inquit a me vultis pecuniam sumere: vt p impositionẽ manuum mearum detur spũsctus Tũcteũ detestatus petrus ait. Nõ est tibi pars neq; sors in hac fide. Domũ dei putas pecunia cõparandũ? pecunia tua tecum sit in pditionem: ꝛ cetera q̃ ibi cõgruẽter locutꝰ est. Quare aũt hoc ego cõmemorari volui: intendat charitas vra. Oportebat vt deus prius ostenderet se per hoies

operati:sed deinde ne putarent homines
qđ putauit symon hois illud esse non dei:
Act. v. ẽẽ ⁊ ipse discipuli hoc nouerãt. Nã cẽtũ
rigintι hoies collecti erãt:qñ in eos p nul-
lius manus impositionẽ venit spũscts.
Quis cñ tunc eis manus imposuerat:Et
Act. viij tñ venit ⁊ ptius implenit. Post illud scã da
lum symonis:quid egit deus:Videte do-
ctorem:sermonib⁹ sed non rebus. Jdẽ ipe
philippus q̃ baptizauerat hoies ⁊ non in
eos venerat spũscts nisi cõuenirent apli
⁊ eis manus imposuissent:baptizauit, eu-
nuchum.i.spadonẽ quẽdã cãdacis regine
qui adorauerat in hierusalẽ:⁊ rediens in-
de legebat in curru suo esaiã ꝓphetam:et
non intelligebat. Admonitus philippus
accessit ad currũ:exposuit lectionẽ:instru-
xit fidem euangelizauit xp̃m. Credidit eu-
nuchus in xp̃m:⁊ ait cũ venissent ad quan
dam aquã. Ecce aqua ẽ⁹ me prohibet ba
ptizari:Ait illi philippus. Si credis in te
ȝ sum xp̃m:Respondit ille. Credo filiuȝ dei
esse iesuȝ. Cõtinuo descẽdit cũ illo in aquã
Impleto baptisinatis mysterio eo sacra-
mento ne hoim putaret donuȝ spũssancti:
non expectatum est sicut tunc vt venirent
apli:sed continuo venit spũssanctus. So-
luta est symonis cogitatio:ne in tali cogi-
tatione haberet imitatores. Deinde aliud
mirabilius exemplum. Petrus venit ad
centurionẽ cornelĩũ:ad hoiem incircũcisiuȝ
gentilem:cepit ei ꝑdicare xp̃m iesum:⁊ illi
et eis qui cum illo erant. Adhuc loquente
petro:nõ dico nondũ imponente manũ:ȝ
nondũ etiã baptizante:cuȝ dubitarent qui
erant cum petro vtrũ incircũcisi baptizan
di essent. Natũ quippe erat iter eos qui
crediderant:⁊ eos q̃ fideles ex gẽtib⁹ facti
erãt scãdalũ iudei xp̃iani.i.ex iudeis chri
stiani:qz baptizabãtur incircuncisi:vt hẽ
deus tolleret questionẽ cũ loquit petrus:
venit spũssanct⁹ impleuit cornelĩũ: imple-
uit eos qui cũ illo erãt. Et ipsa attestatiõe
rei magne quasi acclamatũ est ad petruȝ.
Quid de aqua dubitas:Jam ego hiȝ sũt
Secura ergo quelibet aia a multa negocia
p dñi gratiã se liberãdã ranȝ immũda ꝑ
stitutione mũdãda in ecclĩam credat:acce
dat ad pedes dñi:ꝙrat vestigia dñi:ꝓfitea
tur lachrymas fũdẽs:tergat capillis suis
pedes dñi:predicatores euangelij. Capil
li mulieris fuꝑflue possessiões. Tergat ca-
pillis:tergat ꝑflus opeꝛ miam:⁊ cum ter-
serit osculetur:accipiat pacem vt habeat
charitatẽ. Accessit ad talez: baptizata est
a tali qualis erat apls paulus:audiat ab
1.Co. xij illo. Jmitatores mei estote:sicut ⁊ ego xp̃i.
Phil. ij. Baptizata est autez ab aliquo suȝ querẽte
non que iesu xp̃i:audiat a dño. Quẽ dicũt Matth.
facite:que autem faciunt facere nolite. Se xxiij.
cura sit ⁊ in illo:siue in bonuȝ euangelistã
incurrat:siue in euȝ qui quod dicit non fa
cit. A dño cñ secura audiet. Vade mulier: Luc. vij.
fides tua te saluam fecit.

De anniuersario episcopalis ordi nationis:quid in eo attendendũ ac recolendum sit. Homelia. xxiij.

A

Je quidem omni ⁊ omni hota ⁊ cura omnino ꝑti-
nus dilectissimi cogitare debet eꝑs quãte dispen-
sationis sarcinaȝ gerat:
qualem de illa rationem
dño reddat suo. Uerũtñ
cũ dies anniuersarij n̄ ordinationis ex o-
ritur:tunc maxime honoꝛ huius officij tã-
q̃ ꝑtius imponatur attenditur. Interest
aũt q̃ eo die quo id ꝑtius suscepimus tan-
tum quẽadmodum gerendum esset cogita
uimus:an vero consequentibus diebꝫ ꝑte
cipueq; illo quo eius solẽnitas agitur non
solum futura eiꝰ quẽadmodum deinceps
geri debeant cauta ꝑuisione consulim⁹:
verumetiaȝ ꝑterita quemadmodum ge-
sta sint sollicita recordatiõe recolimus: vt
nosmetipsos in benefactis imitemur:et si
qua culpanda transierunt ne repetantur
curemus:vt ignoscantur oremus:⁊ accu-
sationem diaboli vbi possimus recte agen
di sedulitate fugiamus:vbi aũt non possu
mus cõstendi pietate vincam⁹. Sicut cñ
futura petã negligẽdo iusticiã cõmittunt:
ita ꝑteritã iniusticiã defendendo firmant
Sicut ergo ne fiant ꝓspicit charitas:ita
facta delet humilitas:vt que iam nõ pos-
sunt recte agendo nõ admitti:possint sal-
tẽ nõ supbiendo dimitti. Didicim⁹ quippe Mat. vj.
dicere patri nr̃o qui ẽ in celis. Dimitte no Mat. v.
bis debita nostra:sicut ⁊ nos dimittimus
debitoꝛib⁹ nr̃is. Nõ ⁊ veraciter dicere pos
simus:etiã inimicos nr̃os oportet vt dili-
gamus:quos tñ habere nisi cogente iusti-
cia nõ debem⁹. Nã si hoies nobis ꝑ nr̃is
malis meritis inimici sunt:nõ curãdũ est
vt eis debita dimittam⁹:sed timẽdũ ꝑti⁹
ne reddam⁹. Cñ si nos merito nostre ini-
quitatis oderunt:nos eoꝝ nõ ipsi nr̃i sunt
debitores. Die hoc isto solẽn eꝑt⁹ meis B
ꝑtius paucis alloquar debitores meos: q̃
mihi nescientes apud deũ suffragant duȝ
faciũt debita q̃ dimittã:vt ⁊ mea mihi de-
bita dimitti ꝓmerear. Uobis itaq; dico si
ue ꝓntibus siue absentibus qb⁹ inimic⁹ ef
ficioꝛ verũ ꝑdicans:quib⁹ cõsulẽdo vidcoꝛ
onerosus:quoꝝ requirens vtilitatẽ:cogoꝛ

ps. xxxj. offendere volũtatẽ. Nolite fieri sicut equꝰ
⁊ mulus nõ habẽtes intellectũ. Nã et hec
iumẽta eos calce morsuq; appetũt a q̃bus
curant:vt curent eoꝝ vulnera, cõtrectant
Nõ parcis:nõ parco: aduersaris: adver-
sor:resistis: resisto. Lucta nos ꝓparat:sed
cã separat. Tu inimicꝰ es medico:ego me
psalmo bo. Tu diligẽtie mee:ego pestilẽtie tue. Re
xxxiij. tribuebãt inquit mala ꝓ bonis:ego autẽ
in. xxiij. orabã. Quid orabat nisi. Pr̃ ignosce illis:
Matt. v qz nesciũt qđ faciũt. Cũ vobis inqt detra-
xerint ⁊ dixerit oẽ malũ aduersuȝ vos pro
pter iusticiã:gaudete ⁊ exltate qz merces
vr̃a multa est in celis. Nos tñ corrigite per
uersitatẽ vestrã:agnoscite charitatẽ nr̃am
reddite dilectionẽ dilectiõi:nolum⁹ maio-
rẽ cũ vestra ꝑditiõe mercedẽ. Hec debito-
C rib⁹ meis quib⁹ dimitto vt dimittat mihi
Rom. j. nũc pauca sufficeret. Deinde alloqndi sũt
paululũ etiã illi qb⁹ debitor sum:nõ sicut
ait apls:grecis ⁊ barbaris:sapiẽtib⁹ ⁊ in-
sipiẽtib⁹ debitor sum. Nam talis debitor
etiã ego ꝑ meaꝝ virtũ exiguitate:dispẽsa
tionisq; ptiũcula:nõ q̃busdã sꝛoib⁹ fuꝛ. Ue
rũ nũc de his debitis loquor q̃ mihi dimit
ti nõ a me exigi cupio. Neq; cñ sic tumo-
re vane mẽtis extollor vt audeã dicere ex
quo hui⁹ muneris sarcinã porto:nullũ a me
hoiez ꝑperã Iesũ:hoc cuilibet hoi tã multꝫ
⁊ molestis actib⁹ occupato atq; distẽto:ne
dicã impossibile certe difficile est:quãto-
magis mihi qui noui infirmitatẽ meã quã
cũ meis ⁊ ꝓ me vestris oꝝnib⁹ diebꝫ ac
noctibus offero sanãdã dño deo meo. Di-
uersarũ q̃ curarũ estib⁹ ac difficultatibus
conturbatus:si quez forte non vt poscebat
audiui:si quem tristius q̃ opus erat aspe
xi:si in quem verbum duri⁹ q̃ oportebat
emisi:si quem corde contribulatum et op̃
indignũ responsione incongrua conturba
ui:si quem pauperem mihi in aliud inten-
to importunius insistentem vel ꝑtermi
si vel distuli vel etiam nutu aspero contri-
staui:si cui de me falsi aliquid tanq̃ hoi
de homine suspicãti:iusto acerbius indi-
gnatus sum:si quis in sua conscientia non
agnouit quod de illo humanitus suspica-
tus sum:vos quib⁹ ꝓ his atq; huiusmo-
di offensis esse me fateoꝛ debitoꝛem:simul
me vestrum credite debitoꝛez. Nã pullos
quos fouet sepe in angustijs fꝛs nõ toto pe
dis põdere calcat ⁊ mater:nec ideo desi-
Luc. vj. nit esse mater. Dimittite vt dimittat vo-
bis. Dimittite amatiuos debita difficul-
tatis:qui nec ꝰ inimicos debita crudelita
tis tenere debetis. Ad summam omnes
obsecro:commendare dño curaz ꝑ vobis
meã. Hãc cñ tulle expeto ꝑ me vram vt
q̃cq̃d meaꝝ est in ꝑte ita offensionũ ꝑpiti⁹
ignoscat:no seuer⁹ agnoscat. Qñ mihi de-
inceps tꝑis sub hac sarcina erit iter agẽ-
tẽ regat:⁊ suis oculis placentẽ vobisq; vti
lem faciat vt non horrorẽ ad penam meã
sed gaudium et coronam meam vos eius
conspectus inueniat.

De eadẽ re qua statim supra vide licet de anniuersario episcopalis or dinationis. Homelia. xxv.

A

Odiernus dies iste frẽs
charissimi admonet m
attentius cogitare sarci-
nam meam. De cui⁹ pon
dere si mihi die noctuq;
cogitandũ sit:nescio q̃ tñ
mõ anniuersari⁹ iste dies
impinguat eã sensibus meis vt ab eis cogi
tanda oino dissimulare nõ possim. Et quã
to anni accedunt:immo decedunt:nosq; ꝑ
pinquiores faciunt die vltimo vtiq; qñq;
sine dubitatiõe vẽturo:tãto mihi est acrior
cogitatio ⁊ stimul⁹ pleni oꝛ:qualez dño deo
nr̃o rõnẽ possim reddere ꝓ vobis. Hoc
cñ interest iter vnũquẽq; vr̃z ⁊ nos aut q̃
vos pene de vobis solis redditurꝫ estis rõ
nẽ:nos aũt et de nobis ⁊ de oĩbus vobis.
Jdeo maioꝛ est sarcina:sed bene portata
maioꝛẽ gloriã comparat. Infideliter autẽ
gesta ad immanissimam precipitat penã.
Quid ergo mihi hodie maxime faciendu
nisi vt commendem vobis periculum meũ
vt sitis gaudiuz meum:periculũ aũt meũ
est:si attendam quõ laudatis:⁊ dissimulẽ
quõ viuatis. Jlle cñ nouit sub cui⁹ oculis
loquoꝛ:immo sub cui⁹ oculis cogito nõ me
tã delectari laudib⁹ popularibus q̃ stimu
lari et angi quõ viuẽt q̃ me laudãt. Lau-
dari autem a male viuentibus nolo: ab-
horreo:detestoꝛ:doloꝛi mihi ẽ nõ volũtati.
Laudari aũt a bene viuentibus: si dicam B
nolo:mentioꝛ. Si dicam volo:timeo ne sim
inanitatis appetẽtioꝛ q̃ solicitatis. Ergo
quid dicam. Nec plene volo:nec plene no-
lo. Non plene volo: ne in laude humana
pericliter. Non plene nolo:ne ingrati sint
quibus predico. Sarcina autẽ mea quã
modo audistis cum ezechiel prophẽta le-
geretur. Parum est enim quia dies ipe ad Ezech.
monet nos eandem sarcinaz cogitare. In xxxiij.
super etiam talis lectio recitatur q̃ nobis
incutiat magnũ timoꝛem:vt quid portem⁹
cogitemus:quia nisi nobiscum q̃ imposuit
portet:deficimus. Ecce audistis. Terra in
quit super quam indurero gladiũ ⁊ posue
rit sibi exploratoꝛem qui videat gladium
supuenientẽ ⁊ dicat ⁊ denũciet:veniẽte aũt

gladio taceat ille exploratorꝛ & supueniēs gladiꝰ sup pctōrē occidat peccatorꝛ q̄dē ꝓ fua iūctāte moriet: sanguinē aūt eiꝰ de manu exploratoris inq̄rā. Si aūt viderit gladiū supueniētē & tuba cecinerit & nūciauerit: & ille cuj annunciat non obseruauerit ille q̄dē in sua iniquitate moriet: exploratoꝛ aut aiam suā liberauit. Et tu fili hois exploratorē posui te filijs israel. Exposuit q̄d dixerit gladiū. Exposuit q̄d dixerit exploratorē. Exposuit quā dixerit mortem. Non nos ꝓmisit in obscuritate lectionis excusare negligētiā nr̄az. Posuit te ḡ in exploratorē. Si dixero pctōi morte morieris & tu tacueris: & ille in pctō suo mortuꝰ fuerit: ille q̄dē in pctō suo moriet hodie. Ego autē inuste: sanguinē aūt eiꝰ de manu tua reqūrā. Si aūt tu dixerj pctōi morte morieris & il le se nō obfuauerit: ille i iūctate sua moriet tu vero aiaz tuā liberasti. Releuate ḡ ffes releuate & sarcinā meā: & portate mecū. Bñ viuite. Natalē dñi iminet: pascēdos ꝓpau peres nr̄os habemꝰ: & cū eis cōicanda est hūanitas. Nobis aūt fercula mea ꝟba ista sunt, pascere oēs pane tractabili & visibili non sufficio. Jnde pasco vñ pascoꝛ. Minister sum: paterfamilias nō sū. Jnde vobis appono vñ & ego viuo. De thesauro dñico de epulis illiꝰ ꝓfilfamilias: q̄ ꝓpt nos pau per factus est cum dines cēt: vt eiꝰ pauptate nos ditaremur. Si panē vobis ponerem: fracto pane singula frusta ablaturi essetis: & si ego multū ponerem: pparuz ad singulos peruenret. Mō aūt ꝙ dico & oēs totū hñt: & singuli q̄z totū hñt. Nūquid ei ꝟbi mei interyos syllabas diuisistis: Nū q̄d ipi ꝓducit sermonis singula ꝟba abstulistis: Unusquisq̄ vr̄z totū audiuit: sed videat quō audiuit q̄ erogatoꝛ sum non exactoꝛ. Si nō erogē & pecuniā seruē terret me euangeliū. Possim em̄ dicere. Quid mihi est tedio eē: hoibꝰ dicere inḡs: iniq̄ agere nolite: sic agite: sic agere desistite: q̄d mihi est oneri eē hoibꝰ: Accepi quō viuaz quō iussus sum: quō ꝓceptꝰ sum. Assignem quō accepi de alijs me reddere rōnem q̄ mihi. Euangeliū me terret. Nam ad istaz securitatem ociosissimam nemo me vinceret. Nihil est melius: nihil dulcius q̄ diuinum scrutari nullo strepente thesaurum. Dulce est: bonum est. Predicare/arguere/corripere/edificare/ꝓ vnoquoq̄ satagere magnum onus: inagnum pondus/magnus labor. Quis non refugiat istum laborem. Sed terret euangeliū. Processit q̄dam seruꝰ: & ait domino suo. Sciebam te hominem molestum: metere vbi non seminą: & seruaui pecuniam tuam: nolui eam erogare: tolle q̄ tuuz est. Si aliq̄d minꝰ est iudica: si integrū est noli mihi molestꝰ esse. Ait aūt ille. Serue neq̄: ex ore tuo te cōdēnabo. Quare hoc: Qr auaruz dixisti me: lucra mea q̄re neglexisti: Sed timui dare ne pderē. Hoc dicis. Plerūq̄ em̄ ōz: quid corripis: Perit ad illum q̄ dicis: non te audit. Et ego inq̄t ille: nolui dare: ne pderem pecuniā tuā. Ego veniēs cū vsuris exigerē Errogatorē inq̄t posuerā te nō exactorem Tu crerceres erogationē: mihi relinq̄res exactionē. Hoc timēs ergo vnusq̄sq̄ ꝓuidebat quō accipiat. Si ḡ rogās times: q̄ accipit securus esse debet: Qui malꝰ fuit heri: bonus sit hodie. Hec est ḡ erogatio mea Qui malus fuit heri: bonus sit hodie. Malus fuit heri & nō est mortuus. Si mortuꝰ esset & malꝰ esset inde nō recessisset. Malꝰ fuit heri: viuit hodie: ꝓsit vni q̄ viuit: nō male viuat. Quare ḡ diei hesterno hodiernuz vult addere malū: Lōgā vitā vis hre: bonā nō vis. Quis lōgū ferat malū vel ꝓtan diū: Usq̄ adeo cecitas mētis occuluit: vt q̄ adeo surdus est hō interior: vt oīa bona velit habere ꝓter seipz: Uis hre villā: Nego te hsbere velle malam villā. Uxorē vis habere: Nō vis nisi bonā: domum nō nisi bonā. Quid currā ꝓ singulā: Caligā nō vis habere malā: & vis habere vitā malā: Quid si pius tibi noceat mala caliga q̄ vita mala: Cuz tibi caliga mala & ꝟstricta nocuerit: sedens discalcias te: abijcis: aut corrigis: aut mutas ne digitū ledas: & calcias te mala vita qua animā perdas. Sed pla ne hoc video vnde fallaris. Caliga nocēs dolorem facit: vita nocens voluptatem. Illud nocet: illud libet. Sed quod ad tēpus libet: postea peius dolet. Quod aūt ad tēpus salubriter dolet: postea infinita voluptate & abundanti gaudio letificat. Scīz illud q̄ scriptū est. Qui seminat in lachrimis: in gaudiū metent. Et illud. Beati qui lugent q̄n ipsi cōsolabunt. Hec ḡ diligentiꝰ attendētes: cogitem⁹ quid q̄ de luxuria ac voluptate scriptū est. Ad tps inquit in dulcat fauces: postea felle amarior inuenitur. Et q̄ vita nostra in hoc seculo q̄si via esse cognoscit opz nos de labore ad requiē peruenire: q̄ de reqe ad laborē. Et melius nobis est in via breui rpe laborare: vt post ea in patria possimus ad eternū ꝙgaudiuz feliciter peruenire. Prestante dño nr̄o iesu xp̄o q̄ cū pr̄e & spūsctō viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

De permissione ac prohibitiōe sedēti in eccla q̄n vel lectiōes legūtur vel verbū predicat. Homelia. xxvj.

A Nte aliquot dies ꝓpter eos q̄ aut pedibus dolēt: aut aliqua corporis ineq̄litate laborāt: pr̄na pietate sollicitus ꝙilium dedi et quodāmō supplicaui vt q̄n aut passiones pli-
re: aut certe aliq̄s lectiones lōgiores legūtur: q̄ stare nō pñt hūiliter & cū silentio sedentes: attentis auribꝰ audiant q̄ legunt. Nūc vero aliq̄ de filiabus nr̄is putant: q̄ hoc aut oēs: aut certe plures q̄ sane sunt corpore: frequenter debeāt facere. Nā vbi ꝟbuz dei ceperit recitari: quasi in lectulis suis ita iacere volunt: atq̄ vtinā vel iacerent tm̄mō: & tacentes verbū dei sitiēti corde susciperent: non etiā se ita ociosis fabulis occuparent: vt q̄ dicaē nec ipe audiāt nec alios audire pmittāt. Uñ rogo vos venerabiles filie et sollicitudine paterna cōmoneo: vt quando aut lectiones leguntur aut ꝟbū dei p̄dicat: nulla se i terrā pjciat nisi forte quā nimiū grauis infirmitas cogit. Sic tñ non iaceat: sed magis sedeat: et attētis auribꝰ q̄ p̄dicanē auido corde sꝙiciat. Interrogo vos fratres vel sorores dicite mihi. Quid vobis plus esse videtur verbū dei an corpꝰ xp̄i: Si veruz vultis respondere: hoc vtiq̄ dicere debetis q̄ nō sit minus verbū dei q̄ corpus xp̄i. Et iō quāta sollicitudine obseruamꝰ: q̄n corpus xp̄i ministratur: vt nihil ex ipso de nostris manibus in terraz cadat: tanta sollicitudine obseruemus ne verbum dei quod nobis erogatur: dum aliud aut cogitamus aut loquimur de corde nr̄o pereat. Quia nō minus reus erit qui verbum dei negligenter audierit: q̄ ille qui corpus christi in terrā cadere negligentia sua permiserit. Uellez tamen scire si ab illa hora qua verbuz dei predicari cepit semp pretiosissimas gemmas & iaures vel anulos aureos erogare vellemus: vtrum stet aut accipere vellet filie nostre. Sine vlla dubitatione cū grandi ambitione que illis offerrentur acciperent. Nos vero quia ornamenta corporalia offerre nec possumus: nec debemus: ideo libenter audimꝰ. Sed non est iustum vt spiritalia ministrantes: superflui iudicemur. Qui enim verbum dei libenter audit inaures anime de patria padisi trāsmissas se suscepisse non dubitet. Qui admonetur vt pauperi tribuat aliquid: dum manus ad elemosinas expendit: de xtralia a christo transmissa percipiet. Quomodo enim terrenis ornamentis caro luxurio sa paruo tpe ornatur: vt carnalibus oculis aut ad suam aut aliorum male concupiscentium ruinam placere possit: sic anima sancta diuinis sermonibus tanq̄ spiritalibus et eternis bonorum operuz margaritis componitur: vt ad illiꝰ celestis spōsi consortium et nuptiale conuiuium feliciter ornata perueniat: vt nō ei dicaē illō q̄ scriptū est in euāgelio. Amice quō huc intrasti non habens vestem nuptialem: Ne bonorum ornamentis expoliatus ac nudꝰ audire mereatur. Ligate illuz manꝰ & pedes: & proijcite in tenebras exteriores: vbi est fletus et stridor dentiū. Sed magis ꝓ ornamentis bonorum operum: illa vox ad eum desiderabilis dirigatur. Euge serue bone et fidelis intra in gaudium domini Rogovos filie diligenter ea que a nobis dicuntur audite. Si aliqua mater propꝛijs manibus ornare velit filiam suā: & illa despiciens ornamenta q̄ accipit frequentius se inclinet ad terrā: & huc atq̄ illuc ita per inquietudinē moueatur: vt illā mater sua fm suam voluntatē ornare non possit: nunquid non inuste aut obiurgatur aut cedit Me ergo putate matrē vestrarū aiarū esse & ita vos velle componere vt in vobis nec macula: nec ruga possit ante tribunal eterni iudicis apparere. Aiabꝰ em̄ vestris nō solum ornamenta sed etiam medicamenta desiderans prouidere: studeo disputa cōsuere: consciſſa sartire vulnerata curare: abluere sordida: reparare perdita: et ea que sunt integra: spiritalibus margaritis ornare. Si me nō piget: quare aliquis fastidiose velit accipere. Cum enim terrena et temporalia ornamenta corporis si non inuenitur qui donare velit charissimo precio comparantur: quanto magis eterna animarum ornamenta que absq̄ vllo precio a nobis non cum paruo labore quārta: vestris spiritalibus offeruntur: iustum est vt a vobis cum perfecta charitate suscipiantur. Nos enim margaritas vobis de paradisi patria prouidentes: nullam aliam in hoc seculo mercedē optamus accipere nisi vt vos patienter et libenter que vobis insinuantur videamus audire: et cum dei adiutorio secundum vires vestras operibus adimplere. Fratres charissimi et venerabiles filie: non ideo dicimus quod vos agnouerimus verbum dei non libenter accipere. Prospicio enim deo plusquam cogitari vel dici potest: de vestra obedientia gaudet et exultat anima nostra. Sed dum vos volumus ad meliora semper ascendere: etiam ea que vos perfecte cognoscimus agere paterna sollicitudine presumimus admonere. Et q̄

ad vigilias cōueniri: roso vos filij vel fi-
lie: vt eā que vobis dicta sunt: illis q̄ ab-
sentes fuerunt fideliſſime referatis: vt nō
ſolum de veſtra ſed ⁊ de alioꝝ correctio-
ne mercedem habere poſſitis.

Pſal.l. ¶ De eo quod ꝓpheta dicit in pſal-
mo. Auerte faciem tuam a peccatis
meis: ⁊ facinora mea dele. Ac de vti
litate penitentie. Homelia xxvij.

A

Or igitur in his verbis
penitentis agnoſcit. A-
uerte faciē tuā a peccat⁹
meis ⁊ facinora mea de-
le. Proinde aliq̄d de pe-
nitētia dicere diuinit⁹ in-
bemur. Dicam⁹ aliq̄d de
vtilitate penitētie: preſerti q: et dies ieiu-
nioꝝ iam inūnet: quo ꝓpinquāte hūiliari
alias ⁊ domari corpora ſtudioſius docet.
Triplex aūt conſideratio agēde penitētie
in ſancta ſcriptura inuenīt. Naz neq; ad
baptiſmū chriſti: in quo oīa peccata delē-
tur quiſq; bene accedit: niſi agēdo penitē-
tiaz de vita pſtina. Nemo em̄ eligit vitam
nouā niſi quē veteris penitet. Hoc autem
etiā auctoritate diuinoꝝ librorum ꝓbare
debemus: vtrū baptizādi egerint peniten
tiā. Quādo ſpūſſanctus miſſus eſt: añ p-
miſſus: ⁊ ipleunt dñs fideꝝ pollicitationis
ſue: accepto diſcipli ſpūſancto (vt noſtis)
ceperūt loqui oīb⁹ linguis: vt in illis q̄ ado
rāt linguā ſuā quiſq; cognoſceret. Hoc au
tē miraculo territi: conſiliuꝝ vite ab aplis
quesierūt. Tunc petr⁹ annūciauit eis: cuz
colendū quē crucifixerunt: vt ei⁹ ſanguinē
biberent credētes: quē effuderant ſeuien-
tes. Ait illis petrus. Penitētiā agite: ⁊ ba
ptizet vnuſquiſq; veſtrū in noīe dñi noſtri
ieſu chriſti ⁊ remittētur vobis pecca-
ſtra. Quicq̄d de vita ꝑterita remordebat:
quicq̄d angebat cōſcientiam: quicq̄d oīno
vel magnū vel parū: vel dicendū: vel non
dicendū: non dubitēt poſſe dimitti: ne for-
te q̄d vult dei miſeratio dimittere: ⁊ ſe te-
neat humana tētatio. Ait apoſtolus. Om
nia hec figure noſtre fuerūt: cuz de rebus
talibus loquere[illegible]ens. Nolo em̄ ignora
re fratres vos: q[illegible]atres noſtri oēs ſub
nube fuerūt: ⁊ om[illegible]s in moyſe baptizati
ſunt. Et itē. Petra aūt erat xp̄s. Has fi-
guras nr̄as fuiſſe ille dixit: cui nemo fide-
lis vnq̄ cōtradixit. Et cū multa enumera
ret: vnam ſolā ſoluit dicens. Petra autem
erat chriſtus. Quid ſibi velit mare: nubes
māna: hoc nō expoſuit: ſed petra quid eēt
oſtendit. Per mare: trāſitus eſt baptiſm⁹.
Sed q: baptiſmus: id eſt ſalutis aqua: nō
eſt ſalutis niſi in chriſti noīe ꝓſecrata: qui
pro nobis ſanguinē fudit: cruce ipſi⁹ aqua
ſignet. Hoc vt ſignificaret ille baptiſmus:
mare rubrū fuit. Māna de celo aperte ab
ipſo dño exponitur. Patres veſtri mādu- Joh.vj.
cauerunt māna in heremo ⁊ mortui ſunt:
id eſt māna quod māducauerunt: non po
tuit eos a morte liberare. Non q: ipſum
māna mors eis fuit: ſed q: a morte eos nō
liberauit. De celo veniebat māna: ſignifi-
cans eū qui dixit. Ego ſum panis viu⁹ qui
de celo deſcēdi. Patres veſtri: dicit dñs
mus: manducauerūt manna in heremo: et
mortui ſunt. Quid eſt patres veſtri: niſi ḡs
infidelitate imitamini quoꝝ vias nō cre-
dendo ⁊ deo reſiſtēdo ſectamini. Et ſcīm
hoc dñ. Vos ex patre diabolo eſtis. Neq; Jo. viij.
enim diabolus aliq[illegible] hominē aut poten-
tia creauit: vel generādo procreauit: ⁊ ta-
men dñ pater impioꝝ: nō ꝓpter generatio
nē ſed ꝓpter imitationez. De bonis quoq; C
dñ. Ergo abrahe ſemē eſtis. Patres noſtri j. Cor.x.
inquit eūdem cibū ſpiritalem māducaue-
runt: ⁊ eūdē potū ſpiritalē biberūt. Erant
em̄ ibi qui q̄ manducabāt intelligebant.
Erāt ibi quib⁹ plus xp̄s in corde: q̄z man-
na ſapiebat in ore. Quid de alijs loq̄mur. Heb.iij.
Inde erat ꝑmitus moyſes famulus dñi fi
delis in tota domo eius. De dubitatione
moyſi famuli dei volo dicere. Figura em̄
erat veterū etiam iſta ſanctoꝝ. Dubitat
ad aquā moyſes: quādo petrā virga per- Nūe.xx
cuſſit: vt aqua flueret dubitauit. Dubita-
tionē autem eius leges quiſq; nec intelli-
gens: forte nec intelligeret q: nec querere
auderet. Dño deo diſplicuit illa dubita-
tio: ⁊ eam notauit: nō ſoluz arguendo: ſed
etiā vindicando. Nam ꝓpter hāc dubita
tionem dñ moyſi. Non introduces tu po-
pulū in terrā repromiſſionis. Aſcende in
montē ⁊ morere. Deus hic vtiq; apparet
iratus. Quid ergo de moyſe fratres cha-
riſſimi? Omnis labꝰ eius: oſs pro popu- Exodi
loq̄ſtus eius: ⁊ illa charitas dicens. Si di xxxij.
mittis illis peccatū iſtud dimitte: ſinaūtē
dele me de libro tuo: hec dubitata ⁊ repen
tina dubitatiōe dānata eſt: q̄n dicitur: di
ctū eſt moyſi. Hoc enim placuit deo certe
diſpēſationiſq; myſterij gratia: q̄ ipſe in
terrā promiſſiōis non introduceret popu
luz. Eligit alius ieſus naue. Et iſte homo
nō hoc noīe vocabatur. Vocabāt auſeſ: et
eū et introducendū populū moyſes cōmē-
daret: vocauit eū ⁊ mutauit ei nomē ieſuz:
vt nō per moyſen ſed per ieſuz: id eſt nō p
legē: ſed per graz populus dei in terrā pro
miſſiōis intraret. Sicut aūt ieſus ille non
verus ſed figurat⁹: ita etiā terra ꝓmiſſio-

Joh.vj.

B

j. Cor.x.

nis illa nō vera: ſed figurata. Illa em̄ po-
pulo ꝑmo tpalis fuit: nobis que promiſſa
eſt eterna erit: ſed figuris tpalib⁹ ꝑmitte-
bātur: ⁊ pronūciabātur eterna. Sicut er-
go ille nō verus ieſus nec illa terra ꝓmiſ-
ſionis vera ſed figurata: ita māna non ci-
bus vere celeſtis: ſed figurat⁹. Poſt illam
dubitatiōnē ⁊ poſt iram dei ⁊ poſt minas
mortis: ⁊ poſt alia multa dixiſſe deum ad
moyſen quaſi ad amicū quoꝝ antea loque
bat vſq; adeo vt ⁊ ipſi ieſu naue obedien-
tie exemplū de moyſe ꝓponatur: ⁊ hoc mo
neat cū deus vt ſic ei ſeruiat: quō ſeruiunt
moyſes: ⁊ ſic ſe polliceꝝ eſſe futurū cum eo
quō fuit cū moyſe. dubitauit moyſes quā-
do lignū acceſſit ad petrā: dubitauerūt di
ſcipuli quādo viderūt dñm crucifixū. hoz
figurā gerebat moyſes. Ecce q: lignuz ac-
ceſſit ad petrā: facta eſt dubitatio ⁊ ipleta
Dente. eſt dubitatio moyſi. Et dñs ad cū: Aſcēde
xxxij. in montē ⁊ morere. Per corporalē mortez
moyſi figurata eſt mors ipſius dubitatio-
nis. Sed in monte. O mira myſteria. Ad
petrā nata eſt dubitatio: ⁊ in monte mor-
tua eſt. Quādiu humilis fuit xp̄s i paſſiōe
quaſi petra iacebat ante oculos: merito in
illo dubitabaꝝ. Mare rubrū baptiſm⁹ eſt:
populus trāſiens baptizabaꝝ. Trāſit⁹ iſte
baptiſmus erat: ſed in nube adhuc nubi-
labaꝝ q̄ prenūciabaꝝ. Jaz mō ꝓceſſit nu-
bes manifeſte veritatis ſerenitas facta ē:
q: ꝓceſſit ⁊ velū per q̄ loquebaꝝ moyſes.
Exodi Hoc velū in tēplo pendebat: ne tēpli ſecre
xxxiij. ta panderenꝝ. Sed in cruce dñi velū con-
Watth. ſciſſuz eſt: vt paterēt. Veni ergo ad baptiſ-
xxvij. mū: ingredere itrepidus viā per mare ru-
brū. Noli eſſe de peccato ꝑterito tanq̄ de
egypto ſollicit⁹. Premebāt te pctā tua du
ro onere ſuitutis: ſed hoc in egypto: ſcz in
amore hui⁹ ſeculi: in pegrinatiōe longinq̄.
Cogebāt te ſectari opa terrena tanq̄ la-
teres facere. Opera lutea opabaris. Pre-
mūt te peccata. Ue[illegible]ſecur⁹ ad baptiſmuz
vſq; ad aquā hoſtis ſeq̄ poterit: ibiq; me-
ricꝝ. Tunc aliq̄d de vita ꝑterita: crede ali-
quid remāſurū tuoꝝ peccatoruz. Si aliqs
remāſit egyptioꝝ audi vocē pignoꝝ. Ego
inq̄t de ꝑteritis peccatis nō timeo. oīa mi-
hi in aq̄ ſancta p eccleſie etiā charitatem
dimitti nō dubito. Sed timeo futura pec-
cata. Placet ergo remane in egypto. Inte
rim hoſtē preſentē euade qui iā te ꝑmit: ⁊
iam ſubiugauit: de futuris q̄d tibi hoſtes
meditaris? Quod iam feciſti etiā ſi nolue
ris erit. Idē facturuz te putas: ſi voluerис
non erit. Sed periculoſa vita erit. Neq;
enim cū mare rubrū tranſiero: iam ero in
terra repromiſſiōis. Ducrus eſt ille popu
lus per deſertū: per lōga deſerta. Interim
ab egypto liberare. Quid ergo putas tibi
futurū auxiliatorē invia eū qui te eruit de
vetuſta captiuitate? Nouos tuos inimi-
cos? Nō quieſcit qui te a vetuſtis hoſtib⁹
liberauit. Trāſi tm̄ intrepidus: itrepidus
ābula: obediēs eſto. Noli amaricare moy
ſi illi: cuius typū ille portabat in hac obe-
dictia. Fateoꝝ nō deſūt hoſtes. Sicut enim
non deerāt qui ſequerenꝝ fugiētes: ita nō
deerant qui impedirēt ambulātes. Pro-
ſus chariſſimi figure nr̄e fuerūt. Interim
Exo.xv. in te nō ſit qō contriſtet moyſen. Noli eſſe
aq̄ amara quā poſt mare rubrū nō potuit
ille populus bibere. Erat em̄ ⁊ ibi tētatio.
Et tm̄ quādo iſta eueniūt: qm̄ amaricat po
pulus: oſtēdim⁹ eis xp̄m: que ꝑ illis pertu
lerit: quādo pro eis ſanguinem fuderit: et
miteſcunt tanq̄ nobis lignū in aquā mit-
tētibus. Plane hoſtē itineri tuo habebis
amalech. Populus ille habuit hoſtē ama
lech. Tunc orabat moyſes: tunc extende-
bat manus ⁊ deficiebat amalech. Et tue Exo.xvij
manus extēſe ſint vt deficiat amalech tē-
tator: ⁊ huius itineris unpeditor. Eſtoyt-
gil ⁊ ſobrius in oratiōibus/in operib⁹ bo-
nis/non tamē preter chriſtū: q: extenſio il
la manuū chriſti crux fuit. In illa extēdit Gal.vj.
apl's cum dicit. Mihi mundus crucifixus
eſt: ⁊ ego mūdo. Ergo ōficiat amalech: vin
catur: nō impediat trāſeuntē populū dei.
Sed ſi dimittit manus a bono ope a cru-
ce chriſti: ꝓualebit amalech. Tñ noli om-
ni mō aut cōtinuo te fortē futuruz putare:
aut penit⁹ deſperādo deficere. Alternatio
enim illa defect⁹ eſt fortitudinis. Jn man⁹
moyſi ſerui dei forte alternatio tua fuit.
Aliq̄n enim in tētationib⁹ deficis ſed non
ſuccūbis. Deponebat ille paululuz man⁹: ps.xciij.
nec oino rucbat ſed dicebat. Mor⁹ eſt pec
mē⁹: ecce mia tua dñe adiuuabat me. No
li ergo timere: adeſt in itinere auxiliator:
qui in egypto fuit liberator. Noli timere:
aggredere viā: preſume ſecurus. Aliq̄n il-
le deponebat manus: aliq̄n erigebat: tñ vi
ctus eſt amalech. Debellare potuit: ſupe- F
rare nō potuit. Itaq; admonemur iam de
altera loqui penitētia. Triplicem quippe
eius conſiderationē in ſancta ſcriptura eſſe
ꝓpoſui. Illa ꝓma cōpetentiū eſt ⁊ ad bap-
tiſmū venire ſitientiū. Hāc de ſcripturis
ſanctis oſtendi: ⁊ alia ꝓpe quotidiana. Et
vbi illā oſtēdimus penitētiā quotidianā:
Nō habeo vbi melius oſtēdā q̄z in oratione
dñica: vbi orare nos docuit: ⁊ quid ad pa-
trē dicamus oſtēdit: ⁊ in his ſ̄bis poſuit.
Dimitte nobis debita nr̄a: ſicut ⁊ nos di- Mat.vj
mittim⁹ debitoꝝ nr̄is. Que debita frēs.

Quãdoquidem debita hic intelligi nõ ꝓt
nisi peccata: que debita dimisit ⁊ i baptis-
mo: itez vt dimittat oramus: Certe mor-
tuus est ois egyptius qui sequebaꝝ. Si ni
hil de sequẽtibus hostib⁹ residuũ factũ est:
quid oramus vt dimittaꝝ: nisi ꝓpter ma-
nus deficientes ꝛ amalech: Dimitte no-
bis sicut ⁊ nos dimittimus. Cõstituit me-
dicinã: firmauit pactũ. Hic preces ꝓstituit
ibi precãti rñdit. Nouit quo iure res aga
tur in celo: quo impetrari possint deside-
G rata. Dimitti vis. Dimitte ait. Quid eñ
habes qđ deo prestes: a quo tibi vis cũcta
prestari. Nũquid iaz xps ipse saluator in
terra ambulat: Nũquid suscipit illũ mo-
Lu. xix. do in domũ zacheus gaudẽs: Nũquid ei
⁊.r. hospitium ⁊ epulas ꝓcpat maria. Nihil
Matth. horũ indiget: ad patris sedet dexterã. Sz
xxv. qñ vni ex minimis meis fecisti: mihi feci-
sti. Hec est extẽsio manuz sub qua defecit
amalech. Et erogas quidẽ pauperi. Quã
do aliquid das pauperi esurienti: forte id
qđ dederis minus habebis: sed in domo
nõ in celo. Sed hic quoqz in terra quo iu-
bẽte prestitisti: ipse supplet qđ dedisti. De
ij. cor. ix. hac re cuz loqueret apls ait. Qui mĩstrat
semẽ seminãti ⁊ panẽ in escã submĩstra
bit. Operari⁹ eñ dei es: qñ das egẽti: semi
nas hyeme qđ metas estate. Quid ergo
metuis ifidelis ne in hac magna domo tã
tus ꝑfamilias nõ pascat operariũ suum.
Erit ⁊ ibi qđ sufficiat tibi. Dabit de⁹ totũ
necessitati: nõ cupiditati. Opare ergo in-
trepidus: extẽde manus vt deficiat ama-
lech. Dic mihi cũ ignoscis ei q̃ peccat in te
quid min⁹ habebis in corde tuo: vñ dñz di
mittis: sed nihil amittis. Immo ꝛo vnda
charitatis ibat in corde tuo: inde tanꝫ ve
na interiore manabat. Tenes odiũ ꝛ fra-
trẽ: obturasti fontẽ. Non solum ergo n
pdis cũ ignoscis: sed abũdãtius irrigabe
H ris. Charitas non angustaꝝ. Sed ecce qđ
acturus es: Oraturus es. Quid dicã. Qñ
oratarus es: Hodie. An nõ es oratur⁹ ira
⁊ odio plenus: Vindictã ministrãs: nõ di-
mittis ex corde. Ecce oras: venit hora ozã
di: incipis ꝛba illa vel audire vel dicere:
dictis ⁊ auditis supioꝛib⁹ venturus es ad
hũc versum: atsi nõ vẽturus: quo iturus:
Ne ignoscas inimico deuiabis a christo.
Mat. vj plane si in oratiõe deuiabis vt nolis dice
re. Dimitte nobis debita nr̃a: sicut ⁊ nos
dimittim⁹ debitoꝛibus nr̃is. Ne tibi cito
rñdeaꝝ. Sic dimitto gño ⁊ tu dimittis. Er
go qz hoc nõ potes dicere: ⁊ nõ vis dimit-
tere: deuiabis ab hoc versu: ꝓtermittes
⁊ dices qđ sequit. Ne nos patiaris iduci
in tentationẽ. Ibi te capiet creatoꝛ tu⁹: cu
ins faciẽ quasi deuiabas. Qũo quisqz inui
co⁹ cũ occurrit ei cui aliqđ dz: si ad manum
est diuerticulũ dimittit quo ibat et ijt per
aliã partẽ ne faciẽ videat creditoꝛis. Hoc
tu in isto ꝛsu te feciste arbitrat⁹: denita
sti dicere. Dimitte sicut ego dimisi: nec sic
dimitteret: qz nõ dimitt⁹: ⁊ noluisti dicere:
deuitãs faciẽ creditoꝛis. Quem deuitas:
Quis deuitas: Quo ibis: Ubi tu esse pos-
sis: ⁊ ille nõ esse. Dicturus es. Quo ibo a
spũ tuo: ⁊ quo a facie tua fugiã: Si ascen-
dero in celũ: tu illic es: si descẽdero in iferi
nũ ades. Quãtum põt a xpo debitoꝛ fuge-
re: ſ̃z eat in infernũ: Adest iste creditoꝛ. Psalmo cxxxviij
Et quid ibi facturus es: nisi qđ sequit. Si
sumpsero pẽnas meas in directuz ⁊ vola-
uero i extremis maris: id est spe mea finez
seculi meditabo⁹: in ceptis tuis viuam:
duab⁹ alis charitatis attollar. Imple ergo
duas alas charitatis. Diligas ꝓmũ Matth.
tuũ sicut teipm: ⁊ nõ teneas odiũ vnde fu- xxij.
gias creditoꝛẽ. Restat ergo penitẽtie ter- 3
tiũ genus vnde aliqđ breuiter dicã: vt ad-
iuuãte dño ꝓposita ⁊ promissa persoluaz.
Est penitẽtia grauioꝛ atqz luctuosioꝛ: in q̃
ꝓuocant in ecclesia penitẽtes: remoti
etiã a sacramẽtis altaris participãdi: ne
accipiẽdo indigne iudiciũ sibi mãducẽt et
bibãt. Illa vero penitẽtia luctuosa ẽ. Gra i. cor. xi.
ue vuln⁹ adulteriũ forte cõmissuz est: forte
homicidiũ: forte aliqđ sacrileguz. Grauis
res: graue vuln⁹: letale mortifer. Sed ol-
potẽs medic⁹: iam post suggestionẽ facti ⁊
delectationẽ ⁊ cõfessionẽ ⁊ perpetrationẽ:
quasi quatriduan⁹ mortu⁹ putet. Sed nec
ipm dñs deseruit: ſ̃z clamauit. Lazare ve- Joh. xj.
ni foras. Cessit voci mie: moles sepulture.
Cessit mors vite: cessit infern⁹ supno. Ele-
uat⁹ est lazarus: processit tumulo ⁊ ligat⁹
erat. Sic sunt hoies in cõfessione peccati
agẽtes penitẽtiam. Jam ꝓfessũt a moꝛ-
te. Nã nõ confiterent: nisi ꝓcederẽt. Ipm
ꝓfiteri: ab occulto ⁊ ꝓcedere est.
Sed qđ dñs ecclesie sue inqt. Que solueri
tis in terra: soluta erũt in celo. Proinde la Matth.
zaro procedẽte: qz ipleuit dñs mie sue bo- xviij.
nũ: perducere ad confessionẽ mortuoꝛ la-
tentẽ: putẽtez: nã cetera iplet ecclie mys- Joh. xj.
teria. Soluite illũ: ⁊ sinite abire. Sz chari-
simi hoc gen⁹ penitẽtie nemo sibi ꝓponat:
ad hoc gen⁹ penitẽtie nemo se ꝓparet. Tñ
si forte ꝓrigerit: nemo desperet. Judã tra-
ditoꝛẽ: non tã scelus qđ cõmisit ꝙ idulgẽ-
tie despatio fecit penit⁹ interire. Nõ erat
dign⁹ mia: ideo nõ fulsit ei lumẽ in corde:
vt ad eius indulgentiã ꝛcurreret quẽ tra
diderat: sicut illi qui eum crucifixerũt sed
desperãdo occidit: ⁊ laqueo se suspendit.

Quod fecit in corpoze suo: hoc factũ est in
sia eius. Jpsius enim spũs dr̃: etiam iste
vẽtus aeris huius. Quomõ ergo qui sibi
collũ ligant: inde se occidũt: qz non ad eos
intrat spũs aeris huius: sic illi qui despe-
rant de indulgẽtia dei: ipsa desperatione
R intus se suffocãt: vt eos spũs sanctus visi-
tare nõ possit. Solebãt ide christianis in-
sultare pagani: de penitẽtia que instituta
est in ecclesia. Et contra nõnullas hereses
tenuit ecclesia catholica ista veritatem de
penitẽtia agenda. Fuerũt qui dicerẽt qui
busdã peccatis nõ esse dandã penitẽtiaz:
⁊ exclusi sunt de ecclesia ⁊ heretici sunt fa
cti. Jn quibuscũqz peccatis nõ perdit vi-
scera pia mater ecclesia. Ergo solent inde
pagani insultare nobis nescientes quid lo-
quãtur: qz ad verbũ dei qđ linguas infan
tiũ facit disertas: nondũz peruenerũt. Vos
inquit facitis vt peccent hoies: cum illis
ꝓmittitis veniã si egerint penitentiã. De
solatio est hoc: nõ admonitio. Jn hanc sen
tentiã exaggerãt verba. Quãta quisqz po
test lingua vel sonãti vel titubãti: non ta-
cent. Non tñ quãdo eis loquimur ⁊ si vin
cãtur: non cõsentiũt: tamẽ qũo vincantur
breuiter accipiat charitas vestra: qz totũ
dñi misericordia optime cõstituit in eccle
sia sua. Dicũt nos dare peccatis licẽtiam:
qz portum penitẽtie pollicemur. Si clau-
derẽt aditus penitẽtie: nõne ille peccato-
tãtomagis adderet peccata petis: quãto-
magꝫ sibi desperaret ignosci: Diceret enim
sibi. Ecce peccaui: ecce scelus admisi: iam
mihi venie nullus est locus: penitẽtia in-
fructuosa est: dãnatus suz quare iam non
viuo vt volo: Quia ibi nõ inuenio charita
tem: hic saltẽ pascam cupiditatez meam.
Quare eñ abstineam: Ibi eñ mihi locus
clausus est: hic qđ non fecero perdo: quia
que post hãc futura est vita mihi nõ dabi
tur: quare ergo non seruio libidinib⁹ meis
L vt eas impleã ⁊ satiẽ: ⁊ faciaz quicqđ nõ
licet sed libet: Dicerẽt ⁊ forta ſ̃sis. Sz mi-
ser capieris accusaberis: torqueberis: pu-
nieris. Sciunt ista hoies mali ab hoibus
dici: z inter hoies seruare attẽdũt multos
male ⁊ scelerate viuẽtes ipunita peccata
habere: occultare possunt: redimere q̃ oc-
cultare non possunt. Redimere vsqz in se-
nectutẽ vite: lasciuia: blasphemia: sacrile-
gia: pdita enumerãt sibi: cur ille q̃ tãta fe-
cit nõ senex mortu⁹ est: Nũquid attendis
Rom. ij. ideo sceleratũ ⁊ peccatoꝛẽ senẽ moꝛtuũ: vt
ostẽderet in illo patiẽtiaz deus. Expectãs
penitẽtiã. Qñ apls. Jgnoras qz patientia
dei ad penitẽtiã te adducit: Jlle ergo ꝑm
duritiã cordis sui: ⁊ coz ipenitens: thesau-
rizat sibi irã in die ire ⁊ reuelationis iusti
iudicij dei: qui reddet vnicuiqz ꝓm opus
suũ. Opus est ergo vt hic timoꝛ mẽtes ob-
sideat: op⁹ est vt ille qui peccare non vult:
pñt sibi nõ cogitet: nõ in publico solũ sed
etiã in domo: nõ in domo solũ: sed ⁊ in cu-
biculo: in nocte: in lectulo: in corde suo. Er
go si tuleris portũ penitẽtie: augebũt pec-
cata. Ecce nihil dicũt illi q̃ putant augeri
peccata: qz portũ penitẽtie in xpiana ꝓpo
nit fide. Quid ergo: Deus ne per illã spez
indulgẽtie augerẽtur peccata: rursus non
debuit pdire: Qũo enim, pdeunt: ne despe
rãdo augeantur. Qũo enim reuera auget
peccata: qui veniã sperauerit: vt dicat si-
bi: faciã: deus bon⁹ est: qñ me conuertero:
ignoscet mihi. Ita plane dicis: sed crasti-
na dies incerta est tibi. Nonne ad hoc te
admonet scriptura dicẽs. Ne tardes cõ- Eccle. v
uerti ad dñm: neqz differas de die in diez:
Subito enim veniet ira eius: et in tẽpoze
vindicte disperdet te. Ecce ad vtrũqz vigi
lauit pro nobis ꝓuidentia dei: ne desperã
do augeamus peccata: ꝓpositus est peni
tentie portus. Rursus: ne sperãdo augea-
mus: datus est dies mortis incertus.

¶ De eo quod ꝓpheta dicit in psal- ps. xlix.
mo. Deus manifestus veniet: de⁹ no
ster ⁊ non silebit. Homelia. xxvij. Jn
q̃ dicit saluatoꝛẽ nõ siluisse ꝑ patriar
chas ⁊ ꝓphetas ⁊ ceteros: etiam in
die iudicij cũ manifestus apparebit.

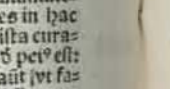

A Antauimus. De⁹ mani-
festus veniet: de⁹ noster ⁊
nõ silebit. Dñm xpm scri
ptura pdixit vẽturuz ad
iudiciũ viuoꝝ ⁊ mortuo-
ruz. Qñ eñ prius venit iu
dicari occult⁹ fuit: qñ ve-
niet iudicare manifestus erit. Quã fuerit
tũc occultus hinc itelligite qđ ait apostо-
lus. Si eñ cognouissent nunqz dñm glorie j. Cor. ij.
crucifixissent. Tunc aũt siluit interrogat⁹
sicut euangeliũ loqtur ⁊ implẽt i eo. Esaie Esa. liij.
ꝓphetia dicẽtis. Sicut ouis ad imolãdũ
ductus est: ⁊ sicut agnus coꝛã tondente se
fugit sine voce: sic nõ aperuit os suum. Ue
niet ergo manifestus ⁊ nõ silebit. Ad hoc
dictũ est. Non silebit iudicaturus: quia si
luit iudicatus. Nam quãtum attinet ad
voces ipsius nobis necessarias qñ siluit:
Non siluit per patriarchas: nõ siluit per
os carnis sue. Et modo si sileret: scriptura
non loqueret. Lector ascendit sed ipe non
silet. Tractatoꝛ loquit si vera loqtur: chri-
stus loquit. Si sileret xps: ego vobis ista

non dicerē. Nec per os vestrū siluit. Naz quādo cantabatis: ipse loquebaē. Non silet: opus est vt audiamus: sed aure cordis Nam rīderi facile est aure carnis. Illis auribus audire debemus: quas querebat magister ipse cū diceret. Qui habet aures
mat.xiij audiēdi audiat. Quis cīn ante illū qñ ista dicebat: sine auribus carnis stabat: Oēs aures habebāt: et pauci habebāt. Nō omnes habebāt aures audiendi: hoc est obediēdi. Quā terribiliter locut⁹ est p̄pheta
Eze.iij. Ezechielē: credo adhibuistis aures: credo audistis quēadmodū dixerit. Ad domum israel mittā te: nō ad populuz altioris linguę te mittā. Populus aūt ille nō vult audire te: qz nō vult audire me. Quid ostēdit nisi qz ipse deus p̄ pphetaz loq̄bat: Oz̄o ipsius ꝓbis ꝓphetiis nos maxime territi sumus: id est ꝓpositi quos posuit loqui ad populū suū: prius in illis verbis videam⁹ faciē nostrā. Demonstratū est cīn nobis sonāte lectore quasi speculū vbi nos inspicerem⁹: et inspeximus nos: ispicite vos. Ecce
Ubi.s. ego facio qđ ibi audiui. Si nō discreueris inquit iustū: si nō diueris peccatori morte morieris: et ostēderis illi vt recedat ab iniquitatib⁹ suis: ipse quidez in peccatis suis morietur: sanguinem aūt eius de manu tua exquirā. Si aut diueris et ille ꝑnitēserit et non obedierit: ille in scelerib⁹ suis morietur: tu aūt aiaz tuā liberabis. Dico vobis: libero animā meā. In magno cīn suz nō periculo: sed exitio cōstitutus si tacuero. Sz cū ego dixero et ipleuero offīm meū: vos iaz attendite periculū vestrum. Quid aūt volo: quid desidero: qđ cupio: quare loquor ꝛre hic sedeo: quare viuo: nisi hac intētiōe cuz xp̄o simul viuamus: Cupiditas mea ista est: honor meus iste est: gloria mea ista est:
B gaudiū meuz hoc est: possessio mea ista est. Sed si me nō audieritis et tñ ego non tacuero aiam meā liberabo. Sed nolo eē salvus sine vobis. Nolite ergo contēnere fratres mei peccata: in qb⁹ forte cōsuetudinez iam fecistis. Omne cīn peccatū ꝙsuetudine vilescit et vt hoi ꝙsi nullum sit: obdurauit iam: dolorē perdidit: qđ valde putre ē nec dolet. Quod nō dolet: nō pro sano habendū: sed ꝓ mortuo cōputandū est. Attēdite quę dicat scriptura: et ibi videte quēadmodum viuere debeatis. Quis nō contēnat ebriositatis peccatū: Abundat tale peccatū et contēnit. Iaz cor ebriosum pdidit sensū: non habet dolorē: qz nec salutem. Quādo aliquid pūgitur et dolet: aut sanuz est: aut est in illo spes aliqua sanitatis. Cīn aut tangitur: pungitur: vellicaē nec dolet: pro mortuo habēdum est aut de corpore ꝓrecidendū. Sed aliquādo nos ꝓcimus: et non nouimus nisi loqui. Excōicare: de ecclesia proicere pigri sumus. Aliquādo enim timemus: ne ipso flagello peior fiat qui ceditur. Quānis qui tales sunt iam in anima mortui sunt: tamē qz medicus noster oipotens est nō est desperādum de his: sed totis viribus supplicādum: vt aures cordis quas clausas habere ꝓbātur: dīs aperire digneē. Sed nunqđ ille parcet: nūquid silebit quē timere debemus: Audistis in
Ps. xlix. psalmo ipso fratres mei: cū enūeraret peccata peccatoris ait. Hec fecisti et tacui. Cōtra hęc dictū est. Veniet et nō silebit: pñtia sua nō silebit. Excepto cīn q̄ xp̄s significat: qz siluit i iudicio vt ipleret in illo etiaz ea ꝓphetia quaz pauloante cōmemoraui. Hoc excepto modo deus ipse per scipsum dñs christus tacet. Ascēdit cīn in celum et sedet ad dexterā patris: inde vēturus est iudicare vivos et mortuos. Quādiu ibi est donec veniat tacet. Voces ei⁹ in libris audiuimus. De ore ipsius nō audiuim⁹. Audistis vocē ipsius de sanctis scriptur⁹ isto loco. Audistis cū vos ipsi cōmemoratis: et forte his rebus inter vos sermocinamini. Qui vult audiri a deo fratres charissimi: ꝓius audiat deū. Nunqđ audis illū quā
do facis adulterium: et latere te putas: qz homo te nō videt: Ille te videt: sed tacet. Quādo furtum facis captas oculos eius cui furaris: et si eum latet facis: si ꝓptera nō facis: qz times ne videaris: intus fecisti: in corde fecisti: fur teneris et nil tulisti: sed et tu si opportunitas deē ad implendū malū factū tuū: furaris et letaris qz tacet. Audi ergo psalmuz: te admonuit: te q̄cūq; es: qui forte hic hodie stas et nocte aliq̄d fecisti te admonuit: tibi dixit. Hec fecisti et tacui. Suspicatus es inique q̄ ero tibi si
C milis. O hoies qui hec verba que dictu⁹ sum nec habetis in ore: nec i corde: felices estis. Nonne quotidie homines mala faciēies: aut quos bene feciſſe peniteat: et penitentiā fecisse: peruerse fundūt qđ mulserunt: Nōne quotidie dicūt: et ista murmura inter se rodūt: Vere si deo displiceret ista: non permitteret illa fieri: vt illi qui ea faciunt felices essent in terra: Videm⁹ rapt̄ores: videmus infirmoz̄ opp̄ssores: videmus vicinoz̄ expulsores: videm⁹ violētos limitū imuasores: videmus calūniatores: et tñ potentes: diuites: felices in hac vita. Si ꝙe deus ista videret: si ista curaret: parceret eis: Addūt et hoc qđ pei⁹ est: non placēt nisi mala. Cōtingat aūt ꝓt faciat bene aliq̄s et sequaē forte aliq̄ tentatio: cōtinuo ad manū hz: nō expedit facere

ꝓs.xlix. bene. Parū est qđ male vis facere et bñfacientibus maledicis: Hec fecisti inq̄t et tacui: suspicat⁹ es inique qđ ero tibi similis. Quid est qđ ero tibi silis: Oz̄ sic mihi placet malum: qđo tibi. Hoc es suspicat⁹: hoc diristi in corde tuo. Qđ peius est in hec ba ꝓgrediūtur vt nec audire timeāt: Ergo suspicat⁹ es iniq̄ ꝙ ero tibi silis. Arguā te qđo nō putas et qñ non putaz arguam te. Sileo cū facis: sed nō silebo cū iudico. Arguā te. Quid tibi faciaz qñ arguā te. Statuā te ante faciē tuaz. Modo cīn qñ male facis putas qz bon⁹es: qz non vis te videre. Alios rēhendis: te nō respicis. Alios accusas: de te nō cogitas. Alios ponis ante oculos tuos: te ponis post dorsum tuū. Ego qñ te arguā: ꝑ facio. Tollo te a dorso tuo: et pono te ante oculos tuos. Videbis te: et plāges te: et nō erit iam tūc qđo corrigas. Contēnis ergo tp̄s mie: veniet tēpus iudicij: qz tu in ecclesia mihi cātasti. Misericordiā et iudiciuz cātabo tibi dñe. Ex ore nostro exiet: vbiq̄ ecclesie cōcrepant xp̄o. Misericordiā et iudiciū cantabo tibi dñe. Tp̄s est mie vt corrigamur: nōdum venit tp̄s iudicij. Locus est: spaciū est. Peccauimus: corrigamur. Nōdū finita est via: nōdum clausus est dies: nondū expiratū est: non desperet: qđ peius est. Qm̄ ꝓpter ipsa peccata humana et tolerabilia: et tāto crebriora: q̄to minora cōstituit de⁹ in ecclesia
Mat. vj tpa mificordie p̄rogāde quotidianā medicinaz vt dicam⁹. Dimitte nobis debita nſa sicut et nos dimittimus debitoribꝰ nostris: vt his verbis lota facie ad altare accedam⁹: et his verbis lota facie corpe xp̄i et sanguine cōicem⁹. Sed qđ est grauis ipsaz medicinā sic hoies contēnūt: vt non solum nō dentyeniā qñ in illis peccaē: ꝫ nec velint petere qñ ipsi peccāt. Intrauit tentatio: subrepsit ira: tm̄ dñata est iracūdię tū potuit: vt nō soluz tumultuaret cor: ꝫ z quitia crimina ꝓferret lingua. Nō vides quo te ipulit: Nō vides quo te ꝓcipitauit: Tandē corrige: dic: male feci: pec
ij.re.xij. cavi. Non cīn moreris si dixeris. Crede nō mihi: sed deo. Quid sum ego: Nō sum: par vestrū sum: caro est porro infirm⁹. Oēs
Matth. xviij. credamus deo. Attēdite vobis. Si peccauerit frater tu⁹ corripe eū inter te et ipsum. Si te audierit: lucrat⁹ es fratrē tuū. Si te nō audierit: adhibe tecum duos aut tres. In ore duoz̄ aut triū testium stabit omne verbū. Si nec ipsos audierit: refer ad ecclesiā. Si nec ipsam audierit: sit tibi tanq̄ ethnicus et publican⁹. Ethnicus gentilis est. Gētilis ille est qui in xp̄o nō credit. Si nec ecclesiā audierit mortuū puta. Sz ecce viuit: ecce intrat: ecce signat: ecce genu figit: ecce orat: ecce ad altare accedit. Sit tibi tanq̄ ethnic⁹ et publicanus. Noli illo attēdere falsa signa. Viuens mortuus est. Vñ viuit: Quo viuit: Si dicā alicui in cō spectu vro: tu hoc feciſti: rīdebit postea: quātum errat. Intus me moneret: intus mihi diceret: qz male feci: tus videret peccatū meū. Quare in populo arguit: Quid si feci: et nō correxisti: Quid si feci et adhuc perseueras: Quid si feci: adhuc tibi bene feciſſe videris in corde tuo: Quia tacet ille: iustus es: Quia modo ille nō vindicat: nihil male feciſti: Non times. Arguā te: non times. Constituā te ante faciē tuam:
ꝑs. xlix. E nō times. Sed longe est inq̄s iudiciū. Primo quis tibi dixerit: qz longe est dies iudicij: Nūquid si longe est dies iudicij: longe est dies tuus: Unde scis quādo est: Nōne multi sani dormierūt et obdurmierunt: Nōne casus nostros nobiscuz in hac carne portamus: Nōne fragiliores sumus: ꝙ si vitrei essemus: Utrū enim et si fragile est tamē seruatū diu durat: et inuenis calices ab auis et proauis in qbus bibunt nepotes et ꝓnepotes. Tāta fragilitas custodita est per annos. Annos aūt hominis et sub tātis casibus quotidianis fragiles ambulamus: et si casus ipsi repentini non accederēt: diu tamē viuere non valeremus. Uita humana tota breuis est: ab infantia vsq̄ ad decrepitam senectutē tota breuis est. Adam si adhuc vixeret: et hodie moreret: quid illi vite lōgitudo profuisset: Huc accedit: qz ipse dies qui quasi naturaliter ferut morbo illecto icertus est. Quotidie moriunt hoies et q̄ viuūt deducūt illos: ereq̄as celebāt et vitā sibi ꝓmittunt. Nemo dicit corrigā me: ne cras hoc
Luc. vj. sit. Qđ ille quē deduxi. Placēt vobis verba ego quero facta. Nolite me contristari prauis moribus vestris: qz delectatio mea non est in hac vita: nisi vestra bona vita.

De eo qđ dñs ait in euāgelio. Remittite et remittēē vobis: date et dabiē vobis. Homelia. xxix. In q̄ ꝑncipaliter istat declarare duo illa gña ele mosynaz. s. erogare et remittere alijs.

A So frēs vires paruas habeo: sed ꝓbū dei magnas hz valere in cordibus vestris. Ergo et qđ lēte dicimus: valde audite: si obedieritis. Tanq̄ ꝓ nubem suā: ꝓ esaiaz ꝓphetā dñs tonuit: si sensū habet: expaauitis. Manifeste cīn dixit nec expositorē hñt ista necessa

Eta.j. rium sed factores. Quo mihi inquit multitudinem sacrificiorum vestrorū. Quis eñ exquisiuit ista de manibus vestris? Deus nos querit: nos nostra. Sed sacrificiū xp̃iani est elemosina in pauperem. Hinc eñ fit deus peccatis propicius. Nisi aūt peccatis propicius fiat de⁹: quis remanebit nisi reus? Ab eis peccatis et delictis sine q̃b⁹ vita ista non ducitur: mundant homines per elemosinas. Que sunt duorum generū erogādo ⁊ remittēdo. Erogādo qđ habes bonū: remittēdo qđ pater⁹ malū. Hec duo genera elemosinaꝝ dñs⁹ magister bon⁹ q̃ verbū breuiauit sup terrā: vt esset fructuosum ⁊ nō onerosum: q̃s breuiter fuerit compl⁹ audite. Remittite inq̃t ⁊ remittet vobis pertinet ad ignoscendū. Date et dabitur vobis: pertinet ad erogandum. Ex illa elemosina qua ignoscitis homini nihil perdis. Ecce statim veniam petit ignouisti: nihil amisisti. Charitate amplior domū rediisti aliud genus elemosinarum vbi inbemur erogare indigentibus graue videtur: q̃ quod quisq̃ dederit: hoc ip̃m quod dabit non habebit. Equidem et hinc securos nos facit apostolus qui dixit. Prout q̃s q̃ habet: non vt alijs sit refectio vobis angustia. Metiatur q̃ vnusquisq̃ vires suas non thesaurizare attendat in terra: det: nō perit quod dat. Non dico hoc non perit: sed dico hoc solum non perit. Alia vero q̃ non dederis et abundāt tibi: aut cum vitis amittis: aut cum mozieris dimittis.

Luc.vj. Deinde fratres mei tanta promissio q̃ non hortatur: Dimittite inquit ⁊ dimittet⁹ vobis. Quando dicit date et dabitur vobis: attendite cui dicat. Homini dicit de⁹: mortali dicit immortalis mendico dicit tant⁹ paterfamilias. Neq̃ eñ hoc reuocatur⁹ est quod dicimus: inuenimus quem fallere mur. Demus in vsuram: sed deo nō homini. Ei damus qui abundat: ei damus q̃ dedit quod demus: et pro modicis rebus profert nobis: pro mortalibus: pro putribilibus: pro terrenis que eterna sunt ⁊ incorruptibilia: ⁊ sine fine manentia. Quid multa dicturus sum? Se promittit qui p̃mittit. Si amas illum: eme illum ab illo.

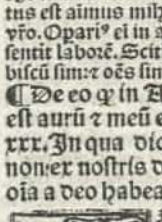
mat.xxv Et vt noueris te ipsi dare: audi illum dicentem. Esuriui et dedistis mihi manducare. Sitiui et dedistis mihi potum hospes fui et suscepistis me. Nud⁹ fui et vestistis me. Eger: visitastis me. Inclusus: venistis ad me. Et dicent illi. Quando te vidimus in his necessitatibus constitutuꝝ ⁊ ministrauimus tibi? Et ille. Quando vni ex minimis meis fecistis. Dat de celo: accepit in terra. Ipse dat: ipse accepit: quasi fen⁹ traiecticiū facis. Hic das: ibi recipis. Hic das res pituras: ibi recipis res sine fine mānsuras: ⁊ q̃ficiq̃s dicis deo. Libera me dñe ab hoie malo: hoc eñ modo cantauim⁹. Scio eñ quo gemitu dicas. Libera me dñe ab homine malo. Quis eñ in isto seculo non patitur aliquem hominem malum? Quādo ergo dicis deo hec. Libera me dñe ab homine malo: sicut totis precordijs dicis: sic intentis oculis te pri⁹ attēde. Libera me domine ab homine malo. Fac tibi rñdisse deum. A quo? Dicturus es a gayo a lucio: a nescio quo quem pateris. Et respōdet tibi. De te mihi nihil dicis. Si ab homine malo libero te: prius es liberandus a teipo. Pateris malum: noli teipsum pati malum. Videamus si inuenit te: quid tibi faciat alter malus. Tu noli esse malus. Non tibi dominetur auaricia: non te calcet concupiscentia tua: non te trituret ira tua. Isti hostes interiores tui qui sunt. Tu ipse: non tibi aliquid facias. Videam⁹ qđ tibi faciat vicinus malus: patronus mal⁹ potens malus: videamus quid tibi faciat Justus te inueniat: fidelē te inueniat: p̃ia nus te inueniat. Quid tibi factur⁹ est? Qđ Act.vij. stephano iudei fecerunt. Faciendo malus miserunt ad bonum. Ergo quando oras vt liberet te deus ab homine malo: attende te: noli tibi parcere a te: te liberat. Quomodo te a te liberat. Dimittendo petā: donādo merita dando tibi vires pugnandi aduersus concupiscentias tuas: inspirando virtutem: dando menti tue celestem delectationem: qua omnis terrena delectatio superetur. Hec tibi cum prestat deus liberat te a te. ⁊ securus expectas in huius seculi malis transitorijs cum eis bonis venturum dominum qui transire non possunt Sat⁊ sint vobis. Videt⁊ certe q̃ nescio quō ego inualid⁹ accedo ⁊ loq̃ndo fortis fio. Tāntus est aimus mihi: tāta intētio in p̃fectu vō. Opari⁹ ei in agro fructū sperās min⁹ sentit laborē. Scitis fructu⁹ mei q̃ sint: ⁊ vobiscū sim: ⁊ oēs sim⁹ fructus dei.

Psalmo cxxxix.

Aggei.ij

¶ De eo q̃ in Aggeo scriptū ē. Meū est aurū ⁊ meū est argētū. Homelia xxx. In qua dicit q̃ ea q̃ dam⁹ alijs non: ex nostris dam⁹ ⁊ ex alieno cum oīa a deo habeam⁹.

A

Ubi.ſ.

IN scripturis diuinis fratres lumi legim⁹ deū dicētem. Meū est aur⁊: ⁊ meū est argentuꝝ. Hoc ideo dictū est: vt ille qui nō vult cum indigentibus cōicare quod habet: cuz audit precepta

precepta faciende misericordie intelligat deuz nō de re illius cui inbet: sed de re sua debere donare: et ille qui aliquid porrigit pauperi: non se arbitret de suo facere. Ne forte non taz confirmetur misericordie nomine q̃s inflet⁊ superbie vanitate. Meum est inquit aurum: ⁊ meū est argentū: nō est vestrū o diuites terre. Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo? Aut quid extollimini dum datis de meo? Et vis videre q̃s iusti iudicis res est aurum et argentum auarus vnde torquetur: inde misericors adiuuatur: rem suam diuina distribuēte iustitia: ⁊ recte facta inde manifestantur: et peccata inde puniuntur. Nunquid non auruꝝ ⁊ argentū atq̃ ois terrena possessio ⁊ exercitatio humanitatis est ⁊ suppliciuꝝ cupiditatis? Cum terra de⁹ nobis hoibus tribuit: ostendit in eis q̃sta cōtēnat anim⁹ cui⁹ diuitie sunt ipse deus q̃ tribuit. Non enim pōt quisq̃ apparere cōtēptor: nisi eī rei cuius possessor effect⁹ est. Nam et q̃ nō hñt possunt ista cōtēnere: sed vtrū fingant an vere contēnāt: deus videt qui cordis inspector est. Ab hoib⁹ aūt vt imitari possint cogitationez contēptis: nō nisi in manib⁹ erogantis inspicit. Cuz aūt malis hoibus deus ista concedit: ostendit in eis quō ⁊ in ipsis bonis q̃ de⁹ largit⁊ cruciet⁊ anim⁹ cui voluit qm tanta largit⁊. Bonis aūt subministrat occasiōes beneficiorum: malos aūt torquet timore damnoruꝝ. Et ideo si amittant vtriq̃ aurum et argentuꝝ: isti celestes diuitias leto corde retinebunt: illis autem et bonis tpalibus inanis domus: ⁊ bonis eternis inanior conscientia remanebit. Illius est ergo aurum et argentuꝝ q̃ nonit vti auro ⁊ argento. Nā etiaz inter ipos holes tūc q̃sq̃ habere aliquid dicēdus est: q̃n bene vtitur. Nam quod iuste non tractat: iure non tenet. Si suū esse dixerit: nō erit vox iusti possessoris: sed impudentis incubatoris imptobitas. Quapropter si homo non importune dicit aliquid suum: non q̃ iniqua ⁊ stulta cupiditate occupauerit: sed q̃ prudentissima ptāte ⁊ iustissima moderatione tractauerit: quātomagis de⁹ vere ac proprie suum esse dicit aurum et argentū: quod et largissima bonitate condidit ⁊ iustissimo administrat imperio: vt sine ipsi⁹ nutu atq̃ dominatu: nec mali nisi ad auaricie supplicium: nec boni nisi ad vsum misericordie possint habere aurū ⁊ argentuꝝ. Qđ tamen⁊ instituere vt sit ⁊ vt alteri de sit: distribuere atq̃ ordinare non p̃sit. Si aūt solis malis in potestate dare⁊ aurum ⁊ argētum: recte putaretur magnū aliq̃d bonū. Rursus si solis malis deesset: videretur magna pena pauperas. Si aūt solis bonis deesset: videret⁊ summa beatitudo pauperas. Nunc ho si scire vis aur̄ posse bñ haberi: habent et boni: non eos per auruꝝ bonos esse: habent et mali. Jteꝝ si scire vis q̃s non sit miseria paupertas: sunt quidā pauperes beati: sunt quidā pauperes miseri. Si scire vis q̃s non sit beatitudo pauperas. Jta ergo aurum ⁊ argētuꝝ distribuit hominibus conditor rez et administrator deus: vt ipsius p̃ se natura ⁊ genere suo bonum sit: q̃uis non summum ⁊ magnū bonum: ⁊ pro gradu sui ordinis laudabilem conditorem vniuersitatis ostendat. Copia vero eius nō extollat bonos: nec ledat inopia. Malos autez ⁊ cū offert excecet: et cum aufertur excruciet. Res ergo conditas et ad cōditoris laudē: ⁊ bonoruꝝ probationem maloruq̃ suppliciū recte vituperari nullo modo potest: et eā verissime de⁹ dicit suā quā non solū cōdit affluētissima bonitate: sed etiaz prouidentissima moderatiōe dispēsat. Cū aūt hoc gen⁹ rez dñs in euangelio mammona iniquitatis appellat: significat esse alterum māmona: id est alias diuitias: quas nisi iusti et boni possidere non possunt: vt ideo māmona iniquitatis vocetur: q̃ iniquitas eas vocat diuitias. In iusticia vero nouit esse alias diuitias quibus homo adornatur interior: sicut beatus petrus dicit: qui est ante deum diues. Ille iuste dicuntur diuitie: quia bonis meritis iustisq̃ tribuuntur. Ille vere dicūtur diuitie: q̃ quisq̃ eas habuerit nō egebit. Jste vero iniuste diuitie: non quia iniustum est aurum et argentum: sed q̃ iniustū est eas putare diuitias: que non auferent egestatē. Tanto eñ magis ardebit quisq̃ egestate auaricie: q̃ tomagis eas diligas maiores habuerit. Quō g̃ sunt diuitie quibus crescentib⁹ crescit inopia? Que amatoribus sunt: quanto fuerint ampliores: non auferūt satietatē: sed inflāmāt cupiditatem. Diuitem tu putas qui minus egeret: si minus haberet. Nam videmus quosdam cum haberent pecuniam paruā parua lucris fuisse leratos: sed postea cuz cepit abundare verum quidē copijs auri argenti: sed tamē falsē diuitie cum parua obtuleris iam recusant: credas eos iā esse satiatos: sed falsum est. Nam' malos pecunia fauces auaricie non claudit sed extendit: non irrigat sed accendit. Poculum respuunt: quia fluuiuꝝ sitiunt. Utrum g̃ ditior aut egentior dicendus est: qui cū ideo voluit habere aliquid ne indigeret: ideo plus habet ne minus indigeret. Sed nō est hec auri culpa ⁊ argenti. Fac enim miseri

B

C

cordem aliquem inuenisse thesaurum: nō ne operame misericordia prebetur hospitalis peregrinis: alumtur famelici: nudi vestiuntur: inopes adiumantur: captiui redimuntur: construuntur ecclesie: reficiuntur lassi: pacantur litigiosi: reparātur naufragi: curātur egroti: corporales opes dispertiuntur in terra: spiritales recōdumtur in celo. Quis hec facit? Misericors ⁊ bonus Ūs facit? De auro ⁊ argento. Cui seruiēs hec facit? Et qui dixit. Meuz est aurum et meum est argentum. Uidetis iam vt arbitror fratres: cū magno errore: magnaq; demētia in res ipsas quibus male homines vtuntur: crimen male vtentium transferatur. Nam si propterea vituperar̄ aurum ⁊ argentum: q; homines auaricia deprauant: neglectis preceptis omnipotētissimi creatoris in ea que condidit detestabili cupiditate rapiunt: vituperet etiam omnis dei creatura. Qz sicut apl's dixit. Peruersi quidē hoies coluerūt ⁊ fuerūt creature potius cū creatori qui est benedictus in secula. Uituperetur etiā iste sol quē certe idē manichei qui nō intelligūt esse creaturā: tāq; ipm creatorem: vel tanq; eī aliquā partē colere atq; adorare nō desinūt. Cur g̃ ipsum non vituperāt: cum plerūq; homies de vsu solis ⁊ luminis in edificijs suis lites iniustissimas concitāt: ⁊ vt fenestris suis radū liberiores aliquāto largi' infundat: domos alienas deijcere sepe mouūt: ⁊ eos qui cōtradixerint: etiaz si iure certissimo ⁊ iudicant: inimicitijs acerbissimis infectant? Si quē igit infirmoz potētior aliquis iniuste ac nefarie ꝓpter vsuz solis oppresserit: diripuerit: in exilium etiā mortē ve cōpulerit: solis est crimen quo ille abūdantius vti desiderat: an potius male vtentis iniquitas? Qui duz cupit q̄ vo reis oculis tpale lumen largi' acquirere: cubiculum cordis luci nō aperit equitatis Ex quo isti si possunt intelligant: aut aurū ⁊ argentū se accusare non debere q̄uis de auro ⁊ argento sepe homines cupidissimi dimicent: aut accusationes suas de terra in celum: ⁊ de metallis fulgētibus in sydera: atq; ipm solē se debere trāsferre q̄n iniqui homines inexpiabili sepe discordia de possidenda solis luce conflīgūt. Similiter etiam discant quid interstit inter hanc lucem visibilē lucemq; iusticie. Siquidē fieri potest vt ꝯto maiore auditate frui quisq; hac luce, voluerit tāto maiori cecitate a iusticie luce deficiat.

Aggei.ij

Rom.i.

De monomachia golie et Dauid. Homelia.xxxj.

Golias vnus fuit ex allophilis. i. ex alienigenis: q̄ bellum gerebant illo tempore aduersus filios isr̄l. Eo tēpore dauid sanctus cuius est hoc psalterium: immo per quem ministrauit hoc psalterium spūssanctus: puer erat pascens oues patris sui tenera etate: vix dū adolescentulus: fratres eius iam iuuenes militabant: ⁊ in exercitu regis erant: attulit eis missus a parētibus aliquid de domo vsibus ipsorum. Iraq; illo tempore quo pugnabatur in exercitu: iuuentus est non... miles: sed militū minister ⁊ frater. Exrtitit tunc golias iste de quo mentio facta est: ingens statura corporis armis instructus: viribus etiam exercitatus: elatus iactantia: qui superbie prouocaret ad monomachiam ꝑplm aduersariuz: hoc est vt vnus inde electus ab ipsis procederet ad uersus eum: vt duobus pugnantibus examen totius belli in medio versaretur: pacto ⁊ placito addicto vt si quis illoz duorum vicisset: vniuerse parti vī iste steterat tribueretur victoria. Rex ergo ille populi indeorum filioz israel: saul erat. Angebatur eūabat: q̄rebat in vniuerso exercitu patrē illi viro. Non inueniebat: nec forma corporis: nec audacia prouocatiōis. Cū estuaret: ausus est puer iste dauid nō ꝓsumēs de viribus suis: sed in nomine dei sui procedere aduersus eum. Nunciatuz est regi non audacis puericie: sed fiducis pietatis Nec rex abnuit: non recusauit. Intellexit cum videret audentem pueruz: aliquid in eo diuinitatis esse: nec illum tenera etate sine diuino instinctu talia posse ꝓsumere Libenter accepit: processit aduersus golia In omnibus ergo qui erant in ea parte vincebat dauid non erat ꝓsumptio nisi de deo. In illis autez tota spes in vnius hominis viribus. Sed quid est homo: nisi quod in isto psalmo decinit. Homo vanitati assimulatus est: dies eius velut umbra ꝓtereunt? Ergo spes illoruz inanis: que collocata est in vmbra transeunte. Armatus est autem dauid: vt q̄n etate ⁊ viribus impar erat: quasi armis par esset. Sed arma vetera non adiumabant: potius q̄ onerabant nouam etatez. Et ad hoc pertinet quod etiaz aplica lectio ante psalmi canti cum ꝓsignauit dicens. Exuite vos veterem hoiem: ⁊ induite nouū. Noluit dauid vetustatem armorum: abiecit: onera dixit esse q̄ implicabant eum: expeditissim' ille ad ꝓlium procedere cupiebat: fortis non in se sed in dño: armat' nō tā ferro q̄ fide.

A

1.re.xvij.

ibi.s.

ps.xxxij

Col.iij.

1.re.xvij

Tñ abiectis armis: elegit aliquid vñ pugnaret. Et hoc nō sine sacramento. Nā videtis quasi duas quasdam vitas. Nā in alienigenis veterē: aliā in israelitis nouā aduersus inimicē dimicare. In illa ꝑte corpus diaboli: in ista ꝓfiguratio dñi nr̄i iesu xp̄i. Tulit q̄nq; lapides de torrente de fluuio: ⁊ posuit in vase pastoris quo lac mulgeri solet. Ita ꝓcessit armat'. Quinq; lapides lex erat. Cōtinet em̄ lex q̄nq; libris moysi: ⁊ in ipa lege decē ꝓcepta sunt salutaria: q̄b' decē ꝓcept' cetera seruātur. Prefigurat' g̃ lex ⁊ quinario ⁊ denario numero Et iō dauid pugnauit quinario: q̄ ait. In psalterio decē cordarū psallam tibi. Neq; oēs q̄nq; lapides: sed vnuz tulit. Nā in nūero lapidū: numeruz librorū ostendit: in vno lapide vnitatē. ꝓplētū legē. Unitas em̄ ipa implet legē. i. charitas. Ideo subla ti sunt illi lapides q̄nq; de fluuio. Fluui' q̄d significat? Illo tpe semp in scripturis eadem significantur reb' ceteris. Quinario nūero ꝓpter q̄nq; libros moysi. Quid significant q̄ de fluuio sunt ablati ⁊ positi in vase pastoricio? Jā dixim' aduētu dñi nr̄i iesu xp̄i vtverevincerē diabol': lex trāsuit ad gratiā. Quid tā significat g̃az q̄ lactis copia? Sublati sunt illi lapides de fluuio. Fluuius significat ꝑplm fluxū: dedū ⁊ palib' reb': amātē transeuntia: ⁊ cupiditatis impetu in mare hui' seculi decurrētē: qualis erat ꝑpls iudeoz. Uet' acceperat legē: sz calcabat legē: ⁊ trāsibat sup legez: ⁊ ferebat in mare: quō fluuius super illos lapides. Non em̄ lapides illi limitez fecerant fluuio vt statuerent fluuium. Qō si ita essent: significarent coertionez legis et eos qui confluere ceperunt voluptatib' et cupiditatibus suis venientes ad precepta legis cosisterent: ⁊ refrenarent impetus libidinum suaz. Non aūt ita erāt illi lapides sed in fluuio super quos transiebat aqua: sicut supra legem transgressor populus transiebat. Inde ergo dominus tulit legem ad gratiam: id est de fluuio tulit: et in vase pastoris posuit. Qui vult ergo implere legem: gratiam cogitet. Hoc est homo totuz quod innotescit ei deus: q̄ dat illi gratiam suam vnde ꝓsumebat dauid. Golias autem de se de viribus suis superbus elatus inflatus: primo totam vi ctoriam vniuerse partis sue in se vno constituit. Et quia omnis superbia habet impudentiam frontis: in ipsa fronte lapide veniente deiectus est. Euacuata est frons que habebat impudentiam superbie sue et vicit frons q̄ habebat humilitatē crucis xp̄i. Propterea ⁊ nos signū ipm crucis in frōte portam': qz illud intelligim'. Hoc dixi fratres mei: quia multi hoc faciunt: et intelligere nolūt. Factorē q̄rit de' signorū suorum non pictorem.

B

De eo quod dñs ait in euangelio. Non potest filius a se facere quicq̄ nisi q̄ viderit patrē facientē: tractat etiā ꝑncipaliter in hac homelia de fide. Homelia.xxxij.

Joh.v.

A

Rchana et secreta regni dei prius querunt credentes q̄s faciāt intelligētes Fides em̄ gradus est intelligēdi. Intellectus aūt meritū fidei. Apte hoc ꝑ pheta dicit oib' ꝓpropere et prepostere intelligentiam requirentib' ⁊ fidē negligentib'. Ait em̄. Nisi credideritis non intelligetis. Habet ergo et fides ipsa quoddam lumen suum in scripturis: in prophetis: in euangelio: in apostolicis lectionibus. Omnia em̄ ista que nobis ad tē pus recitantur: lucerne sunt in obscuro loco vt nutriamur ad diem. Dicit apostolus petrus. Habemus certiorem propheticuz sermonem cui benefacitis intendentes tā q̄ lucerne in obscuro loco: donec dies lucescat: ⁊ lucifer oriatur in cordibus vestris. Uidetis ergo fratres q̄diu sint peruersi ⁊ prosperando vitiosi qui tāq; immaturi cōceptus ante ortum querunt abortum qui nobis dicunt. Quid me iubes credere q̄s non video: videā aliquid vt credā? Jubes credere dum non videam: ego videre volo et videndo credere: non audiendo. Dicat prophetes. Nisi crediderit is nō intelligetis. Ascendere vis et gradus obliuiscere Utiq; peruerse homo si iā tibi possem ostēdere quod videres: non hortarer vt credares. Ergo fides est: sicut alibi diffinitum est sperantium substantia: confictio rerum que non videntur. Si non videntur: quomodo confinguntur quia sunt? Unde em̄ sunt ista q̄ vides nisi ex illo q̄s non vides? Utiq; vides aliquid vt credas aliquid et ex eo quod vides credas quod non vides. Ne sis ingrat' ei qui te fecit videre vnde possis credere quod nondum potest videre. Dedit tibi deus oculos in corpore: rōnē in corde: excita rōnē cordis erige interiorē habitatorē interioz oculoz tuoz assumat fenestras suas inspiciat creaturā dei. Est em̄ aliquis intus qui per oculos videat. Nā q̄n aliq̄n in me cogitas auerso interi' habitatore: q̄ sunt ante oculos tuos nō vides. Fenestre em̄ frustra patent q̄n qui p eas attēdit ablēs est. Nō g̃ oculi videt: ij

Esa. vij.

ij. Pet. j.

Esa. vij.

B

Heb.xj.

quidā q̄ oculos videt erige illū: excita illū
Non em̄ denegatuz est tibi rationale aial
te deus fecit: preposuit te pecoribꝰ: ad ima
Ecc̄ſ. ginē suā te formauit. Siccineyti oculis de
bes vt pecus tm̄ vt videas q̄d addas vē
trimon mentiꝰ. Erige ergo rōnalē aspectū
vtere oculis vt homo: intēde celū ⁊ terraz
ornamenta celi: fecūditatē terre: volatus
aiāliū: natasꝰ piscium: vim seminū: ordinē tē
porum. Intēde facta ⁊ q̄re factoꝝ. Aspice
q̄ vides: ⁊ quere quē nō vides. Crede in eū
quē non vides propter ista q̄ vides. Et ne
sermone meo te erroꝛ tatuz putes: apm̄ au
Rom̄.j. di dicētem. Inuisibilia em̄ dei a creatura
mūdi p ea q̄ facta sunt ꝓspiciunt: postpone
bas ista nec attendebas vt hō sz vt aial ir
rationale. Clamauit ad te ꝓpheta ⁊ fru
ps.xxxi. stra clamauit. Nolite esse sicut equꝰ ⁊ mu
C lus quibꝰ nō est intellectꝰ. Videbas g̃ ista
⁊ postponebas: Quotidiana miracla dei
nō facilitate sz assiduitate vilescūt. Quid
em̄ difficiliꝰ cognitione q̄m vt nascat hō qui
non erat: moriendo discedat in secreta qui
erat: nascendo procedat in publica qui nō
er at: Quid tam mirabile: q̄d tā difficile co
gnitu: Deo aūt facile factu. Mirare ista
expergiscere: insolita nosti mirari: maiora
ma.xiij. sunt q̄s q̄ videre ꝙsueuisti. Mirati sunt ho
mines dm̄m deum nr̄m iesum xp̄m de q̄nq̄
panibus saginasse tot mlia: ⁊ nō mirant p
Johā. ij pauca grana impleri segetibꝰ terras. Que
aqua erat vinū factū: viderūt hoies ⁊ ob
stupuerunt: q̄d aliud fit de pluuia p radi
cē vitis: Ipse illa fecit: ipse ista. Ita vt pa
scaris: ista vt mireris. Sed vtraq̄ mirāda
sunt: q: opera dei sunt. Videt hō insolita ⁊
miratur. Unde est ipse hō qui miratur vbi
erat: vnde ꝓcessit: vñ forma corporis: vnde
mēbroꝝ distinctio: vnde habitꝰ iste specio
sus: de q̄bꝰ primoꝛdijs: de q̄b cōtēptibilibꝰ
⁊ mirat aliis cū sit ipse miratoꝛ magnū mi
raculū. Uñ g̃ ista q̄vides nisi ex illo quē nō
D vidēs: Sz vt dicere ceperā: q: tibi ista vi
lucerāt: venit ipe ad factēda insolita vt ⁊ in
ipīs solitis agnoscꝛes artificē tuū. Uenit
ille cui dictū ē. Innoua signa. Cui dictū ē.
Ecc̄i. Mirifica miscōias tuas. Largiebaꝫ enim
xxxvj. eas: largiebatur ⁊ nemo mirabat. Uenit
ps.xvj. ergo paruus ad paruos: venit medicꝰ ad
egrotos q̄ poterat venire cū vellet: redire
cū veller: facere q̄cq̄d vellet: iudicare vt vel
let. Et hoc q̄ vellet ipsa iusticia est: ⁊ quod
ille vult inquā ipsa iusticia est. Nō em̄ iniq̄
quū est quod ille vult: aut equū pōt esse qō
nō vult. Uenit suscitare mortuū mirāibꝰ
reddere luci hominē q̄ erat in luce: q̄ quoti
die q̄ non erant ꝓducit ad lucem. Fecit
ista et contēptus est ⁊ multis: plus atten-
dentibus non ꝑ magna faceret: sed ꝑ par
uus: tanꝑ dicētibꝰ apō se. Ista diuina sūt
sz iste hō est. Duo q̄ vides: diuina ⁊ hoiem
Si diuina nō pñt fieri nisi a deo: vide ne in
hoie lateat deꝰ. Attēde inꝑ q̄ vides: crede
q̄ nō vides. Nō te deseruit q̄ vocauit vt cre
das: ꝑquis uberet te illō credere q̄ nō pōt
videre: nō tm̄ te dimisit mihilvidētēvñ pos
sis credere q̄ nō vides. Parua ne signa:
parua ne indicia sunt creatoris ipa crea
tura. Uēit etiā fecit miracula: nō poteras
videre deū: potꝛas hoiez: deꝰ factꝰ ē hō vt
in vno tibi eēt ⁊ q̄ videres ⁊ q̄ crederes.
In ꝓncipio erat x̄bū ⁊ x̄bū erat apō deū ⁊ Joh.j.
deꝰ erat verbū. Audis ⁊ nōdū vides. Ecce
venit: ecce nascit: ecce de femina ꝓcedit q̄ Scñ.j.
fecit masculū ⁊ feminā. Qui fecit masculū
⁊ feminā nō est factꝰ a masculo ⁊ femina
Cōtēptur em̄ eras forte q̄ nascerē: nō cō
tēnis quo nascerer: q: semper erat añq̄ na
scerer. Ecce inꝑ assumpsit corꝑ: indutus
est carne: ꝓcessit ex vtero. Jā ne vides: iaz
inquam vides carnē: interrogo: sed carnē
ostendo: vides aliq̄d: ⁊ nō vides aliq̄d. Ec
ce in ipso partu: ecce iā duo sunt: ⁊ quod vi
deas ⁊ q̄ nō videas: sz vt p ipm̄ q̄ō vides
credas q̄ nō vides. Cōtēnere ceperas: q:
vides qui natus est: crede q̄ nō vides de
virgine natus. Quantulus est inq̄t qui na
tus est: sed quantus est qui de virgine na
tus' est. Et ille qui de virgine natus est mi
raculū tpale tibi attulit: nō est natꝰ de pre
sez de patre hoie: ⁊ natꝰ est de carne. Sed
nō tibi videat impossibile quia natus est
ꝑ solam matrē qui fecit hoiem añ patrem
⁊ matrē. Attulit ergo tibi tēporale miracu
lū: vt tu eū q̄ras ⁊ mireris eternū. Etei ipe ꝑs.xviij
q̄ tāꝑ sponsus ꝓcessit de thalamo suo: de
vtero scz virginali vbi sancte nuptie facte
sunt verbū ⁊ caro attulit inquā miraculuz
tēporale: sed et ipse est eternus: ipse est pa
tri coeternus: ipse est q̄ in ꝓncipio erat ver Joh.j.
bū: ⁊ verbum erat apud deum: et deꝰ erat
verbum. Fecit tibi vinū: sanareris vt vide
re posses q̄ō nō videbas. Quod cōtemnis
in xp̄o nondum est contēplatio sanati: sed
medicamentū egroti. Noli festinare ad vi
sionem sanoꝝ. Angeli videt: angeli gau
dent: angeli pascuntur ⁊ viuunt: nec defi
cit vnde pascuntur: nec minuit esca ipso
rum. In sublimibus thronis: in patribus
celoꝝ: in his que supra celos sunt videt
verbum ab angelis et gaudetur: ⁊ manducatur et permanet. Sed vt panem angelo Psalmo
lxxvij.
E
lorum manducaret homo: dominus ange
lorum factus est homo. Hec est salus nr̄a
medicina infirmoꝝ: cibus sanoꝝ. Et
loquebatur hominibꝰ ⁊ dicebat quod ai-

distis. Non potest filius a se facere quicq̄
nisi q̄ viderit pr̄ez faciētē. Jā ne putamꝰ
est aliquis q̄ intelligat: iam ne putamꝰ est
aliquis in quo ꝓficit collyriū carnis ad in
tuendū vtcūq̄ splēdorē diuinitatis. Locu
tus est: loquamur ⁊ nos: ille q: verbū: nos
q: de x̄bo. Quare aūt nos vtcūq̄ de x̄bo.
Qz ad similitudinē verbi p verbū. Quātū
ergo capimus: quantū illiꝰ ineffabilitatis
ps.cxv. participes esse possumꝰ: loquamur ⁊ nos:
nec contradicat nobis. Preceſſit em̄ fides
nr̄a vt dicamus. Credidi ꝓpter q̄ō locutꝰ
sum. Loquor ergo q̄ō vtrū etiā vtcū
q̄ video ille magis videt: hoc videre vos
nō potestis. Sed cū direro: quividerit q̄ō di
co sum: credat ⁊ me videre q̄ō dixi: siue non
credat: quid ad me illud: sinceriter videat
⁊ de me q̄ō vult cogitet. Non potest filius
a se facere quicq̄ nisi q̄ō viderit patrē fa
cientē. Hic arrianoꝝ error exurgit: sed ex
urgit vt cadat: q: non humiliet vt surgat.
Quid est q̄ō te monit: Filiū nūno: ē vis di
cere. Audisti em̄. Nō potest filius a se facere
q̄cq̄ nisi q̄ō viderit patrē facientē. Minorē
vis ex hoc filiū dici. Noui hoc noui hoc te
monit: crede minorē non esse: videre nōdū
potes crede: hoc est q̄ō paulo ante dicebā.
Sed quō inquies cotra verba ipsiꝰ creditu
rus sum: Ipse dicit. Nō pōt filiꝰ a se fa
cere q̄cq̄ nisi q̄ō viderit pr̄em faciētē. At
tende ⁊ q̄ō sequit. Quecūq̄ em̄ facit pr̄ ea
dē ⁊ filius facit: nō dixit talia. Paululū at
tendat charitas vr̄a ne vobismetipsis stre
pitū faciatis. Tranq̄llo corde opus est pia
⁊ deuota fide: intentione religiosa. Non in
me vascūlū: sed in illū attēdite q̄ panē po
nit in vascūlo. Attēdite ergo pauluz. In
fs hoc em̄ q̄ supra diximus hortātes ad fidē
vt alius indutus fide sit intellectu capax:
ea q̄ dicta sunt festina leta facilia sonet:
exhilarauerunt mētes vestras: secuti estis
intellectibilis q̄ dixi. Que x̄o dicturus sum
spero aliquos intellecturos: vereor tm̄ non
oēs intellecturos. Et q: deꝰ nobis ꝓposuit
p lectionē euangelij vñ dicamus: nec vita
re possumus q̄ō ꝓposuit magister: forte ve
reor ne q̄ nō intellexerint: qui fortassis plu
res erunt vt putent me frustra sibi locutū
sed tm̄ ꝓpter eos q̄ intellexerint nō frustra
loquor. Letetur q̄ intelligit: patiēter ferat
F qui nō intelligit: quod non intelligit ferat
⁊ vt intelligat differat. Non ergo ait. Que
cunq̄ pater facit talia filiꝰ facit: tanꝑ alia
faciat pater: ⁊ alia faciat filius. Uidebaꝫ
em̄ tanꝑ hoc dixisse cum superius diceret
Nō facit a se filius q̄cq̄ nisi quod viderit
patrem facientem. Intende. Neq: ibi ait:
nisi quod audierit patrez iubentem: sed vi
derit inquit pr̄em facientē. Si ergo carna
lem intellectū: vel potius sensum interro
gemus: quasi duos sibi ꝓposuit artifices
patrē ⁊ filiū: patrē facientē nullo viso: filiū
facientē a pr̄e viso. Carnalis adhuc aspe
ctus est. Uerūtm̄ vt ea q̄ superiora sūt intel
ligamus: ista humiliora ⁊ abiecta non de
clinemus. Primo sic nobis ante oculos cō
stituamus aliquid: putemus esse duos fa
bros patrē ⁊ filiū. Fecit pater archā quā
filiꝰ facere nō poterat nisi pr̄em videret fa
cientē. Attēdit archā quā fecit pater: ⁊ fe
cit archā alia talē: nō candē. Differo pau
lulū x̄ba q̄ sequunt ⁊ iam interrogo arria
num. Siccine intelligis quō ꝓposui: Fe
cit pater aliquid q̄ō cum videret filius pa
trē facientez fecit ⁊ ipse tale aliquid: Hoc
em̄ vident sonare x̄ba q̄ꝰ pmoꝛes. Ne
q: em̄ ait. Nō potest a se facere filius q̄cq̄
nisi q̄ō audierit patrē iubētē. Sed ait. Nō
pōt a se facere filiꝰ q̄cq̄ nisi q̄ō viderit pa
trem facientem. Ecce si sic intelligis: fecit
pater ⁊ attēdit filiꝰ vt videret ⁊ ipse q̄ō fa
ceret. Faceret autē aliud aliq̄ō tale quale
fecerat pater. Hoc quod fecit pater p quē
fecit: Si nō p filiū: si nō p verbū incurristi G
in blasphemiā euangelij. Ola em̄ p ipm̄ fa Joh̄ā. j.
cta sunt. Ergo iā q̄ō fecerat pater p verbū
fecerat: si p verbum fecerat: p filiū fecerat.
Quis est alius q̄ attendit vt faciat aliud
aliquid q̄ō viderit pr̄em faciētē: Nō so
letis dicere duos filios habere pr̄em. Unꝰ
est vnicꝰ de illo genitus. Per misc̄ iam x̄o
suā fuisse diuinitatē ⁊ nō solus ad here
ditarē. Coheredes vnico suo fecit pr̄ non
quos de sua substātia sicut ipz genuit: sed
quos de familia sua p ipm̄ adoptauit. In Ro. viij.
adoptionē q̄ppe filioꝝ vocati sumus: sicut
sancta scriptura testat: quid g̃ dicis: Ipse
dicit. Iacobus ioquit: ipse filius vnigenitꝰ in euā
gelio loquit: ipm̄ x̄bū nobis x̄ba fecit: ipm̄
audiuimus dicentez. Nō pōt filius a se fa Joh̄ā. v.
cere q̄cq̄ nisi q̄ō viderit patrē facientē. Jā
fecit pater vt videat q̄ō faciat filiꝰ ⁊ tm̄ nil
facit pater nisi p filiū. Certe turbaris here
tice: certe turbaris: sed tanꝑ helleboro ac
cepto turbaris vt saneris. Jam te nō inue
nis sententiam tuā ⁊ carnalē intuitū tuū:
ꝓtum arbitroꝛ etiā ipe cōdēnas. Repone
oculos carnis posꝛ te: erige si aliquid ha
bes in corde diuina intuere. Audis quidē
humana verba p hoiem: per euangelistaz:
per euangeliū audis humana verba sicut
homo. Sed de verbo dei audis vt huma
na audias: diuina cognoscas. Exagitauit
magister vt eruditet: feminauit questionē
vt moueret intentionem. Non potest filiꝰ
a se facere quicq̄ nisi quod viderit patrez

facientem. Cōsequēs erat qđ dicere. Que cunq; em̄ pater facit: talia facit filius. Nō hoc ait: sed q̄cunq; pr̄ facit: hec eadē & filius facit. Nō alia pr̄ facit: alia filius facit: qz oia q̄ pater facit p filiuz facit. Suscitauit lazarū filius: nūqđ pr̄ eū nō suscitauit? Illuminauit filius cecū: nunqđ pater nō illuminauit? Illuminauit pr̄ p filiū in spūsctō. Trinitas est: sed vna operatio: vna maiestas: vna eternitas: vna coeternitas: & opa eadē trinitatis. Nō alios hoies creat pater: alios filius: alios spūsanct⁹. Unū cūcq; hominē & pater & filius & spūsanctus creat & pater & filius & spūsctūs vn⁹ de⁹ creat. Attēdis pluralitatē plonaruz: sed vnitatē diuinitatis agnosce. Propter pluralitatez em̄ personarum dictum est. Faciamus hominē ad imaginē & similitudinē nr̄az. Nō dixit: faciam: hoiem: & attēde cū facio vt possis & tu alterū facere. Faciamus inq̄t pluralitatem audio: ad imaginē nr̄am itē pluralitatem audio. Ubi ergo singularitas diuinitatis: lege sequentia. Et fecit de⁹ hoiez Dicit. Faciamus hoiez: & nō dicit fecerūt dū hoiem. Intelligit vnitas in eo qđ dictū est: Fecit deus hoiem. Ubi est ḡ intentio illa carnalis? Confundat̄: abscondat̄: perimatur. Loquatur nobis verbū dei. Jā pj iam credentes: iā imbuti fide et cōparato aliqu o merito intelligentie conuertamus nos ad ipsuz verbū: ad fontē luminis & dicamus simul. Dñe eadē fecit pater que tu: qz quicquid facit pater per te facit. Teverbum audiuim⁹ in principio: non vidim⁹ & credimus. Jbi cōsequenter audiuimus: qz omnia p te facta sunt. Oia ergo q̄ facit pr̄ p te facit. Eadēq; ergo facis q̄ pater. Quid est quare dicere voluisti. Non pōt filius a se facere quicq̄? Video em̄ equalitatē quā dā tibi cū pr̄e: in eo qđ audio. Quecūq; pater facit: hec eadē filius facit. Agnosco equalitatem hic intelligo hic capio vt possum.

Joh. x. Ego & pater vnū sumus: quid est q̄ nō potes facere quicq̄? nisi qđ videris patrez facientem? Quid est hoc? Forte dicat mihi: immo dicat nobis omnib⁹. Hoc em̄ qđ dixi. Nō potest filius facere quicq̄ nisi qđ viderit patrem faciētem: videre meū quō intelligis? videre meuz quid est? Sequeltra paululū formā serui quā ppter te suscepit. Et tñ in illa forma serui dñs nr̄ oculos et aures habebat in carne: & in illa forma humana qualē & nos portamus eadē figura corporis erat: eadē lineamenta mēbroruz. Caro illa venerat ex adā: sed non ille erat adā ergo dñs ambulās siue in terra siue in mari: sicut ei placuit sicut voluit: qz quicq̄ voluit potuit: inspexit qđ voluit: iecit oculos vidit: auertit oculos & nō vidit: a tergo erat q̄ sequebat̄: ante erat q̄ videret oculis corpis qđ ante erat videbat. Diuinitatez vo nil latebat. Sepone sepone inquā paululū formā serui. formā dei vide i qua erat anteq̄ mūdus fieret: in q̄ erat equalis pr̄i per euz hoc accipe & intellige quid tibi ait.

Joh. v. Qui cum in forma dei esset nō rapinaz arbitratus est esse se equalē deo. Jbi cum vide si potes: vt possis videre quid sit videre ipsi⁹. In pncipio erat v̄bū. Quō videt v̄bū? Habet ne oc'los v̄bū: an in illo se inueniūt oc'li nr̄i & oc'li nō carnales: ſz oc'li pioz cordiū? Dei cū mūdo corde: qm̄ ipi deū videbūt. Attende xp̄z hoiez & deū: ondit tibi hoiez seruat tibi deū. Et vide qz deū tibi seruat q̄ se tibi hoiez ondit. Qui diligit me inq̄t mādata mea custodit. Qui diligit me diliget a pr̄e meo: & ego diligā eū. Et tāq; diceret: qđ ei dabis quē diligis. Et ondā inq̄t meipz illi. Quid est hoc fres? Quē iā videbāt ipe se ill' demōstraturꝰ, pmittebat. Quib⁹? A qb⁹ videbat: an a qb⁹ nō videbat? Sic loqns ap'lo cuidam ait q̄renti videre pr̄em vt sufficeret ei & dicēti. Ondе nobis pr̄ez & sufficit nob'. Et ille stās añ oc'los sui: i forma sui seruās oc'li deificati formā dei ait illi. Tāto tpe vobiscū suz & nō cognouistis me? Qui me videt videt & pr̄em: pr̄ez q̄ris videre: me vide: vides me & non vides me. Uides qđ p te assūpsi: nō vides qđ p te fui. Audi mādata: purga oc'los: qz q̄ diligit me mādata mea custodit: & ego diligā eū. Tāq; custodiētē mādata mea: & tāq; sana to p mādata mea ondā meipz illi. Si ḡ fratres videre nō possum⁹ qđ sit videre v̄bi: q̄ imus: quā visionē forte ppope exigim⁹: qđ nobis ondi volum⁹ qđ videre nō possumus Jō ista dicta sūt q̄ desideram⁹ videre: non qđ iā possim⁹ cape. Uidere em̄ v̄bi. Si videas forte i eo qđ vides videre v̄bi: ipz v̄bū videbis: & nō aliđ sit v̄bū: aliđ videre v̄bi: ne ibi sit aliqđ coaugm̄ atū & copulatū & dupler paginatū. Simplex ei aliqđ & ineffabili simplicitate. Non quēadmodū hō aliđ est hō: aliđ videre hoiz. Nō aliqđ extinguit qđ ēvidere hoiz & manet hō: hoc ē qđ dicebā dicturū me aliqđ qđ nō possent oēs itelligere: etiā dñs faciat vt aliq; itelligerint. Fres mei ad hoc exhortat vt videamus: videre v̄bi vltra vires nr̄as ē: qz parue sunt: nutriant̄: pficiant̄. Uis? Mādatis. Quib⁹ mādatis? Qui diligit me mādata mea custodit. Que mādata? Jā ci crescere volum⁹: iā roborari: iā pfici vt videam⁹ vi dere v̄bi. Die iā: dñe q̄ mādata? Mādatū nouum do vobis vt vos inuicē diligatis. Hanc ergo fratres charitatez deybertate fontis hauriamus: ista capiam⁹: in ea nutriamur. Capere per quod sis capax. Charitas te gignat: charitas nutriat: charitas perficiat: charitas roboret vt videas videre verbi nō aliud esse v̄bū & aliud videre ipsi⁹: sed ipm q̄ est videre verbi hoc ē verbū: & cito forte intelliges: qz illud qđ dicti est. Nō pōt filius a se facere quicq̄ nisi q̄ viderit pr̄em faciētē: tale est ac si diceret: nō esset filius nisi de pr̄e nasceret. Sufficiat fres nomi id me dixisse: qđ cogitantz forte aperiat multis. Sepe v̄bis dictū fort te obscuretur.

Joh. v.

Psalmo lxxxij. ¶ De eo q̄ ꝓpheta dicit in psalmo. Cor meū & caro mea exultauerūt in deū viuū. Homō. xxxij. in q̄ quō i deū exultare debem⁹? succincte declarat.

A

Secūdū apostolū fratres charissimi: qui satis diligit seculuz non habet plenum diuini amoris affectum. Sic em̄ audistis legi. Qui diligit seculū nō ē pfecta charitas dei in illo. Ac per hoc tūc perfecte incipit xp̄ian⁹ futurā & eternā vitā diligere: cū vitā pr̄ē ceperit nō amare. Et nō statim sedē in psalmo: cor meū & caro mea exultauerūt in deū viuū. Cōfirmat qđ supra dixerat deum se amare nō sc'm. Exultauit: sed in deū viuū hoc est nō exultauit in hoc mūdo: nec exultauit in aliqua oblectamenta que mundi sunt: id est non in diuitijs: non in honore: non in luxuria: non in ebrietate: non in vanitatibus mortuis et cito cum omni suo amore morituris sed in deum viuuz. Quare non dixit. In deū tātum: sed addidit in deum viuum? Ut ostenderet sez quia totū non pertineret ad dei cultū deberem⁹ habere quasi mortuū. Simulq; considerate hui⁹ dicti subtilitatē sermonis sacri. Cor meū inq̄t & caro mea exultauerūt in deū viuū. Nunqđ nō sufficerat dicere: cor meū exultauit in deū viuū: nisi addidisset & caro mea? Videam⁹ ergo quomodo in deū & cor simul & caro ois exultat. Quomodo nisi vt homo et carne & corde deo seruiat. Cor em̄ exultat in deum quando honesta & sancta cogitat: quando religiosa opera & deo placita concupiscit. Caro aūt exultat qñ pudica est: qñ sobria: quando nulla impuritate polluitur: quando nullis immundis actib⁹ sordidatur. Videte em̄ ediuerso et agnoscite q̄ vera sint que dico. Si viderit aliquis vestrū hoiez iniusta dicentē: nūqđ dicere pōt q̄ cor illi⁹ exultet in deū viuum But si quis alium viderit ebriosum impudicū fornicatorē: nunqđ dicere pōt q̄ caro ei⁹ exultet in deū viuū? Nulla em̄ caro exultat in deū: que viuit in vitio. Ideo ergo ꝓpheta dicebat. Cor meū & caro mea exultauerūt in deū viuū. Quia & cor de retinebat plenā religionis fidē: & carne seruabat devotā corporis sctitatez. Nec sine causa in cōsequentib⁹ statim psalmista subdidit dicens. Etem̄ passer inuenit sibi domū & turtur nidū vbi reponat pullos suos. In turture & passere: saluator nr̄ significat. Fres lumi: passer enim vt scitis: pparua anima est Turtur em̄ vt legim⁹ pudicissima. Et ideo saluator nr̄ passer & turtur: qz docuit pr̄im⁹ hūilitatē. Turtur dict⁹ ē: qz pr̄im⁹ docuit castitatē. Ubi etiā in canticis cānicoz ꝓpheta dicit. Uox turturis audita est in terra nostra Uox turturis doctrina intelligit saluatoris. Audire cepit: puritatez castitatis ad amauit. Etem̄ passer inuenit sibi domum & turtur nidū sibi vbi reponat pullos suos Que est em̄ dom⁹ xp̄i nisi ecclesia dei? Que est dom⁹ xp̄i: nisi cōuentus populi xp̄iani? Hanc ergo domū saluator cū ingenti pietate quesiuit et inuenit. Hanc peculiariter diligit. Merito peculiariter diligit quā peculiariter suo sanguine ꝓpauit. Jn hac ḡ domo saluator ꝓgregat pullos suos. Quos ḡ credim⁹ christi pullos? Quos nisi pp̄los christianos? Merito qui sint dñi nr̄i pulli ipse hodie cōuentus vester ondit. Dū em̄ aspicio vestrā cōgregationē cōgregasse in ecclesia: pullos vos video saluatoris. Legamus q̄uis in alijs libris scriptū: vt supra dixi. Et turtur nidū sibi vbi reponat pullos suos: ſz vtrūq; in plona ecclie dñi cōuenit: id est qđ nos saluator & ꝓgreget & reponat. Cōgregat em̄ nos vt doctrinā illius audiam⁹? & reponit: vt ab insidijs diaboli tuti esse possimus. Quod vt faciat et vt quotidie faciat: precemur deum salvatorem nostrum cui est cum patre & spiritu scō honor et gloria in secula sclorū. Amē.

Psalmo lxxxiij.

Psalmo lxxxiij. ¶ De eo quod dñs ait in euangelio. Ego sum via: veritas & vita. Homelia. xxxiij. in qua hortat etiā nos si p viā velim⁹ ire que christ⁹ est nos mites humilesq; esse oportere.

Joh. xiij.

B

Rigūt nos diuine lectiones ne desperatione frangamur: & rursus terrēne superbia ventilen ur. Tenere aūt viā mediam: verā: rectam: tāq; inter sinistrā desperatiōis & dexteram p̄sumptionis difficillimū esset nobis nisi xp̄s diceret. Ego sum via: ego suz inqt

Ubi. s.

via ⁊ ꝟitas ⁊ vita. Tāꝭ diceret. Quia vis ire: Ego sum via. Quo vis ire: Ego sum ꝟitas. Ubi vis pmanere: Ego sū vita. Secure ḡ ābulem⁹ in via: sed insidias time. ne⁹ iurta viā. Inimic⁹ insidiari non audet in via: q: rp̄s est via. Sed iurta viā plane nō
Psalmo xxxix. desinet. Un̄ ⁊ in psalmo .6x. Iurta semitas scādala posuerunt mihi. Dicit ⁊ alia scriptura. Wemēto q: in medio laq̄oꝝ ingrederis. Isti laquei inter quos ingredimur
Eccl. xi. nō sunt in via: ꝭ tñ sunt iurta viam. Quid formidas in via: Tūc time si deseras viā Nō io etiā pmittit ponere iurta viā laq̄os ne securitate exultatiōis via deseraṫ: et in insidias incidaṫ. Uia rp̄s humilis: rp̄s veritas ⁊ vita: rp̄s excelsus ⁊ de⁹. Si ābules in hymili quenies ad excelsuꝫ. Si infirm⁹ humilē nō asperneris: in excelso fortissim⁹ pmanebis. Que em̄ causa humilitatis xpi nisi infirmitas tua: Ueniret ad te tāt⁹ me dic⁹: si vel sic egrotares vt tu possis venire ad medicū: Uenit docens humilitatē q̄ redeam⁹: q: supbia nos redire non sinebat. Q: ⁊ supbia fecerat recedere exaltatū hūa nū cor aduersus deū: ⁊ negligēs ip̄a sanitate p̄cepta salutaria: decidit aīa in infirmitatē: discat audire infirma quē ꝓtēpsit fortis. Audiat vt surgat quē sp̄euit vt caderet. Audiat tādē exp̄imēto edocta: q: p̄cepto noluit obtinere. Docuit em̄ eā miseria sua q̄d mali sit a dño fornicari. Recedere em̄ ab illo simplici ⁊ singulari bono: in istas multitudinū voluptates: in amorē seculi corruptionēq; terrenaꝝ: fornicari est a
B deo. Et quodāmō fornicātē allocut⁹ est vt rediret sepissime p̄ pphetas increpat tanq̄ fornicariā: nō tñ desperatā q: in manu habet etiā mūdationē fornicarie: qui increpat fornicariā. Non em̄ sic increpat vt insultet: sed ad confusionem vult perducere vt sanet. Exclamauit scriptura vehementer nec palpauit adulando: quos voluit reparare sanando. Adulteri ne scitis: q: amicus huius mūdi inimicus dei constituet Amor mūdi adulterat aīmā: amor fabricatoris mundi castificat aīmā: sed nisi de corruptione erubuerit: ad amplexus illos castos redire nō cōcupiscet. Cōfundaṫ vt redeat q̄ se iactabat ne rediret. Supbia q̄ impediebat aie reditū. Qui aūt increpat nō facit pctm̄ q̄ oñdit pctm̄. Q̄ nolebat aīa videre: ponet̄ ei añ oculos. Q̄ post dorsum h̄e cupiebat: ad faciez illi admouet̄. Uide
Mat. vij te in te. Quid vides stipulā in oculo frīs tui: trabē aūt in oculo tuo nō vides: Reuocaṫ ad se q̄ ibat a se. Sicut a se ierat: sic a dño suo ibat. Se em̄ respexerat: sibiq; placuerat: fuerat; amatrix facta fuerat: recessit ab illo ⁊ nō remāsit in se: ⁊ a se repellit: ⁊ a se excidit: i exteriora ꝓlabit. Amat mūdū: amat tpalia: amat terrena: q̄ si sp̄am amare negleco a q̄ facta est iā min⁹ esset: iā deficeret amādo q̄ nō minus est. Minus est em̄ ipsa q̄ deus: ⁊ lōge minus: tanto q; minus quāto minus est res facta q̄ factor. Ergo amādus erat deus: et amād⁹ est deus: ita vt si fieri potest nosipsos obliuiscamur. Quis ḡ est iste transitus. Oblita est anima seipsam sed amando mūdum oblita est se: sed nō amādo artificē mundi pulsa est ⁊ a se. Pulsa ergo ⁊ a se q̄dāmodo pdidit se: nec facta sua nouit videre. Iustificat iniq̄tates suas ⁊ ferr̄ ⁊ supbit in petulātia: in luxuria: in honorib⁹: in potestatib⁹: in diuitijs: i potētia vanitatis. Arguitur: corripit: ostendit ⁊ displicet sibi cōfiteṫ fateṫ: desiderat pulch̄itudinē: ⁊ q̄ ibat effusa: redit ꝓfusa. Cōtra illā videtur orare: an p illa q̄ dicit. Imple facies eoꝝ ignominia. Aduersari⁹ apparet: inimicus appet. Audi q̄ seqūt: ⁊ vide vtrū orare possit amic⁹. Imple iq̄t facies eoꝝ ignominia ⁊ q̄rēt nomē tuū dñe. Oderat eos quoꝝ facies ignominia iplere cupiebat. Uide quē admodū amat eos q̄s vult q̄rere nomē dñi Amat tñ: an odit tñ: An et odit et amat Immo et odit et amat. Odit tua/amat te. Quid est odit tua amat te: Odit quod fecisti: amat quod fecit deus. Que sunt enim tua nisi peccata: Et q̄d es tu nisi q̄ fecit deus hoi ex⁹ ad imaginē ⁊ similitudinē suā Negligis q̄ fact⁹ es: ⁊ diligis quod fecisti. Amas extra te opa tua: negligis in te op⁹ dei. Merito is: merito laberis: merito ⁊ a te ipo pergis: merito audis. Spūs ambulās ⁊ nō reuertēs. Audi pot⁹ vocātē ⁊ dicētez Cōuertimini ad me q̄uertar ad vos. Non em̄ de⁹ auertit ⁊ q̄uertit: manens corripit incōmutabilis corripit. Auersus est: q: tu te auertisti. Tu ab illo fecisti casum: nō ipe antefecit occasum. Ergo audi dicentem tibi: conuertimini ad me ⁊ conuertar ad vos hoc est enim: conuertar ad vos: quia conuertimini ad me. Fugientis dorsa perfect̄ur: faciem redeuntis illuminat. Quo enim fugies a deo fugiens: Quo fugies fugiens ab illo qui nullo loco continetur: et nusq̄ absens est: Qui conuersum liberat: punit auersum. Habes iudicem fugiens patrem habeto rediens. Tumuerat autem superbia: ⁊ ipso tumore per angustam redire nō poterat. Clamat ille qui factus est via. Intrate per angustam portam. Conatur ingredi: ipedit tumor: et tātomagis pnicioseconaṫ: q̄tomagis ipedit tumor. Tumidus aūt vexat āgustia: vexat; aūt āpli⁹ tumebit.

Señ. j.

Philip. lxxvij. C

zach. j.

Mat. vij

Ampli⁹ tumēs q̄n intrabit: Ergo detumescat. Un̄ detumescat: Accipiat hūilitatis medicamentuꝫ: bibat contra tumorē poculum amarum sed salubre. Bibat poculum humiliatis. Quid se artat: Non sinet moles: non magna sed tumida. Magnitudo enim soliditatē: habet tumor inflationem Non sibi magnus tumidus videatur: detumescat vt magn⁹ sit: vt cert⁹ sit: vt solid⁹ Non ista desideret: nō de ista pōpa rerum labentiuꝫ corruptibiliūq; gloriet̄. Audiat cū ipsuꝫ q̄ dixit. Intrate p āgustā portā di
Jo. xiiij. cētē. Ego suꝫ via. Quasi ei q̄reret tumid⁹ q̄ intrabo: Ego sum via inq̄t: p me intra: nō nisi p me ābulas vt intres p ianuā. Nā si
Johā. x. cut dixit. Ego sum via: ita etiā. Ego suꝫ ianua. Quid q̄ris q̄ redeas: quo redeas: quā intres: Ne alicubi erres: ipse tibi oia factus est. Breuiter ergo dicit. Humilis esto
D mitis esto. Audiam⁹ hoc apertissime dicētem: vt videas qua sit via: que sit via: quo
Mat. xj. sit via: quo vis venire. Certe forte auaricia omnia vis possidere. Oia mihi inquit tradita sunt a patre meo. Fortasse dicturus es xp̄o sunt tradita: non mihi. Audi aplz dicētē. Audi vt dixi iādudū: ne desperatione frangaris. Audi quō amatus es: turpis: fedus: anteq̄ esset in te: quod amari dignū esset. Amat⁹ es prius vt dign⁹ fieres qui amareris. Etem̄ xp̄s (sicut ait apo
roma. v. stolus) p impijs mortu⁹ es. An forte impi⁹ amari merebar: Quare: Quid merebatur impius: Damnari: respondes. Christus tamen pro impijs mortu⁹ est. Ecce quid tibi pstitū est ipio: iā pio q̄d seruaṫ: Quid p̄ stitū est impio: Christ⁹ p impijs mortuus est. Desiderabas aūt oia possidere: noli p auaricia: p pietatē hoc quere: p humilitatē hoc q̄re. Si em̄ ita q̄sier̄ possidebis. Tenebis em̄ eū p quē facta sunt oia: et cū ipo oia possidebis. Nō hec q̄si ratiocinādo dicimus. Audi aplm̄ ipm̄ dicētē. Qui filio ꝓ
Ro. viij. prio nō pepcit: sed eū nobis oibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illo oīa nobis donauit: Auare: ecce habes omnia Omnia que amas vt nō impediaris a xp̄o contemne: et ipsum tene in quo possis oia possidere. Ipse ergo medicus nihil tali in digens medicamēto: tamen vt exhortaret egrotum bibit quod opus non erat tanq̄ recusantem alloquens: ⁊ trepidum erigens bibit; prior. Calicē inq̄t quē ego bibiturus sum: qui in me nō habeo q̄d ab illo calice sanet̄: bibitur⁹ suꝫ tñ ne tu dedigner̄ bibere cui opus est vt bibas. Jam videte fratres si amplius egrotare debet genus humanum accepta tāta medicina: Jam humilis deus: et adhuc supbus hō. Audiat: discat. Oia mihi inquit tradita sunt a pre meo. Si desideras oia: mecum habebis: si desideras patrē p me habebis ⁊ in me habebis. Nemo cognoscit p̄rez nisi fili⁹. Noli desperare. Ueni ad filiū. Audi q̄d sequit Et cui voluerit fili⁹ reuelare. Dicebas nō
E possuꝫ. Per angustā me vocas. Nō possuꝫ intrare p angustā. Uenite inq̄t ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis. Sarcina vobis tumor vester est. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Tollite iugū meū sup vos: et discite a me. Clamat magister angelor̄: clamat verbū dei: quo rōnales oēs mentes sine defectu pascunt̄. Cibus reficiens ⁊ integer permanens clamat ⁊ dicit. Discite a me. Exaudiat ppl's dicētē. Discite a me. Respōdeat quid discim⁹ a te: A magno enim artifice nescio⁹ quid] audituri sum⁹: cū dicit. Discite a me. Quis est q̄ dicit: discite a me: Qui formauit terrā: qui diuisit mare ⁊ aridā: q̄ creauit volatilia: qui creauit animalia, terena: qui creauit omnia natantia: qui posuit in celo sydera: qui distinxit diē ⁊ noctē qui firmauit ip̄m firmamentum: qui lucez a tenebris sepauit: ipse dicit. Discite a me Nunquid forte hoc nobis dicturus est vt ista cum illo faciamus: Qui hoc potest: solus deus facit. Noli inquit timere: non te onero. Hoc a me discе quod ꝓpter te fact⁹ sum. Discite a me inq̄t nō formare creaturam que per me facta est: nec illa quidem dico discatis: q: quibusdā donaui q̄bus volui non oībus: suscitare mortuos illumina
Luce. x. re cecos: aperire aures surdor̄: nec ista ꝓ magno velitis discere: a me. Sanisti discipuli et exultantes redierunt dicentes. Ecce in nōe tuo et demonia nobis subiecta sunt. Ait illis iesus. Nolite i hoc gaudere q̄ia demonia vobis subiecta sunt: gaudete potius: quia nomina vestra scripta sunt in celo. Cnibus voluit donauit expellere demonia: donauit quibus voluit mortuos suscitare. Facta sunt et hec miracula ante incarnationem domini. Suscitati sunt iiij. Reg iiij. et. v. mortui: mundati sunt leprosi. Legim⁹ hec. Et q̄s fecit tunc nisi ille qui postea homo christus post dauid: sed deus christ⁹ ante abraam: ipse donauit hec omnia: ipse p homines fecit: nec tñ oibus hec dedit: Nunquid quibus hec non dedit desperare debēt dicere se nō puenire ad eū: q: hec dona accipe nō meruerūt: In corpore membra sunt: aliud potest illud mēbrum: aliud illud. Compegit corpus de⁹: non tribuat auri vt videat: nec oculo vt audiat: nec fronti vt olfaciat: nec manui vt gustet. Nō dedit hec: sed oib⁹ mēbris sanitatē dedit cō-

pagē dedit: vnitatez dedit spūs oia pariter vinificauit z vniuit. Sic ergo dedit cuidā mortuos suscitare: alij ōdit disputare. Oi
Mat. xj bas tñ quid dedit: Discite a me qz mitis sum z hūilis corde. Qñ audiuim⁹ dicētez. Mitis sū z humilis corde. Frēs mei tota medicina nr̄a ista est. Discite a me qz mitis sum z hūilis corde. Quid pdest si miracula faciat z sit superb⁹: nō sit mitis z nō humilis corde: Nonne in illo nūero deputabit
mat. vij. eos q̄ vēturi sunt in finē z dicturi. Nōne in nole tuo pphetauim⁹: z in nole tuo ēytes multas fecim⁹: Sed q̄d audiēt. Non noui vos. Recedite a me oēs qui operamini iniqtatē. Quid g̃ pdest vt discam⁹ qñ mitis sum z hūilis corde: Charitatē iserit z germanissimā charitatē sine ꝯfusione sine inflatiōe: sine elatiōe: sine fallacia. Hoc iserit q̄ dicit. Discite a me qz mitis sum z humilis corde. Qñ pōt sincerissimā hñe charitatē superb⁹z inflat⁹: Necesse est vt inuideat. An forte q̄ inuidet amat: z nos erramus: Absit vt q̄sq̄ sic erret vt inuidū dicat hñe charitatē. Ergo q̄d dicit apl's. Charitas nō emulat. Quare nō emulat: Nō inflat. Cām stati subiecit vñ abstulerit emu-
j. cor. xiij lationē charitati. Qz nō inflat: nō emulat p̄ro q̄dē illō dixit. Charitas nō emulat: sz tu q̄si greres: quare nō emulat: addidit: nō inflat. Si g̃ iō emulat qz inflat: si nō inflat nō emulat. Si charitas nō inflat z iō nō emulat: charitatē iserit q̄ ait. Discite a
Mat. xj. me: qz mitis sū z hūilis corde. Jā gl̃bz habeat q̄ vult: iactet se vñ vult. Si linguis hoiuz loquar z angelorū: charitatē aūt nō habeā: fact⁹ sum vt eramētum sonās aut cymbalu⁹ tinniēs. Quid sublim⁹ munere liguaz diuersaz: Eramentū est cymbalū tinniēs. Si auferas charitatem: audi alia munera. Si sciā oia facā. Quid excellentiꝰ: Quid magnificētiꝰ. Audi adhuc alia.
6 Si habeā oēm pphetiā z oēm fidez: ita vt mōtes transferā: charitatē aūt nō habeā: nihil sum. Accessit ad ampliora frēs. Quid aliud dixit. Si distribuā oia mea pauperibus: q̄d pōt fieri pfectius: Qñquidē diuiti, pter perfectionē hoc dñs meruit dicens. Si vis pfect⁹ esse: vade vēde oia que
mat. xix habes z da paupibus. Jā ergo pfect⁹ est: qz vēdidit oia sua z dedit pauperib⁹. Nam iō addidit. Et veni sequere me. Unde oia inqt da paupibus: z veni sequere me. Quare te sequor: Jam vēditis oibus distributis pauperibus. Nōne pfectus sum: q̄d opus est vt te sequar: Sequere me vt discas qñ mitis sum z hūilis corde. pōt em̄ q̄sq̄ vendere oia sua z dare paupibus nōdum mitis: nō humilis corde: Certe pōt. Si enim oia mea distribuero paupibus. Et adhuc audi. Nā quidā relictis oibus que habuerūt: iam securi sunt dñm: sed nōdū ad pfectū securi. Ad perfectū em̄ sec̄ est imitari.
Ubi. s. Non potuerūt ferre tēptationez passionis. Jam petrus frēs erat ex his qui dimiserant oia z secuti erāt dñm. Nā diuite illo cū tristicia recedēte: vbi cōturbati discipuli interrogauerūt: q̄ quis tādez posset esse pfectus: z eos cōsolatus est dñs: dixerant dño. Ecce nos dimisim⁹ oia et secuti sum⁹ te: q̄d ergo nobis erit: Et dixit dñs q̄d eis
Matth. xxvj. hic daret: q̄d in futurū reseruaret. Tñ iste iam ex eorū numero qui hec fecerant. At vbi vē. eū est ad articulū passionis: ad vocē vnius ancille: ter negauit eū cuz quo se mouturū esse, pmiserat. Intēdat ergo charitas vestra. Vade inq̃ omnia tua vende z da pauperib⁹: z habebis thesaurū in celo: z vem sequere me. Perfect⁹ est petr⁹ iaz dño in celo sedente ad dexterā patris: tūc pfectus est z maturus factus. Ad passionē ergo cū sequerē dñm nō pfectus erat. At vbi nō esse cepit in terra quē sequerer: tūc perfect⁹ est: imo vero semp ante te habes quē sequaris: dñs exemplū in terram posuit cū euangeliū ibi relict: in euāgelio tecū est. Non em̄ mētitus est dicens.
Matth. xxviij. Ecce ego vobiscū sum oibus diebꝰ vsq̄ ad cōsummationē seculi. Ergo sequere domi
Mat. xj nū. Quid est sequere dñm: Imitare dñm.
j. cor. xiij Quid est imitare dominū. Discite a me qz mitis sum z humilis corde. Quia si distribuero oia mea paupibus: z tradidero corpus meꝰ vt ardeā: charitatē aūt non habeā nihil mihi pdest. Exhortor ergo charitatē vestrā ad ipsam charitatē. Non autē exhortarer ad charitatē nisi aliq̃ charitate. Qđ ergo inchoatū est exhort⁹ vt impleat: z qđ ceptū est rogo vt pficiat. Et p
Apo. v. me a vobis rogari q̃sq̃ vt in me pficiat qđ vos moneo. Oēs em̄ imperfecti sumus: z ibi pficiemur vbi perfecta sunt oia. Paulus apl's dicit. Frēs ego me nō arbitror apphendisse. Ipse dicit. Non qz iā accepe-
Nu. xxj rim: aut iā pfectus sum. Et quisq̃s hoim se audet de perfectiōe iactare: Immo ꝯfitea
Joh. iij. mur imperfectionē vt mereamur pfectionē.

De pdicatiōe tēporū christianoꝝ i diuinis scripturis. Homelia. xxxv.

A Nobis scripturis diuinis frēs charissimi: christianoꝝ tpa pdicta sunt. Hoc iō qz futurū erat: vt reges terre q̄, pter idola persequebantur christianos: pter christum idola delerent: z subiugarē omnis potestas iugo christi: vt implerē qđ dictuz est.
ps. cxviij Ultus sum eas. Quid est em̄ vltus sū eas. Ulticam me de ipsis. Corpus xpi loquitur. Uindicam me de inimicis meis. Quomodo me vindicaui: Occidēdo in eis errorē: suscitādo fidē. Quicq̃d enim erat quod in olbus malis z puerlis persequebar christianos: deletū est. Homo em̄ qñ te pse quitur: noli attēdere illam figurā quam fecit deus: aut aiaz illam quā spirauit deꝰ. Nō te persequitur qđ fecit deus sed mala q̃ fecit homo. Oia que fecit deus laudāt deū. Audistis in bñdictiōibus: z auditis oi solēnitate qñ leguntur: qđo oia laudant dñ: celestia z terrestria: angeli: homines: luminaria celi: arbores terre: flumina: maria: quicq̃d deus creauit: siue in celo: siue in terra: siue in mari laudant deū. Nunq̃d aliq̃s ibi audistis: qz laudat deū auaricia. Nunquid aliq̃s ibi audistis: qz laudat deum ebriositas: Nūquid audistis ibi: qz laudat deus luxuria. Nunq̃d aliq̃s audistis: qz laudat deū heresis: Omnia ista quare nō laudāt dēum: Quia nō sunt creata a deo. Et arbor: seruauit qđ creata est: hō oleuit quod erecteꝰ est. Si em̄ seruaret in se bonū qđ in illo creauit deus. i. imaginē suam: semper laudaret deus: non solū lingua sed z vita.
B Ergo pdicta sunt tpa nostra. Sed in tēporibꝰ nostris pdicta sunt futura scisinata. Qđo ergo pugnauit illa ecclesia ꝯ diabolum: sic z ista pugnat. Nūquid cessat pugnare aduersus diabolū: Sed dictum est de diabolo: qz leo z draco est. Leo, pter ipetū: draco, pter insidias. Leo apte irascitur: draco occulte insidiat. Pugnauit ecclesia prioribꝰ tpibus aduersus leonē pugnat modo aduersus draconez. Sed qđo victus est leo: vincit z draco. Quis fortitudo leonis cōtra illū leonem de quo scriptū est. Uicit leo de tribu iuda: Et que fortitudo draconis cōtra mortē dñi qui serpentē suspendit in ligno? Triūphauit enim de morte quā diabolus, ppinauerat per astucias suas hoi. Et cum exaltaret moyses serpentē in heremo in ligno: populus qui mordebat a serpente: attēdebat serpentez z sanabatur. Sic z modo quēcūq̃ momorderit astucia sathane: intueat xp̃z in ligno pendētem. Jbi em̄ mors occisa est: dominus semp viuit. Sed vt occideret mortem vestitus est morte. Nō enim potuit mors mori nisi in vita. Nō moritur amaritudo nisi in dulcedine: nō morit frigus nisi i calore: nō est mortua mors nisi in vita. Quis est vita? Xps noster. Sed vita iduta erat mortē. Crucifixus est: occisus ē: mortuꝰ est z resurrexit tota vita. Interfecta morte et deglutita morte iā vita surrexit: vt diceret
Rom. vj de illo apl's. Scim⁹ qz xps non moritur: et mors ei vltra nō dñabit. Quia aūt dñata est prio hoi mors: volēti dñata est: insultauit se aduersus eū satelles leonis. Tūc iudex
Joh. xix a quo iudicabat erexit cernicē z ait. Non mihi rides. Rugitus seuit leonis: tument colla serpētis. Sedātur ad rīsionez agni: qui nouit occidere leonē. Audi qz volenti
Ubi. s. dñata est mors. Cū enim hec ab illo audiuit: rīdit. Non haberes in me ptātez: nisi data tibi esset de celo. Quis dedit hāc desup potestatē. Deꝰ. Quis est deꝰ: Pater z filius z spūsanct⁹. Ut ergo esset hoi ptās in deū: ab ipso deo accepit ptātez homo vt iudicaret deū: deum occultū: hoiez manifestū. Ut ergo leonē z draconē de quo suprā dictū est possim⁹ cū dei adiutorio vincere: cum grādi timore ac tremore ante oculos habeamus illud qđ ait apl's petrus. Ad-
j. pet. v. uersari⁹ vester diabolus tanq̃ leo rugiēs aliquid deuorare querēs circuit. Et illud qđ de draconе apl's nos admonet vt cum oi sollicitudine caueam⁹. Apt aui vos inqt vni viro virginē castā exhibere xpo. Sed
ij. cor. xj timeo ne sicut serpēs seduxit euā astutia sua: ita z sensus vestri corrūpant a simplicitate que est in xpo iesu. Qñ ergo tibi aliqua publica tribulatio nata fuerit: rabiez ac feuciā leonis intellige. Quādo te male concupiscētie ad auariciā vel luxuriā callida seductiōe sollicitant: draconis blandimēta cognosce. Si ergo fidē rectam cupis fideliter custodire: in aduersis fortis esto cōtra leonis feuitā. Si vero virginitatē anime integrā seruare desideras: quātum potes obserua blādimenta draconis. Ne forte si incaut⁹ fueris quinq̃ sensus q̃ te sunt quasi quinq̃ virgines pmittas serpēte corrūpi: Quicq̃d em̄ pulchre sit visu: quicq̃d dulce sit gustu: quicq̃d blāditur auditu: quicq̃d lenocinat odoratu: q̄quid molle sit a tactu: in his oibus si incauti fuerim⁹: surrepētibus cōcupiscētijs malis: aie virginitatē corrūpi pmittimus: z implē in nobis illud qđ p pphetā dictū
Hier. ix. est. Intrauit mors p fenestras vras. Per hos em̄ quinq̃ sensus quasi per quasdam ianuas aut mors aut vita ad aiaz nostrā ingreditur. Sum⁹ ergo auxiliante dño de
Matth. xxv. illis q̃nq̃ virginib⁹ sapiētib⁹: q̃ sicut in euāgelio legim⁹: portauerūt oleū in lāpadib⁹ suis. Et q̃tuz possum⁹ obseruemus ne inter illas stultas inueniamur q̃ sibi de sola corporis integritate plaudētes: virginitatem aie p corruptionē quinq̃ sensuū perdiderūt: que nō portauerūt oleum secum.

Quibus dictū est. Ite emite vobis a vendētibus oleū. Oleuz em̄ hoc loco adulatio est ⁊ laus humana. Uēdunt oleuz omnes adulatores. Ergo stulte ille dicte sūt que forinsecus querebāt laudē. Non intus in ꝯscientia habebāt: ideo nō portabāt oleū secū: id est qui laudē in aliena lingua non in conscietia sua volebāt habere. Tñ quid rñderunt illis stultis. Ne forte non sufficiat nobis ⁊ vobis. Quō apl̄us dixit. Sed neq; ego meip̄m dijudico. Si ergo ꝯscientia nostra sub examie iudicij dei trepidat ⁊ cuius sibi recta putet: tñ timet ne exeat iustitie regula de thesauro illius: ⁊ inuenia tur tortū: qđ videbatur rectū: cōsto minus curare ꝺbem⁹ aliena iudicia de nobis charissimi siue mala siue bona nec valde gaudere debemus qñ laudamur: nec ꝯristari quādovituperamur: nec coronare nos potest laus falsa: nec dānare vituperatio falsa. Quādiu aūt viuimus hic: de nobisipsis nosipsi iudicare nō possumus. Non dico quid cras erimus: sed quid hodie simus: cōsto minus debem⁹ moueri iudicijs alienis: cuj de cōscientia nostra que nobis phibet testimoniū. Nam gloria nostra debet esse conscietia nr̄a. Itaq; fratres paululū aduertat charitas vestra vt dicā qđ volo: ⁊ si nō sicut volo: sicut dñs dederit ⁊ voluerit. Qđ marie necessariuz ek quotidianis tētationibus ⁊ ecclesie catholice qz inter tentatiões viuit: ⁊ inter tētationes crescit ⁊ inter tētationes perdurat: ⁊ in tētatões puenit. Sed cum peruenerit succedet ꝺes labori: recedit tētatio: manet benedictio. Sed rogo vos fratres ne sine cā audiat: ista tenete: ruminate: pascimini inde: nō recedat de ore vestro qđ modo memorie cōmēdatur. Memoria hois sic est: quō vēter pecoris. Nostis qz in lege immūda dicta sunt aialia que nō rumināt: que aūt ruminant mūda sunt: ⁊ quecūq; habēt vngulā fissam: pertinēt ad discernendū verum et falsum. Fissa vngula ptinet ad discernendū quid dextrū quid sinistruz. Rumination em̄ pertinet ad eos qui cogitāt postea qđ audierint ⁊ tenuerint. Nā modo māducamus: ⁊ in memoriā tanq; in ventre mittit. Sed qđ facit pecus qñ rumin at. Illud qđ in p̄sepe iactatū fuerat ⁊ in vētre repositū: reuocat ad os: ⁊ in ipsa dulcedine cōquiescit. Hoc dixi vt cōmendarē vobis ne sitis imūdi tanq; pecora. Accepit illud in ventre: postea nō ruminat: ⁊ trāsit tota dulcedo. Et nihil vobis ꝓdest qđ recōditum est: qz nō redit ad os dulcedo. Audite illō expresse: ⁊ apte dictū alia sm̄ia: qđ obscure et mystice de ruminātibus aialib⁹ dictū: alioloco aperte expositū est: vt intelligam⁹ qđ sit. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis: stultus autem glutit illud.

¶ De eo quod in Esaia scriptuz est. Ascēdet sicut virgultū: ⁊ sicut radix de terra sitienti. Homelia xxxvj. In qua de generatione incarnati verbi mirabili multa narrat ac declarat.

Esa.liij. A

Ubi.ā.

D

Leui.xj

Esa.liij.

Jo. viij.

Esa.liij.

Esa.liij.

Jo. viij.

Esa.liij.

Ed dño ⁊ saluatore nostro fratres dilectissimi ante multa tēpora pphetatuz est. Ascēdet sicut virgultuz ⁊ sicut radix de terra sitienti. Quare vt radix: Ideo qz nō est illi species neq; honor. Passus est: humiliat⁹ est: ꝺsputus est: nō habebat speciē: homo appebat cū deus eēt. Sed quōmō radix nō est pulchra: sed intus habet vim pulchritudinis sue. Attendite frēs mei: videte misericordiā dei. Attēdis arborē pulchraz: amenā: folijs virentē: fructibus opulētā: laudas. Delectat aliq̄d de fructu carpere subvmbra ei⁹ sedere ⁊ reqescere ab estu. Laudas totā illam pulchritudinē. Si radix ostendat tibi nulla pulchritudo in ea est. Noli contēnere qđ abiectuz est: inde ꝓcessit qđ miraris: vt radix sit in terra sitiēti. Attendite modo charitatē arboris: creuit ecclesia: crediderūt gentes: victi sunt terre pncipes sub noie christi: vt essent victores in orbe terrarū. Positum est collū eorum sub iugo christi. Persequebātur ante christianos, p idolis: psequūtur idola ꝓpter christū. Omnes cōfugiunt ad auriliū ecclesie: in oi p̄ssura: in oi tribulatiōe sua. Creuit illud granū sinapis: factuz est maius sup omnia olera. Ueniūt volatilia celi: superbi seculi: ⁊ requiescunt sub ramis ei⁹. Uñ hec tanta pulchritudo? Nescio de qua radice surrexit: ⁊ ista pulchritudo in magna gloria est. Queramus radicē. Cōsput⁹ est: humiliatus est: flagellatus est: crucifixus est: vulneratus est: cōtēptus est. Ecce hic species non est: sed in ecclesia gloria radicis pollet. Ergo ipsum describit spōsum: illuz cōtēptum inhonoratū: abiectum. Sed modo videre habetis arborē que surrexit de ista radice: ⁊ impleuit orbem terrarū. Radix de terra sitienti: nō est species illi neq; honor. Et vidimus illum ⁊ nō habuit speciē neq; decorē. Nōne hic est fabri illi⁹ qui nō habuit decorem: vt diceret. Nōne vez dicimus qz demoniū habes? In noie autē ipsius demonia fugiebāt: ⁊ illi obijcit: qz demoniū habes. Sed quare hoc? Uidim⁹ eum: ⁊ nō habebat speciem neq; decorem.

Joh̄ā. j. phili. ij

Esa.liij.

Esa.liij

lu. xxiij

Esa.liij

Joh̄ā. j.

psal.cix.

Joh̄ā. j.

Que spēs illius intus erat vbi nō videbatur? In pncipio erat verbū: ⁊ verbuz erat apud deū ⁊ deus erat verbū. Que est spēs illi⁹? Qui cū in forma dei esset: nō rapinaz arbitratus est esse se equalē deo. Et vbi vis sus est nō habere speciē neq; decorem? Et nō habuit speciē: sed vult⁹ eius abiectus: ⁊ deformis positio eius ab oib⁹ hoibus? hō in plaga: in plaga hō: ante plagā de⁹: post plagā deus homo: hō in plaga ⁊ qui sciat ferre infirmitates. Infirmitates quorum. Ipsoz a quibus patiebat. Medicus ferebat infirmitates phreneticoz: ⁊ cum ipse crucifigerē: orabat ⁊ dicebat. Pr̄ ignosce illis: qz nesciūt quid faciūt. Attendis? eo amemus: spōsus cōtomagis deformis nobis cōmendat: tanto charior: tāto dulcior factus spōse: ꝓpter qđ ⁊ auertit se. Auertit se ne illū intelligā⁹. Et illi qui euz crucifigebāt. Facies eius iniuriata est: nec magni estimata est. Hic infirmitates nostras portat: ⁊ p nobis in dolorib⁹ est: ⁊ nos existimauimus illuz in doloribus esse ⁊ i plaga ⁊ in pena: ipse aūt vulnerat⁹ est ꝓpter peccata nr̄a: ⁊ infirmatus est ꝓpter iniquitates nr̄as. Eruditio pacis nr̄e in euz: liuore eius sanati sum⁹. Oēs vt oues errauim⁹: ⁊ dñs tradidit illū pro peccatis nr̄is. Quā geliū est an pphetia? Quid dicunt contra ista iudei? Nōne mirū est audire eos ista: habere illos ista: legere illos ista? Nō inueniri de quo dici potuer⁹: nisi de illo vno qui in cuāgelio predicat per orbē terrarū: ⁊ adhuc nō esse christianos: sed sic eē illos cecos aduersus euidētissima eloq̄a pphetarū. Noli mirari cecitatē iudeoz de christo. Ecce trāsit quod ꝺ de spōso: incipit dici ⁊ de spōsa. Et qūo in sponso miraberis cecitatem iudeoz sic in sponsa miraberis cecitatē hereticoz. Jaz mō mirem⁹ cecitatē iudeoz. Dñs tradidit illū ꝓ peccatis nostris: ⁊ ipse qñ traditus est nō aperuit os. Ut ouis ad imolandū ducta est ⁊ sicut agn⁹ ante eū qui se tōdet: et fuit sine voce: sic nō aperuit os suuz. In humilitate iudiciū ei⁹ sublatū est: ⁊ ne contēnas. Generationem eius qs enarrabit? Quā generatiōez? Ante lucifer̄ genui te. Ecce vna gnatio. Ante luciferū: aute oia que facta sunt: añ oēs angelos: ante oēz creaturā. Quare? Quia oia per ipm facta sunt. Sed forte secunda eius generatio narrat. Quis illā narrat? Fide concipit: masculus non accedit: vterus virginis tumet: ꝓcedit tanq; sponsus de thalamo suo. Mirabilis illa gnatio: mirabilis ista humana: qz sine pre: mirabilis illa qz sine matre. Ut ouis ad imolādū ductus est: ⁊ vt agnus ante eū qui se tonderet: sic nō aperuit os suū. In humilitate iudiciū eius sublatū est. Generationez ei⁹ quis enarrabit? Qm̄ tolletur de terra vita eius. Resurrectionez eius p̄dicat. Uidetis qz verus dñs quasi potēs nō possit: misi se charitas hec dicebat. Que scripta sunt in lege ⁊ in pphetis ⁊ psalmis de me: qz opoz tebat xp̄m pati ⁊ resurgere. Audistis ⁊ resurgere. Nō audistis qñ tolletur de terra vita eius: ⁊ p̄dicari in noie eius penitētiā ⁊ remissionē peccatoꝝ per oēs gentes: incipiēs ab hierlm. Audietis ⁊ illud ab isto ꝓpheta: nō qz debemus prophetā preponere deo: p̄co precessit: iudex secut⁹ē. Non sua sed iudicis verba p̄co dicebat: ⁊ iudex conseqūs verba sua in precone firmauit: qñ tollet de terra vita eius. Ab iniq̄tatibus populi mei duct⁹ est ad mortē. Audite batis modo dicentē illis. Quid vobis feci? Si inuenistis in me peccatū: arguite me. Et illi. Crucifige crucifige: vt putabāt hominē tñ nocentē. Ergo ab iniq̄tatib⁹ populi mei duct⁹ est ad mortē. Dabo ergo malos ꝓ sepultura eius. Quid est hoc: dabo malos ꝓ sepultura eius: et diuites ꝓpter mortē eius? Malos ꝓpter sepultura eius ⁊ diuites ꝓpter mortē eius. Diues ille ab arimathia ioseph: cū dñs penderet in cruce intrauit ad pylatū ⁊ petijt corpus ei⁹: obscur⁹ est vt sepeliret: dati sunt diuites ꝓ morte eius. Sepeliuit pauperez in quo diuitias reqrebat. Ergo diuites propter mortē eius. Qđ posita dixit primo factuz est: qđ primo dixit postea factū est: malos ꝓ sepultura ei⁹. Ubi ostēdimus? Intrauerunt iudei ad pylatū ⁊ dixerūt ei. Dñe audiuimus qz ille plan⁹: id est ille ipostor dixit discipulis suis: qz resurrecturus erit occiluus: iube custodiat sepulchrum: ne forte veniāt discipuli eius nocte ⁊ auferāt eū: ⁊ erit error maior priore. Ait illis pylatus. Habetis milites: ite custodite sicut vultis. Acceperūt milites ⁊ posuerūt ibi. Mali sūt isti: ipsi sunt dati ꝓpter sepulturam ei⁹ ad custodiendū. Sed vñ ꝓbam⁹ qz mali sunt. Milites innocētes erāt missi: iudex eis p̄cepit: venerūt ad sepulchrū custodierunt. Audi qz mali sunt. Lege cuāgeliū. Postea qñ resurrexit dñs ⁊ viderūt angelū: cōterriti ⁊ cōsternati sunt. Qñ dictum est alijs. Nolite timere vos: isti tunote pcussi qz fide sublenati nō sunt. Et tñ cuz ista scirent: venerūt ad iudeos: dixerunt illis ista oia. Dixerūt iudei. Dam⁹ vobis pecuniā. Ergo mali erāt: veritatē absc̄derūt: mendaciū vendiderūt. Et qūo mēdaciū vendiderūt? Non mirū: mēdaciuz vēdiderūt: mendaciū ceci cecis. Dicite dictum est illis: qz

Matth. xxvij.

De ꝺbis dñi. Sermo. xlv. a.in.fi.

Matth. xxviij. dormientibus nobis venerūt discipuli ei⁹ & subtraxerūt illum. O vanitas vēdens vanitatē: vanitatē audituris vanis & creditu-
ris. Ho die ꝯ hoc est apud iudeos: sic habet ipsa fama ꝯ vana: ꝯ falsa: ꝯ inanis.
Testimoniū martyrū nolunt audire vt viuant: & testimoniū dormientiū audiunt vt pereāt. Si dormiebant custodes: vñ scire potuerūt ꝙs illuz tulerit de sepulchro: aut quid vigilabas male: O male de quo non
Esa.liij. sine cā dixit, pphēta. Dabo malos ꝓ sepultura eius. O mali. O pessimi: aut vigilabatis & cūstodire debuistis: aut dormiebat
Psal.xx & q̄d sit factū nescitis. Impletuz est em̄ qđ spūssanctus per psalmistaz multū ante pdixerat. Cogitauerūt consiliū qđ non potuerunt stabilire. Nos ergo frēs charissimi pro quotū salute ista oia & pdicta sunt & ipleta: gras agam⁹ diuine mificordie: et ꝯtū possum⁹ totis viribus laboremus: vt bñficia dei nō nobis iudicū pariāt ꝙ pfectū: vt cū tremēdus iudicij dies & tps reddende rōnis adnenerit: q̄cād nobis dñs & saluator nr ꝓtulit indicat⁹ integrum inueniat iudicaturus. Eqđē ille cū venerit redditurus est qđ promisit: sed redditurus est qđ redemit: & quod in prio aduētu ꝓtulit: exactur⁹ est in scđo. Quānis multū presumere debeam⁹ de mificordia dei: non tamē negligēter debem⁹ timere iustitiā eius. Cū iustitia em̄ te iudicabit: qui cuz misericordia te redemit. Nā q⁹ taz lōgo tpe peccamus & parcit: nō est negligentia sed patiētia. Nō ille potentiā pdidit: sed nos ad penitentiaz reseruauit. Timeam⁹ ergo iustitiā cuius misericordiam desideramus.
Parcit em̄ modo sed nō tacet: sed si tacet nō semp tacebit. Audiamus ergo eū dum nō tacet in ꝑcepto: si volum⁹ vt nobis parcat cū non tacuerit in iudicio. Nō em̄ ꝑce
gat nobis mificordia tunc a nobis exigit
mat.xvj iustitia: et reddet vnicuiq; ꝓm opa sua: ac
Jaco. ij. fiet illud qđ apostolus dixit. Judicium ꝙ sine misericordia illi qui nō fecit misericordiā.

Joh.xij. ¶ De eo quod domin⁹ dicit in euangelio Qui amat aiam suam perdet illam. Homelia.xxxvij.

A

Odo fratres charissimi cuz diuina lectio legeret audiuimus dñm dicē tē.
Joh.xij. Qui amat aiaz suā: pdet illā. Hunc snie quasi ꝓfū videt esse qđ ait apostoEphe.v lus. Nemo vnq̄ ꝙ carnem suā odio habuit. Si ergo nemo est q̄ carnē suā oderit: ꝯ magis nemo est qui oderit aiaz suam. Multū quippe aia carni ꝓponitur: q̄ ipsa est habitatrix: caro habitaculū. Et aia dñat: caro aūt seruit. A ia superior est: caro subiecta est. Si ergo nemo vnq̄ ꝙ carnē suā odio habuit: q̄s est q̄ aiam suā oderit? Propter hoc nō parua q̄nem nobis intulit pñs euāgelica lectio: vbi audiuim⁹. Qui amat aiam suā perdet illam. Periculosuz est hoi aiam amare ne pdat. Sed si, pterea periculosuz est vt ames aiaz tuā ne pereat aia tua: ideo non debes illā amare: q̄ nō vis illā perire. Si aūt nō vis illā perire: amas illā. Quid est hoc si amo perdo? Ergo nō amē ne perdā. Sed q̄ timeo pdere iō non amo: vtiq; eo qđ timeo.
mat.xvj Dicit Calibi dñs. Quid ꝓdest hoi si totuz mundū lucret: aiaz vero sue detrimētuz patiat? Ecce q̄ sic est amāda aia vt lucro totius mūdi preferāt: & ꝯ obseruet qui aiaz amat: q̄ si amat perdet illā. Nō vis pdere eā: noli illā amare. Sed si nō vis eā perdere: nō potes eā non amare. Sunt ergo qui puerse aiaz suā amant: & hoc vult dei sermo corrigere: nō vt oderint aiaz suā: sed vt recte diligāt. Male em̄ diligēdo pdunt eā: & fit quidā magnū quasi prepositū & ꝓuium. Sed ita tū fit vt si diligas eā puerse: pdas illā. Si oderis illā recte: ꝓserues illā. Est ergo quidā puersus amor eius: et quoddā rectū odiuz eius. Sed amor puersus ab odio: odium rectum ab amore est.
Quis est puersus aie amor? Quādo diligis aiaz tuā in iniq̄tatib⁹: audi q̄ ab odio venit amor iste peruersus. Qui aūt diligit
Joh.xij. iniquitatē: odit aiaz suā. Odiū aūt rectum vide: q̄ ab amore venit. Ibi dñs sequtus ait. Qui aūt odit aiaz suam in hoc seculo: in vitā eternā inuenieṽ eā. Utiq; qđ vis in uenire in vitā eternā: multū amas. Quod amas ad tps quid ꝓderit? Aut subducēris illi: aut subducit tibi. Cū fueris tu subtract⁹: perit ipse amor: cū fuerit illud subtractū: perit qđ amasti. Ubi ergo aut amator perit: aut qđ amat? non est amandum.
B Sed q̄d est amandū? Ecce nobiscū pōt esse in eternū. Sed si vis aiaz tuā in eternū habere saluā: oderis eam ad tps. Ergo odiū rectū ab amore venit: peruersus ꝙ amor ab odio venit. Quis igit modus diligēdi animam? Putatis martyres nō amare aias suas. Uidetis certe mō si cuius vita pñtis seculi periclitet: quō amici eius currūt pro ea: quō currit ad ecclesiā: rogat ēps: vt intermittat si ꝙs hȝ actiones: curret: festinet. Quare? Pro aia. Et oēs cōtemiscūt: oib⁹ ceteris reb⁹ intermissis festinādū esse decernūt. Ois festinatio laudat: ois tardatio accusat. Quare? Pro aia. Quid est pro aia? Ne moriat hō. Non nouerāt martyres amare aias suas: & tū hoc est ꝓ aia ne moriat hō. Mors hois iniq̄tas est. Si curris ꝓ hac vita centū milia: quot milia debes currere ꝓ vita eterna? Si festinas lucrari dies paucos & ipsos icertos. Hodie em̄ hō a morte liberat⁹: nescit vtrum cras moriat: tū si sic currit ꝓpter lucrū paucoꝝ dieꝝ: q̄ & vsq; in senectū pauci dies sunt: quō currēdū est ꝓ vita eterna? Amor ergo puersus aie abūdat: amor aūt rect⁹ valde paucoꝝ est. Nā sicut nemo est qui nō diligat aiaz suā: sic nemo est qui nō amet carnē suam. Unde fieri pōt vt & vez sit qđ ait
Ephe.v apls. Nemo vnq̄ carnē suā odio habuit: & aia non amet. Discam⁹ ergo frēs mare aias nras. Ois voluptas seculi trālitoria est. Est amor vtilis: est amor noxius: amor amore ipedit: amor nori⁹ recedat: & amor vtilis succedat. Sc̄. q̄ hoies nolūt illinc recedere: iō in illos non pōt aliud introire vt nō capiāt: pleni sunt: fundāt & capiunt. Pleni sunt em̄ amore voluptatū carnaliū: pleni sunt amore vite presentis: pleni sunt amore auri & argēti: possessionū seculi huius. Qt ergo pleni sunt: sic sunt quo vasa. Uis vt intret mel vnde acetū nōduz fudisti? Funde qđ habes vt capias qđ nō habes. Jō prima renūciatio est huic seculo: & deinde ꝙuersio ad deū. Qui renūciat fundit: q̄ ꝙuertit impleť: sed si nō fiat corpe solo: sed & corde. Querit aūt fratres quō creC scat iste amor. Hȝ em̄ initia sua: hȝ augmēta sua: hȝ pfectionē suā. Et debemus nosse quis cepit: vt cū augmēto cohortemur: q̄s nec ꝙperit: vt cū quo incipiat moneam⁹: q̄s & ceperit & creuerit: vt eū ad pfectionē incitem⁹. Prio illud attēdat charitas vestra: amores oēs & dilectiones pri⁹ sunt i hominib⁹ de se: & sic de alia re quaz diligunt. Si diligis aurū: pri⁹ te diligis & sic auruz: q̄ si tu mortu⁹ fueris: nullus erit q̄ aurum possideat. Ergo dilectio vnicuiq; a se incipit: & non pōt nisi a se incipe: & nemo monet vt se diligat. Hoc em̄ non solū inest hoibus: sed & pecoribꝰ. Uidetis em̄ frēs quēadmodū non tm̄ ingentes bestie & magna aialia: vt fūt boues aut cameli vel elephanti: sed & muscę: sed & vnicule minimi quomō nolūt mori & diligāt se. Oia aialia mortē fugiunt. Ergo diligūt se: custodire se volūt: alia velocitate: alia latebris: alia resistēdo & repugnādo. Oia tū aialia pro vita sua pugnāt: mori nolūt custodire se volūt. Amāt ergo se: incipit & aliud amari. Sz q̄d est ipm aliud? Quicqd amaueris: aut hoc est qđ tu: aut inferi⁹ te est: aut supi⁹ te est. Si inferi⁹ te est qđ amas: ad ꝓfolādū ama: ad tractādū ama: ad vtēdū ama: nō ad iligandū (verbi gra). Aur⁹ amas: noli te iligare auro: ꝯto melior es ꝙ aur⁹. Auruz em̄ terra est fulgēs: tu aūt vt illumineris a dño: ad imaginē dei fact⁹ es. Cū sis aur⁹ Gene.j. creatura dei: nō tū fecit de⁹ aurū ad imaginē suā sed te. Ergo posuit sub te auruz. Amor ꝙ ille ꝓtēnēdus est. Ad vsū assumēda sunt ista: nō eis viculo amoris ꝙsi glutino herendū est. Nō facias tibi mēbra q̄ cuz ceperint ꝑcidi: dolebis atq; cruciaris. Quid ergo. Assurge ab isto amore q̄ amas D ferioza ꝙ tu es: incipe amare pariaz: ad est qđ tu es. Sed q̄d mult⁹? ep⁹ est? Si volueris breuiter poteris. Quo ordine aūt verū amorē & verā charitatē habere possimus: ipse dñs dixit nobis in euāgelio cuidēter oītēdens. Sic em̄ ait. Diliges dñm deum Matth. tuū ex toto corde tuo: & ex tota aia tua: et xxij. ex oīb⁹ viribus tuis: & ꝓximū tuū sicut teipm. Primū ergo dilige deū: deinde teipm: post hec dilige ꝓximū tuū sicut teipsuz. Prius tamē disce amare teipm: sic dilige ꝓximū tuū sicut teipsuz. Nā si teipsuz nō nosti amare: quō ꝓximū poteris in veritate diligere? Putant em̄ nōnulli hoies legitimo ordine se amare: q̄s res alienas rapiūt: quādo se inebriāt: quādo libidini seruiūt: quādo per diuersas calūnias iniusta lucra cōquirūt. Isti tales audiāt scriptu- Psal.x. rā dicentē. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā. Si ergo amādo iniquitatē: teipm nō solum nō diligis: sed etiaz odio habes: quō aut deū aut ꝓximū diligere poteris? Si ergo vis vere charitatis ordinē custodire: fac iustitiā: dilige misericordiaz: fuge luxuriā: incipe scđm preceptū dñi: nō solū amicos sed etiā inimicos diligere. Et cum hec fideliter custodire toto corde contēderis: istis virtutib⁹ quasi quibusdā gradibus poteris ascēdere vt merearis deū to- E to alo & tota virtute diligere. Et cum ad istā felicem perfectionē veneris: oēs cōcupiscētias istius mūdi tanq̄z stercora computabis. Et cū propheta poteris dicere. Mihi autem adherere deo bonum est. ps.lxxij

¶ De eo quod domin⁹ dixit in euangelio. Diliges ꝓximuz tuū sicut teipsum. Homelia.xxxviij. Matth. xxij.

A

On solū in nouo sed etiā in veteri testamēto admonemur fratres charissimi: qualiter perfectā charitatē tenere debeamus. Sic enim ipse dñs in euangelio dixit. Dili- Ubi.s. ges ꝓximū tuū tanq̄z teipm. Tractem⁹ ergo aliquātulū de amore hois in hoiem: q̄

sunt amores hominū peruersi. Ipse puer se amat alterū: qui ꝛ se puerse amat. Qui aūt recte se amat: ꝛ alterꝫ recte amat. (ver bi gratia) Sunt amores flagitiosi detesta biles. Amores adulterorū: amores corrup torum: immūdi amores. Malos amores detestantur oēs leges humane/ꝛ leges di uine. Remoue ergo istos illicitos: ꝙramus licitos. Incipit amor licitus a cōiugio: sed adhuc carnalis est. Videtis qꝫ ꝑmunis est cum pecoribus: et passeres illi qui perso nant habent cōiugia: ꝛ nidos faciūt: simul oua confouēt: simul pullos nutriunt. Licitus quidē amor iste in hoibus: sed videtis qꝫ carnalis est. Secūdus amor filiorū est sed adhuc ꝛ ipse carnalis est. Non eñ est laudandus qui amat filios: sed detestandus qui non amat. Pro magno eñ laudatur⁹ sum in hoc: qđ video in tigride: Serpentes amant filios suos: leones et lupi amant filios suos. Noli ergo magnum putare qꝫ amas filios tuos. Adhuc in amore hoc serpentibus cōpararis. Si non amaueris: a serpēt⁹ vinceris. Honestos amores iam dico. Illos eñ flagitiosos excludi. Alius amor qui est ꝓpinquorū: tam iste videt ꝓprius hominū: si non sit cōsuetudinis. Nam maior est amor qui extenditur vltra ꝓpinquos ꝟ qui tenet inter propinquos. Qui amat ꝓpinquos suos: adhuc sanguinē suum amat. Amet alios qui non sunt ꝓpinqui: suscipiat peregrinū: iaꝫ multum dilatatus est amor iste. Tantum aūt crescit vt a coniuge ad filios: a filijs ad ꝓpinquos: a ꝓpinquis ad extraneos ab extraneis ad inimicos puenit. Sed vt perueniat illuc: multos habet grad⁹. De amicitia ergo videte quid dicam. Sunt amici excepta amicitia: que nec amicitia dicēda est: quā facit mala ꝟscientia. Sūt eñ hoies ꝙpariter mala ꝟmittūt: ꝛ iō vident sibi iuncti qꝫ ꝟscientia mala ligati sunt. Excepta illa nefaria amicitia. Est qdam amicitia adhuc carnalis ꝙ cōsuetudinē cohabitandi: colloquendi: simul cōuersandi: vt cō tristetur homo quādo deserit ab amico cū quo solet colloqui ꝛ habere cōiunctiones. Conuenīūt duo hoies: ambulāt secum tri duo: ꝛ iā nolunt a se recedere. Et ista qdaꝫ amicitie dulcedo est. Honesta quidem: sed adhuc discutiamus illaꝫ: qꝫ gradus amoris huius querimus: ꝛ videamus quo aduſqꝫ peruenerimus vſqꝫ ad amicitiam tale qualeꝫ diri. Est ergo ista amicitia cōsuetudinis non rationis. Habent illam et pecora. Duo equi manducāt simul: desiderant se ad aliā diem: precedit vn⁹: festinat alter: desiderans quasi amicum suum: v ix regitur a sessore: ꝛ tandiu se impetu suo ꝓuocat quousqꝫ puenīat. Cunqꝫ peruenerit ad eum qui pcessit: sedatur pondus illud: ferebatur pondere: amore vigebat: venit tanqꝫ ad locum suum ꝛ cōquiemt. Adhuc ꝛ ista amicitia consuetudinis est in pecoribus. Surgam⁹ adhuc ꝛ ab ista. Est ꝛ alia superior amicitia: non consuetudinis sed rationis: qua diligimus hoiem ꝓpter fidem ꝛ mutuaꝫ benuolentiam in ista vita mortali. Ad superius quicqđ iam inuenerimus diuinū est. Incipiat hō amare deū: et non amabit in homine nisi deū. Videat eñ charitas vra primū amicitie amor qualiter debeat esse gratuitus. Non eñ propterea debes habere amicū vel amare vt aliquid tibi ꝓstet. Si ꝓpterea illū amas vt ꝓstet tibi vel pecuniam vel aliqđ cōmodum tale: non illuꝫ amas sed illud quod ꝓstat. Amicus gratis amandus est: ꝓpter sese non ꝓpter aliud. Si hoiez te hortaꝫ amicitie regula vt gratis diligas: ꝟ gratꝫ amandus est deus qui iubet vt hominem diligas ꝛ Nihil delectabilius deo. Naꝫ in homine sunt que offendant: ꝓ amicitiā tamen cogis te vt etiā illa qꝫ offendūt in homine tolleres ꝓpter amicitiā. Si ergo nō debes ꝓpter quedam tolerāda dissolue re hoīs amicitiam: dei amicitia quib⁹ reb⁹ dz cogi vt dissoluaꝫ a te ꝛ Nihil inuenis delectabilius deo. Deus non est qui te offendat: si tu eum non offendas: nihil illo pulchrius: nihil illo dulcius. Sed dictur⁹ es mihi. Non illum video quomodo suꝫ amaturus quem non vides ꝛ Modo ostendo vnde coneris videre: quod istis oculis nō potes videre. Ecce amas amicū: qđ in illo amas Gratis cum amas. Sed forte amicus iste tu⁹ (vt alia omittā) senex hō est. Fieri eñ pōt vt habeas amicū senem. Quid amas in sene ꝛ Incuruū corꝑ⁹: albū caput: rugas in fronte: contractam pelle illam. Si corꝑ⁹ quod vides: nihil deformius pre senectute ꝛ tñ aliquid amas: et corpus quod vides: non amas: qz deformis est: vñ vides quod amas ꝛ Si eñ querā a te quare amas: responsurus es mihi homo est fidelis. Ergo fidem amas. Si fidē amas: quibus oculis videtur fides: ipsis oculis videtur de⁹. Incipe ergo deum amare: et amabis hoiem ꝓpter deū. Audite magnum testimoniuꝫ. Diabolus certe accusator sanctorū est. Et qz nō apud talē iudicē cogit quē fallat: nō potest in nos crimina falsa dicere. Nouit apud quē dicat. Qz ergo falsa contra nos nō pōt dicere: querit vera que dicat. Ideo tentat vt habeat quod dicat. Hic ergo aduersarius

uersarius noster qui nobis inuidet regnuꝫ celoꝝ: qui non vult vt ibi sim⁹ vnde ipe dei ectus est: Numqđ inquit iob gratis colit deum ꝛ Adhuc ad hoc prouocamur ab aduersario: vt gratis deū colamus: qñ ille q̄rēs qꝫ obūciat ꝓ magno se putant inuenisse qz dixit. Nūquid gratis iob colit deum Nō qz videret cor ipsius: sed qz videbat diuitias eius. Cauere debem⁹ ne ad ꝓmiū diligam⁹ deū. Quid eñ ꝛ Propter ꝓmiū dilectur⁹ es deū ꝛ Quale ꝓmiū est qđ tibi daturus est deus ꝛ Quicqđ tibi aliud dederit min⁹ est ꝟ ipse. Colis non gratis: vt aliqđ ab ipo accipias. Gratis cole: ꝛ ipz accipies Si eñ seruat tibi de⁹ q̄ fruaris: et sic⁹ mas q̄ fecit qualis est ille q̄ fecit ꝛ Si pulcher est mūdus: qualis artifex mūdi ꝛ Quelle q̄ cortuum ab amore creature vt inhereas creatori: ꝛ dicas qđ in ꝑ̄ salmo scriptū est. Mihi aūt adherere deo bonū ē. Si aūt deserē eū q̄ te fecit: ꝛ amas illa q̄ fecit: deserto illo q̄ te fecit adulter es. Sic clamat epla iacobi: adulteros appellās. Adulteri. Et vñ adulteri ꝛ Queris vnde ꝛ Nescitis inquit: qz amicitia hui⁹ mūdi inimica ē deo ꝛ Qui cunqꝫ ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituitur. Exꝑesserat quid dixerat adulter. Alia deserto creatore amās creaturā adultera est. Illius eñ amore nihil casti⁹: nihil delectabilius. Illo deserto hoc amplectēdo: efficier⁹ immūda. O anima vt illius amplexibus digna sis: dimitte ista: ꝛ illi inhere gratis. Nā inde dixit psalmus. Mihi aūt adherere deo bonum est. Versum priorem sic dixit. Perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Et quasi ostenderet que sit fornicatio: subiecit Mihi aūt adherere deo bonum est: mihi aliō volo sed ipm. Adherere illi hoc est bonū meū: hoc est gratuitum. Ideo et gratia dicitur: quia gratis constat. Cum ergo ceperis amare gratis: securitas est: qz amicū gratis amas: ꝛ ad hoc euꝫ amas vt tecum amet. Attendite ei⁹ ipsaꝫ amicitiam: vulgare mundo cepimus ꝓ quā grad⁹ fecim⁹ Attendite illam. Amat maritus vxorem et vxor maritum. Sine dubio et ille illam: et illa illum saltum vult: vult illum habere incolumem: vult illuꝫ habere felicē. Ad hoc amat qz ipa vult: qđ sibi vult: ꝛ illi hoc vult. Amat filios quis: nō vult habere nisi filios suos ꝛ Amat amicum quis: non nisi incolumem habere vult: adeo vt si forte cōtingat illi aliquid: contremiscit: contristatur: conturbatur: currit: accedit: cum accesserit plāgit ꝛ Quid ē vult saluū hre ꝛ Si ē ois q̄ amat saluū vult habere qđ amat; si intelligat q̄ sit vera sal⁹ incipit illā amare in se: ꝛ ipsam cogit verā amare ꝛ in amico. Si oculis carneis q̄ris deum: vide tres pueros de igne liberatos. Si fide q̄ris deū vide machabeos in igne coronatos. Sal⁹ ē illa amāda est: ista vtēda. Hec eñ ad vsū necessaria est: nā trāsitura est. Nō ei vera sal⁹ est fratres quō dicūt medici peregrotamur quodāmō. Nā egritudo ꝑpetua est in ista fragilitate carnis. Putatis eñ tūc hoiem egrotare quādo febricitat: ꝛ sanum esse quādo esurit ꝛ Sanus est dicit. Uis videre q̄rtū malū est esurire ꝛ Dimitte illū sine medicamento septē dieb⁹: occidit. Sed qz ponis qnotidie medicamētū vunt. Medicamentum aūt famis cib⁹ est: medicamentum sitis potus est: medicamētū lassitudinis sōn⁹ ē: medicamētū sessionis deābulatio est: medicamentū deābulationis sessio est: medicamentum fatigationis dormitio est: medicamentum dormitionis vigilatio est. Et vide eñ ipm ubecille sit corpus humanum. Hec ipsum adiutorium quod dixi q̄ assumit: si in eo perseuerauerit deficit. Esuriendo: cibi querebas adiutorium Ecce adest adiutorium cibi. Manducas: reficeris. Si plus feceris pl⁹ deficies. Adiutorium sitis querebas potum. Multum bibendo effocaris: qui sitiendo vigebaris Lassasti ambulando: sederevis. Sede perpetuo: vide si nō lassabis. Quicquid ergo assumpserit vt aliud pellat: in eo ipso si perseuerauerit deficit. Qualis est ergo ista salus fratres: transitura: fragilis: peritura: vana: vere quomodo dictum est. Que eñ est vita vestra ꝛ Uapor est ad modicum pariens. Qui ergo in vita ista amat animam suam: perdet eam. Qui autem in hoc seculo odio habuerit animam suam in vitam eternā custodit eam. Que est vita eterna ꝛ Uera salus. Et si amicū tuū videris quem sic abas in hoc seculo vt salu⁹ esset: qz tu talem salutē desideras que eterna est: ad ipsaꝫ salutē diligis amicū tuū ꝛ totū est qđ quid vis amico tuo prestare: vt illā tecum teneat salutez. Amas eñ iustitiā: vis illū esse iustū. Amas sub deo esse: vis et illū ee sub deo. Amas vitā eternā: illuc eū vis tecū regnare in eternuꝫ. Inimicū tuū vides pseq̄ te: inichtas est q̄ te pseq̄t. In illo irasci debes misericordiā: febrit in ala. Quō ergo amic⁹ huius seculi secunduꝫ seꝛz amās animam suam febrem vult pellere de amico suo quem similiter amat vt se propter p̄ sentem salutem: sic tu quemcūqꝫ diligis ꝓ ptervitam eternaꝫ dilige. Cum inueneris iram /indignationem/odiū /inequitatē: sic concris expellere morbum animi: quomō amicus seculi morbum corporis. Ad hoc

Universidad de Navarra Biblioteca

em anus vt facias q̄ et tu es: et erit in te p
fecta charitas. Hoc si inuenes: ad hoc ama
iungē: ad hoc ama filiū: ad hoc ama pro-
pinquū: vicinū: ignotū: inimicū: et erit in te
G pfecta charitas. Que si fuerit: vincis mun
Joh. xij. dū et pellis fotas pnceps mūdi. Audistis
cū q̄ ait dns. Princeps hui⁹ mūdi missus
est foras. Q̄ ipse passurus erat: p passio
nem suā facturus in holb⁹ dilectionē. Ma
Mat. xxij iorē hac dilectionē nemo habet: q̄s vt alaz
suā ponat q̄s p amicis suis. Ut ergo ama
retur pot amauit: vt in nole ei⁹ nemo mori
timeret: prior p olb⁹ mortu⁹ est. Ad hoc ḡ
vt edificaret in cordib⁹ hominū charitatē
misit diabolū foras. Quo foras? De cordi
bus hominū. Cupiditas intromittit illuz
charitas eū foras mittit. Nos ꝙ offes su
prascriptos charitatis grad⁹ cū grādi di
ligentia cogitātes: nō reddam⁹ dño p bo
Mat. xxij nis mala. Et q̄ ille veniēs alligauit fortē:
id est diabolū: et nos oēs q̄vasa ei⁹ fuim⁹ de
ptāte illu⁹ abstulit: p gratiā ipsi⁹ euacuati
oib⁹ malis: studeam⁹ repleri abūdātibus
bonis timētes illū q̄ ipe dns dixit. Cū im
mūdus spūs exierit ab hoie ābulat p loca
arida querēs requiē: et nō inuenit. Post hec
reuersus inueniēs domū vñ exiuit vacuaz
adornatā: assumit secū septē spūs nequiores se: et fa
cta sunt hois illi⁹ posteriora peiora prioib⁹
Ne ḡ et nos tale aliq̄d patiamur: ēstū pos
sum⁹ laborem⁹ in locis vitioz: vt utes indu
cere: vt possim⁹ ad dei mām peruenire.

ps. xl. ¶ De eo q̄ propheta dicit in psalmo
Beatus qui intelligit super egenuz
et pauperez in die mala liberabit eū
dns. Homelia. xxxix In qua de ele
mosina principaliter tractat: quomō
etiam non petenti danda sit exem-
plo christi q̄ ctuor milia hoiz pau
non petentibus.

A
Elix opari⁹ ctor elemosi
nar: eo q̄ ere suo cōpaue
rit celū: et dās panē esurie
tib⁹: delictoruz suoz pfitit
incēdiū. Cui ppheta tale
exhibet testimoniū: et pa-
tronū hz spūs sctī. In ta
li cā opari⁹ felix vivit et secur⁹ iaz mortē: cū
ambulat patrimoniū in imortale horreuz
in quo debitorē fecit dñm dū pascit alte
dādo. Si accepit in se modicū panis in pe
ra: cōparauit in se vitā celestē: faciēs he
redē in die iudicij. Nullā poterit incurre
re pniciem: qui comparuerit elemosinis
pietatem. Cui propheta tale exhibet testi
monium. Salua eum et viuifica eum domi
ne. O duplex prophete beneficium. Sal-
uat pariter et commendat pariter vt salue
tur: quia et ipse saluauit vt viuificaretur:
et ipse vitam poscenti donauit in terra.
Beatus est iste dum vsq̄ sic currit in celū
Sed ne aliquando vacet in illovite benefi
cium: festinet ad preminz magnū dimittat
in seculo testimoniū. Qua de re dicit. Bea
tus qui intelligit super egenū et pauperem ps. xl.
in die mala liberabit eū dominus. Et iter
Esaias dicit et sic testat. Solue inde omnē
nodū iniusticie. Solue suffocationes impo esa. lviij.
tentium commeritoruz: dimitte quassato
ris inrequiē: et oēm ꝙsummationē iniustā
dissipa. Frāge esurienti panē tuū: et egenuz
sine tecto induc in domuz tuā. Si videris
nudū vesti: et domesticos seminis tuisne de
spicias. Tūc erūpet tpanceū lumē tuū et sa
nitas tua citoriet: et ābit añ te iusticia: et
claritas dei circūdabit te. Tūc exclamabis
et dns audiet te: dū adhuc loq̄r dicit. Ec B
ce assum. Perfecta est ḡ mia ffes charis-
simi: vt ante occurrat esurienti cibus ḡ ro
get medicus. Non em̄ est pfecta misericor
dia que precibus extorquetur. Sed si ta-
cet medicus: loquitur pallor in facie: pene
lassus: fessus est celisq̄ suspectus. Festina
pietas succurrere ne audias rogantē: ne q̄ Mat. v.
debeā dño vēdices tibi. Imitare deū tuum
qui solem suū oriri facit super bonos et ma
los: et pluit super iustos et iniustos. Et ecce
venit tibi pluma anteq̄ roges: descendet
vbertas nocte dum stertis: dum abhuc in
lecto es ex precepto vigilat dies: excubāt
elementa: fructus te nesciēte effunduntur
Jactat celum et parturit terra tot cellaria
messium dum nescimus sic accepimus: et
tantas opes comedimus anteq̄ rogemus
Et tu homo modicus es ipse panis et pre mat. xv.
cibus vendis? Non roguerunt quattuor
milia iesum in deserto septez panes et pau
cos pisces vt infinita agmina pranderent
quo prandio vicisset saltem ysura mensurā
Qui cuz erogasset. Colligit inquit fragmē
ta ne quid depeat: quia sanctum fuerat to
tum quod ipse confecerat. Redigantur se-
ptem sporte buccellaz: saturata sunt tūta
milia et nihil minoratum est. Et creuit eis
cibus dū impenditur victus sit et elemosi
na si indigētibus erogetur. Magnum op⁹ C
est elemosina fratres charissimi vt faciat
hō quod fecit de⁹: q̄ hos paucos esurientes
in terra dimisit: qui vno vasculo ordeum ce
li pascit: p quē et nobis liceat erogare. Sz
si vbiq̄ fuisset abūdās: perierat mia: dedit
nobis de⁹ scōm baptismū. Quis enim sine Eccli. iij.
peccato? Naz sicut aqua extingnit ignem:
lic et elemosina extinguit peccatū. In hoz

reis nr̄is habeamus abūdantiā q̄ flāmas
nr̄as oblatiōe vnius panis extinguat: et añ
fores gehēne stat mia: et neminē permittit
in carcerem mitti. Et quicuq̄ miser⁹ fue
rit miserebit ei: et si quis nō fuerit miser⁹
non miserebit ei. Da panē cū potes: q̄ ne-
mo esuriet in inferno: nec habebis post
mortē frumētū: nec inuenies illic aligd me
dicū: q̄ non erit tps miserēdi. Bonoz eñ
maloz discretio et in suis actibus pma-
nebunt. Jpo xpo dño nostro rege ac iudice
secernēte agnos ab hedis: dexteram ac si-
nistram seqstrās: qui esurisse et sitisse se di-
Mat. v. cit et cetera in suis ministris ppessum fuis
se asserit. Date ergo omnibus dilectissi-
mi fratres: date pcipue ad domesticos fi-
dei: date olb⁹: ne cui non dederitis ipse sit
xp̄s: cuive dederitis ipe est xp̄s.

¶ De fraterna concordia et offensio
nis relaratione. Homelia. xl.

A
Jes isti scti quos agim⁹
in observatiōe quadrage
sime: cōmonēt nos de fra
terna concordia loqui vo
bis: vt quicūq̄ hz aduer-
sus aliū q̄relā: finat ne fi
niat. Nolite ista cōtēne-
re fratres mei. Cū em̄ vita ista mortalis et
fragilis: q̄ inter tot terrenas tētatiōes pe-
riclitat: et orat ne submergat: non pōt esse
in quouis iusto sine qualibuscūq̄ peccatis
vnum est remedium p q̄ō viuere possum⁹:
q̄ docuit nos magister deus dicere in ora-
Mat. vj. ne. Dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos
dimittim⁹ debitoribus nr̄is. Pactū et placitū
cum deo fecimus: et cōditione soluēdi debi
ti in cautione subscripsimus. Dimitte no-
bis: plene fiducia petimus: si et nos dimit-
timus. Si autē nō dimittimus: dimitti no
bis peccata nō putemus: ne nos ipsos fal
lamus. Homo se non fallat: deus non fal-
lit. Humanum est irascī: et vtinam ne hoc
possemus. Humanum est irascī: sed non dz
iracundia nostra natos surculos diuersis
suspitionibus irrigare: et ad trabez odij pe-
uenire. Aliud est enim ire: aliud odiuz. Se
pe etiam pater irascit filio: sed non odit fi-
lium: irascit vt corrigat. Si propterea ira-
scitur vt corrigat: amando irascit: propter
Mat. vij ea dictum est. Festucam in oculo fratris
tui vides: trabē autem in oculo tuo nō vi-
des. Culpas in alios iraz: et tenes odium
in teipso. In comparatione odij: ira festu-
ca est. Sed festucā si nutrias: trabes erit.
B Si cuellas et ꝓjicias: nihil erit. Si aduer
sus beati Johannis epla cū legeretur de-
f. Jo. ij. buit nos terrere sentētia. Ait em̄. Tenebre
transierunt: lux vero iam lucet. Deinde se
cutus adiunxit. Qui dicit se in lumine esse
et fratrē suū odit: in tenebris est vsq̄ adhuc
Sed forte tales tenebras putet esse homo
quales patiunt in carceribus inclusi. Utī-
nam tales essent: tñ in talibus nemo vult
esse. In his aūt carcerū tenebris: pñt inclu
di et innocentes. In talib⁹ em̄ tenebris: in-
clusi sunt martyres. Tenebre circūquaq̄
fundebantur: et lux fulgebat in cordib⁹ eo-
rum. In illis tenebris oculis non videbāt
sed amore fraternitatis deū videbāt. Vul
tis scire quales sūt iste tenebre: de quibus
dictum est. Qui odit fratrem suum in tene f. Jo. iij.
bris est. Et alio loco dicit. Qui odit fratrez
suum homicida est. Qui odit fratrem am-
bulat: exit: intrat: procedit: nullis catenis
oneratus: nullo carcere inclusus: reatu tñ
liga⁹ est. Noli illū putare sine carcere esse
carcer eius cor ei⁹ est. Cū audis. Qui odit Debbis
fratrē suum in tenebris est vsq̄ adhuc: ne dñi. ser
forte ptēnas tales tenebras: adiūgit dicēs xvj. a.
Qui odit fratrez suum homicida est: odis
fratrē et securus ambulas: et cōcordare nō
vis: nō agnoscis quare spaciū tibi dederit
deus. Ecce iam homicida es: et adhuc vi-
uis. Si dñm iratū haberes: cum odio fra-
tris subito rapereris. Parcit tibi de⁹: par-
ce tu tibi: concorda cū fratre tuo: aut forte
tu vis et ille non vult. Dic securus. Dimit
te nobis debita nostra: sicut et nos dimitti
mus debitorib⁹ nr̄is. Forte peccasti in illo
vis cū illo: concordare: vis ei dicere: frater
ignosce mihi q̄ō peccaui in te: ille non vult
ignoscere: non vult dimittere debituz. Qō
ei debes non vult tibi dimittere: ipse obser
uet q̄n hz orare: q̄n vēturus est qui tibi no-
luit dimittere q̄ō in eū forte peccasti: q̄n vē
turus est ad orationē q̄d facturus es? Di- Mat. vj.
cis. Pater noster qui es i celis. Dicat acce-
dat. Sctificet nomē tuum. Adhuc dic. Ad
ueniat regnū tuū. Sequere. Fiat volūtas
tua sicut in celo et in terra. Adhuc ambu-
la. Panē nostrū q̄tidianuz da nobis hodie.
Dixisti: q̄ō sequi? vide: ne forte velis iam
transcēdere et aliud dare. Nō est q̄ trāsire
possis: ibi teneberis. Dic ḡ et verū dic: aut
si nullū petm̄ habes vnde dicas. Dimitte
nobis debita nr̄a? Noli dicere. Et vbi est f. Joh. j.
illud q̄ō apls dixit. Si dixerim⁹ q̄ petm̄
non habem⁹: nos ipsos decipimus: et veri-
tas in nobis nō est. Si aūt mordet cōscien
tia fragilitatis: et in seculo vbiq̄ abundāt
iniquitates. Dic ergo: dimitte nobis debi
ta nostra. Sed q̄ō sequi? vide. Noluisti em̄
dimittere petm̄ fratri tuo: et dictus es. Si
cut et nos dimittimus debitoribus nr̄is. An
nō es dictus? Si non es dictus nihil es

acceptur⁹:si falsum est dictur⁹. Ergo dic ꝛ verum dic. Quomodo dicturus es verū quia fratri tuo noluisti laxare peccatum: Illum admonui:modo consulo. Oꝺsquis es si tñ es:qꝛ dixisti fratri tuo. Dimitte mihi qꝺ in te peccaui. Si dixisti ex toto corde tuo si vera humilitate nō ficta charitate: quō deus videt in corde:vñ dixisti:sed ille noluit tibi dimittere:noli eē sollicit⁹. Seruus estis ambo: habetis dñz: ꝓseruo tuo debes. Noluit tibi dimittere: interpella dñz amborum. Quod tibi dimiserit dñs:ꝺ post exigat seru⁹. Dico aliud. Admonui ꝯ eū qꝛ noluit dimittere fratri suo cuz petat ille di mitti sibi ꝛ faciat qꝺ nolebat:ne qñ orat nō accipiat qꝺ desiderat. Admonui ꝛ illum qꝛ petiuit veniā peti sui a fratre suo ꝛ non accepit:vt in eo qꝺ nō impetrauit a fre suo securus sit de dño suo. Est et illud qꝺ mones. Peccauit in te frater tu⁹:et noluit tibi dicere. Dimitte mihi qꝛ peccaui in te. Si abūdāt ꝟba ista:vtinā de⁹ eradicet illa de agro suo hoc est de cordib⁹ vñs. Quā multi cōꝯ qꝛ sciūt se peccasse in fratribus suis: ꝛ nolūt dicere:dimitte mihi. Nō erubuerūt peccare:ꝛ erubescūt rogare. Nō erubuerūt de iniq̄tate:ꝛ erubescūt de hūilitate. Ꝟpos ꝯ in primis admoneo quicūq; habetis discordiā cuz fratribus vñs ꝛ renocatis ad vos ꝛ consideratis vos:ꝛ iustuz iudicium ferti⁹ in vobis:int⁹ in cordib⁹ vñs:ꝛ inuenietis vos nō debuisse facere qꝺ fecistis:nō debuistis dicere qꝺ dixistis. Petite veniaz fratrib⁹ vestris:facite fratrib⁹ qꝺ ait apostolus. Donātes vobisūplis sicut et de⁹ in xp̄o donauit vobis:facite:nolite erubescere veniam petere. Proinde olꝺ⁹ dico viris ꝛ femins:minoribus ꝛ maioribus: laicis ꝛ clericis. Dico ꝛ mihi ipi. Oēs audiam⁹: oēs timeamus:si peccauim⁹ in ffes nr̄as. Si adhuc inducias viuendi accepim⁹ nō ideo morimur. Adhuc eniz viuimus:nōdū dānati sum⁹:dū viuim⁹ faciam⁹ qꝺ iubet pater ꝺcrit deus iudex oim:vt petam⁹ veniam a fratrib⁹ quos forte peccādo in eos aliqꝺ offendimus:aliquid lesimus. Sūt ꝓ sone humiles ꝓ ordiné seculi hui⁹ a quib⁹ si petamus veniā extollunt in supbiā:hoc est qꝺ dico:aliqñ dñs peccat in seruū suuz qꝛ si ille dñs est:ille seruus:ambo tñ alieni serui sum⁹:qꝛ ambo xp̄i sanguine redempti sum⁹. Tamen durum videtur vt etiā inbeā hoc precipiaz:vt si forte dñs homo peccat in seruum suum iniuste litigādo:iniuste cedendo:dicat ille. Ignosce mihi:da mihi veniam. Non qꝛ non debet facere: sed ne ille incipiat superbire: peniteat eum. Quid ergo. Ante oculos dei peniteat eum:ante oculos dei puniat cor suum: et si non potest dicere seruo suo:qꝛ non oportet:da mihi veniam:blande illuz alloquar. Blanda cñ appellatio venie est postulatio. Restat vt eos alloquar in quos alij peccauerūt:ꝛ illi ꝺ in ꝺs peccauerūt:veniā petere nolue rūt. Illos cñ iā suz allocut⁹:ꝺ petētib⁹ ve niā ffib⁹ dare noluerūt. Nūc ꝯ alloq̄r vos oēs:ne discordie vestre remanēāt:qñ dies sancti sunt. Credo qꝛ cogitastis aliquid in cordibus vestris:ꝺ scitis vos cū fratribus vñs aliquas habere discordias ꝛ inuenistis qꝺ non ipsi vos in eos peccaueritis:ſz ipsi in vos. Et si non modo mihi loquimini qꝛ mea est loqui in hoc loco:vestrū aūt tacere ꝛ audire:tñ forte cogitādo loquimini: ꝛ dicitis vobis. Uolo cōcordare. Sed ille me lesit:ille in me peccauit:ꝛ nō vult veniā postulare:quid ergo faciturus sum: Uade ad illū ꝛ tu pete veniā. Absit. Nolo inēteris. Nolo dicas. Da mihi veniam:qui te nosti nō peccasse in fratre tuū. Quid em ꝓ dest tibi cū tu fueris tu⁹ accusator: ꝛ Quid expetis tibi ignosci. ab eo quez non lesisti: aut in quo non peccasti: Nihil tibi ꝓdest nolo facias:nosti bene:discussisti:scisti: qꝛ i te peccauit:non tu in illū. Scito inquz in tua scientia:sit tua scientia:noli venire ad fratrē tuū qui in te peccauit:ꝛ vltro ab illo petere veniam. Debent inter vos esse alij pacifici qui illū obiurgēt:vt a te ꝓius veniā petat:tu tñ parat⁹ esto ignoscere: parat⁹ esto ex toto corde dimittere. Si paratus es dimittere: iam dimisisti: habes adhuc qꝺ ores. Ora ꝓ illo vt petat a te veniam:qꝛ scis ei nocere si non petat. Ora ꝓ illo vt petat:dic dño in oratione tua. Dñe scis me non peccasse in illū fratrē meū:sed illuz potius peccasse in me:ꝛ obesse illi qꝺ peccauit in me si veniam non petat a me. Ego bono alio peto vt ignoscas ei. Ecce dixi vobis quod maxime per istos dies ieiuniorū vfoꝝ:observationū quoꝝ vestraruz cōtinentie vestre mer. agere debeatis:vt cum fratribus vñs cōcordetis. Gaudeaz ꝛ ego de pace vra qui ꝛtristor litibus vñs vt oēs donantes vobismetipsis si quis hz aduersus aliquē q̄relā securi agamus pascha:securi celebremus eius passionē qui nihil cuiq̄ debebat:ꝛ precium quod ꝓ debētibus soluit dominus iesus christus: dico qui in neminem peccauit:et prope in illum omnis mundus peccauit:nec exigit supplicia:sed ꝓmittit premia. Habetis ipm testem in cordibus vestris:qꝛ si in aliquez peccauimus:vero corde veniam postulemus:si aliquis in nos peccauit:veniaz da re parati sum⁹:et ꝓ inimicis nostris oremus:non expectemus vindicari fratres. Quid est vindicari:nisi malo alieno pasci: Scito quotidie venire hominē:genua figere:fronte terram cōcutere:aliqñ vultū suū lachrymis rigare:ꝛ in ista tanta humilitate ac perturbatione dicit. Dñe vindica me occide inimicū meū. Plane ora vt occidat inimicū tuū:ꝛ saluet fratrem tuū. Occidat inimicitias:saluet natura. Sic ora vt vindicet te deus:pereat qui te ꝓsequebat:sed maneat qui tibi reddatur.

De vere penitentib⁹. Homel. xlj.

A De pen. dist. .iij. penitentes.

Penitentes: penitētes:penitentes: si tamē estis penitentes ꝛ non estis irridentes:mutate vitam: reconciliamini deo et vos catena pascetis. Qua inquis catena. Que ligueris in terra:erūt ligata ꝛ in celo. Audis ligaturaz:ꝛ deo putas facere impostura: penitentiā agis:gemma figis ꝛ rides ꝛ sub sanas patientiam dei. Si penitens es penitet te:si non penitet:penitēs non es. Si ergo penitet:cur facis qꝺ male fecisti: Si fecisse penitet:noli facere. Si adhuc facis certe non es penitens. Equidē charissimi egrotant homines:mittunt ad eccliaz: vel portātur ad eccliam ꝛ baptizantur ꝛ renouantur ꝛ felices hinc erunt. Sed non ipsa est causa penitentie. Qui nondum accepit baptismum:nōdum violauit sacramentū. Qui autem violauit sacramentum male ꝛ perdite viuendo:ꝛ ideo remotus est ab altari:ne iudiciū sibi manducet ꝛ bibat: mutet vitam:corrigat se et recōcilietur. Cum viuit:dum sanus est:expectet etiam tūc reconciliari quando incipit mori. Experti sumus multos expirasse:expectantes reconciliari. Deinde etiaz dico in conspectu dei timori vestro:timorem meum. Qui autem non timet:timentē me cōtemnet:sed malo suo. Audi ergo. Certus sum quia homo baptizatus si vitam non audeo dicere sine peccato:quis enim sine peccato sed vitam sine crimine durerit:ꝛ alia peccata habuerit que quotidie dimittuntur in oratiōe dicenti. Dimitte nobis debita nostra:sicut ꝛ nos dimittimus debitoribus nostris: quādo diem finierit vitam non finit:sed transit de vita in vitaz:de laboriosa ad quietā: de misera ad beatam: siue ista voluntate sua currat ad baptismum sine periculo cōstitutus baptizetur et exeat de hac vita: ad deum vadit:ad requiem vadit. Baptizatus autem desertor ꝛ violator tanti mysterij: si agat penitentiam ex toto corde:si agat pniam vbi de⁹ videt qui vidit cor da uid:qñ increpat⁹ est a ꝓpheta et grauiter increpatus post comminationes dei terribiles exclamauit dicēs. Peccaui:ꝛ mox audiuit. Dñs abstulit peccatum tuū. Tātum valēt tres syllabe. Tres syllabe sunt: peccaui:sed in his trib⁹ syllabis: flamma sacrificij coram dño ascendit in celum. Ergo qui egerit veraciter penitentiam:ꝛ solutus fuerit a ligamento quo erat obstrict⁹: ꝛ a xp̄i corꝺe non separatus:ꝛ bene post penitentiā vixerit:sicut ante penitentiā viuere debuit:post reconciliationem qñcūq; defunctus fuerit:ad deum vadit:ad requez vadit:regno dei non prīusabitur:a populo diaboli separabitur. Si quis autez posit⁹ in vltima necessitate egritudinis sue volue rit accipere penitentiā:ꝛ accepit:ꝛ mox recōciliabitur:ꝛ hinc vadit:fateor vobis nō illi negamus qꝺ petit:sed non ꝓsumimus: qꝛ bene hinc exit. Nō ꝓsumo:nō vos fallo: non ꝓsumo. Fidelis bene viuens: securus hinc exit. Baptizatus ad horā:securꝰ hinc exit. Agens penitentiā ꝛ recōciliat⁹ cū sanus est et postea bene viuēs:securus hinc exit. Agens penitentiā ad vltimū ꝛ recōciliatus:si securus hinc exit ego nō sum securus. Unde securꝰ sum dico:ꝛ do securitatē vñ non sum securus:ꝓniam dare possuz:securitatē dare non possuz. Sed dicat aliqs bone sacerdos tu nescire ꝛ nullam securitatem nobis dare posse dicis:si ille saluatur ꝛ xp̄m audire meretur cui morienti penitentia datur:qui dum vixit dum sanus fuit impenitens fuit. Instrue ergo nos rogo quomodo bene viuere post penitentiaz debeamus. Dico abstinete vos ab ebrietate:a concupiscentia:a furto:ꝛ maliloquio: ab immoderato risu:a ꝟbo ociosoꝝ reddituri sunt hoies rationem in die iudicij. Ecce ꝺ leuia dixi. Ora tñ grauia ꝛ pestifera Et aliud dico. Non solum post penitentiā ab illis vitijs se homo seruare debet:sed ꝛ ante penitentiaz dum sanus est:qꝛ si ad vltimum vite steterit:nescit si ipsam penitentiam accipere ac deo et sacerdoti petā sua confiteri poterit. Ecce quare dixi qꝛ et ante penitentiā bene viuēdū est:ꝛ post penitentiā meli⁹. Qꝺ dico attēdite. Debeo illud plani⁹ exponere:ne aliqs male intellexisse intelligat. Nunqꝺ dico dānabit. Non dico. Sed dico etiā liberabitur: Nō Et quid dicis mihi: Nescio. Non ꝓsumo: non ꝓmitto. Nescio. Uis te de dubio liberare:vis qꝺ incertum est euadere. Age penitentiam dū sanus es. Si tñ agis verāz penitentiam dū sanꝰ es:ꝛ inuenerit te nouissimus dies:curre vt reconcilieris: si sic

agas securus es. Quare securus es? Qz egisti penitentiã eo tpe quo et peccare potuisti. Si aũt vis agere penitentiam ipam tunc quãdo peccare non potes: petã te dimiserunt: non tu illa: sed vnde scis inquis ne forte deus dimittat mihi? Uerum dicis Unde? Nescio. Illud scio: hoc nescio. Naz ideo tibi do penitentiam: qz nescio. Naz si scirem tibi nihil prodesse: non tibi darem. Item ſ scirem non tibi prodesse non te admonerem: non te terrerem. Due res sunt aut ignoscitur tibi: aut non ignoscit. Quid hoz tibi futuz sit? Nescio. Ergo tene certum dimitte incertum.

De cõmendatione oratiõnis dominice ⁊ eiꝰ expositione. Home. xlij.

A

ymbolum reddidistis: q breuiter cõprehẽsa ptinet fides. Jaz vt antea dixi vobis qđ ait apl's paulus. Quõ invocabunt in quẽ nõ crediderũt? Quia q quõ credaẽ in deũ ⁊ accepistis ⁊ tenuistis et credidistis: accipite hodie quõ invocaẽ deꝰ. Ipse filiꝰ sicut audistis cũ euangeliũ legereẽ docuit discipulos suos ⁊ fideles hãc oronẽ. Spem habemus obtinende cause nostre qñ talis iuris peritus nobis preces dictauit: sicut confessi estis: qui sedet ad derteram pñis: ipse est aduocatꝰ noster: qui vẽturꝰ est iudex noster Jnde eniz venturus est iudicare vivos et mortuos. Tenete ergo et hanc orationem quam reddituri estis ad octo dies. Quicũ qs autez vestrũ nõ bñ symbolũ reddiderit habent spacium: teneãt quia die sabbati audiẽtibus omnibus qui aderũt reddituri estis die sabati nouissimo: quo die baptizandi estis. Ad octo autẽ dies ab hodierno die reddituri estis hanc orationez quã hodie accepistis. Cuius caput est. Pater noster qui es in celis. Jnuenimus patrem in celis attendamus quemadmodum vinamus: in terris. Sic enim debet viuere q̃ inuenit talem patrem: vt dignus sit venire ad eiꝰ hereditatẽ. Dicimus aũt cõiter. Pater noster. Quanta dignatio: hoc dicit imperator: hoc dicit mẽdicꝰ: hoc dicit seruꝰ: hoc dicit dñs eius. Simul dicũt. Pater noster qui es in celis. Intelligunt ergo se esse fratres: qñ vnum habẽt patrẽ. Sed nõ dedigneẽ fratrem habere seruũ suũ dñs eiꝰ: quem fratrẽ voluit habere dñs ⁊ rps. Sanctificeẽ nomẽ tuũ. Dicimus. Aduenerat regnum tuũ. Sanctificatio nris dei est: qua efficimur nos sancti. Nã nomen eius semper est sanctuz. Optamꝰ etiã venire regnũ eius: veniet: ⁊ si nolumꝰ. Sed optare ⁊ orare vt veniat regnuz eius: nihil est aliud q̃ optare ab illo vt dignos non faciat regno suo: ne forte (qđ absit) veniat: et nos nobis veniat. Multis eñ non est venturũ: qđ tñ vẽturũ est. Eis eñ vẽturũ est: qb⁹ dr. Uenite benedicti patris mei ꝓcipite regnuz qđ vobis paratum est ab origine mũdi. Illis non veniet qb⁹ dr. Discedite a me maledicti in ignem eternũ. Cũ vero dicimus. Adueniat regnũ tuum: oramꝰ vt nobis veniat Quid est vt nobis veniat? Ut bonos nos inueniat. Hoc ergo oramus vt bonos nos faciat. Tũc eñ nobis veniet regnũ eiꝰ. Addimus. Fiat voluntas tua: sicut in celo et in terra. Scruiunt tibi angeli in celo: nos seruiamꝰ tibi in terra. Nõ te offendũt angeli in celo: nõ te offendamꝰ in terra. Quõ illi faciũt volũtatẽ tuã: sic faciamꝰ ⁊ nos Et hic quid oremꝰ? nisi vt boni simus? Qñ eñ facimus voluntatem dei: nam ipse sine dubio facit suã: tũc eius voluntas est in nobis. Et aliter bñ intelligimꝰ. Fiat volũtas tua sicut in celo ita ⁊ in terra. Accipimus ꝓceptũ dei et placeat nobis: placeat mẽti nostre. Cõdelector eñ legi dei fm interiorẽ hominem: tunc fit voluntas eius in celo. Celo eñ ꝓparaẽ spiritus noster: terre autẽ caro nostra. Quid est ergo. Fiat volũtas tua sicut in celo ita et in terra? Ut quõ mẽti nostre placet tua iussio: sic ei consentiat caro nostra: ⁊ tollatur rixa illa de medio que describitur ab apostolo. Caro eniz concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnẽ. Quando cõtra carnẽ cõcupiscit spiritus: iam facta est voluntas eius in celo. Qñ contra spiritum non concupicit caro: iã facta est volũtas eiꝰ in terra. Erit hec plena cõcordia qñ ipse voluerit: sit modo pugna vt possit esse victoria. Etiam sic bene intelligi potest. Fiat voluntas tua sicut in celo ita in terra: vt celũ ponamus ecclesiam: quia portat deum: terram autẽ infideles ꝯ bus dictuz est. Terra es ⁊ in terrã ibis. Quando ergo oramꝰ pio inimicis nostris: inimicis ecclesie: inimicis nomini christiano: hoc oramus vt fiat voluntas eius sicut in celo ita et in terra: id est sicut in suis fidelibus: sic ⁊ in tuis blasphematoribus: vt oẽs celũ fiant. Sequitur. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Potest simpliciter accipi oratio nem istam fundere nos ꝓ victu quotidiano vt abundet nobis: ⁊ si non abundet nobis: non desit nobis. Quotidianũ aũt dixit q̃diu hodie vocaẽ quotidie viuimꝰ: quotidie surgimꝰ: q̃tidie saturamur: q̃tidie esurimus. Det nobis q̃tidianũ panẽ. Quare nõ

Rom.v.

matt.vi. Dẽybis dñi. ser. xxviij.

B

mat.xxv

C

Gen.iij.

D

lu.xviij.

psalmo xxvij.

dixit ⁊ tegumentum? Victus eñ noster in cibo est ⁊ in potu: tegumentũ inuestitu ⁊ tectu. Nihil homo plus desideret. Qñ quidẽ dicit apl's. Nihil intulimus in hũc mũdũ: sed nec auferre quid possumus. Victũ et tegumentum habentes: his contenti simus. Pereat auaricia ⁊ dines est natura. Ergo si ad quotidianũ victũ ptinet: qz et hoc bñ intelligit qđ dicimus. Panẽ nostrũ quotidianũ da nobis hodie: non nisi murmur ſ nominato pane cetera necessaria intelligaẽ. Quõ? Quãdo ioseph luitauit fratres suos hominnes inquit illi hodie mecũ manducabunt panem. Quare panẽ solũ manducaturi erãt? Sed a solo pane intellecta sunt cetera. Sic qñ rogamus panẽ quotidianũ quicqđ nobis ꝓpter carnẽ nostram in terris necessariũ est [tulamus. Sed qđ ait dñs ihesus? Querite primũ regnũ dei et iusticiam eiꝰ: ⁊ hec oia apponentur vobis: intelligitur hoc etiam valde bñ. Panẽ nostruz quotidianũ da nobis hodie: eucharistiam tuam: quotidianum cibum. Nouunt enim fideles quid accipiant: ⁊ bonũ est eis accipere panem quotidianuz huic tempori necessarium. Pro se rogant vt bona faciant: vt in bonitate ⁊ fide ⁊ bona vita pseuerẽt. Hoc optant: hoc orant: qz qui non perseuerant in bona vita: separabunt ab illo pane Mat.vj. Ergo panẽ nostrum quotidianum da nobis hodie. Quid est? Sic viuam⁹ vt ab altari tuo nõ separemur: ⁊ hũ dei qđ quotidie nobis aperit ⁊ quodãmodo frãgit: panis quotidianus est: ⁊ quõ illũ panem ventres [...cistũ esuriunt mẽtes. Et hunc ergo petimus simpliciter: ⁊ quicquid aĩe nostre ⁊ carni nostre in hac vita necessarium est: quotidiano pane cõcluditur. Dimitte nobis: dic⁹mus: debita nostra: ⁊ dicamus qz verum dicimꝰ. Quis enim hic viuit in carne? ⁊ non habet debita? Quis est homo sic viuens vt ei non sit ista oratio necessaria? Jnflare se potest: ſtificare nõ potest. Bonum est illi vt imitẽ publicanum: nec tumescat sicut phariseus qui ascẽdit in templum et iactauit merita sua: texit vulnera sua. Ille aũt scinit quare ascẽderit q̃ dicebat. Deꝰ ꝓpitius esto mihi peccatori. Cõsiderate fratres mei: hoc dñs ihesus christꝰ orare docuit discipulos suos: illos magnos ꝓmos apostolos suos: arietes nostros. Si ergo pro peccatis suis dimittendis arietes orant: agni quid debent facere de quibus dictum est. Afferte dño filios arietũ. Hoc ergo scitis vos in symbolo reddidisse qz inter cetera nomina and illis remissionem peccatorum. Remissio peccatorũ vna est semel datur in sancto baptismate: alia q̃diu viuimus hic daẽ in dñica oratiõe. Propter qđ dicimꝰ. Dimitte nobis debita nostra. Et indurit nobiscũ de⁹pactũ ⁊ placitũ: firmũq; chirographũ vt dicamus. Sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nris. Qui vult dicere efficaciter. Dimitte nobis debita nra: oportet q̃ dicat veraciter. Sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribus nris. Si hoc qđ est posterius: aut non dicit: aut fallaciter dicit: illũ qđ prius est inaniter dixit. Maxime vobis dicimꝰ. Dimittite oĩa de cordibus vestris: qui ad sanctũ baptismũ accessistis. Et vos fideles qui per hanc occasionez eruditis hãc oronẽ ⁊ nostram exponitenẽ: dimittite totuz quicquid aduersus aliquẽ habetis in cordibus vestris: ibi dimittite vbi deus videt. Aliquando eñ hõ dimittit ore: ⁊ tenet in corde. Dimittit ore ꝓpter hoies: et tenet in corde. Non times oculos dei? Prius dimitte: quod vsq; ad istos dies tenuistis: saltẽ his diebus dimittite. Non debuit occidere sol super iracundiam vestrã: ⁊ multi soles occiderũt: trãseat aliqñ iracundia vestra: dies magni soli celebriamꝰ. Illius solis de quo dicit scriptura. Orietur vobis sol iusticie: ⁊ sanitas in pennis eius. Quid est in pennis eius? Jn ꝓtectione eiꝰ. Ubi in psalmo dicit. Sub vmbra alarũ tuarũ ꝓtege me. Aliud autẽ qz in die iudicij futuri sunt sero penitẽtes: ⁊ fructuose dolentes: predicti a sapientia quid tunc dicturi sunt pniam agentes: ⁊ põ angustia spiritus gemẽtes? Quid nobis ꝓfuit superbia: ⁊ diuitiarũ iactãtia quid intulit nobis? Transierũt illa oia tanq̃ vmbra Ergo errauimus a via veritatis: ⁊ iusticie lumen nõ illuxit nobis: ⁊ ille sol nõ est ortꝰ nobis. Ille sol iustis oriturꝰ istum aũt solẽ vtilẽ facit deus quotidie oriri super bonos ⁊ malos. Ad illum autem solẽ videndũ iusti ptinent: modo in cordibus nris habitat ille sol ꝓ fidẽ. Si ergo iraseeris ne occidat sol iste in corde tuo sup iracundiã tuã: ne forte iraseeris ⁊ occidat tibi sol iusticie q̃m tenebris remaneas. Ne putetis aũt qz mihi sit iracũdia. Turbatus est pre ira oculus meus. Utiq; cui turbaẽ oculus solem videre nõ põt: ⁊ si conatus fuerit videre: pena illi est non voluptas. Quid est ira Libido vindicte. Et libet hoiem vindicari? Et nondũ est xps vindicatus? nõdũ sũt sancti martyres vindicati: adhuc expectãt patientiã dei vt cõuertaneẽ inimici xpi: cõuertantur martyrum inimici. Nos qui sumus vt vindictã q̃ram⁹. Si q̃reret illã de nobis: vbi remancremus? Ille qz nihil nos lesit: non vult se vindicare de nobis: ⁊ nos querimus vindicari q̃ pene quotidie

matt.vi.

Gal.v.

Sap.v.

Mat.v.

ephe.iiij

ps.vj.

deū offendam⁹? Ergo dimittite. Dimittite ex corde. Iratus es noli peccare. Irascimini et nolite peccare. Irascimini quasi hoīes si vincimini: et nolite peccare vt ira3 in corde teneatis: ne in illud lumē intret. Ergo dimittite. Quid est ira? Libido vindicte. Quid odiū? Ira inueterata. Ira inueterata si facta est: iā odiū dicit. Quid vis sic cōfiteri ille q̄ cū dixisset. Turbatus est pre ira oculus meus addidit: inueteraui in oibus inimicis meis? Quod erat ira cū esset noua odiū factū est: q3 in vetustatē ꝙuersū est. Ira festuca est: odiū trabes est. Aliquādo reprehendim⁹ irascentē: et odiū tenem⁹
mat. vij. in corde: et dicit nobis xp̄s. Festucā in oculo fratris tui vides et trabē in oculo tuo non vides. Vis creuit festuca vt trabē faceret? Qz nō statim euulsa est. Qz passus es exire et intrare solem toties sup iracūdiā tuā fecisti illam veterem: attraxisti malas suspitiones et rigasti festucā: rigādo nutristi: nutriēdo trabē fecisti: expauesce vel q̄n ōz
j. Joh. iij Qui odit fratrē suū homicida est. Gladiū nō eduristi: nō vulnus in carne fecisti: nō corpus plaga aliqua trucidasti: cogitatio sola odij in corde tuo est et teneris homicida Reus es ante oculos dei: illeviuit et tu occidisti. Quantuz ad te ptinet occidisti quē odisti. Emenda te corrige3te. Si in domib⁹ vestris scōrum pones aut aspides: q̄ tu laboraretis vt domus vestras purgaretis et securi habitare posse3tis? Irascimini: inueterantur ire in cordib⁹ vestris: fiunt tot odia: tot trabes: tot scorpij: tot serpentes: et domum dei: id est cor vestrum purgare
Mat. vj. non vultis. Ergo facite q̄ dictū est. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: et securi vicite. Dimitte nobis debita nostra q3 sine debitis in hac terra viuere nō pote3tis. Sed alia sunt illa magna crimina vobis bonū est in baptismo dimitti: et a q busse̅p esse alieni debetis: alia quotidiana pctā sine quibus hic homo viuere non potest: ꝓpter q̄ necessaria est quotidiana oō: cū suo pactu dimittit ac placito: vt quō hylariter ōz. Dimitte nob⁹ debita nr̄a: sic veraciter. Sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nr̄is. Deinde ista dixim⁹ de pctis p̄te
F ritis: q̄d de cetero? Ne nos inferas in tentatione: dimitte q̄ fecim⁹? et alia non committamus. Quicunq; em̄ tentatione vincitur peccatum ipse committit. Etem̄ (inq̄t
Jacob. j. apls Jacobus). Nemo cum tentatur dicat q̄ a dño tentatur. Deus em̄ intētator malorū est. Ipse em̄ neminem tētat. Unusquisq; aūt tentatur a concupiscentia sua abstract⁹ et illect⁹. Deinde generat morte vel morte time/si pctm̄ nō times. Noli cōsentire concupiscentie tue. Non est vñ cōcipiat nisi de te. Consensisti: quasi cōcubuisti in corde tuo. Surrexit concupiscentia. Concupiscentia cum conceperit parit peccatum. Peccatum vero cum consummatū fuerit: generat mortē. Ergo me abstraharis a concupiscentia tu nega te illi: noli eā sequi: illicita est: lasciua est: turpis est: alienat te a deo. Noli dare cōsensiones ample xuum: ne plangas partum: q3 si consenseris. i. si ampleratus fueris: cōcipis. Cū cō cupiscentia cōceperit: parit pct.m. Nōdū times pctm̄? Time quo ꝓducit pctm̄. Dulce est peccatum: sed amara est mors. Ipsa est infelicitas hoīm ꝓpter q̄ peccāt: morientes hic dimittūt: et ipsa pctā secū portāt. Peccas ꝓpter peccatum: hic dimittēda est. Peccas ꝓpter illam: hic dimittēda est. Peccas ꝓpter mulierez: hic dimittenda est. Et quicquid est ꝓpter quid peccas quando oculos in morte clauseris. hic dimittis: et ipm̄ peccatū q̄ cōmittis tecū3 portas. Dimittant̄ peccata: dimittant̄ pte rita: cessent futura. Sed nō pōt hic viuere sine ipsis: vel minuta sint/vel lenia. Sed ipsa lenia vel minuta non contemnantur. De minutis guttis: flumina implent. Nō contemnantur vel minora. per angustas rimulas insudat aqua: nauis implet̄ sentina: et si contemnatur sentina: mergitur nauis. Sed non cessatur a nautis: ambulant manus: sic et tue manus ambulent vt quotidie deficiant sentine. Quid est ambulent manus? Da deū: fac bona op̄a: ābulent manus tue. Frāge esurienti pa
esa. lviij. tuū et egenū sine tecto induc in domū tuā. Si videris nudū vest̄: fac q̄tū potes: fac vñ potes: fac hylariter: et iecun⁹ mitte orationez Habebit alas duas geminas elemosinas
Luc. vj. Quid est geminas elemosinas? Dimittite et dimittetur vobis: date et dabitur vobis. Una est elemosina que fit de corde: q̄n fratri tuo dimittis p
tum. Altera elemosina que fit de subst
ntia: quando panem pauperi porrigas. Ambas fac: ne si ne vna ala remaneat oratio tua. Ergo cuz
6 dixerimus. Ne nos inferas in tētatione: sequitur. Sed libera nos a malo. Qui vult liberari a malo testatur q̄ in malo est. Jō dicit apls. Redimentes tempus quoniam
Ephe. v dies mali sunt. Sed quis est qui vult vitā
Psalmo xxxiij. et diligit videre dies bonos: q̄n omnis hō in hac carne nō hz nisi dies malos? Quis nō vult? Fac q̄d seq̄r. Cohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquant dolū. Declina a malo et fac bonū: inq̄re pacē et sequere eā: et caruisti die⁹ malis: et ipleb⁹ q̄d orasti. Libera nos a malo. Tres q̄ petitiones sup̄ioresp. Sctificet nomē tuū. Adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua sicut in celo et in terra: esa fūt. Quattuor aūt seq̄ntes ad istā vitā ptinēt. Panē nr̄m quotidianū da nobis hodie. Nunq̄d quotidie petituri sum⁹ panē quotidianū: q̄n ad illā satietatē venerimus? Dimitte nobis debita nr̄a nunq̄d dicem⁹ in illo regno: q̄n debita nō habebimus? Ne nos inferas in tētationē: nunq̄d tunc dicere poterim⁹: q̄n nulla erit tentatio? Libera nos a malo: nunq̄d dicem⁹: q̄n nullum erit vnde liberemur? Quattuor q̄ ista ꝓpter vitā nostrā quotidianaz nobis necessaria sunt: tria ꝙo illa ꝓpter
nā. Sz oīa petam⁹ vt ad illa ꝓueniam
hic regamur ne ab illa sepemur. Oō vobis q̄ tidie dicēda est: cū
tizati fuerit? In ecclesia em̄ ad altare quotidie ōz ista oō dñica: et audiūt ista
fideles. Nō ergo timemus ne min⁹ illā teneatis diligēter: q3 et si q̄s vestrū nō poterit tenere pfecte audiēdo q̄tidie tenebit. Jō die sabbati q̄n vigilaturi sum⁹ in dei mia: redditurus est: nō oratione sz symbolū. Nō em̄ nisi teneatis symbolū in ecclesia: in populo symbolū q̄ti die nō auditis. Cū autem tenueritis vt nō obliuiscamini: q̄tidie dicite q̄n surgitis: q̄n vos collocatis ad somnū. Reddite symbolū vestrū: reddite dño: ꝙmemorate vos ipos nō pigeat repetere. Bona est repetitio: ne subrepat oblio. Ne dicatis diri heri: dixi hodie: q̄tidie dico: teneo illud bñ. Cōme mora fidē tuaz. Inspice te: sit tāq̄ speculū tibi symbolū tuū. Ibi te vide. Si cred
oia q̄ te c
dere ꝙfiter
? et gaude q̄tidie in fide tua. Sint diuitie tue: sint q̄tidiana ista q̄dāmodo indumēta mētis tue. Nūq̄d nō q̄n surgis te vesti? Sic et ꝙmemorādo symbolū tuū vesti aiam tuā: ne forte eā nudet
oblio et remaneas nudus: et fiat ꝙ ait
ij. Cor. v apls (q̄d absit a te). Si tū vestiti non nudi inueniamur. Uestim
em̄ erimus fide nr̄a: et ipsa fides et tunic
et lorica. Tunica cōtra ꝙfusionē: lorica contra aduersitatē. Cū aūt venerim⁹ ad illum locuz vbi regnabim⁹ non op⁹ est vt dicamus symbolū. Deū videm⁹: ipe deus nobis visio erit: visio fide huius merces erit. Amen.

De illuminatione cecinarū: ac totius mundi cecitate. Homelia. xliij.

A

Joh. ix.

Omin⁹ iesus: sicut audiuimus cū euangeliū legeret aperuit oculos hoi q̄ cecus erat nat⁹. Fratres si attēdam⁹ hereditariā penā nostrā: tot⁹ mūdus cecus est. Jdeo venit xp̄s illuminator: q̄ diabolus fuerat excecator Oēs cecos nasci fecit: q̄ primū hoiez decepit. Currant ad illuminatorē: currant credant: accipiāt lutum de saliua factū. Saliua quasi ꝙbū est: terra caro est. Lauēt faciez in piscina syloa. Pertinuit aūt ad euāgelistā exponere nobis q̄d significet syloa: et ait q̄d interpretat missus. Quis es ipse missus nisi qui dixit in ipsa lectione? Ego inquit veni vt faciam ops eius qui me misit. Ecce syloa: lauate faciem: baptizamini vt et illuminemini et videatis q̄d ante non
B videbatis. Ecce primum ad hoc q̄d dictū est: oculos aperite. Ego inquit veni vt faciam opa ei⁹ qui me misit. Jam hic erisit arrianus et dicit. Ecce videtis: q̄ xp̄s non fecit opera sua: sed patris qui eum misit. Nunquid hoc diceret si videret: hoc est si in ipso qui missus est: tanq̄ in syloa faciez lauaret? Quid ergo dicis? Ecce ipse iquit quid dixit? Veni vt faciam opera eius qui me misit. Non ergo sua? Non. Et quid est quod ait: Ipse syloa: ipse missus: ipse fili⁹: ipse vnicus quem tu queris esse degenerē
Joh. xvj Quid est quod ait. Omnia que habet pater mea sunt. Tu dicis: quia opera aliena faciebat: quia dixit. Faciam opera ei⁹ qui me misit. Ego dico: q̄ pater res alienas habet fm cor tuum loquor. Unde mihi vis prescribere: q̄ dixit xp̄s: veni vt facia opa ei⁹ quasi nō mea sed ei⁹ q̄ misit me? Interrogo te dñe xp̄e: solue questionē sine cōtentione. Oia inq̄t que habet pater mea sunt. Ergo patris: non sunt si tua sunt. Non est ait. Oia que habet pater dedit mihi: cuius si et hec dixisset equalitatem ostendisset: sz molestū est quod dixit. Omnia que habet p̄ mea sunt. Si intelligis: oia q̄ habet p̄
filius sunt: oia q̄ habet filius patris sunt. Autē alio loco. Omnia mea tua sunt: et tua mea sunt. Finita est questio: de his q̄ habet pater et filius. Cōcordiā hñt: tu litigare noli: opa patris q̄ dicit opera sua: q3 et tua mea sunt: q3 illius p̄is dicit opera cui
Jo. xvij. dixit. Oia mea tua sūt et tua mea sunt. Ergo opa mea tua sunt: et opa tua mea sunt. Quecūq; em̄ pater facit: ipse dixit dñs: dixit vnigenit⁹: dixit fili⁹: dixit veritas. Dixit. Quid dixit? Quecūq; p̄ facit: hec et filius facit similiter: Magna exp̄ssio: magna
Joh. v. ꝓfitas: magna equalitas. Omnia que pater facit: hec facit et fili⁹. Sufficeret oīa quę p̄ facit: hec facit et filius? Nō sufficit: addo silr. Quare addo similiter? Qz solēt dicere nō intelligētes: et nōdū aptis oculis ambulātes: solēt dicere. Pater fecit iubēdo: filius obsequendo. Ergo dissimiliter. Si aūt similiter quō: ille sic: ille sic. Que ille: hec et

Ce iste. Sed iubet pater inḋt vt faciat filius. Carnal⁹ quidē sapis: sed sine iudicio veritatis. Credo tibi. Ecce pr̄ iubet: filiꝰ obsequiť. Nūquid ideo nō est eius nature filiꝰ qz ille iubet: ille obsequitur? Da mihi duos homines: patrem ⁊ filiū: homines sunt duo: qui iubet homo est: qui obsequitur hō est. Qui iubet ⁊ qui obsequiť vnā habēt eādēq; naturā. Nūquid ille qui iubet nō de natura sua genuit filiū? Nūquid ille qui obsequitur: obsequēdo naturā pdidit? Accipe ergo interim qūo accipis duos homines: patrē iubentē filiū obsequentē: tñ deum ⁊ deum: sed simul isti duo sunt homines: simul illeꝝ deus: hoc est diuinū miraculū. Interim si vis vt tecū agnoscā obsequiū: pri⁹ mecum nosce naturā: hoc genuit pater qō ipse est. Sed si aliud genuit pater q̄ qō ipe est nō verū genuit filiū. Pater dicit ad filiuz. Ex vtero ante luciferū genui te. Quid est ante luciferū? Per luciferū significātur tpa. Ergo ante tpa: ante omne qō ante oī ante omne qō nō est: vel ante oē qō est. Non em̄ ait euāgelium. In principio fecit deus verbū: qūo dixit. In principio fecit deꝰ celum ⁊ terrā: aut in principio natū est verbum: aut in p̄ncipio deus genuit verbuz. Sed q̄d ait? Erat erat: audis erat: crede. In p̄ncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbum. Totiens audis erat: noli querere tēpus qz semp erat. Ille ergo qui semp erat: ⁊ cū filio semper erat: qz potens est deus sine tpe generare. Ille dixit ad filiū. Ex vtero ante luciferū genui te. Quid est ex vtero? Deus habuit vteꝝ? Putabimus deū per mēbra corporalia eē dispositū? Ablit. Et quare dixit: ex vtero: nisi vt intelligereť de sua substātia genuisse. Ergo ex vtero hoc ꝓcessit: qō erat ipse qui genuit. Nam si aliud erat qui genuit aliud autē ex vtero ꝓcessit: monstrū est nō filius. Ergo faciat filius opa eius qui misit eū: faciat ⁊ pater opa filij. Certe voluit pater: efficit filius. Ecce ostēdo: qz vult filius ⁊ facit pater. Ubi ostēdis inq̄s? Modo ostēdo. Pater volo. Jā ego si calūniari vellē: ecce filius iubet ⁊ pater facit. Quid vis? Ut vbi ego sum ⁊ illi sint mecū. Euasimus: illuc erimꝰ vbi est. Quis dedit? Omniporēs: volo. Audis voluntatem potestatis: potestatē voluntatis. Sicut pater inquit suscitat mortuos ⁊ vuificat: sic et filius quos vult viuificat. Ne dicas illos viuificat filius quos iubet ⁊ pater vt viuificet: quos vult viuificat. Ergo non quos vult pater sed quos vult ipse: qz vbi ē vna potestas: vna voluntas est. Habeamꝰ ergo in corde nō ceco: patris ⁊ filij vnā cādēq; naturam: qz verus est pater: verus est filius. Quod cū hoc genuit: qz genit⁹ non degenerauit. Nescio quid potest monere in verbis illius qui cecus erat. Et forte multos nō bene intelligentes facit desperare. Ait enim inter cetera sua verba: idem cui oculi aperti sunt. Scimus qz peccatores deus nō exaudit. Audemus rogare deuz: si peccatores nō exaudit? Date mihi qui roget: ecce est qui exaudiat. Date qui roget: discutite genus humanū ab imperfectis ad perfectos. Ascēde a verno ad estatem: hoc em̄ cantauimus. Estatē ⁊ vernuz tu fecisti. Jaz spiritales ⁊ adhuc carnales tu fecisti: qz ⁊ ipse filius dicit. Imperfectum meū viderunt oculi tui. Imperfectū quod est in corpore meo viderūt oculi tui. Et q̄d deinde? Habēt spez q' imperfecti sunt? Habent plane. Audi quoq; sequiť. Et in libro tuo oēs scribētur. Sed forte fratres spiritales rogant ⁊ exaudiūtur qz peccatores nō sunt. Quid faciunt carnales: quid faciūt? Peribūt? Deuz non rogabūt? Absit. Da mihi illū publicanum. Veni publicane: sta in medio: ostende tuā spem: ne infirmi perdāt spem. Ecce enim ascēdit publicanus cū pharisēo orare: ⁊ dejecta facie in terra dicebat longe stans: tūdens pectus. Domine, ꝓpitius esto mihi peccatori. Uerum dixit. Et descēdit iustificatus magis q̄ ille pharisēus: qz dixit: ꝓpitiꝰ esto mihi peccatori. Uerū dixit an falsum? Si verū dixit: peccator erat: ⁊ exauditus est: ⁊ iustificatus est. Quid est ergo qō dixisti tu: cui dñs oculos aperuit: scimus qz peccatores deus non exaudit? Ecce peccatores deus exaudit. Sed lana interiorē faciem tuaz: fiat in corde tuo qō factum est in facie tua ⁊ videbis: qz peccatores deꝰ exaudit. Fefellit imaginatio cordis tui. Adhuc est qō tibi faciat. Certe proiectus est iste de synagoga: adiit ad eū ⁊ dixit ei. Tu credis in filium dei? Et ille. Quis est dñe vt credā in eum? Videbat ⁊ nō videbat. Videbat oculis: sed adhuc corde nō videbat. Ait illi domino. Et vides eū: hoc est oculis: et qui loquiť tecum ipse est. Tunc ꝓstratus adoraut eum. Tunc lauit faciē cordis. Incūbue ergo oratiōibus peccatores: confitemini peccata vestra: orate vt depellātur: orate vt minuātur: orate vt vobis, pficientibus ipsa deficiāt. Tamē nolite desperare ⁊ peccatores orate. quis enim nō peccauit? A sacerdotibus incipe. Sacerdotibꝰ dixit. Patius offerte sacrificia ꝓ peccatis vestris: ⁊ sic pro populo. Sacrificia quincebant sacerdotes vt si quis se iustum et sine peccato diceret, respōdetur ei. Non

Joh. ix.

ps. lxxiij

ps. o cxxxvij

mat. vj.

ps. cix.

Joh. j.

Luce. xviij.

Matth. xiij.

Jo. xvij.

Joh. v.

attendo quod loqueris sed quid offeras. Uictima tua ꝓuincit te. Quare offers pro peccatis tuis: si nulla habes peccata? En offers sacrificium: an in sacrificio tuo mentiris deo? Sed forte sacerdotes veteris populi peccatores erant: noui populi non sunt peccatores. Certe fratres qz deus voluit: sacerdos ipsius sum: peccator sum: vobiscum pectus tundo: vobiscum veniazo go: vobiscum deum ꝓpitiū spero. Sed forte apostoli sancti: primi: summi arietes gregis pastores: mēbra pastoris: forte ipsi non habebāt peccatum? Uere ⁊ ipsi habebant: non irascūtur: qz confitentur. Ego non auderē: ipsum primū dominū audi dicentem apostolis sic. Orate. Quomodo illi sacerdotes sacrificijs cōuincebantur: sic isti oratiōe. Sic orate. Et inter cetera que iussit orari: ⁊ hoc fecit. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris. Quid dicunt apostoli? Quotidie sibi debita petunt dimitti. Debitores intrant: absoluti exeunt: ⁊ ad orationem debitores redeunt. Ista vita non sed sine peccato: vt quotiens oratur: totiēs peccata dimittātur. Sed quid dicam? Illi forte quādo dicebant orationē: adhuc infirmi erant. Forte dicet hoc aliqs quando illos docuit dominus iesus orationem adhuc parvuli erāt: infirmi erant: carnales: nōdum erant spiritales qui non habent peccatū? Quid ergo fratres? Facti spiritales orare cessauerūt? Debuit ergo christus dicere. Modo talia orate: ⁊ daret spiritalibus alteram orationē: vna est: ipsa est: ipse est qui dedit ipsam: ergo orate ꝓ ecclesia. Sed tollamus cōtrouersiaz: quādo dicis spiritales esse sanctos apostolos: quousq; pateretur dominus carnales erē? hoc es dicturus. Deniq; quod veruz est: illo pendēte trepidauerunt: ⁊ tunc desperauerūt apostoli quādo credidit latro. Petrus ausuz est sequi quādo dominus ad passionē ductus est: ausus est sequi: quia domū peruenit ⁊ in atrio fatigatus est: ad ignē stabat ⁊ friguit. Ad ignez sterit: timore frigido cōgelauit. Interrogatus ab ancilla negauit christū semel: iterrogatus iterum negauit: interrogatus tertio: negauit. Deo gratias quia cessauit interrogatio. Si non cessaret interrogatio: diu repecterē negatio. Ergo postea q̄ surrexit: tunc eos cōfirmauit: tunc facti sunt spiritales. Jam ergo nō habebant peccatum. Spiritales apostoli scribebant spiritales epistolas: ecclesijs mittebāt. Nō habebant peccatū. Hoc dicis. Non tibi credo. Ipsos interrogo. Dicite sancti apostoli: postea q̄ surrexit dominus et cōfirmauit vos spiritus sancto missō de celo: cessatz habere pctā? Dicite nobis obsecro. Audiam⁹ ne desperēt peccatores ne desinant rogare deū: qz nō sunt sine peccato. Dicite nobis. Ait vnus ipsoz. Et quis? Quē dominꝰ amplius diligebat: ⁊ qui supra pectꝰ dñi discūbebat: ⁊ regni celoz quod ructuaret secretū bibebat. Ipse eū interrogo. Habebatis peccatū an nō? Ridet ⁊ dicit. Si dixerimus: qz peccatū non habem⁹: nosipsos decipimus ⁊ veritas in nobis nō est. Johānes aūt ille est qui dixit. In ꝓncipio erat verbū: ⁊ verbum erat apud deum: et deus erat verbū. Uidete quāta trāscendere rat vt peniret ad verbū. Talis ac tātus qui volauit sicut aquila sup nubes: q̄ mentis serenitate cernebat. In p̄ncipio erat verbū: ipse dixit. Si dixerimus: qz peccatum nō habemus: nosipsos decipim⁹: ⁊ veritas in nobis nō est. Si aūt confessi fuerimus peccata nostra: fidelis ⁊ iustus est, vt dimittat nobis peccata nostra: ⁊ mundet nos ab oi iniquitate. Ergo orare. Amen.

1. Joh. j.

Joha. j.

1. Joh. j.

¶ De testimonio xp̄i de iohanne baptista dicētis. In natis mulierū non surrexit maior Johāne baptista. De stimonio quoq; Johānis de christo dicētis. Qui venit post me maior me est: cui⁹ non sum dignus corrigiā calciamenti soluere. Homelia. xliiij.

Wat. xj

Joha. j.

A

Anctus Johannes non euangelista sed baptista: missus est ante faciez xp̄i p̄parare vias eius. Testimoniū christi de iohanne est. Jn natis mulieruz nō surrexit maior iohannes baptista. Testimonio iohānis de christo est. Qui venit post me maior me ē: cui⁹ nō sum dign⁹ corrigiam calciamēti soluere. Utrūq; testimoniū ꝓsiderem⁹: qō phibuit dñs seruo: ⁊ qō phibuit seru⁹ dño. Quod est testimoniū dñi de seruo? Jn natis mulierū non surrexit maior iohāne baptista. Qō est testimoniū serui de dño? Qui venit post me: maior me est. Si ergo i natis mulieꝝ non surrexit maior iohāne baptista q̄ maior est illo? Quid est iohānes? Magn⁹ hō. Ambo mirabil⁹ nati: preco ⁊ iudex: lucerna ⁊ dies: vox ⁊ verbum: seruus ⁊ dñs. De sterili seru⁹: de virgine dñs. Ipse dñs fecit sibi seruū in vtero sterili: de sene patre: ⁊ de anicula matre. Et idez ipse dñs fecit sibi carnē: in vtero virginis: sine hoie patre: qui primū fecit hoiez sine pr̄e ⁊ matre.

Quo nemo surrexit i natis mulier maior
Tā magn⁹ visus ē iohānes: vt a nōnullis
etiā xp̄s putaret: nec i supbia alienū secu-
tus est errorē: nec ausus est dicere: sum q̄
putatis: sed q̄ bonus erat ei q̄ se agnouit
vt ad pedes dñi: et ad corrigiaz calciamēti
seruus humiliaret: ne vēto supbie elatus
lucerna extingueret. Deniq; q̄ in magno
sacramēto natus est iohānes: ipse⁹ solius
iuste ecclesia natalē diem celebrat: et nata
lis dñi celebratur: sed tangē dñi. Date mi
hi aliū seruū preter iohānem inter p̄phar
chas: sic inter pphetas: inter aplos cuius
natalē diem celebret ecclesia xp̄i passio-
num dies seruis plurimis celebrā⁹: nati
uitatis die nemini nisi Johāni. Audistis
enim quādo euāgelium legebat: qui ordo
fuerit ambor⁹ nascentiū precursoris et do
minatoris: et q̄ pauloante diri p̄conis et
iudicis: vocis et v̄bi. Angelus gabriel nun
ciauit iohannem: idē ipse angelus gabriel
nunciat dñm iesum xp̄m. Precedit ille: pce
dit obsequēdo: sequitur ille regēdo. Seq̄tur
enim nascēdo: antecedit regēdo: q: et ipsuz
iohānem creauit xp̄s et creator et creatus.
Creator ante matrē creator mīs: creat⁹ i
matre. Et quid dicā creator ante matrez:
Ante abraā ego sum ipse dixit: euāgelium
loquit: audite vel legite. Sed pax est ante
abraā creator: ante adā creator: ante celū
et terrā creator: ante oēs angelos: vniuer
samq; creaturā spiritalē: thronos: dñationes: principatus: et ptātes: ante oia crea
tor: q: in principio nō est factū verbum sed
erat verbū: et verbū erat apud deū: et deus
erat verbū. Hoc erat in p̄ncipio apd deuz.
Oia per ip̄m facta sunt: et sine ipso factum
est nihil. Si oia visibilia et inuisibilia: celū
et terra et virgo maria: q: et ego maria de
terra: et xp̄s factor terre: factus in terra: et
veritas de terra orta est. Breuiter ergo cō
mendo charitati vr̄e magnum sacr̄m: quō
multi futuri erāt qui putarēt xp̄m nō esse
nisi holemnihil esse amplius q̄ hominez.
Ideo magnus hō quo maior in holb⁹ non
fuit phibuit ei testimoniū iohānes: subdi
tus: inclinatus: humiliat⁹. Inq̄tum se hu
milē reddidisset: si soluere corrigiā calcia
mēti eius: dignū se esse dixisset: Attēdite
in magno xp̄o: corrigiā calciamēti. Quātū
humilis extitisset: si se iohānes dixisset di
gnū: q̄ dicēdo fecit se idignū: Propterea
notat⁹ est dies natiuitatis eius: et celebra-
tioni ecclesie cōmēdatus. Verū iteresť plu
rimū in matribus: q: illa virgo: illa mulier
fuerit sterilis: illa de spūsancto pariens fi
lium dei dñm nr̄m: illa de viro suo sene pa
riēs p̄cursorem dñi: miraculo et humili. E
attēdite. Nō credidit zacharias. Quio nō
credidit: Quesiuit ab angelo p q̄d cogno- Luce. j.
sceret q̄ p̄mittebat: q̄n ipse erat senex et
vxor eius pcesserat in dieb⁹ suis. Et dixit
ei angelus. Ecce eris tacēs: et non poteris
loq̄ vsq; in die quo hec fiāt: ppter q̄ non
credidisti v̄bis meis: que implebūtur in tē
pore suo. Idē ipse angelus venit ad mariā
nūciat xp̄m vēturū de maria v̄gine in car-
ne: et maria tale aliq̄d dicit. Ille cū dixit.
per q̄d cognoscā hoc: Ego cū sum senex: et
vxor mea pgressior in dieb⁹ suis. Et dixit
ei. Ecce eris tacēs et nō poteris loq̄ vsq; in
die quo hec impleātur: ppter q̄ nō credi
disti v̄rbis meis. Et accepit supplicii ta
citurnitatis merito ifidelitat⁹. Quid dixe-
rat ppheta de iohāne: Vor clamātis In he Esa.xl.
remo. Tacet zacharias generatur⁹ vocez.
Quia nō credidit tacuit: merito obmutuit
quousq; vox nasceret. Si cū recte dictuz
est q̄ valde recte dictū est i psalmo sancto. Ps.cxv.
Credidi, ppter q̄ locutus sum: q̄ nō crede
bat: merito nō loquebat. Sed rogo dñe cū
audiētibus me pariter pulsō: aperi nobis
expone nobis q̄d sibi velit hec q̄. Causas
querit zacharias ab angelo: per q̄d cogno
sceret q̄ illi nunciatum est q̄ senex erat: et
vxor ei⁹ pgressa in dieb⁹ suis: dī. Et q̄n nō
credidisti eris tacēs. Nunciat christ⁹ vir-
gini marie: et ipsa cās querit: et dicit ange-
lo. Quō fiet istud q̄n virum nō cognosco:
Et ille. Per q̄d cognoscā hoc: Ego cū sum
senex: et vxor mea pgressior in dieb⁹ suis.
Illi dī. Tacebis: q: nō credis: illi aūt cau
sa exponit: silētium non imponit. Quō fiet
istud: dū virum nō cognosco: Et angelus
xp̄fessus est virgini. Ecce quō fiet q̄ q̄ris.
Spūssanctus supuenict in te: et virtus al- Luce.j.
tissimi obūbrabit tibi. Non timeas estū li
bidinis: sub tanto vmbraculo sānitatis.
Quare hoc: Si v̄ba attēdam⁹ haud am-
bo crediderūt: zacharias et maria. Sz nos
verba audimus: deū⁹ potest: et ea da iter-
rogare. Intelligim⁹ clarissimi q̄n zacha-
rias q̄n ait. Per q̄d cognoscaz hoc: ego cū
sum senex: et vxor mea pgressior in diebus
suis desperādo dixit nō ingrendo. Maria
vo q̄n ecōtra ait. Quō fiet istud: q: virum
nō cognosco: ingrēdo dixit nō desperādo.
Dū interrogauit: nō de p̄missione dubita
uit. O vera gra plena: sic est cū ab angelo
salutata. Aue gra plena. O ve gra plena.
Quis hanc gratiam explicet: Quis huic
gratie gratias agendo sufficiat: Fit ho-
mo: et per liberū arbitrium perit homo: et
inuenitur homo factus qui fecit: vt nō pe-
riret quē fecit. In principio verbū de⁹ erat
apud deuz: per q̄ oia facta sunt: sit caro.

Verbum caro factū est et habitauit in no-
bis. Caro fit verbum: sed caro accedit ad
verbū: non perit in carne verbū. O gratia:
vt hoc haberemus q̄d digni eramus: Sz
videte quid dicat sancta maria: plena fi-
de: plena gratia: mater futura virgo pmā-
sura. Quid dicit inter cetera: De q̄bus sin
gulis loqui: valde multum est. Quid ait:
Luce.j. Esurientes impleuit bonis et divites dimi-
sit inanes. Qui sunt esurientes: Humiles
indigētes. Qui sunt diuites: Supbi et in-
flati. Non vos lōge mitto: ostēdo vobis in
vno templo diuites de his qui dimittunt
lu.xviij. inanes: et pauperes de illis qui implētur
bonis. Ascenderūt duo in templū vt ora-
rent: vnus phariseus: et alter publican⁹.
Phariseus dicebat. Attende diuitē indi-
gesta ructuantē: crapula exultantē: sed su
perbie nō iustitie. Deus (inquit) gras tibi
ago: q: nō sum sicut ceteri homines: raptores
iniusti: adulteri: sicut publican⁹ iste. Jeu-
nobis in sabbato: decimas do omniū que
possideo. Rogare veneras an te laudare:
Totuz te habere dixisti: nihil tangē egen⁹
petisti. Quomō ergo orare venisti: Gratias
tibi ago dñe. Non dicit. Dñe da mihi
gratiā: q: nō sum sicut ceteri homines: ra-
ptores: iniusti: adulteri. Ergo tu iustus: q:
nō sum sicut publicanus iste. Insultas: nō
exultas. Jeuno bis in sabbato: decias do
omniū que possideo. O diuitē exinaniēdū.
Veni: veni pauper: esuriēs publicane: im-
mo ibi sta vbi stas. Publicanus cū de lon
ginquo stabat: sed dñs humili appropin-
quabat. Nec oculos ad celū audebat le-
nare. Cuo oculos nō leuabat: cor ibi habe
bat. Sed percutiebat pectus suum dicens.
Dñe ppitius esto mihi peccatori. O esu-
riente: bonis implendū. Audisti dne con-
trouersiā: pro me sententiā. Audite sentē-
tiā inter partes prolatā. Non appellat vi
ctus: q: nō est ad quē. Non cū appellat a
Joh.v. filio ad patrē. Deus cū pater nō iudicat
quēq;: sed omne iudiciū dedit filio. Dicat
ergo sentētiam inter partes p̄itas. Amen
(inquit) dico vobis: q: descēdit hic iustifi-
catus de templo: magis q̄ ille phariseus.
Quare hoc: Rogo te qui iustitiā vis audi
re. Cū omnis qui se exaltat humiliabit: et
qui se humiliat exaltabit. A quo iste exal
tabit: et qui se exaltat humiliabit: Qz esuri
ētē implent bonis: et diuites dimsit in-
anes. Vade nū et ventila diuitias tuas:
iacta te et dic: diues sum. Quā diues: si volo
iustus sum: si volo iustus nō sum. In ptāte
habeo iustū esse: et iustū nō esse. Nō audis
psalmo xlviij. in psalmo. Qui confidūt in virtute sua. Ergo
deus tibi carnē: deus tibi sensum: deus tibi
animā: deus tibi mentē: deus tibi intelli-
gentiā dedit: tu das tibi q̄ppsi iustitiā. Quid
est caro: q̄d sunt sensus: quid est alia: q̄d est
mens: quid est intelligentia/sine iustitia:
Nōne oia ista si iustitia careāt: ad penam
valebūt: Ergo tā diues es: vt cū deus ti-
bi dederit inferiora: des tibi potiora: Va
le diues: exinaniēdo diues: si tū habes q̄
te dixisti habere. Quid habes q̄ non ac- j.cor.iij
cepisti: Nec saltem a superbo et diuite illo
phariseo: sed ex his que te habere dixisti:
gratias domino agere didicisti. Amen.

¶ De eo q̄ scriptū est in actib⁹ apo Actu.x.
stoloz̄ Quod petrus circa horā se-
xtam ascēderat in cenaculū: et cū esu-
riret voluit gustare. Parantibus au-
tez discipulis: ille fact⁹ est in excessu
mentis et vidit vas grande velut lin
theum magnum &c. Homelia.xlv.

Odo cū lectio actuū apo A
stoloz̄ legeret: audiuim⁹ Ubi.s.
q̄ beat⁹ petrus circa ho
ram sextā ascēderat in ce
naculū: et cū esuriret vo-
luit gustare. Parātibus
autem discipulis: ille fa-
ctus est in excessu mētis et vidit vas grā
de velut lintheū magnū quattuor ligneis
appēsum de celo submitti: vbi erant oia
q̄drupedia et serpētia terre. Et vox de celo
sonuit. Petre macta et mānduca. At ille di-
xit. Dñe tu scis q: cōe et imundū nūq̄ mā-
ducaui. Et vox iteruz. Quō deus mūdauit:
tu ne cōe dixeris. Hoc factū est p ter: et re-
ceptū est vas in celo. Quid ergo significēt
ista: breuiter si iubetis: charitati vestre an
rib⁹ cupimus intimare. Oia aialia que p- Leui.xi
hibita sunt iudeis mandu care: signa sunt
rez: et sicut dictū est: vmbre futurorū: ve-
luti q̄d scriptū est eis: vt que sunt ruminá
tia et fissa vngula: ipsa mānducent. Quoruz
autē vnum vel vtrūq; defuerit: nō mān-
ducent. In his cū aialibus holes quidē si- j.Retra.
gnificatur non pertinētes ad societatem xxv.
sanctorū. Fissa vngula ad mores rumina
tio ad sapientiā p̄tinet. Quare ad mores
fissa vngula. Quia difficile labit. Lapsus
enim peccati signū est. Ruminatio autem
ad sapientiā quomō pertinet: Quia dicit
scriptura. Thesaurus desiderabilis requi- prouerbi.
escit in ore sapiētis: vir autē stultus deglu- xxi. ☙
tit illū. Qui autē audit et negligēter fit ob-
limosus: quasi deglutit q̄d audiunt: vt iaz
in ore nō sapiat: anditionē ipsam sepelies
oblīone. Qui autē in lege dei meditatur Psal.j.
die ac nocte: tangē ruminat et in quodam

quasi palato cordis verbi sapore delectatur. Hoc ergo qđ preceptū est iudeis: significat qđ ad ecclesiam. i. ad corpus xpi: ad gratiā/ societatēq; sanctoꝝ non ptineant illi qui aut negligētes auditores sunt: aut mores malos habēt: aut in vtroq; vitio reprehēdūtur. Sic cetera que in hūc modu preceptа data sunt iudeis ymbratice sunt significatiōes futuroꝝ. Posteaq; venit lux mūdi: dñs noster iesus xps: nō modo vt intelligātur non etiā vt obseruētur legunt. f. xlvii. iij

Data est ergo licentia christianis vt non sec̄m vanā hanc consuetudinē faciāt: sed māducent qđ velint cū moderatione: cum benedictiōe: cum grāe actione. Fortassis ergo t petro ita dictū est. Occide t māduca: vt iam nō teneret obseruationē iudeorum: non tm ei quasi gurges vētris t feda voracitas imperata est: sed tm vt intelligatis hoc in figura esse monstratū: erāt in illo vase serpētia. Nūquid poterat māducare serpētes? Quid ergo sibi vult ista significatio? Vas illud ecclesiā significat. Quattuor linee quib⁹ dependebat: q̄ttuor partes orbis terrarū per quas extēditur ecclesia catholica: q̄ vbiq; diffusa est. Quicūq; ergo voluerit in partē ire/ t p aliquā heresim ab vniuersо cōscindi: nō pertinet ad quattuor linearū sacr̄m. Si autē ad visionē petri nō pertinet: nec ad claues que sibi date sunt ptinebit. Ideo xo quattuor lineis submissum est vas illud: qz a q̄ttuor ventis dicit deus cōgregādos sctōs suos in finē: qz nūc sup oēs iustos quattuor cardines: fides euāgelica dilatat. Aialia ergo illa gētes sunt. Oēs ergo gētes que immūde erant/ erroribus t superstitionib⁹ t cōcupiscētiis suis antеq; veniret christus: illo aduenіēte: donatis sibi peccatis: mūde facte sunt. Unde iam post remissionē peccatū quare non recipiātur in corpus christi qđ est ecclesia dei: cuius personā petrus gestabat? Petrus i multis locis apparet qđ personā gestet ecclesie. Si petrus figuraz gestabat ecclesie: t ecclia corpus xpi est: recipiat in se quasi in escā suā iaz mūdatas gētes: quib⁹ peccata dimissa sunt. Uñ inuisit ad illū cornelius gētilis homo: t qui cū illo gentiles erant: cui⁹ elemosyne accepte mūdauerunt eū ad quēdam modū restabat vt tanq; cibus mundus incorporaret ecclesie: hoc est corpori dñi. Petrus autem trepidabat tradere gētibus euāgeliuz: qz illi qui crediderāt ex circūcisione: prohibebant apostolos tradere incircūcisis christianā fidem: t dicebant nō eos debere ad participationē euangelij accedere nisi accepissent circūcisionem: que tradita erat patribus eoꝝ. Uas ergo illud dubitationem sustulit petro: t ideo post illā vsionez admonitus a spiritusancto vt descēderet t iret cū eis qui a cornelio erant: t perrexit. Cornelius ergo t qui cū illo erāt: tanq; ex illis aliabus habebātur que in vase erāt demōstrata: quos tm iam mūdauerat deus: qz elemosynā eorum acceptauerat. Occidēdi ergo erant t māducādi. i. vt interficeret in eis vitā preteritam: qua nō nouerāt christuz: t trāsirent in corpus ei⁹: tanq; in nouam vitam societatis ecclesie.

C

Nam t petrus ipse cū ad eos venisset: cōmemozauit breuiter quid sibi in illa visione mōstratū sit. Ait enim. Et vos scitis q̄ illicitum sit viro iudeo cōiungi et accedere ad alienigenas. Sed mihi ostendit deus neminē cōem [illegible] immūdum hoiem dicere. Quod vtiq; tunc ostēdit deus: cum vox illa sonuit. Que deus mūdauit: tu ne imūda dixeris. Fortasse querāt etiam illud: quare linteū erat in quo erāt illa animalia. Non vtiq; sine causa. Nouim⁹ enī quod linteū tinea non cōsumit: que vestes alias corrūpit. Et ideo qui vult ad mysterium ecclesie catholice pertinere: excludat de corde suo corruptionē malarū concupiscentiarū: t ita incorruptibiliter firmetur in fide: vt prauis cogitatiōibus tanq; tineis nō penetretur si vult ad sacramētum illius lintei pertinere: quo significat vel figuratur ecclesia. Quare autez ter de celo submissum est: nisi qz oēs gentes in nomine trinitatis baptizātur: que pertinēt ad quattuor partes orbis terre qua dissemināt ecclesia: quā significabāt quattuor linee: quib⁹ vas illud cōnectebatur: t in nomine patris t filij t spiritussanctі: credentes innouātur: vt pertineāt ad societatem cōmunionēq; sanctorū. Quattuor ergo linee quibus vas illud cōnectebatur: quattuor partes orbis t trina submissio mysteriū trinitatis ostēdit. Que res etiā duodenariū numerū apl̄oꝝ ostēdit: tanq; ternis per quattuor deputatis. Quater enim tria: duodecim fiūt. Et qz p quattuor partes orbis terre mysteriū trinitatis p̄dicaturi erāt duodecim apli: ideo q̄ttuor linee tertia vice de celo dimisse sunt. Sicut ergo supra dictū est. Beat⁹ petrus typum ecclesie habuit catholice. Qđ autē ascendit in solariū: hoc significat q̄ ecclesia cupiditatib⁹ seculi abiectis: spiritaliter ascēsura erat in altū t coꝝ sursum habitura: sm illud qđ scriptum est. Nostra autē conuersatio in celis est. Uñ et dominus dicit: hoc significat q̄ ecclesia salutez gentiū esurriret. Linteū illud quod de celo

D

Actu. x.

Phil. iij

submissum est: ecclesiam significat. Aialia que in linteo erāt omniū gentiū p̄ferebant imaginez. Quattuor linee quib⁹ vas illud dependebat: quattuor partes mūdi in quibus xpi euangeliū predicāt significasse videt. Quod tertia vice submissuz est vas illud: significat mysteriū trinitatis/ t sacr̄m baptismatis. Quod autē dictuz est petro. Macta t māduca: hoc significatum est q̄ ecclesia catholica oēs qui in christum credūt priusq; occisura t posthodū manducatura: hoc est: occisura esset infidelitatē: vt insereret fidē. Nemo enim pōt in xp̄m credere: nisi prius moriatur qđ fuit: sm illud quod apls ait. Mortui em̄ estis t vita vestra abscondita est cū christo in deo. Quomodo em̄ qui ab hereticis circūueniuntur viui denotātur a mortuis: sic illi q̄ ad xp̄m veniunt mortūtur peccatis: vt viuāt futuris: pariunt diabolo: vt xp̄o acquirant: mortiūtur morti: t feliciter vite inserunt. Quārem vt etiā in nobis pietas diuina iplere t cōfirmare dignet: assiduis oratiōib⁹ supplicemus. Prestante dño nostro iesu xp̄o: qui cum patre t spiritusancto viuit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

Col. iij.

¶ De eo qđ ppheta dicit in psalmo. Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculū misericordia ei⁹. Homelia. xlvj. In qua p̄incipaliter nos hortat ad confitendum: modūq; nobis dat.

Psalmus cxxxvij.

B

Confitemini domino fratres charissimi qm̄ bonus est: quoniā in seculū misericordia eius. Remedia purgandi facinoris spiritusancto instruēte addiscimus: nō aliter veniam posse mereri: nisi nr̄a faciora fuerim⁹ deo iubente p̄fessi. Quid em̄ celat peccator qđ deo teste cōmisit? Quid erubescit fateri: quggnā peccatis nō erubuit coinquinari. Ut ergo confitendo quod peccādo infecerat: satisfactione abluat qđ delictoꝝ maculis sordidauerat. Sit cautior post delictū qui ante delictuz fuerat senior: sequatur bonis actib⁹ christum: qui in malis diabolum sequebatur. Confitemini (inquit) domino quoniā bonus est: Non vult vlcisci malitiā: qui confiteri peccata persuadet. Optat soluere cōfitentes no⁹ tum[illegible]ces punire cogat. Quare admonitio dei faciat sollicitū: ne seueritas faciat punituz. Peccatoꝝ enī nos monitis flagellari frequēter nemo prudens q abnuat: nemo stult⁹ q̄ non intelligat. Ualt enim deus admoneri frequēter quos putat esse correctos: vult tētationū seueritate corrigere: quos sua patiētia viderit depranatos vult inq; hacten⁹ reformare peccatores: t ad spē recuperāde salutis ipos tā mortuos suscitare. Gaudet em̄ deus si correctos viderit quos emēdat. Letat cū et iustos mutatos inspexerit qs flagellat. Exultat ergo affectu/ t terroꝛe/ t minas/ t verbera in pctōres missa p̄ficere ad prauos corrigēdos: q̄ ad reos puniēdos exoptat. Ualt em̄ deus misereri cūcto: vult ignoscere magis: vult se exhibere p̄pitiū: si quē mutatis actibus viderit esse correctū. Si dereliquerit (inquit) filij tui legem meā: t in p̄ceptis meis nō ambulauerit: si iustificationes meas pphanauerit: visitabo in vga facinora coꝝ: t in flagellis delicta coꝝ: misericordia aūt meam nō dispergam ab eis. Hec sunt remedia qb⁹ cōsulit deus: hec est medicina qua hominū curātur vulnera. Quis emēdantur vtilitatibus vitia corrigūtur: hominū malitia refrenatur. Beneficia hec sunt diuina non verbera: nec vt noceāt diuinitus irrogātur: que ad hoc veniunt vt hoib⁹ paterna clemētia cōsulāt. Ego (inq̄t) quos amo: arguo t castigo. Et iterū. Fili ne neglexeris disciplinā dei: nec defeceris cū eo correptus fueris. Quē em̄ diligit deus corripit: flagellat aūt oēm filium quē recipit. Igit̄ si oēm ad hoc flagellat vt corrigat: ad hoc aūt corrigit vt patri. i. deo dignuz exhibeat: timeat qui nō flagellatur ne fili⁹ esse non possit. Timeat quē corrigere deus nō vult in seculo: qz eū supplicio destinauit post scīm. Timeat qui adhuc in seculo gaudet t letatur ne ineternū cōtristetur t ploret. Timeat qui cū iustis in seculo nō dolet: ne cū pctōrib⁹ in supplicio perēni iaceat. Sed si pctōres (inquit) delictoꝝ suoꝝ vbera in secu[illegible] patiunt: cur nōnunq; t sancti viri pariter t eque cū pctōrib⁹ afflictant: nisi qz ad emendationē peccatorib⁹: iustis ad p̄bationē iustitie p̄ficiunt: Ut cū pctōres his remedijs corrigūt a malis: ita iusti hactenus augent in bonis. Illos enim emēdat de⁹ vt corrigat: hos xo p̄bat vt augeat. Illos q̄ a culpa reuocat: hos sanctiores sibi refuat. Illic pctā corrigunt hic merita virtutis augent. Illic q̄ recordatio penitēs: hic pure mētis letitia. Gaudēs ille indulgētiaz diuinā exoptat: hic p̄mia p̄missa iā cogitat. Ille pīū iudicē veniā postulat: hic iustū remuneratorē expectat. Ille sollicit⁹ vt possit ipetrare qđ postulat: hic securus qz pōt qđ meret accipe. Nam pctōres salte emēdatiōe deus p̄erat ne lucrat malitia crescēte qđ vidicet. Odit em̄ suppliciū

B

q̄ an ꝓfitit ne cōdēnet. Gaudeat xp̄ianus in aduersis: qz aut probatur si iust⁹ est: aut si pctōr est emendatur. Contristetur sane quē flagella corrigere diula nō pñt: timeat futur⁹ suppliciū q̄ presens iudicis cōtēpsit remediū. Gaudeat pctōr: si cum iusto in seculo cōtristet: vt post seculū cū eodē remuneret. Uos (inq̄t dñs) plorabitis ⁊ plangetis: vos autē gaudebit. Uos tristes eritis sed tristitia v̄a in letitiā veniet. Quis nō breui tpe contristari exoptet: vt in eternū letitia sempiterna cū xp̄o triūphet? Quis nō breui tpe cōtristari ⁊ pñtis tpis fletus pēsare gaudio futuro desideret? Exiguū si quidē momētaneū ⁊ breue est: q̄cquid boni malive in seculo est. Tētatio q̄dē vos non apphēdat nisi humana. Fidelis aūt de⁹ q̄ nō patitur vos ferre plus q̄z poteſtis: fz faciet cū tētatione exitū vt possitis tolerare.

Sed tñ tribuit deus securitatē ad tp̄s: fragilitati nr̄e indulgēs. Sit miles xp̄i armatus: sit sollicit⁹: sit caut⁹: sit de deo solo secur⁹. Uigilet in pace cautio: q̄ in bello vigilare cōsuenit. Non sit securitate dimissus ne aliq̄s ex pte surrepat inimic⁹. Sobrij em̄ (inq̄t) estote ⁊ vigilate: q̄aduersari⁹ vester diabol⁹ tāq̄z leo rugiēs: aliquē deuorare q̄rēs circuit. Quāto hostis vigilat vt noceat tāto xp̄ian⁹ vigilet vt vincat. Nūq̄d vigilātib⁹ obripit inimic⁹? Nūq̄d sollicitos circūuenit hostis. Neq; em̄ tūc tñ cauēd⁹ est q̄n bellū dei seruis indicit: in pace magis vigilandū est nobis ⁊ exercēd⁹ anim⁹: exercenda virt⁹ mentis: intentio timore firmāda. Facit em̄ hostis securos: quos cupit ē se captiuos. Facit inq̄z securos: vt incautos sopiter: iermes opprimat: vulneret eos quos vigilare minime ꝓpererit. Si quis miles sub imperatoris conspectu certamē cum hoste inierit: quanta instantia: q̄z tāq̄z virtute pugnabit vt placere illi cui militat possit? Nec stipendium ꝓmotionēve poterit desiderare: si superans hostem fortiter vicerit. Erubescit si quidem despici: nisi superet hostem forti victoria. Uigila christiane sub oculis dei: vt perfecta victoria coroneris. Pugna ergo cum diabolo qui armatus es christo: qui te desiderat munerare. Contemne presentia: vt percipias futura. Temporalia ergo sperne vt eterna possis accipere. Possidebis celū: q̄ diabolus possidere nō potuit. Habebis em̄ paradisum v̄m inimic⁹ exclusus est. Accipies eternitatē quā p̄uaricator hostis amisit. Illuz ergo ad terrā perfidia deiecit te in celū fides imposuit. Ille cōtemnendo celesti virtute priuatus est: tu seruiendo angelica maiestate suffultus eris. Illi eterna sunt supplicia destinata: tibi diuina sunt p̄mia ꝓparata. Ille pfid⁹ cū pfidis interibit: tu sanctificat⁹ cū sctis regnabis. Et q̄ fueras talis ⁊ mēdic⁹: fis eterna gloria decoratus: nec quicq̄z in seculo formidabis: quia auctorem formidinis diabolum cū seculo respuisti. Amen.

Joh. xvi

1. Cor. x.

¶ De remedijs pctōr. Home. xlvij.

Emedia peccatorum fratres: medicina elemosina Elemosina enim a morte liberat: et non patitur homines ire in tenebras. Patrocinatur in die iudicij homini vt flammas eternas non timeat. Sicut iacobus in epistola sua dicit. Superexaltat misericordia iudicium. Et iudicium. Ne misericordia illi q̄ non fecit misericordiam. Sed talis debet esse ipsa misericordia fratres: que suscipitur: non que repellatur. Que peccata purget non que animam grauet. De bono: de iusto labore: de ꝓpria facultate: nō de pauperis egestate. Fratres non vult deus homines a misericordia cessare: nec libenter aspicit deus quēq̄z de fraudibus dantem. Sicut salomō propheta dicit. Honora dominum deum tuum de tua substantia: ac de mstis laboribus tuis. De iustis laboribus iussit dari: de iniustis vero rapinis ꝓhibuit dari. Sed cum iudicare ceperit de⁹ dicturi sunt hi qui de fraudibus viuunt: ⁊ de spoliꝫ miseroꝝ elemosinam faciūt. Domine p̄cepta tua seruabam⁹: et in nōie tuo misericordias fecimus: pauperes paximus nudos operuimus: et peregrinos hospitio recepimus. Quibus dicturus est deus. Quod dedistis dicitis: quod rapuistis non dicitis. Quos pauistis memoramini: quare non recordamini quos necastis? Quos operuistis gaudēt: quos expoliastis plangūt. Quos hospitio recepistis retinetis: et obliti ē. Ex ꝓtos de suis habitaculis expulistis. Ego misericordiam fieri iussi: fraudes et rapinas exerceri nō mādaui. Unus repletur panibus quem de rapinis satiastis: et benedicet dominus nō te sed eum quem necastis. Ille miser necatus ingemuit: et exaudiuit gemitum eius qui vidit quod feceris ei. De malo acquiris ⁊ gaudes: rapis et letaris pauper rogat et contristaris prandium. Parras: et tales ad tuum prandium vocas: qui tibi vicem rependant. Omnes conuiuium ne quid desit ⁊ cum amicis tuis epularis: et ante ianuā tuam rogantem pauperez non audis. Tu diuersis bonis repleris: ⁊ egēti nō misereris.

A

Tob. iiij

Luc. xvi

Jaco. ij.

Tob. iiij B

Eccli. iij.

puer. iij

ma. xxv.

Luc. xij.

ris. Multis epulis distent⁹: ⁊ multo vino madid⁹: pauperē rogantē ꝓtēnis. Oblit⁹ es dictū ꝓphete dicentis. Qui (inq̄t) auerterit aurē suā ab egeno: et ipe iuocabit dñz ⁊ nō exaudiet eū. Inclina aurem tuā: audi egentis vocē ⁊ fame pereūtis: vt ⁊ tuā vocē de⁹ exaudiat tribulātis. Da: de quo deberit tibi de⁹. Ipse te diuitē fecit: ideo redde illi q̄ suū est. Ipse se dicit accipe q̄ pauperibus dat: sibi collatuz cōclamat: qd̄ in cor: de pauperis fuerit seminatū. Sicut in euāgelio dicit. Facite vobis amicos de mām̄ona iniq̄tatis: q̄ recipiāt vos in eterna tabernacula. Ecce habes xp̄iane eternū tabernaculum: si dederis paupib⁹ v[illegible]. Si q̄d das: illuc transmittis: tibi in futuro reponēs nō vñ carnaliter saturēris: fz vñ spiritaliter glorieris: [illegible] vñ ventrem repleas fz vñ flāmas extinguas: q̄ scriptū est. Elemosina a morte liberat: ⁊ nō patitur hoiez ire in tenebras. Uia est fres q̄ irā dei auertit: ⁊ pctā dimittit: ignes futuros extinguit. Sicut salomō dicit. Sicut aqua extinguit ignez: sic elemosina resistit peccatis. Da q̄ egēti: ꝓfer nō habenti: succure fame pereūti. Crudele est vt de quo habes: nō des ei quē scis non habere. Graue est vt de tua abundantia non sustentes egentis inopiā Uñ semper flagellamur in frugibus: q̄ benē egentib⁹ nō facim⁹. Reuera si cōsideres hōvñ dāna: vñ picula: vñ calumnie: nisi de sterilitate nr̄a. Tu nō das indigēti qd̄ pōt q̄ te non grauat: venit vna calūnia: ⁊ pdes q̄ non habes. Uētre pleno ambulas: ⁊ vacuum. Pauperis ventrem non consideras. Bene est tibi de bonis dei: nihil idigens hoc nestis vestib⁹ vteris ⁊ nudū ⁊ trementem frigore non vestis. Si tibi dicat deus. Te ipsum [illegible] feci: q̄d vnius meū est: q̄d habes ego dedi: et ingrat⁹ es: aufero q̄ dedi: nego quod donaui: dimitto te quē feci: ⁊ sine me vine si potes? Plus tibi dedi: vt haberes vñ pauperi dares. [illegible] nō dedi ob hoc vt te probarem: non quia ambobus nō habui vnde darem: sed ꝓ paupere voluī te ꝓbare. Ego sum q̄ diuitez ⁊ pauperem feci: ꝓrogator ē te constitui in bonis meis. Fac misericordiam: quia nihil perdes: et me qui tibi dedi non offendes. Da quid dubitas? Q̄z si dederis: ego plura dabo. Quid tibi soli vendicas: quod ambobus dedi? Quare tu soli comedis: quod ambobus creaui? Quasi [illegible] laboti hoc assignas: aut tuum esse putas? Aufero auxilium meum habe laborem tuum: aufero misericordiaz meam: ⁊ tunc apparebit miseria tua. Ad hec quid dicturus es miser? Miser es qui miseros nō vides: ⁊ eris sol⁹. Uestijs ⁊ pecoribus: animalibus: auib⁹: serpentibus: ⁊ communis est cib⁹: ⁊ tu homini negas victum? Sed credo: ne dando finias: nō prerogando deficias. Qui hec consideras: finem vite tue non cōsideras? Et si pecunia non finitur: vita tamen finit: ⁊ quādo non speras ad te venitur. Sic non cōsiderauit ille diues qui in abundantia torquebatur et quasi inopia querebatur. Quid faciam (inquit) quia nō habeo vbi fructus meos congregem? Et audiuit vocem domini dicētis. Stulte: anima tua auferet a te hac nocte: que preparasti cuius erunt? O vanitas huius diuitis: nescit si viuat: et de fructibus cogitat: nocte moriturus fabricare disponit. Ecce audisti ⁊ tu christiane quid timeas. Fac misericordiam. Quid dubitas? Non te deserit: qui te prerogatorem constituit. Ipsius est cōs: vox in euangelio arguētis incredulos ⁊ dicentis. Cōsiderate volatilia celi q̄n non seminant neq; metunt quib⁹ nō sunt cellaria: ⁊ p̄ vester celestis pascit illa. Si quecunq̄z habes tua esse dicis: si potes ꝓstitue ꝓpter fures in domo tua vigiles: fode foueas: abscōde diuitias: fac tibi loculos ⁊ arcas vbi reponas contra dei voluntatem tene: habe: vine si potes? Ergo fratres faciamus misericordiam: pascamus esurientes: nudos operiamus: peregrinos hospitio recipiamus. Bene ergo facientes non deficiamus: vt tempore suo metamus vitam eternam in ictā seculorum. Amen.

Mat. vj

ma. xxv.

Gal. vj.

¶ De eo q̄ dñs ait i euāgelio. Hoīs cuiusdā diuitis vberes attulit possessio fructꝰ ⁊ cogitauit apud se dicens. Quid faciā q̄n nō habeo quo colligā fructꝰ meos ⁊c. Homelia. xlvij.

Ominis cuiusdam diuitis vberes attulit possessio fructꝰ et cogitauit apud se dicens. Quid faciā quoniam non habeo quo colligā fructꝰ meos? Et dixit. Hec faciā. Destruam apothecas meas ⁊ horrea: ⁊ maiora edificabo Illuc congregabo fructus meos: et dicam anime mee. Habes multa bona reposita: gaude ⁊ iocundare. Dixit autem illi deus Stulte: hac nocte expoſcit a te ala tua: ea q̄ cōgregasti cui⁹ erūt? O cecitas auari fratres dilectissimi: vna nox ei superabat: ⁊ de multoꝝ annoꝝ vita satagebat. Gaudebat q̄ multū sibi nascēdū videbat: ⁊ non sciebat: q̄ nihil secū tollebat: sed hic oia dimittebat. Nox et vitā fugabat et de crastino cogitabat: qd̄ in alijs spectabat: in se non

Luc. xij.

A

Ubi .S.

sperabat; vtiq; viderat & ille morientes: viderat possidentes: viderat neminē secū tollere terram. Quāti sunt & mō q̄ dicunt: m̄n habeo: m̄n facio: m̄n valeo. Quib⁹ respō dēdū est. Stulte: hac nocte alia tua auferētur a te: q̄ congregasti cuius erunt? Letāt dines stultus: nocte morit⁹. Quātūcūq; cupiditas radices suas vbiq; distenter: ēstū cūq; rapiat: necesse est in vna hora totū dimittat. Sed dicturus es: habeo filios d̄b⁹ laborem: habeo d̄bus ꝓspiciā: habeo quibus curā maximā geram. Quam curā geris filiorū: vt eos obruas lach: ymis miserosq; Non est hoc filios amare sed potiꝰ necare Nescis q; arbor in fruge dinoscit? Nescis q; q̄ in radice celat: in ramis declarat: et quod latet in foliis: enitescit in pomo? Nolo te talē patrem sentire filij tui: nolo sic ꝑ uideas vt magis inuideas. O quanti pauperes nascunt̄ur & postmodū diuites efficiunt: ēgti quib⁹ magna hereditas dimittit? & postmodū ad penuriaz redigunt. Si ergo dei est pauperē facere: dei est & ditare Cur ꝓpudius filioz exilitis? Cur rapis: qui post te ne forte maneant nescis: & tibi perpetuaz penā nutris: & filijs tuis dolorē dimittis? Dicit eīm sapiētissim⁹ salomō. Qui cōgregat aliena: relinquit filijs dolorē. Et rursum ꝺt in psalmis. Uerūtn in imagine ptransit hō: vane cōturbat: thesaurizat et nescit cui congregat ea. Quid thesaurizas quare q̄ nescis? Quid auri argentiq; pōdere delectaris & ꝺdis? Quid imaginē regis sculptā seruas in solidis: & imaginē cōditoris in hoīb⁹ detestaris? Redde (dictū est) cesari q̄ sunt cesaris: et deo q̄ sunt dei. Maiores nr̄i ideo copijs olbus abūdabāt q; deo decimas dabāt: & cesari censuz reddebant. Modo aūt q; discessit deuotio dei accessit indictio fisci. Noluim⁹ partiri ꝛ deo decimas: modo autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus: q̄ non accipit xp̄s. Hoc magis datur quod pauperibus nō erogatur. Noli (inquit salomon) parcere thesauris suis. Tribuende sunt elemosine ꝑ modo & ꝑfitate: sicut scriptum. Ꝓcut habueris fili: fac elemosinam. Si exiguū habueris: ex ipso exiguo cōmunica eluirenni. Absconde elemosinaz in sinu pauperis: & hec pro te exorabit ad dominum. Sed dixisti habeo quibus dimittam. Pone quia habebunt filij quibus dimittis. Tu nihil habebis: quia nihil ante te misisti. De filijs curam gessisti: tibi aūt non profuisti. Ecce peregrini post te transierunt et ista filij: sine causa cucurristi: cū apls dicat. Nihil intulimus in hunc mundum: verum nec auferre quid possumus: q; domini est terra & plenitudo eius. Audistis. Sursum corda: & curas dicere. Habemus ad dñm. Si aliquid illuc misisti: habes quod ibi queras. Si nihil misisti sursum: nō habes q̄ ibi q̄ras. In terra ibi posuisti: ibi quere. Q; scriptum est. Ubi est thesaurus tuus: ibi est et cor tuū. Et deus tibi audit q̄d dicat. Quid Uis fenerari: vis mīn dare: & plus accipe Ecce mihi da dicit dominus. Ego accipio minus: & dabo plus. Quem queris vnde crescat pecunia? Hominem queris qui q̄n accipit gaudet: q̄n reddit plangit. Ut accipiat ꝑcatur: ne reddat calumniatur? Da quid⁹q̄ homini: & noli reuertere facie tua ab eo qui minus petit: sed accipe quantū dediſti nā & plus dediſti. Et si hoc ipm quod daturus es exigatur: forte ad manū non habet vnde red[illegible]re possit: pertulisti petentem: expectā non habentē. Noli elamare et dicere. Nunquid fenus quero? Tantum peto q̄tum dedi: hoc recipiam. Non es mentitus: verum dicis: non es fenerator: et vis cui dediſti querat fenoratorem: vt tibi reddat. Sed si ꝓpterea fenus non exigis ne te feneratorem iudicet deus ꝓmiis suffocas: exigis: si tantum exigis q̄tum dedit: suffocando tamen et in angustijs retinendo: bñficiū nō prestitisti: sed maiores angustias intulisti. Sed forte dicis. Habet vnde reddere possit. Habet possessionem: vendat. Habet domum: vendat. Habet familiam: vēdat. Frater tuus quā do & te perijt: ideo petijt ne venderet: propterea nō faciat: quia subueniſti ne fieret. Uocvult deus: hoc iubet deus. Se[illegible] si aut vis es modo audi quid ipse dñs in euangelio dicat. Stulte: hac nocte exposcit anima tua a te: ea que preparasti cuius erūt? Sic est omnis qui sibi thesaurizat & nō est in deum ditues Amen.

De eo q̄ Apls dicit. Legatione fungimur ꝓpō. [illegible]omel. xlix. In q̄ de pnia principaliter intendit.

Postoluz audiuimus nobis dicentem. Legatione fungimur pro christo: et hortans reconciliari deo Non exhortaremur vt reconciliaremur: nisi inimici fuissem⁹. Ergo erat totus mundus inimicus [illegible]natori: amicus captiuatori. Hoc est inimicus deo: amicus diabolo. Et totum genus humanuz tanq̄ illa mulier: curuatum erat ad terram. Jaz intelligens quidez inimicos illos: clamat aduersus eos & dicit deo. Curuauerūt animam meam. Diabolus & angeli eius animas hominum curuauerunt ad terras. i. vt ꝑne in ea q̄ tēporalia sunt & terrena: superna non quererent. Namvtiq; hoc dicit dñs de mulicre ista: q; alligauit eā sathanas. Ecce decē & octo ānis: etiā oportebat eam solu a vinculo in die sabbati. Calumniabantur aūt erigenti qui nisi curui? Q̄n quidē & ipsa q̄ deus preceperat nō intelligēres: terreno corde intuebant. Sacramē tū eīm baptisimi carnaliter celebrabant: spiritaliter non videbant. Audite charissimi membra xp̄i & mīs catholice filij: q̄ dico competentibus & fidelibus audiant penitentes: q̄ dico fidelibus: dico & ꝑ[illegible]tib⁹ a penitentib⁹ audiāt cathecumin[illegible]diāt oēs: oēs timeant nemo cōtēnat. Sit mihi in consolationē ves[illegible] auditus: ne sit vobis in testimoniū dole[illegible]us. Cōpetentib⁹ dico. Fornicari vobis non licebit. Sufficiant vobis vxores: aut nec vxores. Cōcubinas vobis habere non licet. Audiat de⁹ si vos surdi estis audiant angeli eius si vos cōtēnitis. Concubinas vobis habere non licet. Si audiant cōpetentes q̄ dico fidelibus: nō habetis vxores: nō licet vobis habere cōcubinas: quas postea ducatis vxores q̄to magis dānatio vobis erit si habere volueritis & cōcubinas & vxores dimittatis. Nō vobis licet habere vxores: quarum priores mariti viuunt. Nec vobis femine habere viros licet quorū priores vxores viuunt. Adulterina sunt ista ꝺtagia: non iure fori: sed iure celi. Nec eam feminam q̄ per repudium discessit a marito: licet & alios ducere viuo marito. Solius fornicationis causa lz vxorē adulterā dimittere: sed illa viuente non lz alteraz ducere. Et vos femine nec illos viros a quib⁹ ꝑ repudiū [illegible]cesserūt vxores: eaz maritos habere cō[illegible]dit. Nō licet: adulteria sunt non cōiugia. Cōtēnit augustin⁹ timeat vel xp̄s Nolite imitari turbā malox infideliū filij mei: nolite sequi [illegible]tas: quarum finis ad interituz ducit. Cum baptizatus fuerit/ aut continentiā deo voueat: aut pmaneat cū vxore sua: aut si non habet ducat vxorē Audite me fideles. i. baptizati. Quare moriemini tam renati. Q̄n spiritaliter per vias tortuosas & lubricas & immūdas itis: nescitis q; peritis? Filij mei & fratres charissimi credite. Non q̄ vultis credere? Quid vobis facio q[illegible]deles estis? & audistis me Si forte talia commisistis: nolite addere: & vt vobis deus ignoscat orate. Si non potuistis habere vel noluistis pudicitiam cōiugalem seu continentiam: & demisistis a ꝑ posito vel vinculo coniugali/ vel deuotione continentie: sit in vobis dolor & humilitas

pnie. Apertius dico: nemo dicat non intelexi. Qui post vxores vras vos illicito concubitu maculastis: si ꝑter vxores vras cuz aliqua cōcubuistis. Agite pniam q̄lis agit in ecclia: vt oret ꝑ vobis ecclesia. Nemo sibi dicat: occulte ago: apud deū ago: nouit de⁹ q̄ mihi ignoscit: q; in corde ago. Ergo sine causa dictū est. Que solueritis in terra soluta erūt in celo? Ergo sine causa sūt claues date ecclie dei? Frustramus euāgeliū dei: frustran[illegible] xp̄i? Ꝓmittimus vobis q̄ ille negat? Nōne vos decipimus? Job dicit. Si erubui in conspectu populi confiteri petā mea. Talis iustus thesauri diuini obrisi: tali camino ꝑbat⁹ ista dicit: & resistit mihi filius pestilentie: & erubescit genu figere sub bñdictione dei: q̄ non erubuit imperator erubescit nec senator: ꝛ tm̄ curialis. Superba ceruix: mēs tortuosa: fortalissis imo q̄ nō dubitat: ꝑterea de⁹ voluit vt Theodosius impator ageret pniaz publicā in cōspectu ppli maxime q; petri⁹ celari nō potuit: & erubescit senator: q̄ non erubuit imperator? Erubescit nec senator sed tm̄ curialis q̄ nō erubuit impator. Erubescit plebeius sine negociator q̄ nō erubuit impator. Que ista superbia ē. Nonne sufficeret gehēne: etiā si adulteriū nullū cēt. Postremo fres mei: audiūt mei viri: audiūt mie femine: q̄d ad me irasciminī? Mihi vtinā faciatis q̄ scriptū est. Irasciminī & nolite peccare. Timere debeo n[illegible] cōtingat mihi quod ꝓtingit apl̄o paulo. Q̄ modo cū legeret si intenti fuistis lectiōi audistis. Ergo inimic⁹ factus sum vobis verum predicans. Et si ita est. Fiat. Si necesse est vt inimicus sim vobis: melius ꝛ iustitie. Cōmendo vos custodiendos etiam vrotribus vr̄is. Filie mee sunt: sicut et vos [illegible]mei estis. Audiāt me: zelent viros suos non sibi seruēt vanā gloriā: q; solent a maritis impudicis matrone laudari: q; impudicitiam virorū suorū equo alo ferūt. Non talē patiētiā habeāt xp̄iane mulieres: prius zelentur viros suos: nō ꝑter carnem suam: sed ꝑter alias illorū. Oino ego moneo: ego ꝑcipio: ego inbeo: cēs iubet: xp̄s in me iubet. Nouit ille in cuius cōspectu ardet cor meum. Ego iubeo: nolite viros vestros permittere fornicari. Interpellate cōtra illos eccliam. Non dico iudices publicos: non ꝑconsulem: non vicarium: non comitem: non imperatorem: sed deū patrē et xp̄z & spm̄sanctū. In ceteris olbus ancille estote virorum vr̄orū subdite ad obsequiū. Nulla sit in vobis ꝓtuitas: nulla superbia non cōtumeliosa ceruix: non aliqua inobedientia: prorsus tanq̄ ancille serute. Sed

vbi ventū fuerit ad illud negociū vbi vos apls equarit dicēs. Vtroi vir debitū red-
1.cor.vij dat: sili & vxor viro. Vtroi nō habet pātes corporis sui: sed vir. Quid te extollis? Audi q̄ sequit. Sili & vir non habet corporis sui ptātē: sed mulier. Ubi ad hoc vērū fuerit: clamate pro re vestra. Aurum tuū vendit marit⁹ p necessitate sua. Ferto femina: ferto ancilla: noli litigare: noli ꝺicere Cōtēpt⁹ auri tui: dilectio est viri tui. Sivilla tua p necessitate sua vendat q̄ est & tua nō em̄ pōt cē ei⁹ q̄ nō sit tua: si est charitas in te q̄ ꝺz esse in vxore: ferto patienter: & si ꝺubitat: tu offer: ꝺtēne oia ꝓpter amorē viri tui. Sz castū opta: p castitate litiga. Patiēter pereat villa tua: nō ala ipsi⁹ te patiē te pereat. Nō ꝺico viris vt in hac cā zelēt vxores suas. Scio: q̄ facīūt. Noui. Quis ferat vxorē adulterā: et imperāt femine vt ferat adulterū virū? O iustitia. Quare rogo te? Quare? Q: ego sum vir. Uir es: in fortitudine tua ꝓbem⁹ q̄: vir es. Uir es: vince libidinē. Quō vir: q̄ vxor erat est fortior Tu es caput mulieris vir: vex ē. Si caput
de ꝺbis dñi. ser. xlvj. b.
ephe.v. est ducat: vxor sequat. Sz vbi recta est domus caput mulieris vir. Si caput ēs ducat illa caput suum. Sed vide quo eas Noli ire quo nō vis vt sequat: noli ire q̄ times ꝓdisse qua ne in foneā sequat adulterū: simul q̄ ruatis ne cū ni facis: doceas q̄ facis. Dolet tibi afa: si in foueam adulterij simul ruatis. Dolet tibi si tu solus ruas. zelas: non vis vt ruat illa: time tu: noli ruere. Nolite autem pudicissime femine imitari impudicos viros vestros. Absit a vobis. Aut vobiscum viuant: aut soli pereant. Impudico marito nō ꝺebet nulier pudicicia: sed ꝺeo illam ꝺebet: christo illā ꝺebet. Non ꝓpter illū faciat q̄ non
D attendat: tabulas suas legat. Postremo quod libet sentiat. Qui forte indignat: q: talia ꝺisputo: scio nāq̄ q̄ sapiūt amāt inde me q: nō sine cā scriptū est. Corripe sapiēpuer. ix tē & amabit te: corripe insipiētē & aꝺqciet ꝺisse te. Nō ꝺixit incipiet sed aꝺqciet: q: iā oꝺerat. Ego scio q: sapiētes amant me: in hoc a cōione se cohibēt q̄ sciunt q: nouit pctā ipsoūz: ne ꝺe cancellis proꝑciantur. Quoꝝ aūt nescio: hos coram ꝺeo cōuenio Agāt etiā ipsi penitentiā suā: & ꝺeinceps ab immunꝺitia abstineant fornicationum suarū. Penitentibus ꝺico. Quid est q̄ agitis? Scitote nihil agitis. Quid prodest q: hūiliamini: si non mutamini? Catheczumi nis ꝺico. Exaꝛꝺescite voluntate ad percipiendam gratiam. Sed eligite vobis in ecclesia ꝺei quos imitemini. Quid est q̄ ꝺico si nō inueneritis? Ergo in populo ꝺei non est quem inueniatis? Per tot āños: tot homines sine causa baptizauimus: si non ibi sunt qui seruent quod acceperunt: q̄ custoꝺient quod auꝺit rūt: absit hoc a me vt ꝺicam. Melius esset non vobis essem episcopus: si hoc ita est. Sed spero esse: ꝺeo ek. Inꝺe est autem misera conꝺitio mea: quia plerūq̄ cogor aꝺulteros nosse castos nosse nō possuz. Jn occulto est vñ gauꝺeū: in publico est vñ totāar. Ergo ꝺesiꝺerate gram ꝺei: & eligite q̄s imitemini: cū q̄ꝺ⁹ viuatis: cū q̄ꝺ⁹ colloq̄ ꝺulcia charitat⁹ habeatis
j.cor.xv. Nolit⁹ admittere susurrationes malas. Corrūpūt mores bonos colloq̄a mala. Uinite sicut spice iter zizania. Ferte tribulationes hui⁹ sc̄li: sicut grana in area. Ueniet ventilator: nemo sit [ ]lium in hoc seculo separator. Amen.

De vtilitate ac necessitate penitē tie. Homelia.l

A Ca.j. Uā sit vtilis et necessaria pnie medicina: facillime homines intelligunt: qui se ꝺoleo esse meminerunt Scriptū est em̄. De⁹ supJac.iij. bis resistit hūilibus aūt ꝺat gram. Et ꝺns in euā-
lu.xviij. gelio ꝺicit. Qm̄ q̄ se exaltat hūiliabit: et q̄ se hūiliat exaltabit. Magisq̄ iustificat⁹ ꝺescēdit ꝺe tēplo publican⁹ ille pctōr ꝓfessione solliciti⁹ q̄s phariseus meritoꝝ enumeratione securus: cuius etiam gras egit ꝺeo ꝺicēs. Gras ago tibi ꝺe⁹: q: nō sum sicut ceteri hoies: iniusti: aꝺulteri: raptores: quō & publican⁹ iste. Jeiuno bis in sabbato: ꝺecimas ꝺo omnium que possiꝺeo. Et m̄ ille ei prelatus est q̄ ꝺe longinquo ste⁹at: neq̄ oculos auꝺebat aꝺ celū leuare: sed pcutiebat pect⁹ suū ꝺicēs. De⁹ ꝓpitius esto mihi peccatori. Nō em̄ ille phariseus tā sua sanitate q̄s morboꝝ enoꝝ cōparatione gauꝺebat. Utili⁹ aūt illi erat: qm̄ aꝺ me ꝺicum venerat: vt ꝺe q̄ꝺ⁹ egrotabat ꝓfitē ꝺo mōstraret q̄s ꝺissimularet ꝺe vulneriꝺ⁹ suis: & ꝺe cicatricibus aliens auꝺeret gloriari. Non ergo mirum si pulicanus magis curatus abscessit quem non puꝺuit ostenꝺere qui ꝺoleat. Jn rebus quippe visibilibus vt excelsa quisq̄ contingat: in excelsum erigitur. Deus aut̄ cū oim sit excellentissim⁹: nō elatiōe sed hūilitate ꝓtingitur. Uñ p ꝓphetam ꝺicit. Prope est ꝺns his q̄ attriuerūt cor. Et iterū. Excelsus est ꝺns & humilia respicit: & excelsa a lōge cognoscit. Excelsa ipsa posuit pro supbis. Jla ergo respicit vt attollat: ista cognoscit vt
rom.vij. C Ca.iij. ꝺe pe.ꝺi sti.j.tres sunt. iij.sē.ꝺi. xvi. prēꝺictis. psalmo xxxiij. psalmo cxxxvij.

ꝺeprimat & ꝺesiccat. Cū em̄ ait q: a lōge excelsa cognoscit: satis cū oñꝺit hūilia ꝺe primo attēꝺere: ipm̄ tñ ꝺeū excelsum esse ꝓꝺirit. Solus em̄ ꝺe⁹ arrogās nō est: quātacūq̄ se ꝓꝺicatione laꝺauerit. Non ḡ se arbitret ab oculis ꝺei abscōꝺi q̄tacūq̄ superbia. De⁹ em̄ excelsa cognoscit. Nec serursus ꝺeo cōiunctā putet: excelsa em̄ a lōge cognoscit. Quisq̄s itaq̄ pnie recusat humilitatē: ꝺeo ꝓpinquare nō cogitat. Aliō est em̄ se leuare aꝺ ꝺeū: aliuꝺ est se leuare ꝑtra ꝺeū. Qui añ illū se ꝓꝺicit: ab illo erigitur. Qui aꝺuersus illū se erigit: ab illo ꝓꝺicit. Alia ē soliꝺitas magnituꝺinis: a. a ēst inanitas inflationis: q̄ foris tumescit: int⁹ tabescit. Qui eligit abūci in ꝺomo ꝺñi magis q̄s habitare in t⁹ ornaculis pctōr: eligit illum ꝺeus inhabitare: vt inhabitet in atrijs eius: & nihil sibi assumentē: ille in se ꝺē beatituꝺinis assumit. Uñ i psalmis sua uissime & verissime canit. Btūs vir cui⁹ est susceptio abs te ꝺñe. Ne putes eū q̄ se humiliat semp iacere: cū ꝺictum sit exaltabit Et ne opineris eius exaltationē in oculis ꝺoim ꝓ sublimitates fieri corporales. Cuz enim ꝺixisset. Beatus vir cui⁹ est su sceptio abs te ꝺñe: cōsequēter cōnexuit & ostenꝺit eiusꝺē susceptionis celsituꝺinē spiritalez. Ascēsus (inquit) in corꝺe eius ꝺisposuit in cōualle ploꝛationis in locū quē ꝺisposuit. Ubi ḡ ꝺisposuit ascensus? In corꝺe: in conualle scz ploꝛatiōis: hoc est q̄ se hūiliat exaltabit. Sicut em̄ ascēsus exaltationē inꝺicat: ita ualles humilitatē: & cnalles ploꝛationes. Sicut em̄ comes penitētie ꝺolor est: ita lachryme testes ꝺoloris. Optime aūt sequit & ꝺicit. Et em̄ benedictionē ꝺabit q̄ legē ꝺedit. Aꝺ hoc em̄ lex ꝺata est: vt supbo ifu mitatē suā notā faceret: infirmo pniam suaꝺeret. Aꝺ hoc etiā lex ꝺata est: vt vulnera ostēꝺeret pctōrū: q̄ gratie bñꝺi ctiōe sanaret: Aꝺ hoc em̄ lex ꝺata est: vt ꝺi ceremus in cnalle ploꝛationis. Uiꝺeo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee & captiuantē me in lege pcti q̄ est in mēbris meis. Et cū ipso ploꝛatu clamaremus. Infelix ego hō: q̄s me liberabit ꝺe corpe mortis hui⁹? Et succurreret nobis exaꝺiēte illo q̄ erigit elisos: soluit compeꝺitos: illuminat ccos: gra ꝺei ꝑ iesum xp̄m ꝺñm nr̄m. Tres sunt autez actiones penitentie: quas meꝺium vestra eruꝺitio recognoscit. Sunt em̄ vsitate in ecclia: & ꝺiligēter attenꝺentibus note. Una est q̄ nouum hoiem per baptismū parturit: ꝺonec saluꝺe oim preteritoū fiat ablutio peccatoū vt tanq̄ puero nato ꝺolores trāseant quibus viscera ꝛrgebant aꝺ partum: & tristiciam leticia cōsequat. Ois em̄ q̄ tā arbiter ꝺe pe.ꝺi sti.iij. ois q̄. voluntatis sue ꝓstitutus est: cū accēꝺit aꝺ sacramēta fiꝺeliū: nisi cū penitentia vite veteris: nouā nō pōt inchoare. Ab hac penitentia cē baptizanē soli paruuli sūt imminnes Nōꝺū em̄ vti possunt libero arbitrio: q̄ꝺ⁹ em̄ aꝺ cōsecrationē remissionēq̄s originalis peccati proꝺest coꝛ fides'a quibus offerūruntur: vt quasc̄ūq̄s maculas ꝺelictoꝝ per alios ex quibus nati sunt cōtraxerūt: alioꝝ rum etiā interrogatione ac respōsione ꝑgentur. Uerissime quippe in psalmis plangit. Ecce em̄ in iniquit atib⁹ cōceptus sum: & in pctis peperit me mater mea. Jtez scriptum est. Non esse mundū in cōspectu ꝺei nec infantē cuius est vita ꝺiei vnius super terrā. Exceptis ḡ talib⁹ ꝺe quoꝝ ordine ac merito in futura illa q̄ ꝓmittit sorte sctoꝝ pelle ampli⁹ q̄rere ꝺoim modū excediꝺit: pietā crediꝺ eis ꝓꝺesse aꝺ spiritalē salutē q̄ꝺ ecclesiastice auctoritatis p totū orꝺem terrarum tam firmo roboꝛe custoꝺit: ceteroꝝ ꝺoim nullus trāsit aꝺ xp̄m: vt incipiat esse quod non erat: nisi cum penitear fuisse q̄ꝺ erat. Hec prima penitēna precipit iꝺeis: ꝺicente ap̄lo petro. Penitentiaz agite & baptizet vnusquisq̄ vestrū in noie ꝺñi nr̄i ie- actuū.ij. su xp̄i. Talis aꝺ ipso ꝺño imperabat cum ꝺiceret. Penitentiā agite: appropinquabit wa.iiij. em̄ regnū celoꝝ. De hac etiam iohannes baptista plenus sp̄usancto: precursoꝛ & ꝓ- wat.iij paratoꝛ vie ꝺñi ita ꝺicit. Generatio vipera D rum ꝺs oñꝺit vobis fugere a ventura ira? Ca.iiij. Facite ergo fructⁿ ꝺignos penitentie. Altera vero penitētia est: cui⁹ actio p totā ista de pe.ꝺi sti.j.tres vitā qua in carne mortali ꝺegimus perpe tua supplicationis hūilitate subeunda est. Primo quia vitam eternam: incoꝛruptibiler immortalēq̄ nullus ꝺesiꝺerat: nisi cū vite hui⁹ tpalis: coꝛruptibilis mortalisq̄ peniteat. Non em̄ sic quisq̄ in vitā nouaz p sanctificationē baptismi nascit vt quē- admoꝺum ꝺeponit ibi oia pctā preterita: ita etiā statim mortalitatē ipāz carnis coꝛruptionēq̄ ꝺeponat. Q̄ꝺ si ita nō est: restat vt illuꝺ q̄ꝺ scriptū est: q̄ꝺ ctiā ꝺsq̄ in se sentit aꝺ huc ꝺum in hac vita est: coꝛp⁹ q̄ꝺ corrumpitur aggrauat animā: & ꝺeprimit terSap̄.ix. rena inhabitatio sensum multa cogitantē q̄ꝺ tūc in illa beatituꝺine: q: nō erit cū absoꝛbebitur mors in victoriaz: quis ꝺubitet in quacūq̄ tēpoꝛali felicitate versemur peni- j.Co.xv. tere tamen nos ꝺebere huius vite: vt aꝺ illā incoꝛruptionē tota auiꝺitate curram⁹ Inꝺe est ei q̄ꝺ etiā ap̄s ait. Quāꝺiu sum⁹ ij.cor.v. in corpoꝛe peregrinamur a ꝺño. Per fiꝺez em̄ ambulam⁹: nō p ꝑspeciē. Quis g̃ festinat atq̄ optat aꝺ patriā remeare: & illā p spe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciē q̄ est facie ad faciē ꝓtēplari: nisi quē peregrinationis sue penituerit: Ex quo dolore penitentis etiā vox illa miserabilis erūpit ps. cxix. ⁊ sonat. Heu me: q̄ peregrinatio mea longinqua facta est. Et ne putes nōdū fidelē ista loqui: vide q̄ sequit. Inhabitauī in tabernaculis cedar. Cū his q̄ oderūt pacem eram pacificus cuz loquerer eis impugnabant me valde. Non solū hois fidelis: sed etiam euāgeliste firmissimi ⁊ martyris fortissimi hec ꝺba sunt. Nā inde est etiam illud eiusdem apli. Scim⁹ eīm q̄ ⁊ si terrena ij.Co.v. nr̄a domus hui⁹ habitationis dissoluat: edificationē habem⁹ ex deo domū non manufactam eternā in celis. Eteīm hoc ingemiscimus: habitaculum nostrum: q̄d de celo est supindui cupientes: si tn̄ induti non nudi inueniamur. Et eīm qui sumus in hac habitatione ingemiscimus grauati: in quo nolumus spoliari sed supuestiri: vt absorbeat mortale a vita. Quid ergo cupimus: nisi ita non esse vt nūc sumus: Et q̄d ingemiscimus: nisi penitēdo: q̄ ita sumus. Sz deo nō ita erimus: nisi terrena domo resoluta celestez habitationē ⁊ in alo ⁊ corpore totius hois immutatione sortiamur. Qua propter ⁊ sanctus Job nō ait esse tentatio- E Ca.v. nem in hac vita: sed hāc ipsaz vitā tētatio- Job.vij. nem dixit esse: ita loquēs. Nunquid nō tentatio est vita humana sup terraz: Quo in eo etiā mysteriuz lapsi hois mirabiliter tetigit dicens. Tāq̄ seruus fugiens dn̄m suū ⁊ ꝓsecut⁹ est ymbrā. Nō eīm hec vita dicēda est potiꝰ q̄z ymbra vite. Nec immeri- Gen. iij. to fugitiuus Adā post offensionē pcti abscōdit se a facie dn̄i: tectus foliis arborum q̄b⁹ opacātur ymbracula: tāq̄ fugiēs dn̄z suū: sicut dictū est: ⁊ cōsecut⁹ ymbrā. Que vniuersa ad hec dicta sunt: ne q̄s p b tis mum q̄uis iustificat⁹ sit a priorib⁹ p tn̄ supbire audeat etiā si nihil committat: vnde ab altaris cōione separet: quasi iam de plena securitate se iactans: sed potius seruet humilitatem: que penevna disciplina christiana est. Nec superbia terra et ci- Eccl. x. nis: donec ista nox tota transeat: in qua p- ps. ciij. transeunt omnes bestie silue: catuli leonuz rugientes vt querant a deo escam sibi. In Job.vij. hac esca. Job ipe petitus est qui dixit. Tē- Lu.xxij. tatio est vita humana super terram. Etiā dominus: in hac nocte (inquit) postulauit sathanas vexare vos sicut triticum. Quis itaq̄ sane mentis non ingemiscat cui non penitentiam sic esse displiceat: Quis non tota humilitate supplicans diuino adutorio se exaudibilem prebeat donec transeat omnis ista tentattonum materies atq̄ ymbra terrena: et ille qui nunquam deficit iam nobis illuceſcat sempiternꝰ dies et illuminet abscondita tenebrarum et manifestet cogitationes cordis: et tunc laus f.Co.iij. erit vnicuiq̄ a deo: Deinde quamuis se F quisq̄ gloriet ur sibi esse habere corpus edomi- Ca.vj. tum vt mūdo crucifixus ab oī ope malo: Gal. vj. in seruitutē redacta mēbra castiget: ne iaz j.Cor.ix. regnet pctꝰ in eiꝰ mortali corpore: ad obe- Rom.vj. diēdū desideriis eiꝰ solū vnſi verū deū collat: nulli simulachroꝝ ritui dedit⁹: nullis sacris demoniorꝝ irretit⁹: nō accipiēs iuanū nomē dei sui: quietā sempiternā certꝰ expectans debitū honorē parētibus reddens nec homicidio: nec fornicatione turbatus: nec furto fraudulēt⁹: nec mēdacio duplicat⁹: nec rei vel vxoris aliene cōcupiscētia sordid⁹: nō i o etiā reb⁹ aut luxuria diffluat: aut arc at auaricia: nō sit cōtētiosus: nō maledic⁹ vēdat postremo oia sua ⁊ det pauperib⁹: ⁊ sequat̄ xp̄z: atq̄ thesauro celesti radicē cordis infigat. Quid vi- G Ca.vij. deſ addi posse ad tā plenū iustitiā: Tn̄ no lo gkicē. Intelligat hec oia ꝑstita sibi cē: nō ij.cor.iij a se existere. Quid ei hz q̄ nō accepit: Qō si accepit: q̄d gliaſ q̄si nō accepit: Eroget sane pecuniā dn̄icā: cōsulat ꝓmo sicut sibi sentit esse ꝓsultū vel cōsulēdū nec putet satis esse seruare integrū q̄d accepit: ne di- mat.xxv catur ei. Serue neq̄ ⁊ piger dares pecuniā meā: ⁊ ego veniēs cū vsuris exigerem: ne auferaſ ab eo q̄d accepit: ne ꝓiciaſ in tenebras exteriores. Quā vehemētissimā pena si timere debent illi qui seruare integrū possunt q̄ acceperūt: q̄ spes i z est q̄ hoc impie scelerateq̄ disperdūt: Uersabit q̄ iste in reb⁹ hūanis nō carnalis ſz spiritalis acq̄sitionis deuinct⁹ officio nō q̄dē negocijs secularib⁹ obligat⁹: ſz t militat deo non ocio desidie torpidus ⁊ abiectus. Uer ergo si potest suas elemosinas omnes cum hylaritate: siue cum carnalib⁹ necessitatibus pauperu rogat aliq̄d: siue cuz panis celestis disp ione inuicta aduersus diabolū castra in credētiū cordib⁹ con- ij.Cor.x struit. Hylarē eīm datorē diligit de⁹. Non vtiq̄ tedio frāgatur in difficultatibus rep- j.Co.vij que necesse est existāt: vt oñdaſ homim q̄ homo ē. Nō ira surrepat in eū: q̄ aut odio- se irruit: aut ꝑ tune inopia coact⁹ petit aut negocio suo cū tn̄ maiore occupat⁹ sis indifferenter flagitat subueniri: aut in hoc manifeste iustitie resilu ca cupiditate: aut miserabili tarditate nō det quic q̄ amplius vel minus q̄ oportet. Nō loquatur amplius q̄ opus est: aut cuz etiam nō op⁹ est. Speciosi enim pedes euāgelizantium iij.se.di. pacem: euangelizantium bona. Sed tamē xxxj.cuz de terra sicca pulueré ꝓhūt: q̄ sane in iudi- ergo. ciū eoꝝ exercitiū q̄ sibi hāc exhibitionē puer- sa volūtate cōtēnūt. Nō solū q̄ ꝓpter ipsaz vite huius mutabilitatē et ignoratiā ⁊ ꝓpter dici malicia q̄ vtinā sufficeret: sicut de ps.xxvj. illa dictū est. Sufficit dici malicia sua: quā matt.vj. iubemur ferre atq̄ portare donec trāseat ⁊ sustinere deum viriliter agendo: vt fructū afferam⁹ cum tolerātia: sz etiā ipz pulueres mūdi hui⁹ q̄ ꝓ itinera ꝓsulēdi ꝓsulentiū pedib⁹ adhereſcit: ⁊ dāna q̄ in ipsa negocios- sima dispēſationis actiōe ꝓtingūt: q̄ dn̄s ꝓpitet vt cū lucris maioib⁹ ꝓpēſent: quotidianā debem⁹ habere pniam. Sed si hoc dispēſatores ꝙbi dei ⁊ ministri fac nētoꝝ eius milites xp̄i: q̄sto magis cetera stipendiaria mūdi: ⁊ ōdā pulcia magni regis Quā ne forte m uispitione auaricie mi- les ille fidelissimus atq̄ fortissim⁹ apostolus paul⁹ offenderet: suis stipēdijs militauit: ⁊ ybi forte defuit sumptus necessarius ij.cor.xj. Alias (inq̄t) ecclias expoliaui: accipiēs ab eis stipendiū ad vestrā ministrationē: q̄sto magis ecclie, puinciales secularib⁹ negocijs obligati: q̄tidianā debēt habere pniaz Qui q̄uis a furtis: a rapinis: a fraudib⁹: ab adulterijs et fornicationib⁹: oiq̄z luxuria a crudelitate odiozum ⁊ inimicitiaruz pertinacia: ab oiq̄z deniq̄ idolatrie fedita- te: spectaculozum nugacitate: hereſiz atq̄ scismatū impia vanitate: atq̄ ab oibus huiuscemodi flagitijs ⁊ facinorib⁹ immunes: puri atq̄ integri esse debeāt: tn̄ ꝓpter administrationē rei familiarii ⁊ cōiugioruz arc imas vincula tā multa peccāt: vt non tā de isti⁹ mūdi pulvere aſpgi: q̄s luto obli- j.cor.vj. niri videaſ. Hoc est q̄ apl̄s eis dicit. Jaz q̄dē olim delictū est: q̄ iudicia habetis ꝑ terv Quare nō magis iūctatē patimini Quare non magis fraudamini: Nā illud execrabile est quod ꝓpter quosdā addit et dicit. Sed vos iniquitatē facitis ⁊ fraudatis: ⁊ hoc fra is. Exceptis tn̄ iniqtatibus et fraudibus: hoc ipsum habere inter se iudicia ⁊ lites de secularib⁹ reb⁹ delictum esse dicit: q̄ tn̄ ſ crendū esse admonet: si vel ecclīastico iudicio lites huiuscemodi finiātur. Hinc est eīm etiā illud. Qui sine vxore est: cogitat ea que sunt dei: quomō placeat deo. Qui aūt matrimonio conjunctus est: cogitat ea que sunt mūdi: quō placeat vxori. Quod etiā de femina sīt notat. Ut illud am ait. Et item in idipsum estote ne vos tentet sathanas ꝓpter intēperantiam vestram. Quod vt peccatū demonstraret esse: sed infirmati ꝓcessum: subiecit statim. Hec autez dico fm veniam nō fm imperium. Sola enim generandi causa est inculpabilis sexus vtriusq̄ ꝙmixtio.

Quam multa sunt alia peccata siue in loquendo de rebus ⁊ negocijs alienis: q̄ non ad te pertinent: siue in vanis cachinnationi- ecci.xxxj. bus: cum scriptuz sit. Stultus in risu exal- tat vocem suam: sapiens autem vix tacite ridebit. Siue in ipsis escis q̄ a necessitatibus sustentande huius vite preparatur auidior atq̄ immoderatior appetitus: sepe excessum modum post triduanam crudelitatem contestans. Siue in vendendis ⁊ emendis rebus charitatis: ⁊ veluti vtilitatis vota peruersa. Piget cuncta colligere: q̄ quisq̄ in seipso cert⁹ cōprehendit: atq̄ reprehendit si diuinarū scripturarū speculū nō negligenter attendat. Que q̄uis singula nō letali vulnere ferire sentiat: ficuti homicidiū ⁊ adulteriū vel cetera hmōi: tn̄ oia simul ꝙgregata velut scabies q̄ pl a sunt necāt: ⁊ nr̄z dec⁹ ita exterminat: vt ab illi⁹ sponsi speciosa forma p filijs hoim castissimis ap̄lexib⁹ separēt nisi medicamēto quotidiane pnie dissecenſ. Qō si falsuz est vñ q̄ tidie tundimus pectora: Qō nos q̄z antistites ad altare assistētes cū oib⁹ facim⁹. Uñ etiaz orantes dicimus: q̄ō in tota ista vita oportet vt dicamus. Dimitte nobis debita Mat.vj. nr̄a: sicut ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ nostris. Nō eīm ea dimitti ꝑamur que iaz in baptismo dimissa sunt: ⁊ nisi dimissa crediſ mus: de ipsa fide dubitamus: sed vtiq̄ de quotidianis pctis hoc dicimus: ꝑ q̄d tiā sacrificia elemosinaꝝ ieiuniorꝝ ⁊ iparum ofonū ac supplicationū q̄sq̄ ꝑ suis viribꝰ offerre non cessat. Quisq̄s itaq̄ se diligenter attendēs: nulla seipm adulatione seducit: satis intelligit cuz q̄sto periculo mortis eterne: ⁊ cū quanta penuria perfecte iustitie pegrinetur a dño: q̄uis iaz in xp̄o: hoc mat.vj. inuia cōstitutus redire concl. Nā si nō habemus pctā ⁊ tūdētes pectora dicim⁹. Dimitte nobis debita nr̄a: ex hoc ipso certe ⁊ grauiter nullo dubitāte peccamus: cū inter ipsa sacramēta mētimur. Quāobrez ingtū deo nostro: fide: spe: ⁊ charitate ꝙnctimur: ⁊ eum ingtū possumus imitamur non peccam⁹ sed filij dei sum⁹. Ingtū aūt ex occasione carnalis infirmitatis: q̄z nondum morte resoluta: nōdū resurrectōe mutata est: motus reprehensibiles improbiq̄ surrepunt: peccamus. Qō vtiq̄ fateri nos ꝙuenit ne dura cernice nō lāguoris nostri sanitatē: sed dānatione supbie mereamur. Uñ vtrūq̄ veriſſime scriptū est. Et q̄ natus j.Joh.j est ex deo non peccat: ⁊ q̄ō in cadē iohānis epla legim⁹. Si dixerim⁹ q̄z pctm̄ nō habe- j.Joh.i mus: nosmetipsos seducimus: ⁊ veritas in nobis nō est. Illō q̄ ex primitijs nouī hois hoc ex reliquijs veteriſ dictū est: vtrūq̄ eīm.

agimus in hac vita. Paulatim autē nouitas accedit: ⁊ paulati vetustate cedēte succedit. Cuz vero vtrūq; agitur in stadio sinuus: nec solū pcutimus aduersariū bonis operib⁹ sed etiā peccata incauti⁹ euitādo percutimur. Neq; nūc quis nr̄m vicerit sed quis crebri⁹ feriat: q̄s fort⁹ confligat attēditur: donec alios secum in sempiternā mortez ptrahat: q̄ hoi stanti lapsus inuidet: ⁊ ab alijs triūphātib⁹ fine dicat.

1.cor.xv. Ubi est mors ptētio tua? Ubi est mors aculeus tu⁹? Sz neq; tā facile ab inimico deijcimur q̄ cuz eū superbiēdo imitamur: nec vehemētius eū, pternimus q̄s cū humilitate deū sequmur: nec acriores ei dolores infigimus q̄s cū plagas pctōr nostror ꝓfitendo ⁊ penitēdo sanam⁹. Tertia actio est

Ca.ix. Z pnle ... p illis peccatis subeūda est quā legis decalogus cōtinet. Et de q̄b⁹ apostolus ait. Q̄n qui talia agunt: regnū dei nō

1.cor.vj. possidebūt: In hac ergo pnia: maiorē q̄sq; in se seueritatē dz exercere vt a seipso iudicatus: nō iudicet a deo. Sicut idē apostolus ait. Si em̄ nos iudicaremus: a dño nō

1.cor.xj. ij.cor.v. iudicaremur. Ascēdat itaq; hō aduersum se tribunal mētis sue: si timet illud q̄ opz nos exhibere ante tribunal xp̄i vt illud recipiat vnusquisq; q̄ per corpus gessit: siue bonū: siue malum: ꝓstituat se ante faciē

ps. xlix. suam: ne hoc ei postea fiat. Nā minat hoc deus peccator dicens. Arguā te ⁊ statuā te ante faciē tuam. Atq; ita constituto in corde iudicio: assit accusatrix cogitatio: testis cōscientia: carnifex timor. Inde q̄dem sanguis aie confitētis per lachrymas profluat. Postremo ab ipsa mēte talis snia, proferatur: vt se indignū homo iudicet participatiōe corporis ⁊ sanguinis dñi. Ut qui separi a regno celor timet per vltimā sētentiā summi iudicis: per ecclesiasticā disciplinā a sacramēto celestis panis interi separet. Uersetur ante oculos imago futuri iudicij: vt cuz alij accedūt ad altare dei quo ipse nō accedit: cogitet q̄s sit cōtremiscenda illa pena qua percipiētib⁹ alijs vitam eternā: alij in mortē precipitent eternam. Ad hoc em̄ altare quod nūc in ecclesia est in terra positū: terrenis oculis exposītū: ad myster̄iorū diuinor signacula celebranda: multi etiā scelerati p̄nt accedere: q̄m deus cōmendat in hoc tpe patientiam suā: vt in futuro exerceat seueritatez

Rom.ij. suam. Accedūt enim ignorātes: quoniam patiētia dei ad penitētiā eos adducit. Illi aūt fm duriciā cordis sui ⁊ cor ipenitēs thesaurizāt sibi irā in die ire ⁊ reuelatōis

Hebr.v. iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq; scōm opera sua. Ad illō aūt altare quo pcursor pro nobis introiuit iesus quo caput eccle sie pcessit: mēbris ceteris secutur: nullus eor accedere poterit: de q̄b⁹ (vt iam cōmorauī) dixit ap̄s. Q̄n qui talia agūt regnū dei non possidebūt. Solus em̄ sacerdos sed plane sibi tot⁹ assistit: adiūcto. s. cor

Gal.v. pore cui caput est: q̄b⁹ iam ascēdit in celuz. Ipse est cui dixit ap̄s petrus. Plebs sancta: regale sacerdotium. Q̄uo ergo in interiora velū ⁊ in illa inuisibilia sancta sc̄or̄ū itroire audebit aut poterit: qui medicinā

j.pet.ij. discipline cōtēnens: noluit paulisper a vi sibilibus separari? Qui em̄ noluit humiliari ... exaltaret: cum exaltari voluerit: deijciet: ⁊ in eternum seiunget ab eternis sanctis. Quisq; hoc tpe p merita obedien

tie ... per satisfaction ... penitentie: non sibi ꝓuidit locū in corpore sacerdotis: q̄ fronte impudētie tunc volet auerti faciē dei a

Psal.v. peccatis suis: qui nūc toto corde nō dicit. Q̄n facinus meū ego agnosco: ⁊ peccatuz meū ante me est semp? Quo pacto q̄so deº

R Ca.r. Gal.v. digneī ignoscere: q̄b⁹ in se ipse hō dedignatus est agnoscere? Aut illud q̄le est in quo sibi blandiunt: qui sua sevanitate seducūt pseuerantes in malicia atq; luxurijs suis cum audiunt ap̄lm dicentē. Q̄n qui talia agunt regnū dei nō possidebūt? Audēt sibi preter regnū dei salutē quā desiderant polliceri: atq; ita inter se loquunt: dū recusant agere pniaz, p peccatis suis ⁊ pditos mores aliq̄n in melius cōmutare. Regnare nolo: sufficit mihi salū esse. In quo primū nos fallit: q̄ eor nec sal⁹ vlla ē. Deinde

Matth. xxiij. iniq̄tas pseuerat. Quod em̄ ait dñs. Quoniā abūdauit iniq̄tas refrigescit charitas multor: qui aūt pseuerauerit vsq; in finez hic salu⁹ erit: salutē vtiq; pmisit p̄seuerātibus in charitate: nō in iniq̄tate. Uoi autē charitas est: opa illa mala a regno dei se-

Gal.v. parātia esse nō p̄nt. Ois em̄ lex ex vno sermone cōpleta est i eo q̄ scriptū ē. Diliges ꝓximū tanq̄ teipm. Deide si est aliq̄ differētia inter regnātes ⁊ nō regnātes: opz tm vt in vno regno sint oēs: ne in hostiuz aut alienor nūero deputent. Oēs em̄ romani romanū regnū possidēt: q̄uis in eo nō om

Gal.v. j.cor.xv nes regnēt: sed ceteris regnātib⁹ pareant. Nō aūt ait ap̄s. Qui talia agūt nō regnabūt cū deo: sed regnū dei non possidebunt. Q̄d etiā de carne ⁊ sanguie dictū est. Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebunt: q̄ corruptibile hoc iduet incorruptionem: et mortale hoc iduet imortalitatē: vt iam nō caro ⁊ sanguis ꝫ ex alali corpe spiritalis corpis habituz: naturāq; mereat. Uel illa eos terreat vltia sua iudicis nr̄i: quā propterea nūc apiri voluit: vt ab ei⁹ fidelibus

fa. xlix. mat. xix precaneā. Dans metuētib⁹ se significationez vt fugiant a facie arcus. Exceptis em̄ cis qui cū illo etiam iudicabūt: quibus et ꝓmisit dicens. Sedebitis sup duodecim thronos iudicātes duodecim trib⁹ israel. In numero iudantiū oēs intelliguntur: qui ꝓpter euāgelium ola sua dimiserūt: et secuti sunt dñm. Duodenarius q̄ppe numerus ad quādam vniuersitatē refertur. Non em̄ paulus ap̄s ibi non erit: qui inter illos duodecim nō fuit. Exceptis ergo illis quos etiā nole angelorū significauit:

Matth. xxv. quādo ait. Cum venerit filius hois iudicare cū angelis suis. Angeli em̄ vtiq; nun cū sunt. Nuncij aūt rectissime accip...tur oēs qui salutē celestiū hoibus nunciauerunt. Unde etiā euāgeliste boni nūcij pos-

Malachi.iij. Matth. xxv. sunt interp̄tari: ⁊ de ...hane baptista dictū est. Ecce mitto angelu meū ante faciē tuā. His ergo vt dicere ceperā exceptis: cetera oīuz hominū multitudo sicut in ipsi⁹ ꝑbis dñi manifestū est: in duas ptes diuidetur. Posturus est em̄ oues ad dexterā: hedos aūt ad sinistrā: ⁊ dicet ouibus. i. iustis. Uenite bñdicti patris mei: ꝓcipite regnuz q̄ vobis paratū est a cōstitutiōe mundi. De

Gala.v. hoc vtiq; regno dixit ap̄s: cū enumeraret opa mala. Q̄n qui talia agūt regnum dei nō possidebūt. Audi q̄d audiāt qui a sinistris erūt. Ite (inq̄t) in ignē eternū q̄ preparat⁹ est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Quapropter

Matth. xxv. ꝓsumere q̄s audeat de nole xp̄iano: ⁊ non cū oī obedientia ⁊ timore audiat ap̄lm dicentē. Hoc em̄ scitote cognoscentes q̄ ois

Ephe.v fornicat... or aut imūdus: aut auarus: quod est idolor seruitus: nō hz hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. Nemo vos seducat inanib⁹ verbis: ꝓpter hoc em̄ venit ira dei i filios

1.cor.vj. diffidēti. Nolite itaq; fieri principes cor. Latus aūt ad corinthios hec dicit. Nolite errare: neq; fornicatores: neq; idolis seruiētes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculor concubi...tes: neq; fures: neq; auari: neq; ebrioli: neq; maledici: neq; rapaces: regnū dei possidebunt. Sed videte

Ca.xij. quē admodū timorē ⁊ desperationem salutis abstulerit eis: qui hec̄ vita veteri cō miserunt. Et hec quidē inquit fuistis: sed abluti estis: sed sanctificati estis in nomine dñi nostri iesu christi: et spū dei nostri.

Rom.ij. Quisq̄s ergo post baptismū aliquotū ꝓistinor malor ...ere obligatus tenet: vsq; adeo sibi inimicus est: vt adhuc dubitet vi tam mutare: dū tps est cum ita peccat et vivit. Nā vtiq; q̄ ita perseverāt peccat: thesaurizat sibi irā in die ire ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei. Quod aūt adhuc vivit patientia dei ad penitentiā eū adducit. Im-

Matth. xvj. plicatus ergo tā mortiferis vinculis peccatoruz detrectat: aut differt: aut dubitat cōfugere ad ipsas claues ecclesie q̄b⁹ solu-

Z Ca.xj. De pe. dis.j. iuenit. iiij sen. dist. vij. cap. sed q̄d. atur i terra vt sit solutus in celo: ⁊ audet sibi post hanc vitam: q̄ tm̄ xp̄ianus dr̄ salutē aliquam polliceri. Neveredicū illud dñice vocis tonitruz cōtremiscit. Nō alis mat. vij qui dicit mihi: dñe dñe intrabit in regnuz celor ⁊c. Quid ad galathas idem ap̄ls. Nōne talia enumerās eodez fine ꝓcludit?

Gal.v. Manifesta sunt (inq̄t) opera carnis: q̄ sunt fornicatiōes: imūdicie: luxurie: idolor seruitus: veneficia: inimicitie: ꝓtēciones: emulatiōes: animositates: dissensiōes: hereses inuidie: ebrietates: comessatiōes: ⁊ his similia que ꝓdico vobis sicut ꝓdixi. Q̄n qui talia agūt: regnū dei nō possidebūt. Judicet ergo seipm hō in istis volūtate dū potest: ⁊ mores cōuertat in melio⁹: ne cū ...nō poterit: etiā preter voluntatē a dño iudicet. Et cū in se ꝓtulerit seueriss̄ime medicine sniam: veniat ad antistites p quos illu in ecclesia claues mīnistrātur: ⁊ tanq̄ bonus incipiēs iam esse filius maternoz mē broz ordine custodito a ꝓpositis sacroz accipiat satisfactiōis sue modū: vt in offerendo sacrificio cordis cōtribulati deuot⁹ ⁊ supplex: id tm̄ agat q̄ non solū illi prosit ad recipiendā salutez: sed etiā ceteris ad exemplū. Ut si peccatū eius non solum in graui ei⁹ malo: sed etiā in scādalo est aliorum: atq; hoc expedire vtilitati ecclesie v⁹ deē antisliti in noticia multoz vel etiā totius plebis agere pniam nō recuset: nō resistat nō letali ⁊ mortifere plage: p pudorem addat tumorē. Memnerit tm̄ semper Jac.iiij. q⁹ superbis deus resistit: humilib⁹ autez dat gratiā. Quid est em̄ infelicius: q̄d peruersius q̄s de ipso vulnere q̄ latere nō potest ne ...erubescere: ⁊ de ligatura illi⁹ erubescere? Nemo arbitrē fratres ꝓptera se cōsiliū salutifere huius debere penitētie con

W tēnere: q⁹ multos forte aduertit ⁊ nouit ad sacra altaris accedere: quor⁹ talia crimina nō ignorat. Multi em̄ corrigūtur vt petrus: multi tolerant vt iudas: multi nesciūtur: donec veniat dñs q̄ ⁊ illuminabit abscōdita tenebraz ⁊ manifestabit cōsilia cordium. Nā pleriq; ꝓptera nolūt alios accusare dū se per illos cupiunt excusare. Pleriq; autē boni christiani ꝓpterea tacent ⁊ sufferūt alioz peccata que nouerūt q⁹ documētis sepe deserūtur: ⁊ ea que ipsi sciunt: iudicib⁹ ecclesiasticis, pbare nō possunt. Quāuis em̄ vera sint quedā: non tamē iudici facile credēda sunt: nisi certis indicijs demōstrētur. Nos ꝙ a cōione, phibere quēq; non possumus: q̄uis hec, phi-

ij.q̄ō.j. multi. ij.q̄ō.j. multi. ij.q.vij. pleriq;.

bitio mondū sit mortalis sed medicinalis: nisi aut sponte cōfessum: aut in aliquo siue secularis: siue ecclesiastico iudicio notatum atq; cōuictum. Quis eñ sibi vtrūq; audeat assumere: vt cuiq; ipse sit r accusator: r iudex. Cuiusmodi regulā etiā paulus apostolus in eadez ad corinthios epla breuiter insinuasse intelligit: cum quibusdā cōmemoratis criminib⁹: ecclesiasticī iudicij formā ad ola similia ex quibusdaz daret. Ait eñ. Scripsi vobis in epla nō cōmiscere fornicarijs. Non vtiq; fornicarijs huius mūdi: aut auaris: aut raptoribus: aut idolis seruientibus: alioquin debueratis de hoc mūdo exisse. Nō eñ possunt hoies in hoc mūdo viuentes nisi cū talibus viuere: nec eos possunt lucrifacere xp̄o: si eorū collocquiū coniunctiōq; vitauerint. Unde r dñs cū publicanis r peccatoribus comedens. Mat.ix. Non est opus (inquit) sanis medicus: sz male habētibus. Non eñ veni vocare iustos sed peccatores. Et ideo sequit apostolus j.Cor.v. r adiungit. Nūc scripsi vobis nō cōmiscere. Si qs frater noiatur in vobis: aut fornicator: aut idolis seruiēs: aut auarus: aut maledicus: aut ebriosus: aut rapax: cū huiusmodi nec q̄dē cibū simul sumere. Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Nōne de his qui intus sunt vos iudicatis. De his aūt qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malū a vobisipsis. Quib⁹ vbis sapis ostēdit non temere: aut q̄libet sz per iudiciū auferendos esse malos ab ecclesie cōione: vt si per iudiciū auferri non pūt tolerent potius: ne puerse malos quisq; eui tando: ab ecclesia ipse discedēs: eos quos fugere videt vinciat ad gehēnaz. Qz r ad hoc nobis sunt in scripturis sanctis exempla ꝓposita: velut in messe vt palea sufferat vsq; ad vltimū ventilabrū: vel in retia vbi pisces boni cū malis vsq; ad segregationē que futura est in littore. i. i fine seculi equo aio tolerentur. Non eñ Iuium est hnic loco id q̄ alio loco dicit apostol⁹. Tu qs es qui iudicas alienū seruuz? Suo dño stat aut cadit. Noluit eñ hominē ab Ro. xiiij hoie iudicari ex arbitrio suspitōis: vel etiā extraordinario vsurpato iudicio: sed potius ex lege dei fm ordinē ecclesie: siue vltro cōfessum: siue accusatū: atq; cōuictuz. Alioqn illud cur dixit. Si quis frater nominat aut fornicator: aut idolis seruiēs: r cetera: nisi qz eam noiationez intelligi voluit que sit in quēq; cum suis ordine iudiciario atq; integritate ꝓfertur. Nā si nominatio sola sufficit: multi dānādi sunt innocētes: qz sepe falso in quoq; cria noiantur. Nō ergo illi quos monem⁹ agere penitentiā querāt sibi comites ad supplicium: ne gaudeāt qz plures inuenerint. Nō eñ ꝓterea min⁹ ardebūt: qz cū multis ardebūt. Non est eñ hoc sanitatis certū cōsilū: sed malignōlētie malū solatiū. An forte N Ca.xiij. attendūt multos etiā in ipsis honorib⁹ ecclesiasticis ꝓpositoꝝ r ministroꝝ: nō cōgruenter viuere sermonib⁹ r factis que ꝓ eos populis ministrant? O miseros hoies j.q.j.si- qui hos intuēdo xp̄m oblumscūtur: q̄ tanto ante ꝓdixit vt legi dei potiꝰ obtēperare gnifica- tur ꝙ imitādi videāt illi q̄ ea que dicūt tis. non faciūt: r traditorē suū toleras vsq; in finē: etiā ad euangelizandū cū ceteris mittas. Quia sunt aūt isti absurdi r ꝓpositi r miseri: qui ꝓpositoꝝ suoꝝ malos mores imitari eligunt: ꝙ per eos ꝓdicta dñi precepta seruare: ꝙ si [illegible] viator remeādū sibi esse existimet in [illegible]ere: cū viderit miliaria lapidea lris plena: viā docere r non ambulare. Cur eñ nō potꝰ si ꝓuenire desiderat tales comites intueat: r cōsequatur qui r viā bene demonstrant: r in ea ꝓseuerāt: atq; alacriter nō ambulant? Qō si isti desint vel potiꝰ minus appareāt: nā deesse nō possunt. Non eñ sic querūt hoies charitate studiosa qō predicēt ad imitationē: qūo querūt nichtate suspitiosa qō murmurent ad deceptionez: partim nō inueniēdo bonos dū ipsi mali sint: partī timēdo inuenire dū mali esse semp volunt. Sed tm̄ cōcedam⁹ nō apparere nūc homines dignos imitatione. Qui sc̄s hoc putas deū mente intuere: q̄ hō factus est vt te hoiem viuere doceret. Si habitet xp̄s in interi- hole Eph.iij. per fidē in corde tuo: recordaris q̄ illud qō j. Joh.ij iohānes ait. Qui dicit se in xp̄o manere dz quēadmodū ille ambulauit r ipse ambulare: r ita nō tibi deerit quē se- ris: r cū te alius viderit de bonoꝝ inopia cōqueri desinet. Si eñ non nosti q̄d sit recte viuere: diuina ꝓcepta cognosce. Fortassis eñ multi recte viuūt: s- ꝓterea tibi nullus videt: qñ quid sit [illegible]te viuere ignoras. Si aūt nosti: age qō nosti: vt r tu qō queris habeas: r alijs qō imitētur ostendas. Xp̄m alo attende: attēde apostolos quoꝝ nouissimus est ille qui dicit. Imitatores j.cor.iiij mei estote sicut r ego christi: attēde animo tot martyrū mīa. Cur eñ te natalicia eo ruz cōuiuijs turpibus celebrare delectat: r seoꝝ vitam segui honestis moribus non delectat? Jbi videbis non solum viros sed etiā feminas postremo pueros r puellas: nec impudētia decipi: nec iniqtate puerti: nec periculi timore frāgi: nec seculi amore corrūpi. Jta te nō inuenietē quid excuses: nō solū ꝓceptoꝝ inexorabilis rectitudo sed etiā exemplor inumerabilis multitudo circūdabit. Sed de vtilitate ac salubritate penitentie: vt qō institim⁹ aliquādo ꝓsequamur. Si iam de sanitate desperās addis peccata peccatis: sicut scriptuz est. Peccator cū venerit in profundū malorum contēnet: noli cōtēnere: noli desperare: clama etiā de profundo ad dñm r dic ei. De profundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocem meā. Fiant aures tue intēdentes in vocē obsecratiōis mee. Si iniqtates observaueris dñe: domine qs sustinebit. Qm̄ apud te ꝓpitiatio est. De tali ꝓfundo niuite clamauerūt: r hanc ꝓpiationē inuenerūt. Faciliusq; est enacuata cōminatio ꝓphete xp̄i humiliatio penitētie. Dic fortasse dicis: sed ego iam baptizatus sum in xp̄o: a quo ola mihi [illegible]cata ꝓterita dimissa sunt: vilis factꝰ sum nimis iterans vias meas: r canis horribilis oculis dei: cōuersus ad vomitū suū. Quo, abibo a spū eius: r a facie eius quo fugiaz? Quo frater: nisi ad eius misericordiā penitēdo: cuius potestatē peccando contēpseris? Nemo eñ recte fugit ab illo nisi ad illū: ab eius seueritate ad eius bonitatē. Quis eñ locus te excipiet fugientē: vbi eius ꝓnia te nō inueniat? Si ascēderis in celum ibi est: si descenderis ad infernuz adest. Recipe ergo pēnas tuas in directū r habita in spe in ex: remo huius seculi: eterā illuc manꝰ tua deducet me: et perducet me dextera tua. Quicūq; enim feceris: quecūq; peccaueris adhuc in hac vita es: vñ te deus si sanare Rom.ij. nollet auferret. Cur ergo ignoras: qz patientia dei ad penitentiā te adducit? Qui eñ clamabo tibi ꝓfuit vt nō recederes: ꝓ parcēdo clamat vt redeas. Intuere dauid regē: ian- ctiq; r ipse illius tpis sacramenta ꝓceperat. Jam circūcisus erat vtiq; qō Ca.xv. patres nostri ꝓ baptismo habebāt. Nam ad hoc dicit apls: sanctum abraā signaculum iustitie fidei re- ꝓsse. Jam etiā vncꝰ erat vnctione venerabili: qua regale sacerdotiū ꝓfigurabatur ecclesie. Repete aūt factꝰ est r adulterij r homicidij reus. Nō Ro.iij. frustra tamē de tam iniam r abruto ꝓfundo sceleris penitēs clamauit ad dñm dicens. Auerte faciē tuam a peccatis meis: r oēs iniquitates meas dele. Quo tādem merito: nisi qz itē dicit. Jniquitatē meam ego agnosco: r [illegible]ccatū meum ante me est ꝑpet. Quid aūt obrulit dñoynde illum ꝓpitiaret sibi? Qm̄ si voluisses sacrificiuz dedisses: vtiq; holocaustis nō delectaberis. Sacrificium deo spūs cōtribulatus: cor contritū r humiliatum deus non sperni. Non solū ergo deuote obtulit: sed etiā ista dicendo q̄d offerri oporteret ostendit. Non eñ sufficit motes in melius cōmutare: r a factis malis recedere: nisi etiam de his que facta sunt: satisfiat deo per penitentie doloꝝ: per humilitatis gemitū: per contriti cordis sacrificiū cooperātibus eleDe pe. di.i. non sufficit. mosynis. Beati eñ misericordes: qm̄ ipsorum miserebit deus. Nō enim dictum est vt tm̄ abstineatis a peccatis: sed r de preteritis (inquit) deprecare dñm vt tibi dimittātur. Et petrus iam erat fidelis: tā in Ecc.xxi christo: r alios baptizauerat. Intuere ergo Matth. petrum ꝓsumentē accusatum: timētem xxvj. vulneratū: flentem sanatū. Jam etiaz post Act.viij aduentū de celo spūsancti: quidā simō pecunia voluit eundē spmsanctus emere: sceleratissimū r impiū mercimoniū cogitans iam baptizatus in xp̄o: r tamē penitentie cōsilium ab ipso coreptus accepit. Dicit etiam apls paulus: qui vtiq; fidelib⁹ mittebat eplas. Ne iterum cū venero ad vos ij.cor.xij humiliet me deus vt lugeā multos ex his qui ante peccauerūt: r non egerūt penitentiā super immūdicia r luxuria: r fornicatiōe quā gesserunt. Circūstant ergo nos r ꝓcepta recte faciendi: r exempla non tm̄ recte faciētium: sed etiam ad recipiendā salutem penitentiū que fuerat amissa peccādo. Sed fac incertum esse vtrum ignoscat Q deus. Quid perdit cū supplicat deo qui sa- Ca.xvj. lutē perdere non dubitauerit cū offendere deū? Quis enim certus est q̄ etiā imperator ignoscat? Et tamē pecunia fundi tur: marta transmittātur: procellarū incerta subeūtur: r pene vt mors vitet mors ipsa suscipit. Supplicatur deinde per homines hoi: sine dubitatione fiunt ista: cum sit dubium quo fine prouenianꝰ: r tamē certi es sunt claues ecclesie: q̄ corda regia. Quibus clauibus quodcūq; in terra solui mat.xvj tur: etiam in celo solutū esse promittitur. Et multo est honestior humilitas qua se quisq; humiliat ecclesie dei r labor minor imponitur: r nullo tempore alis mortis periculo mors eterna vitatur.

Registrum.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Omnes sunt quaterni preter Ff qui est ternus.

¶ Diui Aurelij Augustini quinquaginta Homeliarum liber feliciter explicit: summa diligentia Lugduni impressus: in edibus Jacobi Mareschal. Anno domini M.cccc.xx. Die xo. x. mensis Augusti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Accōmodatissimū repertorium in libruz quinquaginta homeliarū diui patris Augustini Feliciter incipit.

Ceusare alios plerics nolūt: qz se p illos plerics cupiūt: alij ideo tacent que nouerunt: qz documētis iudicib⁹ ecclesia sticis ꝓbare nō possūt. homelia. l. W. fo. xlv.

Accusator et iudex nemo simul esse potest homelia. l. W. fo. xlv.

Aduēt⁹ dñi dupler: prim⁹ occult⁹: secūdus manifest⁹. Homelia. xxvj. A. fo. xj.

Aduersari⁹ nr̄ cū quo in via cōcordare debem⁹. qđ sit. v. A. W fo. iiij. xj. C. fo. ir.

Adulatio duplex linguā. xx. A. fo. xv.

Adulatio est fallax laude seductio. xx. A. folio. xv.

Adulatores dicunt vēditores olei. xxxv. C in me. fo. xxx.

Adulator⁹ verba habent fallacia: r laudis nomina. xij. W. in me. fo. x.

Adulteri penitentiā agant qualiter agi in ecclia solet. xlix B. fo. xlij.

Adultera solius fornicationis causa est dimittenda: sed illa viuente nō licet alterā ducere: nec femine illū a quo p repudiuz recesserit vxor eius: maritū habere cōceditur. xlix. A. in fi. fo xlj.

Adultera est aia amās creaturā neglecto creatore. xxxiij. B. fo. xxviij. xxxviij. E. folio. xxxij.

Al' luya Laudate dñm significat: r quando cātari debeat. xvj. A. fo. xij.

Altare ad visibile qđ in ecclia ponit multi scelerati accedere possunt: ad illō celestre quo pcurso⁹ p nobis introiuit iesus: nullo⁹ eoz accedere pōt. l. Z. fo. xlviij.

Amat nos fedos de⁹ prius: vt digni sum⁹ amarī. xxxiij. W. fo. xxix.

Amauit nos d⁹ prior vt amaret. xxxvij. E. fo. xxxij.

Amare debemus iusticiā nō timere penā. ix. C. folio. vij.

Amare q̄ seipm nō nouit: nec primum: nec deū veracit amat. xxxvij. C. i fi. D. f. xxxij

Amare deū cū incipit hō: nō amat in hoc nisi deū. xxxviij. C. fo. xxxij.

Amare deū quō debeam⁹ que nō videm⁹: exēplo oſ⁹dit. xxxviij. C. i me. fol. xxxij.

Amatū a te qōlibet aut hoc ē qđ tu aut iferi⁹ et aut superi⁹ te est. xxxvij. C. fo. xxxij

Amādus est de⁹ ꝓpter se: nō ꝓpter pmiuz xxxviij. C. D. E. fo. xxxij. r. xxxiiij.

Amādus si hō gratis est: ꝯro magis deus xxxviij. C. fo. xxxij.

Amādus ita est de⁹ vt si fieri pōt nosipsos obliuiscamur. xxxviij. D. r. E. fo. xxxij.

Amans alterū peruerse: se peruerse amat. Et qui se recte amat: alterū recte amat. xxxviij. A. fo. xxxij.

Amator omnis saluum vult habere quod amat. xxxviij. F. fo. xxxij.

Amalech q̄ israelē debellare potuit r non vincere qđ figuret. xxvij. E. F. fo. xxij.

Amicitia dz eē gratuita: nec ꝓpter aliqua tolerāda dissoluēda. xxxviij. C. fol. xxxij.

Amicitia nō est dicēda quā cōsclētia mala facit. xxxviij. B. fo. xxxij.

Amicitie duo sunt gradus: prim⁹ cōsuetudinis: alter rōnis: et qđ supra inuenit diuinū est. xxxviij. B. fo. xxxij.

Amor mundi adulterat aiam: amor dei castificat. xxxiij. fo. xxviij.

Amor vbi perit non est amandū nō amat. xxxvij. A. circa fi. fo. xxxj.

Amor puersus ab odio: r odiuz rectum ab amore est. xxxvij. A. fo. xxxj.

Amor ale puersus abundat: amor rectus valde paucoz est. xxxvij. B. fo. xxxj.

Amor vtilis est: r est amor noxi⁹: nec vtilis accedit: nisi noxius recedat. xxxvij. B. in me. r. xxxviij. A. fo. xxxj. r. xxxij.

Amor diligēdi animaz dō est. xxxvij. A. B. folio. xxxj.

Amor vtilis habet initia sua: augmenta r pfectionē. xxxvij. C. D. fo. xxxij.

Amoris proximi liciti tres sūt grad⁹. Homelia. xxxviij. A. fo. xxxij.

Amore dei nihil casti⁹: nihil delectabilius xxxviij. C. i me. r. E. i me. f. xxxij. r. xxxiij

Amores malos leges detestātur humane r diuine. xxxviij. A. fo. xxxij.

Angeli rectissime dicunt q̄ salutēj celestiuz hoibus nunciāt. l. R. in me. fol. xliij.

Animalia quedam cur ꝓhibent ludeis et quedā concedunt: quid figurāt. xlv. A. B folio. xxxix.

Animalis illa cur nō refutāt a christianis xlv. A. in fi. fo. xxxix.

Anima peccatrix olle enee comparat. xvj. W. fo. xiij.

Anima carni est preponenda. xxxvij. A. folio. xxxj.

Aīa minus est q̄z deus. xiij. B. fo. xj.

Anima p qđ recedit aut accedit ad deum xxxiiij. A. B. fol. xxviij.

Animā suā qui amat perdet eā sic dz intelligi. xxxvij. A. fo. xxxj.

Animā suā q̄ amat pdit eam: nō est cōtrariū apto. Nemo vnq̄z carnē suā odio: habuit. xxxvij. A. B. fol. xxxj.

Anni magis nobis decedunt q̄z accedunt xxv. A. fo. xx.

Aqua non est salutis nisi in christi nole cõ secrata.xxvij.B.fo.xxi.
Ardebit non minus qui cũ multis ardet.l. M.in fi.fo.xlv.
Arguere dei dd sit.xxviij.C.in me.fo.xxiij.
Arrianorũ errore sequeret patrẽ duos habere filios.xxxij.G.fo.xxvij.
Arrianor errori vñ surgat.xxxij.fol.xxvi.
Arrogãs nõ est de quãtacũq se pdicatione laudauerit.l.A.circa fi.fo.xlij.
Ascensus sicut exaltationẽ indicat:ita cõnalles humilitatẽ ꝛ qualles ploratiões l.B.fol.xliij.
Auarus sibi vendicat qõ oibus donatum est.xlvi.B.fo.xlj.
Auarus vñ torquet inde misericors adiunatur.xxx.A.circa princ.fo.xxiij.
Auarus imaginẽ regis sculptã seruat in solidis imaginẽ ꝺditoris in hominibus detematur.xlviij.B.fo.xlj.
Auaricia nõ est auri ꝛ argenti culpa: ꝫ animi.xxx.B.in fi.fo.xxv.
Auaroꝝ pena ẽlis erit.vij.C.D.fo.vj.
Auaricie amaritudo est fugiẽda vt ad charitatis dulcedinem possimus peruenire viij.A.fo.vj.
Audiri quivult deũ prius audiat.xxviij.B fo.xxiij.
Augustin⁹ inualidus accedẽs ad sermonẽ fortis fit loquẽdo.xxix.B.fol.xxiij.
Augustinus ordinatus fuit epꝰ ante nata le fi.xxv.C.fo.xx.
Augustinus magis vult esse inimic⁹ holb⁹ ꝯ iusticie.xlix.C.fo.xlij.
Augustinus mẽ est aliarũ subditoꝝ suoruꝫ. xxvj.C.fo.xxi.xxiij.C.in fi.fo.xx.
Augustinus nõ tam delectat laudibus populariꝫ ꝯ angit quõ viuant qui eũ laudant.xxv.A.fo.xx.
Augustinus pascit subiectos vnde pascit xxv.C.fo.xx.
Augustin⁹ laudari a male vinẽtib⁹ nõ vult sed a bene viuentibus:nec plene vult nec plene non vult.xxv.A.fol.xx.
Augustinus in anniuersario ordinationis sue facit sermones.xxiij.ꝛ.xxv.per totũ. fo.xix.ꝛ.xx.
Augustini delectatio l hac vita nõ fuit nisi bona vita subditoꝝ.xxvij.E.fol.xxiij.
Aures dei sunt ad cogitationes nostras: quõ aures nostre ad voces nostras.xvj. A.circa prin.fol.xij.
Aures plures habent audiẽdi:nõ obediẽdi.xxvij.A.fo.xxij.
Aurũ excitatio est hũanitatis et suppliciũ cupiditatis.xxx.A.fo.xxiij.
Aurũ ꝛ argentũ illi⁹ est qui nouit vti auro argento.xxx.A.in me.fo.xxiij.
Aurũ et argentũ dei est:nõ diuitis.xxx.A. fo.xx.iij.xlvij.B.fol.xlj.
Auri ꝛ argẽti culpa nõ est ꝯ quis ꝑ auro et argẽto sepe cupidi dimiẽt.xxx.C.f.xxv.

Baptisari non debet adult⁹: nisi peniteat vite veteris. l.C.fo.xliij.xxvij.A.f.xxj.
Baptisatus aut cõtinentiaꝫ voueat:aut pmaneat cuꝫ vxore sua:aut si nõ habet ducat vxorẽ.xlix.B.fo.xlij.
Baptisatus ad horam secur⁹ hinc exit.xlj. C.folio.xxxv.
Baptismus cũ nos in nouã vitã regeneret curr statim etiã mortalitatẽ ipaꝫ carnisꝫ corruptionẽ deponim⁹.l.D.fo.xlij x.A.fo.viij.
Baptismo iustificat⁹ e ribus pctis non supbiat:etiã si nihil mittat vñ ab altaris cõmunione separet quasi de plena se curitate se iactans.l.E.fo.xliij.
Baptismũ ois pctã delere figuraliter ostenditur.xxvij.B.D.fo.xxj.
Baptismũ q̃ nondũ accepit:nõdũ violauit sacramentũ.xlj.A.fo.xxxv.
Baptismũ prodesse paruulis in fide offerẽtiũ ad remissionẽ originalꝭ pcti pie creditur ꝛ ecclastice auctoritatis p orbez terrarũ firmo roboze custodit.l.C.fo.xliij.
Bellator non ferro sed fide armari dz: nec in suis viribus sed in dño sperabit.xxxj. A.folio.xxv.
Bona sua agens ꝓpter laudẽ illa pdit:ꝛ q̃ abscõdi in iudicio ea inuenit.ij.B.fol.ij.
Bona magna que computãtur.xvij.A fo lio.xliij.
Bona tpalia malis sunt ad auaricie supplicũ:ꝛ bonis ad misericordie vsuꝫ.xxx. A.in me.fo.xxiij.
Bona ista tpalia cõmunia sũt bonis ma lis:ꝛ ideo non sunt ꝓ magno habenda. x.A.fo.viij.xxx.B.fo.xxv.
Bonũ oẽs appetũt:sed q tã boni esse nos lunt.j.A.B.folio.ij.xl in fine.folio.ix. xxv.D.fo.xx.
Bonitas perniciosa est q̃ pmittis perire peccantẽ quẽ poteris saluare correctum iij.A.in me.fo.iij.
Bonitas temperamentũ est discipline.iiij. D.fol.iij.
Bonitas amabilẽ facit disciplinã:qz boni tas sine disciplina delictoꝝ mater est iij.A.fo.iij.

Alumniatores comparãtur vl ceri pestilentiali.x.D.fo.ix.
Cantare debemus deo voce:vita ꝛ factis.xvj.B.fol.xij.
Caro christi venerat ex adam.

sed non erat adam.xxxij.J.folio.xxvij.
Casus maiorum debet tremor esse minorũ xxj.B.C.fo.xvj.
Cathecumini.xlix.A.D.fo.xlj.
Cecus a natiuitate a christo illuminatus genus humanum significat.xliij.A.fol. xxxvij.
Certũ tene ꝛ dimitte icertũ.xlj.D.fo.xxxv
Charitas quod possidet ꝺmnibus latũ ẽ. viij.B.fo.vj.
Charitas perfecta in his consistit.xxxviij. F.circa fi.fo.xxxiij.
Charitas si ablit nullum opus bonum valet.xxxiij.G.fo.xxix.
Charitas foras mittit diabol cupiditas intromittit.xxxviij.G.fo.xxxiij.
Charitas alienum bonum facit esse suum ꝛ alterius membrum suum esse iudicat exemplo pro ur.xv.B.C.fo.xij.
Charitas ignoscit.vij.A.circa prin.ꝛ.viij. G.fo.v.ꝛ.vj.
Charitas vbi est:opera illa mala que a regno dei separant esse non possunt.l.R. folio.xliij.
Charitas radix est omnium bonorum:ꝛ si mul cum cupiditate esse non potest.viij. A.folio.vj.
Charitatis ordinem qui vult vere custodire que seruabit.xxxv.D.fo.xxx.
Charitatem quin habeat nemo se excusare potest.vj.C.D.fo.v.
Charitatem non potest habere superbus aut immundus.xxxiij.F.fo.xxviij.
Charitatem perfectã non soluz in nouo: ꝫ t in veteri testamento seruare precipimur.xxxviij.A.fo.xxxij.
Christus quanto pro nobis factus est de formior:tãto nobis debet esse speciosior. xxvj.A.B.fo.xxx.
Quanto quod contemnitur non est contemplatio sanat:sed medicamentum eg xxxij.D.circa fi.fo.xxvj.
Christum si habemus in christo nobis omnia sunt.xxiij.D.fo.xxix.
Christum nihil amplius quidaꝫ putant ꝯ purum hominem:non deum.xviij.B.folio.xxxviij.
Christi nozum tempora in omnibus scripturis ꝓdicta sunt.xxxv.per to.fo.xxix.
Cogitationes qui bonas habet facta mala habere non potest:quia facta de cogitationis missione veluti ꝺe imperatore procedunt bona de bona:mala de mala xvj.A.fo.xij.
Colendus nõ est deus solum ꝓpter vitaꝫ istam.ix.D x.A.in me.fo.viij.
Cõmunicare est rez priuatam cõem facere.viij.A.fo.vj.
Competẽtes a quib⁹ caneri debeant:ꝛ ꝯs in eccta imitari debeãt.xlix.A.D.f.xlij.
Conceptus non est per masculũ ꝛ femina q̃ fecit masculũ ꝛ feminã.xxxij.D.f.xxvj.
Concubinas habere non licet:nec eas post ea ducere vxores.xlix.A.circa fi.fo.xlj.
Concupiscentijs cur non est cõsentiendũ. xlij.F.fo.xxxvj.
Cõfessio pcti ininiũ ẽ sanitatis.xij.D.fo.x.
Confessi nisi fuerimus nra facinora aliter veniam habere non possumus:nec erubescat confiteri qui in peccatis non erubuit coinquinari.xlvj.A.fo.xl.
Cõfiteri de⁹ q̃ psuadet vlcisci non desiderat:qz optat soluere cõfitentes ne contumaces punire cogatur.xlvj.A.fo.xl.
Cõfiteri peccata sua diabolus per tria hominem impedit.xij.B.C.fo.x.
Confite.i vult nos deus pctã nr̃am diabolus vt celemus .ij.A.fo.x.
Confiteri pctã sua q̃ dissimulat solũ indulgentiam non accipit: sed et geminat peccata.xij.B.in me.D.in fi.fo.x.
Confiteri tãs apertũ sinuꝫ: indulgentiam de paratus est dare:ꝫ q̃ excusat claudit sinũ:includit pctm:ꝛ excludit pcti indulgentiam.xij.C.in fi.fo.x.
Coniugio sola generandi causa inculpabilis est.l.B.in fi.fo.xxxiij.
Cõiugia adulterina q̃ sint.xlix.A.fo.xlj.
Conuerti q̃dã nolunt nisi post expletionez oim suarum voluptatum.xj.B.C.fo.ix.
Conuerti quidã nolũt desperãdo: quidam male sperãdo.xj.A.fo.ix.
Cõuerti ad dñz ne tardes:nec differas de die in diẽ exponit.xj.C.xiij.A.fo.ix.ꝛ.x.
Conuersio ꝛ auersio dei ad hoiem que sit. xxxiij.C.fo.xxviij.
Cõuersis de⁹ indulgẽtiã repromisit:ꝫ crastinũ nõ ꝓmisit.xj.B.xij.A.fo.ix.ꝛ.x.
Cor sursum habendum est non deorsum. xlviij.C.fo.xlj.
Coronãdo de⁹ merita nra nihil coronat nisi dona sua.xiij.B.C.D.fo.xj.
Correctio duo habeat:bonitatẽꝫ vt sciẽtiam.iij.A.quod probatur exẽplis.ibidem.B.C.fo.iij.
Correctio frna exponit ꝓ illud. Si peccauerit i te,ff tu⁹.ꝛc.xxviij.D.i me.f.xxiiij
Correctus malus facili⁹ i correctore ꝯ in se cognoscit qõ corrigat.v.A.fo.iij.
Corrigi quidam nolunt desperãdo: quidã male sperãdo.xj.A.fo.ix.
Corrigere quẽ nõ vult de⁹ i hoc scło:eũ supplicio deliuabit post sclm.xlvj.B.fo.xl.
Corrigere vult de⁹ seueritate tẽtationum quos sua patientia viderit depranatos quia gaudet si correctos viderit quos

emendat.xlvj.A.fo.xl.
Corrigere debem⁹ primum arguendo:con
solari alloquēdo:z exemplū ꝺbere viuen
do.xxi.C.circa fi.fo.xvj.
Corrigit nemo nisi dono dei:z iō nullius
correctio est desperāda.ij.C.fo.iij.
Corrigēdi sūt alicᵍ:alicᵍ tolerādi.l.W.f.xlv.
Corripiūt alicᵍ leuiora in alijs:z ipi grauio
ra ꝓmittūt.v.C.fo.iij.xl.A.xlij.E.circa
fine.fol.xxxiij.z.xxxvj.
Corripere vis primum nihil est tibi teipo
propinquiꝰ.v.B.fo.iij.
Corripiendo iustus z si ſeuit: miserek. xij.
D.fo.x.xxiij.B.fo.xix.
Corripiendo deus immutabilis manet.
xxxiij.C.fo.xxviij.
Corripiēs cū odio homicida ē.v.B.C.f.iiij
Corripiens nō facit peccatum sed ostendit
peccatum.xxxiij.B.fo.xxviij.
Creatura ꝑmis ad creatoris laudē: bono
rum p⁹uocationē:z malox suppliciū est.
xxx.B.fo.xxv.
Credere posse donū est dei:auctoritate ꝓ
batur.xvij.A.fo.xiij.
Credere ꝯnuis iubet deꝰq nō videnk:nō tñ
te dimilit nihil videntē vñ possis crede
re qō nō vides.xxxij.D.fo.xxvj.
Credere si nō vis nō amas.xvij.A.in fine
folio.xiij.
Credulitatē nēo sibi dedit.vij.C.folio.vj.
Crucis latitudo/lōgitudo/sublimitas z p
fundum que sit.iij.per totū.fo.iij.
Crucis non pictorem sed imitatorē querit
deus.xxi.C.in fi.fo.xxvj.
Crucis figure precesserūt in signis.xviij.
B.xx.D.fo.xiij.z.xvi.xxvij.E.fo.xxij.
Cruce q̄ se signat ad malū:potiꝰ demonē in
se includit:ꝯ excludit.xxi.A.fo.xvi.
Cupiditas quātūcūq radices suas exten
dit z rapit:vna hora totū dimittit.xlviij
A.folio.xlj.
Cupiditas simul cū charitate esse nō pōt
vū.A.fo.vj.
Cupiditates accusanturnon facultates.
xiij.A.folio.x.

Annabile erit nō solū malū
feciſſe sed etiā bonuz non
egiſſe.xvj.B.circa fi.f.xiij
Dauid adulteriū z homici
diū nō ꝓpetrauit cū Saul
lē inimicū ꝓtulit:ꝫ cū secu
rus ab hostibꝰ quieuit.xxxi.D.fol.xvi.
Dauid monamachia:cuz golia q̄d signifi
cet.xxxi.per totum folio.xxv.
Dauid cecidit lapsu cupiditatis nō patro
cinio sanctitatis.xxi.B.fo.xvi.
Dauid ꝓphēta sic ad nos a deo mittit ſi
cut ad dō nathā ꝓphēta.xxi.E.f.xvij.
Dauid nō cadēdi sed resurgendi:si ceciderīs ꝓpositꝰ tibi est.exēplū.xxi.B.f.xvj.
Debita petā recte dicunk.l.F.G.H.f.xlij
Decime q: nō reddunk indictio fisci accel
sit.xlviij.B.fo.xlj.
Desperātes de indulgentia dei ipa despe
ratiōe se suffocāt vt eos spūssctūs visita
re nō possit.xxvij.J.in fi.xxviij.C.folio
xxij.z.xxiij.z.l.fol.xlij.
Detractio non est nisi mozdacioꝝ ꝯ vera
cioꝝ reprehēsio.xx.A.in fi.fo.xv.
Detractio vulnerat famā.xx.A.i fi.fol.xv
Deꝰ cor interrogat:nō manū.ix.C.fo.vij.
Deꝰ sicut tātos fecit q̄ nō ceciderūt sic de
spatos ē nō vult q̄ ceciderit.xxj.E.f.xvij
Deo nihil delectabiliꝰ:nihil pulchriꝰ:z ni
hil dulciꝰ:inuenitur.xxxviij.C.in medio
folio.xxxij.
Diabolꝰ suadere pōt aliquid:cogere non
pōt.xij.B.fo.x.
Diabolus nō extorquet a nobis cōsensum
sed petit.xij.C.fo.x.
Diabolꝰ qūo iuxta viā nō in via laqos po
nere dicitur.xxiiij.A.fo.xxxviij.
Diabolū in nullo citiꝰ psternimꝰ:ꝯ cū hūi
litate deū seqmur.l.M.in fi.fo.xliij.
Dies malos faciunt due res:malitia z mi
seria.x.A.fo.viij.
Dies malos addere diebus malis quid sit
xl.B.fo.ix.
Dies iudicij z si longe est oibꝰ tñ ꝓpe est.
xxviij.E.fo.xxiij.
Dies huius vite boni dicūtur z nō sunt.f.
D.folio.ij.
Dies boni qui sunt:z quō acq̄rank.f.E.f.
ij.xlij.G.fo.xxxvj.
Diligas vt oēs homines et inimicis nō
indulgeas nūq̄ poteris te excusare.vj.
C.D.fo⁷v.
Diligere ꝓmū veraciter nō pōt q̄ seipm
..ō diligit.Et q̄d sit diligere seipz.xxxvij
C.in fi.D.xxxviij.A.fo.xxxij.
Diligere debemus proximuꝝ in deum: et
deum ꝓpter seinō ꝓpter aliud.xxxviij
C.D.E.fo.xxxij.
Diligere debemus inimicos:qz forsan ad
penitentiam conuertentur:z fiāt non so
lum amici sed et fratres in gratia: scri
pturis ostenditur.vj.B.fo.v.
Diligere deum si expedit plus ꝯ minus
non tamen ideo plus peccandum est vt
plus nobis dimittatur et ampl⁹us dili
gatur.xxiij.C.D.fo.xvij.
Diligere ideo debemus inimicos : quia
nos xps prius impios dilexit.vj.A.fo
lio.iiij.
Diligendus est amicus et inimicus ꝓ
pter vitaz eternam.xxxviij.F.fo.xxxij.

Diligendus est deus qui videtur:exemplo
ostenditur.xxxvij.C.in me.fo.xxxij.
Diligendi sunt homines z peccata odien
da.vj.B.in fine.fo.v.
Dilectio vnicuiq a se incipit:ideo non mo
netur homo se diligere.xxxvj.C.f.xxxij.
Dilectio proximi duos habet gradus.xxx
viij.B.fo.vj.
Dilectiōis tres sunt gradus.xxxvij.C.D.
folio.xxxij.
Dilectionis proximi tres sunt gradus lici
ti.xxxviij.A.fo.xxxij.
Dilectionis formam accipere debemus ex
dilectione mem brorum.xv.A.B.C. fo
lio.xij.
Dilectionis regulam in proximum homo
ex se suscepit.v.B.fo.iiij.
Dimittens proximo nihilominꝰ in corde
habet.xxvj.G.fo.xij.
Dimittendum est quicquid in nos leserint
homines:alias non est nobis spes salu
tis nec manus aliud sacrificium.vj.C.fo
lio.v.
Disciplina sine bonitate tristis quedaz est
amaritudo viuendi.iiij.A.fo.iij.
Disciplia ꝺimētū ē bonitatis.iiij.D.f.iiij
Discipline rigor sine bonitatis sciētia pec
cati egritudinē nō curat.iiij.A.fo.iij.pro
batur exemplo.vj.C.fo.v.
Discordie remittēde sunt.xl.E.fo.xxxiiij.
Ditare z pauperes facere dei est.xlviij.B.
folio.xlj.
Diues epulo z purpuratus.vij.C.fo.vj.
Diues cuius ager yberes fructus attulit
vij.B.fo.v.xlvij.C.xlviij.A.fo.xlj.
Diues vere est qui volūtatē bonā habet:z
si pauper in archa:tamen diues in con
scientia.viij.B.fo.vj.
Diues diuitias contra dei voluntatez ser
uare non potest.xlvij.C.fo.xlj.
Diues letatur vna hora totum dimissur⁹.
xlviij.A.fo.xlj.
Diues esse volens z patrimoniū suum au
gere emendo non erit innocens :quia nō
rapina sed voluntate est malus. viij.A.
in medio.fo.vj.
Diues quasi in somnis hic viuit:et cuigila
turus in morte nihil diuitiarū in ma
nibus inueniet.xiij.C.fo.xj.
Diues ꝓius tollet de re cōi,p necessitatibꝰ
domus sue:z qō reliquum est det xpō in
paupere.viij.A.fo.vj.
Dines opar⁹ dei esse dz.xxvij.G.fo.xxij.
Diuiti ideo deus plus dedit vt haberet vn
de pauperi daret.xlvij.B.fo.xlj.
Diuitem non esse superbum difficile ē.xiij.
B.folio.x.
Diuites superflua sua dare debent paupe
ribus non vt ipſi patiank angustias.xiij.
D.folio.x.
Diuites qui volunt fieri in hoc seculo inck
dunt z c.exponitur.xiij.B.fo.x.
Diuites q̄dā sunt qui nolunt diuitias ven
dere z erogare ne improbotum persecu
tiones sustineant.viij.C.D.fo.vij.
Diuites reprehendunk qui diuitias pro fi
lijs suis cōgregāt.xlviij.B.fo.xlj.
Diuites deus ꝓbat per pauperes.xiij.D.
fo.x.xvij.A.i fi.B.f.xiij.xlvij.B.fo.xlj.
Diuites dimittendi inanes qui sint.xliij.
D.folio.xxxix.
Diuitias veras nō nisi iusti z boni posside
re possunt z quisquis eas habuerit non
egebit.xxx.B.fo.xxv.
Diuitie bonis sunt cā bficiorū:malos toe
quent timore dānorum.xxx.A. fo.xxiij.
Diuitie nō sunt:quib⁹ crescentibus cres
cit inopia.xxx.B.fo.xxv.
Diuitie amatoribꝰ suis nō afferūt lactetas
rē:ſz inflāmant cupiditatē.xxx.B.fo.xxv
Diuitie non culpātur sed earū abusio.xxx.
C.folio.xxv.
Diuitie tanto plus augentur ꝯtum chari
tate erogantur.xlvij.B.fo.xlj.
Diuitie pauperibus erogate crescunt: licz
videantur minui.xxvj.G.fo.xxij.xxix.
B.fo.xxxij.
Diuitie sunt dei nō diuitis.xxix.B.xxx.A.
folio.xxiij.
Diuitie iste nō sunt vere diuitie:qz paupes
te plene sunt z obnoxie casibus:z se ꝑ
tatem non prestant:sed vere diuitie sunt
que perdi non possunt.xxx.B.fo.xxv.
Diuitie non accusantur: sed cupiditates
xij.B.fo.x.
Diuitiarū ꝓmis est superbia.xiij.B.fo.x.
Diuitiarū nemo pōt ee ꝓtēptor nisi q̄ earū
effectus fuerit possessor.xxx.A.fo.xxiij.
Diuitiarum copia nec bonos extollit : nec
ledit inopia:malos autem cum offert ex
cecat z cū aufert excruciat.xxx.B.f.xxv
Diuitibus huius mūdi nō supbe sapere ꝑ
cipe:quō intelligiē:z q diuitie generant
superbiā.v.D.fo.xiij.xij.C.folio.x.
Dolus duplicat cor.xx.A.fo.xv.
Dolus est aliud agere z aliud simulare.xx
A.in fi.fo.xv.
Dolus ē aliud promere labijs:aliud clau
dere pectore.j.D.fo.ij.
Domus xpi ecclia est.xxxiij.B.fo.xxviij.

Beloquiz cor perdit sensuz:
non ꝫ dolorē:quia nec sa
lutem.xxvij.B.fo.xxij.
Ecclesia comparat grano,
sinapis.xxxvj.A.fol.xxx.
Ecclesia per quattuor par

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes orbis terrarū diffusa figuraliter ostē ditur.xlv.B.C.fo.xxxix.
Ecclesia ptpa asperiora ꝓficit.viij.D.fol. vj.xxxv.A.B.fo.xxix.
Egere seruos suos qñq; dns ꝑmittit vt eos ꝓbet qui abundant.xiij.D.fo.xj.xviij.A in fi.B.fol.xiiij.
Egritudo ꝑpetua est in ista fragilitate carnis.xxxviij.F.fo.xxxiij.
Elemosyna cuꝫ datur egeno ei dar q̄ dedit quod donatur.xxix.B.xxx.A.folio.xxiiij xxvij.B.fo.xxij.
Elemosyna charitatis sine substātia sufficit sed corporalis sine charitate oīno nō sufficit.j.E.fol.ij.
Elemosyna pfecta est vt pri⁹ occurrat egēti cib⁹ q̄ roget mēdicus:exemplo dominī.xxxix.B.fol.xxxiij.
Elemosyna neminē ꝓhibuit intrare in gehennaꝫ xxix.C.fo.xxxiij.
Elemosyna patrocinaꝫ in die iudicij homini vt flammas eternas nō timeat.xlvij. A.folio.xl.
Elemosyne faciende sunt de instā laboribus non de rapinis ꝛ fenore.xlvij.A.folio.xl.
Elemosyne due sunt:vna cordis alia pecunie:et ideo ab elemosynis dandis nemo se excusare potest.vj.C.fo.v.xxix.A.B. folio.xxiiij.
Elemosyne illis prosunt qui vitā mutauerunt:nec ideo dande sunt vt liceat semp im mune peccare.xiij.D.circa fi.fo.xj.xix. B.C.fo.xv.
Elemosyne tribuēde sunt ꝑ modo ꝛ sancti tate.xlviij.C.fo.xlj.
Elemosynaz qui facit nihil ꝑdit.xlvij.B. fo.xlj.xxvij.E.fo.xxij.
Elemosynam fac de tuo non de alieno.vij. D folio.vj.
Elemosynarū duo sunt genera:scilicet erogando ꝛ remittendo.xxix.A.folio.xxiiij. xlij. F.circa finem.folio.xxxvj.xxvij. H. folio.xxij.
Elemosynaruꝫ cultor felix est operarius:qz deū habet debitorē ꝛ spūsanctuꝫ patronum.xxxix.A.fol.xxj.
Elemosynas christ⁹ fieri iussit:nō rapinas fieri mandauit.xlvij.A.fo.xl.
Elemosynas de rapinis faciens ꝛ petā nō deserens pecuniā ꝑdit ꝛ peccata non redimit.ij.A.fo.ij.vij.D.fol.vj.
Elemosynas qz de bonis dei non facimus ideo q̄tidie flagellamur in frugib⁹.xlvij. B.folio.xlj.
Elemosynis omnia crimina redimuntur. xix.A.in fi.fo.xv.
Elemosynis deus illis peccatis fit propicius sine quibus hec vita nō agitur.xxix A.folio.xxiiij.
Elemosynis que peccata redimunt et que non.xix.B.C.fo.xv.
Eleuare se ad deum aliud est q̄ eleuare cōtra deū.l.B.fo.xlij.
Episcopus omni die ꝛ hora ꝛ cura ꝯtinua cogitare debet quāte dispensationis sarcinā gerat:ꝛ cū dies anniuersarij⁹ sue ordinationis oritur:tūc honor officij tanq̄ primo imponaꝫ intendit:ac non solū futura sed ꝓterita sollicite curabit.xxiiij. A.xxv.A.fo.xix.ꝛ.xx.
Episcopus non solum de se sed etiā de subiectis sibi rationem reddat.xxv.A.C.folio.xx.
Episcopus debet esse erogator nō exactor verbi.xxv.C.fo.xx.
Episcopum quid red..t pigrū ad arguendos cōtradicētes.vij.A.fol.v.
Episcopum ꝯtradicētes redarguere:quid sit.vij.B.fo.v.
Episcopalis gradus si bñ portaꝫ gloriam comparat:si male ad immanissimā precipitat penam.xxv.A.fo.xx.
Episcoporum periculum.v.A.vij.A.folio iij.et.v.
Esurientes implendi bonis qui sint.xliij. D.fo.xxxix.
Ethnicus gentilis dicitur:ꝛ qui in christo non credit.xxvij.D.in me.fo.xxiij.
Euangeliste boni nunciꝫ interpretantur.l. R.ante me.fo.xliij.
Eucharistie figura ꝓcessit in manna.xxvij B.folio.xxj.
Eucharistiā scelerati ꝓhibētur ꝓcipere nisi per penitentie satisfactionem reconcilientur ecclesie.ix.B.fo.vij.l.J.fol.xliij. xxvij J.fo.xxij.
Exaudire non vult deus peccatores.xliij. D.folio.xxxvij.
Excōicatio cuꝫ magna deliberatione est ferenda.xxvij.B.fo.xxix
Excōmunicatio ꝛ si medicinalis nō mortalis fieri nō debet:nisi in sponte cōfessum aut convictum.l.M.fo.xlv.
Exitus filiorum israel de egypto q̄d significet.xx.D.fo.xvj.
Exultare quando dicitur cor et caro simul in deum viuum:ꝛ qñ caro sola.xxxiij.A. folio.xxvij.

Allit deus neminē videat igitur homo ne se fallat.xl.A. folio.xxxiij.
Felicitates acriorē exigunt vigilantiam q̄s miserie.xxj.D. fo.xvj.xlvj.C.fo.xl.
Fenerari debem⁹ deo:qz manus accipit et plus reddit.xlviij.C.fo.xlj.
Fenus multi non exigunt:ne feneratores iudicet deus:premunt:suffocant: exigūt. xviij.C.fo.xv.
Fides demonū ꝛ fides sanctoꝝ sola charitate discernitur.xvij.A.in me.fo.xiij.
Fides quoddā sunꝫ lumē habet in scripturis.xxxij.A.fo.xxvj.
Fides vt habeatur orandum est fide.xvij B.folio.xiij.
Fides gradus est intelligendi.xxxij.A. folio.xxvj.
Fides tunica est ꝛ lorica.xlj.H.in fine. folio.xxxvij.
Fides plena ꝛ perfecta ē que credit ex deo esse oia bona nostra:etiam ꝛ ipsam fidē. xvij B.fo.xiij.
Fides misericordie dei donum est:auctoritatibus probatur.xvij.A.B.C.D.folio.xiij.
Fidei diffinitio ꝑ apostolum exponitur. xxxij.B.fo.xxvj.
Fidem vt habeant orādum est pro infidelibus exemplo.xvij.C.in me.D.fo.xiij.
Filius non est minor ꝑe:sed vnius nature cū ꝑe ꝛ coeternus.xlij.B.C.fo.xxxvij.
Filius quomodo non potest facere quicq̄ nisi q̄ viderit patrem facientem:cū tamen eadem sicut et pater facit.xxxij.E. F.G.fo.xxvj.
Finis seculi vtrum hic aliquem inueniat incertum est:sed finis vnicuiq; nostrum in proximo est.xxij.A.fo.xvj.
Flagella non recipiens a deo timeat vt filius esse nō possit.xlvj.B.fo.xl.
Flagella dei sicut sunt pcōribus ad emendationem:ita iustis ad probationē.rl'vj. B.folio.xl.
Flagella dei beneficia sunt: non verbera: nec nocent:que ideo aduenium vt homi nibus paterna clementia cōsulat.xlvj. A.post me xl.
Fluuius significat populum fluxibilem et deditum temporalibus/et transeuntib⁹ rebus.xxxj.B.fo.xxvj.
Fornicari non licet.xlix.A.in me.fo.xlj.
Fornicari a deo quid sit.xxxiij.B.xxxviij. E.fo.xxxij.
Freneticus ridens ploratur a sanis.xxij. E.folio.xviij.
Fugere ab nemo potest qui nullo continetur loco ꝛ nusq̄ absens est.xxxiij.C folio.xxviij.l.O.folio.xlvj.xxvij.H.in fi. folio.xxij.
Fugere debemus a seueritate dei ad eius bonitatem.l O.fo.xlvj.
Furtum non faciens quia timet:intus fur ti reus tenetur.xxviij.C.fo.xxij.

Generatio mittit regeneratio de beatitudinem.r principium.fo.vi
Generatiōes xp̄i dic q̄ inenarrabilis.xxxv folio.xxxj.
Genuit hoc pater q̄ ipse est:ꝫ si aliud genuit q̄ ipse est. nō verum genuit filium xlij.C.fo.xxxvj.
Genuit pater filium ante omnia tempora. xlij.C.xliij.B.fo.xxxvij.
Goliath philisteus.xxxj.A.fo.xxv.
Gratia dei nullis precedentibus meritis dat auctoritat probatur.xiij.D folio.xij.
Gratia ideo dicitur quia gratis constat. xxxviij.E.fo.xxxij.

Habere tunc quisq; aliq̄d dicitur quando eo bene vtit xxx.A.in me.fo xxiij.
Homo fragilior est vase vitreo.xxvij.E.fo.xxiij.
Hostis fac securos q̄s cupit eē captiuos.xlvj.C.fo.xl.xx.D.fo.xvj.
Humilis esse non potest nocens: superbus esse non potest innocens. Nec malū cuiusq; velle potest quo nequaq̄ bonum eius augetur.xx.B.fo.xv.
Hūilitas ē disciplina xp̄iana.l.E.fo.xliij.
Humilitatis xp̄i causa ē infirmitas nostra xxxiij.A.fo.xxvij.
Humiliari nihil prodest si non te mutaueris.xlix.D.fo.xlij.

Ieſus naue qui prius auses vocabatur figuram gessit veri ieſu:qui populū in terram promissionis esset introductur⁹.xxvij.C.in medio.fo.xxj.
Ignis inextinguibilis cōcrematio expiabit quicquid hic medicabilis satisfactio et salutifera neglexerit sanare ꝙuersio.xvj. C.fo.xiij.
Ignei fluuij transitus in tanta erit mora q̄ta fuerit peri materia.xvj.D.fo.xiij.
Ignoscere de⁹ non solet q̄ hō dedignatur agnoscere.l.J.in fine.fo.xliij.
Ignoscere aliene iniq̄tati nescit qui suā nō agnoscit.xxj.G.fo.xvij.
Imitari dēm⁹ superiores nros in bono et si nihil imitabile habuerint:tūc xp̄m ꝛ sanctos ei⁹ imitari debem⁹.l N.fo.xlv.
Imperator bonus bona iubet:malus mala.xvj.A.circa finē.fo.xiij.
Impare de⁹ nō vult vt insultet:sed ad confessionē vult perducere vt faciat.xxxij. B.fo.xxxvij.

Universidad de Sevilla

...ſeclusus erit:reditus non erit. ...xxi.

...e habere niſi cogente iuſticia non ...nus.xxüij.A.in fi.fo.xix.

...ritas inulta virū vtilis ſit ne tepida ...t charitas.xxüij.C.D.fo.xviij.

...niquoꝫ hoc ꝓpriū eſt velle ne deus par- cat iniquis.vj.A.fo.v.

...ia ꝑ pericula:calūnias:ꝛ ſterilita- tes nobis ꝓducit.xlvij.B.fol.xlj.

Innocentia ſancta ſecura eſt de beatorum immortalitate.xx.B.fol.xv.

Innocentia ſanctitatis filia eſt charitatis xx.B.fo.xv.

Innocētiā ādā ſe p...t circa deū ...prios ſeruare:ꝛ ſibi ita noceāt vt deo careant habitatore:ꝛ puniāt vltorē.xx.C.fo.xvi.

Intellectus meritum eſt fidei.xxxij.A.fo- lio.xxvj.

Inuētio eſt reſtituenda:ꝛ nihil eſt inde ac- cipiendū:ex ēplū.ix.A.B.fo.vij.

Inueniſti ſi q̄d ꝛ non reddidiſti:rapuiſti.ix C.folio.xv.

Invidia eſt odium felicitatis aliene.xx.A. in fi.fol.xv.

Invidēs ſic eſt quō tabes:quō vulnus:quō apoſtema ...corpe.xv.B.fo.xij.

Johānes dicendo ſe ...ſidignū ſoluere calcia menta chriſti fecit ſe dignuꝫ.xliij.B.cir ca fi.fo.xxxviij.

Johānis natiuitas cur ſola celebreē.xliij. B.folio.xxxviij.

Johānis pater cur nō credēs angelo:loq- lam pdidit.xiij.C.fo.xxxviij.

Johānis baptiſte idem fuit ordo naſcendi quō chriſti.xlvij.A.C.fo.xxxvij.

Ira eſt feruor animi ad p̄ſens:et ineterata fit odiū.v.C.fo.iij.xl.A.fol.xxxiij.

Ira eſt libido vindicte.xlij.E.fol.xxxvj.

Ira in comparatione odij feſtuca eſt.xl.A. folio.xxxiij.

Ira feſtuca eſt:trabes futura creſcendo. xl.E.circa fi.fol.xxxvj.

Iraſci hūanū eſt ſz nō dz iracundia vſa na tos ſurculos diuerſis ſuſpitionib⁹ irriga re ꝛ ad trabē odij puenire.xl.A. f.xxxiij

Iraſci patrē filio ſepe inenim⁹:patrē odiſſe filium difficile inuenies.xl.A.fol.xxxiij.

Judam traditorem non tam ſcelus qđ cō- miſit q̄ indulgentie deſperatio fecit inte rire.xxvij.I.in me.fo.xxij.

Judei p̄ que ſepe recuſant fieri chriſtiani. vij.E.fo.vj.

Judex ꝛ accuſator ſimul aliquis eſſe nō po teſt.l.M.fo.xlv.

Judex eſto tuus:accuſet te cōſcientia tua torqueat timor:vt erūpat confeſſio ꝛ di- cas ꝛc.ij.B.fo.ij.l.I.fo.xliij.

Judicij die vt nō iudicemur dimittam⁹ ini micis noſtris.vj.D.fo.v.

Judicū ad diē qualiter nos p̄parare debe- mus.xvj.B.fol.xiij.

Judiciū extremuꝫ certiſſime erit.xxvij.C. folio.xxi.

Judicio quō exiget ab hoſe rōnē qui ſcipm p hoſe dedit.xvj.C.D.fo.xiij.

Judicio ſuo cur ſola opera pietatis non fa cta vel facta iudicandis imputabit.xix. A.fo.xv.

Judicio extremo vir cuiꝰ ꝓpria cōſciētia ſufficit.xxxv.C.poſt me fo.xxx.

Judicabit cū iuſticia q̄ cum mia nos rede- mit et cū patientia expectauit.xxxvj.E. folio.xxxj.

Judicare ex ſuſpitione vel extraordinario vſurpato iudicio ꝓhibemur:ſed ...ori⁹ ex lege dei ſm ordinē eccleſie ſiue vltro con feſſum ſiue accuſatuꝫ atq; conuictum.l. M.circa fi.fo.xlv.

Jure fori non celi quedaꝫ licent.xlix.A.cir ca fi.folio.xlj.

Juſt⁹ nemo fit niſi ex pctōre.vj.A.fo.v.

Juſtos quidā ſe eſſe ex ꝓpria ſtute putāt xliij.D.circa fi.fol.xxxix.

Juſtificatur nemo ex ſuis meritis ſz ex gra tia.vj.A.fo.iiij.

Lachryme ſunt teſtes miſerie ꝛ doloris.x.B.fol.viij.l.B. circa fi.fo.xliij.

Lapides dauid quinq; q̄d ſig- nificēt.xxxj.B.fo.xxvj.

Latro timet malum:et vbi nō poteſt non facit:ꝛ tñ latro eſt.xxxv.B.in fi.fo.xxx.

Laudare ille ceſſat qui a iuſticia et qō deo placet declinat.xvj.A.fo.xij.

Laudat deū vt tori ꝛ ſp valeam⁹ q̄b⁹ o... ribus inſiſtere debeamus.xvj.B.fo.xij.

Laudare nō debemus deū ſolū voce ꝛ lin- gua:ſed ꝛ cōſciētia ꝛ vita ...vj.A.fo.xij.

Laudant omnia deum ꝓter vitia.xxxv. B.fo.xxix.

Laudari a malis cū ſit deteſtabile:vtrum a bonis laudari ſit optabile.xxv.A.in fi ne.folio.xx.

Laus falſa nec coronare nos pōt:nec vitu peratio dānare.xxxv.C.in fi.fol.xxx.

Lethargici dormiēdo periclitant ꝛ figurāt myſtice.xj.C.in me.fo.ix.

Lex tranſiit ad gr̄am qō oſtēdit figurali- ter.xxj.B.fo.xvj.xxvij.C.fo.xxij.

Lex figurāt in quinario ꝛ denario numero xxxj.B.fo.xxvj.

Lex ad hoc data eſt vt ſuperbo infirmitatē ſuā notam faceret:infirmo penitentiam ſuaderet.l.B.circa fi.fo.xliij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca